Bundel - Politieke Avond van 17 december 2025

Agenda bijlagen
- Agenda PA 17 december 2025
- Getekende besluitenlijst PA 17 december 2025

1 19.30 uur - 23.15 uur: Besluitvormende vergadering

1.1 Opening en mededelingen

1.2 Beëdiging van Lonneke Kranendonk (D66) tot fractievolger

1.3 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling

1.4 Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 26 november 2025
- Getekend raadsbesluit
- Raadsvoorstel 'Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 26 november 2025'
- Besluitenlijst PA 26 november 2025

1.5 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
- Getekend raadsbesluit
- Raadsvoorstel 'Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 17 december 2025'
- Lijst van Ingekomen stukken (20 november 2025 tot en met 10 december 2025)

2 Hamerstukken

2.1 Vaststellen: Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme
- Getekend raadsbesluit
- Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
- Raadsvoorstel 'Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme'
- Bijlage 1 - Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme
- Bijlage 2 - Uitvoeringsagenda Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme
- Schriftelijke inbreng Cleantech Park Arnhem op Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme
- Schriftelijke inspraakbijdrage Nederlands Openlucht Museum
- Schriftelijke inspraakbijdrage Platform Binnenstad Arnhem
- Bijlage PBA - BIZ kwartaal Q1 2025
- Bijlage PBA - BIZ kwartaal Q2 2025
- Schriftelijke inspraakbijdrage Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen
- Schriftelijke inspraakbijdrage Veluwe Alliantie
- Schriftelijke inspraakbijdrage Citymarketing Arnhem
- Behandelresultaat 19 november, informatieve en meningsvormende bespreking
- Behandelresultaat 3 december 2025, 2e meningsvormende bespreking

2.2 Vaststellen: Rapport Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’
- Getekend raadsbesluit
- Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
- Raadsvoorstel 'Rapport Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’
- Bijlage - Eindrapport Vervolgonderzoek Nemia
- Bijlage - Persbericht Rekenkamer Arnhem: Hoe groen is groen in Arnhem nu?
- Behandelresultaat 19 november 2025, informatieve en meningsvormende bespreking
- Beantwoording openstaande vraag van de fractie CDA, d.d. 27-11-2025
- Behandelresultaat 10 december 2025, 2e meningsvormende bespreking

3 Onderwerpen direct ter besluitvorming

3.1 Vaststellen: Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem
- Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel 'Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem'
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking

4 Motie vreemd aan de agenda die is voorbereid in de raadskamer (stemming)

4.1 Stemming over de motie vreemd aan de agenda 'De toekomststoel in het stadhuis' (25M251)
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Aangenomen motie vreemd aan de agenda 'De toekomststoel in het stadhuis' (25M251) van de fracties Partij voor de Dieren, D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA en Volt

5 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen

5.1 Vaststellen: Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025- 2026
Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Verworpen motie 'Laat afval scheiden lonen' (25M200) van de fractie ChristenUnie, CDA en Groep van den Broek
Aangenomen motie 'Toekomstbestendig afvalbeleid' (naar een langjarige visie afval en grondstoffen) (25M199) van de fracties GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren
Aangenomen motie 'Vrije doorgang voor mensen met een beperking op containerdagen' (25M202) van de fractie Arnhem Centraal
Aangenomen motie 'Behoud de zwerfvuilklep' (25M252) van de fracties ChristenUnie en VVD
Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'
Bijlage 1- Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026
Bijlage 2 - Begrotingswijziging 25-005
Lijst van insprekers Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026
Schriftelijke inspraakreactie van J. Schreur, d.d. 25-06-2025
Schriftelijke inspraakbijdrage - Stichting Schone Straat & Groene Buurt
Schriftelijke inspraakbijdrage dhr. Van Maanen
Behandelresultaat 25 juni 2025, informatieve & meningsvormende bespreking
Memo afdoening toezeggingen 1723 en 1724
Behandelresultaat 3 september 2025, 2e meningsvormende bespreking
Schriftelijke inspraakreactie van M. van den Broek (APCG), d.d. 09-09-2025
Behandelresultaat 10 september 2025, 3e meningsvormende bespreking
Schriftelijke bijdrage van E. Wiessenberg - Stichting Arnhems Hart, d.d. 01-10-2025
Behandelresultaat 1 oktober 2025, 4e meningsvormende bespreking
Behandelresultaat 28 oktober 2025, bespreking van amendementen & moties
Behandelresultaat 19 november 2025, 2e bespreking van amendementen & moties
Memo van wethouder Roelofs inzake 'Afdoen toezeggingen 1748 en 1749', d.d. 28-10-2025
Memo van de wethouders Roelofs en Smeulders inzake 'Wijziging begrotingswijziging 25-005', d.d. 15-12-2025

5.2 Vaststellen 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg' & ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’ & 'Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'
Deze onderstaande drie raadsvoorstellen worden gelijktijdig en in samenhang besproken en vervolgens in deze volgorde in stemming gebracht:
Raadsvoorstel 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'
Raadsvoorstel Vaststellen ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’
Raadsvoorstel 'Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'

5.2.1 Vaststellen: 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'
Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'
Bijlage 2 - Begrotingswijziging 25-001
Beantwoording technische vragen van de fractie D66, d.d. 27-10-2025
Behandelresultaat 28 oktober 2025, informatieve en meningsvormende bespreking

5.2.2 Vaststellen: 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’
Getekend raadsbesluit

Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel Vaststellen ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’
Bijlage 1 - wijzigingenoverzicht
Bijlage 2a - tekst
Bijlage 2b - Verbeelding
Bijlage 2c - Bijlagen - deel 1
Bijlage 2c - Bijlagen - deel 2
Bijlage 2d - Omgevingskwaliteitsplan
Bijlage 3a - Zienswijzennota - geanonimiseerd
Bijlage 3b - Gebundelde zienswijzen - geanonimiseerd
Bijlage 4 - Gebruikershandleiding verbeelding Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1
Beantwoording technische vragen van de fractie D66, d.d. 27-10-2025
Behandelresultaat 28 oktober 2025, informatieve en meningsvormende bespreking

5.2.3 Vaststellen: 'Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'
Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Aangenomen amendement 'Sociale huur in een gemengde buurt' (25A72) van de fracties D66 en VVD
Aangenomen motie 'Buurtmoestuinen aan de Nijmeegseweg' (25M254) van de fracties ChristenUnie en Partij voor de Dieren
Raadsvoorstel 'Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'

Bijlage 1 - Startnotitie Fase 2
Bijlage 2 - De weg naar de toekomst, Nijmeegseweg Fase 2 Stedenbouwkundig Plan+
Bijlage 3 - Fasering Nijmeegseweg 2x1, bureau Goudappel
Bijlage 4 - Transformatiekader Nijmeegseweg te Arnhem
Bijlage 5a - Advies van de klankbordgroep Nijmeegseweg
Bijlage 5b - Bijlage bij advies van de klankbordgroep Nijmeegseweg
Bijlage 6 - Reactie college op advies klankbordgroep Nijmeegseweg
Bijlage 7 - Verslag wijkbijeenkomsten
Beantwoording technische vragen van de fractie D66, d.d. 27-10-2025
Behandelresultaat 28 oktober 2025, informatieve en meningsvormende bespreking

5.3 Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'
Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?' van de fracties VVD, PVV, CDA en Groep van den Broek
Verworpen motie 'Prioriteit voor bouwen; versnel en versoepel' (25M256) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek
Verworpen motie 'Sneller beslissen is ook sneller bouwen' (25M257) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek
Verworpen motie 'Arnhemse woonversneller; maandelijkse knelpunten-tafel met harde productieafspraken' (25M258) van de fractie VVD
Verworpen motie 'Minder regels, meer wonen' (25M259) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek
Aangenomen motie 'Startnotities 2.0 een goede uitleg eerst' (25M260) van de fracties VVD en CDA
Raadsbrief 'Voortgangsrapportage ‘Arnhem biedt woonruimte’ juni 2025', d.d. 26-06-2025
Bijlage 1: Voortgangsrapportage 'Arnhem biedt woonruimte' juni 2025
Bijlage 2: Factsheet Entree 2024
Bijlage 3: Jaarrapportage Entree 2024
Bijlage 4 Bevolkingsprognose Arnhem 2025-2050
Bijlage 5: Beantwoording van de vragen uit het Debatverzoek: Arnhemse woonambities in de knel - wat gaat hier mis?

5.4 Vaststellen: Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’
Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Aangenomen motie 'Toekomstperspectief Theater aan de Rijn' (25M249) van de fracties D66, Partij voor de Dieren, VVD, GroenLinks en PvdA

Raadsvoorstel 'Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’'
Bijlage 1 - Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025-2028 'Standplaats Arnhem'
Bijlage 2 - Adviesrapport ‘Arnhem, creatieve stad van verbinding’ van Blueyard (5 augustus 2024)
Bijlage 3 - Adviesrapport Sectoranalyse Podiumkunsten Arnhem van Lighthart/Zoutman/Mamahit (1 september 2024)
Bijlage 4 - Adviesrapport ‘referentienormen culturele voorzieningen gemeente Arnhem’ van Sweco Nederland (30 juli 2024)
Bijlage 5 - ‘Handreiking nieuwe cultuurvisie’ van Cultuur Netwerk Arnhem (CNA)
Bijlage 6 - Bijlage 6 ‘DURF. Manifest door en voor jonge en beginnende makers van Arnhem’ van een collectief van jonge en beginnende makers
Schriftelijke reactie Platform Binnenstad Arnhem op het raadsvoorstel Uitgangspuntennota Cultuurbeleid
Raadsbrief - Afdoening Motie 24M154 ‘Betaalbaar muziekonderwijs voor kinderen en jongeren’ d.d. 24-09-2025
Bijlage raadsbrief- Verkenning Betaalbaar muziekonderwijs
Technische vraag D66 over behandeling begroting en uitgangspunten cultuur
Schriftelijke inspraakreactie PAA Bespreking raadsvoorstel Uitgangspuntennota 1 okt 2025
Schriftelijke reactie van Collectief Koppig
Bijlage bij De Vlindertuin - Raadsvoorstel 'Herontwikkeling voormalige school de Vlindertuin, Sperwerstraat 97'
Schriftelijke inspraakreactie De Vlindertuin Geitenkamp
Schriftelijke reactie PBA op het raadsvoorstel Uitgangspuntennota Cultuurbeleid
Presentatie - CNA CultuurNetwerk Arnhem tijdens raadskamer 1 oktober
Behandelresultaat 1 oktober 2025, informatieve en meningsvormende bespreking
Inspraakbijdrage Platform Amateurkunst Arnhem (PAA) 1 oktober 2025
Schriftelijke bijdrage van M. van den Broek (APCG), d.d. 08-10-2025
Behandelresultaat 8 oktober 2025, 2e meningsvormende bespreking

5.5 Vaststellen: De koelste binnenstad van Nederland
Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 17 december jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
motie 'Parkeren in Arnhem raakt alle wijken niet alleen de binnenstad' (25M201) van de fractie Forum voor Democratie
motie - Economisch kader bij uitvoering van ‘De koelste binnenstad’ (25M205) van de fractie VVD
motie 'Jansbeek in ere herstellen' (25M207) van de fracties D66, Partij voor de Dieren, Groep van den Broek, CDA en SP
Raadsvoorstel 'De koelste binnenstad van Nederland'
Bijlage 1 - Visie openbare ruimte en koele netwerk: De koelste binnenstad van Nederland
Bijlage 2 - Visie openbare ruimte en koele netwerk: Uitvoeringsagenda
Bijlage 3 - Visie openbare ruimte en koele netwerk: Samenvatting
Bijlage 4 - Participatieverslag
Schriftelijke bijdrage van M. van den Broek (APCG), d.d. 08-10-2025
Schriftelijke bijdrage van E. Wiessenberg (Stichting Arnhems Hart), d.d. 08-10-2025
Schriftelijke bijdrage van N. Bolté (Platform Binnenstad Arnhem), d.d. 08-10-2025
Behandelresultaat 8 oktober 2025, informatieve en meningsvormende bespreking
Visie - Buitenspel in de binnenstad
Beantwoording technische vraag van de fractie D66, d.d. 27 oktober 2025
Behandelresultaat 28 oktober 2025, bespreking van amendementen & moties

5.6 Vaststellen: 'Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035
Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 17 december jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
motie 'Spreid opvanglocaties over rijkere wijken in Arnhem' (25M247) van de fractie SP
motie 'Bouw Arnhems surplus af en verdeel asielopvang op rechtvaardige wijze over de regio' (25M248) van de fractie SP

motie 'Nieuwkomersonderwijs goed geregeld' (25M255) van de fracties D66 en Partij voor de Dieren
Raadsvoorstel ‘Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035
Technische vragen & beantwoording van de fractie Forum voor Democratie
Technische vragen & beantwoording van de fractie Partij voor de Dieren
Bijlage 1 - Beleidskader Arnhem, Gastvrije stad
Bijlage 2 - Adviesrapport OpenEmbassy – Meedoen vanaf dag 1 in Arnhem, advies voor een doorlopende lijn
Bijlage 3 - Advies adviesraad Werk en Inkomen
Bijlage 4 - Reactie B&W op advies adviesraad Werk en Inkomen
Bijlage 5 - Brief aan minister Sociale Zaken en Werkgelegenheid, staatssecretaris Asiel en Migratie en minister Justitie en Veiligheid inzake werk en vluchtelingen
Bijlage 6 - Huidige situatie opvang Arnhem
Bijlage 7 - Overzicht participatie activiteiten
Bijlage 8 - Overzicht moties en toezeggingen
Bijlage 9 - Opbrengst bijeenkomsten beleidskader “Arnhem, gastvrije stad”
Schriftelijke inspraakbijdrage van J. Vijghen, d.d. 08-09-2025
Lijst met insprekers
Schriftelijke inspraakbijdrage van M. Alacaci, d.d. 16-09-2025
Behandelresultaat 17 september 2025, informatieve & meningsvormende bespreking
1e beantwoording technische vragen van de fractie Partij voor de Dieren
2e beantwoording technische vragen van de fractie Partij voor de Dieren
3e beantwoording technische vragen van de fractie Partij voor de Dieren
4e beantwoording technische vragen van de fractie Partij voor de Dieren
Behandelresultaat 1 oktober 2025, 2e meningsvormende bespreking
Behandelresultaat 19 november 2025, bespreking van amendementen & moties
Schriftelijke bijdrage van het Wijkplatform Malburgen Oost, Immerloo en Het Duifje, d.d. 05-12-2025

5.7 Vaststellen: Vervolg Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme
Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 17 december jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel 'Vaststellen vervolg Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme'
Bijlage 1 - Verslag ACDR - Zichtbaar maken wat onzichtbaar is - september 2024
Bijlage 2 - Evaluatierapport ACDR – Gemeente Arnhem
Behandelresultaat 28 oktober 2025, informatieve & meningsvormende bespreking

6 Financiële afwikkeling 2025

6.1 Vaststellen: Verzamelbesluit-3 2025
Dit raadsvoorstel is direct ter besluitvorming geagendeerd.
Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel 'Verzamelbesluit-3 2025'
Bijlage 1 - Specificatie Verzamelbesluit-3 2025 per onderwerp naar programma
Bijlage 2 - Concernbegrotingswijziging Verzamelbesluit-3 2025: Exploitatie
Bijlage 3 - Concernbegrotingswijziging Verzamelbesluit-3 2025: Investeringen
Bijlage 4 - Actualisatie begrotingssubsidies VZB-3 2025

6.2 Vaststellen: Nota budgetoverhevelingen 2025
Dit raadsvoorstel is als hamerstuk doorverwezen door de raadskamer.
Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking
Aangenomen amendement 'Bestemmingsreserve volgens de regels' (25A73) van de fractie D66
Raadsvoorstel 'Nota Budgetoverhevelingen 2025'
Bijlage 1 - Nota Budgetoverheveling 2025
Bijlage 2 - Begrotingswijziging BO 2025 25-012
Bijlage 3 - Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen

bestemmingsreserve

Bijlage 3 - Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen bestemmingsreserve (geamendeerde versie)

Schriftelijke bijdrage van de Arnhemse Bomenbond, d.d. 01-12-2025

Memo van wethouder Smeulders inzake 'Wijzigingen', d.d. 01-12-2025

Behandelresultaat 3 december 2025, informatieve en meningsvormende bespreking

6.3 Vaststellen: Geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025

Dit raadsvoorstel is direct ter besluitvorming geagendeerd.

Getekend raadsbesluit

Behandeladvies 17 december 2025, besluitvormende bespreking

Raadsvoorstel 'Geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025'

Bijlage 1 - Standenoverzicht-2 Begroting 2025-2028 t/m raadsvergadering van 17 december 2025: Exploitatie

Bijlage 2 - Standenoverzicht-2 Begroting 2025-2028 t/m raadsvergadering van 17 december 2025: Investeringen

Memo van wethouder Smeulders inzake 'Wijziging Standenoverzicht', d.d. 16-12-2025

Agenda Politieke Avond
17 december 2025

Raadzaal
18.45 uur – 19.30 uur (45) Rondvraag en Mededelingen

Raadzaal	
1.	**19.30 uur - 23.15 uur (225) Besluitvormende vergadering**
1.1	Opening en mededelingen
1.2	Beëdiging van Lonneke Kranendonk (D66) tot fractievolger
1.3	Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling
1.4	Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 26 november 2025
1.5	Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
2.	**Hamerstukken**
2.1	Vaststellen: Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme
2.2	Vaststellen: Rapport Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’
3.	**Onderwerpen direct ter besluitvorming**
3.1	Vaststellen: Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem
4	**Motie vreemd aan de agenda die is voorbereid in de raadskamer (stemming)**
4.1	Stemming over motie vreemd aan de agenda 'De toekomststoel in het stadhuis' (25M251)
5.	**Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen**
5.1	Vaststellen: Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025- 2026
5.2	Vaststellen 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg' & ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’ & 'Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'
5.2.1	Vaststellen: 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'
5.2.2	Vaststellen: 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’
5.2.3	Vaststellen: 'Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'
5.3	Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'
5.4	Vaststellen: Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’
5.5	Vaststellen: De koelste binnenstad van Nederland
5.6	Vaststellen: 'Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035
5.7	Vaststellen: Vervolg Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme
6.	**Financiële afwikkeling 2025**
6.1	Vaststellen: Verzamelbesluit-3 2025
6.2	Vaststellen: Nota budgetoverhevelingen 2025
6.3	Vaststellen: Geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 17 december 2025

De voorzitter: Marcouch

De griffier: Kersten

Aanwezig de leden: Bal (DENK), De Boef (GroenLinks), Brandts (D66), Van den Broek (Groep van den Broek), Coenders (GroenLinks), Elfrink (SP), Van Engelenburg (VVD), Eppich (VVD), Gerretschen (GroenLinks), Groenendijk (PvdA), K. Groot (Arnhem Centraal), L. Groot (CDA), De Groot (Partij voor de Dieren), Heemskerk (D66), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Kemperman (D66), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Kumas (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Loor (D66), Lu (Partij voor de Dieren), Luurssen (Forum voor Democratie), Maref (VVD), Messink (D66), Nede (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Noomen (GroenLinks), Pape (VVD), Prinsen (GroenLinks), Roelen (SP), Scholten (Volt), Simonis (GroenLinks), Spruijt (Arnhem Centraal), Usta (DENK), Verheij (PVV), Visser (PvdA), Wiggers (Burger Belang Arnhem)

Afwezig de leden: Aït Chrif (PvdA), Dayioğlu (GroenLinks), K. Groot (Arnhem Centraal) (na 21.45 uur), Scholten (Volt) (na 21.45 uur), Wiggers (Burger Belang Arnhem) (na 23.25 uur)

Aanwezig de wethouders: Bouwkamp, Van Esch, Van de Geijn, Kundić, Van Munster, Roelofs, Smeulders

Begintijd vergadering: 19.45 uur

Eindtijd vergadering: 23.45 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1.4 Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 26 november 2025	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.5 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen: Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.2 Vaststellen: Rapport Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies 'Hoe groen is groen in Arnhem nu?'	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.1 Vaststellen: Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem	Het voorstel is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
4.1 Motie vreemd aan de agenda die is voorbereid in de raadskamer (stemming)	De motie vreemd aan de agenda 'De toekomststoel in het stadhuis' (25M251) van de fracties Partij voor de Dieren, D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA en Volt is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen.
5.1 Vaststellen: Uitvoeringsagenda "Arnhem Schoner" 2025-2026	De motie 'Laat afval scheiden lonen' (25M200) van de fracties ChristenUnie, CDA en Groep van den Broek is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen. De motie 'Toekomstbestendig afvalbeleid' (naar een langjarige visie afval en grondstoffen) (25M199) van de fracties GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Vrije doorgang voor mensen met een beperking op containerdagen' (25M202) van de fractie Arnhem Centraal is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Behoud de zwerfvuilklep' (25M252) van de fracties ChristenUnie en VVD is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

Zaaknummer: 4440017

5.2.1. Vaststellen: 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'	Het voorstel is met 28 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.
5.2.2 Vaststellen: 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1'	Het voorstel is met 33 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
5.2.3 Vaststellen: 'Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'	Het amendement 'Sociale huur in een gemengde buurt' (25A72) van de fracties D66 en VVD is met 28 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Buurtmoestuinen aan de Nijmeegseweg' (25M254) van de fracties ChristenUnie en Partij voor de Dieren is met 27 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met 28 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.
5.3 Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'	De motie 'Prioriteit voor bouwen; versnel en versoepel' (25M256) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek is met 14 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen. De motie 'Sneller beslissen is ook sneller bouwen' (25M257) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek is met 13 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen. De motie 'Arnhemse woonversneller; maandelijkse knelpunten-tafel met harde productieafspraken' (25M258) van de fractie VVD is met 13 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen. De motie 'Minder regels, meer wonen' (25M259) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek is met 14 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen. De motie 'Startnotities 2.0 een goede uitleg eerst' (25M260) van de fracties VVD en CDA is met 31 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen.
5.4 Vaststellen: Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 'Standplaats Arnhem'	De motie 'Toekomstperspectief Theater aan de Rijn' (25M249) van de fracties D66, Partij voor de Dieren, VVD, GroenLinks en PvdA is met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
6.1 Vaststellen: Verzamelbesluit-3 2025	Het voorstel is met 33 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.
6.2 Vaststellen: Nota budgetoverhevelingen 2025	Het amendement 'Bestemmingsreserve volgens de regels' (25A73) van de fractie D66 is met 25 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met 33 stemmen voor en met 1 stem tegen aangenomen.
6.3 Vaststellen: Geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer: 4440017

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	17 december 2025
Zaaknummer	4440017

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 12 december 2025, nummer: 4440017;

besluit:

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 november 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

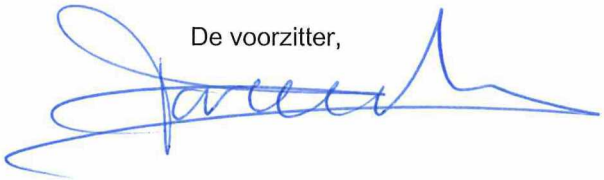

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4440017

Onderwerp: Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 26 november 2025

Inleiding

De Agendacommissie stelt u voor de besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 november 2025 vast te stellen.

Voorstel

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 november 2025 vast te stellen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 november 2025

Gemeente Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van	17 december 2025
Zaaknummer	4440017

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 12 december 2025, nummer: 4440017;

besluit:

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 november 2025 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 26 november 2025

De voorzitter: Eppich

De griffier: Kersten

Aanwezig de leden: Aït Chrif (PvdA), De Boef (GroenLinks), Brandts (D66), Van den Broek (Groep van den Broek), Coenders (GroenLinks), Dayioğlu (GroenLinks), Elfrink (SP), Van Engelenburg (VVD), Eppich (VVD), Gerretschen (GroenLinks), Groenendijk (PvdA), K. Groot (Arnhem Centraal), L. Groot (CDA), De Groot (Partij voor de Dieren), Heemskerk (D66), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Kemperman (D66), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Kumas (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Loor (D66), Lu (Partij voor de Dieren), Luurssen (Forum voor Democratie), Messink (D66), Nede (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Noomen (GroenLinks), Pape (VVD), Prinsen (GroenLinks), Roelen (SP), Scholten (Volt), Simonis (GroenLinks), Spruijt (Arnhem Centraal), Usta (DENK), Visser (PvdA), Wiggers (Burger Belang Arnhem)

Afwezig de leden: Bal (DENK), Maref (VVD), Verheij (PVV)

Aanwezig de wethouders: Bouwkamp, Van Esch, Van de Geijn, Kundić, Van Munster, Roelofs

Afwezig: burgemeester Marcouch, wethouder Smeulders

Begintijd vergadering: 21.15 uur

Eindtijd vergadering: 23.15 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1.3 Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 12 november 2025	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.4 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen: Benoeming leden Referendumcommissie Arnhem	De navolgende personen: Mark Beumer, Mieke Breedveld, Laura Lenting, Jeroen Sopers en Marion Veerbeek zijn benoemd als voorzitter, respectievelijk lid van de Referendumcommissie Arnhem.
2.2 Vaststellen: Actualisering Opkoopbescherming 2025	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.3 Vaststellen: (Om)vorming van De Connectie	Het voorstel is met 31 stemmen voor en met 5 stemmen tegen aangenomen.
2.4 Vaststellen: Mandaat-, volmacht- en machtigingsregeling gemeenteraad Arnhem en commissie werkgeverschap Arnhem 2025	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.1 Vaststellen: Indexatie eigen bijdrage Wmo	De motie 'Bevries eigen bijdrage Wmo, géén automatische indexering' (25M250) is met met 4 stemmen voor en met 32 stemmen tegen verworpen. Het voorstel is met 32 stemmen voor en met 4 stemmen tegen aangenomen.
3.2 Vaststellen: Startnotitie Gebiedsontwikkeling Middengebied Kenniscampus Arnhem	Het amendement 'Samen met bewoners én studenten' (25A48) van de fracties D66, VVD, GroenLinks, Partij voor de Dieren en Volt is met 34 stemmen voor en met 2 stemmen tegen aangenomen. Het amendement 'Koersdocument Energie voor Arnhem volgen' (25A49) van de fractie VVD is met 31 stemmen voor en met 5 stemmen tegen aangenomen. Het amendement 'Woningen Elsweide ook voor senioren' (25A61) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 4 stemmen voor en met 32 stemmen tegen verworpen.

Zaaknummer: 4439992

	De motie 'Liever samen' (25M193) van de fractie D66 is met 25 stemmen voor en met 11 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Inclusieve kenniscampus' (25M196) van de fracties ChristenUnie en Volt is met 33 stemmen voor en met 3 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Ruimte voor woonwagenplekken bij gebiedsontwikkeling' (25M197) van de fractie ChristenUnie is met 5 stemmen voor en met 31 stemmen tegen verworpen. Het voorstel is met 32 stemmen voor en met 4 stemmen tegen aangenomen.
3.3 Vaststellen: Koersdocument Energie voor Arnhem	Het voorstel is met 35 stemmen voor en met 1 stem tegen aangenomen.
3.4 Vaststellen: Detailhandelsbeleid Arnhem	Het voorstel is met 32 stemmen voor en met 4 stemmen tegen aangenomen.

De griffier,

De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	17 december 2025
Zaaknummer	4440017

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 12 december 2025, nummer: 4440017;

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 20 november tot en met 10 december 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4440017

Onderwerp: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 17 december 2025

Inleiding

De Agendacommissie stelt u voor de "Lijst van Ingekomen Stukken" van 20 november tot en met 10 december 2025 vast te stellen.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het Bestuurlijk Informatiesysteem (iBabs).

Voorstel

De "Lijst van Ingekomen Stukken" van 20 november tot en met 10 december 2025 vast te stellen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Lijst van Ingekomen stukken (20 november tot en met 10 december 2025)

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Besluit van	17 december 2025
Zaaknummer	4440017

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 12 december 2025, nummer: 4440017;

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 20 november tot en met 10 december 2025 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Lijst van Ingekomen stukken (20 november 2025 tot en met 10 december 2025)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
20-11-2025	MDL Fonds	Check de positie van jouw gemeente in de 'ranglijst Toiletvriendelijkste gemeente 2025'!	Voor kennisgeving aannemen
25-11-2025	Niet openbaar gepubliceerd i.v.m. privacy	Verzoek onthefing tot aanbiedingsplicht verkoop Rijnfase 2	In handen stellen van B&W ter voorbereiding van besluitvorming in de raad
25-11-2025	Stichting Nederlandse Haarden- en Kachelbranche	Opvolging rondetafelgesprek houtrook d.d. 1 oktober 2025	Voor kennisgeving aannemen
26-11-2025	VGGM	Zienswijzen op Kaderbrief 2027 VGGM	In handen stellen van B&W ter voorbereiding van besluitvorming in de raad
26-11-2025	Niet openbaar gepubliceerd i.v.m. privacy	Toeristenbelasting / dwangbevel in naam der koning	Voor kennisgeving aannemen
27-11-2025	Groene Metropoolregio	Zienswijzeprocedure Informatieprotocol 2025	In handen stellen van B&W ter voorbereiding van besluitvorming in de raad
29-11-2025	Burgerberaad Duurzaam Wonen	Adviezen Burgerberaad Duurzaam Wonen	Voor kennisgeving aannemen
03-12-2025	Stichting Anders J Goedkoop	SleepbootAnders J Goedkoop	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad

Lijst van Ingekomen stukken (20 november 2025 tot en met 10 december 2025)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
06-12-2025	Niet openbaar gepubliceerd i.v.m. privacy	Verzoek om bestuurlijke beoordeling en correctie van de uitvoeringspraktijk van de GGD Gezondheidsmonitor Voortgezet Onderwijs	Voor kennisgeving aannemen
08-12-2025	Natuur & Milieu	Rapport Waar groen het hardst nodig is	Voor kennisgeving aannemen
09-12-2025	Overleg Kerken en Overheid	Voorstel beëindigen OKO	Voor kennisgeving aannemen

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4288913

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 september 2025,
gelet op de artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

Het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme vast te stellen als beleidsuitwerking van de omgevingsvisie.

De griffier,

De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17 december

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Het college stelt voor om het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme vast te stellen als beleidsuitwerking van de Omgevingsvisie en om kennis te nemen van de Uitvoeringsagenda.

Het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme is samen met de stad opgesteld en biedt een helder toekomstbeeld voor de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme in Arnhem.

Bij de bijlagen staan twee stukken; het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme, die vastgesteld kan worden en de Uitvoeringsagenda Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme die voor kennisgeving aangenomen kan worden.

Besluitvormende bespreking
De raadskamer heeft het voorstel doorverwezen als een hamerstuk ter besluitvorming.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Nermina Kundic

Ambtenaar
Anoek Petit
anoek.petit@arnhem.nl
06-27873213

Raadsadviseur
Steffan Vos
steffan.vos@arnhem.nl
06-31114958

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4288913

Onderwerp: Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme

Kernboodschap

Het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme is samen met de stad opgesteld en biedt een helder toekomstbeeld voor de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme in Arnhem. Om in te kunnen spelen op actuele grote maatschappelijke opgaven zoals een groei aan inwoners en bezoekers, toenemende recreatiebehoefte, druk op de natuur, en een onder druk staande openstelling en beheer van recreatieve paden, vormt het toekomstperspectief een basis voor actieve sturing. Met het toekomstperspectief kunnen we ons beter positioneren en de samenwerking met partijen in de stad effectiever inrichten om de aantrekkelijkheid van de stad en leefomgeving te behouden en versterken. Dit is met name van belang voor Arnhemmers, want 70% van alle vrijetijdsactiviteiten in de regio Arnhem-Nijmegen wordt ondernomen door onze eigen inwoners. Het toekomstperspectief ziet recreatie en toerisme als basisvoorziening die bijdraagt aan welzijn en (brede) welvaart. Concrete acties om de ambities van het toekomstperspectief te kunnen realiseren worden uiteengezet in de Uitvoeringsagenda.

Voorstel

1. Het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme vast te stellen als beleidsuitwerking van de omgevingsvisie
2. Kennis te nemen van de Uitvoeringsagenda

Inleiding

Arnhem is een aantrekkelijke en fijne stad om te wonen, werken en bezoeken. Van een fijne wandeling in een van onze parken en een concert in Musis tot een dagje uit in Burgers' Zoo of het Nederlands Openluchtmuseum en het vieren van vrijheid bij Bridge to Liberation. Recreatiemogelijkheden zorgen voor een gezonde en prettige leefomgeving om te bewegen, ontmoeten en genieten. Ook geven ze ondernemers mogelijkheden om een boterham te verdienen, en geven ze ons de mogelijkheid om cultureel en natuurlijk erfgoed te behouden. Dit is aangetoond in wetenschappelijk onderzoek (CELTH, 2021). De komende jaren heeft Arnhem te maken met diverse grote maatschappelijke opgaven. Onze stad groeit sterk, er is druk op de leefbaarheid van onze wijken, en de natuur staat onder druk. Daarnaast groeit het recreatief bezoek en met name aan natuurgebieden. Recreatie en toerisme bieden oplossingen voor deze opgaven. Om een actievere rol te pakken in het sturen van recreatie en toerisme, richting te geven aan ons beleid en activiteiten, en beter samen te werken, is dit Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme ontwikkeld. Samen met

betrokken partijen, ondernemers en inwoners uit de stad. Het toekomstperspectief is een uitwerking van de Omgevingsvisie Arnhem 2040. In de bijbehorende uitvoeringsagenda worden de speerpunten uit het toekomstperspectief vertaald naar concrete projecten en activiteiten.

Beoogd effect

Een toekomstperspectief recreatie en toerisme waarmee we de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme kunnen stimuleren, faciliteren en reguleren, passend bij de identiteit en grootte van onze stad.

Argumenten

1.1 *Het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme biedt een helder toekomstbeeld voor de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme dat samen met de stad is opgesteld*

Ons toekomstbeeld is dat in 2040 toerisme en recreatie in Arnhem bijdragen aan een gezonde stad met een sterke lokale economie en een fijne leefomgeving voor iedereen. Er is ruimte om te ondernemen én ruimte voor groeiend bezoek, maar met oog voor balans. Voor onze natuur, onze wijken en onze toekomst. Vrije tijd moet voor iedereen toegankelijk en betaalbaar zijn, ongeacht achtergrond of beschikbare middelen. Samen met onze inwoners, ondernemers en betrokken partijen bouwen we aan een (nog) omvangrijker, veelzijdiger, toekomstbestendiger en toegankelijker vrijetijdsaanbod.

Om dit toekomstbeeld waar te maken richten we ons op vijf speerpunten:

- Ruimte voor recreatie maken bij woningbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen
- Het verbeteren van recreatieve routes om het makkelijker en leuker te maken om Arnhem te ontdekken
- Een gevarieerder aanbod voor meerdaags verblijf met aantrekkelijke vakantieparken
- Ontwikkelen van vrijetijdsaanbod in de hele stad zodat wijken en ondernemers kansen krijgen om te bloeien en recreanten zich meer spreiden
- Zichtbaarheid en positionering van Arnhem als een groene, creatieve en vrije stad en bestemming voor toeristisch en zakelijk verblijf

1.2 *Het Toekomstperspectief speelt in op actuele grote maatschappelijke opgaven waar recreatief-toeristische inbreng bestuurlijk, politiek en maatschappelijk noodzakelijk en urgent is*

De verwachting is dat het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers in Nederland de komende jaren nieuwe records gaat bereiken. Internationaal is er een groeiende middenklasse die vaker en langer kan reizen, er komen meer Nederlanders bij en ze kiezen vaker voor Nederland als 3e of 4e vakantie (NBTC, 2019 en 2024).

Ook is er een toename van bezoek aan natuur- en recreatiegebieden. Wanneer we hier niet actief op sturen kan er overbelasting ontstaan die de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze stad aantast. Ook wordt de druk op de ruimte, en de natuur, steeds groter. Rekening houdend met het stijgende aantal inwoners is er meer fysieke ruimte voor recreatie nodig om

de hoeveelheid recreatieruimte per inwoner gelijk te houden, afgezien van al bestaande tekorten (ANWB, 2023).

De extra nieuwe inwoners van Arnhem die in de nieuw te bouwen 16.000 woningen gaan wonen willen ook recreëren. De druk op de natuur wordt steeds groter terwijl de druk op het Veluwe Massief al (te) hoog is. Daarnaast worden recreatieve mogelijkheden ingeperkt door terrein beherende organisaties om de natuur te beschermen en omdat er te weinig financiële middelen zijn om de recreatieve infrastructuur te beheren en onderhouden.

We zijn een stad in ontwikkeling en zonder actieve sturing kan overbelasting de (aantrekkelijkheid van de) leefomgeving aantasten, vooral op drukbezochte plekken zoals de parken, dijken en in de binnenstad.

1.3 Het Toekomstperspectief ziet recreatie en toerisme als basisvoorziening en draagt bij aan bestaand lokaal, regionaal en landelijk beleid

Met het toekomstperspectief geven we lokaal invulling aan bestaand beleid op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Dit doen we onder meer door bij te dragen aan het genieten en beleven van onze stad, het creëren van ruimte voor recreatie in bouw- en gebiedsplannen, en het uitbreiden en verbeteren van recreatieve routes. We zien recreatie en toerisme als een basisvoorziening die (brede) welvaart en welzijn bevordert. Het belang hiervan is groot, want 70% van alle vrijetijdsactiviteiten in de regio Arnhem-Nijmegen wordt ondernomen door onze eigen inwoners (TVAN, 2024).

- **Omgevingsvisie Arnhem 2040 (2023):** We ambiëren de ruimtelijke kwaliteit te versterken door het zichtbaar en beleefbaar maken van Arnhem als groene, creatieve en vrije stad, en het beter verbinden van groen, water en natuur in de stad door middel van aantrekkelijke wandel- en fietsroutes.
- **Regioarrangement ‘Meer landschap, meer stad’ (Groene Metropoolregio 2023):** Meer woningen en inwoners kan alleen als we ook investeren in bereikbaarheid, natuur, landschap, recreatie en toerisme, waarbij ‘meer landschap’ en ‘meer stad’ gelijkwaardig zijn. Ruimte voor recreatie is een belangrijk onderdeel.
- **Beleidskader recreatie en toerisme (provincie Gelderland 2025):** Voldoende ruimte voor recreatiemogelijkheden en kwalitatief hoogwaardig en divers aanbod zijn de strategische doelen. Belangrijke uitgangspunten zijn onder andere standaard integratie van recreatie en toerisme in plannen voor woningbouw en gebiedsontwikkelingen, en het versterken van de recreatieve routenetwerken.
- **Perspectief 2030 (NBTC 2019):** Recreatie en toerisme worden sinds een aantal jaren gezien als middel om bij te dragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken die invloed hebben op onze (brede) welvaart en welzijn.
- **Voorwaarden scheppen voor vrijetijdsbesteding (artikel 22 van de grondwet):** Net als huisvesting, volksgezondheid, onderwijs, werkgelegenheid, sociale zekerheid en culturele ontplooiing, is vrijetijdsbesteding sinds 1983 ook een grondrecht waarvoor de overheid een zorgplicht draagt. Landelijk wordt hier invulling aan gegeven door de oprichting van de Landelijke Raad voor Recreatie en Toerisme in 2024, en door de

gezamenlijke provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). De Landelijke Raad en het IPO lobbyen bij diverse ministeries om de samenwerking effectiever te organiseren en opgaven te agenderen. Ze zetten in op meer ruimte voor recreatie in gebiedsopgaven landelijke programma's, en het benutten van recreatie en toerisme voor leefbaarheid en economische dynamiek.

2.1 *De Uitvoeringsagenda vertaalt de speerpunten uit het toekomstperspectief naar concrete acties en projecten*

In de Uitvoeringsagenda staan concrete acties per speerpunt die bijdragen aan het realiseren van het toekomstperspectief. Waar het toekomstperspectief een langere periode vooruitkijkt, kijkt de uitvoeringsagenda naar wat op korte, middellange en lange termijn gedaan kan worden, door wie, en wat daarvoor nodig is. Diverse partijen hebben uitgesproken zich in te willen zetten voor realisatie van het toekomstperspectief middels de uitvoeringsagenda.

Enkele van de acties uit de Uitvoeringsagenda die helpen het toekomstperspectief te realiseren:

- **Ruimte voor recreatie**: We sluiten aan bij gebiedsontwikkelingsprocessen om de belangen van de recreant te behartigen, en stellen een kader op met richtlijnen en spelregels voor het integreren van recreatieruimte in gebiedsprocessen
- **Routes en recreatieve verbindingen:** Het uniform maken van de route aanduiding en alle routes vindbaar maken in één routedatabank
- **Verblijfsrecreatie:** We stellen een coördinator vakantieparken aan om ervoor te zorgen dat er geen bewoning op vakantieparken meer plaatsvindt. Samen met het bedrijfsleven stellen we een informatiepakket samen voor de short stay-markt
- **Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod:** Een tweejaarlijks inwonersonderzoek gaan we uitvoeren om onze inwoners op wijkniveau te bevragen over hun recreatieve behoeften, waarbij we specifiek jongeren en inwoners met een niet-Westerse achtergrond betrekken
- **Zichtbaarheid en positionering**: We gaan de Arnhemse kernwaarden groen, creatief en vrij verder laden, gericht op bepaalde doelgroepen, zodat we ons nog beter onderscheiden van andere steden

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Het creëren van meer ruimte voor recreatie heeft best een groot ruimtebeslag*

In het toekomstperspectief is uiteengezet dat als we in 2040 hetzelfde aanbod van (opengestelde) recreatieruimte per inwoner willen behouden, er een totale opgave is van 450 hectare. Daarbij is rekening gehouden met de groei van het aantal inwoners. Met opgengestelde recreatieruimte wordt toegankelijk en beleefbaar groen bedoeld waarin men kan recreëren. Door onder meer een groeiend aantal inwoners en een toenemende druk op de natuur wordt de druk op de fysieke ruimte steeds groter. Recreatie vormt een van de fysieke ruimtevragers. We stellen een referentienorm op die als richtlijn dient en die telkens

wordt meegewogen in de integrale afweging van belangen en functies in de stad (als onderdeel van de Arnhemse Ruimtebalans). De toepassing van de norm kan per gebied verschillen, afhankelijk van de lokale behoefte en omstandigheden. We richten ons daarbij op multifunctioneel ruimtegebruik, waarbij bestaande ruimte ook toegankelijk en beleefbaar wordt gemaakt voor recreatie. Dit doen we vooral in gebieden waar de natuur minder kwetsbaar is. Te denken valt aan schouwpaden bij rivieren en watergangen, recreatieve activiteiten bij de boer, en routes langs volkstuinen, sportterreinen en bedrijventerreinen. Bij de belangenafweging nemen we (naast het wettelijk kader) ook het erkennen van de intrinsieke waarden van de natuur en de dieren die daarin leven en dierenwelzijn mee.

Participatie

Het participatieproces bestond uit gesprekken met individuen en kleine groepen, sessies met een klankbordgroep met vertegenwoordigers van de recreatief-toeristische sector in Arnhem, een ondernemersenquête, een inwonersenquête, en een grote bijeenkomst met diverse belanghebbenden. De ondernemersenquête is ingevuld door 64 ondernemers, en de inwonersenquête door 1.712 inwoners. De resultaten zijn verwerkt in het toekomstperspectief.

Financiën

Samen met partners geven we richting aan de projecten en activiteiten die voortvloeien uit het toekomstperspectief en de uitvoeringsagenda. Uitvoering hiervan is afhankelijk van de inzet van de betrokken partijen, zowel qua capaciteit als financiële middelen. Daarnaast kunnen onvoorziene omstandigheden invloed hebben. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2026-2029 is de motie 25M112g ‘Arnhem op de kaart’ aangenomen. In deze motie wordt opgeroepen: Een bedrag gelijk aan de extra opbrengsten van €150.000 uit de toeristenbelasting die in de perspectiefnota als dekking voor andere ontwikkelingen worden ingezet, met ingang van 2025 in te zetten voor het op de kaart zetten van Arnhem (toerisme, recreatie en citymarketing).
Daarnaast wordt in de begroting 2026 voorgesteld om €50.000 structureel op te nemen voor recreatie en toerisme, en €100.000 van 2026 t/m 2029. Voorstellen voor de benodigde financiën en capaciteit vanuit de gemeente worden voorgelegd bij de begroting 2026.

Uitvoering

Concrete acties en projecten om het toekomstperspectief te kunnen realiseren worden beschreven in de Uitvoeringsagenda. De acties en projecten zijn verdeeld in de korte, middellange en lange termijn. Afhankelijk van de voortgang en ontwikkelingen te zijner tijd kan de uitvoeringsagenda over een paar jaar geactualiseerd worden.

Communicatie

Na vaststelling wordt het toekomstperspectief gepubliceerd op de gemeentelijke website en via social media. Hiervoor zal een digitaal toegankelijke versie gemaakt worden van het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme. Veel organisaties, inwoners en ondernemers hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het toekomstperspectief en daarom willen we hen actief informeren over het resultaat en bedanken voor hun inbreng.

RAADSVOORSTEL

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1: Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme
- Bijlage 2: Uitvoeringsagenda Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4288913

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 september 2025,
gelet op de artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

Het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme vast te stellen als beleidsuitwerking van de omgevingsvisie

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme gemeente Arnhem

Colofon
©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, september 2025

Opdrachtgever Gemeente Arnhem
Mevr. A. (Anoek) Petit

Auteurs Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
Mevr. E. (Ellen) Ruiter
Mevr. A. (Annemiek) Riefel
Mevr. R. (Rozemarijn) Pool
Mevr. F (Fleur) Brinkmann

Foto's: Visit Arnhem en Gemeente Arnhem

Voorwoord

Arnhem is een stad waar je kunt ontspannen in het groen, cultuur kunt beleven, nieuwe energie kunt opdoen en waar ruimte is voor ontmoeting. Dat is niet vanzelfsprekend in een stad die groeit. De komende jaren komen er duizenden woningen bij, en daarmee ook nieuwe inwoners en meer bezoekers. Dat is goed nieuws, want onze stad leeft. Maar het vraagt ook iets van ons. Want de druk op natuur, openbare ruimte en voorzieningen neemt daardoor ook toe.

Dat vergt een duidelijke toekomstvisie voor recreatie en toerisme. Dat is dit Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme. We leggen vast wat we belangrijk vinden: vrije tijd moet voor iedereen toegankelijk en betaalbaar zijn. Voor Arnhemmers, voor ondernemers én voor bezoekers. Recreatie en toerisme zijn geen luxe, maar een basisvoorziening. Ze dragen bij aan een gezonde stad, een sterke lokale economie en een prettige leefomgeving.

Of je nu een weekend komt logeren, naar een van onze prachtige culturele bezienswaardigheden komt of gewoon in je eigen wijk de natuur opzoekt: Arnhem is een stad met karakter. Groen, creatief en vrij. Een stad waar we trots op zijn, en die we graag delen met anderen.

We zijn blij dat zoveel inwoners en ondernemers via een enquête hun ideeën en zorgen hebben gedeeld. Het laat zien hoe belangrijk vrije tijd is voor Arnhem. Ook de komende jaren blijven we graag samen optrekken. We willen weten wat onze wijken bijzonder maakt, hoe we nog beter kunnen aansluiten bij de diversiteit van onze stad en inwoners, en hoe we bezoekers beter kunnen spreiden. Zodat iedereen van Arnhem kan genieten. Alleen samen zorgen we voor een evenwichtig, toegankelijk en toekomstbestendig vrijetijdsaanbod.

Nermina Kundić
Wethouder Recreatie en Toerisme

Inhoudsopgave

1 Inleiding 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 Participatie en methode 6

2 SWOT Analyse: recreatie en toerisme in Arnhem 8

3 Toekomstbeeld 10
3.1 Waar zetten we op in? 10
3.2 Wat gaan we doen? 12

4 Speerpunten 14
4.1 Ruimte voor recreatie 14
4.2 Routes en recreatieve verbindingen 15
4.3 Verblijfsrecreatie 17
4.4 Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod 18
4.5 Zichtbaarheid en positionering 19
4.6 Randvoorwaarden voor succes 20

Bijlage I – Definities en afbakening 22

Bijlage II – Participanten 23
Klankbordgroep 23
Verkennende gesprekken 23
Balanstafel 23

Bijlage III – Analyse 24
Het DNA van Arnhem 24
Huidige situatie: de Arnhemse vrijetijdssector 24
Inwoners positief over Arnhem en vrijetijdssector 27
Hoe ondernemers erin staan 28
De vrijetijdssector van Arnhem in de toekomst 28

JACOB-GROENEWOUD
PLANTSOEN

1 Inleiding

Recreatie en toerisme[1] zijn essentieel voor Arnhem. Ze maken onze stad aantrekkelijk en fijn om in te wonen én te bezoeken. Voldoende recreatiemogelijkheden zorgen voor een gezonde en prettige leefomgeving. Hoewel er de afgelopen jaren al veel is bereikt, vragen de komende uitdagingen om een duidelijk toekomstperspectief.

1.1 Aanleiding

Recreatiemogelijkheden bieden ontspanning, plezier en nodigen uit om te bewegen, elkaar te ontmoeten en samen van de stad te genieten. De vrijetijdssector draagt stevig bij aan het imago van Arnhem als aantrekkelijke stad om te bezoeken en in te wonen, ondernemen, werken en studeren. Recreatie en toerisme leveren ook een belangrijke bijdrage aan onze economie. Toeristen besteden jaarlijks zo'n 19 miljoen euro in Arnhemse winkels en horeca (bron: KSO, 2023). Daarnaast is 9% van de banen en 7% van de bedrijven in de stad verbonden aan recreatie en toerisme, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (bron: LISA, 2024).

De vrijetijdssector helpt om ons cultureel en natuurlijk erfgoed te behouden. Leegstaande panden krijgen een nieuwe functie, bijvoorbeeld als B&B, galerie of bezienswaardigheid. Omdat toeristen gebruik maken van voorzieningen heft gemeente Arnhem toeristenbelasting. Tot slot bieden recreatie en toerisme oplossingen voor opgaven die op Arnhem afkomen, zoals de groei van onze stad, de gezondheid van Arnhemmers, leegstand en de druk op de leefbaarheid van onze wijken, onze leefomgeving en natuur. Al jaren gebeurt er van alles in Arnhem op het gebied van toerisme en recreatie, zo is er ingezet op:

- Het op de kaart zetten van Arnhem als meerdaagse bestemming;
- Het levend houden van de herinnering aan de Slag om Arnhem;
- Het verbeteren van landschap en natuur in parken en bossen;
- Het aanleggen van een wandel- en fietsnetwerk;
- Het realiseren van belevingsobjecten in Veluwe verband;
- Het creëren van verhaallijnen in de Groene Metropoolregio.

Als gemeente willen we een actieve rol pakken in het verder ontwikkelen van recreatie en toerisme in de stad. Door beter samen te werken, richting te geven én middelen beschikbaar te stellen, kunnen we het succes van de vrijetijdssector verder versterken met oog voor balans met natuurbehoud. In dit toekomstperspectief geven we invulling aan die rol en het bijbehorende beleid.

Omgevingsvisie
Eind 2023 is de Omgevingsvisie Arnhem 2040 vastgesteld. Het is een integrale visie van de fysieke leefomgeving met keuzes in hoe we onze ruimte gebruiken en verdelen, en schetst een toekomstbeeld voor de stad. Dit Toekomst-perspectief Recreatie en Toerisme is een uitwerking van de omgevingsvisie.

1.2 Participatie en methode

Voor dit toekomstperspectief hebben we input opgehaald van veel Arnhemmers en betrokken partijen en deden we deskresearch. We hebben een vragenlijst uitgezet onder ondernemers en inwoners. Daarnaast hebben we diverse gesprekken gevoerd met uiteenlopende partijen. Naast twee klankbordgroep bijeenkomsten met een afvaardiging van de sector hebben we ook een brede stakeholdersbijeenkomst georganiseerd voor alle belanghebbenden. In bijlage II leest u wie we hebben betrokken.

[1] In bijlage I staat een overzicht met gehanteerde definities en afbakeningen.

2 SWOT Analyse: recreatie en toerisme in Arnhem

Vanuit alle verschillende bronnen, gesprekken en bijeenkomsten is veel informatie opgehaald. Hieronder staan de belangrijkste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen in een SWOT-analyse. Zie voor de uitgebreide analyse bijlage III.

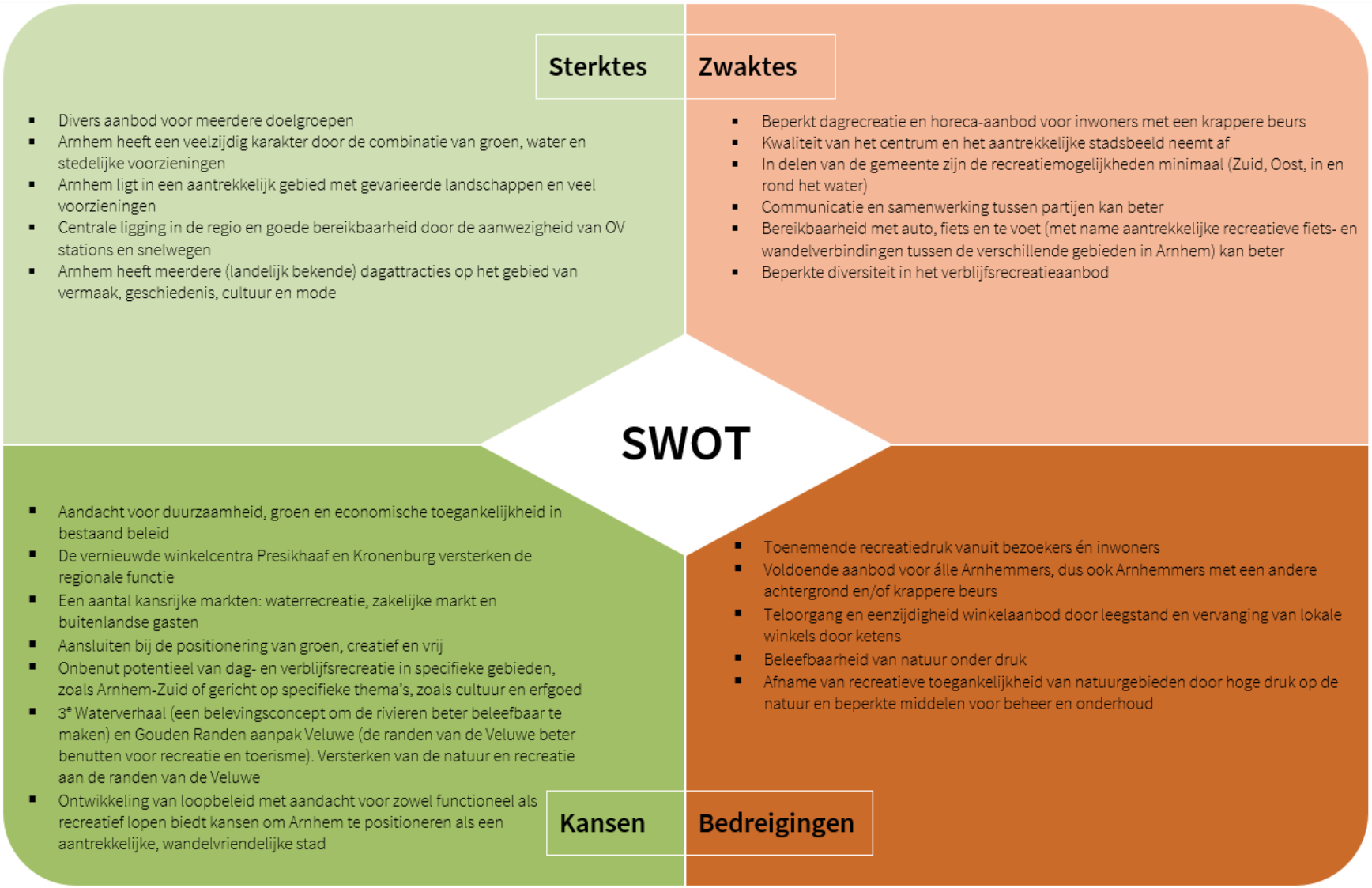

3 Toekomstbeeld

Het is een zomerse zaterdagochtend in 2040. Ik woon in Arnhem-Zuid en begin mijn dag met een ommetje richting het centrum. Via de voetgangersbrug wandel ik over de Nederrijn. Rechts strekt het Rivierklimaatpark zich uit. Links zie ik hoe de eerste kano's en supboards het water opgaan. Arnhem-Zuid is de afgelopen jaren merkbaar aantrekkelijker geworden, mede dankzij de aanleg van nieuwe routes. Ik mocht daarover meedenken via een inwonersonderzoek, dat maakt me nog trotser op mijn wijk. En ik ben niet de enige: steeds meer mensen ontdekken Arnhem-Zuid. De sfeer, de ruimte en de nabijheid van het water maken het tot een leuke bestemming.

Langzaam wordt de stad wakker. In Rijnpark lopen Arnhemmers hun ochtendrondje en kinderen spelen in het park. Het belooft een mooie dag te worden. Vanmiddag ga ik met vrienden naar een festival op het erf van een oude boerderij aan de stadsrand. Eén van die plekken waar je even helemaal weg bent, midden in het groen. Ook vorig jaar was het festival druk bezocht, met veel mensen van buiten Arnhem. Dat zie je wel vaker tegenwoordig: bezoekers weten Arnhem steeds beter te vinden. En ze blijven langer, lijkt het wel. De stad heeft ze genoeg te bieden. Ook vrienden uit de Randstad zijn dit weekend in Arnhem. Ze slapen in een B&B in Presikhaaf: gemoedelijk, multicultureel en anders dan anders, precies wat ze zoeken.

Gisteren ben ik nog bij het recreatiestrand in Meinerswijk geweest. Zon, zand en stadsnatuur, allemaal op fietsafstand. Wat ooit een stil stuk uiterwaard was is door een paar Arnhemse ondernemers ontwikkeld tot een levendige plek aan het water. Het is uitgegroeid tot een populaire hotspot.

In de binnenstad komt alles intussen op gang. De markt loopt vol, musea openen hun deuren, terrassen worden ingericht. Inwoners en bezoekers mengen zich moeiteloos. Arnhem leeft. En het mooie is: je voelt je hier altijd welkom. Of je hier nu woont, onderneemt of even langskomt.

3.1 Waar zetten we op in?

Arnhem: een stad in beweging

Arnhem is in beweging. We groeien als stad: er komen duizenden woningen en inwoners bij en ook het aantal dagbezoekers en verblijfstoeristen neemt toe. Onze stad leeft. Tegelijkertijd merken we dat die groei ook iets vraagt. Meer mensen betekent ook meer behoefte aan ruimte voor ontspanning, ontmoeting, natuur, cultuur en plezier. En juist dat staat onder druk. Natuurgebieden raken voller, want we recreëren graag in de buitenlucht. Bezoekers en bewoners trekken naar dezelfde hotspots. Dat willen we veranderen, ook omdat die andere delen vaak veel minder kwetsbaar zijn.

Ruimte voor ontspanning, voor iedereen in de stad

Wie in Arnhem woont, onderneemt of werkt, weet hoe rijk de stad is aan mogelijkheden om eropuit te gaan. We hebben een gevarieerd aanbod aan dagrecreatie, cultuur, horeca en winkels. Toch merken veel Arnhemmers dat dit aanbod zich vooral concentreert in Arnhem-Noord en het centrum. Dat gaan we aanpakken. We willen meer diversiteit in voorzieningen én ondernemingen door de hele stad, zodat er overal wat te beleven is, bezoekers zich beter verspreiden en ondernemers de ruimte krijgen om kansen te grijpen.

Wat in Arnhem nog onderontwikkeld is, zijn onder andere boetiekhotels en natuurhuisjes. Het verblijfsaanbod is nu te eenzijdig. Meer variatie zorgt voor meer levendigheid, houdt bezoekers langer vast en versterkt onze lokale economie.

Arnhem is groen, creatief en vrij

Groen door onze ligging aan de Veluwe én het vele stedelijke groen, van parken tot uiterwaarden. Creatief dankzij ons diverse karakter, het rijke kunst- en cultuuraanbod en plekken als het Modekwartier. En vrij, omdat je hier mag zijn wie je bent én door de geschiedenis van de stad, die nog altijd zichtbaar is in sporen van de oorlog en bevrijding.

Als stad zijn we een populaire bestemming voor mensen uit de regio die komen voor cultuur, horeca of om te winkelen. Dat is een rol waar we trots op zijn, maar die vraagt wel wat van ons. We hebben een aantrekkelijke en toegankelijke binnenstad nodig om onze positie te behouden. Niet alleen voor bezoekers, maar juist ook voor onszelf.

Toekomstbeeld: een stad die uitnodigt

Arnhem is een stad waar je volop de ruimte krijgt om te ontspannen, te bewegen en nieuwe dingen te beleven, of je hier nu woont of op bezoek bent. We gunnen iedereen een stad die bruist. Met recreatiemogelijkheden dichtbij huis. Met een binnenstad die blijft verrassen en natuur die je beleeft én respecteert. We vinden dat vrije tijd voor iedereen toegankelijk en betaalbaar moet zijn, ongeacht achtergrond of beschikbare middelen. Vrijetijdsbesteding is voor ons geen luxe, maar een basisvoorziening.

In 2040 draagt toerisme en recreatie in Arnhem bij aan een gezonde stad: met een sterke lokale economie, een goed ondernemersklimaat en fijne leefomgeving voor iedereen. Er is ruimte om te ondernemen én ruimte voor groeiend bezoek, maar met oog voor balans. Voor onze natuur, onze wijken én onze toekomst. We willen geen massatoerisme, maar bezoekers die de stad écht willen ontdekken en respectvol omgaan met onze leefomgeving, waarbij we ook de intrinsieke waarden van dieren erkennen.

Of je nu komt voor een weekendje weg of een congres: we zijn een stad met karakter. Een stad waar we trots op zijn en die we graag laten zien aan anderen. Samen met onze inwoners en ondernemers bouwen we aan een (nog) omvangrijker, veelzijdiger, toekomstbestendiger en toegankelijker vrijetijdsaanbod.

3.2 Wat gaan we doen?

Om dit toekomstbeeld waar te maken gaan we de komende jaren aan de slag met de volgende speerpunten. In hoofdstuk 4 hebben we de speerpunten uitgewerkt.

Speerpunt	Wat gaan we doen?	Met welk doel?
1	**Ruimte voor recreatie** Bij nieuwe woningbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen wordt bewust ruimte gemaakt voor ontmoeting en recreatie.	▪ Recreatie (beter) verankeren in ruimtelijk beleid, zodat Arnhemmers en bezoekers nu en in de toekomst voldoende ruimte hebben om te recreëren in de stad
2	**Routes en recreatieve verbindingen** We maken het makkelijker en leuker om Arnhem te ontdekken te voet, op de fiets, met het OV of de auto. We verbeteren de routes en zorgen dat ze aantrekkelijk en duidelijk zijn.	▪ Een beter netwerk van recreatieve routes ontwikkelen en onderhouden
3	**Verblijfsrecreatie** We zetten in op meer en gevarieerder aanbod voor meerdaags verblijf, passend bij ons DNA. We hebben aantrekkelijke vakantieparken die worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn.	▪ Het verblijfsrecreatieaanbod verbeteren ▪ Bezoekers stimuleren langer te blijven
4	**Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod** We laten recreatie ten goede komen aan de hele stad. Zo verdelen we de drukte beter én krijgt elke wijk de kans om te bloeien. Met ondernemers en inwoners bouwen we aan een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod voor Arnhemmers en onze gasten.	▪ In alle wijken zijn er voldoende mogelijkheden voor recreatie ▪ Bezoekers spreiden zich over de stad ▪ Ondernemers hebben voldoende mogelijkheden om in te spelen op kansen uit de markt ▪ We behouden onze positie als fijne plek om te recreëren voor inwoners uit de regio
5	**Zichtbaarheid en positionering** We laten zien wie we zijn: een groene, creatieve en vrije stad op de Veluwe én in de Groene Metropoolregio. In de toeristische profilering trekken we samen op.	▪ Arnhemmers en bezoekers weten waar Arnhem voor staat en wat de stad aantrekkelijk maakt ▪ Arnhem duidelijk neerzetten als bestemming voor (meerdaags) verblijf; toeristisch en zakelijk

4 Speerpunten

Arnhem kan meer halen uit recreatie en toerisme. Dat begint dichtbij: met meer mogelijkheden om te ontspannen en bewegen, direct vanuit je eigen voordeur. Tegelijk willen we bezoekers beter spreiden over de stad én verleiden om langer te blijven. Daarvoor richten we ons op gebieden die nu nog minder worden bezocht – zoals Arnhem-Zuid – én met gerichte promotie zorgen we dat Arnhemmers en bezoekers ook andere kanten van Arnhem leren kennen. Zo bouwen we samen aan een levendige en gastvrije stad.

We werken aan de volgende speerpunten om onze doelen te bereiken:

1. Ruimte voor recreatie
2. Routes en recreatieve verbindingen
3. Verblijfsrecreatie
4. Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod
5. Zichtbaarheid en positionering

4.1 Ruimte voor recreatie

Waar willen we naartoe en waarom?

Arnhemmers – en Nederlanders in het algemeen – trekken er steeds vaker op uit. We zoeken de natuur en het water op om te ontspannen en genieten. Daardoor neemt de druk op onze recreatieruimte[2] toe. Die ruimte wordt bovendien schaarser. Arnhem groeit: er wordt volop gebouwd, het aantal inwoners en bezoekers stijgt en natuurgebieden raken steeds voller. Ook plannen van terreinbeheerders – de organisaties die natuur- en recreatiegebieden beheren en beschermen – hebben invloed op de beschikbare ruimte. Door ecologische druk en beperkte beheercapaciteit kiezen terreinbeheerders, niet alleen in Arnhem maar door heel Nederland, vaker voor het beperken of terugdringen van recreatie in kwetsbare natuurgebieden.

Recreatieve ruimte is onmisbaar voor de leefkwaliteit van Arnhemmers en voor de aantrekkingskracht van Arnhem als toeristische bestemming. Daarom onderstrepen we het belang van voldoende recreatieruimte per inwoner. Als we in 2040 hetzelfde aanbod van (opengestelde) recreatieruimte per inwoner willen behouden, is er 24 m^2 extra toegankelijk en beleefbaar groen per inwoner nodig. Rekening houdend met de bevolkingsgroei betekent dit een totale opgave van 450 hectare (bron: berekeningen op basis van Ruimte voor recreatie op de Veluwe, 2025). Op basis van deze uitgangspunten stellen we een referentienorm op. Deze norm dient als richtlijn en wordt telkens meegewogen in de integrale afweging van belangen en functies in de stad (als onderdeel van de Arnhemse Ruimtebalans). De toepassing van de norm kan per gebied verschillen, afhankelijk van de lokale behoefte en omstandigheden. We richten ons daarbij op multifunctioneel ruimtegebruik: bestaande ruimten die al een andere functie hebben, worden ook toegankelijk en beleefbaar gemaakt voor recreatie. Dit doen we vooral in gebieden waar de natuur minder kwetsbaar is. Te denken valt aan schouwpaden bij rivieren en watergangen, recreatieve activiteiten bij de boer, en routes langs volkstuinen, sportterreinen en bedrijventerreinen. Bij de belangenafweging nemen we (naast het wettelijk kader) ook het erkennen van de intrinsieke waarden van de natuur en de dieren die daarin leven en dierenwelzijn mee.

Wat gaan we doen?

We gaan nieuwe recreatieplekken ontwikkelen op geschikte plekken. Recreatie en toerisme vragen ruimte, maar die kunnen we slim creëren door functies te combineren, bijvoorbeeld met het groen en water in de stad. Denk aan agrotoerisme: fietsen of wandelen door het agrarisch gebied, kamperen bij de boer en de verkoop van streekproducten. Bij nieuwe woningbouwprojecten en

[2] Onder recreatieruimte verstaan we de groenblauwe ruimte die wordt bezocht met het motief om te recreëren in de natuur, maar ook stedelijke recreatieplekken behoren hiertoe.

gebiedsontwikkelingen hebben we – aan de voorkant – aandacht voor de recreatiemogelijkheden. Dat klinkt logisch maar is nu nog niet vanzelfsprekend. Zo zorgen we dat iedereen – Arnhemmers én bezoekers – genoeg ruimte heeft om te recreëren, nu en in de toekomst, en spreiden we de druk[3].

Kwaliteitskader

We gaan recreatie beter verankeren in ruimtelijk beleid en planvorming. We werken aan een kwaliteitskader voor recreatie en toerisme. Nieuwe ontwikkelingen moeten zorgen voor meer variatie én een fijnere leefomgeving.

Kansenkaart recreatie en toerisme

We willen dat de hele stad voordeel heeft van recreatie en toerisme: ondernemers verdienen een goede boterham en inwoners genieten van de levendigheid in hun wijk. Dat vraagt een betere spreiding van recreatieve voorzieningen, bedrijven en bezoekers. Het meeste aanbod ligt nu in de binnenstad en Arnhem-Noord. In Arnhem-Zuid is in verhouding minder te doen, althans dat gevoel leeft. Er zijn recreatieve mogelijkheden in Arnhem-Zuid, maar de omvang en bekendheid is te beperkt. Hier wordt al aan gewerkt, maar er is meer nodig. We ontwikkelen een kansenkaart voor recreatie en toerisme, gekoppeld aan 'zonering'. Daarbij hebben we ook aandacht voor evenementen: veel evenementen worden in de binnenstad of enkele parken georganiseerd. Er is genoeg ruimte in de stad om dat beter te spreiden en reuring te creëren in andere wijken. Evenementen dragen bij aan een aantrekkelijke stad en langer verblijf.

Beleefbaar groen

Arnhem is een groene stad en daardoor aantrekkelijk voor mens én dier. Het groen in en om de stad is niet alleen een mooi decor, maar essentieel leefgebied voor planten en dieren. Door middel van zonering[4] spreiden we bezoekers en beschermen we de natuur. En we ontwikkelen (groene) uitloopgebieden met recreatiemogelijkheden, met name in gebieden waar de natuur minder kwetsbaar is.

Waterrecreatie verdient aandacht

De mogelijkheden voor recreatie op en in het water zijn in Arnhem te beperkt. Er zijn geen officiële zwemplekken, terwijl mensen toch in de rivier zwemmen, met onveilige situaties tot gevolg. Op dit moment is er ook waterrecreatie in de nabijheid van zware industrie, wat een onwenselijke situatie is. We creëren meer ruimte voor waterrecreatiemogelijkheden in Arnhem met passende voorzieningen op geschikte locaties.

4.2 Routes en recreatieve verbindingen

Waar willen we naartoe en waarom?

We maken het makkelijker en leuker om Arnhem te ontdekken te voet, op de fiets, met het OV of de auto. We verbeteren de routes en zorgen dat ze aantrekkelijk en duidelijk zijn. Arnhem ligt centraal in een populaire regio voor vakanties en dagjes uit. Met stad, groen en water biedt de stad volop variatie. Goede routes en verbindingen zorgen dat bezoekers die veelzijdigheid echt ervaren én zich beter verspreiden over de stad. Arnhem heeft de ambitie om in 2040 dé loopstad van Nederland te worden (bron: concept Loopbeleid, Arnhem#VoordeVoetganger, gemeente Arnhem, 2025).

Wat gaan we doen?

We bouwen aan een netwerk van recreatieve routes dwars door de stad, met aansluiting op de Veluwe en het rivierengebied. Nu ontbreken aantrekkelijke verbindingen, vooral van zuid naar noord en tussen wijken, bedrijven en

[3] We zoeken hiervoor de aansluiting met de Gouden Randen aanpak van de Veluwe (bron: Regio Deal Veluwe, 2023) en het Derde Waterverhaal (bron: Het Derde Waterverhaal, 2024).

[4] Gekoppeld aan het groenblauwe raamwerk en de omgevingsvisie. In lijn met de recreatiezonering van de Veluwe, maar kwalitatiever van aard. Intensiteit van de recreatievormen en typen in relatie tot o.a. de natuurwaarden en draagkracht van het gebied.

voorzieningen. Door de routes te koppelen aan het groenblauwe[5] raamwerk maken we ze aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers. We denken aan:

- Meer en betere fiets- en wandelroutes om gemakkelijk en plezierig Arnhem te ontdekken.
- Routes voor verschillende vervoersmiddelen zoals mountainbikes, elektrische fietsen en gravelbikes, zodat er voor verschillende type Arnhemmers en bezoekers aanbod is.
- Prachtige routes langs en over het water voor een unieke recreatie-ervaring.
- Betere fysieke verbindingen, zoals veerponten en nieuwe of verbeterde voetgangers- en fietsbruggen en tunnels, zodat je makkelijker en veiliger van A naar B komt.
- Een aantrekkelijke verbinding tussen Park Sonsbeek en het stadscentrum, zodat je op een mooie manier van groen naar stad loopt of fietst.
- Wandelroutes door de parken, om de recreatiemogelijkheden vanuit de voordeur te vergroten voor Arnhemmers.
- Duidelijke en aantrekkelijke routebegeleiding, met digitale en fysieke verwijzingen naar bezienswaardigheden en bijzondere plekken, zodat je niets mist.
- Aansluiting op nieuwe recreatiegebieden rondom Arnhem, om de recreatiedruk te spreiden.
- Mooie routes door de stuwwal, landgoederen en het rivierengebied, zoals Meinerswijk en het Romeins Castellum, om meer ruimte voor recreatie te creëren voor Arnhemmers en bezoekers en ondernemers de gelegenheid te geven hierop in te springen.

Veel vervoersmiddelen maken gebruik van dezelfde paden, waardoor het soms op bepaalde plaatsen te druk wordt. We gaan een plan schrijven om knelpunten op te lossen en de route infrastructuur te verbeteren. Daarbij zetten we in op:

- Het koppelen van bestaande netwerken aan elkaar.
- Het aantrekkelijker en beleefbaarder maken van de bestaande routenetwerken.
- Waar mogelijk het autoluw maken van paden en vervoersmiddelen scheiden.
- Het aantal kilometers routenetwerk vergroten.
- Zichtbaarheid en bekendheid van de routes, zowel in het veld als digitaal.
- Borgen van het beheer en onderhoud.
- Eenduidige en goed onderhouden routes in de hele stad, zodat je als wandelaar, fietser of anderszins weet waar je aan toe bent en kunt rekenen op kwaliteit.

Mobiliteit en bereikbaarheid

De bereikbaarheid met auto en fiets is ook een aandachtspunt voor Arnhem[6]. Voor bezoekers van buitenaf is het op ‘piekmomenten’ lastig om in het stadscentrum te komen en parkeren, maar ook voor inwoners is het op momenten lastig om zich binnen de gemeente te verplaatsen. Op drukbezochte dagen zijn de parkeergarages in Arnhem vol en zorgen de hoeveelheid auto’s in het centrum voor filevorming. Om dit tegen te gaan weren we het autoverkeer zoveel mogelijk uit het centrum. Daarvoor ontwikkelen we hubs aan de randen van de stad. Bezoekers kunnen vanaf deze hubs met bussen in het centrum komen. De hubs kunnen ook gebruikt worden als startpunt voor fiets- of wandeltochten of om een recreatieve voorziening in een ander deel van de stad te bereiken[7].

[5] Het groenblauwe raamwerk omvat alle natuurterreinen, bossen, parken, waterlijnen en polders in de Groene Metropoolregio.
[6] Dit blijkt uit het inwoners- en ondernemersonderzoek en gesprekken binnen de gemeente.
[7] Bron: Duurzaam Mobiliteitsplan Arnhem, 2024. Met dit plan blijft de stad bereikbaar met de auto, maar wordt er meer ingezet op lopen, fietsen en openbaar vervoer.

4.3 Verblijfsrecreatie

Waar willen we naartoe en waarom?

Om aantrekkelijk te zijn voor toeristen en zakelijke gasten is een ruim en gevarieerd aanbod aan overnachtingsmogelijkheden nodig, passend bij ons DNA. Op het gebied van verblijfsrecreatie is er in Arnhem nog ruimte voor hotels in het hoge of lage segment, zoals een boetiekhotel of hostel[8]. Daarbij moeten nieuwe hotels vooral in de marktruimte uit de regio voorzien. We hebben aantrekkelijke vakantieparken die worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn.

Wat gaan we doen?

We gaan de hotelnota, als onderdeel van de horecavisie, uit 2017 actualiseren. De (vrijetijds)economie rondom Arnhem is sterk gegroeid, en we signaleren een toenemende vraag naar hotelkamers. Hierdoor is er behoefte aan een nieuwe visie die inzicht geeft in de hotelmarkt en hoe deze zich verhoudt tot de regio. Daarnaast blijkt uit landelijke trends een toenemende vraag naar camperplekken en stadskampeermogelijkheden. Deze gaan we niet zelf realiseren en uitbaten, maar we staan uitnodigend tegenover initiatieven uit de markt. We gaan een ontwikkelkader verblijfsrecreatie opstellen waarin we ingaan op welke voorzieningen waar wenselijk zijn conform het toekomstbeeld, de doelgroepen waar Arnhem zich op wil focussen en het Arnhemse DNA.

Aanpak vakantieparken

In de Woonvisie is vastgelegd dat bewoning op vakantieparken niet is toegestaan. Sinds 2020 loopt er een traject om permanente bewoning op één vakantiepark in Arnhem af te bouwen. Dit blijkt complex door onder andere de krapte op de woningmarkt. Desalniettemin is permanente bewoning op vakantieparken onwenselijk vanwege de ligging in Natura 2000-gebied, de ongeschiktheid van de recreatiewoningen als permanente woning en de behoefte om de recreatieve functie van de vakantieparken te behouden. Om tegenstrijdige besluiten te voorkomen, is een integrale aanpak nodig. We zetten in op regie op en coördinatie van vakantieparken. We zetten ons in om een vergunningsplicht in te voeren ter bestrijding van ondermijnende activiteiten.

Short en mid stay

We vinden het belangrijk om (internationaal) talent aan te trekken en vast te houden vanwege de aanwezigheid van innovatieve bedrijven op en buiten onze campussen en onderwijsinstellingen (HAN University of Applied Sciences en ArtEZ University of the Arts). De behoefte aan passende short en mid stay woonvormen voor internationale kenniswerkers leeft bij het energie- en cleantechcluster in Arnhem. Arnhem is samen met Nijmegen de belangrijkste werkgemeente voor internationale kenniswerkers in de Groene Metropoolregio. Om als bedrijf of onderwijsinstelling aantrekkelijk te blijven voor deze internationale werknemers, is passende huisvesting in de stad noodzakelijk. Het huidige hotelaanbod voorziet in zeer beperkte mate in de huisvestingswensen vanuit deze doelgroep. Omdat het merendeel van de huisvestingslocaties voor short en mid stay momenteel niet in beeld is en de vraag de komende jaren zal groeien, gaan we duidelijke spelregels opstellen voor short en mid stay We bezien dit ook in het licht van woonbeleid op nationaal en gemeentelijk niveau, omdat moet worden voorkomen dat met short en mid stay huisvesting de regels voor tijdelijke contracten worden geschonden.

[8] Uit een toets ladder duurzame verstedelijking van SWECO uit 2021 blijkt dat er in Arnhem tot 2030 nog ruimte is voor minimaal 5 tot maximaal 188 hotelkamers. Er zijn anno 2025 (vergevorderde) plannen of initiatieven voor het invullen van een deel van deze marktruimte.

4.4 Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod

Waar willen we naartoe en waarom?

Met ondernemers en inwoners bouwen we aan een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod voor Arnhemmers en onze gasten, in balans met bescherming van ons natuurlijk erfgoed. We laten recreatie ten goede komen aan de hele stad. Zo verdelen we de drukte beter én krijgt elke wijk de kans om te bloeien.

Wat gaan we doen?

We vinden het belangrijk dat het vrijetijdsaanbod beschikbaar is voor iedereen, ongeacht achtergrond en beschikbare middelen. De gemeente investeert in een goede openbare recreatieve infrastructuur, zoals paden, bankjes, bezienswaardigheden en speelplekken én in een aantrekkelijke groene (binnen)stad. Het ontwikkelen van commerciële voorzieningen laten we over aan de markt. We staan uitnodigend tegenover initiatieven die inspelen op echte Arnhemse thema's, zoals; groen, creativiteit, vrijheid, oorlogsgeschiedenis, Romeins verleden, water en energie.

Delen van Arnhem die nu minder aantrekkelijk zijn voor recreatiedoeleinden maken we aantrekkelijker, zodat de recreatiedruk van inwoners, andere recreanten én toeristen beter wordt verdeeld over de stad.

Inzetten op de buitenlandse en zakelijke gast

We richten ons actief op het aantrekken van meer zakelijke en buitenlandse gasten. Dit vereist voldoende aantrekkelijk aanbod en goed samenwerken met de regio. Gasten uit Duitsland en Engeland komen naar Arnhem voor het winkelen en ons oorlogsverleden. We willen deze groepen langer aan ons binden, onder andere door jaarrond aandacht te geven aan het Airborne-verhaal[9] (bron: Raadsvoorstel Toekomst herdenken Slag om Arnhem, 2025). We gaan verkennen hoe we dit het beste kunnen doen.

We willen sterker inzetten op de travel trade markt om Arnhem beter onder de aandacht te brengen bij reisorganisaties, touroperators, riviercruise-operators en andere partners in de reisbranche. Daarom zetten we in de stadspromotie ook de veelzijdigheid van Arnhem als bestemming centraal, niet alleen de bekende dagattracties.

Tot slot zien we kansen om Arnhem steviger te positioneren als congresstad. Terwijl andere steden al actief inzetten op het aantrekken van (inter)nationale zakelijke evenementen, ligt er voor Arnhem nog volop ruimte om zich te ontwikkelen tot een aantrekkelijke congres- en vergaderlocatie. Dit vraagt om een gerichte visie, samenwerking tussen publieke en private partijen en het benutten van Arnhemse kwaliteiten, zoals duurzaamheid, energie-innovatie en de groene omgeving.

Regiofunctie als winkelstad wordt versterkt

Centrumgebieden in heel Nederland staan voor een grote uitdaging om ook op lange termijn aantrekkelijk te blijven voor alle doelgroepen (verschillende leeftijden, inkomensgroepen, bezoekredenen etc.). Voor de Arnhemse binnenstad heeft de focus lange tijd op retail gelegen, waardoor de binnenstad is toegegroeid naar een 'koopcentrum'. Diverse trends, zoals online winkelen en veranderend consumentengedrag leiden tot een veranderend gebruik van de binnenstad. Om een toekomstbestendige binnenstad te realiseren, moet de scope van de winkelstad verbreed worden naar een beleef-, ontmoetings-, winkel-, cultuur- en wooncentrum met een divers aanbod. De plannen voor nieuwe woningen en economische groei bieden kansen om de binnenstad aantrekkelijker en levendiger te maken. Zo verandert de binnenstad van een plek om te kopen naar een plek om te zijn, waarbij de retail vooral in en direct rondom het stadshart gecentreerd wordt. De vernieuwde winkelcentra Presikhaaf en Kronenburg vervullen een aantrekkelijke stadsdeeloverstijgende

[9] Voorbeelden daarvan zijn de permanente tentoonstelling in de Eusebius en Airborne at the Bridge en de lespakketten van Rozet.

functie met een grote diversiteit aan winkels, horeca, en maatschappelijke voorzieningen.

4.5 Zichtbaarheid en positionering

Waar willen we naartoe en waarom?

We zetten in op het promoten van Arnhem als bestemming voor een (meerdaags) verblijf. Op dit moment is het imago nog vrij diffuus[10]. Potentiële bezoekers moeten weten dat Arnhem en omgeving voldoende te bieden heeft voor een paar dagen weg. Arnhem wordt nu nog niet als een gastvrije stad ervaren, vooral in het stadscentrum, zo blijkt uit verschillende gesprekken.

Wat gaan we doen?

We dragen onze kernwaarden: '**groen, creatief en vrij'** meer en beter uit. Dat doen we samen met onze partnerorganisaties Citymarketing Arnhem, Platform Binnenstad Arnhem en Visit Arnhem Nijmegen, zodat iedere inwoner, ondernemer en potentiële bezoeker weet: hier staat Arnhem voor en dit kan ik daar beleven. Het begint bij trotse inwoners én ondernemers die ambassadeur worden van de stad. We zetten Arnhem-Zuid en andere minder bekende delen beter in de spotlight, waardoor bezoekers zich straks beter over de stad verspreiden. Inwoners krijgen een belangrijke rol in de promotie, bijvoorbeeld door leuke plekken in hun eigen wijk onder de aandacht te brengen.

Doelgroepen

Voor potentiële bezoekers van buiten Arnhem richten we ons op 'stijlzoekers' en 'inzichtzoekers'[11]. Deze doelgroepen passen bij onze stad en hebben potentie voor groei. Arnhem positioneert zich voor de zakelijke gast als 'creatieve energiestad'. Dit verbinden we met de profilering 'groen, creatief en vrij'.

Samenwerking partnerorganisaties

Een goede rol- en taakverdeling tussen Citymarketing Arnhem, Platform Binnenstad Arnhem en Visit Arnhem Nijmegen is noodzakelijk, evenals duidelijkheid over wie waarvoor aan de lat staat. Hier bestaat nu onduidelijkheid over. We ontwikkelen een duidelijke organisatiestructuur waarin taken en rollen goed op elkaar zijn afgestemd.

Betrokkenheid sector

De toeristisch-recreatieve sector moet goed worden betrokken bij de promotie van de stad. Nu is vooral een kleine groep ondernemers en organisaties actief. Hierdoor zitten steeds dezelfde mensen aan tafel. Terwijl de sector een sleutelrol speelt richting bezoekers. Daarom vergroten we hun betrokkenheid bij het uitdragen van Arnhem als leuke bestemming. Dat doen we – via onze partnerorganisaties – op verschillende manieren: door bijeenkomsten, uitingen en 1 op 1 contact. Daarnaast gaat de wethouder recreatie en toerisme ieder jaar op bedrijfsbezoek bij ondernemers uit de vrijetijdssector.

Regionale identiteit

Arnhem ligt gunstig: aan de Veluwe én het rivierengebied, een regio vol recreatiemogelijkheden. Die ligging gebruiken we om Arnhem te profileren als aantrekkelijke stad voor een (meerdaags) verblijf. Dit sluit aan bij regionale plannen en draagt bij aan een betere spreiding van bezoekers over de regio.

[10] Dat blijkt uit de gesprekken met stakeholders en het ondernemersonderzoek.

[11] Zie www.leefstijlvinder.nl.

4.6 Randvoorwaarden voor succes

Wat is er nodig om dit toekomstbeeld te realiseren?

Continueren regionale samenwerkingen
We werken intensief samen in regionaal verband, zowel met de Veluwegemeenten als binnen de Groene Metropoolregio. Het belang van die samenwerkingen is groot en nodig om samen de bezoekdruk op te vangen en bezoekers te spreiden. We gaan de samenwerking dan ook continueren.

De sector is aan zet
We gaan niet op de stoel van de ondernemer zitten, maar we kunnen ondernemers wel zo goed als mogelijk faciliteren, stimuleren en waar mogelijk ruimte geven. Initiatiefnemers hebben behoefte aan een duidelijk standpunt van de gemeente en transparantie. De nieuwe Omgevingswet stelt de initiatiefnemer centraal. Dat betekent dat initiatieven goed onderbouwd zijn, in overleg met de omgeving ontstaan, voldoen aan de uitgangspunten uit dit toekomstperspectief en de gewenste kwaliteiten toevoegen. Wij wegen af vanuit een 'ja, mits' houding.

Duurzaam ondernemen als uitgangspunt bij ontwikkelingen
Bij nieuwe recreatieve en toeristische initiatieven is duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen een belangrijk uitgangspunt. Initiatiefnemers die bij ons aankloppen moeten aantonen dat ze hier aandacht voor hebben. Ook bij de ontwikkelingen waar wij zelf voor aan de lat staan houden we hier rekening mee. We staan positief tegenover initiatieven met aantoonbaar aandacht voor het milieu, de natuur en leefomgeving.

Inclusie, diversiteit en toegankelijkheid
Inclusie, diversiteit en toegankelijkheid zijn ook essentiële randvoorwaarden. Iedereen – ongeacht achtergrond, leeftijd, beperking of inkomen – moet zich welkom voelen in Arnhem. Dat vraagt om toegankelijke infrastructuur, begrijpelijke informatie en ruimte voor diverse culturele en sociale behoeften.

Door hier in de ontwikkelfase al rekening mee te houden creëren we een vrijetijdssector die zowel recht doet aan de samenleving als aantrekkelijk is voor een brede doelgroep. Dit vergroot niet alleen de sociale waarde van recreatie en toerisme, maar versterkt ook het aanbod.

Bijlage I – Definities en afbakening

Vrijetijdsbesteding verwijst naar alle activiteiten die mensen in hun vrije tijd ondernemen voor ontspanning, vermaak of persoonlijke ontwikkeling. Dit kan variëren van sporten en cultuurbezoek tot winkelen, hobby's en sociale activiteiten. Recreatie en toerisme zijn vormen van vrijetijdsbesteding. Dit toekomstperspectief gaat specifiek over recreatie en toerisme. Recreatie en toerisme zijn brede begrippen met uiteenlopende betekenissen en interpretaties. We hanteren de volgende definities:

Recreatie: activiteiten die worden ondernomen in de vrije tijd met als doel ontspanning, plezier, vermaak, of het verbeteren van het fysieke en mentale welzijn zonder daarbij te overnachten. Recreanten zijn:

- Inwoners van Arnhem: zo'n 70% van alle vrijetijdsactiviteiten vindt binnen de eigen gemeente plaats. Het recreatiegedrag omvat heel veel activiteiten, variërend van natuur- en cultuurbezoek, bewegen tot sociale activiteiten (TVAN, 2024).
- Bezoekers die een dagdeel of dag naar Arnhem komen om bijvoorbeeld te winkelen, de bioscoop te bezoeken of te stappen. Ze wonen vaak in de omgeving van Arnhem, maar dat hoeft niet.

Toerisme: de activiteiten van personen (vanaf nu toeristen) die minimaal één nacht verblijven in Arnhem in bijvoorbeeld een hotel, B&B, vakantiepark of bij familie vanwege ontspanning en andere recreatieve activiteiten. Het bezoekmotief kan zowel leisure als zakelijk zijn.

Kort zakelijk bezoek: een zakelijke activiteit, zoals het bijwonen van een congres of vergadering, is de hoofdreden om Arnhem te bezoeken. Het zakelijk bezoek wordt eventueel gecombineerd met vrijetijdsbesteding, zoals uit eten gaan of wandelen. Hierbij gaat het zowel om dagbezoek als verblijfsbezoek (tot maximaal een paar weken).

Short en mid stay: dit zijn bezoekers die voor een bepaalde tijd in Arnhem verblijven in verband met werk of studie, zoals arbeidsmigranten, internationale kenniswerkers en internationale studenten. In het kader van de Toekomstvisie Recreatie en Toerisme beperken we ons tot internationale kenniswerkers, omdat voor de andere twee doelgroepen andere typen huisvesting nodig en/of reeds beschikbaar zijn. Er is geen vaste definitie voor de tijdsduur, maar andere gemeenten, zoals Utrecht en Enschede, hanteren een periode van een aantal weken tot een jaar. Wij zien 8 nachten tot 6 maanden als short stay en 6 maanden tot 1 jaar als mid stay. Personen die langer blijven, zijn aangewezen op de reguliere woningmarkt.

Travel trade markt: dit betreft het netwerk van (inter)nationale touroperators, reisbureaus en andere reisorganisaties die reizen en arrangementen samenstellen en verkopen aan toeristen. Zij brengen groepen of individuele reizigers naar Arnhem als onderdeel van een georganiseerde reis, vaak in combinatie met andere steden of regio's.

Bovengenoemde doelgroepen hebben deels overlappende wensen, maar vragen om een eigen benadering. In dit toekomstperspectief maken we daarom waar nodig onderscheid per doelgroep.

Bijlage II – Participanten

Klankbordgroep

- Citymarketing Arnhem
- Feenstra Rijn Lijn
- Groene Metropoolregio
- Hotel Papendal
- Nederlands Openluchtmuseum
- Platform Binnenstad Arnhem
- Stichting Eusebius Arnhem
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)
- VeluweAlliantie

Verkennende gesprekken

- Airborne at the Bridge
- Bridge to Liberation
- Burgers' Zoo
- Cultuur Netwerk Arnhem
- Gemeente Arnhem domeinen publieke gezondheid en ontmoeten en welzijn
- Hotel Overleg Regio Arnhem (HORA)
- Cleantech Park Arnhem (voorheen IPKW)
- Jongerenraad026
- Koninklijke Horeca Nederland Arnhem
- Liberation Route Europe
- Natuurcentrum Arnhem
- Pannenkoekenhuis Den Strooper
- Phion
- Stal Mansour
- State of Fashion
- Aanvullende (telefonische) verkenning short en mid stay markt: Alliander, Arnhems Buiten, KEMA en TenneT

Balanstafel

- Gemeente Arnhem: domeinen economie, erfgoed, gezonde leefomgeving, groene leefomgeving, landschap, mobiliteit, ruimte, sporten en bewegen, team leefomgeving en toerisme en recreatie
- Routebureau Veluwe
- Visit Arnhem Nijmegen

Bijlage III – Analyse

Het DNA van Arnhem

Arnhem is groen, creatief en vrij. Deze kernwaarden vormen het hart van onze stad. Groen, dankzij de ligging aan de Veluwe, de stadsnatuur, zoals de parken en de uiterwaarden. Creatief, met een bruisende kunst- en cultuurscene, het Modekwartier en toonaangevende gezelschappen als Introdans en Phion. Vrij, omdat iedereen in Arnhem zichzelf mag zijn en we de waarde van vrijheid levend houden door onze geschiedenis, zoals de Slag om Arnhem.

Groen en blauw: ruimte om te ademen

Arnhem ligt aan de Nederrijn, tussen rivieren, beken en bossen. Met Nationaal Park De Hoge Veluwe, de Veluwezoom en Park Lingezegen om de hoek, biedt de stad volop ruimte voor recreatie. Parken als Sonsbeek, het Immerloo Park en groene verbindingen door de stad nodigen uit om te bewegen, te ontspannen en elkaar te ontmoeten. Ook het vele water maakt Arnhem aantrekkelijk voor wandelen, varen en fietsen.

Centrale ligging in een veelzijdige regio

Arnhem ligt centraal in Nederland en is goed bereikbaar, ook internationaal. Bezoekers combineren de stad eenvoudig met een bezoek aan de Veluwe, het rivierenlandschap of het Gelders Arcadië. Van kastelen tot stuifzand en van dijken tot bossen: er is altijd iets te ontdekken.

Rijk aan cultuur(historie)

Arnhem heeft een rijke culturele achtergrond, met trekpleisters als Museum Arnhem, het Nederlands Openluchtmuseum en de Eusebiuskerk. De historische binnenstad is ook een belangrijke trekpleister, met monumenten en sfeervolle straatjes. Arnhem staat bovendien bekend als modestad. Het winkelaanbod in het centrum is groot met veel bekende ketens, maar ook de 7straatjes vol unieke, niet-alledaagse winkels. In Klarendal is het Modekwartier te vinden met bijzondere winkels.

Arnhem heeft een veelbewogen geschiedenis, van prehistorische grafheuvels tot een middeleeuwse bloeitijd onder invloed van graven en hertogen, zoals Karel van Gelre. Arnhem maakt daarnaast deel uit van de Neder-Germaanse Limes die op de UNESCO-Werelderfgoedlijst staat; een herinnering aan de Romeinse aanwezigheid in de regio. Ook het koloniale verleden is zichtbaar in de statige buitenplaatsen en landgoederen rondom de stad. Deze rijke en veelzijdige geschiedenis van Arnhem maakt de gemeente uniek en biedt veel mogelijkheden voor verdere culturele profilering en toeristische ontwikkeling.

Slag om Arnhem

Arnhem is misschien wel het meest bekend vanwege de Slag om Arnhem. Bij de John Frostbrug in Arnhem stokte het geallieerde offensief in 1944. Het verhaal over de Slag om Arnhem en de ‘Airborne regio’ wordt onder meer verteld bij musea Airborne at the Bridge en Airborne Museum at Hartenstein (Oosterbeek) en middels een tentoonstelling in de Eusebiuskerk. In september herdenken jaarlijks vele bezoekers uit binnen- en buitenland de Slag om Arnhem.

Huidige situatie: de Arnhemse vrijetijdssector

Arnhem is een aantrekkelijke stad om te bezoeken, wonen en recreëren. Dit blijkt uit de bezoekintentie-ranglijst van Hendrik Beerda (2024), waarin Arnhem op de 14e plek staat van Nederlandse steden.

De regio Arnhem-Nijmegen scoort vooral hoog vanwege het uitgebreide aanbod om uit eten te gaan, stadsbezoek en funshoppen (bron: TVAN, 2024). Arnhem wordt gewaardeerd om het sterke winkelaanbod, de goede bereikbaarheid, prettige sfeer, veel groen, mooie natuur, aantrekkelijke recreatiegebieden, levendige horeca en culturele festivals.

Hoewel Arnhem een hoge horecadichtheid heeft, vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde, is deze vooral geconcentreerd in het centrum. Delen van Arnhem-Noord en Arnhem-Zuid hebben nog relatief weinig horeca-aanbod.

Inwoners en andere bezoekers

Wandelen/fietsen en horecabezoek zijn activiteiten die veel in Arnhem-Nijmegen worden ondernomen (bron: TVAN, 2024). Zeventig procent van de vrijetijdsactiviteiten worden door eigen inwoners ondernomen. Eigen inwoners zijn dan ook de belangrijkste recreanten. Tussen 2022 en 2024 is het aantal unieke bezoeken in Arnhem toegenomen. Het centrum van Arnhem wordt het meest bezocht, gevolgd door het stationsgebied, de 7 straatjes en Park Sonsbeek (bron: Visitor Data Monitor, TVAN, 2024).

Dagrecreatie

Arnhem heeft diverse dagattracties, zoals Burgers' Zoo, acht musea (onder andere het Nederlands Openluchtmuseum en Museum Arnhem), meerdere bioscopen, escaperooms, golfbanen, theaters en diverse landgoederen die deels openbaar zijn. Concrete bezoekersaantallen zijn niet bekend.

Recreatie op en in het water is in Arnhem beperkt. Er zijn geen openbare zwemplekken, wat leidt tot onveilige situaties in de rivieren. Waterrecreatie verdient meer aandacht met geschikte voorzieningen, zoals steigers, ruimte voor waterscouting en roeiverenigingen, op goed gekozen locaties.

Natuurbeleving en recreatiezonering

In Arnhem beleef je de natuur op veel manieren: wandel- en fietsroutes in en rond de stad, en de nabijheid van de Veluwe trekt natuurliefhebbers aan. Arnhemse parken, dijken en rivieroevers worden veel gebruikt voor recreatie. Populaire routes, zoals de klompenpaden zorgen voor drukte, vooral waar verschillende gebruikers dezelfde paden delen.

Het buitengebied van Arnhem-Noord valt binnen het Natura 2000-gebied, waar een recreatiezoneringsplan geldt. Dit plan verdeelt het gebied in zones voor intensieve en rustige recreatie, zodat natuurbehoud en recreatie goed in balans blijven en de druk op kwetsbare gebieden wordt beperkt.

Figuur 1.1 Recreatiezonering Arnhem-Noord

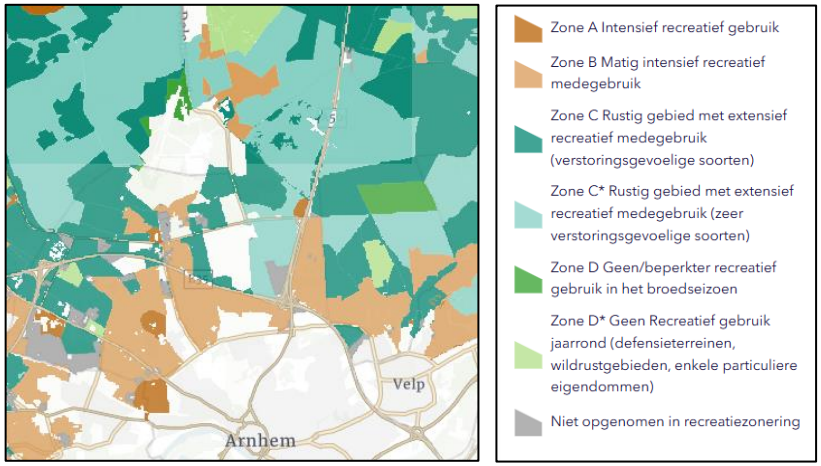

Daarnaast zien we dat een aantal terreinbeherende organisaties de recreatieve mogelijkheden in hun gebieden beperkt. Dit speelt niet alleen in Arnhem, maar is onderdeel van een bredere trend in Nederland: op steeds meer plekken wordt ervoor gekozen om recreatie in kwetsbare natuurgebieden te reguleren of terug te dringen, vanwege zowel ecologische druk als beperkte beheercapaciteit.

Riviercruise

In 2023 meerden 415 cruiseschepen aan in Arnhem, met ongeveer 59.345 passagiers aan boord (bron: gemeente Arnhem). Ongeveer de helft gaat zelfstandig op pad, de andere helft doet mee aan excursies, vooral stadswandelingen, culturele en historische bezienswaardigheden, musea, proeverijen en workshops. Riviercruise-operators ontwikkelen nieuwe routes om klanten te behouden en aan te trekken. Door drukte op populaire plekken groeit de vraag naar alternatieve aanlegplaatsen. Meer keuze en diversiteit in excursies versterken Arnhem als bestemming, wat voordeel oplevert voor de

stad, regio en cruisegasten. De riviercruisemarkt biedt Arnhem volop kansen om het aanbod voor passagiers verder uit te breiden.

Verblijfsrecreatie

Arnhem kan veel verblijfsgasten accommoderen (ca. 9.300 slaapplaatsen) in vergelijking met andere steden. Dat komt onder andere door de aanwezigheid van acht campings/vakantieparken (70% van de totale beddencapaciteit). In 2023 werd door toeristen ca. €19 miljoen uitgegeven in de Arnhemse detailhandel en horeca (bron: KSO, 2023).

Hotels

Arnhem heeft 19 hotels. Ongeveer 22% van alle bedden in Arnhem zijn hotelbedden. Tijdens interviews met het bedrijfsleven in het kader van dit toekomstperspectief werd genoemd dat Arnhem een overschot aan hotelbedden heeft, vooral in het middensegment[12]. Er mist nog aanbod in het hoge en lage segment (bron: Landelijke Data Alliantie, 2024).

Vakantieparken

In Arnhem zijn acht campings/vakantieparken gevestigd met veel slaapplaatsen (39% op kampeerterreinen en 31% huisjesterreinen met centrale verhuur) (bron: Landelijke Data Alliantie, 2024). Actuele cijfers over het aantal verblijfsgasten en hun profiel ontbreken. Wel weten we dat op vier van de acht campings/vakantieparken sprake is van permanente bewoning en oneigenlijk gebruik. Dit vermindert de toeristische capaciteit en schaadt de aantrekkingskracht van Arnhem als bestemming. Bovendien zijn deze accommodaties gevestigd in Natura 2000-gebied; de belasting van wonen op de natuur is hoger dan van recreëren.

Ideale vrijetijdsbeleving van bewoners en bezoekers

Om te weten wie Arnhem bezoekt en waarom zij dit doen, is de Leefstijlvinder gebruikt. Dit is een segmentatiemodel voor de vrijetijdssector. Deze methode onderscheidt zeven leefstijlen op basis van waarden en karakterkenmerken: avontuurzoekers, plezierzoekers, harmoniezoekers, verbindingszoekers, rustzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers. Per leefstijl is bekend hoe zij het liefste hun vrije tijd besteden. Zie www.leefstijlvinder.nl voor een korte beschrijving per leefstijl.

De inwoners van Arnhem zijn onze belangrijkste recreanten. In Arnhem wonen vooral veel avontuur- en plezierzoekers. De bezoekers aan de regio Arnhem-Nijmegen zijn vooral verbindings- en inzichtzoekers.

Bestemming Arnhem

Eind 2022 hebben Citymarketing Arnhem (CMA), Platform Binnenstad Arnhem (PBA), Visit Arnhem Nijmegen (VAN) en Gemeente Arnhem hun krachten gebundeld om de stad Arnhem op de kaart te zetten als bestemming voor een langer verblijf met overnachting (minimaal 24u). De gemeente Arnhem heeft – naast de bestaande subsidierelaties met bovengenoemde partijen – de afgelopen jaren tijdelijk extra geïnvesteerd in Bestemming Arnhem. Een deel van de werkzaamheden die onder Bestemming Arnhem zijn opgestart zijn inmiddels geïntegreerd in bestaande werkzaamheden; IntoArnhem is daar een voorbeeld van.

Organisaties die samenwerken aan de profilering van Arnhem

Er zijn drie organisaties die zich bezighouden met de positionering van Arnhem als bestemming. Hun werkzaamheden variëren, zie tabel 1.1.

[12] Middensegmenthotels zijn hotels die qua prijs en voorzieningen tussen budgethotels en luxe hotels in zitten. Ze bieden doorgaans comfortabele kamers en basisvoorzieningen zoals een restaurant, bar, en soms een fitnessruimte of vergaderruimte. Qua sterrenclassificatie vallen ze vaak in de 3- of 4-sterrencategorie. Veel ketenhotels behoren hiertoe. Ze richten zich op zowel toeristen als zakelijke reizigers die een goede prijs-kwaliteitverhouding zoeken.

Tabel 1.1 Overzicht relevante organisaties Arnhem en bijbehorende werkzaamheden

Organisatie	Toelichting
Stichting Citymarketing Arnhem (CMA)	Citymarketing in de brede zin van het woord. CMA draagt het merk Arnhem uit, zodat de stad zich steviger kan positioneren als fijne plek om te wonen, werken, studeren, je bedrijf te vestigen én te recreëren. Bezoekersmarketing van Arnhem stadsbreed is belegd bij CMA.
Platform Binnenstad Arnhem (PBA)	PBA organiseert activiteiten die bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat, fijne leefomgeving en levendige binnenstad. PBA is een samenwerking van verschillende organisaties. Bezoekersmarketing van de binnenstad van Arnhem ligt met name bij PBA.
Visit Arnhem Nijmegen (VAN)	VAN richt zich op het managen, ontwikkelen en vermarkten van de regio Arnhem als aantrekkelijke bestemming voor een dagje weg of verblijf.

De samenwerkende organisaties richten zich in hun promotionele activiteiten op de **stijlzoekers en inzichtzoekers**. Deze doelgroepen hebben groeipotentie en sluiten goed aan bij het merk Arnhem en het lokale aanbod.

Arnhem positioneert zich voor de zakelijke gast als **creatieve energiestad**. Onder regie van CMA wordt actief de markt bewerkt voor vergaderingen en congressen. De focus ligt op congressen tot 1.000 deelnemers, deze congressen kunnen eendaags of meerdaags zijn. In de bewerking van deze doelgroep wordt actief samengewerkt door verschillende locaties en hotels. In 2025 wordt een Arnhem bidbook voor congresacquisitie gerealiseerd.

Inwoners positief over Arnhem en vrijetijdssector

Ter onderbouwing van het toekomstperspectief hebben we inwoners gevraagd hoe ze tegen recreatie en toerisme aankijken. Hier hebben 1.712 inwoners op gereageerd[13]. Uit hun antwoorden blijkt dat zij positief zijn over hoe ze hun vrijetijd kunnen besteden in Arnhem. Samengevat, volgen hier de meest opvallende resultaten:

- Het merendeel van de respondenten vindt de parken de aantrekkelijkste plekken van Arnhem. Verder wordt Meinerswijk vaak genoemd, Burgers' Zoo, het centrum en Landgoed Mariëndaal.
- De meeste respondenten (62%) missen geen vrijetijdsvoorzieningen in Arnhem. De respondenten die wel voorzieningen missen (16%) noemen hierbij allereerst voorzieningen die betaalbaar zijn. Daarnaast worden horeca, voorzieningen aan de Rijnkade, kleinschalige voorzieningen en specifiek een ijsbaan genoemd.
- Respondenten zien vooral het positieve effect van de vrijetijdssector op de lokale economie en het in stand houden van erfgoed en cultuur.
- Nadelen van de vrijetijdssector die het meest worden genoemd zijn: een achteruitgang van de kwaliteit van de openbare ruimte, bijvoorbeeld door zwerfafval, mobiliteitsproblemen, zoals parkeerdrukte én schade aan de natuur.
- Inwoners zijn al met al opvallend positief over de vrijetijdsector. In figuur 1.2 zien we dat recreatie en toerisme volgens de meeste respondenten (65%) aangemoedigd mag worden. Het merendeel van de respondenten heeft niet het idee dat een groei van het aantal bezoekers tot wrijving zal leiden. En de meeste respondenten vinden de voordelen opwegen tegen de nadelen.

[13] De responsgroep is geen volledig representatieve afspiegeling van de inwoner van Arnhem, zo zijn jongeren (licht) ondervertegenwoordigd.

Figuur 1.2 Antwoorden op balansvragen door inwoners

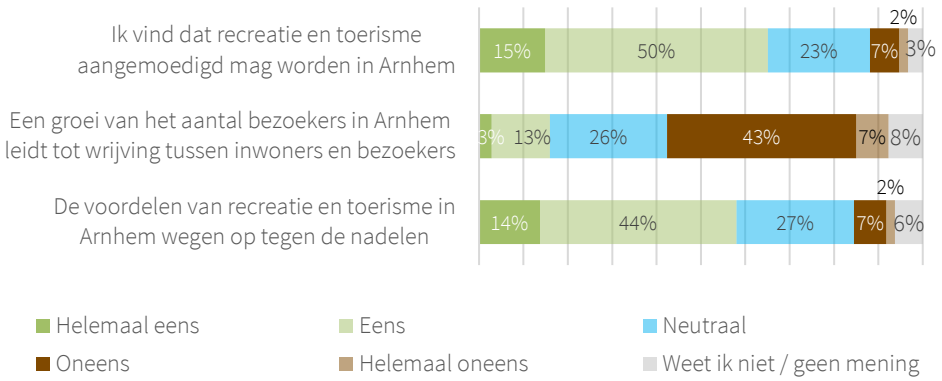

Hoe ondernemers erin staan

De diversiteit die Arnhem biedt maakt het zo'n leuke bestemming volgens ondernemers. Dit blijkt uit de ondernemersenquête waar 64 ondernemers uit de vrijetijdssector op hebben gereageerd. Arnhem is een mix van natuur, cultuur en ontspannen. De drukte kan opgezocht worden in het centrum of de rust in de natuur. Het belang van de vrijetijdssector wordt dan ook gezien. Ondernemers geven aan dat recreatie en toerisme mag worden aangemoedigd. De lokale economie en de leefbaarheid van de gemeente verbeteren hierdoor.

Tegelijkertijd noemen een aantal ondernemers verbeterpunten voor de vrijetijdssector:

- Het verbeteren van de bereikbaarheid van Arnhem.
- Het aantal parkeervoorzieningen.
- Het stadsbeeld (netjes en goed onderhouden).
- Verbeteringen in communicatie, promotie en informatievoorziening voor bezoekers, zoals bebording en routing.

Daarnaast geven een aantal ondernemers aan dat er nog plek is voor camperplaatsen, een stadscamping en meer of betere recreatiemogelijkheden in de natuur. Om dit voor elkaar te krijgen vinden ondernemers de samenwerking tussen gemeente, ondernemers en inwoners van belang om plannen te realiseren.

De ondernemers benoemen tot slot een aantal uitdagingen die van invloed zijn op de toekomst van recreatie en toerisme in Arnhem, zoals de hoge parkeerkosten, bereikbaarheid van de stad, concurrentie met andere steden, leegstand én eenzijdigheid van het winkelaanbod en het behoud van een aantrekkelijke, authentieke identiteit. Daar wordt al aan gewerkt.

De respondenten vinden dat de gemeente moet streven naar een duurzaam en onderscheidend toeristisch beleid waarbij kwaliteit boven kwantiteit gaat.

De vrijetijdssector van Arnhem in de toekomst

Arnhem groeit snel: tot 2040 komen er 16.000 woningen bij en in 2050 telt de stad naar verwachting 200.000 inwoners, 23% meer dan in 2021. Ook het aantal bezoekers stijgt. Meer inwoners in omliggende gemeenten en meer vrije tijd en budget zorgen voor meer dag- en verblijfstoerisme in Arnhem. Zo neemt de toeristenstroom in Gelderland toe, vanuit binnen- en buitenland.

Figuur 1.3 Lange termijn prognose in Gelderland (x1000) (NBTC, 2025)

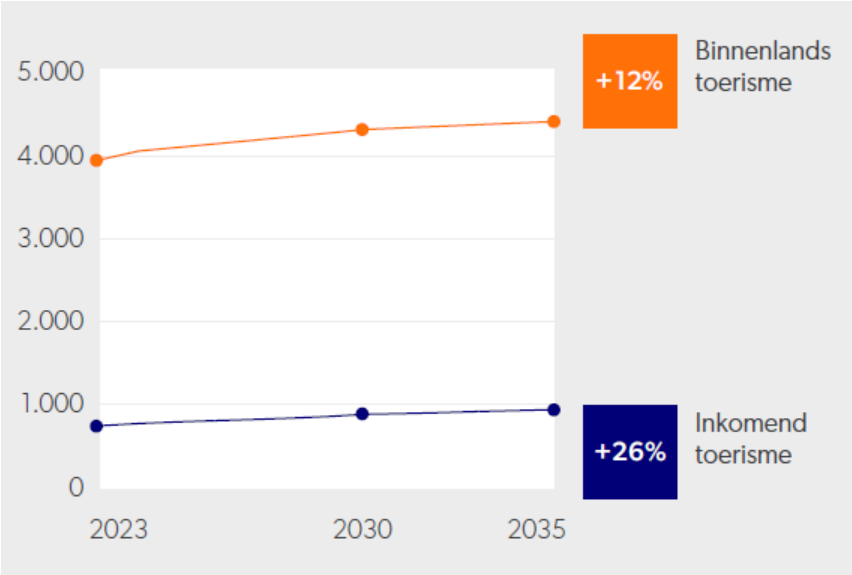

Opkomst short en mid stay markt en toename zakelijk bezoek

De wereldwijde mobiliteit van werknemers en studenten zorgt voor een groeiende vraag naar tijdelijke woonruimte in Nederland, voor maximaal 6 maanden (short stay) of 6 maanden tot 1 jaar (mid stay) Hoewel we het belangrijk vinden om (internationaal) talent aan te trekken en vast te houden vanwege de aanwezigheid van innovatie bedrijven en onderwijsinstellingen (HAN University of Applied Sciences en ArtEZ University of the Arts), hebben we in Arnhem nog weinig inzicht in de short en mid stay markt. Bij het energie- en cleantechcluster in Arnhem leeft wel de behoefte aan short en mid stay voor internationale werknemers.

Uit onderzoek komt naar voren dat in de Groene Metropoolregio van alle internationale medewerkers in 2021 77% arbeidsmigrant is en 23% kenniswerker. In deze toekomstvisie richten we ons op de laatste doelgroep. Uit datzelfde onderzoek blijkt dat in de Groene Metropoolregio in 2021 circa 5.400 internationale kenniswerkers werkzaam waren (bron: Groene Metropoolregio, 2024). Hoewel dit aantal niet is uitgesplitst naar de afzonderlijke gemeenten, ligt het vanwege de type bedrijvigheid en onderwijsinstellingen voor de hand dat het grootste deel van deze kenniswerkers werkzaam zijn in de steden Arnhem en Nijmegen. Om als bedrijf of onderwijsinstelling aantrekkelijk te blijven voor deze internationale werknemers, is passende huisvesting in de stad noodzakelijk. Het huidige hotelaanbod voorziet in zeer beperkte mate in de huisvestingswensen vanuit deze doelgroep.

Ook de zakelijke markt groeit. Zakelijke reizigers combineren hun werk steeds vaker met vrije tijd. Naast economische voordelen brengen congressen en zakelijke evenementen ook maatschappelijke winst door kennisdeling en innovatie in gezondheid, technologie en duurzaamheid. Arnhem heeft nog geen sterke zakelijke positionering, maar initiatieven als de jaarlijkse Electricity Week leggen een goede basis. Deze moeten verder worden ontwikkeld en strategisch verankerd.

Uitvoeringsagenda Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme gemeente Arnhem

Colofon
©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, september 2025

Opdrachtgever **Gemeente Arnhem**
Mevr. A. (Anoek) Petit

Auteurs **Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd**
Mevr. E. (Ellen) Ruiter
Mevr. A. (Annemiek) Riefel
Mevr. R. (Rozemarijn) Pool
Mevr. F (Fleur) Brinkmann

Foto's: Visit Arnhem Nijmegen en gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

Uitvoeringsagenda 2026 - 2031 4
Speerpunt 1 Ruimte voor recreatie 5
Speerpunt 2 Routes en recreatieve verbindingen 6
Speerpunt 3 Verblijfsrecreatie 8
Speerpunt 4 Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod 9
Speerpunt 5 Zichtbaarheid en positionering 11

Uitvoeringsagenda 2026 - 2031

Deze uitvoeringsagenda hoort bij het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme van de gemeente Arnhem en kent een looptijd van vijf jaar. Het is niet een statisch maar een levend document. Om de gezamenlijke ambitie en doelen uit het toekomstperspectief te realiseren is inzet op concrete acties noodzakelijk. De komende jaren staat ons veel te wachten. Arnhem groeit als stad en onder andere door vergrijzing en meer vrije tijd zullen de vrijetijdsactiviteiten en vakanties toenemen. Dit merken we, zelfs als we er niet actief op inzetten. We hebben voldoende ruimte voor recreatie en toerisme nodig om in de groeiende vraag te voorzien en de voordelen van de vrijetijdssector te benutten voor onze welvaart, gezondheid, lokale economie en leefbaarheid. Met goede coördinatie, voldoende capaciteit, mandaat en middelen kunnen we de vrijetijdssector versterken – in samenhang met andere sectoren – ten gunste van deze positieve effecten.

Acties en legenda

Op de volgende pagina's volgen de acties die horen bij de speerpunten uit het toekomstperspectief. De acties geven antwoord op de vraag; wat gaan we concreet doen de komende jaren? Per jaar bepalen we waar we ons op gaan focussen en zullen we met uitvoeringspartners dit verder aanscherpen en doorontwikkelen. De verschillende onderdelen uit de tabellen betekenen het volgende:

- **Trekker:** wie neemt het voortouw bij deze actie.
- **Betrokkenen:** andere betrokkenen bij deze actie.
- **Planning:** per actie hebben we een planning aangegeven.
  - Kort: acties die starten binnen 1 tot 2 jaar.
  - Middellang: acties die starten binnen 2 tot 4 jaar.
  - Lang: acties die starten binnen 4 tot 5 jaar.

Aandachtspunten

De structurele financiële afspraken met onze samenwerkingspartners, zoals Citymarketing Arnhem, Platform Binnenstad Arnhem en Visit Arnhem Nijmegen zijn geen onderdeel van deze uitvoeringsagenda. Een aantal acties richt zich op productontwikkeling. Daarbij is het belangrijk om ook oog te hebben voor de beheer- en onderhoudskosten én de benodigde tijdsinvestering. In de praktijk krijgt dit aspect bij de start vaak onvoldoende aandacht. De structurele kosten voor beheer en onderhoud zijn in deze uitvoeringsagenda niet meegenomen.

Speerpunt 1 Ruimte voor recreatie

Tabel 1.1 Acties bij speerpunt 1 Ruimte voor recreatie

Planning	Actie	Trekker	Betrokkenen
Kort	We stellen een **kader op met richtlijnen en spelregels voor het integreren van recreatieruimte** in gebiedsprocessen. Dit zorgt ervoor dat vanaf de start van een gebiedsproces wordt nagedacht over hoe zowel inwoners als bezoekers er kunnen recreëren. We stellen een referentienorm op voor recreatieruimte zodat deze als input in de Arnhemse Ruimtebalans en bij stedelijke ontwikkeling kan worden toegepast. Daarnaast ontwikkelen we vanuit de Omgevingsvisie een kwaliteitskader voor verdichting, waarbij elke ontwikkeling moet bijdragen aan een betere ruimtelijke kwaliteit en omgevingskwaliteit. Deze kaders verbinden we, zodat recreatie structureel wordt meegenomen in de ontwikkeling van de stad. We sluiten ook aan bij gebiedsontwikkelingsprocessen om de belangen van de recreant en toerist te behartigen. Dit vraagt om goede afstemming binnen de gemeentelijke organisatie en prioritering om uitdagingen integraal op te pakken.	Gemeente	Gemeente, bedrijfsleven, organisaties en belangenbehartigers
Kort	We gaan **toegankelijk en beleefbaar groen** verankeren in vergunningsverlening bij nieuwe initiatieven. Wij onderzoeken wat hiervoor nodig is.	Gemeente	Gemeente
Middel-lang	We gaan met de partners in de stad inventariseren op welke plekken in Arnhem **recreatie op een slimme manier kan worden gekoppeld** aan andere functies en wat daarvoor nodig is, zoals sport, industrie, wonen en waterbeheer. Voorbeelden waaraan kan worden gedacht zijn; sportterreinen, Rivierklimaatpark IJsselpoort, vernieuwing Stationsgebied Arnhem-Zuid, ontwikkelingen Meinerswijk en Arnhems Buiten	Gemeente	Ondernemers, gemeente, lokale instellingen
Middel-lang	We ontwikkelen een **kansenkaart** die per wijk of gebied binnen de gemeente Arnhem de mogelijkheden voor toeristisch-recreatieve voorzieningen in beeld brengt. De kaart laat zien waar ruimte is voor recreatie (eigenstandig of meervoudig ruimtegebruik) en welke vormen daar passend zijn; van intensieve tot meer extensieve recreatie. Daarbij sluit de kaart aan op bestaande plannen en zoneringen, zoals de recreatiezonering op de Veluwe.	Gemeente	In afstemming met: inwoners, bedrijfsleven en organisaties
Kort / middel-lang / lang	**Lobby: gesprek met projectontwikkelaars.** We gaan in gesprek met projectontwikkelaars om het belang van voldoende recreatieruimte te benadrukken. Daarbij maken we duidelijk hoe recreatie en toerisme bijdragen aan een aantrekkelijke leefomgeving. We bespreken de uitdagingen en denken actief mee over oplossingen. Zo gaan we onder meer in gesprek met KondorWessels, ontwikkelaar van de woonwijk bij Meinerswijk, over mogelijkheden voor waterrecreatie in en rond het gebied.	Gemeente	Projectontwikkelaars
Lang	We gaan **groene uitloopgebieden met recreatieve voorzieningen** ontwikkelen langs de oevers van de Nederrijn, in Arnhem Zuid en Arnhem Noord. We sluiten hiervoor aan bij bestaande uitgangspunten en plannen, zoals uit de Omgevingsvisie over recreatie in het groen, de Groenvisie 2017-2035 en de Groene Wig.	Gemeente	Gemeente

Speerpunt 2 Routes en recreatieve verbindingen

Tabel 1.2 Acties bij speerpunt 2 Routes en recreatieve verbindingen

Planning	Actie	Trekker	Betrokkenen
Kort	**Verleiden en spreiden.** We zorgen door middel van bewegwijzering en digitale vindbaarheid dat alle routes zichtbaar zijn. We zetten minder bekende routes in de schijnwerpers om bezoekers beter te spreiden. En we zetten in op goede beleefbaarheid van de routes, dus verwijzingen naar bezienswaardigheden en belangrijke gebeurtenissen digitaal en op locatie.	CMA/VAN	Regionale routebureaus, gemeente, PBA
Kort	We ontwikkelen **duurzame mobiliteitshubs** aan de randen van het centrum om duurzame mobiliteit naar het centrum te stimuleren. We zorgen voor een goede OV-verbinding tussen het centrum en de mobiliteitshubs. Ook maken we het mogelijk met een deel(bak)fiets naar het centrum te komen vanaf de mobiliteitshubs. Zo verminderen we het autoverkeer in het centrum. De hubs kunnen ook gebruikt worden als startpunt voor fiets- of wandeltochten of om een recreatieve voorziening in een ander deel van de stad te bereiken.	Gemeente	Gemeente, OV-maatschappijen, ondernemers
Kort/middel-lang	We gaan de **recreatieve routenetwerken in Arnhem optimaliseren en professionaliseren** door: ▪ Toevoegen en verbeteren van fiets- en wandelroutes. ▪ De routeaanduiding en systematiek uniform te maken. ▪ Herinrichting van de routes, waar nodig. ▪ De recreatieve routes beter op elkaar aan te sluiten, zodat gebruikers eenvoudig van het ene naar het andere gebied in Arnhem kunnen bewegen. ▪ Alle routes vindbaar te maken in één routedatabank. ▪ De bewegwijzering simpel, intuïtief en duidelijk te maken. ▪ Routes beter verbinden aan attracties, regionale netwerken en het openbaar vervoer. We onderzoeken hoe we de netwerken kunnen optimaliseren en waar kansen liggen voor betere routes, beleefbaarheid en verkeersveiligheid. Inwoners laten we actief meedenken, want zij kennen Arnhem het best en zijn belangrijke gebruikers van de netwerken. Sommige werkzaamheden vallen onder ander beleid, zoals het verbeteren van de fysieke infrastructuur.	Gemeente verleent opdracht aan externe partij, zoals Routebureau Veluwe	Regionale routebureaus, VAN, CMA/PBA
Middellang	**Routes voor iedereen**. Er zijn verschillende gebruikersgroepen (jong en oud, mensen met een fysieke beperking, sporters, etc.). We inventariseren welke routes we hebben en voor wie. Op basis daarvan kijken we voor welke doelgroepen nog aanbod moet worden ontwikkeld.	Gemeente verleent opdracht aan externe partij	Gemeente (andere afdelingen), regionale routebureaus, CMA/PBA

Planning	Actie	Trekker	Betrokkenen
Middellang/ lang	We gaan **nieuwe thematische routes ontwikkelen voor** fietsers, wandelaars en waterrecreanten. We maken een plan met daarin aandacht voor: ▪ Routes langs en over het water. ▪ Routes door Meinerswijk. ▪ Routes langs erfgoedlocaties. ▪ Aansluiten en inspelen op te ontwikkelen recreatief uitloopgebied zoals benoemd in het GMR Regioarrangement Ruimtelijk Voorstel Gelderland. Daarnaast heeft elke wijk zijn eigen verhaal, deze willen we graag benutten en beleefbaar maken door middel van routes. Hiervoor gaan we in gesprek met bewoners van de verschillende wijken om een thematische route op te zetten.	Gemeente verleent opdracht aan externe partij, zoals Routebureau Veluwe	Gemeente (andere afdelingen), Vitens, waterschap, regionale routebureaus, CMA/PBA

Speerpunt 3 Verblijfsrecreatie

Tabel 1.3 Acties bij speerpunt 3 Verblijfsrecreatie

Planning	Actie	Trekker	Betrokkenen
Kort	Samen met het bedrijfsleven stellen we een **informatiepakket** samen voor de short en mid stay-markt, met praktische informatie over wonen, werken en recreëren in Arnhem en de regio, aangevuld met kortingsbonnen van Arnhemse ondernemers.	Gemeente en CMA	Bedrijfsleven
Kort	**Samenwerken Vitale Vakantieparken Veluwe (VVP).** We gaan in gesprek met VVP Veluwe om te kijken welke meerwaarde dit voor ons zou kunnen hebben	Gemeente	Vitale Vakantieparken Veluwe
Kort	**We zetten in op regie op en coördinatie van vakantieparken.** In de Woonvisie is vastgelegd dat bewoning op vakantieparken niet is toegestaan. Omdat verschillende afdelingen werken aan dit thema, is een integrale aanpak nodig. We stellen iemand aan om dit proces te coördineren en we zetten ons in om een vergunningsplicht in te voeren ter bestrijding van ondermijnende activiteiten.	Gemeente	Gemeente
Kort	We gaan de **hotelnota**, als onderdeel van de horecavisie, uit 2017 actualiseren. De nieuwe visie zal inzicht geven in de hotelmarkt en hoe deze zich verhoudt tot de regio.	Gemeente	HORA, hotels, KHN, CMA, VAN
Kort	We organiseren een **studiereis** naar de gemeente Eindhoven om te kijken hoe daar wordt omgegaan met de “short en mid stay” markt.	CMA	Gemeente, PBA, bedrijfsleven
Kort / Middellang	We vinden het belangrijk om internationaal talent aan te trekken en vast te houden die voor een bepaalde tijd in Arnhem verblijven in verband met werk of studie (de **“short en mid stay”** markt). De behoefte aan passende short en mid stay woonvormen voor internationale werknemers leeft bij het energie en tech cluster in Arnhem. We gaan duidelijke spelregels opstellen voor de short en mid stay. We bezien dit ook in het licht van woonbeleid op nationaal en gemeentelijk niveau, omdat moet worden voorkomen dat met short en mid stay huisvesting de regels voor tijdelijke contracten worden geschonden.	Gemeente	Gemeente, bedrijfsleven
Middellang	**Ontwikkelkader verblijfsrecreatie opstellen.** In het kader wordt ingegaan op welke voorzieningen waar wenselijk zijn conform het toekomstbeeld, de doelgroepen waar Arnhem zich op wil focussen en het Arnhemse DNA. Kansen die zijn genoemd; camperplaatsen, kleinschalige accommodaties in de natuur en wijken en ruimte bieden voor (grootschalige) accommodaties in Arnhem-Zuid.	Gemeente	Samen met PBA, CMA en VAN

Speerpunt 4 Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod

Tabel 1.4 Acties bij speerpunt 4 Ontwikkeling van het vrijetijdsaanbod

Planning	Actie	Trekker	Betrokkenen
Kort	**Inkopen Resono-data** op gebiedsniveau via Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen om meer inzicht te krijgen in de omvang én het gedrag van inwoners, toeristen en recreanten.	VAN	Gemeente, CMA en PBA
Kort	Op de Veluwe geven we uitvoering aan bestemmingsmanagement. Ontvangstlocaties spelen hierin een belangrijke rol. Een ontvangstlocatie is een goed gekozen parkeerplaats én openbaar vervoerhalte waar bezoekers gastvrij worden ontvangen met een zekere kwaliteit en faciliteiten. Wij gaan aan de slag met de realisatie van een **"Poort naar de Veluwe"** in Arnhem-Noord.	Gemeente	In afstemming met: Veluwe Alliantie, bedrijfsleven, partners
Kort	**Opzetten toeristisch café**. We willen ondernemers aan elkaar verbinden, kennis delen en ontmoeting faciliteren. Hiervoor gaan we samen met CMA en PBA een aantal keer per jaar een toeristisch café opzetten. Dit is voor een breed gezelschap toerisme-belanghebbenden. Tijdens het café behandelen we actuele trends, thema's en vraagstukken (zoals duurzaamheid).	PBA / CMA	Gemeente, bedrijfsleven, VAN
Kort	**Tweejaarlijks inwonersonderzoek** naar recreatieve behoeften en kansen met een representatieve steekproef op wijkniveau en sociaal-economische status. We besteden specifieke aandacht aan het betrekken van jongeren, inwoners met een niet-Westerse achtergrond en aan het leefstijlprofiel van de Arnhemse bevolking. Doel van het onderzoek is inzicht krijgen in de recreatieve behoeften van eigen inwoners in Arnhem en het monitoren van beleid.	Gemeente	Gemeente
Kort	We zien kansen om Arnhem steviger te **positioneren als congresstad**. Er ligt voor Arnhem volop ruimte om zich te ontwikkelen tot een aantrekkelijke congres- en vergaderlocatie. We hebben de eerste stappen al gezet met het opstellen van een bidbook met samenwerkende organisaties en we zetten in op verdere ontwikkeling van congresacquisitie.	CMA	In afstemming met: bedrijfsleven, gemeente, PBA en VAN
Kort	We ontwikkelen een jaarrond programma rondom de **Slag om Arnhem**.	NTB	PBA, CMA, VAN, Airborne regio, het bedrijfsleven, gemeente
Kort / middellang	We brengen de haalbaarheid van de adviezen uit het **plan van aanpak voor riviercruises** in kaart, waaronder een travel trade folder over de binnenstad van Arnhem en het vergroten van de gastvrijheid.	PBA	CMA, VAN, gemeente en het bedrijfsleven
Middellang	**Ontwikkelkader opstellen toeristisch- recreatieve voorzieningen**. In het kader wordt ingegaan op welke voorzieningen waar wenselijk zijn conform het toekomstbeeld en de Omgevingsvisie, de doelgroepen waar Arnhem zich op wil focussen en het Arnhemse DNA. Onderwerpen die in het ontwikkelkader aan bod komen zijn: aanbod voor inwoners Arnhemse wijken, travel trade markt, riviercruise markt, zakelijke markt, agrotoerisme (inclusief stadslandbouw), waterrecreatie en buitenlandse gast.	Gemeente	In afstemming met: inwoners, bedrijfsleven en organisaties

Prioriteit	Actie	Trekker	Betrokkenen
Middellang	**Deelname onderzoek 'Toeristisch bezoek aan steden'** van het NBTC. Deelname aan het onderzoek geeft inzicht in de omvang van het toeristisch bezoek aan Arnhem en verschillende kenmerken als bezoekduur, ondernomen activiteiten en bestedingen. Arnhem wordt daarbij vergeleken met andere Nederlandse steden.	VAN	Gemeente, CMA en PBA
Lang	Plan ontwikkelen om recreanten en toeristen beter te **spreiden** over Arnhem met daarin aandacht voor communicatie en productontwikkeling, denk aan informatiebrochures en bebording.	CMA	In afstemming met: gemeente, bedrijfsleven en organisaties

Speerpunt 5 Zichtbaarheid en positionering

Tabel 1.5 Acties bij speerpunt 5 Zichtbaarheid en positionering

Planning	Actie	Trekker	Betrokkenen
Kort	De **kleine parels** van Arnhem, die vooral bekend zijn onder onze inwoners, brengen we meer onder de aandacht. Op deze manier kunnen inwoners optreden als onze ambassadeurs. We kunnen hiermee bepaalde delen van de stad beter in de etalage zetten (zoals Zuid) en houden hiermee wel de balans in de gaten zodat deze plekken niet overlopen worden door toeristen.	CMA/PBA	Inwoners, gemeente, PBA, TVAN
Kort	De kernwaarden '**groen, creatief en vrij'** worden verder geladen, met aandacht voor de uitrol en concretisering**.** Hoe onderscheidt dit profiel zich van andere steden? Hierbij is het van belang om ook eigen inwoners te betrekken zodat ze zich ook aangesproken voelen binnen de profilering. Ook een heldere doelgroep keuze /segmentering wordt hierin meegenomen.	CMA	PBA, VAN, gemeente, ondernemers, inwoners
Kort	We gaan Arnhem actief positioneren binnen **regionale samenwerkingen** zoals de VeluweAlliantie en de Groene Metropoolregio om maximaal te profiteren van de gezamenlijke meerwaarde.	Gemeente	Partners in de regio
Kort	Het platform **Into Arnhem** wordt uitgerold. Dit platform bevat o.a. een uitagenda waarop voor inwoners en bezoekers te zien is wat er te doen is in de gemeente, ook wordt het aanbod weergegeven, met aandacht voor meerdaags verblijf. Voorkeur heeft dat er bezoekers van het platform kunnen filteren op interesse, wijk/gebied met aandacht voor kleine parels en ontdekkingsroutes. Het platform Into Nijmegen wordt hiervoor als inspiratie gebruikt.	PBA/CMA	Gemeente, VAN
Kort	We maken heldere afspraken over de samenwerking en rol- en taakverdeling met partner organisaties (CMA, PBA en VAN). Hierbij is het van belang dat **Arnhem als geheel op de kaart** wordt gezet en dat hiervoor één centrale organisatie of kartrekker komt.	Gemeente	CMA, PBA, VAN
Middel-lang	We stimuleren **initiatieven** die onze kernwaarden 'groen, creatief en vrij' nog meer lading geven. We maken hierbij ook de koppeling met sport en cultuur. Bijvoorbeeld door het DNA van Arnhem zichtbaarder te maken in de stad.	Gemeente	PBA, CMA, VAN, gemeente, ondernemers
Middel-lang	We zetten een **communicatiekanaal** (nieuwsbrieven, website) op om contact tussen recreatief-toeristische ondernemers te stimuleren en nieuwe arrangementen aan te jagen (bijvoorbeeld voor dagbezoek of meerdaags bezoek).	Gemeente	CMA, PBA, ondernemers
Middel-lang/lang	**Thematische verhaallijnen** gericht op het DNA van Arnhem worden verder uitgewerkt. De beleving van regionale verhalen, cultuurhistorie en geschiedenis staat centraal.	Gemeente	CMA, PBA, VAN, Provincie, ondernemers

Cleantech Park
Arnhem

Gemeenteraad Arnhem
Koningstraat 38
6811 DG Arnhem

Zaaknummer	Ons kenmerk	Datum	Onderwerp
4288913	17112025-JZ	17-11-2025	Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme

Beste raadsleden,

Voorafgaand aan uw bespreking van het *Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme* op 19 november wil ik vanuit Cleantech Park Arnhem een aandachtspunt meegeven.

In het nu voorliggende toekomstperspectief wordt de recreatieve verbinding tussen het Rijnpark en het Rivierklimaatpark niet expliciet uitgewerkt, maar in de huidige gebiedsvisie komt deze echter wel naar voren. In onze ogen kan deze ontwikkelrichting het werkgebied rondom Cleantech Park Arnhem belemmeren.

We zijn van mening dat de beoogde recreatieve verbinding niet mag leiden tot verdringing van de toch al schaarse strategische economische ruimte van Arnhem. Dit geldt met name voor locaties zoals de onze, die watergebonden zijn, geschikt voor hogere milieucategorieën én essentieel voor de circulaire transitie en circulaire economie.

Cleantech Park Arnhem en de Nieuwe Haven dragen direct bij aan duurzame werkgelegenheid en innovatieve bedrijvigheid. Een sterke, toekomstbestendige economie met voldoende banen vormt de basis voor een aantrekkelijke regio waarin uiteraard ook recreatie tot bloei kan komen.

Wij zien alternatieve manieren om de recreatieve behoefte in te vullen, zonder dat er economische kansen verloren gaan. We denken graag constructief mee over oplossingen die beide belangen versterken.

Met vriendelijke groet,

Jet van Zwieten
directeur Cleantech Park Arnhem

Cleantech Park Arnhem B.V.
Westervoortsedijk 73, 6927 AV Arnhem
P.O. Box 5197, 6802 ED Arnhem
The Netherlands

+31 (0)26 384 46 46
service@cleantechparkarnhem.nl
www.cleantechparkarnhem.nl
KvK 09138313

Goedenavond,

Voorzitter, leden van de raad,

Dank voor de gelegenheid om te spreken over het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme. Ik spreek vanavond zowel als trotse Arnhemmer die hier is opgegroeid, als medewerker van het Nederlands Openluchtmuseum, een plek waar recreatie, erfgoed en toerisme dagelijks samenkomen. Vanuit het museum heb ik mogen bijdragen aan de klankbordgroep en werksessies die hebben geholpen om deze visie vorm te geven. Dat maakt dat ik dit onderwerp niet alleen professioneel, maar ook persoonlijk belangrijk vind.

Deze stukken laten één ding glashelder zien: De groei is geen toekomstscenario, het gebeurt nú al. Daarom moeten we vooruitkijken en nu keuzes maken. Niet als luxe, maar als basisvoorziening die direct bijdraagt aan welzijn, gezondheid, leefbaarheid én onze lokale economie.

Waarom is dit nodig?

Onze stad krijgt er tienduizenden inwoners bij en het bezoek aan natuur en stad neemt voortdurend toe. De druk op natuur, openbare ruimte en voorzieningen wordt steeds groter. Zonder actieve sturing krijgen we overbelasting op gevoelige plekken in het groen, zoals Sonsbeek en de Veluwe. Een duidelijke toekomstvisie biedt daarom een helder en noodzakelijk kader om recreatie en toerisme te sturen, te spreiden en duurzaam te ontwikkelen.

Te sturen door middel van:

- Helder en aantrekkelijke wandel- en fietsroutes die de hele stad verbinden, vooral noord–zuid

- Betere bereikbaarheid met OV en mobiliteitshubs.

Te spreiden door middel van:

- Bestaande plekken beter te benutten, vooral waar de natuur minder kwetsbaar is.

- Variatie in verblijfsaanbod, zoals boetiekhotels, natuurhuisjes en camperplekken.

- Meer voorzieningen in alle wijken, met name in Arnhem Zuid & Oost.

Duurzaam te ontwikkelen:

- Thematische routes langs water, erfgoed en groene uitloopgebieden.

- Recreatieruimte vanaf het begin te verankeren in bouw- en gebiedsontwikkeling.

- Ruimte te geven aan ondernemers die aansluiten bij het Arnhemse DNA: groen, creatief en vrij.

De opbrengst is meer dan recreatie alleen — dit gaat over leefkwaliteit voor iedereen.

- Betere spreiding van bezoekers én minder druk op kwetsbare natuur.

- Meer ruimte voor inwoners om dichtbij huis te ontspannen.

- Versterking van de lokale economie, cultuur, erfgoed en ondernemerschap.

- Een stad die aantrekkelijk blijft voor bewoners, bedrijven én bezoekers.

Tot slot

Voor mij is dit geen vrijblijvende visie, maar een praktisch en noodzakelijk kompas voor een stad die midden in een groeifase zit. U bepaalt of Arnhem klaar is voor de toekomst. Ik verzoek u daarom deze koers te steunen, zodat Arnhem een stad blijft waar recreatie, natuur en leefkwaliteit hand in hand gaan.

Dank u wel.

Inspreektekst Platform Binnenstad Arnhem/ Nicolette Bolté
Raadsvergadering 'Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme'
19 november 2025

Geachte voorzitter, geachte raadsleden,

Platform Binnenstad Arnhem dankt de gemeente voor het Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme en voor de mogelijkheid om te reageren namens de binnenstadspartners. Wij herkennen de kansen en uitdagingen die worden geschetst. Recreatie en toerisme zijn belangrijk voor zowel de leefkwaliteit als de economie van Arnhem, iets wat ondernemers dagelijks ervaren.

Wij vragen daarbij speciale aandacht voor de cruciale rol van de binnenstad. Hier komen bezoekers en bewoners samen; hier ontstaat beleving en versterken cultuur, retail en horeca elkaar. Toeristen besteden jaarlijks zo'n € 19 miljoen in Arnhem, en een groot deel van de werkgelegenheid is verbonden aan recreatie en toerisme. De binnenstad vormt daarmee niet alleen het economische hart, maar ook de toegangspoort waar het imago van Arnhem wordt gevormd.

Arnhem heeft veel te bieden: o.a. het Openluchtmuseum, Museum Arnhem, Burgers' Zoo, GelreDome, Sonsbeekpark. En de binnenstad met haar sterke regiofunctie op het gebied van winkelen, horeca en cultuur. Deze functiemix is sterk ontwikkeld en zorgt ervoor dat bezoekers in Arnhem langer blijven dan in vergelijkbare steden.

Je zou zeggen dat niks Arnhem meer in de weg om zich te profileren tot een toeristisch aantrekkelijke bestemming. Toch vragen wij uw aandacht voor de volgende punten:

---

1. Spreiding

Het perspectief benoemt dat bezoekers zich concentreren in de binnenstad en dat spreiding wenselijk zou zijn. De bezoekerscijfers laten hier echter geen reden voor zien en er is geen sprake van overtoerisme. Ik verwijs hiervoor graag naar de straks bijgevoegde kwartaalcijfers. We ondersteunen de ambitie om recreatie beter te spreiden, bijvoorbeeld richting Arnhem-Zuid, maar dit mag niet ten koste gaan van investeringen in de binnenstad. Spreiding werkt alleen als het fundament, de binnenstad, gelijktijdig wordt versterkt, anders verliest Arnhem haar aantrekkingskracht.

---

2. Basis op orde

Gastvrijheid, duidelijke bebording, aantrekkelijke routing en een schone openbare ruimte zijn voorwaarden voor herhaalbezoek. Gepresenteerde evaluaties laten knelpunten zien in bereikbaarheid, verkeersdrukte, duidelijke routes en een aantrekkelijk stadsbeeld. Volle parkeergarages en files zeggen weinig over drukte in de binnenstad, maar vooral iets over voorzieningen die achterblijven. Mobiliteitsmaatregelen zoals P+R en hubs moeten daarom aansluiten bij de binnenstad als primaire bestemming, juist omdat één op de zeven bezoekers uit Duitsland komt en vaak met de auto. De permanente inzet van P+R GelreDome met het groepsticket is hierin een goede stap; uitbreiding van dergelijke hubs is een noodzakelijk vervolg. En als onderhoud aan wegen of bruggen nodig is, pleiten wij ervoor dit buiten schoolvakanties te plannen, juist omdat toerisme en recreatie zo belangrijk zijn voor Arnhem.

3. Recreëren in de binnenstad

Door de transitie naar een compacter kernwinkelgebied ontstaat ruimte voor verblijf en ontmoeting aan de randen van het centrum. Het Toekomstperspectief benoemt nog niet concreet hoe die ruimte zal worden benut. PBA pleit voor meer plekken om te verblijven, spelen en ontmoeten, met ruimte voor groen. Het Skatepark en de ontwikkeling van het Gele Rijdersplein laten zien dat zulke ingrepen werken. Een koppeling met de Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk ligt voor de hand.

---

4. Evenementen

Evenementen dragen direct bij aan de aantrekkelijkheid en verblijfsduur van bezoekers. Veel grote evenementen vinden plaats in de binnenstad of de omliggende parken. Deze zijn vaak reden van bezoek en een eerste kennismaking met de stad. Daarnaast versterken evenementen het Arnhemse DNA. PBA pleit ervoor evenementen in de binnenstad te behouden, omdat ze essentieel zijn voor levendigheid én economisch rendement.

---

5. Riviercruises

Rijncruisepassagiers vormen een waardevolle doelgroep. Daarom is het belangrijk dat schepen weer aan de Rijnkade kunnen aanleggen. De adviezen in de Uitvoeringsagenda zouden niet alleen in kaart moeten worden gebracht, maar daadwerkelijk worden uitgevoerd. Het gaat om meer dan het maken van folders: het gaat juist om het verspreiden hiervan aan cruise-organisaties door een agent en de inzet en ontwikkeling van gastheerschap in de binnenstad. Deze rol is nu niet benoemd in dus nog nergens belegd.

---

6. Samenwerking

PBA ondersteunt het streven naar een duidelijke organisatiestructuur met heldere rollen, verantwoordelijkheden en budgetten. Voor ons is belangrijk dat:

- PBA verantwoordelijk blijft voor bezoekersmarketing van de binnenstad;
- Het belang van het binnenstedelijke vrijetijdsaanbod wordt erkend;
- samenwerking leidt tot één sterk en herkenbaar verhaal voor Arnhem als groene, creatieve en vrije stad.

Wij zien ernaar uit om met gemeente, ondernemers en partners verder te bouwen aan een Arnhem dat bezoekers én bewoners blijft verrassen en verbinden.

Dank u wel.

Binnenstad Arnhem

biz
vastgoed
kernverblijfsgebied
binnenstad
arnhem

De Matchmaker Q1 2025

Kwartaal rapportage Q1 2025

Binnenstad Arnhem en **BIZ vastgoed kernverblijfsgebied binnenstad Arnhem**

Binnenstad Arnhem moet je beleven!

Arnhem kent een kleurrijke en levendige binnenstad omringt door groene parken en bossen. Met unieke conceptstores en merken die je alleen in Arnhem vindt. Waar je elkaar kunt ontmoeten in de vele restaurants en de talrijke culturele hotspots. Waar de creatieve geesten van de stad hun handtekening hebben gezet in de openbare ruimte. Een binnenstad waar je gewoon lekker jezelf kunt zijn en je de ruimte krijgt en vindt om ontspanning en inspanning te combineren in je bezoek. Binnenstad Arnhem moet je gewoon beleven.

De Arnhemse binnenstad heeft het funshoppen tot een ware kunst verheven. Arnhem scoort nationaal hoog als aantrekkelijke binnenstad, populair winkelgebied en evenementenstad. Arnhem staat bekend als de ‘culturele hoofdstad’ van het oosten.

Er is altijd iets te doen, zowel kleine als grote evenementen. Geniet bijvoorbeeld van de Uitnacht Arnhem (januari), Juni Modemaand, Zomer in Arnhem (juli/augustus), Airborne herdenkingsmaand (september), Sprookjesfestival (oktober) en het sfeervolle Winter in Arnhem (december) met de Grootste Kerstmarkt van het Oosten en de vele andere culturele en muzikale evenementen.

Kijk voor een actueel overzicht van evenementen op
www.binnenstadarnhem.nl/agenda

Kijk voor de stadsfilm op
www.ditisarnhem.nl

BIZ Vastgoed Arnhem

Centrale ambitie

Toekomstbestendig kernwinkelgebied

Door veranderingen in onze tijdsbesteding en de groei van online winkelen staan binnensteden onder druk. Dit geldt ook voor Arnhem. Om de positie van de binnenstad binnen de gemeente, de regio en voor bovenregionaal bezoek, nu en in de toekomst, te versterken en meer aantrekkelijk te maken c.q. te houden, zijn investeringen nodig. Stilstand is immers achteruitgang en dat raakt ook zeker de vastgoedeigenaar. Om dit te bewerkstelligen moeten vastgoedeigenaren zich gezamenlijk hard maken voor de belangen van het vastgoed bij de gemeente, binnen het PBA en gezamenlijk investeren. Voor de BIZ vastgoed is de volgende ambitie geformuleerd:

"Het vergroten van de aantrekkingskracht van het kernwinkelgebied van de binnenstad van Arnhem voor bezoekers, met als gevolg een positieve invloed op de waardeontwikkeling, het vastgoedrendement en de verhuurbaarheid van het vastgoed."

Doelstellingen
Ambitie vertaald in doelstellingen

De centrale ambitie kent een algemeen karakter. Vandaar dat deze is door vertaald in meer specifieke en concrete doelstellingen. Deze zijn opgenomen in onderstaand kader.

Doelstellingen BIZ vastgoed

- Gezamenlijk invloed uitoefenen op de ontwikkeling van het kernwinkelgebied en het behartigen van de belangen van de vastgoedeigenaren.
- Bestrijden van leegstand door ondernemerschap te stimuleren.
- Meer inzicht in het functioneren van het kernverblijfsgebied door te investeren in data.
- Investeren in een compacte binnenstad.
- Zorgvuldig begeleiden van transformatie op de juiste plekken in de structuur.
- Het versterken van de lokale en (boven)regionale aantrekkingskracht van het kernwinkelgebied, voor bezoekers en ondernemers.

https://bizvastgoedarnhem.nl/

De Matchmaker Q1 2025

Chris Lanting

De matchmaker is sinds 1 februari actief.

Hieronder een overzicht van wat er tot op heden gedaan is en een greep uit trajecten die er lopen of afgerond zijn.

1. Inventarisatie leegstand en aanbod;
2. Gesprekken met makelaars om rol van matchmaker uit te leggen en wat de voordelen voor hen betekenen;
3. Gesprekken met meerdere retailers over hoe het ze vergaat in de binnenstad van Arnhem, hoe ze de toekomst zien en welke zaken er bij hen spelen die wij zouden moeten weten.
4. In kaart brengen van partijen die zich graag zouden willen vestigen in de Arnhemse binnenstad;
5. In kaart brengen welke partijen op minder toekomstbestendige plekken gehuisvest zijn en met ze in gesprek gaan over relocatie ipv dat ze de stad vroegtijdig verlaten
6. Prioriteiten gesteld door eerst bezig te gaan met meest impactvolle dossiers;
7. Plannen uitgedacht voor een aantal strategische verschuivingen in de stad;
8. Rond om de stadsbrand bezig geweest met (tijdelijke) verplaatsingen van winkels en contacten met pandeigenaars over gebieds-/herontwikkeling

Een greep uit wat er speelt:

1. Uitbreiding ZARA naar winkel van 4.500m2 (verdubbeling); ZARA heeft tekeningen en programma van eisen gemaakt hoe ze het zouden willen hebben. Verhuurder is in gesprek met ZARA over de commerciële uitgangspunten voor een nieuwe huurovereenkomst; Partijen willen er raag uitkomen. Verwachting realisatie begin 2026. Matchmaker heeft rechtstreeks contact met verhuurder. Kans van slagen is groot.
2. Vestiging van kantoren boven de nieuwe JD Sport in voormalige HEMA. Matchmaker heeft koper in contact gebracht met IWG Group (partij achter Spaces, Regus, TOO, WeWork, Signature) om een Spaces te realiseren in ca. 2.400m2 kantoorruimte op de verdiepingen (inclusief optopping en dakterras). IWG ziet kansen in de Arnhemse binnenstad. Voormalige V&D locatie is TOO gevestigd en is heel succesvol. IWG wil graag tekeningen en impressies etc ontvangen om businesscase te maken waarna partijen een voorstel kunnen uitwerken. Ze praten ook met een Boulder partij die alles zou willen huren. De rekensom (investering vs opbrengst) bepaalt wat de grootste kans van slagen heeft. In mijn opinie is dat kantoren.
3. Matchmaker heeft met eigenaars van Grote Oord 3 t/m 6 een plan gemaakt om 4 winkels samen te voegen tot 1 grote. De meeste winkels staan al geruime tijd leeg en hebben afzonderlijk geen kans om verhuurd te worden omdat ze te klein zijn. Huurder Normal wil zich graag vestigen in de stad en heeft interesse.
4. The Sting heeft een nieuwe winkelformule Club République en gaan deze zomer werken aan landelijke dekking. Arnhem staat ook op de kaart.
5. Madaq een landelijke chocolaterie zou zich graag willen vestigen in Arnhem
6. Sketchers zou zich graag willen vestigen in Arnhem
7. Shoeby is weer bezig met winkels aan te huren en kijken ook naar Arnhem
8. Anna van Toor, dameskleding in midden- en hoog segment gaat zich vestigen op de Bakkerstraat, in het voormalige pand van Vanillia.

9. Rejoes, een formule van vintage, tweedehands en overstock fashion gaat zich vestigen in het pand op de hoek van de Rijnstraat/Kortestraat
10. Marie-Stella-Maris, landelijke formule in lichaamsproducten en luxe parfums gaat zich vestigen in de Bakkerstraat
11. FEBO gaat zich vestigen op Grote Oord 12, naast Mc Donald's
12. Geldmaat gaat zich vestigen op de Roggestraat 28 naast Monki.
13. Pizza Peppe gaat zich vestigen op Jansplaats
14. Pandora opent nieuwe winkel op de hoek van Ketelstraat/Land van de Markt
15. Met Pink Gellac contact gehad over vestigen in Arnhem, voor dit jaar is het budget op maar volgend gaan ze zeker naar Arnhem kijken
16. Wibra opent begin volgend jaar gloednieuwe winkel in Musiskwartier op de plek waar nu Schuurman Schoenen is gevestigd.
17. Peak Performance store huurt op de Rijnstraat maar zou wel een pand willen kopen op de Bakkerstraat
18. Met Solow ben ik aan het kijken naar de mogelijkheden voor een tijdelijke winkel, die als het goed bevalt, misschien ook permanent kan worden.
19. Gust & Gusto is gevestigd op de Weverstraat, ziet dat het niet meer helemaal bij ze past. Hebben nog lang huurcontract maar staan wel open voor verhuizing;

Kwartaal rapportage Q1 2025

POWERED BY DIGITWIN, ARGALEO

Gebieden Binnenstad Arnhem

Locaties kwartaalrapportage Binnenstad

Kern winkelgebied Binnenstad

In deze rapportage kijken we naar de volgende zaken:

Kernwinkelgebied en binnenstad

- **Bezoeken** per kwartaal voor de binnenstad in totaal en specifiek voor het kernwinkelgebied met het stijging/ daling percentage. Hoeveel bezoekers trekt ons gebied en hoe verhoudt het zich met een jaar geleden?
- **De herkomst** van de bezoekers van de binnenstad meten wij tot de eerste 5 gemeentes, alle andere herkomstgebieden zitten in “anders”.
- Waar komen onze bezoekers uit Nederland vandaan? In de rapportage richten we ons op een aantal gebieden, live kunnen we tot vijftig gebieden gaan.
- Ook komt de **gemiddelde verblijfsduur** van de bezoeker aan bod in deze analyse, hoe lang blijft de bezoeker in beide gebieden? Het is interessant te weten hoe lang een bezoeker in het gebied blijft. Met name met evenementen kun je sturen op het type.

Kernwinkelgebied

Whize segmentatie, wat is het profiel van de bezoeker?

Bij whize segmentatie wordt gewerkt met 11 klantsegmenten, alles tussen ‘dromen en rondkomen (A)’ en ‘luxe leven (K)’, waarbij K het meest financieel daadkrachtig is en A het minst. Elk segment bestaat ook weer uit subsegmenten die het klantsegment nader specificeert. In de bijlage wordt het helemaal uitgelegd. Met het meten van de profielen van de bezoekers in het kernwinkelgebied kunnen we zien welke formule het best op welke plek past, we kunnen na verloop van tijd meer zeggen over type locaties A1/ B1 en we voorzien de ondernemer van instrumenten en diensten die je helpen bij het succesvol implementeren van marketing- en segmentstrategieën.

In deze rapportage kijken we naar de volgende zaken:

Kernwinkelgebied en binnenstad

Benchmark met 10 andere steden

Bezoekersanalyse van gemiddelde bezoekersaantallen per kwartaal over 2 jaar. Hoe doet Arnhem het in vergelijking met de andere steden van het benchmark? Zitten we onderin, middenmoot of aan de top? Hoe verkrijgen we de beste positie?

Buitenland bezoek

Hier kijken we welk percentage bezoekers uit het buitenland komt. Net als de whize segmentatie is deze data post net ingesteld en kunnen we volgend jaar vergelijken met data van een jaar geleden.

P garages

Maximaal bezet, maximale capaciteit

Leegstand 2025

De Locatus leegstand lijst is live gecheckt waarbij opvalt dat veel leegstaande panden alweer ingevuld zijn of middels een verbouwing klaar worden gemaakt. De leegstand wordt op termijn aan Digitwin toegevoegd en elk kwartaal live gecheckt.

Management samenvatting

Waar we in het laatste kwartaal van 2024 t.o.v. 2023 een duidelijke stijging zagen in bezoekersaantallen (zie analyse Q4 2024) laat het eerste kwartaal van 2025 t.o.v. 2024 een ander beeld zien. Een directe oorzaak kan de brand in het stadshart zijn. Indirecte oorzaken zijn mogelijk veel onrust over bereikbaarheid (file leed breed uitgeschreven in de kranten), een heel goed Q1 in 2024, werk aan het stadscentrum of verhoging van de parkeertarieven.

De benchmark wijst uit dat in zowat alle binnensteden het in maart drukker is geweest, vermoedelijk o.a. door het goede/droge weer. Leeuwarden, Deventer en Utrecht scoren erg hoog het eerste kwartaal, in deze index scoort Arnhem in de middenmoot (plaats 6, boven Enschede, Tilburg, Zwolle en Den Bosch).

Moeilijk te zeggen waarom, maar het % bezoekers uit het buitenland is in maart flink gedaald. Als directe oorzaak kan de brand in de binnenstad hier een rol in gespeeld hebben.

Bezoekers binnenstad Arnhem

Q1 2025 t.o.v. 2024

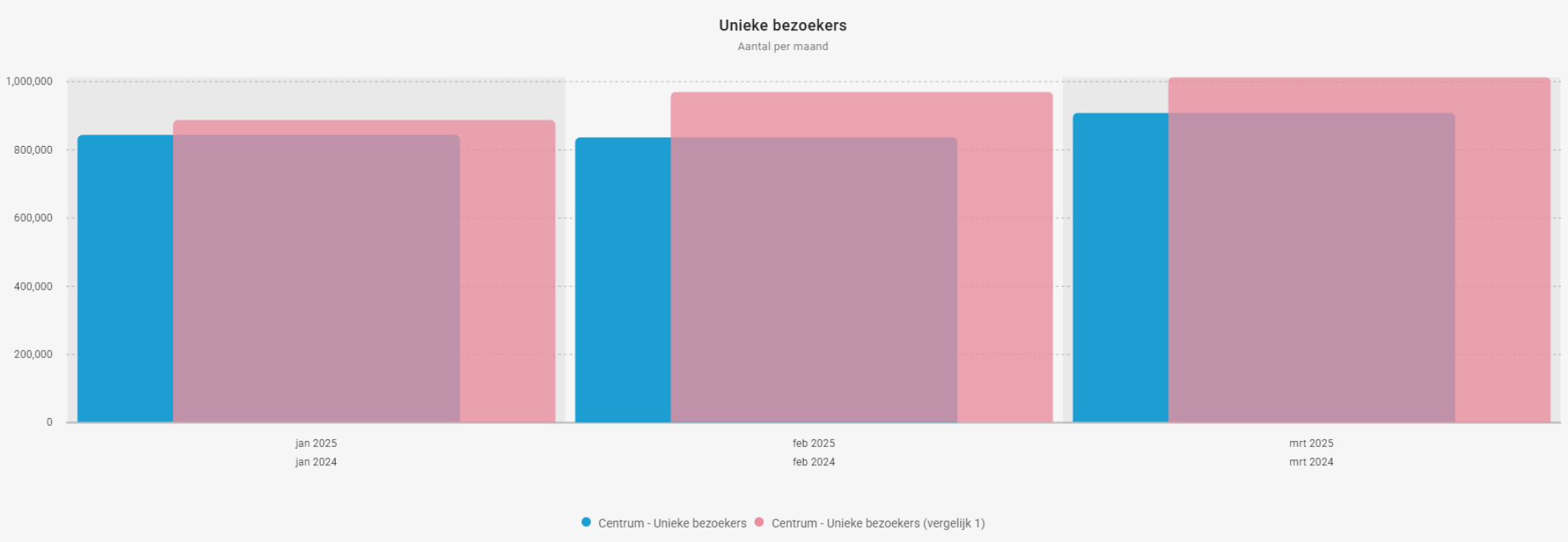

Roze: 2024 **Blauw: 2025**

Een daling van 10,9% t.o.v. Q1 2024

Overzicht unieke bezoekers Q1 2025 t.o.v. 2024

Q1 2025 t.o.v. 2024

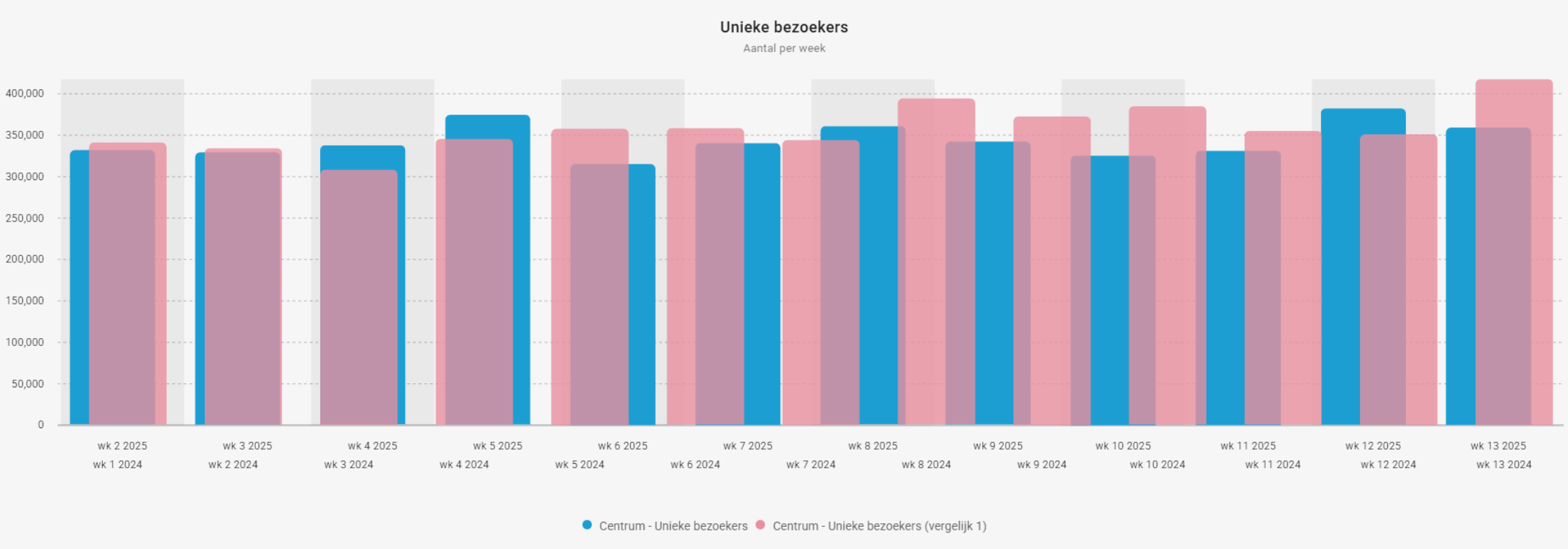

Roze: 2024 **Blauw: 2025**

Bezoekers kernwinkelgebied Arnhem

Q1 2025 t.o.v. 2024

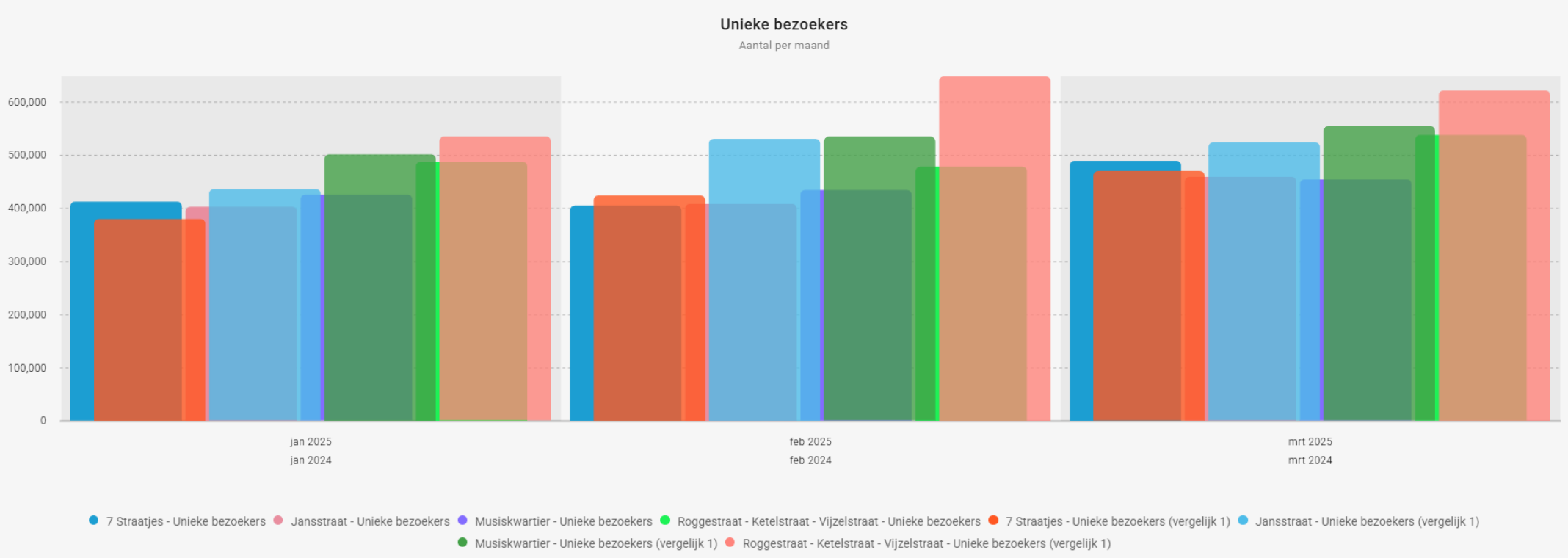

Hierbij valt op dat de 7straatjes in januari 2025 het beter heeft gedaan dan in 2024, Musis iets beter en de overige gedaald
De kleuren en namen waarachter vergelijk 1 staat zijn de cijfers vanuit Q1 2024

Herkomst bezoekers binnenstad Arnhem

Top 5 gemeenten Q1 2025

7Straatjes

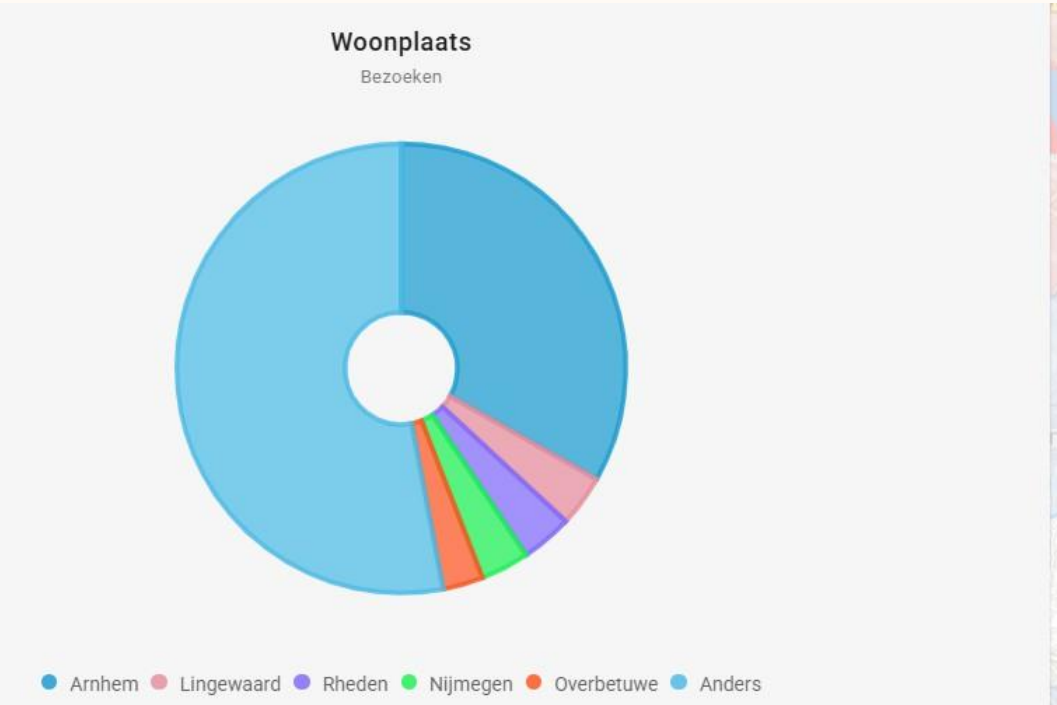

Woonplaats

Nummer	Gemeente	Provincie	Bezoeken ↓	Unieke bezoekers
1	Arnhem	Gelderland	33.2%	23.6%
2	Lingewaard	Gelderland	3.7%	4.1%
3	Rheden	Gelderland	3.7%	3.3%
4	Nijmegen	Gelderland	3.5%	3.4%
5	Overbetuwe	Gelderland	2.9%	3.6%

Jansstraat

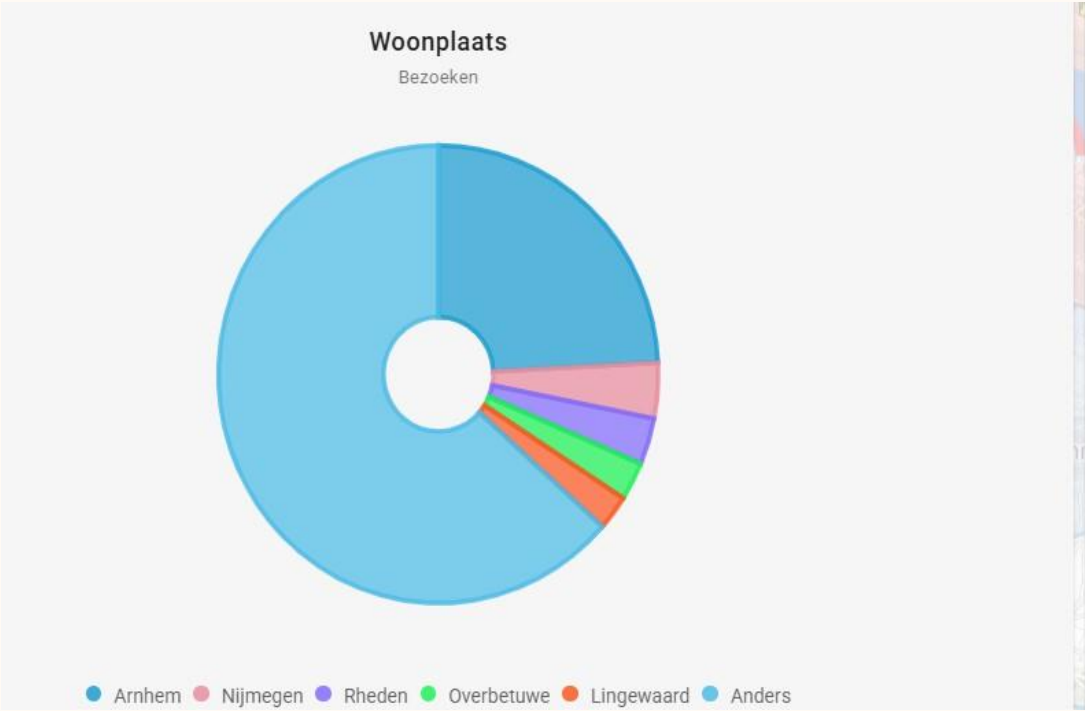

Woonplaats

Nummer	Gemeente	Provincie	Bezoeken ↓	Unieke bezoekers
1	Arnhem	Gelderland	24.2%	20.9%
2	Nijmegen	Gelderland	3.9%	2.8%
3	Rheden	Gelderland	3.3%	3.1%
4	Overbetuwe	Gelderland	2.7%	2.5%
5	Lingewaard	Gelderland	2.5%	2.9%

Musiskwartier

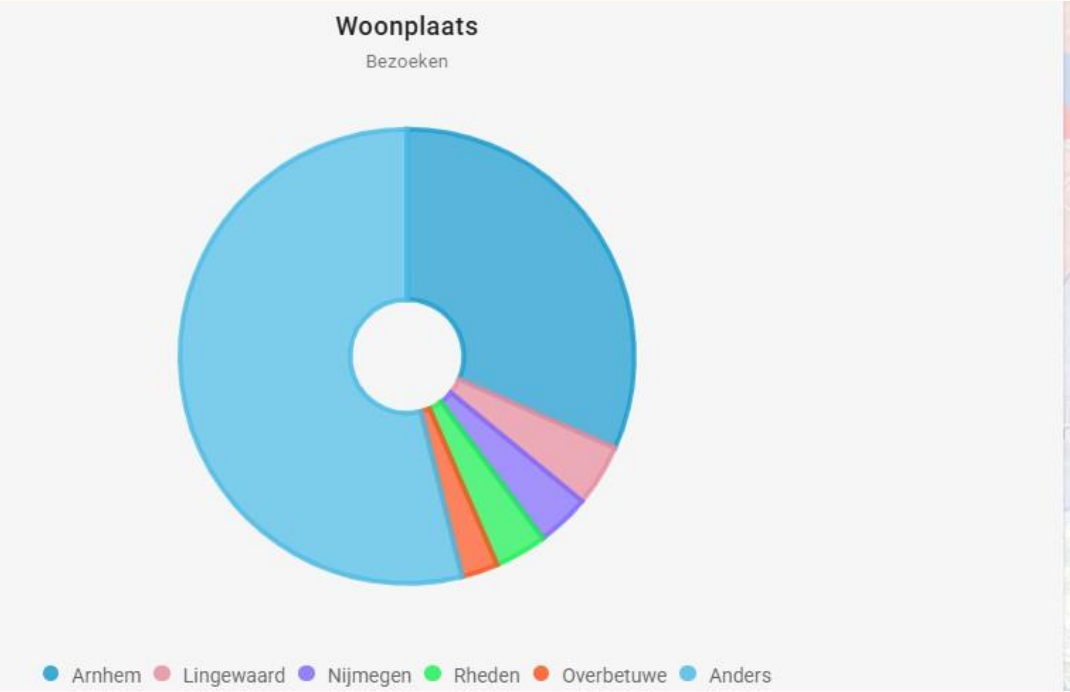

Woonplaats

Nummer	Gemeente	Provincie	Bezoeken ↓	Unieke bezoekers
1	Arnhem	Gelderland	31.6%	25.9%
2	Lingewaard	Gelderland	4.4%	4.6%
3	Nijmegen	Gelderland	3.8%	3.3%
4	Rheden	Gelderland	3.7%	3.4%
5	Overbetuwe	Gelderland	2.6%	3.1%

Rogge/Ketel/Vijzelstraat

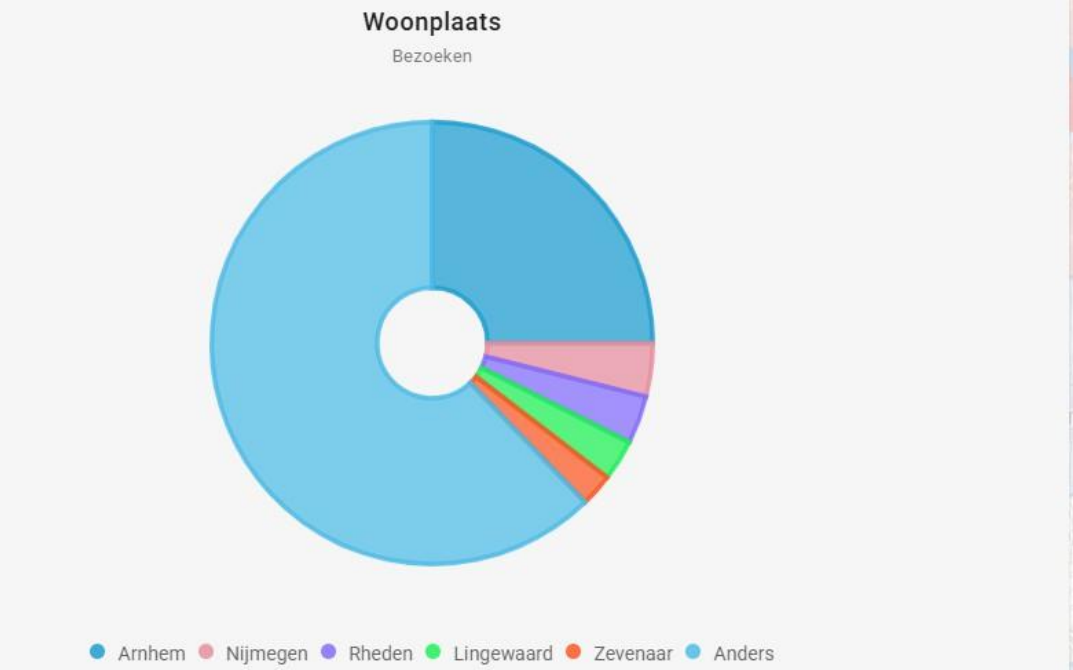

Woonplaats

Nummer	Gemeente	Provincie	Bezoeken ↓	Unieke bezoekers
1	Arnhem	Gelderland	25%	20.4%
2	Nijmegen	Gelderland	3.9%	3.1%
3	Rheden	Gelderland	3.5%	3.1%
4	Lingewaard	Gelderland	3%	3.3%
5	Zevenaar	Gelderland	2.4%	2.8%

Gemiddelde verblijfsduur binnenstad Arnhem

Q1 2025

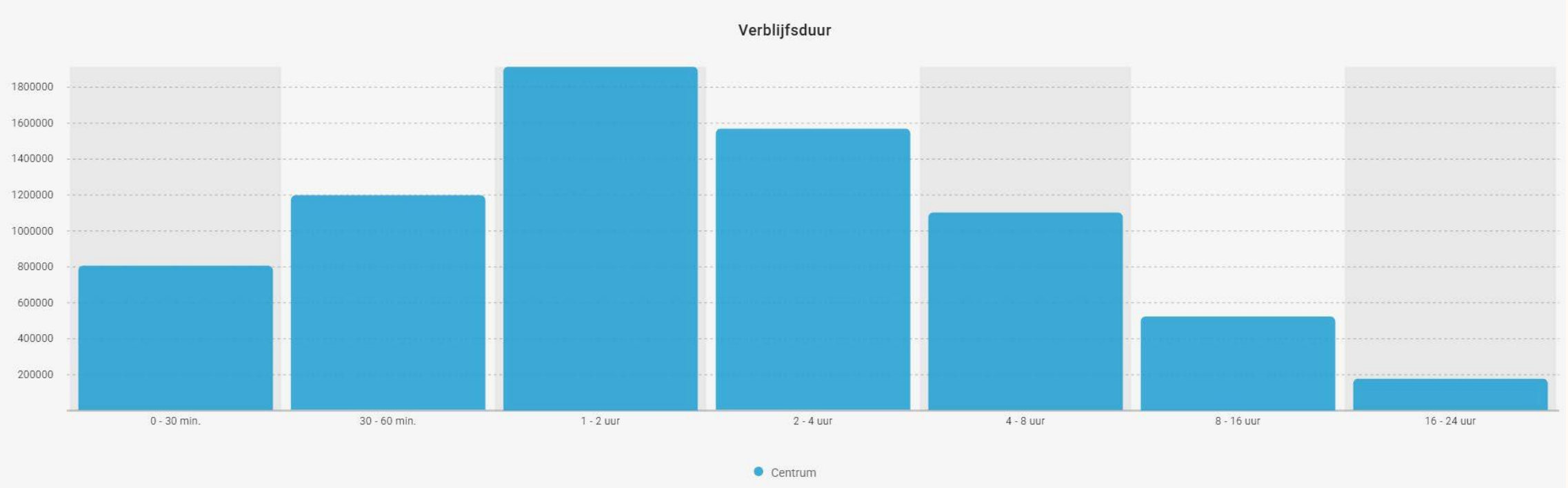

Gemiddelde verblijfsduur kernwinkelgebied Arnhem

Q1 2025

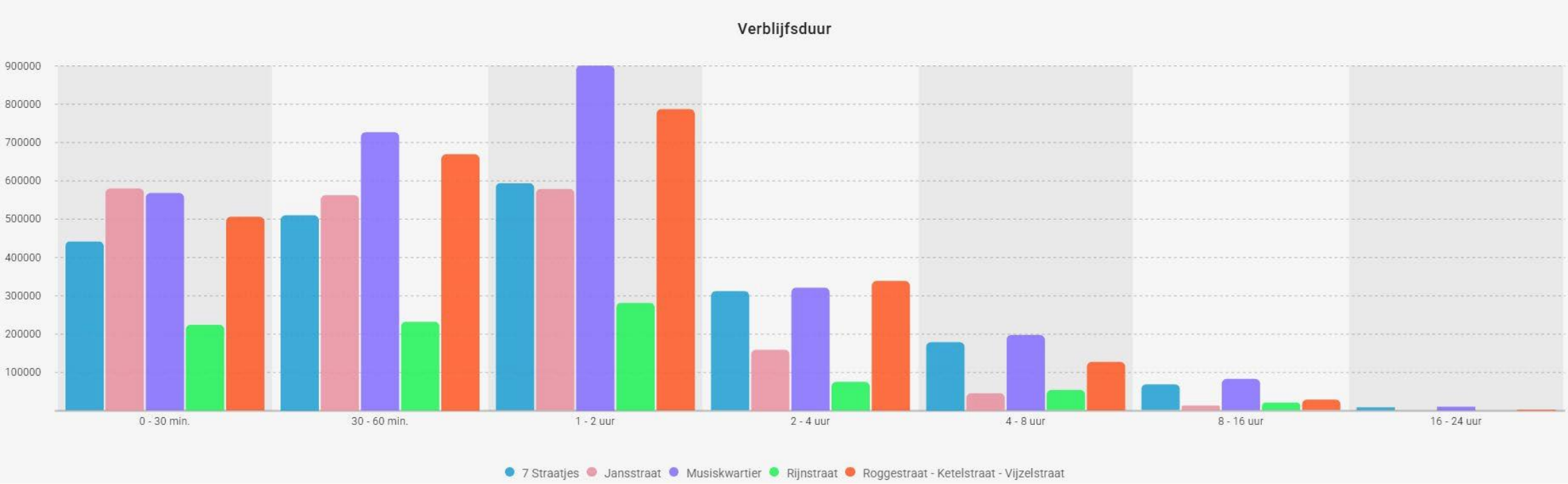

Profiel bezoekers kernwinkelgebied Arnhem

Q1 2025

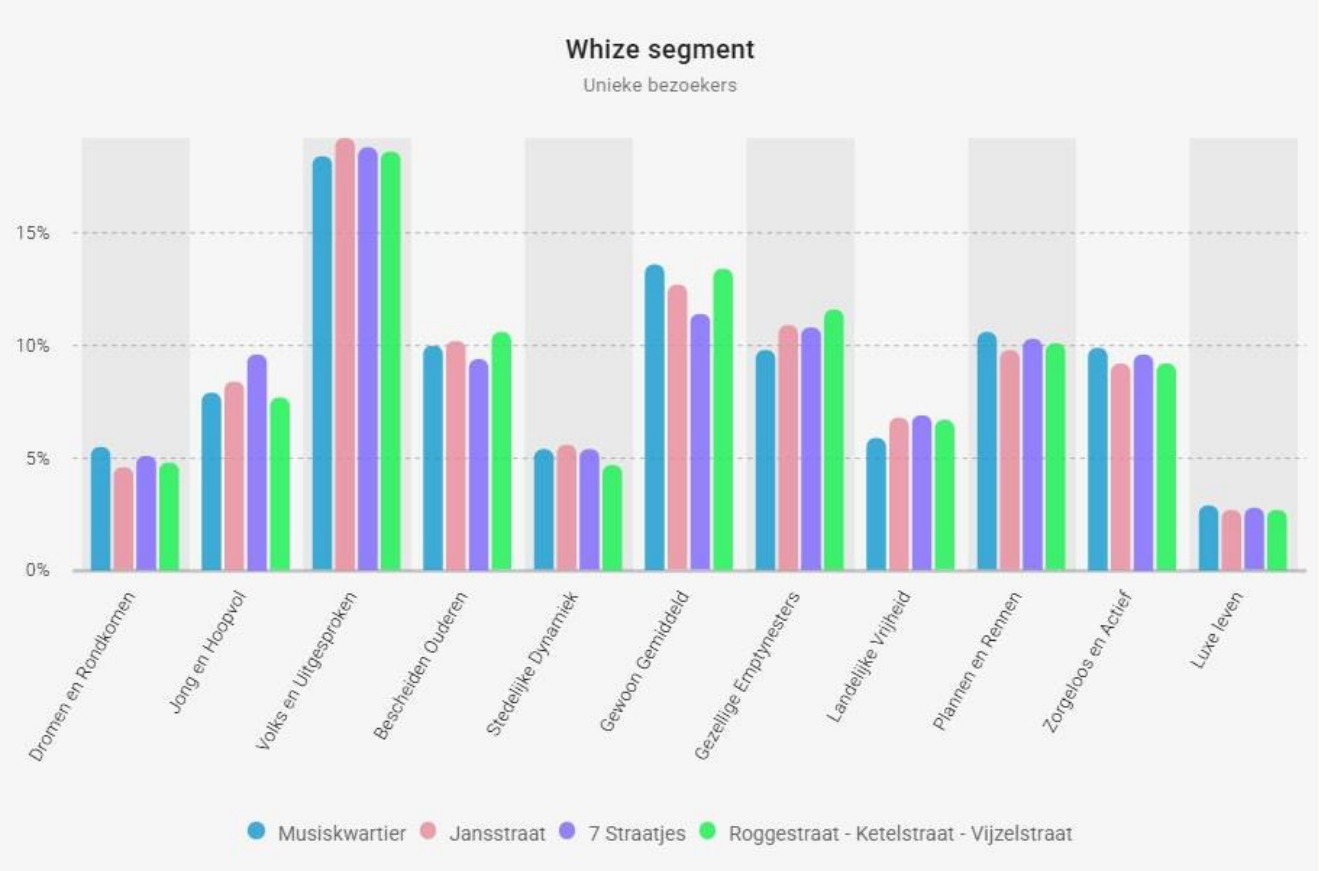

Benchmark Q1

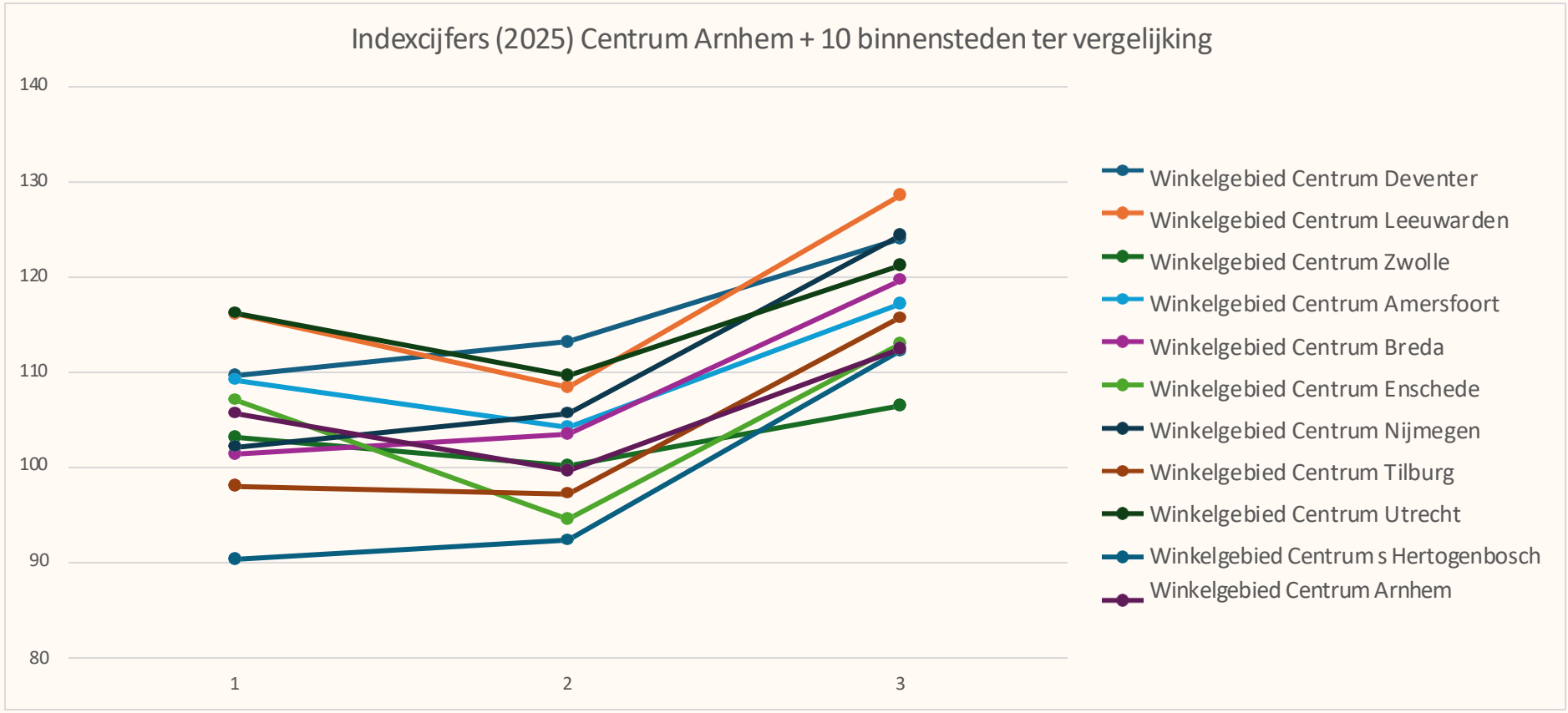

Basis: 100 = gemiddelde bezoekersaantallen 2023 en 2024 gecombineerd

Bezoekersanalyse buitenland Q1

De volgende rapportage komt op kernwinkelgebied niveau en niet per los gebied, de verschillen zijn daarvoor te klein. Dit vraagt een extra aanpassing van het systeem.

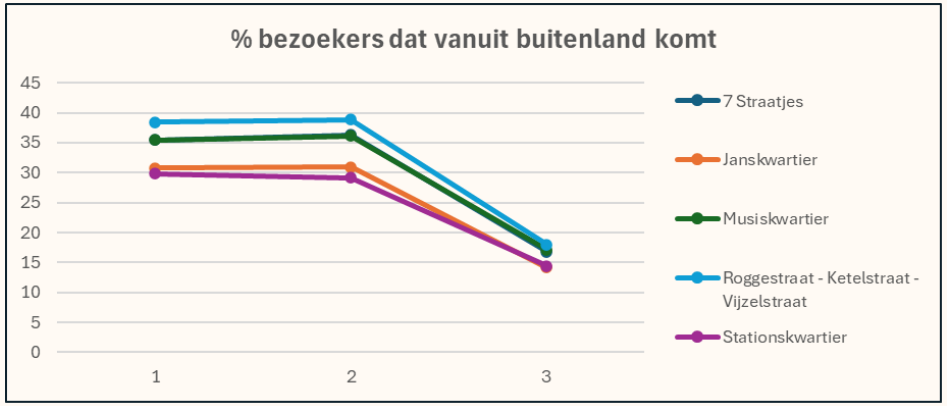

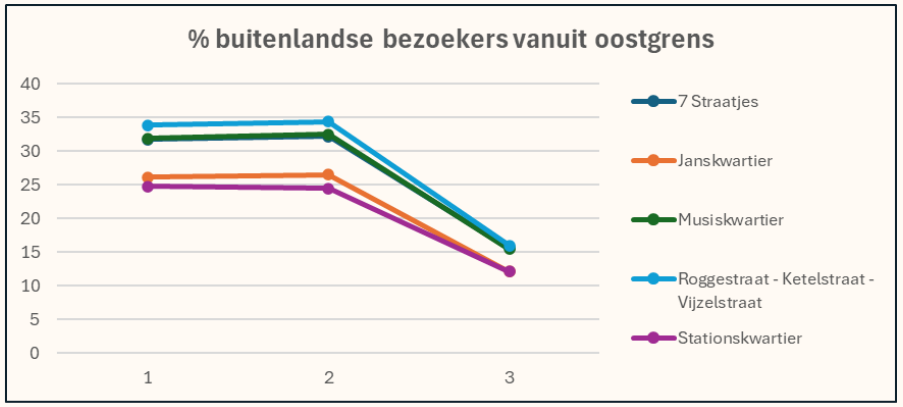

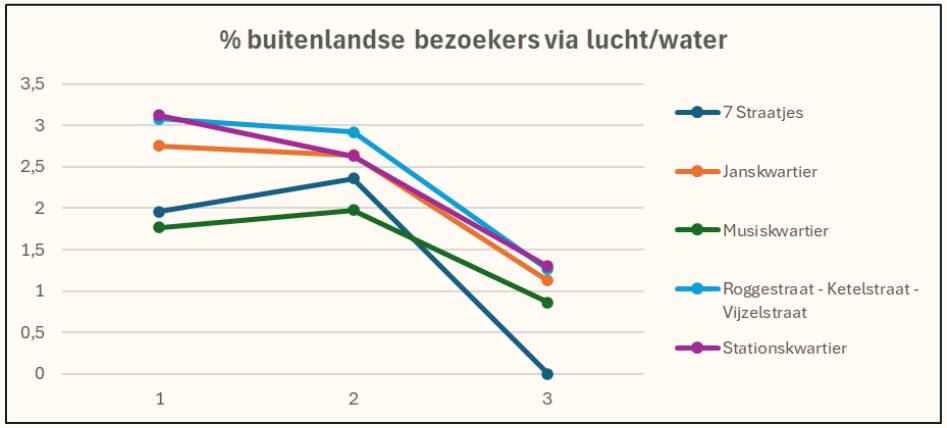

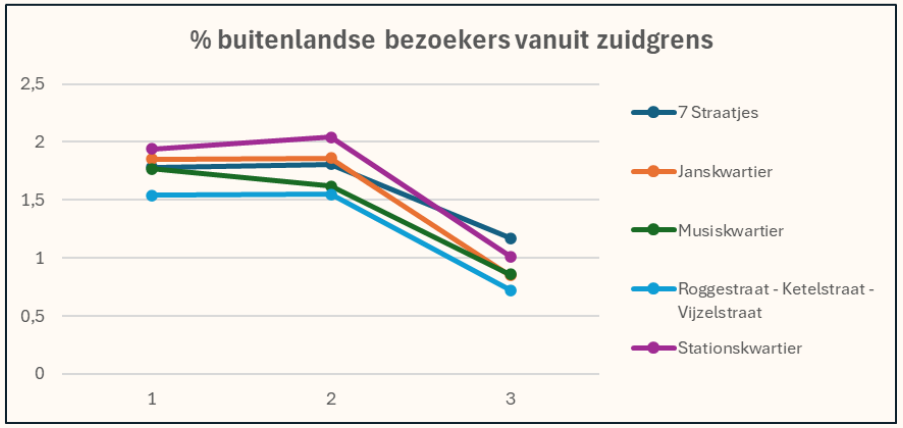

Overzicht % buitenlandse bezoekers, vanuit oosten/zuid, via lucht/water

Capaciteit P garages

Hieronder het patroon Q1 van de parkeergarages in de binnenstad wanneer deze vol is (ook i.c.m. het weer), vaak in de weekenden:

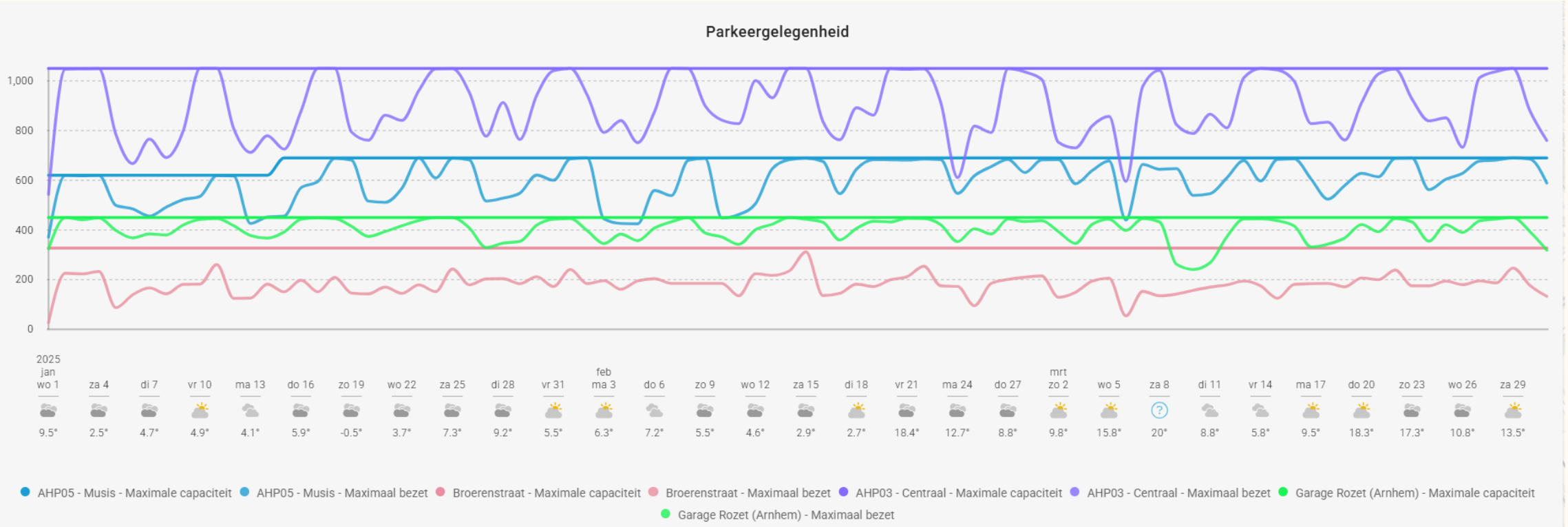

Bijlage

Overzicht leegstand binnenstad Arnhem

Maart 2025

Binnenstad Arnhem

UNITID	NAAM	FORMULE	STRAAT	HUISNR	HUISNRTOEV	HUUR/KOOP	MAKELAAR	HUIDIGE ONDERNEMING
53482	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bakkerstraat	3	A	Verhuurd		Ace & Tate
176165	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bakkerstraat	9	A	Verhuurd		
5362 2	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bakkerstraat	66		Verbouwing		
157385	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bakkerstraat	31		Verhuurd		woning/kantoor
			Bakkerstraat	15		Te huur	Insight	
			Bakkerstraat	54	A	Te huur	BMV	
			Bakkerstraat	10		Verhuurd		
53660	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bakkerstraat	21		Te huur	DK	Tijdelijke art galery
615412	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bovenbeekstraat	26	A	Te huur	BMV	
53490	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Bovenbeekstraat	7		Verhuurd		Barbershop & Cafe
4443	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	16	A		Geen	Zelfde als Koningstraat 15
53465	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	5		Verhuurd		Braad & Worst
53479	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	71		staat leeg	Geen	Oude Walters juwelier
53481	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	18		Te huur	BMV	
66647	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	14		Verhuurd		Cafe BonBertus
66656	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	22	A	Verkocht	DK	
53615	Verbouw	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	66	A	Verhuurd		Van Dalen sigars
182971	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	15		Te huur	Boekschoten & van Lieshout	
668973099	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	60	A	Verhuurd		Stadsresidentie Walburgers
66644	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	77		Te huur	DK	
			Koningstraat	58		Verhuurd		
185315	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Koningstraat	82		Verhuurd		Gala Fashion
53472	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Vijzelstraat	23		Te huur	BMV	
167663	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Vijzelstraat	3		Te huur	Kroese Paternotte	
5049	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Vijzelstraat	11		Verhuurd		Twice as nice
53730	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansbinnensingel	29		Te huur	DK	
53391	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansbinnensingel	9	A	Verhuurd		Curlable
622283	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansbinnensingel	5	A	Verhuurd		Johnny's Burger

UNITID	NAAM	FORMULE	STRAAT	HUISNR	HUISNRTOEV	HUUR/KOOP	MAKELAAR	HUIDIGE ONDERNEMING
5064	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansbinnensingel	12		staat leeg	Geen Makelaar	
			Jansstraat	23	A	staat leeg	Geen Makelaar	Oude Betty Barclay
			Jansstraat	8		Te huur	DK	
66564	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansplein	52	D	Verbouwing		Cilli
53557	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansplein	52	A	Staat al heel lang leeg		
180789	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansplaats	13		Verhuurd		Miss Kim
53581	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansplaats	9	D	Verhuurd		Reina Dining
182968	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Jansplaats	45		Verbouwing		Loempia kiosk
6086	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Hemelrijk	57		Verhuurd		Passage de la Bauté
8323	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnstraat	29		Verhuurd		Eu Queen
147708	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnstraat	5		Staat leeg		
147710	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnstraat	6		Staat leeg		
147711	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnstraat	7		Verkocht		Astare Uitzendbureau
668909098	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnstraat	24		Verhuurd		Reell
			Rijnstraat	53		Te huur	BMV	Oude meubelzaak
182779	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnstraat	38		Verhuurd		JD (Oude HEMA)
8861	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Ketelstraat	23		(tijdelijk) verhuurd		Sportsworld (oude Perry Sport)
53640	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Ketelstraat	32		Te huur	BMV & Kroese	
192133	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Ketelstraat	28		Te huur	BMV	Oude Chasin
			Ketelstraat	26		Verbouwing	Geen makelaar	Pandorra (oude Destrezzed)
200611	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Ketelstraat	34		Verhuurd		Zoete Mint
53446	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Hoogstraat	12		Verhuurd		horeca Imperator
66526	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Hoogstraat	16		Verhuurd		Shisha lounge El Basha
147667	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Hoogstraat	5		Verhuurd		Rivas Kitchen
			Dwingelstraat	12		Te huur	BMV	Nu pop up
			Kerkstraat	4		zit dicht, gaat stoppen	Geen Makelaar	Comfort zone (oude Mephis-to)
			Eiland	1		Te huur	DK	
53495	Verbouw	(Zelfst/nvt)	Eiland	8		Verhuurd		Minouche en Rune
328115	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Roggestraat	26		Verhuurd		Smiths Speelgoed
203212	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Roggestraat	11		Te huur	BMV	
53623	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Roggestraat	28		Verhuurd		Onbekend

UNITID	NAAM	FORMULE	STRAAT	HUISNR	HUISNRTOEV	HUUR/KOOP	MAKELAAR	HUIDIGE ONDERNEMING
53661	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Kleine Oord	80		Te huur	Geen Makelaar	Tijdelijke invulling (Oude Barefoot)
53697	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstad	49		Verkocht		Onbekend
53865	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Velperbinnensingel	10		Verbouwing		Stadsschouwburg
66496	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Willemsplein	32		Verhuurd		Busan Korian BBQ
66723	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Willemsplein	36		Te huur	BMV	
			Willemsplein	42		Te huur	BMV	
66501	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwe Plein	32		Staat al heel lang leeg		(oude Woody's)
66503	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Korenmarkt	9		Verhuurd per 2026		Oude Sakura
66506	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Korenmarkt	7		Verhuurd per 2026		Oude Sakura
66508	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Korenmarkt	12		Verhuurd		Barretje
66519	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Korenmarkt	40	A	Te huur?		Bax pand
			Kortestraat	21		Te koop	BMV	
			Kortestraat	28		Te huur & koop	SBNL	
			Kortestraat	29		Te huur	ADHOC	
66539	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Luthersestraat	14		Te huur	Tower horeca	(oude Nashville)
66541	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Varkensstraat	2		Gemeente		
66545	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Varkensstraat	48		Gemeente		
66550	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Varkensstraat	34		Gemeente		
66549	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Tullekensteeg	8		Gemeente		
66555	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Pauwstraat	4	A		Horeca Pachter	(oude Barleys)
			Pauwstraat	5		Huur	Horeca Pachter	(oude Barleys)
66556	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Pauwstraat	6	A		Horeca Pachter	(oude Barleys)
66609	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Oude Oeverstraat	133		Staat leeg		(oude Cleopatra)
66628	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Pastoorstraat	1		Te huur	Home bay	
66630	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Pastoorstraat	9		Staat leeg		(Oude Antiek Curiosa)
			Zwanestraat	6		Te huur	DK	
135294	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Zwanenstraat	8		Verhuurd		Club Huis
66666	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Zwanenstraat	18		Te koop	De Rooij	
66684	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Valepoort	5		Woning		
66722	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Korenstraat	3		onbekend		(oude cafe t huis)

UNITID	NAAM	FORMULE	STRAAT	HUISNR	HUISNRTOEV	HUUR/KOOP	MAKELAAR	HUIDIGE ONDERNEMING
92715	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Markt	38		Te huur	Inbev horeca makelaar	(oude de Waag)
92836	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Walstraat	50		Te huur	Haaxman	
668953501	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Walstraat	52		Te huur	Haaxman	
668972140	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Walstraat	60		Te huur	Haaxman	
500556	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnkade	59		onbekend, horeca pand		(Roses next door)
147225	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Rijnkade	52		onbekend, horeca pand		(oude Rijnmozaik, gekocht door "schone zaak"?)
			Grote Oord	4		Te huur	DK	Le Ballon
187943	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Grote Oord	5		Te huur	Kroese Paternotte	
192544	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Grote Oord	12		Te huur	BMV	Oude Gabor
			Grote Oord	13		Te huur	BMV	
167517	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Grote Oord	3		Te huur	DK	Oude Art of Chocolate
175598	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Markt	34		Te huur		(oude Ludic)
208309	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Looierstraat	42		Verhuurd		Linara Nails & Beauty
668972206	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Looierstraat	18		Verhuurd		eigen Kantoor/Atelier
150159	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Looierstraat	43		Verhuurd		
187474	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Looierstraat	10		Verhuurd		
192001	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Velperplein	7+8		Te huur	BMV	
198769	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Weverstraat	4		Verhuurd		Jinbo Cafe
			Weverstraat	18		Verhuurd		Soul Candy
			Weverstraat	41		Verkocht		Oude go britain
			Weverstraat	42				Oude HEMA
250098	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Eusebiusbinnensingel	14		Te huur	Kroese Paternotte	Oude Cocomat)
321077	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Walstraatpassage	2		Verhuurd		Zeeman
562097	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Stationsplein	160		staat leeg	NS/ Prorail	
615419	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Stationsplein	159		staat leeg	NS/ Prorail	
615421	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Stationsplein	158		staat leeg	NS/ Prorail	
94262	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Stationsplein	8		staat leeg	NS/ Prorail	
94263	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Stationsplein	10		staat leeg	NS/ Prorail	
668904357	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Stationsplein	161		staat leeg	NS/ Prorail	
			Gele Rijders Plein	16		Te koop	Van Gelre	
			Gele Rijders Plein	35		Te huur	DK BMV	
			Gele Rijders Plein	17		Te huur	Kabmans Vastgoed	

UNITID	NAAM	FORMULE	STRAAT	HUISNR	HUISNRTOEV	HUUR/KOOP	MAKELAAR	HUIDIGE ONDERNEMING
668953388	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Gele Rijders Plein	25		Te huur	Haaxman	(de oude "de Schaar)
668953496	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Turfstraat	33		Verhuurd		patteserie La
668988927	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstraat	35		Te huur	DK	
668988928	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstraat	37		Verhuurd		
668988929	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstraat	53		Te huur	Geen Makelaar	
668988930	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstraat	55		Verhuurd		Flor Arnhem (krullenkapper)
668988931	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstraat	73		Te huur	DK	
668988932	Leegstand	(Zelfst/nvt)	Nieuwstraat	111		Te huur	DK	

Platform Binnenstad Arnhem
Bovenbeekstraat 21
6811 CV Arnhem
T: 026 20 20 461
info@binnenstadarnhem.nl
www.binnenstadarnhem.nl

BIZ vastgoed kernverblijfsgebied binnenstad Arnhem
Bovenbeekstraat 21
6811 CV Arnhem
T: 026 20 20 461
info@bizvastgoedarnhem.nl
www.bizvastgoedarnhem.nl

biz
vastgoed
kernverblijfsgebied
binnenstad
arnhem

Binnenstad
Arnhem

Binnenstad Arnhem

biz
vastgoed
kernverblijfsgebied
binnenstad
arnhem

De Matchmaker Q2 2025

Kwartaal rapportage Q2 2025

Binnenstad Arnhem en **BIZ vastgoed kernverblijfsgebied binnenstad Arnhem**

Binnenstad Arnhem moet je beleven!

Arnhem kent een kleurrijke en levendige binnenstad omringt door groene parken en bossen. Met unieke conceptstores en merken die je alleen in Arnhem vindt. Waar je elkaar kunt ontmoeten in de vele restaurants en de talrijke culturele hotspots. Waar de creatieve geesten van de stad hun handtekening hebben gezet in de openbare ruimte. Een binnenstad waar je gewoon lekker jezelf kunt zijn en je de ruimte krijgt en vindt om ontspanning en inspanning te combineren in je bezoek. Binnenstad Arnhem moet je gewoon beleven.

De Arnhemse binnenstad heeft het funshoppen tot een ware kunst verheven. Arnhem scoort nationaal hoog als aantrekkelijke binnenstad, populair winkelgebied en evenementenstad. Arnhem staat bekend als de ‘culturele hoofdstad’ van het oosten.

Er is altijd iets te doen, zowel kleine als grote evenementen. Geniet bijvoorbeeld van de Uitnacht Arnhem (januari), Juni Modemaand, Zomer in Arnhem (juli/augustus), Airborne herdenkingsmaand (september), Sprookjesfestival (oktober) en het sfeervolle Winter in Arnhem (december) met de Grootste Kerstmarkt van het Oosten en de vele andere culturele en muzikale evenementen.

Kijk voor een actueel overzicht van evenementen op
www.intoarnhem.nl/agenda

Kijk voor de stadsfilm op
www.ditisarnhem.nl

BIZ Vastgoed Arnhem

Centrale ambitie
Toekomstbestendig kernwinkelgebied
Door veranderingen in onze tijdsbesteding en de groei van online winkelen staan binnensteden onder druk. Dit geldt ook voor Arnhem. Om de positie van de binnenstad binnen de gemeente, de regio en voor bovenregionaal bezoek, nu en in de toekomst, te versterken en meer aantrekkelijk te maken c.q. te houden, zijn investeringen nodig. Stilstand is immers achteruitgang en dat raakt ook zeker de vastgoedeigenaar. Om dit te bewerkstelligen moeten vastgoedeigenaren zich gezamenlijk hard maken voor de belangen van het vastgoed bij de gemeente, binnen het PBA en gezamenlijk investeren. Voor de BIZ vastgoed is de volgende ambitie geformuleerd:

"Het vergroten van de aantrekkingskracht van het kernwinkelgebied van de binnenstad van Arnhem voor bezoekers, met als gevolg een positieve invloed op de waardeontwikkeling, het vastgoedrendement en de verhuurbaarheid van het vastgoed."

Doelstellingen
Ambitie vertaald in doelstellingen

De centrale ambitie kent een algemeen karakter. Vandaar dat deze is door vertaald in meer specifieke en concrete doelstellingen. Deze zijn opgenomen in onderstaand kader.

Doelstellingen BIZ vastgoed

- Gezamenlijk invloed uitoefenen op de ontwikkeling van het kernwinkelgebied en het behartigen van de belangen van de vastgoedeigenaren.
- Bestrijden van leegstand door ondernemerschap te stimuleren.
- Meer inzicht in het functioneren van het kernverblijfsgebied door te investeren in data.
- Investeren in een compacte binnenstad.
- Zorgvuldig begeleiden van transformatie op de juiste plekken in de structuur.
- Het versterken van de lokale en (boven)regionale aantrekkingskracht van het kernwinkelgebied, voor bezoekers en ondernemers.

https://bizvastgoedarnhem.nl/

De Matchmaker Q2 2025

Chris Lanting

De matchmaker is sinds 1 februari actief.

Hieronder een overzicht van wat er tot op heden gedaan is en een greep uit trajecten die er lopen of afgerond zijn.

1. Inventarisatie leegstand en aanbod;
2. Gesprekken met makelaars om rol van matchmaker uit te leggen en wat de voordelen voor hen betekenen;
3. Gesprekken met meerdere retailers over hoe het ze vergaat in de binnenstad van Arnhem, hoe ze de toekomst zien en welke zaken er bij hen spelen die wij zouden moeten weten.
4. In kaart brengen van partijen die zich graag zouden willen vestigen in de Arnhemse binnenstad;
5. In kaart brengen welke partijen op minder toekomstbestendige plekken gehuisvest zijn en met ze in gesprek gaan over relocatie ipv dat ze de stad vroegtijdig verlaten
6. Prioriteiten gesteld door eerst bezig te gaan met meest impactvolle dossiers;
7. Plannen uitgedacht voor een aantal strategische verschuivingen in de stad;
8. Rond om de stadsbrand bezig geweest met (tijdelijke) verplaatsingen van winkels en contacten met pandeigenaars over gebieds-/herontwikkeling

Een greep uit wat er speelt:

1. Le Smash – Jansstraat 18 (locatie Starbucks)
2. H&M – voormalige locatie Solow/herontwikkeling blok stadsbrand
3. Maison Nijmegen – locatie Rivièra Maison Koningstraat 26
4. SNS bank stopt – locatie Koningstraat 25 inzake sluiting bankwinkels in NL
5. Shoeby – zoeken ca. 250-300m2 in binnenstad op A1/A2 locatie
6. Mc Donald's – relocatie van Rijnstraat 36
7. Normal – Grote Oord 3-6 (samenvoeging 4 winkels)
8. Flying Tiger – relocatie Koningstraat 70
9. Mr. Sushi – nieuwe vestiging J. van Doorneplein 6 (IloveSushi)
10. Ziengs – gaan binnen enkele weken huidige winkel op Ketelstraat 33 verbouwen/upgraden
11. G-Star – gaat zich vestigen op Vijzelstraat 7, 1 november 2025
12. Zara – uitbreiding / verbouwing is gepland voor Q1 2026
13. Rijnstraat 38 – voormalige HEMA, gesprekken met leisure partij voor de eerste en tweede verdieping
14. Van Haren – verlengt huurovereenkomst op Jansstraat
15. Elsewhere – bezig met vestiging op Roggestraat 42

Huidige Ontwikkelingen in Arnhem

16. Stichting Rijnstad – kijkt naar Willemsplein 5
17. Geldmaat – start binnenkort met bouw op Roggestraat 28
18. Pizza Beppe – geopend op Jansplaats
19. FEBO – verbouwing Grote Oord 12 start over enkele weken
20. Sculpt Fitness – tweede vestiging aan Walstraat 60
21. Milatonie – winkel op Jansstraat 8 geopend
22. Reshare (by Leger des Heils) wil reloceren van Koningstraat 54a
23. Kilo Kilo zoeken in eerste aanleg iets tijdelijks wat uiteindelijk een permanente andere plek in de stad kan worden
24. Ernsting's familie, Duitse fashion retailer met 1900 winkels zoekt ca. 200-250m2
25. Cex sluit de winkel op de Jansstraat
26. Cecil/ StreetOne wil winkel van 160-220 m2
27. Servicewinkel/ pakkethub zoekt een plek waar diverse services en diensten samenkomen, oa. een 'openbare' toilet functie. Samenwerking met Groene Rijders
28. CBR neemt intrek in hoek Bovenbeekstraat, pand waar Sport Totaal in heeft gezeten

Overzicht is onderhevig aan veranderingen

Kwartaal rapportage Q2 2025

POWERED BY DIGITWIN, ARGALEO

Gebieden Binnenstad Arnhem

Locaties kwartaalrapportage Binnenstad

Kern winkelgebied Binnenstad

In deze rapportage kijken we naar de volgende zaken:

Kernwinkelgebied en binnenstad

- **Unieke bezoekers** per kwartaal voor de binnenstad in totaal en specifiek voor het kernwinkelgebied met het stijging/ daling percentage. Hoeveel bezoekers trekt ons gebied en hoe verhoudt het zich met een jaar geleden?
- **De herkomst** van de bezoekers van de binnenstad meten wij tot de eerste 5 gemeentes, alle andere herkomstgebieden zitten in “anders”.
- Waar komen onze bezoekers uit Nederland vandaan? In de rapportage richten we ons op een aantal gebieden, live kunnen we tot vijftig gebieden gaan.
- Ook komt de **gemiddelde verblijfsduur** van de bezoeker aan bod in deze analyse, hoe lang blijft de bezoeker in beide gebieden? Het is interessant te weten hoe lang een bezoeker in het gebied blijft. Met name met evenementen kun je sturen op het type.

Kernwinkelgebied

Whize segmentatie, wat is het profiel van de bezoeker?

Bij whize segmentatie wordt gewerkt met 11 klantsegmenten, alles tussen ‘dromen en rondkomen (A)’ en ‘luxe leven (K)’, waarbij K het meest financieel daadkrachtig is en A het minst. Elk segment bestaat ook weer uit subsegmenten die het klantsegment nader specificeert. Met het meten van de profielen van de bezoekers in het kernwinkelgebied kunnen we zien welke formule het best op welke plek past, we kunnen na verloop van tijd meer zeggen over type locaties A1/ B1 en we voorzien de ondernemer van instrumenten en diensten die je helpen bij het succesvol implementeren van marketing- en segmentstrategieën.

In deze rapportage kijken we naar de volgende zaken:

Kernwinkelgebied en binnenstad

Benchmark met 10 andere steden

Bezoekersanalyse van gemiddelde bezoekersaantallen per kwartaal over 2 jaar. Hoe doet Arnhem het in vergelijking met de andere steden van het benchmark? Zitten we onderin, middenmoot of aan de top? Hoe verkrijgen we de beste positie?

Buitenland bezoek

Hier kijken we welk percentage bezoekers uit het buitenland komt. Net als de whize segmentatie is deze data post net ingesteld en kunnen we volgend jaar vergelijken met data van een jaar geleden.

P garages

Maximaal bezet, maximale capaciteit

Management samenvatting

In het tweede kwartaal van 2025 is het aantal bezoekers aan de binnenstad van Arnhem gestegen ten opzichte van zowel Q2 2024 als Q1 2025. Deze positieve ontwikkeling duidt op een toenemende aantrekkingskracht van het stadscentrum en een groeiende betrokkenheid van bezoekers. De maand juni doet het veel beter ten opzichte van 2024 dan maart en april. Ten opzichte van vergelijkbare steden scoort Arnhem in de benchmark iets boven de middenmoot, wat aangeeft dat de binnenstad bovengemiddeld presteert, maar nog ruimte heeft voor verdere optimalisatie. Opvallend is de toename van het aantal bezoekers uit Duitsland ten opzichte van Q1 2025, wat wijst op een versterking van de regionale internationale aantrekkingskracht. Tot slot blijkt uit parkeergegevens dat parkeergarages in het weekend regelmatig de maximale capaciteit bereiken. Dit bevestigt de toenemende drukte en onderstreept het belang van blijvende aandacht voor bereikbaarheid en spreiding van bezoekersstromen.

Conclusie: De binnenstad van Arnhem presteert sterk in Q2 2025, met positieve trends in bezoekersaantallen en internationale aantrekkingskracht waarin de marketing campagne (vakantiegeld) indirect een grote rol heeft gespeeld. Enkele uitdagingen, zoals weersinvloeden en druk op parkeercapaciteit, vragen om blijvende aandacht binnen het mobiliteits- en evenementenbeleid.

Voor degene die zelf eens wat verder in Digitwin willen kijken: KLIK HIER

Bezoekers binnenstad Arnhem

Q2 2025 t.o.v. 2024

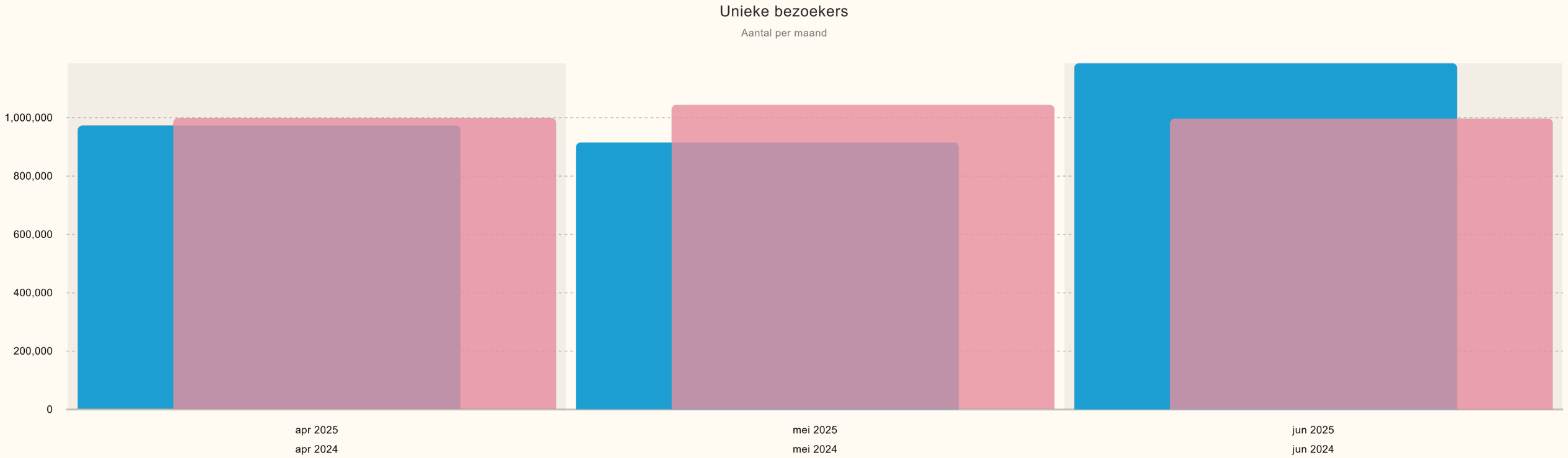

Roze: 2024 **Blauw: 2025**

2025-3.075.363 unieke bezoekers, een stijging van 1,15% t.o.v. Q2 2024

2024-3.040.278 unieke bezoekers, een stijging van 4,72% t.o.v. Q1 2025

Bezoekers kernwinkelgebied Arnhem, alleen 7straatjes

Q2 2025 t.o.v. 2024

Om de overzichtelijkheid te bewaren is in deze afbeelding alleen de 7straatjes meegenomen, 20% hoger dan 2024

Roze: 2024 Blauw: 2025

Herkomst bezoekers binnenstad Arnhem

Top 10 gemeenten Q2 2025

Centrum

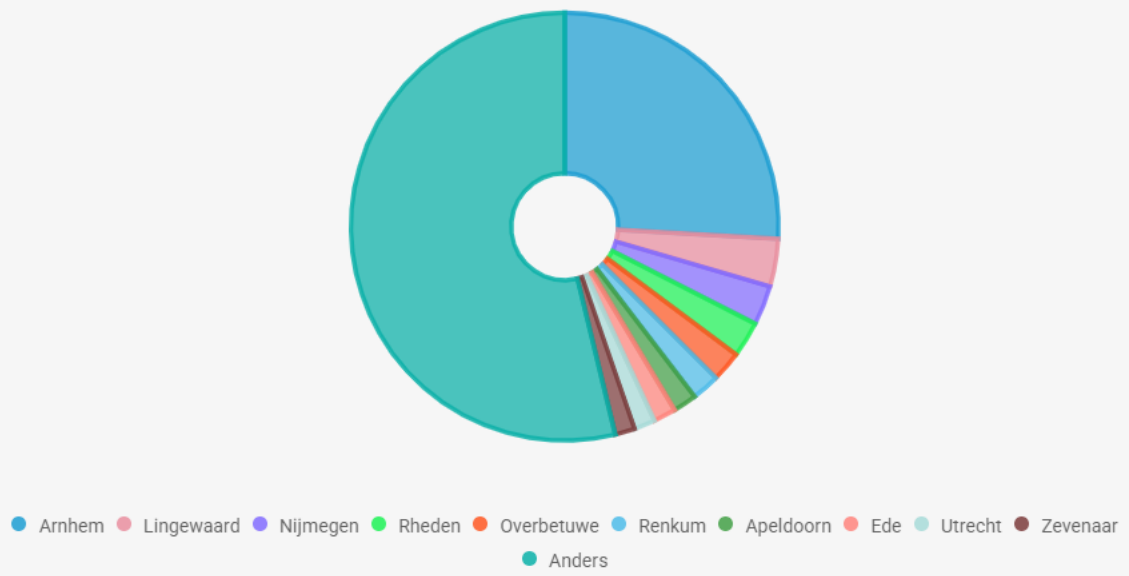

Woonplaats

Nummer	Gemeente	Provincie	Bezoeken ↓	Unieke bezoekers
1	Arnhem	Gelderland	25.9%	20.5%
2	Lingewaard	Gelderland	3.6%	3.9%
3	Nijmegen	Gelderland	3%	2.9%
4	Rheden	Gelderland	2.7%	2.5%
5	Overbetuwe	Gelderland	2.3%	2.9%
6	Renkum	Gelderland	2.1%	1.7%
7	Apeldoorn	Gelderland	1.8%	2.3%
8	Ede	Gelderland	1.7%	1.7%
9	Utrecht	Utrecht	1.6%	1.6%
10	Zevenaar	Gelderland	1.5%	2%

Gemiddelde verblijfsduur binnenstad Arnhem

Q2 2025, komt overeen met 2024

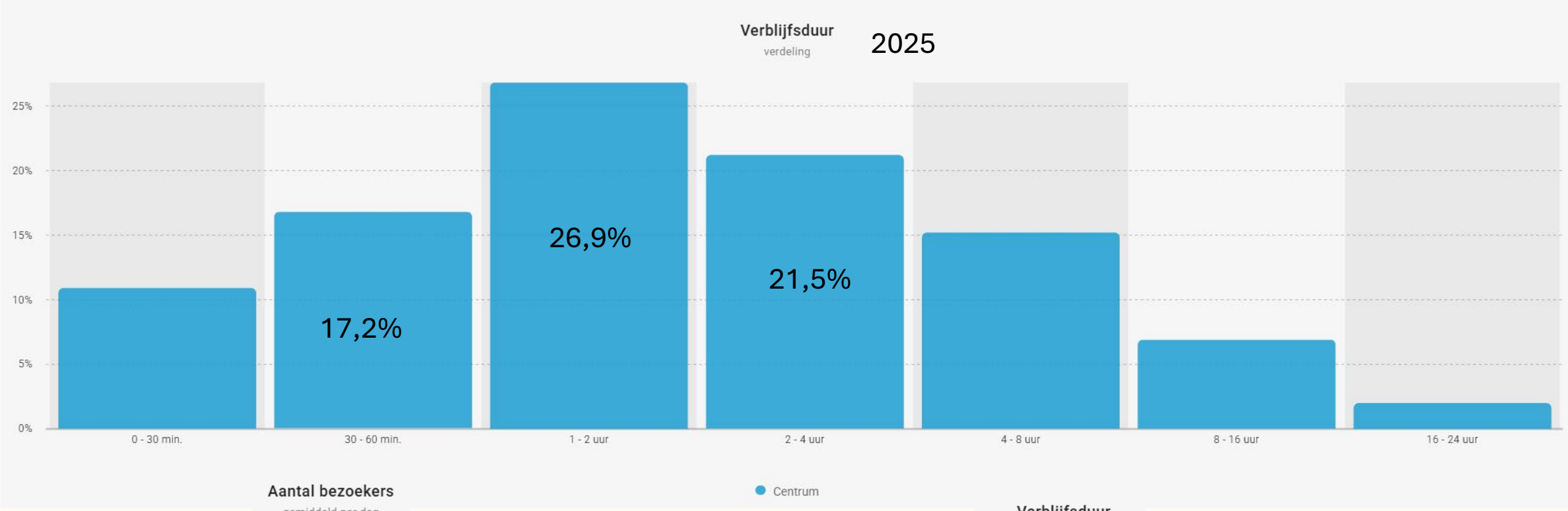

Aantal bezoekers
gemiddeld per dag

Centrum
83.528

Verblijfsduur
gemiddeld

Centrum
3u 20m

Gemiddelde verblijfsduur kernwinkelgebied Arnhem

Q2 2025

Aantal bezoekers

gemiddeld per dag

7 Straatjes	Jansstraat	Musiskwartier	Roggestraat - Ketelstraat - Vijzelstraat
28.966	24.314 ↓ -16%	32.171 ↑ 11%	31.539 ↑ 9%

Verblijfsduur

gemiddeld

7 Straatjes	Jansstraat	Musiskwartier	Roggestraat - Ketelstraat - Vijzelstraat
2u 7m	1u 11m ↓ -44%	1u 56m ↓ -8%	1u 35m ↓ -25%

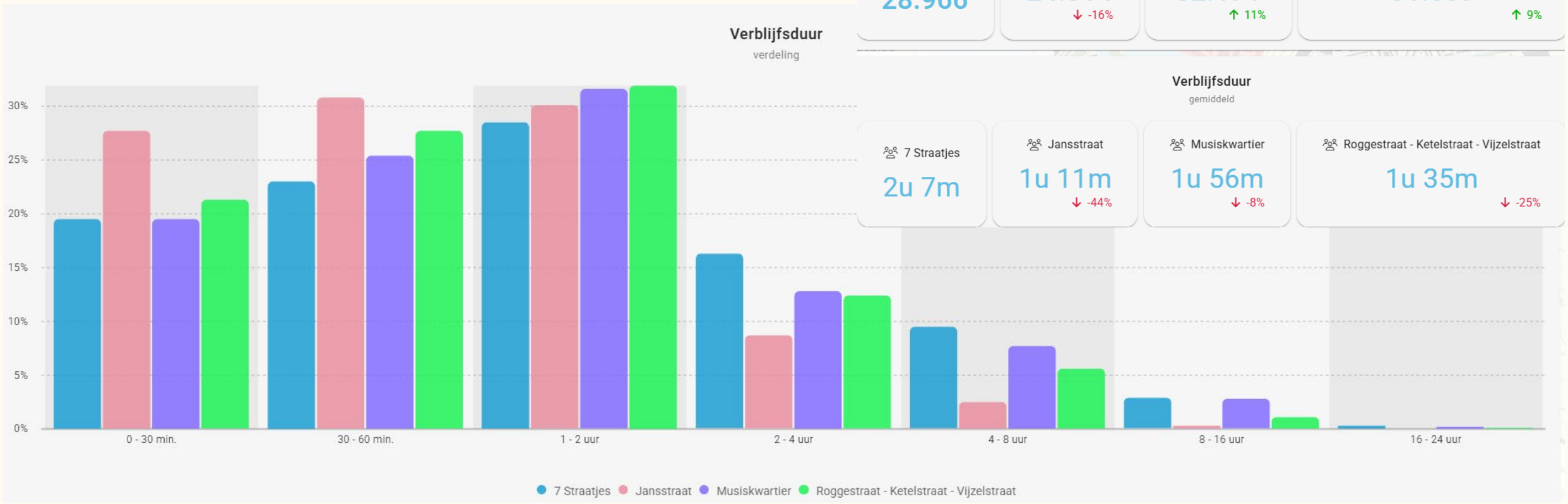

Profiel bezoekers kernwinkelgebied Arnhem

Q2 2025 om het overzicht te houden en de minimale afwijking is hier alleen voor de hoofdstraat gekozen.

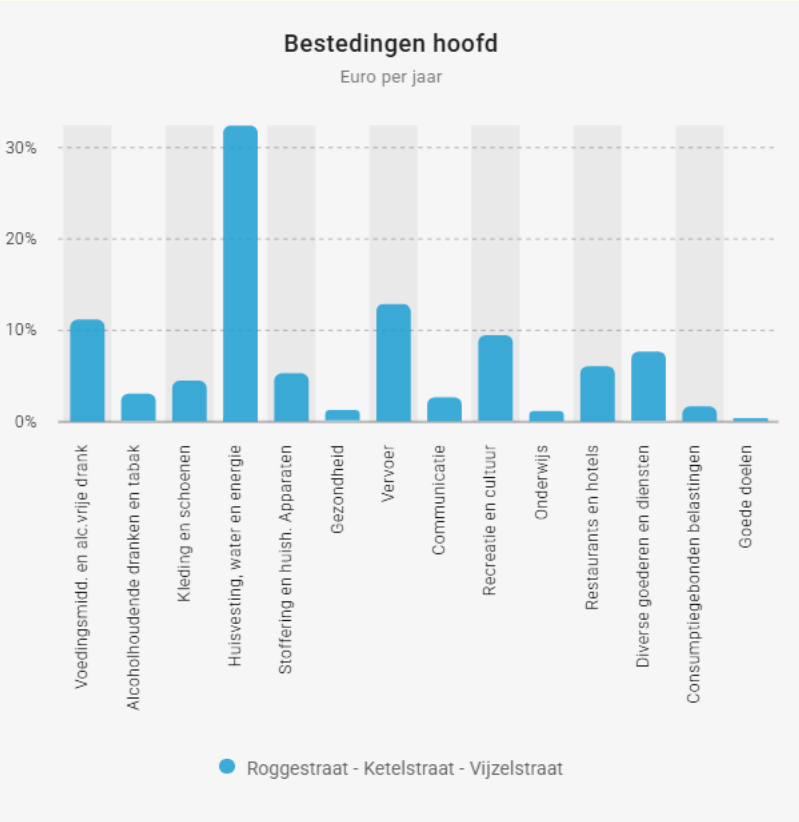

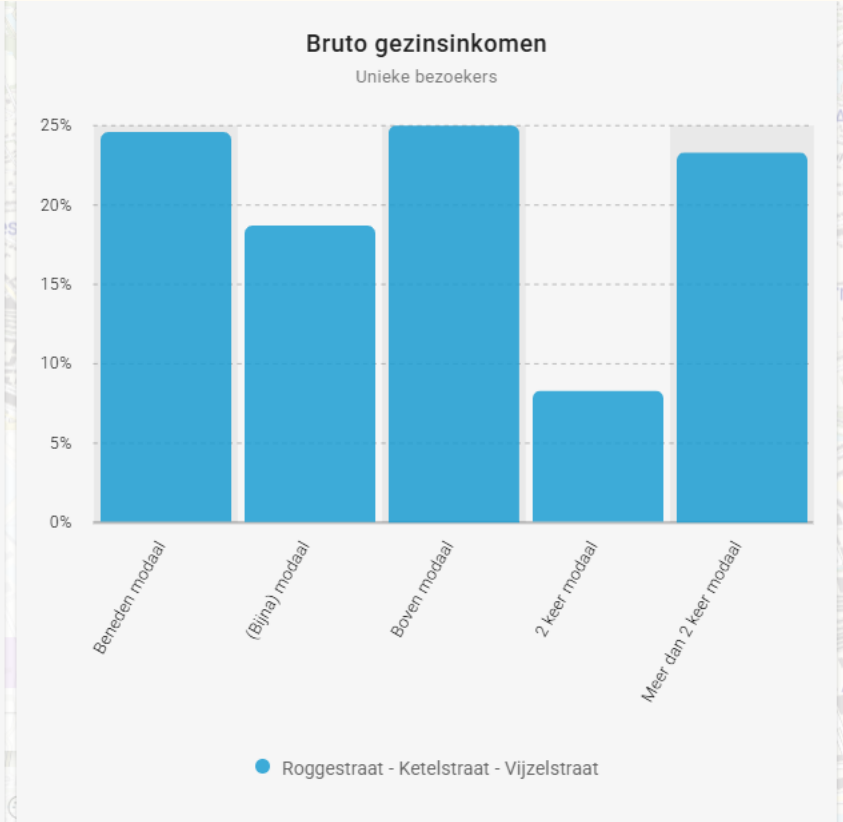

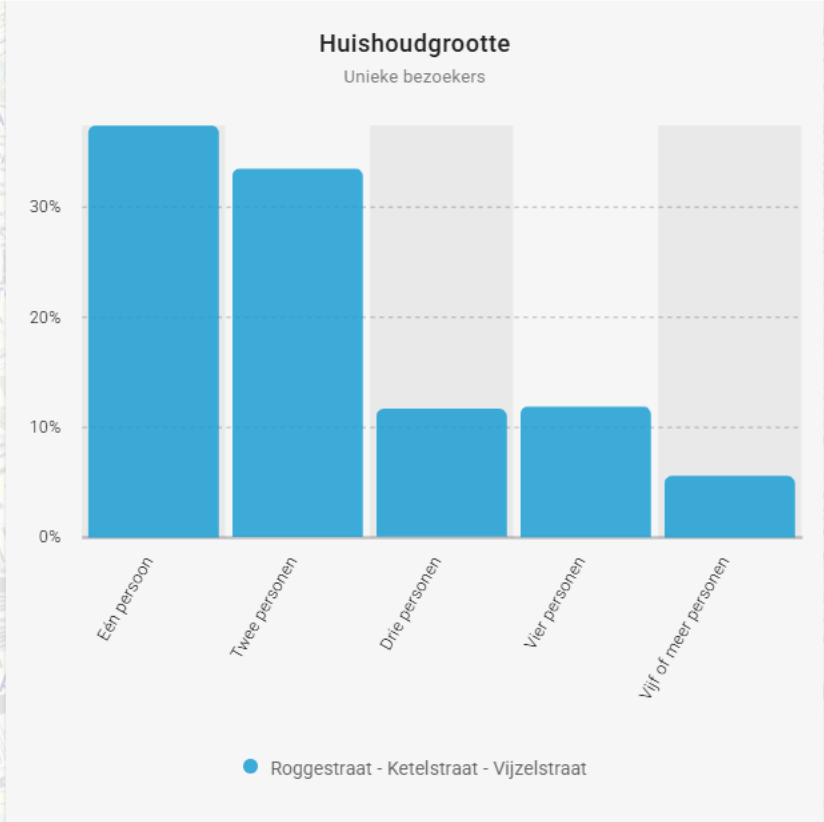

Profiel bezoekers kernwinkelgebied Arnhem

Q2 2025

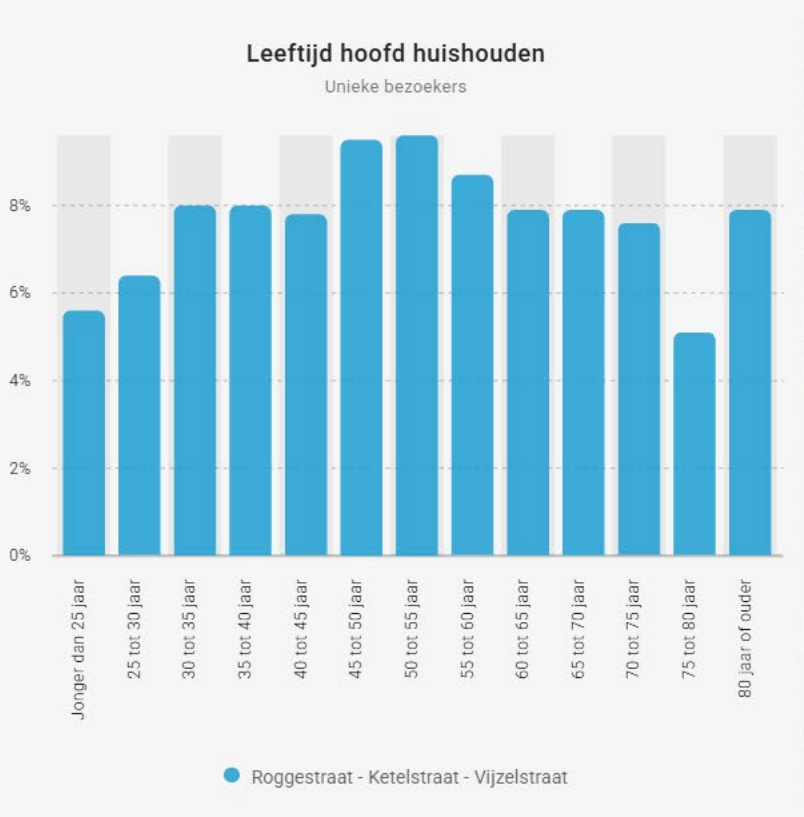

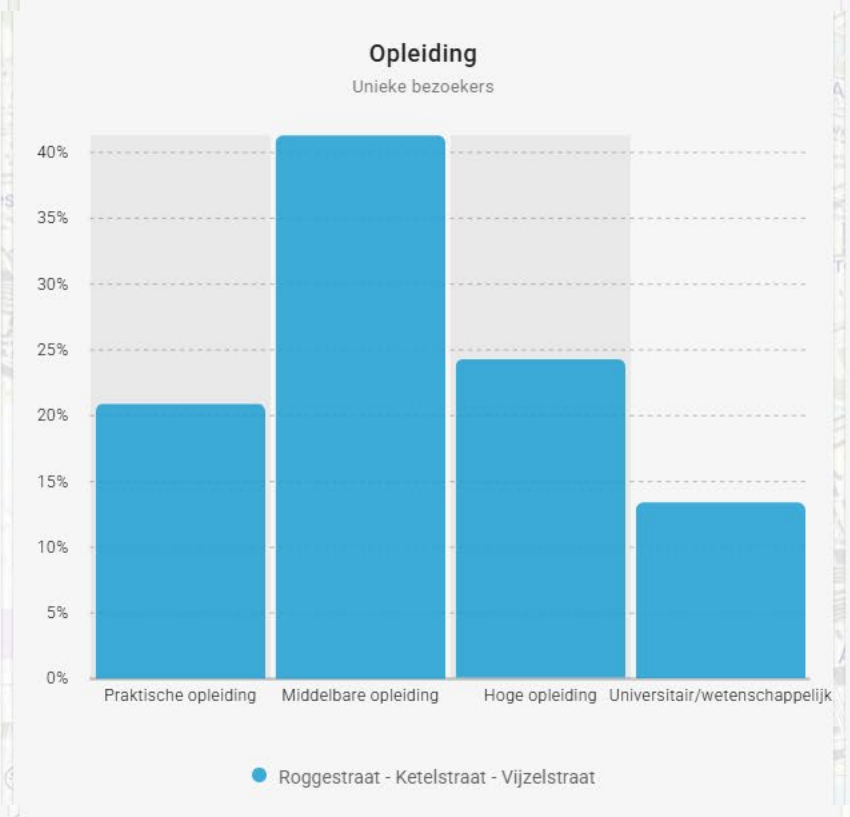

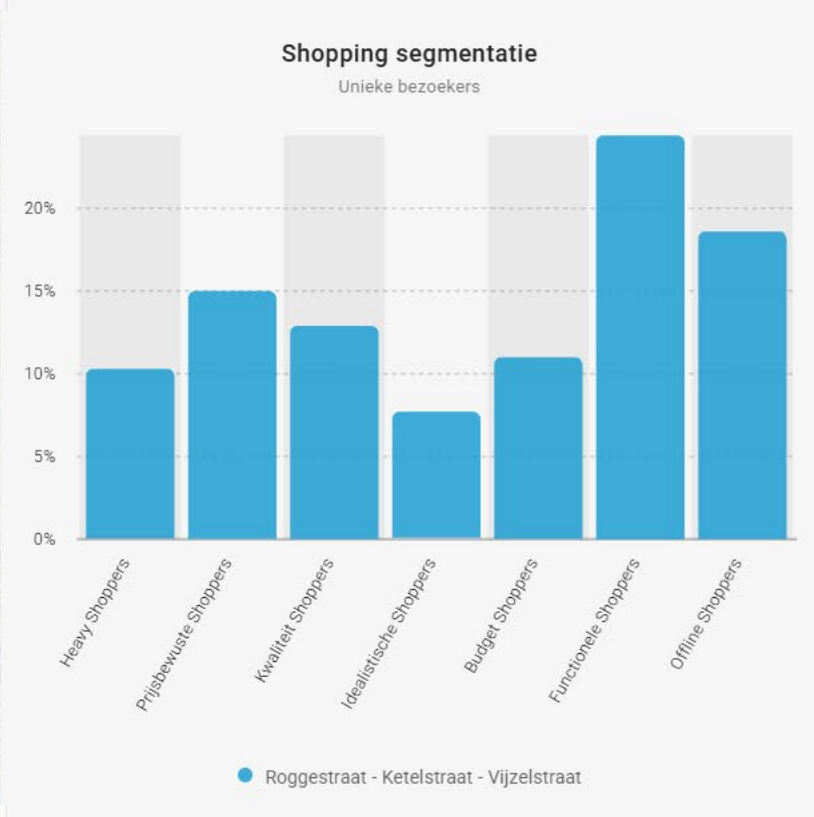

Profiel bezoekers kernwinkelgebied Arnhem

Q2 2025

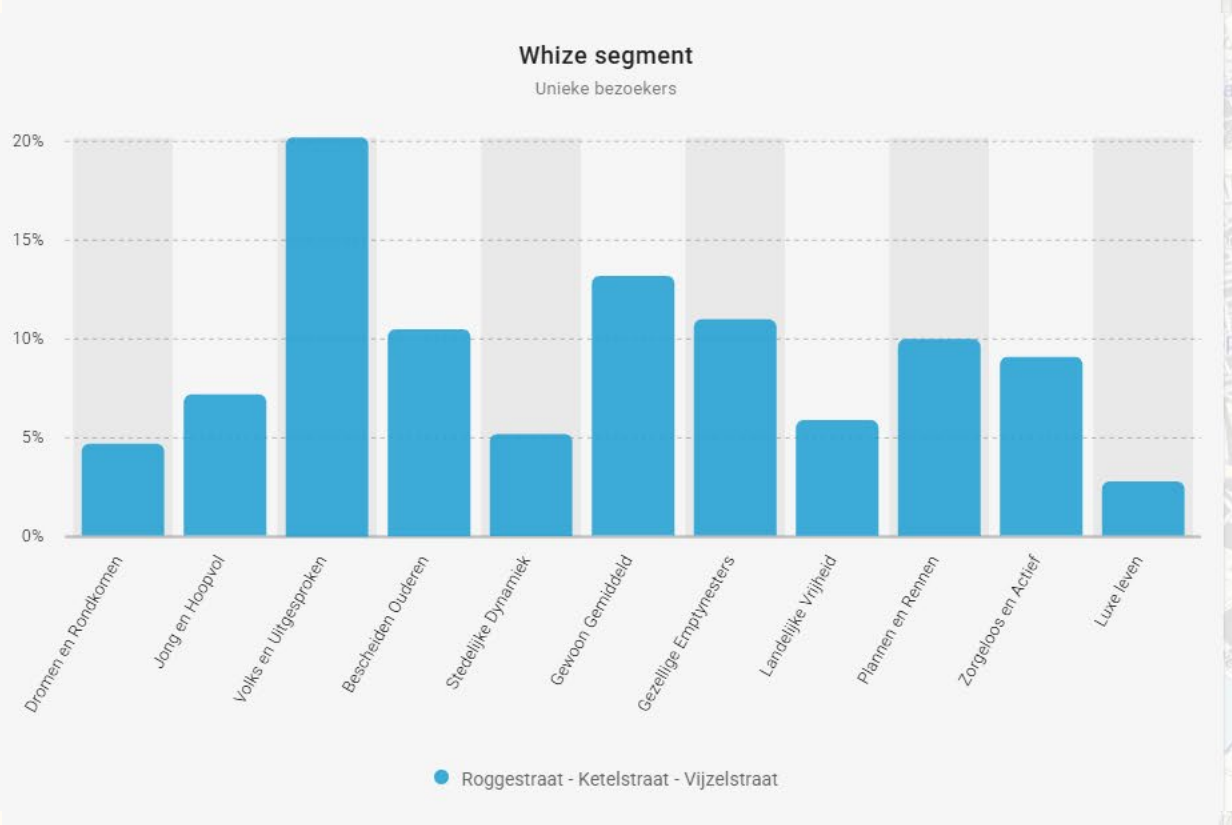

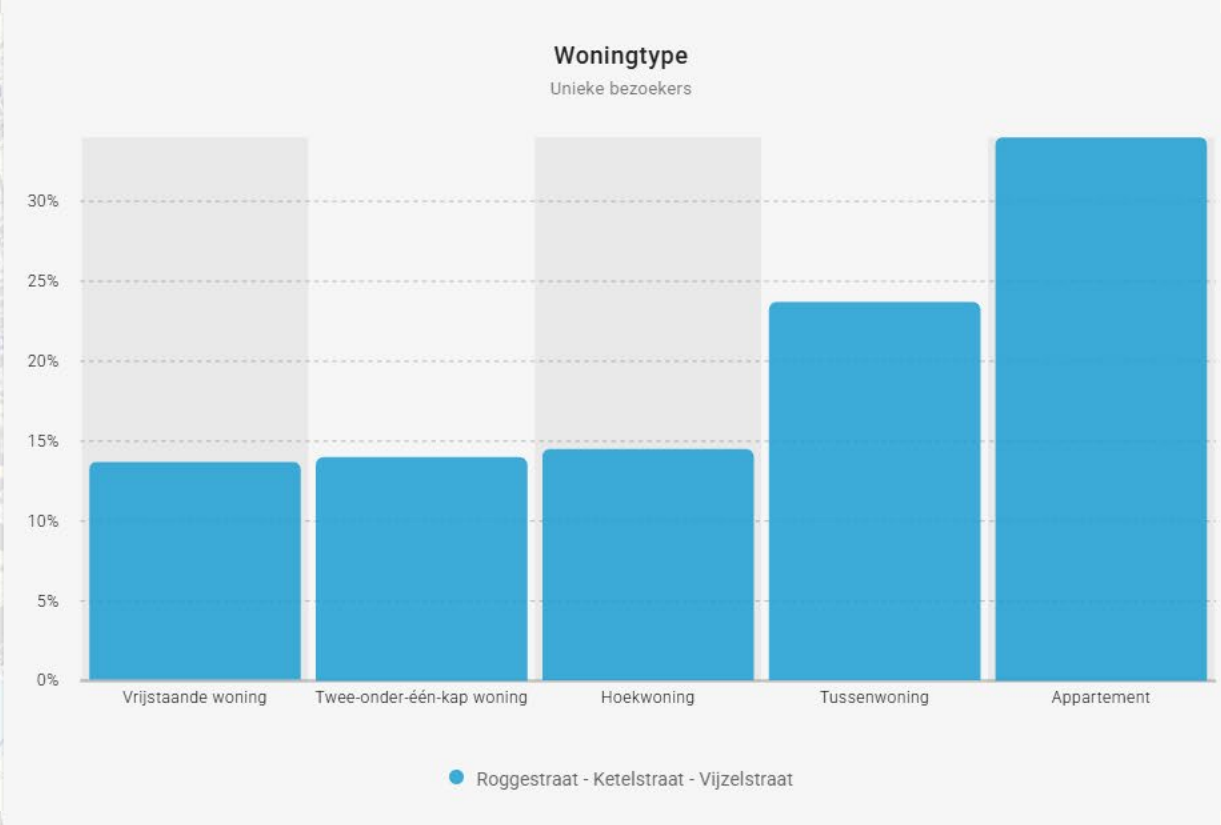

Benchmark Q2

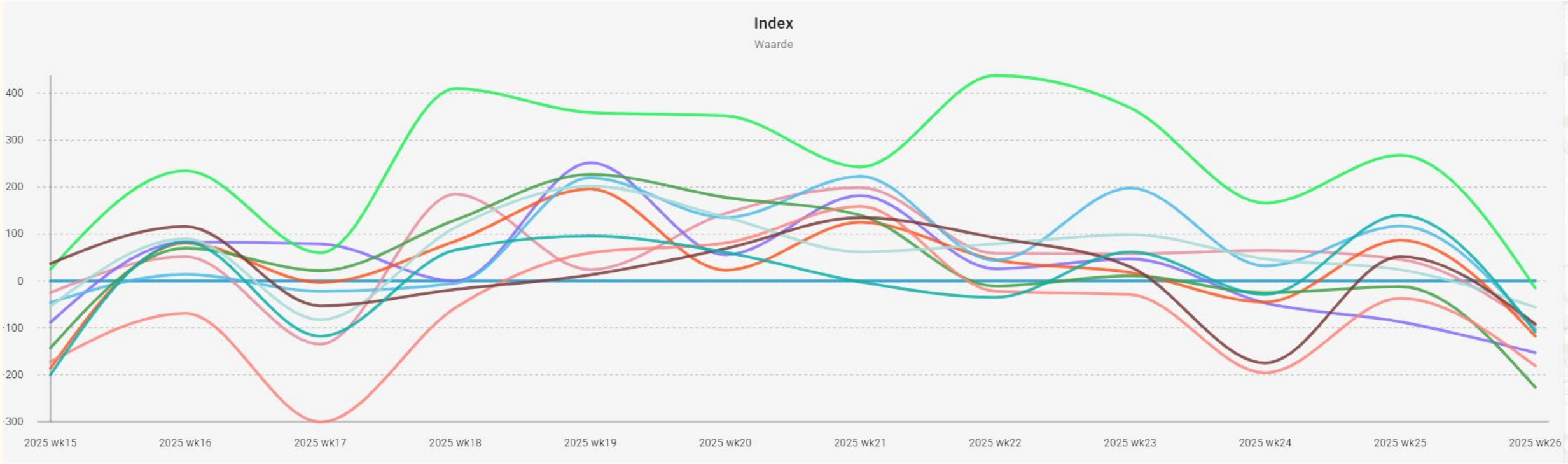

Arnhem is de nul-meting

Bezoekersanalyse buitenland Q2

Overzicht % buitenlandse bezoekers, vanuit oosten/zuid, via lucht/water

Ongeveer **20 %** van onze bezoekers komen in Q2 uit Duitsland. Om dit goed te laten zien is er voor deze diagram gekozen.

De volgende pagina geeft de verschillende gebieden van het kernwinkelgebied weer.

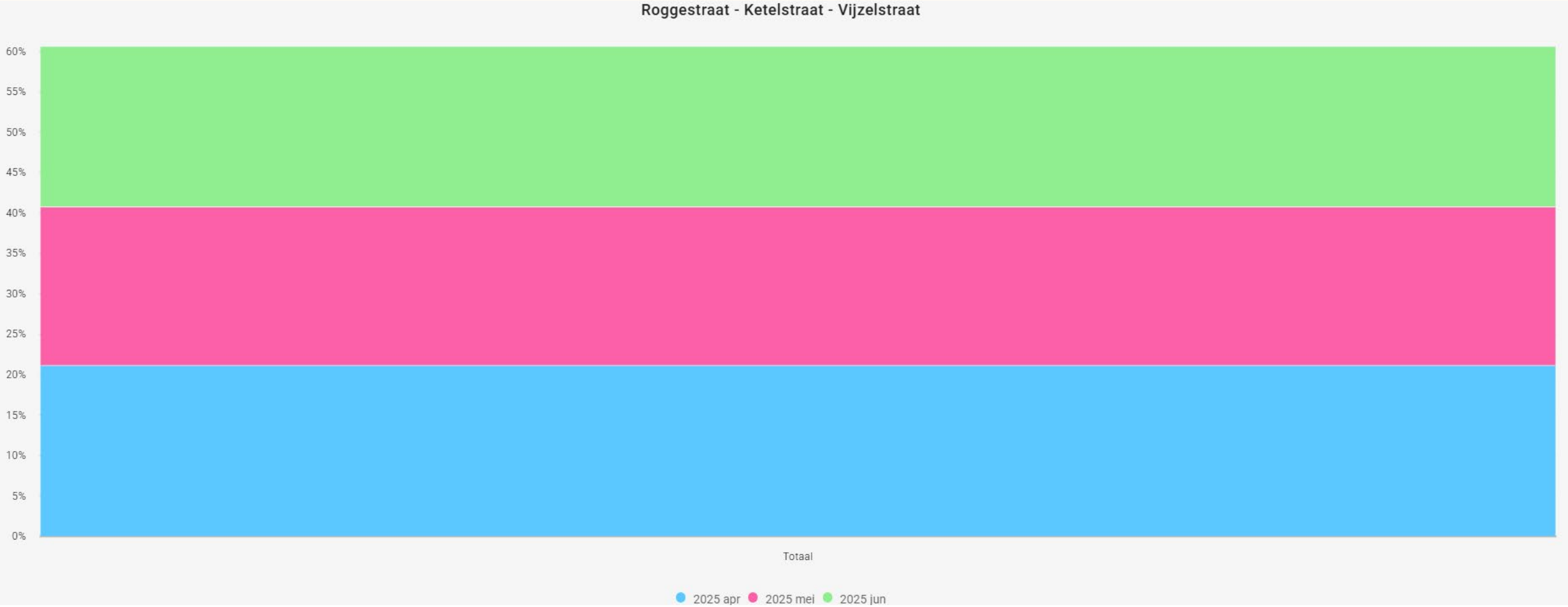

Bezoekersanalyse buitenland Q2

De volgende rapportage zit op kernwinkelgebied niveau

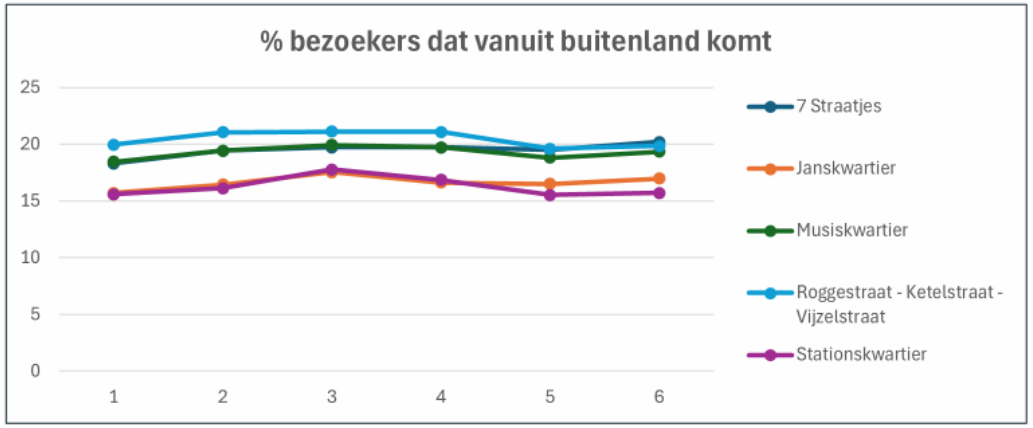

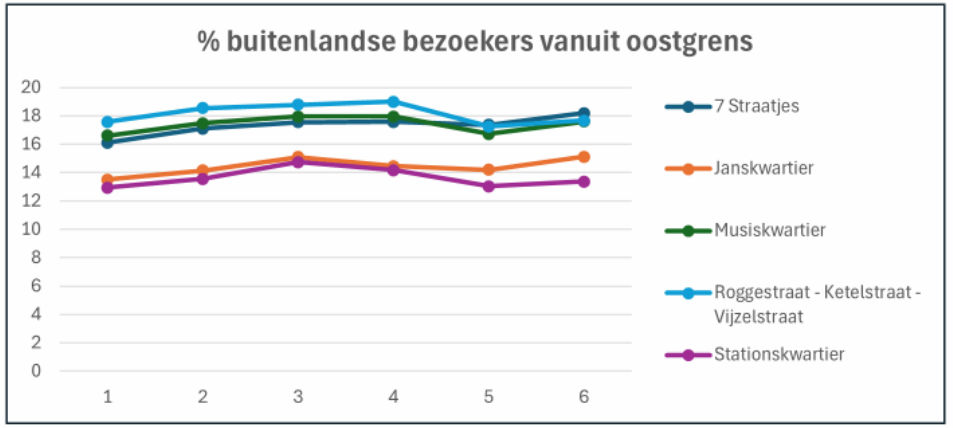

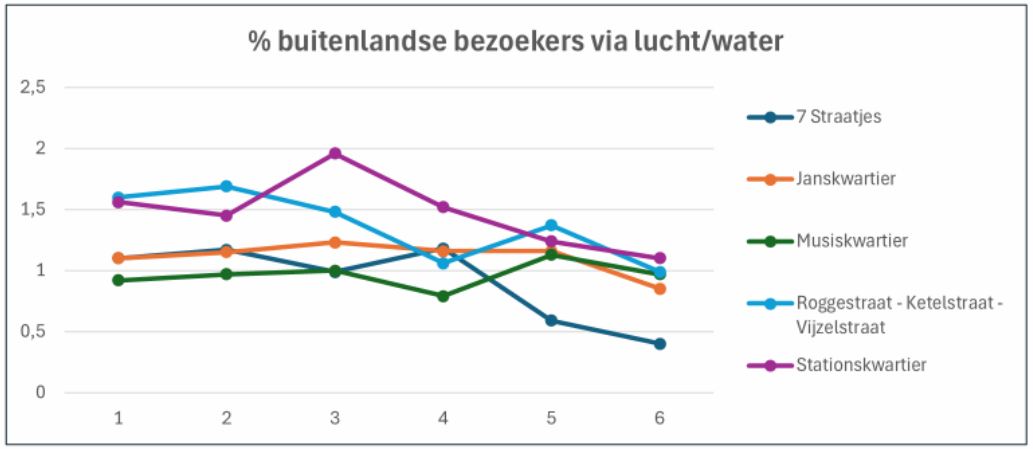

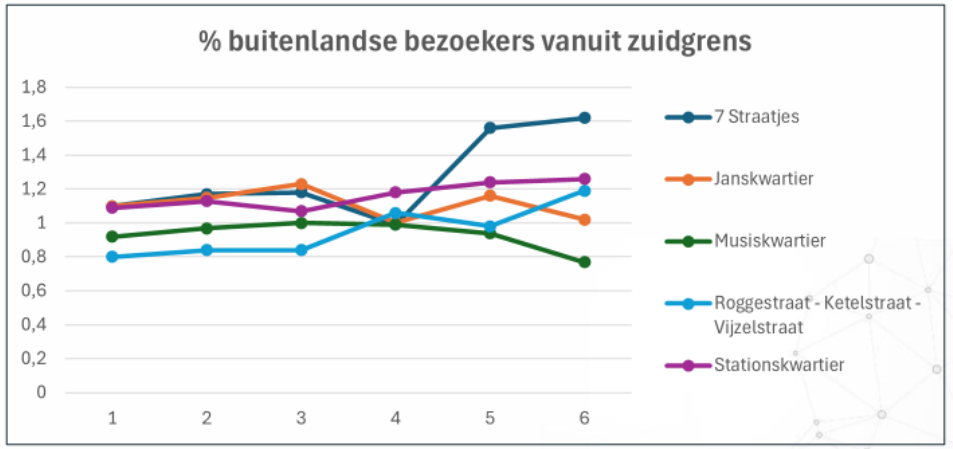

Overzicht % buitenlandse bezoekers, vanuit oosten/zuid, via lucht/water

Capaciteit P garages

Hieronder het patroon Q2 van de parkeergarages in de binnenstad. In de gevallen dat de pieken gelijktijdig het plafond bereiken is er sprake van tekort in P-plaatsen en duidt op de noodzaak van parkeerhubs buiten het centrum, bijvoorbeeld het Gelredome.

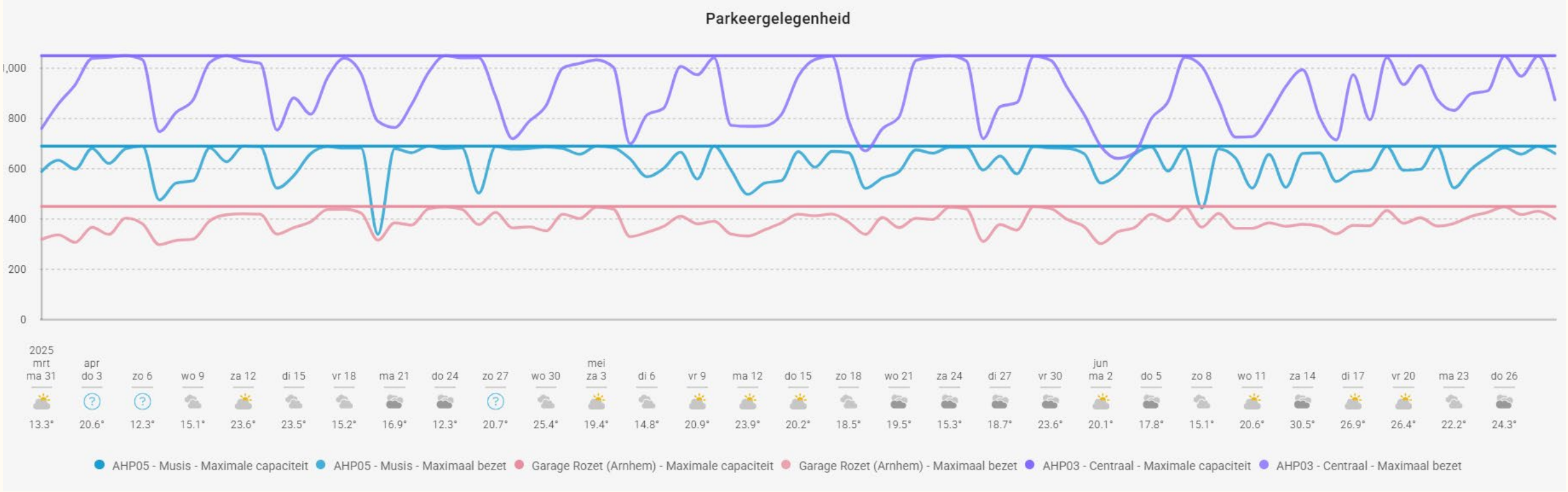

Platform Binnenstad Arnhem
Bovenbeekstraat 21
6811 CV Arnhem
T: 026 20 20 461
info@binnenstadarnhem.nl
www.binnenstadarnhem.nl

biz
vastgoed
kernverblijfsgebied
binnenstad
arnhem

Binnenstad
Arnhem

Geachte raadsleden,

Dank u wel dat ik hier het belang mag toelichten van het **Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme** voor de stad Arnhem.

Met dit Toekomstperspectief geeft u richting aan het sturen van recreatie en toerisme. En dat is nodig. De stad staat voor grote uitdagingen met een groei van het aantal inwoners en bezoekers en daarmee de toenemende recreatiedruk. Om dit in goede banen te leiden is niet alleen sturing nodig, maar ook samenwerking met de regio.

Toeristen denken niet in gemeentegrenzen. Ze kiezen bestemmingen op basis van beleving, natuur, cultuur, historie, horeca, evenementen. Voor bezoekers is Arnhem geen eiland, maar onderdeel van een groter geheel – de Veluwezoom, de omliggende gemeenten, het landschap de musea, de attracties. En juist die combinatie maakt onze regio aantrekkelijk.

En hier zit de essentie: **als de regio aantrekkelijk is, profiteert Arnhem het meest**.

Waarom? Omdat Arnhem de stedelijke kern is. De plek waar bezoekers winkelen, eten, slapen, musea bezoeken, de trein nemen en evenementen bezoeken.

We zien in alle data, zowel regionaal als landelijk, dat een groot deel van de bestedingen uiteindelijk in de stad neerkomt: denk aan de Veluwe, Burgers'Zoo, het Openluchtmuseum, de Posbank. Ze trekken mensen de regio in, maar Arnhem is waar zij ook hun geld uitgeven.

Een sterk regionaal merk betekent dus:

- Meer bezoekers voor Arnhem
- Meer omzet voor Arnhemse ondernemers
- Meer werkgelegenheid
- En meer draagvlak voor onze culturele instellingen, horeca en evenementen

Hier profiteren alle inwoners van Arnhem van, met toegankelijke en bereikbare recreatieve voorzieningen. Vrijetijdsbesteding is immers een grondrecht en heeft bewezen positief bij te dragen aan het welzijn van inwoners.

Bij een toenemende recreatiedruk is samenwerking met de regio essentieel, om de zo gewenste **spreiding** te bereiken. Alleen zo kunnen we drukke plekken ontlasten en mensen kennis laten maken met de onbekende parels, juist ook dicht bij huis, maar bijvoorbeeld ook in hun buurgemeente. Denk aan de bewoners van Arnhem Zuid die terecht kunnen in Park Lingezegen of de Rijkerswoerdse Plassen in Overbetuwe.

De **samenwerking** tussen Platform Binnenstad, City Marketing Arnhem en Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen is al op gang gekomen, maar dit Toekomstperspectief geeft de stad Arnhem de kans én de noodzaak om de samenwerking te versterken. Met een sterke samenwerking binnen de regio kan Arnhem schitteren als hét culturele hart, hét stadscentrum, dé plek waar alles samenkomt. Maar dat kan alleen wanneer de omliggende schakels óók sterk zijn.

Dit kan bijvoorbeeld goed tot uiting komen met het ontwikkelen en promoten van aantrekkelijke wandel- en fietsroutes. Of het oppakken van de sterke kansen die er liggen bij een jaarprogramma rond het herinneringstoerisme. Hierin kunnen we als regio samen optrekken en daarmee onze slagkracht vergroten, zodat meer mensen profiteren.

Arnhem verdient een sterke regio.

En een sterke regio maakt Arnhem sterker dan ooit.

Met uw instemming van dit Toekomstperspectief maakt u dit mogelijk.

Dank u wel.

Gemeenteraad Arnhem, Toekomstperspectief Recratie en Toerisme, 19 november 2025

Inspreektekst Willem Bijleveld, voorzitter Veluwe Alliantie

Voorzitter, leden van de raad,

Dank voor de gelegenheid in te spreken. Ik zit hier namens de **VeluweAlliantie** – hét samenwerkingsverband van maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden op de Veluwe. Ik wil graag de koppeling maken tussen het raadsvoorstel van vanavond en wat wij op de Veluwe doen.

Als Veluwe Alliantie hebben we een visie ontwikkeld op **De Veluwe 2030**. Wij realiseren 70 miljoen aan projecten, behartigen de belangen van de Veluwe in Den Haag en verbinden partijen op de Veluwe met elkaar, van LTO tot IVN en van grondeigenaar tot gemeenten.

We hebben een helder doel: **de Veluwe aantrekkelijk houden voor bewoners, recreanten en toeristen, én tegelijkertijd de kwetsbare natuur beschermen.**

U allen kent de Veluwe:

- De Veluwe is het grootste natuurgebied van West-Europa en staat al jaren bovenaan het lijstje van **'Mooiste streek van Nederland'.**
- Jaarlijks verwelkomt de Veluwe **22 miljoen bezoekers**.
- **1 op de 5 binnenlandse vakanties** gaat naar de Veluwe.
- Arnhem, Ede en Apeldoorn realiseren samen bijna **900 miljoen euro directe economische waarde** per jaar uit toerisme en recreatie.
- **En belangrijk:** De Veluwe begint al op steenworp afstand van Arnhem Centraal. De eerste Veluwse boom staat onderaan de Sonsbeekweg.

Arnhem maakt deel uit van dit rijke gebied. En Arnhem is een trots lid van de VeluweAlliantie daar zijn we blij mee.

Maar achter deze trots schuilt een uitdaging.

- **85% van de bezoekers komt uit de eigen Veluwse dorpen en steden** – dus ook uit Arnhem. (Arnhem 70% blijkbaar)
- De komende jaren verwachten we een **sterke toename van recreatieve drukte**.
- En de Veluwse steden gaan samen **100.000 woningen bijbouwen** Dat betekent: méér mensen, méér bezoek, en dus méér druk op de natuur. Meer Arnhemmers trekken de Veluwe op. Onze kwetsbare natuur kan dat niet aan. Om dat op te vangen is **extra recreatief aanbod** nodig – juist ook hier in Arnhem met de ontwikkelambitie hier. Geachte raadsleden, begin niet te laat met dat te plannen.

En zo kom ik bij het **Arnhemse belang**.

Het is goed om te zien dat het college van B&W een sterke visie op recreatie en toerisme heeft ontwikkeld. Het is goed om te zien dat Arnhem in het Rijnpark en de Spoorzone duizenden woningen gaat bijbouwen om de woningnood aan te pakken. En het is goed om te zien dat in het Raadsvoorstel aandacht wordt besteed aan de toenemende druk op het Veluws massief.

Maar ik vraag u met klem: **houd aandacht voor de recreatiebehoefte van uw toekomstige bewoners.** Want zij zullen allemaal met plezier naar het mooiste natuurgebied van Nederland trekken – om te wandelen, fietsen, sporten, ontspannen, musea te bezoeken en cultuur en natuur te beleven. Goed dat er referentienormen worden benoemd in het raadsvoorstel, maar laat de toepassing van de norm niet ‘per gebied verschillen’, zoals nu staat beschreven.

Een oproep van mijn kant: **neem altijd recreatieplannen op in de woningbouwstrategie.** De rechter toetst hier streng op en er ligt al dwingende jurisprudentie. Zie o.a. het Katwijk-arrest. Woningbouwplannen elders zijn al sterk in de vertraging gegaan door 'rechterlijke vernietiging’ bij gebrek aan recreatieplannen om de natuur te ontzien. Alleen een paar wandelpaden aanleggen is niet genoeg.

Kortom:

- **Breid het recreatief aanbod uit**
- **Laat recreatief groen meegroeien met uw woningbouwambities**
- **Neem recreatie-normen op in uw omgevingsvisie**

De VeluweAlliantie ondersteunt van harte het voorliggende raadsvoorstel en zal met veel plezier met Arnhem samenwerken om de Veluwe te versterken.

Dank voor jullie aandacht. Succes vanavond.

Geachte voorzitter, beste leden van de raad,

Dank voor de gelegenheid om namens Citymarketing Arnhem in te spreken over het Toekomstperspectief Toerisme en Recreatie. Dit perspectief biedt een stevige richting en basis, voor hoe wij Arnhem als bezoekersstad, evenementenstad en congresstad verder kunnen versterken. Met andere worden om Arnhem verder te ontwikkelen als stad waar het fijn verblijven is, voor inwoners en bezoekers. Het sluit nauw aan op de ambities en strategische koers uit ons Meerjarenplan 2025—2028, waarin wij werken vanuit onze kernwaarden groen, creatief en vrij. Deze waarden zijn de basis van hoe wij Arnhem nationaal en internationaal positioneren en zijn essentieel om te bouwen aan een toekomstbestendige stad, waarin we op een duurzame wijze kunnen recreëren en verblijven.

Het Toekomstperspectief schetst een ambitieus maar realistisch pad waarin samenwerking centraal staat: tussen overheid, ondernemers, culturele instellingen, onderwijs en natuurlijk onze inwoners. Wat mij betreft is dat precies de beweging die Arnhem nodig heeft. Toerisme en recreatie moeten niet worden gezien als afzonderlijke sectoren, maar als aanjagers van brede welvaart, economische groei en leefklimaat. Deze visie sluit goed aan op onze doelstelling om het volledige potentieel van Arnhem zichtbaar te maken en in te zetten voor economische en maatschappelijke groei.

Verleiding tot meerdaags bezoek en versterking van de congresfunctie

In het toekomstperspectief wordt ook ingezet op het verleiden van bezoekers tot meerdaags verblijf. Dat is belangrijk voor de Arnhemse economie. Bezoekers die blijven overnachten besteden substantieel meer en gaan een grotere verbinding aan met de stad. Met IntoArnhem.nl, dat wij afgelopen jaar samen met partners hebben ontwikkeld, beschikken we nu over een krachtige platform om deze verleiding daadwerkelijk vorm te geven. Van uitagenda en thematische evenementen tot tips. Een wens is om hier een verblijf van 24 of 48 uur programma op te stellen, waarmee we dus kunnen beinvloeden waar en hoe de bezoekers verblijven in onze stad. Dit platform vormt een van de bouwstenen waarmee wij klaar zijn voor een vliegende start van dit perspectief.

Daarnaast is het versterken van de congresacquisitie (MICE) een strategische kans. Arnhem heeft een uniek profiel met sterke kennisclusters energie en duurzame mode. Het perspectief helpt ons om

dit profiel scherper te laden en om congressen te verbinden aan de inhoudelijke kracht van de stad. Dat versterkt het vestigingsklimaat voor bedrijven én talent: hiermee kunnen we studenten aantrekken én behouden voor onze stad.

Toekomst van herdenken en identiteit van de stad

Arnhem heeft een bijzondere verantwoordelijkheid als het gaat om het herdenken van de Slag om Arnhem. Toerisme is hier niet alleen economisch relevant, maar zeker ook maatschappelijk en historisch. Het toekomstperspectief onderstreept terecht dat de manier waarop wij herdenken, toekomstbestendig moet zijn. Vanuit CMA blijven wij dit verhaal verbinden aan onze kernwaarde *vrij*, en zorgen we dat toekomstige generaties dit verhaal blijven kennen en beleven.

Parels in de Wijken, leefklimaat en vestigingsklimaat

Een van de richtinggevende keuzes uit het perspectief is de nadruk op wijkgericht toerisme met 'Parels in de Wijken'. Hiermee hebben we al een voorzichtige start gemaakt op IntoArnhem.nl. Dit sluit aan bij onze ambitie om het positieve stadsgevoel te versterken en inwoners meer ambassadeur van hun eigen stad te maken. Want een aantrekkelijke stad begint bij trots van binnenuit. Daarmee draagt het passend bij aan onze doel Meer trots, minder nuilen.

Samen aan de slag

Arnhem heeft alles in huis om door te groeien als groene, creatieve en vrije stad. Met dit Toekomstperspectief beschikken we over een richtinggevend en gedragen koers. CMA draagt graag bij om dit samen met onze partners te activeren: zichtbaar en verbindend.

Dank u wel.

Anke Pollmann
Citymarketing Arnhem
anke.pollmann@citymarketingarnhem.nl
06-41850944

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

19 november 2025: informatieve en meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Elenbaas (Forum voor Democratie), Ait Chrif (PvdA), Akbulut (Arnhem Centraal), Van der Ree (ChristenUnie), Dayioglu (GroenLinks), Philips (Partij voor de Dieren), Scholten (Volt), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Feitsma (VVD), Brandts (D66).
De fracties van de SP, DENK, CDA, PVV en Groep van den Broek waren niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig: Kundic (wethouder) en Petit (ambtelijke ondersteuning).

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de insprekers, die 5 minuten het woord krijgen om in te spreken. De volgende insprekers hebben hun bijdrage gedeeld:

- Nicolette Bolté namens Platform Binnenstad Arnhem (PBA)
- Paul van Zeist namens Nederlands Openlucht Museum
- Sylvia van Mullem namens Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen
- Anke Pollmann namens City Marketing Arnhem
- Willem Bijleveld namens VeluweAlliantie

Na de inspraak is gestart met de meningsvormende bespreking. De eerste termijn aan de zijde van de raad is afgerond. De wethouder is gestart met de beantwoording van de vragen in haar termijn.

Toezeggingen

Wethouder Kundic zegt toe om een verkenning uit te voeren naar Europese fondsen en subsidies, relevant voor recreatie en toerisme en wat dit voor Arnhem kan bieden. Dit wordt als een actie toegevoegd aan de uitvoeringsagenda en de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de uitkomst van de verkenning.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de informatieve bespreking is afgerond, maar de meningsvormende bespreking niet. In een vervolgbehandeling kan de beantwoording van de wethouder hervat worden.

De raadsadviseur,

Steffan Vos

De voorzitter,

Scott van den Broek

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- **3 december 2025: meningsvormende bespreking**
- 19 november 2025: informatieve en meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Feitsma (VVD), Groot (CDA), Van der Ree (ChristenUnie), Brandts (D66), Scholten (Volt), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Dayioglu (GroenLinks), Groenendijk (PvdA), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal).
De fracties van SP, DENK, BurgerBelang Arnhem, PVV, Forum voor Democratie en Groep Van den Broek waren niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig Kundic (wethouder), Petit (ambtelijke ondersteuning).

Bespreking

De raadskamer start met de hervatting van de meningsvormende bespreking, die vorige keer niet afgerond is. De wethouder start met de beantwoording in eerste termijn. De raadskamer houdt daarna een tweede termijn.

Toezeggingen

Er zijn geen toezeggingen gedaan.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond, het voorstel kan door naar de besluitvormende bespreking, als hamerstuk.

De raadsadviseur,
Steffan Vos

De voorzitter,
Scott van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4876329

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

besluit:

De aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen en te besluiten het college opdracht te geven:

1. Het bereik te vergroten.
2. Bewuster afwegingen te maken in technologieën of andere maatregelen voor verduurzaming die wel of niet gesteund worden en deze (twee)jaarlijks te heroverwegen,
3. aandacht te houden voor de complementariteit van de regelingen,
4. in 2026 een integraal monitorings- en evaluatiesysteem te ontwikkelen en te implementeren, dat ook recht doet aan het belang van de complementariteit van de regelingen.

De griffier,

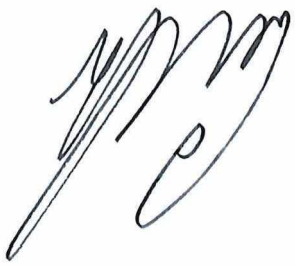

De voorzitter,

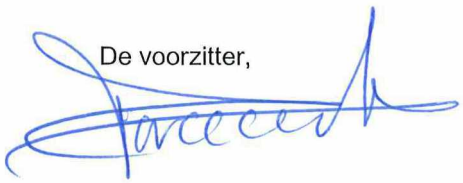

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

'Rapport Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17 december

Type voorstel
Rekenkamerrapport + raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De Rekenkamer onderzocht de duurzaamheidsleningen en subsidies van Arnhem. Het goede nieuws is: de regelingen werken en dragen bij aan de klimaatdoelen. Maar er is ook ruimte voor verbetering. Vooral kwetsbare huishoudens en groepen in wijken worden nog niet altijd goed bereikt. Meer bekendheid geven en duidelijke keuzes maken in maatregelen kunnen het effect vergroten. De regelingen vullen elkaar goed aan, maar moeten samen beter worden gevolgd en beoordeeld. Zo kan Arnhem slimmer sturen en met meer zekerheid haar duurzaamheidsdoelen halen.
Dit onderzoek richtte zich specifiek op drie regelingen:

1. het Aanjaagfonds
2. de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)
3. de Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)

De gemeenteraad wordt voorgesteld de aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen en te besluiten het college opdracht te geven:

1. het bereik te vergroten.
2. bewuster afwegingen te maken in technologieën of andere maatregelen voor verduurzaming die wel of niet gesteund worden en deze (twee)jaarlijks te heroverwegen,
3. aandacht te houden voor de complementariteit van de regelingen
4. in 2026 een integraal monitorings- en evaluatiesysteem te ontwikkelen en te implementeren, dat ook recht doet aan het belang van de complementariteit van de regelingen.

Zie ook: *Onderzoeksrapport Rekenkamer Arnhem: "Oranje is het nieuwe Groen"*

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Cathelijne Bouwkamp

Rekenkamer
Lydia Zwier

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer: 4876329

Onderwerp: Rapport Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’

Kernboodschap

De Rekenkamer onderzocht de duurzaamheidsleningen en subsidies van Arnhem. Die helpen inwoners en organisaties om energie te besparen en zo minder CO_2 uit te stoten. Het goede nieuws is: de regelingen werken en dragen bij aan de klimaatdoelen. Maar er is ook ruimte voor verbetering. Vooral kwetsbare huishoudens en groepen in wijken worden nog niet altijd goed bereikt. Meer bekendheid geven en duidelijke keuzes maken in maatregelen kunnen het effect vergroten. De regelingen vullen elkaar goed aan, maar moeten samen beter worden gevolgd en beoordeeld. Zo kan Arnhem slimmer sturen en met meer zekerheid haar duurzaamheidsdoelen halen.

Voorstel

De aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen en te besluiten het college opdracht te geven

1. het bereik te vergroten.
2. bewuster afwegingen te maken in technologieën of andere maatregelen voor verduurzaming die wel of niet gesteund worden en deze (twee)jaarlijks te heroverwegen,
3. aandacht te houden voor de complementariteit van de regelingen,
4. in 2026 een integraal monitorings- en evaluatiesysteem te ontwikkelen en te implementeren, dat ook recht doet aan het belang van de complementariteit van de regelingen.

Inleiding

De gemeente Arnhem heeft grote duurzaamheidsambities. Onderdeel hiervan is het programma *New Energy Made in Arnhem* (NEMiA), dat in 2017 al door de Rekenkamer is onderzocht. Eind 2017 verscheen het rekenkamerrapport *Oranje is het nieuwe groen*. De titel gaf destijds een helder signaal: er moest gas worden gegeven. Alle seinen stonden op oranje. En dat is ook gebeurd: Arnhem heeft vaart gemaakt en ligt inmiddels aardig op koers richting de CO_2-doelstellingen. Tegelijkertijd geldt dat op koers liggen nog geen garantie is dat de finish ook gehaald wordt.

In de onderzoeksprogramma’s 2024-2025 en 2025-2026 is daarom een vervolgonderzoek opgenomen. In 2024 voerde de Rekenkamer een vooronderzoek uit. Daaruit bleek dat een uitgebreid vervolgonderzoek naar de uitvoering van de aanbevelingen uit 2017 niet zinvol was, omdat de aangenomen aanbevelingen inmiddels op papier zijn uitgewerkt.

Arnhem GEMEENTE

Een toets in de praktijk bleef echter wél relevant, met name rond de aanbevelingen om het partnernetwerk minder vrijblijvend in te richten en wijkteams actiever te betrekken. Bovendien gaven raadsfracties in jaarlijkse gesprekken aan vooral behoefte te hebben aan inzicht in de effectiviteit van de financiële stromen. Daarom besloot de Rekenkamer een klein, kort en krachtig vervolgonderzoek te starten met als centrale vraag: *Wat is de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en -subsidies?*

Dit onderzoek richtte zich specifiek op drie regelingen:

- het Aanjaagfonds
- de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)
- de Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)

Het onderzoek vond plaats in april en mei 2025 en bestrijkt de periode van 1 januari 2020 tot 1 juni 2025. Waar relevant zijn ook bronnen uit de twee jaren voorafgaand aan deze periode meegenomen.

Beoogd effect

De Rekenkamer wil met dit onderzoek bereiken dat de gemeente Arnhem haar duurzaamheidsleningen en -subsidies nog gerichter en effectiever inzet. De regelingen dragen al bij aan CO_2-reductie en verduurzaming van woningen, maar benutten nog niet hun volle potentieel. Door kwetsbare huishoudens en collectieve initiatieven beter te bereiken, actief succesverhalen te delen en bewustere keuzes te maken in technologieën, kan de impact verder groeien. Een structureel monitorings- en evaluatiesysteem helpt om tijdig bij te sturen en de samenhang tussen regelingen te versterken. Zo ontstaat meer grip op de energietransitie en kan Arnhem haar duurzaamheidsdoelen met grotere zekerheid en rechtvaardigheid realiseren.

Argumenten

1.1 Het bereik vergroten

Het Aanjaagfonds en SEWA bereiken hun doelgroepen nog niet volledig. Zo worden kwetsbare huishoudens in Arnhemse wijken vaak gemist, terwijl juist daar grote winst in energiebesparing en bestaanszekerheid mogelijk is. Ook wordt het budget van het Aanjaagfonds niet uitgeput, wat erop wijst dat er meer initiatieven gestimuleerd kunnen worden. Actievere promotie en inzet van lokale energiecoaches of sleutelfiguren kunnen drempels verlagen en het bereik aanzienlijk vergroten.

2.1 Maak bewust keuzes in technologieën en maatregelen

Op dit moment kunnen vrijwel alle verduurzamingsmaatregelen via het Aanjaagfonds ondersteund worden. Dat is breed, maar niet altijd doelmatig. Door meer te sturen op maatregelen die niet alleen CO_2 reduceren maar ook maatschappelijke knelpunten oplossen – zoals netcongestie – kan de gemeente effectiever bijdragen aan haar doelen. Voorbeelden zijn combinaties van zonnepanelen met accu's of collectieve opslag. Door periodiek te heroverwegen welke technologieën wenselijk zijn, blijft de inzet actueel en toekomstbestendig.

3.1 Houd oog voor de complementariteit van de regelingen

De drie regelingen (Aanjaagfonds, SEWA, TWL) vullen elkaar goed aan: ze bedienen elk een ander segment van de inwoners. Als één regeling wegvalt, ontstaat er een gat en worden bepaalde

groepen niet meer bereikt. Bovendien bestaat er overlap met provinciale en landelijke regelingen. Door de samenhang van het totale pakket centraal te stellen, kan Arnhem zowel dubbelingen als lacunes voorkomen en optimaal gebruikmaken van beschikbare middelen.

4.1 Ontwikkel een integraal monitorings- en evaluatiesysteem (vanaf 2026)
Nu wordt nauwelijks structureel gemonitord of geëvalueerd. Daardoor ontbreekt inzicht in de daadwerkelijke effecten en is tussentijds bijsturen lastig. Een integraal systeem maakt het mogelijk om prestaties van afzonderlijke regelingen én hun samenhang te volgen. Dit geeft niet alleen grip op de effectiviteit en doelmatigheid, maar versterkt ook de transparantie richting raad en inwoners. Structurele evaluatie wordt zo de basis voor sturing, verantwoording en leren

Kanttekeningen en risico's

De totale CO_2-reductie in Arnhem is niet rechtstreeks toe te schrijven aan de gemeentelijke regelingen, omdat ook nationale regelingen en externe factoren (zoals gasprijzen of geopolitieke ontwikkelingen) een grote rol spelen.

De monitoring en evaluatie van de drie regelingen is beperkt of ontbreekt geheel, waardoor het lastig is om effecten goed vast te stellen en tussentijds bij te sturen.

Participatie

-

Financiën

Er zijn geen directe financiële consequenties verbonden aan dit voorstel.

Uitvoering

De voorgestelde aanpak vraagt om inzet op uitvoering, monitoring en communicatie.

Communicatie

.

Bijlagen

RAADSVOORSTEL

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4876329

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

besluit:

De aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen en te besluiten het college opdracht te geven:

1. Het bereik te vergroten.
2. Bewuster afwegingen te maken in technologieën of andere maatregelen voor verduurzaming die wel of niet gesteund worden en deze (twee)jaarlijks te heroverwegen,
3. aandacht te houden voor de complementariteit van de regelingen,
4. in 2026 een integraal monitorings- en evaluatiesysteem te ontwikkelen en te implementeren, dat ook recht doet aan het belang van de complementariteit van de regelingen.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

Rekenkamer Arnhem

Bestuurlijke nota

‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’

Kort onderzoek naar de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en -subsidies van het programma New Energy Made in Arnhem

Inhoudsopgave

Bestuurlijke boodschap 3
1. Inleiding 4
1.1 Inleiding 4
Aanleiding en onderzoeksvraag 4
Afbakening 4
Methoden 5
1.2 Dankzegging 5
2. Conclusies en aanbevelingen 6
2.1 Samenvattend beeld van bevindingen 6
2.2 Conclusies 8
2.3 Aanbevelingen 9
3. Bestuurlijke Reactie 11

Bijlage Nota van Bevindingen

Bestuurlijke boodschap

Eind 2017 is het rekenkamerrapport ‘Oranje is het nieuwe groen’ uitgebracht.

De titel gaf destijds een helder signaal af: er moest gas worden gegeven. Alle seinen stonden op oranje. Niet op rood – gelukkig – maar ook nog niet op groen. In Duitsland betekent oranje: doorrijden. In Nederland: afremmen. In Arnhem was het Duitse oranje van toepassing. Tijd om vaart te maken.

En dat is gebeurd. Er is gas gegeven. Inmiddels ligt Arnhem aardig op koers richting de CO_2-doelstellingen. Tegelijkertijd weten we allemaal: op koers liggen is nog geen garantie dat je de finish ook haalt.

De Rekenkamer heeft daarom een kort vervolgonderzoek gedaan. Daaruit blijkt dat de inzet van duurzaamheidssubsidies en -leningen momenteel een positieve bijdrage levert aan het behalen van de doelen.

Goed nieuws dus.
Maar het kan altijd beter. Het onderzoek laat zien dat de regelingen effect hebben, maar ook dat er verbeteringen uitgevoerd kunnen worden om dat effect te versterken en te borgen. Er kan dus nóg wat gas bij. Het bereik van de regelingen kan groter. De aansluiting op provinciale en landelijke regelingen strakker. En het afstemmen van de regelingen op basis van evaluatie en monitoring verdient extra aandacht.

Zo kunnen we nóg beter sturen – en weten we straks precies hoe groen het groene licht echt is.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Aanleiding en onderzoeksvraag

De gemeente Arnhem heeft stevige duurzaamheidsambities. Onderdeel van het beleid hiervoor is New energy made in Arnhem (NEMiA). Dit beleid is in 2017 onderzocht door de Rekenkamer, waarbij Ecorys ondersteuning bood. In het de onderzoeksprogramma's 2024-2025 en 2025-2026 van de Rekenkamer is een vervolgonderzoek opgenomen.
De Rekenkamer Arnhem heeft in 2024 hiertoe een vooronderzoek uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van het vooronderzoek heeft de Rekenkamer geconcludeerd dat een uitgebreid vervolgonderzoek, gericht op de uitvoering van de aangenomen aanbevelingen uit het rapport *Oranje is het nieuwe groen* (2017), niet zinvol is. De door de raad aangenomen aanbevelingen uit 2017 blijken op papier uitgewerkt te zijn.

Echter, een toets in de praktijk behoort wel tot de mogelijkheden. Dit zou dan de aanbevelingen: "richt het partnernetwerk minder vrijblijvend in" en "maak een plan, waarbij u de wijkteams leefomgeving gebruikt om een meer actieve houding van inwoners te stimuleren" betreffen. Zoals vernomen uit de jaarlijkse gesprekken met verschillende raadsfracties is er vooral behoefte aan een onderzoek naar de effectiviteit van de financiële stromen. De Rekenkamer Arnhem heeft daarom besloten (eerst) een klein, kort en krachtig, onderzoek te starten met als onderzoeksvraag: "Wat is de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen- en subsidies?".

Dialogic *Innovatie en Interactie* heeft voor de Rekenkamer Arnhem dit vervolgonderzoek naar NEMiA uitgevoerd. De Rekenkamer Arnhem bedankt de onderzoekers Femke van Wijk (MSc), Berend Holwerda (MSc) en Nena Schuitenmakers (MSc) voor hun betrokkenheid en inzet bij dit onderzoek.

Afbakening

Dit kort- en krachtige onderzoek richtte zich specifiek op de effecten van de duurzaamheidsleningen en -subsidies. Deze leningen en subsidies worden verstrekt middels drie regelingen:

- Het Aanjaagfonds
- De Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)
- De Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)

Het onderzoek is uitgevoerd in april en mei 2025. De onderzochte periode betreft 1 januari 2020 tot 1 juni 2025. Waar relevant zijn bronnen in beschouwing genomen tot maximaal twee jaar voor deze periode.

Methoden

Het onderzoek bestond uit deskresearch en interviews. Met ondersteuning van analyses vanuit de beleids- en wetenschappelijke literatuur, is de Nota van Bevindingen opgesteld.

Het normenkader voor dit onderzoek was daarmee beperkt tot één norm: 'de duurzaamheidsleningen en subsidies zijn effectief'; vrij vertaald betekent dit, dat getoetst wordt of de duurzaamheidsleningen en -subsidies leiden tot CO2-reductie in de gemeente Arnhem. Het is echter niet mogelijk om de totaal berekende CO2-reductie voor de gemeente Arnhem rechtstreeks aan de regelingen te verbinden. Dit komt doordat meerdere externe factoren een rol spelen in het behalen van CO2-reductie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nationale regelingen, maar ook geopolitieke ontwikkelingen die mensen stimuleren om minder aardgas te gebruiken. Daarom is voor dit onderzoek als conceptueel raamwerk een (lichte) contributie analyse gebruikt. Deze werkwijze richt zich op het beschrijven van de rol van een specifieke regeling op de impactdoelstellingen. Het is dus vooral de vraag of het aannemelijk is dat, en hoe, de regeling bijdraagt aan de gestelde doelstellingen.

1.2 Dankzegging

De Rekenkamer Arnhem dankt alle betrokkenen hartelijk voor hun medewerking aan dit onderzoek. In het bijzonder de ambtelijk contactpersoon.

2. Conclusies en aanbevelingen

2.1 Samenvattend beeld van bevindingen

Duurzaamheidsleningen en -subsidies worden door de gemeente Arnhem versterkt middels drie regelingen:

- Het Aanjaagfonds
- De Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)
- De Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)

Aanjaagfonds
Met deze regeling zet de gemeente Arnhem financiële middelen en inhoudelijke kennis in om collectieve initiatieven te ondersteunen bij het uitvoeren van hun voorgenomen duurzame maatregelen. De regeling bereikt hiervoor de doelgroep, maar put de budgetten niet uit en zet ook niet actief in op promotie van de regeling. Het Aanjaagfonds maakt geen keuze voor bepaalde wenselijke technologieën of maatregelen, terwijl dat wel nuttig zou kunnen zijn. Bij andere regelingen gebeurt dit namelijk wel. Denk hierbij aan het werken aan duurzame elektriciteit, maar parallel daaraan maatregelen treffen zodat deze het net niet overbelasten.

Het is aannemelijk dat het ondersteunen van Duurzame Wijkinitiatieven via het Aanjaagfonds bijdraagt aan het reduceren van CO_2-reducties.

Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)
Met de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA) ondersteunt de gemeente Arnhem huishoudens in vijf relatief kwetsbare wijken in Arnhem bij het uitvoeren van duurzame maatregelen, zoals isolatie. Met deze regeling worden diverse huishoudens bereikt, maar een groot deel van de doelgroep ontbreekt nog. De gemeente zet actief in op het bereiken van deze groep, maar geeft ook aan dat het lastig is of kan zijn om vertrouwen te winnen. Het specifiek richten van initiatieven op collectieven – zoals VvE's en hele straten – helpt hierbij. Denk ook aan buurtverenigingen, woningcorporaties, zorgpartners en sleutelfiguren.

De gemeente ondersteunt aanvragers met het opstellen van een Woonplan waarbij de meest kansrijke technologieën in beeld zijn gebracht, en biedt een selectie van aannemers aan. Zo kunnen aanvragers kiezen voor effectieve maatregelen en een goede uitvoering van deze maatregelen. Hiermee zijn de gekozen maatregelen naar verwachting effectief om de woningen energiezuiniger te maken.

Een kwetsbaarheid in deze subsidie ligt in de vraag wat de oorzaak is van het feit dat een deel van de bereikte doelgroep de maatregelen nog niet heeft genomen. Is dit te wijten aan financiële mogelijkheden, bewustzijn of prioriteit? De maximale WOZ-waarde van de (koop)woningen die in aanmerking komen voor de subsidie is voor Arnhemse en landelijke begrippen bovengemiddeld.

Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)
De **Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)** richt zich op het financieel mogelijk maken van duurzame maatregelen voor groepen die deze zelf niet goed kunnen bekostigen. De regeling wordt veel aangevraagd. Er zijn verschillende varianten van

de TWL, waardoor deze aangepast kan worden op individuele situaties. Voor aanvragers die qua inkomensklassen boven de doelgroep vallen, is de TWL in het algemeen niet gunstig. In dat geval is het gunstiger om investeringen te doen vanuit spaargeld dan via de TWL.
Het is aannemelijk dat de financiële ondersteuning daadwerkelijk stimuleert dat huishoudens de stap zetten om 'toch' duurzame investeringen te doen. Dit is echter niet éénduidig aan te tonen op basis van de beschikbare data.

Complementariteit doelgroepen
Om de effectiviteit van de individuele regelingen goed te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk om deze in relatie tot het totale pakket aan duurzaamheidsleningen en -subsidies te bekijken. Wat is de mate waarin de regelingen elkaar al dan niet versterken of juist overlappen?

De regelingen zijn qua doelgroep – en daarmee beoogd effect – grotendeels complementair aan elkaar. Voor (vrijwel) elk segment van de doelgroep is, zoals eerder uiteengezet, een duidelijke onderbouwing te geven voor de relevantie van de bijbehorende regeling.

Het belang van de complementariteit voor de effectiviteit, onderstreept de wenselijkheid van het evalueren van de duurzaamheidsleningen- en subsidies als totaalpakket, in plaats van het evalueren van de afzonderlijke regelingen.

Op dit moment zijn evaluatie en monitoring van de drie regelingen slechts beperkt ingericht. Bij het evalueren en monitoren van deze regelingen in de komende jaren is het van belang om ook de complementariteit van de regelingen in de aanpak mee te nemen. De effectiviteit van een ingezette regeling in het kader van het reduceren van CO_2-reductie moet altijd bezien worden in het licht van de andere regelingen: welke doelgroep kent deze specifieke regeling, welke aanpak past het best bij deze doelgroep en hoe verhouden de verschillende regelingen zich tot elkaar? Het simpelweg beargumenteren dat duurzaamheidsleningen zich altijd moeten richten op het ondersteunen van inwoners die zelfstandig geen maatregelen kunnen nemen, is hierbij te kort door de bocht. Dit onderstreept de wenselijkheid van het evalueren van de duurzaamheidsleningen- en subsidies als totaalpakket, in plaats van het evalueren van de afzonderlijke regelingen.

Ten slotte is het wenselijk om hierbij (het ontbreken van) de complementariteit met de regelingen van het Rijk en de provincie in beeld te brengen. Is het duidelijk voor inwoners waar zij terecht kunnen, en is er geen overlap tussen de regelingen op de verschillende beleidsniveaus?

2.2 Conclusies

1. Er kan redelijkerwijs vanuit gegaan worden dat de regelingen die de duurzaamheidsleningen en -subsidies van de gemeente Arnhem regelen (het Aanjaagfonds, de SEWA en TWL), bijdragen aan het verminderen van CO_2-emissies in de gemeente Arnhem.
   Verbeteringen zijn mogelijk op het bereik van de SEWA, er kan meer doelgroep bereikt worden met actievere werving en daarmee kan het resterend budget ook ingezet worden. En het succes van het Aanjaagfonds kan nog verder versterkt worden door middel van actiever inzetten op promotie van de regeling en het maken van een keuze voor bepaalde gewenste (combinaties van) technologieën of maatregelen.
2. De Arnhemse duurzaamheidsregelingen zijn complementair en richten zich op verschillende doelgroepen, wat het bereik vergroot en bijdraagt aan hun gezamenlijke effectiviteit. Een (betere) evaluatie en monitoringsstructuur is de basis van de mogelijkheid om regelingen tussentijds bij te sturen of effectief beleid op te stellen.
3. De evaluatie- en monitoringsstructuur van de drie regelingen is beperkt.
   Voor het Aanjaagfonds is in de periode van juli 2023-december 2026 geen evaluatieverplichting opgenomen, voor de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA) wordt deze alleen aan het eind van de periode met het oog op eventuele verlenging genoemd en bij de verordening van de Toekomstbestendig Wonen Lening zijn geen expliciete evaluatie evaluatiebepalingen opgenomen.

2.3 Aanbevelingen

Versterk de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en -subsidies nog verder, door:

1. **het bereik nog verder te vergroten**

   Het specifiek richten van initiatieven op collectieven – zoals VvE's en hele straten – helpt hierbij. Denk ook aan buurtverenigingen, woningcorporaties, zorgpartners en sleutelfiguren.

   Overweeg het inzetten van energiecoaches met culturele of sociale binding met de doelgroep om het bereik van de SEWA te vergroten. Pas de communicatievormen aan op laaggeletterdheid en taalbarrières.

   Actiever inzetten op het promoten van het Aanjaagfonds, kan het bereik (verder) vergroten. Het budget wordt nu niet uitgeput, terwijl de effectiviteit van de regelingen door gebruikers wel wordt onderschreven. Door actievere promotie kan dit effect mogelijk verder worden uitgebreid, bijvoorbeeld door succesverhalen breder te delen.

   Deze aanbeveling ligt in lijn met de, door de raad aangenomen, aanbevelingen uit het Rekenkamerkamerrapport uit 2017: 'richt het partnernetwerk minder vrijblijvend in' en 'maak een plan, waarbij u de wijkteams leefomgeving gebruikt om een meer actieve houding van inwoners te stimuleren'.

2. **bewuster afwegingen te maken in technologieën of andere maatregelen voor verduurzaming die wel of niet gesteund worden en heroverweeg deze (twee)jaarlijks**.

   Met het Aanjaagfonds kunnen op dit moment alle verduurzamingsmaatregelen worden ondersteund. Het is echter mogelijk om aanvullende eisen te stellen. En het maken van een keuze voor bepaalde gewenste (combinaties van) technologieën of maatregelen.

   Om te voorkomen dat verduurzamingsmaatregelen andere maatschappelijke uitdagingen – zoals netcongestie – versterken, kunnen voorwaarden worden gekoppeld aan de inzet van bepaalde technologieën. Bijvoorbeeld: "Collectieve inkoop van zonnepanelen wordt alleen ondersteund als er ook een accu wordt aangeschaft." Houd bij het opstellen van dergelijke voorwaarden of lijsten rekening met relevante afspraken, bijvoorbeeld met netbeheerders.

3. **aandacht te houden voor de complementariteit van de regelingen**

   Handhaaf de complementariteit van de (lokale) regelingen**.** Wijzigingen in de beschikbare middelen van de regelingen kunnen beter doorgevoerd worden in

het beschikbare budget van een regeling ten opzichte van de andere regelingen, maar het volledig stopzetten van een regeling beperkt het bereik van de duurzaamheidsregelingen voor woningen. Het is wenselijk om hierbij (het ontbreken van) de complementariteit met de regelingen van het Rijk en de provincie in beeld te brengen.

4. **ontwikkel en implementeer in 2026 een integraal monitorings- en evaluatiesysteem op te stellen, dat ook recht doet aan het belang van de complementariteit van de regelingen**

   Het belang van de complementariteit voor de effectiviteit, onderstreept de wenselijkheid van het evalueren van de duurzaamheidsleningen- en subsidies als totaalpakket, in plaats van het evalueren van de afzonderlijke regelingen. Kies welke activiteiten, welk bereik en welke effecten gemonitord moeten worden en stem monitoring en evaluatie hierop af. Het is ook hier wenselijk om hierbij (het ontbreken van) de complementariteit met de regelingen van het Rijk en de provincie in beeld te houden. Structurele evaluatie is de basis voor sturing, bijstelling en verantwoording.

3. Bestuurlijke Reactie

GEMEENTE Arnhem

Aan de voorzitter van de Rekenkamer

Datum	: 9 september 2025
Zaaknummer	: 4715692
Contactpersoon	: Marc van der Burght
Telefoonnummer	: 026 3775824

Onderwerp: Bestuurlijke reactie op het rekenkameronderzoek 'effectiviteit van duurzaamheidsleningen en - subsidies van New Energy Made in Arnhem'

Geachte voorzitter van de Rekenkamer,

De Rekenkamer heeft het college van burgemeester en wethouders op 31 juli 2025 gevraagd om een reactie te geven op de bestuurlijke nota ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’. In deze nota heeft de Rekenkamer conclusies en aanbevelingen geformuleerd op basis van haar onderzoek naar de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en – subsidies van New Energy Made in Arnhem (NEMiA). Dit is een vervolgonderzoek op het in 2017 uitgevoerde onderzoek naar het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Arnhem, zoals opgenomen in NEMiA. In deze brief geven wij onze reactie.

Algemene reactie

Wij bedanken de Rekenkamer voor het onderzoek naar de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en – subsidies van NEMiA. Het gaat om de regelingen Aanjaagfonds, Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL) en de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA).

We zijn blij dat uit het onderzoek is gebleken dat de regelingen effect hebben en bijdragen aan CO_2 reductie in de gemeente Arnhem. We zijn het eens met uw conclusies en we zijn dankbaar voor de aanbevelingen. Hier gaan we mee aan de slag om zo onze huidige regelingen te verbeteren en toe te passen in toekomstige nieuwe regelingen. Hieronder gaan wij in op uw conclusies en aanbevelingen voor verbetering van de regelingen.

Reactie op de conclusies van het onderzoek

1. *De regelingen dragen bij aan het verminderen van CO2-emissies in de gemeente Arnhem.*
   Fijn dat dit is aangetoond. De regelingen zijn bedoeld om CO_2-reductie in de gebouwde omgeving te bereiken. Uit de Voortgangsrapportage NEMiA, (Monitor Energietransitie 2025) blijkt ook dat in de gebouwde omgeving een sterke CO_2-reductie is opgetreden.

2. *Verbetering van het bereik van de doelgroep van SEWA is mogelijk.*
   Dat is ook ons streven. Wij willen met de SEWA aanpak nog meer de doelgroep (woningeigenaren

met een smalle beurs in de Arnhem Oost wijken) bereiken.

3. *Het succes van het Aanjaagfonds kan versterkt worden door meer promotie en keuze voor technologieën.*
   Dit zien wij zelf ook. We gaan het Aanjaagfonds meer onder de aandacht brengen en we gaan gewenste technologieën en maatregelen promoten.

4. *De regelingen zijn complementair aan elkaar en richten zich op verschillende doelgroepen, wat het bereik vergroot en bijdraagt aan hun gezamenlijke effectiviteit.*
   Dit vinden wij belangrijk. Wij willen dat we complementaire regelingen en aanpakken hebben om alle inwoners te kunnen ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning.

5. *De evaluatie- en monitoringsstructuur van de regelingen is beperkt en kan verbeterd worden waardoor de regelingen bijgestuurd kunnen worden en bijdragen aan effectief beleid.*
   Dit vinden wij een belangrijke conclusie. Jaarlijks worden onze aanpakken en de voortgang van NEMiA gemonitord. De regelingen maken hier deel van uit. We zijn het ermee eens dat we de evaluatie- en monitoringsstructuur van de regelingen kunnen verbeteren en gaan daar ook mee aan de slag.

Reactie op de aanbevelingen van het onderzoek

In het onderzoek worden aanbevelingen gegeven om de effectiviteit van de regelingen te versterken. Wij gaan deze aanbevelingen opvolgen en zijn daar deels al mee bezig. Het gaat om de volgende aanbevelingen:

1. *Vergroot het bereik van de regelingen.*
   De aanbeveling om ons te richten op collectieven doen we al en gaan we verder inzetten. Zo richten we ons ook op VvE's. Als deze VvE's besluiten te verduurzamen worden meteen in meerdere woningen verduurzamingsmaatregelen doorgevoerd. Met SEWA richten we ons ook op buurten door uitvoering van een collectieve aanpak met individuele ontzorging. We zien dat veel bewoners dan willen meedoen.
   In de SEWA-aanpak gaan we ook gebruik maken van de Energiecoaches van de Energiebank om zo de doelgroep beter te bereiken en te ondersteunen.
   Het Aanjaagfonds gaan wij actiever promoten. Daarvoor zullen de campagnemiddelen van Arnhem Aan worden ingezet, waaronder het laten zien van goede voorbeelden.

2. *Maak met het Aanjaagfonds bewust afwegingen in technologieën of andere maatregelen.*
   Met het Aanjaagfonds worden initiatieven ondersteund met wat zij nodig hebben om hun wijk verder te verduurzamen. In overleg met de initiatiefnemers wordt al gestuurd op aanvragen, die bepaalde technologieën of maatregelen promoten, die voor een bepaalde wijk de voorkeur hebben. Zo ondersteunen wij initiatieven in oudere wijken die zich richten op isolatie van de woningen. Initiatieven in nieuwere wijken, die zich richten op het aardgasvrij maken van de woning, ondersteunen we op het nemen van netbewuste maatregelen om netcongestie te voorkomen. Het gaat hier om een afwegingskader dat we zullen implementeren in de uitvoering van het Aanjaagfonds.

3. *Houdt aandacht voor complementariteit van de regelingen.*
   Wij willen doorgaan met onze lokale aanpakken en regelingen zodat we in combinatie met provinciale en landelijke regelingen alle doelgroepen de mogelijkheid bieden om hun woning te

verduurzamen. Onlangs zijn we ook gestart met een nieuwe aanpak en regeling (Buurtaanpak met de Isolatie Subsidie Arnhem) voor inwoners met een smalle beurs buiten de SEWA-doelgroep, die moeite hebben om zelf de verduurzaming van hun woning te regelen en betalen. Met deze aanpak en subsidie zetten we een Energiecoach in, voeren lokale bedrijven de werkzaamheden uit en bewoners in de straat en buurt worden enthousiast gemaakt om ook mee te doen. Via het Energieloket Arnhem en de campagne Arnhem Aan worden inwoners geïnformeerd over alle lokale-, regionale - en landelijke regelingen.

4. *Ontwikkel en implementeer in 2026 een integraal monitorings- en evaluatiesysteem.*
   Onze aanpakken en regelingen worden doorlopend gemonitord en regelmatig geëvalueerd. Wij zijn het ermee eens dat het beter is om monitoring en evaluatie integraal en structureel op te pakken en zijn daar voorbereidingen voor aan het treffen. Zo hebben we onlangs een Woningvolgsysteem ingericht zodat we beter en integraal de mate van verduurzamen van woningen en buurten kunnen volgen. Dit wordt dan de basis waarmee we gaan monitoren en evalueren.

Vervolg

Wij vinden de conclusies en aanbevelingen vanuit de Rekenkamer waardevol en nemen deze mee in onze (beleids-)ontwikkelingen die al zijn gestart.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. de Baas	A. Marcouch

Rekenkamer Arnhem

Vervolgonderzoek NEMiA: effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en -subsidies

Nota van bevindingen

23 mei 2025

Zaaknummer: 4693797

Inhoudsopgave

Bestuurlijke boodschap 3
1. Inleiding 4
1.1 Inleiding 4
Aanleiding en onderzoeksvraag 4
Afbakening 4
Methoden 5
1.2 Dankzegging 5
2. Conclusies en aanbevelingen 6
2.1 Samenvattend beeld van bevindingen 6
2.2 Conclusies 8
2.3 Aanbevelingen 9
3. Bestuurlijke Reactie 11
1. Inleiding 3
1.1 Aanleiding en onderzoeksvraag 3
1.2 Afbakening 3
1.3 Methoden 3
1.4 Leeswijzer 6
2. Doelstellingen van NemiA, realisatie en geanalyseerde instrumenten 7
3. Aanjaagfonds 9
3.1 Aanleiding van de regeling 9
3.2 Werking van de regeling 9
3.3 Observaties met betrekking tot effectiviteit 10
3.4 Analyse 13
4. Subsidie Eigen Woning Aanpak (SEWA) 15
4.1 Aanleiding van de regeling 15
4.2 Werking van de regeling 15
4.3 Observaties met betrekking tot effectiviteit 16
4.4 Analyse 20
5. Toekomsbestendig Wonen Leningen (TWL) 21
5.1 Aanleiding van de regeling 21
5.2 Werking van de regeling 22
5.3 Observaties met betrekking tot effectiviteit 23
5.4 Analyse 26
6. Overkoepelende reflectie op de effectiviteit van de regelingen 27
6.1 Onderlinge samenhang 27
6.2 Implicaties voor monitoring en evaluatie 28
Literatuurlijst 30

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en onderzoeksvraag

De gemeente Arnhem heeft stevige duurzaamheidsambities. Onderdeel van het beleid hiervoor is New energy made in Arnhem (NemiA). Dit beleid is in 2017 onderzocht door de Rekenkamer, waarbij Ecorys ondersteuning bood. In 2023 is door de gemeente Arnhem ook een voortgangsrapportage over NemiA uitgebracht. De Rekenkamer heeft gevraagd om een vervolgonderzoek naar NemiA, als opvolging van haar onderzoek uit 2017.

De Rekenkamer Arnhem heeft op basis van de uitkomsten van het vooronderzoek in 2024 geconcludeerd dat een uitgebreid vervolgonderzoek, gericht op de uitvoering van de aangenomen aanbevelingen uit het rapport *Oranje is het nieuwe groen* (2017), niet zinvol is. De door de raad aangenomen aanbevelingen uit 2017 blijken op papier uitgewerkt te zijn.
Echter, een toets in de praktijk behoort wel tot de mogelijkheden. Zoals vernomen uit gesprekken met verschillende raadsfracties is er wel nog behoefte aan een onderzoek naar de effectiviteit van de financiële stromen. De Rekenkamer Arnhem heeft daarom besloten een kort onderzoek te starten met als onderzoeksvraag: "Wat is de effectiviteit van de duurzaamheidsleningen- en subsidies?". Dialogic heeft voor de Rekenkamer van de gemeente Arnhem dit vervolgonderzoek naar NemiA uitgevoerd. Deze nota geeft de bevindingen van dit onderzoek weer.

1.2 Afbakening

Dit onderzoek richt zich specifiek op de effecten van de duurzaamheidsleningen en -subsidies. Door de betrokken ambtenaren is aangegeven dat dit drie regelingen zijn:

- Het Aanjaagfonds
- De Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)
- De Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)

1.3 Methoden

Het onderzoeksteam is gestart met het uitvoeren van deskresearch. Vanuit de gemeentelijke organisatie zijn diverse documenten aangeleverd die een beeld geven van de voorwaarden en voortgang van de regelingen. Vervolgens is per regeling een aantal beleidsmedewerkers geïnterviewd die hiervoor zijn gevraagd vanwege hun betrokkenheid bij en kennis van de regelingen. Met ondersteuning van analyses vanuit de beleids- en wetenschappelijke literatuur, is vervolgens deze Nota van Bevindingen opgesteld.

Het normenkader voor dit onderzoek is daarmee beperkt tot één norm: dat de duurzaamheidsleningen en -subsidies leiden tot CO2-reductie in de gemeente Arnhem. Het is echter niet mogelijk om de totaal berekende CO2-reductie voor de gemeente Arnhem rechtstreeks aan de regelingen te verbinden. Dit komt doordat meerdere externe factoren een rol spelen in het behalen van CO2-reductie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nationale regelingen, maar ook geopolitieke ontwikkelingen die

mensen stimuleren om minder aardgas te gebruiken. Daarom is voor dit onderzoek als conceptueel raamwerk een (lichte) contributie analyse gebruikt. Deze werkwijze richt zich op het beschrijven van de rol van een specifieke regeling op de impactdoelstellingen. In dit geval bestaat de gewenste impact uit de doelstellingen van NemiA op het gebied van CO2-reductie (zie ook Hoofdstuk 2). De contributie analyse richt zich op de eigenschappen en rol van een specifieke regeling op het bereiken van het doel, in plaats van dat verminderde CO2-emissies rechtstreeks worden gelinkt aan de regelingen. Het is dus vooral de vraag of het aannemelijk is dat, en hoe, de regeling bijdraagt aan de gestelde doelstellingen. Hiervoor zijn een aantal stappen doorlopen:

1. Per geanalyseerde regeling is in beeld gebracht hoe de regeling werkt. In dit geval is dit gedaan door het proces vanuit de aanvrager van een regeling weer te geven. Figuur 1 is een fictieve weergave gegeven ter illustratie.
2. Op basis van de opgestelde regeling is er bekeken of de relatie tussen de verschillende stappen logisch is. Dit is gedaan door te kijken of a) de stappen elkaar 'logisch' opvolgen en aansluiten bij de doelstelling, en b) het mogelijk is dat andere factoren ook bepalend kunnen zijn in het behalen van een doel. In Figuur 1.1 is weergegeven welke vragen men zich bijvoorbeeld zou kunnen stellen bij een fictieve subsidie die inwoners zou helpen om zonnepanelen aan te schaffen. Over het algemeen zijn de volgende vragen relevant:
    a. Kan – bijvoorbeeld op basis van literatuur – verwacht worden dat de regeling daadwerkelijk bijdraagt aan het nemen van een duurzame maatregel?
    b. Zijn er andere factoren die ervoor zorgen dat de duurzame maatregelen zijn genomen?
    c. Waren de duurzame maatregelen ook zonder deze subsidie aangeschaft?
3. Deze vragen zijn vertaald naar aannames waaraan voldaan moet worden om ervan uit te gaan dat de regeling bijdraagt aan het behalen van het doel. Bijvoorbeeld:
    a. Zonder subsidie voor zonnepanelen is het niet aantrekkelijk voor inwoners om zonnepanelen aan te schaffen.
4. Vervolgens is onderzocht of er materiaal is dat kan bevestigen of ontkennen dat de aanname 'waar' is. Bijvoorbeeld:
    a. Het aantal zonnepanelen dat is aangeschaft in wijken waar de subsidie meer gebruikt is.
    b. De mate waarin de regeling gebruikt is.
    c. De mate waarin de voorwaarden van de regeling gunstig zijn voor inwoners die anders geen zonnepanelen zouden kunnen betalen.
5. Een aantal aannames is niet volledig te onderbouwen op basis van de uitgevoerde deskresearch of interviews. In dit geval wordt er een reflectie gegeven om de mate waarin het aannemelijk c.q. te verwachten is dat de aanname bevestigd of ontkend kan worden.

Figuur 1.1 Voorbeeld van het werkingsmechanisme van een illustratieve regeling.

Bron: Eigen afbeelding

1.4 Leeswijzer

De Nota van Bevindingen is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 start met een korte omschrijving van de doelstellingen van NemiA, de mate waarin deze voor de gebouwde omgeving tot nu toe zijn gerealiseerd en een korte omschrijving van de onderzochte programma's.
- Hoofdstuk 3, 4, en 5 geven per programma een overzicht van de aanleiding van de regeling, het werkingsmechanisme, de observaties uit het onderzoek met betrekking tot effectiviteit van de regelingen en een afsluitende analyse van de regeling. Dit start bij het Aanjaagfonds en wordt gevolgd door de SEWA en de TWL.
- Hoofdstuk 6 geeft een reflectie op de samenhang tussen de regelingen, om zo de effectiviteit van het totale regelingenpakket inzichtelijk te maken.

2. Doelstellingen van NemiA, realisatie en geanalyseerde instrumenten

Het programma New Energy Made in Arnhem is een integraal beleidskader van de gemeente Arnhem, gericht op het versnellen van de energietransitie en het verduurzamen van woningen. Met dit programma streeft de gemeente naar een CO_2-reductie van 61% in 2030 ten opzichte van 2017, waarvan 77 kiloton reductie van CO2 in de gebouwde omgeving moet worden gerealiseerd. In 2023 was het streven om 150.000 zonnepanelen in de gebouwde omgeving geplaatst te hebben. Daarnaast dragen de beoogde ontwikkelingen bij aan het langer zelfstandig thuis kunnen wonen van ouderen, zoals beschreven in het programma 'Zorg Dichterbij'.

De monitor van NemiA laat zien dat de hoeveelheid zonnepanelen op daken en emissie van CO2 gerealiseerd is.1 De uitstoot van CO2 in de gebouwde omgeving is gedaald van 341 kiloton (2017) naar 246 kiloton (2022), een verschil van 95 kiloton. Dit is precies conform de tussendoelstelling van NemiA, waar werd gestreefd naar een emissiereductie van 95 kiloton. Deze doelstelling is dus eerder al behaald. In de Voortgangsrapportage wordt benoemd dat ook het aantal geplaatste zonnepanelen op daken voldoet aan de doelstellingen.2

Betrokken ambtenaren van de gemeente hebben aangegeven dat er in totaal drie regelingen zijn die vallen binnen de categorie 'duurzaamheidsleningen en -subsidies'. Dit onderzoek richt zich daarom op deze drie regelingen:

- **Subsidieregeling Aanjaagfonds**: Deze regeling ondersteunt bewonersinitiatieven die streven naar het verduurzamen van hun wijk of buurt. Met een subsidie kunnen proces-, advies-, organisatie- en communicatiekosten worden gedekt. Dit kan bijvoorbeeld gaan om de inzet van een Aanjager, zaalhuur, catering of flyers. De regeling maakt onderscheid tussen initiatieven van duurzame starters, duurzame doorzetters en duurzame volhouders. Bij deze initiatieven moeten respectievelijk minimaal twee, dertig of vijftig huishoudens deelnemen.
- **Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA)**: Deze regeling is specifiek gericht op woningen in de wijken Geitenkamp, Presikhaaf, Klarendal, Arnhemse Broek en Malburgen. Huiseigenaren kunnen via SEWA subsidie ontvangen voor isolerende of ventilerende maatregelen en het aanpakken van achterstallig onderhoud, mits het woningtype en de WOZ-waarde voldoen aan de gestelde voorwaarden.

[1] [NemiA monitor]
[2] Gemeente Arnhem (2025). Voortgangsrapportage NemiA – april 2025. Arnhem: Gemeente Arnhem.

- **Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL)**: Deze lening stelt particuliere woningeigenaren[3] in staat om energiebesparende en levensloopbestendige maatregelen te financieren. De lening wordt verstrekt in samenwerking met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en (voorheen) de Provincie Gelderland, en kent verschillende varianten, waaronder consumptieve leningen, hypothecaire leningen, verzilverleningen en maatwerkleningen.

[3] Kleine particuliere verhuurders met maximaal drie woningen in Arnhem komen ook in aanmerking.

3. Aanjaagfonds

Kader 3.1 Toelichting op de regeling

Inwoners van de gemeente Arnhem kunnen het Aanjaagfonds gebruiken voor het opstarten van duurzame initiatieven in hun wijk of buurt. De subsidie is bedoeld om de organisatie- en communicatiekosten vergoed te krijgen en om procesondersteuning te krijgen door een Aanjager (deskundige). De duurzame maatregelen zelf vallen niet onder de subsidie.

Bron: eigen tekst, gebaseerd op de website van de Gemeente Arnhem.

3.1 Aanleiding van de regeling

Deze regeling is gestart nadat binnen vier grote Arnhemse wijkinitiatieven, die allen onderdeel uitmaakten van het programma *Wijken van de Toekomst*, werd gemerkt dat er veel behoefte was aan ondersteuning bij bestaande en opstartende wijkinitiatieven. De regeling maakte in eerste instantie deel uit van het Europese Climate Active Neighbourhoods project. Het uitgangspunt van de regeling is dat in wijken en buurten collectieve initiatieven ontstaan voor het nemen van maatregelen voor verduurzaming die bijdragen aan het behalen van CO_2-reductie. De gemeente signaleerde dat deze initiatieven ondersteuning nodig hadden bij het vormgeven van het *proces* om gezamenlijk duurzame maatregelen uit te voeren. Hiermee wil de gemeente bestaande energie en samenwerkingen voor verduurzaming versterken.

3.2 Werking van de regeling

Figuur 3.1 Schematische weergave werkingsmechanisme Aanjaagfonds

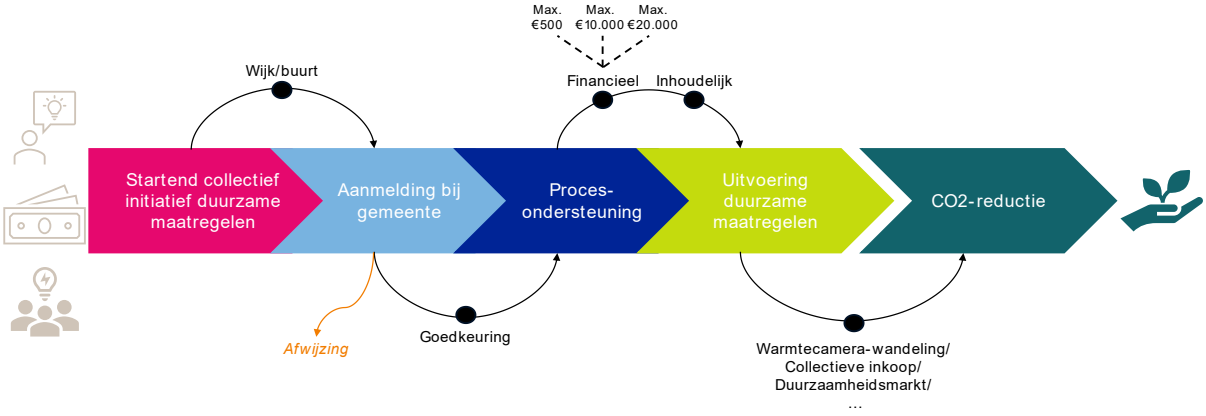

Bron: Eigen afbeelding op basis van de door de gemeente aangeleverde documentatie.

Het Aanjaagfonds richt zich – volgens door de gemeente aangeleverde documentatie en de website van de gemeente Arnhem – op collectieve initiatieven en streeft ernaar de bestaande drive die inwoners hebben voor verduurzaming te benutten en versterken (zogenaamde Duurzame Wijkinitiatieven). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen duurzame starters, duurzame doorzetters en duurzame volhouders. De drive is volgens gesprekspartners bijvoorbeeld ontstaan nadat – parallel aan de

start van het Aanjaagfonds – (landelijk) steeds meer aandacht kwam voor aardgasvrije wijken.4 De initiatieven doorlopen verschillende stappen:

1. De gemeente heeft financiële middelen en inhoudelijke kennis beschikbaar om in te zetten voor deze regeling. De aanwezigheid van potentiële Duurzame Wijkinitiatieven met motivatie voor duurzaamheidsmaatregelen is eveneens noodzakelijk voor het inzetten van deze regeling.
2. Een (potentieel) wijk- of buurtinitiatief meldt zich bij de gemeente. Eén van de initiatiefnemers neemt deze taak op zich; dit kan ook een rechtspersoon of een coöperatie zijn. Bij een startend initiatief is deze initiatiefnemer gemachtigd door ten minste één andere buurtgenoot. Bij reeds bestaande initiatieven moeten minimaal 30 (duurzame doorzetters) of 50 huishoudens (duurzame volhouders) deelnemen. Daarnaast wil de gemeente met de regeling ook bewoners bereiken in wijken waar deze initiatieven nog niet ontstaan zijn.
3. Na goedkeuring van de aanmelding bij de gemeente, ontvangt het initiatief subsidie. Met deze subsidie kunnen proces-, advies-, organisatie- en communicatiekosten worden gedekt. Een adviseur van de gemeente kijkt mee welke activiteiten nodig zijn om de doelstellingen van het initiatief te realiseren.
4. Door de ondersteuning van de gemeente is het initiatief in staat om de beoogde activiteiten (beter) uit te voeren.
5. De uitgevoerde activiteiten zijn naar verwachting effectief in het realiseren van CO_2-reductie.

De gemeente brengt deze regeling onder de aandacht van de initiatieven door het organiseren van wijkbijeenkomsten en het adverteren in wijkkranten. Het beleid richtte zich op 30 tot 60 aanvragen in de periode van 2018-2021. Voor 2020 en 2021 was in totaal €400.000,- beschikbaar en voor de periode van juli 2023 tot januari 2027 is een budget van €500.000 beschikbaar.

3.3 Observaties met betrekking tot effectiviteit

Deze regeling is effectief als het financieel of inhoudelijk ondersteunen van collectieve initiatieven in het organiseren van hun processen daadwerkelijk leidt tot reductie van CO2-emissies. Het onderzoeksteam heeft een aantal aannames opgesteld die voorwaardelijk zijn voor het bereiken van deze effectiviteit, deze komen voort uit een analyse van Figuur 3.1:

Aanname 1: de regeling bereikt de doelgroep, en wordt door de doelgroep benut.
Sinds de start van de regeling hebben 21 unieke wijkinitiatieven steun ontvangen, met een totale financiële toekenning van ruim €270.000. Een zeer beperkt aantal aanvragen is afgewezen, omdat deze niet realistisch bleken of een te sterk afwijkend bedrag aanvroegen ten opzichte van andere collectieven. De gemeente streeft er namelijk naar om de bedragen bij deze regeling enigszins gelijk te houden. De aanvragen zijn dus niet afgewezen door overbenutting van het budget. Het budget is dus niet uitgeput (zie ook alinea 3.2). In eerste instantie was het budget per initiatief

[4] Arnhem Aan (2022). Evaluatie van het Aanjaagfonds 2018-2022.

€25.000. Dit budget is later opgehoogd tot €40.000, met een maximum van €20.000 per actie van het initiatief. Ongeveer vier initiatieven hebben het maximale budget benut.

Uit gesprekken en aangeleverde gegevens over de initiatieven blijkt dat de bereikte groep vooral bestaat uit collectieven in 'duurdere' wijken, onder progressieve, theoretisch opgeleideinwoners. In de evalutie van 2022 wordt omschreven dat de aanvragers vooral komen uit wijken waar al kennis is over de energietransitie en waar sociale binding is.

Het begrote budget voor de regeling is gedurende de looptijd niet volledig uitgeput. Er is dus nog ruimte voor het vergroten van het bereik onder de doelgroep. In interviews is genoemd dat actieve promotie, bijvoorbeeld door het delen van succesverhalen, ook nieuwe initiatieven kan stimuleren om actie te ondernemen. Hierin ligt nog ruimte voor verbetering voor de gemeente.

Aanname 2: zonder procesondersteuning van een collectief initiatief voor verduurzaming is het minder waarschijnlijk dat het collectief daadwerkelijk overgaat tot het uitvoeren van duurzame maatregelen.
De regeling is op initiatief van de Aanjagers geëvalueerd in 2022. De evaluatie daarvoor vond plaats in 2019. In 2019 gaf 70% van de Duurzame Wijkinitiatieven aan dat de plannen zonder het Aanjaagfonds niet waren gelukt. 30% noemde dat de uitgevoerde plannen minder effectief waren geweest. Ook wordt genoemd dat Wijkinitiatieven breder en sterker zijn geworden: volgens deelnemende respondenten behalen de Wijkinitiatieven met collectieve inkoopacties een (relatief hoge) deelnamegraad van 25%. In 2022 gaven zelfs alle Wijkinitiatieven aan dat de plannen zonder het Aanjaagfonds niet waren gelukt.

De kracht van de regeling zit hem volgens interviewrespondenten van de evaluatie in 2019 in de inhoudelijke ondersteuning van de regeling. Door het Duurzame Wijkinitiatief te helpen in de vormgeving van de samenwerking komt dit collectief eerder tot uitvoering en wordt de drempel tot samenwerking verlaagd. Dit wordt ondersteund door het stimuleren en faciliteren van kennisdeling tussen de collectieven, waardoor zij minder zelf 'het wiel' hoeven uit te vinden. Ook in de evaluatie van 2022 wordt de rol van de Aanjagers die ondersteuning biedt aan de initiatieven als positief ervaren. Het feit dat de Aanjagers vaak uit Arnhem komen, zorgt voor extra lokale binding. In de Voortgangsrapportage (2024) is geen update van bovengenoemde cijfers gegeven.

Aanname 3: de Duurzame Wijkinitiatieven voeren de voorgenomen duurzame maatregelen daadwerkelijk uit.
Om te zorgen voor CO_2-reductie, is het belangrijk dat niet alleen het voorbereidingsproces goed wordt vormgegeven, maar dat ook de uitvoering van de plannen daadwerkelijk plaatsvindt. De evaluatie van 2022 geeft aan dat dit gebeurd is.

Aanname 4: de duurzame maatregelen die de collectieven in Arnhem kiezen, dragen daadwerkelijk bij aan het behalen van CO_2-reductie.

Van de 21 wijkinitiatieven zijn 9 gefocust op activiteiten voor klimaatadaptatie, en 8 op activiteiten voor duurzame energie. Een aantal initiatieven richt zich ook op duurzame mobiliteit. In de evaluatie van 2022 wordt hier een verdere specificatie van gegeven. Het rijkt te ver om deze specificatie in zijn geheel over te nemen in deze effectmeting. Een voorbeeld van een plan van een collectief is de gezamenlijke inkoop van zonnepanelen. In de monitor van NemiA wordt genoemd dat het aantal zonnepanelen in Arnhem stijgt, en dat dit onder andere te danken is aan collectieve initiatieven.

In tijden van netcongestie kan de vraag opkomen of het plaatsen van zonnepanelen of warmtepompen een effectieve en wenselijke keuze is. De gemeente Arnhem geeft in de voortgangsrapportage van NemiA (15 april 2025) aan dat de doelstellingen voor zonne-energie in 2023 ruimschoots gehaald zijn.[5] Toch is er nationaal gezien – en ook in Arnhem – over het algemeen nog steeds meer duurzame elektriciteit nodig om te kunnen voorzien in de gehele elektriciteitsvraag.[6] Het is dus relevant om te werken aan duurzame elektriciteit, maar parallel daaraan maatregelen te treffen zodat deze het net niet overbelasten.[6]

Tussen de gemeente Arnhem en Alliander zijn in april 2025 afspraken gemaakt. Collectieve initiatieven kunnen hier een relevante invulling aan geven.[7] Een voorbeeldcasus die hierbij genoemd wordt, gaat over een wijk die gezamenlijk energie opgewekt via zonnepanelen en overtollige energie opslaat in een grote buurtbatterij. Zo wordt netcongestie juist verminderd, terwijl de verduurzaming van de elektriciteitsbehoefte wel wordt vormgegeven.[7]

De relevantie van de plannen voor klimaatadaptatie is eveneens goed te onderbouwen. Arnhem ligt op een plek waar in relatieve zin veel hittestress is ten opzichte van andere delen in Nederland.[8] De gemeente werkt aan een plan om hittestress aan te pakken. Daarnaast heeft Arnhem in 2024 nog last gehad van wateroverlast door noodweer. Hierop voorbereid zijn, door maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie, wordt daarom in toenemende mate relevant.[8]

De gemeente stuurt zelf niet actief op specifieke maatregelen. Dit is vanaf het begin van de regeling zo, maar het kiezen van specifieke technologieën zou volgens gesprekspartners wel zinvol kunnen zijn. Door het delen van best practices en het benadrukken van de sterke en zwakke kanten van een oplossing, kunnen de gemotiveerde inwoners die met elkaar een collectief vormen, gestimuleerd worden om hun oplossing zo duurzaam mogelijk vorm te geven.[8] In het gesprek met de ambtenaren wordt onderschreven dat het verder specificeren van wenselijke oplossingen kansen kan bieden voor verdere versterking van de regeling.

Aanname 5: de inzet op lokale initiatieven door middel van een regeling is onderschreven effectief in het behalen van CO_2-reductie.

[5] Gemeente Arnhem (2025). Voortgangsrapportage NemiA – april 2025. Arnhem: Gemeente Arnhem.
[6] Netbeheer Nederland (2024). Monitor Netcapaciteit Elektriciteit. Den Haag: Netbeheer Nederland.
[7] Alliander & Gemeente Arnhem (2025). Samenwerkingsafspraken duurzame energievoorziening en netcapaciteit. Arnhem: Alliander.
[8] Klimaatadaptatienederland.nl (2024). Hittestress en wateroverlast in stedelijke gebeiden: casus Arnhem. Rijksoverheid.

De gemeente geeft in haar monitor aan dat collectieven een bijdrage leveren aan het plaatsen van meer zonnepanelen in de gemeente. Ook in literatuur wordt de kracht van lokale, gemeenschappelijke initiatieven onderschreven. De collectieven bieden een aantal voordelen:

- Versterkt bewustzijn van en motivatie voor de energietransitie.[9]
- Extra inzichten van de betrokken inwoners, bijvoorbeeld in de vorm van managementvaardigheden die zij op hun eigen werkplekken opdoen.[9]
- Extra inzet van menskracht die zelf het initiatief neemt om bij te dragen.[9]
- Versterking van de sociale aspecten van de gemeenschap.[9]

De relevantie van deze initiatieven wordt ondersteund door het feit dat diverse uitvoerende organisaties ingezet blijven inzetten op lokale initiatieven. Zie bijvoorbeeld *Alliantie Waterkracht, HIER* en *RVO* die buurtinitiatieven stimuleren en ondersteunen.

3.4 Analyse

Het is aannemelijk dat het ondersteunen van Duurzame Wijkinitiatieven via het Aanjaagfonds bijdraagt aan het reduceren van CO2-reducties. Dit zien we terug in de volgende resultaten:

- De gemeente Arnhem kent collectieve initiatieven die gemotiveerd zijn om te werken aan duurzame maatregelen.
- Een aantal van deze initiatieven meldt zich aan bij de gemeente Arnhem voor financiële of inhoudelijke procesondersteuning.
- De meeste initiatieven geven aan dat het zonder deze initiatieven niet of in mindere mate mogelijk zou zijn geweest om de maatregelen uit te voeren.
- Er zijn een aantal voorbeelden gegeven van initiatieven die daadwerkelijk tot het uitvoeren van de maatregelen zijn overgegaan.
- Het is waarschijnlijk dat de genoemde maatregelen, zoals opwek van duurzame energie of versterken van klimaatadaptatie, leiden tot CO_2-reductie.
- Het stimuleren van collectieven is een theoretisch en praktisch onderschreven concept om bewustwording in de energietransitie te vergroten, duurzame maatregelen aan te jagen en extra krachten in te kunnen zetten voor de energietransitie.

Met deze regeling zet de gemeente Arnhem financiële middelen en inhoudelijke kennis in om collectieve initiatieven te ondersteunen bij het uitvoeren van hun voorgenomen duurzame maatregelen. De regeling bereikt hiervoor de doelgroep, maar put de budgetten niet uit en zet ook niet actief in op promotie van de regeling. Op basis hiervan verwachten we dat het doelgroepbereik kan worden vergroot door succesverhalen breder te delen. Een voorwaarde hiervoor is dat ook voldoende menskracht aanwezig is binnen de gemeente. Zeker bij inhoudelijke ondersteuning wordt hier veel van gevraagd.

[9] Hoppe, T., Coenen, F., & Bekendam, M. (2019). Local climate initiatives: The emergence, development and governance of local low-carbon energy initiatives. Energy, Sustainability and Society, 9(1), 1-19.

Er zijn ook enkele kwetsbaarheden in de monitoring van deze regeling. Een duidelijke, publieke monitor ontbreekt: de regeling wordt uitsluitend bij verlening geëvalueerd. In de regeling zelf wordt ten slotte niet gestuurd op het type maatregelen dat genomen wordt, en wordt geen effectanalyse van de te nemen maatregelen uitgevoerd met de ondersteuning.

4. Subsidie Eigen Woning Aanpak (SEWA)

Kader 4.1 Toelichting op de regeling

De SEWA is een subsidie om de leefbaarheid in kwetsbare wijken te verbeteren, door woningen van particuliere eigenaren te isoleren en andere maatregelen te treffen om woningen toekomstbestendiger te maken. De gemeente neemt een actieve houding aan door in aanmerking komende huishouden te benaderen en te begeleiden in het gehele proces.

Bron: eigen tekst, op basis van de website van de gemeente Arnhem.

4.1 Aanleiding van de regeling

De leefbaarheid in enkele Arnhemse wijken staat onder druk. Met een financiële bijdrage uit het Volkshuisvestingfonds van het Rijk kunnen gemeenten en regio's investeren in de leefbaarheid en verduurzaming in deze kwetsbare gebieden. Verduurzaming vormt een belangrijk onderdeel van deze plannen, omdat dit bijdraagt aan lager energieverbruik, een toekomstbestendige woningvoorraad en daarmee een betere bestaanszekerheid.

4.2 Werking van de regeling

Figuur 4.1 Schematische weergave werkingsmechanisme SEWA

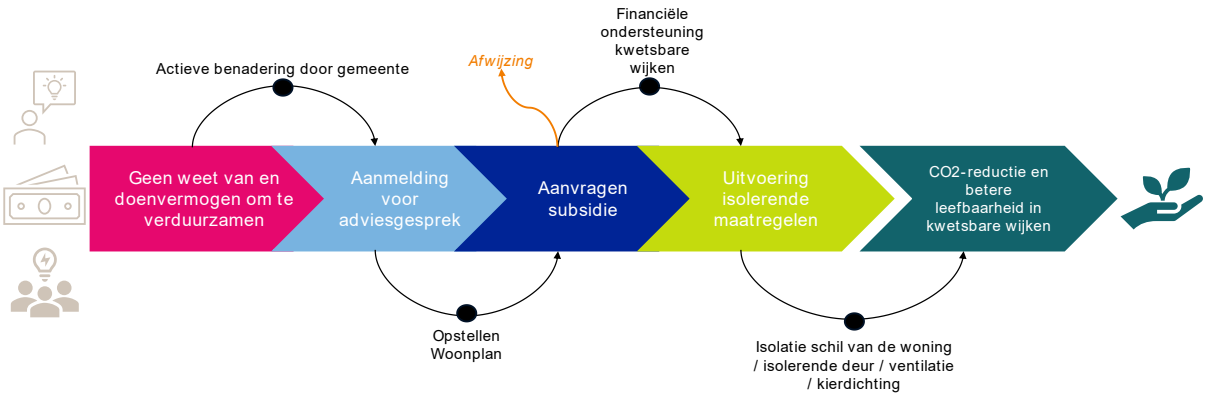

Bron: Eigen afbeelding op basis van de door de gemeente aangeleverde documentatie.

Het werkingsmechanisme van de regeling is als volgt (zie Figuur 4.1):

1. Een woningeigenaar in een van de geselecteerde Arnhemse wijken heeft geen kennis of financiële middelen beschikbaar voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen.
2. De woningeigenaar wordt actief benaderd door de gemeente, bijvoorbeeld via een flyer.
3. De woningeigenaar meldt zich – op basis van de benadering van de gemeente of op eigen initiatief – aan voor een adviesgesprek, waarbij een Woonplan wordt opgesteld.
4. De woningeigenaar kiest al dan niet om een subsidie aan te vragen voor de isolatiemaatregelen.
5. De maatregelen worden uitgevoerd.

6. Door uitvoering van de maatregelen wordt energie bespaard en uiteindelijk CO2-reductie bewerkstelligd.

De doelgroep bestaat uit ongeveer 7000 matig tot slecht geïsoleerde woningen binnen vijf geselecteerde wijken in Arnhem-Oost, namelijk:

- Geitenkamp
- Malburgen
- KlarendalKlarendal
- Arnhemse Broek
- Presikhaaf.

Hierbij gaat het specifiek om woningen die gebouwd zijn voor 1983. Om in aanmerking te komen moeten minimaal twee en maximaal vier maatregelen worden uitgevoerd.10 Per type woning en ingezette technologie geldt een eigen, maximaal subsidiebedrag. In buurten of straten waar vergelijkbare woningen staan, of woningen van een corporatie, wordt en collectieve aanpak voorgesteld. Verder mag de WOZ-waarde niet hoger zijn dan €405.000 (2025), gelijk aan de Betaalbaarheidsgrens, en moet de woningeigenaar bereid zijn een eigen bijdrage te doen. Deze eigen bijdrage kan eventueel worden ingevuld met subsidies vanuit het Rijk, zoals de ISDE of met een duurzaamheidslening, zoals de Energiebespaarlening van het Warmtefonds of de gemeentelijke Toekomstbestendig Wonen Lening.

Het subsidieplafond bedraagt €8 miljoen voor de periode tot 1 augustus 2027. De gemeente heeft middelen hiervoor ontvangen vanuit het Volkshuisvestingsfonds van het Rijk, specifiek vanuit het nieuwe programma "Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid". In totaal is er €50 miljoen beschikbaar, wat voor een groot deel via tranches beschikbaar wordt gesteld. Tot juni 2025 zijn 490 woningen verduurzaamd of bijna verduurzaamd. Een klein deel is nog in uitvoering. Bewoners van ca. 900 adressen verkeren momenteel in verschillende fasen voorafgaand aan een SEWA-subsidie aanvraag. Daarvan wordt verwacht dat ca. 450 adressen nog in 2025 een aanvraag indienen. Om subsidie te verkrijgen, moeten minimaal twee isolatiemaatregelen worden getroffen die volgens het Woonplan – dat als onderdeel van de regeling wordt opgesteld – de grootste energetische impact hebben.11 Minimaal een van deze maatregelen moet een maatregel aan de schil van de woning betreffen. De maatregelen moesten in eerste instantie zorgen voor een verbetering van drie stappen in het energielabel, maar deze voorwaarde is in een latere fase omgezet in het aantal vereiste maatregelen (inspanning) in plaats van het aantal labelstappen (resultaat).

4.3 Observaties met betrekking tot effectiviteit

Deze regeling is effectief als de geboden ondersteuning daadwerkelijk leidt tot reductie van CO2-emissies. Hiervoor geldt een aantal aannames, die door het onderzoeksteam afgeleid zijn uit Figuur 4.1:

[10] Tot 1 februari 2024 werden andere eisen gehanteerd, gericht op het energielabel. De aanpassing volgt uit het onderzoek van Witteveen+Bos (2023).
[11] Hierbij gaat het om de volgende maatregelen: isolatie schil van de woning (bouwdelen gevel, spouw, vloer, dak, glas. Isolatie van één bouwdeel is één maatregel), isolerende deur, ventilatie (inclusief eventuele asbestonderzoek en verwijdering), kierdichting.

Aanname 1: de regeling bereikt de doelgroep.

De doelgroep van deze regeling kenmerkt zich volgens gesprekspartners door meer afstand tot de overheid in algemene zin. Het vraagt dus om tijd en geduld om de doelgroep te bereiken en hen ervan te overtuigen dat het relevant is om deel te nemen aan de regeling. Het budget is niet uitgeput en het vraagt om actieve inspanning van de gemeente om hier wel voor te zorgen. Inzet op het bereiken van een collectief, zoals een hele buurt of straat, helpt hierbij. Makkelijker worden woningeigenaren bereikt die sociaalmaatschappelijk aan de 'bovenkant' zitten binnen de beoogde wijken. Zij kunnen ook deelnemen aan de regeling en doen dit ook. De beoogde doelgroep wordt minder goed bereikt, terwijl de regeling juist voor sociaal zwakkeren de grootste impact kan maken.

Gesprekspartners geven de volgende cijfers bij het doelgroepbereik:

- 490 van de 3500 adressen waarvoor subsidie mogelijk is gemaakt, hebben deze daadwerkelijk subsidie ontvangen.
- Met 900 adressen is contact gelegd.
- VvE's beslaan 60% van de 900 adressen waar contact mee is. Van het collectieve cluster waar nu mee gewerkt wordt, heeft meer dan 25% van de adressen zich aangemeld.

Aanname 2: het actief benaderen van de doelgroep door de gemeente ondersteunt de effectiviteit van de regeling.

In 2024 heeft TNO onderzoek gedaan naar de kenmerken van effectieve energiehulp in Nederland. Uit dit onderzoek blijkt dat energiehulp een positief effect kan hebben op de leefsituatie van bewoners. Het draagt bij aan het verbeteren van het wooncomfort, de gezondheid en het verminderen van financiële zorgen over de energierekening.[12] TNO benoemt hierbij een aantal factoren die de effectiviteit van energiehulp versterken. Zo is het belangrijk dat de energiehulp lokaal is ingebed en bij voorkeur gedurende langere tijd (meer dan vijf jaar) beschikbaar blijft. Meerdere en langdurige huisbezoeken door energiehulpen blijken een positieve invloed te hebben op het wooncomfort en de fysieke gezondheid van bewoners, en stimuleren bovendien duurzaam gedrag.[12]

Daarnaast blijkt dat energiehulporganisaties die werken met vrijwilligers en arbeidskrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt niet alleen het wooncomfort en de gezondheid van bewoners verbeteren, maar ook financiële zorgen kunnen verminderen. Een effectieve aanpak vraagt bovendien om samenwerking met woningcorporaties en een gerichte werving van kwetsbare huishoudens.[12]

In interviews met betrokkenen kwam naar voren dat wantrouwen van bewoners richting overheidsinitiatieven een belangrijke drempel vormt voor het accepteren van hulp. Dit onderstreept de noodzaak van een langdurige en zorgvuldige aanpak om vertrouwen op te bouwen en daadwerkelijk impact te kunnen maken.[12]

[12] TNO (2024). Kenmerken van effectieve energiehulp in Nederland.

Wel plaatst het Centraal Planbureau (CPB) een kanttekening bij het financiële effect van energiehulp: afhankelijk van de woningkenmerken kan dit netto zowel positief als negatief uitpakken.[13] Omdat de investering via de SEWA voor inwoners relatief laag is, en een besparing op een (stijgende) gasprijs wel realistisch is, wordt verwacht dat de SEWA een positief inkomenseffect heeft op de doelgroep.

Aanname 3: Het opstellen van Woonplannen helpt om een betere inschatting te maken van benodigde maatregelen.

Woonplannen zijn in gebruik genomen door verschillende gemeenten en organisaties. De website Het Woonplan rapporteert positieve ervaringingen vanuit bijvoorbeeld de regio Friesland, waar meer dan 80% van de woningeigenaren naar aanleiding van het opstellen van het Woonplan aan de slag is gegaan met verduurzaming van de woning. Zij rapporteren meer inzicht in de te nemen maatregelen.[14]

Aanname 4: zonder de subsidie of ondersteuning waren de isolerende maatregelen niet genomen.

Volgens het Centraal Planbureau (CPB), dat zich baseert op berekeningen van De Nederlandsche Bank, kost het gemiddeld €35.000 om een woning met energielabel G op te waarderen naar label B.[15] Uit hun analyse blijkt dat meer dan 90% van de woningeigenaren deze investering in principe zelf zou kunnen financieren, vanuit eigen spaargeld of via een lening of verhoging van de hypotheek.[15] Toch wijzen zij erop dat dergelijke investeringen kunnen leiden tot hogere netto-maandlasten, wat de bereidheid tot verduurzaming onder woningeigenaren mogelijk belemmert.

Daarnaast blijkt dat met name woningeigenaren met een slechtere financiële positie vaak onvoldoende kennis hebben van de mogelijkheden om hun woning te verduurzamen. Dit werd al eerder aangetoond door De Hypotheker in 2019.[16] Het gebrek aan inzicht in financieringsopties en energiemaatregelen vormt voor deze groep een aanvullende barrière om tot actie over te gaan.

De gemiddelde WOZ-waarde in Nederland is €379.000 (peildatum 1 januari 2024).[17] Bij de SEWA is een maximum gesteld op de Betaalbaarheidsgrens, wat overeenkomt met een WOZ-waarde van de betreffende woning van €390.000 (2024, €405.000 in 2025). Woningeigenaren met een net bovengemiddelde WOZ-waarde komen dus in aanmerking voor de regeling. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat de gemiddelde WOZ-waarde van een woning in de gemeente Arnhem in 2024 €336.290 was.[18]

Aanname 5: de isolatie is in de doelgroepwijken daadwerkelijk verbeterd

Het bereik van deze aanname is moeilijk exact te meten. Onderstaand staat een analyse op basis van 'de Staat van de Stad van Arnhem' en cijfers van het CBS met betrekking tot energieverbruik, aardgasverbruik en een geldig energielabel B.

[13] Centraal Planbureau (2024). Bredewelvaartsanalyse van woningisolatie. Den Haag: CPB.
[14] Het Woonplan. (z.d.). Ervaringen van bewoners en uitvoerders met Het Woonplan.
[15] Centraal Planbureau (2024). Analyse woningverduurzaming en financierbaarheid woningeigenaren. Den Haag: CPB.
[16] De Hypotheker (2019). Onderzoek verduurzamingskennis onder woningeigenaren. Rotterdam: De Hypotheker.
[17] CBS (2024). Gemiddelde WOZ-waarde per gemeente, peildatum 1 januari 2024. Centraal Bureau voor de Statistiek.
[18] Van Sonsbeeck Makelaars. (z.d.). Lokale woningmarkt trends in Arnhem.

Tabel 4.1 Overzicht van woningkenmerken in de wijken binnen de doelgroep van de SEWA.

Wijk	Aandeel huizen met energielabel B (2017/2022)	Elektriciteitsverbruik in kWh/jaar (2017/2022)	Aardgasverbruik in m^3 per jaar(2017/2022)
Geitenkamp	5,7%/10,6%	2.210/2.050 (-7%)	1.190/970 (-18%)
Presikhaaf-West	15,2%/13,8%	2.270/2.220 (-2%)	780/590 (-24%)
Presikhaaf-Oost	7,3%/7,5%	2.440/2.350 (-3,6%)	1.010/810 (-20%)
Malburgen-Oost (Noord)	24,7%/7,1%	2.540/2.360 (-7%)	1.130/900 (-20)
Malburgen-Oost (Zuid)	5,4%/8,0%	2.260/2.200 (-3%)	1.120/740 (-34%)
Malburgen-West	15,2%/4,9%	2.400/2.230 (-3%)	940/780 (-17%)
Arnhemse Broek	10,7%/5,7%	2.220/2.180 (-2%)	1.150/880 (-23%)
Klarendal	13,4%/11,1%	2.160/1.960 (-5%)	1.110/880 (-21%)

Bron: eigen tabel op basis van de cijfers op de Staat van de Stad van de gemeente Arnhem.

Het verschil in energielabel wordt mede verklaard door het aantal energielabels dat afgegeven is. Hierdoor vallen er dus moeilijk conclusies aan te verbinden. Het aardgasverbruik in de wijken is wel aanzienlijk gedaald. Het elektriciteitsverbruik in mindere mate, wat mogelijk verklaard wordt doordat de focus ligt op isolatie, wat vooral effect heeft op warmte (en dus aardgas). Dit geeft aan dat er in de genoemde periode wel degelijk een effect is geweest op het warmteverbruik middels aardgas in de betreffende wijken. De gemiddelde reductie van aardgasverbruik in de gemeente Arnhem is 23%. Het feit dat een aantal wijken uit de doelgroep onder dit gemiddelde liggen terwijl zij wel een relatief hoog verbruik hebben, laat zien dat extra stimulans in de vorm van financiën of extra motivatie in deze wijken relevant kan zijn.

Aanname 6: het uitvoeren van isolatiemaatregelen is effectief voor de reductie van CO_2-uitstoot.

Het Centraal Planbureau (CPB) wijst erop dat isolatiemaatregelen een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de CO_2-uitstoot.[19] Doordat isolatie het energieverbruik vermindert – met name het gebruik van aardgas – daalt ook de uitstoot van broeikasgassen. Naast milieuwinst kan isolatie volgens het CPB ook het woongenot verhogen, bijvoorbeeld door een constantere binnentemperatuur en minder tocht.[19]

[19] Centraal Planbureau (2024). Bredewelvaartsanalyse van woningisolatie. Den Haag: CPB.

De effectiviteit van isolatiemaatregelen in termen van CO_2-reductie is mede afhankelijk van de kwaliteit van de uitvoering. Slecht aangebrachte isolatie kan het beoogde effect sterk verminderen. Uit interviews blijkt dat sommige gemeenten hierop actief toezicht houden door uitsluitend te werken met geselecteerde aannemers die de maatregelen mogen uitvoeren. Dit draagt bij aan het waarborgen van de kwaliteit en de daadwerkelijke impact van de getroffen maatregelen.

4.4 Analyse

Met de SEWA ondersteunt de gemeente Arnhem huishoudens in vijf relatief kwetsbare wijken in Arnhem bij het uitvoeren van duurzame maatregelen, zoals isolatie. Hiermee kunnen positieve labelstappen worden gezet in huizen met een laag energielabel. Met deze regeling worden diverse huishoudens bereikt, maar een groot deel van de doelgroep ontbreekt nog. De gemeente zet actief in op het bereiken van deze groep, maar geeft ook aan dat het lastig is of kan zijn om vertrouwen te winnen. Het specifiek richten van initiatieven op collectieven – zoals VvE's en hele straten – helpt hierbij.

Het opstellen van een Woonplan en het aanbieden van aannemers helpt om te kiezen voor effectieve maatregelen en een goede uitvoering van deze maatregelen. Zo zijn de gekozen maatregelen naar verwachting effectief om de woningen energiezuiniger te maken. Het gedaalde aardgasverbruik is een indicatie van de effectiviteit van de genomen maatregelen. Ook de voorgenomen of gerealiseerde labelstappen van de deelnemende huishoudens laat zien dat het waarschijnlijk is dat de doelgroep door deze subsidie bijdraagt aan CO_2-reductie. Zij komen immers te wonen in een energiezuiniger huis. Daarnaast is het waarschijnlijk dat ze hierdoor ook meer woongenot ervaren.

Een kwetsbaarheid in deze subsidie ligt in de vraag wat de oorzaak is van het feit dat een deel van de bereikte doelgroep de maatregelen nog niet heeft genomen. Is dit te wijten aan financiële mogelijkheden, bewustzijn of prioriteit? De maximale WOZ-waarde van de (koop)woningen die in aanmerking komen voor de subsidie is voor Arnhemse en landelijke begrippen bovengemiddeld. Het is dus de vraag of de groepen die de maatregelen niet nemen, hier vooral het geld niet voor hebben of dit niet als prioriteit zien. Daarbij kan ook een rol spelen dat de regeling nog maar relatief kort in werking is ten opzichte van de totale looptijd van tien jaar. In dit onderzoek kon deze vraag niet beantwoord worden. Als blijkt dat de groepen voldoende middelen, maar vooral geen prioriteit leggen bij het nemen van duurzaamheidsmaatregelen, rijst de vraag of een woningeigenaar deze maatregelen ook met minder subsidie had genomen. In dit geval zou een actieve benadering van de gemeente gecombineerd met een kleinere subsidie wellicht volstaan voor het nemen van maatregelen. Voor huishoudens met een lager inkomen kan gelden dat de subsidie alsnog tekort schiet.

5. Toekomsbestendig Wonen Leningen (TWL)

Kader 5.1 Toelichting op de regeling

De Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL) van de gemeente Arnhem ondersteunt woningeigenaren en particuliere verhuurders met maximaal drie woningen bij het financieren van duurzame en levensloopbestendige woningverbeteringen. De lening kan worden ingezet voor maatregelen zoals isolatie, zonnepanelen, warmtepompen en aanpassingen om langer zelfstandig thuis te wonen. Aanvragen worden beoordeeld door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn), waarna het leenbedrag in een bouwdepot wordt gestort. Voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's) zijn er specifieke leningsmogelijkheden met een rente van 1,8% en een looptijd tot 25 jaar, afhankelijk van het aantal appartementen. De regeling was in de eerste periode mede mogelijk dankzij samenwerking met de Provincie Gelderland en is bedoeld om de verduurzaming van Arnhemse woningen te versnellen.

Bron: eigen tekst, op basis van de website van de gemeente Arnhem.

5.1 Aanleiding van de regeling

De Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL) in Arnhem is een gemeentelijke regeling die particuliere woningeigenaren ondersteunt bij het financieren van maatregelen om hun woning te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. De regeling is voortgekomen uit de oorspronkelijke duurzaamheidslening, een revolverend fonds dat werd gevuld door de provincie en de gemeente (elk voor 50%). In de loop van de tijd is het doel verbreed van uitsluitend energiebesparing naar een combinatie van verduurzaming en maatregelen die het wooncomfort en de levensloopbestendigheid vergroten. Omdat de financiële middelen vanuit de provincie uitgeput waren, is de regeling gecontinueerd met uitsluitend middelen uit de gemeente.

Met de TWL kunnen woningeigenaren geld lenen tegen aantrekkelijke voorwaarden om energie- en levensloopbestendige maatregelen uit te voeren. Voorwaarde voor het verkrijgen van een lening is dat er altijd ten minste één energiemaatregel wordt uitgevoerd. De regeling ondersteunt ook andere maatregelen, zoals het verwijderen van asbest, sloop van verouderde bijgebouwen en aanpassingen voor ouderen of mensen met een beperking, mits deze worden gecombineerd met een energiemaatregel. De lijst van maatregelen die in aanmerking komen, is opgenomen in de regeling zelf.

De TWL draagt bij aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van klimaat en zorg. Enerzijds ondersteunt de regeling NemiA. Anderzijds sluit het aan bij het programma Zorg Dichterbij, dat inzet op het langer zelfstandig thuis kunnen wonen van ouderen.

De regeling is toegankelijk voor diverse doelgroepen, waaronder ouderen en huishoudens met een lager inkomen, die mogelijk elders geen lening kunnen krijgen. Vanwege het uitgeputte provinciale budget wordt de regeling inmiddels volledig gefinancierd door de gemeente, met een verhoogd budget van €1,5 miljoen voor particuliere aanvragers. Voor Verenigingen van

Eigenaren (VvE's) is er sinds begin juli 2025 geen budget meer beschikbaar van het oorspronkelijke gemeentelijke budget van €10 miljoen. Een voorstel voor nieuw budget is in voorbereiding.

5.2 Werking van de regeling

Figuur 5.1 Schematische weergave werkingsmechanisme TWL

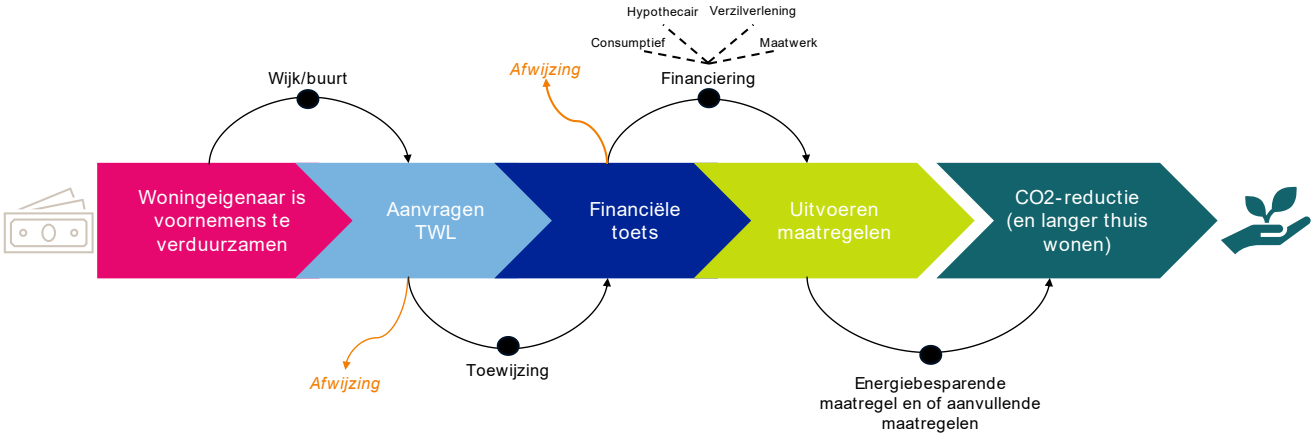

Bron: Eigen afbeelding op basis van de door de gemeente aangeleverde documentatie.

Bij de TWL melden woningeigenaren die voornemens zijn hun woning te verduurzamen zich bij de gemeente. De woningeigenaren vragen de TWL aan en de gemeente wijst deze aanvraag toe of keurt deze af. De regeling wordt na een financiële toets uitgegeven door de SVN. Er zijn dan vier soorten leningen mogelijk:

1. Consumptieve lening. Met deze lening kunnen aanvragers €2500-€30.000 euro aanvragen. De rente is 1.6%. Dit betreft een annuïtaire lening. De maximale leeftijd van de aanvrager is 75 jaar.
2. Hypothecaire lening. Bij deze lening is het aanvraagbedrag tussen €2500 en €50.000 met een rentepercentage van 1,6%, maar de rente is 1.8% bij een looptijd van 20 jaar. Er is ook geen maximale leeftijdsgrens en de lening kent afsluitkosten van €850.
3. Verzilverlening. Bij deze lening is het uitgangspunt dat de overwaarde van een woning wordt gebruikt om de woning toekomstbestendig te maken, tot een bedrag van 80% van de WOZ-waarde. De rente is 1,7%. De leeftijd van de aanvrager is minimaal 10 jaar vóór de wettelijke AOW-leeftijd en er is geen maximum leeftijd. De afsluitkosten bedragen €500.
4. Maatwerklening. Bij deze lening kunnen aanvragers €2500-€50.000 aanvragen via een hypothecaire lening. De rente is 1,7% en kan alleen ingezet worden als een aanvrager niet in aanmerking komt voor één van de andere regelingen. De afsluitkosten bedragen €950 en de leeftijdsgrens is minimaal 18 jaar. De afsluitkosten zijn in de lening mee te financieren, maar bedragen tussen 38% bij een lening van €2500 en 2% bij een lening van €50.000. Dit kan – zeker bij kleinere leningen – ontmoedigend werken.

Met de financiering kunnen de maatregelen worden uitgevoerd. Hierover wordt verantwoording afgelegd bij de SVN.

Er is een aantal algemene voorwaarden voor de TWL:

- Het adres waarvoor de lening wordt aangevraagd, is van een bestaande woning (dus niet in de bouwfase) in de gemeente Arnhem.
- De aanvrager is eigenaar of verhuurder van de woning. Een eventuele verhuurder verhuurt maximaal 3 woningen.
- Er mag nog niet gestart zijn met het treffen van de maatregelen.
- Met de lening wordt tenminste één energiemaatregel verplicht.
- Voor de regeling is een afgebakende lijst maatregelen opgenomen waar de lening voor gebruikt kan worden.
- Voor een deel van de leningen geldt een voorwaarde gebaseerd op leeftijd.
- Als een aanvrager niet in aanmerking komt vanwege afwijzing bij SvN, wordt gekeken of de aanvrager in aanmerking komt voor een maatwerkoplossing.

5.3 Observaties met betrekking tot effectiviteit

Deze regeling is effectief als de geboden ondersteuning daadwerkelijk leidt tot reductie van CO2-emissies. Een aantal aannames ligt hieraan ten grondslag, die het onderzoeksteam afgeleid heeft uit Figuur 5.1:

Aanname 1: de TWL bereikt de doelgroep en wordt voldoende benut.
Om de doelgroep van de Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL) te bereiken, wordt actief gecommuniceerd via verschillende kanalen. Denk hierbij aan nieuwsberichten, artikelen in de lokale krant, informatievoorziening via wijkgerichte energieloketten, buurtgesprekken en inzet van energiecoaches. Vooral buurtgesprekken blijken effectief: deze leiden volgens gesprekspartners zichtbaar tot een toename van het aantal aanvragen.

Sinds de invoering van de regeling is het bereik duidelijk zichtbaar. Tussen 2021 en 2024 zijn ongeveer 760 aanvragen ingediend, goed voor een totaal leenbedrag van circa €9,5 miljoen. Hoewel het aantal aanvragen recentelijk iets is afgenomen, is het gemiddelde leenbedrag juist gestegen. Dit hangt samen met de toename van investeringen in duurdere verduurzamingsmaatregelen, met name op het gebied van isolatie. Hierdoor raakt de beschikbare leencapaciteit van de regeling geleidelijk uitgeput.

Ter vergelijking: tot 2018 werden circa 350 woningeigenaren bereikt. In de afgelopen vier jaar zijn meer dan 1.000 woningen verduurzaamd met behulp van de TWL. De regeling blijft in de toekomst beschikbaar, en de verwachting is dat de provincie weer met cofinanciering gaat bijdragen. Hiermee blijft de TWL een toegankelijk instrument voor zowel particuliere woningeigenaren als Verenigingen van Eigenaars (VvE's) die hun woning(en) willen verduurzamen.

Aanname 2: de bereikte doelgroep had de maatregelen niet genomen zonder de gefaciliteerde lening.

De TWL is gericht op woningeigenaren die hun woning willen verduurzamen, maar daar zonder financiële ondersteuning niet toe in staat zijn. Gesprekspartners geven aan dat de mogelijkheid tot financiering via deze regeling voor een aanzienlijk deel van de gebruikers doorslaggevend is om daadwerkelijk verduurzamingsmaatregelen te nemen.

De gemeente mag geen inkomenspolitiek voeren en kan dus niet direct selecteren op financiële draagkracht. Wel kan zij ervoor zorgen dat de regeling minder aantrekkelijk wordt voor huishoudens buiten de doelgroep, bijvoorbeeld door het koppelen van een rente aan de lening. Deze rente, die doorgaans tussen de 1,6% en 1,8% ligt, kan een ontmoedigende werking hebben op woningeigenaren die zelf over voldoende financiële middelen beschikken. Voor hen is het vaak voordeliger om te investeren met eigen spaargeld, ook gelet op de (positieve) spaarrentes van 1,25% tot 1,5% ten tijde van het onderzoek (22 mei) bij de meeste grote banken.

De verwachting is dat een groep gebruikers over voldoende spaargeld beschikt, maar desondanks gebruikmaakt van de TWL. Zij kunnen bewust kiezen voor het afsluiten van een goedkope lening, in plaats van het inzetten van eigen middelen, maar hier kunnen meer redenen voor zijn. In de meer kwetsbare wijken zijn relatief weinig aanvragen. Uit interviews blijkt dat dit in lijn is met de verwachtingen, omdat inwoners in kwetsbare wijken met een inkomen tot €60.000 goedkoper gebruik kunnen maken van de Energiebespaarlening uit het Warmtefonds, met gunstigere voorwaarden. Bovendien geldt in deze wijken de SEWA-subsidie, welke een lage eigen bijdrage kent, waardoor een lening minder vaak nodig zal zijn.

De wijken waar de meeste aanvragen vandaan komen, zijn in beeld gebracht (zie Figuur 5.2). Uit de gegevens blijkt dat de regeling breed wordt benut. Zo zijn er opvallend veel aanvragen gedaan in Schuytgraaf, een relatief nieuwe wijk waar de focus van de verduurzamingsmaatregelen vaker ligt op zaken als thuisaccu’s en zonnepanelen. Tegelijkertijd wordt de regeling ook veelvuldig gebruikt in wijken als Kronenburg/Vredenburg, Malburgen-West en Presikhaaf-Oost. Deze wijken vallen meer binnen de beoogde doelgroep van inwoners die wel verduurzamingsmaatregelen willen nemen, maar deze niet zelfstandig kunnen financieren. Ook in Rijkerswoerd, een wijk gebouwd in de jaren ’80 en ’90, is de regeling populair. Hier lijkt sprake van een bewustwording rond de energietransitie, wat bijdraagt aan het actieve gebruik van de regeling. Dit is niet in alle wijken vanzelfsprekend, wat het gebruik in Rijkerswoerd des te relevanter maakt.

Een analyse van de spreiding van aanvragen door de ambtenaren uit het gesprek laat zien dat deze met name afkomstig zijn uit wijken waar relatief weinig koopwoningen staan met een bovengemiddelde WOZ-waarde. Dit ondersteunt het beeld dat de regeling veelal wordt benut door de beoogde doelgroep. Tegelijkertijd is op basis van de voorwaarden van de regeling geen onderscheid te maken tussen middeninkomens en huishoudens met een bovengemiddeld inkomen, wat de afbakening bemoeilijkt.

In de behandeling van de aanvragen wordt volgens het gesprek met de ambtenaar het persoonlijke contact en het meedenken vanuit de gemeente gewaardeerd door

aanvragers. Dit kan bijdragen aan de keuze voor de TWL. De persoonlijke aanpak van de gemeente, waarbij snel en op maat geschakeld kan worden, vormt hierin een duidelijk voordeel. In de praktijk merken gesprekspartners dat inwoners behoefte hebben aan een stap verder, namelijk het krijgen van financieel advies. Hoewel de gemeente dit niet mag geven, kan zij wel verwijzen naar heldere en toegankelijke informatie over de financiële aspecten van de regeling

Figuur 5.2 Geografische spreiding van leningenaanvragen voor de TWL per wijk

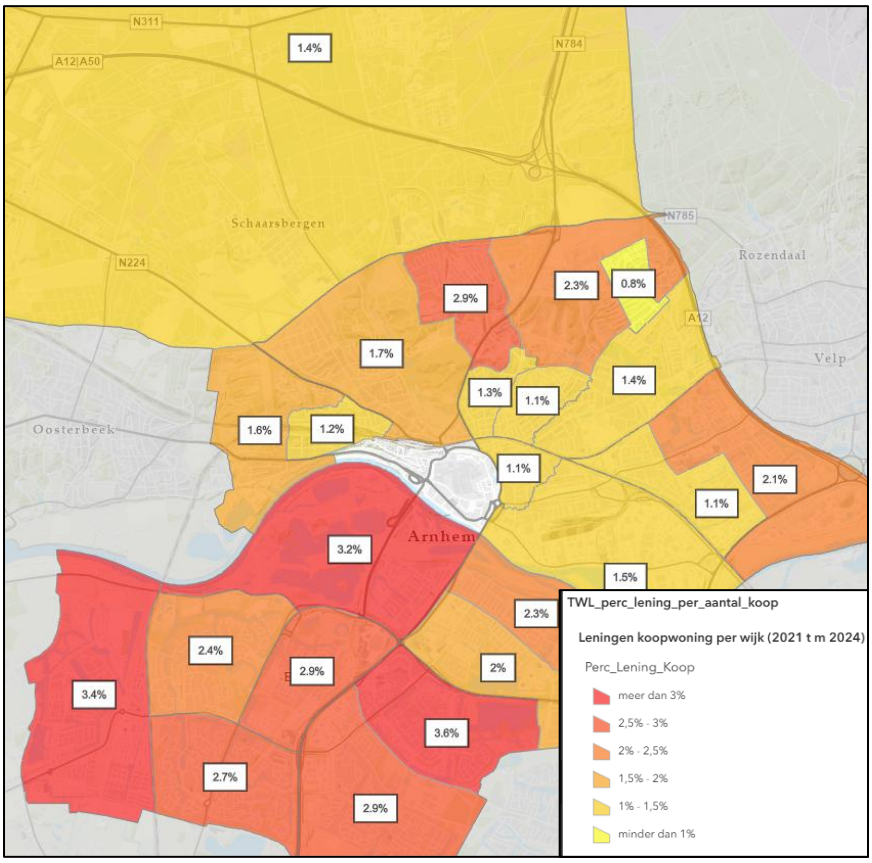

Bron: bron: gemeente Arnhem

Aanname 3: de uitgevoerde maatregelen zijn effectief in het zorgen voor CO_2-reductie.
De verduurzamingsmaatregelen waarvoor de TWL wordt ingezet, variëren sterk en blijken gevoelig voor politieke en media-aandacht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan technologieën die in een 'negatief daglicht' staan door netcongestie. De regeling stuurt echter niet actief op specifieke maatregelen; de behoefte en vraag van inwoners staan centraal. De bestaande maatregelenlijst is ook al enige tijd in gebruik en houdt nog weinig rekening met recente ontwikkelingen, zoals netcongestie. Hierdoor wordt de regeling bijvoorbeeld ook veel gebruikt voor de aanschaf van airco's en warmtepompen. De politieke beeldvorming en aandacht zeggen echter niet dat deze technologieën niet (meer) relevant zijn; zie hiervoor ook paragraaf 3.3.

In de afgelopen periode is er een duidelijke toename te zien in het aantal aanvragen voor HR++ glas en bijbehorende kozijnen. Deze maatregelen zijn relatief kostbaar, wat ertoe leidt dat inwoners hier vaker een lening voor aanvragen. Daarentegen wordt

de TWL slechts beperkt benut voor aanpassingen gericht op levensloopbestendig wonen, zoals het verwijderen van drempels of het verbreden van doorgangen.

De brede belangstelling voor de regeling onderstreept de behoefte aan toegankelijke financieringsmogelijkheden voor verduurzaming. Voor inwoners met een lager inkomen wijst de gemeente actief op de Energiebespaarlening uit het Warmtefonds, dat leningen verstrekt tegen 0% rente. Op die manier wordt gezorgd voor een passende oplossing voor verschillende inkomensgroepen.

5.4 Analyse

De TWL richt zich op het financieel mogelijk maken van duurzame maatregelen voor groepen die deze zelf niet goed kunnen bekostigen. De regeling wordt veel aangevraagd. Er zijn verschillende varianten van de TWL, waardoor deze aangepast kan worden op individuele situaties. Voor aanvragers die qua inkomensklassen boven de doelgroep vallen, is de TWL in het algemeen niet gunstig. Voor hen is het gunstiger om investeringen te doen vanuit spaargeld dan via de TWL. Voor aanvragers met een laag inkomen is de landelijke Energiebespaarlening van het Warmtefonds gunstiger. Hier wordt actief naar doorverwezen. De spreiding van aanvragers volgt in grote mate de verwachte spreiding: de lening wordt in het algemeen vooral aangevraagd in de ‘gemiddelde’ wijken, en minder in de ‘rijkere’ en ‘armere’ wijken.

De TWL biedt de mogelijkheid om te sturen op technologieën die meer of minder wenselijk zijn, door de maatregelenlijst die bij de voorwaarden van de regeling is opgenomen. Op dit moment is de lijst langere tijd niet geactualiseerd. Het kan waardevol zijn om deze lijst te herzien, maar er zijn geen geluiden dat maatregelen worden ingezet die niet bijdragen aan duurzaamheid. Het is wel aannemelijk dat de financiële ondersteuning daadwerkelijk stimuleert dat huishoudens de stap zetten om ‘toch’ duurzame investeringen te doen. Dit is echter niet eenduidig aan te tonen op basis van de beschikbare data.

6. Overkoepelende reflectie op de effectiviteit van de regelingen

De effectiviteit van de duurzaamheidsleningen en -subsidies is in de voorgaande hoofdstukken per regeling bekeken. Om de effectiviteit van de individuele regelingen goed te kunnen beoordelen, is het echter noodzakelijk om deze in relatie tot het totale pakket aan duurzaamheidsleningen en -subsidies te bekijken. Daarom reflecteren we in dit hoofdstuk op de mate waarin de regelingen elkaar al dan niet versterken of juist overlappen en wat dit betekent voor monitoring en evaluatie in de toekomst.

6.1 Onderlinge samenhang

Uit de individuele beschrijvingen van de regelingen blijkt dat elke regeling zich richt op een andere doelgroep, met uiteenlopende behoeften, motivaties en barrières. Dit betekent dat de effectiviteit van duurzaamheidsleningen en -subsidies alleen in totaliteit bekeken kan worden: bereiken zij samen (alle) relevante doelgroepen, en bieden zij wat deze doelgroepen nodig hebben om verder te verduurzamen? De mate waarin een regeling bijdraagt aan het geheel, hangt af van hoe deze zich verhoudt tot en samenwerkt met andere (gemeentelijke) instrumenten.

De aanname dat alle middelen voor de energietransitie automatisch bij mensen terecht zouden moeten komen die zonder deze steun geen financiële ruimte hebben om duurzame maatregelen te treffen, is te simplistisch. Verschillende redenen kunnen namelijk zorgen dat mensen geen maatregelen nemen om hun huis te verduurzamen. Daarom is het belangrijk om te voorzien in regelingen die op verschillende doelgroepen aansluiten. De regelingen die in deze studie bestudeerd zijn, geven een beeld van deze diversiteit. In Figuur 6.1 is deze diversiteit in beeld gebracht. We lichten deze figuur in deze paragraaf toe aan de hand van de drie regelingen.

Het **Aanjaagfonds** richt zich op gemotiveerde groepen met voldoende vaardigheden en over het algemeen ook financiële middelen, die verduurzaming collectief willen aanpakken. Deze doelgroep staat daarom op de positieve (+)-zijde van de assen ‘Willen/kunnen’ en ‘Beschikbare financiële middelen’ in Figuur 6.1. Het collectief nemen van maatregelen voor verduurzaming vergt echter een andere aanpak dan individuele maatregelen en brengt dus ook andere maatregelen met zich mee. Door inhoudelijke en/of financiële procesbegeleiding te bieden, helpt de gemeente deze collectieven om hun plannen succesvol te realiseren. De deelnemers aan de collectieven betalen de maatregelen die zij willen nemen wel zelf. Uit de literatuur blijkt dat dit een effectieve manier kan zijn, met ook positieve neveneffecten (zie paragraaf 3.3).

De **SEWA-regeling** is juist bedoeld voor huishoudens die doorgaans niet in staat zijn om zelfstandig te investeren in verduurzaming, met name in isolatie. Deze doelgroep mist vaak niet alleen financiële middelen, maar ook de motivatie of kennis om zelf stappen te zetten. Daarom staat deze doelgroep aan de negatieve (-)-zijde van de assen ‘Willen/kunnen’ en ‘Beschikbare financiële middelen’ in Figuur 6.1. De gemeente

zoekt met deze regeling de doelgroep actief op en biedt gerichte financiële en inhoudelijke ondersteuning.

De **TWL** bedient een tussengroep: woningeigenaren die wel gemotiveerd zijn om te verduurzamen (+ op de as 'Willen/kunnen' in Figuur 6.1), maar het financieel niet verantwoord achten om dit volledig met eigen middelen of spaargeld te doen (- op de as 'Beschikbare financiële middelen' in figuur 6.1). Voor hen biedt een lening tegen gunstige voorwaarden een passende oplossing.

Op basis van bovenstaande informatie laat Figuur 6.1 zien dat de regelingen qua doelgroep – en daarmee beoogd effect – grotendeels complementair zijn aan elkaar. Voor (vrijwel) elk segment van de doelgroep is, zoals eerder uiteengezet, een duidelijke onderbouwing te geven voor de relevantie van de bijbehorende regeling.

6.2 Implicaties voor monitoring en evaluatie

Op dit moment evaluatiebepalingen van de drie regelingen slechts beperkt ingericht. In de publicaties van de regelingen in het gemeenteblad zijn voor het Aanjaagfonds is in de periode van juli 2023-december 2026 geen evaluatieverplichting opgenomen, voor SEWA is wordt deze alleen aan het eind van de periode met het oog op eventuele verlenging genoemd en bij de verordening van de TWL zijn geen expliciete evaluatie evaluatiebepalingen opgenomen. Wel werkt de gemeente aan het inzetten van nieuwe monitorings- en volgsystemen.
Deze studie betreft ook geen uitgebreide evaluatie, maar richt zich uitsluitend op het meten of inschatten van de effecten van de regling op CO2-reductie. Bij het evalueren en monitoren van deze regelingen in de komende jaren is het van belang om bovenstaande analyse van de complementairiteit van de regelingen in de aanpak mee te nemen. De effectiviteit van een ingezette regeling in het kader van het reduceren van CO2-reductie moet altijd bezien worden in het licht van de andere regelingen: welke doelgroep kent deze specifieke regeling, welke aanpak past het best bij deze doelgroep en hoe verhouden de verschillende regelingen zich tot elkaar? Het simpelweg beargumenteren dat duurzaamheidsleningen zich altijd moeten richten op het ondersteunen van inwoners die zelfstandig geen maatregelen kunnen nemen, is hierbij te kort door de bocht. Dit onderstreept de wenselijkheid van het evalueren van de duurzaamheidsleningen- en subsidies als totaalpakket, in plaats van het evalueren van de afzonderlijke regelingen. Ten slotte is het wenselijk om hierbij (het ontbreken van) de complementairiteit met de regelingen van het Rijk en de provincie in beeld te brengen. Is het duidelijk voor inwoners waar zij terecht kunnen, en is er geen overlap tussen de regelingen op de verschillende beleidsniveaus?

Figuur 6.1 Complementariteit van de regelingen

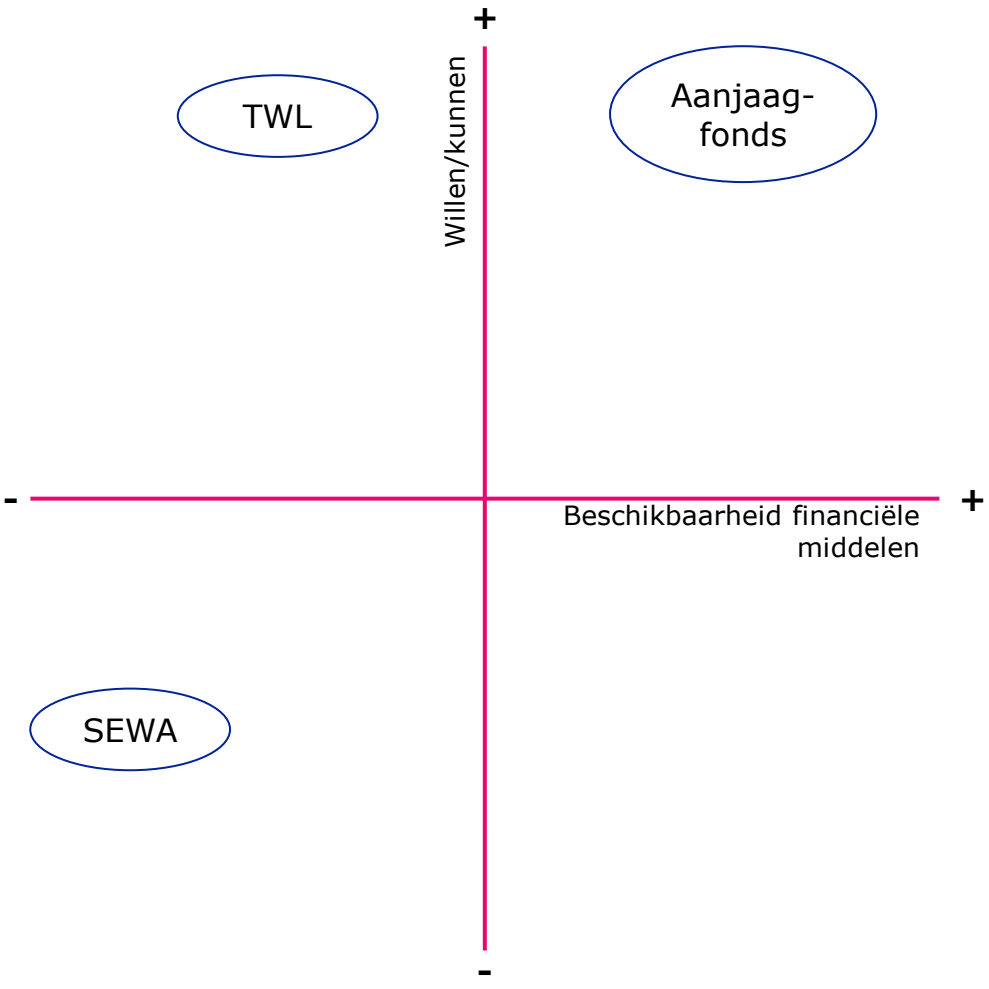

Bron: Eigen afbeelding

Literatuurlijst

Arnhem Aan (2022). *Evaluatie van het Aanjaagfonds 2018-2022*.

Alliander & Gemeente Arnhem (2025). *Samenwerkingsafspraken duurzame energievoorziening en netcapaciteit*. Arnhem: Alliander.

CBS (2024). *Gemiddelde WOZ-waarde per gemeente, peildatum 1 januari 2024*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Planbureau (2024). *Analyse woningverduurzaming en financierbaarheid woningeigenaren*. Den Haag: CPB.

Centraal Planbureau (2024). *Bredewelvaartsanalyse woningisolatie*. Den Haag: CPB.

Centraal Planbureau (2024). *Kanttekeningen bij de financiële impact van energiehulp*. Den Haag: CPB.

De Hypotheker (2019). *Onderzoek verduurzamingskennis onder woningeigenare*n. Rotterdam: De Hypotheker.

Gemeente Arnhem (2025). *Voortgangsrapportage NemiA – april 2025*. Arnhem: Gemeente Arnhem.

Het Woonplan. (z.d.). *Ervaringen van bewoners en uitvoerders met Het Woonplan.*

Hoppe, T., Coenen, F., & Bekendam, M. (2019). *Local climate initiatives: The emergence, development and governance of local low-carbon energy initiatives*. Energy, Sustainability and Society, 9(1), 1-19.

Klimaatadaptatienederland.nl (2024). *Hittestress en wateroverlast in stedelijke gebieden: casus Arnhem*. Rijksoverheid.

Netbeheer Nederland (2024). *Monitor Netcapaciteit Elektriciteit*. Den Haag: Netbeheer Nederland.

TNO (2024). *Effectieve energiehulp in Nederland: kenmerken en impact op bewoners*.
Van Sonsbeeck Makelaars. (z.d.). Lokale woningmarkt trends in Arnhem.

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. (2023). *Uitwerking SEWA-regeling.* Deventer: Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.

Reken
kamer
Arnhem

Persbericht
Rekenkamer Arnhem: Hoe groen is groen in Arnhem nu?

Arnhem, 11 september 2025 – **De Rekenkamer Arnhem heeft onderzocht hoe effectief de duurzaamheidsleningen en -subsidies van het programma *New Energy Made in Arnhem* zijn. De conclusie is positief: het lijkt erop dat de regelingen helpen om Arnhem groener te maken. Toch ziet de Rekenkamer ook ruimte voor verbetering. Zo kan de gemeente nog meer werk maken van het bereiken van de doelgroep, actiever inzetten op promotie en scherper kiezen voor bepaalde technologieën of combinaties van maatregelen. Wat vooral ontbreekt, is een structureel systeem van evaluatie en monitoring. Juist dat is noodzakelijk om de effecten goed te kunnen meten en beleid effectief te maken.**

Het onderzoek sluit aan bij een eerder rapport uit 2017: *Oranje is het nieuwe groen*. De boodschap van toen was helder: Arnhem moest gas geven om vooruitgang te boeken. Alle seinen stonden op oranje. Inmiddels is er inderdaad gas gegeven en ligt Arnhem aardig op koers richting de klimaatdoelstellingen. Maar, zo benadrukt de Rekenkamer, op koers liggen betekent nog niet dat de finish ook wordt gehaald.

Daarom keek de Rekenkamer nu specifiek naar drie regelingen: het Aanjaagfonds, de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA) en de Toekomstbestendig Wonen Lening (TWL). Samen vormen deze instrumenten een breed palet dat verschillende doelgroepen bedient. Daardoor vullen de regelingen elkaar goed aan en vergroten ze het bereik en de gezamenlijke effectiviteit.

Het beeld is daarmee grotendeels positief: Arnhem is goed op weg. Tegelijkertijd blijft er werk te doen. Het bereik van de regelingen kan groter, de aansluiting op provinciale en landelijke regelingen strakker, en met een stevig fundament van evaluatie en monitoring kan Arnhem in de toekomst beter sturen.

Zo blijft de gemeente niet alleen op koers, maar weet zij straks ook precies hoe groen het groene licht in Arnhem werkelijk is.

==========
Noot voor de redactie, niet voor publicatie:

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de voorzitter van de Rekenkamer Arnhem, de heer A.H. Teeuw (06 46 141 252) of per mail tot de secretaris van de Rekenkamer Arnhem, mevrouw L. van den Brink: l.van.den.brink@arnhem.nl.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

-

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Gerretschen (GroenLinks), Messink (D66), Maref (VVD) Akbulut (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Groot (CDA), Luijendijk (Volt), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Malda (ChristenUnie)
De fracties van de SP, DENK, PVV, Forum voor Democratie, Groep van den Broek waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder), Zwier, Teeuw (rekenkamer), Van Wijk (onderzoeker), Kaper (bestuursadviseur)

Bespreking

Onderdeel van de informatieve fase is een presentatie vanuit de rekenkamer door waarin het onderzoek wordt toegelicht. De presentatie wordt gegeven door Lydia Zwier vanuit de rekenkamer, ondersteund door mevrouw Van Wijk vanuit het onderzoeksbureau. Aansluitend worden er vanuit de raadskamer vragen gesteld aan de rekenkamer en de onderzoeker over het onderzoek.

Vervolgens wordt gestart met de meningsvormende bespreking, het debat met de portefeuillehouder. De eerste termijn vanuit de raadskamer wordt gestart. De eerste termijn van de raadskamer wordt afgerond. In verband met de tijd wordt de vergadering geschorst.

Toezeggingen

nvt.

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. De bespreking zal worden doorgeleid naar een hervatting waarbij gestart zal worden bij de eerste termijn van het college.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

G. Van der Laak

Van: Liesanne van den Brink
Verzonden: donderdag 27 november 2025
Onderwerp: Beantwoording openstaande vraag CDA m.b.t. Rekenkameronderzoek naar duurzaamheidsleningen en -subsidies

Geachte raadsleden en fractievolgers,

In de Raadskamer van 19 november jl. stelde de heer Luc Groot (CDA) een vraag over de uitputting van de SEWA-regeling: *“Wat is nu precies het beeld in hoeverre de regeling is uitgeput en hoeveel geld is er nog over?”*

Graag verstrekken wij u hierbij de beantwoording:

“De SEWA-regeling heeft een looptijd van tien jaar en een totaalbudget van € 50 miljoen. Tot op heden zijn circa 500 woningen verduurzaamd en is ongeveer € 7,5 miljoen van het SEWA-budget benut. Daarnaast bevinden bijna 1.000 woningeigenaren zich in de voorbereidende fase van hun aanvraag.”

Deze informatie is ontleend aan de raadsinformatiebrief NEMiA d.d. 25 juni 2025, die als bijlage is toegevoegd. Het rekenkameronderzoek was begin juni 2025, dus voor het verschijnen van deze raadsbrief afgerond.

Navraag bij de organisatie levert hetzelfde antwoord op, de in de raadsbrief vermelde cijfers zijn, zo geeft de organisatie aan, de meest recente.

Hartelijke groet,

Namens de Rekenkamer Arnhem

Arie Teeuw

GEMEENTE Arnhem

Arie Teeuw

Koningstraat 38
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Voorzitter

Rekenkamer

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Rekenkamer Arnhem naar duurzaamheidsleningen en -subsidies ‘Hoe groen is groen in Arnhem nu?’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 19 november – informatieve en start meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Gerretschen (GroenLinks), Messink (D66), Pape (VVD), Akbulut (Arnhem Centraal), Berkelaar (PvdA), Groot (Partij voor de Dieren), Luijendijk (Volt), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Jansen (ChristenUnie)
De fracties van, SP, CDA, DENK, PVV, Forum voor Democratie en Groen van den Broek waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder)

Bespreking

Op 19 november is de raadskamer gestart met de meningsvormende bespreking. De raadskamer is toen in verband met de tijd geëindigd bij de eerste termijn van het college. De vergadering wordt vandaag hier hervat. De rekenkamer heeft geen rol meer bij deze bespreking, zij hebben op 19 november in de informatieve fase een presentatie gegeven aan de raadskamer. De wethouder rond haar eerste termijn af waarin zij de vragen vanuit de raadskamer beantwoord. Er volgt een tweede termijn vanuit de raadskamer en de wethouder. Er worden geen moties en amendementen aangekondigd.

Toezeggingen

-

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid als hamerstuk naar de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

D. Weijers

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4802947

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 november 2025, nummer 4802947;

Gelet op artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet;

BESLUIT:
Vast te stellen inclusief daarbij behorende bijlage I (Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland):

Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland, gemeente Arnhem

Artikel 1 Begrippen
Deze verordening verstaat onder:

a) *Aanvrager*: een grote of kleine VvE (of bestuurder/beheerder namens een grote of kleine VvE), zoals omschreven in artikel 2 en 3, die een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening VvE doet.
b) *Appartementsrecht*: Een appartementsrecht in een VvE bestemd voor en gebruikt als woonruimte in overeenstemming met de splitsingsakte.
c) *Cofinanciering*: de gezamenlijke financiering van een lening waarbij vijftig procent (50%) van het leenbedrag wordt verstrekt door de gemeente en vijftig procent (50%) door de provincie.
d) *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem.
e) *Grote VvE*: De aanvrager is een grote VvE met 8 of meer appartementsrechten met betrekking tot woonruimte.
f) *Kleine VvE*: De aanvrager is een kleine VvE met minimaal 2 en maximaal 7 appartementsrechten met betrekking tot woonruimte.
g) *Maatregelen*: maatregelen en voorzieningen zoals bedoeld in artikel 6 waarbij men minimaal één energetische maatregel dient te treffen.
h) *Maximaal leenbedrag*: het maximale leenbedrag dat totaal door een VvE kan worden aangevraagd per lening of als het totaal van meerdere aanvragen bij elkaar opgeteld voor een woning.
i) *NHG*: De instantie die de lening borgt: Nationale Hypotheek Garantie, statutair bekend als Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen.
j) *NHG-borg*: een speciaal voor kleine VvE's ontwikkelde borgstelling. De inhoud en reikwijdte van de borgstelling is te vinden op de website van NHG.
k) *Provincie*: Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

l) *SVn*: Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM–vergunning nummer 12013647.
m) *Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE*: een zakelijke stimuleringslening aan een grote VvE ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van maatregelen.
n) *Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE*: een zakelijke stimuleringslening met of zonder NHG-borg aan een kleine VvE ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van maatregelen.
o) *Toewijzing*: het besluit van de Gemeente op basis waarvan de aanvrager een aanvraag kan doen voor de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, of Toekomstbestendig Wonen Lening Kleine VvE met NHG bij SVn.
p) *VvE:* Vereniging van Eigenaars met in ieder geval meerdere appartementsrechten bestemd voor en gebruikt als woonruimte, waarbij garages en bergingen niet meetellen. VvE's met ondersplitsingen en/of commerciële ruimten zijn duidelijk ondergeschikt aan de appartementsrechten bestemd voor en gebruikt als woonruimte.
q) *Werkelijke kosten*: de kosten van materialen en werkzaamheden voor zover noodzakelijk voor het treffen van maatregelen.

Artikel 2 Toepassingsbereik

1. De verordening is bedoeld voor VvE's gelegen in de gemeente Arnhem waar de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. De doelgroep en de voorwaarden voor deelname zijn nader uitgewerkt in Bijlage I.
2. Voor een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE die wordt verstrekt aan kleine VvE's, met of zonder NHG-borg.
3. Waarvan de Aanvrager een grote of kleine VvE is.

Artikel 3 Kenmerken Toekomstbestendig Wonen Lening

A. *Kleine VvE (2 tot en met 7 appartementsrechten met betrekking tot woonruimte)*:
- de Toekomstbestendig Wonen Lening Kleine VvE wordt annuïtair verstrekt vanuit een bouwdepot;
- van de Toekomstbestendig Wonen Lening Kleine VvE wordt een onderhandse akte opgemaakt;
- het rentepercentage voor de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE bedraagt 2,6% voor leningen met NHG borg en 2,8% zonder NHG. De rente staat vast gedurende de looptijd van de lening;
- de looptijd van de Toekomstbestendig Wonen Lening VvE met of zonder NHG borg bedraagt 20 jaar;
- het minimale leenbedrag is € 5.000,- per kleine VvE, maximaal € 25.000, - per appartementsrecht, met een maximum van € 175.000, - per kleine VvE;
- de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE wordt op twee manieren aangeboden, met en zonder NHG-borg. De Aanvrager maakt de keuze tussen de twee mogelijkheden. De gemeente wijst de gekozen variant toe.

B. *Grote VvE (vanaf 8 appartementsrechten met betrekking tot woonruimte)*:
- de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE wordt annuïtair verstrekt vanuit een bouwdepot;

- van de Toekomstbestendig Wonen lening grote VvE wordt een onderhandse akte opgemaakt;
- het rentepercentage voor de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE bedraagt 2,8%. De rente staat vast gedurende de looptijd van de lening;
- de looptijd voor de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE bedraagt:
    - 180 maanden bij leenbedragen vanaf € 20.000, - tot € 500.000, - ;
    - 240 maanden bij leenbedragen vanaf € 500.000, - tot € 1.000.000, - ;
    - 300 maanden bij leenbedragen vanaf € 1.000.000, - tot € 2.500.000, - ;
    - Het minimale leenbedrag is € 20.000,- per grote VvE, maximaal € 35.000,- per appartementsrecht, met een maximum van € 2.500.000, - per grote VvE.

Artikel 4 Beleidsdoelen

Wanneer uit de aanvraag blijkt dat met het treffen van de maatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan een of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen, kan het college besluiten een aanvrager te verwijzen naar SVn voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine of grote VvE:

a. Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
b. Klimaatadaptatie;
c. Energietransitie;
d. Levensloopbestendig maken/langer zelfstandig thuis wonen;
e. Asbestsanering;
f. Funderingsherstel;
g. Renovatie.

Artikel 5 Maatregelen

1. Tot de maatregelen worden verduurzaming, het treffen van maatregelen voor verbetering, renovatie, levensloopbestendig maken en asbestverwijdering gerekend. De maatregelen dienen netbewust te worden toepast, uitgelegd in bijlage I.
2. Te allen tijde dient minimaal één energetische maatregel te worden gerealiseerd met de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE of kleine VvE met NHG.
3. Het college kan de in het eerste lid vermelde maatregelen nader specificeren en wijzigen voor leningen voor grote VvE's en kleine VvE's zonder NHG.
4. Als de aanvrager kiest voor de Toekomstbestendig Wonen Lening VvE Kleine VvE met NHG-borg is de lijst van maatregelen van toepassing volgens de tijdelijke regeling hypothecair krediet en de Voorwaarden en Normen NHG (nhg.nl/verduurzamen/nhg-borg-voor-kleine-VvE's/)

Artikel 6 Budget

1. De Toekomstbestendig Wonen lening grote VvE, de Toekomstbestendig Wonen kleine VvE en de Toekomstbestendig Wonen kleine VvE met NHG zijn alleen beschikbaar voor zover het vastgestelde budget hiervoor toereikend is.
2. Als het vastgestelde budget niet meer toereikend is, worden de aanvragen door het college afgewezen.

Artikel 7 Bevoegdheid college

1. Het college toetst de aanvraag aan artikelen 2, 4, 5 en 6 en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het

aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE of kleine VvE met NHG.

2. Het college is bevoegd om het bepaalde in Bijlage I te wijzigen, zowel naar aanleiding van aanpassingen in de regeling vanuit de Provincie Gelderland ten behoeve van de cofinanciering, als om andere redenen van beleidsmatige of uitvoeringsmatige aard. Wijzigingen van Bijlage I behoeven geen voorafgaande goedkeuring van de raad.
3. Rentepercentages en voorwaarden genoemd in deze verordening kunnen door de provincie worden gewijzigd wanneer maatschappelijke en/of politieke ontwikkelingen, renteontwikkeling op de geldmarkt en/of de rentetarieven van SVn daar aanleiding toe geven. Het college is met deze verordening gemandateerd om deze wijzigingen door te voeren.
4. Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 8 Procedure aanvraag en toewijzing

1. Een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE met NHG of Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE wordt schriftelijk of digitaal bij het college ingediend op een door de gemeente aangewezen wijze en gaat gepaard met de opgave van:
    a. de te treffen maatregelen;
    b. de werkelijke kosten van het treffen van de maatregelen en ook een financiële onderbouwing van deze opgave, bijvoorbeeld offertes en/of een begroting opgesteld door een professionele partij;
    c. een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
3. Wanneer de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van vier weken te completeren.
4. Wanneer de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college de aanvraag buiten behandeling te stellen.
5. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
6. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die door middel van een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.
7. Uit overschrijding van de in het zesde lid van dit artikel bedoelde termijn kan de aanvrager niet afleiden dat zijn aanvraag is of wordt gehonoreerd.
8. De in het zesde lid van dit artikel bedoelde beslissing is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden.

Artikel 9 Afwijzen aanvraag en intrekken toewijzing

1. Het college wijst een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE of kleine VvE met NHG af, wanneer:
    a. het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren; of
    b. de werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat; of
    c. de werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500, - per appartementsrecht; of

d. niet is voldaan aan de bij of op grond van deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen.
e. de maatregelen en werkzaamheden die hiermee gepaard gaan waarvoor de lening wordt aangevraagd al zijn begonnen of gerealiseerd voordat de lening tot stand is gekomen; of
f. de lening niet tot stand komt.

2. Het college trekt een toewijzing Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE, of Kleine VvE met NHG in wanneer deze is toegewezen of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens.
3. De toewijzing Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE verloopt van rechtswege wanneer de deze niet tot stand komt binnen de in de toewijzing genoemde termijn.

Artikel 10 Financiële toets, verstrekken en beheer Toekomstbestendig Wonen Lening door SVn

1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE uit het gemeentelijke en/of provinciaal budget. De toewijzing voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties stimuleringslening zakelijk van SVn en de samenwerking tussen gemeente Arnhem en SVn.
3. Het kredietbeleid en ook de productspecificaties van SVn zijn ten alle tijden leidend
4. SVn stelt de definitieve hoogte van de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE vast en bij een positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets, wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
5. SVn verstrekt en beheert de geoffreerde Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE. Als de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn en/of kan de aanvrager zich wenden tot de bevoegde burgerlijke rechter.

Artikel 11 Aanbieden van twee producten

1. De gemeente biedt de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE aan zowel met NHG-borg als zonder NHG-borg aan zolang NHG de borgstelling aanbiedt. De aanvrager maakt de keuze tussen de twee producten.
2. De NHG-borg is speciaal voor de Kleine VvE's ontwikkeld (de NHG borg geldt niet voor Grote VvE's). De actuele inhoud en reikwijdte van de borgstelling is te vinden op de website van NHG.

Artikel 12 Hardheidsclausule

Wanneer vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college afwijken van het bepaalde in deze verordening mits dit geen strijdigheid oplevert met de productspecificaties van SVn, het kredietbeleid van SVn en/of de kaders voor de cofinanciering vanuit de Provincie Gelderland.

Artikel 13 Salvatorische clausule

1. Als een bepaling van deze verordening door een bevoegde rechter geheel of gedeeltelijk nietig, vernietigd of onafdwingbaar wordt verklaard, laat dit de geldigheid en toepasselijkheid van de overige bepalingen van deze verordening onverlet.
2. Voor zover mogelijk wordt de nietige, vernietigde of onafdwingbare bepaling geacht te worden vervangen door een bepaling die, naar aard en strekking, zoveel mogelijk aansluit bij de bedoeling van de oorspronkelijke bepaling.

Artikel 14 Slotbepaling

4. De verordening Toekomstbestendig wonen lening VvE gemeente Arnhem 2020 zoals vastgesteld op 14 juni 2023 met zaaknummer 147337 wordt ingetrokken.
5. Dit besluit treedt in werking op de dag na die van bekendmaking.
6. Dit besluit wordt aangehaald als 'Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland, gemeente Arnhem'.

Aldus vastgesteld te Arnhem op 17 december 2025.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Bijlage I – Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland

Inleiding
Deze bijlage bevat de criteria en definities met betrekking tot de inzet van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. De bepalingen zijn opgesteld om verduurzaming van de woningvoorraad te bevorderen en tegelijkertijd een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te ondersteunen.

Artikel 1 – Definities
Grondgebonden woning:
Een woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.
VvE: Vereniging van Eigenaars, zoals bedoeld in Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.
Energielabel: Het energielabel van een woning, zoals geregistreerd op energielabel.nl. Energielabels C, D, E, F en G worden aangemerkt als 'C of lager'.
Bevoegde gemeente: De gemeente waarin de betreffende woning is gelegen.
Leningen: Financiële middelen beschikbaar gesteld op grond van de provinciale regeling Toekomstbestendig Wonen, niet zijnde een subsidie, in samenwerking met gemeenten.
Maatregelen: De verduurzamingsmaatregelen die gefinancierd mogen worden met leningen uit de verordeningen Toekomstbestendig Wonen en Toekomstbestendig Wonen VvE.

Artikel 2 – Toepassingsbereik
Deze bijlage is van toepassing op: a. Grondgebonden woningen; en b. Woningen die deel uitmaken van een VvE; waarbij de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Richtlijn hierbij zijn woningen met een energielabel C of lager (D, E, F of G), evenals VvE's waarbij ten minste één appartementsrecht een energielabel C of lager heeft.

Artikel 3 – Vaststelling energielabel
1. Het energielabel wordt vastgesteld op basis van de gegevens zoals geregistreerd op energielabel.nl.
2. Als gegevens ontbreken, beslist de bevoegde gemeente over de toepasselijkheid van de regeling.

Artikel 4 – Pragmatische toepassing
Bij de uitvoering van de regeling wordt een pragmatische benadering gehanteerd. Een controle via energielabel.nl geldt als voldoende bewijs voor de vaststelling van het energielabel.

Artikel 5 – Uitzonderingen en bijzondere gevallen
1. Woningen waarvan de energieprestatie recent substantieel is verbeterd, kunnen worden uitgesloten van de regeling, ook wanneer zij voldoen aan de energielabelcriteria.
2. In bijzondere gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met de provincie Gelderland, afwijken van de criteria.
3. Voorbeelden van bijzondere gevallen:
a. Een woning met energielabel B die levensloopbestendig moet worden gemaakt;
b. Woningverbeteringen zoals funderingsherstel of asbestsanering;
c. In alle situaties dient minimaal één verduurzamingsmaatregel te worden toegepast.

4. In dergelijke gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met SVn en de provincie Gelderland, besluiten om de regeling toch toe te passen.

Artikel 6 – Maatregelen

1. Deze regeling is gericht op het verduurzamen van de woningvoorraad in de provincie Gelderland.
2. Netbewuste maatregelen: Maatregelen die een onevenredige belasting van het elektriciteitsnet veroorzaken, zonder dat daarvoor passende oplossingen beschikbaar zijn, worden geacht niet in overeenstemming te zijn met de doelstellingen van deze verordening.

3. Afwijkingsmogelijkheid: Afwijken van lid 2 is uitsluitend mogelijk na voorafgaand overleg met de provincie Gelderland en/of SVn. Een afwijking kan worden toegestaan als: a. overleg heeft plaatsgevonden met de regionale netbeheerder (bijv. Liander), of b. de aangevraagde maatregel aantoonbaar aansluit bij gemeentelijke warmteplannen.

Artikel 7 – Overzicht voorwaarden

Soort woning	**Toepassing energielabel**	**Controle / bewijs**	**Opmerkingen / uitzonderingen**
Grondgebonden woning	C of lager (C–G)	energielabel.nl	Recent verbeterde woningen kunnen worden uitgesloten
Appartement (VvE)	C of lager (C–G)	Minimaal één appartement met label C of lager	Uitzonderingen mogelijk in overleg met gemeente/provincie
Uitzonderingen	-	-	Alleen mogelijk bij bijzondere omstandigheden, door gemeente in overleg met provincie

Artikel 8 – Slotbepalingen

Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van de verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en de verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. Als enige bepaling van deze bijlage wordt vernietigd, nietig of onafdwingbaar blijkt, blijven de overige bepalingen volledig van kracht.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4802947

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 november 2025, nummer 4802947;

Gelet op artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet;

BESLUIT:
Vast te stellen inclusief daarbij behorende bijlage I (Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland):

Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Arnhem

Artikel 1 Begrippen
Deze verordening verstaat onder:

a) *Aanvraag*: het door aanvrager bij de gemeente ingediende verzoek om een Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.
b) *Aanvrager:* een natuurlijk persoon zoals omschreven in artikel 2 eerste lid van deze verordening, die een aanvraag doet voor een Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.
c) *Cofinanciering*: de gezamenlijke financiering van een lening waarbij vijftig procent (50%) van het leenbedrag wordt verstrekt door de gemeente en vijftig procent (50%) door de provincie.
d) *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem.
e) *Combinatielening*: een extra lening, die naast een hypothecaire lening wordt afgesloten, waaruit de aflossing op de hypothecaire lening mag worden betaald. Deze Combinatielening wordt onlosmakelijk met de Maatwerklening aangeboden en blijft beperkt tot maximaal het bedrag van de Maatwerklening.
f) *Eigenaar-bewoner*: de natuurlijke persoon die het eigendom heeft van een woning en deze woning zelf als hoofdverblijf bewoont of zal gaan bewonen.
g) *Energielabel*: het door een gecertificeerd adviseur vastgestelde label als bedoeld in de Regeling energieprestatie gebouwen, dat de energieprestatie van een woning aanduidt met een letter van A++++ (zeer zuinig) tot en met G (zeer onzuinig).
h) *Hypothecaire lening*: een geldlening die wordt verstrekt voor de financiering van onroerend goed, waarbij de geldnemer aan de geldverstrekker een recht van hypotheek verstrekt op dat onroerend goed als zekerheid voor de terugbetaling van de lening.
i) *Kleine verhuurder*: een particulier met maximaal drie woningen in eigendom voor verhuur/ maximaal drie box 3 objecten.

j) *Maatregelen*: maatregelen die het college toestaat, zoals bedoeld in artikel 6 en kunnen worden gefinancierd met de Toekomstbestendig Wonen Lening, de Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening. De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is alleen beschikbaar voor noodzakelijke investeringen, zoals asbestsanering, funderingsherstel en voor wat de energietransitie betreft alleen in geval van collectieve aanpak, zoals bijvoorbeeld een proeftuin aanpak en is niet generiek inzetbaar. Te allen tijde dient minimaal één energetische maatregel te worden gefinancierd met de leningen in deze verordening;

k) *Maximaal leenbedrag*: het maximale leenbedrag dat totaal door een aanvrager kan worden aangevraagd per lening of als het totaal van meerdere aanvragen bij elkaar opgeteld door deze aanvrager voor een woning binnen deze regeling.

l) *Persoonlijke lening*: een vorm van consumptief krediet waarbij de geldnemer eenmalig een vastgesteld bedrag ontvangt en dit bedrag, vermeerderd met rente, in vaste maandelijkse termijnen binnen een vooraf overeengekomen looptijd terugbetaalt, zonder mogelijkheid tot heropname van afgeloste bedragen.

m) *Provincie*: Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

n) *SVn*: stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM–vergunningnummer 12013647.

o) *Toekomstbestendig Wonen Lening*: een Stimuleringslening die als persoonlijke lening wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen.

p) *Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening*: een hypothecaire lening die door SVn kan worden verstrekt aan de Aanvrager ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen, tezamen met een aan de Maatwerklening gekoppelde Combinatielening. Deze (Toekomstbestendig Wonen) Maatwerklening is uitsluitend beschikbaar voor noodzakelijke investeringen ten behoeve van asbestsanering en/of funderingsherstel en/of verduurzaming in een collectieve aanpak. De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is een hypothecaire lening, bedoeld voor aanvragers die op grond van hun inkomen niet op een andere manier financierbaar zijn en niet in aanmerking komen voor een lening zoals beschreven in lid p en q; Deze lening is uitsluitend mogelijk als uit de toewijzing de noodzakelijkheid blijkt en niet generiek inzetbaar.

q) *Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening*: een Verzilverlening die als hypothecaire lening wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen.

r) *Toewijzing*: het besluit van de Gemeente op basis waarvan de aanvrager een aanvraag kan doen voor de Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening bij SVn.

s) *Werkelijke kosten*: de totale kosten van materialen en werkzaamheden of de kosten van de investering, voor zover noodzakelijk voor het treffen van de maatregelen en ook de kosten die gepaard gaan met het aanvragen en aangaan van de Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.

t) *Woning*: een (grondgebonden) woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.

Artikel 2 Toepassingsbereik

1. Deze verordening is uitsluitend van toepassing op lening aanvragen:
    a. waarvan de aanvrager van een Toekomstbestendig Wonen Lening een eigenaar-bewoner of kleine verhuurder is van een woning in de gemeente Arnhem. Indien er sprake is van twee of meer eigenaren, gelden deze gezamenlijk als aanvrager. Ten minste één van de aanvragers is jonger dan 76 jaar op het moment van indiening van de aanvraag bij SVn;
    b. waarvan de aanvrager van een Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening een eigenaar-bewoner of kleine verhuurder is van een woning in de gemeente Arnhem, die niet in aanmerking komt voor een van de andere leenvormen uit deze regeling of op andere wijze financierbaar is. Indien er sprake is van twee of meer eigenaren, gelden deze gezamenlijk als aanvrager;
    c. waarvan de aanvrager van een Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening een eigenaar-bewoner is van een woning in de gemeente Arnhem. De minimale leeftijd van de aanvrager bedraagt tien jaar voor het bereiken van de wettelijke AOW-leeftijd en er geldt geen maximumleeftijd. Als er sprake is van twee aanvragers (bewoners/eigenaren), geldt deze voorwaarde voor beiden;
2. De regeling is bedoeld voor woningen en huishoudens waar de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Dit is nader uitgewerkt in Bijlage I.

Artikel 3 Kenmerken

A. *De Toekomstbestendig Wonen lening*:
- Wordt verstrekt als persoonlijke lening vanuit een bouwdepot;
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -;
- Heeft een looptijd van maximaal 10 jaar voor bedragen tot en met € 15.000, - en maximaal 15 jaar voor bedragen vanaf € 15.001, -;
- Heeft een rentepercentage van 2,6%;
- Is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties van de Stimuleringslening van SVn.

B. *De Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening*:
- Wordt hypothecair verstrekt vanuit een bouwdepot;
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -;
- Heeft een rentepercentage van 1,7%;
- De Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening kent geen rente en aflossingsverplichting gedurende de looptijd. Jaarlijks wordt de rente bij de hoofdsom opgeteld. De hoofdsom met samengestelde rente is opeisbaar bij verkoop. De Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening is in overeenstemming met de productspecificaties van de Verzilverlening van SVn.

C. *De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening*:
- Wordt hypothecair verstrekt vanuit een bouwdepot;
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -;
- De looptijd is maximaal 30 jaar;
- Heeft een rentepercentage van 0,0 %;

- De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening wordt verstrekt met een restschuldgarantie door gemeente en provincie;
- De 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' is een annuïtaire lening met een combinatielening en is in overeenstemming met de productspecificaties van de Maatwerklening van SVn;
- De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is altijd maatwerk voor noodzakelijke investeringen ten behoeve van asbestsanering en/of funderingsherstel of verduurzaming in een collectieve aanpak en is niet generiek inzetbaar.

Artikel 4 Beleidsdoelen

Wanneer uit de aanvraag blijkt dat met het treffen van de maatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan een of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen, kan het college besluiten een aanvrager te verwijzen naar SVn voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening

a. Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
b. Klimaatadaptatie;
c. Energietransitie;
d. Levensloopbestendig maken/langer zelfstandig thuis wonen;
e. Asbestsanering;
f. Funderingsherstel;
g. Renovatie.

Artikel 5 Maatregelen

1. Te realiseren maatregelen die bijdragen aan het meer toekomstbestendig maken van woning met bijgebouwen en betrekking hebben op het verduurzamen en het levensloopbestendig maken van de woning, asbestsanering, en/of sloop van opstallen in combinatie met energetische maatregelen. De maatregelen dienen netbewust te worden toegepast, zie ook bijlage I. De investeringen dienen te allen tijde gecombineerd te worden met minimaal één energiemaatregel. In Bijlage I is dit nader gespecificeerd
2. Het college kan de in het eerste lid vermelde beleidsdoelen nader specificeren en wijzigen.

Artikel 6 Budget

1. De Toekomstbestendig Wonen Lening, de Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening zijn alleen beschikbaar voor zover het vastgestelde budget hiervoor toereikend is.
2. Als het vastgestelde budget niet meer toereikend is, worden de aanvragen door het college afgewezen.

Artikel 7 Bevoegdheid college

1. Het college toetst de aanvraag aan artikel 2, eerste lid en de artikelen 5 en 6 van deze verordening en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening

2. Het college is bevoegd om het bepaalde in Bijlage I te wijzigen, zowel naar aanleiding van aanpassingen in de regeling vanuit de Provincie Gelderland ten behoeve van de cofinanciering, als om andere redenen van beleidsmatige of uitvoeringsmatige aard. Wijzigingen van Bijlage I behoeven geen voorafgaande goedkeuring van de raad.
3. Rentepercentages en voorwaarden genoemd in deze verordening kunnen door de provincie worden gewijzigd wanneer maatschappelijke en/of politieke ontwikkelingen, renteontwikkeling op de geldmarkt en/of de rentetarieven van SVn daar aanleiding toe geven. Het college is met deze verordening gemandateerd om deze wijzigingen door te voeren.
4. Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 8 Procedure aanvraag en toewijzing

1. Een aanvraag voor een 'Toekomstbestendig Wonen Lening', een 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' wordt bij het college ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld formulier of digitaal via een door de gemeente aangewezen website/portal en gaat onder opgave van:
    a. de te treffen maatregelen;
    b. een financiële onderbouwing van de te treffen maatregelen, bijvoorbeeld offerte;
    c. een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
3. Wanneer de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van vier weken te completeren.
4. Wanneer de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college de aanvraag buiten behandeling te stellen.
5. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
6. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die door middel van een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.
7. Uit overschrijding van de in het zesde lid van dit artikel bedoelde termijn kan de aanvrager niet afleiden dat zijn aanvraag is of wordt gehonoreerd.
8. De in het zesde lid van dit artikel bedoelde beslissing is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden.

Artikel 9 Afwijzen aanvraag en intrekken toewijzing

1. Het college wijst een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening af, als:
    a. het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren; of
    b. de werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat; of
    c. de werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500, -; of
    d. aanvrager het maximaal toegestane (gestapelde) bedrag van € 35.000, - wordt overschreden;

e. er niet is voldaan aan de bij of op grond van deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen; of
f. de werkzaamheden die gepaard gaan met de investering waarvoor de lening wordt aangevraagd al zijn begonnen of gerealiseerd.

2. Het college trekt een toewijzing voor een Toekomstbestendig Wonen Lening en/of Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening in, als:
   a. De lening is toegewezen of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens; of
   b. de lening niet tot stand komt.

Artikel 10 Financiële toets, verstrekken en beheer Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening door SVn

1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening uit het gemeentelijke en/of provinciale budget. De toewijzing voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties Stimuleringslening van SVn, productspecificaties Verzilverlening van SVn of de productspecificaties van de Maatwerklening van SVn en de deelnemingsovereenkomst die is gesloten tussen de gemeente en SVn.
3. SVn stelt de definitieve hoogte van de Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening vast en bij een positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
4. Het kredietbeleid en ook de productspecificaties van SVn zijn ten alle tijden leidend.
5. SVn verstrekt en beheert een geoffreerde Toekomstbestendig Wonen Lening, de Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening. Wanneer de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn, en vervolgens eventueel bij het KifiD, of zich wenden tot de bevoegde burgerlijk rechter.

Artikel 11 Hardheidclausule

Als vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college gemotiveerd afwijken van het bepaalde in deze verordening mits dit geen strijdigheid oplevert met de productspecificaties, het kredietbeleid van SVn en/of de kaders voor de cofinanciering vanuit de Provincie Gelderland.

Artikel 12 Salvatorische clausule

1. Als een bepaling van deze verordening door een bevoegde rechter geheel of gedeeltelijk nietig, vernietigd of onafdwingbaar wordt verklaard, laat dit de geldigheid en toepasselijkheid van de overige bepalingen van deze verordening onverlet.

2. Voor zover mogelijk wordt de nietige, vernietigde of onafdwingbare bepaling geacht te worden vervangen door een bepaling die, naar aard en strekking, zoveel mogelijk aansluit bij de bedoeling van de oorspronkelijke bepaling.

Artikel 13 Slotbepaling

1. De verordening Toekomstbestendig wonen lening Arnhem 2020 zoals vastgesteld op 16 december 2020 met zaaknummer 482635 met wijzigingsbesluit van 14 juni 2023, zaaknummer 147337 wordt ingetrokken.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na die van bekendmaking.
3. Dit besluit wordt aangehaald als 'Verordening 'Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Arnhem'.

Aldus vastgesteld te Arnhem op 17 december 2025.

De griffier,

De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Bijlage I – Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland

Inleiding
Deze bijlage bevat de criteria en definities met betrekking tot de inzet van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. De bepalingen zijn opgesteld om verduurzaming van de woningvoorraad te bevorderen en tegelijkertijd een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te ondersteunen.

Artikel 1 – Definities
Grondgebonden woning:
Een woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.
VvE: Vereniging van Eigenaars, zoals bedoeld in Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.
Energielabel: Het energielabel van een woning, zoals geregistreerd op energielabel.nl. Energielabels C, D, E, F en G worden aangemerkt als 'C of lager'.
Bevoegde gemeente: De gemeente waarin de betreffende woning is gelegen.
Leningen: Financiële middelen beschikbaar gesteld op grond van de provinciale regeling Toekomstbestendig Wonen, niet zijnde een subsidie, in samenwerking met gemeenten.
Maatregelen: De verduurzamingsmaatregelen die gefinancierd mogen worden met leningen uit de verordeningen Toekomstbestendig Wonen en Toekomstbestendig Wonen VvE.

Artikel 2 – Toepassingsbereik
Deze bijlage is van toepassing op: a. Grondgebonden woningen; en b. Woningen die deel uitmaken van een VvE; waarbij de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Richtlijn hierbij zijn woningen met een energielabel C of lager (D, E, F of G), evenals VvE's waarbij ten minste één appartementsrecht een energielabel C of lager heeft.

Artikel 3 – Vaststelling energielabel
1. Het energielabel wordt vastgesteld op basis van de gegevens zoals geregistreerd op energielabel.nl.
2. Als gegevens ontbreken, beslist de bevoegde gemeente over de toepasselijkheid van de regeling.

Artikel 4 – Pragmatische toepassing
Bij de uitvoering van de regeling wordt een pragmatische benadering gehanteerd. Een controle via energielabel.nl geldt als voldoende bewijs voor de vaststelling van het energielabel.

Artikel 5 – Uitzonderingen en bijzondere gevallen
1. Woningen waarvan de energieprestatie recent substantieel is verbeterd, kunnen worden uitgesloten van de regeling, ook wanneer zij voldoen aan de energielabelcriteria.
2. In bijzondere gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met de provincie Gelderland, afwijken van de criteria.
3. Voorbeelden van bijzondere gevallen:
a. Een woning met energielabel B die levensloopbestendig moet worden gemaakt;
b. Woningverbeteringen zoals funderingsherstel of asbestsanering;

c. In alle situaties dient minimaal één verduurzamingsmaatregel te worden toegepast.
4. In dergelijke gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met SVn en de provincie Gelderland, besluiten om de regeling toch toe te passen.

Artikel 6 – Maatregelen

1. Deze regeling is gericht op het verduurzamen van de woningvoorraad in de provincie Gelderland.
2. Netbewuste maatregelen: Maatregelen die een onevenredige belasting van het elektriciteitsnet veroorzaken, zonder dat daarvoor passende oplossingen beschikbaar zijn, worden geacht niet in overeenstemming te zijn met de doelstellingen van deze verordening.

3. Afwijkingsmogelijkheid: Afwijken van lid 2 is uitsluitend mogelijk na voorafgaand overleg met de provincie Gelderland en/of SVn. Een afwijking kan worden toegestaan als: a. overleg heeft plaatsgevonden met de regionale netbeheerder (bijv. Liander), of b. de aangevraagde maatregel aantoonbaar aansluit bij gemeentelijke warmteplannen.

Artikel 7 – Overzicht voorwaarden

Soort woning	**Toepassing energielabel**	**Controle / bewijs**	**Opmerkingen / uitzonderingen**
Grondgebonden woning	C of lager (C–G)	energielabel.nl	Recent verbeterde woningen kunnen worden uitgesloten
Appartement (VvE)	C of lager (C–G)	Minimaal één appartement met label C of lager	Uitzonderingen mogelijk in overleg met gemeente/provincie
Uitzonderingen	-	-	Alleen mogelijk bij bijzondere omstandigheden, door gemeente in overleg met provincie

Artikel 8 – Slotbepalingen

Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van de verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en de verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. Als enige bepaling van deze bijlage wordt vernietigd, nietig of onafdwingbaar blijkt, blijven de overige bepalingen volledig van kracht.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4802947

Onderwerp: Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem

Kernboodschap

We willen iedereen die wil bijdragen aan het verduurzamen van Arnhem graag ondersteunen. Voor woningeigenaren doen we dit met een lage rente lening om hun woning te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. Dit is belangrijk voor het toekomstige energiesysteem van Arnhem. Meer isolatie en meer schone opwek betekent minder CO_2 uitstoot en minder energiekosten. De provincie Gelderland heeft € 24 miljoen beschikbaar gesteld voor een vervolg van de Toekomst-bestendig Wonen Lening (TWL) en stelt dit als 50% cofinanciering beschikbaar voor gemeenten in Gelderland. Dit voorstel met de opgenomen verordeningen maakt het mogelijk gebruik te maken van de provinciale cofinanciering en door te gaan met het verstrekken van leningen.

Voorstel

1. De ‘Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Arnhem’, inclusief daarbij behorende bijlage I ‘Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland’, (onder intrekking van de bestaande verordening) vast te stellen.
2. De ‘Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland, gemeente Arnhem’, inclusief daarbij behorende bijlage I ‘Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland’, (onder intrekking van de bestaande verordening) vast te stellen.

Inleiding

Woningeigenaren ondersteunen we met een lage rente lening (TWL) om hun woning te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. De TWL is een samenwerking van Gelderse gemeenten met de provincie Gelderland en de SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting). Gemeenten worden gevraagd om uniforme verordeningen vast te stellen. De provincie Gelderland draagt dan bij met 50% cofinanciering. Het college stelt € 5 miljoen voor particuliere woningeigenaren en € 5 miljoen voor VvE’s beschikbaar.

In Arnhem wordt door huiseigenaren veel gebruik gemaakt van de lening. Door de bijgevoegde verordeningen vast te stellen kunnen we door met de TWL en kunnen we gebruik maken van de provinciale cofinanciering. De bestaande verordeningen zullen dan ingetrokken worden.

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Beoogd effect

De Toekomstbestendig Wonen Lening draagt bij aan:

- De doelstelling 61% CO2 reductie (572 kT) in 2030, zoals benoemd in het Programma New energy made in Arnhem (NemiA).
- Aan comfortabele energiezuinige woningen met lagere energiekosten voor bewoners. Het gaat om ongeveer 1.000 woningen (particulier grondgebonden en in VvE's).
- De overstap naar een energiesysteem dat eerlijk, duurzaam en betrouwbaar is.

Argumenten

1.1, 2.1 De TWL voor particuliere woningeigenaren en voor VvE's zijn regelingen die in een duidelijke behoefte voorzien.

Er wordt veel gebruik gemaakt van de TWL en deze voorziet duidelijk in een behoefte van huiseigenaren die hun woning willen verduurzamen. Vanaf 2021 zijn 843 leningen aan particuliere woningeigenaren verstrekt voor een bedrag van € 11,4 miljoen. Vanaf 2024 is aan 13 VvE's voor bijna € 13 miljoen toegewezen.

De lening wordt in alle wijken van Arnhem aangevraagd, verhoudingsgewijs meer in Arnhem-Zuid dan in Arnhem-Noord. De lening wordt het meeste aangevraagd in de wijken: Schuytgraaf, Kronenburg, Vredenburg en Malburgen-West, gevolgd door de wijken Alteveer-Cranevelt, Rijkerswoerd, Elden en De Laar-Oost en -West. In rijkere wijken zullen particulieren eerder hun spaargeld aanwenden om hun woning te verduurzamen. In armere wijken zijn meer huurwoningen en zullen particulieren met een inkomen onder € 60.000 eerder gebruik maken van de Energiebespaarlening van het Warmtefonds met een rente van 0%.

Kanttekeningen en risico's

1.1, 2.1 De voorwaarden zijn aangepast (lagere maximale leenbedragen, rente verhoogd, alleen voor lage energielabels, geen stapeling mogelijk, netbewuste maatregelen).

Ten opzichte van de huidige regelingen TWL zijn de maximale leenbedragen lager en is de rente met ca. 1% verhoogd naar gemiddeld 2,6% voor particuliere woningeigenaren en 2,8% voor VvE's. De nieuwe TWL is alleen bedoeld voor het verduurzamen van woningen met label C of lager. Om gebruik te maken van de regelingen moet dan ook een energielabel overgelegd worden.

Om gebruik te maken van de provinciale cofinanciering zijn deze voorwaarden verplicht gesteld door de Provincie Gelderland. Echter, door de lagere leenbedragen, hogere rentekosten, het overleggen van een energielabel en uitsluiten van labels B en hoger, worden bewoners en VvE's meer beperkt in het verduurzamen van hun woningen. En is de verwachting dat er met de TWL minder woningen worden verduurzaamd dan tot nu toe. Om

dit op te vangen zullen wij nog meer inzetten op actieve verwijzing naar andere bestaande en nieuwe financieringsregelingen, zoals de Energiebespaarlening van het Warmtefonds.

Participatie

In zowel de buurtgesprekken als in de bijeenkomsten voor VvE's is er aandacht voor de Toekomstbestendig Wonen Lening. Wij horen dan vaak dat er interesse is voor deze lening en de lening ook echt nodig is om de maatregelen uit te kunnen voeren. We verwijzen ook altijd actief naar de Energiebespaarlening van het Warmtefonds, want zij bieden voor lagere inkomens tot € 60.000 een lening tegen 0% rente.

Financiën

Het college stelt € 5 miljoen voor particuliere woningeigenaren en € 5 miljoen voor VvE's beschikbaar. Door de cofinanciering van de provincie Gelderland komt er in totaal € 20 miljoen beschikbaar. De kosten voor de gemeente Arnhem (kapitaallasten en overige beheer- en uitvoeringskosten) worden gedekt door de door particulieren en VvE's betaalde rente. Deze rente is hoger dan onze interne rente waardoor wij de regelingen budget neutraal kunnen uitvoeren. Het totale bedrag dat wordt uitgeleend, wordt gedurende de looptijd van de lening volledig afgelost en komt dus weer terug naar de gemeente.

Uitvoering

De afhandeling en inhoudelijke beoordeling van aanvragen, advisering en monitoring wordt door gemeente Arnhem gedaan. Het budget wordt in tranches uitgezet bij het SVn dat de leningen verstrekt. De verstrekte leningen en de uitgevoerde maatregelen worden gemonitord, zodat het effect van de regeling zichtbaar wordt. Dit wordt vastgelegd in de voortgangsverslagen van NemiA en de Aanpak woningisolatie.

Communicatie

Om het gebruik van de regeling zo goed mogelijk te stimuleren worden de communicatiemiddelen van de gemeente Arnhem, Arnhem Aan en het Energieloket Arnhem ingezet. Zowel Subsidiebeheer als het Energieloket Arnhem zullen inwoners en VvE's informeren over de regeling en hulp bieden bij het aanvragen van de lening. De Arnhemse energiecoaches en -adviseurs nemen de TWL mee in hun adviezen. De te volgen procedure door aanvragers is op toegankelijke wijze te raadplegen op de gemeentelijke website. Na vaststelling van de verordeningen zullen deze op Overheid.nl bekend worden gemaakt, waarna zij in werking treden.

Bijlagen

-

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4802947

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 november 2025, nummer 4802947;

Gelet op artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet;

BESLUIT:
Vast te stellen inclusief daarbij behorende bijlage I (Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland):

Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Arnhem

Artikel 1 Begrippen
Deze verordening verstaat onder:

a) *Aanvraag*: het door aanvrager bij de gemeente ingediende verzoek om een Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.
b) *Aanvrager:* een natuurlijk persoon zoals omschreven in artikel 2 eerste lid van deze verordening, die een aanvraag doet voor een Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.
c) *Cofinanciering*: de gezamenlijke financiering van een lening waarbij vijftig procent (50%) van het leenbedrag wordt verstrekt door de gemeente en vijftig procent (50%) door de provincie.
d) *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem.
e) *Combinatielening*: een extra lening, die naast een hypothecaire lening wordt afgesloten, waaruit de aflossing op de hypothecaire lening mag worden betaald. Deze Combinatielening wordt onlosmakelijk met de Maatwerklening aangeboden en blijft beperkt tot maximaal het bedrag van de Maatwerklening.
f) *Eigenaar-bewoner*: de natuurlijke persoon die het eigendom heeft van een woning en deze woning zelf als hoofdverblijf bewoont of zal gaan bewonen.
g) *Energielabel*: het door een gecertificeerd adviseur vastgestelde label als bedoeld in de Regeling energieprestatie gebouwen, dat de energieprestatie van een woning aanduidt met een letter van A++++ (zeer zuinig) tot en met G (zeer onzuinig).
h) *Hypothecaire lening*: een geldlening die wordt verstrekt voor de financiering van onroerend goed, waarbij de geldnemer aan de geldverstrekker een recht van hypotheek verstrekt op dat onroerend goed als zekerheid voor de terugbetaling van de lening.
i) *Kleine verhuurder*: een particulier met maximaal drie woningen in eigendom voor verhuur/ maximaal drie box 3 objecten.

j) *Maatregelen*: maatregelen die het college toestaat, zoals bedoeld in artikel 6 en kunnen worden gefinancierd met de Toekomstbestendig Wonen Lening, de Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening. De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is alleen beschikbaar voor noodzakelijke investeringen, zoals asbestsanering, funderingsherstel en voor wat de energietransitie betreft alleen in geval van collectieve aanpak, zoals bijvoorbeeld een proeftuin aanpak en is niet generiek inzetbaar. Te allen tijde dient minimaal één energetische maatregel te worden gefinancierd met de leningen in deze verordening;

k) *Maximaal leenbedrag*: het maximale leenbedrag dat totaal door een aanvrager kan worden aangevraagd per lening of als het totaal van meerdere aanvragen bij elkaar opgeteld door deze aanvrager voor een woning binnen deze regeling.

l) *Persoonlijke lening*: een vorm van consumptief krediet waarbij de geldnemer eenmalig een vastgesteld bedrag ontvangt en dit bedrag, vermeerderd met rente, in vaste maandelijkse termijnen binnen een vooraf overeengekomen looptijd terugbetaalt, zonder mogelijkheid tot heropname van afgeloste bedragen.

m) *Provincie*: Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

n) *SVn*: stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM–vergunningnummer 12013647.

o) *Toekomstbestendig Wonen Lening*: een Stimuleringslening die als persoonlijke lening wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen.

p) *Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening*: een hypothecaire lening die door SVn kan worden verstrekt aan de Aanvrager ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen, tezamen met een aan de Maatwerklening gekoppelde Combinatielening. Deze (Toekomstbestendig Wonen) Maatwerklening is uitsluitend beschikbaar voor noodzakelijke investeringen ten behoeve van asbestsanering en/of funderingsherstel en/of verduurzaming in een collectieve aanpak. De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is een hypothecaire lening, bedoeld voor aanvragers die op grond van hun inkomen niet op een andere manier financierbaar zijn en niet in aanmerking komen voor een lening zoals beschreven in lid p en q; Deze lening is uitsluitend mogelijk als uit de toewijzing de noodzakelijkheid blijkt en niet generiek inzetbaar.

q) *Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening*: een Verzilverlening die als hypothecaire lening wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de maatregelen.

r) *Toewijzing*: het besluit van de Gemeente op basis waarvan de aanvrager een aanvraag kan doen voor de Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening bij SVn.

s) *Werkelijke kosten*: de totale kosten van materialen en werkzaamheden of de kosten van de investering, voor zover noodzakelijk voor het treffen van de maatregelen en ook de kosten die gepaard gaan met het aanvragen en aangaan van de Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening.

t) *Woning*: een (grondgebonden) woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.

Artikel 2 Toepassingsbereik

1. Deze verordening is uitsluitend van toepassing op lening aanvragen:
    a. waarvan de aanvrager van een Toekomstbestendig Wonen Lening een eigenaar-bewoner of kleine verhuurder is van een woning in de gemeente Arnhem. Indien er sprake is van twee of meer eigenaren, gelden deze gezamenlijk als aanvrager. Ten minste één van de aanvragers is jonger dan 76 jaar op het moment van indiening van de aanvraag bij SVn;
    b. waarvan de aanvrager van een Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening een eigenaar-bewoner of kleine verhuurder is van een woning in de gemeente Arnhem, die niet in aanmerking komt voor een van de andere leenvormen uit deze regeling of op andere wijze financierbaar is. Indien er sprake is van twee of meer eigenaren, gelden deze gezamenlijk als aanvrager;
    c. waarvan de aanvrager van een Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening een eigenaar-bewoner is van een woning in de gemeente Arnhem. De minimale leeftijd van de aanvrager bedraagt tien jaar voor het bereiken van de wettelijke AOW-leeftijd en er geldt geen maximumleeftijd. Als er sprake is van twee aanvragers (bewoners/eigenaren), geldt deze voorwaarde voor beiden;
2. De regeling is bedoeld voor woningen en huishoudens waar de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Dit is nader uitgewerkt in Bijlage I.

Artikel 3 Kenmerken

A. *De Toekomstbestendig Wonen lening*:
- Wordt verstrekt als persoonlijke lening vanuit een bouwdepot;
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -;
- Heeft een looptijd van maximaal 10 jaar voor bedragen tot en met € 15.000, - en maximaal 15 jaar voor bedragen vanaf € 15.001, -;
- Heeft een rentepercentage van 2,6%;
- Is een annuïtaire lening en is in overeenstemming met de productspecificaties van de Stimuleringslening van SVn.

B. *De Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening*:
- Wordt hypothecair verstrekt vanuit een bouwdepot;
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -;
- Heeft een rentepercentage van 1,7%;
- De Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening kent geen rente en aflossingsverplichting gedurende de looptijd. Jaarlijks wordt de rente bij de hoofdsom opgeteld. De hoofdsom met samengestelde rente is opeisbaar bij verkoop. De Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening is in overeenstemming met de productspecificaties van de Verzilverlening van SVn.

C. *De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening*:
- Wordt hypothecair verstrekt vanuit een bouwdepot;
- Bedraagt minimaal € 2.500, - en maximaal € 35.000, -;
- De looptijd is maximaal 30 jaar;
- Heeft een rentepercentage van 0,0 %;

- De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening wordt verstrekt met een restschuldgarantie door gemeente en provincie;
- De 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' is een annuïtaire lening met een combinatielening en is in overeenstemming met de productspecificaties van de Maatwerklening van SVn;
- De Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening is altijd maatwerk voor noodzakelijke investeringen ten behoeve van asbestsanering en/of funderingsherstel of verduurzaming in een collectieve aanpak en is niet generiek inzetbaar.

Artikel 4 Beleidsdoelen

Wanneer uit de aanvraag blijkt dat met het treffen van de maatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan een of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen, kan het college besluiten een aanvrager te verwijzen naar SVn voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening

a. Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
b. Klimaatadaptatie;
c. Energietransitie;
d. Levensloopbestendig maken/langer zelfstandig thuis wonen;
e. Asbestsanering;
f. Funderingsherstel;
g. Renovatie.

Artikel 5 Maatregelen

1. Te realiseren maatregelen die bijdragen aan het meer toekomstbestendig maken van woning met bijgebouwen en betrekking hebben op het verduurzamen en het levensloopbestendig maken van de woning, asbestsanering, en/of sloop van opstallen in combinatie met energetische maatregelen. De maatregelen dienen netbewust te worden toegepast, zie ook bijlage I. De investeringen dienen te allen tijde gecombineerd te worden met minimaal één energiemaatregel. In Bijlage I is dit nader gespecificeerd
2. Het college kan de in het eerste lid vermelde beleidsdoelen nader specificeren en wijzigen.

Artikel 6 Budget

1. De Toekomstbestendig Wonen Lening, de Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening zijn alleen beschikbaar voor zover het vastgestelde budget hiervoor toereikend is.
2. Als het vastgestelde budget niet meer toereikend is, worden de aanvragen door het college afgewezen.

Artikel 7 Bevoegdheid college

1. Het college toetst de aanvraag aan artikel 2, eerste lid en de artikelen 5 en 6 van deze verordening en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening

2. Het college is bevoegd om het bepaalde in Bijlage I te wijzigen, zowel naar aanleiding van aanpassingen in de regeling vanuit de Provincie Gelderland ten behoeve van de cofinanciering, als om andere redenen van beleidsmatige of uitvoeringsmatige aard. Wijzigingen van Bijlage I behoeven geen voorafgaande goedkeuring van de raad.
3. Rentepercentages en voorwaarden genoemd in deze verordening kunnen door de provincie worden gewijzigd wanneer maatschappelijke en/of politieke ontwikkelingen, renteontwikkeling op de geldmarkt en/of de rentetarieven van SVn daar aanleiding toe geven. Het college is met deze verordening gemandateerd om deze wijzigingen door te voeren.
4. Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 8 Procedure aanvraag en toewijzing

1. Een aanvraag voor een 'Toekomstbestendig Wonen Lening', een 'Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening' of de 'Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening' wordt bij het college ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld formulier of digitaal via een door de gemeente aangewezen website/portal en gaat onder opgave van:
    a. de te treffen maatregelen;
    b. een financiële onderbouwing van de te treffen maatregelen, bijvoorbeeld offerte;
    c. een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
3. Wanneer de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van vier weken te completeren.
4. Wanneer de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college de aanvraag buiten behandeling te stellen.
5. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
6. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die door middel van een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.
7. Uit overschrijding van de in het zesde lid van dit artikel bedoelde termijn kan de aanvrager niet afleiden dat zijn aanvraag is of wordt gehonoreerd.
8. De in het zesde lid van dit artikel bedoelde beslissing is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden.

Artikel 9 Afwijzen aanvraag en intrekken toewijzing

1. Het college wijst een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening af, als:
    a. het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren; of
    b. de werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat; of
    c. de werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500, -; of
    d. aanvrager het maximaal toegestane (gestapelde) bedrag van € 35.000, - wordt overschreden;

e. er niet is voldaan aan de bij of op grond van deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen; of
f. de werkzaamheden die gepaard gaan met de investering waarvoor de lening wordt aangevraagd al zijn begonnen of gerealiseerd.

2. Het college trekt een toewijzing voor een Toekomstbestendig Wonen Lening en/of Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening in, als:
   a. De lening is toegewezen of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens; of
   b. de lening niet tot stand komt.

Artikel 10 Financiële toets, verstrekken en beheer Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening door SVn

1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening uit het gemeentelijke en/of provinciale budget. De toewijzing voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties Stimuleringslening van SVn, productspecificaties Verzilverlening van SVn of de productspecificaties van de Maatwerklening van SVn en de deelnemingsovereenkomst die is gesloten tussen de gemeente en SVn.
3. SVn stelt de definitieve hoogte van de Toekomstbestendig Wonen Lening, Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening of de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening vast en bij een positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
4. Het kredietbeleid en ook de productspecificaties van SVn zijn ten alle tijden leidend.
5. SVn verstrekt en beheert een geoffreerde Toekomstbestendig Wonen Lening, de Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening en de Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening. Wanneer de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn, en vervolgens eventueel bij het KifiD, of zich wenden tot de bevoegde burgerlijk rechter.

Artikel 11 Hardheidclausule

Als vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college gemotiveerd afwijken van het bepaalde in deze verordening mits dit geen strijdigheid oplevert met de productspecificaties, het kredietbeleid van SVn en/of de kaders voor de cofinanciering vanuit de Provincie Gelderland.

Artikel 12 Salvatorische clausule

1. Als een bepaling van deze verordening door een bevoegde rechter geheel of gedeeltelijk nietig, vernietigd of onafdwingbaar wordt verklaard, laat dit de geldigheid en toepasselijkheid van de overige bepalingen van deze verordening onverlet.

2. Voor zover mogelijk wordt de nietige, vernietigde of onafdwingbare bepaling geacht te worden vervangen door een bepaling die, naar aard en strekking, zoveel mogelijk aansluit bij de bedoeling van de oorspronkelijke bepaling.

Artikel 13 Slotbepaling

1. De verordening Toekomstbestendig wonen lening Arnhem 2020 zoals vastgesteld op 16 december 2020 met zaaknummer 482635 met wijzigingsbesluit van 14 juni 2023, zaaknummer 147337 wordt ingetrokken.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na die van bekendmaking.
3. Dit besluit wordt aangehaald als ‘Verordening ‘Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Arnhem’.

Aldus vastgesteld te Arnhem op <datum>

De griffier De voorzitter

Bijlage I – Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland

Inleiding
Deze bijlage bevat de criteria en definities met betrekking tot de inzet van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. De bepalingen zijn opgesteld om verduurzaming van de woningvoorraad te bevorderen en tegelijkertijd een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te ondersteunen.

Artikel 1 – Definities
Grondgebonden woning:
Een woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.
VvE: Vereniging van Eigenaars, zoals bedoeld in Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.
Energielabel: Het energielabel van een woning, zoals geregistreerd op energielabel.nl. Energielabels C, D, E, F en G worden aangemerkt als 'C of lager'.
Bevoegde gemeente: De gemeente waarin de betreffende woning is gelegen.
Leningen: Financiële middelen beschikbaar gesteld op grond van de provinciale regeling Toekomstbestendig Wonen, niet zijnde een subsidie, in samenwerking met gemeenten.
Maatregelen: De verduurzamingsmaatregelen die gefinancierd mogen worden met leningen uit de verordeningen Toekomstbestendig Wonen en Toekomstbestendig Wonen VvE.

Artikel 2 – Toepassingsbereik
Deze bijlage is van toepassing op: a. Grondgebonden woningen; en b. Woningen die deel uitmaken van een VvE; waarbij de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Richtlijn hierbij zijn woningen met een energielabel C of lager (D, E, F of G), evenals VvE’s waarbij ten minste één appartementsrecht een energielabel C of lager heeft.

Artikel 3 – Vaststelling energielabel
1. Het energielabel wordt vastgesteld op basis van de gegevens zoals geregistreerd op energielabel.nl.
2. Als gegevens ontbreken, beslist de bevoegde gemeente over de toepasselijkheid van de regeling.

Artikel 4 – Pragmatische toepassing
Bij de uitvoering van de regeling wordt een pragmatische benadering gehanteerd. Een controle via energielabel.nl geldt als voldoende bewijs voor de vaststelling van het energielabel.

Artikel 5 – Uitzonderingen en bijzondere gevallen
1. Woningen waarvan de energieprestatie recent substantieel is verbeterd, kunnen worden uitgesloten van de regeling, ook wanneer zij voldoen aan de energielabelcriteria.
2. In bijzondere gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met de provincie Gelderland, afwijken van de criteria.
3. Voorbeelden van bijzondere gevallen:
a. Een woning met energielabel B die levensloopbestendig moet worden gemaakt;
b. Woningverbeteringen zoals funderingsherstel of asbestsanering;

c. In alle situaties dient minimaal één verduurzamingsmaatregel te worden toegepast.
4. In dergelijke gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met SVn en de provincie Gelderland, besluiten om de regeling toch toe te passen.

Artikel 6 – Maatregelen
1. Deze regeling is gericht op het verduurzamen van de woningvoorraad in de provincie Gelderland.
2. Netbewuste maatregelen: Maatregelen die een onevenredige belasting van het elektriciteitsnet veroorzaken, zonder dat daarvoor passende oplossingen beschikbaar zijn, worden geacht niet in overeenstemming te zijn met de doelstellingen van deze verordening.

3. Afwijkingsmogelijkheid: Afwijken van lid 2 is uitsluitend mogelijk na voorafgaand overleg met de provincie Gelderland en/of SVn. Een afwijking kan worden toegestaan als: a. overleg heeft plaatsgevonden met de regionale netbeheerder (bijv. Liander), of b. de aangevraagde maatregel aantoonbaar aansluit bij gemeentelijke warmteplannen.

Artikel 7 – Overzicht voorwaarden

Soort woning	**Toepassing energielabel**	**Controle / bewijs**	**Opmerkingen / uitzonderingen**
Grondgebonden woning	C of lager (C–G)	energielabel.nl	Recent verbeterde woningen kunnen worden uitgesloten
Appartement (VvE)	C of lager (C–G)	Minimaal één appartement met label C of lager	Uitzonderingen mogelijk in overleg met gemeente/provincie
Uitzonderingen	-	-	Alleen mogelijk bij bijzondere omstandigheden, door gemeente in overleg met provincie

Artikel 8 – Slotbepalingen
Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van de verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en de verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. Als enige bepaling van deze bijlage wordt vernietigd, nietig of onafdwingbaar blijkt, blijven de overige bepalingen volledig van kracht.

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4802947

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 november 2025, nummer 4802947;

Gelet op artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet;

BESLUIT:
Vast te stellen inclusief daarbij behorende bijlage I (Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland):

Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland, gemeente Arnhem

Artikel 1 Begrippen
Deze verordening verstaat onder:

a) *Aanvrager*: een grote of kleine VvE (of bestuurder/beheerder namens een grote of kleine VvE), zoals omschreven in artikel 2 en 3, die een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening VvE doet.
b) *Appartementsrecht*: Een appartementsrecht in een VvE bestemd voor en gebruikt als woonruimte in overeenstemming met de splitsingsakte.
c) *Cofinanciering*: de gezamenlijke financiering van een lening waarbij vijftig procent (50%) van het leenbedrag wordt verstrekt door de gemeente en vijftig procent (50%) door de provincie.
d) *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem.
e) *Grote VvE*: De aanvrager is een grote VvE met 8 of meer appartementsrechten met betrekking tot woonruimte.
f) *Kleine VvE*: De aanvrager is een kleine VvE met minimaal 2 en maximaal 7 appartementsrechten met betrekking tot woonruimte.
g) *Maatregelen*: maatregelen en voorzieningen zoals bedoeld in artikel 6 waarbij men minimaal één energetische maatregel dient te treffen.
h) *Maximaal leenbedrag*: het maximale leenbedrag dat totaal door een VvE kan worden aangevraagd per lening of als het totaal van meerdere aanvragen bij elkaar opgeteld voor een woning.
i) *NHG*: De instantie die de lening borgt: Nationale Hypotheek Garantie, statutair bekend als Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen.
j) *NHG-borg*: een speciaal voor kleine VvE's ontwikkelde borgstelling. De inhoud en reikwijdte van de borgstelling is te vinden op de website van NHG.
k) *Provincie*: Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

Arnhem GEMEENTE

l) *SVn*: Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM–vergunning nummer 12013647.
m) *Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE*: een zakelijke stimuleringslening aan een grote VvE ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van maatregelen.
n) *Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE*: een zakelijke stimuleringslening met of zonder NHG-borg aan een kleine VvE ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van maatregelen.
o) *Toewijzing*: het besluit van de Gemeente op basis waarvan de aanvrager een aanvraag kan doen voor de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, of Toekomstbestendig Wonen Lening Kleine VvE met NHG bij SVn.
p) *VvE:* Vereniging van Eigenaars met in ieder geval meerdere appartementsrechten bestemd voor en gebruikt als woonruimte, waarbij garages en bergingen niet meetellen. VvE's met ondersplitsingen en/of commerciële ruimten zijn duidelijk ondergeschikt aan de appartementsrechten bestemd voor en gebruikt als woonruimte.
q) *Werkelijke kosten*: de kosten van materialen en werkzaamheden voor zover noodzakelijk voor het treffen van maatregelen.

Artikel 2 Toepassingsbereik

1. De verordening is bedoeld voor VvE's gelegen in de gemeente Arnhem waar de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. De doelgroep en de voorwaarden voor deelname zijn nader uitgewerkt in Bijlage I.
2. Voor een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE die wordt verstrekt aan kleine VvE's, met of zonder NHG-borg.
3. Waarvan de Aanvrager een grote of kleine VvE is.

Artikel 3 Kenmerken Toekomstbestendig Wonen Lening

A. *Kleine VvE (2 tot en met 7 appartementsrechten met betrekking tot woonruimte)*:
- de Toekomstbestendig Wonen Lening Kleine VvE wordt annuïtair verstrekt vanuit een bouwdepot;
- van de Toekomstbestendig Wonen Lening Kleine VvE wordt een onderhandse akte opgemaakt;
- het rentepercentage voor de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE bedraagt 2,6% voor leningen met NHG borg en 2,8% zonder NHG. De rente staat vast gedurende de looptijd van de lening;
- de looptijd van de Toekomstbestendig Wonen Lening VvE met of zonder NHG borg bedraagt 20 jaar;
- het minimale leenbedrag is € 5.000,- per kleine VvE, maximaal € 25.000, - per appartementsrecht, met een maximum van € 175.000, - per kleine VvE;
- de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE wordt op twee manieren aangeboden, met en zonder NHG-borg. De Aanvrager maakt de keuze tussen de twee mogelijkheden. De gemeente wijst de gekozen variant toe.

B. *Grote VvE (vanaf 8 appartementsrechten met betrekking tot woonruimte)*:
- de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE wordt annuïtair verstrekt vanuit een bouwdepot;

- van de Toekomstbestendig Wonen lening grote VvE wordt een onderhandse akte opgemaakt;
- het rentepercentage voor de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE bedraagt 2,8%. De rente staat vast gedurende de looptijd van de lening;
- de looptijd voor de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE bedraagt:
    - 180 maanden bij leenbedragen vanaf € 20.000, - tot € 500.000, - ;
    - 240 maanden bij leenbedragen vanaf € 500.000, - tot € 1.000.000, - ;
    - 300 maanden bij leenbedragen vanaf € 1.000.000, - tot € 2.500.000, - ;
    - Het minimale leenbedrag is € 20.000,- per grote VvE, maximaal € 35.000,- per appartementsrecht, met een maximum van € 2.500.000, - per grote VvE.

Artikel 4 Beleidsdoelen

Wanneer uit de aanvraag blijkt dat met het treffen van de maatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan een of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen, kan het college besluiten een aanvrager te verwijzen naar SVn voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine of grote VvE:

a. Verduurzaming (energiebesparing/energie opwekking);
b. Klimaatadaptatie;
c. Energietransitie;
d. Levensloopbestendig maken/langer zelfstandig thuis wonen;
e. Asbestsanering;
f. Funderingsherstel;
g. Renovatie.

Artikel 5 Maatregelen

1. Tot de maatregelen worden verduurzaming, het treffen van maatregelen voor verbetering, renovatie, levensloopbestendig maken en asbestverwijdering gerekend. De maatregelen dienen netbewust te worden toepast, uitgelegd in bijlage I.
2. Te allen tijde dient minimaal één energetische maatregel te worden gerealiseerd met de Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE of kleine VvE met NHG.
3. Het college kan de in het eerste lid vermelde maatregelen nader specificeren en wijzigen voor leningen voor grote VvE's en kleine VvE's zonder NHG.
4. Als de aanvrager kiest voor de Toekomstbestendig Wonen Lening VvE Kleine VvE met NHG-borg is de lijst van maatregelen van toepassing volgens de tijdelijke regeling hypothecair krediet en de Voorwaarden en Normen NHG (nhg.nl/verduurzamen/nhg-borg-voor-kleine-VvE's/)

Artikel 6 Budget

1. De Toekomstbestendig Wonen lening grote VvE, de Toekomstbestendig Wonen kleine VvE en de Toekomstbestendig Wonen kleine VvE met NHG zijn alleen beschikbaar voor zover het vastgestelde budget hiervoor toereikend is.
2. Als het vastgestelde budget niet meer toereikend is, worden de aanvragen door het college afgewezen.

Artikel 7 Bevoegdheid college

1. Het college toetst de aanvraag aan artikelen 2, 4, 5 en 6 en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het

aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE of kleine VvE met NHG.

2. Het college is bevoegd om het bepaalde in Bijlage I te wijzigen, zowel naar aanleiding van aanpassingen in de regeling vanuit de Provincie Gelderland ten behoeve van de cofinanciering, als om andere redenen van beleidsmatige of uitvoeringsmatige aard. Wijzigingen van Bijlage I behoeven geen voorafgaande goedkeuring van de raad.
3. Rentepercentages en voorwaarden genoemd in deze verordening kunnen door de provincie worden gewijzigd wanneer maatschappelijke en/of politieke ontwikkelingen, renteontwikkeling op de geldmarkt en/of de rentetarieven van SVn daar aanleiding toe geven. Het college is met deze verordening gemandateerd om deze wijzigingen door te voeren.
4. Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 8 Procedure aanvraag en toewijzing

1. Een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE met NHG of Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE wordt schriftelijk of digitaal bij het college ingediend op een door de gemeente aangewezen wijze en gaat gepaard met de opgave van:
    a. de te treffen maatregelen;
    b. de werkelijke kosten van het treffen van de maatregelen en ook een financiële onderbouwing van deze opgave, bijvoorbeeld offertes en/of een begroting opgesteld door een professionele partij;
    c. een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
3. Wanneer de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van vier weken te completeren.
4. Wanneer de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college de aanvraag buiten behandeling te stellen.
5. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
6. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die door middel van een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.
7. Uit overschrijding van de in het zesde lid van dit artikel bedoelde termijn kan de aanvrager niet afleiden dat zijn aanvraag is of wordt gehonoreerd.
8. De in het zesde lid van dit artikel bedoelde beslissing is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden.

Artikel 9 Afwijzen aanvraag en intrekken toewijzing

1. Het college wijst een aanvraag voor een Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE of kleine VvE met NHG af, wanneer:
    a. het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren; of
    b. de werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat; of
    c. de werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500, - per appartementsrecht; of

d. niet is voldaan aan de bij of op grond van deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen.
e. de maatregelen en werkzaamheden die hiermee gepaard gaan waarvoor de lening wordt aangevraagd al zijn begonnen of gerealiseerd voordat de lening tot stand is gekomen; of
f. de lening niet tot stand komt.

2. Het college trekt een toewijzing Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE, kleine VvE, of Kleine VvE met NHG in wanneer deze is toegewezen of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens.
3. De toewijzing Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE verloopt van rechtswege wanneer de deze niet tot stand komt binnen de in de toewijzing genoemde termijn.

Artikel 10 Financiële toets, verstrekken en beheer Toekomstbestendig Wonen Lening door SVn

1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE uit het gemeentelijke en/of provinciaal budget. De toewijzing voor het aanvragen van een Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties stimuleringslening zakelijk van SVn en de samenwerking tussen gemeente Arnhem en SVn.
3. Het kredietbeleid en ook de productspecificaties van SVn zijn ten alle tijden leidend
4. SVn stelt de definitieve hoogte van de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of Toekomstbestendig Wonen Lening grote VvE vast en bij een positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets, wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
5. SVn verstrekt en beheert de geoffreerde Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE, kleine VvE met NHG of grote VvE. Als de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn en/of kan de aanvrager zich wenden tot de bevoegde burgerlijke rechter.

Artikel 11 Aanbieden van twee producten

1. De gemeente biedt de Toekomstbestendig Wonen Lening kleine VvE aan zowel met NHG-borg als zonder NHG-borg aan zolang NHG de borgstelling aanbiedt. De aanvrager maakt de keuze tussen de twee producten.
2. De NHG-borg is speciaal voor de Kleine VvE's ontwikkeld (de NHG borg geldt niet voor Grote VvE's). De actuele inhoud en reikwijdte van de borgstelling is te vinden op de website van NHG.

Artikel 12 Hardheidsclausule

Wanneer vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college afwijken van het bepaalde in deze verordening mits dit geen strijdigheid oplevert met de productspecificaties van SVn, het kredietbeleid van SVn en/of de kaders voor de cofinanciering vanuit de Provincie Gelderland.

Artikel 13 Salvatorische clausule

1. Als een bepaling van deze verordening door een bevoegde rechter geheel of gedeeltelijk nietig, vernietigd of onafdwingbaar wordt verklaard, laat dit de geldigheid en toepasselijkheid van de overige bepalingen van deze verordening onverlet.
2. Voor zover mogelijk wordt de nietige, vernietigde of onafdwingbare bepaling geacht te worden vervangen door een bepaling die, naar aard en strekking, zoveel mogelijk aansluit bij de bedoeling van de oorspronkelijke bepaling.

Artikel 14 Slotbepaling

4. De verordening Toekomstbestendig wonen lening VvE gemeente Arnhem 2020 zoals vastgesteld op 14 juni 2023 met zaaknummer 147337 wordt ingetrokken.
5. Dit besluit treedt in werking op de dag na die van bekendmaking.
6. Dit besluit wordt aangehaald als ‘Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland, gemeente Arnhem’.

Aldus vastgesteld te Arnhem op <datum>

De griffier De voorzitter

Bijlage I – Criteria inzet Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland

Inleiding
Deze bijlage bevat de criteria en definities met betrekking tot de inzet van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en Verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. De bepalingen zijn opgesteld om verduurzaming van de woningvoorraad te bevorderen en tegelijkertijd een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te ondersteunen.

Artikel 1 – Definities
Grondgebonden woning:
Een woning die rechtstreeks toegankelijk is vanaf straatniveau en waarvan ten minste één bouwlaag aansluit op het maaiveld, met uitzondering van appartementen die deel uitmaken van een VvE.
VvE: Vereniging van Eigenaars, zoals bedoeld in Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.
Energielabel: Het energielabel van een woning, zoals geregistreerd op energielabel.nl. Energielabels C, D, E, F en G worden aangemerkt als 'C of lager'.
Bevoegde gemeente: De gemeente waarin de betreffende woning is gelegen.
Leningen: Financiële middelen beschikbaar gesteld op grond van de provinciale regeling Toekomstbestendig Wonen, niet zijnde een subsidie, in samenwerking met gemeenten.
Maatregelen: De verduurzamingsmaatregelen die gefinancierd mogen worden met leningen uit de verordeningen Toekomstbestendig Wonen en Toekomstbestendig Wonen VvE.

Artikel 2 – Toepassingsbereik
Deze bijlage is van toepassing op: a. Grondgebonden woningen; en b. Woningen die deel uitmaken van een VvE; waarbij de noodzaak voor verduurzaming het grootst is. Richtlijn hierbij zijn woningen met een energielabel C of lager (D, E, F of G), evenals VvE’s waarbij ten minste één appartementsrecht een energielabel C of lager heeft.

Artikel 3 – Vaststelling energielabel
1. Het energielabel wordt vastgesteld op basis van de gegevens zoals geregistreerd op energielabel.nl.
2. Als gegevens ontbreken, beslist de bevoegde gemeente over de toepasselijkheid van de regeling.

Artikel 4 – Pragmatische toepassing
Bij de uitvoering van de regeling wordt een pragmatische benadering gehanteerd. Een controle via energielabel.nl geldt als voldoende bewijs voor de vaststelling van het energielabel.

Artikel 5 – Uitzonderingen en bijzondere gevallen
1. Woningen waarvan de energieprestatie recent substantieel is verbeterd, kunnen worden uitgesloten van de regeling, ook wanneer zij voldoen aan de energielabelcriteria.
2. In bijzondere gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met de provincie Gelderland, afwijken van de criteria.
3. Voorbeelden van bijzondere gevallen:
a. Een woning met energielabel B die levensloopbestendig moet worden gemaakt;
b. Woningverbeteringen zoals funderingsherstel of asbestsanering;
c. In alle situaties dient minimaal één verduurzamingsmaatregel te worden toegepast.

4. In dergelijke gevallen kan de bevoegde gemeente, in overleg met SVn en de provincie Gelderland, besluiten om de regeling toch toe te passen.

Artikel 6 – Maatregelen

1. Deze regeling is gericht op het verduurzamen van de woningvoorraad in de provincie Gelderland.
2. Netbewuste maatregelen: Maatregelen die een onevenredige belasting van het elektriciteitsnet veroorzaken, zonder dat daarvoor passende oplossingen beschikbaar zijn, worden geacht niet in overeenstemming te zijn met de doelstellingen van deze verordening.

3. Afwijkingsmogelijkheid: Afwijken van lid 2 is uitsluitend mogelijk na voorafgaand overleg met de provincie Gelderland en/of SVn. Een afwijking kan worden toegestaan als: a. overleg heeft plaatsgevonden met de regionale netbeheerder (bijv. Liander), of b. de aangevraagde maatregel aantoonbaar aansluit bij gemeentelijke warmteplannen.

Artikel 7 – Overzicht voorwaarden

Soort woning	**Toepassing energielabel**	**Controle / bewijs**	**Opmerkingen / uitzonderingen**
Grondgebonden woning	C of lager (C–G)	energielabel.nl	Recent verbeterde woningen kunnen worden uitgesloten
Appartement (VvE)	C of lager (C–G)	Minimaal één appartement met label C of lager	Uitzonderingen mogelijk in overleg met gemeente/provincie
Uitzonderingen	-	-	Alleen mogelijk bij bijzondere omstandigheden, door gemeente in overleg met provincie

Artikel 8 – Slotbepalingen

Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van de verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland en de verordening Toekomstbestendig Wonen VvE Gelderland. Als enige bepaling van deze bijlage wordt vernietigd, nietig of onafdwingbaar blijkt, blijven de overige bepalingen volledig van kracht.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Door het college is het raadsvoorstel *'Vervolg Toekomstbestendig Wonen Lening in Arnhem'* aangeboden aan de raad. Het voorstel betreft een voortzetting en aanpassing van een bestaande en succesvolle duurzaamheidslening die onomstreden is. De provincie Gelderland heeft € 24 miljoen beschikbaar gesteld voor een vervolg van de Toekomst-bestendig Wonen Lening en stelt dit als 50% cofinanciering beschikbaar voor gemeenten in Gelderland. Het college stelt € 5 miljoen voor particuliere woningeigenaren en € 5 miljoen voor VvE's beschikbaar. Dit voorstel met de opgenomen verordeningen maakt het mogelijk gebruik te maken van de provinciale cofinanciering en door te gaan met het verstrekken van leningen. In de gewijzigde verordening zijn de voorwaarden voor de lening iets aangepast (lagere maximale leenbedragen, rente verhoogd, alleen voor lage energielabels, geen stapeling mogelijk, netbewuste maatregelen). Om gebruik te maken van de provinciale cofinanciering zijn deze aangepaste voorwaarden echter verplicht gesteld door de Provincie Gelderland.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Cathelijne Bouwkamp

Ambtenaar
Marc van der Burght
marc.van.der.burght@arnhem.nl
0646737470

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Motie vreemd aan de agenda 'De toekomststoel in het stadhuis' (25M251)

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17 december

Type voorstel
Motie vreemd aan de agenda

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De motie vraagt aan het college om een geschikte plaats voor de Toekomststoel in het gemeentehuis te bepalen, in overleg met de Grootouders voor het Klimaat. En een publieke ceremonie te organiseren voor de plaatsing samen met de initiatiefnemers;

Aandachtspunten

- Voorafgaand aan de rondvraag van 26 november is ingesproken door de Grootouders Voor het Klimaat over het aanbieden van een toekomststoel, zie: Agenda Arnhem - Rondvraag en Mededelingen woensdag 26 november 2025 19:45 - 20:45 - iBabs Publieksportaal en Home - Grootouders Voor Het Klimaat
- Meer info zie: De Toekomststoel - Grootouders Voor Het Klimaat
- Deze stoel staat onder andere al in de gemeente Rheden en Nijmegen, zie: De Toekomststoel In Gemeentes - Grootouders Voor Het Klimaat
- De motie is inhoudelijk besproken in de raadskamer tijdens de Politieke Avond van 10 december. Daardoor zal deze worden voorgedragen direct ter besluitvorming (alleen stemmen) tijdens de besluitvormende raadsvergadering van 17 december.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Nermina Kundic

Ambtenaar

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M251**
Zaaknummer:	
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Motie vreemd aan de agenda

Titel:

De toekomststoel in het stadhuis

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De Grootouders voor het klimaat ons hebben geïnformeerd over het belang van de Toekomststoel in onze gemeente.
- De Toekomststoel een symbool is voor een leefbare aarde voor alle kleinkinderen en voor de stem van toekomstige generaties bij belangrijke besluiten van de raad;
- Toekomstige generaties niet zelf kunnen deelnemen aan de raadsvergaderingen, terwijl de genomen besluiten wel effect op hen hebben;

Omdat we vinden dat:

- De raad moet laten zien dat we de zorgen van onze inwoners over toekomstige generaties delen en daar verantwoordelijkheid voor nemen;
- Het debat in de raad zich nog vaak richt op korte termijn belangen;
- De Toekomststoel onze raad er aan kan blijven herinneren om toekomstige generaties in gedachten te houden.

Daarom spreekt de gemeenteraad uit:

- Bij haar overwegingen en besluiten een leefbare gemeente voor toekomstige generaties in gedachten te nemen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Een geschikte plaats voor de Toekomststoel in het gemeentehuis te bepalen, in overleg met de Grootouders voor het Klimaat;
- Een publieke ceremonie te organiseren voor de plaatsing samen met de initiatiefnemers;

Indieners:

Floor Hogenhout – Partij voor de Dieren
Suzan Kemperman – D66
Joost Gerretschen – GroenLinks
Nathalie Nede – ChristenUnie
Sam Groenendijk – PvdA
Niels Scholten – Volt

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025

Zaaknummer 4546294

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 april 2025, nummer: 4546294

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026 vast te stellen.
2. Begrotingswijziging 25-005 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17 december 2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De gemeenteraad wordt voorgesteld om de *Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026* inclusief bijbehorende maatregelen vast te stellen en deze te verwerken in de begroting 2026 en te betrekken bij de afvalstoffenheffing en een investeringskrediet van € 2,5 miljoen in 2025 beschikbaar te stellen voor de toegangscontrole op verzamelcontainers en de hiervoor noodzakelijke begrotingswijziging (25-005) vast te stellen

Aandachtspunten

Financiën
De maatregelen in deze uitvoeringsagenda hebben financiële gevolgen, waarvoor zowel incidenteel als structureel extra middelen nodig zijn. Voor de uitvoering van de maatregelen in 2025 is dekking in de vastgestelde begroting 2025 door incidentele onderbesteding van huidige budgetten. Een van de maatregelen (maatregel 5) ziet op het voorzien van een toegangscontrole op verzamelcontainers. De aanbesteding hiervan is een omvangrijk traject. Via een begrotingswijziging in 2025 wordt voorgesteld hiervoor een investeringskrediet van €2.500.000 beschikbaar te stellen. Voorgesteld wordt om de daaruit voortvloeiende kapitaallasten van € 540.000 per jaar vanaf 2026 te betrekken in de afvalstoffenheffing

Recente raadsbrieven & raadsbesluiten

- Raadsbrief 'Externe evaluaties Burgerberaad Afval', d.d. 21-01-2024
- Raadsbrief 'Toetsing en verwerking van de adviezen van het Eerste Arnhemse Burgerberaad' (afval), d.d. 17-12-2024
- Raadsbrief 'Volledig adviesrapport en eerste evaluatie Burgerberaad Afval', d.d. 24-09-2024
- Raadsvoorstel 'Eerste Arnhemse burgerberaad'
- Raadsvoorstel Afvalkoers 2022-2026 “Arnhem Schoner”

Ieder kwartaal ontvangt de gemeenteraad tevens een rapportage over de Afvalkoers 2022-2026. Deze rapportages vindt u bij de raadsbrieven op iBabs.

Afdoening moties/toezeggingen
Het college stelt voor met dit voorstel volgende moties en toezeggingen af te doen:

- motie "Verminderen afvalberg" (22M83) van de fractie SP
- motie "Alleen regionaal afval verbranden" (21M83) van de fracties D66 en VVD

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Bob Roelofs

Ambtenaar
Mark Wanders
mark.wanders@arnhem.nl
0631114864

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

Moties/amendementen

De volgende moties zijn besproken in de raadskamer en worden ingediend bij de besluitvorming:

1. motie 'Laat afval scheiden lonen' (25M200) van de fractie ChristenUnie en CDA
   pre-advies: negatief

2. motie 'Toekomstbestendig afvalbeleid' (naar een langjarige visie afval en grondstoffen) (25M199) van de fracties GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren
   pre-advies: oordeel raad (is uitvoerbaar)

3. motie 'Vrije doorgang voor minder validen op containerdagen' (25M202) van de fractie Arnhem Centraal
   pre-advies: positief (ruimte moet het wel toelaten)

Later ingediend en nog niet besproken:

4. Motie ‘Behoud de zwerfvuilklep’ (25M252) van de fractie ChristenUnie

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M200**
Zaaknummer:	4546294
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026

Titel:

Laat afval scheiden lonen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college, naar aanleiding van het burgerberaad de ondergrondse afvalcontainers in Arnhem weer wil sluiten.
- De afvalcontainers door middel van dure nieuwe passen volgens het raadsvoorstel binnenkort ‘gratis’ te openen zijn door inwoners van Arnhem.
- Het burgerberaad heeft aangegeven dat genomen maatregelen geen toename van de Arnhemse afvalstoffenheffing mogen betekenen.
- De rapportage van Rijkswaterstaat[1] over de afvalstoffenheffing in 2024 een verschil van gemiddeld 77 euro laat zien tussen gemeenten met tarieven op basis van diftar en tarieven op basis van aantal personen per huishouden.

Omdat we vinden dat:

- Het opnieuw sluiten van de afvalcontainers veel geld kost, maar te weinig oplevert voor het significant verminderen van de hoeveelheid restafval in Arnhem en daardoor een stijging van de afvalstoffenheffing zal betekenen.
- Een significante afname van het Arnhemse restafval en bijbehorende kosten alleen bewerkstelligd wordt wanneer afval scheiden weer gaat lonen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In 2026 met een voorstel voor een regeling te komen waarin de Arnhemmer financieel beloond wordt voor het scheiden van afval.
- In het voorstel de ingangsdatum van deze regeling te benoemen.
- In het voorstel een communicatie/voorlichtingsplan voor de inwoners van Arnhem te verwerken.

Indieners:

Nathalie Nede – ChristenUnie
Luc Groot – CDA
Scott van den Broek – Groep van den Broek

1. https://open.overheid.nl/documenten/243ce688-a529-420e-98a0-40a2ca0fba43/file

Arnhem GEMEENTE

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M199**
Zaaknummer:	4546294
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025- 2026

Titel:

Toekomstbestendig afvalbeleid (naar een langjarige visie afval en grondstoffen)

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De hoeveelheid restafval per inwoner in Arnhem aanzienlijk hoger ligt dan in vergelijkbare steden, waardoor waardevolle grondstoffen onnodig verloren gaan en inwoners en gemeente hoge verwerkingskosten hebben;
- Arnhem de ambitie heeft om in 2050 volledig circulair te zijn, in lijn met landelijke en Europese doelstellingen;
- De VNG en Verpact vanaf 2025 nieuwe afspraken invoeren over verpakkingsafval, die gemeenten meer regie, financiële voorspelbaarheid en stimulansen voor hoogwaardige recycling bieden;
- De huidige maatregelen naar verwachting onvoldoende zijn om de doelstellingen voor afvalreductie en hergebruik te behalen;
- Gemeenten met een vorm van **diftar** structureel minder restafval produceren en lagere kosten kennen dan gemeenten zonder zo’n systeem.

Omdat we vinden dat:

- Arnhem met het huidige afvalbeleid nog te veel afval verbrandt, te weinig grondstoffen hoogwaardig hergebruikt en dat de kosten voor inwoners en de gemeente nu al hoog zijn en op termijn onaanvaardbaar dreigen te worden;
- Nieuw afvalbeleid nadrukkelijk moet bijdragen aan de **circulaire transitie** én **sociaal rechtvaardig** moet zijn: niet alle inwoners en wijken hebben dezelfde mogelijkheden of financiële ruimte om afval goed te scheiden;
- Het wenselijk is om tijdig duidelijkheid te bieden via een integrale, langjarige visie, zodat inwoners, bedrijven en de gemeente weten welke koers wordt gekozen en welke stappen nodig zijn om de circulaire ambitie te realiseren.

Arnhem GEMEENTE

Daarom verzoekt de gemeenteraad aan het college om:

1. Voorafgaand aan het opstellen van een langjarige visie in 2026 een beknopte evaluatie van het huidige afvalbeleid uit te voeren, mede op basis van de evaluatie uit 2023;
2. Op basis van deze nieuwe evaluatie, en met de nieuwe verpakkingsafvalafspraken tussen VNG en Verpact en de ambitie om in 2050 circulair te zijn, in 2026 een **langjarige visie op afval en grondstoffen** op te stellen;
3. In deze visie maatregelen en instrumenten, waaronder (financiële) prikkels, op te nemen die leiden tot:
    - betere afvalscheiding en minder restafval,
    - meer recycling en hoogwaardig hergebruik,
    - betaalbaarheid voor inwoners en de gemeente,
    - grip voor inwoners op hun kosten, bijvoorbeeld door een vorm van tariefdifferentiatie (*diftar*),
    - en die rekening houden met de verschillende mogelijkheden van inwoners en wijken, bijvoorbeeld door de inzet van nascheiding waar nodig;
4. Deze visie in 2026 ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad;
5. De daaruit voortvloeiende systeemkeuze uiterlijk in 2027 voor te leggen aan de gemeenteraad.

Indieners:

Muriël Simonis - GroenLinks

Suzan Kemperman – D66

Leo de Groot - Partij voor de Dieren

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M202**
Zaaknummer:	4546294
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025- 2026

Titel: Vrije doorgang voor mensen met een beperking op containerdagen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Bij het aanbieden van de particuliere afvalcontainers en na het legen hiervan, deze containers regelmatig kris kras in het voetgangersgebied staan en deze zeker voor minder validen de doorgang bemoeilijken of belemmeren.
- Dat deze containers zelfs regelmatig op oversteekplaatsen ten behoeve van slechtzienden staan.

Omdat we vinden dat:

- Het voetgangersgebied te allen tijde goed bereikbaar moet kunnen zijn voor iedereen. Ook op dagen dat de containers geleegd worden.
- Dat die bereikbaarheid al met een beperkte aanpassing verbeterd kan worden.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Op plaatsen waar dit nog niet aanwezig is maar de ruimte het wel toelaat, containerverzamelplaatsen aan te wijzen met behulp van tegels en belijning

Indiener:

- Wim Spruijt - Arnhem Centraal

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M252**
Zaaknummer:	4546294
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025- 2026

Titel:

Behoud de zwerfvuilklep.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Er een voorstel ligt, naar aanleiding van het burgerberaad, om de ondergrondse afvalcontainers in Arnhem te sluiten.
- Er mogelijk in de toekomst weer een vorm van Diftar ingevoerd wordt.
- Er nieuwe containers besteld gaan worden volgens het voorgelegde voorstel, waarbij de zwerfvuilklep niet als vereiste wordt meegenomen in de aanbesteding.

Omdat we vinden dat:

- De zwerfvuilklep mogelijkheden biedt om klein zwerfvuil op te ruimen, waardoor vervuiling van de openbare ruimte rondom containers wordt voorkomen of weggenomen.
- Bij het invoeren van diftar de zwerfvuilklep een drempel wegneemt om zwerfvuil op te rapen en via de klep in de container te deponeren. Ook biedt het een mogelijkheid om hondenpoep weg te gooien.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In de aanbesteding voor nieuwe ondergrondse containers de zwerfvuilklep als conditie mee te geven voor aanbieders.

.

Indieners:

Nathalie Nede - ChristenUnie
Rebin Maref - VVD

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4546294

Onderwerp: Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026

Kernboodschap

Het op 22 juni 2024 afgeronde burgerberaad over afval heeft 28 adviezen gegeven op de hoofdvraag van het eerste Arnhemse burgerberaad: *Wat kan de gemeente Arnhem doen om het afval van inwoners, instellingen en bedrijven tot een minimum te beperkten?* De adviezen zijn getoetst op juridische en praktische haalbaarheid. Daarnaast zijn de financiële aspecten en het effect op de vermindering van de hoeveelheid afval in kaart gebracht. De adviezen zijn nu vertaald in een uitvoeringsagenda waarmee uw raad kan besluiten over de (verwerking van de) adviezen van het burgerberaad. Met deze uitvoeringsagenda wordt de al lopende uitvoering van de Afvalkoers 2022-2026 “Arnhem Schoner” geïntensiveerd. Wij zien en prijzen het harde werk van het burgerberaad, de breedte van de adviezen en de manier waarop ze antwoord geven op de hoofdvraag van het burgerberaad. De maatregelen in deze uitvoeringsagenda maken de uitvoering van het afvalbeleid nog beter en leiden tot minder afval. De hoeveelheid restafval neemt naar verwachting bijna 18 kilogram per inwoner af door het invoeren van pasjes voor het gebruik van de containers. Op die manier nemen we het advies over en doen we recht aan de breed gehoorde signalen uit de stad om ‘afvaltoerisme’ te stoppen. Ook de vele adviezen en daaruit volgende maatregelen op informatie en communicatie dragen bij aan de vermindering van de hoeveelheid afval. Het verminderen van de hoeveelheid afval is en blijft onze ambitie, ook al is hiervoor een lange adem noodzakelijk.

Voorstel

1. De Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026 inclusief bijbehorende maatregelen vast te stellen en deze te verwerken in de begroting 2026 en te betrekken bij de afvalstoffenheffing.
2. Een investeringskrediet van € 2,5 miljoen in 2026 beschikbaar te stellen voor de toegangscontrole op verzamelcontainers en de hiervoor noodzakelijke begrotingswijziging (25-005) vast te stellen.

Inleiding

Voor u ligt de Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026. Met deze uitvoeringagenda brengen we de adviezen van het burgerberaad afval die door de toets zijn gekomen, samen in een uitvoeringsagenda waarmee de afvalkoers 2022-2026 “Arnhem Schoner” geïntensiveerd wordt. De uitvoeringsagenda op basis van de adviezen zien wij als een co-creatie van stad en bestuur.

Van de 28 uitgebrachte adviezen zijn 24 adviezen grotendeels vertaald naar nieuwe maatregelen binnen deze agenda. Een klein aantal (deel)adviezen maakte al deel uit van lopende uitvoering, bleek niet haalbaar bij de eerste toetsing of bleek niet effectief bij nadere beschouwing. Deze (deel)adviezen

Arnhem GEMEENTE

hebben we niet in deze agenda verwerkt. In de uitvoeringsagenda leggen we in 2.9 uit waarom niet en laten we in bijlage 1 zien of, hoe en waar de adviezen zijn verwerkt.
In navolging van het Burgerberaad Afval richt deze agenda zich op de optimalisatie van *inzamelvoorzieningen* en *communicatie* als dragende pijlers voor afvalscheiding, -bewustwording en goed afvalaanbiedgedrag. Deze optimalisatie geven we vorm met de behoeften van inwoners en wijken scherp op het netvlies; ook dit is een wens van het Burgerberaad.

De adviezen van het Burgerberaad hebben we verwerkt in 16 maatregelen binnen de thema's: '*Optimalisatie inzamelvoorzieningen'*, '*Duidelijke informatie & positieve communicatie'*, '*Afval in de wijk!',* '*Bedrijven'* en *'Klankbordgroep Burgerberaad Afval'*.
Deze volledig op de adviezen van het Burgerberaad Afval gebaseerde agenda wordt onderdeel van het huidige beleidskader Afvalkoers Arnhem Schoner 2022-2026. Met deze agenda wordt de Afvalkoers tot en met 2026 verder geïntensiveerd. In 2026 zal er nieuw afvalbeleid worden ontwikkeld voor de periode na 2026.

Beoogd effect

Het harde werk van het burgerberaad afval te waarderen en de uitgebrachte adviezen een plek te geven zodat in co-creatie met de stad de uitvoering van gemeentelijk beleid geïntensiveerd wordt.

Argumenten

1.1 De uitvoeringsagenda is tot stand gekomen door co-creatie
Het proces van het burgerberaad en de uitgebrachte adviezen sluiten aan op de ambitie om meer vanuit inwoners en minder vanuit de ambtelijke organisatie te werken. Met dit burgerberaad en de vertaling van de adviezen in een uitvoeringsagenda is er sprake van co-creatie of coproductie: de op één na meest verregaande vorm van (burger)participatie. Inwoners spelen een actieve rol bij het ontwerpen, implementeren en evalueren en zo wordt de afstand tussen samenleving en bestuur kleiner.

1.2 De (deel)adviezen zijn getoetst op doelmatigheid en kosten
De (deel)adviezen waarvan in de toetsing bleek dat ze haalbaar zijn, zijn in deze uitvoeringsagenda verwerkt in 16 maatregelen. Bij het opstellen van de maatregelen is zoals al eerder gemeld, rekening gehouden met de kosteneffectiviteit. Dit om de lastenstijging die de adviezen en deze uitvoeringsagenda met zich mee brengen zo effectief mogelijk in te zetten voor de samenleving. Het ravijnjaar 2026 en de financiële horizon van de gemeente is in deze keuze een belangrijk kader.

1.3 De uitvoeringsagenda bevat 16 maatregelen waarin de (deel)adviezen voor het overgrote deel verwerkt zijn.
Uw raad heeft vastgesteld dat de adviezen van het burgerberaad zwaarwegend zijn in de nu voorliggende besluitvorming. De adviezen komen niet altijd letterlijk terug in de uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda bevat 16 maatregelen waarin de (deel)adviezen voor het overgrote deel verwerkt zijn. Per maatregel wordt in de tekst van de agenda aangegeven welke adviezen hierin verwerkt zijn. In de uitvoeringsagenda wordt ook toegelicht welke deeladviezen niet overgenomen zijn en waarom. Om navolgbaarheid overzichtelijk te borgen is in de agenda eveneens een transponeringstabel opgenomen waarin naast alle verwerkte en niet overgenomen adviezen, ook de

uit de toetsing niet-haalbare adviezen vermeld worden. Zo ontstaat een navolgbaar overzicht van de verwerking van adviezen in maatregelen en kan recht gedaan worden aan het zwaarwegende karakter van de adviezen.

1.4 We verbeteren hiermee de service en informatie.

Het burgerberaad adviseert in veel adviezen om de service door de gemeente te verhogen op zowel voorzieningen als op informatie en communicatie. Het effect van deze adviezen op het verminderen van de hoeveelheid afval is vaak niet direct uit te drukken in 'kilogrammen vermindering afval'. Service, informatie (ook middels educatie) en communicatie zijn noodzakelijk voor bewustwording en bewustzijn. En bewustzijn is een randvoorwaarde voor het gewenste afval(scheidings)gedrag en daarmee een vermindering van de hoeveelheid afval.
Een aantal adviezen draagt op kortere termijn bij aan het verminderen van de hoeveelheid afval. Met name het afsluiten van de containers voor restafval en PBD met een toegangscontrolesysteem zodat de containers alleen nog maar geopend en gebruikt kunnen worden met een Arnhemse afvalpas, zal hoogstwaarschijnlijk leiden tot een vermindering van de hoeveelheid afval (17,7 kg per inwoner per jaar) in de Arnhemse (ondergrondse) containers. Het advies om de containers af te sluiten voldoet tevens aan de wens van de stad om het oneigenlijk gebruik van de containers voor huishoudelijk afval door niet-Arnhemmers en bedrijven, te stoppen.

1.6 We doen hiermee de volgende moties af:.

22M83 Verminderen afvalberg

In de afgelopen jaren is met enige regelmaat gesproken met bedrijven over afval en maatregelen die zij treffen om vermindering en recycling van afval te bewerkstelligen. Er is zeker niet met alle Arnhemse bedrijven hierover gesproken; dit is ook niet mogelijk vanwege een gebrek aan capaciteit. In de afgelopen periode hebben onze toezichthouders samen met afvalcoaches zo'n 300 bedrijven bezocht en deze informatie gegeven over de plichten die bedrijven hebben met betrekking tot een goede inzameling van bedrijfsafval en het schoonhouden van de omgeving in de direct nabijheid van de winkel (de '25 meter' regel).
Daarnaast is met een aantal bedrijven gesproken over wat zij op dit moment aan afvalbeheer en -preventie doen. Uit de gesprekken blijkt dat bedrijven vaak gebonden zijn aan de regels van het moederbedrijf/concern en zij niet af kunnen wijken van hoe producten verpakt zijn. Het terugnemen van afval in de winkels van consumenten wordt niet toegejuicht. Daarnaast is het in- of aannemen van (huishoudelijk)afval niet zomaar mogelijk.
In de toekomst zullen we de gesprekken met bedrijven voortzetten.

21M83 Alleen regionaal afval verbranden

Als gemeente zijn wij verplicht om de verwerking van ons afval Europees aan te besteden. Dit doen wij in regioverband met onze buurgemeenten. In een aanbestedingsproces mogen wij conform de daarvoor geldende regels, geen eis opleggen aan inschrijvers dat zij in de regio Arnhem gevestigd zijn; dit zou immers leiden tot bevoordeling van inschrijvers ten opzichte van anderen.
De uitkomst van de twee meest recente aanbestedingen is dat ons restafval en GFT niet in de regio verwerkt worden. Deze aanbestedingen zijn gewonnen door een verwerker buiten de regio.
Op nationaal niveau heeft het Rijk recent de beleidsvisie op afvalverbranding gepubliceerd. De Rijksoverheid kan Europese aanbestedingsregels niet wijzigen, maar met de beleidsvisie wordt wel een weg ingeslagen naar minder verbranding van afval.

16M103 De vervuiler betaalt

De motie roept op om een herstelsanctie op te leggen voor zover dit voor de schade of vervuiling lonend is. In de praktijk van de afgelopen jaren blijkt dat er van schade of vervuiling in financiële zin nauwelijks sprake is bij het in de openbare ruimte plaatsen van afval. Het beeld van afval in de openbare ruimte wordt als storend ervaren, maar van werkelijke schade of vervuiling met dermate grote geldelijke gevolgen is in de praktijk weinig schade. Daarmee achten wij het huidige stelsel dan ook afdoende in het geval van (het dumpen van) afval in de openbare ruimte.

2.1 *Dit is nodig om een heel erg lange doorlooptijd te voorkomen en de toegangscontrolesystemen zo snel mogelijk in gebruik te kunnen nemen*
Het afsluiten van de containers zodat alleen mensen met een Arnhemse afvalpas gebruik kunnen maken van de verzamelcontainers in de stad, vraagt dat alle toegangscontrolesystemen op de containers vervangen worden. De systemen die vanaf 2014 bij de introductie zijn ingebouwd, draaien op verouderde techniek en communicatienetwerken die op dit moment niet meer functioneel zijn. Het upgraden of refurbishen van deze readers blijkt niet mogelijk. Om de containers af te sluiten en zonder probleem te laten functioneren, zijn nieuwe systemen nodig. De aanschaf van deze systemen moet aanbesteed worden. Dit proces neemt ongeveer één jaar in beslag. Daarna moeten de systemen besteld, ingebouwd en geïmplementeerd worden. Deze fase duurt minimaal driekwart jaar. Om dit langjarige proces zo kort mogelijk te houden, is het noodzakelijk investeringskrediet beschikbaar te hebben om zo direct na vaststelling van deze agenda te kunnen starten met het aanbestedingsproces voor de nieuwe systemen. Zonder financiering kan geen aanbestedingsproces gestart worden.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Er kan een verschil bestaan tussen hoe de adviezen verwerkt zijn en wat deelnemers verwachten.*
In het proces van het burgerberaad is besloten dat de adviezen verwerkt zouden worden in beleid en dat de aangenomen adviezen getoetst zouden worden op praktische en juridische haalbaarheid en financiële aspecten in kaart gebracht. Aan de voorkant zijn tevens de gemeentelijke ambities meegegeven van 30 kilogram restafval in 2025 en volledig circulaire stad in 2050. Voor de verwerking van de adviezen in deze uitvoeringsagenda is het kader van kosteneffectiviteit toegevoegd met het oog op het financiële vooruitzicht van de gemeente (en alle andere Nederlandse gemeenten) in de nabije toekomst.
Ondanks deze informatie voor en aan de deelnemers, kan bij deelnemers een beeld ontstaan dat hun zwaarwegende adviezen in mindere mate zijn overgenomen dan deelnemers bij voor aanvang van de bijeenkomsten hebben gedacht.
In de communicatie naar deelnemers en de stad en in deze uitvoeringsagenda proberen we dit, wederom, zo helder mogelijk uit te leggen.
Deelnemers worden daarnaast vanzelfsprekend geïnformeerd over de Politieke Avonden waarop deze uitvoeringsagenda behandeld wordt en ze worden dan ook allen door de griffie uitgenodigd om aanwezig te zijn.
Het proces van toetsing en verwerking van de adviezen in de voorliggende uitvoeringsagenda heeft tijd gekost. De implementatie van de maatregelen zal eveneens (veel) tijd vragen. Het invoeren van de afvalpas voor het gebruik van de ondergrondse containers vraagt bijvoorbeeld een aanbesteding voor nieuwe toegangscontrolesystemen omdat de huidige systemen technisch verouderd zijn en vervangen moeten worden. Een dergelijk proces neemt na vaststelling van de agenda een jaar in beslag waarna begonnen kan worden met de uitrol van het systeem.

1.2 De financiële effecten van de maatregelen zijn niet op voorhand nauwkeurig te voorspellen
Een intensieve uitvoering van maatregelen brengt een vraag naar middelen met zich mee. Aan het burgerberaad is vooraf geen (maximaal) budget meegegeven. Het was ook niet te voorspellen welke adviezen het burgerberaad zou uitbrengen en was dus ook geen kostenraming of begroting te maken. Uit de toetsing en deze uitvoeringsagenda blijkt welke kosten verbonden zijn aan uitvoering van de op de adviezen gebaseerde maatregelen.

1.3 De gemeentelijke doelstelling op restafval is nog niet in zicht.
De adviezen van het burgerberaad dragen bij aan het verminderen van de hoeveelheid afval. Maar ook met de uitvoering van de adviezen komt de gemeentelijke doelstelling van 30 kilogram restafval in 2025 niet in zicht. Kanttekening hierbij is en blijft dat deze doelstelling noch voor Arnhem noch voor andere steden, technisch mogelijk is zoals ook al bleek in de evaluatie van ons afvalbeleid.

1.4 Bijplaatsingen van afvalzakken zouden kunnen toenemen.
Het burgerberaad adviseert de containers af te sluiten zodat deze alleen nog toegankelijk zijn met een Arnhemse afvalpas. Het risico is reëel dat dit over een langere periode leidt tot vervuiling door vuilniszakken naast de ondergrondse containers. Enerzijds door mensen die geen Arnhemse afvalpas mogen bezitten (niet-Arnhemmers en bedrijven) en anderzijds door mensen die hun afvalpas op dat moment vergeten zijn mee te nemen en besluiten de vuilniszak dan achter te laten bij de container.
In de voorbereidingen en voordat de pasjes weer in gebruik genomen worden, zullen wij elk huishouden op diverse manieren informeren over het bezit en gebruik van de afvalpas. Desalniettemin zullen we niet kunnen voorkomen dat ook inwoners zakken bij de containers plaatsen. De ervaring in Arnhem en andere Nederlandse steden leert dat ook met de inzet van toezicht en handhaving, bijplaatsingen niet geheel voorkomen kunnen worden.

1.5 De maatregelen zouden minder effect kunnen hebben dan verwacht
In deze uitvoeringsagenda zijn maatregelen opgenomen die leiden tot een vermindering van de hoeveelheid afval. In een aantal gevallen is deze afname van afval uitgedrukt in kilogrammen. Hoewel deze afname zo zorgvuldig mogelijk ingeschat is, is er geen garantie dat de reductie ook daadwerkelijk in de voorspelde mate gehaald wordt ondanks alle aanpalende inspanningen op bijvoorbeeld communicatie. Een uitgesteld of zelfs uitblijvend effect betekent minder rendement op milieu, maar eveneens dat de ermee samenhangende financiële baten (zie potentieel financieel effect in de paragraaf financiën) uitblijven.

Participatie

Het burgerberaad is een democratisch instrument met een zeer hoge mate van participatie (co-creatie). Eén van de adviezen en maatregelen in deze agenda betreft het instellen van een klankbordgroep. Deze klankbordgroep is de duurzame voortzetting van de betrokkenheid als vertegenwoordiging van de stad bij deze uitvoeringsagenda. Daarnaast wordt dit burgerberaad blijvend geïnformeerd via de klankbordgroep en waar nodig, de gemeente. Alle deelnemers aan het burgerberaad ontvangen de uitvoeringagenda gelijktijdig met uw raad en worden uitgenodigd om de behandeling van deze agenda door uw raad bij te wonen en daarbij in te spreken.

Financiën

De maatregelen in deze uitvoeringsagenda hebben financiële gevolgen. Voor de intensivering van de uitvoering zijn extra middelen nodig. We zien zowel structurele lasten (o.a. als gevolg van investeringen) en incidentele lasten.

Structurele lasten
De maatregelen vereisen extra investeringen (het afsluiten van de containers en het plaatsen van extra ondergrondse containers, maatregelen 1 & 5) die zich in de begroting vertalen als structurele kapitaallasten.
Extra communicatie en het nog dichter naar de inwoner brengen van afval en informatie, vragen om extra structurele inzet van uren (maatregelen 6 t/m 11) omdat we zien dat de informatie, communicatie en educatie nu en in de komende jaren randvoorwaarde zijn voor het scheiden van afval en het schoonhouden van de stad.
Ook de milieubak als mobiel punt waar afval gescheiden ingeleverd kan worden, zetten we structureel intensiever in (maatregel 4)

Incidentele lasten
Deze uitvoeringsagenda intensiveert de uitvoering van het huidige beleid. Dit beleid loopt tot en met 2026. In 2026 stellen we nieuw beleid op zodat we vanaf 2027 kunnen beginnen met de uitvoering daarvan. We hebben ervoor gekozen om een aantal maatregelen dan ook niet structureel te implementeren. Specifieke maatregelen uit het huidige beleid zoals '2 x jaar gratis grofvuilafspraak aan huis' (*maatregel 3*) worden met deze uitvoeringsagenda voortgezet in 2025 en 2026 . Ook de extra inzet in wijken voeren we incidenteel door (*maatregelen 12 & 13*) in 2025 en 2026. Hiervan bezien we in nieuw beleid of deze inzet structureel wordt doorgevoerd.

Projecten zoals een onderzoek naar de inzet van instrumenten voor bedrijfsafval (*maatregel 15*) zijn incidentele lasten. Evenals de proef met gratis GFE-zakjes (*maatregel 2*). In 2026 evalueren we de proef met de gratis zakjes voor Groente-, Fruitafval en Etensresten succesvol is en besluiten we of we deze service structureel en stadsbreed uitrollen. Ook de andere activiteiten voor en met bedrijven en bedrijfsafval nemen we incidenteel op (*maatregel 14)*.De klankbordgroep (*maatregel 16*) voor deze uitvoeringsagenda wordt ingesteld voor de looptijd van deze agenda en is dus incidenteel.

De financiële gevolgen van de uitvoeringsmaatregelen zijn per jaarschijf inzichtelijk gemaakt in paragraaf 2.10 van de uitvoeringsagenda "Arnhem Schoner".

Dekking
Voor de uitvoering van de maatregelen in 2025 vinden we dekking in de vastgestelde begroting 2025 door incidentele onderbesteding van huidige budgetten.

Een van de maatregelen (*maatregel 5*) ziet op het voorzien van een toegangscontrole op verzamelcontainers. De aanbesteding hiervan is een omvangrijk traject. Om te voorkomen dat er vertraging ontstaat in de uitvoering is het wenselijk dat er middels onderstaande begrotingswijziging in 2026 een investeringskrediet van € 2.500.000 beschikbaar gesteld wordt. Voorgesteld wordt om de daaruit voortvloeiende kapitaallasten van € 540.000 per jaar vanaf 2027 te betrekken in de afvalstoffenheffing

	Nr.	25-005			
	Onderwerp	Investeringskrediet toegangscontrole op verzamelcontainers			
	I / S	S			
	Raad d.d.				
	Zaaknr.				
bedragen x € 1.000	**Exploitatiebegroting**	Begroting	eerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
	Lasten				
Programma	**Wonen en leefomgeving**			540	532
		0	0	540	532
	Baten				
Programma	**Wonen en leefomgeving**			540	532
		0	0	540	532
	Exploitatieresultaat	**0**	**0**	**0**	**0**
	Mutaties reserves				
	Toevoegingen	0	0	0	0
	Onttrekkingen	0	0	0	0
		0	**0**	**0**	**0**
	Totaal Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

	Meerjaren Investeringsplan (MP)	Begroting	eerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
Programma	**Wonen en leefomgeving**		2.500.000		
	Totaal Investeringen	**0**	**0**	**0**	**0**

In bovenstaande tabel wordt aangegeven hoe de bijgaande begrotingswijziging in de begroting voor de jaren 2026 tot en met 2028 wordt verwerkt. In de begroting worden uitsluitend de ramingen voor de eerste vier jaren verwerkt. De overige jaarschijven zullen worden verwerkt in latere begrotingen. In de begrotingswijziging is alleen het effect van het investeringskrediet verwerkt. De financiële effecten van de overige maatregelen zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” worden in de begroting 2026 verwerkt en worden eveneens toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Uitvoering

Na vaststelling van deze uitvoeringsagenda beginnen we met de uitvoering en implementatie van de maatregelen.

Communicatie

De adviezen van het burgerberaad laten zien dat er een duidelijke behoefte is aan meer informatie en communicatie. Meer inzet op deze onderwerpen is dan ook opgenomen in deze agenda en de uitvoering hiervan. Dit is een intensivering van de huidige geboden informatie en communicatie waaronder onze website, de inzamelwijzer en Fixi.

De uitvoeringsagenda wordt verzonden aan de deelnemers van het burgerberaad. De gemeente stelt een persbericht op en stuurt deze uit

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1: Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026
- Bijlage 2: Begrotingswijziging 25-005

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4546294

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 april 2025, nummer: 4546294

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026 vast te stellen.
2. Begrotingswijziging 25-005 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025 – 2026

Gemeente Arnhem

Inhoud

Inhoud 2
Opening 3
1. Van Burgerberaad naar Uitvoeringsagenda 4
1.1 Inleiding 4
1.2 De rode draden van het Burgerberaad Afval 4
1.3 Verwerking adviezen binnen de Afvalkoers 4
2. Van adviezen naar maatregelen 6
2.1 Inleiding 6
2.2 Afwegingskader 6
2.3 Maatregelen 6
2.4 Optimalisatie inzamelvoorzieningen 7
2.5 Duidelijke informatie & positieve communicatie 11
2.6 Afval in de wijk! 14
2.7 Bedrijven 15
2.8 Klankbordgroep Burgerberaad Afval 16
2.9 Niet opgenomen (deel)adviezen 17
2.10 Overzicht maatregelen 19
Bijlage 1: Adviezen en Maatregelen 21
Bijlage 2: Stand van zaken Afvalkoers 23

Opening

Met genoegen presenteer ik de volledig op de adviezen van het Burgerberaad Afval gebaseerde Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025 – 2026.

"Wat kan de gemeente Arnhem doen om de hoeveelheid afval van inwoners, instellingen en bedrijven tot een minimum te beperken?" Dat is de vraag die wij als gemeente begin 2024 hebben gesteld aan het Burgerberaad Afval. Het eerste Burgerberaad van de gemeente Arnhem. Ik ben trots op de willekeurig gekozen Arnhemmers die met grote toewijding aan de slag zijn gegaan om een antwoord te formuleren op deze vraag van de gemeente.

Afval is een bijzonder onderwerp omdat iedereen het dagelijks heeft. Tegelijkertijd staan de meeste mensen er niet dagelijks bij stil. Afval, zo wordt nog wel eens gedacht, gooi je weg en dan komt het goed terecht. In Arnhem weten we dat dit niet zo makkelijk is. Arnhemmers vinden wat van afval. Van naastplaatsingen tot afvaltoerisme. En van een actieve rol van de gemeente tot zelf je stoep schoonhouden.

De betrokkenheid en het uitgesproken karakter van al die Arnhemmers in het Burgerberaad hebben geleid tot deze waardevolle adviezen. Als ik al een voorzichtige samenvatting mag maken, dan is deze te vatten in twee begrippen: betere voorzieningen en meer communicatie. Met deze adviezen als bouwstenen hebben we uiteindelijk deze mooie Uitvoeringsagenda samengesteld, die ik bij deze aan alle Arnhemmers aanbiedt.

Wij blijven samen werk maken van een schoon, heel en veilig Arnhem.

Namens het College van Burgemeester en Wethouders

Bob Roelofs,

Wethouder afval en burgerparticipatie gemeente Arnhem

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 beschrijven we voor deze Uitvoeringsagenda relevante hoofdlijnen en ontwikkelingen, waaronder het Burgerberaad Afval en de positie van deze Uitvoeringsagenda ten opzichte van de huidige Afvalkoers Arnhem Schoner. In hoofdstuk 2 presenteren we de maatregelen en de keuzes die zijn gemaakt bij het vertalen van de adviezen van het Burgerberaad naar concrete maatregelen. Bijlage 1 bevat een overzicht van adviezen en maatregelen en laat zien welke adviezen binnen welke maatregelen zijn uitgewerkt. In Bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de voortgang van de huidige Afvalkoers Arnhem Schoner.

Verwijzingen en symbolen

1.1 | **1.1**

In deze Uitvoeringsagenda worden bovenstaande verwijzingen gebruikt om te verwijzen naar een advies van het Burgerberaad Afval. De hierbij gebruikte nummering is gelijk aan de nummering van de adviezen zoals opgenomen in het Eindrapport van het Burgerberaad Afval.

■ : Maatregel heeft naar verwachting vermindering van afvaldumping als effect. De mate waarin is niet op voorhand kwantitatief in te schatten.
▼: Maatregel heeft naar verwachting een daling van het restafval en verbeterde afvalscheiding als effect. De mate waarin is niet op voorhand kwantitatief in te schatten.

1. Van Burgerberaad naar Uitvoeringsagenda

1.1 Inleiding

In 2024 heeft onze gemeente een Burgerberaad Afval georganiseerd met als centrale vraag: *"Wat kan de gemeente Arnhem doen om de hoeveelheid afval van inwoners, instellingen en bedrijven tot een minimum te beperken"*. Na 5 intensieve en waardevolle bijeenkomsten heeft het Burgerberaad Afval uiteindelijk 28 adviezen geformuleerd.

Met deze Uitvoeringsagenda doen we recht aan de adviezen van het Burgerberaad. Van de 28 uitgebrachte adviezen zijn 24 adviezen grotendeels vertaald naar nieuwe maatregelen binnen deze agenda. Een klein aantal (deel)adviezen bleek niet haalbaar bij de eerste toetsing, maakte al deel uit van lopende uitvoering, of bleek niet effectief bij nadere beschouwing. Deze (deel)adviezen hebben we niet in deze agenda verwerkt.

In navolging van het Burgerberaad Afval richt deze agenda zich op de optimalisatie van *inzamelvoorzieningen* en *communicatie* als dragende pijlers voor afvalscheiding en goed afvalaanbiedgedrag. Deze optimalisatie geven we vorm met de behoeften van inwoners en wijken scherp op het netvlies; ook dit is een wens van het Burgerberaad. De adviezen van het Burgerberaad hebben we verwerkt in 16 maatregelen binnen de thema's: '*Optimalisatie inzamelvoorzieningen'*, '*Duidelijke informatie & positieve communicatie'*, '*Afval in de wijk!'*, '*Bedrijven'* en *'Klankbordgroep Burgerberaad Afval'*.

Voordat we in navolgend hoofdstuk 2 de op de adviezen gebaseerde maatregelen presenteren, behandelen we in dit hoofdstuk de hoofdlijnen van het Burgerberaad Afval en de wijze van verwerking van de adviezen in een Uitvoeringsagenda behorend bij de huidige Afvalkoers Arnhem Schoner.

1.2 De rode draden van het Burgerberaad Afval

Het Burgerberaad Afval zelf heeft in aanvulling op haar adviezen 4 rode draden benoemd om de 'hoofdlijnen en de samenhang tussen de adviezen' te laten zien:

1. **Een goed werkend, toegankelijk en begrijpelijk systeem als basis,**
2. **Goede voorlichting en informatievoorziening,**
3. **Erken de verschillen tussen wijken en doelgroepen, en**
4. **Stimuleer goed gedrag van wijken, buurten en initiatieven**

Deze rode draden vatten de kern van het Burgerberaad goed samen. In een groot aantal adviezen laat het Burgerberaad Afval inderdaad zien dat inwoners afval graag goed en gescheiden willen aanbieden, maar dat hierbij verdere optimalisatie van zowel inzamelvoorzieningen als communicatie belangrijk is. Én dat er bij het uitvoeren van deze optimalisatie oog moet zijn voor de mogelijkheden en behoeften van specifieke doelgroepen zoals hoog- en laagbouwhuishoudens, jongeren, ouderen, anderstaligen, 'digibeten', wijken en wijkbewoners.

Naast de brede set van adviezen gericht op '*optimalisatie met oog voor inwoners'*, zit in de 4de rode draad ook een verbreding van de maatschappelijke aandacht richting het thema 'circulaire economie' verweven. Meerdere adviezen van het Burgerberaad Afval richten zich op de wens om circulaire initiatieven op het gebied van afvalpreventie, hergebruik, 'tweedehands consumeren' en reparatie meer voor het voetlicht te brengen en te stimuleren.

In deze zelfde rode draad zit ook een aantal adviezen verpakt die oproepen om vooral positief te communiceren over goede voorbeelden van inwoners en om complimenten uit te delen aan inwoners die het goed doen. Bij deze adviezen wijst het Burgerberaad wel ook steeds op een meer correctieve aanpak als sluitstuk van een positieve aanpak. Voorbeelden van dit laatste zijn de (deel)adviezen die oproepen tot intensief toezicht op ongewenst aanbiedgedrag (afvaldumping) en het voorkomen van onrechtmatig gebruik van verzamelcontainers (afvaltoerisme).

1.3 Verwerking adviezen binnen de Afvalkoers

In het raadsvoorstel voor de instelling van het Burgerberaad Afval is vastgelegd dat de adviezen van het Burgerberaad worden getoetst op praktische en juridische haalbaarheid, en financiële aspecten en dat adviezen die door de toets komen, worden opgenomen in een raadsvoorstel voor nieuw afvalbeleid en zwaarwegend zijn in de besluitvorming door de raad.

In de huidige Afvalkoers Arnhem Schoner staan 2 ambities centraal: een schonere woonomgeving en een beter hergebruik van grondstoffen (en daarmee reductie van de hoeveelheid restafval). Met veel onderwerpen en maatregelen binnen deze Afvalkoers zijn we goed op weg. In de bijlage is een overzicht bijgevoegd van de voortgang op de belangrijkste ambities zoals opgenomen in Arnhem Schoner en het bijbehorend raadsbesluit.

De rode draden en adviezen van het Burgerberaad Afval komen in de kern neer op een verdere optimalisatie en intensivering van de huidige aanpak en passen daarmee goed binnen de huidige beleidskaders, instrumenten en uitvoeringsmaatregelen van de Afvalkoers. Om deze reden verwerken we de adviezen in een Uitvoeringsagenda behorend bij de Afvalkoers als intensivering van en aanvulling op de al lopende uitvoeringsmaatregelen. De adviezen vormen de enige grondslag voor de deze Uitvoeringsagenda, er zijn verder geen aanvullende maatregelen toegevoegd.

Relevante ontwikkelingen

Sinds de vaststelling van de Afvalkoers hebben de stad en ontwikkelingen met betrekking tot het onderwerp afval niet stilgestaan. Onderstaand enkele relevante ontwikkelingen die zowel in de adviezen van het Burgerberaad terug te vinden zijn als relevant zijn geweest bij het verder vertalen van adviezen naar maatregelen.

Transitie circulaire economie

Een landelijke ontwikkeling die binnen het gemeentelijk afvalbeheer steeds meer vorm krijgt en die we ook terug zien in de adviezen van het Burgerberaad is de verdere transitie naar een circulaire economie. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwe focus van het landelijke beleidsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstoffen) op recycling en kwaliteit van het ingezameld recyclebaar afval, het nieuwe Circulair Materialenplan dat in 2026 het huidige Landelijk Afvalbeheerplan vervangt en de uitbreiding van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) met meer productcategorieën (bijv. matrassen en luiers) en maatregelen (bijv. rondom wegwerpverpakkingen en statiegeld).

Arnhem verstedelijkt en verdicht

Lokaal zien we dat Arnhem verder verdicht en verstedelijkt. Dit heeft zijn weerslag op het afvalaanbod en de mogelijkheden van inwoners om afval goed en gescheiden aan te bieden. Afval en afvalscheiding in steden, en in het bijzonder in steden met veel hoogbouw, kent haar eigen dynamiek en uitdagingen. Waar inwoners van laagbouwwoningen bij huis voorzieningen hebben voor afvalscheiding, moeten inwoners van hoogbouwwoningen met de beperkte ruimte in huis goed gefacilieerd worden om afval makkelijk te kunnen scheiden. Ook zijn bijvoorbeeld niet alle inwoners in het bezit van een transportmogelijkheid voor het vervoer van afval. Verdichting en verstedelijking als thema is met de focus op ‘optimalisatie van voorzieningen en communicatie met oog voor wijken en doelgroepen’ ook duidelijk terug te vinden in de adviezen van het Burgerberaad.

Onrechtmatig afvalaanbod

Onrechtmatig afvalaanbod door inwoners van omliggende gemeenten (afvaltoerisme) en bedrijven is een actueel onderwerp dat we ook terugzien in enkele adviezen van het Burgerberaad Afval. Naar schatting is ongeveer 4,5% van de huidige hoeveelheid restafval afkomstig van afvaltoerisme en ongeveer 4,5% van onrechtmatig bedrijfsaanbod.

Arnhemse inzameling verandert

Een voor de uitwerking van de adviezen relevante lokale ontwikkeling is dat in 2024 bekend werd dat afvalinzamelaar PreZero na afloop van de huidige contractperiode stopt als inzamelaar van huishoudelijk afval. Momenteel verkent de gemeente haar opties voor de toekomstige organisatie en uitvoering van de afvalinzameling. Voor de uitwerking van adviezen naar maatregelen betekent dit concreet (zoals ook al in de toetsing bleek) dat PreZero op dit moment minder makkelijk tegemoet kan komen aan buitencontractuele verzoeken voor het uitvoeren van aanvullende werkzaamheden.

Nieuw afvalbeleid

In 2026 loopt de Afvalkoers Arnhem Schoner 2022-2026 af. Dit betekent dat ook de huidige uitvoering in dat jaar afloopt. In 2026 ontwikkelen we nieuw beleid als opvolger van de Afvalkoers. Bij het opstellen van dit nieuwe afvalbeleid kijken we naar een optimale combinatie van ambities en instrumenten passend bij landelijke en lokale ontwikkelingen.

2. Van adviezen naar maatregelen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren wij de op de adviezen van het Burgerberaad Afval gebaseerde maatregelen en lichten wij de afwegingen en keuzes toe die bij de totstandkoming van de maatregelen zijn gemaakt.

2.2 Afwegingskader

De door het Burgerberaad Afval geformuleerde adviezen vormen de enige basis voor de maatregelen in deze uitvoeringsagenda. Veel adviezen hebben we binnen deze agenda kunnen verwerken. Van de 28 uitgebrachte adviezen zijn 24 adviezen grotendeels vertaald naar maatregelen. Een klein aantal (deel)adviezen bleek niet haalbaar bij de eerste **toetsing**, maakte al deel uit van **lopende uitvoering** of bleek **verminderd effectief** bij nadere beschouwing. Deze (deel)adviezen hebben we niet in deze agenda verwerkt.

Voorafgaand aan het maken van deze Uitvoeringsagenda zijn alle adviezen door de gemeente **getoetst** op juridische en praktische haalbaarheid en op financiële aspecten. De resultaten van deze toetsing zijn opgenomen in twee toetsingsrapporten deel A (Samenvatting) en deel B (Toetsing). De toetsing liet zien dat sommige (deel)adviezen niet (volledig) praktisch of juridisch haalbaar zijn. Deze (deel)adviezen zijn niet verwerkt in de maatregelen van deze Uitvoeringsagenda.

Bij de verdere uitwerking van de adviezen naar maatregelen hebben we ook gekeken naar **overlap met lopend beleid of maatregelen**. Sommige door het Burgerberaad gegeven (deel)adviezen worden al in meer of mindere mate uitgevoerd binnen de lopende uitvoering van de Afvalkoers of andere gemeentelijke beleidsprogramma's. Dergelijke adviezen zien wij als een aanmoediging of bekrachtiging van het lopend gemeentelijk beleid zonder dat wij deze als nieuwe maatregel hebben verwerkt in deze agenda. In par. 2.9 en bijlage 1 lichten wij dit nader toe.

Ook het verwachte **milieurendement** en de verwachte praktische- of kosten**effectiviteit** van een potentiële maatregel hebben een rol gespeeld bij de wijze waarop adviezen in maatregelen zijn vertaald. Enkele (deel)adviezen zijn vanwege verwachte geringe effectiviteit niet opgenomen in deze agenda. In par. 2.9 en bijlage 1 lichten wij dit nader toe.

2.3 Maatregelen

Uiteindelijk hebben we met deze agenda een set van maatregelen samengesteld die recht doet aan de adviezen en rode draden van het Burgerberaad Afval en die de ambities en lopende maatregelen van de Afvalkoers 2022-2026 verder versterkt. In navolging van het Burgerberaad Afval is de rode draad van deze agenda de optimalisatie van *inzamelvoorzieningen* en *communicatie* als dragende pijlers voor afvalscheiding en afvalbewustwording. Deze optimalisatie geven we vorm met de behoeften van inwoners en wijken scherp op het netvlies, ook dit in navolging van het Burgerberaad.

We hebben de adviezen van het Burgerberaad Afval verwerkt in 16 maatregelen verdeeld over de volgende thema's:

- **Optimalisatie inzamelvoorzieningen**
- **Duidelijke informatie & positieve communicatie**
- **Afval in de wijk!**
- **Bedrijven**
- **Klankbordgroep Burgerberaad**

In de navolgende paragrafen lichten we per thema de bijbehorende maatregelen toe. Per maatregel maken we inzichtelijk op welk advies of welke adviezen van het Burgerberaad Afval de betreffende maatregel is gebaseerd. Daarnaast is dit in bijlage 1 overzichtelijk weergegeven voor alle adviezen en maatregelen. In een aparte paragraaf bespreken we daarnaast ook de (deel)adviezen die uiteindelijk niet zijn opgenomen in deze Uitvoeringsagenda.

Verwijzingen en symbolen

1.1 | **1.1**

In dit hoofdstuk worden bovenstaande verwijzingen gebruikt om te verwijzen naar een advies van het Burgerberaad Afval. De hierbij gebruikte nummering is gelijk aan de nummering van de adviezen zoals opgenomen in het Eindrapport van het Burgerberaad Afval.

■ : Maatregel heeft naar verwachting vermindering van afvaldumping als effect. De mate waarin is niet op voorhand kwantitatief in te schatten.

▼: Maatregel heeft naar verwachting een daling van het restafval en verbeterde afvalscheiding als effect. De mate waarin is niet op voorhand kwantitatief in te schatten.

2.4 Optimalisatie inzamelvoorzieningen

Huidige situatie

De algemene ambitie zoals geformuleerd in de Afvalkoers Arnhem Schoner is ‘meer hergebruik van grondstoffen en minder restafval’. Een belangrijk instrument dat we hebben gekozen om deze ambitie te verwezenlijken is **omgekeerd inzamelen**. Omgekeerd inzamelen houdt in dat we het aanbieden van recyclebare afvalstromen zo makkelijk mogelijk maken en het weggooien van ongescheiden restafval minder makkelijk. Zo wordt GFE+T, PBD en papier & karton bij laagbouw-huishoudens ingezameld met minicontainers (kliko’s) en moet restafval worden weggebracht naar een verzamelcontainer verderop in de wijk. Hoogbouw-huishoudens hebben om deze reden zoveel mogelijk verzamelcontainers voor recyclebare afvalstromen in de nabije woonomgeving. De recyclebare afvalstromen glas en textiel kunnen door alle huishoudens relatief gemakkelijk aangeboden worden op centrale plekken in de wijk (bijv. wijkwinkelcentra).

Afvalstromen die niet via minicontainers of verzamelcontainers gescheiden kunnen of mogen worden aangeboden, worden ingezameld via de beide **afvalbrengstations** (alle afvalstromen incl. gevaarlijke afvalstromen), via **ophaalafspraken** aan huis (elektrische en elektronische apparatuur, matrassen, grof tuinafval en grofvuil) en via de Milieubak (‘klein grof afval’).[1] Voor het transport van afval naar de afvalbrengstations zijn er leen-aanhangers (op de afvalbrengstations) en leen-bakfietsen (pilots in Malburgen en Presikhaaf) beschikbaar. **Herbruikbaar goed** kan worden ingeleverd bij de winkel van 2Switch of de speciale hergebruik-container op beide afvalbrengstations.

Ondanks deze voorzieningen zien we dat er nog regelmatig grof afval naast verzamelcontainers, op straat of in het groen wordt **gedumpt**. Een ontwikkeling die we daarnaast zien nu alle verzamelcontainers vrij toegankelijk zijn, is **afvaltoerisme** en **onrechtmatig bedrijfsaanbod**. Naar schatting 4,5% van het afval in verzamelcontainers wordt aangeboden door inwoners uit omliggende gemeenten en 4,5% door bedrijven die niet deelnemen aan het gemeentelijk reinigingsrecht.

Burgerberaad Afval

Verschillende adviezen van het Burgerberaad Afval sturen aan op verdere optimalisatie van inzamelvoorzieningen voor (groepen van) inwoners. Zo heeft het Burgerberaad meerdere adviezen geformuleerd gericht op een betere beschikbaarheid en toegankelijkheid van **verzamelcontainers** in het algemeen (adviezen **4.1**, **5.1**) en van specifieke afvalstromen als GFE+T of textiel in het bijzonder (**5.5**, **7.1**). Ook wijst het Burgerberaad Afval op verdere optimalisatie van de **inzameling bij huis**. Voorbeelden hiervan zijn de adviezen gericht op de ‘seizoensgebonden intensivering van de GFE+T-inzameling met minicontainers’ (**5.5**), de ‘stadsbrede inzameling van textiel met zakken’ (**7.1**) en het ‘gratis verstrekken van composteerbare GFE-zakken’ (**7.2**).

Ook voor grove afvalstromen adviseert het Burgerberaad verdere optimalisatie. Bijvoorbeeld met adviezen over de ‘verruiming van de openingstijden van de afvalbrengstations’ (**5.3**), de ‘verruiming van ophaalmogelijkheden **op afspraak** voor grofvuil en groenafval’ (**5.3**, **5.5**), ‘**bakfietsen** voor afvaltransport naar de afvalbrengstations’ (**5.1**) en ‘(mobiele) ophaalpunten in de wijk voor herbruikbare spullen’ (**3.2**).

Om ***afvaltoerisme*** en ***onrechtmatig aanbod*** te voorkomen, adviseert het Burgerberaad om ‘de verzamelcontainers (weer) op slot te doen zonder kosten per zak in rekening te brengen’ (**4.1**) en daarnaast om te zoeken naar 'instrumenten die rechtmatig aanbod door bedrijven ondersteunen’ (**8.1**). Met betrekking tot het onderwerp **afvaldumping** adviseert het Burgerberaad Afval om de focus te houden op de groep inwoners die wél wil (**1.4**) door goed gedrag positief te benadrukken (**2.2**, **2.3**) en tegelijkertijd om goed toezicht en handhaving op probleemplekken als sluitstuk van een positieve aanpak (**2.2**, **2.3**).

Een ander thema dat het Burgerberaad Afval behandelt, is de optimalisatie van voorzieningen voor afval in de **openbare ruimte**. Zo adviseert het Burgerberaad zwerfafvalkleppen in verzamelcontainers (**4.1**), statiegeldrekken aan afvalbakken (**5.2**, **8.2**) en afvalbakken voor het scheiden van afval op straat (**5.2**).

Uitvoeringsagenda

In deze uitvoeringsagenda sluiten wij graag aan bij de adviezen van het Burgerberaad Afval om afvalaanbod en afvalscheiding voor verschillende doelgroepen verder te optimaliseren. Er is ruimte voor verbetering van de inzameling van goed recyclebare afvalstromen. Het verder optimaliseren van het **netwerk van verzamelcontainers** is een van instrumenten om dit te doen. Een belangrijke actie die we voorafgaand aan het Burgerberaad hebben ingezet, is de in 2026 en 2027 geplande uitbreiding van het netwerk van GFE+T-verzamelcontainers voor de hoogbouw. Maar ook voor andere recyclebare afvalstromen zijn er in de stad nog kansen voor optimalisatie. Belangrijk aandachtpunt hierbij blijft

[1] Naast deze gemeentelijke kanalen kunnen bijvoorbeeld batterijen en elektronische producten ook bij sommige winkels worden ingeleverd, hetzelfde geldt voor herbruikbare goederen die bij tweedehands-winkels en kringlooporganisaties kunnen worden ingeleverd.

wel dat aangeboden recyclebare afvalstromen goed van kwaliteit zijn en geen stoorstoffen bevatten, die recycling bemoeilijken.

De door het Burgerberaad Afval gewenste optimalisaties van de **inzameling bij huis** zijn, zo bleek ook al uit de toetsing, niet allemaal haalbaar. 'Seizoensgebonden intensivering van de GFE+T-minicontainer-inzameling' is op dit moment niet haalbaar mede vanwege de situatie bij afvalinzamelaar PreZero (zie hoofdstuk 1). Ook 'stadsbrede textielinzameling met zakken' bleek niet haalbaar. Hieraan bleek in het laatste jaar van uitvoering zeer weinig behoefte: inwoners boden nauwelijks iets aan, wat niet in verhouding staat tot de benodigde operationele inzet en de hiermee gemoeide kosten.

Wel haalbaar is het beter bekend maken van de bestaande dienstverlening (zie thema Duidelijke informatie en positieve communicatie). Zo is het bijvoorbeeld al mogelijk om een ophaalafspraak te maken voor textiel en kunnen huishoudens met veel GFE+T een tweede GFE+T-minicontainer aanvragen. Ook nemen we het advies van het Burgerberaad Afval over om gratis **composteerbare GFE-zakken** te verstrekken als hulpmiddel voor inwoners bij het gescheiden aanbieden van deze goed recyclebare afvalstroom.

Met deze Uitvoeringsagenda willen wij ook het aanbieden van allerlei soorten **grof afval** verder faciliteren waar mogelijk. Omdat het niet voor iedereen mogelijk is om naar een afvalbrengstation te gaan, houden we het serviceniveau op het aanbieden van afval **aan huis op afspraak** (grofvuil, groenafval, matrassen, elektra, textiel) en via de **Milieubak** hoog. Niet realiseerbaar, zo bleek al in de toetsing, mede vanwege de situatie bij afvalinzamelaar PreZero (zie hoofdstuk 1), is de verruiming van de huidige openingstijden van de beide afvalbrengstations (maandag t/m zaterdag van 9-17u).

Net als het Burgerberaad Afval vinden wij **afvaltoerisme** en **onrechtmatig bedrijfsaanbod** ongewenst. Hier willen we graag iets aan doen. De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om huishoudelijk afval van inwoners in te zamelen. Daar waar mogelijk mogen ook bedrijven tegen betaling gebruik maken van het systeem voor huishoudelijk afval (reinigingsrecht). Zowel landelijk als gemeentelijk afvalbeleid is er op gericht om afval zoveel mogelijk te recyclen en de hoeveelheid restafval te beperken. Onrechtmatig aanbod heeft een grote impact op de mate van recycling en drukt onevenredig op de afvalbegroting en daarmee op de afvalstoffenheffing voor Arnhemse inwoners.

Het thema **afvaldumping** vraagt om een meervoudige aanpak. In aanvulling op onze huidige hotspot-aanpak en al intensieve toezichtsinspanning willen we, in navolging van het Burgerberaad, vooral inzetten op duidelijke informatie over bestaande inzamelvoorzieningen en op positieve communicatie van het gewenste aanbiedgedrag. (Zie thema 'Duidelijke informatie en positieve communicatie'.)

Zoals ook uit de toetsing is gebleken, zijn een aantal door het Burgerberaad gewenste voorzieningen voor **afval in de openbare ruimte** niet haalbaar of weinig rendementsvol. Dit laatste geldt voor **zwerfvuilkleppen** op containers. Deze worden zelden gebruikt voor zwerfafval (ook als de containers op slot zitten) en vaker voor ander afval. Arnhemmers met een afvalpas kunnen hun afval altijd kwijt in de containers of thuis en op veel druk bezochte plekken staan publiek toegankelijke afvalbakken (prullenbakken) die ook voor niet-Arnhemmers toegankelijk zijn. Ook het plaatsen van **donneerringen** (statiegeldrekken) op afvalbakken is niet voldoende rendabel. De huidige doneerringen in Arnhem worden zelden gebruikt en ook in andere steden die pilots hebben gedaan met grotere hoeveelheden rekken wordt deze conclusie getrokken. Afvalscheiding in de openbare ruimte met **gescheiden afvalbakken** is, zo bleek ook uit de toetsing, niet haalbaar. In de praktijk leidt dit tot sterk vervuilde afvalstromen die alsnog moeten worden verbrand en is dit ook niet realiseerbaar gezien de huidige beschikbare inzet van personeel en materieel.

Maatregelen

Binnen het thema 'Optimalisatie inzamelvoorzieningen' nemen we de volgende maatregelen:

1. **Optimalisatie netwerk verzamelcontainers**
2. **Pilot gratis verstrekken van composteerbare zakken voor inzameling GFE+T**
3. **Continueren 2 x gratis grofvuil op afspraak**
4. **Intensiveren Milieubak in de wijk**
5. **Verzamelcontainers restafval en pbd voorzien van toegangscontrole**

Maatregel 1: Optimalisatie netwerk verzamelcontainers

4.1 5.1 5.5 7.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
1	2025	2026-2027	1.002	22	41	-18,9 *

We gaan het huidige netwerk van verzamelcontainers verder optimaliseren. Dit om het aanbieden van afval en het scheiden van recyclebare afvalstromen zo goed mogelijk te faciliteren. Daarnaast streven wij naar goed ontworpen en toegankelijke containerlocaties.

Deze maatregel omvat de volgende onderdelen:

- Optimalisatie-onderzoek. Optimalisatie van het verzamelcontainernetwerk vereist allereerst een *optimalisatie-onderzoek*. Hierin bekijken we welke locaties geschikt zijn en of deze locaties ook praktisch haalbaar zijn. In Arnhem is de druk op de openbare ruimte, zowel bovengronds als ondergronds, groot. Er zijn meerdere factoren van invloed op de mogelijkheid om verzamelcontainers te plaatsen of aanpassingen te doen aan bestaande containerlocaties. Nader onderzoek moet uitwijzen of beoogde locaties of aanpassingen ook daadwerkelijk in de praktijk haalbaar zijn. Hierbij bekijken we ook nieuwe oplossingen als bijvoorbeeld ondergrondse pers-containers. Bij dit optimalisatie-onderzoek worden alle huidige containerlocaties ook onderzocht op de aspecten toegankelijkheid en verlichting.
- 70 extra verzamelcontainers voor recyclebare afvalstromen: wij schatten in dat er ongeveer 70 extra verzamelcontainers voor recyclebare afvalstromen (PBD, papier & karton, glas en textiel) aan het bestaande netwerk kunnen worden toegevoegd. Dit in aanvulling op de al lopende maatregel om 360 extra GFE+T-verzamelcontainers te plaatsen in 2026 en 2027.
- Aanpassingen aan bestaande containerlocaties: eventuele optimalisaties van bestaande containerlocaties (bijv. op het gebied van toegankelijkheid en verlichting) op basis van het onderzoek zijn sterk afhankelijk van praktische realiseerbaarheid, beschikbare openbare ruimte, beschikbaar budget en planning. Eventuele mogelijke aanpassingen worden gedaan gelijktijdig met bredere toekomstige (herinrichtings-)projecten. We verwachten niet dat het mogelijk is om alle containerlocaties aan te passen. De beschikbare openbare ruimte is hiervoor te beperkt.

* In dit effect is ook het verwachte effect van de al lopende maatregel voor het plaatsen van 360 extra GFE+T verzamelcontainers in 2026/2027 opgenomen, aangezien een soortgelijke maatregel ook door het Burgerberaad Afval is geadviseerd.

Maatregel 2: Pilot gratis verstrekken van composteerbare zakken voor inzameling GFE+T

7.2

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
2	2025	2026	-	205	-	-2,4

We gaan in 2026 gratis composteerbare GFE-zakken verstrekken. Op deze manier willen we in aanvulling op de geplande uitrol van 360 extra GFE+T-verzamelcontainers het scheiden van GFE+T verder stimuleren. Composteerbare GFE-zakken faciliteren zowel het bewaren van GFE in de keuken als het verplaatsen van GFE-afval naar een container. Dit laatste geldt met name voor hoogbouw-huishoudens die vanaf 2026/2027 enkel gebruik kunnen maken van een verzamelcontainer op straat.

De gratis beschikbare GFE-zakken zullen stadsbreed worden verspreid via gemeentelijke kanalen als de beide afvalbrengstations, de Milieubak en de balies van het stadhuis en loket zuid. Inwoners kunnen op vertoon van hun afvalpas gratis een gelimiteerde hoeveelheid zakken ophalen. Aanvullend hierop gaan we de GFE-zakken in enkele pilot-wijken ook breder verspreiden via onder andere supermarkten.

Wij kiezen er in eerste instantie voor om deze maatregel uit te voeren in de vorm van een pilot. Dit om eerst te onderzoeken of en in welke mate gebruik gemaakt wordt van de zakken en hoe dit gebruik zich verhoudt tot het milieurendement en de kosten.

Maatregel 3: Continueren 2 x gratis grofvuil op afspraak 5.3

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
3	2025	2026	-	100	-	▪

We continueren de huidige maatregel '2 x per jaar gratis aan huis ophalen van grofvuil op afspraak'. Niet altijd en niet voor iedereen is een bezoek aan een van beide afvalbrengstations makkelijk of zelfs mogelijk. Om het (correct) aanbieden van grofvuil te stimuleren, kiezen wij ervoor om het huidige serviceniveau in ieder geval voor de duur van deze Uitvoeringsagenda te continueren.

In de gemeentelijke begroting was de maatregel '2 x gratis grofvuil op afspraak' bij wijze van pilot voorzien van begin 2023 tot eind 2024. Met de verlenging van deze maatregel sluiten wij zoveel mogelijk aan bij het advies van het Burgerberaad Afval op dit onderdeel. (In de toetsing bleek al dat de door het Burgerberaad geadviseerde *'vaker dan 2 x per jaar een grofvuilafspraak'* of '*sneller een afspraak dan binnen de huidige 5 werkdagen'* op dit moment niet haalbaar is vanwege de in hoofdstuk 1 geschetste situatie van afvalinzamelaar PreZero.)

Maatregel 4: Intensiveren Milieubak in de wijk 3.2

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
4	2025	2026	-	-	75	-0,1

We intensiveren de inzet van de Milieubak in de wijk. De Milieubak is een mobiel inleverpunt voor 'klein grof afval'. Op ongeveer 28 locaties verspreid over de stad staat deze ongeveer 4 keer per jaar een ochtend of middag. De Milieubak faciliteert het aanbieden van recyclebaar afval dat niet via containers gescheiden kan worden aangeboden of niet in de containers past of mag. Hiermee is de Milieubak, voor zover het 'klein grof afval' betreft, een goed alternatief voor het afvalbrengstation.

Met deze maatregel intensiveren we de aanwezigheid van de Milieubak per locatie met 1 extra dag (doordeweeks of zaterdag). De dagen waarop de Milieubak aanwezig is in de wijk zullen worden opgenomen in de afvalkalender. Ook gaan we actief de mogelijkheid onderzoeken om naast 'klein grof afval' ook klein herbruikbaar goed door de Milieubak te laten innemen. Tot slot wordt de Milieubak ook onderdeel van de 'Wijk-afvaldag' zoals beschreven in maatregel 13 bij het thema 'Afval in de wijk!'.

Maatregel 5: Verzamelcontainers restafval en pbd voorzien van toegangscontrole 4.1 2.2 2.3 5.4

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
5	2025	'26-'27	2.500	811	457	-17,7

We voorzien verzamelcontainers van een toegangscontrole. Om onrechtmatig gebruik door niet-inwoners en bedrijven te voorkomen, voorzien we verzamelcontainers voor restafval en PBD van een '*toegangscontrolesysteem'*. Dat betekent dat deze verzamelcontainers na invoering van dit systeem enkel toegankelijk zullen zijn met een afvalpas en daarmee enkel voor Arnhemse inwoners en voor bedrijven die deelnemen aan het gemeentelijk reinigingsrecht.

Het afsluiten van verzamelcontainers is een maatregel die een breed scala aan voorbereidingen en flankerende maatregelen vereist. Van inkoop en montage van de systemen tot stadsbrede communicatie, nieuwe afvalpassen en brede aanwezigheid in de stad tijdens de introductie.

Om de verwachte (tijdelijke) toename van het aantal dumpingen naast verzamelcontainers te adresseren, verhogen we met deze maatregel ook de toezichtsinspanning in de wijk. Hiermee komen we tevens tegemoet aan de (deel)adviezen van het Burgerberaad met betrekking tot 'extra toezicht op probleempunten'. Ook een aantal andere (deel)adviezen van het Burgerberaad Afval worden met deze maatregel geadresseerd: een onderzoek naar de mogelijkheid om de afvalpas te digitaliseren (in de app) en het beschikbaar maken van een 'gratis 2de afvalpas'.

2.5 Duidelijke informatie & positieve communicatie

Huidige situatie

De gemeente communiceert op allerlei manieren en via allerlei kanalen over afval. Algemene informatie over de gemeentelijke afvaldienstverlening verloopt voornamelijk via de primaire online kanalen: arnhem.nl/afval, inzamelwijzer.prezero.com en de App van de inzamelwijzer. Daarnaast communiceren we via kleine en grote campagnes en zowel via brede kanalen als Facebook, Instagram en de Arnhemse Koerier als meer wijkgebonden kanalen als wijkkranten, borden of flyers. Op het gebied van jongeren-educatie is er o.a. het project Duurzame Arnhemse Scholen dat wordt uitgevoerd door subsidiepartner Natuurcentrum Arnhem, zijn er inzamelcompetities als de E-waste race en de Textielrace op basisscholen en participeren we in initiatieven als de Landelijke Opschoondag en de Afvalestafette.

Burgerberaad Afval

Het Burgerberaad Afval benadrukt in verschillende (deel)adviezen de behoefte aan **duidelijke en complete informatie**. Duidelijke informatie over de basisdienstverlening via primaire kanalen (arnhem.nl/afval, inzamelwijzer, inzamel-app) en containers (adviezen **1.1**, **1.2**, **5.1**, **5.4**). Maar ook heeft het Burgerberaad behoefte aan meer specifieke informatie bijvoorbeeld over de gehele afvalketen (*'wat gebeurt er met ons afval?'*) (**1.1**, **7.4**), over de afvalsituatie in de wijk (**1.1**) of over inwoner-initiatieven op het gebied van afval en circulariteit (**2.2**, **3.1**, **6.1**).

Het Burgerberaad Afval wijst in meerdere adviezen ook op het belang van **maatwerk-communicatie** afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van inwoners en doelgroepen. Voorbeelden hiervan zijn de adviezen gericht op voorlichting voor nieuwe bewoners (**1.2**, **5.4**), voorlichtingsacties en bewustwordingscompetities voor jongeren en scholen (**1.3**, **2.2**, **2.3**), een leuke 'inzamelbak voor vrijetijds-organisaties (**1.3**), gebruik van beeldtaal en vertalingen voor anderstaligen en 'digibeten' (**1.1**, **5.1**, **6.1**) en het inzetten van meer wijkgerichte communicatie (**1.1**, **2.2**).

Ook heeft het Burgerberaad Afval in verschillende adviezen aandacht voor het belang van **positieve communicatie** en het uitdelen van **complimenten** om goed afvalaanbiedgedrag meer voor het voetlicht te brengen en te stimuleren (**2.2, 2.3**).

Uitvoeringsagenda

Het Burgerberaad Afval geeft met haar adviezen een duidelijk signaal af om bij informatie en communicatie meer rekening te houden met de behoeften en mogelijkheden van inwoners. Niet alles wordt nu door iedereen gezien of begrepen. Dit heeft ook gevolgen voor de wijze waarop afval wordt aangeboden en gescheiden. Duidelijke en begrijpelijke informatie en positieve communicatie over afval, de circulaire economie en de gemeentelijke afvaldienstverlening is een van de dragende pijlers onder het gemeentelijk afvalbeleid. Met deze agenda willen we dit verder intensiveren.

Maatregelen

Binnen het thema 'Duidelijke informatie en positieve communicatie' nemen we de volgende maatregelen:

6. **Communiceren over afval en circulaire economie**
7. **Duidelijk en gericht informeren en communiceren**
8. **Vernieuwen arnhem.nl/afval, inzamelwijzer en App**
9. **Informatiebrochure nieuwe inwoners**
10. **Communiceren via containers**
11. **Verstevigen educatie op basisscholen**

Maatregel 6: Communiceren over afval en circulaire economie

1.4 2.2 2.3 3.2 6.1 7.4 9.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
6	2025	'25-'26	-	20	18	▼

We gaan meer informeren en communiceren. Allereerst meer over afval en afvalscheiding, de afvalketen en over wat er gebeurt met het Arnhems afval nadat het is ingezameld. Hierin verweven we vaker relevante circulaire thema's als afvalpreventie, hergebruik en reparatie. Ook gaan we vaker en positief communiceren over goede voorbeelden in de wijk, bijvoorbeeld over inwoner-initiatieven gericht op afvalscheiding, circulaire economie en het voorkomen van afvaldumping. Tot slot gaan we meer communiceren over de gemeentelijke afvaldienstverlening en alle opties die inwoners hebben om afval aan te bieden. Het Burgerberaad Afval heeft laten zien dat niet alle diensten volledig bekend zijn bij inwoners. Er is hierin nog veel winst te behalen, bijvoorbeeld in de bekendheid van ophaalafspraken aan huis (matrassen, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, textiel, tuinafval en grofvuil), de bekendheid en mogelijkheden van de afvalbrengstations en de mogelijkheid om een tweede minicontainer voor GFE+T aan te vragen.

Maatregel 7: Duidelijk en gericht informeren en communiceren

1.2 2.2 6.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
7	2025	'25-'26	-	-	20	▼

We gaan meer gericht informeren en communiceren met oog voor de behoeften van verschillende doelgroepen en wijken. We zoeken wijkkanalen meer op en verzorgen meer maatwerk-communicatie, zowel online als gedrukt. We gebruiken hierbij meer beeldtaal en/of andere talen waar nodig. Ook stadsbrede informatie en communicatie via onze primaire online kanalen (arnhem.nl/afval, inzamelwijzer.prezero.com, App) passen we op vergelijkbare wijze doelgroepbewust aan.

Maatregel 8: Vernieuwen arnhem.nl/afval, inzamelwijzer en App

1.1 2.2 5.4 6.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
8	2025	'25-'26	-	25	10	▼

We vernieuwen onze primaire kanalen online kanalen arnhem.nl/afval, inzamelwijzer.prezero.nl en de App. We breiden deze uit met de informatie en communicatie zoals beschreven in maatregelen 6 en 7. Daarnaast stemmen we deze kanalen onderling beter op elkaar af en promoten we deze kanalen meer zodat deze bij inwoners beter bekend worden.

Maatregel 9: Informatiebrochure nieuwe inwoners

1.2 5.4

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
9	2025	2026	-	-	10	▼

We sturen nieuwe of net verhuisde inwoners een informatiebrochure. In deze brochure nemen wij duidelijke informatie op over de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van afval en nemen duidelijke verwijzingen op naar online informatie (o.a. arnhem.nl/afval, inzamelwijzer, App).

Maatregel 10: Communiceren via containers

1.2 5.1 2.3

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
10	2025	2026	-	25	15	▼

We gaan beter communiceren ‘via containers’. We maken verzamelcontainers beter herkenbaar zodat het duidelijk is welk afval in welke container moet. Wij voeren dit geleidelijk uit in combinatie met huidige onderhoudswerkzaamheden aan verzamelcontainers.

Huishoudens in de laagbouw die gebruik maken van mini-containers geven wij minimaal 1 x per jaar via een containerhanger een compliment als dank voor het scheiden van afval. Deze ‘complimenten-hanger’ zal op een inzameldag aan de minicontainers worden gehangen.

Maatregel 11: Educatie op basisscholen verstevigen

1.3 2.2 2.3 6.2 7.3

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
11	2025	2025	-	15	5	▼

We verstevigen de huidige educatie-inzet op basisscholen met thema’s die het Burgerberaad heeft benadrukt. Educatie gericht op jongeren is een investering in het afvalscheidingsgedrag en in de circulaire economie van de toekomst. De gemeente doet al veel om afval, afvalscheiding, circulaire economie en zwerfaval bij jongeren op de kaart te zetten. We ondersteunen het project Duurzame Arnhemse Scholen van onze vaste subsidiepartner voor natuur- en milieueducatie Natuurcentrum Arnhem, we voeren met partners projecten uit als de scholencompetities *Textiel Race* en *E-waste race* en we participeren in initiatieven als de Landelijke Opschoondag en de Afvalestafette.

Met deze maatregel willen we de adviezen van het Burgerberaad opvolgen door de bestaande inspanningen en samenwerkingen voort te zetten en verder aan te scherpen. We kiezen hierbij basisscholen als voornaamste focus, omdat deze, in tegenstelling tot middelbare scholen, daadwerkelijk ruimte hebben in het curriculum voor lespakketten en initiatieven. In samenwerking met Natuurcentrum Arnhem vullen we bestaande lespakketten binnen het project Duurzame Arnhemse Scholen verder aan met de thema’s ‘textiel(her)gebruik en -reparatie’, ‘voedselverspilling’, en ‘reparatie van spullen’. In 2025 ondersteunen we voor basisscholen de E-waste Race en in 2026 de Textiel Race.

2.6 Afval in de wijk!

Huidige situatie

In de Afvalkoers Arnhem Schoner 2022-2026 wordt al duidelijk benoemd dat ambities en doelstellingen niet enkel een zaak zijn van de gemeente en inzamelaars, maar vragen om nieuwe vormen van **samenwerking met de stad** door inwoners, woningcorporaties, scholen en bedrijven actief op te zoeken. De afgelopen periode hebben wij op een aantal vlakken deze samenwerking ook opgezocht bijvoorbeeld door samen te werken met inwoners en organisaties in de huidige hotspot-aanpak bij locaties waar regelmatig afval wordt gedumpt, bij buurt-opruimdagen en bij de aanpak en het opruimen van zwerfafval.

Burgerberaad Afval

Het Burgerberaad Afval wijst in meerdere adviezen op een meer **wijk- en doelgroepgerichte aanpak** en een actievere rol van de gemeente hierbij (adviezen **1.4**. **2.2** en **6.2**). Ook adviseert het Burgerberaad Afval om 'leuke dingen in de wijken te organiseren' om succesmomenten van opgevolgde adviezen te vieren (**9.1**).

Uitvoeringsagenda

Wij onderschrijven deze punten van het Burgerberaad. We zien dat een wijk- en doelgroepgerichte benadering bijdraagt aan het beter communiceren van afvalbeleid in de haarvaten van de samenleving en daarmee ook bijdraagt aan het stimuleren van afvalscheiding en goed afvalaanbiedgedrag. Niet voor iedereen is afvalscheiding vanzelfsprekend en niet iedereen is bekend met alle gemeentelijke voorzieningen op het gebied van afval. We denken dat een actieve rol van de gemeente en een actieve benadering via wijkkanalen en inwoners hieraan kan bijdragen.

Maatregelen

Binnen het thema 'Afval in de wijk!' nemen we de volgende maatregelen:

12. **Meer capaciteit voor de wijk**
13. **Wijk-afvaldag**

Maatregel 12: Meer capaciteit voor de wijk 1.4 2.2 6.2 9.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
12	2025	2026	-	130	-	▼

We gaan voor de periode 2025 en 2026 meer capaciteit inruimen voor de wijk. Dit om meer in de wijk en via wijkkanalen behoeften en mogelijkheden op het gebied van afval op te halen en gerichter te informeren en communiceren. Ook willen we gezamenlijk met de wijk initiatieven en activiteiten organiseren, waaronder de 'Wijkafval-dag' (maatregel 13).

Maatregel 13: Wijk-afvaldag 1.4 2.2 6.2 9.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
13	2025	2026	-	40	-	▼

In 2026 organiseren wij ongeveer 12 keer een *Wijk-afvaldag*. Hiermee komen wij tegemoet aan de behoefte van het Burgerberaad om informatieve activiteiten te organiseren en de successen van het Burgerberaad te vieren door 'leuke dingen te organiseren in de wijk'. In een Wijk-afvaldag combineren wij informatie, educatie en leuke activiteiten met (in sommige wijken) een opruimdag waar ook de Milieubak bij aanwezig zal zijn.

2.7 Bedrijven

Huidige situatie

Net als in iedere grote stad is de Arnhemse bedrijvenpopulatie een gevarieerde mix van grote en kleine bedrijven en van zwaar industriële bedrijven tot lichte horeca. Ieder bedrijf is op geheel eigen wijze op basis van ambitie of wettelijke verplichtingen bezig met de onderwerpen afval, recycling en circulaire economie. Bedrijven hebben de wettelijke plicht om afval af te laten voeren. Afhankelijk van de grootte van het bedrijf en de hoeveelheid en type afval dat in het bedrijf vrijkomt, is daarbij ook een bepaalde mate van afvalscheiding verplicht. Om afval (gescheiden) af te voeren, kunnen bedrijven ofwel een inzamelcontract met een particuliere inzamelaar afsluiten of kan er, in geval van bepaalde bedrijven in de Arnhemse binnenstad, via het reinigingsrecht worden aangesloten bij het gemeentelijk inzamelsysteem voor huishoudelijk afval.

Naast deze wettelijke verplichting zijn bedrijven vaak op allerlei manieren bezig met onderwerpen als afvalvermindering en afvalscheiding. Deels ook in samenwerking met de gemeente, bijvoorbeeld via het beleidsveld Circulaire Economie en de uitvoeringsagenda Arnhem Circulair. Ook werken we als gemeente samen met bedrijven of bedrijfsorganisaties bij de aanpak van afvaldump of zwerfafval. In 2024/2025 zijn ongeveer 300 bedrijven in, met name, het stadscentrum bezocht om bedrijven te informeren over zwerfafval-verplichtingen en mogelijkheden op het gebied van afval. Ook bezoeken we regelmatig bedrijven buiten het centrum met diezelfde informatie en werken we met geïnteresseerde bedrijven aan een zwerfafval-aanpak.

Burgerberaad Afval

Het Burgerberaad Afval laat zich in meerdere adviezen uit over de thema's afvalvermindering en afvalscheiding bij bedrijven. Bijvoorbeeld door te adviseren dat de gemeente het gesprek en de **kennisdeling** tussen bedrijven faciliteert (**8.3**) of dat de gemeente afvalscheiding door medewerkers van bedrijven verder stimuleert (**8.4**). Ook adviseert het Burgerberaad om alles in het werk te stellen om te voorkomen dat **statiegeldproducten** in het restafval terechtkomen (**8.2**). Het Burgerberaad adviseert verder om te onderzoeken welke instrumenten er zijn om **bedrijven** te stimuleren om afval goed aan te bieden via een particulier afvalcontract of gemeentelijk reinigingsrecht (**8.1**). Ter stimulering van een circulaire economie adviseert het Burgerberaad om te kijken naar het vestigingsbeleid voor bedrijven met duurzame bedrijfsprocessen en om nationaal aandacht te vragen voor wetgeving voor duurzame bedrijfsprocessen (**2.1**).

Uitvoeringsagenda

In deze Uitvoeringsagenda willen we zo goed mogelijk tegemoet komen aan de adviezen van het Burgerberaad op het thema Bedrijven. Via bedrijfsorganisaties kunnen we in gesprek met bedrijven over afval, afvalvermindering en afvalscheiding. Ook willen we graag alle opties (waaronder aanpassing van het reinigingsrecht) verder onderzoeken om bedrijven verder te stimuleren om afval goed aan te bieden.

Maatregelen

Binnen het thema 'Bedrijven' nemen we de volgende maatregelen:

14. **In gesprek met bedrijven over afval**
15. **Onderzoek instrumenten voor bedrijfsaanbod**

Maatregel 14: In gesprek met bedrijven over afval 8.3

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
14	2025	2026	-	5	-	▼

Wij gaan in gesprek met bedrijven over afval, afvalvermindering en afvalscheiding en over de problemen die bedrijven ervaren op het gebied van afval. We zoeken contact met bedrijven via bestaande bedrijvengremia en via deze kanalen organiseren we netwerkbijeenkomsten over genoemde thema's.

Maatregel 15: Onderzoek instrumenten voor bedrijfsaanbod 8.1

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
15	2025	2025	-	50	-	▼

Wij gaan de haalbaarheid van verschillende wettelijke instrumenten onderzoeken die het goed aanbieden van bedrijfsafval in de stad ondersteunen, waaronder verschillende vormen van het instrument reinigingsrecht.

2.8 Klankbordgroep Burgerberaad Afval

Burgerberaad Afval

Het Burgerberaad Afval heeft in advies **9.3** geadviseerd om een **klankbordgroep** in te stellen van een ‘gemêleerde groep van maximaal 10 deelnemers aan het Burgerberaad’. Dit om ‘de adviezen aan de gemeenteraad toe te lichten, het proces te bewaken en interpretatie te borgen’.

Uitvoeringsagenda

Met onderstaande maatregel komen wij tegemoet aan het advies van het Burgerberaad. In Advies 9.3 geeft het Burgerberaad aan dat de klankbordgroep de adviezen graag aan de gemeenteraad toelicht. De adviezen zijn inmiddels gedeeld met de gemeenteraad. Bij de uitnodiging voor de raadsbehandeling van deze Uitvoeringsagenda nodigen we uitdrukkelijk alle deelnemers aan het Burgerberaad Afval uit om de informerende vergadering bij te wonen en eventueel in te spreken. Op die manier borgen we dat er toch een mogelijkheid tot toelichting is. Daarnaast willen we natuurlijk graag in gesprek met de deelnemers aan het Burgerberaad Afval over de vertaling van adviezen naar deze Uitvoeringsagenda en de keuzes die hierbij gemaakt zijn.

Maatregelen

Binnen het thema ‘Klankbordgroep Burgerberaad Afval’ nemen we de volgende maatregelen:

16. Instellen van een Klankbordgroep Burgerberaad Aval

Maatregel 16: Instellen van een klankborgroep Burgerberaad Afval 9.3

	Planning		Kosten (€ x 1000)			Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	Restafval (kg/inw)
16	2025	2025	-	-	5	▼

We stellen een Klankbordgroep Burgerberaad Afval in. In deze Klankbordgroep bespreken we samen met een selecte groep deelnemers aan het Burgerberaad Afval de uitwerking van de adviezen naar maatregelen en de hierbij gemaakte overwegingen en keuzes. Wij organiseren deze Klankbordgroep in 2025.

2.9 Niet opgenomen (deel)adviezen

Zoals in par. 2.2 toegelicht zijn veel rode draden en adviezen vertaald binnen een of meerdere maatregelen in deze agenda. Van de 28 uitgebrachte adviezen zijn 24 adviezen grotendeels vertaald naar maatregelen. Een klein aantal (deel)adviezen bleek niet haalbaar bij de eerste toetsing, maakte al deel uit van lopende uitvoering of bleek verminderd effectief bij nadere beschouwing. Deze (deel)adviezen hebben we niet in deze agenda verwerkt. In deze paragraaf bespreken we de (deel)adviezen die niet zijn in een van de maatregelen zijn verwerkt. Aanvullend geven we in bijlage 1 overzichtelijk per (deel)advies aan binnen welke maatregel een advies is verwerkt en welke (deel)adviezen niet binnen de maatregelen zijn opgenomen.

Toetsing

Voorafgaand aan het maken van deze Uitvoeringsagenda zijn alle adviezen door de gemeente **getoetst** op juridische en praktische haalbaarheid en op financiële aspecten. De resultaten van deze toetsing zijn opgenomen in twee toetsingsrapporten deel A (Samenvatting) en deel B (Toetsing). De toetsing liet zien dat sommige (deel)adviezen niet (volledig) praktisch of juridisch haalbaar zijn. Deze (deel)adviezen zijn niet verwerkt in de maatregelen van deze Uitvoeringsagenda. Adviezen en deeladviezen die niet door de toetsing zijn gekomen, worden in deze paragraaf niet besproken. Zie hiervoor de toetsing zelf of voor een samenvatting per deeladvies de tabel in bijlage 1.

Overlap met lopend beleid en uitvoering

Bij de verdere uitwerking van de adviezen naar maatregelen hebben we ook gekeken naar **overlap met lopend beleid of maatregelen**. Sommige door het Burgerberaad Afval gegeven (deel)adviezen worden al in meer of mindere mate uitgevoerd binnen de lopende uitvoering van de Afvalkoers Arnhem Schoner, Arnhem Circulair of andere gemeentelijke beleidsprogramma's. Dergelijke adviezen zien wij als een aanmoediging of bekrachtiging van het lopend gemeentelijk beleid zonder dat wij deze als nieuwe maatregel hebben verwerkt in deze agenda.

*Deeladviezen **2.1.3**, **2.1.4, 8.2.1**: Lobby en (regionale) samenwerking*

Het Burgerberaad Afval roept op om op nationaal niveau aandacht te vragen voor thema's als 'duurzame bedrijfsprocessen', 'afvalpreventie', 'aanvullende wetgeving' en 'uitbreiding innamepunten statiegeldproducten'. Het kanaal waarbinnen onze gemeente en ander gemeenten dit soort oproepen al vaak doen is de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Ook door deelname aan andere nationale en regionale overleggen laten we ons geluid horen. Met regiogemeenten wordt op zeer regelmatige basis overlegd en kennis en ervaring uitgewisseld. Op het gebied van circulaire economie zijn de provincie en de Groene Metropool Regio (GMR) de netwerken waarbinnen heel veel gedeeld en geleerd wordt. Directere gemeentelijke kanalen richting het kabinet en de kamers zijn in ontwikkeling, al zijn deze kanalen meer gericht op het typisch Arnhemse belang en minder op algemene oproepen en belangen.

*Advies **5.1.4**: Bakfietsen en ophaalkarren*

In de zoektocht naar verhoging van de service voor inwoners op grofvuil adviseert het Burgerberaad om bakfietsen ter beschikking te stellen waarmee grofvuil naar de afvalbrengstations gebracht kan worden. Bakfietsen zijn al onderdeel van de lopende 'hotspot-aanpak' van de Afvalkoers Arnhem Schoner. Op dit moment loopt er een kleinschalige proef met bakfietsen in Presikhaaf. En ook in Malburgen starten we met een beperkt aantal fietsen. Op basis van deze proef bekijken we of de bakfietsen vast onderdeel kunnen worden van onze service. Op onze afvalbrengstations staan per locatie twee aanhangers die gratis gereserveerd en geleend kunnen worden door inwoners.

*Advies **3.1.5**: Visie en uitvoering circulaire economie*

Het Burgerberaad adviseert een lange termijnvisie op te stellen voor circulaire economie. In 2021 is de visie circulaire economie vastgesteld. Eind 2024 is hierop de (inmiddels tweede) uitvoeringsagenda Arnhem Circulair 2024-2026 vastgesteld. Informatievoorziening en wijken hebben in de visie en de uitvoeringsagenda een plek.

*Adviezen **3.1.1**, **3.1.4**, **3.1.5**, **7.3.3**: Stimuleren van circulaire initiatieven*

In verschillende (deel)adviezen roept het Burgerberaad op tot het faciliteren en stimuleren van initiatieven op het gebied van reparatie, hergebruik en tweedehands verkoop. De gemeente Arnhem heeft gekozen voor de subsidie als haalbaar instrument om dergelijke initiatieven te stimuleren. Deze subsidieregeling bestaat op dit moment al in de vorm van de Subsidieregeling Circulaire Initiatieven.

Niet overgenomen (deel)adviezen

Naast overlap met bestaande maatregelen hebben ook het verwachte **milieurendement** en de verwachte **praktische - of kosteneffectiviteit** van een potentiële maatregel een rol gespeeld bij de wijze waarop adviezen in maatregelen zijn vertaald. Enkele (deel)adviezen zijn vanwege verwachte geringe effectiviteit niet opgenomen in deze agenda.

*Adviezen **1.3.1**, **7.3.2**, **7.4.4**:* Voor wat betreft *middelbaar* onderwijs *en inzamelvoorzieningen*.
Het Burgerberaad adviseert om meer in te zetten op educatie op scholen. Tevens wordt geadviseerd aandacht te geven aan afvalscheiding bij vrijetijdsvoorzieningen (middels het beschikbaar stellen van een inzamelmiddel). In de toetsing is de kanttekening gemaakt dat de gemeente geen directe invloed heeft op het curriculum op scholen. Wij kunnen de inhoud niet bepalen. Dit curriculum zit, zeker op middelbare scholen, vol. Onze partner op het gebied van natuur- en milieu-educatie (Natuurcentrum Arnhem) geeft aan dat zij geen programma's hebben voor het voortgezet onderwijs en dat hun inspanningen om iets met middelbare scholen te doen op dit vlak, niet succesvol geweest zijn. Zowel de scholen als de doelgroep zijn moeilijk bereikbaar. Het ontwikkelen van lesprogramma's die de gemeente aan zou kunnen bieden, is duur. Dit in combinatie met een verwacht (zeer) gering resultaat, maakt dat dit (deel van het) advies niet overgenomen wordt. Met maatregel 10 in deze agenda verstevigen we wel op advies van het Burgerberaad de huidige educatieve inzet in het primair onderwijs.

Kosteneffectiviteit is de reden dat we geen 'inzamelmiddel beschikbaar stellen aan vrijetijdsvoorzieningen'. Zoals in de toetsing aangetekend wordt, is het vrijwel zeker dat het beschikbaar stellen van een inzamelmiddel (voor gescheiden inzameling) aan vrijetijdsvoorzieningen zonder verdere uitleg en beheer niet gaat leiden tot een verhoging van de bewustwording terwijl de kosten wel hoog zijn. De ingezamelde stromen zouden daarnaast dermate vervuild zijn, dat deze toch als restafval verbrand zouden worden.

*Deeladviezen **4.1.5**, **5.2.1**, **7.1.2** en **8.2.2**: zwerfafvalklep en doneerring*
Het Burgerberaad Afval adviseert om de ondergrondse containers te voorzien van een zwerfvuilklepje zodat inwoners daar consumptie-afval in kunnen gooien. De ondergrondse container dient zo eigenlijk als prullenbak. De zwerfvuilklepjes zijn bij de introductie van diftar in 2020 geïnstalleerd om zo inwoners eigenlijk door de hele stad de mogelijkheid te bieden om consumptie-afval altijd kwijt te kunnen indien er geen prullenbakken in de buurt zijn. Prullenbakken staan in veel minder grote aantallen in de wijken en voornamelijk in de buurt van winkels en doorstroomlocaties (ook bushaltes). Sinds het stoppen met diftar in 2021 staan alle containers open en kunnen inwoners het consumptie-afval ook weer kosteloos in de reguliere inwerpopening van de container gooien. Het Burgerberaad adviseert de containers alleen toegankelijk te maken met een Arnhemse afvalpas en niet opnieuw diftar in te voeren. De containers blijven dus toegankelijk voor Arnhemmers en zij kunnen dus hun consumptie-afval altijd in de containers kwijt. Het installeren van een zwerfafvalklepje op containers waar deze nog niet in zit, heeft hiermee geen toegevoegde waarde aangezien de containers gratis toegankelijk blijven en op druk bezochte locaties vrijwel altijd prullenbakken aanwezig zijn.

Het Burgerberaad Afval adviseert om op prullenbakken een doneerring te plaatsen waar inwoners hun statiegeldflesjes en -blikjes in kunnen plaatsen. Een pilot die wij uitgevoerd hebben laat zien dat de ringen eigenlijk niet gebruikt worden. Op meerdere momenten hebben wij de gemeenteraad hierover geïnformeerd. Andere gemeenten geven hetzelfde signaal (o.a. Almere, Breda en Leiden). Maar ook in Duitsland is al langer met ringen, rekjes en bakken ervaring opgedaan. Ook hier lezen we weinig succesverhalen. Hoewel het praktisch en juridisch haalbaar is om de rekjes te plaatsen, nemen wij het advies niet over vanwege uitblijvende effectiviteit.

*Deeladviezen **8.4.1 - 8.4.4***
Het Burgerberaad adviseert om een publiciteitscampagne te starten waarmee bedrijven en werknemers van bedrijven worden gestimuleerd om ook op het werk afval te scheiden. Daarnaast adviseert het Burgerberaad Afval hierbij ook een bedrijvencompetitie en informatiepakketten. Dit advies nemen we niet over. Een dergelijke campagne kost veel geld en de effectiviteit ervan wordt erg laag ingeschat. Bedrijfsafval is geen eenduidige afvalstroom. Het overgrote deel van het bedrijfsafval bestaat uit productie-afval. Hier hebben werknemers van bedrijven een minder directe invloed op. De bedoelde campagne richt zich ook niet op dit afval maar juist op 'consumptie' afval. Denk aan plastic verpakkingen, voedselresten en papier/karton. Uit onderzoek blijkt dat bij heel veel bedrijven papier & karton al gescheiden wordt. Daarnaast zien we een steeds betere scheiding van plastics, mede door de invoering van statiegeld op drankflesjes en blikjes. Slechts een klein deel van dit bedrijfsafval betreft voedselresten. Daarnaast zien we dat de totale hoeveelheid afval die vrijkomt bij kantoren en (kleine) bedrijven zeer beperkt lijkt ten opzichte van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Een relatief dure campagne voor bedrijven waarin we moeten hopen op de deelname door bedrijven, lijkt dus een zeer beperkte afvalscheiding tot gevolg te hebben. Wel gaan we in gesprek met bedrijven over afval, afvalvermindering en afvalscheiding en zullen daar ook aandacht besteden aan het thema 'afvalscheiding door medewerkers van bedrijven' (zie maatregel 14).

2.10 Overzicht maatregelen

Maatregel	Planning		Kosten per soort (€ x 1000)			Kosten per jaar (€ x 1000)					Effect
	Opstart	Uitvoering	Investering	Incidenteel	Structureel	2025	2026	2027	2028	2029	Restafval (kg/inw)
1	2025	'26-'27	1.002	22	41	43	41	154	152	151	-18,9
2	2025	2026	-	205	-	10	195	-	-	-	-2,4
3	2025	2026	-	100	-	-	100	-	-	-	■
4	2025	2026	-	-	75	-	75	75	75	75	-0,1
5	2025	'26-'27	2.500	811	457	-	1.579	989	981	973	-17,7
6	2025	'25-'26	-	20	18	18	38	18	18	18	▼
7	2025	'25-'26	-	-	20	20	20	20	20	20	▼
8	2025	'25-'26	-	25	10	35	10	10	10	10	▼
9	2025	2026	-	-	10	-	10	10	10	10	▼
10	2025	2026	-	25	15	29	26	15	15	15	▼
11	2025	2025	-	15	5	20	5	5	5	5	▼
12	2025	2026	-	130	-	30	100	-	-	-	▼
13	2025	2026	-	40	-	-	40	-	-	-	▼
14	2025	2026	-	5	-	-	5	-	-	-	▼
15	2025	2025	-	50	-	50	-	-	-	-	▼
16	2025	2025	-	-	5	5	5	-	-	-	▼
Totaal (€ x 1000)			3.502	1.448	656	260	2.249	1.296	1.286	1.277	
Potentieel Financieel effect (€ x 1000)			-	-	-	-	-235	-712	-769	-940	
Totaal (€ x 1000) inclusief potentieel financieel effect			-	-	-	260	2.014	584	517	337	
Per huishouden (€) (gemiddeld)						-	29,14	16,79	16,66	16,54	
Per huishouden (€) inclusief potentieel financieel effect (gemiddeld)						-	26,09	7,56	6,70	4,36	

Legenda

■: Maatregel heeft naar verwachting vermindering van afvaldumping als effect. De mate waarin is niet op voorhand kwantitatief in te schatten.

▼: Maatregel heeft naar verwachting een daling van het restafval en verbeterde afvalscheiding als effect. De mate waarin is niet op voorhand kwantitatief in te schatten.

Investeringen: financiële investeringen in middelen (en alle daaraan verbonden werkzaamheden) die langjarig worden gebruikt en daarom over meerdere jaren (vaak 5 of 10 jaar) verdeeld worden afgeschreven. In het kostenoverzicht staan enkel 5 van deze jaren (2025-2029) vermeld. Conform het gemeentelijk beleid op investeringen, worden implementatie- en organisatiekosten die nodig zijn om de investering te implementeren, opgenomen in het totale investeringsbedrag en de daaruit volgende kapitaallasten per jaarschijf.

Incidentele kosten: kosten voor projecten of werkzaamheden die maar 1 keer worden uitgevoerd en die niet verbonden zijn aan een investering.

Structurele kosten: kosten die jaarlijks terugkeren, niet zijnde kapitaallasten.

Kosten per jaar: De kosten van een maatregel per jaar zijn een optelling van incidentele en structurele kosten en kapitaallasten.

(Potentieel) Financieel effect: Som van het financiële (potentiële) effect van alle maatregelen. Een voorbeeld van een financieel effect is de vermeden kosten voor de verbranding van afval als restafval ten opzichte van de kosten de worden gemaakt voor de gescheiden inzameling van dit afval.

Bijlage 1: Adviezen en Maatregelen

Opgenomen		Niet opgenomen deeladviezen Burgerberaad (nummers verwijzen naar de deeladviezen zoals genummerd in de toetsing)			
Advies BB Afval	Maatregel(en) Uitvoeringsagenda	Toetsing	Overlap met lopend beleid en uitvoering	Kosten/technisch ineffectief	Toelichting
1.1	8	2			2: Zie toetsing: gepersonaliseerde informatie is niet haalbaar, (sommige) wijkinformatie wel
1.2	7, 9, 10	2			2: zie toetsing, een uitgebreide afvalkalender is digitaal haalbaar, papieren kalenders stadsbreed verspreiden is niet praktisch haalbaar i.v.m. mogelijke wijzigingen in inzameling.
1.3	11			1,2	1,2: Een leuke inzamelbak verstrekken aan scholen en vrijetijdsvoorzieningen is niet opgenomen in de agenda vanwege de verwachte lage (kosten)effectiviteit.
1.4	12 ,13				-
2.1	-		1-5		1-5: Deze adviezen maken grotendeels al deel uit van de bestaande Uitvoeringsagenda Arnhem Circulair. Dit geldt zowel voor aandacht voor het vestigingsklimaat, als voor samenwerking op provinciaal niveau als de lobby voor extra wetgeving voor duurzame bedrijfsprocessen.
2.2	7,12,13		4		4: De huidige handhaving en toezicht op probleemplekken is op dit moment al vrij intensief. Verdere intensivering heeft weinig meerwaarde voor de handhaafbaarheid.
2.3	6,10,11		4		4: De huidige handhaving en toezicht op probleemplekken is op dit moment al vrij intensief. Verdere intensivering heeft weinig meerwaarde voor de handhaafbaarheid.
3.1	-	2,3	1,4, 5		1,4,5: We zien de subsidie als haalbaar instrument om circulaire initiatieven te ondersteunen. Deze is al beschikbaar via de Subsidieregeling Circulaire Initiatieven. Initiatieven moeten zich wel zelf melden. Het inventariseren van de ondersteuningsbehoefte van initiatieven loopt al grotendeels via de bestaande Uitvoeringsagenda Arnhem Circulair. 2;3: Een 'overzicht' of 'overzichtskaart' van maatschappelijke en commerciële reparatiemogelijkheden is theoretisch haalbaar, maar is praktisch haast onuitvoerbaar: het is voor een gemeente onmogelijk om hierin op structurele basis compleet te zijn en up-to-date te blijven, waardoor een ongelijk speelveld kan ontstaan waarin sommige bedrijven worden bevoordeeld.
3.2	4,6	1,2,3, 5	7		1,2,3,5: Het 'plaatsen van kleine inleverpunten voor herbruikbaar goed op toegankelijke plekken' of bij 'verzamelcontainers' is niet haalbaar. Dit vanwege ruimtegebrek, risico op grofvuil-dumping en de bij herbruikbaar goed benodigde persoonlijke kwaliteitsbeoordeling. 'Inzameling/verkoop via vlooienmarkten' of 'het ondersteunen van online 2dehands markten' is ook niet haalbaar: (online) verkoop is een commerciële activiteit die daarnaast al door de private markt wordt opgepakt. 7: We benadrukken in onze citymarketing al de rol van Arnhem als groene stad en modestad. Dit zullen we blijven doen.
4.1	1,5	8,9		5	5: Zwerfafvalkleppen hebben weinig meerwaarde, worden voor andere doeleinden gebruikt, en daarnaast zijn verzamelcontainers zijn (met pas) toegankelijk. Op drukke plekken bevinden publiek toegankelijke prullenbakken. 8: Het verbeteren van de beschikbaarheid van afvalcontainers is deels haalbaar, maar "maximaal 100 meter lopen" zoals het advies stelt, is niet haalbaar. Dit met name vanwege beschikbare ruimte en bij restafval ook strijdig met het huidige beleid (omgekeerd inzamelen). 9: 'Verlichting plaatsen rondom *alle* afvalcontainers' is niet praktisch haalbaar.
5.1	1, 10		4		4: Bakfietsen/ophaalkarren voor transport grof afval naar de afvalbrengstations zijn momenteel als pilot in Presikhaaf en Malburgen al onderdeel van de lopende 'hotspot-aanpak' van Arnhem Schoner. Op basis van deze proef bekijken we of bakfietsen vast onderdeel kunnen worden van onze service. Op onze afvalbrengstations staan per locatie twee aanhangers die gratis gereserveerd en geleend kunnen worden door inwoners.
5.2	-	1a		1b	1a: De motivatie van inwoners en bezoekers om afval te scheiden in de openbare ruimte is zeer laag. De gescheiden afvalstromen zijn vaak vervuild met ander afval en bevatten dan ook vaak te veel stoorstoffen om na inzameling ook daadwerkelijk gescheiden te kunnen worden verwerkt. Daarnaast zou gescheiden inzameling een te grote impact hebben op de huidige, bij aannemers aanbestede, uitvoeringspraktijk. 1b: Statiegeldrekken/doneerringen: niet effectief en rendabel. De huidige doneerringen in Arnhem worden zelden gebruikt en ook in andere steden die pilots hebben gedaan met grotere hoeveelheden rekken wordt deze conclusie getrokken.
5.3	3	1, 2			1,2: Verruiming openingstijden ABS en meer frequente gratis ophaalservice voor grofvuil niet realiseerbaar mede i.v.m. huidige situatie PreZero (zie Hoofdstuk 1).
5.4	8,9	3			3: 'De afvalpas aan de app toevoegen' is op dit moment nog niet praktisch haalbaar. Wel gaan we onderzoeken of dit in de toekomst mogelijk is.
5.5	6	2,3	1		1: Dit deeladvies maakt al deel uit van lopend beleid en uitvoering 2: Niet realiseerbaar mede vanwege huidige situatie PreZero (Zie Hoofdstuk 1) 3: Niet haalbaar. Momenteel staat er al een uitbreiding van 350 extra GFE+T-verzamelcontainers gepland. Hierbij is gekozen voor een bovengrondse variant i.v.m. de beperkte ruimte ondergronds en de verwachte stankoverlast bij ondergrondse GFE+T-inzameling.
6.1	6, 7	6			6: Verwijzing naar 'steffie.nl' is niet haalbaar en ook niet nodig: de gemeente spant zich in om zo toegankelijk mogelijk met alle doelgroepen te communiceren.
6.2	12	5			5: Meer onderzoek doen om meer data te krijgen over wat nodig is in een wijk' is grotendeels praktisch haalbaar. Kwalitatief onderzoek naar de behoeftes per

					wijk is praktisch haalbaar. Niet alle afvalinformatie kan op wijkniveau worden onderzocht en inzichtelijk worden gemaakt. Dit omdat veel afvalstromen niet per wijk worden ingezameld.
7.1	**1, 6**	1			1: Verwijzen naar tweedehandskledingwinkels kan enkel in z'n algemeenheid. Het is voor een gemeente niet (makkelijk) haalbaar om te verwijzen naar specifieke bedrijven en hierin compleet te zijn en up-to-date te blijven. Het risico hierbij is dat er een ongelijk speelveld ontstaat waarin sommige bedrijven worden bevoordeeld.
7.2	**2**	3	2		2: Na de geplande stadsdekkende uitbreiding van de GFE+T-verzamelcontainers (2026) krijgen alle inwoners in de hoogbouw automatisch toegang. 3: Niet haalbaar: de huidige acceptatievoorwaarden zijn gebaseerd op dwingende eisen op het gebied van arbo, veiligheid en afvalverwerking.
7.3	**6,11,13**		3,4		3: We zien de subsidie als haalbaar instrument om circulaire initiatieven te ondersteunen. Deze is al beschikbaar via de Subsidieregeling Circulaire Initiatieven. 4: Lopende uitvoering via de bestaande Uitvoeringsagenda Arnhem Circulair
7.4	**6,11**	2,3			2: Het is haalbaar om meer 'informatie en inzicht te geven' over textiel. Informatievoorziening over 'o.a. beurzen' is echter niet haalbaar omdat het moeilijk is om hierin compleet te zijn en up-to-date te blijven met als gevolg dat sommige commerciële activiteiten mogelijk worden bevoordeeld. 3: Het 'stimuleren van een laag BTW-tarief' niet haalbaar: voor kledingreparatie-organisaties geldt al het laagste tarief.
8.1	**15**				-
8.2	**-**	3	1	2	1: Momenteel al voorwerp van landelijke en politieke discussie. Arnhem monitort en agendeert wanneer nodig. 2: Statiegeldrekken/doneerringen: niet rendabel. De huidige doneerringen in Arnhem worden zelden gebruikt en ook in andere steden die pilots hebben gedaan met grotere hoeveelheden rekken wordt deze conclusie getrokken. 3: Een 'verplicht statiegeldsysteem' is in tegenspraak met staand gemeentelijk evenementenbeleid. Conform de landelijke SUP-richtlijn hebben betrokken ondernemers de keuze tussen hergebruik (met retoursysteem) of hoogwaardige recycling. Gemeente Arnhem kiest er bewust voor deze keuzevrijheid intact te laten: het milieurendement van beide opties is sterk afhankelijk van de situatie en evenementorganisaties zijn gebaat bij eenduidige regelgeving.
8.3	**14**	4			Het 'faciliteren van een afvaldeskundige die geïnteresseerde bedrijven inzicht geeft is niet haalbaar. Een gemeente is gebonden aan regels m.b.t. staatssteun, behoorlijk bestuur en concurrentievervalsing. Maatwerk-advisering kan leiden tot een ongelijk speelveld waarin sommige bedrijven worden bevoordeeld, is een economische activiteit waarvoor een gemeente de integrale kostprijs moet doorberekenen en is een intensieve activiteit die reeds afdoende door de private markt wordt uitgevoerd. De gemeente Arnhem ziet hierin voor zichzelf geen rol en meerwaarde. Daarnaast zijn de juridische risico's te groot om te mitigeren.
8.4	**(14)**			1,2, 3,4	1,2, 3,4: We gaan in gesprek met bedrijven over afval, afvalvermindering en afvalscheiding, ook met en door medewerkers van bedrijven (Zie maatregel 14). We organiseren hiervoor geen aparte campagne, competitie of informatiepakketten.
9.1	**6, 13**				-
9.2	**Toetsing**				Onderdeel van de Toetsing van de adviezen was een kosten-baten-analyse.
9.3	**16**				

Bijlage 2: Stand van zaken Afvalkoers

Ambitie	Status
We willen de landelijke (VANG)doelstelling van 30 kilogram restafval per inwoner in 2025 halen	→
We willen dat maximaal 30% van de ingezamelde PBD afgekeurd wordt (ten opzichte van 50% in 2022)	✓
We organiseren een burgerberaad over afval	✓
We evalueren het afvalbeleid (inclusief de Arnhem Schoner) in 2023	✓
We doen onderzoek naar de opties voor het machinaal nascheiden van PBD in Arnhem	✓
We verhogen de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing stapsgewijs naar 95% in 2026	↗
We maken bedrijven verantwoordelijk voor het schoonhouden van hun omgeving en we gaan met ze in gesprek over hun aandeel in de afvalproductie	↗
We zetten in op preventie en gedragsverandering	↗
We reduceren het aantal bij- en naastplaatsingen op de top-20 hotspots met 50%	↗
We reduceren het aantal hotspots met 25%	→
We willen een stadsdekkend netwerk van zwerfafvalvrijwilligers.	✓
We realiseren een stadsdekkend netwerk van GFE+T verzamelcontainers zodat alle bewoners van hoogbouw een bereikbare GFE+T container tot hun beschikking hebben. Zo kunnen we stoppen met inzameling via citybins	↗
We beginnen met maatwerk in wijken (bijvoorbeeld met opruimdagen)	↗
We onderzoeken de (on)mogelijkheden van het bedrijfsafval en met name het reinigingsrecht	→
We voeren de ja-ja sticker in.	✓
We komen met een praktische beleidslijn voor het afval van maatschappelijke initiatieven	→
We willen het onderwerp afval bij scholen meer onder de aandacht brengen	↗
We zetten een klankbordgroep afval op	↗
Preventie en recycling van luiers en incontinentiemateriaal	→

Legenda: ✓ = uitgevoerd/afgerond | ↗ = in uitvoering / op koers | → = nog niet opgestart / nog niet op koers

Afvalhoeveelheden

In 2024 werd er in totaal 216 kg/inw fijn ongescheiden restafval ingezameld. Het fijn ongescheiden restafval bevat gemiddeld nog ongeveer 69 kilogram per inwoner GFE+T, 18 kg/inw papier & karton, 16 kg/inw PBD en 15 kg/inw textiel.

Het aandeel hoogbouw en de stedelijkheid van de stad en de hieraan verbonden beperktere mogelijkheden van inwoners om afval goed en gescheiden aan te bieden, zijn belangrijke elementen in het verklaren van de huidige afvalprestatie. Arnhem staat in deze niet alleen. Steden met vergelijkbare kenmerken ervaren vaak dezelfde spanning tussen ambities en mogelijkheden van inwoners. Met de toenemende verstedelijking van Arnhem (van 49% naar 58% in 2040) neemt dit verder toe.

Naast hoogbouw en stedelijkheid verklaart onrechtmatig aanbod van afval ook een deel van de afvalprestatie. Naar schatting wordt ongeveer 4,5% van het restafval aangeboden door inwoners van alle omliggende gemeenten die in hun eigen gemeente moeten betalen voor restafval (afvaltoerisme). Eenzelfde hoeveelheid van ongeveer 4,5% restafval wordt jaarlijks onrechtmatig aangeboden door Arnhemse bedrijven die geen gebruik maken van het reinigingsrecht en niet-Arnhemse bedrijven.

Ieder kwartaal wordt een rapport gemaakt en gedeeld met de gemeenteraad met daarin opgenomen de hoeveelheden van in Arnhem ingezameld huishoudelijk afval en afvalstromen.

Begrotingswijziging 25-005

Nr.	**25-005**	
Onderwerp	Investeringskrediet toegangscontrole op verzamelcontainers	
I / S	S	
Raad d.d.		
Zaaknr.		

bedragen x € 1.000	**Exploitatiebegroting**	Begroting 2025	eerjarenraming 2026	2027	2028
	Lasten				
Programma	**Wonen en leefomgeving**			540	532
		0	0	540	532
	Baten				
Programma	**Wonen en leefomgeving**			540	532
		0	0	540	532
	Exploitatieresultaat	**0**	**0**	**0**	**0**
	Mutaties reserves				
	Toevoegingen	0	0	0	0
	Onttrekkingen	0	0	0	0
		0	**0**	**0**	**0**
	Totaal Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

	Meerjaren Investeringsplan (MIP)	Begroting 2025	eerjarenraming 2026	2027	2028
Programma	**Wonen en leefomgeving**		2.500.000		
	Totaal Investeringen	**0**	**0**	**0**	**0**

GEMEENTERAAD ARNHEM
OVERZICHT INSPREKERS

Raadsvoorstel *Uitvoeringsagenda "Arnhem Schoner" 2025-2026* (Raadzaal)

Overzicht insprekers

Nr.	Naam	Namens
1	Tinka Chabot	
2	Jan Schreur	Groene Vos
3	Marjolein van den Broek	APCG

Inspraakreactie Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025-2026

Enigszins verbaasd ben ik dat er maar twee insprekers zijn. Want het gaat bij het Arnhemse afvalbeleid toch om een materie die iedereen dagelijks raakt en die de inwoners via de afvalstoffenheffing heel veel geld kosten. Bovendien loopt het afvalbeleid absoluut niet op rolletjes. Is de burger misschien murw geslagen door het dramatische zwabberbeleid rond het Afvalreferendum in 2020? Of komt het door de vrij laconieke houding van het huidige bestuur met zeer terughoudende publiciteit? Wellicht beide.

In januari 2022 heb ik in mijn inspraakreactie op de beleidsnota Arnhem Schoner al gezegd dat Arnhem in een spagaat is beland en dat de nota niet aangeeft hoe we daaruit kunnen komen.
De spagaat bestaat uit een gigantisch verschil tussen doel en realiteit. Het uiteindelijke doel is prachtig: hoegenaamd geen afval in 2050, het jaar waarin we landelijk (dus ook gemeentelijk) een circulaire economie moeten hebben. In de beleidsnota (en het Beleidsplan Arnhem Schoner) stond ook dat Arnhem in 2025 30 kg wil halen. Maar is begrijp dat dit getal de aflopen jaren al is losgelaten.

Het Beleidsplan Arnhem Schoner 2022-2026 wil 10% minder restafval in 2025 dan in 2019 (201 kg). Dat zou dan 180 kg p.i.p.j. moeten worden. Ook deze doelstelling wordt bij lange na niet gehaald.

Voor mij leveren de afvalrapportages die elk kwartaal worden uitgebracht, de beste informatie op over de feiten van de afvalinzameling. De Afvalrapportage van het 4^{e} kwartaal 2024 (de meest recente die ik gezien heb) laat zien dat de spagaat alleen maar groter is geworden.
De Arnhemse inwoner produceerde in 2024 216 kg restafval, terwijl in het jaar waarin diftar van kracht was (2020) 121 kg restafval p.i.p.j. vrij kwam (bijna het dubbele). Sinds afschaffing van diftar neemt de hoeveelheid restafval p.i.p.j. gestaag toe. De rapportage laat ook zien dat er maar liefst 118 kg p.i.p.j. aan recyclebare stoffen in het restafval zitten.

De grafiek op pg 3 van genoemde rapportage bewijst overduidelijk dat diftar heeft gewerkt. Ook al is het slechts een jaar in werking geweest. Deze periode is veel te kort geweest om alle neveneffecten die er natuurlijk ook waren, weg te werken. Diftar heeft destijds geen eerlijke kans gekregen.

Het duurt nog even , maar het zicht op een circulaire economie in 2050 is zo volledig zoek.

De Uitvoeringsagenda 2025-2026 bevat veel goede maatregelen om de hoeveelheid restafval weer te reduceren: vooral uitbreiding en verfijning van de inzamelvoorzieningen en betere communicatie. Het Burgerberaad Afval had al veel goede adviezen gegeven van welke de meeste door het college worden overgenomen. De meest vergaande en aansprekende maatregel is wel dat de verzamelcontainers (net als in 2020) weer op slot gaan. Het college verwacht van deze maatregel een afname van 18,9 kg p.i.p.j. Dat lijkt me op zich erg veel en ik weet niet waarop het college dit getal precies baseert. In totaal verwacht het college zo'n 40 kg p.i.p.j. reductie aan restafval bij uitvoering van de maatregelen. Maar dan zit je nog maar op 186 kg p.i.p.j.

Ik begrijp dat je in de laatste fase van het lopende beleidsplan geen fundamentele wijzigingen in het afvalbeleid kunt nastrven. Maar wanneer volgend jaar een nieuw beleidsplan wordt opgesteld wil ik ervoor pleiten beprijzing van de hoeveelheid geproduceerd restafval (wederom) in te voeren . Noem het diftar of kies een andere dekkende term. Ik heb wel eens het idee dat diftar dermate grote trauma's heeft achtergelaten dat slechts over het D-woord mag worden gesproken.

Voor mij is een jaartje diftar in 2020 het bewijs dat het Arnhemse afvalbeleid Diftar werkt en eigenlijk niet zonder prijsprikkel kan. Het is de combinatie van goede inzamelvoorzieningen, goede communicatie en de inwoner verleiden met een prijsprikkel die de hoeveelheid restafval drastisch kan laten dalen. 100 kg p.i.p.j. moet dan echt haalbaar zijn in de volgende collegeperiode.
Talloze gemeenten, o.m. Apeldoorn, laten zien dat dit kan.
Eerst de containers weer op slot en dan doorpakken met een prijsprikkel.

In de beleidnota Arnhem Schoner uit 2022 en de behandeling daarvan in de raad werd gesproken over 'Nascheiding'. Nu weet ik dat er een onderzoek en een rapport over nascheiding in Arnhem is uitgebracht dat nogal complex was en bij invoering veel kosten met zich mee zou brengen.
Maar het zal aan mij liggen, ik heb niets meer vernomen over de afhandeling hiervan. Is het fenomeen 'nascheiding' dat ik zeer onwenselijk zou vinden voor Arnhem, gezien dat er in de Uitvoeringsagenda niets over wordt vermeld, nu van tafel? Ik mag het hopen.

Jan Schreur
voorzitter Stichting De Groene Vos
26 mei 2025

Aan de leden van de gemeenteraad Arnhem,

Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald

Advies: Het bestuur van stichting Schone Straat & Groene Buurt adviseert de gemeenteraad om het voorgenomen besluit om de afvalkleppen op de afvalcontainers voor 2,5 miljoen euro weer te sluiten vooralsnog uit te stellen. Daarnaast te besluiten om de begrootte 100.000 euro per jaar de komende periode in te zetten om veel meer Arnhemmers te betrekken bij het schoonhouden van de stad en daarbij in te zetten op de vier rode draden van het Burgerberaad om afval beter te scheiden en daarmee de hoeveelheid restafval verder te verminderen.

Toelichting: Stichting Schone Straat & Groene Buurt verzorgt onder andere de KinderWijkTeams die al meer dan 15 jaar georganiseerd worden. Leerlingen van meerdere scholen gaan jaarlijks in drie sessies van tien weken op pad om hun buurt schoon en leefbaar te houden. Daarbij hoort een educatief aanbod en een leuk slotakkoord. Daarmee worden niet alleen de kinderen bewust gemaakt van afval en de leefomgeving, maar bereiken ze ook hun ouders.

Daarnaast is het project Heel Arnhem Schoon uit Malburgen sinds 2022 overgegaan naar de stichting en is het project stedelijk uitgerold. Er zijn inmiddels zo'n 500 Arnhemmers die in buurt en wijk meedoen en zich vrijwillig inzetten om Arnhem schoner te maken. Volgens opgave van de gemeente zijn er nog eens 1000 bewoners die zelfstandig meedoen met zwerfafval opruimen in hun buurt en wijk. Dat betekent dat er voor ruim 100 Arnhemmers 1 persoon actief is voor een schonere leefomgeving in Arnhem!! Laat dat maar even binnenkomen....

Het resultaat is merkbaar en zichtbaar. Er ligt minder afval bij ondergrondse afvalcontainers en er ligt minder zwerfafval op straat. Ook traditioneel viezere buurten tonen nu schoner en daardoor vriendelijker. Wij weten niet of u een nulmeting hebt laten uitvoeren, maar wij zijn aan de slag gegaan en zijn trots op het resultaat, zeker omdat in veel andere steden het zwerfafval eerder toe-dan afneemt.

Wij vonden het opmerkelijk dat met de raadsvergadering geen van de partijen aandacht besteedde aan de bijdrage die Arnhemmers vrijwillig leveren om hun stad schoon te houden. De gemeentelijke subsidie voor de coördinatie van Heel Arnhem Schoon is slechts € 2.000 per maand. Daarvoor worden de deelnemers maandelijks geïnformeerd, worden acties georganiseerd, sociale media bediend, faciliteiten verbeterd zoals een peukenzuiger en inhoudelijke sessies gehouden om zwerfafval beter aan te pakken en te

voorkomen. Er zijn ook andere fondsen binnen gehaald om het initiatief mogelijk te maken.

Wij vroegen ons af, waarom u als raadsleden dat niet opgemerkt hebt. U heeft wel gepraat over het op zondag openhouden van het afvalbrengstation met behulp van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt als een oplossing.

Daarnaast bent u van plan om in te stemmen met het voorstel om voor 2,5 miljoen euro de afvalcontainers voor de vierde keer te veranderen en weer op slot te zetten en dan alleen met een pasje te openen. Het toeristisch en ander afval zal er mogelijk weer naast gezet worden en keren dan de ratten weer terug in de wijk? Veel raadsleden hebben mails met foto's gehad van ratten in de wijk tijdens de Diftar periode. Een ander gevolg, als de troept toeneemt, kan zijn dat vrijwilligers gedemotiveerd raken en stoppen met zwerfafval opruimen.

Het vraagstuk waar u aandacht voor vraagt is de te grote hoeveelheid restafval per inwoner dat nu verbrand wordt. Wij adviseren om de rode draden van het Burgerberaad over te nemen en te zorgen voor

1. Een goed werkend, toegankelijk en begrijpend systeem
2. Goede voorlichting en informatievoorziening
3. Erkenning van verschillen tussen wijken en groepen
4. Beloning voor wijken, buurten en initiatieven

Zet de 100.000 euro in om deze 4 aandachtspunten uit te werken en uit te voeren. Stichting Schone Straat Groene Buurt wil daar graag een rol in spelen en meedoen om binnen twee jaar die aandachtspunten om te zetten in acties en voor significante vermindering van het restafval te zorgen.

Op 25 juni jl. heeft een delegatie van het bestuur van stichting Schone Straat & Groene Buurt de raadsvergadering bijgewoond over de Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025-2026

—

Met opgeruimde groet,
Mike Hoose

Samen voor een schonere leefomgeving.

Het KinderWijkTeam is een project van
stichting Schone Straat & Groene Buurt.

Geachte heer/mevrouw,

Als burger wil ik reageren op de voorgenomen sluiting van de ondergrondse afvalcontainers. Het advies van het Burgerberaad om dit te doen is mijns inziens kortzichtig en wel hierom. Het sluiten zou volgens het Burgerberaad 10% tot 15% aan afval van afvaltoerisme en bedrijfsafval kunnen voorkomen, dit is een illusie. Als door sluiting van de afvalcontainers men het afval er niet meer in kan gooien dan zet men het er wel gewoon naast, dit zou voor de gemeente een nog grotere financiële belasting gaan vormen daar dit handmatig verwijdert dient te worden. Wat ik mis is in de discussie is mijns inziens belangrijker dan financiële overwegingen en dat is het aspect van de volksgezondheid. Arnhem heeft al te kampen met overlast van ongedierte (ratten) en door het vergroten van het voedselaanbod voor deze dieren, in deze het ernaast plaatsen van afvalzakken met etenswaar, zal dit de overlast alleen maar vergroten. Het ernaast zetten gebeurt nu ook al, zie foto's, maar het volume zal zich dan vergroten. De 2,5 miljoen Euro die het sluiten van de containers zou gaan kosten kunt u beter gebruiken om bewustwording onder burgers inzake "hoe om te gaan met eigen afval" en uitbreiding van "Handhaving" te financieren.

In de hoop u voldoende geïnformeerd te hebben, verblijf ik.

M.vr.gr. Hans van Maanen

NB. foto's zijn genomen in de Warmoesstraat.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

-

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks), Kemperman (D66), Maref (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Scholten (Volt), Wiggers (BurgerBelang Arnhem) Malda (ChristenUnie), Verheij (PVV)
De fracties van de SP, CDA, DENK, Forum voor Democratie en Groep van den Broek waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Morales, Wanders (wethouderadviseur)

Bespreking

In de informatieve fase wordt ingesproken door:

Nr.	Naam	Namens
1	Tinka Chabot	
2	Jan Schreur	Groene Vos
3	Marjolein van den Broek	APCG

Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende bespreking. De eerste termijn van de raadskamer wordt afgerond. De bespreking eindigt in verband met de tijd in de eerste termijn van de portefeuillehouder.

Toezeggingen

Zondag openstelling afvalbrengstation
Wethouder Roelofs zegt toe de gemeenteraad (voor de vervolgbehandeling) te informeren of het mogelijk is om het afvalbrengstation op zondag open te stellen.

Social return PreZero
Wethouder Roelofs zegt toe in kaart te brengen hoe social return wordt ingevuld in het contract met PreZero.

Conclusie

De voorzitter concludeert aan het einde van de bespreking dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid voor een hervatting na het zomerreces.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

C. Prinsen

W. Spruijt

Memo

Datum : Woensdag 3 september 2025

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Wethouder Roelofs

Betreft : Afdoening toezeggingen 1723 en 1724

1. Inleiding

Op 25 juni 2025 heb ik tijdens de informerende en meningsvormende vergadering van de Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025-2026 een tweetal toezeggingen gedaan. Met dit memo beschouw ik de gedane toezeggingen 1723 en 1724 als afgedaan.

2. Toezegging

De volgende toezeggingen zijn gedaan:

ID 1723:
Wethouder Roelofs zegt toe de gemeenteraad (voor de vervolgbehandeling) te informeren of het mogelijk is om het afvalbrengstation op zondag open te stellen.

ID 1724:
Wethouder Roelofs zegt toe in kaart te brengen hoe social return wordt ingevuld in het contract met PreZero.

3. Afvalbrengstations op zondag open (toezegging 1723)

In de mondelinge beantwoording van de vraag of de afvalbrengstations ook op zondag open kunnen als aanvulling op de al bestaande opening van maandag tot en met zaterdag, is aangegeven dat deze vraag al eerder gesteld is aan PreZero. PreZero exploiteert binnen het contract met de gemeente Arnhem, twee afvalbrengstations in onze stad. In de afgelopen jaren is het op zondag openstellen meerdere malen onderwerp van vraag geweest richting PreZero. Ook het burgerberaad heeft ruimere openingstijden geadviseerd (advies 5.3). Op basis van dat advies heeft PreZero destijds aangegeven dat dit voor hen niet uitvoerbaar is, vanwege de consequenties van een zondagopenstelling. Het gaat om de volgende consequenties: Het verruimen van de openingstijden vereist de overstap naar een twee-ploegenrooster. Omdat ieder afvalbrengstation vanwege veiligheidsoverwegingen een minimale bezetting van 3 personen kent, betekent dit in de praktijk een verdubbeling van de huidige 3 fte naar 6 fte per afvalbrengstation.

- Een dergelijke uitbreiding van personeel in het bezit van de juiste startkwalificaties is in de huidige personeelsmarkt moeilijk realiseerbaar.
- Daar komt bij dat PreZero stopt met het inzamelen van huishoudelijk afval in Nederland. Het is voor PreZero om deze reden minder makkelijk om aan buitencontractuele vragen te voldoen en daartoe nieuw personeel aan zich te binden.

Het advies bleek dus niet praktisch haalbaar.

Op basis van toezegging 1723 is (opnieuw) de vraag gesteld aan PreZero of het mogelijk is om op zondag open te gaan. Het antwoord is in grote lijnen ongewijzigd waarbij wel is aangegeven dat extra gekwalificeerd personeel aantrekken voor PreZero in de huidige situatie helemaal lastig is en de focus voor het bedrijf nu ligt op het behouden van het huidige personeel. Het huidige personeel beweegt niet makkelijk mee naar werken op zondag.
Conclusie is dat de situatie ten opzichte van eerdere soortgelijke vragen niet ruimer is. Eerder is er sprake van toenemende schaarste en is het niet mogelijk om op zondag open te gaan vanwege praktische onuitvoerbaarheid.

3.1 Invulling SROI door PreZero (toezegging 1724)

In het aanbestede contract met PreZero is een Socail Return On Investment (SROI) verplichting opgenomen van 3% van de totale jaaromzet. Dat betekent dat PreZero voor het contractjaar 2024-2025 ter waarde van ruim €200.000 aan SROI inzet moet plegen.
Deze norm wordt ruim behaald door:

- De hergebruikcontainers (grofvuil containers) op beide afvalbrengstations worden fulltime bemenst (2 medewerkers) binnen de verplichting.
- De Milieubak in de wijk (100 ochtenden of middagen per jaar). Deze wordt bemenst door 2 medewerkers binnen de verplichting.
- 1 vuilnisman (belader).
- 1 terreinmedewerker op de locatie van PreZero.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Informatieve en start meningsvormende bespreking – PA 25 juni

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks) Kemperman (D66), Maref (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Scholten (Volt), Malda (ChristenUnie)
De fracties van SP, CDA, DENK, BurgerBelang Arnhem, PVV, Forum voor Democratie en Groep van den Broek waren niet aanwezig.
Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Wanders (wethouderadviseur)

Bespreking

Het betreft een hervatting van de meningsvormende bespreking. Deze wordt hervat in de eerste termijn van het college. Na afronding van deze termijn wordt gestart met de tweede termijn van de raadskamer. De bespreking eindigt i.v.m. de tijd hier.

Toezeggingen

-

Conclusie

De voorzitter concludeert aan het einde van de bespreking dat de meningsvormende bespreking niet is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid voor een hervatting van de meningsvormende bespreking vanaf de tweede termijn van de raadskamer.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

S. Van den Broek

Verzonden: dinsdag 9 september 2025

Onderwerp: inspraakreactie Apcg bij uitvoeringsagenda Arnhem Schoner

Beste raadsleden en fractievolgers,
Voor het zomerreces op woensdag 25 juni 2025 sprak ik in de gemeenteraad over de uitvoeringsagenda Arnhem Schoner.
Als raad bespreekt u deze agenda verder en ik zou onze aandachtspunten daarom nog een keer schriftelijk onder de aandacht brengen.

Inclusieve communicatie
Er wordt veel aandacht besteed aan communicatie. Daarbij is het belangrijk dat er aandacht is voor de toegankelijkheid van die communicatie.
We ondersteunen het voorstel van het burgerberaad om de informatie ook in beeldtaal beschikbaar te maken.
Daar willen we aan toevoegen dat het belangrijk is dat ook informatie in Nederlandse Gebarentaal en begrijpelijke taal (eenvoudiger dan B1) beschikbaar komt.

Digitale toegankelijkheid
Randvoorwaarde voor toegankelijke informatie is dat de communicatie via digitale weg ook goed toegankelijk moet zijn.
Dat geldt voor de website, ook voor de afval app. Dit moet als voorwaarde worden meegenomen in de aanbesteding voor een nieuwe inzamelaar.

Bewustwordingscampagnes
Er is veel aandacht voor bewustwording van inwoners in het plan. Een onderwerp wat belangrijk is om daaraan toe te voegen, is hoe afval kan zorgen voor problemen in toegankelijkheid van de wijk. Bijvoorbeeld door bijplaatsingen of afval(containers) midden op de stoep. Door afval op de juiste manier weg te brengen dragen mensen bij aan een toegankelijke wijk.
Neem dit op als onderwerp voor de bewustwordingscampagnes.

Sluiten containers
Wij maken ons zorgen om de gevolgen voor inwoners met een beperking wanneer de containers weer enkel met pas te openen zijn. Met alle bezuinigingen op huishoudelijke hulp zijn de toegewezen uren zo minimaal dat ze geen ruimte laten voor afval wegbrengen.
Nu nemen medewerkers huishoudelijke hulp dit soms mee als ze naar volgend adres gaan of andere zorgmedewerkers/ mantelzorgers doen dat. Dat kan niet als je een pas nodig hebt. Niet iedere medewerker/ mantelzorger woont in Arnhem en mensen hebben niet standaard een afvalpas op zak.

Daarnaast maken we ons zorgen dat het aantal bijplaatsingen zal toenemen. Wanneer mensen hun pas vergeten en daar bij de container achter komen, is de kans groot dat ze het afval toch achterlaten. Dit maakt de container ontoegankelijk voor mensen met een beperking.

Wij vinden dan ook dat de adviezen van het Burgerberaad over meerdere passen per huishouden en het beschikbaar maken van een digitale pas eerst moet worden gerealiseerd, voordat de containers weer dicht gaan. Die digitale pas is een belangrijke aanvulling, maar uiteraard moeten fysieke passen ook blijven bestaan.

Nieuwe afvalinzamelaar
Eerder noemden we al het belang om de digitale toegankelijkheid van de producten van een afvalinzamelaar als voorwaarde mee te nemen bij de keuze voor een nieuwe partij.
Daarnaast willen we nog toevoegen dat bewustwording over toegankelijkheid onder medewerkers van de afvalinzamelaar belangrijk is. Containerdag is een bekend fenomeen onder mensen met een visuele of fysieke beperking. Die dag is de stoep vaak nauwelijks toegankelijk. Dat komt omdat containers etc. de stoep blokkeren. Zowel inwoners als inzamelaars lijken zich vaak niet bewust van het belang om een goede doorgang op stoepen te houden.
We noemden al het belang om campagnes te richten op inwoners. Maar bij de keuze voor de nieuwe inzamelaar, zou opleiding van personeel op het gebied van toegankelijkheid, wat ons betreft een belangrijke vereiste zijn.

Ik hoop dat u deze punten mee wilt nemen in uw overwegingen. Mochten ze nog vragen oproepen, dan neem vooral contact met ons op.

Vriendelijke groet,

Marjolein van den Broek
Voorzitter Apcg

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- Informatieve en start meningsvormende bespreking – PA 25 juni
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 3 september

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks) Kemperman (D66), Maref (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Snelting (Volt), Malda (ChristenUnie), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Van den Broek (Groep van den Broek)
De fracties van SP, CDA, DENK, PVV en Forum voor Democratie waren niet aanwezig.
Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Wanders (wethouderadviseur)

Bespreking

Het betreft een hervatting van de meningsvormende bespreking. Deze wordt hervat in de tweede termijn van de raadskamer. De fractie van D66 kondigt aan met een wijzigingsvoorstel te komen. In verband met de tijd eindigt de bespreking in de tweede termijn van de raadskamer in de termijn van GroenLinks. De fracties van Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren en PvdA moeten hun termijn nog houden.

Toezeggingen

-

Conclusie

De voorzitter concludeert aan het einde van de bespreking dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. Deze zal worden hervat in de tweede termijn van de raadskamer. Omdat dit de vierde keer zal zijn dat de meningsvormende bespreking zal worden geagendeerd, zal het DB een afweging maken of er hier wel of geen spreektijden worden gehanteerd. De raadskamer kan het DB vooraf een advies meegeven met betrekking tot wel of niet hanteren van spreektijden bij een vervolgbehandeling. De voorzitters inventariseert daarom bij de raadskamer of er behoefte is om deze bespreking te werken met spreektijden. Vanuit de raadskamer worden in meerderheid aangegeven dat hier geen behoefte aan is, aangezien nog slechts drie fracties hun tweede termijn moeten houden.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

A. Van Engelenburg

Gemeente Arnhem,
T.a.v. gemeenteraad,
Postbus 9029,
6800 EL Arnhem.

Arnhem, 1 oktober 2025.

Betreft: Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Beste mensen,

Afval is een groot probleem in Arnhem. We gaan hier alleen verder in m.b.t. de Arnhemse binnenstad aangezien afval in elke wijk anders is.

Wanneer we het hebben over afval dan is er genoeg gesprekstof beschikbaar. Naast inwoners/ondernemers spreken we geregeld ambtenaren, aannemers, beladers van de diverse ophaaldiensten e.d. Opvallend is dat deze vaak anders willen maar vanwege vaste contracten en/of kosten niets meer mogen doen. Terwijl het gelijk ter plekke oplossen tijd en geld kan schelen i.p.v. een extra werkopdracht.

Diftar heeft de inwoners gewezen op kosten, kosten die extra zijn wil men nooit maken als Nederlander. Echter heeft Diftar daardoor ook wel de inwoners laten inzien dat scheiden loont. We hebben in die tijd veel meer OPK en PBD gezien dan momenteel.

Helaas werden we toen geconfronteerd met enorm veel illegale afvalplekken en bijplaatsingen. De servicewagen van wijkbeheer en Prezero draaiden indertijd veel uren om de binnenstad weer dagelijks schoon te houden. Onze vrijwillige knijpploeg moest ook dagelijks bij springen om alles zoveel mogelijk weer de oc’s in te krijgen.

We zien de binnenstad meer verloederen op dit moment. Een toename aan (zwerf)afval maar ook losgetrokken kliko’s/containers van ondernemers. En dat terwijl onze APV zeer duidelijk is over ondernemers met hun afval en kliko’s/containers. Ze hebben zelfs het genot om in de oc’s te mogen storten (reinigingsrecht).

Echter wat we in de Arnhemse binnenstad zien is de duidelijke missende communicatie naar bv nieuwe inwoners/ondernemers waarbij alles nu alleen online staat in diverse talen op de aangepaste gemeentewebsite. Maar op papier is het zeer stil terwijl met het invoeren van Diftar een mooi duidelijk boekje kwam in diverse talen en dat terwijl we veel expats/studenten huisvesten en het belangrijkste een missende handhaving.

Als er op zondagochtend al een lading OPK buiten ligt met NAW van inwoners/bedrijf en men maakt een Fixi melding komt er als antwoord: Dit laten we liggen tot a.s. woensdag, dan wordt het opgehaald.

Momenteel rijdt er dagelijks een ambtenaar rond die kijkt naar bijplaatsingen en maakt een foto vanuit het voertuig. Heel soms komt er een geel stickertje op met “Foei niet meer doen!”. Binnen 30 minuten komt Prezero langs om alles in te laden. Dus de gemaakte foto met melding en/of dat stickertje is onnodig werk en geld geweest.

Voor 2025 was het een aantal jaar B-kwaliteit (mislukte aanbesteding) en nu weer A-kwaliteit wat de gemeente graag wil en heeft dat zo contractueel afgesproken met de aannemers. Op sommige grote stukken zien we geen verschil maar een toename en vooral als het om Blauwe Golven, Coehoorn,

winkelgebied en het nieuwe Skatepark gaat. Inzake het Skatepark zijn wij laatst echt enorm geschrokken tijdens een extra opschoondag in augustus.

Door twee verschillende aannemers te gebruiken om de openbare ruimte schoon te houden heeft een averechtse werking gehad in het begin omdat er te veel onduidelijkheid was. Dit heeft nog steeds een effect die wij als inwoners niet graag zien. Een afvalbak wel dagelijks ledigen maar die op 5 meter afstand maar 3x in de week!?! En in de ene moet wel steeds een nieuwe afvalzak maar in die andere nooit eentje (lekken op bestrating = vervuiling & rottende binnenbakken = kostenpost).

Nascheiden:
Nascheiden levert veel meer winst op voor de binnenstad. Geen losse en/of kapotgetrokken of weggewaaide PBD zakken meer en minder verkeersbewegingen in de drukke binnenstad. Maar ook minder zwerfafval en vogels die zakken los prikken en struinen naar eten. Dan niet te vergeten de mensen die zoeken naar blikjes en resten pillen die nog in de strips zitten.

Wanneer een PBD zak kapot is dan blijft er veel afval liggen wat als zwerfafval verder gaat.

Of PBD laten samengaan met OPK. Momenteel doen diverse ondernemers hun PBD/plastic bij het OPK apart zetten elke woensdagavond. Dit gaat in één vrachtwagen mee en word later uitgezocht.

Tip!: Laat de oc's er uit springen met goede en duidelijke teksten erop. Een expat bv kan niet zo zien wat een PBD, OPK of een restafval oc is. De grauwe gemeente kleur die oc's en afvalbakken hebben zien er absoluut niet florissant uit. En vaak zijn de oc's volledig ondergekliederd door kunstenaars in dop.

Ondernemers:
Volgens de APV zijn ondernemers verantwoordelijk voor hun eigen afvalafvoer en dienen kliko's/containers op de dag van lediging na 11.00 uur weer binnen te staan. Wie o.a. op het Jansplein, Jansplaats en Rozemarijnsteeg kijkt ziet al dat dit niet zo is. Verder zien we her-en-der meer 24/7 kliko's/containers en sommigen zelfs met een dikke vette slot vastgeketend aan gemeentelijk meubilair, afvoeren, muren en hekken. Dit laatste geeft fronsende wenkbrauwen als we terugdenken aan de brand bij So Low.

Weten dat er ondernemers zijn die na Diftar (het openen van de oc's) ineens veel minder hun afval laten ophalen. Uitvoerende partijen (schoonmaakbedrijven, aannemers, ZZP-ers e.d.) na de klus snel de dichtbijzijnde oc hebben gevonden.

En tot op heden horen we dat er inwoners met een bedrijfsbus geweigerd worden bij een afvalbrengstation wanneer ze daarmee huiselijk afval brengen.

Reinigingsrecht:
Het reinigingsrecht zien we enorm graag uitrollen over geheel Arnhem i.p.v. de paar straatjes nu in de binnenstad. Het uitrollen naar geheel Arnhem zorgt ook voor veel minder kliko's/containers, verkeersbewegingen en schonere straatbeeld.

Het reinigingsrecht geeft ook de ondernemers recht om OPK en PBD wekelijks aan de straat te zetten of in een geschikte oc te doen. Denk dat in de binnenstad 60% OPK op dit momenteel zonder reinigingsrecht wekelijks aanbiedt, maar het zijn wel zuivere grondstoffen. De gemeente zou dit moeten opknippen naar OPK/PBD apart of verplicht moeten belasten. Ongeveer 80& van de ondernemers denkt dat ze OPK/PBD gewoon vrij aan straat kunnen zetten zonder kosten.

Nieuwe (ook zittende) ondernemers weten vaak niet van het reinigingsrecht af of zelfs dat ze een afvalcontract moeten hebben. Dus kortom geen duidelijke informatie gekregen van de gemeente bij de start en/of controle door de handhaving. “Ik neem dagelijks mijn zakje mee naar huis of doe het bij de buren in hun kliko.”: ongeveer 20% als antwoord.

Handhaving:

Indertijd werd er speciaal handhaving ingezet op bijplaatsingen en illegaal afval. Later werden er schone buurtcoaches bij aangenomen. Wat later zag je (onbeëdigde) toezichthouders met gele stickers……..en nu is er eigenlijk geen enkele handhaving meer te bekennen die de afvalzakken uitpluist, ook niet als de melder aangeeft dat er een NAW op staat.

Maar er is ook geen vaste controle meer op de ondernemers of zij aan kunnen tonen dat er een afvalcontract is. Een horecazaak doet dagelijks zijn bedrijfsafval in de dichtbijzijnde gemeentelijke afvalbak en dat kan omdat, deze erboven woont en, er geen goede jaarlijkse controle is.

Als straks de oc’s weer op slot gaan hoe handhaven we de ondernemer die bv in Malburgen woont en in de binnenstad zijn zaak heeft en met zijn privé afvalpas in de oc hier dumpt? Of in dit geval andersom?

We hopen dat met het oog op betere handhaving raadsleden dit in een motie meenemen. En de wethouder verzoeken om dit in de kwartaalcijfers afvalbeheer te laten opnemen. Maar ook een vermelding van de afdeling handhaving in hoever zij hebben opgetreden wordt tot op heden gemist.

Toegankelijkheid:

Ook wij als stichting waken over de toegankelijkheid in de binnenstad, vaak in nauwe samenwerking met het APCG. Zo hebben we indertijd gezamenlijk de toegankelijkheid van de GFT containers bekeken en laten testen door ervaringsdeskundigen. Dit laatste in zeer goede samenwerking m.m.v. afdeling afvalbeheer.

Zoals verwacht zijn deze absoluut ongeschikt voor mensen met een beperking. Een scootmobiel- en/of rolstoelgebruiker kan al niet bij de kaartlezer en al helemaal niet zelfstandig de klep openen (te hoog). Zeer vreemd eigenlijk want je zou verwachten dat Arnhem eerst enorm mee zou denken bij het aanschaffen van dergelijke voorzieningen waar elke inwoner zelfstandig gebruik van zou moeten kunnen maken. Er zijn genoeg ervaringsdeskundigen die graag willen meedenken en testen.

Echter lezen we in een aantal verslagen dat Arnhem deze beruchte GFT containers nog steeds gaat aanschaffen en inzetten bij o.a. nieuwbouw en hoogbouw. Dus we schaffen iets aan maar dat is niet toegankelijk?

In een eerder gesprek met wethouder afval werd er over de huidige proef Mr. Fill gesproken. Een afvalbak wat afval tot 5x samendrukt d.m.v. een pers die op zon-energie werkt. Een heel mooi systeem in onze ogen maar dan wel als je alles lichamelijk kunt. Ervaringsdeskundigen vinden de klep te zwaar en voor sommigen is het vanwege de rolstoel onbereikbaar. Iets wat wij o.a. al aan hebben gegeven toen we hoorden dat Arnhem dit als proef wilde doen. Mr. Fill rekenen we eigenlijk al als een zeer ontoegankelijke GFT container.

Wetende dat Arnhem wellicht van plan is om Mr. Fill te laten gebruiken straks als een gewone afvalvoorziening voor de inwoners. Dit heeft ook te maken dat er te weinig oc’s zijn in het hartje van de binnenstad. Hier komen we hieronder nog op terug.

Gemeentelijke afvalbakken:

Wanneer Arnhem de proef laat slagen en dan toch Mr. Fill gaat inzetten waarschuwen we alvast weer heel goed. Momenteel zien we in de gemeentelijke afvalbakken al een toename aan (bedrijfs)afval welk soms door hun gewicht al niet te tillen zijn. Een korte opsomming: volle pedaalemmerzakken, kattenbakvullingen, lege (alcohol)flessen (ook toename van horeca), magnetronmaaltijden, pizzadozen, kranten, resten avondeten/warme prak zonder verpakking, koffiedrap (horeca), KOMOzakken vol, zakken met peuken v/d horeca, elektronica.

Dit geeft aan dat ondernemers hun afval daarin dumpen maar tevens dat de loopafstand naar de oc's voor veel inwoners te ver is. En met name voor ouderen is vanaf het hart veel te ver weg. Neemt niet weg dat het daarin dumpen zonder NAW de snelste en makkelijkste manier is voor iedereen.

De beruchtste Mr. Fill is die wel bij Rozet, vrijwel dagelijks in storing. Ondertussen is er al zoveel vernieuwd dat er een gloednieuwe Mr. Fill had kunnen staan. Herhaaldelijk ligt deze omgeving incl. Kortestraat dan ook vol met zwerfafval en bij een melding met foto's spreekt men over een incident. Ook bij deze vinden we geregeld (ondernemers) vuilniszakken ernaast in de ochtenden.

Het meer plaatsen van gemeentelijke afvalbakken heeft niet altijd een goede werking zoals bovenstaande al laat zien. In o.a. de Langstraat en Kleine Oord hebben we indertijd een aantal afvalbakken laten verwijderen als proef. Daardoor was er veel minder zwerfafval te bekennen in die omgeving en had dit de gewenste resultaat. In sommige straten willen we dit ook gaan doen als eerst een proef. In een straat waar weer een afvalbak (Mr. Fill) terugkwam was er ook het zwerfafval terug binnen no-time. Met geregeld bijplaatsingen.

Een gemeentelijke afvalbak met binnen 20 cm een andere grotere afvalbak van de Mc. Donalds zet bij ons al grote vragen. Of afvalbakken die geplaatst zijn pal achter drukke fietsnietjes waar eigenlijk iemand zo niet bij komt terwijl 10 meter verderop het een dagelijkse afvalberg is omdat het een soort hangplek v/d lunch is. Eigenlijk kosten deze afvalbakken 5x gemeentegeld > aanschaf – plaatsing – ledigen – ruimte - schoonmaken en dat terwijl ze hunkeren om ergens anders dagelijks goed gebruikt te willen worden.

Bijplaatsingen:
Als we daarnaar kijken in de binnenstad dan zien we diverse verschillende bijplaatsingen.

- Ondernemersafval – blauwe kliko/KOMO zakken uit de keuken, frituurvet, tassen met flessen
- Elektronica – magnetrons, tv's, koel/vrieskasten, bedrijfsapparatuur, ventilatoren
- Inboedel - matrassen, kasten, vloerbedekking/laminaat, potten/pannen, staande lampen, banken
- Restanten na een klus – plinten, laminaat, (groot) hout, verf/latex
- Bezems, schoonmaakmops, rails, plantenstokken en andere smalle lange stokken

Al het bovenstaande is na een simpele melding of via de afvalapp eenvoudig op te laten halen. Maar wanneer we hierover informeren is communicatie de zwakste schakel. En velen weten dat Prezero wel dagelijks een rondje door de binnenstad doet om het bovenstaande op te halen. Of anders 2Swich en Kompas na een Fixi melding.

Vraagt u maar eens een gewone inwoner waar deze bv piepschuim moet laten? De meesten zullen in de PBD zak zeggen. Wie een nieuwe tv koopt zal in 70% het gewoon in de doos laten zitten en bij OPK neerzetten. Tja en bij aantreffen laat Prezero deze dus gewoon staan.

In diverse gevallen met bijplaatsingen is een oc overvol en dumpt men het ernaast. Dat een oc overvol is kan eigenlijk niet omdat er een volmelding komt bij 85% hebben we gehoord. Wanneer inwoners een volle oc melden komt er als reactie steevast dat deze binnen twee dagen geledigd zal

worden. In 40% van dergelijke meldingen komt die Prezero reactie pas na twee dagen dus dat is dan eigenlijk vier dagen een volle oc. Beetje erg jammer als het de enige oc is die dicht bij je huis is en je bent iemand op leeftijd of mindervalide. Logisch dat men de afvalzak bij de anderen ernaast zet.

De “Pleur maar in Arnhem” kennen we op diverse locaties al heel goed. Na een goede klus de rotzooi achter in de bus laden, en ergens bij een oc eruit dumpen. Naast Stadstheater heeft de oc geen gemeente kleuren meer maar is hij grijs en de trommel al goed versleten. Van (volle) koelkasten, laminaat, matrassen, elektronica, magnetrons, pallets, kleding, bankstellen, platen hout tot zelfs emmers latex/lijm en cement worden hier vrijwel dagelijks gedumpt. Gewoon vanuit het busje o.i.d. er neer gepleurd. Wellicht dat de klant daarvoor veel geld extra betaalt. (Gelukkig nu minder omdat men bezig is met de riolering.)

In elke oc een zwerfafvalklep werkt ook goed. Dan hoeft men lange stokken er niet naast te zetten en kunnen deze er gewoon in. Wanneer men hierom verzoekt en een duidelijk ondersteunende reden geeft dan wordt die altijd afgewezen. In de tijd van Diftar als men om een afvalbak vroeg werd deze steevast ook afgewezen: ”Uw oc in de buurt heeft een zwerfafvalklep waar u gebruik van kunt maken.”

Tip: In een aantal gemeenten zijn inwoners verantwoordelijk voor een schone omgeving bij hun oc. Te vergelijken met eigenlijk een donateurs afvalbak in Arnhem. Ze houden de omgeving bij en ruimen de bijplaatsingen op. Daar hebben ze ook een sleutel van de oc om kleine storingen (vastgelopen afvalzak) te verhelpen. Voor Arnhem ook een uitkomst eigenlijk.

Goede inwoners/ondernemers:
We kennen enorm veel hele goede inwoners en ondernemers die hun zaakje tiptop in orde hebben en hun stoepje geregeld vegen en onkruid wiedden. Die moeten we absoluut niet vergeten en soms ook even een handje kunnen helpen als ze omhoog zitten met iets. Maar ook meedenken aan oplossingen als ze ergens vast mee lopen. Zo wordt, na onze bemiddeling, bij een ondernemer de container na openingstijd pas geledigd omdat deze altijd in de nachtelijke uren geplunderd werd. Hij en vooral de buurt was enorm blij hiermee.

Slot:
Heeft het afsluiten van de oc’s nut en zal het zijn gewenste doel behalen? Als Arnhem niets doet aan enorm hele goede duidelijke communicatie, leuke bewust worden acties, klassen meer betrekt, diverse controles en meer afval-handhavers dan zeggen we alvast een dikke NEE**!**

Men kan beter daar eerst geld aan gaan uitgeven. Sluit men de oc’s toch af dan zal dit meer gaan kosten dan begroot en is er totaal geen draagkracht bij veel inwoners en zit men straks weer uren opnieuw te praten.

Maar geef daarnaast ook meer credit en waardering voor de vele Arnhemmers die regulier de Arnhemse straten schoonhouden in hun eigen vrije tijd. Participeer en laat ze altijd meepraten over (nieuwe) aanbestedingen e.d. in hun wijk. Ga niet twee jaar praten over wel-of-niet een afvalbak daar maar wees kort en daadkrachtig met elkaar. Té lang gebabbel werkt enorm demotiverend bij inwoners. Georganiseerd of niet want zij vinden een schonere omgeving belangrijker dan de vele wel-niet juridische (kosten) kantjes omtrent afval.

Op jaarbasis krijgen we momenteel €1500,- voor koffie/thee op de maandagen, World CleanUp Day, landelijke Opschoon Dag en twee extra opschoon zaterdagen. Materiaal is via wijkonderhoud enorm goed geregeld.

Wat ook een heikel punt is dat de servicewagen vrijwel dagelijks eerst een ronde moet maken door de binnenstad om overal afval op te halen in allerlei vormen. Afval wat niet in de oc kan zoals pallets, vergeten PBD/OPK, achtergelaten bouwmaterialen, huisraad, reclameborden e.d. Dit kan mooi in het dagelijks rondje van Prezero kunnen met de kleinere afvalwagen. Dan kunnen de servicemannen meer bezig zijn met onderhoud in de openbare ruimte wat zich nu verder opstapelt.

En laat in een motie de Gluton weer terugkomen in de binnenstad want door de vele peuken struikel je al over het zwerfafval! Een enorme wens van inwoners en ondernemers.

We wensen de gemeenteraad enorm veel succes en we zijn altijd bereid om één en ander toe te lichten. Of ga gewoon eens een rondje mee knijpen op de maandag met ons.

Met vriendelijke groeten,

Erik Wiessenberg,
Stichting Arnhems Hart.

STICHTING ARNHEMS HART
Voor een leefbare binnenstad

Afkortingen:
OC = ondergrondse container
OPK = Oud Papier & Karton
PBD = Plastic, Blik & Drankkartons
Reinigingsrecht = https://www.arnhem.nl/product/reinigingsrecht/
NAW = Naam, Adres & Woonplaats
GFT = Groente, Fruit & Tuinafval
APCG = Arnhems Platform Chronisch Zieken en Gehandicapten

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- Informatieve en start meningsvormende bespreking – PA 25 juni
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 3 september
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 10 september

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Gerretschen (GroenLinks) Kemperman (D66), Maref (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Snelting (Volt), Malda (ChristenUnie), Wiggers (BurgerBelang Arnhem)
De fracties van SP, CDA, DENK, PVV, Groep van den Broek en Forum voor Democratie waren niet aanwezig.
Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Wanders (wethouderadviseur)

Bespreking

Het betreft een hervatting van de meningsvormende bespreking. Deze wordt hervat in de tweede termijn van de raadskamer. De fractie D66 had al aangekondigd om samen met GroenLinks met een wijzigingsvoorstel te komen. De fractie van Arnhem Centraal kondigt aan met meerdere moties te komen. PvdA overweegt ook een motie over de zondagsopenstelling voor de afvalbrengstations.

Toezeggingen

Zondag openstelling toekomstige organisatievorm afvalinzameling
Wethouder Roelofs zegt toe de mogelijkheid voor een zondagopenstelling van de afvalbrengstations en de rol van het personeel van de huidige organisatie mee te nemen in het traject wat nu loopt met betrekking tot de toekomstige organisatievorm voor de afvalinzameling.

Zwerfafvalkleppen
Wethouder Roelofs zegt toe te onderzoeken of er bij nieuwe afvalcontainers zwerfafvalkleppen kunnen worden toegevoegd en de gemeenteraad hier vooraf over te informeren zodat de raad indien gewenst hierop nog kan bijsturen.

Financiële gevolgen afsluiten containers
Wethouder Roelofs zegt toe de vraag over de extra kosten van het afsluiten van de containers – zowel structureel als incidenteel - in beeld te brengen en hoe deze lasten zich verhouden tot de baten van het terugbrengen van de hoeveelheid restafval.

.

Conclusie

De voorzitter concludeert aan het einde van de bespreking dat de meningsvormende bespreking is afgerond. In verband met de aankondigde moties en amendementen wordt de bespreking doorgeleidt naar een raadskamerbespreking van amendementen en moties.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

J. Brandts

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- Informatieve en start meningsvormende bespreking – PA 25 juni
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 3 september
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 10 september
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 1 oktober

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks) Weijers(D66), Maref (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Groenendijk (PvdA), Groot (CDA), Malda (ChristenUnie), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Volt (Snelting)
De fracties van SP, DENK, PVV, Groep van den Broek en Forum voor Democratie waren niet aanwezig.
Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Wanders (wethouderadviseur)

Bespreking

Er zijn voor deze bespreking 4 moties ingediend. De raadskamer is gestart met de bespreking van de motie 'Laat afval scheiden lonen' (25M200) van de fractie ChristenUnie, CDA en Groep van den Broek. Het pre-advies van het college is ontraden (i.v.m. de tijdsplanning en tegen het advies van het burgerberaad) In verband met de tijd wordt de vergadering gestopt in de tweede termijn van de raadskamer.

Toezeggingen

. -

Conclusie

De voorzitter concludeert aan het einde van de bespreking dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. De bespreking wordt doorgeleidt naar een hervatting.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

S. Van den Broek

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel 'Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” 2025-2026'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- Informatieve en start meningsvormende bespreking – PA 25 juni
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 3 september
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 10 september
- Vervolg meningsvormende bespreking – PA 1 oktober
- Bespreking moties en amendementen – PA 28 oktober

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks) Weijers (D66), Maref (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Groot (CDA), Malda (ChristenUnie), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Volt (Snelting)
De fracties van SP, DENK, PVV, Groep van den Broek en Forum voor Democratie waren niet aanwezig.
Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Wanders (wethouderadviseur)

Bespreking

De volgende moties worden besproken:

1. motie 'Laat afval scheiden lonen' (25M200) van de fractie ChristenUnie en CDA
   pre-advies: negatief

2. motie 'Toekomstbestendig afvalbeleid' (naar een langjarige visie afval en grondstoffen) (25M199) van de fracties GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren
   pre-advies: oordeel raad (is uitvoerbaar)

3. motie 'Vrije doorgang voor minder validen op containerdagen' (25M202) van de fractie Arnhem Centraal
   pre-advies: positief (ruimte moet het wel toelaten)

4. motie 'Uitfaseren kleine 40 liter GFT containers' (25M203) van de fractie Arnhem Centraal
   pre-advies: overnemen (doen we al)

   ➢ De motie wordt **ingetrokken** op basis van de toezegging van het college.

Toezeggingen

Uitfaseren kleine 40 liter GFT containers
Wethouder Roelofs zegt toe n.a.v. de motie 'Uitfaseren kleine 40 liter GFT containers' (25M203) voor zover dit nog gebeurt, geen nieuwe 40 liter containers meer te (laten) verstrekken en volledig over te gaan op verzamelcontainers en op termijn de nog gebruikte 40 liter containers uit te faseren en over te gaan op verzamelcontainers

Conclusie

De voorzitter concludeert aan het einde van de bespreking dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

W. Heemskerk

Datum : 28 oktober 2025

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Wethouder Roelofs

Betreft : Afdoening toezeggingen 1748 en 1749

---

1. Inleiding

Op 1 oktober 2025 heb ik tijdens de informerende en meningsvormende vergadering van de Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025-2026 een tweetal toezeggingen gedaan. Met dit memo beschouw ik de gedane toezeggingen 1748 en 1749 als afgedaan.

2. Toezegging

De volgende toezeggingen zijn gedaan:

ID 1748:
Wethouder Roelofs zegt toe te onderzoeken of er bij nieuwe afvalcontainers zwerfafvalkleppen kunnen worden toegevoegd en de gemeenteraad hier vooraf over te informeren zodat de raad indien gewenst hierop nog kan bijsturen.

ID 1749:
Wethouder Roelofs zegt toe de vraag over de extra kosten van het afsluiten van de containers – zowel structureel als incidenteel - in beeld te brengen en hoe deze lasten zich verhouden tot de baten van het terugbrengen van de hoeveelheid restafval.

3. Zwerfafvalkleppen (toezegging 1748)

Op dit moment plaatsen wij nieuwe ondergrondse afvalcontainers op basis van een aanbesteding die eind 2022 afgerond is. Op dat moment was de situatie dat inwoners niet hoefden te betalen per afvalzak en dat de containers te openen waren zonder pasje. Dit is nog steeds de situatie.
Vanuit dit uitgangspunt was er tijdens deze aanbesteding geen reden om zwerfafvalkleppen standaard in te laten bouwen; de containers zijn namelijk te allen tijde door iedereen zonder pasje te openen en al het afval dat mensen bij zich hebben kan eenvoudig in de grote opening (trommel) van de container gegooid worden.
Het ontwerp van de containers laat toe dat er achteraf wel een maatwerk zwerfafvalklep toegevoegd kan worden. Dit geldt ook voor containers die op basis van het huidige contract, nieuw geplaatst gaan worden.
Een deel van het huidige bestand aan ondergrondse restafvalcontainers is nog voorzien van een zwerfafvalklep. Dit betreft om en nabij de helft van het huidige aantal van 1.300 restafvalcontainers.
Elk jaar plaatsen we ongeveer 100 restafvalcontainers als vervanging van containers die einde levensduur zijn en nieuwe containers die nodig zijn door stadsuitbreiding.

De kosten voor een zwerfafvalklep per container zijn ongeveer €350. Dit geldt zowel voor het inbouwen in bestaande containers als in nieuwe containers.

De totale te investeren bedragen zijn dan als volgt:

- Bestaande containers: 650 stuks à €350 = €227.500 eenmalig (incidenteel)
- Nieuwe containers: 100 stuks à €350 = €35.000 per jaar (structureel)

Deze investeringen en daaruit voortvloeiende (kapitaal)lasten zijn niet begroot.

In de afgelopen jaren hebben we ervaring opgedaan met de zwerfafvalkleppen die in het verleden aangebracht zijn.
Naast het feit dat de zwerfafvalkleppen geen toegevoegde functie hebben bij open containers, zijn in de praktijk een aantal zaken opgevallen:

- De zwerfafvalklepjes werden in het verleden vrij vaak oneigenlijk gebruikt. Naast zwerfafval zagen we dat mensen ook gewoon restafval in kleine hoeveelheden en langwerpige voorwerpen zoals laminaat, door de opening duwden. Dit leidt vaak tot zwerfafval rondom de container omdat zakjes scheuren en geblokkeerde containers. Weliswaar was dat ten tijde van diftar, maar in een situatie met gesloten containers zien wij dat het zeker niet ondenkbaar is dat dit weer gebeurt.
- De zwerfafvalklepjes blijven altijd een opening tot de container bieden. Dit betekent dat ook ongewenste dingen in de container kunnen blijven belanden zoals vuurwerk maar ook dieren als ratten en katten.
- De zwerfafvalklepjes zitten en moeten op een hoogte geïnstalleerd worden (laag in de containerbehuizing omdat daarboven het mechanisme van de trommel zit) die eigenlijk moeilijk toegankelijk is; mensen moeten bukken of knielen voor het gebruik van de opening

Daarnaast zijn wij van mening dat klein afval zoals papiertjes, wikkels en bekertjes ook door mensen mee naar huis genomen kunnen worden. Een prullenbak onderweg is dan ook niet noodzakelijk.

Zwerfafvalvrijwilligers die zwerfafval rapen en verzamelen, kunnen een zwerfafvalpas krijgen naast de reguliere afvalpas. Met deze pas die dus altijd bijgedragen kan worden, kunnen de containers geopend worden om zwerfafval weg te gooien.

In de Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner wordt rekening gehouden met het uitgeven van een tweede afvalpas aan elk huishouden en in de aanbesteding wordt grondig bekeken of het met nieuwe technieken ook mogelijk is om de containers met een digitale pas via de mobiele telefoon, te openen. Op die manier maken we de afgesloten containers toegankelijk(er) voor Arnhemmers.

4. Lasten en baten afsluiten containers (toezegging 1749)

Het burgerberaad heeft in het advies meegegeven dat de afvalstoffenheffing niet zou moeten stijgen door het afsluiten van de containers.
Onderstaande berekening en overzicht laat zien dat de maatregel over de jaren heen, een kostenneutraal tot licht voordeel oplevert. Hierbij moet opgemerkt worden dat door het langere besluitvormingsproces van deze uitvoeringsagenda, de werkzaamheden en investeringen in de tijd ook

opschuiven. In onderstaand overzicht zien we dat de uit de investering voortvloeiende kapitaallasten, daardoor een jaar opschuiven ten opzichte van eerdere ramingen.

Omschrijving		Jaar					
		2026	2027	2028	2029	2030	2031
Tarief inzameling en verwerking fijn huishoudelijk restafval inclusief Verbrandingsbelasting en CO2 heffing per ton [1 en 2]		€ 199,40	€ 207,91	€ 217,16	€ 226,76	€ 237,45	€ 245,13
Ingezamelde hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval in tonnen		39635	41335	43035	44735	46435	48135
Hoeveelheid afvaltoerisme in tonnen (9% van totale inzameling)		3567	3720	3873	4026	4179	4332
Kosten inzameling en verwerking fijn restafval door afvaltoerisme		**€ 711.288**	**€ 773.458**	**€ 841.092**	**€ 912.980**	**€ 992.315**	**€ 1.061.944**
Verwachte kosten opruimen bijplaatsingen door afsluiten containers [3]			**€ 19.454**	**€ 21.763**			
Aantal inwoners (verwacht)		171020	172715	174410	176105	177800	179495
Aantal aansluitingen (verwacht)		**78800**	**79700**	**80600**	**81500**	**82400**	**83300**
Investering [4]	**€ 2.500.000**						
Kapitaallasten volgend uit de investering (structureel)				€ 540.000	€ 532.000	€ 524.000	€ 520.000
Incidentele kosten [5]		€ 286.000					
Structurele kosten [6]			€ 398.000	€ 398.000	€ 398.000	€ 398.000	€ 398.000
Kosten totaal		**€ 286.000**	**€ 398.000**	**€ 938.000**	**€ 930.000**	**€ 922.000**	**€ 918.000**
Totaal kosten afvaltoerisme minus totale kosten afsluiten containers		**€ 286.000**	**€ 142.759**	**€ 96.908**	**€ 17.020**	**-€ 70.315**	**-€ 143.944**
Effect per aansluiting		**€ 3,63**	**€ 1,79**	**€ 1,20**	**€ 0,21**	**-€ 0,85**	**-€ 1,73**

1 Verbrandingsbelasting en CO2 heffing: we kennen nu enkel het tarief voor 2026. Voor de jaren daarna zijn de tarieven en heffingen nu niet bekend, maar is de verwachting dat deze harder stijgen dan hier geraamd. Deze grotere stijging is niet opgenomen in deze raming. Tevens hangt er nog een potentiele belasting van 567 miljoen boven de afvalsector vanuit het Rijk. Deze extra belasting is niet meegenomen in deze berekening. Als deze belastingen en heffingen harder stijgen, maakt dit het afsluiten van containers rendabeler.

2 We rekenen met een gemiddelde prijsindexatie van 3% per jaar. Deze is op basis van de afgelopen jaren laag, maar we verwachten minder grote prijsstijgingen en inflatie in de komende jaren

3 We verwachten in de eerste twee jaar van het afsluiten van containers dat er zakken naast de containers geplaatst gaan worden door inwoners, inwoners van andere gemeenten en bedrijven. Daarna zal dit effect verwaarloosbaar zijn

4 Het investeringsbedrag omvat inhuur van aanbestedingsexpertise, projectleiding, natuurlijk de aanschaf van de systemen zelf en één nieuwe afvalpas voor elke aansluiting inclusief versturen en communicatie.

5 Incidentele kosten omvatten o.a. nieuwe bestickering containers en het aanbrengen daarvan, tijdelijke extra inzet bij ons klantconctactcentrum, communicatiemiddelen, inrichten ICT-systemen en borgen privacy en ambtelijke uren om dit te regelen.

6 Structurele kosten omvatten het (dagelijks) technisch en ICT beheer van de toegangscontroles en daarvoor benodigde extra ambtelijke inzet van een contractbeheerder, opzichter en directievoerder

Datum : 16 december 2025

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Wethouders Roelofs en Smeulders

Betreft : Wijziging begrotingswijziging 25-005 - Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner

1. Inleiding

In het raadsvoorstel “Uitvoeringsagenda Schoner Arnhem 2025-2026” werd voorgesteld een krediet van € 2,5 miljoen in 2025 beschikbaar te stellen voor de toegangscontrole op verzamelcontainers en de hiervoor noodzakelijk begrotingswijziging (25-005) vast te stellen. Aangezien het besluitvormingsproces rondom de uitvoeringsagenda en de begrotingswijziging nog niet is afgerond, is de begrotingswijziging aangepast. In dit memo leggen we uit wat er is aangepast en waarom.

2. Wijziging

De aanbesteding van toegangscontrole op verzamelcontainers is een omvangrijk traject. Om te voorkomen dat er vertraging ontstaat in de uitvoering, was het wenselijk om het investeringskrediet in 2025 beschikbaar te stellen. Door nog niet afgeronde besluitvorming over de uitvoeringsagenda Arnhem Schoner wordt de aanbesteding van toegangscontroles later dan 2025 opgestart. De begrotingswijziging wordt hierop aangepast, het investeringskrediet voor de toegangscontrole op verzamelcontainers wordt beschikbaar gesteld in 2026. De daaruit vloeiende kapitaallasten landen naar verwachting in 2027 in de exploitatiebegroting en worden betrokken bij de afvalstoffenheffing. De begrotingswijziging en het raadsvoorstel zijn hierop aangepast.

3. Effect afvalstoffenheffing

De financiële effecten (zowel incidenteel als structureel) van de maatregelen zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner” zijn in de Begroting 2026 verwerkt en zijn eveneens toegerekend aan de afvalstoffenheffing.
In de Begroting 2026 en belastingverordening 2026 is reeds rekening gehouden met de latere aanbesteding van toegangscontrole op verzamelcontainers, deze kapitaallasten zijn in de Begroting 2026 opgenomen vanaf jaarschijf 2027 en maken dan ook geen onderdeel uit van de toegerekende lasten aan de afvalstoffenheffing 2026. De aanpassing van de begrotingswijziging 25-005 (en raadsvoorstel) heeft dan ook geen effect op de tarieven van afvalstoffenheffing.

Indien besluitvorming over de Uitvoeringsagenda leidt tot aanpassingen in de vastgestelde Begroting 2026 en bijstelling van de tarieven van de afvalstoffenheffing 2026, dan wordt op een later moment bekeken hoe en wanneer dit het best passend is.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4742592

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 september 2025;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg vast te stellen, bestaande uit de in de geheime bijlage opgenomen grondexploitatie en investeringskredieten voor de verlegging van de Nijmeegseweg en voor de aanleg van riolering.
2. Een bestemmingsreserve 'Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg' in te stellen.
3. De begrotingswijziging 25-001 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

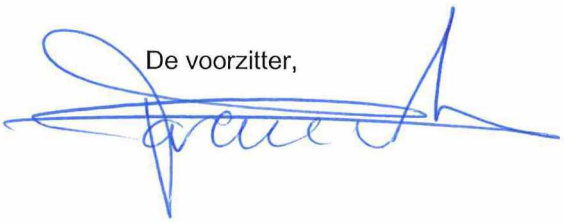

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'

Raadsvoorstel 'Vaststellen ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’

Raadsvoorstel 'Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit

Het college stelt voor:

1. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen
2. Het ‘Chw omgevingsplan Nijmeegseweg - Fase 1’, zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.993-0301 met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen, door de wijzigingen in bijlage 1 ‘Wijzigingenoverzicht’ door te voeren.
3. De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg vast te stellen, bestaande uit de in de geheime bijlage opgenomen grondexploitatie en investeringskredieten voor de verlegging van de Nijmeegseweg en voor de aanleg van riolering.
4. Een bestemmingsreserve ‘Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg’ in te stellen.
5. De begrotingswijziging 25-001 vast te stellen.

Aandachtspunten

In twee termijnen worden de drie raadsvoorstellen in gezamenlijkheid besproken, inclusief ingediende moties of amendementen. Na de beraadslaging worden de voorstellen, moties en amendementen (indien aanwezig) in stemming gebracht.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Chantal Rijnsburger
chantal.rijnsburger@arnhem.nl
+31654222688

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
(06) 31 10 79 51

Aandachtspunten

1. Woningbouw in twee fasen
   Er worden in totaal circa 643 woningen gerealiseerd: 253 in Fase 1 (westzijde) en 390 in Fase 2 (oostzijde). Beide fasen dragen bij aan het verbinden van Malburgen-Oost en -West en verbeteren de leefkwaliteit.

2. Hoog aandeel betaalbare woningen
   Minimaal 67% van de woningen is betaalbaar, waarvan 30% sociale huur. Er is ook ruimte voor betaalbare koopwoningen en middeldure huur, afgestemd op de Woonvisie en Woondeal 2.0.

3. Groene en klimaatadaptieve inrichting
   Beide fasen zetten sterk in op behoud en versterking van groen, met pocketparks, 100 extra bomen, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptieve maatregelen zoals groene gevels en waterberging.

4. Financiële dekking en risico's
   De gebiedsexploitatie is financieel sluitend en bestaat uit een grondexploitatie en investeringen in openbare ruimte. Er is een bestemmingsreserve ingesteld en een risicoanalyse uitgevoerd (geheim).

5. Verlegging van de Nijmeegseweg
   De oostelijke rijbaan wordt verplaatst naar de westzijde, waardoor ruimte ontstaat voor woningbouw en een groene stadsboulevard. Dit maakt een voetgangersbrug en fietstunnel overbodig.

6. Participatie via de Malburgse Methode
   Bewoners zijn intensief betrokken via een klankbordgroep. Hun input heeft aantoonbaar invloed gehad op de plannen, hoewel niet alle wensen zijn verwerkt. Ten aanzien van fase 2 is de klankbordgroep positief over het participatieproces, maar heeft geen positief advies over het stedenbouwkundig plan kunnen geven. Het zwaarstwegende bezwaar is de Toename van het aantal woningen in een aantal geconcentreerde woonblokken met 100% sociale huur erin, waardoor de klankbordgroep grote zorgen maakt over de grote toekomstige druk op de leefbaarheid en de veiligheid. Het volledige advies is toegevoegd aan de stukken, evenals de reactie van het college.

7. Mobiliteit en parkeren
   Het Duurzaam Mobiliteitsplan wordt gevolgd: prioriteit voor OV, fiets en voetganger. Parkeren gebeurt half verdiept onder gebouwen, zodat de openbare ruimte groen en leefbaar blijft.

8. Ruimtelijke kwaliteit en stedenbouwkundige visie
   Er is aandacht voor variatie in bebouwing, sociale veiligheid, herkenbare stedelijke accenten en iconische gebouwen. Fase 2 bevat een ontwerpwedstrijd voor een markant gebouw bij de John Frostbrug.

9. Milieuaspecten en technische haalbaarheid
   Geluid, trillingen, windhinder en netcongestie zijn onderzocht en worden beheerst. Er zijn aanvullende regels opgenomen voor bouwkwaliteit en trillingsmaatregelen nabij GelreDome.

10. Planning en uitvoering
    Start bouw Fase 1 is voorzien in 2027, verlegging van de weg in 2028, en start bouw Fase 2 in 2030. Oplevering van de laatste woningen staat gepland voor 2032.

Digitale versie omgevingsplan

Het omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1 is digitaal te raadplegen via deze link: Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1

Als je het wil vergelijken kun je deze links gebruiken:

GelreDome - Nijmeegseweg - Rijnhal

Plannen zoeken

Bestemmingsplan Malburgen - West 2010 (voor het gedeelte waar het entreegebouw komt)

Plannen zoeken

Gelijktijdige behandeling, afzonderlijke stemmingen

De raadsvoorstellen worden gelijktijdig besproken in ter voorbereiding in de raadskamers en tijdens de besluitvormende raadsvergadering. Bij besluitvorming worden ze apart in stemming gebracht, waarbij gestart wordt met het raadsvoorstel met de gebiedsexploitatie.

Moties en Toezeggingen

De volgende moties en toezeggingen worden met het raadsvoorstel afgedaan:

Door het raadsvoorstel omgevingsplan fase 1:

1. Aangenomen motie "Hoger bouwen waar je bouwen kan" (21M192) van de fracties PvdA, VVD, D66 en Arnhemse Ouderen Partij
2. Aangenomen motie "Bouwen inclusief natuur" (21M201) van de fractie Partij voor de Dieren
3. Aangenomen motie "Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig" (20M80) van de fracties PvdA en ChristenUnie

Door het raadsvoorstel stedenbouwkundig plan fase 2:

4. aangenomen motie 'Verstandig beperken op de Nijmeegseweg' (25M16) van de fractie PvdA
5. Aangenomen motie "Passende sociale huur" (21M193) van de fracties PvdA, ChristenUnie en Arnhemse Ouderen Partij
6. Aangenomen motie "Ook genoeg koopwoningen" (21M194) van de fracties D66 en VVD

Mogelijk resultaat:

- Partijen zijn het eens, het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende fase
- Partijen zijn het niet (volledig) eens en overwegen moties en/of amendementen. Het voorstel wordt doorgeleid naar de Bespreking van Moties en Amendementen.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4742592

Onderwerp: Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg

Kernboodschap

De gemeente Arnhem wil in twee fases woningbouw mogelijk maken aan de Nijmeegseweg. Fase 1 betreft de woningbouwontwikkeling aan de westzijde. Fase 2 betreft de woningbouwontwikkeling aan de oostzijde van de Nijmeegseweg, die na een verlegging van de oostelijke rijbaan gerealiseerd kan worden. Om woningbouw in het gebied van de Nijmeegseweg te kunnen realiseren, is het nodig een gebiedsexploitatie in te stellen, gebaseerd op 253 woningen in fase 1 en 390 woningen in fase 2. Deze gebiedsexploitatie ziet toe op de totale ontwikkeling (Fase1 en Fase 2) van de Nijmeegseweg. De gebiedsexploitatie heeft twee componenten: een grondexploitatie en investeringen in de openbare ruimte. De gebiedsexploitatie voor de Nijmeegseweg is financieel sluitend.

Dit raadsvoorstel (1a) is onderdeel van drie raadsvoorstellen behorende bij het agendapunt Nijmeegseweg. De raadsvoorstellen voor het vaststellen van het bestemmingsplan voor Fase 1 (voorstel 1b) en het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 (voorstel 1c) leggen we gelijktijdig aan u voor.

Voorstel

1. De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg vast te stellen, bestaande uit de in de geheime bijlage opgenomen grondexploitatie en investeringskredieten voor de verlegging van de Nijmeegseweg en voor de aanleg van riolering.
2. Een bestemmingsreserve ‘Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg’ in te stellen.
3. De begrotingswijziging 25-001 vast te stellen.

Inleiding

Met de gebiedsontwikkeling aan de Nijmeegseweg wordt een transformatie beoogd waarbij verkeer, groen en bebouwing een nieuwe verhouding met elkaar aangaan. Uitgangspunt is het verleggen van de twee oostelijke rijstroken van de Nijmeegseweg naar de westzijde en een toekomstig wegprofiel aan de westzijde dat stadsbreed voldoet, met behoud van zoveel mogelijk bomen en groen en het toevoegen van nieuw groen. De beoogde groene stadsboulevard integreert de Nijmeegseweg in de wijk, verbindt Malburgen Oost en West met elkaar en levert een hoge kwaliteit voor wonen, ontspanning en ecologie waarbij een toekomstbestendige verkeersfunctie voor de auto mogelijk blijft. De bouwzone aan de westzijde, waar ruim 10 jaar geleden flats zijn gesloopt, krijgt een nieuwe

Gemeente Arnhem

invulling (Fase 1). Door de wegverlegging ontstaan nieuwe bouwzones aan de oostkant van de weg (Fase 2).
De gebiedsexploitatie (bijlage 1) bestaat uit twee onderdelen:

1) De grondexploitatie voor de te ontwikkelen gronden die in bezit van de gemeente zijn;
2) Het investeringsproject voor de investeringen in de openbare ruimte, voor de verlegging van de weg en de aanleg van riolering die niet direct toerekenbaar zijn tot de grondexploitatie.

Beoogd effect

Het financieel mogelijk maken van de gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg.

Argumenten

1.1 De gebiedsexploitatie is financieel sluitend.

De gemeente Arnhem heeft de gronden van deze gebiedsontwikkeling waar 643 woningen gerealiseerd zullen worden, volledig in eigendom. Dit betekent dat de gemeente voor deze ontwikkeling een grondexploitatie dient te voeren. Hiernaast dient de gemeente te voorzien in de bijkomende investeringen in de openbare ruimte die niet tot de grondexploitatie gerekend mogen worden. Daarmee bestaat de vast te stellen gebiedsexploitatie uit twee (financiële) componenten: de grondexploitatie en bijkomende investeringen in de openbare ruimte.
In deze gebiedsexploitatie zijn opgenomen: de volledige kosten voor het bouw- en woonrijp maken van de grond, de gemeentelijke plankosten, de investeringen in de openbare ruimte (waaronder de wegverlegging en riolering). De kosten worden gedekt door de opbrengsten van de gronduitgifte, subsidies van het rijk en provincie en interne gemeentelijke bijdragen. De gebiedsexploitatie is financieel sluitend.

1.2 De gebiedsexploitatie wordt onder geheimhouding voorgelegd aan uw raad.

Het college legt de gebiedsexploitatie inclusief de risicoanalyse (bijlage 1 en bijlage 3) onder geheimhouding voor aan de raad op basis van artikel 87, lid 2, van de Gemeentewet. De gebiedsexploitatie inclusief de risicoanalyse wordt geheimgehouden om mogelijke financiële benadeling bij openbaarmaking te voorkomen (art. 5.1, tweede lid, onder b, van de Wet open overheid (financieel belang gemeente). Het kenbaar maken van de bedragen waarmee de gemeente rekent en de risico's die de gemeente hierbij ziet, tast de onderhandelingspositie van de gemeente bij grondverkopen aan. Ook is er in de financiële bijlagen informatie opgenomen over investeringen die aanbesteed moeten worden, waarbij het openbaar maken van deze bedragen de financiële en economische positie van de gemeente schaadt. Deze geheimhouding is opgelegd voor onbepaalde tijd.

1.3 De ontwikkeling van de Nijmeegseweg brengt ook risico's met zich mee.

Het aangaan van een ontwikkeling brengt risico's met zich mee. Zoals met de raad afgesproken wordt voor iedere nieuwe ontwikkeling ook een onafhankelijke risicoanalyse

uitgevoerd. Deze is als geheime bijlage bij dit raadsvoorstel gevoegd (bijlage 1). In de kanttekeningen bij dit raadsvoorstel wordt hier nader op ingegaan.

2.1 *Door het instellen van een bestemmingsreserve 'Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg' worden de voor deze gebiedsontwikkeling gereserveerde middelen inzichtelijk en blijven zij voor dit doel beschikbaar.*

De bestemmingsreserve tot en met naar verwachting 2032 heeft een dekkingsfunctie. Dekkingsmiddelen die door de gemeenteraad voor deze gebiedsontwikkeling beschikbaar zijn gesteld, worden in deze bestemmingsreserve ondergebracht. Het doel van deze reserve is dan ook dekking te bieden voor de kosten van de gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg, en wel voor de volgende onderdelen van deze gebiedsontwikkeling:

- Investeringen in de openbare ruimte: dekkingsmiddelen hiervoor kunnen na afronding van onderdelen van het project aan deze bestemmingsreserve worden onttrokken. Wanneer de gemaakte kosten dienen te worden geactiveerd, zullen de dekkingsmiddelen worden toegevoegd aan de BR Kapitaallasten, ter dekking van de kapitaallasten;
- Grondexploitatie: hiervan worden resultaten (tekorten dan wel tussentijdse winstnemingen) verrekend met deze bestemmingsreserve.

De genoemde resultaten worden uitsluitend verrekend met deze bestemmingsreserve voor zover dit past binnen de businesscase waarop de gebiedsontwikkeling is gebaseerd, en de bestemmingsreserve daar dan ook ruimte voor biedt. Bij de kostenramingen wordt zoals gebruikelijk rekening gehouden met reserveringen voor onvoorziene kosten. Deze bestemmingsreserve is geen risicoreserve en zal ook niet negatief kunnen worden.

3.1 *Zie de paragraaf financiën.*

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Het is een hoogwaardig plan, marktomstandigheden kunnen echter leiden tot herziene plankeuzes.*

Het plan sluit aan bij de door de raad gestelde kaders. Het bevat diverse innovatieve elementen, zoals iconisch groen, stedenbouwkundige accenten en volledig gebouwd parkeren in fase 2.
Met de kennis van vandaag, is het plan financieel-economisch haalbaar. Echter, de dan geldende marktomstandigheden kunnen een risico op realisatie betekenen. Dit heeft mogelijk tot gevolg dat andere keuzes gemaakt moeten worden in het project

1.2 *Een voetgangersbrug en een fietstunnel zijn uit het plan.*

De beoogde voetgangersbrug kwam voort uit de behoefte om de beide wijkdelen beter met elkaar te verbinden. Fase 2 was toen nog niet in beeld. Doordat met de toegekende WBI-subsidie het ontwikkelen van Fase 2 in tijd naar voren is getrokken, ontstond de vraag of de beoogde (dure) brug zijn doel wel zal dienen. Door Fase 2 worden de wegen aan de

westzijde bij elkaar gelegd waardoor de oversteekbaarheid sterk verbetert. Daarnaast zal de invulling van het De Monchypark met voetgangers- en fietsoversteken bijdragen aan de verbinding van beide wijkdelen. De fietstunnel onder de Huissensestraat is eveneens uit het plan. De oplossing die nu in het stedenbouwkundig plan zit is een reguliere oversteek Huissenstraat in de VRI. Verkeerskundig zal de tunnel namelijk weinig meerwaarde hebben. De hellingshoek richting brug is nu al kritisch en zal door een tunnel alleen maar slechter worden. Daarnaast is de verwachting dat de financiering vanuit de provincie, die voorwaardelijk is om de tunnel überhaupt te kunnen maken, er niet zal komen. Beide maatregelen zijn onderdeel van de verstrekte WBI-subsidie. In de nu voorliggende begrotingswijziging is daarom het deel van de WBI-subsidie dat toerekenbaar is aan de deze brug en tunnel daarom niet opgenomen. Er wordt rekening gehouden met een lagere WBI-uitkering.
Met het rijk is afgesproken dat Arnhem in 2026 deze wijziging op de WBI-aanvraag indient en daarin ook andere nieuwe kosten die niet in de oorspronkelijke aanvraag en toekenning zaten, mee mag nemen. Dit zal naar verwachting leiden tot een hogere subsidie daar nu is opgenomen in de gebiedsexploitatie. Zodra de wijzigingsaanvraag in 2026 formeel akkoord is bevonden en leidt tot een hogere subsidie dan waar nu rekening mee is gehouden zal de begroting van de gebiedsexploitatie hierop aangepast worden.

1.3 *Risicoanalyse.*

De ontwikkeling van de Nijmeegseweg valt volgens de criteria van de Financiële verordening (art 11) onder een ‘groot risicovol project’. Dat betekent dat er een onafhankelijke, los van de projectorganisatie staande, risicoanalyse voor dit project is uitgevoerd. Op basis van de beschikbare documentatie en een risicosessie zijn de belangrijkste risico’s geïnventariseerd en voorzien van beheersmaatregelen. Deze risicoanalyse is uitgevoerd door de eenheid ‘Auditing & Risicomanagement’ van de afdeling Financiën & Control. In de geheime bijlage (bijlage 3) zijn de uitkomsten van deze risicoanalyse weergegeven in de vorm van een risicoregister.

De risico’s en beheersmaatregelen zullen doorlopend worden gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd. De raad zal over de voortgang via de gebruikelijke instrumenten, zoals de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP), worden geïnformeerd.

Conform de systematiek van het grondbeleid wordt een deel van de risico’s ook gekwantificeerd om zo het risicoprofiel van de grondexploitatie te berekenen. Dit is van belang voor de bepaling van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. De totale omvang van het berekende risicoprofiel van deze grondexploitatie bedraagt € 2,9 miljoen (conjuncturele en projectspecifieke risico’s). Bij de FJP 2025 zal dit risicobedrag worden meegenomen bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit.

Participatie

De gebiedsexploitatie zelf is geen onderwerp in de participatie met bewoners. Bij het proces om te komen tot een omgevingsplan zijn bewoners betrokken.

Financiën

Toelichting bij de begrotingswijziging
Het project gebiedsexploitatie Nijmeegseweg heeft een looptijd van 2025 tot en met 2032. De kostenramingen zijn geactualiseerd naar het huidige prijsniveau (1-1-2025), voor de jaren daarna wordt rekening gehouden met jaarlijkse prijsstijgingen. De totale projectkosten voor alle jaren tezamen bedragen € 37,3 miljoen. Het rijk en de provincie dragen hier bij met de woningbouwimpulsregeling (WBI). In de begrotingswijziging is nu een bijdrage van € 3,7 miljoen aan subsidies opgenomen. De WBI-subsidie van het rijk is niet volledig ingerekend (zie kanttekening). Verder wordt er € 20,8 miljoen bijgedragen door grondverkopen. De geraamde bijdrage uit de rioolheffing voor de investering in de riolering bedraagt € 5,8 miljoen. Een bedrag van € 7 miljoen wordt gedekt uit de begroting van de gemeente:
€ 3,1 miljoen budget ontwikkelingsplan Malburgen
€ 0,3 miljoen investeringskrediet ontwikkelplan Malburgen
€ 2,0 miljoen investeringskrediet mobiliteit (vermindering asfalt/rijbanen)
€ 1,1 miljoen bestemmingsreserve Bereikbaarheid
€ 0,5 miljoen vanuit het budget klimaatadaptatie

De besteding uit het budget klimaatadaptatie past binnen de door de raad vastgestelde kaders BR klimaatadaptatiefonds waardoor een bijdrage uit dit fonds gerechtvaardigd is.
Bij het herinrichten van de Nijmeegseweg tot een aangenaam woon- en verblijfsgebied in Malburgen vormt een klimaatadaptieve, groene en biodiverse leefomgeving een belangrijk uitgangspunt. De nieuwe woningen komen te staan in een groene omgeving met een variatie aan groen. Het groen bestaat uit pocketparks tussen de woonblokken, ecologische oevers en waterpartijen, bestaande schaduw gevende bomen, nieuw aan te planten Malburgse bosschages, en de 100 extra bomen aan te planten in Malburgen West en Oost.
Bij de nieuwe woningen is het beleid natuurinclusief bouwen van toepassing, waardoor er ook op, aan en rondom de woningen natuurinclusieve en groene maatregelen worden getroffen.
Het behouden van volwassen bomen, het aanplanten van nieuwe bomen, de pocketparks en de natuurvriendelijke inrichting van het groen en het natuurinclusief bouwen dragen bij aan het verminderen van de gevolgen van hitte en aan het voorkomen van wateroverlast en droogte.
Het voldoen aan de 3-30-300 norm is onderdeel van de ontwerpopgave.

De volgende tabel geeft aan hoe de bijgaande begrotingswijziging in de begroting voor de jaren 2025 t/m 2028 wordt verwerkt. Om de gebiedsexploitatie op een juiste manier te vertalen naar de begroting worden de budgetten deels verwerkt in de exploitatiebegroting (het eerste deel van de tabel) en deels in het Meerjareninvesteringsplan (MIP, tweede deel van de tabel). In de begroting worden uitsluitend de ramingen voor de eerste vier jaren verwerkt. De overige jaarschijven zullen worden verwerkt in latere begrotingen.

In bijlage 2 ‘Begrotingswijziging’ wordt deze begrotingswijziging nader gespecificeerd en nader toegelicht.

bedragen x € 1.000	**Exploitatiebegroting**	Begroting	Meerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
	Lasten				
	S11 Ruimtelijke ontwikkeling	2.529	3.792	4.915	5.014
	S12 Wonen en leefomgeving	-500	0	51	102
		2.029	3.792	4.966	5.116
	Baten				
	S11 Ruimtelijke ontwikkeling	3.243	3.792	4.915	5.014
	S12 Wonen en leefomgeving			51	102
		3.243	3.792	4.966	5.116
	Exploitatieresultaat	**1.214**	**0**	**0**	**0**
	Mutaties reserves				
	Toevoegingen	-4.276	0	-500	-500
	Onttrekkingen	3.062	0	500	500
		-1.214	**0**	**0**	**0**
	Totaal Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

	Meerjaren Investeringsplan (MIP)	Begroting	Meerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
	S11 Ruimtelijke ontwikkeling			-338	
	S12 Wonen en leefomgeving		1.237	1.262	1.318
	Totaal Investeringen	**0**	**1.237**	**924**	**1.318**

De begroting van de gebiedsexploitatie is gebaseerd op het jaar 2025 en verder. Indien dit raadsvoorstel niet in 2025 wordt vastgesteld, zal het voorstel aangepast en opnieuw beoordeeld moeten worden. De cijfers zullen dan geactualiseerd moeten worden naar het jaar 2026 en verder met mogelijk nieuwe parameters.
Op het moment dat de gebiedsexploitatie is vastgesteld zal deze via de gebruikelijke wijze, via de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP), jaarlijks geactualiseerd worden.

Uitvoering

Na vaststelling van de gebiedsexploitatie wordt de verdere planvorming uitgevoerd. De verwachting is dat de start bouw van Fase 1 in 2027 plaats zal vinden, waarna de verlegging van de weg in 2028 volgt en de start bouw van Fase 2 in 2030.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1 - Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg GEHEIM
- Bijlage 2 - Begrotingswijziging Nijmeegseweg 25-001
- Bijlage 3 - Rapportage risicoanalyse Nijmeegseweg GEHEIM

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4742592

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 september 2025;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg vast te stellen, bestaande uit de in de geheime bijlage opgenomen grondexploitatie en investeringskredieten voor de verlegging van de Nijmeegseweg en voor de aanleg van riolering.
2. Een bestemmingsreserve ‘Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg’ in te stellen.
3. De begrotingswijziging 25-001 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Bijlage 2 raadsvoorstel – begrotingswijziging inclusief toelichting

	Nr.	**25-001**
	Onderwerp	Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg
	I / S	I
	Raad d.d.	
	Zaaknr.	

bedragen x € 1.000	**Exploitatiebegroting**	Begroting	Meerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
	Lasten				
	S11 Ruimtelijke ontwikkeling				
	Grondexploitatie Nijmeegseweg	3.243	3.792	4.915	5.014
	Vorming voorziening tekort grondexploitatie Nijmeegseweg	2.348			
	Bijdrage vanuit Ontwikkelplan Malburgen	-3.062			
	S12 Wonen en leefomgeving				
	Kapitaallasten riolering			51	102
	Dekking Klimaatadaptatie	-500			
		2.029	3.792	4.966	5.116
	Baten				
	S11 Ruimtelijke ontwikkeling				
	Grondexploitatie Nijmeegseweg	3.243	3.792	4.915	5.014
	S12 Wonen en leefomgeving				
	Dekking kapitaallasten riolering			51	102
		3.243	3.792	4.966	5.116
	Exploitatieresultaat	**1.214**	**0**	**0**	**0**
	Mutaties reserves				
	Toevoegingen	0	0	0	0
	BR Nijmeegseweg	-3.062			
	BR Kapitaallasten	-1.214		-500	-500
	Onttrekkingen				
	BR Nijmeegseweg	3.062			
	BR Bereikbaarheid			500	500
		-1.214	**0**	**0**	**0**
	Totaal Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

	Meerjaren Investeringsplan (MIP)	Begroting	Meerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
	S11 Ruimtelijke ontwikkeling				
	Investering ontwikkelplan Malburgen			-338	
	S12 Wonen en leefomgeving				
	Investeringen Riolering		1.237	1.262	1.318
	Totaal Investeringen	**0**	**1.237**	**924**	**1.318**

Toelichting

Lasten op het programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling

De lasten op het programma S11 ruimtelijke ontwikkeling betreffen de uitgaven aan de grondexploitatie Nijmeegseweg. Daarnaast bestaan de lasten uit de vorming van een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie. Deze voorziening wordt vervolgens gedekt

uit de beschikbare gemeentelijke middelen in de bestemmingsreserve (BR) Nijmeegseweg. Dat er eerst een voorziening gevormd moet worden komt doordat regelgeving niet toestaat dat gemeentelijke interne bijdragen direct in een grondexploitatie verwerkt worden. Verder is op S11 de interne bijdrage vanuit het ontwikkelplan Malburgen verwerkt. Deze bijdrage wordt toegevoegd aan de BR Nijmeegseweg.

Lasten op het programma S12 Wonen en leefomgeving

De lasten op het programma S12 wonen en leefomgeving bestaan uit de kapitaallasten (rente en afschrijving) als gevolg van de begrote investeringen in de riolering. En daarnaast is de interne bijdrage vanuit het bestaande budget voor klimaatadaptatie onder dit programma opgenomen.

Baten op het programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling

De baten op het programma S11 ruimtelijke ontwikkeling betreffen de inkomsten uit de grondexploitatie Nijmeegseweg.

Baten op programma S12 Wonen en leefomgeving

De baten op programma S12 Wonen en leefomgeving betreffen de dekking van de kapitaallasten van de investering in riolering uit de rioolheffing.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de BR Nijmeegseweg betreft de toevoeging van de bijdrage vanuit het ontwikkelingsplan Malburgen. De toevoeging aan de BR Kapitaallasten betreft de toevoeging voor de dekking van de kapitaallasten van de toekomstige investering in de verlegging van de Nijmeegseweg.

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de BR Nijmeegseweg betreft de onttrekking van de bijdrage vanuit het ontwikkelingsplan Malburgen. Dit dient enerzijds ter dekking van de vorming van de verliesvoorziening van de grondexploitatie en anderzijds een toevoeging aan de BR Kapitaallasten voor de toekomstige investering in de verlegging van de weg. De onttrekking uit de BR Bereikbaarheidsfonds betreft dekking vanuit het programma S02 Bereikbaarheid.

Meerjaren investeringsplan

De publieke maatregelen die in de gebiedsontwikkeling van de Nijmeegseweg gerealiseerd gaan worden zijn deels toerekenbaar en opgenomen in de grondexploitatie. Het deel dat niet toerekenbaar is aan de grondexploitatie is onderdeel van het meerjaren investeringsplan (MIP). Het gaat om een tweetal investeringen; de investering in de verlegging van de weg en de investering in riolering.

De investering in de verlegging en herprofilering van staat gepland voor 2029 en is daarom niet zichtbaar in bovenstaande tabel van de begrotingswijziging. De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit de BR Kapitaallasten.

De investering in riolering loopt van 2026 t/m 2032. De kapitaallasten van deze investering wordt gedekt uit de rioolheffing.

Van: Chantal Rijnsburger
Verzonden: maandag 27 oktober 2025
Onderwerp: RE: Technische vraag bij voorstellen Nijmeegseweg

Beste Mattijs,

Hierbij het antwoord op jouw technische vraag.

Klopt het dat hier binnenkort een aanpassing wordt voorzien, zodat een goede ontsluiting mogelijk wordt?

Ja. In de in de wijkbrede verkeersveiligheidsinventarisatie n.a.v. Motie20M80 'Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig' is deze aanpassing meegenomen. De planning is dat de aanpassing voor de zomer van 2026 wordt gerealiseerd

En hoe gaat deze aanpassing eruitzien?

Momenteel wordt er gewerkt aan de exacte vorm en inpassing. Een definitief ontwerp is er momenteel nog niet. Het uiteindelijke ontwerp wordt besproken in het wijkplatform en wordt gedeeld met de bewoners via de wijkwebsite van Malburgen.

Met vriendelijke groet,

Chantal Rijnsburger

GEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 5465
6802 EL Arnhem

Chantal Rijnsburger

Projectmanager

Project- en Interimmanagement

Van: Mattijs Loor
Verzonden: zondag 26 oktober 2025
Onderwerp: Technische vraag bij voorstellen Nijmeegseweg

Hoi Chantal,

Bij dezen een technische vraag die je al kon verwachten. Graag ontvang ik het antwoord vóór de behandeling van dinsdag.

Er zijn zorgen in de buurt over de bereikbaarheid van de woningen in fase 1, m.n. doordat op een ontsluitingsroute ook de losplaats van de supermarkt ligt en vrachtwagens daar meerdere keren per dag de doorgang versmallen. Klopt het dat hier binnenkort een aanpassing wordt voorzien, zodat een goede ontsluiting mogelijk wordt? En hoe gaat deze aanpassing eruitzien?

Met hartelijke groet,

Mattijs Loor

(hij/hem)

raadslid D66 Arnhem

portefeuilles mobiliteit, kunst en cultuur, erfgoed en monumenten

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Drie raadsvoorstellen Nijmeegseweg

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Tuch (VVD), De Vries (Volt), Loor (D66), Vroone (PvdD), Prinsen (GroenLinks), Groot (Arnhem Centraal), Van der Ree (ChristenUnie) en Visser (PvdA).

De fracties van de SP, DENK, FvD, CDA, BBA, Groep van den Broek en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de informatieve bespreking. Hierin heeft de heer Hottenträger van het stedenbouwkundig bureau OD205 de achtergrond en de samenhang van de plannen toegelicht. Vervolgens heeft de heer Van Erp namens de klankbordgroep Nijmeegseweg ingesproken. Ten slotte is gestart met de meningsvormende bespreking. Deze is in twee termijnen afgerond. D66 heeft aangegeven mogelijk met één motie of amendement te komen.

Toezeggingen

Niet van toepassing

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de informatieve en meningsvormende bespreking is afgerond, en dat het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende raadsvergadering.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

J. Gerretschen

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	17 december 2025
Zaaknummer	3908499

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 september 2025;

gelet op:
- artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening;
- artikel 4.6, lid 2, sub a, onder 1, van de Invoeringswet Omgevingswet;
- artikel 6.12 van de wet ruimtelijke ordening
- artikel 1.1 van de Crisis- en herstelwet

besluit:

1. Het Chw Omgevingsplan 'Chw omgevingsplan Nijmeegseweg - Fase 1', zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.993-0301 met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen door de wijzigingen in bijlage 1 'Wijzigingenoverzicht' door te voeren.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

De griffier,

De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'

Raadsvoorstel 'Vaststellen ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’

Raadsvoorstel 'Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit

Het college stelt voor:

1. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen
2. Het ‘Chw omgevingsplan Nijmeegseweg - Fase 1’, zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.993-0301 met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen, door de wijzigingen in bijlage 1 ‘Wijzigingenoverzicht’ door te voeren.
3. De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg vast te stellen, bestaande uit de in de geheime bijlage opgenomen grondexploitatie en investeringskredieten voor de verlegging van de Nijmeegseweg en voor de aanleg van riolering.
4. Een bestemmingsreserve ‘Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg’ in te stellen.
5. De begrotingswijziging 25-001 vast te stellen.

Aandachtspunten

In twee termijnen worden de drie raadsvoorstellen in gezamenlijkheid besproken, inclusief ingediende moties of amendementen. Na de beraadslaging worden de voorstellen, moties en amendementen (indien aanwezig) in stemming gebracht.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Chantal Rijnsburger
chantal.rijnsburger@arnhem.nl
+31654222688

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
(06) 31 10 79 51

Aandachtspunten

1. Woningbouw in twee fasen
   Er worden in totaal circa 643 woningen gerealiseerd: 253 in Fase 1 (westzijde) en 390 in Fase 2 (oostzijde). Beide fasen dragen bij aan het verbinden van Malburgen-Oost en -West en verbeteren de leefkwaliteit.

2. Hoog aandeel betaalbare woningen
   Minimaal 67% van de woningen is betaalbaar, waarvan 30% sociale huur. Er is ook ruimte voor betaalbare koopwoningen en middeldure huur, afgestemd op de Woonvisie en Woondeal 2.0.

3. Groene en klimaatadaptieve inrichting
   Beide fasen zetten sterk in op behoud en versterking van groen, met pocketparks, 100 extra bomen, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptieve maatregelen zoals groene gevels en waterberging.

4. Financiële dekking en risico's
   De gebiedsexploitatie is financieel sluitend en bestaat uit een grondexploitatie en investeringen in openbare ruimte. Er is een bestemmingsreserve ingesteld en een risicoanalyse uitgevoerd (geheim).

5. Verlegging van de Nijmeegseweg
   De oostelijke rijbaan wordt verplaatst naar de westzijde, waardoor ruimte ontstaat voor woningbouw en een groene stadsboulevard. Dit maakt een voetgangersbrug en fietstunnel overbodig.

6. Participatie via de Malburgse Methode
   Bewoners zijn intensief betrokken via een klankbordgroep. Hun input heeft aantoonbaar invloed gehad op de plannen, hoewel niet alle wensen zijn verwerkt. Ten aanzien van fase 2 is de klankbordgroep positief over het participatieproces, maar heeft geen positief advies over het stedenbouwkundig plan kunnen geven. Het zwaarstwegende bezwaar is de Toename van het aantal woningen in een aantal geconcentreerde woonblokken met 100% sociale huur erin, waardoor de klankbordgroep grote zorgen maakt over de grote toekomstige druk op de leefbaarheid en de veiligheid. Het volledige advies is toegevoegd aan de stukken, evenals de reactie van het college.

7. Mobiliteit en parkeren
   Het Duurzaam Mobiliteitsplan wordt gevolgd: prioriteit voor OV, fiets en voetganger. Parkeren gebeurt half verdiept onder gebouwen, zodat de openbare ruimte groen en leefbaar blijft.

8. Ruimtelijke kwaliteit en stedenbouwkundige visie
   Er is aandacht voor variatie in bebouwing, sociale veiligheid, herkenbare stedelijke accenten en iconische gebouwen. Fase 2 bevat een ontwerpwedstrijd voor een markant gebouw bij de John Frostbrug.

9. Milieuaspecten en technische haalbaarheid
   Geluid, trillingen, windhinder en netcongestie zijn onderzocht en worden beheerst. Er zijn aanvullende regels opgenomen voor bouwkwaliteit en trillingsmaatregelen nabij GelreDome.

10. Planning en uitvoering
    Start bouw Fase 1 is voorzien in 2027, verlegging van de weg in 2028, en start bouw Fase 2 in 2030. Oplevering van de laatste woningen staat gepland voor 2032.

Digitale versie omgevingsplan

Het omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1 is digitaal te raadplegen via deze link: Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1

Als je het wil vergelijken kun je deze links gebruiken:

GelreDome - Nijmeegseweg - Rijnhal

Plannen zoeken

Bestemmingsplan Malburgen - West 2010 (voor het gedeelte waar het entreegebouw komt)

Plannen zoeken

Gelijktijdige behandeling, afzonderlijke stemmingen

De raadsvoorstellen worden gelijktijdig besproken in ter voorbereiding in de raadskamers en tijdens de besluitvormende raadsvergadering. Bij besluitvorming worden ze apart in stemming gebracht, waarbij gestart wordt met het raadsvoorstel met de gebiedsexploitatie.

Moties en Toezeggingen

De volgende moties en toezeggingen worden met het raadsvoorstel afgedaan:

Door het raadsvoorstel omgevingsplan fase 1:

1. Aangenomen motie "Hoger bouwen waar je bouwen kan" (21M192) van de fracties PvdA, VVD, D66 en Arnhemse Ouderen Partij
2. Aangenomen motie "Bouwen inclusief natuur" (21M201) van de fractie Partij voor de Dieren
3. Aangenomen motie "Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig" (20M80) van de fracties PvdA en ChristenUnie

Door het raadsvoorstel stedenbouwkundig plan fase 2:

4. aangenomen motie 'Verstandig beperken op de Nijmeegseweg' (25M16) van de fractie PvdA
5. Aangenomen motie "Passende sociale huur" (21M193) van de fracties PvdA, ChristenUnie en Arnhemse Ouderen Partij
6. Aangenomen motie "Ook genoeg koopwoningen" (21M194) van de fracties D66 en VVD

Mogelijk resultaat:

- Partijen zijn het eens, het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende fase
- Partijen zijn het niet (volledig) eens en overwegen moties en/of amendementen. Het voorstel wordt doorgeleid naar de Bespreking van Moties en Amendementen.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 3908499

Onderwerp: Vaststellen ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’

Kernboodschap

De gemeente Arnhem wil in twee fases woningbouw mogelijk maken aan de Nijmeegseweg. Fase 1 betreft de woningbouwontwikkeling aan de westzijde (circa 253 woningen). Fase 2 betreft de woningbouwontwikkeling aan de oostzijde van de Nijmeegseweg (circa 390 woningen), die na een verlegging van de oostelijke rijbaan gerealiseerd kan worden. Daarmee moet de harde scheidslijn tussen Malburgen-Oost en -West verdwijnen en de leefkwaliteit verbeteren.

Dit raadsvoorstel gaat over het vast te stellen Chw Omgevingsplan dat de beoogde woningbouw van Fase 1 mogelijk maakt en is onderdeel van drie raadsvoorstellen die toezien op het agendapunt/project Nijmeegseweg. Dit voorstel betreft raadsvoorstel 1b.

Voorstel

1. Het ‘Chw omgevingsplan Nijmeegseweg - Fase 1’, zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.993-0301 met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen, door de wijzigingen in bijlage 1 ‘Wijzigingenoverzicht’ door te voeren.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

Inleiding

Sinds eind jaren ’90 wordt er op basis van het Ontwikkelingsplan Malburgen gewerkt aan het opknappen van de wijk Malburgen. Een van de essentiële onderdelen hiervan is Malburgen West en Oost met elkaar verbinden. Het project Nijmeegseweg en daarmee dit Chw Omgevingsplan voorziet hierin. Tegelijkertijd met dit raadsvoorstel worden ter besluitvorming aangeboden een raadsvoorstel voor het vaststellen van de gebiedsexploitatie voor de totale ontwikkeling (Fase 1 en Fase 2), en een raadsvoorstel voor het vaststellen van het stedenbouwkundig plan voor Fase 2.

Na vaststelling van het Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1 kunnen we verder met de uitgifte van de gemeentelijke gronden, het ontwerp en de realisatie van de woningen van Fase 1.

Het Chw Omgevingsplan maakt de woningbouw mogelijk aan de westzijde van de Nijmeegseweg (circa 253 woningen). De bebouwing varieert van grondgebonden tot gestapeld. 30% van de woningen betreft sociale huur door een toegelaten instelling. De helft van de woningen zijn koopwoningen waarvan de helft betaalbare koop. Het groene karakter van het gebied wordt behouden en versterkt. Het doel is een groen woonmilieu.

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Het ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg – Fase 1’ heeft vanaf 20 juni 2023 gedurende zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. U bent hierover per raadsbrief geïnformeerd. Door invoering van de Omgevingswet en het uitwerken van en het aansluiten op Fase 2 is het voorstel tot vaststelling nu pas aan de orde.

Beoogd effect

Planologisch mogelijk maken van de woningbouw van Fase 1 aan de Nijmeegseweg.

Argumenten

1.1 Deze ontwikkeling voorziet in het toevoegen van woningen met de vereiste mix van woontypologieën.

Onze ambitie is dat er voldoende woningen zijn voor alle Arnhemmers. Arnhem staat voor een grote opgave: In 2020 spraken we af om tot 2040 16.000 woningen te bouwen.
Ten opzichte van het eind 2021 vastgestelde stedenbouwkundig schetsontwerp voor Fase 1 zijn er conform de motie aan het plan aan de westzijde van de Nijmeegseweg 31 woningen toegevoegd. Het huidige programma van Fase 1 bestaat uit 253 woningen. Hieronder is een afbeelding opgenomen van de woningbouw in Fase 1.

Arnhem GEMEENTE

Het plan maakt in het Parkgebouw West (meest noordelijke gebouw/sociale huur) woningen ten behoeve van creatieve bedrijvigheid mogelijk (dit worden in het Chw Omgevingsplan atelierwoningen genoemd).

Het programma bestaat voor minimaal 30% uit betaalbare koopwoningen (prijspeil 2025 € 405.000) en voor 30% uit sociale huurwoningen. Daarnaast kent het plan een aantal middenhuurwoningen (prijspeil 2025 maximaal € 1184,82 per maand) waardoor het percentage betaalbare woningen in totaal op 66% komt. Tevens is er voorzien in een bouwlocatie voor een Collectief Wooninitiatief (24 woningen, waarvan 17 appartementen en 7 grondgebonden, VON-prijs boven de betaalbaarheidsgrens (€ 405.000 VON per 1-1-2025, vierde bouwlocatie van boven in de opgenomen afbeelding) waarmee voldaan wordt aan de wens van uw raad.

Via gronduitgifteovereenkomsten wordt privaatrechtelijk gestuurd op woningbouwcategorieën. Het is daarom niet nodig om regels in het Chw Omgevingsplan hierover op te nemen.

In de regels van het Chw Omgevingsplan is voor het totale plangebied een maximum van 263 woningen opgenomen. Dit is een hoger aantal dan waar van uit wordt gegaan in het programma. Dit is gedaan om flexibiliteit te behouden, zodat extra woningen toegevoegd kunnen worden als dit ruimtelijk ingepast kan worden. Indien deze woningen worden toegevoegd in het entreegebouw, kan het zo zijn dat het woningbouwprogramma in Fase 1 zal bestaan uit minder dan 30% sociale huurwoningen. In Fase 2 wordt dit dan recht getrokken door extra sociale huurwoningen te bouwen zodat voor Fase 1 en Fase 2 gezamenlijk minimaal 30% een sociale huurwoning is.

1.2 *Deze ontwikkeling draagt bij aan het verbeteren van de wijk Malburgen zodat de wijk een aantrekkelijk onderdeel wordt van de stad.*

De ambitie is om Malburgen een betere bewonersmix, betere voorzieningen en aantrekkelijke plekken te geven om de leefbaarheid, het buurtgevoel en de betrokkenheid te verbeteren. Het toevoegen van woningen draagt hieraan bij. De groeninrichting heeft een belangrijke plek in de ontwikkeling van het gebied. Het groene karakter rondom de Nijmeegseweg Fase 1 wordt behouden en versterkt.

1.3 *Met deze ontwikkeling wordt bijgedragen aan het verbinden van Malburgen Oost en West.*

Het plan voorziet in het toevoegen van woningen. De afstand tussen Malburgen Oost en West wordt hiermee kleiner. Op deze manier draagt het plan bij aan het verbinden van de wijkdelen.

1.4 *Met het omgevingskwaliteitsplan wordt de ruimtelijke kwaliteit van de ontwikkeling geborgd.*

Het omgevingskwaliteitsplan is een richtinggevend document. Alleen de beeldregievereisten uit het omgevingskwaliteitsplan (regels over het uiterlijk van bouwwerken) kunnen worden

vastgelegd in de regels van het Chw Omgevingsplan waarmee de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied wordt geborgd. Overige ambities kunnen niet via het Chw Omgevingsplan geregeld worden. Als eigenaar van de gronden kan de gemeente onderdelen verplicht stellen via de gronduitgifte (bijvoorbeeld circulair bouwen) waarmee de kwaliteitseisen toch geborgd zijn. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte waarmee de vereiste kwaliteit daarvan tevens geborgd is. Het omgevingskwaliteitsplan wordt opgenomen als bijlage bij de toelichting van het Chw Omgevingsplan.

De woningbouwontwikkeling wordt landschappelijk ingepast. De pocketparks vormen de schakel tussen de bestaande wijk, de nieuwbouw en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg. Een pocketpark is een klein park dat openbaar toegankelijk is.
Met het creëren van collectieve tuinen in plaats van individuele tuinen wordt verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen woonmilieu. Bestaande waardevolle bomen, zoals opgenomen in de lijst met waardevolle bomen, zijn ingepast en vormen de basis voor de structuur van onder andere de pocketparks.

Het Chw Omgevingsplan voorziet in een groen entreegebouw. Dit gebouw vormt door zijn groene uitstraling in de vorm van begroeide gevels, daken en terrassen een iconische woontoren. Voor het entreegebouw geldt een maximale bouwhoogte van 40 meter (met 10% uitbreidingsmogelijkheid als dit stedenbouwkundig passend is) passend binnen de motie 21M192 Hoger bouwen waar je bouwen kan. Deze motie beschouwen we hiermee als afgedaan

1.5 Zoveel mogelijk groen wordt behouden, versterkt en toegevoegd.

De geplande woningbouw vindt deels plaats binnen een groenbestemming en deels binnen de woonbestemming van de in 2012 gesloopte flatgebouwen.

Bij de keuze voor de positie van de bouwblokken is rekening gehouden met de locatie van de buitengewone bomen. Desondanks moeten 8 bomen worden gekapt en 8 bomen worden onderzocht op verplantbaarheid. Minimaal 8 nieuwe bomen worden ter compensatie geplant binnen het plangebied. Daarnaast vindt er door het planten van 100 nieuwe bomen in de gehele wijk Malburgen kwalitatieve compensatie plaats. Deze 100 nieuw te planten bomen compenseren deels de kap van het spontaan ontstane bosje dat weg moet omdat daar het entreegebouw komt te staan, leveren een bijdrage aan de gewenste toename van 10% kroonoppervlakte en dragen bij aan de ambitie van Arnhem om als zich kansen voordoen, meer bomen te planten.

Het minimaliseren van verharding, de aanleg van groene parkeerplaatsen en het toevoegen van gevarieerde beplanting en bomen om de biodiversiteit in het gebied te vergroten, sluiten aan bij de strategie klimaatadaptatie.

De nieuw te bouwen woningen moeten natuurinclusief en klimaatadaptief, conform gemeentelijk beleidsregels worden gebouwd. Voor het entreegebouw gelden daarnaast in het Chw Omgevingsplan aanvullende regels, wat resulteert in een iconisch groen

entreegebouw. Een omgevingsvergunning voor bouwen wordt alleen verleend als er voldoende natuurinclusieve en klimaatadaptieve maatregelen worden getroffen. Bij de gronduitgifte wordt de klankbordgroep betrokken bij de beoordeling van de inschrijvingen waarvan te nemen natuurinclusieve en klimaatadaptieve maatregelen onderdeel zijn. Hiermee beschouwen wij motie 21M201 Bouwen inclusief natuur als afgedaan.

Voorafgaand aan de kap van het bosje zal overigens een zogenaamde struikroofactie plaatsvinden. Samen met bewoners en groene partners in de stad, zoals Arnhem Klimaatbestendig, wordt bekeken welke struiken er verplant kunnen worden. Bewoners spitten de struiken uit en verplaatsen deze naar hun eigen tuin of naar groeninitiatieven in de buurt. Eerder gebeurde dit bijvoorbeeld in de Parkstraat of het Coehoornpark.

1.6 *Het plan voldoet aan een goede ruimtelijke ordening.*

Uit de toelichting van het Chw Omgevingsplan en de daarbij behorende onderzoeken blijkt dat het toevoegen van woningen op deze locatie voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. Voor dit Chw Omgevingsplan zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd, waaronder een akoestisch onderzoek, trillingsonderzoek, lichthinderonderzoek en een bezonningsstudie. Uit die onderzoeken blijkt dat de woningbouw, met de in het Chw Omgevingsplan opgenomen voorwaarden, op de voorgestelde locatie voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

1.7 *Er wordt voorzien in het benodigd aantal parkeerplaatsen.*

Voor het benodigd aantal parkeerplaatsen wordt uitgegaan van de dan geldende parkeernormen. De parkeerplaatsen voor het Entreegebouw worden binnen de bouwplot gerealiseerd. Voor de overige gebouwen wordt geparkeerd in de openbare ruimte. Hiervoor zijn 194 parkeerplaatsen nodig. Hiervoor is ruimte in het openbaar gebied.

1.8 *De ingediende zienswijzen geven geen aanleiding voor het gewijzigd vaststellen van het Chw Omgevingsplan.*

Het ontwerp van het Chw Omgevingsplan heeft van 20 juni tot en met 31 augustus 2023 ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn er vier zienswijzen ingediend.

Volkshuisvesting heeft zijn zienswijze ingetrokken naar aanleiding van de aanpassing van het omgevingskwaliteitsplan (zie argument 1.9).

De overige drie zienswijzen zijn ingediend namens omwonenden. Zij uiten onder andere hun zorgen over het bouwen in het groen en de gevolgen voor de leefbaarheid van de wijk. Ook stellen zij een aantal vragen over de ontwikkeling. In de zienswijzennota (bijlage 3) wordt hierop een reactie gegeven. De ingediende zienswijzen vormen geen aanleiding tot wijziging van het Chw Omgevingsplan.

1.9 *Chw Omgevingsplan is na de terinzagelegging op onderdelen gewijzigd.*

Het voorstel is om het Chw Omgevingsplan gewijzigd vast te stellen. Bijlage 1 van het raadsvoorstel bevat het wijzigingenoverzicht. Dit betreffen, uitsluitend ambtshalve wijzigingen omdat de zienswijzen geen aanleiding gaven tot inhoudelijke aanpassingen. Bijlage 2 bevat het vast te stellen Chw Omgevingsplan.

De belangrijkste wijzigingen worden hieronder opgesomd. Het wijzigingenoverzicht bevat een toelichting op alle wijzigingen.

Opnemen voorschrift trillingen
Het plangebied ligt in de omgeving van GelreDome. Tijdens evenementen in GelreDome kunnen door dansende en springende bezoekers voelbare trillingen in omliggende woongebouwen optreden. In dat kader is het van belang om bij de nieuwbouw rondom GelreDome een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen en om de bedrijfsbelangen van het GelreDome niet onevenredig te schaden. Landelijke waarden specifiek voor trillingen door dansende en springende bezoekers bij evenementen ontbreken. Er is daarom een Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw opgesteld. Wij hebben deze Beoordelingsrichtlijn op 20 mei 2025 vastgesteld.

De grenswaarden uit de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw gaan gelden voor nieuwbouw in de omgeving van GelreDome en dus ook voor de woningen aan de Nijmeegseweg. Mogelijk moeten trillingsmaatregelen aan de nieuwbouw worden getroffen. De kosten van eventuele trillingsmaatregelen zijn, zoals gebruikelijk in deze projectfase, nog niet bekend. De ontwikkelende partij zal een constructief onderzoek uitvoeren. Daarna komt er meer duidelijkheid over of en zo ja welke trillingsmaatregelen er nodig zijn.
Voor GelreDome gaat gelden (via een maatwerkbesluit) dat voor de evenementen, in relatie tot de nieuwbouw, op maaiveld aan (afgeleide) grenswaarden op basis van de eerdere metingen bij de maatgevende concerten in het GelreDome moet worden voldaan.

Het Omgevingskwaliteitsplan is aangepast
Met betrekking tot onder andere de vereiste collectieve ruimte, een vegetatiedak met zonnepanelen en de wens van uitkragende balkons bij Parkgebouw West, is meer vanuit mogelijkheden geformuleerd. Voorbeeld: een invulling van de ruime collectieve ruimte kan zijn een atrium, een binnenhof of een collectieve tuin. Hierdoor hebben ontwikkelaars waaronder Volkshuisvesting meer ontwerpvrijheid waardoor ze beter kunnen voldoen aan de diverse kwalitatieve ambities.

Aanpassing plangebied: het De Monchypark inclusief Parkgebouw Oost en de voetgangersbrug gaan naar Fase 2
Tegelijkertijd met dit raadsvoorstel wordt ook het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 aan uw raad aangeboden. Dit plan gaat uit van een andere invulling van het De Monchypark. Om over optimale flexibiliteit te kunnen beschikken om tot de beste ruimtelijke kwaliteit te kunnen komen, is ook Parkgebouw Oost en de beoogde voetgangersbrug overgeheveld naar Fase 2. Het nut en de noodzaak van de beoogde voetgangersbrug komt door het concept stedenbouwkundig plan van Fase 2 te vervallen. Doordat de rijlopers van de Nijmeegseweg

om Fase 2 mogelijk te maken naar elkaar toe worden gebracht, verbetert de oversteekbaarheid. Een voetgangersbrug is daardoor niet meer nodig. De afweging over de beoogde brug heeft plaatsgevonden in het licht van het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 (Zie raadsvoorstel vaststelling stedenbouwkundig plan Fase 2). Het plangebied is derhalve na de terinzagelegging verkleind.

Parkgebouw West is gedraaid
Parkgebouw West hebben we ten opzichte van het door uw raad vastgesteld Stedenbouwkundig plan Fase 1 gedraaid om ruimte te creëren voor de voetgangersbrug. Nu we weten dat deze er niet gaat komen, wordt vanwege ruimtelijke kwaliteit het parkgebouw weer teruggedraaid naar zijn oorspronkelijke positie.

Sociale koopwoning
De regeling in het ontwerp omgevingsplan dat minimaal 30% wordt gebruikt als sociale koopwoning wordt geschrapt. Zoals aangegeven onder argument 1.2 wordt via de gronduitgifteovereenkomsten gestuurd op de woningbouwcategorieën. Het is dus niet nodig om deze regel op te nemen in het omgevingsplan. We doen dit omdat de laatste jaren er nieuwe wetgeving en beleid is waar we bij aan willen sluiten. Belangrijk is de Woonvisie en Woondeal 2.0. Hier wordt gesproken van ‘betaalbare koop’ met twee prijsklassen. Hierop moeten wij ons ook richting provincie en Rijk verantwoorden. Door nu het accent te leggen op de gronduitgiftevoorwaarden kunnen we flexibel werken en aansluiten op eigen beleid en dat van het Rijk.

Meer groen
Er is onderzocht waar in de verbeelding mogelijkheid is om meer groen toe te voegen. Dit heeft geleid tot meer gebieden met een groene functie en het vastleggen van de tuin in het noordelijkste gebouw van Hoven Noord.

2.1 *Het kostenverhaal is anderszins verzekerd.*

Met het vaststellen van de gebiedsexploitatie is het kostenverhaal verzekerd. Het is dus niet nodig om een exploitatieplan vast te stellen.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *De woningbouw bevindt zich op een geluidgevoelige locatie.*

Er zijn meerdere bronnen in het plangebied die geluid veroorzaken. We hebben hier te maken met de Nijmeegseweg, de Batavierenweg en de N325 (Pleijweg). Met name het entreegebouw wordt zwaar belast, omdat het ook grenst aan het GelreDome en de sportvelden. Om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen garanderen voor de toekomstige bewoners van het entreegebouw dienen ten aanzien van de oost-, zuid- en westgevel geluidsmaatregelen getroffen te worden. Het gebouw moet op een dusdanige manier worden gepositioneerd dat er een geluidsluwe buitenruimte en -zijde worden gecreëerd.

Voor de andere bouwblokken grenzend aan de Nijmeegseweg moeten de gevels een geluidwerende functie hebben. Zowel om een geluidsluwe binnentuin te creëren voor de toekomstige bewoners als om te zorgen voor een lagere geluidbelasting op de huidige woningen in de nabijheid.

1.2 *Het is een hoogwaardig plan, marktomstandigheden kunnen echter leiden tot herziene plankeuzes.*

Het plan sluit aan bij de door de raad gestelde kaders. Het bevat diverse innovatieve elementen, zoals iconisch groen, stedenbouwkundige accenten.

Met de kennis van vandaag, is het plan financieel-economisch haalbaar. Echter, de dan geldende marktomstandigheden kunnen een risico op realisatie betekenen. Dit heeft mogelijk tot gevolg dat andere keuzes gemaakt moeten worden in het project.

Participatie

Uitgangspunt bij de participatie in het project Nijmeegseweg is het toepassen van de Malburgse Methode. De Malburgse Methode gaat uit van bewonersparticipatie en inspraak vanaf het begin van de planvorming en in elke stap van de planvorming, bij zowel ruimtelijke projecten als sociale projecten in de wijk.

De Malburgse methode gaat uit van samenwerking tussen de inwoners van Malburgen verenigd in de klankbordgroep, de gemeente en de ontwikkelende partijen, met respect voor elkaars rollen en verantwoordelijkheden. Bij het opstellen van de toekomstvisie voor de Nijmeegseweg is deze methode met succes toegepast met als resultaat een gedragen visie op de ontwikkeling (Fase 1 en 2) en een gedragen stedenbouwkundig schetsontwerp voor Fase 1. Vervolgens is dit schetsontwerp op haalbaarheid getoetst en uitgewerkt in een stedenbouwkundig plan. Ook hierbij is er sprake van draagvlak.

Bovenop wat gebruikelijk is, is er vooraf input opgehaald op het voorontwerp Chw omgevingsplan en omgevingskwaliteitsplan. De reactie van de klankbordgroep heeft geleid tot verbetering van de plannen. De ambtshalve wijzigingen zijn besproken met de klankbordgroep. De klankbordgroep kan zich hierin vinden.

Tijdens wijkbijeenkomsten over het project Nijmeegseweg hebben bewoners zorgen geuit over de mogelijke verkeerseffecten van de nieuwe ontwikkeling rond de Paardebloemstraat (tussen het Sterremuurpad en de Klaverlaan). Uit het verkeersonderzoek ‘QuickScan Verkeerseffecten Nijmeegseweg Arnhem’ blijkt dat de huidige wegenstructuur het extra verkeer aankan. Wel zijn er knelpunten in de vormgeving van de Sleutelbloemstraat en de Anemoonstraat.

De Anemoonstraat wordt als onderdeel van het project Nijmeegseweg aangepast. De Sleutelbloemstraat wordt als verkeersonveilig beoordeeld omdat ter hoogte van de speeltuin onder andere op het trottoir wordt geparkeerd. De reconstructie/aanpak van de Sleutelbloemstraat maakt onderdeel uit van de wijkbrede verkeersveiligheidsinventarisatie Malburgen-West. Deze

inventarisatie is gehouden naar aanleiding van Motie20M80 'Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig'. De aanpassing van de Sleutelbloemstraat, waarbij het foutparkeren wordt tegengegaan, wordt dit najaar uitgevoerd.

Ook is tijdens de wijkbijeenkomst aandacht gevraagd voor de situatie op de Violierstraat. Hier wordt te hard gereden en het laden en lossen op de rijbaan vormt een probleem. Vanuit de wijkbrede verkeersveiligheidsinventarisatie Malburgen-West komt er een verkeersplateau om de snelheid te verlagen en de laad- en losplek wordt verbeterd. De verwachting is dat hier begin 2026 uitvoering aan wordt gegeven. De gesprekken hierover met de supermarkt starten binnenkort.

In de officiële periode van de terinzagelegging is er een bijeenkomst gehouden over het Ontwerp Chw omgevingsplan en het ontwerpomgevingskwaliteitsplan. Naast de klankbordgroep Nijmeegseweg zijn inwoners van Malburgen hiervoor uitgenodigd. Er is tevens op de gemeentelijke website een pagina ingericht waar informatie staat over de Nijmeegseweg en de procedure.

Financiën

Om woningbouw in het gebied van de Nijmeegseweg te kunnen realiseren, is het nodig een gebiedsexploitatie in te stellen. De gebiedsexploitatie ziet toe op de totale ontwikkeling (Fase 1 en Fase 2) van de Nijmeegseweg en is onderdeel van de drie raadsvoorstellen die gelijktijdig aan uw raad worden voorgelegd.

Uitvoering

Na vaststelling van het Chw Omgevingsplan door uw raad kunnen belanghebbenden nog zes weken beroep aantekenen tegen het Chw Omgevingsplan bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Na de vaststelling worden de gronden door de gemeente uitgegeven en worden er door ontwikkelende partij(en) bouwplannen gemaakt. Voor de bouw van de ontwikkeling is een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen vereist. Deze vergunning wordt getoetst aan het Chw Omgevingsplan en de geldende bouwregelgeving. Gekoerst wordt op start bouw begin 2027 van de eerste woningen van Fase 1.

Aangezien hier sprake is van een project waarop artikel 1.1 van de Crisis- en herstelwet (Chw) van rechtswege van toepassing is, kan de eventuele beroepsprocedure sneller worden doorlopen. Hierdoor is er eerder duidelijkheid over de status van het Chw Omgevingsplan. De rechtsbescherming voor belanghebbenden is, met inachtneming van een aantal kleine onderdelen, gelijk. In de publicatie van het vastgestelde Chw Omgevingsplan zal worden aangegeven dat de Chw van toepassing is. Hierdoor is het voor eventuele belanghebbenden op voorhand duidelijk dat deze wet van toepassing is.

Communicatie

De bekendmaking van de vaststelling van het Chw Omgevingsplan vindt plaats via publicatie in het digitale gemeenteblad.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1 Wijzigingenoverzicht
- Bijlage 2 Vast te stellen 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1'
    - 2a tekst,
    - 2b verbeelding
    - 2c bijlagen.
    - 2d Omgevingskwaliteitsplan als bijlage bij de regels
- Bijlage 3a Zienswijzennota geanonimiseerd
- Bijlage 3b Gebundelde zienswijzen geanonimiseerd
- Bijlage 4 Gebruikershandleiding verbeelding Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1

- Bijlage 5a Zienswijzennota niet geanonimiseerd - vertrouwelijk
- Bijlage 5b Gebundelde zienswijzen niet geanonimiseerd – vertrouwelijk

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 3908499

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 september 2025;

gelet op:
- artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening;
- artikel 4.6, lid 2, sub a, onder 1, van de Invoeringswet Omgevingswet;
- artikel 6.12 van de wet ruimtelijke ordening
- artikel 1.1 van de Crisis- en herstelwet

besluit:

1. Het Chw Omgevingsplan ‘Chw omgevingsplan Nijmeegseweg - Fase 1’, zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.993-0301 met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen door de wijzigingen in bijlage 1 ‘Wijzigingenoverzicht’ door te voeren.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Bijlage 1 bij het raadsbesluit – Wijzigingenoverzicht 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg – fase 1'

Wijzigingen van technische aard, zoals vernummeringen, worden hier niet specifiek in benoemd. Vanwege de periode tussen het moment van terinzagelegging en het moment van vaststelling, past het omgevingsplan op een aantal onderdelen niet meer binnen onze laatste inzichten met betrekking tot de systematiek. Deze technische aanpassingen zijn ook niet expliciet benoemd. Ook voor de toelichting benoemen wij niet alle wijzigingen. Een aantal bijlagen is geactualiseerd. Dit wordt wel aangegeven in dit overzicht.

De wijzigingen betreffen:

Inhoud

A. Regels 1

1. Begripsbepalingen en aantallen 1

2. Schrappen oostzijde Nijmeegseweg 4

3. Voetgangersbrug 6

4. Lichthinder 7

5. Geluid 7

6. Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen 9

7. Ecosysteemdiensten entreegebouw 10

8. Trillingen 11

9. Wijzigingen n.a.v. stedenbouwkundige inzichten 12

10. Technische aanpassing Omgevingsplanactiviteiten 13

11. Technische aanpassing wijzigingsbesluit archeologie 13

B. Verbeelding 16

C. Aanpassingen toelichting en bijlagen 17

A. Regels

1. Begripsbepalingen en aantallen

1.1 Aan artikel 1 wordt de volgende definitie toegevoegd:

> ***onderbouw***
>
> *een gedeelte van een gebouw, dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1.20 m boven peil is gelegen.*

Toelichting:
Toegevoegd zodat duidelijk is dat een parkeergarage niet meetelt als bouwlaag.

1.2 Aan artikel 1 wordt de volgende definitie aangepast:

atelierwoning

Een woning waarbij sprake is van een mix tussen wonen en creatieve bedrijvigheid of creatieve functies bedoeld voor een huishouding van een persoon welke hiermee een (bedrijfseconomische) binding heeft. Ten minste 1/3 en maximaal 2/3 van de vloeroppervlakte wordt gebruikt voor bedrijven creatieve sector of creatieve functies bij het gebruiken van een atelierwoning.

Toelichting:
Begripsbepaling aangepast om te verduidelijken dat de oppervlaktes alleen gelden bij het gebruik als atelierwoning. Verder mogen ook creatieve functies onderdeel van de atelierwoning zijn.

1.2 Begrip detailhandel toegevoegd, en luidt als volgt:
Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen het uitstallen ten verkoop, het verkopen of leveren van goederen aan diegenen die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van: een beroeps- of bedrijfsactiviteit. Onder detailhandel wordt niet begrepen:
- dienstverlening door een horecabedrijf ,
- internetverkoop en bezorgservices,
- tankstations
- bezorgdiensten zoals dark stores.

Toelichting:
Toegevoegd omdat in andere definities wordt verwezen naar detailhandel.

1.3 Het begrip dove gevel komt te luiden als volgt:

1.22 dove gevel

Een niet-geluidgevoelige gevel met:

a. een bouwkundige constructie waarin geen te openen delen aanwezig zijn en met een in NEN 5077 bedoelde karakteristieke geluidwering die ten minste gelijk is aan het verschil tussen de geluidsbelasting van die constructie en 33 dB onderscheidenlijk 35 dB(A), alsmede,
b. een bouwkundige constructie waarin alleen bij uitzondering te openen delen aanwezig zijn, mits de delen niet direct grenzen aan een geluidsgevoelige ruimte.

Toelichting:
Dit begrip is nodig voor de nieuwe geluidregeling.

1.4 Het begrip geluidgevoelige ruimte wordt toegevoegd en luidt als volgt:

1.27 geluidgevoelige ruimte

Een ruimte binnen een woning voor zover die kennelijk als slaap-, woon-, of eetkamer wordt gebruikt of voor een zodanig gebruik is bestemd, alsmede een keuken van ten minste 11 $m^{2.}$

Toelichting:
Dit begrip is nodig voor de nieuwe geluidregeling.

1.5 Het begrip gecumuleerd geluid wordt toegevoegd en luidt als volgt:

1.31 gecumuleerd geluid

het geluid door geluidbronsoorten en andere activiteiten tegelijk, opgeteld met correctie voor de verschillen in hinderlijkheid.

Toelichting:
Dit begrip is nodig voor de nieuwe geluidregeling.

1.6 Het begrip gezamenlijk geluid wordt toegevoegd en luidt als volgt:

1.32 gezamenlijk geluid

het geluid door geluidbronsoorten en andere activiteiten tegelijk, energetisch opgeteld zonder correctie voor de verschillen in hinderlijkheid.

1.7 Het begrip Niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen wordt toegevoegd en luidt als volgt:

1.40 Niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen

a. een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen die bestaan uit een uitwendige scheidingsconstructie die geen te openen delen bevat anders dan als onderdeel van een gemeenschappelijke doorgang; of

b. een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen die borgen dat het geluid op de te openen delen in de uitwendige scheidingsconstructie die direct grenzen aan een verblijfsgebied niet hoger is dan:

1. voor wegverkeerslawaai: de voor die gevel verleende hogere waarde volgens artikel 69 t/m artikel 77, dan wel de voorkeurswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder;

2. voor het gezamenlijke geluid van het Gelredome en de omliggende sportvelden: 55 dB(A)

Toelichting:
Dit begrip is nodig voor de nieuwe geluidregeling.

1.8 Het begrip sociale koopwoning wordt geschrapt. Dit begrip luidde als volgt:

~~**1.41 sociale koopwoning**~~

~~Een sociale koopwoning zoals bedoeld in artikel 1.1.1 onder 1, sub. e. van het Besluit ruimtelijke ordening. Dit zijn volgens de doelgroepenverordening woningen met een maximale koopprijs van € 355.000 (prijspeil 2023).~~

Toelichting:
Sociale koopwoning is geschrapt, omdat dit iets anders is dan betaalbare koopwoning waar Arnhem op stuurt.

1.9 In artikel 2 wijze van meten wordt onder 2.5 een zinsnede toegevoegd. 2.5 komt te luiden als volgt:

Bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, zonnepanelen, onderhoudsinstallaties, schoorstenen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, trappen en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding niet meer dan 1 m bedraagt, met uitzondering van airconditioningsunit 's en warmtepompen.

Toelichting:
Dit om te voorkomen dat er straks zonder toets aan het Omgevingskwaliteitsplan een airco of warmtepomp gebouwd kan worden aan de gevel.

1.10 In artikel 57 worden de actuele woningaantallen gebruikt en komt de verplichting t.a.v. sociale koopwoningen te vervallen. Artikel 56 komt te luiden als volgt:

Artikel 57 Woningaantallen
57.1 Maximum aantal woningen in het plangebied
Het maximum aantal woningen bedraagt ~~275~~ 263.

Toelichting:
Het aantal is aangepast vanwege het verkleinen van het plangebied.

2. Schrappen oostzijde Nijmeegseweg

2.1 Artikel 3 Gemengd gebied wordt geschrapt. Artikel 3 luidde als volgt:

~~**Artikel 3 Gemengd gebied**~~
~~3.1 Toegelaten activiteiten~~
~~1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Gemengd gebied' hebben de functie gemengd gebied.~~
~~2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.~~
~~3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.~~
~~4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.~~

2.2 Artikel 11 wordt geschrapt. Artikel 11 luidde als volgt:

~~***Artikel 11 Waarde - Bomenrij***~~
~~***11.1 Doelstelling***~~
~~*Ter plaatse van de gebieden met de aanduiding "Waarde - Bomenrij' bevindt zich een waardevolle bomenrij.*~~
~~*Deze waarde is gericht op het behoud, herstel en de versterking van de op de gronden voorkomende bomen die onderdeel uitmaken van een structurerende bomenlaan.*~~
~~*Voor de gronden met deze waarde gelden mogelijk aanvullende regels voor werken en werkzaamheden.*~~

Toelichting:
De gronden waar deze waarde voor geldt zijn uit de begrenzing van het plangebied gehaald.

2.3 Artikel 12 wordt geschrapt. Artikel 12 luidde als volgt:

~~***Artikel 12 Waarde - Gemeentelijk monument***~~
~~***12.1 Doelstelling***~~
~~*De gebieden met de aanduiding 'Waarde - Gemeentelijk monument' zijn aangewezen als gemeentelijk monument.*~~
~~*Deze waarde is gericht op het behoud van (cultuurhistorische en monumentale waarden van) de in het plangebied als 'gemeentelijk beschermd monument' aangewezen gebouwen, andere bouwwerken en gronden.*~~
~~*Voor de gronden met deze waarde gelden aanvullende regels voor bouwen en voor werken en werkzaamheden.*~~

2.3 Artikel 17 wordt geschrapt. Artikel 17 luidde als volgt:

~~***Artikel 17 Activiteit gemeentelijk monument***~~
~~***17.1 Toepassingsbereik***~~
~~*De regels in dit artikel zijn van toepassing op omgevingsplanactiviteiten met betrekking tot gemeentelijk monumenten op de gronden binnen de aanduiding 'overige zone-activiteit gemeentelijk monument'.*~~

~~*Voor het plangebied van dit omgevingsplan blijven de artikelen 12 tot en met 16 van de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2017 buiten toepassing.*~~
~~*Het bepaalde in dit artikel is niet van toepassing op monumentenactiviteiten met betrekking tot Rijksmonumenten, zoals bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet. Hiervoor geldt artikel 2, lid 1 onder f. van Wet algemene bepalingen omgevingsrecht dan wel zoals deze regeling komt te luiden in de Omgevingswet na inwerkingtreding daarvan.*~~
~~***17.2 Specifieke zorgplicht***~~
~~*Degene die een activiteit zoals bedoeld in lid 17.3 of een omgevingsplanactiviteit gemeentelijk monument verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit kan leiden tot het beschadigen of vernielen van een gemeentelijk monument, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om deze beschadiging of vernieling te voorkomen.*~~
~~***17.3 Toegelaten activiteiten***~~
~~*De volgende activiteiten met betrekking tot gemeentelijk monumenten zijn toegestaan:*~~
~~*noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden die zijn gericht op het behoud van de monumentale waarden, mits detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur niet worden gewijzigd en voor zover de aanleg van een tuin, park of andere aanleg niet wijzigt;*~~
~~*inpandige wijzigingen van een onderdeel van het gemeentelijk monument, voor zover het een onderdeel daarvan betreft dat vanuit het oogpunt van monumentenzorg zonder betekenis is.*~~

Toelichting:
De gronden waar deze waarde voor geldt zijn uit de begrenzing van het plangebied gehaald.

2.4 Artikel 19 wordt geschrapt. Artikel 19 luidde als volgt:

~~***Artikel 19 Activiteit horeca van categorie 1 begane grond***~~
~~***19.1 Toegelaten activiteiten***~~
~~*Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - activiteit horeca van categorie 1 begane grond' zijn op de begane grond horecabedrijven in de categorie horeca - 1 toegestaan.*~~

Toelichting:
Deze bepaling gold voor Parkgebouw Oost. Omdat Parkgebouw Oost niet langer binnen de begrenzing van het plangebied zit, maar mogelijk wordt gemaakt in fase 2, is deze bepaling geschrapt.

2.5 Artikel 47 wordt geschrapt. Artikel 47 luidde als volgt:

~~**Artikel 47 Omgevingsnorm maximum bvo horeca 1 - 150 m2**~~
~~Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-omgevingsnorm maximum bvo horeca cat 1 - 150 m2' bedraagt de maximum oppervlakte van horeca -1 150 m2.~~

Toelichting:
Deze bepaling gold voor Parkgebouw Oost. Omdat Parkgebouw Oost niet langer binnen de begrenzing van het plangebied zit, maar mogelijk wordt gemaakt in fase 2, is deze bepaling geschrapt.

2.6 Hoofdstuk 6 maatwerkvoorschriften wordt geschrapt. Hoofdstuk 6 luidde als volgt:

~~***Hoofdstuk 6 Maatwerkvoorschriften***~~
~~***Artikel 44 Maatwerkvoorschrift gemeentelijk monument***~~
~~***44.1 Maatwerkvoorschriften***~~
~~*Burgemeester en wethouders kunnen ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - maatwerkvoorschrift gemeentelijk monument' maatwerkvoorschriften stellen als blijkt dat een activiteit als bedoeld in lid 17.3 kan leiden tot aantasting van een gemeentelijk monument.*~~

~~***Artikel 45 Maatwerkvoorschrift bomenrij***~~
~~***45.1 Maatwerkvoorschriften***~~
~~*Burgemeester en wethouders kunnen ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - maatwerkvoorschrift bomenrij' ten aanzien van de situering van bouwwerken die mogen worden*~~

~~*gebouwd op grond van de andere bestemming(en) maatwerkvoorschriften tellen ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de aanwezige bomen die onderdeel uitmaken van een structurerende bomenlaan.*~~

Toelichting:
De gronden waar deze waarden voor gelden zijn uit de begrenzing van het plangebied gehaald.

2.6 Artikel 73 wordt geschrapt. Artikel 73 luidde als volgt:

~~**Artikel 73 Hogere waarden -9 Nijmeegseweg**~~

~~1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - 9 Nijmeegseweg' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:~~

~~***Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB***~~	~~***Gevelaanduiding***~~	~~***Geluid afkomstig van***~~
~~*57*~~	~~*West, Zuid en Noord*~~	~~*Nijmeegseweg*~~

~~2. Bij woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in het Bouwbesluit gestelde grenswaarde.~~
~~3. De woningen dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.~~

Toelichting:
Deze bepaling gold voor Parkgebouw Oost. Omdat Parkgebouw Oost niet langer binnen de begrenzing van het plangebied zit, maar mogelijk wordt gemaakt in fase 2, is deze bepaling geschrapt.

3. Voetgangersbrug

3.1 Artikel 41 wordt geschrapt. Artikel 41 luidde als volgt:

~~***Artikel 41 Bouwregel voetgangersbrug***~~
~~***41.1 Bouwregels***~~
~~*In afwijking op het bepaalde in artikel 26 en de eventuele overige ter plaatse geldende bouwregels mag ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone -bouwregels voetgangersbrug' een voetgangersbrug worden gebouwd.*~~

Toelichting:
De mogelijkheid van een voetgangersbrug is geschrapt uit het plan. De mogelijkheid wordt afgewogen in Fase 2.

3.2 Artikel 48 wordt geschrapt. Artikel 48 luidde als volgt:

~~***"Artikel 48 Omgevingsnorm maximum bouwhoogte voetgangersbrug 10 m***~~
~~*Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-omgevingsnorm maximum bouwhoogte voetgangersbrug 10 m' bedraagt de maximum bouwhoogte van de voetgangersbrug 10 meter."*~~

Toelichting:
De mogelijkheid van een voetgangersbrug is geschrapt uit het plan. De mogelijkheid wordt afgewogen in Fase 2.

4. Lichthinder

4.1 Artikel 33 wordt toegevoegd luidende:

Artikel 33 Bouwregel lichthinder sportcomplex
33.1 Bouwregels
In aanvulling op het bepaalde in artikel 26 en de eventuele overige ter plaatse geldende bouwregels mogen ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel lichthinder' lichtgevoelige objecten zoals woningen uitsluitend worden gebouwd indien de verticale verlichtingssterkte Ev van de armaturen van het sportcomplex op de gevel van het lichtgevoelige object op een hoogte van 1,8 meter maximaal 10 lux zijn en de candela tussen de 2500 en 10.000.

Toelichting
De huidige armaturen van MASV zorgen voor te veel licht op de toekomstige woningen. Door een wijziging van de regels van het omgevingsplan borgen we zowel dat:

- dat MASV niet wordt beperkt in haar activiteiten en
- voor de toekomstige bewoners van de nieuwbouw sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat op het gebied van licht.

In de regels nemen we op dat een lichtgevoelig object zoals een woning alleen mag worden gebouwd indien de lichtsterkte van de armaturen op de gevels van de beoogde woningen niet meer bedraagt dan de grenswaarde voor een stedelijk gebied.
Het vervangen van de armaturen wordt bekostigd uit de grondexploitatie.

5. Geluid

5.1 Artikel 26 komt te luiden als volgt:

Artikel 26 Bouwregel dove gevel Nijmeegseweg entreegebouw
26.1 Bouwregels
a. Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - Bouwregel dove gevel Nijmeegseweg entreegebouw' geldt dat de zuidwestelijke (ZW), zuidoostelijke (ZO) en noordwestelijke (NW), zoals aangegeven onder gevelaanduiding entreegebouw, gevel van een woning dienen te worden uitgevoerd met een dove gevel dan wel een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen.
b. Deze verplichting als bedoeld onder a. geldt niet voor een gevel waarbij, eventueel door het treffen van bouwkundige voorzieningen:
1. de geluidbelasting vanwege wegverkeer niet hoger is dan de vastgestelde hogere waarden als bedoeld in artikel 54 en;
2. de gezamenlijke geluidbelasting op de gevel als gevolg van het Gelredome en de omliggende sportvelden niet hoger is dan 55 dB(A).
c. Voor woningen met een dove gevel dan wel een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen geldt als aanvullende eis dat deze dienen te beschikken over een geluidluwe buitenruimte en -zijde.
d. Voor de bepaling van de geluidwering van de gevels moet rekening worden gehouden met de systematiek zoals beschreven in tabel 3: benodigde geluidwering in het rapport 'Cumulatie geluidbronnen voor de ontwikkeling van woningen aan de Nijmeegseweg in Arnhem', zoals opgenomen in Bijlage 19.

Toelichting
De (gecumuleerde) geluidbelasting op het entreegebouw is in beeld gebracht. Het entreegebouw is zwaar belast. Om een goed woon-/leefklimaat te kunnen garanderen moeten gevels doof te worden uitgevoerd of dienen bouwkundige maatregelen te worden getroffen om de geluidbelasting te beperken.

Wel schrijven wij voor dat een woning over minimaal één geluidluwe gevel beschikt. Het is voor de architect de uitdaging om met drie dove gevels een goed, gezond en leefbaar gebouw met een geluidluwe buitenruimte te ontwerpen. De plot is in principe groot genoeg. Door het gebouw in een U-vorm te ontwerpen zou er een groen en uitnodigend leefgebied met geluidluwe buitenruimten gecreëerd kunnen worden. In de toelichting bij het bestemmingsplan is een uitgebreide onderbouwing opgenomen voor het aspect trillingen.

5.3 De artikelen opgenomen in hoofdstuk 9 Hogere waarden worden als volgt gewijzigd:

- In de tabellen bij de artikelen 48, 49, 50 en 51 wordt een kolom toegevoegd met 'Betreft een auto(snel)weg;
- ~~Noord~~ wordt aangepast naar NO;
- ~~Oost~~ wordt aangepast naar ZO;
- ~~West~~ wordt aangepast naar NW;
- ~~Zuid~~ wordt aangepast naar ZW;
- lid 2 van de artikelen komt te luiden als volgt:

  Bij woningen met een gezamenlijke geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen) en het geluid van het Gelredome en de omliggende sportvelden.

- lid 3 komt te in de artikelen 54, 55 en 56 als volgt te luiden:

  De woningen met een geluidbelasting van meer dan 48 dB als gevolg van een auto(snel)weg of 53 dB van overige wegen dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Lid 3 komt in de artikelen 57 tot en met 61 komt als volgt te luiden:

De woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

- De hogere waarden worden als volgt aangepast:

Locatie	Bron	Situatie	HGW 2023	HGW 2025
HW1	Provinciale weg A325	Buitenstedelijk	53 dB	53 dB
HW1	Batavierenweg N325	Buitenstedelijk	53 dB	53 dB
HW1	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	56 dB	57 dB
HW2	Provinciale weg A325	Buitenstedelijk	53 dB	53 dB
HW2	Batavierenweg N325	Buitenstedelijk	53 dB	53 dB
HW2	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB	57 dB
HW3	Provinciale weg A325	Buitenstedelijk	49 dB	49 dB
HW3	Batavierenweg N325	Buitenstedelijk	49 dB	49 dB
HW3	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	56 dB	56 dB
HW4	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	56 dB	57 dB
HW5	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	56 dB	56 dB
HW6	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB	58 dB
HW7	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB	58 dB
HW8	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB	55 dB
HW8	De Monchyplein - Gelderse Rooslaan - Anemoonstraat	Binnenstedelijk	53 dB	55 dB
HW9	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB	nvt

Toelichting

Deze wijzigingen zijn nodig om het plan te verduidelijken, en om ervoor te zorgen dat het onderscheid tussen een auto(snel)weg en een gemeentelijke weg gemaakt kan worden. Door de wijzigingen sluit het plan beter aan op het gemeentelijke beleid. De hogere waarden zijn geactualiseerd op basis van het nieuwste onderzoek.

5.4 Artikel 42 wordt toegevoegd en luidt als volgt:

Artikel 42 Voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg

42.1 Voorwaardelijke verplichting geluid

Tot een strijdig gebruik met deze activiteit wordt in ieder geval gerekend het ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg' gebruiken of het (doen) laten gebruiken van de voor wonen aangewezen gronden zonder dat is voorzien in de bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen die volgen uit het bij de aanvraag om omgevingsvergunning overgelegde akoestisch onderzoek en/of die noodzakelijk zijn met het oog op het kunnen voldoen ter aan het bepaalde in 26.

In aanvulling op het bepaalde in 26 geldt dat voor zover een gebouw en de daarvan onderdeel uitmakende woningen zijn voorzien van bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen met het oog op de voldoening aan de verplichtingen opgenomen in 26, deze maatregelen ook bij aanpassingen of veranderingen van dan wel aan het gebouw en de daarvan onderdeel uitmakende woningen in stand moeten worden gelaten.

6. Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

6.1 Bouwregel natuurinclusief bouwen wordt aangepast naar bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen. Artikel 32 komt daarmee te luiden als volgt:

> ***Artikel 32 Bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen***
>
> ***32.1 Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen***
>
> *a. Een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt ter plaatse van de "overige zone - Bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen' slechts verleend indien bij de aanvraag om een omgevingsvergunning wordt aangetoond dat voldoende klimaatadaptieve en natuurinclusieve maatregelen worden getroffen.*
>
> *b. Aan het bepaalde onder a wordt geacht te zijn voldaan indien er voldoende punten worden gehaald door de genomen maatregelen zoals opgenomen in het Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief bouwen in de beleidsregels 'Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen'.*
>
> ***35.2 Beleidsregels***
>
> *a. Burgemeester en wethouders passen deze regels toe met inachtneming van de door hen vastgestelde beleidsregels met betrekking tot het natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, zoals die gelden op het tijdstip van indiening van de aanvraag om een omgevingsvergunning zoals bedoeld onder lid 35.1 onder a en onder b.*
>
> *b. Indien deze beleidsregels gedurende de planperiode worden gewijzigd, wordt rekening gehouden met de wijziging.*

Toelichting

Op 20 november 2023 heeft het college de beleidsregels klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen vastgesteld. Deze beleidsregels zijn een aanvulling op de beleidsregels natuurinclusief bouwen. Naast natuurinclusieve maatregelen moeten er op basis van dit nieuwe stelsel bij bouwprojecten ook andere maatregelen worden genomen waar punten op gescoord kunnen worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het plaatsen van buitenzonwering of slim geplaatste bomen zodat gebouwen minder opwarmen, of het toevoegen van infiltratiekratten in het dak of onder de grond om water in op te slaan tijdens natte periodes, dat weer kan worden hergebruikt in droge periodes.

Omdat we aansluiten bij klimaatadaptief bouwen borgen we het tegengaan van hittestress. Het realiseren van groene gevels nemen we op als een verplicht onderdeel van de maatregelen als onderdeel van de kwalitatieve groencompensatie. Gevelgroen draagt bij aan de biodiversiteit, heeft een luchtzuiverende werking en een positieve invloed op de beleving van de leefomgeving.

6.2 Artikel 38 wordt geschrapt. Dit artikel luidde als volgt:

~~***Artikel 38 Bouwregel vegetatiedak als verplicht onderdeel van Natuurinclusief bouwen***~~

~~***38.1 Bouwregels***~~

~~*In aanvulling op het bepaalde onder 37.1 dienen ter plaatse van de 'overige zone - bouwregel vegetatiedak als verplicht onderdeel van Natuurinclusief bouwen' de maatregelen te bestaan uit het aanbrengen van een vegetatiedak zoals bedoeld in 'B1. Groen plat dak' uit de maatregelencatalogus.*~~

~~*c. Deze maatregelen worden meegeteld in het benodigde puntenaantal zoals benoemd in 37.1 onder b.*~~

Toelichting
Dit is niet meer nodig omdat we klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen verplicht stellen.

6.3 Artikel 49, 50 en 51 worden geschrapt. Deze artikelen luidden als volgt:

~~***Artikel 49 Omgevingsnorm minimum percentage groene gevel appartementen 10%***~~

~~*Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - Omgevingsnorm minimum percentage groene gevel appartementen 10%' geldt dat 10% van de totale geveloppervlakte van appartementen voorbereid moet zijn voor gevelbeplanting.*~~

~~***Artikel 50 Omgevingsnorm minimum percentage groene gevel eengezinswoningen 25%***~~

~~*Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - Omgevingsnorm minimum percentage groene gevel eengezinswoningen 25%' geldt dat 25% van de totale geveloppervlakte van eensgezinswoningen voorbereid moet zijn voor gevelbeplanting.*~~

~~***Artikel 51 Omgevingsnorm minimum percentage vegetatiedak 80%***~~

~~*Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-omgevingsnorm minimum percentage vegetatiedak 80%' bestaat het dak voor minimaal 80% uit een vegetatiedak.*~~

Toelichting
Dit is niet meer nodig omdat we klimaat adaptief en natuurinclusief bouwen verplicht stellen.

6.3 Artikel 31 komt te luiden als volgt:

Artikel 31 Bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
31.1 Bouwregels
a. In aanvulling op het bepaalde onder Artikel 32, geldt ter plaaste van de aanduiding 'overige zone - bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen' dat de maatregelen dienen te bestaan uit het aanbrengen van 'groene gevel' zoals opgenomen in het puntensysteem ~~gevelbeplantingen zoals bedoeld in *'B3. Groene gevels'* uit de maatregelencatalogus~~.
b. Deze maatregelen worden meegeteld in het benodigde puntenaantal zoals benoemd in Artikel 32 onder b.

7. Ecosysteemdiensten entreegebouw

7.1 Artikel 27 komt te luiden als volgt:

Artikel 27 Bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

a. In aanvulling op het bepaalde onder Artikel 30 geldt ter plaatse van de 'overige zone - bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen' dat de maatregelen dienen te bestaan uit de maatregelen zoals opgenomen in het Omgevingskwaliteitsplan onder de kwaliteitsregels voor het entreegebouw, opgenomen in Bijlage 1.
b. Bij de aanvraag moet worden aangetoond dat de uit te voeren maatregelen voldoende bijdragen in het terug laten komen van de aanwezige ecosysteemdiensten binnen de gebiedsaanduiding ''overige zone - bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel

klimaatadaptief bouwen en natuurinclusief' zoals volgt uit 'Bijlage 2, rapport ecosysteemdiensten' bij de regels en toekomstwaarde kennen.
c. Deze maatregelen worden meegeteld in het benodigde puntenaantal zoals benoemd in 35 onder b.

Toelichting
De ecosysteemdiensten van het huidige spontaan ontstane bosje op de plek van het beoogde iconisch groene entreegebouw zijn in beeld gebracht. Deze functies moeten een plek krijgen op, in en aan het gebouw. In het bestemmingsplan wordt door middel van een verwijzing naar dit onderzoek vastgelegd welke maatregelen getroffen moeten worden ter compensatie.

8. Trillingen

8.1 Artikel 35 wordt toegevoegd en komt te luiden als volgt:

Artikel 35 Bouwregel trillinghinder Nijmeegseweg

35.1 Bouwregels

1. Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone – bouwregel trillinghinder Nijmeegseweg' is het bouwen van gebouwen met trillinggevoelige ruimte(n) uitsluitend toegestaan als bij de aanvraag van een omgevingsvergunning met een trillingsonderzoek is aangetoond dat in de trillinggevoelige ruimten wordt voldaan aan onderstaande grenswaarden:
   a. door een evenement van het type C (popconcerten) of type D (dance-events), zoals vergund in de vigerende omgevingsvergunning (kenmerk: 2012.0.113.917/m, d.d. 12 oktober 2012):
      1. voor de dagperiode (07.00 tot 19.00 uur) geldt het volgende:
         a. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,20, of;
         b. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 1,60, en de gemiddelde trillingssterkte V_{per} is niet hoger is dan 0,15
      2. voor de avondperiode (19.00 tot 23.00 uur) geldt het volgende:
         a. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,20, of
         b. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 1,60, en de gemiddelde trillingssterkte V_{per} is niet hoger is dan 0,11;
   b. door een evenement van het type D (dance-events), zoals vergund in de vigerende omgevingsvergunning (kenmerk: 2012.0.113.917/m, d.d. 12 oktober 2012), in aanvulling op het bepaalde onder het eerste lid onder a:
      1. voor de nachtperiode (23.00 tot 07.00 uur) geldt het volgende:
         a. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,20, of
         b. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,80 en de gemiddelde trillingssterkte V_{per} is niet hoger dan 0,10;
2. Bij de berekening of voldaan wordt aan de in het eerste lid vastgelegde waarden dient gebruik te worden gemaakt van bijlage 3 'Uitgangspunten trillingsberekening Nijmeegseweg fase 1'.
3. Voordat tot uitvoering van het in lid 1. bedoelde onderzoek wordt overgegaan, moet toestemming zijn verkregen van de vergunningverlener bouwen over de opzet van het onderzoek.
4. Afwijken van het bepaalde in het eerste en tweede lid is alleen toegestaan indien:
   a. door middel van onderzoek is aangetoond sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat; en
   b. er geen onevenredige beperkingen voor omliggende bedrijven optreden.

8.2 Hoofdstuk 7 Voorwaardelijke verplichtingen met artikel 42 wordt toegevoegd en komt te luiden als volgt:

Hoofdstuk 7 Voorwaardelijke verplichtingen

Artikel 41 Voorwaardelijke verplichting trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg

1. Het gebruiken of het (doen) laten gebruiken van gebouwen met trillinggevoelige ruimte(n) zonder dat is voorzien in de bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen die volgen uit het bij de aanvraag om omgevingsvergunning overgelegde trillingsonderzoek als bedoeld in artikel 35 is verboden ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone – voorwaardelijke verplichting trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg'.
2. In aanvulling op het bepaalde in artikel 35 geldt dat voor zover een gebouw en de daarvan onderdeel uitmakende trillinggevoelige ruimte(n) zijn voorzien van bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen met het oog op het voldoen aan de in artikel 35 vastgelegde waarden voor V_{max} en V_{per}, deze maatregelen ook bij aanpassingen of veranderingen van dan wel aan het gebouw en/of de daarvan onderdeel uitmakende trillinggevoelige ruimten, in stand moeten worden gehouden.

Toelichting:
Met deze regeling wordt het onderdeel trillingen verwerkt in de regels van het bestemmingsplan. In de toelichting bij het bestemmingsplan is een uitgebreide onderbouwing opgenomen voor het aspect trillingen.

8.3 Het begrip trillinggevoelige ruimte wordt toegevoegd en luidt als volgt:
1.47 trillinggevoelige ruimte

een verblijfsruimte of verblijfsgebied van een:

a. woonfunctie of bijeenkomstfunctie die een nevengebruiksfunctie is van die woonfunctie;
b. onderwijsfunctie;
c. gezondheidszorgfunctie met bedgebied of bijeenkomstfunctie die een nevengebruiksfunctie is van die gezondheidszorgfunctie; of
d. bijeenkomstfunctie voor kinderopvang met bedgebied.

9. Wijzigingen n.a.v. stedenbouwkundige inzichten

9.1 Artikel 29 wordt toegevoegd. Artikel 29 luidt als volgt:

Artikel 29 Bouwregel gevellijn - 3 gevels
29.1 Bouwregels
Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-bouwregel gevellijn - 3 gevels' geldt voor 3 van de buitenste gevels dat deze uitsluitend op de naar het publieke gebied gekeerde grens van het bouwvlak mogen worden gebouwd.

Toelichting:
Deze regel komt te gelden voor het meest noordelijke gebouw van hoven noord.
Slechts drie gevels dienen op de grens van het vlak te liggen.

9.2 Artikel 23 Bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg, wordt lid 2 toegevoegd. Dit lid luidt als volgt:

In afwijking van het gestelde onder a. wordt indien het hoofdgebouw is gerealiseerd niet meer getoetst aan het beeldkwaliteitsplan en gelden de bepalingen behorende bij het op het plangebied toepasselijke toetsniveau zoals dat is aangegeven in de welstandsnota.

Toelichting
Er bestaat een algemene bepaling waaruit volgt dat het college mag afwijken van de welstandsnota. Nu beeldkwaliteit in de regels van het bestemmingsplan wordt geregeld, is deze toevoeging nodig, zodat dezelfde procedure blijft gelden.

9.3 Artikel 24 wordt toegevoegd. Dit artikel luidt als volgt:
Artikel 24 Bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping
24.1 Bouwregels
Ter plaatse van de 'overige zone – bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping' mag een overkapping buiten het bouwvlak worden gebouwd.

Toelichting
Met deze bepaling wordt het mogelijk gemaakt om buiten het bouwvlak een overkapping te bouwen. Deze regel gaat gelden bij de hofwoningen aan de voorkant van de woningen, om de verandazone juridisch te verankeren.

9.4 Artikel 23 wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden:

Artikel 23 Bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg
23.1 Bouwregels
Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegsweg' aangewezen gronden geldt dat:

a. Bouwwerken uitsluitend mogen worden opgericht indien ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken wordt voldaan aan de bepalingen uit het omgevingskwaliteitsplan in het onderdeel 3. kwaliteit bebouwing, opgenomen in Bijlage 1 van de regels.
b. In afwijking van het gestelde onder a. wordt indien het hoofdgebouw is gerealiseerd niet meer getoetst aan het beeldkwaliteitsplan en gelden de bepalingen behorende bij het op het plangebied toepasselijke toetsniveau zoals dat is aangegeven in de welstandsnota.
c. het is toegestaan om af te wijken van de bepalingen uit Bijlage 1 ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken indien dit van belang is voor de ruimtelijke kwaliteit of indien het voldoen aan de regels door bijzondere omstandigheden op zwaarwegende bezwaren stuit.

Toelichting
Dit onderdeel verduidelijkt waar precies aan getoetst moet worden ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken.

10. Technische aanpassing Omgevingsplanactiviteiten

In hoofdstuk 7 Omgevingsplanactiviteiten zijn de omgevingsplanactiviteiten ten aanzien van bouwen, samengevoegd met de bouwregels. De formulering ‘het is verboden om zonder omgevingsvergunning te bouwen in afwijking van xx’ past niet goed in het stelsel van de Crisis en herstelwet en de Omgevingswet. Omdat er reeds op grond

Dit heeft geresulteerd
in een aanpassing in:
- Artikel 21 Algemene bouwregels
- Artikel 23 Bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg
- Artikel 34 Bouwregel bouwverbod Park

VERBEELDING
In de verbeelding zijn de gebiedsaanduidingen voor de artikelen die wegens deze wijziging niet meer van toepassing zijn geschrapt.

11. Technische aanpassing wijzigingsbesluit archeologie

De regels over archeologie zijn opgenomen in het nieuwe omgevingsplan. Hierdoor is het niet nodig om deze regels over te nemen in het bestemmingsplan. Dat houdt in dat geschrapt worden:

11.1 Schrappen artikel 10 Waarde – Archeologie – verwachting, dit artikel luidde als volgt:
~~**Artikel 10 Waarde - Archeologie - Verwachting**~~
~~**10.1 Doelstelling**~~

1. De gebieden met de aanduiding 'Waarde-Archeologie-Verwachting' hebben een Archeologische verwachtingswaarde.
2. Deze waarde is gericht op de bescherming en veiligstelling van de aanwezige archeologische waarde.
3. Voor de gronden met een archeologische verwachting gelden aanvullende regels voor bouwen en voor werken en werkzaamheden.

11.2 Schrappen artikel 28 Bouwregel archeologie – middelhoge verwachting, dit artikel luidde als volgt:

Artikel 28 Bouwregel archeologie middelhoge verwachting
28.1 Bouwregels
Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-bouwregel- archeologie middelhoge verwachting' aangewezen gronden geldt in aanvulling op het bepaalde in artikel 26 en de eventuele overige ter plaatse geldende bouwregels dat:

a. bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
b. bouwwerken ten behoeve van de andere, voor deze gronden aangewezen bestemmingen worden gebouwd, indien het betreft:
    1. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte voor zover gelegen op of onder peil niet wordt uitgebreid of
    2. bouwwerken waarvan de binnen de bestemming gelegen oppervlakte ten hoogste 500 m^2 bedraagt of
    3. bouwwerken waarvan de binnen de bestemming gelegen oppervlakte meer dan 500 m^2 bedraagt, de daarmee gepaard gaan bodemingrepen niet dieper zijn dan 40 cm en die zonder heiwerkzaamheden kan worden gebouwd.

11.3 Schrappen artikel 28 Bouwregel archeologie – middelhoge verwachting, dit artikel luidde als volgt:

Artikel 54 Omgevingsplanactiviteit archeologie - middelhoge verwachting
54.1 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
Het is verboden om ter plaatse van de 'overige zone-omgevingsplanactiviteit archeologie - middelhoge verwachting' zonder omgevingsvergunning :

1. de volgende werken geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    a. grondwerkzaamheden dieper dan 40 cm, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren, het verwijderen van funderingen en het aanleggen van drainage;
    b. het verlagen of verhogen van het waterpeil;
    c. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
    d. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.
2. af te wijken van het bepaalde in lid 28.1 met inachtneming van de voor deze gronden geldende overige bouwregels;
3. een reeds aanwezig bouwwerk te slopen indien het oppervlak groter is dan 500 m^2, de verstoringsdiepte daarbij meer dan 40 cm bedraagt en deze ligt in een beschermd stadsgezicht.

54.2 Uitzonderingen vergunningplicht
Het verbod, als bedoeld in lid 54.1 onder 1 is niet van toepassing indien:

a. de werken die, voor zover deze zijn gelegen binnen deze bestemming, een oppervlakte hebben tot ten hoogste 500 m^2 of een omvang van 500 m^1;
b. de werken of werkzaamheden mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning voor het bouwen, omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden of een ontgrondingvergunning;
c. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van in werking treden van het plan;
d. behoren tot het normale onderhoud en beheer van de gronden;
e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

54.3 Beoordelingsregels

1. De omgevingsvergunning, bedoeld in lid 54.1, onder 1 en 2, kan worden verleend indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie de archeologische waarden door de bouwwerkzaamheden niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het afwijken regels te verbinden gericht op:
    a. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
    b. het doen van opgravingen;
    c. begeleiding van de bouwwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.
2. Voorts kan een omgevingsvergunning, bedoeld in lid 54.1, onder 2 worden verleend indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologische deskundige is aangetoond de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad.

B. Verbeelding

Toegevoegde (+) en verwijderde (-) regels

hernoemd:
ontwerp : bouwregel natuurinclusief bouwen
vast te stellen : bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

ontwerp : omgevingsplanactiviteit afwijken instandhoudingsverplichting Natuurinclusief bouwen
vast te stellen : omgevingsplanactiviteit afwijken instandhoudingsverplichting klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

ontwerp : bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel NIB
vast te stellen : bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

+ bouwregel lichthinder - Nijmeegseweg
+ bouwregel trillinghinder - Nijmeegseweg
+ voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg
+ voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg

+ bouwregel gevellijn - 3 gevels
+ bouwregel trillinghinder - Nijmeegseweg
+ maatvoering maximum bebouwingspercentage 60%
+ voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg
- bouwregel vegetatiedak als verplicht onderdeel NIB
- omgevingsnorm minimum percentage groene gevel appartementen 10%
- omgevingsnorm minimum percentage vegetatiedak 80%

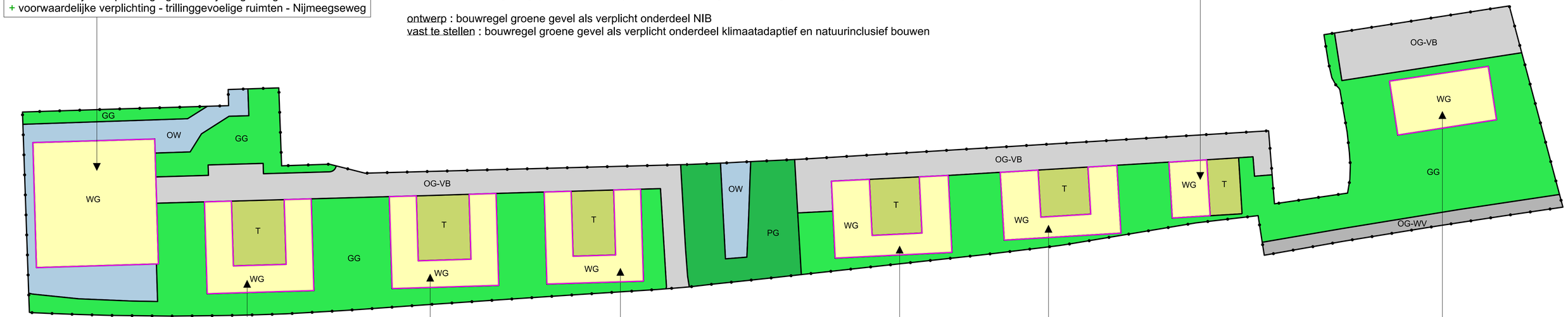

+ bouwregel trillinghinder - Nijmeegseweg
+ bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping
+ voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg
- bouwregel vegetatiedak als verplicht onderdeel NIB
- omgevingsnorm minimum percentage groene gevel eengezinswoningen 25%
- omgevingsnorm minimum percentage vegetatiedak 80%

+ bouwregel trillinghinder - Nijmeegseweg
+ voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg
- bouwregel vegetatiedak als verplicht onderdeel NIB
- omgevingsnorm minimum percentage groene gevel appartementen 10%
- omgevingsnorm minimum percentage vegetatiedak 80%

Vast te stellen plankaart

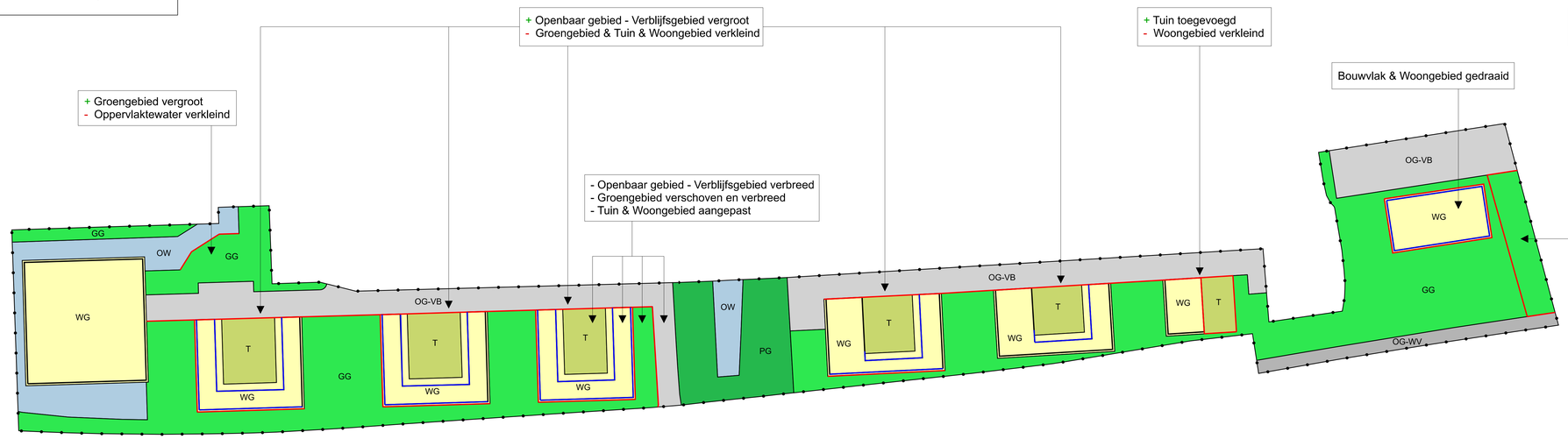

Plangebied

- Plangebiedgrens
- Aanpassing Functiegebied
- Aanpassing Bouwvlak
- verwijderd plangebied
- Bouwvlak

Functies

- GG — Groen - Groengebied
- PG — Groen - Parkgebied
- T — Tuin
- OG-VB — Verkeer - Openbaar gebied - Verblijfsgebied
- OG-WV — Verkeer - Openbaar gebied - Wegverkeer
- WO — Water - Oppervlaktewater
- WG — Woongebied

Ontwerp plankaart

C. Aanpassingen toelichting en bijlagen

De toelichting is geactualiseerd, naar aanleiding van de wijzigingen van het plan.

Daarnaast zijn de volgende bijlagen zijn aangepast of toegevoegd:

Nr:	Naam:	Aangepast of toegevoegd?	Omschrijving aanpassing:
Bijlagen bij de toelichting			
3	Omgevingskwaliteitsplan	Aangepast	Met betrekking tot onder andere de vereiste collectieve ruimte, een vegetatiedak met zonnepanelen en de wens van uitkragende balkons bij Parkgebouw West, is meer vanuit mogelijkheden geformuleerd. Voorbeeld: een invulling van de ruime collectieve ruimte kan zijn een atrium, een binnenhof of een collectieve tuin. Hierdoor hebben ontwikkelaars waaronder Volkshuisvesting meer ontwerpvrijheid waardoor ze beter kunnen voldoen aan de diverse kwalitatieve ambities. Daarnaast is het gebied verkleind en het omgevingskwaliteitsplan aangepast.
6	Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen Gemeente Arnhem	Aangepast	Deze bijlage bevatte de maatregelen voor natuurinclusief bouwen. Nu we klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen toepassen verwijzen we naar de desbetreffende maatregelen.
8	Akoestisch onderzoek	Aangepast	Onderzoek is geactualiseerd.
9	Onderbouwing hogere waarden	Aangepast	Is geactualiseerd.

13	Bomen afwegingsrapportage	Aangepast	Onderzoek is geactualiseerd.
18	Akoestisch onderzoek MASV	Toegevoegd	Na de terinzagelegging is aanvullend onderzoek gedaan.
19	Cumulatie van geluid	Toegevoegd	Na de terinzagelegging is aanvullend onderzoek gedaan
20	Trillingsonderzoek Nijmeegseweg	Toegevoegd	Na de terinzagelegging is aanvullend onderzoek gedaan.
Bijlagen bij de regels			
1	Beeldregie OKP	Aangepast	Is geactualiseerd
2	Ecosysteemdiensten Entreegebouw	Toegevoegd	Na de terinzagelegging is aanvullend onderzoek gedaan.
3	Uitgangspunten trillingsberekening	Toegevoegd	Na de terinzagelegging is aanvullend onderzoek gedaan.

Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg- fase 1

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding 9
1.1 Aanleiding 9
1.2 Situering en begrenzing plangebied 9
1.3 Opzet omgevingsplan 10
1.4 Geldende plannen 11
1.5 Leeswijzer 12

Hoofdstuk 2 Beschrijving bestaande situatie 13
2.1 Inleiding 13
2.2 Historische ontwikkeling 13
2.2.1 Algemeen Arnhem-Zuid 13
2.2.2 Nijmeegseweg 13
2.3 Ruimtelijke en functionele structuur 14
2.4 Verkeer en parkeren 14
2.5 Groenstructuur 15

Hoofdstuk 3 Beschrijving van de ontwikkeling 17
3.1 Inleiding 17
3.2 Ruimtelijke opzet en structuur 17
3.2.1 Ruimtelijke aspecten en programma 17
3.2.2 Uitwerking per deelgebied 19
3.2.3 Verkeer en parkeren 25
3.2.4 Landschappelijke inpassing 27
3.2.5 Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen 27
3.2.6 Bezonningstudie 27
3.3 Toets aan het beleid 28
3.3.1 Rijk 28
3.3.2 Provincie 29
3.3.3 Gemeente 31
3.4 Welstandsaspecten 35
3.4.1 Welstandsnota 2015 35
3.4.2 Beeldregie in het Omgevingskwaliteitsplan 36
3.5 Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Bro) 36
3.5.1 Algemeen 36
3.5.2 Toetsing van het initiatief aan de Ladder voor duurzame verstedelijking 36

Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten 37
4.1 Inleiding 37
4.2 Geluid 37
4.2.1 Algemeen 37
4.2.2 Situatie plangebied 38

4.3 Luchtkwaliteit 39
4.3.1 Algemeen 39
4.3.2 Situatie plangebied 40
4.4 Hinder 40
4.4.1 Algemeen 40
4.4.2 Situatie plangebied 41
4.5 Externe veiligheid 45
4.5.1 Algemeen 45
4.5.2 Situatie plangebied 46
4.6 Groen en ecologie 46
4.6.1 Algemeen 46
4.6.2 Situatie plangebied 48
4.7 Water 51
4.7.1 Algemeen 51
4.7.2 Situatie plangebied 53
4.8 Bodem 54
4.8.1 Algemeen 54
4.8.2 Situatie plangebied 54
4.9 Cultuurhistorie en archeologie 55
4.9.1 Algemeen 55
4.9.2 Situatie plangebied 56
4.10 Stadsklimaat 57
4.10.1 Algemeen 57
4.10.2 Situatie plangebied 57
4.11 Duurzaamheid en energie 58
4.11.1 Algemeen 58
4.11.2 Situatie plangebied 59
4.12 M.e.r. - beoordeling 60
4.12.1 Algemeen 60
4.12.2 Situatie plangebied 61
4.13 Kabels, leidingen en obstakelbeheergebieden 63

Hoofdstuk 5 Toelichting op de thema's in het omgevingsplan 65
5.1 Stap voor stap naar één Arnhems omgevingsplan 65
5.2 Thema parkeren 65
5.3 Thema woningsplitsing en verkamering 65

Hoofdstuk 6 Uitleg van de regels 67
6.1 Wat is een omgevingsplan? 67
6.2 Waarom een nieuw omgevingsplan? 67
6.3 Wat regelt dit omgevingsplan? 68
6.3.1 Algemeen 68
6.3.2 Focus van dit omgevingsplan 68
6.3.3 Functies en activiteiten 69
6.4 Opzet van de regels 70
6.4.1 Inleidende regels 70

6.4.2 Functies 70
6.4.3 Waarden 70
6.4.4 Activiteiten 70
6.4.5 Bouwen 70
6.4.6 Omgevingsplanactiviteiten 71
6.4.7 Algemene regels 71
6.4.8 Overgangs- en slotbepalingen 71
6.5 Functies 71
6.5.1 Groengebied 71
6.5.2 Openbaar gebied 71
6.5.3 Parkgebied 72
6.5.4 Water 72
6.5.5 Woongebied 72
6.5.6 Tuin 72
6.6 Waarden 73
6.6.1 Waarde - Landschap en natuur 73
6.6.2 Waarde-Archeologie 73
6.7 Handhaving 73
6.8 Exploitatie 74

Hoofdstuk 7 Procedure 75
7.1 Participatie en vooroverleg 75
7.2 Terinzagelegging (ontwerp-chw omgevingsplan) 75

Hoofdstuk 1 Inleidende regels 77
Artikel 1 Begrippen 77
Artikel 2 Wijze van meten 83

Hoofdstuk 2 Functies 85
Artikel 3 Groengebied 85
Artikel 4 Openbaar gebied - verblijfsgebied 85
Artikel 5 Openbaar gebied - wegverkeer 85
Artikel 6 Oppervlaktewater 85
Artikel 7 Parkgebied 86
Artikel 8 Tuin 86
Artikel 9 Woongebied 86

Hoofdstuk 3 Waarden 87
Artikel 10 Waarde - Landschap en natuur 87
Artikel 11 Waarde - Tuin 87

Hoofdstuk 4 Activiteiten 89
Artikel 12 Algemene regels over activiteiten 89
Artikel 13 Activiteit atelierwoning 89
Artikel 14 Activiteit groen 89

Artikel 15 Activiteit park 89
Artikel 16 Activiteit tuin 90
Artikel 17 Activiteit verblijfsgebied 90
Artikel 18 Activiteit water 90
Artikel 19 Activiteit wegverkeer 91
Artikel 20 Activiteit wonen 91

Hoofdstuk 5 Bouwen 93
Artikel 21 Algemene bouwregels 93
Artikel 22 Bouwregel achtergevellijn 94
Artikel 23 Bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg 94
Artikel 24 Bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping 95
Artikel 25 Bouwregel bouwverbod tuin 95
Artikel 26 Bouwregel dove gevel Nijmeegseweg entreegebouw 95
Artikel 27 Bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen 95
Artikel 28 Bouwregel gevellijn 96
Artikel 29 Bouwregel gevellijn - 3 gevels 96
Artikel 30 Bouwregel groen 96
Artikel 31 Bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen 96
Artikel 32 Bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen 96
Artikel 33 Bouwregel lichthinder - Nijmeegseweg 97
Artikel 34 Bouwregel park 97
Artikel 35 Bouwregel trillinghinder Nijmeegseweg 97
Artikel 36 Bouwregel verblijfsgebied 98
Artikel 37 Bouwregel verdiepingshoge tuinmuur 98
Artikel 38 Bouwregel water 98
Artikel 39 Bouwregel wegverkeer 98

Hoofdstuk 6 Omgevingsnormen 99
Artikel 40 Omgevingsnorm minimum bouwhoogte begane grond bouwlaag 3,5 m 99

Hoofdstuk 7 Voorwaardelijke verplichtingen 101
Artikel 41 Voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg 101
Artikel 42 Voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg 101

Hoofdstuk 8 Omgevingsplanactiviteiten 103
Artikel 43 Omgevingsplanactiviteit afwijken instandhoudingsverplichting klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen 103
Artikel 44 Omgevingsplanactiviteit landschap en natuur 103
Artikel 45 Omgevingsplanactiviteit tuin 104
Artikel 46 Omgevingsplanactiviteit verkamering 104
Artikel 47 Omgevingsplanactiviteit woningsplitsing 104

Hoofdstuk 9 Hogere waarden 107
Artikel 48 Hogere waarden - Nijmeegseweg 1 107

Artikel 49 Hogere waarden - Nijmeegseweg 2 107
Artikel 50 Hogere waarden - Nijmeegseweg 3 107
Artikel 51 Hogere waarden - Nijmeegseweg 4 108
Artikel 52 Hogere waarden - Nijmeegseweg 5 108
Artikel 53 Hogere waarden - Nijmeegseweg 6 109
Artikel 54 Hogere waarden - Nijmeegseweg 7 109
Artikel 55 Hogere waarden - Nijmeegseweg 8 109

Hoofdstuk 10 Algemene regels 111
Artikel 56 Anti-dubbeltelregel 111
Artikel 57 Woningaantallen 111
Artikel 58 Overige regels 111
Artikel 59 Strijdige activiteiten 112

Hoofdstuk 11 Overgangs- en slotregels 113
Artikel 60 Overgangsrecht 113
Artikel 61 Slotregel 113

Bijlage 1 Ontwikkelingsplan Malburgen - Vlekkenplan

Bijlage 2 Stedenbouwkundig schetsontwerp - fase 1

Bijlage 3 Omgevingskwaliteitsplan

Bijlage 4 Quickscan verkeerseffecten

Bijlage 5 Parkeeronderzoek

Bijlage 6 Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen Gemeente Arnhem

Bijlage 7 Akoestisch onderzoek

Bijlage 8 Onderbouwing Hogere Waarden

Bijlage 9 Onderzoek luchtkwaliteit

Bijlage 10 Quickscan Flora en Fauna

Bijlage 11 Nader onderzoek ecologie

Bijlage 12 Bomen Afwegingsrapportage

Bijlage 13 Stikstofonderzoek

Bijlage 14 Vooronderzoek archeologie

Bijlage 15 Reactienota 6 juni 2023

Bijlage 16 Onderzoek lichthinder MASV

Bijlage 17 Akoestisch onderzoek MASV

Bijlage 18 Cumulatie van geluid

Bijlage 19 Trillingsmetingen Evenementen Gelredome

Bijlage 20 Bezonningstudie

Bijlage 21 Bezonningsstudie DGMR

Bijlage 22 Windhinder

Bijlage 1 Beeldregie OKP

Bijlage 2 Ecosysteemdiensten Entreegebouw

Bijlage 3 Uitgangspunten trillingsberekening

Toelichting

bij het bestemmingsplan

'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1'

(plannummer: NL.IMRO.0202.993-0301)

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds eind jaren '90 wordt er op basis van het Ontwikkelingsplan Malburgen gewerkt aan het opknappen van de wijk Malburgen. Een van de essentiële onderdelen hiervan is Malburgen West en Oost beter met elkaar te verbinden. Het plan is om de Nijmeegseweg te verleggen en zo mogelijk te versmallen, en tevens groen en woningen toe te voegen.

Op basis van het Ontwikkelingsplan is er een Toekomstvisie voor de Nijmeegseweg opgesteld en een uitwerking gemaakt voor de westzijde (Fase 1) in een Stedenbouwkundig schetsontwerp. Op 20 oktober 2021 is het 'Stedenbouwkundig schetsontwerp Nijmeegseweg' voor fase 1 vastgesteld door de gemeenteraad.

De Nijmeegseweg wordt in twee fases herontwikkeld. De eerste fase voorziet in 253 woningen. Deze woningen zullen zich gaan bevinden aan de westzijde van de Nijmeegseweg.

De bebouwing varieert van grondgebonden tot gestapeld, 30% van de woningen betreft sociale huur, de helft van de woningen zijn koopwoningen waarvan weer de helft betaalbare koop. Daarmee wordt 66% van het programma betaalbaar.

Het groene karakter van het gebied wordt behouden en versterkt. Het doel is een groen woonmilieu. Het nu verwarrende kruispunt De Monchyplein wordt aangepast naar een compact kruispunt hetgeen tevens ruimte schept voor het De Monchypark. Het openbaar groen zal worden aangelegd door de gemeente.

Het ontwerp voor fase 1 is in strijd met het geldende bestemmingsplan. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. Wij noemen dit in document een 'Chw Omgevingsplan'.

1.2 Situering en begrenzing plangebied

Het plangebied ligt in de wijk Malburgen aan de Nijmeegseweg. Fase 1 bevat de westzijde van de Nijmeegseweg.

Afbeelding 1.1 Globale begrenzing plangebied

1.3 Opzet omgevingsplan

De Omgevingswet komt eraan!

Voor deze ontwikkeling wordt geen bestemmingsplan opgesteld maar een omgevingsplan. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet verplicht ons om regelgeving voor de fysieke leefomgeving te bundelen in één omgevingsplan voor het gehele gemeentelijke grondgebied. Dit betekent dat we regels over bijvoorbeeld, bouwen, welstand, erfgoed, milieu, mobiliteit, duurzaamheid, groen, en grote delen van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) moeten integreren in onze bestaande bestemmingsplannen. Naast onze eigen bepalingen moeten we regels die het Rijk overhevelt naar gemeenten, zoals bijvoorbeeld vergunningsvrij bouwen en delen van het Activiteitenbesluit, lokaal vertalen in het omgevingsplan. Met het omgevingsplan zorgen we er onder andere voor dat onze inwoners en ondernemers straks op eenvoudige en eenduidige wijze kunnen zien welke ontwikkelmogelijkheden er gelden op een perceel en voor welke activiteiten een vergunning nodig is.

Omdat de transitie naar het omgevingsplan een omvangrijke operatie is, willen we niet wachten tot 2024 maar starten we er nu al mee.

Het opstellen van een omgevingsplan kunnen we doen omdat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onze gemeente heeft aangewezen als experiment 'bestemmingsplan met verbrede

reikwijdte' onder artikel 7g van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet.

De bestemmingsplanherziening voor de Nijmeegseweg is een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte opgesteld volgens de nieuwe omgevingsplansystematiek. Landelijk is afgesproken om dit 'Chw Omgevingsplannen' te noemen. In alle relevante documenten noemen wij dit plan daarom een omgevingsplan. Omdat het plan ter inzage is gelegd voor 1 januari 2024 geldt de oude wetgeving en is dit plan og steeds een Chw Omgevingsplan.

In een dergelijk plan kunnen we gebruik maken van de mogelijkheden van de Crisis-en herstelwet door ook regels op te nemen die normaal niet in een bestemmingsplan (mogen) zitten. In dit omgevingsplan maken we gebruik van deze mogelijkheden door:

1. regels over het uiterlijk van bouwwerken (in dit plan noemen we dit de beeldregie) op te nemen en;

2. regels met betrekking tot natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen op te nemen in het omgevingsplan;

3. regels voor het geluid: hogere waarden.

In hoofdstuk 5 wordt een uitleg gegeven over de werking van het omgevingsplan.

1.4 Geldende plannen

Dit omgevingsplan vervangt de geldende plannen, voor zover van toepassing op dit plangebied. Onderstaand overzicht geeft weer welke bestemmingsplannen komen te vervallen voor deze locatie. Bij elk plan is de datum van vaststelling en goedkeuring weergegeven.

Bestemmingsplan	**Vastgesteld**
Bestemmingsplan Malburgen - West 2010	31-01-2011
Gelredome - Nijmeegseweg - Rijnhal	25-11-2013
Facetplan parkeren	30-05-2018
Facetplan woningsplitsing en verkamering	28-10-2020

In afbeelding 1.2 is de verbeelding van het bestemmingsplan 'GelreDome - Nijmeegseweg - Rijnhal' opgenomen voor het plangebied. In afbeelding 1.3 is de verbeelding van het 'Bestemmingsplan Malburgen - West 2010' opgenomen voor het plangebied.

Afbeelding 1.2 Verbeelding geldend plan 'GelreDome - Nijmeegseweg - Rijnhal'.

Afbeelding 1.3 Verbeelding geldend plan 'Bestemmingsplan Malburgen - West 2010'.

1.5 Leeswijzer

Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 2 de bestaande situatie in het plangebied beschreven. Hoofdstuk 3 omvat de ruimtelijke- en programmatische aspecten van de ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 komen de relevante milieu- en omgevingsaspecten aan de orde. In de hoofdstukken 5, 6 en 7 wordt ingegaan op de juridische aspecten c.q. de plan verantwoording respectievelijk de procedure.

Hoofdstuk 2 Beschrijving bestaande situatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de historische ontwikkeling van het gebied. Daarna volgt een beschrijving van de huidige ruimtelijke en functionele structuur in en om het plangebied. Tot slot komen de aspecten verkeer en parkeren en de groenstructuur aan bod.

2.2 Historische ontwikkeling

2.2.1 Algemeen Arnhem-Zuid

In de jaren '30 van de twintigste eeuw breidde Arnhem zich in zuidelijke richting aan de overzijde van de Rijn uit. De Nijmeegseweg verbond het nieuwe stadsdeel via de Rijnbrug met de Arnhemse binnenstad. Halverwege de Nijmeegseweg werd het De Monchyplein aangelegd van waaruit via de Nijmeegseweg de woonwijken bereikt konden worden. Het plein was een huldebetoon aan burgemeester De Monchy, voorstander van de uitbreiding van Arnhem richting het Zuiden.

Malburgen was de eerste wijk in Arnhem-Zuid. Vanaf de binnenstad van Arnhem leidden de Rijnbrug en de Nijmeegseweg de wijk in. Aan weerszijden van de Rijnbrug werd een hoekig pad met aftakkingen ontworpen, bedoeld voor fietsers en wandelaars.

2.2.2 Nijmeegseweg

Op 7 februari 1938 keurde de gemeenteraad het plan voor de groenaanleg zuidelijk langs de dijk, de John Frostbrug en langs de Nijmeegseweg goed. Het park langs en onder de brug werd gekenmerkt door slingerpaden, bedoeld voor fietsers en wandelaars om de brug te bereiken.

Door het toenemende verkeer in Arnhem-Zuid werden nog tijdens de Tweede Wereldoorlog plannen ontwikkeld om bij het De Monchyplein tunnels onder de Nijmeegseweg aan te leggen. Met Rijkswaterstaat was al een overeenkomst bereikt, maar vanwege de oorlog konden de plannen niet worden uitgevoerd.

Na de oorlog

De eerste jaren na de oorlog is het park gedeeltelijk hersteld en bleef het park hetzelfde ontwerp en dezelfde vorm behouden als bij het originele ontwerp.

Vanaf ongeveer 1950 breidde Arnhem-Zuid zich steeds verder uit. Gevolg hiervan was dat de verkeersdrukte toenam en op het De Monchyplein steeds vaker onveilige verkeerssituaties ontstonden. Voor de gemeente was dit reden om in te grijpen. Uiteindelijk vond de Gemeentewerken de bouw van tunnels niet aantrekkelijk, omdat ze bang waren dat de tunnels een scheiding zouden creëren tussen de twee delen van Malburgen. Viaducten vormden een goed alternatief.

Periode 1958-1968

Nu het idee met tunnels onder het De Monchyplein was afgeschreven waren viaducten het alternatief. De Nijmeegseweg zou worden verhoogd en daarmee het verkeer over het verkeersplein heen leiden. Op deze manier zou de wijk een eenheid blijven.

Een verhoging kwam er uiteindelijk niet, omdat het hierdoor onmogelijk zou worden om in de toekomst zuidelijk van het De Monchyplein nieuwe kruispunten aan te leggen. Daarom werd een nieuw ontwerp gemaakt met het Velperplein als voorbeeld. Hierbij werd uitgegaan van een gelijkvloerse kruising, waarbij het verkeer door middel van verkeerslichten zou worden geregeld.

Vanaf de Rijnbrug werden de rijrichtingen gesplitst en verbreed, waardoor ter hoogte van het De Monchyplein ruime opstelvakken, oftewel voorsorteervakken konden worden gecreëerd. Tussen de rijbanen in ontstond een groenstrook. De ovale rotonde verdween, er kwam een vierkant verkeersplein voor terug met een afzonderlijke regeling voor voetgangers, fietsers en motorrijtuigen.

Periode ca. 1968-1980

In 1971 waren de rijbanen van de Nijmeegseweg inmiddels verbreed van vier naar zeven, wat ten koste ging van een strook van de zijberm en de groenstrook in het midden.

Situatie 1980-1985

De parken zijn vanaf 1985 versoberd en verandert in gazonnen, wat aan het einde van de twintigste eeuw kenmerkend is voor meer Arnhemse parken.

Situatie ca. 2000

In 2008 is de gemeente begonnen de groene strook tussen de Nijmeegseweg te beplanten met kleurrijke bloemen. In de noordelijke punt van de strook zijn banen met bloembedden aangelegd. De stroken met wisselbeplanting, die in meer delen van Arnhem zijn aangelegd, worden na de versobering van veel plantsoenen aan het einde van de twintigste eeuw tegenwoordig gezien als de paradepaardjes van het groen van de stad. In cultuurhistorisch opzicht doen de stroken denken aan de oorspronkelijke geometrische beplanting van deze groenzone, zij het op een andere plek.

Aan de westzijde van de Nijmeegseweg stonden flatgebouwen. Deze flatgebouwen zijn in 2012 gesloopt en heringericht voor openbare ruimte. Dankzij de sloop kunnen deze gronden worden ingezet voor de woningbouwontwikkeling aan de Nijmeegseweg.

2.3 Ruimtelijke en functionele structuur

De Nijmeegseweg ligt midden in de wijk Malburgen en heeft door zijn huidige breedte (2 maal 2 rijstroken, een brede middenberm, gedeeltelijk fietspaden en parallelwegen) een intensief karakter en enigszins scheidende werking in de wijk. Langs de Nijmeegseweg ligt naast enige bebouwing met het karakter van de tuinstad (laagbouw met kap) veel naoorlogse bebouwing (portieketageflats). Inmiddels zijn de flats aan de westzijde van de Nijmeegseweg gesloopt. Ook het Rijnhalgebied grenst (met een school en de Rijnhal) aan de Nijmeegseweg. Tenslotte liggen er 2 open groene terreinen aan de Nijmeegseweg ter hoogte van het winkelcentrum de Drieslag.

2.4 Verkeer en parkeren

Het plangebied kent de volgende (verkeersaders en) verkeersaspecten:

- De Nijmeegseweg is één van de verbindende radialen van de provinciale A325 richting de binnenstad. Aan weerszijden van de Nijmeegseweg liggen vrij liggende fietspaden waarover het regionale doorfietspad Arnhem Nijmegen (F325) loopt.
- De stadslijn 14 rijdt door Malburgen West naar het station Arnhem Centraal. Aan de noordzijde, langs de Huissensestraat en de Zuidzijde (thv Gelredome) lopen de Hoogwaardig Openbaar Vervoerlijnen 2, 3, 300 en 331.
- De auto ontsluiting van de wijk Malburgen West naar de Nijmeegseweg loopt over de Gelderse Rooslaan naar het De Monchyplein en via de Meldestraat naar de Nijmeegseweg.
- Voetgangers en fietsers van Malburgen West kunnen via de met verkeerslichten geregeld kruispunten van het De Monchyplein en de Zeegsingel/Meldestraat oversteken naar de wijk Malburgen Oost. Deze oversteken vormen de routes naar onder andere het Winkelcentrum de Drieslag, het Olympus College, de Rijnhal (Decathlon) en verschillende sportvoorzieningen (waaronder zwembad De Koppel).

Parkeren

Het parkeren vindt plaats langs de openbare weg. Hierbij zijn er haakse of langsparkeerplaatsen langs de Annemoonstraat en de Paardebloemstraat. Enkel bij het Entreegebouw wordt het parkeren opgelost binnen de te ontwikkelen kavel.

2.5 Groenstructuur

Binnen het landschappelijk raamwerk van de stad is de Nijmeegseweg van oudsher een belangrijke structurele groenblauwe lijn met een landschappelijk karakter met stevige groene beplantingen, waaronder in de huidige situatie hoge Canadese populieren in de middenberm en op delen statige lindelanen langszij. De route loopt van de rivier de Rijn naar de zogenaamde komgebieden in het polderlandschap. Vanuit het zuiden is het de belangrijkste entree naar Arnhem-Noord via de John Frostbrug.

Naast deze stevige noord-zuid gelegen hoofdgroenstructuur zijn er binnen het plangebied nog twee belangrijke oost-west gelegen groenstructuren aanwezig; te weten de groen-blauwe lijn Meldestraat-Zeegsingel en een structuurdragende bomenrij langs de Gelderse Rooslaan-Huissensestraat.

Hoofdstuk 3 Beschrijving van de ontwikkeling

3.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de bestaande situatie. Dit hoofdstuk beschrijft de ruimtelijke opzet voor de ontwikkeling en hoe deze programmatisch wordt vormgegeven. Ook bevat dit hoofdstuk een toets aan het beleid.

3.2 Ruimtelijke opzet en structuur

3.2.1 Ruimtelijke aspecten en programma

Stedenbouwkundig schetsontwerp Nijmeegseweg

Voor de ontwikkeling op de Nijmeegseweg gaat de gemeente uit van twee fases. Fase 1 betreft de westzijde van het projectgebied Nijmeegseweg. Fase 2 betreft de invulling van de oostzijde van het projectgebied.

Op 20 oktober 2021 is het Stedenbouwkundig schetsontwerp Nijmeegseweg voor fase 1 (De weg naar de toekomst. Nijmeegseweg - Malburgen Stedenbouwkundig Schetsontwerp, februari 2021) vastgesteld.

Het bureau OD205 heeft samen met de klankbordgroep (circa 40 bewoners van Malburgen-Oost en West) een stedenbouwkundig schetsontwerp voor fase 1 opgesteld. In dit stedenbouwkundig schetsontwerp werd uitgegaan van 230 woningen.

Na een motie van de raad is het programma uitgebreid. Het programma inclusief het parkgebouw Oost bestond uit de ontwikkeling van 261 woningen.

Op dit moment wordt er gewerkt aan de stedenbouwkundige invulling van Fase 2. Ten behoeve van de optimale ruimtelijke kwaliteit in Fase 2 is flexibiliteit gewenst. Daarom is er voor gekozen het aan te leggen De Monchypark en Parkgebouw Oost uit Fase 1 te halen en een plek te geven in Fase 2. Het plangebied is derhalve na de terinzagelegging verkleind.

Hierdoor bestaat het huidige programma van Fase 1 uit 253 woningen.

In een omgevingsplan dient het absolute maximum aantal vastgelegd te worden. Om te zorgen voor enige flexibiliteit, bijv. een aantal woningen meer in het entreegebouw, gaan we in het omgevingsplan uit van maximaal 263 woningen. In de onderzoeken is rekening gehouden met dit hogere aantal (zie onder 3.2.3 wat dit betekent voor parkeren).

Daarnaast maakt het plan op een specifieke locatie atelierwoningen mogelijk. De atelierwoningen zijn in het parkgebouw west toegestaan

De groeninrichting heeft een belangrijke plek in de ontwikkeling van het gebied. Het groene karakter rondom de Nijmeegseweg wordt behouden en versterkt. De oppervlakte aan asfalt wordt kleiner. Het De Monchyplein wordt een herkenbare groene entree: het visitekaartje van Malburgen. Naast de bestaande waardevolle bomen worden nieuwe bomen, heesters en vaste planten aangeplant door de gemeente. Soorten die elkaar aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en belevingswaarde van het gebied vergroten. De precieze invulling hiervan volgt uit Fase 2.

Op buurtniveau vormen groene pocketparks (parkjes tussen de bebouwing) de schakel tussen de bestaande en de nieuwe woningen en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg. De bestaande laanbomen aan de zijkanten van de weg (lindes) hebben een lange levensverwachting en zijn in het ontwerp volledig opgenomen.

Uitsnede uit 'De weg naar de toekomst. NIJMEEGSEWEG - MALBURGEN STEDENBOUWKUNDIG SCHETSONTWERP', februari 2021, p. 9.

Omgevingskwaliteitsplan

Ten behoeve van de ontwikkeling is een omgevingskwaliteitsplan opgesteld 'De weg naar de toekomst. NIJMEEGSEWEG - MALBURGEN FASE 1. OMGEVINGSKWALITEITSPLAN'. Opgenomen als Omgevingskwaliteitsplan.

Het omgevingskwaliteitsplan is een cruciale bouwsteen om de door de gemeentelijk, de bewoners en de ontwerpers gewenste omgevingskwaliteit te bepalen. Het richt zich niet enkel op de uiterlijke verschijnvorm van de gebouwen maar integreert de bebouwing en het groen in het gewenste kwaliteitsbeeld. Het is een werkdocument, goed leesbaar met als doel derde partijen een ruimtelijk ontwerpkader ter beschikking te stellen en de gemeente een instrument om de beoogde kwaliteit in de komende jaren te borgen.

Op deze wijze sluit het kwaliteitsplan aan op het integrale karakter van het stedenbouwkundig schetsontwerp en op het beleid van het Rijk en van Gemeente Arnhem. In dit omgevingskwaliteitsplan krijgen de aspecten gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde een plek, wordt de culturele component van de gebiedsontwikkeling onderkent en participeren bewoners in het proces.

In de regels van het omgevingsplan wordt voor het uiterlijk van het bouwwerk verwezen naar de beeldregieregels uit het omgevingskwaliteitsplan. Verder worden de ruimtelijke relevante regels die noodzakelijk zijn ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening uit het kwaliteitsplan overgenomen in de regels van dit omgevingsplan. Wij zijn als gemeente eigenaar van de gronden. Derhalve kunnen wij als gemeente zelf bepalen hoe de openbare ruimte wordt ingericht. Voor een deel van de gronden wordt een tender / selectieprocedure uitgeschreven om tot de selectie van één ontwikkelaar te komen die de woningen realiseert. Een deel wordt daarnaast verkocht aan de corporatie en een deel wordt uitgegeven aan een collectief wooninitiatief.

In onderstaande paragraaf worden de verschillende deelgebieden uit het kwaliteitsplan omschreven.

3.2.2 Uitwerking per deelgebied

3.2.2.1 Inleiding

Fase 1 van de gebiedsontwikkeling voor de Nijmeegseweg bestaat uit verschillende deelgebieden. Zo is onderdeel van Fase 1 het herinrichten van het De Monchyplein. Verder bestaat de ontwikkeling uit één parkgebouw in het noorden van het gebied en een zestal bebouwingclusers aan de westkant van de Nijmeegseweg waarin woningen aan groene collectieve hoven grenzen. De bebouwing rondom de hoven bestaat uit eengezinswoningen. Bij de noordelijke drie hoven zijn ook kleinschalige appartementengebouwen (Urban Villa) onderdeel van het cluster. Daarnaas voorziet Fase 1 in het entreegebouw.

Uitsnede kwaliteitsplan, p. 9 overzicht van de verschillende deelgebieden.

Uitsnede omgevingskwaliteitsplan, p. 39 overzicht van deelgebied noord.

Uitsnede omgevingskwaliteitsplan, p. 38 overzicht van deelgebied zuid.

3.2.2.2 Parkgebouw West

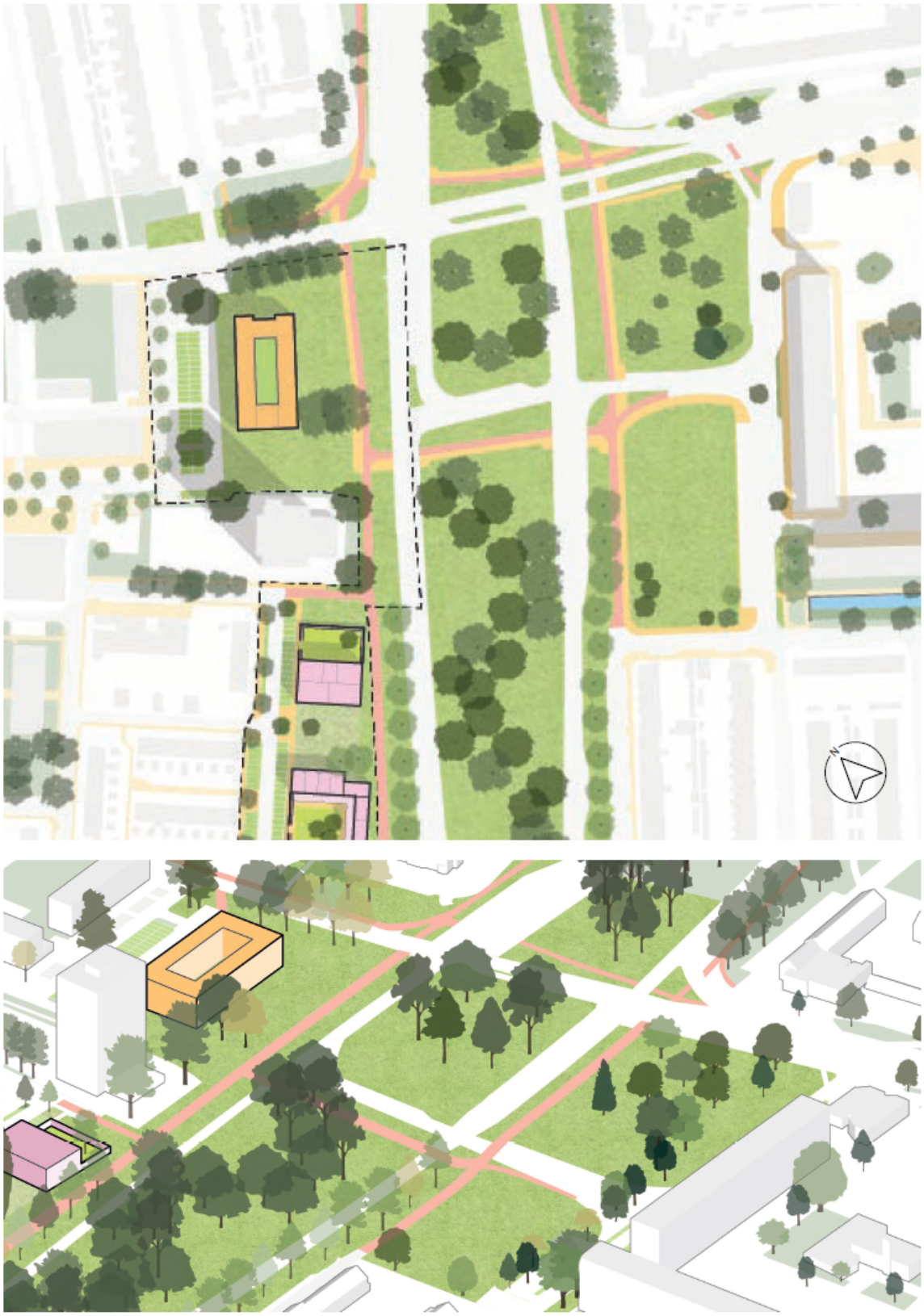

Uitsnede omgevingskwaliteitsplan p.35, Parkrand

De Monchypark moet een herkenbare groene wijkentree worden, als visitekaartje voor Malburgen. Dit wordt uitgewerkt in Fase 2. In het park worden solitaire woongebouwen gerealiseerd: Fase 1 maakt het

Parkgebouw West mogelijk.

Parkgebouw West

Parkgebouw West is een vrijstaand gebouw gelegen aan de noordwestzijde van het De Monchypark.

Door de ligging tussen bestaande bomen liggen de korte kanten aan de Nijmeegseweg en de (vernieuwde) Anemoonstraat; hier bevindt zich tevens de hoofdentree.

Het programma bestaat uit 40 appartementen. In de plint wordt de mogelijkheid geboden voor atelierwoningen.

3.2.2.3 Hoven (verandawoningen en urban villa's)

Hoven Noord

Tussen Monchystate en de Meldestraat liggen drie woonhoven. Ze worden steeds via een gezamenlijke groen hof ontsloten. De ingang van het hof ligt aan de Paardebloem- straat en is via een poort in de verdiepingshoge tuinmuur toegankelijk.

In het meest noordelijke gebouw is voorzien in 11 gestapelde woningen. Het programma voor de andere woonblokken bestaat uit 13 grondgebonden woningen en 31 gestapelde woningen.

Hoven Zuid

Tussen de Meldestraat en het entreegebouw t.h.v. de sportvelden liggen drie woonhoven. Ze worden steeds via een gezamenlijk groen hof ontsloten. De ingang ligt aan de Paardebloemstraat en is via een poort in de verdiepingshoge tuinmuur toegankelijk.

Het programma voor Hoven Zuid bestaat uit 53 woningen.

Pocketparks

De nieuwe pocketparks die worden aangelegd door de gemeente grenzen direct aan de nieuwe en bestaande woningen aan de Paardebloemstraat. Op deze manier is het groen voor iedereen beleefbaar en bruikbaar. De nieuwe bebouwing is zo gepositioneerd dat de bestaande waardevolle bomen in het gebied een plek hebben gekregen in de pocketparks. Tezamen dragen de pocketparks bij aan een nieuwe groenstructuur. Met het creëren van collectieve tuinen, in plaats van individuele tuinen, wordt verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen woonmilieu. Dit sluit aan bij de strategie klimaatadaptatie van de gemeente Arnhem.

3.2.2.4 Meldestraat

Het omgevingskwaliteitsplan voorziet ook in een herinrichting van het gebied rondom de Meldestraat. De Meldestraat vormt in combinatie met de Zeegsingel een belangrijk onderdeel van een (historische) groen-blauwe lijn / verbinding in Arnhem Zuid. Het is een van weinige nog herkenbare oude ontginningsstructuren in het gebied (dijk, waterloop).

Om tegemoet te komen aan de wateropgaaf, als gevolg van het toenemende percentage verharding in het gebied, wordt de huidige wadi in het gebied getransformeerd tot oppervlakte water met ecologische oevers.

Hiermee wordt een eerste stap gezet in het zichtbaar verbinden van het water aan de Meldestraat met het water van de Zeegsingel, in plaats van de huidige duiker. Door deze transformatie wordt het groen-blauwe netwerk in de wijk versterkt en wordt water beleefbaar en ervaarbaar gemaakt (routes, vlonders, speelaanleidingen).

3.2.2.5 Zuidelijke entree

Aan de zuidkant, bij de entree van Malburgen, wordt een iconisch, groen woongebouw gerealiseerd; het entreegebouw, een nieuw visitekaartje van Malburgen. Het entreegebouw moet door zijn groene uitstraling in de vorm van begroeide gevels en terrassen een iconische woontoren vormen.

Ook het entreegebouw staat vrij in het groen, met een alzijdige oriëntatie op zijn omgeving. Het gebouw heeft een opvallende vorm en een eigentijds moderne uitstraling. Een bijzonder gebouw omdat het een robuuste rand langs de hoofdwegen combineert met zo mogelijk een afgetrapte gevel aan de

binnenzijde. Hier is veel ruimte voor private en collectieve terrassen, beschut gelegen ten opzichte van het verkeer en gericht op de namiddagzon.

Gezien de verkeersbelasting en het uitzicht wordt er vanaf de eerste verdieping gewoond.

De gekozen typologie genereert een aantrekkelijk micro woonmilieu dat op deze plek interessanter is dan standaard appartementen.

Het programma bestaat uit 105 koopappartementen.

3.2.3 Verkeer en parkeren

Het realiseren van de nieuwe woningen langs de Nijmeegseweg zorgt voor extra verkeersbewegingen. Het aantal verplaatsingen in de wijk neemt lopend, fietsend, per openbaar vervoer en per auto over de dag heen toe. De kruisingen De Monchyplein en Meldestraat met de Nijmeegseweg hebben voldoende capaciteitsruimte om deze extra verkeersbewegingen te kunnen verwerken. Dit geldt ook voor de zuidelijke woningen langs de Paardebloemstraat. Deze straat sluit direct aan op de Meldestraat en heeft voldoende verkeersruimte om het verkeer te verwerken.

De bewoners rondom Paardebloemstraat midden (tussen het De Monchyplein en de Meldestraat) hebben tijdens een bewonersavond hun zorgen geuit over de extra verkeersbewegingen. Hiervoor is een verkeersonderzoek uitgevoerd In de Quickscan verkeerseffecten van Goudappel (Quickscan verkeerseffecten dd 8 oktober 2021) is de verkeersgeneratie van de ontwikkeling onderzocht. Het resultaat van deze quickscan is dat de aanwezige verkeersstructuren het extra verkeer van deze ontwikkeling kan verwerken.

Parkeren

De Nijmeegseweg wordt herontwikkeld waarbij er langs deze weg woningen en andere functies worden toegevoegd. Op 20 oktober 2021 is het 'Stedenbouwkundig schetsontwerp Nijmeegseweg' voor fase 1 aangenomen door de gemeenteraad.

De eerste fase voorziet in 253 woningen met de mogelijkheid om ongeveer 5% uit te breiden tot maximaal 263 woningen, indien kan worden voorzien in een passende parkeerbehoefte (denk daarbij bijvoorbeeld aan verdiept of ondergronds parkeren of een andere parkeernorm n.a.v. nieuw vastgesteld parkeerbeleid).

Het programma waar vooralsnog van uit wordt gegaan voor fase 1 bestaat uit:

Woningprgramma + overig programma

Deelgebied	Gebouw	Grondgebonden woningen				Gestapelde woningen			
		woonfunctie	aantal woningen	parkeer norm	pp benodigd	woonfunctie	aantal woningen	parkeer norm	pp benodigd
D4 De Monchypark	Parkgebouw West					app. tot 75m2	40	1	40
	Hof 1 (n)						11	1,3	14,3
	Hof 2 (m)	rijwoning	6	1,5	9,0	app 75-120m2	14	1,3	18,2
	Hof 3 (z)		7	1,5	10,5		17	1,3	22,1
D2 Hoven zuid	Hof 1 (n)	rijwoning	10	1,5	15,0				
	Hof 2 (m)		7	1,5	10,5				
	Hof 3 (z)		18	1,5	27,0				
			18	1,5	27,0				
D1 Entreegebouw						app. tot 75m2	86	1	86
						app 75-120m2	19	1,3	24,7
Programma	woningen		66				187		
	aantal m2 BVO								
	parkeerplaatsen				99				206

Overzicht programma en parkeerplaatsen Nijmeegseweg.

Op basis van de Beleidsregels parkeren Arnhem 2022 (geldend van 15-07-2022 t/m heden) is het aantal benodigde parkeerplaatsen bepaald (Beleidsregels parkeren Arnhem 2022 | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)).

Parkgebouw West

Bij het Parkgebouw West dienen conform de norm 40 parkeerplaatsen te worden gerealiseerd. Aan de Anemoonstraat is in de huidige situatie al een groot aantal parkeerplaatsen aanwezig. De parkeerplaatsen langs de Hazelaarstraat (9 plaatsen), ter hoogte van het De Monchyplein, komen door de ontwikkeling te vervallen. Deze parkeerplaatsen worden gesitueerd en opnieuw ingericht aan de Anemoonstraat. De gewijzigde parkeercapaciteit dient hierbij te voldoen aan de huidige en de toekomstige parkeerbehoefte.

In het parkeeronderzoek is eveneens gekeken naar de huidige parkeerbezetting. Voor de Anemoonstraat en de Hazelaarstraat is het maatgevende moment de dinsdag 23:00 uur en de donderdag om 20:00 uur. Op het drukste moment waren bij de Anemoonstraat en de Hazelaarstraat 27 van de 53 parkeerplaatsen bezet.

Op basis van de KpVV/CROW-richtlijn zijn voor de huidige situatie (27/85%) 32 parkeerplaatsen nodig. Aan de Anemoonstraat zijn in het openbaar gebied 44 parkeerplaatsen aanwezig en is er sprake van een overschot van 12 parkeerplaatsen. Voor de ontwikkeling van het Parkgebouw West wordt dit overschot in mindering gebracht op de bepaalde parkeerbehoefte. Het aantal extra parkeerplaatsen dat voor Parkgebouw West moet worden gerealiseerd wordt hiermee (40-12) 28 parkeerplaatsen.

Totale parkeerbehoefte

Voor het totale programma van Nijmeegseweg fase 1 zijn in totaal 305 parkeerplaatsen nodig. De 111 parkeerplaatsen voor het Entreegebouw worden op de eigen kavel gerealiseerd. Bij Parkgebouw West is in de huidige situatie sprake van een parkeeroverschot van in totaal 12 parkeerplaatsen. Dit overschot wordt verrekend met de extra parkeerbehoefte voor de te realiseren ontwikkeling. Hiermee wordt het aantal benodigde parkeerplaatsen in de openbare ruimte (305-111-12) 182 parkeerplaatsen. De 182 parkeerplaatsen zijn te realiseren in het openbaar gebied.

3.2.4 Landschappelijke inpassing

Er wordt bebouwing toegevoegd in het plangebied. Deze bebouwing wordt dusdanig ingepast zodat het groene karakter rondom de Nijmeegseweg wordt behouden en versterkt. De groene ruimte wordt getransformeerd tot een wijkpark met een verbindende functie voor beide wijkdelen en wordt aangevuld met pocketparks en collectieve ommuurde tuinen.

In lijn met het Bomenplan zijn bestaande waardevolle bomen zijn ingepast en vormen de basis voor de structuur van pocketparks (zie ook 4.6 Groen en ecologie).

Het minimaliseren van verharding, de aanleg van groene parkeerplaatsen en toevoegen van gevarieerde beplanting en bomen om de biodiversiteit in het gebied te vergroten, sluit aan bij de strategie klimaatadaptatie en de biodiversiteitsagenda van de gemeente.

3.2.5 Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen

In heel Nederland, ook in Arnhem, krijgen we steeds vaker te maken met zware buien, langdurige droogte en extreme hitte. Om ons tegen de gevolgen daarvan te beschermen, is het nodig dat we onze omgeving aanpassen en toekomstbestendig bouwen. Dit doen we door het 'Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen' vast te leggen in de regels van dit omgevingsplan. Het puntensysteem is verankerd in de 'Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen', op 14 november 2023 vastgesteld door het college. De beleidsregels zijn terug te vinden via officielebekendmakingen.nl.

Het puntensysteem geeft initiatiefnemers kaders voor klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen bij ruimtelijke projecten in Arnhem. Er is gekozen voor een puntensysteem om de creativiteit en keuzevrijheid van ontwerpers te bevorderen. Er dient een minimum aantal punten te worden behaald op de thema's hitte, wateroverlast, droogte en natuurinclusiviteit. Met sommige maatregelen zijn punten te behalen op één thema (bijvoorbeeld buitenzonwering, op hitte), met andere maatregelen op meerdere thema's (bijvoorbeeld een groen, waterbergend dak, op alle thema's). Welke maatregelen precies worden gekozen om de punten te behalen is aan de ontwikkelaar. Zie Bijlage 6 Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen Gemeente Arnhem voor een overzicht. Initiatiefnemers kunnen ook maatregelen treffen die niet in het Puntensysteem staan. In dat geval wordt in overleg met de gemeente bepaald hoeveel punten de maatregel waard is.

Het projectgebied ligt in een deel van de stad waarin sprake is van aanzienlijke hittestress (zie 4.10). Met alle nadelige gevolgen voor de gezondheid van bewoners van de wijk. Om te voorkomen dat de ontwikkeling van de Nijmeegseweg leidt tot een verhoging van hittestress in de directe leefomgeving en om invulling te geven aan de beoogde hoogwaardige groenstructuur en kwalitatieve compensatie van verlies aan groen worden een aantal maatregelen uit het Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen verplicht gesteld en moeten gevels gedeeltelijke met groene levende vegetatie worden uitgevoerd.

Voor het entreegebouw gelden daarnaast aanvullende verplichtingen om te voorzien in een iconisch, groen gebouw en de kwalitatieve compensatie die benodigd is vanwege het verlies van de groeiplaats. In paragraaf 4.6 Groen en ecologie wordt dit nader uitgewerkt.

3.2.6 Bezonningstudie

Er is geen wettelijk toetsingskader voor bezonning. Wel is bezonning een aspect waarmee rekening dient te worden gehouden in het kader van een goede ruimtelijke ordening.

Het entreegebouw heeft mogelijk gevolgen voor de bezonning van de omwonenden en de sportvereniging MASV. Om deze gevolgen in beeld te brengen is er een bezonningsstudie uitgevoerd (Bijlage 20 Bezonningstudie, *Bezonningsstudie nieuwbouw Nijmeegseweg. Bouwhoogtes conform concept bestemmingsplan. Worst case benadering - maximale benutting van de planologische ruimte, gemeente Arnhem, 23 maart 2022, A3*). In de studie zijn de bestaande bomen niet meegenomen. In het onderzoek is zijn de volgende momenten onderzocht die een representatief beeld geven:

- 21 december
- 21 maart

- 21 juni.

Uit de studie blijkt dat op 21 december er schaduw valt in een zeer beperkte periode over de voorgevel en de achtertuinen van de woonblokken gelegen op de hoek Heermoesstraat, de Paardebloemstraat en Penningkruidstraat. Deze toename is aanvaardbaar. In de overige perioden maart en juni is er geen nadelige schaduwwerking.

Op de sportvelden valt op 21 december en op 31 maart schuduw in de ochtend. Deze toename is aanvaardbaar. In juni is er geen sprake van nadelige schaduwwerking.

Er is Bijlage 21 Bezonningsstudie DGMR aanvullend bezonningsonderzoek uitgevoerd door DGMR. Hieruit volgt dat door de nieuwbouw kan worden voldaan aan de 'lichte TNO-Norm'.

3.3 Toets aan het beleid

3.3.1 Rijk

3.3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

De SVIR schetst het ruimtelijke en mobiliteitsbeleid van het rijk in het perspectief van 2028 en 2040. De SVIR markeert een trendbreuk waarbij sterk wordt ingezet op decentralisatie van het ruimtelijk beleid naar provincies en gemeenten. In de nationale ruimtelijke hoofdstructuur maakt Arnhem deel uit van één van de negen 'stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren'; expliciet wordt 'Health Valley' in en rond Arnhem-Nijmegen genoemd en 'mode en design' in Arnhem als onderdeel van de aanwezige topsector ' Creatieve industrie'. Een 'aantrekkelijk vestigingsklimaat in en een goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren' wordt in de SVIR gemarkeerd als een nationaal belang.

3.3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

De ladder voor duurzame verstedelijking is als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6, lid 2) opgenomen. Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening door een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Hierbij geldt een motiveringsvereiste voor het bevoegd gezag als nieuwe stedelijke ontwikkelingen planologisch mogelijk worden gemaakt.

De toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen in Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Bro).

3.3.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) geeft richtlijnen voor de inhoud van bestemmingsplannen voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang. Deze vorm van normstelling sluit aan op de vroegere pkb's met concrete beleidsbeslissingen en beslissingen van wezenlijk belang die ook van betekenis waren voor de lagere overheden. In de SVIR wordt een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau gegeven. In het SVIR wordt bepaald welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Het Barro bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken.

Er is geen sprake van een nationaal belang omdat dit omgevingsplan geen ontwikkelingen mogelijk maakt die de onderdelen raken die staan in het Barro.

3.3.2 Provincie

3.3.2.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

De provinciale Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 2018 gaat over het beleid van de provincie voor de fysieke leefomgeving en geeft richting op de strategische hoofdlijnen van het beleid voor wat betreft ruimte, natuur, water, milieu en verkeer en vervoer. De provincie Gelderland legt in de omgevingsvisie de focus op een duurzaam, verbonden en een economisch krachtig Gelderland. Daarin wordt geïnvesteerd, waardoor meerwaarde ontstaat. Dit gebeurt door zeven met elkaar samenhangende ambities na te streven voor een schoon, gezond, veilig en welvarend Gelderland.
Daarnaast wordt de provinciale Omgevingsverordening Gelderland als instrument ingezet om de doorwerking van dit beleid uit de Omgevingsvisie af te dwingen. De werking van de verordening beperkt zich tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Toetsing van het initiatief aan de omgevingsvisie
De in dit omgevingsplan besloten ontwikkeling voorziet in de bouw van maximaal 275 woningen. Deze ontwikkeling sluit aan op de actuele vraag vanuit de markt en levert een bijdrage aan het realiseren van voldoende woningen in Arnhem. Zoals in de volgende paragrafen blijkt, past de ontwikkeling in de regionale woningbouwafspraken en is het in overeenstemming met de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

3.3.2.2 Omgevingsverordening

Toetsing van het initiatief aan de Omgevingsverordening
Dit omgevingsplan voorziet in een binnenstedelijke woningbouwontwikkeling. Daarnaast is het plangebied gelegen in (gedeeltelijk) een grondwaterbeschermingsgebied, een intrekgebied, een boringsvrije zone en koude-warmteopslagvrije zone.

De provinciale verordening bevat instructieregels over bestemmingsplannen voor grondwaterbeschermingsgebieden en intrekgebieden. Dit omgevingsplan maakt geen bestemmin gmogelijk die een groter risico vormt voor de kwaliteit van het drinkwater en maakt ook niet de winning van fossiele energie mogelijk. Daarmee voldoet het plan op dit onderdeel aan de provinciale verordening.

Artikel 2.2: Instructieregel bestemmingsplan doorwerking regionale woonagenda
Een omgevingsplan maakt nieuwe woningen alleen mogelijk als die ontwikkeling past binnen een door Gedeputeerde Staten vastgestelde regionale woonagenda.
De ontwikkeling 'Nijmeegseweg fase 1' voldoet aan meerdere van de kwalitatieve toetsingscriteria uit de subregionale Woonagenda Arnhem e.o. 2021-2023. Ook qua aantal woningen past de ontwikkeling binnen subregionale afspraken.

Toetsing aan de subregionale woonagenda

Behoefte en betaalbaarheid

Zie voor de onderbouwing 3.3.3.3 Woonbeleid

Inbreiding gaat voor uitbreiding
Het betreft een ontwikkeling binnen het bestaand stedelijk gebied.

Artikel 2.38: Instructieregel bestemmingsplan Intrekgebied
Een bestemmingsplan voor gronden binnen een Intrekgebied maakt de winning van fossiele energie niet mogelijk. Dit omgevingsplan voorziet niet in de planologische kaders om binnen het plangebied fossiele energie te winnen. Winning van fossiele energie is niet toegestaan. Hiermee voldoet het plan aan het bepaalde in artikel 2.38.

Artikel 2.65b (klimaatadaptie)

In de omgevingsverordening staat de volgende regel over klimaatadaptatie:

1. Voor zover een bestemmingsplan een nieuwe activiteit of ontwikkeling mogelijk maakt, bevat de toelichting bij het bestemmingsplan een beschrijving van de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om de risico's van klimaatverandering te voorkomen of te beperken en de afweging die daarbij is gemaakt.

2. In de beschrijving worden in ieder geval de volgende aspecten betrokken:
   a. waterveiligheid;
   b. wateroverlast;
   c. droogte; en
   d. hitte.
3. De beschrijving wordt opgesteld na overleg met in ieder geval het dagelijks bestuur van het waterschap waar de activiteit wordt verricht of de ontwikkeling plaatsvindt.

Risico's als gevolg van klimaatverandering

Op basis van het Systeemoverzicht Stedelijk Water en de klimaateffectenatlas is in beeld gebracht welke risico's zich kunnen voordoen als gevolg van klimaatverandering.

• Wateroverlast.

Uit het opgestelde Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) blijkt dat er een risico bestaat op water op straat na een korte bui van 160 mm/2 uur. De kans hierop is 1x per 1000 jaar. Deze locaties zijn hoofdzakelijk in de openbare ruimte en vormen geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling. Daarnaast blijft de begaanbaarheid van de wegen voor verkeer en hulpdiensten goed.

Uitsnede uit SSW met plangebied en simulatie water op straat bui bij 160mm/2 uur (T=1000 in 2050).

Voor de volledigheid wordt aanvullend ook verwezen naar de uitgevoerde watertoets. Daarin is voor de berekening van de benodigde waterberging van hemelwater in verband met toename verhard oppervlak uitgegaan van een maatgevende bui die eens in de 10 jaar voorkomt, vermeerderd met 10% in verband met klimaatverandering.

De benodigde waterberging voor deze ontwikkeling wordt ruimschoots gecompenseerd in nieuw open water. Binnen het plangebied worden namelijk nieuwe watergangen gegraven die in verbinding zijn met het bestaande watersysteem.

Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat in voorliggend plan voldoende wordt ingezet op het voorkomen of beperken van mogelijke risico's door wateroverlast als gevolg van klimaatverandering.

• *Hittestress.*

De huidige gunstige verhouding tussen bebouwd/verhard en groen/blauw behouden we door de toevoeging van bebouwing te combineren met compenserende maatregelen zoals extra groen/bomen, minder verharding, groen parkeren en meer oppervlaktewater. De aanleg van groen tussen/aan/op/rond de woningen, de aanplant van bomen en de aanleg van extra oppervlaktewater dragen bij aan het

verminderen/voorkomen van een toename van hitte ondanks het toevoegen van de beoogde bebouwing. De aanwezigheid van groen-blauw zorgt namelijk voor verdampingskoeling en de extra bomen bieden schaduw. Daarnaast is sprake van nieuwbouwwoningen die goed geïsoleerd zijn. Daarmee zijn de woningen ook minder gevoelig voor opwarming wat relevant is voor warmte in de nachtelijke periode.

Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat in voorliggend plan voldoende wordt ingezet op het voorkomen of beperken van mogelijke risico's door hittestress als gevolg van klimaatverandering (zie ook Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen en 4.10 Stadsklimaat).

• *Droogte.*

De bijbehorende kaartbeelden in de klimaateffectenatlas laten wat betreft grondwaterstanden en droogtegevoeligheid in 2050 een verandering zien ten opzichte van de huidige situatie. Binnen het plangebied is er sprake van een tekort aan oppervlaktewater bij een extreem droog jaar. Enige daling (0.1–0.25m.) van de grondwaterstanden bij een extreem droge zomer en een potentieel maximaal neerslagtekort van 150-180 mm. Door het hemelwater binnen het plangebied zo veel mogelijk te bergen en te verwerken blijft het hemelwater zo lang mogelijk in het gebied. In het plangebied zijn geen waterpartijen aanwezig die stil kunnen komen te staan of droog kunnen vallen. Daarmee is geen sprake van een risico voor de volksgezondheid.

Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat in voorliggend plan voldoende wordt ingezet op het voorkomen of beperken van mogelijke risico's door droogte als gevolg van klimaatverandering.

• *Overstroming.*

De bijbehorende kaartbeelden in de klimaateffectenatlas laten zien dat bij het bezwijken van een dijk van de Rijn het plangebied naar verwachting een waterhoogte heeft van 2.0-5.0 m. Daarnaast bestaat er een zeer kleine overstromingskans: 1/3000 tot 1/30.000 per jaar in 2050 groter dan 50 cm water. Voor een overstromingskans op meer dan 2.0 m. is de kans extreem klein: < 1/30.000 per jaar. Deze zeer kleine overstromingskansen worden geaccepteerd.

3.3.3 Gemeente

3.3.3.1 Structuurvisie en Omgevingsvisie

De gemeentelijke Structuurvisie Arnhem 2020-2040 bevat de kaders voor het beoordelen en entameren van ruimtelijke initiatieven en plannen in de stad. De structuurvisie benoemt de belangrijkste principes voor het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief van de stad en geeft een uitwerking van dit perspectief zowel naar een aantal thema's als naar gebieden in de stad, de zogenaamde 'koersgebieden'.

Thema: Wonen
Nederland krijgt in de toekomst te maken met twee belangrijke demografische ontwikkelingen die met elkaar samenhangen: vergrijzing en bevolkingskrimp. De regionale verschillen in bevolkingsopbouw zullen binnen Nederland groter worden.

In Arnhem is voor de komende periode nog groei voorzien. Op het moment dat de Structuurvisie is vastgesteld was de verwachting nog dat vanaf 2030 de groei zal afvlakken en mogelijk zal omslaan naar een daling van de bevolking in Arnhem. Nieuwbouwprogramma's zullen dan vooral bestaan uit vervangende nieuwbouw.

Ruimtelijk milieu

De Nijmeegseweg is gelegen binnen het koersgebied Malburgen Oost en West: De tuinstad opnieuw uitgevonden. Malburgen is de oudste wijk ten zuiden van de Rijn en heeft een centrale positie in de stad. Malburgen is één van de Arnhemse 'krachtwijken'. In nauwe samenwerking tussen de corporatie Volkshuisvesting, de bewoners en de gemeente worden gewerkt aan wijkvernieuwing. De samenwerking tussen deze drie partners wordt de 'Malburgse methode' genoemd.

Voor de wijk Malburgen staat het afmaken van de in gang gezette herstructuering van Malburgen op basis van het Ontwikkelingsplan Malburgen (maart 1998) voorop. Er ligt volgens de Structuurvisie nog een belangrijke opgave bij de Nijmeegseweg. De vernieuwing van de wijk moet bijdragen aan het verminderen van de gevoelde barriérewerking tussen Malburgen-Oost en - West. De functie van de weg als stedelijke entreeroute zal daarbij zijn verkeerskundige eisen blijven stellen. Op het niveau van de

stad wordt de groene entreefunctie van de Nijmeegseweg als toegangsroute naar de stad aangezet.

De 'Stad van licht, lucht en ruimte' is kenmerkend voor de wederopbouw en wordt op het De Monchyplein versterkt door de groene ruimte te transformeren tot wijkpark met een verbindende functie voor beide wijkdelen.

De 'Stad van tuinwijk en landschap' gekenmerkt door een stempelstructuur met hoven en openbare groenstroken, wordt aangevuld met een nieuwe stempelstructuur van pocketparks en collectieve ommuurde tuinen.

De ontwikkeling voor de Nijmeegseweg zoals voorzien is passend binnen de uitgangspunten van dit milieu. De ontwikkeling is daarmee in overeenstemming met de structuurvisie.

De ontwikkeling zoals voorzien is passend binnen de uitgangspunten van dit milieu. De ontwikkeling is daarmee in overeenstemming met de structuurvisie.

3.3.3.2 Omgevingsvisie

Inmiddels zijn we ingehaald door de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie. Gelijktijdig met de procedure van dit omgevingsplan is ook gewerkt aan de Omgevingsvisie 2040; een toekomstbeeld voor de stad.

Het plan voor de Nijmeegseweg is uitgewerkt voordat de omgevingsvisie in werking is getreden. Desalniettemin wordt wel gekeken naar de kaders uit de Omgevingsvisie.

Uit de ontwerp-omgevingsvisie volgt dat in de komende twintig jaar de behoefte aan woningen naar verwachting met 16.000 toeneemt. Het uitgangspunt in de omgevingsvisie is derhalve het bijbouwen van nieuwe woningen en de omgevingsvisie geeft aan welke uitgangspunten daarbij gelden.

In de gebiedsuitwerkingen hebben we voor een aantal gebieden (waaronder Arnhem Zuid) de koers van deze gebieden geschetst. Aan de hand van het beschrijven van een karakter en de gebiedskansen. Om dit concreet te maken hebben we ook een ambitie-agenda toegevoegd. De naam zegt het al: het zijn onze ambities.

"Arnhem Zuid kent veel gezinswoningen. Door vergrijzing en de toename van eenpersoonshuishoudens zien we de vraag naar kleinere woningen toenemen. Het aanbod hierin is soms beperkt. De combinatie van nieuwe huisvesting nabij knooppunten (openbaar vervoer en voorzieningen) vormt een kans voor doorstroming en wooncarrière in eigen wijk."

De woningbouwontwikkeling aan de Nijmeegseweg voorziet in deze behoefte door kleinere woningen en appartementen toe te voegen.

Verder geldt voor Arnhem Zuid de volgende Ambitie-agenda:

- Nieuwe ontwikkelingen zorgen voor meer variatie in het woningaanbod en nieuwe werkplekken.
- Een nieuwe stedelijke ontwikkeling gaat gepaard met verbetering van de omgevingskwaliteit (toevoegen van groen, tegengaan hitte, ontmoetingsruimte).
- We ontwikkelen multifunctionele stedenbouwkundige concepten.
- Een nieuwe ontwikkeling levert geen druk op de openbare ruimte (extra m2 verharding en parkeren) en maakt gebruik van duurzame mobiliteitsconcepten of gebouwd parkeren.
- We versterken de bestaande groene en blauwe structuren.
- We heffen de bestaande infrastructurele barrières op.
- We zorgen voor voldoende lokale arbeidsplaatsen.

Voor het project Nijmeegseweg is de keuze gemaakt om parkeerplaatsen aan te leggen in de openbare ruimte. Primair is een relatie tussen gebouwd parkeren versus aantal woningen. Het aantal woningen per blok is klein, dus de investering voor gebouwd parkeren (verdiept/ half verdiept of op maaiveld) hoog. Eea heeft direct effect op de betaalbaarheid van de woningen (irt de opgave (%'s) sociale huur en betaalbaar).

3.3.3.3 Woonbeleid

In 'De Arnhemse Woonprincipes 2025' en het Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling is opgenomen welke strategische koers we volgen die er zorg voor moet dragen dat Arnhem ook in de toekomst een aantrekkelijke woonstad blijft waar het voor iedereen aantrekkelijk is om te wonen.
Het Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling bevat de marsroute over hoe we de komende jaren de woningbouw vorm willen geven. Om beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in Arnhem op peil te houden moeten er de komende jaren meer woningen worden gerealiseerd . Dit geldt voor alle soorten woningen en voor alle doelgroepen: aantrekkelijke levensloopbestendige woningen voor ouderen, woningen voor kleine huishoudens, sociale woningbouw in goedkoop en betaalbaar segment, de middenhuurcategorie en het hogere segment. In het Plan van Aanpak is opgenomen dat over de projecten heen minimaal 30% aan sociale corporatiehuur gerealiseerd dient te worden.

De onderstaande vier pijlers vormen de hoofddoelen van de Arnhemse Woonprincipes:

1. Duurzaam betaalbaar; hierbij zorgen we dat er voor elk inkomen voldoende passende sociale en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Daarbij sturen we niet alleen op aantallen, maar streven we ook naar een goede prijskwaliteit en op de duurzaamheid van woningen in de nieuwbouw en in de bestaande woningvoorraad.
2. Levensloopgeschikt wonen: door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfases van hun leven, een passende woonplek blijven bieden in Arnhem.
3. Aantrekkelijke woonstad: Arnhem heeft door zijn centrale ligging een bijzondere ruimtelijke en groene kwaliteit. Met de binnenstad, de Rijn en stadsparken in combinatie met wonen, leren, werken en verblijven maakt het de stad vitaler. Arnhem wil een aantrekkelijke woonstad zijn en blijven voor haar huidige inwoners, maar wil ook meer studenten en midden- en hogere inkomens aan zich binden door het bieden van aantrekkelijke, levendige of bijzondere woonmilieus.
4. Wijken met identiteit: Elke wijk heeft zijn eigen herkenbare identiteit die recht doet aan de beleving van haar inwoners. Met deze variëteit wil de stad inzetten op een duurzame woon- en leefomgeving waar bewoners trots zijn op hun wijk, waar ze zich thuis en ook zelf verantwoordelijk voor voelen. Dat palet van eigen identiteit en karakters van wijken draagt bij aan de aantrekkingskracht van Arnhem als woonstad.

Wonen, Welzijn en Zorg
Er ligt op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg een stevige fysieke huisvestingsopgave. Door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen preventief aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfases van hun leven, een passende woonplek blijven bieden. We faciliteren het (langer) zelfstandig wonen, door in de directe of nabije woonomgeving mogelijkheden te scheppen dat arrangementen van (thuis)zorg, begeleiding, ondersteuning of andere vormen van dienstverlening en welzijnsvoorzieningen kunnen worden geboden.
Toetsing van het initiatief aan de Arnhemse Woonprincipes 2025 en Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling

Het plan voldoet programmatisch aan het Arnhemse woonbeleid. Het plan kent een gemixt programma dat voor 30% bestaat uit sociale corporatiehuurwoningen. Dit is een beleidsuitgangspunt in het Plan van Aanpak Woningbouwontwikkeling. Daarnaast betreft 66% van het woningbouwprogramma een betaalbare woning.

Het lokale en regionale woonbehoefteonderzoek laat een grote behoefte zien aan koopwoningen in het betaalbare segment. Binnen project Nijmeegseweg fase 1 worden naast het sociale huursegment met name woningen in het koopsegment gebouwd. De gemeenteraad heeft als uitgangspunt bij een eerste stedenbouwkundige bespreking van dit plan dan ook meegegeven dat minimaal de helft van de woningen binnen het project een koopwoning moet zijn.

In de Arnhemse Woonprincipes en de begrotingen van de gemeente hebben we ons tot doel gesteld om meer collectieve wooninitiatieven mogelijk te maken. Binnen dit project stellen we kavels beschikbaar voor een collectieve woonvorm.

3.3.3.4 Verkeers- en mobiliteitsbeleid

Gemeentelijk beleid
De gemeente Arnhem heeft haar verkeersbeleid op hoofdlijnen verwoord in de Structuurvisie Arnhem 2020-2040. Voor mobiliteit biedt de structuurvisie een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief. Arnhem streeft naar een duurzame bereikbaarheid in een aantrekkelijke en veilige stad. Vooral in de bestaande stad geldt daarbij het principe: eerst de bestaande verkeersruimte beter benutten en pas daarna zoeken naar mogelijkheden tot uitbreiding van de (auto)verkeersruimte. De inzet van slim ruimtegebruik, voor versterking van fiets en openbaar vervoer, aangevuld met spitsmijdende maatregelen moet Arnhem de komende jaren bereikbaar houden.

Fiets

De 'Accentnota Fiets, Fietsambitie 2019-2024' (vastgesteld in januari 2020) bevat de Arnhemse fietsambitie voor de periode 2019-2024, met een doorkijk naar 2030. De nota is de start van een nieuwe aanpak waarin fietsvriendelijkheid centraal staat en meer tempo wordt gemaakt met uitvoering. Op basis van hoe de stad zich ontwikkelt en de betekenis van de fiets in de stad van de toekomst, wordt bepaald wat er nodig is om bewoners en forenzen te overtuigen om meer met de fiets te gaan. Daarin is de substantiële verbetering van de Arnhemse fietsinfrastructuur belangrijk, door de aanleg van meer stedelijke doorfietsroutes. De Accentnota sluit aan bij de uitgangspunten van de nieuwe regionale fietsambitie 'Samenwerkingsagenda fiets, regio Arnhem Nijmegen'.

De doelen van deze fietsambitie zijn:

- meer fietsgebruik;
- betere ontsluiting van stedelijke bestemmingen voor alle inwoners van de stad;
- de binnenstad beter bereikbaar en aantrekkelijker maken voor fiets;
- schone lucht en verminderen van CO2 uitstoot;
- inspelen op de trend van toenemende stedelijke verdichting en urbanisatie;
- het verduurzamen en toekomstvast maken van het stedelijk vervoersnetwerk;
- het beïnvloeden van duurzaam stedelijk verplaatsingsgedrag.

Openbaar vervoer
In december 2018 zijn door de gemeenteraad het HOV-Actieplan en de Stadsnetten-visie vastgesteld. Deze twee beleidsdocumenten voor het openbaar vervoer hebben tot doel om de aantrekkelijkheid en concurrentiekracht van het stedelijk en regionaal OV te vergroten. Om daarmee de bereikbaarheid en economische aantrekkelijkheid van de regio en de steden te verbeteren. Het openbaar vervoer wordt toekomstvast door een kwaliteitsslag met als maatregelen:

- een netwerk van Hoogwaardig Openbaar Vervoer
- een mobiliteit te bieden voor iedereen
- een emissieloos openbaar vervoer door middel van Trolley 2.0.

3.3.3.5 Ruimte voor creativiteit

Een bloeiende culturele sector draagt bij aan de identiteit van een stad en zorgt voor de nodige reuring. In de bruisende stad speelt de creatieve sector een sleutelrol als producent van cultuur. Zowel in het centrum als in de wijken kan de creatieve sector een belangrijke bijdrage leveren aan gebiedsontwikkelingen. De creatieve sector is bij uitstek een vorm van stedelijke economie die zich laat mengen met wonen en andere vormen van bedrijvigheid en die de gewenste levendigheid in deze gebieden kan brengen. Huisvesting ten behoeve van de creatieve industrie is ook goed te verbinden met de maatschappelijke opgaven in de stad. De beleidsregel om bij woningbouwprojecten minimaal dertig procent sociale huur te realiseren, biedt kansen voor de huisvesting van de creatieve en culturele sector. Het gebied leent zich voor het creëren van ontmoetingsplekken in de vorm van ateliers.

Derhalve wordt in dit omgevingsplan de mogelijkheid geboden om atelierwoningen toe te voegen in het parkgebouw west.

3.4 Welstandsaspecten

3.4.1 Welstandsnota 2015

De Arnhemse Welstandsnota is in 2015 vastgesteld. Arnhem is een aantrekkelijke stad om te wonen en te verblijven. Het uiterlijk van de stad draagt daar aan bij. De gemeente wil dat zo houden. Vanuit het oogpunt dat nieuwe bouwwerken in zijn algemeenheid moeten passen in hun omgeving vormt de bestaande stad het referentie- en inspiratiekader. Voor de meest voorkomende bouwwerken zijn in deze nota gebiedsgerichte criteria opgenomen. Deze criteria zijn per gebied ('géén toets', 'lichte toets' en 'zware toets') anders. Hierna is een kaart met de onderverdeling van de gebieden opgenomen en worden de gebieden nader toegelicht.

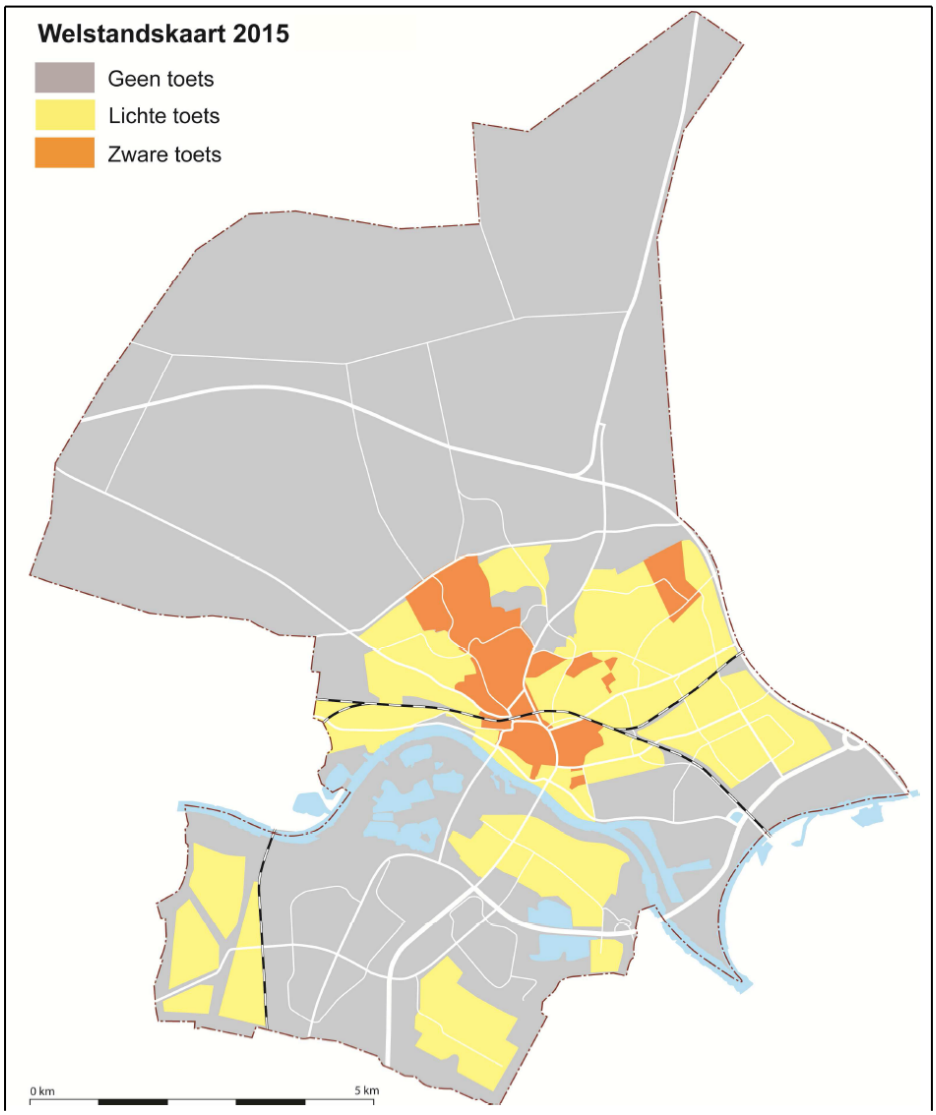

Afbeelding 3.2. Welstandskaart 2015; B*ron: Welstandsnota 2015*

Gebied met lichte welstandstoets

In gebieden die zich kenmerken door samenhang in het straatbeeld – bijvoorbeeld door een eenheid in dakvormen, architectuur of materiaalgebruik – is het van belang dat dit eigen karakter bewaard blijft. Welstandsregels voor dit niveau zijn beperkt en gaan alleen over het gevelbeeld en de daken die vanaf de straat zichtbaar zijn. Voor de achterkanten van gebouwen gelden geen regels, die zijn dus welstandsvrij. De regels zijn bedoeld om de kenmerken van het gevelbeeld in relatie tot het openbaar gebied op hoofdlijnen in stand te houden.

Gelet op de welstandskaart kent de locatie een lichte welstandstoets.

3.4.2 Beeldregie in het Omgevingskwaliteitsplan

Voor de ontwikkeling zullen aparte beeldkwaliteitseisen komen te gelden. Deze zijn opgenomen in het onderdeel beeldregie van het omgevingskwaliteitsplan dat is opgenomen als bijlage bij de regels.

Nadat de ontwikkeling is afgerond zal weer worden teruggevallen op de algemene welstandsregels.

3.5 Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Bro)

3.5.1 Algemeen

De Ladder voor Duurzame Verstedelijking is opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van het Rijk en per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Bro in de artikelen 1.1.1 en 3.1.6, tweede lid, van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

De tekst uit het Bro luidt als volgt:
'De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.'

De 'Ladder voor duurzame verstedelijking' is van toepassing bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

Ingevolge artikel 1.1.1, eerste lid, onder i van het Bro is een stedelijke ontwikkeling: *'ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.'*

De ruimtevraag moet bij voorkeur worden opgevangen in het bestaand stedelijk gebied. Op basis van gebiedsspecifieke situatie dient bepaald te worden wat wordt ervaren als stedelijk gebied. In het Bro is in artikel 1.1.1, eerste lid, onder h een definitie opgenomen voor bestaand stedelijk gebied. De betreffende definitie luidt: *'bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur'.*

3.5.2 Toetsing van het initiatief aan de Ladder voor duurzame verstedelijking

De provincie Gelderland stuurt op een gezonde regionale woningbouwprogrammering. Hierbij is de provincie opgebouwd in regio's. Arnhem valt binnen de regio Arnhem-Nijmegen en deze regio vormt ook het verzorgingsgebied van de woningbouwontwikkelingen in Arnhem. Er zijn afspraken gemaakt met de Regio Arnhem Nijmegen over de groei van de woningvoorraad (dus: aantallen nieuwbouw) en over de 'kwaliteiten', zoals het aandeel huur- en betaalbare woningen. Dit is vertaald naar subregio's.

De woningen binnen project Nijmeegseweg vallen binnen de regionale afspraken. In de Woondeal die is gesloten met de gemeenten in de woningmarktregio, de provincie Gelderland en het Rijk, is het project opgenomen als versnellingslocatie. Dat betekent dat het project van belang is voor een deel van de regionale productie.

In het plan wordt uitgegaan van ongeveer 149 woningen (met een maximum van 263) Dit past binnen de woonbehoefte van gemeente Arnhem. Arnhem heeft nog niet meer dan 100% plancapaciteit bereikt. Omdat dit plan voor het merendeel bestaat aan woningen in de betaalbare segmenten, past het plan ook in kwalitatief opzicht goed.

Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten

4.1 Inleiding

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening moet in de toelichting op het omgevingsplan een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop de milieukwaliteitseisen bij het plan zijn betrokken. Daarbij moet rekening gehouden worden met de geldende wet- en regelgeving en met de vastgestelde (boven)gemeentelijke beleidskaders. In dit hoofdstuk worden de verschillende milieu- en omgevingsaspecten onderbouwd.

4.2 Geluid

4.2.1 Algemeen

Wet geluidhinder

De Wet geluidhinder heeft tot doel de mens te beschermen tegen geluidhinder. Dit is in de wet uitgewerkt in een normenstelsel voor de toelaatbare geluidbelasting in de woonomgeving. Alleen planologisch nieuwe situaties worden getoetst aan de wet. Daarbij moet er akoestisch onderzoek plaatsvinden naar de gevolgen daarvan voor geluidgevoelige objecten. Naast woningen zijn er nog een aantal andere geluidgevoelige objecten aangewezen zoals scholen en zorginstellingen.

In de wet staan regels voor weg- en railverkeerslawaai en voor gezoneerde industrieterreinen. De wet werkt verder met zones: dit zijn aandachtsgebieden rond geluidbronnen waarbinnen regels en normen gelden om de negatieve gevolgen van geluidhinder te beperken.

Het wettelijk normenstelsel kent voorts voorkeurswaarden en grenswaarden. Als de geluidbelasting beneden de voorkeurswaarde blijft dan zijn er wettelijk geen belemmeringen voor nieuwe geluidgevoelige situaties. Bij een geluidbelasting tussen de voorkeurswaarde en de grenswaarde moet er een gemotiveerd besluit genomen worden om nieuwe geluidgevoelige ontwikkelingen mogelijk te maken (hogere waarde).

Voor het verlenen van een hogere waarde is de nota *'uitvoeringsbeleid hogere grenswaarde'* van de gemeente Arnhem van toepassing.

Beleidsplan Geluid

Het beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Andere gebieden zoals de parken worden juist gewaardeerd om hun relatieve rust. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naarmate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe.

Vanwege de dominante woonfunctie in de stadswijken is de na te streven milieubelasting laag. Alleen aan de randen van de stadswijken, waar deze grenzen aan verkeerswegen, wordt een hogere geluidsbelasting toegestaan (-1, onrustig (48 db tot 53 dB) tot –2, zeer onrustig (53 dB tot 58 dB)).

4.2.2 Situatie plangebied

DGMR heeft in opdracht van de gemeente akoestisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de woningbouw (Woningen Nijmeegseweg, Akoestisch onderzoek voor de ontwikkeling van woningen aan de Nijmeegseweg in Arnhem, DGMR, M.2021.0760.01.R003, 8 november, Bijlage 8 Akoestisch onderzoek. Uit het onderzoek volgt dat de geluidbelasting vanwege het wegverkeer op de Nijmeegseweg, de A325 en de N325 (Batavierenweg) hoger is dan de voorkeurswaarde. Er moeten daarom hogere waarden worden vastgesteld. Gelijktijdig met de chw omgevingsplanprocedure is een verkeersbesluit genomen. De geluidbelasting door de Nijmeegseweg valt hierdoor onder 'binnenstedelijk'.

In Bijlage 9 Onderbouwing Hogere Waarden worden de hogere waarden onderbouwd.

Daarnaast kan op een aantal gevels van woningen in het entreegebouw ook niet worden voldaan aan de maximale grenswaarden voor geluid. Het gaat hierbij om de zuidwestelijke (ZW), zuidoostelijke (ZO) en noordwestelijke (NW) gevels van het entreegebouw. Deze gevels dienen in beginsel doof uitgevoerd te worden. De grenswaarden worden zowel overschreden vanwege wegverkeer als door industrielawaai (zie paragraaf 4.4). Ter plaatse moet de gevel doof uitgevoerd worden of dienen bouwkundige maatregelen te worden getroffen om de geluidbelasting te beperken.

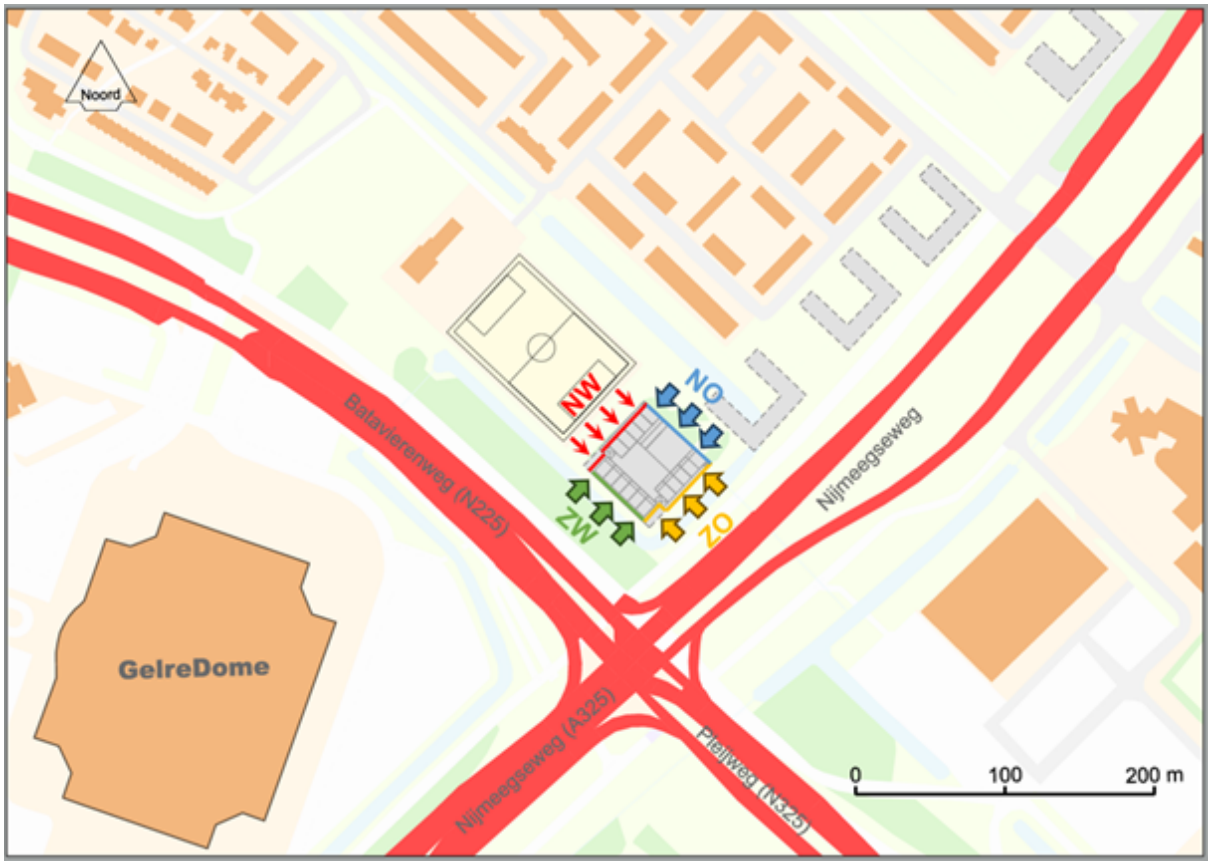

Dit chw omgevingsplan onderscheidt twee soorten dove gevels. De eerste variant betreft de dove gevel zoals gedefinieerd in artikel 1b lid 4 van de Wet geluidhinder. Een dove gevel wordt in het kader van de Wet geluidhinder (en overige milieuwetgeving) niet als geluidgevoelige gevel beschouwd. De geluidbelasting ter plaatse van een dove gevel wordt niet getoetst aan de normstelling uit de Wet geluidhinder en overige milieuwetgeving. Met andere woorden en voor zover hier relevant: een dove gevel is geen toetspunt voor een bedrijf, als bijvoorbeeld het Gelredome omdat een dove gevel voor wat betreft de beoordeling van de geluidbelasting geen toetspunt is.

Volgens de definitie van de Wet geluidhinder zijn dove gevels: gevels waarin geen te openen delen aanwezig zijn en die een minimale geluidwering bezitten afhankelijk van de geluidbelasting.

Naast bovenstaande “klassieke” dove gevel, wordt met dit chw omgevingsplan ook geëxperimenteerd

met de verruimde definitie van de dove gevel. Deze verruiming is met de inwerkingtreding van de Omgevingswet geeffectueerd en vastgelegd in artikel 5.78y van het Bkl. Alleen wordt onder de Omgevingswet niet meer gesproken over 'dove gevel', maar over een “niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen” (artikel 5.78y lid 2 Besluit kwaliteit leefomgeving). Op het moment dat het chw omgevingsplan wordt vastgesteld geldt de Omgevingswet

Het voorgaande komt er in de kern op neer dat ter plaatse van de als dove gevel aangeduide gevels, de bouwer van de betreffende woningen de keuze wordt gelaten om woningen uit te rusten met dove gevels of niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen.

Dit is een verruiming ten opzichte van het oude recht, in dat (1) de dove gevel te openen delen mag bevatten, en (2) bouwkundige maatregelen slechts ter plaatse van het te openen deel getroffen hoeven te worden. De geluidwerende constructie mag het geluid op de hele gevel verlagen, maar ook alleen het geluid ter plaatse van het (hele) te openen deel. Onder een niet-geluidgevoelige gevel worden ook andere bouwkundige maatregelen aan de gevel verstaan die het geluid op een gevel beperken. Het voordeel hiervan is dat “dove gevels” onder de Omgevingswet te openen delen mogen bevatten en dat dan wél gewerkt mag worden met (uitsluitend) vliesgevels ter plaatse van de te openen delen.

Wanneer bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning door middel van een akoestisch onderzoek wordt onderbouwd dat de grenswaarden uit de Wet geluidhinder bij een woning niet overschreden wordt, dan geldt de verplichting tot het uitvoeren van een dove gevel of een 'niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregel' niet. Op dat moment gelden wel de eisen vanuit de vastgestelde hogere waarden.

4.3 Luchtkwaliteit

4.3.1 Algemeen

De Europese richtlijnen voor luchtkwaliteit zijn geïmplementeerd in titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Het doel van deze wetgeving is het beschermen van mens en milieu tegen de negatieve effecten van luchtverontreiniging. De wet is primair gericht op het voorkomen van negatieve effecten op de gezondheid van de mens. Daarnaast zijn er voor de stoffen zwaveldioxide en stikstofoxiden ook normen opgenomen ter bescherming van ecosystemen.

Voor het toetsen van ruimtelijke plannen zijn de volgende grenswaarden het meest relevant:

- PM10 (fijnstof)

1. de jaargemiddelde concentratie van 40 µg PM10/m3 mag niet worden overschreden;
2. de 24 uursgemiddelde concentratie van 50 µg PM10/m3 mag niet vaker dan 35 keer per jaar worden overschreden;

- NO2 (stikstofdioxide)

1. de jaargemiddelde concentratie van 40 µg NO2/m3 mag niet worden overschreden;
2. de uurgemiddelde concentratie van 200 µg NO2/m3 mag niet vaker dan 18 keer per jaar worden overschreden.

Voor de overige stoffen worden in Nederland geen overschrijdingen gerapporteerd.

In de op de Wet milieubeheer gebaseerde algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate' (Besluit NIBM) zijn regels vastgelegd waaronder projecten (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) die niet in betekenende mate bijdragen aan verslechtering van de luchtkwaliteit, zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit, toch doorgang kunnen vinden. De grens ligt bij een toename van maximaal 3%. Om te voorkomen dat in gebieden waar (nog) grenswaarden worden overschreden of dreigen overschreden te worden, een verslechtering van de luchtkwaliteit plaatsvindt, kunnen bij ministeriële regeling bepaalde gebieden en bepaalde broncategorieën worden aangewezen waarbinnen geen gebruik kan worden gemaakt van de NIBM-regeling.

4.3.2 Situatie plangebied

DGMR heeft in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit (Analyse luchtkwaliteit Nijmeegseweg-West, DGMR, M.2021.0760.05.N001, Bijlage 9). In dit onderzoek is parkgebouw Oost meegenomen. De daadwerkelijke uitstoot zal dus minder zijn.

Uit het onderzoek volgt dat het plan geen betekenende bijdrage heeft op de luchtkwaliteit voor de omgeving. Op basis van de achtergrondconcentraties is sprake van een goed woon- en leefklimaat voor het aspect luchtkwaliteit.

4.4 Hinder

4.4.1 Algemeen

Hinder

In het kader van bedrijven en milieuzonering dienen de effecten van inrichtingen op hun omgeving (gevoelige bestemmingen, waaronder eventueel nieuw te ontwikkelen woningen) in beeld gebracht te worden. Voorbeelden van hinder zijn geluid, geur, stof of gevaar. In de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering 2009' is een lijst van inrichtingen opgenomen waarbij de inrichtingen op grond van de hinder die zij veroorzaken, zijn opgedeeld in 6 categorieën. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat een inrichting uit categorie 1 relatief weinig hinder veroorzaakt en een inrichting uit categorie 6 bijzonder veel hinder veroorzaakt.

Geurhinder van industriële bedrijven

Het beleidsplan Geur uit 2010 gaat in op geur afkomstig van industriële bedrijven waarvoor de gemeente Arnhem het bevoegde gezag is. Milieubeleid kan een positieve bijdrage leveren aan maatschappelijke thema's als gezondheid, veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Geur is een milieuaspect dat een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid. Het geurbeleid van de gemeente Arnhem sluit, voor zover dat mogelijk is, aan op het geurbeleid van de provincie Gelderland. Het doel van het geurbeleid is dat inwoners van Arnhem nu en in de toekomst niet worden blootgesteld aan geuroverlast door industriële bedrijven.

Trillingen

Bij de beoordeling van trillingen op het aspect trillinghinder de wordt SBR-richtlijn "Meet-en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen, deel B Hinder voor personen in gebouwen" aangehouden. Deze richtlijn heeft geen wettelijke status, maar heeft mede door jurisprudentie een ruim draagvlak opgebouwd en wordt geïnterpreteerd als de meest recente stand der inzichten.

De richtlijn hanteert afhankelijk van de functie streefwaarden voor trillingen ter voorkoming van hinder.

Lichthinder

De Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) heeft in 2021 de geactualiseerde richtlijn Lichthinder uitgegeven. In deze richtlijn zijn grenswaarden opgenomen. De grenswaarden voor de verschillende parameters zijn afhankelijk van de soort verlichting. Grenswaarden zijn opgenomen voor de verticale verlichtingssterkte (Ev lux)en de richtingsafhankelijke lichtsterkte per armatuur (cd). Tevens wordt er een onderscheid gemaakt in de dag- (07.00 tot 19.00 uur), avond- (19.00tot 23.00 uur) en nachtperiode (23.00 tot 07.00 uur). In dit geval gaat het om veldverlichting van de voetbalvelden van MASV. De grenswaarden zijn afhankelijk van het omgevingstype. Op basis van de richtlijn kan de omgeving worden getypeerd als stedelijk gebied(E3).

4.4.2 Situatie plangebied

In het plangebied wordt woningbouw mogelijk gemaakt. Dit is geen activiteit die, op basis van de VNG brochure 'Bedrijven en milieuzonering', hinder bij omwonenden kan veroorzaken. Wel dient er rekening gehouden te worden met de milieubelasting van omliggende activiteiten op de nieuw te bouwen woningen.

4.4.2.1 Geluid

Op basis van het geluidbeleid is het ontwikkelgebied gelegen binnen het gebiedstype stedelijke zone. De algemene kwalificatie voor de geluidsambities in de stedelijk zone is “overwegend lawaaiig”. Door drukke wegen is er sprake van hoge geluidsniveaus. Voor het gebied geldt een toetswaarde van 55 dB(A) etmaalwaarde als ambitie, incidenteel en als plafondwaarde.

Rondom het ontwikkelgebied Nijmeegseweg bevinden zich het Gelredome en sportclub MASV.

Geluidhinder Gelredome

De Omgevingsdienst Regio Arnhem heeft in opdracht van de gemeente de indicatieve geluidbelasting van het Gelredome op de nieuw te bouwen woningen in beeld gebracht.

Uit het onderzoek volgt dat op het merendeel van de toetspunten niet aan de toetswaarde van 55 dB(A) kan worden voldaan. Dit geldt voor zowel de representatieve bedrijfssituatie (RBS) als de incidentele bedrijfssituatie (IBS). Dit betekent dat deze gevels doof oftewel niet geluidgevoelig uitgevoerd dienen te worden. Deze maatregel wordt in de regels van het chw omgevingsplan opgenomen. Daarnaast moeten deze woningen voorzien zijn van een verblijfsruimte aan de geluidsluwe zijde en een geluidsluwe buitenruimte.

Op deze manier is er sprake van een goed- woon en leefklimaat voor de bewoners en wordt Gelredome niet in haar bedrijfsvoering belemmerd.

Geluidhinder sportvelden

DGMR heeft in het kader van een goede ruimtelijke ordening een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting van MASV ten opzichte van de nieuw te bouwen woningen.

Uit het akoestisch onderzoek volgt dat op een aantal toetspunten niet kan worden voldaan aan de toetswaarde van 55 dB(A). Dit wordt vooral veroorzaakt door stemgeluid van bezoekers en spelers.

De toetspunten waar niet kan worden voldaan aan 55 dB(A) zijn ook toetspunten waar ikv geluid Gelredome en wegverkeersgeluid dove gevels moeten komen. Dit betekent dat er in dit kader al maatregelen worden getroffen om een goed woon-en leefklimaat voor de bewoners van de nieuwbouwflat te garanderen.

Verder is er voor wat betreft activiteiten binnen MASV getoetst aan de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit. Hieruit volgt dat de geluidbelasting bij de nieuwbouw in de nachtperiode hoger is dan 50 dB(A) etmaalwaarde maar lager dan 55 dB(A) etmaalwaarde. Op basis van ons geluidbeleid is een etmaalwaarde van maximaal 55 dB(A) mogelijk. Dit betekent dat er voor MASV maatwerkvoorschriften moeten worden opgesteld. Hiermee is sprake een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij alle woningen.

Cumulatie

Er is in het plangebied sprake van meerdere relevante geluidbelastingen. De cumulatie van de verschillende geluidbronnen is door DGMR in een separaat cumulatierapport opgenomen (zie bijlage).

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet worden afgewogen of een gecumuleerde geluidbelasting niet leidt tot een onaanvaardbare geluidbelasting op de nieuwe woningen.

Op basis van het geluidbeleid wordt de geluidbelasting van MASV en het Gelredome samen getoetst

Het geluid voor het wegverkeer wordt apart beoordeeld (zie onderbouwing hogere waarden). In het geluidbeleid zijn voor weg- en railverkeer en voor bedrijven andere ambities opgenomen.

Tabel: Gemeentelijke ambitie- incidentele en plafondwaarden voor 'Stedelijke zone/ Knooppunt':

Bron	Ambitie zeer onrustig	Incidenteel lawaaiig	Plafond zeer lawaaiig
Wegverkeer	53 – 58 dB	58- 63 dB	63 – 68 dB
Bedrijven	50 – 55 dB	50-55 dB	50 – 55 dB

De totale geluidbelasting van het Gelredome en de sprotvelden wordt getoetst aan waarden in het geluidbeleid die gelden voor bedrijven. Dit is maximaal 55 dB(A). Voor het wegverkeer geldt een maximale waarde van 63 dB.

Wat betreft de gecumuleerde geluidbelasting is sprake van een aanvaardbare situatie. Daar waar de gecumuleerde geluidbelasting hoger is dan 63 dB worden gevels zonder te openen delen gerealiseerd.

4.4.2.2 Trillingen

Tijdens evenementen in het Gelredome kunnen door dansende en springende bezoekers voelbare trillingen in omliggende woongebouwen optreden. Trillingen kunnen hinder veroorzaken, onder andere in de vorm van slaapverstoring.

In dat kader is het van belang om bij de nieuwbouw rondom Gelredome een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen en om de bedrijfsbelangen van het Gelredome niet onevenredig te schaden.

In het kort

Landelijke waarden specifiek voor trillingen door dansende en springende bezoekers bij evenementen ontbreken. Daarom is de Beoordelingsrichtlijn Trillingen in nieuwbouw door evenementen Gelredome (hierna Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw) opgesteld, met grenswaarden afgeleid van de landelijke trillingsrichtlijnen. De Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw is op 20 mei 2025 vastgesteld door het college.

Voor de nieuwbouw in de omgeving van Gelredome gaat gelden (via een planregel in het omgevingsplan) dat aan de grenswaarden uit de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw moet worden voldaan en dat daarbij moet worden uitgegaan van de meegegeven uitgangspunten op basis van eerdere trillingsmetingen bij de maatgevende concerten in het Gelredome. Mogelijk moeten trillingsmaatregelen aan de nieuwbouw worden getroffen.

Voor (de exploitant van) Gelredome gaat gelden (via een maatwerkbesluit) dat, voor de evenementen, in relatie tot de nieuwbouw, op maaiveld aan (afgeleide) grenswaarden op basis van de eerdere metingen bij de maatgevende concerten in het Gelredome moet worden voldaan.

Achtergrond

B.V. Exploitatiemaatschappij Gelredome organiseert jaarlijks diverse evenementen op de locatie Batavierenweg 25 in het Gelredome in Arnhem. Tijdens evenementen in het Gelredome kunnen door dansende en springende bezoekers voelbare trillingen in omliggende woongebouwen optreden.

Voor de diverse typen evenementen heeft de gemeente Arnhem een omgevingsvergunning milieu verleend (d.d. 12 oktober 2012). Voor trillingen zijn de evenementen type C (popconcerten, dag- en avondperiode) en type D (dance-events, dag-, avond- en nachtperiode) van belang. Evenementen type C mogen maximaal 24 keer per jaar plaatsvinden en type D maximaal 2 keer per jaar in de periode oktober tot en met maart. In de verleende omgevingsvergunning waren geen trillingsnormen opgenomen.

Niet relevant voor trillingen (door dansende en springende bezoekers) zijn de overige evenementen uit de omgevingsvergunning milieu, te weten de voetbalwedstrijden (type A), motorsportevenementen (type B) en monsterjam of tractor pullevenementen (type E). Relevant zijn namelijk de evenementen met dansende en springende bezoekers op het veld (en niet zozeer op de tribune).

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2024) moet Gelredome waarschijnlijk voldoen aan de rechtstreeks geldende waarden uit de Omgevingswet. Iets specifieker: aan de waarden uit de Bruidsschat van de Omgevingswet, die op die manier deel uitmaken van het (tijdelijke deel van het) gemeentelijke omgevingsplan. De Omgevingswet bevat namelijk normen voor continue trillingen. En trillingen door dansende en springende bezoekers zijn, de landelijke trillingsrichtlijnen van de SBR (Stichting Bouwresearch) volgend, te classificeren als continue trillingen. De trillingen zijn namelijk ten opzichte van de grootste trillingstijd (elke trilling duurt maximaal 0,5 seconden) lang aanwezig (perioden

van dansen en springen tijdens evenementen duren tientallen seconden, en komen veelvuldig voor tijdens de uren durende concerten). En de tijdsduur van rust (enkele tientallen seconden tussen twee periodes waarin hogere trillingen optreden tijdens een concert) is niet veel langer dan de periode van de trillingen (ook enkele tientallen seconden).

Gelredome voldoet bij de betreffende evenementen niet aan de normen in de Omgevingswet voor continue trillingen. De normen in de Omgevingswet zijn afgeleid van de impact op de gezondheid voor langdurige blootstelling (dagelijks, 24 uur per dag) en niet specifiek bedoeld voor dansende en springende bezoekers bij evenementen, die een gemaximeerd aantal keer per jaar plaatsvinden (maximaal 26 evenementen per jaar, waarvan slechts maximaal 2 in de nachtperiode).

Beoordelingsrichtlijn Trillingen in nieuwbouw door evenementen Gelredome

Landelijke waarden specifiek voor trillingen door dansende en springende bezoekers bij evenementen ontbreken. Daarom is de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw opgesteld, met grenswaarden afgeleid van de landelijke trillingsrichtlijnen.

In de opgestelde Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw zijn de grenswaarden kortgezegd afgeleid van de waarden uit de landelijke SBR-trillingsrichtlijnen. De landelijke SBR-richtlijnen zijn mede uit het oogpunt van gezondheid opgesteld. Daarbij wordt een bepaalde mate van hinder geaccepteerd. In de opgestelde Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw rondom Gelredome zijn de grenswaarden afgeleid van de waarden voor bouw- en sloopwerkzaamheden uit de landelijke SBR-trillingsrichtlijn 'Hinder voor personen in gebouwen' (Deel B). In beide gevallen gaat het namelijk om trillingen gedurende korte, niet-permanente periodes. Omdat evenementen bij Gelredome jaarlijks kunnen terugkeren (wat bij bouw- en sloopwerkzaamheden doorgaans niet zo is), zijn de grenswaarden in de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw rondom Gelredome voor de evenementen wel strenger dan die voor bouw- en sloopwerkzaamheden, om zo een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de nieuwbouw te creëren. Van belang daarbij is ook dat het gaat om evenementen die maximaal 26 keer per jaar voorkomen, waarvan slechts maximaal 2 keer in de nachtperiode (23.00u-07.00u).

Voor meer onderbouwing van de grenswaarden wordt kortheidshalve verwezen naar de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw zelf, zoals vastgesteld door het college.

NB. Het maakt voor de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw rondom Gelredome overigens niet uit om welk type trillingen het bij evenementen in het Gelredome gaat. In de Beoordelingsrichtlijn zijn grenswaarden opgenomen waar de nieuwbouw aan moet voldoen in relatie tot de trillingen door evenementen met dansende en springende bezoekers in het Gelredome, ongeacht om welk type trillingen het gaat.

Trillingsonderzoek en -maatregelen nieuwbouw

Voor de nieuwbouw in de omgeving van Gelredome gaat gelden (via een planregel in het omgevingsplan) dat aan de grenswaarden uit de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw rondom Gelredome in trillinggevoelige ruimten moet worden voldaan en dat daarbij moet worden uitgegaan van de meegegeven uitgangspunten op basis van eerdere trillingsmetingen bij de maatgevende concerten in het Gelredome.

Trillinggevoelige ruimten zijn (conform het Bkl) ruimten met een woonfunctie, een gezondheidszorgfunctie (met bedden), een bijeenkomstfunctie voor kinderopvang (met bedden) en een onderwijsfunctie.

Mogelijk moeten trillingsmaatregelen aan de nieuwbouw worden getroffen. Bij trillingsmaatregelen kan worden gedacht aan een ontwerp met bredere volumes (vierkanten bijvoorbeeld) en aan constructieve maatregelen, zoals tunnelbouw, het vermijden van staalconstructies (en dus het toepassen van betonnen balken in plaats van stalen balken), het vermijden van open constructies onderin gebouwen, het optimaliseren van de fundering (door het toepassen van een voldoende dikke plaatfundering in plaats van een balkenfundering en door het toepassen van langere dikkere of schuine palen).

Iets specifieker betekent dit dat bij de bouwaanvraag een trillingsonderzoek moet worden overgelegd waaruit blijkt dat, al dan niet met trillingsmaatregelen, in trillinggevoelige ruimten, aan de (overeenkomstige) in de planregels vastgelegde grenswaarden wordt voldaan. En dat conform de specifieke gebruiksregel in de planregels de eventueel benodigde trillingsmaatregelen moeten worden getroffen en in stand worden gehouden.

Input trillingsberekening

Bij de trillingsberekening moet worden uitgegaan van de meegegeven uitgangspunten op basis van eerdere trillingsmetingen bij de maatgevende concerten in het Gelredome (zie de bij de planregels gevoegde bijlage). De meegegeven uitgangspunten zijn bepaald op basis van eerdere metingen van maatgevende concerten in het Gelredome, ter plaatse van de betreffende nieuwbouwlocatie. De resultaten van die trillingsmetingen zijn opgenomen in het rapport Trillingsmetingen (bijlage 19). Deze gegevens zijn dus een vaststaand gegeven en uitgangspunt voor de trillingsberekening.

Relatie tussen trillingsspectrum op maaiveld en grenswaarden voor nieuwbouw in trillinggevoelige ruimten

Doordat bij de nieuwbouw met het meegegeven trillingsspectrum op maaiveld aan de grenswaarden in trillinggevoelige ruimten moet worden voldaan, ontstaat een maximaal toegestane vaste versterkingsfactor van de trillingen in het gebouw (tussen maaiveld en de vloer) waarmee nog aan de norm uit de planregels kan worden voldaan. Zolang Gelredome niet meer trillingen veroorzaakt dan de maatgevende concerten en in het gebouw de trillingen niet méér worden versterkt dan is toegestaan, dan worden de grenswaarden in de planregels, gebaseerd op de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw rondom Gelredome, in de trillinggevoelige ruimten van de nieuwbouw ook niet overschreden.

Toelichting versterkingsfactor

De trillingen vanuit de bodem worden in een gebouw versterkt door de bouwkundige constructie en fundering. Deze versterking in het gebouw verschilt per frequentie, en is onder meer afhankelijk van de eigenfrequentie en demping van het gebouw en onderdelen daarvan. Bij de eigenfrequenties van de constructie worden de trillingen meer versterkt dan bij frequenties die daar verder vandaan liggen. Per frequentie beschouwd kan een gebouw worden gezien als een lineair systeem. Omdat de trillingen door dansende en springende mensen tussen de 2 en 4 Hz liggen, en de variatie in frequenties beperkt is, is ook de variatie in versterking in het gebouw beperkt, en kan dus worden gesproken over een 'vaste versterkingsfactor' bij die specifieke frequenties. Deze 'vaste versterkingsfactor' is voor elk concert ongeveer hetzelfde.

GrenswaardenGelredome, maatwerkbesluit

Voor Gelredome gaat gelden (via een maatwerkbesluit) dat, voor de evenementen type C en D, in relatie tot de nieuwbouw, op maaiveld aan (afgeleide) grenswaarden op basis van de eerdere metingen bij de maatgevende concerten in het Gelredome moet worden voldaan.

De grenswaarden voor Gelredome gaan gelden op maaiveld (ter plaatse van toetspunten) en niet in trillingsgevoelige ruimten (bij de nieuwbouw). Gelredome heeft namelijk alleen invloed op de evenementen en niet op de manier waarop een gebouw wordt gebouwd.

De bescherming tegen trillingshinder bij de nieuwbouw blijft gewaarborgd: Bij de nieuwbouw moet volgens de planregels nog steeds in trillinggevoelige ruimten aan de grenswaarden uit de Beoordelingsrichtlijn nieuwbouw rondom Gelredome worden voldaan. En de grenswaarden en uitgangspunten in de planregels voor de nieuwbouw en de grenswaarden in het maatwerkbesluit voor Gelredome zijn aan elkaar gerelateerd. Deze zijn immers beide bepaald op basis van de eerdere metingen bij de maatgevende concerten. Bij de nieuwbouw rondom Gelredome is daarmee sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Aangezien de grenswaarden in het maatwerkbesluit zijn bepaald op basis van de eerdere metingen bij maatgevende concerten, kan Gelredome dus aan deze grenswaarden voldoen en haar bedrijfsvoering voortzetten. Gelredome wordt dus niet onevenredig in haar bedrijfsbelangen geschaad.

Het maatwerkbesluit kent een eigen procedure, separaat van het omgevingsplan.

Binnenplanseafwijkmogelijkheid

In de planregels is een binnenplanse afwijkbevoegdheid opgenomen. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de vergunde situatie van Gelredome in de toekomst wijzigt. Bijvoorbeeld omdat Gelredome zou gaan stoppen met de 2 dance-events/nachtevenementen, wat zou betekenen dat er geen trillingsnormen voor de nacht meer (nodig) zijn. Of bijvoorbeeld omdat Gelredome maximaal 12 evenementen (i.p.v. 26) met dansende en springende bezoekers gaat organiseren, waarbij gelet op de opgestelde

Beoordelingsrichtlijn uit zou kunnen worden gegaan van andere (ruimere) grenswaarden (voor de dag- en avondperiode). Indien de vergunde situatie van Gelredome wijzigt, kan het college met een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid ervoor kiezen dat voor de trillingsberekening van de nieuwbouw uit kan worden gegaan van de dan overeenkomstige (ruimere) trillingswaarden.

Hiermee is er op het aspect trillingen sprake van een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties' (ETFAL).

4.4.2.3 Lichthinder

Naast de geplande woningen ligt een sportveld dat is voorzien van verlichting, die hoort bij het sportcomplex van MASV. DGMR heeft in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar de lichthinder van het sportcomplex van de Midden Arnhemse Sport Vereniging (MASV) op de beoogde woningbouw (Bijlage 17, *Plan Nijmeegseweg West Arnhem*, Arnhem, 14 juni 2023, M.2021.0760.04.N001). Onderzocht is of de verlichting van het veld bij deze woningen voldoet aan de normstelling van de NSVV. Dit betreft de verticale verlichtingssterkte en de lichtsterkte per armatuur.

Uit het onderzoek volgt dat ter plaatse van de gevels van de geprojecteerde woningen niet voldaan wordt aan de normstelling voor de lichtsterkte per armatuur. De optredende verticale verlichtingssterkte voldoet wel.

Er is derhalve onderzocht welke maatregelen nodig zijn om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te realiseren. Met een alternatieve installatie is het wel mogelijk om aan de grenswaarden te voldoen. De armaturen worden daarom ten behoeve van de woningbouw vervangen. Hiervoor worden privaatrechtelijke afspraken gemaakt met MASV.

Daarnaast wordt ook in de regels van het omgevingsplan geborgd dat zowel MASV niet wordt beperkt in haar activiteiten en voor de toekomstige bewoners van de nieuwbouw sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat op het gebied van licht. Opgenomen wordt in de regels dat een lichtgevoelig object zoals een woning alleen mag worden gebouwd indien de lichtsterkte van de armaturen op de gevels van de beoogde woningen niet meer bedraagt dan de grenswaarde voor een stedelijk gebied.

4.4.2.4 Windhinder

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. voor de ontwikkeling van woningbouw aan de Nijmeegseweg in Arnhem een windhinderonderzoek uitgevoerd (zie Windhinder). Uit het onderzoek komt naar voren dat de bebouwing van fase 1 alleen en van fase 1 en fase 2 samen het windklimaat rond de bestaande bebouwing verbetert.

Er ontstaat geen windgevaar in en rond het plangebied.

4.5 Externe veiligheid

4.5.1 Algemeen

Externe veiligheid

Met externe veiligheid wordt bedoeld de kans op overlijden van mensen buiten de grenzen van een bedrijf of transportmedium, als rechtstreeks gevolg van een ongeval met (gevaarlijke) stoffen binnen de grenzen van het bedrijf dan wel het transportmedium. In de externe veiligheid worden twee risicobegrippen gehanteerd het PR (Plaatsgebonden Risico)voetnoot en het GR(Groepsrisico)voetnoot.

Landelijk beleid

Voor bedrijven geldt het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). In het Bevi wordt een onderscheid gemaakt in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. De 10^{-6} PR contour geldt ten opzichte van kwetsbare objecten als grenswaarde en ten opzichte van beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Het beoordelingskader voor het groepsrisico is een oriënterende waarde.

Voor ondergrondse (aardgas)leidingen is er het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en voor de transportroutes (weg, water, spoor) het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). In het Bevi, Bevt en Bevb zijn de milieukwaliteitseisen vastgelegd die in de ruimtelijke planvorming moeten doorwerken.

Gemeentelijk beleid

Het beleidsplan externe veiligheid van de gemeente Arnhem beschrijft de mate van gewenste externe veiligheid in Arnhem. Uitgangspunt hierbij zijn de landelijke normen voor het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. In een groot gedeelte van de stad streven we naar het niet doen toenemen van de risico's. Op sommige plekken in de stad, op bedrijventerreinen voor zware industrie en de volgens het structuurplan stedelijke zone accepteren we een hoger risico dan op andere plaatsen. Wel moet daar extra aandacht zijn voor de beschikbare mogelijkheden voor rampenbestrijding, de zelfredzaamheid van mensen en de hulpverlening.

4.5.2 Situatie plangebied

Externe veiligheid

Het plangebied ligt niet binnen het invloedsgebied van een risicovolle activiteit. Daarnaast zijn binnen het plangebied geen nieuwe risicovolle activiteiten voorzien. Dit betekent dat er geen 10-6 PR contour is.

Verantwoording groepsrisico

Er is geen toe- of afname van het groepsrisico waardoor er geen verantwoording van het groepsrisico plaatsvindt.

Vanuit externe veiligheid zijn er geen voorwaarden omdat het plangebied niet voorziet in nieuwe risicovolle activiteiten. Daarnaast ligt het plangebied niet binnen het invloedsgebied van een risicovolle activiteit.

4.6 Groen en ecologie

4.6.1 Algemeen

Wet natuurbescherming (Regels ter bescherming van de natuur)

De Wet natuurbescherming (Wnb) vervangt sinds 2017 het wettelijke stelsel voor de natuurbescherming zoals dat was neergelegd in de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet, door één integraal en vereenvoudigd kader. De Wnb neemt de Europese regelgeving als uitgangspunt. Waar dat noodzakelijk is voor een adequate bescherming van natuurwaarden waarvoor geen specifieke bescherming is voorzien in Europese regelgeving worden aanvullende nationale beschermingsvoorschriften verankerd. De wet gaat over de bescherming van de kernnatuurwaarden en de houtopstanden, als onderdeel van een groter maatregelenpakket gericht op de bescherming van natuurwaarden en het tegengaan van biodiversiteitsverlies. De taken en verantwoordelijkheden worden zoveel mogelijk bij de provincies neergelegd.

Bescherming van gebieden

Voor de instandhouding van gebieden die zijn aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitat-richtlijn (Natura 2000-gebieden) stelt de Wnb specifieke kaders. De Natura 2000-gebieden in Arnhem zijn Veluwe en Rijntakken.

Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Indien het project afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dan moet een passende beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Alleen indien daaruit met zekerheid blijkt dat het plan of project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast, wordt de vergunning verleend. Als de zekerheid niet kan worden verkregen, dan kan een vergunning alleen worden verleend als er geen alternatieve oplossingen zijn, er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen (de zgn. “ADC-toets“)

Op het moment dat een passende beoordeling nodig is, moet voor het kaderstellend plan (zoals een

omgevingsplan) een plan-MER worden gemaakt.

De beheerplannen – waarin de uitwerking in omvang, ruimte en tijd van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden plaatsvindt en waarin de voor die gebieden te treffen maatregelen in samenhang worden beschreven – zijn kaderstellende instrumenten. Ingeval overeenkomstig het beheerplan wordt gehandeld is verzekerd dat de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen niet in het geding is.

Bescherming van soorten

De Wnb sluit aan bij het specifieke beschermingsregime uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de natuurbeschermingsverdragen. Er wordt voorzien in concrete verboden ten aanzien van onder meer het vangen en doden van in die bronnen genoemde diersoorten, de verstoring van deze soorten en aantasting van hun rust- en voortplantingsplaatsen, alsmede in een verbod op het plukken en vernielen van bepaalde planten. Voorts wordt voorzien in limitatief opgesomde gronden voor ontheffing van deze verboden. Alleen opzettelijk verrichte handelingen zijn strafbaar. Bij vogels zijn bovendien verstoringen niet strafbaar als de staat van instandhouding van die vogelsoorten niet in gevaar komt. Gedeputeerde staten kunnen onder voorwaarden ontheffing verlenen van de verboden.

Daarnaast geldt als beschermingsregime voor (nationale) soorten:

a. een zorgplicht die van toepassing is op alle natuurwaarden in Nederland;
b. een verbod op het opzettelijk doden van de in de bijlage van de wet genoemde dieren, met een ontheffingsregime dat ruimer is dan dat voor internationaal en Europees beschermde soorten (zoogdieren, reptielen, amfibieën en thans op een rode lijst staande vissen, dagvlinders, libellen en kevers) (82 soorten);
c. een verbod op het vangen van dieren genoemd in de bijlage en het opzettelijk beschadigen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (zoals de dassenburcht); en
d. een verbod op het plukken of opzettelijk vernielen van in de bijlage genoemde vaatplanten (63 soorten, waaronder orchideeën).

Er wordt voorzien in ruimere ontheffingsmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten gelden (artikel 3.10 lid 2).

Voorts wordt het aantal bejaagbare soorten uitgebreid, worden door gedeputeerde staten goedgekeurde faunabeheerplannen sturend bij de schadebestrijding, populatiebeheer en jacht en is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het stelsel van soortenbescherming, met inbegrip van de taken van het (op te heffen) Faunafonds, bij de provincies komen te liggen.

Groenvisie 2017-2035

De Groenvisie gaat over het Groen-blauw raamwerk, de stedelijke hoofdgroenstructuur, vertaald in doelen, ambities en ontwikkelopgaven. Dit Groen-blauw raamwerk van de stad bepaalt het gezicht van de stad en de aantrekkelijkheid van uiteenlopende woon- en recreatiemilieus. Het gaat daarbij om de waarden vanuit landschap, cultuurhistorie, ecologie, water en recreatief gebruik op gemeente en op particuliere terreinen.

Aan groen heeft belangrijke waarden en kwaliteiten voor een leefbare stad. Zo ook het Arnhemse groen. Daarbij valt te denken aan gezondheid, klimaat (verminderen van hitte en van wateroverlast), milieu (verbeteren luchtkwaliteit), stadslandbouw, dierenwelzijn, toerisme en sport en bewegen. Het groen biedt ruimte voor een gezonde, leefbare, aantrekkelijke en daarmee ook toekomstbestendige woon- en werkomgeving.

De Groenvisie legt niet alleen het Groen-blauw raamwerk vast, dus de stedelijke hoofdgroenstructuur, maar geeft ook richting aan het belang van groen in de wijken, zodat initiatieven de waarden van het groen (landschap, biodiversiteit, gezondheid, waterbuffering, koelte) niet aantasten maar juist versterken. Zij vormt daarmee een basis voor de vertaling naar de (planologische) bescherming van waardevolle gebieden en waardevolle bomen in de omgevingsplannen.

Er wordt ingezet op het versterken van de natuurwaarden in het Groen-blauw netwerk en het stedelijke gebied. Bij de realisatie van (nieuw) bouw bestaan er veel kansen voor de vergroting van de biodiversiteit in de stad: de natuurinclusieve stad. Voor het plangebied zetten we in op typische soorten van de gebouwde omgeving: o.a. vleermuizen, gierzwaluw en huismus.

In de Groenvisie zijn de Arnhemse regels groencompensatie 2017 opgenomen. Uitgangspunt blijft dat de totale groenbalans in de stad neutraal moet blijven of toeneemt. Moet er toch groen verdwijnen, dan wordt dat gecompenseerd. Eerst kwantitatief, dan kwalitatief en als laatste financieel. Bij financiële compensatie wordt de waarde van het groen en de boomopstanden gestort in het Groenfonds.

Het provinciale beleid met betrekking tot groencompensatie heeft betrekking op bos binnen het Gelderse Natuurnetwerk. Daar waar de provinciale compensatieregels gelden treden de gemeentelijke terug.

Bomenplan 2020

Het Bomenplan kent vier pijlers:

1. Vergroten groenmassa

Bij vaststellen van het bomenbeleid heeft de raad besloten dat het kroonvolume, de bladmassa van onze bomen, met minimaal 5% moet toenemen. In wijken met hitte-eilanden (rode en oranje gebieden op de hitte attentiekaart) streven we naar een toename van het kroonvolume met 10%. Dit gaan we doen door behouden van bestaande bomen, het aanplanten van extra bomen en het verbeteren van groeiplaatsomstandigheden.

2. Beschermen bomen

Groeiplaatsen van bomen worden (fysiek) beschermd. Bomen moeten beter worden beschermd op bouwlocaties en bij de uitvoering van werken. Bij evenementen worden er boombescherming afspraken gemaakt met de organisatie.

Het beleid wordt juridisch geborgd in de APV en het omgevingsplan. Waardevolle particuliere bomen en buitengewone gemeentebomen genieten extra bescherming.

3. Duurzaam toekomstbestendig bomenbestand

Groeiplaatsen voor bomen worden optimaal ingericht met voldoende boven- en ondergrondse groeiruimte. Het handboek bomen 2018 van het Norm Instituut Bomen wordt hierbij gehanteerd. We willen veel variatie en diversiteit. Zowel inheemse als niet inheemse soorten worden toegepast. Geen monoculturen om ziekten en plagen te voorkomen.

4. Bomen krijgen bij planontwikkeling meer gewicht.

Door gebruik te maken van een BoomAfwegingsrapportage (BAR) worden keuzes omtrent bomen zorgvuldig integraal afgewogen. Boominclusief ontwerpen (zoals rekening houden met de reeds aanwezige bomen en bomen vanaf het begin intekenen in de plannen, met hun volwassen kroondiameter en ondergrondse groeiplaats) is uitgangspunt.

4.6.2 Situatie plangebied

Dit omgevingsplan biedt ruimte aan maximaal 263 woningen verspreid over het gebied. DMGR heeft in opdracht van de gemeente Arnhem een berekening voor de stikstofdepositie die voortkomt uit het gebruik van maximaal 290 woningen en faciliteiten gemaakt (Bijlage 13 Stikstofonderzoek, *Onderzoek stikstofdepositie. Onderzoek gebruiksfase plangebied Nijmeegseweg, Arnhem, M.2021.0760.02.R001, 10 september 2025, DGMR).*

Uit de berekeningen volgt dat het plan geen significante toename van de stikstofdepositie veroorzaakt op de Natura 2000-gebieden in de omgeving. De stikstofdepositie voldoet zowel voor de gebruiksfase als beide jaren van de aanlegfase aan de grenswaarde van afgerond 0,00 mol/ha/jaar. Op basis van de resultaten kunnen daarom significante negatieve effecten op voorhand worden uitgesloten.

Ekoza heeft in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar de aanwezige beschermde flora en fauna. Uit de quickscan Flora en Fauna (Bijlage 10, *Quickscan flora en fauna Nijmeegseweg, Arnhem,* Ekoza, Velp, 10 januari 2022, 21.345) blijkt dat nader onderzoek benodigd is. Uit het nader onderzoek (Bijlage 11, *Nader onderzoek ecologie Nijmeegse weg, Arnhem, Ekoza Velp, 12 maart 2023,* 22.134) volgen onderstaande conclusies. Er zijn geen vleermuisverblijven in de bomen aanwezig. Daarmee is er geen ontheffing nodig in het kader van de Wet natuurbescherming. Negatieve effecten op sleedoornpage zijn uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Toets aan de Groenvisie

De geplande woningbouw vindt deels plaats binnen een groenbestemming en deels binnen de woonbestemming van de in 2012 gesloopte flatgebouwen.

De ontwikkeling is onderdeel van het totaalplan Malburgen. Er is daardoor geen verplichting tot het juridisch compenseren van de oppervlakte groen die verloren gaat. Het totaalplan Malburgen is vastgesteld voor 2006. Binnen het totale plan Malburgen is spraken van een sluitende groenbalans. De regels voor groencompensatie uit de Groenvisie 2017-2035 zijn daardoor niet van toepassing. Ook de eventuele financiële component hiervan vervalt.

De kwalitatieve compensatie blijft wel gelden. Dit komt voort uit het verlies van feitelijk groen en de kap van bomen. In dit plan wordt daarom voorzien in kwalitatieve compensatie. Het De Monchyplein wordt in fase 2 ingericht als park (het 'De Monchypark) en er worden pocketparks toegevoegd. Het karakter van deze ruimte verandert van een groene grasvlakte naar een parkruimte die beter toegankelijk wordt en beter beleefd kan worden. Dit betekent dat het groen aantrekkelijk wordt voor insecten, vogels en kleinere zoogdieren. Deze kwaliteiten worden bereikt door een slim ontwerp en door de juiste beplantingskeuzen. Er worden 100 extra bomen aangeplant Malburgen breed. Ook te toekomstige bebouwing draagt bij aan de groene kwaliteit doordat een deel van de gebouwen klimaatadaptief worden gebouwd waarbij de gebouwen voorzien worden van groene levende begroeide gevels en indien mogelijk vegetatiedaken. Tevens worden er voorzieningen getroffen voor vleermuizen, insecten en vogels.

Toets aan bomenplan

De Nijmeegseweg is een complexe opgave tussen woningbouw en inbreiding van de stad, mobiliteit en het behoud en versterken van de groene waarden. Door zorgvuldig om te gaan met bomen en een hoge ambitie te hanteren voor de groene kwaliteiten van het hele plangebied, wordt invulling gegeven aan het bomenplan en het groenbeleid.

In dit kader is een BAR opgesteld (Bijlage 12 Bomen Afwegingsrapportage). Bij de keuze voor de positie van de bouwblokken in fase 1 is rekening gehouden met de locatie van buitengewone bomen in het plangebied.

Van de huidige 49 bomen worden 33 bomen ingepast en zijn er in totaal 8 bomen die niet ingepast kunnen worden. Van de 8 overige bomen moet onderzocht worden of ze verplant kunnen worden. De positionering van de bouwblokken zorgt ervoor dat deze bomen komen te vervallen. Deze 8 bomen zijn ongeschikt voor een verplanting. Een boom moet sterk genoeg zijn om verplant te kunnen worden, dit is bij deze bomen niet het geval. Bij eventuele verplanting is de kans zeer aannemelijk dat de boom afsterft. Een aantal bomen (oa. Populieren) zijn van dusdanig formaat dat het technische niet haalbaar is de boom te verplanten.

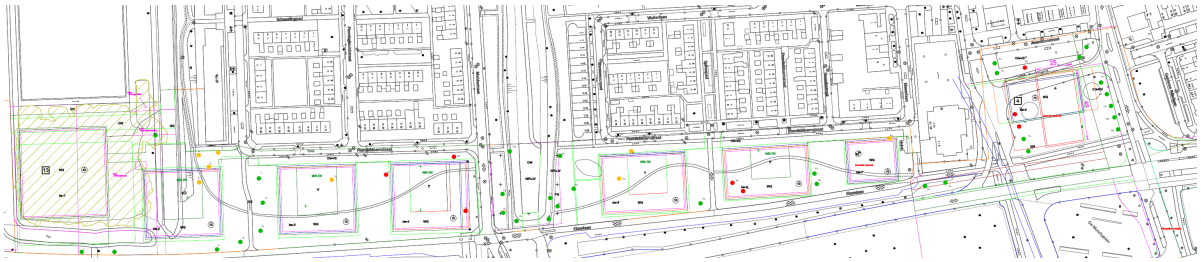

Voor in totaal 8 bomen is het wel de moeite waard om deze te onderzoeken op verplantbaarheid. Dit omdat het een sterke boomsoort betreft en de huidige kwaliteit van de bomen voldoende is om de verplanting te kunnen overleven. Verder onderzoek moet uitwijzen of dit ook daadwerkelijk het geval is.

Als deze bomen verplant kunnen worden zullen we deze binnen de bestaande plangrens of in de directe omgeving terug planten. Als verplanting niet mogelijk is, worden ze alsnog gekapt en eveneens gecompenseerd.

Naast de bestaande bomen hebben we binnen de plangrens ook te maken met een struweel. Op deze locatie is groen spontaan tot ontwikkeling gekomen. Door de positionering van het Entreegebouw kan dit struweel niet worden gehandhaafd. De compensatie wordt gevonden op- en aan het gebouw zelf in de vorm van een groen levend gebouw. De ecosysteemdiensten die dit bosje levert, zijn in beeld gebracht. Deze ecosysteemdiensten zullen gecompenseerd worden door het gebouw en de omgeving, zie paragraaf hieronder.

Iconisch groen Entreegebouw Nijmeegseweg

Dit gebouw wordt een levend groen gebouw met groeiplaats voor bomen, struiken en planten en leefgebied voor vogels, insecten en kleine zoogdieren. Op de huidige locatie van het gebouw is al enige jaren sprake van spontane natuurontwikkeling nadat de beoogde sportvelden nooit zijn aangelegd. Bomen en struiken hebben zich op spontane wijze gevestigd aan zijn aan het uitgroeien tot een buurtbosje.

Dit bosje, deze groeiplaats, bezit diverse waarden. Hemelwater wat valt kan hier infiltreren en wordt zo langer vast gehouden in de bodem, de beplanting zorgt voor schone en gezuiverde lucht, het is een leefgebied voor kleine zoogdieren, insecten en vogels. Het bosje draagt bij aan de verkoeling van de stad.

Deze ecosysteemdiensten* moeten terug komen op- en aan de horizontale en verticale vlakken van het nieuwe gebouw. We eisen voor dit gebouw meer dan de huidige regels Natuur inclusief bouwen en aanvullende regels uit dit omgevingsplan voor de overige plots. De aanwezige ecosysteemdiensten worden in beeld gebracht door een extern bureau. Door middel van groene daken en groene gevels dienen de ecosysteemdiensten terug te komen in, op en aan het gebouw.

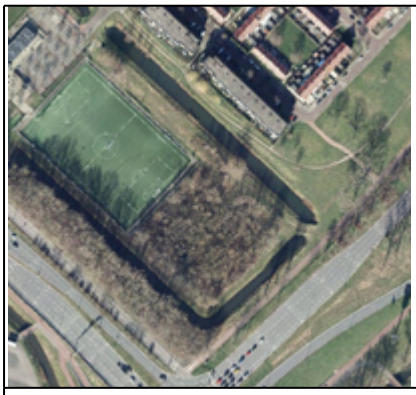

Wat zijn ecosysteemdiensten?

De bijdragen die ecosystemen leveren aan economische en andere menselijke activiteiten en de voordelen die dat oplevert, worden ecosysteemdiensten genoemd.

Er zijn regulerende en culturele ecosysteemdiensten. Regulerende ecosysteemdiensten zijn, de natuurlijke bijdragen aan waterzuivering, luchtfiltratie, klimaatregulatie (koolstofvastlegging in biomassa), bestuiving, kustbescherming en lokale klimaatregulatie. Culturele ecosysteemdienst zijn de immateriële voordelen die mensen halen uit ecosystemen door geestelijke verrijking, cognitieve ontwikkeling, recreatie en esthetische beleving. Voorbeelden hiervan zijn esthetische waarden.

Bomen en ecosysteemdiensten

Bomen zijn belangrijk voor een gezonde en klimaatbestendige stad. Ze verbeteren de luchtkwaliteit, zorgen voor langdurige Co2-binding en zorgen bij hevige regenval voor een vertraagde afgifte van water naar de bodem. Verder dragen ze bij aan de biodiversiteit doordat ze schuilplaats, woonplaats, broedplaats of voedsel zijn voor vele organismen zowel boven als onder maaiveld.

Bomen zijn onderdeel en tegelijkertijd ondersteuners van de biodiversiteit. Bomen leveren voedsel,

leefruimte, bescherming en nestgelegenheid aan insecten, vogels, kleine zoogdieren en korstmossen. Dit doen ze zowel boven als onder het maaiveld.

Bomen hebben een positief effect op de menselijke geest en dragen bij aan een gevoel van geluk en zingeving.

Kortom bomen:

- Zijn goede watermanagers
- Brengen verkoeling
- Ondersteunen en creëren biodiversiteit
- Filteren en zuiveren de lucht
- Dragen bij aan het welzijn van mensen en dieren

Daken

Het huidige bestaande maaiveld wordt opgetild naar dak niveau. Dit intensieve groene dak heeft een dikke substraatlaag en daardoor ook meer gewicht. De constructie van het gebouw dient hierop berekend te zijn. De dikte van de substraatlaag is afhankelijk van de gewenste vegetatie. In dit geval voldoende dik om struiken- en boomgroei mogelijk te maken. Intensieve groene daken vereisen in het algemeen een bewateringssysteem en vergen net als een plantsoen onderhoud. Aangezien intensieve groene daken over het algemeen bewatering nodig hebben, is het aan te raden niet rechtstreeks door de substraatlaag opgenomen regenwater dat op het dak valt, in een opslag te bufferen en voor de bewatering te gebruiken. Door de oneindige diversiteit in uitvoeringsmogelijkheden van intensieve groene daken valt slechts in algemene termen iets te zeggen over het rendement met betrekking tot de wateropgave, hittestress en biodiversiteit. Er dient aandacht te zijn voor een zodanige vormgeving van de intensieve groene daken dat ze niet of zo min mogelijk met drinkwater bevloeid moeten worden.

De ecosysteemdiensten die de huidige groene omgeving van het spontane wijkbosje levert, moet minimaal terug komen op – en aan het gebouw. Liever nog willen we dat door dit gebouwd de ecosysteemdiensten worden verbeterd (opvangen water, zuiveren lucht, waarden voor natuur en biodiversiteit, verkoelende werking op de omgeving)

Gevels

De dichte delen van de gevels moeten gehele bedekt worden met grondgeboden gevelgroen, zelfhechters die een hoogte tot van 8 tot 25 a 30 meter kunnen bereiken. Om dit te bewerkstelligen is er voldoende ruimte nodig voor de wortels van de planten om te kunnen groeien water- en voedingsstoffen op te nemen. Er is dus niet veel ruimte op het maaiveld nodig maar wel onder het maaiveld.

Door aan de gevel gebruik te maken van klimhulpen kunnen ook andere soorten worden toegepast die tot de maximale hoogte van de gevel kunnen groeien.

De groene gevels en daken vergen een integraal ontwerp van het gehele gebouw en de installaties en de natuurinclusieve maatregelen die op op en aan het gebouw worden getroffen voor vogels en insecten die o.a. nu voorkomen in het buurtbosje.

4.7 Water

4.7.1 Algemeen

Rijksbeleid

Het Rijksbeleid op het gebied van het waterbeheer is vastgelegd in het Nationaal Water programma 2022-2027. Het plan geeft een overzicht van de ontwikkelingen binnen het waterdomein en legt nieuw ontwikkeld beleid vast. De belangrijkste ambities richten zich op schoon, veilig en voldoende water dat klimaatadaptief en toekomstbestendig is.

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte uit 2012 beschrijft het kabinet doelen voor de periode tot 2028. Verbetering leefomgeving, milieu en water is er één. Het gaat om de bescherming van de grondwaterkwaliteit en –kwantiteit, de bescherming en verbetering van de waterkwaliteit, een goede zoetwatervoorziening en voldoende ruimte voor waterveiligheid. Verder is klimaatbestendige

(her)ontwikkelingen, met water als belangrijk aspect, een belangrijk onderwerp.

In april 2011 hebben Rijk, provincies, gemeente, waterschappen, en drinkwaterbedrijven afgesproken om gezamenlijk maatregelen te nemen voor een doelmatiger waterbeheer; het Bestuursakkoord Water. De inzet ligt bij mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van watersysteem en waterketen. De kwaliteit moet omhoog tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

In de Waterwet uit 2009 zijn onder meer de gemeentelijke watertaken opgenomen: de zorgplicht voor hemelwater indien de eigenaar van het terrein het hemelwater in alle redelijkheid niet op eigen terrein kan verwerken en de regierol van gemeenten bij de grondwaterzorgplicht.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is door de overheden afgesproken om vanaf 2020 ruimtelijke adaptatie een integraal onderdeel uit te laten maken van het beleid. Om uiteindelijk in 2050 een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting te hebben. De urgentie om onze leefomgeving klimaatadaptief en waterrobuust te maken is in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (november 2018) nogmaals onderstreept.

Beleid waterschapen gemeente

De verantwoordelijkheid voor het stedelijk waterbeheer in Arnhem-Zuid ligt bij het Waterschap Rivierenland. Relevant beleid voor de gemeente Arnhem is de keur en de legger van het Waterschap.

Het waterbeleid van de gemeente Arnhem is vastgelegd in de volgende beleidsplannen:

- Gemeentelijk RioleringsPlan; dit plan richt zich op een verbetering van de kwaliteit van het rioleringsstelsel, op de vermindering van de vuiluitworp naar het oppervlaktewater, de bodem en het grondwater, op het voorkomen van overlast en op het vasthouden van schoon hemelwater in stedelijk gebied;
- Waterplan Arnhem. Door de gemeente Arnhem en haar waterpartners is dit Tweede Waterplan Arnhem opgesteld. De gemeenteraad heeft in 2009 het waterplan vastgesteld. Het waterplan is gebaseerd op 4 hoofddoelstellingen:
  1. Arnhem aantrekkelijke waterstad;
  2. Klimaatbestendig watersysteem en waterketen;
  3. Goede kwaliteit water en waterbodem;
  4. Bewustwording;
- Aanpak wateroverlast Arnhem-Noord (2015). Het plan heeft tot doel om Arnhem en vooral Arnhem-Noord, beter bestendig te maken tegen zware regenbuien. Hiervoor worden tijdens werkzaamheden in de openbare ruimte maatregelen genomen die wateroverlast verminderen dan wel beperken. Over alle plannen in de openbare ruimte wordt een waterscan gelegd.
- Strategie klimaatadaptatie 2020-2030. In deze 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem' geven we aan hoe en wat we de komende tien jaar, tot 2030, gaan doen om onze stad klimaatbestendiger te maken. Waar we dit kunnen doen door klimaatadaptatie te combineren met vergroenen doen we dat. Waar we werken aan de stad nemen we klimaatadaptatie mee. En we doen het samen; iedereen is nodig voor een succesvolle aanpak: bewoners, bedrijven, organisaties en instellingen en natuurlijk de overheid.

Resumé

Uitgangspunt in het huidige beleid van gemeente, waterschap, provincie en het rijk is dat planontwikkeling moet aansluiten bij een duurzaam integraal waterbeheer. Dit betekent dat:

- negatieve verstoring van de grondwaterstanden en –stromingen niet toegestaan zijn om grondwateroverlast en/of verdroging op de locatie en het boven- en benedenstrooms gelegen gebied te voorkomen;
- maatregelen getroffen moeten worden ter voorkoming van (grond)watervervuiling;
- bij nieuwbouw het regenwater binnen het plangebied afgekoppeld moet worden van de riolering en worden verwerkt op eigen terrein;
- voldoende oppervlaktewater aanwezig is met voldoende obstakel vrije ruimte om dit water doelmatig te kunnen onderhouden en op de goede locatie;
- het verhard oppervlak zoveel mogelijk beperkt wordt;
- het gebruik van uitloogbare materialen en chemische bestrijdingsmiddelen niet is toegestaan;
- ontwikkelingen moeten bijdragen aan het verminderen of beperken van wateroverlast;

- geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die het functioneren van de waterkering beperken;
- de aanwezige ruimte in het winterbed van de rivieren beschikbaar blijft voor het primaire doel; waterberging en waterafvoer.

4.7.2 Situatie plangebied

In het Omgevingsplan zijn de kaders opgenomen voor de ontwikkeling. Op basis daarvan zijn een aantal wateruitgangspunten bepaald. Een belangrijk ruimtelijk uitgangspunt is dat de huidige verondiepte watergang langs de Meldestraat uitgegraven wordt. Deze watergang wordt ook middels een eco-duiker verbonden met de bestaande watergang langs Zeegsingel waardoor er doorstromend robuust watersysteem ontstaat. De watergang langs de Meldestraat wordt uitgevoerd met een plas-draszone.

Onder het Monchyplein ligt een lange duikerverbinding. Deze Arkelduiker is een belangrijke waterverbinding tussen Malburgen Oost en West.

Uitsnede Legger Arkelduiker.

De toename aan verhard oppervlak wordt ruimschoots gecompenseerd door het toevoegen van oppervlakte water. Nabij de Dotterlaan wordt een watergang gegraven. De huidige watergang langs de Veldbloemstraat wordt als het ware verlengd. De watergang langs de Meldestraat wordt uitgegraven en nabij de kruising Nijmeegseweg-Batavierenweg worden nieuwe watergangen gegraven.

Grondwater

De indicatieve huidige gemiddelde grondwaterstand circa 8.50 – 9.00m+NAP. Het openbaar gebied heeft een gemiddeld peil van 10.50 - 11.00m+NAP.

Afvalwatersysteem

Het vuilwater wordt middels een erfafscheidingsput op eigen terrein via vrij verval riool aangesloten op het bestaande rioolsysteem wat voldoende capaciteit heeft om de toename van het afvalwater te verwerken.

Het functioneren van de riolering wordt niet nadelig beïnvloed en het milieu wordt niet zwaarder belast dan in de huidige situatie.

Hemelwater

Een uitgangspunt in het plan is het percentage verharde openbare ruimte zo klein mogelijk te houden.

Verharding is functioneel en waar mogelijk halfopen (bijv. groene parkeerplaatsen). Dit zorgt er voor dat er minder hemelwater direct afstroomt. Hemelwater dat, indien mogelijk, bovengronds via verharding naar het oppervlakte water afstroomt zal via een bodempassage of bermpassage naar het oppervlaktewater gaan.

Het hemelwater van de particuliere percelen koppelen we af en wordt zoveel als mogelijk verwerkt op eigen terrein en vertraagd afgevoerd door het toepassen van groene daken. Verder wordt het zoveel als mogelijk bovengronds afgevoerd en verwerkt in het openbaar gebied. Percelen die grenzen aan het oppervlaktewater wateren hier direct, oppervlakkig op af via een erfafscheidingsput op eigen terrein. .

Effecten op waterkwaliteit

De effecten op de waterkwaliteit moeten passen binnen de kaders die het waterschap stelt. Hierover vindt met het waterschap afstemming plaats en worden detail afspraken gemaakt over waaraan de inrichting moet voldoen. Door gebruik te maken van groene daken, bodempassages, groene bermen, waar het hemelwater in wordt gezuiverd en afgevoerd naar het oppervlaktewater is de verwachting dat er geen negatieve effecten op de waterkwaliteit zijn.

Effecten op waterkwantiteit

De effecten op de waterkwantiteit in de omgeving moeten passen binnen de kaders die het waterschap stelt. De toename aan verhard oppervlakte wordt ruimschoots gecompenseerd door aanleg van nieuw oppervlaktewater.

Conclusie

De ontwikkeling heeft geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding ten opzichte van het geldende omgevingsplan. Bij de verdere uitwerking moet wel voldoende aandacht worden besteed aan het realiseren van voldoende ontwatering en aan een goede afvoer van hemelwater.

4.8 Bodem

4.8.1 Algemeen

Voor deze ontwikkellocatie is getoetst of de bodemkwaliteit (inclusief grondwater) de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen toelaat. Ook is getoetst of een eventuele bodemverontreiniging gevolgen heeft voor de financiële uitvoerbaarheid van de ontwikkeling.

Als toetskader wordt gebruik gemaakt van de volgende bodemregelgeving:

- Wet Bodembescherming;
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen, 1 december 2012;
- Besluit Bodemkwaliteit;
- Nota Bodembeheer, september 2011

4.8.2 Situatie plangebied

De geïnventariseerde en getoetste bodemgegevens geven voldoende inzicht in de bodemkwaliteit van het plangebied. Er zijn geen (mogelijke) gevallen van ernstige bodemverontreiniging bekend. In de omgeving van het plangebied liggen wel enkele grondwater-verontreinigingen.

Op grond van de uitgevoerde bodemonderzoeken binnen het plangebied worden er geen grootschalige bodemverontreinigingen in het bestemmingplangebied verwacht en wordt verwacht dat het plan vanuit bodemaspecten financieel haalbaar is.

Dit betekent dat we geen actueel bodemonderzoek i.h.k.v. van het bestemmingplan eisen. Echter in het kader van de bouwaanvraag dient een actueel bodemonderzoek bijgevoegd te worden. Op dat moment kan dus alsnog een verkennend bodemonderzoek worden gevraagd.

4.9 Cultuurhistorie en archeologie

4.9.1 Algemeen

Rijksbeleid

Erfgoedwet

Cultuurhistorische objecten die zeldzaam of schaars zijn en die voor mensen in hoge mate het beeld van Nederland bepalen, worden aangewezen als monumenten. In de Erfgoedwet (de opvolger van de Monumentenwet 1988) is vastgelegd hoe monumenten van bouwkunst en archeologie en stads- en dorpsgezichten moeten worden beschermd. Deze wet is het belangrijkste instrument voor de bescherming van het cultuurhistorisch erfgoed in Nederland.

Besluit ruimtelijke ordening
Cultuurhistorie moet op basis van de gewijzigde Bro (art 3.1.6) goed in omgevingsplannen verankerd worden. Dit behelst niet alleen een beschrijving van de aanwezige en te verwachten cultuurhistorische waarden, maar ook een waardering ervan en een advies over toekomstige omgang ermee, gelet op de ruimtelijke opgave die in het omgevingsplan aan de orde is. Aangegeven moet worden hoe met de cultuurhistorische waarden rekening is gehouden in het omgevingsplan.

Verdrag van Valletta en de Wet op de archeologische monumentenzorg
De bescherming van het archeologische erfgoed in de bodem en de inbedding ervan in de ruimtelijke ontwikkeling is het onderwerp van het Europese Verdrag van Valletta (Malta). In 1992 ondertekenden twintig Europese staten, waaronder Nederland, dit verdrag. De belangrijkste uitgangspunten van het verdrag zijn:

- archeologische waarden dienen zoveel mogelijk (in situ) in de bodem bewaard te blijven en beheermaatregelen dienen genomen te worden om dit te bewerkstelligen;
- vroeg in de ruimtelijke ordening dient al rekening gehouden te worden met archeologie;
- bodemverstoorders betalen het archeologisch (voor)onderzoek wanneer behoud in situ niet mogelijk is.

In 2007 is het verdrag vertaald in de Monumentenwet 1988 en maakt thans deel uit van de Erfgoedwet.
Provinciaal beleid
'Beleef het mee!' (2017-2020)
In juli 2016 is het Beleidsprogramma Cultuur en Erfgoed 2017 - 2020 'Beleef het mee!' vastgesteld. In dit programma ligt het accent op de beleving van mensen. Daarnaast zoekt de provincie de balans tussen de maatschappelijke, economische en intrinsieke waarde van cultuur en erfgoed. Cultureel ondernemerschap blijft onverminderd van belang en komt terug in de economische waarde van cultuur en erfgoed. Voor wat betreft erfgoed krijgt vooral het functioneel gebruik ervan aandacht. Daarnaast zoekt de provincie nieuwe manieren van samenwerking waardoor de uitvoeringskwaliteit van restauraties en archeologie wordt vergroot
Gemeentelijk beleid
Archeologische verwachtingenkaart
Archeologie is een integraal onderdeel van het erfgoedbeleid en als zodanig opgenomen in de erfgoednota. In de nota wordt voortgeborduurd op de uitgangspunten van het Verdrag van Malta. Behoud van archeologische waarden is het uitgangspunt en als dat niet mogelijk is, volgt veiligstelling door archeologisch onderzoek. Om permanente aandacht voor deze vorm van erfgoed te krijgen, is ingezet op constante voorlichting en educatie. Sinds 2008 beschikt de gemeente over een archeologische verwachtingenkaart voor heel Arnhem. De verwachtingenkaart geeft al in een vroeg stadium van planvorming globaal inzicht in de mate waarin archeologische resten in een gebied aangetroffen kunnen worden.

Conform de Erfgoedverordening geldt afhankelijk van de oppervlakte en diepte van grondroerende werkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden. Gebieden die reeds onderzocht zijn en/of zijn vrijgegeven, zijn vrijgesteld van onderzoek. Aan het archeologische beleid dat in de verordening

is verankerd, ligt de archeologische maatregelenkaart als basis.

Structuurvisie
De Structuurvisie Arnhem (2011) biedt een strategisch kader voor ruimtelijke planning op stedelijk niveau voor de lange termijn. Uitgangspunt is het voortbouwen op de karakteristieken van de historisch gegroeide stad. In de cultuurhistorische hoofdstructuur zijn de ruimtelijke, historische elementen weergegeven, die essentieel zijn voor Arnhem als geheel. Per landschappelijke karakteristiek zijn de ambities weergegeven. Vervolgens is een selectie gemaakt van die cultuurhistorische belangen en structuren die kansen bieden bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in de stad: de 'Cultuurhistorische Kansenkaart'. De rijkdom van de Arnhemse cultuurhistorie is kader en inspiratiebron bij ruimtelijke ontwikkelingen in de stad.

4.9.2 Situatie plangebied

Cultuurhistorie

Wederopbouw is een tijdslaag met een cultuurhistorische waarde. Het gemeentelijk monument John Frost Park ligt in de nabijheid van het plan, maar is niet langer opgenomen als onderdeel van het plangebied. Keuzes voor fase 2 hebben invloed op het gemeentelijk monument. In fase 2 wordt dit verder uitgewerkt.

Archeologie

Op de archeologische maatregelenkaart van de gemeente Arnhem heeft het plangebied Nijmeegseweg een middelhoge archeologische verwachting. Het plangebied ligt in het rivierengebied met in de bovenste meters van de bodem oever- en komafzettingen. Deze afzettingen hangen samen met de Nederrijn - (noordelijke deel plangebied) en Malburgen stroomgordel (zuidelijke deel plangebied). Op historisch kaartmateriaal zijn de oude geulen nog als sloten/weteringen te herkennen. Op de oevers van restgeulen is vanaf de vroege middeleeuwen gewoond zoals uit archeologische waarnemingen blijkt.

Daarnaast ligt het plangebied ter hoogte van de locatie waar Market Garden plaatsvond. Eind 1944 vond in de uiterwaarden bij Arnhem inundatie plaats, in werking gezet door de Duitse bezetter om de geallieerde opmars te vertragen. In het plangebied zijn resten van een FLAK-stelling, andere verdedigingswerken en loopgraven te verwachten.

Vanwege de archeologische verwachting heeft in het plangebied in 2022 een verkennend booronderzoek plaatsgevonden (Nijmeegseweg, Arnhem, rapport 5590, ADC ArcheoProjecten, 31 oktober 2022, Bijlage 14 Vooronderzoek archeologie). Een gedeelte (strook evenwijdig aan de Heermoesstraat) is al in een eerder stadium archeologisch onderzocht en vrijgegeven. Het onderzoek van 2022 richtte zich met name op het in kaart brengen van de bodemopbouw, waaronder de intactheid (aan- of afwezigheid van verstoringen). Het booronderzoek wijst voor het plangebied kleiige of zandige oeverafzettingen uit, gedeeltelijk met ontkalkte top. Zij vormen potentiële archeologische niveaus hoewel er geen vegetatielagen of cultuurlagen zijn aangetroffen. Aangetroffen verstoringen kunnen mogelijk samenhangen met in het plangebied gelegen WOII-waarden. Tezamen met scheepsgerelateerde archeologische resten die zich in de oude geulen kunnen bevinden, adviseert het onderzoeksbureau (ADC) vervolgonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek.

Conclusie

De middelhoge verwachting voor het plangebied blijft in stand en kan met bijbehorende voorschriften (archeologisch onderzoek indien verstoring boven 500 m^2 dreigt met een diepte van 40 cm-MV) naar het omgevingsplan worden vertaald. Verder onderzoek moet uitwijzen of archeologische resten aanwezig zijn. Binnen de zone van de middelhoge verwachting liggen ook de locaties met potentiële WOII-waarden waarvan de intactheid nog niet bekend is.

4.10 Stadsklimaat

4.10.1 Algemeen

In de strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020-20240 (vastgesteld januari 2021) is vastgelegd wat Arnhem de komende 10 jaar moet doen om onze stad klimaatadaptief te maken.

De verdichtingsopgave combineren met klimaatadaptatie.

Arnhem kent een grote verdichtingsopgave; de komende jaren zullen er veel woningen bijgebouwd worden. Naast wonen, vragen ook werken en mobiliteit (met name fiets en OV) om (verharde) ruimte in onze stad. De verdichtingsopgave staat daarom op gespannen voet met opgaven op het gebied van klimaatadaptatie. Verdichting vraagt om meer bebouwing en meer verharding terwijk voor klimaatadaptatie juist meer groen en onverharde ruimte nodig is. De meest uitdagende ambitie is daarom om beide opgaven op een slimme manier te combineren.

Dit is alleen mogelijk door de verdichting zeer zorgvuldig uit te voeren en strenge voorwaarden te stellen aan uitbreiding en aanpassing van de bebouwing en de bijbehorende buitenruimte. Daarbij is overigens ook het binnenmilieu belangrijk. Behalve om integrale en innovatieve plannen vraagt dit om compenserende maatregelen op, aan en in de directe omgeving van de bebouwing. Bijvoorbeeld door vergroening, materiaalkeuze, verkoeling en opslag / hergebruik van hemelwater.

Speerpunten zijn

- schade en overlast door extreme buien zoveel mogelijk voorkomen
  specifiek betekent dit:
  1. bij nieuwbouw koppelen we al het regenwater af;
  2. bij renovatie koppelen we maximaal af; de haalbaarheid beoordelen we per geval; hierbij geldt dat minimaal 40mm op eigen terrein moet worden verwerkt.
  3. We koppelen 90% van alle openbare ruimte af hierbij nemen we als uitganspunt een bui van 40 mm die ter plaatse verwerkt moet kunnen worden.
  4. We voorkomen toename van wateroverlast bij toename bebouwing en/of verharding.
- negatieve effecten van hitte tegengaan
  1. Op de hitte attentiekaart van Arnhem zijn de uitgangspunten vastgesteld:
  2. Rode gebieden: hier gaan we de gevoelstemperatuur, de manier waarop de temperatuur wordt ervaren, verbeteren;
  3. Oranje en Gele gebieden: dit zijn gebieden waar het belangrijk is dat de gevoelstemperatuur niet verslechterd.
  4. Blauwe gebieden: we willen de blauwe gebieden als bronnen van koelte in stand houden, dus beschermen, en stimuleren dat koele winden de stad in kunnen stromen.
- negatieve effecten door droogte tegengaan
  1. Schade aan beplanting tegen gaan.
  2. Waterkwaliteit in droge perioden op acceptabel te houden ter voorkoming blauw alg en botulisme.
  3. Duurzaam hergebruik (regen)water.

4.10.2 Situatie plangebied

De klimaatbestendigheidsambitie is voor wat betreft hitte in de stad vertaald naar aanbevelingen voor specifieke gebieden. Op de Hitte-attentiekaart ligt het plangebied in de gele zone. De gemeente Arnhem streeft bij gebiedsontwikkelingen in de geel gekleurde gebieden op de Hitte-attentiekaart naar behoud van de bestaande situatie qua hitte. Voor het plangebied betekent dit dat eventuele verdichting, waar hier gezien de toevoeging aan woonbebouwing zeker sprake van zal zijn, niet mag leiden tot een verslechtering van de gevoelstemperatuur ter plaatse. Meer specifiek betekent dit:

- behoud van het huidige relatief goede stadsklimaat door het behoud van de verhouding tussen bebouwing c.q. verharding en open groene en blauwe ruimte.
- nemen van compenserende maatregelen zoals extra groen in de buitenruimte en aan/op de bebouwing. Verticaal groen en dakgroen voorkomt opwarming van de gebouwen zelf en de

uitstraling van warmte naar de omgeving. Dakgroen is daarbij vooral effectief voor een beter binnenklimaat (en daarmee de energievraag).
- zo beperkt mogelijk houden van de hoeveel extra verharding van de buitenruimte; liever nog de bestaande verharding verminderen.benutten van kansen tot het zoveel mogelijk vergroenen van de openbare ruimte.
- gebruik maken van de juiste warmtewerende of verkoelende materialen voor de gebouwen waarmee de opwarming van de gebouwen en de omgeving kan worden verminderd.
- voorkomen dat eventuele koeling van de gebouwen leidt tot opwarming van de gebouwen zelf en de omliggende buitenruimte.

4.11 Duurzaamheid en energie

4.11.1 Algemeen

Energie

Het gemeentelijke beleid op het gebied van energie is vastgelegd in het 'Programmaplan New energy made in Arnhem 2020 - 2030' (vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2020).

Arnhem wil een actieve regierol innemen bij de energietransitie in de wijken. De uitgangspunten en aanpak zijn vastgesteld in 'De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie' (vastgesteld op 17 april 2019). Twee belangrijke uitgangspunten uit dit beleidskader voor deze ontwikkeling zijn:

- De Trias Energetica is leidend: minder energie verbruiken, meer duurzaam opwekken;
- De meest duurzame warmtebron heeft de voorkeur: minder duurzame bronnen zijn tijdelijk en decentrale bronnen gaan voor.

In de Transitievisie Warmte (vastgesteld door de gemeenteraad op 17 februari 2022) is vastgelegd dat alleen lage temperatuur verwarming (LT – 35 – 50 graden Celsius) of zeer lage temperatuur verwarming is toegestaan als warmtevoorziening voor nieuwbouw. De beschikbare midden en hoge temperatuur bronnen zijn nodig om de bestaande stad van het gas af te krijgen.

Energievisie

Vanuit het programma NemiA 2020-2030 is het verplicht een energievisie op te stellen bij een ontwikkeling van 50 woningequivalenten of meer. Met behulp van een energievisie kan een geschikte combinatie van energieconcepten gekozen worden. De energievisie brengt verschillende energieopties voor het besluit-gebied in beeld en beschrijft de consequenties daarvan. De keuze voor het energieconcept heeft ruimtelijke consequenties. Er komen meer of minder inpandige installatieruimtes per woning en collectief, wat medebepalend is voor het bouwvolume. Daarom dient de energievisie als input voor het stedenbouwkundig plan. Afhankelijk van de situatie dient de ontwikkelaar dan wel de gemeente de energievisie op te (laten) stellen. De ambitie is om installaties en voorzieningen die noodzakelijk zijn voor de energievoorziening van de ontwikkeling én het gebied er omheen ((wijk)trafo's, warmtepompen, etc.) zoveel mogelijk in de bebouwing te integreren.

Netcongestie

Netcongestie blijft in de voorzienbare toekomst een factor om rekening mee te houden. Duurzaam netbewust bouwen, in combinatie met een reeks maatregelen die de netbeheerders nemen, zorgen ervoor dat er meer kans is dat de geplande woningbouw door kan gaan als gepland. Daarom is duurzaam netbewust bouwen een randvoorwaarde voor de haalbaarheid van (gebieds)ontwikkelingen. Netbewust bouwen is nog niet exact gedefinieerd en genormeerd. De Rijksoverheid werkt hier aan.

Bij netbewust bouwen geldt de trias energetica als basis:

1. Reduceer de vraag (van energie en vermogen)
2. Efficiënte omzetting van warmte (lage temperatuur, voorkeur bodem over lucht)
3. Afstemmen vraag en aanbod (gebouwniveau: Energie Management Systeem)
4. Opslag en buffering (o.a. warm tapwater en warmte)
5. Afstemmen vraag en aanbod (extern, bv groepscontracten, gebruiksbeperkende contracten)

Ontwikkeling als vliegwiel voor energietransitie bestaande stad

In de Transitievisie Warmte (vastgesteld door de gemeenteraad op 17 februari 2022) is de doelstelling opgenomen om bij elke ontwikkeling de mogelijkheden te onderzoeken om een deel van de omliggende gebouwde omgeving tevens van het aardgas af te halen. Het doel is om het momentum van de ruimtelijke ontwikkeling te benutten om de energietransitie van de bestaande stad te stimuleren, vooruitlopend op de integrale benadering vanuit de omgevingswet.

Ruimte bieden voor Arnhemse innovaties

In het programma NemiA 2020-2030 is ook aandacht voor energie innovaties. Bij (gebieds) ontwikkelingen wordt gevraagd om, waar mogelijk, (Arnhemse) innovatieve bedrijven mee te laten denken en mee te doen.

Circulair bouwen

In de door Arnhem ondertekende woondeal Arnhem-Nijmegen 2.0 van 2023 staat: 'Verduurzamen en toekomstbestendig maken van de bouwsector en vermindering van bouwkosten, doordat circulair en conceptueel bouwen de norm is bij woningbouw. Zo dragen we bij aan de reductie van 55% tot 60% CO2-uitstoot (Paris-proof), 50% primaire grondstoffen en 50% uitstoot van stikstof in 2030.

Partijen werken in nauwe samenwerking met de woningcorporaties en de werkorganisaties Citydeal conceptueel en circulair bouwen en Cirkelstad aan een regionaal programma 'Circulair en conceptueel bouwen'. Dit programma bevat concrete 'bouwstenen' die bijdragen aan het versnellen en opschalen van de transitie naar circulair en conceptueel bouwen.

De regio spant zich in om in 2025 minimaal 25% en in 2030 minimaal 50% van het aantal woningen industrieel te laten bouwen. En om in 2025 minimaal 25% en in 2030 minimaal 50% minder primaire grondstoffen in projecten te gebruiken. Deze verschuiving leidt onder meer tot een betere betaalbaarheid, kortere bouwtijd, minder stikstofuitstoot op de bouwplaats en een betere milieuprestatie.'

De gemeente Arnhem heeft de circulair bouwdoelstellingen uit de woondeal overgenomen in verschillende door de gemeenteraad vastgestelde documenten:

- Visie Circulaire Economie Arnhem, november 2020
- Omgevingsvisie Arnhem 2040 (vastgesteld door de gemeenteraad 6 december 2023)
- De Arnhemse Woonvisie (vastgesteld door de gemeenteraad maart 2024)

Voor projecten die worden vastgesteld tussen 2025 en 2030 is 25% circulariteit het minimum, en werken we toe naar 50% circulair bouwen in 2030, gemeten in kg gebruikt materiaal. We toetsen dit aan de hand van de **Circulaire Impactladder** en **Het Nieuwe Normaal (vigerend)**, voor in ieder geval de volgende onderdelen:

a. Milieu-impact materialen (MPG);
b. Materiaalgebonden CO2 (paris proof);
c. Herkomst van materialen (percentage niet hernieuwbaar);
d. Toekomstwaarde (losmaakbaar en adaptief).

4.11.2 Situatie plangebied

De gemeente heeft opdracht gegeven een energieconcept uit te werken voor Fase 1 en 2 gezamenlijk. Het vastgestelde beleid van de gemeente is daarbij uitgangspunt.

Aanvullende uitgangspunten voor het onderzoek zijn:

- Zoveel mogelijk energie opwekken door PV en / of PVT, met als uitgangspunt in de maanden april, mei en september zelfvoorzienend voor energie (elektriciteit + warmte), juli, augustus overschot (opslaan en bewaren voor de wintermaanden), overige maanden maximaal beschikbare zon opvangen, warmte (en evt. elektriciteit) vanuit opslag gebruiken en rest aanvullen met aansluiting;
- Koude-vraag zo min mogelijk elektrisch oplossen, maximaal gebruik maken van lokale koude bv in

de vorm van waterbuffers;
- De nabijheid van een waterwingebied waardoor er een beperkte WKO-capaciteit is;
- Aanleg van een warmtenet voor de bestaande bouw in Malburgen. De retour warmte hiervan kan een mogelijke bron zijn.

Energiesystemen in de directe omgeving

De gebiedsontwikkeling bevind zich in een gebied waarin met name bestaande woningbouw aanwezig is. Deze wijken staan op de nominatie aardgasvrij te worden gemaakt. Aanleg van een warmtenet op midden temperatuur in Malburgen ligt voor de hand. De haalbaarheid hiervan is onderzocht, komend half jaar onderzoeken we hoe en met wie dit plan doorontwikkeld wordt. Voor de nieuwbouw is uitgangspunt lage of zeer lage temperatuur.

Uitvraag

Een energieconcept voor een toekomstbestendig energiesysteem aan de hand van de beleid en uitgangspunten (m.n. warmte- en koude-vraag, maar kan niet los gezien worden van de elektriciteit vraag gezien de problematiek van netcongestie).

in het stedenbouwkundig plan fase 2 is rekening gehouden met het ruimtebeslag en situering van de voorzieningen nodig voor het energiesysteem voor zowel fase 1 als 2.

Circulair bouwen

Voor deze gebiedsontwikkeling geldt het uitgangspunt dat moet worden voldaan aan de vigerende norm van Het Nieuwe Normaal (voor onderdelen milieu impact materialen (MPG), materiaal gebonden CO2, percentage niet hernieuwbaar), en/ of 25% circulair bouwen, gemeten in kg materiaal en gemeten volgens de uitgangspunten van de circulaire impact ladder.

4.12 M.e.r. - beoordeling

4.12.1 Algemeen

Het omgevingsplan voorziet in de ontwikkeling van maximaal 263 woningen. Een dergelijk bouwproject kan worden gezien als stedelijk ontwikkelingsproject zoals bedoeld in categorie D11.2 van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). De omvang van het project ligt echter ver onder de drempelwaarde van een oppervlakte van 100 hectare, waarbij er sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht.

Deze drempelwaarde is echter indicatief. Dit houdt concreet in dat het bevoegd gezag op grond van artikel 2, lid 5 van het Besluit m.e.r. dient na te gaan of de beoogde activiteit daadwerkelijk geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben. Indien dit niet kan worden uitgesloten, is het alsnog nodig een milieuffectrapport op te stellen.

De toets of er, ondanks het feit dat de omvang onder de drempelwaarde uit het Besluit m.e.r. blijft, sprake kan zijn van belangrijke nadelige milieugevolgen wordt aangeduid als een 'm.e.r.-beoordeling' of m.e.r.-toets.

Op basis van deze beoordeling dient het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders of de gemeenteraad expliciet te besluiten of er al dan niet een m.e.r.-procedure wordt gevolgd

De voorliggende paragraaf betreft deze m.e.r.-beoordeling. Bij de m.e.r.-beoordeling worden getoetst aan de criteria van Bijlage III van de Europese richtlijn milieueffectbeoordeling (richtlijn 85/337/EEG).

Deze criteria hebben, samengevat, betrekking op:

- de kenmerken van het voornemen (onder meer omvang, kans op hinder, mogelijke cumulatie met

effecten van andere activiteiten);
- de plaats (onder meer ligging ten opzichte van gevoelige gebieden);
- de kenmerken van de effecten, mede gelet op de aard van het voornemen en de plaats.

Criteria

De criteria in Bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling zijn als uitgangspunt genomen. De hoofdcriteria zijn reeds genoemd. Hieronder volgt een overzicht van de criteria.

1. Kenmerken van de projecten
Bij de kenmerken van de projecten moet in het bijzonder in overweging worden genomen:

- de omvang van het project;
- de cumulatie met andere projecten;
- het gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- de productie van afvalstoffen;
- verontreiniging en hinder;
- risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

2. Plaats van de projecten
Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn moet in het bijzonder in overweging worden genomen:

- het bestaande grondgebruik;
- de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied;
- het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de volgende typen gebieden:
    1. wetlands,
    2. kustgebieden,
    3. berg- en bosgebieden,
    4. reservaten- en natuurparken,
    5. gebieden die in de wetgeving van lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd; speciale beschermingszonen door de lidstaten aangewezen op grond van de Vogel-en/of habitatrichtlijn,
    6. gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden,
    7. gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid,
    8. landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

3. Kenmerken van het potentiële effect
Bij de potentiële aanzienlijke effecten van het project moeten in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2 in het bijzonder in overweging worden genomen:

- het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking);
- het grensoverschrijdende karakter van het effect;
- de orde van grootte en de complexiteit van het effect;
- de waarschijnlijkheid van het effect;
- de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

4.12.2 Situatie plangebied

Beoordeling
De vormvrije m.e.r.-beoordeling is gebaseerd op de beschrijving van het plan en de ten behoeve van de ontwikkeling uitgevoerde onderzoeken.

Onderstaande aspecten zijn al eerder aan de orde gekomen in de toelichting van dit Chw Omgevingsplan. Onderstaande conclusies zijn derhalve een bondige samenvatting van hetgeen eerder in deze toelichting nader is uitgewerkt.

1. Kenmerken van het project

Programma

Dit omgevingsplan voorziet in de bouw van maximaal 275 woningen. Daarnaast maakt het plan atelierwoningen mogelijk ~~en 150 m2 bvo aan horeca~~.

Gebouw

Het plan maakt de bouw van 9 bouwblokken mogelijk. Het hoogste gebouw mag maximaal 40 meter hoog worden. De gebouwen in het park maximaal 14 meter en de overige gebouwen 10 meter.

2. Plaats van het project

Het project bevindt zich in een binnenstedelijk gebied.

3. Effecten van het project

De te realiseren functie is geluidgevoelig van aard, waarbij inkomend geluid van de omgeving zoals wegverkeerslawaai wel van invloed is. Voor de te realiseren woningen dienen hogere waarden te worden aangevraagd. Voorts wordt op basis van de beoogde functie geen belangrijke negatieve effecten op de omgeving (overige woon- en groengebieden) verwacht.

4. Luchtkwaliteit

Uit de uitgevoerde onderzoeken blijkt dat de normen voor luchtkwaliteit niet worden overschreden. Wel heeft de beoogde ontwikkeling verkeersaantrekkende werking, die van invloed kan zijn op de luchtkwaliteit. Uit de 'niet in betekenende mate-toets' blijkt dat de bijdrage van het project aan verslechtering van de luchtkwaliteit niet in betekende mate en dus zeer gering is. Vanuit dit aspect zijn er dus geen bijzonder nadelige gevolgen voor de omgeving te verwachten.

5. Bodem

Op grond van de uitgevoerde bodemonderzoeken binnen het plangebied worden er geen grootschalige bodemverontreinigingen in het bestemmingplangebied verwacht en wordt verwacht dat het plan vanuit bodemaspecten financieel haalbaar is.

6. Water

Het plan voorziet in een toename van het verharde oppervlakte. De toename aan verhard oppervlak wordt ruimschoots gecompenseerd door het toevoegen van oppervlakte water. De ontwikkeling hebben geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding ten opzichte van het geldende omgevingsplan. Bij de verdere uitwerking moet wel voldoende aandacht worden besteed aan het realiseren van voldoende ontwatering en aan een goede afvoer van hemelwater.

7. Archeologie

De middelhoge verwachting voor het plangebied blijft in stand en kan met bijbehorende voorschriften (archeologisch onderzoek indien verstoring boven 500 m2 dreigt met een diepte van 40 cm-MV) naar het omgevingsplan worden vertaald. Verder onderzoek moet uitwijzen of archeologische resten aanwezig zijn. Binnen de zone van de middelhoge verwachting liggen ook de locaties met potentiële WOII-waarden waarvan de intactheid nog niet bekend is.

8. Natuur

Er is geen beschermde flora en fauna aanwezig.

Conclusie
Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het plan op zich en in samenhang met andere plannen geen belangrijke negatieve gevolgen zal hebben voor de kenmerken van het gebied zelf, voor de directe omgeving en voor gevoelige gebieden in de omgeving. Het opstellen van een milieueffectrapport is niet noodzakelijk

4.13 Kabels, leidingen en obstakelbeheergebieden

In het plangebied zijn geen ondergrondse hoge druk aardgasleidingen (externe veiligheid) en hoogspanningslijnen aanwezig.

Hoofdstuk 5 Toelichting op de thema's in het omgevingsplan

5.1 Stap voor stap naar één Arnhems omgevingsplan

De transitie naar één omgevingsplan is een klus waar we de komende jaren nog even zoet mee zijn. Het betekent dat we onze regels van bijna 150 bestemmingsplannen, zeker 8 verordeningen en een kleine 600 rijksregels samen gaan voegen in dit plan. De transitie betekent niet alleen dat we regels gaan integreren en harmoniseren maar ook digitaliseren. Voor deze operatie zijn de komende jaren talloze wijzigingen en toevoegingen van en aan dit omgevingsplan nodig.

Om deze overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen heeft de gemeenteraad op 15 maart 2021 het Plan van aanpak Omgevingsplan Arnhem vastgesteld. In dit plan van aanpak heeft de raad vastgelegd dat we het omgevingsplan stap voor stap gaan opbouwen door steeds nieuwe thema's toe te voegen.

In de volgende paragrafen is te zien welke thema's al onderdeel zijn van het Arnhemse omgevingsplan.

Per thema leggen we uit hoe dit thema opgenomen is in het plan en wat we me de regeling willen bereiken. De komende jaren vullen we dit hoofdstuk steeds verder aan totdat alle onderdelen van de fysieke leefomgeving ondergebracht zijn in het omgevingsplan.

5.2 Thema parkeren

Het Arnhems parkeerbeleid richt zich vooral op het tegengaan (voorkomen) van parkeeroverlast en op het stimuleren van intensief ruimtegebruik. Om hiervoor te zorgen nemen wij in het omgevingsplan op dat bij een vergunningplichtige bouwactiviteit of gebruikswijziging voldoende ruimte wordt aangebracht voor parkeren. Wat voldoende ruimte is volgt uit de parkeernormen.

Dynamischeverwijzing parkeernormen

De gemeente Arnhem bereidt momenteel de actualisatie van het Arnhemse parkeerbeleid voor. Indien deze beleidsregels in werking treden, gaan ze het nieuwe toetsingskader vormen voor de onderdelen parkeren en laden en lossen.

In deze regeling wordt het gemeentelijk parkeerbeleid van toepassing verklaard op de huidige situatie als op toekomstige aanvragen om omgevingsvergunningen. Indien deze regels gedurende de planperiode worden gewijzigd, gelden deze wijzigingen vanaf het tijdstip van bekendmaking.

5.3 Thema woningsplitsing en verkamering

De afgelopen jaren zijn Arnhemse woningen in toenemende mate gesplitst of verkamerd. Splitsingen en verkamering zijn van wezenlijke waarde voor Arnhem, omdat ze voorzien in een bepaalde woonvraag. Ze kunnen echter ook negatieve effecten met zich meebrengen. De afgelopen jaren lijken deze negatieve effecten steeds nadrukkelijker naar voren te komen en groeit de wens om hier meer op te kunnen sturen. Het omgevingsplan bevat daarom een regeling die het splitsen of verkameren van een woning vergunningsplichtig maakt.

Een vergunningsaanvraag toetsen we aan een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden houden rekening met de woonkwaliteit, de leefbaarheid, schone wijken en de druk op de ruimte. Ook gaat de regeling de concentratie van verkamerde panden tegen. Het college gaat bij een aanvraag voor een vergunning voor omzetting of woningsplitsing uit van een belangenafweging tussen enerzijds de belangen van het behoud en/of de samenstelling van de woonruimtevoorraad en van het behoud van een geordend woon- en leefmilieu in de omgeving van het betreffende pand en anderzijds het belang van de aanvrager van een vergunning. In dat kader toetst het college ieder initiatief aan voorwaarden die betrekking hebben op de volgende elementen.

De bouwkundige staat van de woning

Ieder initiatief voor woningsplitsing en/of verkamering toetst het college op een aantal fysieke eisen naast de eisen uit het bouwbesluit. Het gaat hierbij onder andere om de gebruiksoppervlakte en de aanwezigheid van een bergingsruimte en een buitenruimte bij woningsplitsing. Door deze fysieke eisen wordt woonkwaliteit voor de bewoners van de (on)zelfstandige wooneenheden beschermd en wordt rekening gehouden met het effect dat de toevoeging van wooneenheden heeft op de ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en leefomgeving.

De volkshuisvestelijke implicaties (schaarste)

De gemeente Arnhem streeft naar een gevarieerd wijkaanbod met voldoende betaalbare koopwoningen.

Het effect op de leefbaarheid

Ten behoeve van de leefbaarheid geldt als algemene eis dat een niet-verkamerd woonhuis niet mag worden ingesloten door kamergewijs bewoonde gebouwen aan dezelfde straat. In het Spijkerkwartier geldt hierop een uitzondering. De concentratie van verkamerde panden in het Spijkerkwartier is al dusdanig hoog dat bij verdere verkamering de kans groot is dat een onaanvaarde inbreuk op het woon- en leefklimaat van omwonenden ontstaat. Voor het Spijkerkwartier is daarom een afstandseis opgenomen van 50 meter.

Aanvullende eisen

Daarnaast toetsen we iedere aanvraag aan de regels die gelden voor de fysieke leefomgeving zoals bijvoorbeeld parkeernormen en regels over brandveiligheid.

Hoofdstuk 6 Uitleg van de regels

6.1 Wat is een omgevingsplan?

Een omgevingsplan is juridisch bindend en zegt iets over welke functies (wonen, winkels, kantoor et cetera) zijn toegestaan en wat de bouwmogelijkheden zijn zoals bouwgrenzen en bouwhoogtes.

Een plan bestaat uit een digitale verbeelding (plankaart) en regels en gaat vergezeld van een toelichting.

Op de verbeelding kun je zien welke functies waar zijn toegestaan en welke waarden in het gebied beschermd moeten worden. In de regels staat aangegeven wat er binnen een bepaalde functie mogelijk is en wat de (bouw)regels zijn.

In dit omgevingsplan nemen we ook een aantal regels op die normaal gesproken in andere verordeningen of beleidsregels zijn opgenomen. Door de verschillende regels samen te voegen en beter op elkaar af te stemmen geeft dit omgevingsplan meer duidelijkheid over de ontwikkelmogelijkheden van een perceel. Met deze verbetering van onze dienstverlening sluiten we nu al aan op de doelstellingen van de toekomstige Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2024 in werking treedt. In de volgende paragraaf gaan we hier nader op in.

6.2 Waarom een nieuw omgevingsplan?

Omdat de transitie naar het omgevingsplan een omvangrijke operatie is, willen we niet wachten tot 2024 maar starten we er nu al mee.

De Omgevingswet komt eraan!

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet verplicht ons om regelgeving voor de fysieke leefomgeving te bundelen in één omgevingsplan voor het gehele gemeentelijke grondgebied. Dit betekent dat we regels over bijvoorbeeld, bouwen, welstand, erfgoed, milieu, mobiliteit, duurzaamheid en grote delen van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) moeten integreren in onze bestaande bestemmingsplannen. Naast onze eigen bepalingen moeten we regels die het Rijk overhevelt naar gemeenten, zoals bijvoorbeeld vergunningsvrij bouwen en delen van het Activiteitenbesluit, lokaal vertalen in het omgevingsplan. Met het omgevingsplan zorgen we er o.a. voor dat onze inwoners en ondernemers straks op eenvoudige en eenduidige wijze kunnen zien welke ontwikkelmogelijkheden er gelden op een perceel en voor welke activiteiten een vergunning nodig is.

Omdat de transitie naar het omgevingsplan een omvangrijke operatie is, willen we niet wachten tot 2024 maar starten we er nu al mee. Dit omgevingsplan is dan ook het eerste plan waarin een deel van de regels over de fysieke leefomgeving samengevoegd zijn. Dit kunnen we doen omdat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onze gemeente heeft aangewezen als experiment 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte' onder artikel 7g van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet.

6.3 Wat regelt dit omgevingsplan?

6.3.1 Algemeen

In het omgevingsplan legt de gemeente vast welke functies waar mogelijk zijn en welke activiteiten binnen die functies ontplooid kunnen worden. Het gaat niet alleen om het gebruik van de grond, maar ook over de bouwmogelijkheden. De regels in het omgevingsplan gelden voor iedereen, dus voor inwoners, bedrijven, maatschappelijke instanties en de gemeente Arnhem zelf.

6.3.2 Focus van dit omgevingsplan

Dit omgevingsplan maakt de Fase 1 van het project Nijmeegseweg mogelijk. In hoofdstuk 3 is de ontwikkeling omschreven. In hoofdstuk 4 zijn de milieu- en omgevingsaspecten toegelicht. In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de verschillende aspecten worden vastgelegd in dit omgevingsplan.

Mogelijk maken van woonfuncties

Het omgevingsplan voorziet in het toevoegen van de activiteit voor de verschillende gebieden waar woningbouw is voorzien. Daarnaast geldt de omgevingsplanactiviteit woningsplitsing en de omgevingsplanactiviteit verkamering. Door middel van deze laag wordt regelen we dat nadat de woningen gebouwd zijn er altijd een vergunning nodig is voor het splitsen van de woningen of het door drie personen kamergewijs bewonen. Dit is een vertaling van het Facetplan Woningsplitsing en verkamering zie ook 5.3 Thema woningsplitsing en verkamering.

Voor het entreegebouw geldt dat maximaal één bovengrondse bouwlaag mag worden gebruikt ten behoeve van parkeren.

Mogelijk maken van andere functies

Voor een aantal gebouwen worden ook andere functies mogelijk gemaakt. Zo geldt voor het Parkgebouw West de activiteit atelierwoningen.

Het stellen van aanvullende bouwregels voor de nieuwbouw

Bij het bouwen van de nieuwbouwwoningen dient te worden voldaan aan de bouwregels. Naast de in de plankaart opgenomen maatvoeringen dient ten aanzien van het uiterlijk van nieuwbouw te worden voldaan aan de vereisten uit het bijgevoegde omgevingskwaliteitsplan (dit staat in de bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg). Daarnaast dienen specifieke maatregelen te worden getroffen voor klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen.

6.3.3 Functies en activiteiten

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft Arnhem aangewezen als experiment 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte'. Dit betekent dat we vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet al een omgevingsplan kunnen opstellen waarin de fysieke leefomgeving centraal staat.

De vier verbeterdoelen van de Omgevingswet

Net zoals nu bij bestemmingsplannen, is ook de digitale versie van het omgevingsplan straks leidend. Omdat het omgevingsplan veel meer regels omvat dan het huidige bestemmingsplan is de huidige systematiek met bestemmingen ontoereikend om de veelheid aan regelingen op een gebruiksvriendelijke manier te ontsluiten. In de systematiek van het omgevingsplan wordt daarom niet langer de bestemming centraal gesteld maar de activiteiten die je wil verrichten op een bepaald adres. Door je locatie te koppelen aan de gewenste activiteit: bijvoorbeeld 'bouwen' laat het digitale omgevingsplan straks uitsluitend de regels zien die op die locatie gelden voor die activiteit.

De activiteiten (bouwen, slopen, kappen, horeca uitbaten et cetera) zijn gekoppeld aan functies. Het gaat hier om duidelijk herkenbare hoofdfuncties die voorkomen in de stad en dominant zijn in een bepaald gebied.

De voormalige bestemmingen zoals Groen, Kantoor of Verkeer noemen we nu functies. Het gaat hier om duidelijk herkenbare hoofdfuncties die voorkomen in de stad en dominant zijn in een bepaald gebied. Onder deze functies hangen de zogenaamde activiteiten. Dit zijn de verschillende meer gedetailleerde gebruiks- en bouwmogelijkheden binnen die functie. Deze nieuwe manier van raadpleging betekent dat de regels in dit omgevingsplan niet langer gekoppeld zijn aan bestemmingen, maar aan functies en

activiteiten.

6.4 Opzet van de regels

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de verplichting opgenomen om ruimtelijke plannen en besluiten digitaal vast te stellen. De Crisis- en herstelwet maakt het mogelijk om De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012 (SVBP2012) los te laten. Dit betekent dat we als gemeente Arnhem zelf kunnen bepalen op welke manier we het omgevingsplan opbouwen en verbeelden.

Het juridisch bindend gedeelte van het omgevingsplan bestaat uit planregels en bijbehorende plankaart waarop de bestemmingen zijn aangegeven. Deze plankaart kan zowel digitaal als analoog worden verbeeld. De plankaart en de planregels dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1. Inleidende regels (begripsbepalingen en wijze van meten);
2. Functies;
3. Waarden;
4. Activiteiten;
5. Bouwen, werken en werkzaamheden;
6. Algemene regels;
7. Overgangs- en slotregels.

6.4.1 Inleidende regels

Hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied en bevatten:

1. Artikel 1 Begrippen:
   In dit artikel zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen, voor een eenduidige interpretatie van deze begrippen.
2. Artikel 2 Wijze van meten:
   Dit artikel geeft onder meer bepalingen waar mag worden gebouwd en hoe voorkomende eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

6.4.2 Functies

Hoofdstuk 2bevat de regels over de functies. Per functie wordt het doelstelling van de betreffende functie aangegeven en welke activiteiten en functies ter plaatse zijn toegestaan. Het aangeven van de functies op de verbeelding geeft een duidelijk beeld van de indeling van de stad. Hierbij sluiten we aan bij de legenda van de Standaard vergelijkbare bestemmingsplannen 2012.

6.4.3 Waarden

Hoofdstuk 3 bevat de regels over de waarden. Deze regels moeten in samenhang worden gelezen met hoofdstuk 5 en 8.

6.4.4 Activiteiten

Hoofdstuk 4 bevat de regels over de activiteiten. De activiteitenregels moeten in samenhang worden gelezen met de verbeelding. Op de verbeelding staat aangegeven welke activiteit waar is toegestaan.

6.4.5 Bouwen

Hoofdstuk 5 bevat de regels over bouwen, werken en werkzaamheden. Op de plankaart zijn bouwhoogten en soms bebouwingspercentages aangegeven. Als er geen percentages zijn aangegeven, mag het hele bouwvlak worden bebouwd. De aangegeven bouwhoogte wordt gemeten vanaf peil tot het hoogste punt (exclusief elementen zoals een schoorsteen, liftopbouw en dergelijke). Uitgangspunt is dat alleen gebouwd mag worden binnen de bouwgrenzen. In artikel $_{21 \text{ Algemene bouwregels}}$ zijn de algemene bouwregels opgenomen zoals de verplichting tot het bouwen binnen het bouwvlak en de uitleg van het bebouwingspercentage. Deze regel is van toepassing op het gehele plangebied.

De overige regels zijn locatiespecifiek.

6.4.6 Omgevingsplanactiviteiten

Hoofdstuk 8 bevat de omegevingsplanactiviteiten. Alleen met een vergunning zijn deze activiteiten toegestaan.

6.4.7 Algemene regels

Hoofdstuk 10 bevat de algemene regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied. Dit hoofdstuk is opgebouwd uit:

1. Artikel 56 Anti-dubbeltelregel
   Deze regel bepaalt dat er niet twee keer voor eenzelfde locatie een bouwplan kan worden ingediend.
2. Artikel 59 Strijdige activiteiten
   Hierin is aangegeven welke functies in ieder geval in strijd zijn met het omgevingsplan.
3. Artikel 58 Overige regels
   In dit artikel zijn de regels over parkeren uit het 'Facetplan Parkeren' opgenomen.

6.4.8 Overgangs- en slotbepalingen

Hoofdstuk 11 bevat de overgangs- en slotbepalingen. In de overgangsbepalingen is aangegeven wat de juridische consequenties zijn van bestaande situaties die in strijd zijn met dit omgevingsplan.

6.5 Functies

In het plangebied onderscheiden wij de volgende functies.

6.5.1 Groengebied

Wat is het doel van deze functie?
Binnen deze functie is het toegestaan om groen in de breedste zin (grasvelden, struiken, speelvelden) aan te leggen en in stand te houden. Daarnaast zijn tevens waterlopen en waterpartijen mogelijk.

Waar geldt deze functie?
Deze functie geldt voor in ieder geval voor de groenvoorzieningen in de stad die opgenomen zijn in de Groenvisie Arnhem 2017-2035. De functie geldt niet voor solitaire bomen en andere kleinere groenvoorzieningen zoals bloembakken en geveltuinen.

Welke activiteiten zijn er binnen deze functie mogelijk?
Om het groen te beschermen zijn activiteiten toegestaan die niet leiden tot een aantasting van het groene karakter van die gebieden. Zo is de bouw van gebouwen of de aanleg van parkeerplaatsen niet toegestaan.

6.5.2 Openbaar gebied

Wat is het doel van deze functie?

De functie 'Openbaar gebied - verblijfsgebied' omvat de infrastructurele voorzieningen in het verkeersluwe, op verblijf gerichte gedeelte plangebied zoals woonstraten, pleinen, voetgangersgebieden en parkeervoorzieningen.

Waar geldt deze functie?
Deze functie geldt voor de openbaar toegankelijke gebieden rondom de nieuw te bouwen woningen, de wegen en de parkeerplaatsen.

6.5.3 Parkgebied

'Parkgebied' is een zwaardere functie dan Groen. Aan de parkfunctie is altijd de 'Waarde - Landschap en Natuur gekoppeld. Vanwege deze waarde geldt er een omgevingsvergunningstelsel voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Dat betekent dat binnen de functie een omgevingsvergunning noodzakelijk is om bepaalde werkzaamheden uit te voeren zoals het aanleggen van verharding en het kappen van bomen. Het uitgangspunt is dat er binnen de functie parkgebied geen bebouwing is toegestaan.

Waar geldt deze functie?

In de Groenvisie 2017-2035 is het groen-blauwe raamwerk op stadsniveau vastgelegd. Voor de groenvoorzieningen wordt een onderscheid gemaakt tussen het stadsgroen en wijkgroen.

Onder het stadsgroen vallen de gebieden die een landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische of recreatieve functie hebben en zijn bestemd als 'Parkgebied'. Het stadsgroen in het plangebied bestaat de Meldestraat (groen-blauwe lijn).

Welke activiteiten zijn er binnen deze functie mogelijk?
Binnen deze functie zijn activiteiten mogelijk die passen binnen het park. Voor ingrepen die gevolgen kunnen hebben voor het groene karakter zoals het kappen van bomen is een vergunning nodig.

6.5.4 Water

Wat is het doel van deze functie?
Het water in het plangebied heeft een niet alleen een belangrijke waterhuishoudkundige functie maar draagt ook bij aan het verminderen van hittestress en het verhogen van de aantrekkelijkheid van de gebied. De grotere oppervlakte wateren in het plangebied hebben daarom deze functie gekregen.

Waar geldt deze functie?
Deze functie ligt op de belangrijke oppervlaktewateren in Arnhem. Het gaat dan om de a-watergangen van het waterschap en de rivieren.
Welke activiteiten zijn er binnen deze functie mogelijk?
Binnen deze functie zijn alle activiteiten toegestaan die samenhangen met het beheer en de bescherming van het oppervlaktewater.

6.5.5 Woongebied

Wat is het doel van deze functie?
De functie 'Woongebied' richt zich dan ook voornamelijk op het wonen en we zijn terughoudend als het gaat om potentiele overlastgevende functies. Denk hierbij aan functies die zorgen voor veel verkeer of loop stromen of die van zichzelf uit veel lawaai of andere hinder veroorzaken.

Waar geldt deze functie?

Deze functie geldt ter plaatse van de nieuw te bouwen woningen.

6.5.6 Tuin

Wat is het doel van deze functie?
Tuinen dragen bij aan een groene beleving van de stad en de ecologische diversiteit en kunnen bijdragen aan het verminderen van wateroverlast en hittestress.

Waar geldt deze functie?
Deze functie geldt voor de collectieve hoven.

Welke activiteiten zijn er binnen deze functie mogelijk?
Om het groene karakter te bewaren kunnen in de functie Tuin geen gebouwen worden opgericht behalve de tuinmuur.

6.6 Waarden

6.6.1 Waarde - Landschap en natuur

Wat is het doel van deze waarde?
Om ervoor te zorgen dat gebieden behouden blijven hebben deze een extra waarde. Deze waarde betekent dat voor verschillende activiteiten een vergunning nodig is. In het kader van deze vergunning wegen we af of de activiteit niet leidt tot een aantasting van de waarden in deze parken.

Waar geldt deze waarde?
Deze waarde geldt in de waardevolle gedeelten van het groen aan de Nijmeegseweg. Dit zijn de gebieden met een Parkfunctie.

Welke activiteiten zijn er binnen deze waarde mogelijk?
De waarde Landschap is altijd gekoppeld aan een gebruiksfunctie. De (bouw)activiteiten die binnen deze functie zijn toegestaan, kunnen worden ontplooid zolang deze niet kunnen leiden tot een aantasting van de waarden van het park.

6.6.2 Waarde-Archeologie

Wat is het doel van deze waarde?
Uit de opgravingen uit de bodem kunnen we veel te weten komen over hoe de Arnhemmers van vroegen gewoond, geleefd en gewerkt hebben. Nieuwe ontwikkelingen bieden een uitgelezen kans om archeologisch onderzoek te doen. Om er zeker van te zijn dat deze onderzoeken gedaan worden geldt in het gebied voor bepaalde ingrepen in de bodem een vergunningplicht.

Waar geldt deze waarde?
Deze waarde geldt voor alle gebieden die op basis van het archeologiebeleid van de gemeente Arnhem aangewezen zijn als (potentieel) archeologisch waardevol.

Welke activiteiten zijn er binnen deze waarde mogelijk?
De waarde archeologie is altijd gekoppeld aan een gebruiksfunctie. De (bouw)activiteiten die binnen deze waarde zijn toegestaan, kunnen in principe worden ontplooid met uitzondering van activiteiten die van wezenlijke invloed kunnen zijn op de (eventueel aanwezige) archeologische waarden. Deze activiteiten kunnen pas plaatsvinden nadat er archeologisch onderzoek is verricht. Kleine ingrepen in de bodem (dit is afhankelijk van de diepte en het oppervlak) zijn vrijgesteld van deze onderzoeksverplichting.

6.7 Handhaving

Het omgevingsplan is bindend voor overheid en burger. Het omgevingsplan biedt het juridisch kader waaruit de bouw- en gebruiksmogelijkheden per locatie kunnen worden afgeleid. Tegelijkertijd kan de gemeente naleving van het omgevingsplan afdwingen door handhavend op te treden tegen strijdig gebruik en/ of illegale bebouwing.

De raad bepaalt ieder jaar in de begroting waar de handhavingsprioriteiten liggen. Op grond van de hoofddoelstelling uit het gemeentelijke 'Handhavingsplan Fysieke Leefomgeving 2011-2014":'het zorgdragen voor een aantrekkelijke, leefbare en veilige leefomgeving' is onze inzet gericht op het toezicht en de handhaving van de regels die betrekking hebben op de bescherming van de veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving. Handhaving is daarbij geen doel op zich, maar een van de instrumenten om een leefbare en veilige leefomgeving te creëren. Door toe te zien op de naleving van regelgeving wordt een bijdrage geleverd aan de verschillende doelen van de gemeente op het gebied van de veiligheid en leefbaarheid.

Buiten de handhavingsprioriteiten heeft de gemeente in beginsel ook een handhavingsplicht als er een handhavingsverzoek wordt ingediend (de beginselplicht tot handhaving). De gemeente kijkt dan eerst of de overtreding te legaliseren valt. Is dat niet zo, dan wordt over gegaan tot handhaving.

6.8 Exploitatie

Artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening bepaalt dat de gemeenteraad gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan (in dit geval noemen wij dit een omgevingsplan) moet besluiten om al dan niet een exploitatieplan vast te stellen. Hoofdregel is dat een exploitatieplan moet worden vastgesteld bij elk bestemmingsplan dat een in de wet aangewezen bouwplan mogelijk maakt. Er zijn echter uitzonderingen. Het is mogelijk dat de raad verklaart dat met betrekking tot een omgevingsplan geen exploitatieplan wordt vastgesteld indien het verhaal van kosten van de grondexploitatie anderszins is verzekerd en het stellen van nadere eisen en regels niet noodzakelijk is.

De kosten die de gemeente maakt ten behoeve van de ontwikkeling worden gedekt uit grondopbrengsten en subsidies. De kosten van grondexploitatie over de in het plan begrepen gronden zijn hiermee anderszins verzekerd. Het maken van een exploitatieplan is daardoor niet meer noodzakelijk.

Hoofdstuk 7 Procedure

7.1 Participatie en vooroverleg

Participatie volgens de Malburgse Methode.

Uitgangspunt bij de participatie in het project Nijmeegseweg is het toepassen van “De Malburgse Methode. De Malburgse Methode gaat uit van bewonersparticipatie en inspraak vanaf het begin van de planvorming, bij zowel ruimtelijke projecten als sociale projecten in Malburgen.

De Malburgse Methode gaat uit van co-creatie/samenwerking tussen de inwoners van Malburgen, in dit geval verenigd in de klankbordgroep Nijmeegseweg, de gemeente en de corporatie. Bij het opstellen van de toekomstvisie voor de Nijmeegseweg is deze methode met succes toegepast met als resultaat een gedragen visie op de ontwikkeling (Fase 1 en 2) en een gedragen stedenbouwkundig schetsontwerp voor Fase 1. Ook het Omgevingskwaliteitsplan en het Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1 zijn vooraf gedeeld en besproken met de klankbordgroep. De reacties van de klankbordgroep zijn verwerkt in een reactienota (Bijlage 15 Reactienota 6 juni 2023

Artikel 3.1.1 Bro overleg

In het kader van artikel 3.1.1 Bro is het concept omgevingsplan opgestuurd naar het Waterschap Rivierenland.

Het waterschap had een aantal opmerkingen. Deze zijn besproken en verwerkt in de toelichting.

Publicatie voornemen ontwikkeling

Volgens artikel 1.3.1 lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening moet het voornemen tot een op ontwikkeling gericht omgevingsplan worden gepubliceerd.

Dit is gebeurd op 8 juni 2023 in het digitale gemeenteblad.

7.2 Terinzagelegging (ontwerp-chw omgevingsplan)

Tijdens de periode van de terinzagelegging zijn de resultaten van het lichtonderzoek van de sportvereniging bekend geworden. Dit is op 23 juni bijgevoegd, zodat het in kan worden gezien.

Het m.e.r-beoordelingsbesluit is terug te vinden op de gemeentelijke website onder bestuurlijke informatie op 'Besluiten college B&W', dinsdag 13 juni 2023.

https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/8850a1a0-6edf-4c97-a2fb-fed2133a2994#8b61f905-0739-456d-88ec-e24cdec90ef5

Regels

van het bestemmingsplan

Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1
(plannummer: NL.IMRO.0202.993-0301)

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan

Het bestemmingsplan Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1 met identificatienummer NL.IMRO.0202.993-0301 van de gemeente Arnhem.

1.2 omgevingsplan

Een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte, als bedoeld in artikel 7c van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet, bestaande uit geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 atelierwoning

Een woning waarbij sprake is van een mix tussen wonen en creatieve bedrijvigheid of creatieve functies bedoeld voor een huishouding van een persoon welke hiermee een (bedrijfseconomische) binding heeft. Ten minste 1/3 en maximaal 2/3 van de vloeroppervlakte wordt gebruikt voor bedrijven creatieve sector of creatieve functies bij het gebruiken van een atelierwoning.

1.4 bebouwing

Eén of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.5 bebouwingspercentage

Een op de verbeelding of in de regels aangegeven percentage dat de grootte van een gedeelte van een functievlak of gedeelte van een bouwvlak aangeeft dat ten hoogste mag worden bebouwd.

1.6 bedrijf

Een onderneming of gedeelte van een onderneming, die een organisatorisch zelfstandige eenheid vormt en is gericht op de productie of de afzet van goederen of de verlening van diensten, hieronder begrepen ondernemingen of gedeelten van ondernemingen, die door of vanwege de overheid worden geleid.

1.7 bedrijven creatieve sector

Bedrijven hoofdzakelijk gericht op:

1. creatieve zakelijke dienstverlening: design- en grafische bedrijven;
2. toegepaste kunsten: audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven t.b.v. de kunsten, mode en interieurbedrijven etc.;
3. autonome kunsten: beeldend kunstenaars, muzikanten, theatermakers etc.

1.8 creatieve functies

Expositieruimten, ateliers, muziek- en kunstonderwijs en naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, met uitzondering van musea, muziektheaters, bioscopen en naar aard vergelijkbare voorzieningen.

1.9 beleidsregels Parkeren van de gemeente Arnhem

De 'Beleidsregels Parkeren Arnhem 2022', dan wel zoals deze regels komen te luiden na wijziging van deze regels.

1.10 beroep aan huis

Een (para)medisch, juridisch, administratief, therapeutisch, verzorgend, ontwerptechnisch, kunstzinnig of daarmee gelijk te stellen beroep of bedrijf dat in een woning, inclusief bijbehorende bouwwerken, wordt uitgeoefend.

1.11 bestaand(e)

a. bij bouwwerken: legale bouwwerken die aanwezig of in uitvoering zijn op het tijdstip van de ter visie legging van het ontwerp van het omgevingsplan en bouwwerken die mogen worden gebouwd krachtens een vergunning;
b. bij gebruik: legaal gebruik van grond en opstallen zoals aanwezig tijdens de inwerkingtreding van het omgevingsplan dat na de inwerkingtreding van het plan niet langer onderbroken is dan een jaar.

1.12 bijbehorend bouwwerk

Uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aan gebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.13 bijgebouw

Een zelfstandig bouwwerk dat niet in directe verbinding staat met het hoofdgebouw. Het bijgebouw wordt via een aparte toegangsdeur bereikt en kan tegen een hoofdgebouw worden aangebouwd. Voorbeelden van een bijgebouw zijn een garage of een schuur.

1.14 bijzondere woonvorm

Een woonvorm waar bewoners nagenoeg zelfstandig wonen met (voorzieningen voor) verzorging en begeleiding (ook 24-uurs begeleiding) en daar niet verblijven met het doel om therapeutisch behandeld te worden.

1.15 bouwen

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.16 bouwlaag

Een geheel van voor personen toegankelijke ruimten, waarbinnen de vloerhoogte niet meer dan 1,20 meter varieert, met uitsluiting van onderbouw en zolder of vliering, in dit geval een kapruimte.

1.17 bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.18 bouwvlak

Een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.19 bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.20 brutovloeroppervlak:

De oppervlakte van een ruimte of een groep van ruimten, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingswanden, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimtes omhullen, waarbij de oppervlakte van delen van vloeren, waarboven de netto hoogte kleiner is dan 1,5 meter niet worden meegerekend.

1.21 detailhandel

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen het uitstallen ten verkoop, het verkopen of leveren van goederen aan diegenen die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van: een beroeps- of bedrijfsactiviteit. Onder detailhandel wordt niet begrepen:

- dienstverlening door een horecabedrijf ,

- internetverkoop en bezorgservices,

- tankstations

- bezorgdiensten zoals dark stores.

1.22 dove gevel

Een niet-geluidgevoelige gevel met:

a. een bouwkundige constructie waarin geen te openen delen aanwezig zijn en met een in NEN 5077 bedoelde karakteristieke geluidwering die ten minste gelijk is aan het verschil tussen de geluidsbelasting van die constructie en 33 dB onderscheidenlijk 35 dB(A), alsmede,
b. een bouwkundige constructie waarin alleen bij uitzondering te openen delen aanwezig zijn, mits de delen niet direct grenzen aan een geluidgevoelige ruimte.

1.23 functiegrens

De grens van een functievlak.

1.24 functievlak

Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde functie.

1.25 gebiedsaanduidingsvlak

Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde gebiedsaanduiding.

1.26 gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.27 gebruiksoppervlakte

De vloeroppervlakte binnen de bouwmuren bepaald volgens NEN 2580 met dien verstande dat daarbij aangebouwde bergingen, garages en andere niet voor bewoning geschikte ruimtes niet worden meegeteld

1.28 geluidgevoelige ruimte

Een ruimte binnen een woning voor zover die kennelijk als slaap-, woon-, of eetkamer wordt gebruikt of voor een zodanig gebruik is bestemd, alsmede een keuken van ten minste 11 $m^{2.}$

1.29 gemeentelijk monument

Monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het gemeentelijk erfgoedregister, zoals bedoeld in de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2017.
Onder een gemeentelijk monument wordt voor de werking van dit omgevingsplan tevens begrepen een monument waarop een voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument van toepassing is, zoals bedoeld in artikel 6 van de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2017.

1.30 gevelaanduiding

De gevelaanduidingen uit onderstaande kaart:

Waarbij:

- ZW staat voor zuidwestgevel
- ZO staat voor zuidoostgevel
- NO staat voor noordoostgevel
- NW staat voor noordwestgevel

1.31 gevelaanduiding entreegebouw

De gevelaanduidingen van het entreegebouw uit onderstaande kaart:

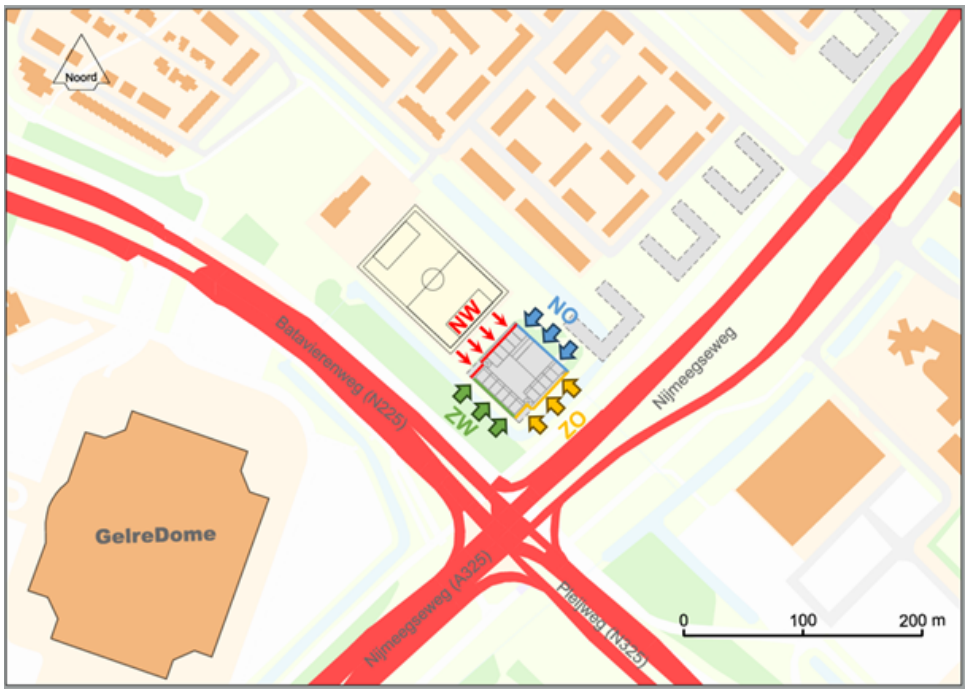

Waarbij:

- ZW staat voor zuidwestgevel
- ZO staat voor zuidoostgevel
- NO staat voor noordoostgevel
- NW staat voor noordwestgevel

1.32 gecumuleerd geluid

het geluid door geluidbronsoorten en andere activiteiten tegelijk, opgeteld met correctie voor de verschillen in hinderlijkheid.

1.33 gezamenlijk geluid

het geluid door geluidbronsoorten en andere activiteiten tegelijk, energetisch opgeteld zonder correctie voor de verschillen in hinderlijkheid.

1.34 hoofdgebouw

Eén of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige toegestane activiteiten van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die toegestane activiteiten het belangrijkst is.

1.35 horecabedrijf

Een bedrijf of instelling gericht op het verstrekken van logies, van maaltijden en spijzen of van dranken, alsmede het exploiteren van zaalaccommodatie; detailhandel wordt hier niet onder begrepen.

1.36 hospes/hospita

De 100% economisch en juridisch eigenaar die zélf daadwerkelijk in het gebouw woont en minimaal 50% van de gebruiksoppervlakte van het gebouw gebruikt voor zijn eigen huishouden en maximaal 2 onzelfstandige wooneenheden verhuurt. Kenmerkend voor de hospes/hospita is dat de huurder van een wooneenheid de toiletruimte, badruimte en de keuken deelt met de eigenaar van de woning. De onzelfstandige wooneenheden mogen niet beschikken over eigen voorzieningen, als badgelegenheid, keuken en/of toilet.

1.37 huishouden

Eén of meer personen die op hetzelfde adres wonen en een economisch-consumptieve eenheid vormen, met de intentie om zelfstandig, bestendig, voor onbepaalde tijd, in gezinsverband of in een met een gezinsverband vergelijkbaar samenlevingsverband te wonen.

1.38 kamergewijze bewoning

Een gebouw waarin zich 3 onzelfstandige wooneenheden of meer bevinden.

1.39 maatwerkvoorschrift omgevingsplan

Tot inwerkingstreding van de Omgevingswet: een nadere eis zoals bedoeld in artikel 3.6, eerste lid onder d, van de Wet ruimtelijke ordening.

1.40 niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen

a. een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen die bestaan uit een uitwendige scheidingsconstructie die geen te openen delen bevat anders dan als onderdeel van een gemeenschappelijke doorgang; of
b. een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen die borgen dat het geluid op de te openen delen in de uitwendige scheidingsconstructie die direct grenzen aan een verblijfsgebied niet hoger is dan:
    1. voor wegverkeerslawaai: de voor die gevel verleende hogere waarde volgens artikel 48t/m artikel 55, dan wel de voorkeurswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder;
    2. voor het gezamenlijk geluid van het Gelredome en de omliggende sportvelden: 55 dB(A).

1.41 onderbouw

een gedeelte van een gebouw, dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1.20 m boven peil is gelegen.

1.42 onzelfstandige wooneenheid

Een onzelfstandig gedeelte van een gebouw bedoeld voor de huisvesting van één huishouden. Kenmerkend voor de wooneenheid is het gezamenlijk gebruik (met andere wooneenheden) van een toiletruimte, badruimte en/of een keuken. Een wooneenheid kan uit meerdere ruimten bestaan.

1.43 overig bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.44 pand

De kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig- constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.45 peil

1. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een weg of pad grenst: de hoogte van die weg of dat pad ter plaatse van de hoofdtoegang;
2. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
3. voor een ander bouwwerk: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.
4. voor zover als zodanig aangegeven in de omgevingplanregels: Normaal Amsterdams Peil (N.A.P.)

1.46 straatmeubilair

Onverminderd het bepaalde in bijlage II van het Besluit omgevingsrecht wordt onder straatmeubilair voor de werking van dit omgevingsplan mede verstaan: papier-, glas- en andere inzamelbakken, toegangsconstructies voor ondergrondse voorzieningen; kunstwerken, speeltoestellen en draagconstructies voor reclame, alsmede abri's en kleinschalige bouwwerken ten behoeve van (openbare) nutsvoorzieningen.

1.47 trillinggevoelige ruimte

een verblijfsruimte of verblijfsgebied van een:

a. woonfunctie of bijeenkomstfunctie die een nevengebruiksfunctie is van die woonfunctie;
b. onderwijsfunctie;
c. gezondheidszorgfunctie met bedgebied of bijeenkomstfunctie die een nevengebruiksfunctie is van die gezondheidszorgfunctie; of
d. bijeenkomstfunctie voor kinderopvang met bedgebied.

1.48 vegetatiedak

Een dakbedekking waarop een laag is aangebracht die hoofdzakelijk bestaat uit aarde, levende planten, zoals sedum, mos of vergelijkbare vegetatie.

1.49 verkameren

Het gebruiken van een (gedeelte van een) gebouw waar wonen is toegestaan voor kamergewijze bewoning. Hieronder wordt tevens verstaan het toevoegen van onzelfstandige wooneenheden aan bestaande gevallen van kamergewijze bewoning.

1.50 werken, werkzaamheden van geringe omvang

Werken of werkzaamheden die geen wezenlijke verandering van de terreingesteldheid of van een inrichting tot gevolg hebben.

1.51 wonen

Voor de werking van dit omgevingsplan wordt onder wonen mede geval begrepen bijzondere woonvormen en bed and breakfast met ten hoogste vier slaapplaatsen;

1.52 woning

Een complex van ruimten, bedoeld voor de huisvesting van één huishouden, een bijzondere woonvorm of een kamerverhuurbedrijf.

1.53 woningsplitsing

Het bouwkundig en/ of functioneel splitsen van één woning of (een gedeelte van een) gebouw waar

wonen is toegestaan tot twee of meer zelfstandige woningen.

1.54 zelfstandige woning

Een zelfstandig (gedeelte van een) gebouw, dat dient voor de huisvesting van één huishouden. Kenmerkend voor de woning is de aanwezigheid van eigen voorzieningen, waaronder minimaal een toiletruimte, badruimte en een keuken met kooktoestel.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten.

2.1 de bouwhoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, liftopbouwen en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.2 de goothoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan de bovenkant van de bovenste goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.3 de inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.4 de oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.5 ondergeschikte bouwonderdelen

Bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, zonnepanelen, onderhoudsinstallaties, schoorstenen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, trappen en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding niet meer dan 1 m bedraagt, met uitzondering van airconditioningsunit 's en warmtepompen.

.

Hoofdstuk 2 Functies

Artikel 3 Groengebied

3.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Groengebied' hebben de functie groengebied.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Artikel 4 Openbaar gebied - verblijfsgebied

4.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Openbaar gebied - verblijfsgebied' hebben de functie openbaar gebied.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Artikel 5 Openbaar gebied - wegverkeer

5.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Openbaar gebied - wegverkeer' hebben de functie openbaar gebied.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Artikel 6 Oppervlaktewater

6.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Oppervlaktewater' hebben de functie oppervlaktewater.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Artikel 7 Parkgebied

7.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Parkgebied' hebben de functie parkgebied.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Artikel 8 Tuin

8.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Tuin' hebben de functie tuin.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Artikel 9 Woongebied

9.1 Toegelaten activiteiten

1. De gebieden ter plaatse van het werkingsgebied 'Woongebied' hebben de functie woongebied.
2. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 4 omschreven gebruiksactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
3. Binnen deze functie zijn uitsluitend de in hoofdstuk 5 omschreven bouwactiviteiten toegestaan op de daarvoor in de regels aangewezen locaties.
4. De activiteiten zijn uitsluitend toegestaan met inachtneming van de in hoofdstuk 3 genoemde waarden en de voor de afzonderlijke activiteiten gegeven regels.

Hoofdstuk 3 Waarden

Artikel 10 Waarde - Landschap en natuur

1. De gebieden ter plaatse van de aanduiding 'Waarde - Landschap en natuur' hebben een landschappelijke en natuurwaarde.
2. Deze waarde is gericht op het behoud, het herstel en de versterking van de op deze gronden voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke-, ecologische-, cultuurhistorische- en natuurwaarden.
3. Voor de gronden met deze waarde gelden mogelijk aanvullende regels voor bouwen en voor werken en werkzaamheden

Artikel 11 Waarde - Tuin

11.1 Doelstelling

1. De gebieden met de aanduiding 'Waarde-Tuin' hebben een waarde als tuin.
2. Deze waarde is gericht op bescherming van:
a. het groene karakter van de bestaande waardevolle groenelementen;
b. de cultuurhistorische waarde;
c. de mogelijkheden voor waterberging.
3. Voor de gronden met deze waarde gelden aanvullende regels voor bouwen en voor werken en werkzaamheden.

Hoofdstuk 4 Activiteiten

Artikel 12 Algemene regels over activiteiten

12.1 Gebruik conform maatvoering

Indien op de verbeelding omgevingsnormen of maatvoeringen zijn opgenomen, is gebruik uitsluitend toegestaan met inachtneming van deze normen.

12.2 Bijbehorende activiteiten

De volgende activiteiten zijn in het gehele plangebied toegestaan:

1. groen en watervoorzieningen;
2. overige voorzieningen en bijbehorende activiteiten, die qua aard, oppervlakte en ruimtelijke uitstraling ondergeschikt zijn aan de hoofdactiviteit, zoals fitnessvoorzieningen en kinderopvang ten behoeve van de hoofdactiviteit. Hieronder worden geen ondergeschikte horeca, niet zijnde bedrijfskantines, den detailhandel verstaan.
3. voor parkeren geldt dat dit uitsluitend is toegestaan als bijbehorende activiteit indien:
   a. dit binnen de gronden met 'Waarde Landschap en Natuur' of 'Waarde - Tuin' als dit expliciet is aangegeven;
   b. op andere gronden, indien in deze regels geen beperkingen gelden ten aanzien van parkeren.

Artikel 13 Activiteit atelierwoning

13.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - activiteit atelierwoning' is een atelierwoning toegestaan.

Artikel 14 Activiteit groen

14.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-activiteit groen' zijn activiteiten toegestaan met betrekking tot:

a. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van groenvoorzieningen;
b. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding
c. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van fiets- en wandelpaden, straatmeubilair en speelvoorzieningen.

Artikel 15 Activiteit park

15.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-activiteit park' zijn activiteiten toegestaan met betrekking tot:

a. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van groenvoorzieningen;
b. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
c. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van fiets- en wandelpaden, straatmeubilair en

speelvoorzieningen;
d. extensieve recreatie.

15.2 Verboden activiteiten

a. Onder gebruik in strijd met het omgevingsplan, wordt in ieder geval begrepen gebruik van gronden:
   1. als standplaats voor onderkomens en stacaravans of voor enige andere vorm van kamperen;
   2. voor het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
   3. voor het opstellen, opslaan, lozen c.q. storten, al dan niet ten verkoop, van onbruikbare dan wel aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, materialen, stoffen, producten, voer- of vaartuigen of machines.
b. De in dit lid onder a. genoemde gebruiksvormen zijn niet verboden, indien en voorzover deze onlosmakelijk verbonden zijn met werken en werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning is verleend.

Artikel 16 Activiteit tuin

16.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - activiteit tuin' is de aanleg, instandhouding en gebruik van een tuin toegestaan.

16.2 Verboden activiteiten

a. Onder gebruik van de gronden in strijd met de functie, wordt in ieder geval begrepen gebruik van gronden voor het aanbrengen van oppervlakteverhardingen, tenzij het gaat om een ondergeschikte oppervlakte aan noodzakelijke en functionele verharding;
b. De in dit lid onder a. genoemde gebruiksvormen zijn niet verboden, indien en voorzover deze onlosmakelijk verbonden zijn met werken en werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning is verleend.

Artikel 17 Activiteit verblijfsgebied

17.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-activiteit verblijfsgebied' zijn activiteiten met betrekking tot aanleg, bouw, gebruik en instandhouding van de volgende voorzieningen toegestaan:

a. ten behoeve van bestemmingsverkeer en verblijfsfuncties;
b. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van fiets- en wandelpaden, straatmeubilair en speelvoorzieningen.
c. voorzieningen voor het openbaar vervoer, zoals busstations;
d. terrassen;
e. nutsvoorzieningen;
f. onderdoorgangen, alsmede toegangen tot ondergrondse voorzieningen ten behoeve van direct aangrenzende bestemmingen.

Artikel 18 Activiteit water

18.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-activiteit water' zijn toegestaan:

a. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van watergangen met een waterhuishoudkundige of waterstaatkundige functie;
b. aanleg, beheer, onderhoud en gebruik van waterpartijen;
c. aanleg, beheer en onderhoud van bermen, beplanting en oevers.

Artikel 19 Activiteit wegverkeer

19.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-activiteit wegverkeer' zijn activiteiten met betrekking tot aanleg, bouw, gebruik en instandhouding van de volgende voorzieningen toegestaan:

a. gericht op de afwikkeling van het doorgaande verkeer;
b. voorzieningen voor het openbaar vervoer, zoals busstations;
c. geluidwerende voorzieningen.

Artikel 20 Activiteit wonen

20.1 Toegelaten activiteiten

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - activiteit wonen' zijn de volgende activiteiten toegestaan:

a. het wonen, hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen;
b. beroep aan huis.

20.2 Specifieke gebruiksregels

Beroep aan huis, waaronder mede begrepen bed and breakfast, is uitsluitend toegelaten tot maximaal 33% van de vloeroppervlakte van de woning, mits:

1. dit door de bewoner wordt uitgeoefend;
2. dit geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse of een onevenredige parkeerdruk tot gevolg heeft en;
3. het geen detailhandel, internetverkoop hiervan uitgezonderd, prostitutie of horeca betreft.

20.3 Verboden activiteiten

Onder gebruik van de locaties en opstallen in strijd met het wonen wordt in elk geval begrepen:

a. gebruik als beroeps- of bedrijfsmatige werk- of opslagruimte, anders dan voor beroep aan huis.
b. het bewonen, of laten bewonen, van een kamergewijze bewoning door meer dan één persoon per 18m^2 gebruiksoppervlakte;
c. het verschaffen van kortdurend verblijf van maximaal 3 maanden, te vergelijken met logies, al dan niet als onderdeel van de arbeidsvoorwaarden aan werknemers in een kamergewijze bewoning;
d. het gebruik van bijgebouwen als onzelfstandige wooneenheid in een kamergewijze bewoning;
e. het niet in stand houden van de natuurinclusieve maatregelen, indien voor de verlening van een omgevingsvergunning voor het bouwen van de woning deze natuurinclusieve maatregelen verplicht zijn gesteld.

Hoofdstuk 5 Bouwen

Artikel 21 Algemene bouwregels

21.1 Toepassingsbereik

Dit artikel is van toepassing ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - algemene bouwregels'.

21.2 Algemeen

a. Voor de bouwregels die zijn opgenomen in dit omgevingsplan geldt dat deze moeten worden toegepast met in achtneming van de algemene bouwregels in dit artikel.
b. Indien op een locatie meerdere bouwregels van toepassing zijn, moet bij het bouwen worden voldaan aan alle ter plaatse geldende bouwregels.

21.3 Bouwen passend binnen functie/activiteit

Bouwactiviteiten zijn uitsluitend toegestaan voor zover deze passen binnen de toegestane activiteiten zoals omschreven in deze regels.

21.4 Bouwen binnen bouwvlak

a. Indien op de verbeelding een bouwvlak is aangegeven mag, behoudens andersluidende bepalingen in deze regels, uitsluitend worden gebouwd binnen dit bouwvlak.
b. Indien geen bouwvlak is aangegeven, mag uitsluitend worden gebouwd voor zover daartoe in de betreffende bouwregel uitdrukkelijk mogelijkheden zijn opgenomen.

21.5 Bouwen buiten bouwvlak

Afwijken van het bepaalde in artikel 21.4 is alleen toegestaan indien:

a. het gaat om het bouwen van erkers, luifels, balkons, keldergaten (koekoeken) of galerijen, mits de overschrijding maximaal 2 m bedraagt;
b. het de bouw van volledig beneden peil gelegen bouwwerken betreft, mits:
    1. een diepte van 6 m niet wordt overschreden;
    2. het maaiveld wordt afgewerkt op een wijze die past binnen de activiteit en de ter plaatse geldende waarden;
    3. geen onevenredige toename van de parkeerdruk plaatsvindt;
    4. de activiteitengrens niet wordt overschreden;

21.6 Bouwen conform maatvoering

a. Indien op de verbeelding ter plaatse van een locatie maatvoeringsaanduidingen of omgevingsnormen zijn opgenomen, mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de ter plaatse van deze locatie gegeven maximum-,minimum-, verplichte dan wel andere maten.
b. Voor een locatie waar geen maatvoeringsaanduidingen of omgevingsnormen op de verbeelding zijn opgenomen, mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de regels opgenomen maten die van toepassing zijn op de betreffende locatie.

21.7 Bouwen afwijkende maatvoering

Bouwen in afwijking van de in deze regels opgenomen bebouwingsregels, voor zover het betreft de maximum bouwhoogte is alleen toegestaan indien:

a. de afwijking niet meer dan 10% van de in de regels vastgelegde maten bedraagt;
b. geen onevenredig afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de privacy van omwonenden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;

21.8 Bouwen van bouwwerken algemeen nut

Afwijken van de bouwregels voor het oprichten van kunstobjecten en niet voor bewoning bestemde bouwwerken van openbaar nut met een inhoud groter dan 3m^2, zoals transformatorstations, rioolgemalen, schakelhuisjes, is alleen toegestaan indien:

a. de inhoud niet meer dan 75 m^3 bedraagt;
b. voor zover het een sirenemast betreft, de hoogte niet meer dan 18 m bedraagt;
c. voor zover het een bouwwerk, geen gebouw zijnde, ten behoeve van (tele)communicatie betreft:
    1. voorzover vrijstaand, de hoogte niet meer bedraagt dan 20 meter;
    2. voorzover op of aan een ander bouwwerk te plaatsen, de hoogte niet meer bedraagt dan 8 meter boven de aangegeven maximum bouwhoogte.
d. voor zover het geluidwerende voorzieningen betreft, deze noodzakelijk zijn ingevolge de wet geluidhinder dan wel Aanvullingswet geluid Omgevingswet, zoals die gelden op het moment van ter inzage legging.

21.9 Bouwen van hekwerken dakterras

Afwijken van de bouwregels voor de maximum bouwhoogte voor het oprichten van hekwerken ten behoeve van het gebruik van platte daken als dakterras is toegestaan indien:

a. de bouwhoogte maximaal 1 meter meer dan de maximaal toegestane bouwhoogte bedraagt;
b. er geen sprake van onevenredige aantasting van het bebouwingsbeeld van omliggende bebouwing is;
c. er geen sprake van onevenredige aantasting van de belangen van omwonenden met betrekking tot privacy, uitzicht en bezonning is.

21.10 Algemene beoordelingsregels

Voor de bouwactiviteiten genoemd in 21.5, 21.7, 21.8 en 21.9 geldt dat bouwen alleen is toegestaan indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld;
b. cultureel erfgoed;
c. de woonsituatie;
d. de verkeerssituatie;
e. de sociale veiligheid;
f. de milieusituatie;
g. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
h. de belangen zoals genoemd in hoofdstuk 3.

Artikel 22 Bouwregel achtergevellijn

22.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel achtergevellijn' geldt dat de achtergevel van het hoofdgebouw uitsluitend op de naar de publieke ruimte gekeerde grens van het bouwvlak mag worden gebouwd.

Artikel 23 Bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg

23.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegsweg' aangewezen gronden geldt dat:

a. Bouwwerken uitsluitend mogen worden opgericht indien ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken wordt voldaan aan de bepalingen uit het omgevingskwaliteitsplan in het onderdeel 3. kwaliteitbebouwing, opgenomen in Bijlage 1 van de regels.

b. In afwijking van het gestelde onder a. wordt indien het hoofdgebouw is gerealiseerd niet meer getoetst aan het beeldkwaliteitsplan en gelden de bepalingen behorende bij het op het plangebied toepasselijke toetsniveau zoals dat is aangegeven in de welstandsnota.
c. het is toegestaan om af te wijken van de bepalingen uit Bijlage 1 ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken indien dit van belang is voor de ruimtelijke kwaliteit of indien het voldoen aan de regels door bijzondere omstandigheden op zwaarwegende bezwaren stuit.

Artikel 24 Bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping

24.1 Bouwregels

Ter plaatse van de 'overige zone – bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping' mag een overkapping buiten het bouwvlak worden gebouwd.

Artikel 25 Bouwregel bouwverbod tuin

25.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-bouwregel bouwverbod tuin' niet worden gebouwd, tenzij in de regels van dit omgevingsplan expliciet wordt aangegeven dat ter plaatse mag worden gebouwd.

Artikel 26 Bouwregel dove gevel Nijmeegseweg entreegebouw

26.1 Bouwregels

a. Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel dove gevel Nijmeegseweg entreegebouw' geldt dat de zuidwestelijke (ZW), zuidoostelijke (ZO) en noordwestelijke (NW), zoals aangegeven onder gevelaanduiding entreegebouw, gevel van een woning dienen te worden uitgevoerd met een dove gevel dan wel een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen.
b. Deze verplichting als bedoeld onder a. geldt niet voor een gevel waarbij, eventueel door het treffen van bouwkundige voorzieningen:
    1. de geluidbelasting vanwege wegverkeer niet hoger is dan de vastgestelde hogere waarden als bedoeld in artikel 48 en;
    2. de gezamenlijke geluidbelasting op de gevel als gevolg van het Gelredome en de omliggende sportvelden niet hoger is dan 55 dB(A).
c. Voor woningen met een dove gevel dan wel een niet-geluidgevoelige gevel met bouwkundige maatregelen geldt als aanvullende eis dat deze dienen te beschikken over een geluidluwe buitenruimte en -zijde.
d. Voor de bepaling van de geluidwering van de gevels moet rekening worden gehouden met de systematiek zoals beschreven in tabel 3: benodigde geluidwering in het rapport ‘Cumulatie geluidbronnen voor de ontwikkeling van woningen aan de Nijmeegseweg in Arnhem’, zoals opgenomen in Bijlage 18.

Artikel 27 Bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

a. In aanvulling op het bepaalde onder Artikel 32 geldt ter plaatse van de 'overige zone - bouwregel ecosysteemdiensten verplicht onderdeel klimaatadaptief en natuurincl bouwen' dat de maatregelen dienen te bestaan uit de maatregelen zoals opgenomen in het Omgevingskwaliteitsplan onder de kwaliteitsregels voor het entreegebouw, opgenomen in Bijlage 1.

b. Bij de aanvraag moet worden aangetoond dat de uit te voeren maatregelen voldoende bijdragen in het

terug laten komen van de aanwezige ecosysteemdiensten binnen de gebiedsaanduiding "overige zone - bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel klimaatadaptief bouwen en natuurinclusief' zoals volgt uit 'Bijlage 2, rapport ecosysteemdiensten' bij de regels en toekomstwaarde kennen.

c. Deze maatregelen worden meegeteld in het benodigde puntenaantal zoals benoemd in 32 onder b.

Artikel 28 Bouwregel gevellijn

28.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-bouwregel gevellijn' geldt dat de gevels van het hoofdgebouw uitsluitend op de naar het publieke gebied gekeerde grens van het bouwvlak mogen worden gebouwd.

Artikel 29 Bouwregel gevellijn - 3 gevels

29.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-bouwregel gevellijn - 3 gevels' geldt voor 3 van de buitenste gevels dat deze uitsluitend op de naar het publieke gebied gekeerde grens van het bouwvlak mogen worden gebouwd.

Artikel 30 Bouwregel groen

30.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel groen' mogen uitsluitend in de activiteiten passende bouwwerken worden gebouwd, zoals speeltoestellen en verlichting.

Artikel 31 Bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

31.1 Bouwregels

a. In aanvulling op het bepaalde onder Artikel 32, geldt ter plaaste van de aanduiding 'overige zone - bouwregel groene gevel als verplicht onderdeel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen' dat de maatregelen dienen te bestaan uit het aanbrengen van 'groene gevel' zoals opgenomen in het puntensysteem.
b. Deze maatregelen worden meegeteld in het benodigde puntenaantal zoals benoemd in Artikel 32 onder b.

Artikel 32 Bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

32.1 Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

a. Een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt ter plaatse van de "overige zone - Bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen' slechts verleend indien bij de aanvraag om een omgevingsvergunning wordt aangetoond dat voldoende klimaatadaptieve en natuurinclusieve maatregelen worden getroffen.
b. Aan het bepaalde onder a wordt geacht te zijn voldaan indien er voldoende punten worden gehaald door de genomen maatregelen zoals opgenomen in het Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief bouwen bouwen in de beleidsregels 'Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen'.

32.2 Beleidsregels

a. Burgemeester en wethouders passen deze regels toe met inachtneming van de door hen vastgestelde beleidsregels met betrekking tot het natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, zoals die gelden op het tijdstip van indiening van de aanvraag om een omgevingsvergunning zoals bedoeld onder lid 32.1 onder a en onder b.
b. Indien deze beleidsregels gedurende de planperiode worden gewijzigd, wordt rekening gehouden met de wijziging.

Artikel 33 Bouwregel lichthinder - Nijmeegseweg

33.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel lichthinder - Nijmeegseweg' mogen lichtgevoelige objecten zoals woningen uitsluitend worden gebouwd indien de verticale verlichtingssterkte Ev van de armaturen van het sportcomplex op de gevel van het lichtgevoelige object op een hoogte van 1,8 meter maximaal 10 lux zijn en de candela tussen de 2500 en 10.000.

Artikel 34 Bouwregel park

34.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding ‘overige zone – bouwregel park' geldt dat bouwwerken alleen mogen worden gebouwd indien:

a. in de regels van dit omgevingsplan expliciet wordt aangegeven dat ter plaatse mag worden; of
b. als wordt volaan aan de volgende voorwaarden:
    1. geen onevenredig afbreuk wordt gedaan op stedenbouwkundige, landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische en natuurwaarden;
    2. de bouwhoogte maximaal 4 m bedraagt.

Artikel 35 Bouwregel trillinghinder Nijmeegseweg

35.1 Bouwregels

1. Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone – bouwregel trillinghinder Nijmeegseweg' is het bouwen van gebouwen met trillinggevoelige ruimte(n) uitsluitend toegestaan als bij de aanvraag van een omgevingsvergunning met een trillingsonderzoek is aangetoond dat in de trillinggevoelige ruimten wordt voldaan aan onderstaande grenswaarden:

a. door een evenement van het type C (popconcerten) of type D (dance-events), zoals vergund in de vigerende omgevingsvergunning (kenmerk: 2012.0.113.917/m, d.d. 12 oktober 2012):

1. voor de dagperiode (07.00 tot 19.00 uur) geldt het volgende:

- de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,20, of;
- de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 1,60, en de gemiddelde trillingssterkte V_{per} is niet hoger is dan 0,15

2. voor de avondperiode (19.00 tot 23.00 uur) geldt het volgende:
- de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,20, of
- de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 1,60, en de gemiddelde trillingssterkte V_{per} is niet hoger is dan 0,11;

b. door een evenement van het type D (dance-events), zoals vergund in de vigerende omgevingsvergunning (kenmerk: 2012.0.113.917/m, d.d. 12 oktober 2012), in aanvulling op het bepaalde onder het eerste lid onder a, voor de nachtperiode (23.00 tot 07.00 uur) geldt het volgende:
1. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,20, of

2. de trillingssterkte V_{max} is niet hoger dan 0,80 en de gemiddelde trillingssterkte V_{per} is niet hoger dan 0,10;

2. Bij de berekening of voldaan wordt aan de in het eerste lid vastgelegde waarden dient gebruik te worden gemaakt van bijlage 3'Uitgangspunten trillingsberekening Nijmeegseweg fase 1'.
3. Voordat tot uitvoering van het in lid 1. bedoelde onderzoek wordt overgegaan, moet toestemming zijn verkregen van de vergunningverlener bouwen over de opzet van het onderzoek.
4. Afwijken van het bepaalde in het eerste en tweede lid is alleen toegestaan indien:

a. door middel van onderzoek is aangetoond sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat; en

b. er geen onevenredige beperkingen voor omliggende bedrijven optreden.

Artikel 36 Bouwregel verblijfsgebied

36.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - Bouwregel verblijfsgebied' geldt dat:

a. Op deze gronden mogen uitsluitend binnen de toegestane activiteiten passende bouwwerken worden gebouwd.
b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals entrees tot parkeergarages en straatmeubilair mag ten hoogste 5 m bedragen.

Artikel 37 Bouwregel verdiepingshoge tuinmuur

37.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel verdiepingshoge tuinmuur' mag een tuinmuur worden gebouwd indien:

a. deze muur dient als afscherming van de tuin en het openbaar gebied;
b. de muur niet hoger is dan de begane grondbouwlaag van het hoofdgebouw.

Artikel 38 Bouwregel water

38.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel water' mogen uitsluitend worden gebouwd:

a. in de toegelaten activiteiten passende bouwwerken, geen gebouw zijnde, zoals bruggen, dammen en duikers
b. overige bouwwerken indien:
    1. het gaat om bouwwerken met een geringe omvang zoals steigers;
    2. de waterstaatkundige functie niet (onevenredig) wordt geschaad, gehoord de waterbeheerder.

Artikel 39 Bouwregel wegverkeer

39.1 Bouwregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - bouwregel wegverkeer' gelden de volgende bouwregels:

a. Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.
b. De hoogte van bouwwerken geen gebouwen zijnde, anders ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, zoals geluidwerende voorzieningen, mag ten hoogste 4 m bedragen.

Hoofdstuk 6 Omgevingsnormen

Artikel 40 Omgevingsnorm minimum bouwhoogte begane grond bouwlaag 3,5 m

Ter plaatse van gebiedsaanduiding 'overige zone - omgevingsnorm minimum bouwhoogte begane grond bouwlaag 3,5 m' bedraagt de minimale netto-bouwhoogte van de begane grond bouwlaag 3,5 m.

Hoofdstuk 7 Voorwaardelijke verplichtingen

Artikel 41 Voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg

41.1 Voorwaardelijke verplichting trillinggevoelige ruimte(n)

1. Het gebruiken of het (doen) laten gebruiken van gebouwen met trillinggevoelige ruimte(n) zonder dat is voorzien in de bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen die volgen uit het bij de aanvraag om omgevingsvergunning overgelegde trillingsonderzoek als bedoeld in artikel 35 is verboden ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone – voorwaardelijke verplichting trillinggevoelige ruimten- Nijmeegseweg'.
2. In aanvulling op het bepaalde in artikel 35 geldt dat voor zover een gebouw en de daarvan onderdeel uitmakende trillinggevoelige ruimte(n) zijn voorzien van bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen met het oog op het voldoen aan de in artikel 35 vastgelegde waarden voor V_{max} en V_{per}, deze maatregelen ook bij aanpassingen of veranderingen van dan wel aan het gebouw en/of de daarvan onderdeel uitmakende trillinggevoelige ruimten, in stand moeten worden gehouden.

Artikel 42 Voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg

42.1 Voorwaardelijke verplichting geluid

1. Tot een strijdig gebruik met deze activiteit wordt in ieder geval gerekend het ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone - voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg' gebruiken of het (doen) laten gebruiken van de voor wonen aangewezen gronden zonder dat is voorzien in de bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen die volgen uit het bij de aanvraag om omgevingsvergunning overgelegde akoestisch onderzoek en/of die noodzakelijk zijn met het oog op het kunnen voldoen ter aan het bepaalde in 26.
2. In aanvulling op het bepaalde in 26 geldt dat voor zover een gebouw en de daarvan onderdeel uitmakende woningen zijn voorzien van bouwkundige dan wel andersoortige maatregelen met het oog op de voldoening aan de verplichtingen opgenomen in 26, deze maatregelen ook bij aanpassingen of veranderingen van dan wel aan het gebouw en de daarvan onderdeel uitmakende woningen in stand moeten worden gelaten.

Hoofdstuk 8 Omgevingsplanactiviteiten

Artikel 43 Omgevingsplanactiviteit afwijken instandhoudingsverplichting klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen

43.1 Aanwijzing vergunningplicht

Het is verboden om ter plaatse van de 'overige zone-omgevingsplanactiviteit afwijken instandhoudingsverplichting klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen' zonder een omgevingsvergunning een bouwwerk te gebruiken zonder dat de vereiste klimaatadaptieve en natuurinclusieve maatregelen in het kader van de vergunningverlening aan te brengen en in stand te houden.

43.2 Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning bedoeld in 43.1 kan worden verleend indien op andere wijze kan worden voorzien in het treffen van voldoende natuurinclusieve en klimaatadaptieve maatregelen.

Artikel 44 Omgevingsplanactiviteit landschap en natuur

44.1 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden om ter plaatse van de 'overige zone-omgevingsplanactiviteit landschap en natuur ' zonder omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:

a. het vellen, rooien en beschadigen van houtgewassen
b. het aanbrengen van beplantingen
c. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of andere apparatuur;
d. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingsvergunning is vereist
e. het ophogen van gronden;
f. het gebruik van groeistoffen, stoorstoffen of kunstmest
g. het aanleggen, verbreden of verharden van voet-, rijwielpaden, ontsluitingswegen en parkeerplaatsen
h. het aanbrengen van oppervlakte verharding groter dan 25 m2.
i. het aanbrengen van recreatievoorzieningen (incl. raster, wildroosters en ruitervoorzieningen)
j. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van greppels, sloten, vijvers, beken en andere watergangen;
k. het aanleggen van reservoirs.

44.2 Uitzonderingen vergunningsplicht

Het verbod, als bedoeld in lid 44.1 is niet van toepassing indien:

1. die van geringe omvang zijn, dan wel het normale onderhoud en beheer betreffen;
2. welke op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt, in uitvoering zijn.

44.3 Beoordelingsregels

Een omgevingsvergunning als bedoeld in lid 44.1 mag alleen worden verleend indien:

a. deze verband houden met de doeleinden, die aan de desbetreffende bestemmingen zijn toegekend en
b. hierdoor dan wel door daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke-, cultuurhistorische- en natuurwaarden niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 45 Omgevingsplanactiviteit tuin

45.1 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden om ter plaatse van de aanduiding 'overige zone-omgevingsplanactiviteit tuin' in afwijking van het bepaalde in artikel 16.2 oppervlakteverhardingen aan te brengen.

45.2 Beoordelingsregels

Een omgevingsvergunning als bedoeld onder 45.1 kan worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarde of de waardevolle groenelementen binnen de tuin.

Artikel 46 Omgevingsplanactiviteit verkamering

46.1 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden om ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-omgevingsplanactiviteit verkamering' zonder omgevingsvergunning van een (gedeelte) van een gebouw te verkameren (vanaf drie onzelfstandige wooneenheid).

46.2 Uitzonderingen vergunningplicht

Het verbod, als bedoeld in lid 46.1is niet van toepassing indien sprake is van verkameren door een hospita;

46.3 Beoordelingsregels

a. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder 46.1kan worden verleend ten behoeve van verkamering, indien:
    1. de gebruiksoppervlakte van de bestaande woning gelijk is aan of groter is dan 110 m^2, en;
    2. het gebouw niet opgedeeld wordt in meer dan één onzelfstandige wooneenheid per 18m^2 gebruiksoppervlakte; en;
    3. het verkamerde gebouw minimaal beschikt over een bergingsruimte met een oppervlakte van ten minste 3 m^2 ten behoeve van de stalling van fietsen, afvalcontainer(s) of afvalzakken. Vanaf 4 onzelfstandige wooneenheden geldt als aanvullende eis dat 1m^2 bergingsruimte per wooneenheid wordt toegevoegd.
b. De omgevingsvergunning wordt in ieder geval niet verleend indien:
    1. sprake is van verkameren met als doel het verschaffen van kortdurend verblijf van maximaal 3 maanden, te vergelijken met logies, al dan niet als onderdeel van de arbeidsvoorwaarden, aan werknemers; of
    2. indien zich door het verkameren een niet-verkamerd gebouw wordt ingesloten door legale kamergewijze bewoning van gebouwen aan dezelfde straat; of
    3. indien een bijgebouw in gebruik wordt genomen als onzelfstandige wooneenheid.

Artikel 47 Omgevingsplanactiviteit woningsplitsing

47.1 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden om ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-omgevingsplanactiviteit woningsplitsing' zonder omgevingsvergunning een (gedeelte) van een gebouw te splitsen naar twee of meerdere zelfstandige woningen.

47.2 Beoordelingsregels

Een omgevingsvergunning als bedoeld onder 47.1kan worden verleend ten behoeve van woningsplitsing, indien:

1. de gebruiksoppervlakte van de bestaande woning gelijk is aan of groter is dan 110 m^2, en;
2. de gebruiksoppervlakte van elke zelfstandige woning die als gevolg van splitsing ontstaat niet kleiner is dan 50 m^2, en;
3. de gesplitste woningen over een bergingsruimte met een oppervlakte van ten minste 5 m^2 per woning en;
4. de gesplitste woningen beschikken over een buitenruimte.

Hoofdstuk 9 Hogere waarden

Artikel 48 Hogere waarden - Nijmeegseweg 1

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan met verbrede reikwijdte wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 1' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	**gevelaanduiding entreegebouw**	**Geluidafkomstig van**	**Betreft een auto(snel)weg?**
53	ZO, ZW,en NO	Prov. Weg A325	Ja
53	ZO, ZW en NW	Batavierenweg N325	Ja
57	ZO, ZW en NW	Nijmeegseweg	Nee

2. Bij woningen met een gezamenlijke geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen) en het geluid van het Gelredome en de omliggende sportvelden.
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 48 dB als gevolg van een auto(snel)weg of 53 dB van overige wegen dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 49 Hogere waarden - Nijmeegseweg 2

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan met verbrede reikwijdte wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 2' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	**Geluidafkomstig van**	**Betreft een auto(snel)weg?**
53	ZW en ZO	Provinciale weg A325	Ja
53	ZW en ZO	Batavierenweg N325	Ja
57	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg	Nee

2. Bij woningen met een gezamenlijke geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen) en het geluid van het Gelredome en de omliggende sportvelden.
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 48 dB als gevolg van een auto(snel)weg of 53 dB van overige wegen dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 50 Hogere waarden - Nijmeegseweg 3

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 3' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	Geluidafkomstig van	Betreft een auto(snel)weg?
49	ZW en ZO	Provinciale weg A325	Ja
49	ZW en ZO	Batavierenweg N325	Ja
56	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg	Nee

2. Bij woningen met een gezamenlijke geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen) en het geluid van het Gelredome en de omliggende sportvelden.
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 48 dB als gevolg van een auto(snel)weg of 53 dB van overige wegen dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 51 Hogere waarden - Nijmeegseweg 4

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 4' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	Geluidafkomstig van	Betreft het een auto(snel)weg
57	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg	Nee

2. Bij woningen met een cumulatieve geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen).
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 52 Hogere waarden - Nijmeegseweg 5

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 5' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	Geluidafkomstig van	Betreft een auto(snel)weg?
56	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg	Nee

2. Bij woningen met een cumulatieve geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen).
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 53 Hogere waarden - Nijmeegseweg 6

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 6' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	**Geluidafkomstig van**
58	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg

2. Bij woningen met een cumulatieve geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen).
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 54 Hogere waarden - Nijmeegseweg 7

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 7' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	**Geluidafkomstig van**
58	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg

2. Bij woningen met een cumulatieve geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen).
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dienen te zijn voorzien van een geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Artikel 55 Hogere waarden - Nijmeegseweg 8

1. Met het vaststellen van het voorliggende omgevingsplan wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter plaatse van 'overige zone - hogere waarden - Nijmeegseweg 8' de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	gevelaanduiding	**Geluidafkomstig van**
55	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
55	NO en NW	Monchyplein- Gelderse Rooslaan-Hazelaarsstraat

2. Bij woningen met een cumulatieve geluidbelasting van meer dan 53 dB (exclusief aftrek conform artikel 110g Wet geluidhinder) dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in de bouwregelgeving gestelde grenswaarde. Hierbij wordt voor het gezamenlijke geluid uitgegaan van het geluid van alle wegen bij elkaar opgeteld (inclusief 30 km/uur wegen).
3. De woningen met een geluidbelasting van meer dan 53 dB dienen te zijn voorzien van een

geluidluwe zijde en – buitenruimte.

Hoofdstuk 10 Algemene regels

Artikel 56 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 57 Woningaantallen

57.1 Maximum aantal woningen in het plangebied

Het maximum aantal woningen bedraagt 263.

Artikel 58 Overige regels

58.1 Parkeren

a. Een omgevingsvergunning voor het bouwen van gebouwen wordt slechts verleend indien bij de aanvraag om een omgevingsvergunning wordt aangetoond dat gelet op de omvang of de bestemming van het gebouw in voldoende mate wordt voorzien in ruimte voor het parkeren of stallen van auto's in, op of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. Indien het wijzigen van het gebruik van gronden en/of bouwwerken - waarvoor een omgevingsvergunning is benodigd - daartoe aanleiding geeft, moet, voor wat betreft de toename in de parkeer- of stallingsbehoefte, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op die gronden of op de bij die bouwwerken behorende en daartoe bestemde gronden.
c. De onder a. en b bedoelde ruimte voor het parkeren van personenauto's moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto's
d. Aan het bepaalde onder a en b wordt geacht te zijn voldaan indien de ruimte voor parkeren of stallen voldoet aan de in de beleidsregels Parkeren van de gemeente Arnhem daartoe opgenomen normen.

58.2 Laden of lossen

Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden en lossen van goederen, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in, of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.

58.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt in elk geval gerekend het gebruiken of laten gebruiken van gronden of bouwwerken waarbij niet in voldoende mate ruimte is aangebracht en in stand wordt gehouden op eigen terrein voor het genoemde in lid 58.1 overeenkomstig de beleidsregels als bedoeld in lid 58.4 zoals die golden op het tijdstip van indiening van de aanvraag om een omgevingsvergunning zoals bedoeld in lid 58.1 onder a en onder b.

58.4 Beleidsregels

a. Burgemeester en wethouders passen deze regels toe met inachtneming van de door hen vastgestelde beleidsregels met betrekking tot het parkeren, zoals die gelden op het tijdstip van indiening van de aanvraag om een omgevingsvergunning zoals bedoeld onder lid 58.1 onder a en onder b.
b. Indien deze beleidsregels gedurende de planperiode worden gewijzigd, wordt rekening gehouden met de wijziging.

58.5 Afwijkingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in de leden 58.1 en 58.2:

a. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit, of
b. voor zover op andere wijze in de benodigde parkeer- of stallingsruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

58.6 Voorwaarden voor afwijken

Afwijken van de regels, als bedoeld in de leden 58.1 en 58.2 is slechts mogelijk, indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. de parkeersituatie in de openbare ruimte;
b. de woon- en leefsituatie.

Artikel 59 Strijdige activiteiten

Onder gebruik van locaties in strijd met het omgevingsplan wordt in ieder geval verstaan:

a. het gebruik van bijgebouwen als zelfstandige woning;
b. het gebruik van de locaties ten behoeve van thuisprostitutie, raamprostitutie en seksinrichtingen;

Hoofdstuk 11 Overgangs- en slotregels

Artikel 60 Overgangsrecht

60.1 Overgangsrecht bouwwerken

60.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

60.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van sublid 60.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sublid 60.1.1 met maximaal 10%.

60.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Het bepaalde in lid 60.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

60.2 Overgangsrecht gebruik

60.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

60.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 60.2.1 te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

60.2.3 Verbod hervatten strijdig gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 60.2.1 na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

60.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Het bepaalde in lid 60.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 61 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1.

Bijlage 1 **Ontwikkelingsplan Malburgen - Vlekkenplan**

Bijlage 2 **Stedenbouwkundig schetsontwerp - fase 1**

Bijlage 3 **Omgevingskwaliteitsplan**

Bijlage 4 **Quickscan verkeerseffecten**

Bijlage 5 **Parkeeronderzoek**

Bijlage 6 **Puntensysteem Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen Gemeente Arnhem**

Bijlage 7 **Akoestisch onderzoek**

Bijlage 8 **Onderbouwing Hogere Waarden**

Bijlage 9 **Onderzoek luchtkwaliteit**

Bijlage 10 **Quickscan Flora en Fauna**

Bijlage 11 **Nader onderzoek ecologie**

Bijlage 12 **Bomen Afwegingsrapportage**

Bijlage 13 **Stikstofonderzoek**

Bijlage 14 **Vooronderzoek archeologie**

Bijlage 15 **Reactienota 6 juni 2023**

Bijlage 16 **Onderzoek lichthinder MASV**

Bijlage 17 **Akoestisch onderzoek MASV**

Bijlage 18 **Cumulatie van geluid**

Bijlage 19 **Trillingsmetingen Evenementen Gelredome**

Bijlage 20 **Bezonningstudie**

Bijlage 21 **Bezonningsstudie DGMR**

Bijlage 22 **Windhinder**

Bijlage 1 **Beeldregie OKP**

Bijlage 2 **Ecosysteemdiensten Entreegebouw**

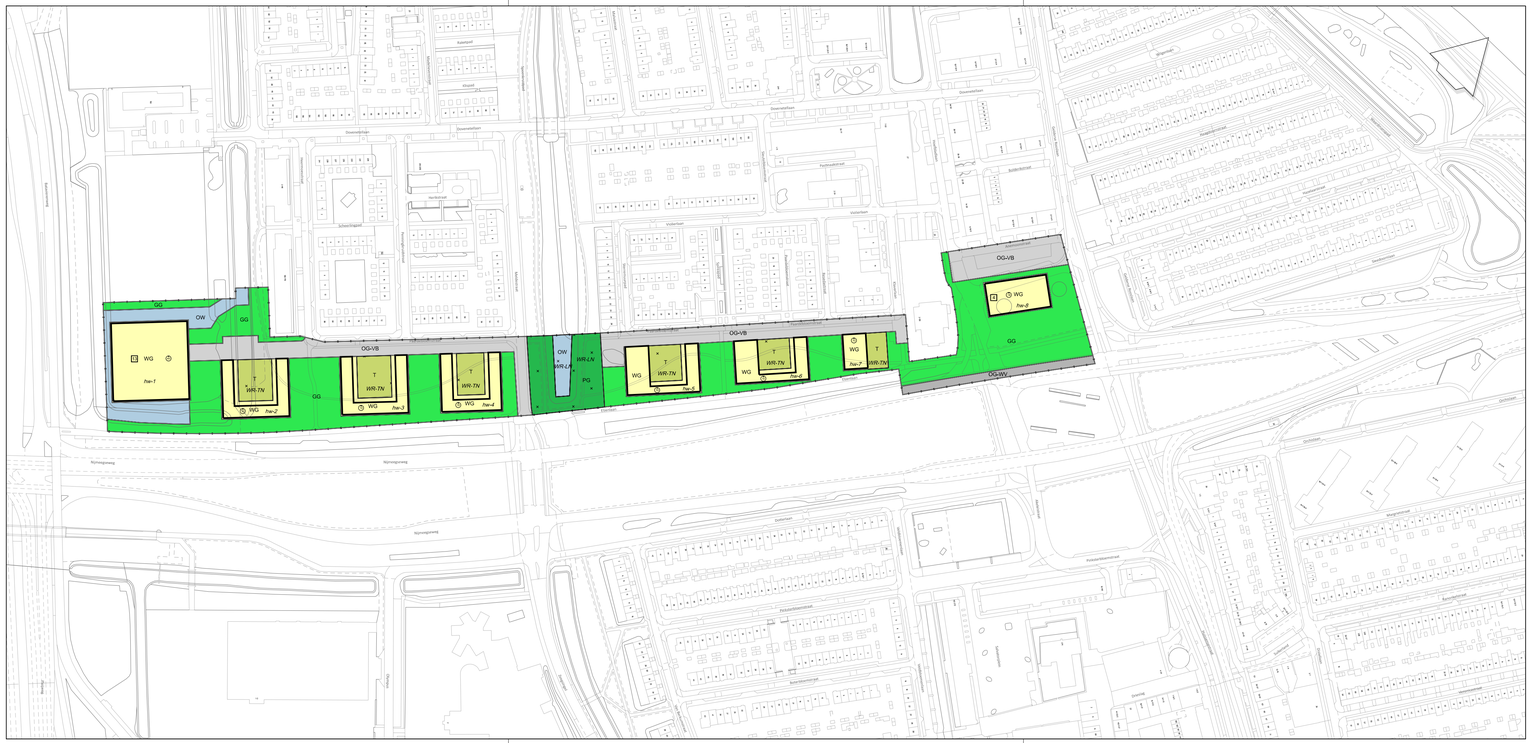

Plangebied

Plangebiedgrens

Functies

GG	Groen - Groengebied
PG	Groen - Parkgebied
T	Tuin
OG-VB	Verkeer - Openbaar gebied - Verblijfsgebied
OG-WV	Verkeer - Openbaar gebied - Wegverkeer
OW	Water - Oppervlaktewater
WG	Woongebied

Waarden

WR-LN	Waarde - Landschap en Natuur
WR-7N	Waarde - Tuin

Gebiedsaanduidingen

- overige zone - Overgangs- en slotregels
- overige zone - activiteit stellenwoning
- overige zone - activiteit groen
- overige zone - activiteit park
- overige zone - activiteit tuin
- overige zone - activiteit verblijfsgebied
- overige zone - activiteit water
- overige zone - activiteit wegverkeer
- overige zone - activiteit wonen
- overige zone - algemene bouwregels
- overige zone - algemene regels
- overige zone - algemene regels over activiteiten
- overige zone - bouwregel achtergevellijn
- overige zone - bouwregel beeldkwaliteit - Nijmeegseweg
- overige zone - bouwregel bouwen buiten bouwvlak - overkapping
- overige zone - bouwregel bouwverbod - tuin
- overige zone - bouwregel dove gevel Nijmeegseweg entreegebouw
- overige zone - bouwregel ecosysteemdiensten als verplicht onderdeel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
- overige zone - bouwregel gevellijn
- overige zone - bouwregel gevellijn - 3 gevels
- overige zone - bouwregel groen
- overige zone - bouwregel groene gevel - verplicht deel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
- overige zone - bouwregel klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
- overige zone - bouwregel lichthinder - Nijmeegseweg
- overige zone - bouwregel park
- overige zone - bouwregel trillinghinder - Nijmeegseweg
- overige zone - bouwregel verblijfsgebied
- overige zone - bouwregel verdiepingshoge tuinmuur
- overige zone - bouwregel water
- overige zone - bouwregel wegverkeer
- hw-1 overige zone - hogere waarden - 1 Nijmeegseweg
- hw-2 overige zone - hogere waarden - 2 Nijmeegseweg
- hw-3 overige zone - hogere waarden - 3 Nijmeegseweg
- hw-4 overige zone - hogere waarden - 4 Nijmeegseweg
- hw-5 overige zone - hogere waarden - 5 Nijmeegseweg
- hw-6 overige zone - hogere waarden - 6 Nijmeegseweg
- hw-7 overige zone - hogere waarden - 7 Nijmeegseweg
- hw-8 overige zone - hogere waarden - 8 Nijmeegseweg
- overige zone - omgevingsnorm minimum bouwhoogte begane grond bouwlaag 3,5m
- overige zone - omgevingsplanactiviteit afwijken instandhoudingsverplichting klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
- overige zone - omgevingsplanactiviteit landschap en natuur
- overige zone - omgevingsplanactiviteit tuin
- overige zone - omgevingsplanactiviteit verkamering
- overige zone - omgevingsplanactiviteit woningsplitsing
- overige zone - voorwaardelijke verplichting - geluid - Nijmeegseweg
- overige zone - voorwaardelijke verplichting - trillinggevoelige ruimten - Nijmeegseweg

Bouwvlak

bouwvlak

Omgevingsnormen

- maatvoeringsvlak
- maximum bouwhoogte (m)
- maximum aantal bouwlagen

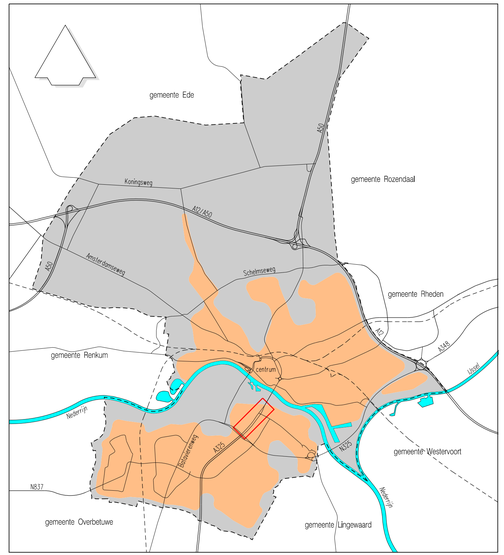

Omgevingsplan Chw Nijmeegseweg - fase 1

schaal:	getekend:	tekeningnummer:
1:2000	PvD	NL.IMRO.0202.993-0301

planstatus	datum:	getekend:
● ontwerp	22-09-2025	PvD
○ vast te stellen		
○ vastgesteld		
○ in werking		
○ onherroepelijk		

© Nadruk verboden

Strategie, Beleid en Regie, beleidsdomein Fysiek

Eusebiusbuitensingel 53, Postbus 9029, 6800 EL ARNHEM
Tel.: 0800-1809, www.arnhem.nl

GEMEENTE Arnhem

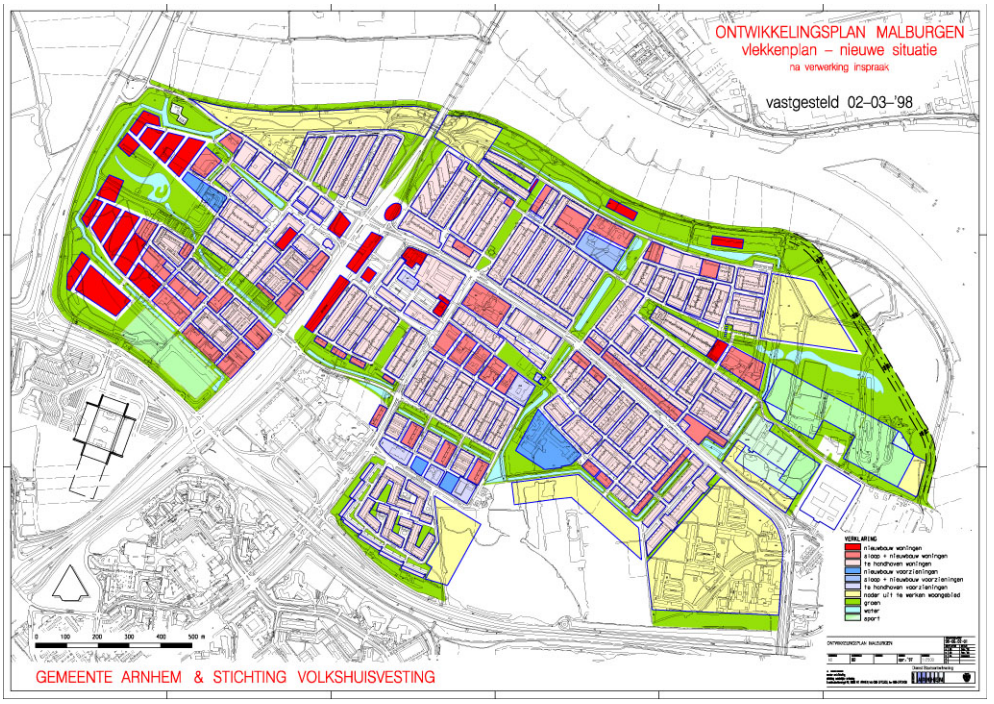
ONTWIKKELINGSPLAN MALBURGEN
vlekkenplan – nieuwe situatie
na verwerking inspraak
vastgesteld 02-03-'98
VERKLARING
nieuwbouw woningen
sloop + nieuwbouw woningen
te handhaven woningen
nieuwbouw voorzieningen
sloop + nieuwbouw voorzieningen
te handhaven voorzieningen
rooilijn uit te werken woongebied
groen
water
sport
0 100 200 300 400 500 m
GEMEENTE ARNHEM & STICHTING VOLKSHUISVESTING

od205
een ander perspectief

De weg naar de toekomst

NIJMEEGSEWEG - MALBURGEN
STEDENBOUWKUNDIG SCHETSONTWERP

februari 2021

Contact

contactperson: Ralf Hottenträger
team: Jesse van Viegen, Judit Gaasbeek Janzen, Marjan Ketner, Ralf Hottenträger
mail: mail@od205.nl

projectnummer: 115-NW-01
versie: stedenbouwkundig schetsontwerp
datum: 05 februari 2021

Colofon

od205
een ander perspectief

Schiehavenkade 158-160

3024 EZ Rotterdam
tel 010 303 1277
www.od205.nl

Gemeente Arnhem

in opdracht van:
Gemeente Arnhem

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Inhoudsopgave

INLEIDING | 04

SAMENVATTING | 05
- DE BASIS VAN HET PLAN
- EEN STRATEGISCH ONTWERP

VERSLAG VAN HET CO-CREATIE PROCES | 10

DE VISIEKAART | 21

PLAN VAN FASE 1 | 26
- PLANKAART
- IMPRESSIES
- FACETTEN

NAWOORD EN DANK | 45

Inleiding

Een stedenbouwkundig ontwerp gaat in zijn kern over wat voor een betekenisvolle plek je maakt en voor wie. Die vraag moeten wij altijd stellen en beantwoorden.

Dat doen we als ontwerpbureau niet alleen. De opdrachtgever voor dit plan, Gemeente Arnhem heeft samen met de bewonersorganisaties van Malburgen Oost en West gekozen voor een vernieuwend proces op de ‘Malburgse Manier’: het plan komt tot stand door OD205 samen te laten werken met een 30-tal bewoners, verenigd in de klankbordgroep Nijmeegseweg.

Een ontwerpproces dat participatie dus serieus neemt. Wij weten dat dit werkt als empathie en wederzijds begrip centraal staan. Dan (pas) kan een inhoudelijk gesprek op gang komen tussen ontwerpers en bewoners. Afgelopen zomer (2020) heeft OD205 met de leden van de klankbordgroep door hun wijk gewandeld om uit eerste hand een persoonlijke kijk op de situatie te krijgen. Vervolgens organiseerden wij tot in november een viertal denk- en ontwerpavonden. Hier zijn we er samen achter gekomen aan welke voorwaarden de nieuwe ontwikkeling moet voldoen, welke voor- en nadelen diverse ontwikkelmodellen hebben en hoe de ontwikkeling uiteindelijk eruit moet komen te zien.

Hoe, vroegen we ons af, krijg je een prettige wijk met prettige ruimtes voor elkaar? Hoe kunnen we het gebied aantrekkelijk maken voor de diverse groepen bewoners; divers in achtergrond, sociale behoeftes en leeftijd? Hoe voorkomen we dat het groen sneuvelt en de openbare ruimte versteent? Hoe zorgen we ervoor dat het groen beter gebruikt kan worden en beleefbaar is? Dit zijn vragen die in een stedenbouwkundig traject beantwoordt moeten worden. Vragen die bewoners van de wijk direct aangaan. Zij hebben er een mening over gebaseerd op hun dagelijkse ervaring met het leven in de wijk. De leden van de klankbordgroep zijn voor ons de oren en ogen van de wijk en daarmee van onschatbare waarde.

Uiteraard stond in dit traject het programmatische uitgangspunt van minimaal 230 extra woningen vast en valt het traject dat bewoners en OD205 samen hebben afgelegd in een kader: dat van het beleid van de gemeente en van grotere maatschappelijke vraagstukken. Het stedenbouwkundig ontwerp is niet een enkele optelsom van bewonerswensen. De Raad, het College en de ambtelijke dienst hebben uitgangspunten geformuleerd waaraan de gebiedsontwikkeling moet voldoen.

Het bijzondere aan ontwikkelopgaven zoals Nijmeegseweg is dat bewonerswensen en gemeentelijk beleid meestal goed op elkaar aansluiten. Als het tegendeel het geval lijkt te zijn is vaak miscommunicatie de oorzaak. Of het vasthouden aan de eigen favoriete oplossing die een ander niet overtuigt terwijl de onderliggende wensen en doelen wel overeenkomen. Aan ontwerpers de taak om in dat geval nieuwe ruimtelijk-functionele oplossingen aan te dragen die partijen kunnen overtuigen.

OD205 heeft veel tijd gestoken in het luisteren naar alle betrokkenen en heeft ieders inbreng serieus genomen. Tijdens de klankbordavonden en tijdens de sessies met de gemeentelijke projectgroep. We hebben met het gebruik van verschillende communicatievormen de bewoners de mogelijkheid gegeven hun verhaal te doen. En wij hebben de discussie tussen de leden van de klankbordgroep onderling en met ons actief gemodereerd. Alleen zo is het mogelijk om tot een gezamenlijk gedragen plan te komen.

Alle aspecten die de afgelopen zes maanden op tafel zijn gekomen zijn door ons niet vooringenomen bekeken en op transparante wijze gedocumenteerd. Vanuit begrip en vakkundigheid hebben wij een schetsontwerp opgesteld dat hopelijk niet alleen de bewoners, maar ook de gemeente en ontwikkelende partijen overtuigt. Graag blijven wij bijdragen aan een prachtige, toekomstgerichte ontwikkeling rondom de Nijmeegseweg.

samenvatting

SAMENVATTING

De basis van het plan

Een duurzaam stedenbouwkundig plan begint bij het opstellen van uitgangspunten en ambities. Niet bij het maken van verleidelijke beelden of het opvullen van lege plekken.

Het voorliggend ontwerp is gebaseerd op een 9-tal thema's die de klankbordgroep ons heeft aangereikt in de eerste twee stappen van het co-creatieve proces. Voor elk thema is na de inventarisatie één centrale behoefte voor de wijk en daarmee de stad geformuleerd.

1. Groen
   Behoud het groene karakter en de bomen; voeg een nieuw park of pluktuin toe

2. Verkeer
   Verminder de rijbanen, sluit de Huissensestraat direct op de brug aan, parkeer slim

3. Oversteek
   Maak betere, aantrekkelijkere verbindingen voor bewoners over de weg heen

4. Betekenis
   Maak Malburgen zichtbaar d.m.v. een iconische poort of kunstwerk

5. Woningen
   Zorg voor een goede mix, bouw bij voorkeur veel koopwoningen

6. Functies
   Zorg voor betere voorzieningen en een goede spreiding over west en oost, denk ook aan sport, spel en bewegen

7. Duurzaamheid
   Ga verharding tegen en bouw energieneutraal

8. Architectuur
   Integreer groen in de gevels, mix jaren 30 met modern; hoog- met laagbouw

9. Drieslag
   Zorg voor een betere uitstraling, met meer woningen en groen

Vanuit deze basisbehoeften van de bewoners en met instemming van de gemeentelijke projectgroep hebben wij de volgende ambities geformuleerd.

Het project Nijmeegseweg moet bijdragen aan:

- het realiseren van een leefom geving die meerwaarde biedt voor huidige en toekomstige bewoners van de wijk;
- het leveren van een belangrijke bijdrage aan de doelen van de gemeente inzake woningbouw en klimaat;
- het verbeteren van Malburgen zodat de wijk een aantrekkelijk onderdeel van de stad kan zijn;
- het verbinden van Malburgen Oost en West, ruimtelijk, gevoelsmatig en functioneel wat betreft het langzame verkeer.

In een derde stap hebben wij de klankbordgroep laten werken aan ruimtelijke modellen voor het gebied, waarin wij hun vroegen de 9 thema's te verbeelden.

Dit ontwerpend onderzoek met maquettes en referenties heeft cruciale overeenkomsten aan ruimtelijke aspecten en voorkeuren aan het licht gebracht.
Door de klankbordgroep en door ons zijn deze onderkent als sleutel ingrediënten van het uiteindelijke visie en het schetsontwerp:

- het behouden van het groene karakter van de Nijmeegseweg als geheel;
- een groene, parkachtige entree bij het De Monchyplein, het toevoegen van groene verblijfskwaliteit;
- bijzondere bebouwing tegenover de Gelredome als markante zuidelijke entree;
- laagbouw aan de westzijde van de Nijmeegseweg t.h.v. de bestaande rijwoningen;
- op termijn toevoegen van woningen aan de oostelijke kant voor een eerlijke verdeling en het naar elkaar toebrengen van beide wijkdelen.

Samengevat: de behoefte aan een toekomstvisie voor de lange termijn op het gebied van verkeer, voorzieningen en wonen.

OD205 is van mening dat het proces tot een zeer wel overwogen reeks van thema's, ambities en hoofdingrediënten heeft geleid. Wij zijn uitzonderlijk blij dat de grote groep betrokkenen regelmatig de eigen (en onze) opvattingen kritisch heeft herzien en voor een collectief breed gedragen geheel heeft gekozen.

Stap 1 Ontdekken

Stap 2 Dromen

Stap 3 Verbeelden

Een strategisch ontwerp

Gezien de maatschappelijke impact van de opgave in relatie tot de wensen van de bewoners stellen wij een transitie-proces voor, een geleidelijke verande-ring.

De winst ten opzichte van herstructure-ring in één keer is evident: De door ons geschetste toekomstvisie weet mensen te raken en te overtuigen. Vanuit dat beeld blijkt het mogelijk om op korte termijn de eerste fase uit te werken en te realiseren. De urgente bouwopgave van 230 woningen maakt hier deel van uit. Doordat deze in een groter maat-schappelijk kader en een integraal stedenbouwkundig verhaal is ingebed, voorkomen we met zijn allen dat het project alleen over ‘de stenen’ gaat.

In het voorjaar van 2021 kan parallel aan het uitwerken van de eerste fase het proces vervolgd worden om de visie als geheel werkelijkheid te laten worden. Hiervoor is nader onderzoek naar meer-dere deelaspecten van het plan nodig en ook bestuurlijke besluitvorming.

In onze toekomstvisie brengen wij de westelijke en oostelijke rijlopers van de Nijmeegseweg dichter bij elkaar. We be-houden en voegen groen toe, juist aan de zijkanten van het wegprofiel. Waar-devol groen vanuit ecologisch oogpunt en vanuit sociaal oogpunt. Het groen grenst direct aan bestaande en nieuwe woningen, is op deze manier voor ieder-een beleefbaar en bruikbaar en geeft de woningbouw een kwaliteitsimpuls.

Het voornemen de rijlopers deels te verleggen is niet nieuw maar stond de afgelopen jaren ook niet op de agenda. Waarom is dit wel van cruciaal belang in de toekomstvisie?

In onze stedenbouwkundige toekomst-visie verandert de Nijmeegseweg geleidelijk in een ‘tuinstad allee’. Een straatruimte waarin verkeer, groen en bebouwing een nieuwe verhouding met elkaar aangaan.

Met dit karakter onderkennen wij de ontstaansgeschiedenis van Malburgen dat oorspronkelijk als tuinstad was geconcipieerd, ondersteunen wij de groene uitstraling die in dit stadsdeel thuishoort, houden wij voldoende ruim-te ook voor autoverkeer en voegen wij een straatruimte toe die specifiek voor Arnhem zuid is maar evengoed kwali-tatief kan concurreren met de mooie radiale hoofdwegen aan de noordkant van de Rijn.

Een ambitieus beeld omdat de weg nu nog het functionele karakter van een oud tijdperk ademt; een tijd waarin functiescheiding, stromend snelverkeer en kijkgroen centraal stonden. Maar 60 jaar nadien heeft onze maatschappij andere behoeften. De tuinstad-allee beoogt de Nijmeegseweg in de wijk te integreren, oost en west nader tot elkaar te brengen en een hoge kwaliteit voor wonen, ontspanning en ecologie te genereren. Daarbij blijft een robuuste verkeersfunctie mogelijk. Ook ontstaan er nieuwe bouwzones aan de oostkant van de weg die in deze tijd van grote woningbehoefte meer dan welkom zijn.

Het groene maaiveld van de straatruim-te bestaat in toekomst uit de toe-/afrit van de John Frostbrug, het De Monc-hypark, een versmalde middenberm en zijbermen aan weerskanten van de weg, met pocketparks die tot aan de be-staande bebouwing reiken. De bestaan-de laanachtige bomen aan de zijkanten van de weg hebben een lange levens-verwachting en zijn in het ontwerp vol-ledig opgenomen. Voor de populieren in de huidige middenberm hebben wij een concept van geleidelijke vervan-ging ontwikkeld. Deze bomen hebben een leeftijd bereikt die ons dwingt om op korte termijn te starten met nieuwe bomenaanplant die op den duur de populieren waar nodig zal vervangen. Alleen zo kan worden voorkomen dat de omgeving op een gegeven moment met een kaalslag wordt geconfronteerd.

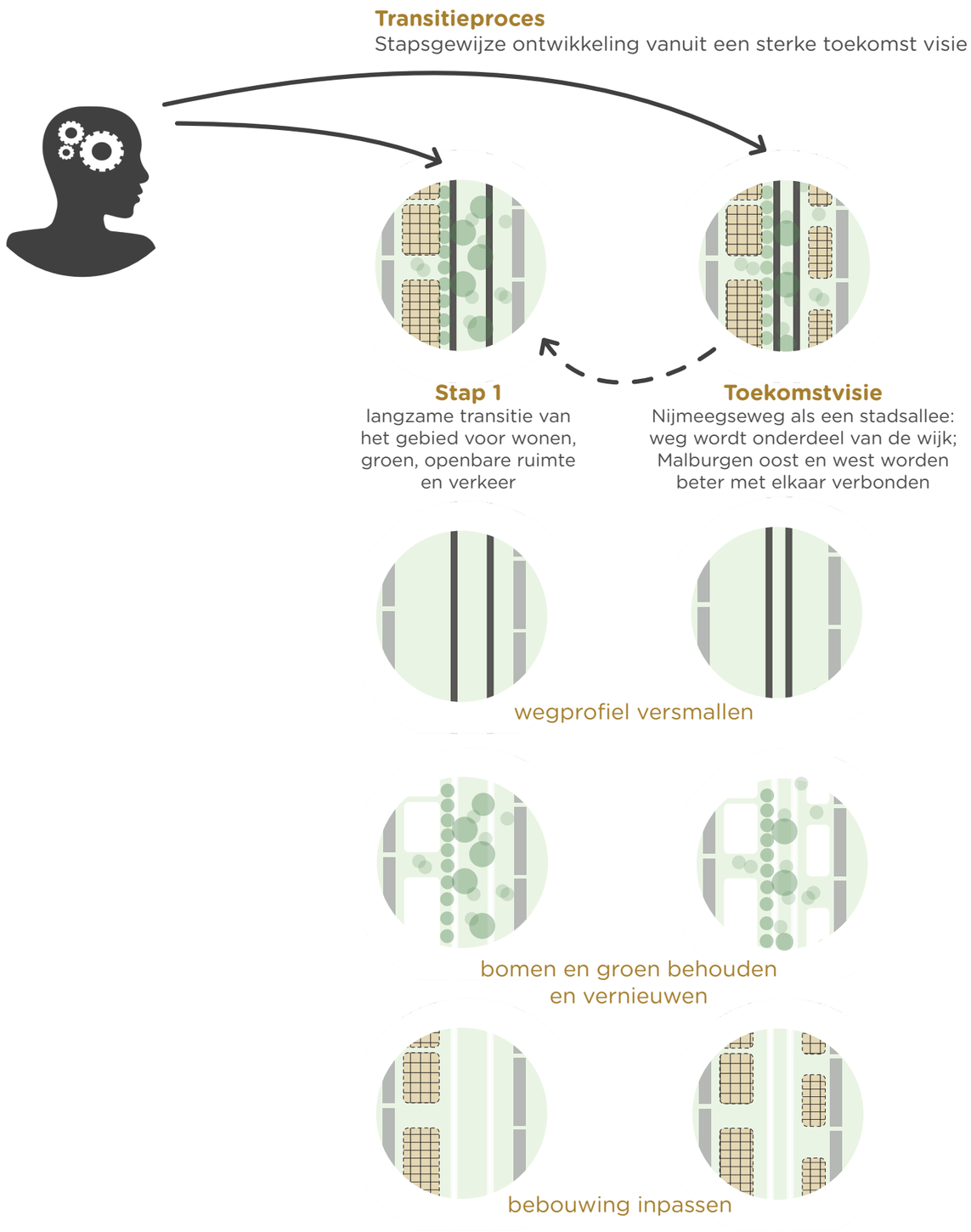

Het autoverkeer blijft ook op de ‘nieuwe’ Nijmeegseweg over twee rijstroken per rijrichting beschikken. Ter hoogte van de kruispunten worden de benodigde afslagen daaraan toegevoegd. Voor het kruispunt De Monchyplein schetst onze stedenbouwkundige toekomstvisie het beeld van een zo compact mogelijk kruispunt. Hoe compact is onderwerp van nader onderzoek.

Om dit verder uit te kunnen schetsen zijn niet alleen nadere verkeersberekeningen nodig maar ook een principiële beslissing over de wijze waarop het (snelle) fietsverkeer op langere termijn de Rijn kruist. Dit is belangrijk omdat het fietsverkeer op het Rijn-/Waalpad en de auto-verkeersbewegingen tussen de brug en de Huissensestraat elkaar in de weg gaan zitten. Het oplossen van dit (potentieel) probleem is essentieel voor het slagen van het schetsontwerp.

Op de visiekaart hebben wij rondom het kruispunt een onderzoeksgebied ingetekend. Uitgangspunt voor het ontwerp zijn functionele eisen zoals het bevorderen van het forenzen fietsverkeer en het niet belemmeren van de doorstroming van automobilisten. Niettemin is het pure noodzaak om een integrale oplossing te ontwerpen waarin alle hedendaagse eisen een plek krijgen. Sociale, ruimtelijke en functionele aspecten, goed afgestemd op het karakter van de Nijmeegseweg als tuinstedelijke allee.

De bebouwing aan weerskanten van de weg is een mix van bestaande en nieuwe gebouwen. De nieuwbouw borduurt voort op de karakteristieke bebouwingsstructuren van de wijk, zoals die ook in de Structuurvisie 2020 naar voren kwamen: de ‘Stad van licht, lucht en ruimte’ in de omgeving van het De Monchyplein en het Olympuscollege tegenover de ‘Stad van tuinwijk en landschap’ in de overige gebieden. Wij hebben dan ook losse appartementengebouwen (in het park, langs de Rijnhal en op de kop van de voetbalvelden) in het groen opgenomen. En wij hebben een groene hovenverkaveling met grondgebonden woningen en lage urban villa’s in de klassieke woonstraten langs de Nijmeegseweg ontwikkeld. Alle gebouwen zijn zo gepositioneerd dat er prettige tussenruimtes ontstaan met bijzondere groenkwaliteiten. Dat zijn de eerdergenoemde pocketparks en collectieve groene hoven waaraan gewoond wordt. Ze grenzen met een tuinmuur aan het openbaar gebied. Op deze wijze ontstaat er langs de weg een zeer afwisselend beeld van bouwvolumes en veel groen.

Het concept levert voor de Nijmeegseweg als onderdeel van de hoofdstructuur van de stad én voor de wijk met haar zittende wijkbewoners evenveel op: een rijke ruimtelijke schakering met grote diepte en zichtlijnen, veel bomenaanplant (oud en nieuw) en onverharde groene plekken, een doorgetrokken Zeegsingel en nieuwe woningbouw. Op korte termijn de eerdergenoemde 230 woningen; in de visie op langere termijn minimaal eenzelfde hoeveelheid, misschien zelfs anderhalf keer zo veel. Dit is pas goed in te schatten op basis van een stedenbouwkundig vervolgstap op dit document.

Hoe dan ook geeft de door ons voorgestelde woningbouw een nieuwe boost aan de omgeving. Samen zorgen het groen en de woongebouwen (die allemaal buiten de kritieke geluidscontouren van de Nijmeegseweg staan) ervoor dat de wijk en de Nijmeegseweg met elkaar sterk verweven raken. In de toekomst zal aan de tuinstad-allee volop gewoond en geleefd worden!

visiekaart

Karakter van het document

Een stedenbouwkundig ontwerp is vooral richtinggevend en wordt bijna nooit tot elk detail uitgevoerd!
Dit document moet zeker als belofte voor de toekomst worden gelezen die door alle betrokkenen wordt ondersteund. Niet als een uitgewerkt Masterplan voor alle aspecten van het gehele plangebied.

Cruciaal in dit document zijn twee kaartbeelden:

1. De visiekaart
Deze is van grote waarde omdat hiermee de koers op lange termijn wordt aangegeven; de gezamenlijke ambities van bewoners en gemeente zijn vertaald naar één leesbare kaart

2. De plantekening van fase 1
Deze omvat de stappen op korte termijn op het gebied van het groen, het verkeer en de woningbouw. Dit alles op het uitwerkingsniveau van een schetsontwerp.

Op de korte termijn kan gestart worden met het uitwerken en realiseren van het plan ten westen van de Nijmeegseweg, met de eerste fase van de reconstructie van het kruispunt De Monchyplein (op basis van het gemeentelijke plan de kruising drastisch te vereenvoudigen) en met de eerste fase van het De Monchypark. Volgens onze inschatting een mooi startpunt voor een transitie die de bewoners en de stad als geheel veel winst kan opleveren.

Sfeerbeelden fase 1

plantekening fase 1

verslag van het co-creatieve proces

met de klankbordgroep

Vormen van een klankbordgroep

Het projectgebied vanuit de lucht

PROJECT
NIJMEEGSEWEG

DOE MEE
DENK MEE
DROOM MEE

Wij nodigen u uit
om deel te nemen aan
de klankbordgroep

In februari 2020 hebben wij, OD205, van de gemeente in overleg met de vertegenwoordigers van de wijkplatforms, de opdracht gekregen een schetsontwerp te maken voor het project Njmeegseweg. Het betreft de inpassing van minimaal 230 woningen.

Dit doen wij samen met een klankbordgroep van bewoners uit Malburgen Oost en West. We moesten even wachten door de Coronacrisis, maar nu kunnen we van start!

Tussen medio juli en eind november 2020 organiseren wij hiervoor vier bijeenkomsten.

Op elke bijeenkomst staat één activiteit centraal: ontdekken - dromen - verbeelden - verbeteren.

Om samen goed op te kunnen trekken streven wij naar een klankbordgroep van ongeveer 50 mensen.

Wilt u samen met ons meewerken aan het project Nijmeegseweg? Heeft u tijd en zin om bij alle vier bijeenkomsten aanwezig te zijn? Dan vragen wij u om u aan te melden voor 10 augustus a.s..

Mail uw toezegging en de voorkeur voor de datum en het tijdstip van de rondwandeling naar:
aanmelden@od205.nl of bel naar:
T 010 303 1277

1. ONTDEKKEN
RONDWANDELING OP ZATERDAG 18 JULI OF OP 15 AUGUSTUS
GROEP 1: 10:00-12:00 UUR
GROEP 2: 13:00-15:00 UUR

Voor ons is dit de kennismaking met de locatie en met u. We willen samen op stap om het gebied door uw ogen te leren kennen. We verzamelen voor de ingang van het Olympus College. U kunt zich aanmelden voor groep 1 of groep 2 op één van de twee datums.
U krijgt dan ook een foto-opdracht mee die u in uw eigen tijd kunt doen.

2. DROMEN
DONDERDAG 20 AUGUSTUS
19:00-21:00 uur

Samen maken we een eerste inventarisatie: Wat vindt u belangrijk; aan welke sferen denkt u, wat wilt u in het gebied het liefste zien?
In verschillende werkvormen krijgt u de kans uw dromen aan ons duidelijk te maken.

3. VERBEELDEN
DONDERDAG 8 OKTOBER
19:00-21:00 UUR

Samen met u gaan we verder nadenken over een aantal belangrijke ontwerpthema's. Onderwerpen die in de Droomsessie aan de orde zijn gekomen, maar denk ook aan thema's zoals groen en water, spelen en ontmoeten, woonvormen en voorzieningen.

4. VERBETEREN
DONDERDAG 26 NOVEMBER
19:00-21:00 UUR

Tijdens deze bijeenkomst bespreken we het schetsontwerp dat wij met uw input hebben gemaakt. We laten zien hoe alle kennis en ideeën uit de vorige sessies zijn verwerkt in het ontwerp. We gaan samen met u op zoek welke verbeteringen nodig zijn om tot een breed gedragen schetsontwerp met advies te komen.
Het advies zal aan het college van B&W aangeboden worden.
Op basis hiervan wordt na het besluit van het College het Bestemmingsplan opgesteld.

1. Ontdekken - rondwandeling

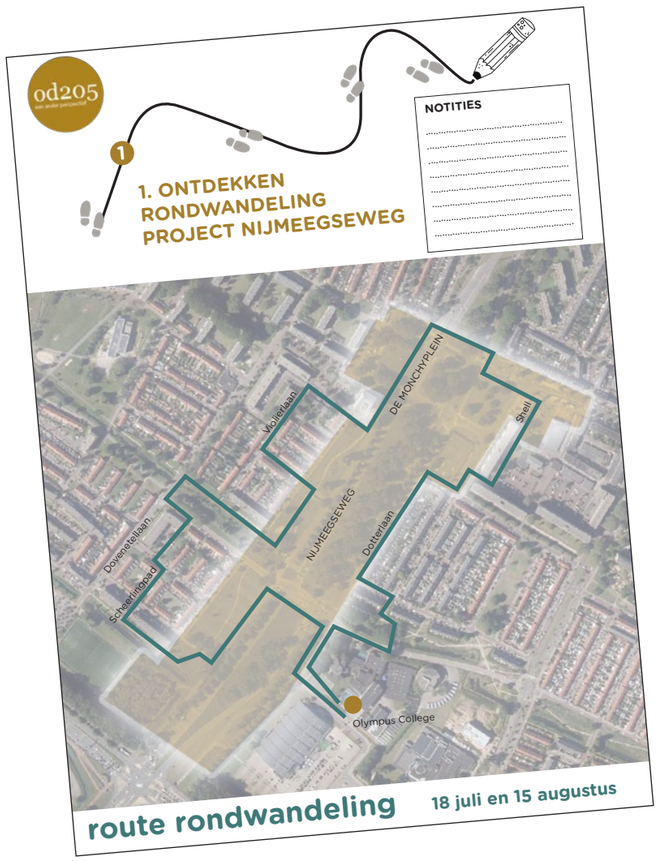

1. Ontdekken - foto opdracht

INTRODUCTIE

HIER WOON IK: .....

(geef op de kaart aan waar u woont)

IK WOON HIER SINDS:.....

MIJN LEUKSTE BUURT ERVARING IS:

.....

1. ONTDEKKEN
FOTO OPDRACHT
PROJECT NIJMEEGSEWEG

MIJN NAAM: .....

od205

DOEL

De bedoeling van deze foto opdracht is om u beter te leren kennen.
Tijdens de rondwandeling hebben we samen met u het plangebied en de wijken eromheen ontdekt.
Aan de hand van deze foto opdracht willen we meer te weten komen over hoe u uw omgeving beleeft en ervaart.
Wij vragen u om aan de hand van de opdrachten hiernaast 10 foto's te maken.
Dit kan in uw directe omgeving zijn, maar ook elders in de stad. Op het kaartje kunt u aangeven waar de foto's genomen zijn.

Op de tweede bijeenkomst van de klankbordgroep op 20 augustus kunt u dit formulier en de camera weer bij ons inleveren.
Wilt u liever uw mobiele telefoon gebruiken om foto's te maken, dan kunt u de foto's aan ons mailen:
mail@od205.nl

De foto's en bijbehorende observaties zijn voor ons waardevolle input voor het project. Met uw goedkeuring gaan we de foto's bundelen en gebruiken voor een tentoonstelling op de derde bijeenkomst.

FOTO OPDRACHTEN

Wij vragen u om aan de hand van de volgende opdrachten 10 foto's te maken (maximaal 3-4 foto's per opdracht).
Per opdracht vragen wij u ook om iets op te schrijven, wat de keuze voor de foto voor ons verduidelijkt.

Desgewenst kunt u ook de plek waar de foto is gemaakt aangeven op het kaartje.

OPDRACHT 1

Wat vindt u een mooie of aangename groene plek in de wijk of in de stad?

Schrijf hier uw toelichting

OPDRACHT 2

Welke activiteiten of voorzieningen in of buiten de wijk spreken u aan?

Schrijf hier uw toelichting

OPDRACHT 3

Wat vindt u een mooi gebouw? Dit kan groot of klein zijn, oud of nieuw, voor wonen of een andere functie, in de wijk of in de stad.

Schrijf hier uw toelichting

Mooie of aangename plekken in de wijk of stad volgens de klankbordgroep

Mooie of aangename plekken in de wijk of stad volgens de klankbordgroep

Activiteiten of voorzieningen die mij aanspreken volgens de klankbordgroep

Mooie gebouwen in de wijk of in de stad volgens de klankbordgroep

2. Dromen

od205
BIJEENKOMST 2: SAMEN DROMEN
HOE ZIET MALBURGEN RONDOM DE NIJMEEGSEWEG ER IN DE TOEKOMST UIT?
Denk aan: voorzieningen, plekken, gebouwen, activiteiten, ...
SCHRIJVEN
MOODBOARD
MAQUETTE

Photography © Michel Lammerse

autoluw, fietsers voorrang

Photography © Michel Lammerse

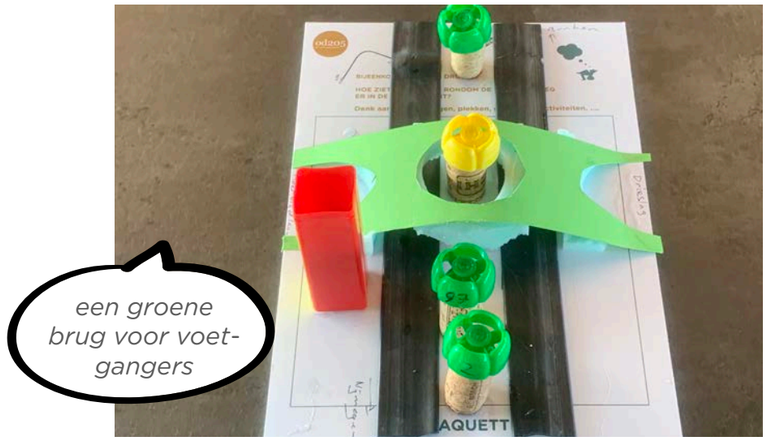
een groene brug voor voet-gangers

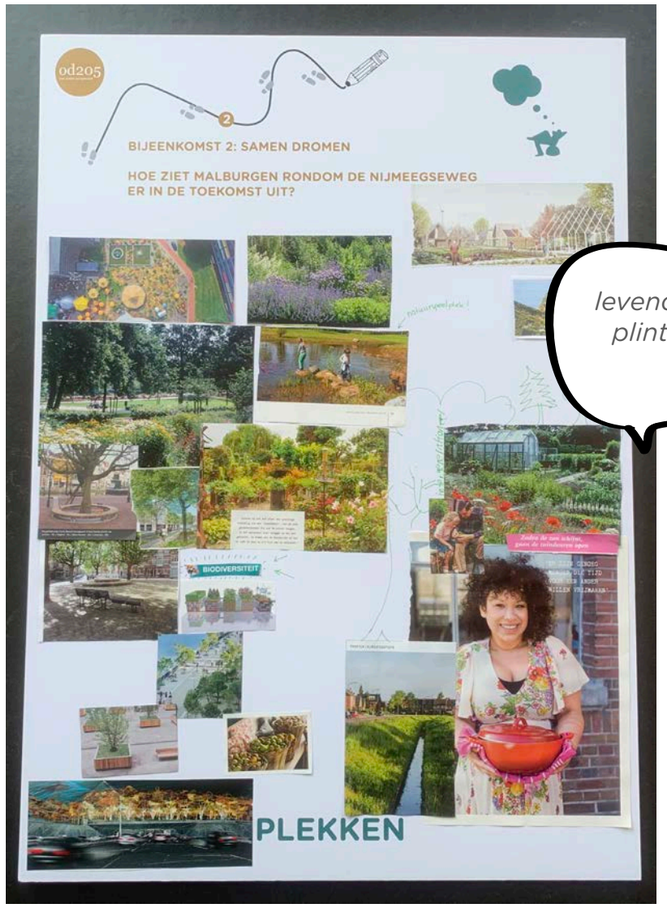
od205
BIJEENKOMST 2: SAMEN DROMEN
HOE ZIET MALBURGEN RONDOM DE NIJMEEGSEWEG ER IN DE TOEKOMST UIT?
levendige plinten
BIODIVERSITEIT
PLEKKEN

Samenvatting input bewoners in 9 thema's

woningmix

woningmix	
bouw koopwoningen	4x
bouw kleinere woningen, betaalbaar	3x
bouw voor iedereen (leeftijd/nationaliteit)	3x
bouw flexibele woningen, geen doelgroepenwoningen	2x
bouw seniorenwoningen	1x
bouw niet alleen apparte-menten maar ook laagbouw	1x
bouw hoog, dat levert ruimte voor groen en een koel maaiveld	1x
bouw stadswoningen, niet alleen woningen voor gezinnen	1x
verdeel sociale woningen over alle nieuwe gebouwen	1x

groen

groen	
maak een stadspark/parkzone - met hoge bomen (5x) - met een moes- of pluktuin (2x) - met een fonteintje (veelal: midden Nijmeegseweg)	9x
laat grote bomen staan	4x
gebruik anwezig water en groen - ook vanwege hittestress, mag wat kosten (1x)	4x
houd de van ouds open, groene vlakken ongebouwd	3x
verbeter de middenberm , maak er een park of bos van	2x
leg grasperken aan met zitjes	2x
voeg water toe in het gebied	2x
voorzie de middenberm van een plateau van loopbruggen met het aardvarken eronder	1x
maak een groene oase achter de nieuwe bebouwing: speelplekken en een ecozone	1x
behoud veel groen en bomen	1x
scherm de middenberm groen af om veilig te kunnen wandelen	1x
vul lege plekken in de midden-berm met bomen op die de biodiversiteit bevorderen en in vorm en kleur de platanen aanvullen	1x
extra water hoeft niet als verharding niet toeneemt; dat is beter voor grondwaterstand	1x
waardeer het speelveld Pinkster-bloemstraat en het groen voor Shell op tot een stadspark	1x
plant bomen aan op het Monchyplein (westzijde)	1x
leg stadspark of stadslandbouw bij de Paardenbloemstraat aan	1x
maak geen wadi's	1x
vergroen het marktplein en het plein bij de Shell	1x
maak een plantenasiel	1x
beptrek de rijn en de uiter-waarden bij de wijk	1x
laat groen leidend zijn	1x

duurzaamheid

duurzaamheid, gezondheid	
bouw energieneutraal	1x
pak kansen voor de energie-transitie en het vermijden van hittestress en wateroverlast	1x
ga verharding tegen	1x
doe aan biodiversiteit: bloemen, water, pluktuin	1x
werk aan de groene stad	1x
maak extra water, maar geen riet	1x
tref maatregelen tegen geluid en fijnstof	1x

betekenis

betekenis	
krik de aanblik van Malburgen op, ga voor uitstraling en allure, architectuur en groen moeten mooi zijn	2x
maak een Poort naar Noord	1x
maak een Poort van Zuid d.m.v. een groene loopbrug	1x
maak een groene toegangspoort van de stad	1x
maak een parkachtige entrée naar zuid vanaf de brug	1x
maak van de Nijmeegseweg een Parkway of Boulevard	1x
Feestaardvarken in midden-berm/Monchyplein	1x
maak er een groene entrée van Arnhem van, met open groene zones om de wijk in te kunnen kijken	1x
ga voor inventiviteit	1x

functies

functies	
maak betere voorzieningen en zorg voor spreiding ervan in oost en west, meer horeca, diversere winkels	3x
zorg voor voorzieningen voor kinderen en jeugd: speel-tuintjes, wilde landjes, vermaak	3x
winkels/horeca/bedrijven langs de Nijmeegseweg	2x
theater/filmhuis, fitness Rozet-gebouw net over de rijn met voorzieningen voor ouderen	2x
horeca, activiteiten en zitplekken in stadspark	2x
behoud de speelplek aan de Akeleistraat	1x
maak een verblijfsgebied van de westkant van het Monchyplein	1x
zorg voor stadslandbouw langs de Paardenbloemstraat; goed voor werkgelegenheid en voedselvorziening	1x
zorg voor ontmoetingsplekken in een parkachtige omgeving	1x
zorgboerderij op een v/d velden met groenten en terrasje met mensen die afstand hebben to td earbeidsmarkt	1x

oversteekbaarheid

oversteekbaarheid	
zorg voor betere verbindingen - zonder stoplichten (1x)	4x
maak een groene loopbrug	3x
maak een verbinding onder de weg door	1x
maak een heel goede ver-binding op maaiveld	1x
geen voetgangers en fietsers voorrang op het autoverkeer	1x

Drieslag

Drieslag	
zorg voor kwaliteitsverbetering via renovatie	2x
maak er een toegankelijk, duur-zaam, aantrekkelijk winkel-centrum van met woningen erboven	2x
sloop het gebied behalve Aldi, bouw hoogwaardig en minder winkels en meer woningen	2x
zorg voor meer groen en meer woningen	1x
geef er aandacht aan vanwege verloedering	1x
moet weer een prettige plek worden	1x

gebouwen

gebouwen	
integreer groen, denk bijvoor-beeld aan groene gevels - zo behoud je ook het groene karakter van het gebied (1x)	5x
ga voor kwaliteit	2x
wees innovatief	1x
zorg voor een harmonieus ge-heel met bestaande bebouwing	1x
bouw 2 flats aan weerszijden van de Nijmeegseweg, vlakbij Gelredomen de brug in Romeinse stijl (verwijzing castellum)	1x
bouw poortwoningen om het ruimtelijk te houden	1x
denk ook aan multifunctioneel ruimtegebruik: bijvoorbeeld ondergronds bouwen	1x
realiseer hoogwaardige hoogbouw op Monchyplein en de plek van de oude apotheek	1x
combineer architectuurstijl van de jaren 30 met modern	1x
sloop de winkelstrip ('nood-winkels') en bouw daar winkels en woningen	1x
zorg voor een combinatie van laag- en hoogbouw	1x
bouw hoog alleen waar het visueel kan, niet voor bestaande flats	1x
bouw alleen op versteende plekken of over de Nijmeegse-weg heen	1x
bouw de 230 woningen boven de westelijke rijbanen; maak geen extra parkeerplaatsen niet mogelijk: bouw alleen tussen de bestaande bomen	1x
plek Shell en oude apotheek: groene hoogbouw zonder extra parkeerplekken	1x
zorg voor diversiteit; geen verzameling schoenendozen, niet aleen vierkant	1x
creeer ruimte voor creatieve ondernemers en sociale ini-tiatieven op de begane grond	1x
maak stadswoningen, geen gezinswoningen, dus: hofjes, levensloopbestendig	1x
bouw bovenop de Salvatorflat op eigen palen 4-6 verdiepingen maak een glazen verbinding naar de flat aan het Werenfried-plein met restaurant en een medisch centrum	1x

verkeer

verkeer	
sluit de Huissenstraat direct op de oprit van de brug aan, zonder stoplichten	2x
zorg ervoor dat het parkeren niet meer het beeld domineert onttrek de auto slim aan het zicht	2x
verinder de rijbanen op de Nijmeegseweg: van 4 naar 2	2x
verminder de rijbanen op de Nijmeegsewg naar 2 in richting noord en 1 in richting zuid	1x
zorg voor maar 2 doorgangs-wegen: de Nijmeegseweg en de Huissensestraat	1x
zorg ervoor dat in toekomst geen chaotische oversteken en kruispunten meer zijn	1x
zorg voor alleen smalle in- en uitgangen naar de woonwijken met voorrang voor voetgangers en fietsers	1x
maak geen nieuwe parkeer-plaatsen langs de smalle wegen; die staan er nu al vol mee	1x
voorkom dat parkeren ten koste van het groen gaat; denk aan: parkeerdek, verdiept of overdekt parkeren	1x
leg het doorgaande verkeer op de Nijmeegseweg ondergronds (ook de bus) tot de Gelredom houd de wijkontsluiting boven *bij Meldestraat toch bovengronds? en kruisen en zonder stoplicht n-z verbinding? (Wil Voorend, nr. 10)*	1x
geef aandacht aan snelheid van de Nijmeegseweg; erg druk, veel lawaai	1x
zorg voor goede voet- en fiets-paden met directe verbindingen	1x
voorkom overbodig auto-verkeer maar maak de wegen niet te smal (Johan de Witlaan)	1x
haal de doorsteek weg tussen Hoefbladlaan en Akeleistraat	1x
verminder het asfalt van aangrenzende wegen	1x
richt de Nijmeegseweg als 30km-zone in om het verkeer naar de stad af te remmen en oversteken makkelijker te maken	1x
geef voetgangers en fietsers voorrang op autoverkeer	1x
handhaaf de breedte van rij-banen ivm verkeersveiligheid	1x
ontmoedig het parkeren en richt parkeerplekken groen in	1x
maak een fietsbrug over de rijn met aftakkingen naar de uiterwaarden	1x
houd de doorstroming op peil op Nijmeegseweg; moet helaas	1x
geef aandacht aan veilighied fietsroute brug-stad-wijk	1x
maak een loopbrug onder de brug ter bescherming voor uit-laatgassen	1x

divers

divers	
idealiter ontwikkel je een visie voor heel Malburgen; misschien moet bebouwing op andere plekken	1x
mooi voorbeeld: nieuwe buurt achter de Stadswaardenlaan; met variatie, mooie gebouwen en verrassende doorzichten	1x

Uitgangspunten en ambities

UITGANGSPUNTEN

Groen
Behoud het groene karakter en de bomen; voeg een nieuw park of pluktuin toe

Verkeer
Verminder de rijbanen, sluit de Huissensestraat direct op de brug aan, parkeer slim

Oversteek
Maak betere, aantrekkelijkere verbindingen voor bewoners over de weg heen

Betekenis
Maak Malburgen zichtbaar d.m.v. een iconische poort of kunstwerk

Woningen
Zorg voor een goede mix, bouw bij voorkeur veel koopwoningen

Functies
Zorg voor betere voorzieningen en een goede spreiding over west en oost, denk ook aan sport, spel en bewegen

Duurzaamheid
Ga verharding tegen en bouw energieneutraal

Architectuur
Integreer groen in de gevels, mix jaren 30 met modern; hoog- met laagbouw

Drieslag
Zorg alstublieft voor een betere uitstraling, met meer woningen en meer groen

AMBITIES

Vanuit deze basisbehoeften van de bewoners en met instemming van de gemeentelijke projectgroep hebben wij de volgende ambities geformuleerd.

Het project Nijmeegseweg moet bijdragen aan:

- het realiseren van een leefomgeving die meerwaarde biedt voor huidige en toekomstige bewoners van de wijk;
- het leveren van een belangrijke bijdrage aan de doelen van de gemeente inzake woningbouw en klimaat;
- het verbeteren van Malburgen zodat de wijk een aantrekkelijk onderdeel van de stad kan zijn en
- het verbinden van Malburgen Oost en West, ruimtelijk, gevoelsmatig en functioneel wat betreft het langzame verkeer.

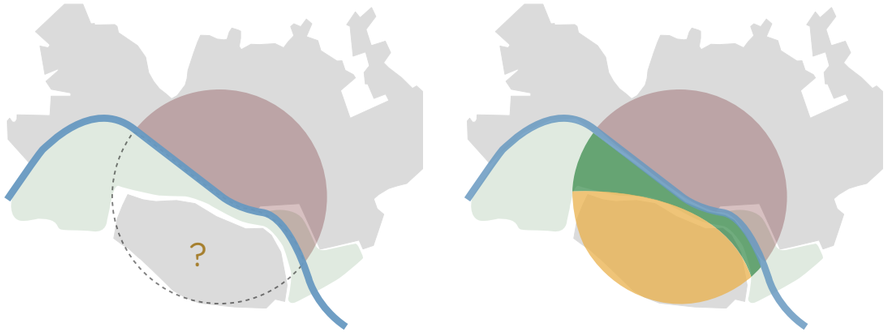

Tegenstelling tussen Arnhem Noord en Arnhem Zuid tegengaan
van Malburgen een aantrekkelijk onderdeel van de stad maken

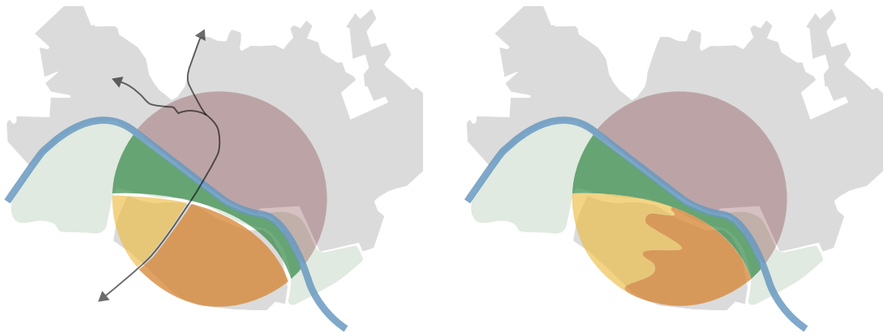

Tweedeling binnen Malburgen (oost en west) opheffen
Malburgen-oost en Malburgen-west beter met elkaar verbinden
Nijmeegseweg als ruimtelijke barriere tussen oost en west aanpassen

Het buurtgevoel en de betrokkenheid verbeteren
Malburgen een betere bewonersmix, betere voorzieningen en aantrekkelijke plekken geven

3. Verbeelden

Workshop Samen verbeelden

DOEL:
De Nijmeegseweg onderdeel maken van de wijk én betere bewonersmix, betere voorzieningen en aantrekkelijke plekken geven.

Dit kan op verschillende manieren.
Daar willen we vanavond met jullie mee aan de slag gaan.

Aan de hand van drie basis modellen voor de Nijmegseweg gaan we in 3 groepen samen maquettes maken. Om samen alle mogelijkheden te onderzoeken.

Parkway

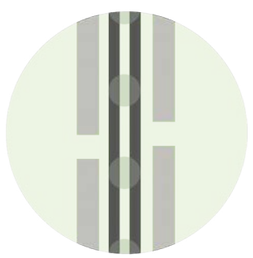

Stadstraat

Slinger

Model Parkway

Model Stadsstraat

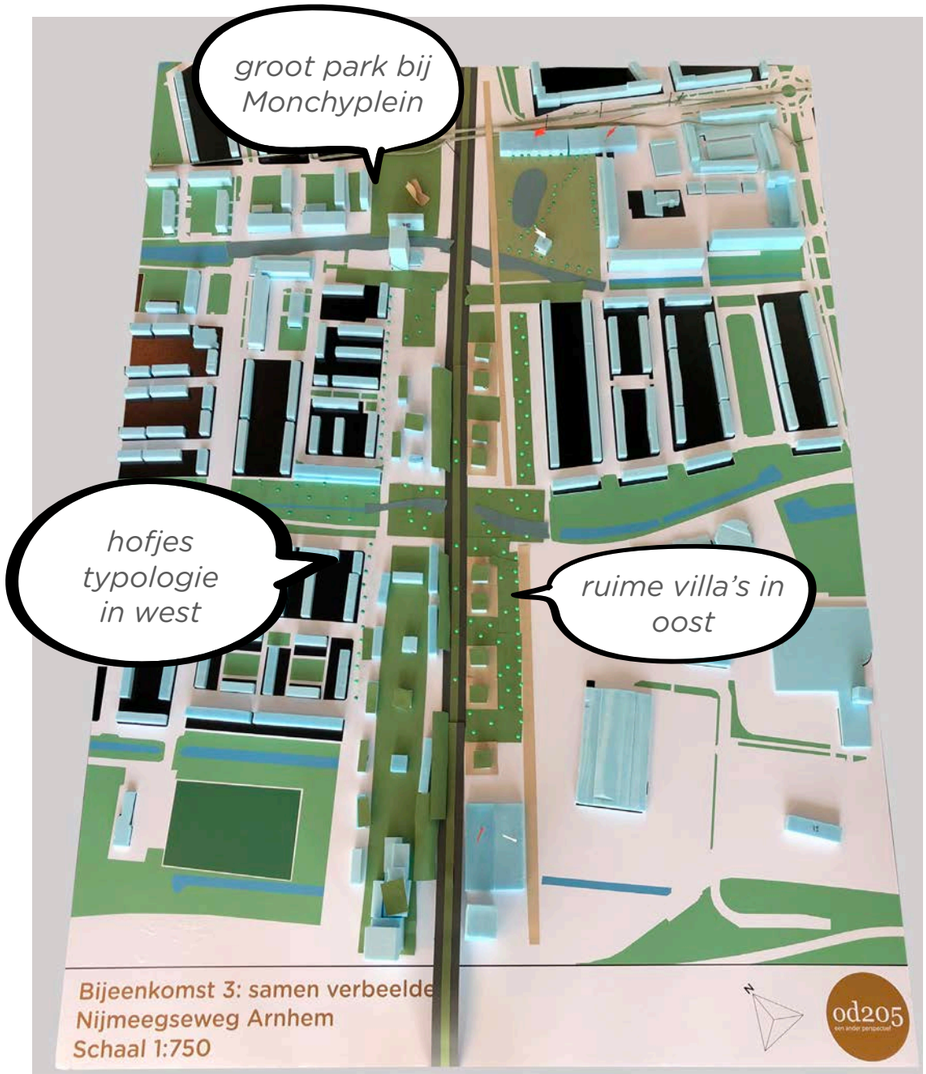

Model Slinger

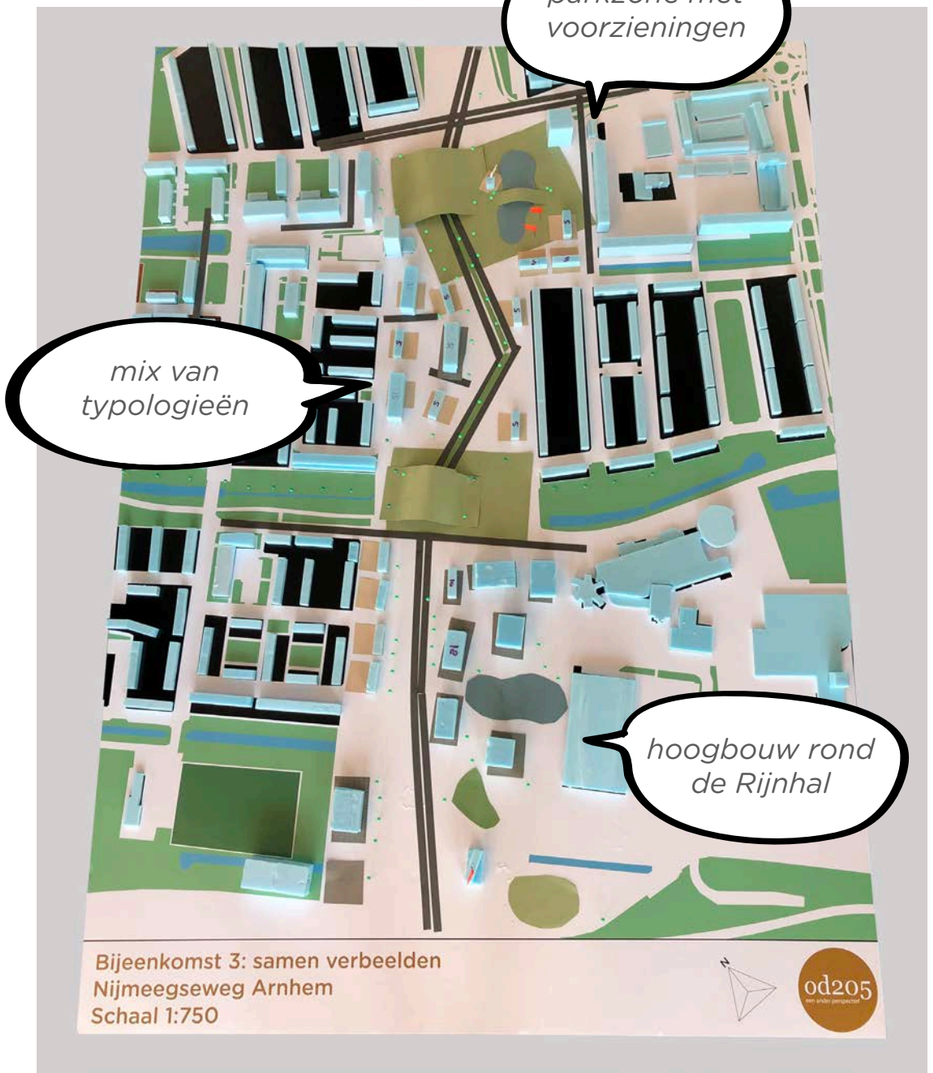

Conclusies modellen

Dit ontwerpend onderzoek met maquettes en referenties heeft cruciale overeenkomsten aan ruimtelijke aspecten en voorkeuren aan het licht gebracht. Door de klankbordgroep en door ons zijn deze onderkent als sleutelingrediënten van het uiteindelijke visie en het schetsontwerp.

- Het behouden van het groene karakter van de Nijmeegseweg als geheel
- Een parkachtige entree bij het De Monchyplein, het toevoegen van verblijfskwaliteit aan groen
- Bijzondere bebouwing tegenover de Gelredome als markante zuidelijke entree
- Laagbouw aan de westzijde van de Nijmeegseweg t.h.v. de bestaande rijwoningen
- Maar ook op termijn het toevoegen van woningen aan de oostelijke kant voor een eerlijke verdeling van nieuwbouw en het naar elkaar toebrengen van beide wijkdelen

Beoordeling modellen

De Slinger variant is het minst positief beoordeeld.
De Parkway en Stadsstraat passen volgens de bewoners het beste bij Malburgen.

Conclusie:
Waarom kiezen voor de een of de ander? Laten we inzetten op een transitieproces.

De drie modellen

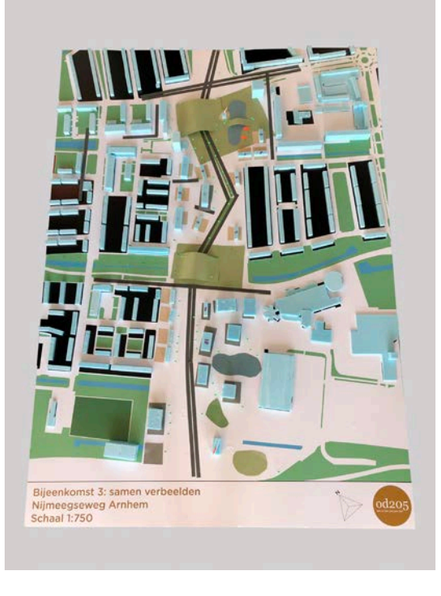

Overeenkomsten modellen

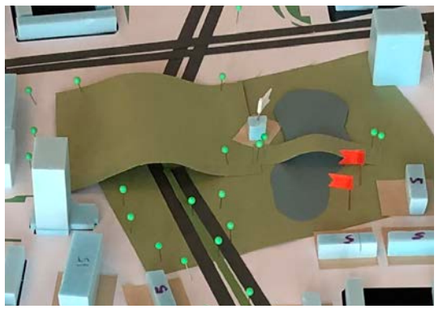

Een groene / parkachtige entree bij het Monchyplein

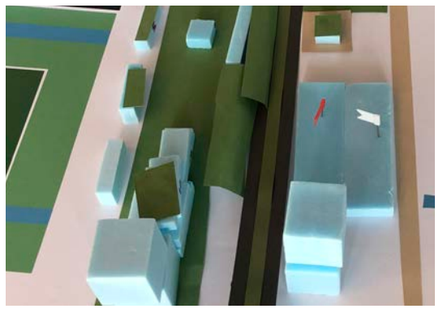

Een markante entree aan de zuidkant

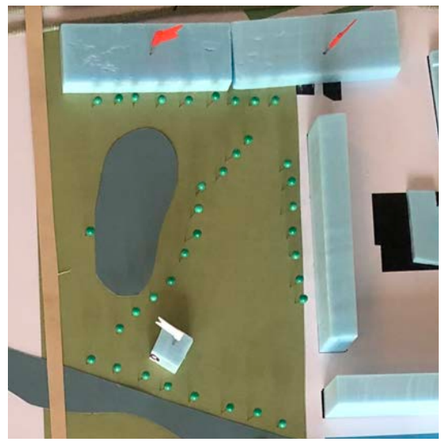

Horeca voorzieningen, kleinschalig, in het park

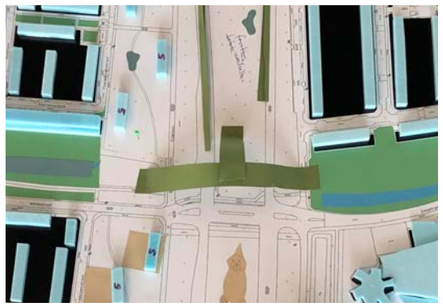

Goede verbindingen tussen oost en west

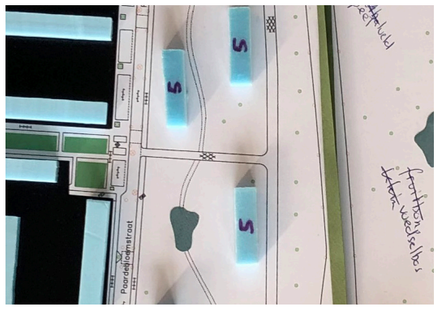

Laagbouw aan de westkant

visiekaart

visie uitleg in thema's

Stedenbouwkundige toekomstvisie

In de toekomstvisie is de Nijmeegseweg een tuinstedelijke allee.
De weg wordt hiermee onderdeel van de wijk met bebouwing aan weerszijden. Malburgen oost en west zijn beter met elkaar verbonden; ruimtelijk, functioneel en sociaal. Daarbij wordt het gebied voorzien van nieuwe herkenningspunten.

In onze toekomstvisie brengen wij de westelijke en oostelijke rijlopers van de Nijmeegseweg dichter bij elkaar. We behouden en voegen groen toe, juist aan de zijkanten van het wegprofiel. Waardevol groen vanuit ecologisch oogpunt en vanuit sociaal oogpunt. Het groen grenst direct aan bestaande en nieuwe woningen, is op deze manier voor iedereen beleefbaar en bruikbaar en geeft de woningbouw een kwaliteitsimpuls.

Het voornemen de rijlopers deels te verleggen is niet nieuw maar stond de afgelopen jaren ook niet op de agenda. Waarom is dit wel van cruciaal belang in het plan?

In onze stedenbouwkundige toekomstvisie verandert de Nijmeegseweg geleidelijk in een tuinstad-allee. Een straatruimte waarin verkeer, groen en bebouwing een nieuwe verhouding met elkaar aangaan.
Met dit karakter onderkennen wij de ontstaansgeschiedenis van Malburgen dat oorspronkelijk als tuinstad was geconcipieerd, ondersteunen wij de groene uitstraling die in dit stadsdeel thuishoort, houden wij voldoende ruimte ook voor autoverkeer en voegen wij een straatruimte toe die specifiek voor Arnhem zuid is maar evengoed kwalitatief kan concurreren met de mooie radiale hoofdwegen aan de noordkant van de Rijn.

Een ambitieus beeld omdat de weg nu nog het functionele karakter van een oud tijdperk ademt; een tijd waarin functiescheiding, stromend snelverkeer en kijkgroen centraal stonden. Maar 60 jaar nadien heeft onze maatschappij andere behoeften. De tuinstad-allee beoogt de Nijmeegseweg in de wijk te integreren, oost en west nader tot elkaar te brengen en een hoge kwaliteit voor wonen, ontspanning en ecologie te genereren. Daarbij blijft een robuuste verkeersfunctie voor de auto mogelijk. Ook ontstaan er nieuwe bouwzones aan de oostkant van de weg die in deze tijd van grote woningbehoefte meer dan welkom zijn.

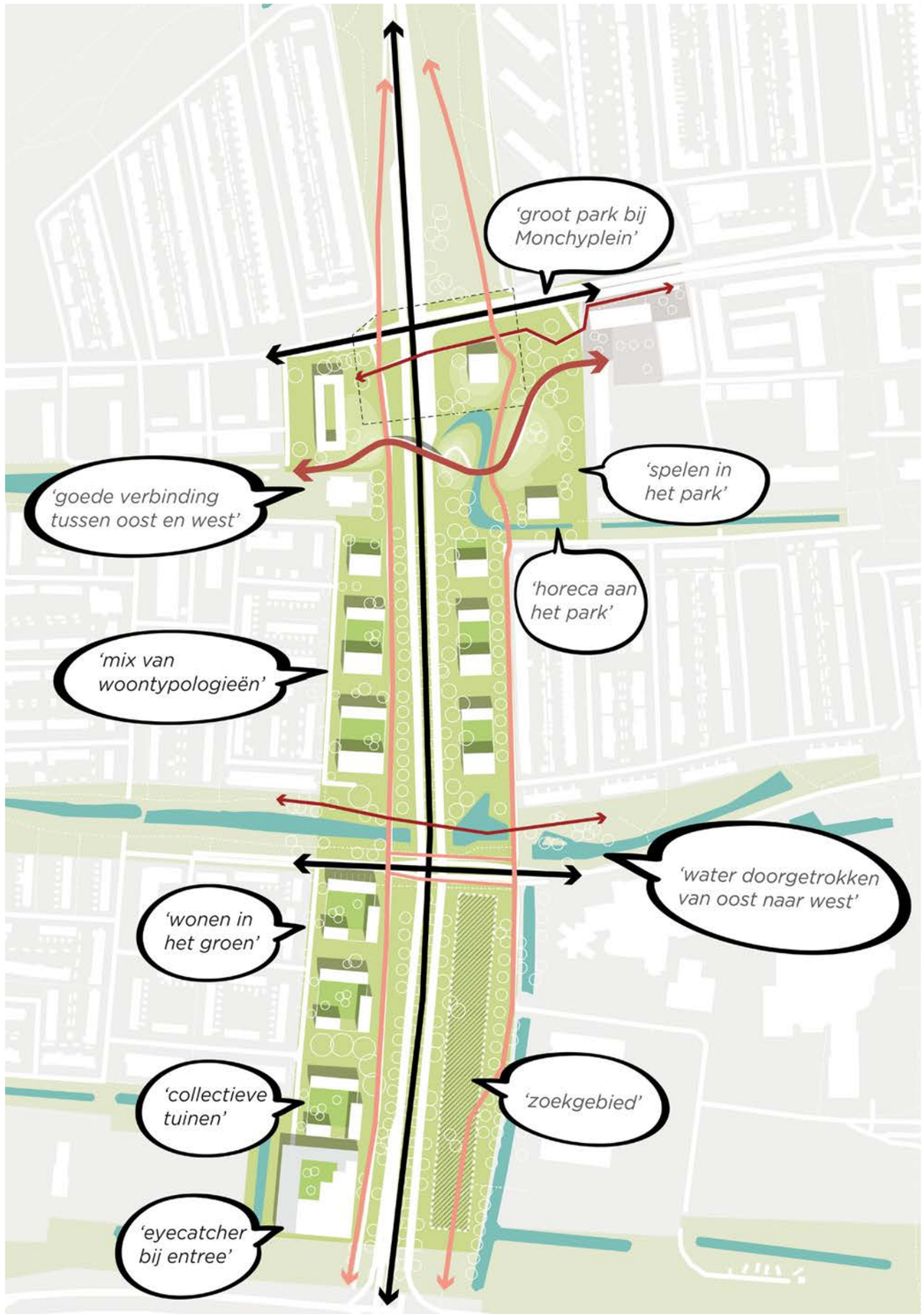

visiekaart

Toekomstvisie verkeerstructuur

Een tuinstedelijke allee met 2x2 rijstroken, met een fietssnelweg en betere oversteekplekken voor fietsers en voetgangers.

Het autoverkeer blijft op de ‘nieuwe’ Nijmeegseweg over twee rijbanen in beide richtingen beschikken. Ter hoogte van de kruispunten worden daaraan de benodigde afslagen toegevoegd. Voor het kruispunt De Monchyplein schetst de stedenbouwkundige toekomstvisie het beeld van een zo compact mogelijk kruispunt. Ook het Meldeplein kan compacter dan nu het geval is.

Om dit verder uit te kunnen werken is meer ontwerpend onderzoek nodig én een bredere discussie binnen de stad. De vraag dient beantwoordt te worden wat op langere termijn de essentiele kwaliteit voor de verschillende verkeersdeelnemers is. Is de huidige ligging van het Rijn-/Waal (snelfiets-) pad ideaal of kunnen met een aantal aanpassingen de kruisende verkeersbewegingen met het autoverkeer verminderd worden? Hoe kan het De Monchyplein en het Meldeplein het beste worden georganiseerd zodat aan (soms tegenstrijdige) wensen voldaan kan worden? Dit vergt een integrale benadering omdat verkeer één van de bouwstenen van de stad is.

Binnen het kader van dit schetsontwerp is nu een duidelijke ambitie geformuleerd. Hoe deze precies te verwerkelijken is vormt de centrale vraag die vanaf voorjaar 2021 te beantwoorden is. Op basis van berekeningen van de (toekomstige) intensiteiten van de verschillende modaliteiten, een principiële keuze over de gewenste kwaliteit van de fietsverbinding tussen noord en zuid en de wijze waarop fietser en automobilist elkaar kruist ter hoogte van het Meldeplein en het De Monchyplein.

Voor het laatste punt is op de visiekaart een onderzoeksgebied ingetekend. Binnen deze begrenzing is het nieuwe kruispunt vorm te geven. Uitgangspunt hiervoor zijn functionele eisen zoals het bevorderen van het forenzen fietsverkeer en een goede doorstroming van automobilisten. Niettemin is het noodzaak om een integrale oplossing te ontwerpen waarin alle hedendaagse eisen een plek krijgen. Sociale, ruimtelijke en functionele aspecten, goed afgestemd op het karakter van de Nijmeegseweg als tuinstedelijke allee.

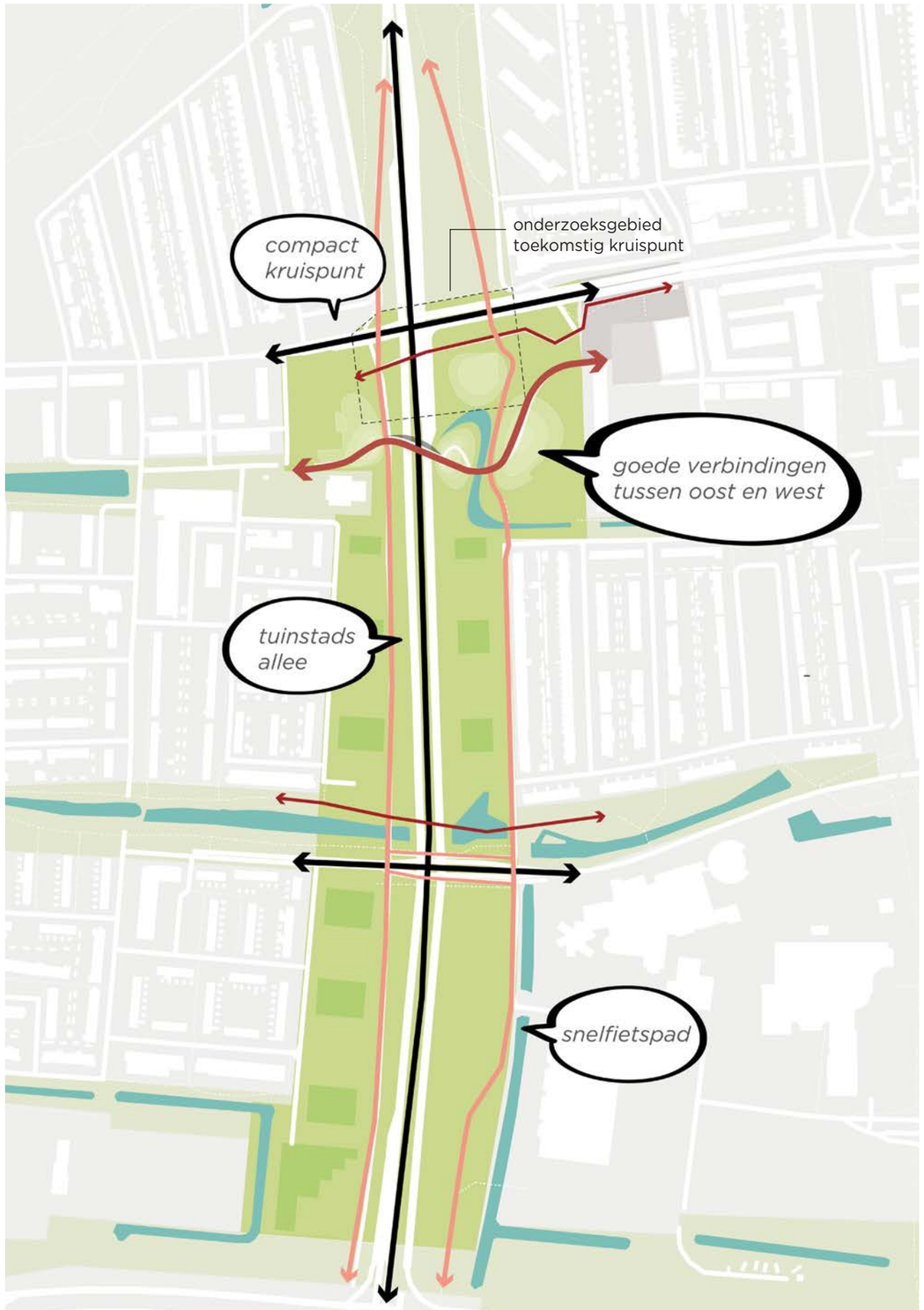

visiekaart verkeer

Toekomstvisie groen- en waterstructuur

Het groene karakter rondom de Nijmeegseweg wordt behouden en versterkt.

De groene ruimte van het De Monchyplein wordt door het toevoegen van bebouwing, verblijfsplekken en herkenbare elementen, zoals glooiingen, water en mogelijk een brug voor voetgangers en fietsers een herkenbare groene wijkentree; een visitekaartje voor Malburgen. Naast de bestaande en waardevolle bomen worden nieuwe bomen, heesters en vaste planten aangeplant. Soorten die elkaar aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en belevingswaarde van het gebied vergroten.

Op buurtniveau vormen groene pocketparks de schakel tussen de bestaande en de nieuwe woningen en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg. Waardevolle bomen zijn zorgvuldig ingepast in het stedenbouwkundig plan, rekening houdend met de benodigde groeiruimte. De bestaande bomen vormen de basis van deze groenstructuur van pocketparks, die waar nodig worden aangevuld met nieuwe bomen.
Enkele waterlopen in het plangebied worden volgens de gemeentelijke structuurvisie met elkaar verbonden, zo nodig omgelegd en waar mogelijk zichtbaar gemaakt op plekken waar nu ondergrondse verbindingen zijn.

De bestaande laanbomen aan de zijkanten van de weg (lindes) hebben een lange levensverwachting en zijn in het ontwerp volledig opgenomen. Voor de populieren in de huidige middenberm stellen wij een concept van geleidelijke vervanging voor. Door op korte termijn te starten met nieuwe bomenaanplant op plekken waar ruimte is in het huidige en toekomstige wegprofiel, kan worden voorkomen dat de omgeving met kaalslag geconfronteerd wordt. De soortkeuzes en plekken van deze nieuwe bomen is echter onderwerp van nadere studie en hangt sterk samen met de ligging en afmeting van de toekomstige rijbanen en middenberm van de Nijmeegseweg. Het uitgangspunt hierbij is de Nijmeegseweg te transformeren in een tuinstad-allee met allure.

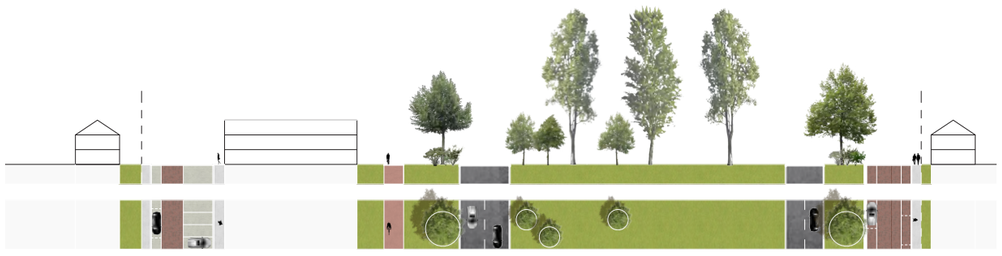

strategie van geleidelijke vervanging: profiel Nijmeegseweg fase 1

toekomstvisie profiel Nijmeegseweg

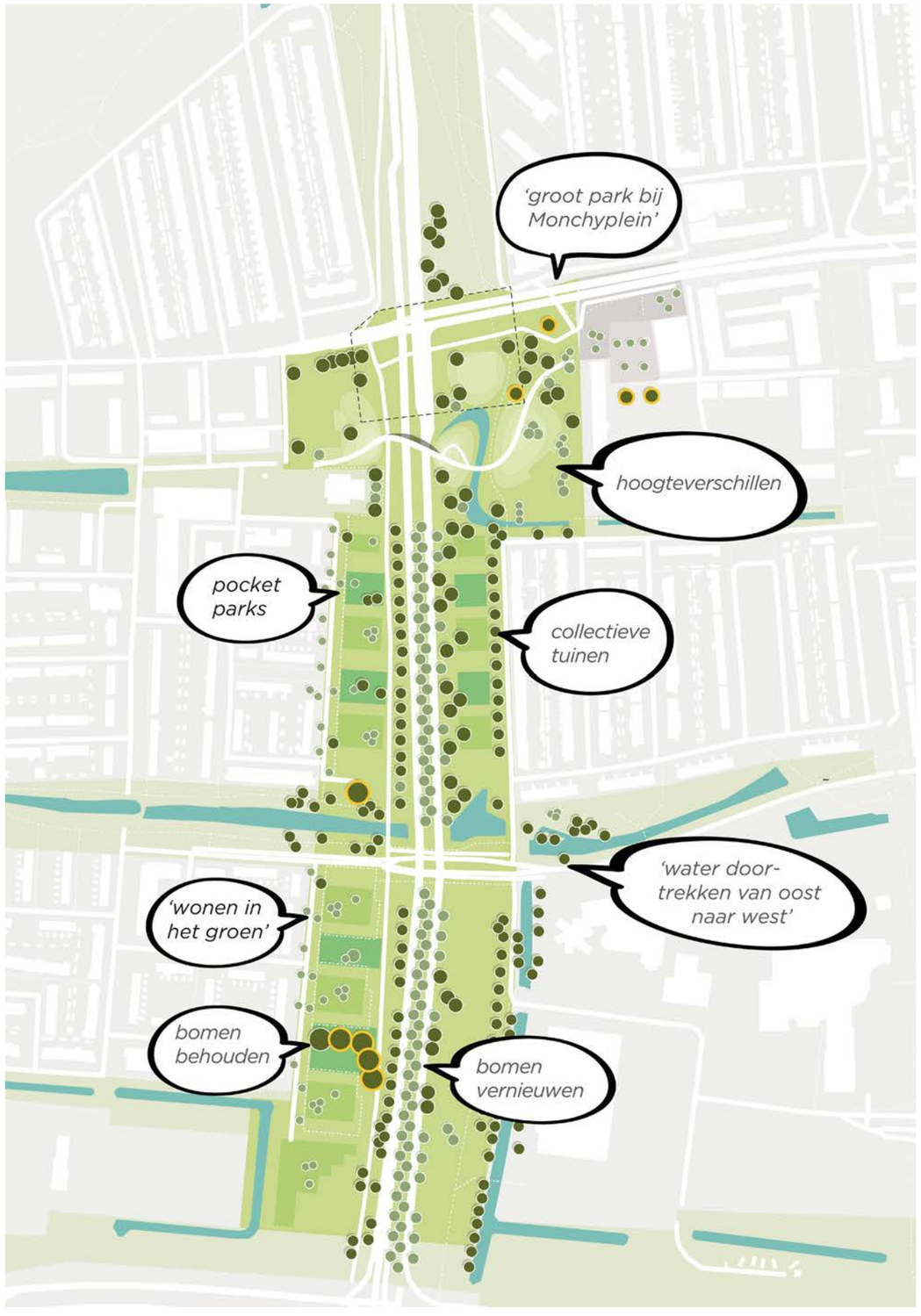

visiekaart groen

Toekomstvisie bebouwing

Een groene woonsfeer, passend bij Malburgen. Een mix van woningtypes; hoog/laag, koop/huur, voor gezinnen en alleenstaanden, ouderen en jongeren.

De bebouwing aan weerskanten van de weg is een mix van bestaande en nieuwe gebouwen. De nieuwbouw borduurt voort op de karakteristieke bebouwingsstructuren van de wijk, zoals die ook in de Structuurvisie 2020 naar voren kwamen: de ‘Stad van licht, lucht en ruimte’ in de omgeving van het De Monchyplein en het Olympuscollege tegenover de ‘Stad van tuinwijk en landschap’ in de overige gebieden.
Wij hebben dan ook

- losse appartementengebouwen in het groen opgenomen, in het park, langs de Rijnhal en op de kop van de voetbalvelden en
- een groene hovenverkaveling ontwikkeld, met grondgebonden woningen en lage urban villa’s dichtbij de klassieke woonstraten langs de Nijmeegseweg.

Alle gebouwen zijn zo gelegen dat er prettige tussenruimtes ontstaan met bijzondere groenkwaliteiten. Dat zijn de eerdergenoemde pocketparks en de collectieve groene hoven waaraan gewoond wordt. Deze gemeenschappelijke tuinen zijn plekken waar bewoners en kinderen elkaar kunnen ontmoeten en veilig kunnen spelen. Ze grenzen met een tuinmuur aan het openbaar gebied. Op deze wijze ontstaat er langs de weg een zeer afwisselend beeld van bouwvolumes en openbaar dan wel collectief groen. Met begroeide gevels en daken gaat de nieuwe bebouwing als het ware op in de groene omgeving van pocketparks en gezamenlijke tuinen. Dit sluit aan bij het gemeentelijke beleid om natuurinclusief en klimaatadaptief te bouwen.

Het concept levert voor de Nijmeegseweg als onderdeel van de hoofdstructuur van de stad én voor de wijk met haar zittende wijkbewoners even veel op: een rijke ruimtelijke schakering met grote diepte en zichtlijnen, veel oude en nieuwe bomen aanplant en onverharde groene plekken, een doorgetrokken Zeegsingel en nieuwe woningbouw.
Op korte termijn de eerdergenoemde 230 woningen; in de visie op langere termijn minimaal eenzelfde hoeveelheid, misschien zelfs anderhalf keer zo veel. Dit is pas goed in te schatten op basis van een stedenbouwkundig vervolgstap op dit document.

Hoe dan ook geeft de door ons voorgestelde woningbouw een nieuwe boost aan de omgeving. Samen zorgen het groen en de woongebouwen (die allemaal buiten de kritieke geluidscontouren van de Nijmeegseweg staan) ervoor dat de wijk en de Nijmeegseweg met elkaar sterk verweven raken. In de toekomst zal aan de tuinstad-allee volop gewoond en geleefd worden!

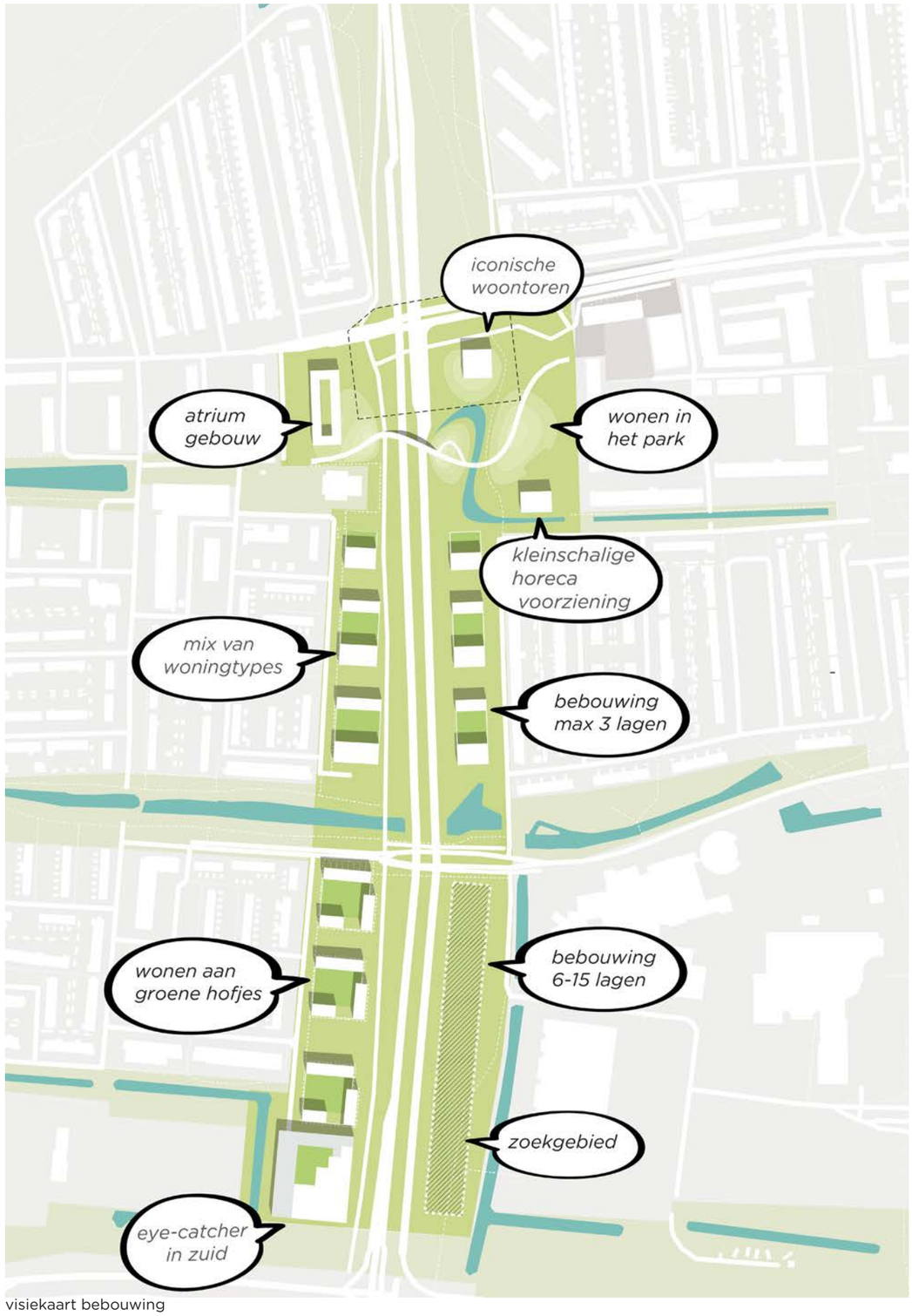

visiekaart bebouwing

plantekening fase1

uitwerking planonderdelen

Plankaart

Met fase 1 wordt de ontwikkeling van de Nijmeegseweg in gang gezet.

De onderdelen ervan:

- Een nieuw kruispunt van het De Monchyplein. Daarbij hoort het verwijderen van de Akeleistraat en het samenvoegen van alle afslaande verkeersbewegingen ter plekke van Huissensestraat, Gelderse Rooslaan en Nijmeegseweg. Op de plankaart is dit kruispunt indicatief ingetekend.

- Een nieuwe inrichting van de open ruimte ten zuiden van het vernieuwde kruispunt, het begin van het ‘De Monchypark’. Het karakter van deze ruimte verandert van een groene grasvlakte naar een parkruimte met een rijkere beleving.

- Een recreatieve route voor voetgangers en fietsers tussen Malburgen Oost en West via het park. Bij voorkeur kruist de route de westelijke rijbanen van de Nijmeegseweg via een brug en de oostelijke via een voetgangersoversteek met verkeerslichten.

- Een aantal pocketparks tussen de Paardebloemstraat en de Nijmeegseweg. Dat zijn de uitlopers van het groene profiel van de Nijmeegseweg; zij zorgen voor doorzichten en looproutes tussen de bestaande bebouwing en het Elzenpad.

- Een zestal bebouwingclusers aan de westkant van de Nijmeegseweg waarin woongebouwen aan groene collectieve hoven grenzen. Er komen geen privé-tuinen. De bebouwing bestaat uit eengezinswoningen met privé-veranda’s en kleinschalige ‘urban villa’s’. Gebouwen zijn bij voorkeur 3 lagen hoog.

- Een atriumgebouw ter plekke van de huidige Hazelaarstraat, aan de rand van het De Monchypark. Het is geschikt voor senioren door de ligging dichtbij alle voorzieningen. Woningen grenzen aan het centrale atrium en oriënteren zich naar alle vier kanten van het gebouw.

- Een terrasgebouw tussen de velden van de MASV en de Nijmeegseweg. Een bijzonder woongebouw met een duidelijke, robuste rand langs de hoofdwegen en een afgetrape gevel aan de binnenzijde met veel ruimte voor private terrassen gericht op de namiddagzon.

- Een urban villa tussen Veldbloemenlaan en Dotterlaan. Dit gebouw van drie bouwlagen vorziet het park van een prettige open gevel en kan op de begane grond horeca opnemen.

Plankaart

Plankaart inzoom

aanpassingen fase 1 verkeersafwikkeling
- De Monchyplein (Akeleistraat vervalt)
- Pinksterbloemstraat (versmallen) en
  kruispunt met Huissenstraat (nader te ontwerpen)

atriumgebouw in park, 3 lagen hoog
herschikken parkeren en rijbanen omgeving
Anemoonstraat en Hazelaarstraat (nader te ontwerpen)

landschappelijke inrichting De Monchyplein
met glooiingen en recreatieve wandel- en fietsroute

woongebouw met op begane grond de mogelijkheid
van een café met terras, gelegen aan een nieuwe
uitdagend ingerichte speelplek

Plankaart inzoom

pocketpark met bestaande bomen

fietsverbinding Spireapad door pocketpark

collectieve ommuurde tuin behorende
bij nieuwe woningen: rijwoningen met privé-
veranda’s en appartementen in urban villa’s

water zichtbaar maken
aan Meldestraat, voorsorteren op
verder zichtbaar maken van verbinding met Zeegsingel;
belangrijke groen-blauwe verbinding op wijkniveau

Plankaart inzoom

collectieve ommuurde tuin behorende bij nieuwe woningen: rijwoningen met privé-veranda’s

pocketpark met bestaande bomen

markante entree aan zuidzijde: appartementengebouw getrapt aflopend naar de wijk

waterverbinding verplaatsen

Sfeerbeelden nieuwe bebouwing

Sfeerbeelden nieuwe bebouwing

Facetkaart groen

Van kijkgroen naar meer variatie in groene plekken én een groen woonmilieu.

Een van de centrale behoeftes van het project, zoals geformuleerd tijdens het co-creatie proces met de klankbordgroep, is het behouden en versterken van het groene karakter van het gebied rondom de Nijmeegseweg. Het landschapsontwerp als bouwsteen voor de verdichtingsopgave is dan ook een essentieel onderdeel van fase 1. Hierin is ook aansluiting gezocht bij de structuurvisie water en groen en de ambities van de gemeente ten aanzien van klimaatadaptatie.

De groene ruimte van het De Monchyplein wordt door het toevoegen van bebouwing, verblijfsplekken en herkenbare elementen, zoals glooiingen en mogelijk een brug, een herkenbare groene wijkentree; een visitekaartje voor Malburgen. Naast de waardevolle en bestaande bomen worden nieuwe bomen, heesters en vaste planten aangeplant. Soorten die elkaar aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en belevingswaarde van het gebied vergroten. De glooiingen in het terrein van 2 à 3 meter hoogte vergroten het gebruiksoppervlak van het gebied, geven plekken een oriëntatie en aanleiding voor een landschappelijke inrichting, zoals de nieuwe speel- en ontmoetingsplekken in het gebied. Daarnaast onttrekken zij het verkeer aan het oog. Het reliëf geeft een nieuwe herkenbare identiteit aan het gebied.

Op buurtniveau vormen groene pocketparks de schakel tussen de bestaande en de nieuwe woningen en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg. Waardevolle bomen zijn zorgvuldig ingepast in het stedenbouwkundig plan, rekening houdend met de benodigde kroon- en wortelgroeiruimten. De bestaande bomen vormen de basis van deze groenstructuur van pocketparks, die waar nodig worden aangevuld met nieuwe bomen en een gevarieerde beplanting.
De pockets vormen samen met de bebouwing en de collectieve hoven een groen woonmilieu voor nieuwe en bestaande bewoners. Met het creëren collectieve groene tuinen, in plaats van individuele tuinen, wordt verstening en verharding van het gebied voorkomen en wordt bijgedragen aan het groene karakter. Ook de uitstraling van de nieuwe bebouwing draagt hiertoe bij met begroeide gevels en groene daken. Dit sluit aan bij het gemeentelijke beleid op het gebied van natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen.

landschappelijke hoofdstructuur gemeente Arnhem

Sfeerbeeld pocketpark

De recreatieve route door het park

De groene ruimte van het De Monchyplein krijgt in het plan een kwaliteitsimpuls.

Door het verwijderen van de Akeleistraat is er ruimte vrijgekomen, waardoor er een kans ligt de ruimte van het De Monchyplein te transformeren tot een gebied dat beide wijkhelften verbindt en van betekenis is voor Malburgen als geheel. Dit doen we door een aantal ingrepen. Ten eerste wordt voorzien in een aantrekkelijke en uitnodigende voetgangersroute die de beide wijkcentra verbindt. Deze route ligt ongeveer op de huidige locatie van de Akeleistraat en sluit zodoende goed aan op de aanliggende routes in de wijken. De route is naast een functionele langzaamverkeers-verbinding, ook een identiteitsdrager voor het park. De route laat je de nieuwe parkruimte ervaren, biedt vergezichten en slingert over de lichte glooiingen in het park naar twee oversteken over de Nijmeegseweg. Eén over de oostelijke rijbaan op maaiveld niveau en één over de westelijke rijbanen door middel van een brug. Deze brug vormt een tweede identiteitsdrager van het park, een herkenbaar icoon voor het nieuwe Malburgen. De vormgeving van de brug anticipeert op het naar elkaar toebrengen van de rijbanen in het toekomstvisie voor het gebied. De haalbaarheid en technische uitwerking van deze brug zal in dit kader nog verder worden onderzocht. Een mogelijkheid is dat deze tweede oversteek in eerste instantie ook op maaiveldniveau wordt gerealiseerd.

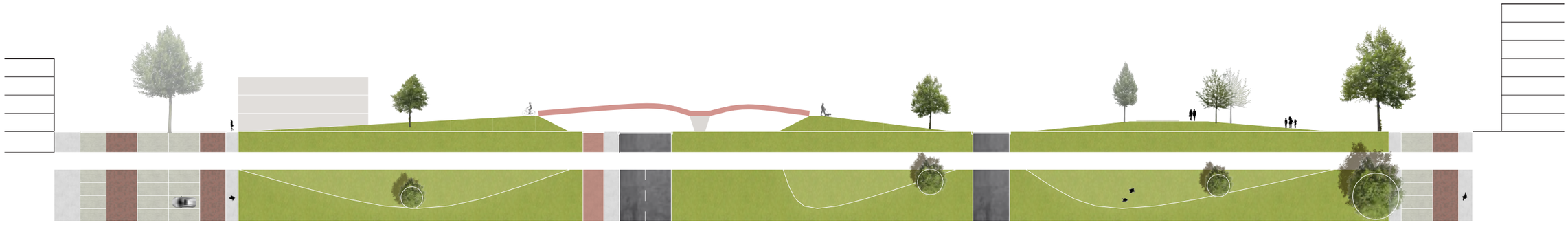

profiel Nijmeegseweg en De Monchypark fase 1 met brug

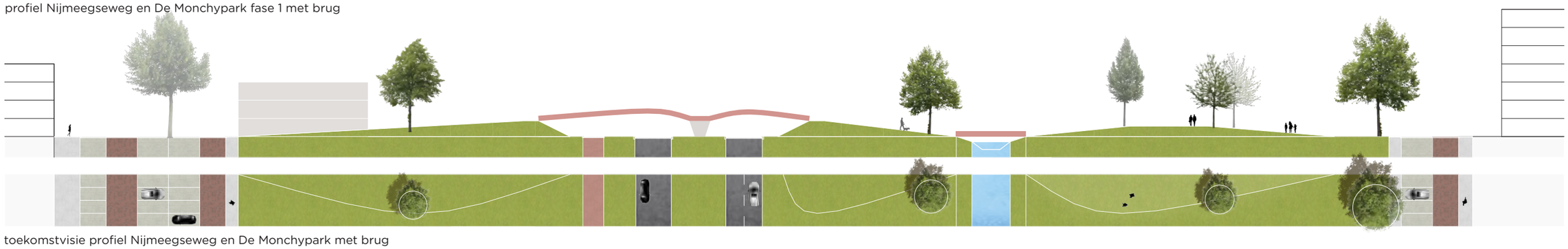

toekomstvisie profiel Nijmeegseweg en De Monchypark met brug

Sfeerbeelden route De Monchypark

Sfeerbeelden route De Monchypark en speelpek

Facetkaart langzaam verkeer

Voor het dagelijks leven in de wijk is een goed functionerend en prettig netwerk van paden voor voetgangers en fietsers erg belangrijk. Daarnaast ligt een belangrijk snelfietspad langs de Nijmeegseweg, het Rijn-/Waalpad.

- In fase 1 blijven de fietsverbindingen aan weerskanten van de Nijmeegseweg grotendeels ongewijzigd. Het Rijn-/Waalpad zal waar nodig en mogelijk worden verbeed naar 4,5 tot 5 meter (twee richtingsverkeer); in richting binnenstad wordt de verbinding in het op te stellen parkontwerp geintegreerd. In de nadere uitwerking van het De Monchypark zal de precieze ligging van het pad worden bekeken. In deze facekaart is het pad indicatief aangegeven.

- In samenhang met het nieuwe kruispunt van Nijmeegseweg/Huissensestraat en Gelderse Rooslaan (een ontwerp dat door Gemeente Arnhem in voorbereiding is) verandert de ligging van de oversteken voor voetgangers en fietsers enigzins. In oost-westrichting komt de oversteek aan de zuidzijde van het kruispunt te liggen.

- Langs de pocketparks aan de Paardebloemstraat komen voetpaden te liggen. Hieraan grenzen de voordeuren van de nieuwe woningen. In het deel noordelijk van de Meldestraat eindigen de voetpaden bij de laatste voordeur van de woningen; in het deel ten zuiden van de Meldestraat lopen de voetpaden rondom de bebouwingsclusters omdat hier ook woningen parallel aan het Elzenpad staan.

- Een bijzondere toevoeging aan het huidig netwerk van verbindingen is de als slingerpad ingetekende voet-/fietsverbinding die dwars door het nieuwe parkgebied lopt. Deze vervangt de huidige oversteek ter hoogte van de Akeleistraat. In het plan wordt dit een fijne recreatieve route tussen de Drieslag en de Hoefblaadlaan. Vanuit gebruiksgemak zou het ideaal zijn om beide rijrichtingen van de Nijmeegseweg met viaducten te kruisen. Echter, omdat de visie uitgaat van het dichter bij elkaar brengen van de rijbanen zou dit een onzinnige investering vragen; na verloop van tijd zou immers één van de viaducten geen functie meer hebben. Het alternatief is wachten op de nieuwe aanleg van de rijbanen en het realisieren van één viaduct eroverheen. Omdat dit nog geruime tijd kan duren stellen wij een tussenoplossing voor: het kruisen van de twee oostelijke rijbanen door middel van een oversteek en het kruisen van de westelijke twee rijbanen door middel van een viaduct. Als dit slim ontworpen wordt kan hieronder op den duur ook het verkeer in richting binnenstad rijden. Dit voorstel vraagt om nadere uitwerking samen met de gemeente om zeker te zijn van de haalbaarheid van het idee.

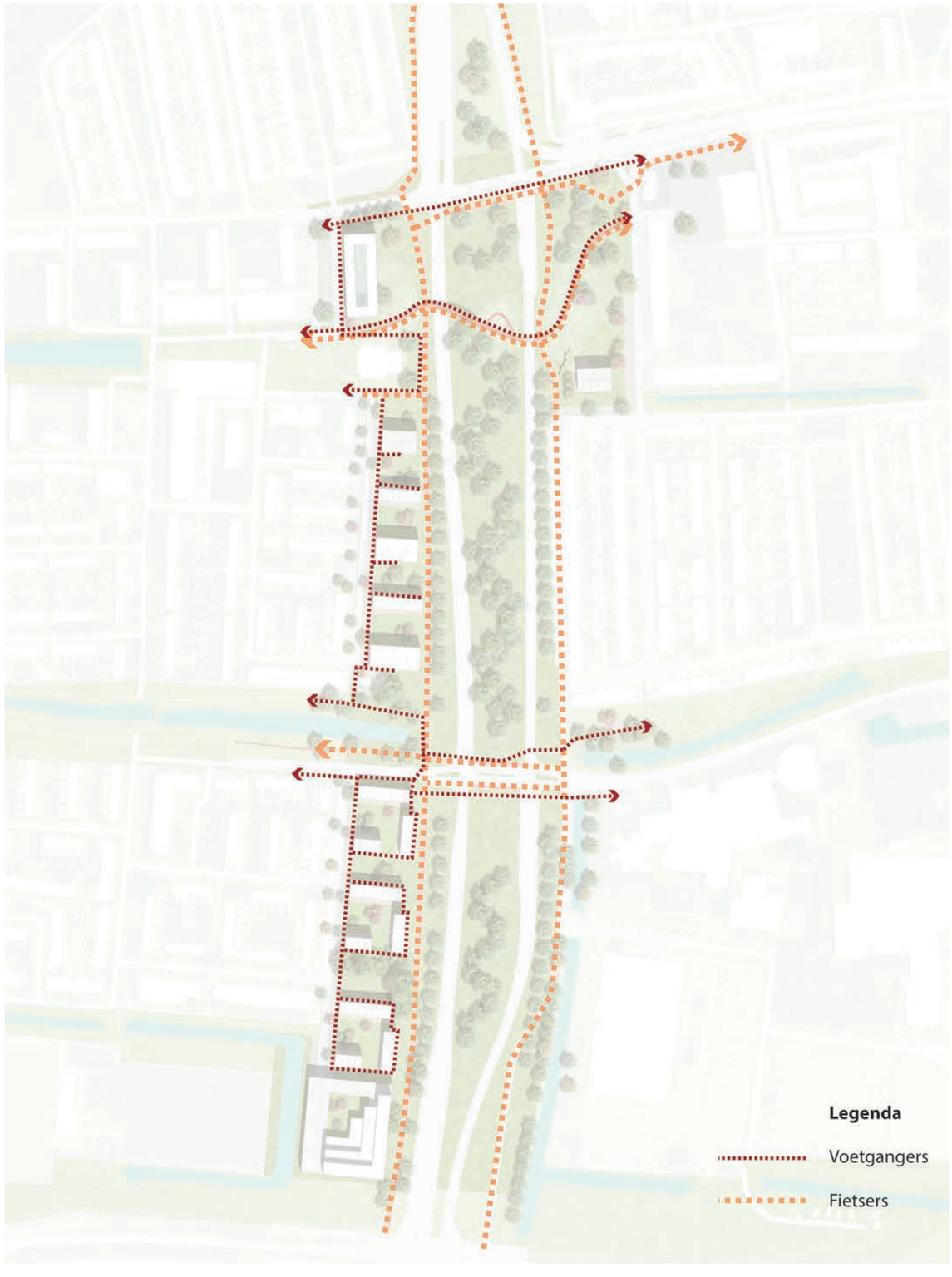

Facetkaart autoverkeer

De Nijmeegseweg blijft een centrale verkeersader aan de zuidkant van de Rijn.
In fase 1 wordt het kruispunt De Monchyplein aangepakt als opmaat voor een nieuw tijdperk.

- De rijbanen van de Nijmeegseweg blijven nog op hun huidige plek liggen. Eventueel kan de overbodige derde rijstrook aan de westzijde van de weg worden verwijderd. Dit zou bijvoorbeeld gecombineerd kunnen worden met de werkzaamheden aan het kruispunt De Monchyplein die door de gemeente gepland worden:

- Het huidige kruispunt heeft een enorm ruimtebeslag, is in zijn ruimtelijke beleving verwarrend en dwingt tot omrijbewegingen. De gemeente werkt daarom aan een nieuw, compact kruispunt waarbij al het autoverkeer in het verlengde van de Huissensestraat en de Gelderse Rooslaan wordt afgewikkeld; de Akeleistraat komt dan te vervallen. Dit verhoogt het orientatievermogen en schept tevens ruimte voor het De Monchypark.

- Door het verwijderen van de Akeleistraat verandert voor sommige gebruikers de aanrijroute van het parkeerterrein van de Drieslag (Salvatorplein). In toekomst is dit terrein vanaf de Huissensestraat te bereiken. Hiervoor past de gemeente het kruispunt van Pinksterbloemstraat/Huissensestraat aan (nader onderzoek volgt). De Pinksterbloemstraat krijgt een nieuw profiel; smaller en groener met behoud van het aantal parkeerplaatsen.

- Aan de oostzijde van de Nijmeegseweg wordt de Dotterlaan opgeheven als een autoverbinding tussen de Zeegsingel en Decathlon. In het kader van de herontwikkeling van het Olympuskwartier is besloten om het autoverkeer voor dit gebied vanaf de Koppelstraat te organiseren. De bevoorrading van Decathlon blijft vooralsnog ongewijzigd.

- In Malburgen West wordt de Paardebloemstraat de belangrijkse woonstraat voor de nieuwe woningen. Langs deze straat wordt aan beide kanten van de weg geparkeerd. Een verkeersonderzoek moet aantonen dat de woonstraten de extra verkeersbewegingen door de nieuwbouw aankunnen.

- Vanuit de klankbordgroep is de suggestie gedaan om de Paardebloemstraat tussen Klaverlaan en Sterremuurpad voor autoverkeer te ‘knippen’; dat zou kunnen gebeuren ter hoogte van het Spireapad. Een andere sugestie van bewoners is het bereikbaar maken van het private parkerterrein van de Monchyflat vanaf de noordkant.
  Deze suggesties zullen opgenomen worden in het verkeersonderzoek.

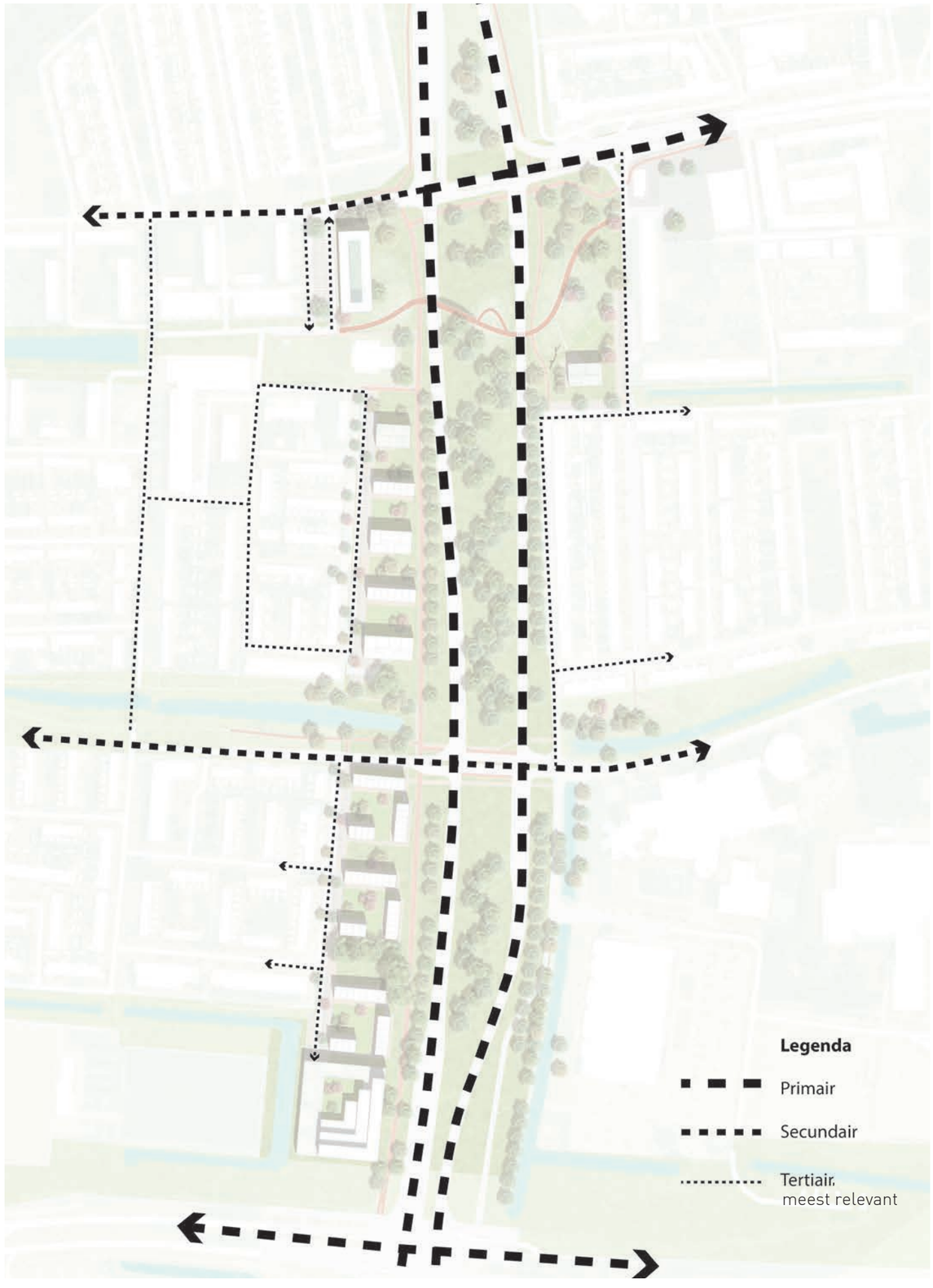

Facetkaart bebouwing

De Nijmeegseweg wordt een Malburgs woonadres. In fase 1 wordt hiervoor de basis gelegd.

Om van de huidige randen van de Nijmeegseweg een prettige woonomgeving te maken is maatwerk nodig. Alleen daarmee is het mogelijk om de huidige bomen voor het overgrote deel te behouden, wooncondities te scheppen die kwaliteit borgen en zittende bewoners van de aangrenzende woningen niet te benadelen. De hier gepresenteerde verkaveling is als een voorbeeldverkaveling te lezen. In de verdere uitwerking kunnen nog wijzigingen optreden.

Gemeenschappelijke eigenschap van alle woningen is een dubbele oriëntatie; de woningen beschikken over een privé buitenruimte en over een collectieve of openbare groene ruimte. Met deze kwaliteit wordt het nadeel van de woonlocatie gecompenseerd; de ligging langs de weg met het daaran verbonden geluid van het wegverkeer.

- Ter plekke van de huidige Hazelaarstraat komt een atriumgebouw te staan, direct grenzend aan het De Monchypark. Het is een geschikte locatie voor senioren door de ligging dichtbij alle voorzieningen. De appartementen, verdeeld over drie verdiepingen grenzen aan het centrale atrium en oriënteren zich via loggia's of balkons naar alle vier kanten van het gebouw.

- Zuidelijk van het appartementengebouw Monchystate (Klaverlaan) staan woongebouwen aan groene collectieve hoven. De hoven zijn door de woongebouwen en door tuinmuren van het openbaar gebied afgeschermd. De bebouwing bestaat uit eengezinswoningen met privé-veranda's en uit kleinschalige 'urban villa's'. Er komen geen privé-tuinen. Gebouwen zijn bij voorkeur 3 lagen hoog. Aan de kant van de hoven kan de hoogte van de eengezinswoningen naar twee verdiepingen aflopen.

- Als eye-catcher staat op het zuidelijke punt, tegenover de Gelredom een terrasgebouw. Een bijzondere typologie met een robuste rand langs de Batavierenweg en de Nijmeegseweg. Aan de binnenkant, in richting woonbuurt wordt het bouwvolume geleidelijk afgetrapt tot twee verdiepingen hoog. Hierdoor ontstaat een zeer afwisselende gevel met veel ruimte voor private en collectieve terrassen, gericht op de namiddagzon.

- Tussen de Pinksterbloemstraat en de Dotterlaan staat een urban villa. Dit gebouw van drie bouwlagen vorziet het park van een prettig ogend bouwvolume met een woonfunctie op de twee bovenverdiepingen en de mogelijkheid voor horeca op de begane grond. Het zorgt voor extra 'ogen op het park' op een hoek waaraan verder weinig gewoond wordt.

Facetkaart parkeren

Efficiënt parkeren met behoud van kwaliteit van de woonomgeving is essentieel.

Vanuit overwegingen van duurzaamheid en kostenbesparing is het merdendeel van de benodigde parkeerplaatsen gelegen aan bestaande wegen. Dit voorkomt extra verharding en nieuwe straatruimtes in de woonbuurt met extra verkeersbewegingne tot gevolg.

Op de volgende pagina is de berekening van het benodigd aantal parkeerplaatsen in de tabel terug te vinden. De parkeernorm is conform de geldende gemeentelijke eisen: per rijwoning 1,5 parkeerplaatsen en per appartement 1,0 tot 1,3 parkeerplaatsen, gerelateerd aan de woninggrootte. Wij gaan uit van een gebruiksoppvervlakte tot 75 m2 per woning in het atriumgebouw en van 75 tot 120 m2 in het terrasgebouw en de urban villa's.

- Aan de noordzijde van het plangebied worden 35 parkeerplaatsen voor het atriumgebouw aangelegd. Hiervoor maken wij dankbaar gebruik van de Anemonstraat. Deze weg heeft een enorm overmaat van breedte. Wij schuiven de parkeerplaatsen in richting rijbaan op, gebruiken de vrijgekomen ruimte en leggen daarachter een nieuwe rijbaan met extra parkeerplaatsen aan. De Anemonstraat en de niewe weg kunnen eventueel als eenrichtingwegen worden ingericht (nader onderzoek).

- De Paardebloemstraat krijgt aan de zuidoostzijde nieuwe haaks parkeerplaatsen met daarachter een nieuw voetpad.

- Parkeren voor het terrasgebouw (96 parkeerplaatsen) gebeurt volledig op eigen terrein. De voorkeur gaat uit naar een (bovengrondse) parkeergarage waarin ook de bergingen geintegreerd zijn alsmede een grote patiohof). De in-/en uitrit is aan het zuidelijke einde van de Paardebloemstraat gelegen.

- Voor de urban villa aan het park, op de hoek Veldbloemenstraat en Pinksterbloemstraat worden parkeerplaatsen aan de Dotterlaan gerealiseerd.

Bij het verdere uitwerken van het schetsontwerp zal de inrichting van het openbare gebied altijd voldoen aan de 'Gids Openbare Ruimte' van de Gemeente Arnhem.

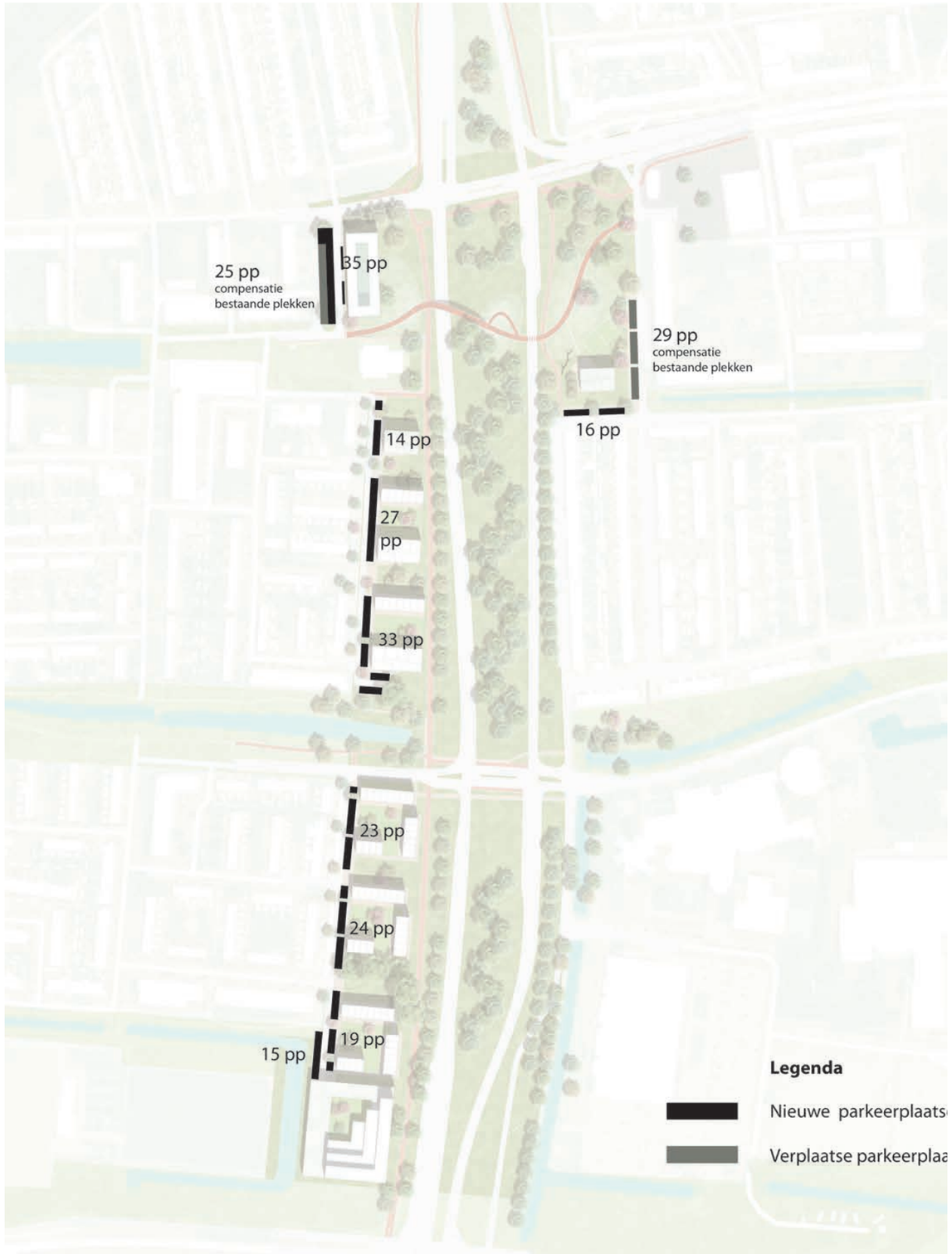

programma en parkeren

stand van zaken 2-feb-21		typologie	aantal bouw-lagen	hoofd-afmeting voetprint in m	bvo gebouw in m2	aantal woningen		financeringscategorie		bvo woning in m2	parkeer-norm ...op 1 wo	gebaseerd op een ge-bruiksopper-vlakte van...	p.p. benodigd	p.p. aanbod	parkeren	
						grond-gebonden	appar-te-menten	markt-sector	sociale sector						langs straat	in garage
	1	terrasgebouw	8	n.t.b.	9.000		74	✓		122	1,3	75 - 120 m2	96	96		✓
	2	verandawoning	2,4	31 x 9	672	6				112	1,5		9			
	3	verandawoning	2,4	41 x 9	892	8			✓	112	1,5	flexibel	12			
	4	verandawoning	2,4	21 x 9	451	4				113	1,5		6			
	5	verandawoning	2,4	31 x 9	672	6				112	1,5		9			
	6	verandawoning	2,4	41 x 9	892	8			✓	112	1,5	flexibel	12	81	✓	
	7	verandawoning	2,4	21 x 9	451	4				113	1,5		6			
	8	verandawoning	2,4	31 x 9	672	6				112	1,5		9			
	9	verandawoning	2,4	41 x 9	892	8		✓		112	1,5	flexibel	12			
	10	verandawoning	2,4	21 x 9	451	4				113	1,5		6			
	11	urban villa	2,8	39 x 18	1.966		17	✓		116	1,3	75 - 120 m2	22			
	12	verandawoning	2,7	39 x 10	1.034	7				148	1,5	flexibel	11			
	13	urban villa	2,8	33 x 18	1.663		14	✓		119	1,3	75 - 120 m2	18	74	✓	
	14	verandawoning	2,7	33 x 10	888	6				148	1,5	flexibel	9			
	15	urban villa	2,8	27 x 18	1.361		11	✓		124	1,3	75 - 120 m2	14			
	16	atriumgebouw	3	65 x 25	3.413		35		✓	98	1,0	max 75 m2	35	35	✓	
	17	urban villa	2,8	27 x 18	1.361		12	✓		113	1,3	75 - 120 m2	16	16	✓	

FASE 1

26.731	**67**	**163**	**69,1%**	**30,9%**	**116**
bvo totaal	**230 woningen**		**159 markt**	**71 sociaal**	bvo gemidded

302	**302**
parkeer-behoefte	parkeer-aanbod

Facetkaart geluid

Deze facetkaart geeft een eerste indicatie over de geluidsbelasting van de woning-bouw door het wegverkeer.

Alle woningen zijn buiten de krtiteke gelduiscontouren gelegen. Bij een concrete vervolgstap van het uitwerken van de bebouwing of het opstarten van een bestemmingsplan zal nader onderzoek naar de geluidsbelasting worden uitgevoerd.

Facetkaart wateropgaaf

watercompensatie Nijmeegseweg

Gedempt Water		**2454**	**m2**
Toegevoegd verhard oppervlak		**26538**	**m2**
bebouwing		*9644*	*m2*
tuinen	*100% verhard*	*9157*	*m2*
parkeren	*100% verhard*	*2996*	*m2*
voetpaden	*100% verhard*	*4741*	*m2*
Verwijderd verhard oppervlak		**5083**	**m2**
Totaal		**21455**	**m2**

Gevraagd wateroppervlak			
gedempt water	1op1	2454	m2
verhard oppervlak	0,0436 m3/0,3	3118	m2
Totaal		**5572**	**m2**
Toegevoegd wateroppervlak		**4380**	**m2**
Verschil wateroppervlak		-1192	m2

watercompensatie Nijmeegseweg

Gedempt Water		**2454**	**m2**
Toegevoegd verhard oppervlak		**18091**	**m2**
bebouwing		*9644*	*m2*
tuinen	*50% verhard*	*4578,5*	*m2*
parkeren	*50% verhard*	*1498*	*m2*
voetpaden	*50% verhard*	*2370,5*	*m2*
Verwijderd verhard oppervlak		**5083**	**m2**
Totaal		**13008**	**m2**

Gevraagd wateroppervlak			
gedempt water	1op1	2454	m2
verhard oppervlak	0,0436 m3/0,3	1890	m2
Totaal		**4344**	**m2**
Toegevoegd wateroppervlak		**4380**	**m2**
Verschil wateroppervlak		36	m2

watercompensatie Nijmeegseweg

Gedempt Water		**2454**	**m2**
Toegevoegd verhard oppervlak		**13868**	**m2**
bebouwing		*9644*	*m2*
tuinen	*25% verhard*	*2289,25*	*m2*
parkeren	*25% verhard*	*749*	*m2*
voetpaden	*25% verhard*	*1185,25*	*m2*
Verwijderd verhard oppervlak		**5083**	**m2**
Totaal		**8784,5**	**m2**

Gevraagd wateroppervlak			
gedempt water	1op1	2454	m2
verhard oppervlak	0,0436 m3/0,3	1277	m2
Totaal		**3731**	**m2**
Toegevoegd wateroppervlak		**4380**	**m2**
Verschil wateroppervlak		649	m2

Nawoord en dank

Het stedenbouwkundig ontwerp Nijmegseweg is bijzonder. Zowel qua proces als qua inhoud.

Om co-creatief, samen met bewoners aan een belangrijk gebied te werken is helaas nog steeds geen vanzelfsprekendheid. OD205 prijst zich gelukkig met de opstelling van de gemeente Arnhem en de doorzettingskracht van de wijk. Ons inziens laat dit proces zien dat plannen beter worden door de inbreng van bewoners.

De visie die we met z'n allen, OD205, bewoners en gemeente hebben ontwikkeld is er één van groot optimisme. In het plan schuilt de overtuiging dat de Nijmeegseweg kan uitgroeien tot een nieuwe toekomst. Eén die duurzamer is, waarin veel aandacht is voor de leefkwaliteit en waarin plek is voor vele verschillende functies. Autoverkeer is daar één belangrijke van maar niet in de geest van 60 jaar geleden. Wij vinden: het 'recht van de snelste' mag langzaamaan wel plaats maken voor 'het recht van iedereen'.

Dat wij hiermee kunnen beginnen, dat Project Nijmeegseweg hiervoor de koers uitzet aan de zuidflank van de stad en dat daardoor Malburgen een pioniersrol mag vervullen maakt ons trots.

OD205
Rotterdam, Arnhem
februari 2021

OD205 dankt alle leden van de klankbordgroep Nijmeegseweg voor hun grote bijdrage aan ons gezamenlijk proces vanaf zomer 2020 tot januari 2021!
Speciale dank gaat uit naar Michel Lammers voor het vastleggen van het proces in foto's.

Anne-Claire Schreuder
Arjen Diepstraten
Anne Ferwerda
Antoinette Grintjes
Bart van Erp
Bert Roosendaal
Carlo Goossens
Dhr. Tetelepta
Dhr. Gerritsen
Engelien Kooij
Frans van den Berg
George Kayadoe
Gerda Davelaar
Hanspaul Maarseveen
Ingrid Sindorf
Joos van Vugt
Kees Wisserhof
Mart Noevers
Martijn Hunneman
Martijn Leendert
Michel Lammerse
Mirjam Alexander
Nick Ebbers
Petra Dondorp
R. Khatraoui
Rob Gerritsen
Rob Ligtenberg
Roel v/d Heul
Ruben Dondorp
Sjerk de Groot
Theo Hegeman
Vera Spronk
Will Voorend
Zoé Bruyère

En we danken de projectgroep van de gemeente Arnhem onder de leiding van Mariëlle Knaapen voor haar ondersteuning.

od205
een ander perspectief

Schiehavenkade 158-160

3024 EZ Rotterdam
tel 010 303 1277
www.od205.nl

De weg naar de toekomst

NIJMEEGSEWEG - MALBURGEN
OMGEVINGKWALITEITSPLAN | fase 1
deel Openbare ruimte en bebouwing
21 AUGUSTUS 2025

od205
een ander perspectief

Gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 4

2. KWALITEIT OPENBARE RUIMTE 7

3. KWALITEIT BEBOUWING 37

1

Inleiding

Het voorliggende document van het project Nijmeegseweg Malburgen, bestaat uit het Kwaliteitsplan voor de openbare ruimte en bebouwing in fase 1 van het project.

Het Kwaliteitsplan is een cruciale bouwsteen om de door de gemeente, de bewoners en de ontwerpers gewenste omgevingskwaliteit te bepalen. Het richt zich niet enkel op de uiterlijke verschijningsvorm van de gebouwen maar integreert groen en bebouwing in het gewenste kwaliteitsbeeld. Het is een werkdocument met als doel derde partijen een ontwerpkader ter beschikking te stellen en de gemeente een instrument in handen te geven met dat zij de beoogde kwaliteit in de komende jaren kan borgen. Op deze wijze sluit het Kwaliteitsplan aan op het integraal karakter van het stedenbouwkundig schetsontwerp van februari 2021 en aan het beleid van Gemeente Arnhem en het Rijk.

In het kwaliteitsplan krijgen de gebruikswaarde, de toekomstwaarde en de belevingswaarde een plek en wordt de culturele component van de gebiedsontwikkeling onderkent.

De bewoners participeerden in het proces van totstandkoming van dit belangrijke document.

Leeswijzer / disclaimer
De in dit document opgenomen tekeningen en referentiebeelden zijn indicatief en richtinggevend. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Luchtfoto projectgebied Nijmeegseweg en omgeving

Kwaliteit openbare ruimte

2

Leeswijzer

In dit hoofdstuk van het Kwaliteitsplan wordt de beoogde kwaliteit van de openbare ruimte toegelicht.
We onderscheiden hierin drie gebieden:

1 De pocketparks aan de Paardebloemstraat
2 De watergang aan de Meldestraat, de Zeegsingel
3 De parkrand

Gebieden 1 en 2 openen met een gebiedstypering naast een uitsnede van de plankaart van het stedenbouwkundig ontwerp, fase 1.
Daarna passeren de volgende thema's de revue:

- Bomen en groen
- Water
- Routes en verbindingen
- Gebruik

Omdat het De Monchypark grotendeels in fase 2 ligt wordt deelgebied 3, de parkrand alleen kort gekarakteriseerd.

In de uitwerking van inrichtingsplannen van deze openbare ruimtes dient minimaal te worden voldaan aan de richtlijnen zoals opgenomen in HIOR-Arnhem (Handboek Inrichting Openbare Ruimte Arnhem).

3 PARKRAND
2 POCKETPARKS
1 MELDESTRAAT
2 POCKETPARKS
N

DEELGEBIED 1

POCKETPARKS

Pocketsparks
gebiedstypering

De groene openbare ruimte in het plangebied valt in de gemeentelijke Groenvisie 2017-2035 in de gebiedstyperingen Polderlandschap en Wijkgroen. Beide typeringen bieden inzicht in en aanknopingspunten voor de landschappelijke opgaves die met de herinrichting van het gebied rondom de Nijmeegseweg zullen worden opgepakt. Samengevat zijn dit:

- Versterken van landschappelijke identiteit (de polderlinten en dijken) van Arnhem Zuid, waaronder de Nijmeegseweg.
- Behouden en versterken groene karakteristieken van de wijken, inclusief buurtparken en de waardevolle bomen.
- In het wijkgroen ligt de nadruk op het gebruik van het groen voor bewoners, voor sporten, spelen, ontmoeten, wandelen, stadslandbouw. Het groen en de bijbehorende functies maken de wijk aantrekkelijk voor bewoners, wat weer zorgt voor sociale cohesie.
- Groen zorgt voor waterberging, koelte en zuivering van de lucht.
- Verwijderen overbodige verharding en vervangen voor groen.
- Vergroenen van pleinen en binnenterreinen.
- Versterken van het leefgebied van doelsoorten: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog en bijen, inheemse vegetatie.
- Verbeteren van de nieuwe en waar mogelijk bestaande groeiplaatsen voor de bomen, zowel boven als ondergronds.

Deelgebied 1 - pocketparks

Bomen en groen

Algemeen

- De ‘Stad van tuinwijk en landschap’, waar het gebied langs de Paardebloemstraat aan grenst, wordt gekenmerkt door een stempelstructuur met hoven en openbare groenstroken. Deze wordt in het stedenbouwkundige plan aangevuld met een nieuwe stempelstructuur van pocketparks en ommuurde, collectieve tuinen.
- De nieuwe pocketparks grenzen direct aan de nieuwe en bestaande woningen aan de Paardebloemstraat. Op deze manier is het groen voor iedereen beleefbaar en bruikbaar.
- De nieuwe bebouwing is zo gepositioneerd dat de bestaande waardevolle bomen in het gebied een plek hebben gekregen in de pocketparks.
- Tezamen dragen de pocketparks bij aan een nieuw groen wegprofiel en daarmee de beleving van zowel de Nijmeegseweg als van de Paardebloemstraat.
- Met het creëren van collectieve tuinen, in plaats van individuele tuinen, wordt verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen woonmilieu. Dit sluit aan bij de strategie klimaatadaptatie van de gemeente Arnhem.

Landschappelijke uitgangspunten

- In de landschappelijke inrichting van het gebied staat het inpassen van de bestaande bomen centraal, als solitair, als onderdeel van nieuwe boomgroepen of als laanbeplanting.
- De boombeplanting wordt aangevuld met heesters, vaste planten en gras-bloemenmengsels om de biodiversiteit in het gebied te vergroten, bij voorkeur is dit inheemse vegetatie.
- De inrichting van de pocketparks met groen en de bijbehorende functies maken de hele wijk aantrekkelijk voor bewoners, wat weer zorgt voor sociale cohesie. De pocketparks vormen de schakel tussen de bestaande wijk en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg.
- De gewenste programmatische invulling van deze nieuwe speel- en ontmoetingsplekken is opgehaald bij de klankbordgroep (zie blz 56).

SFEERBEELD

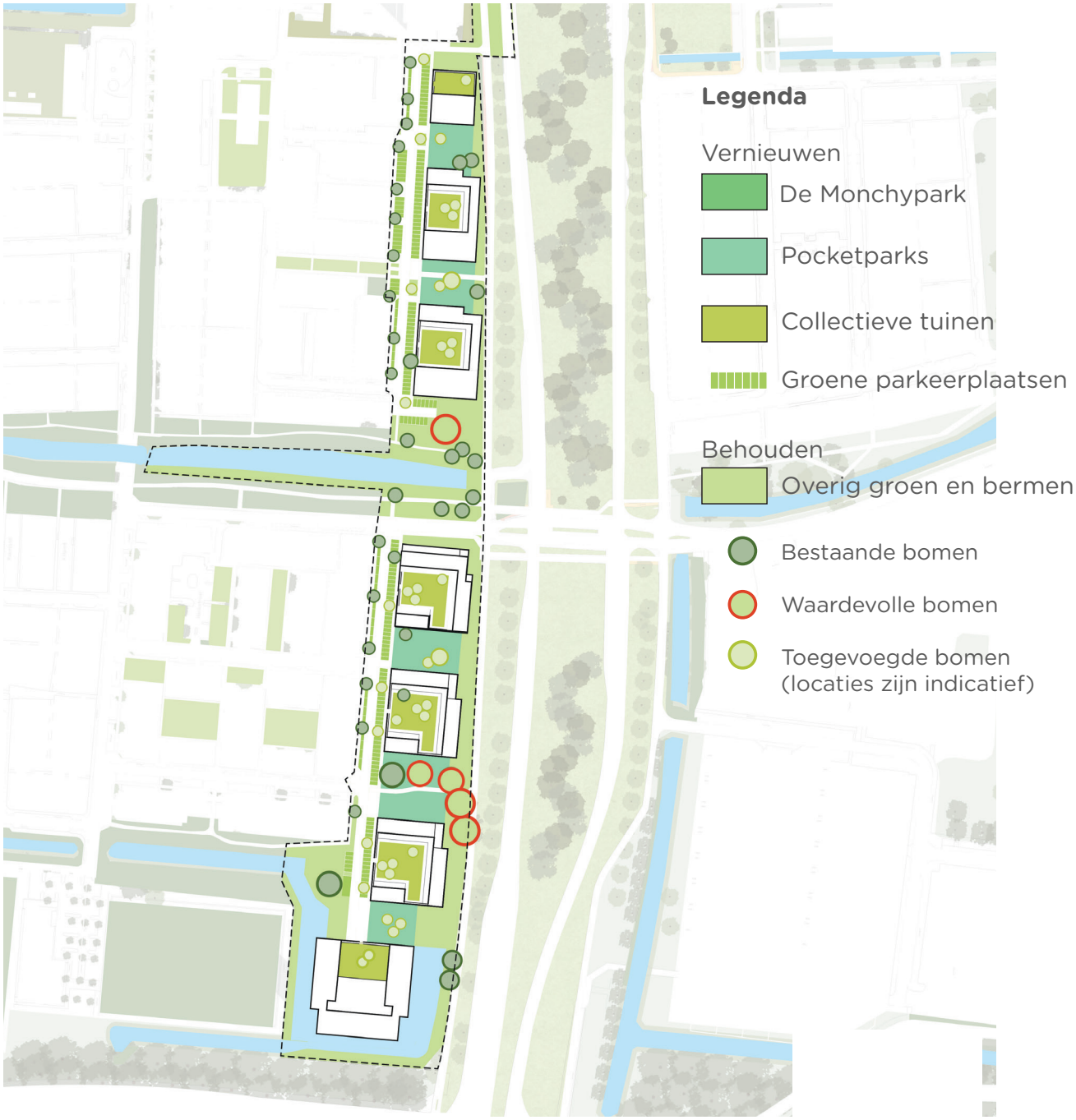

REFERENTIES

Bestaande en nieuwe bomen

- Het inpassen van de bestaande bomen vormt de basis van de positie van de pocketparks. Rekening houdend met de benodigde kroon- en wortelgroeiruimte.
- De bomen worden ingepast als solitair of als onderdeel van nieuwe boomgroepen. Dit is afhankelijk van de soort, de grootte, de positie en de beoogde levensduur.
- Laanbomen (linden) aan de zijkanten van de Nijmeegseweg en de Paardebloemstraat worden behouden en waar nodig in het profiel aangevuld.
- Nieuwe aanplant zijn soorten die bestaande soorten aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en de belevingswaarde van het gebied vergroten.
- Nieuwe aanplant zijn klimaatbomen, die helpen tegen luchtverontreiniging en goed tegen droogte kunnen.

- Nieuwe boomsoorten sluiten aan bij de gebiedstypering Polderlandschap en de potentiële natuurlijke vegetatie (PNV):
  - Bosjes, weides, boomgaarden, moeras en open water
  - Elzenrijk-essen-iepenbos met als hoofdboomsoorten: Zwarte els, Gewone es en Zomereik

Kleinbladige linde (Kl)

Honingboom (Hb)

Gewone es (Ge)

inventarisatie bestaande bomen in en rondom plangebied

Heesters, vaste planten en grassen

- Van grasbermen naar een gevarieerde beplanting.
- De boombeplanting aanvullen met heesters, vaste planten (zaaien en aanplanten) en grasbloemenmengsels om de biodiversiteit in het gebied te vergroten.
- De ambitie is het leefgebied te versterken van vogels en insecten. De doelsoorten zijn: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog, bijen en inheemse vegetatie. Hierbij aansluiten op de potentiele natuurlijke vegetatie (PNV) van het gebied met struiken zoals Schietwilg, Kraakwilg, Rode Kornoelje, Hazelaar, Eenstijlige meidoorn, Vogelkers, Sleedoorn, Grauwe wilg, Amandelwilg, Katwilg en Gelderse roos.
- Inzetten op natuurlijke ziekte- en plaagbestrijding, leven in de lucht en in de bodem door inbrengen van begroeiingsdiversiteit.
- Aandacht voor een gezonde bodem (verhoging van het organisch materiaal in de bodem) om de infiltratiecapaciteit te vergroten.
- Voorkomen van hittestress door het zorgen voor voldoende schaduwplekken voor mens, flora en fauna door de aanwezigheid van bomen, heesters en een gelaagde beplanting.
- Een hiertoe aangepast ecologisch beheer (oa extensief maaien) en in het beheer ruimte laten voor spontane ontwikkeling en bodemzorg.

REFERENTIES

Water

Klimaatadaptieve pocketparks

De inrichting van de Pocketparks biedt, samen met de nieuw te ontwikkelen bebouwing kansen op het gebied van klimaatadaptatie.

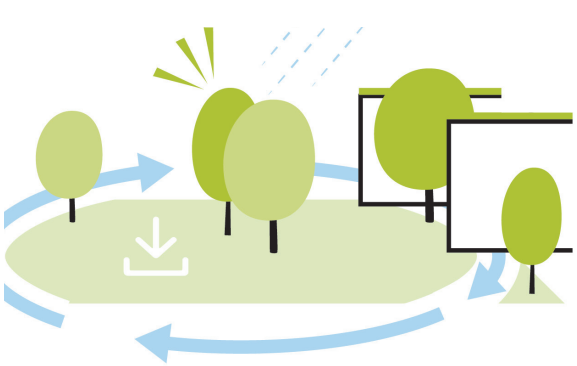

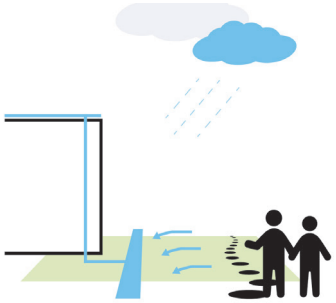

1. Waterberging

- De pocketparks en de nieuwe bebouwing bieden zichtbaar ruimte om water af te koppelen en dit ter plekke te infiltreren. Via groene daken, gevels en/of voorzieningen in de openbare ruimte zoals wadi's.

2. Water voor groen

- Water voor groen: de pocketparks houden het water zoveel mogelijk vast om daarmee zo lang mogelijk beschikbaar te houden voor de aanwezige bomen en planten.
- Door wadi's (greppels en geulen) langs de rijbanen kan het afstromende water van de verharding worden opgevangen en vertraagd worden afgevoerd. Begroeiing van de wadi's met vaste planten of een gras/kruidenmengsel heeft hierbij een gunstig effect op de waterinfiltratie omdat de plantenwortels ervoor zorgen dat de bodem goed infiltreerbaar blijft.
- Groene daken houden water vast ten gunste van de planten op het dak zelf en hebben daarbij een verkoelend effect binnen de woning.
- Afgekoppeld water van de daken wordt opgeslagen voor later gebruik; bijvoorbeeld door middel van regentonnen of bergingsystemen.

3. Water en groen tegen hittestress

- Het nieuwe stromende oppervlakte water dat gerealiseerd wordt ter plekke van de Meldestraat, komt niet alleen tegemoet aan de wateropgaaf in het gebied ten gevolge van het toenemende percentage verharding, maar vermindert ook hittestress in het gebied op warme dagen.

Gebruik Pocketparks

- De pocketparks vormen de schakel tussen de bestaande wijk en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg.

- De pocketparks zijn onderdeel van een serie groene buurtplekken, nieuwe en bestaande, met elkaar verbonden door fiets- en wandelroutes.
- De inrichting van de pocketparks met groen en de bijbehorende functies maken de hele wijk aantrekkelijk voor bewoners, wat weer zorgt voor sociale cohesie.

Voorkeuren bewoners

De gewenste invulling van deze nieuwe speel- en ontmoetingsplekken is opgehaald bij de klankbordgroep. De bewoners zijn tot een Top-4 van volgens hen bij de wijk Malburgen passende invullingen gekomen. Deze reeks dient als inspiratiebron voor de opstellers van het inrichtingsplan. Bij het opstellen van dat plan zal worden onderzocht hoe invullingen (al dan niet in gecombineerde vorm) verwezenlijkt kunnen worden.

Op de volgende pagina's wordt de Top-4 toegelicht en wordt in tekst en beeld aangegeven welke natuurlijke inrichting met bomen, heesters en beplanting aansluit bij het beoogde gebruik of functie. Bij elkaar vormen deze ingrediënten het vertrekpunt voor het inrichtingsplan dat in de volgende fase ontworpen wordt.

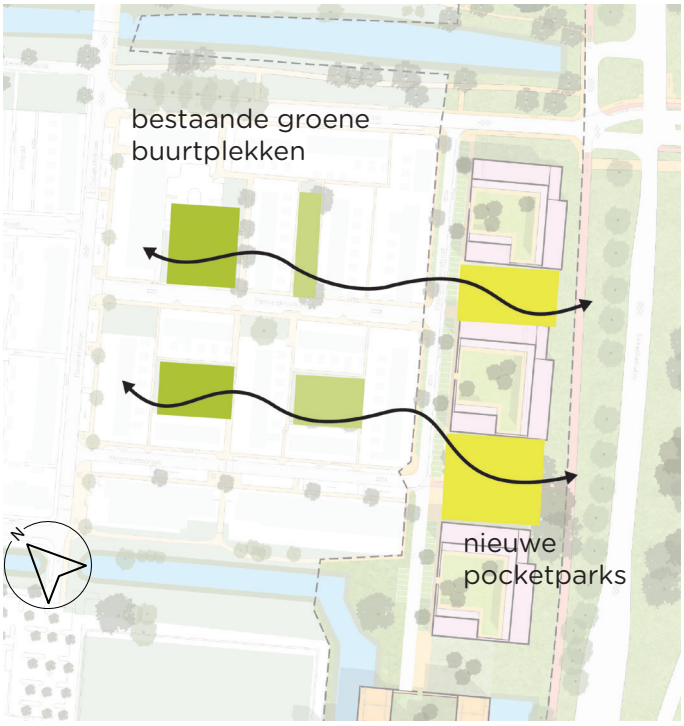

De pocketparks zijn onderdeel van een serie groene buurtplekken

Gewenst programma

Boomgaardje / pluktuin

- Soorten: kleinere bomen (fruitbomen), klimmers, fruitstruiken, groenten en kruiden, bodembedekkers, wortels en knollen

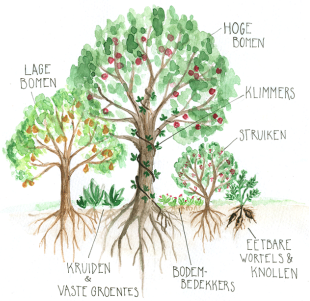

Gewenst programma

Bijen- en vlindertuin

- Soorten: Bijenboom, Nepeta, Salvia, Buddleja, Asters, Knautia, Koninginnekruid, Viburnum, Rode Zonnehoed), Verbena, Achillea, wilde Marjolein, grassen (jaarrond bloei- en beplantingsbeeld)
- Inrichtingselementen: grote keien, rotsen, insectenhotel, bankjes

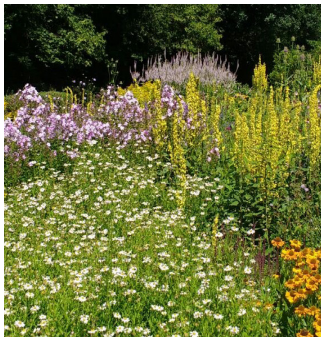

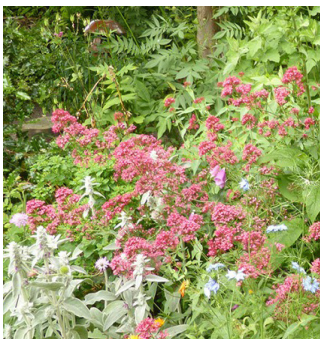

Gewenst programma

Bloemen- en plantenborder

- Soorten: Bijenboom, Nepeta, Salvia, Buddleja, Asters, Knautia, Koninginnekruid, Viburnum, Rode Zonnehoed), Verbena, Achillea, wilde Marjolein, grassen (jaarrond bloei- en beplantingsbeeld)
- Inrichtingselementen: grote keien, rotsen, insectenhotel, bankjes

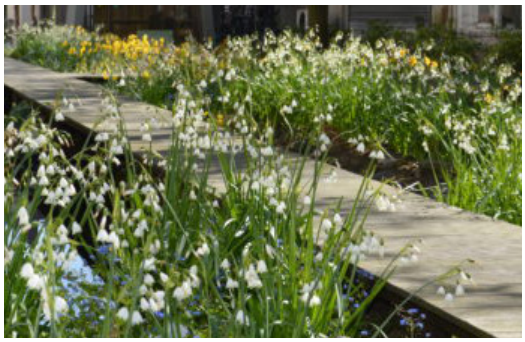

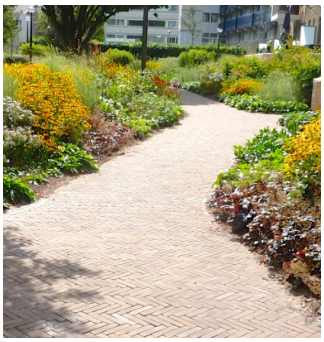

Gewenst programma

Speellint

- Soorten: Bijenboom, Nepeta, Salvia, Buddleja, Asters, Knautia, Koninginnekruid, Viburnum, Rode Zonnehoed), Verbena, Achillea, wilde Marjolein, grassen (jaarrond bloei- en beplantingsbeeld)
- Inrichtingselementen: grote keien, rotsen, insectenhotel, bankjes

DEELGEBIED 2

WATERGANG MELDESTRAAT

Watergang Meldestraat
gebiedstypering

Ook voor het gebied rondom de Meldestraat biedt de Groenvisie 2017-2035 aanknopingspunten voor de landschappelijke opgaves die met de herinrichting kunnen worden opgepakt. Samengevat zijn dit:

- Groen zorgt voor waterberging, koelte en zuivering van de lucht.
- Versterken van het leefgebied van doelsoorten: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog en bijen, inheemse vegetatie.
- Verbeteren van de nieuwe en waar mogelijk bestaande groeiplaatsen voor de bomen, zowel boven als ondergronds.

Daarnaast vormt de Meldestraat in combinatie met de Zeegsingel een belangrijk onderdeel van een (historische) groen-blauwe lijn / verbinding in Arnhem Zuid.
Het is een van weinige, nog herkenbare, historische landschapsstructuren in het gebied, namelijk een oude rivierloop van de Rijn.

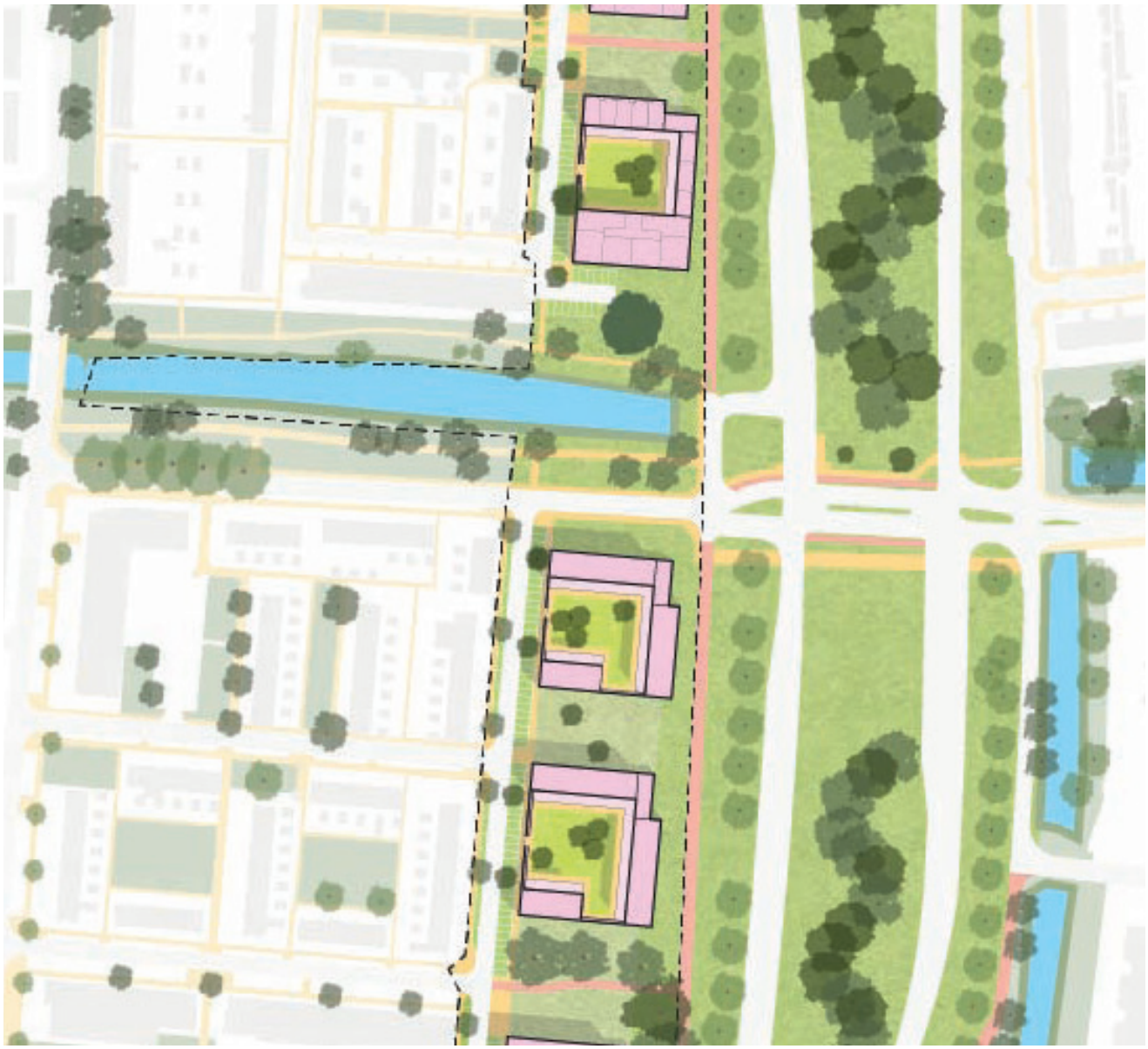

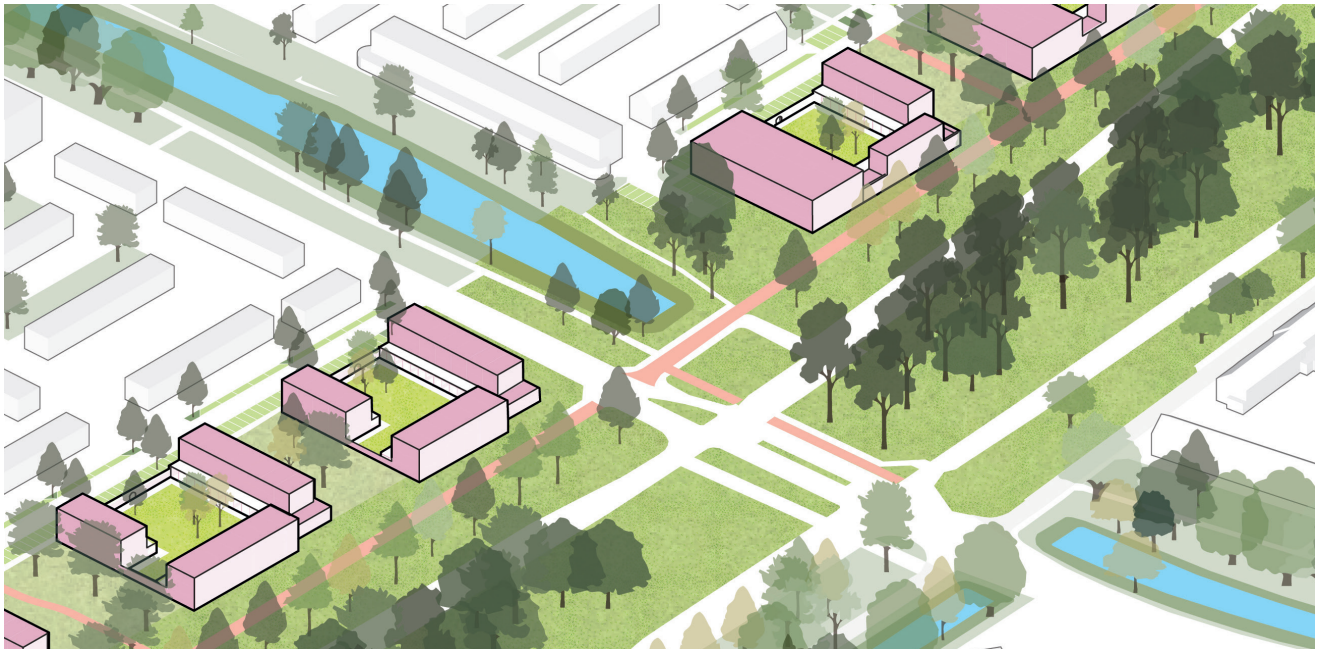

Deelgebied 2 - watergang Meldestraat

Bomen en groen

Algemeen

- Om tegemoet te komen aan de wateropgaaf, als gevolg van het toenemende percentage verharding in het gebied, wordt de huidige verondiepte watergang in het gebied getransformeerd tot stromend oppervlakte water.
- Hiermee wordt een eerste stap gezet in het zichtbaar verbinden van het water aan de Meldestraat met het water van de Zeegsingel, middels het aanleggen van een eco-duiker onder de Nijmeegseweg door.
- Versterken van het groen-blauwe netwerk in de wijk.
- Water wordt ecologisch ingericht door het aanbrengen van een plas-draszone.

Landschappelijke uitgangspunten

- De waterkanten worden ingericht met natuurvriendelijke oevers om de biodiversiteit in en naast het water te vergroten.
- In de landschappelijke inrichting van het gebied staat het inpassen van de bestaande bomen centraal, als solitair, als onderdeel van nieuwe boomgroepen of als laanbeplanting.
- De boombeplanting wordt aangevuld met heesters, vaste planten en gras-bloemenmengsels om de biodiversiteit in het gebied te vergroten, bij voorkeur is dit inheemse vegetatie.

REFERENTIES

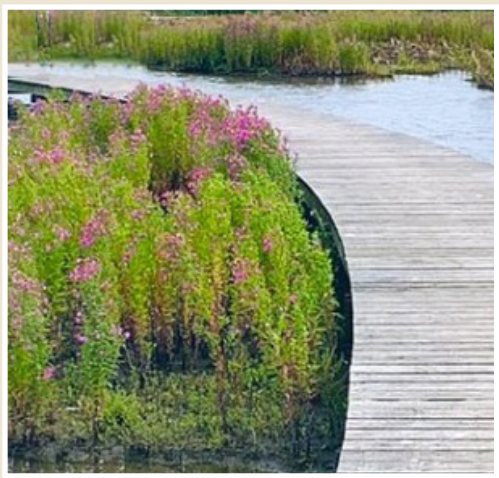

huidige situatie wadi Meldestraat

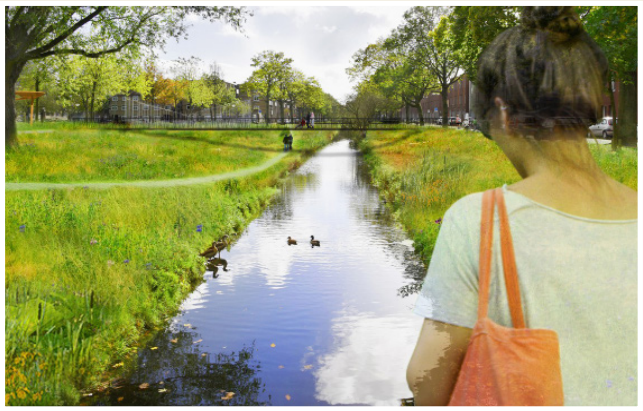

indicatie nieuwe situatie wadi Meldestraat

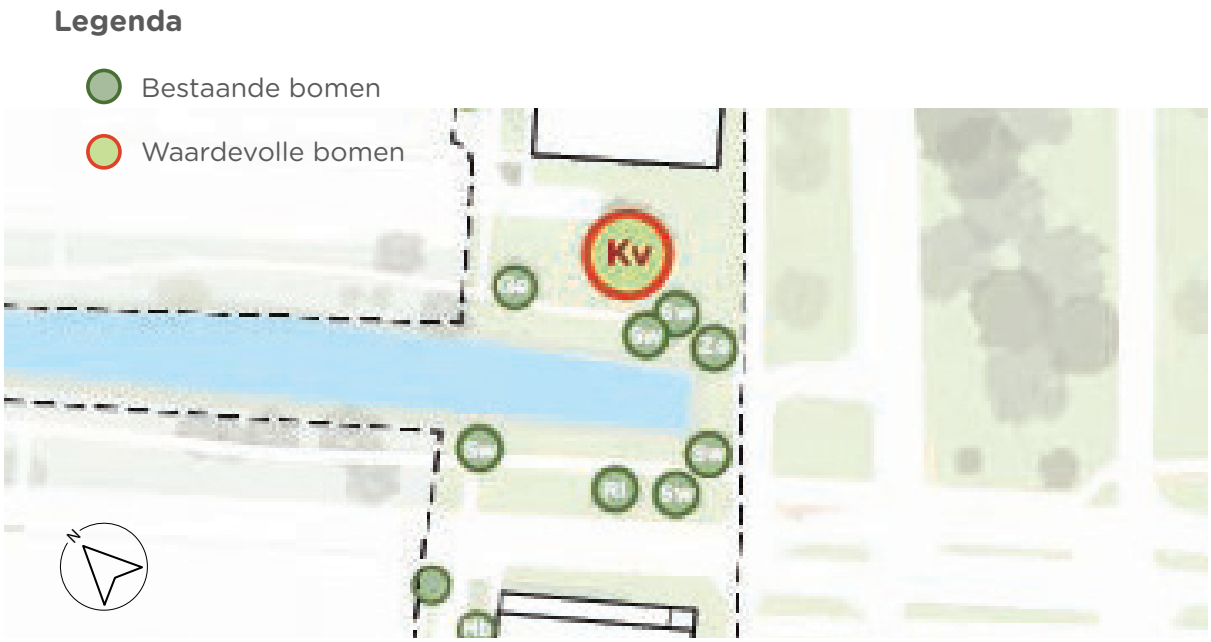

inventarisatie bestaande bomen in en rondom plangebied

Bestaande en nieuwe bomen

- Het inpassen van de bestaande bomen vormt de basis van de positie van de nieuwe watergang.
- Nieuwe aanplant zijn soorten die bestaande soorten aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en de belevingswaarde van het gebied vergroten.
- Nieuwe boomsoorten sluiten aan bij de gebiedstypering Polderlandschap en de potentiële natuurlijke vegetatie (PNV):
  - Bosjes, weides, moeras en open water
  - Elzenrijk-essen-iepenbos met als hoofdboomsoorten: Zwarte els, Gewone es en Zomereik

Schietwilg (Sw)

Kaukasische vleugelnoot (Kv)

Gewone es (Ge)

Heesters, vaste planten en grassen

- De beplanting van de huidige wadi met bomen (wilgen, essen), heesters en ruige grassen is redelijk divers en wordt zo veel mogelijk gehandhaafd.
- Maken van natuurvriendelijke oevers met een plas-draszone voor een goede waterkwaliteit.
- De plas-draszone is een geschikte biotoop voor waterplanten en helofyten. Helofyten zijn bijv. riet, kleine lisdodde, grote lisdodde, liesgras, zwanenbloem, gele lis, watertorkruid, pijlkruid, slangenwortel en kalmoes. Overige moerasplanten zijn grote kattenstaart, dotterbloem, moeraswalstro, moerasvergeet-mij-nietje en rietorchis.
- De ambitie is het leefgebied te versterken van vogels en insecten. De doelsoorten zijn: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog, bijen en inheemse vegetatie. Hierbij aansluiten op de potentiele natuurlijke vegetatie (PNV) van het gebied:
- Struiken: Schietwilg, Kraakwilg, Rode Kornoelje, Hazelaar, Eenstijlige meidoorn, Vogelkers, Sleedoorn, Grauwe wilg, Amandelwilg, Katwilg en Gelderse roos.
- Een hiertoe aangepast ecologisch beheer (gefaseerd maaien).

REFERENTIES

Water

1. Waterberging

- De nieuwe watergang biedt zichtbaar ruimte om water van de nieuwe bebouwing en uit de wijk af te voeren.

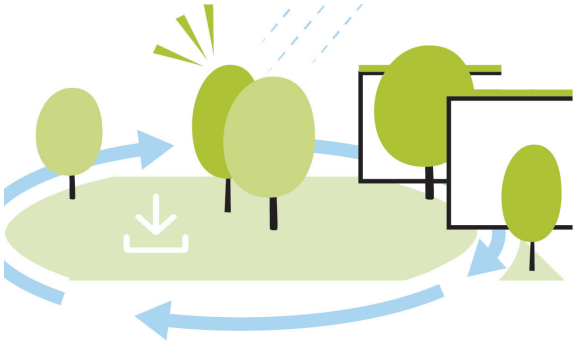

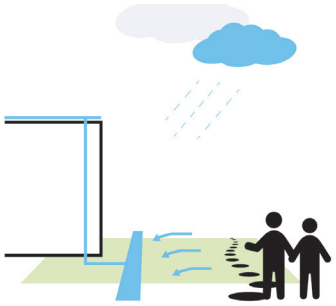

2. Water en groen tegen hittestress

- Het nieuwe stromende oppervlakte water dat gerealiseerd wordt ter plekke van de Meldestraat, komt niet alleen tegemoet aan de wateropgaaf in het gebied ten gevolge van het toenemende percentage verharding, maar vermindert ook hittestress in het gebied op warme dagen.

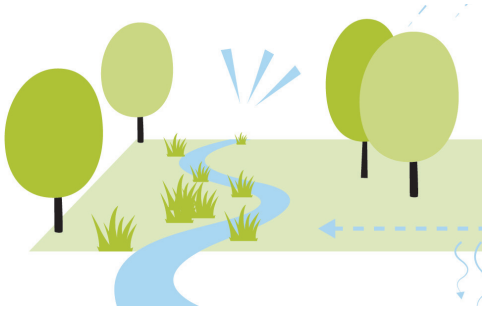

DEELGEBIED 3

DE PARKRAND

De parkrand
gebiedstypering

Omdat het De Monchypark grotendeels in fase 2 van het project valt, wordt in dit hoofdstuk alleen de westelijke rand kort gekarakteriseerd.

- Als een eerste zichtbare stap van de gedaanteverwisseling van de Nijmeegseweg (in fase 2) wordt de verkeersstructuur aan de westkant van de weg gewijzigd: de Hazelaarstraat en het deel Hoefbladlaan tot aan de Nijmeegseweg worden verwijderd en de Anemoonstraat aangepast. De hoeveelheid verharding neemt af ten gunste van groen.
- Met nieuwe woonbebouwing in het groen wordt de levendigheid in het gebied vergroot.
- Evnetuele nieuwe aanplant van bomen of heesters is pas aan de orde als het De Monchypark ontworpen is en aangelegd wordt.

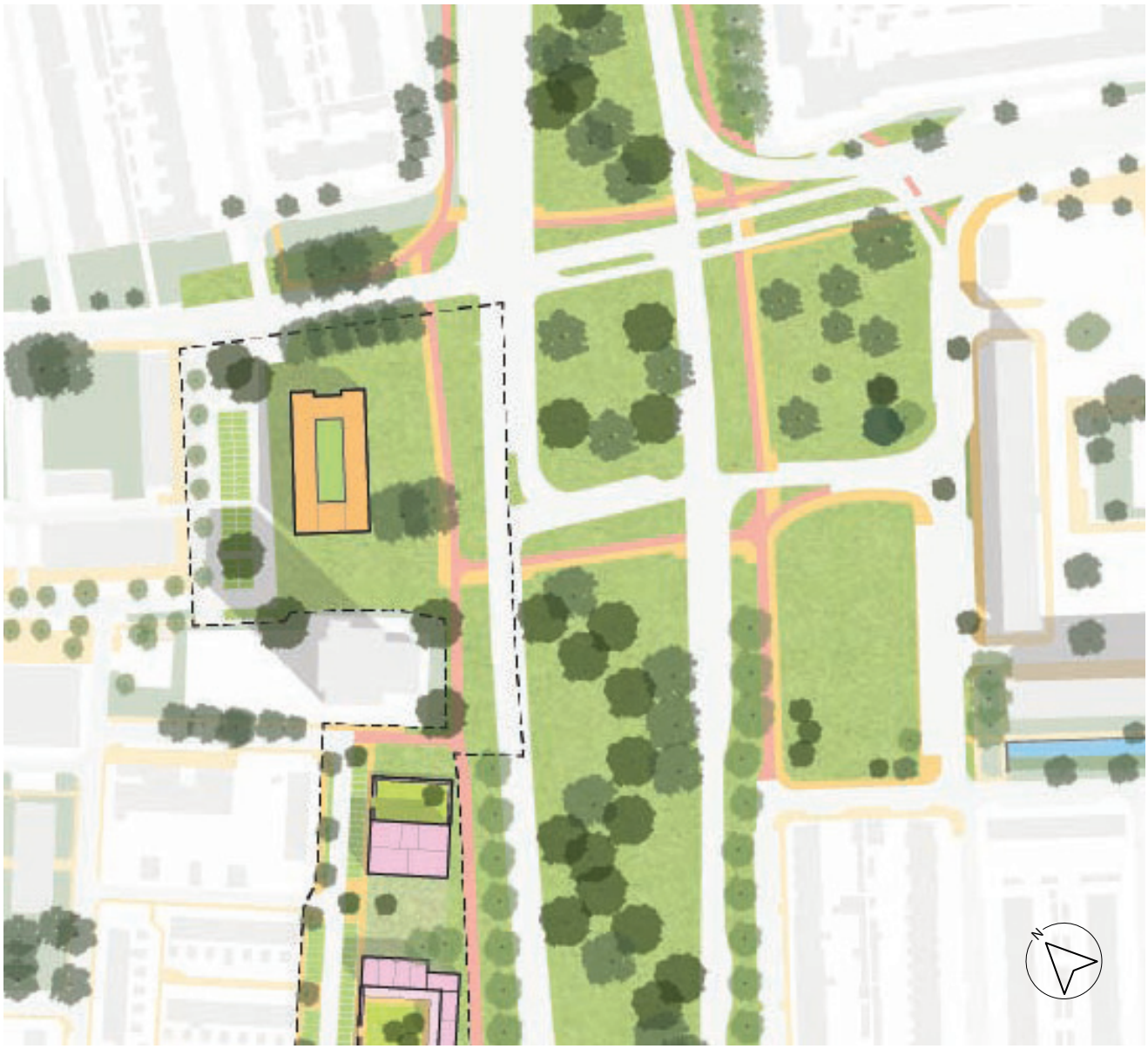

Deelgebied 3 - parkrand

Kwaliteit bebouwing

3

Overzicht bebouwingstypologieën

PARKGEBOUW WEST
HOVEN NOORD

Leeswijzer

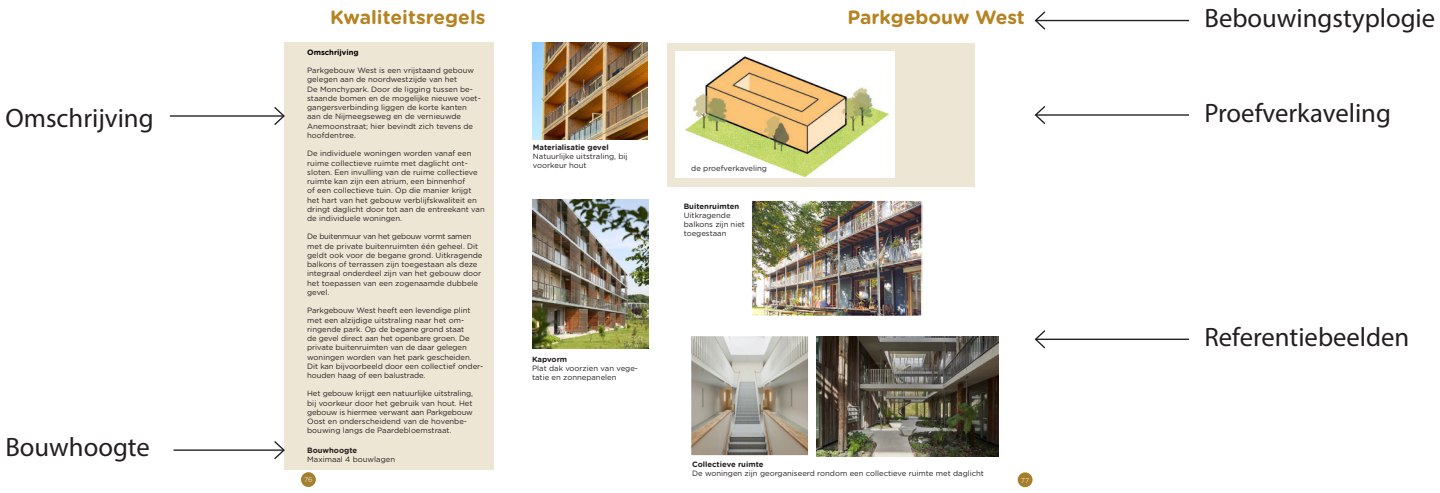

In dit hoofdstuk van het Kwaliteitsplan wordt de beoogde kwaliteit van de bebouwing toegelicht.
We onderscheiden hierin de volgende onderdelen.

Allereerst wordt het gemeentelijke beleid op het gebied van duurzaam bouwen toegelicht aan de hand van de thema's Energietransitie, Circulariteit en Klimaatadaptatie.

Ten tweede komt het gemeentelijke beleid voor natuurinclusief bouwen aan de orde.

Tenslotte worden de kwaliteitsregels voor de verschillende bebouwingstypologiën nader gespecificeerd aan de hand van verduidelijkende schema's en referentiebeelden.

Voor de uitwerking van de bouwplannen zijn de omschreven kwaliteitsregels richtinggevend. De regels zijn tevens opgenomen als beeldkwaliteitseisen in de bijlage van het Bestemmingsplan.
De getoonde tekeningen en referentiebeelden zijn indicatief en bedoeld ter inspiratie. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Duurzaam bouwen

Energietransitie

Het gemeentelijke beleid op het gebied van duurzaamheid is vastgelegd in het Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030 (op 29 januari 2020 vastgesteld door de gemeenteraad) en De Arnhemse Aanpak van de Wijkgerichte Energietransitie (op 15 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad). In de wijk Malburgen gaat de gemeente onderzoeken wat de beste aanpak is voor de energietransitie.

Voor de ontwikkeling aan de Nijmeegseweg moet door de initiatiefnemer een energievisie opgesteld worden, waarbij energieneutraliteit het streven is. Met behulp van een energievisie kan een geschikte combinatie van energieconcepten gekozen worden. Het energieconcept dat wordt toegepast dient passend te zijn bij nieuwbouw en hierdoor warmte te leveren op lage temperatuur. Er wordt vanzelfsprekend gasloos gebouwd.

Voorzieningen en installaties die noodzakelijk zijn voor de energievoorziening (trafo's, warmtepompen, etc.) zal in de bebouwing moeten worden geïntegreerd.

Circulariteit

De Visie Circulaire Economie Arnhem is op 3 november 2020 door het College vastgesteld. Voor nieuwbouwplannen is de doelstelling opgenomen om minimaal 25% circulaire bouwmaterialen toe te passen in projecten. Hoe dit wordt toegepast is aan de ontwikkelaar om aan te tonen.

Bij het ontwerp en materiaalgebruik van de bebouwing dient rekening te worden gehouden met onder meer levensduur, herkomst, herbruikbaarheid van materialen en toekomstige demontage.

Het is ook van belang aandacht te besteden aan de flexibiliteit van de gebouwen, om te zorgen dat ze langdurig in staat zijn om huisvesting te bieden of andere vormen van gebruik of andere functies in de toekomst.

Klimaatadaptatie

In de Strategie Klimaatadaptatie 2020-2030 van de gemeente Arnhem worden de plannen en maatregelen uiteengezet voor een klimaatadaptieve stad. Voor de nieuwbouw aan de Nijmeegseweg zijn een aantal onderwerpen van toepassing:

Algemene plannen
Het doel is om voor 2030 10% minder verharding binnen het bebouwde deel van de stad te hebben.

Klimaatadaptatie wordt een vast onderdeel van de gemeentelijke randvoorwaarden voor gebieds- en vastgoedontwikkeling. Er zullen voortaan klimaattoetsen uitgevoerd worden om de gevolgen voor hitte, droogte en waterveiligheid te bepalen.

Waterbestendige maatregelen
Bij nieuwbouw wordt het hemelwater afgekoppeld van het riool om deze te ontzien tijdens hoosbuien.

De aanleg van een regenwatersysteem in woningen voor het doorspoelen van het toilet, voor de wasmachine en om de tuin water te geven. Dit ontlast het riool en bespaart 40 - 75% in drinkwatergebruik.

Hittebestendige maatregelen
Bij nieuwe (hoog)bouw wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de koele windstromen.

Oververhitting verder voorkomen kan door het toepassen van onder andere overstekken, zomernachtventilatie en buitenzonwering en door de kleur van het gebouw. Dit bespaart energie en geeft meer comfort in de woning.

Natuurinclusief bouwen

In mei 2021 heeft het College de beleidsregels Natuurinclusief Bouwen vastgesteld. Aan dit beleid wordt invulling gegeven door het ‘Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen’. Voor het project Nijmeegseweg is deze norm opgenomen in het Bestemmingsplan en als bijlage toegevoegd (zie BP voor de meest actuele versie).

Uitgangspunten beleid Natuurinclusief Bouwen
Arnhem is omgeven door prachtige natuur. Rondom de stad én in de stad zelf. Door de natuur een volwaardige plek te geven in bouwprojecten ontstaat een aantrekkelijke, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier. Elk project(gebied) kan een bijdrage leveren aan een gezond functionerend stedelijk ecosysteem. Het ‘Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen in Arnhem’ -en het bijbehorende Invulformulier en de Maatregelencatalogus- wordt ingezet als middel om dat te bereiken.

De eerste bouwsteen van natuurinclusief bouwen is natuur in het gebouw: het inbouwen van verblijfsplaatsen in woningen, bijvoorbeeld via neststenen. Dit is noodzakelijk voor diersoorten die voor hun broedgelegenheid van gebouwen afhankelijk zijn, zoals huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen.
De tweede bouwsteen is natuur aan, op en om de woning: groene daken en gevels en natuurlijke tuinen met egeldoorgangetjes en groene erfafscheidingen.
De derde bouwsteen is natuur in de buurt: het toepassen van meer groen en blauw in de directe woonomgeving en het aanleggen van groene en blauwe verbindingen met andere delen van de stad of het buitengebied, zoals via hagen, bomen of natuurvriendelijke oevers. Alle drie de bouwstenen vergroten de biodiversiteit, leefbaarheid en natuurbeleving; de laatste twee bouwstenen vergroten ook de klimaatbestendigheid van het gebied.

Kwaliteitsregels nieuwbouw
Algemeen: Natuurinclusieve maatregelen dienen een integraal onderdeel te vormen van de ontwerpopgave.
Voor de nieuwbouw aan Nijmeegseweg geldt dat zowel ingebouwde nestvoorzieningen voor gebouw bewonende diersoorten moeten worden aangebracht (denk aan vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen) als groen aan/om/op de woning. Hieronder volgen enkele voorbeelden met voor het project Nijmeegseweg relevante punten die ook zijn terug te vinden in de bovengenoemde Maatregelencatalogus.

Voorbeeld van neststeen

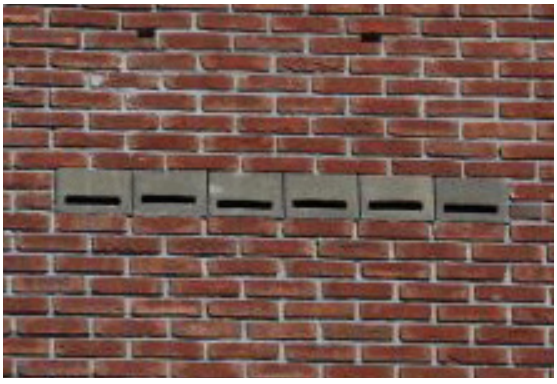

Voorbeeld van entreesteen om vleermuizen toegang te geven tot een spouwmuur

Basisregels Bebouwing

Nestvoorzieningen

- Ieder bouwblok heeft meerdere ingebouwde (!) nestgelegenheden voor vogels, insecten en/of vleermuizen in de vorm van neststeen/kast/pan, vogelvide, openstootvoegen en entreestenen. Ze vormen een integraal onderdeel van het architectonisch ontwerp.

Groen aan/om/op de woningen

- De muren zijn waar mogelijk bedekt met (klim)planten. De benodigde groeivoorzieningen zijn onderdeel van de ontwerpopgave.
- Gevelbegroeiing staat in de volle grond.
- De platte daken worden voorzien van vegetatie in combinatie met zonnepanelen. Dit geldt ook voor bergingen en aan- en uitbouwen.
- De biotopen op het terrein zijn ontworpen als semi-natuurlijk.
- De ontwikkelaars werken samen met ecologische experts.
- Het hele jaar is er voedsel voor vogels beschikbaar.
- Er zijn voorzieningen voor insecten b.v. steenstapel, insectenhotel.
- De vegetatie op het terrein heeft in minimaal drie van de vier seizoen bloeiende planten; de vegetatie op het terrein is rijk aan nectar en stuifmeel.
- Zorg voor variatie in de beplanting, niet meer dan vijf per soort.
- Alle niet-verharde oppervlaktes op het terrein hebben een voldoende dikke bodemlaag en kwaliteit.
- Afscheidingen worden als haag uitgevoerd met verschillende soorten heesters.
- De oppervlakten op het terrein zijn zo min mogelijk verhard en water doorlaatbaar.
- Al het hemelwater dat op verharding valt wordt zoveel mogelijk direct naar het groen geleid.
- Regenwater van de daken wordt opgevangen regentonnen voor bewatering van planten in (collectieve)tuinen in tijden van droogte.

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Parkgebouw West is een vrijstaand gebouw gelegen aan de noordwestzijde van het toekomstige De Monchypark. De hoofdentree bevindt zich aan de kant van de vernieuwde Anemoonstraat.

De individuele woningen worden vanaf een ruime collectieve ruimte met daglicht ontsloten. Een invulling van de ruime collectieve ruimte kan zijn een atrium, een binnenhof of een collectieve tuin. Op die manier krijgt het hart van het gebouw verblijfskwaliteit en dringt daglicht door tot aan de entreekant van de individuele woningen.

De buitenmuur van het gebouw vormt samen met de private buitenruimten één geheel. Dit geldt ook voor de begane grond. Uitkragende balkons of terrassen zijn toegestaan als deze integraal onderdeel zijn van het gebouw door het toepassen van een zogenaamde dubbele gevel.

Parkgebouw West heeft een levendige plint met een alzijdige uitstraling naar het omringende park. Op de begane grond staat de gevel direct aan het openbare groen. De private buitenruimten van de daar gelegen woningen worden van het park gescheiden. Dit kan bijvoorbeeld door een collectief onderhouden haag of een balustrade.

Het gebouw krijgt een natuurlijke uitstraling, bij voorkeur door het gebruik van hout.

Bouwhoogte
Maximaal 4 bouwlagen

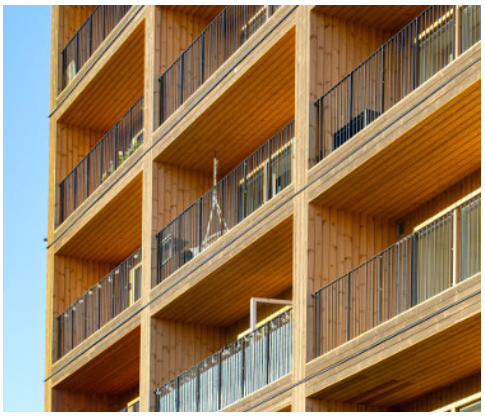

Materialisatie gevel
Natuurlijke uitstraling, bij voorkeur hout

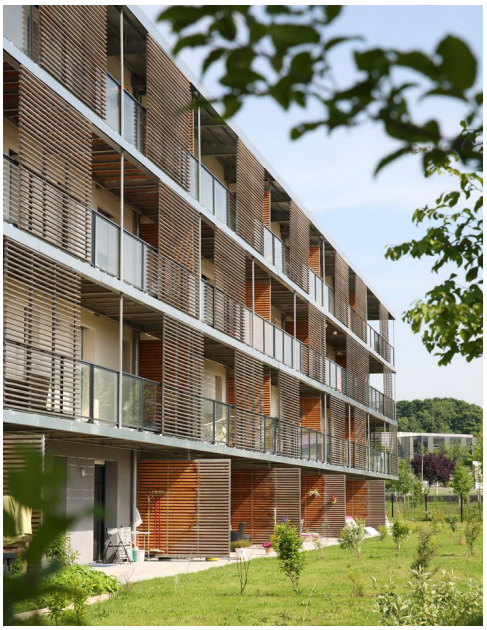

Kapvorm
Plat dak voorzien van vegetatie en zonnepanelen

Parkgebouw West

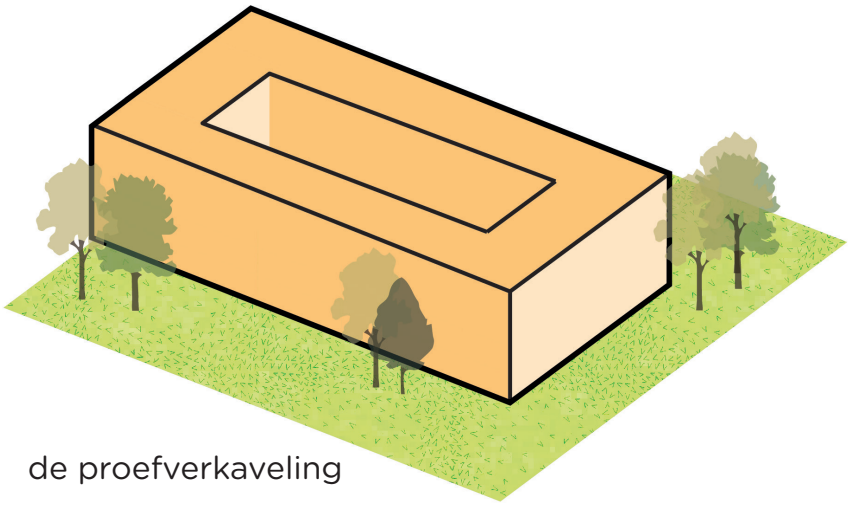

de proefverkaveling

Buitenruimten
Uitkragende balkons zijn niet toegestaan

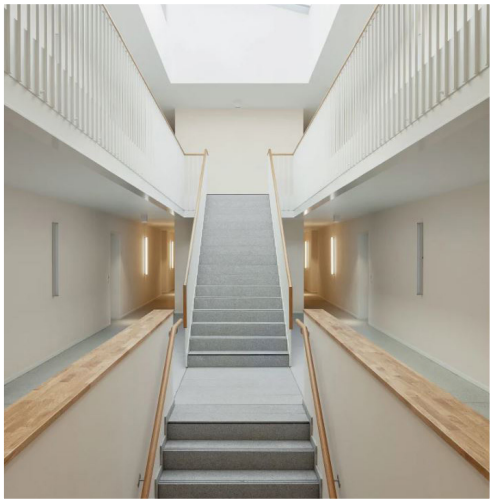

Collectieve ruimte
De woningen zijn georganiseerd rondom een collectieve ruimte met daglicht

Kwaliteitsregels

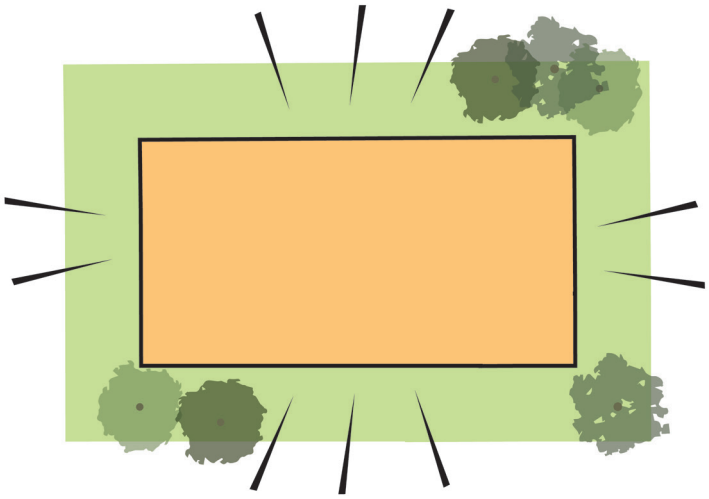

Het gebouw heeft een alzijdige oriëntatie op het omringende park.

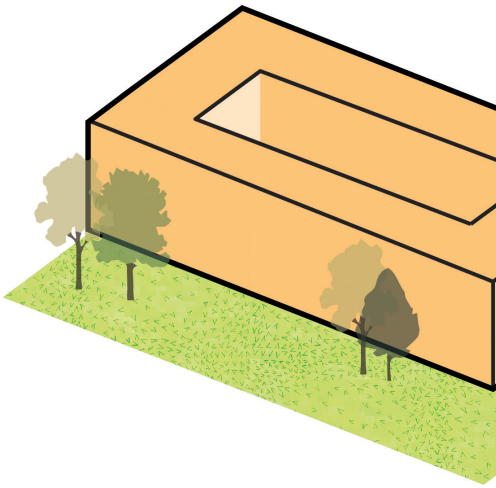

de proefverkaveling

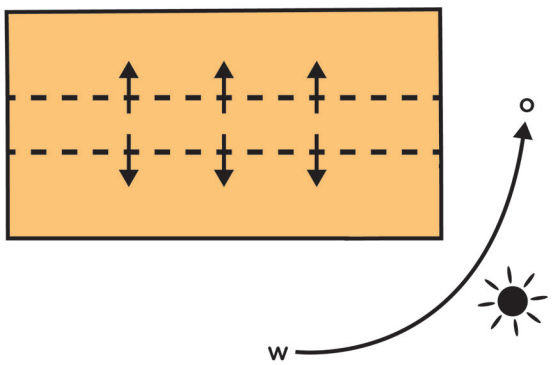

De woningen worden georganiseerd en ontsloten vanaf een collectieve ruimte met voldoende daglicht (brede galerij, binnentuin, atrium, etc).

Parkgebouw West

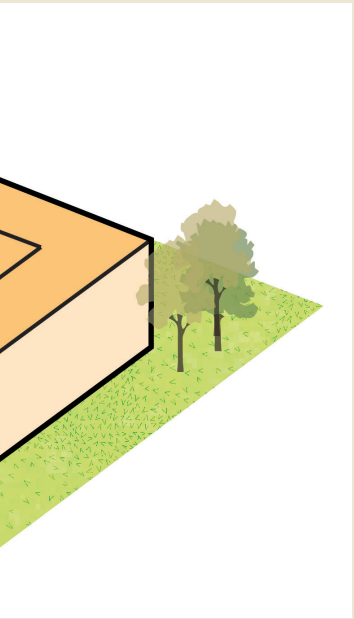

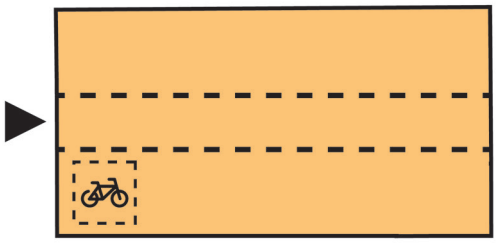

Het gebouw heeft een collectieve entree aan de straatzijde. Individuele bergingen, een collectieve fietsenstalling (optioneel) en een eventuele trafo worden opgenomen in het volume en toegankelijk op begane grondniveau.

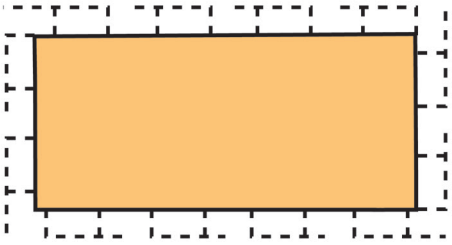

Het volume heeft geen uitstekende delen. Balkons en buitenruimten zijn alleen mogelijk als deze worden opgenomen in een dubbele gevel.

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Tussen het gebouw Monchystate en de Meldestraat liggen drie woonhoven. Ze worden steeds via een gezamenlijke groene hof ontsloten. De ingang van deze entreehof ligt aan de Paardebloemstraat en is via een poort in de verdiepingshoge tuinmuur toegankelijk. De tuinmuur vormt een integraal onderdeel van de architectonische ontwerpopgave van het woonhof.

De binnenkant van de woonhoven oogt kleinschaliger en informeler dan de buitenkant. Die draagt immers in hoge mate aan de zuidelijke stadsentree van Arnhem bij.

De woningen oriënteren zich naar binnen met een doorgaande veranda en naar buiten met bijvoorbeeld erkers bij de eengezinswoningen (kant pocketpark) en loggia's bij de appartementen.

De uitstraling is afwisselend, sfeervol, vriendelijk en hoogwaardig en sluit aan bij die van de zuidelijke hoven. De twee reeksen woonhoven worden telkens als één architectonische eenheid ontworpen. Het zijn eigentijdse interpretaties van het tuindorp in uitstraling en in de sociale gedachte. En ze houden rekening met het feit dat ze de prominente zuidelijke ingang van Arnhem bepalen.

Het sociale contact van bewoners onderling is een duidelijk thema in de architectuur.

Bouwhoogte
3 bouwlagen

Kapvorm
Plat dak voorzien van vegetatie en zonnepanelen

Buitenruimten
Appartementen met loggia's of balkons

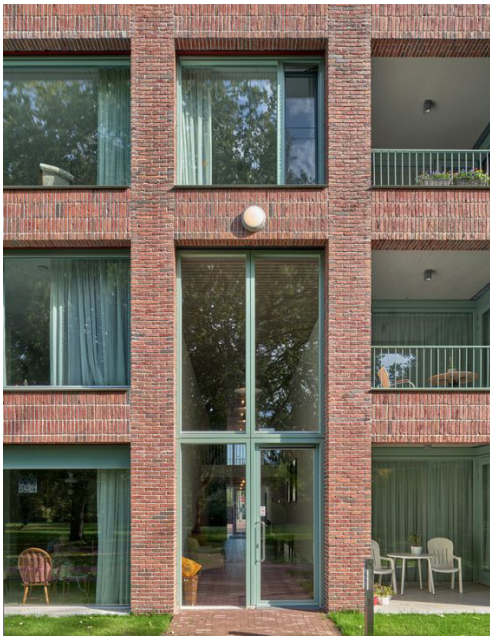

Materialisatie gevel
Baksteen in rode of bruine tinten, witte accenten mogelijk

Hoven Noord

Gevel
Mogelijk erkers bij de rijwoningen aan kant pocketparks

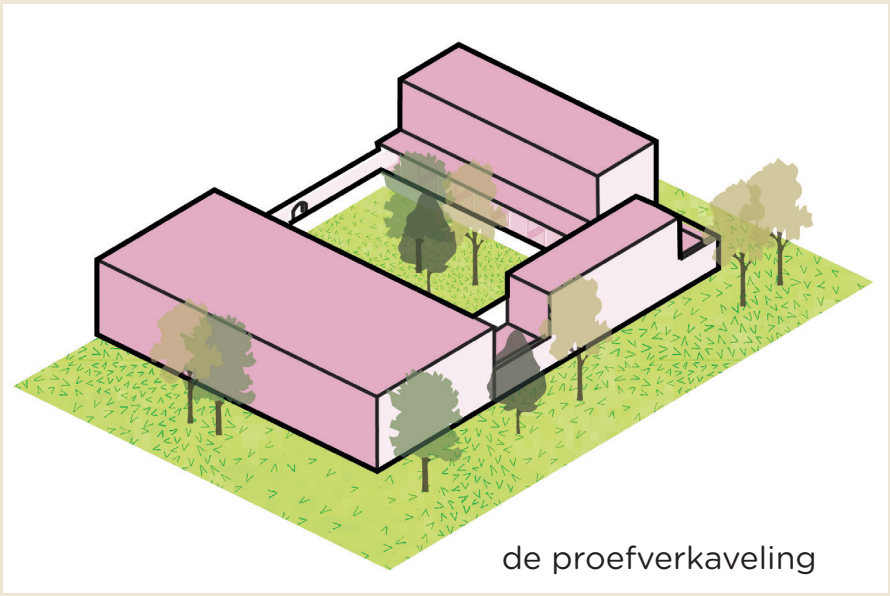

de proefverkaveling

Buitenruimten
Verandazone met voordeuren aan binnenzijde hof

Collectieve ruimte
Gemeenschappelijk groen hof met entree's

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Tussen de Meldestraat en het entree-gebouw t.h.v. de sportvelden liggen drie woonhoven. Ze worden steeds via een gezamenlijke groene hof ontsloten. De ingang van deze entreehof ligt aan de Paardebloemstraat en is via een poort in de verdiepingshoge tuinmuur toegankelijk. De tuinmuur vormt een integraal onderdeel van de architectonische ontwerpopgave van het woonhof.

De binnenkant van de woonhoven oogt kleinschaliger en informeler dan de buitenkant. Die draagt immers in hoge mate aan de zuidelijke stadsentree van Arnhem bij.

De woningen oriënteren zich naar binnen met een doorgaande veranda en naar buiten met goed gekozen grote raam-openingen.

De uitstraling is afwisselend, sfeervol, vriendelijk en hoogwaardig en sluit aan bij die van de noordelijke hoven. De twee reeksen woonhoven worden telkens als één architectonische eenheid ontworpen. Het zijn eigentijdse interpretaties van het tuindorp in uitstraling en in de sociale gedachte. En ze houden rekening met het feit dat ze de prominente zuidelijke ingang van Arnhem bepalen.

Het sociale contact van bewoners onder-ling is een duidelijk thema in de archi-tectuur.

Bouwhoogte
3 bouwlagen

Materialisatie gevel
Baksteen in rode of bruine tinten, witte accenten mogelijk

Collectieve ruimte
Gemeenschappelijk groen hof met entree's

Buitenruimten
Verandazone met voor-deuren aan binnenzijde hof

Hoven Zuid

Kapvorm
Plat dak voorzien van vegetatie en zonnepanelen

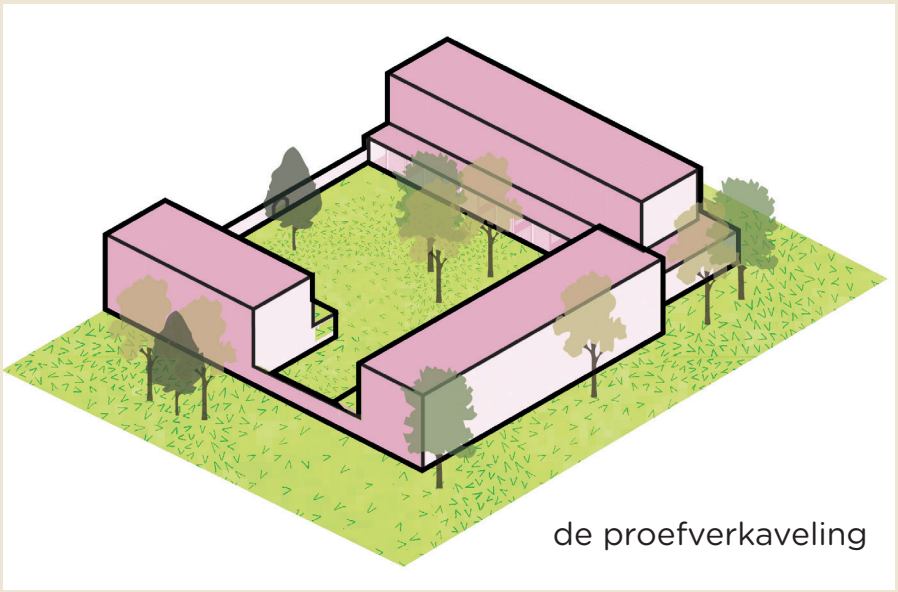

de proefverkaveling

Overgang openbaar - collectieve tuin
Tuinmuur, verdiepingshoog en begroeid
De tuinmuur vormt een integraal onderdeel van de architectonische ontwerpopgave van het cluster

Kwaliteitsregels

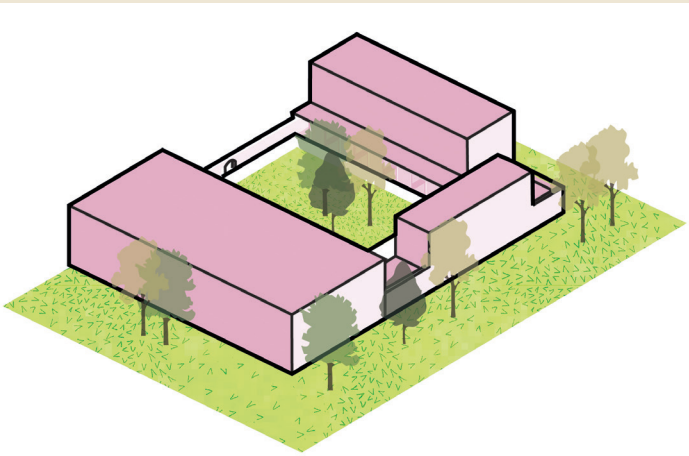

de proefverkaveling
Hoven Noord

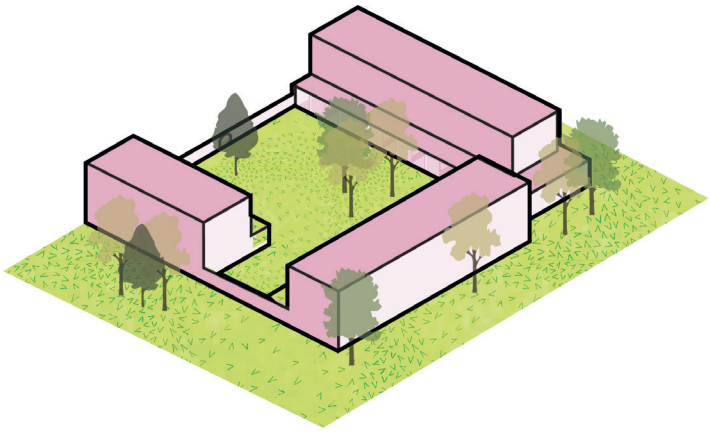

de proefverkaveling
Hoven Zuid

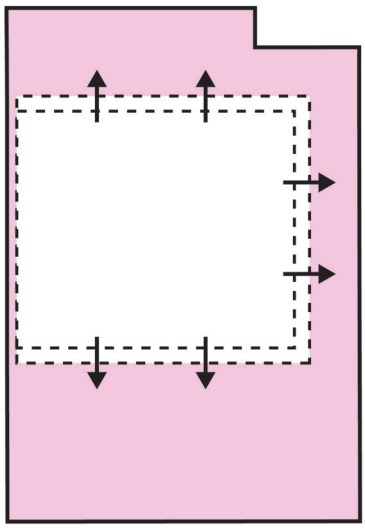

De woningen worden georganiseerd rondom het collectieve hof en ontsloten middels een privé veranda.

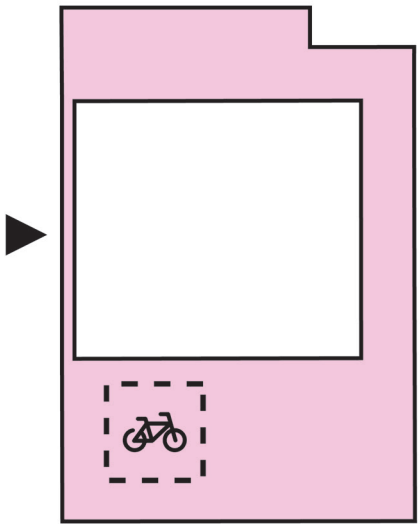

Het hof wordt vanaf de straat ontsloten via een poort in de tuinmuur. De fietsenstalling, de bergingen en nodige trafo's worden in het volume opgenomen.

Hoven noord en zuid

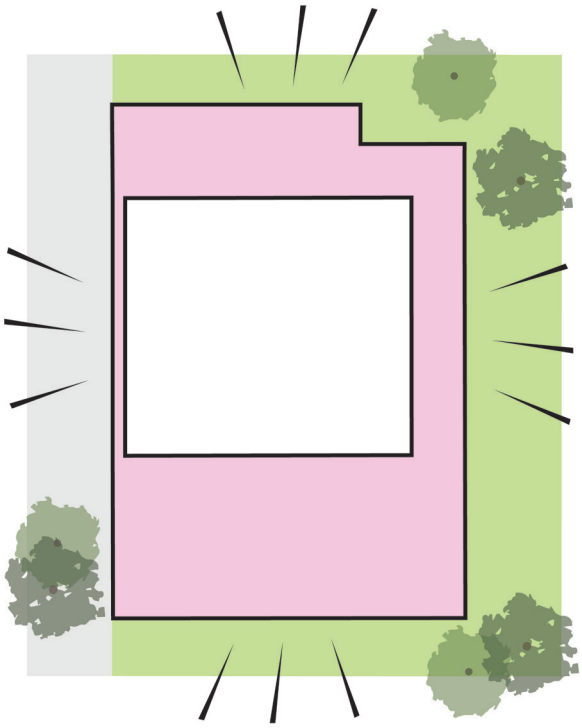

Het hof heeft een alzijdige oriëntatie op het omringende groen.

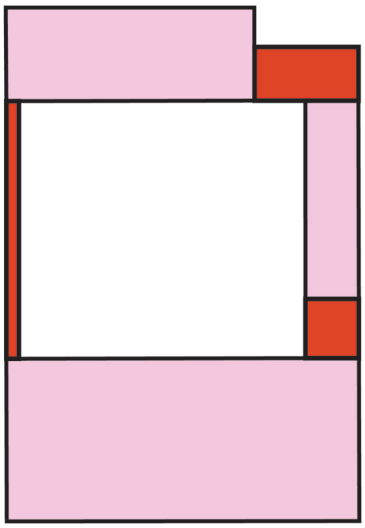

De verschillende volumes binnen een hof vormen een stempel en worden met elkaar verbonden door één-laagse bebouwing of een tuinmuur.

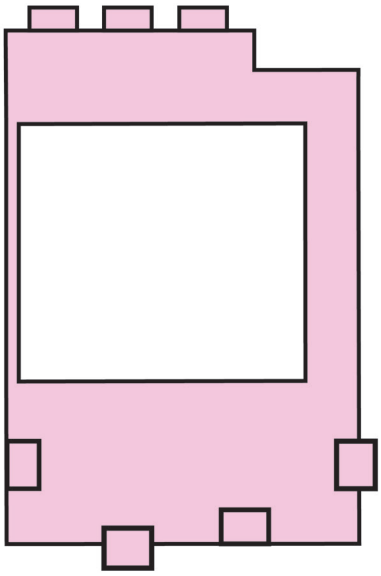

De woningen hebben een oriëntatie op het openbare groen van de pocketparks middels loggia's en erkers.

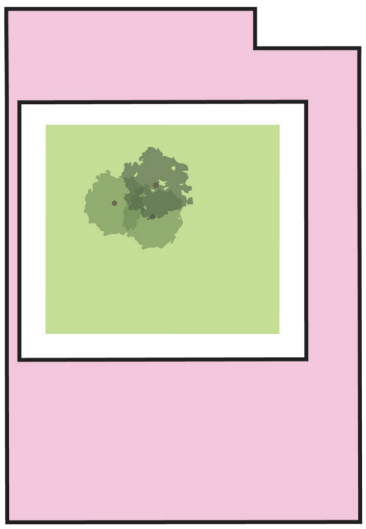

Het hof wordt ingericht als een collectieve en groene tuin. De bestaande bomen worden, waar mogelijk ingepast.

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Met de nieuwe bebouwingsstructuur in het gebied tussen de Nijmeegseweg en de Paardebloemstraat worden de openbare pocketparks afgewisseld met collectieve binnentuinen.

De nieuwe woningen worden georganiseerd rondom het collectieve hof en ook ontsloten vanaf deze zijde.
De collectieve hoven zijn afgeschermd van het openbaar gebied door gemetselde muren met poorten. Deze muren zijn een integraal onderdeel van het architectonisch ontwerp van de woningen.

De hoven worden ingericht als collectieve tuinen, in plaats van individuele tuinen.
Zo wordt de verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen binnengebied waar kinderen kunnen spelen en de bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Deze groene inrichting sluit aan bij de strategie Klimaatadaptatie van de gemeente Arnhem.
De tuinen worden naast collectief ingericht ook, waar mogelijk gezamenlijk onderhouden.

De collectieve tuin heeft een groene inrichting met bomen, heesters en vaste planten of desgewenst een moestuin

Collectieve tuinen

De collectieve tuin wordt ingericht als speel- en ontmoetingsplek voor de bewoners

De collectieve tuin kan gezamenlijk worden onderhouden

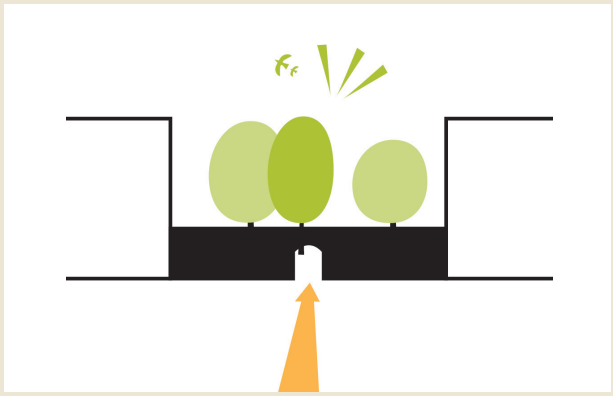

De collectieve hoven worden afgeschermd van het openbaar gebied door een tuinmuur

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Het entreegebouw markeert de hoek Nijmeegseweg/Batavierenweg maar oriënteert zich nadrukkelijk naar de woonbuurt Malburgen-West.

Het doel is het realiseren van een groen, iconisch entreegebouw, waarbij de huidige ecosysteemdiensten (o.a. hemelwaterinfiltratie, schone lucht, leefgebied voor kleine zoogdieren, vogels en insecten) een plek krijgen aan, op en in het gebouw. De daken moeten geschikt zijn voor o.a. struiken en bomen, de gevels moeten bedekt zijn met gevelgroen dat de maximale hoogte van de gevels kan bereiken.

Typologisch is het entreegebouw verwant aan de aangrenzende hoven. Het betreft een samengesteld bouwvolume dat het verkeersgeluid van de Batavierenweg en de Nijmeegseweg buitensluit. Het gebouw oriënteert zich op de woonbuurt via balkons, terrassen, een groen entreehof en een tuinmuur aan het einde van de Paardebloemstraat

Daarachter liggen de parkeerplaatsen voor bewoners en bezoekers in de vorm van een gebouwde parkeervoorziening.

Ter plekke van het kruispunt Batavierenweg/Nijmeegseweg wordt de maximale bouwhoogte bereikt. In richting hoven en sportvelden is de bouwhoogte minder om de schaduwwerking aan de binnenkant te minimaliseren.

De uitstraling is afwijkend en bijzonder, echter passend bij Malburgen. Steekwoorden hiervoor zijn: vooruitstrevend, kwalitatief en groen.

Bouwhoogte
3 tot maximaal 13 bouwlagen

Het vergroenen van de gevels met vegetatie is vereist

Collectieve ruimte
Collectief groen entreehof met toegang tot gebouwde parkeervoorziening

Entreegebouw

Buitenruimten
Loggia's en daktuinen

Kapvorm
Platte daken voorzien van vegetatie en zonnepanelen

Massa Beoogd beeld aan de Nijmeegseweg: een overgang van laag naar hoog

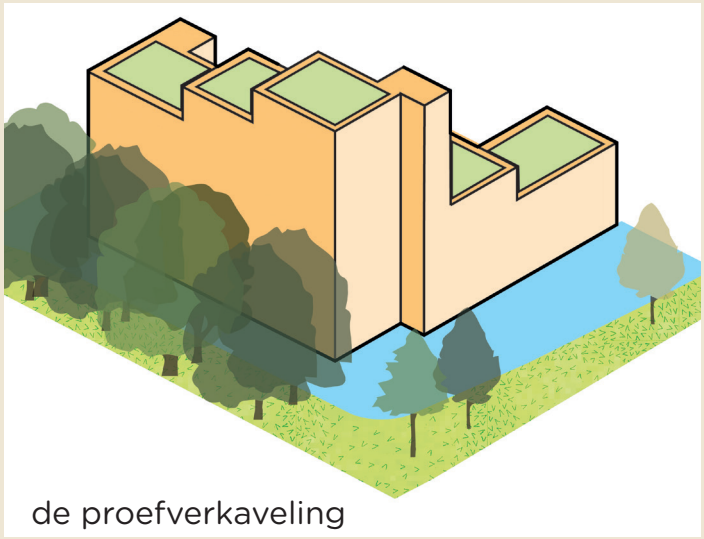

de proefverkaveling

Materialisatie
Een natuurlijke uitstraling, bij voorkeur hout. Een ander materiaal mag, mits dit afwijkend is van het materiaal van de hoven en van hoogwaardige kwaliteit is

Kwaliteitsplan

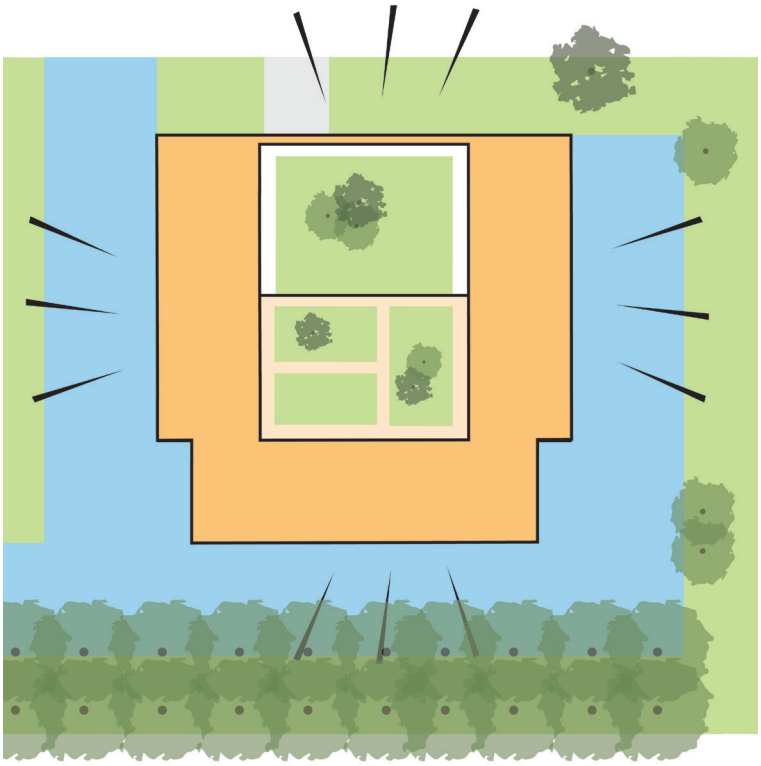

Het entreegebouw heeft een alzijdige oriëntatie op het omringende groen en water.

De woningen worden ontsloten via collectieve entreeruimtes op het dek. Vanuit de parkeergarage is er een apart stijgpunt naar het dek. Dit voorkomt anonimiteit en stimuleert ontmoeten.

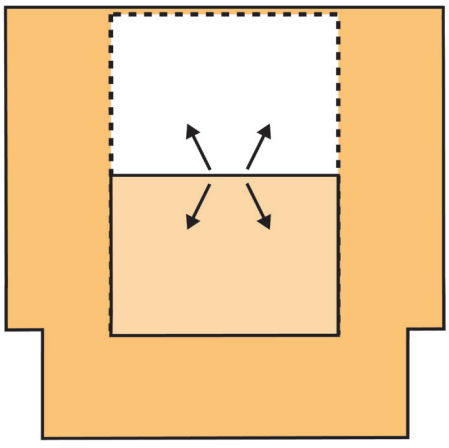

De woningen worden georganiseerd rondom een collectief binnengebied (dek, daktuin, etc).

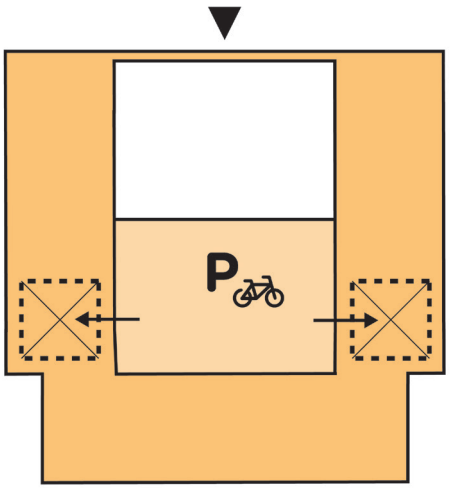

Individuele bergingen, een collectieve fietsenstalling (optie) en trafo worden opgenomen in het volume.

Entreegebouw

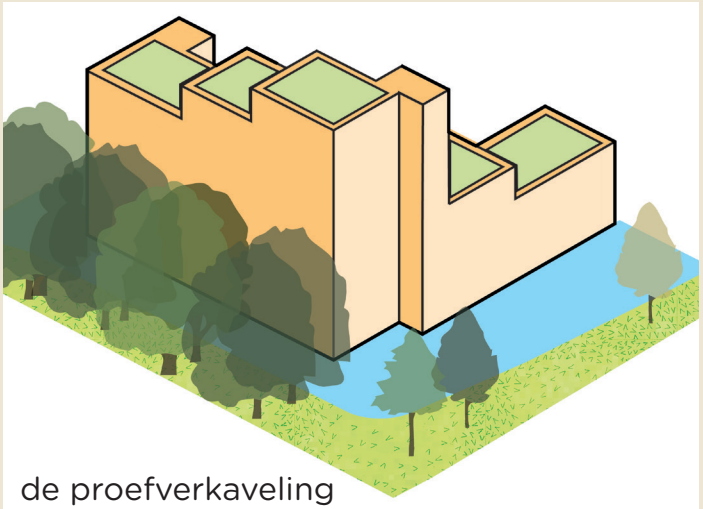

de proefverkaveling

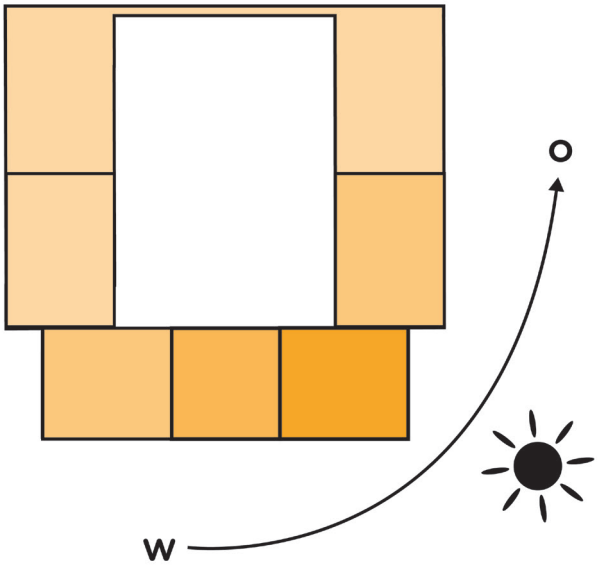

In de vormgeving van het gebouwvolume wordt wat betreft de bouwhoogtes rekening gehouden met de bezonning van het collectieve middengebied en de aangrenzende bebouwing.

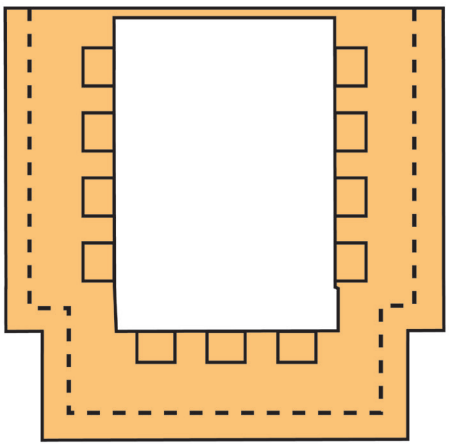

De balkons/buitenruimtes zijn georiënteerd op het collectieve binnengebied. De woningen worden bijvoorbeeld aan de buitenzijde van het volume ontsloten via een galerij.

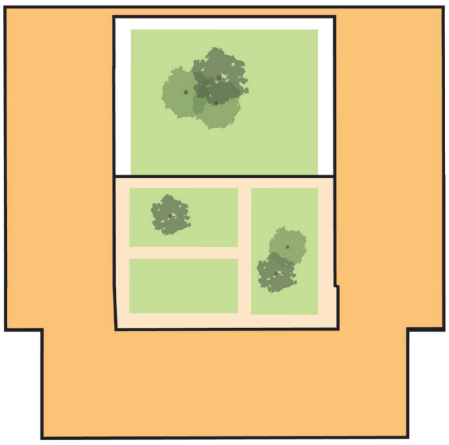

Het binnengebied wordt ingericht als een collectieve en groene (dak)tuin.

Disclaimer: Gebruikte afbeeldingen van projecten van derden dienen uitsluitend ter inspiratie en referentie.

Afbeeldingen ©OD205 bureau voor stedenbouw en landschap met uitzondering van de afbeeldingen op de volgende bladzijden:

- 15 - Foto links: Waterrijk Woerden / awg architecten en West 8
- 21 - Lagen voedselbos / Stadstuinieren
- 28 - Cromvliet, Den Haag / Buro Sant en Co Landschapsarchitectuur
- 44 - Kajstaden Timber Building / C.F. Møller Architects via archdaily
  - Le Domaine d'Hélios, Amiens / Coldefy & Associés via pinterest
- 45 - Vauban, Freiburg, foto: flickr user ADEUPa Brest
  - Haus Tenever, Bremen / Atelier Kempe-Thill, website architect
  - Het Bosbad, Eindhoven / GAAGA via architectenweb
- 48 - Juvenaatlaan Etten-Leur / LEVS architecten, website architect
  - Klooster Oude Dijk, Tilburg / shift, website architect
- 49 - South Gardens, London / Maccreanor Lavington via nlalondon
  - Verandawoningen ZMC, Zaandam / PPHP , website architect
- 50 - Verandawoningen ZMC, Zaandam / PPHP, website architect
  - Tuinen van Sion, Rijswijk / KuiperCompagnons via Boele
- 51 - Van Lieflandpark, Utrecht / Heren 5 architecten via Theunissen
- 54 - Hofje Wendakker / Van Veen architecten
- 56 - Foto via website greenguide-groenegevelbegroeiing.nl
  - WFC Veluwse Proeftuin, Ede / MIX architectuur, website architect
  - Antonypole Grand Paris / Reichen Robert Associés, website architect
- 57 - Porseleinen Toren, Delft / Orange Architects via synchroon
  - Logemente Collectifs, Paris / RMDM Architectes, website architect

Wij hebben getracht de rechthebbenden en/of de bronnen van de gebruikte afbeeldingen te achterhalen. Indien uw afbeelding onterecht is gebruikt gelieve contact op te nemen met **OD205**.

Contact

team:	Teun Schuwer, Ralf Hottenträger, Tim Heinsius, Judit Gaasbeek Janzen
projectleiding:	Ralf Hottenträger
mail:	mail@od205.nl
projectleiding:	Ralf Hottenträger
projectnummer:	115-NW-02
versie:	definitief
datum:	21 augustus 2025

Colofon

od205
een ander perspectief

OD205sl B.V.
Schiehavenkade 158-160
3024 EZ Rotterdam

tel 010 303 1277
www.od205.nl

GEMEENTE Arnhem

in opdracht van

Gemeente Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

od205
een ander perspectief

Schiehavenkade 158-160

3024 EZ Rotterdam
tel 010 303 1277
www.od205.nl

Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Datum	8 oktober 2021
Onderwerp	Quick scan verkeerseffecten Nijmeegseweg
Kenmerk	010272.20211008.N1.01
Pagina	1/27

1. Inleiding

De gemeente Arnhem wil in de wijk 'Malburgen', langs de Nijmeegseweg, nieuwbouw realiseren. Het gaat in totaal om 230 woningen verspreid over 17 bouwblokken, zoals weergegeven in figuur 1.1.

Om te komen tot het bestemmingsplan zijn aanvullende verkeerskundige analyses nodig voor de omliggende wegen.

Goudappel is gevraagd om deze verkeerskundige analyses uit te voeren. Het betreft de volgende vraagstukken:

1. Bepalen en beoordelen verkeerseffecten van de toekomstige woningen langs het noordelijk deel van de Paardebloemstraat (hoofdstuk 2)
2. Gewenste kruispuntvormgeving van kruispunten Anemoonstraat/ Hazelaarstraat – Gelderse Rooslaan (2a) en Pinksterbloemstraat – Huissensestraat (2b) (hoofdstuk 3)

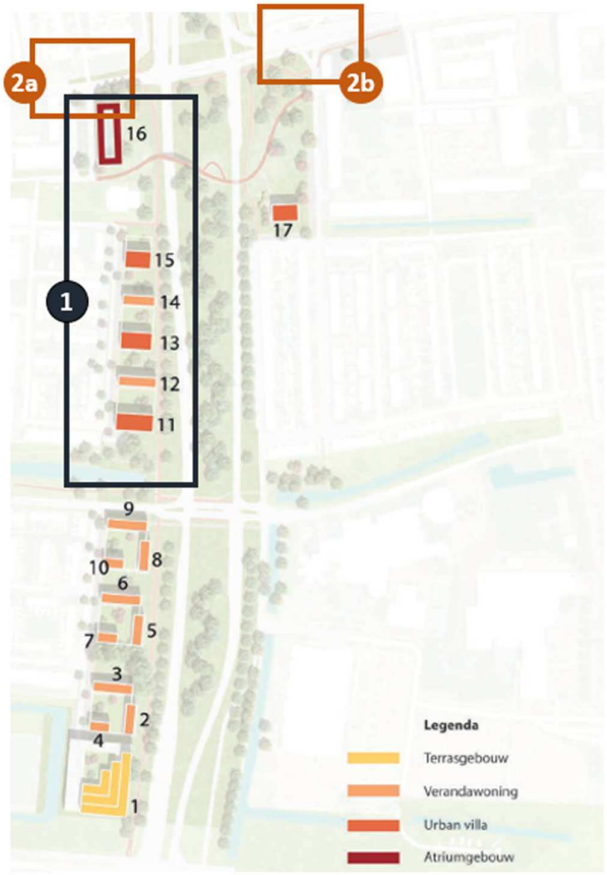

Figuur 1.1: Stedenbouwkundig schetsontwerp (Bron: De weg naar de Toekomst, 2021), bewerkt voor duiding vraagstelling.

2. Verkeerseffecten planontwikkeling Paardebloemstraat

2.1 Uitgangspunten

Toekomstige situatie zonder plan

Om het effect te bepalen van de planontwikkeling is het van belang om de toekomstige situatie zonder planontwikkeling inzichtelijk te maken: de referentiesituatie. Op basis van expert judgement en beschikbare mobiliteitsbronnen (onder andere regionaal verkeersmodel) is de toekomstige situatie in 2030 zonder planontwikkeling bepaald. In tabel 2.1 zijn de verwachtte verkeersintensiteiten weergegeven. De ingeschatte hoeveelheid motorvoertuigen hebben wij omhoog afgerond. Dit geeft ons daarmee inzicht in het verwachtte aantal motorvoertuigen per werkdagetmaal in 2030 zonder planontwikkeling.

Nr.	Locatie	Indicatie mvt/etmaal
1	Anemoonstraat	500
2a	Hoefbladlaan t.h.v. Anemoonstraat	1.600
2b	Hoefbladlaan t.h.v. Hazelaarstraat	1.900
3	Violierlaan t.h.v. Hoefbladlaan	1.300
4	Klaverlaan	850
5	Paardebloemstraat	300
6	Sleutelbloemstraat	300
7	Violierlaan t.h.v. Spireapad	350
8	Sterremuurpad	150

Tabel en figuur 2.1: Toekomstige verkeersintensiteiten 2030 zonder planontwikkeling

Bovenstaande tabel en figuur toont de gehanteerde toekomstige verkeersintensiteiten zonder planontwikkeling in het plangebied.

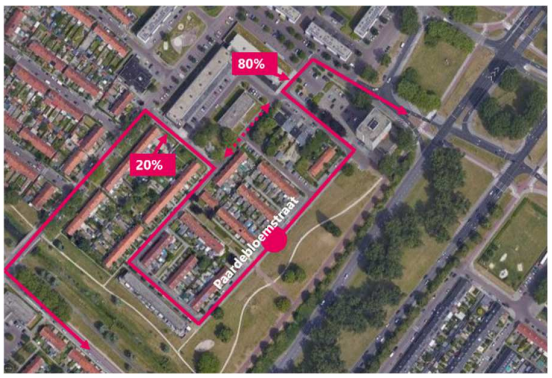

Een uitgangspunt bij de bepaling van de toekomstige intensiteiten is de wijze waarop het verkeer de wijk in en uit rijdt. Het verkeer vanuit de wijk Malburgen kan namelijk ontsluiten via de Violierlaan ter hoogte van de Hoefbladlaan en via de Sleutelbloemstraat. In de toekomstige situatie zonder plan is het uitgangspunt dat 80% van het verkeer ontsluit via de Violierlaan en 20% van het verkeer via de Sleutelbloemstraat, zie kaartbeeld hiernaast.

Toekomstige situatie met plan

In het gebied is het plan om nieuwe woningen te ontwikkelen en de ontsluiting van de woningen dient via de huidige erftoegangswegen plaats te vinden. Om te bepalen of de toekomstige verkeersintensiteit de straten in de woonbuurt niet tot problemen leiden is de verkeersgeneratie van de volgende bouwblokken berekend: 11 tot en met 16 (zie figuur 2.3).

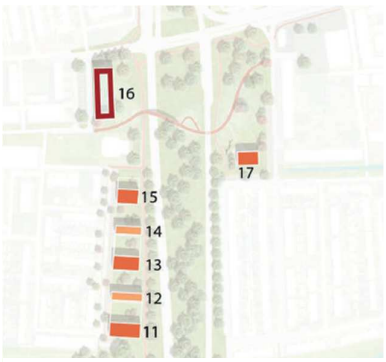

Figuur 2.2: Toekomstige bouwblokken rondom Nijmeegseweg

Conform de 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie' van het CROW (publicatie 317) is de verkeersgeneratie van de ontwikkelingen aan de Nijmeegseweg bepaald en zijn de toekomstige verkeersintensiteiten op de erftoegangswegen berekend. Voor de diverse functies zijn de minimale en maximale kencijfers van het CROW gehanteerd, dit zijn kencijfers inclusief de verkeersgeneratie van bezoekers. Wij rekenen met een dergelijk bandbreedte omdat op een dergelijk detailniveau onvoldoende exacte informatie beschikbaar is over de te verwachte verkeersintensiteiten.

De kencijfers van het CROW geven de verkeersintensiteit voor een gemiddelde weekdag weer, deze kencijfers zijn omgerekend naar een gemiddelde werkdag met de omrekenfactor 1,1 (voor wonen en ondersteunende functies). De gehanteerde uitgangspunten voor de bouwblokken zijn inzichtelijk gemaakt in onderstaand tabel.

Nr.	Functie volgens schetsontwerp	Functie volgens CROW	
10	Verandawoning marktsector	Koop, etage, goedkoop	4 woningen
11	Urban Villa marktsector	Koop, etage, duur	17 appartementen
12	Verandawoning marktsector	Koop, etage, goedkoop	7 woningen
13	Urban Villa marktsector	Koop, etage, duur	14 appartementen
14	Verandawoning marktsector	Koop, etage, goedkoop	6 woningen
15	Urban Villa marktsector	Koop, etage, duur	11 appartementen
16	Atriumgebouw sociale sector	Huur, etage, midden/goedkoop	35 appartementen

Tabel 2.2: Uitgangspunten planontwikkeling Nijmeegseweg (nummers 10 t/m 16)

Een belangrijke wijziging die gaat plaatsvinden in het studiegebied is de wijze van verkeersontsluiting. Het bestaande grote kruispunt van De Monchyplein wordt aangepast. De gemeente wil een nieuw, compact kruispunt waarbij al het autoverkeer in het verlengde van de Huissensestraat en de Gelderse Rooslaan gaat rijden (zie hoofdstuk 3). Hiermee verandert de aanrijroute van en naar de wijk. De route over de Hoefbladlaan en de Anemoonstraat wordt minder aantrekkelijk, omdat meer automobilisten moeten omrijden om bij de kruising te komen. De route via de Sleutelbloemstraat en de Dovenetellaan wordt hierdoor aantrekkelijker.

Door deze wijziging in de wijze van verkeersontsluiting is de verwachting dat een deel van het verkeer een andere route zal kiezen en dus gebruik gaat maken van de ontsluiting via de Sleutelbloemstraat en de Dovenetellaan. Als uitgangspunt voor de effectbepaling is dat het verkeer zich 50/50 verdeeld over beide ontsluitingen (50% ontsluit via de Violierlaan en 50% via de Pinksterbloemstraat), zie figuur 2.3. We verwachten dat verkeer vanuit en naar het zuiden via de Sleutelbloemstraat/ Dovenetellaan rijdt; en dat het verkeer vanuit en naar het noorden via de Violierlaan rijdt.

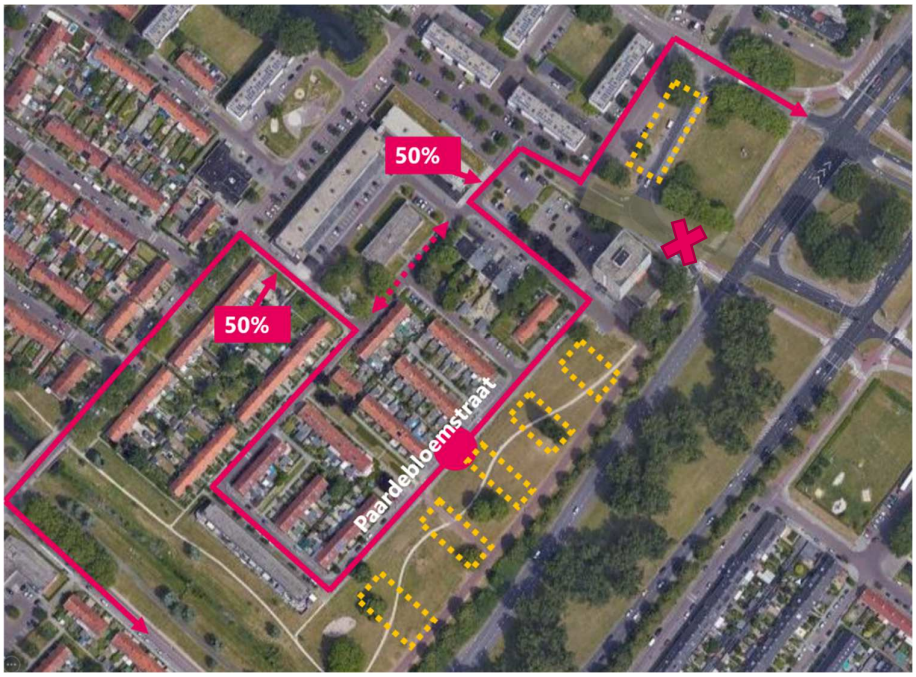

Figuur 2.3: Verwachte verkeersontsluiting vanaf de Paardebloemstraat

2.2 Berekening verkeersgeneratie planontwikkeling

Kencijfers

Voor verschillende functies zijn kencijfers beschikbaar om de verkeersgeneratie van de betreffende functie te bepalen. De kengetallen worden gepresenteerd in bandbreedtes (minimaal en maximaal). De keuze voor een kencijfer binnen de bandbreedte is bepaald op basis van de invulling van de verschillende functies. In onderstaand tabel 2.3 zijn de gehanteerde CROW kencijfers voor de verkeersgeneratie weergegeven.

Nr.	Functie volgens schetsontwerp	Functie volgens CROW	Kencijfer CROW p.s.	
			Min.	Max.
10	Verandawoning marktsector	Koop, etage, goedkoop	4,5	5,3
11	Urban Villa marktsector	Koop, etage, duur	6,7	7,5
12	Verandawoning marktsector	Koop, etage, goedkoop	4,5	5,3
13	Urban Villa marktsector	Koop, etage, duur	6,7	7,5
14	Verandawoning marktsector	Koop, etage, goedkoop	4,5	5,3
15	Urban Villa marktsector	Koop, etage, duur	6,7	7,5
16	Atriumgebouw sociale sector	Huur, etage, midden/goedkoop	3,2	4,0

Tabel 2.3: CROW kencijfers voor de verkeersgeneratie planontwikkeling (gebouwen 10 t/m 16)

Verkeersgeneratie

Op basis van de uitgangspunten en de kencijfers is de verkeersgeneratie van het plangebied Nijmeegseweg bepaald en weergegeven in tabel 2.4. De weergegeven waarden zijn in motorvoertuigen per etmaal (mvt/etm) op een gemiddelde werkdag, afgerond op hele getallen. De nieuwe planontwikkeling genereert in totaal minimaal 590 motorvoertuigen per werkdagetmaal en maximaal 690 motorvoertuigen.

Nr.	Functie volgens schetsontwerp	Mvt/etmaal werkdag	
		Min.	Max.
10	Verandawoning marktsector	20	20
11	Urban Villa marktsector	150	170
12	Verandawoning marktsector	40	50
13	Urban Villa marktsector	120	140
14	Verandawoning marktsector	30	40
15	Urban Villa marktsector	80	90
16	Atriumgebouw sociale sector	150	180
	Totaal	**590**	**690**

Tabel 2.4: Verkeergeneratie nieuwe ontwikkelingen in het plangebied minimaal en maximaal (afgerond op 10-tallen)

2.3 Toekomstige verdeling over het wegennet met plan

Om te komen tot de toekomstige hoeveelheid autoverkeer door de diverse straten brengen wij de inzichten van de vorige stappen samen.

- Hoeveel autoverkeer genereert de wijk zonder de planontwikkeling?
- Hoeveel autoverkeer genereren de nieuwe woningen?
- Welke rijroutes gaan er ontstaan met de wijziging van De Monchyplein?

Tabel 2.5 geeft per woonstraat de minimale en maximale te verwachte hoeveelheid autoverkeer in 2030. Dit levert een minimaal en maximaal verschil op ten opzichte van de situatie 2030 zonder planontwikkeling.

Nr.	Locatie	Minimaal	Maximaal	Verschil minimaal	Verschil maximaal
1	Anemoonstraat	1.000	1.300	500	800
2a	Hoefbladlaan t.h.v. Anemoonstraat	1.000	1.300	-300	-300
2b	Hoefbladlaan t.h.v. Hazelaarstraat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Violierlaan t.h.v. Hoefbladlaan	950	1.050	-200	-250
4	Klaverlaan	850	950	100	100
5	Paardebloemstraat	450	500	150	200
6	Sleutelbloemstraat	950	1.050	650	750
7	Violierlaan t.h.v. Spireapad	650	700	350	400
8	Sterremuurpad	450	500	300	300

Tabel 2.5: Toekomstige verkeersintensiteiten met planontwikkeling, incl. verschil t.o.v. situatie zonder planontwikkeling.

De verkeerseffecten zijn vervolgens schematisch weergegeven in figuur 2.4. De gepresenteerde verkeersgegevens zijn daarbij representatief voor een gemiddelde werkdag met een maximale verkeersgeneratie. De getallen zijn afgerond op vijftigtallen.

Figuur 2.4: overzicht berekende verkeersintensiteiten.

Uit de analyse van de toekomstige verkeersverdeling valt op dat op de Hoefbladlaan ter hoogte van de Anemoonstraat en op de Violierlaan ter hoogte van de Hoefbladlaan de verkeersintensiteit sterk afneemt. Deze omslag wordt veroorzaakt door de vormgeving van De Monchyplein en het uitgangspunt dat daardoor het verkeer zich niet meer voor 80% ontsluit via deze route, maar voor 50%.

2.4 Verkeerskundige beoordeling van de omliggende wegen

Bij de verkeerskundige beoordeling van de omliggende wegen zijn de volgende wegen beschouwd:

- Anemoonstraat (2.4.1)
- Hoefbladstraat (2.4.2)
- Violierstraat (2.4.3)
- Klaverlaan (2.4.4)
- Paardebloemstraat (2.4.5)
- Sleutelbloemstraat (2.4.6)
- Sterremuurpad (2.4.7)

Voor bovenstaande wegen is onderzocht of het beoogde gebruik past bij de functie en de inrichting van de woonstraat. De beoordeling is uitgevoerd met behulp van de wegenscan. Dit is een verkeerskundige beoordelingstool die door Goudappel is ontwikkeld.

De wegenscan bevat hulpmiddelen voor het beoordelen van de relatie vorm-functie-gebruik van de woonstraten in het gebied. De tool richt zich op erftoegangswegen (en gebiedsontsluitingswegen) binnen de bebouwde kom.

Figuur 2.5: Grafische vormgeving functie, vormgeving en gebruik van de weg.

De volgende aspecten worden beoordeeld:

1. Gebruik van de weg - vormgeving van de weg: intensiteitsgrenzen;
2. Vormgeving van de weg – functie: basiskenmerken;
3. Functie van de weg - vormgeving (en omgeving): verkenning wegfunctie.

Intensiteitsgrenzen

De vormgeving van de weg stelt grenzen aan de maximaal wenselijke intensiteit. Op wegen en straten in een stedelijke omgeving die een functie hebben voor andere verkeersdeelnemers dan gemotoriseerd verkeer, is een toets aan de capaciteit van de weg onvoldoende. Daar is de vraag hoeveel (gemotoriseerd) verkeer op een veilige manier kan worden afgewikkeld, zonder de belangen van de andere verkeersdeelnemers en bewoners in gevaar te brengen. Kan er veilig worden gefietst? Kan nog veilig worden overgestoken?

2.4.1 Anemoonstraat

Figuur 2.6: huidige vormgeving Anemoonstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan

De intensiteit op de Anemoonstraat is in de toekomstige situatie zonder plan naar verwachting 500 motorvoertuigen per etmaal.

Toekomst met woningbouw

De toekomstige intensiteit is naar verwachting 1.300 motorvoertuigen per etmaal. Aan beide kanten van de straat is hoogbouw gevestigd, waardoor sociale interactie van belang is. Voor zeer sterke sociale interactie, zoals spelen op straat is de verkeerskundige aanbeveling een maximum van 1.000 motorvoertuigen per etmaal. Met 1.300 motorvoertuigen per etmaal is de straat nog goed en veilig oversteekbaar. Verkeerstechnisch zijn er geen problemen te verwachten. Wij adviseren hierbij wel om de breedte van het wegprofiel meer in overeenstemming te brengen met de omgeving, waarbij een breedte maat van 4,80 meter volstaat. Aanvullend adviseren wij een snelheidsremmer in te voegen gezien de lange rechtstand, de realisatie van een plateau ter hoogte van de Hoefbladstraat (achterpad) is hiervoor een goede mogelijkheid.

2.4.2 Hoefbladstraat

Figuur 2.7: huidige vormgeving Hoefbladstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan

De intensiteit op de Hoefbladstraat is in de toekomstige situatie zonder plan circa 1.600 motorvoertuigen per etmaal.

Toekomst met woningbouw

De toekomstige intensiteit is naar verwachting 1.300 motorvoertuigen per etmaal. Door de aanpassing van De Monchyplein neemt het aantal motorvoertuigen op de Hoefbladstraat dus af. Op de Hoefbladstraat zijn functie, vormgeving en gebruik van de weg in balans en worden geen wijzigingen aanbevolen.

2.4.3 Violierstraat

Figuur 2.8: huidige vormgeving Violierstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan

De toekomstige intensiteit zonder plan is naar verwachting 350 motorvoertuigen op het zuidelijk deel en 1.300 motorvoertuigen per etmaal op het noordelijk deel.

Toekomst met woningbouw

De toekomstige intensiteit is naar verwachting 700 motorvoertuigen op het zuidelijk deel van de Violierstraat en 1.050 motorvoertuigen per etmaal op het noordelijk deel. Op beide delen van de Violierstraat zijn functie, vormgeving en gebruik van de weg verkeerstechnisch in balans en worden geen wijzigingen aanbevolen.

Op het zuidelijk deel van de Violierstraat is de groei van de intensiteit een aandachtspunt. De intensiteit op dit wegvak neemt met meer dan 50% toe; van 300 naar 700. Bewoners zullen gevoelsmatig merken dat het iets drukker wordt, maar verkeerstechnisch en kwaliteit van oversteekbaarheid geeft dit geen beperkingen.

2.4.4 Klaverlaan

Figuur 2.9: huidige vormgeving Klaverlaan (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan

De toekomstige intensiteit exclusief planontwikkeling is naar verwachting 850 motorvoertuigen per etmaal.

Toekomst met woningbouw

De toekomstige intensiteit is naar verwachting 950 motorvoertuigen per etmaal. De veranderingen dankzij de plannen zijn voor de Klaverlaan minimaal. Op de Klaverlaan blijven functie, vormgeving en gebruik van de weg in balans en worden geen wijzigingen aanbevolen.

2.4.5 Paardebloemstraat

Figuur 2.10: huidige vormgeving Paardebloemstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan

De toekomstige intensiteit exclusief planontwikkeling is naar verwachting 300 motorvoertuigen per etmaal.

Toekomst met woningbouw

De toekomstige intensiteit is naar verwachting 500 motorvoertuigen per etmaal. Op de Paardebloemstraat is de groei van de intensiteit een aandachtspunt. De intensiteit op dit wegvak neemt met meer dan 40% toe en het aantal parkeerbewegingen stijgt door de nieuwbouwwoningen. Bewoners zullen gevoelsmatig merken dat het iets drukker wordt, maar verkeerstechnisch geeft dit geen beperkingen. De functie, vormgeving en gebruik van de weg zijn verkeerstechnisch in balans en worden geen wijzigingen aanbevolen.

2.4.6 Sleutelbloemstraat

Figuur 2.11: huidige vormgeving Sleutelbloemstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan
De toekomstige intensiteit exclusief planontwikkeling is naar verwachting 300 motorvoertuigen per etmaal.

Toekomst met woningbouw
De toekomstige intensiteit is naar verwachting 1.050 motorvoertuigen per etmaal, dat is een verwachte stijging van 750 motorvoertuigen per etmaal. De straat is betrekkelijk smal met 4,50 meter breed, voor een dergelijke straat is 4,80 meter wenselijk. Dit betekent dat passeren nog steeds wel mogelijk is, mits er geen obstakels op de weg aanwezig zijn of een vrachtwagen door de straat moet rijden.

Parkeren is voor de Sleutelbloemstraat een aandachtspunt. Het parkeren op de rijbaan en/of op het voetpad is ongewenst voor de ontsluiting van de wijk, daarnaast kan een auto de straat makkelijk blokkeren voor hulpdiensten in het geval van nood. Een robuuste oplossing voor het parkeren is gewenst. Mogelijkheden zijn het instellen van een parkeerverbod of het toevoegen van een aantal parkeerplaatsen ter hoogte van de speeltuin, langs de Sleutelbloemstraat. In deze laatste optie wordt een deel van het brede voetpad ingeruild voor parkeerruimte. De laatste optie heeft niet de voorkeur in verband met de veiligheid rondom de ingang van de speeltuin.

Aanvullend adviseren wij omtrent de kruispunt met de Dovenetellaan. Het betreft een gelijkwaardig kruispunt waar rechts voorrang heeft, echter is dit visueel onvoldoende duidelijk. Aanbevolen wordt om de gelijkwaardigheid te verduidelijken. Dit kan bijvoorbeeld door een plateau op deze kruising in te passen waardoor de voorrangssituatie duidelijker wordt en de snelheid verlaagd.

2.4.7 Sterremuurpad

Figuur 2.12: huidige vormgeving Sterremuurpad (01-03-2021, Cyclomedia)

Toekomst zonder plan

De toekomstige intensiteit exclusief planontwikkeling is naar verwachting 150 motorvoertuigen per etmaal.

Toekomst met woningbouw

De toekomstige intensiteit is naar verwachting 500 motorvoertuigen per etmaal. Op het Sterremuurpad is de groei van de intensiteit een aandachtspunt. De intensiteit op dit wegvak neemt met meer dan 50% toe. Bewoners zullen gevoelsmatig merken dat het iets drukker wordt, maar verkeerstechnisch geeft dit geen beperkingen. Met 500 motorvoertuigen per etmaal volstaat de functie, vormgeving en gebruik van de weg. Wij adviseren hierbij geen extra wijzigingen.

2.5 Conclusie en aanbevelingen

De ontwikkelingen rondom de Nijmeegseweg leiden tot veranderingen. Er ontstaat zowel een effect door het extra verkeer van en naar de nieuwbouwwoningen. Tevens ontstaat door de wijziging van het kruispunt De Mochyplein andere rijroutes van en naar het wijkje.

In de meeste woonstraten leiden de verkeerstoenames niet tot onacceptabele situaties. De oversteekbaarheid blijft verkeerstechnisch zeer goed en op bijna alle woonstraten kan bij de toekomstige intensiteiten nog steeds zelf buiten op de straat gespeeld worden.

Op basis van de verkeerkundige beoordeling komen we tot 2 aanbevelingen:

Aanpak Sleutelbloemstraat

De Sleutelbloemstraat betreft een bijzondere situatie. Deze straat is feitelijk iets te smal (nu 4,50m). Dit levert een vraagstuk op wat betreft toegankelijkheid en passeren, zeker in het geval als er auto's langs de straat parkeren. In de huidige situatie zien we daar nu auto's op het trottoir geparkeerd staan. Een parkeerverbod of het eventueel toevoegen van langsparkeren (wat ten koste gaat van een deel van het trottoir) zijn mogelijkheden die we hier aanbevelen aangezien de intensiteit toeneemt. Dat geldt ook voor het verduidelijken van de voorrangssituatie met de Dovenetellaan.

Figuur 2.13: huidige vormgeving Sleutelbloemstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

Versmallen en snelheidsremming Anemoonstraat

De Anemoonstraat is nu nog heel breed. Met de voorgestelde planontwikkeling ontstaat aan de oostkant van de Anemoonstraat een extra bouwblok. We adviseren de breedte van het wegprofiel meer in overeenstemming te brengen met de omgeving, waarbij een breedte maat van 4,80 meter volstaat. Aanvullend adviseren wij een snelheidsremmer in te voegen gezien de lange rechtstand, de realisatie van een plateau ter hoogte van de Hoefbladstraat (achterpad) is hiervoor een goede mogelijkheid. Deze aanbeveling is mogelijk uit te voeren in combinatie met de beoogde planontwikkeling.

Figuur 2.14: huidige vormgeving Anemoonstraat (01-03-2021, Cyclomedia)

3. Technische rapportage kruispuntberekeningen en vormgevingsanalyse rondom de Nijmeegseweg

3.1 Uitgangspunten

Studiegebied

In deze studie zijn een tweetal kruispunten doorgerekend, zie figuur 3.1. Dit zijn:

1. Gelderse Rooslaan – Hazelaarstraat – Anemoonstraat;
2. Huissensestraat – Pinksterbloemstraat.

De verkeersintensiteiten op deze kruispunten veranderen doordat de vormgeving van het De Monchyplein gaat veranderen. Tevens kent Arnhem plannen om extra woningen toe te voegen langs de Nijmeegseweg. Door de nieuwbouw gaan de kruispuntstromen toenemen. Dit vraagt om een verkenning naar een passende en veilige kruispuntvormgeving.

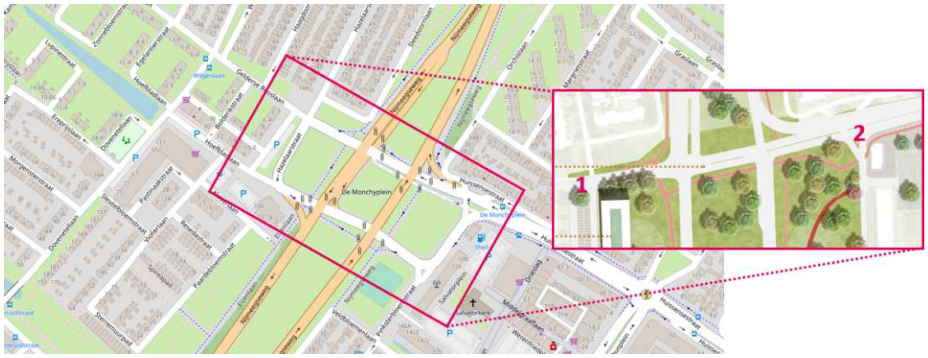

Figuur 3.1: Het studiegebied, met de ligging van de twee kruispunten

Rekentools

Om de kruispunten door te rekenen maken we gebruik van twee rekentools:

- De kruispuntwijzer;
- COCON.

De Kruispuntwijzer is een rekentool die door Goudappel is ontwikkeld in samenwerking met Hogeschool Windesheim. De Kruispuntwijzer is een rekenmodel voor de capaciteit van kruispunt- en rotondevormgevingen. Het model is gevalideerd met resultaten van Omni-X, Meerstrooksrotondeverkenner en COCON. De toepassing van deze rekentool heeft twee voordelen ten opzichte van de gangbare rekentools als de Meerstrooksrotondeverkenner van de provincie Zuid-Holland, en OMNI-X (de 'oude' rekentool voor rotondes en voorrangskruispunten):

- De Kruispuntwijzer kan rekenen aan kruispunt- en rotonde-vormen met meer dan vier takken en met een of meerdere rijstroken/opstelstroken.
- De Kruispuntwijzer kan rekenen aan kruispunt- en rotonde-vormen met langzaam-verkeeroversteken op iedere tak.

Resultaten vanuit de Kruispuntwijzer bedragen onder andere gemiddelde verliestijden en maximale wachtrijlengtes per richting.

Met verkeerslichten geregelde kruispunten worden doorgerekend met COCON. COCON is een rekenprogramma om op efficiënte wijze verkeerslichten door te rekenen. Hierbij wordt rekening gehouden met conflicten, bijbehorende ontruimingstijden, afrijcapaciteiten en minimum groentijden. Ook complexe kruispunten kunnen doorgerekend worden doordat COCON ook om kan gaan met coördinaties, synchroonstarts en deelconflicten. Uitkomsten uit COCON zijn onder andere fasevolgordes, cyclustijden en maatgevende wachtrijlengtes.

De uitgangspunten in de COCON-berekeningen zijn gelijkgetrokken aan de uitgangspunten uit de studie 'Vormgevingsberekeningen Meldeplein en De Monchyplein' (Vlek Verkeerslichten, 10-02-2020).

Kruispuntstromen
De gehanteerde kruispuntstromen voor de beide kruispunten komen uit verkeersmodel regio Arnhem Nijmegen, actualisatie 2021. Om tot de maatgevende uurs intensiteiten te komen, is aangenomen dat er sprake is van een standaard spitsverloop, waarbij 55% van twee-uursintensiteiten in het drukste uur afgewikkeld wordt.

Binnen dit model zijn nog niet de aanpassingen aan het De Monchyplein doorgevoerd. Daarom is gekeken naar de wegintensiteiten (in twee richtingen) van de wegen die aansluiten op de kruispunten, waarna de kruispuntenstromen vanuit kalibratie zijn bepaald. In het verkeersmodel is de Anemoonstraat niet opgenomen. Aangenomen is dat de verkeersintensiteiten op deze straat gelijk zijn aan 25% van de verkeersintensiteiten op de Dovenetellaan, waarvan 75% een relatie heeft met het De Monchyplein (75% van het verkeer wat de Anemoonstraat inrijdt komt vanaf het De Monchyplein en vice versa).
Om te onderzoeken of de kruispunten ook met realisatie van de nieuwbouw volstaan, zijn de kruispuntstromen met 5% opgehoogd, als een gevoeligheidsanalyse. Dit percentage volstaat als robuustheidstoets bij een eventuele toekomstige toename van het autoverkeer.

De resulterende kruispuntstromen (zonder groei) staan in bijlage 1.

Beoordelingskader
Ongeregelde kruispunten worden in eerste instantie beoordeeld op de gemiddelde verliestijden per tak. Bij geregelde kruispunten is de gemiddelde cyclustijd het primaire beoordelingskader. In tabel 3.1 staan de grenswaardes.

Beoordeling	Ongeregeld kruispunt	Geregeld kruispunt
Goed	< 25 seconden	< 75 seconden
Redelijk	25 – 45 seconden	75 – 90 seconden
Slecht	> 45 seconden	> 90 seconden

Tabel 3.1: Beoordelingskader voor ongeregelde (gemiddelde verliestijden) en geregelde (cyclustijd) kruispunten

Daarnaast wordt ook gekeken naar de maximale wachtrijlengtes die ontstaan. In principe mogen deze niet terugslaan tot voorliggende kruispunten, om blokkades en overlast aldaar te voorkomen.

3.2 Resultaten

Kruispunt 1: Gelderse Rooslaan – Hazelaarstraat – Anemoonstraat

Het kruispunt Gelderse Rooslaan – Hazelaarstraat – Anemoonstraat is ongeregeld en daardoor doorgerekend met de Kruispuntwijzer. Figuur 3.2 geeft schematisch de vormgeving van dit kruispunt weer.

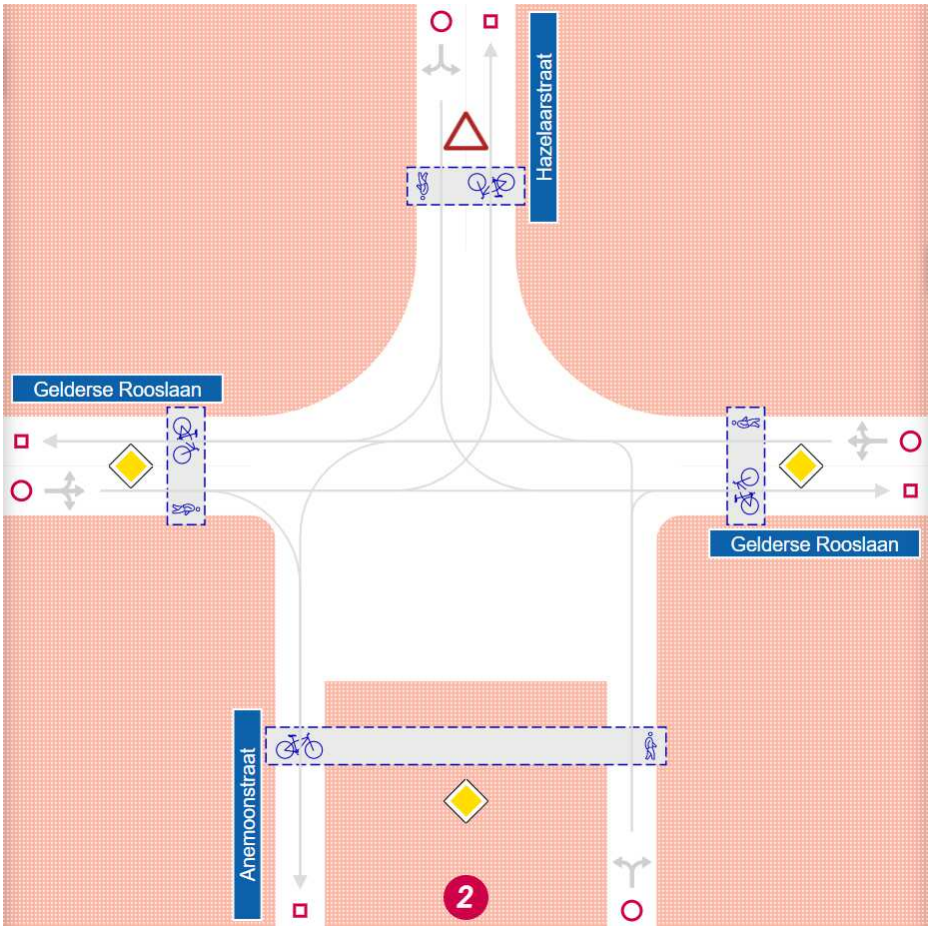

Figuur 3.2: Schematische weergave kruispunt 1

Tabel 3.2 geeft de gemiddelde verliestijden weer voor kruispunt 1. In tabel 3.3 staan de maximale wachtrijlengtes die ontstaan. Hieruit blijkt dat de verkeersafwikkeling op dit kruispunt zeer goed is. Dit kruispunt kan de veranderende verkeerstromen, inclusief extra woningbouw goed aan (zie bijlage I voor de toegepaste intensiteiten). Er is volop restruimte om eventuele groei naar de toekomst op te vangen.

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Gelderse Rooslaan (oost)	3 seconden	4 seconden	3 seconden	4 seconden
Anemoonstraat	2 seconden	3 seconden	3 seconden	3 seconden
Gelderse Rooslaan (west)	2 seconden	4 seconden	3 seconden	4 seconden
Hazelaarstraat	4 seconden	5 seconden	4 seconden	5 seconden

Tabel 3.2: Gemiddelde verliestijden kruispunt 1

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Gelderse Rooslaan (oost)	2 meter	5 meter	2 meter	5 meter
Anemoonstraat	0 meter	0 meter	0 meter	0 meter
Gelderse Rooslaan (west)	2 meter	4 meter	2 meter	5 meter
Hazelaarstraat	1 meter	1 meter	1 meter	1 meter

Tabel 3.3: Maximale wachtrijen kruispunt 1

Aandachtspunt bij dit kruispunt is eventuele terugslag vanaf het De Monchyplein. Uit de studie 'Vormgevingsberekeningen Meldeplein en De Monchyplein' blijkt namelijk dat de maximale wachtrijen op de Gelderse Rooslaan langer kunnen worden dan 50 meter, de afstand tussen het De Monchyplein en het kruispunt met de Hazelaarstraat. Dit kan resulteren in een verminderde verkeersafwikkeling. Er is echter nog zeer veel restruimte aanwezig. Deze terugslag zal daarom niet resulteren tot een noemenswaardige verslechtering van de verkeersafwikkeling.

Kruispunt 2: Huissensestraat – Pinksterbloemstraat

Het tweede kruispunt, Huissensestraat – Pinksterbloemstraat, is ongeregeld en daarom in eerste instantie als ongeregeld kruispunt doorgerekend. Figuur .3 geeft schematisch de vormgeving van dit kruispunt weer.

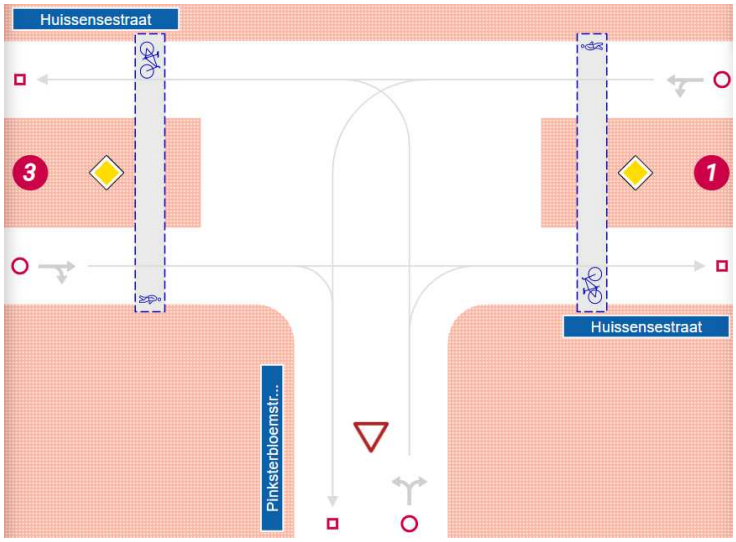

Figuur 3.3: Schematische weergave kruispunt 2

De gemiddelde verliestijden staan in tabel 3.4 en de maximale wachtrijlengtes staan in tabel 3.5. Hieruit blijkt dat in de avondspits verkeer op de Pinksterbloem moeite heeft om op de Huissensestraat te komen. De verkeersafwikkeling wordt bestempeld als matig. Dat dit geen houdbare situatie is blijkt uit het feit dat, als het verkeer met 5% toeneemt, de gemiddelde verliestijd op de Pinksterbloemstraat oploopt naar 100 seconden.

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Huissensestraat (oost)	5 seconden	5 seconden	5 seconden	5 seconden
Pinksterbloemstraat	14 seconden	41 seconden	17 seconden	100 seconden
Huissensestraat (west)	4 seconden	6 seconden	4 seconden	6 seconden

Tabel 3.4: Gemiddelde verliestijden kruispunt 2, ongeregeld

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Huissensestraat (oost)	11 meter	10 meter	12 meter	11 meter
Pinksterbloemstraat	17 meter	66 meter	22 meter	129 meter
Huissensestraat (west)	6 meter	15 meter	6 meter	16 meter

Tabel 3.5: Maximale wachtrijen kruispunt 2, ongeregeld

Vanwege de matige (of zelfs slechte) verkeersafwikkeling, en het feit dat het geregelde De Monchyplein zeer dichtbij ligt, is dit kruispunt ook als geregeld kruispunt doorgerekend. In eerste instantie is het uitgangspunt dat elke richting een eigen opstelstrook krijgt, zie figuur 3.4 voor een schematische weergave.

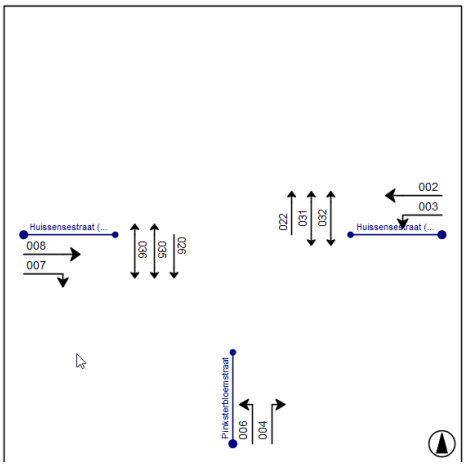

Figuur 3.4: Schematische weergave kruispunt 2 als geregeld kruispunt

De resulterende cyclustijden zijn 63 seconden in de ochtendspits en 62 seconden in de avondspits. Met 5% groei stijgen deze cyclustijden naar 67 seconden in de ochtend en 64 seconden in de avond. Hiermee is de verkeersafwikkeling goed.

Tabel 3.6 geeft de maximale wachtrijen weer. Hieruit volgt wel dat in de ochtendspits de wachtrijen op richting 2 (oosttak) erg lang worden, met terugslag tot voorbij de voetgangersoversteek. In de avondspits wordt de wachtrij op de westtak (richting 8) juist erg lang. Deze wachtrij slaat wél terug tot op het De Monchyplein. Dit is ongewenst.

	Huidige situatie		Met 5% groei	
Richting	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
2	108 meter	78 meter	108 meter	78 meter
3	12 meter	6 meter	12 meter	6 meter
4	12 meter	48 meter	12 meter	60 meter
6	66 meter	48 meter	72 meter	60 meter
7	18 meter	30 meter	18 meter	30 meter
8	48 meter	102 meter	48 meter	96 meter

Tabel 3.6: Maximale wachtrijen kruispunt 2, geregeld

Om de wachtrijen te verkorten is er extra capaciteit op richting 02 en 08 nodig. Vanuit de 'Vormgevingsberekeningen Meldeplein en De Monchyplein' komt ook naar voren dat richting het De Monchyplein een extra opstelstrook nodig is. Daarom is er een extra COCON-berekening uitgevoerd met een tweede opstelstrook voor richting 02 en richting 08. In deze situatie is de cyclustijd maximaal 50 seconden (ochtendspits, met 5% groei).

Tabel 3.7 geeft de maximale wachtrijlengtes weer, waaruit volgt dat er geen terugslag meer is op De Monchyplein, en voldoet deze VRI-oplossing regeltechnisch dus goed. Ruimtelijk is deze vormgeving echter niet inpasbaas.

	Huidige situatie		Met 5% groei	
Richting	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
2	42 meter	36 meter	51 meter	36 meter
3	6 meter	6 meter	6 meter	6 meter
4	12 meter	42 meter	12 meter	42 meter
6	42 meter	42 meter	42 meter	42 meter
7	18 meter	30 meter	18 meter	30 meter
8	24 meter	36 meter	24 meter	42 meter

Tabel 3.7: Maximale wachtrijen kruispunt 2, geregeld, met een extra rijstrook op richting 2 en 8

Een ongeregeld kruispunt als vormgeving voor de kruising Huissensestraat-Pinksterbloemstraat biedt onvoldoende capaciteit. Een geregeld kruispunt is wel mogelijk, maar er zijn extra rijstroken op de Huissensestraat nodig om het verkeer goed af te wikkelen. Ook zal in deze situatie 2 geregelde kruispunten zeer dicht bij elkaar komen te liggen. Dit is niet inpasbaar.

Er is daarom gekeken of een ongeregeld onvolledig kruispunt mogelijk is. Hierbij zijn er twee alternatieven:

1. De Pinksterbloemstraat wordt een eenrichtingsweg, waarbij verkeer alleen richting het zuiden mag;
2. Het kruispunt wordt een ‘rechts-in-rechts-uit’ kruispunt. Alleen verkeer vanuit het westen kan de Pinksterbloemstraat in, en verkeer vanuit de Pinksterbloemstraat kan alleen rechtsaf slaan, redelijk vergelijkbaar met de huidige situatie.

Alternatief 1

Figuur 3.5 geeft een schematische weergave weer van alternatief 1. Aangenomen wordt dat verkeer wat eigenlijk vanuit de Pinkerbloemweg linksaf wil slaan, nu omrijdt en vanuit het oosten komt.

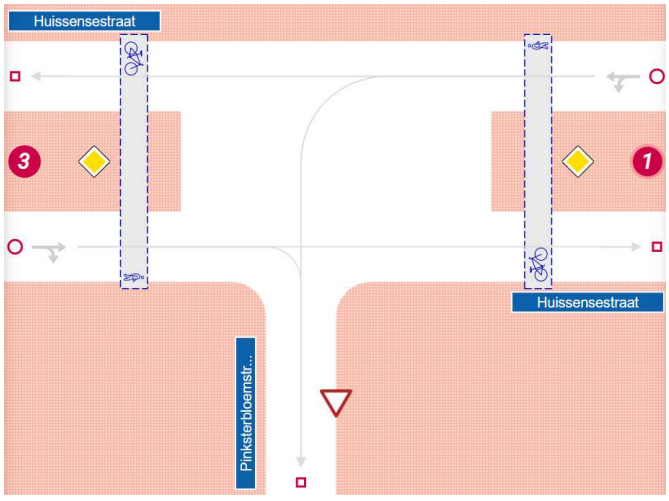

Figuur 3.5: Schematische weergave kruispunt 2, alternatief 1

Tabel 3.8 geeft de gemiddelde verliestijden weer voor alternatief 1. In tabel 3.9 staan de maximale wachtrijlengtes die ontstaan. Hieruit blijkt dat de verkeersafwikkeling op dit kruispunt zeer goed is. Dit kruispunt kan de veranderende verkeerstromen, inclusief extra woningbouw goed aan. Door het extra verkeer op de oosttak van de Huissensestraat kunnen de wachtrijen daar langer dan 20 meter worden, maar deze slaan niet terug tot de voetgangersoversteek.

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Huissensestraat (oost)	7 seconden	6 seconden	8 seconden	6 seconden
Huissensestraat (west)	4 seconden	6 seconden	4 seconden	6 seconden

Tabel 3.8: Gemiddelde verliestijden alternatief 1

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Huissensestraat (oost)	21 meter	16 meter	24 meter	18 meter
Huissensestraat (west)	6 meter	15 meter	6 meter	16 meter

Tabel 3.9: Maximale wachtrijen alternatief 1

Alternatief 2

Alternatief 2 zal ook voor meer verkeer op de oosttak van de Huissensestraat zorgen, verkeer dat vanuit de Pinkersterbloem linksaf wil slaan zal in dit geval namelijk moeten omrijden. Dit vergt een korte omrijbeweging. Namelijk vanaf de Pinksterbloemstraat naar rechts en via de rotonde Huissensestraat-Sint Gangulphusplein kan het autoverkeer weer terugrijden naar het westen/ De Monchyplein. Figuur 3.6 geeft een schematische weergave weer van alternatief 2.

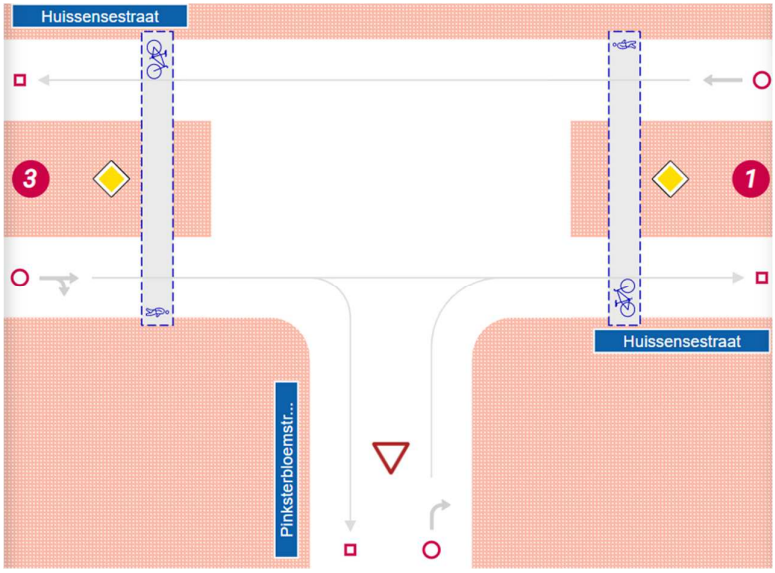

Figuur 3.6: Schematische weergave kruispunt 2, alternatief 2

Tabel 3.10 geeft de gemiddelde verliestijden weer voor alternatief 2. In tabel 3.11 staan de maximale wachtrijlengtes die ontstaan. Hieruit blijkt dat de verkeersafwikkeling ook voor dit alternatief goed is.

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Huissensestraat (oost)	7 seconden	5 seconden	7 seconden	5 seconden
Pinksterbloemstraat	8 seconden	14 seconden	8 seconden	15 seconden
Huissensestraat (west)	4 seconden	6 seconden	4 seconden	6 seconden

Tabel 3.10: Gemiddelde verliestijden alternatief 2

	Huidige situatie		Met 5% groei	
	Ochtendspits	Avondspits	Ochtendspits	Avondspits
Huissensestraat (oost)	21 meter	10 meter	23 meter	10 meter
Pinksterbloemstraat	9 meter	22 meter	10 meter	26 meter
Huissensestraat (west)	6 meter	15 meter	6 meter	16 meter

Tabel 3.11: Maximale wachtrijen alternatief 2

3.3 Conclusies

Binnen deze studie zijn twee kruispunten doorgerekend:
1. Gelderse Rooslaan – Hazelaarstraat – Anemoonstraat;
2. Huissensestraat – Pinksterbloemstraat.

Voor kruispunt 1 geldt dat de verwachtte verkeersafwikkeling zeer goed is. Er is volop restruimte aanwezig. Dus als er extra verkeer komt door woningbouw kan dit kruispunt dat goed aan. Wel kan er terugslag zijn vanuit het De Monchyplein, wat de verkeersafwikkeling op dit kruispunt verminderd. Doordat de verkeersafwikkeling zeer goed is en er veel restruimte is, zal dit in de praktijk geen probleem zijn.

Kruispunt 2 kan in de vormgeving als ongeregeld kruispunt het verkeersaanbod maar matig verwerken. In de avondspits heeft verkeer op de Pinksterbloemstraat moeite om af te rijden. Als er extra verkeer bij komt door bijvoorbeeld woningbouw wordt de verkeersafwikkeling slecht. Een geregelde oplossing is wel mogelijk, maar door de lange wachtrijen die hierdoor ontstaan op de Huissensestraat, moet in beide richtingen er een extra rijstrook bij.

Als alternatief voor een volledige oplossing voor kruispunt 2 kan ook gedacht worden aan een onvolledige oplossing. Er zijn twee alternatieven mogelijk hiervoor.

- In het eerste alternatief wordt de Pinksterbloemstraat een eenrichtingsweg richting het zuiden.
- Het tweede alternatief is een ‘rechts-in-rechts-uit’-variant, waarbij op het kruispunt alleen rechtsafslaand verkeer mogelijk is.

In beide gevallen zal dit resulteren in omrijgedrag en extra verkeer op de Huissensestraat. Beide alternatieven hebben een goede verkeersafwikkeling en kunnen extra verkeer zonder problemen verwerken.

Bijlage 1: Kruispuntstromen

		Noord	Oost	Zuid	West
Noord	Hazelaarstraat	0	39	0	8
Oost	Gelderse Rooslaan	50	0	7	89
Zuid	Anemoonstraat	0	13	0	4
West	Gelderse Rooslaan	9	180	2	0

Tabel B1.1: Kruispuntstromen kruispunt 1 – Ochtendspits (PAE/h)

		Noord	Oost	Zuid	West
Noord	Hazelaarstraat	0	28	0	17
Oost	Gelderse Rooslaan	113	0	18	223
Zuid	Anemoonstraat	0	16	0	5
West	Gelderse Rooslaan	45	288	6	0

Tabel B1.2: Kruispuntstromen kruispunt 1 – Avondspits (PAE/h)

		Oost	Zuid	West
Oost	Huissensestraat	0	4	681
Zuid	Pinksterbloemstraat	6	0	292
West	Huissensestraat	335	101	0

Tabel B1.3: Kruispuntstromen kruispunt 2 – Ochtendspits (PAE/h)

		Oost	Zuid	West
Oost	Huissensestraat	0	3	631
Zuid	Pinksterbloemstraat	199	0	214
West	Huissensestraat	575	235	0

Tabel B1.4: Kruispuntstromen kruispunt 2 – Avondspits (PAE/h)

Parkeeronderzoek Arnhem

Omgeving Pinksterbloemstraat en Anemoonstraat

Verkeersonderzoek | Mechanische telling | Advies en ontwerp | **Parkeeronderzoek** | Fietsverkeer

Onderzoeksperiode:
Dinsdag 15 november, donderdag 17 november
en zaterdag 19 november 2022

Bureau
de Groot Volker
Verkeersonderzoek en -advies

Opdrachtgever: Gemeente Arnhem
Rapportnummer: P222474-01

Documentatiepagina

Opdrachtgever(s)	:	Gemeente Arnhem
Titel rapport	:	Parkeeronderzoek Arnhem, omgeving Pinksterbloemstraat en Anemoonstraat
Kenmerk	:	P222474-01
Datum publicatie	:	02 december 2022
Projectteam opdrachtgever(s)	:	[redacted]
Projectteam Bureau de Groot Volker	:	[redacted]
Projectomschrijving	:	Het uitvoeren van een parkeeronderzoek in de omgeving van de Pinksterbloemstraat en Anemoonstraat en het berekenen van de parkeerdruk en de restcapaciteit in de onderzoeksgebieden.
Trefwoorden	:	Parkeercapaciteit, parkeerdruk en restcapaciteit
Gegevens	:	Bureau de Groot Volker Spoorstraat 11 6953 BW Dieren Tel [0313] 496 816 info@verkeersonderzoek.nl www.verkeersonderzoek.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding 3
1.2 Leeswijzer 3

2 Werkwijze **4**
2.1 Onderzoeksgebieden 4
2.2 Onderzoeksperiode 4
2.3 Parkeercapaciteit 5
2.4 Parkeerdruk 5
2.5 Restcapaciteit 6
2.6 Onderzoeksomstandigheden 6

3 Resultaten **7**
3.1 Parkeercapaciteit 7
3.2 Parkeerdruk 7
3.3 Restcapaciteit 10

4 Samenvatting **12**

BIJLAGE 1 Sectie-indelingen
BIJLAGE 2 Tabel parkeercapaciteit
BIJLAGE 3 Tabellen parkeerdruk omgeving Pinksterbloemstraat
BIJLAGE 4 Tabellen parkeerdruk omgeving Anemoonstraat
BIJLAGE 5 Visualisaties parkeerdruk

1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de aanleiding van het onderzoek en de inhoud van de rapportage omschreven.

1.1 Aanleiding

In de omgeving van de Pinksterbloemstraat en in de omgeving van de Anemoonstraat in Arnhem is nieuwbouw van woningen gepland. Om de huidige situatie met betrekking tot het parkeren in beeld te brengen is aan Bureau de Groot Volker gevraagd op een aantal maatgevende momenten parkeerdrukmetingen uit te voeren.

Op basis van de resultaten van dit parkeeronderzoek kan worden beoordeeld hoeveel restcapaciteit er in de omgeving aanwezig is. Door het registreren van de parkeerbezetting op verschillende onderzoekstijdstippen is de situatie in de omgeving inzichtelijk gemaakt.

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage bevat een toelichting op de uitgevoerde onderzoeken in hoofdstuk 2. Een beknopte weergave van de resultaten van de uitgevoerde tellingen staat in hoofdstuk 3 en in hoofdstuk 4 staat een samenvatting van het onderzoek. In de bijlagen 1 t/m 5 zijn de onderzoeksresultaten van het parkeeronderzoek op sectieniveau weergegeven door middel van tabellen en visualisaties.

2 Werkwijze

In dit hoofdstuk worden de opzet van het parkeeronderzoek, een omschrijving van de werkwijze en de omstandigheden van het onderzoek weergegeven.

2.1 Onderzoeksgebieden

Het onderzoek is uitgevoerd in de omgeving van de Pinksterbloemstraat en in de omgeving van de Anemoonstraat in Arnhem. In figuur 2.1 is een kaart van de gebruikte onderzoeksgebieden opgenomen.

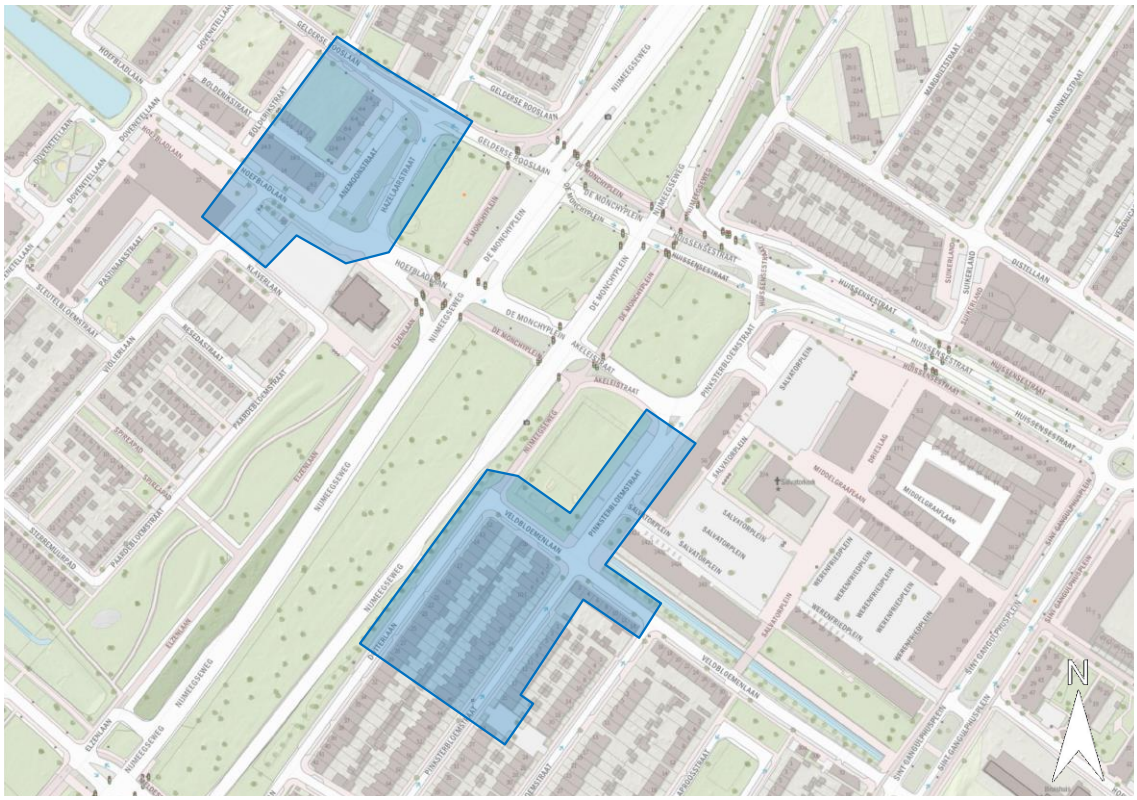

Figuur 2.1 Onderzoeksgebieden omgeving Pinksterbloemstraat en Anemoonstraat Arnhem.

Sectie-indeling

Om de parkeerbezetting in beeld te brengen is het onderzoeksgebied opgedeeld in verschillende secties. Een sectie kan gevormd worden door een straat, een gedeelte van een straat of een parkeerterrein met min of meer dezelfde bebouwingskenmerken. Met deze sectie-indeling kan op straatniveau de geregistreerde parkeerdruk worden weergegeven. Overzichtskaarten van de onderzoeksgebieden met de gebruikte sectie-indelingen staan weergegeven in bijlage 1 van dit rapport.

2.2 Onderzoeksperiode

De aanwezige parkeerdruk in de omgeving van de Pinksterbloemstraat en Anemoonstraat zijn geregistreerd op een dinsdag, donderdag en zaterdag.

Tabel 2.1 Registratiemomenten parkeerbezetting

	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23/05
Dinsdag 15 november							■				■					■			■
Donderdag 17 november							■				■					■			■
Zaterdag 19 november							■				■								

Deze onderzoeksperiode valt buiten de landelijke advies-data voor schoolvakanties en feestdagen.

2.3 Parkeercapaciteit

Binnen het onderzoeksgebied is de parkeercapaciteit van de aanwezige parkeerplaatsen geïnventariseerd. Bij het bepalen van de parkeercapaciteit is onderscheid gemaakt naar de volgende kenmerken:

Tabel 2.2 Verschillende typen parkeermogelijkheden

Parkeermogelijkheden	Uitgangspunten
Vakken	• Aangeven door belijning en/of bestrating
Rijbaan en/of strook	• Benodigde ruimte van ca. 6 meter per parkeerder • Parkeerverbod ▪ Bebording ▪ Ter plaatse van in- en uitritconstructie ▪ Binnen 5 meter van een kruispunt ▪ Blokkade rijbaan
Gehandicapten	• Verkeersbord E6: Gehandicaptenparkeerplaats
Laden en lossen	• Verkeersbord E7: Gelegenheid voor het laden en lossen
Elektrisch	• Verkeersbord E1000, E1002 t/m E1004: Gelegenheid voor elektrische voertuigen
Overige	• Verkeersbord E8: Gelegenheid alleen bestemd voor bepaalde doelgroep

Bij dit onderzoek zijn alleen de openbare parkeerplaatsen in beeld gebracht. Parkeerplaatsen op eigen terrein zijn niet meegeteld.

2.4 Parkeerdruk

Per sectie is het aantal geparkeerde voertuigen in kaart gebracht (met uitsplitsing naar type parkeerplaats). Door deze aantallen te delen door de parkeercapaciteit ontstaat op sectieniveau een overzicht van de bezettingsgraad.

De bezettingsgraad is het percentage parkeerplaatsen dat op een bepaald moment is bezet. Een laag percentage geeft aan dat er weinig parkeerplaatsen bezet zijn. Een hoog percentage betekent dat er veel voertuigen staan geparkeerd. Bij het registreren is onderscheid gemaakt tussen de volgende typen geparkeerde voertuigen:

- Voertuigen die in een parkeervak geparkeerd staan.
- Voertuigen die op de rijbaan geparkeerd staan.
- Voertuigen die op een gehandicaptenparkeerplaats geparkeerd staan.
- Voertuigen die op een parkeerplaats voor het opladen van elektrische auto's geparkeerd staan.
- Overige parkeerders (voertuigen op een gereserveerde parkeerplaats, op een parkeerplaats voor laden en lossen, deelauto parkeren, etc.).
- Fout geparkeerde voertuigen.
- Parkeervakken bezet door objecten (bijvoorbeeld aanhangers, bouwmaterialen of afvalcontainers).

Geparkeerde voertuigen op eigen terrein zijn bij dit parkeeronderzoek niet meegeteld. De resultaten van de parkeerdrukmetingen zijn in hoofdstuk 3.2 van deze rapportage opgenomen.

2.5 Restcapaciteit

Naast de parkeerdruk is per sectie de restcapaciteit in beeld gebracht. De restcapaciteit van een gebied of sectie is het aantal parkeerplaatsen dat tijdens het betreffende onderzoekstijdstip nog vrij is. Bij de berekening van de restcapaciteit wordt uitgegaan van een gewenst maximum bezetting van 85% op de openbare weg. Zoekverkeer en eventuele groei in de toekomst kan hiermee worden opgevangen. De berekening van de restcapaciteit staat in hoofdstuk 3.3 van deze rapportage opgenomen.

2.6 Onderzoeksomstandigheden

In deze paragraaf zijn de weersomstandigheden op de onderzoeksdagen weergegeven en bijzonderheden die tijdens het onderzoek vastgesteld zijn.

Weersomstandigheden

De weersomstandigheden op de onderzoeksdagen staan weergegeven in tabel 2.3. De gegevens zijn afkomstig van het KNMI meetstation bij Deelen.

Tabel 2.3: Weersomstandigheden (KNMI, meetlocatie Deelen)

Dag	Temperatuur (°C)		Neerslag (mm.)	Omstandigheden
	Min.	Max.		
Dinsdag 15 november 2022	6.7	12.6	5.5	Geheel bewolkt
Donderdag 17 november 2022	7.4	10.7	17.1	Geheel bewolkt
Zaterdag 19 november 2022	-5.8	3.4	0	Licht bewolkt

Op zaterdag 19 november 2022 is het koud voor de tijd van het jaar. Desondanks hebben de waargenomen weersomstandigheden waarschijnlijk geen invloed op de uitkomst van het onderzoek.

Bijzonderheden

- Sectie 2 (Violierlaan) in de omgeving van de Anemoonstraat; Afgesloten door bouwwerkzaamheden.

Deze sectie heeft op alle meetmomenten een bezettingsgraad van 100%. Hierdoor is de algehele bezettingsgraad in de omgeving van de Anemoonstraat mogelijk hoger.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het parkeeronderzoek. Per onderzoeksmoment zijn de parkeercapaciteit, de parkeerdruk en de restcapaciteit in het onderzoeksgebied omschreven.

3.1 Parkeercapaciteit

De parkeercapaciteit is bepaald voor de openbare parkeerplaatsen binnen het onderzoeksgebied. In tabel 3.1 staat de parkeercapaciteit van het onderzoeksgebied weergegeven. De parkeercapaciteit op sectieniveau, uitgesplitst naar verschillende kenmerken, staat in de tabel van bijlage 2 weergegeven.

Tabel 3.1: Parkeercapaciteit omgeving Pinksterbloemstraat

Categorie	Aantal
Parkeervakken	266
Parkeren op de rijbaan	21
Gehandicapten	9
Laden en lossen	0
Elektrische auto	0
Overige parkeerplaatsen	1
Totale capaciteit	297

In totaal bedraagt de parkeercapaciteit van het onderzoeksgebied 297 openbare parkeerplaatsen.

Tabel 3.2: Parkeercapaciteit omgeving Anemoonstraat

Categorie	Aantal
Parkeervakken	86
Parkeren op de rijbaan	8
Gehandicapten	0
Laden en lossen	0
Elektrische auto	0
Overige parkeerplaatsen	0
Totale capaciteit	94

In totaal bedraagt de parkeercapaciteit van het onderzoeksgebied 94 openbare parkeerplaatsen.

3.2 Parkeerdruk

De parkeerdruk en de bezettingsgraad zijn bepaald voor de verschillende meetmomenten op een dinsdag, donderdag en zaterdag.

Dinsdag 15 november

De parkeerbezetting op de verschillende meetmomenten voor de dinsdag is afgebeeld in tabel 3.3 en 3.4. De bezetting op sectieniveau is terug te vinden in de tabellen van bijlage 3 en 4.

Tabel 3.3: Parkeerbezetting (%) dinsdag omgeving Pinksterbloemstraat

Tijd	Totaal	
	Bezetting (abs.)	Bezetting (%)
11 uur	200	67%
15 uur	205	69%
20 uur	174	59%
23 uur	172	58%

De bezettingsgraad in het onderzoeksgebied varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 58% en de 69%. De hoogste parkeerdruk is geregistreerd tijdens het meetmoment van 15 uur met een bezettingsgraad van 69%.

Tabel 3.4: Parkeerbezetting (%) dinsdag omgeving Anemoonstraat

Tijd	Totaal	
	Bezetting (abs.)	Bezetting (%)
11 uur	55	59%
15 uur	53	56%
20 uur	57	61%
23 uur	60	64%

De bezettingsgraad in het onderzoeksgebied varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 56% en de 64%. De hoogste parkeerdruk is geregistreerd tijdens het meetmoment van 23 uur met een bezettingsgraad van 64%.

Donderdag 17 november

De parkeerbezetting op de verschillende meetmomenten voor de donderdag is afgebeeld in tabel 3.5 en 3.6.

Tabel 3.5: Parkeerbezetting (%) donderdag omgeving Pinksterbloemstraat

Tijd	Totaal	
	Bezetting (abs.)	Bezetting (%)
11 uur	181	61%
15 uur	187	63%
20 uur	175	59%
23 uur	167	56%

De bezettingsgraad in het onderzoeksgebied varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 56% en de 63%. De hoogste parkeerdruk is geregistreerd tijdens het meetmoment van 15 uur met een bezettingsgraad van 63%.

Tabel 3.6: Parkeerbezetting (%) donderdag omgeving Anemoonstraat

Tijd	Totaal	
	Bezetting (abs.)	Bezetting (%)
11 uur	55	59%
15 uur	47	50%
20 uur	63	67%
23 uur	58	62%

De bezettingsgraad in het onderzoeksgebied varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 50% en de 67%. De hoogste parkeerdruk is geregistreerd tijdens het meetmoment van 20 uur met een bezettingsgraad van 67%.

Zaterdag 19 november

De parkeerbezetting op de verschillende meetmomenten voor de zaterdag is afgebeeld in tabel 3.7 en 3.8.

Tabel 3.7: Parkeerbezetting (%) zaterdag omgeving Pinksterbloemstraat

Tijd	Totaal	
	Bezetting (abs.)	Bezetting (%)
11 uur	189	64%
15 uur	178	60%

De bezettingsgraad in het onderzoeksgebied varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 60% en de 64%. De hoogste parkeerdruk is geregistreerd tijdens het meetmoment van 11 uur met een bezettingsgraad van 64%.

Tabel 3.8: Parkeerbezetting (%) zaterdag omgeving Anemoonstraat

Tijd	Totaal	
	Bezetting (abs.)	Bezetting (%)
11 uur	49	52%
15 uur	48	51%

De bezettingsgraad in het onderzoeksgebied varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 51% en de 52%. De hoogste parkeerdruk is geregistreerd tijdens het meetmoment van 11 uur met een bezettingsgraad van 52%.

In figuur 3.1 staat de geregistreerde bezettingsgraad van de meetmomenten in de omgeving van de Pinksterbloemstraat in een grafiek afgebeeld.

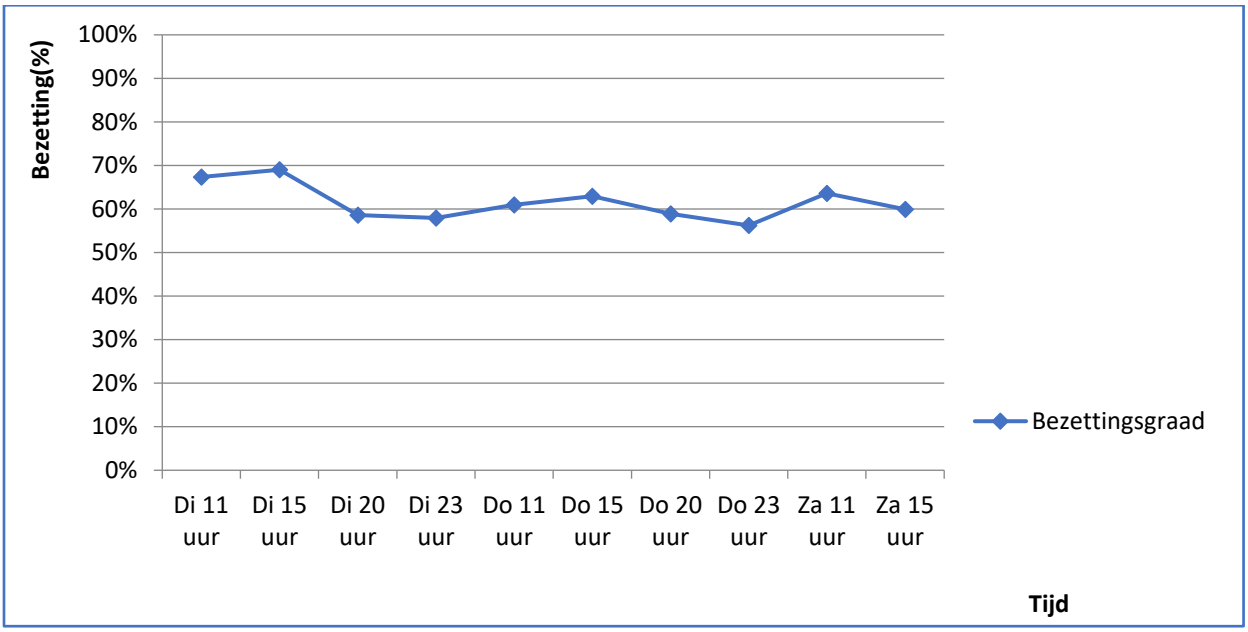

Figuur 3.1 Bezettingsgraad omgeving Pinksterbloemstraat

In figuur 3.2 staat de geregistreerde bezettingsgraad van de meetmomenten in de omgeving van de Anemoonstraat in een grafiek afgebeeld.

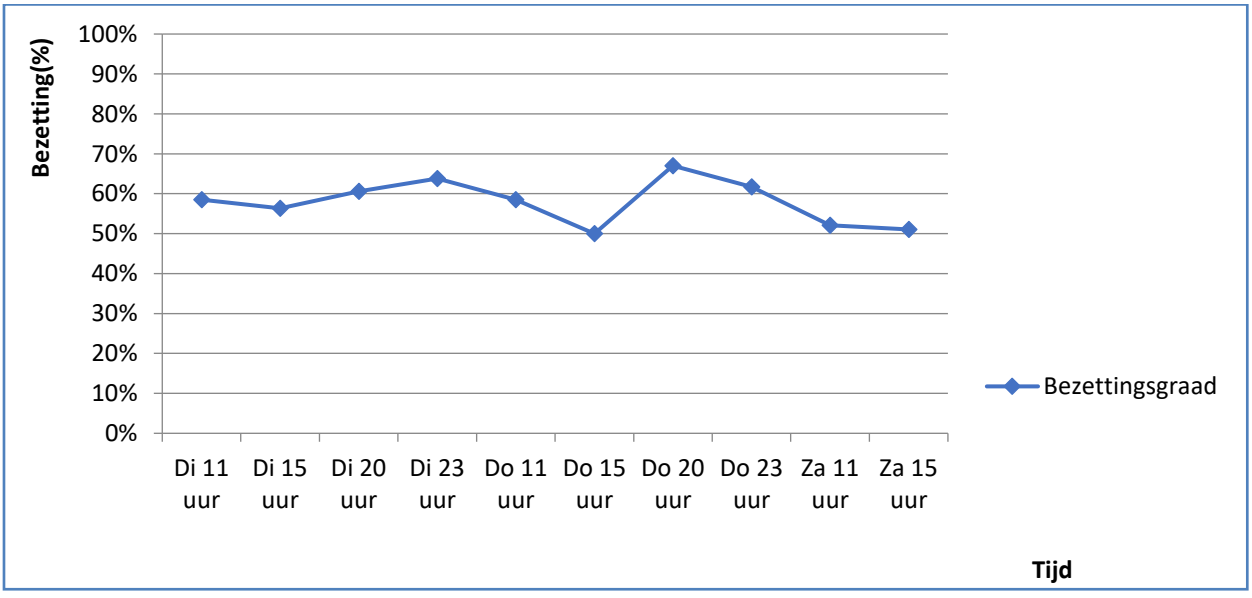

Figuur 3.2 Bezettingsgraad omgeving Anemoonstraat

In bijlage 5 is een visualisatie van het drukste onderzoeksmoment per gebied weergegeven. Hierbij wordt de geregistreerde bezettingsgraad per sectie met verschillende kleuren op de kaart afgebeeld.

3.3 Restcapaciteit

Op basis van de maximaal toelaatbare bezetting en de maximaal aanwezige bezetting kan de restcapaciteit worden berekend. De restcapaciteit voor de maatgevende onderzoeksmomenten per dag staan weergegeven in tabel 3.9 en 3.10. Het maatgevende meetmoment is bepaald op basis van de hoogste bezettingsgraad.

Het aantal aanwezige vrije parkeerplaatsen op basis van 100% parkeerbezetting is weergegeven en het aantal beschikbare parkeerplaatsen bij een maximale parkeerbezetting van 85% van de aanwezige parkeercapaciteit. Dit is naar beneden afgerond, omdat er alleen gerekend wordt met hele parkeerplaatsen.

Tabel 3.9: Restcapaciteit maatgevende onderzoeksmomenten per dag omgeving Pinksterbloemstraat

Tijd	Totaal	
	Aantal plaatsen (100%)	Aantal plaatsen bij 85%
Dinsdag 15 uur	92	47
Donderdag 15 uur	110	65
Zaterdag 11 uur	108	63

Het maatgevende meetmoment voor de parkeerplaatsen is de dinsdag om 15 uur. Op dit moment zijn hier nog 92 parkeerplaatsen vrij. Wanneer er rekening wordt gehouden met een maximaal gewenste bezetting van 85% dan komt uit de berekening een overschot van 47 openbare parkeerplaatsen op dit onderzoeksmoment.

Tabel 3.10: Restcapaciteit maatgevende onderzoeksmomenten per dag omgeving Anemoonstraat

Tijd	Totaal	
	Aantal plaatsen (100%)	Aantal plaatsen bij 85%
Dinsdag 23 uur	34	19
Donderdag 20 uur	31	16
Zaterdag 11 uur	45	30

Het maatgevende meetmoment voor de parkeerplaatsen is de donderdag om 20 uur. Op dit moment zijn hier nog 31 parkeerplaatsen vrij. Wanneer er rekening wordt gehouden met een maximaal gewenste bezetting van 85% dan komt uit de berekening een overschot van 16 openbare parkeerplaatsen op dit onderzoeksmoment.

4 Samenvatting

Het parkeeronderzoek heeft als doel om de parkeerdruk en de daaruit volgende restcapaciteit van de openbare parkeerplaatsen in de omgeving van de Pinksterbloemstraat en in de omgeving van de Anemoonstraat in beeld te brengen. Onderstaand zijn de belangrijkste resultaten verwoord.

Omgeving Pinksterbloemstraat

In het onderzoeksgebied liggen 297 openbare parkeerplaatsen.

De bezettingsgraad varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 56% en de 69%.

Voor de openbare parkeerplaatsen is de restcapaciteit op de verschillende onderzoeksmomenten bepaald. Bij de berekening van de restcapaciteit is uitgegaan van een maximale gewenste parkeerbezetting van 85%. Op het maatgevende onderzoeksmoment (dinsdag 15 uur) was een restcapaciteit van 47 parkeerplaatsen aanwezig.

Omgeving Anemoonstraat

In het onderzoeksgebied liggen 94 openbare parkeerplaatsen.

De bezettingsgraad varieert op de verschillende onderzoeksmomenten tussen de 50% en de 67%.

Voor de openbare parkeerplaatsen is de restcapaciteit op de verschillende onderzoeksmomenten bepaald. Bij de berekening van de restcapaciteit is uitgegaan van een maximale gewenste parkeerbezetting van 85%. Op het maatgevende onderzoeksmoment (donderdag 20 uur) was een restcapaciteit van 16 parkeerplaatsen aanwezig.

Bijlagen

Bijlage 1 Sectie-indelingen

- B1.1, Visualisatie sectie-indeling Pinksterbloemstraat
- B1.2, Visualisatie sectie-indeling Anemoonstraat

Sectie-indeling Arnhem omgeving Pinksterbloemstraat

Versie: november 2022

Gemeente:
Arnhem

Gebied:
Omgeving Pinksterbloemstraat

Plaats:
Arnhem

Rapportnummer:
P222474

LEGENDA

Onderzoeksgebied

Sectie-indeling

Sectie-lijn

12 Sectienummer

15 0 15 30 m

Bureau de Groot Volker
Verkeersonderzoek en -advies

Sectie-indeling Arnhem omgeving Anemoonstraat

Versie: november 2022

Gemeente:
Arnhem

Gebied:
Omgeving Anemoonstraat

Plaats:
Arnhem

Rapportnummer:
P222474

LEGENDA

Onderzoeksgebied

Sectie-indeling

Sectie-lijn

12 Sectienummer

5 0 5 10 m

Bureau de Groot Volker
Verkeersonderzoek en -advies

Bijlage 2 Tabel parkeercapaciteit

- B2.1, Parkeercapaciteit omgeving Pinksterbloemstraat
- B2.2, Parkeercapaciteit omgeving Anemoonstraat

B2.1 Parkeercapaciteit omgeving Pinksterbloemstraat

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Openbaar							BIJZONDERHEDEN omschrijving van gereserveerd omschrijving van werkzaamheden
			Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	*Totaal*	
1	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	19						19	
2	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	21		1				22	
3	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	4						4	
4	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	34		1			1	36	Autodate greenwheels
5	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	0	7					7	
6	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	55		2				57	
7	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	0						0	
8	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	103		5				108	
9	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	8						8	
10	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	5						5	
11	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	17	14					31	
Totaal			**266**	**21**	**9**	**0**	**0**	**1**	**297**	

B2.2 Parkeercapaciteit omgeving Anemoonstraat

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Openbaar							BIJZONDERHEDEN omschrijving van gereserveerd omschrijving van werkzaamheden
			Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	*Totaal*	
1	**Violierlaan**	**Vrij parkeren**	10						10	
2	**Violierlaan**	**Vrij parkeren**	14						14	Afgesloten door bouwwerkzaamheden
3	**Hoefbladlaan**	**Vrij parkeren**	15						15	
4	**Anemoonstraat**	**Vrij parkeren**	45						45	
5	**Bolderikstraat**	**Vrij parkeren**	0						0	
6	**Gelderse Rooslaan**	**Vrij parkeren**	2						2	
7	**Hazelaarstraat**	**Vrij parkeren**	0	8					8	
Totaal			**86**	**8**	**0**	**0**	**0**	**0**	**94**	

Bijlage 3 Tabellen parkeerdruk omgeving Pinksterbloemstraat

- B3.1, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 11 uur
- B3.2, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 15 uur
- B3.3, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 20 uur
- B3.4, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 23 uur

- B3.5, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 11 uur
- B3.6, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 15 uur
- B3.7, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 20 uur
- B3.8, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 23 uur

- B3.9, Tabel, parkeerdruk, zaterdag, 11 uur
- B3.10, Tabel, parkeerdruk, zaterdag, 15 uur

B3.1 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 11 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Dotterstraat	Vrij parkeren	19	13								13	68%	6	3
2	Dotterstraat	Vrij parkeren	22	10								10	45%	12	8
3	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	4	2								2	50%	2	1
4	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	36	15								15	42%	21	15
5	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	7	0	7							7	100%	0	-2
6	Salvatorplein	Vrij parkeren	57	49								49	86%	8	-1
7	Salvatorplein	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
8	Salvatorplein	Vrij parkeren	108	60								60	56%	48	31
9	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	8	8								8	100%	0	-2
10	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	5	5							1	6	120%	-1	-2
11	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	31	17	13							30	97%	1	-4
Totaal			297	179	20	0	0	0	0	0	1	200	67%	97	52

B3.2 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 15 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Dotterstraat	Vrij parkeren	19	8								8	42%	11	8
2	Dotterstraat	Vrij parkeren	22	17								17	77%	5	1
3	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	4	2								2	50%	2	1
4	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	36	15								15	42%	21	15
5	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	7	0	5							5	71%	2	0
6	Salvatorplein	Vrij parkeren	57	51							2	53	93%	4	-5
7	Salvatorplein	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
8	Salvatorplein	Vrij parkeren	108	59		2						61	56%	47	30
9	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	8	8								8	100%	0	-2
10	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	5	4							1	5	100%	0	-1
11	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	31	17	14							31	100%	0	-5
Totaal			297	181	19	2	0	0	0	0	3	205	69%	92	47

B3.3 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 20 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Dotterstraat	Vrij parkeren	19	15								15	79%	4	1
2	Dotterstraat	Vrij parkeren	22	16								16	73%	6	2
3	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	4	3								3	75%	1	0
4	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	36	10								10	28%	26	20
5	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	7	0	3							3	43%	4	2
6	Salvatorplein	Vrij parkeren	57	28								28	49%	29	20
7	Salvatorplein	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
8	Salvatorplein	Vrij parkeren	108	75								75	69%	33	16
9	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	8	8								8	100%	0	-2
10	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	5	4								4	80%	1	0
11	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	31	12								12	39%	19	14
Totaal			297	171	3	0	0	0	0	0	0	174	59%	123	78

B3.4 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 23 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Dotterstraat	Vrij parkeren	19	14								14	74%	5	2
2	Dotterstraat	Vrij parkeren	22	21								21	95%	1	-3
3	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	4	3								3	75%	1	0
4	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	36	14								14	39%	22	16
5	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	7	0	2							2	29%	5	3
6	Salvatorplein	Vrij parkeren	57	17								17	30%	40	31
7	Salvatorplein	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
8	Salvatorplein	Vrij parkeren	108	70								70	65%	38	21
9	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	8	8								8	100%	0	-2
10	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	5	4								4	80%	1	0
11	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	31	17	2							19	61%	12	7
Totaal			297	168	4	0	0	0	0	0	0	172	58%	125	80

B3.5 Tabel, parkeerdruk, donderdag 11 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Dotterstraat	Vrij parkeren	19	12								12	63%	7	4
2	Dotterstraat	Vrij parkeren	22	3		1						4	18%	18	14
3	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	4	1						1		2	50%	2	1
4	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	36	16		1						17	47%	19	13
5	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	7	0	6							6	86%	1	-1
6	Salvatorplein	Vrij parkeren	57	51						3		54	95%	3	-6
7	Salvatorplein	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
8	Salvatorplein	Vrij parkeren	108	54		2						56	52%	52	35
9	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	8	7								7	88%	1	-1
10	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	5	2								2	40%	3	2
11	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	31	17	4							21	68%	10	5
Totaal			297	163	10	4	0	0	0	4	0	181	61%	116	71

B3.6 Tabel, parkeerdruk, donderdag 15 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Dotterstraat	Vrij parkeren	19	11								11	58%	8	5
2	Dotterstraat	Vrij parkeren	22	4								4	18%	18	14
3	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	4							1		1	25%	3	2
4	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	36	16		1						17	47%	19	13
5	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	7	0	7							7	100%	0	-2
6	Salvatorplein	Vrij parkeren	57	51						3		54	95%	3	-6
7	Salvatorplein	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
8	Salvatorplein	Vrij parkeren	108	65		2						67	62%	41	24
9	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	8	6	0							6	75%	2	0
10	Veldbloemenlaan	Vrij parkeren	5	2								2	40%	3	2
11	Pinksterbloemstraat	Vrij parkeren	31	17	1							18	58%	13	8
Totaal			297	172	8	3	0	0	0	4	0	187	63%	110	65

B3.7 Tabel, parkeerdruk, donderdag 20 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**19**	12								12	63%	7	4
2	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**22**	10		1						11	50%	11	7
3	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**4**	3								3	75%	1	0
4	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**36**	9		1						10	28%	26	20
5	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**7**	0	3							3	43%	4	2
6	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**57**	35						3		38	67%	19	10
7	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**0**	0								0	-	0	0
8	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**108**	61		3						64	59%	44	27
9	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**8**	7								7	88%	1	-1
10	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**5**	5								5	100%	0	-1
11	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**31**	17	5							22	71%	9	4
Totaal			**297**	**159**	**8**	**5**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**175**	**59%**	**122**	**77**

B3.8 Tabel, parkeerdruk, donderdag 23 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**19**	14								14	74%	5	2
2	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**22**	9		1						10	45%	12	8
3	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**4**	2						1		3	75%	1	0
4	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**36**	13		1						14	39%	22	16
5	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**7**	0	1							1	14%	6	4
6	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**57**	14						3		17	30%	40	31
7	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**0**	0								0	-	0	0
8	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**108**	66		3						69	64%	39	22
9	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**8**	8								8	100%	0	-2
10	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**5**	5								5	100%	0	-1
11	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**31**	17	9							26	84%	5	0
Totaal			**297**	**148**	**10**	**5**	**0**	**0**	**0**	**4**	**0**	**167**	**56%**	**130**	**85**

B3.9 Tabel, parkeerdruk, zaterdag 11 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**19**	10								10	53%	9	6
2	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**22**	7								7	32%	15	11
3	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**4**	2						1		3	75%	1	0
4	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**36**	14								14	39%	22	16
5	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**7**	0	1							1	14%	6	4
6	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**57**	43						2		45	79%	12	3
7	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**0**	0								0	-	0	0
8	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**108**	73		3						76	70%	32	15
9	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**8**	7								7	88%	1	-1
10	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**5**	5								5	100%	0	-1
11	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**31**	13	8							21	68%	10	5
Totaal			**297**	**174**	**9**	**3**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**189**	**64%**	**108**	**63**

B3.10 Tabel, parkeerdruk, zaterdag 15 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**19**	13								13	68%	6	3
2	**Dotterstraat**	**Vrij parkeren**	**22**	7								7	32%	15	11
3	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**4**	2						1		3	75%	1	0
4	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**36**	14		1						15	42%	21	15
5	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**7**	0	0							0	0%	7	5
6	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**57**	39		1				3		43	75%	14	5
7	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**0**									0	-	0	0
8	**Salvatorplein**	**Vrij parkeren**	**108**	66		1						67	62%	41	24
9	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**8**	7								7	88%	1	-1
10	**Veldbloemenlaan**	**Vrij parkeren**	**5**	3								3	60%	2	1
11	**Pinksterbloemstraat**	**Vrij parkeren**	**31**	13	7							20	65%	11	6
Totaal			**297**	**164**	**7**	**3**	**0**	**0**	**0**	**4**	**0**	**178**	**60%**	**119**	**74**

Bijlage 4 Tabellen parkeerdruk omgeving Anemoonstraat

- B4.1, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 11 uur
- B4.2, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 15 uur
- B4.3, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 20 uur
- B4.4, Tabel, parkeerdruk, dinsdag, 23 uur

- B4.5, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 11 uur
- B4.6, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 15 uur
- B4.7, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 20 uur
- B4.8, Tabel, parkeerdruk, donderdag, 23 uur

- B4.9, Tabel, parkeerdruk, zaterdag, 11 uur
- B4.10, Tabel, parkeerdruk, zaterdag, 15 uur

B4.1 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 11 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	OPENBAAR										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	10								10	100%	0	-2
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	15								15	100%	0	-3
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	13								13	29%	32	25
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0							3	3	-	-3	-3
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	0								0	0%	2	1
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	0							0	0%	8	6
Totaal			94	38	0	0	0	0	0	14	3	55	59%	39	24

B4.2 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 15 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	OPENBAAR										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	10								10	100%	0	-2
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	11								11	73%	4	1
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	16								16	36%	29	22
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	2								2	100%	0	-1
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	0							0	0%	8	6
Totaal			94	39	0	0	0	0	0	14	0	53	56%	41	26

B4.3 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 20 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	OPENBAAR										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	10								10	100%	0	-2
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	6								6	40%	9	6
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	24								24	53%	21	14
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	2								2	100%	0	-1
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	1							1	13%	7	5
Totaal			94	42	1	0	0	0	0	14	0	57	61%	37	22

B4.4 Tabel, parkeerdruk, dinsdag 23 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	OPENBAAR										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	9								9	90%	1	-1
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	8								8	53%	7	4
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	26								26	58%	19	12
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	2								2	100%	0	-1
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	1							1	13%	7	5
Totaal			94	45	1	0	0	0	0	14	0	60	64%	34	19

B4.5 Tabel, parkeerdruk, donderdag 11 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	10								10	100%	0	-2
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	13								13	87%	2	-1
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	15						1		16	36%	29	22
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	1								1	50%	1	0
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	1							1	13%	7	5
Totaal			94	39	1	0	0	0	0	15	0	55	59%	39	24

B4.6 Tabel, parkeerdruk, donderdag 15 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	5								5	50%	5	3
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	8								8	53%	7	4
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	18								18	40%	27	20
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	1								1	50%	1	0
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	1							1	13%	7	5
Totaal			94	32	1	0	0	0	0	14	0	47	50%	47	32

B4.7 Tabel, parkeerdruk, donderdag 20 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	5								5	50%	5	3
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	15								15	100%	0	-3
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	24						1		25	56%	20	13
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	2								2	100%	0	-1
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	2							2	25%	6	4
Totaal			94	46	2	0	0	0	0	15	0	63	67%	31	16

B4.8 Tabel, parkeerdruk, donderdag 23 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	4								4	40%	6	4
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	15								15	100%	0	-3
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	21						1		22	49%	23	16
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0								0	-	0	0
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	2								2	100%	0	-1
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	1							1	13%	7	5
Totaal			94	42	1	0	0	0	0	15	0	58	62%	36	21

B4.9 Tabel, parkeerdruk, zaterdag 11 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	Violierlaan	Vrij parkeren	10	2								2	20%	8	6
2	Violierlaan	Vrij parkeren	14	0						14		14	100%	0	-3
3	Hoefbladlaan	Vrij parkeren	15	7								7	47%	8	5
4	Anemoonstraat	Vrij parkeren	45	19						1		20	44%	25	18
5	Bolderikstraat	Vrij parkeren	0	0							2	2	-	-2	-2
6	Gelderse Rooslaan	Vrij parkeren	2	1								1	50%	1	0
7	Hazelaarstraat	Vrij parkeren	8	0	2					1		3	38%	5	3
Totaal			94	29	2	0	0	0	0	16	2	49	52%	45	30

B4.10 Tabel, parkeerdruk, zaterdag 15 uur

Sectie	Straat/Terrein	Parkeerregime	Capaciteit totaal	Openbaar										Restcapaciteit	
				Parkeer vakken	Rijbaan/ strook	Gehandi capten	Laden en lossen	Elektrisch laadpunt	Gereser veerd / overige	Bezet door Objecten	Fout parkeren	Totaal	Parkeer druk (%)	Aantal plaatsen	Aantal plaatsen bij 85%
1	**Violierlaan**	**Vrij parkeren**	**10**	3								3	30%	7	5
2	**Violierlaan**	**Vrij parkeren**	**14**	0						14		14	100%	0	-3
3	**Hoefbladlaan**	**Vrij parkeren**	**15**	4								4	27%	11	8
4	**Anemoonstraat**	**Vrij parkeren**	**45**	19						1		20	44%	25	18
5	**Bolderikstraat**	**Vrij parkeren**	**0**	0							2	2	-	-2	-2
6	**Gelderse Rooslaan**	**Vrij parkeren**	**2**	2								2	100%	0	-1
7	**Hazelaarstraat**	**Vrij parkeren**	**8**	0	2					1		3	38%	5	3
Totaal			**94**	**28**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**	**16**	**2**	**48**	**51%**	**46**	**31**

Bijlage 5 Visualisaties parkeerdruk

- B5.1 Visualisatie omgeving Pinksterbloemstraat, parkeerdruk, dinsdag, 15 uur
- B5.2 Visualisatie omgeving Anemoonstraat, parkeerdruk, donderdag, 20 uur

B5.1 Bezettingsgraad

dinsdag 15 november 2022
15:00 uur

Gemeente:
Arnhem

Gebied:
Omgeving Pinksterbloemstraat

Plaats:
Arnhem

Rapportnummer:
P222474

LEGENDA

Onderzoeksgebied

Bezettingsgraad per sectie

- Geen capaciteit
- 0%
- >0 - 40%
- 40 - 60%
- 60 - 80%
- 80 - 85%
- 85 - 90%
- 90 - 100%
- 100 - 120%
- Meer dan 120%
- Geen cap, wel druk

12 Sectienummer

Bureau de Groot Volker
Verkeersonderzoek en -advies

Sectie-indeling Arnhem omgeving Anemoonstraat
donderdag 17 november 2022
20:00 uur

Gemeente:
Arnhem

Gebied:
Omgeving Anemoonstraat

Plaats:
Arnhem

Rapportnummer:
P222474

LEGENDA

Onderzoeksgebied

Bezettingsgraad per sectie

- Geen capaciteit
- 0%
- >0 - 40%
- 40 - 60%
- 60 - 80%
- 80 - 85%
- 85 - 90%
- 90 - 100%
- 100 - 120%
- Meer dan 120%
- Geen cap, wel druk

12 Sectienummer

5 0 5 10 m

Bureau de Groot Volker
Verkeersonderzoek en -advies

Puntensysteem Klimaatadaptief enNatuurinclusief Bouwen Gemeente Arnhem

Bij veel bouwprojecten in Arnhem is het verplicht om klimaatadaptief en natuurinclusief te bouwen. Hiertoe dient u bij het aanvragen van een omgevingsvergunning dit ingevulde puntensysteem bij te voegen. Hiermee laat u zien dat u voldoende maatregelen treft. (Bij projecten waar klimaatadaptief bouwen nog niet als verplichting is opgelegd dient dit puntensysteem ter inspiratie.)

Hoe invullen

Om Arnhem nu en in de toekomst leefbaar te houden, wil de gemeente het belang van klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit in alle planfasen expliciet borgen. Daarom dient u gedurende het proces onderstaande stappen te doorlopen. Tot slot vult u voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning de maatregelen die u gaat treffen in in het puntensysteem (volgende tabbladen). Bij het toetsen van de vergunningsaanvraag wordt gecheckt of u alle stappen heeft doorlopen, voldoet aan het minimum noodzakelijk aantal punten (niveau brons) en of de gekozen maatregelen staan ingetekend op de bouwtekeningen.

Vragen?

Bij vragen kunt u terecht bij uw contactpersoon van de gemeente Arnhem.

Stap 1: Checklist invullen om voortraject te doorlopen

Onderstaande checklist beschrijft alle geldende processtappen en normen met betrekking tot nieuwbouw voor de gemeente Arnhem. Stappen waarmee u vroeg in het traject rekening moet houden staan bovenaan, stappen die pas later in het traject uitgewerkt dienen te worden staan verderop. Doorloop deze lijst en vul met ja/nee in of de genoemde stappen doorlopen zijn. Als een processtap niet van toepassing is voor uw ontwikkeling (zie de kolom "Schaal" en stap 4 op het volgende tabblad) vult u "NVT" in. In de rechtercolumn kunnen u of uw contactpersoon bij de gemeente Arnhem opmerkingen toevoegen (bijvoorbeeld hoe u concreet invulling geeft aan de processtap).

Processtap	Schaal	Vul in:	Toelichting: Hoe wordt invulling gegeven aan deze stap? Welke concrete afspraken zijn er gemaakt?
Masterplan/Stedenbouwkundig plan			
Lees het boekje 'Natuurinclusief Ontwikkelen' (Synchroon, Nest Natuurinclusief en Vogelbescherming Nederland).	Gebied, perceel, gebouw	Nee	
U heeft alle tabbladen van dit document doorgenomen zodat u weet wat er bij het indienen van de omgevingsvergunning van u gevraagd wordt.	Gebied, perceel, gebouw	Nee	
Er heeft een oriënterend gesprek met de gemeente plaatsgevonden over de ambities voor dit gebied en er is afgestemd over de klimaatadaptieve en natuurinclusieve randvoorwaarden en de invulling hiervan.	Gebied	Nee	
U heeft een ecologisch deskundige aangehaakt (verplicht bij projecten met meer dan 2000 m^2 bebouwde grondoppervlakte) en deze deskundige heeft onderzoek gedaan naar de aanwezige diersoorten in de omgeving (bijvoorbeeld via de Nationale Database Flora & Fauna).	Gebied	Nee	
U houdt aantoonbaar rekening met het beperken van wateroverlast, hitte en droogte in het stedenbouwkundig ontwerp door hier al in deze fase ruimte voor te reserveren. Voor het thema water doet u dat door een water huishoudkundig plan (vanaf nu: Waterplan) op te stellen. (Let op: houd ook rekening met de Watertoets - de eisen vanuit het desbretreffende Waterschap - Rijn & Ijssel of Rivierenland)	Gebied, perceel, gebouw	Nee	
Schetsontwerp			
Start de onderzoeken voor soortenbescherming: laat een ecologische quickscan Flora & Fauna uitvoeren	Gebied	Nee	
Bepaal voor welke diersoorten u een hoogwaardig habitat gaat creëren en vul deze alvast in in het dashboard (volgend tabblad).	Gebied, perceel, gebouw	Nee	
Bevinden alle gebouwen zich binnen 300m van een groene, koele plek? Zo nee, reserveer hier ruimte voor.	Gebied	Nee	
Kijk je vanuit alle gebouwen uit op minstens 3 bomen? Zo nee, reserveer hier ruimte voor.	Gebied, perceel	Nee	
Kun je bepaalde al bestaande groenstructuren met elkaar verbinden? (voorbeeld: twee bosjes met een weiland ertussen worden verbonden door een haag of een strook extensief gemaaid gras. Een wijk huizen kan verbonden worden met een groenstrook via een wadi.)	Gebied, perceel	Nee	
Bepaal waar (een vorm van) verhard oppervlakte noodzakelijk is; en waar niet (daar kan natuur worden gerealiseerd of behouden). In dit stadium is een schets inrichtingsplan voldoende waarmee je de intentie laat zien.	Gebied, perceel	Nee	

Verwerk de gekozen klimaatadaptieve maatregelen alvast globaal in de tekeningen van het schetsontwerp.	Gebied, perceel, gebouw	Nee	
Voorlopig ontwerp			
Maak specifiek welke soorten waar in en om de gebouwen hun plek krijgen (in overleg met de ecologisch deskundige). Geef onder andere aan waar de verblijfplaatsen kunnen worden ingebouwd.	Gebied, gebouw, perceel	Nee	
Bepaal welk soort beplanting (passend bij de habitatwensen van de doelsoorten) waar komt. Denk aan bomen, struiken, gras et cetera.	Gebied, perceel	Nee	
Bepaal op welke daken en gevels natuurinclusieve en klimaatbestendige maatregelen zullen worden gerealiseerd.	Gebied, perceel, gebouw	Nee	
Start de ontheffingsaanvraag wanneer er een verplichting is voor natuurbescherming.	Gebied	Nee	
Al het regenwater is afgekoppeld. *(Strategie Klimaatadaptatie Arnhem)*	Gebied, gebouw, perceel	Nee	
Het toekomstige openbaar gebied is zo ingericht dat zware buien zo min mogelijk overlast veroorzaken. (*Strategie Klimaatadaptatie Arnhem)* .	Gebied	Nee	
De genomen maatregelen voor klimaatadaptatie en natuurinclusief komen terug in de tekeningen van het voorlopig ontwerp van zowel de gebouwen als het inrichtingsplan.	Gebied, gebouw, perceel	Nee	
Definitief ontwerp			
Maak in afstemming met de ecologisch deskundige een gedetailleerd beplantingsplan.	Gebied	Nee	
Selecteer neststenen en ontwerp faunaverblijven voor in de gebouwen.	Gebied, gebouw, perceel	Nee	
De afdeling beheer van de Gemeente Arnhem is akkoord met de voorgestelde inrichting van het openbaar gebied.	Gebied	Nee	
Tijdens bouwactiviteiten worden de grond, planten en het bodemleven beschermd door het afdekken van de bodem en het plaatsen van latten en hekken waar nodig *(Bomenplan)* .	Gebied, perceel	Nee	
Maak een beheer- en onderhoudsplan. Denk bijvoorbeeld aan: wie gaat het nieuwe groen onderhouden? Hoe kan het beheer op ecologische wijze gedaan worden (bijvoorbeeld door extensief maaien)?	Gebied	Nee	

Invulformulier Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen Gemeente Arnhem

Afhankelijk van de locatie, aard en omvang van uw project moet u een een minimaal aantal punten halen per thema (niveau brons) om een omgevingsvergunning te verkrijgen. Doorloop hiervoor onderstaande stappen. Het definitieve formulier dient u als bijlage bij uw vergunningsaanvraag in.

Invullen:

Stap 1: Doorloop het voortraject

Het voortraject zorgt ervoor dat de juiste processtappen genomen zijn om het puntensysteem goed te kunnen invullen. U vindt het onder tabblad "Stap 1 - Voortraject".

Stap 2: Vul hier informatie over uw project in

Stap 2.1: In welk gebied zit uw project?

U kunt de kaart hiernaast gebruiken om te bepalen in welk hittegebied binnen de gemeente Arnhem uw project zich bevindt. Dat bepaalt mede het minimum te behalen aantal punten op het gebied van hittestress. Het totale gebiedsoppervlak en het oppervlak van de bebouwing is ook bepalend voor de minimale scores voor uw ontwikkeling.

Locatie binnen hitteattentiegebieden: [ ]

* De hitteattentiegebieden kunt u op de kaart aan de rechterkant aflezen.

Totale m² gebied binnen projectgrens: [ ]

* Het gebied is het totale oppervlak van het te ontwikkelen gebied inclusief bebouwing, tuinen en openbare ruimte.

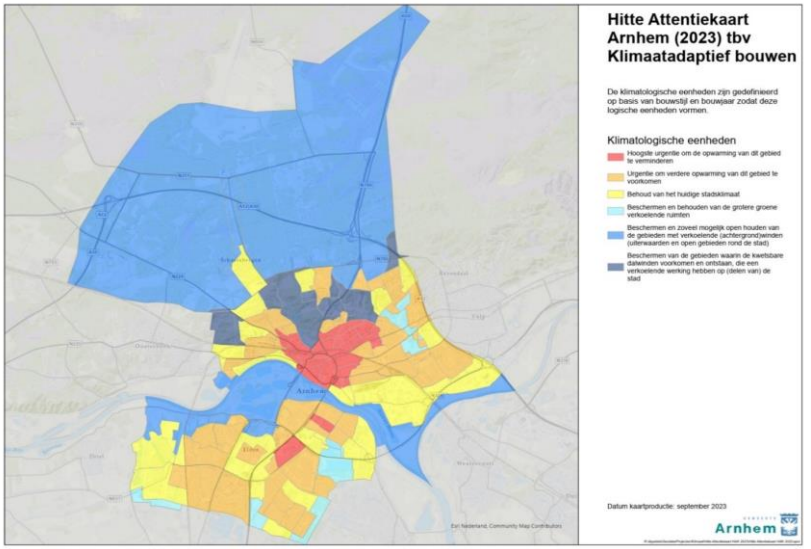

Link naar online kaart: [volgt na vaststelling]

Stap 2.2: Wat is de vereiste waterberging in m3 uit het waterhuishoudkundig plan?

In Arnhem hanteren we dat een bui van 40mm per m2 binnen 45 minuten moet worden geborgen op eigen terrein (zie het geldende bestemmingsplan). Hiervoor stelt u een waterhuishoudkundig plan op. Uit deze berekening komt het aantal kuub voort wat minimaal geborgen moet worden op eigen terrein.
Vul dat getal hieronder in.

Vereiste m^3 berging: [ ]

Stap 2.3.: Welke gebouwen bouwt u?

Het soort gebouw bepaalt mede de minimale scores voor uw ontwikkeling. Een gebouw met kwetsbare gebruikers moet meer punten halen op het thema hittestress. Ook het totale bebouwingsoppervlak en het totale oppervlak van de begane grond zijn bepalend voor de minimale scores.

Soort gebouw: [ ]

* Gebouwen met kwetsbare gebruikers zijn: kinderopvang, basisschool, instelling voor langdurige zorg, ziekenhuis.

Totale m² bruto vloeroppervlakte: [ ]

* Dit is het bij elkaar opgetelde oppervlak van alle verdiepingen van alle gebouwen inclusief garages en aanbouwen en exclusief eventuele tuinen.

Totale m² begane grond : [ ]

* De begane grond is het oppervlak van de begane grond van de bebouwing, exclusief eventuele tuinen, inclusief garages, aan- en

Stap 3: Voor welke soort(en) creëert u een hoogwaardig habitat (zie ook volgende tabblad)?

Afhankelijk van de omvang van het project dienen voor 1-4 diersoorten een hoogwaardig habitat gecreëerd te worden. Hieronder vult u in voor welke soorten u kiest. In het volgende tabblad (Stap 3 Habitat-check) kunt u zien uit welke onderdelen een hoogwaardig habitat voor die soort bestaat en motiveren hoe u dat heeft verwerkt in uw ontwerp.

Omvang project (vink aan):	**Aantal habitats:**	**Definitie omvang project:**	
		Totale m2 bebouwde grondoppervlak	**Hoogte**
☐ Kleinschalig project	Minstens 1 hoogwaardige habitat*	< 500 m2	en < 15 m
☐ Middelgroot project	Minstens 2 hoogwaardige habitats*	<2000 m2	en/of 15-30m
☐ Grootschalig project	Minstens 3 hoogwaardige habitats*	>2000 m2	en/of > 30 m
☐ Gebiedsontwikkeling	Minstens 4 hoogwaardige habitats*	>4000 m2	

Vul hieronder de soorten in waarvoor u een hoogwaardig habitat creeërt.

Soort 1:

Soort 2:

Soort 3:

Soort 4:

Stap 4: Vul na elkaar de invulformulieren Gebouw en Buitenruimte (mits van toepassing) in

Vul hieronder in welk deel van het invulformulier voor uw project van toepassing is:

Soort ontwikkeling (vink aan):	**Van toepassing als:**
☐ Gebouw (zie ook stap 4.1)	Ik bouw een of meerdere gebouwen.
☐ Perceel (zie ook stap 4.2)	Gebouw heeft gebouwgebonden grond: bv een (gemeenschappelijke) tuin, een oprit, een parkeerplaats
☐ Gebied (zie ook stap 4.2)	Binnen de ontwikkeling wordt ook niet-gebouwgebonden grond ingericht (openbaar toegankelijke buitenruimte)

In de invulformulieren 4.1 en 4.2 kunt u uw maatregelen invullen om hiermee punten te behalen. Doorloop na elkaar de verschillende invulformulieren (tabbladen: Stap 4.1 en Stap 4.2). Het kan zijn dat u niet in elke stap maatregelen hoeft te kiezen, dat hangt af van de aard van de ontwikkeling. Bevat uw ontwikkeling zowel een gebouw als grond om het gebouw heen? Dan moet u in beide categorieën maatregelen nemen.
Let op: soms heeft de gemeente Arnhem al bepaalde maatregelen genomen (bijvoorbeeld het aanbrengen van een groene erfafscheiding of het planten van een boom). Deze maatregelen kunt u niet laten meetellen in het formulier. Ook eventuele maaatregelen die u vanuit de Wet natuurbescherming moet treffen, kunt u hier niet meerekenen.

Inzicht:

Stap 5: Zie hier het minimum aantal te behalen punten per label

U moet op de verschillende thema's natuurinclusiviteit, wateroverlast, droogte en hittestress verschillende hoeveelheden punten halen. Daarmee kunt u per thema het label brons (minimaal benodigd), zilver of goud behalen. Zie hier hoe veel punten u per thema voor deze verschillende labels moet verdienen. Let op: voor het verkrijgen van een vergunning heeft u minimaal het label Brons nodig.

	Natuurinclusiviteit	Wateroverlast	Droogte	Hittestress
Brons (minimaal benodigd)	0	0	0	0
Zilver	0	1	0	0
Goud	0	1	0	0

Stap 6: Zie hier het aantal gehaalde punten

Hier kunt u zien hoeveel punten u uiteindelijk per thema hebt verdiend en welk label u daarmee per thema hebt behaald. Voor het behalen van voldoende punten voor het thema Natuurinclusiviteit geldt aanvullend dat u minimaal 40% van uw punten uit Gebouw-gebonden maatregelen moet halen.

	Natuurinclusiviteit	Wateroverlast	Droogte	Hittestress
Gehaald aantal punten	0	0	0	0
Gehaald label	#DELING.DOOR.0!	Doorloop eerst stap 4.1. - 4.4.	Doorloop eerst stap 4.1. - 4.4.	Doorloop eerst stap 4.1. - 4.4.

	Nog te doorlopen	Doorlopen
Doorlopen processtappen (stap 1)	23	0

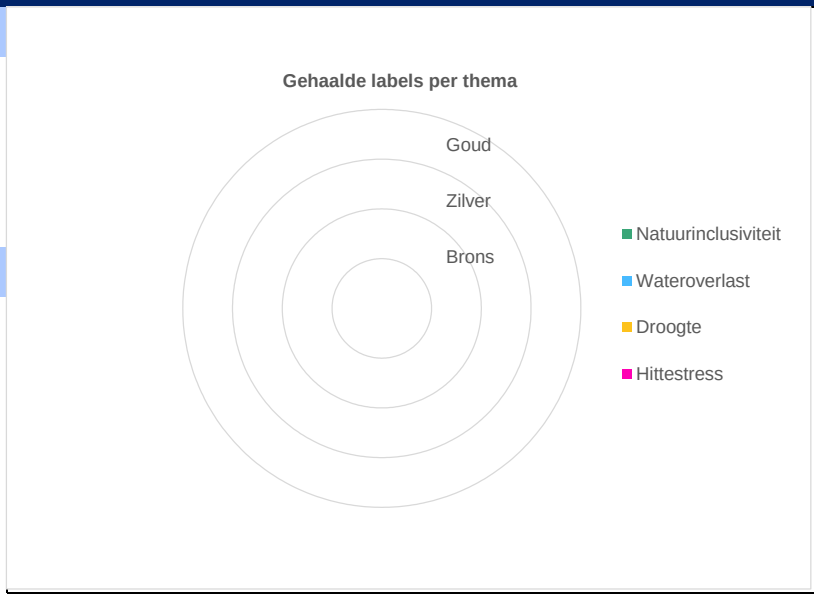

Invulformulier Diersoorten

Stap 3: Voor welke doelsoort(en) creëert u een hoogwaardig habitat?

Afhankelijk van de grootte van het project dienen voor 1-4 diersoorten een hoogwaardig habitat gecreëerd te worden. In dit tabblad kunt u zien uit welke onderdelen een hoogwaardig habitat voor die soort bestaat en motiveren hoe u dat heeft verwerkt in uw ontwerp. Deze checklist is gebaseerd op hoofdstuk 8 van het boekje Natuurinclusief Ontwikkelen (Synchroon, Nest Natuurinclusief en Vogelbescherming Nederland): https://nestnatuurinclusief.nl/natuurinclusief-synchroon/. Vul de checklist hieronder in voor de soort(en) die u heeft gekozen in het vorige tabblad.

Soort	Randvoorwaarden	Bijpassende maatregel of voorbeelden	Extra informatie	
Huismus			*(zie pagina 34 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')*	
☐	*Minimaal 5 neststenen bij elkaar.*	- Neststenen Huismus (Stap 4.1 Gebouw) - Verplaatste vogelschroot (Stap 4.1 Gebouw) - Ruimte creëren in overstek, spouw, gootbekisting of nokvorst (Stap 4.1 Gebouw)		
☐	*Klimmend groen en stekelige struiken van minimaal 2-3 meter hoog.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Geveltuin (Stap 4.1 Gebouw) - Gevel groen (Stap 4.1 Gebouw)	Als slaapplek gebruikt de huismus groenblijvende struiken. Ook zijn gras, zand en water binnen 100m van de verblijven belangrijk.	
☐	*Andere huismussenpopulaties en geschikt leefgebied in de nabijheid voor uitwisseling en groei van de populatie.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)		
☐	*Voedselplanten in de tuin.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte)	Bijvoorbeeld wilde lijsterbes, vuurdoorn, eenstijlige meidoorn, rode kornoelje, gewone vlier, Europese kardinaalsmuts, liguster, klimop.	
Gierzwaluw			*(zie pagina 36 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')*	
☐	*Minimaal 5 verblijfplaatsen in een cluster geplaatst.*	- Neststenen Gierzwaluw (Stap 4.1 Gebouw)		
☐	*Zorg voor een vrije uitvliegmogelijkheid van 3 meter voor en onder de verblijfplaats.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.3 Gebouw)	Geen terras of struik/boom ervoor.	
Huiszwaluw			*(zie pagina 38 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')*	
☐	*Overstekken bij dakranden. Minimaal 5 kunstnesten.*	- Neststeen/Kom Huiszwaluw (Stap 4.1 Gebouw) - Ruimte creëren overstek (Stap 4.1 Gebouw)		
☐	*Vrije uitvliegmogelijkheid voor en onder het nest.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Gebouw)	Geen terras of struik/boom ervoor.	
☐	*Water en grasland op 200 meter bij de verblijfplaats.*	- Aantal m2 blauw/groen (Stap 4.2 Buitenruimte) - Geef dit aan in toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)		

Merel, Roodborst & andere struikbroeders

(zie pagina 40 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Doornige struiken en dichte, groenblijvende hagen.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Hagen (Stap 4.2 Buitenruimte) - Gemengde hagen (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Nectarrijke en besdragende beplanting.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Boom aanplanten (Stap 4.2 Buitenruimte)	Bijvoorbeeld wilde lijsterbes, vuurdoorn, eenstijlige meidoorn, rode kornoelje, gewone vlier, Europese kardinaalsmuts, liguster, klimop.

Spreeuw

(zie pagina 42 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Nestkasten, gaten in gebouwen of oudere bomen met holtes.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Neststeen (Stap 4.1 Buitenruimte) - Boom aanplanten (Stap 4.2 Buitenruimte)
☐	*Grasvelden voor insecten en hun larven binnen 500 meter.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)

Koolmees & Pimpelmees

(zie pagina 44 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Opgaande, groenblijvende beplanting.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Hagen (Stap 4.2 Buitenruimte) - Gemengde hagen (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Doornige struiken en hagen.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Hagen (Stap 4.2 Buitenruimte) - Gemengde hagen (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Nectarrijke en besdragende beplanting.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte)	Bijvoorbeeld wilde lijsterbes, vuurdoorn, eenstijlige meidoorn, rode kornoelje, gewone vlier, Europese kardinaalsmuts, liguster, klimop.

Slechtvalk

(zie pagina 46 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Hoge bebouwing (minimaal 25 meter) met nestkasten of richels.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Gebouw) - Nestkast slechtvalk (Stap 4.1 Gebouw)
☐	*Minimaal 3 kilometer afstand van een andere slechtvalk(kast).*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Gebouw)

Zwarte roodstaart

(zie pagina 48 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Bruine daken of braakland met weinig begroeiing en veel zon en maximaal 2 nestkasten bij elkaar.*	- Bruin dak (Stap 4.1 Gebouw) - Neststeen (Stap 4.1 Gebouw) - Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)	Geschikt voor bedrijventerreinen
☐	*Planten waar insecten op af komen.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Insectenbosje (Stap 4.2 Buitenruimte)	Zoals bijvoorbeeld gras in combinatie met laaggroeiende (<15cm) kruidenvegetatie.

Vleermuizen

(zie pagina 50 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Verschillende soorten verblijfplaatsen, bijvoorbeeld in de spouw, als inbouwkast of achter gevelbetimmering.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Gebouw) - Nestkast Vleermuis (Stap 4.1 Gebouw) - Creëren overstek, spouw (Stap 4.1 Gebouw)	
☐	*Geen licht op de verblijfplaatsen.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Gebouw)	Bijvoorbeeld geen lantaarnpalen op de verblijftplaats.
☐	*Insectenrijke beplanting binnen 200m.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Water en/of bomenrijen in de omgeving (straal van 100 m).*	- Aantal m2 blauw (Stap 4.2 Buitenruimte) - Boom aanplanten/behouden (Stap 4.2) - Geef dit aan in toelichting (Stap 4.2)	

Egel

(zie pagina 56 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Structuurrijke beplanting of composthopen, en makkelijk toegankelijk water in het gebied.*	- Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Takkenril/dood hout (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Een aaneengesloten gebied zonder (drukke) wegen en met gelaagdheid in de beplanting.*	- Egelpassage (Stap 4.2 Buitenruimte) - Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Takkenril/dood hout (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Zorg dat de egel zich van tuin naar tuin kan bewegen.*	- Egelpassage (Stap 4.2 Buitenruimte) - (gemengde) Haag (Stap 4.2 Buitenruimte)	Egelpassages zijn alleen nodig bij schuttingen.

Eekhoorn

(zie pagina 58 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Hoge (minstens 10 meter) oude bomen.*	- Bestaande bomen behouden (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Aanwezigheid van zaaddragende bomen (onder andere eik, beuk, den).*	- Planten van bomen (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Een bestaande groenstrook met bomen moet in een straal van 50 meter.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Buitenruimte)	

Bijen & Vlinders

(zie pagina 60 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Insectstenen, zand, dood hout, holtes in stengels en stenenstapels.*	- Insectenstenen (Stap 4.1 Gebouw) - Insectenhotel (Stap 4.1 Gebouw) - Takkenril/dood hout (Stap 4.2 Buitenruimte)	-
☐	*Nectar- en stuifmeelplanten en bomen met bloeiperiodes van het vroege voorjaar tot najaar.*	- Aanplant vlinderbosje (Stap 4.2 Buitenruimte) - Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte) - Boom aanplanten (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Waardplanten (dit verschilt per soort).*	- Aanplant insectenbosje (Stap 4.2 Buitenruimte) - Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte)	

Amfibieën

(zie pagina 60 in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Natuurlijke poel zonder vissen en met waterplatenn en een landmilieu met gras en voldoende beschutting.*	- Natuurvriendelijke oevers (Stap 4.2 Buitenruimte) - Aantal m2 blauw (Stap 4.2 Buitenruimte) - Struiken (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Zachte, natuurlijke oevers of uitstapplekken, en schuilplekken.*	- Natuurvriendelijke oevers (Stap 4.2 Buitenruimte) - Wadi (Stap 4.2 Buitenruimte)	
☐	*Oeverbeplanting en water waar de zon op schijnt.*	- Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.1 Buitenruimte) Aantal m2 groen (Stap 4.2 Buitenruimte)	-
☐	*Grasland en verbinding met andere poelen binnen 500 meter.*	- Faunapassage (Stap 4.2 Buitenruimte) - Aantal m2 groen (Stap 4.2 Buitenruimte)	

Scholekster

(zie inlegblad in 'Natuurinclusief Ontwikkelen')

☐	*Een platdak (op maximaal 3 verdiepingen) met schaduw en water.*	- Sedum / bruin dak (Stap 4.1 Gebouw) - Grind dak (Stap 4.1 Gebouw) - Natuurdak (Stap 4.1 Gebouw)	
☐	*Gaas voor de regenpijptoevoer en een opstaande rand rondom het dak van ongeveer 15 cm hoog. Zorg voor een groenstrook van minstens 1 meter rondom de bebouwing.*	- Aantal m2 groen (Stap 4.2 Buitenruimte) - Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)	Om de jongen van de scholekster te beschermen
☐	*Minstens één m2 grind op een groen dak of een grinddak.*	- Grinddak (Stap 4.1 Gebouw)	
☐	*Gras in een straal van 200 meter van de verblijfplaats.*	- Aantal m2 groen (Stap 4.2 Buitenruimte) - Geef dit aan in de toelichting (Stap 4.2 Buitenruimte)	

Invulformulier Gebouw

Stap 4.1: Punten halen uit gebouwmaatregelen
Met deze stap kunt u punten verkrijgen door bepaalde maatregelen toe te passen aan, onder of op uw gebouw.

	Mogelijk haalbare punten per thema voor toepasbare maatregel					Hier invullen!	Gehaalde punten per thema voor toegepaste maatregel				Meer informatie			
Maatregel	Natuur-inclusiviteit	Water-overlast	Droogte	Hittestress	Per:	Aantal	Totaal natuur-inclusiviteit	Totaal water-overlast	Totaal droogte	Totaal hittestress	Informatie	Randvoorwaarden (verplichting)	Eigen toelichting (vul in)	Link
DAKEN:														
Extensief sedumdak of bruin dak	0,5	0	0,5	0,5	m^2	0	0	0	0	0	Een groen dak zorgt voor verdamping van vocht en isolatie door planten.	Sedum (liefst zo veel mogelijk verschillende soorten) of steen/gruis (gebruik bijvoorbeeld de oorspronkelijke toplaag van de bouwlocatie).		https://nl.urban
Grinddak incl. schaduw en water (voor de scholekster)	1	0	0,5	0,5	m^2		0	0	0	0	Mag ook *een stukje* van het dak zijn (niet het hele dak hoeft ingericht te worden als grinddak om effectief te zijn als hoogwaardig habitat voor de scholekster). Grind kan ook worden vervangen met schelpen.	Punten worden alleen toegekend als het grinddak water en een schaduwplek heeft (bv de schoorsteen).		
Natuurdak (min. 120mm dakopbouw)	1	0	1	1	m^2		0	0	0	0	Het dak heeft in ieder geval grassen en kruiden. Voorkeur gaat uit naar zo veel mogelijk verschillende soorten. Een groen dak zorgt voor verdamping van vocht en isolatie door planten.	Dak telt als natuurdak vanaf minimaal 120mm dakopbouw.		
Intensief groen dak (min. 350mm dakopbouw)	1	0	2	2	m^2	0	0	0	0	0	Vaste planten, (dwerg)heesters, struiken en evt bomen. Voorkeur gaat uit naar zo veel mogelijk verschillende soorten. Een groen dak zorgt voor verdamping van vocht, en isolatie door planten.	Dak telt als intensief vanaf 350mm dakopbouw.		https://nl.urban
Verblijfsdak (dak is toegankelijk voor mensen)	0	0	0	4	m^2		0	0	0	0	Een voor mensen toegankelijk groen dak met (dwerg)heesters/struiken	Het dak moet bereikbaar zijn voor bewoners en schaduwvoorzieningen hebben. Een dak kan zowel scoren als extensief/natuur/intensief dak als als verblijfsdak		https://nl.urban
Dak(en) totale m3 waterberging	0	1	0	0	m^3		0	0	0	0	Hoeveelheid water dat het dak kan bergen. Voorbeelden: retentiedak, waterdak, sedumdak	Moet voldoen aan de eisen van het waterhuishoudkunidg plan.		
OVERIGE GEBOUWGEBONDEN MAATREGELEN (NIET ZIJNDE NESTVOORZIENINGEN):														
Groene gevel (klimgroen)	0,5	0	0	0,5	m^2		0	0	0	0	Voorbeelden zijn: klimop (hedera), bruidsluier, wingerd, vuurdoorn, clematis, kamperfoelie, leifruit. Afhankelijk van soort groen 2 à 3 keer per jaar snoeien/bijhouden.	Telt alleen bij minimaal 2 soorten waarvan minimaal 1 inheems. Liefst in volle grond; telt dan ook mee in categorie 'geveltuin' Leg het beheer vast in uw beheer- en onderhoudsplan (zie stap 1).		https://nl.urban
Geveltuin	1	0	0	0	m^2	0	0	0	0	0	Inheemse vogel- en insectvriendelijke planten (veel bessen, nectar, stuifmeel).	Telt alleen als perceel te klein is voor een tuin. Kan gecombineerd worden met 'groene gevel'		https://nl.urban

Ingebouwde plantenbak	5	0	0	0	balustrade		**0**	**0**	**0**	**0**	Kies voor vogel- en insectvriendelijke planten (veel bessen, nectar, stuifmeel).	De ontwikkelaar brengt niet-verwijderbare plantenbakken aan met beplanting die een meerwaarde heeft voor vogels/insecten		
Reflecterend dak (albedo van 0,3 of hoger)	0	0	0	0,5	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Een stijging van 0,1 in albedo kan zorgen voor een daling in de oppervlaktetemperatuur van ongeveer 4 °C. Resultaten uit bestaande onderzoeken wijzen erop dat een hogere albedo een verkoelend effect van maximaal 2 °C op de luchttemperatuur kan hebben.	Het materiaal moet een albedo van 0,3 of hoger hebben. Bijvoorbeeld: witte verf of coating.		https://nl.urban
Voorziening voor hergebruik regenwater aanwezig aan, onder of op het gebouw (opslagcapaciteit)	0	0	5	1	m^3		**0**	**0**	**0**	**0**	Voorbeelden: regenton, regen-watertank en andere maatregelen die wel water opslaan, vasthouden en hergebruiken maar *niet* voldoen aan de eisen van het waterhuishoudkundig plan (zoals: moet op tijd kunnen leeglopen voor een volgende bui)	Water gaat NIET de kavel af en wordt hergebruikt. Bijvoorbeeld om planten of een groen dak van water te voorzien, het toilet door te spoelen etc.		Zie verschillend
Water opvang aan/onder/op gebouw en vertraagd afvoeren op eigen terrein volgens de eisen van het Waterplan	0	1	1	0	m^3		**0**	**0**	**0**	**0**	Een (technische) installatie die ervoor zorgt dat het water wordt opgevangen en vertraagd wordt afgevoerd op eigen terrein volgens het waterplan. Voorbeeld: smart flow control	Moet voldoen aan de gestelde eisen van het Waterplan (zoals: moet op tijd kunnen leeglopen voor berging van een volgende bui)		
Buitenzonwering of overstek	0	0	0	10	Per ruimte		**0**	**0**	**0**	**0**	Luifels, screens en overstekken voorkomen opwarming in gebouwen.	Aanbrengen aan alle ramen aan de buitenzijde van ramen op de oost-, zuid- of westgevels.		https://nl.urban
GEBOUWGEBONDEN NESTVOORZIENINGEN:							**0**	**0**	**0**	**0**				
Neststeen huismus	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Advies: nabij groene gevel, struik of haag. Hoogte van het groen is minstens 3 meter en binnen 5 meter afstand beschikbaar.	Koloniebroeder: minstens 5 stenen bij elkaar		https://www.vog
Verplaatste vogelschroot (minstens 5 meter)	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Door de vogelschroot te verplaatsen worden de eerste twee panlatten beschikbaar als broedplaats voor o.a. huismussen.	Alleen mogelijk wanneer de dakpannen waar het dakbeschot toegankelijk is bij de eerste rij dakpannen, bijv. holle pannen.		https://www.vog
Neststeen gierzwaluw	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Het kan jaren duren voordat de gierzwaluw een neststeen bezet. De gierzwaluw broedt graag hoog, tot wel 40 m.	1) Plaats in hoge blinde gevel op noorden/oosten. 2) Aanvliegroute moet vrij zijn (min. 3 meter, dus niet vlak boven een boom, raam dat naar buiten open kan etc). 2) Plaats minstens 5 stenen bij elkaar.		https://www.vog
Neststeen/kom huiszwaluw	15	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Tip: een plankje onder de neststeen vangt de vervuiling op.	1) Water en klei moet binnen 200m van de voorziening aanwezig zijn. 2) Plaats meerdere nestkommetjes bij elkaar.		https://www.vog
Halfopen neststeen	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Biedt o.a. zwarte roodstaart, roodborst, grauwe vliegenvanger nestgelegenheid	Geen minimum aantal vereist.		https://www.vog
Neststeen (gewone dwerg)vleermuis	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Kan op alle richtingen geplaatst worden.	Moet op een donkere plek. Meerdere neststenen is geen verplichting maar heeft wel de voorkeur.		https://nl.urban
Kraamkolonie, zomer/winterverblijf vleermuis	15	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Dit biedt mogelijkheid voor verblijf en opgroeien vleermuis jongen en vrouwtjes.	Moet op een donkere plek.		https://www.vle

Neststeen voor bijen en vlinders	5	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Niet hetzelfde als een insectenhotel.	Dichtbij inheemse nectar- en stuifmeeldragende planten en ingemetseld in de bebouwing.		https://nl.urban
Nestvoorziening voor ander dier	5	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bijvoorbeeld otter, eend of eekhoorn	Permanente voorziening		
Ruimte creëren in overstek, spouw, gootbekisting of nokvorst	15	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Te gebruiken door gierzwaluwen, vleermuizen en huismussen.	Zie randvoorwaarden voor neststenen voor betreffende soorten.		https://www.ede

Insectenhotel (>1m2)	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Plaats nabij bloeiende bloemen.	Punten worden toegekend als insectenhotel minstens 1m2 is.		https://nl.urban
OVERIG:														
Voeg hier zelf een maatregel toe (punten in overleg met de gemeente)							**0**	**0**	**0**	**0**	Bijvoorbeeld: aanleg groene voorbeeldtuin, aanbieden groene tuin bij koopcontract, faciliteren van tuinontwerpsessies			

Toelichting op de maatregelen

Totaal gehaalde punten voor maatregelen aan het gebouw
Als u de tabel hierboven invult wordt deze tabel automatisch ingevuld. Ook worden de tabellen in het dashboard aangevuld.

	Natuurinclusiviteit	Wateroverlast	Droogte	Hittestress
Totaal gehaald aantal punten door maatregelen aan het gebouw	0	0	0	0
Totaal gehaald aantal punten gebouw en gebied	0	0	0	0
Gehaald label	#DELING.DOOR.0!	Doorloop eerst stap 4.1. - 4.4.	Doorloop eerst stap 4.1. - 4.4.	Doorloop eerst stap 4.1. - 4.4.

Invulformulier Buitenruimte

Stap 4.3: Punten halen uit gebiedsmaatregelen (niet-gebouwgebonden buitenruimte, zoals openbare ruimte)
In deze stap kunt u punten met maatregelen in het gebied halen.

	Mogelijk haalbare punten per thema voor toepasbare maatregel					Hier invullen!	Gehaalde punten per thema voor toegepaste maatregel				Meer informatie			
Maatregel	Natuur-inclusiviteit	Water-overlast	Droogte	Hittestress	Per:	Aantal	Totaal natuur-inclusiviteit	Totaal water-overlast	Totaal droogte	Totaal hittestress	Informatie	Randvoorwaarden	Eigen toelichting	Link
Aantal m^2 groen	0,2	0	0,5	0,5	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Gras, planten, struiken, bomen, etc.	Hier bovenop ontvangt u nog extra punten voor een kwalitatieve inrichting van dit groen (zoals een boom, natuurvriendelijke wadi, etc; zie hieronder)		https://infogr
Aantal m^2 blauw	0,4	0	0,5	0,5	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Sloot, vijver, meertje etc.	Minstens de helft van de oever is natuurvriendelijk ingericht.		
Halfverharding, doorgroeibare verharding of waterpasserende verharding.	0,1	0	0,5	0,25	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**		Waterdoorlatende verharding (bijvoorbeeld waterdoorlatende klinkers) valt hier niet onder.		https://nl.urb
Natuurvriendelijke wadi / bodempassage / verdiept plantvak	5	0	2	1	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Zo ingericht dat het een natuurlijk habitat vormt voor vlinders, bijen en kleine zoogdieren. Alleen bij infiltrerende bodem toepasbaar.	Extensief beheer is nodig. Leg het beheer vast in je beheer- en onderhoudsplan.Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://nl.urb
Wadi / bodempassage	0	0	1	0	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Bijvoorbeeld in beton gevatte bakken, open aan de onderkant, opgevuld met grind en aarde, en beplant. Alleen bij infiltrerende bodem toepasbaar.	De ondergrond moet geschikt zijn voor infiltratie.		https://nl.urb
Totaal aantal m^3 waterberging en infiltratie (voldoet aan eisen waterhuishoudkundig plan)	0	1	1	0	m^3		**0**	**0**	**0**	**0**	De totale waterbergingscapaciteit van: infiltratiekratten/stroken, wadi, een sloot of vijver die vertraagd kan leeglopen tot het oorspronkelijke waterpeil, verlaagde berm en andere voorzieningen.	De maatregel voldoet aan de gestelde eisen in het waterplan. De maatregel wordt regelmatig onderhouden om dichtslibben of slecht functioneren te voorkomen.		https://nl.urb
Aantal m^3 waterberging (voldoet niet aan eisen waterhuishoudkundig plan)	0	0	2	0	m^3		**0**	**0**	**0**	**0**	Opvang en hergebruik of losing op eigen terrein. Voorbeelden: regenton, regenschutting	Het water moet verwerkt worden op eigen perceel. Het water wordt niet geloosd op het riool. Maar voldoet niet aan de eisen van het waterhuishoudkundig plan		https://www.r
Haag, 1 soort	0,5	0	0	0	strekkende meter		**0**	**0**	**0**	**0**	Voorkeur voor inheemse soorten: klimop, liguster, Spaanse aak, zuurbes, hulst, gele kornoelje, meidoorn, (haag)beuk of andere vrucht- stekel- en besdragende of nectarproducerende soorten.	Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'. Leg het beheer vast in je beheer- en onderhoudsplan.		

Gemengde haag	2	0	0	0	strekkende meter		**0**	**0**	**0**	**0**	Voorkeur voor inheemse soorten: klimop, liguster, Spaanse aak, zuurbes, hulst, gele kornoelje, meidoorn, (haag)beuk of andere vrucht- stekel- en besdragende of nectarproducerende soorten.	Minimaal 2 soorten waarvan minimaal 1 inheems. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'. Leg het beheer vast in je beheer- en onderhoudsplan.		https://www.v
Egelpassage	1	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Via een egelpassage (een gat in de omheining) wordt het perceel toegankelijk gemaakt voor egels.	De doorgang dient gecreëerd te worden in omheining die hiervoor niet toegankelijk was voor de egel (bijvoorbeeld schutting). De doorgang moet minstens 15 cm bij 15 cm zijn.		
Takkenril / stobbenwal / staand of liggend dood hout	2	0	0	0	m		**0**	**0**	**0**	**0**	Lengte 1,5 meter, waarvan 50 centimeter in de grond. Onderlinge afstand ongeveer 3 meter in de lengte van de ril en 1 meter in de breedte.	Takken en stammen worden gestapeld in een constructie van een dubbele rij met palen. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://klimaa
Bestaande bomen behouden, 1e orde grootte (>12m hoog)	30	0	0	30	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bestaande bomen hebben in verhouding met jonge nieuwe aanplant veel meer positieve effecten.	De boom moet de ruimte houden om te blijven bestaan. Daarom: 1m vrij houden rondom de maximale kroonoppervlakte van de boom. Ook moet er ruimte onder de grond zijn voor de boom, 1 m3 doorwortelbare obstakel vrije ruimte per verwachte levensjaar. Daarom is het verplicht om ondergrondse infrastructuur in te tekenen. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://nl.urba
Bestaande bomen behouden, 2e orde grootte (6-12 m hoog)	24	0	0	30	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bestaande bomen hebben in verhouding met jonge nieuwe aanplant veel meer positieve effecten.	zie randvoorwaarden bestaande bomen 1 orde		https://nl.urba
Bestaande bomen behouden, 3e orde grootte (= kleiner dan 6 m)	15	0	0	30	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bestaande bomen hebben in verhouding met jonge nieuwe aanplant veel meer positieve effecten.	zie randvoorwaarden bestaande bomen 1 orde		https://nl.urba
Boom aanplanten 1e orde grootte (= boom die minstens 12m hoog wordt)	10	0	0	10	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Idealiter biedt de kruin ook beschutting tegen de zon voor de woning tijdens hete dagen.	De boom moet meerwaarde hebben voor vogels en insecten. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://nl.urb
Boom 2e orde grootte (= boom die 6-12m hoog wordt)	8	0	0	8	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Idealiter biedt de kruin ook beschutting tegen de zon voor de woning tijdens hete dagen.	De boom moet meerwaarde hebben voor vogels en insecten. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://nl.urba
Boom aanplanten 3e orde grootte (= kleiner dan 6m)	5	0	0	5	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Idealiter biedt de kruin ook beschutting tegen de zon voor de woning tijdens hete dagen.	De boom moet meerwaarde hebben voor vogels en insecten. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://nl.urba
Struik aanplanten	5	0	0	1	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bijvoorbeeld meidoorn, vuilboom, hazelaar, sleedoorn.	De struik moet meerwaarde hebben voor vogels en insecten. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://nl.wik
Maatregelen enkel geschikt voor gebied (dus niet voor perceel):														
Drinkwatertappunt	0	0	0	10	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Drinkwatervoorzieningen, mogelijkheid tot verkoeling.	De kwaliteit van het drinkwater moet worden gegarandeerd.		https://www.a
Nestkast voor boomklever, steenuil, bosuil en/of grote bonte specht	5	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Zie informatie van de Vogelbescherming (link).	1) Kast op een hoogte van minimaal 2 meter ophangen. 2) Vliegopening niet naar het zuiden/westen.		Boomklever

Vleermuiskast	5	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	(ruige) dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, rosse vleermuis.	1) Aanwezigheid vrije aanvliegroute 2) Liefst meerdere kasten bij elkaar 3) Geen lichtuitstraling; oriëntatie op de zuidwestzijde; kast op hoogte van minimaal 4 meter ophangen.		https://nl.urb
IJsvogelwand	10	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Zorg dat het water tot aan de wand komt. Plaats een zittak op korte afstand van de wand.	Plek van 1-1,5 meter breed en minimaal 50 centimeter hoog. Bomen en/of struiken zijn aanwezig op de oever.		https://www.v
Faunapassage (bovengronds)	20	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bijvoorbeeld een eekhoornbrug over een weg.	Dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen tussen leefplekken in de stad. (niet hetzelfde als egelpassage)		https://www.r
Faunapassage (ondergronds)	25	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Bijvoorbeeld een tunnel onder de weg, of hekken en andere obstakels weghalen/toegankelijk maken.	Dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen tussen leefplekken in de stad.		https://www.r
Natuurvriendelijke oevers	2	0	0	0	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Oever is zo ingericht dat deze een natuurlijke habitat vormt voor de rugstreeppad, ringslang, kamsalamander, patrijs, rietzanger, kleine karekiet, hermelijn, waterspitsmuis, bever en/of otter.	Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'. Talud minimaal 1:3. Vegetatie op gewenste soort afgestemd.		https://nl.urb
Amfibieënpoel (minimaal 25m^2)	30	0	0	0	stuk		**0**	**0**	**0**	**0**	Ten behoeve van kleine watersalamander, rugstreeppad, ringslang.	Afmeting is minimaal 25m^2 (water, oevers tellen niet mee).Kies een locatie die over voldoende zuiver		https://natuu
Aanplant vogel- of vlinderbosje (van minimaal 25 m^2)	2	0	0	0	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	In clusters aanplanten/behouden van bomen/struiken, zoals zomereik, wintereik, linde, berk, zwarte els, (haag)beuk, veldiep, zoete kers, gewone appel en/of lijsterbes.	Minimaal 3 inheemse bomen, aangevuld met struiken tot een oppervlakte van minimaal 25 m^2. Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://mijntu
Natuurlijke koele plekken / verblijfsplaats binnen 300 m van elke woning	1	0	0	2	m^2		**0**	**0**	**0**	**0**	Voorbeelden zijn een natuurlijke speelplaats of pocketpark (klein parkje).	De plek moet minimaal 200 m^2 groen/schaduw bevatten (al bestaande plekken tellen niet mee; mag ook worden ingericht buiten projectgrens,binnen 300m ervan). Telt ook mee bij 'aantal m2 groen'.		https://infogr
Stedenbouwkundige schaduwvoorzieningen	0	0	0	1	m		**0**	**0**	**0**	**0**	Schaduwcreatie (bijvoorbeeld arcades, overdekte wandelpaden).	Er is genoeg schaduw tijdens een hete dag om beschut over de straat te gaan, gecreëerd door bouwkundige structuren van het gebouw.		https://nl.urb
OVERIG:														
Voeg hier zelf een maatregel toe (punten in overleg met de gemeente)							**0**	**0**	**0**	**0**				

Toelichting op de maatregelen

Totaal gehaalde punten voor maatregelen in het gebied

Als u de tabel hierboven invult wordt deze tabel automatisch ingevuld. Ook worden de tabellen in het dashboard aangevuld.

Bezonningsstudie nieuwbouw Nijmeegseweg

bouwhoogtes conform concept bestemmingsplan

Worst case benadering - maximale benutting planologische ruimte

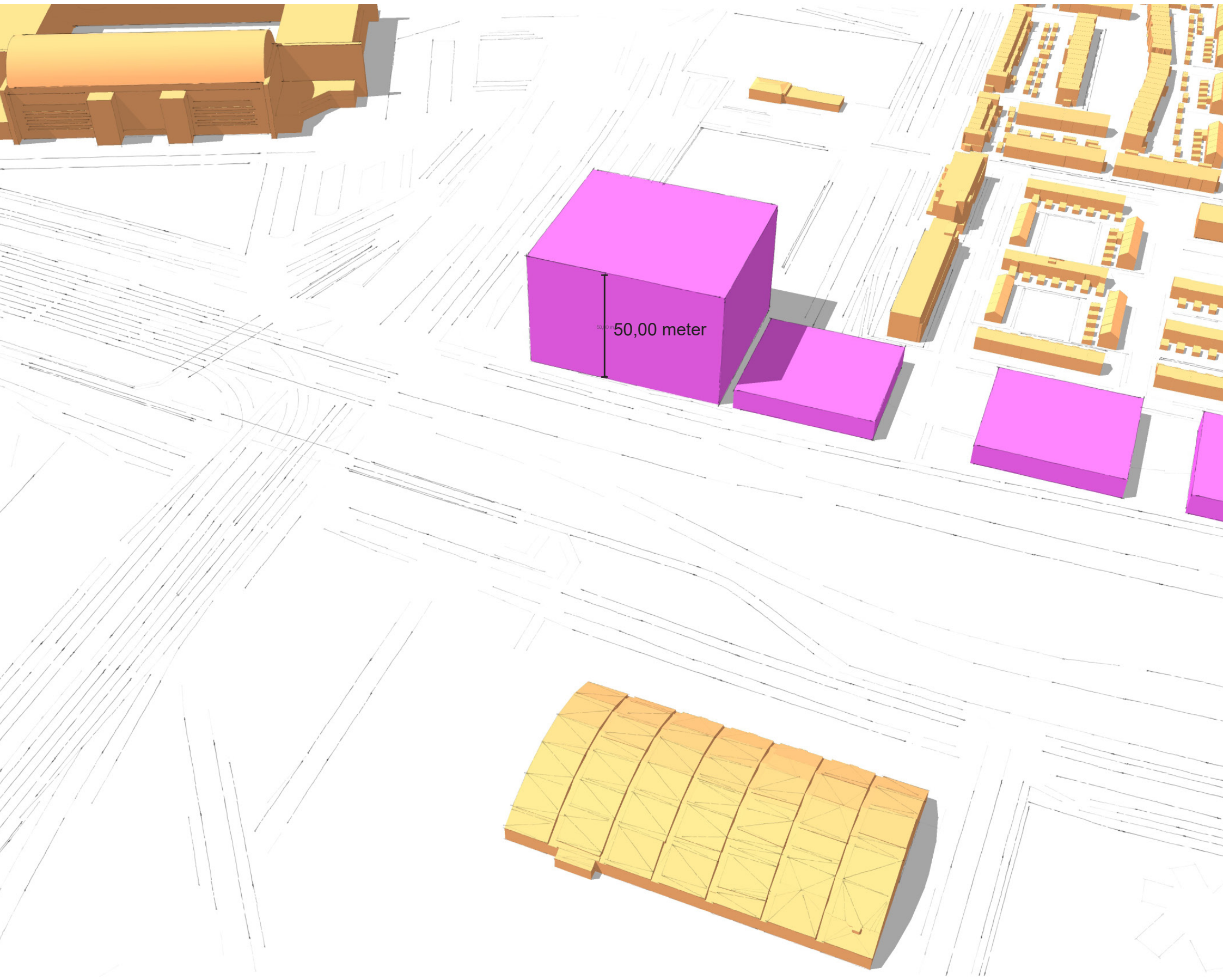

Bezonningsstudie nieuwbouw Nijmeegseweg

bouwhoogtes conform concept bestemmingsplan
worst case benadering - maximale benutting planologische ruimte

Datum: 21 December
Tijdzone: UTC+1 (wintertijd)

Bestaande situatie

Bezonningsstudie nieuwbouw Nijmeegseweg

bouwhoogtes conform concept bestemmingsplan
worst case benadering - maximale benutting planologische ruimte

Datum: 21 Maart (21 September levert een vergelijkbaar beeld op)
Tijdzone: UTC+1 (wintertijd)

Bestaande situatie

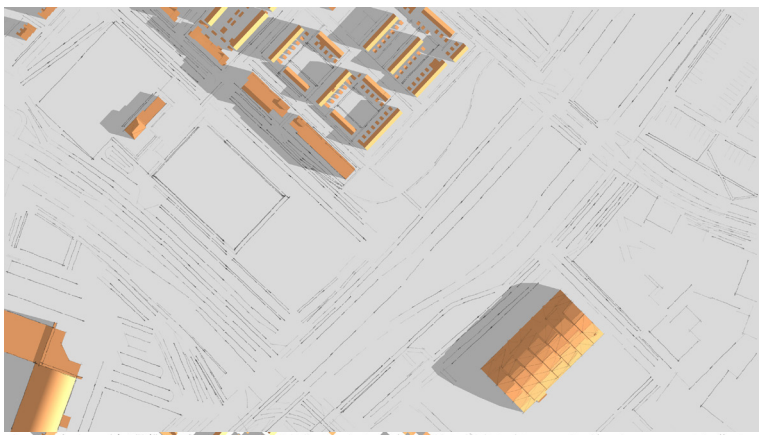

8.00

10.00

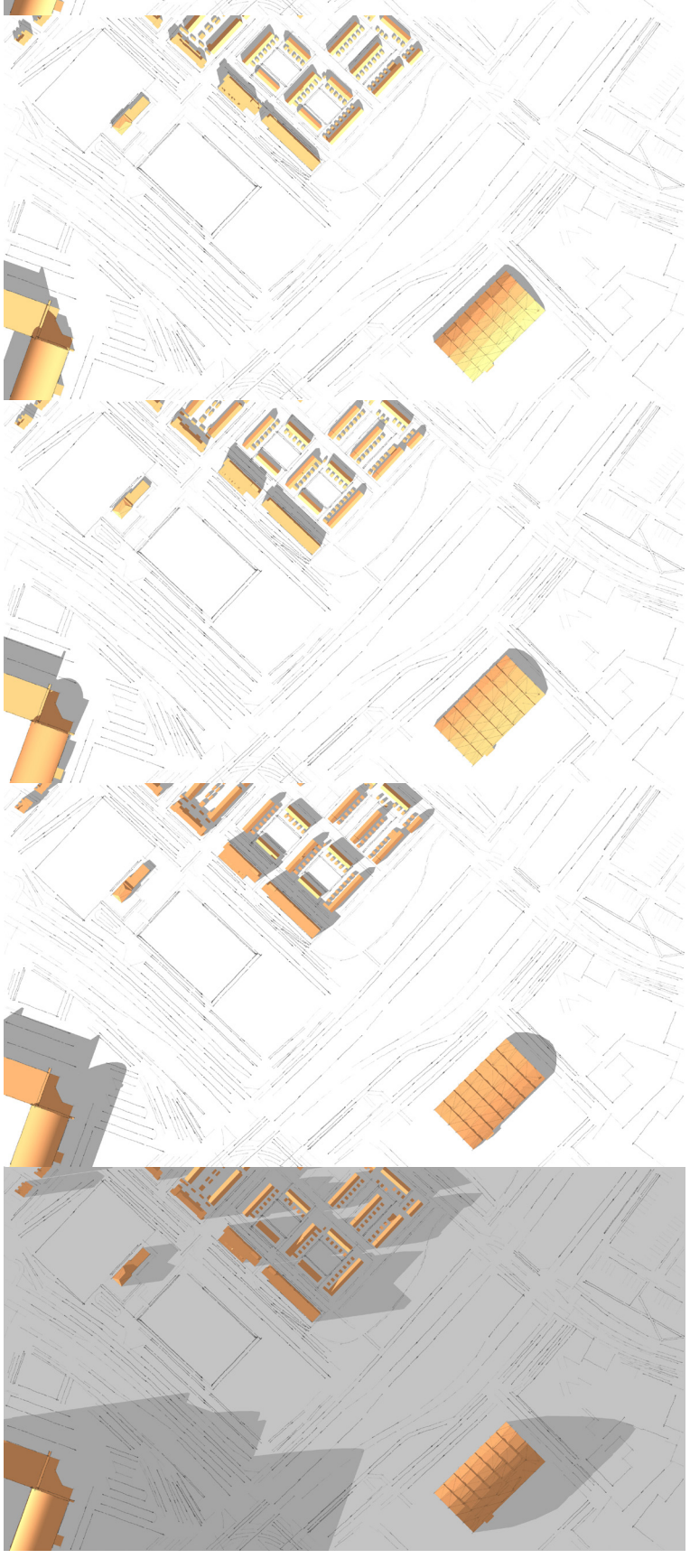

12.00

14.00

16.00

18.00

Nieuwe situatie

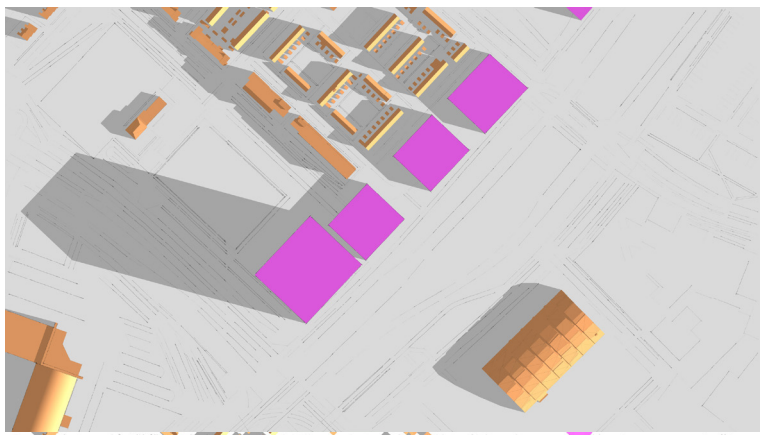

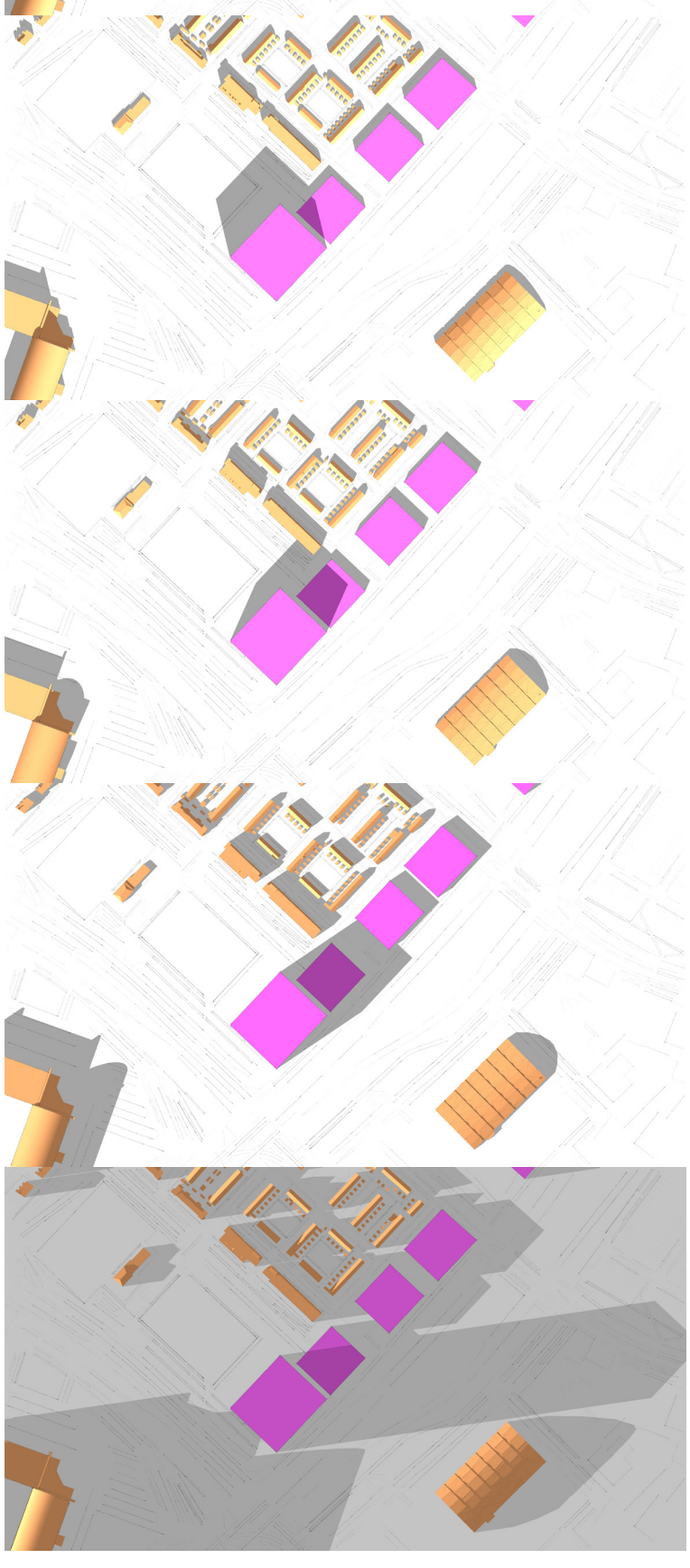

Bezonningsstudie nieuwbouw Nijmeegseweg

bouwhoogtes conform concept bestemmingsplan
worst case benadering - maximale benutting planologische ruimte

Datum: 21 Juni
Tijdzone: UTC+2 (zomertijd)

Bestaande situatie

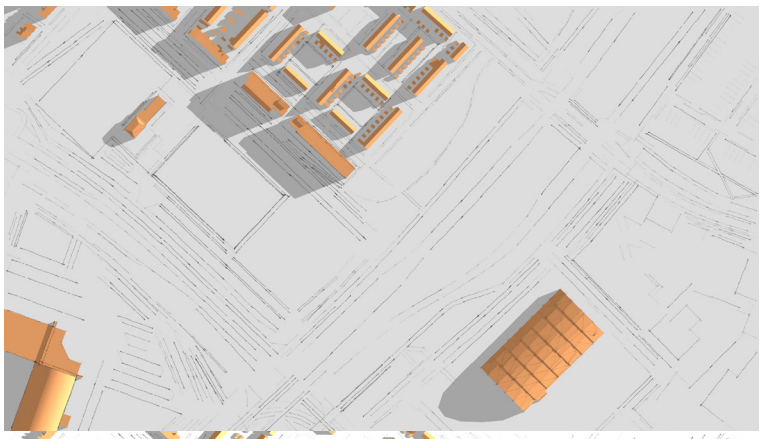

7.00

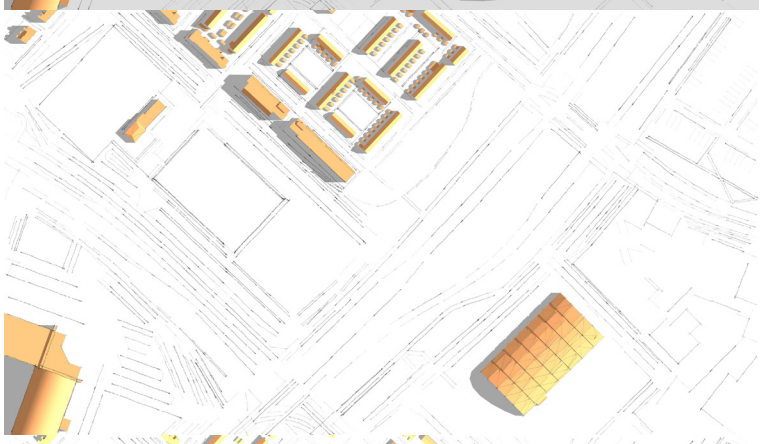

9.00

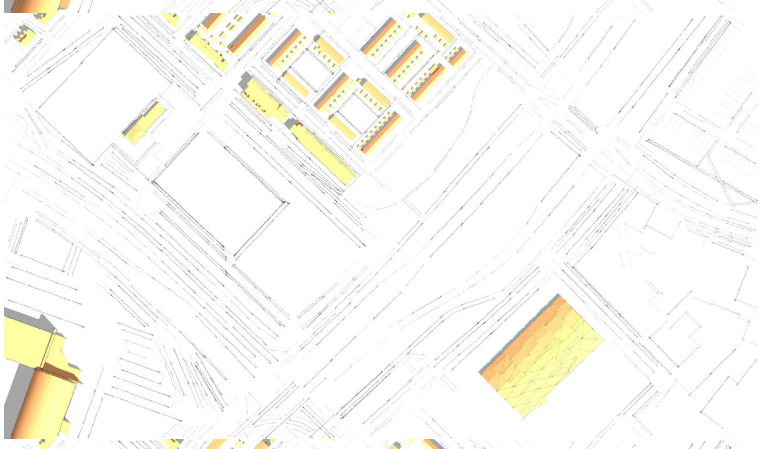

12.00

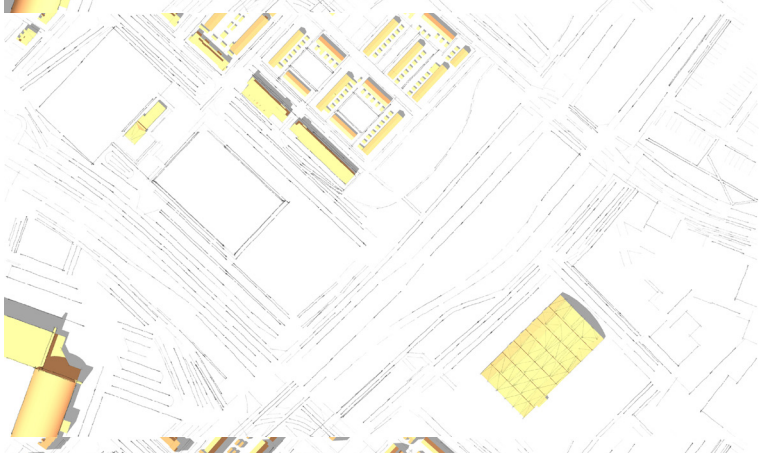

15.00

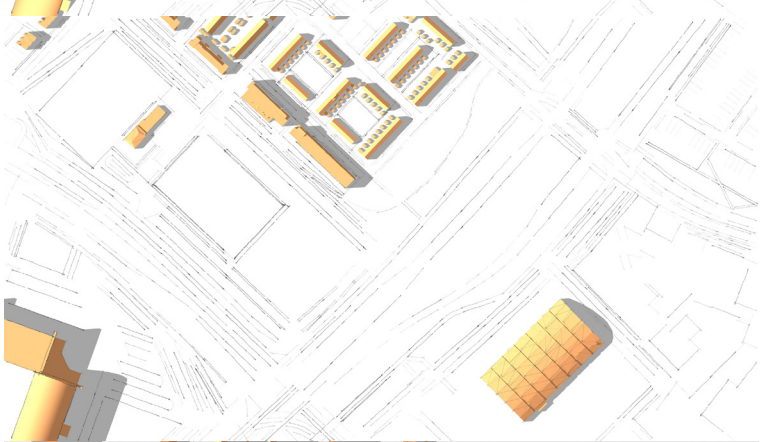

18.00

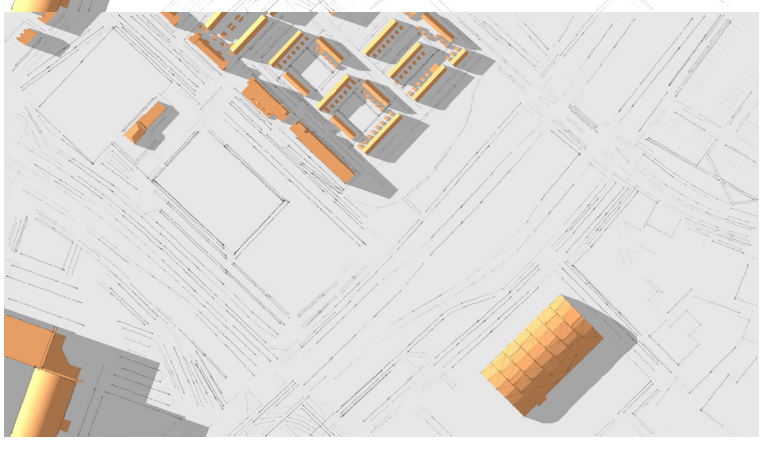

20.00

Nieuwe situatie

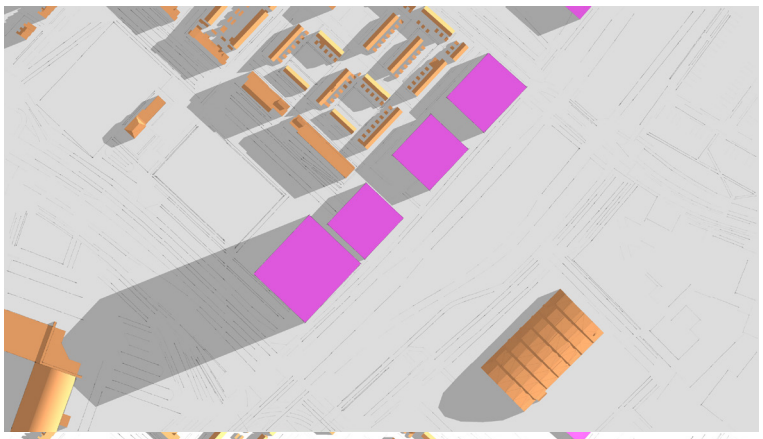

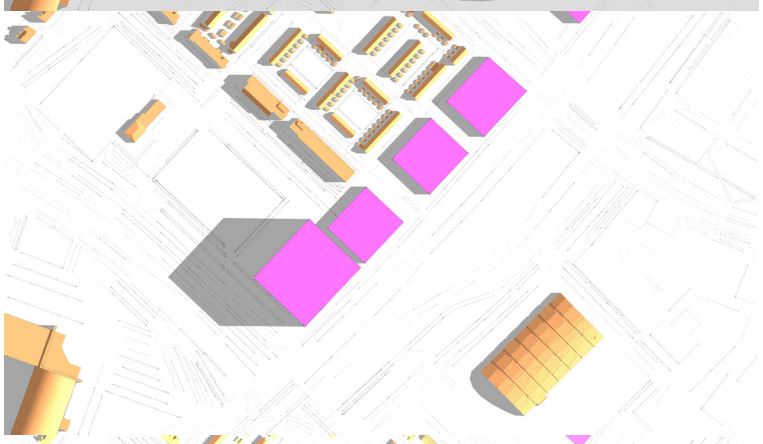

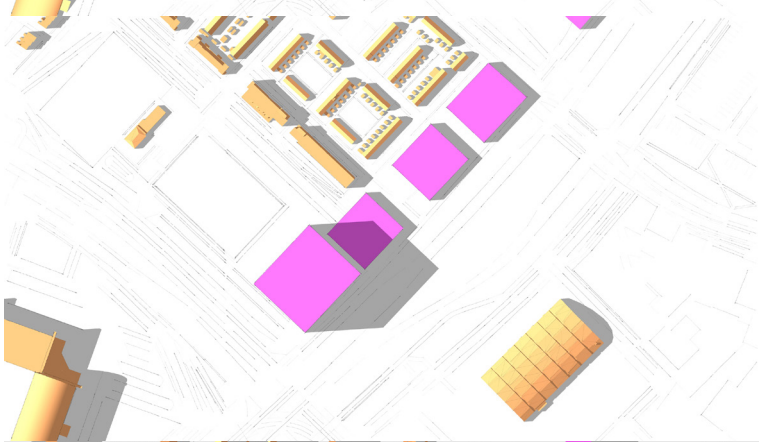

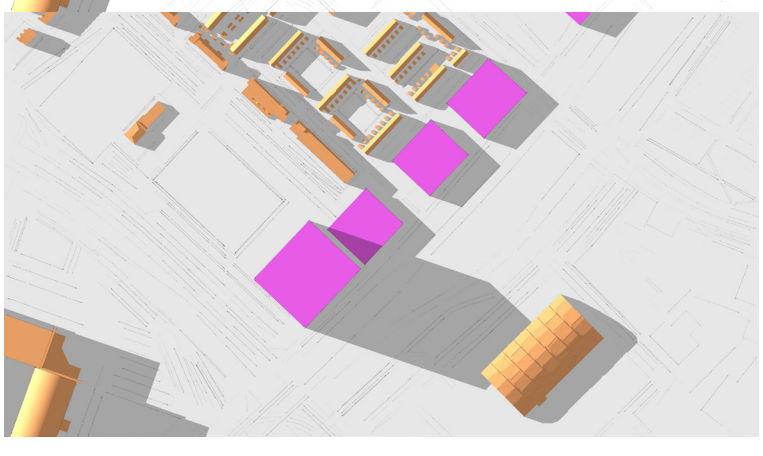

Woningbouw fase 1 Nijmeegseweg

Akoestisch onderzoek voor de ontwikkeling van woningen (fase 1) aan de Nijmeegseweg in Arnhem

Status	**definitief**
Versie	002
Rapport	M.2021.0760.31.R001
Datum	5 september 2025

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	Urban Buitenhuis
Project	Gem. Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
Betreft	Fase1 woningbouw
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2021.0760.31.R001
Datum	5 september 2025
Versie	002
Status	definitief

Uitgevoerd door

DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.
Weerdjesstraat 70
6811 JE Arnhem
Postbus 153
6800 AD Arnhem

Contactpersoon

A.M.A. (Adrienne) Maassen - van 't Hullenaar
088 346 78 16
HL@dgmr.nl

Auteur

A.M.A. (Adrienne) Maassen - van 't Hullenaar
088 346 78 16
HL@dgmr.nl

Projectadviseur

W.J. (Wim) Wigerink
088 346 78 25
wwi@dgmr.nl

2e lezer/secr. NUI|WWI|SMI

k:\doc\m\2021\076000\076031\m20210760 31r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5
2.1 Omgeving 5
2.2 Planologische situatie 5
2.3 Het plan 7
2.4 GelreDome 7

3. Uitgangspunten 8
3.1 Beoordelingskader 8
3.2 Wegverkeer huidige ligging Nijmeegseweg 10
3.3 Wegverkeer verlegde Nijmeegseweg 12
3.4 Modellering 13
3.5 GelreDome 13

4. Maximaal planologische situatie 14
4.1 Provincialeweg A325 14
4.2 N325/Batavierenweg 15
4.3 Gemeentelijke wegen 15
4.4 Geluidmaatregelen 16
4.5 GelreDome 19
4.6 Cumulatie 19

5. Geluidbeleid gemeente Arnhem 20
5.1 Geluidbelasting 20
5.2 Hogere waarden 20
5.3 Geluidluwe verblijfsruimte en buitenruimte 21

6. Resultaten ontwerp nieuwbouw 22
6.1 Provinciale weg A325 22
6.2 Batavierenweg/N325 23
6.3 Gemeentelijke wegen 23
6.4 Geluidluwe gevels 24

7. Conclusie 25
7.1 Wet geluidhinder 25
7.2 Verlegging Nijmeegseweg 25
7.3 Geluidbeleid gemeente Arnhem 25
7.4 GelreDome 25
7.5 Vervolg 26

Bijlagen
Bijlage 1 Toetsingskader
Bijlage 2 Invoergegevens rekenmodel
Bijlage 3 Resultaten wegverkeer Maximaal planologische situatie
Bijlage 4 Resultaten wegverkeer Ontwerp
Bijlage 5 Notitie GelreDome

k:\doc\m\2021\076000\076031\m20210760031r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

1. Inleiding

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van woningbouw langs de westzijde van de Nijmeegseweg in Arnhem. In het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” van juni 2023 is deze woningbouw opgenomen. Gemeente Arnhem wil het bestemmingsplan nu gewijzigd vaststellen. Vanwege de wijzigingen moet het akoestisch onderzoek worden aangepast.

De gemeente heeft het ontwerpbestemmingsplan voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage gelegd. Daardoor blijft het oude recht van toepassing op dit plan. Het oude recht betekent dat in het onderliggende rapport wordt uitgegaan van de Wet geluidhinder en het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012 zoals van toepassing was voor 1 januari 2024. Dit volgt uit artikel 4.6, lid 2, sub a, onder 1, van de Invoeringswet Omgevingswet. Zodra het plan van kracht is, wordt het onderdeel van het tijdelijke deel van het omgevingsplan.

In dit akoestisch onderzoek bepalen we de toekomstige geluidbelasting door het wegverkeer op de nieuwe woningen in het aangepaste plan. Daarbij gaan we uit van de maximaal planologische situatie en van het stedenbouwkundige ontwerp. We toetsen de berekende waarden aan de Wet geluidhinder en aan het Arnhems geluidbeleid. De gemeente gebruikt dit akoestisch onderzoek om een afweging te maken in het kader van een goede ruimtelijke ordening en voor het vaststellen van hogere waarden.

Naast de geluidbelasting van de wegen is in het plangebied ook sprake van relevante geluid-belastingen door de activiteiten van het GelreDome en de naastgelegen voetbalvelden van vereniging MASV. Het geluid van het GelreDome is in het onderliggende rapport opgenomen, het geluidonderzoek voor MASV is in een aparte rapportage gepresenteerd. De cumulatie van de verschillende geluidbronnen is in het separate cumulatierapport opgenomen.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 staat de situatie. Daarna worden in hoofdstuk 3 de uitgangspunten en het beoordelingskader uiteengezet. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten voor de maximaal planologische situatie weer en de hieruit volgende maatregelen en aanbevelingen. In hoofdstuk 5 gaan we in op het geluidbeleid en de vast te stellen hogere waarden. De resultaten voor het ontwerp dat doorgerekend is, zijn opgenomen in hoofdstuk 6. Tenslotte is in hoofdstuk 7 de conclusie opgenomen.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

2. Situatie

2.1 Omgeving

Het plangebied ligt in het centrum van de wijk Malburgen en grenst direct aan de Nijmeegseweg. Ten zuiden van het plangebied ligt de Batavierenweg, de A325, de N325 en staat het GelreDome. In onderstaande figuur is het plangebied weergegeven.

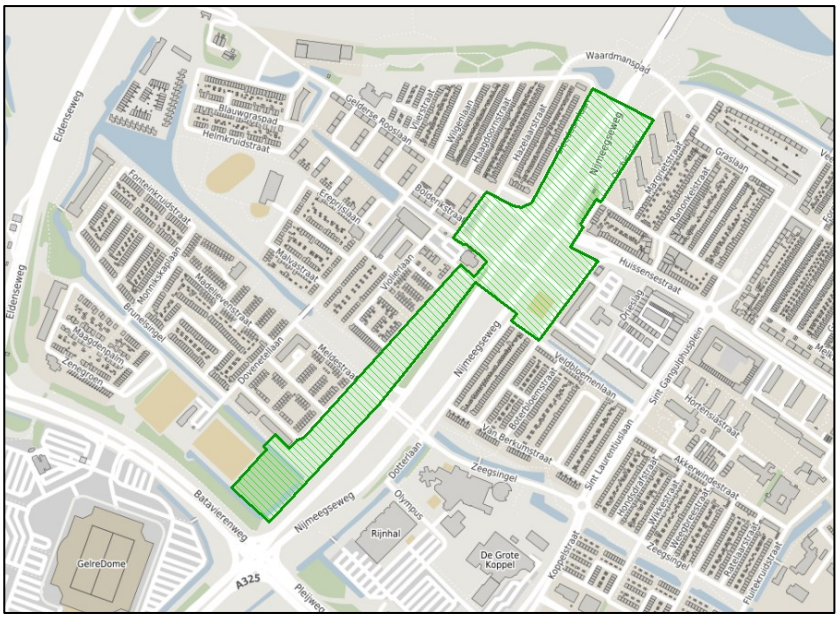

figuur 1: plangebied fase 1 Nijmeegseweg (groen vlak)

Tussen de Batavierenweg en het plangebied is een geluidwal aanwezig: deze ligt naast de busbaan en is circa 3 meter hoog. Deze wal is in het rekenmodel opgenomen.

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om de Nijmeegseweg te verleggen. De rijbaan vanaf het GelreDome naar het centrum van Arnhem (‘stad-in’) wordt dan in westelijke richting verplaatst en komt naast de rijbaan ‘stad-uit’ te liggen. De Nijmeegseweg bestaat dan uit 2x1 rijstroken en krijgt kleinere kruispunten. Ook wordt de rijsnelheid op de Nijmeegseweg dan verlaagd naar 30 km per uur. Voor deze verlegging is nog geen verkeersbesluit genomen.

2.2 Planologische situatie

Voor deze locatie is het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg – fase 1” vastgesteld maar de gemeente wil het plan gewijzigd vaststellen. De vorm van twee bouwvlakken is aangepast en het bouwvlak van oosten van de Nijmeegseweg (oranje vlak) is vervallen. In de volgende figuur staan de verbeeldingen van het ontwerp en het definitieve plan onder elkaar.

figuur 2: verbeelding ontwerpbestemmingsplan (boven) en het aangepaste plan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg – fase 1” (onder)

k:\doc\m\2021\076000\076031\m20210760311r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

2.3 Het plan

Het plan aan de Nijmeegseweg biedt ruimte aan een groot aantal grondgebonden woningen en appartementen. Bij de modellering is uitgegaan van de maximaal planologische situatie.
De woningen worden maximaal 10 meter hoog en de appartementencomplexen 14 meter tot 40 meter hoog.

Daarnaast onderzoeken we een ontwerp van de woningbouw van 19 mei 2025 (bestand “115_NW_03_bebouwing.dwg”).

2.4 GelreDome

Naast de geluidbelasting van de wegen is ook sprake van relevante geluidbelasting als gevolg van de activiteiten van het GelreDome. Het GelreDome beschikt over een omgevingsvergunning van 12 oktober 2012 (2012.0.113.917/mj) waarin de geluidbelasting naar de omgeving is vastgelegd voor verschillende activiteiten (evenementen).

Het akoestisch onderzoek naar de geluidbelasting in het plangebied door het GelreDome is uitgevoerd door de omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en gepresenteerd in de notitie van 14 maart 2022 met zaaknummer ODRA22AV0310.

De ODRA heeft de geluidbelasting vanuit het GelreDome naar de omgeving in beeld gebracht overeenkomstig de bij de omgevingsvergunning behorende akoestische rapportage d.d. 27 oktober, rapportnummer I.2006.0216.00.R001, met stempeldatum 9 november 2011.

De resultaten hiervan hanteren wij in dit onderzoek voor de nieuwbouw fase 1 aan de Nijmeegseweg.

3. Uitgangspunten

3.1 Beoordelingskader

De geluidbelasting beoordelen wij op basis van de Wet geluidhinder, het geluidbeleid van de gemeente Arnhem en de vergunning van het GelreDome. Een volledige beschrijving van deze beoordelingskaders staat in bijlage 1.

3.1.1 Wet geluidhinder

De provinciale weg A325 en N325 Pleijweg is ter hoogte van het plangebied een autoweg. Ook de rijstrook van de Batavierenweg vanaf de verkeerslichten bij het GelreDome tot de Nijmeegseweg is een autoweg. De overige wegen nabij het plangebied (waaronder de Nijmeegseweg en de rijstrook van de Batavierenweg vanaf de Nijmeegseweg naar de Eldenseweg) zijn gemeentelijke wegen binnen de bebouwde kom.

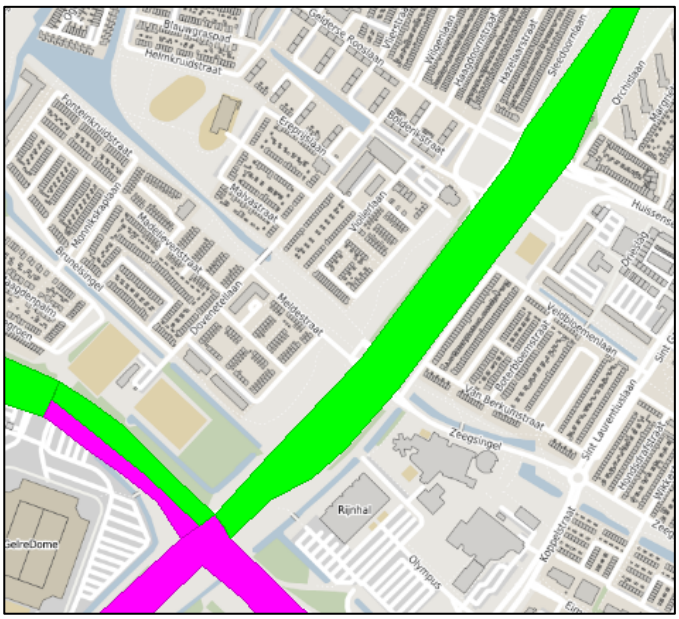

figuur 3: buitenstedelijke wegen (paars) en binnenstedelijke wegen (lichtgroen)

Voor nieuwe woningen in een binnenstedelijke situatie geldt een voorkeurswaarde van 48 dB voor het wegverkeer. De maximaal toegestane waarde is 63 dB voor de gemeentelijke wegen (50 km per uur) in de omgeving. Voor deze wegen passen wij op basis van artikel 110g Wet geluidhinder een aftrek van 5 dB op de berekende geluidbelasting toe.

De toetsing van het geluid door beide rijbanen van de Batavierenweg vindt plaats op basis van een buitenstedelijke situatie. De geluidbelasting wordt ook getoetst aan een voorkeurswaarde 48 dB, de maximaal toegestane waarde is daarbij 53 dB. Wij passen een aftrek van 2, 3 of 4 dB toe, op basis van artikel 3.4 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012.

De A325 en de Pleijweg (N325) zijn autowegen. Volgens de Wet geluidhinder is voor het plangebied dan sprake van een buitenstedelijke situatie en geldt de bovenstaande toetsing.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

3.1.2 Geluidbeleid gemeente Arnhem

Het geluidbeleid van de gemeente Arnhem is onder andere opgesteld voor de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van 'goede ruimtelijke ordening'. Het geluidbeleid stelt aanvullende voorwaarden voor de goedkeuring van plannen. Voor de beoordeling zijn per gebied andere geluideisen gesteld.

Voor het plangebied geldt het gebiedstype 'Stedelijke zone/Knooppunt'. Hierbij horen de volgende ambitie-, incidentele en plafondwaarden.

tabel 1: geluidnormen geluidbeleid gemeente Arnhem

	Ambitie		Incidenteel		Plafond	
Wegverkeer	(Zeer) onrustig	53 - 58 dB	lawaaiig	58 - 63 dB	Zeer lawaaiig	63 - 68 dB
GelreDome	Onrustig	50 - 55 dB(A)	Onrustig	50 - 55 dB(A)	Onrustig	50 - 55 dB(A)

De ambitiewaarde is voor het wegverkeer 53 dB en voor het GelreDome 50 dB(A). Bij geluidbelastingen tot 68 dB (wegverkeer) en tot 55 dB(A) voor het GelreDome vindt de gemeente het een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

3.1.3 GelreDome

Het beoordelingskader van het GelreDome staat in de volgende figuur. Dit kader is overgenomen uit de vergunning en beschreven in de notitie, zie ook bijlage 5.

Toetsingskader

Gemeentelijke geluidbeleid

De gemeente heeft gebiedsgericht geluidbeleid vastgesteld. Dit is opgenomen in de Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem (februari 2007) en het Beleidsplan geluid (versie 2008). Volgens de bij het Beleidsplan behorende gebiedstypenkaart is het gebied rondom GelreDome gelegen in verschillende gebiedstypen. GelreDome zelf en de wijk Kronenburg wordt getypeerd als "Centrumgebied". Voor het gebied geldt voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau de volgende etmaalwaarden:

- ambitie: 50 dB(A);
- incidenteel: 55 dB(A);
- plafond: 60 dB(A).

Het ontwikkelgebied wordt getypeerd als "Stedelijke zone". Voor het gebied gelden de volgende etmaalwaarden:

- ambitie: 55 dB(A);
- incidenteel: 55 dB(A);
- plafond: 55 dB(A).

Omgevingsvergunning

In de vigerende vergunning wordt het voor de representatieve en afwijkende bedrijfssituaties redelijk geacht uit te gaan van de volgende geluidniveaus:

- 45 tot 50 dB(A) etmaalwaarde als ambitiewaarde;
- 55 dB(A) tot 60 dB(A) etmaalwaarde als grenswaarde.

Voor specifieke incidentele evenementen is de grenswaarde vertaald naar de maximale binnenwaarde in het GelreDome.

figuur 4: beoordelingskader GelreDome

3.2 Wegverkeer huidige ligging Nijmeegseweg

3.2.1 Verkeersgegevens

In dit onderzoek hanteren wij de volgende verkeersgegevens:

- Nijmeegseweg: Referentiemodel (REF) toekomst 2032 met de huidige ligging van de Nijmeegseweg, verkeersgegevens inclusief veel extra ruimtelijke ontwikkelingen zoals rondom de Nijmeegseweg, Presikhaaf en Rijnpark.
- Overige wegen: verkeersgegevens peiljaar 2033 uit het RVMK van de gemeente Arnhem (versie ODRA RVMK Regio_Arnhem_V_2024_BASIS-RVMK_1_20240919).

Voor het toekomstige peiljaar 2037 hebben wij de bovenstaande gegevens opgehoogd met een autonome groei van 1% per jaar. De etmaalintensiteiten zijn gebaseerd op weekdaggemiddelden.

3.2.2 Rijsnelheid

Voor de Nijmeegseweg, de Batavierenweg, de Zeegsingel, de Olympus, de Huissenstraat, de Monchyplein, de Hazelaarstraat en de Gelderse Rooslaan geldt een maximale snelheid van 50 km per uur, ook voor de busbaan ter hoogte van het plan. Op de A325 en de N325 geldt ter hoogte van het plangebied een rijsnelheid van 70 km per uur. Verder ten zuiden loopt de rijsnelheid van de A325 op naar 100 km per uur tot 120 km per uur. Deze toename is pas van kracht op een dermate grote afstand van het plangebied dat deze niet relevant is voor de rekenresultaten. Voor de overige wegen in de omgeving van het plangebied is de snelheid 30 km per uur.

3.2.3 Wegdektypen

De gemeentelijke wegen hebben in de nabije omgeving van het plangebied het wegdektype Steenmastiek asfalt wegdek (SMA-NL8) of het referentiewegdek dicht asfaltbeton (DAB). SMA-NL8 heeft een geluidreductie van ongeveer 0,5 dB ten opzichte van DAB. Op diverse 30 km per uur wegen liggen klinkers in keperverband.

De A325 en N325 hebben in de directe omgeving van het plangebied DAB als wegdek.

De akoestische eigenschappen van de wegdekken zijn overgenomen uit de C_{wegdek}-lijst van Infomil. In de figuren op de volgende bladzijde is een weergave van de rijsnelheden en de wegdektypes gegeven met het plan in groene gebouwen.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

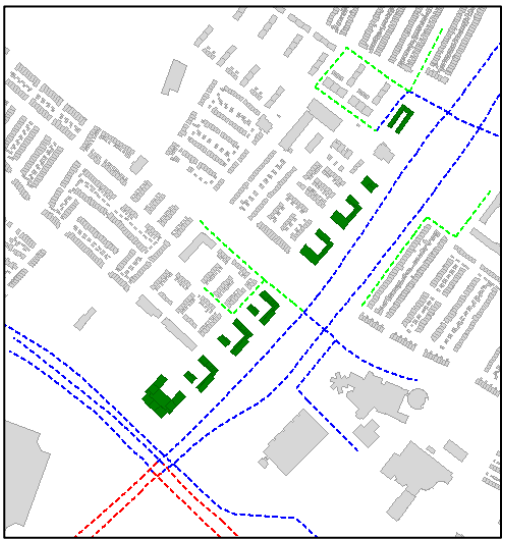

figuur 5: rijsnelheden
(lichtgroen=30km, blauw=50km, rood=70km)

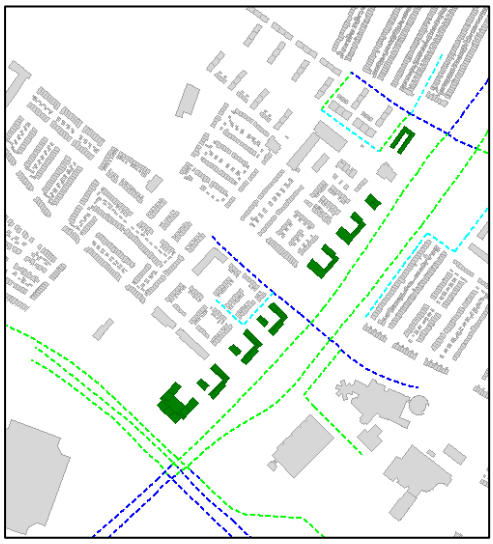

Wegdektypen (lichtblauw=klinkers,
lichtgroen=SMA-NL8, blauw=DAB)

3.2.4 Intensiteiten

In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste verkeersgegevens weergegeven. Een volledig overzicht van deze gegevens inclusief de 30 km per uur wegen hebben we opgenomen in bijlage 2.

We merken hierop dat bij bouwvlak Wonen8 de Hazelaarstraat vervalt (niet in de verbeelding opgenomen). De verkeersgegevens van de Hazelaarstraat hebben we gebruikt voor de Anemoonstraat. De Anemoonstraat is op dit moment in gebruik als ontsluiting van het parkeren aldaar, in het rekenmodel is deze weg de toekomstige verbindingsweg voor de Gelderse Rooslaan met de Hoefbladlaan.

tabel 2: verkeersgegevens 2037 (weekdaggemiddelden)

Wegvak	Etmaalintensiteit (mvt/etm)	Wegdek	Rijsnelheid
Nijmeegseweg	29.990 - 40.390	DAB/SMA-NL8	50 km per uur
Provinciale weg A325	74.600	DAB	70 km per uur
Pleijweg N325	52.700	DAB	70 km per uur
Batavierenweg	28.320	SMA-NL8	50 km per uur
Zeegsingel	4.970	DAB	50 km per uur
Meldestraat	5.040	DAB	30 km per uur
Olympus	310	SMA-NL8	50 km per uur
Dotterlaan	660	Klinkers in keperverband	30 km per uur
Huissensestraat/De Monchyplein	12.080	DAB/SMA-NL8	50 km per uur
Gelderse Rooslaan	5.890	DAB	50 km per uur
Anemoonstraat (verlegde Hazelaarstraat)	1.120	Klinkers in keperverband	50 km per uur

3.2.5 Kruispunten

Er bevinden zich meerdere kruispunten in de omgeving van het plangebied die geregeld worden door een verkeersregelinstallatie (VRI). Het kental van alle kruispunten bedraagt '1' volgens het RMG 2012.

3.3 Wegverkeer verlegde Nijmeegseweg

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om de Nijmeegseweg te verleggen. Woningbouw fase 2 wordt dan gerealiseerd op de gronden die vrijkomen na de verlegging van de Nijmeegseweg.

Om de geluidbelasting bij de woningbouw fase 1 na verlegging van deze weg in beeld te brengen hanteren wij de verkeersgegevens uit de modelvariant (NWEG) toekomst 2032 met de verlegde Nijmeegseweg. Deze variant is gebaseerd op onderdelen uit het Duurzaam Mobiliteitsplan (DMP) van de gemeente Arnhem met als wijziging 2x1 rijstroken op de Nijmeegseweg en kleinere kruispunten. Een rijsnelheid van 30 km per uur wordt ingesteld ter hoogte van het bouwvlak Wonen3.

tabel 3: verkeersgegevens 2037 verlegde Nijmeegseweg (weekdaggemiddelden)

Wegvak	Etmaalintensiteit (mvt/etm)	Wegdek	Rijsnelheid
Nijmeegseweg	14.320 - 28.530	SMA-NL8	30 en 50 km per uur

In de volgende figuren is een weergave van de rijsnelheden en de wegdektypes gegeven met woningbouw fase 1 in donkergroene gebouwen en een indicatieve ligging van de woningbouw volgens fase 2 (bruine gebouwen).

figuur 6: rijsnelheden verlegde Nijmeegseweg (lichtgroen=30km, blauw=50km, rood=70km)

Wegdektypen verlegde Nijmeegseweg (lichtblauw=klinkers, lichtgroen=SMA-NL8, blauw=DAB)

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

3.4 Modellering

De berekeningen van de geluidbelasting zijn verricht met het door DGMR ontwikkelde computerprogramma Geomilieu (versie 2025). Het model voor het wegverkeer is gebaseerd op het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012, standaardrekenmethode II.

In de berekening wordt met alle factoren die van belang zijn rekening gehouden, zoals afstandsreducties, reflecties, afschermingen, bodem- en luchtdemping, helling- en kruispuntcorrecties. Er is gerekend met één reflectie en een sectorhoek van twee graden.

Het rekenmodel is ingevoerd ten opzichte van het Rijksdriehoekscoördinatenstelsel. Bij de berekeningen zijn wij uitgegaan van een standaard akoestisch hard (reflecterend) bodemgebied. De overige bodemgebieden zijn in het rekenmodel ingevoerd (absorberend bodemfactor 1.0 en bodemfactor 0.3). De invoergegevens van het rekenmodel zijn opgenomen in bijlage 2.

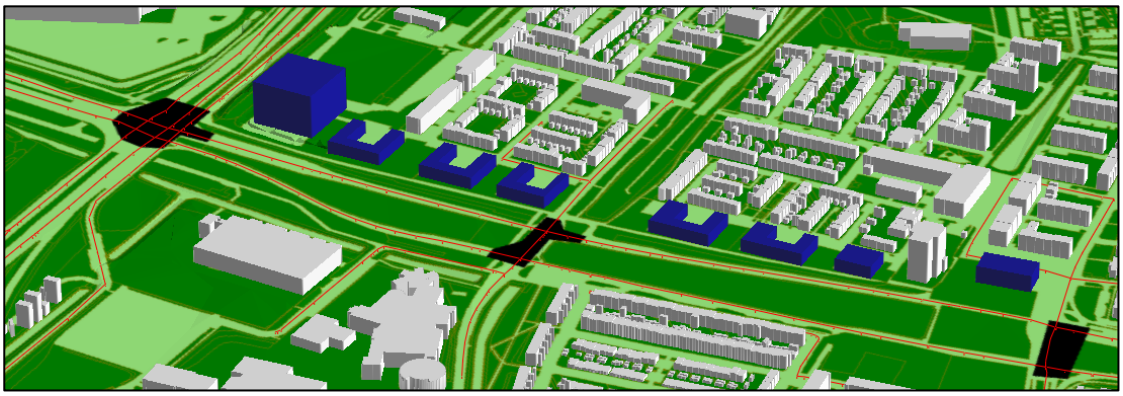

figuur 7: 3D-view maximaal planologische invulling fase 1 met huidige ligging Nijmeegseweg (blauw=plan, grijs=bestaande bebouwing)

3.5 GelreDome

Het akoestisch onderzoek naar de geluidbelasting door het GelreDome is uitgevoerd door de omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). In een notitie van 14 maart 2022 zijn de uitgangspunten en resultaten gepresenteerd, deze notitie is in bijlage 5 opgenomen.

In de notitie is uitgegaan van een ander maximaal planologische invulling dan in dit onderliggende rapport. De grens van de bouwvlakken is in deze notitie is echter niet gewijzigd ten opzichte van de huidige verbeelding (zie figuur 3). Het akoestisch onderzoek van het GelreDome is daardoor ook representatief voor de bouwvlakken volgens de huidige verbeelding.

4. Maximaal planologische situatie

In de volgende paragrafen presenteren wij een samenvatting van de resultaten voor de maximaal planologische situatie. Een volledig overzicht van de resultaten staat in bijlage 3. De bouwvlakken hebben we hierbij genummerd volgens de onderstaande figuur.

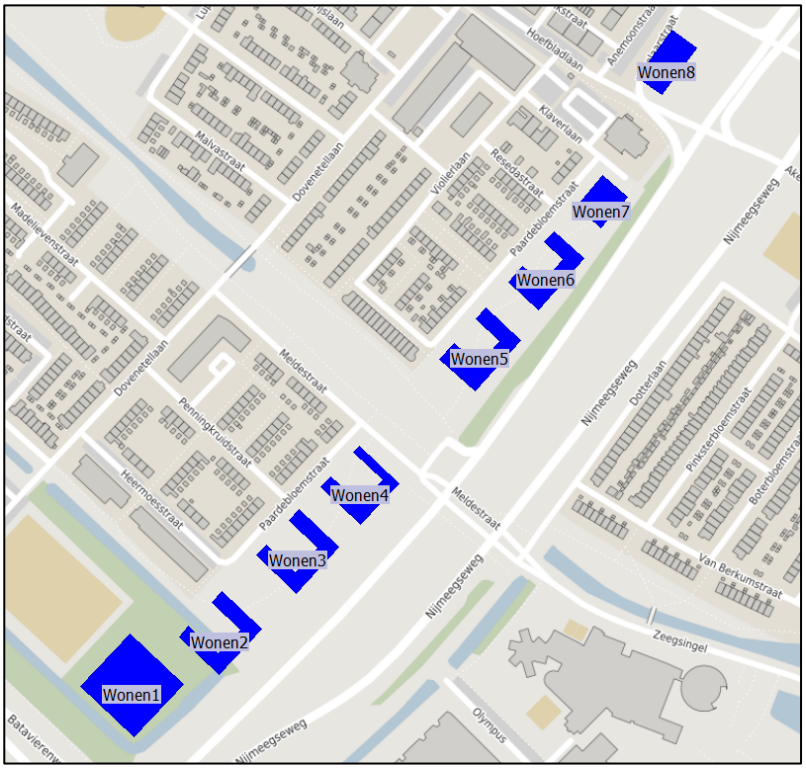

figuur 8: nummering bouwvlakken

4.1 Provincialeweg A325

In de onderstaande tabel staat per bouwvlak de geluidbelasting van de provinciale weg A325. De waarden zijn na aftrek van 2, 3 of 4 dB volgens artikel 110g Wet geluidhinder.

tabel 4: geluidbelastingen A325 na aftrek

Bouwvlak	A325
Wonen1	58 dB
Wonen2	53 dB
Wonen3	49 dB
Wonen4 tot en met Wonen8	Minder dan 48 dB

Uit de resultaten blijkt dat:

- De geluidbelasting door de A325 bij de woningen en appartementen in het bouwvlak Wonen 1 voldoet niet aan de voorkeurswaarde van 48 dB en ook niet aan de maximale grenswaarde van 53 dB. Bij bouwvlak Wonen1 is de hoogst berekende geluidbelasting 58 dB na aftrek artikel 110 Wgh.
- Op de bouwvlakken Wonen2 en Wonen3 is het geluid van de A325 ook hoger dan de voorkeurswaarde maar voldoet wel aan de maximale grenswaarde.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m20210760311r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

- Bij de bouwvlakken Wonen4 tot en met Wonen8 voldoet de geluidbelasting aan de voorkeurswaarde.
- Voor de appartementen en woningen met een geluidbelasting hoger dan de voorkeurswaarde zijn hogere waarden nodig voor het geluid van de A325. Dit betreft de bouwvlakken Wonen 1 tot en met Wonen3. De gevels van de woningen in deze bouwblokken met een geluidbelasting hoger dan 53 dB na aftrek artikel 110 Wgh moeten worden uitgevoerd als dove gevel.

4.2 N325/Batavierenweg

In de onderstaande tabel staat per bouwvlak de geluidbelasting van de Batavierenweg. We toetsen het geluid van deze weg aan de waarden voor een buitenstedelijke situatie. De waarden zijn na aftrek van 2, 3 of 4 dB volgens artikel 110g Wet geluidhinder.

tabel 5: geluidbelastingen N325/Batavierenweg na aftrek

Bouwvlak	Batavierenweg
Wonen1	60 dB
Wonen2	53 dB
Wonen3	49 dB
Wonen4 tot en met Wonen8	Minder dan 48 dB

Bij de bouwvlakken Wonen1 t/m Wonen3 is de geluidbelasting hoger dan de voorkeurswaarde. Bij bouwvlak 1 wordt ook de maximale grenswaarde overschreden. Voor de appartementen in deze bouwvlakken zijn hogere waarden nodig voor de N325/Batavierenweg. De gevels van de woningen met een geluidbelasting hoger dan 53 dB na aftrek moeten worden uitgevoerd als dove gevel.

4.3 Gemeentelijke wegen

Het geluid door de Olympus en de Zeegsingel voldoet aan de voorkeurswaarde van 48 dB na aftrek. De onderstaande tabel toont per bouwvlak de geluidbelasting van de overige gemeentelijke wegen. Ook de geluidbelasting door de 30 km per uur wegen is in deze tabel opgenomen. Alle waarden zijn na aftrek van 5 dB.

tabel 6: geluidbelastingen gemeentelijke wegen na aftrek artikel 110 Wgh

Bouwvlak	Nijmeegseweg (huidige ligging)	Huissensestraat, De Monchyplein, Gelderse Rooslaan en Anemoonstraat	Wegen 30 km per uur
Wonen1	57 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen2	57 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen3	56 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen4	57 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen5	56 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen6	58 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen7	58 dB	Minder dan 48 dB	Minder dan 48 dB
Wonen8	55 dB	55 dB	Minder dan 48 dB

4.3.1 Nijmeegseweg

In de voorgaande tabel is het geluid berekend volgens de huidige ligging van de Nijmeegseweg. Uit de resultaten blijkt dat:

- De geluidbelasting door de Nijmeegseweg bij alle bouwvlakken niet voldoet aan de voorkeurswaarde van 48 dB. De hoogst berekende geluidbelasting is 58 dB na aftrek.
- De maximale grenswaarde van 63 dB voor geprojecteerde woningen in een binnenstedelijk gebied wordt niet overschreden.
- Voor de appartementen en woningen zijn hogere waarden nodig voor de Nijmeegseweg.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m20210760031r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

Om inzicht te krijgen naar de gevolgen van de verlegging van de Nijmeegseweg is in de volgende tabel een vergelijking van de geluidbelasting per bouwvlak opgenomen. Het geluid met de huidige ligging van de Nijmeegseweg en de geluidbelasting met de verlegde Nijmeegseweg is met elkaar vergeleken. We concluderen dat bij de bouwvlakken Wonen5 tot en met Wonen7 het geluid afneemt door de verlegging van de Nijmeegseweg. Bij de andere bouwvlakken blijft het geluid ongeveer gelijk.

tabel 7: geluidbelastingen Nijmeegseweg na aftrek artikel 110 Wgh

Bouwvlak	Huidige ligging Nijmeegseweg en rijsnelheid 50 km per uur	Verlegde Nijmeegseweg en rijsnelheid 30 km per uur	Verschil
Wonen1	57 dB	56 dB	-1 dB
Wonen2	57 dB	57 dB	0 dB
Wonen3	56 dB	56 dB	0 dB
Wonen4	57 dB	56 dB	-1 dB
Wonen5	56 dB	53 dB	-3 dB
Wonen6	58 dB	54 dB	-4 dB
Wonen7	58 dB	54 dB	-4 dB
Wonen8	55 dB	54 dB	-1 dB

We concluderen dat voor de woningbouw fase 1 het geluid van de Nijmeegseweg volgens de huidige ligging een ‘worst case’ scenario is. Na de verlegging en de onderdelen van het DMP zoals het instellen van een rijsnelheid van 30 km per uur is het geluid bij de bouwvlakken gelijk of lager.

4.3.2 De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Anemoonstraat

Bij het appartementengebouw Wonen 8 is de geluidbelasting maximaal 55 dB na aftrek van 5 dB volgens artikel 110g Wet geluidhinder. De geluidbelasting is op de noordoostgevel en op de noordwest gevel en een deel van de zuidwestgevel hoger dan de voorkeurswaarde. Hogere waarden zijn nodig.

4.3.3 30 km per uur wegen

Het geluid door wegen met een rijsnelheid van 30 km per uur is lager dan 48 dB na aftrek van 5 dB volgens artikel 110g Wet geluidhinder. Als deze waarde wordt vergeleken met de voorkeurswaarde uit de Wet geluidhinder, dan voldoet deze.

4.4 Geluidmaatregelen

In het kader van de Wet geluidhinder moeten maatregelen worden afgewogen om de geluidbelasting te reduceren tot de voorkeurswaarde. De maatregelen onderzoeken wij in de volgende volgorde:

1. Maatregelen aan de bron (wegdek, snelheid).
2. Maatregelen in de overdracht (scherm of grondwal).
3. Gevelmaatregelen.

Een maatregel moet voldoende effectief zijn en niet op stedenbouwkundige, verkeerskundige, landschappelijke of financiële bezwaren stuiten (artikel 110a Wgh). In bijlage 3 hebben we de resultaten met de geluidmaatregelen opgenomen.

Voor bouwvlak Wonen 8 onderzoeken we geen geluidmaatregelen. Bij dit bouwvlak zijn namelijk verschillende wegen aanwezig ter plaatse van verschillende gevels. Bij het kruispunt met verkeerslichten ontstaan wringende bewegingen door afremmende-, optrekkende en afslaande motorvoertuigen waardoor het wegdek eerder kapot wordt gereden dan bij een referentiewegdek:

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

het toepassen van een dunne deklaag op een kruispunt is daardoor niet wenselijk. Meerdere schermen zijn voor dit bouwvlak nodig hetgeen in een binnenstedelijke situatie niet gewenst is.

4.4.1 A325 en N325/Batavierenweg

In deze paragraaf beschrijven we geluidmaatregelen voor de A325 en de N325/Batavierenweg.

Bronmaatregel

Rijsnelheid

Het verlagen van de rijsnelheid op de A325 en de N325/Batavierenweg is verkeerskundig niet gewenst, de wegen hebben een stroomfunctie. Als de rijsnelheid op deze provinciale weg zou worden verlaagd naar 50 km per uur, daalt de geluidbelasting in het plangebied maar in beperkte mate. De maximale grenswaarde wordt nog steeds fors overschreden. Een grotere afstand tussen de nieuwbouw en deze wegen is ook niet mogelijk: het plangebied biedt geen ruimte om een dermate grote afstand te hanteren waarbij aan de maximale grenswaarde wordt voldaan.

Wegdek

Op de A325 en de N325 ligt nabij het plangebied het referentiewegdek DAB. Op de Batavierenweg ligt het wegdek SMA-NL8. Deze wegdekken zouden vervangen kunnen worden door een dunne deklaag (geluidreductie 2 dB tot 3 dB) over een lengte van 300 meter op alle rijbanen en rijstroken. Bij het kruispunt met verkeerslichten ontstaan wringende bewegingen door afremmende-, optrekkende en afslaande motorvoertuigen waardoor het wegdek eerder kapot wordt gereden dan bij een referentiewegdek: het toepassen van een dunne deklaag op een kruispunt is daardoor niet wenselijk.

Overdrachtsmaatregel

Voor een geluidscherm langs de A325 en N325, om het geluid in het plangebied te verminderen, is geen plaats en zou onveilige situaties veroorzaken.

Ruimte om een scherm te plaatsen tussen bouwvlak Wonen 1 en de Batavierenweg is aanwezig: een scherm van 110 meter lang en 3 meter hoog op de bestaande geluidwal (dan een totale hoogte van 6 meter) hebben we doorgerekend.
We concluderen dat het scherm het geluid op de begane grond en een deel van de eerste verdieping reduceert tot de maximale grenswaarde van 53 dB. Op de hogere bouwlagen heeft het scherm weinig tot geen effect.

Het geluid van de provinciale weg en het GelreDome wordt door het scherm ook niet of nauwelijks verminderd.

Gevelmaatregelen

De gevels met een geluidbelasting onder de maximaal toelaatbare waarde moeten zodanig ontworpen worden dat de woningen voldoen aan de eisen voor de gevelwering uit het Bouwbesluit.

4.4.2 Nijmeegseweg

Bronmaatregel

Het vervangen van het wegdek op de Nijmeegseweg door een stiller wegdek (bijvoorbeeld SMA- L8G+) levert bij een rijsnelheid van 50 km per uur een geluidreductie van 2 dB op. Als de rijsnelheid wordt verlaagd naar 30 km per uur heeft dit wegdektype geen geluidreductie meer.

Het verlagen van de rijsnelheid naar 30 km per uur is onderdeel van het Duurzaam Mobiliteitsplan (DMP) van de gemeente en levert een geluidreductie van ongeveer 3 dB op ten opzichte van een rijsnelheid van 50 km per uur. We merken hierbij op dat als de Nijmeegseweg dan van klinkers wordt voorzien deze geluidreductie niet meer aanwezig is. Overwogen kan worden of na de verlegging van de Nijmeegseweg de overgang van de rijsnelheid van/naar 30 km per uur dichter bij het kruisingsvlak met de A325 en N325 kan worden gesitueerd (bijvoorbeeld tussen het bouwvlak Wonen1 en Wonen2). Volgens de Wet geluidhinder heeft een 30 km per uur weg overigens geen geluidzone en hoeft de geluidbelasting niet meer getoetst te worden aan de waarden uit deze Wet.

Overdrachtsmaatregel
Voor bouwvlak Wonen8 onderzoeken we geen scherm. Bij dit bouwvlak zijn namelijk wegen aanwezig ter plaatse van verschillende gevels. Meerdere schermen zijn dan nodig hetgeen in een binnenstedelijke situatie niet gewenst is.

Tussen de huidige ligging van de Nijmeegseweg en het plangebied kan een geluidscherm geplaatst worden. We hebben twee schermen onderzocht, deze schermen zijn gesitueerd bij de bouwvlakken Wonen1 tot en met Wonen7: met een totale lengte van 560 meter en 2,5 meter hoog vermindert de geluidbelasting op de begane grond van de bouwvlakken tot circa 10 dB. Op de tweede bouwlaag en derde bouwlaag vindt een afname tot 4 dB plaats. Bij alle bouwvlakken blijft een overschrijding van de voorkeurswaarde aanwezig.

In de volgende figuur is de locatie van deze schermen weergegeven (lichtblauwe lijnen). De ligging kan stuiten op bezwaren van verkeerskundige- en stedenbouwkundige aard.

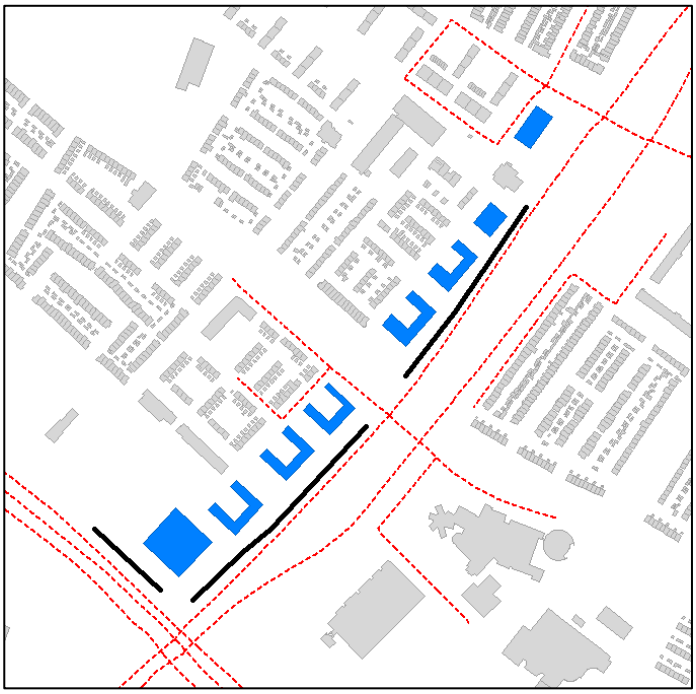

figuur 9: ligging schermen Nijmeegseweg (zwarte lijnen)

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

4.5 GelreDome

Uit de notitie van de ODRA blijkt dat het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau op de zuidwest-zijde van het bouwvlak Wonen1 tegenover het GelreDome:

a 61 dB(A) is in de representatieve bedrijfssituatie (RBS). Deze waarde vindt plaats bij evenementen in het GelreDome (omschrijving uit notitie: parkeren evenementen algemeen, evenementtype B (buitenactiviteiten)).
b 61 dB(A) is in de incidentele bedrijfssituatie (IBS: op- afbraak/parkeren/dance).

Op noordwestzijde van het bouwvlak Wonen1 is het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau 60 dB(A). Deze waarden zijn hoger dan de grenswaarde uit de vergunning en ook hoger dan de plafondwaarde die in het Arnhems geluidbeleid is opgenomen. Op de zuidoostzijde voldoet de geluidbelasting aan 50 dB(A) en voldoet daarmee aan de ambitiewaarde uit de vergunning en het Arnhems geluidbeleid.

De geluidcontouren op bladzijde 3 van de notitie tonen dat ter plaatse van bouwvlak Wonen2 het geluid van het GelreDome lager is dan 50 dB(A).

Om het GelreDome niet te beperken in de bedrijfsvoering en in het kader van ‘goede ruimtelijke ordening’, zijn geluidmaatregelen beschouwd. In de notitie van de ODRA is het volgende opgenomen:
“Gelet op de ontwikkeling en de diversiteit aan geluidbronnen binnen GelreDome is het aannemelijk dat de maatregelen moeten worden gezocht in gevelisolatie en ‘dove gevels’”.

Dit betekent dat ‘dove gevels’ nodig zijn voor nieuwe geluidgevoelige bestemmingen in het bouwvlak Wonen1 waar een geluidbelasting hoger dan 55 dB(A) aanwezig is door het GelreDome. Het geluid van het wegverkeer is op die zijden ook dermate hoog, dat daar ook ‘dove gevels’ door die geluidbron nodig zijn.

4.6 Cumulatie

In het plangebied is sprake van cumulatie van verschillende geluidbronnen, te weten wegverkeer, activiteiten in het GelreDome en de voetbalvereniging MASV. In een separaat cumulatierapport bespreken we dit onderdeel.

5. Geluidbeleid gemeente Arnhem

5.1 Geluidbelasting

5.1.1 Wegverkeer

De berekende waarden door het wegverkeer op de A325 en N325/Batavierenweg vallen in de geluidklasse lawaaiig. Dit is voor het gebiedstype 'Stedelijke zone/Knooppunt' incidenteel toegestaan. Het geluid door de Nijmeegseweg volgens de huidige ligging voldoet bij de meeste bouwvlakken aan de ambitiewaarde, alleen het geluid bij het bouwvlak Wonen6 en bouwvlak Wonen7 niet. De waarden bij deze bouwvlakken vallen in de geluidklasse lawaaiig. Het geluid door De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/ Anemoonstraat voldoet bij alle bouwvlakken aan de ambitiewaarde. Het plan voldoet daarmee aan het Arnhems geluidbeleid.

Het geluid door de 30 km per uur wegen is lager dan 48 dB na aftrek van 5 dB volgens artikel 110g Wet geluidhinder. Voor deze wegen vindt geen toetsing aan de Wet geluidhinder plaats omdat de rijsnelheid 30 km per uur is: als vergeleken wordt met de geluidklassen, dan voldoet de geluidbelasting aan de ambitiewaarde.

We hebben geluidmaatregelen onderzocht om de geluidbelasting te verminderen:

- Een maatregel voor de A325, N325 en het De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Anemoonstraat is niet mogelijk.
- Een scherm langs de Batavierenweg vermindert het geluid bij het bouwvlak Wonen1 op de lagere bouwlagen, maar niet op de hogere bouwlagen.
- Met een geluidreducerend wegdek SMA-NL8G+ is de geluidbelasting door de Nijmeegseweg met een rijsnelheid van 50 km per uur met circa 2 dB te verminderen.
- Ook is ruimte voor het plaatsen van geluidschermen tussen de Nijmeegseweg en de bouwvlakken. Met een scherm van 560 meter lang en 2,5 meter hoog wordt niet aan de voorkeurswaarde op de hogere bouwlagen voldaan.

5.1.2 GelreDome

De geluidbelasting door activiteiten van het GelreDome is op de noordwest- en zuidwestzijden van het bouwvlak Wonen1 hoger dan de plafondwaarde uit het Arnhems geluidbeleid en voldoet daarmee niet zonder meer aan een 'goede ruimtelijke ordening'. Ook is de geluidbelasting hoger dan volgens de vergunning van het GelreDome is toegestaan, waardoor het GelreDome hiervan beperkingen zal ondervinden.

5.2 Hogere waarden

Voor de geluidbelasting als gevolg van verschillende wegen moeten hogere waarden vastgesteld worden. Deze hogere waarden hebben we bepaald op basis van de geluidbelasting zonder geluidmaatregelen waarbij de Nijmeegseweg volgens de huidige ligging aanwezig is (worstcase-scenario). Per bouwvlak staan de vast te stellen waarden in de tabel uitgaande van de hoogst berekende geluidbelasting. Hierbij is de aftrek volgende artikel 110g Wet geluidhinder toegepast.

De gemeente stelt in haar geluidbeleid eisen voor het verlenen van hogere waarden, op basis van de geluidklassen. Van deze beleidsregel kan worden afgezien als overwegingen van stedenbouw en/of volkshuisvesting zich hiertegen verzetten.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

Een hogere waarde voor het GelreDome kan niet worden vastgesteld, omdat dit geen geluidgezoneerde bron is. Het geluid door de 30 km per uur wegen is niet in deze tabel opgenomen, omdat hiervoor geen toetsing aan de Wet geluidhinder plaatsvindt.

tabel 8: hogere waarden (zonder geluidmaatregel)

Bouwvlak	Bron	Situatie	Hogere waarde na aftrek
Wonen1	Provinciale weg A325	Buitenstedelijk	53 dB (dove gevels nodig)
Wonen1	Batavierenweg/N325	Buitenstedelijk	53 dB (dove gevels nodig)
Wonen1	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB
Wonen2	Provinciale weg A325	Buitenstedelijk	53 dB
Wonen2	Batavierenweg/N325	Buitenstedelijk	53 dB
Wonen2	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB
Wonen3	Provinciale weg A325	Buitenstedelijk	49 dB
Wonen3	Batavierenweg/N325	Buitenstedelijk	49 dB
Wonen3	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	56 dB
Wonen4	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	57 dB
Wonen5	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	56 dB
Wonen6	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	58 dB
Wonen7	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	68 dB
Wonen8	Nijmeegseweg	Binnenstedelijk	55 dB
Wonen8	De Monchyplein - Gelderse Rooslaan - Anemoonstraat	Binnenstedelijk	55 dB

We constateren dat de vast te stellen waarden voor de bouwvlakken Wonen1 tot en met Wonen5 en het bouwvlak Wonen8 voor het wegverkeer in de geluidklasse ‘zeer onrustig’ vallen en daarmee voldoet aan de ambitie uit het geluidbeleid. Ter plaatse van de bouwvlakken Wonen6 en Wonen7 vallen de waarden binnen de geluidklasse ‘incidenteel’. Daarmee is voor dit aspect sprake van en aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

5.3 Geluidluwe verblijfsruimte en buitenruimte

Het Arnhems geluidbeleid stelt bij de geluidklassen ‘zeer onrustig’ en ‘lawaaiig’ (hogere waarde >53 dB) als voorwaarde dat iedere woning voorzien moet zijn van een geluidluwe verblijfsruimte aan de geluidluwe zijde én een geluidluwe buitenruimte. Een zijde of buitenruimte is geluidluw als de opgetelde geluidbelasting voldoet aan de voorkeurswaarde van 48 dB (inclusief aftrek en exclusief het geluid van de 30 km/uur wegen). Bij een hogere waarde boven de 53 dB geldt ook de voorwaarde om geluidgevoelige ruimten (woon- en slaapkamers) aan de geluidluwe zijde te situeren.

Gevels zonder te openen delen zijn volgens de Wet geluidhinder geen ‘gevel’, voor deze gevels hoeft toetsing aan de Wet niet plaats te vinden. Voor bouwvlak Wonen1 zijn deze noodzakelijk voor de gevels aan de zuidoostelijke, zuidwestelijke en noordwestelijke zijde die uitkijken op de A325, de Batavierenweg en het GelreDome.

6. Resultaten ontwerp nieuwbouw

De onderstaande tabel toont per bouwvlak de geluidbelasting van de A325, Batavierenweg en de Nijmeegseweg met de huidige ligging. Bij Wonen1 tot en met Wonen7 voldoet het geluid van de andere gemeentelijke wegen aan de voorkeurswaarde. Alleen bij Wonen8 is het geluid van De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Anemoonstraat 55 dB na aftrek. De waarden passen binnen de vast te stellen hogere waarden die in paragraaf 5.2 van dit rapport zijn opgenomen.

Een volledig overzicht van de resultaten staat in bijlage 4.

tabel 9: geluidbelastingen ontwerp na aftrek

Bouwvlak	A325	Batavierenweg/N325	Huidige ligging Nijmeegseweg
Wonen1	60 dB	60 dB	57 dB
Wonen2	53 dB	53 dB	58 dB
Wonen3	49 dB	49 dB	57 dB
Wonen4	<48 dB	< 48 dB	58 dB
Wonen5	<48 dB	< 48 dB	58 dB
Wonen6	< 48 dB	< 48 dB	59 dB
Wonen7	< 48 dB	< 48 dB	60 dB
Wonen8	< 48 dB	< 48 dB	57 dB

In de volgende paragrafen presenteren wij het geluid ter plaatse van het ontwerp van de nieuwbouw. De gevels zijn gekleurd:

a Groene kleur = geluidbelasting voldoet aan voorkeurswaarde.
b Gele kleur = geluidbelasting hoger dan voorkeurswaarde maar voldoet aan maximaal toelaatbare hogere grenswaarde. De gemeente stelt voorwaarden aan de woningen waaronder een geluidluwe gevel en geluidluwe buitenruimte.
c Rode kleur = geluidbelasting hoger dan maximaal toelaatbare hogere grenswaarde. Gevels zonder te openen delen zijn nodig. De gemeente stelt voorwaarden aan de woningen waaronder een geluidluwe gevel en geluidluwe buitenruimte.

6.1 Provinciale weg A325

Onderstaande figuur toont de geluidbelasting op de gevels van het ontwerp.

figuur 10: geluidbelasting provinciale weg A325 na aftrek

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

6.2 Batavierenweg/N325

Onderstaande figuur toont de geluidbelasting op de gevels van het ontwerp.

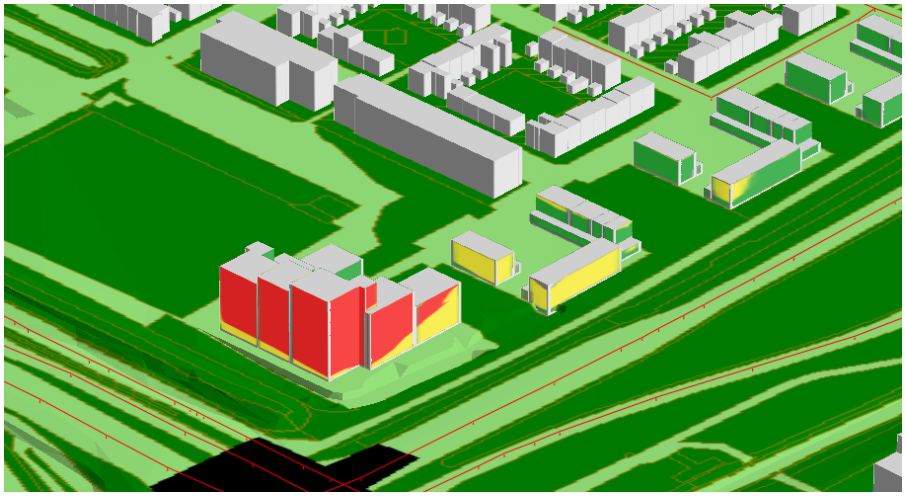

figuur 11: geluidbelasting Batavierenweg/N325 na aftrek

6.3 Gemeentelijke wegen

6.3.1 Nijmeegseweg

Onderstaande figuur toont de geluidbelasting op de gevels van het ontwerp.

figuur 12: geluidbelasting Nijmeegseweg na aftrek

6.3.2 De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Anemoonstraat

Onderstaande figuur toont de geluidbelasting op de gevels van het ontwerp.

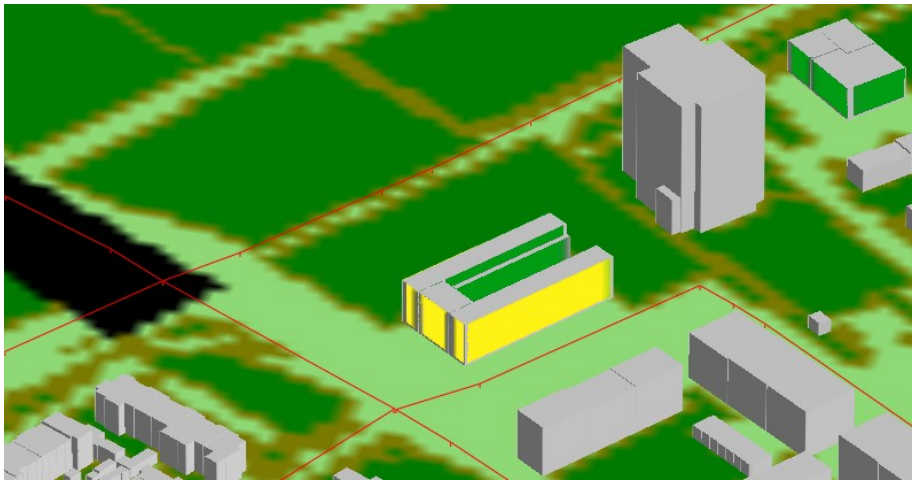

figuur 13: Geluidbelasting De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Anemoonstraat

6.4 Geluidluwe gevels

Onderstaande figuur toont de geluidbelasting op het ontwerp van alle gezoneerde wegen na aftrek artikel 110g Wgh, zie ook bijlage 4. De wegen met een rijsnelheid van 30 km per uur zijn hierin niet opgenomen. De groene gevels zijn geluidluw, op de gele gevels is het geluid hoger dan 48 dB en daarmee niet geluidluw.

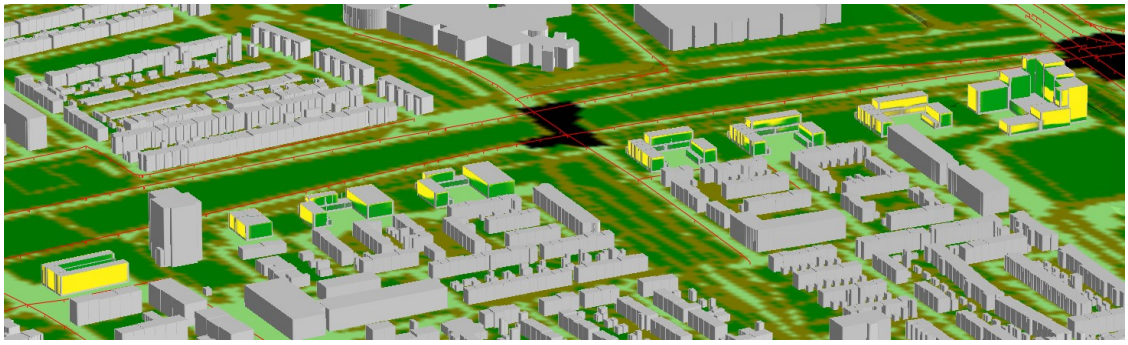

figuur 14: geluidbelasting alle wegen (m.u.v. 30 km per uur wegen) na aftrek

De voorwaarde uit het Arnhems geluidbeleid van een ‘geluidluwe gevel’ geldt voor alle nieuwe woningen.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

7. Conclusie

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van woningbouw langs de westzijde van de Nijmeegseweg in Arnhem. In het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” van juni 2023 is deze woningbouw opgenomen. Gemeente Arnhem wil het bestemmingsplan nu gewijzigd vaststellen. Vanwege de wijzigingen moet het akoestisch onderzoek worden aangepast.

7.1 Wet geluidhinder

Als gevolg van het wegverkeer op de A325, Batavierenweg/N325, het De Monchyplein, de Gelderse Rooslaan, de Anemoonstraat en de Nijmeegseweg wordt de wettelijke voorkeurswaarde (48 dB) op de gevels van de geplande bouwvlakken overschreden.

Bij het bouwvlak Wonen1 nabij de kruising A325 met de N325/Batavierenweg kan op een aantal gevels niet voldaan worden aan de wettelijke grenswaarde (53 dB). Voor de overige bouwvlakken wordt wel voldaan aan de wettelijke grenswaarden (53 dB en 63 dB).

We hebben geluidmaatregelen onderzocht om de geluidbelasting te verminderen. Een maatregel voor de A325, N325 en De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Anemoonstraat is niet mogelijk.
Een scherm langs de Batavierenweg vermindert het geluid bij bouwvlak Wonen1, maar voorkomt niet dat gevels zonder te openen delen nodig zijn.

Met een geluidreducerend wegdek SMA-NL8G+ is de geluidbelasting door de Nijmeegseweg te verminderen. Ook is ruimte voor het plaatsen van geluidschermen. Aan de voorkeurswaarde wordt echter op de hogere bouwlagen nog niet voldaan.

7.2 Verlegging Nijmeegseweg

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om de Nijmeegseweg te verleggen. De Nijmeegseweg bestaat dan uit 2x1 rijstroken en de rijsnelheid wordt dan verlaagd naar 30 km per uur. Het geluid van de verlegde Nijmeegseweg is gelijk aan of lager dan het geluid van de Nijmeegseweg zonder deze verlegging (de huidige ligging).

7.3 Geluidbeleid gemeente Arnhem

De berekende waarden van de afzonderlijke wegen passen binnen het Arnhems geluidbeleid. Hogere waarden zijn nodig. Voor de woningen moet worden voldaan aan de voorwaarden van een geluidluwe zijde en -buitenruimte.

Binnen het plan is sprake van relevante optelling door de geluidbelasting van verschillende wegen. De hoogst berekende opgetelde waarde op bouwvlak Wonen 1 is 66 dB zonder aftrek. De opgetelde waarde op de overige bouwvlakken is hoogstens 64 dB zonder aftrek. Deze waarden passen binnen de plafondwaarde uit het geluidbeleid en zijn daarmee aanvaardbaar.

7.4 GelreDome

Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau van de activiteiten van het GelreDome bedraagt ten hoogste 61 dB(A) ter plaatse van Wonen1. Deze waarde is hoger dan de grenswaarde uit de vergunning en valt ook buiten de geluidklasse die in het Arnhem geluidbeleid is opgenomen.

Geluidmaatregelen moeten worden gezocht in gevels zonder te openen delen (dove gevels).

Deze zijn nodig waar de geluidbelasting van het GelreDome hoger is dan 55 dB(A). Met deze maatregel is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en vormt het plan geen beperkingen voor het GelreDome.

Er is sprake van een relevante gecumuleerde geluidbelasting, als gevolg van de wegen in de omgeving, het GelreDome en MASV. Het onderdeel cumulatie is in een separate rapportage besproken.

7.5 Vervolg

We benoemen de geluidbelastingen van de Nijmeegseweg volgens de huidige ligging in deze rapportage zijnde de 'worst case'. De vast te stellen hogere waarden zijn op deze waarden gebaseerd en staan in paragraaf 5.2 van dit rapport. De hogere waarden voor het wegverkeer worden opgenomen in het bestemmingsplan met daarbij de voorwaarden uit het Arnhems geluidbeleid. Gevels zonder te openen delen worden ook vastgelegd.

In het bestemmingsplan wordt ook geborgd dat de bedrijfsvoering van het GelreDome niet wordt beperkt door de invulling van het bouwvlak Wonen1: dit door dove gevels' toe te passen op zijden waar het geluid van het GelreDome hoger is dan 55 dB(A).

Voor de omgevingsvergunning tot bouwen toont de ontwikkelaar aan dat aan het Arnhems geluidbeleid wordt voldaan (geluidluwe zijde en -buitenruimte) en aan de binnenwaarde. Bij het bepalen van gevelmaatregelen wordt volgens het Arnhems geluidbeleid uitgegaan van de gecumuleerde geluidbelasting zonder aftrek volgens artikel 110g Wet geluidhinder. Ook deze voorwaarde wordt in het besluit hogere waarden geborgd.

Voor alle nieuwe woningen/appartementen in het plangebied moet ook rekening worden gehouden met een geluidluwe zijde en geluidluwe buitenruimte. De geluidbelasting op een ontwerp van de woningbouw is daarvoor inzichtelijk gemaakt. We adviseren om in ieder geval de woningen in alle bouwvlakken zoveel mogelijk tweezijdig te oriënteren met een (gezamenlijke) buitenruimte op de gevel waar het geluid van het wegverkeer minder dan de voorkeurswaarde is.
Voor appartementengebouwen kunnen een afsluitbare loggia of gesloten balkonbalustrade worden toegepast om een geluidluw zijde en -buitenruimte te maken.

p.o. A.M.A. (Adrienne) Maassen - van 't Hullenaar

W.J. (Wim) Wigerink
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r001v2 nijmeegseweg vl.docx 09-09-2025

Bijlage 1

Titel	Toetsingskader

Bijlage 1
Toetsingskader

Wet geluidhinder
De Wet geluidhinder (Wgh) biedt het wettelijk kader voor de toegestane geluidbelasting vanwege wegen bij geluidgevoelige bestemmingen, waaronder woningen. Als een gemeente via een bestemmingsplan de bewoning van bestemmingen mogelijk maakt, is sprake van een 'nieuwe situatie' in de zin van de Wet geluidhinder. Als een geluidgevoelige bestemming, zoals een woning, binnen de geluidszone van een weg ligt, dan moet een akoestisch onderzoek uitgevoerd worden naar de geluidbelasting.

De Wet geluidhinder is slechts van toepassing voor zover het gaat om geluidsgevoelige bestemmingen binnen de geluidszone van een weg. Binnen deze zone wordt de geluidbelasting berekend.

Geluidgevoelige bestemmingen
Geluidgevoelige bestemmingen in de zin van de Wet geluidhinder zijn woningen, geluidgevoelige terreinen en geluidsgevoelige gebouwen. Binnen de zone van de te onderzoeken wegen moeten de geluidbelastingen op deze bestemmingen worden berekend en moet worden beoordeeld of deze aan de wettelijke normen voldoen.

De geluidbelasting (L_{den}-waarde) wordt bepaald door het gewogen gemiddelde van de volgende geluidsniveaus:
- Het equivalente geluidsniveau (L_{eq}) over de dagperiode (07.00 - 19.00 uur).
- Het equivalente geluidsniveau (L_{eq}) over de avondperiode (19.00 - 23.00 uur), verhoogd met 5 dB.
- Het equivalente geluidsniveau (L_{eq}) over de nachtperiode (23.00 - 07.00 uur), verhoogd met 10 dB.

Toetsing aan grenswaarden vindt plaats op de gevel van een geluidsgevoelige bestemming.

Wegverkeer
In artikel 74 uit de Wet geluidhinder zijn de geluidszones gedefinieerd. De geluidszones zijn te beschouwen als aandachtsgebieden of onderzoeksgebieden. Wegen die geen zone hebben, en waarop de Wet geluidhinder dus niet van toepassing is, zijn:
- Wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied.
- Wegen waarvoor een maximumsnelheid van 30 km/uur geldt.

Grenswaarden wegverkeerslawaai
De ten hoogst toelaatbare geluidbelasting (voorkeurswaarde) voor de geluidbelasting afkomstig van wegverkeer voor nieuwe woningen is 48 dB. In bepaalde gevallen kunnen door het bevoegd gezag hogere waarden vastgesteld worden:
- De maximaal toegestane hogere waarde is 53 dB voor woningen in een buitenstedelijke situatie.
- 63 dB is maximaal toegestaan voor nieuwe woningen in een binnenstedelijke situatie.

Aftrek op de berekende resultaten
Voor zover geen sprake is van specifieke omstandigheden wordt de berekende geluidbelasting verminderd met de aftrek volgens artikel 110g Wgh, alvorens toetsing aan de grenswaarden plaatsvindt.

De hoogte van de aftrek is geregeld in artikel 3.4 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012. Voor de A325 en N325 geldt een rijsnelheid van 70 km/uur: de aftrek is 2, 3 of 4 dB. Voor wegen met een rijsnelheid van 50 km/uur geldt een aftrek van 5 dB.

Beoordelingskader Geluidbeleid gemeente Arnhem
Het geluidbeleid van de gemeente Arnhem is onder andere opgesteld voor de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen[1]. Het geluidbeleid stelt aanvullende voorwaarden voor de goedkeuring van plannen. Hiervoor gebruikt de gemeente Arnhem een gebiedsgerichte aanpak, waarbij de stad is verdeeld in verschillende gebiedstypen. In onderstaande tabel staan de geluidsklassen uit het geluidsbeleid voor het wegverkeerslawaai (VL), railverkeerslawaai (RL) en industrielawaai (IL) weergegeven.

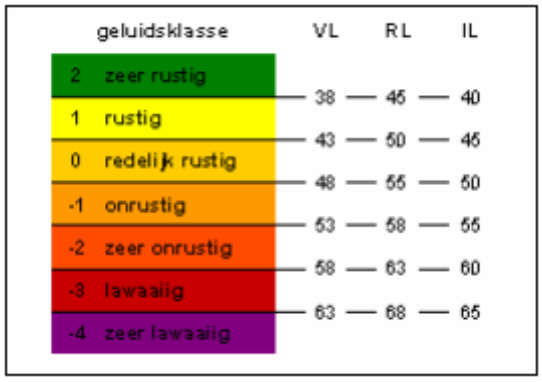

Geluidsklassen geluidsbeleid gemeente Arnhem (Bron: Beleidsplan geluid gemeente Arnhem 2008)

De gemeente maakt per geluidklasse een onderscheid in de ambitiewaarde (a), incidentele waarde (i) en plafondwaarde (p). De ambitiewaarde is de streefwaarde voor een gebied.
Een ontwikkeling die hoger is dan de ambitiewaarde, maar lager dan de incidentele waarde, wordt bij uitzondering toegestaan. De plafondwaarde wordt voor uitzonderlijke gevallen gebruikt.
Voor sommige gebiedstypen stelt het geluidbeleid meerdere normen, omdat in gebieden verschillende geluidsituaties en daardoor ambities voor de geluidbelasting voorkomen.

Het plan wordt beoordeeld op basis van het gebiedstype stedelijke zone/HOV-knooppunt, omdat in de omgeving zowel woningen, bedrijven als drukke verkeersaders liggen. In onderstaande tabel staat de geluidklasse per gebiedstype weergegeven.

[1] Gemeente Arnhem (2008). Beleidsplan geluid, De aanpak van geluidhinder voor de periode van 2005-2010.

Gebiedstype	Geluidsbron					
	Weg- en railverkeer			Bedrijven		
	a	i	p	a	i	p
Hoogdynamisch						
Stadswijk	1 0	-1 -2	-3	1	0 -1	-1
Centrum	0	-1 -2	-3 -4	0	-1	-2
Stedelijke zone/knooppunt	-2	-3	-4	-1	-1	-1
Bedrijventerrein	-1	-2	-3	-1	-2	-3 -4
Laagdynamisch						
Natuur	1	0		1	0	-1
Gemengde groene zone	1	0	-1	0	-1	-1
Stedelijk groen	0	-1	-2	0	-1	-1

Ambitieniveaus geluidbelasting gebiedstypen (Bron: Beleidsplan geluid gemeente Arnhem 2008)

Op basis van de geluidklassen heeft de gemeente Arnhem vastgesteld welke maatregelen onderzocht en toegepast moeten worden. In onderstaand figuur staan de maatregelen en randvoorwaarden beschreven voor de verschillende geluidklassen.

Advieskader nieuwe geluidsgevoelige situaties

Geluidklasse	Weg- en railverkeerslawaai
2 Zeer rustig	Geen maatregelen of randvoorwaarden
1 Rustig	Geen maatregelen of randvoorwaarden
0 Redelijk rustig	Geen maatregelen of randvoorwaarden
- 1 Onrustig	• Bronmaatregelen indien mogelijk • Vergroten afstand wenselijk • Afscherming realiseren indien mogelijk • Stedenbouwkundig ontwerp waarbij zoveel mogelijk afscherming ontstaat • Akoestisch onderzoek bij bouwvergunning
- 2 Zeer onrustig	Idem aan hiervoor + • Integratie milieuaspecten vanaf eerste ontwerpstadium • Bronmaatregelen zo veel mogelijk toepassen • Vergroten afstand waar mogelijk • Afscherming realiseren waar mogelijk • Minimaal 1 verblijfsruimte aan de geluidsluwe zijde • Geluidsluwe buitenruimte creëren (tuin of balkon) • Akoestisch onderzoek bij bouwvergunning
- 3 Lawaaiig	Idem aan hiervoor
-4 Zeer lawaaiig	• Integrale en gebiedsgerichte aanpak (Stad & Milieu) • Maatwerk

Beoordelingskader geluidbelasting gemeente Arnhem (Bron: Beleidsplan geluid gemeente Arnhem 2008)

Bijlage 2

Titel	Invoergegevens rekenmodel

Wegen
Bodemgebieden, Thema: Bodemfactor
0,3
1
Gebouwen
Kruisingen
Schermen
Hoogtelijnen
0 m
200 m
schaal = 1 : 5000
442800
442600
442400
442200
442000
441800
441600
190000
190200
190400
190600

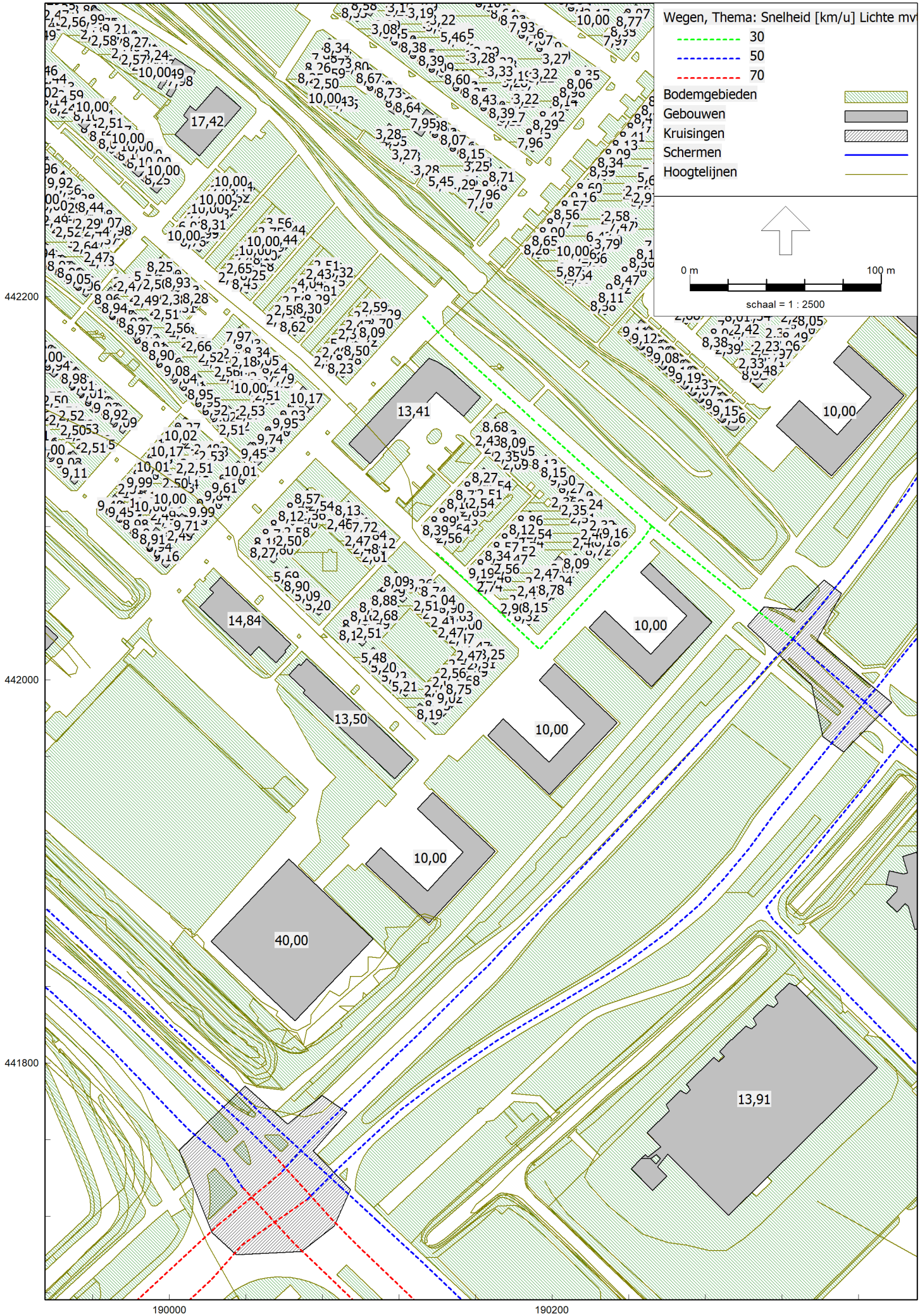
Wegen, Thema: Snelheid [km/u] Lichte mv
30
50
70
Bodemgebieden
Gebouwen
Kruisingen
Schermen
Hoogtelijnen
0 m
100 m
schaal = 1 : 2500
442200
442000
441800
190000
190200
17,42
13,41
10,00
14,84
10,00
13,50
10,00
10,00
40,00
13,91

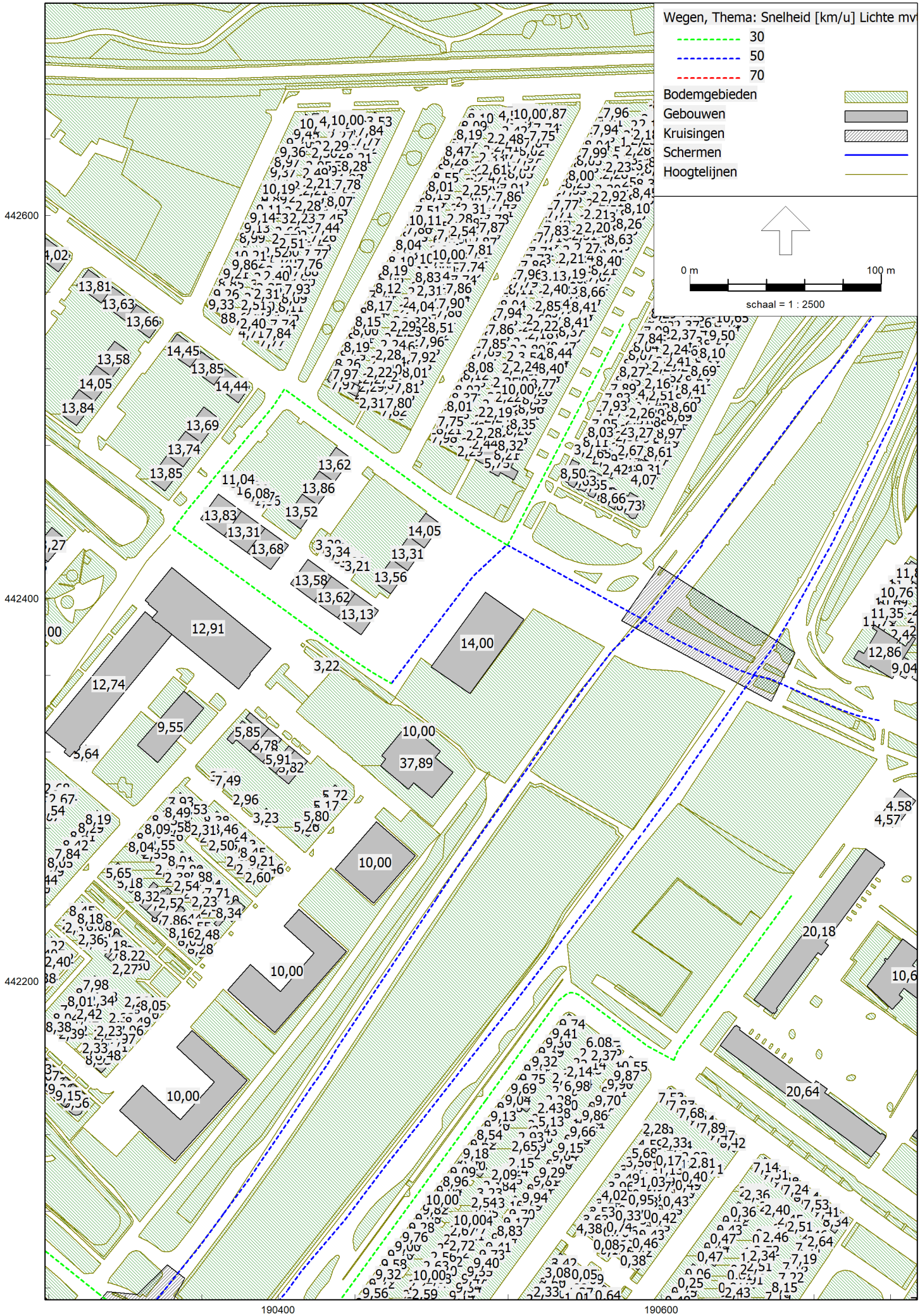
Wegen, Thema: Snelheid [km/u] Lichte mv
30
50
70
Bodemgebieden
Gebouwen
Kruisingen
Schermen
Hoogtelijnen
0 m
100 m
schaal = 1 : 2500
442600
442400
442200
190400
190600

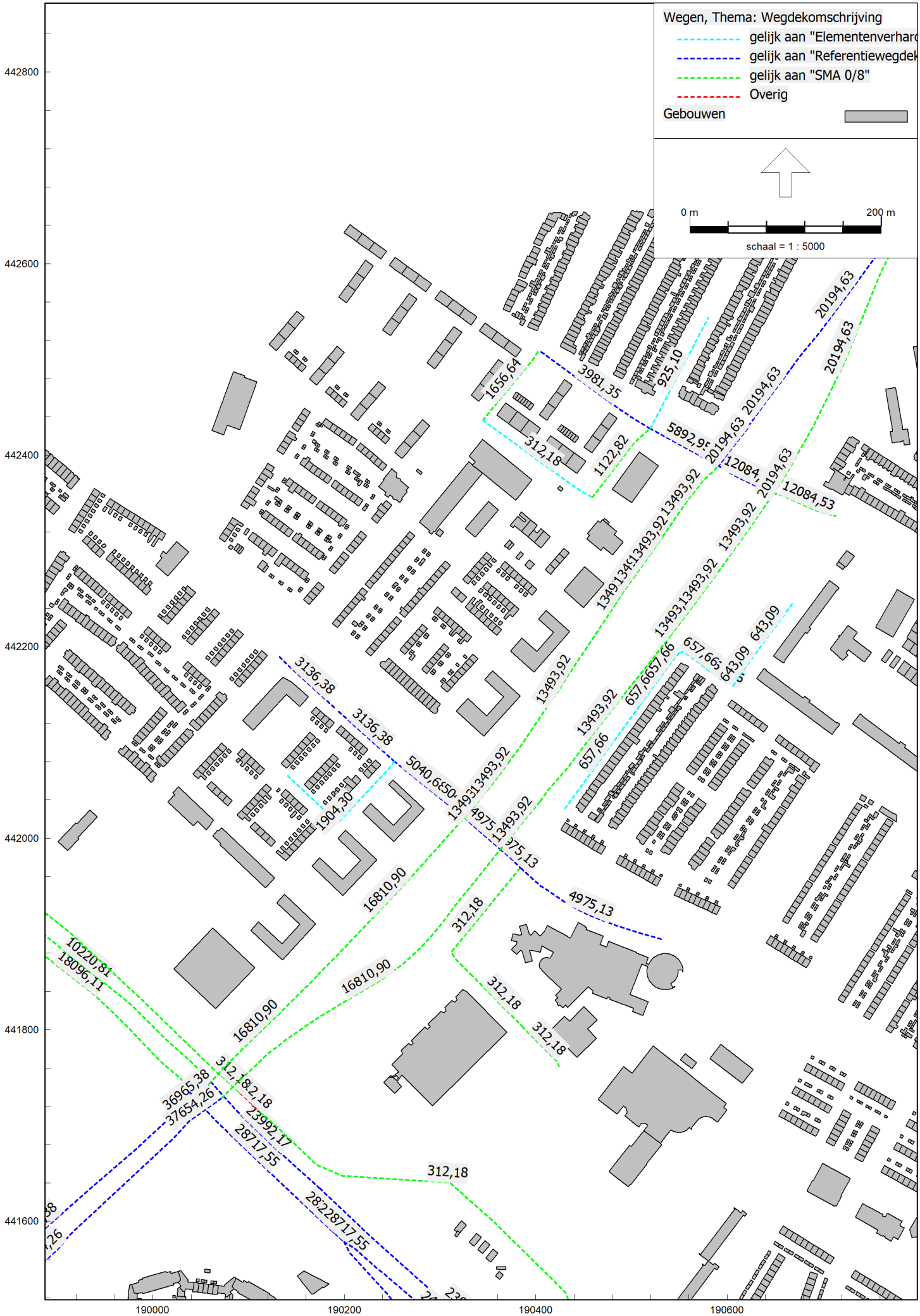

RMG-2012, wegverkeer, [R001v2 - VL2037 - verbeelding - huidige ligging] , Geomilieu V2025 Licentiehouder: DGMR

Model: VL2037 - verbeelding - huidige ligging
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

ItemID	Naam	Groep	Omschr.	Wegdek	Wegdek	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%LV(D)
207020	A325 - Nij	A325	A325 - Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	37654,26	6,47	3,13	1,23	92,27
207021	Olympus	Olympus	Olympus	W4b	SMA 0/8	312,18	6,75	3,07	0,84	100,00
207022	Olympus	Olympus	Olympus	W4b	SMA 0/8	312,18	6,75	3,07	0,84	100,00
207023	Olympus	Olympus	Olympus	W4b	SMA 0/8	312,18	6,75	3,07	0,84	100,00
207025	Batavieren	Batavierenweg	Batavierenweg	W4b	SMA 0/8	18096,11	6,80	2,98	0,81	90,96
207026	Batavieren	Batavierenweg	Batavierenweg	W4b	SMA 0/8	10220,81	6,80	2,98	0,81	91,84
207038	1902564442	30 km/uur	19025644420766	W0	Referentiewegdek	5040,68	6,76	3,02	0,84	95,13
207039	1902564442	30 km/uur	19025644420766	W0	Referentiewegdek	5040,68	6,76	3,02	0,84	95,13
207040	1902564442	30 km/uur	19025644420766	W0	Referentiewegdek	3136,38	6,77	3,00	0,85	93,51
207041	Paardebloe	30 km/uur	Paardebloemstraat	W9a	Elementenverharding in keperverband	1904,30	6,76	3,04	0,84	97,79
207063	Meldestraa	30 km/uur	Meldestraat	W0	Referentiewegdek	3136,38	6,77	3,00	0,85	93,51
207065	Zeegsingel	Zeegsingel	Zeegsingel	W0	Referentiewegdek	4975,13	6,77	3,09	0,79	97,05
207072	Zeegsingel	Zeegsingel	Zeegsingel	W0	Referentiewegdek	4975,13	6,76	3,04	0,84	97,02
207073	Hazelaar	De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Hazelaar	Hazelaarstraat	W4b	SMA 0/8	1122,82	6,77	3,01	0,84	94,55
207076	Dovenetell	30 km/uur	Dovenetellaan	W4b	SMA 0/8	1656,64	6,75	3,05	0,85	95,04
207078	Hoefbladla	30 km/uur	Hoefbladlaan	W9a	Elementenverharding in keperverband	312,18	6,75	3,07	0,84	99,75
207079	Roos	De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Hazelaar	Gelderse Rooslaan	W0	Referentiewegdek	5892,95	6,78	2,98	0,85	92,91
207080	Gelderse R	30 km/uur	Gelderse Rooslaan	W0	Referentiewegdek	3981,35	6,78	2,96	0,85	92,03
207082	Hazelaarst	30 km/uur	Hazelaarstraat	W9a	Elementenverharding in keperverband	925,10	6,77	3,01	0,84	95,68
207083	Monchy	De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Hazelaar	De Monchyplein	W0	Referentiewegdek	12084,53	6,79	3,03	0,80	94,21
207084	Huissen	De Monchyplein/Gelderse Rooslaan/Hazelaar	Huissensestraat	W4b	SMA 0/8	12084,53	6,79	3,03	0,80	94,21
207086	Pinksterbl	30 km/uur	Pinksterbloemstraat	W9a	Elementenverharding in keperverband	643,09	6,79	3,05	0,80	96,05
207088	Dotterlaan	30 km/uur	Dotterlaan	W9a	Elementenverharding in keperverband	657,66	6,76	3,01	0,84	96,09
207089	Dotterlaan	30 km/uur	Dotterlaan	W9a	Elementenverharding in keperverband	657,66	6,76	3,01	0,84	96,09
207090	Dotterlaan	30 km/uur	Dotterlaan	W9a	Elementenverharding in keperverband	657,66	6,76	3,01	0,84	96,09
207091	Dotterlaan	30 km/uur	Dotterlaan	W9a	Elementenverharding in keperverband	657,66	6,76	3,01	0,84	96,09
207092	Dotterlaan	30 km/uur	Dotterlaan	W9a	Elementenverharding in keperverband	657,66	6,76	3,01	0,84	96,09
207093	Pinksterbl	30 km/uur	Pinksterbloemstraat	W9a	Elementenverharding in keperverband	643,09	6,79	3,05	0,80	96,05
207113	Zeegsingel	Zeegsingel	Zeegsingel	W0	Referentiewegdek	4975,13	6,76	3,04	0,84	97,02
207114	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	23992,17	6,80	2,98	0,81	90,85
207115	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	23992,17	6,47	3,13	1,23	91,39
207116	A325 - Nij	A325	A325 - Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	36965,38	6,47	3,15	1,22	92,47
207118	A325 - Nij	A325	A325 - Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	36965,38	6,79	3,01	0,81	92,01
207121	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	28717,55	6,80	2,98	0,81	91,01
207122	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	28717,55	6,80	2,98	0,81	91,01
207123	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	28717,55	6,80	2,98	0,81	91,01
207124	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	28717,55	6,80	2,98	0,81	91,01
207125	N325 - ARN	N325	N325 - ARNHEM	W0	Referentiewegdek	4296,65	6,79	3,03	0,80	94,56
207126	N325 - Ple	N325	N325 - Pleijweg	W0	Referentiewegdek	24420,89	6,46	3,14	1,24	91,00
207127	A325 - Nij	A325	A325 - Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	37654,26	6,80	2,98	0,81	91,75
207128	Stationspl	N325	Stationsplein	W4b	SMA 0/8	312,18	2,51	16,73	0,37	--
207129	Stationspl	N325	Stationsplein	W8	Oppervlaktebewerking	312,18	2,51	16,73	0,37	--
207130	Stationspl	Batavierenweg	Stationsplein	W4b	SMA 0/8	312,18	2,51	16,73	0,37	--
207131	Stationspl	Batavierenweg	Stationsplein	W4b	SMA 0/8	312,18	2,51	16,73	0,37	--
413683	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	16810,90	6,79	3,04	0,80	94,98
413684	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	16810,90	6,79	3,04	0,80	94,98
413685	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	16810,90	6,79	3,04	0,80	94,98
413686	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	20194,63	6,78	3,05	0,80	94,39
413687	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	20194,63	6,78	3,05	0,80	94,39
413688	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W0	Referentiewegdek	20194,63	6,78	3,05	0,80	94,39
413689	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-Oost	W4b	SMA 0/8	20194,63	6,78	3,05	0,80	94,39
413690	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413691	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413692	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413693	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413694	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413695	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-West	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413696	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-Oost	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413697	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-Oost	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413698	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-Oost	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413699	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-Oost	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413700	De Monchyp	Nijmeegseweg	De Monchyplein	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413701	De Monchyp	Nijmeegseweg	De Monchyplein	W4b	SMA 0/8	13493,92	6,79	3,03	0,80	94,43
413702	Nijmeegsew	Nijmeegseweg	Nijmeegseweg-Oost	W4b	SMA 0/8	20194,63	6,78	3,05	0,80	94,39

Model: VL2037 - verbeelding - huidige ligging
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

ItemID	%LV(A)	%LV(N)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	Cpl	Cpl_W	Helling	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(ZV(D))
207020	94,77	87,18	4,49	2,70	6,09	3,24	2,53	6,73	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207021	100,00	100,00	--	--	--	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207022	100,00	100,00	--	--	--	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207023	100,00	100,00	--	--	--	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207025	95,02	89,40	7,12	4,05	8,02	1,92	0,93	2,58	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207026	95,51	90,46	6,68	3,78	7,54	1,48	0,71	2,00	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207038	96,94	94,75	3,81	2,55	4,34	1,06	0,51	0,90	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207039	96,94	94,75	3,81	2,55	4,34	1,06	0,51	0,90	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207040	95,77	93,00	5,05	3,53	5,77	1,44	0,70	1,23	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207041	98,84	97,65	1,72	0,93	1,93	0,49	0,23	0,42	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207063	95,77	93,00	5,05	3,53	5,77	1,44	0,70	1,23	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207065	97,98	96,35	2,36	1,74	2,85	0,59	0,28	0,80	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207072	97,95	96,74	2,37	1,76	2,74	0,61	0,29	0,52	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207073	97,13	94,43	3,45	1,90	3,86	2,00	0,97	1,71	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207076	95,94	94,34	4,49	3,84	5,26	0,47	0,22	0,40	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207078	99,87	99,74	0,20	0,11	0,22	0,06	0,03	0,05	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207079	96,21	92,64	4,94	2,73	5,52	2,15	1,05	1,85	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207080	95,70	91,63	5,98	3,33	6,68	1,98	0,97	1,69	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207082	97,72	95,52	2,96	1,62	3,31	1,36	0,66	1,17	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207083	96,93	92,99	3,70	2,08	4,20	2,09	0,99	2,81	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207084	96,93	92,99	3,70	2,08	4,20	2,09	0,99	2,81	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207086	97,87	95,32	3,12	1,73	3,55	0,83	0,39	1,13	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207088	97,92	95,84	3,07	1,67	3,43	0,84	0,41	0,73	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207089	97,92	95,84	3,07	1,67	3,43	0,84	0,41	0,73	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207090	97,92	95,84	3,07	1,67	3,43	0,84	0,41	0,73	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207091	97,92	95,84	3,07	1,67	3,43	0,84	0,41	0,73	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207092	97,92	95,84	3,07	1,67	3,43	0,84	0,41	0,73	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207093	97,87	95,32	3,12	1,73	3,55	0,83	0,39	1,13	False	1,5	0	30	30	30	30	30	30	30
207113	97,95	96,74	2,37	1,76	2,74	0,61	0,29	0,52	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207114	95,09	88,98	5,70	3,24	6,40	3,45	1,67	4,62	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207115	94,24	86,13	5,54	3,35	7,51	3,07	2,41	6,36	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207116	95,02	87,91	5,07	3,05	6,93	2,46	1,93	5,16	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207118	95,71	90,39	5,22	2,95	5,88	2,77	1,34	3,73	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207121	95,20	89,10	5,23	2,98	5,87	3,76	1,82	5,03	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207122	95,20	89,10	5,23	2,98	5,87	3,76	1,82	5,03	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207123	95,20	89,10	5,23	2,98	5,87	3,76	1,82	5,03	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207124	95,20	89,10	5,23	2,98	5,87	3,76	1,82	5,03	False	1,5	0	80	80	80	80	80	80	80
207125	97,04	93,63	4,59	2,56	5,22	0,85	0,40	1,15	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207126	93,87	85,15	5,14	3,10	6,91	3,86	3,03	7,94	False	1,5	0	80	80	80	80	80	80	80
207127	95,62	89,93	4,61	2,62	5,19	3,64	1,76	4,88	False	1,5	0	70	70	70	70	70	70	70
207128	93,52	--	100,00	6,48	100,00	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207129	93,52	--	100,00	6,48	100,00	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207130	93,52	--	100,00	6,48	100,00	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
207131	93,52	--	100,00	6,48	100,00	--	--	--	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413683	97,35	93,93	3,28	1,83	3,72	1,73	0,82	2,34	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413684	97,35	93,93	3,28	1,83	3,72	1,73	0,82	2,34	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413685	97,35	93,93	3,28	1,83	3,72	1,73	0,82	2,34	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413686	96,71	93,23	4,16	2,60	4,80	1,45	0,69	1,96	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413687	96,71	93,23	4,16	2,60	4,80	1,45	0,69	1,96	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413688	96,71	93,23	4,16	2,60	4,80	1,45	0,69	1,96	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413689	96,71	93,23	4,16	2,60	4,80	1,45	0,69	1,96	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413690	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413691	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413692	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413693	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413694	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413695	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413696	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413697	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413698	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413699	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413700	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413701	97,04	93,28	3,66	2,04	4,14	1,91	0,91	2,59	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50
413702	96,71	93,23	4,16	2,60	4,80	1,45	0,69	1,96	False	1,5	0	50	50	50	50	50	50	50

Model: VL2037 - verbeelding - huidige ligging
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

ItemID	V(ZV(A))	V(ZV(N))
207020	70	70
207021	50	50
207022	50	50
207023	50	50
207025	50	50
207026	50	50
207038	30	30
207039	30	30
207040	30	30
207041	30	30
207063	30	30
207065	50	50
207072	50	50
207073	50	50
207076	30	30
207078	30	30
207079	50	50
207080	30	30
207082	30	30
207083	50	50
207084	50	50
207086	30	30
207088	30	30
207089	30	30
207090	30	30
207091	30	30
207092	30	30
207093	30	30
207113	50	50
207114	70	70
207115	70	70
207116	70	70
207118	70	70
207121	70	70
207122	70	70
207123	70	70
207124	80	80
207125	70	70
207126	80	80
207127	70	70
207128	50	50
207129	50	50
207130	50	50
207131	50	50
413683	50	50
413684	50	50
413685	50	50
413686	50	50
413687	50	50
413688	50	50
413689	50	50
413690	50	50
413691	50	50
413692	50	50
413693	50	50
413694	50	50
413695	50	50
413696	50	50
413697	50	50
413698	50	50
413699	50	50
413700	50	50
413701	50	50
413702	50	50

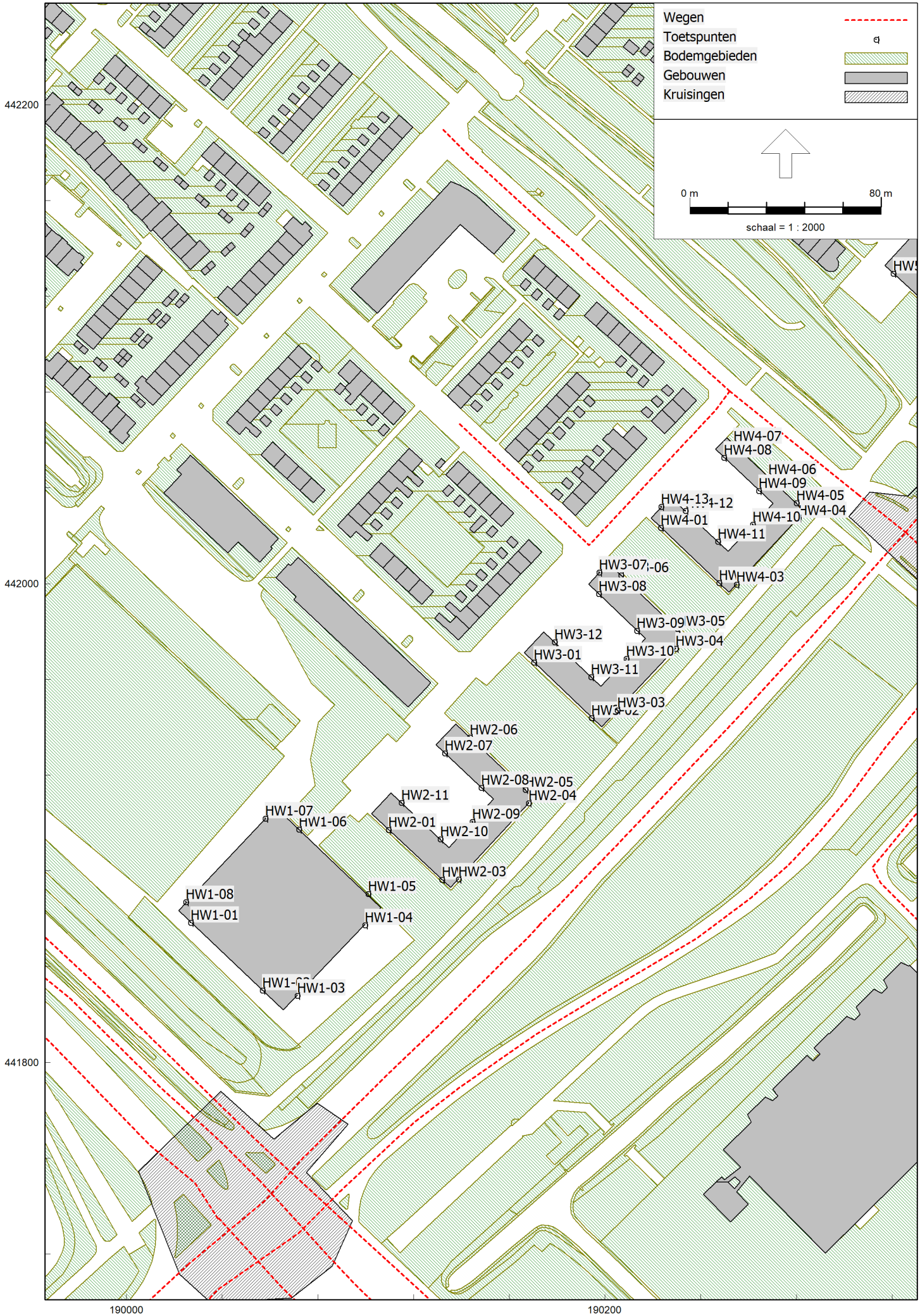
Wegen
Toetspunten
Bodemgebieden
Gebouwen
Kruisingen
0 m
80 m
schaal = 1 : 2000
442200
442000
441800
190000
190200
HW4-07
HW4-08
HW4-06
HW4-09
HW4-05
HW4-04
HW4-10
HW4-11
HW4-01
HW4-03
HW3-08
HW3-09
HW3-05
HW3-04
HW3-12
HW3-01
HW3-10
HW3-11
HW3-03
HW2-06
HW2-07
HW2-08
HW2-05
HW2-04
HW2-11
HW2-09
HW2-01
HW2-10
HW2-03
HW1-07
HW1-06
HW1-05
HW1-08
HW1-01
HW1-04
HW1-03

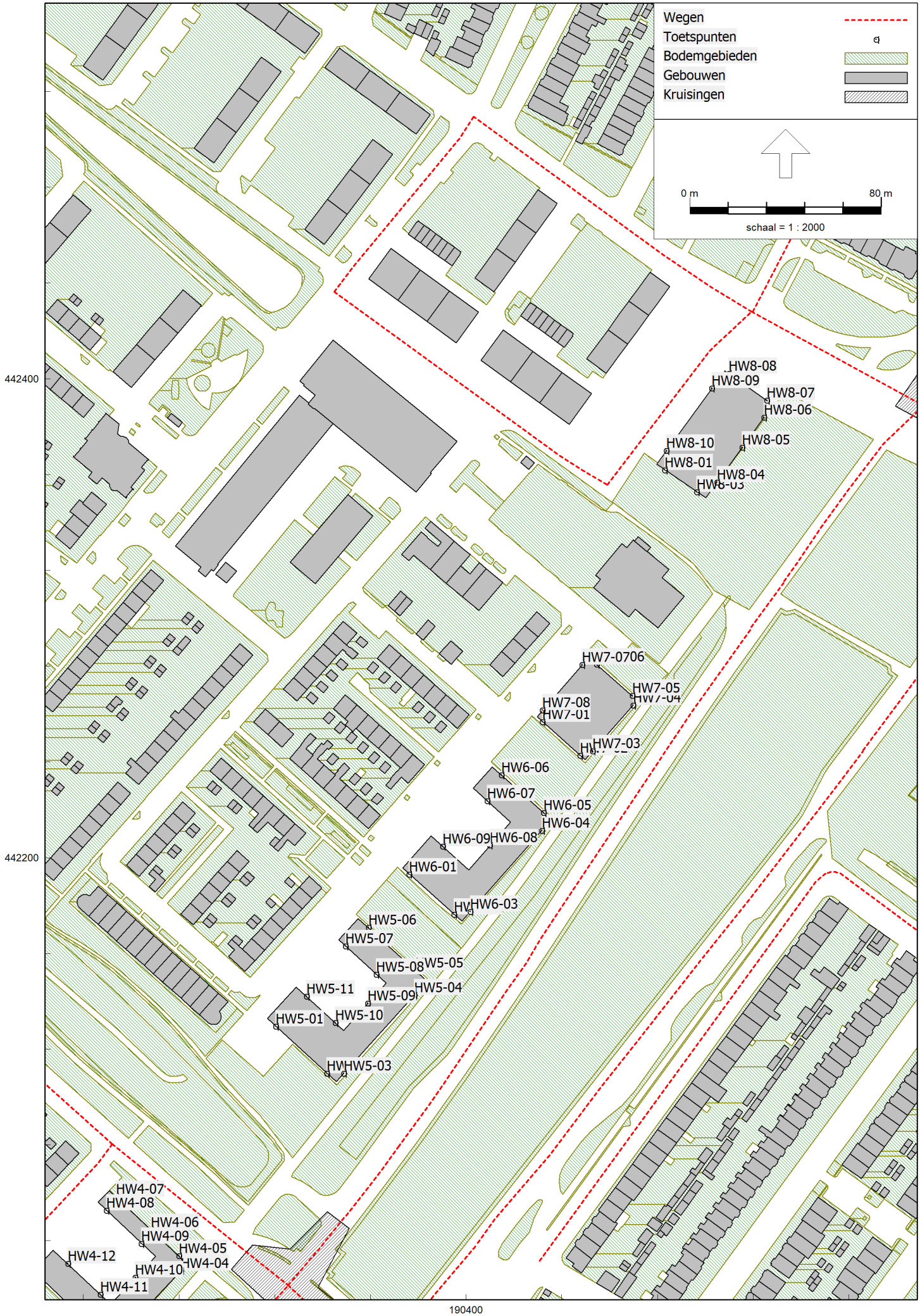
Wegen
Toetspunten
Bodemgebieden
Gebouwen
Kruisingen
0 m
80 m
schaal = 1 : 2000
442400
442200
190400
HW8-08
HW8-09
HW8-07
HW8-06
HW8-10
HW8-05
HW8-01
HW8-04
HW7-0706
HW7-05
HW7-08
HW7-01
HW7-03
HW6-06
HW6-07
HW6-05
HW6-04
HW6-09
HW6-08
HW6-01
HW6-03
HW5-06
HW5-07
HW5-08
HW5-05
HW5-11
HW5-09
HW5-04
HW5-01
HW5-10
HW5-03
HW4-07
HW4-08
HW4-06
HW4-09
HW4-05
HW4-12
HW4-04
HW4-10
HW4-11

Model: VL2037 - verbeelding - huidige ligging
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
HW1-01		11,00	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-02		11,00	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-03		11,00	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-04		11,00	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-05		11,00	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-06		11,18	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-07		11,21	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW1-08		11,00	Relatief	1,50	5,00	10,00	20,00	30,00	39,00	Ja
HW2-01		11,20	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-02		9,59	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-03		11,01	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-04		11,45	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-05		11,49	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-06		11,56	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-07		11,46	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-08		11,40	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-09		11,25	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-10		11,14	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW2-11		11,30	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-01		11,91	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-02		11,85	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-03		11,91	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-04		12,19	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-05		12,25	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-06		12,28	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-07		12,24	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-08		12,18	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-09		12,16	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-10		12,06	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-11		11,95	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW3-12		11,99	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-01		12,37	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-02		12,39	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-03		12,40	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-04		12,44	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-05		12,44	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-06		12,42	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-07		12,43	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-08		12,41	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-09		12,42	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-10		12,41	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-11		12,39	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-12		12,38	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW4-13		12,37	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-01		12,67	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-02		12,62	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-03		12,62	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-04		12,60	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-05		12,61	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-06		12,66	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-07		12,67	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-08		12,64	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-09		12,63	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-10		12,64	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW5-11		12,67	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-01		12,66	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-02		12,61	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-03		12,60	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-04		12,59	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-05		12,60	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-06		12,64	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-07		12,64	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-08		12,62	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW6-09		12,65	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-01		12,43	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-02		12,48	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-03		12,47	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja

Model: VL2037 - verbeelding - huidige ligging
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
HW7-04		12,48	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-05		12,47	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-06		12,41	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-07		12,39	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW7-08		12,41	Relatief	1,50	5,00	8,50	--	--	--	Ja
HW8-01		12,33	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-03		12,39	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-04		12,40	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-05		12,40	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-06		12,40	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-07		12,39	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-08		12,32	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-09		12,32	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja
HW8-10		12,32	Relatief	1,50	5,00	8,50	13,00	--	--	Ja

Rapport: Lijst van model eigenschappen
Model: VL2037 - verbeelding - huidige ligging

Model eigenschap	
Omschrijving	VL2037 - verbeelding - huidige ligging
Verantwoordelijke	HL
Rekenmethode	#-1|Wegverkeerslawaai|RMG-2012, wegverkeer|
Aangemaakt door	HL op 1-7-2025
Laatst ingezien door	NUI op 5-9-2025
Model aangemaakt met	Geomilieu V2025
Periode definities	
- Dagperiode	07:00 - 19:00
- Avondperiode	19:00 - 23:00
- Nachtperiode	23:00 - 07:00
- Samengestelde periode	Lden
- Waarde	Gem(Dag, Avond + 5, Nacht + 10)
Coördinatensysteem	Amersfoort RD New (epsg:28992)
Resultaten	
- Detailniveau toetspunt resultaten	Groepsresultaten
- Detailniveau resultaten grids	Groepsresultaten
- Octaafresultaten ontvangers	Nee
Algemeen	
Standaard maaiveldhoogte	0
Rekenhoogte contouren	4
Rekenoptimalisatie aan	Ja
Zoekafstand [m]	5000
Aandachtsgebied	5000
Max.refl.afstand	--
Standaard bodemfactor	0,00
Openingshoek	2
Max.refl.diepte	1
Geometrische uitbreiding	Volledige 3D analyse
Luchtdemping	Conform standaard
Luchtdemping [dB/km]	0,00; 0,00; 1,00; 2,00; 4,00; 10,00; 23,00; 58,00
Meteorologische correctie	Conform standaard
Waarde voor C0	3,50

Commentaar

RMG-2012, wegverkeer, [R001v2 - VL2037 - verbeelding - huidige ligging - schermmtrgl] , Geomilieu V2025 Licentiehouder: DGMR

RMG-2012, wegverkeer, [R001v2 - VL2037 - verbeelding - verlegging 30km] , Geomilieu V2025 Licentiehouder: DGMR

Bijlage 3

Titel	Resultaten wegverkeer Maximaal planologische situatie

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)										Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325,N325/Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde	48													
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk	53													
									Max binnenstedelijk	63												Optelling VL	Optelling VL
																						zonder 30km	met 30km
		Hoogte		Prov.weg A325				N325/Batavierenweg			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen			met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]		onafgerond	afgerond	met aftrek		onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond		afgerond	afgerond
HW1-01_A	Wonen1	1,5		49,48	49	47		54,57	55	53	43,75	44	-205,00	-205	-205,00	-205	-11,62	-12	-1,77	-2		54	57
HW1-01_B	Wonen1	5,0		56,82	57	53		59,62	60	58	45,40	45	-205,00	-205	-205,00	-205	-10,10	-10	0,23	0		59	62
HW1-01_C	Wonen1	10,0		57,43	57	53		60,74	61	59	46,65	47	-205,00	-205	-205,00	-205	-9,91	-10	2,59	3		60	63
HW1-01_D	Wonen1	20,0		58,50	58	56		61,19	61	59	46,76	47	-205,00	-205	-205,00	-205	-9,74	-10	3,75	4		61	63
HW1-01_E	Wonen1	30,0		58,71	59	57		61,08	61	59	46,59	47	-205,00	-205	-205,00	-205	-8,75	-9	3,26	3		61	63
HW1-01_F	Wonen1	39,0		58,74	59	57		60,89	61	59	46,40	46	-205,00	-205	-205,00	-205	-7,29	-7	3,71	4		61	63
HW1-02_A	Wonen1	1,5		55,51	56	53		57,88	58	56	48,85	49	4,29	4	-205,00	-205	-205,00	-205	1,76	2		58	61
HW1-02_B	Wonen1	5,0		58,74	59	57		60,92	61	59	50,79	51	9,82	10	-205,00	-205	-205,00	-205	3,67	4		62	64
HW1-02_C	Wonen1	10,0		59,71	60	58		61,92	62	60	51,22	51	11,66	12	-205,00	-205	-205,00	-205	4,38	4		62	65
HW1-02_D	Wonen1	20,0		60,28	60	58		62,22	62	60	50,99	51	13,57	14	-205,00	-205	-205,00	-205	5,19	5		62	65
HW1-02_E	Wonen1	30,0		60,35	60	58		62,12	62	60	50,63	51	14,08	14	-205,00	-205	-205,00	-205	6,89	7		62	65
HW1-02_F	Wonen1	39,0		60,29	60	58		61,91	62	60	50,22	50	14,55	15	-205,00	-205	-205,00	-205	11,36	11		62	65
HW1-03_A	Wonen1	1,5		58,41	58	56		58,01	58	56	54,60	55	5,67	6	18,38	18	28,33	28	17,34	17		60	64
HW1-03_B	Wonen1	5,0		59,16	59	57		59,33	59	57	56,21	56	9,33	9	18,66	19	28,54	29	18,18	18		61	65
HW1-03_C	Wonen1	10,0		60,23	60	58		60,28	60	58	56,57	57	20,77	21	19,00	19	28,76	29	19,37	19		62	66
HW1-03_D	Wonen1	20,0		60,20	60	58		60,58	61	59	56,44	56	21,36	21	20,52	21	30,11	30	22,99	23		63	66
HW1-03_E	Wonen1	30,0		60,21	60	58		60,54	61	59	56,09	56	21,63	22	21,25	21	31,12	31	24,06	24		63	65
HW1-03_F	Wonen1	39,0		60,12	60	58		60,37	60	58	55,64	56	22,11	22	21,32	21	31,38	31	24,53	25		62	65
HW1-04_A	Wonen1	1,5		57,63	58	56		56,56	57	53	54,36	54	3,88	4	18,90	19	26,58	27	9,05	9		59	63
HW1-04_B	Wonen1	5,0		57,80	58	56		57,07	57	53	56,01	56	7,51	8	19,77	20	27,19	27	19,02	19		60	64
HW1-04_C	Wonen1	10,0		58,62	59	57		58,01	58	56	56,47	56	20,87	21	20,33	20	28,00	28	21,12	21		61	64
HW1-04_D	Wonen1	20,0		58,19	58	56		58,34	58	56	56,37	56	22,72	23	22,00	22	31,10	31	25,04	25		61	64
HW1-04_E	Wonen1	30,0		58,31	58	56		58,47	58	56	56,05	56	23,06	23	22,44	22	32,08	32	25,82	26		61	64
HW1-04_F	Wonen1	39,0		58,33	58	56		58,42	58	56	55,63	56	23,49	23	22,45	22	32,13	32	25,68	26		61	64
HW1-05_A	Wonen1	1,5		50,92	51	49		49,29	49	47	49,45	49	5,59	6	15,80	16	12,43	12	16,50	16		53	57
HW1-05_B	Wonen1	5,0		51,33	51	49		49,51	50	48	51,18	51	8,69	9	17,01	17	15,12	15	20,24	20		54	58
HW1-05_C	Wonen1	10,0		53,37	53	51		50,49	50	48	51,92	52	20,21	20	18,18	18	24,46	24	23,44	23		55	59
HW1-05_D	Wonen1	20,0		36,84	37	35		33,55	34	32	52,01	52	23,24	23	22,02	22	31,95	32	29,91	30		52	57
HW1-05_E	Wonen1	30,0		-200,00	-200	-202		15,54	16	14	51,90	52	24,36	24	22,46	22	32,53	33	32,68	33		52	57
HW1-05_F	Wonen1	39,0		-200,00	-200	-202		15,88	16	14	51,57	52	24,82	25	22,46	22	32,59	33	33,30	33		52	57
HW1-06_A	Wonen1	1,5		36,57	37	35		48,19	48	46	45,05	45	10,52	11	1,07	1	13,18	13	29,58	30		49	52
HW1-06_B	Wonen1	5,0		42,54	43	41		48,97	49	47	46,50	46	13,34	13	3,85	4	15,77	16	29,94	30		50	54
HW1-06_C	Wonen1	10,0		48,04	48	46		50,08	50	48	47,93	48	21,94	22	11,52	12	25,16	25	30,51	31		52	56
HW1-06_D	Wonen1	20,0		-200,00	-200	-202		29,82	30	28	48,20	48	23,12	23	20,75	21	31,45	31	32,22	32		48	53
HW1-06_E	Wonen1	30,0		-200,00	-200	-202		15,26	15	13	49,36	49	24,19	24	21,51	22	32,52	33	32,88	33		49	55
HW1-06_F	Wonen1	39,0		-200,00	-200	-202		15,33	15	13	49,37	49	24,64	25	21,53	22	32,81	33	33,03	33		49	55
HW1-07_A	Wonen1	1,5		43,96	44	42		47,67	48	46	25,16	25	4,30	4	-13,04	-13	8,36	8	11,62	12		47	49
HW1-07_B	Wonen1	5,0		43,88	44	42		51,01	51	49	26,09	26	6,43	6	-10,64	-11	12,05	12	12,49	12		50	52
HW1-07_C	Wonen1	10,0		43,47	43	41		52,60	53	51	24,15	24	10,10	10	-6,99	-7	19,38	19	14,13	14		51	53
HW1-07_D	Wonen1	20,0		43,31	43	41		53,04	53	51	21,56	22	18,81	19	-24,91	-25	-1,83	-2	21,22	21		51	54
HW1-07_E	Wonen1	30,0		44,08	44	42		53,01	53	51	11,85	12	15,14	15	-23,96	-24	-4,32	-4	24,80	25		52	54
HW1-07_F	Wonen1	39,0		44,76	45	43		52,90	53	51	7,38	7	15,43	15	-22,57	-23	-2,92	-3	25,41	25		52	54
HW1-08_A	Wonen1	1,5		39,16	39	37		47,98	48	46	21,01	21	6,47	6	-19,59	-20	-10,09	-10	10,32	10		47	49
HW1-08_B	Wonen1	5,0		45,39	45	43		54,90	55	53	22,15	22	8,61	9	-17,97	-18	-8,85	-9	11,16	11		53	55
HW1-08_C	Wonen1	10,0		44,85	45	43		56,27	56	53	20,51	21	12,32	12	-205,00	-205	-8,70	-9	12,47	12		53	57
HW1-08_D	Wonen1	20,0		44,84	45	43		56,67	57	53	19,43	19	20,47	20	-205,00	-205	-8,54	-9	18,85	19		53	57
HW1-08_E	Wonen1	30,0		45,70	46	44		56,29	56	53	15,65	16	18,29	18	-205,00	-205	-7,59	-8	21,21	21		54	57
HW1-08_F	Wonen1	39,0		46,42	46	44		56,04	56	53	13,97	14	18,65	19	-205,00	-205	-6,13	-6	22,58	23		54	56
HW2-01_A	Wonen2	1,5		33,40	33	31		51,42	51	49	48,04	48	5,54	6	8,64	9	19,95	20	13,82	14		52	55
HW2-01_B	Wonen2	5,0		33,80	34	32		51,74	52	50	49,63	50	9,20	9	9,08	9	20,61	21	16,14	16		53	56
HW2-01_C	Wonen2	8,5		34,12	34	32		51,92	52	50	50,36	50	15,08	15	9,96	10	21,98	22	18,87	19		53	57
HW2-02_A	Wonen2	1,5		55,69	56	53		53,52	54	52	50,29	50	-205,00	-205	-205,00	-205	-11,39	-11	5,17	5		57	60
HW2-02_B	Wonen2	5,0		56,54	57	53		55,25	55	53	53,50	54	-12,91	-13	-6,68	-7	-7,65	-8	7,16	7		58	62
HW2-02_C	Wonen2	8,5		56,67	57	53		55,69	56	53	54,09	54	-12,85	-13	-6,69	-7	-7,15	-7	7,67	8		58	62
HW2-03_A	Wonen2	1,5		54,36	54	52		53,81	54	52	54,80	55	21,31	21	19,92	20	30,28	30	23,19	23		58	62
HW2-03_B	Wonen2	5,0		54,51	55	53		54,46	54	52	56,83	57	22,13	22	21,40	21	31,44	31	24,48	24		59	63
HW2-03_C	Wonen2	8,5		54,80	55	53		54,93	55	53	57,19	57	22,22	22	21,94	22	31,66	32	24,83	25		60	64
HW2-04_A	Wonen2	1,5		52,25	52	50		52,12	52	50	54,02	54	21,90	22	22,00	22	32,48	32	25,17	25		57	61
HW2-04_B	Wonen2	5,0		52,73	53	51		52,81	53	51	55,98	56	22,80	23	23,18	23	33,46	33	26,22	26		58	62
HW2-04_C	Wonen2	8,5		52,81	53	51		53,02	53	51	56,38	56	22,88	23	23,85	24	33,80	34	26,75	27		58	62

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)											Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325,N325/Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde		48													
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk		53													
									Max binnenstedelijk		63												Optelling VL	Optelling VL
																							zonder 30km	met 30km
		Hoogte		Prov.weg A325			N325/Batavierenweg				Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen				met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]		onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek		onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond			afgerond	afgerond
HW2-05_A	Wonen2	1,5		45,15	45	43	35,91	36	34		49,96	50	13,87	14	22,11	22	32,55	33	24,21	24			51	56
HW2-05_B	Wonen2	5,0		46,22	46	44	37,75	38	36		51,95	52	15,39	15	23,23	23	33,52	34	25,68	26			53	57
HW2-05_C	Wonen2	8,5		46,87	47	45	38,84	39	37		52,36	52	17,80	18	23,88	24	33,93	34	26,88	27			53	58
HW2-06_A	Wonen2	1,5		34,83	35	33	42,65	43	41		46,25	46	7,04	7	20,20	20	27,90	28	29,51	30			47	52
HW2-06_B	Wonen2	5,0		38,47	38	36	43,63	44	42		47,94	48	10,39	10	21,03	21	29,07	29	31,60	32			49	54
HW2-06_C	Wonen2	8,5		43,91	44	42	44,33	44	42		48,94	49	15,93	16	21,55	22	29,57	30	33,04	33			51	55
HW2-07_A	Wonen2	1,5		38,61	39	37	44,46	44	42		30,44	30	9,01	9	-3,49	-3	13,35	13	22,58	23			43	46
HW2-07_B	Wonen2	5,0		39,30	39	37	46,17	46	44		33,55	34	12,67	13	0,07	0	16,52	17	23,30	23			45	48
HW2-07_C	Wonen2	8,5		40,50	40	38	47,89	48	46		37,87	38	20,12	20	5,92	6	21,30	21	25,38	25			47	50
HW2-08_A	Wonen2	1,5		38,88	39	37	44,06	44	42		28,66	29	8,11	8	-14,02	-14	6,68	7	16,84	17			43	46
HW2-08_B	Wonen2	5,0		40,28	40	38	44,79	45	43		31,95	32	11,68	12	-12,29	-12	9,46	9	18,24	18			44	47
HW2-08_C	Wonen2	8,5		44,07	44	42	46,51	47	45		38,17	38	18,99	19	-9,28	-9	11,84	12	20,46	20			47	50
HW2-09_A	Wonen2	1,5		35,30	35	33	43,17	43	41		29,35	29	3,87	4	8,77	9	11,04	11	19,43	19			42	44
HW2-09_B	Wonen2	5,0		35,69	36	34	44,04	44	42		30,61	31	6,49	6	9,23	9	13,75	14	21,24	21			43	45
HW2-09_C	Wonen2	8,5		36,07	36	34	44,44	44	42		32,70	33	11,02	11	9,99	10	15,66	16	23,73	24			43	46
HW2-10_A	Wonen2	1,5		32,30	32	30	37,81	38	36		30,55	31	5,64	6	6,25	6	14,81	15	18,86	19			38	41
HW2-10_B	Wonen2	5,0		36,28	36	34	40,19	40	38		32,45	32	9,19	9	7,06	7	17,30	17	20,85	21			40	43
HW2-10_C	Wonen2	8,5		42,79	43	41	41,34	41	39		37,54	38	15,57	16	10,32	10	21,60	22	23,44	23			44	47
HW2-11_A	Wonen2	1,5		34,69	35	33	38,47	38	36		29,95	30	5,92	6	2,20	2	15,34	15	22,99	23			38	41
HW2-11_B	Wonen2	5,0		38,27	38	36	39,93	40	38		33,31	33	9,55	10	5,25	5	17,97	18	24,05	24			41	44
HW2-11_C	Wonen2	8,5		44,46	44	42	42,53	43	41		37,83	38	15,94	16	10,55	11	22,28	22	26,18	26			45	48
HW3-01_A	Wonen3	1,5		31,63	32	30	45,87	46	44		46,37	46	10,57	11	12,04	12	26,46	26	27,92	28			48	53
HW3-01_B	Wonen3	5,0		34,91	35	33	47,01	47	45		47,96	48	14,33	14	12,82	13	27,29	27	29,02	29			50	54
HW3-01_C	Wonen3	8,5		40,17	40	38	47,76	48	46		49,02	49	22,79	23	13,21	13	27,63	28	30,04	30			51	55
HW3-02_A	Wonen3	1,5		47,44	47	45	50,18	50	48		50,32	50	14,49	14	-0,01	0	-1,71	-2	20,12	20			53	57
HW3-02_B	Wonen3	5,0		48,41	48	46	50,85	51	49		52,15	52	16,25	16	0,73	1	0,61	1	21,88	22			54	59
HW3-02_C	Wonen3	8,5		49,12	49	47	51,17	51	49		52,61	53	20,08	20	1,56	2	3,21	3	23,34	23			55	59
HW3-03_A	Wonen3	1,5		50,23	50	48	50,06	50	48		53,88	54	23,48	23	24,77	25	35,58	36	29,09	29			56	60
HW3-03_B	Wonen3	5,0		50,96	51	49	50,62	51	49		55,67	56	24,27	24	25,84	26	36,42	36	30,49	30			57	62
HW3-03_C	Wonen3	8,5		50,95	51	49	50,71	51	49		56,03	56	24,37	24	26,54	27	36,95	37	31,16	31			58	62
HW3-04_A	Wonen3	1,5		49,50	50	48	48,78	49	47		54,03	54	23,98	24	25,79	26	36,81	37	31,53	32			56	60
HW3-04_B	Wonen3	5,0		50,18	50	48	49,30	49	47		55,73	56	24,74	25	26,87	27	38,01	38	33,19	33			57	61
HW3-04_C	Wonen3	8,5		50,16	50	48	49,39	49	47		56,06	56	25,07	25	27,58	28	38,76	39	34,34	34			57	62
HW3-05_A	Wonen3	1,5		42,34	42	40	38,89	39	37		50,25	50	10,54	11	22,09	22	36,94	37	37,09	37			51	56
HW3-05_B	Wonen3	5,0		43,37	43	41	39,79	40	38		52,08	52	13,41	13	23,29	23	38,17	38	39,34	39			53	58
HW3-05_C	Wonen3	8,5		44,57	45	43	40,11	40	38		52,50	52	19,69	20	24,12	24	38,98	39	40,08	40			53	58
HW3-06_A	Wonen3	1,5		32,00	32	30	39,26	39	37		45,40	45	8,38	8	20,38	20	32,97	33	47,35	47			46	55
HW3-06_B	Wonen3	5,0		35,80	36	34	40,39	40	38		46,94	47	11,77	12	20,78	21	33,94	34	48,59	49			48	56
HW3-06_C	Wonen3	8,5		42,31	42	40	42,18	42	40		48,06	48	18,20	18	21,48	21	34,55	35	48,45	48			49	57
HW3-07_A	Wonen3	1,5		36,63	37	35	35,76	36	34		34,34	34	7,55	8	2,98	3	20,64	21	50,51	51			39	56
HW3-07_B	Wonen3	5,0		37,21	37	35	38,27	38	36		34,75	35	8,57	9	4,55	5	21,84	22	50,91	51			40	56
HW3-07_C	Wonen3	8,5		37,72	38	36	42,20	42	40		36,00	36	9,54	10	6,89	7	24,06	24	50,62	51			43	56
HW3-08_A	Wonen3	1,5		30,30	30	28	40,24	40	38		34,80	35	11,56	12	7,55	8	11,72	12	32,57	33			40	44
HW3-08_B	Wonen3	5,0		33,65	34	32	41,87	42	40		36,45	36	14,76	15	11,26	11	14,89	15	33,38	33			42	46
HW3-08_C	Wonen3	8,5		39,87	40	38	44,07	44	42		39,72	40	21,62	22	15,57	16	19,91	20	34,61	35			45	49
HW3-09_A	Wonen3	1,5		30,81	31	29	41,32	41	39		34,35	34	10,52	11	7,66	8	-3,37	-3	31,89	32			41	45
HW3-09_B	Wonen3	5,0		34,46	34	32	42,15	42	40		35,33	35	14,12	14	10,70	11	-0,78	-1	33,36	33			42	46
HW3-09_C	Wonen3	8,5		41,21	41	39	45,24	45	43		39,49	39	20,43	20	14,59	15	5,33	5	34,54	35			46	49
HW3-10_A	Wonen3	1,5		21,78	22	20	33,50	34	32		35,23	35	7,73	8	8,39	8	19,01	19	35,80	36			37	44
HW3-10_B	Wonen3	5,0		24,91	25	23	35,48	35	33		35,63	36	10,83	11	7,84	8	20,99	21	37,35	37			38	45
HW3-10_C	Wonen3	8,5		29,67	30	28	39,23	39	37		37,50	38	16,84	17	10,47	10	22,82	23	38,55	39			41	47
HW3-11_A	Wonen3	1,5		32,41	32	30	28,50	28	26		30,69	31	7,10	7	6,87	7	16,29	16	38,02	38			34	44
HW3-11_B	Wonen3	5,0		36,28	36	34	31,29	31	29		32,79	33	10,51	11	8,79	9	18,41	18	39,72	40			37	46
HW3-11_C	Wonen3	8,5		42,90	43	41	36,01	36	34		38,32	38	16,99	17	14,61	15	24,75	25	40,52	41			43	49
HW3-12_A	Wonen3	1,5		33,40	33	31	32,87	33	31		31,99	32	7,77	8	7,65	8	18,89	19	41,06	41			36	47
HW3-12_B	Wonen3	5,0		37,03	37	35	35,73	36	34		34,52	35	11,25	11	10,70	11	22,57	23	42,88	43			40	49
HW3-12_C	Wonen3	8,5		43,34	43	41	40,71	41	39		38,79	39	17,74	18	15,78	16	29,12	29	43,17	43			45	51
HW4-01_A	Wonen4	1,5		31,00	31	29	36,50	36	34		45,70	46	12,13	12	23,88	24	31,03	31	46,19	46			46	54
HW4-01_B	Wonen4	5,0		34,05	34	32	39,09	39	37		47,18	47	15,46	15	24,48	24	31,71	32	46,76	47			48	55
HW4-01_C	Wonen4	8,5		40,09	40	38	44,97	45	43		48,34	48	21,70	22	25,25	25	32,40	32	46,55	47			50	56

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)										Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325,N325/Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde	48													
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk	53													
									Max binnenstedelijk	63												Optelling VL	Optelling VL
																						zonder 30km	met 30km
		Hoogte		Prov.weg A325				N325/Batavierenweg			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen			met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]		onafgerond	afgerond	met aftrek		onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond		afgerond	afgerond
HW4-02_A	Wonen4	1,5		30,27	30	28		46,44	46	44	50,36	50	17,12	17	24,52	25	1,23	1	36,60	37		51	56
HW4-02_B	Wonen4	5,0		34,23	34	32		47,28	47	45	51,98	52	18,48	18	25,36	25	3,70	4	38,85	39		53	58
HW4-02_C	Wonen4	8,5		41,33	41	39		47,89	48	46	52,40	52	21,06	21	26,13	26	6,92	7	39,36	39		53	58
HW4-03_A	Wonen4	1,5		48,53	49	47		47,45	47	45	54,19	54	24,86	25	25,93	26	39,17	39	36,89	37		55	60
HW4-03_B	Wonen4	5,0		49,32	49	47		48,00	48	46	55,87	56	25,46	25	26,97	27	40,57	41	39,05	39		57	62
HW4-03_C	Wonen4	8,5		49,29	49	47		48,11	48	46	56,20	56	25,96	26	27,71	28	41,53	42	39,49	39		57	62
HW4-04_A	Wonen4	1,5		47,23	47	45		46,10	46	44	54,70	55	26,11	26	25,58	26	43,20	43	46,62	47		56	61
HW4-04_B	Wonen4	5,0		48,11	48	46		46,74	47	45	56,40	56	26,60	27	26,66	27	44,84	45	47,64	48		57	62
HW4-04_C	Wonen4	8,5		48,10	48	46		46,87	47	45	56,71	57	27,21	27	27,41	27	45,37	45	47,47	47		58	63
HW4-05_A	Wonen4	1,5		22,12	22	20		23,93	24	22	51,41	51	26,08	26	18,99	19	42,92	43	50,15	50		52	59
HW4-05_B	Wonen4	5,0		26,61	27	25		25,90	26	24	53,14	53	26,81	27	20,13	20	44,37	44	50,90	51		54	61
HW4-05_C	Wonen4	8,5		33,55	34	32		26,94	27	25	53,52	54	27,34	27	21,10	21	44,94	45	50,71	51		55	61
HW4-06_A	Wonen4	1,5		32,16	32	30		30,44	30	28	48,99	49	22,94	23	17,55	18	40,75	41	50,11	50		50	58
HW4-06_B	Wonen4	5,0		36,27	36	34		31,93	32	30	50,68	51	24,05	24	18,61	19	42,02	42	50,80	51		52	59
HW4-06_C	Wonen4	8,5		44,64	45	43		34,51	35	33	51,33	51	25,22	25	19,41	19	42,98	43	50,59	51		52	59
HW4-07_A	Wonen4	1,5		34,43	34	32		35,48	35	33	47,02	47	18,85	19	17,88	18	39,01	39	51,57	52		48	58
HW4-07_B	Wonen4	5,0		38,13	38	36		36,68	37	35	48,42	48	20,81	21	18,00	18	40,04	40	51,97	52		49	59
HW4-07_C	Wonen4	8,5		46,39	46	44		39,27	39	37	49,43	49	23,55	24	18,66	19	41,10	41	51,66	52		51	59
HW4-08_A	Wonen4	1,5		28,77	29	27		35,48	35	33	32,71	33	12,98	13	7,11	7	8,92	9	48,01	48		37	53
HW4-08_B	Wonen4	5,0		32,21	32	30		38,78	39	37	35,01	35	16,15	16	9,74	10	12,24	12	48,53	49		40	54
HW4-08_C	Wonen4	8,5		38,39	38	36		45,74	46	44	39,02	39	22,25	22	15,66	16	16,79	17	48,34	48		46	55
HW4-09_A	Wonen4	1,5		29,05	29	27		34,16	34	32	33,10	33	12,57	13	6,34	6	1,93	2	43,38	43		36	49
HW4-09_B	Wonen4	5,0		32,79	33	31		37,50	38	36	34,80	35	16,03	16	8,89	9	4,81	5	45,07	45		39	51
HW4-09_C	Wonen4	8,5		39,42	39	37		44,54	45	43	39,32	39	22,13	22	15,80	16	8,90	9	45,24	45		45	52
HW4-10_A	Wonen4	1,5		20,39	20	18		29,79	30	28	36,19	36	10,37	10	7,53	8	24,22	24	43,18	43		37	49
HW4-10_B	Wonen4	5,0		23,01	23	21		33,33	33	31	36,58	37	13,27	13	9,74	10	24,39	24	44,92	45		38	51
HW4-10_C	Wonen4	8,5		28,79	29	27		39,19	39	37	38,43	38	18,83	19	16,54	17	27,50	28	45,14	45		41	51
HW4-11_A	Wonen4	1,5		30,96	31	29		26,79	27	25	36,11	36	10,55	11	1,52	2	17,56	18	43,51	44		37	49
HW4-11_B	Wonen4	5,0		34,80	35	33		29,53	30	28	36,61	37	13,79	14	3,35	3	20,12	20	45,24	45		39	51
HW4-11_C	Wonen4	8,5		41,22	41	39		33,37	33	31	39,81	40	20,15	20	8,20	8	26,94	27	45,46	45		43	52
HW4-12_A	Wonen4	1,5		31,31	31	29		29,84	30	28	38,01	38	10,61	11	2,10	2	19,87	20	47,30	47		39	53
HW4-12_B	Wonen4	5,0		35,00	35	33		32,95	33	31	38,52	39	14,08	14	4,78	5	22,91	23	48,13	48		41	54
HW4-12_C	Wonen4	8,5		41,31	41	39		38,04	38	36	40,71	41	21,25	21	9,02	9	27,73	28	48,09	48		44	54
HW4-13_A	Wonen4	1,5		33,70	34	32		34,12	34	32	38,85	39	9,80	10	18,09	18	19,41	19	52,74	53		41	58
HW4-13_B	Wonen4	5,0		35,18	35	33		36,79	37	35	39,53	40	12,38	12	18,72	19	22,33	22	52,90	53		42	58
HW4-13_C	Wonen4	8,5		36,39	36	34		43,68	44	42	40,75	41	17,17	17	20,30	20	25,94	26	52,37	52		45	58
HW5-01_A	Wonen5	1,5		31,46	31	29		40,25	40	38	47,24	47	19,10	19	22,36	22	37,83	38	38,74	39		48	53
HW5-01_B	Wonen5	5,0		35,01	35	33		42,09	42	40	48,42	48	21,22	21	22,69	23	38,50	38	40,31	40		49	55
HW5-01_C	Wonen5	8,5		42,85	43	41		44,53	45	43	49,43	49	27,64	28	23,02	23	39,33	39	41,47	41		51	56
HW5-02_A	Wonen5	1,5		36,28	36	34		42,99	43	41	49,99	50	19,08	19	22,77	23	38,42	38	38,41	38		51	56
HW5-02_B	Wonen5	5,0		38,28	38	36		44,19	44	42	51,53	52	20,71	21	23,34	23	39,48	39	40,07	40		53	57
HW5-02_C	Wonen5	8,5		44,63	45	43		45,32	45	43	52,06	52	24,57	25	23,73	24	40,41	40	41,17	41		53	58
HW5-03_A	Wonen5	1,5		42,68	43	41		42,73	43	41	53,85	54	29,03	29	22,66	23	38,20	38	35,18	35		55	59
HW5-03_B	Wonen5	5,0		43,74	44	42		43,39	43	41	55,44	55	29,64	30	23,37	23	39,24	39	36,80	37		55	61
HW5-03_C	Wonen5	8,5		45,72	46	44		43,81	44	42	55,77	56	30,15	30	23,77	24	40,14	40	37,92	38		57	61
HW5-04_A	Wonen5	1,5		42,92	43	41		42,02	42	40	54,74	55	31,13	31	20,44	20	36,11	36	32,56	33		55	60
HW5-04_B	Wonen5	5,0		43,86	44	42		42,74	43	41	56,21	56	31,69	32	21,49	21	36,71	37	33,94	34		56	61
HW5-04_C	Wonen5	8,5		45,51	46	44		43,37	43	41	56,47	56	32,13	32	21,79	22	37,38	37	34,98	35		56	62
HW5-05_A	Wonen5	1,5		19,78	20	18		22,03	22	20	51,18	51	31,18	31	-25,38	-25	-15,08	-15	28,95	29		51	56
HW5-05_B	Wonen5	5,0		23,53	24	22		25,33	25	23	52,76	53	31,86	32	-24,92	-25	-14,62	-15	30,38	30		53	58
HW5-05_C	Wonen5	8,5		30,32	30	28		27,59	28	26	53,09	53	32,57	33	-24,44	-24	-14,16	-14	31,49	31		53	58
HW5-06_A	Wonen5	1,5		28,99	29	27		28,64	29	27	46,79	47	21,11	21	14,67	15	26,85	27	27,47	27		47	52
HW5-06_B	Wonen5	5,0		32,84	33	31		31,46	31	29	48,33	48	22,90	23	15,42	15	27,58	28	28,81	29		48	54
HW5-06_C	Wonen5	8,5		39,51	40	38		35,49	35	33	49,09	49	27,85	28	15,69	16	27,98	28	30,19	30		49	54
HW5-07_A	Wonen5	1,5		26,35	26	24		31,33	31	29	37,59	38	14,26	14	11,30	11	20,75	21	28,71	29		39	44
HW5-07_B	Wonen5	5,0		30,09	30	28		34,39	34	32	38,62	39	17,57	18	12,44	12	24,05	24	29,33	29		40	45
HW5-07_C	Wonen5	8,5		36,72	37	35		39,74	40	38	41,30	41	23,37	23	16,69	17	30,38	30	31,08	31		44	48
HW5-08_A	Wonen5	1,5		26,17	26	24		29,50	30	28	36,05	36	13,04	13	15,17	15	26,79	27	23,07	23		37	42
HW5-08_B	Wonen5	5,0		29,98	30	28		32,34	32	30	36,86	37	16,10	16	15,42	15	27,40	27	24,63	25		39	43
HW5-08_C	Wonen5	8,5		36,89	37	35		37,66	38	36	40,26	40	21,77	22	17,20	17	30,49	30	27,93	28		43	47

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)										Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325,N325/Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde	48													
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk	53													
									Max binnenstedelijk	63												Optelling VL	Optelling VL
																						zonder 30km	met 30km
		Hoogte		Prov.weg A325				N325/Batavierenweg			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen			met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]		onafgerond	afgerond	met aftrek		onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond			afgerond	afgerond
HW5-09_A	Wonen5	1,5		18,77	19	17		25,30	25	23	34,47	34	13,86	14	7,93	8	25,00	25	21,86	22			35	40
HW5-09_B	Wonen5	5,0		21,25	21	19		28,70	29	27	35,13	35	16,58	17	9,08	9	25,68	26	23,97	24			36	41
HW5-09_C	Wonen5	8,5		27,68	28	26		33,47	33	31	37,77	38	21,56	22	13,13	13	27,75	28	28,06	28			39	44
HW5-10_A	Wonen5	1,5		28,68	29	27		25,02	25	23	31,99	32	16,80	17	-205,00	-205	-205,00	-205	20,40	20			34	38
HW5-10_B	Wonen5	5,0		32,44	32	30		28,13	28	26	33,67	34	19,81	20	-205,00	-205	-205,00	-205	22,22	22			36	40
HW5-10_C	Wonen5	8,5		38,97	39	37		32,47	32	30	38,13	38	27,34	27	-205,00	-205	-205,00	-205	25,11	25			41	45
HW5-11_A	Wonen5	1,5		30,17	30	28		29,06	29	27	31,78	32	16,50	16	-4,68	-5	9,06	9	26,04	26			34	39
HW5-11_B	Wonen5	5,0		34,00	34	32		32,25	32	30	34,36	34	19,41	19	-1,30	-1	12,27	12	26,52	27			37	42
HW5-11_C	Wonen5	8,5		40,67	41	39		36,89	37	35	38,50	38	26,41	26	4,72	5	17,17	17	28,37	28			43	46
HW6-01_A	Wonen6	1,5		28,12	28	26		32,56	33	31	46,32	46	15,44	15	5,03	5	26,27	26	28,72	29			46	52
HW6-01_B	Wonen6	5,0		32,15	32	30		35,67	36	34	47,93	48	18,71	19	8,50	8	27,28	27	29,40	29			48	53
HW6-01_C	Wonen6	8,5		37,53	38	36		41,45	41	39	48,84	49	24,34	24	14,85	15	28,55	29	30,66	31			50	54
HW6-02_A	Wonen6	1,5		28,79	29	27		35,63	36	34	50,31	50	27,98	28	18,68	19	33,76	34	27,14	27			50	56
HW6-02_B	Wonen6	5,0		32,38	32	30		37,41	37	35	51,92	52	28,78	29	19,85	20	34,40	34	28,56	29			52	57
HW6-02_C	Wonen6	8,5		38,50	38	36		40,32	40	38	52,36	52	29,36	29	20,74	21	35,00	35	30,00	30			52	58
HW6-03_A	Wonen6	1,5		28,70	29	27		38,74	39	37	54,70	55	33,90	34	18,57	19	33,63	34	31,24	31			55	60
HW6-03_B	Wonen6	5,0		32,26	32	30		39,60	40	38	56,14	56	34,42	34	19,73	20	34,20	34	32,55	33			56	61
HW6-03_C	Wonen6	8,5		37,88	38	36		40,52	41	39	56,40	56	34,60	35	19,90	20	34,67	35	33,58	34			56	62
HW6-04_A	Wonen6	1,5		33,23	33	31		38,43	38	36	56,31	56	34,98	35	16,99	17	31,43	31	31,22	31			56	61
HW6-04_B	Wonen6	5,0		35,35	35	33		39,36	39	37	57,42	57	35,48	35	17,99	18	32,01	32	32,55	33			57	63
HW6-04_C	Wonen6	8,5		41,22	41	39		40,57	41	39	57,54	58	35,71	36	18,15	18	32,31	32	33,57	34			58	63
HW6-05_A	Wonen6	1,5		-200,00	-200	-202		19,39	19	17	52,99	53	35,62	36	-24,64	-25	-17,14	-17	27,76	28			53	58
HW6-05_B	Wonen6	5,0		-200,00	-200	-202		22,78	23	21	54,26	54	36,18	36	-24,43	-24	-16,91	-17	29,12	29			54	59
HW6-05_C	Wonen6	8,5		-200,00	-200	-202		24,96	25	23	54,41	54	36,51	37	-24,17	-24	-16,63	-17	30,29	30			54	60
HW6-06_A	Wonen6	1,5		26,26	26	24		27,09	27	25	47,95	48	31,76	32	9,42	9	24,23	24	29,33	29			48	53
HW6-06_B	Wonen6	5,0		30,06	30	28		30,18	30	28	49,71	50	32,03	32	10,38	10	25,00	25	30,22	30			50	55
HW6-06_C	Wonen6	8,5		36,90	37	35		33,96	34	32	50,12	50	32,20	32	11,05	11	25,33	25	31,36	31			50	55
HW6-07_A	Wonen6	1,5		25,35	25	23		30,10	30	28	32,32	32	21,19	21	3,96	4	18,74	19	25,47	25			34	39
HW6-07_B	Wonen6	5,0		29,09	29	27		33,25	33	31	34,78	35	22,54	23	7,41	7	21,20	21	25,89	26			37	42
HW6-07_C	Wonen6	8,5		35,67	36	34		38,71	39	37	39,24	39	26,68	27	13,13	13	24,59	25	27,39	27			42	46
HW6-08_A	Wonen6	1,5		17,52	18	16		25,44	25	23	34,88	35	15,86	16	-1,60	-2	16,00	16	21,91	22			35	40
HW6-08_B	Wonen6	5,0		19,19	19	17		29,13	29	27	34,31	34	17,80	18	2,49	2	18,39	18	22,09	22			35	40
HW6-08_C	Wonen6	8,5		24,65	25	23		35,13	35	33	37,23	37	21,83	22	9,90	10	20,93	21	25,39	25			39	43
HW6-09_A	Wonen6	1,5		28,31	28	26		26,60	27	25	32,89	33	28,31	28	-8,64	-9	6,70	7	22,38	22			35	40
HW6-09_B	Wonen6	5,0		31,94	32	30		29,54	30	28	34,65	35	28,27	28	-5,02	-5	10,13	10	23,43	23			37	42
HW6-09_C	Wonen6	8,5		38,51	39	37		34,43	34	32	38,29	38	28,27	28	1,58	2	15,84	16	26,02	26			41	45
HW7-01_A	Wonen7	1,5		26,42	26	24		30,50	30	28	47,73	48	24,59	25	2,27	2	17,39	17	26,38	26			48	53
HW7-01_B	Wonen7	5,0		30,07	30	28		33,97	34	32	49,42	49	25,80	26	5,06	5	19,51	20	27,48	27			49	55
HW7-01_C	Wonen7	8,5		36,01	36	34		38,72	39	37	50,00	50	27,90	28	8,05	8	22,39	22	28,70	29			50	55
HW7-02_A	Wonen7	1,5		27,46	27	25		32,31	32	30	51,88	52	30,24	30	15,96	16	28,98	29	28,08	28			52	57
HW7-02_B	Wonen7	5,0		31,09	31	29		34,81	35	33	53,30	53	30,83	31	17,35	17	29,67	30	29,37	29			53	58
HW7-02_C	Wonen7	8,5		37,90	38	36		38,36	38	36	53,59	54	31,26	31	17,51	18	29,93	30	30,53	31			54	59
HW7-03_A	Wonen7	1,5		27,38	27	25		36,40	36	34	56,11	56	37,12	37	15,69	16	29,40	29	30,27	30			56	61
HW7-03_B	Wonen7	5,0		30,85	31	29		37,64	38	36	57,32	57	37,73	38	16,79	17	30,03	30	31,71	32			57	62
HW7-03_C	Wonen7	8,5		37,21	37	35		38,88	39	37	57,45	57	38,08	38	16,87	17	30,21	30	32,73	33			57	63
HW7-04_A	Wonen7	1,5		28,21	28	26		37,54	38	36	57,12	57	37,70	38	15,09	15	28,76	29	30,15	30			57	62
HW7-04_B	Wonen7	5,0		32,11	32	30		38,41	38	36	58,02	58	38,36	38	16,17	16	29,31	29	31,47	31			58	63
HW7-04_C	Wonen7	8,5		38,23	38	36		39,16	39	37	58,06	58	38,87	39	16,25	16	29,44	29	32,40	32			58	63
HW7-05_A	Wonen7	1,5		-200,00	-200	-202		18,15	18	16	53,81	54	38,92	39	-0,84	-1	6,87	7	27,88	28			54	59
HW7-05_B	Wonen7	5,0		-200,00	-200	-202		19,94	20	18	54,84	55	39,73	40	8,20	8	15,73	16	28,83	29			55	60
HW7-05_C	Wonen7	8,5		-200,00	-200	-202		20,72	21	19	54,92	55	40,31	40	9,05	9	17,23	17	29,64	30			55	60
HW7-06_A	Wonen7	1,5		24,59	25	23		24,30	24	22	49,07	49	36,15	36	-13,18	-13	4,24	4	28,77	29			49	54
HW7-06_B	Wonen7	5,0		28,02	28	26		27,06	27	25	50,93	51	36,78	37	-10,15	-10	7,49	7	29,79	30			51	56
HW7-06_C	Wonen7	8,5		35,05	35	33		32,13	32	30	51,27	51	37,22	37	-4,58	-5	12,27	12	30,70	31			51	57
HW7-07_A	Wonen7	1,5		24,88	25	23		28,91	29	27	37,36	37	28,07	28	-0,77	-1	14,56	15	30,54	31			38	44
HW7-07_B	Wonen7	5,0		27,09	27	25		31,10	31	29	38,32	38	27,84	28	2,15	2	15,38	15	31,05	31			39	45
HW7-07_C	Wonen7	8,5		33,32	33	31		35,86	36	34	36,32	36	28,35	28	4,34	4	14,98	15	31,61	32			39	44
HW7-08_A	Wonen7	1,5		24,56	25	23		29,49	29	27	40,02	40	31,32	31	1,30	1	15,63	16	30,66	31			41	46
HW7-08_B	Wonen7	5,0		27,32	27	25		31,52	32	30	39,98	40	31,57	32	2,94	3	17,72	18	30,75	31			41	46
HW7-08_C	Wonen7	8,5		34,41	34	32		36,45	36	34	37,45	37	32,27	32	4,14	4	19,90	20	31,49	31			40	45

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)										Wegverkeer											
- waarden autowegen (A325,N325/Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB								Voorkeurswaarde		48											
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB								Max buitenstedelijk		53											
								Max binnenstedelijk		63										Optelling VL	Optelling VL
																				zonder 30km	met 30km
		Hoogte		Prov.weg A325				N325/Batavierenweg			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen		met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]		onafgerond	afgerond	met aftrek		onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	afgerond	afgerond
HW8-01_A	Wonen8	1,5		30,99	31	29		28,37	28	26	46,42	46	43,75	44	-0,07	0	11,85	12	33,56	34	48	53
HW8-01_B	Wonen8	5,0		36,32	36	34		31,47	31	29	47,91	48	43,97	44	2,24	2	12,85	13	34,81	35	50	55
HW8-01_C	Wonen8	8,5		39,72	40	38		32,00	32	30	48,78	49	43,74	44	5,73	6	14,06	14	35,08	35	50	55
HW8-01_D	Wonen8	13,0		41,08	41	39		35,34	35	33	48,97	49	43,15	43	7,63	8	16,36	16	35,05	35	50	55
HW8-03_A	Wonen8	1,5		24,69	25	23		28,80	29	27	48,49	48	38,27	38	0,70	1	13,23	13	30,58	31	48	54
HW8-03_B	Wonen8	5,0		31,24	31	29		31,11	31	29	50,17	50	39,48	39	2,82	3	14,72	15	32,04	32	50	56
HW8-03_C	Wonen8	8,5		32,42	32	30		31,74	32	30	50,66	51	39,79	40	3,84	4	15,58	16	32,56	33	51	56
HW8-03_D	Wonen8	13,0		32,93	33	31		33,44	33	31	50,94	51	40,09	40	5,58	6	17,25	17	32,90	33	51	56
HW8-04_A	Wonen8	1,5		23,64	24	22		30,35	30	28	52,28	52	43,50	44	3,13	3	20,87	21	26,91	27	53	58
HW8-04_B	Wonen8	5,0		32,07	32	30		34,41	34	32	53,88	54	45,22	45	6,05	6	21,72	22	28,18	28	55	59
HW8-04_C	Wonen8	8,5		32,86	33	31		36,74	37	35	54,32	54	46,16	46	6,03	6	22,11	22	29,10	29	55	60
HW8-04_D	Wonen8	13,0		32,86	33	31		33,54	34	32	54,61	55	46,47	46	5,85	6	21,70	22	29,18	29	56	60
HW8-05_A	Wonen8	1,5		24,36	24	22		30,55	31	29	52,63	53	45,61	46	11,28	11	22,45	22	27,03	27	54	58
HW8-05_B	Wonen8	5,0		31,52	32	30		33,41	33	31	54,16	54	47,60	48	12,41	12	23,37	23	28,55	29	55	60
HW8-05_C	Wonen8	8,5		32,13	32	30		36,62	37	35	54,64	55	48,19	48	12,47	12	23,71	24	29,40	29	56	61
HW8-05_D	Wonen8	13,0		31,47	31	29		33,02	33	31	54,91	55	48,34	48	12,47	12	23,44	23	29,03	29	56	61
HW8-06_A	Wonen8	1,5		21,60	22	20		32,64	33	31	53,00	53	48,65	49	11,21	11	22,83	23	26,50	26	54	59
HW8-06_B	Wonen8	5,0		28,54	29	27		35,01	35	33	54,54	55	50,33	50	12,42	12	23,75	24	27,84	28	56	61
HW8-06_C	Wonen8	8,5		28,73	29	27		37,89	38	36	55,05	55	50,65	51	12,46	12	24,00	24	28,65	29	57	61
HW8-06_D	Wonen8	13,0		27,16	27	25		33,40	33	31	55,31	55	50,67	51	12,44	12	23,72	24	28,14	28	56	62
HW8-07_A	Wonen8	1,5		21,03	21	19		30,01	30	28	51,58	52	53,51	54	7,70	8	17,53	18	42,76	43	56	61
HW8-07_B	Wonen8	5,0		21,30	21	19		33,44	33	31	52,79	53	54,62	55	8,08	8	18,00	18	44,45	44	57	62
HW8-07_C	Wonen8	8,5		24,61	25	23		37,91	38	36	53,42	53	54,66	55	9,16	9	19,56	20	44,70	45	57	62
HW8-07_D	Wonen8	13,0		-200,00	-200	-202		-200,00	-200	-202	53,77	54	54,49	54	-20,26	-20	-4,25	-4	44,60	45	57	62
HW8-08_A	Wonen8	1,5		26,57	27	25		28,50	28	26	50,32	50	54,11	54	2,25	2	17,04	17	45,94	46	55	61
HW8-08_B	Wonen8	5,0		32,26	32	30		30,64	31	29	51,03	51	54,75	55	4,05	4	17,94	18	47,17	47	56	62
HW8-08_C	Wonen8	8,5		33,01	33	31		34,39	34	32	51,98	52	54,73	55	10,96	11	21,57	22	47,18	47	57	62
HW8-08_D	Wonen8	13,0		-200,00	-200	-202		-19,52	-20	-22	52,53	53	54,49	54	-205,00	-205	-5,05	-5	46,98	47	57	62
HW8-09_A	Wonen8	1,5		31,08	31	29		30,40	30	28	42,49	42	52,76	53	2,07	2	11,90	12	44,29	44	53	59
HW8-09_B	Wonen8	5,0		36,53	37	35		34,42	34	32	41,98	42	52,70	53	7,64	8	16,95	17	45,78	46	53	59
HW8-09_C	Wonen8	8,5		38,24	38	36		35,91	36	34	42,95	43	52,21	52	11,85	12	21,61	22	46,02	46	53	59
HW8-09_D	Wonen8	13,0		33,72	34	32		33,91	34	32	43,25	43	51,48	51	10,46	10	13,01	13	45,94	46	52	58
HW8-10_A	Wonen8	1,5		33,27	33	31		30,78	31	29	42,51	43	51,67	52	1,68	2	13,52	14	40,74	41	53	58
HW8-10_B	Wonen8	5,0		37,64	38	36		33,32	33	31	42,23	42	51,58	52	8,20	8	18,10	18	42,05	42	53	58
HW8-10_C	Wonen8	8,5		38,96	39	37		34,71	35	33	42,89	43	51,07	51	11,10	11	21,06	21	42,76	43	52	57
HW8-10_D	Wonen8	13,0		31,64	32	30		32,75	33	31	43,55	44	50,22	50	7,78	8	20,28	20	42,97	43	51	57

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)													Wegverkeer		
Schermmaatregel										Voorkeurswaarde			48		
- waarden Batavierenweg zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB										Max buitenstedelijk			53		
- waarden Nijmeegseweg met aftrek 5 dB										Max binnenstedelijk			63		
						scherm 3m hoog / 110m lang							Schermen 2,5m hoog / 560m lang		
		Hoogte	N325/Batavierenweg			N325/Batavierenweg				Nijmeegseweg			Nijmeegseweg		
Puntnr.	Gebouw	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	verschil	onafgerond	afgerond		onafgerond	afgerond	verschil
HW1-01_A	HW1	1,5	54,57	55	53	53,37	53	51	-2	43,75	44		42,38	42	-2
HW1-01_B	HW1	5,0	59,62	60	58	54,90	55	53	-5	45,40	45		45,07	45	0
HW1-01_C	HW1	10,0	60,74	61	59	59,54	60	58	-1	46,65	47		46,03	46	-1
HW1-01_D	HW1	20,0	61,19	61	59	61,08	61	59	0	46,76	47		46,71	47	0
HW1-01_E	HW1	30,0	61,08	61	59	60,98	61	59	0	46,59	47		46,59	47	0
HW1-01_F	HW1	39,0	60,89	61	59	60,79	61	59	0	46,40	46		46,40	46	0
HW1-02_A	HW1	1,5	57,88	58	56	57,00	57	53	-3	48,85	49		47,35	47	-2
HW1-02_B	HW1	5,0	60,92	61	59	58,71	59	57	-2	50,79	51		49,75	50	-1
HW1-02_C	HW1	10,0	61,92	62	60	61,16	61	59	-1	51,22	51		50,92	51	0
HW1-02_D	HW1	20,0	62,22	62	60	62,03	62	60	0	50,99	51		50,99	51	0
HW1-02_E	HW1	30,0	62,12	62	60	61,94	62	60	0	50,63	51		50,63	51	0
HW1-02_F	HW1	39,0	61,91	62	60	61,73	62	60	0	50,22	50		50,22	50	0
HW1-03_A	HW1	1,5	58,01	58	56	56,71	57	53	-3	54,60	55		49,03	49	-6
HW1-03_B	HW1	5,0	59,33	59	57	58,94	59	57	0	56,21	56		53,22	53	-3
HW1-03_C	HW1	10,0	60,28	60	58	59,93	60	58	0	56,57	57		56,30	56	-1
HW1-03_D	HW1	20,0	60,58	61	59	60,28	60	58	-1	56,44	56		56,43	56	0
HW1-03_E	HW1	30,0	60,54	61	59	60,25	60	58	-1	56,09	56		56,09	56	0
HW1-03_F	HW1	39,0	60,37	60	58	60,09	60	58	0	55,64	56		55,64	56	0
HW1-04_A	HW1	1,5	56,56	57	53	53,41	53	51	-2	54,36	54		44,93	45	-9
HW1-04_B	HW1	5,0	57,07	57	53	56,43	56	53	0	56,01	56		51,60	52	-4
HW1-04_C	HW1	10,0	58,01	58	56	57,70	58	56	0	56,47	56		55,90	56	0
HW1-04_D	HW1	20,0	58,34	58	56	58,10	58	56	0	56,37	56		56,36	56	0
HW1-04_E	HW1	30,0	58,47	58	56	58,24	58	56	0	56,05	56		56,05	56	0
HW1-04_F	HW1	39,0	58,42	58	56	58,21	58	56	0	55,63	56		55,63	56	0
HW1-05_A	HW1	1,5	49,29	49	47	47,24	47	45	-2	49,45	49		39,66	40	-9
HW1-05_B	HW1	5,0	49,51	50	48	48,67	49	47	-1	51,18	51		46,64	47	-4
HW1-05_C	HW1	10,0	50,49	50	48	50,03	50	48	0	51,92	52		50,71	51	-1
HW1-05_D	HW1	20,0	33,55	34	32	33,55	34	32	0	52,01	52		51,97	52	0
HW1-05_E	HW1	30,0	15,54	16	14	15,54	16	14	0	51,90	52		51,89	52	0
HW1-05_F	HW1	39,0	15,88	16	14	15,88	16	14	0	51,57	52		51,57	52	0
HW1-06_A	HW1	1,5	48,19	48	46	47,65	48	46	0	45,05	45		36,18	36	-9
HW1-06_B	HW1	5,0	48,97	49	47	48,68	49	47	0	46,50	46		42,29	42	-4
HW1-06_C	HW1	10,0	50,08	50	48	49,84	50	48	0	47,93	48		45,79	46	-2
HW1-06_D	HW1	20,0	29,82	30	28	29,81	30	28	0	48,20	48		47,89	48	0
HW1-06_E	HW1	30,0	15,26	15	13	15,26	15	13	0	49,36	49		49,28	49	0
HW1-06_F	HW1	39,0	15,33	15	13	15,33	15	13	0	49,37	49		49,35	49	0
HW1-07_A	HW1	1,5	47,67	48	46	46,17	46	44	-2	25,16	25		25,16	25	0
HW1-07_B	HW1	5,0	51,01	51	49	48,81	49	47	-2	26,09	26		26,09	26	0
HW1-07_C	HW1	10,0	52,60	53	51	49,55	50	48	-3	24,15	24		24,15	24	0
HW1-07_D	HW1	20,0	53,04	53	51	52,61	53	51	0	21,56	22		21,55	22	0
HW1-07_E	HW1	30,0	53,01	53	51	52,97	53	51	0	11,85	12		11,84	12	0
HW1-07_F	HW1	39,0	52,90	53	51	52,89	53	51	0	7,38	7		7,38	7	0
HW1-08_A	HW1	1,5	47,98	48	46	45,26	45	43	-3	21,01	21		16,91	17	-4
HW1-08_B	HW1	5,0	54,90	55	53	48,23	48	46	-7	22,15	22		19,25	19	-3
HW1-08_C	HW1	10,0	56,27	56	53	54,21	54	52	-1	20,51	21		17,29	17	-4
HW1-08_D	HW1	20,0	56,67	57	53	56,61	57	53	0	19,43	19		19,43	19	0
HW1-08_E	HW1	30,0	56,29	56	53	56,29	56	53	0	15,65	16		15,65	16	0
HW1-08_F	HW1	39,0	56,04	56	53	56,04	56	53	0	13,97	14		13,97	14	0
HW2-01_A	HW2	1,5	51,42	51	49	50,04	50	48	-1	48,04	48		38,34	38	-10
HW2-01_B	HW2	5,0	51,74	52	50	51,42	51	49	-1	49,63	50		44,77	45	-5
HW2-01_C	HW2	8,5	51,92	52	50	51,83	52	50	0	50,36	50		48,53	49	-1
HW2-02_A	HW2	1,5	53,52	54	52	49,21	49	47	-5	50,29	50		38,00	38	-12
HW2-02_B	HW2	5,0	55,25	55	53	54,26	54	52	-1	53,50	54		47,88	48	-6
HW2-02_C	HW2	8,5	55,69	56	53	55,34	55	53	0	54,09	54		52,69	53	-1
HW2-03_A	HW2	1,5	53,81	54	52	48,86	49	47	-5	54,80	55		44,49	44	-11
HW2-03_B	HW2	5,0	54,46	54	52	53,98	54	52	0	56,83	57		53,40	53	-4
HW2-03_C	HW2	8,5	54,93	55	53	54,67	55	53	0	57,19	57		56,63	57	0
HW2-04_A	HW2	1,5	52,12	52	50	50,15	50	48	-2	54,02	54		44,61	45	-9
HW2-04_B	HW2	5,0	52,81	53	51	52,48	52	50	-1	55,98	56		51,68	52	-4
HW2-04_C	HW2	8,5	53,02	53	51	52,80	53	51	0	56,38	56		54,91	55	-1
HW2-05_A	HW2	1,5	35,91	36	34	34,77	35	33	-1	49,96	50		40,96	41	-9
HW2-05_B	HW2	5,0	37,75	38	36	37,32	37	35	-1	51,95	52		46,75	47	-5
HW2-05_C	HW2	8,5	38,84	39	37	38,47	38	36	-1	52,36	52		50,48	50	-2
HW2-06_A	HW2	1,5	42,65	43	41	42,38	42	40	-1	46,25	46		38,26	38	-8
HW2-06_B	HW2	5,0	43,63	44	42	43,45	43	41	-1	47,94	48		43,36	43	-5
HW2-06_C	HW2	8,5	44,33	44	42	44,17	44	42	0	48,94	49		45,22	45	-4
HW2-07_A	HW2	1,5	44,46	44	42	43,20	43	41	-1	30,44	30		30,22	30	0
HW2-07_B	HW2	5,0	46,17	46	44	45,44	45	43	-1	33,55	34		33,44	33	-1
HW2-07_C	HW2	8,5	47,89	48	46	47,46	47	45	-1	37,87	38		37,83	38	0
HW2-08_A	HW2	1,5	44,06	44	42	42,63	43	41	-1	28,66	29		27,64	28	-1
HW2-08_B	HW2	5,0	44,79	45	43	43,87	44	42	-1	31,95	32		31,40	31	-1
HW2-08_C	HW2	8,5	46,51	47	45	46,01	46	44	-1	38,17	38		38,03	38	0
HW2-09_A	HW2	1,5	43,17	43	41	41,86	42	40	-1	29,35	29		23,99	24	-5
HW2-09_B	HW2	5,0	44,04	44	42	43,34	43	41	-1	30,61	31		27,34	27	-4
HW2-09_C	HW2	8,5	44,44	44	42	44,01	44	42	0	32,70	33		30,73	31	-2
HW2-10_A	HW2	1,5	37,81	38	36	37,80	38	36	0	30,55	31		28,37	28	-3
HW2-10_B	HW2	5,0	40,19	40	38	40,17	40	38	0	32,45	32		31,31	31	-1
HW2-10_C	HW2	8,5	41,34	41	39	41,26	41	39	0	37,54	38		37,19	37	-1
HW2-11_A	HW2	1,5	38,47	38	36	38,41	38	36	0	29,95	30		29,95	30	0
HW2-11_B	HW2	5,0	39,93	40	38	39,82	40	38	0	33,31	33		33,31	33	0
HW2-11_C	HW2	8,5	42,53	43	41	42,32	42	40	-1	37,83	38		37,83	38	0
HW3-01_A	HW3	1,5	45,87	46	44	45,51	46	44	0	46,37	46		38,59	39	-7
HW3-01_B	HW3	5,0	47,01	47	45	46,72	47	45	0	47,96	48		43,63	44	-4
HW3-01_C	HW3	8,5	47,76	48	46	47,48	47	45	-1	49,02	49		45,45	45	-4
HW3-02_A	HW3	1,5	50,18	50	48	49,31	49	47	-1	50,32	50		42,15	42	-8
HW3-02_B	HW3	5,0	50,85	51	49	50,53	51	49	0	52,15	52		47,80	48	-4
HW3-02_C	HW3	8,5	51,17	51	49	50,94	51	49	0	52,61	53		50,91	51	-2
HW3-03_A	HW3	1,5	50,06	50	48	48,90	49	47	-1	53,88	54		45,28	45	-9
HW3-03_B	HW3	5,0	50,62	51	49	50,27	50	48	-1	55,67	56		51,05	51	-5
HW3-03_C	HW3	8,5	50,71	51	49	50,43	50	48	-1	56,03	56		54,45	54	-2
HW3-04_A	HW3	1,5	48,78	49	47	47,91	48	46	-1	54,03	54		46,00	46	-8
HW3-04_B	HW3	5,0	49,30	49	47	48,95	49	47	0	55,73	56		51,14	51	-5
HW3-04_C	HW3	8,5	49,39	49	47	49,13	49	47	0	56,06	56		54,54	55	-1
HW3-05_A	HW3	1,5	38,89	39	37	37,54	38	36	-1	50,25	50		43,30	43	-7
HW3-05_B	HW3	5,0	39,79	40	38	38,37	38	36	-2	52,08	52		47,58	48	-4

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)																
Schermmaatregel													Voorkeurswaarde		Wegverkeer		
- waarden Batavierenweg zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB													Max buitenstedelijk		53		
- waarden Nijmeegseweg met aftrek 5 dB													Max binnenstedelijk		63		
						scherm 3m hoog / 110m lang									Schermen 2,5m hoog / 560m lang		
		Hoogte	N325/Batavierenweg			N325/Batavierenweg				Nijmeegseweg			Nijmeegseweg				
Puntnr.	Gebouw	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	verschil	onafgerond	afgerond		onafgerond	afgerond	verschil		
HW3-05_C	HW3	8,5	40,11	40	38	38,82	39	37	-1	52,50	52		50,84	51	-1		
HW3-06_A	HW3	1,5	39,26	39	37	39,12	39	37	0	45,40	45		37,39	37	-8		
HW3-06_B	HW3	5,0	40,39	40	38	40,25	40	38	0	46,94	47		42,14	42	-5		
HW3-06_C	HW3	8,5	42,18	42	40	42,04	42	40	0	48,06	48		44,20	44	-4		
HW3-07_A	HW3	1,5	35,76	36	34	35,38	35	33	-1	34,34	34		32,63	33	-1		
HW3-07_B	HW3	5,0	38,27	38	36	37,81	38	36	0	34,75	35		33,37	33	-2		
HW3-07_C	HW3	8,5	42,20	42	40	41,97	42	40	0	36,00	36		35,00	35	-1		
HW3-08_A	HW3	1,5	40,24	40	38	40,07	40	38	0	34,80	35		33,05	33	-2		
HW3-08_B	HW3	5,0	41,87	42	40	41,67	42	40	0	36,45	36		35,42	35	-1		
HW3-08_C	HW3	8,5	44,07	44	42	43,90	44	42	0	39,72	40		39,20	39	-1		
HW3-09_A	HW3	1,5	41,32	41	39	41,24	41	39	0	34,35	34		31,76	32	-2		
HW3-09_B	HW3	5,0	42,15	42	40	42,10	42	40	0	35,33	35		33,86	34	-1		
HW3-09_C	HW3	8,5	45,24	45	43	45,16	45	43	0	39,49	39		38,94	39	0		
HW3-10_A	HW3	1,5	33,50	34	32	33,50	34	32	0	35,23	35		31,55	32	-3		
HW3-10_B	HW3	5,0	35,48	35	33	35,48	35	33	0	35,63	36		33,24	33	-3		
HW3-10_C	HW3	8,5	39,23	39	37	39,21	39	37	0	37,50	38		35,80	36	-2		
HW3-11_A	HW3	1,5	28,50	28	26	28,24	28	26	0	30,69	31		30,69	31	0		
HW3-11_B	HW3	5,0	31,29	31	29	30,94	31	29	0	32,79	33		32,80	33	0		
HW3-11_C	HW3	8,5	36,01	36	34	35,33	35	33	-1	38,32	38		38,22	38	0		
HW3-12_A	HW3	1,5	32,87	33	31	31,99	32	30	-1	31,99	32		31,99	32	0		
HW3-12_B	HW3	5,0	35,73	36	34	34,78	35	33	-1	34,52	35		34,52	35	0		
HW3-12_C	HW3	8,5	40,71	41	39	40,16	40	38	-1	38,79	39		38,68	39	0		
HW4-01_A	HW4	1,5	36,50	36	34	36,47	36	34	0	45,70	46		37,52	38	-8		
HW4-01_B	HW4	5,0	39,09	39	37	39,03	39	37	0	47,18	47		42,52	43	-4		
HW4-01_C	HW4	8,5	44,97	45	43	44,93	45	43	0	48,34	48		44,56	45	-3		
HW4-02_A	HW4	1,5	46,44	46	44	45,87	46	44	0	50,36	50		42,32	42	-8		
HW4-02_B	HW4	5,0	47,28	47	45	47,17	47	45	0	51,98	52		47,01	47	-5		
HW4-02_C	HW4	8,5	47,89	48	46	47,83	48	46	0	52,40	52		50,57	51	-1		
HW4-03_A	HW4	1,5	47,45	47	45	46,62	47	45	0	54,19	54		47,58	48	-6		
HW4-03_B	HW4	5,0	48,00	48	46	47,63	48	46	0	55,87	56		51,85	52	-4		
HW4-03_C	HW4	8,5	48,11	48	46	47,83	48	46	0	56,20	56		54,86	55	-1		
HW4-04_A	HW4	1,5	46,10	46	44	45,32	45	43	-1	54,70	55		52,76	53	-2		
HW4-04_B	HW4	5,0	46,74	47	45	46,37	46	44	-1	56,40	56		55,02	55	-1		
HW4-04_C	HW4	8,5	46,87	47	45	46,56	47	45	0	56,71	57		56,14	56	-1		
HW4-05_A	HW4	1,5	23,93	24	22	23,91	24	22	0	51,41	51		51,15	51	0		
HW4-05_B	HW4	5,0	25,90	26	24	25,88	26	24	0	53,14	53		53,01	53	0		
HW4-05_C	HW4	8,5	26,94	27	25	26,92	27	25	0	53,52	54		53,45	53	-1		
HW4-06_A	HW4	1,5	30,44	30	28	30,85	31	29	1	48,99	49		48,53	49	0		
HW4-06_B	HW4	5,0	31,93	32	30	32,14	32	30	0	50,68	51		50,36	50	-1		
HW4-06_C	HW4	8,5	34,51	35	33	33,66	34	32	-1	51,33	51		51,17	51	0		
HW4-07_A	HW4	1,5	35,48	35	33	35,36	35	33	0	47,02	47		46,29	46	-1		
HW4-07_B	HW4	5,0	36,68	37	35	36,51	37	35	0	48,42	48		47,87	48	0		
HW4-07_C	HW4	8,5	39,27	39	37	38,85	39	37	0	49,43	49		48,99	49	0		
HW4-08_A	HW4	1,5	35,48	35	33	35,62	36	34	1	32,71	33		32,71	33	0		
HW4-08_B	HW4	5,0	38,78	39	37	38,76	39	37	0	35,01	35		35,02	35	0		
HW4-08_C	HW4	8,5	45,74	46	44	45,72	46	44	0	39,02	39		39,02	39	0		
HW4-09_A	HW4	1,5	34,16	34	32	34,27	34	32	0	33,10	33		31,98	32	-1		
HW4-09_B	HW4	5,0	37,50	38	36	37,46	37	35	-1	34,80	35		34,22	34	-1		
HW4-09_C	HW4	8,5	44,54	45	43	44,50	44	42	-1	39,32	39		39,10	39	0		
HW4-10_A	HW4	1,5	29,79	30	28	29,79	30	28	0	36,19	36		34,45	34	-2		
HW4-10_B	HW4	5,0	33,33	33	31	33,33	33	31	0	36,58	37		35,40	35	-2		
HW4-10_C	HW4	8,5	39,19	39	37	39,18	39	37	0	38,43	38		37,61	38	0		
HW4-11_A	HW4	1,5	26,79	27	25	26,56	27	25	0	36,11	36		36,11	36	0		
HW4-11_B	HW4	5,0	29,53	30	28	29,25	29	27	-1	36,61	37		36,61	37	0		
HW4-11_C	HW4	8,5	33,37	33	31	32,75	33	31	0	39,81	40		39,81	40	0		
HW4-12_A	HW4	1,5	29,84	30	28	29,67	30	28	0	38,01	38		36,64	37	-1		
HW4-12_B	HW4	5,0	32,95	33	31	32,75	33	31	0	38,52	39		37,58	38	-1		
HW4-12_C	HW4	8,5	38,04	38	36	37,77	38	36	0	40,71	41		40,10	40	-1		
HW4-13_A	HW4	1,5	34,12	34	32	34,11	34	32	0	38,85	39		33,79	34	-5		
HW4-13_B	HW4	5,0	36,79	37	35	36,79	37	35	0	39,53	40		36,26	36	-4		
HW4-13_C	HW4	8,5	43,68	44	42	43,68	44	42	0	40,75	41		38,06	38	-3		
HW5-01_A	HW5	1,5	40,25	40	38	40,20	40	38	0	47,24	47		45,36	45	-2		
HW5-01_B	HW5	5,0	42,09	42	40	42,00	42	40	0	48,42	48		46,89	47	-1		
HW5-01_C	HW5	8,5	44,53	45	43	44,43	44	42	-1	49,43	49		48,30	48	-1		
HW5-02_A	HW5	1,5	42,99	43	41	43,13	43	41	0	49,99	50		46,24	46	-4		
HW5-02_B	HW5	5,0	44,19	44	42	44,13	44	42	0	51,53	52		49,10	49	-3		
HW5-02_C	HW5	8,5	45,32	45	43	45,25	45	43	0	52,06	52		51,54	52	0		
HW5-03_A	HW5	1,5	42,73	43	41	42,45	42	40	-1	53,85	54		46,95	47	-7		
HW5-03_B	HW5	5,0	43,39	43	41	42,94	43	41	0	55,44	55		52,43	52	-3		
HW5-03_C	HW5	8,5	43,81	44	42	43,48	43	41	-1	55,77	56		55,41	55	-1		
HW5-04_A	HW5	1,5	42,02	42	40	41,81	42	40	0	54,74	55		45,64	46	-9		
HW5-04_B	HW5	5,0	42,74	43	41	42,38	42	40	-1	56,21	56		52,65	53	-3		
HW5-04_C	HW5	8,5	43,37	43	41	43,05	43	41	0	56,47	56		56,03	56	0		
HW5-05_A	HW5	1,5	22,03	22	20	22,04	22	20	0	51,18	51		41,41	41	-10		
HW5-05_B	HW5	5,0	25,33	25	23	25,34	25	23	0	52,76	53		47,83	48	-5		
HW5-05_C	HW5	8,5	27,59	28	26	27,59	28	26	0	53,09	53		51,32	51	-2		
HW5-06_A	HW5	1,5	28,64	29	27	28,52	29	27	0	46,79	47		38,75	39	-8		
HW5-06_B	HW5	5,0	31,46	31	29	31,30	31	29	0	48,33	48		43,72	44	-4		
HW5-06_C	HW5	8,5	35,49	35	33	35,17	35	33	0	49,09	49		45,87	46	-3		
HW5-07_A	HW5	1,5	31,33	31	29	31,42	31	29	0	37,59	38		36,81	37	-1		
HW5-07_B	HW5	5,0	34,39	34	32	34,33	34	32	0	38,62	39		38,04	38	-1		
HW5-07_C	HW5	8,5	39,74	40	38	39,66	40	38	0	41,30	41		40,96	41	0		
HW5-08_A	HW5	1,5	29,50	30	28	29,58	30	28	0	36,05	36		36,05	36	0		
HW5-08_B	HW5	5,0	32,34	32	30	32,26	32	30	0	36,86	37		36,87	37	0		
HW5-08_C	HW5	8,5	37,66	38	36	37,53	38	36	0	40,26	40		40,25	40	0		
HW5-09_A	HW5	1,5	25,30	25	23	25,31	25	23	0	34,47	34		32,26	32	-2		
HW5-09_B	HW5	5,0	28,70	29	27	28,70	29	27	0	35,13	35		33,78	34	-1		
HW5-09_C	HW5	8,5	33,47	33	31	33,47	33	31	0	37,77	38		36,85	37	-1		
HW5-10_A	HW5	1,5	25,02	25	23	24,73	25	23	0	31,99	32		30,76	31	-1		
HW5-10_B	HW5	5,0	28,13	28	26	27,78	28	26	0	33,67	34		33,06	33	-1		
HW5-10_C	HW5	8,5	32,47	32	30	31,90	32	30	0	38,13	38		37,86	38	0		
HW5-11_A	HW5	1,5	29,06	29	27	28,85	29	27	0	31,78	32		31,78	32	0		
HW5-11_B	HW5	5,0	32,25	32	30	31,99	32	30	0	34,36	34		34,36	34	0		
HW5-11_C	HW5	8,5	36,89	37	35	36,49	36	34	-1	38,50	38		38,48	38	0		
HW6-01_A	HW6	1,5	32,56	33	31	32,64	33	31	0	46,32	46		38,34	38	-8		

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (verbeelding, Nijmeegseweg huidige ligging)																
Schermmaatregel													Voorkeurswaarde		Wegverkeer		
- waarden Batavierenweg zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB													Max buitenstedelijk		53		
- waarden Nijmeegseweg met aftrek 5 dB													Max binnenstedelijk		63		
						scherm 3m hoog / 110m lang									Schermen 2,5m hoog / 560m lang		
		Hoogte	N325/Batavierenweg			N325/Batavierenweg				Nijmeegseweg			Nijmeegseweg				
Puntnr.	Gebouw	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	verschil	onafgerond	afgerond		onafgerond	afgerond	verschil		
HW6-01_B	HW6	5,0	35,67	36	34	35,62	36	34	0	47,93	48		43,21	43	-5		
HW6-01_C	HW6	8,5	41,45	41	39	41,40	41	39	0	48,84	49		45,29	45	-4		
HW6-02_A	HW6	1,5	35,63	36	34	35,54	36	34	0	50,31	50		41,23	41	-9		
HW6-02_B	HW6	5,0	37,41	37	35	37,30	37	35	0	51,92	52		47,36	47	-5		
HW6-02_C	HW6	8,5	40,32	40	38	40,24	40	38	0	52,36	52		50,74	51	-1		
HW6-03_A	HW6	1,5	38,74	39	37	38,63	39	37	0	54,70	55		45,63	46	-9		
HW6-03_B	HW6	5,0	39,60	40	38	39,52	40	38	0	56,14	56		51,73	52	-4		
HW6-03_C	HW6	8,5	40,52	41	39	40,45	40	38	-1	56,40	56		55,25	55	-1		
HW6-04_A	HW6	1,5	38,43	38	36	38,64	39	37	1	56,31	56		46,26	46	-10		
HW6-04_B	HW6	5,0	39,36	39	37	39,38	39	37	0	57,42	57		53,26	53	-4		
HW6-04_C	HW6	8,5	40,57	41	39	40,54	41	39	0	57,54	58		57,30	57	-1		
HW6-05_A	HW6	1,5	19,39	19	17	19,39	19	17	0	52,99	53		44,68	45	-8		
HW6-05_B	HW6	5,0	22,78	23	21	22,78	23	21	0	54,26	54		49,41	49	-5		
HW6-05_C	HW6	8,5	24,96	25	23	24,96	25	23	0	54,41	54		53,22	53	-1		
HW6-06_A	HW6	1,5	27,09	27	25	26,98	27	25	0	47,95	48		39,60	40	-8		
HW6-06_B	HW6	5,0	30,18	30	28	30,05	30	28	0	49,71	50		44,15	44	-6		
HW6-06_C	HW6	8,5	33,96	34	32	33,76	34	32	0	50,12	50		46,06	46	-4		
HW6-07_A	HW6	1,5	30,10	30	28	30,28	30	28	0	32,32	32		32,32	32	0		
HW6-07_B	HW6	5,0	33,25	33	31	33,19	33	31	0	34,78	35		34,78	35	0		
HW6-07_C	HW6	8,5	38,71	39	37	38,63	39	37	0	39,24	39		39,20	39	0		
HW6-08_A	HW6	1,5	25,44	25	23	25,42	25	23	0	34,88	35		31,51	32	-3		
HW6-08_B	HW6	5,0	29,13	29	27	29,11	29	27	0	34,31	34		32,80	33	-1		
HW6-08_C	HW6	8,5	35,13	35	33	35,12	35	33	0	37,23	37		36,34	36	-1		
HW6-09_A	HW6	1,5	26,60	27	25	26,46	26	24	-1	32,89	33		32,89	33	0		
HW6-09_B	HW6	5,0	29,54	30	28	29,38	29	27	-1	34,65	35		34,65	35	0		
HW6-09_C	HW6	8,5	34,43	34	32	34,20	34	32	0	38,29	38		38,26	38	0		
HW7-01_A	HW7	1,5	30,50	30	28	30,65	31	29	1	47,73	48		38,20	38	-10		
HW7-01_B	HW7	5,0	33,97	34	32	33,93	34	32	0	49,42	49		43,66	44	-5		
HW7-01_C	HW7	8,5	38,72	39	37	38,65	39	37	0	50,00	50		45,70	46	-4		
HW7-02_A	HW7	1,5	32,31	32	30	32,48	32	30	0	51,88	52		41,98	42	-10		
HW7-02_B	HW7	5,0	34,81	35	33	34,76	35	33	0	53,30	53		48,18	48	-5		
HW7-02_C	HW7	8,5	38,36	38	36	38,29	38	36	0	53,59	54		52,08	52	-2		
HW7-03_A	HW7	1,5	36,40	36	34	36,38	36	34	0	56,11	56		47,18	47	-9		
HW7-03_B	HW7	5,0	37,64	38	36	37,53	38	36	0	57,32	57		52,58	53	-4		
HW7-03_C	HW7	8,5	38,88	39	37	38,80	39	37	0	57,45	57		56,75	57	0		
HW7-04_A	HW7	1,5	37,54	38	36	38,02	38	36	0	57,12	57		48,83	49	-8		
HW7-04_B	HW7	5,0	38,41	38	36	38,30	38	36	0	58,02	58		54,15	54	-4		
HW7-04_C	HW7	8,5	39,16	39	37	39,07	39	37	0	58,06	58		57,93	58	0		
HW7-05_A	HW7	1,5	18,15	18	16	18,15	18	16	0	53,81	54		48,34	48	-6		
HW7-05_B	HW7	5,0	19,94	20	18	19,94	20	18	0	54,84	55		51,38	51	-4		
HW7-05_C	HW7	8,5	20,72	21	19	20,72	21	19	0	54,92	55		54,45	54	-1		
HW7-06_A	HW7	1,5	24,30	24	22	24,23	24	22	0	49,07	49		46,22	46	-3		
HW7-06_B	HW7	5,0	27,06	27	25	26,95	27	25	0	50,93	51		48,63	49	-2		
HW7-06_C	HW7	8,5	32,13	32	30	32,03	32	30	0	51,27	51		49,47	49	-2		
HW7-07_A	HW7	1,5	28,91	29	27	28,88	29	27	0	37,36	37		35,16	35	-2		
HW7-07_B	HW7	5,0	31,10	31	29	31,09	31	29	0	38,32	38		36,37	36	-2		
HW7-07_C	HW7	8,5	35,86	36	34	35,83	36	34	0	36,32	36		35,74	36	0		
HW7-08_A	HW7	1,5	29,49	29	27	29,47	29	27	0	40,02	40		38,46	38	-2		
HW7-08_B	HW7	5,0	31,52	32	30	31,51	32	30	0	39,98	40		39,65	40	0		
HW7-08_C	HW7	8,5	36,45	36	34	36,42	36	34	0	37,45	37		36,56	37	0		
HW8-01_A	HW8	1,5	28,37	28	26	27,85	28	26	0	46,42	46		46,41	46	0		
HW8-01_B	HW8	5,0	31,47	31	29	30,92	31	29	0	47,91	48		47,91	48	0		
HW8-01_C	HW8	8,5	32,00	32	30	30,78	31	29	-1	48,78	49		48,78	49	0		
HW8-01_D	HW8	13,0	35,34	35	33	32,78	33	31	-2	48,97	49		48,95	49	0		
HW8-03_A	HW8	1,5	28,80	29	27	28,97	29	27	0	48,49	48		48,22	48	0		
HW8-03_B	HW8	5,0	31,11	31	29	31,10	31	29	0	50,17	50		49,94	50	0		
HW8-03_C	HW8	8,5	31,74	32	30	31,73	32	30	0	50,66	51		50,40	50	-1		
HW8-03_D	HW8	13,0	33,44	33	31	33,18	33	31	0	50,94	51		50,81	51	0		
HW8-04_A	HW8	1,5	30,35	30	28	30,54	31	29	1	52,28	52		52,10	52	0		
HW8-04_B	HW8	5,0	34,41	34	32	34,41	34	32	0	53,88	54		53,73	54	0		
HW8-04_C	HW8	8,5	36,74	37	35	36,74	37	35	0	54,32	54		54,19	54	0		
HW8-04_D	HW8	13,0	33,54	34	32	33,54	34	32	0	54,61	55		54,53	55	0		
HW8-05_A	HW8	1,5	30,55	31	29	30,65	31	29	0	52,63	53		52,50	52	-1		
HW8-05_B	HW8	5,0	33,41	33	31	33,41	33	31	0	54,16	54		54,08	54	0		
HW8-05_C	HW8	8,5	36,62	37	35	36,62	37	35	0	54,64	55		54,59	55	0		
HW8-05_D	HW8	13,0	33,02	33	31	33,02	33	31	0	54,91	55		54,87	55	0		
HW8-06_A	HW8	1,5	32,64	33	31	32,70	33	31	0	53,00	53		52,89	53	0		
HW8-06_B	HW8	5,0	35,01	35	33	34,99	35	33	0	54,54	55		54,47	54	-1		
HW8-06_C	HW8	8,5	37,89	38	36	37,88	38	36	0	55,05	55		55,01	55	0		
HW8-06_D	HW8	13,0	33,40	33	31	33,39	33	31	0	55,31	55		55,28	55	0		
HW8-07_A	HW8	1,5	30,01	30	28	29,82	30	28	0	51,58	52		51,55	52	0		
HW8-07_B	HW8	5,0	33,44	33	31	33,37	33	31	0	52,79	53		52,77	53	0		
HW8-07_C	HW8	8,5	37,91	38	36	37,90	38	36	0	53,42	53		53,42	53	0		
HW8-07_D	HW8	13,0	-200,00	-200	-202	--	########	#WAARDE!	#WAARDE!	53,77	54		53,77	54	0		
HW8-08_A	HW8	1,5	28,50	28	26	28,41	28	26	0	50,32	50		50,32	50	0		
HW8-08_B	HW8	5,0	30,64	31	29	30,58	31	29	0	51,03	51		51,03	51	0		
HW8-08_C	HW8	8,5	34,39	34	32	34,37	34	32	0	51,98	52		51,96	52	0		
HW8-08_D	HW8	13,0	-19,52	-20	-22	-19,52	-20	-22	0	52,53	53		52,53	53	0		
HW8-09_A	HW8	1,5	30,40	30	28	30,27	30	28	0	42,49	42		42,49	42	0		
HW8-09_B	HW8	5,0	34,42	34	32	34,36	34	32	0	41,98	42		41,97	42	0		
HW8-09_C	HW8	8,5	35,91	36	34	35,91	36	34	0	42,95	43		42,72	43	0		
HW8-09_D	HW8	13,0	33,91	34	32	33,56	34	32	0	43,25	43		43,24	43	0		
HW8-10_A	HW8	1,5	30,78	31	29	30,67	31	29	0	42,51	43		42,51	43	0		
HW8-10_B	HW8	5,0	33,32	33	31	33,28	33	31	0	42,23	42		42,22	42	0		
HW8-10_C	HW8	8,5	34,71	35	33	34,93	35	33	0	42,89	43		42,74	43	0		
HW8-10_D	HW8	13,0	32,75	33	31	32,21	32	30	-1	43,55	44		43,55	44	0		

Bijlage 4

Titel	Resultaten wegverkeer Ontwerp

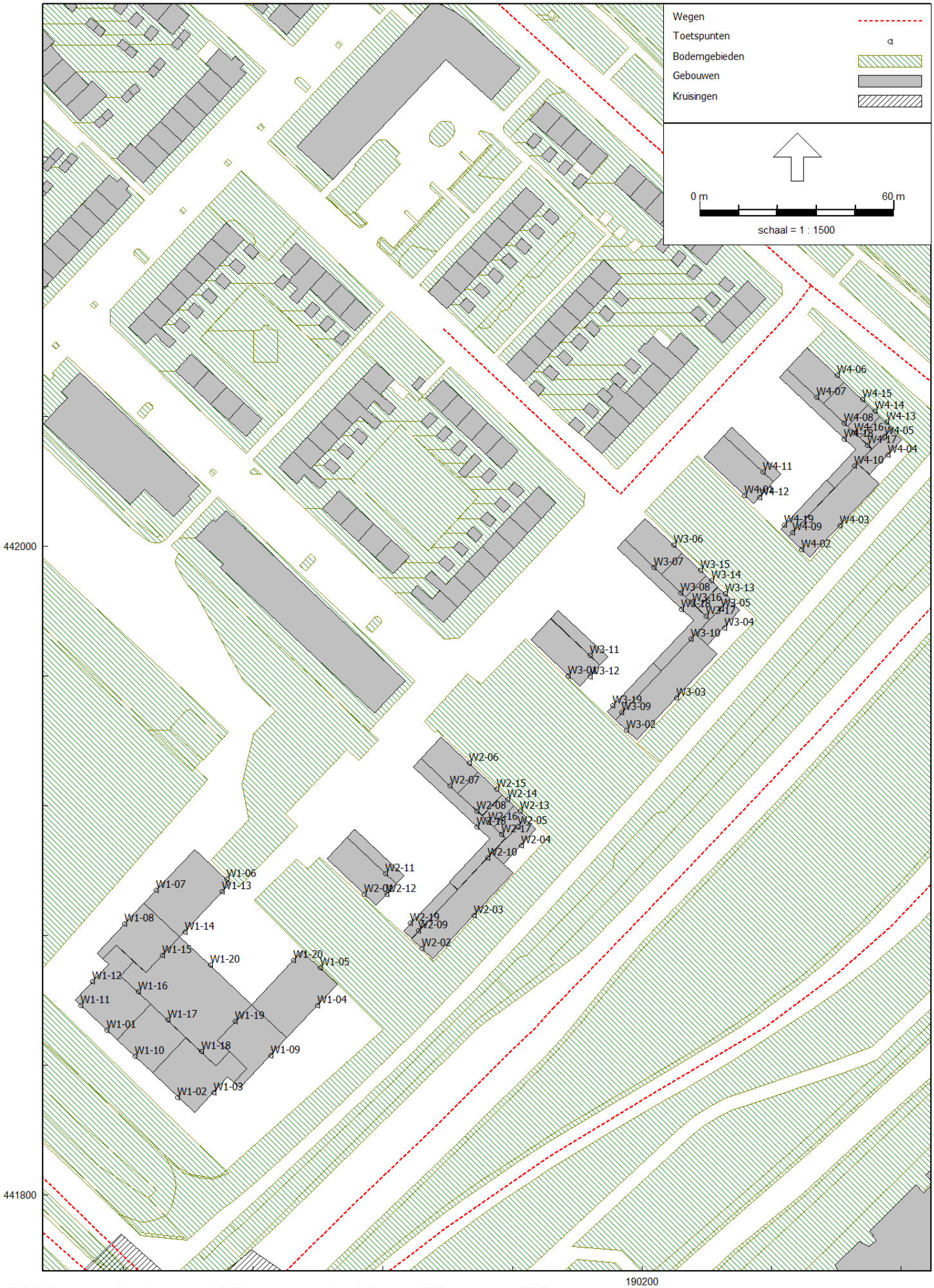
Wegen
Toetspunten
Bodemgebieden
Gebouwen
Kruisingen
0 m
60 m
schaal = 1 : 1500
442000
441800
190200
W1-01
W1-02
W1-03
W1-04
W1-05
W1-06
W1-07
W1-08
W1-09
W1-10
W1-11
W1-12
W1-13
W1-14
W1-15
W1-16
W1-17
W1-18
W1-19
W1-20
W2-01
W2-02
W2-03
W2-04
W2-05
W2-06
W2-07
W2-08
W2-09
W2-10
W2-11
W2-12
W2-13
W2-14
W2-15
W2-16
W2-17
W2-18
W2-19
W3-01
W3-02
W3-03
W3-04
W3-05
W3-06
W3-07
W3-08
W3-09
W3-10
W3-11
W3-12
W3-13
W3-14
W3-15
W3-16
W3-17
W3-18
W3-19
W4-01
W4-02
W4-03
W4-04
W4-05
W4-06
W4-07
W4-08
W4-09
W4-10
W4-11
W4-12
W4-13
W4-14
W4-15
W4-16
W4-17
W4-18
W4-19

Wegen
Toetspunten
Bodemgebieden
Gebouwen
Kruisingen
0 m
40 m
schaal = 1 : 1000
W7-08
W7-05
W7-07
W7-06
W7-01
W7-04
W7-09
W7-11
W7-10
W7-03
W7-02
W6-06
W6-15
W6-20
W6-07
W6-19
W6-16
W6-18
W6-17
W6-08
W6-05
W6-12
W6-11
W6-10
W6-21
W6-09
W6-04
W6-13
W6-01
W6-14
W6-03
W6-02
W5-06
W5-15
W5-20
W5-07
W5-16
W5-19
W5-18
W5-17
W5-08
W5-05
W5-12
W5-11
W5-10
W5-21
W5-09
W5-04
W5-01
W5-13
W5-14
W5-03
W5-02
442200
190400

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (ontwerp, Nijmeegseweg huidige ligging)

- waarden autowegen (A325,N325/Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB

Wegverkeer	
Voorkeurswaarde	48
Max buitenstedelijk	53
Max binnenstedelijk	63

			Prov.weg A325			Batavierenweg/N325			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen		Optelling VL zonder 30km	Optelling VL met 30km
		Hoogte																	met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	afgerond	afgerond
W1-01_A	Wonen1	1,5	49,66	50	48	55,40	55	53	45,21	45	-3,52	-4	-205,00	-205	-205,00	-205	-0,29	0	55	57
W1-01_B	Wonen1	5,0	57,09	57	53	59,74	60	58	46,94	47	4,97	5	-205,00	-205	-205,00	-205	2,89	3	59	62
W1-01_C	Wonen1	10,0	57,77	58	56	60,87	61	59	48,09	48	6,07	6	-205,00	-205	-205,00	-205	5,11	5	61	63
W1-01_D	Wonen1	20,0	58,75	59	57	61,27	61	59	48,06	48	6,09	6	-205,00	-205	-205,00	-205	5,50	6	61	64
W1-01_E	Wonen1	23,0	58,83	59	57	61,27	61	59	48,01	48	6,07	6	-205,00	-205	-205,00	-205	5,51	6	61	64
W1-02_A	Wonen1	1,5	55,12	55	53	57,62	58	56	49,09	49	4,87	5	-205,00	-205	-205,00	-205	1,78	2	58	61
W1-02_B	Wonen1	5,0	58,48	58	56	60,73	61	59	51,02	51	11,01	11	-205,00	-205	-205,00	-205	3,69	4	61	64
W1-02_C	Wonen1	10,0	59,42	59	57	61,73	62	60	51,49	51	13,11	13	-205,00	-205	-205,00	-205	4,40	4	62	64
W1-02_D	Wonen1	20,0	60,02	60	58	62,04	62	60	51,27	51	14,34	14	-205,00	-205	-205,00	-205	5,20	5	62	65
W1-02_E	Wonen1	25,0	60,09	60	58	62,02	62	60	51,11	51	14,65	15	-205,00	-205	-205,00	-205	5,85	6	62	65
W1-02_F	Wonen1	29,0	60,11	60	58	61,96	62	60	50,96	51	14,73	15	-205,00	-205	-205,00	-205	6,64	7	62	65
W1-03_A	Wonen1	1,5	59,43	59	57	58,13	58	56	53,70	54	-1,01	-1	14,06	14	8,73	9	6,43	6	61	64
W1-03_B	Wonen1	5,0	60,25	60	58	59,61	60	58	55,43	55	-1,01	-1	14,19	14	9,05	9	10,14	10	62	65
W1-03_C	Wonen1	10,0	61,22	61	59	60,64	61	59	55,83	56	-0,99	-1	14,49	14	9,30	9	10,63	11	63	66
W1-03_D	Wonen1	20,0	61,93	62	60	61,00	61	59	55,64	56	-1,69	-2	16,77	17	16,82	17	10,98	11	63	66
W1-03_E	Wonen1	25,0	60,88	61	59	60,52	61	59	55,75	56	1,01	1	20,90	21	28,52	29	11,74	12	63	65
W1-03_F	Wonen1	29,0	60,90	61	59	60,48	60	58	55,62	56	11,18	11	21,09	21	29,02	29	14,09	14	63	65
W1-04_A	Wonen1	1,5	57,42	57	53	56,19	56	53	54,37	54	7,93	8	19,10	19	26,61	27	11,43	11	58	63
W1-04_B	Wonen1	5,0	56,88	57	53	56,63	57	53	56,00	56	11,93	12	19,85	20	27,20	27	18,18	18	59	63
W1-04_C	Wonen1	10,0	57,94	58	56	57,54	58	56	56,52	57	22,27	22	20,41	20	29,31	29	21,69	22	61	64
W1-04_D	Wonen1	14,0	57,56	58	56	57,76	58	56	56,48	56	22,64	23	21,01	21	30,39	30	23,66	24	61	64
W1-05_A	Wonen1	1,5	45,58	46	44	47,31	47	45	49,28	49	8,90	9	15,83	16	13,17	13	19,08	19	51	56
W1-05_B	Wonen1	5,0	45,55	46	44	45,82	46	44	50,83	51	12,68	13	17,03	17	16,38	16	21,82	22	52	57
W1-05_C	Wonen1	10,0	50,65	51	49	47,36	47	45	51,67	52	22,34	22	19,54	20	28,79	29	24,74	25	54	58
W1-05_D	Wonen1	14,0	45,48	45	43	41,89	42	40	51,91	52	23,07	23	20,93	21	31,09	31	27,71	28	53	57
W1-06_A	Wonen1	1,5	41,23	41	39	48,08	48	46	44,89	45	11,49	11	1,79	2	13,88	14	29,47	29	49	52
W1-06_B	Wonen1	5,0	45,31	45	43	48,46	48	46	46,19	46	14,58	15	5,08	5	16,90	17	29,81	30	50	54
W1-07_A	Wonen1	1,5	44,06	44	42	47,77	48	46	26,03	26	5,70	6	-14,36	-14	5,05	5	11,90	12	47	49
W1-07_B	Wonen1	5,0	44,25	44	42	51,60	52	50	26,94	27	7,98	8	-11,90	-12	7,53	8	12,80	13	51	52
W1-08_A	Wonen1	1,5	42,73	43	41	47,34	47	45	23,29	23	5,40	5	-205,00	-205	2,17	2	11,65	12	46	49
W1-08_B	Wonen1	5,0	44,10	44	42	52,40	52	50	24,53	25	7,47	7	-205,00	-205	4,00	4	12,54	13	51	53
W1-08_C	Wonen1	8,0	43,81	44	42	53,87	54	52	25,41	25	9,19	9	-205,00	-205	4,49	4	13,48	13	52	54
W1-08_D	Wonen1	11,0	43,51	44	42	54,54	55	53	20,08	20	11,98	12	-205,00	-205	4,90	5	14,51	15	53	55
W1-09_A	Wonen1	1,5	58,04	58	56	56,85	57	53	54,60	55	7,83	8	19,01	19	28,09	28	14,65	15	60	63
W1-09_B	Wonen1	5,0	57,92	58	56	57,63	58	56	56,23	56	11,89	12	19,39	19	28,41	28	18,21	18	61	64
W1-09_C	Wonen1	10,0	58,89	59	57	58,62	59	57	56,67	57	22,07	22	19,82	20	29,38	29	21,68	22	62	65
W1-09_D	Wonen1	15,0	58,65	59	57	58,96	59	57	56,65	57	22,35	22	20,55	21	30,18	30	23,15	23	62	65
W1-09_E	Wonen1	20,0	58,84	59	57	59,11	59	57	56,55	57	22,40	22	21,38	21	30,72	31	24,25	24	62	65
W1-10_A	Wonen1	1,5	50,33	50	48	56,32	56	53	46,81	47	4,81	5	-205,00	-205	-205,00	-205	1,25	1	55	58
W1-10_B	Wonen1	5,0	57,52	58	56	60,03	60	58	48,43	48	12,13	12	-205,00	-205	-205,00	-205	3,37	3	60	63
W1-10_C	Wonen1	10,0	58,33	58	56	61,15	61	59	49,36	49	13,58	14	-205,00	-205	-205,00	-205	4,19	4	61	64
W1-10_D	Wonen1	20,0	59,18	59	57	61,51	62	60	49,22	49	14,74	15	-205,00	-205	-205,00	-205	4,75	5	62	64
W1-10_E	Wonen1	26,0	59,30	59	57	61,47	61	59	49,09	49	14,75	15	-205,00	-205	-205,00	-205	5,33	5	61	64
W1-11_A	Wonen1	1,5	49,36	49	47	54,54	55	53	43,79	44	-205,00	-205	-205,00	-205	-7,92	-8	1,67	2	54	56
W1-11_B	Wonen1	5,0	56,65	57	53	59,54	60	58	45,67	46	-205,00	-205	-205,00	-205	-5,87	-6	5,74	6	59	62
W1-11_C	Wonen1	10,0	57,23	57	53	60,66	61	59	46,94	47	-205,00	-205	-205,00	-205	-4,89	-5	8,03	8	60	63
W1-11_D	Wonen1	20,0	58,31	58	56	61,09	61	59	47,07	47	-205,00	-205	-205,00	-205	-2,81	-3	8,52	9	61	63
W1-11_E	Wonen1	23,0	58,40	58	56	61,09	61	59	47,04	47	-205,00	-205	-205,00	-205	-1,98	-2	8,59	9	61	63
W1-12_A	Wonen1	1,5	39,87	40	38	48,37	48	46	24,04	24	4,65	5	-18,94	-19	-7,07	-7	7,72	8	47	49
W1-12_B	Wonen1	5,0	45,84	46	44	55,39	55	53	25,07	25	6,42	6	-17,84	-18	-5,28	-5	8,72	9	54	56
W1-12_C	Wonen1	10,0	45,32	45	43	57,19	57	53	25,56	26	8,65	9	-205,00	-205	-4,47	-4	10,04	10	53	57
W1-12_D	Wonen1	20,0	45,35	45	43	57,05	57	53	22,43	22	18,19	18	-205,00	-205	-3,92	-4	13,28	13	53	57
W1-12_E	Wonen1	23,0	45,61	46	44	56,95	57	53	21,04	21	11,84	12	-205,00	-205	-3,13	-3	15,19	15	54	57
W1-13_A	Wonen1	1,5	42,29	42	40	46,32	46	44	44,45	44	14,37	14	3,52	4	15,77	16	30,98	31	48	52
W1-13_B	Wonen1	5,0	46,63	47	45	47,24	47	45	46,12	46	18,42	18	6,48	6	19,39	19	31,47	31	50	54
W1-14_A	Wonen1	1,5	41,12	41	39	45,33	45	43	40,78	41	13,87	14	7,95	8	15,57	16	31,01	31	46	49
W1-14_B	Wonen1	5,0	45,92	46	44	45,92	46	44	42,16	42	17,39	17	10,19	10	19,44	19	31,36	31	48	51
W1-15_A	Wonen1	8,0	47,99	48	46	43,75	44	42	40,57	41	23,48	23	7,58	8	22,04	22	29,87	30	48	51
W1-15_B	Wonen1	11,0	50,30	50	48	45,76	46	44	42,96	43	24,37	24	15,26	15	29,14	29	30,78	31	50	53
W1-16_A	Wonen1	8,0	47,78	48	46	40,40	40	38	37,03	37	22,47	22	3,05	3	18,80	19	28,01	28	47	49
W1-16_B	Wonen1	10,0	49,59	50	48	42,55	43	41	39,33	39	23,41	23	7,70	8	24,55	25	28,96	29	49	51
W1-16_C	Wonen1	20,0	37,79	38	36	43,31	43	41	44,68	45	24,53	25	19,58	20	29,59	30	30,65	31	47	51
W1-16_D	Wonen1	23,0	-200,00	-200	-202	28,24	28	26	46,14	46	23,67	24	20,36	20	29,93	30	31,09	31	46	51
W1-17_A	Wonen1	8,0	46,34	46	44	41,49	41	39	36,33	36	20,84	21	5,81	6	21,84	22	27,96	28	46	49
W1-17_B	Wonen1	10,0	48,93	49	47	43,13	43	41	38,29	38	22,34	22	10,55	11	24,49	24	28,81	29	48	51
W1-17_C	Wonen1	20,0	29,41	29	27	43,18	43	41	43,32	43	24,00	24	15,55	16	29,58	30	30,53	31	45	50
W1-17_D	Wonen1	26,0	-200,00	-200	-202	25,87	26	24	46,68	47	23,37	23	20,62	21	30,24	30	31,14	31	47	52

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (ontwerp, Nijmeegseweg huidige ligging)									Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325/N325, Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde	48												
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk	53												
									Max binnenstedelijk	63											Optelling VL	Optelling VL
																					zonder 30km	met 30km
		Hoogte	Prov.weg A325			Batavierenweg/N325			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen		met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	afgerond	afgerond
W1-18_A	Wonen1	8,0	40,63	41	39	41,01	41	39	31,62	32	12,51	13	-2,42	-2	8,26	8	21,81	22	42	45
W1-18_B	Wonen1	10,0	41,66	42	40	41,52	42	40	32,30	32	14,66	15	-2,19	-2	8,57	9	23,46	23	43	45
W1-18_C	Wonen1	20,0	33,45	33	31	42,46	42	40	35,85	36	21,70	22	7,51	8	18,12	18	31,66	32	42	45
W1-18_D	Wonen1	25,0	-200,00	-200	-202	30,13	30	28	45,64	46	23,77	24	20,52	21	30,45	30	30,84	31	46	51
W1-18_E	Wonen1	29,0	-200,00	-200	-202	18,88	19	17	47,94	48	24,05	24	20,79	21	30,91	31	31,16	31	48	53
W1-19_A	Wonen1	8,0	28,69	29	27	41,16	41	39	27,56	28	10,99	11	-12,90	-13	6,86	7	21,83	22	40	42
W1-19_B	Wonen1	10,0	29,80	30	28	41,46	41	39	28,79	29	11,47	11	-12,49	-12	7,26	7	23,53	24	40	42
W1-19_C	Wonen1	15,0	30,76	31	29	42,07	42	40	28,97	29	14,49	14	-11,54	-12	8,37	8	30,26	30	41	43
W1-19_D	Wonen1	20,0	22,24	22	20	42,71	43	41	28,34	28	17,74	18	-205,00	-205	6,68	7	31,75	32	41	43
W1-20_A	Wonen1	1,5	40,42	40	38	41,45	41	39	38,30	38	9,33	9	2,71	3	14,40	14	29,40	29	43	47
W1-20_A	Wonen1	1,5	40,42	40	38	41,45	41	39	38,30	38	9,33	9	2,71	3	14,40	14	29,40	29	43	47
W1-20_B	Wonen1	5,0	44,13	44	42	42,62	43	41	39,38	39	12,47	12	5,82	6	17,87	18	29,47	29	46	49
W1-20_B	Wonen1	5,0	44,13	44	42	42,62	43	41	39,38	39	12,47	12	5,82	6	17,87	18	29,47	29	46	49
W1-20_C	Wonen1	10,0	30,49	30	28	41,85	42	40	30,23	30	12,26	12	-7,58	-8	6,96	7	25,03	25	41	43
W1-20_D	Wonen1	14,0	31,86	32	30	45,55	46	44	28,98	29	15,75	16	-4,88	-5	12,25	12	30,88	31	44	46
W2-01_A	Wonen2	1,5	31,94	32	30	53,08	53	51	49,31	49	9,24	9	-11,86	-12	8,35	8	17,16	17	53	57
W2-01_B	Wonen2	5,0	32,53	33	31	53,42	53	51	50,90	51	12,38	12	-11,62	-12	12,17	12	19,53	20	54	58
W2-01_C	Wonen2	8,0	33,75	34	32	53,97	54	52	51,49	51	19,28	19	-11,63	-12	16,84	17	19,93	20	55	58
W2-02_A	Wonen2	1,5	53,10	53	51	52,02	52	50	49,36	49	-205,00	-205	-205,00	-205	-8,89	-9	6,51	7	55	58
W2-02_B	Wonen2	5,0	56,35	56	53	55,10	55	53	53,49	53	-10,44	-10	-6,68	-7	-4,96	-5	10,58	11	58	62
W2-02_C	Wonen2	8,0	56,38	56	53	55,46	55	53	54,10	54	-9,79	-10	-6,66	-7	-4,37	-4	11,22	11	58	62
W2-03_A	Wonen2	1,5	53,38	53	51	52,87	53	51	54,42	54	21,29	21	20,62	21	31,30	31	23,62	24	57	61
W2-03_B	Wonen2	5,0	53,61	54	52	53,67	54	52	56,53	57	22,23	22	21,95	22	32,40	32	24,95	25	59	63
W2-03_C	Wonen2	8,0	53,74	54	52	53,96	54	52	56,89	57	22,32	22	22,45	22	32,59	33	25,29	25	59	63
W2-04_A	Wonen2	1,5	42,28	42	40	50,05	50	48	53,54	54	21,97	22	21,92	22	33,59	34	26,47	26	55	59
W2-05_A	Wonen2	5,0	47,03	47	45	49,75	50	48	54,83	55	17,12	17	23,31	23	34,98	35	26,03	26	56	60
W2-05_B	Wonen2	8,0	49,44	49	47	50,27	50	48	55,30	55	20,39	20	23,84	24	35,23	35	26,62	27	56	61
W2-06_A	Wonen2	1,5	36,54	37	35	41,46	41	39	46,50	46	8,05	8	20,82	21	28,46	28	28,27	28	47	52
W2-06_B	Wonen2	5,0	38,73	39	37	41,06	41	39	48,12	48	11,90	12	21,71	22	29,93	30	30,50	30	49	54
W2-06_C	Wonen2	8,0	44,49	44	42	41,82	42	40	49,01	49	17,34	17	22,12	22	30,55	31	31,80	32	50	55
W2-07_A	Wonen2	5,0	49,07	49	47	49,19	49	47	44,32	44	14,50	14	-11,84	-12	11,36	11	22,80	23	51	54
W2-07_B	Wonen2	8,0	49,26	49	47	50,59	51	49	46,37	46	22,00	22	-3,02	-3	13,41	13	24,66	25	52	55
W2-08_A	Wonen2	5,0	51,91	52	50	47,30	47	45	46,33	46	12,83	13	10,07	10	11,13	11	19,65	20	52	55
W2-08_B	Wonen2	8,0	51,97	52	50	49,06	49	47	47,86	48	17,89	18	10,56	11	11,87	12	20,42	20	53	56
W2-09_A	Wonen2	5,0	49,22	49	47	46,98	47	45	40,39	40	7,07	7	-1,34	-1	16,30	16	20,21	20	50	52
W2-09_B	Wonen2	8,0	49,14	49	47	48,23	48	46	41,26	41	11,66	12	1,13	1	18,80	19	21,83	22	50	53
W2-10_A	Wonen2	5,0	35,88	36	34	47,40	47	45	38,00	38	8,21	8	3,96	4	16,85	17	21,28	21	46	49
W2-10_B	Wonen2	8,0	36,29	36	34	48,02	48	46	39,85	40	12,54	13	10,80	11	23,14	23	23,81	24	47	50
W2-11_A	Wonen2	5,0	48,74	49	47	41,25	41	39	38,50	38	10,98	11	12,19	12	25,97	26	21,52	22	48	50
W2-11_B	Wonen2	8,0	49,49	49	47	43,12	43	41	41,46	41	16,64	17	14,41	14	27,49	27	23,62	24	49	52
W2-12_A	Wonen2	1,5	52,30	52	50	53,27	53	51	48,33	48	10,13	10	0,85	1	15,04	15	17,78	18	55	58
W2-12_B	Wonen2	5,0	52,17	52	50	53,65	54	52	50,35	50	14,11	14	4,63	5	22,06	22	17,29	17	56	59
W2-12_C	Wonen2	8,0	52,77	53	51	54,06	54	52	51,17	51	21,41	21	10,92	11	24,48	24	19,86	20	56	59
W2-13_A	Wonen2	1,5	43,61	44	42	40,45	40	38	49,17	49	8,54	9	21,62	22	32,68	33	22,25	22	50	55
W2-13_B	Wonen2	5,0	45,04	45	43	41,57	42	40	51,12	51	12,29	12	22,72	23	33,74	34	24,27	24	52	57
W2-13_C	Wonen2	8,0	47,88	48	46	42,09	42	40	51,60	52	17,92	18	23,27	23	34,05	34	26,04	26	53	57
W2-14_A	Wonen2	1,5	41,71	42	40	42,09	42	40	48,62	49	9,86	10	21,40	21	31,95	32	21,16	21	50	54
W2-14_B	Wonen2	5,0	42,70	43	41	43,06	43	41	50,50	50	13,60	14	22,43	22	33,04	33	23,22	23	51	56
W2-14_C	Wonen2	8,0	46,28	46	44	43,46	43	41	51,06	51	20,60	21	22,95	23	33,37	33	25,14	25	52	57
W2-15_A	Wonen2	1,5	38,43	38	36	42,06	42	40	47,96	48	11,17	11	21,60	22	30,71	31	22,90	23	49	54
W2-15_B	Wonen2	5,0	41,19	41	39	43,29	43	41	49,87	50	14,36	14	22,54	23	31,93	32	24,99	25	51	55
W2-15_C	Wonen2	8,0	46,53	47	45	43,82	44	42	50,57	51	21,42	21	23,02	23	32,51	33	26,83	27	52	56
W2-16_A	Wonen2	5,0	50,32	50	48	46,73	47	45	48,75	49	9,68	10	18,12	18	11,10	11	17,92	18	52	56
W2-16_B	Wonen2	8,0	50,66	51	49	48,55	49	47	49,57	50	14,86	15	18,71	19	11,84	12	18,86	19	54	57
W2-17_A	Wonen2	5,0	46,71	47	45	48,09	48	46	51,31	51	6,43	6	19,95	20	31,30	31	19,58	20	53	57
W2-17_B	Wonen2	8,0	48,14	48	46	49,18	49	47	51,90	52	7,57	8	20,50	20	31,53	32	20,23	20	54	58
W2-18_A	Wonen2	1,5	48,62	49	47	45,62	46	44	31,91	32	7,75	8	-13,43	-13	9,59	10	18,38	18	49	51
W2-19_A	Wonen2	1,5	41,38	41	39	42,47	42	40	39,47	39	6,21	6	-1,15	-1	11,61	12	19,46	19	44	48
W3-01_A	Wonen3	1,5	33,21	33	31	48,03	48	46	47,41	47	13,52	14	0,57	1	25,45	25	23,51	24	50	54
W3-01_B	Wonen3	5,0	37,20	37	35	49,23	49	47	49,12	49	16,03	16	1,39	1	24,45	24	25,05	25	51	55
W3-01_C	Wonen3	8,0	43,52	44	42	49,75	50	48	50,03	50	23,01	23	1,48	1	25,04	25	26,62	27	53	56
W3-02_A	Wonen3	1,5	48,72	49	47	50,21	50	48	50,49	50	14,59	15	0,03	0	-1,28	-1	21,05	21	53	57
W3-02_B	Wonen3	5,0	49,66	50	48	50,89	51	49	52,33	52	15,94	16	0,79	1	0,97	1	21,84	22	55	59
W3-02_C	Wonen3	8,0	50,85	51	49	51,34	51	49	52,75	53	19,66	20	1,59	2	3,29	3	23,03	23	56	59
W3-03_A	Wonen3	1,5	49,89	50	48	49,58	50	48	53,96	54	23,73	24	24,94	25	35,51	36	30,04	30	56	60
W3-03_B	Wonen3	5,0	50,63	51	49	50,13	50	48	55,68	56	24,52	25	26,06	26	36,35	36	31,46	31	57	61
W3-03_C	Wonen3	8,0	50,63	51	49	50,19	50	48	55,99	56	24,59	25	26,70	27	36,88	37	32,05	32	57	62

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (ontwerp, Nijmeegseweg huidige ligging)									Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325/N325, Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde	48												
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk	53												
									Max binnenstedelijk	63											Optelling VL	Optelling VL
																					zonder 30km	met 30km
		Hoogte	Prov.weg A325			Batavierenweg/N325			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen				met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond			afgerond	afgerond
W3-04_A	Wonen3	1,5	45,29	45	43	45,55	46	44	53,42	53	22,35	22	25,64	26	37,14	37	32,77	33			54	59
W3-05_A	Wonen3	5,0	41,35	41	39	45,29	45	43	54,60	55	16,76	17	26,46	26	38,64	39	32,84	33			55	60
W3-05_B	Wonen3	8,0	46,45	46	44	46,11	46	44	55,04	55	21,95	22	27,02	27	39,30	39	33,89	34			56	61
W3-06_A	Wonen3	1,5	35,24	35	33	36,16	36	34	45,89	46	10,34	10	21,17	21	33,93	34	45,68	46			47	51
W3-06_B	Wonen3	5,0	37,68	38	36	33,67	34	32	47,52	48	13,97	14	21,61	22	35,01	35	47,13	47			49	53
W3-06_C	Wonen3	8,0	44,23	44	42	38,51	39	37	48,55	49	20,17	20	22,18	22	36,03	36	47,17	47			50	54
W3-07_A	Wonen3	5,0	36,35	36	34	45,95	46	44	44,48	44	16,71	17	22,53	23	20,45	20	31,83	32			47	51
W3-07_B	Wonen3	8,0	41,96	42	40	48,51	49	47	46,48	46	24,30	24	23,31	23	21,04	21	34,53	35			50	54
W3-08_A	Wonen3	5,0	39,61	40	38	45,04	45	43	46,45	46	17,15	17	23,56	24	14,39	14	31,00	31			48	53
W3-08_B	Wonen3	8,0	47,37	47	45	47,26	47	45	48,07	48	22,40	22	24,19	24	14,58	15	33,87	34			51	55
W3-09_A	Wonen3	5,0	32,92	33	31	40,73	41	39	39,05	39	12,64	13	7,16	7	19,24	19	36,03	36			42	46
W3-09_B	Wonen3	8,0	38,58	39	37	42,89	43	41	40,81	41	17,58	18	13,34	13	25,19	25	37,21	37			45	48
W3-10_A	Wonen3	5,0	27,87	28	26	44,36	44	42	40,00	40	11,91	12	10,75	11	22,49	22	34,48	34			44	48
W3-10_B	Wonen3	8,0	32,31	32	30	45,60	46	44	41,70	42	16,92	17	13,61	14	28,32	28	37,43	37			46	49
W3-11_A	Wonen3	5,0	42,02	42	40	38,25	38	36	39,95	40	13,47	13	12,70	13	28,31	28	40,61	41			44	47
W3-11_B	Wonen3	8,0	47,49	47	45	40,77	41	39	42,53	43	19,27	19	16,78	17	31,50	32	41,41	41			48	51
W3-12_A	Wonen3	1,5	39,84	40	38	48,22	48	46	46,36	46	12,84	13	3,69	4	24,99	25	32,32	32			49	53
W3-12_B	Wonen3	5,0	41,89	42	40	48,93	49	47	48,51	49	16,05	16	6,98	7	25,69	26	31,47	31			51	55
W3-12_C	Wonen3	8,0	49,07	49	47	49,35	49	47	49,64	50	23,27	23	13,61	14	28,20	28	33,76	34			53	57
W3-13_A	Wonen3	1,5	35,00	35	33	41,39	41	39	49,38	49	11,41	11	21,83	22	36,81	37	40,31	40			50	55
W3-13_B	Wonen3	5,0	36,00	36	34	41,96	42	40	51,21	51	15,38	15	22,97	23	38,06	38	42,21	42			52	57
W3-13_C	Wonen3	8,0	44,10	44	42	42,33	42	40	51,75	52	21,31	21	23,65	24	38,86	39	42,91	43			53	57
W3-14_A	Wonen3	1,5	34,91	35	33	42,31	42	40	48,58	49	12,55	13	21,63	22	36,14	36	41,31	41			50	54
W3-14_B	Wonen3	5,0	36,98	37	35	41,90	42	40	50,24	50	16,50	16	22,70	23	37,11	37	43,21	43			51	56
W3-14_C	Wonen3	8,0	45,46	45	43	42,42	42	40	50,87	51	23,86	24	23,34	23	37,99	38	43,76	44			52	57
W3-15_A	Wonen3	1,5	37,13	37	35	42,47	42	40	47,77	48	13,21	13	21,17	21	35,62	36	42,31	42			49	54
W3-15_B	Wonen3	5,0	38,62	39	37	41,76	42	40	49,33	49	17,57	18	22,16	22	36,64	37	44,16	44			50	55
W3-15_C	Wonen3	8,0	47,03	47	45	42,49	42	40	50,11	50	23,19	23	22,81	23	37,49	37	44,55	45			52	56
W3-16_A	Wonen3	5,0	40,57	41	39	42,89	43	41	48,58	49	18,37	18	24,37	24	32,02	32	30,59	31			50	54
W3-16_B	Wonen3	8,0	48,12	48	46	46,26	46	44	49,52	50	23,24	23	24,97	25	32,30	32	33,31	33			52	56
W3-17_A	Wonen3	5,0	35,39	35	33	43,39	43	41	51,13	51	14,15	14	24,26	24	35,91	36	32,01	32			52	57
W3-17_B	Wonen3	8,0	42,98	43	41	46,35	46	44	51,71	52	20,61	21	24,83	25	36,48	36	34,16	34			53	57
W3-18_A	Wonen3	1,5	37,19	37	35	42,33	42	40	36,82	37	15,73	16	11,13	11	3,44	3	32,77	33			43	46
W3-19_A	Wonen3	1,5	27,71	28	26	38,58	39	37	37,38	37	9,44	9	3,80	4	14,04	14	32,80	33			40	44
W4-01_A	Wonen4	1,5	30,70	31	29	41,92	42	40	47,18	47	14,16	14	23,79	24	28,68	29	41,76	42			48	53
W4-01_B	Wonen4	5,0	34,79	35	33	44,77	45	43	48,66	49	16,32	16	24,53	25	26,71	27	43,43	43			50	54
W4-01_C	Wonen4	8,0	41,16	41	39	47,37	47	45	49,67	50	23,68	24	25,22	25	27,78	28	43,52	44			51	56
W4-02_A	Wonen4	1,5	46,33	46	44	47,33	47	45	50,76	51	16,48	16	24,59	25	1,43	1	36,14	36			53	57
W4-02_B	Wonen4	5,0	47,14	47	45	48,18	48	46	52,38	52	17,47	17	25,43	25	4,32	4	38,34	38			54	58
W4-02_C	Wonen4	8,0	48,23	48	46	48,95	49	47	52,76	53	21,88	22	26,08	26	7,35	7	38,85	39			55	59
W4-03_A	Wonen4	1,5	48,19	48	46	46,89	47	45	54,23	54	25,25	25	25,80	26	39,95	40	38,69	39			55	60
W4-03_B	Wonen4	5,0	48,95	49	47	47,48	47	45	55,93	56	25,83	26	26,86	27	41,42	41	41,00	41			57	62
W4-03_C	Wonen4	8,0	48,94	49	47	47,59	48	46	56,23	56	26,30	26	27,49	27	42,24	42	41,08	41			57	62
W4-04_A	Wonen4	1,5	29,68	30	28	41,78	42	40	54,15	54	28,38	28	25,59	26	42,49	42	46,45	46			54	60
W4-05_A	Wonen4	5,0	40,99	41	39	37,89	38	36	55,33	55	28,41	28	26,13	26	43,59	44	48,17	48			55	61
W4-05_B	Wonen4	8,0	43,33	43	41	40,36	40	38	55,74	56	28,91	29	26,72	27	44,23	44	48,29	48			56	61
W4-06_A	Wonen4	1,5	36,21	36	34	34,91	35	33	47,86	48	15,93	16	17,98	18	40,35	40	50,64	51			49	54
W4-06_B	Wonen4	5,0	40,56	41	39	36,18	36	34	49,35	49	19,22	19	18,28	18	41,31	41	51,22	51			50	55
W4-06_C	Wonen4	8,0	47,53	48	46	39,93	40	38	50,26	50	25,58	26	18,86	19	42,13	42	51,04	51			52	57
W4-07_A	Wonen4	5,0	34,22	34	32	43,38	43	41	44,26	44	17,50	18	18,30	18	21,40	21	45,03	45			46	50
W4-07_B	Wonen4	8,0	40,62	41	39	47,49	47	45	46,57	47	24,17	24	20,34	20	21,88	22	46,58	47			50	53
W4-08_A	Wonen4	5,0	37,05	37	35	41,86	42	40	47,10	47	18,21	18	20,28	20	36,37	36	42,78	43			48	53
W4-08_B	Wonen4	8,0	45,15	45	43	46,80	47	45	48,63	49	24,08	24	21,90	22	37,35	37	43,75	44			51	55
W4-09_A	Wonen4	5,0	30,39	30	28	38,02	38	36	39,30	39	15,64	16	18,21	18	21,68	22	42,28	42			41	45
W4-09_B	Wonen4	8,0	36,31	36	34	41,80	42	40	41,33	41	21,24	21	19,84	20	27,62	28	43,06	43			44	48
W4-10_A	Wonen4	5,0	26,36	26	24	40,56	41	39	39,12	39	13,56	14	11,54	12	23,70	24	42,81	43			42	46
W4-10_B	Wonen4	8,0	32,55	33	31	43,73	44	42	41,51	42	19,53	20	16,23	16	28,59	29	43,49	43			45	49
W4-11_A	Wonen4	5,0	37,61	38	36	34,07	34	32	41,26	41	14,75	15	10,29	10	32,31	32	45,35	45			43	47
W4-11_B	Wonen4	8,0	45,53	46	44	39,54	40	38	43,72	44	20,94	21	12,75	13	33,43	33	46,52	47			48	51
W4-12_A	Wonen4	1,5	37,59	38	36	42,99	43	41	46,70	47	16,06	16	21,04	21	27,60	28	33,84	34			48	52
W4-12_B	Wonen4	5,0	39,59	40	38	44,59	45	43	48,45	48	18,94	19	22,81	23	23,58	24	33,28	33			50	54
W4-12_C	Wonen4	8,0	47,31	47	45	45,77	46	44	49,64	50	25,25	25	23,45	23	28,45	28	36,24	36			52	56
W4-13_A	Wonen4	1,5	34,19	34	32	26,17	26	24	50,30	50	25,46	25	17,62	18	42,28	42	50,07	50			51	56
W4-13_B	Wonen4	5,0	39,70	40	38	27,77	28	26	52,07	52	26,28	26	18,76	19	43,55	44	50,80	51			53	58
W4-13_C	Wonen4	8,0	44,62	45	43	31,87	32	30	52,52	53	26,88	27	19,54	20	44,16	44	50,64	51			54	58
W4-14_A	Wonen4	1,5	36,85	37	35	32,97	33	31	49,61	50	24,04	24	17,81	18	41,27	41	50,09	50			51	55
W4-14_B	Wonen4	5,0	40,49	40	38	33,90	34	32	51,35	51	25,16	25	18,87	19	42,57	43	50,80	51			52	57

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (ontwerp, Nijmeegseweg huidige ligging)									Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325/N325, Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde													
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk													
									Max binnenstedelijk												Optelling VL	Optelling VL
																					zonder 30km	met 30km
		Hoogte	Prov.weg A325			Batavierenweg/N325			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen		met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	afgerond	afgerond
W4-14_C	Wonen4	8,0	44,17	44	42	35,50	36	34	51,90	52	26,97	27	19,56	20	43,37	43	50,64	51	53	58
W4-15_A	Wonen4	1,5	35,38	35	33	33,87	34	32	48,91	49	23,60	24	17,46	17	40,68	41	50,19	50	50	55
W4-15_B	Wonen4	5,0	40,05	40	38	34,66	35	33	50,59	51	24,76	25	18,53	19	41,94	42	50,86	51	52	56
W4-15_C	Wonen4	8,0	45,64	46	44	36,47	36	34	51,25	51	26,46	26	19,19	19	42,79	43	50,69	51	52	57
W4-16_A	Wonen4	5,0	37,79	38	36	39,10	39	37	49,18	49	20,34	20	21,51	22	38,91	39	42,01	42	50	55
W4-16_B	Wonen4	8,0	45,76	46	44	45,52	46	44	50,10	50	24,66	25	22,84	23	40,13	40	42,84	43	52	56
W4-17_A	Wonen4	5,0	35,83	36	34	39,46	39	37	51,52	52	15,02	15	24,72	25	37,74	38	44,17	44	52	57
W4-17_B	Wonen4	8,0	42,56	43	41	44,76	45	43	52,13	52	22,20	22	25,50	26	38,69	39	45,02	45	53	58
W4-18_A	Wonen4	1,5	32,93	33	31	35,57	36	34	36,16	36	15,14	15	9,44	9	21,34	21	42,61	43	39	43
W4-19_A	Wonen4	1,5	29,21	29	27	34,55	35	33	37,68	38	12,74	13	17,74	18	18,50	18	39,24	39	40	44
W5-01_A	Wonen5	1,5	32,30	32	30	40,83	41	39	47,35	47	20,09	20	22,16	22	37,69	38	38,74	39	48	53
W5-01_B	Wonen5	5,0	36,25	36	34	42,59	43	41	48,55	49	20,93	21	22,49	22	38,39	38	40,33	40	50	54
W5-01_C	Wonen5	8,0	44,23	44	42	45,20	45	43	49,45	49	26,24	26	22,74	23	39,05	39	41,40	41	51	56
W5-02_A	Wonen5	1,5	37,80	38	36	43,01	43	41	50,16	50	20,46	20	22,78	23	38,43	38	38,44	38	51	56
W5-02_B	Wonen5	5,0	39,96	40	38	44,30	44	42	51,71	52	21,50	22	23,35	23	39,49	39	40,09	40	53	57
W5-02_C	Wonen5	8,0	45,63	46	44	45,36	45	43	52,14	52	24,12	24	23,67	24	40,26	40	41,14	41	53	58
W5-03_A	Wonen5	1,5	42,76	43	41	42,35	42	40	53,92	54	30,25	30	22,26	22	38,11	38	34,58	35	54	59
W5-03_B	Wonen5	5,0	43,84	44	42	43,00	43	41	55,49	55	30,72	31	23,03	23	39,13	39	36,16	36	55	61
W5-03_C	Wonen5	8,0	45,13	45	43	43,46	43	41	55,78	56	30,86	31	23,35	23	39,84	40	37,25	37	56	61
W5-04_A	Wonen5	1,5	43,17	43	41	41,82	42	40	54,37	54	30,95	31	20,99	21	36,48	36	32,64	33	54	60
W5-04_B	Wonen5	5,0	44,03	44	42	42,54	43	41	55,90	56	31,41	31	22,12	22	37,31	37	34,05	34	56	61
W5-04_C	Wonen5	8,0	45,08	45	43	43,06	43	41	56,16	56	31,59	32	22,38	22	37,93	38	35,00	35	56	61
W5-05_A	Wonen5	1,5	19,17	19	17	24,82	25	23	52,26	52	31,82	32	-25,35	-25	-15,07	-15	29,61	30	52	57
W5-06_A	Wonen5	1,5	30,87	31	29	29,85	30	28	46,93	47	19,58	20	16,18	16	27,88	28	27,58	28	47	52
W5-06_B	Wonen5	5,0	34,50	34	32	32,61	33	31	48,47	48	22,34	22	16,84	17	28,91	29	28,95	29	48	54
W5-06_C	Wonen5	8,0	42,44	42	40	38,75	39	37	49,27	49	28,14	28	16,97	17	29,28	29	30,29	30	50	55
W5-07_A	Wonen5	1,5	27,89	28	26	32,14	32	30	38,79	39	17,04	17	12,99	13	23,14	23	29,46	29	40	44
W5-08_A	Wonen5	1,5	27,09	27	25	30,10	30	28	36,78	37	17,58	18	15,20	15	27,95	28	22,39	22	38	43
W5-09_A	Wonen5	5,0	24,77	25	23	29,58	30	28	38,53	39	24,70	25	2,69	3	19,85	20	25,13	25	40	44
W5-09_B	Wonen5	8,0	32,72	33	31	33,73	34	32	41,04	41	26,37	26	9,08	9	24,89	25	28,70	29	42	47
W5-10_A	Wonen5	1,5	32,83	33	31	29,35	29	27	37,56	38	20,71	21	-22,90	-23	17,98	18	23,49	23	39	43
W5-10_B	Wonen5	5,0	34,72	35	33	30,03	30	28	48,14	48	28,03	28	-21,94	-22	30,64	31	27,45	27	48	53
W5-10_C	Wonen5	8,0	42,94	43	41	35,56	36	34	49,79	50	30,27	30	-21,43	-21	31,16	31	29,21	29	51	55
W5-11_A	Wonen5	1,5	33,38	33	31	32,25	32	30	36,79	37	17,41	17	2,46	2	14,59	15	27,16	27	39	43
W5-11_B	Wonen5	5,0	35,94	36	34	33,21	33	31	43,84	44	20,78	21	1,36	1	14,02	14	27,31	27	45	49
W5-11_C	Wonen5	8,0	43,73	44	42	39,61	40	38	46,59	47	26,95	27	6,62	7	18,31	18	29,36	29	49	53
W5-12_A	Wonen5	1,5	26,39	26	24	40,11	40	38	54,68	55	32,62	33	20,39	20	36,13	36	31,54	32	55	60
W5-13_A	Wonen5	5,0	30,92	31	29	40,30	40	38	52,14	52	25,89	26	22,33	22	38,06	38	29,91	30	52	57
W5-13_B	Wonen5	8,0	38,20	38	36	41,57	42	40	52,53	53	26,93	27	22,72	23	38,81	39	31,94	32	53	58
W5-14_A	Wonen5	5,0	28,51	29	27	37,12	37	35	52,24	52	23,62	24	-205,00	-205	-205,00	-205	32,08	32	52	57
W5-14_B	Wonen5	8,0	36,07	36	34	38,13	38	36	52,56	53	26,47	26	-205,00	-205	-205,00	-205	33,32	33	53	58
W5-15_A	Wonen5	1,5	31,21	31	29	30,88	31	29	48,05	48	25,86	26	14,86	15	26,23	26	28,00	28	48	53
W5-15_B	Wonen5	5,0	34,99	35	33	33,53	34	32	49,74	50	26,99	27	15,46	15	27,43	27	29,29	29	50	55
W5-15_C	Wonen5	8,0	42,95	43	41	38,26	38	36	50,28	50	29,53	30	15,54	16	27,97	28	30,35	30	51	56
W5-16_A	Wonen5	1,5	29,55	30	28	33,36	33	31	49,39	49	28,25	28	-23,95	-24	15,28	15	28,79	29	49	54
W5-16_B	Wonen5	5,0	32,86	33	31	35,13	35	33	51,16	51	29,10	29	-23,53	-24	16,11	16	30,18	30	51	56
W5-16_C	Wonen5	8,0	41,54	42	40	38,12	38	36	51,58	52	30,76	31	-23,16	-23	16,57	17	31,19	31	52	57
W5-17_A	Wonen5	5,0	36,28	36	34	32,10	32	30	53,13	53	29,92	30	2,80	3	17,09	17	30,78	31	53	58
W5-17_B	Wonen5	8,0	44,17	44	42	38,81	39	37	53,80	54	30,87	31	10,57	11	25,30	25	32,16	32	54	59
W5-18_A	Wonen5	5,0	32,04	32	30	34,28	34	32	40,16	40	23,69	24	14,35	14	26,34	26	24,81	25	41	46
W5-18_B	Wonen5	8,0	38,69	39	37	38,95	39	37	43,28	43	25,84	26	16,96	17	30,35	30	27,78	28	45	49
W5-19_A	Wonen5	5,0	32,09	32	30	35,81	36	34	42,33	42	25,96	26	17,49	17	27,98	28	27,60	28	43	48
W5-19_B	Wonen5	8,0	38,69	39	37	39,46	39	37	44,80	45	27,37	27	19,04	19	31,31	31	29,65	30	46	51
W5-20_A	Wonen5	5,0	32,08	32	30	35,37	35	33	42,15	42	19,34	19	14,14	14	28,44	28	29,15	29	43	48
W5-20_B	Wonen5	8,0	38,62	39	37	39,80	40	38	44,67	45	24,53	25	17,50	18	31,55	32	30,82	31	47	51
W5-21_A	Wonen5	1,5	20,86	21	19	27,01	27	25	35,42	35	16,19	16	-2,96	-3	13,99	14	23,37	23	36	41
W6-01_A	Wonen6	1,5	28,70	29	27	34,91	35	33	46,47	46	17,37	17	6,00	6	29,08	29	28,54	29	46	52
W6-01_B	Wonen6	5,0	33,04	33	31	37,21	37	35	48,10	48	19,51	20	10,94	11	30,85	31	29,06	29	48	53
W6-01_C	Wonen6	8,0	38,61	39	37	42,09	42	40	48,93	49	25,02	25	15,35	15	31,91	32	30,25	30	50	54
W6-02_A	Wonen6	1,5	30,90	31	29	37,95	38	36	50,44	50	27,76	28	18,71	19	33,98	34	27,87	28	50	56
W6-02_B	Wonen6	5,0	34,94	35	33	39,94	40	38	51,94	52	26,48	26	19,89	20	34,66	35	29,49	29	52	57
W6-02_C	Wonen6	8,0	42,93	43	41	41,95	42	40	52,36	52	27,67	28	20,59	21	35,17	35	30,71	31	53	58
W6-03_A	Wonen6	1,5	29,89	30	28	39,36	39	37	54,75	55	34,01	34	18,50	18	33,32	33	31,41	31	55	60
W6-03_B	Wonen6	5,0	33,88	34	32	40,18	40	38	56,18	56	34,41	34	19,65	20	33,90	34	32,68	33	56	61
W6-03_C	Wonen6	8,0	41,17	41	39	40,86	41	39	56,41	56	34,61	35	19,79	20	34,27	34	33,56	34	56	62
W6-04_A	Wonen6	1,5	33,76	34	32	39,71	40	38	55,67	56	34,80	35	17,50	18	31,99	32	31,45	31	56	61
W6-04_B	Wonen6	5,0	35,96	36	34	40,50	40	38	56,92	57	35,15	35	18,65	19	32,58	33	32,74	33	57	62

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (ontwerp, Nijmeegseweg huidige ligging)									Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325/N325, Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB									Voorkeurswaarde	48												
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB									Max buitenstedelijk	53												
									Max binnenstedelijk	63											Optelling VL	Optelling VL
																					zonder 30km	met 30km
		Hoogte	Prov.weg A325			Batavierenweg/N325			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen		met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	afgerond	afgerond
W6-04_C	Wonen6	8,0	42,38	42	40	41,04	41	39	57,09	57	35,36	35	18,79	19	32,86	33	33,62	34	57	62
W6-05_A	Wonen6	1,5	-200,00	-200	-202	21,89	22	20	53,87	54	35,52	36	-24,58	-25	-17,08	-17	28,71	29	54	59
W6-06_A	Wonen6	1,5	27,17	27	25	28,55	29	27	47,70	48	31,80	32	10,55	11	24,64	25	30,11	30	48	53
W6-06_B	Wonen6	5,0	31,63	32	30	31,88	32	30	49,40	49	32,25	32	12,43	12	25,85	26	30,88	31	49	55
W6-06_C	Wonen6	8,0	40,69	41	39	37,61	38	36	49,93	50	32,87	33	13,65	14	26,61	27	31,73	32	51	55
W6-07_A	Wonen6	1,5	27,72	28	26	31,87	32	30	35,65	36	21,96	22	4,79	5	19,42	19	22,60	23	37	42
W6-08_A	Wonen6	1,5	26,38	26	24	29,31	29	27	34,76	35	20,62	21	3,55	4	21,00	21	19,80	20	36	41
W6-09_A	Wonen6	5,0	22,63	23	21	28,78	29	27	38,13	38	26,14	26	-0,48	0	16,26	16	22,98	23	39	44
W6-09_B	Wonen6	8,0	30,52	31	29	33,13	33	31	40,88	41	27,06	27	6,17	6	21,53	22	25,70	26	42	46
W6-10_A	Wonen6	1,5	31,44	31	29	28,43	28	26	36,85	37	21,94	22	-6,94	-7	11,12	11	22,37	22	38	43
W6-10_B	Wonen6	5,0	34,14	34	32	28,62	29	27	48,78	49	29,80	30	-26,38	-26	10,69	11	28,00	28	49	54
W6-10_C	Wonen6	8,0	42,26	42	40	34,23	34	32	50,65	51	30,92	31	-26,05	-26	11,70	12	29,72	30	51	56
W6-11_A	Wonen6	1,5	31,27	31	29	30,90	31	29	36,55	37	26,32	26	1,71	2	14,73	15	25,49	25	38	43
W6-11_B	Wonen6	5,0	33,71	34	32	31,67	32	30	44,81	45	27,93	28	1,58	2	14,11	14	27,27	27	45	50
W6-11_C	Wonen6	8,0	41,78	42	40	38,44	38	36	47,68	48	30,35	30	7,29	7	19,13	19	29,18	29	49	53
W6-12_A	Wonen6	1,5	24,25	24	22	36,12	36	34	56,17	56	35,89	36	17,30	17	31,36	31	31,01	31	56	61
W6-13_A	Wonen6	5,0	30,01	30	28	39,59	40	38	53,16	53	24,99	25	19,02	19	33,30	33	30,16	30	53	58
W6-13_B	Wonen6	8,0	37,21	37	35	40,82	41	39	53,44	53	26,37	26	19,30	19	33,83	34	31,37	31	53	59
W6-14_A	Wonen6	5,0	27,38	27	25	36,01	36	34	53,31	53	31,92	32	-26,63	-27	-17,06	-17	30,48	30	53	58
W6-14_B	Wonen6	8,0	34,94	35	33	36,78	37	35	53,51	54	32,50	32	-26,26	-26	-16,74	-17	31,55	32	54	59
W6-15_A	Wonen6	1,5	27,35	27	25	26,77	27	25	49,12	49	31,35	31	13,68	14	23,54	24	29,37	29	49	54
W6-15_B	Wonen6	5,0	31,90	32	30	30,36	30	28	50,77	51	31,96	32	14,39	14	24,30	24	30,31	30	51	56
W6-15_C	Wonen6	8,0	40,91	41	39	37,41	37	35	51,08	51	32,91	33	14,68	15	24,96	25	31,23	31	51	56
W6-16_A	Wonen6	1,5	28,63	29	27	29,15	29	27	50,88	51	33,13	33	-26,93	-27	16,06	16	28,08	28	51	56
W6-16_B	Wonen6	5,0	33,23	33	31	31,44	31	29	52,45	52	33,85	34	-26,71	-27	17,06	17	29,33	29	52	58
W6-16_C	Wonen6	8,0	41,73	42	40	36,57	37	35	52,68	53	34,38	34	-26,49	-26	17,24	17	30,46	30	53	58
W6-17_A	Wonen6	5,0	34,77	35	33	30,35	30	28	54,13	54	34,74	35	0,70	1	14,24	14	30,24	30	54	59
W6-17_B	Wonen6	8,0	42,87	43	41	37,24	37	35	54,80	55	35,23	35	8,11	8	21,97	22	31,52	32	55	60
W6-18_A	Wonen6	5,0	31,10	31	29	33,45	33	31	39,17	39	25,63	26	6,80	7	21,49	21	22,26	22	40	45
W6-18_B	Wonen6	8,0	37,57	38	36	39,17	39	37	42,83	43	28,09	28	12,05	12	25,25	25	25,13	25	45	49
W6-19_A	Wonen6	5,0	31,13	31	29	34,20	34	32	41,19	41	27,67	28	8,29	8	22,32	22	24,09	24	42	47
W6-19_B	Wonen6	8,0	37,55	38	36	39,64	40	38	44,25	44	29,55	30	13,71	14	25,91	26	26,32	26	46	50
W6-20_A	Wonen6	5,0	32,40	32	30	34,91	35	33	41,03	41	24,76	25	8,21	8	24,83	25	27,89	28	42	47
W6-20_B	Wonen6	8,0	38,81	39	37	40,00	40	38	44,26	44	27,87	28	14,30	14	27,28	27	28,44	28	46	50
W6-21_A	Wonen6	1,5	15,21	15	13	26,19	26	24	31,50	32	17,49	17	-6,08	-6	9,55	10	21,61	22	33	37
W7-01_A	Wonen7	1,5	28,13	28	26	31,20	31	29	47,82	48	24,96	25	2,52	3	18,99	19	26,55	27	48	53
W7-01_B	Wonen7	5,0	31,96	32	30	34,60	35	33	49,57	50	26,30	26	5,92	6	23,53	24	27,71	28	50	55
W7-01_C	Wonen7	8,0	37,84	38	36	38,90	39	37	50,10	50	28,84	29	9,66	10	25,43	25	28,73	29	50	55
W7-02_A	Wonen7	1,5	29,46	29	27	34,94	35	33	51,89	52	29,34	29	15,97	16	29,69	30	27,82	28	52	57
W7-02_B	Wonen7	5,0	33,55	34	32	37,38	37	35	53,24	53	27,85	28	17,38	17	30,64	31	29,20	29	53	58
W7-02_C	Wonen7	8,0	41,68	42	40	39,66	40	38	53,57	54	28,84	29	17,64	18	30,89	31	30,31	30	54	59
W7-03_A	Wonen7	1,5	28,39	28	26	37,14	37	35	56,09	56	37,09	37	15,69	16	29,39	29	30,36	30	56	61
W7-03_B	Wonen7	5,0	32,34	32	30	38,29	38	36	57,28	57	37,56	38	16,78	17	30,03	30	31,78	32	57	62
W7-03_C	Wonen7	8,0	39,27	39	37	39,34	39	37	57,42	57	37,90	38	16,85	17	30,16	30	32,64	33	57	63
W7-04_A	Wonen7	1,5	-200,00	-200	-202	20,55	21	19	53,70	54	38,06	38	-2,75	-3	4,71	5	29,38	29	54	59
W7-04_B	Wonen7	5,0	-200,00	-200	-202	22,66	23	21	54,86	55	38,68	39	6,13	6	13,45	13	30,41	30	55	60
W7-04_C	Wonen7	8,0	-200,00	-200	-202	25,47	25	23	54,90	55	39,10	39	6,76	7	14,75	15	30,44	30	55	60
W7-05_A	Wonen7	1,5	26,86	27	25	24,61	25	23	50,69	51	37,29	37	-19,91	-20	2,11	2	29,43	29	51	56
W7-05_B	Wonen7	5,0	31,02	31	29	27,78	28	26	52,41	52	37,71	38	-19,87	-20	5,67	6	30,58	31	52	58
W7-05_C	Wonen7	8,0	39,66	40	38	35,05	35	33	52,30	52	38,03	38	-19,82	-20	9,74	10	30,66	31	52	58
W7-06_A	Wonen7	1,5	26,23	26	24	29,65	30	28	42,22	42	31,33	31	1,39	1	15,82	16	30,31	30	43	48
W7-06_B	Wonen7	5,0	28,99	29	27	32,09	32	30	42,56	43	31,53	32	3,63	4	18,22	18	30,46	30	44	48
W7-06_C	Wonen7	8,0	35,29	35	33	36,21	36	34	38,44	38	32,12	32	6,79	7	21,91	22	31,06	31	41	45
W7-07_A	Wonen7	1,5	23,07	23	21	20,64	21	19	52,11	52	38,02	38	-20,31	-20	-8,44	-8	29,62	30	52	57
W7-07_B	Wonen7	5,0	27,46	27	25	22,76	23	21	53,63	54	38,47	38	-20,24	-20	-8,38	-8	30,69	31	54	59
W7-07_C	Wonen7	8,0	35,89	36	34	23,53	24	22	53,70	54	38,80	39	-20,18	-20	-8,31	-8	30,74	31	54	59
W7-08_A	Wonen7	1,5	26,02	26	24	29,93	30	28	43,80	44	31,23	31	2,08	2	14,84	15	30,51	31	44	49
W7-08_B	Wonen7	5,0	28,60	29	27	31,93	32	30	45,02	45	31,48	31	5,10	5	16,15	16	31,02	31	45	50
W7-08_C	Wonen7	8,0	34,83	35	33	34,89	35	33	39,94	40	32,11	32	10,06	10	19,30	19	31,14	31	42	46
W7-09_A	Wonen7	1,5	28,07	28	26	31,14	31	29	49,17	49	30,14	30	4,26	4	25,54	26	27,72	28	49	54
W7-09_B	Wonen7	5,0	31,99	32	30	34,20	34	32	50,84	51	29,86	30	8,97	9	27,15	27	28,86	29	51	56
W7-09_C	Wonen7	8,0	37,83	38	36	38,15	38	36	51,35	51	31,00	31	11,30	11	28,21	28	29,82	30	51	57
W7-10_A	Wonen7	1,5	27,39	27	25	31,28	31	29	50,32	50	31,56	32	14,58	15	28,11	28	27,99	28	50	55
W7-10_B	Wonen7	5,0	31,35	31	29	34,58	35	33	51,74	52	29,01	29	16,81	17	29,24	29	29,19	29	52	57
W7-10_C	Wonen7	8,0	37,75	38	36	38,75	39	37	52,22	52	30,31	30	17,20	17	29,92	30	30,03	30	52	57
W7-11_A	Wonen7	1,5	28,06	28	26	37,75	38	36	56,45	56	37,30	37	15,47	15	29,27	29	30,40	30	56	62
W7-11_B	Wonen7	5,0	32,58	33	31	38,72	39	37	57,54	58	37,77	38	16,56	17	29,86	30	31,75	32	58	63

Geluidbelastingen peiljaar 2037 (ontwerp, Nijmeegseweg huidige ligging)									Wegverkeer													
- waarden autowegen (A325/N325, Batavierenweg) zonder aftrek en met aftrek 2/3/4 dB								Voorkeurswaarde	48													
- waarden overige wegen en 30 km/uur wegen met aftrek 5 dB								Max buitenstedelijk	53													
								Max binnenstedelijk	63												Optelling VL	Optelling VL
																					zonder 30km	met 30km
		Hoogte	Prov.weg A325			Batavierenweg/N325			Nijmeegseweg		De Monchyplein ea		Olympus		Zeegsingel		30 km/uur wegen			met aftrek (luw)	zonder aftrek (gevels)
Puntnr.	Bouwvlak	[m]	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	met aftrek	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond	onafgerond	afgerond			afgerond	afgerond
W7-11_C	Wonen7	8,0	40,48	40	38	39,52	40	38	57,65	58	38,15	38	16,62	17	29,98	30	32,57	33			58	63
W8-01_A	Wonen8	1,5	31,25	31	29	28,56	29	27	46,06	46	44,41	44	0,03	0	12,03	12	33,94	34			48	53
W8-01_B	Wonen8	5,0	38,26	38	36	33,10	33	31	47,50	48	44,51	45	2,64	3	13,03	13	35,09	35			50	54
W8-01_C	Wonen8	8,0	40,04	40	38	32,91	33	31	48,31	48	44,23	44	6,84	7	14,12	14	35,33	35			50	55
W8-01_D	Wonen8	11,0	40,99	41	39	34,29	34	32	48,83	49	43,90	44	9,83	10	15,78	16	35,43	35			51	55
W8-02_A	Wonen8	1,5	24,05	24	22	28,80	29	27	48,53	49	38,16	38	1,39	1	13,87	14	30,70	31			49	54
W8-02_B	Wonen8	5,0	30,31	30	28	31,07	31	29	50,16	50	39,38	39	3,79	4	15,50	16	32,07	32			50	56
W8-02_C	Wonen8	8,0	31,25	31	29	31,95	32	30	50,59	51	39,67	40	7,16	7	17,12	17	32,57	33			51	56
W8-02_D	Wonen8	11,0	31,76	32	30	33,87	34	32	50,83	51	39,88	40	9,19	9	18,42	18	32,90	33			51	56
W8-03_A	Wonen8	1,5	24,12	24	22	29,12	29	27	52,25	52	43,29	43	-6,79	-7	17,38	17	26,84	27			53	58
W8-03_B	Wonen8	5,0	32,16	32	30	33,47	33	31	53,87	54	44,98	45	-5,70	-6	18,10	18	28,09	28			55	59
W8-03_C	Wonen8	8,0	32,92	33	31	35,61	36	34	54,24	54	45,84	46	-5,49	-5	18,26	18	28,73	29			55	60
W8-03_D	Wonen8	11,0	32,97	33	31	32,88	33	31	54,50	54	46,22	46	-6,24	-6	18,35	18	29,14	29			55	60
W8-04_A	Wonen8	1,5	24,73	25	23	29,50	30	28	52,63	53	45,35	45	11,27	11	22,26	22	26,99	27			54	58
W8-04_B	Wonen8	5,0	31,61	32	30	32,60	33	31	54,16	54	47,33	47	12,41	12	23,10	23	28,34	28			55	60
W8-04_C	Wonen8	8,0	32,19	32	30	35,50	36	34	54,57	55	47,90	48	12,45	12	23,22	23	28,90	29			56	60
W8-04_D	Wonen8	11,0	32,25	32	30	32,76	33	31	54,82	55	48,11	48	12,46	12	23,28	23	28,89	29			56	61
W8-05_A	Wonen8	1,5	22,27	22	20	32,25	32	30	53,02	53	48,44	48	11,19	11	22,75	23	26,44	26			54	59
W8-05_B	Wonen8	5,0	28,69	29	27	34,64	35	33	54,56	55	50,14	50	12,41	12	23,66	24	27,77	28			56	61
W8-05_C	Wonen8	8,0	28,86	29	27	37,12	37	35	55,00	55	50,45	50	12,45	12	23,75	24	28,22	28			56	61
W8-05_D	Wonen8	11,0	28,89	29	27	33,18	33	31	55,25	55	50,52	51	12,43	12	23,69	24	28,40	28			56	62
W8-06_A	Wonen8	1,5	21,47	21	19	31,11	31	29	51,65	52	53,50	54	7,70	8	18,63	19	42,76	43			56	61
W8-06_B	Wonen8	5,0	22,91	23	21	33,49	33	31	52,87	53	54,60	55	8,08	8	19,00	19	44,45	44			57	62
W8-06_C	Wonen8	8,0	29,66	30	28	37,76	38	36	53,42	53	54,65	55	9,08	9	20,12	20	44,69	45			57	62
W8-06_D	Wonen8	11,0	-200,00	-200	-202	18,30	18	16	53,77	54	54,58	55	3,65	4	15,56	16	44,68	45			58	62
W8-07_A	Wonen8	1,5	28,15	28	26	28,47	28	26	50,42	50	54,05	54	2,58	3	17,10	17	45,79	46			55	61
W8-07_B	Wonen8	5,0	34,09	34	32	30,60	31	29	51,16	51	54,72	55	4,25	4	18,04	18	47,08	47			56	61
W8-07_C	Wonen8	8,0	34,88	35	33	34,32	34	32	52,01	52	54,74	55	10,15	10	21,63	22	47,08	47			57	62
W8-07_D	Wonen8	11,0	-200,00	-200	-202	22,12	22	20	52,46	52	54,62	55	-13,43	-13	9,88	10	46,98	47			57	62
W8-08_A	Wonen8	1,5	32,09	32	30	30,58	31	29	42,34	42	53,09	53	1,61	2	11,69	12	45,39	45			53	58
W8-08_B	Wonen8	5,0	38,61	39	37	34,94	35	33	41,81	42	52,97	53	7,33	7	16,79	17	46,70	47			53	58
W8-08_C	Wonen8	8,0	39,75	40	38	36,11	36	34	42,66	43	52,53	53	11,51	12	21,38	21	46,87	47			54	58
W8-08_D	Wonen8	11,0	29,79	30	28	35,50	36	34	43,22	43	52,01	52	6,72	7	14,46	14	46,82	47			53	58
W8-09_A	Wonen8	1,5	35,65	36	34	31,11	31	29	42,15	42	51,81	52	2,28	2	13,82	14	40,73	41			52	57
W8-09_B	Wonen8	5,0	40,46	40	38	34,35	34	32	41,88	42	51,69	52	8,58	9	18,44	18	42,09	42			53	57
W8-09_C	Wonen8	8,0	41,49	41	39	35,57	36	34	42,44	42	51,23	51	11,23	11	21,18	21	42,75	43			52	57
W8-09_D	Wonen8	11,0	30,66	31	29	33,50	34	32	43,15	43	50,65	51	7,10	7	20,77	21	42,89	43			52	56
W8-10_A	Wonen8	1,5	18,56	19	17	29,31	29	27	51,14	51	53,77	54	-6,49	-6	15,81	16	44,07	44			56	61
W8-10_B	Wonen8	5,0	19,26	19	17	32,57	33	31	52,12	52	54,70	55	-4,21	-4	16,12	16	45,61	46			57	62
W8-10_C	Wonen8	8,0	19,62	20	18	36,76	37	35	52,82	53	54,77	55	2,99	3	16,59	17	45,71	46			57	62
W8-10_D	Wonen8	11,0	-200,00	-200	-202	27,66	28	26	53,25	53	54,72	55	-11,30	-11	6,21	6	45,64	46			57	62
W8-11_A	Wonen8	1,5	18,52	19	17	25,21	25	23	45,30	45	36,32	36	-8,07	-8	7,72	8	26,16	26			46	51
W8-11_B	Wonen8	5,0	18,90	19	17	26,45	26	24	46,69	47	37,53	38	-7,48	-7	9,50	10	27,58	28			48	52
W8-11_C	Wonen8	8,0	19,05	19	17	27,72	28	26	47,57	48	38,13	38	-7,75	-8	9,61	10	28,90	29			48	53
W8-12_A	Wonen8	1,5	17,79	18	16	22,78	23	21	41,57	42	35,25	35	-6,39	-6	8,27	8	21,91	22			43	48
W8-12_B	Wonen8	5,0	18,97	19	17	24,34	24	22	42,65	43	36,36	36	-5,26	-5	10,34	10	24,18	24			44	49
W8-12_C	Wonen8	8,0	22,78	23	21	27,41	27	25	43,51	44	37,07	37	-4,49	-4	12,57	13	25,94	26			45	49
W8-13_A	Wonen8	1,5	19,52	20	18	24,85	25	23	38,03	38	27,31	27	-8,59	-9	6,11	6	25,15	25			38	43
W8-13_B	Wonen8	5,0	20,74	21	19	27,24	27	25	39,46	39	29,19	29	-6,23	-6	7,66	8	26,89	27			40	45
W8-13_C	Wonen8	8,0	22,37	22	20	29,40	29	27	41,10	41	31,54	32	-2,83	-3	10,86	11	28,38	28			42	47
W8-14_A	Wonen8	1,5	22,62	23	21	28,01	28	26	35,40	35	36,73	37	1,58	2	12,25	12	30,87	31			39	44
W8-14_B	Wonen8	5,0	26,68	27	25	31,00	31	29	36,94	37	37,84	38	4,25	4	13,90	14	32,35	32			41	46
W8-14_C	Wonen8	8,0	29,28	29	27	31,21	31	29	38,77	39	38,09	38	8,74	9	15,11	15	32,51	33			42	47
W8-15_A	Wonen8	11,0	34,83	35	33	25,86	26	24	48,19	48	39,23	39	-0,76	-1	11,19	11	28,62	29			49	54
W8-16_A	Wonen8	11,0	31,96	32	30	28,73	29	27	45,83	46	38,64	39	-2,92	-3	13,75	14	27,80	28			47	52
W8-17_A	Wonen8	11,0	29,70	30	28	31,75	32	30	39,33	39	37,75	38	11,12	11	16,58	17	32,80	33			42	47

Bijlage 5

Titel	Notitie GelreDome

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Geluidbelasting GelreDome

Inleiding
Aan de Oost- en Westzijde van het projectgebied Nijmeegseweg is men voornemens een woongebied vast te stellen. Het project past niet binnen de vigerende bestemminsplannen "Arnhem Zuid-Oost" (vastgesteld 2011-07-04) en Nijmeegseweg - Rijnhal (vastgesteld 2013-11-25). Voor de ontwikkeling is een bestemminsplanwijziging benodigd.

Het plangebied bevindt zich in de directe omgeving van het GelreDome. Het GelreDome beschikt over een omgevingsvergunning d.d. 12 oktober 2012 (2012.0.113.917/mj) waarin de geluidbelasting naar de omgeving is vastgelegd voor verschillende activiteiten (evenementen).

In dit advies is de indicatieve geluidbelasting van de verschillende activiteiten in beeld brengen op het stedenbouwkundig ontwerp welke op 22 juni 2021 door het college is vastgesteld.

Toetsingskader
Gemeentelijke geluidbeleid
De gemeente heeft gebiedsgericht geluidbeleid vastgesteld. Dit is opgenomen in de Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem (februari 2007) en het Beleidsplan geluid (versie 2008). Volgens de bij het Beleidsplan behorende gebiedstypenkaart is het gebied rondom GelreDome gelegen in verschillende gebiedstypen. GelreDome zelf en de wijk Kronenburg wordt getypeerd als "Centrumgebied". Voor het gebied geldt voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau de volgende etmaalwaarden:

- ambitie: 50 dB(A);
- incidenteel: 55 dB(A);
- plafond: 60 dB(A).

Het ontwikkelgebied wordt getypeerd als "Stedelijke zone". Voor het gebied gelden de volgende etmaalwaarden:

- ambitie: 55 dB(A);
- incidenteel: 55 dB(A);
- plafond: 55 dB(A).

Omgevingsvergunning
In de vigerende vergunning wordt het voor de representatieve en afwijkende bedrijfssituaties redelijk geacht uit te gaan van de volgende geluidniveaus:

- 45 tot 50 dB(A) etmaalwaarde als ambitiewaarde;
- 55 dB(A) tot 60 dB(A) etmaalwaarde als grenswaarde.

Voor specifieke incidentele evenementen is de grenswaarde vertaald naar de maximale binnenwaarde in het GelreDome.

In de vergunning zijn in de volgende geluidvoorschriften normen voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) vastgelegd:

- 8.1.1 parkeren evenementen algemeen (IBS, RBS en ABS);
- 8.1.2 op- en afbraak evenementen algemeen (IBS en ABS);
- 8.1.3 representatieve bedrijfssituaties RBS;
- 8.1.5 incidentele bedrijfssituaties IBS.

Advies

Datum
14 maart 2022
Pagina

Zaaknummer
ODRA22AV0310

Behandeld door
T. Korts

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem

Postbus 3066
6802 DB Arnhem

T 026 – 377 16 00
E postbus@odra.nl
www.odregioarnhem.nl

KvK 57137528
IBAN NL92BNGH0285158813
BTW NL 8524.52.998.B.01

Modellering
Van het plangebied is een geluidmodel gemaakt met behulp van het rekenprogramma Geomilieu. Voor de te ontwikkelen woongebieden zijn de ondergronden behorend bij de tekeningen Omgevingsplan Chw Nijmeegseweg -fase 1 (NL.IMRO.0202.993-0201) aangeleverd door de gemeente Arnhem.

De geluidbelasting vanuit het GelreDome naar de omgeving is in beeld gebracht overeenkomstig de bij de omgevingsvergunning behorende akoestische rapportage d.d. 27 oktober, rapportnummer I.2006.0216.00.R001, met stempeldatum 9 november 2011. Hierin is onderscheid gemaakt in de volgende typen evenementen:

- Type A: voetbalwedstrijden;
- Type B: overige evenementen (inclusief buiten evenementen);
- Type C: popconcerten;
- Type D: dance-evenementen;
- Type E: uitzonderlijke evenementen.

Op basis van het aantal dagen dat een bepaald evenement voorkomt per kalenderjaar is onderscheid gemaakt in:

- RBS voor type A- en B-evenementen;
- ABS voor type C-evenementen;
- IBS voor type D- en E-evenementen.

Voor de evenementen zijn rondom GelreDome 3 vaste beoordelingspunten in de omgevingsvergunning opgenomen. Voor de berekening is uitgegaan van de hoogste waarden van deze punten zoals opgenomen in de verschillende voorschriften. Op basis van deze vergunde geluiduitstraling is de geluidbelasting op de woningen in het plangebied in beeld gebracht. De toets punten zijn op de ontwikkeling zijn op willekeurige hoogten vastgelegd.

Berekening
<u>Bedrijfssituaties</u>
De vergunde geluidbelasting bij GelreDome bestaat uit meerdere bedrijfssituaties. Bij de beoordeling is uitgegaan van de bedrijfssituaties met de meeste geluiduitstraling bestaande uit:

- RBS: parkeren evenementen algemeen, evenementtype B (buitenactiviteiten);
- IBS: parkeren evenementen algemeen, op- en afbraak evenementen algemeen;
- IBS: dance-evenementen.

<u>Situering</u>

Resultaten

RBS (buiten activiteiten/ parkeren)

Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
MP 1_A	Huissensedijk (Elden)	5	50	50	43	vrg
MP 2_A	Dovenetellaan (Malburgen-West)	5	49	49	39	vrg
MP 3_A	Schepen Canishof (Kronenburg)	5	53	53	38	vrg
O01_A	WG Oost	1,5				44
O01_B	WG Oost	5				44
O01_C	WG Oost	15				46
O01_D	WG Oost	27				46
O01_E	WG Oost	37				46
O01_F	WG Oost	47				47
W01_A	WG West	1,5				53
W01_B	WG West	5				56
W01_C	WG West	15				59
W01_D	WG West	27				60
W01_E	WG West	37				60
W01_F	WG West	47				60
Z01_A	WG Zuid 01	1,5				52
Z01_B	WG Zuid 01	5				58
Z01_C	WG Zuid 01	15				61
Z01_D	WG Zuid 01	27				61
Z01_E	WG Zuid 01	37				61
Z01_F	WG Zuid 01	47				61
Z02_A	WG Zuid 02	1,5				52
Z02_B	WG Zuid 02	5				58
Z02_C	WG Zuid 02	15				60
Z02_D	WG Zuid 02	27				60
Z02_E	WG Zuid 02	37				60
Z02_F	WG Zuid 02	47				60

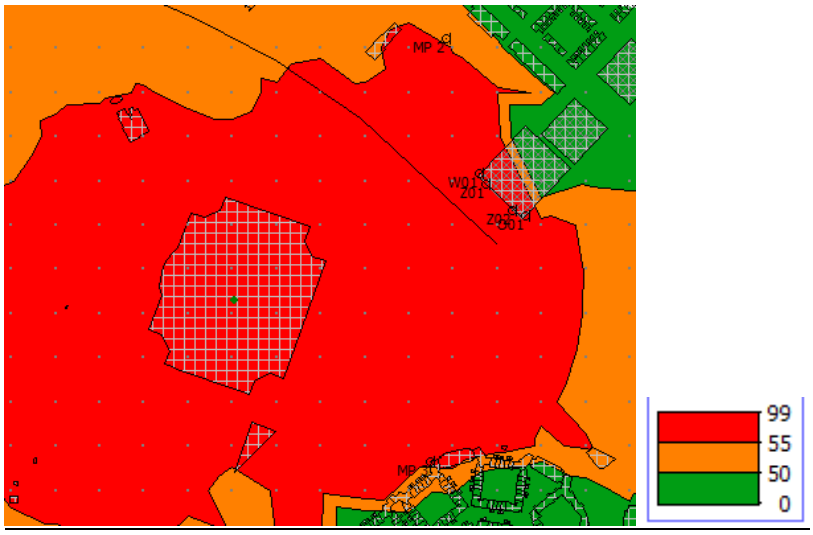

IBS (op- afbraak/parkeren/dance)

Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
MP 1_A	Huissensedijk (Elden)	5	61	51	51	
MP 2_A	Dovenetellaan (Malburgen-West)	5	49	49	49	
MP 3_A	Schepen Canishof (Kronenburg)	5	53	53	53	
O01_A	WG Oost	1,5				44
O01_B	WG Oost	5				44
O01_C	WG Oost	15				46
O01_D	WG Oost	27				46
O01_E	WG Oost	37				46
O01_F	WG Oost	47				47
W01_A	WG West	1,5				53
W01_B	WG West	5				56
W01_C	WG West	15				59
W01_D	WG West	27				60
W01_E	WG West	37				60
W01_F	WG West	47				60
Z01_A	WG Zuid 01	1,5				52
Z01_B	WG Zuid 01	5				58
Z01_C	WG Zuid 01	15				61
Z01_D	WG Zuid 01	27				61
Z01_E	WG Zuid 01	37				61
Z01_F	WG Zuid 01	47				61
Z02_A	WG Zuid 02	1,5				52
Z02_B	WG Zuid 02	5				58
Z02_C	WG Zuid 02	15				60
Z02_D	WG Zuid 02	27				60
Z02_E	WG Zuid 02	37				60
Z02_F	WG Zuid 02	47				60

Conclusie
Het ontwikkelgebied is gelegen binnen een "Stedelijke zone" zoals dit in het gemeentelijke beleid is omschreven. Voor het gebied geldt een toets waarde van 55 dB(A) etmaal (voor zowel ambitie, incidenteel als plafond). Deze waarde geldt in de representatieve bedrijfssituatie (RBS). Uit de rekenresultaten blijkt dat op het merendeel van de toets punten hieraan niet kan worden voldaan.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat maatregelen noodzakelijk zijn. Bij het treffen van maatregelen wordt de prioriteitsvolgorde "bron-overdracht- ontvanger" in acht genomen. Gelet op de ontwikkeling en de diversiteit aan geluidbronnen binnen GelreDome is het aannemelijk dat de maatregelen moeten worden gezocht in gevelisolatie en "dove gevels". Hier komt bij dat de laagste geluidbelasting vanuit GelreDome ontstaat op de oostgevel. Aan deze zijde is aannemelijk dat door verkeerslawaai afkomstig van de Nijmeegseweg (A325) een relevante geluidbelasting aanwezig is. Hiervoor zullen dan ook (gevel)lmaatregelen noodzakelijk zijn. Voor het beoordelen van ter nemen maatregelen is verdergaand akoestisch onderzoek noodzakelijk.

In de incidentele bedrijfssituatie (IBS) moet worden beoordeeld of wordt voldaan aan een goed- woon en leefklimaat. De te nemen maatregelen zullen van invloed zijn op de motivering.

Analyse luchtkwaliteit Nijmeegseweg-West

datum	16 november 2022	*project*	Woningbouw Nijmeegseweg-West
vestiging	Arnhem	*betreft*	Analyse luchtkwaliteit/NIBM-toets
uw kenmerk	-	*versie*	1
ons kenmerk	M.2021.0760.05.N001	*auteur*	[redacted]
2e lezer/secr.	[redacted]	*contactpersoon*	[redacted]
		e-mail/telefoon	[redacted]

Analyse luchtkwaliteit

1. Inleiding

De gemeente Arnhem is van plan om woningbouw te realiseren aan de Nijmeegseweg in Arnhem. Voor het plan is een afwijking of wijziging van het bestemmingsplan nodig.

DGMR heeft in opdracht van de gemeente Arnhem een onderbouwing voor het aspect luchtkwaliteit gemaakt. Hierbij beschouwen wij of het plan een relevant effect op de luchtkwaliteit in de omgeving heeft en of op deze locatie sprake is van een goed woon- en leefklimaat.

Het plan ligt aan de westzijde van de Nijmeegseweg en bestaat uit de realisatie van ongeveer 270 woningen. Langs het plan ligt de Nijmeegseweg en de provinciale wegen A325 en N325. Daarnaast liggen in de omgeving woningen en sportstadion GelreDome. In figuur 1 is de ligging van het plan met een rode lijn op een luchtfoto weergegeven.

figuur 1: luchtfoto ligging plan Nijmeegseweg-West in Arnhem

2. Beoordelingskader

In de Wet milieubeheer zijn normen (grenswaarden en plandrempels) vastgesteld voor onder andere de concentraties stikstofdioxide (NO_2) en zwevende deeltjes ($PM_{2.5}$ en PM_{10}) in de lucht. Een grenswaarde geeft de kwaliteit aan, die op een aangegeven tijdstip ten minste moet zijn bereikt. De voor dit onderzoek relevante grenswaarden zijn in onderstaande tabel weergegeven.

tabel 1: grenswaarden Wet milieubeheer

Stof	Type norm	Grenswaarde
Zwevende deeltjes (PM10)	Jaargemiddelde concentratie in ug/m^3	40
	24-uursgemiddelde dat 35 keer per jaar overschreden mag worden in ug/m^3	50
Zwevende deeltjes (PM2,5)	Jaargemiddelde concentratie in ug/m^3	25
Stikstofdioxide (NO2)	Jaargemiddelde concentratie in ug/m^3	40
	Uurgemiddelde dat 18 keer per jaar overschreden mag worden in ug/m^3	200

Wet milieubeheer
Op 15 november 2007 is de zogenoemde Wet luchtkwaliteit, hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer (Wm), in werking getreden ter vervanging van het Besluit luchtkwaliteit 2005. In deze wet is gestreefd naar meer flexibiliteit als het gaat om de koppeling van luchtkwaliteitseisen en ruimtelijke ontwikkelingen. Deze flexibiliteit is met name terug te vinden in een verdeling in projecten die wel (IBM) of niet in betekenende mate (NIBM) bijdragen aan de luchtkwaliteit. NIBM-projecten hoeven niet langer getoetst te worden aan de grenswaarden.

Besluit niet in betekenende mate bijdragen (NIBM)
In het Besluit niet in betekenende mate bijdragen en de daarop gebaseerde Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen) is geregeld welke projecten niet meer getoetst hoeven te worden. Projecten die maximaal 3% van de grenswaarde (= 1,2 µg/m^3 voor zowel NO_2 als PM_{10}) bijdragen aan de lokale luchtkwaliteit, vallen onder de definitie van NIBM en hoeven niet meer getoetst te worden aan de grenswaarden uit de Wm. De 3%-bijdrage is in de Regeling NIBM voor bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouwlocaties, omgezet in eenduidige kengetallen, die de criteria vormen of wel of niet sprake is van een NIBM-project. Hiervoor is een specifieke rekentool ontwikkeld. Daarmee kan op een eenvoudige en snelle manier worden bepaald of een plan niet in betekenende mate bijdraagt (NIBM) aan de concentratie van een stof in de buitenlucht. Deze is gebaseerd op de Standaard Rekenmethode 1 uit de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Bij NIBM wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen.

3. Analyse plan Nijmeegseweg-West

NIBM
Voor het plan Nijmeegseweg-West is de luchtkwaliteit beoordeeld op basis van de Regeling niet in betekenende mate bijdragen (hierna NIBM). De emissie van het plan wordt bepaald door het wegverkeer dat van en naar het plan rijdt. Naast de voertuigbewegingen van wegverkeer zijn binnen het plan geen bronnen actief (installaties of werktuigen) die luchtverontreinigende stoffen uitstoten.

In bijlage 3 van de Regeling niet in betekenende mate bijdragen staat aangegeven dat voor woningbouwplannen met minder dan 1.500 woningen geen nader onderzoek naar luchtkwaliteit hoeft te worden uitgevoerd. Binnen het plan Nijmeegseweg-West wordt de bouw van ongeveer 270 woningen mogelijk gemaakt. Met dit aantal wordt ruimschoots voldaan aan de grens uit de regeling.

Met behulp van de NIBM-tool hebben we de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van het plan wel bepaald. Hierbij zijn we uitgegaan van vijf rijritten per woning, in totaal dan 1.350 motorvoertuigen.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

	Jaar van planrealisatie	2022
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	1350
	Aandeel vrachtverkeer	2,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in µg/m^3	**1,06**
	PM_{10} in µg/m^3	**0,23**
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m^3		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet-in-betekenende-mate; geen nader onderzoek nodig		

figuur 2: NIBM-tool

Achtergrondconcentratie plangebied
In dit onderzoek is ook de achtergrondconcentratie in het plangebied vastgesteld, zodat beoordeeld kan worden of deze voldoen aan wettelijke grenswaarden. De concentraties zijn beoordeeld op basis van peiljaar 2022. Aangezien de achtergrondconcentraties jaarlijks dalen, is met het jaar 2022 de worst-casesituatie beschouwd.

Binnen het plangebied zijn de volgende achtergrondconcentraties aanwezig:
- Stikstofdioxide (NO2) 17,4 ug/m^3
- Fijnstof (PM10) 17,6 ug/m^3

De achtergrondconcentratie van beide stoffen voldoet hiermee ruimschoots aan de grenswaarde van 40 ug/m^3. Ook voldoen de achtergrondconcentraties aan de advieswaarden van de World Health Organization.

4. Conclusie

We concluderen dat het plan Nijmeegseweg-West geen betekenende bijdrage heeft op de luchtkwaliteit voor de omgeving.

Op basis van de achtergrondconcentraties stellen wij vast dat binnen het plan sprake is van een goed woon- en leefklimaat voor het aspect luchtkwaliteit.

p.o. [redacted]

ing. [redacted]
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 9 Onderbouwing Hogere Waarden

Inleiding

Dit omgevingsplan maakt de eerste fase van de woningbouw mogelijk bij de Nijmeegseweg.

Bij het vaststellen van een hogere waarde wordt uitgegaan van de, vanuit akoestisch oogpunt bezien, slechts mogelijke situatie, het geen inhoudt dat is uitgegaan van de hoogste belasting op de functiegrens voor 'Woongebied'.

Tussen de Batavierenweg en het plangebied is een geluidwal aanwezig: deze ligt naast de busbaan en is circa 3 meter hoog. Deze wal is in het rekenmodel opgenomen.

Ten gevolge van het wegverkeer op de A325, N325/Batavierenweg, het De Monchyplein, de Gelderse Rooslaan, de Hazelaarstraat en de Nijmeegseweg wordt de wettelijke voorkeurswaarde (48 dB) op de gevels van alle geplande woonblokken overschreden.

Bij het nieuwe appartementencomplex nabij de kruising A325-Nijmeegseweg/N325-Batavierenweg kan op een aantal gevels niet voldaan worden aan de wettelijke grenswaarde (53 dB) in een buitenstedelijke situatie. Dergelijke gevels moeten geheel zonder te openen delen worden uitgevoerd. Voor de laagbouw wordt wel voldaan aan de wettelijke grenswaarde (63 dB) voor een binnenstedelijke situatie.

Voorafgaand aan de vaststelling van dit omgevingsplan wordt een verkeersbesluit genomen voor de Nijmeegseweg. Met dit verkeersbesluit is de Nijmeegseweg een gemeentelijke weg geworden en gelden de eisen voor binnenstedelijke situaties.

Locaties hogere waarden

Locatie			
1	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	53	ZO, ZW en NO	Prov. Weg A325
	53	ZO, ZW en NW	N325 Pleijroute/ Batavierenweg
	57	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
2	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	53	ZW en ZO	Prov. Weg A325
	53	ZW en ZO	N325 Pleijroute/ Batavierenweg
	57	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
3	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	49	ZW en ZO	Prov. Weg A325
	49	ZW en ZO	N325 Pleijroute/ Batavireenweg
	56	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
4	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**

	57	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
5	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	56	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
6	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	58	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
7	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	58	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
8	**Vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevelaanduiding**	**Geluid afkomstig van**
	55	ZW, ZO en NO	Nijmeegseweg
	55	NO en NW	Monchyplein-Gelderse Rooslaan-Hazelaarsstraat

In deze overweging wordt aan de hand van een aantal criteria afgewogen of er een hogere waarde kan worden verleend. Bij deze afweging worden criteria gehanteerd die genoemd zijn in de Wet geluidhinder en het gemeentelijke geluidbeleid.

1. Beoordeling aan de hand van de hoofdcriteria volgens de Wet geluidhinder

De geluidbelasting op basis van de Wet geluidhinder mag in eerste instantie niet meer bedragen dan de voorkeurswaarden.

Voor nieuwe woningen in een binnenstedelijke situatie geldt een voorkeurswaarde van 48 dB voor het wegverkeer. De maximaal toegestane waarde is 63 dB voor de gemeentelijke wegen (50 km/u) in de omgeving. Voor deze wegen wordt op basis van artikel 110g Wet geluidhinder een aftrek van 5 dB op de berekende geluidsbelasting toegepast.

De A325 en de Pleijweg (N325) zijn autowegen. Volgens de Wet geluidhinder is voor het plangebied dan sprake van een buitenstedelijke situatie. De geluidsbelasting door de A325/N325 wordt getoetst aan een voorkeurswaarde 48 dB en een maximaal toegestane waarde van 53 dB. Er wordt een aftrek van 2, 3 of 4 dB toegepast, op basis van artikel 3.4 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012.

Op een aantal locaties kan niet worden voldaan aan de voorkeurswaarde. Het is dan mogelijk om een hogere waarde vast te stellen van maximaal 63 dB voor binnenstedelijke situaties en maximaal 53 dB voor buitenstedelijke situaties.

Daarnaast kan op een aantal gevels van het entree gebouw ook niet worden voldaan aan deze maximale grenswaarden. Het gaat hierbij om de west-, zuid- en oostgevel van het entreegebouw. Deze gevels dienen in beginsel doof uitgevoerd te worden. Dove gevels worden in het kader van de Wet geluidhinder niet als gevels beschouwd en worden daarom niet getoetst aan de normen uit deze wet.

Volgens de definitie van de Wet geluidhinder zijn dove gevels, gevels waarin geen te openen delen aanwezig zijn en die een minimale geluidwering bezitten afhankelijk van de geluidbelasting.

Wanneer bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning door middel van een akoestisch onderzoek wordt onderbouwd dat de grenswaarden uit de Wet geluidhinder bij een woning niet overschreden wordt, dan kan van de verplichting tot het uitvoeren van een dove gevel worden afgeweken.

Naast de gevels die doof moeten worden uitgevoerd, bedraagt de maximale geluidbelasting 57 dB voor de binnenstedelijke situaties en 53 dB voor de buitenstedelijke situaties. Op basis hiervan kan daarom een hogere waarde in het kader van de Wet geluidhinder worden vastgesteld. Voor het vaststellen van een hogere waarde moeten maatregelen zijn afgewogen. Deze afweging wordt hieronder beschreven.

Bron- en overdrachtsmaatregelen

Rijsnelheid

Het verlagen van de rijsnelheid op de A325, N325 en Nijmeegseweg is verkeerskundig niet gewenst, de

wegen hebben een stroomfunctie. Als de rijsnelheid op de A325 of N325 zou worden verlaagd naar 50 km/uur, daalt de geluidsbelasting in het plangebied maar in beperkte mate. De maximale grenswaarde wordt nog steeds fors overschreden.

Wegdek

Op de A325 en de N325 ligt nabij het plangebied het referentiewegdek DAB. Op de Batavierenweg is het wegdek SMA-NL8 aanwezig. Deze wegdekken zouden vervangen kunnen worden door een dunne deklaag (geluidsreductie 2 dB tot 3 dB) over een lengte van 300 meter op alle rijbanen en rijstroken. Bij het kruispunt met verkeerslichten ontstaan wringende bewegingen door afremmende-, optrekkende en afslaande motorvoertuigen waardoor het wegdek eerder kapot wordt gereden dan bij een referentiewegdek: het toepassen van een dunne deklaag op een kruispunt is daardoor niet wenselijk.

Ook het vervangen van het wegdek op het De Monchyplein / Gelderse Rooslaan / Hazelaarstraat stuit om deze redenen op bezwaren.

In de nabije toekomst wordt het wegdek op de Nijmeegseweg vervangen door een stillere variant (SMA-NL8G+). Het verkeersbesluit voor aanpassing van het wegdek is nog niet officieel genomen en in de oorspronkelijke berekening (par. 4.3) is daarom nog uitgegaan van het huidige wegdek. De geluidbelasting na toepassing van het stillere wegdek is wel alvast inzichtelijk gemaakt. Deze bronmaatregel reduceert circa 2 dB ten opzichte van het huidige wegdek SMA-NL8. De geluidsbelasting is dan maximaal 56 dB inclusief aftrek.

Geluidschermen

Een geluidscherm langs de A325 heeft geen effect voor de geluidsbelasting in het plangebied.

Ruimte om een scherm te plaatsen tussen het appartementencomplex en de Batavierenweg/N325 is aanwezig: een scherm van 110 meter lang en 3 meter hoog op de bestaande geluidwal (dan een totale hoogte van 6 meter) is doorgerekend.

Het scherm schermt alleen de lagere bouwlagen af, voor de hogere bouwlagen heeft het scherm weinig tot geen effect. Het scherm heeft voor circa 5 appartementen een zodanig effect dat de geluidsbelasting vermindert tot 53 dB en geen gesloten gevel meer nodig is.

Het plaatsen van een scherm stuit op overwegende bezwaren.

Tussen de Nijmeegseweg en het plangebied kan een geluidscherm geplaatst worden. Een tweetal schermen met een totale lengte van 560 meter en 2,5 meter hoog vermindert de geluidsbelasting op de woningen en appartementen op de onderste bouwlaag (afname tot 10 dB). Op de derde bouwlaag vindt een afname van 1 dB tot 2 dB plaats maar blijft een overschrijding van de voorkeurswaarde aanwezig

Het plaatsen van een scherm stuit op overwegende bezwaren van stedenbouwkundige aard en op het gebied van sociale veiligheid.

Afstand vergroting

Een grotere afstand tussen de nieuwbouw en deze wegen is niet mogelijk. Het plangebied biedt geen ruimte om een dermate afstand te hanteren waarbij aan de maximale grenswaarde wordt voldaan.

Conclusie

Hierboven is een integrale afweging gemaakt met betrekking tot het nemen van bron- en overdrachtsmaatregelen. Maatregelen stuiten op bezwaren van civieltechnische en stedenbouwkundige aard en/of zijn financieel niet doelmatig. Na deze afweging kan een hogere grenswaarde worden verleend. Hierbij moeten de eisen uit het Bouwbesluit met betrekking tot de geluidwering van gevels te allen tijde in acht worden genomen.

2. Toetsing aan de gebiedsgerichte aanpak volgens het beleidsplan Geluid

In augustus 2008 is het Beleidsplan Geluid door de raad vastgesteld. Het Beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van

een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. De beleidslijnen hiervoor zijn opgenomen in het Structuurplan Arnhem 2040. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Andere gebieden zoals de parken worden juist gewaardeerd om hun relatieve rust. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naar mate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe. In verband met de wijziging van de Wet geluidhinder op 1 januari 2007 is aanvullend op het beleidsplan Geluid op 27 maart 2007 de Nota Uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem vastgesteld door het college van B&W.

De gebiedsgerichte aanpak zoals opgenomen in het Beleidsplan Geluid is overgenomen in Nota Uitvoeringsbeleid. Dit beleid houdt in dat op basis van de uitgangspunten van het structuurplan 2040 gewerkt wordt met zeven gebiedstypen die elk een eigen ambitie hebben. Van deze ambitie kan na motivering afgeweken worden.

Gebiedstypering

Voor de Nijmeegseweg is het gebiedstype 'Stedelijke zone / Knooppunt' van toepassing. De ambitiewaarde voor dit gebiedstype komt overeen met de geluidklassen “(zeer) onrustig”. Het beleid kent ook een geluidsklasse 'incidenteel' en 'plafondwaarde'. Deze geluidsklassen wordt bij uitzondering toegepast in combinatie met daarbij vereiste akoestische compensatie.

In onderstaande tabel zijn de bij dit gebiedstype behorende ambitie-, incidentele en plafondwaarden weergegeven.

Tabel: Gemeentelijke ambitie- incidentele en plafondwaarden voor 'Stedelijke zone/ Knooppunt':

Bron	Ambitie zeer onrustig	Incidenteel lawaaiig	Plafond zeer lawaaiig
Wegverkeer	53 – 58 dB	58- 63 dB	63 – 68 dB

De hoogste hogere waarden bedraagt 57 dB. Deze waarde valt in de categorie 'Zeer onrustig' en voldoet daarmee aan de ambitiewaarde van het geluidbeleid.

Cumulatie

Binnen het plan is sprake van relevante optelling door de geluidsbelasting van verschillende wegen: de hoogst berekende opgetelde waarde is 66 dB. Deze waarde is aanwezig op het appartementencomplex in het zuidelijk deel van het plangebied. Dit is inclusief de geluidbelastingen op de gevels die doof moeten worden uitgevoerd. De hoogste berekende opgetelde waarde op de overige woonblokken ligt tussen 61 dB en 63 dB.

Conclusie

De geluidbelasting voor de Nijmeegseweg voldoet aan het ambitieniveau van 58 dB voor wegverkeer zoals verwoord in het gemeentelijk beleidsplan. Bij de nadere uitwerking zal aan de voorwaarden uit de 'Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem' voor de geluidsklasse 'zeer onrustig' moeten worden voldaan.

3. Beoordeling aan de hand van de Nota Uitvoeringsbeleid Hogere Grenswaarde

3a. Locatiespecifieke criteria

De onderstaande locatiespecifieke kenmerken worden in de overwegingen als positief aspect meegenomen.

- de Nijmeegseweg bevindt zich in de nabijheid van een bushalte;
- de nieuwbouw ter plaatse dient ter vervanging van bestaande bebouwing. Reeds gesloopt in 2012, het vigerende plan biedt nog wel bouwmogelijkheden voor deze woningen;

3b. subcriteria

De onderstaande criteria zijn conform de 'Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem' bij de afweging betrokken. Het gaat om de criteria die horen bij de geluidklasse 'zeer onrustig'. Voor de bron- en overdrachtmaatregelen wordt verwezen naar de beoordeling aan de hand van de hoofdcriteria volgens de Wet geluidhinder.

In het stedenbouwkundig ontwerp is zoveel mogelijk rekening gehouden met de afscherming van het achterliggende gebied. De meest relevante criteria zijn als voorschriften aan dit omgevingsplan verbonden. Het gaat om de volgende criteria:

- Bij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een woning moet men door middel van een akoestisch onderzoek geluidwering gevels aantonen of wordt voldaan aan de eisen voor geluidwering uit het Bouwbesluit; Hierbij is expliciet opgenomen dat voor de geluidbelasting, conform het geluidbeleid, wordt uitgegaan van de cumulatieve geluidbelasting van alle wegen samen exclusief de aftrek volgens artikel 110g van de Wet geluidhinder.
- er wordt minimaal een verblijfsruimte aan de geluidsluwe zijde gerealiseerd;
- bij woningen/appartementen wordt er minimaal 1 geluidsluwe buitenruimte gecreëerd (tuin of balkon).

4. Eindconclusie

De geluidbelasting in het gebied voldoet aan het gemeentelijk beleid. Daarnaast is er sprake van stedenbouwkundige overwegingen om ter plaatse nieuwbouw te realiseren. Het verlenen van een hogere waarde waarbij voorschriften worden vastgelegd past binnen de kaders zoals deze zijn gesteld in de Wet geluidhinder en in de gemeentelijke beleidsnotities.

Quickscan flora en fauna

Nijmeegseweg, Arnhem

Velp, 10 januari 2022

Colofon

Titel	: Quickscan flora en fauna
Subtitel	: Nijmeegseweg, Arnhem
Projectnummer	: 21.345
Datum	: 10 januari 2022
Veldonderzoek	: [redacted]
Auteur(s)	: [redacted]
Collegiale toets	: [redacted]
Opdrachtgever	: Gemeente Arnhem
Contactpersoon	: [redacted]

Bezoekadres : Kerkstraat 20
Postcode : 6883 HT Velp
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
2. Wettelijk kader 5
2.1 Natura 2000-gebieden 5
2.2 Natuurnetwerk Nederland 5
2.3 Soorten 6
2.4 Houtopstanden 8
3. Gebiedsbeschrijving 10
3.1 Gebiedsbeschrijving 10
3.2 Voorgenomen ingreep 12
4. Onderzoeksmethode 13
4.1 Gebiedsbescherming 13
4.1.1 Natura 2000 13
4.1.2 Natuurnetwerk Nederland 13
4.2 Soorten 13
4.2.1 Bronnenonderzoek 14
4.2.2 Veldonderzoek 14
4.2.3 Effectenbeoordeling 14
4.3 Houtopstanden 15
5. Resultaten 16
5.1 Gebiedsbescherming 16
5.1.1 Natura 2000 16
5.1.2 Natuurnetwerk Nederland 17
5.2 Soorten 18
5.2.1 Grondgebonden zoogdieren 19
5.2.2 Vleermuizen 20
5.2.3 Vogels 22
5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen 23
5.2.5 Flora 25
5.2.6 Ongewervelden 26
5.3 Houtopstanden 26
6. Conclusies en aanbevelingen 28
6.1 Gebiedsbescherming 28
6.1.1 Natura 2000 28
6.1.2 Natuurnetwerk Nederland 28
6.2 Soortbescherming 28
6.2.1 Grondgebonden zoogdieren 29
6.2.2 Vleermuizen 29
6.2.3 Vogels 29
6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen 29
6.2.5 Flora 29
6.2.6 Ongewervelden 29
6.3 Houtopstanden 30
Bronnen 31
Literatuur 31
Websites 31

1. Inleiding

Op bouwgrond aan de Nijmeegseweg in Arnhem is het voornemen om woningen te realiseren. Vanuit Europese- en nationale regelgeving dient onderzocht te worden welke effecten deze ingreep heeft op beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en op beschermde flora en fauna.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De quickscan vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek is een inschatting gemaakt welke soorten voor kunnen komen en welke soorten op voorhand uit te sluiten zijn.

Deze quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitsel geven over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er effecten te verwachten zijn van de werkzaamheden op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijk kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethode. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek en de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde soorten besproken. Ten slotte volgen in hoofdstuk 6 de conclusies, aanbevelingen en eventuele vervolgstappen.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag ligt bij de provincies. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het Rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

2.1 Natura 2000-gebieden

De basis voor Natura 2000 zijn de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Deze natuurbeschermingsrichtlijnen hebben naast de bescherming van specifieke flora en fauna eveneens als doel om de leefgebieden van deze soorten te behouden, te herstellen of uit te breiden.

In Nederland zijn ruim 160 gebieden als Natura 2000-gebied aangewezen door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Door de toenmalige minister van LNV zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld voor de Natura 2000-gebieden, deze staan vermeld in het (ontwerp-) aanwijzingsbesluit. Daarin staan ook de instandhoudingsdoelstellingen voor alle habitattypen, -soorten en broedvogels die in het Natura 2000-gebied voorkomen beschreven. Daarnaast staat beschreven op welke wijze de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren zijn. Onder ‘instandhouding’ wordt verstaan het geheel aan maatregelen die nodig is ter behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van de natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten.

Elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren; of
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen

is ingevolge artikel 2.7, tweede lid verboden. De activiteit kan slechts doorgang vinden wanneer het bevoegd gezag een vergunning verleent.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het doel van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden

natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingszones aangelegd. Onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland zijn Ecologische Verbindingszones (EVZ), die natuurgebieden met elkaar verbinden om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

De provincies zijn sinds 2014 verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Bij toetsing van de ingreep aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn de 'Spelregels EHS' van toepassing, een uitwerking van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en een door Rijk, provincies en maatschappelijke organisaties gezamenlijk opgesteld beleidskader. Provincies hebben de Spelregels laten doorwerken in hun eigen ruimtelijk beleid. Het compensatiebeginsel voor de EHS is het sluitstuk van het 'nee, tenzij' beschermingsregime. Volgens dat regime zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen, die afwijken van het bestemmingsplan, in het NNN met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang én het ontbreken van reële alternatieven. De hoofdlijnen van de regels voor de bescherming en compensatie van het NNN zijn juridisch verankerd in de uitbreiding van het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke ordening (Barro, voorheen AMvB Ruimte), die op 1 oktober 2012 in werking is getreden (bekendmaking inhoud Stb. 2012, 388; bekendmaking inwerkingtreding Stb. 2012, 434).

2.3 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.
De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;

2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.
De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Gelderland.
Ingevolge de Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel

achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.
Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Enkele provincies, zoals Limburg en Overijssel, hebben hun eigen lijst van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten.

2.4 Houtopstanden

De regels van de Boswet zijn grotendeels onveranderd opgenomen in de Wet natuurbescherming.
Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Ingevolge artikel 4.1 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet);
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar
- kweekgoed;
    - uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen,
    - beplantingen langs waterwegen, en
    - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Het dunnen van een houtopstand;

- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa indien zij:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
    - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid
    - bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied bestaat uit drie deelgebieden langs de Nijmeegseweg in Arnhem-Zuid, provincie Gelderland. In alle deelgebieden bevindt zich gras en staan bomen. In deelgebied 2 is een speeltuin aanwezig. In deelgebied 3 ligt een wandelpad en in het zuidwestelijke gedeelte liggen sloten. De Meldestraat doorkruist deelgebied 3. De deelgebieden bevinden zich in de woonwijk Malburgen, ten noordoosten van het voetbalstadion Gelredome. In de omgeving van het projectgebied liggen de waterrijke gebieden Meinerswijk en het Immerloopark en lopen de rivieren de Nederrijn en de IJssel. De dorpen Oosterbeek en Westervoort en de stad Huissen liggen nabij dit gedeelte van Arnhem. In Figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven. Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied.

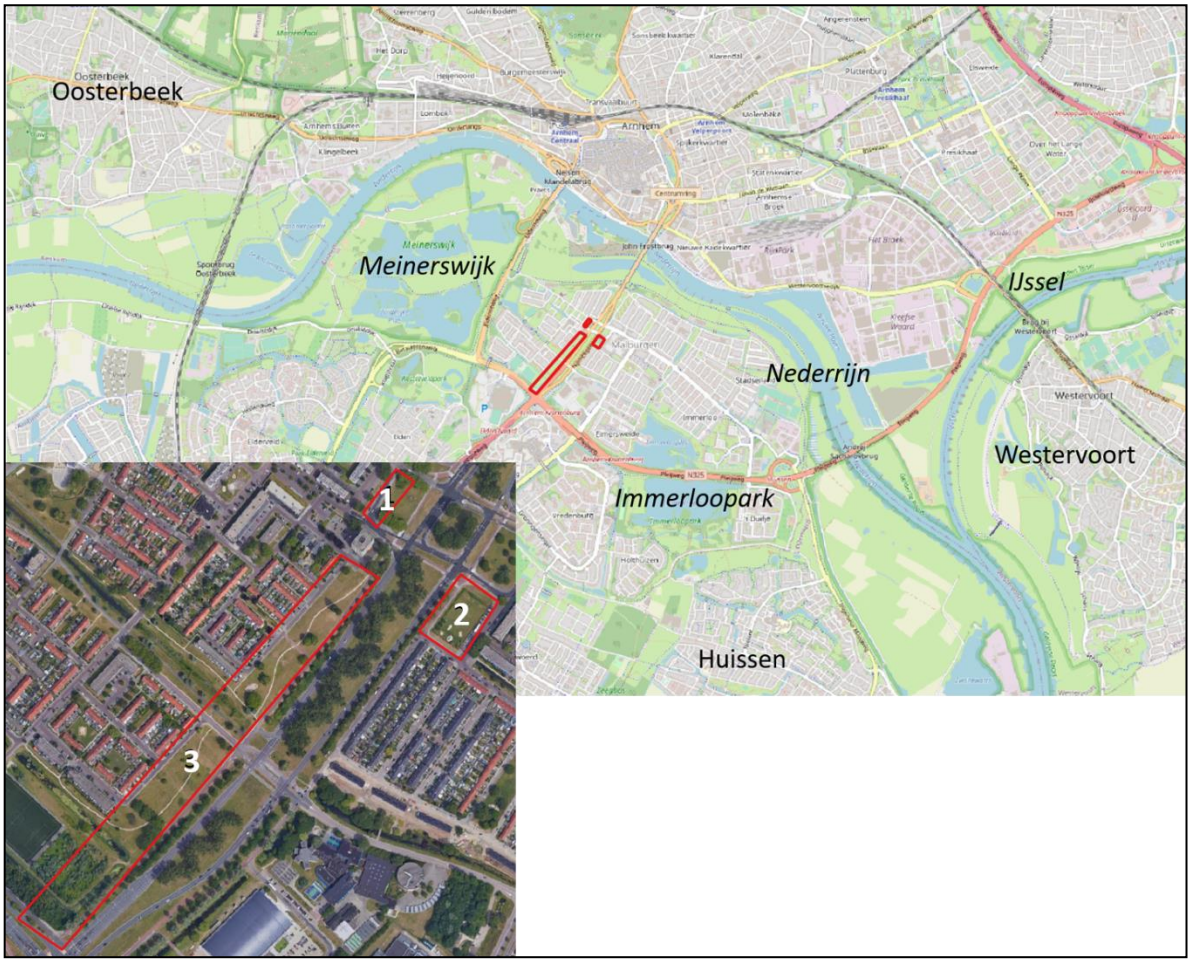

Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied.

Figuur 2. Impressie van het projectgebied: boven deelgebied 1, midden deelgebied 2, onder deelgebied 3.

3.2 Voorgenomen ingreep

Gemeente Arnhem is voornemens om aan de Nijmeegseweg te Arnhem woningen en groen te realiseren. In Figuur 3 zijn de geplande werkzaamheden aangegeven op een kaart. Voor de werkzaamheden wordt in de bodem gewerkt, er worden bomen en struiken gerooid en er wordt in sloten gewerkt. Binnen het projectgebied bevindt zich geen bebouwing. De planning is onbekend.

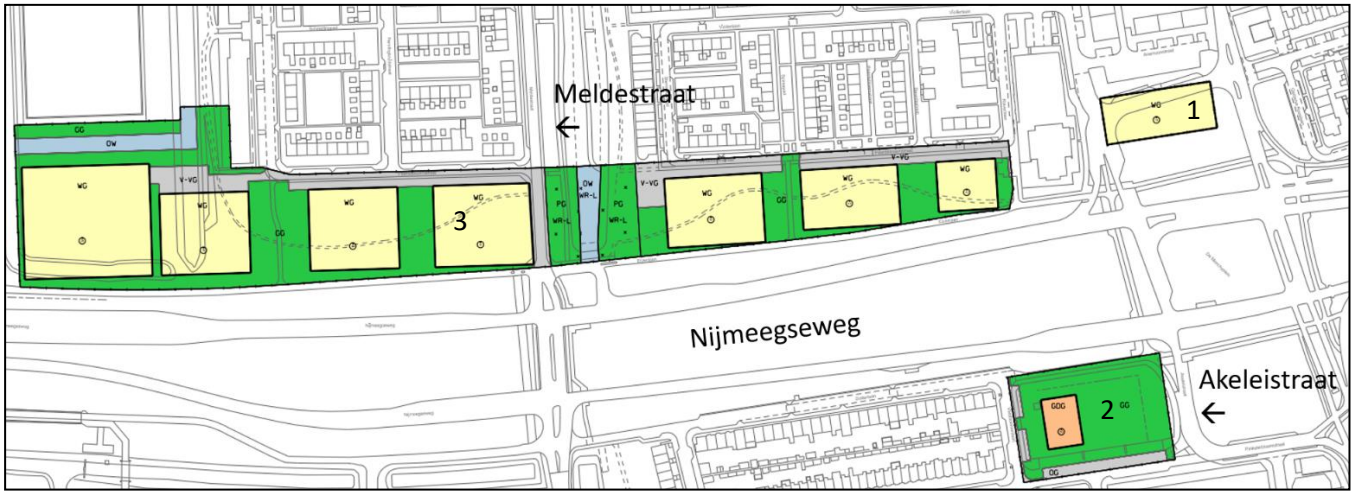

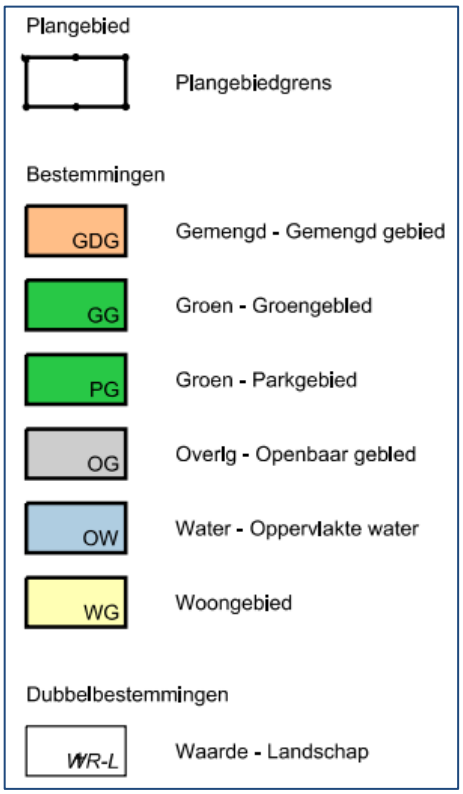

Figuur 3. Voorgenomen plannen in de deelgebieden.

4. Onderzoeksmethode

4.1 Gebiedsbescherming

Het onderzoek naar gebiedsbescherming betreft een bureaustudie.

4.1.1 Natura 2000

Voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden ten opzichte van het projectgebied is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Hier is alle informatie over Natura 2000-gebieden te vinden zoals de habitattypen en -soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen.

In dit onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in een Natura 2000-gebied, of ligt er een Natura 2000-gebied binnen de invloedsfeer van de ingreeplocatie, zodat externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn.
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie.
3. Kunnen deze effecten:
    a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten
    b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats
    c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) werd vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd. Het Natuurnetwerk is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Voor het bepalen van de ligging van het projectgebied ten opzichte van het NNN is gebruikt gemaakt van de websites van de provincie Gelderland. Hierbij is bekeken hoe de ligging van het projectgebied is ten opzichte van het Natuurnetwerk. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen het NNN worden de effecten van de ingreep op de wezenlijkheidskenmerken en -waarden van het NNN getoetst.

4.2 Soorten

Het onderzoek naar beschermde soorten bestaat uit twee delen. Er is begonnen met een literatuurstudie, gevolgd door een veldonderzoek in het projectgebied. Aan de hand van de literatuurgegevens en het veldbezoek wordt bepaald welke soorten daadwerkelijk in het projectgebied voor kunnen komen.

4.2.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Een belangrijke bron zijn de gegevens afkomstig uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze databank geeft het meest actuele overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen. Het is een koppeling van databases zoals waarneming.nl en telmee.nl. Hierin participeren onder andere de soortenorganisaties zoals Sovon, Ravon en de Zoogdiervereniging. Voor de gegevens uit de NDFF is een zoekgebied geselecteerd rondom de te onderzoeken locatie. Er is gekeken naar de gegevens van de laatste 3-10 jaar, afhankelijk van de soortgroep en hoeveelheid gegevens. De NDFF is op 3 januari 2022 geraadpleegd. Verder zijn ecologische verspreidingsatlassen geraadpleegd: Bos, 2006; Broekhuizen, 2016; Creemers, 2009; NVL 2002.

4.2.2 Veldonderzoek

Het projectgebied is eenmaal bezocht op 4 januari 2022. Het was een bewolkte dag met een temperatuur rond de 7°C en een matige wind. Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Het onderzoek bestaat uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.
Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.). Het veldbezoek is uitgevoerd in januari. Veel soorten zijn in deze periode van het jaar niet waar te nemen.

4.2.3 Effectenbeoordeling

Als bepaald is welke beschermde soorten in het projectgebied voor kunnen komen vindt een inschatting van de effecten plaats. Aan de hand van de ingreep worden de effecten van de activiteiten op de mogelijk aanwezige soorten bepaald. Effecten kunnen optreden tijdens de realisatiefase van het project en zijn dan meestal tijdelijk van aard. In de gebruiksfase van het project kunnen blijvende effecten optreden. Effecten van de ingreep op aanwezige soorten zijn sterk afhankelijk van een aantal variabelen, zoals: de voorgenomen werkzaamheden, de exacte locatie, de periode van het jaar, het tijdstip van de dag, de doorlooptijd van de werkzaamheden, de gebruikte machines of materialen, enzovoort.
Niet alleen de effecten op de aanwezige verblijfplaatsen van de soort zijn van belang, maar ook of het leefgebied blijvend kan voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te kunnen verblijven. Verder is het van belang te weten welke effecten de werkzaamheden hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Bij kans op negatieve effecten kan nader onderzoek worden geadviseerd en is mogelijk een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming nodig.

4.3 Houtopstanden

Bij het kappen van bomen binnen het projectgebied wordt middels een bureaustudie bepaald of het houtopstanden betreft die buiten het besluit van de betreffende gemeente vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet) liggen.

5. Resultaten

5.1 Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het projectgebied ligt op circa 1,8 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken (Figuur 4). Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt op circa 3 kilometer van het projectgebied.

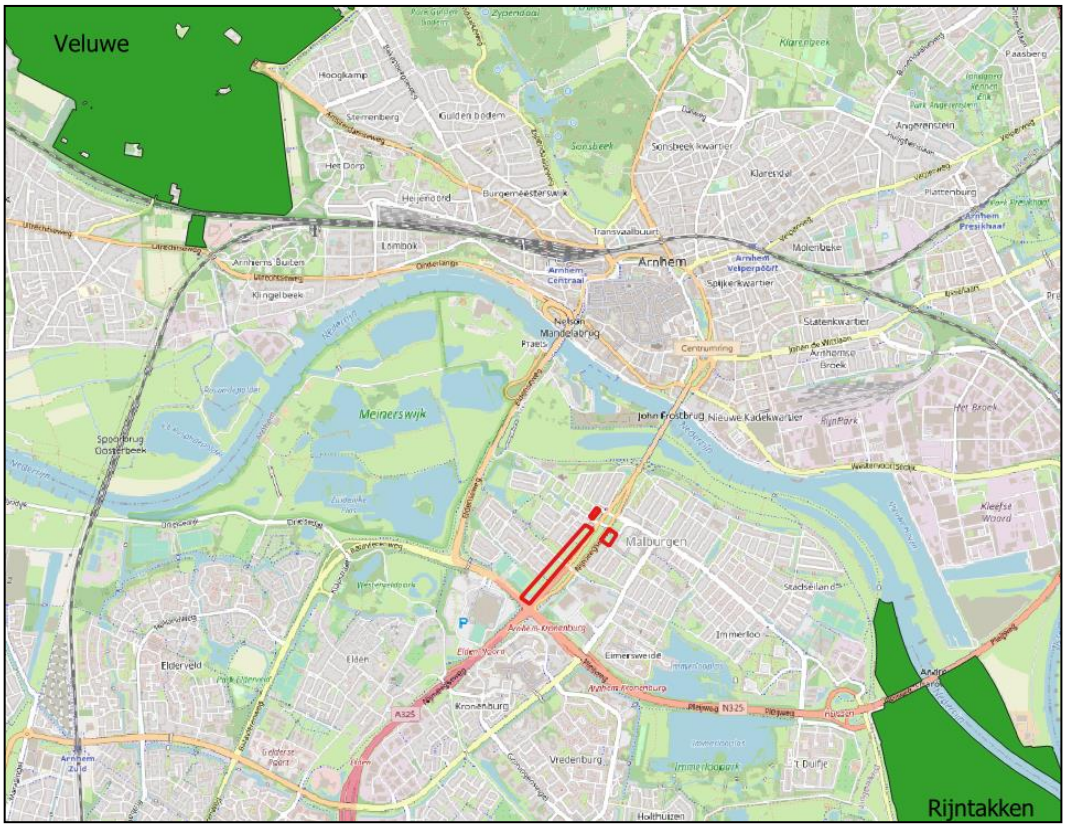

Figuur 4. Ligging van het projectgebied (rood) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe (groen).

Het Natura 2000-gebied Rijntakken bestaat uit het rivierenlandschap van de Waal, IJssel en Nederrijn. Rijntakken overlapt deels met de Gelderse Poort en is onderdeel van verbindingen van natuurgebieden tussen Nederland en Duitsland. Het grootste gedeelte van Rijntakken is aangewezen als Natura 2000-gebied in het kader van de Vogelrichtlijn. Ook is er een gedeelte (~37%) aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn. Er zijn in de Rijntakken verschillende habitattypen aanwezig. Dit zijn meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, beken en rivieren met waterplanten en slikkige rivieroevers en stroomdalgraslanden, ruigten en zomen, glanshaver- en vossenstaarthooilanden, beuken-eikenbossen met hulst, vochtige alluviale bossen en droge hardhoutooibossen. Rijntakken is tevens belangrijk leefgebied van een aantal (semi-) aquatische Habitatrichtlijnsoorten zoals zeeprik, rivierprik, elft, zalm, bittervoorn, grote modderkruiper, rivierdonderpad, kamsalamander en bever. Ook meervleermuis is als habitatsrichtlijnsoort voor Rijntakken aangewezen. Broedvogels die dit

Natura 2000-gebied gebruiken zijn dodaars, aalscholver, roerdomp, woudaap, porseleinhoen, kwartelkoning, watersnip, zwarte stern, ijsvogel, oeverzwaluw, blauwborst en grote karekiet. Naast broedvogels zijn er ook niet-broedvogels die Rijntakken als rust- en foerageergebied gebruiken. Dit zijn fuut, aalscholver, kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, krakeend wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, meerkoet, scholekster, goudplevier, kievit, kemphaan, grutto, wulp, tureluur en toendrarietgans.

De Veluwe bestaat uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. Het gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied in het kader van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Doordat zand en grond in de ijstijd door het ijs zijn voortgeduwd ontstonden stuwwallen. Door wind en water zijn deze afgevlakt maar de hoogste delen van de Veluwe zijn ook nu nog 100 meter boven NAP. Stuifzandheiden met struikhei is een van de meest kenmerkende habitattypen. Plaatselijk komen in de heiden natte of droge heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen. Op de Veluwe zijn de Habitatrichtlijnsoorten gevlekte witsnuitlibel, vliegend hert, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander, meervleermuis en drijvende waterweegbree aanwezig. Ook zijn de broedvogels wespendief, nachtzwaluw, ijsvogel, draaihals, zwarte specht, boomleeuwerik, duinpieper, roodborsttapuit, tapuit en grauwe klauwier op de Veluwe aanwezig.

Effectenbeoordeling

Storingsfactoren die plaats kunnen vinden door de werkzaamheden zijn stikstofdepositie, trillingen, geluid en licht bij ’s nachts werken. De werkzaamheden zijn beperkt van aard, vinden in druk stedelijk gebied plaats, en worden op voldoende afstand uitgevoerd van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden wat betreft licht, geluid en trillingen. Er is geen vergunningsplicht voor tijdelijke stikstofdepositie in de aanlegfase (Grapperhaus, 2021). Effecten op de Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten en stikstofdepositie is momenteel vrijgesteld van vergunningsplicht.

5.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt op circa 400 meter van het Natuurnetwerk Nederland (Figuur 5). Dit betreft de uiterwaarden van de Nederrijn.

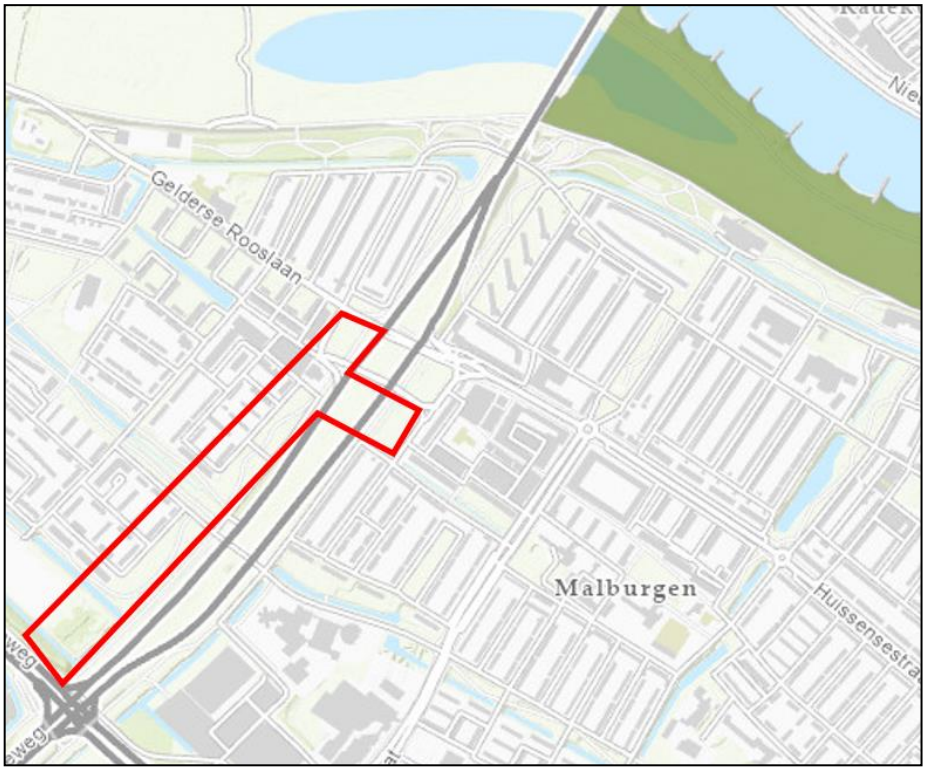

Figuur 5. Ligging van het projectgebied (rood) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen).

In het Natuurnetwerk Nederland heeft de provincie de volgende doelstellingen:

- het herstel en behoud van de rijkdom aan soorten, de biodiversiteit. Hiervoor moeten natuurgebieden worden uitgebreid, verbeterd, en met elkaar worden verbonden, waardoor een netwerk ontstaat. Dit netwerk moet functioneren in ruimte en tijd, waardoor planten en dieren een duurzame, robuuste en klimaatbestendige leefomgeving krijgen;
- het bieden van ruimte aan de groeiende behoefte aan rust en ruimte. Hierdoor kunnen inwoners en bezoekers de natuur beleven en het draagvlak voor natuurbeleid waarborgen.

Effectenbeoordeling

Het projectgebied ligt niet in het Natuurnetwerk Nederland. De provincie heeft geen doelstellingen voor gebieden die buiten het Natuurnetwerk Nederland liggen. Ruimtelijke ontwikkelingen die geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland mogen plaatsvinden. Deze werkzaamheden tasten de kernkwaliteiten niet aan en passen binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland, provincie Gelderland. Het afwegingskader EHS hoeft niet te worden doorlopen.

5.2 Soorten

Er is een bronnenonderzoek verricht naar de aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied. De belangrijkste gegevensbron is de NDFF. De NDFF geeft echter geen volledig beeld van de aanwezigheid van soorten. Dat komt omdat niet alle gebieden even goed worden onderzocht. Daarnaast worden bepaalde soortgroepen beter onderzocht dan andere. Dit kan te maken hebben met

de interesse van de waarnemer, toegankelijkheid van een gebied of omdat sommige soorten moeilijk te inventariseren zijn. Ten slotte worden niet alle waarnemingen doorgegeven. Door middel van het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de te verwachte beschermde soorten in het projectgebied. Daarna is onderzocht welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Een aantal grondgebonden zoogdieren zijn in het projectgebied of in de omgeving van het projectgebied waargenomen (NDFF). Tabel 1 geeft een overzicht van deze soorten.

Tabel 1. Overzicht van waargenomen grondgebonden zoogdieren in het projectgebied of in de nabije omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Bever	X		
Aardmuis			X
Boommarter		X	
Bosmuis			X
Bunzing		X	
Das		X	
Dwergmuis			X
Eekhoorn		X	
Egel			X
Gewone bosspitsmuis			X
Haas			X
Huisspitsmuis			X
Konijn			X
Ree			X
Rosse woelmuis			X
Steenmarter		X	
Veldmuis			X
Vos			X
Wezel		X	

De bever is gezien langs de Rijn en haar uiterwaarden, in natuurgebied Meinerswijk en enkele keren in een woonwijk ten zuidwesten van het projectgebied (Elderveld). Waarnemingen van de boommarter liggen ten noordwesten van het projectgebied bij Meinerswijk en bij bosrijk gebied ten noorden van de Rijn. De bunzing is in de woonwijken in de omgeving van het projectgebied een aantal keer aangetroffen en veel waarnemingen van bunzing zijn langs grotere wegen gedaan (o.a. aangereden individuen). Dassen zijn gezien in Meinerswijk en aan de noordkant van de Rijn bij bosrijk gebied. Steenmarterwaarnemingen zijn voornamelijk ten noorden van de Rijn gedaan en enkele steenmarters zijn in Meinerswijk en in wijken van Arnhem-Zuid gezien. Van de wezel zijn er individuen in en om Meinerswijk gezien, ook ten zuidoosten van het projectgebied zijn wezels gevonden in bosschage en langs wegen.

Veldonderzoek

Het projectgebied bestaat uit een grasveld met enkele bomen en struiken. Op deellocatie 2 is een speeltuintje aanwezig. In deellocatie 3 zijn sloten en een kleiner slootje aanwezig en er is een bosschage. Er zijn geen sporen van beschermde soorten waargenomen. In de bomen zijn geen eekhoornnesten aangetroffen en daarmee zijn er geen verblijfplaatsen van eekhoorns in het projectgebied. Er zijn tevens geen geschikte holtes waargenomen in de bomen waar boombewonende soorten zoals boommarter gebruik van kan maken. De watergangen zijn ongeschikt voor watergebonden zoogdieren zoals de bever omdat het slechts smalle sloten in stedelijk gebied betreft en er geen bos in de omgeving aanwezig is. Takkenhopen en stenenstapels zijn in het projectgebied afwezig waardoor verblijven van steenmarter zijn uitgesloten. Het projectgebied biedt onvoldoende dekking voor soorten als de wezel, bunzing en das. Grondgebonden zoogdieren als algemene muizensoorten, konijn en mol kunnen voorkomen op de locatie.

Effectenbeoordeling

De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatief effect op grondgebonden zoogdieren.

5.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijnsoorten. Verblijfplaatsen (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven) en essentiële vliegroutes en foerageergebieden van deze soorten zijn beschermd.

Bronnenonderzoek

Er zijn zes soorten vleermuizen in de omgeving waargenomen volgens de NDFF (Tabel 2).

Tabel 2. Overzicht van vleermuizen die zijn waargenomen in het projectgebied of de omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort
Gewone dwergvleermuis
Gewone grootoorvleermuis
Laatvlieger
Rosse vleermuis
Ruige dwergvleermuis
Watervleermuis

De meeste vleermuiswaarnemingen betreffen de gewone dwergvleermuis. In de woonwijken in de omgeving zijn passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen gezien. Op enkele plekken in woonwijken zijn verblijfplaatsen aangetroffen, zoals in een flat ten zuidoosten van het projectgebied en een winterverblijfplaats ten westen in een voormalige steenfabriek in Meinerswijk. Gewone grootoorvleermuizen zijn ook overwinterend ten westen van het projectgebied in de steenfabriek in Meinerswijk gezien. Tevens zijn er foeragerende gewone grootoorvleermuizen ten noorden van de Rijn aangetroffen. In een kerk aan de noordkant van de Rijn zijn tevens verblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Er zijn enkele waarnemingen van

overvliegende/foeragerende laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis in de omgeving.

Veldonderzoek

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zich bevinden in gebouwen of bomen. In bomen bevinden vleermuizen zich in holtes, spleten of achter loshangend boomschors. In gebouwen kunnen vleermuizen zich onder andere bevinden in de spouw, onder dakpannen, achter boeiboorden en op zolders. Bebouwing ontbreekt op de projectlocatie.

De aanwezige bomen zijn onderzocht op de aanwezigheid van holtes of spleten en deze waren aanwezig. Bomen met holtes en spleten zijn in deelgebied 1 en 3 gezien (Figuur 6). Tevens hingen er aan en aantal bomen vleermuiskasten (Figuur 6).

Figuur 6. Voorbeelden van aanwezige holtes in bomen.

Niet alleen verblijfplaatsen van vleermuizen, maar ook essentiële vliegroutes zijn beschermd. Vleermuizen zijn plaatstrouw en maken vaak jaren achter elkaar gebruik van hetzelfde netwerk aan verblijfplaatsen. De meeste soorten maken ook gebruik van min of meer vaste vliegroutes tussen hun verblijfplaats en het jachtgebied. Indien er geen alternatieven zijn is de vliegroute van essentieel belang voor een kolonie. Als de dieren niet meer zonder verstoring van hun verblijfplaats bij hun jachtgebied kunnen komen, moeten ze verhuizen. Om deze reden zijn essentiële vliegroutes van vleermuizen beschermd.
Lijnvormige landschapselementen die als vliegroute kunnen dienen zijn bijvoorbeeld bomenrijen of watergangen, deze zijn in het projectgebied niet aanwezig.

Ook essentieel foerageergebied van vleermuizen is beschermd. Het projectgebied kan als foerageergebied gebruikt worden door vleermuizen. De bomen en struiken, het bosschage en de sloten bieden foerageermogelijkheden.

Effectenbeoordeling

Het projectgebied biedt geschikte mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor vleermuizen, namelijk in de bomen van deelgebied 1 en 3, onder andere in gaten in bomen en in vleermuiskasten. Voor de bouw van woningen moeten bomen gekapt worden en door de kap is er mogelijk een negatief effect op verblijfplaatsen van vleermuizen. Essentieel foerageergebied is niet aanwezig binnen het projectgebied, omdat de omgeving alternatieven van goede kwaliteit biedt in de vorm van bomen en watergangen. Lijnvormige

landschapselementen zijn niet aanwezig binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect op een essentiële vliegroute van vleermuizen is uitgesloten.

5.2.3 Vogels

Alle inheemse vogelsoorten behoren tot de Vogelrichtlijn. Daarnaast is het nest van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Voor het broedseizoen van vogels is geen standaardperiode. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Bronnenonderzoek

In de omgeving van de planlocatie ligt bebouwd gebied, parken en uiterwaarden waardoor een grote verscheidenheid aan vogelsoorten in de omgeving voorkomt. In Tabel 3 zijn de vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest die zijn waargenomen in of in de omgeving van het projectgebied weergegeven (NDFF).

Tabel 3. Overzicht van vogels met jaarrond beschermde nesten die zijn waargenomen in het projectgebied of de omgeving van de laatste 3 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus
	jaarrond beschermde nesten
Steenuil	1
Gierzwaluw	2
Huismus	2
Roek	2
Grote gele kwikstaart	3
Ooievaar	3
Slechtvalk	3
Boomvalk	4
Buizerd	4
Havik	4
Sperwer	4
Blauwe reiger	5
Boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Bosuil	5
Ekster	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Huiszwaluw	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Koolmees	5
Oeverzwaluw	5
Pimpelmees	5
Spreeuw	5
Zwarte kraai	5

Soort	Beschermingsstatus
	jaarrond beschermde nesten
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5

Van de steenuil is een nest en zijn baltsende individuen ten zuidoosten van het projectgebied nabij een boerderij en een manege aangetroffen. Bij de Rijn ten noordwesten van het projectgebied is ook een baltsende steenuil gezien en er is een slaapplaats van grote gele kwikstaart aangetroffen. In de woonwijken in de omgeving van het projectgebied nestelen gierzwaluwen en huismussen. Er zijn in de omgeving een aantal roekenkolonies gezien; ten zuidoosten van het projectgebied aan de andere kant van de Nijmeegseweg bij een school en ten zuidwesten bij een industriegebied en verder ten zuidwesten in een woonwijk. Ooievaars hebben nest-indicerend gedrag vertoond in de uiterwaarden van de Rijn. Nesten van slechtvalk zijn op gebouwen waargenomen zoals op de Eusebiuskerk, de KEMAtoren, het OHRAgebouw en bij een school aan de Velperweg. Boomvalknesten zijn aan de Nijmeegseweg gevonden en ten noordoosten van het projectgebied in Arnhem-Noord. Verblijfplaatsen van buizerds zijn in Meinerswijk, langs de Rijn en in park Elderveld gezien. Territorium van de havik is in Meinerswijk waargenomen, baltsende haviken zijn zowel in Meinerswijk als in park Immerloo aangetroffen. Een broedend sperwerpaar is ten westen van het projectgebied in een parkje gezien.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn een aantal vogels gehoord en gezien, waaronder huismus, kauw, kokmeeuw, ekster, vink, koolmees en merel. De bomen zijn gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. Er is geen bebouwing aanwezig, waardoor nesten van gebouwbewonende soorten, zoals huismus en gierzwaluw kunnen worden uitgesloten. In de haag in deelgebied 2 zaten veel vogels zoals merels, huismus en koolmees. In de bomen en struiken kunnen algemene vogels nestelen.

Effectenbeoordeling

De werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op nesten van vogels met een jaarrond beschermd nest. In de bomen en struiken kunnen vogels in het broedseizoen broeden. Bij het rooien van bomen en struiken in het broedseizoen treedt een negatief effect op voor algemene broedvogels. De haag in deelgebied 2 is leefgebied voor onder andere huismus. Het verwijderen van de haag in deelgebied 2 heeft mogelijk een negatief effect op het functionele leefgebied (schuilplekken en foerageergebied) van huismussen.

5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Bronnenonderzoek

In Tabel 4 is een overzicht weergegeven van de waargenomen beschermde amfibieën, reptielen en vissen in het projectgebied of in de omgeving van het projectgebied (NDFF).

Tabel 4. Overzicht van waargenomen reptielen, amfibieën en vissen in of nabij het projectgebied van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Kamsalamander	X		
Poelkikker	X		
Rugstreeppad	X		
Alpenwatersalamander		X	
Bastaardkikker			X
Bruine kikker			X
Gewone pad			X
Hazelworm		X	
Kleine watersalamander			X
Ringslang		X	

Een waarneming van de kamsalamander is ten zuidoosten van het projectgebied vlak bij een boerderij gedaan (circa 2 km). De poelkikker is in Meinerswijk gezien (circa 1,5 km) en ten oosten van het projectgebied bij een bosschage naast de Pleijweg (>2 km). Rugstreeppadden zijn langs de Rijn en in een woonwijk aangetroffen (>2 km). Waarnemingen van de Alpenwatersalamander liggen allemaal ten noorden van de Rijn (>1,8 km). De hazelworm is langs het spoor in Arnhem-Noord nabij het station gezien (>1,5 km). Er zijn enkele ringslangen in het buitengebied ten noordwesten van het projectgebied waargenomen (>1,8 km).

Veldonderzoek

Het oppervlaktewater is ongeschikt voor beschermde vissen en als voortplantingswater voor beschermde amfibieën. Beschermde vissen maken geen gebruik van sloten zoals die aanwezig in het projectgebied. De bodem van het projectgebied bestaat uit klei wat door beschermde amfibieën zoals de Alpenwatersalamander wordt gemeden. Tevens bevindt het projectgebied zich in stedelijk gebied wat door soorten als de kamsalamander wordt gemeden. Ook bieden de sloten weinig schuilmogelijkheden in de vorm van watervegetatie of stenen.

Het aanwezige groen wordt niet gebruikt als landhabitat door beschermde amfibieën, omdat er geen geschikt voortplantingshabitat voor beschermde amfibieën aanwezig is. Beschermde amfibieën leggen vaak geen lange afstanden af tussen het voortplantingswater en landhabitat. Tevens ontbreken bos, heide, stenen en zanderige plekken wat beschermde amfibieën als overwinteringshabitat gebruiken. Amfibiesoorten waarvoor een vrijstelling geldt kunnen voorkomen in het projectgebied.

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt over het gebruik van het projectgebied door reptielen. Het projectgebied biedt weinig geschikt leefgebied (structuurrijke vegetatie, zanderige plekken) voor zwaar beschermde soorten en deze worden dan ook niet verwacht.

Effectenbeoordeling

Zwaar beschermde vissen, reptielen en amfibiesoorten stellen kritische eisen aan hun leefomgeving. Geschikt habitat om te rusten, zich voort te planten of te overwinteren is voor beschermde vissen, reptielen en amfibieën in het projectgebied niet aanwezig. Negatieve effecten van de werkzaamheden op zwaar beschermde vissen, reptielen en amfibieën zijn uitgesloten.

5.2.5 Flora

Bronnenonderzoek

Tabel 5 geeft een overzicht van de beschermde planten die in het projectgebied of de naaste omgeving zijn waargenomen (NDFF).

Tabel 5. Overzicht van waargenomen beschermde planten in het projectgebied of in de nabije omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Blaasvaren		X	
Dreps		X	
Kartuizer anjer		X	
Zandwolfsmelk		X	

Blaasvaren is gezien in Meinerswijk bij een woning met oude muren en een kleine helling voor het huis (>2 km). Dreps is ten noorden van het projectgebied in een plantsoentje van een woonwijk gezien (>2 km). Kartuizer anjer staat ten noordoosten van het projectgebied in een groenstrook bij het spoor (>2 km). Zandwolfsmelk is te oosten van het projectgebied gezien bij de Nieuwe Haven langs een weg nabij een plas (>2 km).

Veldonderzoek

Het projectgebied bestaat uit kort gemaaide grasvelden, die ook in het voorjaar en in de zomer kort gemaaid zijn, met enkele bomen en struiken. Tijdens het veldbezoek zijn onder andere de volgende soorten waargenomen: berk, wilg, weegbree, duizendblad, riet, els, esdoorn, klimop, lisdodde en paardenbloem. Beschermde planten zijn binnen het projectgebied niet te verwachten, omdat de vegetatie sterk onderhouden wordt en duidt op een rijke bodem. Daarbij groeit blaasvaren op kalkrijke muren en rotsen, komt dreps op akkers voor, staat de kartuizer anjer op schraal grasland en groeit de zandwolfsmelk op rivierdijken en langs spoorwegen, deze habitats zijn niet in het projectgebied aanwezig.

Effectenbeoordeling

De meeste beschermde planten zijn zeer kritisch ten aanzien van hun standplaats. Beschermde planten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Gezien de aard van het projectgebied en de soortensamenstelling van de aanwezige flora worden beschermde planten hier ook niet verwacht. De werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op beschermde planten.

5.2.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Tabel 6 geeft een overzicht van beschermde ongewervelden die in het projectgebied of in de naaste omgeving zijn waargenomen (NDFF).

Tabel 6. Overzicht van waargenomen beschermde ongewervelden in het projectgebied of in de nabije omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Rivierrombout	X		
Teunisbloempijlstaart	X		
Grote vos		X	
Grote weerschijnvlinder		X	
Kleine ijsvogelvlinder		X	
Sleedoornpage		X	

De grote vos is bij moestuinen ten westen, in woonwijken ten oosten en ten noordoosten waargenomen. De grote weerschijnvlinder is bij park Immerloo gezien. De kleine ijsvogelvlinder is één keer bij centraal station Arnhem aangetroffen. Langs de Rijn zijn waarnemingen van de rivierrombout gedaan . Eitjes van de sleedoornpage zijn verspreid in de omgeving van het projectgebied waargenomen. Teunisbloempijlstaart is bij het spoor in Arnhem-Noord gezien.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde ongewervelden in het projectgebied. Iedere soort is afhankelijk van een bepaald habitat met bepaalde waardplanten. De rivierrombout heeft rivier en grote beken als habitat. De grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder gebruiken bos als leefgebied. De teunisbloempijlstaart maakt gebruik van teunisbloemen en heeft een strooisellaag nodig. De grote vos gebruikt iepen en is erg zwerflustig. Deze habitats zijn in het projectgebied niet aanwezig. De sleedoornpage gebruikt sleedoorns om eitjes op te zetten en de mannetjes leven in een markante boom nabij de eiafzetplek. In deelgebied 2 bestaat de haag om het speeltuintje gedeeltelijk uit sleedoorn.

Effectenbeoordeling

Bij het verwijderen van de haag in deelgebied 2 treedt mogelijk een negatief effect op voor sleedoornpage.

5.3 Houtopstanden

De bomen in het projectgebied vallen onder de bebouwde kom houtopstanden en zijn daarom vrijgesteld van de meld- en herplantplicht van de Wet natuurbescherming. Enkele bomen vallen onder de gemeentelijke waardevolle bomen waarvoor wel een kapvergunning moet worden aangevraagd (Figuur 7).

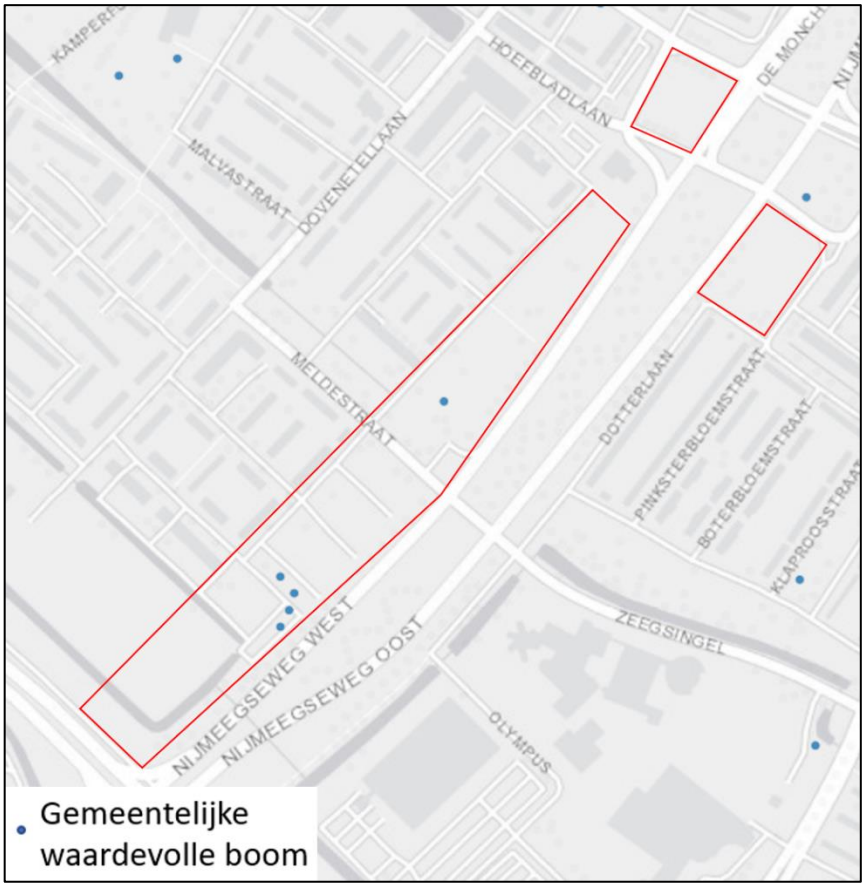

Figuur 7. Waardevolle bomen in het projectgebied.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.
In de effectenbeoordeling en de daaruit volgende conclusies is uitgegaan van de werkzaamheden zoals die zijn omschreven in paragraaf 3.2. Veranderingen of afwijkingen hiervan kunnen tot andere conclusies leiden.
Natuuronderzoek heeft doorgaans een juridische houdbaarheid van drie jaar.

6.1 Gebiedsbescherming

6.1.1 Natura 2000

Er zijn geen negatieve effecten, dan wel significant negatieve effecten te verwachten van het project op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en voor stikstofdepositie geldt een uitzondering in de aanlegfase.

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt buiten de grenzen van Natuurnetwerk Nederland, waardoor er geen effecten op de kernkwaliteiten van het gebied zijn. Het afwegingskader EHS hoeft niet te worden doorlopen.

6.2 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Tabel 7 geeft een overzicht van de maatregelen per soortgroep.

Tabel 7. Samenvatting onderzoeksresultaten en maatregelen.

Soortgroep	Soort	Maatregelen
Grondgebonden zoogdieren	n.v.t.	
Vleermuizen	Vleermuizen	Nader onderzoek naar aanwezigheid van verblijven van vleermuizen
Vogels	Algemene broedvogels Huismus	Kappen buiten het broedseizoen Bij verwijderen van haag in deelgebied 2: Nader onderzoek functioneel leefgebied
Reptielen	n.v.t.	
Amfibieën	n.v.t.	
Vissen	n.v.t.	
Flora	n.v.t.	
Ongewervelden	Sleedoornpage	Bij verwijderen van haag in deelgebied 2: Nader onderzoek naar gebruik door sleedoornpage

6.2.1 Grondgebonden zoogdieren

De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatief effect op grondgebonden zoogdieren. Voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en (functionele) leefomgeving van beschermde grondgebonden zoogdieren zijn in het projectgebied niet aanwezig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.2 Vleermuizen

De te kappen bomen zijn potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Tevens kunnen vleermuizen de vleermuiskasten als verblijven gebruiken. Nader onderzoek moet uitwijzen wat de functie van het projectgebied voor vleermuizen is en of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is.
Voor het nader onderzoek vinden in de periode half mei tot half juli 3 bezoeken plaats, één in de ochtend rond zonsopkomst en twee in de avond rond zonsondergang. Daarnaast vinden er in de periode half augustus tot en met september 2 bezoeken plaats in de nacht. De vleermuiskasten worden gecontroleerd op aanwezigheid vleermuizen.

6.2.3 Vogels

De bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.
De bomen en struiken zijn geschikt als nestlocatie voor vogels. Actieve nesten mogen geen negatief effect ondervinden. De bomen en struiken dienen buiten het broedseizoen (half maart – half juli) verwijderd te worden om te voorkomen dat vogels zich hierin nestelen.

Wanneer de werkzaamheden in deelgebied 2 ook het verwijderen van de haag bevat is nader onderzoek naar het gebruik door huismussen nodig om te bepalen of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Geschikt habitat om te rusten, zich voort te planten of te overwinteren is voor beschermde reptielen, amfibieën en vissen in het projectgebied niet aanwezig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.5 Flora

In het projectgebied zijn geen beschermde planten te verwachten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.6 Ongewervelden

Wanneer er bij de werkzaamheden de haag in deelgebied 2 wordt verwijderd is er mogelijk een negatief effect voor sleedoornpage. Nader onderzoek moet dan uitwijzen of sleedoornpage gebruik maakt van de haag en of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is.

6.3 Houtopstanden

De bomen in het projectgebied vallen onder de bebouwde kom houtopstanden en zijn daarom vrijgesteld van de meld- en herplantplicht van de Wet natuurbescherming. Enkele bomen zijn door de gemeente aangewezen als waardevol, voor die bomen dient een kapvergunning aangevraagd te worden.

Bronnen

Literatuur

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, van C. & Wynhoff, I., De Vlinderstichting 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Creemers., R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS - Nederland, Leiden.
- Grapperhaus, F. 2021. Wet van 10 maart 2021 tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering). Staatsblad 140.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2006. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Websites

- https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=abe3fe98fc2f488a9c89dc4fa212f72c
- https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=38465e1d8fec467ba027024c1e3476d1
- https://mijn.rvo.nl/documents/20448/98667/Lijst+jaarrond+beschermde+vogelnesten/8c628143-438c-4d87-aef9-eeae6a4b7843
- https://monitor.aerius.nl/monitor/
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/
- www.eis-nederland.nl
- www.floron.nl
- www.google.nl/maps
- www.natura2000.nl
- www.ndff.nl
- www.openstreetmap.org
- www.pdok.nl/viewer/
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Quickscan flora en fauna

Nijmeegseweg, Arnhem

Velp, 10 januari 2022

Colofon

Titel	: Quickscan flora en fauna
Subtitel	: Nijmeegseweg, Arnhem
Projectnummer	: 21.345
Datum	: 10 januari 2022
Veldonderzoek	: [redacted]
Auteur(s)	: [redacted]
Collegiale toets	: [redacted]
Opdrachtgever	: Gemeente Arnhem
Contactpersoon	: [redacted]

Bezoekadres : Kerkstraat 20
Postcode : 6883 HT Velp
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
2. Wettelijk kader 5
2.1 Natura 2000-gebieden 5
2.2 Natuurnetwerk Nederland 5
2.3 Soorten 6
2.4 Houtopstanden 8
3. Gebiedsbeschrijving 10
3.1 Gebiedsbeschrijving 10
3.2 Voorgenomen ingreep 12
4. Onderzoeksmethode 13
4.1 Gebiedsbescherming 13
4.1.1 Natura 2000 13
4.1.2 Natuurnetwerk Nederland 13
4.2 Soorten 13
4.2.1 Bronnenonderzoek 14
4.2.2 Veldonderzoek 14
4.2.3 Effectenbeoordeling 14
4.3 Houtopstanden 15
5. Resultaten 16
5.1 Gebiedsbescherming 16
5.1.1 Natura 2000 16
5.1.2 Natuurnetwerk Nederland 17
5.2 Soorten 18
5.2.1 Grondgebonden zoogdieren 19
5.2.2 Vleermuizen 20
5.2.3 Vogels 22
5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen 23
5.2.5 Flora 25
5.2.6 Ongewervelden 26
5.3 Houtopstanden 26
6. Conclusies en aanbevelingen 28
6.1 Gebiedsbescherming 28
6.1.1 Natura 2000 28
6.1.2 Natuurnetwerk Nederland 28
6.2 Soortbescherming 28
6.2.1 Grondgebonden zoogdieren 29
6.2.2 Vleermuizen 29
6.2.3 Vogels 29
6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen 29
6.2.5 Flora 29
6.2.6 Ongewervelden 29
6.3 Houtopstanden 30
Bronnen 31
Literatuur 31
Websites 31

1. Inleiding

Op bouwgrond aan de Nijmeegseweg in Arnhem is het voornemen om woningen te realiseren. Vanuit Europese- en nationale regelgeving dient onderzocht te worden welke effecten deze ingreep heeft op beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en op beschermde flora en fauna.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De quickscan vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek is een inschatting gemaakt welke soorten voor kunnen komen en welke soorten op voorhand uit te sluiten zijn.

Deze quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitsel geven over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er effecten te verwachten zijn van de werkzaamheden op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijk kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethode. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek en de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde soorten besproken. Ten slotte volgen in hoofdstuk 6 de conclusies, aanbevelingen en eventuele vervolgstappen.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag ligt bij de provincies. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het Rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

2.1 Natura 2000-gebieden

De basis voor Natura 2000 zijn de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Deze natuurbeschermingsrichtlijnen hebben naast de bescherming van specifieke flora en fauna eveneens als doel om de leefgebieden van deze soorten te behouden, te herstellen of uit te breiden.

In Nederland zijn ruim 160 gebieden als Natura 2000-gebied aangewezen door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Door de toenmalige minister van LNV zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld voor de Natura 2000-gebieden, deze staan vermeld in het (ontwerp-) aanwijzingsbesluit. Daarin staan ook de instandhoudingsdoelstellingen voor alle habitattypen, -soorten en broedvogels die in het Natura 2000-gebied voorkomen beschreven. Daarnaast staat beschreven op welke wijze de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren zijn. Onder ‘instandhouding’ wordt verstaan het geheel aan maatregelen die nodig is ter behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van de natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten.

Elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren; of
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen

is ingevolge artikel 2.7, tweede lid verboden. De activiteit kan slechts doorgang vinden wanneer het bevoegd gezag een vergunning verleent.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het doel van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden

natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingszones aangelegd. Onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland zijn Ecologische Verbindingszones (EVZ), die natuurgebieden met elkaar verbinden om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

De provincies zijn sinds 2014 verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Bij toetsing van de ingreep aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn de 'Spelregels EHS' van toepassing, een uitwerking van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en een door Rijk, provincies en maatschappelijke organisaties gezamenlijk opgesteld beleidskader. Provincies hebben de Spelregels laten doorwerken in hun eigen ruimtelijk beleid. Het compensatiebeginsel voor de EHS is het sluitstuk van het 'nee, tenzij' beschermingsregime. Volgens dat regime zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen, die afwijken van het bestemmingsplan, in het NNN met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang én het ontbreken van reële alternatieven. De hoofdlijnen van de regels voor de bescherming en compensatie van het NNN zijn juridisch verankerd in de uitbreiding van het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke ordening (Barro, voorheen AMvB Ruimte), die op 1 oktober 2012 in werking is getreden (bekendmaking inhoud Stb. 2012, 388; bekendmaking inwerkingtreding Stb. 2012, 434).

2.3 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.
De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;

2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.
De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Gelderland.
Ingevolge de Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel

achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.
Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Enkele provincies, zoals Limburg en Overijssel, hebben hun eigen lijst van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten.

2.4 Houtopstanden

De regels van de Boswet zijn grotendeels onveranderd opgenomen in de Wet natuurbescherming.
Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Ingevolge artikel 4.1 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet);
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar
- kweekgoed;
    - uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen,
    - beplantingen langs waterwegen, en
    - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Het dunnen van een houtopstand;

- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa indien zij:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
    - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid
    - bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied bestaat uit drie deelgebieden langs de Nijmeegseweg in Arnhem-Zuid, provincie Gelderland. In alle deelgebieden bevindt zich gras en staan bomen. In deelgebied 2 is een speeltuin aanwezig. In deelgebied 3 ligt een wandelpad en in het zuidwestelijke gedeelte liggen sloten. De Meldestraat doorkruist deelgebied 3. De deelgebieden bevinden zich in de woonwijk Malburgen, ten noordoosten van het voetbalstadion Gelredome. In de omgeving van het projectgebied liggen de waterrijke gebieden Meinerswijk en het Immerloopark en lopen de rivieren de Nederrijn en de IJssel. De dorpen Oosterbeek en Westervoort en de stad Huissen liggen nabij dit gedeelte van Arnhem. In Figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven. Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied.

Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied.

Figuur 2. Impressie van het projectgebied: boven deelgebied 1, midden deelgebied 2, onder deelgebied 3.

3.2 Voorgenomen ingreep

Gemeente Arnhem is voornemens om aan de Nijmeegseweg te Arnhem woningen en groen te realiseren. In Figuur 3 zijn de geplande werkzaamheden aangegeven op een kaart. Voor de werkzaamheden wordt in de bodem gewerkt, er worden bomen en struiken gerooid en er wordt in sloten gewerkt. Binnen het projectgebied bevindt zich geen bebouwing. De planning is onbekend.

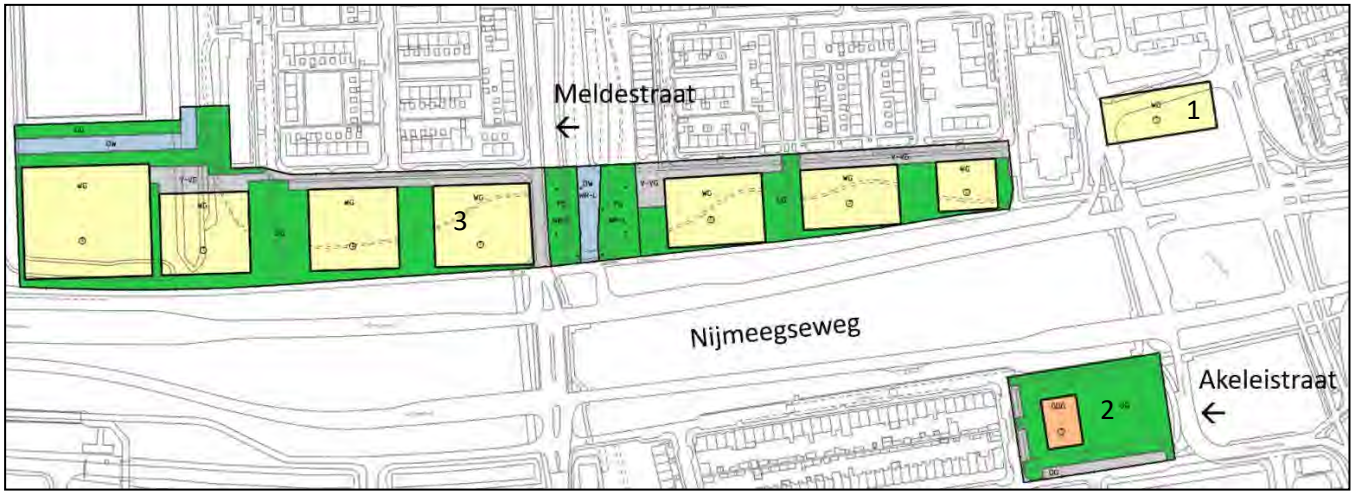

Figuur 3. Voorgenomen plannen in de deelgebieden.

4. Onderzoeksmethode

4.1 Gebiedsbescherming

Het onderzoek naar gebiedsbescherming betreft een bureaustudie.

4.1.1 Natura 2000

Voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden ten opzichte van het projectgebied is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Hier is alle informatie over Natura 2000-gebieden te vinden zoals de habitattypen en -soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen.

In dit onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in een Natura 2000-gebied, of ligt er een Natura 2000-gebied binnen de invloedsfeer van de ingreeplocatie, zodat externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn.
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie.
3. Kunnen deze effecten:
    a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten
    b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats
    c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) werd vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd. Het Natuurnetwerk is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Voor het bepalen van de ligging van het projectgebied ten opzichte van het NNN is gebruikt gemaakt van de websites van de provincie Gelderland. Hierbij is bekeken hoe de ligging van het projectgebied is ten opzichte van het Natuurnetwerk. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen het NNN worden de effecten van de ingreep op de wezenlijkheidskenmerken en -waarden van het NNN getoetst.

4.2 Soorten

Het onderzoek naar beschermde soorten bestaat uit twee delen. Er is begonnen met een literatuurstudie, gevolgd door een veldonderzoek in het projectgebied. Aan de hand van de literatuurgegevens en het veldbezoek wordt bepaald welke soorten daadwerkelijk in het projectgebied voor kunnen komen.

4.2.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Een belangrijke bron zijn de gegevens afkomstig uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze databank geeft het meest actuele overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen. Het is een koppeling van databases zoals waarneming.nl en telmee.nl. Hierin participeren onder andere de soortenorganisaties zoals Sovon, Ravon en de Zoogdiervereniging. Voor de gegevens uit de NDFF is een zoekgebied geselecteerd rondom de te onderzoeken locatie. Er is gekeken naar de gegevens van de laatste 3-10 jaar, afhankelijk van de soortgroep en hoeveelheid gegevens. De NDFF is op 3 januari 2022 geraadpleegd. Verder zijn ecologische verspreidingsatlassen geraadpleegd: Bos, 2006; Broekhuizen, 2016; Creemers, 2009; NVL 2002.

4.2.2 Veldonderzoek

Het projectgebied is eenmaal bezocht op 4 januari 2022. Het was een bewolkte dag met een temperatuur rond de 7°C en een matige wind. Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Het onderzoek bestaat uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.
Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.). Het veldbezoek is uitgevoerd in januari. Veel soorten zijn in deze periode van het jaar niet waar te nemen.

4.2.3 Effectenbeoordeling

Als bepaald is welke beschermde soorten in het projectgebied voor kunnen komen vindt een inschatting van de effecten plaats. Aan de hand van de ingreep worden de effecten van de activiteiten op de mogelijk aanwezige soorten bepaald. Effecten kunnen optreden tijdens de realisatiefase van het project en zijn dan meestal tijdelijk van aard. In de gebruiksfase van het project kunnen blijvende effecten optreden. Effecten van de ingreep op aanwezige soorten zijn sterk afhankelijk van een aantal variabelen, zoals: de voorgenomen werkzaamheden, de exacte locatie, de periode van het jaar, het tijdstip van de dag, de doorlooptijd van de werkzaamheden, de gebruikte machines of materialen, enzovoort.
Niet alleen de effecten op de aanwezige verblijfplaatsen van de soort zijn van belang, maar ook of het leefgebied blijvend kan voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te kunnen verblijven. Verder is het van belang te weten welke effecten de werkzaamheden hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Bij kans op negatieve effecten kan nader onderzoek worden geadviseerd en is mogelijk een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming nodig.

4.3 Houtopstanden

Bij het kappen van bomen binnen het projectgebied wordt middels een bureaustudie bepaald of het houtopstanden betreft die buiten het besluit van de betreffende gemeente vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet) liggen.

5. Resultaten

5.1 Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het projectgebied ligt op circa 1,8 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken (Figuur 4). Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt op circa 3 kilometer van het projectgebied.

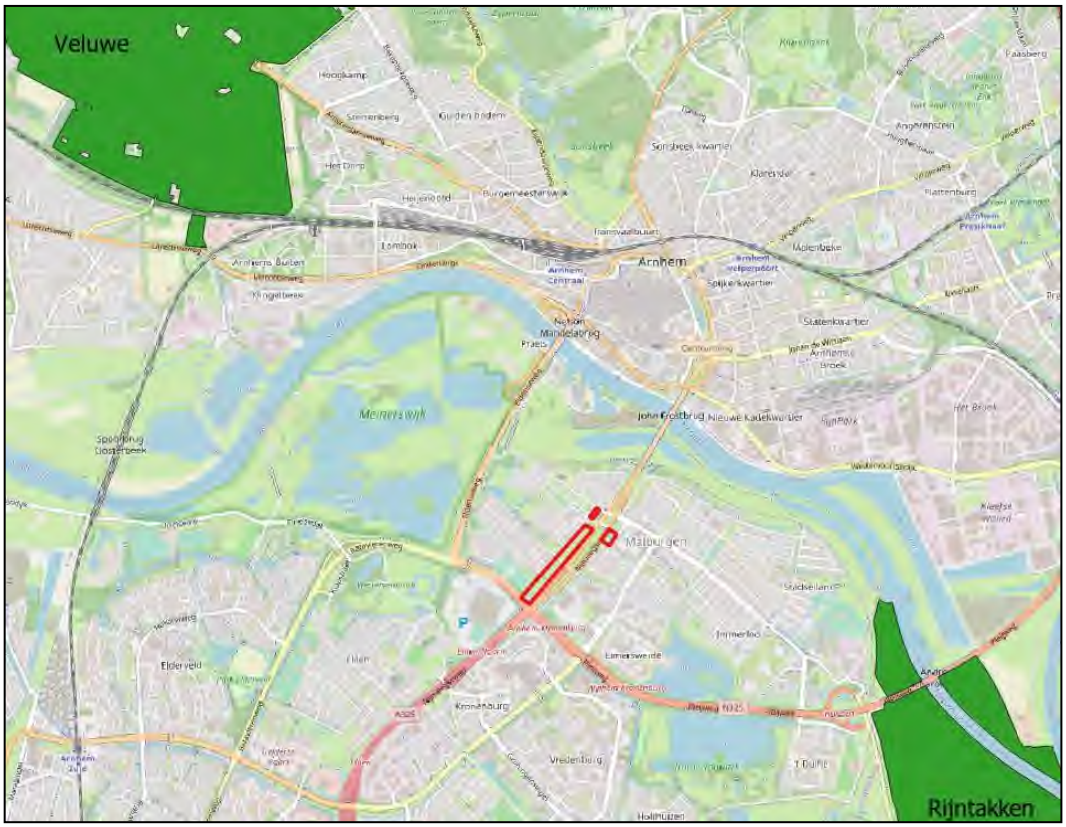

Figuur 4. Ligging van het projectgebied (rood) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe (groen).

Het Natura 2000-gebied Rijntakken bestaat uit het rivierenlandschap van de Waal, IJssel en Nederrijn. Rijntakken overlapt deels met de Gelderse Poort en is onderdeel van verbindingen van natuurgebieden tussen Nederland en Duitsland. Het grootste gedeelte van Rijntakken is aangewezen als Natura 2000-gebied in het kader van de Vogelrichtlijn. Ook is er een gedeelte (~37%) aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn. Er zijn in de Rijntakken verschillende habitattypen aanwezig. Dit zijn meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, beken en rivieren met waterplanten en slikkige rivieroevers en stroomdalgraslanden, ruigten en zomen, glanshaver- en vossenstaarthooilanden, beuken-eikenbossen met hulst, vochtige alluviale bossen en droge hardhoutooibossen. Rijntakken is tevens belangrijk leefgebied van een aantal (semi-) aquatische Habitatrichtlijnsoorten zoals zeeprik, rivierprik, elft, zalm, bittervoorn, grote modderkruiper, rivierdonderpad, kamsalamander en bever. Ook meervleermuis is als habitatsrichtlijnsoort voor Rijntakken aangewezen. Broedvogels die dit

Natura 2000-gebied gebruiken zijn dodaars, aalscholver, roerdomp, woudaap, porseleinhoen, kwartelkoning, watersnip, zwarte stern, ijsvogel, oeverzwaluw, blauwborst en grote karekiet. Naast broedvogels zijn er ook niet-broedvogels die Rijntakken als rust- en foerageergebied gebruiken. Dit zijn fuut, aalscholver, kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, krakeend wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, meerkoet, scholekster, goudplevier, kievit, kemphaan, grutto, wulp, tureluur en toendrarietgans.

De Veluwe bestaat uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. Het gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied in het kader van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Doordat zand en grond in de ijstijd door het ijs zijn voortgeduwd ontstonden stuwwallen. Door wind en water zijn deze afgevlakt maar de hoogste delen van de Veluwe zijn ook nu nog 100 meter boven NAP. Stuifzandheiden met struikhei is een van de meest kenmerkende habitattypen. Plaatselijk komen in de heiden natte of droge heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen. Op de Veluwe zijn de Habitatrichtlijnsoorten gevlekte witsnuitlibel, vliegend hert, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander, meervleermuis en drijvende waterweegbree aanwezig. Ook zijn de broedvogels wespendief, nachtzwaluw, ijsvogel, draaihals, zwarte specht, boomleeuwerik, duinpieper, roodborsttapuit, tapuit en grauwe klauwier op de Veluwe aanwezig.

Effectenbeoordeling

Storingsfactoren die plaats kunnen vinden door de werkzaamheden zijn stikstofdepositie, trillingen, geluid en licht bij ’s nachts werken. De werkzaamheden zijn beperkt van aard, vinden in druk stedelijk gebied plaats, en worden op voldoende afstand uitgevoerd van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden wat betreft licht, geluid en trillingen. Er is geen vergunningsplicht voor tijdelijke stikstofdepositie in de aanlegfase (Grapperhaus, 2021). Effecten op de Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten en stikstofdepositie is momenteel vrijgesteld van vergunningsplicht.

5.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt op circa 400 meter van het Natuurnetwerk Nederland (Figuur 5). Dit betreft de uiterwaarden van de Nederrijn.

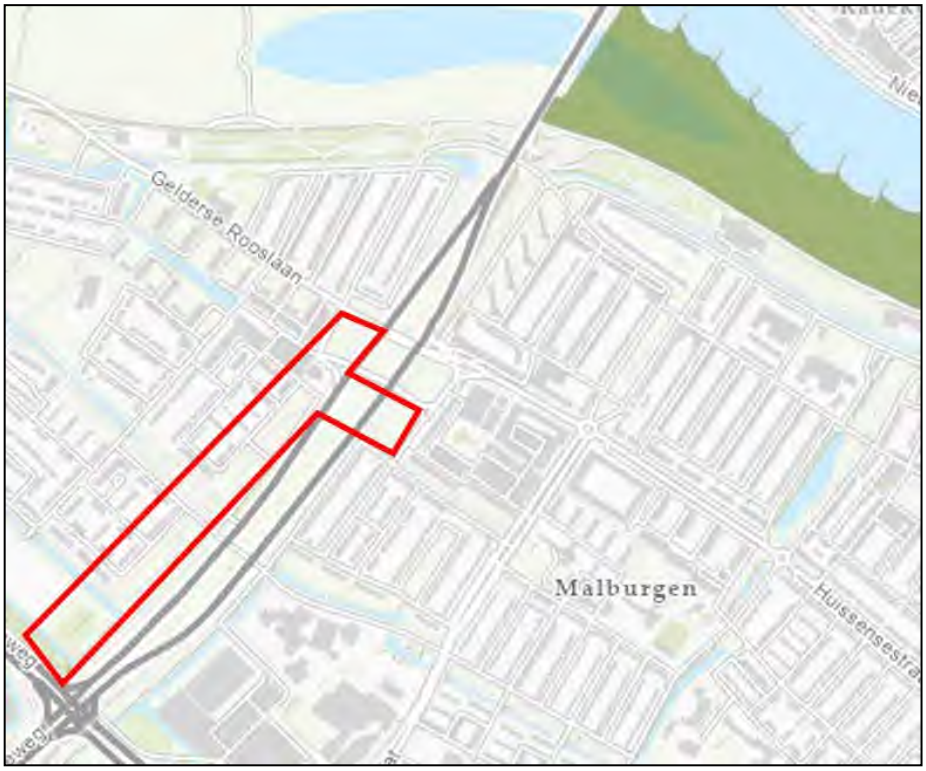

Figuur 5. Ligging van het projectgebied (rood) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen).

In het Natuurnetwerk Nederland heeft de provincie de volgende doelstellingen:

- het herstel en behoud van de rijkdom aan soorten, de biodiversiteit. Hiervoor moeten natuurgebieden worden uitgebreid, verbeterd, en met elkaar worden verbonden, waardoor een netwerk ontstaat. Dit netwerk moet functioneren in ruimte en tijd, waardoor planten en dieren een duurzame, robuuste en klimaatbestendige leefomgeving krijgen;
- het bieden van ruimte aan de groeiende behoefte aan rust en ruimte. Hierdoor kunnen inwoners en bezoekers de natuur beleven en het draagvlak voor natuurbeleid waarborgen.

Effectenbeoordeling

Het projectgebied ligt niet in het Natuurnetwerk Nederland. De provincie heeft geen doelstellingen voor gebieden die buiten het Natuurnetwerk Nederland liggen. Ruimtelijke ontwikkelingen die geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland mogen plaatsvinden. Deze werkzaamheden tasten de kernkwaliteiten niet aan en passen binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland, provincie Gelderland. Het afwegingskader EHS hoeft niet te worden doorlopen.

5.2 Soorten

Er is een bronnenonderzoek verricht naar de aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied. De belangrijkste gegevensbron is de NDFF. De NDFF geeft echter geen volledig beeld van de aanwezigheid van soorten. Dat komt omdat niet alle gebieden even goed worden onderzocht. Daarnaast worden bepaalde soortgroepen beter onderzocht dan andere. Dit kan te maken hebben met

de interesse van de waarnemer, toegankelijkheid van een gebied of omdat sommige soorten moeilijk te inventariseren zijn. Ten slotte worden niet alle waarnemingen doorgegeven. Door middel van het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de te verwachte beschermde soorten in het projectgebied. Daarna is onderzocht welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Een aantal grondgebonden zoogdieren zijn in het projectgebied of in de omgeving van het projectgebied waargenomen (NDFF). Tabel 1 geeft een overzicht van deze soorten.

Tabel 1. Overzicht van waargenomen grondgebonden zoogdieren in het projectgebied of in de nabije omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Bever	X		
Aardmuis			X
Boommarter		X	
Bosmuis			X
Bunzing		X	
Das		X	
Dwergmuis			X
Eekhoorn		X	
Egel			X
Gewone bosspitsmuis			X
Haas			X
Huisspitsmuis			X
Konijn			X
Ree			X
Rosse woelmuis			X
Steenmarter		X	
Veldmuis			X
Vos			X
Wezel		X	

De bever is gezien langs de Rijn en haar uiterwaarden, in natuurgebied Meinerswijk en enkele keren in een woonwijk ten zuidwesten van het projectgebied (Elderveld). Waarnemingen van de boommarter liggen ten noordwesten van het projectgebied bij Meinerswijk en bij bosrijk gebied ten noorden van de Rijn. De bunzing is in de woonwijken in de omgeving van het projectgebied een aantal keer aangetroffen en veel waarnemingen van bunzing zijn langs grotere wegen gedaan (o.a. aangereden individuen). Dassen zijn gezien in Meinerswijk en aan de noordkant van de Rijn bij bosrijk gebied. Steenmarterwaarnemingen zijn voornamelijk ten noorden van de Rijn gedaan en enkele steenmarters zijn in Meinerswijk en in wijken van Arnhem-Zuid gezien. Van de wezel zijn er individuen in en om Meinerswijk gezien, ook ten zuidoosten van het projectgebied zijn wezels gevonden in bosschage en langs wegen.

Veldonderzoek

Het projectgebied bestaat uit een grasveld met enkele bomen en struiken. Op deellocatie 2 is een speeltuintje aanwezig. In deellocatie 3 zijn sloten en een kleiner slootje aanwezig en er is een bosschage. Er zijn geen sporen van beschermde soorten waargenomen. In de bomen zijn geen eekhoornnesten aangetroffen en daarmee zijn er geen verblijfplaatsen van eekhoorns in het projectgebied. Er zijn tevens geen geschikte holtes waargenomen in de bomen waar boombewonende soorten zoals boommarter gebruik van kan maken. De watergangen zijn ongeschikt voor watergebonden zoogdieren zoals de bever omdat het slechts smalle sloten in stedelijk gebied betreft en er geen bos in de omgeving aanwezig is. Takkenhopen en stenenstapels zijn in het projectgebied afwezig waardoor verblijven van steenmarter zijn uitgesloten. Het projectgebied biedt onvoldoende dekking voor soorten als de wezel, bunzing en das. Grondgebonden zoogdieren als algemene muizensoorten, konijn en mol kunnen voorkomen op de locatie.

Effectenbeoordeling

De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatief effect op grondgebonden zoogdieren.

5.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijnsoorten. Verblijfplaatsen (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven) en essentiële vliegroutes en foerageergebieden van deze soorten zijn beschermd.

Bronnenonderzoek

Er zijn zes soorten vleermuizen in de omgeving waargenomen volgens de NDFF (Tabel 2).

Tabel 2. Overzicht van vleermuizen die zijn waargenomen in het projectgebied of de omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort
Gewone dwergvleermuis
Gewone grootoorvleermuis
Laatvlieger
Rosse vleermuis
Ruige dwergvleermuis
Watervleermuis

De meeste vleermuiswaarnemingen betreffen de gewone dwergvleermuis. In de woonwijken in de omgeving zijn passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen gezien. Op enkele plekken in woonwijken zijn verblijfplaatsen aangetroffen, zoals in een flat ten zuidoosten van het projectgebied en een winterverblijfplaats ten westen in een voormalige steenfabriek in Meinerswijk. Gewone grootoorvleermuizen zijn ook overwinterend ten westen van het projectgebied in de steenfabriek in Meinerswijk gezien. Tevens zijn er foeragerende gewone grootoorvleermuizen ten noorden van de Rijn aangetroffen. In een kerk aan de noordkant van de Rijn zijn tevens verblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Er zijn enkele waarnemingen van

overvliegende/foeragerende laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis in de omgeving.

Veldonderzoek

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zich bevinden in gebouwen of bomen. In bomen bevinden vleermuizen zich in holtes, spleten of achter loshangend boomschors. In gebouwen kunnen vleermuizen zich onder andere bevinden in de spouw, onder dakpannen, achter boeiboorden en op zolders. Bebouwing ontbreekt op de projectlocatie.

De aanwezige bomen zijn onderzocht op de aanwezigheid van holtes of spleten en deze waren aanwezig. Bomen met holtes en spleten zijn in deelgebied 1 en 3 gezien (Figuur 6). Tevens hingen er aan en aantal bomen vleermuiskasten (Figuur 6).

Figuur 6. Voorbeelden van aanwezige holtes in bomen.

Niet alleen verblijfplaatsen van vleermuizen, maar ook essentiële vliegroutes zijn beschermd. Vleermuizen zijn plaatstrouw en maken vaak jaren achter elkaar gebruik van hetzelfde netwerk aan verblijfplaatsen. De meeste soorten maken ook gebruik van min of meer vaste vliegroutes tussen hun verblijfplaats en het jachtgebied. Indien er geen alternatieven zijn is de vliegroute van essentieel belang voor een kolonie. Als de dieren niet meer zonder verstoring van hun verblijfplaats bij hun jachtgebied kunnen komen, moeten ze verhuizen. Om deze reden zijn essentiële vliegroutes van vleermuizen beschermd.
Lijnvormige landschapselementen die als vliegroute kunnen dienen zijn bijvoorbeeld bomenrijen of watergangen, deze zijn in het projectgebied niet aanwezig.

Ook essentieel foerageergebied van vleermuizen is beschermd. Het projectgebied kan als foerageergebied gebruikt worden door vleermuizen. De bomen en struiken, het bosschage en de sloten bieden foerageermogelijkheden.

Effectenbeoordeling

Het projectgebied biedt geschikte mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor vleermuizen, namelijk in de bomen van deelgebied 1 en 3, onder andere in gaten in bomen en in vleermuiskasten. Voor de bouw van woningen moeten bomen gekapt worden en door de kap is er mogelijk een negatief effect op verblijfplaatsen van vleermuizen. Essentieel foerageergebied is niet aanwezig binnen het projectgebied, omdat de omgeving alternatieven van goede kwaliteit biedt in de vorm van bomen en watergangen. Lijnvormige

landschapselementen zijn niet aanwezig binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect op een essentiële vliegroute van vleermuizen is uitgesloten.

5.2.3 Vogels

Alle inheemse vogelsoorten behoren tot de Vogelrichtlijn. Daarnaast is het nest van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Voor het broedseizoen van vogels is geen standaardperiode. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Bronnenonderzoek

In de omgeving van de planlocatie ligt bebouwd gebied, parken en uiterwaarden waardoor een grote verscheidenheid aan vogelsoorten in de omgeving voorkomt. In Tabel 3 zijn de vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest die zijn waargenomen in of in de omgeving van het projectgebied weergegeven (NDFF).

Tabel 3. Overzicht van vogels met jaarrond beschermde nesten die zijn waargenomen in het projectgebied of de omgeving van de laatste 3 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus
	jaarrond beschermde nesten
Steenuil	1
Gierzwaluw	2
Huismus	2
Roek	2
Grote gele kwikstaart	3
Ooievaar	3
Slechtvalk	3
Boomvalk	4
Buizerd	4
Havik	4
Sperwer	4
Blauwe reiger	5
Boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Bosuil	5
Ekster	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Huiszwaluw	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Koolmees	5
Oeverzwaluw	5
Pimpelmees	5
Spreeuw	5
Zwarte kraai	5

Soort	Beschermingsstatus
	jaarrond beschermde nesten
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5

Van de steenuil is een nest en zijn baltsende individuen ten zuidoosten van het projectgebied nabij een boerderij en een manege aangetroffen. Bij de Rijn ten noordwesten van het projectgebied is ook een baltsende steenuil gezien en er is een slaapplaats van grote gele kwikstaart aangetroffen. In de woonwijken in de omgeving van het projectgebied nestelen gierzwaluwen en huismussen. Er zijn in de omgeving een aantal roekenkolonies gezien; ten zuidoosten van het projectgebied aan de andere kant van de Nijmeegseweg bij een school en ten zuidwesten bij een industriegebied en verder ten zuidwesten in een woonwijk. Ooievaars hebben nest-indicerend gedrag vertoond in de uiterwaarden van de Rijn. Nesten van slechtvalk zijn op gebouwen waargenomen zoals op de Eusebiuskerk, de KEMAtoren, het OHRAgebouw en bij een school aan de Velperweg. Boomvalknesten zijn aan de Nijmeegseweg gevonden en ten noordoosten van het projectgebied in Arnhem-Noord. Verblijfplaatsen van buizerds zijn in Meinerswijk, langs de Rijn en in park Elderveld gezien. Territorium van de havik is in Meinerswijk waargenomen, baltsende haviken zijn zowel in Meinerswijk als in park Immerloo aangetroffen. Een broedend sperwerpaar is ten westen van het projectgebied in een parkje gezien.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn een aantal vogels gehoord en gezien, waaronder huismus, kauw, kokmeeuw, ekster, vink, koolmees en merel. De bomen zijn gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. Er is geen bebouwing aanwezig, waardoor nesten van gebouwbewonende soorten, zoals huismus en gierzwaluw kunnen worden uitgesloten. In de haag in deelgebied 2 zaten veel vogels zoals merels, huismus en koolmees. In de bomen en struiken kunnen algemene vogels nestelen.

Effectenbeoordeling

De werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op nesten van vogels met een jaarrond beschermd nest. In de bomen en struiken kunnen vogels in het broedseizoen broeden. Bij het rooien van bomen en struiken in het broedseizoen treedt een negatief effect op voor algemene broedvogels. De haag in deelgebied 2 is leefgebied voor onder andere huismus. Het verwijderen van de haag in deelgebied 2 heeft mogelijk een negatief effect op het functionele leefgebied (schuilplekken en foerageergebied) van huismussen.

5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Bronnenonderzoek

In Tabel 4 is een overzicht weergegeven van de waargenomen beschermde amfibieën, reptielen en vissen in het projectgebied of in de omgeving van het projectgebied (NDFF).

Tabel 4. Overzicht van waargenomen reptielen, amfibieën en vissen in of nabij het projectgebied van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Kamsalamander	X		
Poelkikker	X		
Rugstreeppad	X		
Alpenwatersalamander		X	
Bastaardkikker			X
Bruine kikker			X
Gewone pad			X
Hazelworm		X	
Kleine watersalamander			X
Ringslang		X	

Een waarneming van de kamsalamander is ten zuidoosten van het projectgebied vlak bij een boerderij gedaan (circa 2 km). De poelkikker is in Meinerswijk gezien (circa 1,5 km) en ten oosten van het projectgebied bij een bosschage naast de Pleijweg (>2 km). Rugstreeppadden zijn langs de Rijn en in een woonwijk aangetroffen (>2 km). Waarnemingen van de Alpenwatersalamander liggen allemaal ten noorden van de Rijn (>1,8 km). De hazelworm is langs het spoor in Arnhem-Noord nabij het station gezien (>1,5 km). Er zijn enkele ringslangen in het buitengebied ten noordwesten van het projectgebied waargenomen (>1,8 km).

Veldonderzoek

Het oppervlaktewater is ongeschikt voor beschermde vissen en als voortplantingswater voor beschermde amfibieën. Beschermde vissen maken geen gebruik van sloten zoals die aanwezig in het projectgebied. De bodem van het projectgebied bestaat uit klei wat door beschermde amfibieën zoals de Alpenwatersalamander wordt gemeden. Tevens bevindt het projectgebied zich in stedelijk gebied wat door soorten als de kamsalamander wordt gemeden. Ook bieden de sloten weinig schuilmogelijkheden in de vorm van watervegetatie of stenen.

Het aanwezige groen wordt niet gebruikt als landhabitat door beschermde amfibieën, omdat er geen geschikt voortplantingshabitat voor beschermde amfibieën aanwezig is. Beschermde amfibieën leggen vaak geen lange afstanden af tussen het voortplantingswater en landhabitat. Tevens ontbreken bos, heide, stenen en zanderige plekken wat beschermde amfibieën als overwinteringshabitat gebruiken. Amfibiesoorten waarvoor een vrijstelling geldt kunnen voorkomen in het projectgebied.

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt over het gebruik van het projectgebied door reptielen. Het projectgebied biedt weinig geschikt leefgebied (structuurrijke vegetatie, zanderige plekken) voor zwaar beschermde soorten en deze worden dan ook niet verwacht.

Effectenbeoordeling

Zwaar beschermde vissen, reptielen en amfibiesoorten stellen kritische eisen aan hun leefomgeving. Geschikt habitat om te rusten, zich voort te planten of te overwinteren is voor beschermde vissen, reptielen en amfibieën in het projectgebied niet aanwezig. Negatieve effecten van de werkzaamheden op zwaar beschermde vissen, reptielen en amfibieën zijn uitgesloten.

5.2.5 Flora

Bronnenonderzoek

Tabel 5 geeft een overzicht van de beschermde planten die in het projectgebied of de naaste omgeving zijn waargenomen (NDFF).

Tabel 5. Overzicht van waargenomen beschermde planten in het projectgebied of in de nabije omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Blaasvaren		X	
Dreps		X	
Kartuizer anjer		X	
Zandwolfsmelk		X	

Blaasvaren is gezien in Meinerswijk bij een woning met oude muren en een kleine helling voor het huis (>2 km). Dreps is ten noorden van het projectgebied in een plantsoentje van een woonwijk gezien (>2 km). Kartuizer anjer staat ten noordoosten van het projectgebied in een groenstrook bij het spoor (>2 km). Zandwolfsmelk is te oosten van het projectgebied gezien bij de Nieuwe Haven langs een weg nabij een plas (>2 km).

Veldonderzoek

Het projectgebied bestaat uit kort gemaaide grasvelden, die ook in het voorjaar en in de zomer kort gemaaid zijn, met enkele bomen en struiken. Tijdens het veldbezoek zijn onder andere de volgende soorten waargenomen: berk, wilg, weegbree, duizendblad, riet, els, esdoorn, klimop, lisdodde en paardenbloem. Beschermde planten zijn binnen het projectgebied niet te verwachten, omdat de vegetatie sterk onderhouden wordt en duidt op een rijke bodem. Daarbij groeit blaasvaren op kalkrijke muren en rotsen, komt dreps op akkers voor, staat de kartuizer anjer op schraal grasland en groeit de zandwolfsmelk op rivierdijken en langs spoorwegen, deze habitats zijn niet in het projectgebied aanwezig.

Effectenbeoordeling

De meeste beschermde planten zijn zeer kritisch ten aanzien van hun standplaats. Beschermde planten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Gezien de aard van het projectgebied en de soortensamenstelling van de aanwezige flora worden beschermde planten hier ook niet verwacht. De werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op beschermde planten.

5.2.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Tabel 6 geeft een overzicht van beschermde ongewervelden die in het projectgebied of in de naaste omgeving zijn waargenomen (NDFF).

Tabel 6. Overzicht van waargenomen beschermde ongewervelden in het projectgebied of in de nabije omgeving van de laatste 10 jaar (NDFF).

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	**andere soorten**	**vrijgestelde soorten**
Rivierrombout	X		
Teunisbloempijlstaart	X		
Grote vos		X	
Grote weerschijnvlinder		X	
Kleine ijsvogelvlinder		X	
Sleedoornpage		X	

De grote vos is bij moestuinen ten westen, in woonwijken ten oosten en ten noordoosten waargenomen. De grote weerschijnvlinder is bij park Immerloo gezien. De kleine ijsvogelvlinder is één keer bij centraal station Arnhem aangetroffen. Langs de Rijn zijn waarnemingen van de rivierrombout gedaan . Eitjes van de sleedoornpage zijn verspreid in de omgeving van het projectgebied waargenomen. Teunisbloempijlstaart is bij het spoor in Arnhem-Noord gezien.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde ongewervelden in het projectgebied. Iedere soort is afhankelijk van een bepaald habitat met bepaalde waardplanten. De rivierrombout heeft rivier en grote beken als habitat. De grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder gebruiken bos als leefgebied. De teunisbloempijlstaart maakt gebruik van teunisbloemen en heeft een strooisellaag nodig. De grote vos gebruikt iepen en is erg zwerflustig. Deze habitats zijn in het projectgebied niet aanwezig. De sleedoornpage gebruikt sleedoorns om eitjes op te zetten en de mannetjes leven in een markante boom nabij de eiafzetplek. In deelgebied 2 bestaat de haag om het speeltuintje gedeeltelijk uit sleedoorn.

Effectenbeoordeling

Bij het verwijderen van de haag in deelgebied 2 treedt mogelijk een negatief effect op voor sleedoornpage.

5.3 Houtopstanden

De bomen in het projectgebied vallen onder de bebouwde kom houtopstanden en zijn daarom vrijgesteld van de meld- en herplantplicht van de Wet natuurbescherming. Enkele bomen vallen onder de gemeentelijke waardevolle bomen waarvoor wel een kapvergunning moet worden aangevraagd (Figuur 7).

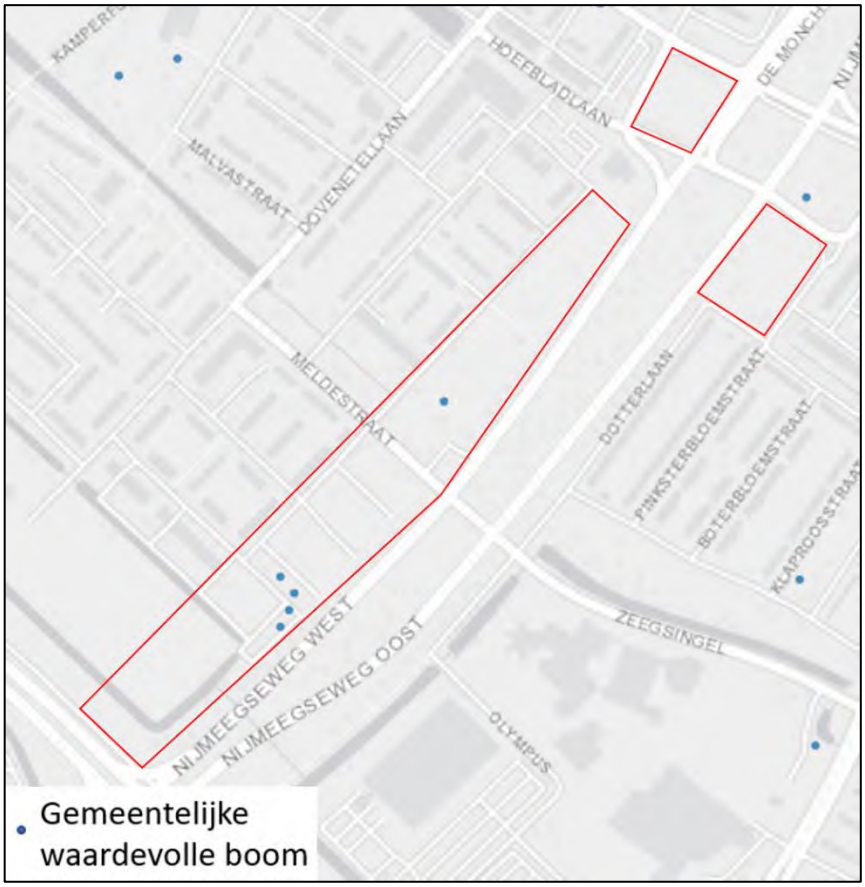

Figuur 7. Waardevolle bomen in het projectgebied.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.
In de effectenbeoordeling en de daaruit volgende conclusies is uitgegaan van de werkzaamheden zoals die zijn omschreven in paragraaf 3.2. Veranderingen of afwijkingen hiervan kunnen tot andere conclusies leiden.
Natuuronderzoek heeft doorgaans een juridische houdbaarheid van drie jaar.

6.1 Gebiedsbescherming

6.1.1 Natura 2000

Er zijn geen negatieve effecten, dan wel significant negatieve effecten te verwachten van het project op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en voor stikstofdepositie geldt een uitzondering in de aanlegfase.

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt buiten de grenzen van Natuurnetwerk Nederland, waardoor er geen effecten op de kernkwaliteiten van het gebied zijn. Het afwegingskader EHS hoeft niet te worden doorlopen.

6.2 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Tabel 7 geeft een overzicht van de maatregelen per soortgroep.

Tabel 7. Samenvatting onderzoeksresultaten en maatregelen.

Soortgroep	Soort	Maatregelen
Grondgebonden zoogdieren	n.v.t.	
Vleermuizen	Vleermuizen	Nader onderzoek naar aanwezigheid van verblijven van vleermuizen
Vogels	Algemene broedvogels Huismus	Kappen buiten het broedseizoen Bij verwijderen van haag in deelgebied 2: Nader onderzoek functioneel leefgebied
Reptielen	n.v.t.	
Amfibieën	n.v.t.	
Vissen	n.v.t.	
Flora	n.v.t.	
Ongewervelden	Sleedoornpage	Bij verwijderen van haag in deelgebied 2: Nader onderzoek naar gebruik door sleedoornpage

6.2.1 Grondgebonden zoogdieren

De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatief effect op grondgebonden zoogdieren. Voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en (functionele) leefomgeving van beschermde grondgebonden zoogdieren zijn in het projectgebied niet aanwezig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.2 Vleermuizen

De te kappen bomen zijn potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Tevens kunnen vleermuizen de vleermuiskasten als verblijven gebruiken. Nader onderzoek moet uitwijzen wat de functie van het projectgebied voor vleermuizen is en of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is.
Voor het nader onderzoek vinden in de periode half mei tot half juli 3 bezoeken plaats, één in de ochtend rond zonsopkomst en twee in de avond rond zonsondergang. Daarnaast vinden er in de periode half augustus tot en met september 2 bezoeken plaats in de nacht. De vleermuiskasten worden gecontroleerd op aanwezigheid vleermuizen.

6.2.3 Vogels

De bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.
De bomen en struiken zijn geschikt als nestlocatie voor vogels. Actieve nesten mogen geen negatief effect ondervinden. De bomen en struiken dienen buiten het broedseizoen (half maart – half juli) verwijderd te worden om te voorkomen dat vogels zich hierin nestelen.

Wanneer de werkzaamheden in deelgebied 2 ook het verwijderen van de haag bevat is nader onderzoek naar het gebruik door huismussen nodig om te bepalen of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Geschikt habitat om te rusten, zich voort te planten of te overwinteren is voor beschermde reptielen, amfibieën en vissen in het projectgebied niet aanwezig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.5 Flora

In het projectgebied zijn geen beschermde planten te verwachten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.6 Ongewervelden

Wanneer er bij de werkzaamheden de haag in deelgebied 2 wordt verwijderd is er mogelijk een negatief effect voor sleedoornpage. Nader onderzoek moet dan uitwijzen of sleedoornpage gebruik maakt van de haag en of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is.

6.3 Houtopstanden

De bomen in het projectgebied vallen onder de bebouwde kom houtopstanden en zijn daarom vrijgesteld van de meld- en herplantplicht van de Wet natuurbescherming. Enkele bomen zijn door de gemeente aangewezen als waardevol, voor die bomen dient een kapvergunning aangevraagd te worden.

Bronnen

Literatuur

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, van C. & Wynhoff, I., De Vlinderstichting 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Creemers., R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS - Nederland, Leiden.
- Grapperhaus, F. 2021. Wet van 10 maart 2021 tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering). Staatsblad 140.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2006. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Websites

- https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=abe3fe98fc2f488a9c89dc4fa212f72c
- https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=38465e1d8fec467ba027024c1e3476d1
- https://mijn.rvo.nl/documents/20448/98667/Lijst+jaarrond+beschermde+vogelnesten/8c628143-438c-4d87-aef9-eeae6a4b7843
- https://monitor.aerius.nl/monitor/
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/
- www.eis-nederland.nl
- www.floron.nl
- www.google.nl/maps
- www.natura2000.nl
- www.ndff.nl
- www.openstreetmap.org
- www.pdok.nl/viewer/
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Nader onderzoek ecologie

Nijmeegse weg, Arnhem

EKOZA
Ecologisch advies

Velp, 12 maart 2023

Colofon

Titel	: Nader onderzoek ecologie
Subtitel	: Nijmeegse weg, Arnhem
Projectnummer	: 22.134
Datum	: 12 maart 2023
Veldonderzoek	: [redacted]
Auteur(s)	: [redacted]
Collegiale toets	: [redacted]
Opdrachtgever	: Gemeente Arnhem
Contactpersoon	: [redacted]

Bezoekadres : Kerkstraat 20
Postcode : 6883 HT Velp
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
2. Wettelijk kader 5
2.1 Soorten 5
3. Projectgebied 8
3.1 Gebiedsbeschrijving 8
3.2 Voorgenomen ingreep 10
4. Onderzoeksmethode 12
4.1 Vleermuizen 12
4.2 Sleedoornpage 13
4.3 Effectenbeoordeling 14
5. Resultaten 15
5.1 Vleermuizen 15
5.2 Sleedoornpage 15
6. Conclusies 16
6.1 Vleermuizen 16
6.2 Sleedoornpage 16
Bronnen 17
Literatuur 17
Websites 17

1. Inleiding

Gemeente Arnhem is voornemens om aan de Nijmeegseweg in Arnhem nieuwe woningen te realiseren. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met beschermde soorten; er mogen geen negatieve effecten op deze soorten ontstaan. Hiervoor is in januari 2022 door Ekoza (Ekoza, rapportnummer 21.345) een quickscan flora en fauna uitgevoerd, waaruit naar voren is gekomen dat binnen het projectgebied de sleedoornpage kan voorkomen en dat vleermuizen verblijfplaatsen en/of een essentiële vliegroute binnen het projectgebied hebben. Deze soorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming.

Dit onderzoek heeft ten doel het vaststellen, dan wel uitsluiten van de aanwezigheid van vleermuizen en sleedoornpage binnen het projectgebied. Indien deze soorten aanwezig zijn vindt een beoordeling plaats naar de effecten van de werkzaamheden op deze soorten en de populatie. Hieruit volgt of verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming al dan niet worden overtreden en of er een noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethodes die gebruikt zijn. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Ten slotte zijn in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen beschreven.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag ligt bij de provincies. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het Rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden;
- Soorten;
- Houtopstanden.

Dit onderzoek heeft enkel betrekking op soorten, in dit geval vleermuizen en sleedoornpage. In dit hoofdstuk is daarom ook alleen de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming uitgelicht.

2.1 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn;
- andere soorten.

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.

De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Dit project valt onder het bevoegd gezag van de provincie Gelderland. Ingevolge de Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.
Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Enkele provincies, zoals Limburg en Overijssel, hebben hun eigen lijst van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten.

3. Projectgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied bestaat uit drie deelgebieden langs de Nijmeegseweg in Arnhem-Zuid, provincie Gelderland. Het projectgebied bevindt zich in de woonwijk Malburgen, ten noordoosten van het voetbalstadion Gelredome. In de omgeving van het projectgebied liggen de waterrijke gebieden Meinerswijk en het Immerloopark en lopen de rivieren de Nederrijn en de IJssel. De dorpen Oosterbeek en Westervoort en de stad Huissen liggen nabij dit gedeelte van Arnhem. In **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** is de globale ligging van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied.

De deelgebieden zijn onbebouwde locaties bestaande uit grasvelden met bomen en struiken. In deelgebied 2 is een speeltuin aanwezig. In deelgebied 3 ligt een wandelpad en in het zuidwestelijke deel liggen sloten. De Meldestraat doorkruist deelgebied 3. Verder bestaat het projectgebied uit een deel van de Nijmeegseweg en een deel van de middenberm van de weg. De middenberm bestaat uit gras met populieren. In Figuur 2 zijn de deelgebieden aangegeven en *Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.* geeft een impressie van het projectgebied.

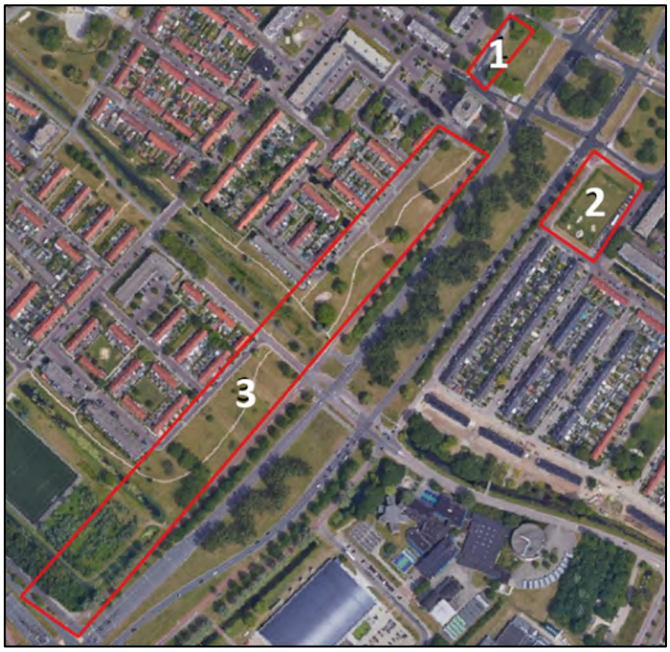

Figuur 2. Ligging van de drie deelgebieden..

Figuur 3. Impressie van het projectgebied. Van boven naar beneden: deelgebied 1, deelgebied 2, deelgebied 3, de weg en bermen.

3.2 Voorgenomen ingreep

Gemeente Arnhem is voornemens om aan de Nijmeegseweg in Arnhem woningen en groen te realiseren. Tevens worden er aanpassingen aan de kruispunten en de bermen gedaan. In Figuur 4 zijn de geplande werkzaamheden aangegeven op een kaart. Voor de werkzaamheden wordt in de bodem gewerkt, er worden bomen en struiken gerooid en er wordt in sloten gewerkt. De bomen op de middenberm blijven ongemoeid Binnen het projectgebied bevindt zich geen bebouwing. De planning is onbekend.

Figuur 4. Planvoornemen.

4. Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep behoeft zijn eigen methode van inventarisatie om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen van de betekenis van het projectgebied voor de betreffende soorten of groepen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten die onder de Habitatrichtlijn vallen. De sleedoornpage valt onder het beschermingsregime 'Andere soorten'.

4.1 Vleermuizen

Vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, hoewel dit gedurende het jaar kan veranderen. Dit onderzoek richt zich op soorten die in bomen verblijven, omdat er bomen gekapt moeten worden. Daarnaast hangen er enkele vleermuiskasten aan bomen waar vleermuizen in kunnen zitten. Soorten die worden aangemerkt als boombewoners zijn bijvoorbeeld rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis, maar ook de gewone dwergvleermuis wordt wel eens in bomen aangetroffen. Deze soorten verblijven dan meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak. Vleermuizen zijn locatietrouw en maken vaak jarenlang gebruik van hetzelfde netwerk aan verblijfplaatsen.

Aan het begin van de zomer vormen de vrouwtjes kraamkolonies in daarvoor geschikte verblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. De mannetjes verblijven vaak solitair of in kleine groepjes bij elkaar in zomerverblijven.

Vanaf half augustus bezetten de mannetjes de paarverblijven van waar ze al roepend vrouwtjes proberen te lokken. Vooral rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis laten zich horen. De gewone dwergvleermuis vliegen al roepend rond in de buurt van de verblijfplaats. Rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis roepen vaak vanuit de verblijfplaats.

Inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het vleermuisprotocol 2021 van het Netwerk Groene Bureaus. Het onderzoek is gericht op het vaststellen van de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen in de te kappen bomen en in enkele vleermuiskasten die aan de bomen hangen. Het veldonderzoek is uitgevoerd in de periode begin juni t/m half september 2022 (Tabel 1).

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Bezoek	Datum	Tijd	Zon onder/op	Bewolking	Wind (Bft.)	Temp. (°C)
1	3-6-2022	3:20-5:35	5:28	helder	2	11
2	8-7-2022	3:25-5:40	5:34	Licht bewolkt	2	12
3	22-8-2022	22:00-24:00	20:54	bewolkt	1	14
4	12-9-2022	21:00-23:15	20:06	bewolkt	2	11

Het veldonderzoek is uitgevoerd door middel van 4 inventarisatierondes. Omdat er meerdere bomen met holtes en enkele vleermuiskasten in het projectgebied aanwezig zijn, zijn de bezoeken in de zomerperiode uitgevoerd door 5 personen en in de paartijd met 2 personen. In de paartijd kunnen vleermuizen de hele nacht roepen waardoor er meer tijd is om verblijfplaatsen op te sporen en kan het onderzoek met minder personen worden uitgevoerd. De onderzoeken zijn uitgevoerd bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden Celsius. Tussen de verschillende inventarisatierondes zit een minimaal bepaalde periode om de veldwaarnemingen zo goed mogelijk te verdelen over de optimale periode voor elke waar te nemen functie per soort. Voor de inventarisatie van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expension (Petterson D240x) en een Batscanner (Elekton). Bij de batscanner wordt de piekfrequentie van vleermuizen direct weergegeven. Ook als een vleermuis snel langs vliegt. Zo worden er geen soorten gemist. Daarnaast is tijdens één avondronde in de paartijd aanvullend gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera van het type 'FLIR Scion OTM'. Zowel in de zomer- als in de paarperiode zijn overdag de kasten bekeken op bewoning door er vanaf onder in te schijnen. Dit is uitgevoerd op de dagen dat ook het batdetectorwerk is uitgevoerd. Hiermee konden eventuele zomerverblijven van gewone dwergvleermuizen in de kasten worden opgespoord.

Zomerperiode

In de periode 1 juni t/m 15 juli 2022 zijn 2 ochtendbezoeken uitgevoerd. De bezoeken in deze periode zijn gericht op het vinden van kraam,- en zomerverblijven. Tijdens de ochtend blijven vleermuizen een tijdje zwermen voor hun verblijfplaats voordat ze naar binnen gaan. Omdat het zwermen meer tijd in beslag neemt dan het uitvliegen in de avond zijn verblijfplaatsen in bomen 's ochtends makkelijker te vinden. Sommige soorten zwermen al als het nog donker is. Het gebruik van een zaklamp helpt om de dieren te zien. Het ochtendbezoek is 2,5 uur voor zonsopkomst gestart en geëindigd bij zonsopkomst. Tussen de onderzoeksrondes zit een periode van minimaal 20 dagen.

Paarperiode

In de periode 15 augustus t/m 15 september 2022 zijn 2 avondbezoeken uitgevoerd. De bezoeken in deze periode zijn gericht op het vinden van paarverblijven. In de paartijd proberen mannetjes met luid geroep vrouwtjes naar hun verblijfplaatsen te lokken. Het onderzoek naar paarverblijven start minimaal een uur na zonsondergang. Omdat het dan al donker is, is het vlieggedrag van vleermuizen minder zichtbaar. Om inzicht te krijgen in het gedrag en het bepalen van de verblijfslocaties is gebruik gemaakt van een zaklamp en van een warmtebeeldcamera. Tussen de onderzoeksrondes zit een periode van minimaal 20 dagen.

4.2 Sleedoornpage

De sleedoornpage komt voor op een aantal locaties in Overijssel, langs de randen van de Veluwe, op de Utrechtse Heuvelrug, op en een enkele locatie in Noord-Brabant en in Zuid-Limburg. Er leven ook steeds meer populaties in het stedelijk gebied. In Arnhem Zuid, en ook in de nabije omgeving van het projectgebied worden eitjes van sleedoornpage in struwelen

met sleedoornpage aangetroffen. Zoals in struiken langs de Nijmeegse weg (buiten het projectgebied), Batavierenweg en langs de Malburgse Bandijk.

De sleedoornpage is weinig mobiel en vliegt zelden verder dan enkele honderden meters langs bosrand of struweel. De vlinder overwintert als ei, die afgezet worden op sleedoorn en soms ook op andere Prunus-soorten. De eitjes worden op de overgang van ouder naar jonger hout (twee- of driejarig) gelegd, in de oksel van een doorn of tak. Dit gebeurt vrijwel altijd aan de zonnige zuidzijde van de struik. In de omgeving staan markante, vrijstaande bomen (ontmoetingsbomen) waar de mannetjes zich in de hoge kruinen verzamelen en waar de vrouwtjes die uit de pop kruipen direct naar toe vliegen. De mannetjes voeden zich met honingdauw en de vrouwtjes voeden zich daarnaast ook met nectar van o.a. guldenroede en koninginnekruid voor de ontwikkeling van de eitjes.

Inventarisatie

Voor het onderzoek naar sleedoornpage is geen onderzoeksprotocol beschikbaar. De vlinders leven veel in de kruinen van hoge bomen en worden slechts weinig gezien. Het onderzoek naar sleedoornpage is dan ook gericht op het zoeken naar eitjes op de takken van sleedoorns of andere Prunus-soorten en wordt in de winterperiode uitgevoerd. De sleedoorns zijn dan kaal, waardoor de witte, afgeplatte bolle eitjes zichtbaar zijn. Op 7 februari 2023 zijn de hagen die verwijderd gaan worden (deelgebied 2) gecontroleerd op de aanwezigheid van sleedoornpage eitjes.

4.3 Effectenbeoordeling

Als er beschermde soorten in het projectgebied aanwezig zijn, vindt een effectenbeoordeling plaats. Aan de hand van de ingreep worden de effecten van de activiteiten op de aanwezige soort bepaald. Effecten kunnen optreden tijdens de realisatiefase van het project en zijn dan tijdelijk van aard, maar kunnen ook in de gebruiksfase optreden en zijn dan permanent van aard. Effecten van de ingreep op aanwezige soorten zijn sterk afhankelijk van een aantal variabelen, zoals: de voorgenomen werkzaamheden, de exacte locatie, de periode van het jaar, het tijdstip van de dag, de doorlooptijd van de werkzaamheden, de gebruikte machines of materialen, enzovoort.
Verder is het van belang te weten welke effecten de werkzaamheden hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

5. Resultaten

5.1 Vleermuizen

Zomerperiode

Er is met de batdetector gezocht naar zwermende dieren rondom de bomen. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Op beide ochtenden zijn wel enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen gehoord en zijn er enkele rosse vleermuizen overgevlogen. De dwergvleermuizen bleven steeds maar even rond de bomen jagen en vertrokken naar de omliggende woonwijken. De rosse vleermuizen vlogen hoog over en hadden geen enkele binding met de bomen. Na het licht worden zijn de vleermuiskasten die aan de boom hingen gecontroleerd op de aanwezigheid van eventuele gewone- of ruige dwergvleermuizen. Er is geen enkel dier in de kasten aangetroffen.

Paarperiode

Er zijn verschillende gewone dwergvleermuizen roepend gehoord maar geen van de dieren had binding met de bomen in het onderzoeksgebied. Alle paarterritoria lagen in de woonwijken in de omgeving. Er zijn geen andere paarroepen van andere soorten gehoord. Wel vlogen er enkele keren een rosse vleermuis en een laatvlieger voorbij. Op dezelfde dag van het batdetectoronderzoek zijn de kasten bekeken. Er zijn geen vleermuizen in de kasten aangetroffen. Daarmee kunnen zomerverblijven van dwergvleermuizen worden uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen om die reden is er geen effect te verwachten.

5.2 Sleedoornpage

In de hagen die om de speeltuin staan zijn na zorgvuldig zoeken geen eitjes van de sleedoornpage aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen negatieve effecten van de werkzaamheden op sleedoornpage.

6. Conclusies

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.1 Vleermuizen

Er zijn geen vleermuisverblijven in de bomen aanwezig. Daarmee is er geen ontheffing nodig in het kader van de Wet natuurbescherming.

6.2 Sleedoornpage

Negatieve effecten op sleedoornpage zijn uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Bronnen

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Ekoza, 2022. QS Flora en Fauna Nijmeegseweg te Arnhem. Ekoza, rapportnummer21.345a, Velp
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Kennisdocument Watervleermuis *Myotis daubentonii*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

Websites

- https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/
- www.google.nl/maps
- www.ndff.nl
- www.openstreetmap.org
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

PROJECT “Nijmeegseweg”

Projectcode: V800020

AFWEGINGSRAPPORTAGE BOMEN IN PROJECT Nijmeegseweg fase 1

Deel A Voorbereidingsfase

Opgesteld door	Naam	Datum bijgewerkt	Versie
Groenontwerper		23-06-2025	6
Projectleider			

1. INLEIDING 4
2. INITIATIEFFASE 5

2.1 Aanleiding project 5
2.2 Mogelijkheid boominclusief ontwerpen 5
2.2.1. Invloed werkzaamheden/ontwerp op bomen 5
2.2.2. Mogelijkheden boominclusief ontwerpen 5
2.2.3. Landschappelijke kansen binnen het project. 6
2.3 Waardering bomen (groenontwerper) 6
2.3.1 Waardering 6
2.3.2. Staat van de bomen beheertechnisch 7
2.3.3. Waardebepaling 7
2.4 Juridische bescherming bomen 7
2.4.1. Bestemmingsplan 7
2.4.2. APV en Omgevingswet 8
2.4.3. Wet natuurbescherming 8
2.5 Bomenbalans 8
2.6 Communicatie 9
2.7 Conclusie initiatieffase 9

3. DEFINITIEFASE 10

3.1 Groen en bomen in het ontwerp 10
3.1.1. Boominclusief ontwerpen en voorzieningen te behouden bomen. 10
3.1.2. Locaties en voorzieningen te verplanten bomen. 10
3.1.3. Mogelijkheden voor meer groen in het ontwerp. 10
3.2 Compensatie groen en bomen 10
3.2.1 Werkwijze compensatie 10
3.2.2 Bepalen vorm van compensatie 10
3.3 Kosten boominclusief ontwerpen 11
3.4 Communicatie 11
3.4.1 Communicatie richting politiek. 11
3.4.2 Communicatie richting de wijk 11
3.5 Conclusie definitiefase 13

1. INLEIDING

Het Bomenplan 2020 heeft als doel: Meer (buitengewone) bomen in Arnhem,
meer groenmassa in de vorm van meer boomkroonoppervlakte en daardoor een nog groenere stad. Uitgangspunt daarbij is kwaliteit en toekomstbestendigheid: De juiste boom op de juiste plek in optimale groeiplaatsomstandigheden. Dit geldt zowel voor bestaande als nieuw te planten bomen. We willen een betere bescherming van bomen. Het belang van bomen vraagt om meer aandacht en transparantie in besluitvorming en communicatie.

Door het opstellen van deze afwegingenrapportage wordt invulling gegeven aan het bomenbeleid zodat op basis van een integrale, inzichtelijke afweging keuzes worden gemaakt over bomen.

Het invullen van de afwegingenrapportage "Bomen in Projecten" start in de initiatieffase. Het is een dynamisch document waarin de informatie over het proces rondom bomen, gedurende alle fasen in een project bijgehouden wordt.
Alle resultaten en conclusies over bomen wordt in of als bijlagen bij dit document verzameld.

2. INITIATIEFFASE

In deze fase wordt informatie verzameld over de bomen en de invloed van het project op de bomen en vice versa. Einde initiatieffase wordt de scope vastgesteld en is duidelijk voor welke bomen een integrale afweging gemaakt moet worden.

2.1 Aanleiding project

Het plangebied rondom de Nijmeegseweg staat al lange tijd op de stadsagenda om tot (woningbouw)ontwikkeling te komen. In 1997 werd er al gesproken over een (woningbouw)ontwikkeling aan de Nijmeegseweg, waarbij de basis is terug te vinden in het ontwikkelingsplan Malburgen uit 1997.

Ontwikkelingsplan Malburgen 1997

Het project Nijmeegseweg vindt zijn grondslag in het Ontwikkelingsplan Malburgen uit 1997. Hierin is benoemd dat de Nijmeegseweg een groene stadsboulevard kan worden die centraal in de wijk ligt en zo de beide delen van de wijk aan elkaar verbindt. Dat vraagt om een smaller profiel met aan beide zijden bebouwing die met elkaar in relatie staat en met bomen tussen de rijbanen. Deze stadsboulevard verbindt niet alleen de twee delen van Malburgen, maar verbindt Malburgen ook met de stad. De versmalling van het profiel wordt gerealiseerd door de oostelijke rijbaan naar de westelijke zijde op te schuiven.
De gebiedsontwikkeling in Malburgen heeft de afgelopen jaren plaats gevonden. Het project Nijmeegseweg is één van de laatste projecten op basis van het Ontwikkelingsplan. In 2010 zijn de flats aan de westzijde van het plangebied gesloopt. De ideeën voor een stadsboulevard zijn in het huidige stedenbouwkundig plan uitgewerkt tot een Malburgse bosschage.

Woningbouw opgave

Arnhem staat voor een grote binnenstedelijke woningbouw van ongeveer 17.000 woningen. De planontwikkeling aan de Nijmeegseweg kan een bijdrage leveren in de woningbouwopgave waarbij het voordeel is dat wij als gemeente Arnhem deze gronden in ons bezit hebben en daarmee mogelijk een versnelling kunnen bewerkstelligen.

2.2 Mogelijkheid boom inclusief ontwerpen

2.2.1. Invloed werkzaamheden/ontwerp op bomen

Schetsontwerp Nijmeegseweg fase 1

In de initiatieffase voor fase 1 is er bij het proces om te komen tot een stedenbouwkundig plan zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bomen. Nieuwbouw is gepland op de locaties waar de oude flats zijn gesloopt. De inrichting van De Monchypark houdt rekening met de bestaande bomen.

2.2.2. Mogelijkheden boom inclusief ontwerpen

De individuele bomen, bomenrijen of boomgroepen staan op dit moment in grote groenstroken die worden omsloten door verschillende verkeersstromen. Enerzijds zijn dit fietspaden en wandelpaden en anderzijds zijn dit rijbanen. Op deze groenstroken is nu woningbouw voorzien. De geplande woningbouw voor fase 1 moet dusdanig worden ingepast dat er zoveel mogelijk bomen behouden kunnen blijven. De stedenbouwkundige invulling van het plan houdt hier rekening mee. Mochten er bomen toch niet ingepast kunnen worden zullen we de mogelijkheden onderzoeken om de bomen te verplanten. Als dit niet mogelijk blijkt, worden de bomen kwalitatief gecompenseerd.
In het schetsontwerp is vanaf het begin van het proces als uitgangspunt gehanteerd dat de zuidelijke entree van de Nijmeegseweg wordt geaccentueerd met een markant gebouw – het entreegebouw.
Ter hoogte van dit toekomstige entreegebouw ligt een spontaan tot ontwikkeling gekomen struweel met struiken en tot boom uitgroeiende zaailingen. Door de positionering van het gebouw kan dit struweel niet worden gehandhaafd. De compensatie wordt gevonden op- en aan het gebouw zelf in de vorm van een groen levend gebouw en door het aanplanten van ± 100 nieuwe bomen in de omgeving buiten de grenzen van het plangebied in de wijk Malburgen.

2.2.3. Landschappelijke kansen binnen het project.

Het schetsontwerp biedt de kans een robuuste groenstructuur te creëren en de ecologisch verbinding ter hoogte van de Meldestraat te realiseren. Waardevolle bomen worden ingepast of verplant. Tussen de nieuwe gebouwen komen 'pocketparkjes' met een meerwaarde voor de gebruikers en met waarden voor de biodiversiteit. De weg-begeleidende beplanting met Lindes en Essen, aan de westzijde van de Nijmeegseweg blijft intact. Het de Monchypark transformeert van 'kijkgroen' naar een gebruikspark.

2.3 Waardering bomen

In deze paragraaf wordt de beheers- en beleidsmatige waarde en de kwaliteit bepaald van de bomen.

2.3.1 Waardering

In het Bomenplan is een waarderingstabel opgenomen om te bepalen of een boom een Buitengewone gemeentelijke boom is. Bij één of meer keer 'ja' is er sprake van een Buitengewone gemeentelijke boom.

Waarderingstabel gemeentelijke boom	Ja / Nee
Voldoet de boom aan één of meerde waardencriteria?	
- Landelijk monument	Nee
- Gemeentelijk monument	Nee
- Toekomstboom (gemeentebomen)	Ja
- Belangrijke rol in geschiedenis (gedenkboom) en /of onderdeel van beschermd stadsgezicht	Nee
- Onderdeel van Gelders Natuurnetwerk	Nee
- Onderdeel van Arnhemse Groenvisiekaart	Ja
- Ecologisch waardevol omdat er binnen 25 meter uit de stam van de boom geen andere boom staat	Nee
- Boom staat in een gebied dat volgens de hitte attentiekaart rood of oranje is	Nee
- Boom heeft stamomtrek 100 cm op 1,30m gemeten	Ja
- Kroondiameter groter dan 5 meter	Ja

Conclusie waarderingstabel:

In het plangebied staan verschillende Buitengewone gemeentelijke bomen. Er staan ook bomen die van minder waarde zijn omdat ze bijvoorbeeld een slechte conditie hebben.

2.3.2. Staat van de bomen beheerstechnisch

De bomen in de waarderingstabel zijn allemaal beheerstechnisch onderzocht. Van de 49 bomen zijn er 37 bomen die op dit moment in goede staat verkeren, conditie is voldoende. Bij deze bomen is de gemiddelde levensverwachting meer dan 15 jaar. Onder de 49 bomen zijn 11 van deze bomen met de levensverwachting geschat tussen de 5 en 15 jaar. Van 1 boom zijn geen beheerstechnische gegevens bekend. (zie bijlage 2022-SI-00078-203 BAR – 4 Conditie)

2.4 Juridische bescherming bomen

2.4.1. Bestemmingsplan

Malburgen West 2010

Het struweel ter hoogte van het toekomstig entreegebouw kent deels de bestemming Sport en deels de bestemming Groen. Ook ligt er over een deel van dit gebied een dubbelbestemming i.v.m. waarde archeologie.

Voor bomen die staan binnen bestemming Sport geldt geen vergunningplicht voor het kappen van bomen. Voor bomen die staan binnen bestemming Groen geldt geen vergunningplicht voor het kappen van bomen.

Voor het gebied waar de dubbelbestemming waarde archeologie van toepassing is geldt een vergunningplicht voor graafwerkzaamheden dieper dan 30cm.

Bestemmingsplan Gelredome-Nijmeegseweg-Rijnhal

De bomen staan binnen bestemming Groen. Voor bomen die staan binnen bestemming Groen geldt geen vergunningplicht voor het kappen van bomen. Binnen deze bestemming is het kappen van bomen die zijn aangeduid als *bomenrij* vergunning plichtig. Bomen die vanwege de beoogde locaties van de gebouwen moeten verdwijnen staan niet binnen de aanduiding bomenrij en zijn daarom niet vergunning plichtig.

2.4.2. APV en Omgevingswet

De te kappen bomen zijn niet vergunning plichtig op grond van de APV.

2.4.3. Wet natuurbescherming

De bomen staan binnen de bebouwde kom boswet en zijn niet vergunning-/meldingsplicht op grond van de Wet natuurbescherming

2.5 Bomenbalans

Van de huidige 49 bomen worden 33 bomen ingepast en zijn er in totaal 8 bomen die niet ingepast kunnen worden. Van de 8 overige bomen moet onderzocht worden of ze verplant kunnen worden. De positionering van de bouwblokken zorgt ervoor dat deze bomen komen te vervallen. Deze 8 bomen zijn ongeschikt voor een verplanting. Een boom moet sterk genoeg zijn om verplant te kunnen worden, dit is bij deze bomen niet het geval. Bij eventuele verplanting is de kans zeer aannemelijk dat de boom afsterft. Een aantal bomen (oa. Populieren) zijn van dusdanig formaat dat het technische niet haalbaar is de boom te verplanten.

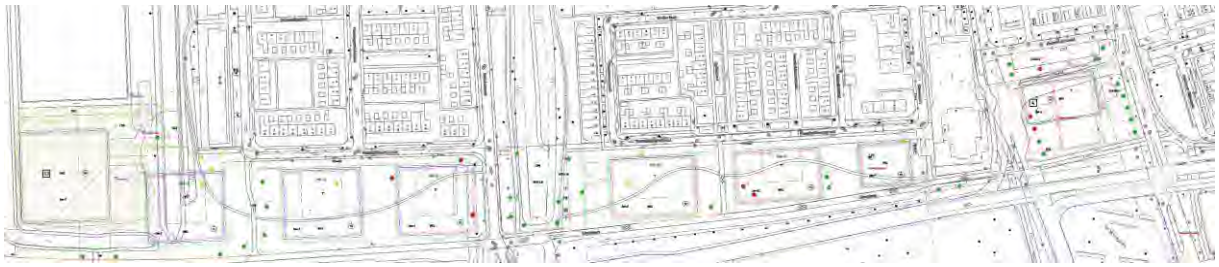

Voor in totaal 8 bomen is het wel de moeite waard om deze te onderzoeken op verplantbaarheid. Dit omdat het een sterke boomsoort betreft en de huidige kwaliteit van de bomen voldoende is om de verplanting te kunnen overleven. Verder onderzoek moet uitwijzen of dit ook daadwerkelijk het geval is. Als deze bomen verplant kunnen worden zullen we deze binnen de bestaande plangrens of in de directe omgeving terug planten. Als verplanting niet mogelijk is, worden ze alsnog gekapt en eveneens gecompenseerd.

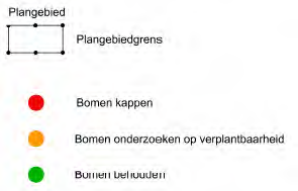

Naast de bestaande bomen hebben we binnen de plangrens ook te maken met een struweel. Op deze locatie is groen spontaan tot ontwikkeling gekomen. Door de positionering van het Entreegebouw kan dit struweel niet worden gehandhaafd. De compensatie wordt gevonden op- en aan het gebouw zelf in de vorm van een groen levend gebouw. De ecosysteemdiensten die dit bosje levert, zijn in beeld gebracht. Deze ecosysteemdiensten zullen gecompenseerd worden door het gebouw en de omgeving.

2.6 Communicatie

Er ligt de opdracht in dit gebied circa 250 woningen te realiseren. Dit project is tot stand gekomen op de “Malburgse manier”. Samen met bewoners en de gemeente zijn de ambities en uitgangspunten geformuleerd. De klankbordgroep heeft gewerkt aan verschillende ruimtelijke modellen, wat geleid heeft tot een toekomstvisie, een schetsontwerp en een omgevingskwaliteitsplan.
Gedurende de diverse fases van het project zijn de boomadviseurs vanuit de gemeente aangehaakt.

2.7 Conclusie initiatieffase

Bij de keuze voor de positie van de bouwblokken is het belangrijk rekening te houden met locatie van de huidige bomen. Bij het inventariseren van de bomen is gebleken dat er een aantal bomen zijn benoemd tot gemeentelijke waardevolle bomen. (Boomnummer: 05.16.B.0759, 05.16.B.0561 en 05.16.B.0564). Het is belangrijk dat deze bomen sowieso worden ingepast. Daarnaast moet er gekeken worden naar de locatie van het Entreegebouw en het compenseren van het groen. We willen verder onderzoeken of het haalbaar is acht bomen te verplanten. Deze bomen kunnen dan alsnog duurzaam behouden blijven. Bomen die uiteindelijk niet inpasbaar blijken en het spontaan tot ontwikkeling gekomen struweel, worden gecompenseerd.

3. DEFINITIEFASE

In deze fase wordt het totale groenplan op hoofdlijnen gemaakt. Welke bomen zouden er weg moeten, welke kunnen verplant worden, welke kunnen er nieuw geplant worden en hoe zou er gecompenseerd kunnen worden.
Einde definitiefase is er een positieve balans voor het groen. Positief wil zeggen dat er òf meer groen is, meer groen terug kan komen, òf kwalitatief hoogwaardiger groen òf dat er een financiële bijdrage gedaan kan worden waardoor we elders meer groen kunnen realiseren.

3.1 Groen en bomen in het ontwerp

3.1.1. Boom inclusief ontwerpen en voorzieningen te behouden bomen.

Het is niet mogelijk volledig boom inclusief te ontwerpen. Bomen die behouden kunnen worden krijgen genoeg boven- en ondergrondse groeiruimte voor duurzaam behoud.

3.1.2. Locaties en voorzieningen te verplanten bomen.

Vijftien bomen worden onderzocht op verplantbaarheid. Als deze bomen verplant kunnen worden komen ze te staan bijvoorbeeld in de pocketparks tussen de gebouwen. Als in een verdere ontwerpfase dit niet mogelijk blijkt, dan wordt er een plantlocatie buiten de projectgrens gezocht. De bomen krijgen voldoende ruimte om verder uit te groeien.

3.1.3. Mogelijkheden voor meer groen in het ontwerp.

In de plannen is veel aandacht voor het groen. Zowel in de openbare ruimte als op- en aan de gebouwen. Dit is vastgelegd in het omgevingskwaliteitsplan.

3.2 Compensatie groen en bomen.

3.2.1 Werkwijze compensatie

De werkwijze voor het compenseren van bomen is vastgelegd in het Bomenplan. Bomen die niet kunnen worden ingepast of verplant worden gecompenseerd.

3.2.2 Bepalen vorm van compensatie

Bij het ontwikkelplan Malburgen is voor de gehele wijk een groenplan opgesteld. Dit plan is al gerealiseerd. Er zijn robuuste aanéén gesloten groenstructuren aangelegd. De compensatie in dit project Nijmeegseweg fase 1 bestaat uit een kwaliteitsverbetering van het groen in het plangebied. Deze kwalitatieve compensatie zorgt voor groen wat een meerwaarde heeft voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, landschappelijke- en gebruikswaarden. In het stedenbouwkundig plan wordt een kwaliteitsslag gemaakt in zowel de openbare als de private

ruimte: Ondanks dat er in het plan enkele bomen en het struweel verdwijnen, is groen een integraal onderdeel van de omgevingskwaliteit van zowel de groene als de bebouwde ruimte.

Zo wordt de hoeveelheid infrastructuur verkleind door slimmer om te gaan met infrastructuur en de vrijgekomen infrastructuur te vergroenen, bijvoorbeeld het Monchyplein dat getransformeerd wordt naar een biodivers De Mochypark met plekken voor ontmoeting. Tussen de bebouwing komen pocketparks en collectieve tuinen. Watergangen worden verbeterd waarbij sommige watergangen worden verlegd en de oevers natuurvriendelijk ingericht worden. Dit speelt aan de Meldenstraat en bij de watergangen rondom de locatie van het toekomstige Entreegebouw.

Naast deze kwaliteitslagen in de onbebouwde ruimte worden er ook groene kwaliteitsslagen gemaakt in de gebouwde ruimte. Zo wordt voorgesteld in het bestemmingsplan en het omgevingskwaliteitsplan klimaat-adaptieve en natuur-inclusieve maatregelen op te nemen zoals de gebouwcomplexen voor te bereiden dat de gevels begroeid kunnen worden met groene biodiverse gevelvegetatie.

3.3 Kosten boominclusief ontwerpen

De kosten voor het boom inclusief ontwerpen worden meegenomen in de financiële begroting van het complete project.

3.4 Communicatie

3.4.1 Communicatie richting de wijk

Voor het project Nijmeegseweg is in samenspraak met de gemeente en bewoners gekozen voor een co-creatief proces met een actieve rol voor de klankbordgroep.
In 2020 is in drie stappen toegewerkt naar een duurzaam stedenbouwkundig plan.
Het stedenbouwkundig ontwerp is gebaseerd op de thema's en ambities die de klankbordgroep ons heeft aangereikt in de eerste twee stappen van het co-creatieve proces.
Zodoende zijn vanuit deze basisbehoeften van de bewoners en met instemming van de gemeentelijke projectgroep de volgende ambities geformuleerd.

Het project Nijmeegseweg moet bijdragen aan:

- het realiseren van een leefomgeving die meerwaarde biedt voor huidige en toekomstige bewoners van de wijk;
- het leveren van een belangrijke bijdrage aan de doelen van de gemeente inzake woningbouw en klimaat;
- het verbeteren van Malburgen zodat de wijk een aantrekkelijk onderdeel van de stad kan zijn;
- het verbinden van Malburgen Oost en West, ruimtelijk, gevoelsmatig en functioneel wat betreft het langzame verkeer.

In een derde stap heeft de klankbordgroep gewerkt aan ruimtelijke modellen voor het gebied. Dit ontwerpend onderzoek met maquettes en referenties heeft cruciale overeenkomsten aan

ruimtelijke aspecten en voorkeuren aan het licht gebracht. Dit zijn de sleutel ingrediënten van de uiteindelijke visie en het stedenbouwkundig ontwerp:

- het behouden van het groene karakter van de Nijmeegseweg als geheel;
- een groene, parkachtige entree bij het De Monchyplein, het toevoegen van groene verblijfskwaliteit;
- bijzondere bebouwing tegenover de Gelredome als markante zuidelijke entree;
- laagbouw aan de westzijde van de Nijmeegseweg t.h.v. de bestaande rijwoningen;
- op termijn toevoegen van woningen aan de oostelijke kant voor een eerlijke verdeling en het naar elkaar toebrengen van beide wijkdelen.

Om de ambities van het stedenbouwkundig ontwerp voor de ontwikkel en beheerfase voor de bebouwde en onbebouwde ruimte te borgen is een omgevingskwaliteitsplan opgesteld. Ook in de totstandkoming van dit kwaliteitsplan heeft de klankbordgroep een rol gespeeld. In een workshop kwaliteit is zowel de gewenste en bij Malburgen passende uitstraling van de bebouwing aan de orde gekomen als de programmatische invulling van de groene openbare ruimtes.

3.5 Conclusie definitiefase

De Nijmeegseweg is een complexe opgave tussen woningbouw en inbreiding van de stad, mobiliteit en het behoud en versterken van de groene waarden. Door zorgvuldig om te gaan met bomen en een hoge ambitie te hanteren voor de groene kwaliteiten van het hele plangebied, wordt invulling gegeven aan het bomenplan en het groenbeleid. In de definitie fase is dit belang stevig geborgd.
In de verdere uitwerkingen van het plan blijven deze onderwerpen hoog op de agenda staan.

Het spontaan tot ontwikkeling gekomen bosje op de plek van het toekomstig entreegebouw wordt gecompenseerd door de ecosysteem diensten die dit bosje levert terug te laten komen op en aan het gebouw
Het kroonoppervlakte van de te kappen bomen bedraagt 1.302 m2. Dit kroonoppervlakte wordt gecompenseerd in het nieuwe inrichtingsplan openbare ruimte voor fase 1 en fase 2. daarnaast worden er 100 extra bomen aangeplant in Malburgen

Bijlagen:

- 2022-SI-00078-201 BAR d.d. 18-09-2024
- 2022-SI-00078-202 BAR - 2 d.d. 18-09-2024
- 2022-SI-00078-203 BAR - 3 boomkronen d.d. 18-09-2024
- 2022-SI-00078-204 BAR – 4 conditie d .d. 18-09-2024
- Rapport 304346 ESD Arnhem Compensatie Ecosysteemdiensten Bosschage Nijmeegseweg v3
- NL.IMRO.0202.993-0301-Chw-Nijmeegseweg-Fase1-29072024

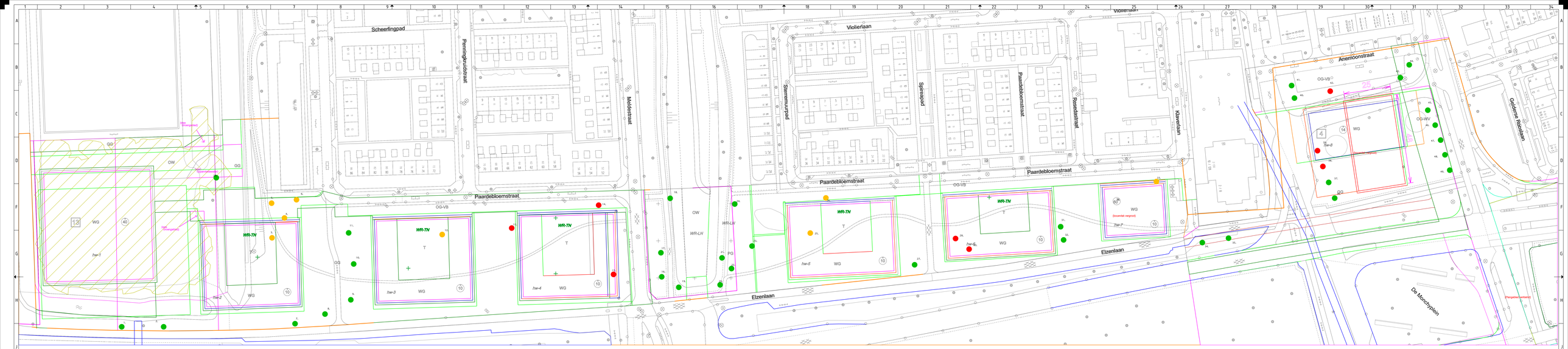

Legenda

- Plangebied grens
- Boom te kappen
- Boom onderzoeken op verplantbaarheid
- Boom in te passen
- WG Woongebied
- WR-TN Tuin
- OW Water
- OG-VB Openbaar gebied - Verblijfgebied
- GG Groengebied
- PG Parkgebied

Code	Omschrijving	Gekeurd	Datum
A	Aanpassing bomen fase 1	Homama	23.06.2025

CEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
Postbus 5200
6800 HA ARNHEM

www.arnhem.nl
0800 - 1809

Project:
Nijmeegseweg, fase 1

Onderdeel:
Boombalans met bestemmingsplan funcites

Cluster:	Afdeling:	Gekeurd:	Goedgekeurd:	Datum uitgifte:	Status:
Openbare Ruimte	Ontwerp	GroePa	WenkMa	18.09.2024	

Formaat:	Schaal:	Documentcode:	Tekeningnummer:	Blad:	Aantal:
594 x 1680 mm	1 : 500	2022-SI-00078.dgn	201	1	4

Nijmeegseweg fase 1

Onderzoek stikstofdepositie

Status	**definitief**
Versie	001
Rapport	M.2021.0760.32.R001
Datum	10 september 2025

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	
Project	Gem. Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
Betreft	Aanpassen onderzoek stikstofdepositie
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2021.0760.32.R001
Datum	10 september 2025
Versie	001
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Weerdjesstraat 70 6811 JE Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	
Auteur	
Projectadviseur	
2e lezer/secr.	MMO|PZW

k:\doc\m\2021\076000\076032\m2021076032r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5
2.1 Omgeving 5
2.2 Plan Nijmeegseweg fase 1 5

3. Beoordelingskader 7
3.1 Wet natuurbescherming 7
3.2 Beoordeling stikstofdepositie 7
3.3 Intern en extern salderen 7
3.4 Referentiesituatie 7

4. Uitgangspunten 8
4.1 Gebruiksfase 8
4.2 Aanlegfase 8
4.3 Referentiesituatie 9
4.4 Invoergegevens 11
4.5 Rekenmethode 12

5. Resultaten en conclusie 13

Bijlagen

Bijlage 1 Uitgangspunten
Bijlage 2 AERIUS-berekening gebruiksfase
Bijlage 3 AERIUS-berekening aanlegfase jaar 1
Bijlage 4 AERIUS-berekening gebruiks- en aanlegfase jaar 2

k:\doc\m\2021\076000\076032\m20210760320r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

1. Inleiding

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om een aantal woningen langs de Nijmeegseweg in Arnhem te ontwikkelen. Mogelijk heeft het plan nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied. DGMR heeft daarom onderzocht wat het effect van het plan is op deze natuurgebieden.

Voor de ontwikkeling van de woningen is een wijziging van het bestemmingsplan nodig. In dit onderzoek is beoordeeld of het plan een significant effect heeft op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de omgeving. De stikstofdepositie is berekend voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase. De berekeningen zijn gemaakt met AERIUS.

k:\doc\m\2021\076000\076032\m202107603 2r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

2. Situatie

2.1 Omgeving

Het plangebied ligt langs de Nijmeegseweg in het zuiden van Arnhem. Het plan betrekt een gebied vanaf het Gelredome tot aan De Monchyplein. De dichtstbijzijnde stikstofgevoelige natuurgebieden Rijntakken en Veluwe liggen op 2,2 en 3,2 kilometer afstand van het plangebied.

Op onderstaande kaart zijn de ligging van de planlocatie (1) en de Natura 2000-gebieden in de omgeving weergegeven. De paarse vlakken zijn de stikstofgevoelige delen van een natuurgebied.

figuur 1: kaart Natura 2000-gebieden rondom de bouwlocatie in Arnhem (Bron: AERIUS)

2.2 Plan Nijmeegseweg fase 1

Fase 1 van het plan Nijmeegseweg biedt ruimte aan 263 woningen, verspreid over 16 blokken.
De invulling van het plan bestaat uit zowel grondgebonden woningen als appartementen.
Blok 1 wordt voorzien van een parkeergarage. Bij alle andere woningen liggen de parkeerplekken op het maaiveld.

In onderstaande figuur staat een plattegrond van het plan weergegeven. Fase 1 bestaat uit blokken 1 t/m 16.

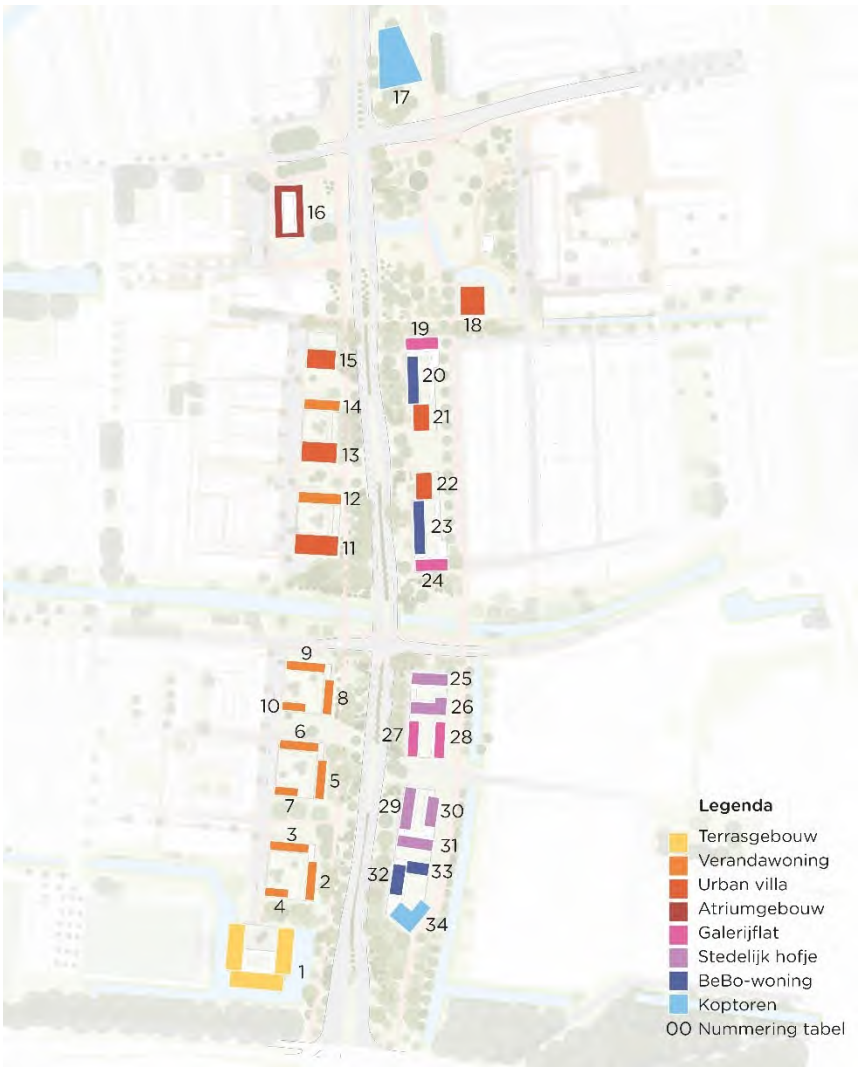

figuur 2: plattegrond plan Nijmeegseweg: blokken 1 t/m 16 is fase 1 (bron: opdrachtgever)

k:\doc\m\2021\076000\076032\m20210760032r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

3. Beoordelingskader

3.1 Wet natuurbescherming

De bescherming van Natura 2000-gebieden is verankerd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Voor de Natura 2000-gebieden zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld. In deze aanwijzingsbesluiten staan de exacte begrenzing van het gebied weergegeven, voor welke soorten en habitattypen het betreffende gebied is aangewezen en welke instandhoudingsdoelstellingen er gelden. Voor plannen (binnen en buiten Natura 2000-gebieden) waarvan niet op voorhand zeker is dat ze geen gevaar voor de instandhoudingsdoelstellingen vormen, geldt mogelijk een vergunningplicht.

3.2 Beoordeling stikstofdepositie

Om te beoordelen of een natuurvergunning benodigd is, moet worden aangetoond dat geen significant negatief effect op een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied ontstaat, als gevolg van de beoogde activiteiten. Op de volgende manieren kan worden aangetoond dat een project geen significant negatief effect op een Natura 2000-gebied veroorzaakt:

- Als met AERIUS geen bijdrage op relevante habitats binnen een Natura 2000-gebied wordt berekend en de stikstofdepositie voldoet aan de grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar.
- Door het uitvoeren van een aanvullende ecologische onderbouwing waarmee op voorhand wordt aangetoond dat geen significante gevolgen voor Natura 2000-gebied ontstaan.

3.3 Intern en extern salderen

Als de berekende stikstofdepositie in de toekomstige situatie hoger is dan 0,00 mol/ha/jaar en daarmee significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan kan gebruik worden gemaakt van intern of extern salderen. Voor saldering is een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit vereist.

- Met interne saldering toon je aan dat binnen het plan of project geen significante toename van de stikstofdepositie ontstaat. De referentiesituatie voor interne saldering bestaat uit de activiteiten waarvoor al toestemming is verleend binnen het gebied van het plan of project. Hierbij moet worden uitgegaan van de activiteiten die zijn vergund en feitelijk aanwezig zijn.
- Wanneer de beoogde situatie wordt vergeleken met een referentiesituatie buiten de begrenzing van het plan of project, dan is er sprake van extern salderen. Voor externe saldering is wel een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit vereist. Als uit de vergelijking volgt dat er geen sprake is van een toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie, kan de omgevingsvergunning onder bepaalde voorwaarden worden verleend.

3.4 Referentiesituatie

In het planspoor wordt de referentiesituatie bepaald op basis van de feitelijke, planologisch legale situatie voorafgaand aan de vaststelling van het plan.

4. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten voor het onderzoek beschreven. In bijlage 1 is een volledige uitwerking van de toegepaste gegevens opgenomen. Voor dit onderzoek hebben wij de gebruiksfase en aanlegfase onderzocht.

4.1 Gebruiksfase

De nieuwe gebouwen worden voorzien van een fossielvrije verwarming. Voor het berekenen van de stikstofdepositie in de gebruiksfase zijn daarom alleen de vervoersbewegingen van het wegverkeer relevant die van en naar de parkeerplaatsen rijden. De verkeersgeneratie is berekend op basis van CROW-publicatie 744. Daarbij is uitgegaan van het gebiedstype sterk stedelijk schil centrum.

In onderstaande tabel staat een overzicht van de verkeersgeneratie van het plan. In het onderzoek zijn wij er in overeenstemming met de CROW-publicatie van uitgegaan dat per woning 0,02 bewegingen van zware motorvoertuigen ontstaan.

tabel 1: vervoersbewegingen

Blok	Onderdeel	Aantal	Kengetal*	Vervoersbewegingen/etmaal
1	Koop, appartement, 75-100 m2	109	5,5	599,5
2 t/m 10	Huur, huis, sociale huur	46	4,0	184,0
2 t/m 10	Huur, huis, vrije sector	9	6,3	56,7
11 t/m 15	Koop, appartement, >100 m2	44	7,2	316,8
11 t/m 15	Koop, huis, tussen/hoek	13	7,2	93,6
16	Appartement sociale huur, <75-100 m2	42	3,0	126,0
	Totaal	**263**		**1376,6**

** kengetal CROW-publicatie 744, Parkeerkencijfers 2024*

4.2 Aanlegfase

Voor de aanlegfase is in overleg met de opdrachtgever een reële en aannemelijke prognose van het bouwmaterieel gemaakt dat nodig is om het plan te kunnen realiseren. De aanlegfase van het plan bestaat uit het bouw- en woonrijp maken van het plangebied, het aanleggen van de fundering en parkeergarage en het realiseren van de gebouwen. Een nadere onderbouwing van de berekening van de emissies van de werktuigen en vervoersbewegingen is opgenomen in bijlage 1.

In dit onderzoek is ook de combinatie van de stikstofdepositie voor de aanleg- en gebruiksfase berekend, omdat een deel van de gebouwen voor de afronding van de werkzaamheden in gebruik wordt genomen. De aanlegfase duurt volgens de huidige planning 2 jaar met een bouwtijd van 18 maanden per bouwblok. Eerst worden blokken 2 t/m 10 en blok 16 gerealiseerd. Na 6 maanden wordt gestart met de bouw van blok 1 en blokken 11 t/m 15. In de laatste 6 maanden van de aanlegfase zijn blokken 2 t/m 10 en blok 16 in gebruik. In dit onderzoek hebben wij de stikstofdepositie voor beide jaren van de aanlegfase inzichtelijk gemaakt. In onderstaande tabel staat de planning weergegeven.

tabel 2: planning aanleg en gebruik Nijmeegseweg fase 1

Deel	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Blok 1	1/3 bouw	2/3 bouw	Volledig gebruik
Blokken 2 t/m 10	2/3 bouw	1/3 bouw 1/2 gebruik	Volledig gebruik
Blokken 11 t/m 15	1/3 bouw	2/3 bouw	Volledig gebruik
Blok 16	2/3 bouw	1/3 bouw 1/2 gebruik	Volledig gebruik

k:\doc\m\2021\076000\076032\m202107603 2r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

Materieel
In onderstaande tabel staat de prognose voor de werktuigen voor de totale aanlegfase. Daarbij hebben wij het motorvermogen en de ureninzet aangegeven. Het plan wordt deels met elektrisch materieel gerealiseerd. Aangezien de benodigde elektrische werktuigen in Nederland voldoende beschikbaar zijn, is dit te beschouwen als een reële en aannemelijke prognose van het materieel. In onderstaande tabel staat de inzet met groene tekst weergegeven als hiervoor een elektrisch werktuig wordt ingezet.

tabel 3: materieelinzet werktuigen (groen = elektrisch)

Materieel	Motorvermogen (kW)	Aantal uur jaar 1	Aantal uur jaar 2
Mobiele kraan	120	1047	1253
Trekker	120	342	408
Boor-/heistelling	300	228	272
Betonmixer	250	150	180
Betonpomp	250	228	272
Shovel	150	455	545
Graafmachine	130	638	762
Verreiker	60	68	82

Voertuigen
In onderstaande tabel staat een prognose van de wegvoertuigen die nodig zijn om het plan te kunnen realiseren. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen het aantal zware motorvoertuigen (vrachtwagens) en lichte motorvoertuigen (bestelwagens en personenwagens). Wij gaan ervan uit dat de vrachtwagens gemiddeld 10 minuten stationair draaien op de bouwplaats.

tabel 4: aantal voertuigen aanlegfase

Materieel	Aantal voertuigen jaar 1	Aantal voertuigen jaar 2
Lichte motorvoertuigen	8.653	10.347
Zware motorvoertuigen	1.458	1.743

4.3 Referentiesituatie

Uit de berekeningen volgt dat de berekende stikstofdepositie in de aanleg- en gebruiksfase hoger is dan de grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar. Om te kunnen beoordelen of het plan een significant effect heeft op een Natura 2000-gebied, hebben wij de stikstofdepositie in de aanlegfase vergeleken met de referentiesituatie.

In het planspoor wordt de referentiesituatie bepaald op basis van de feitelijke, planologisch legale situatie voorafgaand aan de vaststelling van het plan. Op de locatie waar het plan wordt gerealiseerd, stonden in het verleden woningen, in overeenstemming met het vigerend bestemmingsplan GelreDome – Nijmeegseweg – Rijnhal (vastgesteld op 25 november 2013). In de uitspraak over het plan Zandzoom[1] heeft de Raad van State geoordeeld dat ook gebruik dat al langer geleden is beëindigd voor interne saldering kan worden gebruikt, als vaststaat dat de activiteit uitsluitend is gestopt voor de ontwikkeling die het plan mogelijk maakt.

Uit het Ontwikkelingsplan Malburgen, van 2 maart 1998, blijkt dat de oude woningen binnen het plangebied zijn geamoveerd om de realisatie van de woningen binnen het plan Nijmeegseweg mogelijk te maken. De referentiesituatie bestaat voor dit onderzoek daarom uit de inmiddels gesloopte woningen. Binnen het plangebied stonden op deze locatie 126 portiekwoningen.
Op onderstaande omgevingsplankaart staan de woonbestemmingen binnen het plangebied weergegeven.

[1] Uitspraak bestemmingsplan Zandzoom 2019 ECLI:NL:RVS:2021:1960

k:\doc\m\2021\076000\076032\m2021076032r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

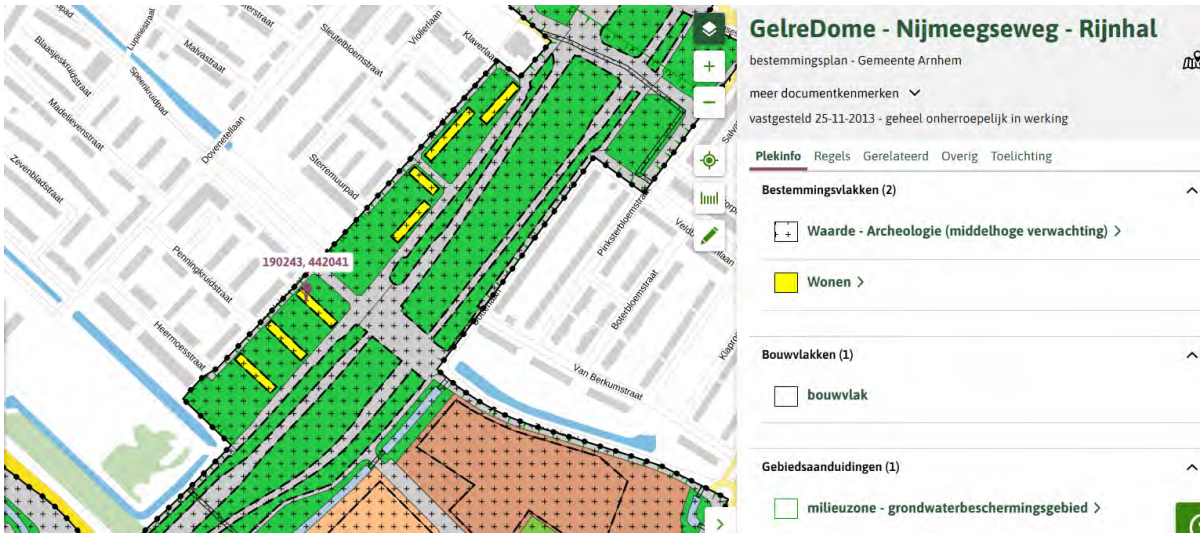

figuur 3: kaart omgevingsplan voormalige woningen (bron: Omgevingsloket)

Representatieve situatie activiteiten
In de referentiesituatie ontstaat emissie door het gasverbruik en de vervoersbewegingen van de gebouwen.

Gasverbruik woningen
De woningen werden verwarmd met een gasgestookte installatie. Het energieverbruik hebben wij bepaald op basis van kengetallen van het CBS. In onderstaande tabel staat een overzicht van het gasverbruik.

tabel 5: gasverbruik referentiesituatie

Type Woning	Aantal woningen	Gasverbruik (m^3/jaar)*
Appartementen 1	18	15.660
Appartementen 2	18	15.660
Appartementen 3	24	20.880
Appartementen 4	12	10.440
Appartementen 5	18	15.660
Appartementen 6	18	15.660
Appartementen 7	18	15.660

** Kengetallen gasverbruik CBS 'Statistische trends: Huishoudens betalen bijna 10 procent minder voor energie', (2020).*

Vervoersbewegingen
In de omgeving zijn diverse parkeerplaatsen aanwezig voor personenwagens. Het aantal vervoersbewegingen is berekend op basis van kengetallen uit de CROW-publicatie 744 op basis van het gebiedstype sterk stedelijk schil centrum. In het onderzoek zijn wij er in overeenstemming met de CROW-publicatie van uitgegaan dat per woning 0,02 bewegingen van zware motorvoertuigen ontstaan. In onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal vervoersbewegingen.

k:\doc\m\2021\076000\076032\m20210760032r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

tabel 6: vervoerbewegingen referentiesituatie

Type Woning	Aantal woningen	Kengetal*	Vervoers-bewegingen (/weekdagetmaal)
Appartementen 1	18	3,0	54
Appartementen 2	18	3,0	54
Appartementen 3	24	3,0	72
Appartementen 4	12	3,0	36
Appartementen 5	18	3,0	54
Appartementen 6	18	3,0	54
Appartementen 7	18	3,0	54

** kengetal CROW-publicatie 744, Parkeerkencijfers 2024*

4.4 Invoergegevens

Bij de berekening van de depositiebijdrage maakt AERIUS gebruik van standaard gegevens die centraal zijn vastgesteld voor de emissiekenmerken van onder andere wegverkeer en schepen.

Wegverkeer

Koude start

In de berekening hebben wij, naast de rijroutes van het verkeer, aanvullend het aantal koude starts met een oppervlaktebron ingevoerd op de locatie waar de voertuigen vertrekken.
Voor zowel de aanleg- als gebruiksfase zijn wij er worstcase van uitgegaan dat alle lichte motorvoertuigen langer dan 2 uur stil staan voordat deze wegrijden. Voor ieder vertrek van een personen- of bestelwagen is daarom een koude start ingevoerd. Zowel in de aanleg- als gebruiksfase staan vrachtwagens niet langer dan 2 uur stil staan voordat deze vertrekken. In de aanleg- en gebruiksfase zijn er daarom geen zware motorvoertuigen die wegrijden met een koude motor.

Rijbewegingen

De rijbewegingen van de personenwagens en vrachtwagens zijn als wegverkeer in AERIUS ingevoerd. In AERIUS wordt hiermee de emissie berekend op basis van de route en het aantal vervoersbewegingen.

Voor de rijroute binnen de parkeergarage van blok 1 zijn wij uitgegaan van het wegtype stagnerend verkeer, omdat de voertuigen hier met een gemiddeld lagere snelheid rijden om te parkeren en manoeuvreren. Voor alle overige vervoersbewegingen zijn wij zowel voor de aanleg- als gebruiksfase uitgegaan van doorstromend verkeer, omdat het niet aannemelijk is dat voor de voertuigen enige vorm van stagnatie op het traject ontstaat.

Bij het berekenen van het effect van de voertuigen is ook rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking. De verkeersaantrekkende werking is gemodelleerd tot het punt dat de wegvoertuigen van het plan zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld. Voor zowel de aanleg- als gebruiksfase zijn wij ervan uitgegaan dat alle voertuigen via de kortste route van en naar de Nijmeegseweg rijden. De verkeersaantrekkende werking is voor zowel de gebruiksfase als aanlegfase ingevoerd tot de kruising van de Nijmeegseweg, omdat het verkeer op dit punt is verdund tot enkele procenten ten opzichte van het de verkeersintensiteit die in de autonome situatie aanwezig is. Daarmee is het verkeer opgenomen in het heersende verkeersbeeld

Werktuigen
De emissie van de werktuigen is voor de aanlegfase berekend op basis van de AUB-methodiek van TNO[2] die als standaard is opgenomen in de AERIUS Calculator. De werktuigen zijn ingevoerd met een oppervlaktebron binnen het plan onder de categorie anders. De hoogte, spreiding en temporele variatie van de bronnen is aangepast, zodat de verspreiding exact hetzelfde is als wanneer het brandstofverbruik en het aantal draaiuren met de default methode onder de categorie 'mobiele werktuigen' in AERIUS zouden zijn ingevoerd. De emissie is evenredig verdeeld over beide deelgebieden.

4.5 Rekenmethode

Voor het berekenen van de stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden hebben wij gebruikgemaakt van AERIUS Calculator (versie 2024). Bij de berekening van de depositiebijdrage maakt AERIUS gebruik van standaard invoergegevens die centraal zijn vastgesteld, zoals gegevens over de meteorologische condities, de terreinruwheid en emissiekenmerken van onder andere wegverkeer en schepen.

AERIUS berekent de stikstofdepositie in mol per hectare per jaar op de stikstofgevoelige natuurgebieden in de omgeving. De stikstofdepositie is voor de aanlegfase berekend op basis van rekenjaar 2026. Dit is het verwachte jaar van de start van de werkzaamheden. Voor de gebruiksfase zijn wij uitgegaan van rekenjaar 2028, omdat dit het eerste jaar is waarin het plan in gebruik kan worden genomen.

[2] AUB (AdBlue verbruik, Uren, en Brandstofverbruik): een robuuste schatting van NOx- en NH3-uitstoot van mobiele werktuigen, TNO 2021 R12305 van 10 december 2021

k:\doc\m\2021\076000\076032\m202107603 2r001 onderzoek stikstofdepositie nijmeegseweg fase 1.docx 10-09-2025

5. Resultaten en conclusie

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om een aantal woningen langs de Nijmeegseweg in Arnhem te ontwikkelen. Mogelijk heeft het plan nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied. In dit onderzoek is daarom beoordeeld of in de gebruiks- of aanlegfase een significant effect ontstaat op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de omgeving. In bijlage 2 (gebruiksfase) en bijlage 3 en bijlage 4 (aanlegfase) zijn de AERIUS-berekeningen toegevoegd.

Uit de berekeningen volgt dat het plan geen significante toename van de stikstofdepositie veroorzaakt op de Natura 2000-gebieden in de omgeving. De stikstofdepositie voldoet zowel voor de gebruiksfase als beide jaren van de aanlegfase aan de grenswaarde van afgerond 0,00 mol/ha/jaar. Op basis van de resultaten kunnen daarom significante negatieve effecten op voorhand worden uitgesloten.

DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 1

Titel	Uitgangspunten

Uitgangspunten

Planning

Deel	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Blok 1	1/3 bouw	2/3 bouw	Volledig gebruik
Blok 2 t/m 10	2/3 bouw	1/3 bouw 1/2 gebruik	Volledig gebruik
Blok 11 t/m 15	2/3 bouw	1/3 bouw 1/2 gebruik	Volledig gebruik
Blok 16	1/3 bouw	2/3 bouw	Volledig gebruik

Gebruiksfase

Verkeer woningen

Verkeersgeneratie	Situatie
Gebiedstype	Sterk stedelijk
Locatie	Schil centrum min
Kengetal*	Maximaal

** CROW publicatie 744 Parkeerkencijfers 2024, basis voor parkeernormering, augustus 2024*

Blok	Onderdeel	Aantal	Maximaal kengetal*	Vervoers-bewegingen (/weekdagetmaal)
1	Koop, appartement, 75-100 m2	109	5,5	599,5
2 t/m 10	Huur, huis, sociale huur	46	4,0	184,0
	Huur, huis, vrije sector	9	6,3	56,7
11 t/m 15	Koop, appartement, >100 m2	44	7,2	316,8
	Koop, huis, tussen/hoek	13	7,2	93,6
16	Appartement sociale huur, <75-100 m2	42	3,0	126,0
		263		1376,6

Ingevoerde gegevens volledige gebruiksfase

rijlijn	Blok	Vervoersbewegingen lichte motorvoertuigen (per dag)	Vervoersbewegingen zware motorvoertuigen (per dag)	% lichte motorvoertuigen vertrekt met koude start	Aantal lichte motorvoertuigen met koude start
1	1	599,5	2,2	100%	299,8
2	2 t/m 4	80,2	0,4	100%	120,4
3	5 t/m 7	80,2	0,4	100%	
4	8 t/m 10	80,2	0,4	100%	
5	11 en 12	180,0	0,5	100%	205,2
6	13 en 14	151,2	0,4	100%	
7	15	79,2	0,2	100%	
8	16	126,0	0,8	100%	63,0

Ingevoerde gegevens gedeeltelijke gebruiksfase jaar 2

Blok	Vervoersbewegingen lichte motorvoertuigen (per dag)	Vervoersbewegingen zware motorvoertuigen (per dag)	% lichte motorvoertuigen vertrekt met koude start	Aantal lichte motorvoertuigen met koude start
2 t/m 4	40,1	0,2	100%	60,2
5 t/m 7	40,1	0,2	100%	
8 t/m 10	40,1	0,2	100%	
16	63,0	0,4	100%	31,5

Aanlegfase

Mobiele werktuigen

Mobiel werktuig	Vermogen (kW)	Bouwjaar	Stage-klasse	SCR / AdBlue	TNO categorie*	Gemiddelde motorbelasting (%) (tabel 5 TNO AUB methodiek)	Draaiuren totaal (uren/jaar)	Brandstof-verbruik (liter/jaar)	AdBlue verbruik (liter/jaar)	NOx vracht (kg/jaar)	NH3 vracht (kg/jaar)
Mobiele kraan (elektrisch)	120	2018	Stage-IV	met SCR	D	36,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	2.300	0	0	0,0	0,0
Trekker	120	2018	Stage-IV	met SCR	D	29,9% transmissie - dynamische belasting (bv landbouwtrekkers)	750	0	0	0,0	0,0
Boor-/Heistelling	300	2018	Stage-IV	met SCR	D	36,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	500	14.810	888	82,8	3,6
Betonmixer	250	2018	weg > 20 t	nvt	ZUT	37,0% transmissie - constante belasting (bv landbouwtrekkers)	330	8.238	0	66,0	0,5
Betonpomp	250	2018	weg > 20 t	nvt	ZUT	37,0% transmissie - constante belasting (bv landbouwtrekkers)	500	0	0	0,0	0,0
Shovel	150	2018	Stage-IV	met SCR	D	36,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	1.000	0	0	0,0	0,0
Graafmachine	130	2018	Stage-IV	met SCR	D	36,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	1.400	18.391	1.103	106,5	4,4
Verreiker	60	2018	Stage-IV	met SCR	D	36,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	150	952	57	5,9	0,2
									Totaal	**261,2**	**8,7**

** berekend op basis van AUB methodiek (AdBlue verbruik, Uren, en Brandstofverbruik) TNO, 2021 R12305 d.d. 10 december 2021*

Verkeer

Voertuigen	Verkeerscategorie	Aantal voertuigbewegingen (totaal project)	% Voertuigen vertrekt met koude start	Aantal voertuigen met koude start
Personen- en bestelwagens	Licht verkeer	38.000	100%	38.000
Vrachtwagens	Zwaar vrachtverkeer	6.401	0%	0

Stationair draaien wegverkeer

						NOx		NH3	
Activiteit	Verkeerscategorie	Jaartal	Voertuigen (aantal/jaar)	Draaiuren (minuten/voertuig)	Draaiuren (uren/jaar)	NOx emissie* (g/uur)	NOx vracht (kg/jaar)	NH3 emissie* (g/uur)	NH3 vracht (kg/jaar)
Vrachtwagens	Zwaar wegverkeer	2026	3.201	10	533	91,0318	**48,56**	0,8976	**0,48**

** berekend met kentallen bijlage 1 Stationaire emissies wegverkeer van "Instructie gegevensinvoer voor AERIUS Calculator 2024", versie 1, oktober 2024*

Emissie werktuigen per blok

		Jaar 1		Jaar 2	
Blok	Percentage woningen	Emissie Nox (kg/jaar)	Emissie NH3 (kg/jaar)	Emissie Nox (kg/jaar)	Emissie NH3 (kg/jaar)
1	41,4%	35,7	1,2	72,5	2,4
2 t/m 10	20,9%	36,6	1,2	18,0	0,6
11 t/m15	21,7%	18,7	0,6	37,9	1,3
16	16,0%	27,9	0,9	13,8	0,5
Totaal	100,0%	119,0	4,0	142,3	4,7

Aantal voertuigen per blok

		Jaar 1		Jaar 2		Jaar 1	Jaar 2
Blok	Percentage woningen	Aantal bewegingen lichte motorvoertuigen	Aantal bewegingen zware motorvoertuigen	Aantal bewegingen lichte motorvoertuigen	Aantal bewegingen zware motorvoertuigen	Aantal koude start lichte motorvoertuigen	Aantal koude start lichte motorvoertuigen
1	41,4%	5197	875	10552	1777	2599	5276
2 t/m 10	20,9%	5324	897	2622	442	2662	1311
11 t/m15	21,7%	2718	458	5518	929	1359	2759
16	16,0%	4066	685	2003	337	2033	1001
Totaal	100,0%	17305	2915	20695	3486	8653	10347

Emissie stationair draaien per blok

		Jaar 1		Jaar 2	
Blok	Percentage woningen	Emissie Nox (kg/jaar)	Emissie NH3 (kg/jaar)	Emissie Nox (kg/jaar)	Emissie NH3 (kg/jaar)
1	41,4%	6,6	0,1	13,5	0,1
2 t/m 10	20,9%	6,8	0,1	3,4	0,0
11 t/m15	21,7%	3,5	0,0	7,1	0,1
16	16,0%	5,2	0,1	2,6	0,0
Totaal	100,0%	22,1	0,2	26,4	0,3

Referentie situatie

Verwarming

Activiteit		Brandstof	m3/jaar*	Vst stoichiometrisch droog rookgasvolume (m3/m3)	Rookgasvolume (m3/jaar)	NOx concentratie (mg/Nm3)	NOx vracht (kg/jaar)
Appartementen 1		Aardgas	15.660	8,9	138.945	70	9,73
Appartementen 2		Aardgas	15.660	8,9	138.945	70	9,73
Appartementen 3		Aardgas	20.880	8,9	185.260	70	12,97
Appartementen 4		Aardgas	10.440	8,9	92.630	70	6,48
Appartementen 5		Aardgas	15.660	8,9	138.945	70	9,73
Appartementen 6		Aardgas	15.660	8,9	138.945	70	9,73
Appartementen 7		Aardgas	15.660	8,9	138.945	70	9,73

**kentallen CBS 'Statistische trends: Huishoudens betalen bijna 10 procent minder voor energie', (2020).*

Verkeer woningen

Onderdeel	Eigendom	Segment	Aantal	Kengetal*	Vervoers-bewegingen (/weekdagetmaal)	Vervoersbewegingen zware motorvoertuigen (per dag)	% lichte motorvoertuigen vertrekt met koude start	Aantal lichte motorvoertuigen met koude start
Appartementen 1	sociale huur	Appartement	18	3	54	0,4	100%	27,0
Appartementen 2	sociale huur	Appartement	18	3	54	0,4	100%	27,0
Appartementen 3	sociale huur	Appartement	24	3	72	0,5	100%	36,0
Appartementen 4	sociale huur	Appartement	12	3	36	0,2	100%	18,0
Appartementen 5	sociale huur	Appartement	18	3	54	0,4	100%	27,0
Appartementen 6	sociale huur	Appartement	18	3	54	0,4	100%	27,0
Appartementen 7	sociale huur	Appartement	18	3	54	0,4	100%	27,0
** CROW publicatie 744 Parkeerkencijfers 2024*			**126**					

Bijlage 2

Titel	AERIUS-berekening gebruiksfase

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstofdepositie.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over de PDF en AERIUS kunt u vinden in de handleidingen of op onze website.

Contactgegevens

Rechtspersoon	Gemeente Arnhem
Inrichtingslocatie	, Arnhem

Activiteit

Omschrijving	Nijmeegseweg fase 1
Toelichting	Gebruiksfase

Berekening

AERIUS kenmerk	Rgs9t8tBu6Rw
Datum berekening	04 september 2025, 08:27
Rekenconfiguratie	OwN2000-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2028	3,5 kg/j	100,3 kg/j
Gebruiksfase - Beoogd	2028	11,8 kg/j	100,6 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,01 mol/ha/j	4208801	Veluwe
Gebruiksfase - Beoogd	0,01 mol/ha/j	4208801	Veluwe
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	-		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	-		
Grootste toename	-		
Grootste afname	-		

Gebruiksfase (Beoogd), rekenjaar 2028

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
9 Verkeer | Koude start: overig | Blok 2 /m 10	1,7 kg/j	11,6 kg/j
10 Verkeer | Koude start: parkeergarage | Blok 1	4,3 kg/j	28,9 kg/j
11 Verkeer | Koude start: overig | Blok 11 t/m 15	3,0 kg/j	19,8 kg/j
12 Verkeer | Koude start: overig | Blok 16	0,9 kg/j	6,1 kg/j
Verkeersnetwerk	1,8 kg/j	34,2 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2028

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 1	-	9,7 kg/j
2 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 2	-	9,7 kg/j
3 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 3	-	13,0 kg/j
4 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 4	-	6,5 kg/j
5 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 5	-	9,7 kg/j
6 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 6	-	9,7 kg/j
7 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 7	-	9,7 kg/j
15 Verkeer | Koude start: overig | Koude start 5 t/m 7	1,2 kg/j	7,8 kg/j
16 Verkeer | Koude start: overig | Koude start 1 t/m 4	1,6 kg/j	10,4 kg/j
Verkeersnetwerk	0,7 kg/j	14,0 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

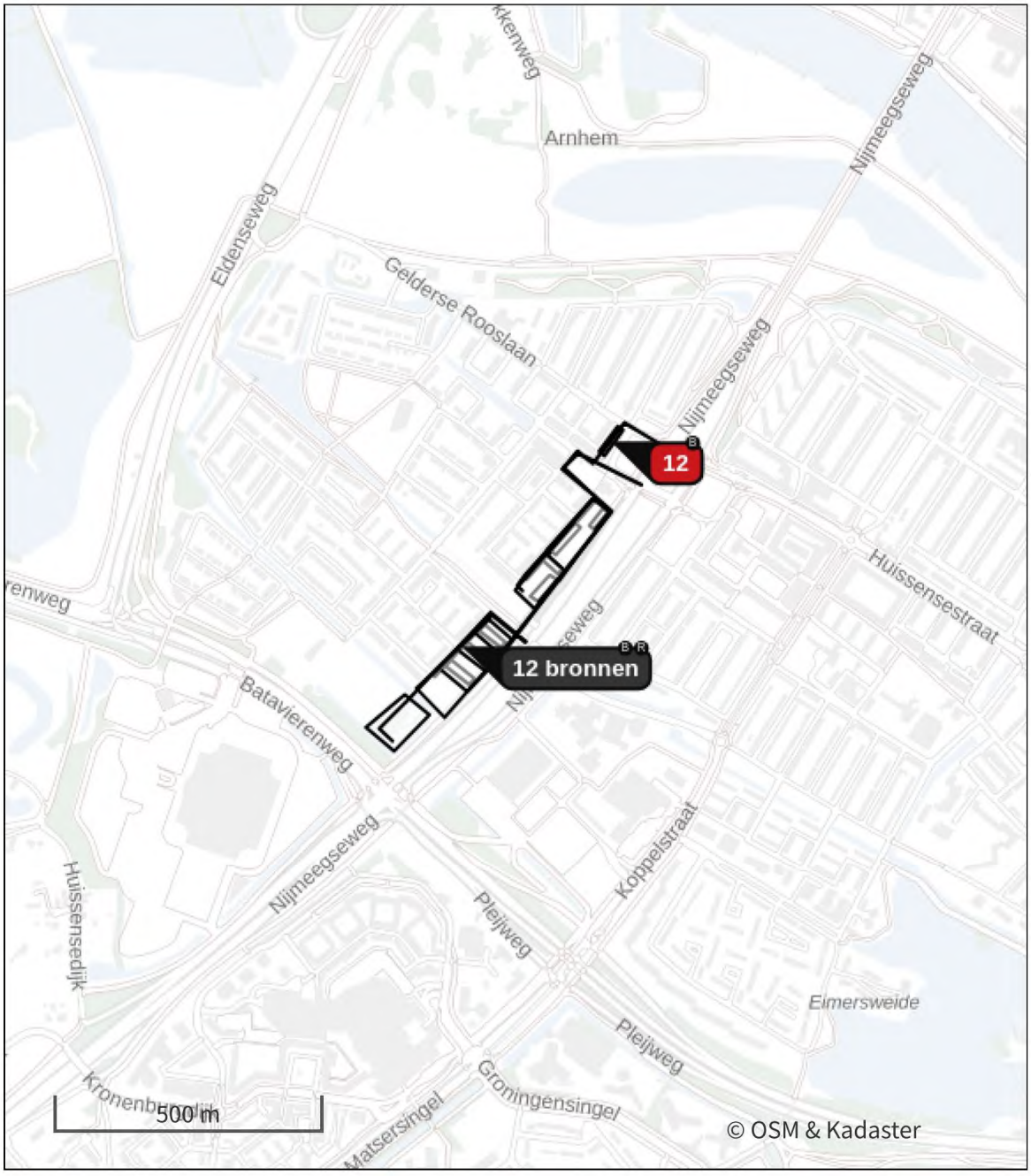

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste toename (projectberekening)
- Grootste afname (projectberekening)
- Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Gebruiksfase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

Er zijn geen resultaten voor deze weergave.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van alle Natura 2000-gebieden (binnen de maximale rekenafstand van 25 km) waar in de "Beoogde situatie" een bijdrage groter dan 0,00 mol/ha/jaar is berekend, maar waar in de "Projectberekening" (=verschilberekening) geen toe- of afname is berekend. Het effect vanuit de "Projectberekening" op deze gebieden is daarmee 0,00 mol/ha/jaar.

Rijntakken
Veluwe

Gebruiksfase, Rekenjaar 2028

1 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 1				NO_x	11,6 kg/j
Locatie	X:190201,34 Y:442026,43	Type scherm	-	-	NO_2	1,6 kg/j
Lengte	322,12 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,6 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	599,5 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	2,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

2 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 2 t/m 4				NO_x	1,2 kg/j
Locatie	X:190227,86 Y:442054,33	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	239,51 m	Hoogte	-	-	NH_3	64,3 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,2 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

3 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 5 t/m 7				NO_x	0,9 kg/j
Locatie	X:190249,23 Y:442076,65	Type scherm	-	-	NO_2	0,1 kg/j
Lengte	180,75 m	Hoogte	-	-	NH_3	48,5 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,2 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

4 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Blok 8 t/m 10		Links	Rechts	NO_x	0,6 kg/j
Locatie	X:190271,79 Y:442063,59	Type scherm	-	-	NO_2	89,4 g/j
Lengte	123,57 m	Hoogte	-	-	NH_3	33,2 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,2 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

5 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Blokl 11 en 12		Links	Rechts	NO_x	6,2 kg/j
Locatie	X:190407,1 Y:442335,93	Type scherm	-	-	NO_2	0,9 kg/j
Lengte	591,16 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	180,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,5 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

6 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Blok 13 en 14		Links	Rechts	NO_x	4,1 kg/j
Locatie	X:190412,92 Y:442380,75	Type scherm	-	-	NO_2	0,6 kg/j
Lengte	464,67 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	151,2 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

7 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Blok 15		Links	Rechts	NO_x	1,8 kg/j
Locatie	X:190438,76 Y:442368,94	Type scherm	-	-	NO_2	0,3 kg/j
Lengte	399,00 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	79,2 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

8 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Blok 16		Links	Rechts	NO_x	1,3 kg/j
Locatie	X:190516,28 Y:442433,86	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	157,89 m	Hoogte	-	-	NH_3	67,4 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	126,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,8 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

9 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Blok 2 /m 10	NO_x	11,6 kg/j
Locatie	X:190197,21 Y:442015,97	NH_3	1,7 kg/j
Oppervlakte	0,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	120,4 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

10 Verkeer | Koude start: parkeergarage

Naam	Blok 1	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	28,9 kg/j
Locatie	X:190073,41 Y:441870,19	Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	4,3 kg/j
Oppervlakte	0,62 ha	Spreiding	0 m		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Licht Verkeer				

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	299,8 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

11 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Blok 11 t/m 15	NO_x	19,8 kg/j
Locatie	X:190382,61 Y:442217,62	NH_3	3,0 kg/j
Oppervlakte	0,08 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	205,2 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

12 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Blok 16	NO_x	6,1 kg/j
Locatie	X:190480,79 Y:442404,98	NH_3	0,9 kg/j
Oppervlakte	0,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	63,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

13 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 1 parkeergarage				NO_x	6,5 kg/j
Locatie	X:190052,96 Y:441872,05	Type scherm	-	-	NO_2	0,7 kg/j
Lengte	105,51 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (stagnerend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	599,5 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

Referentiesituatie, Rekenjaar 2028

1 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 1	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190457,58 Y:442257,57	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

2 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 2	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190394,75 Y:442219,56	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,10 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

3 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 3	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	13,0 kg/j
Locatie	X:190369,15 Y:442170,63	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

4 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 4	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	6,5 kg/j
Locatie	X:190352,32 Y:442125,58	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

5 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 5	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190254,82 Y:442035,1	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,08 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

6 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 6	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190226,14 Y:442002,06	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

7 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 7	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190194,31 Y:441965,52	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

8 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 1				NO_x	1,2 kg/j
Locatie	X:190391,97 Y:442356,3	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	341,72 m	Hoogte	-	-	NH_3	63,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

9 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 2				NO_x	1,4 kg/j
Locatie	X:190404,77 Y:442341,16	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	386,32 m	Hoogte	-	-	NH_3	71,2 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

10 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 3				NO_x	2,1 kg/j
Locatie	X:190425,91 Y:442321,7	Type scherm	-	-	NO_2	0,3 kg/j
Lengte	443,68 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	72,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,5 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

11 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 4				NO_x	1,2 kg/j
Locatie	X:190455,13 Y:442296,24	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	520,61 m	Hoogte	-	-	NH_3	63,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	36,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

12 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 5				NO_x	2,5 kg/j
Locatie	X:190449,86 Y:442230,16	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	699,45 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

13 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 6				NO_x	2,7 kg/j
Locatie	X:190435,91 Y:442211,34	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	744,64 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

14 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 7				NO_x	2,9 kg/j
Locatie	X:190419,47 Y:442190,82	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	796,54 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

15 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start 5 t/m 7	NO_x	7,8 kg/j
Locatie	X:190198,25 Y:441973,8	NH_3	1,2 kg/j
Oppervlakte	1,32 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	81,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

16 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start 1 t/m 4	NO_x	10,4 kg/j
Locatie	X:190387,41 Y:442190,71	NH_3	1,6 kg/j
Oppervlakte	1,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	108,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2024.2.1_20250507_5b5649d2ba
Database versie	2024.2.1_5b5649d2ba_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://link.aerius.nl/website

Bijlage 3

Titel	AERIUS-berekening aanlegfase jaar 1

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstofdepositie.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over de PDF en AERIUS kunt u vinden in de handleidingen of op onze website.

Contactgegevens

Rechtspersoon	Gemeente Arnhem
Inrichtingslocatie	, Arnhem

Activiteit

Omschrijving	Nijmeegseweg fase 1
Toelichting	Aanlegfase jaar 1

Berekening

AERIUS kenmerk	RsCh2brYHTJ2
Datum berekening	08 september 2025, 09:27
Rekenconfiguratie	OwN2000-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2026	3,7 kg/j	103,5 kg/j
Aanlegfase jaar 1 - Beoogd	2026	4,7 kg/j	148,0 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,01 mol/ha/j	4208801	Veluwe
Aanlegfase jaar 1 - Beoogd	0,01 mol/ha/j	4263874	Veluwe
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	-		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	-		
Grootste toename	-		
Grootste afname	-		

Aanlegfase jaar 1 (Beoogd), rekenjaar 2026

Emissiebronnen		Emissie NH_3	Emissie NO_x
1	Verkeer | Koude start: overig | Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 1	0,1 kg/j	0,7 kg/j
2	Verkeer | Koude start: overig | Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 2 t/m 10	0,1 kg/j	0,7 kg/j
3	Verkeer | Koude start: overig | Koude start licht motorvoertuigen bouw blok 11 t/m 15	58,3 g/j	0,4 kg/j
4	Verkeer | Koude start: overig | Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 16	87,2 g/j	0,6 kg/j
5	Anders... | Anders... | Werktuigen blok 1	1,2 kg/j	35,7 kg/j
7	Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 1	0,1 kg/j	6,6 kg/j
8	Anders... | Anders... | Werktuigen blok 11 t/m 15	0,6 kg/j	18,7 kg/j
9	Anders... | Anders... | Werktuigen blok 16	0,9 kg/j	27,9 kg/j
12	Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 11 t/m 15	-	3,5 kg/j
13	Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 16	0,1 kg/j	5,2 kg/j
14	Anders... | Anders... | Werktuigen blok 2 t/m 10	1,2 kg/j	36,6 kg/j
16	Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 2 t/m 10	0,1 kg/j	6,8 kg/j
	Verkeersnetwerk	0,1 kg/j	4,7 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2026

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 1	-	9,7 kg/j
2 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 2	-	9,7 kg/j
3 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 3	-	13,0 kg/j
4 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 4	-	6,5 kg/j
5 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 5	-	9,7 kg/j
6 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 6	-	9,7 kg/j
7 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 7	-	9,7 kg/j
15 Verkeer | Koude start: overig | Koude start 5 t/m 7	1,3 kg/j	8,0 kg/j
16 Verkeer | Koude start: overig | Koude start 1 t/m 4	1,7 kg/j	10,7 kg/j
Verkeersnetwerk	0,7 kg/j	16,7 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

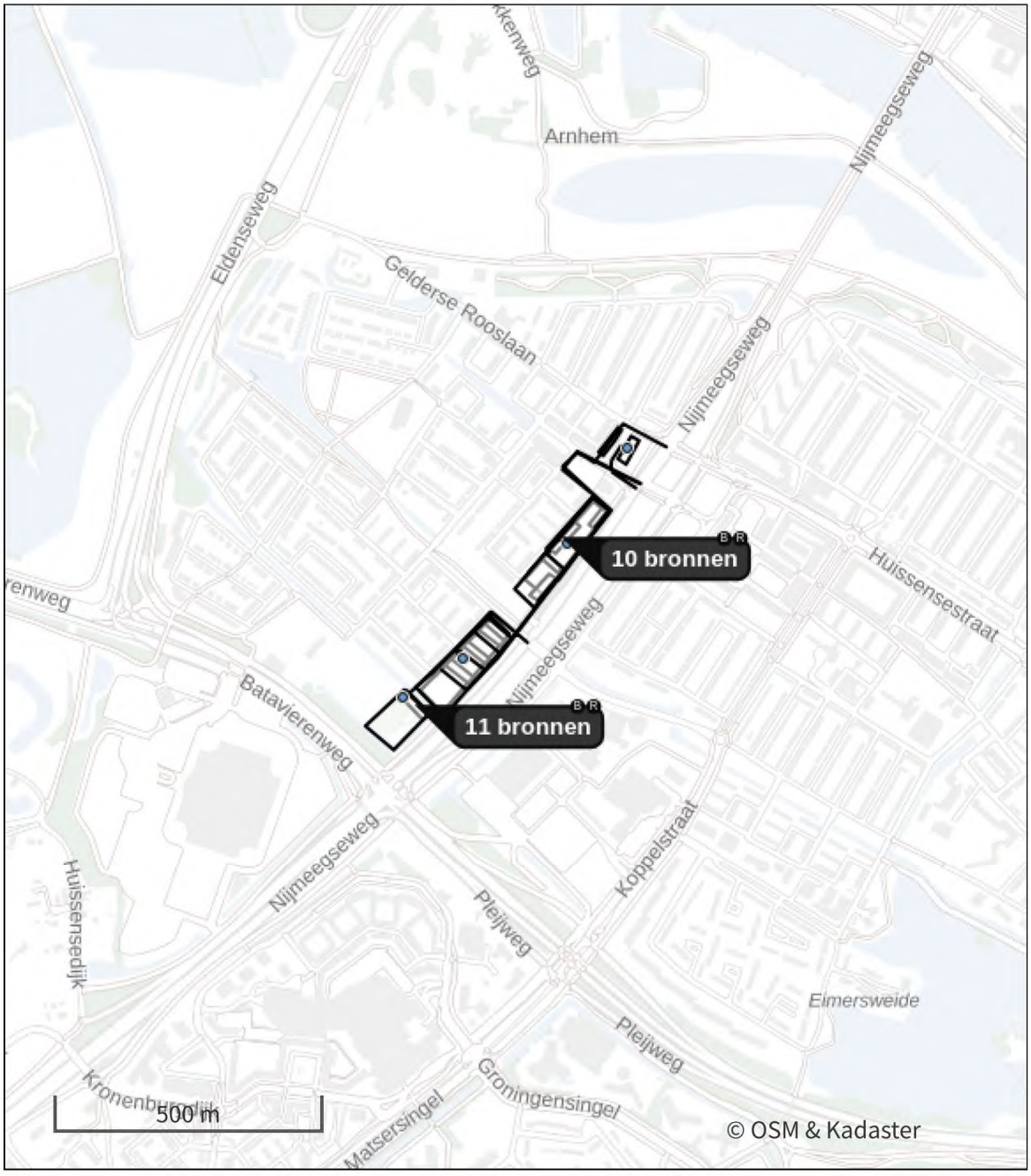

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste toename (projectberekening)
- Grootste afname (projectberekening)
- Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Aanlegfase jaar 1 " (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

Er zijn geen resultaten voor deze weergave.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van alle Natura 2000-gebieden (binnen de maximale rekenafstand van 25 km) waar in de "Beoogde situatie" een bijdrage groter dan 0,00 mol/ha/jaar is berekend, maar waar in de "Projectberekening" (=verschilberekening) geen toe- of afname is berekend. Het effect vanuit de "Projectberekening" op deze gebieden is daarmee 0,00 mol/ha/jaar.

Veluwe

Aanlegfase jaar 1 , Rekenjaar 2026

1 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 1	NO_x	0,7 kg/j
		NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190109,37 Y:441901,24		
Oppervlakte	0,10 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	2.599,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

2 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 2 t/m 10	NO_x	0,7 kg/j
		NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190197,68 Y:442013,72		
Oppervlakte	0,09 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	2.662,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

3 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start licht motorvoertuigen bouw blok 11 t/m 15	NO_x	0,4 kg/j
		NH_3	58,3 g/j
Locatie	X:190387,29 Y:442222,76		
Oppervlakte	0,08 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	1.359,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

4 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 16	NO_x	0,6 kg/j
		NH_3	87,2 g/j
Locatie	X:190480,7 Y:442402,98		
Oppervlakte	0,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	2.033,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

5 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 1	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	35,7 kg/j
Locatie	X:190076,39 Y:441873,54	Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	1,2 kg/j
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,67 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

6 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Voertuigen bouw blok 1				NO_x	1,7 kg/j
Locatie	X:190202,66 Y:442026,49	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	326,14 m	Hoogte	-	-	NH_3	36,8 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	5.197,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	875,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

7 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 1	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	6,6 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190086,88 Y:441915,83				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

8 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 11 t/m 15	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	18,7 kg/j
		Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	0,6 kg/j
Locatie	X:190395,48 Y:442200,18	Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,80 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

9 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 16	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	27,9 kg/j
Locatie	X:190514,98 Y:442386,41	Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	0,9 kg/j
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

10 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Voertuigen bouw blok 11 t/m 15			Links	Rechts	NO_x	1,3 kg/j
Locatie	X:190408,77 Y:442373,09	Type scherm		-	-	NO_2	0,3 kg/j
Lengte	474,67 m	Hoogte		-	-	NH_3	28,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg		-	-		
Rijrichting	Beide richtingen						
Tunnelfactor	1						
Type hoogteligging	Normaal						
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m						

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	2.718,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	458,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

11 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Voertuigen bouw blok 16			Links	Rechts	NO_x	0,5 kg/j
Locatie	X:190482,11 Y:442352,16	Type scherm		-	-	NO_2	0,1 kg/j
Lengte	124,33 m	Hoogte		-	-	NH_3	11,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg		-	-		
Rijrichting	Beide richtingen						
Tunnelfactor	1						
Type hoogteligging	Normaal						
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m						

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	4.066,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	685,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

12 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 11 t/m 15	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	3,5 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW		
Locatie	X:190397,16 Y:442207,23				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

13 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 16	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	5,2 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190512,81 Y:442389,37				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

14 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 2 t/m 10	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	36,6 kg/j
		Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	1,2 kg/j
Locatie	X:190202,19 Y:441977,5	Spreiding	1 m		
Oppervlakte	1,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

15 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Voertuigen bouw blok 2 t/m 10		Links	Rechts	NO_x	1,2 kg/j
Locatie	X:190242,57 Y:442065,81	Type scherm	-	-	NO_2	0,3 kg/j
Lengte	213,54 m	Hoogte	-	-	NH_3	24,7 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	5.324,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	897,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

16 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 2 t/m 10	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	6,8 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190200,37 Y:441990,09				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

Referentiesituatie, Rekenjaar 2026

1 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 1	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190457,58 Y:442257,57	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

2 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 2	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190394,75 Y:442219,56	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,10 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

3 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 3	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	13,0 kg/j
Locatie	X:190369,15 Y:442170,63	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

4 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 4	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	6,5 kg/j
Locatie	X:190352,32 Y:442125,58	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

5 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 5	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190254,82 Y:442035,1	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,08 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

6 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 6	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190226,14 Y:442002,06	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

7 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 7	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190194,31 Y:441965,52	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

8 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 1		Links	Rechts	NO_x	1,5 kg/j
Locatie	X:190391,97 Y:442356,3	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	341,72 m	Hoogte	-	-	NH_3	65,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

9 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 2		Links	Rechts	NO_x	1,7 kg/j
Locatie	X:190404,77 Y:442341,16	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	386,32 m	Hoogte	-	-	NH_3	73,5 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

10 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 3		Links	Rechts	NO_x	2,5 kg/j
Locatie	X:190425,91 Y:442321,7	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	443,68 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	72,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,5 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

11 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 4				NO_x	1,4 kg/j
Locatie	X:190455,13 Y:442296,24	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	520,61 m	Hoogte	-	-	NH_3	65,1 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	36,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

12 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 5				NO_x	3,0 kg/j
Locatie	X:190449,86 Y:442230,16	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	699,45 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

13 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 6				NO_x	3,2 kg/j
Locatie	X:190435,91 Y:442211,34	Type scherm	-	-	NO_2	0,5 kg/j
Lengte	744,64 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

14 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 7		Links	Rechts	NO_x	3,4 kg/j
Locatie	X:190419,47 Y:442190,82	Type scherm	-	-	NO_2	0,5 kg/j
Lengte	796,54 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

15 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start 5 t/m 7	NO_x	8,0 kg/j
Locatie	X:190198,25 Y:441973,8	NH_3	1,3 kg/j
Oppervlakte	1,32 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	81,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

16 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start 1 t/m 4	NO_x	10,7 kg/j
Locatie	X:190387,41 Y:442190,71	NH_3	1,7 kg/j
Oppervlakte	1,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	108,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2024.2.1_20250507_5b5649d2ba
Database versie	2024.2.1_5b5649d2ba_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://link.aerius.nl/website

Bijlage 4

Titel	AERIUS-berekening gebruiks- en aanlegfase jaar 2

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstofdepositie.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over de PDF en AERIUS kunt u vinden in de handleidingen of op onze website.

Contactgegevens

Rechtspersoon	Gemeente Arnhem
Inrichtingslocatie	, Arnhem

Activiteit

Omschrijving	Nijmeegseweg fase 1
Toelichting	Aanlegfase jaar 2 met gebruik blok 2/tm 10 en blok 16

Berekening

AERIUS kenmerk	S4Kpm2ZvHhv7
Datum berekening	08 september 2025, 09:28
Rekenconfiguratie	OwN2000-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2026	3,7 kg/j	103,5 kg/j
Aanlegfase jaar 2 met gebruik blok 2/tm 10 en blok 16 - Beoogd	2026	7,1 kg/j	190,1 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,01 mol/ha/j	4208801	Veluwe
Aanlegfase jaar 2 met gebruik blok 2/tm 10 en blok 16 - Beoogd	0,01 mol/ha/j	4263874	Veluwe
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	-		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	-		
Grootste toename	-		
Grootste afname	-		

Aanlegfase jaar 2 met gebruik blok 2/tm 10 en blok 16 (Beoogd), rekenjaar 2026

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Verkeer | Koude start: overig | Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 1	0,2 kg/j	1,4 kg/j
2 Verkeer | Koude start: overig | Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 2 t/m 10	56,2 g/j	0,4 kg/j
3 Verkeer | Koude start: overig | Koude start licht motorvoertuigen bouw blok 11 t/m 15	0,1 kg/j	0,7 kg/j
4 Verkeer | Koude start: overig | Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 16	42,9 g/j	0,3 kg/j
5 Anders... | Anders... | Werktuigen blok 1	2,4 kg/j	72,5 kg/j
7 Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 1	0,1 kg/j	13,5 kg/j
8 Anders... | Anders... | Werktuigen blok 11 t/m 15	1,3 kg/j	37,9 kg/j
9 Anders... | Anders... | Werktuigen blok 16	0,5 kg/j	13,8 kg/j
12 Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 11 t/m 15	0,1 kg/j	7,1 kg/j
13 Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 16	-	2,6 kg/j
14 Anders... | Anders... | Werktuigen blok 2 t/m 10	0,6 kg/j	18,0 kg/j
16 Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagens blok 2 t/m 10	-	3,4 kg/j
17 Verkeer | Koude start: overig | Blok 16	0,5 kg/j	3,1 kg/j
22 Verkeer | Koude start: overig | Blok 2 /m 10	0,9 kg/j	6,0 kg/j
Verkeersnetwerk	0,3 kg/j	9,4 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2026

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 1	-	9,7 kg/j
2 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 2	-	9,7 kg/j
3 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 3	-	13,0 kg/j
4 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 4	-	6,5 kg/j
5 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 5	-	9,7 kg/j
6 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 6	-	9,7 kg/j
7 Wonen en Werken | Woningen | Appartementen 7	-	9,7 kg/j
15 Verkeer | Koude start: overig | Koude start 5 t/m 7	1,3 kg/j	8,0 kg/j
16 Verkeer | Koude start: overig | Koude start 1 t/m 4	1,7 kg/j	10,7 kg/j
Verkeersnetwerk	0,7 kg/j	16,7 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

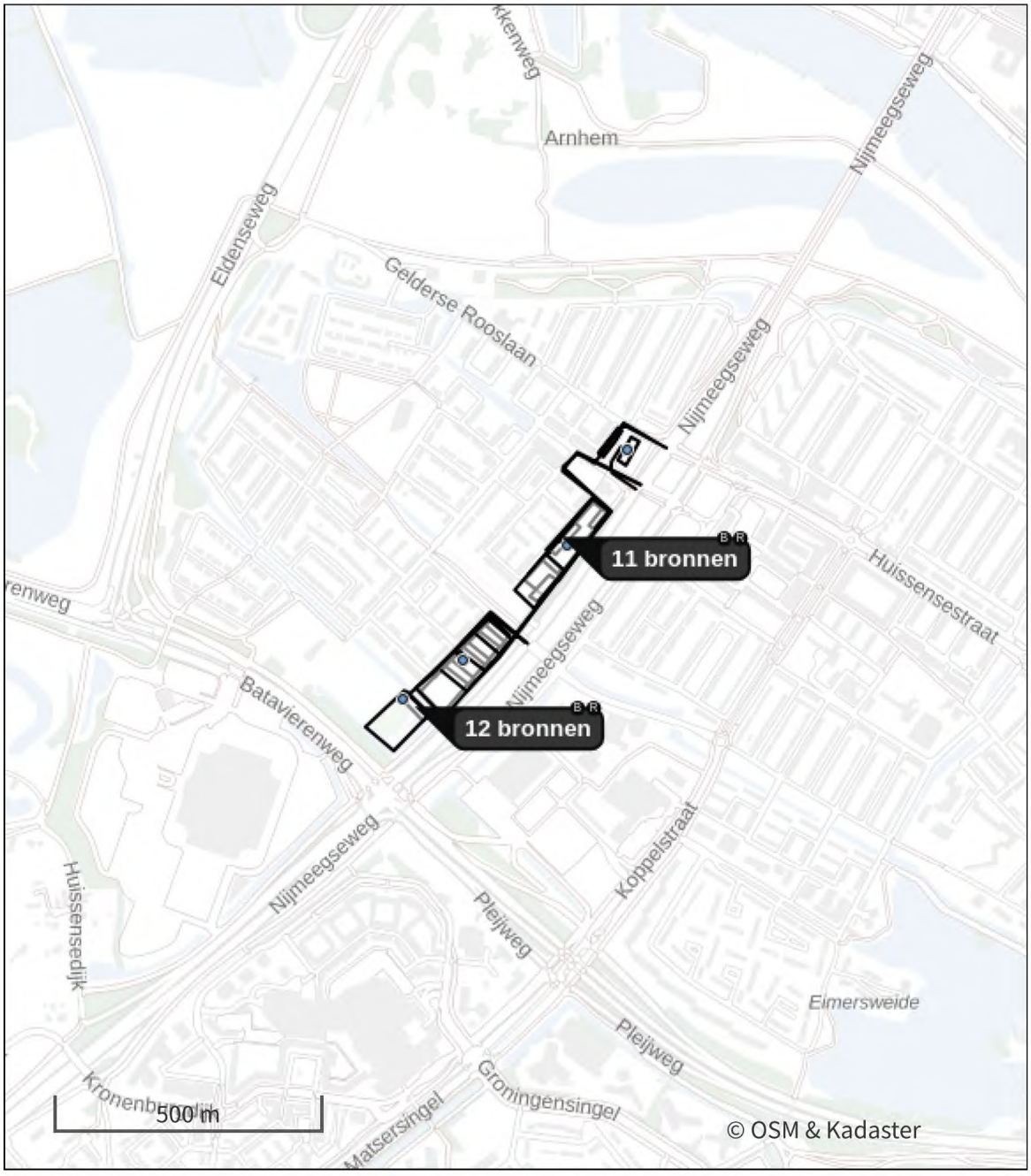

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste toename (projectberekening)
- Grootste afname (projectberekening)
- Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Aanlegfase jaar 2 met gebruik blok 2/tm 10 en blok 16" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

Er zijn geen resultaten voor deze weergave.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van alle Natura 2000-gebieden (binnen de maximale rekenafstand van 25 km) waar in de "Beoogde situatie" een bijdrage groter dan 0,00 mol/ha/jaar is berekend, maar waar in de "Projectberekening" (=verschilberekening) geen toe- of afname is berekend. Het effect vanuit de "Projectberekening" op deze gebieden is daarmee 0,00 mol/ha/jaar.

Rijntakken
Veluwe

Aanlegfase jaar 2 met gebruik blok 2/tm 10 en blok 16, Rekenjaar 2026

1 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 1	NO_x	1,4 kg/j
		NH_3	0,2 kg/j
Locatie	X:190109,37 Y:441901,24		
Oppervlakte	0,10 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	5.276,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

2 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 2 t/m 10	NO_x	0,4 kg/j
		NH_3	56,2 g/j
Locatie	X:190197,68 Y:442013,72		
Oppervlakte	0,09 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	1.311,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

3 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start licht motorvoertuigen bouw blok 11 t/m 15	NO_x	0,7 kg/j
		NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190387,29 Y:442222,76		
Oppervlakte	0,08 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	2.759,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

4 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start lichte motorvoertuigen bouw blok 16	NO_x	0,3 kg/j
		NH_3	42,9 g/j
Locatie	X:190480,7 Y:442402,98		
Oppervlakte	0,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	1.001,0 /jaar
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /jaar
Busverkeer	0,0 /jaar

5 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 1	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	72,5 kg/j
Locatie	X:190076,39 Y:441873,54	Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	2,4 kg/j
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,67 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

6 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Voertuigen bouw blok 1				NO_x	3,5 kg/j
Locatie	X:190202,66 Y:442026,49	Type scherm	-	-	NO_2	0,8 kg/j
Lengte	326,14 m	Hoogte	-	-	NH_3	74,7 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	10.552,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	1.777,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

7 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 1	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	13,5 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190086,88 Y:441915,83				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

8 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 11 t/m 15	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	37,9 kg/j
		Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	1,3 kg/j
Locatie	X:190395,48 Y:442200,18	Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,80 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

9 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 16	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	13,8 kg/j
Locatie	X:190514,98 Y:442386,41	Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	0,5 kg/j
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

10 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Voertuigen bouw blok 11 t/m 15			Links	Rechts	NO_x	2,7 kg/j
Locatie	X:190408,77 Y:442373,09	Type scherm		-	-	NO_2	0,6 kg/j
Lengte	474,67 m	Hoogte		-	-	NH_3	56,8 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg		-	-		
Rijrichting	Beide richtingen						
Tunnelfactor	1						
Type hoogteligging	Normaal						
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m						

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	5.518,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	929,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

11 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Voertuigen bouw blok 16			Links	Rechts	NO_x	0,3 kg/j
Locatie	X:190482,11 Y:442352,16	Type scherm		-	-	NO_2	59,0 g/j
Lengte	124,33 m	Hoogte		-	-	NH_3	5,4 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg		-	-		
Rijrichting	Beide richtingen						
Tunnelfactor	1						
Type hoogteligging	Normaal						
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m						

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	2.003,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	337,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

12 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 11 t/m 15	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	7,1 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	0,1 kg/j
Locatie	X:190397,16 Y:442207,23				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

13 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 16	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	2,6 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW		
Locatie	X:190512,81 Y:442389,37				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

14 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen blok 2 t/m 10	Uittreedhoogte	2,5 m	NO_x	18,0 kg/j
		Warmteinhoud	0,035 MW	NH_3	0,6 kg/j
Locatie	X:190202,19 Y:441977,5	Spreiding	1 m		
Oppervlakte	1,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

15 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Voertuigen bouw blok 2 t/m 10			Links	Rechts	NO_x	0,6 kg/j
Locatie	X:190242,57 Y:442065,81	Type scherm		-	-	NO_2	0,1 kg/j
Lengte	213,54 m	Hoogte		-	-	NH_3	12,2 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg		-	-		
Rijrichting	Beide richtingen						
Tunnelfactor	1						
Type hoogteligging	Normaal						
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m						

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	2.622,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	442,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

16 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagens blok 2 t/m 10	Uittreedhoogte	0,3 m	NO_x	3,4 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW		
Locatie	X:190200,37 Y:441990,09				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

17 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Blok 16	NO_x	3,1 kg/j
Locatie	X:190480,7 Y:442402,98	NH_3	0,5 kg/j
Oppervlakte	0,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	31,5 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

18 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Blok 2 t/m 4			Links	Rechts	NO_x	0,7 kg/j
Locatie	X:190227,86 Y:442054,33	Type scherm		-	-	NO_2	0,1 kg/j
Lengte	239,51 m	Hoogte		-	-	NH_3	33,2 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg		-	-		
Rijrichting	Beide richtingen						
Tunnelfactor	1						
Type hoogteligging	Normaal						
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m						

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	40,1 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

19 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 5 t/m 7				NO_x	0,5 kg/j
Locatie	X:190249,23 Y:442076,65	Type scherm	-	-	NO_2	76,9 g/j
Lengte	180,75 m	Hoogte	-	-	NH_3	25,1 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	40,1 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

20 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 8 t/m 10				NO_x	0,4 kg/j
Locatie	X:190271,79 Y:442063,59	Type scherm	-	-	NO_2	52,5 g/j
Lengte	123,57 m	Hoogte	-	-	NH_3	17,1 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	40,1 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

21 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Blok 16				NO_x	0,8 kg/j
Locatie	X:190516,28 Y:442433,86	Type scherm	-	-	NO_2	0,1 kg/j
Lengte	157,89 m	Hoogte	-	-	NH_3	34,8 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	63,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

22 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Blok 2 /m 10	NO_x	6,0 kg/j
Locatie	X:190197,21 Y:442015,97	NH_3	0,9 kg/j
Oppervlakte	0,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	60,2 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

Referentiesituatie, Rekenjaar 2026

1 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 1	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190457,58 Y:442257,57	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

2 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 2	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190394,75 Y:442219,56	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,10 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

3 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 3	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	13,0 kg/j
Locatie	X:190369,15 Y:442170,63	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,05 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

4 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 4	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	6,5 kg/j
Locatie	X:190352,32 Y:442125,58	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

5 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 5	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190254,82 Y:442035,1	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,08 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

6 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 6	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190226,14 Y:442002,06	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

7 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Appartementen 7	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	9,7 kg/j
Locatie	X:190194,31 Y:441965,52	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	0,09 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Continue Emissie				

8 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 1		Links	Rechts	NO_x	1,5 kg/j
Locatie	X:190391,97 Y:442356,3	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	341,72 m	Hoogte	-	-	NH_3	65,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

9 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 2		Links	Rechts	NO_x	1,7 kg/j
Locatie	X:190404,77 Y:442341,16	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	386,32 m	Hoogte	-	-	NH_3	73,5 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

10 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Wegverkeer 3		Links	Rechts	NO_x	2,5 kg/j
Locatie	X:190425,91 Y:442321,7	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	443,68 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	72,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,5 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

11 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 4				NO_x	1,4 kg/j
Locatie	X:190455,13 Y:442296,24	Type scherm	-	-	NO_2	0,2 kg/j
Lengte	520,61 m	Hoogte	-	-	NH_3	65,1 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	36,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,2 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

12 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 5				NO_x	3,0 kg/j
Locatie	X:190449,86 Y:442230,16	Type scherm	-	-	NO_2	0,4 kg/j
Lengte	699,45 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

13 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 6				NO_x	3,2 kg/j
Locatie	X:190435,91 Y:442211,34	Type scherm	-	-	NO_2	0,5 kg/j
Lengte	744,64 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

14 Verkeer | Rijdend verkeer

			Links	Rechts		
Naam	Wegverkeer 7				NO_x	3,4 kg/j
Locatie	X:190419,47 Y:442190,82	Type scherm	-	-	NO_2	0,5 kg/j
Lengte	796,54 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Maximum snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	54,0 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,4 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

15 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start 5 t/m 7	NO_x	8,0 kg/j
Locatie	X:190198,25 Y:441973,8	NH_3	1,3 kg/j
Oppervlakte	1,32 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	81,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

16 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start 1 t/m 4	NO_x	10,7 kg/j
Locatie	X:190387,41 Y:442190,71	NH_3	1,7 kg/j
Oppervlakte	1,07 ha		

Type voertuig	Koude starts
Licht verkeer	108,0 /etmaal
Middelzwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal
Busverkeer	0,0 /etmaal

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2024.2.1_20250507_5b5649d2ba
Database versie	2024.2.1_5b5649d2ba_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://link.aerius.nl/website

Rapport 5690

NIJMEEGSEWEG, ARNHEM

[redacted] en [redacted]

ADC ArcheoProjecten

Nijmeegseweg, Arnhem

Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

[redacted]

ADC ArcheoProjecten

Colofon

ADC Rapport 5690

Nijmeegseweg, Arnhem
Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

Auteur: [redacted] & [redacted]

In opdracht van: Gemeente Arnhem

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 31 oktober 2022
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: definitief

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

[redacted]

Autorisatie
[redacted]

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Nijverheidsweg-Noord 114
3812 PN Amersfoort
T 033-299 81 81
E info@archeologie.nl
W www.archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting 5
1 Inleiding en administratieve gegevens 7
2 Bureauonderzoek 9
2.1 Doelstelling en vraagstelling 9
2.2 Methodiek 9
2.3 Resultaten 9
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie 13
3 Inventariserend Veldonderzoek 14
3.1 Plan van Aanpak 14
3.2 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O) 15
3.3 Conclusies 15
4 Aanbeveling 17
Literatuur 18
Geraadpleegde websites 19
Lijst van afbeeldingen en tabellen 19
Bijlage 1 Boorgegevens 29

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2022 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd op de locatie Nijmeegseweg te Arnhem. De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen herinrichting met onder andere andersoortig groen en nieuwbouw.

Op basis van het bureauonderzoek werden afzettingen van de Nederrijn van voor de bedijking van deze rivier verwacht. Oeverafzettingen vormden hier een potentieel archeologisch niveau met resten uit de Middeleeuwen. Verder is bekend dat het gebied door de Duitsers is geïnundeerd om de opmars van de geallieerden te vertragen. Hierbij is een laag rivierslib afgezet. Teneinde deze verwachting te toetsen en aan te vullen is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd.

Tijdens het veldonderzoek zijn, met name in het noordoosten van het plangebied, beddingafzettingen en geulafzettingen van de Nederrijn aangetroffen. Door het gehele plangebied komen kleiige of zandige oeverafzettingen voor. De top hiervan lijkt lokaal en verspreid over het plangebied ontkalkt te zijn, wat betekend dat deze aan het oppervlak hebben gelegen en hiermee een potentieel archeologisch niveau vormen. Er zijn echter geen duidelijk waarneembare potentiële archeologische niveaus aangetroffen, zoals een vegetatiehorizont, maar de aanwezigheid van niet met het blote oog waarneembare archeologische niveaus kan niet worden uitgesloten. Bovendien is het nog niet duidelijk of de aangetroffen verstoringen een relatie hebben met de verwachte WOII-fenomenen. Tenslotte kunnen er in de geulvullingen nog scheepvaartgerelateerde archeologische resten aanwezig zijn.

ADC ArcheoProjecten adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een karterend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is het systematisch onderzoeken van het plangebied op het voorkomen van één of meerdere typen archeologische vindplaatsen. De werkzaamheden dienen voorafgaand aan het veldwerk te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak (PvA).

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren	
Nieuwe tijd:	NT	1500 - heden	
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.	
Late Middeleeuwen	LME		1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME		450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.	
Laat-Romeinse tijd	ROML		270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM		70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV		12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.	
Late IJzertijd	IJZL		250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM		500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV		800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.	
Late Bronstijd	BRONSL		1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM		1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV		2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	NEOL		2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM		4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV		5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.	
Laat-Mesolithicum	MESOL		6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM		7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV		8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.	
Laat-Paleolithicum	PALEOL		35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM		300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV		tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2022 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd op de locatie Nijmeegseweg te Arnhem (afb. 1).

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen herinrichting met onder andere andersoortig groen en nieuwbouw.

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden en is de Monumentenwet 1988 komen te vervallen. De bepalingen van een deel van de Monumentenwet zijn opgenomen in de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. Op grond van de Erfgoedwet moeten archeologische (verwachtings)waarden gewaarborgd zijn in het bestemmingsplan. In het vigerende bestemmingsplan Gelredome – Nijmeegseweg - Rijnhal, dat op 25 november door de gemeente Arnhem is vastgesteld, heeft het plangebied de dubbelstemming Waarde Archeologie middelhoge verwachting.[1] Volgens de hierin opgenomen bestemmingsregels is archeologisch vooronderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 40 cm –mv en met een oppervlakte groter dan 500 m^2.

Omdat de archeologische vrijstellingsgrenzen worden overschreden dient de initiatiefnemer in het kader van de omgevingsvergunning of bestemmingsplanwijziging een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).[2] Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Arnhem heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld.[3] Voor dit onderzoek zijn daarom enkel de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

[1] http://www.ruimtelijkeplannen.nl/

[2] SIKB 2018.

[3] www.arnhem.nl

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Gemeente Arnhem De heer [redacted] Postbus 9029 6800 EL ARNHEM Tel.: 026-377[redacted] E-mail: [redacted]
fase(n) AMZ-cyclus:	bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek
aanleiding:	herinrichting
locatie:	Nijmeegseweg
plaats:	Arnhem
gemeente:	Arnhem
provincie:	Gelderland
kadastrale gegevens:	diverse
kaartblad:	40B (1:25.000)
oppervlakte plangebied:	Ca. 14,4 ha
coördinaten:	190525 / 442405 190723 / 442300 190165 / 441710 190023 / 441839
deskundige bevoegde overheid met contactgegevens:	Gemeente Arnhem De heer [redacted] Postbus 9029 6800 EL ARNHEM Tel.: 026-377[redacted] E-mail: [redacted]
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	ja
Archis-zaaknummer:	5180000100
ADC-projectcode:	4230734
auteurs:	[redacted]
projectmedewerker:	[redacted]
autorisatie:	Maart-mei 2022
periode van uitvoering:	Maart/april 2022
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van bestaande bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Tijdens het bureauonderzoek worden diverse bronnen geraadpleegd, wat leidt tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als de conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of archeologische waarden in het plangebied worden verwacht. Als dit het geval is, zal zo mogelijk de aard, de omvang, de diepteligging en de datering van deze waarden worden beschreven. Indien mogelijk zal de omvang worden weergegeven op een kaart.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van de gemeente Arnhem. Het bestaat uit een gedeelte van de Nijmeegseweg, de weg die in het verlengde ligt van de A325 en deze verbindt met de binnenstad van Arnhem. Naast de rijbanen bestaat het plangebied uit naast- en tussenliggende groenstroken en wordt het grofweg begrensd door de Huissensestraat in het noordoosten, de N225/N325 in het zuidwesten en bebouwd gebied in het noordwesten en zuidoosten.

Op basis van de opgevraagde gegevens met betrekking tot de milieuhygiënische situatie in het plangebied kan worden geconcludeerd dat in het uiterste noorden van het plangebied, op het De Monchyplein, een bodemverontreiniging aanwezig is. De verontreiniging bestaat met name uit in het grondwater aangetroffen xyleen.[4]

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIC. Uit de ontvangen gegevens blijkt de ingegraven infrastructuur voornamelijk onder en langs de huidige wegen en paden is gelegen. De bodemverstoringen in de overige delen van het plangebied lijken beperkt te zijn.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 250 m rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

In het plangebied zal een herinrichting plaatsvinden, waarbij nieuwe beplanting en nieuwbouw zal worden gerealiseerd. Nadere details zijn nog niet voorhanden.

[4] https://arnhem.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=75aaab0bf6b342dd97596cd9e08abf78

De consequentie van de voorgenomen ontwikkeling kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Het plangebied bevindt zich in Nederlandse centrale rivierengebied, een landschappelijke dynamische regio bestaande uit fluviatiele afzettingen van Rijn en Maas uit het Laat-Weichselien en Holoceen.[5] Uit de stroomgordelkaart van de Rijn-Maas delta blijkt dat het noordelijke deel van het plangebied zich bevindt op een deel van de Nederrijn stroomgordel van voor de bedijking, terwijl het zuidelijke deel is gelegen op de Malburgen stroomgordel (afb. 2).[6] De Nederrijn stroomgordel is in de IJzertijd actief geworden (2500 BP). Op diverse kaarten uit de 19e en vroege 20e eeuw zijn in het gebied diverse gebogen sloten zichtbaar in en de omgeving van het plangebied (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Deze sloten geven vermoedelijk de ligging aan van rest- en kronkelwaardgeulen van de Nederijnse en de zuidelijker ervan gelegen Malburgen stroomgordel. De eindfase, ofwel het begin van de verlanding, van de verst uitgebreide riviermeander van de Malburgen (de voormalige Malburgse Wetering) is gedateerd in 1397 ± 29 BP. Gekalibreerd levert dit een datering op tussen 600 – 680 n.Chr. (met 95% zekerheid), ofwel in de 7e eeuw n.Chr.[7]
De grote rivieren, zo ook de Nederrijn en IJssel, werden in de Middeleeuwen bedijkt. In de daarop volgende eeuwen vonden nog wel regelmatig dijkdoorbraken plaats. Veel van deze zo ontstane wielen, deels opgevulde kolkgaten, zijn nog in het landschap aanwezig.
Vanaf dat moment heeft de rivier geen invloed meer op het achterland. Eind 1944 zijn bewust de dijken doorgestoken om het land te inunderen om de Geallieerde opmars te vertragen. Het gebied heeft toen tot in 1945 onder water gestaan, waarbij rivierslib in de uiterwaarden afgezet is.

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	**Informatie**
Dinoloket[8]	Formatie van Echteld (ca. 1 à 2 m) op Formatie van Echteld, geulafzettingen generatie C
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie)[9]	Stroomrug of stroomgordel (4B44)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie)[10]	Niet gekarteerd (bebouwd gebied)
Meandergordelkaart[11]	Nederrijn stroomgordel (vanaf 2500 BP) en Malburgen stroomgordel (tot ca. 700 n. Chr.)
Zanddieptekaart [12]	Niet gekarteerd (bebouwd gebied)
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3)[13]	Ca. 10 m +NAP

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (zie afbeelding 3):

Archis 3 zaakidentificatie	**Omschrijving**	**Datering[14]**	**Opmerking**
2706497100	Resten van een huisterp	VME-NT	“De Koppel”

[5] Berendsen & Stouthamer 2001.

[6] Cohen, *et al.* 2012.

[7] UtC-14938; Cohen, *et al.* 2012.

[8] https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen.

[9] Alterra 2008.

[10] Alterra 2014.

[11] Cohen *et al.* 2012.

[12] Cohen *et al.* 2009.

[13] ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer.

[14] Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
2167141100	bureau-/booronderzoek	Geen risico op aantasten archeologische resten	het plangebied is vrijgegeven
4004375100/4014387100	Bureau-/booronderzoek	Geen potentiële archeologische niveaus aangetroffen	Het plangebied is vrijgegeven
2418558100	Bureau-/booronderzoek	Aanwijzingen voor mogelijke resten van het voormalige middeleeuwse Jamerlo	Rondom de mogelijke resten van het voormalige Jamerlo IVO-P
2134636100	Bureau-/booronderzoek	Restgeul uit ROM-VME aangetroffen	Het plangebied is vrijgegeven
4676936100	Bureau-/booronderzoek	Geen potentiële archeologische niveaus aangetroffen	Het plangebied is vrijgegeven
2404844100	Opgraving/archeologische begeleiding	Rondom de John Frostbrug met name resten uit WOII, waaronder resten van geschutsopstellingen	Niet van toepassing
4599962100	Bureau-/booronderzoek	Bodem deels verstoord tot ca. 130 cm –mv. Potentiële archeologische niveaus zijn niet aangetroffen.	Het plangebied is vrijgegeven.

Uit de diverse uitgevoerde archeologische onderzoeken komt naar voren dat het plangebied is gelegen op stroomgordels die in de Romeinse Tijd en Vroege Middeleeuwen zijn ontstaan. Meerdere restgeulen waren hierbinnen aanwezig, alsmede enkele voormalige huisterpen/huisplaatsen.

Op de gemeentelijke verwachtings- en beleidsadvieskaart ligt het plangebied binnen een zone met een middelhoge verwachting (afb. 4).[15] Op deze kaart staan ook diverse voormalige restgeulen weergegeven.

Op basis van de kaart IKME ligt het westen van het plangebied ter plaatse van het terrein waar Operatie Market Garden heeft plaatsgevonden. De Operatie Market Garden was een grootschalig geallieerd offensief om de Duitse troepen in het westen van Nederland af te snijden, de Westwall te omzeilen en de Schelde te bevrijden ten behoeve van de bevoorrading van Antwerpen. Het hele plangebied ter plaatse van de Linie Noordoever-Rijn. Deze linie is door de Duitsers aangelegd als verlenging van de Westwall om een eventuele vijand, komende vanuit het zuiden, op te kunnen vangen.[16]

Op basis van luchtfoto's gemaakt door de RAF tijdens de Tweede Wereldoorlog in september 1944 zijn binnen het plangebied of de directe omgeving geen militaire objecten zoals versperringen waarneembaar.[17]
Volgens de concept verwachtingskaart voor WOII van de gemeente Arnhem zijn er binnen het plangebied echter resten van een FLAK-stelling (luchtafweeropstelling) en van loopgraven te verwachten (afb. 8).[18]

[15] Boshoven *et al.* 2009; https://arnhem.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/

[16] https://www.ikme.nl/ikmekaart.html

[17] https://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf

[18] Meded. M. Defilet (gemeente Arnhem).

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Topografische kaart	1815	Plangebied onbebouwd
Kadastrale minuut[19] (afb. 5)	1832	Grotendeels weiland
Topografische kaart	1870	idem
Bonnekaart	1900	Idem
Bonnekaart	1964	In het plangebied is de Nijmeegseweg aangelegd, ten oosten van het plangebied is bebouwing gerealiseerd
Topografische kaart	1975	In het plangebied is een extra rijbaan ten westen van de bestaande Nijmeegseweg aangelegd, ook ten westen van het plangebied is bebouwing gerealiseerd
Topografische kaart[20]	1990	Idem.

De ontginning van de Betuwe (waarbinnen het plangebied is gelegen) begon waarschijnlijk omstreeks de tiende eeuw. Het verkavelingspatroon varieerde van blok- tot strookvormig, waarbij heggen en sloten de perceelscheidingen vormden. Langs de dode rivierarmen (restgeulen) en langs de Rijn bevonden zich de boerderijen.
In de Malburgse polder, waarbinnen zich het plangebied bevindt, bevonden op de stroomrug van de Oude Rijn (de huidige Malburgse Wetering) zich de boerderijen Jermelo en Koppel (zie ook par. 2.3.3).[21]
Tot de jaren ’30 van de vorige eeuw bestond het plangebied nog vrijwel geheel uit weiland (afb. 7). In 1935 werd de Rijnbrug (de huidige John Frostburg) aangelegd samen met de Nijmeegseweg als belangrijke verbindingsschakel met het zuiden (Nijmegen). Nadat deze brug tijdens de Tweede Wereldoorlog tijdens de Operatie Market Garden door de Nederlandse defensie in 1940 werd opgeblazen om de Duitse opmars te vertragen, werd de brug in 1950 wederom hersteld. Na de oorlog werd het overgrote deel van de wijk Malburgen gerealiseerd.

[19] www.hisgis.nl

[20] www.topotijdreis.nl

[21] Mulder *et al*. 2004.

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *"Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*" kan als volgt worden beantwoord:
Voor de gespecificeerde verwachting gelden de volgende karakteristieken:

Karakteristiek	**Omschrijving**
datering:	Middeleeuwen, NT (WOII)
complextype(n):	Nederzettingsterreinen, begravingen, resten van FLAK-stelling en loopgraven. In restgeulen kunnen zich scheepvaart-gerelateerde resten bevinden.
omvang:	onbekend
landschappelijke en/of geologische context:	Op meandergordel
diepteligging:	30-ca. 150 cm -mv (afhankelijk van aanwezigheid eventuele ophogingspakketten)
locatie:	Hele plangebied
soort vindplaats:	Vindplaats met een archeologische laag. Scheepvaartgerelateerde resten kunnen worden gezien als puntelementen
uiterlijke kenmerken:	Vindplaats met een strooiing van met name aardewerk, bouwmateriaal en houtskool.
conservering:	Door de ligging beneden de grondwaterspiegel is de conservering goed, wel dient rekening te worden gehouden met bodemverstoringen.
wordt het archeologisch relevante niveau bedreigd door de voorgenomen werkzaamheden:	De inrichtingsplannen zijn nog niet in detail bekend, maar rekening wordt gehouden met het risico op aantasting van archeologische resten door de realisatie van nieuwbouw.

De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag "*Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd*?" is als volgt:

Om de kans op de aanwezigheid van archeologische resten te bepalen is vooral het verwerven van inzicht in de bodemopbouw en de mate van intactheid daarvan van belang. Geadviseerd wordt daarom een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uit te voeren (zie hoofdstuk 3).

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Plan van Aanpak

3.1.1 Inleiding

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar nodig aanvullen van de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting (par. 2.4). Het inventariserend veldonderzoek zal bestaan uit een verkennend booronderzoek. De werkwijze is gericht op het in kaart brengen van de bodemopbouw en het vaststellen van (grootschalige) verstoringen, waarbij tevens rekening is gehouden met aard en diepte van de geplande ingrepen. Op 8 maart 2022 is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld, waarin de werkwijze van het onderzoek is vastgelegd.

Het verkennend booronderzoek leidt tot beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

- *Wat is de geomorfologische situatie en de geologische en bodemkundige opbouw van het plangebied?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
- *Zijn er archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of lagen aanwezig in het plangebied?*
- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP?*
- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
  Zo ja:
  - *Op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?*
  - *Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?*
  - *Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?*
- *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
- *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

3.1.2 Uitvoeringsplan veldwerkzaamheden

Voor het beantwoorden van de in par. 3.1.1 genoemde onderzoeksvragen is de volgende onderzoeksmethode wordt de volgende onderzoeksmethode voorschreven:

aantal boringen:	30
boorgrid:	Optimaal verspreid over het plangebied
diepte boringen:	Tot in de beddingafzettingen (max. ca. 3 m –mv)
boormethode:	Edelmanboor met diameter 7 cm / gutsboor met diameter 3 cm
bemonstering:	versnijden en/of verbrokkelen

De lithologische en bodemkundige kenmerken van de boringen zijn beschreven conform respectievelijk NEN 5104[22] en het Systeem voor de bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus[23] en vastgelegd middels het invoerprogramma Deborah. De X-, Y- en Z-coördinaten worden ingemeten met een GPS met een nauwkeurigheid van 2 m.

Hoewel een verkennend booronderzoek niet als primair doel het opsporen van archeologische vindplaatsen en indicatoren heeft, zullen eventuele archeologische vondsten wel worden verzameld en (indien mogelijk) worden gedetermineerd.

[22] Bosch 2005; Nederlands Normalisatie-Instituut 1989.

[23] De Bakker 1989.

3.2 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.2.1 Lithologische beschrijving en interpretatie

De locatie van de boringen is weergeven in afb. 8. De boorgegevens worden gepresenteerd in bijlage 1.

De bodemopbouw in het plangebied grotendeels gelijk, en overeenkomstig met de ligging binnen de Nederrijn stroomgordel. De bodemopbouw bestaat, van onder naar boven, uit zwak siltig, matig fijn en kalkloos beddingzand. De bedding is met name aangetroffen in de noordoostelijke helft van het plangebied. Boven de beddingafzettingen liggen in boringen 3, 9, 13, 14, 25, 26, 27 en 30 geulafzettingen (afb. 10) Deze hebben verschillende verschijningsvormen, variërend van sterk tot uiterst siltige klei met zandlagen, tot sterk of uiterst siltig zand met kleilagen. Over het gehele plangebied is een oeverpakket aanwezig. Dit bestaat over het algemeen uit sterk tot uiterst siltig en kalkrijk klei of zand zonder verdere gelaagdheid. Er komen veel ijzer- en mangaanvlekken in voor. De oever wordt afgedekt met een verstoorde laag sterk siltige klei. Hierin zijn puinfragmenten, en soms een stukje plastic of beton aanwezig. Met name in de westelijke boorraai komt regelmatig een laag zwak siltig en matig grof ophoogzand voor onder of in het verstoorde kleipakket. Het verstoorde pakket gaat over in de bouwvoor.
Tussen het verstoorde pakket en de oeverafzettingen ligt soms een kalkloos niveau. In een enkele boring (boring 22) is dit pakket aanwezig in de verstoorde laag, in de overige boringen (nr. 20, 23 en 27) ligt het op de scheiding tussen de twee pakketten. Het is niet duidelijk of dit kalkloze niveau ook verstoord is, of dat het een intact deel van een ontkalkte oevertop vormt. Gezien de vergelijkbare samenstelling van de onverstoorde oeverafzettingen en de bovenliggende laag met puinresten is het mogelijk dat de verstoorde laag deels is gevormd uit de oeverafzettingen, maar omdat de puinresten over het algemeen niet nader gedetermineerd konden worden is dit niet zeker. Het mogelijk onverstoorde ontkalkte deel dat boven de kalkhoudende oeverafzettingen ligt bevat geen duidelijk te onderscheiden potentieel archeologisch niveau, zoals een vegetatiehorizont, maar de aanwezigheid van niet met het blote oog waarneembare archeologische niveaus kan niet worden uitgesloten.

3.3 Conclusies

De in paragraaf 3.1.1 gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

- *Wat is de geomorfologische situatie en de geologische en bodemkundige opbouw van het plangebied?*
  Het plangebied ligt binnen het stroomgebied van de tegenwoordig bedijkt Nederrijn. Binnen het plangebied is een opstapeling van achtereenvolgens beddingafzettingen, geulafzettingen en oeverafzettingen zichtbaar. In het noordoosten van het plangebied ligt de top van de beddingafzettingen hoger dan in de overige delen van het plangebied. De top van de oeverafzettingen is lokaal ontkalkt, maar ook verstoord door moderne bodemingrepen.
  De ligging van de boringen met geulafzettingen is weergegeven met de verwachte ligging volgens de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart (afb. 10). Hieruit blijkt dat er in grote lijnen een overeenkomst bestaat tussen de verwachte en aangetroffen geulvullingen, maar ook wordt duidelijk dat de werkelijkheid waarschijnlijk complexer is dan met dit relatief grofmazige booronderzoek kan worden vastgesteld. Bovendien lijkt er er met name bij boringen 3 en 9 sprake te zijn van lokale geulen.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
  De top van de oeverafzettingen is verstoord. De diepte van de verstoringen varieert sterk door het plangebied, van 40cm in boring 19 tot 210cm in boring 26.

- *Zijn er archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of lagen aanwezig in het plangebied?*
  De top van de oeverafzettingen lijkt lokaal ontkalkt te zijn. Dit ontkalkte niveau is echter ook verstoord door latere bodemingrepen. Er zijn geen duidelijk waarneembare potentiële archeologische niveaus aangetroffen, zoals een vegetatiehorizont, maar de aanwezigheid van niet met het blote oog waarneembare archeologische niveaus kan niet worden uitgesloten.

- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP?*
  n.v.t.

- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
  Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen tijdens het onderzoek.

- *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
  De archeologische verwachting kan worden gehandhaafd.

- *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
  De geplande ontwikkelingen zijn ten tijde van het uitgevoerde onderzoek nog niet bekend. De locatie en diepte van de toekomstige verstoringen is zodoende niet duidelijk. I

- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*
  Met het uitgevoerde onderzoek is het plangebied nog onvoldoende onderzocht. Het is namelijk nog niet duidelijk of de aangetroffen verstoringen een relatie hebben met de verwachte WOII-fenomenen en is er te weinig duidelijkheid over de al dan niet afwezigheid van een potentieel archeologische niveau. Tenslotte kunnen er in de geulvullingen nog scheepvaartgerelateerde archeologische resten aanwezig zijn.

4 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een karterend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is het systematisch onderzoeken van het plangebied op het voorkomen van één of meerdere typen archeologische vindplaatsen. De werkzaamheden dienen voorafgaand aan het veldwerk te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak (PvA).

Literatuur

Alterra, 2008: *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand.*

Alterra, 2014: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand.*

Bakker, H. de, J. Schelling, D.J. Brus & C. van Wallenburg, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland : de hogere niveaus.* Wageningen.

Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2.* Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).

Boshoven, E.H., A. Buesink, N.J. Krekelbergh & L.A. Tebbens, 2009: *Archeologische Verwachtingskaart Arnhem-Noord*. BAAC Rapport 05.357, Deventer

Bosman, A.V.A.J., R.C.A. Geerts & D. Sam, 2017: *Een brug te ver onderzocht. Archeologisch onderzoek in Stadsblokken-Meinerswijk, gemeente Arnhem.* ADC-monografie 22, Amersfoort.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik & A.H. Geurts, 2012: *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta.* Utrecht.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, W.Z. Hoek, H.J.A. Berendsen & H.F.J. Kempen, 2009: *Zand in Banen - Zanddieptekaarten van het Rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel.* Arnhem.

Groenewoudt, B.J., 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 17).

Kars, H. & A. Smit (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies 1).

Mulder, J.R., L.J. Keunen & A.J.M. Zwart, 2004: *In de ban van de Betuwse dijken. Deel 5 Malburgen.* Alterra rapport 405. Wageningen.

Normalisatie-Instituut, Nederlands, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.

SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)*. Gouda.

TNO, 2010: *Geologische overzichtskaart van Nederland. 1:600 000.* Utrecht.

TNO, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013.*

Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen & M. Verbruggen, 2012: *Leidraad inventariserend veldonderzoek*. Gouda (SIKB uitgave, geactualiseerde versie).

Geraadpleegde websites

http://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/
http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl
http://maps.bodemdata.nl
https://archis.cultureelerfgoed.nl/
https://bagviewer.kadaster.nl
https://easy.dans.knaw.nl
https://www.bodemloket.nl
https://www.kadaster.nl/
https://www.ruimtelijkeplannen.nl
https://www.topotijdreis.nl
https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/
http://www.ikme.nl

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
Afb. 3 Gemeentelijke beleidsadvieskaart, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
Afb. 4 Locatie van het plangebied op een uitsnede uit de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Arnhemkaart. In blauw aangegeven de voormalige restgeulen. Beige = middelhoge verwachting.
Afb. 5 Het plangebied op een uitsnede uit de kadastrale minuut uit 1832. Groen = weiland, bruin = bouwland, blauw = water. Bron: www.hisgis.nl.
Afb. 6 Het plangebied op uitsneden van zes (topografische) kaarten.
Afb. 7 Het plangebied (globaal aangeduid met rode lijn) op een luchtfoto omstreeks 1930. Bron: www.geldersarchief.nl.t
Afb. 8 Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

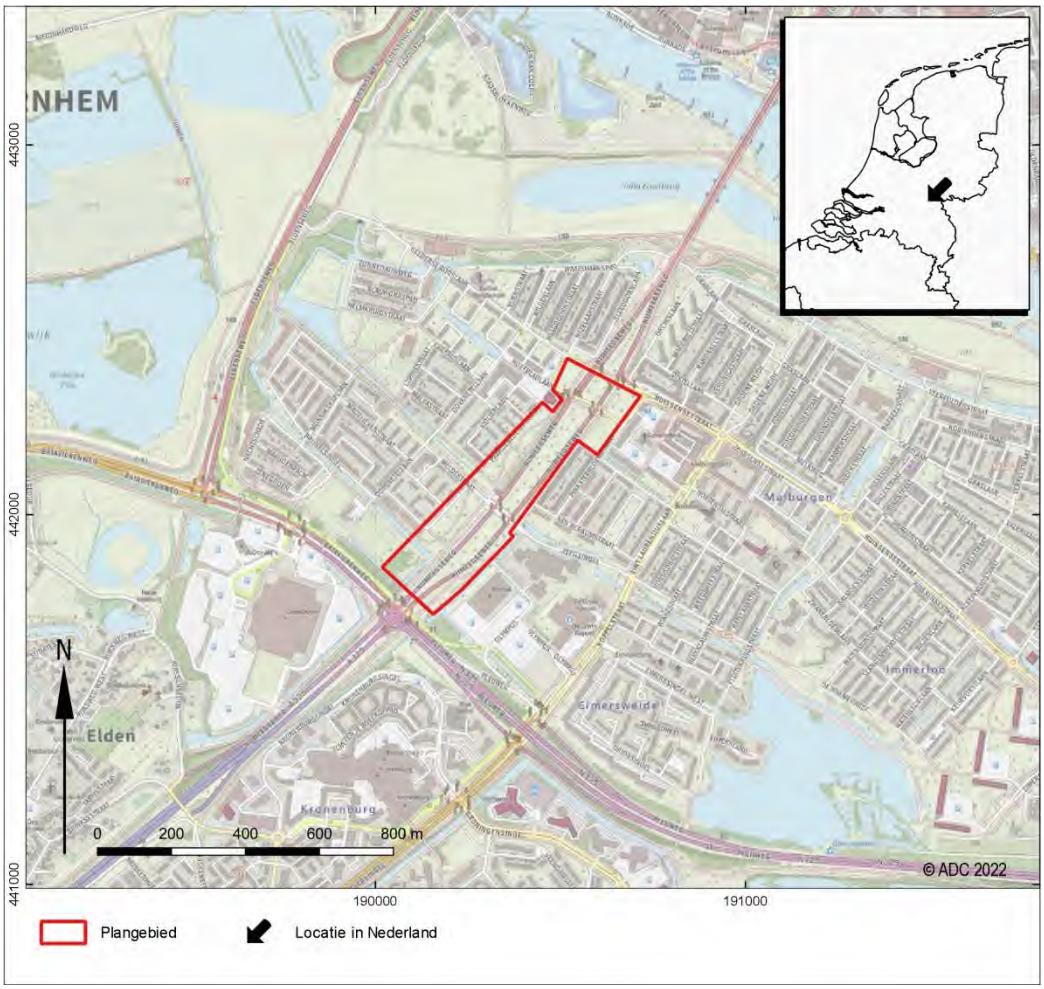

Afb. 1 Locatie van het plangebied

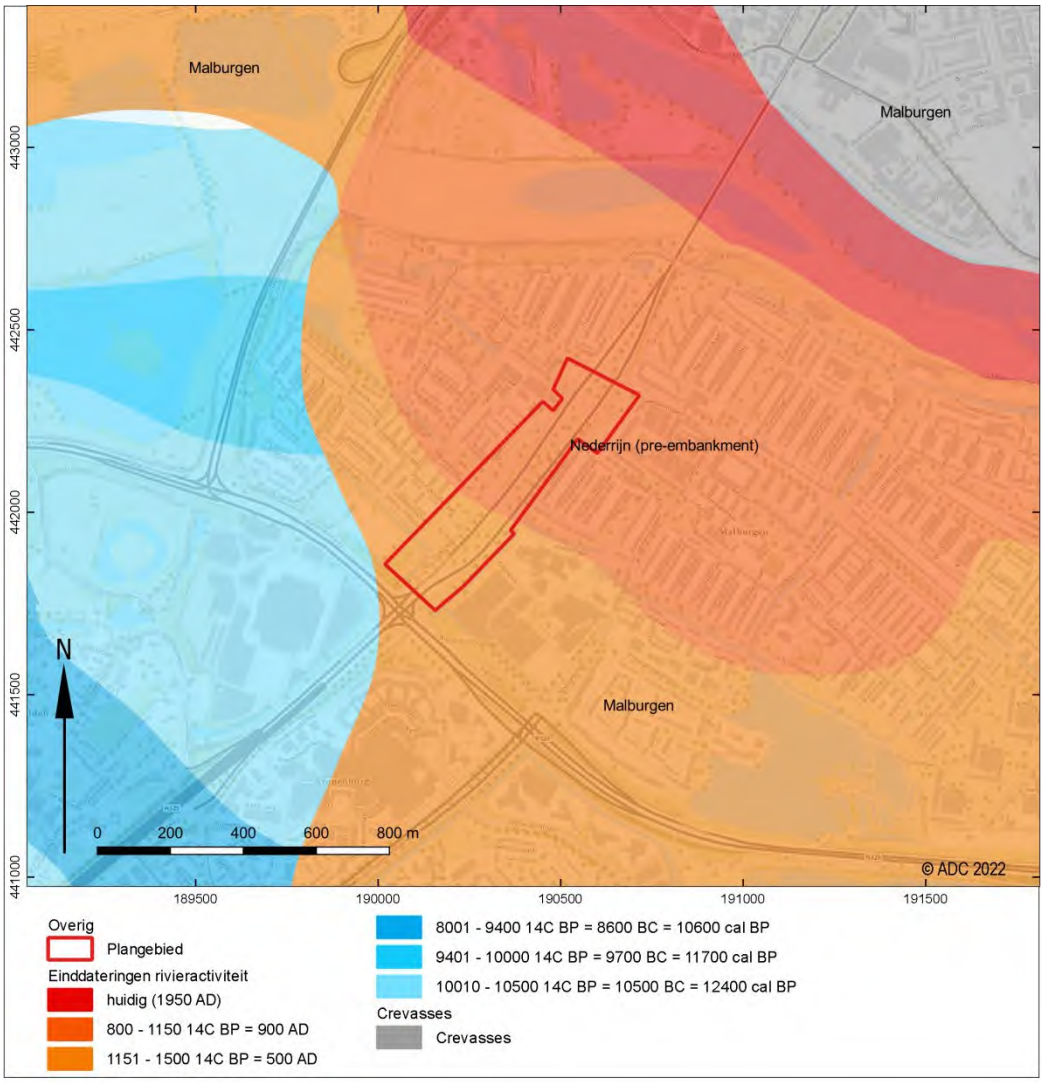

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

Afb. 3 Gemeentelijke beleidsadvieskaart, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

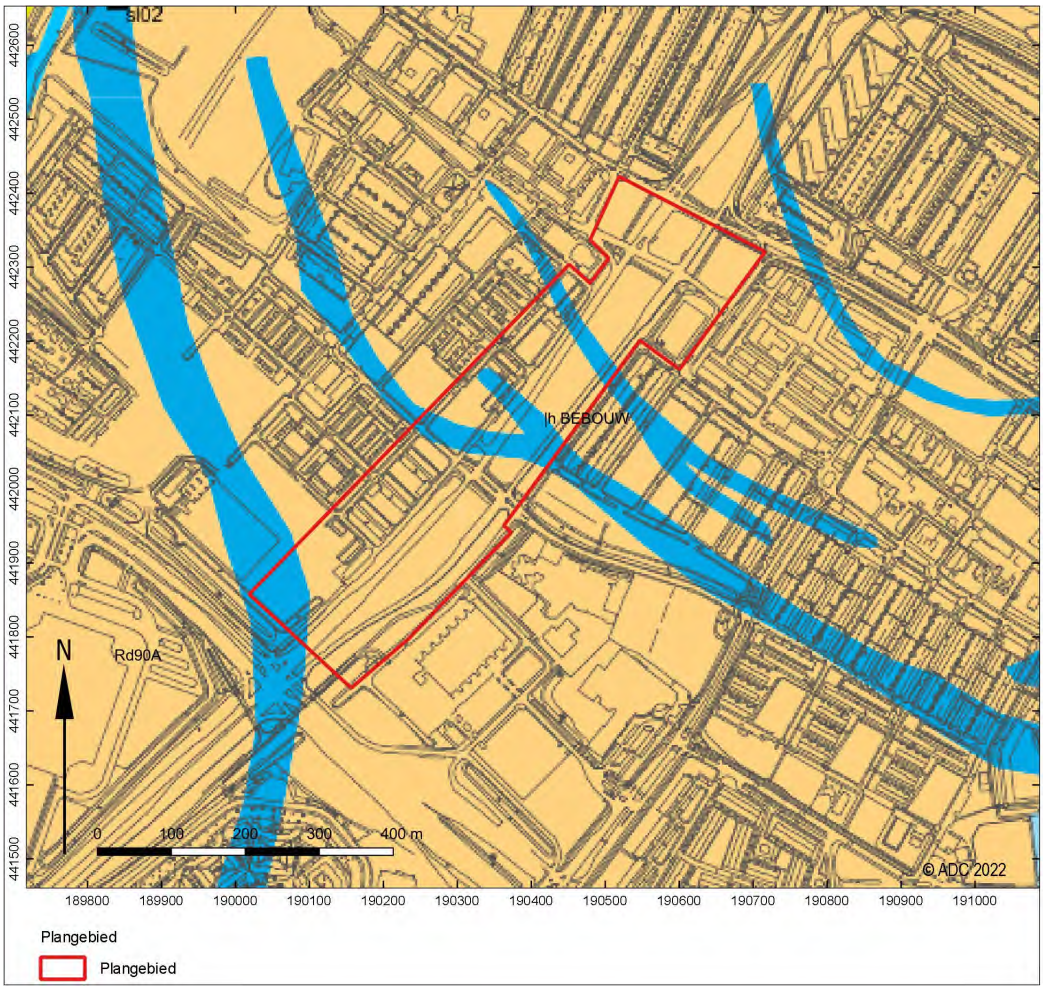

Afb. 4 Locatie van het plangebied op een uitsnede uit de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Arnhemkaart. In blauw aangegeven de voormalige restgeulen. Beige = middelhoge verwachting.

Afb. 5 Het plangebied op een uitsnede uit de kadastrale minuut uit 1832. Groen = weiland, bruin = bouwland, blauw = water. Bron: www.hisgis.nl.

Afb. 6 Het plangebied op uitsneden van zes (topografische) kaarten.

Afb. 7 Het plangebied (globaal aangeduid met rode lijn) op een luchtfoto omstreeks 1930. Bron: www.geldersarchief.nl.

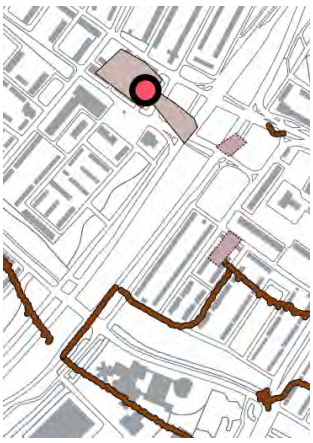

Afb. 8 Uitsnede uit de WOII-verwachtingskaart van de gemeente Arnhem (concept) met een FLAK-stelling (lichtbruin) en loopgraven (donkerbruin) binnen het plangebied. Bron: gemeente Arnhem.

Afb. 9 Boorpuntenkaart.

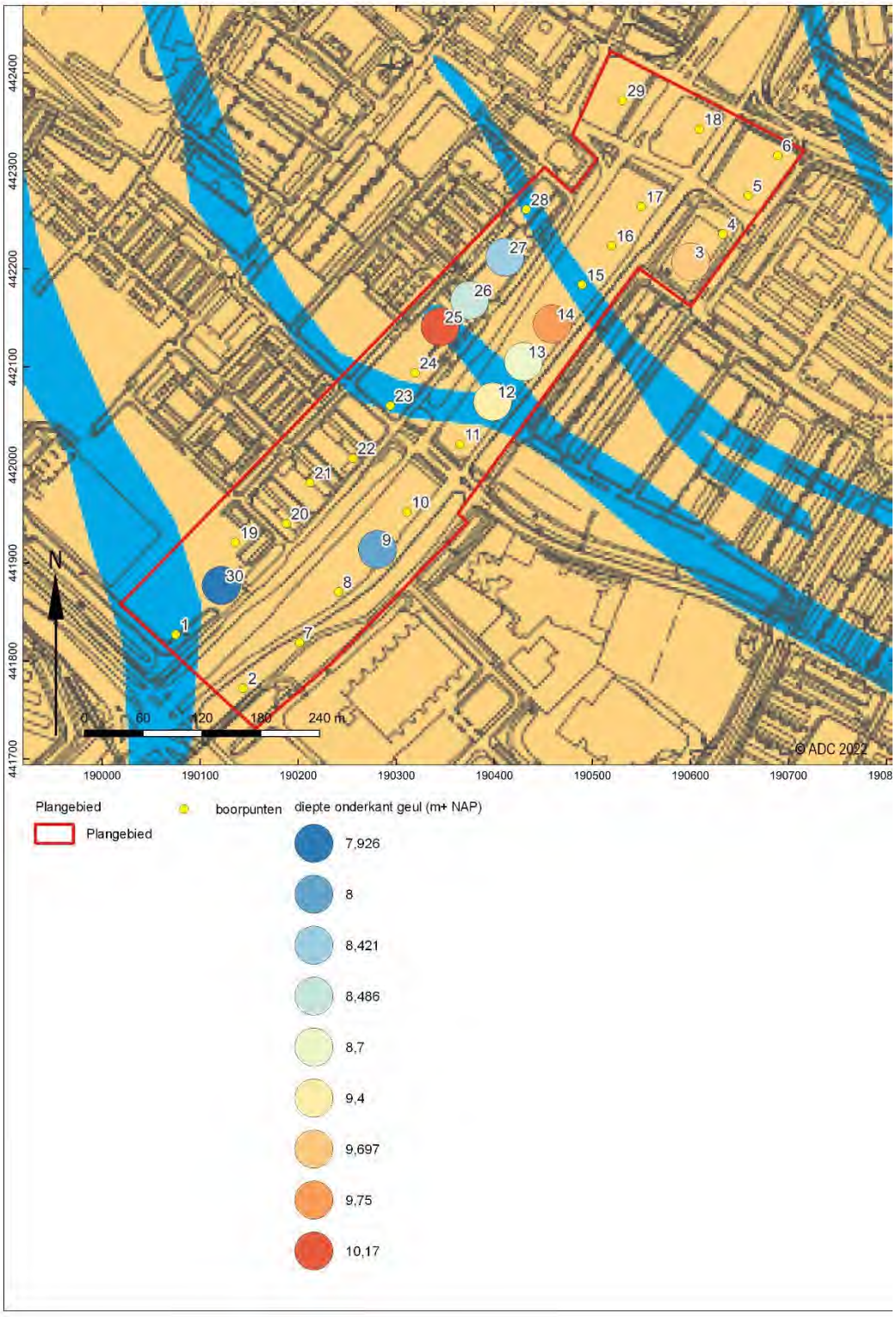

Afb. 10 Basis van in de boringen aangetroffen geulvullingen (in m +NAP) op een uitsnede uit de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Arnhemkaart. In blauw aangegeven de voormalige restgeulen. Beige = middelhoge verwachting.

Bijlage 1 Boorgegevens

Boring: 4230734_1

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 1, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190075.162, Y-coördinaat in meters: 441826.927, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.657, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

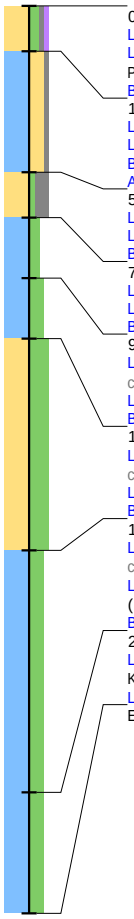

0 / 10.66
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.51
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 55, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
55 / 10.11
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 55, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: sterk grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
70 / 9.96
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 90, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: matig siltig
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
90 / 9.76
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 90, Ondergrens laag in cm: 110, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
110 / 9.56
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 180, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
180 / 8.86
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 260, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-wisselende diktes, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
260 / 8.06
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Einde boring 300 / 7.66

Boring: 4230734_2

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 2, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190144.064, Y-coördinaat in meters: 441772.06, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.744, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

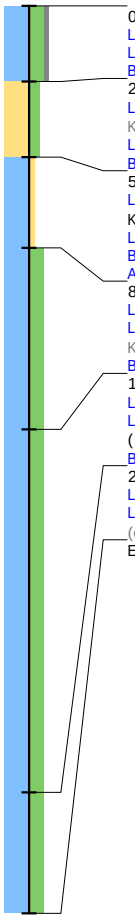

0 / 10.74
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 25, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
25 / 10.49
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 25, Ondergrens laag in cm: 50, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn
Bodem: Brokken en vlekken: kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
50 / 10.24
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
80 / 9.94
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 140, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
140 / 9.34
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 140, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: Oxidatie-reductie: volledig gereduceerd
260 / 8.14
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: humuslagen-enkele-dik, Sublagen2: zandlagen-enkele-zeer dun, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Einde boring 300 / 7.74

Boring: 4230734_3

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 3, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 210
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190600.47, Y-coördinaat in meters: 442207.221, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.597, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

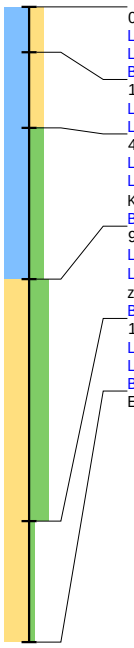

0 / 10.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.45
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
40 / 10.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 90, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
90 / 9.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 90, Ondergrens laag in cm: 170, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
170 / 8.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Ondergrens laag in cm: 210, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Einde boring 210 / 8.50

Boring: 4230734_4

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 4, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190633.193, Y-coördinaat in meters: 442235.606, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.468, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

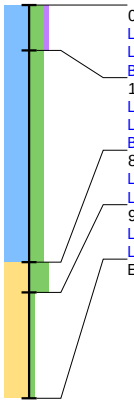

0 / 10.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.32
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 85, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
85 / 9.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 85, Ondergrens laag in cm: 95, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
95 / 9.52
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 95, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 130 / 9.17

Boring: 4230734_5

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 5, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 180
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190658.981, Y-coördinaat in meters: 442274.936, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.9, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

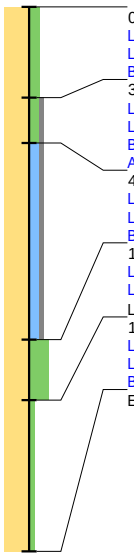

0 / 10.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 30, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
30 / 10.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 30, Ondergrens laag in cm: 45, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
45 / 10.45
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 45, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
110 / 9.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
130 / 9.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Einde boring 180 / 9.10

Boring: 4230734_6

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 6, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 190
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190689.283, Y-coördinaat in meters: 442315.857, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.9, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

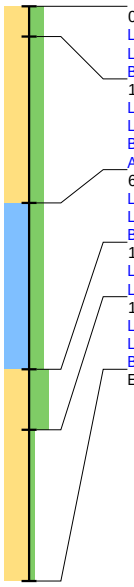

0 / 10.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 10, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: matig fijn
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
10 / 10.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 10, Ondergrens laag in cm: 65, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
65 / 10.25
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 65, Ondergrens laag in cm: 120, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
120 / 9.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 120, Ondergrens laag in cm: 140, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
140 / 9.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 140, Ondergrens laag in cm: 190, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Einde boring 190 / 9.00

Boring: 4230734_7

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 7, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 20
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190201.389, Y-coördinaat in meters: 441818.785, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.899, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

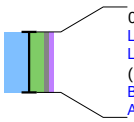

0 / 10.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 20, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: ondoordringbaar
Einde boring 20 / 10.70

Boring: 4230734_8

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 8, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 270
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190241.123, Y-coördinaat in meters: 441870.476, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.495, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

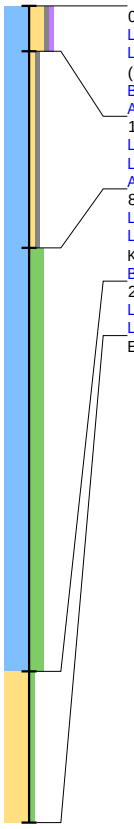

0 / 10.49
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
15 / 10.34
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
80 / 9.69
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
220 / 8.29
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 270, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 270 / 7.79

Boring: 4230734_9

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 9, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190281.056, Y-coördinaat in meters: 441913.606, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.4, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

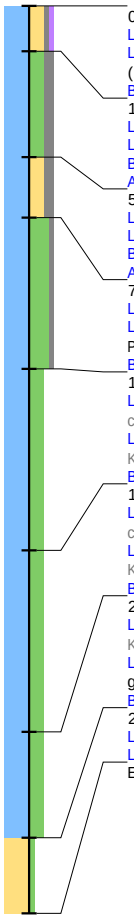

0 / 10.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.25
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
50 / 9.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: matig grindig
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
70 / 9.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 120, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
120 / 9.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 120, Ondergrens laag in cm: 180, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
180 / 8.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 240, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
240 / 8.00
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 240, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 275, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-veel-wisselende diktes, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Bodem: Oxidatie-reductie: volledig gereduceerd
275 / 7.65
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 275, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 300 / 7.40

Boring: 4230734_10

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 10, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 400
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190310.997, Y-coördinaat in meters: 441952.023, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.609, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

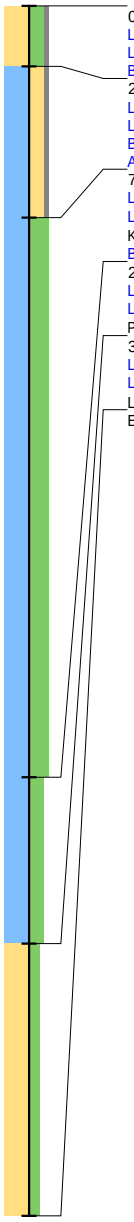

0 / 10.61
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 20, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
20 / 10.41
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 20, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
70 / 9.91
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 255, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Schelpresten: schelp (zoetwater)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
255 / 8.06
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 255, Ondergrens laag in cm: 310, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: siltlagen-enkele-dun, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
310 / 7.51
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 310, Ondergrens laag in cm: 400, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 400 / 6.61

Boring: 4230734_11

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 11, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190365.002, Y-coördinaat in meters: 442021.196, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.665, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

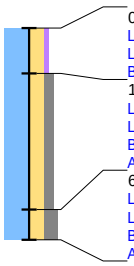

0 / 10.66
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.51
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 60, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: matig grindig
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
60 / 10.06
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 60, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: sterk grindig
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: ondoordringbaar
Einde boring 70 / 9.96

Boring: 4230734_12

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 12, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190398.452, Y-coördinaat in meters: 442064.516, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.6, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

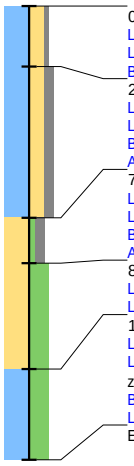

0 / 10.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 20, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
20 / 10.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 20, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: matig grindig
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
70 / 9.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 85, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
85 / 9.75
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 85, Ondergrens laag in cm: 120, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Sublagen1: zandlagen-veel-dun, Lithogenese: oeverafzettingen
120 / 9.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 120, Ondergrens laag in cm: 150, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Sublagen1: zandlagen-veel-wisselende diktes, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: gestuit
Einde boring 150 / 9.10

Boring: 4230734_13

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 13, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190429.819, Y-coördinaat in meters: 442105.457, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

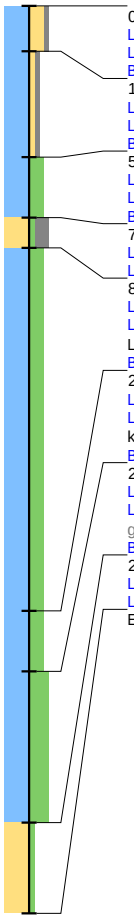

0 / 10.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.55
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
50 / 10.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
70 / 10.00
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: sterk grindig, Mediaanklasse: matig grof
80 / 9.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 200, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
200 / 8.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 200, Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
220 / 8.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 270, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Sublagen1: zandlagen-veel-dun, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Bodem: Oxidatie-reductie: volledig gereduceerd
270 / 8.00
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 270, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 300 / 7.70

Boring: 4230734_14

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 14, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 280
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190459.264, Y-coördinaat in meters: 442143.896, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

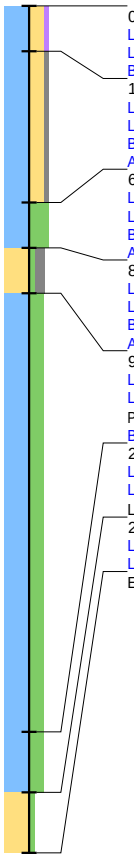

0 / 10.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.55
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 65, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
65 / 10.05
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 65, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
80 / 9.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 95, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
95 / 9.75
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 95, Ondergrens laag in cm: 240, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
240 / 8.30
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 240, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-veel-wisselende diktes, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
260 / 8.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 280, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 280 / 7.90

Boring: 4230734_15

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 15, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 260
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190489.556, Y-coördinaat in meters: 442183.926, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.6, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

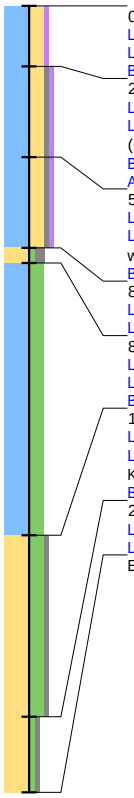

0 / 10.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 20, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
20 / 10.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 20, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
50 / 10.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Sublagen1: zandlagen-enkele-wisselende diktes, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
80 / 9.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 85, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkrijk
85 / 9.75
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 85, Ondergrens laag in cm: 175, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken, Brokken en vlekken: zandbrokken
175 / 8.85
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 175, Ondergrens laag in cm: 235, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
235 / 8.25
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 235, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: zeer grof, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 260 / 8.00

Boring: 4230734_16

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 16, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190519.677, Y-coördinaat in meters: 442223.837, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

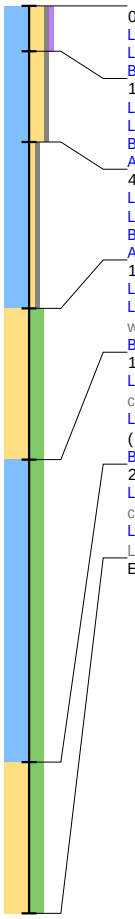

0 / 10.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.55
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 45, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
45 / 10.25
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 45, Ondergrens laag in cm: 100, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Brokken en vlekken: zandbrokken
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
100 / 9.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 100, Ondergrens laag in cm: 150, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
150 / 9.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 150, Ondergrens laag in cm: 250, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
250 / 8.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Einde boring 300 / 7.70

Boring: 4230734_17

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 17, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 270
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190550.002, Y-coördinaat in meters: 442263.73, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

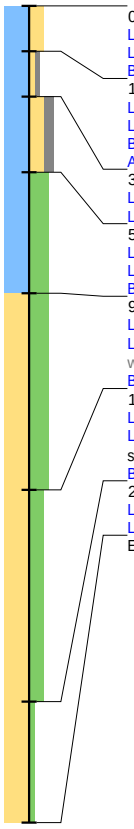

0 / 10.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.55
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 30, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
30 / 10.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 30, Ondergrens laag in cm: 55, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Bijmengsel grind: matig grindig, Kalkgehalte: kalkrijk
55 / 10.15
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 55, Ondergrens laag in cm: 95, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
95 / 9.75
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 95, Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
160 / 9.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 160, Ondergrens laag in cm: 230, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
230 / 8.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 230, Ondergrens laag in cm: 270, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 270 / 8.00

Boring: 4230734_18

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 18, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 160
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190609.288, Y-coördinaat in meters: 442342.697, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.9, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

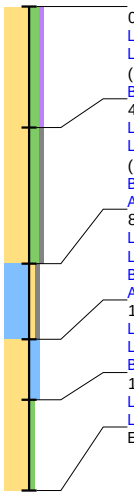

0 / 10.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 10.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 85, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: riet en wortels-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
85 / 10.05
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 85, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
110 / 9.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
130 / 9.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 160 / 9.30

Boring: 4230734_19

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 19, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190136.014, Y-coördinaat in meters: 441920.862, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.714, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

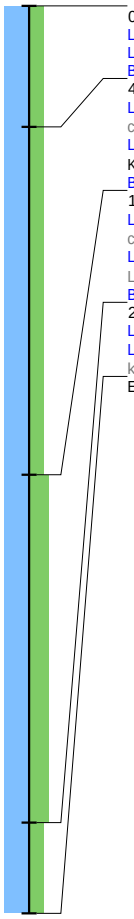

0 / 10.71
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 10.31
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 155, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
155 / 9.16
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 155, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 270, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
270 / 8.01
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 270, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: siltlagen-enkele-dun, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Einde boring 300 / 7.71

Boring: 4230734_20

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 20, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190188.037, Y-coördinaat in meters: 441940.055, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.656, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

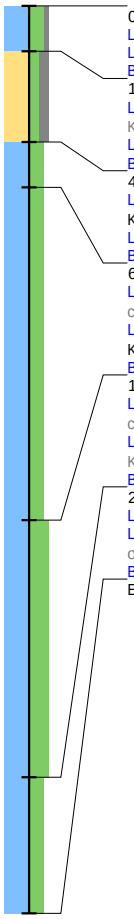

0 / 10.66
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: resten (onbepaald)-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
15 / 10.51
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 45, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig fijn
Bodem: Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
45 / 10.21
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 45, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 60, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
60 / 10.06
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 60, Ondergrens laag in cm: 170, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
170 / 8.96
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 255, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
255 / 8.11
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 255, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: Oxidatie-reductie: volledig gereduceerd
Einde boring 300 / 7.66

Boring: 4230734_21

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 21, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190211.958, Y-coördinaat in meters: 441981.92, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.736, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

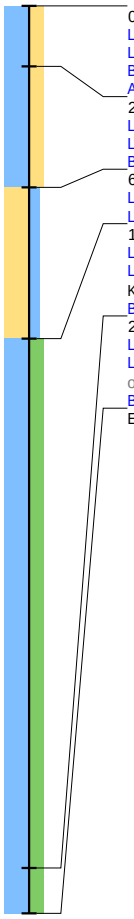

0 / 10.74
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 20, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
20 / 10.54
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 20, Ondergrens laag in cm: 60, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
60 / 10.14
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 60, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn
110 / 9.64
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 285, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
285 / 7.89
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 285, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: Oxidatie-reductie: volledig gereduceerd
Einde boring 300 / 7.74

Boring: 4230734_22

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 22, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190255.97, Y-coördinaat in meters: 442006.891, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.57, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

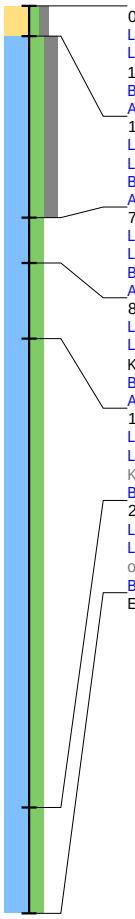

0 / 10.57
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 10, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
10 / 10.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 10, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: sterk grindig
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Brokken en vlekken: kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
70 / 9.87
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 85, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
85 / 9.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 85, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
110 / 9.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 265, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
265 / 7.92
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 265, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: Oxidatie-reductie: volledig gereduceerd
Einde boring 300 / 7.57

Boring: 4230734_23

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 23, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190294.135, Y-coördinaat in meters: 442060.504, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.672, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 10.67
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment

40 / 10.27
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 65, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: Brokken en vlekken: humusvlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten

65 / 10.02
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 65, Ondergrens laag in cm: 205, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond

205 / 8.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 205, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-weinig (1-10%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen

250 / 8.17
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen

Einde boring 300 / 7.67

Boring: 4230734_24

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 24, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 250
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190319.261, Y-coördinaat in meters: 442093.908, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

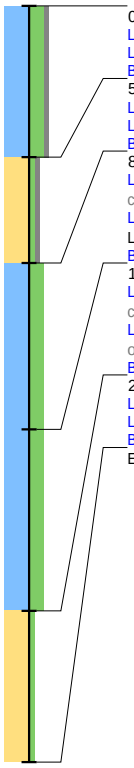

0 / 10.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor

50 / 10.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 85, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond

85 / 9.85
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 85, Ondergrens laag in cm: 140, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken

140 / 9.30
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 140, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 200, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken

200 / 8.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 200, Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken

Einde boring 250 / 8.20

Boring: 4230734_25

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 25, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 240
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190345.019, Y-coördinaat in meters: 442140.931, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.82, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

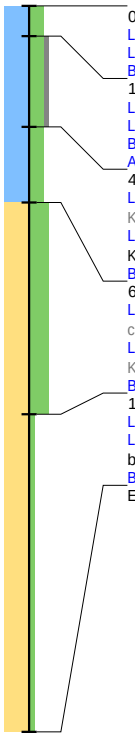

0 / 10.82
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 10, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
10 / 10.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 10, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
40 / 10.42
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 65, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
65 / 10.17
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 65, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 135, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
135 / 9.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 135, Ondergrens laag in cm: 240, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-zeer dun, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Einde boring 240 / 8.42

Boring: 4230734_26

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 26, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190374.954, Y-coördinaat in meters: 442168.06, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.586, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

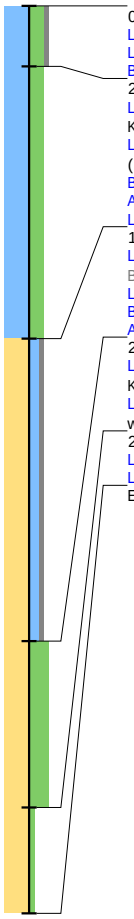

0 / 10.59
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 20, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
20 / 10.39
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 20, Ondergrens laag in cm: 110, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dik, Sublagen2: kleilagen-enkele-dik, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
Laag opmerking: Opmerking: plastic
110 / 9.49
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 210, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Sublagen1: kleilagen-enkele-dik
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
210 / 8.49
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 210, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 265, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Sublagen2: kleilagen-enkele-wisselende diktes, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
265 / 7.94
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 265, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 300 / 7.59

Boring: 4230734_27

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 27, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 280
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190411.006, Y-coördinaat in meters: 442212.012, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.621, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

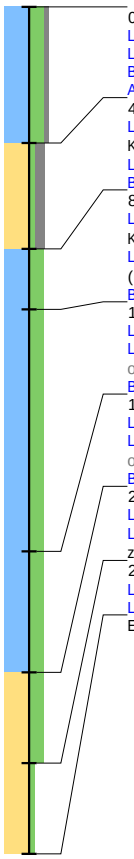

0 / 10.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 45, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: fragmenten
45 / 10.17
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 45, Ondergrens laag in cm: 80, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Spreidingsklasse: slecht gesorteerd
Bodem: Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
80 / 9.82
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 100, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
100 / 9.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 100, Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
180 / 8.82
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
220 / 8.42
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
250 / 8.12
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 280, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 280 / 7.82

Boring: 4230734_28

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 28, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190432.842, Y-coördinaat in meters: 442260.864, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.558, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

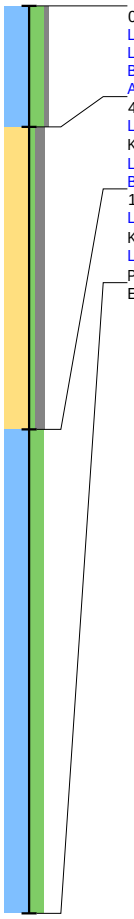

0 / 10.56
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: veel fragmenten
40 / 10.16
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 140, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: matig grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Spreidingsklasse: slecht gesorteerd
Bodem: Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
140 / 9.16
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 140, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: humuslagen-enkele-dik, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Einde boring 300 / 7.56

Boring: 4230734_29

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 29, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 11-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190531.013, Y-coördinaat in meters: 442372.075, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.905, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

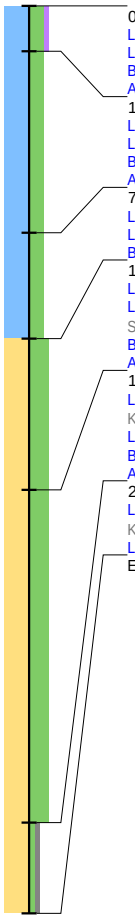

0 / 10.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 15, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
15 / 10.75
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 15, Ondergrens laag in cm: 75, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken, Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
75 / 10.15
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 75, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
110 / 9.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Sublagen2: zandlagen-enkele-dun, Schelpresten: schelp (onbepaald)-gruis-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
160 / 9.30
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 160, Ondergrens laag in cm: 270, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-wisselende diktes, Kalkgehalte: kalkrijk
Bodem: Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
270 / 8.21
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 270, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Lithogenese: beddingafzettingen
Einde boring 300 / 7.90

Boring: 4230734_30

Kop algemeen: Projectcode: 4230734, Boornummer: 30, Beschrijver(s): GE GN, Datum: 12-05-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 190121.712, Y-coördinaat in meters: 441876.916, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 10.676, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Arnhem, Opdrachtgever: gemeente Arnhem, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

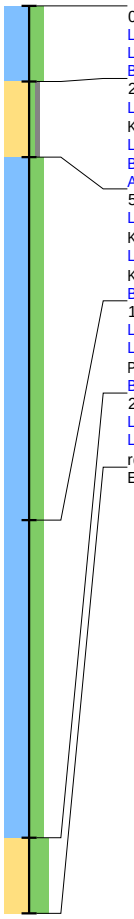

0 / 10.68
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 25, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Plantenresten: wortels-spoor (<1%)
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
25 / 10.43
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 25, Ondergrens laag in cm: 50, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: Brokken en vlekken: kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: opgebrachte grond
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
50 / 10.18
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 170, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
170 / 8.98
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Ondergrens laag in cm: 275, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-zeer dun, Schelpresten: schelp (onbepaald)-fragment-spoor (<1%), Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkrijk, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
275 / 7.93
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 275, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: uiterst siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Sublagen1: kleilagen-zeer veel-wisselende diktes, Plantenresten: resten (onbepaald)-weinig (1-10%), Lithogenese: zandige/kleiige geulafzettingen
Einde boring 300 / 7.68

Reactienota Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1
6 juni 2023

Op 23 maart 2023 zijn de conceptversies van het Omgevingsplan en het Omgevingskwaliteitsplan gedeeld met de klankbordgroep. Deze conceptversies betroffen nagenoeg 80% versies, waarbij nog niet alle onderzoeken konden worden meegestuurd omdat deze nog niet gereed waren. Aangegeven is dat de onderzoeken of de reactie van de klankbordgroep aanleiding kunnen zijn om de plannen op een aantal onderdelen aan te scherpen. De klankbordgroep heeft een eerste reactie met de gemeente gedeeld. In deze reactienota hebben wij de verschillende aangedragen punten zo goed mogelijk samengevat en voorzien van een reactie. Voor de opbouw van het document hebben we de volgorde aangehouden van de reactie van de klankbordgroep.

In deze reactienota gaan we in op die onderdelen waar wij een inhoudelijke reactie op kunnen geven. Van de andere onderdelen, vooral constateringen zonder vraag, heeft de gemeente kennisgenomen.

Tijdens de klankbordgroepbijeenkomst van 31 mei jl. is de reactienota toegelicht door de gemeente en zijn we in gesprek gegaan met de klankbordgroep. Dit heeft geresulteerd in een aanpassing van de Groenfunctie ter plaatse van het De Monchypark (zie 3.2) .

1. Wijzigingen en nieuwe punten

	Samenvatting opmerking klankbordgroep	Reactie gemeente
1.1	Op de plankaart en in diverse teksten is de hoogte van het entreegebouw nabij het Nijmeegseplein gewijzigd naar 12 bouwlagen en 45 meter hoogte (was 8 lagen in het schetsontwerp).	De hoogte moet zijn 40 meter. Dit wordt aangepast in de plankaart. De hoogte is aangepast naar aanleiding van het verzoek van de gemeenteraad om meer woningen te kunnen realiseren binnen de lopende projecten in Arnhem. Gezien de positie van het entreegebouw in het plan maar ook op de schaal van de stad (Kronenburg, Olympuskwartier en Gelredome) is de hoogte van 40 meter ruimtelijk verantwoord en gewenst.
1.2	Op de plankaart en in diverse teksten is de hoogte van het Parkgebouw West verhoogd -van 3 bouwlagen uit het schetsontwerp- naar nu 4 bouwlagen en 13 meter hoog.	In verband met de situering van de beoogde voetgangersbrug moest de footprint van het Parkgebouw West worden verkleind en het gebouw worden gedraaid. Om toch het beoogde woningaantal in dit gebouw te kunnen realiseren is het gebouw met 1 bouwlaag verhoogd. Dit wordt ruimtelijk aanvaardbaar geacht.

		NB. Na de klankbordgroepbijeenkomst van 31 mei is de maximale bouwhoogte aangepast naar 14 meter. Deze keuze is gemaakt wegens bouwtechnische redenen. Met een maximale bouwhoogte van 14 meter is het mogelijk om zonnepanelen etc. uit het zicht te kunnen onttrekken middels een borstwering. Het maximum aantal bouwlagen blijft hiermee 4.
1.3	Op de plankaart en in diverse teksten is de hoogte van het Parkgebouw Oost verhoogd -van 3 bouwlagen uit het schetsontwerp- naar nu 4 bouwlagen en 13 meter hoog.	Er is ten opzichte van het stedenbouwkundig schetsontwerp een extra bouwlaag toegevoegd. Gezien de ligging van de locatie in zijn omgeving, heeft het toevoegen van een extra bouwlaag geen onevenredige impact op de woon- en leefomgeving van de bestaande woningen gezien de afstand tot de woningen. Het gebouw ligt vrij in de ruimte. *NB. Na de klankbordgroepbijeenkomst van 31 mei is de maximale bouwhoogte aangepast naar 14 meter. Deze keuze is gemaakt wegens bouwtechnische redenen. Met een maximale bouwhoogte van 14 meter is het mogelijk om zonnepanelen etc. uit het zicht te kunnen onttrekken middels een borstwering. Het maximum aantal bouwlagen blijft hiermee 4.*
1.4	Het aantal woningen is opeens verhoogd naar 261 (het verschil van 31 woningen ten opzichte van de 230 uit het schetsontwerp komt doordat er in het entreegebouw 31 appartementen zijn toegevoegd naar 105 stuks). Aangegeven wordt er dat geen moeite is met meer bouwlagen en meer woningen. Vanuit het perspectief van meer voorzieningen in de wijk is het een voordeel om in hoge dichtheden te bouwen.	De raad heeft een motie aangenomen: “Hoger bouwen waar je bouwen kan”, 21M192. Naar aanleiding hiervan is het programma uitgebreid. De 31 woningen zitten in het entreegebouw.
1.5	Dit aantal van 261 woningen mag van de gemeente ook 290 worden om voor de ontwikkelaar voor enige flexibiliteit te zorgen (zie blz. 13, 3e tekstblok van onder van het Omgevingsplan). Dit aantal van 290 staat ook vermeld bij artikel 61.1 op bladzijde 137. In de raadsbrief 2e alinea op bladzijde 2 staat dat in het plan	Het woningbouwprogramma staat in principe vast. De motie vraag om meer woningen, daarbij is vooral gekeken naar entreegebouw. Dat maken we nu mogelijk. Als een ontwikkelaar met een goed idee komt dat de ruimtelijke kwaliteit niet aantast, willen we wat betreft het entreegebouw de benodigde flexibiliteit kunnen bieden.

	Nijmeegseweg ruimte is voor ruim 600 woningen. Wij hebben niet gevonden waar de extra 29 woningen komen. In de diverse stukken wordt uitgegaan van diverse verschillende getallen. In het Omgevingsplan willen ze het aantal woningen ophogen van 230 naar 261 en maximaal 290. Ik vind de onderbouwing daarvan zwak, er wordt alleen naar het aantal parkeerplaatsen gekeken en noodzaak veel woningen te bouwen. Hoe past dat in de visie tuinwijk -landschap en stad van licht, lucht en ruimte. In de BAR gaat men nog steeds uit van de beoogde 230 woningen, dat stuk is niet aangepast	In een Omgevingsplan moet het absolute maximum aantal woningen vastgelegd worden. Een hoger aantal kan impact hebben op de omgeving (bijvoorbeeld parkeren, verkeersbewegingen en stikstofuitstoot). Het overschrijden van het maximum aantal kan alleen met een uitgebreide en lange procedure. Daarom is ervoor gekozen het aantal woningen niet exact 261 te laten zijn, maar te werken met een maximumaantal. Belangrijk is dat een eventuele ophoging van het aantal woningen past binnen het gedachtegoed van de tuinwijk-landschap en de stad van licht, lucht en ruimte. Deze ruimtelijk kwaliteit vormt de basis. Bij de grondverkoop maken we afspraken over het aantal te realiseren woningen. Dit betekent dat we als gemeente aan zet blijven, zodat ook met een hoger aantal de ruimtelijke kwaliteit hoe dan ook geborgd blijft. We hebben ervoor gekozen het maximumaantal woningen van 275 woningen op te nemen in plaats van de eerder genoemde 290. Ook dit aantal (14 meer t.o.v. het programma) biedt voldoende flexibiliteit.
1.6	Minimaal 25 % van de woningen dient gebruikt te worden als sociale koopwoning met een maximale koopprijs van € 355.000 (zie ook bladzijde 29 onderaan). Het aantal van minimaal 25 % staat ook vermeld bij artikel 61.2 op bladzijde 137. Hoort een dergelijke regeling wel in een omgevingsplan en kan de formulering niet beter?	Het opnemen van een minimum percentage sociale koop in een plangebied is een mogelijkheid onder de Wet ruimtelijke ordening om dit percentage te kunnen garanderen. Dat kunnen we niet op een andere manier vastleggen. Wij vinden het belangrijk dit percentage juridisch in het bestemmingsplan vast te leggen om dit langdurig te kunnen borgen. Voor deze formulering is gekozen om het juridisch goed te borgen.
1.7	In de plint van het Parkgebouw West wordt de mogelijkheid geboden voor creatieve bedrijvigheid en creatieve functies.	Wij hebben het toelaten hiervan tegen het licht gehouden. Bij nader inzien blijkt deze functie niet uitvoerbaar in verband met het tekort aan parkeerplaatsen. Deze functie is derhalve omgezet naar atelierwoningen, een vorm van de gewenste creatieve bedrijvigheid. De bijbehorende parkeernorm bedraagt 1 parkeerplaats per woning. Aan deze norm kan worden voldaan.

1.8	De hoven zuid en noord hadden verschillende bouwlaaghoogtes in het schetsontwerp variërend van 2.4 tot 2,8 bouwlagen. Op de plankaart is echter overal hier terplekke van de hoven een maximale hoogte van 10 meter aangegeven.	Er is gekozen voor een maximale bouwhoogte van 10 meter omdat er daarmee sprake is van flexibiliteit in de geest van het stedenbouwkundig plan. De ambitie van de hoven, gebouwd en onbebouwd is vastgelegd in het Omgevingskwaliteitsplan waarbij de Beeldkwaliteit van de gebouwde omgeving onderdeel is van de regels van het Omgevingsplan. Daarmee is de beoogde kwaliteit geborgd.
1.9	De gronden zullen via een tender worden uit gegeven (dit staat onderaan het 4e tekstblok van boven op bladzijde 15). Een lid vraagt zich af hoe de gemeente dit denkt te gaan doen. Hoogste bieder? Multicriteria? Harde randvoorwaarden meegeven of juist in dialoog?	Voor een deel van de gronden wordt een tender/selectieprocedure uitgeschreven om tot de selectie van één ontwikkelaar te komen die de woningen realiseert. Een deel wordt daarnaast verkocht aan de corporatie en een deel wordt uitgegeven aan een collectief wooninitiatief. De toelichting is hierop aangepast. De selectiewijze en de selectiecriteria zijn nog niet bekend. In afstemming met de klankbordgroep wordt hier naar verwachting in het vierde kwartaal van 2023 invulling aan gegeven.
1.10	Op bladzijde 21 en 22 van het Omgevingsplan staat hoe men een parkeeronderzoek heeft gedaan en wat de uitkomsten zijn en waar hoeveel parkeerplekken erbij nodig zijn. En dit staat ook verbeeld in het omgevingkwaliteitsplan op bladzijden 20 en 21. B De parkeerbehoefte is bepaald conform de vigerende beleidsregels (die niet aansluiten op de ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026, die willen lagere parkeernormen). Positief is dat voor het bepalen van de parkeerbehoefte aanvullend veldonderzoek is verricht.	Het coalitieakkoord betreft ambities en is richtinggevend voor toekomstig beleid. In het Omgevingsplan moet echter gerefereerd worden aan vigerend beleid. Afwijken van de beleidsregels voor parkeren is mogelijk indien de initiatiefnemer kan aantonen dat de parkeerbehoefte past binnen de beschikbare (aanwezige) parkeercapaciteit, zonder dit af te wentelen op de directe omgeving. Dit is vooralsnog niet aan de orde.
1.11	Op bladzijde 31 van het Omgevingsplan staat bij 3.3.3.4 dat "*Het gebied leent zich voor het creëren van ontmoetingsplekken in de vorm van permanente creatieve bedrijfsverzamelgebouwen, de realisatie van woonwerkpanden en/of ateliers. De grotere gebouwen lenen zich voor mengbare functies in de plint.*"	Zie ook de reactie bij 1.7 en 1.8. Dit is omgezet naar atelierwoningen in de plinten van Parkgebouw Oost en West.

1.12	Op bladzijde 41 4e tekstblok staat dat er Malburgen breed 100 extra bomen worden aangeplant Een lid geeft aan dit 'te vaag' te vinden. Advies zou zijn om dit heel scherp te maken: Het gaat hier toch wel om minimaal 100 bomen extra, dus boven op de huidige aantallen? (dus als je 200 bomen moet kappen, worden er 300 in Malburgen teruggeplant) En welk peiljaar neem je dan om de verloren gegane bomen te tellen? En wáár komen de terug te planten bomen dan, mogen we daarover meepraten? En Kunnen het ook bijvoorbeeld 200 extra bomen worden als dat ruimtelijk past?	Dit deel in het concept Omgevingsplan heeft betrekking op het toepassen van de groencompensatie. De Nijmeegseweg is onderdeel van het totaalplan Malburgen, waarbinnen sprake is van een sluitende groenbalans. Een verplichting tot het kwantitatief compenseren geldt daarom niet voor dit project. Wat we wel doen – en dat is 'het schepje erbovenop'- is een kwalitatieve groencompensatie. Zoals de inrichting van het De Monchypark van kijkgroen naar een gebruiksvriendelijk buurtpark, het realiseren van openbare parkjes (pocketparks) tussen de nieuwe gebouwen, een ecologische waardevolle inrichting van nieuw groen en natuurinclusieve gebouwen. Het entreegebouw moet een iconisch groen gebouw worden. Daar bovenop worden er nog 100 bomen geplant Malburgen-breed, omdat er binnen het projectgebied beperkt ruimte is voor bomenaanplant. Het aantal bomen dat wordt geplant vanuit dit project is 100 bomen. Dit aantal staat los van het aantal te kappen bomen in het plangebied van Fase 1. Het peiljaar voor aanplant is vanaf het moment dat gestart wordt met de uitvoering van Fase 1. We vragen het Boom Kwaliteitsteam Arnhem hierover om advies. Over een voorstel voor plantlocaties kan t.z.t. worden meegedacht. De ambitie is om meer bomen bij te planten in het plangebied dan er worden gekapt. We gaan bekijken of het mogelijk is extra bomen aan te planten. De klankbordgroep zal hierin worden meegenomen.
1.13	Op bladzijde 41 en 42 in het Omgevingsplan staat beschreven hoe groen het iconische entreegebouw kan worden. De gemeente is echter van plan dit mogelijk niet uit te laten voeren want er staat in de tekst onder 31.3 op bladzijde 121 bij *"PM Opnemen dat hiervan af kan worden geweken met een vergunning als het toch*	Het uitgangspunt is dat voor het bouwen van het entreegebouw voldoende maatregelen moeten worden getroffen om het bosje ter plaatse van de beoogde locatie van het entreegebouw te compenseren. Een extern bureau zal hiervoor de aanwezige ecosysteemdiensten in beeld brengen.

	niet economisch uitvoerbaar [zou] zijn en op een andere wijze kan worden voorzien in voldoende groencompensatie." Het entreegebouw dat een fantastische eyecatcher zou moeten zijn heeft en zou getuigen van de durf van Arnhem om echt iets bijzonders te creëren (zie bijvoorbeeld Amsterdam Zuidas: the Valley van Winnie Maas) een zeer onzekere status door de bepaling dat als er problemen zijn bij het realiseren de projectontwikkelaar naar eigen goeddunken wijzigingen zou kunnen aanbrengen. In de BAR is de inrichting van het entreegebouw nu juist een compensatie voor de verloren gegane biodiversiteit van het spontaan ontstane bosje.	Het streven is een iconisch groen entreegebouw. Het uitgangspunt is daarom dat de ontwikkelaar moet voldoen aan de door ons verplicht gestelde maatregelen. De afwijkmogelijkheid is geschrapt. Het project is zonder deze afwijkmogelijkheid financieel uitvoerbaar.
1.14	Op bladzijde 53 en 54 staat dat er voor Fase 1 geen m.e.r. beoordeling nodig is. Het aantal woningen ligt onder de drempelwaarde en dus kan inderdaad volstaan worden met de opgenomen (vormvrije) m.e.r.-beoordeling. Het is nog een conceptversie van het omgevinsplan, maar wat er nu staat is wel heel minimaal (en daardoor mogelijk onjuist).	Wat aangegeven is klopt. Uit de m.e.r.-beoordeling volgt dat er geen MER-plicht is.
1.15	Op bladzijde 7 van het omgevingkwaliteitsplan staat dat de klankbordgroep wordt uitgebreid met de input van de toekomstige bewoners van de nieuw te bouwen woningen. Totdat bekend is wie er in de woningen komen te wonen lijkt het vooral aan de gemeente zelf om de belangen van toekomstige bewoners in het planproces te borgen. Dit via de klankbordgroep proberen te doen is inhoudelijk en procesmatig nogal bijzonder. Het is immers nog niet bekend wie er gaan wonen, dus met wie	Voor het vervolgtraject (inclusief Fase 2) vindt de gemeente het van belang dat de klankbordgroep een goede afspiegeling is van de huidige en de toekomstige bewoners van de wijk en dat in de klankbordgroep voldoende direct belanghebbenden deelnemen. Met de kerngroep bewonersparticipatie Malburgen zal worden afgestemd over de wijze waarop dit kan worden geborgd ofwel hoe we klankbordgroep zo nodig kunnen verbreden. Het actualiseren van de samenstelling van de klankbordgroep Nijmeegseweg is de wens van de gemeente.

	moeten we dan in gesprek? Hoe regel je de representativiteit? De kwaliteit van de leefomgeving is in het belang van huidige en toekomstige bewoners en de klankbordgroep haar taak om dit te borgen thans al naar behoren vervult.	

2. Overige opmerkingen

	Samenvatting	Reactie gemeente
2.1	Bij het natuurinclusief bouwen wordt aangegeven dat er steeds gekeken wordt naar welke maatregelen er moeten komen in de nieuw te bouwen percelen, zonder zich goed rekenschap te geven welke kwaliteiten er al zijn en hoe je die zo goed mogelijk kunt inpassen in je plannen. Iets dat od205 heel goed deed.	Natuurinclusief bouwen heeft betrekking op nieuwbouwontwikkelingen. Door het hanteren van het puntensysteem worden nieuwe gebouwen natuurinclusief gerealiseerd. De voorgestelde maatregelen zullen worden getoetst in het vergunningentraject. od205 heeft in het stedenbouwkundig planproces rekening gehouden met bestaande ecologische kwaliteiten in de omgeving en deze een plek gegeven in het plan.
2.2	Er wordt aangegeven dat formuleringen veel algemener worden in de diverse stukken, zoals mogelijke voetgangersbrug etc. waardoor er te veel aanpassingen mogelijk zijn die niet stroken met het oorspronkelijke plan.	Een Omgevingsplan geeft aan wat er is toegestaan en niet wat er moet komen.
2.3	Ook maak ik mij zorgen over de bewonersmix die jullie voor ogen hebben en wat de gemeente nastreeft	Niet helder is wat precies bedoeld wordt met de bewonersmix. Wij moeten voldoen aan gemeentelijk beleid en de wens van de raad. Dat is met dit plan het geval.
2.4	In 2.4 Verkeer en parkeren worden enkele onderdelen gemist: -Langs de Huissensestraat loopt ook de route van HOV (Trolley)lijn 2; -Langs het zuiden van het plangebied loopt ook een HOV-route (“Hub” Gelredome). Deze is bijvoorbeeld relevant voor de OV-bereikbaarheid van het entreegebouw. -Fietsers en voetgangers kunnen de Nijmeegseweg ook oversteken via het met verkeerslichten geregelde kruispunt bij de Zeegsingel/Meldestraat. Deze oversteek is de route naar onder	Alinea 2.4 is aangepast op de onderdelen die relevant zijn voor dit plangebied. Bij de HOV-route is lijn 2 toegevoegd. Ook is de oversteek Zeegsingel/Meldestraat (en de bestemmingen in Malburgen Oost) toegevoegd. De vermelding van de Hub-Gelredome en de omleidingsroute voor de Trolleybussen over de Gelderse Rooslaan is niet overgenomen. De Hub is nog een voornemen en in ontwikkeling. De Trolley-omleidingsroute is niet relevant voor deze ontwikkeling.

	andere het Olympus College, Rijnhal (Decathlon) en verschillende sportvoorzieningen (waaronder zwembad De Koppel). -Wellicht ook relevant: De Gelderse Rooslaan is ingericht als omleidingsroute voor Trolleybussen -Oversteken voor voetgangers en fietsers kan ook ter hoogte van de Zeegsingel	
2.5	In 2.5 Groenstructuur mis ik twee oost-west structuren: de groen-blauwe oost-westverbinding Meldestraat-Zeegsingel. Deze historisch relevante groen-blauwe as wordt wel expliciet genoemd op pagina 20 (3.2.2.4 Meldestraat). De bomenrij Gelderse Rooslaan-Huissensestraat. Deze is wel ingetekend in (onder andere) de ontwerp Omgevingsvisie (pagina 75, afbeelding 6.8 gebiedsuitwerking Arnhem Zuid).	Deze opmerkingen zijn in de toelichting verwerkt.
2.6	In bijlage 9 staat op pagina 90 onder kopje rijsnelheid: “Het verlagen van de rijsnelheid op de A325, N325 en Nijmeegseweg is verkeerskundig niet gewenst, de wegen hebben een stroomfunctie.” Ontbreekt in deze opsomming de Batavierenweg (N225), of kan hier wel de snelheid worden verlaagd van 50 naar 30 km/h?	Het college heeft het voornemen daar waar het kan de snelheid terug te brengen. In het coalitieakkoord staat: *“Maximumsnelheden op wegen van 70 kilometer per uur worden teruggebracht naar 50 kilometer per uur. In de bebouwde kom is 30 kilometer per uur het uitgangspunt.”* Waar deze verlaging van de snelheid gewenst en mogelijk is, is onderdeel van het Duurzaam Mobiliteitsplan. Dit plan gaat in de komende maanden samen met de stad gemaakt worden. Of deze snelheidsverlaging op de Batavierenweg gewenst of mogelijk is, kan nu nog niet bepaald worden. Dit is dus geen beleidsuitgangspunt voor Fase 1 van de Nijmeegseweg geweest. Tot slot merken wij op dat een snelheidsverlaging geluidstechnisch altijd winst oplevert maar het blijft een integrale afweging. De verlaging mag bijvoorbeeld niet leiden tot gevaarlijk situaties.
2.7	Als de ontwerp Omgevingsvisie expliciet benoemd kan worden ter ondersteuning van de woningplannen, dan is het wel zo consistent om ook bij de andere thema’s expliciet te toetsen in hoeverre het	De Omgevingsvisie wordt naar verwachting komende maand vastgesteld en wordt daarmee geldend beleid. De toelichting wordt op dit onderdeel aangevuld met een toets aan de relevante onderdelen uit de Omgevingsvisie.

	Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1 invulling geeft aan de ambities uit de Omgevingsvisie.	
2.8	Voor het vaststellen van een hogere waarde moeten bijvoorbeeld eerst maatregelen ter reductie zijn afgewogen. Voor het afwegen van die maatregelen heeft de gemeente volgens bijlage 9 gekeken naar maatregelen op het gebied van rijsnelheid, wegdek, wegdek, geluidschermen en afstand tussenbron en woning. Opvallend is hier dat reductie van de hoeveelheid verkeer niet expliciet is meegenomen als mogelijke maatregel. Vermindering van de hoeveelheid (doorgaand) verkeer op de Nijmeegseweg zou, met een strikte benadering, nog buiten de scope van project Nijmeegseweg Fase 1 kunnen vallen. Het is echter ook zo dat dit project niet los gezien kan worden van Fase 2, waarin het wegprofiel ingrijpender wijzigt. Ook van belang is de context van de ontwerp Omgevingsvisie, hierin staat letterlijk: *“Arnhem wil goed bereikbaar zijn voor bezoekers en ondernemers, maar dit mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid in onze stad. Door uit te gaan van ‘wel toegang maar geen doorgang’ leggen we de focus op hoe bezoekers het best naar Arnhem kunnen komen. We voeren een sterkontmoedigingsbeleid op doorgaand verkeer door Arnhem heen. Dit biedt kans om het centrum en omliggende wijken bereikbaar te houden en een woonomgeving te maken waar het aangenaam is om te wonen en prettig is om te verblijven.”* Dit wordt mede ondersteund door een illustratie uit de ontwerp Omgevingsvisie: Merk op dat Nijmeegseweg en Batavierenweg hier niet langer als belangrijkste stroomwegen voor het autoverkeer ingetekend zijn.	Dit Omgevingsplan heeft betrekking op Fase 1. Ontwikkelingen met betrekking tot Fase 2, zoals de wegverlegging vallen erbuiten. In de Omgevingsvisie is de beschreven bereikbaarheidsdoelstelling opgenomen. In het (nog op te stellen) Duurzaam Mobiliteitsplan zal er nadere invulling worden gegeven aan deze doelstelling. Hierbij worden generieke en specifieke maatregelen bepaald die bijdragen aan de eerdergenoemde doelstelling. Het voorliggende Omgevingsplan heeft betrekking op Fase 1. Het reduceren van het doorgaande verkeer en andere maatregelen kunnen zo nodig worden meegenomen in Fase 2 van de Nijmeegseweg, echter wel op basis van een vastgesteld Duurzaam Mobiliteitsplan. Er wordt in ieder geval uitgegaan van een worstcasescenario.

	Vanuit de (ontwerp) Omgevingsvisie is er dus beleidsmatig expliciet ruimte beschikbaar om een reductie van de hoeveelheid verkeer in te zetten als maatregel. Wellicht ontbreekt nu nog de formele basis om dit voor Fase 1 te doen, maar in Fase 2 van project Nijmeegseweg behoort reductie van het verkeersvolume als serieuze optie meegenomen te worden. Vraag is of een doorkijk naar de nieuwe functie van de Nijmeegseweg/Batavierenweg in het Arnhemse autonetwerk conform de ontwerp Omgevingsvisie al ergens in het Omgevingsplan benoemd kan worden.	
2.9	Vraagpunt: raadsbrief Aanvraag subsidie woningbouwimpulsregeling. Waarom heeft het College ervoor gekozen om in een brief over het financieringsproces zo de nadruk te leggen op “robuuste autobereikbaarheid”. Het gaat hier om financiering van woningbouw en maatregelen voor de leefbaarheid; het creëren van “robuuste autobereikbaarheid” is nooit vermeld als specifiek projectdoel. De zinsnede in de raadsbrief wekt de indruk dat het college nu een nevendoel introduceert, een doel dat niet zo maarte combineren valt met de doelen woningbouw en leefbaarheid. Robuuste autobereikbaarheid op de Nijmeegseweg staat overigens ook haaks op de ontwerp Omgevingsvisie die is opgesteld door hetzelfde college.	Met robuust wordt bedoeld toekomstbestendig. Dit is in lijn met de Omgevingsvisie.
2.10.	Is de verlegging van de rijbanen naar de westzijde nog in beeld? (Fase 2)	Deze verlegging is nodig voor Fase 2 en geen uitgangspunt voor Fase 1.
2.11	Is er via de BAR al een oordeel geveld over de toekomst van de bestaande bomen?	De Boomafwegingsrapportage is een document waarin keuzes omtrent bomen transparant worden beschreven.

		Bij de ontwikkeling van Malburgen is er gekozen voor woningbouw op deze locatie, ook op plekken waar nu bomen groeien. Er is in het plan rekening gehouden met inpassing van waardevolle exemplaren. Waar dat niet lukt wordt er gekeken naar verplanting of kwalitatief compenseren.
2.12	Wordt er rekening gehouden met het feit dat er al jarenlang een Boomvalk broedt in de populieren in de tussenberm van de Nijmeegse weg?	We houden rekening met de wet Natuurbescherming. De locatie van het nest is in beeld. Deze bomen blijven in Fase 1 behouden. De consequenties van Fase 2 zijn nog niet in beeld.
2.13	Gevreesd wordt dat de gewenste groenkwaliteiten in de planontwikkeling van de nieuwbouwplannen niet integraal wordt meegenomen. Daarom is het gewenst om vanuit de klankbordgroep samen met de gemeente, o.l.v. od205 een werk-/overleggroep Bewaking Inclusief Groen te vormen.	Wij zijn van mening dat uw vrees ongegrond is. Om de kwaliteit te borgen sturen we als gemeente zowel via het privaatrecht als via het publiekrecht. De commissie ruimtelijke kwaliteit bewaakt de ruimtelijke kwaliteit en daarmee ook de groenkwaliteiten van de nieuwbouw. De gemeente geeft de gronden pas uit na het verlenen van de omgevingsvergunning. De eisen aan de inrichting van de openbare ruimte zijn vastgelegd in het Omgevingskwaliteitsplan. De gemeente is verplicht zich hieraan te houden bij de uitvoering van het project. Hiermee is de gewenste groenkwaliteit ook in de openbare ruimte voldoende geborgd. De klankbordgroep wordt betrokken in elke stap van het proces.

3. Onduidelijkheden

Naast bovenstaande nieuwe punten of wijzigingen hebben we ook een aantal onduidelijkheden gevonden of zaken die vragen oproepen en waar we graag zeker ook de reactie van de gemeente Arnhem willen krijgen.

	Samenvatting	**Reactie gemeente**
3.1	Onze belangrijkste onduidelijkheid betreft de bescherming van de collectieve tuinen van alle 3 de hoven zuid en van de 2 zuidelijkst gelegen hoven noord. Deze lijken op de plankaart niet beschermd te worden via een groenbestemming en ook niet als zijnde bestemming "overige zone -bouwregel beeldkwaliteit Nijmeegseweg" en ook niet via "overige zone -bouwregel natuurinclusief bouwen Nijmeegseweg". En ook de tuinmuur (zie bijvoorbeeld een afbeelding op bladzijde 85 van het omgevingkwaliteitsplan) van de collectieve tuinen is niet opgenomen in een bestemming "bouwvlak". Is dit vergeten of zijn de collectieve tuinen helemaal niet beschermd?	Groen is een belangrijk uitgangspunt van het plan. Tuinen dragen bij aan een groene beleving van de stad en de ecologische diversiteit. Met een woonfunctie zijn de tuinen inderdaad minder beschermd. Wij kiezen er daarom voor om de collectieve tuinen een Tuinfunctie te geven. Met deze functie beperken we de gebruiks-, aanleg en bouwmogelijkheden. In het concept ontbrak inderdaad de bouwmogelijkheid voor een tuinmuur. Wij herstellen dit door ter plaatse de ‘bouwregel verdiepingshoge tuinmuur’ toe te voegen.
3.2	Het nieuwe De Monchypark krijgt de gewone groenbestemming in plaats van de bestemming Groen-Parkgebied. Zou het nieuwe park alsnog de betere bescherming Groen-Parkgebied kunnen krijgen om het park in de toekomst beter te beschermen?	Wij kunnen hier gedeeltelijk gehoor aan geven. Een Parkfunctie is een zwaardere functie dan een Groenfunctie. Gebieden met een Parkfunctie kennen een zwaardere bescherming. In een Parkfunctie is het niet mogelijk bijvoorbeeld fietspaden en een brug aan te leggen zonder aanlegvergunning. Het uitgangspunt is dat er niet gebouwd mag worden in een Parkfunctie. Omdat we niet exact weten hoe Fase 2 in en rondom het De Monchypark wordt ingevuld, is er in het omgevingsplan voor Fase 1 een Groenfunctie en gedeeltelijk een Parkfunctie op dit gebied gelegd. Hiermee wordt meer flexibiliteit behouden in het gedeelte van De Monchypark waar we nog niet de precieze invulling van weten. Zodra de invulling van Fase 2 helder is, kan door

		middel van het omgevingsplan voor Fase 2 de definitieve bestemming op dit gebied worden gelegd. Het gebied naast het Parkgebouw Oost krijgt een Parkfunctie omdat we hier de flexibiliteit niet nodig hebben. Los van de voetgangersbrug zijn hier geen bouwwerken voorzien. Tegelijkertijd worden door de Parkfunctie waardevolle bomen extra beschermd en voorzien we ook in een verbinding met het John Frostpark gelegen onderaan de brug.
3.3	In de raadsbrief over de woningbouwimpuls die zowel Fase 1 als 2 betreft wordt gesproken over een fiets/voetgangerstunnel. Wij weten niet waar deze komt te liggen en hebben het ook niet in de plannen voor Fase 1 gezien.	Deze fiets-/voetgangerstunnel is een ambitie voor Fase 2 en is gelegen ter hoogte van de Huissensestraat in het verlengde van het Snelfietspad Arnhem-Nijmegen.
3.4	Kunnen er toch nog snel tijdens Fase 1 bomen voor Fase 2 worden aangeplant ook al is de begrenzing van het plangebied voor Fase 1 zoals weergegeven op bladzijde 8 van het Omgevingsplan waarschijnlijk te klein en is de ruimte waar nieuwe bomen komen voor Fase 2 er niet bij inbegrepen?	We gaan geen bomen planten in het projectgebied als we niet zeker weten dat deze een toekomstbestendige groeiplaats hebben. De 100 bomen die geplant worden in Malburgen breed, kunnen geplant worden als Fase 1 van start is gegaan.
3.5	Op bladzijde 120 onder 27.1 b staat: "In afwijking van het gestelde onder a. wordt indien het hoofdgebouw is gerealiseerd niet meer getoetst aan het omgevingkwaliteitsplan en gelden de bepalingen behorende bij het op het plangebied toepasselijke toetsniveau zoals dat is aangegeven in de welstandsnota." Zou de gemeente een toelichting willen geven wat ze met punt b concreet beoogt? Zoals wij het nu lezen is dat zodra het hoofdgebouw er staat het omgevingkwaliteitsplan dan in de prullenbak kan worden gegooid en niet meer van toepassing is? Of gaat het om veranderingen aan het gebouw in de toekomst	Een Omgevingskwaliteitsplan is vooral gericht op de realisatie van nieuwbouw en niet/nauwelijks op het beheer daarna met uitbreidingsmogelijkheden of vele andere 'kleine' aanpassingen die wel degelijk de beeldkwaliteit kunnen beïnvloeden. In de welstandsnota staat daarom dat na de realisatie wordt teruggevallen op het geldende welstandsniveau. De regel uit het omgevingsplan sluit aan op deze hoofdregel. Het plangebied ligt in het gebied met de 'lichte' toets. Op 12 juni wordt afgestemd in Team Welstand en Monumenten of dit welstandsniveau nog wel past op deze locatie. De uitkomst van dit overleg wordt verwerkt in de verdere uitwerking van het plan.

	en zou het dan ook juist niet heel goed zijn dat er dan nog steeds aan het omgevingkwaliteitsplan getoetst wordt om eenheid in het uiterlijk van de gebouwen te behouden?	
3.6	Klopt de afbeelding op bladzijde 24 van het omgevingkwaliteitsplan wat betreft de snelheid van de Zeegsingel, Huissensestraat en Gelderse Rooslaan die lijken te zijn ingetekend als 30 km wegen?	De Zeegsingel, Huissensestraat, Gelderse Rooslaan én de Batavierenweg zijn (deels) 50 km/h. De afbeelding wordt hierop aangepast.
3.7	In de tabel 3.2.3 op bladzijde 21 van het Omgevingsplan staat dat er een restaurant komt in Parkgebouw Oost maar bij horeca-1 op bladzijde 6 bij 1.29 staat dat dat een horecabedrijf is voor het vertrekken van etenswaren niet zijnde maaltijden. Onze vraag is verstrekt een restaurant dan geen maaltijden of had in de tabel iets anders moeten staan?	Wij zien horeca-1 als daghoreca (bijv. een lunchroom) en niet als een restaurant. De tabel in de toelichting is hierop aangepast.

4. Mogelijke onjuistheden

Ook hebben we een groot aantal vermoedelijke onjuistheden in de diverse teksten en soms ook de plankaart gevonden. De belangrijkste zullen we hieronder weergeven. We verzoeken om een reactie van de gemeente Arnhem zeker daar waar het toch geen onjuistheid blijkt te zijn.

	Samenvatting	**Reactie gemeente**
4.1	In de raadsbrief ontbreekt de naam van od205 op bladzijde 3 en gelet op hetgeen staat bij hoofdstuk 7 op bladzijde 70 van het Omgevingsplan vermoeden wij dat het woord "corporatie" in beide stukken vervangen moet worden door het woord "od205".	od205 is een opdrachtnemer van de gemeente Arnhem en geen aparte partij. In plaats van corporatie moet er staan ontwikkelende partijen. De corporatie is er daar 1 van. Dit hebben we aangepast. Aanpassen bladzijde 70: De Malburgse methode gaat uit van samenwerking tussen de inwoners van Malburgen verenigd in de klankbordgroep, de gemeente en de ontwikkelende partijen, met respect voor elkaars rollen en verantwoordelijkheden.

4.2	Op bladzijde 13 staat: "Het bureau od205 heeft samen met de klankbordgroep (circa 40 bewoners van Malburgen-Oost en West) een stedenbouwkundig schetsontwerp voor Fase 1 opgesteld. Het programma bestaat uit de ontwikkeling van 261 woningen." Dit citaat doet voorkomen alsof het stedenbouwkundig schetsontwerp uitgaat van 261 woningen maar dat is niet juist want het schetsontwerp is door de gemeenteraad met 230 woningen aangenomen.	Hier had inderdaad 230 woningen moeten staan. Dit is aangepast.
4.3	Op bladzijde 55 staat dat "Het hoogste gebouw mag maximaal 40 meter hoog worden." Het entreegebouw mag op de plankaart echter maximaal 45 meter worden. De vraag is dus is de tekst goed of de plankaart fout?	Het moet zijn maximaal 40 meter. Wel is via de algemene afwijkingsregels onder voorwaarden een afwijking van 10% mogelijk. Dit hebben we aangepast op de plankaart/verbeelding.
4.4	Op bladzijde 4.11.2 staat: "Dit bestemmingsplan maakt de bouw van 42 appartementen mogelijk." Als alleen al in het entreegebouw 105 koopappartementen komen lijkt ons dit getal van 42 niet erg waarschijnlijk.	Dit is inderdaad een kennelijke verschrijving geweest. Dit is aangepast.
4.5.	Wat wij ook merkwaardig vinden is waarom gelet op de tekst op bladzijde 70 het concept Omgevingsplan is gestuurd naar het Waterschap Rijn en IJssel. Bij ons weten ligt onze wijk Malburgen in het gebied van Waterschap Rivierenland.	Ook dit is een kennelijke verschrijving geweest. Er is geen contact geweest met het Waterschap Rijn en IJssel. Dit is aangepast in de toelichting.
4.6.	Wij gaan ervan uit dat de tekst onder artikel 50 op bladzijde 131 onjuist is. Maar we zijn wel erg benieuwd wat er dan had moeten staan.	Dit is aangepast. De tekst luidt als volgt: Artikel 46 Omgevingsnorm maximum bvo horeca 1 - 150 m2 Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'overige zone-omgevingsnorm maximum bvo horeca 1 - 150 m2' bedraagt de maximum oppervlakte van horeca in de categorie 1 150 m2.

4.7.	Als je de tekst van het omgevingkwaliteitsplan op bladzijde 18 2e bullet goed leest kun je denken dat hier een Parkgebouw Oost van maar 3 bouwlagen komt te staan terwijl in andere stukken er sprake is van 4 bouwlagen. En op bladzijde 76 staat een bouwhoogte van 3-4 bouwlagen voor Parkgebouw West terwijl elders er sprake is van 4 bouwlagen.	Het gaat om een maximum aantal van 4 bouwlagen met een maximale bouwhoogte van 14 meter. Dit is aangepast in de plannen.
4.8.	Linde en haagbeuk zijn in tabel op bladzijde 7 van de afwegingsrapportage bomen weergegeven als korte levensduur terwijl beide soorten honderden jaren oud kunnen worden.	De gegevens in deze tabel zijn overgenomen uit het gemeentelijk beheersysteem. In dit beheersysteem wordt allerlei data opgenomen die voor het uitvoeren van beheer relevant zijn. Ten tijde van het invullen van dit systeem is er bij deze bomen gekozen voor een korte omlooptijd omdat men er destijds van uitging dat de bomen op de plek een korte omlooptijd zouden hebben. Dit staat los van de potentiële levensduur van de soort. Na realisatie van het project wordt de data in de beheersystemen geüpdated.
4.9.	Er zijn op de tekening op bladzijde 9 van de afwegingsrapportage 5 bomen ingetekend die onderzocht worden op verplantbaarheid. In de tekststaat echter op meerdere plekken 4 te verplanten bomen (zie bijvoorbeeld tabel 2.5 op bladzijde 8, bladzijde 10 bij 3.1.2, bladzijde 43 2e tekstblok van het Omgevingsplan).	Dit is een foutje in de tekst en wordt aangepast naar 5 bomen die onderzocht worden op verplantbaarheid.
4.10	Verder klopt de naamgeving niet op meerdere plekken bijvoorbeeld het Elzenpad mag veranderd worden in de Elzenlaan bij het omgevingkwaliteitsplan op bladzijde 14 4e bullet en is het beter de Zeegsingel te vervangen door de Meldestraat in de tekst van het omgevingkwaliteitsplan bij bladzijde 55 laatste bullet 3e regel. Ook sommige verwijzingen kloppen niet.	od205 verwerkt dit in het Omgevingskwaliteitsplan.

5. Ontbrekende zaken

Zaken die nog ontbreken betreffen onder meer onderstaande punten, en wij verzoeken de gemeente deze zo spoedig mogelijk toe te zenden of duidelijkheid te geven of het toch geen gebrek is.

	Samenvatting	**Reactie gemeente**
5.1.	In de tabel over parkeren bij 3.2.3 op bladzijde 21 van het Omgevingsplan is de plint met functies van het Parkgebouw West niet opgenomen. Klopt het aantal parkeerplekken dan nog wel als dit vergeten is?	Het programma en de onderbouwing met betrekking tot parkeren is aangepast.
5.2.	Bijlage 1 tot en met 8 en 10 tot en met 14 ontbreken geheel.	In de begeleidende mail bij de conceptversies aan de kerngroep bewonersparticipatie Malburgen is aangegeven dat de onderzoeken nog niet gedeeld konden worden omdat deze nog niet gereed/afgerond waren. Op het moment dat het Omgevingsplan ter inzage wordt gelegd worden onderzoeken vrijgegeven.
5.3.	De afbeelding van de nieuwe parkeerplekken op bladzijde 51 van het omgevingkwaliteitsplan betreft alleen de hoven noord en zuid. Zou od205 dit ook zo kunnen opnemen in het omgevingkwaliteitsplan voor de andere nieuwe parkeerplekken, bijvoorbeeld voor de parkgebouwen oost en west?	od205 heeft dit verwerkt.
5.4.	Zou een volledige tekening van het hele plangebied kunnen worden opgenomen op bladzijde 9 van de afwegingsrapportage bomen?	De Bomenafwegingsrapportage heeft betrekking op Fase 1. Op bladzijde 5 staat een kaartje van het plangebied Fase 1.
5.5.	Wat is beleidsstatus categorie IV in de tabel van de afwegingsrapportage bomen op bladzijde 7?	De gegevens in deze tabel zijn overgenomen uit het gemeentelijk beheersysteem. In dit beheersysteem wordt allerlei data opgenomen die voor het uitvoeren van beheer relevant zijn. Ten tijde van het invullen van dit systeem is er bij deze bomen gekozen voor een korte omlooptijd omdat men er

		destijds van uit is gegaan dat de bomen op de plek een korte omlooptijd zouden hebben. Dit staat los van de potentiële levensduur van de soort. Beleidsstatus zegt iets over de beleidsmatige waarde van bomen. Beleidsstatus IV is gekoppeld aan de registratie – korte omlooptijd. Na realisatie van het project wordt de data in de beheersystemen geüpdatet.

Plan Nijmeegseweg West Arnhem

datum	14 juni 2023	*project*	Gem. Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
vestiging	Arnhem	*betreft*	Lichthinderonderzoek
uw kenmerk	-	*versie*	001
ons kenmerk	M.2021.0760.04.N001	*auteur*	[redacted] MSc
2e lezer/secr.	RBO|SMI	*contactpersoon*	[redacted] MSc
		e-mail/telefoon	[redacted]@dgmr.nl/[redacted]

Lichthinderonderzoek

1. Inleiding

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van een stedenbouwkundig plan langs de Nijmeegseweg in Arnhem. Op korte afstand van het plan ligt het sportcomplex van de Midden Arnhemse Sport Vereniging (MASV). In onderstaande figuur is de verbeelding van het plan weergegeven: de gele vlakken geven de locaties aan waar de woningen komen. Met een rode pijl is de globale locatie van het naastgelegen sportveld aangegeven.

figuur 1: verbeelding plangebied Nijmeegseweg

Om aan te tonen dat met deze ontwikkeling sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en dat het sportcomplex geen belemmering ondervindt van de ontwikkeling, is een onderzoek lichthinder noodzakelijk.

De ontwikkeling vindt plaats op minder dan 50 meter afstand van de voetbalvereniging. Deze 50 meter is de richtafstand uit de publicatie ‘Bedrijven en milieuzonering’ voor tennisbanen met verlichting.

Het bevoegd gezag kan gemotiveerd een andere afstand tussen milieubelastende en milieugevoelige functies toepassen, met als doel te komen tot maatwerk op lokaal niveau. Om deze afweging nauwkeurig te kunnen maken, is dit lichthinderonderzoek uitgevoerd.
Het doel van het onderzoek is het in beeld brengen van de lichtbelasting en hiermee bepalen of en onder welke voorwaarden afgeweken kan worden van de richtafstanden.

2. Situatieschets

Het sportcomplex beschikt over twee sportvelden voorzien van verlichting. Enkel het sportveld aanliggend aan het bouwplan is relevant voor het aspect lichthinder. Er staan aan beide lange zijden van het veld drie palen van vijftien meter hoog. Op alle vier van de palen op de hoeken is één verlichtingsarmatuur gemonteerd en op de twee middelste twee verlichtingsarmaturen.

In de onderstaande figuur staan de locaties van de lichtmasten met gele stippen aangegeven. De bebouwing in het plangebied is in grijs weergegeven. Binnen de bouwblokken staat de bouwhoogte aangegeven.

figuur 2: ligging lichtmasten en voorgenomen nieuwbouw

3. Toetsingskader

VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering
In de VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering (editie 2009) wordt voor een aantal milieu-aspecten per bedrijfscategorie een indicatieve afstand aangegeven die aangehouden moet worden bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij milieugevoelige bestemmingen zoals woningen worden gerealiseerd. Voor het aspect lichthinder is een dergelijke afstand niet aangegeven, maar wordt de mate van mogelijke visuele hinder met een index tussen 1 (weinig hinder) tot 3 (veel hinder) weergegeven. Het veld is voorzien van verlichting, zodat visuele hinder een aandachtspunt is als het gaat om de inpassing van woningen in de directe nabijheid.

Activiteitenbesluit
De sportvereniging valt onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit. In het Activiteiten-besluit zijn geen normen met betrekking tot lichthinder opgenomen. Wel zijn in artikel 3.148 van

het Activiteitenbesluit de tijden opgenomen waarop sportverlichting uitgeschakeld moet zijn (tussen 23.00 en 07.00 uur). De verlichting moet daarnaast direct na beëindiging van de sport- en/of onderhoudsactiviteiten worden uitgeschakeld.

Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
De Commissie Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) heeft in 2021 de meest recente richtlijn Lichthinder uitgegeven. In deze richtlijn zijn grenswaarden opgenomen. De grenswaarden voor de verschillende parameters zijn afhankelijk van de soort van verlichting. In deze situatie betreft het veldverlichting.
Grenswaarden zijn opgenomen voor de verticale verlichtingssterkte en de richtingsafhankelijke lichtsterkte per armatuur. De verticale verlichtingssterkte is een maat voor de hoeveelheid licht dat in het verticale vlak invalt (raam van een woning), uitgedrukt in lux. De lichtsterkte is een maat voor de hoeveelheid licht dat in een bepaalde richting door een lichtbron wordt uitgestraald, uitgedrukt in candela. Voor beide parameters geldt dat getoetst wordt aan de normstelling bij lichtgevoelige bestemmingen.

De grenswaarden voor de verschillende parameters zijn afhankelijk van het omgevingstype. Daarbij worden de volgende omgevingszones onderscheiden, afhankelijk van de oorspronkelijke al aanwezige mate van verlichting. De gebiedstypen zijn:

- E0 – Intrinsiek duistere gebieden. In het algemeen UNESCO sterrenlicht reservaten, IDA-duisternisgebieden en belangrijke optische astronomische observatoria.
- E1 – Gebieden met een zeer lage omgevingshelderheid. In het algemeen natuurgebieden en landelijke gebieden ver van woonkernen.
- E2 – Gebieden met een lage omgevingshelderheid. In het algemeen buitenstedelijke en landelijke (woon)gebieden.
- E3 – Gebieden met een gemiddelde omgevingshelderheid. In het algemeen stedelijke (woon)gebieden.
- E4 – Gebieden met een hoge omgevingshelderheid. In het algemeen stedelijke gebieden met nachtelijke activiteiten, zoals uitgaanscentra en industriegebieden.

Voor de grenswaarden wordt onderscheid gemaakt in de dag- (07.00 tot 19.00 uur), avond- (19.00 tot 23.00 uur) en nachtperiode (23.00 tot 07.00 uur).

In tabel 1 staan voor elke zone de grenswaarden voor de verticale verlichtingssterkte (E_v).

tabel 1: zone-indeling en grenswaarden voor de verticale verlichtingssterkte

Parameter	Periode	E0 Duisternis-gebied	E1 natuurgebied	E2 landelijk gebied	E3 stedelijk gebied	E4 stadscentrum/ industriegebied
Verticale verlichtings-sterkte Ev [lux]	Dag en avond	N.v.t.	2 lux	5 lux	10 lux	25 lux
	Nacht	N.v.t.	0,1 lux	1 lux	2 lux	5 lux

De grenswaarden voor de lichtsterkte per armatuur (I) is afhankelijk van het schijnbaar oppervlak van de armatuur. De grenswaarden staan in onderstaande tabel weergegeven.

tabel 2: zone-indeling en grenswaarden per tijdsperiode voor de lichtsterkte per armatuur op basis van oppervlakte van het armatuur A_p

Parameter	A_p [m^2]	Periode	E0 Duisternis-gebied	E1 natuurgebied	E2 landelijk gebied	E3 stedelijk gebied	E4 stadscentrum/ industriegebied
Lichtsterkte per armatuur I [cd]	$0 < A_p \leq 0{,}002$	Dag en avond	0	500 < 0,38d < 2.500	2.500 < 0,74d < 7.500	2.500 < 1,12d < 10.000	5.000 < 1,82d < 25.000
		Nacht	0	0	500	600 < 0,38d < 1.000	1.000 < 0,38d < 2.500
	$0{,}002 < A_p \leq 0{,}01$	Dag en avond	0	500 < 0,82d < 2.500	2.500 < 1,69d < 7.500	2.500 < 2,47d < 10.000	5.000 < 4,03d < 25.000
		Nacht	0	0	500	600 < 0,82d < 1.000	1.000 < 0,82d < 2.500
	$0{,}01 < A_p \leq 0{,}03$	Dag en avond	0	500 < 1,69d < 2.500	2.500 < 3,25d < 7.500	2.500 < 4,94d < 10.000	5.000 < 8,19d < 25.000
		Nacht	0	0	500	600 < 1,69d < 1.000	1.000 < 1,69d < 2.500
	$0{,}03 < A_p \leq 0{,}13$	Dag en avond	0	500 < 3,25d < 2.500	2.500 < 6,50d < 7.500	2.500 < 9,75d < 10.000	5.000 < 16,90d < 25.000
		Nacht	0	0	500	600 < 3,25d < 1.000	1.000 < 3,25d < 2.500
	$0{,}13 < A_p \leq 0{,}5$	Dag en avond	0	500 < 6,63d < 2.500	2.500 < 13d < 7.500	2.500 < 19,50d < 10.000	5.000 < 33,80d < 25.000
		Nacht	0	0	500	600 < 6,63d < 1.000	1.000 < 6,63d < 2.500
	$A_p > 0{,}13$	Dag en avond	0	2.500	7.500	10.000	25.000
		Nacht	0	0	500	1.000	2.500

Plangebied
Om te bepalen of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij de beoogde woningen en bij de bestaande woningen, als gevolg van het plan, is aangesloten bij de grenswaarden uit de tabel. In de directe omgeving van het plangebied zijn doorgaande wegen en verschillende stedelijke functies aanwezig. Op basis van de Richtlijn lichthinder kan de omgeving daarmee getypeerd worden als ‘stedelijk gebied’ (E3).

4. Methode

Op basis van op de huidige aanwezige verlichting bij het sportveld is berekend welke verticale verlichtingssterktes en welke lichtsterktes per armatuur optreden in de omgeving van de sport-velden. Op basis daarvan is bepaald of de gewenste woningbouw mogelijk is.

De berekeningen zijn uitgevoerd met het softwarepakket Calculux versie 7.12.0.0 van Philips Lighting B.V. Getoetst is bij de gevel van de geprojecteerde woningen op een hoogte van 1,8 meter. Dit is de voorgeschreven positie volgens de Richtlijn Lichthinder.

5. Resultaten

Uit het onderzoek blijkt dat bij de geplande woningen de verticale verlichtingssterkte 9 lux bedraagt. Dit voldoet aan de grenswaarde van 10 lux.

De verticale verlichtingssterkte is ten hoogste 13.281 cd. Op grond van het schijnbaar oppervlak voldoet dit niet aan de grenswaarden die in deze situatie gelden.

Door deze overschrijding van de grenswaarden is woningbouw niet zonder meer mogelijk. Daarom zijn maatregelen voorgesteld om woningbouw mogelijk te maken.

De berekening en uitgebreide rekenresultaten zijn opgenomen in bijlage 1.

6. Maatregelen

Het blijkt dat met de bestaande verlichtingsinstallatie, het niet mogelijk is om aan de grenswaarden te voldoen. De bestaande armaturen zijn niet geschikt om met een aanpassing een situatie te creëren die voldoet aan de eisen.

Met een alternatieve installatie is het wel mogelijk om aan de grenswaarden te voldoen. Hierbij zijn wij uitgegaan van dezelfde masten (masthoogte 15 meter) met daarop gemonteerd acht OptiVision LED BVP 528 Gen3.5 armaturen van Signify. Deze zijn voorzien van interne afscherming.

Met deze opstelling bedraagt de hoogst optredende verticale verlichtingssterkte 2 lux. Dit voldoet aan de grenswaarde van 10 lux. De hoogst optredende lichtsterkte per armatuur bedraagt 1.906 cd. Hiermee wordt voldaan aan de laagste grenswaarde van 2.500 cd.

De berekening en uitgebreide rekenresultaten zijn opgenomen in bijlage 2.

7. Conclusie

Voor het plan Nijmeegseweg West in Arnhem is een lichthinderonderzoek uitgevoerd. Naast de geplande woningen ligt een sportveld dat is voorzien van verlichting, die hoort bij het sportcomplex van MASV. Onderzocht is of de verlichting van het veld bij deze woningen voldoet aan de normstelling van de NSVV. Dit betreft de verticale verlichtingssterkte en de lichtsterkte per armatuur.

Uit het onderzoek volgt dat ter plaatse van de gevels van de geprojecteerde woningen niet voldaan wordt aan de normstelling voor de lichtsterkte per armatuur. De optredende verticale verlichtingssterkte voldoet wel.

Aangezien niet werd voldaan hebben wij aanvullend onderzoek gedaan naar maatregelen. Met de huidige armaturen blijkt het niet mogelijk te zijn om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te realiseren. Daarom hebben wij een alternatieve variant bepaald. Met de opstelling, zoals genoemd in hoofdstuk 5 is het mogelijk om aan de grenswaarden te voldoen.

Met het vervangen van de armaturen is er voor het aspect lichthinder sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ook wordt het sportcomplex op dat moment niet belemmerd in haar activiteiten.

ing. [redacted]
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 1

Titel	Berekening en resultaten huidige installatie

Lichthinderonderzoek

MASV Arnhem - huidige lichtinstallatie

Projectcode: L0805xx_dgmr
Datum: 08-05-2023
Klant: DGMR
Vertegenwoordiger: [redacted]

Ontwerper: [redacted]

Omdat in de praktijk de bedrijfsomstandigheden vrijwel altijd zullen verschillen van de voor de berekeningen gekozen uitgangspunten zijn afwijkingen in de opgegeven luminanties of verlichtingssterkten niet uitgesloten. Een rol hierbij spelen onder meer andere ruimtelijke omstandigheden en armatuurposities, toleranties in lampen, armaturen en hulpapparatuur, evenals afwijkende temperatuur en spanning.

Light Pollution Research & Measurements
p/a Palissander 307
3315 MT DORDRECHT

Inhoudsopgave

1. Projectbeschrijving 3

1.1 Overzicht in 3D 3
1.2 Overzicht van boven 4

2. Samenvatting 5

2.1 Waarnemers 5
2.2 Armatuurtypen 5
2.3 Berekeningsresultaten 5

3. Berekeningsresultaten 7

3.1 Kunstgrasveld: Grafische tabel 7
3.2 Kunstgrasveld: Gevuld isolijndiagram 8
3.3 Nieuwbouw 13-7: Grafische tabel 9
3.4 Nieuwbouw 13-7: Gevuld isolijndiagram 10
3.5 Nieuwbouw 25: Grafische tabel 11
3.6 Nieuwbouw 25: Gevuld isolijndiagram 12
3.7 Nieuwbouw 10.1: Grafische tabel 13
3.8 Nieuwbouw 10.1: Gevuld isolijndiagram 14
3.9 Nieuwbouw 10.2: Grafische tabel 15
3.10 Nieuwbouw 10.2: Gevuld isolijndiagram 16
3.11 Nieuwbouw 10.3: Grafische tabel 17
3.12 Nieuwbouw 10.3: Gevuld isolijndiagram 18
3.13 Omgeving: Grafische tabel 19
3.14 Omgeving: Gevuld isolijndiagram 20
3.15 Omgeving 1.80: Grafische tabel 21
3.16 Omgeving 1.80: Gevuld isolijndiagram 22

4. Armatuurgegevens 23

4.1 Armatuurtypen 23

5. Installatiegegevens 24

5.1 Legenda 24
5.2 Positie en instelrichting per armatuur 24

1. Projectbeschrijving

1.1 Overzicht in 3D

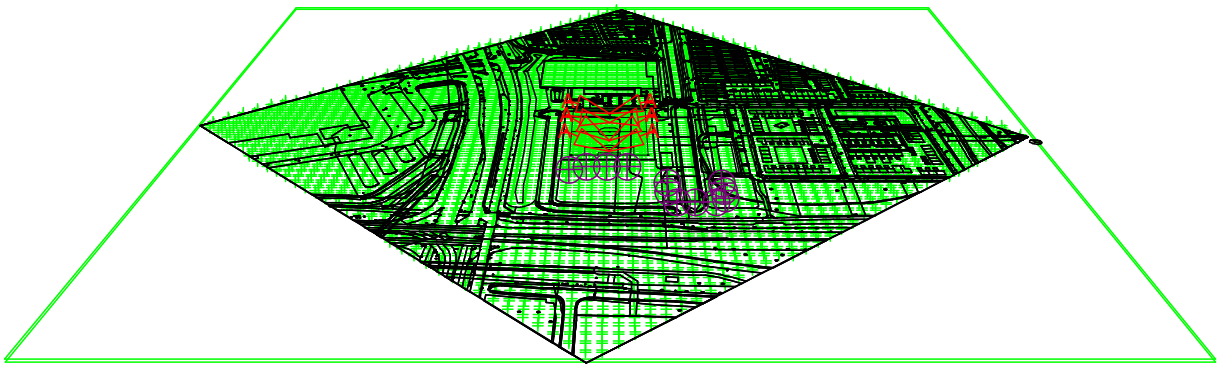

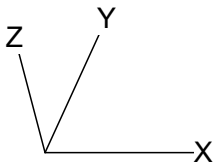

A → BVP525 OUT T15 100K A-NB/

1.2 Overzicht van boven

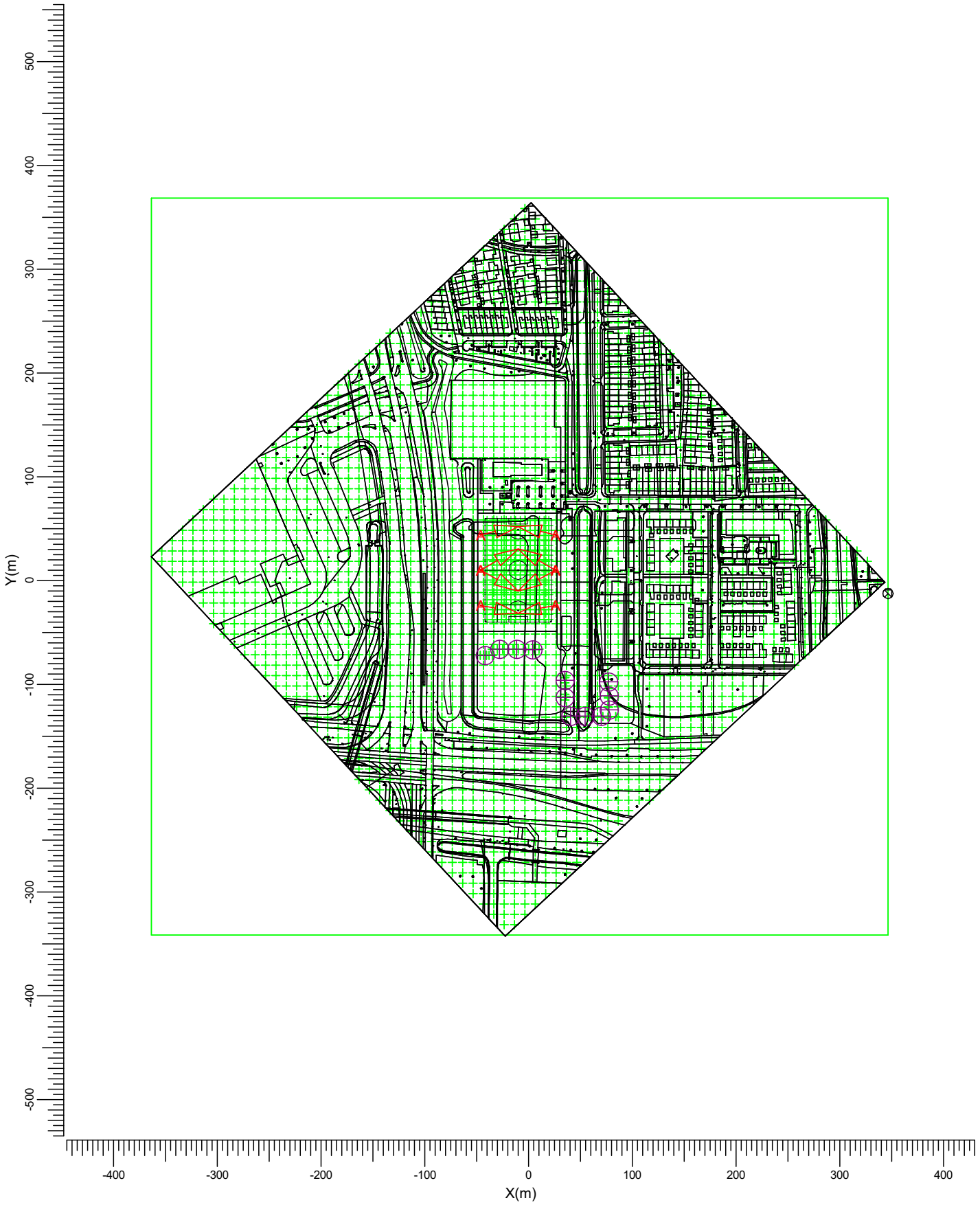

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Schaal
1:5000

2. Samenvatting

2.1 Waarnemers

Code	Waarnemer	Positie [m]		
		X	Y	Z
Aa	A	-41.83	-72.04	1.80
Bb	B	-27.89	-66.23	1.80
Cc	C	-11.62	-66.23	1.80
Dd	D	4.26	-66.61	1.80
Ee	E	34.86	-96.05	1.80
Ff	F	34.86	-112.70	1.80
Gg	G	40.67	-130.91	1.80
Hh	H	54.61	-130.52	1.80
Ii	I	70.10	-130.91	1.80
Jj	J	77.46	-124.71	1.80
Kk	K	77.46	-111.15	1.80
Ll	L	77.07	-97.60	1.80

2.2 Armatuurtypen

Code	Aantal	Armatuurtype	Aantal x lamptype	Vermogen [W]	Lichtstroom [lm]
A	8	BVP525 OUT T15 100K A-NB/30	1 * LED2020/757	1471.0	1 * 201266

Totaal geïnstalleerd vermogen: 11.77 kW

2.3 Berekeningsresultaten

Verlichtingssterkte / luminantie:

Berekening	Type berekening	Eenheid	Gem	Min	Max	Min/gem	Min/max
Kunstgrasveld	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	158	92	246	0.59	0.37
Nieuwbouw 13-7	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	6.16	4.44	8.57	0.72	0.52
Nieuwbouw 25	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	3.28	2.51	4.25	0.77	0.59
Nieuwbouw 10.1	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.68	0.45	0.99	0.67	0.46
Nieuwbouw 10.2	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.53	0.40	0.71	0.76	0.56
Nieuwbouw 10.3	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Omgeving	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	5.05	0.00	243.62	0.00	0.00
Omgeving 1.80	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	5.05	0.00	303.56	0.00	0.00

Berekeningen lichthinder:

Waarnemercode	Code armatuurtype	Positie			Instelrichting in hoeken			Maximale lichtintensiteit (cd)
		X	Y	Z	Draai	Kantel90	Kantel0	
Aa	A	26.00	10.00	15.00	-150.70	70.10	-0.00	9880

Waarnemercode	Code armatuurtype	Positie			Instelrichting in hoeken			Maximale lichtintensiteit (cd)
		X	Y	Z	Draai	Kantel90	Kantel0	
Bb	A	26.00	-24.00	15.00	-167.60	67.90	-0.00	12401
Cc	A	26.00	-24.00	15.00	-167.60	67.90	-0.00	10967
Dd	A	-46.00	-24.00	15.00	-12.40	67.90	0.00	13281
Ee	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	8440
Ff	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	7786
Gg	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	7142
Hh	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	7523
Ii	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	7974
Jj	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	8685
Kk	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	9459
Ll	A	-46.00	10.00	15.00	-29.30	70.10	0.00	10300

ULR (lichtrendement naar boven) is 0.018.

3. Berekeningsresultaten

3.1 Kunstgrasveld: Grafische tabel

Rekenraster : Kunstgrasveld op Z = -0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

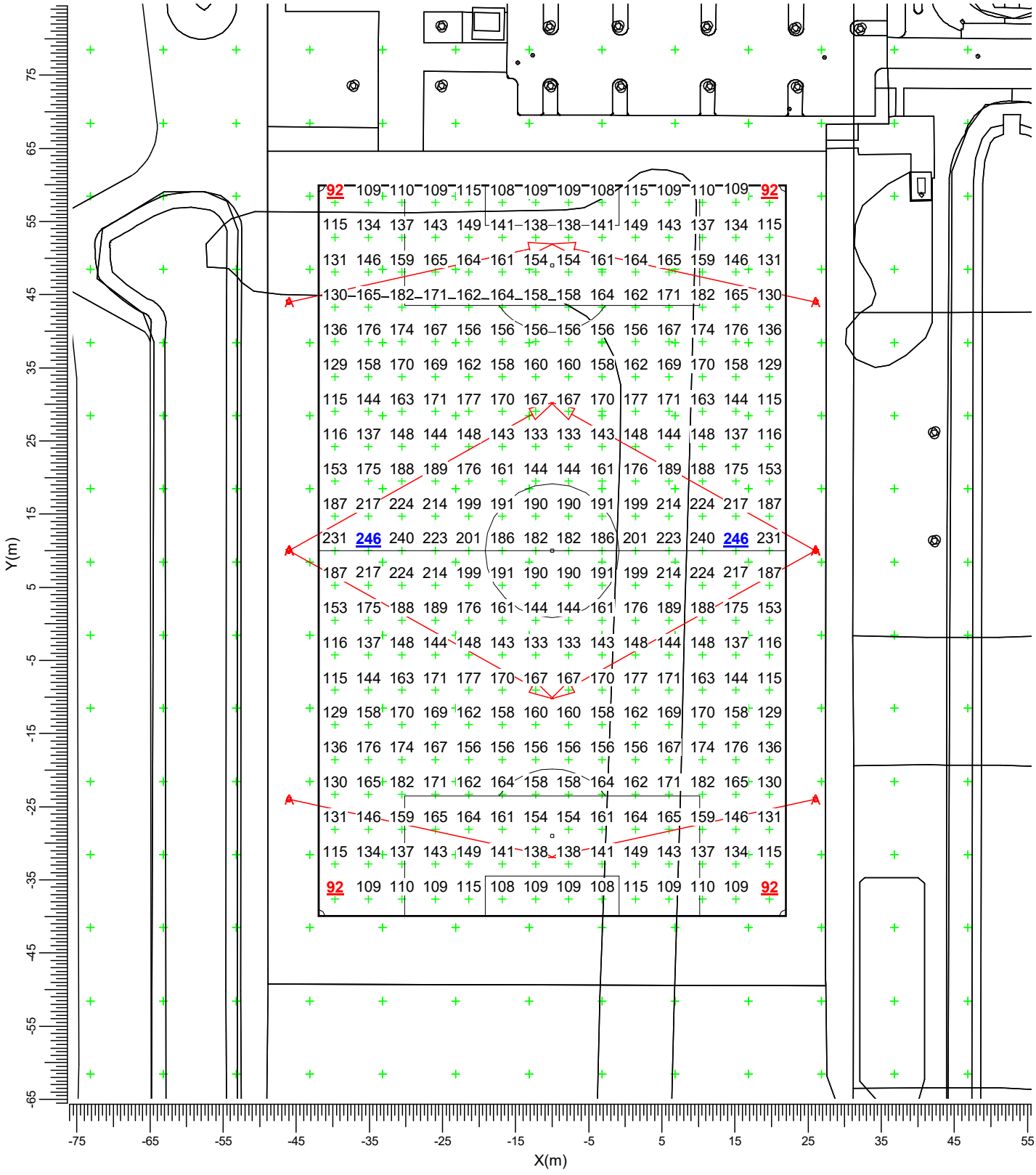

A ⟶ BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
158	92	246	0.59	0.37	1.00	1:750

3.2 Kunstgrasveld: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Kunstgrasveld op Z = -0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

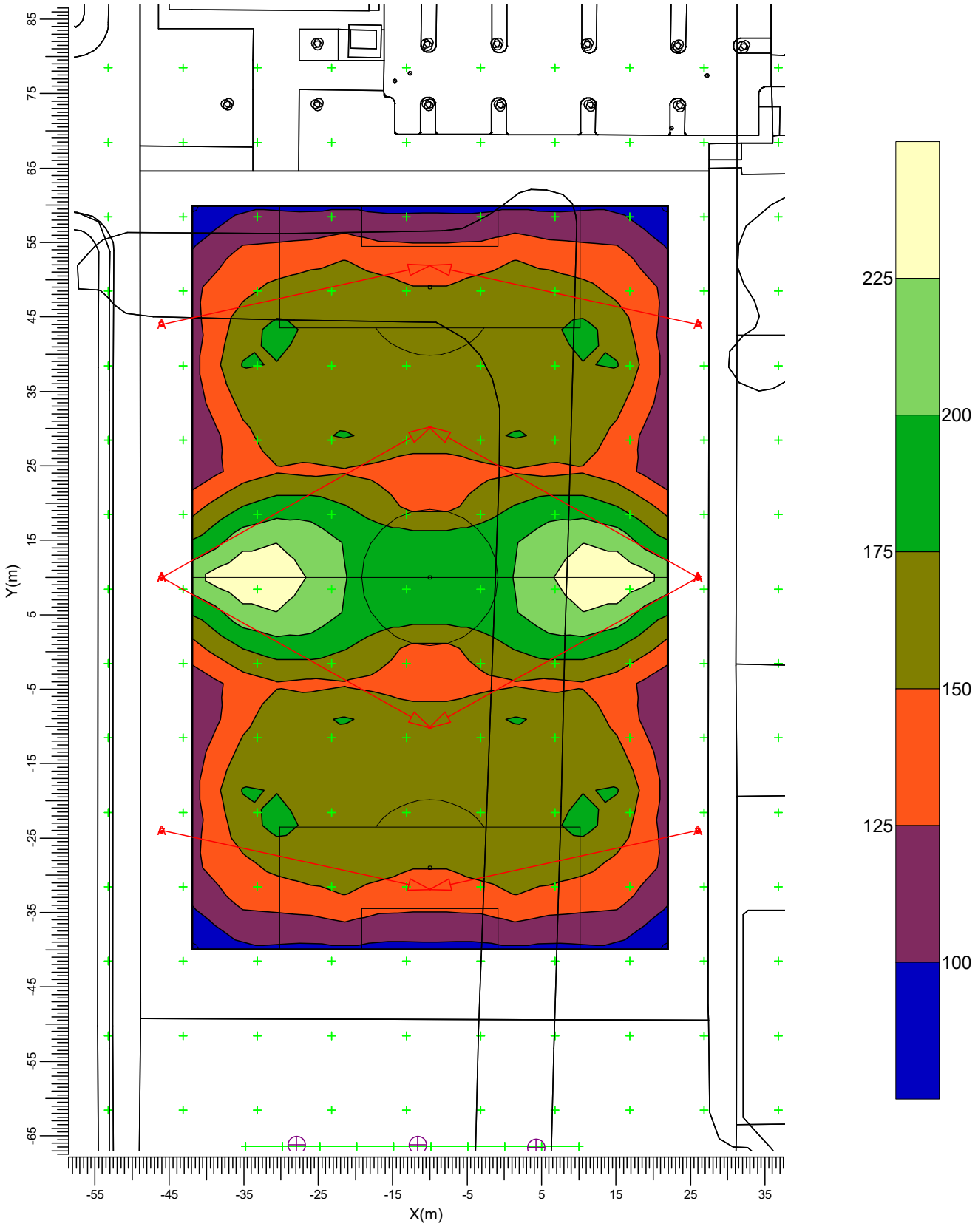

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
158	92	246	0.59	0.37	1.00	1:750

3.3 Nieuwbouw 13-7: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 13-7 op Y = -66.44 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

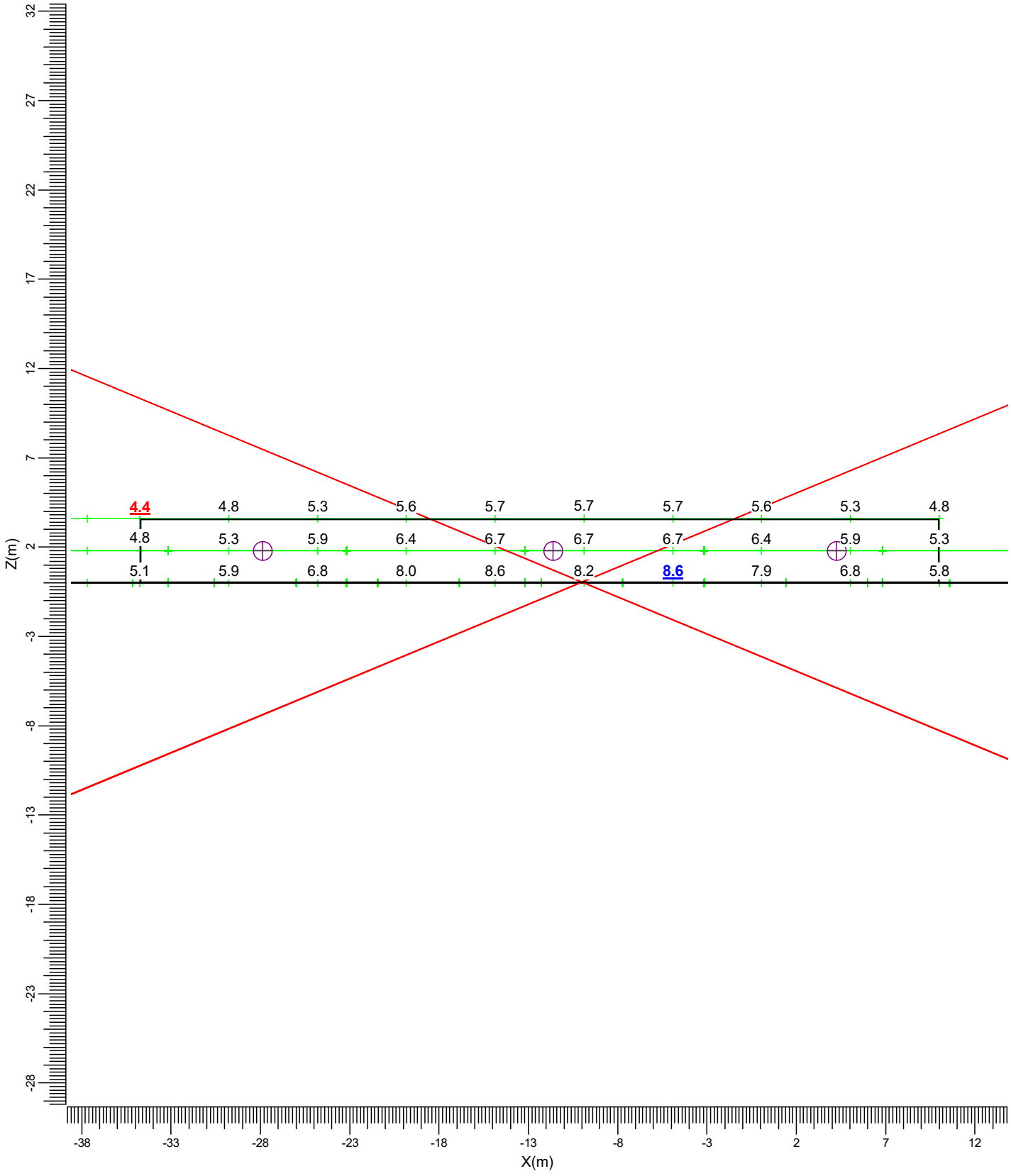

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
6.16	4.44	8.57	0.72	0.52	1.00	1:300

3.4 Nieuwbouw 13-7: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 13-7 op Y = -66.44 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

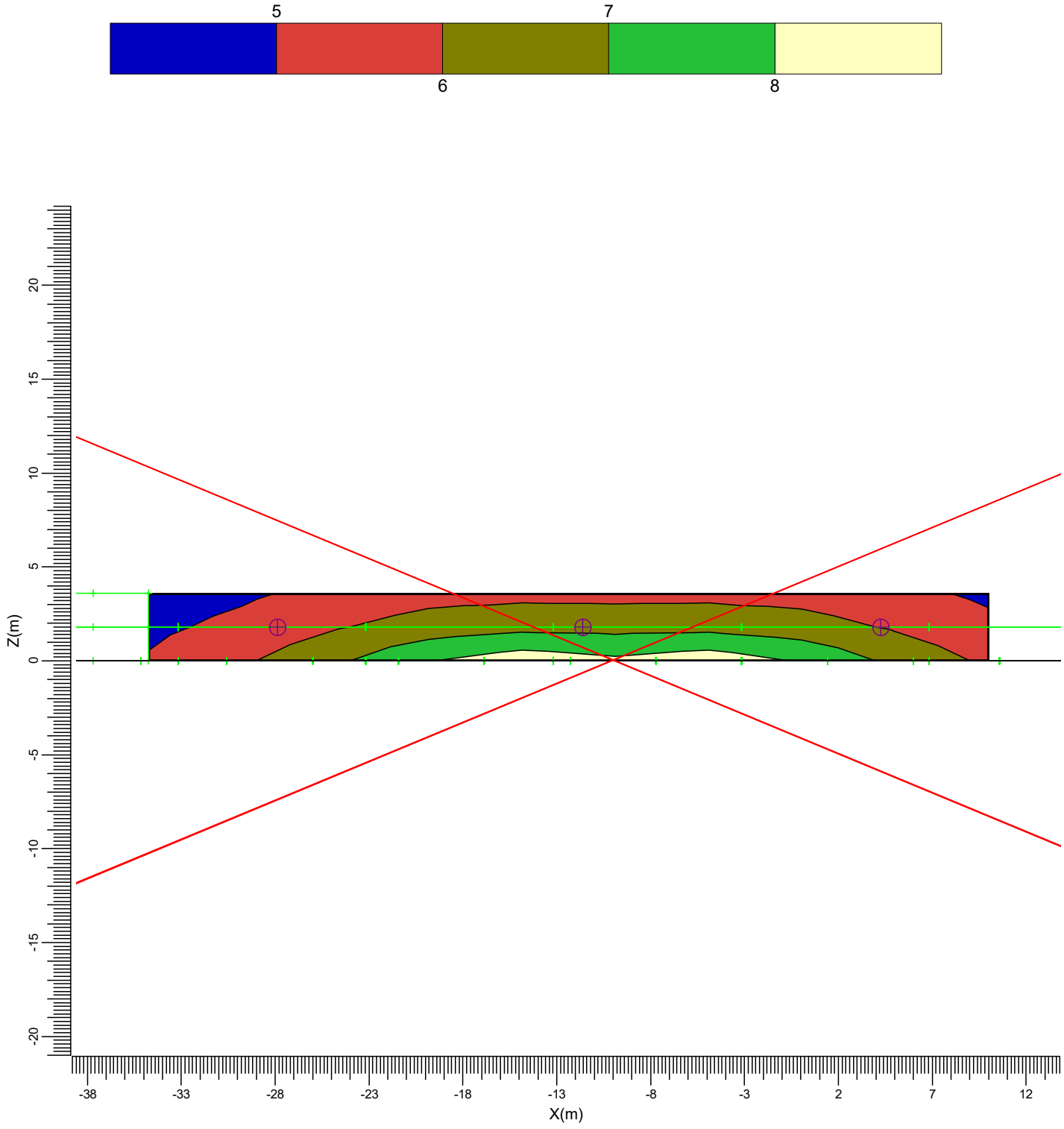

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
6.16	4.44	8.57	0.72	0.52	1.00	1:300

3.5 Nieuwbouw 25: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 25 op Y = -72.32 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

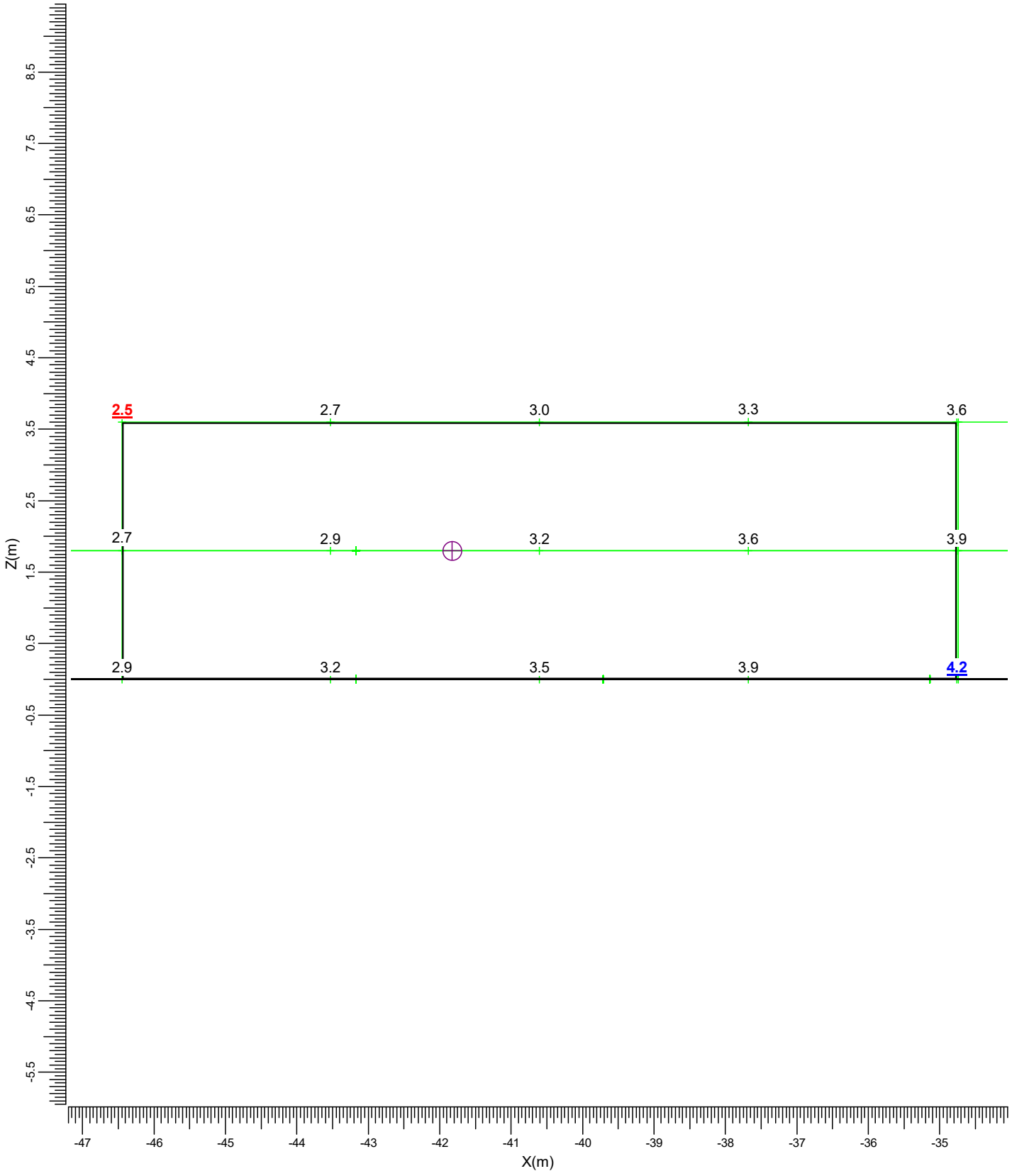

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
3.28	2.51	4.25	0.77	0.59	1.00	1:75

3.6 Nieuwbouw 25: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 25 op Y = -72.32 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

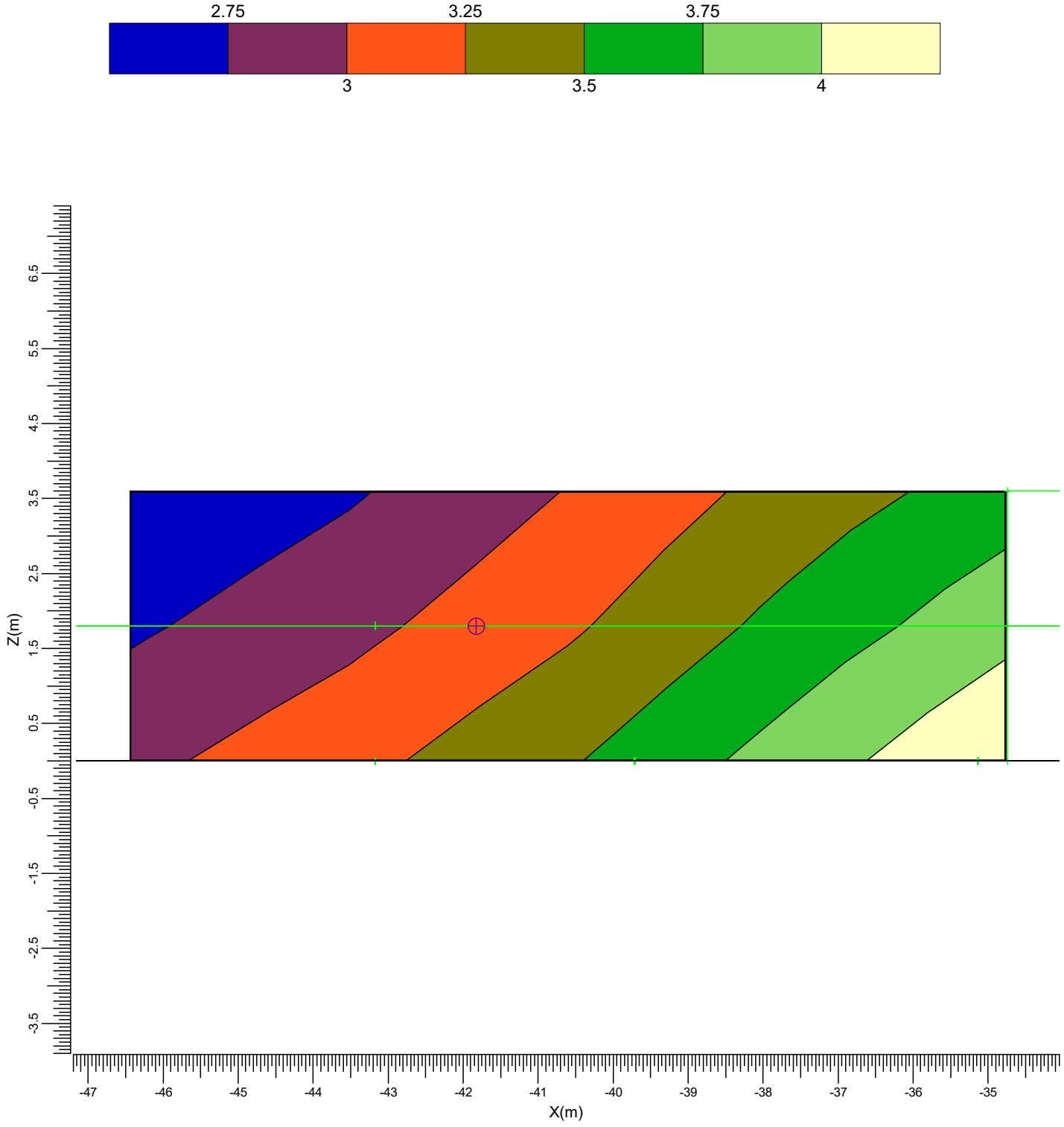

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
3.28	2.51	4.25	0.77	0.59	1.00	1:75

3.7 Nieuwbouw 10.1: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 10.1 op X = 35.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

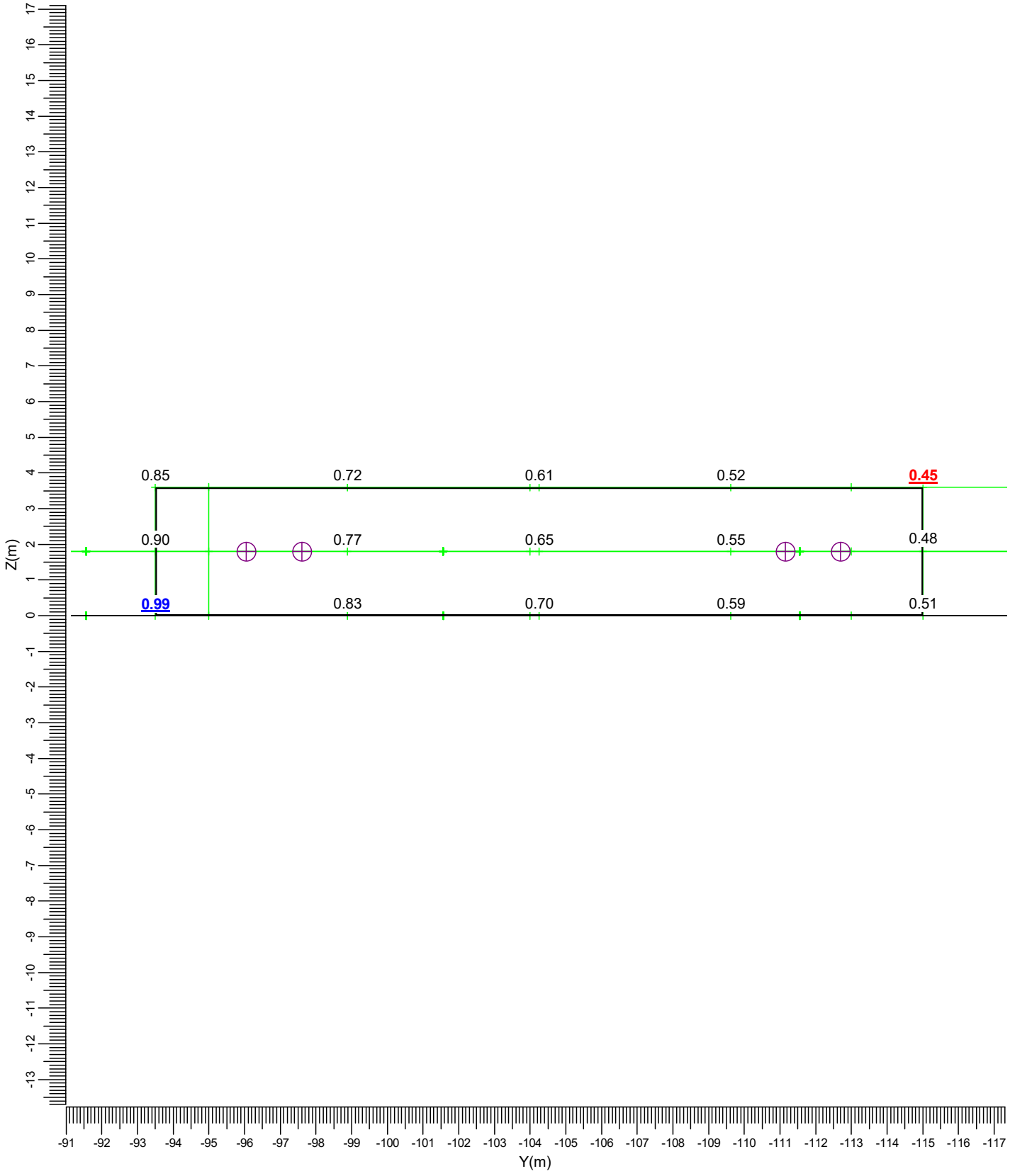

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.68	0.45	0.99	0.67	0.46	1.00	1:150

3.8 Nieuwbouw 10.1: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 10.1 op X = 35.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

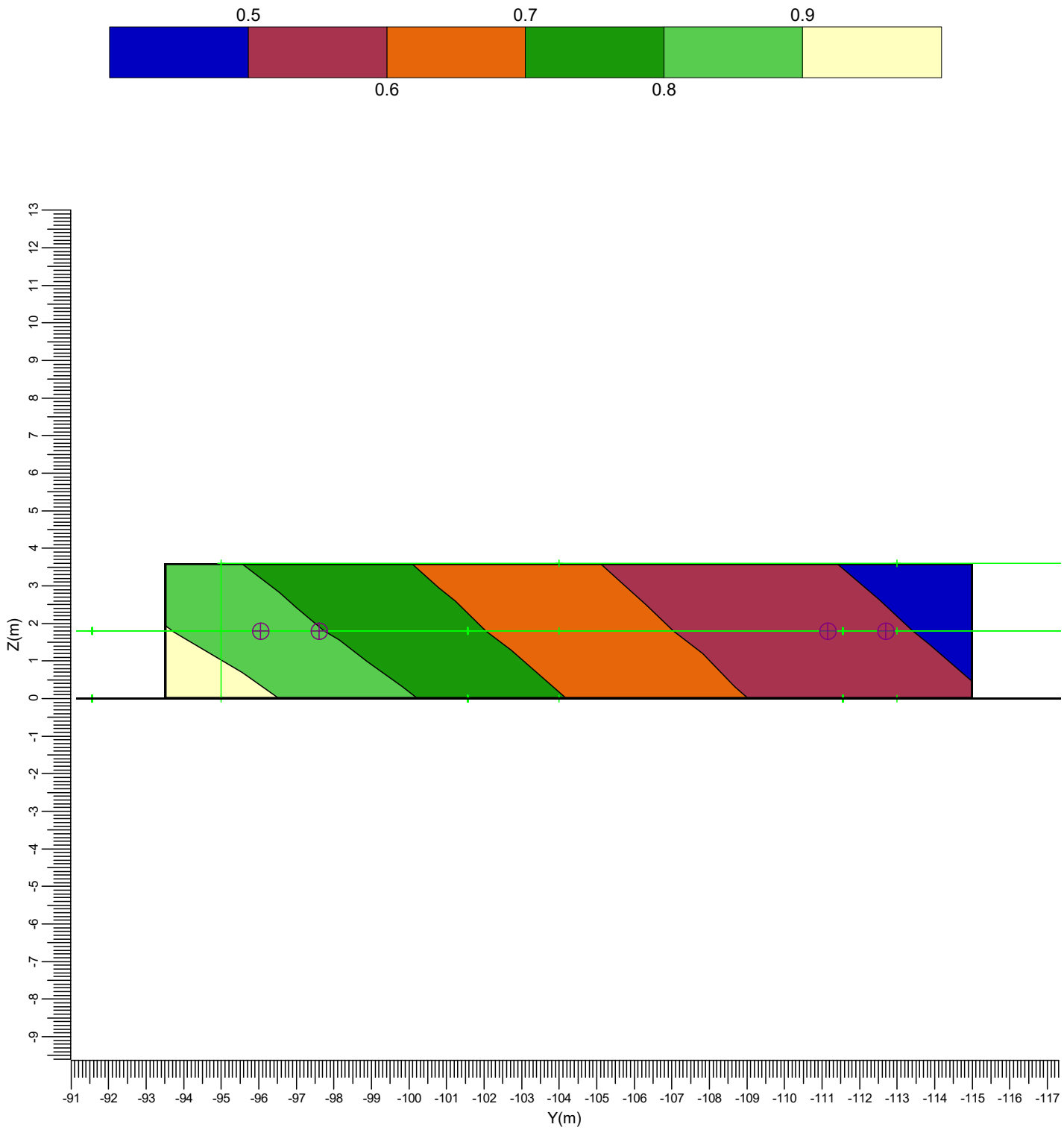

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.68	0.45	0.99	0.67	0.46	1.00	1:150

3.9 Nieuwbouw 10.2: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 10.2 op Y = -131.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

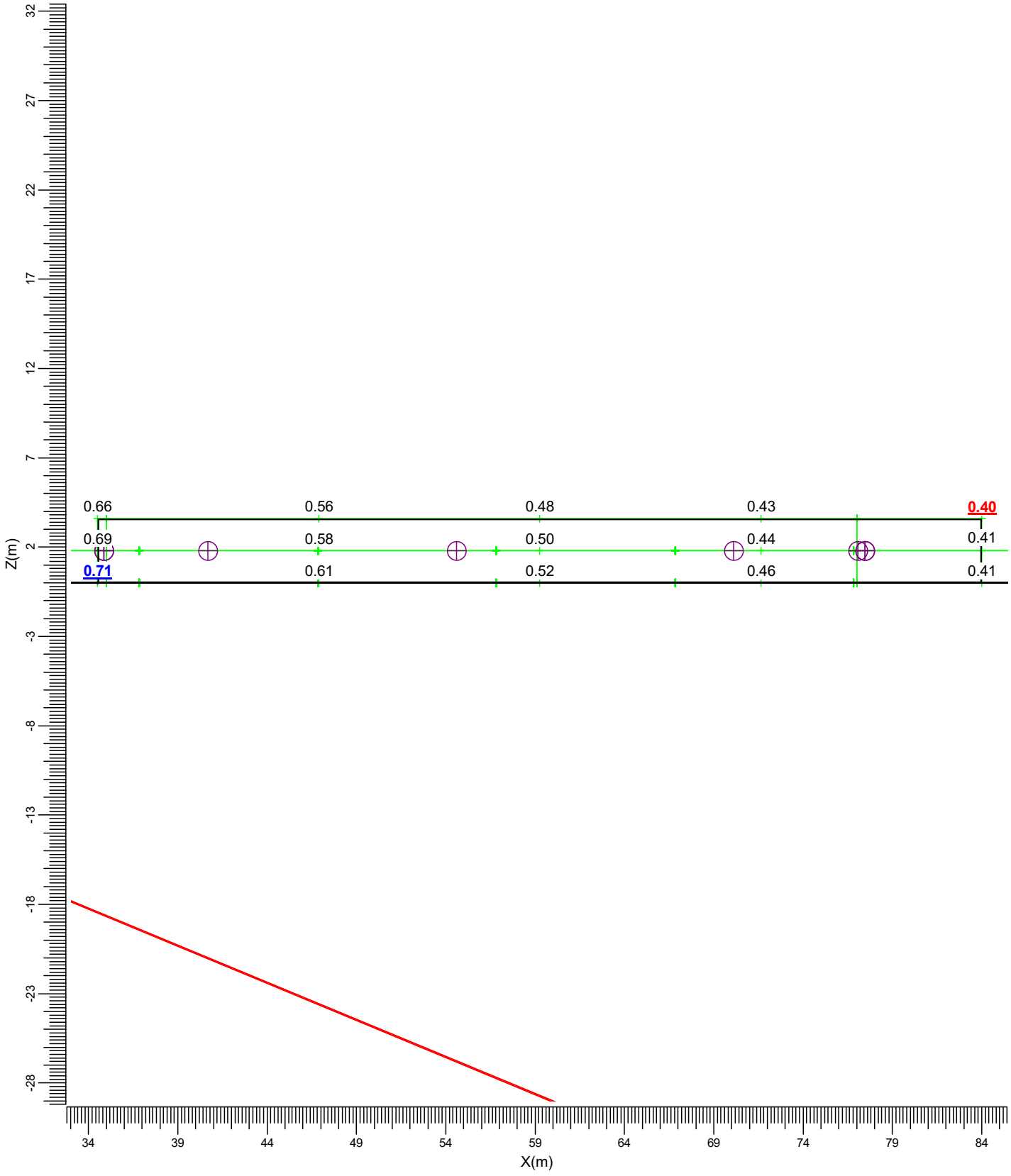

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.53	0.40	0.71	0.76	0.56	1.00	1:300

3.10 Nieuwbouw 10.2: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 10.2 op Y = -131.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

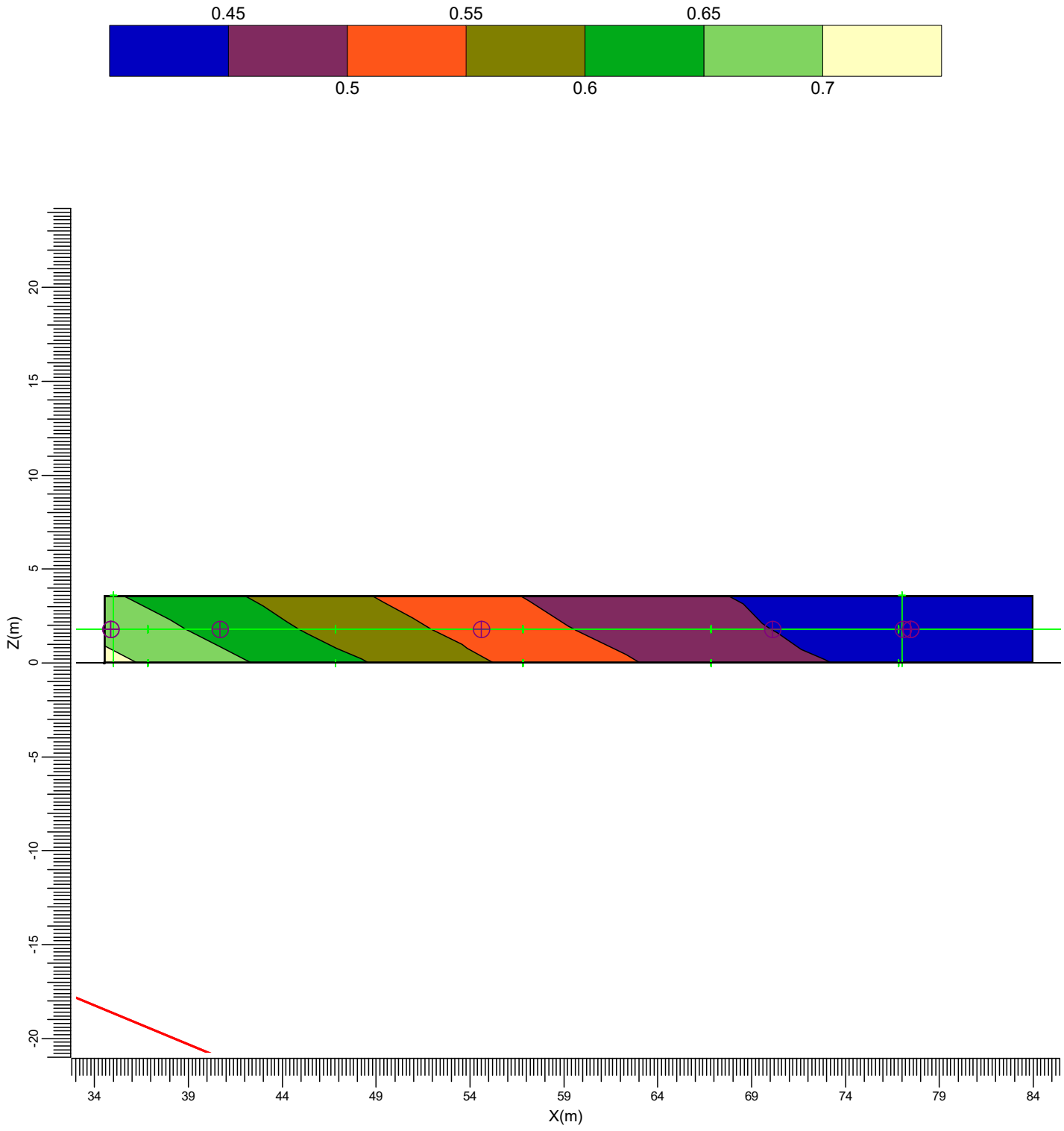

A → BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.53	0.40	0.71	0.76	0.56	1.00	1:300

3.11 Nieuwbouw 10.3: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 10.3 op X = 77.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

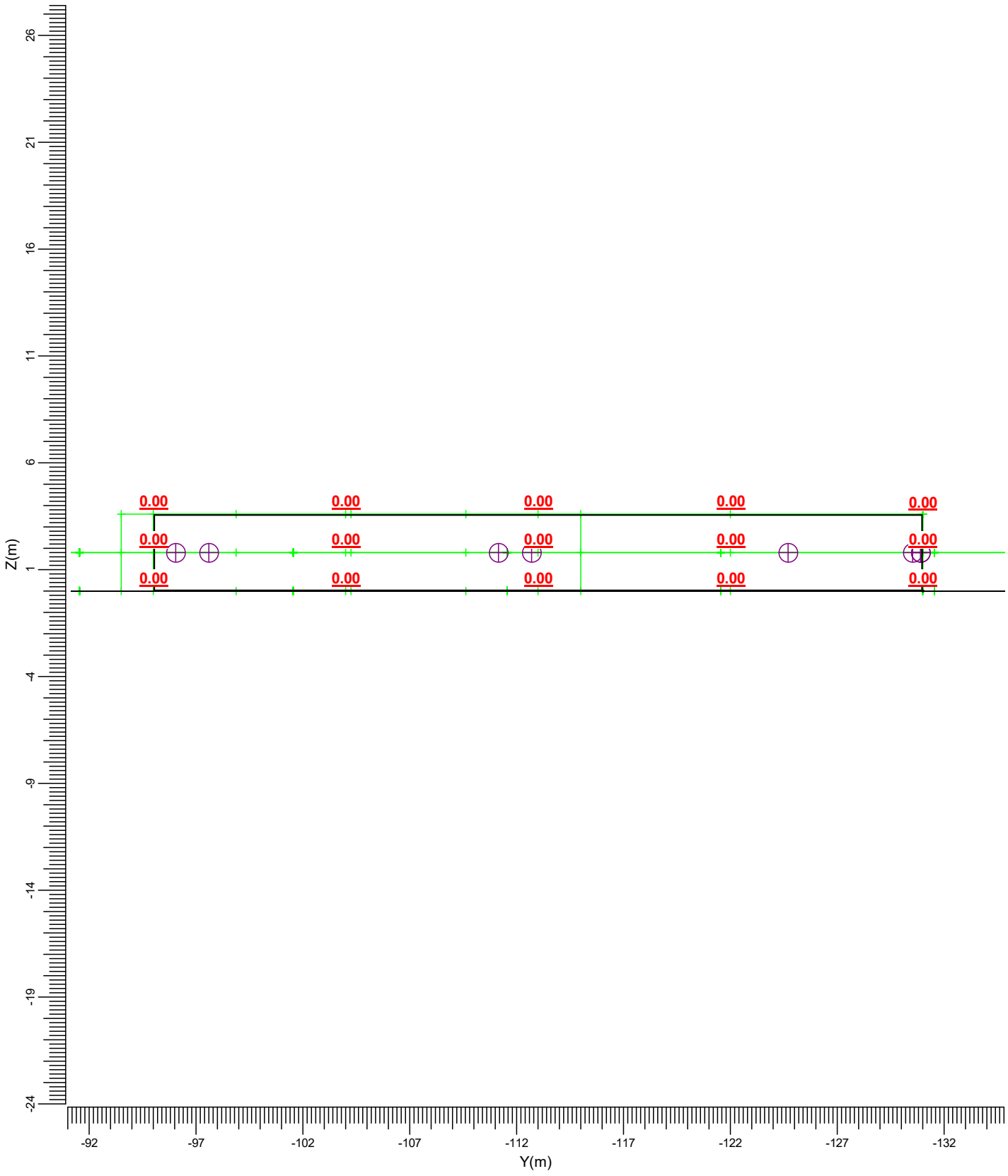

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	1:250

3.12 Nieuwbouw 10.3: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 10.3 op X = 77.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

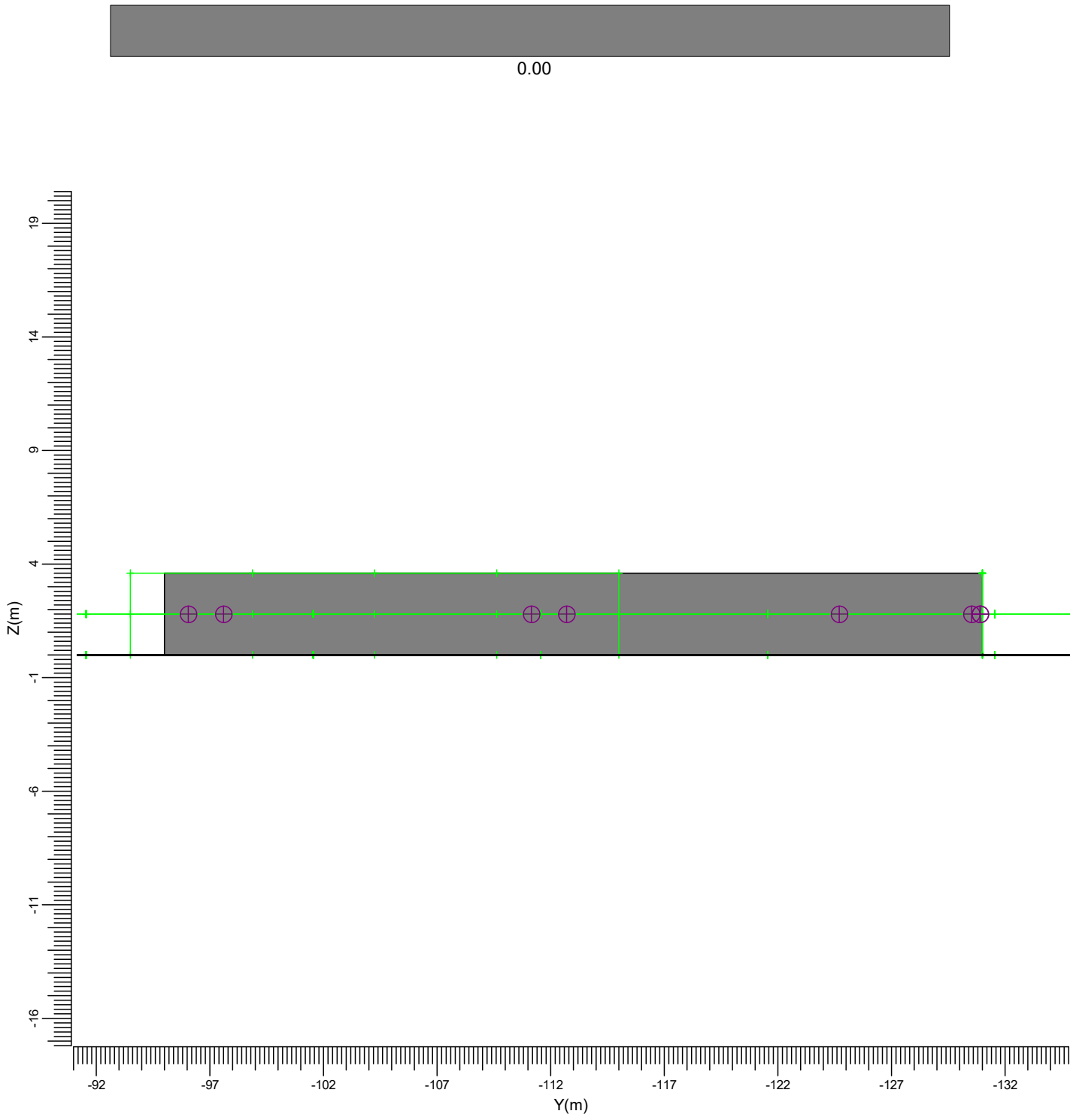

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	1:250

3.13 Omgeving: Grafische tabel

Rekenraster : Omgeving op Z = 0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

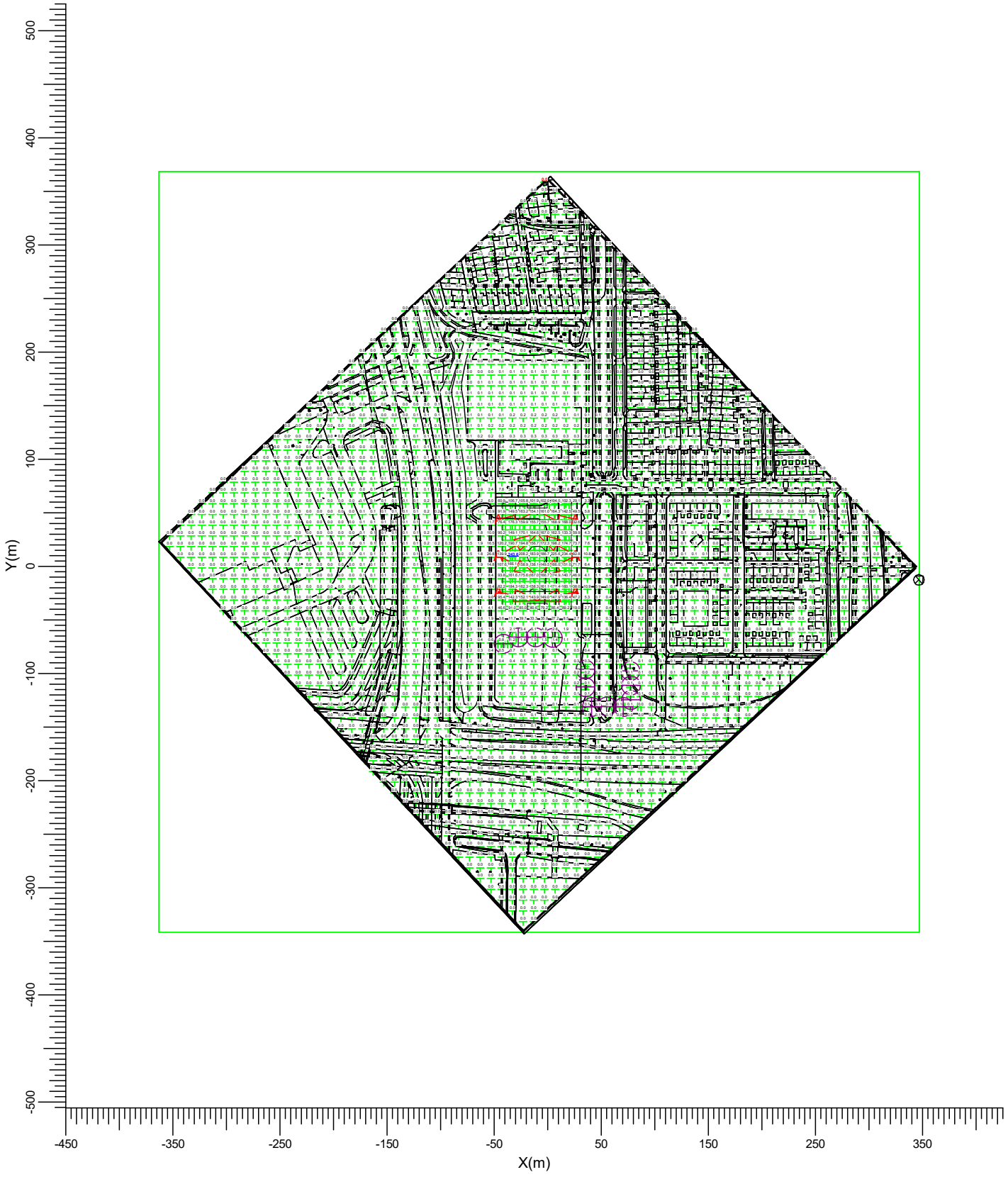

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
5.05	0.00	243.62	0.00	0.00	1.00	1:5000

3.14 Omgeving: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Omgeving op Z = 0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

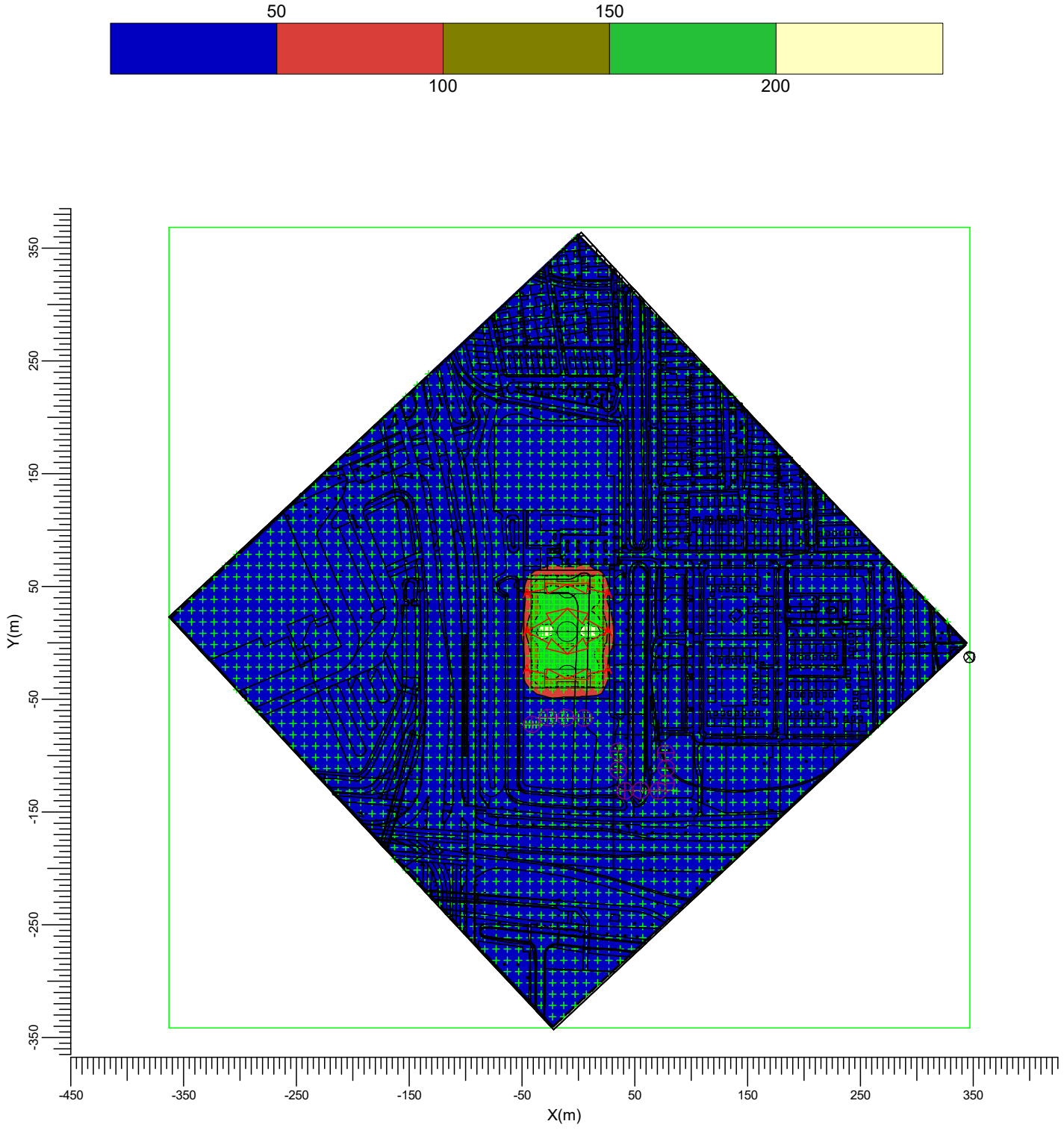

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
5.05	0.00	243.62	0.00	0.00	1.00	1:5000

3.15 Omgeving 1.80: Grafische tabel

Rekenraster : Omgeving 1.80 op Z = 1.80 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

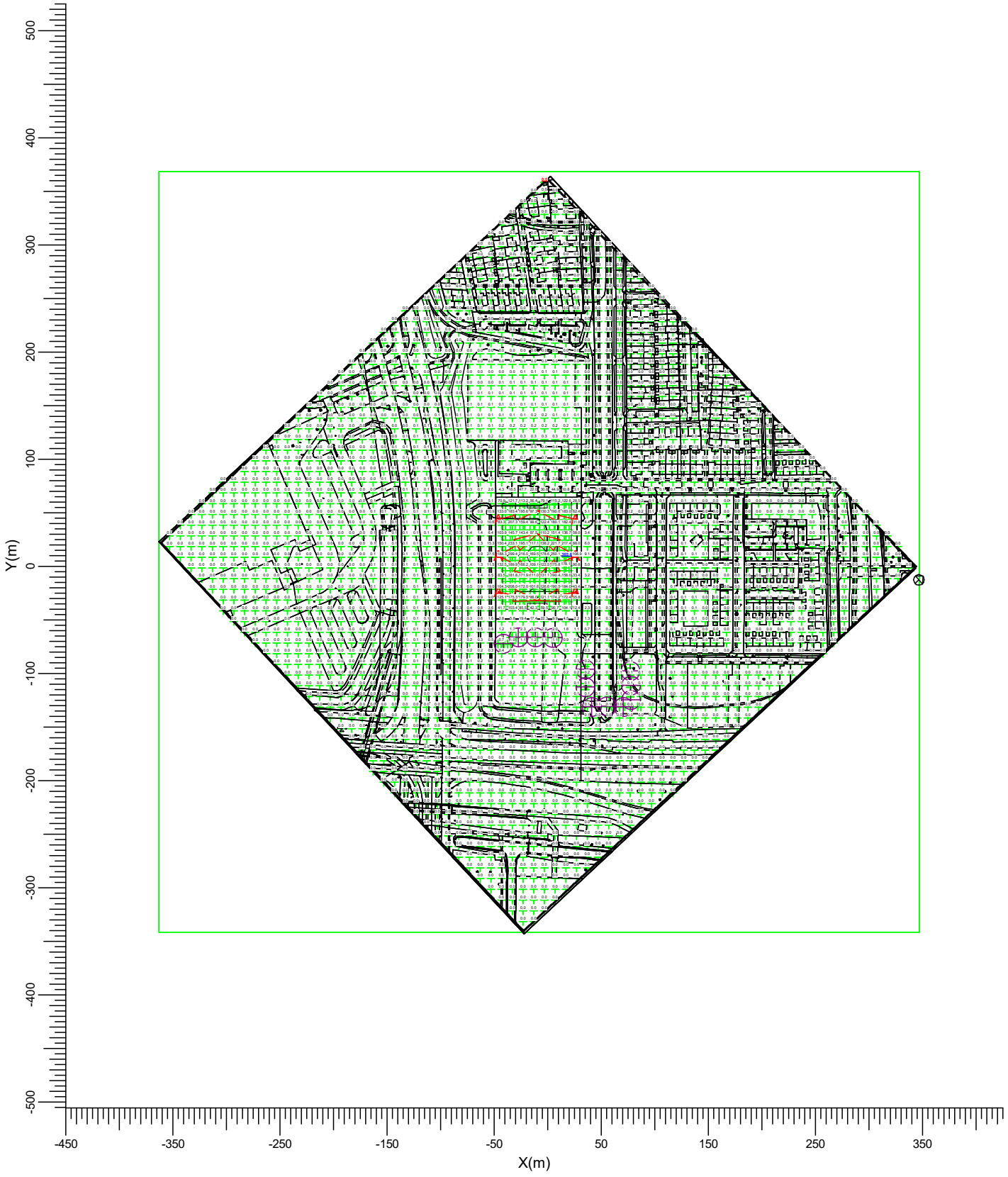

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
5.05	0.00	303.56	0.00	0.00	1.00	1:5000

3.16 Omgeving 1.80: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Omgeving 1.80 op Z = 1.80 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

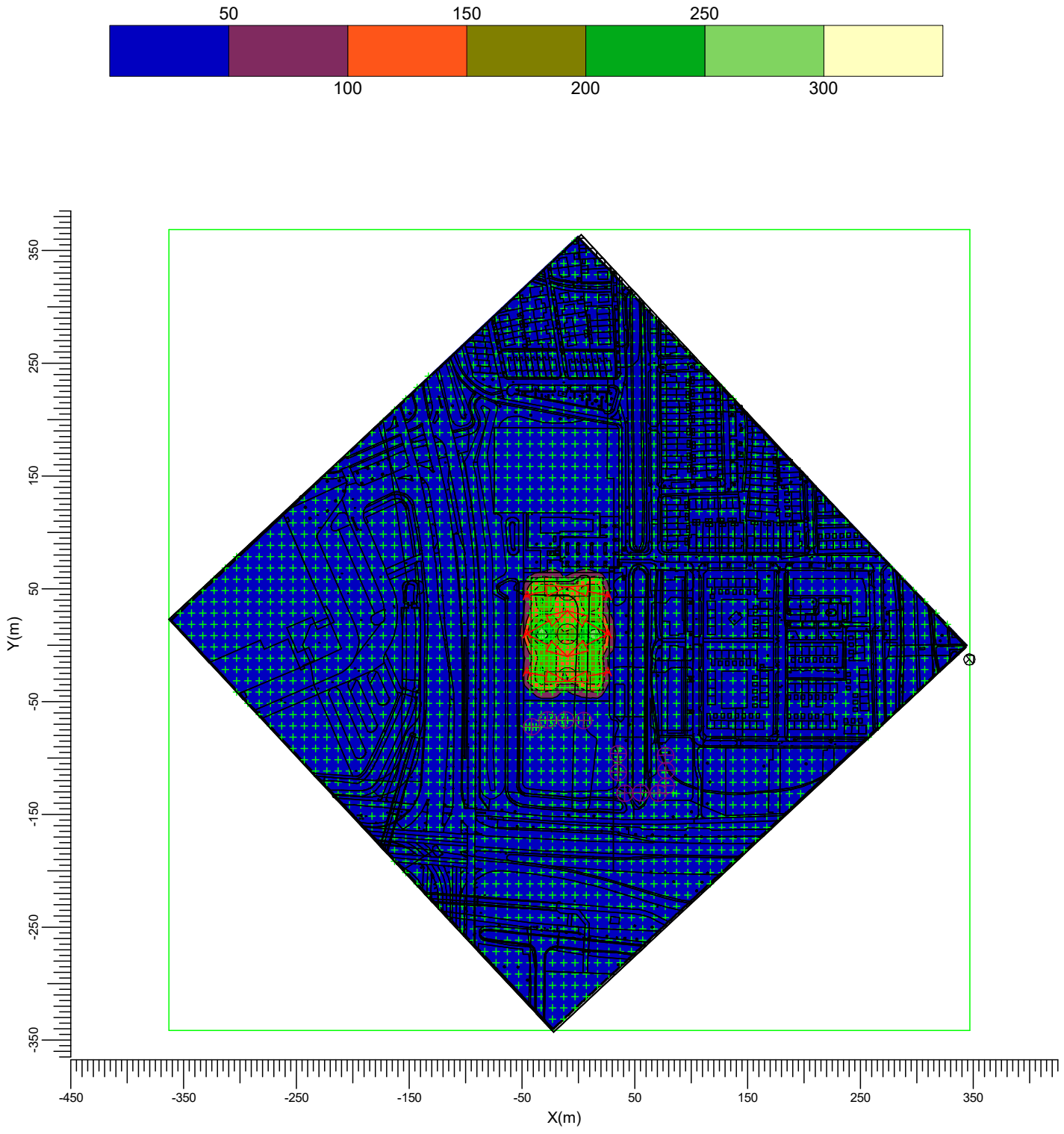

A BVP525 OUT T15 100K A-NB/

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
5.05	0.00	303.56	0.00	0.00	1.00	1:5000

4. Armatuurgegevens

4.1 Armatuurtypen

OptiVision LED
BVP525 OUT T15 100K 1xLED2020/757 A-NB/30

Armatuurrendement

Omlaag	:	0.80
Omhoog	:	0.00
Totaal	:	0.80
ULR	:	0.000
Voorschakelapparaat	:	N/A
Lichtstroom / lamp	:	201266 lm
Vermogen / armatuur	:	1471.0 W
Meetcode	:	LVA1405006
CIE code	:	82 96 99 100 80

N.B. Deze armatuurgegevens zijn niet afkomstig van het armaturenbestand

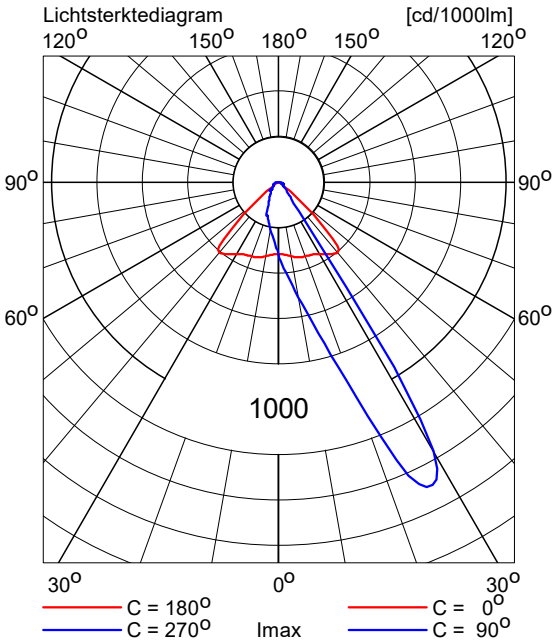

5. Installatiegegevens

5.1 Legenda

Armatuurtypen:

Code	Aantal	Armatuurtype	Aantal x lamptype	Lichtstroom [lm]
A	8	BVP525 OUT T15 100K A-NB/30	1 * LED2020/757	1 * 201266

5.2 Positie en instelrichting per armatuur

Aantal x code	Positie [m]			Richtpunt [m]			Instelrichting in hoeken			ULR	ULOR_i
	X	Y	Z	X	Y	Z	Draai	Kantel90	Kantel0		
1 * A	-46.00	-24.00	15.00	-9.92	-31.93	-0.00	-12.4	67.9	0.0	0.016	0.01
1 * A	-46.00	10.00	15.00	-9.86	30.28	0.00	29.3	70.1	-0.0	0.019	0.01
1 * A	-46.00	10.00	15.00	-9.86	-10.28	0.00	-29.3	70.1	0.0	0.019	0.01
1 * A	-46.00	44.00	15.00	-9.92	51.93	-0.00	12.4	67.9	-0.0	0.016	0.01
1 * A	26.00	-24.00	15.00	-10.08	-31.93	-0.00	-167.6	67.9	-0.0	0.016	0.01
1 * A	26.00	10.00	15.00	-10.14	30.28	0.00	150.7	70.1	0.0	0.019	0.01
1 * A	26.00	10.00	15.00	-10.14	-10.28	0.00	-150.7	70.1	-0.0	0.019	0.01
1 * A	26.00	44.00	15.00	-10.08	51.93	-0.00	167.6	67.9	0.0	0.016	0.01

Bijlage 2

Titel	Berekening maatregelen installatie

Lichthinderonderzoek

MASV Arnhem - oplossing

Projectcode:	L0805yyx_dgmr
Datum:	08-05-2023
Klant:	DGMR
Vertegenwoordiger:	de heer J. Pondman
Ontwerper:	A.J. Veldhuizen

Omdat in de praktijk de bedrijfsomstandigheden vrijwel altijd zullen verschillen van de voor de berekeningen gekozen uitgangspunten zijn afwijkingen in de opgegeven luminanties of verlichtingssterkten niet uitgesloten. Een rol hierbij spelen onder meer andere ruimtelijke omstandigheden en armatuurposities, toleranties in lampen, armaturen en hulpapparatuur, evenals afwijkende temperatuur en spanning.

Light Pollution Research & Measurements
p/a Palissander 307
3315 MT DORDRECHT

Inhoudsopgave

1. Projectbeschrijving 3

1.1 Overzicht in 3D 3
1.2 Overzicht van boven 4

2. Samenvatting 5

2.1 Waarnemers 5
2.2 Armatuurtypen 5
2.3 Berekeningsresultaten 5

3. Berekeningsresultaten 7

3.1 Kunstgrasveld: Grafische tabel 7
3.2 Kunstgrasveld: Gevuld isolijndiagram 8
3.3 Nieuwbouw 13-7: Grafische tabel 9
3.4 Nieuwbouw 13-7: Gevuld isolijndiagram 10
3.5 Nieuwbouw 25: Grafische tabel 11
3.6 Nieuwbouw 25: Gevuld isolijndiagram 12
3.7 Nieuwbouw 10.1: Grafische tabel 13
3.8 Nieuwbouw 10.1: Gevuld isolijndiagram 14
3.9 Nieuwbouw 10.2: Grafische tabel 15
3.10 Nieuwbouw 10.2: Gevuld isolijndiagram 16
3.11 Nieuwbouw 10.3: Grafische tabel 17
3.12 Nieuwbouw 10.3: Gevuld isolijndiagram 18
3.13 Omgeving: Grafische tabel 19
3.14 Omgeving: Gevuld isolijndiagram 20
3.15 Omgeving 1.80: Grafische tabel 21
3.16 Omgeving 1.80: Gevuld isolijndiagram 22

4. Armatuurgegevens 23

4.1 Armatuurtypen 23

5. Installatiegegevens 24

5.1 Legenda 24
5.2 Positie en instelrichting per armatuur 24

1. Projectbeschrijving

1.1 Overzicht in 3D

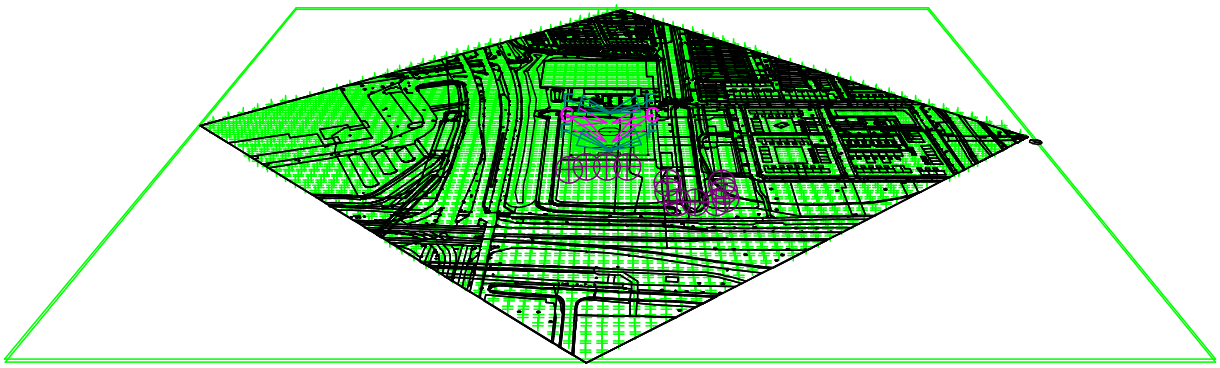

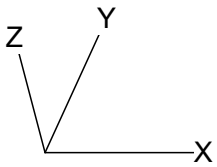

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

1.2 Overzicht van boven

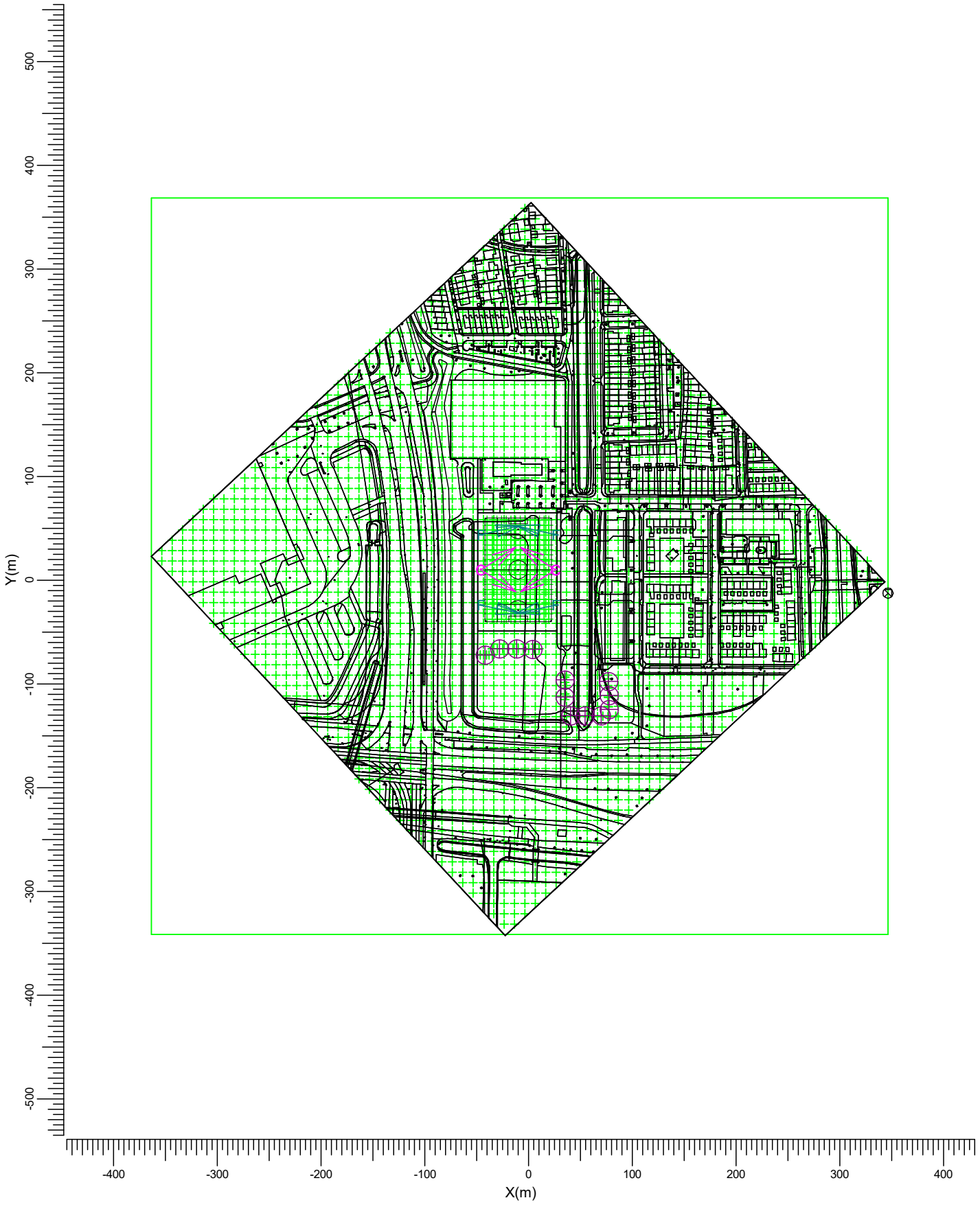

Schaal
1:5000

2. Samenvatting

2.1 Waarnemers

Code	Waarnemer	Positie [m]		
		X	Y	Z
Aa	A	-41.83	-72.04	1.80
Bb	B	-27.89	-66.23	1.80
Cc	C	-11.62	-66.23	1.80
Dd	D	4.26	-66.61	1.80
Ee	E	34.86	-96.05	1.80
Ff	F	34.86	-112.70	1.80
Gg	G	40.67	-130.91	1.80
Hh	H	54.61	-130.52	1.80
Ii	I	70.10	-130.91	1.80
Jj	J	77.46	-124.71	1.80
Kk	K	77.46	-111.15	1.80
Ll	L	77.07	-97.60	1.80

2.2 Armatuurtypen

Code	Aantal	Armatuurtype	Aantal x lamptype	Vermogen [W]	Lichtstroom [lm]
C	4	BVP528 OUT T35 A35-NMB LO	1 * LED2590-4S/757	1505.9	1 * 259000
F	4	BVP528 OUT T35 A35-NB LO	1 * LED2590-4S/757	1505.9	1 * 259000

Totaal geïnstalleerd vermogen: 12.05 kW

2.3 Berekeningsresultaten

Verlichtingssterkte / luminantie:

Berekening	Type berekening	Eenheid	Gem	Min	Max	Min/gem	Min/max
Kunstgrasveld	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	165	100	325	0.60	0.31
Nieuwbouw 13-7	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.70	0.29	1.53	0.41	0.19
Nieuwbouw 25	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.24	0.17	0.38	0.68	0.43
Nieuwbouw 10.1	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.04	0.03	0.07	0.60	0.37
Nieuwbouw 10.2	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.03	0.03	0.04	0.80	0.60
Nieuwbouw 10.3	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Omgeving	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	4.74	0.00	325.79	0.00	0.00
Omgeving 1.80	(Vlak-) verlichtingssterkte	lux	4.75	0.00	410.93	0.00	0.00

Berekeningen lichthinder:

Waarnemercode	Code armatuurtype	Positie			Instelrichting in hoeken			Maximale lichtintensiteit (cd)
		X	Y	Z	Draai	Kantel90	Kantel0	

Waarnemercode	Code armatuurtype	Positie			Instelrichting in hoeken			Maximale lichtintensiteit (cd)
		X	Y	Z	Draai	Kantel90	Kantel0	
Aa	C	26.00	10.00	15.00	-147.74	69.21	-0.00	1250
Bb	C	26.00	10.00	15.00	-147.74	69.21	-0.00	1702
Cc	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	1818
Dd	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	1906
Ee	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	960
Ff	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	807
Gg	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	712
Hh	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	745
Ii	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	888
Jj	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	1010
Kk	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	1063
Ll	C	-46.00	10.00	15.00	-32.26	69.21	0.00	1099

ULR (lichtrendement naar boven) is 0.001.

3. Berekeningsresultaten

3.1 Kunstgrasveld: Grafische tabel

Rekenraster : Kunstgrasveld op Z = -0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

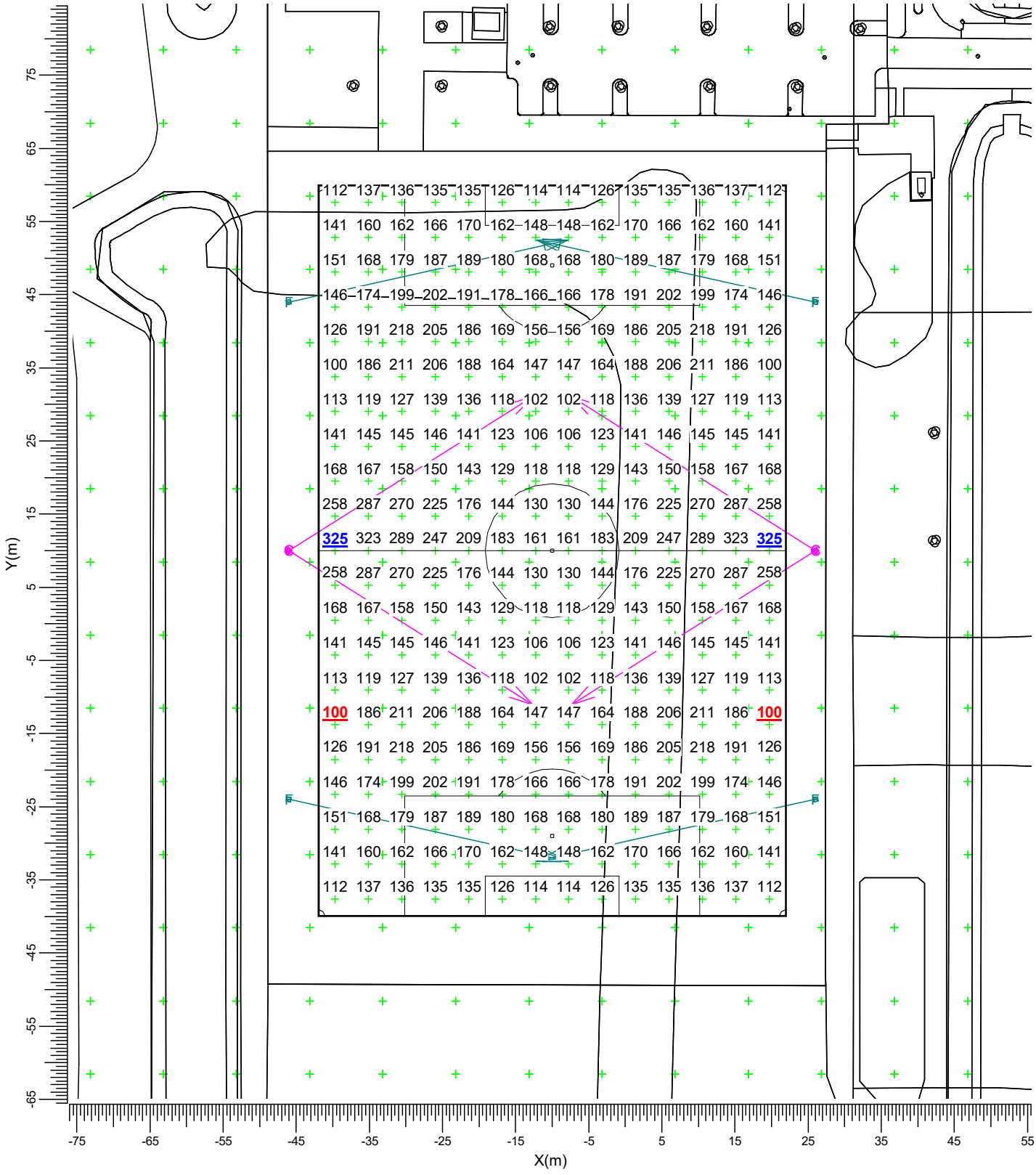

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
165	100	325	0.60	0.31	1.00	1:750

3.2 Kunstgrasveld: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Kunstgrasveld op Z = -0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

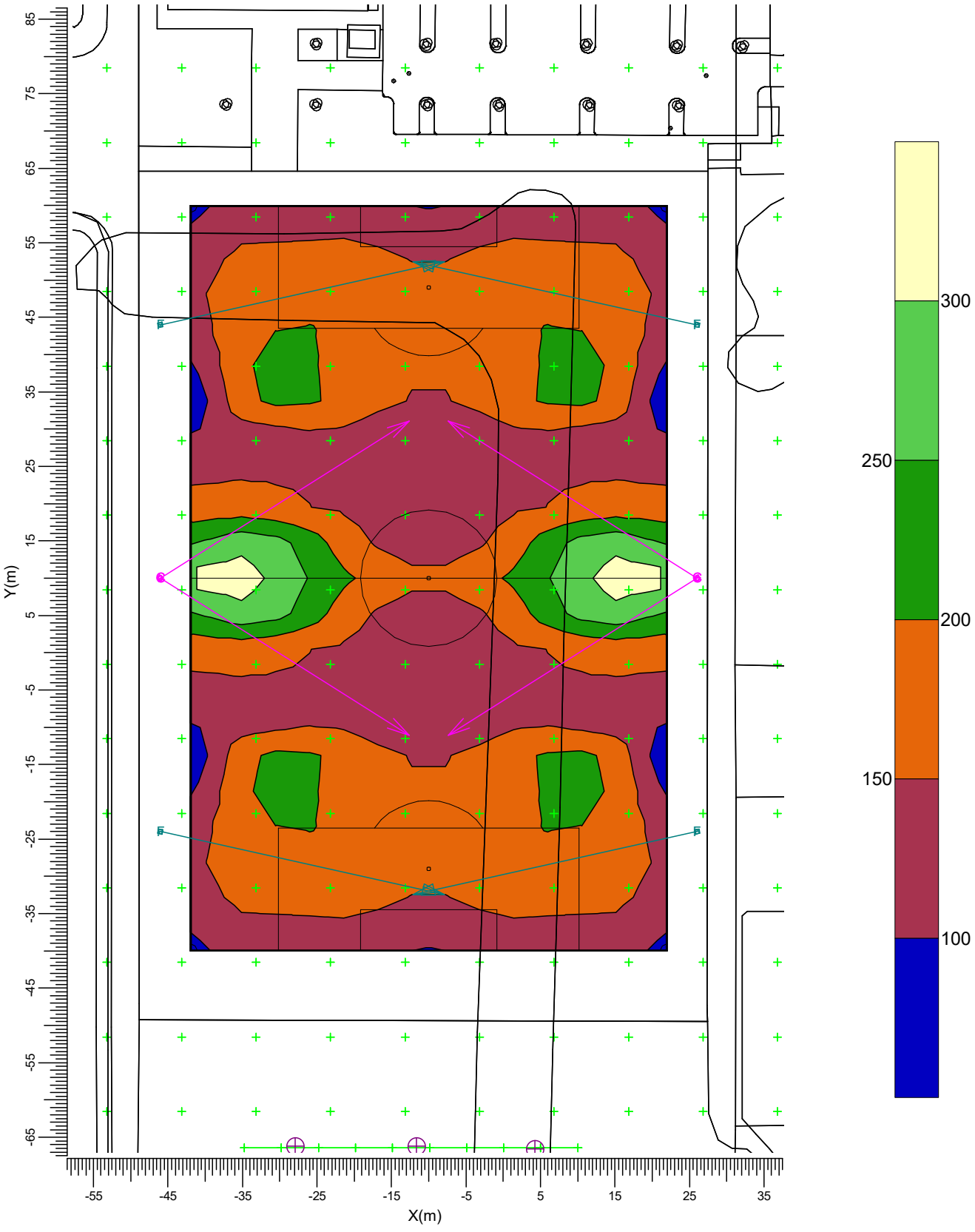

C BVP528 OUT T35 A35-NMB L F BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
165	100	325	0.60	0.31	1.00	1:750

3.3 Nieuwbouw 13-7: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 13-7 op Y = -66.44 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

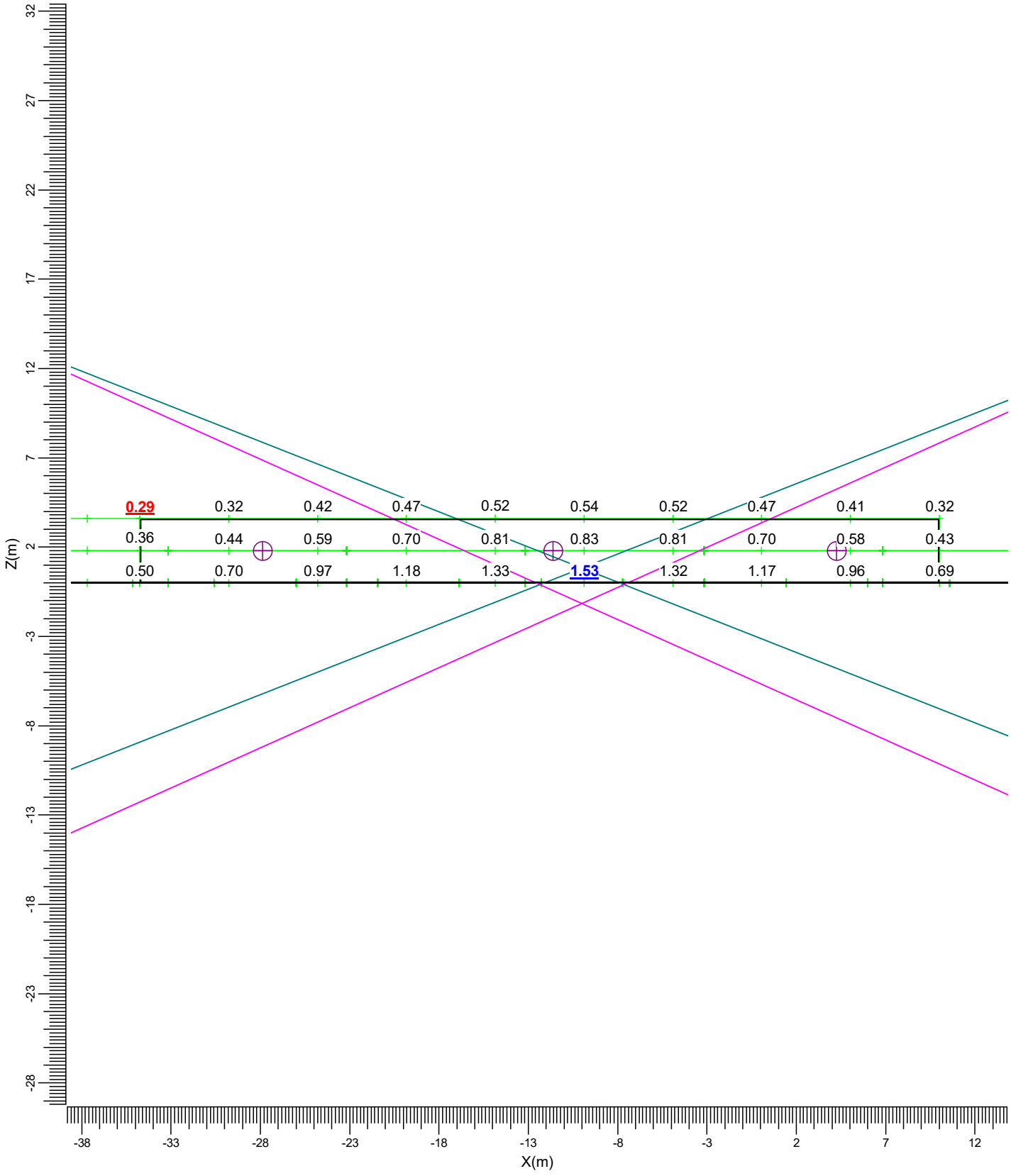

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.70	0.29	1.53	0.41	0.19	1.00	1:300

3.4 Nieuwbouw 13-7: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 13-7 op Y = -66.44 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

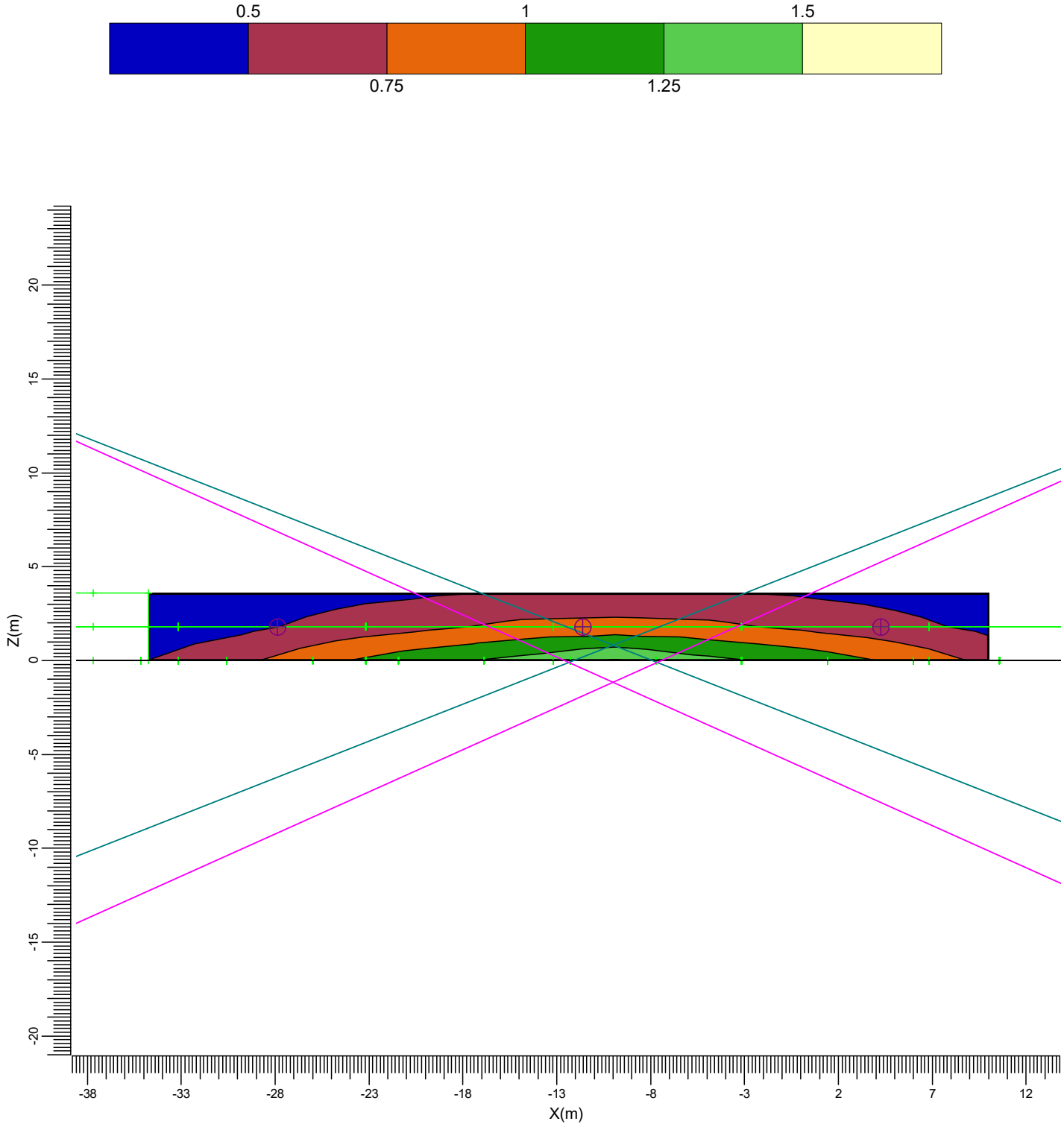

C BVP528 OUT T35 A35-NMB L F BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.70	0.29	1.53	0.41	0.19	1.00	1:300

3.5 Nieuwbouw 25: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 25 op Y = -72.32 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

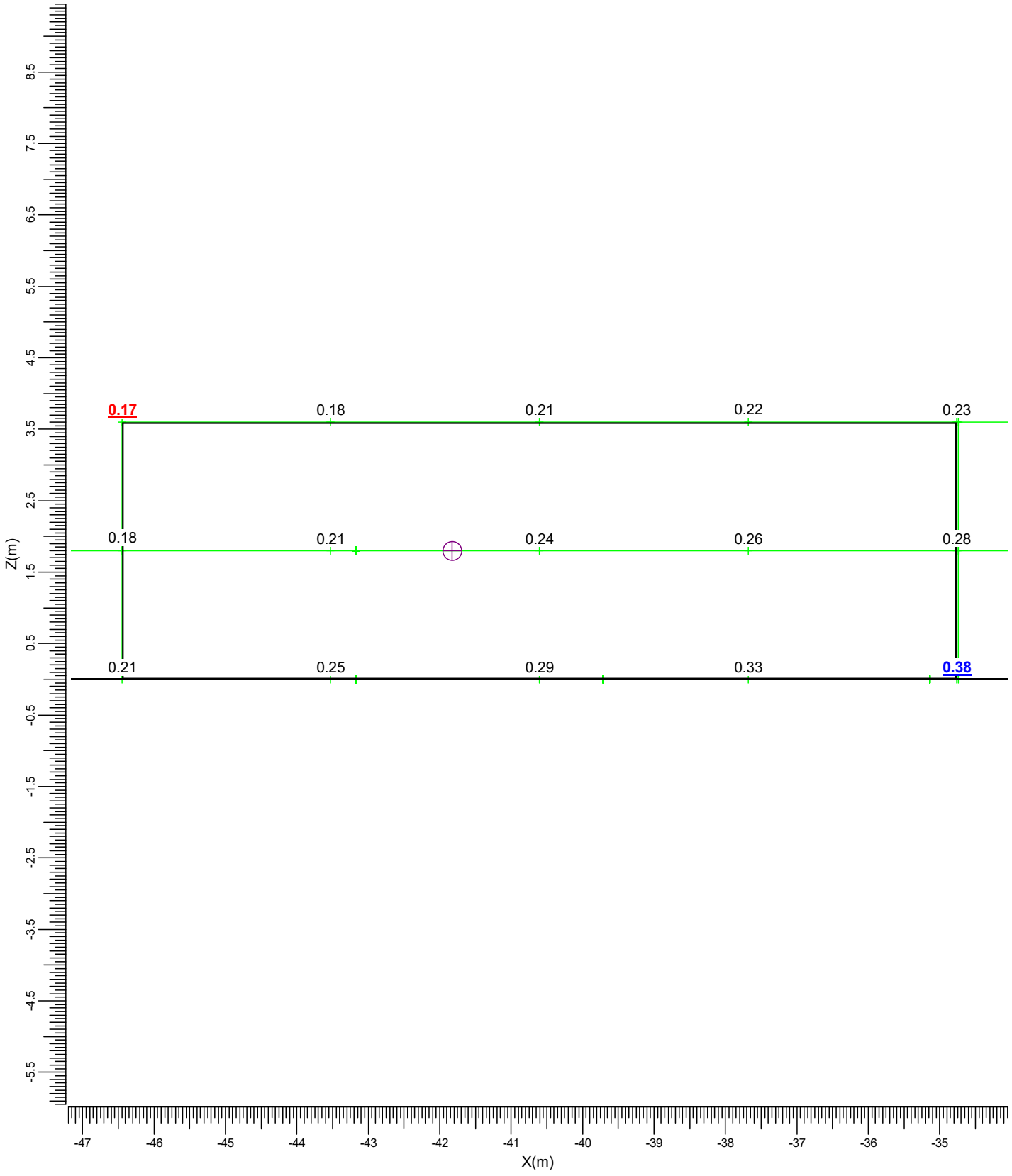

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.24	0.17	0.38	0.68	0.43	1.00	1:75

3.6 Nieuwbouw 25: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 25 op Y = -72.32 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

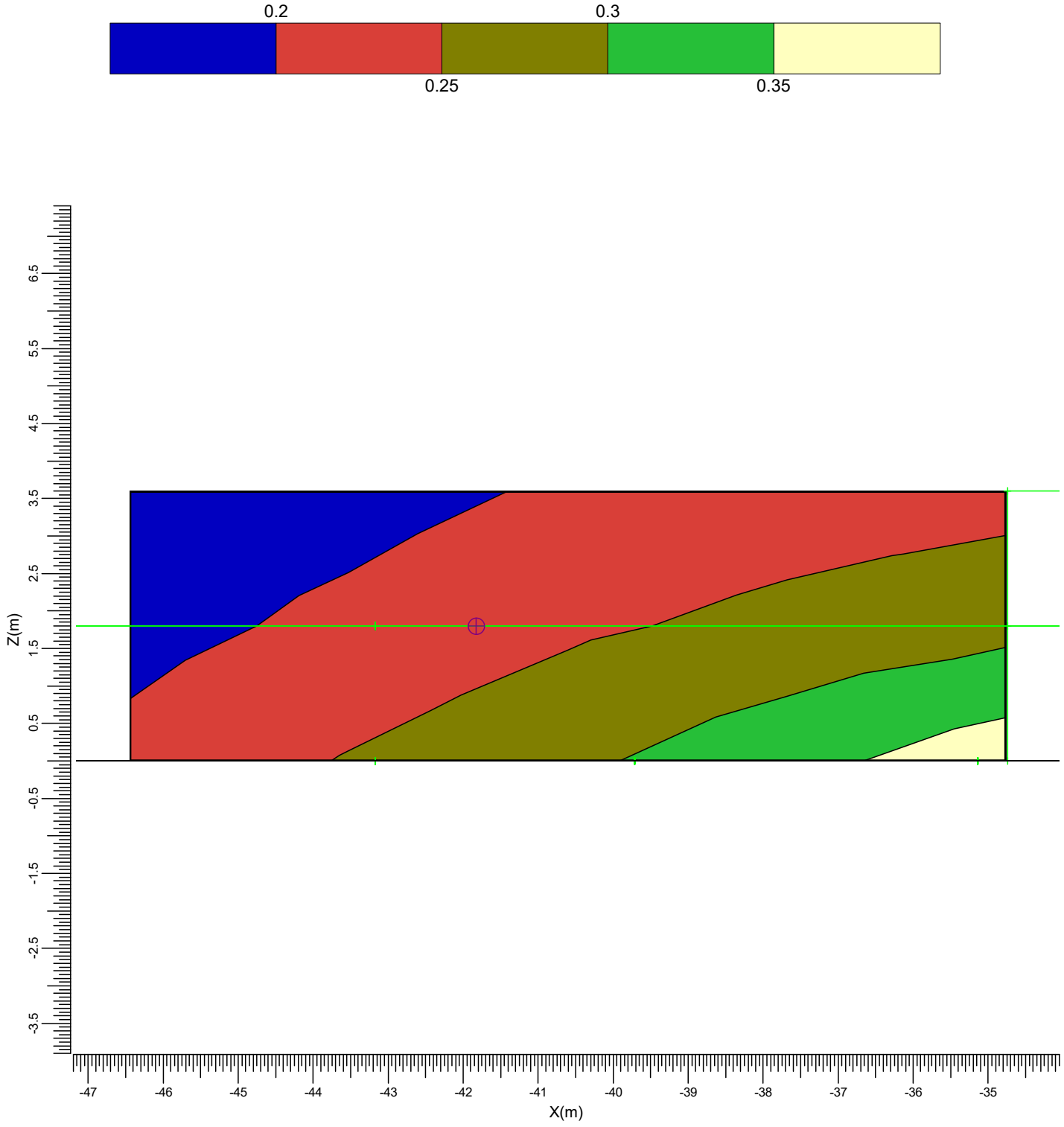

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.24	0.17	0.38	0.68	0.43	1.00	1:75

3.7 Nieuwbouw 10.1: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 10.1 op X = 35.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

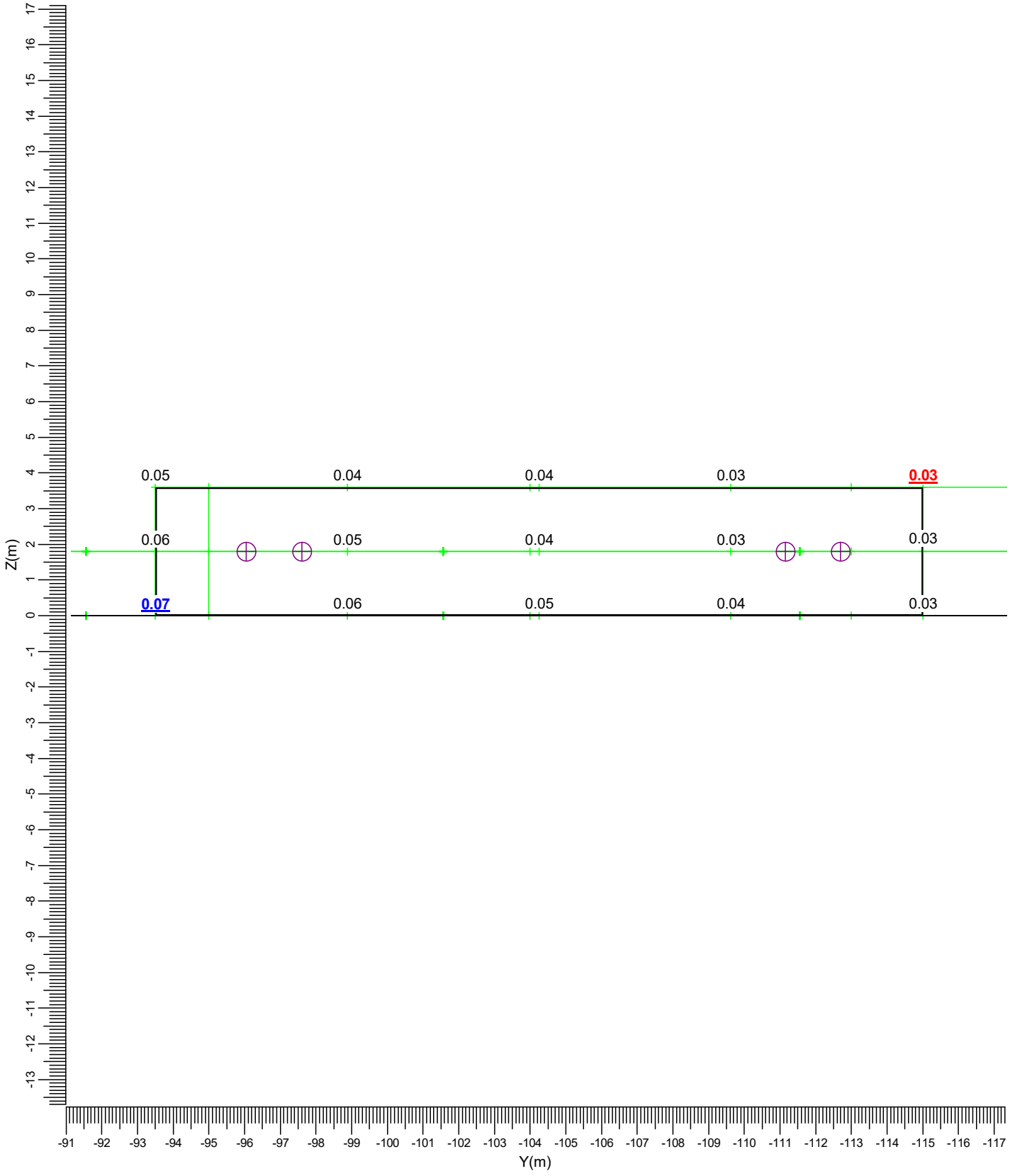

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.04	0.03	0.07	0.60	0.37	1.00	1:150

3.8 Nieuwbouw 10.1: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 10.1 op X = 35.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

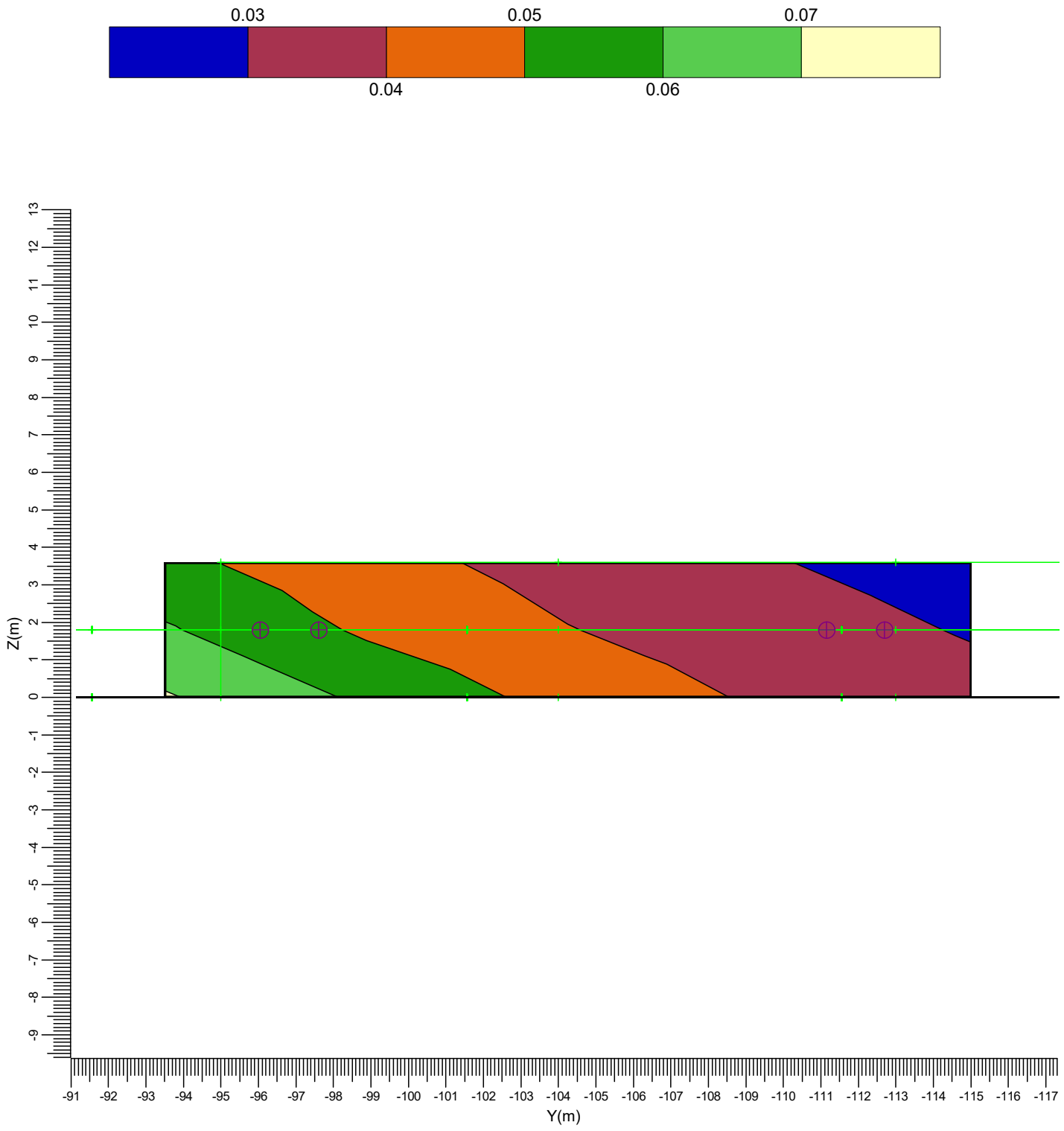

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.04	0.03	0.07	0.60	0.37	1.00	1:150

3.9 Nieuwbouw 10.2: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 10.2 op Y = -131.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

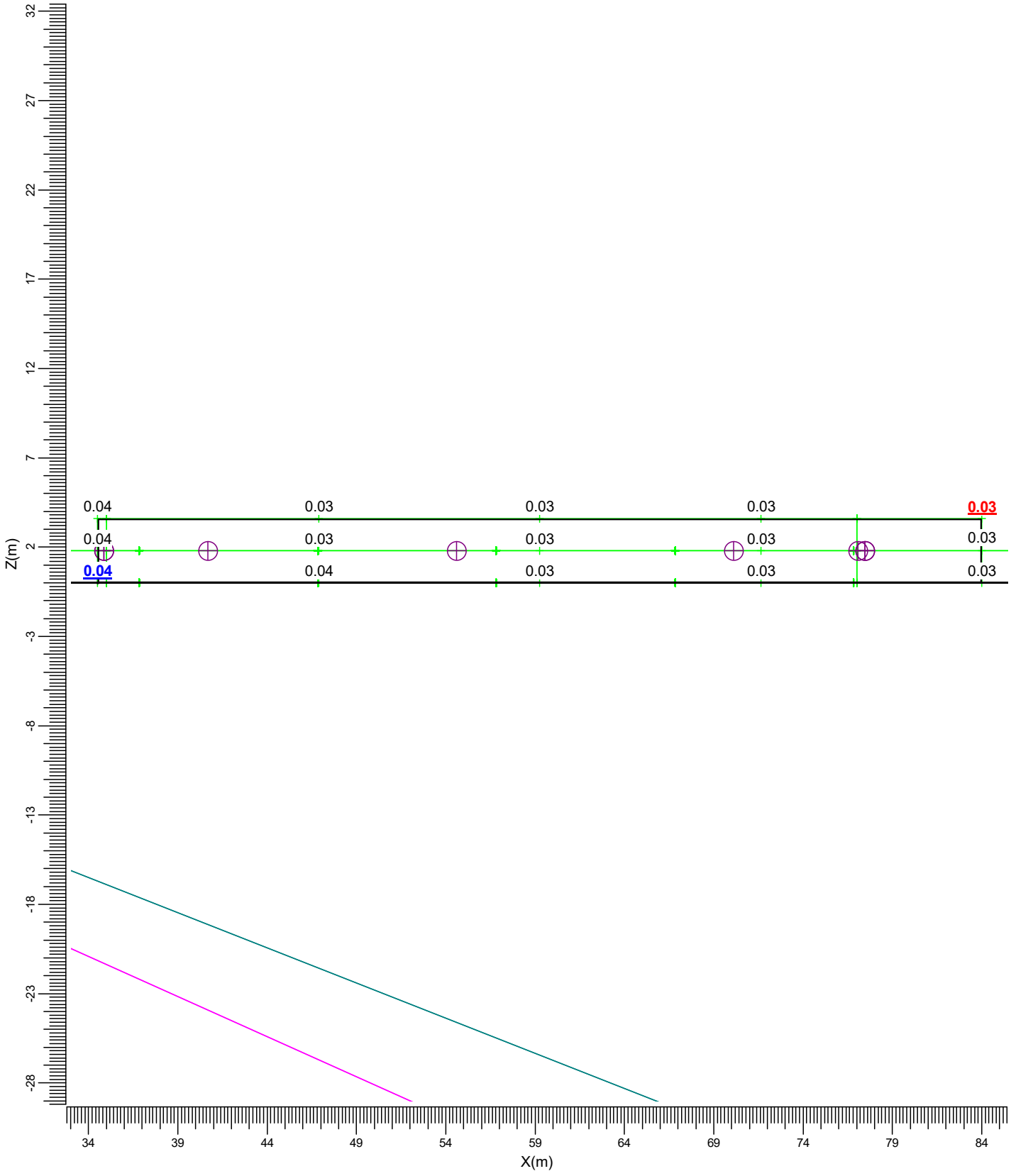

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.03	0.03	0.04	0.80	0.60	1.00	1:300

3.10 Nieuwbouw 10.2: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 10.2 op Y = -131.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

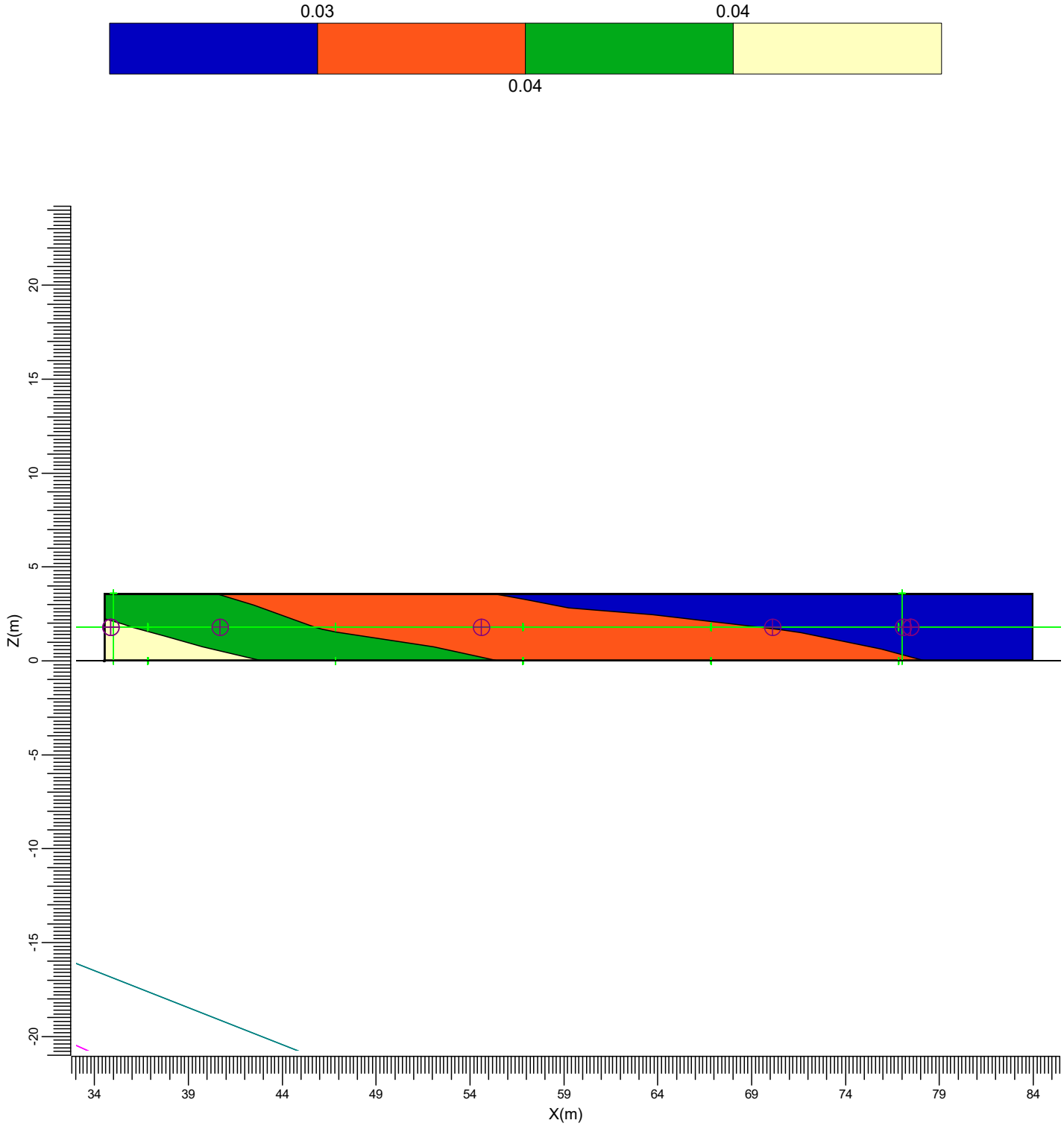

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.03	0.03	0.04	0.80	0.60	1.00	1:300

3.11 Nieuwbouw 10.3: Grafische tabel

Rekenraster : Nieuwbouw 10.3 op X = 77.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

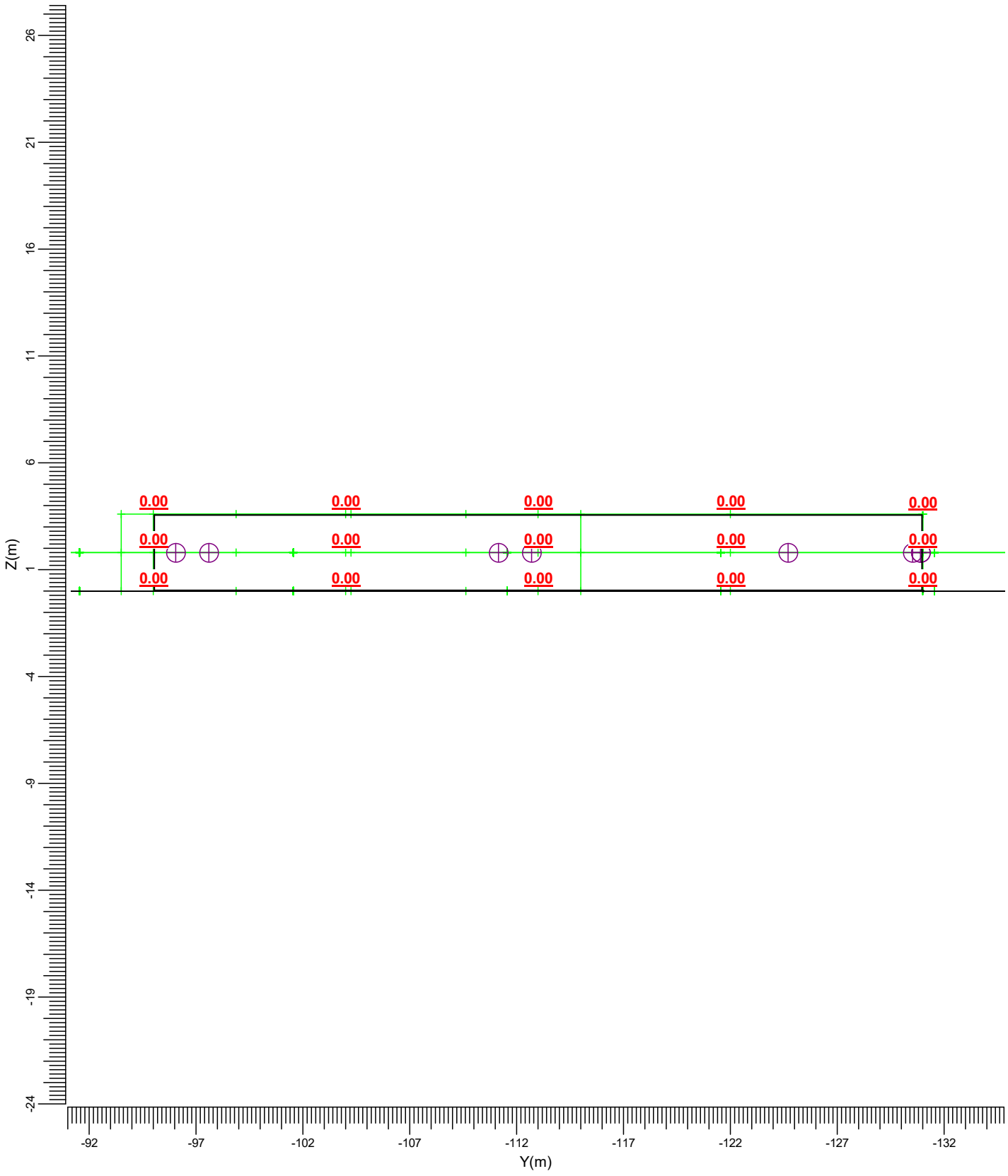

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	1:250

3.12 Nieuwbouw 10.3: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Nieuwbouw 10.3 op X = 77.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

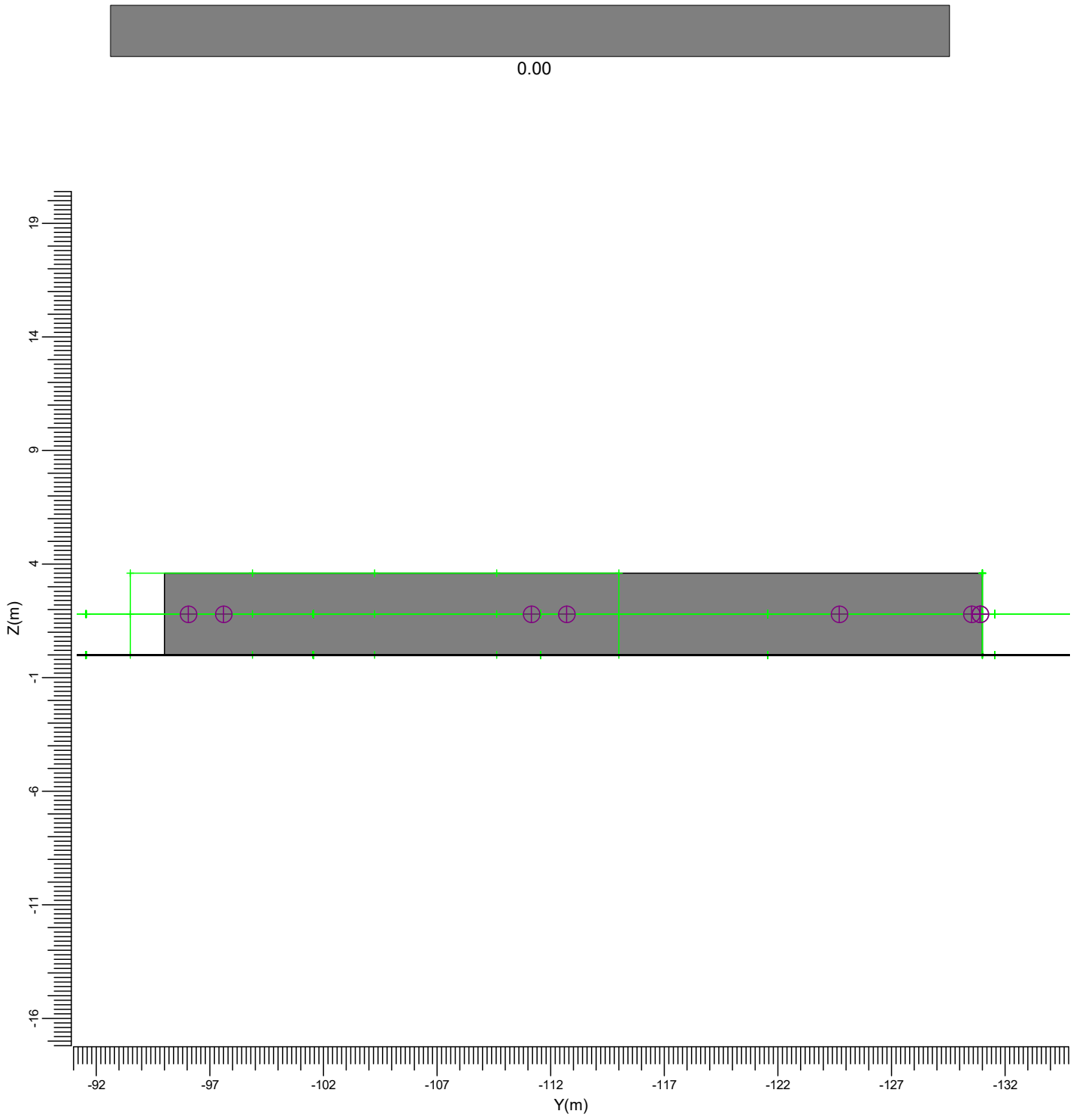

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	1:250

3.13 Omgeving: Grafische tabel

Rekenraster : Omgeving op Z = 0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

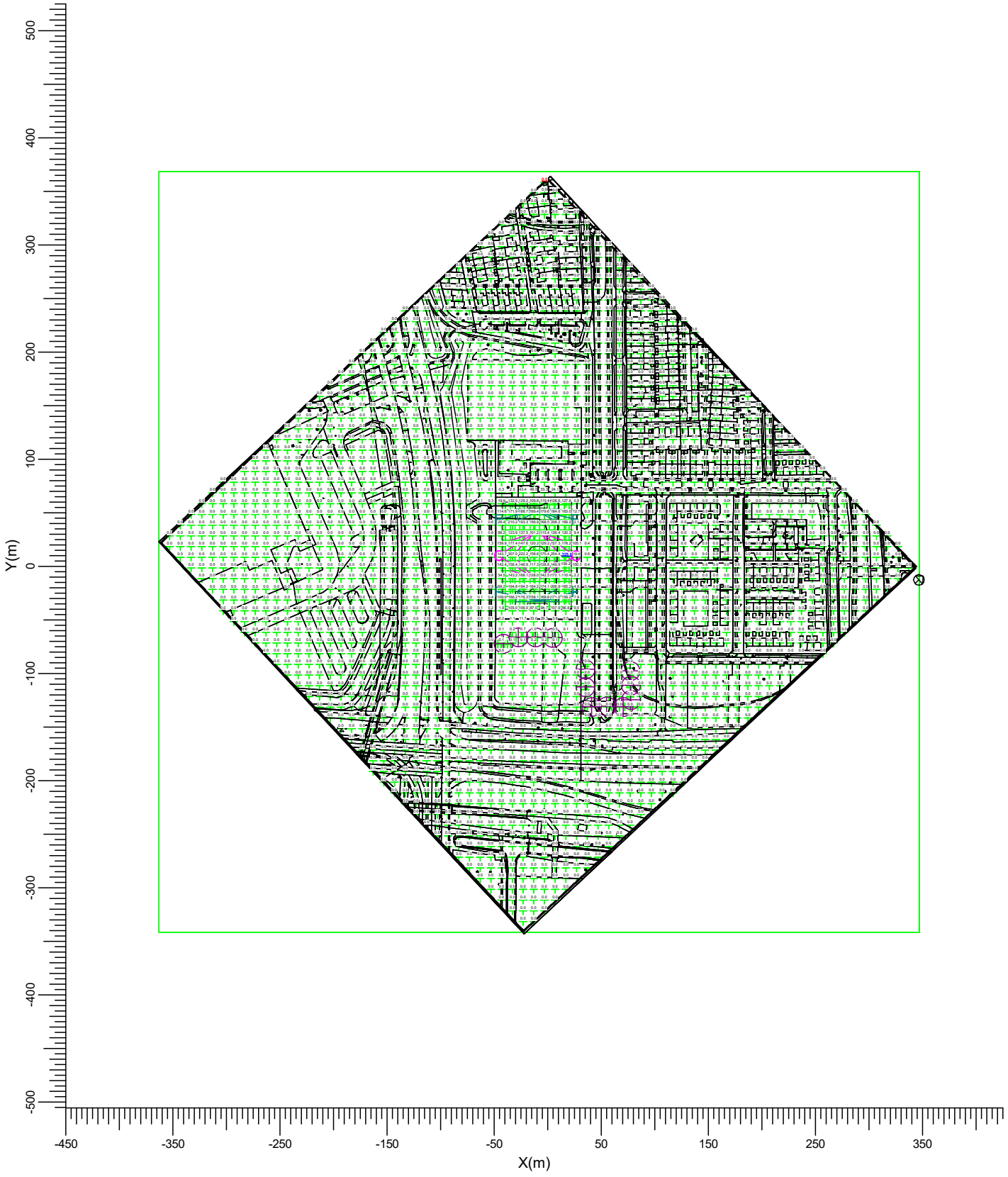

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
4.74	0.00	325.79	0.00	0.00	1.00	1:5000

3.14 Omgeving: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Omgeving op Z = 0.00 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

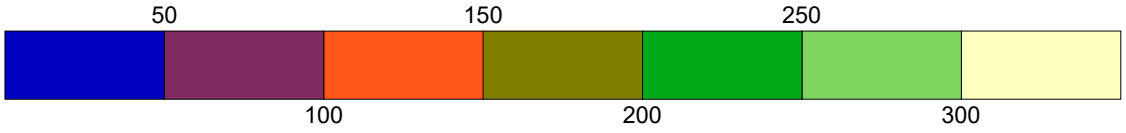

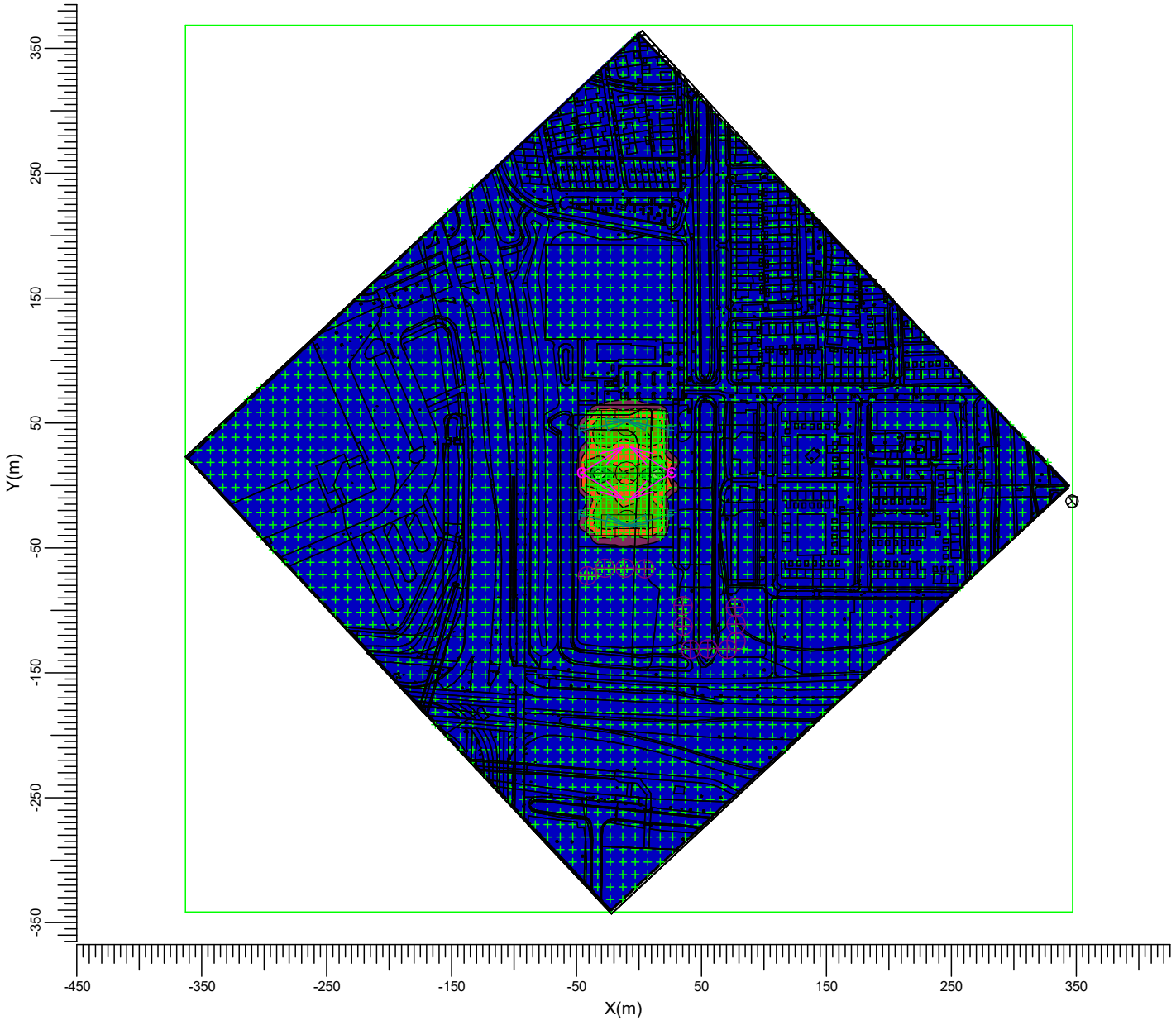

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
4.74	0.00	325.79	0.00	0.00	1.00	1:5000

3.15 Omgeving 1.80: Grafische tabel

Rekenraster : Omgeving 1.80 op Z = 1.80 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

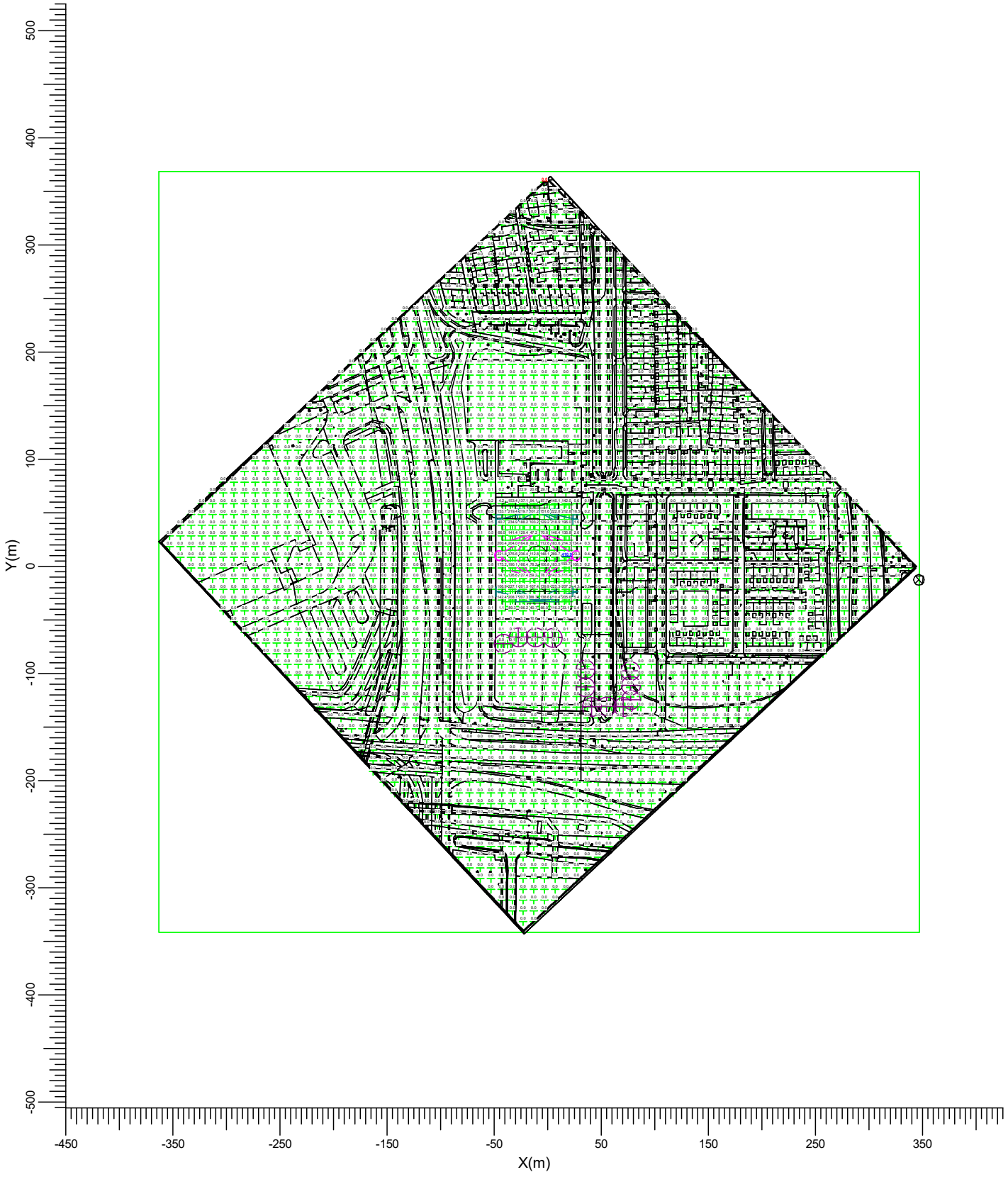

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
4.75	0.00	410.93	0.00	0.00	1.00	1:5000

3.16 Omgeving 1.80: Gevuld isolijndiagram

Rekenraster : Omgeving 1.80 op Z = 1.80 m
Berekening : (Vlak-) verlichtingssterkte (lux)

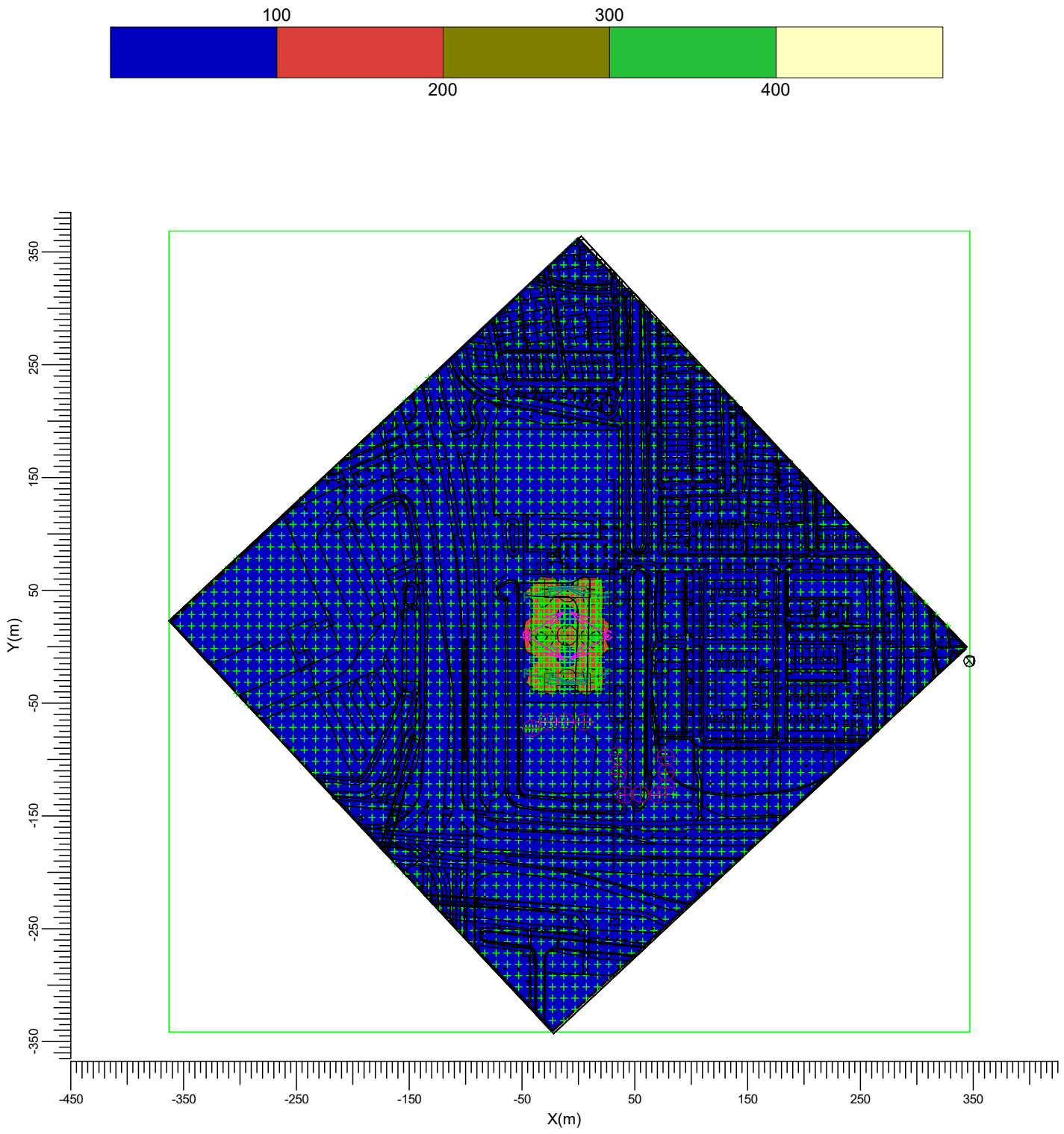

C → BVP528 OUT T35 A35-NMB L F → BVP528 OUT T35 A35-NB LO

Gemiddeld	Minimum	Maximum	Min/gem	Min/max	Algemene behoudfactor	Schaal
4.75	0.00	410.93	0.00	0.00	1.00	1:5000

4. Armatuurgegevens

4.1 Armatuurtypen

OptiVision LED gen3.5 2022
BVP528 OUT T35 1xLED2590-4S/757/757 E3/D4I A35-NMB LO

Armatuurrendement
- Omlaag : 0.58
- Omhoog : 0.00
- Totaal : 0.58
- ULR : 0.000

Voorschakelapparaat : E3/D4I
Lichtstroom / lamp : 259000 lm
Vermogen / armatuur : 1505.9 W
Meetcode : LVM2L47600
CIE code : 94 100 100 100 58

N.B. Deze armatuurgegevens zijn niet afkomstig van het armaturenbestand

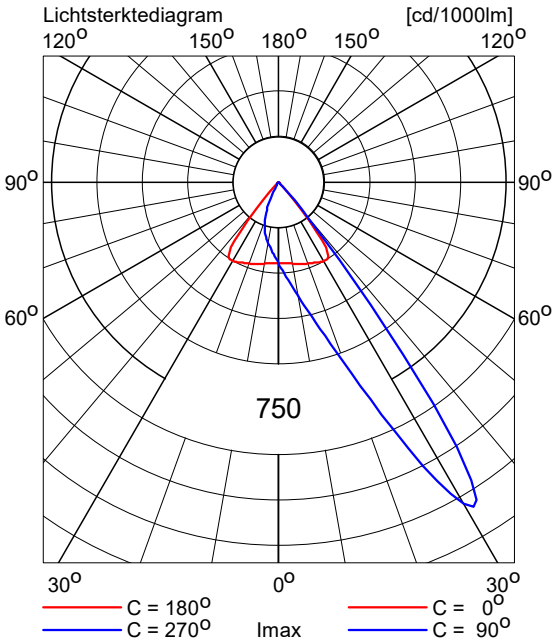

OptiVision LED gen3.5 2022
BVP528 OUT T35 1xLED2590-4S/757/757 E3/D4I A35-NB LO

Armatuurrendement
- Omlaag : 0.59
- Omhoog : 0.00
- Totaal : 0.59
- ULR : 0.000

Voorschakelapparaat : E3/D4I
Lichtstroom / lamp : 259000 lm
Vermogen / armatuur : 1505.9 W
Meetcode : LVM2047300
CIE code : 96 100 100 100 59

N.B. Deze armatuurgegevens zijn niet afkomstig van het armaturenbestand

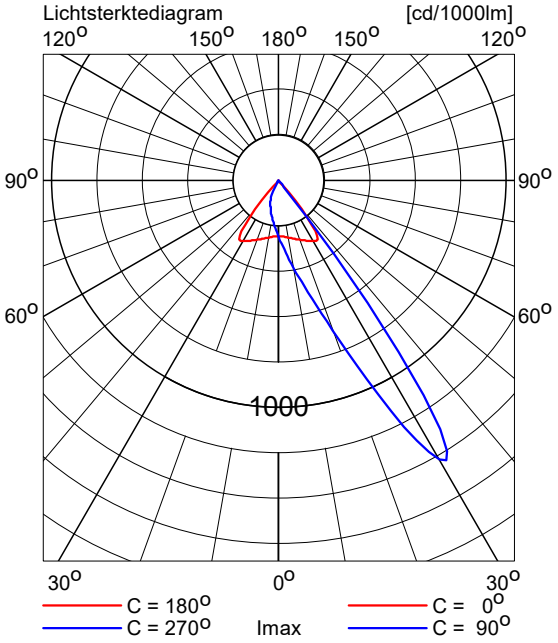

5. Installatiegegevens

5.1 Legenda

Armatuurtypen:

Code	Aantal	Armatuurtype	Aantal x lamptype	Lichtstroom [lm]
C	4	BVP528 OUT T35 A35-NMB LO	1 * LED2590-4S/757	1 * 259000
F	4	BVP528 OUT T35 A35-NB LO	1 * LED2590-4S/757	1 * 259000

5.2 Positie en instelrichting per armatuur

Aantal x code	Positie [m]			Richtpunt [m]			Instelrichting in hoeken			ULR	ULOR_i
	X	Y	Z	X	Y	Z	Draai	Kantel90	Kantel0		
1 * F	-46.00	-24.00	15.00	-7.90	-32.43	0.00	-12.5	69.0	0.0	0.000	0.00
1 * C	-46.00	10.00	15.00	-12.59	31.09	-0.00	32.3	69.2	-0.0	0.001	0.00
1 * C	-46.00	10.00	15.00	-12.59	-11.09	-0.00	-32.3	69.2	0.0	0.001	0.00
1 * F	-46.00	44.00	15.00	-7.90	52.43	0.00	12.5	69.0	0.0	0.000	0.00
1 * F	26.00	-24.00	15.00	-12.10	-32.43	0.00	-167.5	69.0	0.0	0.000	0.00
1 * C	26.00	10.00	15.00	-7.41	31.09	-0.00	147.7	69.2	0.0	0.001	0.00
1 * C	26.00	10.00	15.00	-7.41	-11.09	-0.00	-147.7	69.2	-0.0	0.001	0.00
1 * F	26.00	44.00	15.00	-12.10	52.43	0.00	167.5	69.0	0.0	0.000	0.00

Woningbouw fase 1 Nijmeegseweg

Akoestisch onderzoek MASV voor de ontwikkeling van woningen fase 1 aan de Nijmeegseweg in Arnhem

Status	**definitief**
Versie	001
Rapport	M.2021.0760.31.R002
Datum	10 juli 2025

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	[redacted]
Project	Gem. Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
Betreft	AO fase1 actualisatie
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2021.0760.31.R002
Datum	10 juli 2025
Versie	001
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Weerdjesstraat 70 6811 JE Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	[redacted] HL@dgmr.nl
Auteur	[redacted] HL@dgmr.nl
Projectadviseur	[redacted] wwi@dgmr.nl
2e lezer/secr.	WWI|PZW

k:\doc\m\2021\076000\076031\m2021076031r002 masv.docx 10-07-2025

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5
2.1 Omgeving 5
2.2 Het plan 5

3. Beoordelingskader 7
3.1 VNG-publicatie Bedrijven en Milieuzonering 7
3.2 Geluidbeleid Arnhem 7
3.3 Maximaal geluidsniveau goede ruimtelijke ordening 7
3.4 Verkeersaantrekkende werking 7
3.5 Activiteitenbesluit milieubeheer 8
3.6 Maatwerkvoorschrift 8

4. Uitgangspunten en modellering 10
4.1 Rekenmodel 10
4.2 Bedrijfsactiviteiten 10
4.3 Geluidbronnen 12

5. Resultaten 14
5.1 Goede ruimtelijke ordening 14
5.2 Activiteitenbesluit 16
5.3 Beschouwing resultaten 17
5.4 Afweging 17
5.5 Cumulatie 18

6. Conclusie 19

Bijlagen
Bijlage 1 Rekenmodellen en geluidbronnen
Bijlage 2 Resultaten
Bijlage 3 Maatwerkvoorschriften MASV

1. Inleiding

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van woningbouw langs de westzijde van de Nijmeegseweg in Arnhem. In het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” van juni 2023 is deze woningbouw opgenomen. Gemeente Arnhem wil het bestemmingsplan nu gewijzigd vaststellen. Vanwege de wijzigingen moet het akoestisch onderzoek worden aangepast.

De gemeente heeft het ontwerpbestemmingsplan voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage gelegd. Daardoor blijft het oude recht van toepassing op dit plan. Het oude recht betekent dat in het onderliggende rapport wordt uitgegaan van de VNG-publicatie Bedrijven en Milieuzonering en het Activiteitenbesluit milieubeheer zoals van toepassing was voor 1 januari 2024. Dit volgt uit artikel 4.6, lid 2, sub a, onder 1, van de Invoeringswet Omgevingswet. Zodra het plan van kracht is, wordt het onderdeel van het tijdelijke deel van het omgevingsplan.

Het plan maakt nieuwe geluidgevoelige bestemmingen mogelijk op korte afstand van het sportcomplex van de Midden Arnhemse Sport Vereniging (MASV). Op verzoek van de gemeente Arnhem heeft DGMR onderzocht of deze nieuwe geluidgevoelige bestemmingen en het sportcomplex naast elkaar kunnen bestaan. We toetsen het geluid van MASV in het kader van een ‘goede ruimtelijke ordening’ en ook aan het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Naast de geluidbelasting van MASV is er in het plangebied ook sprake van relevante geluidbelastingen ten gevolge van wegverkeer en activiteiten van het GelreDome. Het geluid van het wegverkeer en het GelreDome is in een aparte rapportage gepresenteerd. De cumulatie van de verschillende geluidbronnen is in het separate cumulatierapport opgenomen.

Leeswijzer
In dit rapport schetsen we de situatie in hoofdstuk 2 en het beoordelingskader waaraan is getoetst (hoofdstuk 3). De uitgangspunten en modellering zijn in hoofdstuk 4 beschreven. De resultaten staan in hoofdstuk 5. Het rapport sluit af met een conclusie in hoofdstuk 6.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m2021076031r002 masv.docx 10-07-2025

2. Situatie

2.1 Omgeving

Het plangebied ligt in het centrum van de wijk Malburgen, direct grenzend aan de Nijmeegseweg. Ten zuiden van het plangebied ligt de Batavierenweg, de A325/N325 en staat het GelreDome. In onderstaande figuur is het plangebied weergegeven door middel van een groen vlak. Met een rode pijl is de locatie van het naastgelegen sportveld aangegeven.

figuur 1: plangebied Nijmeegseweg (groen vlak) en locatie sportvelden (rode pijl)

2.2 Het plan

Het plan aan de Nijmeegseweg biedt ruimte aan een groot aantal grondgebonden woningen en appartementen. Bij de modellering is uitgegaan van de maximaal planologische situatie. De woningen worden maximaal 10 meter hoog en de appartementencomplexen 14 meter tot 40 meter hoog. Daarnaast onderzoeken we een ontwerp van de woningbouw van 19 mei 2025 (bestand “115_NW_03_bebouwing.dwg”).

In de figuur op de volgende bladzijde is de verbeelding weergegeven. Deze komt veelal overeen met de verbeelding zoals in de bovenstaande figuur is weergegeven. De vorm van twee bouwvlakken is aangepast en het bouwvlak van oosten van de Nijmeegseweg (oranje vlak) is vervallen.

figuur 2: verbeelding ontwerpbestemmingsplan (boven) en het aangepaste plan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” (onder)

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r002 masv.docx 10-07-2025

3. Beoordelingskader

3.1 VNG-publicatie Bedrijven en Milieuzonering

De VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering (editie 2009) is een algemeen geaccepteerd hulpmiddel in de ruimtelijke ordening. In de publicatie wordt voor een aantal milieuaspecten per milieucategorie een indicatieve afstand per milieuaspect aangegeven die aangehouden wordt voor beoordeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Deze afstanden zijn van belang wanneer in de directe nabijheid van bedrijvigheid nieuwe geluidgevoelige bestemmingen worden gerealiseerd, zoals woningen.

In stap 1 van het stappenplan van de VNG-publicatie wordt getoetst of voldaan wordt aan de richtafstand. De richtafstand is gebaseerd op de omgevingstypering en de milieucategorie.
Het gaat hier om een veldsportcomplex met verlichting (SBI-code 931). De richtafstand geluid voor dit veldsportcomplex is 30 meter in een gemengd gebiedstype. Het terrein van de Midden Arnhemse Sport Vereniging ligt op circa 20 meter afstand van het bouwvlak Wonen1. Bouwvlak Wonen1 ligt binnen de richtafstand.

Dit betekent dat voor het sportcomplex een nadere beschouwing moet plaatsvinden, een akoestisch onderzoek is uitgevoerd.

3.2 Geluidbeleid Arnhem

Om af te wegen of er sprake is van ‘goede ruimtelijke ordening’, sluiten we in dit akoestisch onderzoek aan bij het geluidbeleid van de gemeente Arnhem. Het geluidbeleid van de gemeente Arnhem is onder andere opgesteld voor de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen.
Het geluidbeleid stelt aanvullende voorwaarden voor de goedkeuring van plannen. Voor de beoordeling zijn per gebied andere geluideisen gesteld.

Voor het plangebied geldt het gebiedstype ‘Stedelijke zone/Knooppunt’. Hierbij horen de volgende ambitiewaarden, incidentele waarden en plafondwaarden.

tabel 1: geluidnormen geluidbeleid gemeente Arnhem

	Ambitie		Incidenteel		Plafond	
Bedrijven	Onrustig	50 - 5dB(A)	Onrustig	50 – 55 dB(A)	Onrustig	50 – 55 dB(A)

Hierbij is 50 dB(A) de ambitiewaarde en wordt een geluidbelasting tot en met 55 dB(A) door de gemeente als plafondwaarde toegestaan in het kader van ‘goede ruimtelijke ordening’.

3.3 Maximaal geluidniveau goede ruimtelijke ordening

Het gemeentelijk beleid kent geen grenswaarden voor het maximale geluidniveau. In dit geval sluiten we aan bij de waarden die zijn opgenomen in de VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering. Bij ligging in een dergelijk gebied, met hoge geluidbelasting vanwege verkeer, is er sprake van gemengd gebied. De toetswaarden zijn 70, 65 en 60 dB(A) in de dag-, avond- en nachtperiode.

3.4 Verkeersaantrekkende werking

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet ook het geluid vanwege de verkeersaantrekkende werking worden beoordeeld. Het gemeentelijk beleid kent hiervoor geen kader. We sluiten daarom eveneens aan bij de VNG-publicatie.
De toetswaarde is 50 dB(A)-etmaalwaarde.

3.5 Activiteitenbesluit milieubeheer

Om te voorkomen dat de vereniging beperkt wordt in de bedrijfsvoering toetsen we aan het wettelijk kader dat geldt voor de vereniging, namelijk het Activiteitenbesluit milieubeheer (met maatwerk). In het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn grenswaarden opgenomen voor het geluid veroorzaakt door:

- in de inrichting aanwezige installaties en toestellen;
- in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten;
- laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting.

Bij het bepalen van de geluidniveaus worden in het Activiteitenbesluit de volgende geluidbronnen genoemd die buiten beschouwing worden gelaten:

- Het stemgeluid van mensen op een onverwarmd en onoverdekt terrein, dat onderdeel is van de inrichting, tenzij dit terrein kan worden aangemerkt als een binnenterrein (artikel 2.18 lid 1 onder a).
- Het stemgeluid van bezoekers op het open terrein van een inrichting voor sport- of recreatieactiviteiten (artikel 2.18 lid 1 onder b).

De waarden uit het Activiteitenbesluit zijn in de volgende tabel gepresenteerd.

tabel 2: beoordeling Activiteitenbesluit milieubeheer

Beoordeling	Dagperiode (07.00 - 19.00 uur)	Avondperiode (19.00 - 23.00 uur)	Nachtperiode (23.00 - 07.00 uur)
Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau op de gevel $L_{Ar,LT}$	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
Maximale geluidniveaus op de gevel L_{Amax}	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
Lar,LT in geluidgevoelige ruimten en verblijfsruimten van in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
Lamax in geluidgevoelige ruimten en verblijfsruimten van in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

Stemgeluid (roepen/schreeuwen) is in deze situatie een geluidbron die overlast kan veroorzaken bij de bouwvlakken. Daarom hebben we deze geluidbron in het kader van ‘goede ruimtelijke ordening’ ook opgenomen in het akoestisch onderzoek.

3.6 Maatwerkvoorschrift

In het ‘Besluit maatwerkvoorschriften geluid – Dovenetellaan 150 Arnhem’ met kenmerk 1952117358 van 30 december 2020, heeft de omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) een maatwerkvoorschrift voor MASV afgegeven. De besluit is gebaseerd op het akoestisch rapport ‘Geluidsuitstraling van Kantine MASV te Arnhem, projectnummer 19080040-D d.d. 10 oktober 2019’.

In bijlage 3 hebben we het maatwerkvoorschrift opgenomen. Het betreft het vastleggen van de binnenniveaus in ruimten waar muziek wordt gedraaid bij de vereniging. Het doel van dit maatwerkvoorschrift is het voldoen aan de grenswaarde van het Activiteitenbesluit van 50 dB(A)-etmaalwaarde.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r002 masv.docx 10-07-2025

1. Het A-gewogen equivalent geluidniveau (L_{Aeq}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige muziekinstallaties mag in ruimten waar muziek ten gehore wordt gebracht niet meer bedragen dan:

Uitgangspunt	L_{Aeq} dB(A)**		
	L_{Aeq} dag*	L_{Aeq} avond*	L_{Aeq} nacht*
popmuziekspectrum	89	84	79
dancespectrum	86	81	76

**dag: van 07.00 tot 19.00 uur*
**avond: van 19.00 tot 23.00 uur*
**nacht: van 23.00 tot 07.00 uur*

2. *Ramen en deuren in de gevel(s) van ruimten waar muziek wordt geproduceerd en ruimten welke hiermee in directe verbinding staan, moeten tijdens deze muziekactiviteiten binnen de inrichting zijn gesloten. Tijdens het doorlaten van personen en/of goederen moeten zodanige maatregelen getroffen zijn dat muziekgeluid niet direct naar buiten kan treden.*

3. *De controle op, of berekening van de in voorgaande voorschriften vastgelegde geluidsniveaus, moet geschieden overeenkomstig de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai", uitgave 1999. Ook de beoordeling van de meetresultaten moet overeenkomstig deze handleiding plaatsvinden.*

figuur 3: maatwerkvoorschrift

4. Uitgangspunten en modellering

In dit hoofdstuk bespreken wij op welke wijze wij het akoestisch onderzoek hebben uitgevoerd, welke uitgangspunten en geluidbronvermogens wij hierbij hanteren en hoe wij het rekenmodel hebben ingericht. Zie bijlage 1 voor de rekenmodellen en geluidbronnen.

4.1 Rekenmodel

Het model is gemaakt volgens methode II van de 'Handleiding meten en rekenen Industrielawaai 1999' met het softwareprogramma Geomilieu V2025 van DGMR. De standaard bodemfactor van het rekenmodel is akoestisch reflecterend (Bf=0). De (gedeeltelijk) absorberende bodemgebieden (Bf=0,3 en Bf=1) zijn in het rekenmodel opgenomen. De gebouwen zijn verkregen uit het BAG en BGT waarbij de gebouwen van de sportvereniging zijn verfijnd.

Rekenpunten zijn op de grens van de bouwvlakken geplaatst en zijn representatief voor alle bouwlagen.

4.2 Bedrijfsactiviteiten

In deze paragraaf staan de uitgangspunten voor geluid van de activiteiten bij MASV beschreven. De uitgangspunten zijn besproken met de heer Bergmans van de vereniging. De representatieve invulling van de maximale planmogelijkheden is gebaseerd op het huidige gebruik van de sportvelden, met daarbovenop verder mogelijk gebruik voor zover dat op deze locatie realistisch is.

De beschrijving van de bedrijfssituatie beperkt zich in het kader van dit onderzoek tot de voor de geluidimmissie relevante bronnen en hun bedrijfsduur. Bij het vaststellen van de representatieve invulling van de maximale planmogelijkheden wordt uitgegaan van een maatgevend etmaal. Hieronder wordt een etmaal verstaan (dag-, avond- en nachtperiode) waarin de inrichting werkzaam is in een situatie die regelmatig voorkomt of voor kan komen. Daarbij is rekening gehouden met de bestaande situatie en eventuele toekomstplannen. Het etmaal wordt hierbij verdeeld in de volgende drie te beschouwen beoordelingsperioden:

- Dagperiode (07.00 – 19.00 uur)
- Avondperiode (19.00 – 23.00 uur)
- Nachtperiode (23.00 – 07.00 uur)

Wij gaan uit van de worstcasesituatie met maximale bezetting op het kunstgrasveld het dichtstbij het plangebied en geen bezetting op het sportveld verder weg. De activiteiten die plaatsvinden, zijn:

- Het eerste team speelt overdag. Incidenteel vindt de thuiswedstrijd in de avond plaats. Gedurende de wedstrijd staan 22 spelers en een scheidsrechter op het veld. Daarbij zijn 400 toeschouwers aanwezig.
- Er worden maximaal vier seniorenwedstrijden in de dagperiode op het kunstgrasveld gespeeld. Hierbij staan ook 22 spelers en een scheidsrechter op het veld. Per wedstrijd zijn gemiddeld 50 toeschouwers aanwezig.
- Uitgangspunt is dat seniorenwedstrijden, inclusief pauze, twee uur duren.
- Er worden jeugdwedstrijden gespeeld. De jongste jeugd gebruikt hierbij de helft van het kunstgrasveld. Hierbij zijn 100 toeschouwers aanwezig.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r002 masv.docx 10-07-2025

- Doordeweeks van maandag tot vrijdag vinden trainingen plaats tussen 16.30 en 22.30 uur. We gaan ervan uit dat tijdens een training maximaal twee elftallen op het veld staan met een gemiddelde groepsgrootte van veertien personen per elftal. Uitgangspunt is dat effectief 75% van de trainingstijden wordt gesport en de trainers effectief 25% van de trainingstijd geluid produceren door bijvoorbeeld aanwijzingen te geven.
- Voor bevoorrading van de kantine komt eenmaal per week overdag een vrachtwagen langs. Voor het ophalen van afval komt ook eenmaal per week overdag een vrachtwagen langs. Deze parkeren beide op de parkeerplaats van de vereniging.
- Er zijn 50 parkeerplaatsen aanwezig. Voor dit onderzoek gaan we uit van tweemaal een volledige bezetting van het parkeerterrein in de dagperiode (dan 200 voertuigbewegingen) en eenmaal tijdens de wedstrijd van het eerste team in de avondperiode (dan 100 voertuigbewegingen).
- De kantine wordt gebruikt als sportkantine, maar ook om te gebruiken voor optredens waarbij het gewenste muziekvolume hoger is, vaker dan twaalf keer per jaar. Een akoestisch onderzoek hiernaar is uitgevoerd door Geluidbureau Valersi (rapportage *19080040-D* van 10 oktober 2019) in opdracht van de gemeente Arnhem. Het maatwerkvoorschrift is op deze rapportage gebaseerd.

4.2.1 Wedstrijddagen

Op zondag vinden vier seniorenwedstrijden plaats tussen 9.00 en 17.00 uur. Eén van deze wedstrijden kan het eerste team zijn. Dat speelt dan vanaf 14.00 uur.
Op zaterdag vinden vijf jeugdwedstrijden en één seniorenwedstrijd plaats. Dit is tussen 8.30 en 17.00 uur. In de avondperiode kan op zaterdag het eerste team nog een thuiswedstrijd spelen om 20.00 uur.

4.2.2 Hemelvaartsdag

Eenmaal per jaar vindt op Hemelvaartsdag een evenement plaats op de locatie, met plaatsing van onder andere een grote tent en een omroepinstallatie. Voor deze activiteit wordt een aanvraag voor een evenementenvergunning gedaan. Daarmee valt dit niet onder de bedrijfssituatie voor toetsing aan het Activiteitenbesluit. Deze activiteit valt buiten dit akoestisch onderzoek omdat deze maar één keer per jaar voorkomt. Bij het afgeven van de evenementenvergunning maakt de gemeente een afweging in het kader van ‘aanvaardbaarheid’.

4.2.3 Maatgevend etmaal

De maatgevende etmaalperioden zijn hiermee als volgt:

- Voor de dagperiode zijn dit de vier seniorenwedstrijden op zaterdag, waaronder een wedstrijd van het eerste team met 400 toeschouwers. Bij de andere drie wedstrijden zijn maximaal 50 toeschouwers aanwezig. Tijdens deze wedstrijden wordt ervan uitgegaan dat 100% van de tijd geluid van voetballers hoorbaar (2 uur) is en 1% van de tijd de scheidsrechter (1 minuut).
- Voor de avondperiode zijn dit de doordeweekse trainingen die plaatsvinden tot 22.30 uur in de avond. Er staan dan maximaal 30 spelers en 2 trainers op het veld, geen publiek aanwezig.
- Als incidentele situatie het spelen van het eerste team op zaterdagavond en mogelijk in de toekomst ook op zondagavond. Ook tijdens deze wedstrijden wordt ervan uitgegaan dat 100% van de tijd geluid van voetballers hoorbaar is, 1% van de tijd de scheidsrechter en 400 toeschouwers.

4.3 Geluidbronnen

De gehanteerde immissierelevante geluidbronvermogens zijn gebaseerd op kengetallen.
In VDI-richtlijn 3770 van augustus 1999 'Emissionskennwerte von Schallquellen Sport- und Freizeitanlagen' staan kengetallen van kenmerkende geluidbronnen bij voetbalactiviteiten.

Aangezien we voor het stemgeluid van voetballers, trainers en bezoekers gebruikmaken van oppervlaktebronnen, zijn deze bronnen gecorrigeerd voor het aantal personen door middel van de volgende formule: *Correctie = 10 log(aantal)*.

4.3.1 Bronvermogens

Voor het bronvermogen van het stemgeluid van voetbalspelers sluiten we aan bij het bronvermogen voor normaal roepen uit de VDI-richtlijn: deze bedraagt 80 dB(A) per speler en 94 dB(A) in totaal voor twee teams tijdens wedstrijden. Bij trainingen staan 30 spelers op het veld, het bronvermogen 'normaal roepen' wordt dan in totaal 95 dB(A). Het maximale geluidbronvermogen is 108 dB(A) voor hard schreeuwen.

Het bronvermogen voor het stemgeluid vanwege toeschouwers is afhankelijk van het aantal toeschouwers, uitgegaan wordt ook van 80 dB(A) per toeschouwer. Het maximale geluidbronvermogen is 108 dB(A) voor hard schreeuwen.

Als gemiddeld bronvermogen voor de scheidsrechtersfluit is 103 dB(A) gehanteerd, het maximale geluidbronvermogen (piekbronvermogen) bedraagt 118 dB(A).

4.3.2 Uitstraling dak en gevels

Tijdens optredens in de voetbalkantine wordt muziek ten gehore gebracht. In dit onderzoek hanteren wij de geluidafstraling van het dak en de gevels uit het akoestisch onderzoek voor MASV: in de bijlage van dit onderzoek is een gemiddeld dancemuziekgeluidniveau van 95 dB(A) opgenomen inclusief (extra) geluidisolatie van het dak en de gevels. Deze situatie achten wij representatief aan het maatwerkvoorschrift waarbij het geluidniveau in de kantine is begrensd tot 86 dB(A).

In het rekenmodel vindt muziekgeluid plaats in het gehele etmaal en is overeenkomstig het Activiteitenbesluit milieubeheer geen bedrijfsduurcorrectie toegepast.

4.3.3 Toeslag muziekgeluid

De HMRI schrijft voor dat als muziekgeluid herkenbaar is bij het toetspunt, een toeslag van 10 dB op de rekenresultaten moet worden toegepast.

4.3.4 Overzicht geluidbronnen

In de tabel op de volgende bladzijde zijn de geluidbronnen opgenomen.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r002 masv.docx 10-07-2025

tabel 3: overzicht van de geluidbronnen in het model

Omschrijving	Bronnummer	L_{wr} dB(A)	L_{Amax} dB(A)	Bedrijfsduur of aantallen per etmaalperiode		
				Dagperiode 07.00-19:00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
Uitstralende gebouwdelen (maatwerkvoorschrift)						
Uitstraling dak	D01	95	--	12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	NO1	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	NO2	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	NW1	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling deur	NW2	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	NW3	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	ZO1	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling deur	ZO2	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	ZO3	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	ZW1	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling deur	ZW2	95		12 uur	4 uur	8 uur
Uitstraling kozijn	ZW3	95		12 uur	4 uur	8 uur
Activiteiten sportveld RBS						
Eerste team (1 wedstrijd, 400 toeschouwers)						
Scheidsrechter	SC01	103	118	1 minuut	--	--
Spelers	SP01	94	108	2 uur	--	--
Toeschouwers	PU01	106	108	2 uur	--	--
Seniorenwedstrijden (3 wedstrijden, 50 toeschouwers)						
Scheidsrechter	SC02	103	118	3 minuten	--	--
Spelers	SP02	94	108	6 uur	--	--
Toeschouwers	PU02	97	108	6 uur	--	--
Doordeweekse training in de avond						
Training	TR01	95	108	--	3,5 uur	--
Voertuigbewegingen						
Personenwagens	PW01	89	96	66x	--	--
Personenwagens	PW02	89	96	134x	--	--
Vrachtwagen bevoorrading	VR01	102	108	1x	--	--
Vrachtwagen afval	VR02	102	108	1x	--	--
Incidentele situatie						
Eerste team (1 wedstrijd, 400 toeschouwers)						
Scheidsrechter	SC01	103	118	--	1 minuten	--
Spelers	SP01	94	108	--	2 uur	--
Toeschouwers	PU01	106	108	--	2 uur	--
Voertuigbewegingen						
Personenwagens	PW01	89	96	--	33x	
Personenwagens	PW02	89	96	--	67x	

k:\doc\m\2021\076000\076031\m20210760031r002 masv.docx 10-07-2025

5. Resultaten

In dit hoofdstuk bespreken wij de resultaten van het akoestisch onderzoek. Alle resultaten zijn in bijlage 2 opgenomen. We toetsen de berekende waarden aan 'goede ruimtelijke ordening', het Activiteitenbesluit milieubeheer en het maatwerkvoorschrift.

5.1 Goede ruimtelijke ordening

5.1.1 Representatieve situatie langtijdgemiddeld beoordelingsniveau

Het geluid van MASV voldoet ter plaatse van het bouwvlak Wonen2 tot en met het bouwvlak Wonen8 aan de ambitiewaarde van 50 dB(A). In de volgende tabel presenteren wij daarom alleen de resultaten op de maatgevende rekenpunten van bouwvlak Wonen1.

tabel 4: resultaten langtijdgemiddeld beoordelingsniveau (dB(A))

Bouwvlak	Toetspunt/Gevel	Beoordeling dag/avond/nacht	Berekend dag/avond/nacht	Overschrijding dag/avond/nacht
Wonen1	01/Zuidwest	50/45/40	46/33/27	--/--/--
	07/Noordwest	50/45/40	56/46/31	6/1/--
	08/Zuidwest	50/45/40	56/45/33	6/--/--
	06/Noordoost	50/45/40	50/39/24	--/--/--

In de dagperiode vindt een overschrijding tot 6 dB plaats van de ambitiewaarde van 50 dB(A) uit het Arnhems geluidbeleid, in de avondperiode is de overschrijding 1 dB. Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau is ten hoogste 56 dB(A)-etmaalwaarde op bouwvlak Wonen1.

Het geluidbeleid van de gemeente Arnhem staat een geluidbelasting tot 55 dB(A) toe. Dan vindt nog steeds een overschrijding plaats op bouwvlak Wonen1. In de volgende figuur hebben we de resultaten visueel weergegeven: de rode punten geven weer waar de geluidbelasting meer dan 55 dB(A) bedraagt.

figuur 4: langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus in de dagperiode
(rood=hoger dan 55 dB(A), geel=tussen 51 dB(A) en 55 dB(A), groen=50 dB(A) of lager)

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r002 masv.docx 10-07-2025

5.1.2 Incidentele situatie langtijdgemiddeld beoordelingsniveau

We hebben berekeningen uitgevoerd voor de incidentele situatie waarbij het eerste team in de avondperiode een wedstrijd speelt. In de volgende tabel presenteren wij de resultaten van deze situatie op de maatgevende rekenpunten van de bouwvlakken Wonen1 en Wonen2. Ook hier is het stemgeluid van het publiek en de spelers bepalend voor de berekende waarden.

tabel 5: resultaten langtijdgemiddeld beoordelingsniveau incidenteel (dB(A))

Bouwvlak	Toetspunt/Gevel	Beoordeling dag/avond/nacht	Berekend dag/avond/nacht	Overschrijding dag/avond/nacht
Wonen1	01/Zuidwest	50/45/40	--/50/--	--/5/--
	07/Noordwest	50/45/40	--/59/--	--/14/--
	08/Zuidwest	50/45/40	--/59/--	--/14/--
	06/Noordoost	50/45/40	--/53/--	--/8/--
Wonen2	01/Zuidwest	50/45/40	--/49/--	--/4/--
	07/Zuidwest	50/45/40	--/48/--/	--/3/--
	11/Noordoost	50/45/40	--/42/--	--/--/--
	12/Noordwest	50/45/40	--/51/--	--/6/--

In de onderstaande figuur hebben we de resultaten visueel weergegeven: op de rode punten is de geluidbelasting hoger dan 50 dB(A) in de avondperiode (grenswaarde + 5 dB(A)).

figuur 5: langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus incidentele situatie in de avondperiode (rood=hoger dan 50 dB(A), geel=tussen 46 dB(A) en 50 dB(A), groen=45 dB(A) of lager)

5.1.3 Representatieve situatie maximaal geluidniveau

Het maximaal geluidniveau van MASV voldoet ter plaatse van het bouwvlak Wonen2 tot en met het bouwvlak Wonen8 aan de streefwaarde van 70 dB(A) in de dagperiode, 65 dB(A) in de avondperiode en 60 dB(A) in de nachtperiode.

In de tabel op de volgende bladzijde presenteren wij de resultaten op de maatgevende rekenpunten van bouwvlak Wonen1.

tabel 6: resultaten maximaal geluidniveau (dB(A))

Bouwvlak	Toetspunt/Gevel	Beoordeling dag/avond/nacht	Berekend dag/avond/nacht	Overschrijding dag/avond/nacht
Wonen1	01/Zuidwest	70/65/60	54/46/21	--/--/--
	07/Noordwest	70/65/60	71/60/26	1/--/--
	08/Zuidwest	70/65/60	70/59/26	--/--/--
	06/Noordoost	70/65/60	64/53/18	--/--/--

Alleen op de noordwestgevel van bouwvlak Wonen1 is er sprake van een overschrijding van de streefwaarde in de dagperiode. Het maximale geluidniveau wordt veroorzaakt door het fluiten van de scheidsrechter op het sportveld.

5.1.4 Incidentele situatie maximaal geluidniveau

Wanneer het eerste team in de avondperiode een wedstrijd speelt, is het maximaal geluidniveau door het fluiten van de scheidsrechter 71 dB(A) op de noordwestgevel van bouwvlak Wonen1 (toetspunt 07). Dit is een overschrijding van 6 dB(A) van de streefwaarde in de avondperiode.

Het maximaal geluidniveau in de avondperiode ter plaatse van bouwvlak Wonen2 is 66 dB(A) op de derde bouwlaag van de noordwestgevel (toetspunt 12), een overschrijding van 1 dB(A).

5.1.5 Verkeersaantrekkende werking

De geluidniveaus als gevolg van de indirecte hinder door verkeer van en naar het sportcomplex zijn lager dan 30 dB(A) in de dag- en avondperiode. In de nachtperiode vinden er geen voertuigbewegingen plaats van of naar de inrichting.

5.1.6 Muziekgeluid

Op de noordwestgevel is de immissiewaarde door muziekgeluid ten hoogste 33 dB(A) op het toetspunt 08. Wordt deze waarde vergeleken met het geluid van alle wegen tezamen (zijnde 57 dB zonder aftrek), dan constateren wij dat muziek niet herkenbaar is bij bouwvlak Wonen1.

5.2 Activiteitenbesluit

Als de uitsluitingen uit het Activiteitenbesluit worden toegepast (geen stemgeluid), dan is de geluidbelasting vanwege MASV ten hoogste 38 dB(A)-etmaalwaarde (toetspunt 08, avondperiode maatgevend). Als een strafcorrectie wordt toegepast van 10 dB(A) vanwege muziekgeluid, dan voldoet het geluid nog steeds aan 50 dB(A)-etmaalwaarde.

Het maximale geluidniveau, met toepassing van de uitsluitingen in het Activiteitenbesluit, bedraagt ten hoogste 55 dB(A) in de dagperiode (veroorzaakt door een vrachtwagen op het terrein) en 26 dB(A) in de avond- en nachtperiode (uitstraling kantine). Dit voldoet aan de toetswaarden uit het Activiteitenbesluit.

MASV wordt hiermee niet beperkt door de nieuwe woningen. Zij kan nog steeds aan de voor haar geldende regels voldoen.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r002 masv.docx 10-07-2025

5.3 Beschouwing resultaten

Goede ruimtelijke ordening en geluidbeleid

Het geluid van stemmen van spelers, publiek en een scheidsrechter op het sportveld nabij bouwvlak Wonen1 is in de dagperiode hoger dan de ambitiewaarde van 50 dB(A). Het geluidbeleid van de gemeente staat een geluidbelasting tot en met 55 dB(A) toe (plafondwaarde), op de noordwestgevel van bouwvlak Wonen1 wordt deze waarde overschreden.

Voor de incidentele situatie dat het eerste team in de avondperiode een wedstrijd speelt, geldt dat ook in de avondperiode een overschrijding van de plafondwaarde plaatsvindt. Dit ter plaatse van de bouwvlakken Wonen1 en Wonen2.

Voor het reduceren van de geluidbelasting zijn maatregelen mogelijk bij de bron, in de overdracht en bij de ontvanger:

a Bronmaatregelen zijn in deze situatie niet mogelijk. Oorzaken van de overschrijdingen zijn het stemgeluid van spelers en toeschouwers en het fluiten van de scheidsrechter. Dit zijn geluidbronnen inherent aan de voetbalwedstrijden.

b Maatregelen in de overdracht, zoals een geluidscherm, zijn onwenselijk voor deze situatie. Gezien de afstand tussen de geluidbronnen en de hoogte van de bouwvlakken is een onrealistisch hoog scherm nodig om de geluidbelasting alle bouwlagen te verlagen.

Om te voorkomen dat de nieuwbouw de bedrijfsvoering van de sportclub MASV beperkt, kunnen gebouwmaatregelen worden genomen om de geluidbelasting op de gevels met een geluidbelasting hoger dan 55 dB(A)-etmaalwaarde te verlagen of die gevels uitvoeren zonder te openen delen. Het geluid van het GelreDome is op die zijde ook dermate hoog dat daar ook ‘dove gevels’ door die geluidbron verwacht worden.

Activiteitenbesluit milieubeheer

Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau en een maximaal geluidniveau die door geluidbronnen van de inrichting zélf worden veroorzaakt, voldoen aan de waarden uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en aan het maatwerkvoorschrift van MASV. Het plan vormt voor de bedrijfsvoering van MASV geen beperking.

5.4 Afweging

De gemeente kan afwegen om meer geluid toe te staan dan de plafondwaarde van 55 dB(A). Onderstaand een aantal afwegingen:

- De gemeente heeft een beperkt aantal locaties om woningen mogelijk te maken, terwijl zij een forse opgave kent om nieuwe woningen te realiseren. De gemeente heeft deze locatie nodig om aan de woonbehoefte te voldoen.
- Bronmaatregelen aan het geluid van het stemgeluid op het kunstgrasveld naast bouwvlak Wonen1 zijn niet realistisch. Organisatorische maatregelen, zoals het betreffende veld minder te gebruiken en ook niet in de avondperiode zijn niet mogelijk.
- Overdrachtsmaatregelen zijn onderzocht, maar niet mogelijk.

- Om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen in de woningen, wordt geborgd dat gevelmaatregelen getroffen worden. Met aanvullende geluidwering kan het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau in de representatieve situatie in de woningen voldoen aan 35 dB(A)-etmaalwaarde en het maximale geluidniveau aan een aanvaardbare 55 dB(A)-etmaalwaarde. Hiervoor is een gevelwering van 21 dB nodig. Vanuit verkeersgeluid en geluid van het GelreDome is geborgd dat deze gevelwering aanwezig is. Om in de incidentele situatie te voldoen, is 29 dB gevelwering nodig. Dit is wellicht meer dan nodig is vanwege wegverkeer of Gelredome. Aangezien het een incidentele situatie betreft, kan het aanvaardbaar worden beschouwd dat tijdens deze situaties verhoogde geluidniveaus in de woningen optreden.
- De activiteiten die zorgen voor de hoogste overschrijdingen (gebruik scheidsrechtersfluitjes), treden met name op tijdens wedstrijden in de dagperiode en incidenteel in de avondperiode. Dit gebeurt op bekende momenten, waardoor omwonenden zijn voorbereid op het geluid. Daardoor ervaren zij hier minder hinder van.
- In het Activiteitenbesluit milieubeheer worden maximale geluidniveaus als gevolg van sportactiviteiten uitgezonderd van toetsing, wegens het belang van de voorzieningen en mogelijke belemmering als gevolg van de sportactiviteiten. Stemgeluid van spelers, de scheidsrechter en het publiek zijn eveneens uitgezonderd van toetsing in het Activiteitenbesluit. Daarmee vormt het plan geen beperking voor de activiteiten van de voetbalvereniging.
- De geluidniveaus als gevolg van de verkeersaantrekkende werking (indirecte hinder) voldoen aan 50 dB(A)-etmaalwaarde. Daarmee is er sprake van een aanvaardbare situatie.

5.5 Cumulatie

In het plangebied is er sprake van cumulatie van verschillende geluidbronnen, te weten wegverkeer, activiteiten in het GelreDome en de voetbalvereniging MASV. In het separate cumulatierapport bespreken we dit onderdeel.

6. Conclusie

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van woningbouw langs de westzijde van de Nijmeegseweg in Arnhem. In het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” van juni 2023 is deze woningbouw opgenomen. Gemeente Arnhem wil het bestemmingsplan nu gewijzigd vaststellen. Vanwege de wijzigingen moet het akoestisch onderzoek worden aangepast.

In dit onderzoek hebben wij de activiteiten op het sportcomplex MASV in kaart gebracht en de representatieve bedrijfssituatie geïnventariseerd. We hebben de gemiddelde (LArLT) en de maximale (LAmax) geluidniveaus berekend op de bouwvlakken volgens de maximaal planologische invulling. We hebben ook de indirecte hinder vanwege het verkeer van en naar het sportcomplex beoordeeld. De berekende waarden zijn getoetst aan het geluidbeleid van de gemeente Arnhem, het Activiteitenbesluit milieubeheer en het maatwerkvoorschrift van MASV.

Af en toe speelt het eerste voetbalteam van MASV ’s avonds wedstrijden. Deze situatie hebben wij vanwege het incidentele karakter apart beoordeeld.

Bij de meeste bouwblokken is er zonder meer sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ten aanzien van geluid van MASV. Een uitzondering zijn de blokken Wonen1 en Wonen2.
Door aanvullende gevelwering, die al noodzakelijk is vanuit wegverkeersgeluid en geluid van het Gelredome, is een aanvaardbaar binnenniveau gewaarborgd. Hiermee is een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij alle woningen geborgd. Een uitgebreide afweging is opgenomen in paragraaf 5.4.

MASV wordt niet beperkt door de ontwikkeling. De vereniging kan ook na realisatie van het plan aan de voor haar geldende regels uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en het maatwerk voldoen. Daarmee is er ten aanzien van geluid van MASV voor het plan sprake van een goede ruimtelijke ordening.

p.o. A.M.A. (Adrienne) Maassen - van 't Hullenaar

[redacted]

Bijlage 1

Titel	Rekenmodellen en geluidbronnen

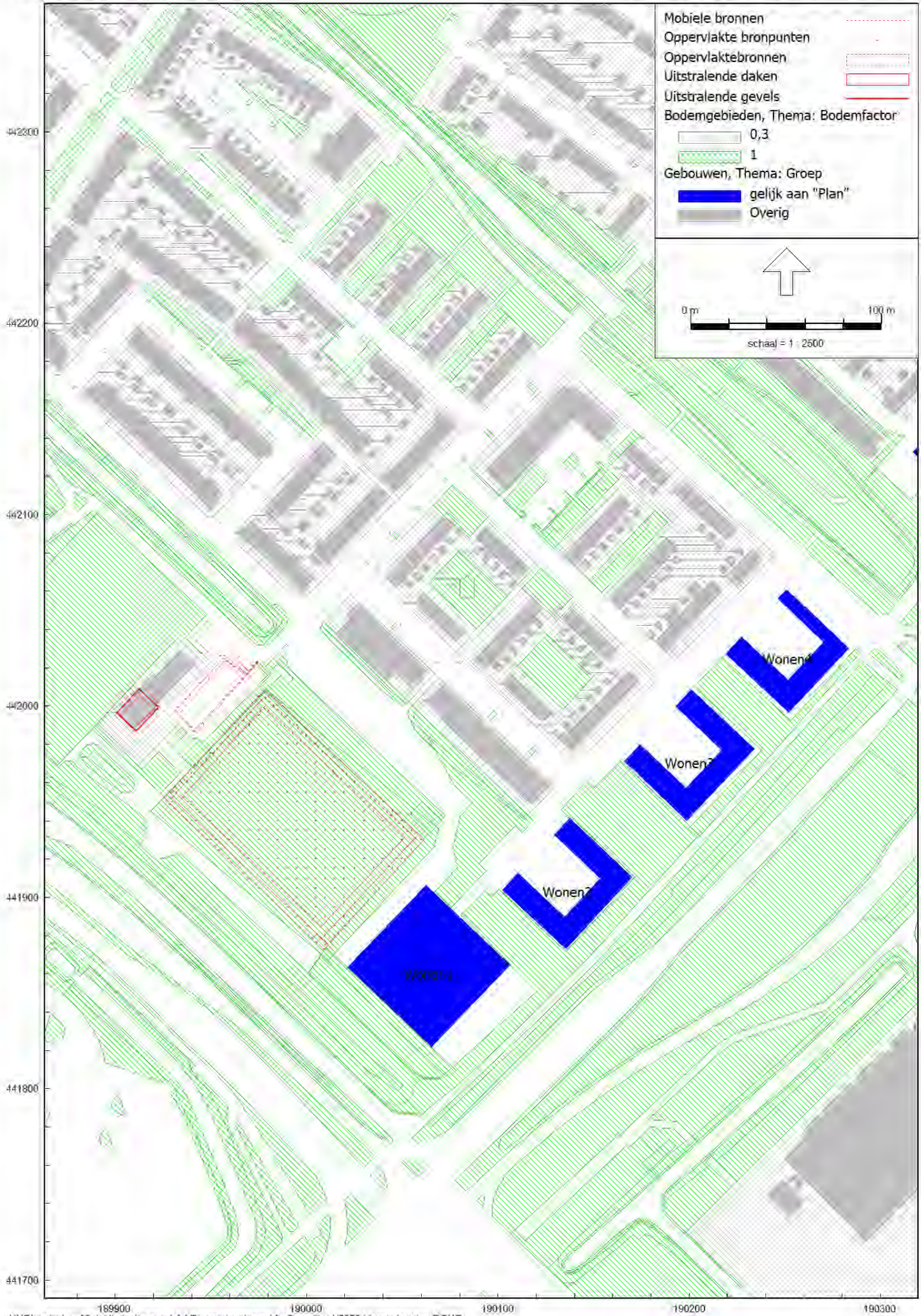
Mobiele bronnen
Oppervlakte bronpunten
Oppervlaktebronnen
Uitstralende daken
Uitstralende gevels
Bodemgebieden, Thema: Bodemfactor
0,3
1
Gebouwen, Thema: Groep
gelijk aan "Plan"
Overig
0 m
100 m
schaal = 1 : 2500
442300
442200
442100
442000
441900
441800
441700
189900
190000
190100
190200
190300
Wonen4
Wonen3
Wonen2
Wonen1

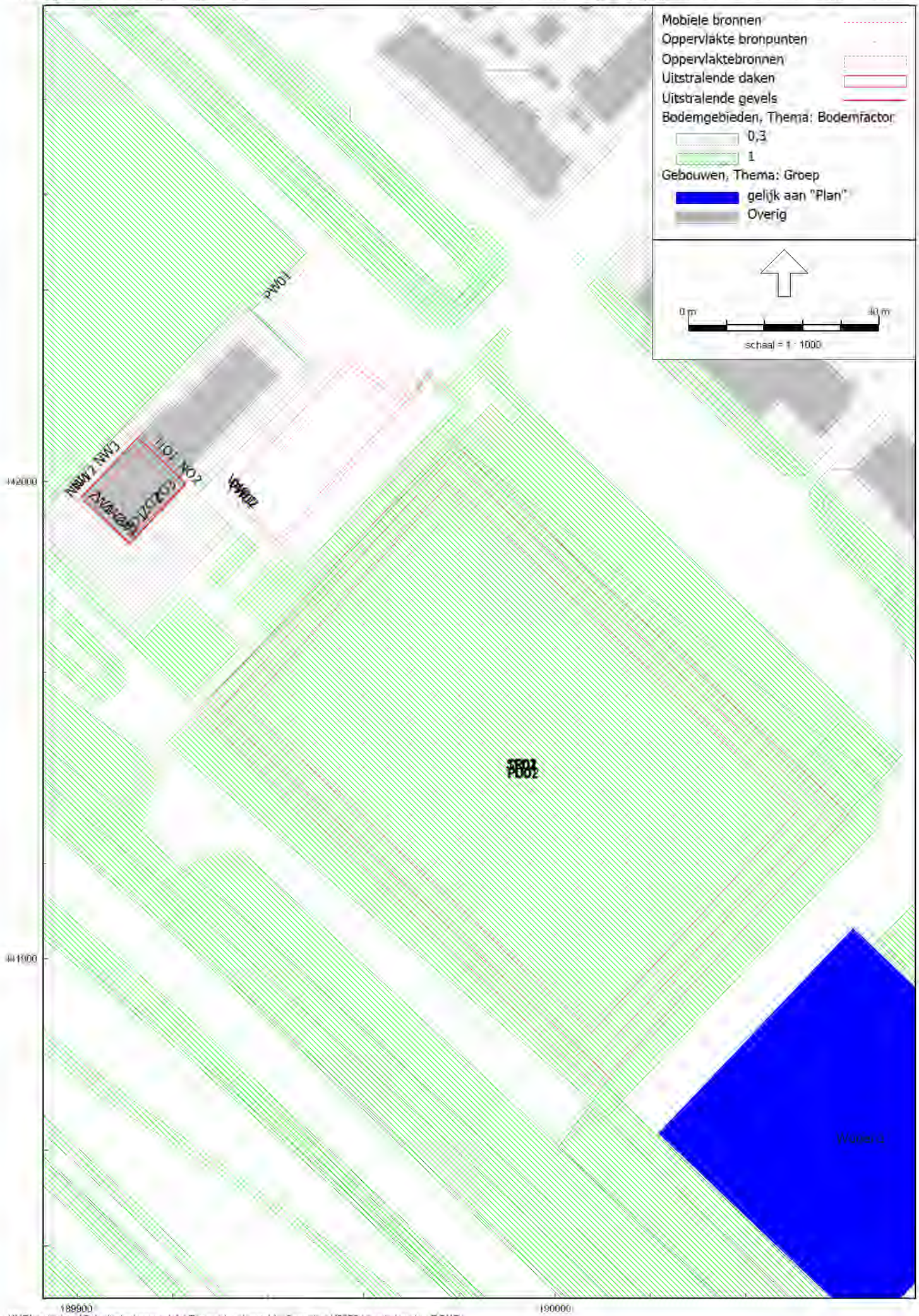
Mobiele bronnen
Oppervlakte bronpunten
Oppervlaktebronnen
Uitstralende daken
Uitstralende gevels
Bodemgebieden, Thema: Bodemfactor
0,3
1
Gebouwen, Thema: Groep
gelijk aan "Plan"
Overig
0 m
40 m
schaal = 1 : 1000
PWO1
PWO2
PWO3
PWO4
PWO5
PWO6
PWO7
PWO8
PWO9
PWO10
PWO11
PWO12
PWO13
PWO14
PWO15
PWO16
PWO17
PWO18
PWO19
PWO20
PWO21
PWO22
PWO23
PWO24
PWO25
PWO26
PWO27
PWO28
PWO29
PWO30
PWO31
PWO32
PWO33
PWO34
PWO35
PWO36
PWO37
PWO38
PWO39
PWO40

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	Weging	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Max.afst.	Lw 31
PW01	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	66	--	--	10	10,00	62,00
PW02	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	134	--	--	10	10,00	62,00
VW01	Vrachtwagen bevoorrading	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70
VW02	Vrachtwagen afval	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k
PW01	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PW02	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VW01	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VW02	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 8k
PW01	0,00
PW02	0,00
VW01	0,00
VW02	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Lmax bron	TypeLw	Weging	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	DeltaL	DeltaH	Negeer obj.
SP01	Spelers eerste team	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	7,78	--	--	5,0	5,0	Ja
SP02	Spelers seniorenwedstrijden	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
SC01	Scheidsrechter eerste team	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	20,00	--	--	5,0	5,0	Ja
SC02	Scheidsrechter seniorenwedstrijd	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	15,23	--	--	5,0	5,0	Ja
PU01	Publiek eerste team	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	7,78	--	--	5,0	5,0	Ja
PU02	Publiek seniorenwedstrijd	1,70	11,97	Relatief	Nee	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
TR01	Training	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	--	0,58	--	5,0	5,0	Ja

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k	LwM2 8k	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500
SP01	--	25,00	33,00	39,00	36,00	33,00	29,00	--	--	--	63,00	71,00	77,00	74,00
SP02	--	25,00	33,00	39,00	36,00	33,00	29,00	--	--	--	63,00	71,00	77,00	74,00
SC01	--	--	9,00	14,00	19,00	34,00	63,00	61,00	36,00	--	--	47,00	52,00	57,00
SC02	--	--	9,00	14,00	19,00	34,00	63,00	61,00	36,00	--	--	47,00	52,00	57,00
PU01	--	31,16	39,16	46,16	42,16	39,16	35,16	--	--	--	62,00	70,00	77,00	73,00
PU02	--	31,21	39,21	46,21	42,21	39,21	35,21	--	--	--	62,00	70,00	77,00	73,00
TR01	--	23,94	31,94	38,94	34,94	31,94	27,94	--	--	--	62,00	70,00	77,00	73,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
SP01	71,00	67,00	--	--	0,00	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	0,00	0,00
SP02	71,00	67,00	--	--	0,00	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	0,00	0,00
SC01	72,00	101,00	99,00	74,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SC02	72,00	101,00	99,00	74,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PU01	70,00	66,00	--	--	0,00	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	0,00	0,00
PU02	70,00	66,00	--	--	0,00	-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	0,00	0,00
TR01	70,00	66,00	--	--	0,00	-14,70	-14,70	-14,70	-14,70	-14,70	-14,70	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Lmax bron	BinBui	Cdifuus	Weging	TypeLw	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
D01	Uitstraling dak DANCE	0,10	17,08	Relatief aan onderliggend item	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	DeltaX	DeltaY	Lp 31	Lp 63	Lp 125	Lp 250	Lp 500	Lp 1k	Lp 2k	Lp 4k	Lp 8k	Isolatie 31	Isolatie 63	Isolatie 125	Isolatie 250
D01	5,0	5,0	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	30,00	34,40	32,00	33,40

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Isolatie 500	Isolatie 1k	Isolatie 2k	Isolatie 4k	Isolatie 8k	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k
D01	40,60	49,40	56,60	59,00	59,00	30,00	35,60	47,00	48,60	44,40	34,60	25,40	19,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	LwM2 8k	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k
D01	14,00	53,60	59,20	70,60	72,20	68,00	58,20	49,00	42,60	37,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 2k	Red 4k	Red 8k
D01	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	BinBui	Cdifuus	Weging	TypeLw	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Hoogte	DeltaL	DeltaH
NW1	Uitstraling kozijn DANCE	1,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
NW2	Uitstraling deur DANCE	0,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	4,4	1,0	1,0
NW3	Uitstraling kozijn DANCE	3,90	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	0,5	1,0	1,0
NO2	Uitstraling kozijn DANCE	1,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
NO1	Uitstraling kozijn DANCE	3,90	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	0,5	1,0	1,0
ZO2	Uitstraling deur DANCE	0,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	4,4	1,0	1,0
ZO1	Uitstraling kozijn DANCE	1,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
ZO3	Uitstraling kozijn DANCE	1,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
ZW1	Uitstraling kozijn DANCE	1,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
ZW2	Uitstraling deur DANCE	0,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	4,4	1,0	1,0
ZW3	Uitstraling kozijn DANCE	1,00	--	Relatief	Nee	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lp 31	Lp 63	Lp 125	Lp 250	Lp 500	Lp 1k	Lp 2k	Lp 4k	Lp 8k	Isolatie 31	Isolatie 63	Isolatie 125	Isolatie 250	Isolatie 500
NW1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NW2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NW3	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NO2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NO1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZO2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZO1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZO3	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZW1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZW2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZW3	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Isolatie 1k	Isolatie 2k	Isolatie 4k	Isolatie 8k	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k	LwM2 8k
NW1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NW2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NW3	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NO2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NO1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZO2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZO1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZO3	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZW1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZW2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZW3	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k
NW1	56,02	61,02	66,02	71,02	64,02	58,02	61,02	51,02	46,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NW2	52,10	57,10	62,10	67,10	60,10	54,10	57,10	47,10	42,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NW3	54,13	59,13	64,13	69,13	62,13	56,13	59,13	49,13	44,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NO2	53,19	58,19	63,19	68,19	61,19	55,19	58,19	48,19	43,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NO1	53,86	58,86	63,86	68,86	61,86	55,86	58,86	48,86	43,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZO2	51,87	56,87	61,87	66,87	59,87	53,87	56,87	46,87	41,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZO1	60,54	65,54	70,54	75,54	68,54	62,54	65,54	55,54	50,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZO3	60,18	65,18	70,18	75,18	68,18	62,18	65,18	55,18	50,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZW1	59,38	64,38	69,38	74,38	67,38	61,38	64,38	54,38	49,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZW2	51,94	56,94	61,94	66,94	59,94	53,94	56,94	46,94	41,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZW3	59,26	64,26	69,26	74,26	67,26	61,26	64,26	54,26	49,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 4k	Red 8k
NW1	0,00	0,00
NW2	0,00	0,00
NW3	0,00	0,00
NO2	0,00	0,00
NO1	0,00	0,00
ZO2	0,00	0,00
ZO1	0,00	0,00
ZO3	0,00	0,00
ZW1	0,00	0,00
ZW2	0,00	0,00
ZW3	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	Weging	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Max.afst.	Lw 31
PW01	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	66	33	--	10	10,00	62,00
PW02	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	134	67	--	10	10,00	62,00
VW01	Vrachtwagen bevoorrading	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70
VW02	Vrachtwagen afval	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70

Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k
PW01	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PW02	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VW01	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VW02	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 8k
PW01	0,00
PW02	0,00
VW01	0,00
VW02	0,00

Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Lmax bron	TypeLw	Weging	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	DeltaL	DeltaH	Negeer obj.
SP01	Spelers eerste team	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	7,78	3,01	--	5,0	5,0	Ja
SP02	Spelers seniorenwedstrijden	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
SC01	Scheidsrechter eerste team	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	20,00	20,00	--	5,0	5,0	Ja
SC02	Scheidsrechter seniorenwedstrijd	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	15,23	--	--	5,0	5,0	Ja
PU01	Publiek eerste team	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	7,78	3,01	--	5,0	5,0	Ja
PU02	Publiek seniorenwedstrijd	1,70	11,97	Relatief	Nee	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
TR01	Training	1,70	11,96	Relatief	Nee	True	A	--	0,58	--	5,0	5,0	Ja

Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k	LwM2 8k	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500
SP01	--	25,00	33,00	39,00	36,00	33,00	29,00	--	--	--	63,00	71,00	77,00	74,00
SP02	--	25,00	33,00	39,00	36,00	33,00	29,00	--	--	--	63,00	71,00	77,00	74,00
SC01	--	--	9,00	14,00	19,00	34,00	63,00	61,00	36,00	--	--	47,00	52,00	57,00
SC02	--	--	9,00	14,00	19,00	34,00	63,00	61,00	36,00	--	--	47,00	52,00	57,00
PU01	--	31,16	39,16	46,16	42,16	39,16	35,16	--	--	--	62,00	70,00	77,00	73,00
PU02	--	31,21	39,21	46,21	42,21	39,21	35,21	--	--	--	62,00	70,00	77,00	73,00
TR01	--	23,94	31,94	38,94	34,94	31,94	27,94	--	--	--	62,00	70,00	77,00	73,00

Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
SP01	71,00	67,00	--	--	0,00	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	0,00	0,00
SP02	71,00	67,00	--	--	0,00	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	-13,40	0,00	0,00
SC01	72,00	101,00	99,00	74,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SC02	72,00	101,00	99,00	74,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PU01	70,00	66,00	--	--	0,00	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	0,00	0,00
PU02	70,00	66,00	--	--	0,00	-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	0,00	0,00
TR01	70,00	66,00	--	--	0,00	-14,70	-14,70	-14,70	-14,70	-14,70	-14,70	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	Weging	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Max.afst.	Lw 31
PW01	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	66	--	--	10	10,00	62,00
PW02	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	134	--	--	10	10,00	62,00
VW01	Vrachtwagen bevoorrading	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70
VW02	Vrachtwagen afval	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k
PW01	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00
PW02	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00
VW01	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00
VW02	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 8k
PW01	-7,00
PW02	-7,00
VW01	-6,00
VW02	-6,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Lmax bron	TypeLw	Weging	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	DeltaL	DeltaH	Negeer obj.
SP01	Spelers eerste team	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	7,78	--	--	5,0	5,0	Ja
SP02	Spelers seniorenwedstrijden	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
SC01	Scheidsrechter eerste team	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	7,78	--	--	5,0	5,0	Ja
SC02	Scheidsrechter seniorenwedstrijd	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
PU01	Publiek eerste team	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	7,78	--	--	5,0	5,0	Ja
PU02	Publiek seniorenwedstrijd	1,70	11,97	Relatief	Ja	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
TR01	Training	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	--	0,58	--	5,0	5,0	Ja

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k	LwM2 8k	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500
SP01	--	52,00	60,00	67,00	63,00	60,00	56,00	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
SP02	--	52,00	60,00	67,00	63,00	60,00	56,00	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
SC01	--	--	24,00	29,00	34,00	49,00	78,00	76,00	51,00	--	--	62,00	67,00	72,00
SC02	--	--	24,00	29,00	34,00	49,00	78,00	76,00	51,00	--	--	62,00	67,00	72,00
PU01	--	59,16	67,16	74,16	70,16	67,16	63,16	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
PU02	--	59,21	67,21	74,21	70,21	67,21	63,21	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
TR01	--	51,94	59,94	66,94	62,94	59,94	55,94	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
SP01	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SP02	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SC01	87,00	116,00	114,00	89,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SC02	87,00	116,00	114,00	89,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PU01	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PU02	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TR01	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Lmax bron	BinBui	Cdifuus	Weging	TypeLw	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	DeltaX
D01	Uitstraling dak	0,10	17,08	Relatief aan onderliggend item	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	5,0

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	DeltaY	Lp 31	Lp 63	Lp 125	Lp 250	Lp 500	Lp 1k	Lp 2k	Lp 4k	Lp 8k	Isolatie 31	Isolatie 63	Isolatie 125	Isolatie 250
D01	5,0	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	30,00	34,40	32,00	33,40

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Isolatie 500	Isolatie 1k	Isolatie 2k	Isolatie 4k	Isolatie 8k	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k
D01	40,60	49,40	56,60	59,00	59,00	30,00	35,60	47,00	48,60	44,40	34,60	25,40	19,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	LwM2 8k	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k
D01	14,00	53,60	59,20	70,60	72,20	68,00	58,20	49,00	42,60	37,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende daken, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 2k	Red 4k	Red 8k
D01	0,00	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	BinBui	Cdifuus	Weging	TypeLw	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Hoogte	DeltaL	DeltaH
NW1	Uitstraling kozijn	1,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
NW2	Uitstraling deur	0,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	4,4	1,0	1,0
NW3	Uitstraling kozijn	3,90	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	0,5	1,0	1,0
NO2	Uitstraling kozijn	1,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
NO1	Uitstraling kozijn	3,90	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	0,5	1,0	1,0
ZO2	Uitstraling deur	0,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	4,4	1,0	1,0
ZO1	Uitstraling kozijn	1,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
ZO3	Uitstraling kozijn	1,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
ZW1	Uitstraling kozijn	1,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0
ZW2	Uitstraling deur	0,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	4,4	1,0	1,0
ZW3	Uitstraling kozijn	1,00	--	Relatief	Ja	Ja	5	A	False	0,00	0,00	0,00	3,4	1,0	1,0

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lp 31	Lp 63	Lp 125	Lp 250	Lp 500	Lp 1k	Lp 2k	Lp 4k	Lp 8k	Isolatie 31	Isolatie 63	Isolatie 125	Isolatie 250	Isolatie 500
NW1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NW2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NW3	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NO2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
NO1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZO2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZO1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZO3	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZW1	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZW2	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00
ZW3	65,00	75,00	84,00	87,00	90,00	89,00	87,00	83,00	78,00	14,00	19,00	23,00	21,00	31,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Isolatie 1k	Isolatie 2k	Isolatie 4k	Isolatie 8k	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k	LwM2 8k
NW1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NW2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NW3	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NO2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
NO1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZO2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZO1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZO3	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZW1	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZW2	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00
ZW3	36,00	31,00	37,00	37,00	46,00	51,00	56,00	61,00	54,00	48,00	51,00	41,00	36,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k
NW1	56,02	61,02	66,02	71,02	64,02	58,02	61,02	51,02	46,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NW2	52,10	57,10	62,10	67,10	60,10	54,10	57,10	47,10	42,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NW3	54,13	59,13	64,13	69,13	62,13	56,13	59,13	49,13	44,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NO2	53,19	58,19	63,19	68,19	61,19	55,19	58,19	48,19	43,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NO1	53,86	58,86	63,86	68,86	61,86	55,86	58,86	48,86	43,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZO2	51,87	56,87	61,87	66,87	59,87	53,87	56,87	46,87	41,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZO1	60,54	65,54	70,54	75,54	68,54	62,54	65,54	55,54	50,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZO3	60,18	65,18	70,18	75,18	68,18	62,18	65,18	55,18	50,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZW1	59,38	64,38	69,38	74,38	67,38	61,38	64,38	54,38	49,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZW2	51,94	56,94	61,94	66,94	59,94	53,94	56,94	46,94	41,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZW3	59,26	64,26	69,26	74,26	67,26	61,26	64,26	54,26	49,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Uitstralende gevels, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 4k	Red 8k
NW1	0,00	0,00
NW2	0,00	0,00
NW3	0,00	0,00
NO2	0,00	0,00
NO1	0,00	0,00
ZO2	0,00	0,00
ZO1	0,00	0,00
ZO3	0,00	0,00
ZW1	0,00	0,00
ZW2	0,00	0,00
ZW3	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Lmax bron	TypeLw	Weging	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	DeltaL	DeltaH	Negeer obj.
SP01	Spelers eerste team	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	7,78	3,01	--	5,0	5,0	Ja
SP02	Spelers seniorenwedstrijden	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
SC01	Scheidsrechter eerste team	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	7,78	3,01	--	5,0	5,0	Ja
SC02	Scheidsrechter seniorenwedstrijd	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja
PU01	Publiek eerste team	1,70	11,96	Relatief	Ja	True	A	7,78	3,01	--	5,0	5,0	Ja
PU02	Publiek seniorenwedstrijd	1,70	11,97	Relatief	Ja	True	A	3,01	--	--	5,0	5,0	Ja

Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	LwM2 31	LwM2 63	LwM2 125	LwM2 250	LwM2 500	LwM2 1k	LwM2 2k	LwM2 4k	LwM2 8k	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500
SP01	--	52,00	60,00	67,00	63,00	60,00	56,00	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
SP02	--	52,00	60,00	67,00	63,00	60,00	56,00	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
SC01	--	--	24,00	29,00	34,00	49,00	78,00	76,00	51,00	--	--	62,00	67,00	72,00
SC02	--	--	24,00	29,00	34,00	49,00	78,00	76,00	51,00	--	--	62,00	67,00	72,00
PU01	--	59,16	67,16	74,16	70,16	67,16	63,16	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00
PU02	--	59,21	67,21	74,21	70,21	67,21	63,21	--	--	--	90,00	98,00	105,00	101,00

Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Oppervlaktebronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
SP01	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SP02	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SC01	87,00	116,00	114,00	89,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SC02	87,00	116,00	114,00	89,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PU01	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PU02	98,00	94,00	--	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	Weging	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Max.afst.	Lw 31
PW01	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	66	32	--	10	10,00	62,00
PW02	Personenwagens	0,75	--	Relatief	Nee	A	134	68	--	10	10,00	62,00
VW01	Vrachtwagen bevoorrading	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70
VW02	Vrachtwagen afval	1,00	--	Relatief	Nee	A	1	--	--	10	10,00	56,70

Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k
PW01	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00
PW02	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00	-7,00
VW01	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00
VW02	76,60	85,70	90,10	94,80	98,20	97,20	90,30	78,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00

Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 8k
PW01	-7,00
PW02	-7,00
VW01	-6,00
VW02	-6,00

M.2021.0760

Woningbouw fase 1 Nijmeegseweg

Bijlage 1

Rekenmodel indirecte hinder

HMRI, industrie, [Geluidbelastingen - LArLT max planologisch - indirecte hinder] , Geomilieu V2025 Licentiehouder: DGMR

Model: LArLT max planologisch - indirecte hinder
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Lmax bron	Weging	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid
PW01	Personenwagens verkeersaantrekkende werking	0,75	--	Relatief	Nee	A	200	100	--	25
VW11	Vrachtwagens verkeersaantrekkende werking	1,00	--	Relatief	Nee	A	4	--	--	25

Model: LArLT max planologisch - indirecte hinder
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Max.afst.	Lw 31	Lw 63	Lw 125	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k
PW01	25,00	52,40	76,20	80,30	82,70	85,50	86,50	88,50	84,10	56,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VW11	25,00	46,00	76,30	86,60	94,00	96,50	100,60	100,20	97,10	90,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: LArLT max planologisch - indirecte hinder
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 2k	Red 4k	Red 8k
PW01	0,00	0,00	0,00
VW11	0,00	0,00	0,00

Rapport: Lijst van model eigenschappen
Model: LArLT max planologisch

Model eigenschap	
Omschrijving	LArLT max planologisch
Verantwoordelijke	HL
Rekenmethode	#-1|Industrielawaai|HMRI, industrie|
Aangemaakt door	HL op 4-7-2025
Laatst ingezien door	HL op 7-7-2025
Model aangemaakt met	Geomilieu V2025
Periode definities	
- Dagperiode	07:00 - 19:00
- Avondperiode	19:00 - 23:00
- Nachtperiode	23:00 - 07:00
- Samengestelde periode	Etmaalwaarde
- Waarde	Max(Dag, Avond + 5, Nacht + 10)
Coördinatensysteem	Amersfoort RD New (epsg:28992)
Resultaten	
- Detailniveau toetspunt resultaten	Groepsresultaten
- Detailniveau resultaten grids	Groepsresultaten
- Octaafresultaten ontvangers	Nee
Algemeen	
Standaard maaiveldhoogte	0
Rekenhoogte contouren	4
Rekenoptimalisatie aan	Ja
Zoekafstand [m]	5000
Meteorologische correctie	Toepassen standaard, 5,0
Standaard bodemfactor	0,0
Absorptiestandaarden	Standaard
Dynamische foutmarge	--
Clusteren gebouwen	Ja
Verwijderen binnenwanden	Ja
Max.refl.afstand	--
Max.refl.diepte	1

Bijlage 2

Titel Resultaten

periode
Etmaalwaarde
0 m
20 m
schaal = 1 : 500
45/47/4
55/56/56/55/53/52
48/49/50/49/48/47
42
39/42/43/44/43
55/56/56/55/53/52
45/46/46/45/44/44
27/28/30/30/29/28
36/38/39/39/39/39
27/28/29/29/29/28
190100

periode
Etmaalwaarde
0 m
30 m
schaal = 1 : 750
30/29/30
26/24/19
32/32/33
28/29/33
27/26/23
35/36/38
27/28/32
27/27/22
24/20/22
32/34/35
28/29/32
43/44/45
42/43/44
31/33/32
25/26/28
45/47/48
36/38/39
41/42/43
42/45/46
38/38/39
38/41/26/26/29
39/42/43/44/43/42
27/28/30/30/29/28
442000
441900
190100
190200

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	45,36	30,35	22,29	45,36
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	45,92	31,39	22,28	45,92
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	46,16	32,57	24,51	46,16
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	45,41	32,55	25,84	45,41
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	44,49	32,21	25,72	44,49
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	43,92	33,13	26,72	43,92
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	36,16	21,17	11,62	36,16
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	37,88	22,17	11,20	37,88
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	38,89	23,66	12,83	38,89
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	39,06	23,74	15,24	39,06
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	38,90	23,55	16,00	38,90
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	38,76	23,97	19,18	38,76
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	26,95	19,71	7,61	26,95
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	28,04	20,04	7,06	28,04
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	29,33	21,82	8,57	29,33
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	29,42	21,74	10,60	29,42
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	28,72	21,01	10,38	28,72
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	27,61	19,38	11,28	27,61
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	27,07	20,06	9,38	27,07
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	28,15	20,44	8,93	28,15
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	29,58	22,28	9,37	29,58
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	29,58	22,25	9,98	29,58
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	28,71	21,16	10,01	28,71
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	27,73	19,76	12,56	27,73
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	39,04	30,54	20,75	39,04
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	42,10	32,43	22,13	42,10
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	43,48	34,46	20,37	43,48
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	43,96	35,48	22,60	43,96
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	42,78	32,40	14,53	42,78
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	42,09	32,40	18,44	42,09
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	48,09	36,21	19,00	48,09
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	49,46	38,47	18,95	49,46
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	49,70	39,28	20,81	49,70
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	49,18	39,11	22,32	49,18
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	47,70	36,98	22,00	47,70
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	46,67	36,84	23,78	46,67
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	54,91	43,63	25,42	54,91
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	55,84	45,62	27,32	55,84
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	55,76	46,05	29,71	55,76
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	54,63	45,56	30,85	54,63
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	53,19	44,49	30,80	53,19
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	51,98	43,77	30,72	51,98
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	55,40	41,95	27,48	55,40
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	56,17	44,24	29,34	56,17
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	55,96	44,85	31,63	55,96
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	54,58	44,52	32,79	54,58
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	53,11	43,88	32,36	53,11
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	51,91	43,08	31,65	51,91
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	42,43	34,63	24,00	42,43
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	45,20	36,76	24,84	45,20
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	45,92	38,29	26,31	45,92
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	38,21	30,56	21,86	38,21
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	41,17	32,71	23,42	41,17
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	42,86	34,37	24,66	42,86
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	25,59	18,67	10,57	25,59
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	26,28	19,01	10,78	26,28
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	28,96	21,87	13,84	28,96
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	25,48	19,81	12,24	25,48
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	25,96	20,28	12,36	25,96
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	27,54	20,16	12,59	27,54

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	30,90	23,66	9,52	30,90
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	32,65	25,09	9,58	32,65
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	32,07	22,14	13,33	32,07
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	28,12	22,23	15,60	28,12
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	28,68	21,84	14,74	28,68
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	31,58	24,60	16,58	31,58
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	42,75	35,25	25,90	42,75
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	44,24	36,29	26,31	44,24
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	45,34	37,36	25,67	45,34
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	42,34	35,77	26,53	42,34
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	42,88	35,74	25,99	42,88
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	44,43	37,26	27,05	44,43
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	41,09	34,43	26,54	41,09
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	41,56	34,36	26,00	41,56
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	42,97	35,28	24,66	42,97
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	37,80	30,31	22,96	37,80
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	38,26	30,33	22,55	38,26
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	38,95	31,12	23,64	38,95
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	36,33	30,14	22,47	36,33
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	37,65	31,02	23,23	37,65
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	39,29	32,89	24,63	39,29
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	44,99	37,44	26,29	44,99
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	47,24	39,28	27,21	47,24
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	47,92	40,66	28,61	47,92
HW3-01_A		190170,30	441967,06	1,50	34,57	25,86	15,06	34,57
HW3-01_B		190170,30	441967,06	5,00	36,14	26,14	13,95	36,14
HW3-01_C		190170,30	441967,06	8,50	37,68	27,87	16,29	37,68
HW3-02_A		190194,44	441943,88	1,50	32,32	26,85	16,83	32,32
HW3-02_B		190194,44	441943,88	5,00	33,50	27,57	14,84	33,50
HW3-02_C		190194,44	441943,88	8,50	35,39	29,20	16,57	35,39
HW3-03_A		190205,21	441947,04	1,50	23,03	18,93	14,00	24,00
HW3-03_B		190205,21	441947,04	5,00	19,80	13,34	4,99	19,80
HW3-03_C		190205,21	441947,04	8,50	22,01	15,55	6,37	22,01
HW3-04_A		190229,60	441972,91	1,50	19,14	12,57	4,36	19,14
HW3-04_B		190229,60	441972,91	5,00	17,76	11,08	4,13	17,76
HW3-04_C		190229,60	441972,91	8,50	18,87	11,99	5,63	18,87
HW3-05_A		190230,32	441981,10	1,50	24,06	18,06	12,01	24,06
HW3-05_B		190230,32	441981,10	5,00	25,67	20,04	15,41	25,67
HW3-05_C		190230,32	441981,10	8,50	18,57	11,70	5,78	18,57
HW3-06_A		190206,71	442003,54	1,50	25,50	17,15	10,21	25,50
HW3-06_B		190206,71	442003,54	5,00	24,38	14,24	5,90	24,38
HW3-06_C		190206,71	442003,54	8,50	19,49	12,53	7,35	19,49
HW3-07_A		190197,52	442004,59	1,50	29,57	22,48	15,22	29,57
HW3-07_B		190197,52	442004,59	5,00	29,40	22,32	17,24	29,40
HW3-07_C		190197,52	442004,59	8,50	30,26	23,13	17,49	30,26
HW3-08_A		190197,41	441995,64	1,50	32,05	22,56	15,66	32,05
HW3-08_B		190197,41	441995,64	5,00	31,85	23,07	17,51	31,85
HW3-08_C		190197,41	441995,64	8,50	32,59	23,37	16,74	32,59
HW3-09_A		190213,41	441980,29	1,50	27,56	21,77	15,66	27,56
HW3-09_B		190213,41	441980,29	5,00	28,64	22,68	16,38	28,64
HW3-09_C		190213,41	441980,29	8,50	32,56	26,00	18,25	32,56
HW3-10_A		190208,89	441968,62	1,50	27,23	21,49	15,02	27,23
HW3-10_B		190208,89	441968,62	5,00	28,35	22,30	15,66	28,35
HW3-10_C		190208,89	441968,62	8,50	32,35	25,73	18,33	32,35
HW3-11_A		190194,25	441960,99	1,50	26,66	20,62	11,97	26,66
HW3-11_B		190194,25	441960,99	5,00	27,00	20,76	12,36	27,00
HW3-11_C		190194,25	441960,99	8,50	22,35	15,27	6,49	22,35
HW3-12_A		190178,89	441975,51	1,50	27,49	19,65	13,26	27,49
HW3-12_B		190178,89	441975,51	5,00	26,21	17,67	13,58	26,21
HW3-12_C		190178,89	441975,51	8,50	22,71	14,60	7,24	22,71

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW4-01_A		190223,26	442023,36	1,50	28,10	21,86	18,08	28,10
HW4-01_B		190223,26	442023,36	5,00	28,20	21,97	18,03	28,20
HW4-01_C		190223,26	442023,36	8,50	29,13	22,94	19,14	29,14
HW4-02_A		190247,65	442000,24	1,50	22,58	16,75	10,90	22,58
HW4-02_B		190247,65	442000,24	5,00	23,96	18,08	12,54	23,96
HW4-02_C		190247,65	442000,24	8,50	28,27	21,85	15,77	28,27
HW4-03_A		190254,93	441999,62	1,50	17,59	11,06	4,84	17,59
HW4-03_B		190254,93	441999,62	5,00	16,73	10,01	4,80	16,73
HW4-03_C		190254,93	441999,62	8,50	19,04	11,37	5,78	19,04
HW4-04_A		190280,90	442027,30	1,50	15,94	9,36	3,04	15,94
HW4-04_B		190280,90	442027,30	5,00	15,31	8,79	2,92	15,31
HW4-04_C		190280,90	442027,30	8,50	16,81	9,31	4,09	16,81
HW4-05_A		190280,00	442033,55	1,50	20,44	14,60	3,09	20,44
HW4-05_B		190280,00	442033,55	5,00	15,24	8,81	2,99	15,24
HW4-05_C		190280,00	442033,55	8,50	16,39	9,13	4,09	16,39
HW4-06_A		190268,40	442044,52	1,50	18,89	11,30	3,37	18,89
HW4-06_B		190268,40	442044,52	5,00	15,48	9,10	3,24	15,48
HW4-06_C		190268,40	442044,52	8,50	15,93	9,42	4,33	15,93
HW4-07_A		190253,77	442058,37	1,50	16,51	10,29	5,07	16,51
HW4-07_B		190253,77	442058,37	5,00	15,83	9,76	4,87	15,83
HW4-07_C		190253,77	442058,37	8,50	15,99	10,26	5,66	15,99
HW4-08_A		190249,72	442052,59	1,50	26,11	19,84	12,49	26,11
HW4-08_B		190249,72	442052,59	5,00	26,38	20,26	14,23	26,38
HW4-08_C		190249,72	442052,59	8,50	28,06	21,50	15,52	28,06
HW4-09_A		190264,37	442038,77	1,50	23,60	17,55	12,43	23,60
HW4-09_B		190264,37	442038,77	5,00	24,44	18,31	13,70	24,44
HW4-09_C		190264,37	442038,77	8,50	28,01	22,63	18,93	28,93
HW4-10_A		190261,82	442024,61	1,50	23,35	17,46	12,60	23,35
HW4-10_B		190261,82	442024,61	5,00	24,09	18,23	13,90	24,09
HW4-10_C		190261,82	442024,61	8,50	28,21	22,04	18,06	28,21
HW4-11_A		190247,21	442017,61	1,50	24,30	18,49	12,33	24,30
HW4-11_B		190247,21	442017,61	5,00	24,70	18,95	13,71	24,70
HW4-11_C		190247,21	442017,61	8,50	17,10	10,23	4,69	17,10
HW4-12_A		190233,60	442030,40	1,50	23,03	14,43	4,08	23,03
HW4-12_B		190233,60	442030,40	5,00	22,53	13,70	3,73	22,53
HW4-12_C		190233,60	442030,40	8,50	16,93	10,64	5,10	16,93
HW4-13_A		190223,56	442032,09	1,50	28,38	22,59	18,41	28,41
HW4-13_B		190223,56	442032,09	5,00	28,11	22,33	18,38	28,38
HW4-13_C		190223,56	442032,09	8,50	28,84	22,78	18,71	28,84

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Muziek
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	22,29	22,29	22,29	32,29
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	22,28	22,28	22,28	32,28
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	24,51	24,51	24,51	34,51
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	25,84	25,84	25,84	35,84
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	25,72	25,72	25,72	35,72
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	26,72	26,72	26,72	36,72
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	11,62	11,62	11,62	21,62
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	11,20	11,20	11,20	21,20
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	12,83	12,83	12,83	22,83
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	15,24	15,24	15,24	25,24
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	16,00	16,00	16,00	26,00
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	19,18	19,18	19,18	29,18
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	7,61	7,61	7,61	17,61
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	7,06	7,06	7,06	17,06
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	8,57	8,57	8,57	18,57
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	10,60	10,60	10,60	20,60
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	10,38	10,38	10,38	20,38
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	11,28	11,28	11,28	21,28
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	9,38	9,38	9,38	19,38
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	8,93	8,93	8,93	18,93
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	9,37	9,37	9,37	19,37
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	9,98	9,98	9,98	19,98
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	10,01	10,01	10,01	20,01
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	12,56	12,56	12,56	22,56
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	20,75	20,75	20,75	30,75
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	22,13	22,13	22,13	32,13
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	20,37	20,37	20,37	30,37
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	22,60	22,60	22,60	32,60
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	14,53	14,53	14,53	24,53
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	18,44	18,44	18,44	28,44
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	19,00	19,00	19,00	29,00
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	18,95	18,95	18,95	28,95
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	20,81	20,81	20,81	30,81
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	22,32	22,32	22,32	32,32
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	22,00	22,00	22,00	32,00
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	23,78	23,78	23,78	33,78
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	25,42	25,42	25,42	35,42
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	27,32	27,32	27,32	37,32
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	29,71	29,71	29,71	39,71
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	30,85	30,85	30,85	40,85
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	30,80	30,80	30,80	40,80
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	30,72	30,72	30,72	40,72
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	27,48	27,48	27,48	37,48
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	29,34	29,34	29,34	39,34
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	31,63	31,63	31,63	41,63
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	32,79	32,79	32,79	42,79
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	32,36	32,36	32,36	42,36
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	31,65	31,65	31,65	41,65
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	24,00	24,00	24,00	34,00
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	24,84	24,84	24,84	34,84
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	26,31	26,31	26,31	36,31
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	21,86	21,86	21,86	31,86
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	23,42	23,42	23,42	33,42
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	24,66	24,66	24,66	34,66
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	10,57	10,57	10,57	20,57
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	10,78	10,78	10,78	20,78
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	13,84	13,84	13,84	23,84
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	12,24	12,24	12,24	22,24
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	12,36	12,36	12,36	22,36
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	12,59	12,59	12,59	22,59

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Muziek
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	9,52	9,52	9,52	19,52
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	9,58	9,58	9,58	19,58
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	13,33	13,33	13,33	23,33
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	15,60	15,60	15,60	25,60
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	14,74	14,74	14,74	24,74
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	16,58	16,58	16,58	26,58
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	25,90	25,90	25,90	35,90
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	26,31	26,31	26,31	36,31
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	25,67	25,67	25,67	35,67
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	26,53	26,53	26,53	36,53
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	25,99	25,99	25,99	35,99
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	27,05	27,05	27,05	37,05
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	26,54	26,54	26,54	36,54
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	26,00	26,00	26,00	36,00
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	24,66	24,66	24,66	34,66
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	22,96	22,96	22,96	32,96
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	22,55	22,55	22,55	32,55
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	23,64	23,64	23,64	33,64
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	22,47	22,47	22,47	32,47
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	23,23	23,23	23,23	33,23
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	24,63	24,63	24,63	34,63
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	26,29	26,29	26,29	36,29
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	27,21	27,21	27,21	37,21
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	28,61	28,61	28,61	38,61
HW3-01_A		190170,30	441967,06	1,50	15,06	15,06	15,06	25,06
HW3-01_B		190170,30	441967,06	5,00	13,95	13,95	13,95	23,95
HW3-01_C		190170,30	441967,06	8,50	16,29	16,29	16,29	26,29
HW3-02_A		190194,44	441943,88	1,50	16,83	16,83	16,83	26,83
HW3-02_B		190194,44	441943,88	5,00	14,84	14,84	14,84	24,84
HW3-02_C		190194,44	441943,88	8,50	16,57	16,57	16,57	26,57
HW3-03_A		190205,21	441947,04	1,50	14,00	14,00	14,00	24,00
HW3-03_B		190205,21	441947,04	5,00	4,99	4,99	4,99	14,99
HW3-03_C		190205,21	441947,04	8,50	6,37	6,37	6,37	16,37
HW3-04_A		190229,60	441972,91	1,50	4,36	4,36	4,36	14,36
HW3-04_B		190229,60	441972,91	5,00	4,13	4,13	4,13	14,13
HW3-04_C		190229,60	441972,91	8,50	5,63	5,63	5,63	15,63
HW3-05_A		190230,32	441981,10	1,50	12,01	12,01	12,01	22,01
HW3-05_B		190230,32	441981,10	5,00	15,41	15,41	15,41	25,41
HW3-05_C		190230,32	441981,10	8,50	5,78	5,78	5,78	15,78
HW3-06_A		190206,71	442003,54	1,50	10,21	10,21	10,21	20,21
HW3-06_B		190206,71	442003,54	5,00	5,90	5,90	5,90	15,90
HW3-06_C		190206,71	442003,54	8,50	7,35	7,35	7,35	17,35
HW3-07_A		190197,52	442004,59	1,50	15,22	15,22	15,22	25,22
HW3-07_B		190197,52	442004,59	5,00	17,24	17,24	17,24	27,24
HW3-07_C		190197,52	442004,59	8,50	17,49	17,49	17,49	27,49
HW3-08_A		190197,41	441995,64	1,50	15,66	15,66	15,66	25,66
HW3-08_B		190197,41	441995,64	5,00	17,51	17,51	17,51	27,51
HW3-08_C		190197,41	441995,64	8,50	16,74	16,74	16,74	26,74
HW3-09_A		190213,41	441980,29	1,50	15,66	15,66	15,66	25,66
HW3-09_B		190213,41	441980,29	5,00	16,38	16,38	16,38	26,38
HW3-09_C		190213,41	441980,29	8,50	18,25	18,25	18,25	28,25
HW3-10_A		190208,89	441968,62	1,50	15,02	15,02	15,02	25,02
HW3-10_B		190208,89	441968,62	5,00	15,66	15,66	15,66	25,66
HW3-10_C		190208,89	441968,62	8,50	18,33	18,33	18,33	28,33
HW3-11_A		190194,25	441960,99	1,50	11,97	11,97	11,97	21,97
HW3-11_B		190194,25	441960,99	5,00	12,36	12,36	12,36	22,36
HW3-11_C		190194,25	441960,99	8,50	6,49	6,49	6,49	16,49
HW3-12_A		190178,89	441975,51	1,50	13,26	13,26	13,26	23,26
HW3-12_B		190178,89	441975,51	5,00	13,58	13,58	13,58	23,58
HW3-12_C		190178,89	441975,51	8,50	7,24	7,24	7,24	17,24

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Muziek
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW4-01_A		190223,26	442023,36	1,50	18,08	18,08	18,08	28,08
HW4-01_B		190223,26	442023,36	5,00	18,03	18,03	18,03	28,03
HW4-01_C		190223,26	442023,36	8,50	19,14	19,14	19,14	29,14
HW4-02_A		190247,65	442000,24	1,50	10,90	10,90	10,90	20,90
HW4-02_B		190247,65	442000,24	5,00	12,54	12,54	12,54	22,54
HW4-02_C		190247,65	442000,24	8,50	15,77	15,77	15,77	25,77
HW4-03_A		190254,93	441999,62	1,50	4,84	4,84	4,84	14,84
HW4-03_B		190254,93	441999,62	5,00	4,80	4,80	4,80	14,80
HW4-03_C		190254,93	441999,62	8,50	5,78	5,78	5,78	15,78
HW4-04_A		190280,90	442027,30	1,50	3,04	3,04	3,04	13,04
HW4-04_B		190280,90	442027,30	5,00	2,92	2,92	2,92	12,92
HW4-04_C		190280,90	442027,30	8,50	4,09	4,09	4,09	14,09
HW4-05_A		190280,00	442033,55	1,50	3,09	3,09	3,09	13,09
HW4-05_B		190280,00	442033,55	5,00	2,99	2,99	2,99	12,99
HW4-05_C		190280,00	442033,55	8,50	4,09	4,09	4,09	14,09
HW4-06_A		190268,40	442044,52	1,50	3,37	3,37	3,37	13,37
HW4-06_B		190268,40	442044,52	5,00	3,24	3,24	3,24	13,24
HW4-06_C		190268,40	442044,52	8,50	4,33	4,33	4,33	14,33
HW4-07_A		190253,77	442058,37	1,50	5,07	5,07	5,07	15,07
HW4-07_B		190253,77	442058,37	5,00	4,87	4,87	4,87	14,87
HW4-07_C		190253,77	442058,37	8,50	5,66	5,66	5,66	15,66
HW4-08_A		190249,72	442052,59	1,50	12,49	12,49	12,49	22,49
HW4-08_B		190249,72	442052,59	5,00	14,23	14,23	14,23	24,23
HW4-08_C		190249,72	442052,59	8,50	15,52	15,52	15,52	25,52
HW4-09_A		190264,37	442038,77	1,50	12,43	12,43	12,43	22,43
HW4-09_B		190264,37	442038,77	5,00	13,70	13,70	13,70	23,70
HW4-09_C		190264,37	442038,77	8,50	18,93	18,93	18,93	28,93
HW4-10_A		190261,82	442024,61	1,50	12,60	12,60	12,60	22,60
HW4-10_B		190261,82	442024,61	5,00	13,90	13,90	13,90	23,90
HW4-10_C		190261,82	442024,61	8,50	18,06	18,06	18,06	28,06
HW4-11_A		190247,21	442017,61	1,50	12,33	12,33	12,33	22,33
HW4-11_B		190247,21	442017,61	5,00	13,71	13,71	13,71	23,71
HW4-11_C		190247,21	442017,61	8,50	4,69	4,69	4,69	14,69
HW4-12_A		190233,60	442030,40	1,50	4,08	4,08	4,08	14,08
HW4-12_B		190233,60	442030,40	5,00	3,73	3,73	3,73	13,73
HW4-12_C		190233,60	442030,40	8,50	5,10	5,10	5,10	15,10
HW4-13_A		190223,56	442032,09	1,50	18,41	18,41	18,41	28,41
HW4-13_B		190223,56	442032,09	5,00	18,38	18,38	18,38	28,38
HW4-13_C		190223,56	442032,09	8,50	18,71	18,71	18,71	28,71

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Stemgeluid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	45,34	29,61	--	45,34
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	45,90	30,82	--	45,90
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	46,12	31,83	--	46,12
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	45,36	31,51	--	45,36
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	44,43	31,10	--	44,43
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	43,83	32,00	--	43,83
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	36,14	20,66	--	36,14
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	37,87	21,81	--	37,87
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	38,88	23,28	--	38,88
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	39,04	23,08	--	39,04
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	38,87	22,71	--	38,87
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	38,71	22,21	--	38,71
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	26,88	19,44	--	26,88
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	27,99	19,82	--	27,99
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	29,28	21,61	--	29,28
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	29,33	21,39	--	29,33
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	28,63	20,61	--	28,63
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	27,48	18,65	--	27,48
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	26,98	19,67	--	26,98
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	28,08	20,12	--	28,08
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	29,53	22,05	--	29,53
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	29,52	21,99	--	29,52
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	28,62	20,81	--	28,62
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	27,57	18,84	--	27,57
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	38,92	30,06	--	38,92
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	42,02	32,01	--	42,02
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	43,42	34,29	--	43,42
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	43,87	35,25	--	43,87
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	42,73	32,33	--	42,73
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	42,02	32,22	--	42,02
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	48,07	36,13	--	48,07
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	49,44	38,42	--	49,44
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	49,68	39,22	--	49,68
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	49,15	39,01	--	49,15
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	47,66	36,84	--	47,66
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	46,62	36,62	--	46,62
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	54,90	43,56	--	54,90
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	55,83	45,55	--	55,83
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	55,74	45,94	--	55,74
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	54,60	45,42	--	54,60
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	53,15	44,30	--	53,15
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	51,94	43,55	--	51,94
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	55,39	41,79	--	55,39
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	56,16	44,10	--	56,16
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	55,94	44,64	--	55,94
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	54,54	44,22	--	54,54
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	53,06	43,56	--	53,06
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	51,85	42,75	--	51,85
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	42,33	34,23	--	42,33
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	45,13	36,47	--	45,13
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	45,85	38,01	--	45,85
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	38,04	29,93	--	38,04
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	41,05	32,17	--	41,05
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	42,75	33,88	--	42,75
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	25,41	17,93	--	25,41
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	26,12	18,30	--	26,12
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	28,79	21,12	--	28,79
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	25,23	18,97	--	25,23
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	25,71	19,52	--	25,71
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	27,36	19,32	--	27,36

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Stemgeluid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	30,86	23,49	--	30,86
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	32,63	24,97	--	32,63
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	31,99	21,53	--	31,99
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	27,79	21,17	--	27,79
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	28,43	20,90	--	28,43
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	31,39	23,85	--	31,39
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	42,60	34,72	--	42,60
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	44,13	35,83	--	44,13
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	45,26	37,05	--	45,26
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	42,16	35,22	--	42,16
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	42,73	35,26	--	42,73
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	44,31	36,82	--	44,31
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	40,86	33,66	--	40,86
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	41,37	33,68	--	41,37
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	42,87	34,89	--	42,87
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	37,58	29,43	--	37,58
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	38,08	29,53	--	38,08
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	38,75	30,27	--	38,75
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	36,03	29,33	--	36,03
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	37,40	30,23	--	37,40
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	39,06	32,19	--	39,06
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	44,90	37,09	--	44,90
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	47,17	39,00	--	47,17
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	47,84	40,38	--	47,84
HW3-01_A		190170,30	441967,06	1,50	34,50	25,48	--	34,50
HW3-01_B		190170,30	441967,06	5,00	36,11	25,87	--	36,11
HW3-01_C		190170,30	441967,06	8,50	37,64	27,56	--	37,64
HW3-02_A		190194,44	441943,88	1,50	32,18	26,40	--	32,18
HW3-02_B		190194,44	441943,88	5,00	33,42	27,33	--	33,42
HW3-02_C		190194,44	441943,88	8,50	35,32	28,95	--	35,32
HW3-03_A		190205,21	441947,04	1,50	22,40	17,24	--	22,40
HW3-03_B		190205,21	441947,04	5,00	19,59	12,65	--	19,59
HW3-03_C		190205,21	441947,04	8,50	21,86	14,99	--	21,86
HW3-04_A		190229,60	441972,91	1,50	18,92	11,86	--	18,92
HW3-04_B		190229,60	441972,91	5,00	17,48	10,11	--	17,48
HW3-04_C		190229,60	441972,91	8,50	18,60	10,85	--	18,60
HW3-05_A		190230,32	441981,10	1,50	23,70	16,82	--	23,70
HW3-05_B		190230,32	441981,10	5,00	25,17	18,20	--	25,17
HW3-05_C		190230,32	441981,10	8,50	18,27	10,42	--	18,27
HW3-06_A		190206,71	442003,54	1,50	25,34	16,16	--	25,34
HW3-06_B		190206,71	442003,54	5,00	24,29	13,55	--	24,29
HW3-06_C		190206,71	442003,54	8,50	19,15	10,96	--	19,15
HW3-07_A		190197,52	442004,59	1,50	29,38	21,57	--	29,38
HW3-07_B		190197,52	442004,59	5,00	29,08	20,71	--	29,08
HW3-07_C		190197,52	442004,59	8,50	29,95	21,75	--	29,95
HW3-08_A		190197,41	441995,64	1,50	31,93	21,57	--	31,93
HW3-08_B		190197,41	441995,64	5,00	31,65	21,66	--	31,65
HW3-08_C		190197,41	441995,64	8,50	32,42	22,31	--	32,42
HW3-09_A		190213,41	441980,29	1,50	27,18	20,55	--	27,18
HW3-09_B		190213,41	441980,29	5,00	28,29	21,52	--	28,29
HW3-09_C		190213,41	441980,29	8,50	32,36	25,20	--	32,36
HW3-10_A		190208,89	441968,62	1,50	26,89	20,38	--	26,89
HW3-10_B		190208,89	441968,62	5,00	28,04	21,24	--	28,04
HW3-10_C		190208,89	441968,62	8,50	32,13	24,85	--	32,13
HW3-11_A		190194,25	441960,99	1,50	26,48	19,98	--	26,48
HW3-11_B		190194,25	441960,99	5,00	26,83	20,09	--	26,83
HW3-11_C		190194,25	441960,99	8,50	22,19	14,65	--	22,19
HW3-12_A		190178,89	441975,51	1,50	27,29	18,52	--	27,29
HW3-12_B		190178,89	441975,51	5,00	25,92	15,53	--	25,92
HW3-12_C		190178,89	441975,51	8,50	22,54	13,72	--	22,54

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Stemgeluid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW4-01_A		190223,26	442023,36	1,50	27,57	19,50	--	27,57
HW4-01_B		190223,26	442023,36	5,00	27,70	19,72	--	27,70
HW4-01_C		190223,26	442023,36	8,50	28,61	20,59	--	28,61
HW4-02_A		190247,65	442000,24	1,50	22,20	15,44	--	22,20
HW4-02_B		190247,65	442000,24	5,00	23,56	16,66	--	23,56
HW4-02_C		190247,65	442000,24	8,50	27,96	20,62	--	27,96
HW4-03_A		190254,93	441999,62	1,50	17,28	9,87	--	17,28
HW4-03_B		190254,93	441999,62	5,00	16,36	8,45	--	16,36
HW4-03_C		190254,93	441999,62	8,50	18,78	9,97	--	18,78
HW4-04_A		190280,90	442027,30	1,50	15,63	8,20	--	15,63
HW4-04_B		190280,90	442027,30	5,00	14,97	7,49	--	14,97
HW4-04_C		190280,90	442027,30	8,50	16,52	7,75	--	16,52
HW4-05_A		190280,00	442033,55	1,50	20,33	14,28	--	20,33
HW4-05_B		190280,00	442033,55	5,00	14,89	7,49	--	14,89
HW4-05_C		190280,00	442033,55	8,50	16,07	7,50	--	16,07
HW4-06_A		190268,40	442044,52	1,50	18,73	10,54	--	18,73
HW4-06_B		190268,40	442044,52	5,00	15,13	7,80	--	15,13
HW4-06_C		190268,40	442044,52	8,50	15,54	7,81	--	15,54
HW4-07_A		190253,77	442058,37	1,50	16,09	8,74	--	16,09
HW4-07_B		190253,77	442058,37	5,00	15,37	8,06	--	15,37
HW4-07_C		190253,77	442058,37	8,50	15,48	8,42	--	15,48
HW4-08_A		190249,72	442052,59	1,50	25,88	18,96	--	25,88
HW4-08_B		190249,72	442052,59	5,00	26,06	19,01	--	26,06
HW4-08_C		190249,72	442052,59	8,50	27,77	20,24	--	27,77
HW4-09_A		190264,37	442038,77	1,50	23,17	15,95	--	23,17
HW4-09_B		190264,37	442038,77	5,00	23,98	16,47	--	23,98
HW4-09_C		190264,37	442038,77	8,50	27,38	20,21	--	27,38
HW4-10_A		190261,82	442024,61	1,50	22,88	15,75	--	22,88
HW4-10_B		190261,82	442024,61	5,00	23,58	16,22	--	23,58
HW4-10_C		190261,82	442024,61	8,50	27,71	19,82	--	27,71
HW4-11_A		190247,21	442017,61	1,50	23,96	17,29	--	23,96
HW4-11_B		190247,21	442017,61	5,00	24,28	17,40	--	24,28
HW4-11_C		190247,21	442017,61	8,50	16,77	8,81	--	16,77
HW4-12_A		190233,60	442030,40	1,50	22,95	14,01	--	22,95
HW4-12_B		190233,60	442030,40	5,00	22,45	13,24	--	22,45
HW4-12_C		190233,60	442030,40	8,50	16,54	9,22	--	16,54
HW4-13_A		190223,56	442032,09	1,50	27,85	20,50	--	27,85
HW4-13_B		190223,56	442032,09	5,00	27,55	20,09	--	27,55
HW4-13_C		190223,56	442032,09	8,50	28,33	20,63	--	28,33

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren en vrachtwagens
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	12,16	--	--	12,16
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	12,17	--	--	12,17
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	14,01	--	--	14,01
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	15,01	--	--	15,01
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	15,04	--	--	15,04
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	15,91	--	--	15,91
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	4,64	--	--	4,64
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	4,52	--	--	4,52
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	5,49	--	--	5,49
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	7,37	--	--	7,37
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	7,21	--	--	7,21
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	6,62	--	--	6,62
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	4,27	--	--	4,27
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	3,82	--	--	3,82
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	4,65	--	--	4,65
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	6,80	--	--	6,80
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	6,64	--	--	6,64
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	5,25	--	--	5,25
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	3,75	--	--	3,75
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	3,46	--	--	3,46
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	4,47	--	--	4,47
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	6,15	--	--	6,15
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	5,71	--	--	5,71
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	4,87	--	--	4,87
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	20,04	--	--	20,04
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	21,10	--	--	21,10
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	22,39	--	--	22,39
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	24,64	--	--	24,64
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	23,09	--	--	23,09
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	23,07	--	--	23,07
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	22,36	--	--	22,36
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	23,18	--	--	23,18
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	24,82	--	--	24,82
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	26,25	--	--	26,25
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	26,18	--	--	26,18
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	25,25	--	--	25,25
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	24,97	--	--	24,97
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	26,40	--	--	26,40
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	28,17	--	--	28,17
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	29,25	--	--	29,25
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	28,98	--	--	28,98
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	27,59	--	--	27,59
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	24,49	--	--	24,49
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	25,96	--	--	25,96
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	27,65	--	--	27,65
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	28,94	--	--	28,94
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	28,82	--	--	28,82
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	28,13	--	--	28,13
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	21,94	--	--	21,94
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	22,72	--	--	22,72
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	23,74	--	--	23,74
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	20,28	--	--	20,28
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	21,10	--	--	21,10
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	22,01	--	--	22,01
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	5,37	--	--	5,37
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	5,49	--	--	5,49
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	7,55	--	--	7,55
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	4,54	--	--	4,54
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	6,86	--	--	6,86
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	6,49	--	--	6,49

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren en vrachtwagens
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	5,22	--	--	5,22
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	5,10	--	--	5,10
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	7,79	--	--	7,79
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	10,42	--	--	10,42
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	10,33	--	--	10,33
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	11,82	--	--	11,82
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	23,91	--	--	23,91
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	24,36	--	--	24,36
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	23,73	--	--	23,73
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	24,18	--	--	24,18
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	23,94	--	--	23,94
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	24,59	--	--	24,59
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	23,20	--	--	23,20
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	22,96	--	--	22,96
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	23,05	--	--	23,05
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	20,31	--	--	20,31
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	19,99	--	--	19,99
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	20,60	--	--	20,60
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	20,39	--	--	20,39
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	20,83	--	--	20,83
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	21,73	--	--	21,73
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	24,29	--	--	24,29
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	25,06	--	--	25,06
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	26,07	--	--	26,07
HW3-01_A		190170,30	441967,06	1,50	10,22	--	--	10,22
HW3-01_B		190170,30	441967,06	5,00	8,59	--	--	8,59
HW3-01_C		190170,30	441967,06	8,50	10,17	--	--	10,17
HW3-02_A		190194,44	441943,88	1,50	8,16	--	--	8,16
HW3-02_B		190194,44	441943,88	5,00	7,99	--	--	7,99
HW3-02_C		190194,44	441943,88	8,50	9,45	--	--	9,45
HW3-03_A		190205,21	441947,04	1,50	2,66	--	--	2,66
HW3-03_B		190205,21	441947,04	5,00	1,01	--	--	1,01
HW3-03_C		190205,21	441947,04	8,50	0,99	--	--	0,99
HW3-04_A		190229,60	441972,91	1,50	1,26	--	--	1,26
HW3-04_B		190229,60	441972,91	5,00	0,40	--	--	0,40
HW3-04_C		190229,60	441972,91	8,50	0,20	--	--	0,20
HW3-05_A		190230,32	441981,10	1,50	6,44	--	--	6,44
HW3-05_B		190230,32	441981,10	5,00	7,25	--	--	7,25
HW3-05_C		190230,32	441981,10	8,50	0,23	--	--	0,23
HW3-06_A		190206,71	442003,54	1,50	3,81	--	--	3,81
HW3-06_B		190206,71	442003,54	5,00	2,43	--	--	2,43
HW3-06_C		190206,71	442003,54	8,50	1,14	--	--	1,14
HW3-07_A		190197,52	442004,59	1,50	8,35	--	--	8,35
HW3-07_B		190197,52	442004,59	5,00	9,86	--	--	9,86
HW3-07_C		190197,52	442004,59	8,50	12,29	--	--	12,29
HW3-08_A		190197,41	441995,64	1,50	9,32	--	--	9,32
HW3-08_B		190197,41	441995,64	5,00	10,86	--	--	10,86
HW3-08_C		190197,41	441995,64	8,50	12,96	--	--	12,96
HW3-09_A		190213,41	441980,29	1,50	10,41	--	--	10,41
HW3-09_B		190213,41	441980,29	5,00	11,05	--	--	11,05
HW3-09_C		190213,41	441980,29	8,50	12,22	--	--	12,22
HW3-10_A		190208,89	441968,62	1,50	8,93	--	--	8,93
HW3-10_B		190208,89	441968,62	5,00	9,71	--	--	9,71
HW3-10_C		190208,89	441968,62	8,50	11,99	--	--	11,99
HW3-11_A		190194,25	441960,99	1,50	3,73	--	--	3,73
HW3-11_B		190194,25	441960,99	5,00	3,42	--	--	3,42
HW3-11_C		190194,25	441960,99	8,50	1,74	--	--	1,74
HW3-12_A		190178,89	441975,51	1,50	5,48	--	--	5,48
HW3-12_B		190178,89	441975,51	5,00	5,41	--	--	5,41
HW3-12_C		190178,89	441975,51	8,50	2,61	--	--	2,61

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren en vrachtwagens
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW4-01_A		190223,26	442023,36	1,50	9,88	--	--	9,88
HW4-01_B		190223,26	442023,36	5,00	9,70	--	--	9,70
HW4-01_C		190223,26	442023,36	8,50	10,31	--	--	10,31
HW4-02_A		190247,65	442000,24	1,50	4,59	--	--	4,59
HW4-02_B		190247,65	442000,24	5,00	5,86	--	--	5,86
HW4-02_C		190247,65	442000,24	8,50	9,64	--	--	9,64
HW4-03_A		190254,93	441999,62	1,50	-0,64	--	--	-0,64
HW4-03_B		190254,93	441999,62	5,00	-0,76	--	--	-0,76
HW4-03_C		190254,93	441999,62	8,50	-0,85	--	--	-0,85
HW4-04_A		190280,90	442027,30	1,50	-1,67	--	--	-1,67
HW4-04_B		190280,90	442027,30	5,00	-2,09	--	--	-2,09
HW4-04_C		190280,90	442027,30	8,50	-2,12	--	--	-2,12
HW4-05_A		190280,00	442033,55	1,50	-1,76	--	--	-1,76
HW4-05_B		190280,00	442033,55	5,00	-2,15	--	--	-2,15
HW4-05_C		190280,00	442033,55	8,50	-2,20	--	--	-2,20
HW4-06_A		190268,40	442044,52	1,50	-1,34	--	--	-1,34
HW4-06_B		190268,40	442044,52	5,00	-1,74	--	--	-1,74
HW4-06_C		190268,40	442044,52	8,50	-1,87	--	--	-1,87
HW4-07_A		190253,77	442058,37	1,50	-0,73	--	--	-0,73
HW4-07_B		190253,77	442058,37	5,00	-1,15	--	--	-1,15
HW4-07_C		190253,77	442058,37	8,50	-1,32	--	--	-1,32
HW4-08_A		190249,72	442052,59	1,50	5,20	--	--	5,20
HW4-08_B		190249,72	442052,59	5,00	6,24	--	--	6,24
HW4-08_C		190249,72	442052,59	8,50	7,08	--	--	7,08
HW4-09_A		190264,37	442038,77	1,50	5,80	--	--	5,80
HW4-09_B		190264,37	442038,77	5,00	6,38	--	--	6,38
HW4-09_C		190264,37	442038,77	8,50	8,51	--	--	8,51
HW4-10_A		190261,82	442024,61	1,50	5,70	--	--	5,70
HW4-10_B		190261,82	442024,61	5,00	6,16	--	--	6,16
HW4-10_C		190261,82	442024,61	8,50	8,85	--	--	8,85
HW4-11_A		190247,21	442017,61	1,50	4,96	--	--	4,96
HW4-11_B		190247,21	442017,61	5,00	5,51	--	--	5,51
HW4-11_C		190247,21	442017,61	8,50	-0,80	--	--	-0,80
HW4-12_A		190233,60	442030,40	1,50	0,55	--	--	0,55
HW4-12_B		190233,60	442030,40	5,00	-0,09	--	--	-0,09
HW4-12_C		190233,60	442030,40	8,50	-0,24	--	--	-0,24
HW4-13_A		190223,56	442032,09	1,50	10,01	--	--	10,01
HW4-13_B		190223,56	442032,09	5,00	9,98	--	--	9,98
HW4-13_C		190223,56	442032,09	8,50	10,08	--	--	10,08

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch - indirecte hinder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	2,37	3,53	--	8,53
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	2,14	3,22	--	8,22
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	3,80	4,88	--	9,88
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	5,86	6,96	--	11,96
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	5,99	7,10	--	12,10
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	8,31	9,47	--	14,47
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	-1,30	-0,90	--	4,10
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	-1,50	-1,13	--	3,87
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	-0,51	-0,14	--	4,86
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	1,74	2,12	--	7,12
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	1,83	2,24	--	7,24
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	1,55	2,05	--	7,05
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	-0,62	0,04	--	5,04
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	-0,89	-0,26	--	4,74
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	-0,05	0,57	--	5,57
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	2,12	2,74	--	7,74
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	2,35	2,99	--	7,99
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	1,94	2,62	--	7,62
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	-0,53	0,27	--	5,27
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	-0,77	0,00	--	5,00
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	0,25	1,01	--	6,01
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	2,61	3,38	--	8,38
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	2,79	3,61	--	8,61
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	5,23	6,29	--	11,29
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	17,66	18,37	--	23,37
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	18,85	19,55	--	24,55
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	20,05	20,76	--	25,76
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	22,36	23,08	--	28,08
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	22,30	23,02	--	28,02
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	22,24	22,96	--	27,96
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	20,97	21,64	--	26,64
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	21,85	22,49	--	27,49
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	23,49	24,15	--	29,15
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	25,15	25,82	--	30,82
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	25,07	25,74	--	30,74
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	24,98	25,65	--	30,65
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	21,09	21,73	--	26,73
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	22,33	22,93	--	27,93
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	24,10	24,71	--	29,71
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	25,50	26,14	--	31,14
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	25,42	26,05	--	31,05
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	25,31	25,95	--	30,95
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	18,39	19,06	--	24,06
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	19,60	20,24	--	25,24
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	21,21	21,84	--	26,84
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	23,10	23,77	--	28,77
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	23,21	23,90	--	28,90
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	22,88	23,54	--	28,54
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	11,18	11,99	--	16,99
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	11,01	11,79	--	16,79
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	12,42	13,22	--	18,22
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	6,94	7,81	--	12,81
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	7,60	8,44	--	13,44
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	7,62	8,52	--	13,52
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	-0,76	-0,01	--	4,99
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	5,69	6,31	--	11,31
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	0,14	1,05	--	6,05
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	0,64	1,36	--	6,36
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	5,34	5,94	--	10,94
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	-1,31	-0,49	--	4,51

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch - indirecte hinder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	3,79	4,82	--	9,82
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	2,70	3,58	--	8,58
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	2,39	3,40	--	8,40
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	4,83	5,66	--	10,66
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	4,38	5,26	--	10,26
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	6,30	7,21	--	12,21
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	20,21	20,79	--	25,79
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	20,54	21,11	--	26,11
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	19,75	20,30	--	25,30
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	20,29	20,88	--	25,88
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	20,16	20,72	--	25,72
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	20,71	21,26	--	26,26
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	20,60	21,18	--	26,18
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	20,19	20,75	--	25,75
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	20,65	21,19	--	26,19
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	19,75	20,36	--	25,36
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	19,30	19,90	--	24,90
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	19,82	20,40	--	25,40
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	19,68	20,27	--	25,27
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	19,81	20,40	--	25,40
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	19,49	20,05	--	25,05
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	19,86	20,48	--	25,48
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	20,29	20,89	--	25,89
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	21,31	21,90	--	26,90

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: IBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	45,36	48,80	22,29	53,80
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	45,92	49,36	22,28	54,36
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	46,16	49,59	24,51	54,59
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	45,41	48,83	25,84	53,83
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	44,49	47,91	25,72	52,91
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	43,92	47,31	26,72	52,31
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	36,16	39,59	11,62	44,59
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	37,88	41,31	11,20	46,31
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	38,89	42,33	12,83	47,33
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	39,06	42,49	15,24	47,49
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	38,90	42,33	16,00	47,33
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	38,76	42,18	19,18	47,18
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	26,95	30,17	7,61	35,17
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	28,04	31,27	7,06	36,27
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	29,33	32,56	8,57	37,56
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	29,42	32,63	10,60	37,63
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	28,72	31,92	10,38	36,92
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	27,61	30,73	11,28	35,73
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	27,07	30,27	9,38	35,27
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	28,15	31,37	8,93	36,37
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	29,58	32,80	9,37	37,80
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	29,58	32,80	9,98	37,80
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	28,71	31,90	10,01	36,90
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	27,73	30,83	12,56	35,83
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	39,04	42,12	20,75	47,12
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	42,10	45,31	22,13	50,31
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	43,48	46,65	20,37	51,65
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	43,96	47,09	22,60	52,09
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	42,78	46,01	14,53	51,01
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	42,09	45,31	18,44	50,31
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	48,09	51,39	19,00	56,39
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	49,46	52,75	18,95	57,75
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	49,70	52,98	20,81	57,98
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	49,18	52,44	22,32	57,44
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	47,70	50,98	22,00	55,98
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	46,67	49,93	23,78	54,93
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	54,91	58,18	25,42	63,18
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	55,84	59,10	27,32	64,10
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	55,76	59,00	29,71	64,00
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	54,63	57,83	30,85	62,83
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	53,19	56,36	30,80	61,36
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	51,98	55,12	30,72	60,12
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	55,40	58,61	27,48	63,61
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	56,17	59,38	29,34	64,38
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	55,96	59,16	31,63	64,16
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	54,58	57,76	32,79	62,76
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	53,11	56,26	32,36	61,26
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	51,91	55,05	31,65	60,05
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	42,43	45,44	24,00	50,44
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	45,20	48,34	24,84	53,34
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	45,92	49,02	26,31	54,02
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	38,21	41,16	21,86	46,16
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	41,17	44,30	23,42	49,30
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	42,86	46,02	24,66	51,02
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	25,59	28,78	10,57	33,78
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	26,28	29,49	10,78	34,49
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	28,96	32,23	13,84	37,23
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	25,47	28,56	12,24	33,56
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	25,96	29,06	12,36	34,06
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	27,54	30,79	12,59	35,79

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LArLT max planologisch - indicentele situatie
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: IBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	30,89	34,03	9,52	39,03
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	32,65	35,87	9,58	40,87
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	32,07	35,40	13,33	40,40
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	28,12	31,22	15,60	36,22
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	28,68	31,85	14,74	36,85
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	31,58	34,83	16,58	39,83
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	42,75	45,75	25,90	50,75
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	44,24	47,31	26,31	52,31
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	45,34	48,44	25,67	53,44
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	42,34	45,29	26,53	50,29
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	42,88	45,87	25,99	50,87
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	44,43	47,47	27,05	52,47
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	41,09	44,04	26,54	49,04
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	41,56	44,55	26,00	49,55
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	42,97	46,08	24,66	51,08
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	37,80	40,86	22,96	45,86
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	38,26	41,35	22,55	46,35
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	38,95	42,04	23,64	47,04
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	36,33	39,10	22,47	44,10
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	37,65	40,51	23,23	45,51
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	39,29	42,18	24,63	47,18
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	44,99	47,99	26,29	52,99
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	47,24	50,34	27,21	55,34
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	47,92	50,97	28,61	55,97

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LAmax max planologisch
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	53,70	43,45	16,32
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	54,25	44,66	16,31
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	54,46	45,72	18,34
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	53,67	45,43	19,64
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	52,72	45,05	19,59
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	52,08	45,93	20,55
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	44,51	34,57	4,35
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	46,24	35,67	3,89
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	47,24	37,16	5,53
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	47,42	36,93	8,21
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	47,25	36,55	9,35
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	47,08	36,13	12,48
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	42,15	33,30	1,34
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	42,84	33,68	0,75
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	44,41	35,47	2,21
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	44,29	35,26	4,21
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	44,05	34,48	3,87
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	43,85	32,58	3,89
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	42,37	33,56	4,26
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	43,15	34,01	3,77
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	44,80	35,94	4,04
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	44,83	35,89	3,96
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	44,30	34,68	3,58
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	44,11	32,71	6,30
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	56,00	43,95	15,56
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	57,31	45,88	16,83
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	59,57	48,11	16,44
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	60,52	49,10	18,65
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	57,40	46,25	8,00
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	57,14	46,11	11,66
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	62,37	50,01	13,74
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	63,96	52,29	13,75
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	64,44	53,12	15,00
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	64,22	52,94	16,59
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	61,82	50,74	16,33
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	61,24	50,51	18,01
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	70,24	57,42	20,05
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	71,33	59,40	21,72
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	71,45	59,81	23,78
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	70,92	59,30	25,02
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	69,80	58,19	24,95
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	69,05	57,43	24,87
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	68,54	55,62	21,44
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	69,94	57,99	23,31
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	70,19	58,51	25,34
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	69,78	58,09	26,49
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	69,13	57,44	26,06
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	68,33	56,65	25,39
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	60,97	48,10	18,59
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	62,40	50,37	19,31
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	63,54	51,89	20,66
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	56,75	43,76	16,52
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	57,83	46,03	17,86
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	59,10	47,73	18,97
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	40,64	31,82	5,57
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	41,10	32,18	5,76
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	41,90	34,99	8,79
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	41,46	32,84	7,56
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	41,75	33,33	7,50
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	39,47	33,26	6,96

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LAmax max planologisch
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	48,39	37,35	3,86
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	49,22	38,83	4,04
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	43,69	35,41	7,73
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	41,33	34,95	10,62
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	41,50	34,84	9,80
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	41,94	37,73	11,03
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	61,04	48,56	20,60
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	61,89	49,69	20,96
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	62,86	50,95	20,17
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	60,82	49,07	21,26
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	61,18	49,14	20,63
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	62,44	50,71	21,59
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	59,22	47,56	21,27
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	59,43	47,57	20,62
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	60,08	48,79	19,12
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	54,88	43,25	17,82
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	55,25	43,34	17,28
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	55,63	44,09	18,26
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	55,39	43,12	17,34
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	56,04	43,96	17,97
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	57,33	46,16	19,23
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	63,65	50,94	21,01
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	65,08	52,89	21,83
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	66,13	54,26	23,10
HW3-01_A		190170,30	441967,06	1,50	49,20	39,36	10,71
HW3-01_B		190170,30	441967,06	5,00	49,45	39,74	8,61
HW3-01_C		190170,30	441967,06	8,50	50,50	41,49	10,84
HW3-02_A		190194,44	441943,88	1,50	51,04	40,25	12,17
HW3-02_B		190194,44	441943,88	5,00	51,55	41,17	10,16
HW3-02_C		190194,44	441943,88	8,50	52,89	42,88	11,61
HW3-03_A		190205,21	441947,04	1,50	38,65	31,09	8,45
HW3-03_B		190205,21	441947,04	5,00	35,69	26,50	-1,62
HW3-03_C		190205,21	441947,04	8,50	36,52	28,88	-1,09
HW3-04_A		190229,60	441972,91	1,50	35,14	25,70	-1,62
HW3-04_B		190229,60	441972,91	5,00	34,73	23,88	-2,36
HW3-04_C		190229,60	441972,91	8,50	35,06	24,76	-1,59
HW3-05_A		190230,32	441981,10	1,50	36,85	30,67	7,02
HW3-05_B		190230,32	441981,10	5,00	36,88	32,02	10,52
HW3-05_C		190230,32	441981,10	8,50	35,01	24,32	-1,39
HW3-06_A		190206,71	442003,54	1,50	37,23	30,02	6,60
HW3-06_B		190206,71	442003,54	5,00	36,23	27,50	-1,37
HW3-06_C		190206,71	442003,54	8,50	36,17	24,89	0,48
HW3-07_A		190197,52	442004,59	1,50	37,34	35,54	9,51
HW3-07_B		190197,52	442004,59	5,00	37,11	34,56	11,41
HW3-07_C		190197,52	442004,59	8,50	37,99	35,71	12,11
HW3-08_A		190197,41	441995,64	1,50	40,15	35,49	10,12
HW3-08_B		190197,41	441995,64	5,00	39,86	35,52	11,57
HW3-08_C		190197,41	441995,64	8,50	40,64	36,21	11,32
HW3-09_A		190213,41	441980,29	1,50	38,27	34,41	10,35
HW3-09_B		190213,41	441980,29	5,00	38,03	35,48	11,05
HW3-09_C		190213,41	441980,29	8,50	42,63	39,17	12,86
HW3-10_A		190208,89	441968,62	1,50	38,28	34,30	10,01
HW3-10_B		190208,89	441968,62	5,00	38,08	35,20	10,34
HW3-10_C		190208,89	441968,62	8,50	42,23	38,75	12,64
HW3-11_A		190194,25	441960,99	1,50	38,41	33,91	8,92
HW3-11_B		190194,25	441960,99	5,00	38,44	33,99	9,33
HW3-11_C		190194,25	441960,99	8,50	37,21	28,49	-0,55
HW3-12_A		190178,89	441975,51	1,50	38,56	32,40	9,60
HW3-12_B		190178,89	441975,51	5,00	37,79	29,56	9,86
HW3-12_C		190178,89	441975,51	8,50	38,35	27,59	0,22

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
HW1-01_A		190026,95	441858,42	1,50	53,70	53,70	16,32
HW1-01_B		190026,95	441858,42	5,00	54,25	54,25	16,31
HW1-01_C		190026,95	441858,42	10,00	54,46	54,46	18,34
HW1-01_D		190026,95	441858,42	20,00	53,67	53,67	19,64
HW1-01_E		190026,95	441858,42	30,00	52,72	52,72	19,59
HW1-01_F		190026,95	441858,42	39,00	52,08	52,08	20,55
HW1-02_A		190056,87	441829,99	1,50	44,51	44,51	4,35
HW1-02_B		190056,87	441829,99	5,00	46,24	46,24	3,89
HW1-02_C		190056,87	441829,99	10,00	47,24	47,24	5,53
HW1-02_D		190056,87	441829,99	20,00	47,42	47,42	8,21
HW1-02_E		190056,87	441829,99	30,00	47,25	47,25	9,35
HW1-02_F		190056,87	441829,99	39,00	47,08	47,08	12,48
HW1-03_A		190071,34	441827,86	1,50	42,15	42,15	1,34
HW1-03_B		190071,34	441827,86	5,00	42,84	42,84	0,75
HW1-03_C		190071,34	441827,86	10,00	44,41	44,41	2,21
HW1-03_D		190071,34	441827,86	20,00	44,29	44,29	4,21
HW1-03_E		190071,34	441827,86	30,00	44,05	44,05	3,87
HW1-03_F		190071,34	441827,86	39,00	43,85	43,85	3,89
HW1-04_A		190099,65	441857,41	1,50	42,37	42,37	4,26
HW1-04_B		190099,65	441857,41	5,00	43,15	43,15	3,77
HW1-04_C		190099,65	441857,41	10,00	44,80	44,80	4,04
HW1-04_D		190099,65	441857,41	20,00	44,83	44,83	3,96
HW1-04_E		190099,65	441857,41	30,00	44,30	44,30	3,58
HW1-04_F		190099,65	441857,41	39,00	44,11	44,11	6,30
HW1-05_A		190101,10	441870,34	1,50	56,00	56,00	15,56
HW1-05_B		190101,10	441870,34	5,00	57,31	57,31	16,83
HW1-05_C		190101,10	441870,34	10,00	59,57	59,57	16,44
HW1-05_D		190101,10	441870,34	20,00	60,52	60,52	18,65
HW1-05_E		190101,10	441870,34	30,00	57,40	57,40	8,00
HW1-05_F		190101,10	441870,34	39,00	57,14	57,14	11,66
HW1-06_A		190072,13	441897,26	1,50	62,37	62,37	13,74
HW1-06_B		190072,13	441897,26	5,00	63,96	63,96	13,75
HW1-06_C		190072,13	441897,26	10,00	64,44	64,44	15,00
HW1-06_D		190072,13	441897,26	20,00	64,22	64,22	16,59
HW1-06_E		190072,13	441897,26	30,00	61,82	61,82	16,33
HW1-06_F		190072,13	441897,26	39,00	61,24	61,24	18,01
HW1-07_A		190058,00	441901,91	1,50	70,24	70,24	20,05
HW1-07_B		190058,00	441901,91	5,00	71,33	71,33	21,72
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	71,45	71,45	23,78
HW1-07_D		190058,00	441901,91	20,00	70,92	70,92	25,02
HW1-07_E		190058,00	441901,91	30,00	69,80	69,80	24,95
HW1-07_F		190058,00	441901,91	39,00	69,05	69,05	24,87
HW1-08_A		190024,90	441866,93	1,50	68,54	68,54	21,44
HW1-08_B		190024,90	441866,93	5,00	69,94	69,94	23,31
HW1-08_C		190024,90	441866,93	10,00	70,19	70,19	25,34
HW1-08_D		190024,90	441866,93	20,00	69,78	69,78	26,49
HW1-08_E		190024,90	441866,93	30,00	69,13	69,13	26,06
HW1-08_F		190024,90	441866,93	39,00	68,33	68,33	25,39
HW2-01_A		190109,56	441897,12	1,50	60,97	60,97	18,59
HW2-01_B		190109,56	441897,12	5,00	62,40	62,40	19,31
HW2-01_C		190109,56	441897,12	8,50	63,54	63,54	20,66
HW2-02_A		190131,80	441876,36	1,50	56,75	56,75	16,52
HW2-02_B		190131,80	441876,36	5,00	57,83	57,83	17,86
HW2-02_C		190131,80	441876,36	8,50	59,10	59,10	18,97
HW2-03_A		190138,87	441876,53	1,50	40,64	40,64	5,57
HW2-03_B		190138,87	441876,53	5,00	41,10	41,10	5,76
HW2-03_C		190138,87	441876,53	8,50	41,90	41,90	8,79
HW2-04_A		190168,20	441908,26	1,50	41,46	41,46	7,56
HW2-04_B		190168,20	441908,26	5,00	41,75	41,75	7,50
HW2-04_C		190168,20	441908,26	8,50	39,47	39,47	6,96

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
HW2-05_A		190166,76	441913,90	1,50	48,39	48,39	3,86
HW2-05_B		190166,76	441913,90	5,00	49,22	49,22	4,04
HW2-05_C		190166,76	441913,90	8,50	43,69	43,69	7,73
HW2-06_A		190143,54	441935,78	1,50	41,33	41,33	10,62
HW2-06_B		190143,54	441935,78	5,00	41,50	41,50	9,80
HW2-06_C		190143,54	441935,78	8,50	41,94	41,94	11,03
HW2-07_A		190132,98	441929,12	1,50	61,04	61,04	20,60
HW2-07_B		190132,98	441929,12	5,00	61,89	61,89	20,96
HW2-07_C		190132,98	441929,12	8,50	62,86	62,86	20,17
HW2-08_A		190148,28	441914,70	1,50	60,82	60,82	21,26
HW2-08_B		190148,28	441914,70	5,00	61,18	61,18	20,63
HW2-08_C		190148,28	441914,70	8,50	62,44	62,44	21,59
HW2-09_A		190144,59	441900,53	1,50	59,22	59,22	21,27
HW2-09_B		190144,59	441900,53	5,00	59,43	59,43	20,62
HW2-09_C		190144,59	441900,53	8,50	60,08	60,08	19,12
HW2-10_A		190131,20	441893,28	1,50	54,88	54,88	17,82
HW2-10_B		190131,20	441893,28	5,00	55,25	55,25	17,28
HW2-10_C		190131,20	441893,28	8,50	55,63	55,63	18,26
HW2-11_A		190114,92	441908,52	1,50	55,39	55,39	17,34
HW2-11_B		190114,92	441908,52	5,00	56,04	56,04	17,97
HW2-11_C		190114,92	441908,52	8,50	57,33	57,33	19,23
HW2-12_A		190106,08	441907,87	1,50	63,65	63,65	21,01
HW2-12_B		190106,08	441907,87	5,00	65,08	65,08	21,83
HW2-12_C		190106,08	441907,87	8,50	66,13	66,13	23,10

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LAmax max planologisch
LAmax bij Bron/Groep voor toetspunt: HW1-07_C
Groep: Bronnen

Naam Bron/Groep	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	71,45	59,81	23,78
SC02	Scheidsrechter seniorenwedstrijd	189935,39	441952,62	1,70	71,45	--	--
SC01	Scheidsrechter eerste team	189935,39	441952,62	1,70	71,45	--	--
PU01	Publiek eerste team	189929,64	441952,16	1,70	63,62	--	--
PU02	Publiek seniorenwedstrijd	189929,64	441951,75	1,70	63,45	--	--
SP02	Spelers seniorenwedstrijden	189935,39	441952,62	1,70	59,93	--	--
SP01	Spelers eerste team	189935,39	441952,62	1,70	59,93	--	--
ZO1	Uitstraling kozijn	189911,11	441987,01	1,00	23,78	23,78	23,78
ZO3	Uitstraling kozijn	189917,43	441993,77	1,00	23,62	23,62	23,62
D01	Uitstraling dak	189912,65	442008,80	0,10	21,78	21,78	21,78
ZW3	Uitstraling kozijn	189906,39	441991,24	1,00	19,01	19,01	19,01
NO2	Uitstraling kozijn	189922,69	441999,55	1,00	18,81	18,81	18,81
NO1	Uitstraling kozijn	189921,57	442000,67	3,90	17,66	17,66	17,66
ZW1	Uitstraling kozijn	189901,03	441996,27	1,00	16,11	16,11	16,11
ZO2	Uitstraling deur	189917,42	441993,77	0,00	15,17	15,17	15,17
ZW2	Uitstraling deur	189905,73	441991,86	0,00	9,54	9,54	9,54
NW1	Uitstraling kozijn	189900,90	441996,74	1,00	9,51	9,51	9,51
NW3	Uitstraling kozijn	189903,58	441999,58	3,90	8,30	8,30	8,30
NW2	Uitstraling deur	189902,93	441998,90	0,00	4,20	4,20	4,20
TR01	Training	189935,12	441952,70	1,70	--	59,81	--
VW02	Vrachtwagen afval	189974,13	442023,32	1,00	--	--	--
VW01	Vrachtwagen bevoorrading	189974,13	442023,53	1,00	--	--	--
PW02	Personenwagens	189974,36	442023,51	0,75	--	--	--
PW01	Personenwagens	189974,38	442023,56	0,75	--	--	--
LAmax	(hoofdgroep)	0,00	0,00	0,00	71,45	59,81	23,78

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: LAmax max planologisch - incidentele situatie
LAmax bij Bron/Groep voor toetspunt: HW1-07_C
Groep: Bronnen

Naam Bron/Groep	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
HW1-07_C		190058,00	441901,91	10,00	71,45	71,45	23,78
SC02	Scheidsrechter seniorenwedstrijd	189935,39	441952,62	1,70	71,45	--	--
SC01	Scheidsrechter eerste team	189935,39	441952,62	1,70	71,45	71,45	--
PU01	Publiek eerste team	189929,64	441952,16	1,70	63,62	63,62	--
PU02	Publiek seniorenwedstrijd	189929,64	441951,75	1,70	63,45	--	--
SP02	Spelers seniorenwedstrijden	189935,39	441952,62	1,70	59,93	--	--
SP01	Spelers eerste team	189935,39	441952,62	1,70	59,93	59,93	--
ZO1	Uitstraling kozijn	189911,11	441987,01	1,00	23,78	23,78	23,78
ZO3	Uitstraling kozijn	189917,43	441993,77	1,00	23,62	23,62	23,62
D01	Uitstraling dak	189912,65	442008,80	0,10	21,78	21,78	21,78
ZW3	Uitstraling kozijn	189906,39	441991,24	1,00	19,01	19,01	19,01
NO2	Uitstraling kozijn	189922,69	441999,55	1,00	18,81	18,81	18,81
NO1	Uitstraling kozijn	189921,57	442000,67	3,90	17,66	17,66	17,66
ZW1	Uitstraling kozijn	189901,03	441996,27	1,00	16,11	16,11	16,11
ZO2	Uitstraling deur	189917,42	441993,77	0,00	15,17	15,17	15,17
ZW2	Uitstraling deur	189905,73	441991,86	0,00	9,54	9,54	9,54
NW1	Uitstraling kozijn	189900,90	441996,74	1,00	9,51	9,51	9,51
NW3	Uitstraling kozijn	189903,58	441999,58	3,90	8,30	8,30	8,30
NW2	Uitstraling deur	189902,93	441998,90	0,00	4,20	4,20	4,20
VW02	Vrachtwagen afval	189974,13	442023,32	1,00	--	--	--
VW01	Vrachtwagen bevoorrading	189974,13	442023,53	1,00	--	--	--
PW02	Personenwagens	189974,36	442023,51	0,75	--	--	--
PW01	Personenwagens	189974,38	442023,56	0,75	--	--	--
LAmax	(hoofdgroep)	0,00	0,00	0,00	71,45	71,45	23,78

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 3

Titel	Maatwerkvoorschriften MASV

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Retouradres: Postbus 3066, 6802 DB Arnhem

Voetbalvereniging Masv
De heer H. Bergmans
Dovenetellaan 150
6841 EE ARNHEM

Onderwerp
Besluit maatwerkvoorschriften geluid – Dovenetellaan 150 Arnhem

Datum
30 december 2020

Pagina
1 van 6

Zaaknummer
1952117358

Behandeld door
C. de Fretes

Geachte heer Bergmans,

Wij hebben u in de brief van 10 januari 2020 gemeld dat wij maatwerkvoorschriften zullen vaststellen voor het aspect geluid. Het concrete besluit leest u hieronder.

Besluit
Burgemeester en wethouders besluiten, gelet op artikel 8.42 eerste lid van de Wet milieubeheer (Wm) en artikel 2.20 vijfde lid van het Activiteitenbesluit voor de inrichting aan de Dovenetellaan 150 in Arnhem maatwerkvoorschriften voor het aspect geluid op te stellen. U vindt de maatwerkvoorschriften in de bijlagen.

Dit besluit is verleend onder de voorschriften uit bijlage. U moet voldoen aan deze voorschriften.

Wij wijzen u erop dat maatwerkvoorschriften extra voorschriften zijn. Deze voorschriften gelden naast de bepalingen die op grond van wet- en regelgeving op uw inrichting van toepassing zijn.

Publicatie
Het besluit publiceren wij op de website www.overheid.nl onder "berichten over uw buurt."

Inwerkingtreding
De beschikking treedt in werking met ingang van de dag na de verzending.

Rechtsmiddelen
Belanghebbenden kunnen bezwaar maken of een verzoek om voorlopige voorziening indienen tegen dit besluit. Daarover informeren wij u in de bijlage.

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem

Postbus 3066
6802 DB Arnhem

T 026 – 377 16 00
E postbus@odra.nl
www.odregioarnhem.nl

KvK 57137528
IBAN NL92BNGH0285158813
BTW NL 8524.52.998.B.01

Toekomstige activiteiten
Dit maatwerkbesluit heeft betrekking op de huidige omvang van de bedrijfsactiviteiten. Bij gewijzigde activiteiten kan het betekenen dat dit maatwerkbesluit moet worden aangepast.

Nieuwe of gewijzigde activiteiten moeten op grond van artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit ten minste vier weken tevoren aan de gemeente Arnhem worden gemeld. U meldt dit via de Activiteitenbesluit Internet Module (https://www.aimonline.nl/).

Heeft u vragen?
Dan kunt u contact opnemen met C. de Fretes. Zij is bereikbaar op telefoonnummer: (026) 377 16 06 of per e-mail via postbus@odra.nl. Vermeld daarbij dan uw zaaknummer. Zo kunnen wij u sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
Namens burgemeester en wethouders van Arnhem,

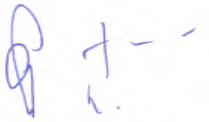

A.M. Prent
Manager Uitvoering
Omgevingsdienst Regio Arnhem

Bijlagen:
- Procedure
- Voorschriften
- Overwegingen
- Rechtsmiddelen

Bijlage: Procedure

Wij hebben u in de brief van 10 januari 2020 gemeld dat wij maatwerkvoorschriften zullen vaststellen voor het aspect geluid.

Gelet op artikel 1.2 lid a van het Activiteitenbesluit en artikel 8.42, lid 3 van de Wet milieubeheer is de gemeente Arnhem het bevoegd gezag om maatwerkvoorschriften te stellen.

Het stellen van maatwerk is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Deze beschikking is voorbereid en opgesteld met de reguliere voorbereidingsprocedure als beschreven in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Bijlage: Voorschriften

De volgende maatwerkvoorschriften worden voor het aspect geluid, op grond van artikel 8.42 Wet milieubeheer en artikel 2.20 vijfde lid van het Activiteitenbesluit, vastgesteld:

1. Het A-gewogen equivalent geluidniveau (L_{Aeq}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige muziekinstallaties mag in ruimten waar muziek ten gehore wordt gebracht niet meer bedragen dan:

Uitgangspunt	L_{Aeq} dB(A)**		
	L_{Aeq} dag*	L_{Aeq} avond*	L_{Aeq} nacht*
popmuziekspectrum	89	84	79
dancespectrum	86	81	76

**dag: van 07.00 tot 19.00 uur*
**avond: van 19.00 tot 23.00 uur*
**nacht: van 23.00 tot 07.00 uur*

2. *Ramen en deuren in de gevel(s) van ruimten waar muziek wordt geproduceerd en ruimten welke hiermee in directe verbinding staan, moeten tijdens deze muziekactiviteiten binnen de inrichting zijn gesloten. Tijdens het doorlaten van personen en/of goederen moeten zodanige maatregelen getroffen zijn dat muziekgeluid niet direct naar buiten kan treden.*

3. *De controle op, of berekening van de in voorgaande voorschriften vastgelegde geluidsniveaus, moet geschieden overeenkomstig de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai", uitgave 1999. Ook de beoordeling van de meetresultaten moet overeenkomstig deze handleiding plaatsvinden.*

Bijlage: Overwegingen

Huidige meldingsituatie

1. melding ingediend d.d. 22 oktober 2019;
2. brief Melding behandeld d.d. 10 januari 2020.

Toetsing

Een algemene voorwaarde voor het mogen stellen van maatwerkvoorschriften is dat deze nodig zijn ter bescherming van het milieu.

Inhoudelijke overwegingen

Over de noodzaak om in dit geval een maatwerkvoorschrift te stellen, merken wij het volgende op:

Geluid

Het uitgangspunt van het Activiteitenbesluit is om zoveel mogelijk bedrijven onder algemene regels te brengen. Het achterliggende doel hiervan is het verminderen van de administratieve lasten voor zowel bedrijven als overheden. Daarbij is tevens aangegeven dat het gebruik van het instrument maatwerkvoorschriften tot bijzondere en incidentele gevallen beperkt zal blijven.

In dit geval is het wenselijk geacht om gebruik te maken van de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften. Om te waarborgen dat de voorschriften worden nageleefd én adequaat te kunnen reageren bij geluidsklachten achten wij het noodzakelijk om via maatwerkvoorschriften het maximaal toelaatbare binnenniveau vast te leggen en te verzekeren dat ramen en deuren gesloten zijn bij het ten gehore brengen van muziekgeluid. De grondslag volgt uit artikel 2.20 lid 5 van het Activiteitenbesluit, waarin technische voorzieningen en/of gedragsregels kunnen worden voorgeschreven teneinde aan de geluidsvoorschriften te kunnen voldoen.

Op deze manier worden de geluidniveaus vastgelegd die maximaal in de ruimte geproduceerd mogen worden. Dit geeft duidelijkheid voor de ondernemer. Ook is het mogelijk om geluidmetingen in deze ruimten uit te voeren, waardoor de ODRA voor de handhaving niet afhankelijk is van derden (meten bij de klager binnen) of slechte meetcondities buiten. De maatwerkvoorschriften vormen geen extra belemmering voor exploitatie van de inrichting omdat deze niet strenger zijn dat de geluidnormen in het Activiteitenbesluit. De maatwerkvoorschriften zijn enkel een vertaling van deze geluidnormen naar de maximale geluidniveaus die in de ruimten geproduceerd mogen worden.

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat, om te kunnen voldoen aan de normen uit het Activiteitenbesluit, binnen niveaus haalbaar van:

- 89, 84 en 79 dB(A) voor respectievelijk de dag-, avond- en nachtperiode voor popmuziek;
- 86, 81 en 76 dB(A) voor respectievelijk de dag-, avond- en nachtperiode voor dancemuziek.

Deze waarden worden dan ook in het maatwerkvoorschrift opgenomen.

Van belang is dat de toelaatbare binnenniveaus zijn gebaseerd op de standaardnorm van 50 dB(A) etmaalwaarde zoals die volgt uit het Activiteitenbesluit. Deze komt overeen met de ambitiewaarde uit het gemeentelijk geluidbeleid.

Daarnaast is het gebruikelijk om een voorschrift op te nemen over het gesloten houden van ramen en deuren. Dit omdat een akoestisch onderzoek altijd wordt verricht met gesloten deuren en ramen.

Bijlage: Rechtsmiddelen

Bezwaar

Belanghebbenden kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht bezwaar maken tegen dit besluit. De termijn bedraagt zes weken en deze termijn gaat in op de dag na bekendmaking van het besluit.

Het ondertekende bezwaarschrift kan worden ingediend bij het College van burgemeester en wethouders van Arnhem en dient gezonden te worden aan:

Cluster Intern Advies
Secretariaat van de Algemene bezwaarschriftencommissie
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Het bezwaarschrift dient op grond van artikel 6:5 van de Algemene wet bestuursrecht ten minste te bevatten:

- de naam en het adres van de indiener;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift is gericht, samen met het zaaknummer zoals vermeld in het briefhoofd van ons besluit;
- de gronden van het bezwaar.

Voorlopige voorziening

Hebben u of belanghebbenden er belang bij dat dit besluit niet in werking treedt, dan kan een voorlopige voorziening worden aangevraagd. Een verzoek om voorlopige voorziening moet worden ingediend bij:

Rechtbank Gelderland
Team Bestuursrecht
Postbus 9030
6800 EM Arnhem

Hiervoor moet u kosten betalen (griffierecht). Wanneer een verzoek om voorlopige voorziening wordt toegewezen treedt de beschikking pas in werking nadat hierover een beslissing is genomen.

Voor de ontvankelijkheid van het verzoek om een voorlopige voorziening te treffen, is het van belang dat:

- een afschrift van het bezwaarschrift wordt toegezonden;
- er gelet op de betrokken belangen sprake is van onverwijlde spoed.

Het verzoekschrift om een voorlopige voorziening dient aan dezelfde eisen als het bezwaarschrift te voldoen (artikel 6:5 van de Algemene wet bestuursrecht).

Woningbouw fase 1 Nijmeegseweg

Cumulatie geluidbronnen voor de ontwikkeling van woningen (fase 1) aan de Nijmeegseweg in Arnhem

Status	**definitief**
Versie	002
Rapport	M.2021.0760.31.R003
Datum	8 september 2025

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	
Project	Gem. Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
Betreft	AO fase1
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2021.0760.31.R003
Datum	8 september 2025
Versie	002
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Weerdjesstraat 70 6811 JE Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	
Auteur	
Projectadviseur	W.J. (Wim) Wigerink 088 346 78 25 wwi@dgmr.nl
2e lezer/secr.	NUI|WWI|PZW

Inhoud

1. Inleiding **4**

2. Situatie **5**
2.1 Omgeving 5
2.2 Planologische situatie 5
2.3 Het plan 7
2.4 Geluidbeleid gemeente Arnhem 7

3. Cumulatie **8**
3.1 Bouwvlakken Wonen2 t/m Wonen8 8
3.2 Bouwvlak Wonen1 8

4. Goede ruimtelijke ordening **10**
4.1 Geluidbeleid gemeente Arnhem 10
4.2 Geluidluwe gevel en -buitenruimte 10
4.3 Binnenwaarde 11

5. Conclusie **12**

Bijlagen
Bijlage 1 Resultaten en cumulatie

1. Inleiding

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van woningbouw langs de westzijde van de Nijmeegseweg in Arnhem. In het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” van juni 2023 is deze woningbouw opgenomen. Gemeente Arnhem wil het bestemmingsplan nu gewijzigd vaststellen. Vanwege de wijzigingen moet het akoestisch onderzoek worden aangepast.

De gemeente heeft het ontwerpbestemmingsplan voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage gelegd. Daardoor blijft het oude recht van toepassing op dit plan zoals van toepassing was voor 1 januari 2024. Dit volgt uit artikel 4.6, lid 2, sub a, onder 1, van de Invoeringswet Omgevingswet. Zodra het plan van kracht is, wordt het onderdeel van het tijdelijke deel van het omgevingsplan.

In twee rapporten is een akoestisch onderzoek gepresenteerd:
1. Rapport M.2021.0760.31.R001v2 van 5 september 2025 voor het geluid van het wegverkeer en de activiteiten van het Gelredome.
2. Rapport M.2021.0760.31.R002 van 10 juli 2025 voor het geluid van het voetbalcomplex MASV.

In het onderliggende rapport brengen we de cumulatie van de verschillende geluidbronnen in beeld. De waarden toetsen wij aan een goed woon- en leefklimaat.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 staat de situatie. Daarna wordt in hoofdstuk 3 de cumulatie van de verschillende geluidbronnen beschreven. In hoofdstuk 4 gaan we in op goede ruimtelijke ordening. Ten slotte is in hoofdstuk 5 de conclusie opgenomen.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r003v2.docx 10-09-2025

2. Situatie

2.1 Omgeving

Het plangebied ligt in het centrum van de wijk Malburgen en grenst direct aan de Nijmeegseweg. Ten zuiden van het plangebied liggen de Batavierenweg, de A325/N325 en staat het GelreDome. In onderstaande figuur is het plangebied weergegeven.

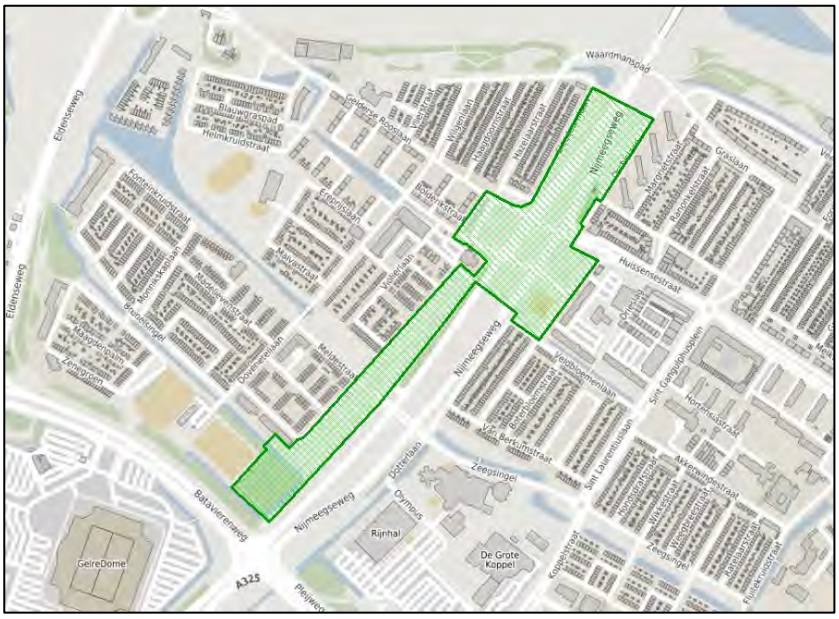

figuur 1: plangebied fase 1 Nijmeegseweg (groen vlak)

Tussen de Batavierenweg en het plangebied is een geluidwal aanwezig: deze ligt naast de busbaan en is circa 3 meter hoog. Deze wal is in het rekenmodel opgenomen.

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om de Nijmeegseweg te verleggen. De rijbaan vanaf het GelreDome naar het centrum van Arnhem (‘stad-in’) wordt dan in westelijke richting verplaatst en komt naast de rijbaan ‘stad-uit’ te liggen. De Nijmeegseweg bestaat dan uit 2x1 rijstroken en krijgt kleinere kruispunten. Ook wordt de rijsnelheid op de Nijmeegseweg dan verlaagd naar 30 km per uur. Voor deze verlegging is nog geen verkeersbesluit genomen. In dit cumulatierapport gaan wij uit van de berekende waarden met de huidige ligging van de Nijmeegseweg.

2.2 Planologische situatie

Voor deze locatie is het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg – fase 1” vastgesteld, maar de gemeente wil het plan gewijzigd vaststellen. De vorm van twee bouwvlakken is aangepast en het bouwvlak ten oosten van de Nijmeegseweg (oranje vlak) is vervallen. In de volgende figuur staan de verbeeldingen van het ontwerp en het definitieve plan onder elkaar.

figuur 2: verbeelding ontwerpbestemmingsplan (boven) en het aangepaste plan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg – fase 1” (onder)

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r003v2.docx 10-09-2025

2.3 Het plan

Het plan aan de Nijmeegseweg biedt ruimte aan een groot aantal grondgebonden woningen en appartementen. Bij de modellering is uitgegaan van de maximaal planologische situatie.
De woningen worden maximaal 10 meter hoog en de appartementencomplexen 14 meter tot 40 meter hoog.

2.4 Geluidbeleid gemeente Arnhem

Het geluidbeleid van de gemeente Arnhem is onder andere opgesteld voor de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van 'goede ruimtelijke ordening'. Het geluidbeleid stelt aanvullende voorwaarden voor de goedkeuring van plannen. Voor de beoordeling zijn per gebied andere geluideisen gesteld.

Voor het plangebied geldt het gebiedstype 'Stedelijke zone/Knooppunt'. Hierbij horen de volgende ambitiewaarden, incidentele waarden en plafondwaarden.

tabel 1: geluidnormen geluidbeleid gemeente Arnhem

	Ambitie		Incidenteel		Plafond	
Wegverkeer	(Zeer) onrustig	53 - 58 dB	lawaaiig	58 - 63 dB	Zeer lawaaiig	63 - 68 dB
Bedrijven	Onrustig	50 - 55 dB(A)	Onrustig	50 - 55 dB(A)	Onrustig	50 - 55 dB(A)

De ambitiewaarde is voor het wegverkeer 53 dB en 50 dB(A) voor het GelreDome en MASV.
Bij geluidbelastingen tot 68 dB (wegverkeer) en tot 55 dB(A) (bedrijven) vindt de gemeente het een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

In het Arnhems geluidbeleid staat dat de gecumuleerde geluidbelasting in beeld gebracht moet worden als er sprake is van meerdere relevante geluidbronnen waarvan de geluidbelasting hoger is dan de betreffende voorkeurswaarde/streefwaarde. Bij het verlenen van een hogere waarde in de geluidklasse 'plafondwaarde' geldt de plafondwaarde ook voor de gecumuleerde geluidbelasting.

3. Cumulatie

In de Wet geluidhinder is opgenomen dat burgemeester en wethouders beoordelen of de gecumuleerde geluidbelasting niet leidt tot een onaanvaardbare geluidbelasting. Cumulatie vindt plaats volgens bijlage 1 uit het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012.

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten uit de akoestisch onderzoeken voor het geluid van het wegverkeer, het GelreDome en MASV. Voor de uitgangspunten van deze onderzoeken en de rekenmethode verwijzen we naar de betreffende geluidrapporten. Zie bijlage 1 voor een aantal figuren met de geluidbelasting door alle wegen (zonder aftrek) en door MASV. Een figuur met het geluid van het GelreDome hebben we uit de notitie van de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) overgenomen.

3.1 Bouwvlakken Wonen2 t/m Wonen8

Vanaf bouwvlak Wonen2 tot en met Wonen8 is het geluid van het GelreDome en van MASV lager dan de ambitiewaarde van 50 dB(A) uit het Arnhems geluidbeleid. Bij deze bouwvlakken is alleen het geluid van wegverkeer van belang en vindt geen cumulatie plaats. Bouwvlak Wonen1 ligt nabij MASV en het GelreDome. Deze rapportage gaat in op de cumulatie bij dit bouwvlak.

3.2 Bouwvlak Wonen1

In de tabel op de volgende bladzijde zijn de resultaten uit de verschillende onderzoeken voor dit bouwvlak samengevat. De waarden op de vier zijden van het bouwvlak betreft de hoogst berekende geluidbelasting.

Voor het wegverkeer is de geluidbelasting van alle wegen tezamen opgenomen zonder de aftrek volgens artikel 110g Wgh. Voor het GelreDome en MASV staan in de tabel de langtijdgemiddeld beoordelingsniveaus (representatieve bedrijfssituatie, etmaalwaarde).

Waarden in een rode kleur zijn resultaten uit het betreffende onderzoek waar de geluidbelasting hoger is dan maximaal is toegestaan volgens de Wet geluidhinder en/of het geluidbeleid van de gemeente Arnhem.

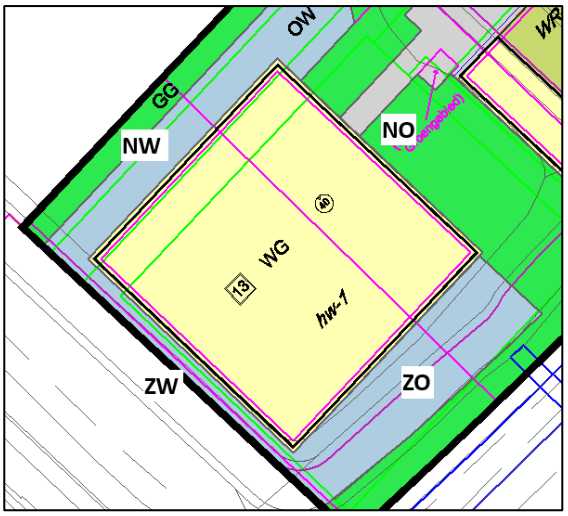

figuur 3: zijden bouwvlak Wonen1

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r003v2.docx 10-09-2025

tabel 2: cumulatie bouwvlak Wonen1

Geluidbron	Geluid Zijde NO	Geluid Zijde ZO	Geluid Zijde ZW	Geluid Zijde NW
Wegverkeer (alle wegen tezamen, geen aftrek artikel 110g Wgh)	59 dB	66 dB	65 dB	57dB
GelreDome	Lager dan 50 dB(A)	Lager dan 50 dB(A)	61 dB(A)	60 dB(A)
MASV	50 dB(A)	Lager dan 50 dB(A)	Lager dan 50 dB(A)	56 dB(A)
Cumulatie	**N.v.t.**	**N.v.t.**	**66**	**64**

4. Goede ruimtelijke ordening

Vanwege de berekende geluidbelastingen van het wegverkeer moeten hogere waarden worden vastgesteld. Een hogere waarde voor het GelreDome en MASV kan niet worden vastgesteld omdat dit geen geluidgezoneerde bronnen zijn.

4.1 Geluidbeleid gemeente Arnhem

Bij de toelichting van het begrip 'plafondwaarde' staat in het Arnhems geluidbeleid dat voor buitenstedelijke situaties zoals nieuwbouw, langs een autoweg de plafondwaarde 63 dB is. Voor binnenstedelijke situaties is deze 68 dB.

De hoogst gecumuleerde waarde is 66 dB, deze waarde is op de zuidwestzijde van het bouwvlak aanwezig en wordt mede veroorzaakt door het verkeer op de autowegen Batavierenweg en de A325/N325. Als we deze waarde vergelijken met een plafondwaarde van 63 dB uit het geluidbeleid, dan vindt een overschrijding van 3 dB plaats. Echter: het geluid van het wegverkeer en het GelreDome is dermate hoog dat ter plaatse van deze zijde van het bouwvlak gevels zonder te openen delen toegepast moeten worden. Gevels zonder te openen delen zijn volgens de Wet geen 'gevel', voor deze gevels hoeft toetsing aan de Wet niet plaats te vinden.

Dit geldt ook voor de noordwestzijde. Hier is een gecumuleerde geluidbelasting van 64 dB aanwezig, maar zijn 'dove gevels' nodig voor het geluid van het GelreDome en MASV.

Op de noordoostzijde en de zuidoostzijde is er geen sprake van cumulatie. Op de zuidoostzijde is de geluidbelasting door het wegverkeer dermate hoog dat ook hier gevels zonder te openen delen gerealiseerd moeten worden.

We concluderen dat er wat betreft de gecumuleerde geluidbelasting sprake is van een aanvaardbare situatie. Daar waar de gecumuleerde geluidbelasting hoger is dan de plafondwaarde van 63 dB, worden gevels zonder te openen delen gerealiseerd.

4.2 Geluidluwe gevel en -buitenruimte

Het Arnhems geluidbeleid stelt bij de geluidklassen 'zeer onrustig' en 'lawaaiig' (hogere waarde >53 dB) als voorwaarde dat iedere woning voorzien moet zijn van een geluidluwe verblijfsruimte aan de geluidluwe zijde én een geluidluwe buitenruimte.

Een zijde of buitenruimte is geluidluw als de opgetelde geluidbelasting door wegen voldoet aan de voorkeurswaarde van 48 dB (inclusief aftrek en exclusief het geluid van de 30 km per uur wegen) en het geluid van bedrijvigheid lager dan 50 dB(A) is.

Voor alle nieuwe woningen/appartementen in het bouwvlak moet rekening worden gehouden met een geluidluwe zijde en geluidluwe buitenruimte. We adviseren om in ieder geval de woningen zoveel mogelijk tweezijdig te oriënteren met een (gezamenlijke) buitenruimte aan de geluidluwe zijde.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r003v2.docx 10-09-2025

4.3 Binnenwaarde

Het Arnhems geluidbeleid beschrijft dat daar waar als gevolg van cumulatie een hogere geluidbelasting optreedt, zowel bij het “akoestisch” ontwerpen van nieuwe geluidgevoelige gebouwen als bij het dimensioneren van de gevelisolatie met deze gecumuleerde geluidbelasting rekening moet worden gehouden. De vereiste geluidwering wordt berekend op basis van de energetische sommatie van de isolatiewaarde per geluidbron.

In tabel 3 onderzoeken we welke geluidwering van de gevels nodig is op de zuidwestzijde en de noordwestzijde van het bouwvlak Wonen1. Op deze zijden is de hoogst gecumuleerde geluidbelasting aanwezig. We merken hierbij op dat de waarden op de grens van het bouwvlak aanwezig zijn.

tabel 3: benodigde geluidwering

Geluidbron	Benodigde binnenwaarde	Geluid zijde ZW	Vereiste geluidwering	Geluid zijde NW	Vereiste geluidwering
Wegverkeer (alle wegen tezamen)	33	65 dB	32	57dB	24
GelreDome	35	61 dB(A)	26	60 dB(A)	25
MASV	35	Lager dan 50 dB(A)	15	56 dB(A)	21
Cumulatie		**66**	**33**	**64**	**28**

We constateren dat het geluid van het wegverkeer en het GelreDome bepalend is voor de geluidwering van de gevels. In het bestemmingsplan moet worden geborgd dat gevelmaatregelen worden getroffen op basis van de energetische sommatie van de isolatiewaarde per geluidbron. De waarden in de bovenstaande tabel zijn indicatief en kunnen bij het definitieve ontwerp van het gebouw nog afwijken.

Met borging van de gevelmaatregelen is er sprake van een goed woon- en leefklimaat in de toekomstige woningen.

5. Conclusie

De gemeente Arnhem is bezig met de ontwikkeling van woningbouw langs de westzijde van de Nijmeegseweg in Arnhem. In het ontwerpbestemmingsplan “Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1” van juni 2023 is deze woningbouw opgenomen. Gemeente Arnhem wil het bestemmingsplan nu gewijzigd vaststellen. Vanwege de wijzigingen moet het akoestisch onderzoek worden aangepast. In dit separate rapport gaan we in op de cumulatie van verschillende geluidbronnen.

We constateren dat er alleen sprake is van cumulatie ter plaatse van bouwvlak Wonen1.
Dit bouwvlak ligt nabij de kruising A325/N325, de Batavierenweg en de Nijmeegseweg. Ten zuiden van dit bouwvlak staat het GelreDome, ten westen is het voetbalcomplex MASV aanwezig.

Wat betreft de gecumuleerde geluidbelasting is er sprake van een aanvaardbare situatie.
Daar waar de gecumuleerde geluidbelasting hoger is dan de plafondwaarde van 63 dB uit het Arnhems geluidbeleid, worden gevels zonder te openen delen gerealiseerd.

Voor alle nieuwe woningen/appartementen in het bouwvlak moet rekening worden gehouden met een geluidluwe zijde en geluidluwe buitenruimte. De vereiste geluidwering van de gevels wordt berekend op basis van de energetische sommatie van de isolatiewaarde per geluidbron.
Deze voorwaarden voor geluidluwe zijde/geluidluwe buitenruimte en gevelwering worden geborgd in het bestemmingsplan. Hiermee is er sprake van een goed woon- en leefklimaat.

DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

k:\doc\m\2021\076000\076031\m202107603 1r003v2.docx 10-09-2025

Bijlage 1

Titel	Resultaten en cumulatie

periode: Lden
0 m
20 m
schaal = 1 : 600
(was Groengebied)
(was Oppervlaktewater)
OW
GG
WG
13
40
hw-1
(was Groengebied)
49/52/53/54/54/54
52/54/56/53/55/55
55/56/57
41/44/48
57/58/59/57/57/57
49/55/57/57/57/56
57/62/63/63/63/63
63/64/64/64/64/64
61/64/65/65/65/65
64/65/66/66/65/65
441900
441800
190100

periode: Etmaalwaarde
0 m
20 m
schaal = 1 : 600
(was Groengebied)
(was Oppervlaktewater)
OW
GG
WG
13
hw-1
40
55/56/56/55/53/52
48/49/50/49/48/47
45/47/48
36/38/3
42/45/46
(was Groengebied)
39/42/43/44/43/42
55/56/56/55/53/52
45/46/46/45/44/44
27/28/30/30/29/28
36/38/39/39/39/39
27/28/29/29/29/28
441900
441800
190100

Resultaten

RBS (buiten activiteiten/ parkeren)

Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
MP 1_A	Huissensedijk (Elden)	5	50	50	43	vrg
MP 2_A	Dovenetellaan (Malburgen-West)	5	49	49	39	vrg
MP 3_A	Schepen Canishof (Kronenburg)	5	53	53	38	vrg
O01_A	WG Oost	1,5				44
O01_B	WG Oost	5				44
O01_C	WG Oost	15				46
O01_D	WG Oost	27				46
O01_E	WG Oost	37				46
O01_F	WG Oost	47				47
W01_A	WG West	1,5				53
W01_B	WG West	5				56
W01_C	WG West	15				59
W01_D	WG West	27				60
W01_E	WG West	37				60
W01_F	WG West	47				60
Z01_A	WG Zuid 01	1,5				52
Z01_B	WG Zuid 01	5				58
Z01_C	WG Zuid 01	15				61
Z01_D	WG Zuid 01	27				61
Z01_E	WG Zuid 01	37				61
Z01_F	WG Zuid 01	47				61
Z02_A	WG Zuid 02	1,5				52
Z02_B	WG Zuid 02	5				58
Z02_C	WG Zuid 02	15				60
Z02_D	WG Zuid 02	27				60
Z02_E	WG Zuid 02	37				60
Z02_F	WG Zuid 02	47				60

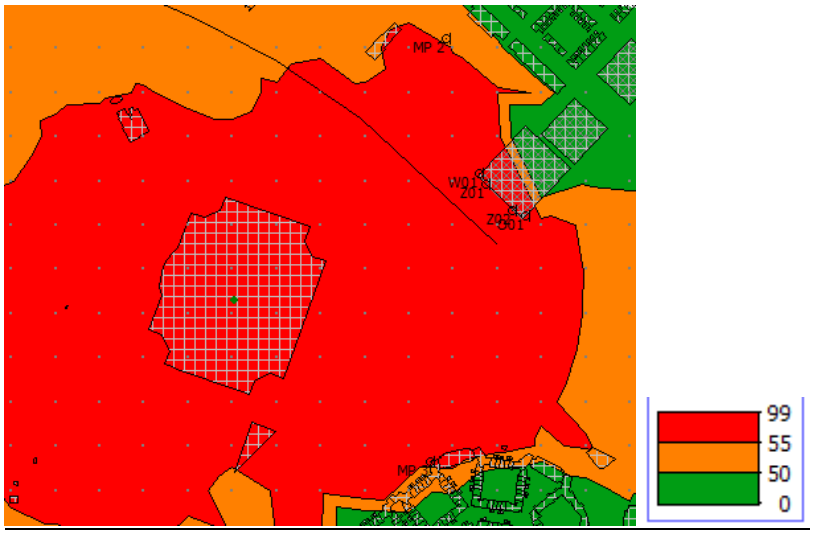

WEBOOST

TRILLINGSMETINGEN

EVENEMENTEN IN HET GELREDOME

COLOFON

Auteur	Marjolein Hordijk
Controle en vrijgave	Pieter Boon pieter@we-boost.nl +31 6 10 03 94 54

Projectcode	*WBD2024-021*
Versienr	*3.6*
Datum	*16 april 2025*
Status	*Definitief*
Opdrachtgever	*Gemeente Arnhem*

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van metingen van

ALCEDO;

© We-Boost 2025

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van We-Boost.

DE KERN VAN DIT RAPPORT

Tijdens evenementen in het Gelredome kunnen door dansende en springende bezoekers voelbare trillingen in omliggende woongebouwen optreden.

In opdracht van de gemeente Arnhem zijn daarom trillingsmetingen uitgevoerd bij een aantal concerten. Daarbij zijn de trillingen gemeten in en aan gebouwen, en daarnaast op een aantal locaties op maaiveld, met als doel om meer inzicht te krijgen in de trillingen door evenementen in het Gelredome.

INHOUDSOPGAVE

1.	**INLEIDING**	**6**
1.1.	Aanleiding	6
1.2.	Doel	6
1.3.	Leeswijzer	6
2.	**SITUATIE EN MEETAANPAK**	**8**
2.1.	Situatie	8
2.2.	Meetopzet	8
3.	**GEMETEN TRILLINGEN**	**17**
I.	**METINGEN**	**19**
I.1	Gegevens metingen	19
I.2	Resultaten metingen 30 september 2023	20
I.3	Resultaten metingen 18 november 2023	28
I.4	Resultaten metingen 23 en 24 maart 2024	42
I.5	Resultaten metingen 22 en 23 maart 2025	54
I.6	Resultaten metingen 29 en 30 maart 2025	60
I.7	Resultaten metingen 12 april 2025	70

INLEIDING

In dit hoofdstuk geven we een korte omschrijving van de inhoud van dit onderzoek: de aanleiding, het doel van het onderzoek en een beknopte leeswijzer om informatie snel te kunnen vinden.

1. INLEIDING

1.1. AANLEIDING

Tijdens evenementen in het Gelredome kunnen door dansende en springende bezoekers voelbare trillingen in omliggende woongebouwen optreden.

In opdracht van de gemeente Arnhem zijn daarom trillingsmetingen uitgevoerd bij een aantal concerten. Daarbij zijn de trillingen gemeten in en aan gebouwen, en daarnaast op een aantal locaties op maaiveld, met als doel om meer inzicht te krijgen in de hoogte van de trillingen tijdens evenementen in het Gelredome.

1.2. DOEL

Doel van dit onderzoek is om de trillingen op maaiveld en in omliggende gebouwen rond het Gelredome tijdens concerten vast te leggen.

1.3. LEESWIJZER

Wij beschrijven de situatie in het onderzoeksgebied en de meetomstandigheden in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 geven we inzicht in de gemeten trillingen. De bijlage bevat meetresultaten per meetpunt.

2 SITUATIEBESCHRIJVING

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de situatie rond het Gelredome en worden de meetomstandigheden weergegeven.

2. SITUATIE EN MEETAANPAK

2.1. SITUATIE

Het Gelredome ligt in de nabijheid van gebouwen met verschillende functies: zowel woningen, kantoren, industrie- als commerciële functies komen voor in een straal van 500 meter rond het Gelredome. Het Gelredome en de gebouwen die conform art. 5.80 van het Bkl trillingsgevoelig zijn, zijn weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1 Bebouwing rond het Gelredome

Naast het Gelredome en wegverkeer zijn er geen andere relevante trillingsbronnen in het plangebied. Industriële trillingen, trillingen van trein-, vlieg- of vaarverkeer spelen hier geen significante rol. Voor de trillingen van wegverkeer geldt dat deze naar verwachting niet tot voelbare trillingen zullen leiden, gezien de rijsnelheid, het verkeersaanbod en de afstand tot de weg, mits sprake is van een vlakke wegopbouw (geen klinkers, geen drempels dichtbij bebouwing, geen verdiept liggende putten in rijlijnen).

In dit onderzoek meten we aan bestaande bebouwing en op maaiveld.

2.2. MEETOPZET

In dit onderzoek zijn trillingsmetingen uitgevoerd op 5 momenten in de tijd, waarbij we gedurende een weekend continu de trillingen hebben vastgelegd. De metingen zijn uitgevoerd

met FrogWatch trillingsmeters, die voldoen aan de eisen uit de SBR-richtlijnen[1]. Verdere gegevens over de metingen zijn opgenomen in bijlage I van dit rapport.

De meters aan de bebouwing (fundering, hoogste verdieping) zijn gefixeerd aan de constructie van de gebouwen met behulp van plug-schroefverbindingen, de trillingsmeters op maaiveld zijn ingegraven conform de richtlijnen uit ISO14837-31[2].

[1] Zie een uitgebreide toelichting van de specificaties op https://www.frog.watch/facts/. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van sensoren die voldoen aan de kalibratie-eisen uit de SBR B-richtlijn.

[2] Minimaal 20 cm verwijderen van de toplaag, meter aanbrengen op voetplaat met minimaal 3 pinnen van minimaal 20 cm lengte. De grond onder de sensor is niet beroerd, en er is geen grond teruggeplaatst op de sensoren om de reproduceerbaarheid van de metingen niet te verminderen.

2.2.1. X-QLUSIVE HOLLAND (30 SEPTEMBER 2023)

Tijdens X-Qclusive Holland zijn de metingen uitgevoerd op vier punten: een meetpunt op maaiveld aan de noordzijde van het Gelredome, een meetpunt op maaiveld bij een gebouw waar vaak klachten over trillingen zijn bij bepaalde concerten in het Gelredome (aan de Kronenburgsingel), een meetpunt aan de fundering van dat gebouw en een meetpunt op de hoogste verdieping van dat gebouw, zie Figuur 2.

Figuur 2 Meetpunten tijdens X-Qlusive Holland (meetpunten 1, 2 en 3 liggen bij elkaar)

2.2.2. QLIMAX (18 NOVEMBER 2023)

Tijdens Qlimax zijn de metingen uitgevoerd op zeven punten: een meetpunt op maaiveld aan de noordzijde van het Gelredome, twee meetpunten ten noordoosten van het Gelredome en 3 meetpunten op maaiveld ten zuidoosten van het Gelredome. Daarnaast is opnieuw gemeten op de hoogste verdieping van het pand aan de Kronenburgsingel, zie Figuur 3. De meetpunten 5 en 6 zijn op exact dezelfde locatie geplaatst als tijdens de eerdere meting (30 september).

Figuur 3 Meetpunten tijdens Qlimax

2.2.3. SNOLLEBOLLEKES (23 EN 24 MAART 2024)

Tijdens Snollebollekes zijn de metingen uitgevoerd op zes punten: een meetpunt op maaiveld aan de noordzijde van het Gelredome en vier meetpunten op maaiveld ten zuidoosten van het Gelredome. Daarnaast is opnieuw gemeten op de hoogste verdieping van het pand aan de Kronenburgsingel, zie Figuur 4. De meetpunten 1, 2 en 6 zijn op exact dezelfde locatie geplaatst als tijdens de eerdere metingen (30 september en 18 november). Hierdoor hebben we op de meetpunten 2 en 6 van alle drie de concerten meetresultaten.

Figuur 4 Meetpunten tijdens Snollebollekes maart 2024

2.2.4. SNOLLEBOLLEKES (22 EN 23 MAART 2025)

Tijdens Snollebollekes in maart 2025 zijn de metingen uitgevoerd op drie punten: een meetpunt op maaiveld aan de noordzijde van het Gelredome (komt overeen met de eerdere 3 metingen), een nieuw meetpunt aan de oostzijde van het Gelredome op maaiveld, en een meetpunt ten zuidoosten van het Gelredome (ook op maaiveld, komt overeen met 2 eerdere metingen, zie Figuur 5.

Figuur 5 Meetpunten tijdens Snollebollekes maart 2025

2.2.5. LA FUENTE (29 EN 30 MAART 2025)

Tijdens La Fuente in maart 2025 zijn de metingen uitgevoerd op vijf punten: de meetpunten 1 tot en met 3 komen overeen met de metingen bij Snollebollekes in maart 2025. Daarnaast zijn er, op verzoek van Gelredome, extra meetpunten geplaatst: één bij de Nijmeegseweg, maar verder bij de sloot vandaan, en één bij de bestaande bebouwing aan de Kronenburgsingel, verder bij het Gelredome vandaan, zie Figuur 6.

Figuur 6 Meetpunten tijdens La Fuente maart 2025

2.2.6. TRANSMISSION (12 APRIL 2025)

Tijdens Transmission in april 2025 zijn de meetpunten geplaatst op exact dezelfde posities als tijdens het concert van La Fuenta, zie Figuur 7.

Figuur 7 Meetpunten tijdens Transmission april 2025

GEMETEN TRILLINGEN

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting van de meetresultaten gegeven.

3. GEMETEN TRILLINGEN

In dit hoofdstuk gaan we in op de gemeten trillingen. Ter illustratie van de gemeten trillingen zijn de meetresultaten bovenin het appartementencomplex aan de Kronenburgsingel weergegeven in Figuur 8. De gekleurde bolletjes zijn de trillingen tijdens concerten.

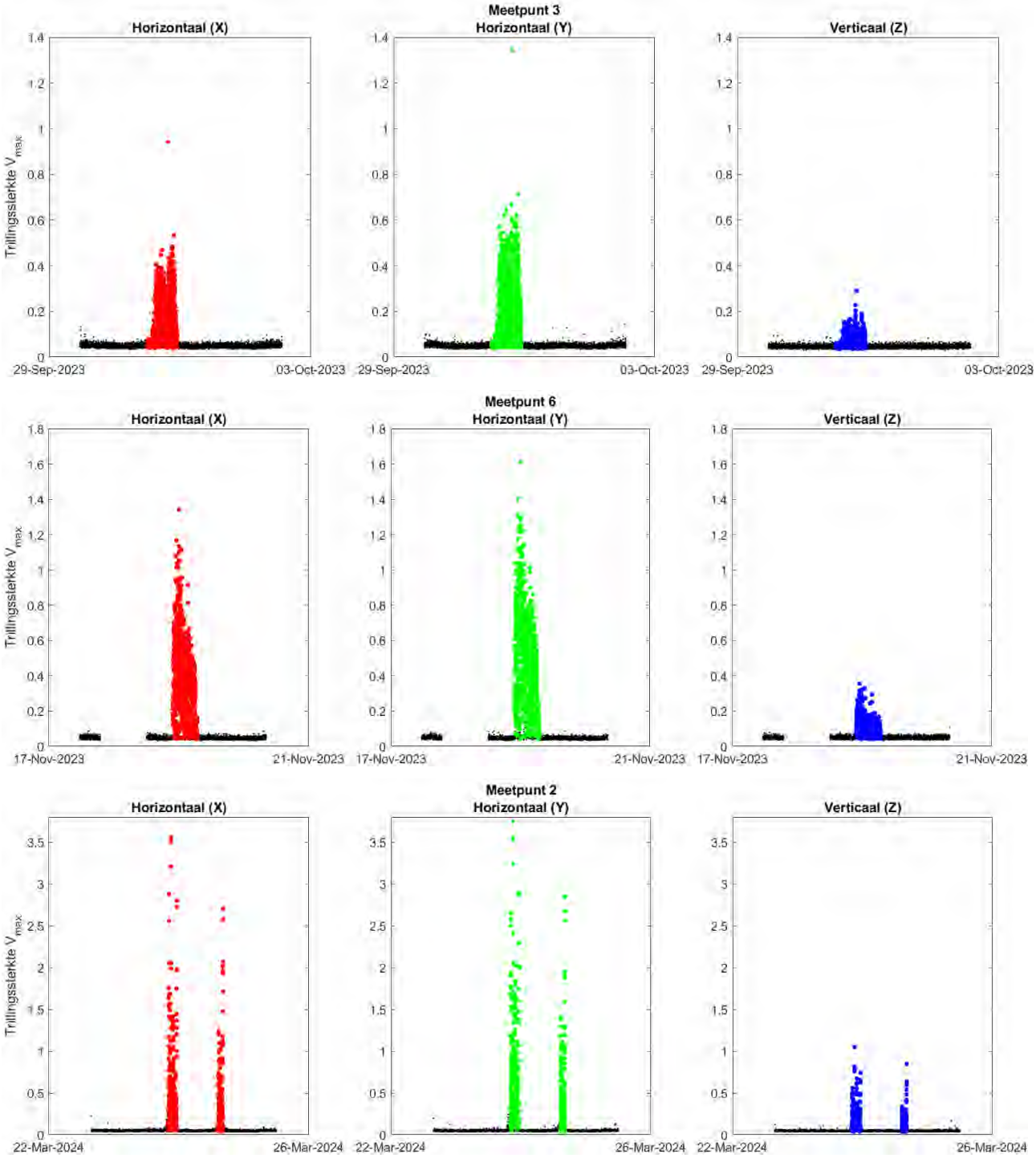

Figuur 8 Gemeten trillingen op hoogste verdieping van Kronenburgsingel. Boven concert van 30 september 2023, midden concert van 18 november 2023 en onder concerten van 23 en 24 maart 2024

Voor andere meetpunten zijn deze grafieken weergegeven in bijlage I. In deze figuren valt het volgende op:

- De trillingen van het concert (gekleurde bolletjes) zijn duidelijk hoger dan de achtergrondtrillingen.
- Op sommige meetpunten zijn de trillingen op maaiveld niet hoger dan de achtergrondtrillingen (van bijvoorbeeld wegverkeer), maar op andere punten wel.
- We zien sterke verschillen tussen concerten:
    - Bij de Kronenburgsingel: de trillingen van het concert van 18 november (Qlimax, podium aan noordzijde Gelredome) zijn hoger dan de trillingen van het concert van 30 september (X-Qlusive Holland, podium middenin Gelredome), en tijdens het concert van 23 en 24 maart (Snollebollekes) bijna een factor 3 hoger. Het concert van Snollebollekes in maart 2025 is daarentegen weer zo'n 30% lager dan het concert van Snollebollekes in maart 2024.
    - Aan de noordzijde van het Gelredome is het concert van 30 september wel zichtbaar, maar de concerten van 18 november en 23/24 maart 2024 geven lagere trillingen dan de achtergrondtrillingen: deze concerten vallen daarmee weg in de achtergrondruis.

De trillingen zijn weergegeven in Tabel 1. De trillingen zijn bepaald op basis van de SBR B-richtlijn, de weergegeven trillingssterkte V_{per} is het maximale over alle periodes waarin het concert plaatsvond. In bijlage I staan tabellen met meetresultaten per periode.

Tabel 1 Gemeten trillingen

Meetpunt	Afstand	30-09-'23		18-09-'23		23-03-'24		22-03-'25		29-03-'25		12-04-'25	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
Maaiveld Kronenburgsingel 799	305 m	0.2	0.04							0.2	0.01	0.1	0.00
Fundering Kronenburgsingel 799	305 m	0.2	0.05										
Bovenin Kronenburgsingel 799	305 m	1.3	0.28	1.6	0.50	3.7	0.70						
Hoek Batavierenweg-Nijmeegseweg	220 m	0.2	0.01	0.1	0.00	0.1	0.01	0.1	0.00	0.1	0.00	0.1	0.00
Nijmeegseweg	365 m			0.1	0.00								
Olympus	480 m			0.1	0.00								
Kronenburgsingel 4	470 m			0.1	0.02								
Kroonpark 60	365 m			0.2	0.04								
Schepen ten Havestraat 515	190 m			0.3	0.09	0.6	0.10	0.4	0.07	0.2	0.01	0.1	0.00
Schepen ten Havestraat	190 m					0.6	0.09						
Kronenburgpassage	425 m					0.4	0.07						
Kronenburgpassage	250 m					0.6	0.09						
Hoek Pleijweg-Nijmeegseweg	177 m							0.2	0.03	0.1	0.01	0.1	0.00
Alternatief punt Nijmeegseweg	225 m									0.1	0.00	0.1	0.00

I. METINGEN

Deze bijlage bevat gegevens over de metingen.

I.1 GEGEVENS METINGEN

Hieronder is een overzicht opgenomen met relevante gegevens van de metingen, conform de eisen in hoofdstuk 11 uit de SBR B-richtlijn.

1	*Uitvoerende partij*	Alcedo B.V. Ondernemersweg 3 7451PK Holten
	Verantwoordelijke	Daan Borgonje
2	*Meting uitgevoerd door*	Leon Spikker, Hugo Visscher en Daan Borgonje
3	*Datum en tijd metingen*	29 september tot 2 oktober 2023 17 tot 20 november 2023 22 tot 25 maart 2024 21 tot 23 maart 2025 28 tot 30 maart 2025 11 tot 13 april 2025
4	*Trillingsbron*	Evenementen in Gelredome
5	*Classificatie gebouw*	Zie paragraaf 3.2
6	*Locatie metingen*	Zie Figuur 3
7	*Geotechnische gegevens*	Niet relevant voor vaststellen gemeten trillingen
8	*Locaties meetpunten en meetrichtingen*	Zie Figuur 2, 3 en 4. Meetpunten aan gebouw zijn conform gebouwrichting (X is parallel aan lange zijde, Y is loodrecht op lange zijde, Z is verticaal). Voor overige meetpunten: X-richting loodrecht op de trillingsbron Y-richting parallel aan trillingsbron Z-richting verticaal
9	*Gebruikte apparatuur*	FrogWatch opnemers. Zie een uitgebreide toelichting van de specificaties op https://www.frog.watch/facts/.
10	*Gemeten trillingen*	Zie verderop in deze bijlage
11	*Motivatie classificatie gebouw*	Op basis van constructietekeningen en gegevens BAG
12	*Overige relevante omstandigheden*	Niet van toepassing

I.2 RESULTATEN METINGEN 30 SEPTEMBER 2023

Deze bijlage bevat de resultaten van de metingen van Alcedo. Per meetpunt zijn de gemeten trillingen en de tertsbandspectra per event weergegeven. De spectrogrammen geven inzicht in de verdeling van de trillingsfrequenties over de tijd. **Blauw** geeft lage trillingen aan, **rood** juist hoge trillingen. In de tabel met resultaten zijn de periodes van het concert **groen** gearceerd.

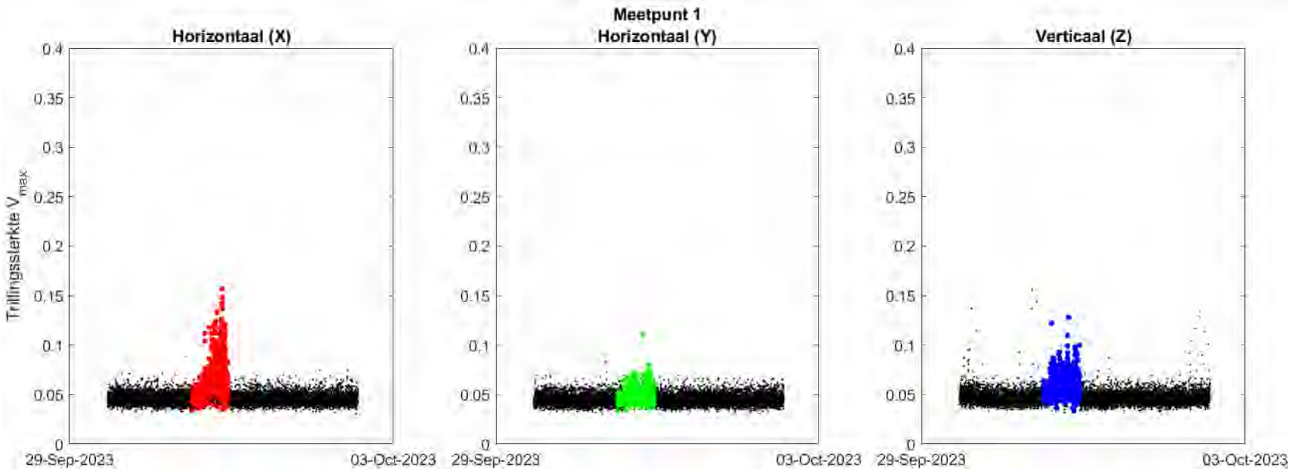

Figuur 9 Gemeten trillingen bij meetpunt 1 (maaiveld bij Kronenburgsingel)

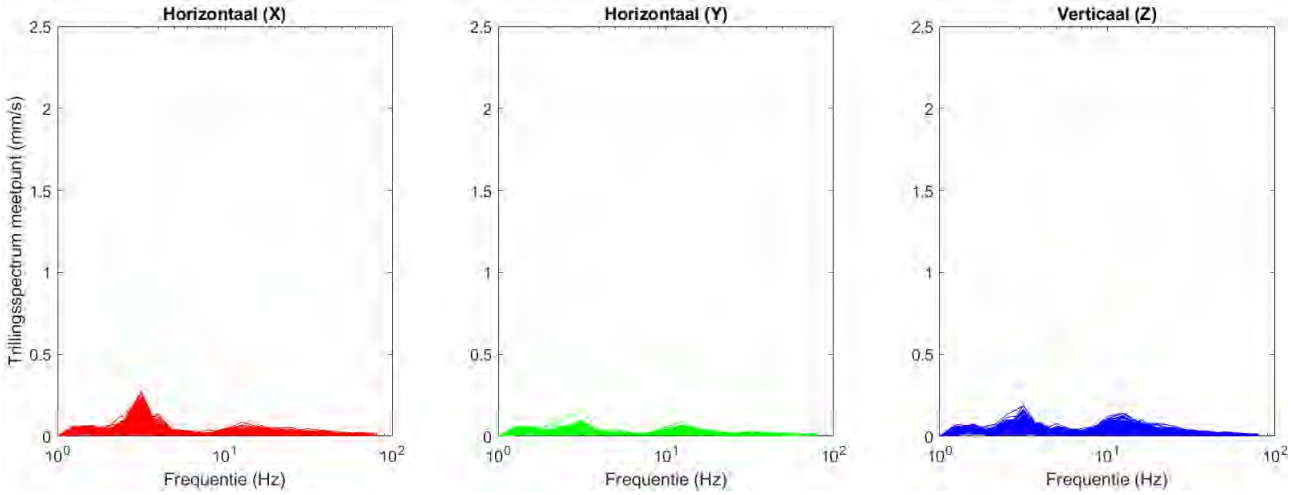

Figuur 10 Tertsbandspectra bij meetpunt 1

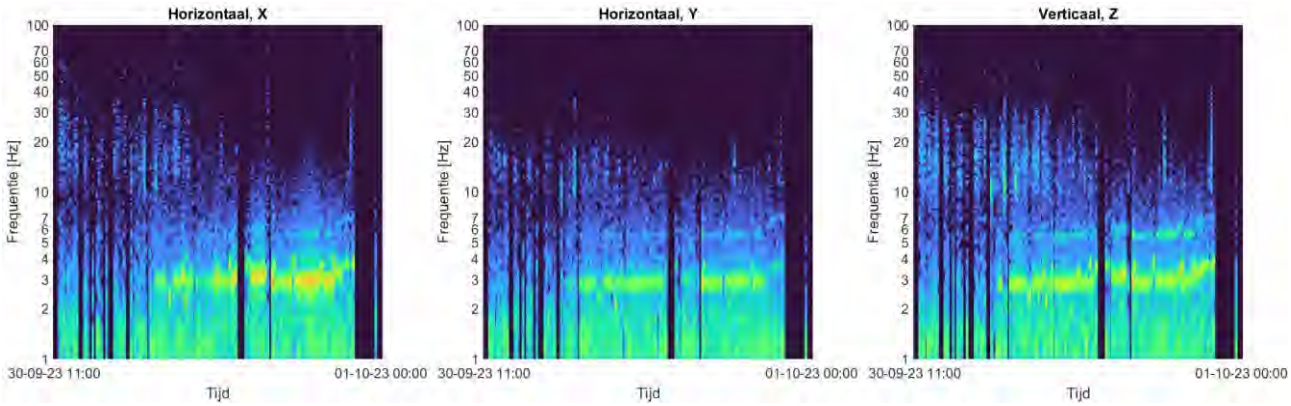

Figuur 11 Spectrogram bij meetpunt 1

Tabel 2 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
29 september 2023	Dag	0.14	0.01		
29 september 2023	Avond	0.07	0.00		
29 en 30 september 2023	Nacht	0.09	0.00		
30 september 2023	Dag	0.16	0.01	0.12	0.01
30 september 2023	Avond	0.16	0.04	0.16	0.04
30 september en 1 oktober 2023	Nacht	0.07	0.00		
1 oktober 2023	Dag	0.09	0.00		
1 oktober 2023	Avond	0.07	0.00		
1 en 2 oktober 2023	Nacht	0.08	0.00		
2 oktober 2023	Dag	0.13	0.01		

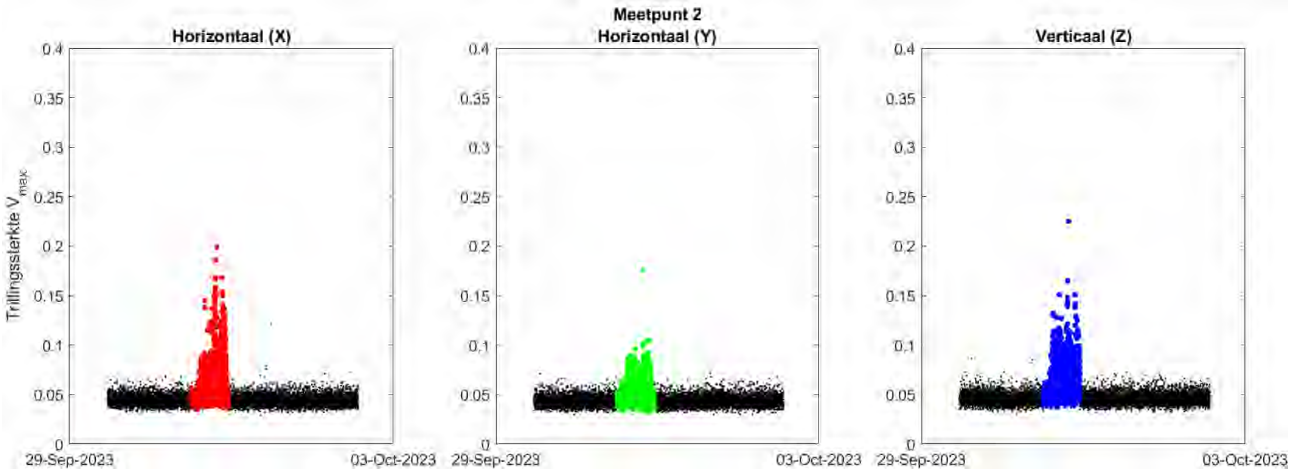

Figuur 12 Gemeten trillingen bij meetpunt 2 (fundering Kronenburgsingel)

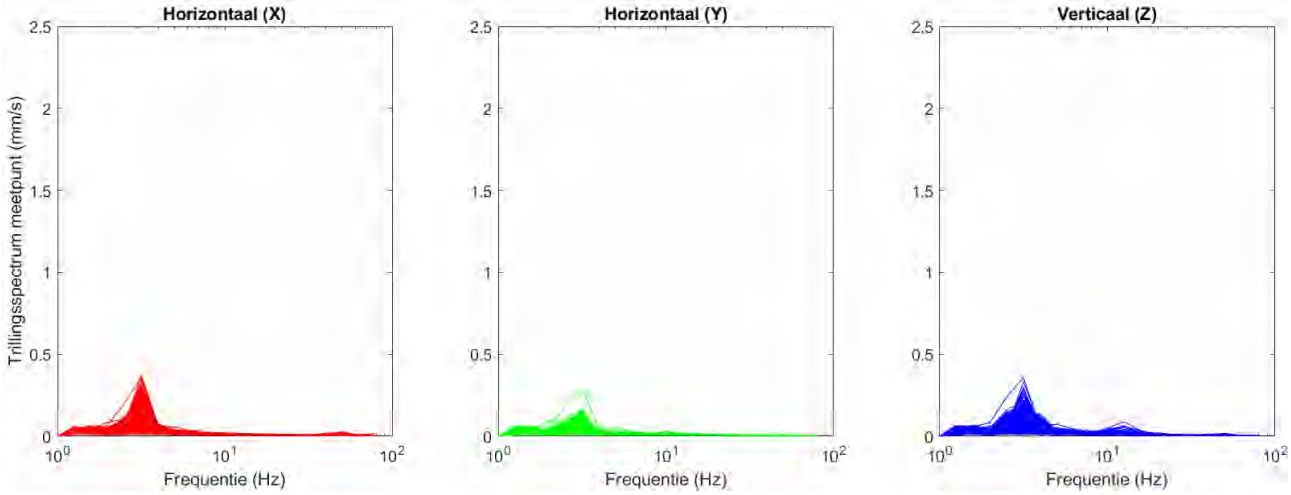

Figuur 13 Tertsbandspectra bij meetpunt 2

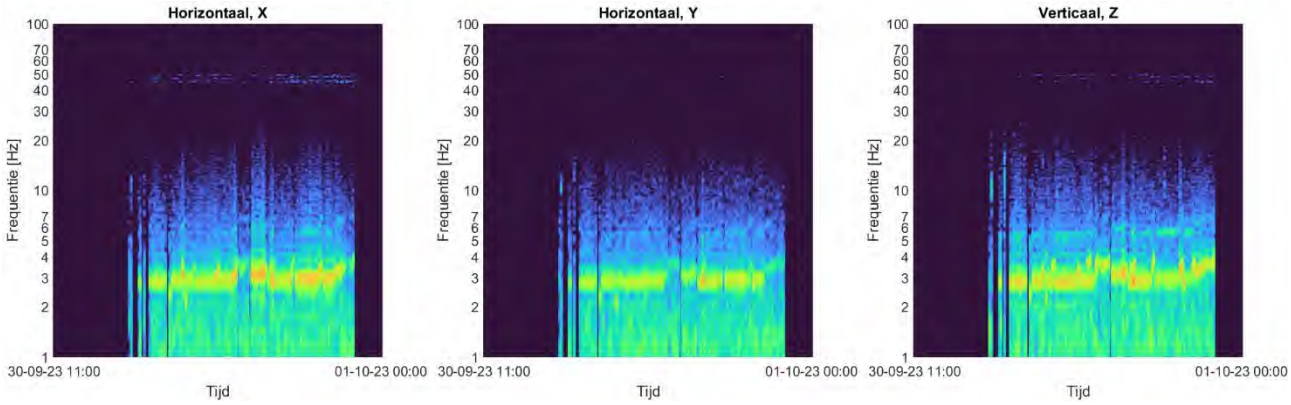

Figuur 14 Spectrogram bij meetpunt 2

Tabel 3 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 2

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
29 september 2023	Dag	0.09	0.00		
29 september 2023	Avond	0.07	0.00		
29 en 30 september 2023	Nacht	0.07	0.00		
30 september 2023	Dag	0.15	0.02	0.15	0.02
30 september 2023	Avond	0.23	0.05	0.23	0.05
30 september en 1 oktober 2023	Nacht	0.07	0.00		
1 oktober 2023	Dag	0.12	0.00		
1 oktober 2023	Avond	0.07	0.00		
1 en 2 oktober 2023	Nacht	0.07	0.00		
2 oktober 2023	Dag	0.07	0.00		

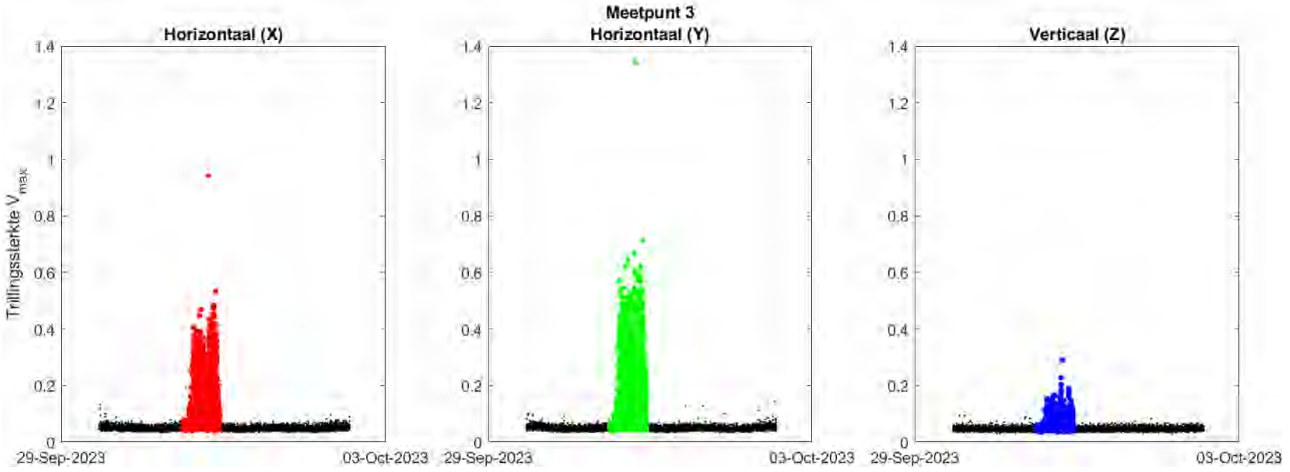

Figuur 15 Gemeten trillingen bij meetpunt 3 (hoogste verdieping Kronenburgsingel)

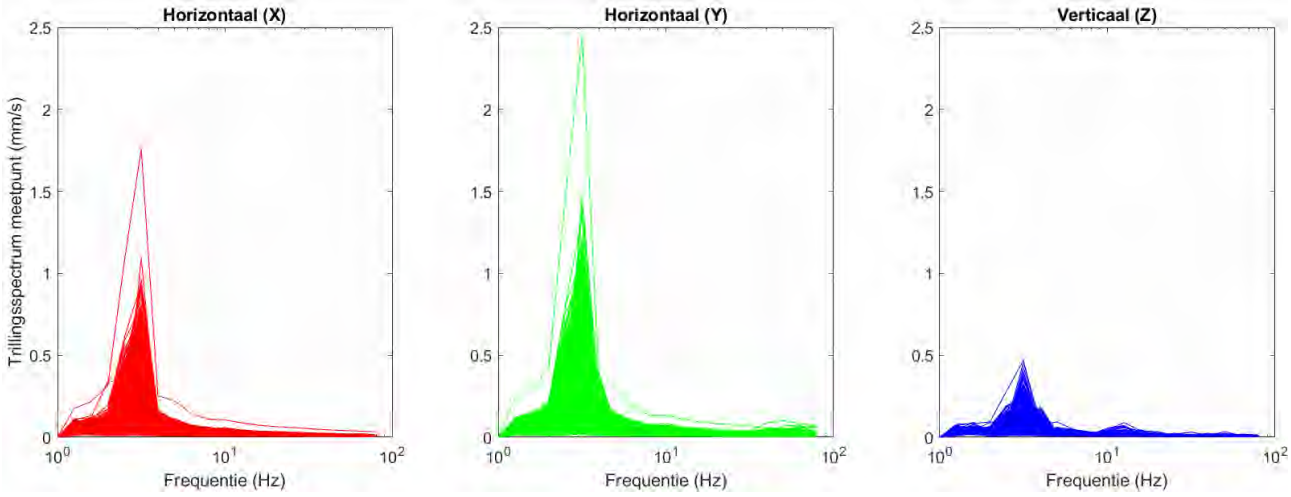

Figuur 16 Tertsbandspectra bij meetpunt 3

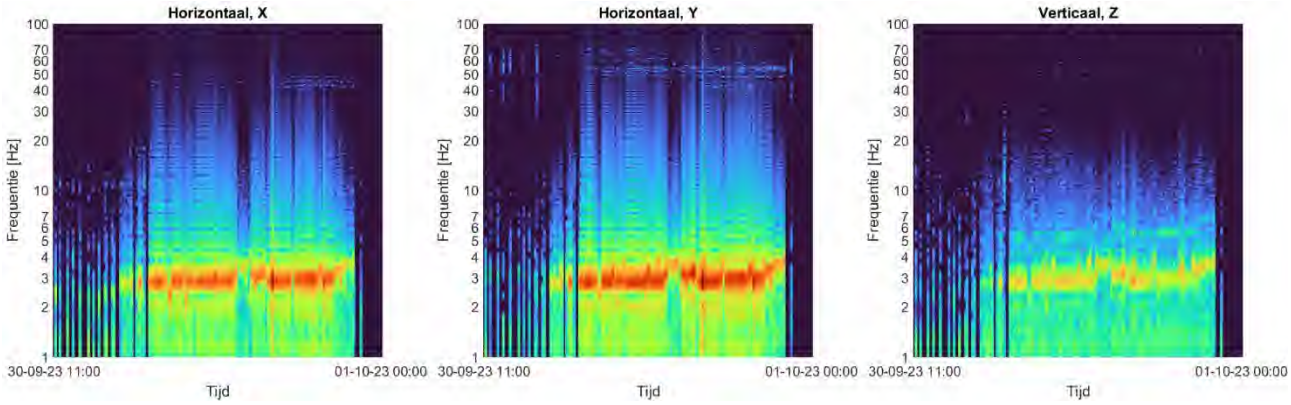

Figuur 17 Spectrogram bij meetpunt 3

Tabel 4 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 3

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
29 september 2023	Dag	0.13	0.01		
29 september 2023	Avond	0.09	0.00		
29 en 30 september 2023	Nacht	0.07	0.00		
30 september 2023	Dag	0.64	0.16	0.64	0.16
30 september 2023	Avond	1.34	0.28	1.34	0.28
30 september en 1 oktober 2023	Nacht	0.07	0.00		
1 oktober 2023	Dag	0.13	0.00		
1 oktober 2023	Avond	0.10	0.00		
1 en 2 oktober 2023	Nacht	0.08	0.00		
2 oktober 2023	Dag	0.14	0.01		

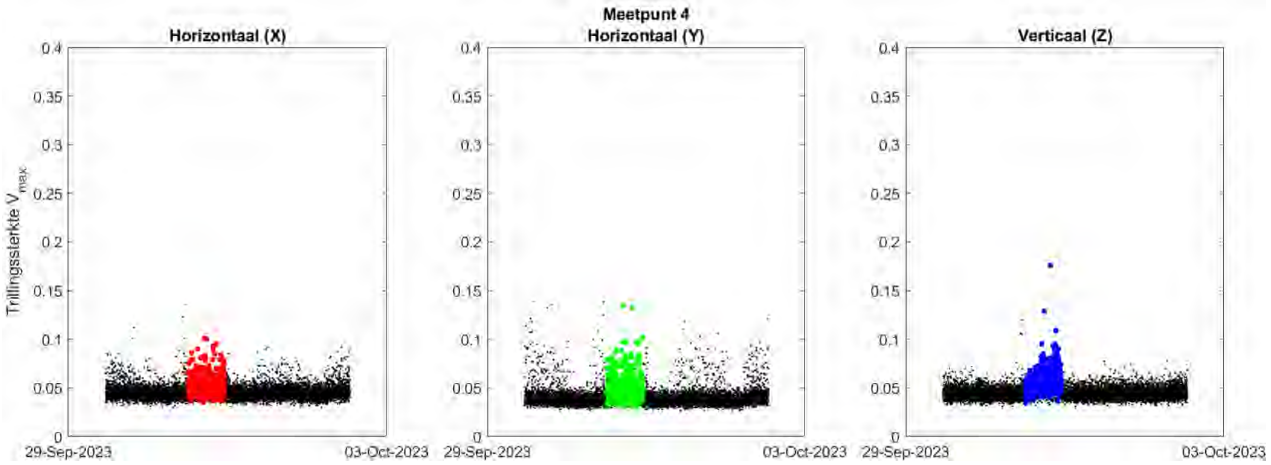

Figuur 18 Gemeten trillingen bij meetpunt 4 (maaiveld Batavierenweg - Nijmeegseweg)

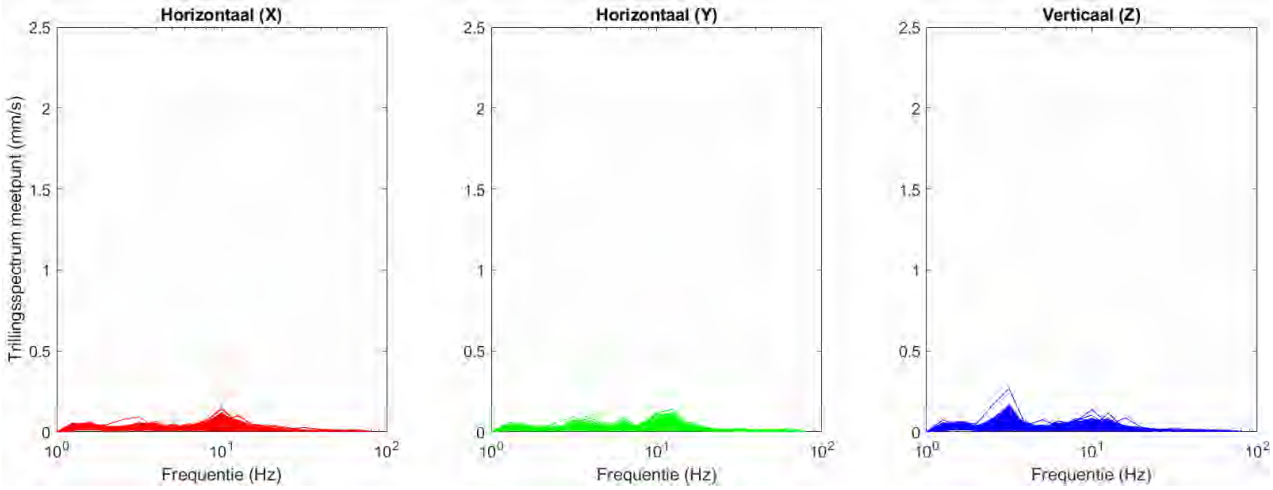

Figuur 19 Tertsbandspectra bij meetpunt 4

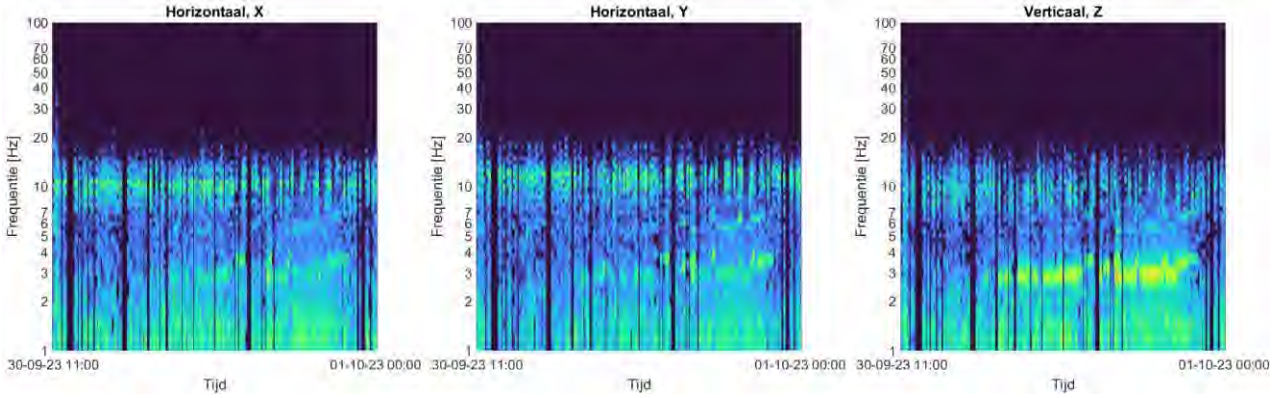

Figuur 20 Spectrogram bij meetpunt 4

Tabel 5 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 4

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
29 september 2023	Dag	0.14	0.01		
29 september 2023	Avond	0.14	0.01		
29 en 30 september 2023	Nacht	0.10	0.00		
30 september 2023	Dag	0.14	0.01	0.10	0.01
30 september 2023	Avond	0.18	0.01	0.18	0.01
30 september en 1 oktober 2023	Nacht	0.09	0.00		
1 oktober 2023	Dag	0.12	0.01		
1 oktober 2023	Avond	0.11	0.00		
1 en 2 oktober 2023	Nacht	0.09	0.00		
2 oktober 2023	Dag	0.12	0.00		

I.3 RESULTATEN METINGEN 18 NOVEMBER 2023

Deze bijlage bevat de resultaten van de metingen van Alcedo. Per meetpunt zijn de gemeten trillingen en de tertsbandspectra per event weergegeven. De spectrogrammen geven inzicht in de verdeling van de trillingsfrequenties over de tijd. **Blauw** geeft lage trillingen aan, **rood** juist hoge trillingen. In de tabel met resultaten zijn de periodes van het concert **groen** gearceerd.

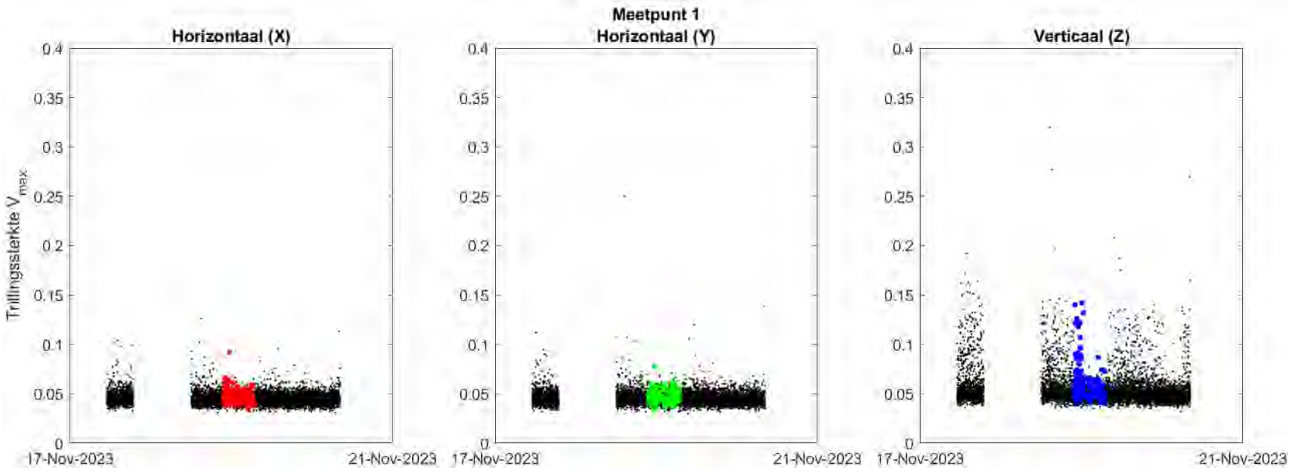

Figuur 21 Gemeten trillingen bij meetpunt 1 (parkeerterrein Olympus, noordzijde)

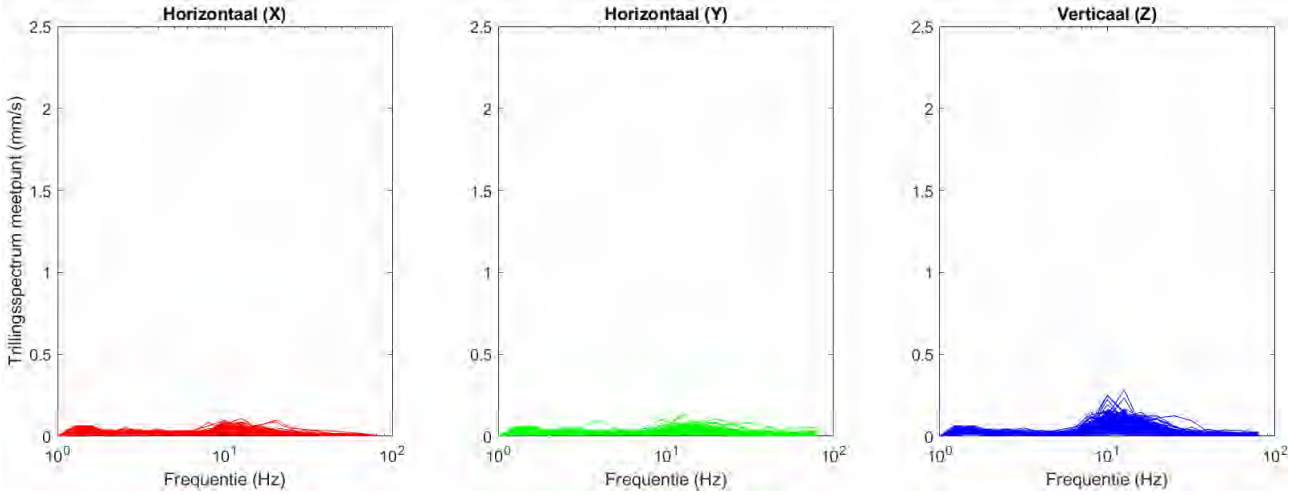

Figuur 22 Tertsbandspectra bij meetpunt 1

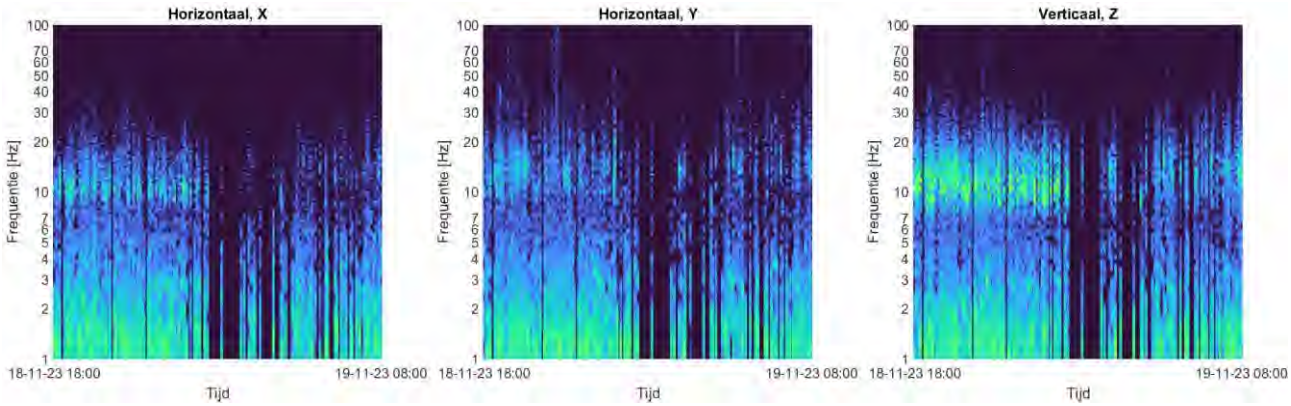

Figuur 23 Spectrogram bij meetpunt 1

Tabel 6 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	0.19	0.04		
17 november 2023	Avond	0.05	0.00		
18 november 2023	Dag	0.32	0.03		
18 november 2023	Avond	0.14	0.02	0.09	0.00
18 en 19 november 2023	Nacht	0.14	0.01	0.14	0.00
19 november 2023	Dag	0.21	0.02		
19 november 2023	Avond	0.14	0.02		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.14	0.01		
20 november 2023	Dag	0.27	0.04		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

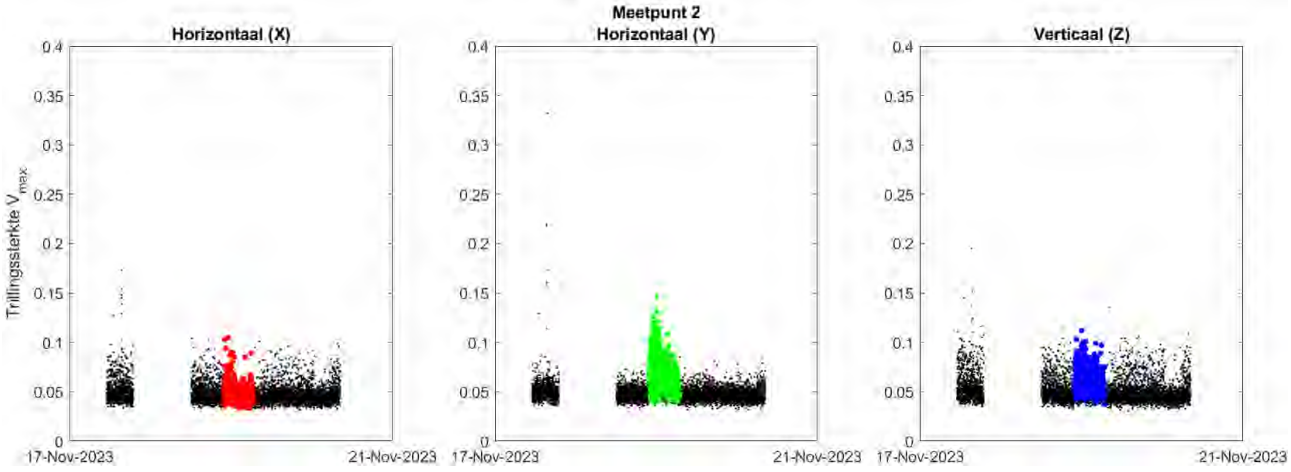

Figuur 24 Gemeten trillingen bij meetpunt 2 (maaiveld Kronenburgsingel, oostzijde)

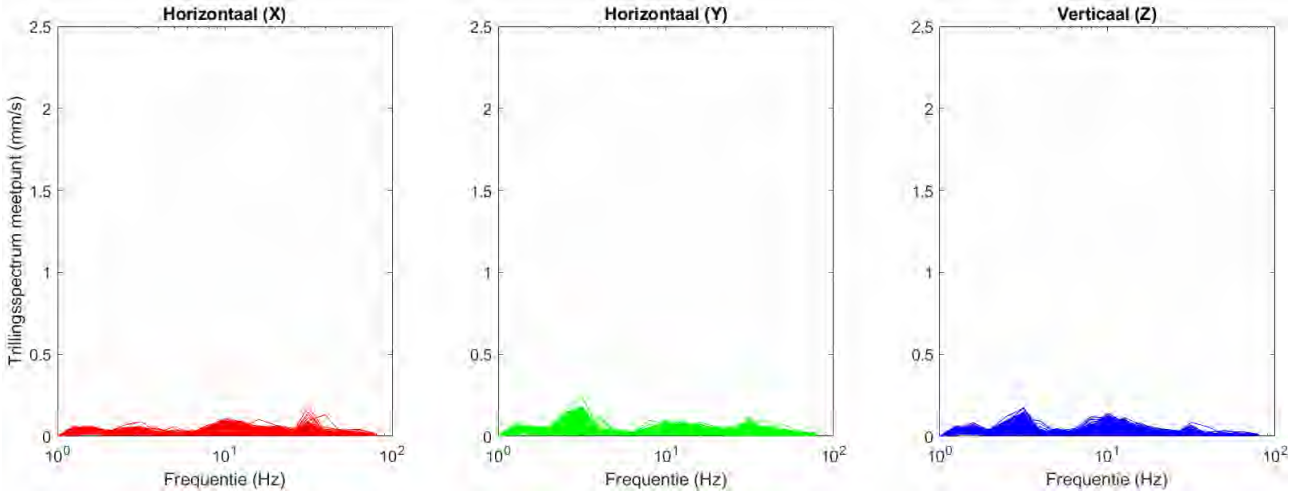

Figuur 25 Tertsbandspectra bij meetpunt 2

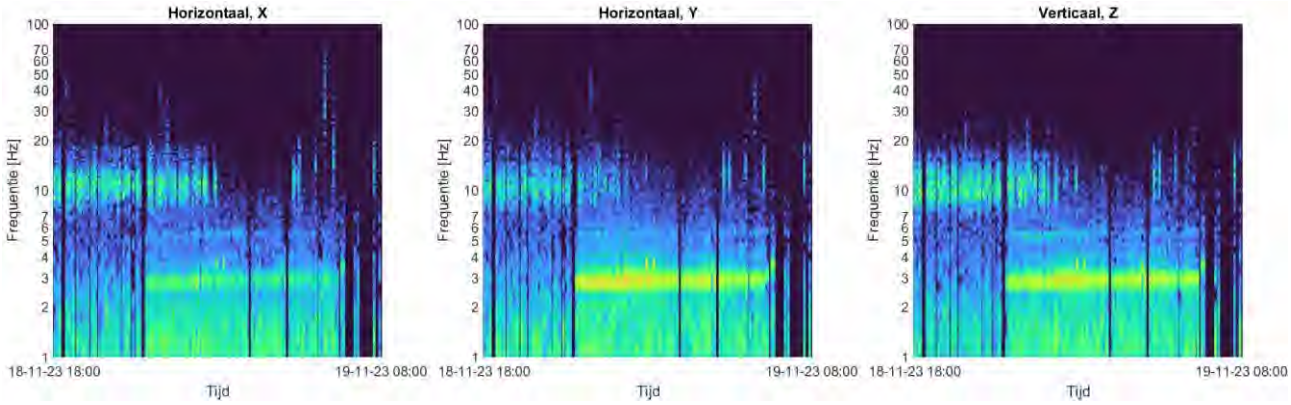

Figuur 26 Spectrogram bij meetpunt 2

Tabel 7 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 2

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	0.33	0.02		
17 november 2023	Avond	0.06	0.00		
18 november 2023	Dag	0.12	0.01		
18 november 2023	Avond	0.13	0.01	0.13	0.01
18 en 19 november 2023	Nacht	0.15	0.02	0.15	0.02
19 november 2023	Dag	0.14	0.01		
19 november 2023	Avond	0.10	0.00		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.10	0.00		
20 november 2023	Dag	0.11	0.01		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

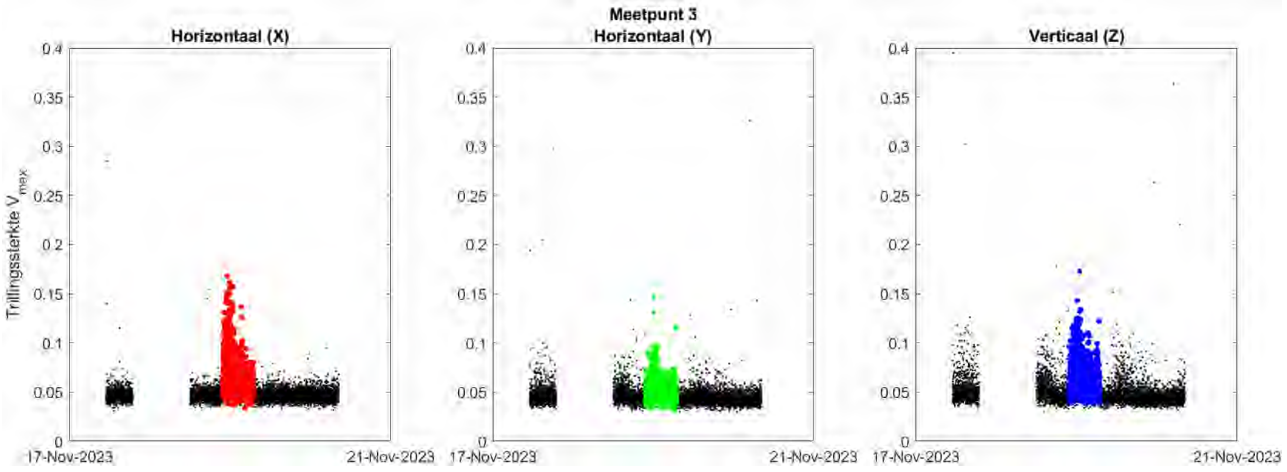

Figuur 27 Gemeten trillingen bij meetpunt 3 (maaiveld Kroonpark, zuidzijde)

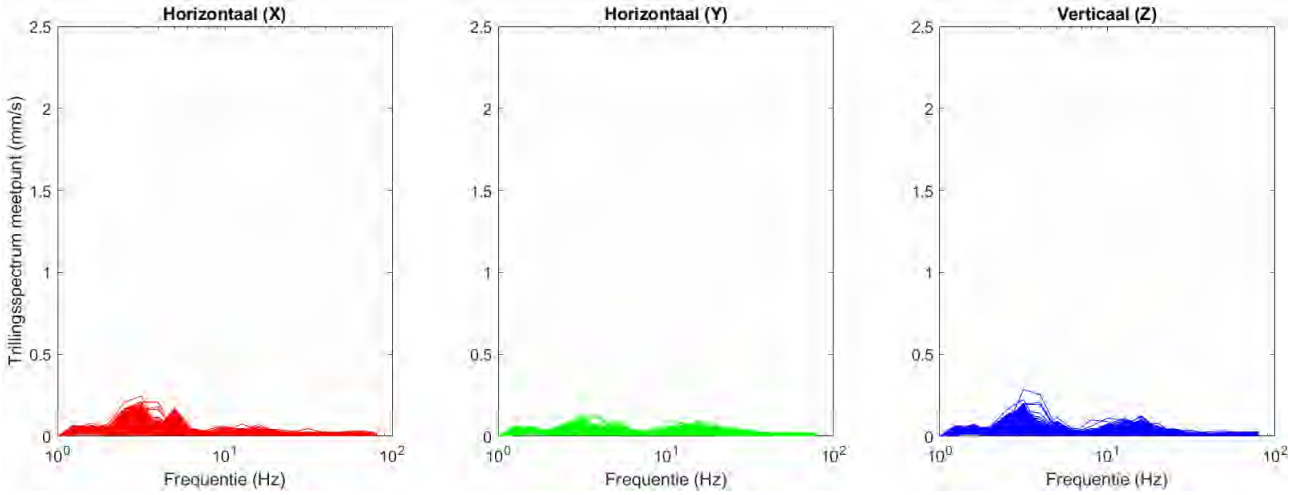

Figuur 28 Tertsbandspectra bij meetpunt 3

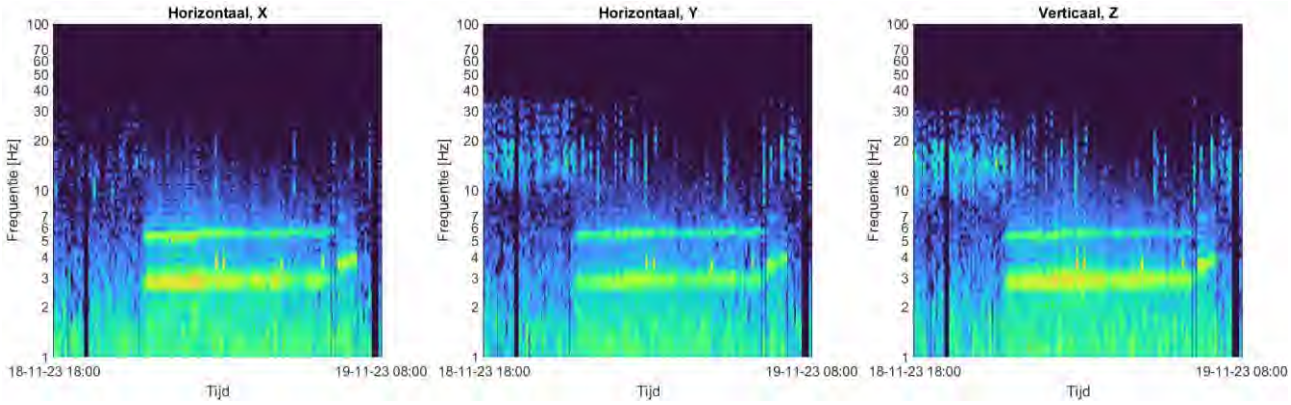

Figuur 29 Spectrogram bij meetpunt 3

Tabel 8 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 3

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	1.49	0.06		
17 november 2023	Avond	0.06	0.00		
18 november 2023	Dag	0.18	0.01		
18 november 2023	Avond	0.15	0.03	0.15	0.03
18 en 19 november 2023	Nacht	0.17	0.03	0.17	0.03
19 november 2023	Dag	0.15	0.01		
19 november 2023	Avond	0.10	0.00		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.36	0.02		
20 november 2023	Dag	0.08	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

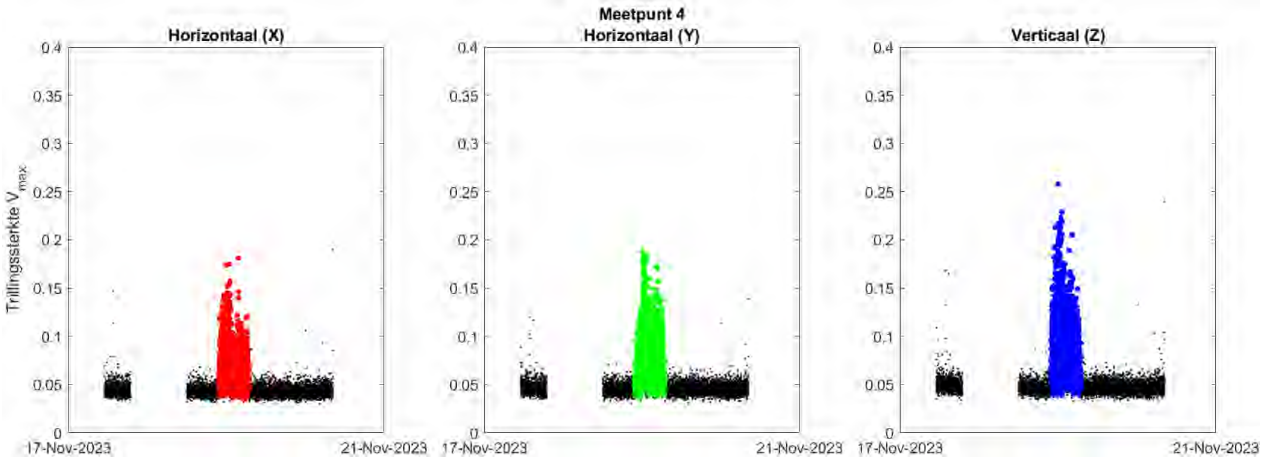

Figuur 30 Gemeten trillingen bij meetpunt 4 (maaiveld, Schepen ten Havestraat, zuidzijde)

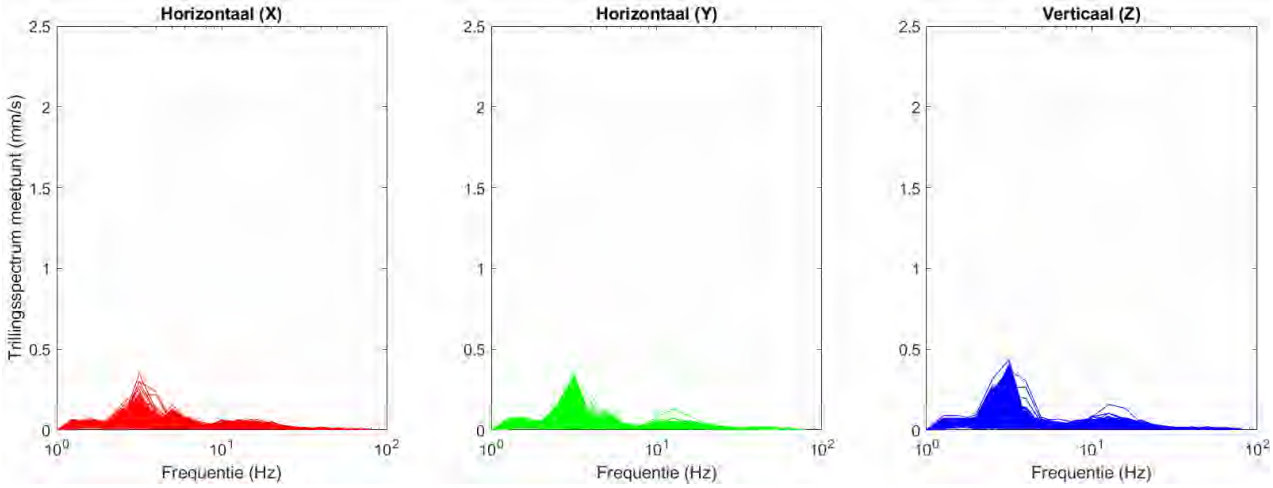

Figuur 31 Tertsbandspectra bij meetpunt 4

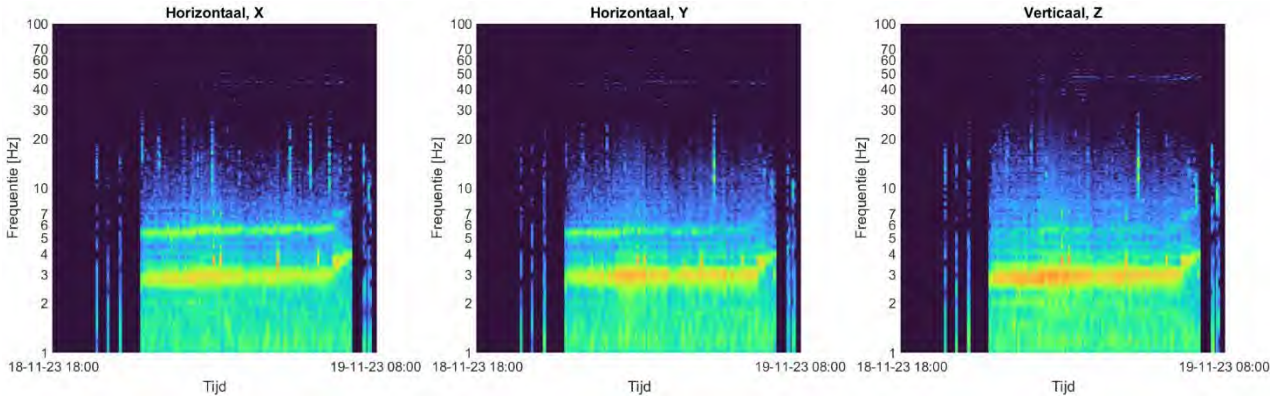

Figuur 32 Spectrogram bij meetpunt 4

Tabel 9 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 4

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	0.17	0.01		
17 november 2023	Avond	0.04	0.00		
18 november 2023	Dag	0.09	0.00		
18 november 2023	Avond	0.19	0.04	0.19	0.04
18 en 19 november 2023	Nacht	0.26	0.09	0.26	0.09
19 november 2023	Dag	0.09	0.00		
19 november 2023	Avond	0.07	0.00		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.13	0.01		
20 november 2023	Dag	0.24	0.02		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

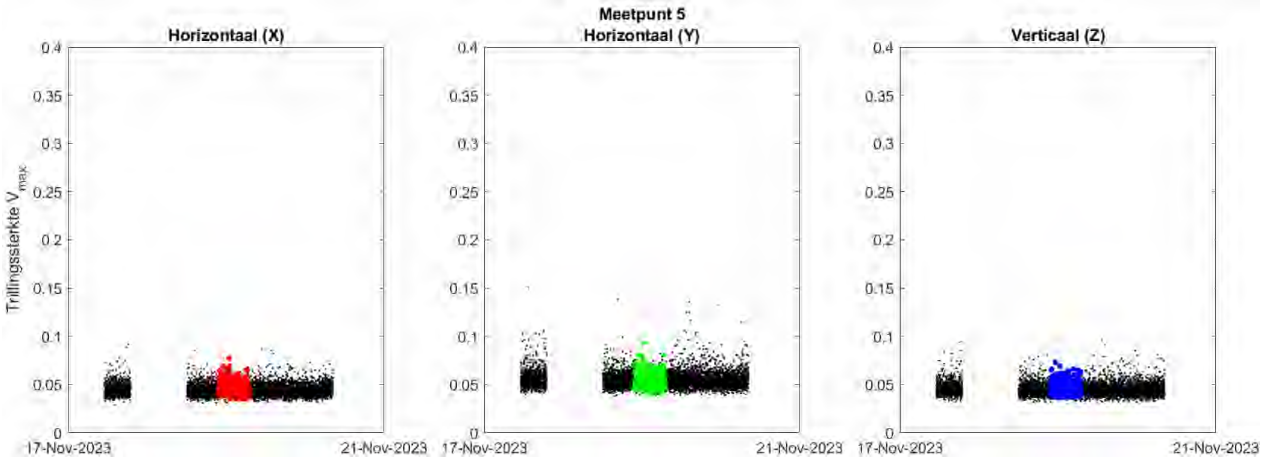

Figuur 33 Gemeten trillingen bij meetpunt 5 (maaiveld Batavierenweg - Nijmeegseweg, noordzijde)

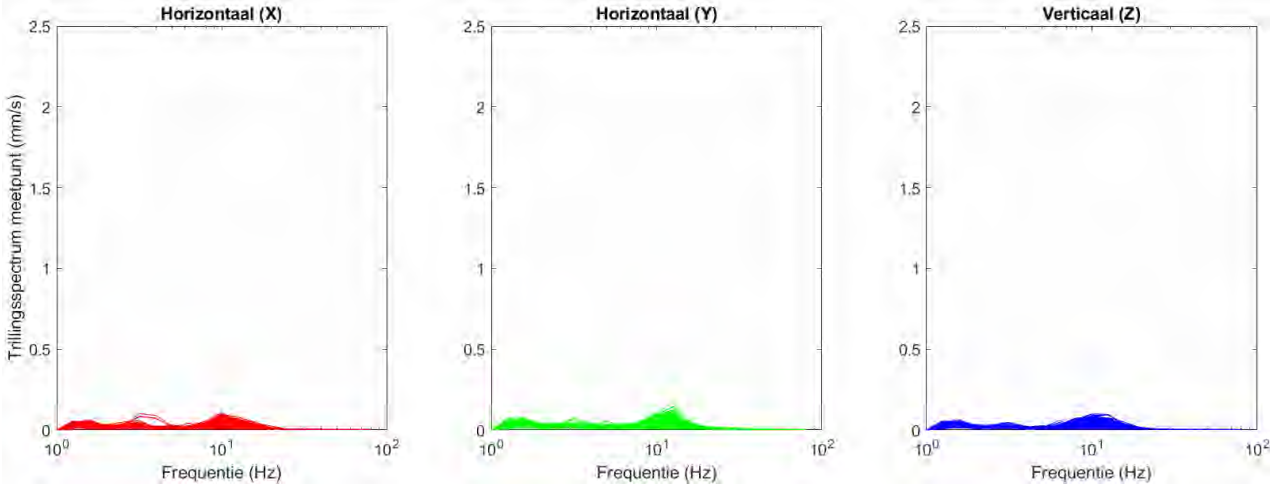

Figuur 34 Tertsbandspectra bij meetpunt 5

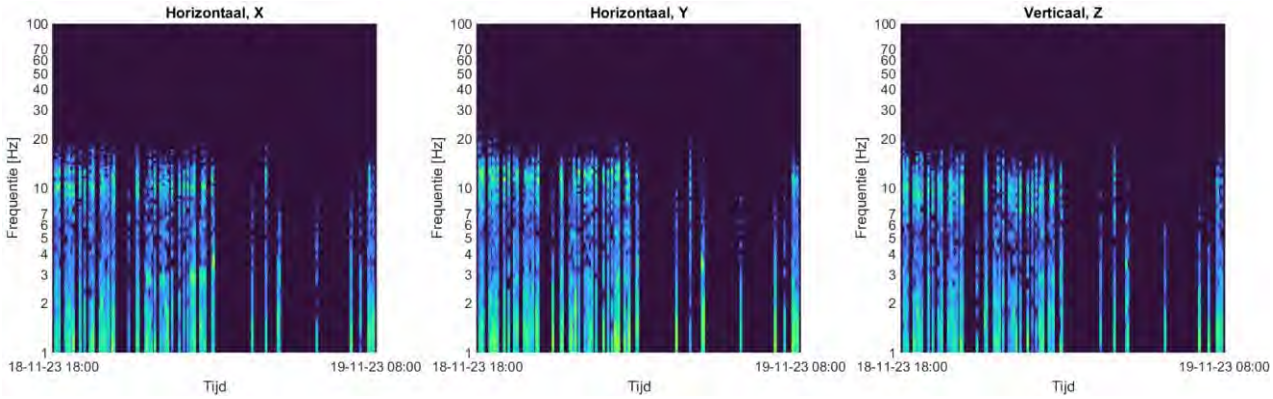

Figuur 35 Spectrogram bij meetpunt 5

Tabel 10 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 5

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	0.15	0.01		
17 november 2023	Avond	0.05	0.00		
18 november 2023	Dag	0.14	0.00		
18 november 2023	Avond	0.08	0.00	0.07	0.00
18 en 19 november 2023	Nacht	0.09	0.00	0.09	0.00
19 november 2023	Dag	0.14	0.01		
19 november 2023	Avond	0.09	0.00		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.13	0.01		
20 november 2023	Dag	0.10	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

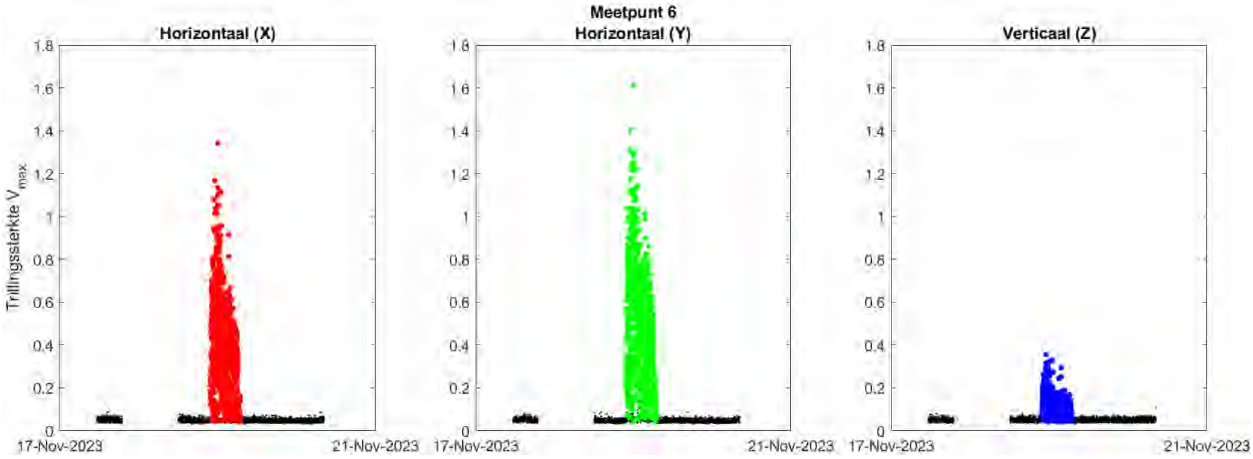

Figuur 36 Gemeten trillingen bij meetpunt 6 (bovenste verdieping Kronenburgsingel, zuidzijde)

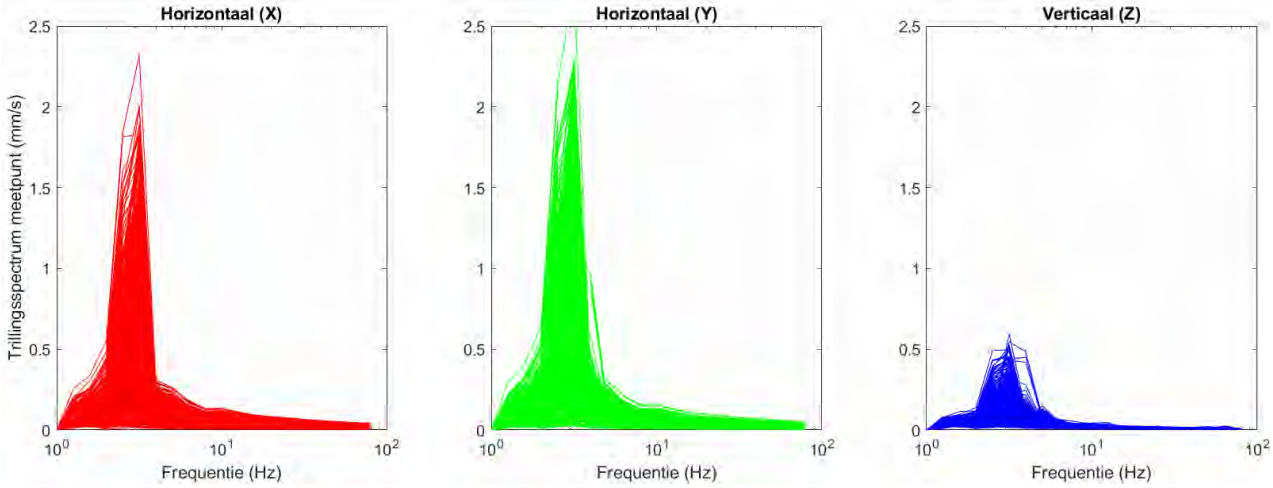

Figuur 37 Tertsbandspectra bij meetpunt 6

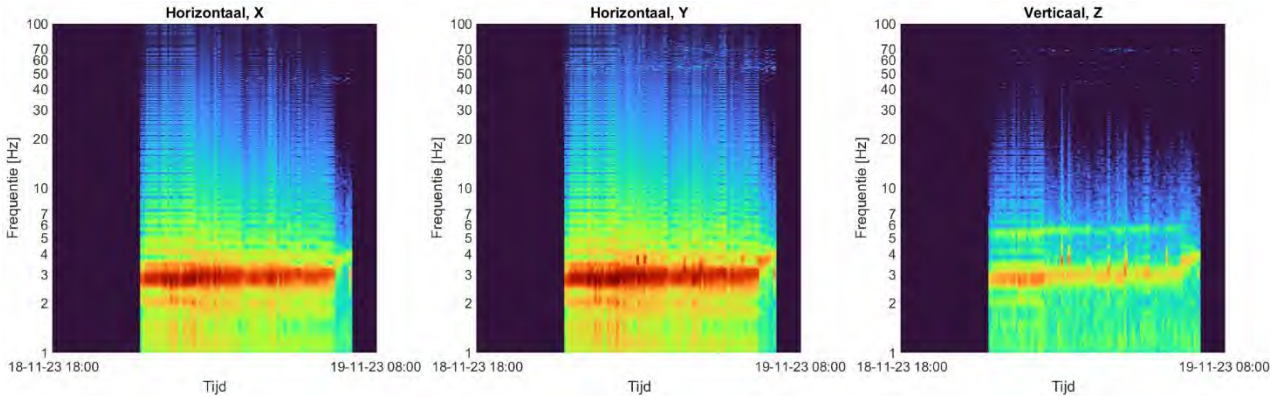

Figuur 38 Spectrogram bij meetpunt 6

Tabel 11 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 6

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	0.09	0.00		
17 november 2023	Avond	0.05	0.00		
18 november 2023	Dag	0.09	0.00		
18 november 2023	Avond	1.31	0.30	1.31	0.30
18 en 19 november 2023	Nacht	1.61	0.50	1.61	0.50
19 november 2023	Dag	0.09	0.00		
19 november 2023	Avond	0.07	0.00		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.07	0.00		
20 november 2023	Dag	0.11	0.01		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

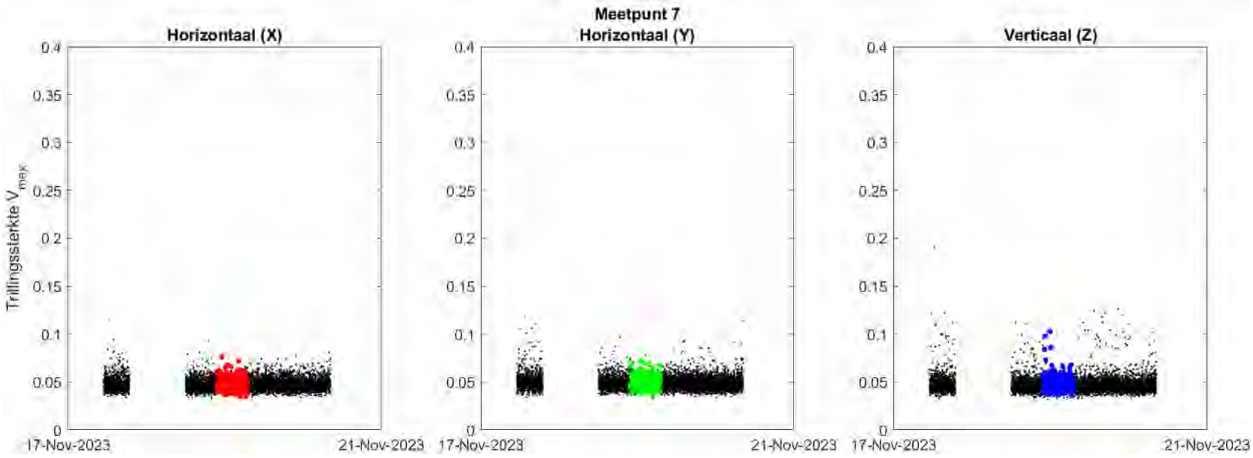

Figuur 39 Gemeten trillingen bij meetpunt 7 (maaiveld, naast Nijmeegseweg, noordzijde)

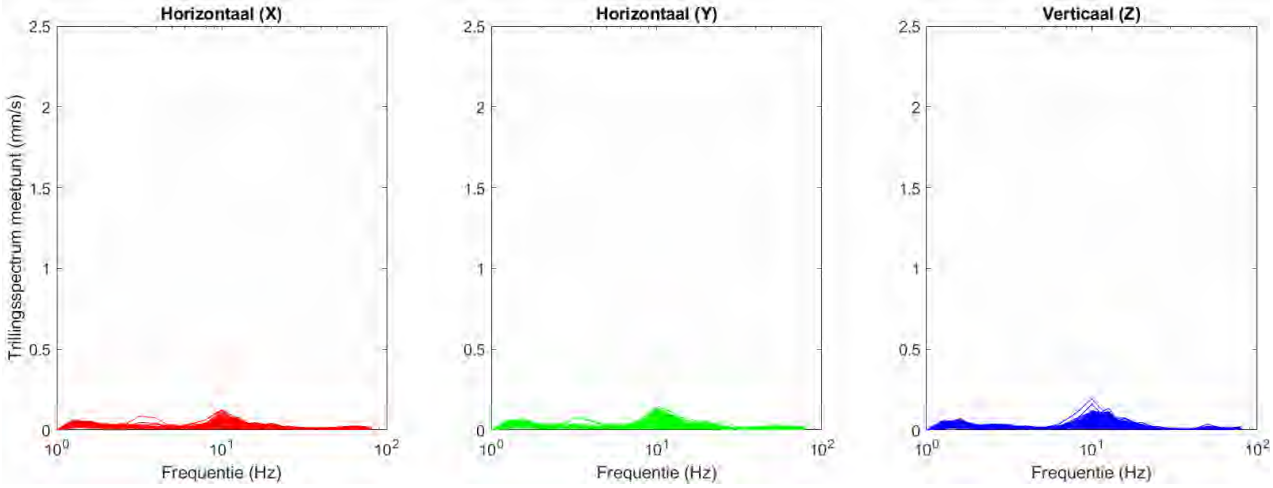

Figuur 40 Tertsbandspectra bij meetpunt 7

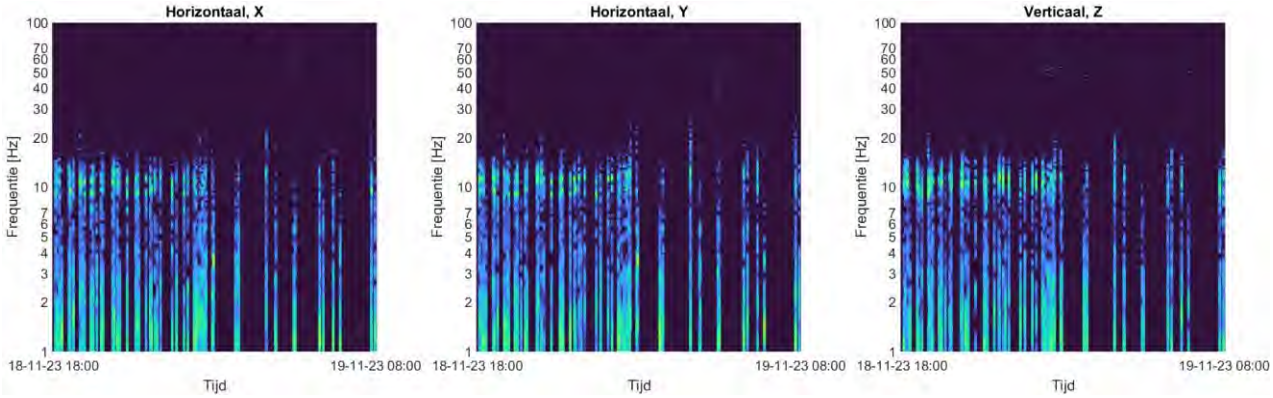

Figuur 41 Spectrogram bij meetpunt 7

Tabel 12 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 7

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
17 november 2023	Dag	0.19	0.01		
17 november 2023	Avond	0.06	0.00		
18 november 2023	Dag	0.11	0.01		
18 november 2023	Avond	0.10	0.00	0.07	0.00
18 en 19 november 2023	Nacht	0.10	0.00	0.07	0.00
19 november 2023	Dag	0.12	0.01		
19 november 2023	Avond	0.13	0.01		
19 en 20 november 2023	Nacht	0.11	0.00		
20 november 2023	Dag	0.11	0.01		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

I.4 RESULTATEN METINGEN 23 EN 24 MAART 2024

Deze bijlage bevat de resultaten van de metingen van Alcedo. Per meetpunt zijn de gemeten trillingen en de tertsbandspectra per event weergegeven. De spectrogrammen geven inzicht in de verdeling van de trillingsfrequenties over de tijd. **Blauw** geeft lage trillingen aan, **rood** juist hoge trillingen. In de tabel met resultaten zijn de periodes van het concert **groen** gearceerd.

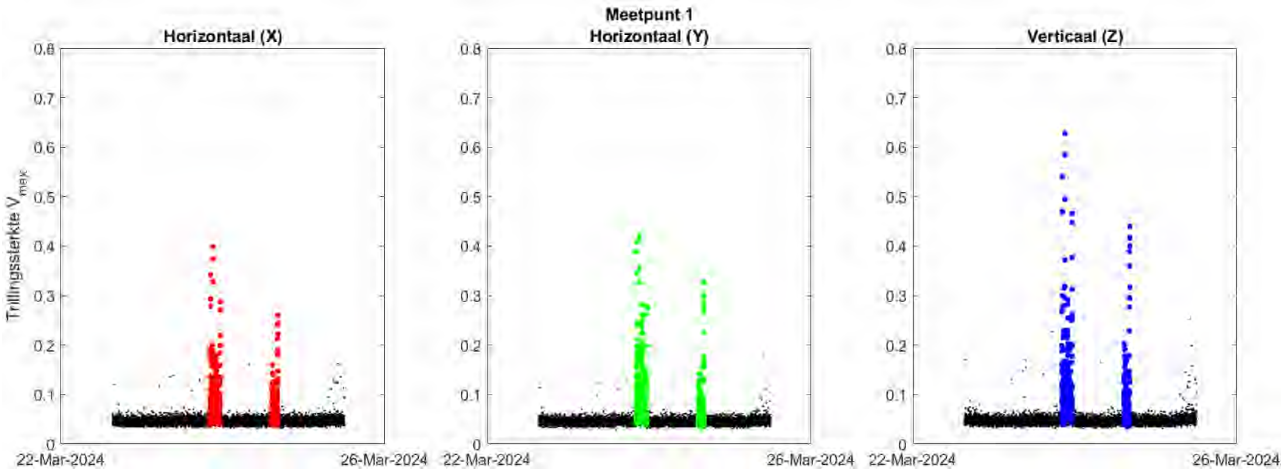

Figuur 42 Gemeten trillingen bij meetpunt 1 (maaiveld Schepen ten Havestraat)

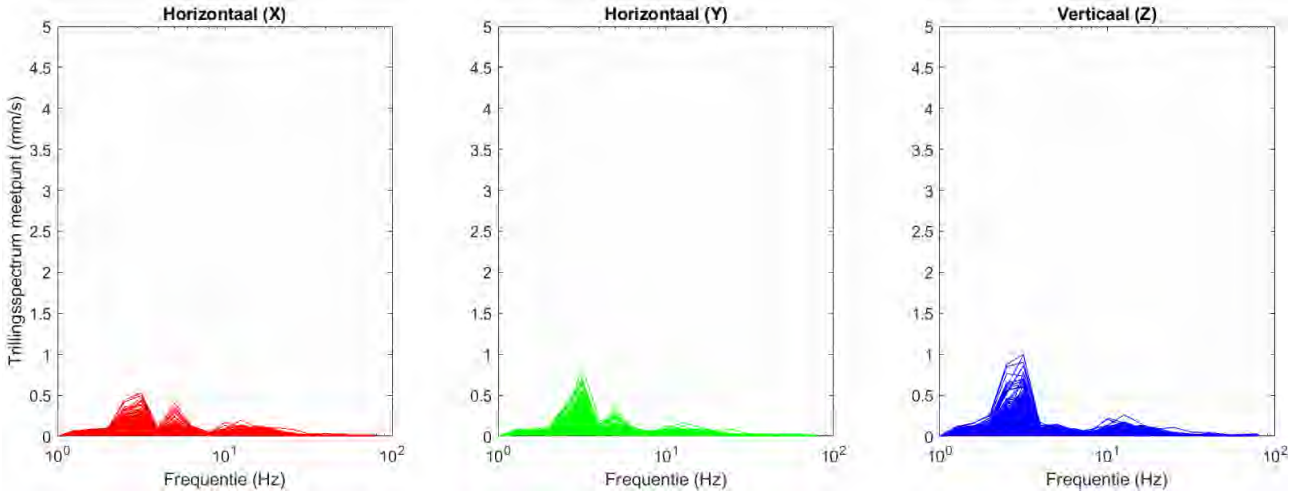

Figuur 43 Tertsbandspectra bij meetpunt 1

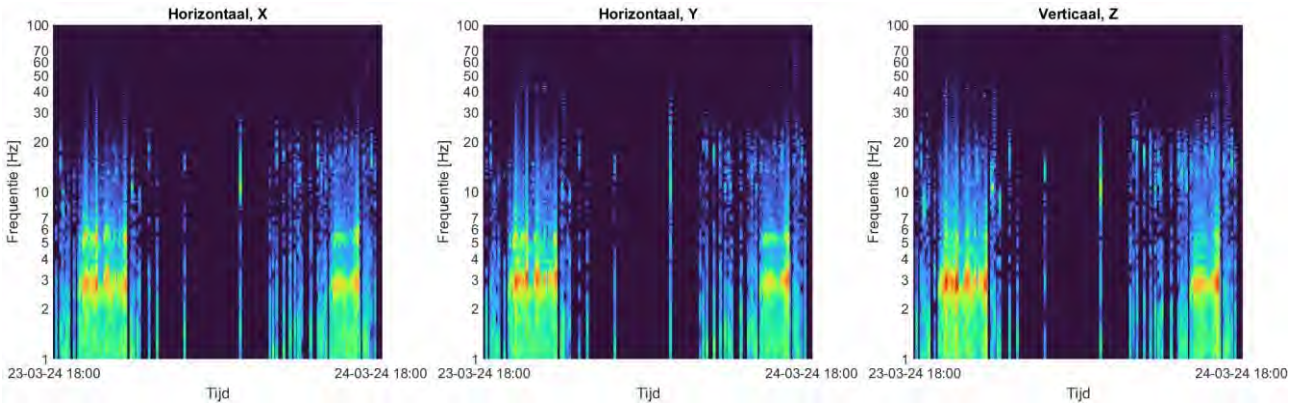

Figuur 44 Spectrogram bij meetpunt 1

Tabel 13 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
22 maart 2024	Dag	0.17	0.01		
22 maart 2024	Avond	0.08	0.00		
22 en 23 maart 2024	Nacht	0.13	0.00		
23 maart 2024	Dag	0.23	0.01		
23 maart 2024	Avond	0.63	0.10	0.63	0.10
23 en 24 maart 2024	Nacht	0.47	0.03	0.47	0.03
24 maart 2024	Dag	0.44	0.04	0.44	0.04
24 maart 2024	Avond	0.07	0.00		
24 en 25 maart 2024	Nacht	0.07	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.25	0.02		

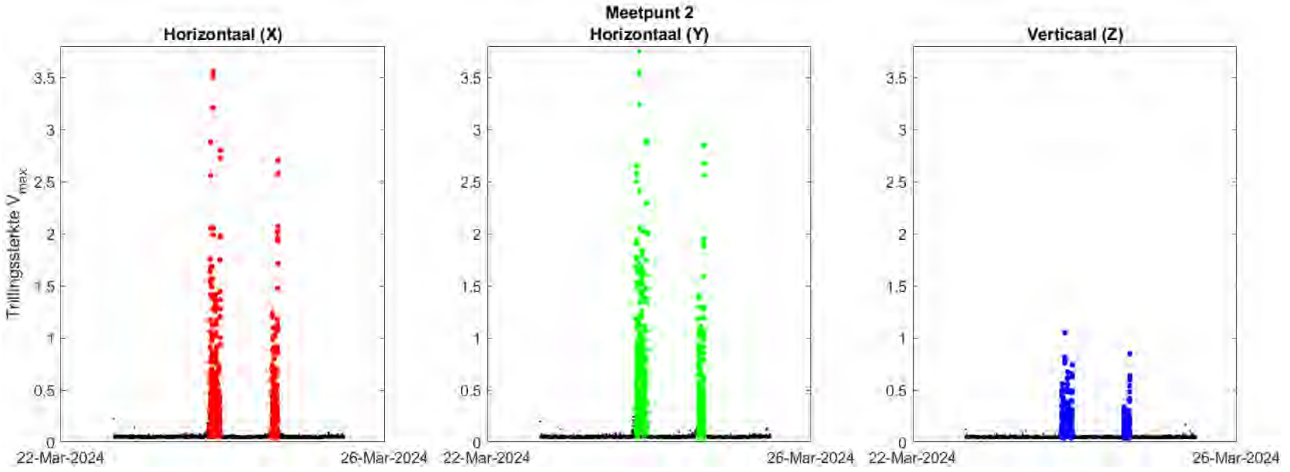

Figuur 45 Gemeten trillingen bij meetpunt 2 (hoogste verdieping Kronenburgsingel)

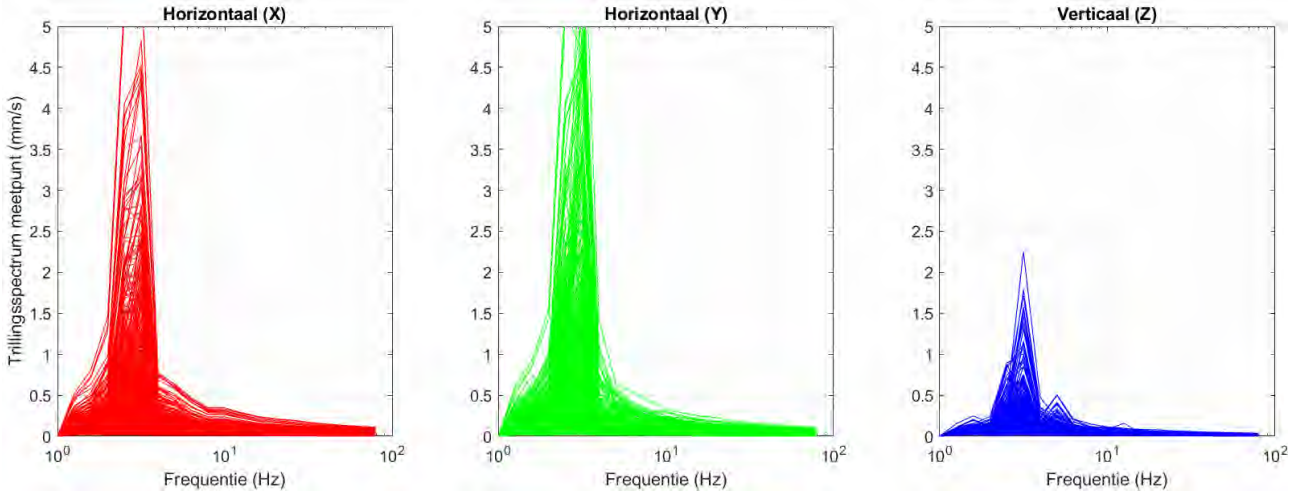

Figuur 46 Tertsbandspectra bij meetpunt 2

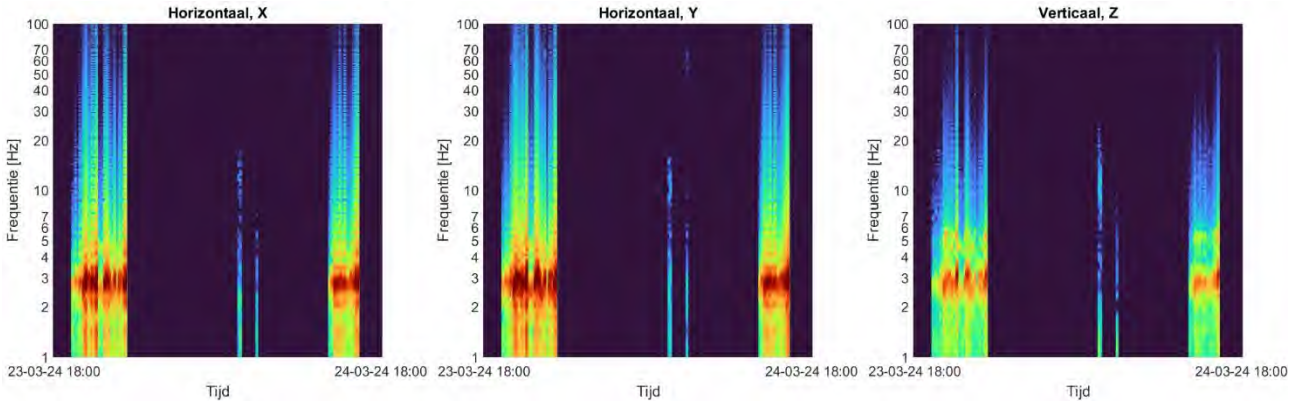

Figuur 47 Spectrogram bij meetpunt 2

Tabel 14 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 2

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
22 maart 2024	Dag	0.22	0.01		
22 maart 2024	Avond	0.14	0.01		
22 en 23 maart 2024	Nacht	0.08	0.00		
23 maart 2024	Dag	0.12	0.00		
23 maart 2024	Avond	3.75	0.70	3.75	0.70
23 en 24 maart 2024	Nacht	2.89	0.23	2.89	0.23
24 maart 2024	Dag	2.85	0.26	2.85	0.26
24 maart 2024	Avond	0.07	0.00		
24 en 25 maart 2024	Nacht	0.08	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.17	0.01		

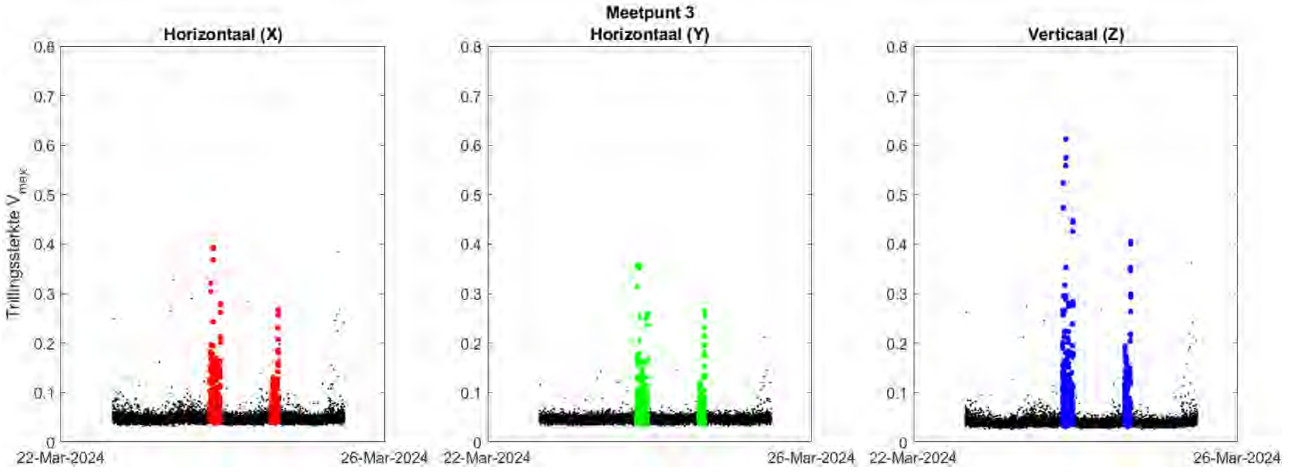

Figuur 48 Gemeten trillingen bij meetpunt 3 (maaiveld Schepen ten Havestraat)

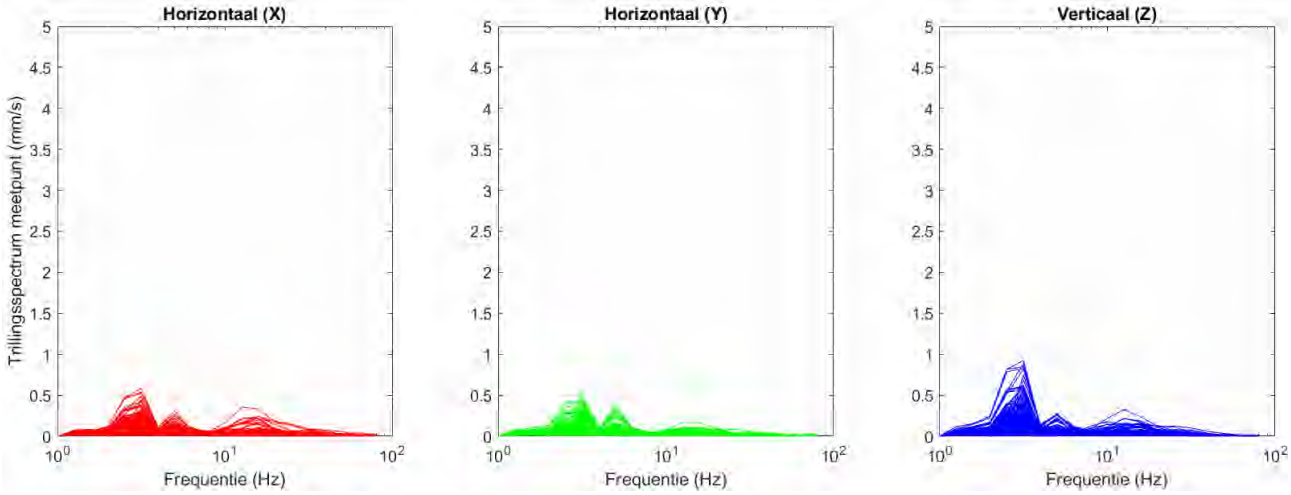

Figuur 49 Tertsbandspectra bij meetpunt 3

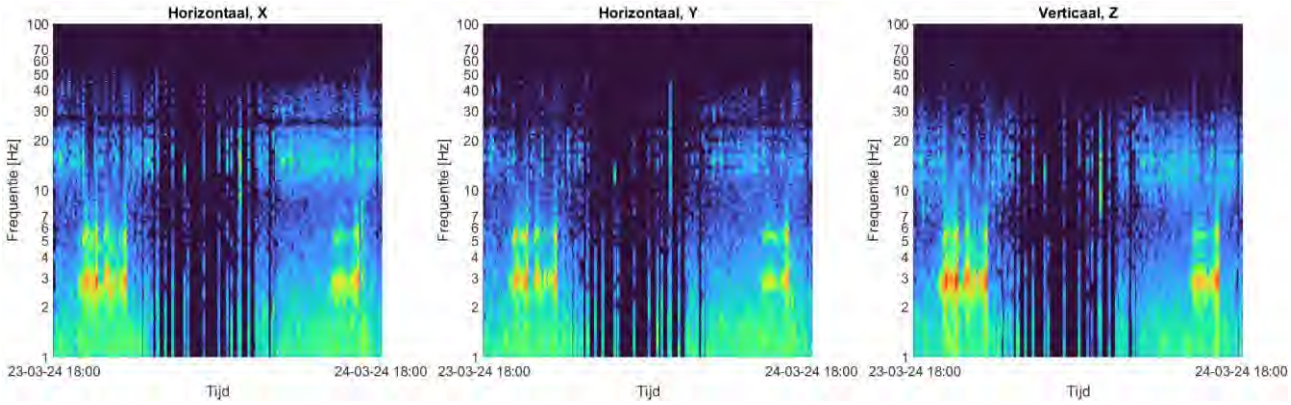

Figuur 50 Spectrogram bij meetpunt 3

Tabel 15 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 3

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
22 maart 2024	Dag	0.26	0.01		
22 maart 2024	Avond	0.13	0.01		
22 en 23 maart 2024	Nacht	0.16	0.01		
23 maart 2024	Dag	0.33	0.01		
23 maart 2024	Avond	0.61	0.09	0.61	0.09
23 en 24 maart 2024	Nacht	0.45	0.03	0.45	0.03
24 maart 2024	Dag	0.41	0.04	0.41	0.03
24 maart 2024	Avond	0.10	0.00		
24 en 25 maart 2024	Nacht	0.12	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.39	0.03		

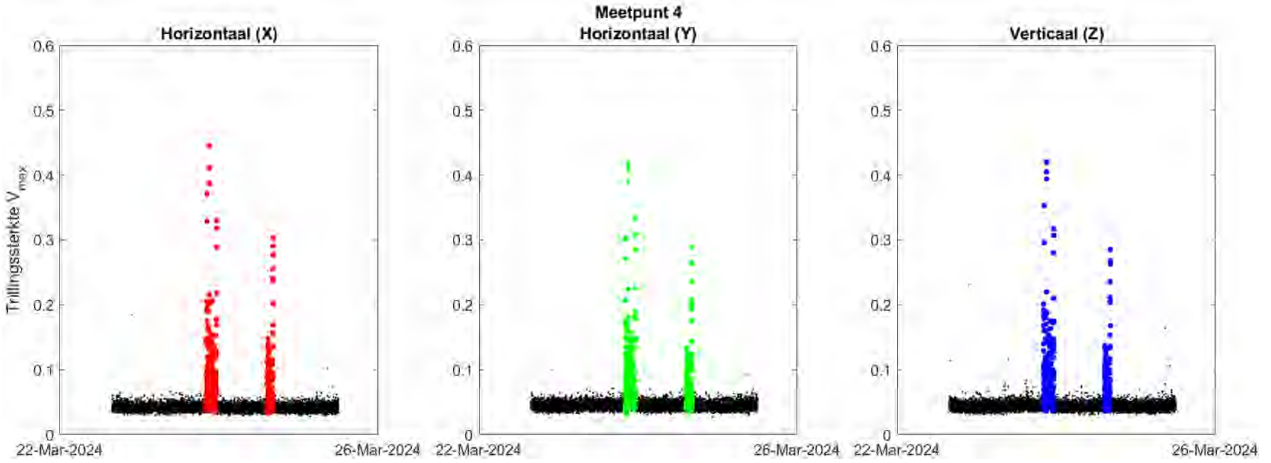

Figuur 51 Gemeten trillingen bij meetpunt 4 (maaiveld bij winkelcentrum)

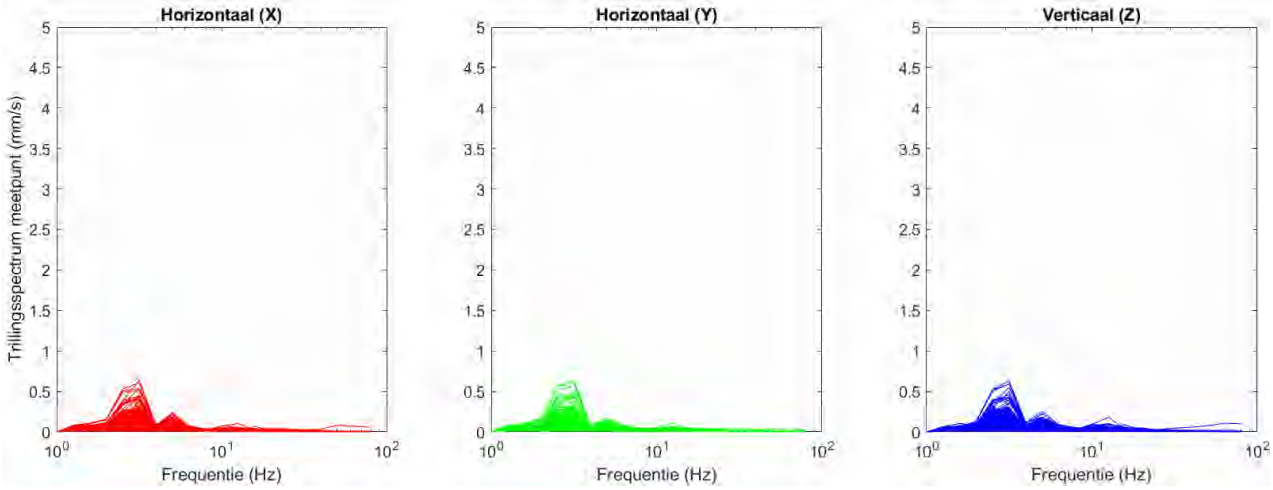

Figuur 52 Tertsbandspectra bij meetpunt 4

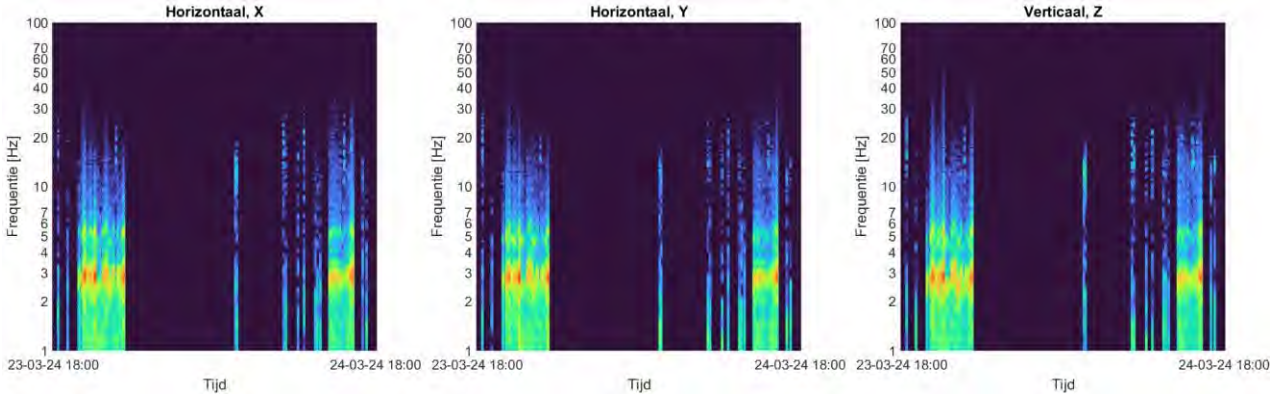

Figuur 53 Spectrogram bij meetpunt 4

Tabel 16 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 4

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
22 maart 2024	Dag	0.11	0.01		
22 maart 2024	Avond	0.23	0.01		
22 en 23 maart 2024	Nacht	0.07	0.00		
23 maart 2024	Dag	0.12	0.00		
23 maart 2024	Avond	0.45	0.07	0.45	0.07
23 en 24 maart 2024	Nacht	0.33	0.02	0.33	0.02
24 maart 2024	Dag	0.30	0.02	0.30	0.02
24 maart 2024	Avond	0.06	0.00		
24 en 25 maart 2024	Nacht	0.07	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.16	0.01		

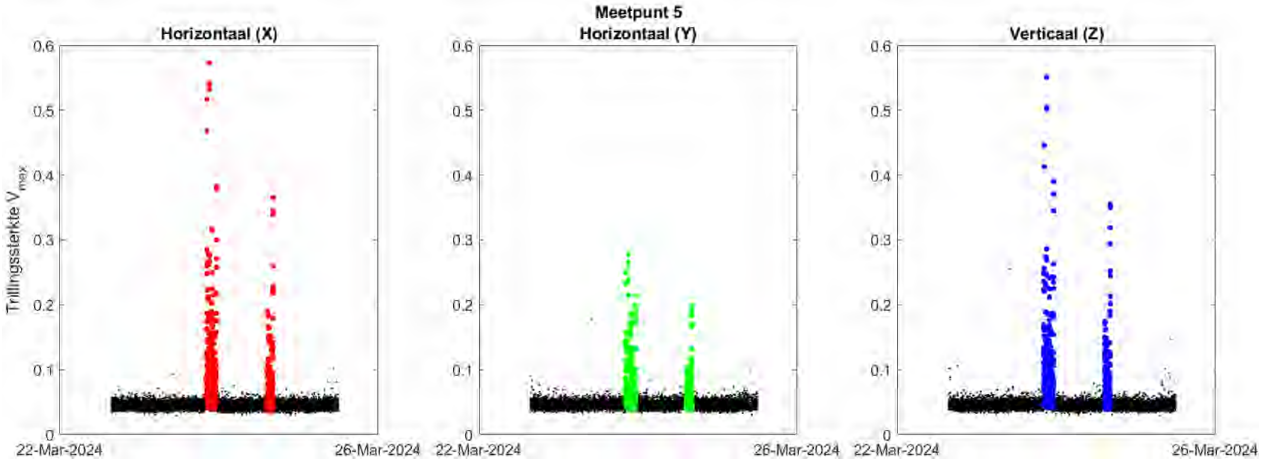

Figuur 54 Gemeten trillingen bij meetpunt 5 (maaiveld bij winkelcentrum)

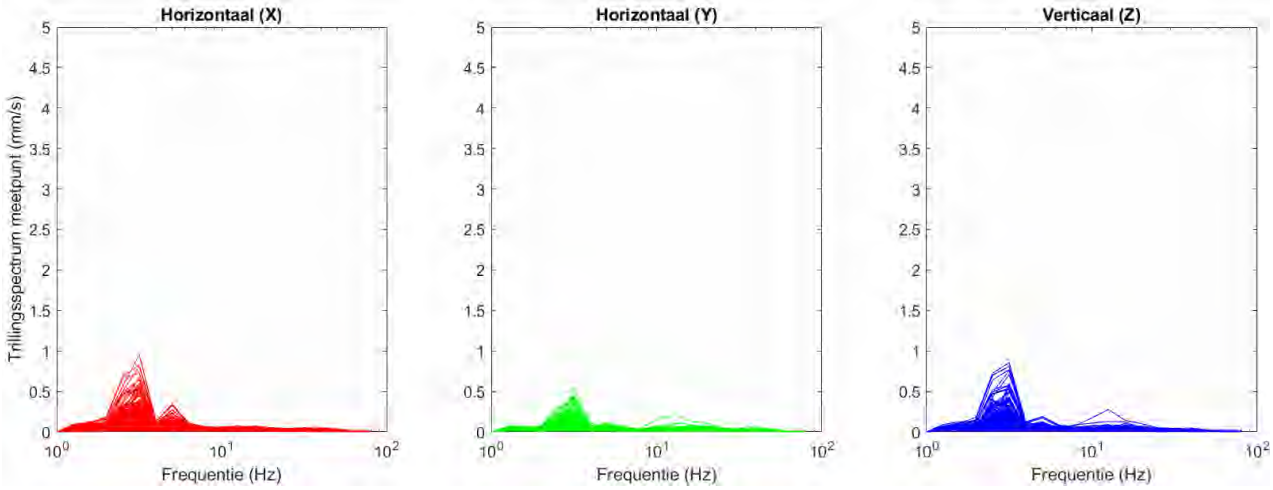

Figuur 55 Tertsbandspectra bij meetpunt 5

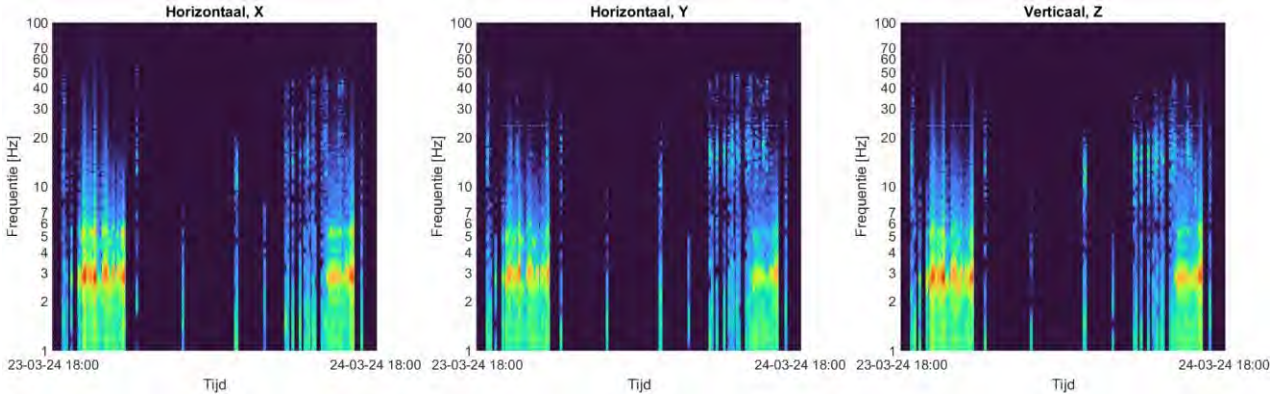

Figuur 56 Spectrogram bij meetpunt 5

Tabel 17 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 5

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
22 maart 2024	Dag	0.12	0.01		
22 maart 2024	Avond	0.07	0.00		
22 en 23 maart 2024	Nacht	0.07	0.00		
23 maart 2024	Dag	0.26	0.01		
23 maart 2024	Avond	0.57	0.09	0.57	0.09
23 en 24 maart 2024	Nacht	0.39	0.03	0.39	0.03
24 maart 2024	Dag	0.37	0.03	0.37	0.03
24 maart 2024	Avond	0.07	0.00		
24 en 25 maart 2024	Nacht	0.07	0.00		
25 maart 2024	Dag	0.15	0.01		

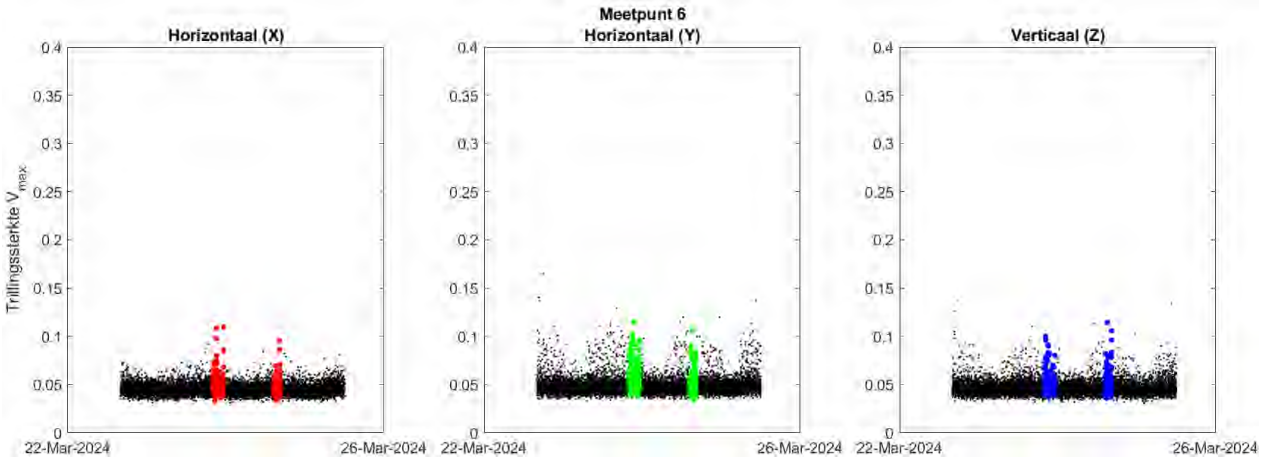

Figuur 57 Gemeten trillingen bij meetpunt 6 (Batavierenweg - Nijmeegseweg)

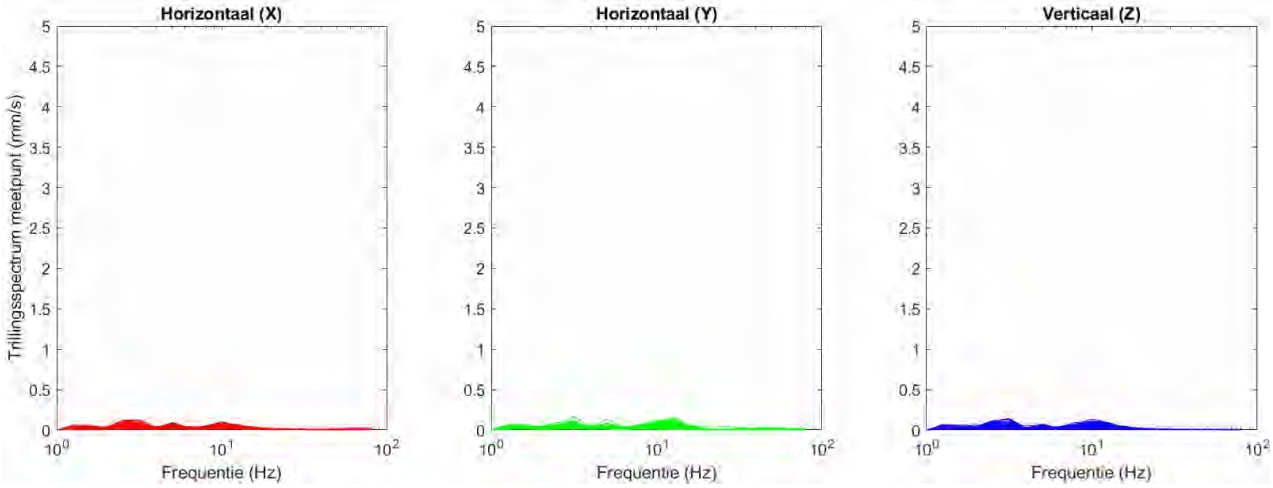

Figuur 58 Tertsbandspectra bij meetpunt 6

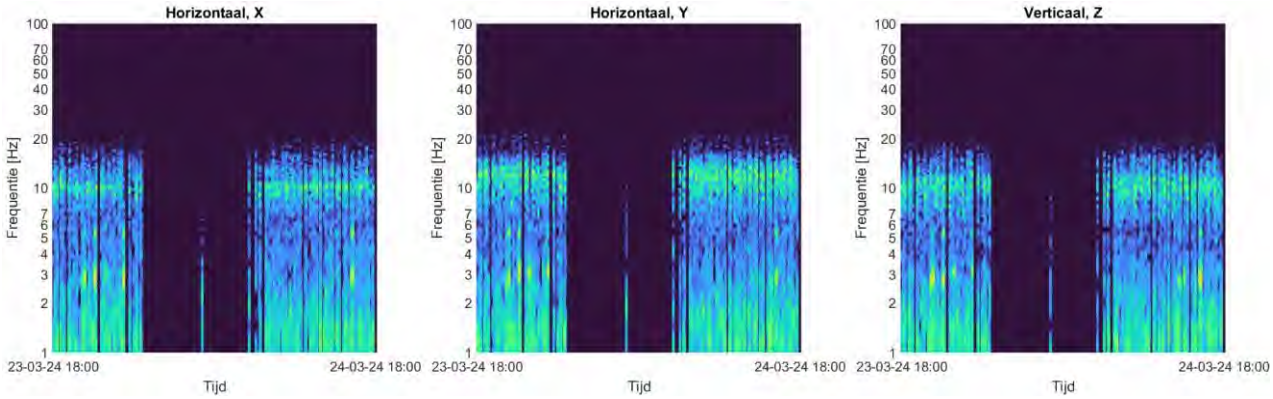

Figuur 59 Spectrogram bij meetpunt 6

Tabel 18 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 6

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
22 maart 2024	Dag	0.17	0.02		
22 maart 2024	Avond	0.11	0.01		
22 en 23 maart 2024	Nacht	0.09	0.00		
23 maart 2024	Dag	0.13	0.01		
23 maart 2024	Avond	0.12	0.01	0.11	0.01
23 en 24 maart 2024	Nacht	0.11	0.00	0.11	0.00
24 maart 2024	Dag	0.12	0.01	0.11	0.00
24 maart 2024	Avond	0.09	0.00		
24 en 25 maart 2024	Nacht	0.12	0.01		
25 maart 2024	Dag	0.14	0.01		

I.5 RESULTATEN METINGEN 22 EN 23 MAART 2025

Deze bijlage bevat de resultaten van de metingen van Alcedo. Per meetpunt zijn de gemeten trillingen en de tertsbandspectra per event weergegeven. De spectrogrammen geven inzicht in de verdeling van de trillingsfrequenties over de tijd. **Blauw** geeft lage trillingen aan, **rood** juist hoge trillingen. In de tabel met resultaten zijn de periodes van het concert **groen** gearceerd.

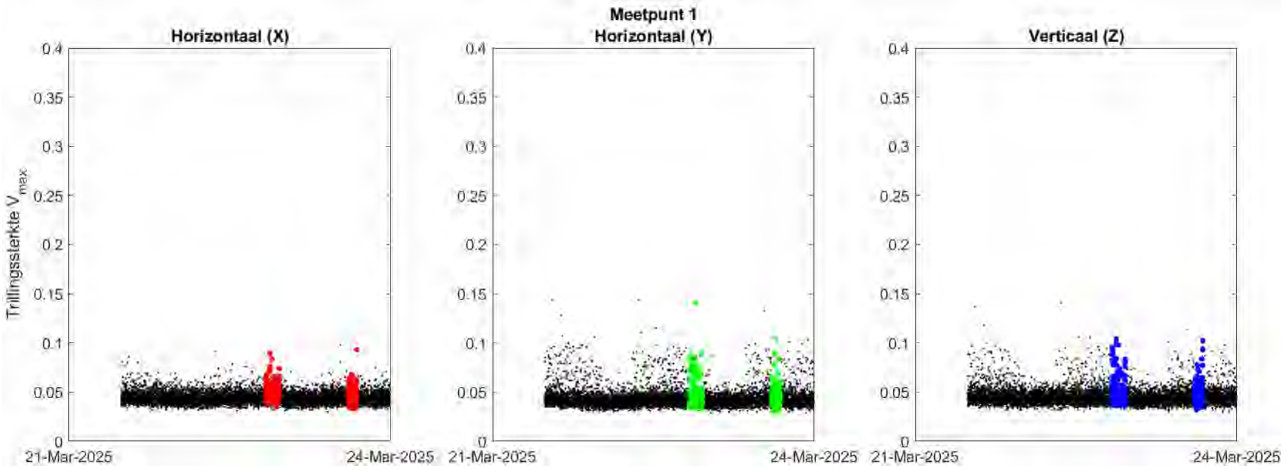

Figuur 60 Gemeten trillingen bij meetpunt 1 (maaiveld hoek Batavierenweg-Nijmeegseweg)

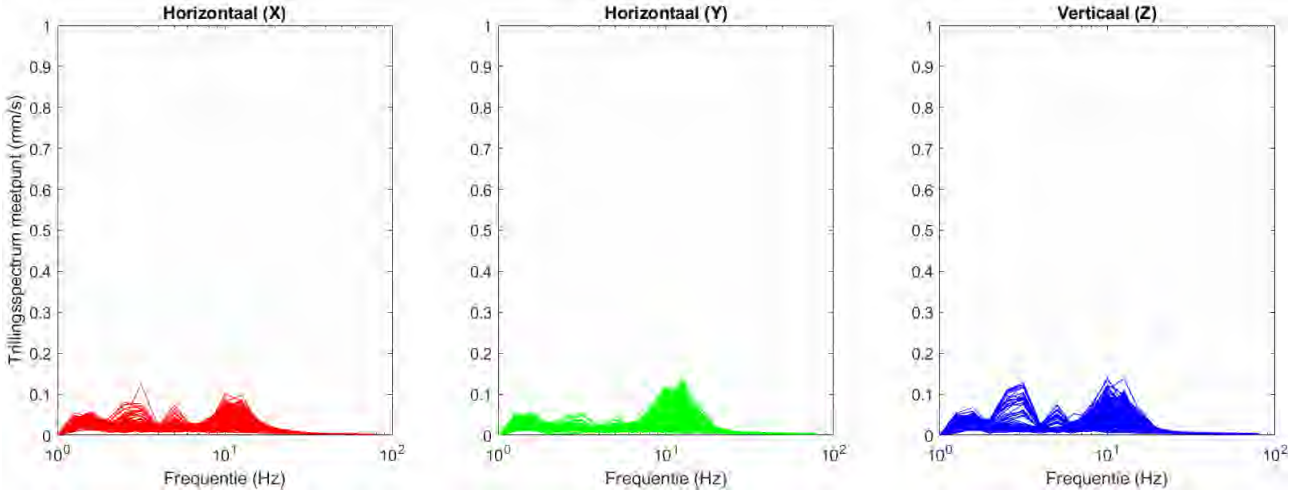

Figuur 61 Tertsbandspectra bij meetpunt 1

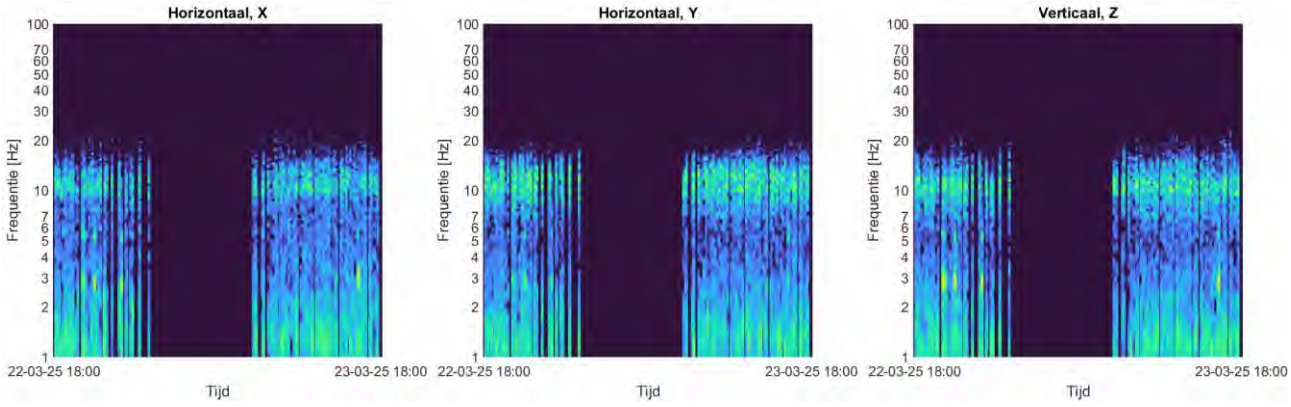

Figuur 62 Spectrogram bij meetpunt 1

Tabel 19 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
21 maart 2025	Dag	0.14	0.01		
21 maart 2025	Avond	0.11	0.00		
21 en 22 maart 2025	Nacht	0.08	0.00		
22 maart 2025	Dag	0.14	0.01		
22 maart 2025	Avond	0.14	0.01	0.10	0.00
22 en 23 maart 2025	Nacht	0.09	0.00		
23 maart 2025	Dag	0.13	0.01	0.10	0.00
23 maart 2025	Avond	0.10	0.00		
23 en 24 maart 2025	Nacht	0.08	0.00		

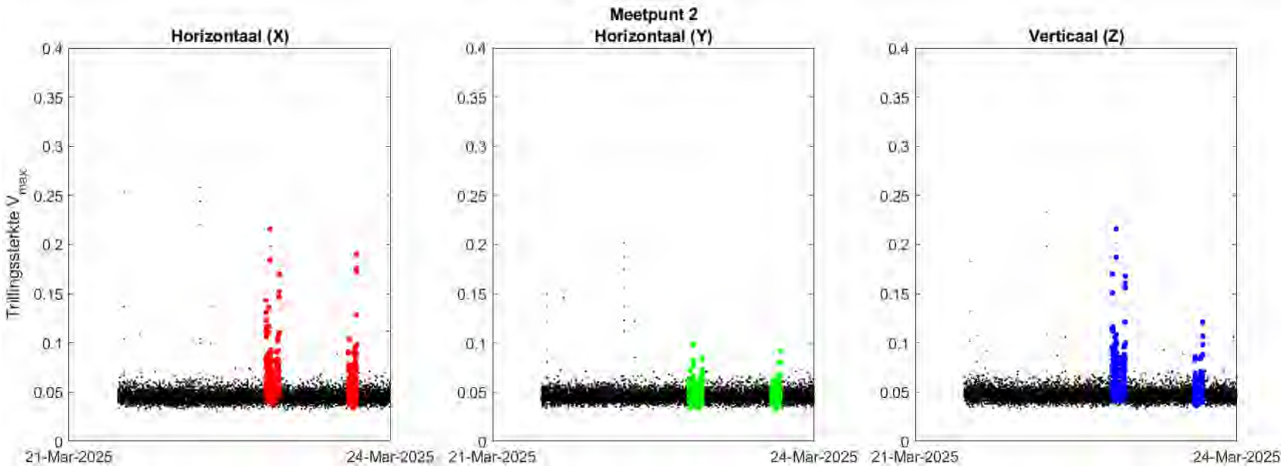

Figuur 63 Gemeten trillingen bij meetpunt 2 (maaiveld hoek Pleijweg-Nijmeegseweg)

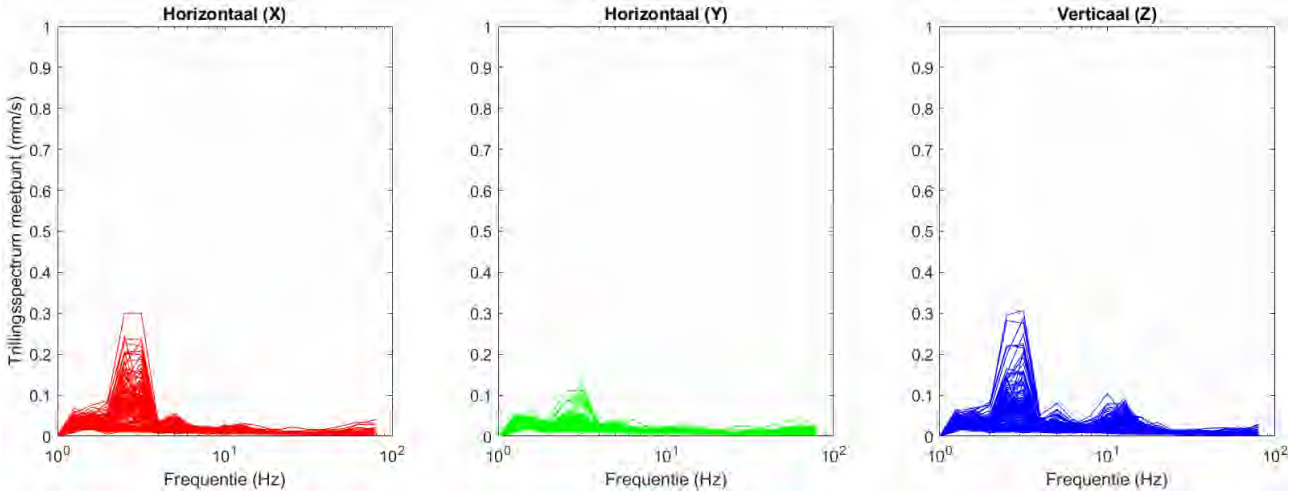

Figuur 64 Tertsbandspectra bij meetpunt 2

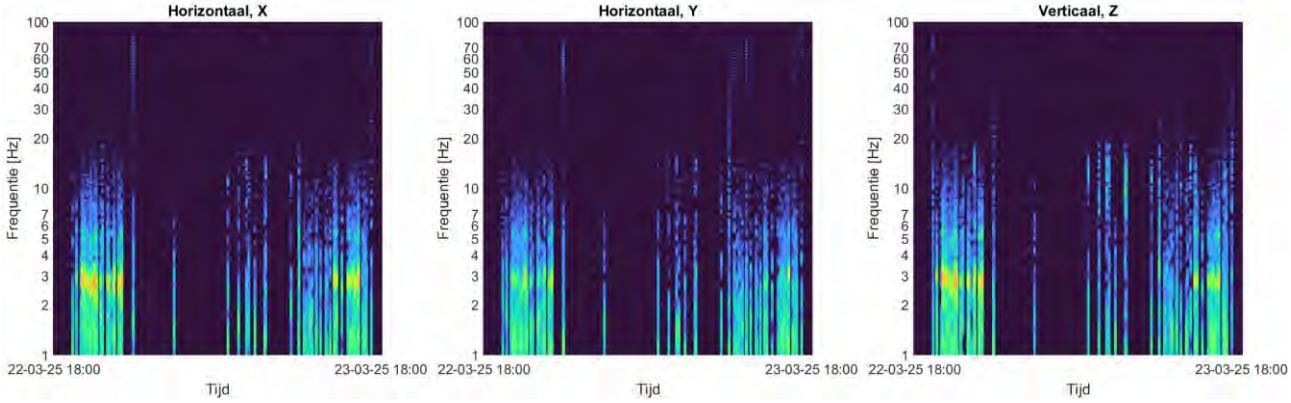

Figuur 65 Spectrogram bij meetpunt 2

Tabel 20 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 2

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
21 maart 2025	Dag	0.25	0.01		
21 maart 2025	Avond	0.07	0.00		
21 en 22 maart 2025	Nacht	0.26	0.02		
22 maart 2025	Dag	0.14	0.01		
22 maart 2025	Avond	0.22	0.03	0.22	0.03
22 en 23 maart 2025	Nacht	0.07	0.00		
23 maart 2025	Dag	0.19	0.01	0.19	0.01
23 maart 2025	Avond	0.07	0.00		
23 en 24 maart 2025	Nacht	0.41	0.04		

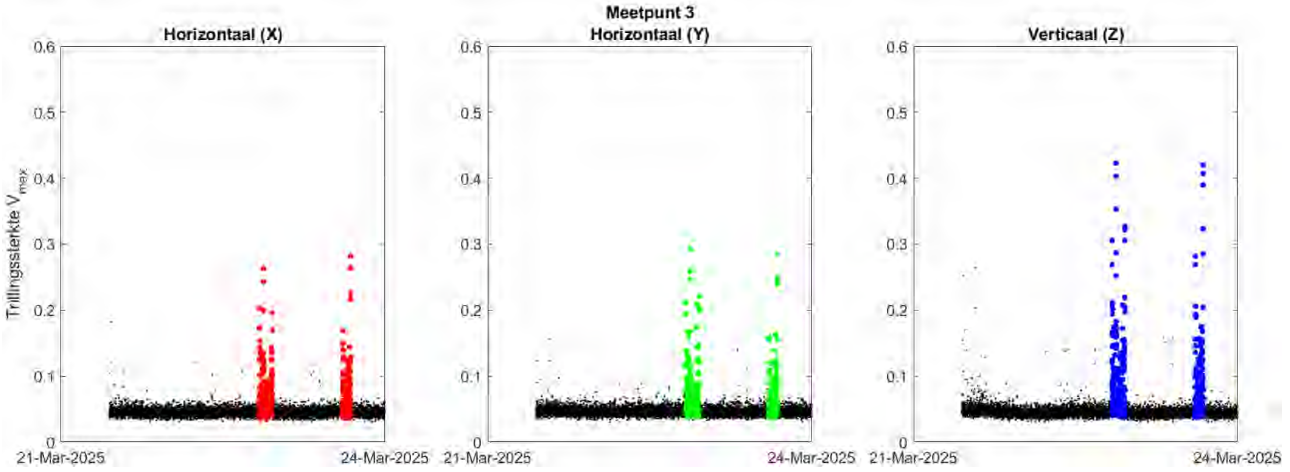

Figuur 66 Gemeten trillingen bij meetpunt 3 (maaiveld Schepen ten Havestraat)

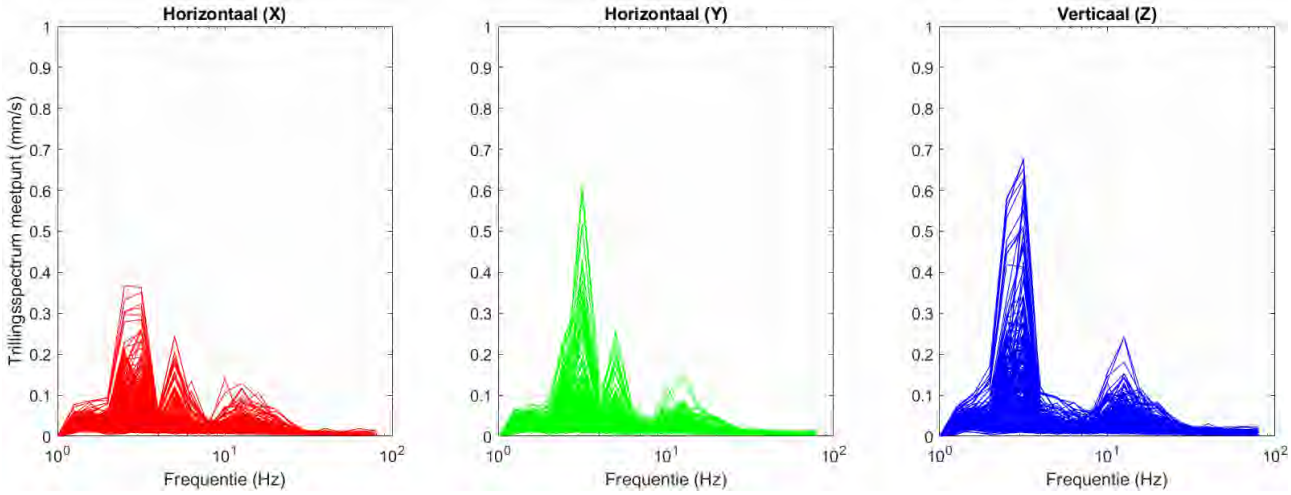

Figuur 67 Tertsbandspectra bij meetpunt 3

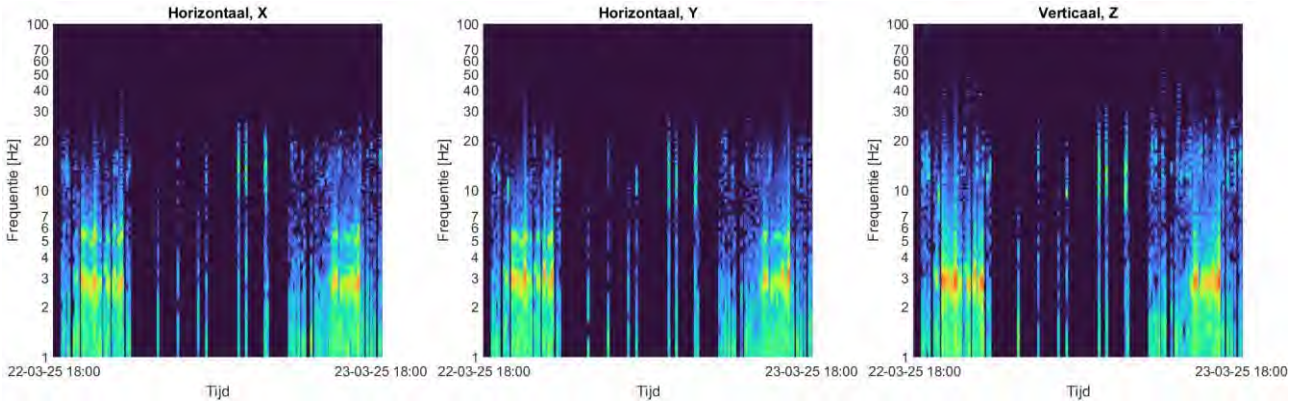

Figuur 68 Spectrogram bij meetpunt 3

Tabel 21 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 3

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
21 maart 2025	Dag	0.26	0.02		
21 maart 2025	Avond	0.09	0.00		
21 en 22 maart 2025	Nacht	0.14	0.00		
22 maart 2025	Dag	0.14	0.01		
22 maart 2025	Avond	0.42	0.07	0.42	0.07
22 en 23 maart 2025	Nacht	0.07	0.00		
23 maart 2025	Dag	0.42	0.03	0.42	0.03
23 maart 2025	Avond	0.08	0.00		
23 en 24 maart 2025	Nacht	0.06	0.00		

I.6 RESULTATEN METINGEN 29 EN 30 MAART 2025

Deze bijlage bevat de resultaten van de metingen van Alcedo. Per meetpunt zijn de gemeten trillingen en de tertsbandspectra per event weergegeven. De spectrogrammen geven inzicht in de verdeling van de trillingsfrequenties over de tijd. **Blauw** geeft lage trillingen aan, **rood** juist hoge trillingen. In de tabel met resultaten zijn de periodes van het concert **groen** gearceerd.

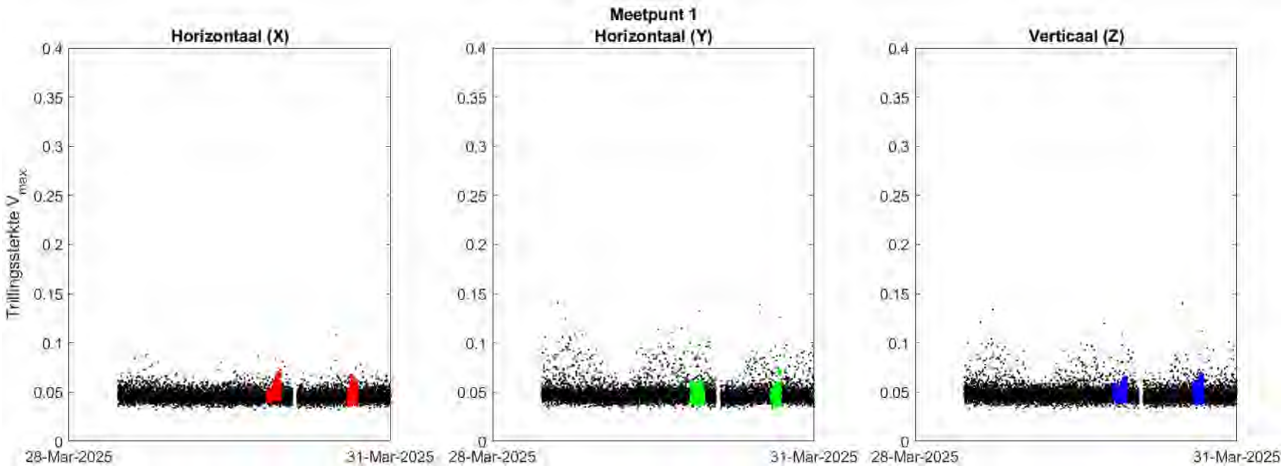

Figuur 69 Gemeten trillingen bij meetpunt 1 (maaiveld hoek Batavierenweg-Nijmeegseweg)

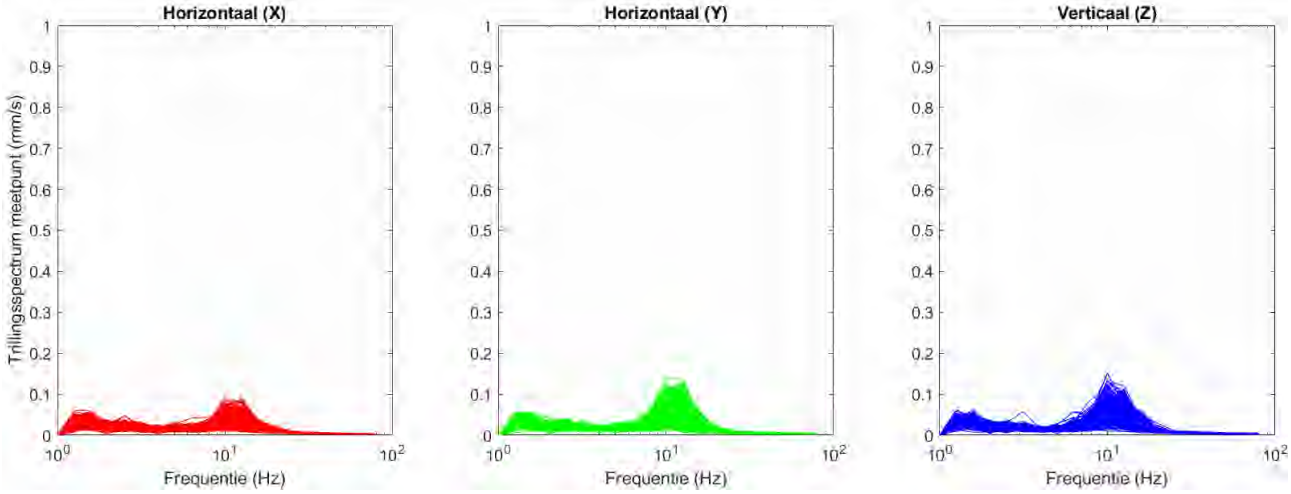

Figuur 70 Tertsbandspectra bij meetpunt 1

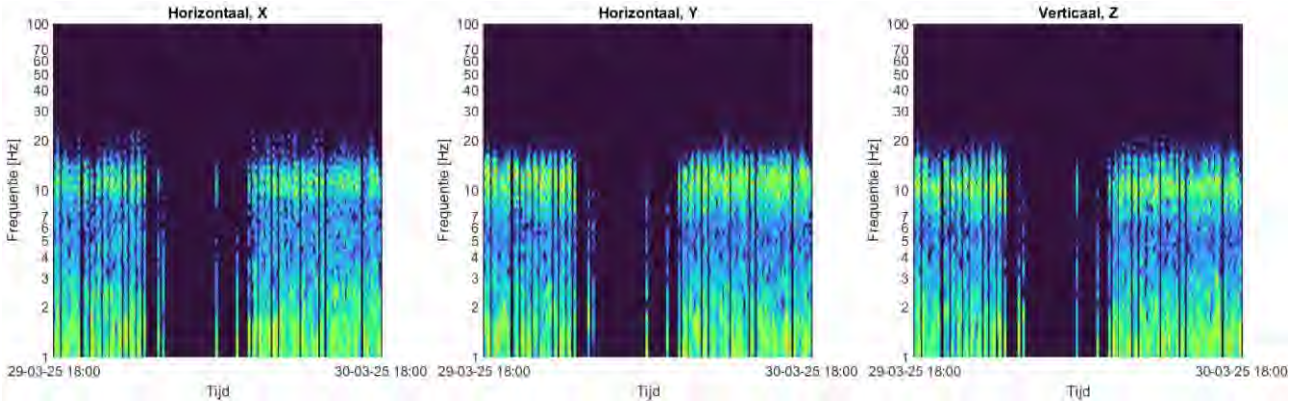

Figuur 71 Spectrogram bij meetpunt 1

Tabel 22 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
28 maart 2025	Dag	0.14	0.01		
28 maart 2025	Avond	0.11	0.00		
28 en 29 maart 2025	Nacht	0.09	0.00		
29 maart 2025	Dag	0.12	0.01		
29 maart 2025	Avond	0.10	0.00	0.07	0.00
29 en 30 maart 2025	Nacht	0.10	0.00		
30 maart 2025	Dag	0.14	0.01	0.07	0.00
30 maart 2025	Avond	0.10	0.00		
30 en 21 maart 2025	Nacht	0.10	0.00		

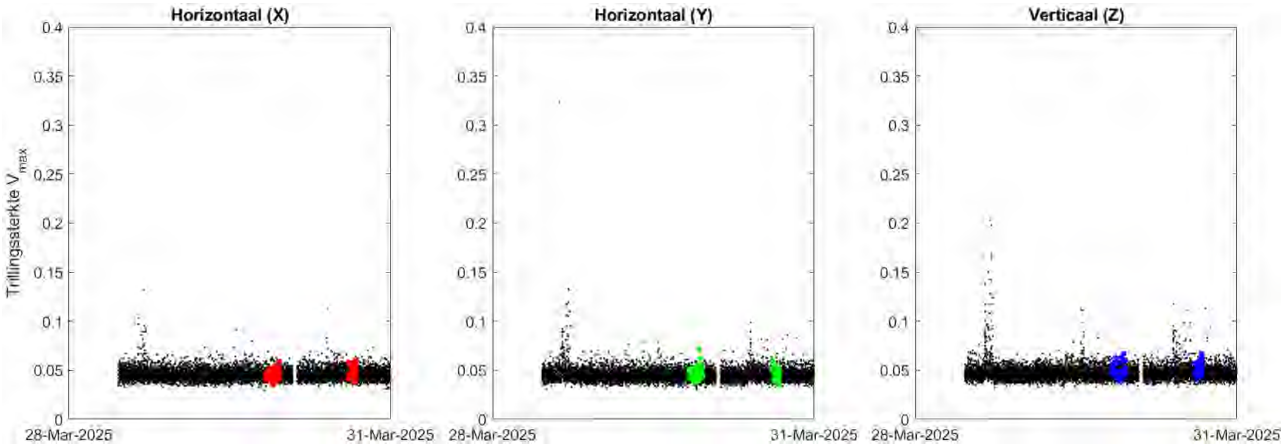

Figuur 72 Gemeten trillingen bij meetpunt 1' (alternatief voor meetpunt 1)

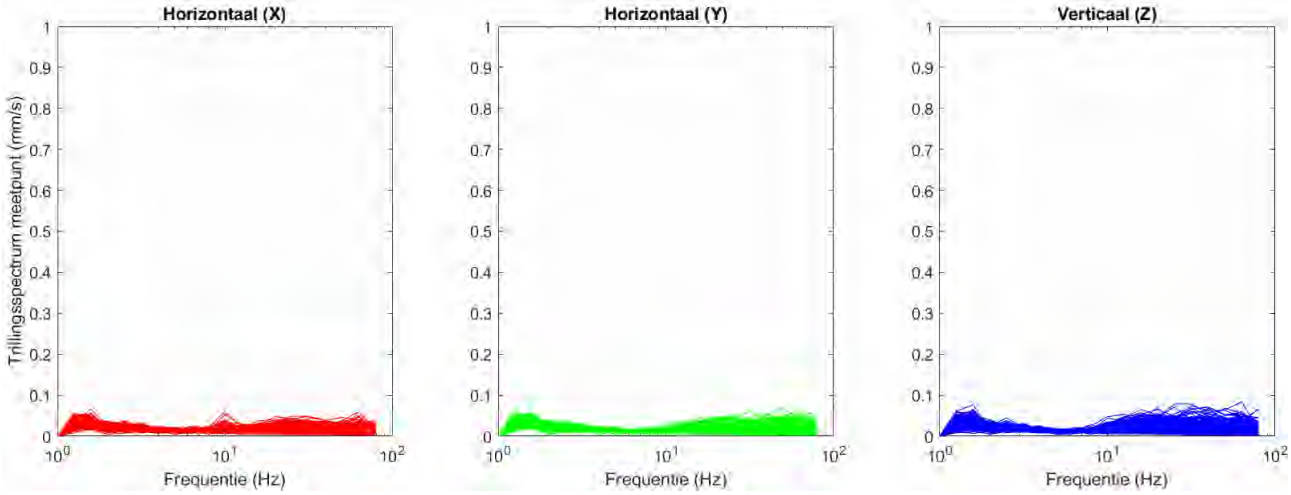

Figuur 73 Tertsbandspectra bij meetpunt 1'

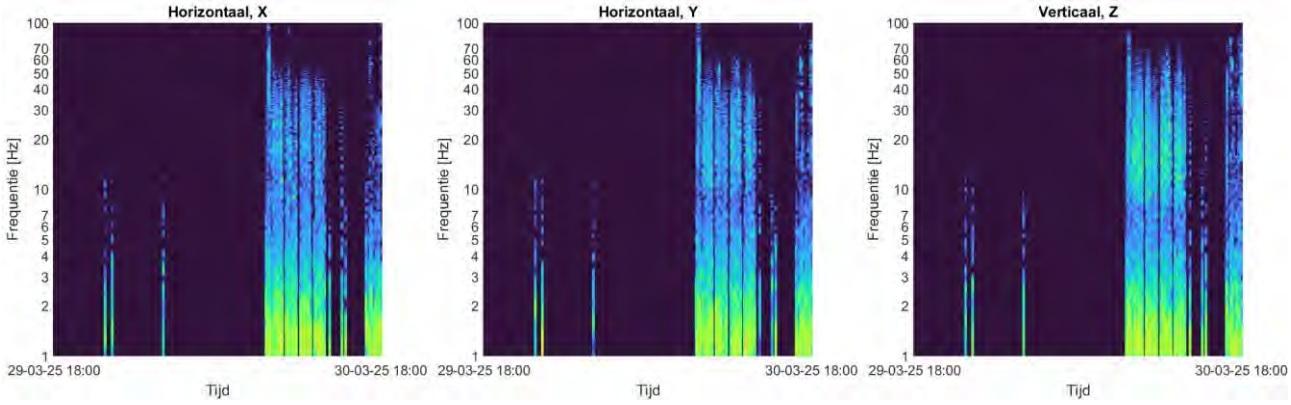

Figuur 74 Spectrogram bij meetpunt 1'

Tabel 23 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1'

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
28 maart 2025	Dag	0.20	0.02		
28 maart 2025	Avond	0.07	0.00		
28 en 29 maart 2025	Nacht	0.08	0.00		
29 maart 2025	Dag	0.11	0.00		
29 maart 2025	Avond	0.07	0.00	0.06	0.00
29 en 30 maart 2025	Nacht	0.07	0.00		
30 maart 2025	Dag	0.12	0.01	0.07	0.00
30 maart 2025	Avond	0.08	0.00		
30 en 21 maart 2025	Nacht	0.06	0.00		

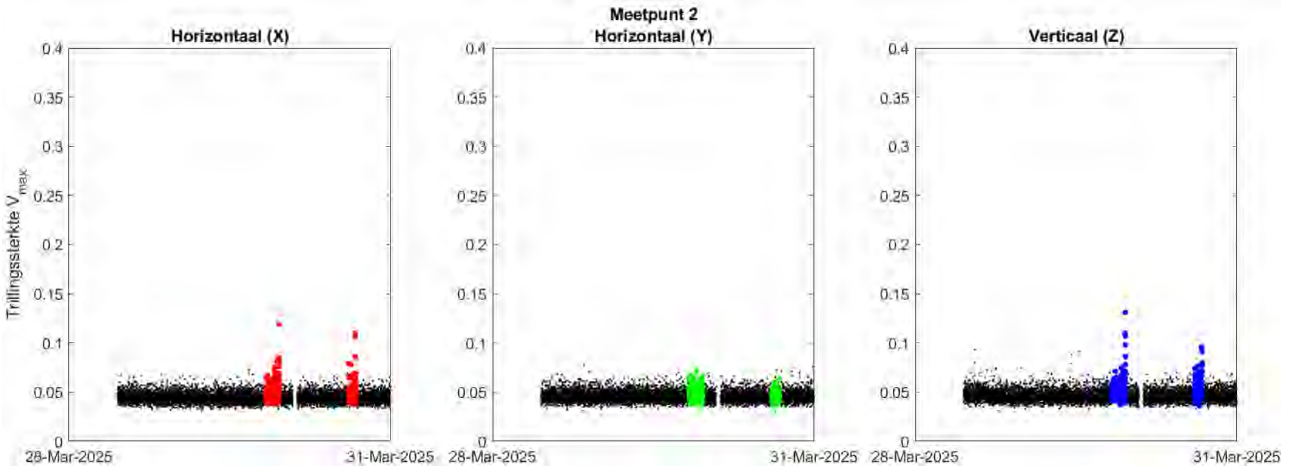

Figuur 75 Gemeten trillingen bij meetpunt 2 (maaiveld hoek Pleijweg-Nijmeegseweg)

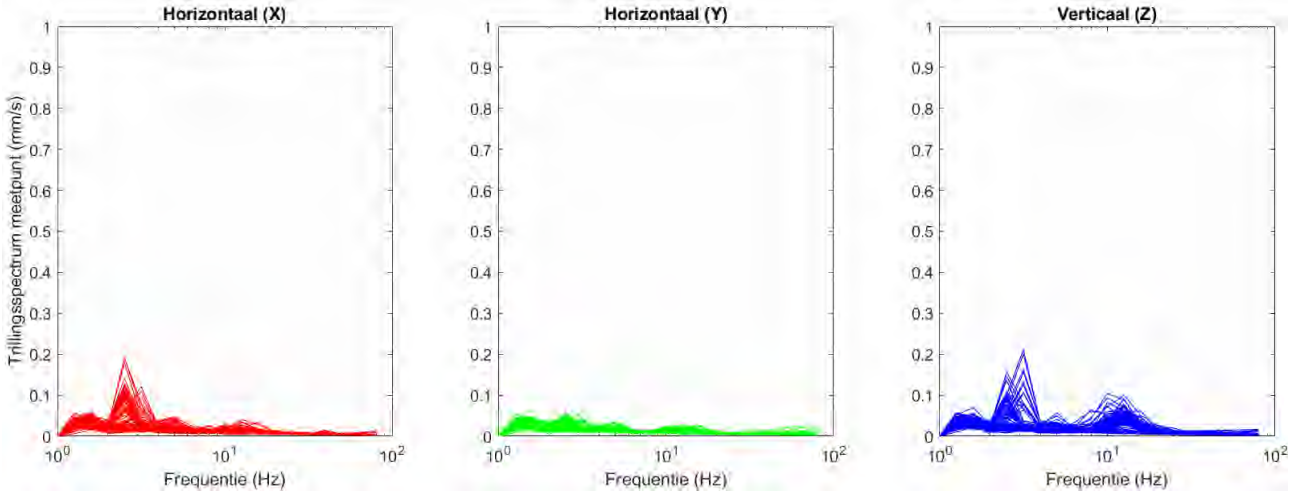

Figuur 76 Tertsbandspectra bij meetpunt 2

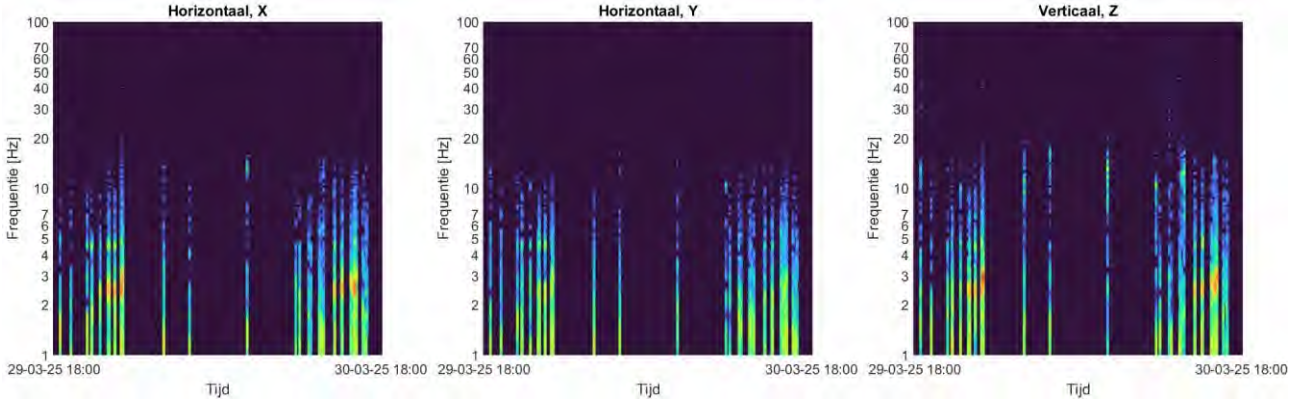

Figuur 77 Spectrogram bij meetpunt 2

Tabel 24 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 2

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
28 maart 2025	Dag	0.09	0.00		
28 maart 2025	Avond	0.08	0.00		
28 en 29 maart 2025	Nacht	0.08	0.00		
29 maart 2025	Dag	0.09	0.00		
29 maart 2025	Avond	0.13	0.01	0.12	0.01
29 en 30 maart 2025	Nacht	0.11	0.00		
30 maart 2025	Dag	0.11	0.00	0.11	0.00
30 maart 2025	Avond	0.07	0.00		
30 en 21 maart 2025	Nacht	0.08	0.00		

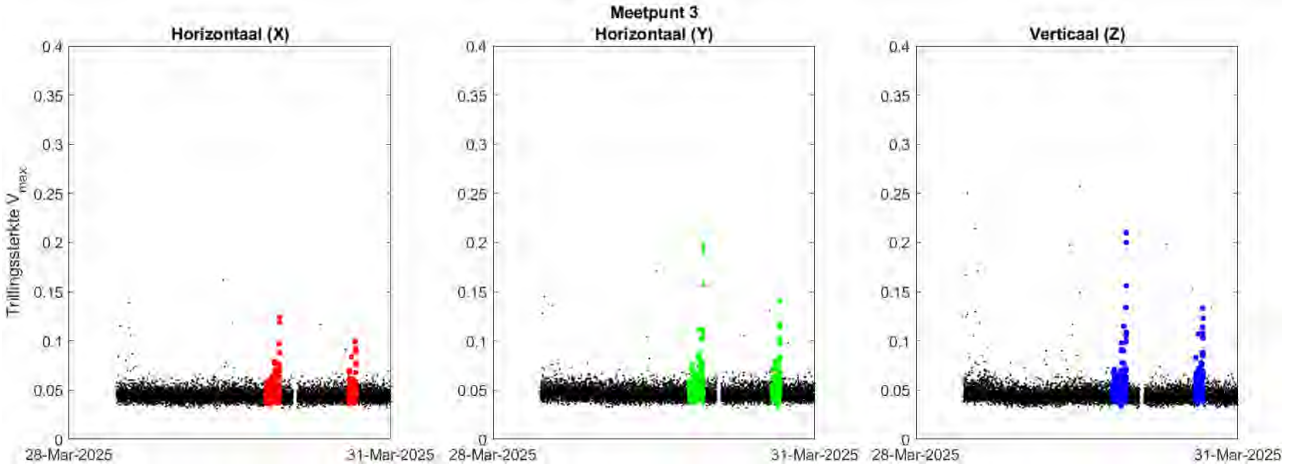

Figuur 78 Gemeten trillingen bij meetpunt 3 (maaiveld Schepen ten Havestraat)

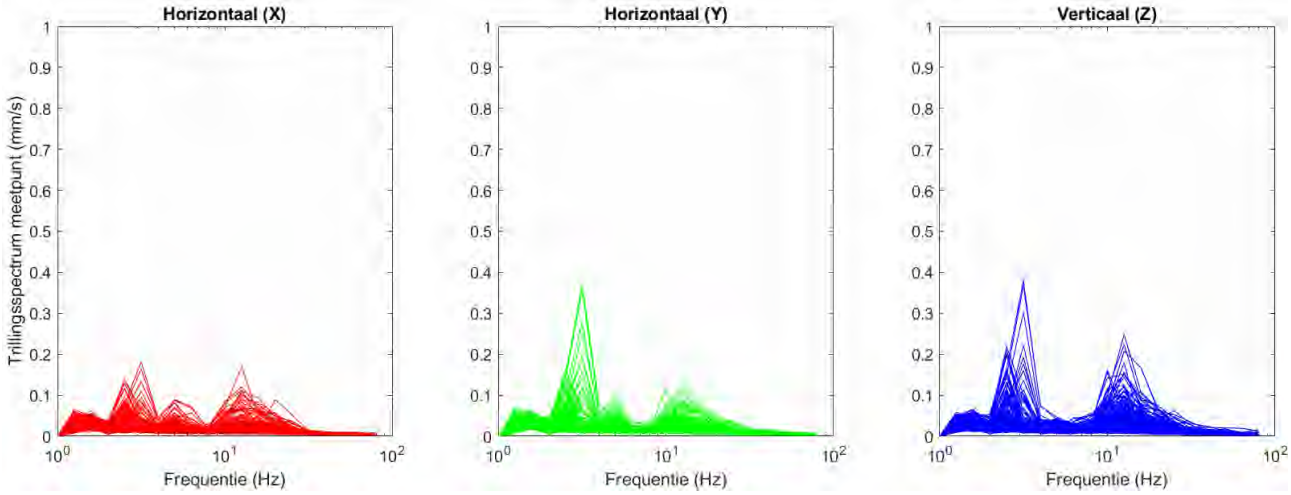

Figuur 79 Tertsbandspectra bij meetpunt 3

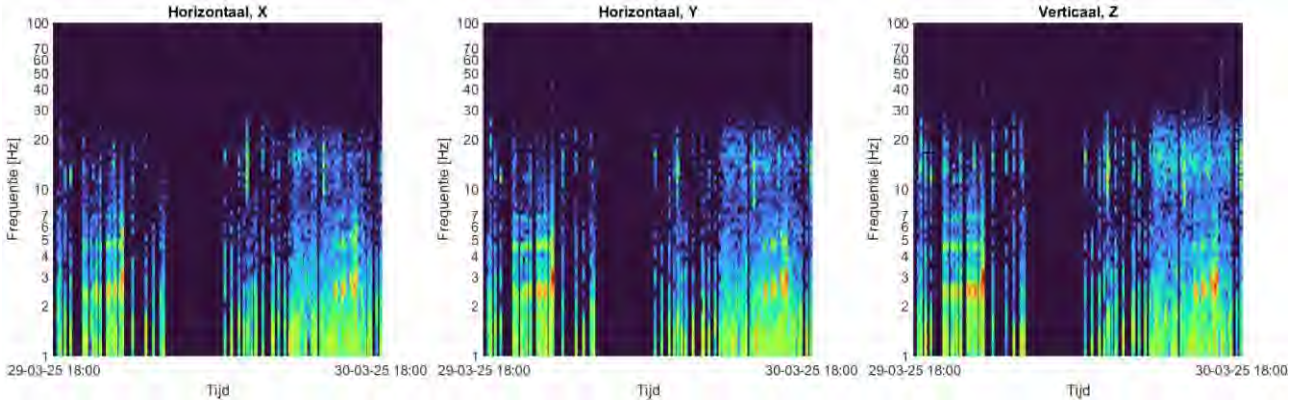

Figuur 80 Spectrogram bij meetpunt 3

Tabel 25 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 3

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
28 maart 2025	Dag	0.25	0.02		
28 maart 2025	Avond	0.08	0.00		
28 en 29 maart 2025	Nacht	0.09	0.00		
29 maart 2025	Dag	0.26	0.01		
29 maart 2025	Avond	0.13	0.01	0.13	0.01
29 en 30 maart 2025	Nacht	0.21	0.01	0.21	0.01
30 maart 2025	Dag	0.20	0.01	0.14	0.01
30 maart 2025	Avond	0.07	0.00		
30 en 21 maart 2025	Nacht	0.07	0.00		

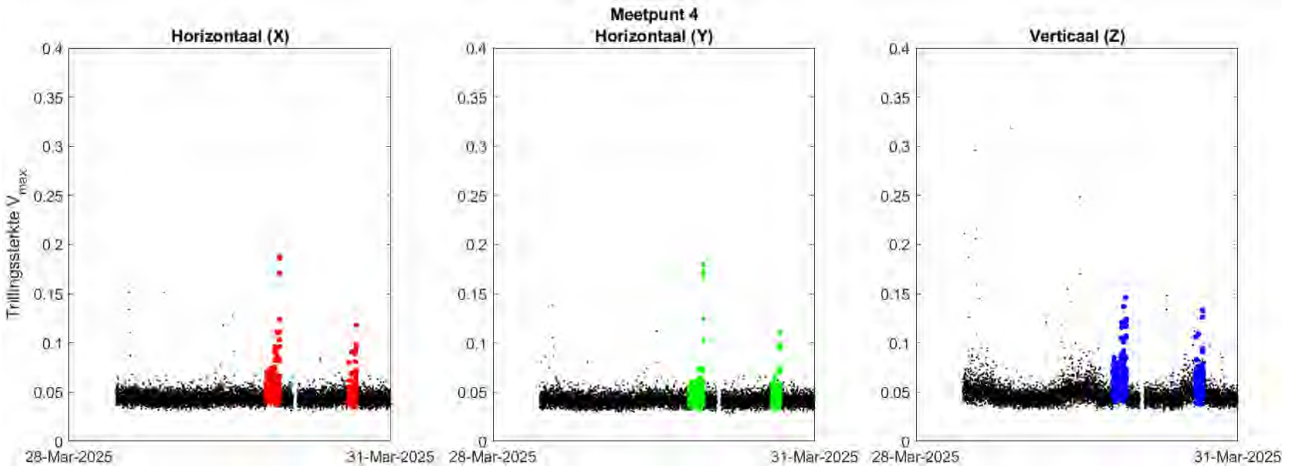

Figuur 81 Gemeten trillingen bij meetpunt 4 (maaiveld Kronenburgsingel)

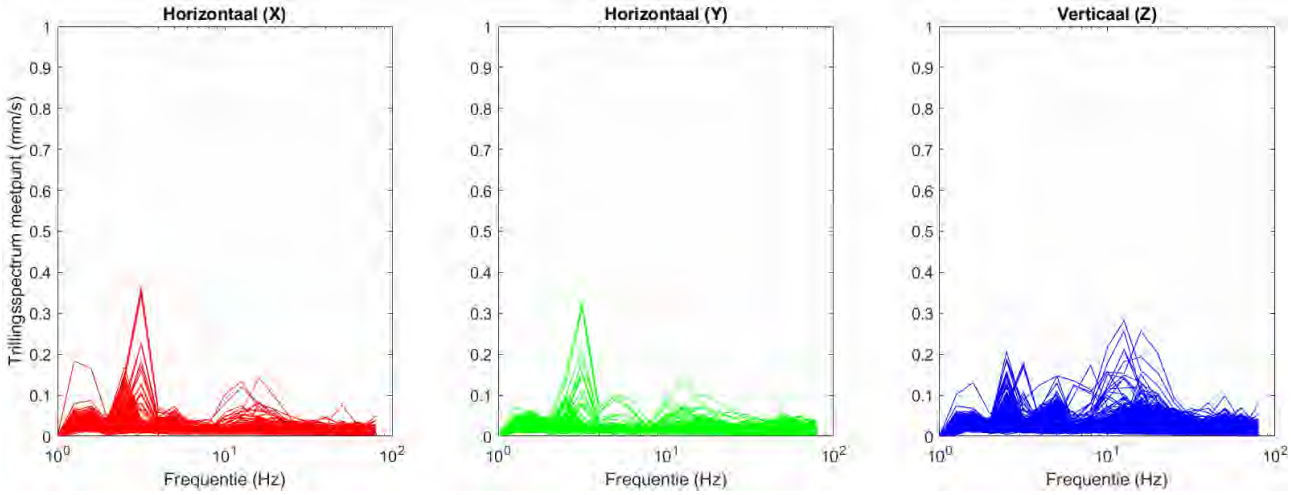

Figuur 82 Tertsbandspectra bij meetpunt 4

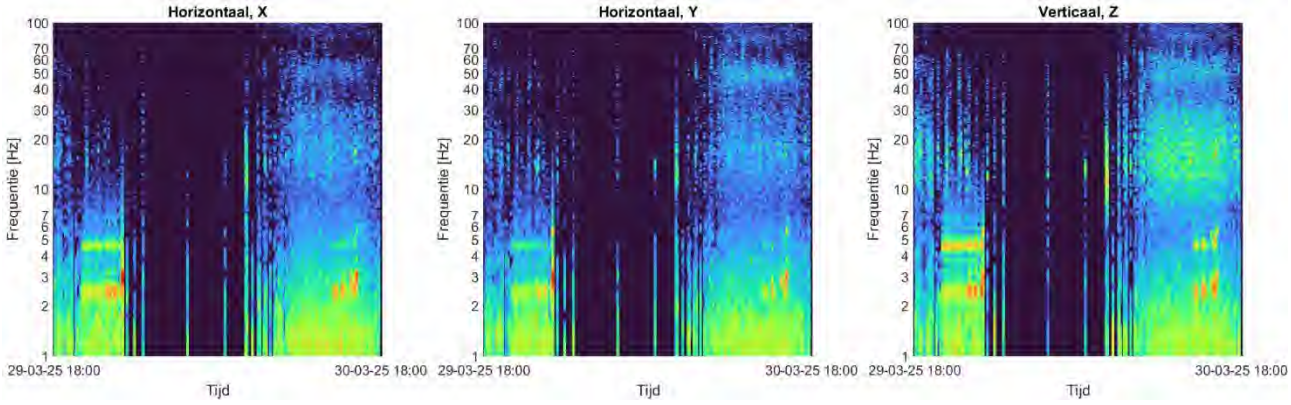

Figuur 83 Spectrogram bij meetpunt 4

Tabel 26 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 4

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
28 maart 2025	Dag	0.30	0.02		
28 maart 2025	Avond	0.32	0.01		
28 en 29 maart 2025	Nacht	0.12	0.00		
29 maart 2025	Dag	0.25	0.01		
29 maart 2025	Avond	0.19	0.02	0.19	0.02
29 en 30 maart 2025	Nacht	0.19	0.01		
30 maart 2025	Dag	0.15	0.01	0.13	0.01
30 maart 2025	Avond	0.09	0.00		
30 en 21 maart 2025	Nacht	0.06	0.00		

I.7 RESULTATEN METINGEN 12 APRIL 2025

Deze bijlage bevat de resultaten van de metingen van Alcedo. Per meetpunt zijn de gemeten trillingen en de tertsbandspectra per event weergegeven. De spectrogrammen geven inzicht in de verdeling van de trillingsfrequenties over de tijd. **Blauw** geeft lage trillingen aan, **rood** juist hoge trillingen. In de tabel met resultaten zijn de periodes van het concert **groen** gearceerd.

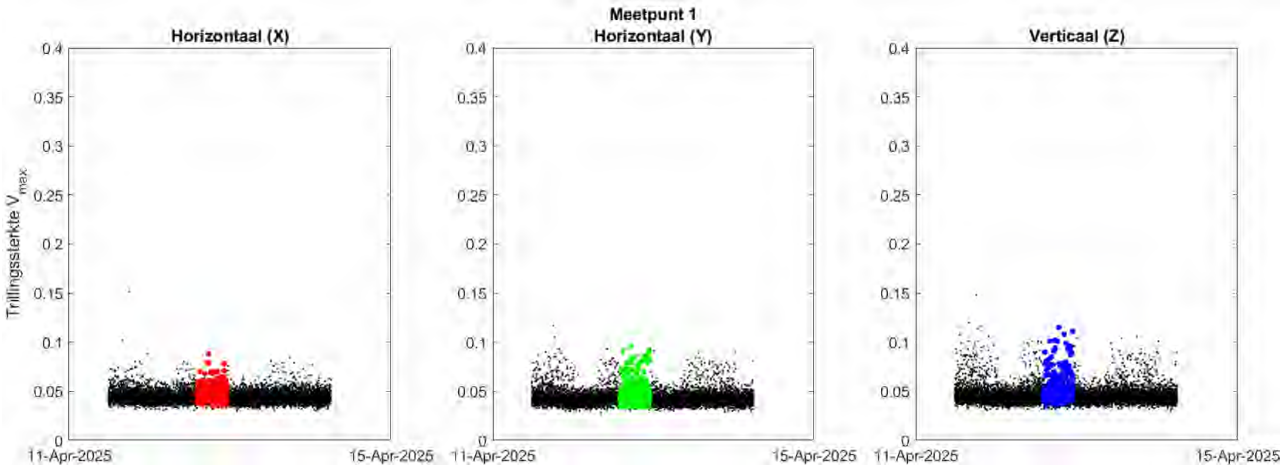

Figuur 84 Gemeten trillingen bij meetpunt 1 (maaiveld hoek Batavierenweg-Nijmeegseweg)

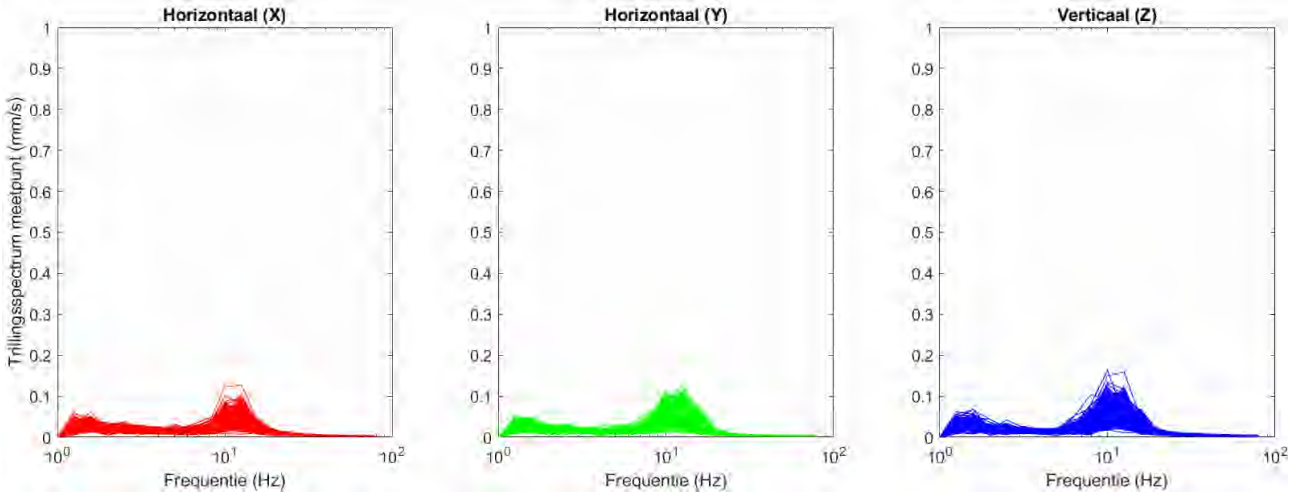

Figuur 85 Tertsbandspectra bij meetpunt 1

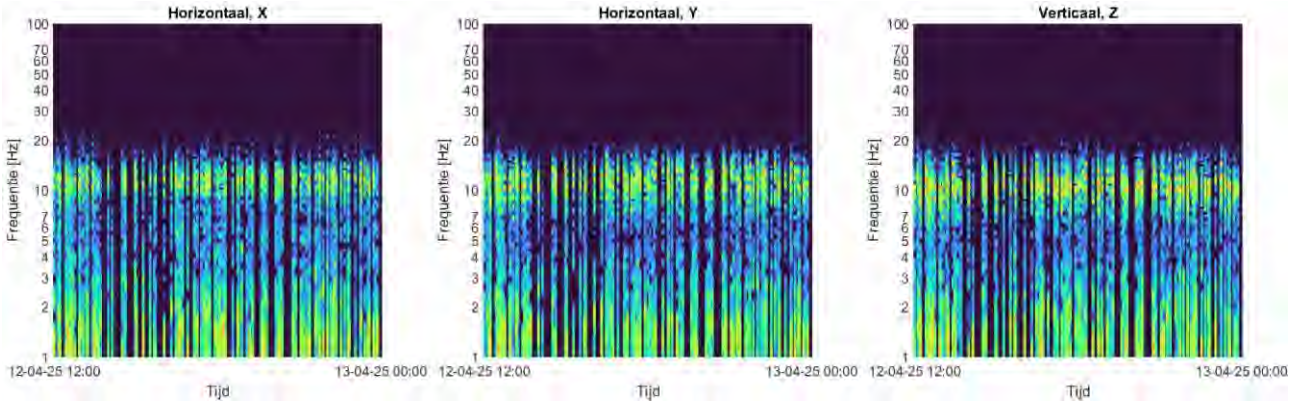

Figuur 86 Spectrogram bij meetpunt 1

Tabel 27 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
11 april 2025	Dag	0.15	0.01		
11 april 2025	Avond	0.12	0.01		
11 en 12 april 2025	Nacht	0.10	0.00		
12 april 2025	Dag	0.12	0.01	0.06	0.00
12 april 2025	Avond	0.11	0.01	0.07	0.00
12 en 13 april 2025	Nacht	0.10	0.00		
13 april 2025	Dag	0.11	0.00		
13 april 2025	Avond	0.09	0.00		
13 en 14 april 2025	Nacht	0.10	0.00		

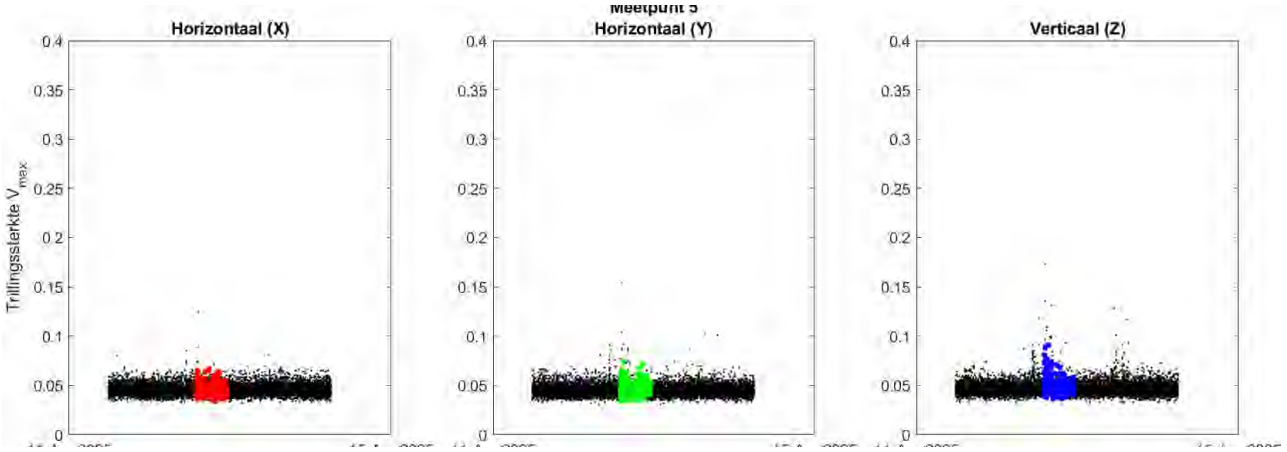

Figuur 87 Gemeten trillingen bij meetpunt 1' (alternatief voor meetpunt 1)

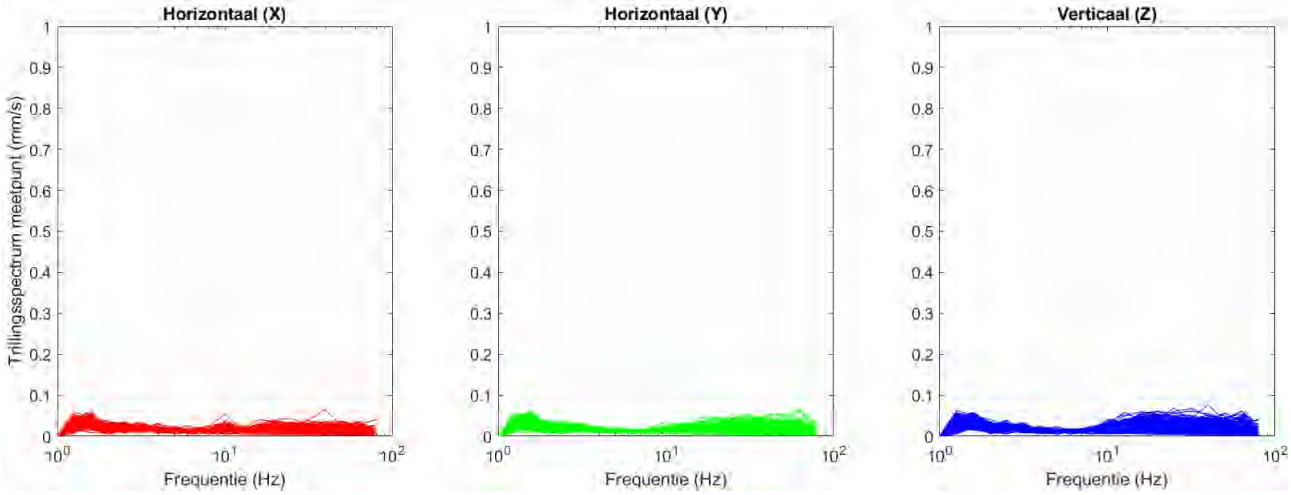

Figuur 88 Tertsbandspectra bij meetpunt 1'

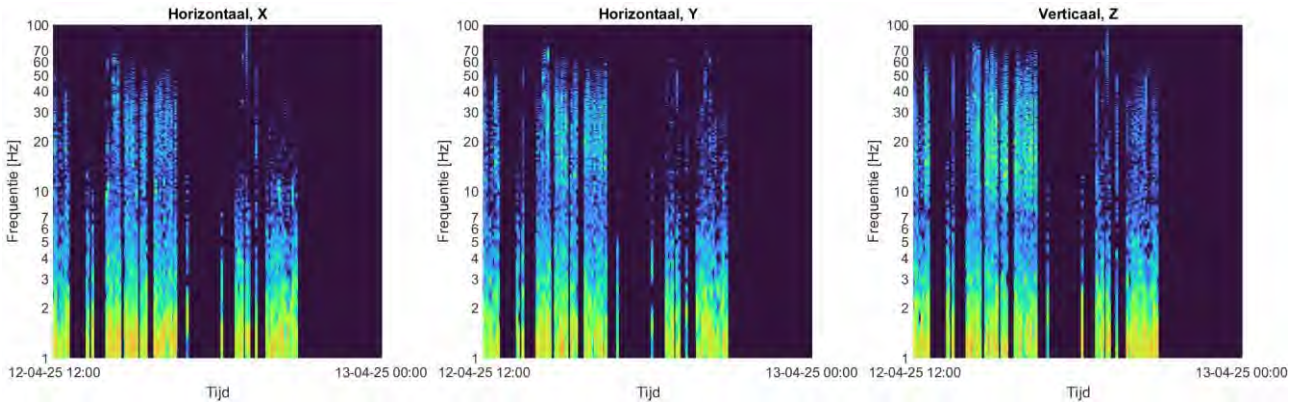

Figuur 89 Spectrogram bij meetpunt 1'

Tabel 28 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 1'

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
11 april 2025	Dag	0.08	0.00		
11 april 2025	Avond	0.07	0.00		
11 en 12 april 2025	Nacht	0.07	0.00		
12 april 2025	Dag	0.17	0.01	0.07	0.00
12 april 2025	Avond	0.09	0.00	0.06	0.00
12 en 13 april 2025	Nacht	0.08	0.00		
13 april 2025	Dag	0.13	0.01		
13 april 2025	Avond	0.10	0.00		
13 en 14 april 2025	Nacht	0.07	0.00		

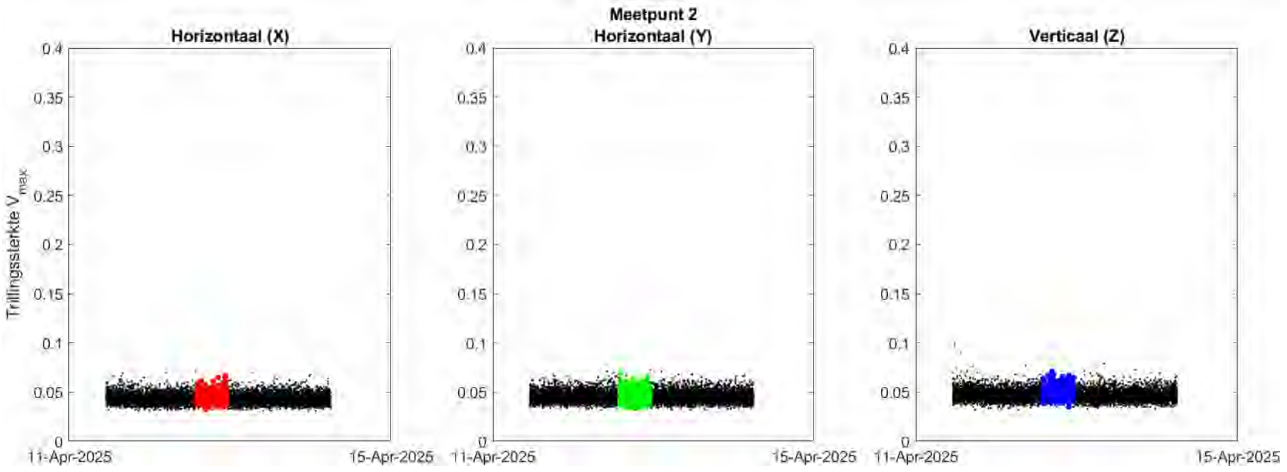

Figuur 90 Gemeten trillingen bij meetpunt 2 (maaiveld hoek Pleijweg-Nijmeegseweg)

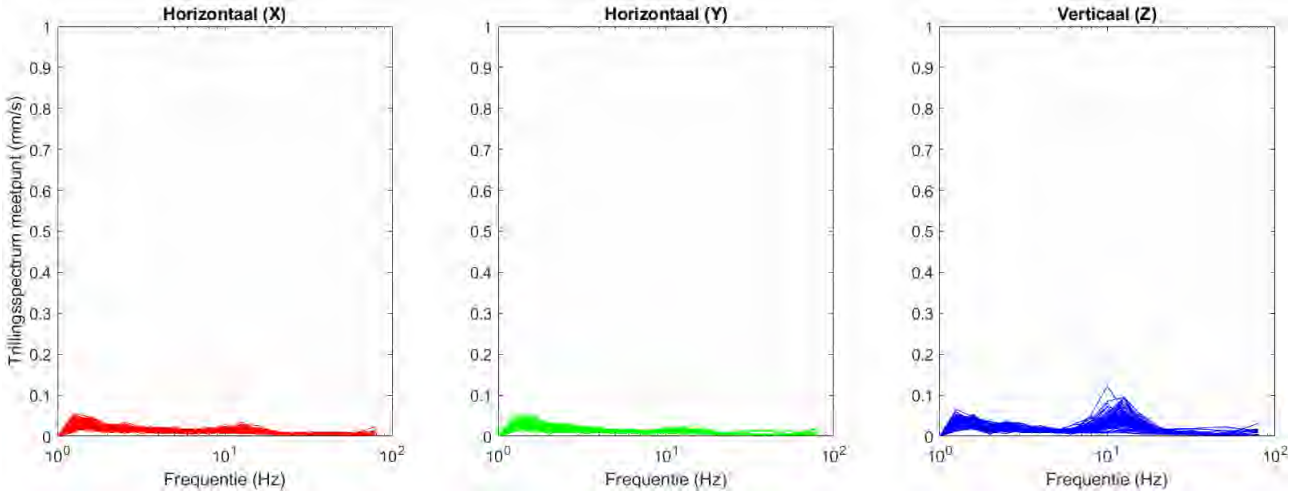

Figuur 91 Tertsbandspectra bij meetpunt 2

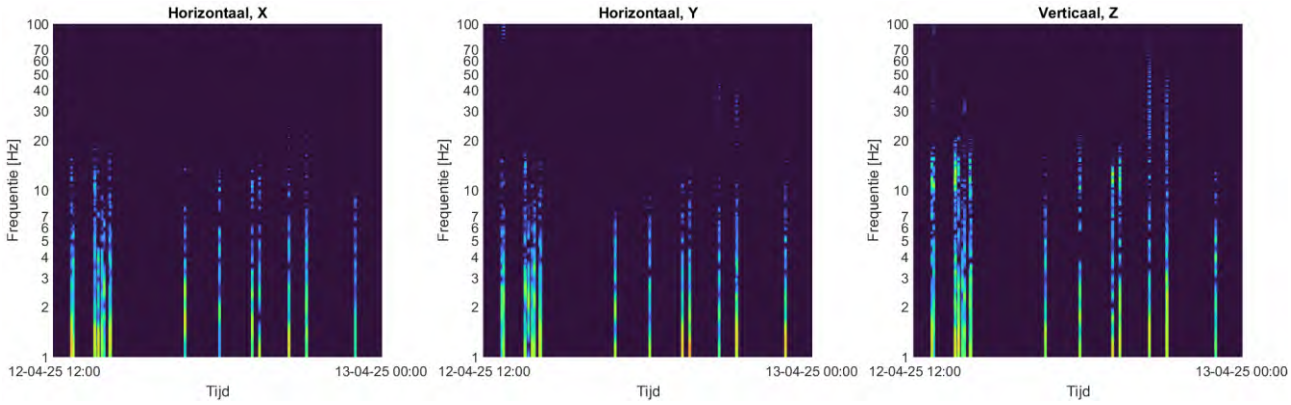

Figuur 92 Spectrogram bij meetpunt 2

Tabel 29 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 2

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
11 april 2025	Dag	0.10	0.00		
11 april 2025	Avond	0.07	0.00		
11 en 12 april 2025	Nacht	0.07	0.00		
12 april 2025	Dag	0.08	0.00	0.07	0.00
12 april 2025	Avond	0.07	0.00	0.07	0.00
12 en 13 april 2025	Nacht	0.07	0.00		
13 april 2025	Dag	0.08	0.00		
13 april 2025	Avond	0.07	0.00		
13 en 14 april 2025	Nacht	0.07	0.00		

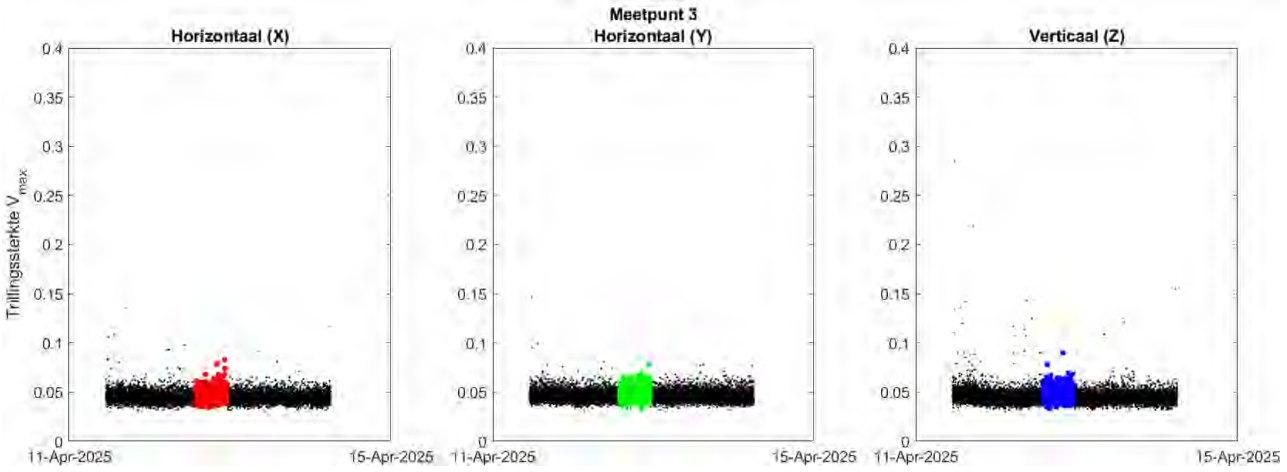

Figuur 93 Gemeten trillingen bij meetpunt 3 (maaiveld Schepen ten Havestraat)

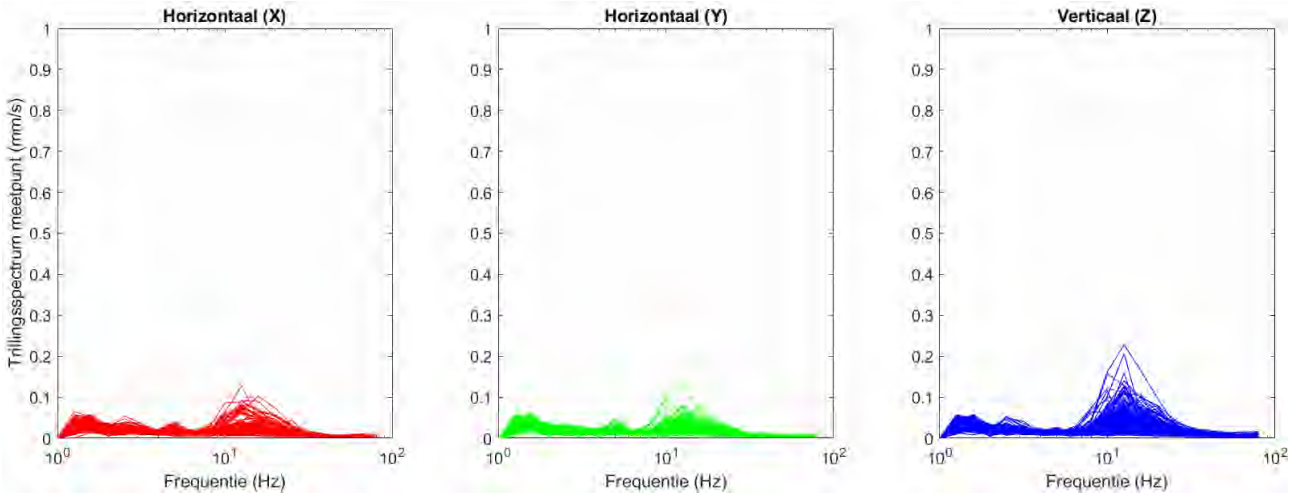

Figuur 94 Tertsbandspectra bij meetpunt 3

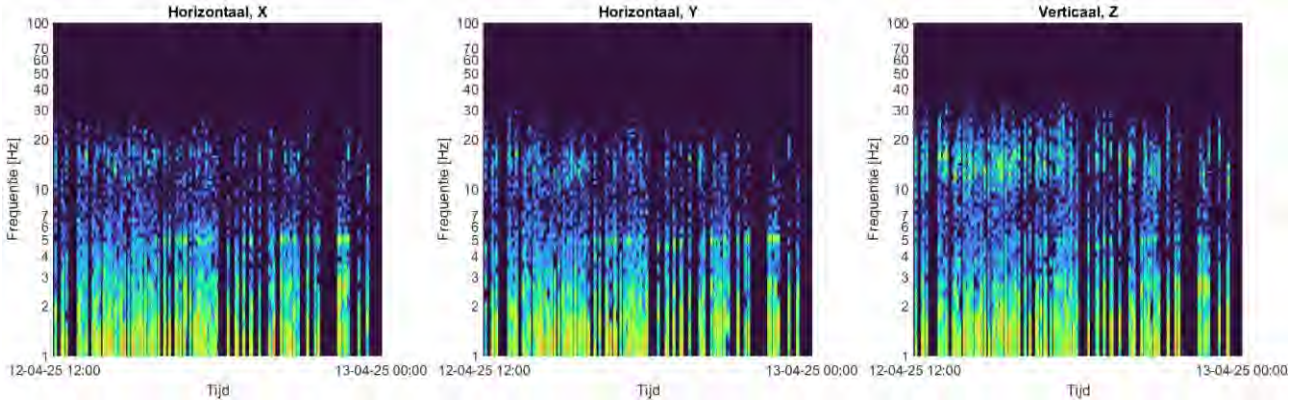

Figuur 95 Spectrogram bij meetpunt 3

Tabel 30 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 3

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
11 april 2025	Dag	0.29	0.01		
11 april 2025	Avond	0.08	0.00		
11 en 12 april 2025	Nacht	0.12	0.01		
12 april 2025	Dag	0.14	0.01	0.08	0.00
12 april 2025	Avond	0.09	0.00	0.08	0.00
12 en 13 april 2025	Nacht	0.07	0.00		
13 april 2025	Dag	0.12	0.00		
13 april 2025	Avond	0.07	0.00		
13 en 14 april 2025	Nacht	0.16	0.01		

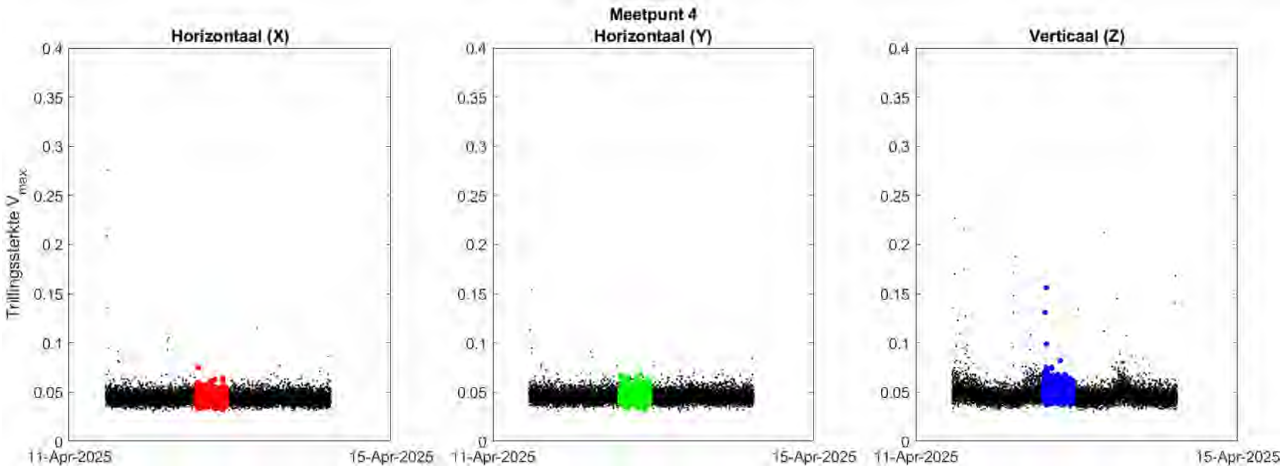

Figuur 96 Gemeten trillingen bij meetpunt 4 (maaiveld Kronenburgsingel)

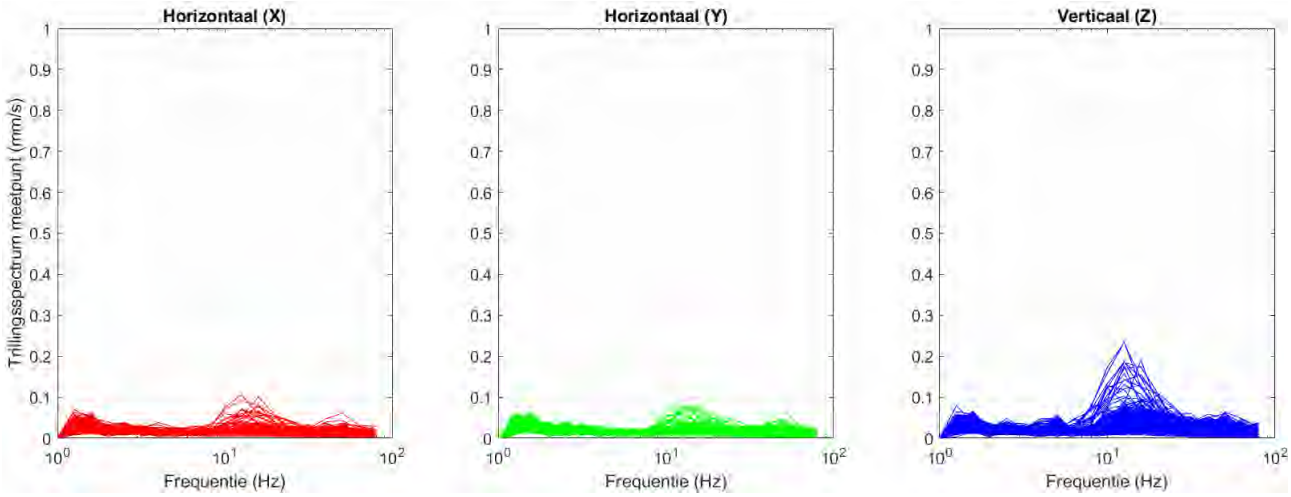

Figuur 97 Tertsbandspectra bij meetpunt 4

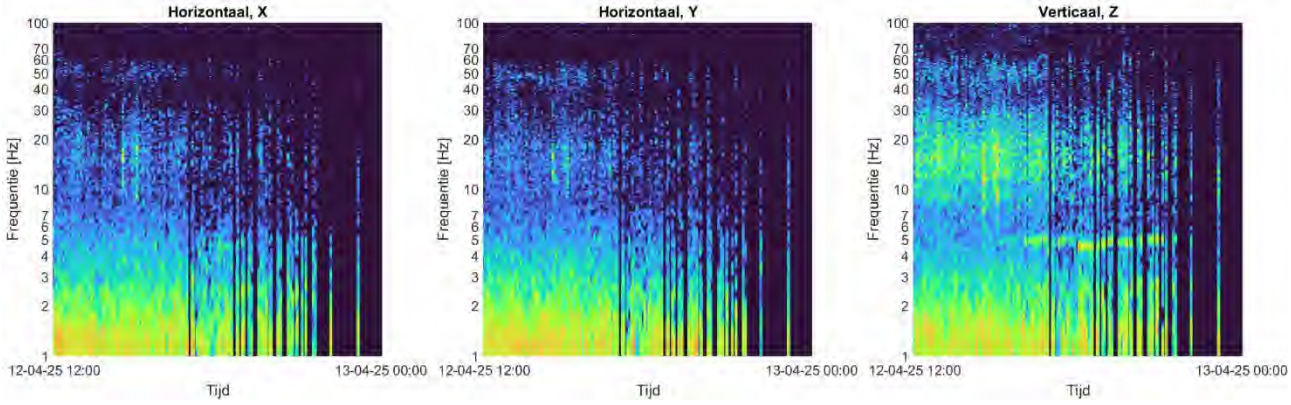

Figuur 98 Spectrogram bij meetpunt 4

Tabel 31 Gemeten trillingen per periode, meetpunt 4

Datum	Periode	Alles		Concert	
		V_{max}	V_{per}	V_{max}	V_{per}
11 april 2025	Dag	0.43	0.02		
11 april 2025	Avond	0.07	0.00		
11 en 12 april 2025	Nacht	0.19	0.01		
12 april 2025	Dag	0.16	0.01	0.07	0.00
12 april 2025	Avond	0.08	0.00	0.08	0.00
12 en 13 april 2025	Nacht	0.13	0.00		
13 april 2025	Dag	0.21	0.01		
13 april 2025	Avond	0.08	0.00		
13 en 14 april 2025	Nacht	0.17	0.01		

Gemeente Arnhem Analyse Nijmeegseweg West

Bezonningsonderzoek

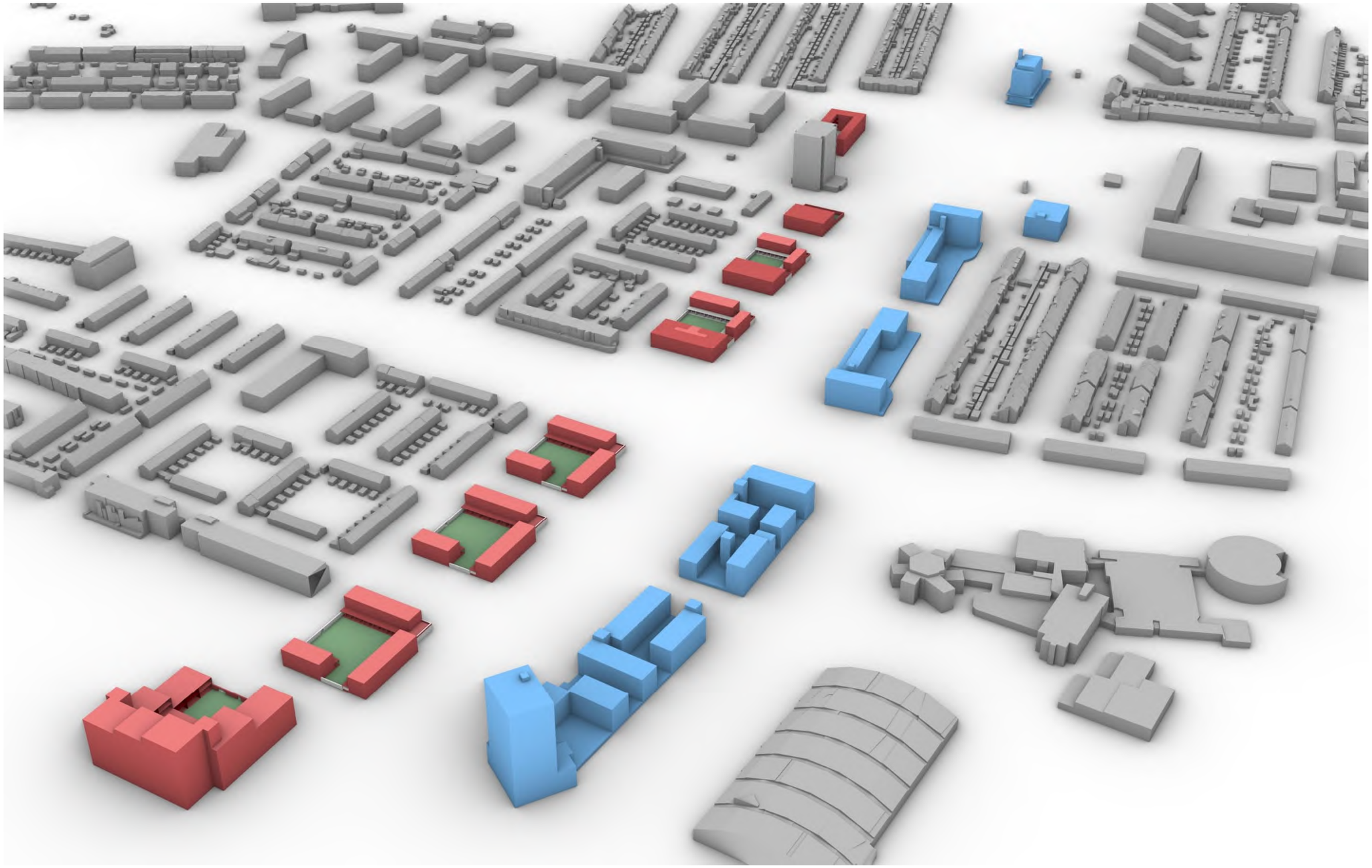

Documentnummer: M.2021.0760.31.N001 (TO|AMOE)
Datum: 19 augustus 2025
Contactpersoon: ir. E.S. (Erik) den Tonkelaar | TO@dgmr.nl | t 088-3467637

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	
Project	Gemeente Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
Betreft	Bezonningsonderzoek fase 1 en 2
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2021.0760.31.N001
Datum	19 augustus 2025
Versie	001
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Weerdjesstraat 70 6811 JE Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	
Auteur	
Projectadviseur	
2e lezer/secr.	TO|AMOE

W.J. (Wim) Wigerink
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Inhoud

Inleiding & situatieschets	3
Eisen & toetsing	4
Resultaten| Schaduw - toekomstige situatie	5
Resultaten| Verschil in bezonning – bestaande en toekomstige situatie	7
Resultaten| Bezonning – bestaande en toekomstige situatie	8
Resultaten| Bezonning op fase 1 en 2	10
Conclusie	11
Bijlage 1 | Schaduw – Fase 1 en 2 – 19 februari	12
Bijlage 2 | Schaduw – Fase 1– 19 februari	13
Bijlage 3 | Schaduw – Fase 2 – 19 februari	14

Inleiding & Situatieschets

Inleiding

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR Bouw B.V. voor de ontwikkeling van woningbouw aan de Nijmeegseweg in Arnhem een bezonningsonderzoek uitgevoerd.

De ontwikkeling bestaat uit fase 1 en fase 2. Fase 1 is gelegen aan de westkant van de Nijmeegseweg en bestaat uit 16 woongebouwen (figuur 1, gebouw 1-16). Fase 2 ligt ten oosten van de Nijmeegseweg en bestaat uit 17 woongebouwen (figuur 1, gebouw 17-33).

Situatieschets

Het plangebied ligt in het centrum van de wijk Malburgen en wordt doorkruist door de Nijmeegseweg. Het plangebied is omringd door voornamelijk woningen.

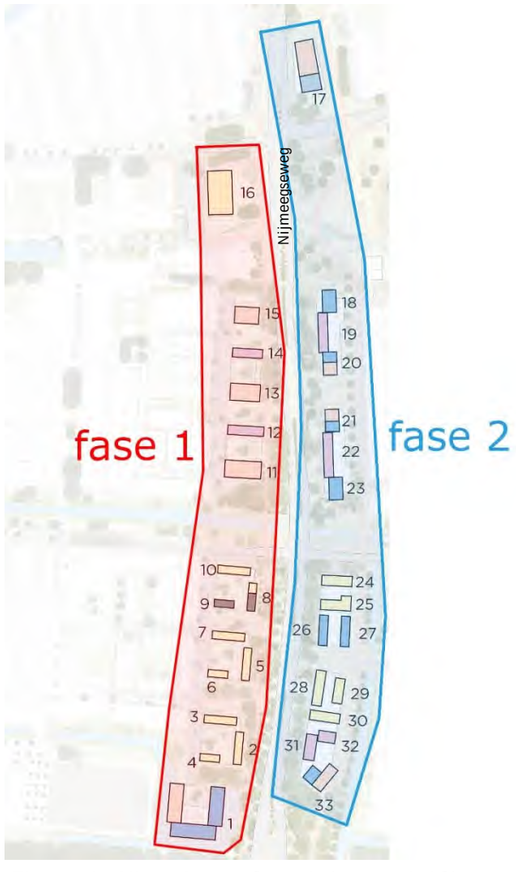

Figuur 1: Nieuwbouw fase 1 (west, 1-16) en 2 (oost, 17-33) aan de Nijmeegseweg

Onderzoek

Het doel van dit onderzoek is de beoordeling van het effect van de nieuwbouw fase 1 en 2 op de bezonning op de gevels van omliggende woningen. Daarnaast brengen we de bezonning op de gevels binnen het plangebied in beeld.

De bezonningsduur op de gevels van de maatgevende omliggende woning(en) wordt beschouwd en getoetst aan de 'lichte' TNO-norm. Alle genoemde tijden betreffen wintertijd.

In dit onderzoek worden de volgende twee situaties vergeleken:

1. Bestaande situatie (figuur 2)
2. Toekomstige situatie inclusief fase 1 en 2 (figuur 3)

Gehanteerde model

Het onderzoek is uitgevoerd op basis het Sketchup model van het nieuwbouwplan en de omgeving aangeleverd door de gemeente Arnhem.

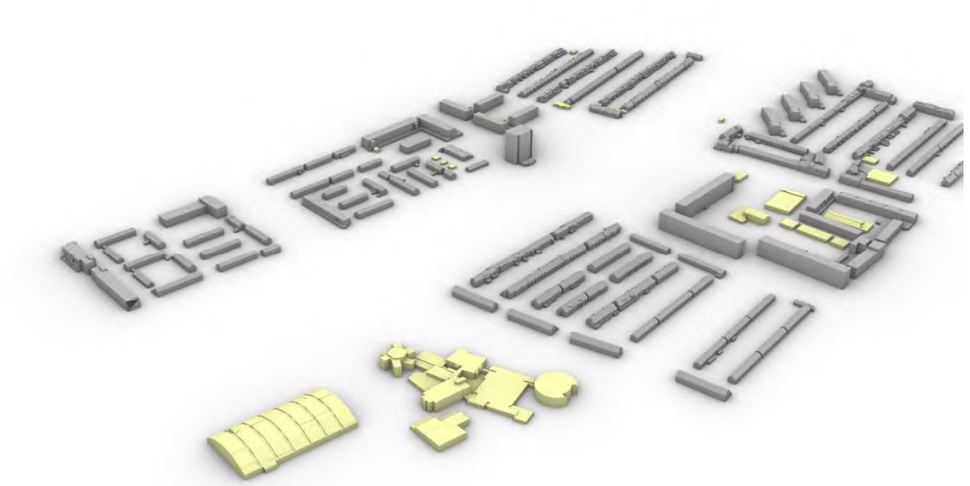

Figuur 2: Bestaande situatie

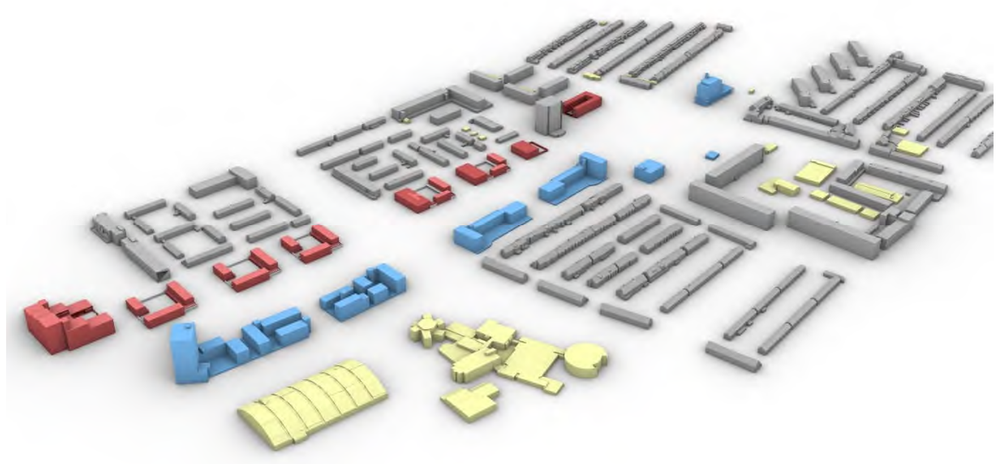

Figuur 3: Toekomstige situatie

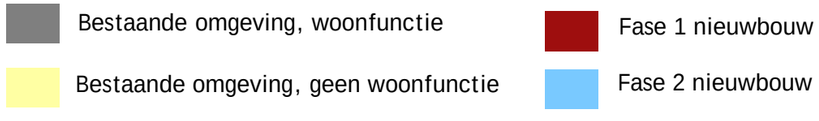

Eisen & Toetsing

Toelichting

Begrippen
De bezonningsduur wordt gedefinieerd als de duur van het totaal aan mogelijke minuten bezonning gedurende de betreffende dag voor een specifieke locatie.

De mogelijke bezonningsduur wordt uitgedrukt in het theoretisch aantal minuten bezonning per periode, waarbij onder periode meestal het tijdstip tussen zonsopkomst en zonsondergang op een specifieke dag wordt verstaan. De mogelijke bezonningsduur is gebaseerd op een onbewolkte dag met een heldere hemelkoepel. Door de draaiing van de aarde om de zon en om zijn eigen rotatie-as, heeft elke specifieke locatie en elke dag zijn eigen mogelijke bezonningsduur.
Het is mogelijk deze door middel van berekeningen vast te stellen.

De verwachte bezonningsuren zijn de uren dat de zon per gemiddeld jaar schijnt. De uren die de zon werkelijk schijnt, worden gemeten op diverse plaatsen (weerstations) in Nederland en door de middeling van verschillende jaren worden de verwachte bezonningsuren verkregen. In de verwachte bezonningsduur is het effect van factoren zoals bewolking meegenomen.

Wet- en regelgeving

Er bestaan in de landelijke regelgeving geen normen of richtlijnen met betrekking tot de minimale bezonningsduur. Ten aanzien van de bezonning zijn er dus geen wettelijke eisen gesteld.

In het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) worden zowel voor bestaande woningen als voor nieuwbouwwoningen geen eisen gesteld met betrekking tot minimale bezonningsduur. Het Bbl stelt eisen aan de minimaal equivalente daglichtoppervlakte met het oog op daglicht-toetreding. Bij de bepaling van deze waarde worden echter uitsluitend belemmeringen en overstekken van de woning zelf meegenomen. Tegenoverliggende bebouwing gelegen buiten de perceelgrens wordt bij de bepaling van de daglichttoetreding (conform het Bbl) niet meegenomen.

Gemeenten zijn dus vrij om hun eigen eisen te stellen aan de bezonning. Gemeente Arnhem heeft nog geen beleid voor bezonning. Wanneer er geen beleid voor bezonning is gesteld, is het gangbaar om te toetsen aan de ‘lichte’ TNO-norm (afgeleid uit het rapport Woningwaardering, opgesteld door TNO, 1962).

Bezonningscriteria TNO richtlijn

‘lichte’ TNO-norm
Het betreffende criterium van de lichte TNO norm is hieronder vermeld:
‘TNO-richtlijn’: de mogelijke bezonningsduur voor het hoofdwoonvertrek (woonkamer) in de periode tussen 19 februari en 21 oktober (dezelfde zonnestand) moet minimaal twee uur (120 minuten) bedragen.

In de richtlijn voor een minimale bezonning staan adviezen voor de mogelijke bezonningsduur voor het hoofdwoonvertrek. De richtlijn stelt dat het hoofdwoonvertrek (gemeten in het midden van de vensterbank, binnenkant raam) minimaal 2 uur zon moet kunnen ontvangen, waarbij 19 februari maatgevend is.

De mogelijke bezonningsduur is afhankelijk van de oriëntatie en de datum. De mogelijke bezonningsuren mogen alleen worden meegenomen indien de zonhoogte meer dan 10° is. Dit compenseert voor begroeiing, schuurtjes en andere kleine belemmeringen, die niet in het model worden meegenomen, maar wel aanwezig zullen zijn. Voor februari betekent dit dat er getoetst wordt tussen 9:00 uur en 17:00 uur (wintertijd).

Deze norm wordt alleen toegepast op gevels die zon kunnen ontvangen. Noordgevels ontvangen nooit voldoende direct zonlicht.

Bepalingsmethode

Voor het onderzoek hebben we gebruikgemaakt van het 3D-computersimulatieprogramma Rhino in combinatie met Grasshopper. Van de situatie en de omliggende bebouwing is een 3D-model gemaakt.

Bezonningsonderzoek
Op basis van de datum, het tijdstip en de breedte- en lengtegraad wordt de stand van de zon bepaald. De zonnebaan is weergegeven in figuur 4. Daarop volgt een resultaat met figuren die de mogelijke bezonning weergeven op bepaalde te kiezen tijdstippen.

De gevels van de woningen zijn in een grid opgedeeld, waarbij elk vak een hoogte en breedte heeft van 1 meter.

De tijden weergegeven in de bezonningsfiguren zijn de Midden-Europese wintertijden. Van eind maart tot en met eind oktober is de werkelijke tijd de wintertijd plus één uur.

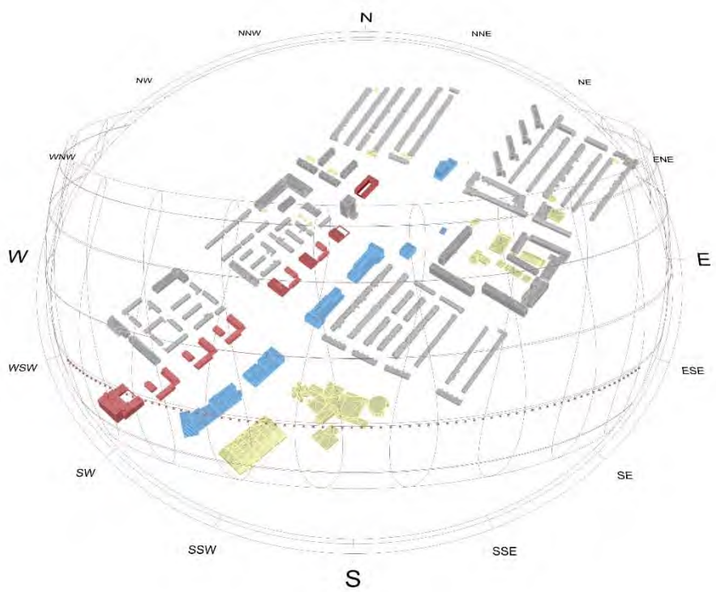

Figuur 4: Zonnebaan

Resultaten| Schaduw - toekomstige situatie

De onderstaande figuren tonen de schaduwwerking van de toekomstige nieuwbouw van fase 1 en 2 op de omliggende bebouwing voor vier verschillende tijdstippen op 19 februari. In de bijlagen is de schaduwwerking op andere tijdstippen en van fase 1 en 2 gescheiden weergegeven. De slagschaduw valt gedurende de ochtend (9:00-11:00 uur) op de woningen ten westen van de nieuwbouw en aan het eind van de middag (16:00-17:00 uur op de woningen ten oosten van de nieuwbouw.

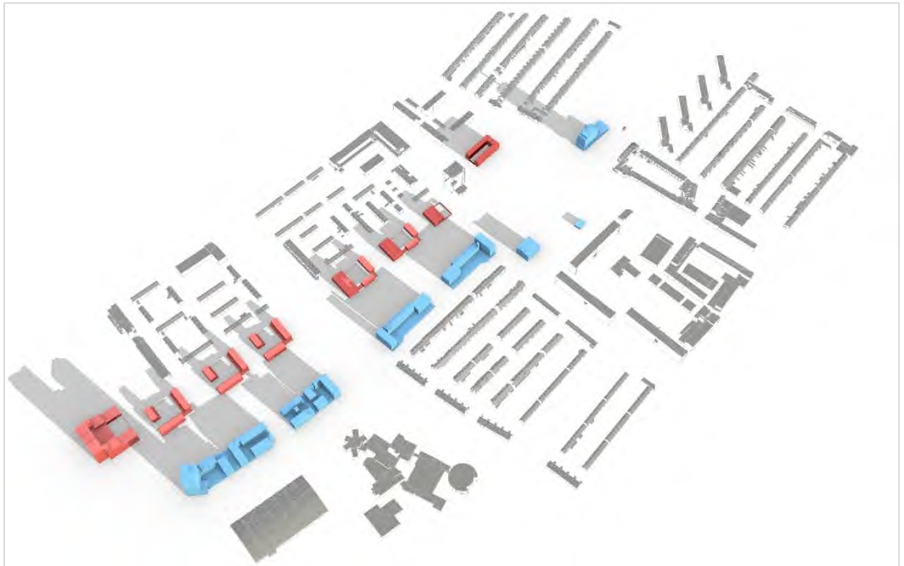

Figuur 5: slagschaduw toekomstige situatie op 19 februari om 9:00 uur

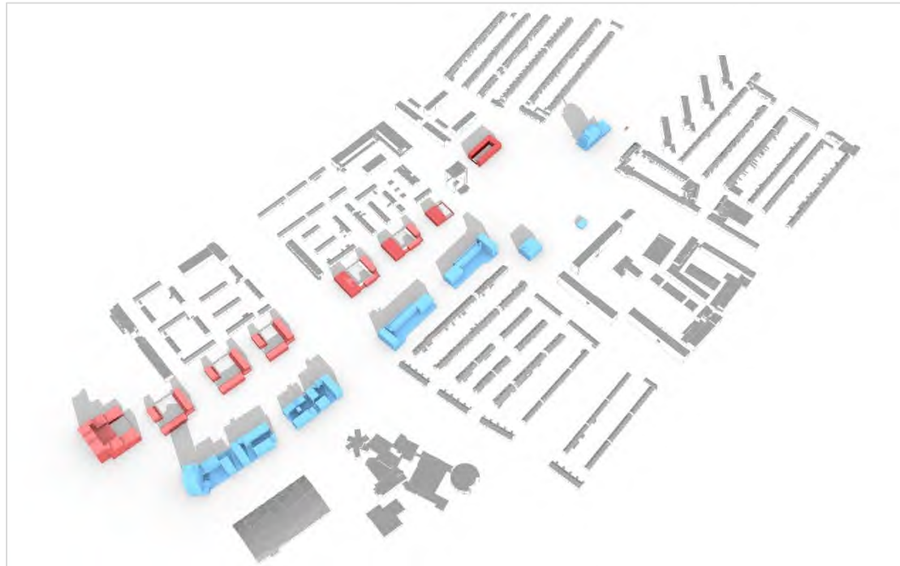

Figuur 6: slagschaduw toekomstige situatie op 19 februari om 11:00 uur

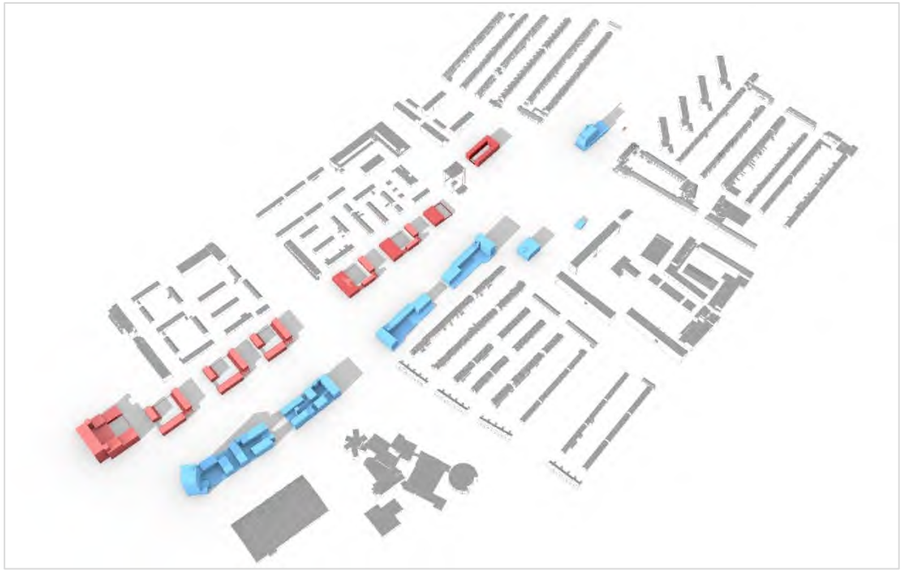

Figuur 7: slagschaduw toekomstige situatie op 19 februari om 15:00 uur

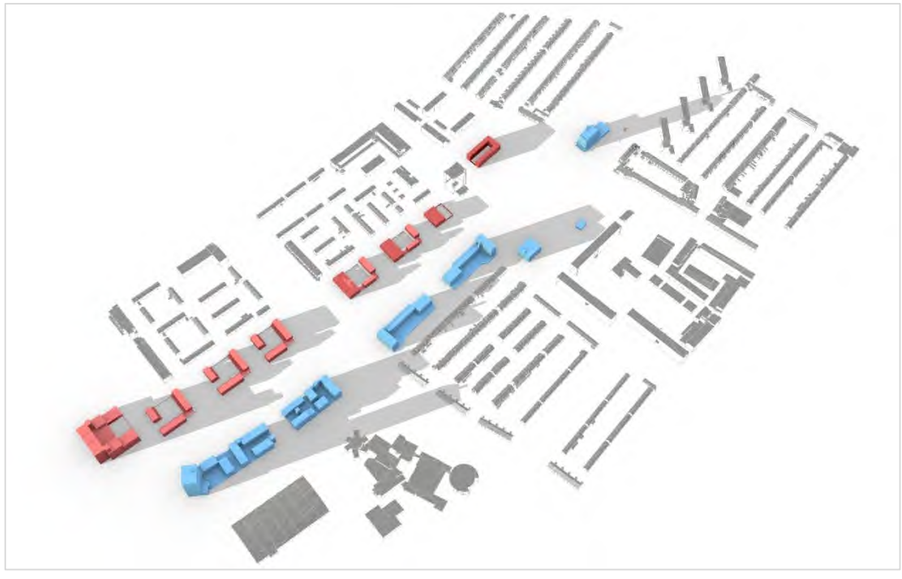

Figuur 8: slagschaduw toekomstige situatie op 19 februari om 17:00 uur

Resultaten| Schaduw - toekomstige situatie

De slagschaduw van fase 1 en 2 hebben we nader onderzocht. We hebben de invloed van fase 1 en fase 2 afzonderlijk bepaald. Deze zijn onderstaand separaat weergegeven. Het invloedgebied van fase 1 betreft de woningen ten westen van de nieuwbouw. Fase 2 beïnvloedt de bezonning van woningen ten noordwesten en ten oosten van het plan. De invloedssfeer van fase 2 heeft geen overlap op de invloedssfeer van fase 1.

Het gevolg van de slagschaduw van fase 1 en 2 is dat het aantal zonuren op de gevels van deze woningen afneemt in de toekomstige situatie. Het volgende hoofdstuk gaat in op deze afname.

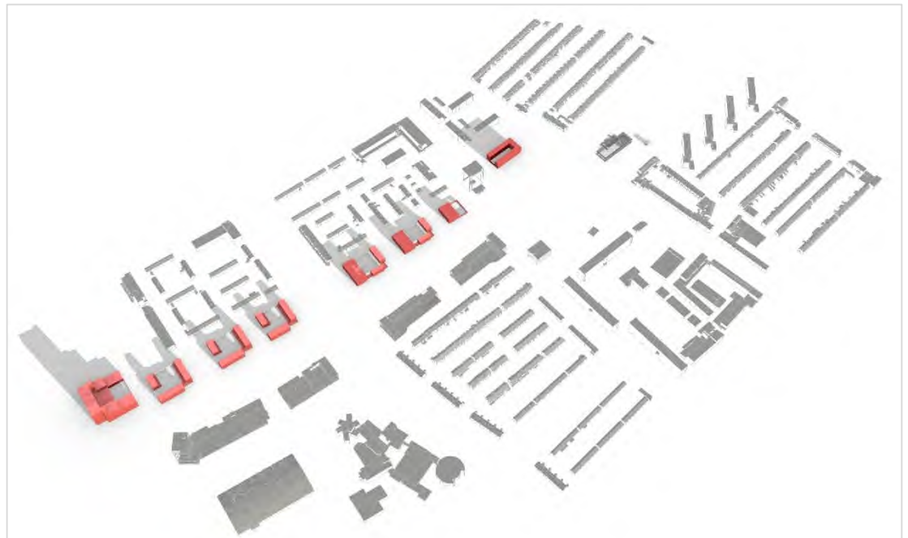

Figuur 9: slagschaduw fase 1 op 19 februari om 9:00 uur

Figuur 10: slagschaduw fase 1 op 19 februari om 17:00 uur

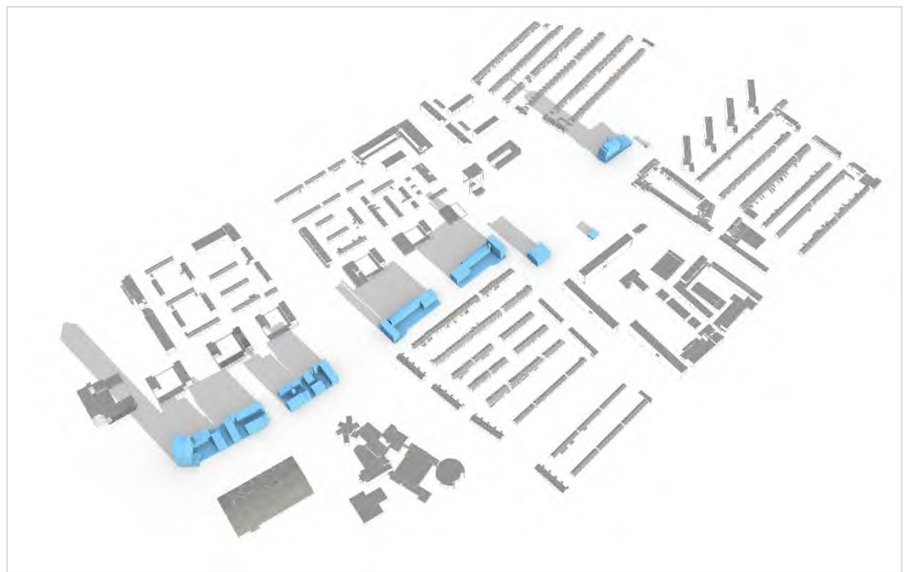

Figuur 11: slagschaduw fase 2 op 19 februari om 9:00 uur

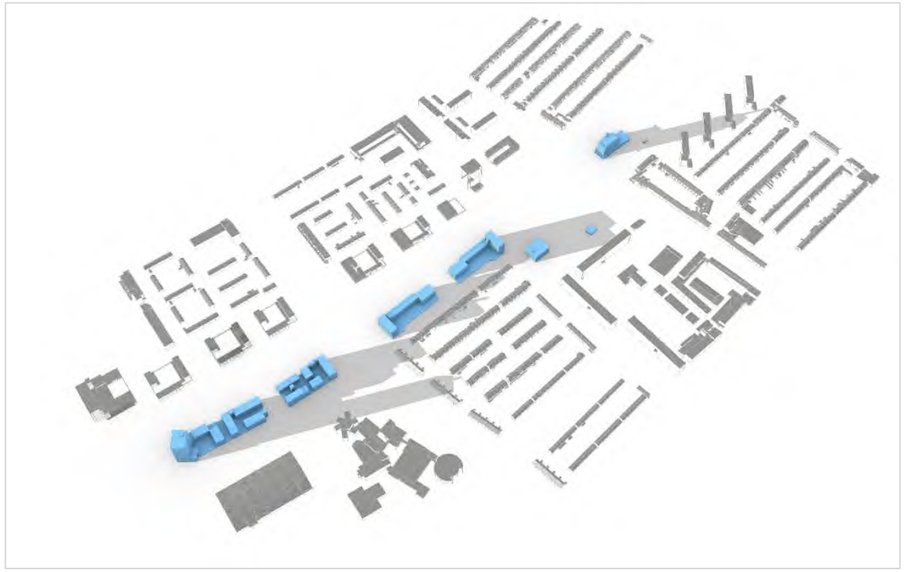

Figuur 12: slagschaduw fase 2 op 19 februari om 17:00 uur

Resultaten| Verschil in bezonning – bestaande en toekomstige situatie

In de volgende figuren is de afname van het aantal zonuren op de gevels van woningen in de toekomstige situatie ten opzichte van de bestaande situatie met kleuren aangegeven. De afname vindt voornamelijk plaats op woningen direct grenzend aan de nieuwbouw. De maximale afname is 2 zonuren. In het volgende hoofdstuk toetsen we de woningen met gevels waarop een afname plaatsvindt (hierna ‘maatgevende woningen’) aan de ‘lichte’ TNO-norm.

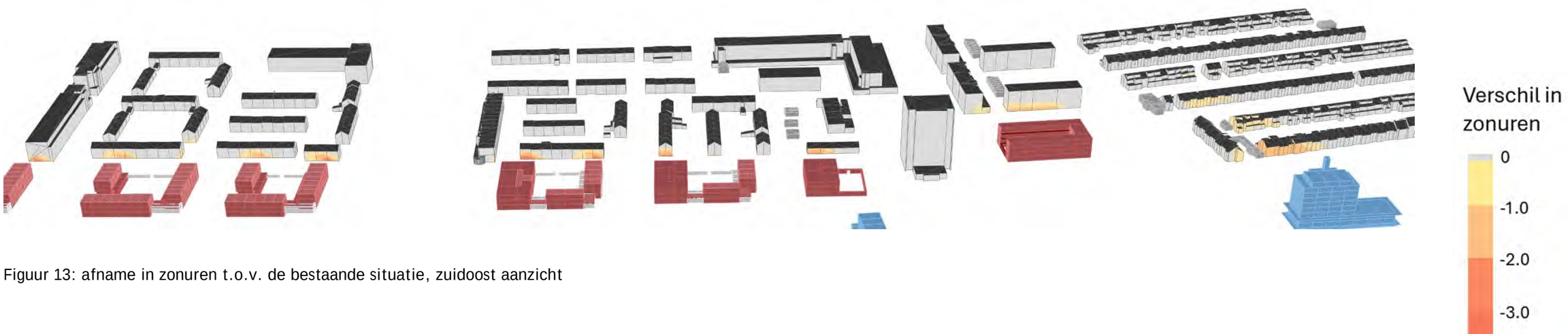

Figuur 13: afname in zonuren t.o.v. de bestaande situatie, zuidoost aanzicht

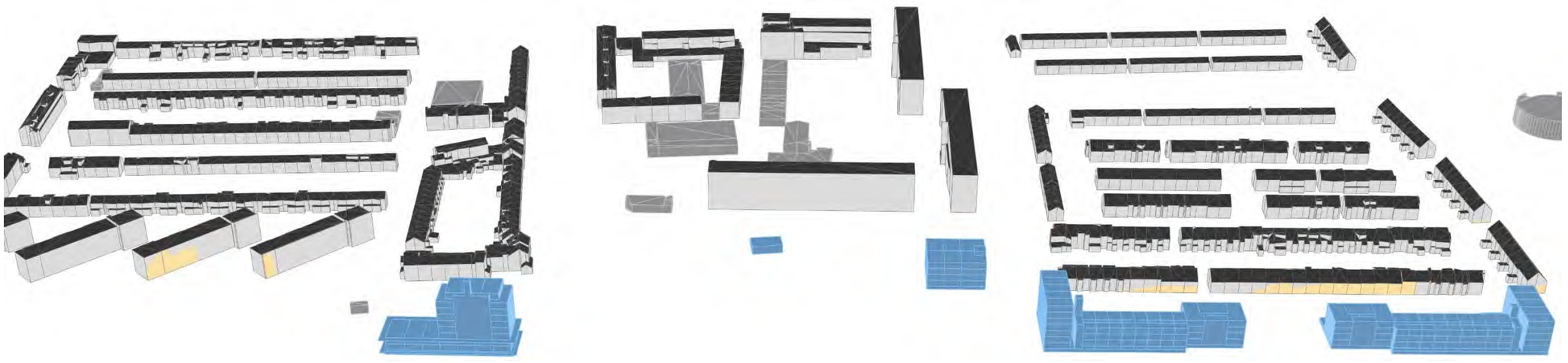

Figuur 14: afname in zonuren t.o.v. de bestaande situatie, noordwest aanzicht

Resultaten| Bezonning – bestaande en toekomstige situatie

De onderstaande figuren laten voor de maatgevende woningen ten zuidoosten van de nieuwbouw het aantal zonuren op de gevels zien in de bestaande en toekomstige situatie. Ondanks dat het aantal zonuren afneemt in de toekomstige situatie, zijn er geen gevels die door de nieuwbouw minder dan 2 zonuren ontvangen. Daarmee blijven alle woningen ten zuidoosten van het plan in de toekomstige situatie voldoen aan de 'lichte' TNO-norm.

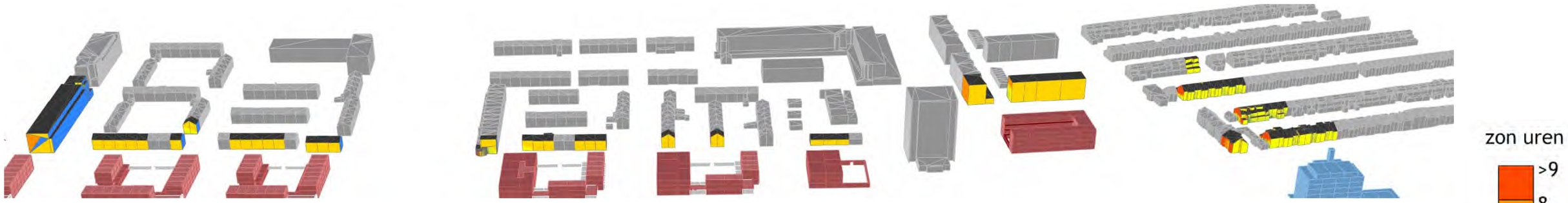

Figuur 15: zonuren op de gevels in de bestaande situatie, zuidoost aanzicht

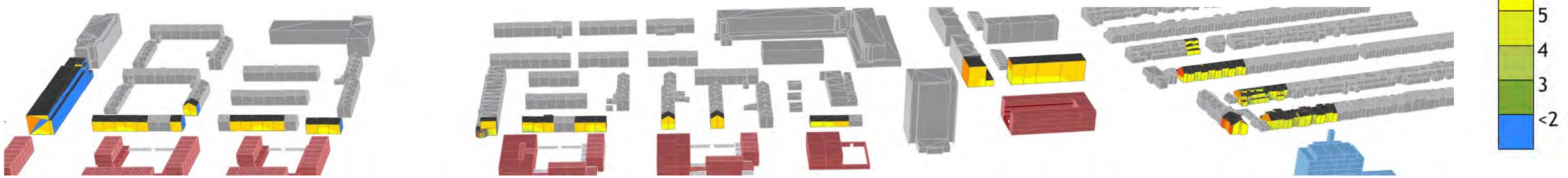

Figuur 16: zonuren op de gevels in de toekomstige situatie, zuidoost aanzicht

Resultaten| Bezonning – bestaande en toekomstige situatie

De onderstaande figuren laten voor de maatgevende woningen ten noordwesten van de nieuwbouw het aantal zonuren op de gevels zien in de bestaande en toekomstige situatie. Door de noordwest oriëntatie ontvangen de grondgebonden woningen (rechts in figuur 17 en 18) zowel in de bestaande als in de toekomstige situatie minder dan 2 uur zonlicht. De achtergevel van deze woningen ontvangt echter wel meer dan 2 uur zonlicht in de toekomstige situatie, daarmee blijven deze woningen aan de ‘lichte’ TNO-norm voldoen. Voor de woongebouwen (links in figuur 17 en 18) geldt dat ter hoogte van de afname in zonuren (zie pag. 6), de gevels ook in de toekomstige situatie meer dan 2 uur zon ontvangen. Daarmee voldoen deze woningen ook aan de ‘lichte’ TNO-norm.

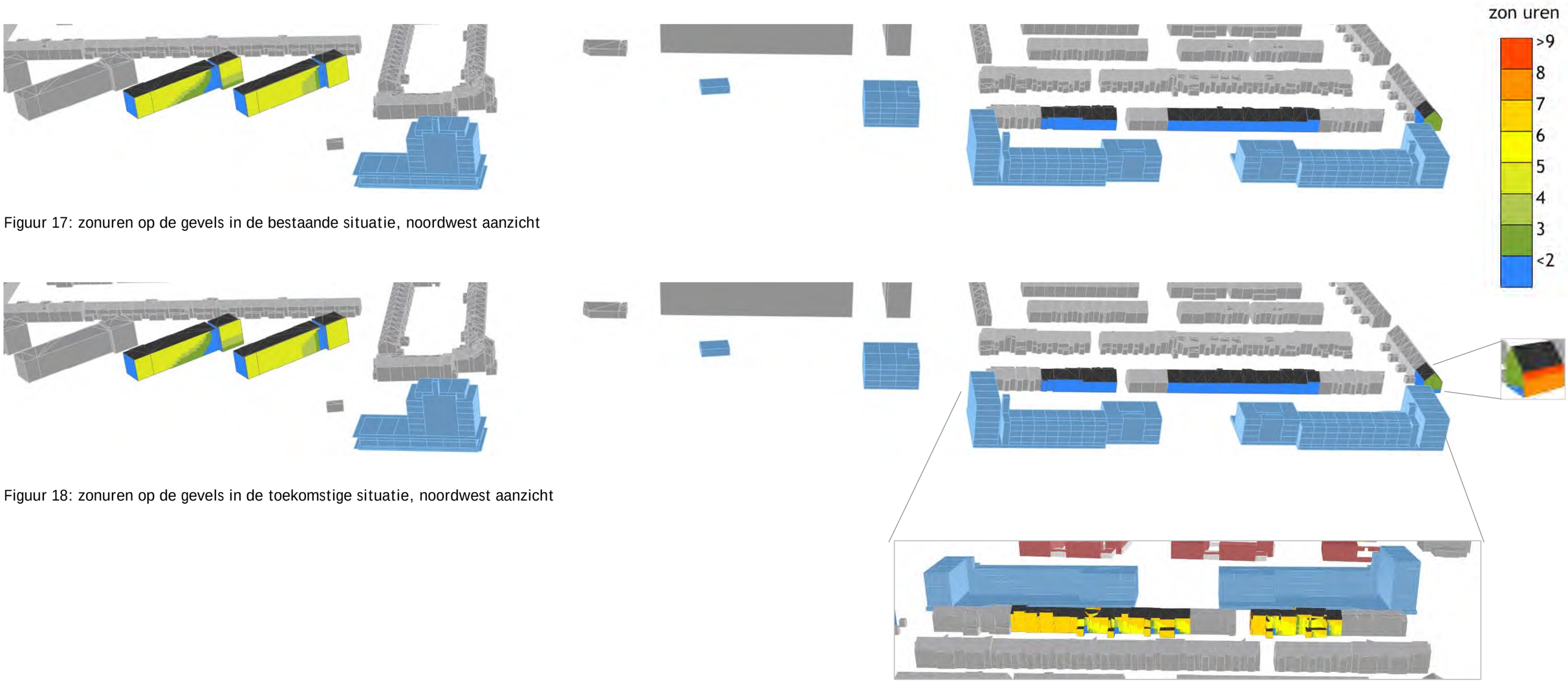

Figuur 17: zonuren op de gevels in de bestaande situatie, noordwest aanzicht

Figuur 18: zonuren op de gevels in de toekomstige situatie, noordwest aanzicht

Achtergevel van grondgebonden woningen (zuidoost aanzicht)

Resultaten| Bezonning op fase 1 en 2

Tot slot is in de onderstaande figuren in beeld gebracht wat de bezonning zal zijn op de gevels van de nieuwbouw fase 1 en 2. De figuren laten zien dat de meeste gevels georiënteerd op het zuidoosten meer dan 2 zonuren ontvangen op 19 februari.

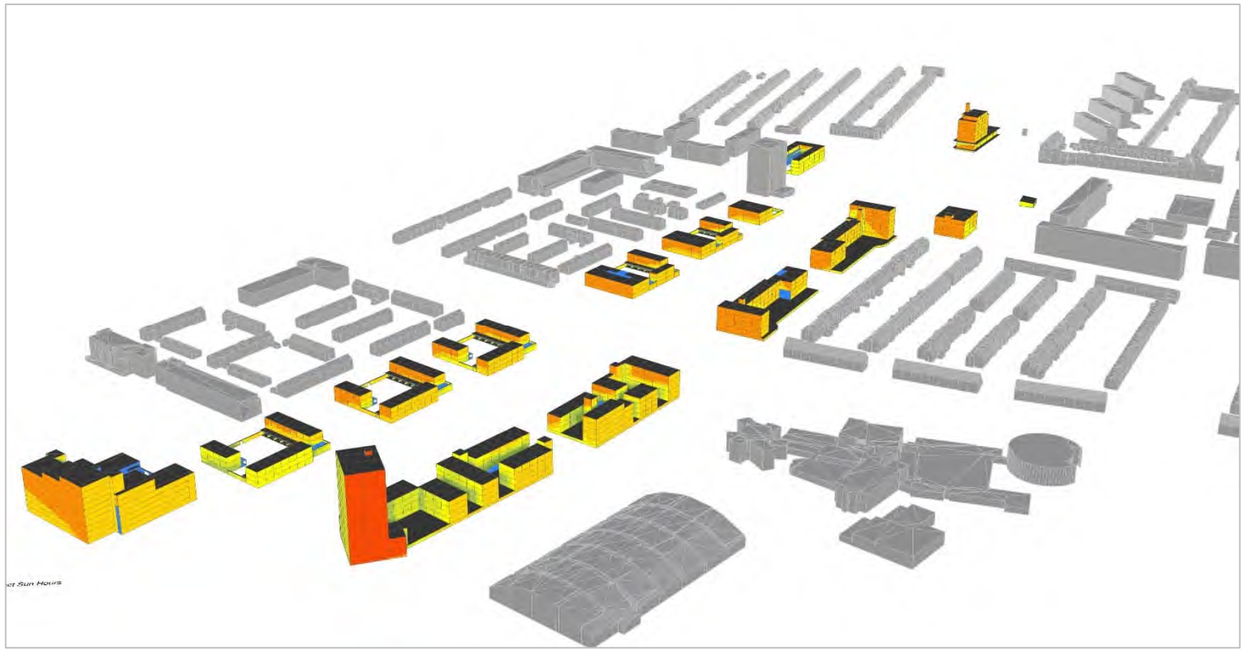

Figuur 19: zonuren op de gevels van de nieuwbouw, zuid aanzicht

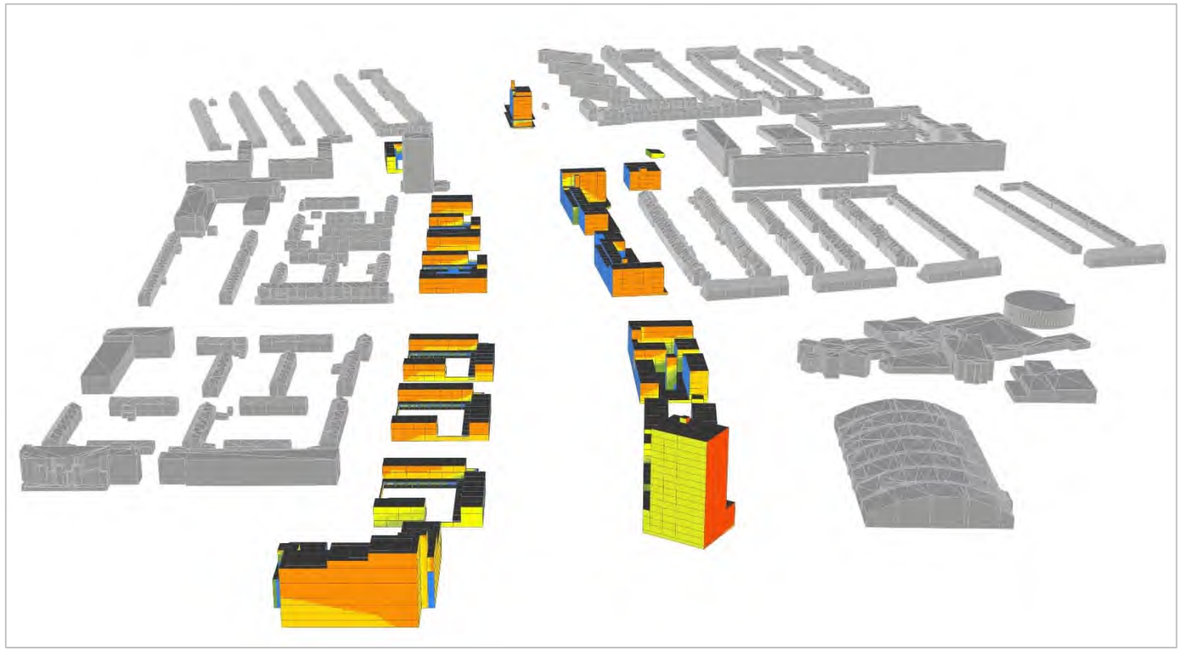

Figuur 20: zonuren op de gevels van de nieuwbouw, zuidwest aanzicht

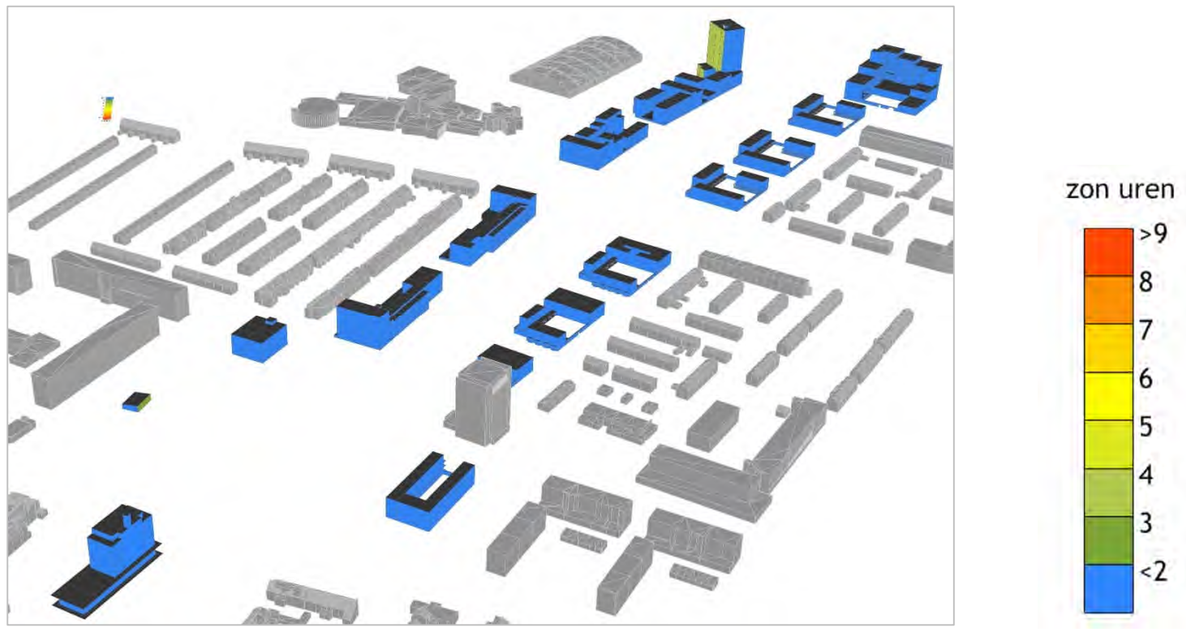

Figuur 21: zonuren op de gevels van de nieuwbouw, noord aanzicht

Conclusie

Bezonningsonderzoek

Met dit bezonningsonderzoek is inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van de ontwikkeling van de woningbouw fase 1 en 2 aan de Nijmeegseweg in Arnhem voor het aantal zonuren op de gevels van de omliggende woningen.

Hierbij is de bestaande situatie vergeleken met de toekomstige situatie inclusief fase 1 en 2 en getoetst aan de ‘lichte’ TNO-norm met 2 mogelijke bezonningsuren op 19 februari.

Aanvullend is de bezonning op de gevels binnen de nieuwbouw van fase 1 en 2 in beeld gebracht.

Conclusie

De toekomstige woningbouw van fase 1 en 2 zorgt voor een afname in de bezonning op de gevels van omliggende woningen ten oosten en westen van het plan. Ondanks een afname in het aantal zonuren op de gevels van de woningen, ontvangen de woningen in de toekomstige situatie nog steeds meer dan 2 zonuren op 19 februari. Daarmee blijven deze woningen voldoen aan de ‘lichte’ TNO-norm.

Voor de bezonning op de toekomstige bebouwing van fase 1 en 2 geldt dat de meeste gevels georiënteerd op het zuidoosten meer dan 2 zonuren ontvangen op 19 februari.

(alle tijden betreffen wintertijd)

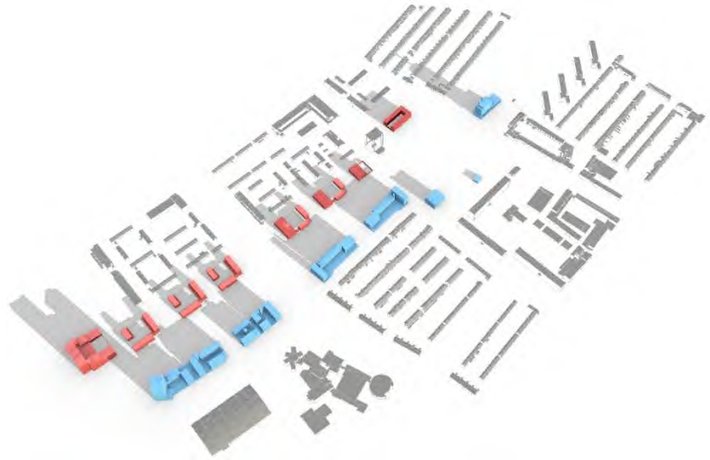

9:00

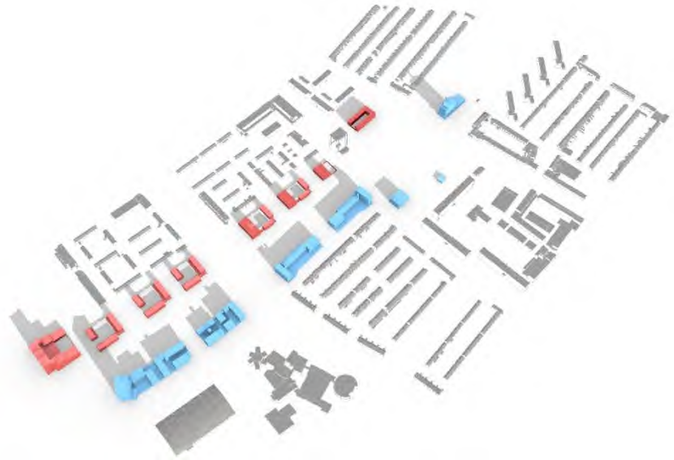

10:00

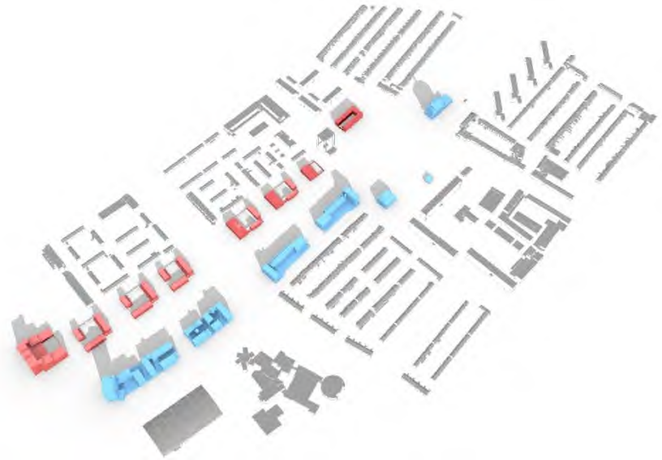

11:00

12:00

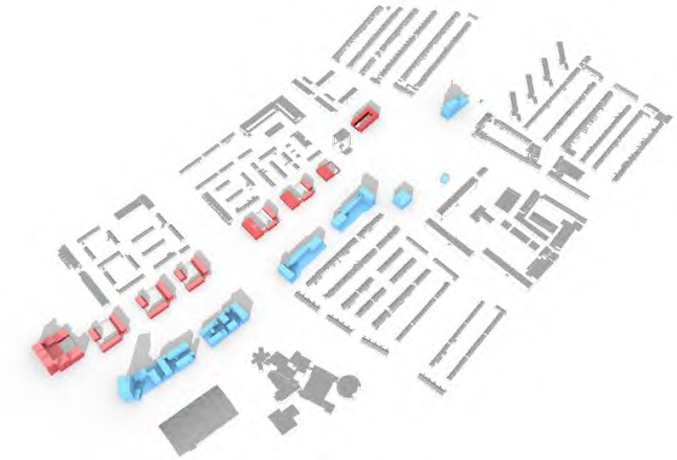

13:00

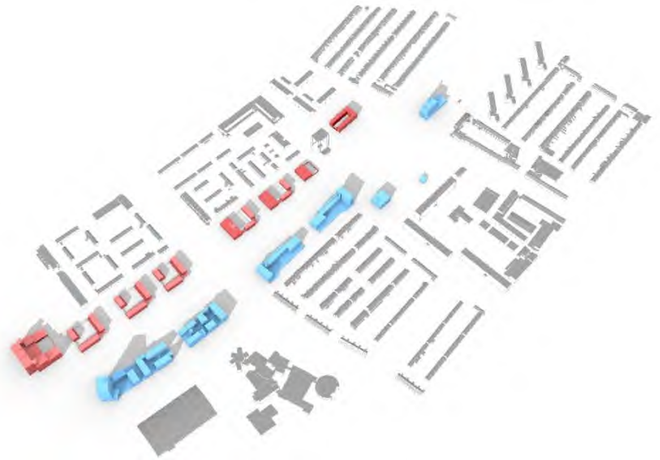

14:00

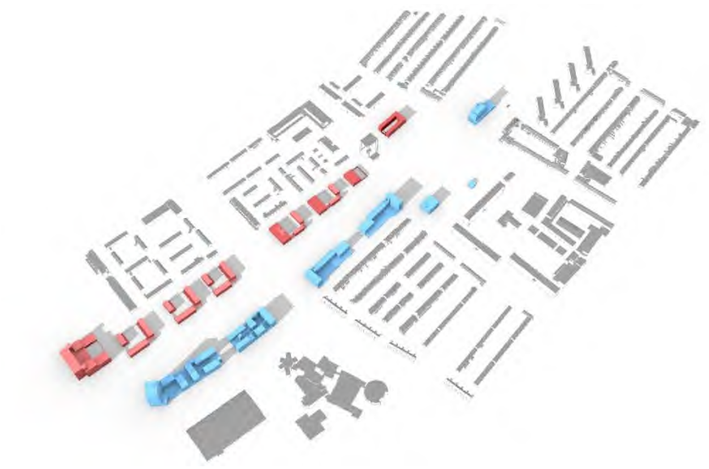

15:00

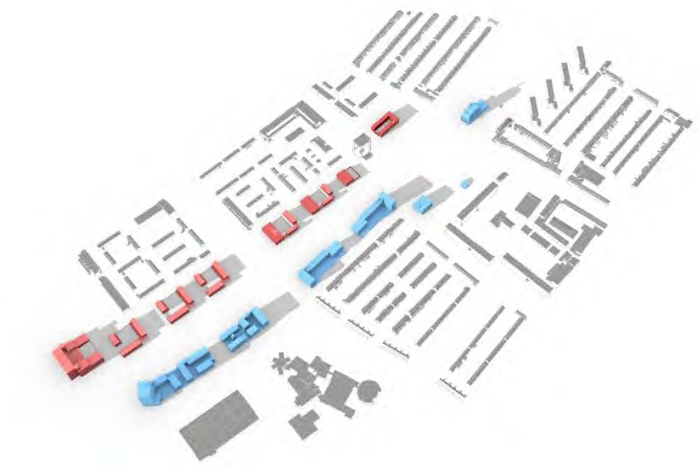

16:00

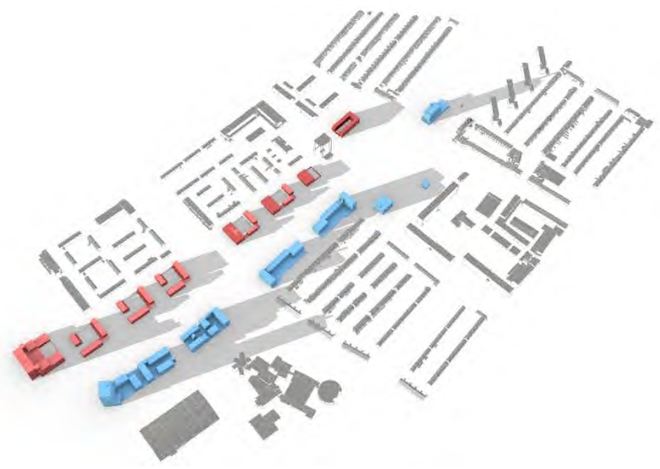

17:00

(alle tijden betreffen wintertijd)

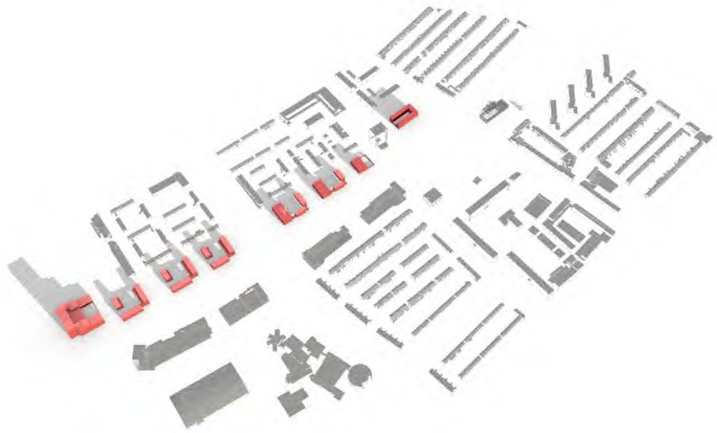

9:00

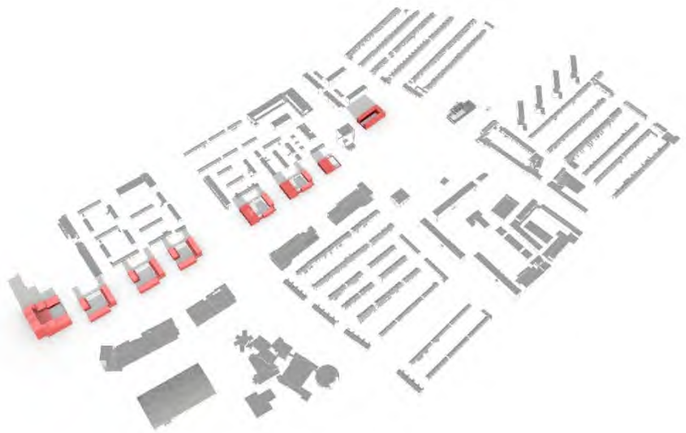

10:00

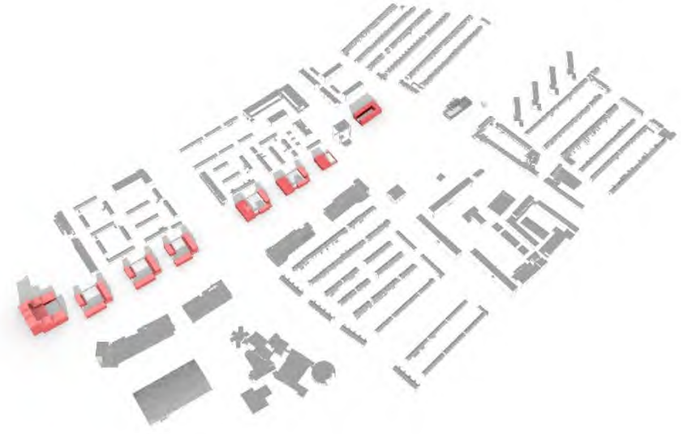

11:00

12:00

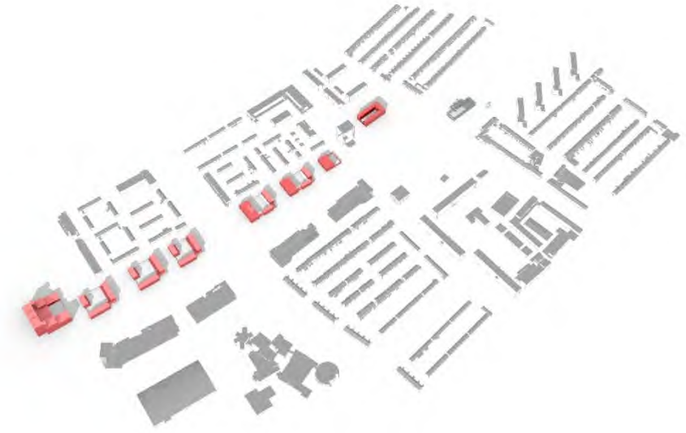

13:00

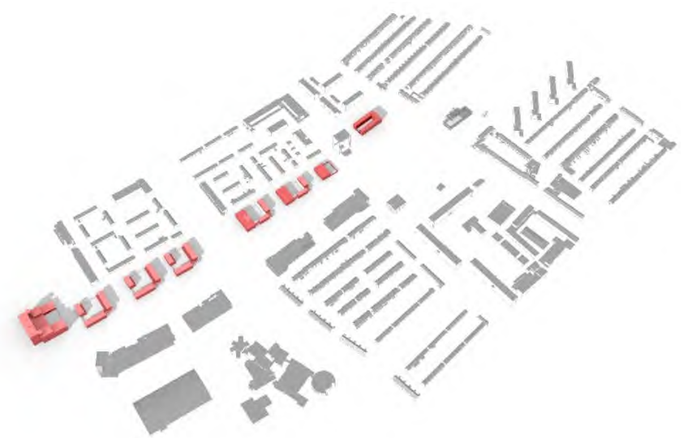

14:00

15:00

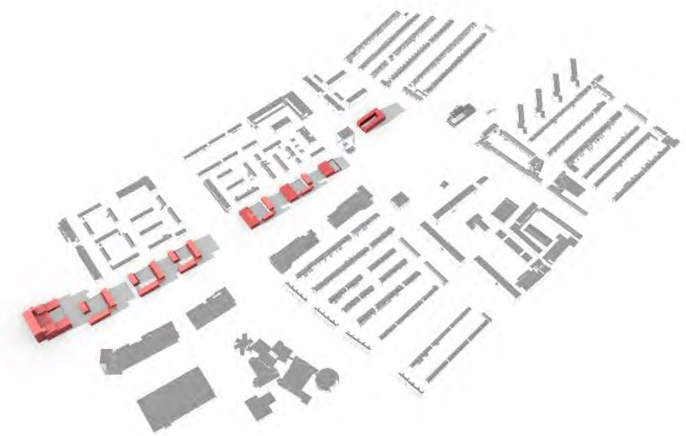

16:00

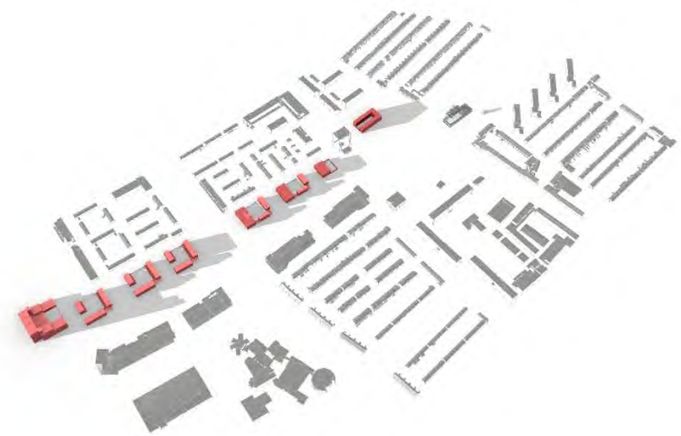

17:00

(alle tijden betreffen wintertijd)

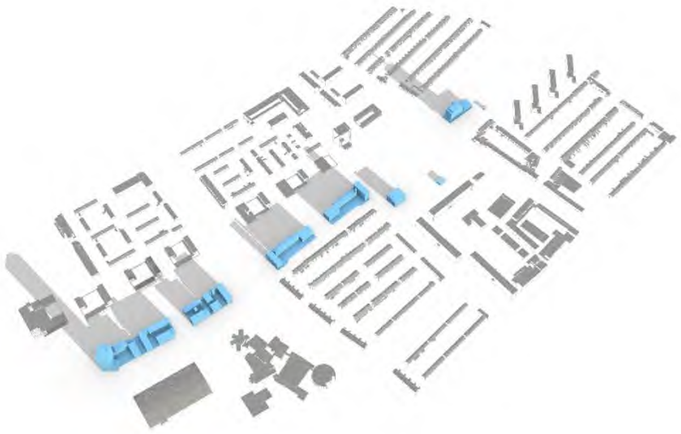

9:00

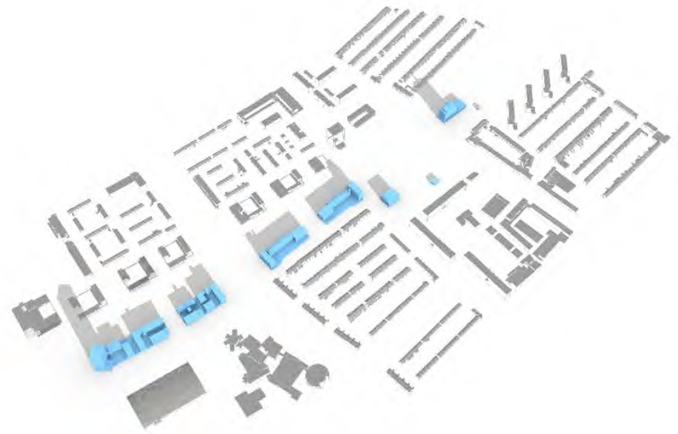

10:00

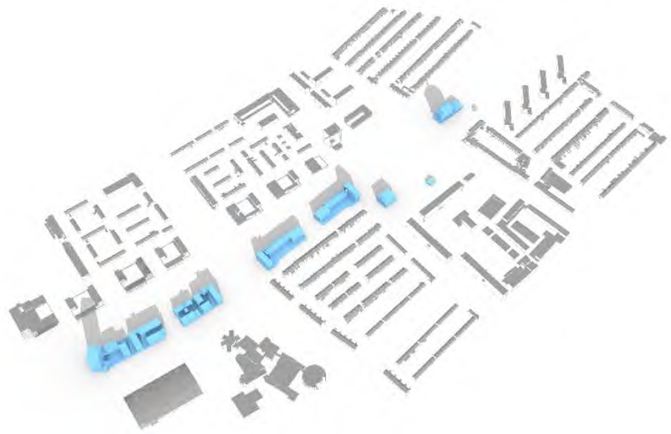

11:00

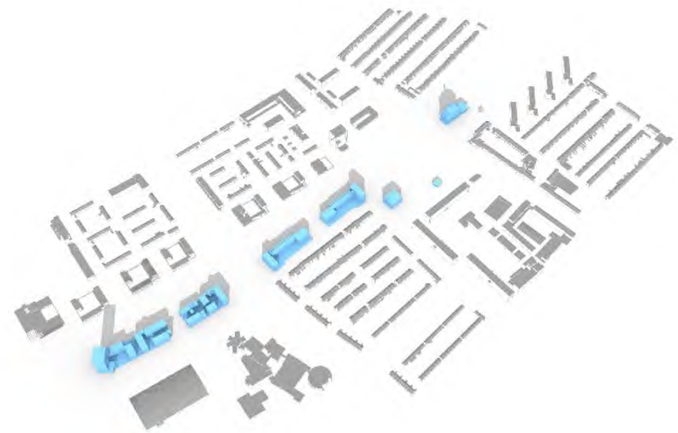

12:00

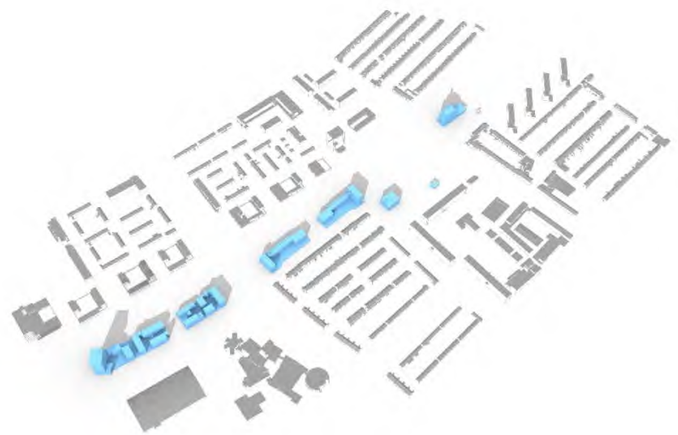

13:00

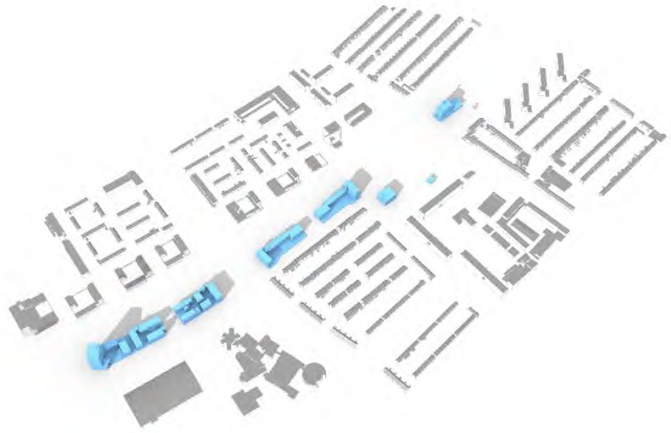

14:00

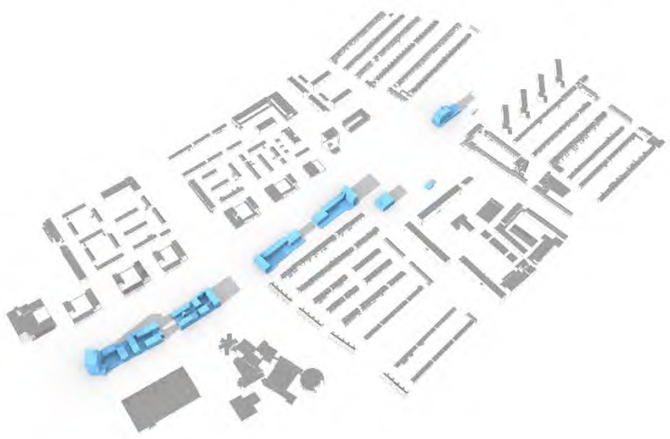

15:00

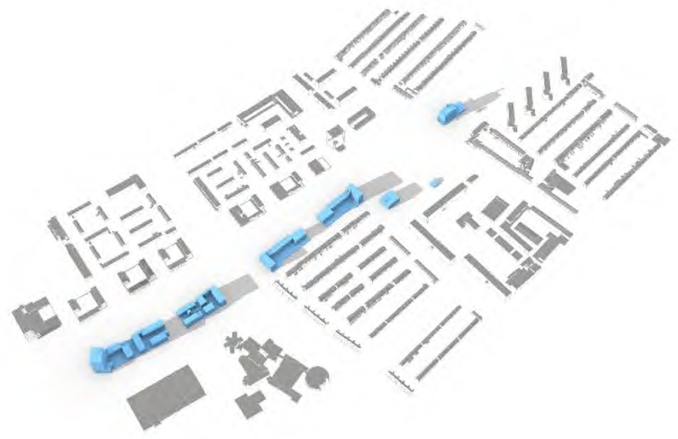

16:00

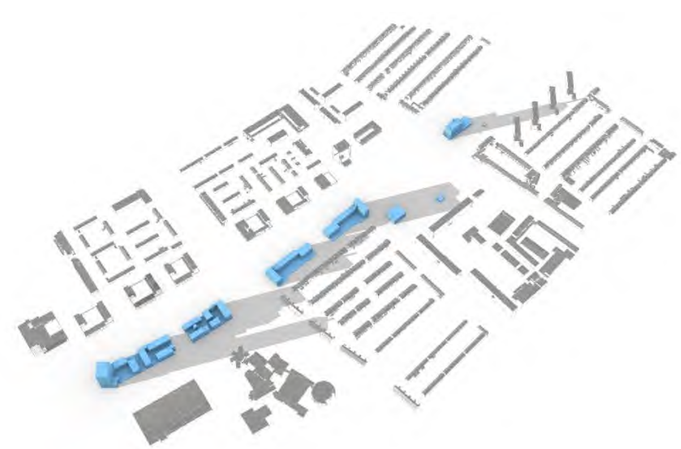

17:00

Nijmeegseweg West, Arnhem

Windhinderonderzoek

Status	**definitief**
Versie	001
Rapport	M.2021.0760.34.R001
Datum	28 augustus 2025

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever Gemeente Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Contactpersoon opdrachtgever

Project Gem. Arnhem Analyse Nijmeegseweg West
Betreft AO windhinder
Uw kenmerk -

Rapport M.2021.0760.34.R001
Datum 28 augustus 2025
Versie 001
Status definitief

Uitgevoerd door DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.
Weerdjesstraat 70
6811 JE Arnhem
Postbus 153
6800 AD Arnhem

Contactpersoon i

l

Auteur

Projectadviseur

2e lezer/secr. LA|HW

k:\doc\m\2021\076034\m202107603 4r001 - windhinder.docx 28-08-2025

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5

3. Criteria 6
3.1 Windhinder 6
3.2 NEN 8100: windgevaar 6

4. Onderzoeksmethodiek 7
4.1 Situaties 7
4.2 Geometrische modellen 7
4.3 Software 8
4.4 Wind en ruwheid 8
4.5 Categorie-indeling onderzoeksgebied 10
4.6 Inrichting openbaar gebied 10
4.7 Inrichting daktuin 10

5. Resultaten 11
5.1 Situatie 1: bestaande situatie 11
5.2 Situatie 2: Fase 1 in de bestaande omgeving 13
5.3 Situatie 3: Fase 1 en fase 2 in bestaande omgeving 15
5.4 Analyse en maatregelen 18

6. Conclusie 20

Bijlagen
Bijlage 1 Technisch inlegvel numerieke simulaties
Bijlage 2 Toelichting beoordeling windklimaat
Bijlage 3 Windstatistiek

1. Inleiding

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. voor de ontwikkeling van woningbouw aan de Nijmeegseweg in Arnhem een windhinderonderzoek uitgevoerd. De ontwikkeling bestaat uit fase 1 en fase 2. Fase 1 is gelegen aan de westkant van de Nijmeegseweg en bestaat uit 16 woongebouwen. Fase 2 ligt ten oosten van de Nijmeegseweg en bestaat uit 17 woongebouwen.

Het doel van het onderzoek is om het windklimaat op en rond het plangebied op maaiveld en op de binnenplaatsen van de nieuwbouw. In totaal zijn drie varianten onderzocht:

1. De bestaande situatie
2. Fase 1 in de bestaande situatie
3. Fase 1 + fase 2 in de bestaande situatie

U vindt in dit rapport de uitgangspunten, de rekenmethode, de toetsingscriteria en de resultaten. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangpunten van de NEN 8100:2006 nl ‘Windhinder en windgevaar in de gebouwde omgeving’. Deze resultaten hebben wij beoordeeld volgens de criteria gesteld in NEN 8100.

Voor het onderzoek hebben wij een 3D-model gemaakt van de toekomstige gebouwen en de nabije omgeving om het windklimaat te toetsen. De ontwikkeling hebben wij gesimuleerd met Computational Fluid Dynamics (CFD), een methode om complexe luchtstromingen in en rond gebouwen te bepalen. De resultaten hebben wij beoordeeld voor windgevaar en windhinder. Voor deze methodiek hanteren wij de norm NEN 8100 ‘Windhinder en windgevaar in de gebouwde omgeving’.

In hoofdstuk 2 beschrijven wij de situatie en in hoofdstuk 3 de toetsingscriteria. In hoofdstuk 4 behandelen we de onderzoeksmethodiek en de bijbehorende uitgangspunten. De resultaten van het onderzoek beschrijven we in hoofdstuk 5. De conclusie volgt in hoofdstuk 6.

k:\doc\m\2021\076034\m202107603 4r001 - windhinder.docx 28-08-2025

2. Situatie

Het plangebied ligt in het centrum van de wijk Malburgen en wordt doorkruist door de Nijmeegseweg. Het plangebied is omringd door voornamelijk woningen. Fase 1 ligt aan de westkant en fase 2 ligt aan de oostkant van de (nieuw te ontwerpen) Nijmeegseweg. Het hoogste gebouw in fase 1 is ongeveer 30 m hoog en ligt aan de zuidkant. Het hoogste gebouw in fase 2 is ongeveer 46 m hoog en ligt ook aan de zuidkant. U ziet de ligging van fase 1 en fase 2 in figuur 1.

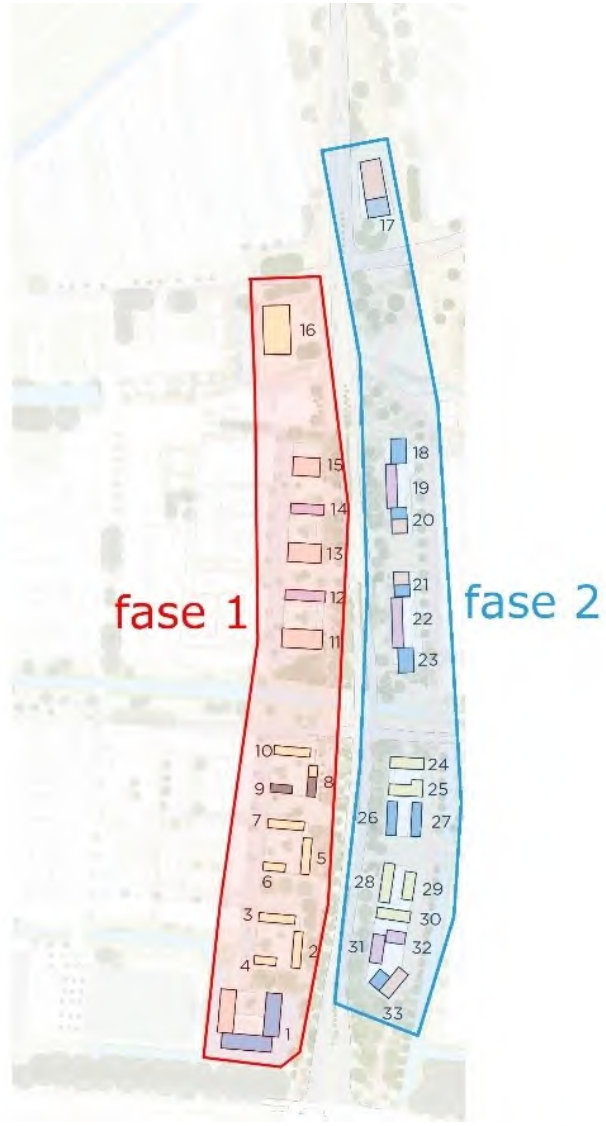

figuur 1: plangebied, fase 1 en fase 2.

3. Criteria

Het windhinderonderzoek is uitgevoerd volgens NEN 8100. Hierin staan ook de eisen. Deze eisen zijn onderverdeeld in windhinder en windgevaar. Deze ziet u in de volgende twee paragrafen.

3.1 Windhinder

Zodra het te hard waait, gaan mensen hinder ondervinden. Bij een snelheid van circa 20 km/h verwaait haar, krijgt de wind te veel vat op kleding en kunnen mensen problemen krijgen met lopen.

Windhinder op een bepaalde plek is het aantal uur per jaar dat het op deze plek harder waait dan deze gestelde grens van 20 km/h (5 m/s). In NEN 8100 zijn vijf kwaliteitsklassen, A t/m E, gedefinieerd waarbij A overeenkomt met het minst aantal uren en E met het grootste aantal.

Hoe iemand het windklimaat ervaart, hangt af van zijn activiteit. In een park of speeltuin heeft een persoon meer behoefte aan een rustiger windklimaat dan op een parkeerplaats.
De norm beschrijft drie activiteitsklassen:

1 Doorlopen, bijvoorbeeld op een parkeerterrein.
2 Slenteren, bijvoorbeeld in een winkelstraat of bij een gebouwingang.
3 Langdurig zitten, bijvoorbeeld op een bankje in het park.

De waardering van het lokale windklimaat wordt gekwalificeerd met goed, matig of slecht.
In tabel 1 is de beoordeling voor windhinder weergegeven.

tabel 1: beoordeling van het lokale windklimaat ten aanzien van windhinder (NEN 8100)

Overschrijdingskans dat v > 5 m/s in procenten van het aantal uur per jaar	Kwaliteitsklasse	Activiteiten		
		1. Doorlopen	2. Slenteren	3. Langdurig zitten
< 2.5	A	Goed	Goed	Goed
2.5 - 5.0	B	Goed	Goed	Matig
5.1 - 10.0	C	Goed	Matig	Slecht
10.1 - 20.0	D	Matig	Slecht	Slecht
> 20	E	Slecht	Slecht	Slecht

Een belangrijke uitbreiding zijn horecaterrassen. Bij lagere windsnelheden beleven mensen het windklimaat op een horecaterras al eerder als slecht en is klasse A nog niet genoeg. We adviseren dan ook, in lijn met NEN 8100, om extra aanvullende maatregelen te treffen bij deze terrassen zoals windschermen en eventueel luifels bij hoge gebouwen.

3.2 NEN 8100: windgevaar

Als het erg hard waait (circa 50 km/h), kunnen gevaarlijke situaties optreden. Net als windhinder, drukt de norm windgevaar uit in het aantal uur per jaar dat het op een plek harder waait dan deze drempelsnelheid. Voor de beoordeling houden wij tabel 2 aan volgens NEN 8100. Beperkt risico is alleen acceptabel als mensen op deze plaats doorlopen (dus niet bijvoorbeeld bij een ingang). Gevaarlijke situaties mogen niet optreden op plaatsen waar mensen kunnen verblijven.

tabel 2: beoordeling van het lokale windklimaat ten aanzien van windgevaar (NEN 8100)

Overschrijdingskans dat v > 15 m/s in procenten van het aantal uren per jaar	Kwalificatie
< 0.05	Geen risico
0.05 - 0.29	Beperkt risico
≥ 0.30	Gevaarlijk

k:\doc\m\2021\076034\m202107603 4r001 - windhinder.docx 28-08-2025

4. Onderzoeksmethodiek

4.1 Situaties

We hebben drie situaties onderzocht:

1 De bestaande situatie
2 Fase 1 in de bestaande situatie
3 Fase 1 + fase 2 in de bestaande situatie

4.2 Geometrische modellen

We hebben van de gemeente een 3D-model ontvangen van fase 1 en fase 2 met gebouwen in de omgeving (datum: 6 juni 2025). Dit hebben we aangevuld met geometrie in de omgeving op basis van 3D-BAG. We hebben, volgens NEN 8100, het ontwerp gemodelleerd met de omgeving in een straal van 300 meter. In figuur 2 ziet u de nieuwbouw van fase 1 en fase 2 in de bestaande omgeving. De nieuwbouw ligt op de bestaande weg. In figuur 3 ziet u de bebouwing van de fase 1 en fase 2 wat verder uitvergroot.

figuur 2: bestaande omgeving met fase 1 en fase 2.

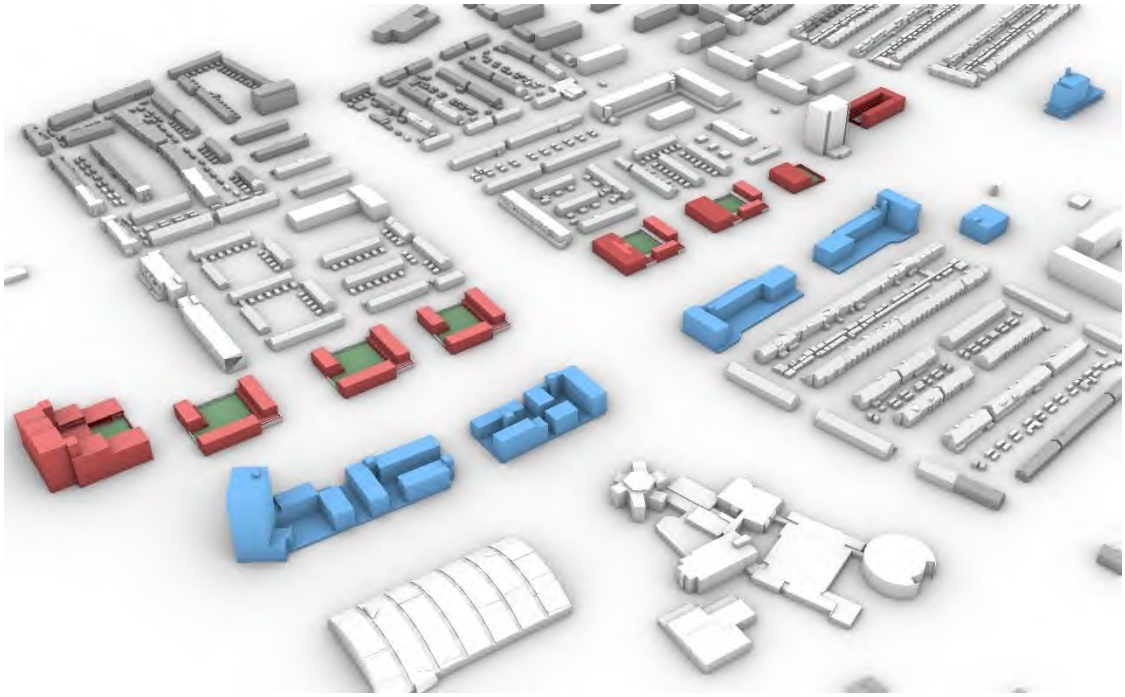

figuur 3: situatie 2: Fase 1 en fase 2 in de bestaande omgeving.

4.3 Software

Om het windklimaat te onderzoeken, gebruiken wij de methode Computational Fluid Dynamics (CFD). De berekeningen hebben wij uitgevoerd met het softwarepakket Simscale versie 2024. Zie bijlage 1 voor de numerieke uitgangspunten.

4.4 Wind en ruwheid

We passen het meteorologisch model van NPR 6097 toe om te bepalen hoe vaak een bepaalde windsnelheid voor elke windrichting voorkomt ter plaatse van het ontwerp (figuur 4). Dit model houdt rekening met de lokale luchtweerstand (ruwheid) van het landschap. In deze simulatie is rekening gehouden met de ruwheid van stedelijk gebied. Zie bijlage 3 voor de windstatistiek van de omgeving.

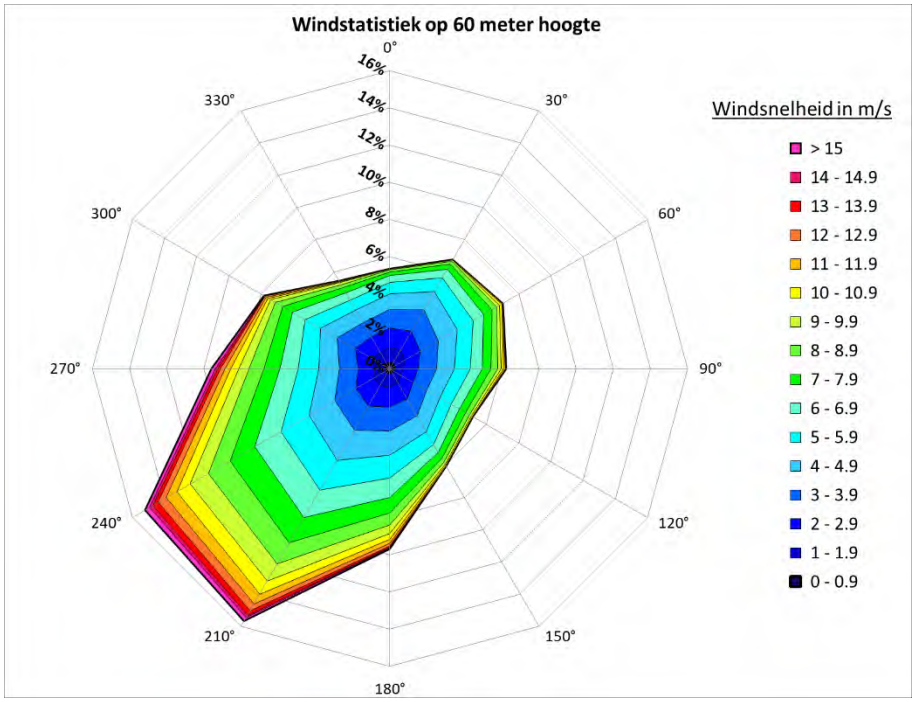

figuur 4: windstatistiek plangebied.

4.5 Categorie-indeling onderzoeksgebied

Op dit moment is nog niet precies bekend waar de toegangen komen te liggen en ook de inrichting van de binnentuinen zijn nog niet bekend. Daarom beoordelen wij het maaiveld op de activiteit ‘doorlopen’ en de binnentuinen op de activiteit ‘slenteren” en “langdurig zitten’.

4.6 Inrichting openbaar gebied

De inrichting van het openbaar gebied (bomen) is niet meegenomen in de berekeningen.

4.7 Inrichting daktuin

De inrichting van de daktuin is op dit moment nog niet voldoende uitgewerkt en is niet meegenomen in de berekeningen.

k:\doc\m\2021\076034\m202107603 4r001 - windhinder.docx 28-08-2025

5. Resultaten

De volgende drie situaties zijn onderzocht:
1 De bestaande situatie
2 Fase 1 in de bestaande situatie
3 Fase 1 + fase 2 in de bestaande situatie

5.1 Situatie 1: bestaande situatie

5.1.1 Windgevaar

Er is geen sprake van windgevaar op maaiveldniveau. Wel is er plaatselijk sprake van een beperkt risico op twee plaatsen rond de bestaande hoogbouw langs de Klaverlaan (figuur 5, rode cirkel).

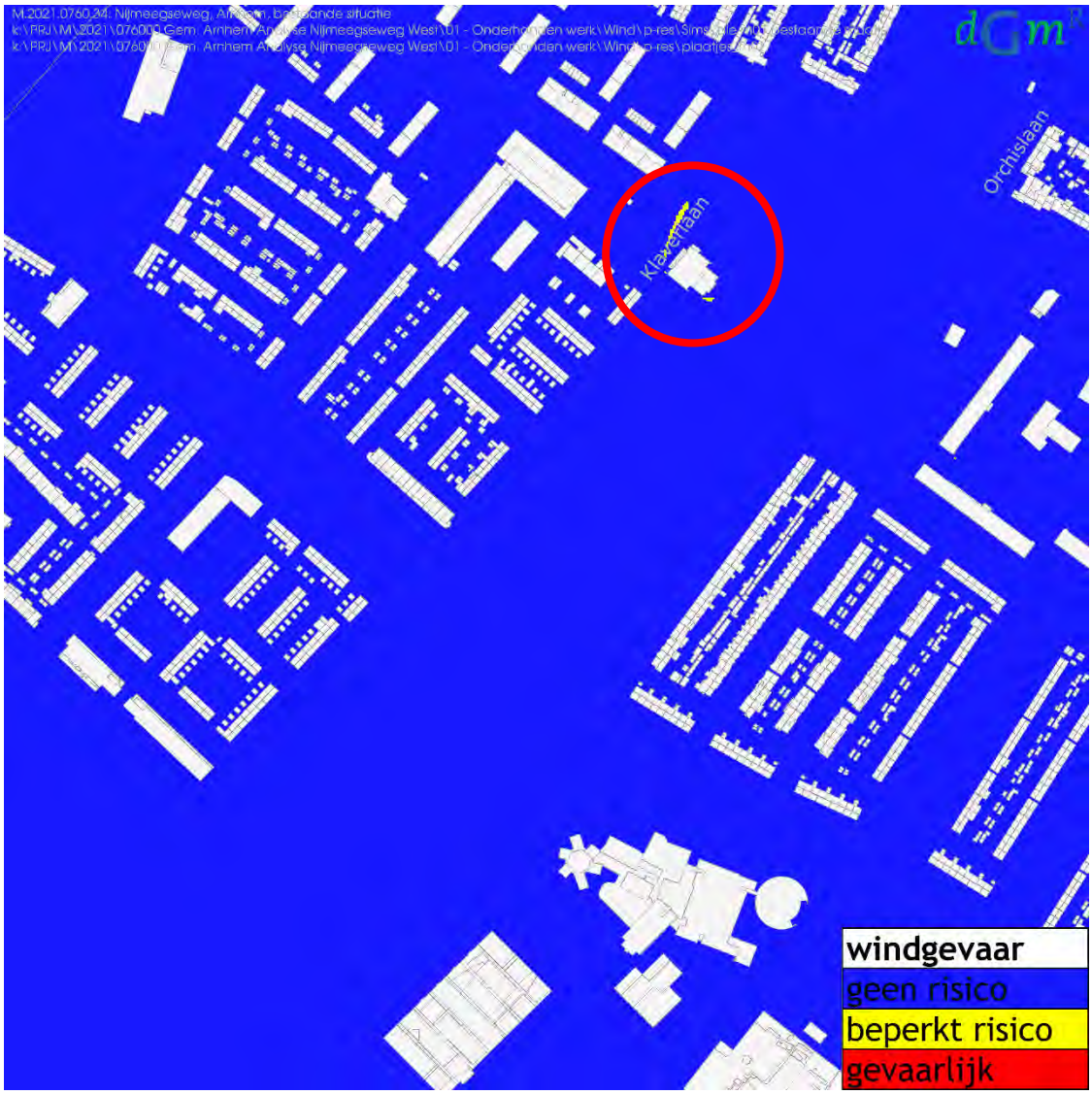

figuur 5: situatie 1: huidige situatie, kans op windgevaar.

5.1.2 Windhinder

De resultaten op maaiveldniveau ziet u in figuur 6.Op de huidige Nijmeegseweg heerst een windklasse C en D. Een goed tot matig windklimaat voor de activiteit doorlopen. Nabij de bestaande bebouwing wordt het windklimaat windklasse A, B tot C, een goed windklimaat voor de activiteit ‘doorlopen’. Alleen rond de bestaande hoogbouw op de Klaverlaan heerst een windklasse D, matig voor de activiteit ‘doorlopen” en plaatselijk een windklasse E, een slecht windklimaat voor de activiteit ‘doorlopen’.

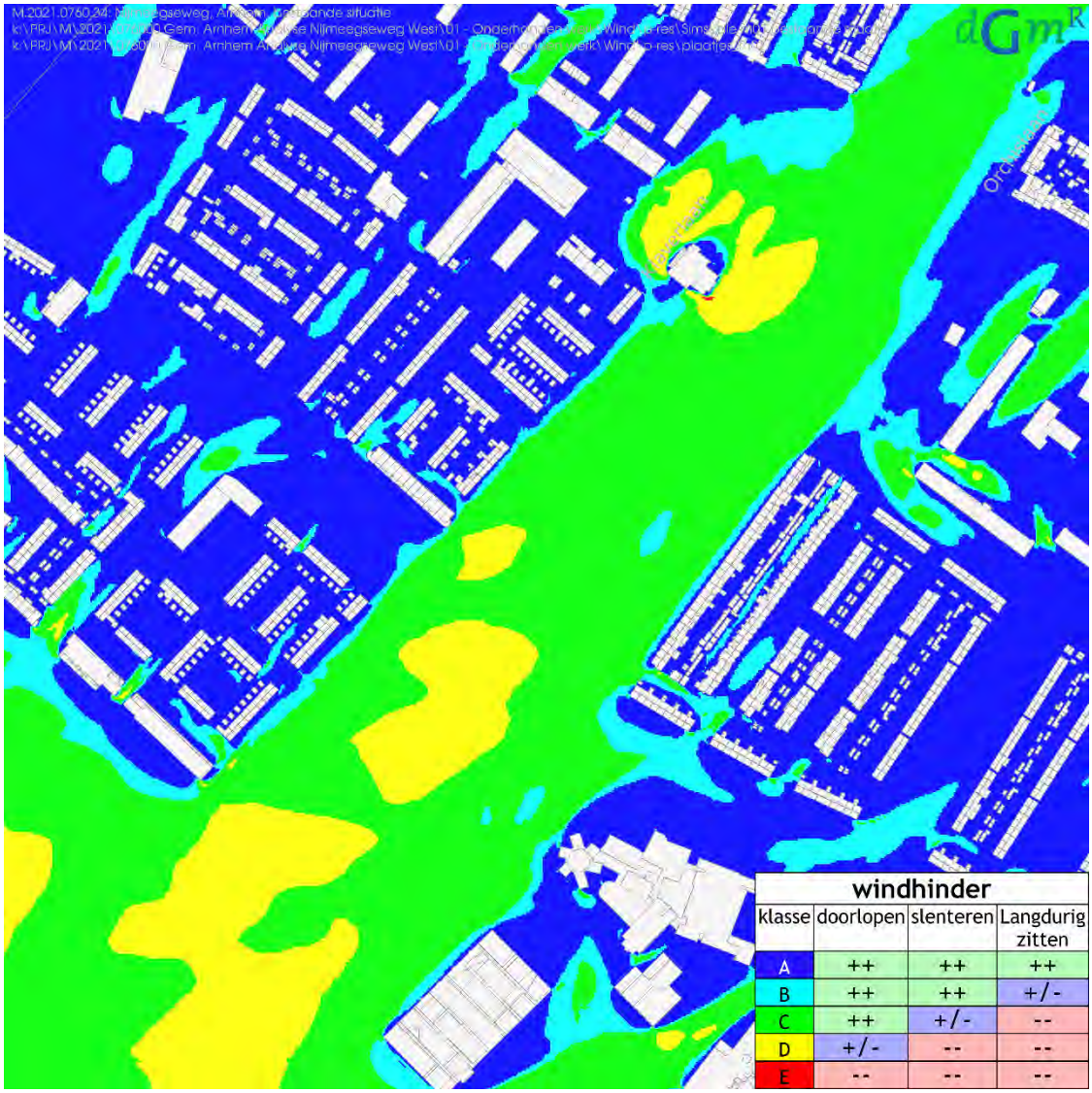

figuur 6: situatie 1: huidige omgeving
Kans op windhinder: ++ = goed windklimaat, +/- = matig windklimaat. -- = slecht windklimaat.

5.2 Situatie 2: Fase 1 in de bestaande omgeving

5.2.1 Windgevaar

Er is geen sprake van windgevaar op maaiveldniveau en op de binnentuinen (figuur 7). Rondom de bestaande hoogbouw Klaverlaan is er in fase 1 geen windgevaar meer.

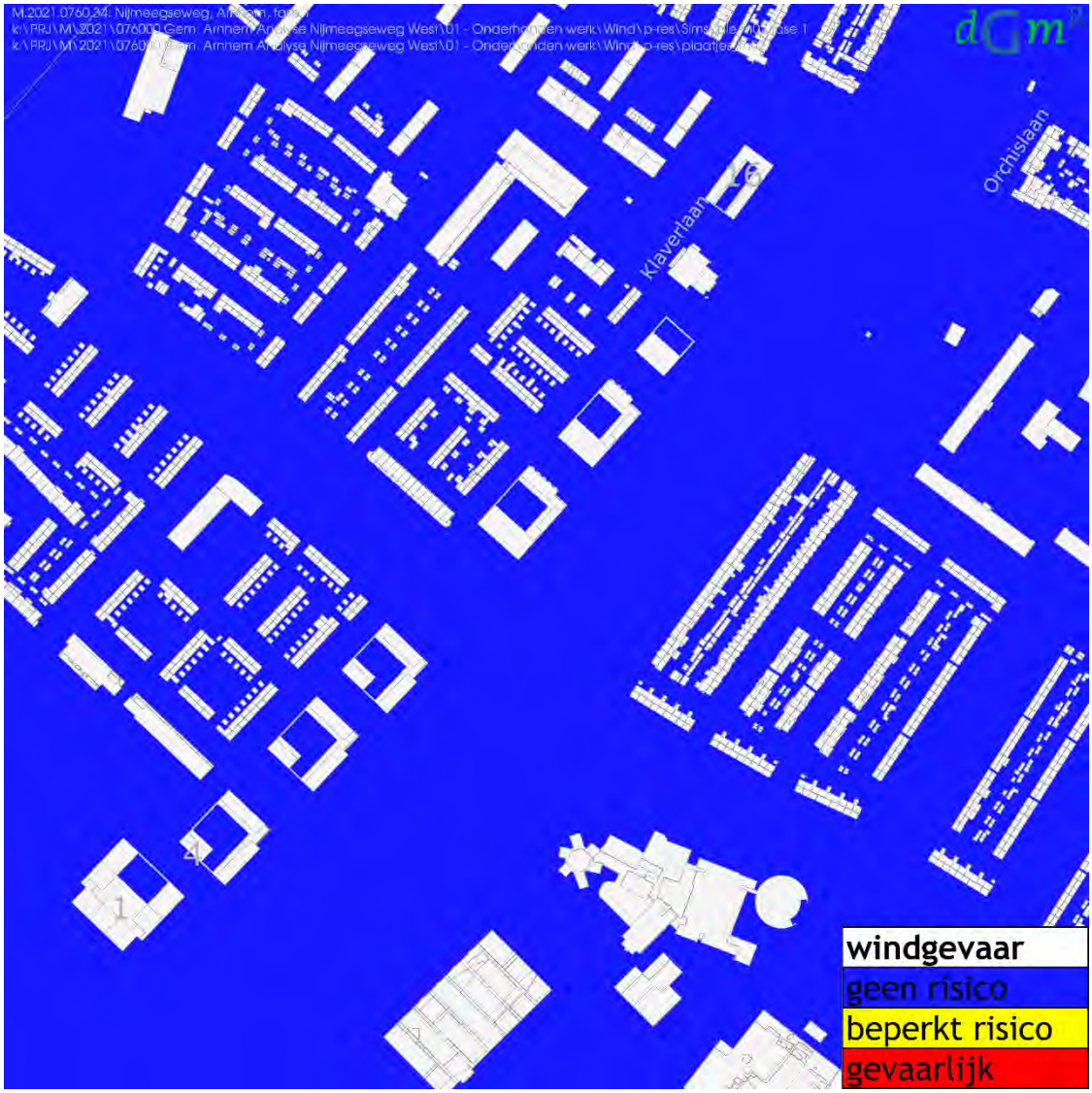

figuur 7: situatie 2: Fase 1 in bestaande omgeving, kans op windgevaar.

5.2.2 Windhinder

De resultaten op maaiveldniveau en de binnentuinen ziet u in figuur 8. Aan de westkant van de bebouwing van fase 1, tot aan de bestaande bebouwing verbetert het windklimaat tot voornamelijk windklasse A. Ook rond de bestaande hoogbouw aan de Klaverlaan verbetert het windklimaat. Er is geen sprake meer van windklasse E en het gebied met windklasse D, een matig windklimaat voor de activiteit ‘doorlopen’ is kleiner geworden. Ook aan de zuidkant van de nieuwbouw van fase 1 is het gebied met windklasse D kleiner geworden.

Bij gebouw 1, het meest zuidelijk gelegen bouwdeel van fase 1, zijn gebieden met windklasse D, een matig windklimaat voor de activiteit ‘doorlopen’. Dit wordt veroorzaakt doordat dit gebouw relatief vrij ligt voor de maatgevende zuidwesten wind. Dit gebouw vangt de wind op voor de achterliggende gebouwen. Aan de zuidkant van het zuidelijk gelegen gebouw 4 en aan de zuidkant van het noordelijk gelegen gebouw 16 is sprake van windklasse C, veroorzaakt door de hoogbouw die ten zuiden van de gebouwen ligt.

Op de binnentuinen van de nieuwbouw van fase 1 is voornamelijk sprake van windklasse A, een goed windklimaat voor de activiteit ‘slenteren’ en ‘langdurig zitten’.

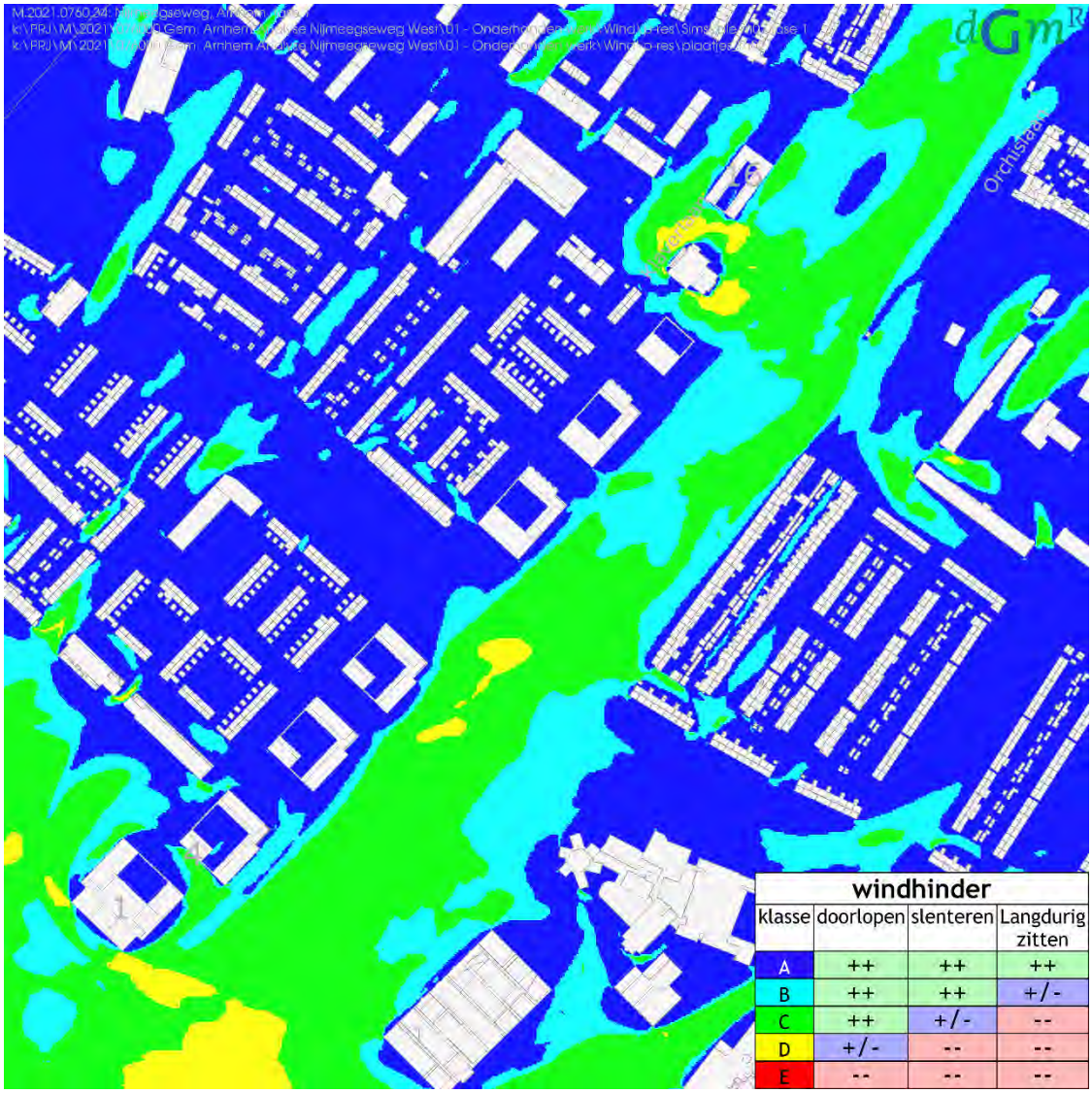

figuur 8: situatie 2: fase 1 in bestaande omgeving.
Kans op windhinder: ++ = goed windklimaat, +/- = matig windklimaat. -- = slecht windklimaat.

5.3 Situatie 3: Fase 1 en fase 2 in bestaande omgeving

5.3.1 Windgevaar

Er is geen sprake van windgevaar (zie figuur 9). Rondom de bestaande hoogbouw Klaverlaan is er geen windgevaar meer.

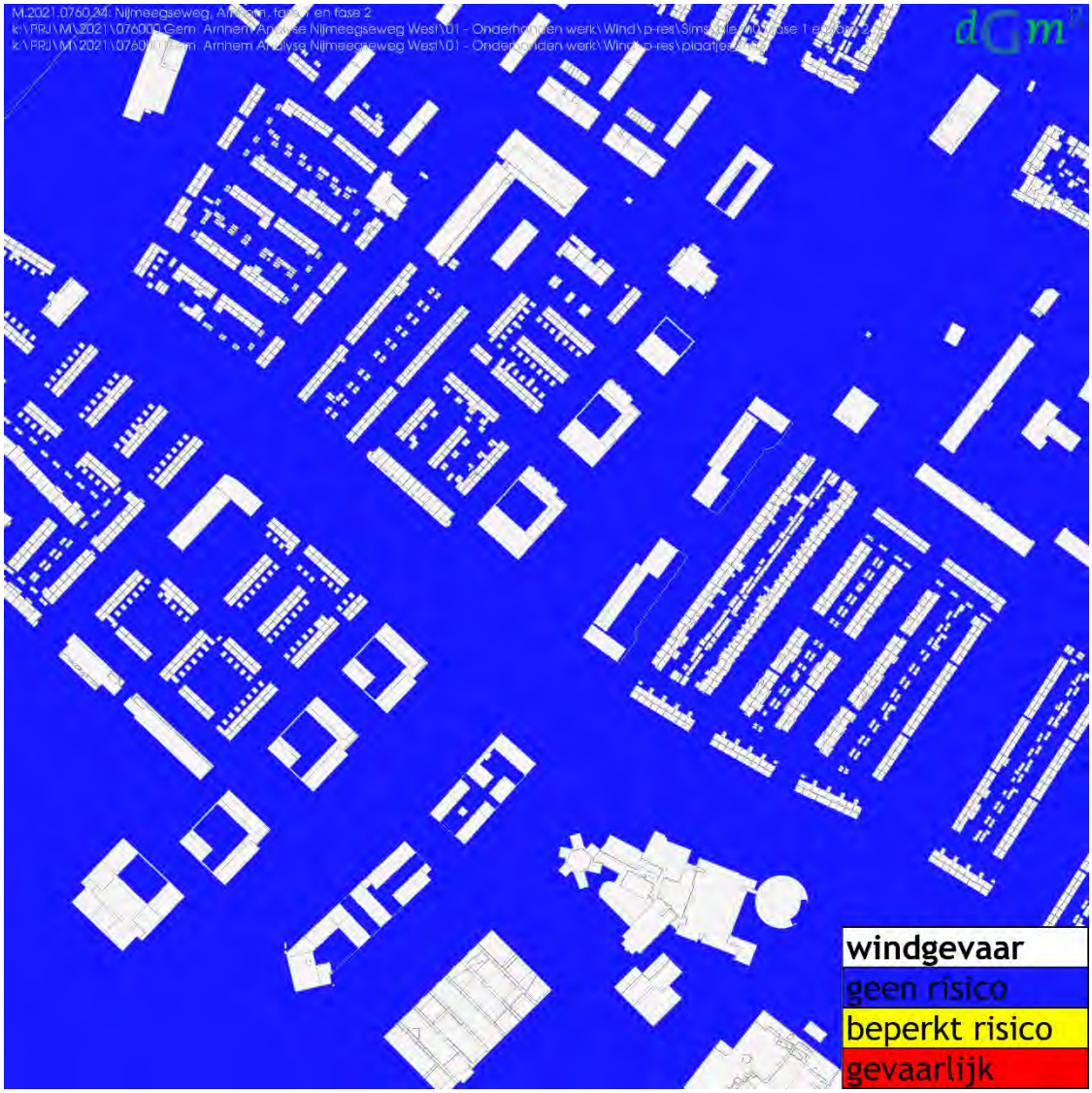

figuur 9: situatie 3: Fase 1 en fase 2 in bestaande omgeving, kans op windgevaar.

5.3.3 Windhinder

De resultaten op maaiveldniveau en de binnentuinen ziet u in figuur 10. De bebouwing van fase 1 en fase 2 verbetert het windklimaat aan de linker en rechterkant van de nieuwbouw tot aan de bestaande bebouwing tot voornamelijk windklasse A. Ook rond de bestaande hoogbouw aan de Klaverlaan verbetert het windklimaat verder. De gebieden met windklasse D zijn kleiner geworden ten opzichte van de situatie met alleen fase 1. Alleen aan de oostkant van gebouw 33, wordt het windklimaat bij de bestaande bebouwing aan de Orchislaan slechter. Het windklimaat gaat van windklasse A, naar windklasse B en C, nog steeds een goed windklimaat voor de activiteit ‘doorlopen’.

Tussen gebouwen van fase 1 en fase 2 ontstaat voornamelijk windklasse B en C, een goed windklimaat voor de activiteit ‘doorlopen’. Bij gebouw 1 worden de gebieden met windklasse D kleiner en verplaatsen zich ten opzichte van de situatie met alleen fase 1. Bij gebouw 33, de meest zuidelijk gelegen bebouwing van fase 2, ontstaat een klein gebied met windklasse E, een slecht windklimaat. Tevens ontstaan twee gebieden met windklasse D bij dit gebouw. Ook dit relatief hoge gebouw “vangt” de maatgevende zuidwesten wind op.

Het windklimaat op de binnentuinen van de nieuwbouw van fase 1 blijft goed (voornamelijk windklasse A). Ook op de meeste binnentuinen van de nieuwbouw van fase 2 ontstaat een goed windklimaat, windklasse A. Alleen bij de binnentuin tussen gebouw 30 en 32 ontstaat een windklimaat klasse C en D, matig tot slecht voor de activiteit ‘slenteren’ en slecht voor de activiteit ‘langdurig zitten’.

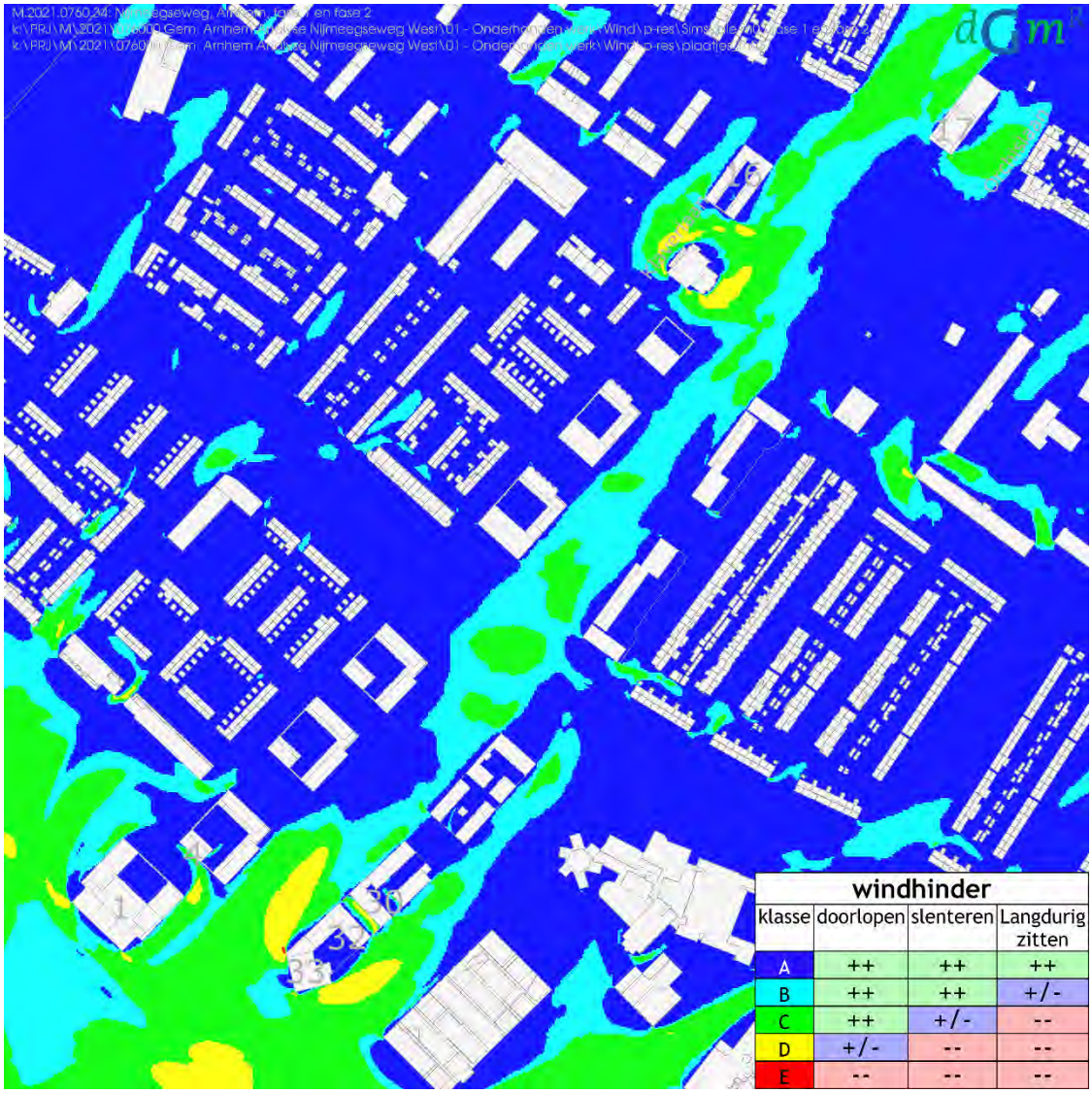

figuur 10: situatie 3: Fase 1 en fase 2 in bestaande omgeving.
Kans op windhinder: ++ = goed windklimaat, +/- = matig windklimaat. -- = slecht windklimaat.

5.4 Analyse en maatregelen

Uit het onderzoek komt naar voren dat de bebouwing van fase 1 alleen en van fase 1 en fase 2 samen het windklimaat rond de bestaande bebouwing verbetert.

Doordat aan de zuidkant van het plan gebied er sprake is van een relatief open gebied, ontstaat rond deze gebouwen in het plangebied een relatief slechter windklimaat. Daarbij speelt mee dat deze gebouwen aan de zuidkant relatief hoog zijn. Het windklimaat kan verbeterd worden door aan de randen minder hoge gebouwen te plaatsen en in het midden de meer hoge gebouwen. Dit ziet u in figuur 11.

figuur 11: door de hoge gebouwen meer naar het midden te plaatsen en de lage gebouwen richting de randen, ontstaat een beter windklimaat.

Ook de landschappelijke inrichting met bomen kan een positieve invloed hebben op het windklimaat in de omgeving. Met name bomen aan de zuidkant van het plangebied kunnen een positieve invloed hebben.

Bij handhaving van de hogere gebouwen (gebouwen 1, 4, 30, 32, 33) aan de zuidkant van het plan adviseren wij om bij verdere uitwerking van de gebouwontwerpen windafschermende maatregelen te treffen bij de gebouwtoegangen op basis van gedetailleerder windhinderonderzoek.

6. Conclusie

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. voor de ontwikkeling van woningbouw aan de Nijmeegseweg in Arnhem een windhinderonderzoek uitgevoerd. De ontwikkeling bestaat uit fase 1 en fase 2. Fase 1 is gelegen aan de westkant van de Nijmeegseweg en bestaat uit 16 woongebouwen. Fase 2 ligt ten oosten van de Nijmeegseweg en bestaat uit 17 woongebouwen.

Het doel van het onderzoek is om het windklimaat op en rond het plangebied op maaiveld en op de binnenplaatsen van de nieuwbouw te onderzoeken. In totaal zijn drie varianten onderzocht:

4 De bestaande situatie
5 Fase 1 in de bestaande situatie
6 Fase 1 + fase 2 in de bestaande situatie

Resultaten
Uit het onderzoek komt naar voren dat de bebouwing van fase 1 alleen en van fase 1 en fase 2 samen het windklimaat rond de bestaande bebouwing verbetert.

Er ontstaat geen windgevaar in en rond het plangebied. Rond de bestaande bebouwing ontstaat over het algemeen een goed windklimaat. De uitzondering hierop is het gebied rond de hoogbouw aan de Klaverlaan, maar het windklimaat zal in de nieuwe situatie wel verbeteren ten opzichte van de bestaande situatie.

Doordat aan de zuidkant van het plangebied sprake is van een relatief open gebied, ontstaat rond deze gebouwen in het plangebied een relatief slechter windklimaat. Daarbij speelt mee dat deze gebouwen aan de zuidkant relatief hoog zijn.

Mogelijkheden tot verbetering
Het windklimaat kan verbeterd worden door het plan zodanig te wijzigen, door aan de randen minder hoge gebouwen te plaatsen en in het midden de meer hoge gebouwen.

Een andere mogelijkheid om het windklimaat te verbeteren, is bij de landschappelijke inrichting bomen te planten. Met name bomen aan de zuidkant van het plangebied kunnen een positieve invloed hebben.

Bij handhaving van de hogere gebouwen (gebouwen 1, 4, 30, 32, 33) aan de zuidkant van het plan, adviseren wij om bij verdere uitwerking van de gebouwontwerpen windafschermende maatregelen te treffen bij de gebouwtoegangen op basis van gedetailleerder windhinderonderzoek.

Bijlage 1

Titel	Technisch inlegvel numerieke simulaties

Technisch inlegvel numerieke simulaties

Project	Projectgegevens
Projectnaam	Nijmeegse weg West, Arnhem
MRP Development	Gemeente Arnhem
Projectleider	E.S. den Tonkelaar
Datum	augustus 2025
Model	**Algemene gegevens model**
Omvang gemodelleerd gebied	In een straal van 300 meter rond project
Kerngebied	Arnhem Zuid
Omgeving	Arnhem
Afmetingen model	$\pi r^2 \mathrm{h}$ met straal van 300 meter en een hoogte van 400 meter
Blokkeringsgraad	< 5%
Gemodelleerd groen	N.v.t.
Onderzochte windrichtingen	12 (elke richting representeert één windsector van 30 graden)
Onderzochte configuraties	4 configuratie
Computerinstellingen	**Specifieke gegevens van gebruikte programmatuur**
Programmatuur	Simscale (Pacefish), Lattice Boltzmann Solver
Algemeen	Driedimensionaal, tijdsonafhankelijk, isotherm
Rekenrooster	Circa 40 miljoen cellen structured grid
Turbulentiemodellering	Gemodelleerde turbulentie in ongehinderd stromingsprofiel (isotroop) met tussen de gebouwen (automatisch) expliciete turbulenties (anisotroop)
Randvoorwaarden	**Gebruikte randvoorwaarden**
Instroomprofiel	Logaritmisch windprofiel (Richard & Hoxey)
Uitlaat	Ongedwongen (geen drukverschil)
Grond buiten gemodelleerde omgeving	Ruwheidslengte z_0= 1 meter voor stedelijk gebied
Gebouwen	Lokale ruwheid van 0.01 meter
Gegevensbewerking en -beoordeling	**Informatie voor locatie en berekening windklimaat**
Amersfoortse coördinaten	
Drempelsnelheid hinder	5 m/s
Drempelsnelheid gevaar	15 m/s
Beoordeling	Algemeen, afhankelijk van uiteindelijke functie-indeling
Gepresenteerde resultaten	Rapport: plots van kwaliteitsklassen voor windhinder en gevaarcriteria

Bijlage 2

Titel	Toelichting beoordeling windklimaat

Toelichting beoordeling windklimaat
In onderstaande tabel is aangegeven wat voor effect wind heeft op voetgangers.

tabel 2.1: windeffecten op voetgangers

Windsnelheid [m/s]	Effect
< 5	Geen effecten waarneembaar
5 - 10	Enige effecten op het lopen waarneembaar
10 - 15	Duidelijke effecten op het lopen waarneembaar
> 15	Zeer duidelijke effecten op het lopen waarneembaar

In de beoordeling van het windklimaat wordt rekening gehouden met deze tabel. Vanaf een lokale windsnelheid van 5 m/s (vergelijkbaar met een 'matige wind') zijn effecten merkbaar, zoals haar dat in de war raakt. Vanaf een lokale windsnelheid van 15 m/s (vergelijkbaar met harde tot stormachtige wind) ontstaat moeite met lopen. Opgemerkt wordt dat hier gesproken wordt over windsnelheden op ooghoogte.

Bij de beoordeling van het windklimaat wordt niet alleen rekening gehouden met de windsnelheid, maar wordt ook rekening gehouden met de activiteit die men onderneemt. Bij lopen of wandelen heeft men minder snel last van de wind dan bij het slenteren op de markt langs de marktkraampjes of bij afscheid nemen bij de voordeur. Zittend op het terras is men daarentegen weer gevoeliger voor het windklimaat. Bij de beoordeling wordt daarom rekening gehouden met drie activiteiten, te weten:

1. Doorloopgebieden: voor alle gebieden waar mensen lopen om zich van A naar B te verplaatsen.
2. Slentergebieden: hierbij kan men denken aan slenteren op de markt of afscheid nemen bij de voordeur.
3. Plaats voor langdurig zitten. Hierbij kan men denken aan een bankje in het park.

Opgemerkt wordt dat de activiteiten dus plaatsgebonden zijn.

Het windklimaat wordt in een onderzoek voor twee verschillende aspecten beoordeeld:

1. Windgevaar
2. Windhinder

Windgevaar

Hierbij wordt getoetst aan een windsnelheid van 15 m/s. In de norm wordt het acceptabel geacht dat deze windsnelheid maximaal 0.05% (ongeveer 4 uur per jaar) voorkomt. Komt deze windsnelheid meer dan 0.3% per jaar voor, dan spreekt men van 'windgevaar'. In het tussenliggende gebied (tussen de 0.05% en de 0.3%) is er sprake van een 'beperkt risico'.

Beperkt risico wordt aanvaardbaar geacht voor doorloopgebieden, maar niet voor slentergebieden. Wanneer beperkt risico optreedt in slentergebieden, dan moeten ook hier maatregelen getroffen worden om dit te voorkomen.

Wanneer er sprake is van windgevaar moeten maatregelen worden getroffen door de gebouw-ontwikkelaar en/of de eigenaar van het openbaar gebied. Windgevaar op plaatsen waar mensen zich kunnen bevinden, moet voorkomen worden. Windgevaar kun je daarom een 'veiligheidseis' noemen.

Windhinder

Hierbij wordt getoetst aan een windsnelheid van 5 m/s. De beoordeling van windhinder is afhankelijk van hoe vaak deze windsnelheid per jaar optreedt. De tijdsduur dat dit optreedt, is verdeeld in vijf klassen van minder dan 2.5% (klasse A) t/m meer dan 20% (klasse E). Hoe deze klasse beoordeeld wordt, is afhankelijk van de activiteit. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

tabel 2.2: beoordeling van het lokale windklimaat ten aanzien van windhinder (NEN 8100)

Overschrijdingskans dat v > 5 m/s in procenten van het aantal uur per jaar	Kwaliteitsklasse	Activiteiten		
		1. Doorlopen	2. Slenteren	3. Langdurig zitten
< 2.5	A	Goed	Goed	Goed
2.5 - 5.0	B	Goed	Goed	Matig
5.1 - 10.0	C	Goed	Matig	Slecht
10.1 - 20.0	D	Matig	Slecht	Slecht
> 20	E	Slecht	Slecht	Slecht

Er is geen wettelijke verplichting om windhinder te voorkomen of te beperken. Het is aan de gebouwontwikkelaar en/of de eigenaar van het openbare gebied welke maatregelen hij wil treffen om het comfort te verhogen. Windhinder kun je daarom een ‘comforteis’ noemen.

Bij doorloopgebieden (bijvoorbeeld op het trottoir of op straat) is er sprake van een slecht windhinderklimaat als het meer dan 1,5 dag per week (> 20% van de tijd) harder waait zodat bijvoorbeeld je haar in de war kan raken (snelheid meer dan 5 m/s). Bij een matig windklimaat is dit 0,75 à 1,5 dag per week. We spreken van een goed windklimaat als deze periode minder is dan 0,75 dag per week.

Op een terras is er sprake van een slecht windhinderklimaat als het meer dan 0,5 dag per week (> 5% van de tijd) harder waait zodat bijvoorbeeld je papieren van je tafeltje wegwaaien. Bij een matig windklimaat is dit 0,25 à 0,5 dag per week. We spreken van een goed windklimaat als deze periode minder is dan 0,25 dag per week.

Bijlage 3

Titel	Windstatistiek

Nijmeegseweg West, Arnhem

coordinaten X190274 Y442013
soort tabel Distributief in uren per jaar

Vmin	Vmax	0	30	60	90	120	150	180	210	240	270	300	330	som
0	1	0.2763	0.3002	0.226	0.1963	0.1701	0.2055	0.2146	0.2454	0.2306	0.1861	0.258	0.258	2.7671
1	2	0.8516	0.847	0.6735	0.5365	0.5034	0.6849	0.7728	0.8105	0.7842	0.6301	0.8105	0.7717	8.6769
2	3	1.0411	1.1849	0.9509	0.7842	0.758	0.9863	1.0925	1.2546	1.0913	0.8813	1.0605	0.9395	12.0251
3	4	1.0205	1.3059	1.1495	0.9795	0.8493	1.0525	1.2877	1.5217	1.3116	1.032	1.1587	0.8744	13.5434
4	5	0.8253	1.137	1.1918	0.9715	0.8368	1.0091	1.2968	1.8505	1.6153	1.0833	1.032	0.7842	13.6336
5	6	0.6153	0.8664	0.9623	0.8516	0.6929	0.7614	1.218	1.8733	1.7363	1.1164	0.9589	0.6279	12.2808
6	7	0.3733	0.5217	0.6484	0.6518	0.5171	0.5183	1.0365	1.6929	1.6164	0.9897	0.766	0.4566	9.7888
7	8	0.1872	0.3105	0.5251	0.46	0.3699	0.363	0.8368	1.5742	1.5457	0.8527	0.6176	0.2957	7.9384
8	9	0.1039	0.1735	0.3059	0.3562	0.2466	0.2283	0.653	1.3105	1.3493	0.7945	0.468	0.2112	6.2009
9	10	0.0411	0.0685	0.1815	0.1952	0.1256	0.1267	0.4612	1.0422	1.113	0.5696	0.2534	0.1176	4.2957
10	11	0.0205	0.0274	0.113	0.1244	0.0559	0.0753	0.3059	0.8299	0.8413	0.4167	0.1815	0.0548	3.0468
11	12	0.0126	0.0137	0.0571	0.0776	0.0228	0.0331	0.2295	0.6016	0.6598	0.3231	0.1187	0.0308	2.1804
12	13	0.0023	0.0023	0.0103	0.0377	0.0091	0.016	0.1301	0.4338	0.4874	0.2306	0.0674	0.016	1.4429
13	14	0	0	0.0034	0.0126	0.0034	0.0057	0.0765	0.2637	0.3253	0.1735	0.032	0.0091	0.9053
14	15	0	0	0.0034	0.0046	0.0034	0.0023	0.0422	0.1632	0.2066	0.1187	0.0228	0.0023	0.5696
15	16	0	0	0	0.0046	0	0	0.0183	0.0982	0.129	0.0696	0.0068	0.0023	0.3288
16	17	0	0	0	0.0011	0	0	0.0114	0.0502	0.0651	0.0537	0.0057	0	0.1872
17	18	0	0	0	0.0011	0	0	0.0057	0.0354	0.0377	0.0285	0.0023	0	0.1107
18	19	0	0	0	0	0	0	0.0057	0.0148	0.024	0.0205	0.0011	0	0.0662
19	20	0	0	0	0	0	0	0.0011	0.0114	0.016	0.0126	0.0011	0	0.0422
20	21	0	0	0	0	0	0	0	0.0046	0.0068	0.0068	0.0011	0	0.0194
21	22	0	0	0	0	0	0	0	0.0011	0.0034	0.0034	0.0011	0	0.0091
22	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0023	0.0023	0	0	0.0046
23	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0011	0.0011	0	0	0.0023
24	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0011	0	0	0	0.0011
25	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0011	0.0011	0	0	0.0023
26	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0011	0	0	0	0.0011
27	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

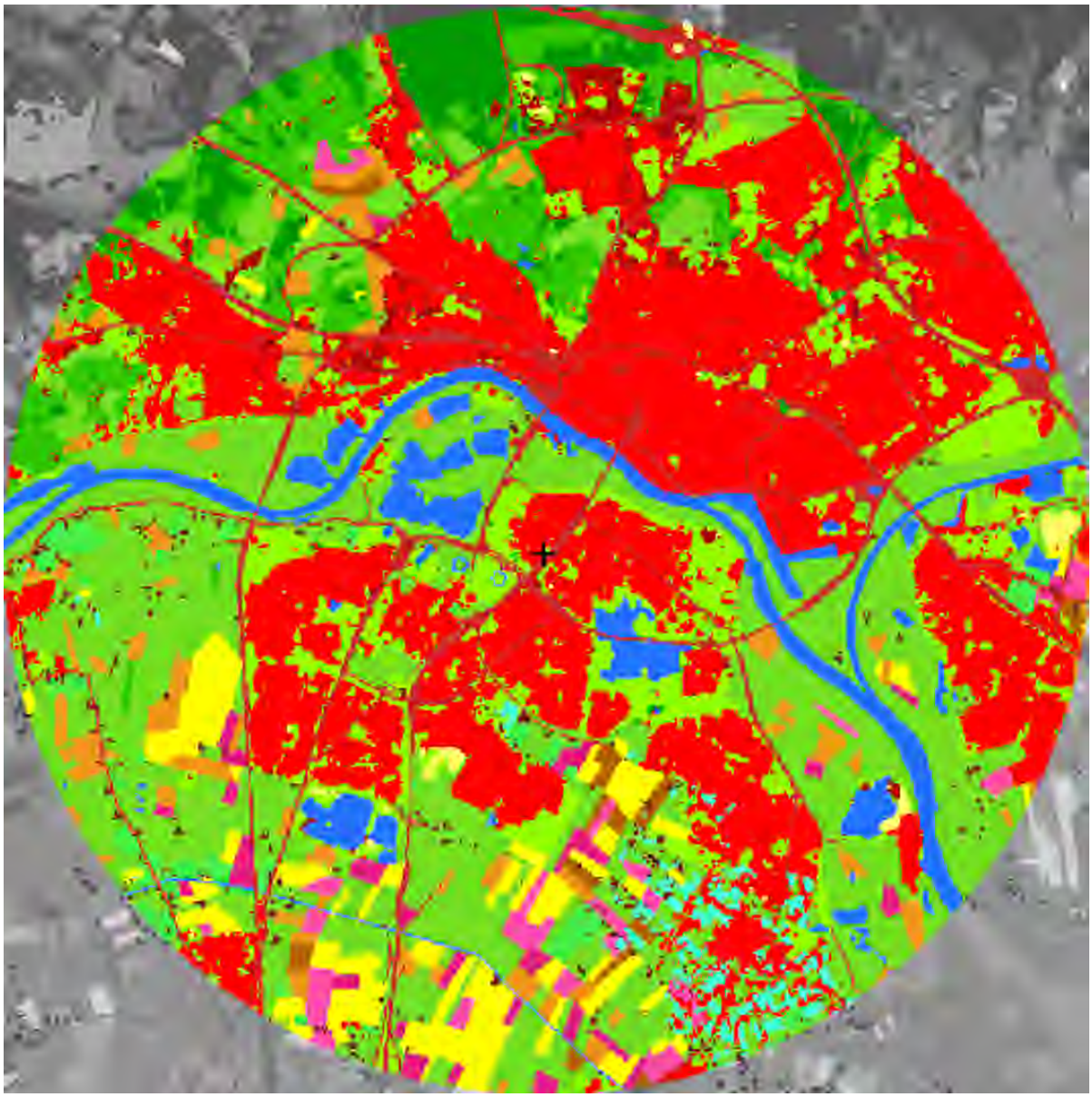

ID	z_0 (m)	Rood	Groen	Blauw	Kleur	Klasse
0	0,03	0	0	0		Geen gegevens
1	0,03	115	223	31		Gras
2	0,17	239	153	25		Maïs
3	0,07	178	102	0		Aardappelen
4	0,7	229	31	127		Bieten
5	0,16	255	255	0		Granen
6	0,07	255	78	168		Overige landbouwgewassen
7	0,15	4	222	30		Buitenland
8	0,1	70	255	207		Glastuinbouw
9	0,39	69	239	69		Boomgaard
10	0,07	172	129	168		Bollen
11	0,75	51	200	0		Loofbos
12	0,75	0	153	0		Naaldbos
16	0,001	36	115	255		Zoet water
17	0,001	0	0	153		Zout water
18	1,6	255	0	0		Stedelijk bebouwd gebied
19	0,5	172	0	0		Bebouwing in buitengebied
20	1,1	51	200	0		Loofbos in bebouwd gebied
21	1,1	0	153	0		Naaldbos in bebouwd gebied
22	2	171	9	9		Bos met dichte bebouwing
23	0,03	148	255	0		Gras in bebouwd gebied
24	0,001	255	255	102		Kale grond in bebouwd buitengebied
25	0,1	204	42	42		Hoofdwegen en spoorwegen
26	0,5	118	24	24		Bebouwing in agrarisch gebied
27	0,0003	0	0	0		Start- en landingsbanen
28	0,1	204	42	42		Parkeerplaats
30	0,0002	176	48	96		Kwelders
31	0,0003	230	251	4		Open zand in kustgebied
32	0,02	137	212	43		Open duinvegetatie
33	0,06	90	186	64		Gesloten duinvegetatie
34	0,04	117	0	117		Duinheide
35	0,0003	255	255	102		Open stuifzand
36	0,03	117	0	117		Heide
37	0,04	164	35	83		Matig vergraste heide
38	0,06	173	139	6		Sterk vergraste heide
39	0,06	36	153	150		Hoogveen
40	0,75	6	90	76		Bos in hoogveengebied
41	0,03	255	192	203		Overige moerasvegetatie
42	0,1	255	165	0		Rietvegetatie
43	0,75	0	100	0		Bos in moerasgebied
44	0,07	58	198	97		Veenweidegebied
45	0,03	197	182	57		Overig open begroeid natuurgebied
46	0,001	255	255	0		Kale grond in natuurgebied

Compensatie ecosysteemdiensten

Bosschage Nijmeegseweg in Arnhem

Rapport: 304346

Wij geven
groen inzicht
voor de
leefomgeving
van morgen!

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Arnhem
De heer M. Wenker
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ ARNHEM

Dossiergegevens

Dossiernummer:	304346
Uw referentie:	20006039
Status rapport:	v2.0
Datum rapport:	6 oktober 2023
Citeertitel:	Van Kuik, F., 2023, Compensatie ecosysteemdiensten bosschage Nijmeegseweg, Arnhem, 304346, Cobra Groeninzicht Vianen (NB)

Projectteam

Projectverantwoordelijke:	Fons van Kuik
Vakspecialisten:	Mirjam van der Kruijt (Specialist Natuur & Ecologie) Evelien Droge (Specialist GIS & Ecosysteemdiensten)
Kwaliteitscontrole:	Jasper Verhaar (Senior Adviseur Natuur & Ecologie)
Redactie:	Gerdien Jacobs

Contactgegevens
info@Cobra-groeninzicht.nl
www.Cobra-groeninzicht.nl
T. 088 – 262 72 00

Adres
Cobra Groeninzicht
Franssenstraat 66
5434 SJ Vianen (NB)

Bedrijfsgegevens
KvK Eindhoven 17232157
Btw-nr. NL 8199.70.220.B01
IBAN NL90 INGB 0008 5217 90

Inhoud

1 Inleiding 2

2 Projectgebied 4

3 Aanpak 6

4 Ecosysteemdiensten 7

5 Meetlat Biodiversiteit 9

6 Nulmeting 10

6.1 Ecosysteemdiensten, i-Tree Eco NL 10
6.2 Meetlat Biodiversiteit 11

7 Compensatie ecosysteemdiensten 13

7.1 Projectgebied 13
7.2 Entreegebouw 15
7.3 Overige ruimte 17

8 Compensatie biodiversiteit 18

9 Toekomstverwachting 23

10 Adviezen en randvoorwaarden 24

Bijlage 1. Uitdraai invullijst Meetlat Biodiversiteit
Bijlage 2. Vijf V's
Bijlage 3. Natuurinclusieve stad

1 Inleiding

In opdracht van gemeente Arnhem hebben wij de ecosysteemdiensten en de biodiversiteit in kaart gebracht van de te verwijderen beplanting in het projectgebied Nijmeegseweg in Arnhem. Met behulp van de verkregen resultaten geven wij de randvoorwaarden hoe de verloren ecosteemdiensten en biodiversiteit gecompenseerd kunnen worden.

Aanleiding

Gemeente Arnhem heeft plannen om de Nijmeegseweg en het omringende gebied, globaal tussen de Gelderse Rooslaan en de Batavierenweg, opnieuw in te richten en een deel van haar woningbouwopgave te realiseren. Het groene karakter rondom de Nijmeegseweg wordt versterkt om zo te zorgen voor een prettige groene woonomgeving. Aan de zuidwestzijde van het plangebied, in de hoek van de Nijmeegseweg en de Batavierenweg, komt een markant entreegebouw met een natuurlijke uitstraling. Die locatie met een oppervlakte van circa 8.000 m^2 is nu begroeid met bomen en struiken. Het verwijderen van deze bosschage is onvermijdelijk. De wens van de gemeente is om de ecosysteemdiensten die met het verwijderen verloren gaan, te compenseren.

Doel

Wij brengen met ons onderzoek de ecosysteemdiensten van de locatie in kaart. Het doel is om de ecosysteemdiensten koolstof-vastlegging, reinigend vermogen (luchtzuivering) en waterberging en ook de biodiversiteit in kaart te brengen. We vertalen aansluitend de uitkomsten naar een pakket van randvoorwaarden waar het (groen)ontwerp van het entreegebouw straks aan moet voldoen om het verloren gaan van de ecosysteemdiensten en de biodiversiteit te compenseren.

Aanpak

De resultaten van ons onderzoek dienen als uitgangspunten voor de te treffen compenserende maatregelen. We berekenen de ecosysteemdiensten van het projectgebied met i-Tree Eco NL. Voor het bepalen van de randvoorwaarden voor de biodiversiteit gebruiken we de Meetlat Biodiversiteit. Voor beide onderdelen, ecosysteemdiensten en biodiversiteit, bepalen we eerst de uitgangsituatie. Wat moet er precies gecompenseerd worden en hoe zetten we dat om in cijfers? We maken daarbij onderscheid tussen de compensatie voor rekening van het entreegebouw en compensatie voor de overige ruimte. Tot slot sommen we alle randvoorwaarden puntsgewijs op in het laatste hoofdstuk 'Randvoorwaarden'.

Hebt u na het lezen van dit rapport nog vragen?
Neem dan contact op met Fons van Kuik op telefoonnummer 088-262 72 00.

Uw veelzijdig specialist,

Joost Verhagen
Directeur
Registertaxateur VRT, lid NVTB
European Tree Technician

Vianen (NB), 6 oktober 2023

2 Projectgebied

Het projectgebied ligt ter hoogte van de kruising van de Nijmeegseweg en de Batavierenweg in Arnhem en maakt deel uit van een inbreidingsproject, zie afbeelding 1. Op afbeelding 2 is het te verwijderen bosschage te zien. Op afbeelding 3 is de ontwerpschets afgebeeld.

Afbeelding 1. Projectgebied (felrode kader) ten opzichte van het plangebied (rode kader) en omgeving

Afbeelding 2. Te verwijderen bosschage

Afbeelding 3. Ontwerpschets met het entreegebouw op de locatie van het bosschage

3 Aanpak

Om de huidige ecosysteemdiensten in kaart te brengen maken wij gebruik van het softwarepakket i-Tree ECO NL. Vanwege de structuur van de houtopstand is het uitvoeren van een opname en berekening per boom niet mogelijk. De houtopstand is dicht begroeid. We gebruiken onze BomenMonitor (zie kader) om de bomen in beeld te brengen en ze te verdelen in hoogteklassen. Met behulp van kengetallen uit i-Tree Eco NL berekenen we vervolgens de ecosysteemdiensten per m^2 boomkroonoppervlakte.

Voor de compensatie van de berekende ecosysteemdiensten van het bosschage maken we gebruik van onze database van zestig boomsoorten die in oplopende grootteklasse zijn doorberekend met het softwarepakket i-Tree Eco NL. Dat geeft een goede indicatie van de te verwachten ecosysteemdiensten bij vervanging door bomen.

Voor het bepalen van de biodiversiteit maken we gebruik van de Meetlat Biodiversiteit die is ontwikkeld door IPC Groene Ruimte. De meetlat geeft objectieve gegevens die gebruikt kunnen worden om beleid te schrijven en om gestelde doelen te monitoren. Met behulp van de Meetlat Biodiversiteit krijgen we grip op de waarde van de huidige biodiversiteit van de projectlocatie.

BomenMonitor

Ons team Remote Sensing heeft de BomenMonitor ontwikkeld. We 'tracken en tracen' alle bomen in Noordwest-Europa. We leggen voor elke boom zeventig kenmerken vast. Daarmee kunnen we allerlei analyses over het bomenbestand in Nederland uitvoeren. Met behulp van twaalf geografische bronnen kijken we voortdurend naar de honderd miljoen bomen. Door de tijd kijken we of de boom er nog staat en of zijn groei en conditie verlopen zoals verwacht. En met elke extra waarneming neemt de betrouwbaarheid van alle data toe. Sommige bronnen geven ons heel nauwkeurige informatie. We kunnen bijvoorbeeld een schaduwkaart maken voor alle 'groene schaduw'. Of de boomkroonpercentages per CBS-buurt berekenen. De BomenMonitor is een betrouwbare, solide fundering voor groenregistraties en klimaatbeleid.

4 Ecosysteemdiensten

Bomen zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de stedelijke omgeving. Bomen hebben meer te bieden dan alleen de aankleding van een wijk. Afbeelding 4 geeft alle achttien ecosysteemdiensten weer die bomen leveren. Slechts drie daarvan kunnen we op dit moment goed kwantificeren.

Afbeelding 4. De ecosysteemdiensten die bomen leveren

i-Tree

i-Tree is een in de Verenigde Staten ontwikkelde rekentool voor het 'managen' van urban forestry, oftewel stedelijk groen. Het United States Department of Agriculture Forest Service (USDA Forest Service), speelde een hoofdrol in de opbouw van een aantal softwaremodules voor het maken van analyses en berekeningen van beplantingsopbrengsten. i-Tree is de afkorting van Inventory of Tree Resources, Environmental and Economics. i-Tree wordt inmiddels wereldwijd gebruikt en gezien als de standaard als het gaat om het berekenen van de ecosysteemdiensten die bomen leveren. Uitgebreide uitleg van het programma is te vinden op https://www.itreetools.org/.

Geïnspireerd door de i-Tree rapporten van Londen en New York, zijn in pilots ervaring opgedaan met i-Tree bij diverse Nederlandse gemeenten. Dit alles met het doel om i-Tree toepasbaar te maken voor Nederland. Hieruit is het Platform i-Tree Nederland ontstaan: een samenwerkingsverband van vier adviesbureaus waaronder Cobra Groeninzicht.

Wanneer de Nederlandse versie van i-Tree wordt gebruikt, noemen we die i-Tree Eco NL. Een Nederlandstalige uitleg van i-Tree is te zien op https://youtu.be/N1jE5xfzhNA. i-Tree Eco NL berekent drie ecosysteemdiensten: koolstof-vastlegging, luchtzuivering en waterberging.

i-Tree Eco NL

In dit rapport hanteren we de rekenmethode i-Tree ECO NL. Hiermee berekenen we deze ecosysteemdiensten die het bosschage levert:

- koolstofvastlegging: de CO_2-voorraad, vastgelegd in de biomassa van de boom en de jaarlijkse wegvang van CO_2 door de bladeren;
- reinigend vermogen (luchtzuivering): de afvang luchtverontreinigende stoffen, zoals fijnstof ($PM_{2.5}$), ozon, koolmonoxide, stikstofdioxide en zwaveldioxide;
- waterberging: de waterafvang tijdens buien.

Wat is er nodig voor een i-Tree ECO NL-berekening?

Om een nauwkeurige berekening uit te voeren met i-Tree, hebben we boomgegevens nodig. Deze halen wij onder meer uit onze BomenMonitor. De BomenMonitor gebruikt remote sensing-technieken waarmee we de kroonoppervlakte en de hoogte van de bomen van het bosschage goed kunnen bepalen.

5 Meetlat Biodiversiteit

Wat is de meetlat?
Biodiversiteit gaat over alle levende organismen. Ze leven met elkaar samen en zijn direct of indirect van elkaar afhankelijk. Biodiversiteit is zowel een eigenschap van een ecosysteem als een (ondersteunende) ecosysteemdienst. Om de biodiversiteit inzichtelijk te maken gebruiken we de Meetlat Biodiversiteit van IPC Groene Ruimte. Dit is een praktisch toepasbare methode om de potentiële biodiversiteit voor een gebied objectief te kunnen meten.

Hoe werkt de meetlat?
De meetlat gebruikt criteria om te bepalen of een gebied voldoet aan specifieke voorwaarden om een grote soortenrijkdom mogelijk te maken. In de meetlat zijn biodiversiteitscriteria geformuleerd waaraan punten worden toegekend die bij elkaar opgeteld een beeld geven van de voorwaarden die bijdragen aan een hoge soortenrijkdom. Het maximaal aantal te behalen punten is 280. De criteria zijn opgedeeld in vier hoofdthema's:

- structuurvariatie;
- gradiënten en watergebonden criteria;
- criteria planten;
- criteria schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden.

Hoe gebruiken wij de meetlat?
Met de Meetlat Biodiversiteit brengen we de biodiversiteit in kaart. Wij berekenen de score aan de hand van een veldbezoek. Jasper Verhaar en Mirjam van der Kruijt hebben het veldwerk uitgevoerd op 26 juli 2023.

Dit veldbezoek is onze nulmeting. De resultaten zijn ook uitgangspunten voor de te treffen compenserende maatregelen. Dit resulteert vervolgens in randvoorwaarden voor de herinrichting.

6 Nulmeting

6.1 Ecosysteemdiensten, i-Tree Eco NL

Met de BomenMonitor brengen wij het bosschage in beeld. Het projectgebied heeft een oppervlakte van 8.925 m^2. De gemeten boomkroonoppervlakte is 6.350 m^2. Dat komt neer op een boomkroonbedekkingspercentage van 71%. De kronen in het projectgebied hebben we verdeeld in een aantal hoogteklassen, zie tabel 1 en afbeelding 5. De ecosysteemdiensten van alle bomen in het bosschage staan in tabel 2.

Tabel 1. Boomkroonoppervlakte per boomhoogteklasse in het projectgebied

Hoogteklasse	Boomkroonoppervlakte	Percentage
< 6 m	423 m^2	7 %
6 - 9 m	721 m^2	11 %
9 - 12 m	3.755 m^2	59 %
12 - 15 m	850 m^2	13 %
15 – 18 m	614 m^2	10 %
Totaal	**6.363 m^2**	**100 %**

Afbeelding 5. Kaart projectgebied, met de boomkronen in diverse hoogteklassen

Tabel 2. Ecosysteemdiensten van het bosschage, nulmeting (in 2023)

Ecosysteemdiensten	Berekende hoeveelheid
Totaal vastgelegde CO_2	101.500 kg
Jaarlijkse ecosysteemdiensten	
- CO_2-vastlegging	3.500 kg
- Afvang water	70 m^3
- Afvang luchtverontreinigende stoffen	32 kg

6.2 Meetlat Biodiversiteit

De totaalscore van de nulmeting komt uit op 183. Dat is 65% van het maximaal haalbaar aantal punten. Wij hebben de resultaten van de nulmeting samengevat in tabel 3. Daaronder volgt per hoofdthema een korte toelichting. Een volledige uitdraai van de scoreblad en optellingen staat in bijlage 1.

Tabel 3. Score Meetlat Biodiversiteit nulmeting

Hoofdthema	Behaalde score	Maximale score	Percentage
Bosgemeenschap en structuurvariatie	53	76	70%
Gradiënten en watergebonden criteria	53	70	76%
Planten	33	54	61%
Schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden	44	80	55%
Totaal	**183**	**280**	**65%**

Bosgemeenschap en structuurvariatie (53/76)

Het projectgebied scoort hoog op variatie aan boomsoorten, struiksoorten en kruidachtige planten. Hoge scores zijn ook toe te kennen aan de gelaagdheid door de aanwezigheid van bomen, struiken, kruidachtige planten en grassen. De score blijft iets achter omdat er vooral jonge bomen staan die niet hoger zijn dan 20 m en er nagenoeg geen klimplanten en dood hout aanwezig zijn. Dat verklaart ook de afwezigheid in variatie van mos- en korstmossoorten, en dat fauna de bomen niet veel gebruikt voor vaste rust en verblijfplaatsen.

Gradiënten en watergebonden criteria (53/70)

Het projectgebied scoort hoog, doordat er hoogteverschillen zijn en er jaarrond oppervlaktewater aanwezig is vanwege de omringende watergang. Met de criteria 'gradiënten' wordt niet alleen hoogteverschillen bedoeld, maar ook overgangen in het landschap/gebied. Zoals de overgang van bos naar gazon naar sloot in het gebied en de 'zoom-mantel-kern-structuur'. De geleidelijk oplopende oevers hiervan en bijbehorende begroeiingen leveren ook de nodige punten op. De gemiddelde helderheid van het water zorgt voor een beperkt aantal punten. Weinig punten zijn gescoord op de variatie aan waterplanten in de watergang.

Planten (33/54)

De meeste punten zijn te danken aan de variatie aan boomsoorten en de aanwezigheid van kruidenrijk gras. Een beperkt aantal punten is toegekend aan de variatie aan pionierbomen. Pionierbomen zijn wel aanwezig, maar het betreft grotendeels wilgensoorten. Pioniersoorten zoals berk en populier zijn nagenoeg afwezig. Weinig punten zijn gescoord op het areaal aan (langbloeiende) bloeiende planten. Dit heeft vooral te maken met het feit dat er voor bloeiende planten slechts een smalle strook beschikbaar is rondom de vrij dichte opstand van wilgen.

Schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden (44/80)

Het thema schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden scoort relatief laag. Dit komt door de afwezigheid van klimplanten en wintergroene bomen en struiken. Maar ook door het ontbreken van schuilplekken in de vorm van liggend dood hout. De geïsoleerde ligging van het projectgebied tussen drukke verkeersaders aan de ene zijde en bewoond gebied aan de andere zijde zorgt ook voor een lage waardering op dit thema. Toch zijn er wel degelijk punten gescoord. Zo kunnen planten- en diersoorten binnen het projectgebied vrijuit bewegen in de beschutting van bomen, struiken, ruigten, kruiden en afgevallen blad. Schuilplaatsen buiten de bomen en vegetatie, op open gebied ontbreken.

7 Compensatie ecosysteemdiensten

7.1 Projectgebied

Met het verwijderen van het bosschage gaan ecosysteemdiensten verloren. We hebben voor drie ecosysteemdiensten berekeningen uitgevoerd met i-Tree Eco NL. De drie ecosysteemdiensten staan in verhouding met elkaar. Hoe groter de boom hoe meer koolstof de boom vastlegt, hoe meer regenwater die afvangt en hoe meer luchtverontreinigende stoffen die wegvangt. Voor het berekenen van de compensatie zijn we uitgegaan van de ecosysteemdienst koolstofvastlegging. De daaruit volgende resultaten van wegvang van luchtverontreinigende stoffen en afvang van regenwater hebben wij ook berekend.

Aantal bomen

In tabel 2 hebben we laten zien dat de CO_2-vastlegging door het bosschage 3.500 kg per jaar bedraagt. Om deze hoeveelheid CO_2 te compenseren gaan we in eerste instantie uit van aanplant van nieuwe bomen. De vraag is: hoeveel nieuwe zijn dan nodig? In tabel 4 geven we voor acht verschillende inheemse boomsoorten een overzicht van het benodigde aantal bomen. Deze inheemse soorten zijn willekeurig gekozen. Het is enkel bedoeld om een beeld te krijgen van de compensatievoorwaarden. Voor de berekeningen maken we gebruik van een door ons ontwikkelde tool. Als we de boomsoort, kroonbreedte en boomhoogte invoeren dan worden de berekende ecosysteemdiensten weergegeven. Deze tool is gebaseerd op kengetallen van i-Tree Eco NL.

Tabel 4. Aantal bomen dat geplant moet worden om de huidige opname CO_2 van 3.500 kg per jaar door het bosschage te compenseren.

Boomsoort wetenschappelijk	Boomsoort Nederlands	Aantal bomen
Acer campestre	Spaanse aak	1.167
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	700
Alnus glutinosa	Zwarte els	700
Carpinus betulus	Haagbeuk	500
Prunus avium	Zoete kers	875
Quercus robur	Zomereik	318
Sorbus aucuparia	Gewone lijsterbes	583
Tilia cordata	Kleinbladige linde	1.167

In tabel 4 is te zien dat het aantal nieuw te planten bomen varieert tussen de 318 en 1.167 bomen, afhankelijk van de boomsoort. Nu zijn de ecosysteemdiensten van nieuw aangeplante bomen nog gering. Zeker het eerste jaar waarin de boom zich moet vestigen. Daarom hebben we ook een berekening gemaakt voor de situatie na tien jaar. We gaan daarbij uit van goede groeiomstandigheden voor de bomen. In tabel 5 geven we voor dezelfde acht inheemse boomsoorten een overzicht van het benodigde aantal bomen na tien jaar.

Tabel 5. Aantal bomen dat geplant moet worden om de huidige opname CO_2 van 3.500 kg per jaar door het bosschage, na tien jaar goede groei te compenseren.

Boomsoort wetenschappelijk	Boomsoort Nederlands	Aantal bomen
Acer campestre	Spaanse aak	113
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	80
Alnus glutinosa	Zwarte els	130
Carpinus betulus	Haagbeuk	69
Prunus avium	Zoete kers	69
Quercus robur	Zomereik	58
Sorbus aucuparia	Gewone lijsterbes	55
Tilia cordata	Kleinbladige linde	106
	Gemiddelde	**85**

Als we voor de compensatie van de ecosysteemdienst CO_2-vastlegging een periode van tien jaar nemen dan varieert het aantal te planten bomen tussen 55 en 130 bomen, afhankelijk van de boomsoort. Als we kiezen voor een mix van de acht boomsoorten dan komen we uit op gemiddeld 85 bomen die over tien jaar circa 3.500 kg CO_2 per jaar opnemen.

Dezelfde mix van bomen neemt over tien jaar circa 43 kg luchtverontreinigende stoffen per jaar op en vangt ruim 42 m^3 regenwater af. De wegvang van luchtverontreinigende stoffen is 11 kg meer dan die van het huidige bosschage (32 kg), zie tabel 2. De afvang van regenwater is dan 28 m^3 minder dan de huidige afvang van 70 m^3 De uiteindelijke samenstelling van het nieuwe bomenbestand bepaalt uiteindelijk wat de cijfers worden. Ons advies is om te sturen op CO_2-compensatie. De andere ecosysteemdiensten zijn dan volgend.

Benodigde grondoppervlakte

Om een idee te krijgen van de benodigde grondoppervlakte voor de bomen gaan we uit van de kengetallen uit Handboek Bomen 2022. We verdelen de boomsoorten in boomgrootteklassen, eerste, tweede en derde grootte. In tabel 6 is voor de acht boomsoorten de kroonprojectie weergegeven na tien jaar groei. In de laatste kolom vermenigvuldigen we het aantal bomen dat nodig is voor de compensatie met de kroonprojectie om te komen tot een inschatting van de benodigde grondoppervlakte voor de bomen. Die ruimte wordt ingenomen door de bomen en daar is dus geen plaats voor gebouwen of andere elementen.

Tabel 6. Kroonprojectie in m^2 (eindbeeld boom) en de benodigde grondoppervlakte die nodig is om 3.500 kg CO_2 per jaar op te nemen

Boomsoort wetenschappelijk	Boomsoort Nederlands	Grootte	Kroonprojectie in m2	Benodigde oppervlakte in ha
Acer campestre	Spaanse aak	tweede	79	0,9
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	eerste	177	1,4
Alnus glutinosa	Zwarte els	eerste	254	3,3
Carpinus betulus	Haagbeuk	eerste	314	2,2
Prunus avium	Zoete kers	eerste	177	1,2
Quercus robur	Zomereik	eerste	314	1,8
Sorbus aucuparia	Gewone lijsterbes	tweede	79	0,4
Tilia cordata	Kleinbladige linde	eerste	177	1,9
		Gemiddelde	**196**	**1,6**

Als we uitgaan van 85 bomen, een mix van de acht boomsoorten, met voldoende groeiruimte om tot volwassenheid te komen, dan komen we uit op een benodigde grondoppervlakte van circa 1,6 ha.

7.2 Entreegebouw

Ecosysteemdiensten

De oppervlakte van het projectgebied is 8.925 m^2. De gemeente wil circa 43% van het projectgebied reserveren voor het entreegebouw (= 3.814 m^2). De compensatie van de ecosysteemdiensten van het groen in en op het gebouw zal evenredig moeten zijn.

We gaan uit van de nulmeting van de geleverde ecosysteemdiensten door het bosschage. De hoeveelheid koolstofvastlegging is 3.500 kg CO_2 voor het hele projectgebied (zie nulmeting tabel 2). De hoeveelheid CO_2 die evenredig is met de oppervlakte die het entreegebouw inneemt is dan 3.500 x 0,43 = 1.505 kg CO_2 per jaar. Het dak en gevelgroen van het entreegebouw moet minimaal 1.505 kg CO_2 compenseren. Dit kan worden bereikt door uit te gaan van gevarieerd groen op en aan het gebouw waaronder boomvormers. Om een beeld te vormen hebben we berekend dat er 37 bomen nodig zijn op of aan het gebouw die een kroon kunnen vormen behorende bij 10 jaar vrije groei, om tien jaar na aanplant te zorgen voor de benodigde compensatie van 1.505 kg CO_2 per jaar. Die 37 bomen zijn dan soorten die geschikt zijn voor toepassing op daken en balkons van gebouwen. Als uit berekeningen van het toekomstige groen gebouw ontwerp blijkt dat ook andere vormen van groen op en aan het gebouw de gewenste CO_2 compensatie realiseren, dan kunnen er minder bomen worden toegepast. Voor de berekening van de afvang van water en luchtverontreinigende stoffen is ook uitgegaan van 43% van de nulmeting. Tabel 7 laat de hoeveelheden ecosysteemdiensten zien die het groen, op en aan het entreegebouw, jaarlijks minimaal moet gaan leveren.

Tabel 7. Ecosysteemdiensten compensatie entreegebouw

Jaarlijkse ecosysteemdiensten	Benodigde hoeveelheid
CO_2-vastlegging	1.505 kg
Afvang water	30 m^3
Afvang luchtverontreinigende stoffen	14 kg

In het omgevingskwaliteitsplan Nijmeegseweg – Malburgen wordt het entreegebouw als 'eyecatcher' omschreven. Uitgangspunt is natuurinclusief bouwen. Dat betekent onder andere dat de muren waar mogelijk bedekt zijn met (klim)planten. De benodigde groeivoorzieningen zijn onderdeel van de ontwerpopgave. De begroeiing staat bij voorkeur in de volle grond. Waar mogelijk worden groene daken toegepast. Regenwater van de daken wordt opgevangen voor bewatering van planten in tijden van droogte.

Compensatie ecosysteemdiensten

Voor het compenseren van de ecosysteemdiensten en de biodiversiteit biedt het entreegebouw verschillende mogelijkheden. Het gaat om een combinatie van mogelijkheden: een natuurdak, gevelgroen en op daken waar geen natuurdak mogelijk is een sedumdak. Om bomen op een gebouw te kunnen planten is een natuurdak nodig. Natuurdaken hebben een dikkere substraatlaag van minimaal 50 cm waarop heesters en bomen kunnen groeien. In de 'Handreiking natuurdaken' is veel informatie over natuurdaken te vinden. (Heerwaarden, 2019)[1]. Een natuurdak past goed bij de groene ambitie van het entreegebouw.

Ons advies is om de compensatie te sturen op CO_2-compensatie. De andere ecosysteemdiensten zijn dan volgend. Het uitgangspunt voor de compensatie van de CO2-vastlegging is dus minimaal 1.505 kg per jaar door groen op en aan het entreegebouw.

[1] Heerwaarden, 2019. Handreiking Natuurdaken
https://klimaatadaptatienederland.nl/hulpmiddelen/overzicht/handreiking-natuurdaken/

Als de lijst van bomen en heesters is bepaald dan kunnen we een nieuwe berekening maken voor de compensatie van de ecosysteemdiensten. We denken graag mee bij de keuze van de juiste boom- en heestersoorten die geschikt zijn voor een natuurdak. Natuurdaken vangen wel 100% op van de jaarlijkse neerslag op. Een wateropslagbassin en een watergeefsysteem zorgen voor de benodigde verdeling van water over het jaar.

Naast een natuurdak is er misschien ook ruimte beschikbaar voor extensieve daken zonder watergeefsysteem. De plantenkeuze is dan beperkt tot vetplanten als *Sedum*.

Sedumdak

Cijfers over ecosysteemdiensten die groendaken leveren zijn goed uitgezocht voor sedumdaken. We weten dat de ecosysteemdiensten en biodiversiteit van een sedumdak veel kleiner zijn dan die van een natuurdak (Hop, 2014)[2]. Een sedumdak bereikt na enige tijd een evenwicht tussen CO_2-opname en CO_2-productie. De eerste twee jaar vindt vooral opname plaats. Echter, er wordt ook een bijdrage aan CO_2-besparing geleverd, doordat een groendak het gebouw isoleert. De schatting van deze bijdrage is 2,3 tot 2,6 kg CO_2 per m^2 per jaar aan elektriciteit en 0,24 tot 0,97 kg CO_2 per m^2 per jaar aan gas (Rowe, 2011)[3]. In onze berekening gaan we uit van een voorzichtige compensatie van 2,5 kg CO_2 per m^2 sedum per jaar.

Groene gevels

De meeste gebouwen hebben meer verticaal oppervlakte dan horizontaal oppervlakte. Ecologisch gezien zijn groene gevels met in de grond wortelende klimplanten erg interessant. Een groene gevel fungeert als een beschermend schild tegen hoge temperaturen. Hierbij is schaduw verreweg het meest effectieve koelingsprincipe op lokale schaal. Hierna volgt verdamping. Dit zorgt voor een verkoelend effect, zowel binnen als rondom het gebouw. Klimplanten trekken een grote variëteit van insecten en vlinders aan. Ook vinden diverse zangvogels hier natuurlijke nest- en schuilplekken. Groene gebouwen stimuleren hierdoor de lokale biodiversiteit. Biodiverse gevels bieden tot wel honderd verschillende diersoorten een leefgebied. In onze berekening gaan we gemakshalve even uit van *Hedera* (klimop), omdat over deze plant onderzoekgegevens bekend zijn.

Bij de inrichting van het entreegebouw worden meerdere klimplantsoorten uitgekozen. Vanzelfsprekend is diversiteit ook bij groene gevels een leidend principe. *Hedera* heeft een dicht bladerdek en zorgt vooral door zijn schaduwwerking voor een verlaging van de geveltemperatuur en een effect op de buitenlucht. De klimplant *Hedera* neemt 2,3 kg CO_2/m^2 per jaar op. (Ottele, 2011)[4].

Uiteindelijke ontwerp

Het uiteindelijk ontwerp zal bestaan uit een groen gebouw, met biodiverse daken, groene gevels en op overblijvende plekken misschien sedumdak. Door de gegeven kengetallen kan eenvoudig van elk ontwerp de totale compensatiewaarde voor CO_2 worden berekend. Er zijn vele ontwerpen van natuurdak met bomen en heesters in combinatie met sedumdak en met gevelgroen mogelijk. De uitkomsten van de ecosysteemdienstencompensatie van het entreegebouw hangen af van de uiteindelijke keuze van de samenstelling en oppervlakte van het groendak en van de oppervlakte gevelgroen. Zodra die bekend zijn kunnen we de geleverde ecosysteemdiensten zichtbaar maken. De randvoorwaarde voor de ontwerpen van het entreegebouw is een compensatie van 1.505 kg CO_2 per jaar.

[2] Hop, M.E.C.M & J.A. Hiemstra. 2013. Ecosysteemdiensten van groene daken en gevels. Een literatuurstudie naar diensten op het niveau van wijk en stad. Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Wageningen.

[3] Rowe, D.B., 2011. Green roofs as a means of pollution abatement. Environmental Pollution 159, 2100–2110.

[4] Ottele, M. (2011). The Green building envelope vertical greening. Thesis TU Delft. Sieca Repro

7.3 Overige ruimte

De overige ruimte, de oppervlakte van de projectlocatie minus de oppervlakte van het entreegebouw, is 5.111 m^2. Dit is 57% van de oppervlakte van het projectgebied. Het restant van de CO_2-compensatie is: 3.500 – 1.505 ≈ 2.000 kg CO_2 per jaar. Dit kan in de directe omgeving van het entreegebouw (de overige ruimte) of verder in de wijk Malburgen worden gerealiseerd. Eerder hebben we uitgerekend dat voor het compenseren van 3.500 kg CO_2 per jaar gemiddeld 1,6 ha grondoppervlakte nodig is, zie tabel 6. Voor het compenseren van 2.000 kg CO_2 is dan circa 0,9 ha grondoppervlakte nodig waar bomen kunnen groeien naar hun eindbeeld. In tabel 8 geven we een voorbeeld van de aantallen bomen die nodig zijn voor het compenseren van minimaal 2.000 kg CO_2.

Tabel 8. Aantal bomen dat in de overige ruimte geplant moet worden om jaarlijks een CO_2-opname van 2.000 kg te realiseren, na tien jaar goede groei.

Boomsoort wetenschappelijk	Boomsoort Nederlands	Aantal bomen	Benodigde oppervlakte in ha
Acer campestre	Spaanse aak	65	0,5
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	46	0,8
Alnus glutinosa	Zwarte els	74	1,9
Carpinus betulus	Haagbeuk	39	1,3
Prunus avium	Zoete kers	39	0,7
Quercus robur	Zomereik	33	1,0
Sorbus aucuparia	Gewone lijsterbes	31	0,2
Tilia cordata	Kleinbladige linde	61	1,1
	Gemiddelde	**49**	**0,9**

Als we voor de compensatie van de ecosysteemdienst CO_2-vastlegging een periode van tien jaar nemen dan varieert het aantal te planten bomen tussen de 31 en 74 bomen, afhankelijk van de boomsoort. Als we kiezen voor de mix van de acht boomsoorten dan komen we uit op gemiddeld 49 bomen die over tien jaar circa 2.000 kg CO_2 per jaar opnemen.

Dezelfde mix van 49 bomen neemt over tien jaar circa 25 kg luchtverontreinigende stoffen per jaar op en vangt ruim 24 m^3 regenwater af. De compensatiewaarden voor 'overige ruimte' zijn (zie tabel 2): 57% x 32 kg luchtverontreinigende stoffen = 18 kg. En voor 57% x 70 m^3 regenwater = 40 m^3. De hoeveelheid luchtverontreinigende stoffen is 7 kg meer dan wat minimaal nodig is. De afvang van regenwater is dan 16 m^3 minder dan wat minimaal nodig is.

De uiteindelijke samenstelling van het nieuwe bomenbestand bepaalt uiteindelijk wat de cijfers worden. Ons advies is om te sturen op CO_2-compensatie en de andere ecosysteemdiensten zijn dan volgend.

8 Compensatie biodiversiteit

Gemeente Arnhem heeft hoge ambities ten aanzien van het behoud, versterken en vergroten van biodiversiteit in en rond de projectlocatie. Om te zorgen voor een verbetering van de biodiversiteit ten opzichte van de nulmeting van de locatie zijn de volgende ecologische basisprincipes van belang (dit zijn de thema's van de Meetlat Biodiversiteit):

- **Bosgemeenschap en structuurvariatie**
  In een heterogene omgeving kunnen concurrerende soorten de hulpbronnen zodanig onderling verdelen, dat ze in hetzelfde gebied kunnen samenleven.
- **Gradiënten en watergebondenheid**
  Specifieke kenmerken en begroeiingen die van invloed zijn op de biodiversiteit: hellingen, taluds, bezonning, schaduwwerking, oevers, diversiteit in leefgebieden.
- **Planten**
  Om insecten het hele jaar door van voldoende voedsel te voorzien, heb je bloeiende planten nodig van de vroege lente tot de late herfst. Als we het principe van een bloeiboog toepassen, zorgen we voor bloeiende planten gedurende het hele jaar. Een bloeiboog realiseren we zowel met bomen, struiken en vaste planten als met bloembollen. Zo is er voldoende en divers voedsel voor insecten in de vorm van nectar en stuifmeel.
- **Schuilplaatsen en verplaatsingsmogelijkheden**
  Schuilplekken zijn van onderscheidend belang (eten en gegeten worden/concurrentie). Schuilplekken in gebouwen, klimplanten, takkenrillen, in hoog gras of ruigte/ kruiden en vegetatie. Schuilplaatsen dragen bij aan de veiligheid, een voorwaarde voor een soort om te kunnen verblijven in zijn leefgebied. En verplaatsingsmogelijkheden vormen een voorwaarde om in een gebied te kunnen komen. Zonder verbinding raakt een gebied geïsoleerd.

Het blijft lastig om de complexiteit van biodiversiteit te begrijpen en in de praktijk toe te passen. Biodiversiteit is afhankelijk van veel verschillende factoren, zoals de evolutie van planten en dieren, interacties met andere dieren en klimaat. Daarbij zijn er nog veel onbekende factoren. Om grip te krijgen op het compenseren van de biodiversiteit die verloren gaat bij het verwijderen van het bosschage gaan we uit van in de ecologie bekende vijf V's, verblijfplaatsen, verbinding, voedsel, veiligheid en vocht. Het idee hierachter is dat je het complexe verhaal van biodiversiteit versimpelt tot een paar onderdelen waar je gericht op kunt sturen. Deze onderdelen komen ook terug in de door ons gebruikte Meetlat Biodiversiteit. In bijlage 2 staat meer informatie over de vijf V's.

Biodiversiteit projectgebied

Het projectgebied wordt heringericht. De bestaande biodiversiteit van het bosschage gaat verloren. Om de biodiversiteit te stimuleren na herinrichting geven we hieronder aan wat nodig is om de biodiversiteit te stimuleren. We doen dat aan de hand van de thema's van de Meetlat Biodiversiteit. Het groene entreegebouw met een natuurdak en groene gevels wordt ecologisch gezien verbonden met de directe omgeving. We maken voor de biodiversiteit daarom geen verdeling tussen 'entreegebouw' en 'overig gebied' zoals we bij ecosysteemdiensten wel hebben gedaan. Onderstaande thema's en adviezen gelden dus ook voor het entreegebouw. De Handreiking Natuurdaken geeft allerlei voorbeelden en aanbevelingen om de biodiversiteit op daken te stimuleren. Als de gegeven randvoorwaarden worden opgevolgd, dan wordt de biodiversiteitscore van het nieuwe gebied op termijn hoger dan de huidige score van het bosschage.

Bosgemeenschap en structuurvariatie

Variatie in soorten

Kies zoveel mogelijk inheemse boom- en struiksoorten die bij de fysisch-geografische regio horen. In dit geval gaat het om een rivierengebied. Daarbij horen soorten die standhouden bij een hoge grondwaterstand en tegen natte voeten kunnen, zoals wilg en zwarte els. Kies ook voor verscheidenheid in periode van bloeien, zodat er jaarrond voedsel aanwezig is voor insecten. Denk hierbij ook aan soorten die lang bloeien, zoals de vuilboom. Hetzelfde advies geldt voor kruidachtige planten en grassen.

Dood hout

Laat dode bomen waar mogelijk staan en voer liggend dood hout niet af. Dood hout biedt voedsel en schuilplaatsen voor een breed scala aan insecten, zwammen, vogels en vleermuizen. In liggend dood hout kunnen ook kleine zoogdieren, reptielen en amfibieën schuilen. De hulmeting scoort hier laag op. Hier is een verbetering mogelijk.

Gelaagdheid

Zorg voor structuurvariatie door te kiezen voor bomen met een gevarieerde hoogte, waaronder ook bomen hoger dan 20 m. Hetzelfde voor struiken. Kies voor struiksoorten van verschillende hoogtes en omvang en geef ze de ruimte om oud te worden. Hoogteverschil betekent veel verschillende schuilplaatsen. Door de bomen ruimte te geven en oud te laten worden, komen er gelegenheden voor holten waar vogels en vleermuizen in kunnen verblijven. Oude bomen bieden ook meer kansen voor mos- en korstmossoorten. Dit draagt bij aan de biodiversiteit en een betere luchtkwaliteit. De nulmeting scoort laag op mos- en korstmossoorten, vooral omdat het bos nog jong is. Hier is een verbetering mogelijk.

Open plekken

Plaatselijk onbegroeid terrein is niet aanwezig in het bosschage. Denk hierbij aan plekken met open zand en zandpaden waar graafbijen, graafwespen en zandloopkevers zich thuis voelen. Breng daarom enkele van deze plekken aan. Denk ook aan het aanbrengen van een zandige open plek op het groene dak.

Gradiënten en watergebondenheid

Gradiënten

Met gradiënten bedoelen we hoogteverschillen en overgangen in het gebied. Denk aan hellingen, oevers, overgang van bos naar open terrein met de ‘zoom-mantel-kern’. De nulmeting scoorde hier hoog op, advies is om dit zoveel mogelijk te behouden. Gradiënten bieden verschillende microklimaten en daarmee weer mogelijkheden voor verschillende soorten flora en fauna.

Water

In het gebied is jaarrond oppervlaktewater aanwezig, het water is vrij helder waardoor er plantengroei onder water mogelijk is. De planten filteren het water waardoor de helderheid toeneemt. De planten zorgen ook voor schuilplaatsen voor jonge vissen en insectenlarven. De verscheidenheid in plantensoorten in het water scoort laag in de nulmeting. Mogelijk heeft het slootbeheer hiermee te maken en valt dit aan te passen. Rondom het water zijn algemeen voorkomende libellen aanwezig. Om te zorgen voor meer soorten libellen en andere insecten is er meer variatie nodig aan de slootkant. Denk aan begroeide stukken, open stukken, stenen en dergelijke. Denk ook aan het aanbrengen van een poel voor salamanders, kikkers en padden.

Begroeiing

De nulmeting scoort redelijk hoog op moerasbegroeiing. Hier gaat het om opgaande planten die in het water staan aan de rand van het water. Deze planten bieden onder water veel schuilplaatsen. Hierbij is ook een redelijk oppervlakte aan moerasbegroeiing belangrijk. Het advies is om in een maaironde niet alles te maaien. Laat een derde deel van de begroeiing staan. Verwijder het dode riet niet allemaal. De holle stengels bieden schuilplaatsen voor insectenlarven. Behoud verder zoveel mogelijk oeverbegroeiing en vorm waar mogelijk oevers om tot natuurvriendelijke oever. Hierbij is ook ons advies om niet alles te maaien en de afgestorven planten te laten staan.

Planten

Bloeiende soorten

Creëer een zo volledig mogelijke bloeiboog door een verscheidenheid aan voorjaars-, zomer- en najaarsbloeiers te kiezen. Op voorjaarsbloeiers wordt laag gescoord, het plantenbestand kan hiermee worden aangevuld. Denk daarnaast ook aan pioniersbomen zoals wilgen, elzen, populieren en berken. Advies is ook om dit zo gevarieerd mogelijk te houden. Tijdens de nulmeting zijn vooral wilgen aangetroffen. Een verbetering is om ook andere boomsoorten aan te planten.

Op zomer- en nazomerbloeiers scoort de nulmeting niet hoog. Dit komt vooral omdat die alleen in de strook rond het bosschage staan. Ons advies is om deze aan te vullen met een verscheidenheid aan drachtplanten.

Op late bloeiers (zoals hedera, herfstaster en koninginnenkruid) scoort de nulmeting laag. Hier ligt een kans voor het entreegebouw waar ruimte is voor hedera als gevelgroen. Bijkomend voordeel is dat hedera zorgt voor een betere luchtkwaliteit. Door zijn dichte bladerdek is het een goede wegvanger van fijnstof uit de lucht. Daarnaast biedt het voedsel en schuilgelegenheid voor vogels en andere dieren.

In de nulmeting ontbreekt het ook aan soorten die langer dan drie maanden bloeien, zoals de vuilboom. Deze troffen we niet aan in het bosschage. Met een goede plantenkeuze voor de herinrichting verbetert de biodiversiteitscore.

Fauna

Op de aanwezigheid van boomsoorten met een hoge soortenrijkdom aan fauna scoort de nulmeting redelijk hoog. Advies is om dit plantenbestand zoveel mogelijk te behouden. Een verbetering is om de diversiteit aan boomsoorten verder te vergroten. De struiksoorten met een hoge soortenrijkdom aan fauna scoort laag in de nulmeting. In het bosschage kwamen we enkel meidoorn tegen. Een verbetering is om struikensoorten zoals sleedoorn, vuilboom en hazelaar aan te planten. Belangrijk is dat het een gevarieerd bestand wordt aan struiken, daarmee wordt veel fauna aangetrokken. En variatie in soorten geeft veerkracht voor de biodiversiteit.

Kruidenrijk gras

Rondom het bosschage treffen we veel verschillende soorten kruidachtige planten aan. De nulmeting scoort hier hoog op. Er staan meer dan vijftien soorten, onder andere wilde cichorei, duizendblad en smalle weegbree. Aan de rand van het bosschage zagen we bloeiende haagwinde. Doordat het onderhoudspad naast de watergang wordt gemaaid en daarmee verschraald, krijgen veel kruidachtige planten de kans om te groeien. Advies is om dit soort stroken bij de herinrichting te behouden of terug te laten komen. Ecologisch berm- en groenstrokenbeheer moet de norm zijn. Voor goed maaibeheer van bermen en andere groenstroken is Kleurkeur ontwikkeld door De Vlinderstichting en Stichting Groenkeur.

Schuilplaatsen en verplaatsingsmogelijkheden

Planten

Planten zijn belangrijk als voedsel en als schuilplaats voor vogels en andere dieren. Denk aan braam, sleedoorn, meidoorn, dichte sierheesters en wilde rozen. Vanwege de aanwezige braam en meidoorn scoort de nulmeting hier vrij hoog op. Ons advies is om bij de herinrichting van de locatie het plantenbestand uit te breiden met meer verschillende soorten heesters.

Klimplanten bieden tevens schuilgelegenheid voor vogels, insecten en overige dieren. In het gebied troffen we alleen haagwinde aan en dit is een niet-houtige plant. Ons advies is om hedera aan te planten als gevelgroen. Al eerder merkten we op dat hedera de luchtkwaliteit verbetert, een late bloeier is en goed is voor de bloeiboog. Daarnaast is het een wintergroene plant. Wintergroene planten zijn niet aanwezig in het bosschage. Bij de herinrichting valt hier nog winst te behalen. Wintergroene soorten zijn goede schuilplekken in de winter. Ons advies is om ook wintergroene soorten aan te planten. Zorg daarbij voor variatie in gelaagdheid. Dat wil zeggen: bodembedekkers, klimplanten, struiken en bomen.

Voer afgevallen blad niet af. Het biedt schuilgelegenheid en dient als voedsel voor schimmels, bacteriën, regenwormen en het overige bodemleven. Het blad voedt de bodem en bomen. Daarnaast zoeken vogels en kleine zoogdieren onder het blad naar insecten en wormen.

Overige schuilplaatsen

Naast planten zijn takkenrillen en takkenhopen ook goede schuilplaatsen. We hebben dat al eerder aangegeven. Leg takkenrillen en takkenhopen aan bij de randen van het gebied. Deze bieden schuilgelegenheid en dienen als corridor voor kleine zoogdieren en insecten. Ons advies is om waar mogelijk meer dan 20 m^2 aan takkenrillen te plaatsen.

Verder zijn nog andere schuilplaatsen te creëren. Denk hierbij aan vogelnestkasten (voor gierzwaluw en huismus), vleermuiskasten en schanskorven. Deze kunstmatige faunavoorzieningen zijn er nu niet. Het entreegebouw biedt hiervoor goede kansen. In de ontwerpfase moet hier al rekening mee worden gehouden. Combineer dit met gevelgroen en er is een verticale biotoop gecreëerd voor diverse soorten. Hierbij is het wel belangrijk dat bij vogel- en vleermuiskasten de in- en uitvliegopeningen niet overwoekerd raken door klimplanten.

Barrières

Het ontwikkelgebied ligt in een woonwijk met een drukke weg eromheen. Dit maakt het gebied ecologisch gezien geïsoleerd. Binnen het gebied kunnen de dieren zich vrij bewegen en zijn de barrières overbrugbaar. Daarbuiten niet. Dit komt niet alleen door de versnippering door de wegen, maar vooral omdat er geen faunapassages aanwezig zijn om het gebied te verbinden met andere gebieden. Ons advies is om waar mogelijk verbindingszones aan te brengen. In de nabije buurt van het ontwikkelgebied liggen diverse groene gebieden. Dit zijn het Westerpark, Meinerswijk, Eimersweide en iets verder Immerloo. Als het lukt om deze plekken met elkaar te verbinden door faunapassages, ontstaat een groen netwerk. Dieren kunnen zich verplaatsen en er komt meer genetische diversiteit in de populaties. Hierdoor wordt het ontwikkelgebied natuurlijker. Uiteraard kunnen vogels zich door de lucht verspreiden, maar de grondgebonden dieren kunnen zich niet vrij bewegen of zijn niet snel genoeg om de drukke weg over te steken. Denk aan amfibieën, reptielen, muizen, egels en kleine marterachtigen.

In het ontwikkelgebied zelf moeten barrières ook overbrugbaar blijven. Denk aan uittreedplaatsen in sloten met een steile kant of beschoeiing. Denk ook aan de overbrugbaarheid van bijvoorbeeld muren en keerwanden. Uitgangspunt is dat migratie en verplaatsing voor de fauna mogelijk moet zijn.

Samenvatting

Varieer zoveel mogelijk met boom-, struik-, gras-, oever-, en overige soorten planten. Behoud waar mogelijk wat er is. Vul dat aan met andere soorten en creëer zo structuurvariatie. Hiermee zal de score op de Meetlat Biodiversiteit bij een volgende meting al redelijk scoren. Vul dit aan met schuilplaatsen en verbindingsroutes voor dieren en verbeter het omliggende oppervlaktewater en oeverzones.

Vlak na de herinrichting levert een opname met de Meetlat Biodiversiteit een lage tot gemiddelde score op. Maar na verloop van tijd wordt de score hoger. Bomen, struiken en klimplanten worden groter en bieden steeds meer kansen voor vogels, kleine zoogdieren, insecten, mossen en korstmossen. Snoeihout wordt gestapeld en biedt ook steeds meer beschutting. Kruidachtige soorten op het land en een variatie aan moeras- en waterplanten komen tot ontwikkeling.

9 Toekomstverwachting

Ecosysteemdiensten

Het projectgebied is na herinrichting anders dan het nu is. De huidige ecosysteemdiensten en biodiversiteit gaan verloren. De resultaten van ons onderzoek laten zien dat er goede mogelijkheden zijn voor compensatie van de ecosysteemdiensten als voldoende groeiruimte wordt vrijgemaakt voor bomen zodat ze oud kunnen worden. We hebben hiervoor de randvoorwaarden gegeven.

Biodiversiteit

Door de herinrichting verandert ook de biodiversiteit. Een stukje 'wilde' natuur gaat verloren. Echter, vanuit een breder ecologisch perspectief is de waarde van het bosschage beperkt. Het ligt ingesloten tussen wegen en bebouwing. Een verbinding met het omliggende groene netwerk ontbreekt. Als deze groene stapsteen kan worden omgevormd tot een integraal onderdeel van de stedelijke groen-blauwe dooradering, dan is dat positief voor de biodiversiteit. De realisatie van een groen entreegebouw biedt ook perspectieven voor het extra stimuleren van de biodiversiteit.

Wij adviseren om ook op zoek te gaan naar mogelijkheden om aan te sluiten bij de hoofdgroenstructuren, het wijkgroen en de particuliere tuinen. Op welke manier kan het ontwikkelgebied een bijdrage leveren aan het behoud en de ontwikkeling van lokaal van belang zijnde natuurwaarden? Wanneer bij de nieuwe aanplant zoveel mogelijk wordt gevarieerd met bomen, struiken en overige planten in het hele gebied. En ook wanneer zoveel mogelijk wordt behouden wat er al is. De meetlat zal dan over zo'n vijf jaar al aardig scoren. Ook is het belangrijk dat de wateroppervlakte behouden blijft. We hebben hiermee de randvoorwaarden gegeven om de biodiversiteit te versterken.

Entreegebouw

Het entreegebouw gaat een prominente rol vervullen in het compenseren van de ecosysteemdiensten en de biodiversiteit. De voorwaarde is dat het entreegebouw natuurinclusief wordt ontworpen en ingericht met faunavoorzieningen, gevelgroen en een groen dak. Dit zorgt voor een hoge score op de Meetlat Biodiversiteit. Met de inrichting van een groen dak en groene gevel is de aantrekkelijkheid voor dieren en gewenste planten te sturen. Er kunnen zowel inheemse als uitheemse planten worden gebruikt. Voor een stad is het gunstig als groene daken en gevels helpen om groene verbindingen door de stad aan te leggen. In bijlage 3 gaan we dieper in op de natuurinclusieve stad. Ook schetsen we een vergezicht.

Tot slot

Als de adviezen in dit rapport worden opgevolgd dan zullen de geleverde ecosysteemdiensten van de bomen en ander groen op termijn groter zijn dan wat het huidige bosschage nu levert. Ook neemt de biodiversiteit toe, maar niet direct. In onze berekeningen zijn we uitgegaan van een periode van tien jaar. De natuur heeft tenslotte tijd nodig om zich te ontwikkelen en aan te passen. De tijdsduur om de natuurwaarde van het bosschage te evenaren is korter als een deel van het bosschage behouden kan blijven. Tot slot, wij denken graag verder mee in het komende proces van herinrichting. We kunnen nieuwe plannen toetsen aan de meerwaarde voor de biodiversiteit en adviezen geven. Ook kunnen we berekeningen maken van de toekomstige ecosysteemdiensten die beplantingsplannen gaan leveren.

10 Adviezen en randvoorwaarden

We geven in dit hoofdstuk adviezen en alle randvoorwaarden voor de compensatie van zowel de ecosysteemdiensten als van de biodiversiteit die verloren gaan bij het verwijderen van het bosschage.

Hoe groot is de opgave voor compensatie aan ecosysteemdiensten van de locatie?
Uit onze analyse blijkt dat het bosschage jaarlijks: circa 3.500 kg CO_2 vastlegt, circa 70 m^3 regenwater afvangt en circa 32 kg luchtverontreinigende stoffen wegvangt. De opgave is om deze ecosysteemdiensten te compenseren na herinrichting van de locatie. Wat is daarvoor nodig? We splitsen het projectgebied in het entreegebouw en de overige ruimte.

Compensatie entreegebouw
De oppervlakte van het entreegebouw is circa 43 % van de oppervlakte van het huidige bosschage. De ambitie van de gemeente is om het entreegebouw het groenste gebouw van Arnhem en omgeving te maken. De opgave voor de ontwikkelaar van het entreegebouw is om minimaal 1.505 kg CO_2 per jaar te laten vastleggen door groen.

Om dit te bereiken adviseren wij te kiezen voor een natuurdak gecombineerd met gevelgroen en met bomen op en aan het gebouw. Waar geen natuurdak mogelijk is adviseren wij een sedumdak. De uiteindelijke keuze van de oppervlakte aan natuurdak met het aantal bomen, de oppervlakte van het sedumdak en de muuroppervlakte met gevelgroen bepaalt de grootte van de ecosysteemdiensten die het groene entreegebouw gaat leveren.

We adviseren om bij het ontwerpproces van het gebouw het groen van meet af aan te betrekken en om vooraf de ecosysteemdiensten die het groen gaat leveren door te laten rekenen

Compensatie overige ruimte
De oppervlakte van de overige ruimte is circa 57 % van de oppervlakte van het huidige bosschage. De opgave voor gemeente Arnhem is om 1.995 kg CO_2 per jaar te laten vastleggen door groen. Ons advies voor gemeente Arnhem is:

- Plant minimaal 49 bomen in een goede groeiplaats. We gaan hierbij uit van een mix van acht inheemse boomsoorten. De benodigde bodemoppervlakte voor deze bomen om goed te kunnen groeien naar hun eindbeeld is circa 9.000 m^2. Als later de definitieve boomsoorten zijn bepaald is een nieuwe berekening van de precieze ecosysteemdiensten nodig. De ene boomsoort levert namelijk meer ecosysteemdiensten dan de andere;
- Behoud zoveel mogelijk van het bestaand groen. Grote bomen leveren naar verhouding meer ecosysteemdiensten dan kleinere.
- Plant een grote diversiteit aan boom-en plantensoorten.

Hoe groot is de compensatie aan biodiversiteit van de locatie?
Het groene entreegebouw met een natuurdak en groene gevels wordt ecologisch gezien verbonden met de directe omgeving. We maken voor de biodiversiteit daarom geen verdeling tussen 'entreegebouw' en 'overig gebied' zoals we bij ecosysteemdiensten wel hebben gedaan. De nulmeting van het bosschage heeft een score van 183 punten van het maximaal te behalen aantal punten van 280. De randvoorwaarde voor de biodiversiteit is om bij het toepassen van de Meetlat Biodiversiteit na herinrichting van het projectgebied minimaal dezelfde score te behalen.

In dit rapport zijn de vier thema's 'Bosgemeenschap en structuurvariatie', 'Gradiënten en watergebonden', 'Planten' en 'Schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden' van de Meetlat Biodiversiteit uitvoerig besproken. We adviseren om bij het ontwerpproces van het gebouw en het groen de Meetlat Biodiversiteit vanaf het begin te betrekken. Elk plan kan vooraf worden doorgerekend om tegemoet te komen aan de randvoorwaarde om de biodiversiteit die verloren is gegaan te compenseren.

Belangrijke handvatten voor de nieuwe inrichting van het projectgebied zijn:

- Kies voor boom- en struiksoorten met verschillende hoogtes en die standhouden bij hoge grondwaterstand. Voeg ook wintergroene planten toe.
- Kies voor een samenstelling aan boom- en plantensoorten waarbij bloeiperiodes op elkaar aansluiten en zo nagenoeg het hele jaar door bloeiende planten aanwezig zijn.
- Maak takkenrillen en takkenhopen van dood hout en snoeihout.
- Laat afgevallen blad tussen het groen liggen.
- Breng enkele zandige open plekken of zandpaden aan. Dit kan ook op het groene dak.
- Breng variatie aan in de structuur van oeverzones door afwisseling tussen begroeide delen en delen met bijvoorbeeld rotsblokken of schanskorven.
- Maai oeverzones niet volledig en niet in een keer, zodat afgestorven planten overblijven.
- Pas ecologisch berm- en groenstrookbeheer toe met behulp van bijvoorbeeld de Kleurkeur die is ontwikkeld door De Vlinderstichting en Stichting Groenkeur.
- Integreer vogelkasten en vleermuiskasten op zorgvuldig gekozen locaties in gevels en op daken van het entreegebouw. Houd de invliegopeningen vrij van overwoekerende klimplanten.
- Verbind het projectgebied met de omgeving door bijvoorbeeld groen- en ruigtestroken aan te leggen. Zo ontstaan op kleine schaal ecologische verbindingszones.

Bijlage 1

Uitdraai invullijst Meetlat Biodiversiteit

Bijlage 2

Vijf V's

De vijf V's staan voor alle verschillende dingen die een dier of een plant nodig heeft, zoals verblijfplaatsen, verbinding, voedsel, veiligheid en vocht. Met de 5V's kun je heel gericht sturen op wat een dier nodig heeft. Verblijfplaatsen zijn bijvoorbeeld nesten voor vogels of holletjes voor dieren. Dit kunnen ook vleermuizenkasten of vogelhuisjes zijn. Verbinding speelt een grote rol bij de verplaatsing van dieren door hun leefgebied, omdat de omgeving geschikt moet zijn voor de dieren. Veel dieren verplaatsen zich door het landschap en hebben dekking nodig, zoals struiken, bomen of hoog gras. Ze hebben ook voedselbronnen nodig om zich te voeden en te overleven, net als mensen. En net als mensen hebben dieren een veilige omgeving nodig om te kunnen overleven. Zo heeft een huismus bijvoorbeeld een dichte stekelige struik nodig om veilig te kunnen schuilen voor een roofvogel. Maar je kunt veiligheid ook vanuit een andere kant bekijken. Een voorbeeld hiervan is dat een egel bij een watergang met een steile oever vaak niet op de kant kan klimmen en zal verdrinken. Een fauna-uittreedplaats kan dan helpen om de watergang veiliger te maken voor een egel.

Variatie
Uiteraard is binnen biodiversiteit variatie een belangrijk onderdeel. Elk dier heeft andere behoeften als het gaat om voedsel, veiligheid, verbinding of een verblijfplaats. Daarom is het belangrijk om te zorgen voor variatie in bijvoorbeeld beplanting, structuren of typen verblijfplaatsen. Als alles hetzelfde is, zullen er minder dieren zich thuis voelen. De V van variatie komt eigenlijk in elke V terug.

De 5 V's zijn te gebruiken als stuurmiddel tijdens de planfase van projecten. Hiermee worden concrete maatregelen benoemd, waar bijvoorbeeld ook een landschapsontwerper wat mee kan. Wanneer alle V's worden gedekt, dan kan een soort gedijen in het gebied en stimuleren we de biodiversiteit. Met de voorwaarden die de 5V's stellen creëren we leefruimte voor veel (verschillende) soorten.

Kader: Niche, habitat, biotoop en ecosysteem

Binnen de ecologie zijn veel termen die het woongebied van een organisme en het effect op dat organisme beschrijven. Zo heb je de niche, de habitat, de biotoop en het ecosysteem. Maar wat houden die termen nu precies in en hoe verhouden ze zich tot elkaar?

De niche

Niche omschrijft hoe de soort gebruikt maakt van omgevingsfactoren als vochtigheid, voedseltype, nestgelegenheid en wat zijn effect is op andere soorten. De niche is de rol die een organisme in een ecosysteem inneemt. Twee diersoorten kunnen niet tegelijkertijd twee precies dezelfde niches in een ecosysteem invullen, omdat zij met elkaar concurreren.

De habitat

Elk dier en elke plant heeft een eigen specifieke omgeving waarin hij of zij zich het meest thuis voelt. Een habitat omschrijft aan welke voorwaarden een gebied moet voldoen om er voor te zorgen dat één bepaalde planten- of diersoort er kan overleven. Het begrip habitat wordt vaak verward met het begrip biotoop.

Biotoop

Een biotoop is een beschrijving van een stuk leefgebied, zonder een bepaalde soort in het achterhoofd te houden. Kort gezegd gaat het bij een biotoop om een min of meer geografisch begrensd gebied dat de specifieke duidelijk herkenbare leefomgeving vormt voor een bepaalde leefgemeenschap van dieren en planten. Voorbeelden zijn een poel, een bos, een grasland, en een ruigte. Het totaal van de abiotische omgeving plus de daarin levende leefgemeenschap wordt een ecosysteem genoemd.

Het ecosysteem

Het ecosysteem is een gebied met een bepaald milieu (abiotische factoren) met alle daarin levende organismen (biotische factoren). Het ecosysteem wordt gevormd door de biotoop en de leefgemeenschap samen. Hierbij is de biotoop het abiotische deel van een ecosysteem. Voorbeelden die onder abiotische factoren en dus de biotoop vallen zijn de temperatuur, de hoeveelheid licht, de aanwezigheid van water en de samenstelling van de bodem. De leefgemeenschap is samengesteld door alle aanwezige soorten in de biotoop. Voorbeelden van ecosystemen in Nederland zijn het waddengebied, de polder of het bos.

Bijlage 3

Natuurinclusieve stad

Een natuurinclusieve stad is een stad waar ruimte is voor de natuur. Een stad waar de mens als één van de 'aardbewoners' een habitat vindt. Voorheen waren het leefgebied van de mens en de natuur met elkaar verweven. Dat gold lange tijd ook in de stedelijke context. Maar in de stad van vandaag is er voor de natuur niet vanzelfsprekend plaats. Het verlies aan biodiversiteit, het verdwijnen van biotopen voor dieren in de stad en een steeds schralere flora; de stadsnatuur heeft het moeilijk in de verdichtende stad.

Maar inmiddels is er een breed gedragen inzicht, dat het verlies aan natuur in de stad ook een verlies betekent voor de kwaliteit van leven van de stadsbewoners. De aanwezigheid van stadsnatuur en de beleving daarvan draagt bij aan de kwaliteit van leven (bijvoorbeeld de fysieke en mentale gezondheid) en voegt zodoende waarde toe aan de stad. Het is daarom zaak om bewust te ontwerpen voor een symbiose tussen mens, flora en fauna. Op deze manier wordt de mens weer onderdeel van de natuur en vormt zich een rijk stedelijk ecosysteem dat natuur weer verwelkomt in de stad.

Een natuurinclusieve stad biedt ruimte aan allerlei organismen, zoals zoogdieren, vogels, amfibieën, insecten en vegetatie. Zoals het woord 'ecosysteem' suggereert gaat het om een systeem en volstaat het dan ook niet om slechts losse principes toe te passen. Natuurinclusief ontwerpen gaat over de samenhang van principes die in de primaire levensbehoeften van andere organismen voorzien. Natuurinclusief ontwerp vergt maatwerk en de werking van een ontwerpprincipe is afhankelijk van diverse omgevingsfactoren. De levenscyclus van een organisme en veranderingen die optreden in de verschillende seizoenen hebben allemaal invloed op de eisen die aan een habitat worden gesteld. Daarbij is ieder organisme onderdeel van de voedselketen en is het zaak een 'natuurlijke' balans na te streven; een evenwichtig landschap.

Kort gezegd zijn het deze principes:
1) Voedsel en variatie
Voldoende voedsel voor dieren is een primaire voorwaarde voor een natuurinclusieve stad. Daarbij is een gevarieerd aanbod van voedsel ecologisch waardevoller dan een eenzijdig aanbod.
2) Veiligheid en verblijf
Verblijfsplekken voor dieren zijn een tweede belangrijke randvoorwaarde. Een verblijfsplek biedt fauna veiligheid en schuilgelegenheid en fungeert mogelijk ook als voortplantingsgebied.
3) Verbinding en verplaatsing
De verplaatsing van organismen zorgt voor een gezonde populatie, waarbij uitwisseling van genen plaats vindt. Daarnaast is verbinding tussen verblijfsplekken en foerageergebieden essentieel; ontbreekt zo'n verbinding dan wordt zowel van de verblijfsplek als van het voedselaanbod geen gebruikgemaakt.

Impressie van natuurinclusief ontwerp
In onze gedachten over een natuurinclusief ontwerp van het entreegebouw en de directe omgeving komen we uit op: *Het gebouw is voorzien van gevelbegroeiing, groene daken en ingebouwde nestkasten voor vogels, vleermuizen en insecten. Het aantal parkeerplaatsen is beperkt, zodat fietsen, lopen, carpoolen en openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Dit biedt ruimte voor bomen, struiken, schanskorven en wadi's rondom en tussen de parkeerplaatsen. Verlichting van de parkeerplaatsen gaat alleen aan wanneer een voertuig nadert. Overtollig regenwater wordt opgevangen in ondergrondse reservoirs, zodat het groen in de omgeving en op het dak in droge tijden bewaterd kan worden. Als de reservoirs vol zijn, stroomt het via wadi's af naar het grondwater of langs de geleidelijke oevers naar watergangen.*

Cobra Groeninzicht
Franssenstraat 66
5434 SJ Vianen (NB)

T 088 - 26 27 200
info@cobra-groeninzicht.nl
www.cobra-groeninzicht.nl

MEMO

Onderwerp	Uitgangspunten trillingsberekening Nijmeegseweg fase 1
Datum	17 september 2025
Versie	2.0
Projectcode	WBD2023-038

De trillingen in de geplande gebouwen dienen als volgt te worden berekend:

1. Op basis van het hieronder gegeven trillingsspectrum op maaiveld dient de maatgevende trillingssterkte V_{max} in de gebouwen te worden berekend[1].

Frequentie [Hz]	X-richting [mm/s, ongewogen]	Y-richting [mm/s, ongewogen]	Z-richting [mm/s, ongewogen]
1.0	0.031	0.038	0.037
1.3	0.062	0.075	0.074
1.6	0.063	0.078	0.066
2.0	0.043	0.045	0.057
2.5	0.122	0.096	0.166
3.2	0.131	0.176	0.267
4.0	0.090	0.115	0.061
5.0	0.094	0.134	0.076
6.3	0.052	0.090	0.070
7.9	0.072	0.068	0.093
10.0	0.151	0.130	0.138
12.6	0.109	0.171	0.116
15.8	0.051	0.059	0.087
20.0	0.040	0.053	0.029
25.1	0.027	0.048	0.016
31.6	0.027	0.029	0.020
39.8	0.017	0.022	0.017
50.1	0.018	0.025	0.012
63.1	0.020	0.020	0.011
79.4	0.024	0.018	0.011

Hierbij geldt:

a. De trillingssterkte V_{max} moet worden berekend op basis van bovenstaande tabel.
b. De trillingssterkte V_{max} moet vervolgens worden vermenigvuldigd met een factor van 2,5*.

2. De gemiddelde trillingssterkte V_{per} dient vervolgens indicatief als volgt te worden berekend:

a. Voor 3 concerten (in 2023 en 2024) is op maaiveld de trillingssterkte V_{max} per 30 seconden vastgesteld. In onderstaande tabellen is per 30 seconden voor de X-, Y- en Z-richting aangegeven hoe hoog de $V_{max,i}$ (*i* is hier de richting, dus X, Y of Z) in de betreffende 30 seconden is als functie van de maximale $V_{max,i}$ voor die richting over alle concerten en 30-secondeperioden heen.

[1] De tertsbandfrequenties bij 2.5 en 3.2 Hz zijn afkomstig van evenementen in het Gelredome, de trillingen bij de overige frequenties zijn omgevingstrillingen (zoals van verkeer in de huidige situatie). In de berekeningen dient hiermee rekening te worden gehouden.

b. De in de tabellen benoemde percentages dienen te worden vermenigvuldigd met de in het gebouw berekende trillingssterkte (uit 1.a) per richting (X, Y of Z). Hierna dient de gemiddelde trillingssterkte V_{per} te worden berekend conform de SBR B-richtlijn.
c. De berekende V_{per}-waarde dient te worden vermenigvuldigd met een factor van 2,5*.
d. Vervolgens dient de maximale gemiddelde trillingssterkte V_{per} te worden vastgesteld en getoetst per richting, per concert en per periode. De V_{per} behorend bij de avondperiode van het concert in september 2023 dient ook te worden getoetst aan de grenswaarden in de nachtperiode.

* Deze factor is worst case. Bij vergunningverlening wordt de definitieve factor bepaald.

Tijd	V_max,X [-]	V_max,Y [-]	V_max,Z [-]	Tijd	V_max,X [-]	V_max,Y [-]	V_max,Z [-]	Tijd	V_max,X [-]	V_max,Y [-]	V_max,Z [-]
30-9-2023 12:00	18%	12%	9%	18-11-2023 21:50	14%	7%	15%	23-3-2024 20:00	12%	26%	10%
30-9-2023 12:00	7%	11%	4%	18-11-2023 21:50	16%	16%	13%	23-3-2024 20:00	13%	17%	12%
30-9-2023 12:01	7%	6%	8%	18-11-2023 21:51	18%	7%	5%	23-3-2024 20:01	17%	11%	10%
30-9-2023 12:01	28%	19%	11%	18-11-2023 21:51	16%	13%	11%	23-3-2024 20:01	16%	5%	4%
30-9-2023 12:02	11%	5%	6%	18-11-2023 21:52	33%	26%	8%	23-3-2024 20:01	12%	16%	8%
30-9-2023 12:02	11%	11%	11%	18-11-2023 21:53	28%	9%	10%	23-3-2024 20:02	14%	9%	10%
30-9-2023 12:03	9%	12%	11%	18-11-2023 21:53	22%	23%	10%	23-3-2024 20:02	13%	10%	6%
30-9-2023 12:03	3%	11%	10%	18-11-2023 21:54	13%	18%	2%	23-3-2024 20:03	21%	20%	10%
30-9-2023 12:04	26%	48%	17%	18-11-2023 21:54	15%	19%	6%	23-3-2024 20:03	13%	30%	8%
30-9-2023 12:04	4%	7%	9%	18-11-2023 21:55	19%	30%	19%	23-3-2024 20:04	16%	12%	9%
30-9-2023 12:05	7%	16%	17%	18-11-2023 21:55	16%	11%	7%	23-3-2024 20:05	13%	14%	4%
30-9-2023 12:05	8%	7%	2%	18-11-2023 21:56	13%	19%	7%	23-3-2024 20:05	13%	9%	14%
30-9-2023 12:06	14%	5%	10%	18-11-2023 21:56	20%	14%	7%	23-3-2024 20:06	5%	19%	6%
30-9-2023 12:06	12%	7%	10%	18-11-2023 21:57	15%	13%	8%	23-3-2024 20:06	10%	10%	6%
30-9-2023 12:07	7%	6%	8%	18-11-2023 21:57	9%	21%	6%	23-3-2024 20:07	18%	10%	12%
30-9-2023 12:07	24%	10%	8%	18-11-2023 21:58	11%	12%	5%	23-3-2024 20:07	27%	47%	17%
30-9-2023 12:08	4%	5%	9%	18-11-2023 21:58	16%	7%	9%	23-3-2024 20:08	18%	30%	4%
30-9-2023 12:08	18%	7%	14%	18-11-2023 21:59	20%	26%	22%	23-3-2024 20:08	22%	17%	9%
30-9-2023 12:09	16%	7%	10%	18-11-2023 21:59	11%	15%	9%	23-3-2024 20:09	32%	44%	24%
30-9-2023 12:09	3%	7%	5%	18-11-2023 22:00	29%	39%	8%	23-3-2024 20:09	19%	13%	15%
30-9-2023 12:10	16%	8%	6%	18-11-2023 22:00	27%	25%	7%	23-3-2024 20:10	21%	24%	23%
30-9-2023 12:10	11%	19%	12%	18-11-2023 22:01	19%	10%	8%	23-3-2024 20:10	34%	31%	15%
30-9-2023 12:11	11%	16%	15%	18-11-2023 22:01	28%	13%	13%	23-3-2024 20:11	19%	42%	26%
30-9-2023 12:11	11%	9%	6%	18-11-2023 22:02	27%	15%	4%	23-3-2024 20:11	14%	13%	10%
30-9-2023 12:12	12%	9%	3%	18-11-2023 22:02	11%	24%	9%	23-3-2024 20:12	10%	9%	10%
30-9-2023 12:12	25%	26%	8%	18-11-2023 22:03	13%	18%	17%	23-3-2024 20:12	22%	18%	9%
30-9-2023 12:13	30%	6%	1%	18-11-2023 22:03	9%	19%	10%	23-3-2024 20:13	40%	25%	29%
30-9-2023 12:13	12%	5%	9%	18-11-2023 22:04	25%	16%	12%	23-3-2024 20:13	19%	15%	14%
30-9-2023 12:14	9%	7%	8%	18-11-2023 22:04	42%	34%	10%	23-3-2024 20:14	21%	16%	25%
30-9-2023 12:14	43%	16%	7%	18-11-2023 22:05	24%	23%	8%	23-3-2024 20:14	18%	24%	16%
30-9-2023 12:15	22%	6%	18%	18-11-2023 22:05	18%	25%	8%	23-3-2024 20:15	22%	11%	8%
30-9-2023 12:15	17%	10%	4%	18-11-2023 22:06	15%	13%	3%	23-3-2024 20:15	21%	15%	7%
30-9-2023 12:16	20%	11%	13%	18-11-2023 22:06	30%	18%	13%	23-3-2024 20:16	17%	16%	14%
30-9-2023 12:16	25%	6%	6%	18-11-2023 22:07	10%	15%	4%	23-3-2024 20:16	21%	15%	10%
30-9-2023 12:17	22%	10%	11%	18-11-2023 22:07	13%	15%	5%	23-3-2024 20:17	21%	28%	22%
30-9-2023 12:17	20%	10%	8%	18-11-2023 22:08	23%	12%	8%	23-3-2024 20:17	31%	10%	9%
30-9-2023 12:18	18%	24%	7%	18-11-2023 22:08	30%	8%	4%	23-3-2024 20:18	10%	13%	9%
30-9-2023 12:18	16%	15%	7%	18-11-2023 22:09	18%	13%	16%	23-3-2024 20:18	10%	16%	7%
30-9-2023 12:19	54%	40%	19%	18-11-2023 22:09	16%	10%	10%	23-3-2024 20:19	27%	11%	27%
30-9-2023 12:19	16%	14%	4%	18-11-2023 22:10	20%	24%	11%	23-3-2024 20:19	52%	51%	47%
30-9-2023 12:20	11%	9%	13%	18-11-2023 22:10	10%	15%	10%	23-3-2024 20:20	30%	9%	20%
30-9-2023 12:20	20%	12%	3%	18-11-2023 22:11	16%	16%	17%	23-3-2024 20:20	42%	39%	44%
30-9-2023 12:21	22%	8%	2%	18-11-2023 22:11	24%	31%	23%	23-3-2024 20:21	21%	11%	22%
30-9-2023 12:21	18%	11%	10%	18-11-2023 22:12	13%	25%	8%	23-3-2024 20:21	29%	5%	32%
30-9-2023 12:22	3%	14%	6%	18-11-2023 22:12	23%	25%	6%	23-3-2024 20:22	12%	20%	9%
30-9-2023 12:22	36%	11%	10%	18-11-2023 22:13	5%	4%	1%	23-3-2024 20:22	27%	44%	13%
30-9-2023 12:23	22%	7%	6%	18-11-2023 22:13	15%	19%	3%	23-3-2024 20:23	17%	5%	6%
30-9-2023 12:23	7%	7%	3%	18-11-2023 22:14	33%	9%	10%	23-3-2024 20:23	13%	21%	17%
30-9-2023 12:24	25%	14%	8%	18-11-2023 22:14	13%	10%	8%	23-3-2024 20:24	13%	10%	14%
30-9-2023 12:24	34%	13%	14%	18-11-2023 22:15	25%	31%	17%	23-3-2024 20:24	34%	20%	8%
30-9-2023 12:25	8%	9%	6%	18-11-2023 22:15	30%	14%	3%	23-3-2024 20:25	13%	16%	8%
30-9-2023 12:25	18%	8%	6%	18-11-2023 22:16	20%	9%	4%	23-3-2024 20:25	10%	16%	17%
30-9-2023 12:26	13%	7%	21%	18-11-2023 22:16	11%	22%	9%	23-3-2024 20:26	27%	11%	1%
30-9-2023 12:26	4%	7%	10%	18-11-2023 22:17	9%	15%	6%	23-3-2024 20:26	13%	21%	10%
30-9-2023 12:27	16%	10%	8%	18-11-2023 22:17	22%	11%	14%	23-3-2024 20:27	26%	13%	10%
30-9-2023 12:27	32%	33%	8%	18-11-2023 22:18	23%	21%	9%	23-3-2024 20:27	16%	19%	14%
30-9-2023 12:28	17%	14%	8%	18-11-2023 22:18	30%	8%	10%	23-3-2024 20:28	23%	10%	15%
30-9-2023 12:28	21%	10%	6%	18-11-2023 22:19	14%	22%	4%	23-3-2024 20:28	25%	10%	15%
30-9-2023 12:29	14%	11%	12%	18-11-2023 22:19	29%	14%	10%	23-3-2024 20:29	22%	5%	14%
30-9-2023 12:29	16%	17%	2%	18-11-2023 22:20	30%	22%	8%	23-3-2024 20:29	5%	17%	3%
30-9-2023 12:30	11%	16%	6%	18-11-2023 22:20	29%	10%	13%	23-3-2024 20:30	13%	22%	6%
30-9-2023 12:30	17%	6%	8%	18-11-2023 22:21	23%	3%	3%	23-3-2024 20:30	18%	17%	5%
30-9-2023 12:31	17%	13%	13%	18-11-2023 22:21	24%	25%	12%	23-3-2024 20:31	8%	16%	10%
30-9-2023 12:31	17%	5%	12%	18-11-2023 22:22	11%	13%	12%	23-3-2024 20:31	9%	9%	6%
30-9-2023 12:32	17%	9%	10%	18-11-2023 22:22	14%	6%	7%	23-3-2024 20:32	19%	57%	28%
30-9-2023 12:32	9%	7%	5%	18-11-2023 22:23	34%	15%	13%	23-3-2024 20:32	49%	42%	31%
30-9-2023 12:33	39%	32%	15%	18-11-2023 22:23	30%	15%	10%	23-3-2024 20:33	42%	12%	13%
30-9-2023 12:33	11%	10%	12%	18-11-2023 22:24	13%	14%	7%	23-3-2024 20:33	8%	5%	12%
30-9-2023 12:34	18%	2%	3%	18-11-2023 22:24	37%	34%	12%	23-3-2024 20:34	22%	11%	8%
30-9-2023 12:34	4%	9%	8%	18-11-2023 22:25	38%	31%	13%	23-3-2024 20:34	9%	21%	8%
30-9-2023 12:35	12%	7%	4%	18-11-2023 22:25	15%	18%	13%	23-3-2024 20:34	13%	22%	8%
30-9-2023 12:35	25%	10%	10%	18-11-2023 22:26	30%	13%	11%	23-3-2024 20:35	16%	21%	10%
30-9-2023 12:36	11%	7%	13%	18-11-2023 22:26	23%	14%	3%	23-3-2024 20:35	16%	17%	7%

30-9-2023 12:36	7%	13%	7%	18-11-2023 22:27	34%	23%	13%	23-3-2024 20:36	0%	17%	10%
30-9-2023 12:37	11%	9%	6%	18-11-2023 22:27	22%	19%	4%	23-3-2024 20:36	27%	10%	13%
30-9-2023 12:37	12%	12%	9%	18-11-2023 22:28	39%	24%	5%	23-3-2024 20:37	18%	11%	10%
30-9-2023 12:38	13%	11%	10%	18-11-2023 22:28	32%	33%	7%	23-3-2024 20:38	1%	20%	6%
30-9-2023 12:38	29%	9%	10%	18-11-2023 22:29	14%	9%	8%	23-3-2024 20:38	29%	35%	19%
30-9-2023 12:39	5%	5%	6%	18-11-2023 22:29	38%	20%	11%	23-3-2024 20:39	14%	15%	8%
30-9-2023 12:39	11%	6%	13%	18-11-2023 22:30	19%	33%	8%	23-3-2024 20:39	35%	32%	13%
30-9-2023 12:40	13%	14%	9%	18-11-2023 22:30	28%	31%	9%	23-3-2024 20:40	19%	18%	13%
30-9-2023 12:40	18%	10%	8%	18-11-2023 22:31	35%	34%	8%	23-3-2024 20:40	22%	5%	6%
30-9-2023 12:41	12%	10%	18%	18-11-2023 22:31	35%	12%	6%	23-3-2024 20:41	25%	26%	10%
30-9-2023 12:41	12%	8%	6%	18-11-2023 22:32	14%	12%	5%	23-3-2024 20:41	17%	15%	8%
30-9-2023 12:42	21%	1%	4%	18-11-2023 22:32	30%	24%	10%	23-3-2024 20:42	16%	15%	7%
30-9-2023 12:42	41%	32%	13%	18-11-2023 22:33	14%	8%	7%	23-3-2024 20:42	34%	18%	10%
30-9-2023 12:43	5%	6%	15%	18-11-2023 22:33	11%	15%	7%	23-3-2024 20:43	26%	37%	30%
30-9-2023 12:43	14%	15%	15%	18-11-2023 22:34	13%	9%	12%	23-3-2024 20:43	6%	22%	8%
30-9-2023 12:44	18%	16%	12%	18-11-2023 22:34	22%	25%	8%	23-3-2024 20:44	27%	20%	17%
30-9-2023 12:44	33%	6%	4%	18-11-2023 22:35	16%	8%	3%	23-3-2024 20:44	10%	23%	5%
30-9-2023 12:45	9%	14%	17%	18-11-2023 22:35	16%	25%	6%	23-3-2024 20:45	26%	16%	11%
30-9-2023 12:45	14%	12%	10%	18-11-2023 22:36	35%	20%	9%	23-3-2024 20:45	16%	30%	9%
30-9-2023 12:46	20%	10%	6%	18-11-2023 22:36	29%	9%	4%	23-3-2024 20:46	30%	21%	12%
30-9-2023 12:46	16%	10%	6%	18-11-2023 22:37	28%	11%	6%	23-3-2024 20:46	34%	11%	15%
30-9-2023 12:47	25%	6%	8%	18-11-2023 22:37	33%	27%	4%	23-3-2024 20:47	19%	17%	12%
30-9-2023 12:47	13%	13%	7%	18-11-2023 22:38	23%	18%	15%	23-3-2024 20:47	30%	14%	15%
30-9-2023 12:48	11%	13%	15%	18-11-2023 22:38	15%	14%	8%	23-3-2024 20:48	29%	14%	8%
30-9-2023 12:48	20%	10%	7%	18-11-2023 22:39	27%	21%	9%	23-3-2024 20:48	18%	12%	15%
30-9-2023 12:49	32%	10%	10%	18-11-2023 22:39	33%	30%	13%	23-3-2024 20:49	27%	8%	8%
30-9-2023 12:49	25%	9%	3%	18-11-2023 22:40	16%	8%	10%	23-3-2024 20:49	25%	13%	6%
30-9-2023 12:50	11%	19%	2%	18-11-2023 22:40	25%	32%	15%	23-3-2024 20:50	19%	16%	6%
30-9-2023 12:50	4%	12%	12%	18-11-2023 22:41	16%	15%	3%	23-3-2024 20:50	19%	15%	19%
30-9-2023 12:51	41%	22%	9%	18-11-2023 22:41	14%	15%	4%	23-3-2024 20:51	26%	16%	6%
30-9-2023 12:51	21%	12%	8%	18-11-2023 22:42	22%	20%	7%	23-3-2024 20:51	19%	13%	6%
30-9-2023 12:52	12%	15%	17%	18-11-2023 22:42	19%	19%	11%	23-3-2024 20:52	16%	17%	8%
30-9-2023 12:52	26%	5%	14%	18-11-2023 22:43	11%	10%	3%	23-3-2024 20:52	30%	2%	8%
30-9-2023 12:53	24%	16%	11%	18-11-2023 22:43	27%	28%	13%	23-3-2024 20:52	13%	14%	7%
30-9-2023 12:53	16%	12%	9%	18-11-2023 22:44	19%	21%	13%	23-3-2024 20:53	12%	13%	7%
30-9-2023 12:54	14%	15%	11%	18-11-2023 22:44	35%	13%	13%	23-3-2024 20:53	18%	41%	11%
30-9-2023 12:54	25%	5%	14%	18-11-2023 22:45	19%	23%	10%	23-3-2024 20:54	5%	9%	10%
30-9-2023 12:55	5%	7%	7%	18-11-2023 22:45	23%	18%	9%	23-3-2024 20:54	27%	16%	6%
30-9-2023 12:56	18%	14%	9%	18-11-2023 22:46	28%	25%	9%	23-3-2024 20:55	10%	23%	11%
30-9-2023 12:56	14%	23%	6%	18-11-2023 22:46	22%	15%	3%	23-3-2024 20:56	31%	12%	10%
30-9-2023 12:57	13%	13%	8%	18-11-2023 22:47	18%	14%	11%	23-3-2024 20:56	25%	14%	8%
30-9-2023 12:57	11%	14%	5%	18-11-2023 22:47	9%	19%	5%	23-3-2024 20:57	31%	12%	18%
30-9-2023 12:58	39%	29%	22%	18-11-2023 22:48	13%	13%	5%	23-3-2024 20:57	18%	43%	29%
30-9-2023 12:58	18%	20%	14%	18-11-2023 22:48	10%	33%	4%	23-3-2024 20:58	18%	9%	12%
30-9-2023 12:59	4%	4%	12%	18-11-2023 22:49	27%	20%	10%	23-3-2024 20:58	13%	7%	3%
30-9-2023 12:59	7%	17%	10%	18-11-2023 22:49	16%	15%	14%	23-3-2024 20:59	9%	6%	12%
30-9-2023 13:00	21%	4%	10%	18-11-2023 22:50	16%	16%	7%	23-3-2024 20:59	4%	15%	4%
30-9-2023 13:00	26%	17%	15%	18-11-2023 22:50	18%	15%	6%	23-3-2024 21:00	16%	21%	6%
30-9-2023 13:01	11%	13%	5%	18-11-2023 22:51	14%	8%	1%	23-3-2024 21:00	5%	8%	6%
30-9-2023 13:01	16%	9%	7%	18-11-2023 22:51	29%	24%	8%	23-3-2024 21:01	36%	21%	4%
30-9-2023 13:02	13%	7%	5%	18-11-2023 22:52	25%	44%	10%	23-3-2024 21:01	5%	19%	5%
30-9-2023 13:02	7%	6%	10%	18-11-2023 22:52	18%	11%	8%	23-3-2024 21:02	12%	11%	11%
30-9-2023 13:03	18%	9%	7%	18-11-2023 22:53	19%	9%	10%	23-3-2024 21:02	17%	5%	5%
30-9-2023 13:03	4%	9%	12%	18-11-2023 22:53	19%	21%	3%	23-3-2024 21:03	14%	1%	18%
30-9-2023 13:04	9%	11%	7%	18-11-2023 22:54	24%	8%	4%	23-3-2024 21:03	13%	14%	7%
30-9-2023 13:04	24%	10%	8%	18-11-2023 22:54	19%	13%	19%	23-3-2024 21:04	12%	10%	6%
30-9-2023 13:05	59%	31%	17%	18-11-2023 22:55	20%	14%	9%	23-3-2024 21:04	49%	17%	22%
30-9-2023 13:05	12%	10%	6%	18-11-2023 22:55	19%	22%	8%	23-3-2024 21:05	84%	50%	40%
30-9-2023 13:06	11%	12%	8%	18-11-2023 22:56	10%	15%	3%	23-3-2024 21:05	61%	25%	41%
30-9-2023 13:06	13%	13%	10%	18-11-2023 22:56	27%	24%	15%	23-3-2024 21:06	97%	60%	35%
30-9-2023 13:07	11%	11%	5%	18-11-2023 22:57	15%	11%	6%	23-3-2024 21:06	55%	58%	16%
30-9-2023 13:07	14%	14%	10%	18-11-2023 22:57	13%	8%	8%	23-3-2024 21:07	42%	67%	16%
30-9-2023 13:08	25%	15%	6%	18-11-2023 22:58	23%	23%	10%	23-3-2024 21:07	16%	30%	20%
30-9-2023 13:08	25%	15%	8%	18-11-2023 22:58	48%	24%	14%	23-3-2024 21:08	19%	14%	19%
30-9-2023 13:09	68%	50%	18%	18-11-2023 22:59	11%	20%	4%	23-3-2024 21:08	13%	11%	3%
30-9-2023 13:09	30%	11%	8%	18-11-2023 22:59	25%	22%	8%	23-3-2024 21:08	16%	8%	10%
30-9-2023 13:10	5%	8%	9%	18-11-2023 23:00	9%	15%	8%	23-3-2024 21:09	21%	14%	7%
30-9-2023 13:10	13%	14%	3%	18-11-2023 23:00	11%	18%	4%	23-3-2024 21:09	22%	19%	8%
30-9-2023 13:11	12%	6%	12%	18-11-2023 23:01	14%	16%	3%	23-3-2024 21:10	27%	27%	15%
30-9-2023 13:11	17%	30%	10%	18-11-2023 23:01	16%	18%	2%	23-3-2024 21:10	52%	62%	33%
30-9-2023 13:12	12%	15%	12%	18-11-2023 23:02	11%	10%	8%	23-3-2024 21:11	6%	19%	3%
30-9-2023 13:12	8%	9%	9%	18-11-2023 23:02	15%	13%	3%	23-3-2024 21:12	13%	12%	10%
30-9-2023 13:13	32%	36%	19%	18-11-2023 23:03	11%	23%	6%	23-3-2024 21:12	30%	6%	6%
30-9-2023 13:13	5%	9%	16%	18-11-2023 23:03	22%	21%	4%	23-3-2024 21:13	32%	15%	7%

30-9-2023 13:14	25%	9%	6%	18-11-2023 23:04	24%	23%	7%	23-3-2024 21:13	25%	5%	5%
30-9-2023 13:14	29%	11%	5%	18-11-2023 23:04	23%	7%	11%	23-3-2024 21:14	21%	27%	8%
30-9-2023 13:15	14%	17%	6%	18-11-2023 23:05	29%	21%	7%	23-3-2024 21:14	18%	16%	11%
30-9-2023 13:15	18%	5%	7%	18-11-2023 23:05	22%	19%	11%	23-3-2024 21:15	18%	19%	4%
30-9-2023 13:16	11%	10%	3%	18-11-2023 23:06	9%	10%	10%	23-3-2024 21:15	14%	22%	8%
30-9-2023 13:16	24%	12%	3%	18-11-2023 23:06	13%	14%	10%	23-3-2024 21:16	21%	11%	10%
30-9-2023 13:17	7%	9%	10%	18-11-2023 23:07	25%	14%	19%	23-3-2024 21:16	18%	22%	4%
30-9-2023 13:17	28%	13%	11%	18-11-2023 23:07	28%	15%	15%	23-3-2024 21:17	13%	14%	8%
30-9-2023 13:18	43%	24%	8%	18-11-2023 23:08	34%	10%	13%	23-3-2024 21:17	19%	14%	10%
30-9-2023 13:18	28%	12%	12%	18-11-2023 23:08	38%	26%	28%	23-3-2024 21:17	8%	19%	2%
30-9-2023 13:19	7%	14%	9%	18-11-2023 23:09	23%	29%	13%	23-3-2024 21:18	16%	20%	2%
30-9-2023 13:19	20%	9%	11%	18-11-2023 23:09	15%	32%	6%	23-3-2024 21:18	9%	12%	6%
30-9-2023 13:20	7%	5%	12%	18-11-2023 23:10	23%	15%	15%	23-3-2024 21:19	10%	18%	9%
30-9-2023 13:20	29%	17%	8%	18-11-2023 23:10	24%	30%	6%	23-3-2024 21:19	16%	16%	6%
30-9-2023 13:21	16%	11%	12%	18-11-2023 23:11	14%	18%	10%	23-3-2024 21:20	13%	24%	6%
30-9-2023 13:21	14%	4%	8%	18-11-2023 23:11	13%	13%	6%	23-3-2024 21:20	18%	21%	8%
30-9-2023 13:22	20%	2%	15%	18-11-2023 23:12	23%	14%	10%	23-3-2024 21:21	5%	17%	12%
30-9-2023 13:22	18%	14%	6%	18-11-2023 23:12	15%	16%	4%	23-3-2024 21:21	18%	19%	8%
30-9-2023 13:23	25%	45%	18%	18-11-2023 23:13	23%	10%	3%	23-3-2024 21:22	18%	21%	9%
30-9-2023 13:23	7%	23%	10%	18-11-2023 23:13	25%	11%	9%	23-3-2024 21:22	12%	14%	18%
30-9-2023 13:24	13%	9%	7%	18-11-2023 23:14	20%	22%	13%	23-3-2024 21:23	12%	13%	3%
30-9-2023 13:24	3%	7%	7%	18-11-2023 23:14	33%	12%	9%	23-3-2024 21:23	23%	12%	17%
30-9-2023 13:25	5%	2%	5%	18-11-2023 23:15	20%	13%	5%	23-3-2024 21:24	17%	6%	15%
30-9-2023 13:25	17%	12%	11%	18-11-2023 23:15	22%	7%	5%	23-3-2024 21:24	18%	17%	8%
30-9-2023 13:26	7%	10%	6%	18-11-2023 23:16	19%	25%	10%	23-3-2024 21:25	18%	6%	10%
30-9-2023 13:26	17%	8%	8%	18-11-2023 23:16	19%	23%	8%	23-3-2024 21:25	17%	19%	7%
30-9-2023 13:27	28%	22%	11%	18-11-2023 23:17	15%	8%	15%	23-3-2024 21:26	25%	19%	10%
30-9-2023 13:27	14%	9%	9%	18-11-2023 23:17	23%	12%	10%	23-3-2024 21:26	8%	15%	0%
30-9-2023 13:28	17%	5%	8%	18-11-2023 23:18	22%	22%	11%	23-3-2024 21:27	14%	24%	13%
30-9-2023 13:28	21%	4%	6%	18-11-2023 23:19	27%	30%	6%	23-3-2024 21:27	16%	10%	13%
30-9-2023 13:29	59%	18%	25%	18-11-2023 23:20	19%	9%	3%	23-3-2024 21:28	18%	16%	5%
30-9-2023 13:29	4%	11%	6%	18-11-2023 23:20	15%	11%	20%	23-3-2024 21:28	14%	18%	11%
30-9-2023 13:30	13%	8%	10%	18-11-2023 23:21	15%	15%	6%	23-3-2024 21:29	5%	9%	8%
30-9-2023 13:30	21%	6%	10%	18-11-2023 23:21	10%	11%	8%	23-3-2024 21:29	18%	14%	7%
30-9-2023 13:31	0%	7%	11%	18-11-2023 23:22	19%	18%	9%	23-3-2024 21:30	18%	11%	6%
30-9-2023 13:31	16%	13%	8%	18-11-2023 23:22	34%	9%	9%	23-3-2024 21:30	17%	15%	6%
30-9-2023 13:32	13%	14%	13%	18-11-2023 23:23	19%	16%	8%	23-3-2024 21:31	4%	9%	6%
30-9-2023 13:32	16%	13%	4%	18-11-2023 23:23	18%	18%	13%	23-3-2024 21:31	12%	13%	4%
30-9-2023 13:33	16%	9%	6%	18-11-2023 23:24	23%	24%	6%	23-3-2024 21:32	30%	17%	18%
30-9-2023 13:33	14%	2%	6%	18-11-2023 23:24	15%	18%	7%	23-3-2024 21:33	12%	4%	6%
30-9-2023 13:34	18%	10%	15%	18-11-2023 23:25	24%	15%	15%	23-3-2024 21:33	34%	80%	34%
30-9-2023 13:34	30%	12%	7%	18-11-2023 23:25	24%	9%	6%	23-3-2024 21:34	8%	18%	5%
30-9-2023 13:35	37%	8%	16%	18-11-2023 23:26	15%	7%	9%	23-3-2024 21:34	29%	5%	5%
30-9-2023 13:35	43%	46%	13%	18-11-2023 23:26	10%	2%	6%	23-3-2024 21:35	17%	4%	8%
30-9-2023 13:36	14%	10%	12%	18-11-2023 23:27	25%	8%	10%	23-3-2024 21:35	21%	8%	7%
30-9-2023 13:36	17%	7%	9%	18-11-2023 23:27	10%	31%	10%	23-3-2024 21:36	13%	15%	13%
30-9-2023 13:37	9%	6%	14%	18-11-2023 23:28	16%	8%	17%	23-3-2024 21:36	17%	5%	7%
30-9-2023 13:37	8%	7%	3%	18-11-2023 23:28	8%	23%	9%	23-3-2024 21:37	29%	10%	5%
30-9-2023 13:38	17%	10%	15%	18-11-2023 23:29	23%	15%	8%	23-3-2024 21:37	17%	10%	9%
30-9-2023 13:38	8%	10%	9%	18-11-2023 23:29	16%	23%	12%	23-3-2024 21:38	10%	4%	8%
30-9-2023 13:39	21%	7%	9%	18-11-2023 23:30	13%	21%	8%	23-3-2024 21:38	21%	12%	12%
30-9-2023 13:39	11%	21%	8%	18-11-2023 23:30	15%	20%	4%	23-3-2024 21:38	14%	7%	17%
30-9-2023 13:40	8%	12%	10%	18-11-2023 23:31	13%	19%	14%	23-3-2024 21:39	12%	17%	10%
30-9-2023 13:40	11%	11%	1%	18-11-2023 23:31	13%	13%	12%	23-3-2024 21:39	31%	57%	18%
30-9-2023 13:41	7%	12%	3%	18-11-2023 23:32	23%	13%	8%	23-3-2024 21:40	14%	5%	6%
30-9-2023 13:41	9%	8%	5%	18-11-2023 23:32	16%	18%	9%	23-3-2024 21:40	6%	8%	10%
30-9-2023 13:42	16%	14%	8%	18-11-2023 23:33	20%	13%	10%	23-3-2024 21:41	29%	24%	8%
30-9-2023 13:42	25%	39%	10%	18-11-2023 23:33	11%	14%	5%	23-3-2024 21:42	12%	7%	6%
30-9-2023 13:43	28%	8%	6%	18-11-2023 23:34	18%	16%	6%	23-3-2024 21:42	26%	18%	16%
30-9-2023 13:43	21%	6%	9%	18-11-2023 23:34	4%	20%	6%	23-3-2024 21:43	18%	15%	8%
30-9-2023 13:44	3%	18%	9%	18-11-2023 23:35	11%	24%	7%	23-3-2024 21:43	27%	40%	17%
30-9-2023 13:44	11%	8%	9%	18-11-2023 23:35	20%	21%	12%	23-3-2024 21:44	19%	23%	9%
30-9-2023 13:45	17%	10%	7%	18-11-2023 23:36	19%	18%	8%	23-3-2024 21:44	19%	25%	17%
30-9-2023 13:45	7%	16%	7%	18-11-2023 23:36	13%	16%	3%	23-3-2024 21:45	26%	10%	15%
30-9-2023 13:46	29%	10%	3%	18-11-2023 23:37	29%	14%	20%	23-3-2024 21:45	23%	13%	8%
30-9-2023 13:46	14%	9%	10%	18-11-2023 23:37	15%	14%	9%	23-3-2024 21:46	19%	8%	7%
30-9-2023 13:47	12%	15%	8%	18-11-2023 23:38	16%	11%	14%	23-3-2024 21:46	9%	9%	9%
30-9-2023 13:47	14%	8%	8%	18-11-2023 23:38	19%	16%	9%	23-3-2024 21:47	23%	9%	10%
30-9-2023 13:48	22%	8%	13%	18-11-2023 23:39	22%	21%	8%	23-3-2024 21:47	23%	8%	3%
30-9-2023 13:48	12%	4%	4%	18-11-2023 23:39	15%	14%	9%	23-3-2024 21:47	27%	43%	10%
30-9-2023 13:49	21%	9%	12%	18-11-2023 23:40	25%	21%	14%	23-3-2024 21:48	27%	26%	11%
30-9-2023 13:49	14%	14%	13%	18-11-2023 23:40	24%	27%	10%	23-3-2024 21:48	22%	30%	14%
30-9-2023 13:50	26%	13%	8%	18-11-2023 23:41	13%	14%	4%	23-3-2024 21:49	10%	14%	13%
30-9-2023 13:50	37%	7%	12%	18-11-2023 23:41	22%	11%	5%	23-3-2024 21:49	26%	17%	12%

30-9-2023 13:51	14%	5%	8%	18-11-2023 23:42	29%	22%	10%	23-3-2024 21:50	12%	7%	12%
30-9-2023 13:51	13%	11%	11%	18-11-2023 23:42	28%	20%	7%	23-3-2024 21:51	13%	16%	10%
30-9-2023 13:52	5%	9%	10%	18-11-2023 23:43	1%	18%	26%	23-3-2024 21:51	25%	15%	6%
30-9-2023 13:52	16%	17%	10%	18-11-2023 23:43	15%	7%	7%	23-3-2024 21:52	30%	13%	10%
30-9-2023 13:53	5%	28%	8%	18-11-2023 23:44	24%	8%	4%	23-3-2024 21:52	30%	8%	17%
30-9-2023 13:53	16%	10%	8%	18-11-2023 23:44	16%	8%	6%	23-3-2024 21:53	22%	34%	19%
30-9-2023 13:54	8%	13%	14%	18-11-2023 23:45	25%	27%	6%	23-3-2024 21:53	32%	19%	22%
30-9-2023 13:54	11%	12%	13%	18-11-2023 23:45	14%	16%	11%	23-3-2024 21:54	14%	13%	7%
30-9-2023 13:55	9%	7%	6%	18-11-2023 23:46	19%	5%	12%	23-3-2024 21:54	23%	9%	19%
30-9-2023 13:55	12%	11%	6%	18-11-2023 23:46	10%	9%	8%	23-3-2024 21:55	18%	9%	15%
30-9-2023 13:56	11%	4%	7%	18-11-2023 23:47	11%	25%	8%	23-3-2024 21:55	22%	40%	11%
30-9-2023 13:56	7%	8%	4%	18-11-2023 23:47	22%	26%	10%	23-3-2024 21:56	23%	17%	6%
30-9-2023 13:57	8%	7%	14%	18-11-2023 23:48	9%	20%	8%	23-3-2024 21:56	18%	23%	10%
30-9-2023 13:57	17%	6%	8%	18-11-2023 23:48	13%	12%	6%	23-3-2024 21:56	14%	29%	13%
30-9-2023 13:58	32%	7%	9%	18-11-2023 23:49	23%	24%	5%	23-3-2024 21:57	21%	26%	7%
30-9-2023 13:58	8%	17%	15%	18-11-2023 23:49	18%	24%	6%	23-3-2024 21:57	29%	26%	15%
30-9-2023 13:59	18%	7%	14%	18-11-2023 23:50	23%	12%	4%	23-3-2024 21:58	21%	19%	14%
30-9-2023 13:59	13%	11%	11%	18-11-2023 23:50	23%	21%	12%	23-3-2024 21:58	17%	12%	6%
30-9-2023 14:00	25%	7%	6%	18-11-2023 23:51	14%	27%	6%	23-3-2024 21:59	34%	6%	8%
30-9-2023 14:00	25%	9%	15%	18-11-2023 23:51	9%	13%	5%	23-3-2024 21:59	18%	13%	4%
30-9-2023 14:01	36%	26%	19%	18-11-2023 23:52	25%	21%	11%	23-3-2024 22:00	27%	20%	7%
30-9-2023 14:01	25%	11%	6%	18-11-2023 23:52	28%	16%	2%	23-3-2024 22:00	16%	14%	3%
30-9-2023 14:02	9%	5%	13%	18-11-2023 23:53	19%	11%	13%	23-3-2024 22:01	27%	16%	8%
30-9-2023 14:02	14%	11%	10%	18-11-2023 23:53	34%	21%	8%	23-3-2024 22:01	25%	20%	12%
30-9-2023 14:03	22%	18%	8%	18-11-2023 23:54	30%	23%	14%	23-3-2024 22:02	6%	12%	10%
30-9-2023 14:03	11%	8%	13%	18-11-2023 23:54	11%	14%	8%	23-3-2024 22:02	14%	21%	12%
30-9-2023 14:04	24%	7%	10%	18-11-2023 23:55	28%	23%	13%	23-3-2024 22:03	12%	16%	13%
30-9-2023 14:04	12%	7%	8%	18-11-2023 23:55	22%	18%	7%	23-3-2024 22:03	21%	11%	13%
30-9-2023 14:05	4%	16%	13%	18-11-2023 23:56	19%	19%	8%	23-3-2024 22:04	8%	19%	6%
30-9-2023 14:05	12%	7%	4%	18-11-2023 23:56	14%	16%	15%	23-3-2024 22:04	12%	15%	4%
30-9-2023 14:06	8%	21%	3%	18-11-2023 23:57	29%	16%	15%	23-3-2024 22:05	27%	17%	13%
30-9-2023 14:06	13%	35%	12%	18-11-2023 23:57	20%	32%	8%	23-3-2024 22:05	12%	10%	5%
30-9-2023 14:07	30%	14%	8%	18-11-2023 23:58	8%	14%	10%	23-3-2024 22:06	9%	14%	11%
30-9-2023 14:07	4%	7%	6%	18-11-2023 23:58	20%	12%	13%	23-3-2024 22:06	23%	25%	3%
30-9-2023 14:08	17%	20%	5%	18-11-2023 23:59	15%	14%	15%	23-3-2024 22:07	26%	57%	16%
30-9-2023 14:08	29%	13%	8%	18-11-2023 23:59	30%	25%	17%	23-3-2024 22:07	39%	12%	5%
30-9-2023 14:09	9%	7%	11%	19-11-2023 00:00	20%	8%	8%	23-3-2024 22:08	25%	13%	4%
30-9-2023 14:09	26%	22%	9%	19-11-2023 00:00	19%	9%	10%	23-3-2024 22:08	13%	30%	15%
30-9-2023 14:10	13%	7%	6%	19-11-2023 00:01	15%	10%	7%	23-3-2024 22:09	17%	14%	10%
30-9-2023 14:10	14%	12%	9%	19-11-2023 00:01	16%	6%	6%	23-3-2024 22:09	10%	17%	11%
30-9-2023 14:11	9%	10%	8%	19-11-2023 00:02	15%	16%	8%	23-3-2024 22:10	16%	12%	15%
30-9-2023 14:11	9%	11%	10%	19-11-2023 00:02	35%	13%	9%	23-3-2024 22:10	13%	6%	8%
30-9-2023 14:12	9%	11%	12%	19-11-2023 00:03	30%	31%	10%	23-3-2024 22:11	17%	10%	5%
30-9-2023 14:12	12%	7%	12%	19-11-2023 00:03	25%	15%	7%	23-3-2024 22:11	27%	29%	13%
30-9-2023 14:13	5%	11%	6%	19-11-2023 00:04	18%	9%	6%	23-3-2024 22:12	19%	19%	6%
30-9-2023 14:13	33%	21%	15%	19-11-2023 00:04	37%	31%	14%	23-3-2024 22:12	16%	19%	13%
30-9-2023 14:14	18%	37%	11%	19-11-2023 00:05	20%	19%	8%	23-3-2024 22:13	21%	18%	9%
30-9-2023 14:14	13%	5%	8%	19-11-2023 00:05	42%	14%	8%	23-3-2024 22:13	12%	21%	15%
30-9-2023 14:15	11%	13%	16%	19-11-2023 00:06	14%	26%	9%	23-3-2024 22:14	16%	38%	8%
30-9-2023 14:15	14%	14%	15%	19-11-2023 00:06	22%	29%	10%	23-3-2024 22:14	10%	18%	9%
30-9-2023 14:16	8%	7%	7%	19-11-2023 00:07	32%	38%	13%	23-3-2024 22:15	6%	9%	5%
30-9-2023 14:16	28%	8%	13%	19-11-2023 00:07	27%	13%	12%	23-3-2024 22:15	12%	5%	6%
30-9-2023 14:17	8%	25%	7%	19-11-2023 00:08	44%	28%	4%	23-3-2024 22:16	14%	12%	7%
30-9-2023 14:17	30%	11%	10%	19-11-2023 00:08	22%	41%	8%	23-3-2024 22:16	16%	14%	10%
30-9-2023 14:18	11%	7%	6%	19-11-2023 00:09	19%	10%	9%	23-3-2024 22:17	10%	27%	6%
30-9-2023 14:18	13%	25%	9%	19-11-2023 00:09	27%	25%	5%	23-3-2024 22:17	25%	12%	3%
30-9-2023 14:19	13%	7%	8%	19-11-2023 00:10	22%	28%	8%	23-3-2024 22:18	9%	11%	11%
30-9-2023 14:19	16%	11%	5%	19-11-2023 00:10	25%	7%	14%	23-3-2024 22:18	25%	7%	8%
30-9-2023 14:20	16%	10%	10%	19-11-2023 00:11	22%	15%	10%	23-3-2024 22:19	12%	4%	11%
30-9-2023 14:20	16%	47%	16%	19-11-2023 00:11	14%	15%	11%	23-3-2024 22:19	8%	20%	7%
30-9-2023 14:21	26%	10%	10%	19-11-2023 00:12	16%	32%	13%	23-3-2024 22:20	8%	22%	24%
30-9-2023 14:21	11%	15%	6%	19-11-2023 00:12	30%	25%	9%	23-3-2024 22:20	10%	13%	10%
30-9-2023 14:22	13%	7%	9%	19-11-2023 00:13	15%	5%	7%	23-3-2024 22:21	25%	21%	15%
30-9-2023 14:22	12%	10%	18%	19-11-2023 00:13	14%	14%	4%	23-3-2024 22:21	19%	7%	17%
30-9-2023 14:23	22%	10%	6%	19-11-2023 00:14	11%	16%	8%	23-3-2024 22:22	17%	14%	10%
30-9-2023 14:23	12%	9%	14%	19-11-2023 00:14	23%	3%	3%	23-3-2024 22:22	12%	12%	6%
30-9-2023 14:24	17%	14%	10%	19-11-2023 00:15	22%	18%	5%	23-3-2024 22:23	30%	15%	14%
30-9-2023 14:24	8%	7%	10%	19-11-2023 00:15	9%	7%	4%	23-3-2024 22:23	16%	12%	12%
30-9-2023 14:25	9%	7%	11%	19-11-2023 00:16	16%	15%	6%	23-3-2024 22:24	38%	10%	7%
30-9-2023 14:25	25%	12%	17%	19-11-2023 00:16	19%	20%	2%	23-3-2024 22:24	19%	13%	8%
30-9-2023 14:26	18%	7%	21%	19-11-2023 00:17	0%	16%	6%	23-3-2024 22:25	8%	11%	10%
30-9-2023 14:26	38%	34%	22%	19-11-2023 00:17	20%	13%	13%	23-3-2024 22:25	19%	7%	17%
30-9-2023 14:27	13%	23%	11%	19-11-2023 00:18	15%	8%	8%	23-3-2024 22:26	10%	20%	8%
30-9-2023 14:27	30%	4%	6%	19-11-2023 00:18	11%	8%	6%	23-3-2024 22:26	4%	35%	24%

30-9-2023 14:28	20%	14%	5%	19-11-2023 00:19	16%	18%	2%	23-3-2024 22:27	21%	18%	12%
30-9-2023 14:28	3%	7%	9%	19-11-2023 00:19	15%	18%	9%	23-3-2024 22:27	17%	15%	11%
30-9-2023 14:29	12%	15%	13%	19-11-2023 00:20	13%	8%	9%	23-3-2024 22:28	13%	10%	3%
30-9-2023 14:29	20%	15%	8%	19-11-2023 00:20	16%	15%	6%	23-3-2024 22:28	21%	10%	11%
30-9-2023 14:30	9%	7%	18%	19-11-2023 00:21	41%	23%	9%	23-3-2024 22:29	6%	2%	9%
30-9-2023 14:30	12%	9%	8%	19-11-2023 00:21	19%	33%	6%	23-3-2024 22:29	17%	7%	6%
30-9-2023 14:31	7%	10%	6%	19-11-2023 00:22	25%	12%	2%	23-3-2024 22:30	32%	21%	6%
30-9-2023 14:31	11%	14%	8%	19-11-2023 00:22	25%	21%	11%	23-3-2024 22:30	25%	12%	9%
30-9-2023 14:32	12%	11%	5%	19-11-2023 00:23	29%	20%	7%	23-3-2024 22:31	19%	28%	14%
30-9-2023 14:32	16%	14%	15%	19-11-2023 00:23	19%	11%	11%	23-3-2024 22:31	16%	18%	7%
30-9-2023 14:33	24%	16%	8%	19-11-2023 00:24	35%	26%	13%	23-3-2024 22:32	19%	18%	13%
30-9-2023 14:33	51%	18%	14%	19-11-2023 00:24	24%	16%	16%	23-3-2024 22:32	30%	43%	26%
30-9-2023 14:34	14%	18%	7%	19-11-2023 00:25	29%	13%	6%	23-3-2024 22:33	30%	19%	1%
30-9-2023 14:34	49%	54%	22%	19-11-2023 00:25	27%	15%	5%	23-3-2024 22:33	17%	10%	3%
30-9-2023 14:35	20%	8%	4%	19-11-2023 00:26	24%	15%	5%	23-3-2024 22:34	19%	4%	3%
30-9-2023 14:35	17%	21%	3%	19-11-2023 00:26	15%	11%	8%	23-3-2024 22:34	27%	18%	5%
30-9-2023 14:36	14%	15%	9%	19-11-2023 00:27	29%	16%	9%	23-3-2024 22:35	9%	13%	5%
30-9-2023 14:36	22%	11%	8%	19-11-2023 00:27	11%	22%	13%	23-3-2024 22:35	12%	7%	8%
30-9-2023 14:37	9%	3%	3%	19-11-2023 00:28	33%	57%	20%	23-3-2024 22:36	18%	7%	8%
30-9-2023 14:37	20%	10%	8%	19-11-2023 00:28	25%	16%	8%	23-3-2024 22:36	17%	7%	6%
30-9-2023 14:38	11%	7%	2%	19-11-2023 00:29	29%	13%	6%	23-3-2024 22:37	10%	11%	10%
30-9-2023 14:38	13%	6%	12%	19-11-2023 00:29	14%	10%	8%	23-3-2024 22:37	3%	12%	6%
30-9-2023 14:39	11%	30%	5%	19-11-2023 00:30	23%	25%	8%	23-3-2024 22:38	13%	21%	9%
30-9-2023 14:39	22%	11%	12%	19-11-2023 00:30	22%	10%	3%	23-3-2024 22:38	18%	15%	18%
30-9-2023 14:40	16%	4%	6%	19-11-2023 00:31	35%	15%	10%	23-3-2024 22:39	25%	16%	8%
30-9-2023 14:40	9%	7%	6%	19-11-2023 00:31	16%	16%	10%	23-3-2024 22:39	12%	12%	15%
30-9-2023 14:41	26%	5%	13%	19-11-2023 00:32	24%	20%	10%	23-3-2024 22:40	14%	16%	10%
30-9-2023 14:41	25%	7%	7%	19-11-2023 00:32	25%	18%	5%	23-3-2024 22:40	13%	3%	10%
30-9-2023 14:42	18%	7%	8%	19-11-2023 00:33	16%	18%	6%	23-3-2024 22:41	13%	10%	13%
30-9-2023 14:42	13%	37%	6%	19-11-2023 00:33	29%	23%	10%	23-3-2024 22:41	12%	9%	10%
30-9-2023 14:43	49%	40%	16%	19-11-2023 00:34	28%	23%	10%	23-3-2024 22:42	6%	16%	6%
30-9-2023 14:43	30%	12%	3%	19-11-2023 00:34	44%	37%	25%	23-3-2024 22:42	25%	17%	9%
30-9-2023 14:44	12%	5%	6%	19-11-2023 00:35	18%	28%	11%	23-3-2024 22:43	13%	5%	9%
30-9-2023 14:44	14%	6%	8%	19-11-2023 00:35	24%	22%	6%	23-3-2024 22:43	8%	2%	10%
30-9-2023 14:45	7%	11%	9%	19-11-2023 00:36	13%	18%	10%	23-3-2024 22:44	12%	14%	7%
30-9-2023 14:45	20%	9%	9%	19-11-2023 00:36	19%	6%	5%	23-3-2024 22:44	16%	7%	11%
30-9-2023 14:46	13%	9%	3%	19-11-2023 00:37	19%	22%	13%	23-3-2024 22:45	13%	17%	11%
30-9-2023 14:46	12%	7%	8%	19-11-2023 00:37	33%	21%	9%	23-3-2024 22:46	14%	14%	17%
30-9-2023 14:47	7%	7%	10%	19-11-2023 00:38	15%	8%	11%	23-3-2024 22:46	17%	14%	9%
30-9-2023 14:47	9%	9%	9%	19-11-2023 00:38	11%	16%	1%	23-3-2024 22:47	29%	31%	10%
30-9-2023 14:48	14%	12%	17%	19-11-2023 00:39	13%	6%	8%	23-3-2024 22:47	6%	12%	4%
30-9-2023 14:48	8%	9%	13%	19-11-2023 00:39	10%	15%	13%	23-3-2024 22:48	17%	17%	15%
30-9-2023 14:49	9%	15%	13%	19-11-2023 00:40	15%	12%	6%	23-3-2024 22:48	16%	22%	23%
30-9-2023 14:49	12%	14%	6%	19-11-2023 00:40	30%	8%	6%	23-3-2024 22:49	30%	6%	17%
30-9-2023 14:50	17%	8%	16%	19-11-2023 00:41	16%	14%	6%	23-3-2024 22:49	9%	12%	13%
30-9-2023 14:50	14%	8%	3%	19-11-2023 00:41	14%	31%	10%	23-3-2024 22:50	36%	21%	8%
30-9-2023 14:51	5%	5%	8%	19-11-2023 00:42	29%	18%	12%	23-3-2024 22:50	21%	10%	3%
30-9-2023 14:51	30%	7%	14%	19-11-2023 00:42	14%	14%	11%	23-3-2024 22:51	16%	15%	6%
30-9-2023 14:52	22%	7%	11%	19-11-2023 00:43	19%	14%	6%	23-3-2024 22:51	22%	16%	4%
30-9-2023 14:52	16%	9%	6%	19-11-2023 00:43	46%	18%	13%	23-3-2024 22:52	27%	18%	13%
30-9-2023 14:53	8%	14%	13%	19-11-2023 00:44	14%	8%	5%	23-3-2024 22:52	26%	51%	24%
30-9-2023 14:53	11%	6%	19%	19-11-2023 00:44	16%	6%	13%	23-3-2024 22:53	21%	5%	11%
30-9-2023 14:54	20%	7%	16%	19-11-2023 00:45	42%	21%	13%	23-3-2024 22:53	22%	14%	6%
30-9-2023 14:54	9%	13%	19%	19-11-2023 00:45	25%	25%	9%	23-3-2024 22:54	19%	21%	8%
30-9-2023 14:55	50%	34%	16%	19-11-2023 00:46	9%	20%	6%	23-3-2024 22:54	14%	24%	8%
30-9-2023 14:55	12%	9%	8%	19-11-2023 00:46	32%	11%	9%	23-3-2024 22:55	23%	10%	8%
30-9-2023 14:56	36%	45%	20%	19-11-2023 00:47	19%	12%	9%	23-3-2024 22:55	16%	6%	10%
30-9-2023 14:56	74%	57%	22%	19-11-2023 00:47	10%	9%	13%	23-3-2024 22:56	10%	8%	12%
30-9-2023 14:57	24%	14%	14%	19-11-2023 00:48	16%	6%	10%	23-3-2024 22:56	32%	16%	13%
30-9-2023 14:57	30%	14%	16%	19-11-2023 00:48	22%	32%	5%	23-3-2024 22:57	23%	13%	8%
30-9-2023 14:58	3%	17%	6%	19-11-2023 00:49	18%	21%	5%	23-3-2024 22:57	13%	18%	7%
30-9-2023 14:58	8%	12%	27%	19-11-2023 00:49	10%	18%	8%	23-3-2024 22:57	23%	21%	5%
30-9-2023 14:59	9%	16%	7%	19-11-2023 00:50	6%	5%	9%	23-3-2024 22:58	10%	8%	12%
30-9-2023 14:59	21%	9%	14%	19-11-2023 00:50	27%	13%	13%	23-3-2024 22:58	10%	18%	15%
30-9-2023 15:00	9%	14%	17%	19-11-2023 00:51	13%	10%	13%	23-3-2024 22:59	12%	6%	8%
30-9-2023 15:00	13%	14%	6%	19-11-2023 00:51	18%	25%	6%	23-3-2024 22:59	8%	10%	6%
30-9-2023 15:01	22%	8%	9%	19-11-2023 00:52	22%	15%	7%	23-3-2024 23:00	25%	15%	12%
30-9-2023 15:01	5%	25%	17%	19-11-2023 00:52	18%	18%	10%	23-3-2024 23:00	16%	9%	5%
30-9-2023 15:02	25%	5%	14%	19-11-2023 00:53	10%	20%	8%	23-3-2024 23:01	12%	23%	10%
30-9-2023 15:02	18%	20%	22%	19-11-2023 00:53	20%	21%	6%	23-3-2024 23:01	9%	31%	11%
30-9-2023 15:03	24%	10%	8%	19-11-2023 00:54	39%	20%	20%	23-3-2024 23:02	10%	17%	21%
30-9-2023 15:03	16%	11%	20%	19-11-2023 00:54	15%	25%	11%	23-3-2024 23:02	9%	17%	7%
30-9-2023 15:04	43%	5%	8%	19-11-2023 00:55	28%	13%	4%	23-3-2024 23:03	14%	8%	6%
30-9-2023 15:04	13%	8%	27%	19-11-2023 00:55	9%	21%	7%	23-3-2024 23:03	23%	6%	9%

30-9-2023 15:05	22%	18%	10%	19-11-2023 00:56	22%	13%	16%	23-3-2024 23:04	12%	12%	7%
30-9-2023 15:05	13%	15%	18%	19-11-2023 00:56	6%	11%	4%	23-3-2024 23:04	23%	18%	18%
30-9-2023 15:06	12%	8%	10%	19-11-2023 00:57	58%	28%	9%	23-3-2024 23:05	18%	7%	8%
30-9-2023 15:06	5%	12%	10%	19-11-2023 00:57	48%	16%	13%	23-3-2024 23:05	36%	44%	19%
30-9-2023 15:07	24%	21%	15%	19-11-2023 00:58	10%	20%	13%	23-3-2024 23:06	22%	28%	8%
30-9-2023 15:07	14%	8%	24%	19-11-2023 00:58	11%	18%	3%	23-3-2024 23:06	26%	16%	10%
30-9-2023 15:08	11%	14%	11%	19-11-2023 00:59	15%	12%	7%	23-3-2024 23:07	35%	13%	10%
30-9-2023 15:08	16%	12%	8%	19-11-2023 00:59	16%	20%	6%	23-3-2024 23:08	17%	9%	16%
30-9-2023 15:09	28%	13%	7%	19-11-2023 01:00	18%	14%	16%	23-3-2024 23:08	26%	27%	9%
30-9-2023 15:09	49%	30%	20%	19-11-2023 01:00	25%	20%	4%	23-3-2024 23:09	26%	20%	9%
30-9-2023 15:10	9%	7%	15%	19-11-2023 01:01	5%	8%	8%	23-3-2024 23:09	22%	14%	9%
30-9-2023 15:10	11%	9%	14%	19-11-2023 01:01	22%	22%	20%	23-3-2024 23:10	23%	20%	6%
30-9-2023 15:11	14%	14%	24%	19-11-2023 01:02	37%	25%	6%	23-3-2024 23:10	18%	24%	3%
30-9-2023 15:11	9%	5%	9%	19-11-2023 01:02	18%	26%	8%	23-3-2024 23:11	18%	3%	5%
30-9-2023 15:12	30%	13%	0%	19-11-2023 01:03	11%	15%	3%	23-3-2024 23:11	8%	9%	10%
30-9-2023 15:12	20%	15%	23%	19-11-2023 01:03	18%	20%	4%	23-3-2024 23:12	22%	17%	10%
30-9-2023 15:12	16%	21%	25%	19-11-2023 01:04	27%	21%	10%	23-3-2024 23:12	26%	12%	14%
30-9-2023 15:13	18%	18%	6%	19-11-2023 01:04	22%	18%	11%	23-3-2024 23:13	45%	61%	33%
30-9-2023 15:13	13%	7%	15%	19-11-2023 01:05	19%	26%	6%	23-3-2024 23:13	100%	37%	12%
30-9-2023 15:14	26%	18%	14%	19-11-2023 01:05	16%	6%	14%	23-3-2024 23:13	69%	26%	14%
30-9-2023 15:14	36%	17%	11%	19-11-2023 01:06	20%	13%	8%	23-3-2024 23:14	68%	43%	14%
30-9-2023 15:15	5%	15%	12%	19-11-2023 01:06	32%	27%	10%	23-3-2024 23:14	29%	41%	15%
30-9-2023 15:15	11%	7%	8%	19-11-2023 01:07	20%	15%	5%	24-3-2024 14:30	32%	17%	13%
30-9-2023 15:16	13%	11%	7%	19-11-2023 01:07	22%	25%	9%	24-3-2024 14:30	8%	16%	8%
30-9-2023 15:16	14%	8%	15%	19-11-2023 01:08	25%	18%	3%	24-3-2024 14:31	13%	18%	10%
30-9-2023 15:17	21%	8%	22%	19-11-2023 01:08	28%	29%	6%	24-3-2024 14:31	6%	18%	3%
30-9-2023 15:17	7%	14%	11%	19-11-2023 01:09	13%	6%	13%	24-3-2024 14:32	12%	10%	6%
30-9-2023 15:18	12%	27%	15%	19-11-2023 01:09	14%	15%	10%	24-3-2024 14:32	17%	17%	34%
30-9-2023 15:18	12%	7%	9%	19-11-2023 01:10	32%	21%	8%	24-3-2024 14:33	14%	10%	13%
30-9-2023 15:19	8%	3%	16%	19-11-2023 01:10	10%	13%	6%	24-3-2024 14:33	9%	21%	10%
30-9-2023 15:19	9%	14%	17%	19-11-2023 01:11	4%	10%	16%	24-3-2024 14:34	21%	10%	7%
30-9-2023 15:20	11%	9%	14%	19-11-2023 01:11	15%	27%	5%	24-3-2024 14:34	13%	17%	9%
30-9-2023 15:20	18%	16%	11%	19-11-2023 01:12	13%	13%	10%	24-3-2024 14:35	29%	21%	8%
30-9-2023 15:21	29%	14%	15%	19-11-2023 01:12	24%	23%	9%	24-3-2024 14:35	30%	17%	13%
30-9-2023 15:21	45%	22%	13%	19-11-2023 01:13	16%	14%	7%	24-3-2024 14:36	12%	13%	7%
30-9-2023 15:22	17%	8%	15%	19-11-2023 01:13	22%	22%	10%	24-3-2024 14:36	18%	22%	12%
30-9-2023 15:23	26%	18%	8%	19-11-2023 01:14	16%	27%	10%	24-3-2024 14:37	21%	26%	18%
30-9-2023 15:23	18%	8%	13%	19-11-2023 01:14	18%	12%	6%	24-3-2024 14:38	27%	8%	10%
30-9-2023 15:24	9%	9%	17%	19-11-2023 01:15	20%	9%	10%	24-3-2024 14:39	27%	14%	20%
30-9-2023 15:24	43%	13%	8%	19-11-2023 01:15	39%	20%	5%	24-3-2024 14:39	18%	18%	3%
30-9-2023 15:25	13%	7%	16%	19-11-2023 01:16	43%	19%	4%	24-3-2024 14:40	29%	47%	19%
30-9-2023 15:25	14%	7%	7%	19-11-2023 01:16	13%	9%	3%	24-3-2024 14:40	21%	13%	16%
30-9-2023 15:26	17%	17%	7%	19-11-2023 01:17	15%	5%	10%	24-3-2024 14:41	19%	7%	6%
30-9-2023 15:26	18%	11%	19%	19-11-2023 01:17	20%	21%	11%	24-3-2024 14:41	27%	10%	6%
30-9-2023 15:27	17%	13%	9%	19-11-2023 01:18	14%	11%	3%	24-3-2024 14:42	12%	13%	2%
30-9-2023 15:27	8%	15%	13%	19-11-2023 01:18	23%	12%	5%	24-3-2024 14:42	19%	13%	5%
30-9-2023 15:28	14%	11%	15%	19-11-2023 01:19	20%	8%	6%	24-3-2024 14:43	8%	17%	6%
30-9-2023 15:28	47%	11%	13%	19-11-2023 01:19	19%	6%	5%	24-3-2024 14:43	21%	13%	8%
30-9-2023 15:29	14%	8%	6%	19-11-2023 01:20	16%	7%	8%	24-3-2024 14:44	23%	5%	17%
30-9-2023 15:29	13%	11%	6%	19-11-2023 01:20	14%	19%	3%	24-3-2024 14:44	23%	17%	14%
30-9-2023 15:30	22%	17%	6%	19-11-2023 01:21	15%	6%	8%	24-3-2024 14:45	16%	12%	8%
30-9-2023 15:30	14%	6%	18%	19-11-2023 01:21	32%	10%	10%	24-3-2024 14:45	19%	53%	24%
30-9-2023 15:31	13%	14%	7%	19-11-2023 01:22	15%	8%	5%	24-3-2024 14:46	9%	22%	16%
30-9-2023 15:31	11%	7%	15%	19-11-2023 01:22	23%	12%	10%	24-3-2024 14:46	13%	13%	4%
30-9-2023 15:32	11%	6%	17%	19-11-2023 01:23	14%	25%	14%	24-3-2024 14:47	13%	15%	13%
30-9-2023 15:32	38%	5%	10%	19-11-2023 01:23	14%	27%	10%	24-3-2024 14:47	25%	55%	29%
30-9-2023 15:33	13%	12%	20%	19-11-2023 01:24	27%	11%	10%	24-3-2024 14:48	12%	27%	10%
30-9-2023 15:33	14%	5%	6%	19-11-2023 01:24	22%	16%	4%	24-3-2024 14:48	17%	4%	3%
30-9-2023 15:34	11%	15%	10%	19-11-2023 01:25	20%	21%	4%	24-3-2024 14:49	18%	11%	6%
30-9-2023 15:34	21%	5%	5%	19-11-2023 01:25	18%	13%	7%	24-3-2024 14:49	17%	11%	8%
30-9-2023 15:35	30%	31%	19%	19-11-2023 01:26	18%	18%	11%	24-3-2024 14:50	14%	15%	15%
30-9-2023 15:35	9%	15%	12%	19-11-2023 01:26	22%	15%	9%	24-3-2024 14:50	18%	15%	12%
30-9-2023 15:36	13%	16%	7%	19-11-2023 01:27	9%	15%	5%	24-3-2024 14:51	14%	12%	10%
30-9-2023 15:36	24%	20%	17%	19-11-2023 01:27	19%	11%	5%	24-3-2024 14:51	22%	15%	13%
30-9-2023 15:37	16%	21%	12%	19-11-2023 01:28	25%	18%	9%	24-3-2024 14:52	22%	14%	9%
30-9-2023 15:37	7%	13%	8%	19-11-2023 01:28	10%	13%	7%	24-3-2024 14:52	17%	13%	11%
30-9-2023 15:38	17%	13%	13%	19-11-2023 01:29	15%	27%	2%	24-3-2024 14:53	19%	14%	6%
30-9-2023 15:38	17%	8%	14%	19-11-2023 01:29	13%	15%	9%	24-3-2024 14:53	23%	7%	9%
30-9-2023 15:39	11%	12%	7%	19-11-2023 01:30	19%	21%	4%	24-3-2024 14:54	23%	15%	9%
30-9-2023 15:39	30%	13%	12%	19-11-2023 01:30	16%	15%	7%	24-3-2024 14:54	18%	14%	9%
30-9-2023 15:40	7%	18%	13%	19-11-2023 01:31	18%	23%	9%	24-3-2024 14:55	21%	9%	14%
30-9-2023 15:40	34%	19%	17%	19-11-2023 01:31	23%	8%	7%	24-3-2024 14:55	26%	9%	10%
30-9-2023 15:41	20%	8%	9%	19-11-2023 01:32	23%	15%	19%	24-3-2024 14:56	22%	21%	15%
30-9-2023 15:41	4%	11%	18%	19-11-2023 01:32	11%	18%	4%	24-3-2024 14:56	22%	11%	7%

30-9-2023 15:42	29%	8%	7%	19-11-2023 01:33	23%	12%	4%	24-3-2024 14:57	13%	9%	7%
30-9-2023 15:42	13%	4%	7%	19-11-2023 01:33	29%	22%	6%	24-3-2024 14:57	17%	10%	13%
30-9-2023 15:43	22%	14%	14%	19-11-2023 01:34	13%	5%	17%	24-3-2024 14:58	17%	10%	11%
30-9-2023 15:43	22%	17%	15%	19-11-2023 01:34	8%	14%	3%	24-3-2024 14:58	13%	19%	17%
30-9-2023 15:44	21%	6%	17%	19-11-2023 01:35	8%	10%	8%	24-3-2024 14:59	10%	9%	10%
30-9-2023 15:44	12%	9%	17%	19-11-2023 01:35	27%	12%	8%	24-3-2024 14:59	13%	16%	15%
30-9-2023 15:45	17%	7%	26%	19-11-2023 01:36	10%	13%	6%	24-3-2024 15:00	18%	9%	11%
30-9-2023 15:45	16%	26%	15%	19-11-2023 01:36	8%	23%	6%	24-3-2024 15:00	12%	4%	8%
30-9-2023 15:46	12%	10%	7%	19-11-2023 01:37	20%	16%	7%	24-3-2024 15:01	26%	4%	10%
30-9-2023 15:46	11%	7%	8%	19-11-2023 01:37	14%	8%	12%	24-3-2024 15:01	12%	21%	9%
30-9-2023 15:47	21%	17%	6%	19-11-2023 01:38	16%	9%	6%	24-3-2024 15:02	25%	21%	27%
30-9-2023 15:47	14%	10%	9%	19-11-2023 01:38	22%	14%	10%	24-3-2024 15:02	31%	7%	14%
30-9-2023 15:48	20%	6%	8%	19-11-2023 01:39	16%	29%	9%	24-3-2024 15:03	25%	15%	17%
30-9-2023 15:48	20%	7%	2%	19-11-2023 01:39	35%	24%	6%	24-3-2024 15:03	21%	13%	6%
30-9-2023 15:49	26%	10%	10%	19-11-2023 01:40	19%	12%	5%	24-3-2024 15:04	12%	9%	10%
30-9-2023 15:49	16%	6%	12%	19-11-2023 01:40	18%	24%	9%	24-3-2024 15:04	1%	12%	7%
30-9-2023 15:50	8%	8%	13%	19-11-2023 01:41	15%	13%	10%	24-3-2024 15:05	47%	71%	57%
30-9-2023 15:50	11%	7%	2%	19-11-2023 01:41	9%	25%	7%	24-3-2024 15:05	13%	20%	7%
30-9-2023 15:51	62%	24%	27%	19-11-2023 01:42	10%	9%	6%	24-3-2024 15:06	4%	11%	8%
30-9-2023 15:51	28%	15%	10%	19-11-2023 01:42	15%	13%	6%	24-3-2024 15:06	26%	14%	8%
30-9-2023 15:52	11%	10%	19%	19-11-2023 01:43	13%	12%	10%	24-3-2024 15:07	10%	5%	7%
30-9-2023 15:52	43%	16%	14%	19-11-2023 01:43	15%	19%	6%	24-3-2024 15:07	16%	18%	6%
30-9-2023 15:53	21%	7%	11%	19-11-2023 01:44	28%	22%	8%	24-3-2024 15:08	13%	15%	5%
30-9-2023 15:53	12%	9%	13%	19-11-2023 01:44	19%	18%	10%	24-3-2024 15:08	9%	21%	8%
30-9-2023 15:54	16%	7%	9%	19-11-2023 01:45	35%	13%	3%	24-3-2024 15:09	9%	11%	13%
30-9-2023 15:54	9%	14%	19%	19-11-2023 01:45	23%	15%	18%	24-3-2024 15:09	14%	11%	8%
30-9-2023 15:55	11%	9%	8%	19-11-2023 01:46	27%	7%	15%	24-3-2024 15:10	17%	9%	10%
30-9-2023 15:55	9%	9%	8%	19-11-2023 01:46	13%	22%	7%	24-3-2024 15:10	18%	16%	3%
30-9-2023 15:56	4%	20%	11%	19-11-2023 01:47	9%	21%	11%	24-3-2024 15:11	19%	16%	6%
30-9-2023 15:56	26%	8%	11%	19-11-2023 01:47	14%	29%	4%	24-3-2024 15:11	13%	3%	10%
30-9-2023 15:57	36%	6%	24%	19-11-2023 01:48	20%	32%	6%	24-3-2024 15:12	8%	17%	8%
30-9-2023 15:57	5%	9%	19%	19-11-2023 01:48	23%	19%	6%	24-3-2024 15:12	13%	29%	11%
30-9-2023 15:58	17%	10%	15%	19-11-2023 01:49	20%	4%	8%	24-3-2024 15:13	35%	41%	10%
30-9-2023 15:58	39%	26%	10%	19-11-2023 01:49	42%	14%	5%	24-3-2024 15:13	29%	11%	10%
30-9-2023 15:59	36%	8%	6%	19-11-2023 01:50	19%	12%	11%	24-3-2024 15:14	13%	21%	8%
30-9-2023 15:59	20%	13%	26%	19-11-2023 01:50	16%	13%	8%	24-3-2024 15:14	25%	26%	14%
30-9-2023 16:00	21%	10%	15%	19-11-2023 01:51	20%	33%	7%	24-3-2024 15:15	25%	7%	10%
30-9-2023 16:00	25%	17%	16%	19-11-2023 01:51	9%	20%	5%	24-3-2024 15:15	13%	16%	12%
30-9-2023 16:01	20%	6%	28%	19-11-2023 01:52	14%	15%	8%	24-3-2024 15:16	6%	9%	7%
30-9-2023 16:01	18%	13%	17%	19-11-2023 01:52	28%	11%	10%	24-3-2024 15:16	17%	12%	15%
30-9-2023 16:02	17%	5%	10%	19-11-2023 01:53	15%	30%	13%	24-3-2024 15:17	21%	19%	16%
30-9-2023 16:02	18%	6%	13%	19-11-2023 01:53	13%	23%	4%	24-3-2024 15:17	39%	45%	32%
30-9-2023 16:03	14%	15%	10%	19-11-2023 01:54	24%	19%	9%	24-3-2024 15:18	13%	8%	9%
30-9-2023 16:03	12%	8%	19%	19-11-2023 01:54	19%	9%	13%	24-3-2024 15:18	12%	15%	14%
30-9-2023 16:04	12%	11%	5%	19-11-2023 01:55	8%	6%	9%	24-3-2024 15:19	13%	6%	8%
30-9-2023 16:04	33%	12%	11%	19-11-2023 01:55	25%	16%	8%	24-3-2024 15:19	21%	10%	19%
30-9-2023 16:05	17%	7%	13%	19-11-2023 01:56	23%	21%	4%	24-3-2024 15:20	13%	14%	10%
30-9-2023 16:05	22%	8%	7%	19-11-2023 01:56	32%	4%	7%	24-3-2024 15:20	22%	9%	8%
30-9-2023 16:06	14%	14%	14%	19-11-2023 01:57	15%	20%	4%	24-3-2024 15:21	16%	11%	3%
30-9-2023 16:06	32%	28%	25%	19-11-2023 01:57	22%	7%	8%	24-3-2024 15:21	12%	7%	10%
30-9-2023 16:07	13%	16%	10%	19-11-2023 01:58	18%	10%	4%	24-3-2024 15:22	14%	8%	7%
30-9-2023 16:07	49%	41%	26%	19-11-2023 01:58	11%	19%	10%	24-3-2024 15:22	4%	15%	3%
30-9-2023 16:08	9%	4%	12%	19-11-2023 01:59	11%	24%	1%	24-3-2024 15:23	27%	12%	8%
30-9-2023 16:08	24%	11%	11%	19-11-2023 01:59	6%	14%	3%	24-3-2024 15:23	18%	5%	10%
30-9-2023 16:09	12%	9%	5%	19-11-2023 02:00	11%	25%	5%	24-3-2024 15:24	26%	16%	10%
30-9-2023 16:09	33%	8%	17%	19-11-2023 02:00	11%	21%	2%	24-3-2024 15:24	19%	5%	5%
30-9-2023 16:10	11%	11%	15%	19-11-2023 02:01	14%	11%	16%	24-3-2024 15:25	16%	22%	10%
30-9-2023 16:10	13%	12%	10%	19-11-2023 02:01	14%	16%	8%	24-3-2024 15:25	16%	25%	9%
30-9-2023 16:11	17%	8%	8%	19-11-2023 02:02	11%	22%	6%	24-3-2024 15:26	9%	9%	7%
30-9-2023 16:11	13%	11%	24%	19-11-2023 02:02	20%	15%	20%	24-3-2024 15:26	9%	12%	12%
30-9-2023 16:12	24%	15%	17%	19-11-2023 02:03	20%	12%	10%	24-3-2024 15:27	10%	6%	11%
30-9-2023 16:12	17%	12%	16%	19-11-2023 02:03	5%	19%	4%	24-3-2024 15:27	6%	16%	6%
30-9-2023 16:13	17%	11%	19%	19-11-2023 02:04	13%	21%	10%	24-3-2024 15:28	17%	22%	12%
30-9-2023 16:13	12%	8%	14%	19-11-2023 02:04	10%	9%	11%	24-3-2024 15:28	5%	20%	7%
30-9-2023 16:13	24%	31%	15%	19-11-2023 02:05	13%	14%	13%	24-3-2024 15:29	22%	9%	6%
30-9-2023 16:14	16%	16%	10%	19-11-2023 02:05	13%	18%	4%	24-3-2024 15:29	16%	10%	15%
30-9-2023 16:14	9%	13%	8%	19-11-2023 02:06	22%	6%	10%	24-3-2024 15:30	12%	22%	8%
30-9-2023 16:15	45%	20%	13%	19-11-2023 02:06	13%	21%	6%	24-3-2024 15:30	19%	9%	8%
30-9-2023 16:15	21%	30%	9%	19-11-2023 02:07	16%	14%	6%	24-3-2024 15:31	16%	5%	8%
30-9-2023 16:16	16%	14%	6%	19-11-2023 02:07	6%	18%	5%	24-3-2024 15:31	9%	13%	7%
30-9-2023 16:16	8%	16%	16%	19-11-2023 02:08	19%	10%	13%	24-3-2024 15:32	21%	29%	8%
30-9-2023 16:17	9%	10%	15%	19-11-2023 02:08	10%	7%	14%	24-3-2024 15:32	18%	15%	6%
30-9-2023 16:17	28%	14%	25%	19-11-2023 02:09	6%	8%	11%	24-3-2024 15:33	22%	8%	8%
30-9-2023 16:18	21%	10%	14%	19-11-2023 02:09	15%	20%	3%	24-3-2024 15:33	18%	16%	10%

30-9-2023 16:18	25%	5%	19%	19-11-2023 02:10	14%	13%	6%	24-3-2024 15:34	18%	7%	20%
30-9-2023 16:19	20%	11%	9%	19-11-2023 02:10	13%	18%	3%	24-3-2024 15:34	8%	6%	6%
30-9-2023 16:19	20%	19%	3%	19-11-2023 02:11	14%	20%	7%	24-3-2024 15:35	34%	48%	26%
30-9-2023 16:20	46%	7%	22%	19-11-2023 02:11	5%	19%	8%	24-3-2024 15:35	16%	0%	7%
30-9-2023 16:20	16%	7%	8%	19-11-2023 02:12	13%	13%	6%	24-3-2024 15:36	17%	14%	6%
30-9-2023 16:21	13%	6%	12%	19-11-2023 02:12	16%	8%	3%	24-3-2024 15:36	23%	12%	11%
30-9-2023 16:21	7%	11%	22%	19-11-2023 02:13	5%	13%	8%	24-3-2024 15:37	19%	24%	15%
30-9-2023 16:22	12%	7%	8%	19-11-2023 02:13	25%	13%	13%	24-3-2024 15:37	18%	18%	5%
30-9-2023 16:22	25%	11%	21%	19-11-2023 02:14	13%	8%	2%	24-3-2024 15:38	12%	15%	11%
30-9-2023 16:23	17%	9%	6%	19-11-2023 02:14	9%	19%	4%	24-3-2024 15:38	27%	17%	15%
30-9-2023 16:23	14%	15%	14%	19-11-2023 02:15	24%	0%	4%	24-3-2024 15:39	27%	47%	17%
30-9-2023 16:24	16%	4%	9%	19-11-2023 02:15	14%	21%	3%	24-3-2024 15:39	19%	18%	8%
30-9-2023 16:24	22%	15%	10%	19-11-2023 02:16	23%	10%	6%	24-3-2024 15:40	14%	8%	9%
30-9-2023 16:25	24%	10%	19%	19-11-2023 02:16	23%	19%	13%	24-3-2024 15:40	22%	6%	18%
30-9-2023 16:25	22%	11%	6%	19-11-2023 02:17	16%	22%	9%	24-3-2024 15:41	4%	33%	10%
30-9-2023 16:26	11%	7%	13%	19-11-2023 02:17	10%	14%	7%	24-3-2024 15:41	27%	19%	10%
30-9-2023 16:26	36%	11%	25%	19-11-2023 02:18	8%	5%	8%	24-3-2024 15:42	21%	5%	6%
30-9-2023 16:27	16%	7%	13%	19-11-2023 02:18	16%	13%	7%	24-3-2024 15:42	16%	20%	10%
30-9-2023 16:27	14%	15%	28%	19-11-2023 02:19	20%	24%	14%	24-3-2024 15:43	27%	11%	13%
30-9-2023 16:28	24%	22%	15%	19-11-2023 02:19	28%	23%	13%	24-3-2024 15:43	10%	34%	3%
30-9-2023 16:28	45%	19%	17%	19-11-2023 02:20	38%	12%	6%	24-3-2024 15:44	13%	32%	15%
30-9-2023 16:29	39%	56%	24%	19-11-2023 02:20	6%	28%	9%	24-3-2024 15:44	17%	5%	8%
30-9-2023 16:29	13%	5%	9%	19-11-2023 02:21	14%	19%	7%	24-3-2024 15:45	22%	29%	20%
30-9-2023 16:30	30%	10%	16%	19-11-2023 02:21	13%	16%	12%	24-3-2024 15:45	19%	20%	9%
30-9-2023 16:30	17%	14%	15%	19-11-2023 02:22	16%	21%	13%	24-3-2024 15:46	18%	11%	15%
30-9-2023 16:31	7%	13%	13%	19-11-2023 02:22	37%	12%	7%	24-3-2024 15:46	13%	8%	8%
30-9-2023 16:31	9%	9%	3%	19-11-2023 02:23	20%	6%	3%	24-3-2024 15:47	6%	19%	6%
30-9-2023 16:32	18%	16%	8%	19-11-2023 02:23	11%	7%	6%	24-3-2024 15:47	18%	13%	4%
30-9-2023 16:32	29%	20%	18%	19-11-2023 02:24	16%	11%	20%	24-3-2024 15:48	14%	19%	13%
30-9-2023 16:33	13%	2%	15%	19-11-2023 02:24	20%	25%	6%	24-3-2024 15:48	34%	43%	20%
30-9-2023 16:33	20%	10%	16%	19-11-2023 02:25	6%	26%	7%	24-3-2024 15:49	29%	17%	17%
30-9-2023 16:34	63%	48%	22%	19-11-2023 02:25	20%	11%	6%	24-3-2024 15:49	4%	13%	13%
30-9-2023 16:34	17%	13%	7%	19-11-2023 02:26	16%	30%	10%	24-3-2024 15:50	16%	14%	9%
30-9-2023 16:35	30%	5%	14%	19-11-2023 02:26	10%	14%	10%	24-3-2024 15:50	32%	39%	17%
30-9-2023 16:35	11%	7%	8%	19-11-2023 02:27	16%	10%	10%	24-3-2024 15:51	25%	18%	7%
30-9-2023 16:36	9%	7%	15%	19-11-2023 02:27	18%	31%	1%	24-3-2024 15:51	23%	10%	14%
30-9-2023 16:36	1%	6%	20%	19-11-2023 02:28	33%	16%	10%	24-3-2024 15:52	16%	8%	9%
30-9-2023 16:37	18%	4%	16%	19-11-2023 02:28	20%	11%	8%	24-3-2024 15:52	10%	9%	6%
30-9-2023 16:37	5%	13%	21%	19-11-2023 02:29	8%	16%	8%	24-3-2024 15:53	31%	5%	21%
30-9-2023 16:38	5%	8%	17%	19-11-2023 02:29	20%	3%	13%	24-3-2024 15:53	13%	13%	12%
30-9-2023 16:38	9%	23%	21%	19-11-2023 02:30	13%	14%	10%	24-3-2024 15:54	13%	9%	8%
30-9-2023 16:39	30%	7%	13%	19-11-2023 02:30	20%	5%	6%	24-3-2024 15:54	10%	36%	15%
30-9-2023 16:39	17%	8%	15%	19-11-2023 02:31	14%	11%	11%	24-3-2024 15:55	4%	4%	5%
30-9-2023 16:40	20%	25%	22%	19-11-2023 02:31	20%	19%	13%	24-3-2024 15:55	38%	12%	6%
30-9-2023 16:40	14%	16%	24%	19-11-2023 02:32	19%	9%	11%	24-3-2024 15:56	19%	7%	8%
30-9-2023 16:41	11%	11%	15%	19-11-2023 02:32	32%	10%	7%	24-3-2024 15:56	22%	22%	10%
30-9-2023 16:41	7%	12%	23%	19-11-2023 02:33	11%	24%	2%	24-3-2024 15:57	12%	11%	9%
30-9-2023 16:42	11%	8%	5%	19-11-2023 02:33	20%	18%	3%	24-3-2024 15:57	31%	12%	4%
30-9-2023 16:42	29%	16%	22%	19-11-2023 02:34	9%	7%	7%	24-3-2024 15:58	17%	18%	4%
30-9-2023 16:43	25%	13%	19%	19-11-2023 02:34	13%	18%	8%	24-3-2024 15:58	17%	16%	10%
30-9-2023 16:43	20%	11%	14%	19-11-2023 02:35	11%	2%	6%	24-3-2024 15:59	21%	19%	11%
30-9-2023 16:44	49%	33%	23%	19-11-2023 02:35	22%	11%	5%	24-3-2024 15:59	32%	9%	9%
30-9-2023 16:44	4%	16%	11%	19-11-2023 02:36	19%	22%	8%	24-3-2024 16:00	17%	10%	3%
30-9-2023 16:45	18%	10%	20%	19-11-2023 02:36	24%	2%	4%	24-3-2024 16:00	10%	22%	17%
30-9-2023 16:45	25%	7%	21%	19-11-2023 02:37	13%	8%	10%	24-3-2024 16:01	31%	18%	7%
30-9-2023 16:46	1%	6%	5%	19-11-2023 02:37	20%	7%	6%	24-3-2024 16:01	25%	9%	11%
30-9-2023 16:46	18%	9%	26%	19-11-2023 02:38	13%	19%	2%	24-3-2024 16:02	10%	27%	16%
30-9-2023 16:47	7%	12%	8%	19-11-2023 02:38	23%	29%	8%	24-3-2024 16:02	17%	7%	15%
30-9-2023 16:47	28%	8%	18%	19-11-2023 02:39	15%	16%	5%	24-3-2024 16:03	16%	7%	7%
30-9-2023 16:48	16%	13%	11%	19-11-2023 02:39	33%	21%	13%	24-3-2024 16:03	12%	13%	8%
30-9-2023 16:48	13%	15%	24%	19-11-2023 02:40	18%	14%	6%	24-3-2024 16:04	31%	14%	13%
30-9-2023 16:49	9%	7%	13%	19-11-2023 02:40	16%	14%	5%	24-3-2024 16:04	17%	9%	6%
30-9-2023 16:49	14%	12%	27%	19-11-2023 02:41	11%	16%	17%	24-3-2024 16:05	17%	13%	11%
30-9-2023 16:50	22%	7%	20%	19-11-2023 02:41	13%	15%	8%	24-3-2024 16:05	25%	8%	9%
30-9-2023 16:50	16%	14%	11%	19-11-2023 02:42	22%	8%	19%	24-3-2024 16:06	16%	16%	3%
30-9-2023 16:51	12%	10%	19%	19-11-2023 02:42	18%	29%	10%	24-3-2024 16:06	14%	13%	8%
30-9-2023 16:51	9%	14%	16%	19-11-2023 02:43	5%	27%	6%	24-3-2024 16:07	14%	17%	5%
30-9-2023 16:52	13%	18%	10%	19-11-2023 02:43	10%	12%	15%	24-3-2024 16:07	18%	6%	3%
30-9-2023 16:52	16%	10%	21%	19-11-2023 02:44	11%	26%	8%	24-3-2024 16:08	27%	42%	23%
30-9-2023 16:53	4%	11%	10%	19-11-2023 02:44	10%	12%	18%	24-3-2024 16:08	29%	16%	6%
30-9-2023 16:53	42%	64%	17%	19-11-2023 02:45	10%	4%	12%	24-3-2024 16:09	17%	19%	13%
30-9-2023 16:54	12%	16%	16%	19-11-2023 02:45	23%	14%	7%	24-3-2024 16:09	23%	25%	13%
30-9-2023 16:54	25%	16%	32%	19-11-2023 02:46	19%	19%	15%	24-3-2024 16:10	40%	16%	34%
30-9-2023 16:55	13%	14%	19%	19-11-2023 02:46	25%	20%	5%	24-3-2024 16:10	21%	13%	11%

30-9-2023 16:55	20%	15%	35%	19-11-2023 02:47	24%	35%	11%	24-3-2024 16:11	48%	17%	33%
30-9-2023 16:56	30%	16%	11%	19-11-2023 02:47	27%	16%	1%	24-3-2024 16:11	22%	30%	24%
30-9-2023 16:56	11%	7%	15%	19-11-2023 02:48	13%	16%	8%	24-3-2024 16:12	34%	6%	13%
30-9-2023 16:57	11%	19%	8%	19-11-2023 02:48	18%	18%	6%	24-3-2024 16:12	14%	13%	9%
30-9-2023 16:57	22%	12%	17%	19-11-2023 02:49	18%	15%	9%	24-3-2024 16:13	19%	13%	8%
30-9-2023 16:58	18%	2%	15%	19-11-2023 02:49	37%	18%	5%	24-3-2024 16:13	5%	9%	17%
30-9-2023 16:58	14%	7%	13%	19-11-2023 02:50	11%	11%	8%	24-3-2024 16:14	9%	15%	8%
30-9-2023 16:59	14%	11%	15%	19-11-2023 02:50	11%	18%	4%	24-3-2024 16:14	14%	22%	3%
30-9-2023 16:59	32%	19%	19%	19-11-2023 02:51	14%	24%	8%	24-3-2024 16:15	10%	3%	9%
30-9-2023 17:00	21%	10%	17%	19-11-2023 02:51	13%	11%	6%	24-3-2024 16:15	30%	18%	31%
30-9-2023 17:00	12%	9%	20%	19-11-2023 02:52	20%	16%	5%	24-3-2024 16:16	69%	40%	44%
30-9-2023 17:01	4%	8%	22%	19-11-2023 02:52	22%	16%	8%	24-3-2024 16:16	38%	48%	24%
30-9-2023 17:01	11%	9%	16%	19-11-2023 02:53	19%	16%	6%	24-3-2024 16:17	81%	27%	51%
30-9-2023 17:02	28%	12%	17%	19-11-2023 02:53	14%	21%	10%	24-3-2024 16:17	38%	24%	24%
30-9-2023 17:02	25%	9%	8%	19-11-2023 02:54	28%	10%	14%	24-3-2024 16:18	49%	45%	35%
30-9-2023 17:03	88%	100%	44%	19-11-2023 02:54	18%	13%	13%	24-3-2024 16:18	5%	15%	3%
30-9-2023 17:03	13%	7%	8%	19-11-2023 02:55	11%	23%	3%	24-3-2024 16:19	13%	11%	15%
30-9-2023 17:04	13%	10%	10%	19-11-2023 02:55	18%	11%	11%	24-3-2024 16:19	18%	20%	8%
30-9-2023 17:04	9%	7%	15%	19-11-2023 02:56	30%	12%	4%				
30-9-2023 17:05	25%	13%	15%	19-11-2023 02:56	8%	14%	5%				
30-9-2023 17:05	20%	7%	2%	19-11-2023 02:57	16%	13%	5%				
30-9-2023 17:06	32%	12%	13%	19-11-2023 02:57	13%	14%	6%				
30-9-2023 17:06	11%	12%	22%	19-11-2023 02:58	18%	21%	13%				
30-9-2023 17:07	18%	11%	16%	19-11-2023 02:58	25%	8%	5%				
30-9-2023 17:07	11%	12%	24%	19-11-2023 02:59	25%	22%	6%				
30-9-2023 17:08	13%	8%	12%	19-11-2023 02:59	20%	31%	4%				
30-9-2023 17:08	7%	8%	15%	19-11-2023 03:00	16%	15%	3%				
30-9-2023 17:09	11%	10%	21%	19-11-2023 03:00	15%	12%	6%				
30-9-2023 17:09	64%	25%	6%	19-11-2023 03:01	18%	24%	8%				
30-9-2023 17:10	21%	4%	29%	19-11-2023 03:01	13%	14%	13%				
30-9-2023 17:10	24%	10%	16%	19-11-2023 03:02	13%	14%	9%				
30-9-2023 17:11	16%	12%	24%	19-11-2023 03:02	10%	8%	7%				
30-9-2023 17:11	16%	11%	15%	19-11-2023 03:03	23%	15%	15%				
30-9-2023 17:12	30%	20%	13%	19-11-2023 03:03	16%	19%	16%				
30-9-2023 17:12	3%	10%	7%	19-11-2023 03:04	25%	21%	8%				
30-9-2023 17:13	12%	10%	21%	19-11-2023 03:04	10%	12%	9%				
30-9-2023 17:13	20%	21%	20%	19-11-2023 03:05	15%	15%	12%				
30-9-2023 17:14	14%	15%	13%	19-11-2023 03:05	14%	16%	12%				
30-9-2023 17:14	18%	24%	15%	19-11-2023 03:06	23%	15%	10%				
30-9-2023 17:15	18%	6%	11%	19-11-2023 03:06	14%	18%	3%				
30-9-2023 17:15	14%	12%	9%	19-11-2023 03:07	5%	28%	10%				
30-9-2023 17:16	58%	18%	24%	19-11-2023 03:07	22%	31%	15%				
30-9-2023 17:16	17%	15%	8%	19-11-2023 03:08	16%	28%	12%				
30-9-2023 17:17	17%	7%	15%	19-11-2023 03:08	18%	24%	14%				
30-9-2023 17:17	11%	19%	13%	19-11-2023 03:09	14%	13%	11%				
30-9-2023 17:18	18%	9%	16%	19-11-2023 03:09	16%	7%	8%				
30-9-2023 17:18	16%	10%	23%	19-11-2023 03:10	10%	15%	6%				
30-9-2023 17:19	61%	41%	19%	19-11-2023 03:10	15%	10%	13%				
30-9-2023 17:19	14%	21%	6%	19-11-2023 03:11	14%	8%	3%				
30-9-2023 17:20	20%	16%	31%	19-11-2023 03:11	6%	18%	10%				
30-9-2023 17:20	5%	12%	7%	19-11-2023 03:12	16%	19%	10%				
30-9-2023 17:21	17%	12%	6%	19-11-2023 03:12	13%	25%	4%				
30-9-2023 17:21	17%	9%	13%	19-11-2023 03:13	27%	21%	6%				
30-9-2023 17:22	11%	7%	4%	19-11-2023 03:13	13%	16%	3%				
30-9-2023 17:22	5%	12%	15%	19-11-2023 03:14	18%	22%	11%				
30-9-2023 17:23	42%	46%	22%	19-11-2023 03:14	32%	20%	22%				
30-9-2023 17:23	20%	5%	5%	19-11-2023 03:15	14%	30%	9%				
30-9-2023 17:24	21%	33%	15%	19-11-2023 03:15	19%	29%	8%				
30-9-2023 17:24	47%	25%	37%	19-11-2023 03:16	20%	16%	6%				
30-9-2023 17:25	1%	8%	4%	19-11-2023 03:16	9%	28%	6%				
30-9-2023 17:25	17%	10%	6%	19-11-2023 03:17	9%	6%	10%				
30-9-2023 17:26	5%	11%	33%	19-11-2023 03:17	23%	16%	8%				
30-9-2023 17:26	29%	11%	22%	19-11-2023 03:18	22%	9%	15%				
30-9-2023 17:27	11%	12%	8%	19-11-2023 03:18	8%	14%	6%				
30-9-2023 17:27	8%	7%	19%	19-11-2023 03:19	22%	22%	11%				
30-9-2023 17:28	7%	2%	10%	19-11-2023 03:19	15%	27%	8%				
30-9-2023 17:28	17%	15%	24%	19-11-2023 03:20	23%	11%	12%				
30-9-2023 17:29	5%	15%	10%	19-11-2023 03:20	20%	10%	8%				
30-9-2023 17:29	11%	8%	18%	19-11-2023 03:21	32%	20%	10%				
30-9-2023 17:30	29%	12%	15%	19-11-2023 03:21	8%	15%	6%				
30-9-2023 17:30	21%	8%	15%	19-11-2023 03:22	24%	32%	10%				
30-9-2023 17:31	16%	14%	22%	19-11-2023 03:22	23%	19%	7%				
30-9-2023 17:31	16%	17%	23%	19-11-2023 03:23	20%	15%	15%				
30-9-2023 17:32	17%	21%	17%	19-11-2023 03:23	9%	10%	11%				

30-9-2023 17:32	20%	13%	17%	19-11-2023 03:24	11%	23%	7%				
30-9-2023 17:33	17%	15%	10%	19-11-2023 03:24	8%	14%	12%				
30-9-2023 17:33	11%	7%	5%	19-11-2023 03:25	24%	13%	10%				
30-9-2023 17:34	17%	7%	16%	19-11-2023 03:25	15%	23%	13%				
30-9-2023 17:34	30%	51%	18%	19-11-2023 03:26	19%	12%	4%				
30-9-2023 17:35	13%	10%	5%	19-11-2023 03:26	13%	23%	6%				
30-9-2023 17:35	28%	18%	31%	19-11-2023 03:27	27%	13%	10%				
30-9-2023 17:36	13%	8%	15%	19-11-2023 03:27	11%	16%	13%				
30-9-2023 17:36	29%	18%	17%	19-11-2023 03:28	13%	15%	9%				
30-9-2023 17:37	14%	9%	8%	19-11-2023 03:28	13%	3%	3%				
30-9-2023 17:37	18%	17%	23%	19-11-2023 03:29	19%	14%	13%				
30-9-2023 17:38	12%	7%	10%	19-11-2023 03:29	13%	37%	9%				
30-9-2023 17:38	17%	15%	15%	19-11-2023 03:30	6%	19%	6%				
30-9-2023 17:39	16%	9%	14%	19-11-2023 03:30	23%	25%	6%				
30-9-2023 17:39	39%	29%	24%	19-11-2023 03:31	27%	10%	10%				
30-9-2023 17:40	17%	24%	18%	19-11-2023 03:31	11%	12%	10%				
30-9-2023 17:40	28%	4%	10%	19-11-2023 03:32	38%	19%	11%				
30-9-2023 17:41	22%	10%	22%	19-11-2023 03:32	15%	22%	10%				
30-9-2023 17:41	17%	7%	18%	19-11-2023 03:33	25%	14%	12%				
30-9-2023 17:42	21%	10%	28%	19-11-2023 03:33	13%	24%	3%				
30-9-2023 17:42	11%	10%	15%	19-11-2023 03:34	19%	15%	5%				
30-9-2023 17:43	4%	9%	15%	19-11-2023 03:34	20%	19%	10%				
30-9-2023 17:43	24%	12%	11%	19-11-2023 03:35	5%	18%	8%				
30-9-2023 17:44	8%	10%	27%	19-11-2023 03:35	19%	12%	9%				
30-9-2023 17:44	26%	16%	19%	19-11-2023 03:36	18%	15%	8%				
30-9-2023 17:45	12%	7%	24%	19-11-2023 03:36	23%	12%	15%				
30-9-2023 17:45	21%	11%	17%	19-11-2023 03:37	13%	13%	17%				
30-9-2023 17:46	87%	64%	67%	19-11-2023 03:37	11%	7%	3%				
30-9-2023 17:46	11%	8%	13%	19-11-2023 03:38	23%	13%	6%				
30-9-2023 17:47	14%	14%	18%	19-11-2023 03:38	8%	14%	7%				
30-9-2023 17:47	29%	22%	22%	19-11-2023 03:39	9%	13%	10%				
30-9-2023 17:48	20%	10%	24%	19-11-2023 03:39	16%	14%	10%				
30-9-2023 17:48	11%	7%	10%	19-11-2023 03:40	20%	20%	14%				
30-9-2023 17:49	24%	49%	13%	19-11-2023 03:40	18%	16%	7%				
30-9-2023 17:49	45%	13%	34%	19-11-2023 03:41	8%	9%	6%				
30-9-2023 17:50	12%	20%	25%	19-11-2023 03:41	20%	23%	7%				
30-9-2023 17:50	13%	11%	18%	19-11-2023 03:42	20%	20%	11%				
30-9-2023 17:51	17%	8%	9%	19-11-2023 03:42	35%	15%	16%				
30-9-2023 17:51	16%	7%	6%	19-11-2023 03:43	8%	14%	13%				
30-9-2023 17:52	28%	12%	19%	19-11-2023 03:43	10%	28%	9%				
30-9-2023 17:52	28%	13%	11%	19-11-2023 03:44	15%	31%	7%				
30-9-2023 17:53	33%	8%	21%	19-11-2023 03:44	20%	28%	10%				
30-9-2023 17:53	9%	15%	12%	19-11-2023 03:45	14%	24%	4%				
30-9-2023 17:54	12%	13%	16%	19-11-2023 03:45	16%	15%	6%				
30-9-2023 17:54	8%	15%	15%	19-11-2023 03:46	18%	18%	9%				
30-9-2023 17:55	28%	8%	19%	19-11-2023 03:46	15%	28%	7%				
30-9-2023 17:55	24%	16%	15%	19-11-2023 03:47	11%	23%	8%				
30-9-2023 17:56	30%	10%	31%	19-11-2023 03:47	22%	14%	5%				
30-9-2023 17:56	13%	9%	16%	19-11-2023 03:48	20%	9%	3%				
30-9-2023 17:57	11%	14%	17%	19-11-2023 03:48	11%	5%	3%				
30-9-2023 17:57	47%	64%	24%	19-11-2023 03:49	9%	31%	8%				
30-9-2023 17:58	16%	7%	17%	19-11-2023 03:49	10%	16%	9%				
30-9-2023 17:58	16%	18%	9%	19-11-2023 03:50	14%	13%	1%				
30-9-2023 17:59	33%	24%	17%	19-11-2023 03:50	22%	7%	8%				
30-9-2023 17:59	16%	28%	9%	19-11-2023 03:51	28%	18%	1%				
30-9-2023 18:00	7%	8%	15%	19-11-2023 03:51	15%	10%	11%				
30-9-2023 18:00	13%	19%	26%	19-11-2023 03:52	27%	8%	20%				
30-9-2023 18:01	17%	13%	13%	19-11-2023 03:52	23%	30%	6%				
30-9-2023 18:01	36%	7%	25%	19-11-2023 03:53	30%	25%	6%				
30-9-2023 18:02	25%	7%	13%	19-11-2023 03:53	27%	12%	13%				
30-9-2023 18:02	20%	28%	15%	19-11-2023 03:54	22%	12%	4%				
30-9-2023 18:03	42%	36%	15%	19-11-2023 03:54	28%	20%	11%				
30-9-2023 18:03	18%	11%	17%	19-11-2023 03:55	20%	25%	5%				
30-9-2023 18:04	22%	7%	25%	19-11-2023 03:55	20%	7%	13%				
30-9-2023 18:04	20%	14%	17%	19-11-2023 03:56	16%	20%	3%				
30-9-2023 18:05	14%	16%	10%	19-11-2023 03:56	22%	5%	3%				
30-9-2023 18:05	16%	15%	21%	19-11-2023 03:57	19%	14%	6%				
30-9-2023 18:06	9%	5%	11%	19-11-2023 03:57	30%	30%	8%				
30-9-2023 18:06	7%	17%	15%	19-11-2023 03:58	16%	15%	11%				
30-9-2023 18:07	20%	12%	14%	19-11-2023 03:58	20%	22%	3%				
30-9-2023 18:07	11%	15%	9%	19-11-2023 03:59	22%	19%	15%				
30-9-2023 18:08	20%	11%	19%	19-11-2023 03:59	15%	18%	10%				
30-9-2023 18:08	13%	13%	12%	19-11-2023 04:00	19%	12%	3%				
30-9-2023 18:09	17%	7%	13%	19-11-2023 04:00	25%	18%	4%				

30-9-2023 18:09	13%	9%	14%	19-11-2023 04:01	15%	13%	3%				
30-9-2023 18:10	43%	43%	27%	19-11-2023 04:01	15%	8%	6%				
30-9-2023 18:10	17%	8%	15%	19-11-2023 04:02	11%	14%	5%				
30-9-2023 18:11	18%	8%	24%	19-11-2023 04:02	10%	24%	5%				
30-9-2023 18:11	13%	27%	24%	19-11-2023 04:03	20%	12%	14%				
30-9-2023 18:12	21%	11%	8%	19-11-2023 04:03	14%	20%	8%				
30-9-2023 18:12	24%	13%	17%	19-11-2023 04:04	14%	7%	11%				
30-9-2023 18:13	25%	18%	22%	19-11-2023 04:04	11%	4%	8%				
30-9-2023 18:13	12%	9%	13%	19-11-2023 04:05	11%	21%	9%				
30-9-2023 18:14	17%	9%	8%	19-11-2023 04:05	14%	5%	11%				
30-9-2023 18:14	21%	8%	6%	19-11-2023 04:06	18%	8%	8%				
30-9-2023 18:15	51%	29%	14%	19-11-2023 04:06	16%	14%	3%				
30-9-2023 18:15	17%	21%	13%	19-11-2023 04:07	5%	12%	9%				
30-9-2023 18:16	12%	17%	9%	19-11-2023 04:07	15%	9%	5%				
30-9-2023 18:16	16%	29%	8%	19-11-2023 04:08	11%	7%	6%				
30-9-2023 18:17	20%	16%	8%	19-11-2023 04:08	10%	13%	6%				
30-9-2023 18:17	11%	12%	6%	19-11-2023 04:09	24%	11%	16%				
30-9-2023 18:18	18%	12%	3%	19-11-2023 04:09	25%	23%	6%				
30-9-2023 18:18	9%	19%	4%	19-11-2023 04:10	28%	16%	12%				
30-9-2023 18:19	7%	8%	6%	19-11-2023 04:10	19%	19%	11%				
30-9-2023 18:19	8%	9%	6%	19-11-2023 04:11	14%	10%	14%				
30-9-2023 18:20	8%	12%	10%	19-11-2023 04:11	23%	21%	10%				
30-9-2023 18:20	17%	6%	8%	19-11-2023 04:12	13%	15%	13%				
30-9-2023 18:21	22%	7%	6%	19-11-2023 04:12	14%	26%	10%				
30-9-2023 18:21	3%	7%	6%	19-11-2023 04:13	8%	20%	11%				
30-9-2023 18:22	13%	7%	8%	19-11-2023 04:13	41%	13%	5%				
30-9-2023 18:22	29%	14%	15%	19-11-2023 04:14	28%	20%	7%				
30-9-2023 18:23	12%	9%	7%	19-11-2023 04:14	15%	23%	7%				
30-9-2023 18:23	20%	19%	19%	19-11-2023 04:15	16%	8%	8%				
30-9-2023 18:24	17%	20%	10%	19-11-2023 04:15	10%	10%	5%				
30-9-2023 18:24	16%	2%	10%	19-11-2023 04:16	23%	1%	3%				
30-9-2023 18:25	5%	17%	10%	19-11-2023 04:16	8%	13%	8%				
30-9-2023 18:25	20%	21%	15%	19-11-2023 04:17	25%	9%	8%				
30-9-2023 18:26	5%	7%	12%	19-11-2023 04:17	18%	15%	8%				
30-9-2023 18:26	16%	16%	13%	19-11-2023 04:18	20%	24%	15%				
30-9-2023 18:27	11%	19%	9%	19-11-2023 04:18	32%	18%	11%				
30-9-2023 18:27	12%	5%	10%	19-11-2023 04:19	23%	8%	12%				
30-9-2023 18:28	5%	7%	10%	19-11-2023 04:19	8%	7%	6%				
30-9-2023 18:28	20%	21%	17%	19-11-2023 04:20	11%	15%	12%				
30-9-2023 18:29	14%	8%	15%	19-11-2023 04:20	23%	10%	8%				
30-9-2023 18:29	17%	12%	15%	19-11-2023 04:21	35%	14%	6%				
30-9-2023 18:30	29%	15%	13%	19-11-2023 04:21	14%	25%	8%				
30-9-2023 18:30	22%	12%	10%	19-11-2023 04:22	19%	12%	8%				
30-9-2023 18:31	21%	11%	17%	19-11-2023 04:22	11%	29%	6%				
30-9-2023 18:31	24%	12%	22%	19-11-2023 04:23	15%	12%	14%				
30-9-2023 18:32	12%	8%	11%	19-11-2023 04:23	23%	15%	3%				
30-9-2023 18:32	14%	9%	15%	19-11-2023 04:24	6%	12%	11%				
30-9-2023 18:33	21%	16%	13%	19-11-2023 04:24	9%	21%	10%				
30-9-2023 18:33	21%	18%	13%	19-11-2023 04:25	10%	28%	9%				
30-9-2023 18:34	14%	15%	7%	19-11-2023 04:25	6%	16%	10%				
30-9-2023 18:34	11%	16%	17%	19-11-2023 04:26	28%	24%	8%				
30-9-2023 18:35	28%	20%	11%	19-11-2023 04:26	5%	19%	5%				
30-9-2023 18:35	13%	23%	12%	19-11-2023 04:27	13%	21%	9%				
30-9-2023 18:36	29%	28%	22%	19-11-2023 04:27	29%	25%	10%				
30-9-2023 18:36	46%	22%	10%	19-11-2023 04:28	15%	19%	3%				
30-9-2023 18:37	16%	19%	8%	19-11-2023 04:28	16%	14%	5%				
30-9-2023 18:37	21%	28%	18%	19-11-2023 04:29	4%	11%	3%				
30-9-2023 18:38	30%	32%	21%	19-11-2023 04:29	16%	16%	13%				
30-9-2023 18:38	33%	7%	13%	19-11-2023 04:30	16%	12%	11%				
30-9-2023 18:39	8%	9%	8%	19-11-2023 04:30	19%	24%	6%				
30-9-2023 18:39	36%	30%	13%	19-11-2023 04:31	20%	9%	8%				
30-9-2023 18:40	4%	7%	10%	19-11-2023 04:31	6%	22%	15%				
30-9-2023 18:40	11%	12%	12%	19-11-2023 04:32	8%	20%	10%				
30-9-2023 18:41	28%	23%	15%	19-11-2023 04:32	11%	14%	9%				
30-9-2023 18:41	13%	26%	19%	19-11-2023 04:33	13%	13%	10%				
30-9-2023 18:42	24%	9%	6%	19-11-2023 04:33	9%	12%	12%				
30-9-2023 18:42	7%	5%	8%	19-11-2023 04:34	23%	28%	15%				
30-9-2023 18:43	25%	11%	4%	19-11-2023 04:34	20%	21%	10%				
30-9-2023 18:43	18%	21%	11%	19-11-2023 04:35	15%	18%	6%				
30-9-2023 18:44	18%	25%	10%	19-11-2023 04:35	24%	18%	6%				
30-9-2023 18:44	14%	34%	13%	19-11-2023 04:36	15%	9%	6%				
30-9-2023 18:45	17%	18%	11%	19-11-2023 04:36	11%	15%	5%				
30-9-2023 18:45	12%	6%	7%	19-11-2023 04:37	29%	9%	6%				
30-9-2023 18:46	18%	8%	8%	19-11-2023 04:37	11%	19%	6%				

30-9-2023 18:46	8%	17%	15%	19-11-2023 04:38	9%	14%	8%				
30-9-2023 18:47	12%	4%	9%	19-11-2023 04:38	15%	19%	14%				
30-9-2023 18:47	18%	7%	7%	19-11-2023 04:39	14%	22%	13%				
30-9-2023 18:48	8%	7%	6%	19-11-2023 04:39	14%	10%	3%				
30-9-2023 18:48	12%	6%	1%	19-11-2023 04:40	27%	12%	4%				
30-9-2023 18:49	11%	20%	16%	19-11-2023 04:40	18%	10%	8%				
30-9-2023 18:49	1%	8%	7%	19-11-2023 04:41	28%	13%	9%				
30-9-2023 18:50	1%	7%	15%	19-11-2023 04:41	13%	28%	10%				
30-9-2023 18:50	11%	12%	6%	19-11-2023 04:42	18%	5%	12%				
30-9-2023 18:51	9%	10%	19%	19-11-2023 04:42	25%	22%	7%				
30-9-2023 18:51	14%	21%	11%	19-11-2023 04:43	10%	18%	15%				
30-9-2023 18:52	8%	11%	11%	19-11-2023 04:43	15%	16%	8%				
30-9-2023 18:52	12%	9%	15%	19-11-2023 04:44	15%	23%	11%				
30-9-2023 18:53	16%	11%	16%	19-11-2023 04:44	24%	9%	12%				
30-9-2023 18:53	13%	6%	16%	19-11-2023 04:45	14%	2%	19%				
30-9-2023 18:54	8%	6%	17%	19-11-2023 04:45	10%	26%	23%				
30-9-2023 18:54	14%	7%	11%	19-11-2023 04:46	16%	13%	13%				
30-9-2023 18:55	25%	8%	9%	19-11-2023 04:46	13%	13%	6%				
30-9-2023 18:55	24%	13%	15%	19-11-2023 04:47	15%	19%	8%				
30-9-2023 18:56	11%	5%	6%	19-11-2023 04:47	14%	22%	9%				
30-9-2023 18:56	25%	17%	19%	19-11-2023 04:48	11%	23%	11%				
30-9-2023 18:57	11%	13%	23%	19-11-2023 04:48	15%	11%	6%				
30-9-2023 18:57	8%	14%	10%	19-11-2023 04:49	19%	14%	12%				
30-9-2023 18:58	0%	8%	5%	19-11-2023 04:49	19%	20%	6%				
30-9-2023 18:58	13%	6%	24%	19-11-2023 04:50	18%	19%	1%				
30-9-2023 18:59	9%	14%	19%	19-11-2023 04:50	16%	15%	8%				
30-9-2023 18:59	20%	8%	15%	19-11-2023 04:51	19%	10%	11%				
30-9-2023 19:00	18%	7%	9%	19-11-2023 04:51	14%	10%	8%				
30-9-2023 19:00	8%	6%	33%	19-11-2023 04:52	19%	9%	9%				
30-9-2023 19:01	12%	14%	23%	19-11-2023 04:52	13%	14%	6%				
30-9-2023 19:01	8%	11%	4%	19-11-2023 04:53	16%	20%	11%				
30-9-2023 19:02	42%	6%	17%	19-11-2023 04:53	16%	19%	8%				
30-9-2023 19:02	24%	24%	13%	19-11-2023 04:54	16%	24%	6%				
30-9-2023 19:03	12%	8%	16%	19-11-2023 04:54	13%	14%	15%				
30-9-2023 19:03	20%	5%	5%	19-11-2023 04:55	29%	9%	6%				
30-9-2023 19:04	9%	9%	10%	19-11-2023 04:55	25%	13%	13%				
30-9-2023 19:04	14%	11%	7%	19-11-2023 04:56	11%	16%	12%				
30-9-2023 19:05	21%	5%	18%	19-11-2023 04:56	11%	9%	10%				
30-9-2023 19:05	16%	8%	12%	19-11-2023 04:57	18%	11%	14%				
30-9-2023 19:06	11%	3%	5%	19-11-2023 04:57	20%	23%	19%				
30-9-2023 19:06	13%	11%	18%	19-11-2023 04:58	20%	10%	8%				
30-9-2023 19:07	12%	7%	16%	19-11-2023 04:58	15%	11%	7%				
30-9-2023 19:07	9%	26%	6%	19-11-2023 04:59	11%	6%	4%				
30-9-2023 19:08	11%	8%	13%	19-11-2023 04:59	15%	18%	8%				
30-9-2023 19:08	14%	13%	2%	19-11-2023 05:00	38%	12%	8%				
30-9-2023 19:09	17%	14%	11%	19-11-2023 05:00	24%	23%	13%				
30-9-2023 19:09	38%	38%	17%	19-11-2023 05:01	15%	13%	14%				
30-9-2023 19:10	21%	7%	15%	19-11-2023 05:01	16%	23%	6%				
30-9-2023 19:10	20%	17%	22%	19-11-2023 05:02	18%	13%	7%				
30-9-2023 19:11	16%	7%	14%	19-11-2023 05:02	10%	14%	5%				
30-9-2023 19:11	11%	7%	15%	19-11-2023 05:03	19%	14%	6%				
30-9-2023 19:12	14%	7%	7%	19-11-2023 05:03	18%	8%	5%				
30-9-2023 19:12	17%	8%	18%	19-11-2023 05:04	15%	4%	6%				
30-9-2023 19:13	9%	15%	17%	19-11-2023 05:04	23%	15%	7%				
30-9-2023 19:13	12%	13%	8%	19-11-2023 05:05	19%	7%	7%				
30-9-2023 19:14	18%	14%	10%	19-11-2023 05:05	6%	2%	8%				
30-9-2023 19:14	34%	19%	21%	19-11-2023 05:06	15%	22%	8%				
30-9-2023 19:15	14%	22%	15%	19-11-2023 05:06	22%	19%	5%				
30-9-2023 19:15	18%	53%	19%	19-11-2023 05:07	22%	35%	15%				
30-9-2023 19:16	20%	26%	24%	19-11-2023 05:07	11%	22%	10%				
30-9-2023 19:16	18%	24%	21%	19-11-2023 05:08	19%	18%	10%				
30-9-2023 19:17	21%	10%	8%	19-11-2023 05:08	11%	24%	8%				
30-9-2023 19:17	14%	12%	15%	19-11-2023 05:09	22%	14%	5%				
30-9-2023 19:18	29%	26%	26%	19-11-2023 05:09	19%	31%	8%				
30-9-2023 19:18	21%	21%	22%	19-11-2023 05:10	19%	12%	9%				
30-9-2023 19:19	21%	16%	10%	19-11-2023 05:10	13%	18%	6%				
30-9-2023 19:19	16%	9%	8%	19-11-2023 05:11	9%	15%	10%				
30-9-2023 19:20	13%	27%	28%	19-11-2023 05:11	8%	18%	10%				
30-9-2023 19:20	20%	23%	15%	19-11-2023 05:12	14%	15%	7%				
30-9-2023 19:21	8%	12%	19%	19-11-2023 05:12	19%	18%	6%				
30-9-2023 19:21	25%	19%	10%	19-11-2023 05:13	13%	10%	8%				
30-9-2023 19:22	5%	11%	19%	19-11-2023 05:13	22%	21%	1%				
30-9-2023 19:22	16%	11%	24%	19-11-2023 05:14	13%	19%	8%				
30-9-2023 19:23	30%	8%	6%	19-11-2023 05:14	11%	20%	5%				

30-9-2023 19:23	5%	8%	7%	19-11-2023 05:15	5%	9%	11%				
30-9-2023 19:24	25%	7%	17%	19-11-2023 05:15	32%	23%	6%				
30-9-2023 19:24	13%	14%	12%	19-11-2023 05:16	16%	15%	15%				
30-9-2023 19:25	13%	15%	1%	19-11-2023 05:16	20%	8%	6%				
30-9-2023 19:25	11%	7%	14%	19-11-2023 05:17	20%	16%	13%				
30-9-2023 19:26	14%	10%	22%	19-11-2023 05:17	8%	19%	11%				
30-9-2023 19:26	29%	8%	12%	19-11-2023 05:18	18%	19%	3%				
30-9-2023 19:27	4%	5%	5%	19-11-2023 05:18	10%	21%	10%				
30-9-2023 19:27	59%	42%	12%	19-11-2023 05:19	23%	16%	8%				
30-9-2023 19:28	16%	11%	17%	19-11-2023 05:19	9%	14%	13%				
30-9-2023 19:28	11%	4%	8%	19-11-2023 05:20	23%	14%	12%				
30-9-2023 19:29	8%	7%	6%	19-11-2023 05:20	10%	21%	12%				
30-9-2023 19:29	24%	9%	6%	19-11-2023 05:21	23%	18%	5%				
30-9-2023 19:30	17%	7%	10%	19-11-2023 05:21	15%	8%	10%				
30-9-2023 19:30	17%	7%	17%	19-11-2023 05:22	22%	15%	7%				
30-9-2023 19:31	4%	9%	19%	19-11-2023 05:22	16%	11%	5%				
30-9-2023 19:31	22%	13%	11%	19-11-2023 05:23	32%	11%	10%				
30-9-2023 19:32	9%	10%	6%	19-11-2023 05:23	13%	12%	6%				
30-9-2023 19:32	13%	10%	12%	19-11-2023 05:24	15%	13%	12%				
30-9-2023 19:33	21%	9%	20%	19-11-2023 05:24	20%	8%	6%				
30-9-2023 19:33	22%	13%	15%	19-11-2023 05:25	25%	4%	6%				
30-9-2023 19:34	11%	15%	22%	19-11-2023 05:25	19%	29%	7%				
30-9-2023 19:34	18%	19%	19%	19-11-2023 05:26	19%	45%	2%				
30-9-2023 19:35	7%	9%	15%	19-11-2023 05:26	11%	18%	4%				
30-9-2023 19:35	16%	21%	17%	19-11-2023 05:27	22%	23%	8%				
30-9-2023 19:36	78%	97%	33%	19-11-2023 05:27	22%	21%	19%				
30-9-2023 19:36	13%	21%	15%	19-11-2023 05:28	18%	14%	6%				
30-9-2023 19:37	21%	22%	34%	19-11-2023 05:28	11%	14%	4%				
30-9-2023 19:37	20%	9%	10%	19-11-2023 05:29	11%	15%	8%				
30-9-2023 19:38	32%	16%	33%	19-11-2023 05:29	15%	36%	7%				
30-9-2023 19:38	16%	17%	10%	19-11-2023 05:30	44%	27%	8%				
30-9-2023 19:39	8%	11%	7%	19-11-2023 05:30	18%	13%	0%				
30-9-2023 19:39	17%	11%	22%	19-11-2023 05:31	32%	12%	7%				
30-9-2023 19:40	29%	13%	19%	19-11-2023 05:31	13%	21%	12%				
30-9-2023 19:40	74%	41%	100%	19-11-2023 05:32	9%	10%	14%				
30-9-2023 19:41	26%	50%	12%	19-11-2023 05:32	14%	20%	10%				
30-9-2023 19:41	32%	20%	26%	19-11-2023 05:33	14%	9%	3%				
30-9-2023 19:42	16%	8%	8%	19-11-2023 05:33	20%	24%	11%				
30-9-2023 19:42	16%	12%	13%	19-11-2023 05:34	14%	10%	5%				
30-9-2023 19:43	20%	13%	22%	19-11-2023 05:34	18%	12%	6%				
30-9-2023 19:43	34%	24%	26%	19-11-2023 05:35	23%	16%	15%				
30-9-2023 19:44	17%	13%	17%	19-11-2023 05:35	8%	3%	3%				
30-9-2023 19:44	36%	23%	24%	19-11-2023 05:36	22%	21%	8%				
30-9-2023 19:45	14%	5%	9%	19-11-2023 05:36	25%	18%	6%				
30-9-2023 19:45	5%	20%	10%	19-11-2023 05:37	16%	9%	16%				
30-9-2023 19:46	22%	16%	7%	19-11-2023 05:37	25%	19%	8%				
30-9-2023 19:46	14%	2%	8%	19-11-2023 05:38	15%	22%	10%				
30-9-2023 19:47	18%	5%	8%	19-11-2023 05:38	16%	16%	8%				
30-9-2023 19:47	11%	9%	3%	19-11-2023 05:39	19%	23%	19%				
30-9-2023 19:48	14%	7%	19%	19-11-2023 05:39	8%	13%	12%				
30-9-2023 19:48	20%	14%	33%	19-11-2023 05:40	23%	28%	8%				
30-9-2023 19:49	21%	10%	31%	19-11-2023 05:40	8%	15%	6%				
30-9-2023 19:49	13%	11%	14%	19-11-2023 05:41	24%	16%	8%				
30-9-2023 19:50	5%	13%	14%	19-11-2023 05:41	11%	12%	7%				
30-9-2023 19:50	9%	10%	10%	19-11-2023 05:42	5%	14%	10%				
30-9-2023 19:51	17%	12%	10%	19-11-2023 05:42	10%	22%	5%				
30-9-2023 19:51	28%	21%	25%	19-11-2023 05:43	19%	3%	8%				
30-9-2023 19:52	8%	12%	17%	19-11-2023 05:43	20%	5%	1%				
30-9-2023 19:52	16%	17%	10%	19-11-2023 05:44	16%	19%	6%				
30-9-2023 19:53	9%	9%	18%	19-11-2023 05:44	14%	19%	10%				
30-9-2023 19:53	5%	7%	10%	19-11-2023 05:45	25%	12%	11%				
30-9-2023 19:54	21%	14%	11%	19-11-2023 05:45	14%	26%	6%				
30-9-2023 19:54	16%	12%	13%	19-11-2023 05:46	20%	25%	13%				
30-9-2023 19:55	22%	8%	13%	19-11-2023 05:46	9%	18%	3%				
30-9-2023 19:55	9%	13%	10%	19-11-2023 05:47	14%	26%	4%				
30-9-2023 19:56	26%	13%	19%	19-11-2023 05:47	15%	18%	5%				
30-9-2023 19:56	5%	8%	20%	19-11-2023 05:48	19%	14%	10%				
30-9-2023 19:57	18%	13%	24%	19-11-2023 05:48	23%	7%	4%				
30-9-2023 19:57	14%	15%	25%	19-11-2023 05:49	24%	15%	12%				
30-9-2023 19:58	13%	13%	6%	19-11-2023 05:49	22%	16%	10%				
30-9-2023 19:58	25%	31%	24%	19-11-2023 05:50	28%	21%	8%				
30-9-2023 19:59	16%	11%	14%	19-11-2023 05:50	16%	24%	6%				
30-9-2023 19:59	14%	8%	22%	19-11-2023 05:51	18%	12%	3%				
30-9-2023 20:00	11%	9%	11%	19-11-2023 05:51	28%	10%	14%				

30-9-2023 20:00	21%	20%	19%	19-11-2023 05:52	14%	19%	6%				
30-9-2023 20:01	21%	8%	16%	19-11-2023 05:52	23%	27%	6%				
30-9-2023 20:01	20%	12%	8%	19-11-2023 05:53	11%	29%	12%				
30-9-2023 20:02	17%	7%	7%	19-11-2023 05:53	16%	12%	13%				
30-9-2023 20:02	18%	19%	8%	19-11-2023 05:54	11%	13%	12%				
30-9-2023 20:03	39%	17%	29%	19-11-2023 05:54	24%	15%	7%				
30-9-2023 20:03	21%	9%	12%	19-11-2023 05:55	8%	10%	6%				
30-9-2023 20:04	30%	13%	24%	19-11-2023 05:55	14%	12%	8%				
30-9-2023 20:04	28%	12%	15%	19-11-2023 05:56	18%	14%	12%				
30-9-2023 20:05	22%	11%	9%	19-11-2023 05:56	18%	20%	8%				
30-9-2023 20:05	14%	5%	8%	19-11-2023 05:57	8%	10%	16%				
30-9-2023 20:06	25%	7%	31%	19-11-2023 05:57	16%	9%	7%				
30-9-2023 20:06	22%	10%	21%	19-11-2023 05:58	9%	9%	9%				
30-9-2023 20:07	13%	0%	4%	19-11-2023 05:58	6%	18%	13%				
30-9-2023 20:07	16%	13%	13%	19-11-2023 05:59	24%	28%	8%				
30-9-2023 20:08	21%	6%	22%	19-11-2023 05:59	14%	12%	11%				
30-9-2023 20:08	12%	10%	6%	19-11-2023 06:00	34%	6%	9%				
30-9-2023 20:09	8%	18%	8%	19-11-2023 06:00	19%	24%	6%				
30-9-2023 20:09	33%	40%	19%	19-11-2023 06:01	10%	8%	5%				
30-9-2023 20:10	22%	11%	16%	19-11-2023 06:01	10%	24%	19%				
30-9-2023 20:10	67%	21%	16%	19-11-2023 06:02	29%	12%	10%				
30-9-2023 20:11	14%	7%	8%	19-11-2023 06:02	24%	10%	12%				
30-9-2023 20:11	29%	14%	34%	19-11-2023 06:03	18%	19%	7%				
30-9-2023 20:12	12%	12%	27%	19-11-2023 06:03	11%	12%	22%				
30-9-2023 20:12	18%	9%	13%	19-11-2023 06:04	9%	16%	3%				
30-9-2023 20:13	9%	9%	14%	19-11-2023 06:04	9%	10%	18%				
30-9-2023 20:13	12%	15%	19%	19-11-2023 06:05	8%	18%	10%				
30-9-2023 20:14	14%	7%	15%	19-11-2023 06:05	19%	16%	17%				
30-9-2023 20:14	8%	7%	3%	19-11-2023 06:06	28%	12%	6%				
30-9-2023 20:15	4%	18%	13%	19-11-2023 06:06	9%	18%	3%				
30-9-2023 20:15	11%	12%	31%	19-11-2023 06:07	19%	14%	11%				
30-9-2023 20:16	29%	2%	17%	19-11-2023 06:07	15%	25%	13%				
30-9-2023 20:16	1%	5%	8%	19-11-2023 06:08	19%	18%	6%				
30-9-2023 20:17	13%	9%	18%	19-11-2023 06:08	19%	14%	8%				
30-9-2023 20:17	16%	10%	15%	19-11-2023 06:09	10%	15%	7%				
30-9-2023 20:18	26%	9%	6%	19-11-2023 06:09	14%	11%	4%				
30-9-2023 20:18	13%	7%	12%	19-11-2023 06:10	16%	39%	6%				
30-9-2023 20:19	8%	9%	17%	19-11-2023 06:10	22%	26%	11%				
30-9-2023 20:19	13%	20%	33%	19-11-2023 06:11	27%	12%	8%				
30-9-2023 20:20	17%	12%	25%	19-11-2023 06:11	28%	23%	9%				
30-9-2023 20:20	16%	15%	14%	19-11-2023 06:12	34%	23%	4%				
30-9-2023 20:21	8%	13%	25%	19-11-2023 06:12	22%	13%	6%				
30-9-2023 20:21	32%	7%	15%	19-11-2023 06:13	22%	19%	10%				
30-9-2023 20:22	12%	19%	34%	19-11-2023 06:13	24%	15%	8%				
30-9-2023 20:22	14%	18%	23%	19-11-2023 06:14	16%	9%	13%				
30-9-2023 20:23	13%	13%	14%	19-11-2023 06:14	24%	42%	11%				
30-9-2023 20:23	16%	11%	28%	19-11-2023 06:15	15%	13%	9%				
30-9-2023 20:24	11%	12%	23%	19-11-2023 06:15	20%	38%	2%				
30-9-2023 20:24	14%	12%	26%	19-11-2023 06:16	18%	14%	9%				
30-9-2023 20:25	11%	8%	22%	19-11-2023 06:16	14%	11%	6%				
30-9-2023 20:25	14%	11%	10%	19-11-2023 06:17	22%	20%	10%				
30-9-2023 20:26	17%	13%	18%	19-11-2023 06:17	13%	29%	10%				
30-9-2023 20:26	30%	27%	24%	19-11-2023 06:18	42%	15%	12%				
30-9-2023 20:27	18%	7%	13%	19-11-2023 06:18	14%	20%	12%				
30-9-2023 20:27	14%	12%	42%	19-11-2023 06:19	18%	27%	12%				
30-9-2023 20:28	18%	6%	17%	19-11-2023 06:19	19%	33%	6%				
30-9-2023 20:28	3%	16%	13%	19-11-2023 06:20	11%	19%	9%				
30-9-2023 20:29	13%	31%	11%	19-11-2023 06:20	22%	16%	11%				
30-9-2023 20:29	13%	28%	17%	19-11-2023 06:21	23%	8%	5%				
30-9-2023 20:30	18%	24%	19%	19-11-2023 06:21	20%	14%	8%				
30-9-2023 20:30	22%	40%	11%	19-11-2023 06:22	20%	13%	6%				
30-9-2023 20:31	21%	9%	13%	19-11-2023 06:22	20%	7%	19%				
30-9-2023 20:31	47%	34%	13%	19-11-2023 06:23	14%	20%	13%				
30-9-2023 20:32	14%	13%	3%	19-11-2023 06:23	6%	14%	13%				
30-9-2023 20:32	21%	5%	7%	19-11-2023 06:24	20%	13%	10%				
30-9-2023 20:33	26%	4%	5%	19-11-2023 06:24	23%	13%	8%				
30-9-2023 20:33	5%	6%	7%	19-11-2023 06:25	22%	29%	15%				
30-9-2023 20:34	17%	10%	3%	19-11-2023 06:25	18%	13%	5%				
30-9-2023 20:34	3%	11%	13%	19-11-2023 06:26	25%	12%	3%				
30-9-2023 20:35	17%	6%	11%	19-11-2023 06:26	29%	19%	8%				
30-9-2023 20:35	11%	13%	22%	19-11-2023 06:27	13%	23%	14%				
30-9-2023 20:36	14%	8%	8%	19-11-2023 06:27	43%	15%	11%				
30-9-2023 20:36	12%	6%	10%	19-11-2023 06:28	34%	12%	4%				
30-9-2023 20:37	80%	43%	19%	19-11-2023 06:28	25%	20%	6%				

30-9-2023 20:37	33%	15%	28%	19-11-2023 06:29	19%	13%	12%				
30-9-2023 20:38	24%	20%	8%	19-11-2023 06:29	27%	21%	15%				
30-9-2023 20:38	18%	15%	28%	19-11-2023 06:30	22%	18%	3%				
30-9-2023 20:39	21%	10%	28%	19-11-2023 06:30	13%	14%	7%				
30-9-2023 20:39	20%	4%	12%	19-11-2023 06:31	27%	15%	6%				
30-9-2023 20:40	32%	17%	33%	19-11-2023 06:31	25%	28%	8%				
30-9-2023 20:40	20%	7%	15%	19-11-2023 06:32	23%	21%	9%				
30-9-2023 20:41	26%	10%	31%	19-11-2023 06:32	24%	21%	8%				
30-9-2023 20:41	13%	7%	24%	19-11-2023 06:33	25%	18%	13%				
30-9-2023 20:42	7%	10%	19%	19-11-2023 06:33	13%	25%	1%				
30-9-2023 20:42	28%	24%	24%	19-11-2023 06:34	18%	20%	6%				
30-9-2023 20:43	16%	10%	12%	19-11-2023 06:34	14%	23%	8%				
30-9-2023 20:43	14%	8%	20%	19-11-2023 06:35	47%	20%	8%				
30-9-2023 20:44	12%	6%	12%	19-11-2023 06:35	13%	13%	14%				
30-9-2023 20:44	9%	6%	7%	19-11-2023 06:36	20%	9%	10%				
30-9-2023 20:45	5%	13%	29%	19-11-2023 06:36	25%	16%	7%				
30-9-2023 20:45	17%	11%	17%	19-11-2023 06:37	18%	16%	10%				
30-9-2023 20:46	24%	20%	7%	19-11-2023 06:37	20%	13%	10%				
30-9-2023 20:46	9%	13%	10%	19-11-2023 06:38	25%	24%	10%				
30-9-2023 20:47	20%	15%	42%	19-11-2023 06:38	20%	18%	6%				
30-9-2023 20:47	14%	13%	40%	19-11-2023 06:39	10%	23%	12%				
30-9-2023 20:48	21%	20%	24%	19-11-2023 06:39	20%	21%	5%				
30-9-2023 20:48	29%	10%	19%	19-11-2023 06:40	27%	19%	15%				
30-9-2023 20:49	13%	14%	40%	19-11-2023 06:40	27%	28%	10%				
30-9-2023 20:49	17%	7%	6%	19-11-2023 06:41	18%	14%	10%				
30-9-2023 20:50	13%	9%	20%	19-11-2023 06:41	14%	5%	14%				
30-9-2023 20:50	8%	19%	31%	19-11-2023 06:42	15%	14%	12%				
30-9-2023 20:51	8%	5%	10%	19-11-2023 06:42	11%	16%	4%				
30-9-2023 20:51	13%	2%	20%	19-11-2023 06:43	20%	18%	9%				
30-9-2023 20:52	18%	21%	33%	19-11-2023 06:43	18%	19%	6%				
30-9-2023 20:52	5%	4%	15%	19-11-2023 06:44	13%	19%	11%				
30-9-2023 20:53	16%	10%	21%	19-11-2023 06:44	38%	7%	5%				
30-9-2023 20:53	8%	13%	34%	19-11-2023 06:45	16%	10%	1%				
30-9-2023 20:54	20%	19%	26%	19-11-2023 06:45	13%	29%	5%				
30-9-2023 20:54	11%	6%	14%	19-11-2023 06:46	9%	12%	3%				
30-9-2023 20:55	17%	7%	8%	19-11-2023 06:46	23%	24%	2%				
30-9-2023 20:55	24%	12%	34%	19-11-2023 06:47	19%	24%	7%				
30-9-2023 20:56	8%	14%	9%	19-11-2023 06:47	10%	16%	12%				
30-9-2023 20:56	8%	23%	28%	19-11-2023 06:48	9%	5%	3%				
30-9-2023 20:57	14%	17%	24%	19-11-2023 06:48	16%	11%	5%				
30-9-2023 20:57	11%	3%	17%	19-11-2023 06:49	28%	6%	8%				
30-9-2023 20:58	30%	12%	44%	19-11-2023 06:49	15%	15%	6%				
30-9-2023 20:58	7%	26%	34%	19-11-2023 06:50	13%	9%	6%				
30-9-2023 20:59	26%	9%	8%	19-11-2023 06:50	14%	19%	3%				
30-9-2023 20:59	47%	64%	19%	19-11-2023 06:51	14%	29%	10%				
30-9-2023 21:00	4%	10%	10%	19-11-2023 06:51	16%	26%	14%				
30-9-2023 21:00	7%	7%	5%	19-11-2023 06:52	14%	16%	8%				
30-9-2023 21:01	13%	14%	38%	19-11-2023 06:52	11%	25%	10%				
30-9-2023 21:01	21%	18%	43%	19-11-2023 06:53	25%	10%	9%				
30-9-2023 21:02	9%	7%	10%	19-11-2023 06:53	20%	10%	5%				
30-9-2023 21:02	21%	46%	35%	19-11-2023 06:54	27%	10%	9%				
30-9-2023 21:03	12%	12%	42%	19-11-2023 06:54	15%	14%	5%				
30-9-2023 21:03	12%	3%	10%	19-11-2023 06:55	9%	15%	10%				
30-9-2023 21:04	11%	8%	8%	19-11-2023 06:55	16%	44%	9%				
30-9-2023 21:04	18%	14%	29%	19-11-2023 06:56	14%	14%	6%				
30-9-2023 21:05	8%	10%	9%	19-11-2023 06:56	10%	11%	7%				
30-9-2023 21:05	17%	16%	29%	19-11-2023 06:57	11%	28%	9%				
30-9-2023 21:06	17%	12%	22%	19-11-2023 06:57	13%	19%	8%				
30-9-2023 21:06	13%	5%	3%	19-11-2023 06:58	11%	18%	8%				
30-9-2023 21:07	18%	7%	14%	19-11-2023 06:58	16%	10%	0%				
30-9-2023 21:07	9%	21%	37%	19-11-2023 06:59	10%	9%	21%				
30-9-2023 21:08	16%	9%	24%	19-11-2023 06:59	32%	13%	3%				
30-9-2023 21:08	8%	7%	14%								
30-9-2023 21:09	14%	47%	13%								
30-9-2023 21:09	20%	15%	40%								
30-9-2023 21:10	24%	23%	43%								
30-9-2023 21:10	20%	21%	32%								
30-9-2023 21:11	11%	19%	39%								
30-9-2023 21:11	8%	12%	28%								
30-9-2023 21:12	17%	16%	8%								
30-9-2023 21:12	9%	7%	8%								
30-9-2023 21:13	18%	17%	34%								
30-9-2023 21:13	38%	17%	26%								
30-9-2023 21:14	14%	5%	15%								

30-9-2023 21:14	20%	3%	9%										
30-9-2023 21:15	8%	14%	13%										
30-9-2023 21:15	12%	17%	35%										
30-9-2023 21:16	18%	22%	43%										
30-9-2023 21:16	7%	16%	34%										
30-9-2023 21:17	8%	11%	8%										
30-9-2023 21:17	20%	19%	53%										
30-9-2023 21:18	17%	20%	41%										
30-9-2023 21:18	18%	4%	5%										
30-9-2023 21:19	17%	14%	7%										
30-9-2023 21:19	5%	7%	10%										
30-9-2023 21:20	17%	13%	8%										
30-9-2023 21:20	28%	7%	5%										
30-9-2023 21:21	26%	27%	31%										
30-9-2023 21:21	16%	8%	24%										
30-9-2023 21:22	8%	6%	12%										
30-9-2023 21:22	22%	13%	6%										
30-9-2023 21:23	14%	13%	26%										
30-9-2023 21:23	11%	25%	31%										
30-9-2023 21:24	18%	8%	10%										
30-9-2023 21:24	5%	7%	6%										
30-9-2023 21:25	21%	5%	28%										
30-9-2023 21:25	14%	14%	35%										
30-9-2023 21:26	22%	11%	19%										
30-9-2023 21:26	20%	12%	33%										
30-9-2023 21:27	28%	7%	29%										
30-9-2023 21:27	9%	13%	9%										
30-9-2023 21:28	16%	12%	13%										
30-9-2023 21:28	21%	14%	11%										
30-9-2023 21:29	24%	7%	6%										
30-9-2023 21:29	11%	6%	13%										
30-9-2023 21:30	7%	11%	31%										
30-9-2023 21:30	7%	8%	13%										
30-9-2023 21:31	9%	7%	16%										
30-9-2023 21:31	12%	18%	18%										
30-9-2023 21:32	45%	63%	26%										
30-9-2023 21:32	16%	19%	35%										
30-9-2023 21:33	24%	24%	36%										
30-9-2023 21:33	25%	12%	11%										
30-9-2023 21:34	18%	23%	35%										
30-9-2023 21:34	25%	8%	26%										
30-9-2023 21:35	16%	13%	8%										
30-9-2023 21:35	14%	10%	19%										
30-9-2023 21:36	12%	26%	26%										
30-9-2023 21:36	16%	10%	7%										
30-9-2023 21:37	39%	52%	28%										
30-9-2023 21:37	14%	10%	18%										
30-9-2023 21:38	18%	9%	13%										
30-9-2023 21:38	29%	27%	31%										
30-9-2023 21:39	59%	47%	26%										
30-9-2023 21:39	9%	9%	7%										
30-9-2023 21:40	12%	7%	5%										
30-9-2023 21:40	12%	9%	16%										
30-9-2023 21:41	16%	19%	8%										
30-9-2023 21:41	13%	12%	16%										
30-9-2023 21:42	5%	14%	10%										
30-9-2023 21:42	39%	21%	40%										
30-9-2023 21:43	12%	7%	22%										
30-9-2023 21:43	20%	23%	13%										
30-9-2023 21:44	7%	12%	17%										
30-9-2023 21:44	11%	6%	8%										
30-9-2023 21:45	9%	17%	39%										
30-9-2023 21:45	0%	11%	3%										
30-9-2023 21:46	20%	4%	14%										
30-9-2023 21:46	9%	7%	33%										
30-9-2023 21:47	9%	11%	18%										
30-9-2023 21:47	25%	13%	10%										
30-9-2023 21:48	17%	6%	8%										
30-9-2023 21:48	12%	22%	24%										
30-9-2023 21:49	22%	13%	19%										
30-9-2023 21:49	9%	12%	3%										
30-9-2023 21:50	25%	18%	31%										
30-9-2023 21:50	18%	12%	9%										
30-9-2023 21:51	8%	7%	7%										

30-9-2023 21:51	4%	11%	24%										
30-9-2023 21:52	17%	9%	33%										
30-9-2023 21:52	5%	6%	10%										
30-9-2023 21:53	12%	7%	24%										
30-9-2023 21:53	21%	16%	26%										
30-9-2023 21:54	12%	11%	12%										
30-9-2023 21:54	24%	19%	28%										
30-9-2023 21:55	11%	16%	33%										
30-9-2023 21:55	3%	8%	11%										
30-9-2023 21:56	0%	12%	8%										
30-9-2023 21:56	22%	13%	28%										
30-9-2023 21:57	14%	8%	19%										
30-9-2023 21:57	13%	11%	32%										
30-9-2023 21:58	18%	31%	21%										
30-9-2023 21:58	14%	13%	35%										
30-9-2023 21:59	20%	16%	40%										
30-9-2023 21:59	4%	11%	12%										
30-9-2023 22:00	9%	9%	19%										
30-9-2023 22:00	8%	11%	32%										
30-9-2023 22:01	12%	10%	22%										
30-9-2023 22:01	12%	21%	28%										
30-9-2023 22:02	66%	51%	28%										
30-9-2023 22:02	16%	13%	22%										
30-9-2023 22:03	12%	10%	21%										
30-9-2023 22:03	9%	9%	23%										
30-9-2023 22:04	22%	4%	7%										
30-9-2023 22:04	16%	21%	22%										
30-9-2023 22:05	9%	11%	9%										
30-9-2023 22:05	14%	28%	7%										
30-9-2023 22:06	24%	18%	14%										
30-9-2023 22:06	21%	43%	10%										
30-9-2023 22:07	34%	26%	15%										
30-9-2023 22:07	9%	6%	2%										
30-9-2023 22:08	28%	25%	13%										
30-9-2023 22:08	8%	7%	15%										
30-9-2023 22:09	25%	21%	7%										
30-9-2023 22:09	49%	10%	11%										
30-9-2023 22:10	13%	9%	10%										
30-9-2023 22:10	16%	7%	7%										
30-9-2023 22:11	5%	25%	22%										
30-9-2023 22:11	8%	11%	8%										
30-9-2023 22:12	22%	11%	30%										
30-9-2023 22:12	9%	12%	28%										
30-9-2023 22:13	11%	13%	17%										
30-9-2023 22:13	14%	12%	7%										
30-9-2023 22:14	9%	8%	13%										
30-9-2023 22:14	5%	18%	14%										
30-9-2023 22:15	25%	10%	24%										
30-9-2023 22:15	14%	13%	22%										
30-9-2023 22:16	12%	12%	19%										
30-9-2023 22:16	25%	10%	22%										
30-9-2023 22:17	17%	12%	27%										
30-9-2023 22:17	21%	9%	13%										
30-9-2023 22:18	12%	11%	18%										
30-9-2023 22:18	21%	9%	13%										
30-9-2023 22:19	20%	13%	17%										
30-9-2023 22:19	21%	22%	19%										
30-9-2023 22:20	20%	13%	17%										
30-9-2023 22:20	14%	16%	28%										
30-9-2023 22:21	8%	10%	24%										
30-9-2023 22:21	16%	27%	23%										
30-9-2023 22:22	13%	18%	17%										
30-9-2023 22:22	13%	18%	12%										
30-9-2023 22:23	16%	36%	21%										
30-9-2023 22:23	16%	7%	23%										
30-9-2023 22:24	30%	24%	19%										
30-9-2023 22:24	13%	20%	15%										
30-9-2023 22:25	4%	19%	22%										
30-9-2023 22:25	20%	28%	26%										
30-9-2023 22:26	18%	11%	15%										
30-9-2023 22:26	22%	29%	9%										
30-9-2023 22:27	14%	34%	19%										
30-9-2023 22:27	13%	7%	5%										
30-9-2023 22:28	17%	12%	9%										

30-9-2023 22:28	18%	7%	2%										
30-9-2023 22:29	28%	20%	19%										
30-9-2023 22:29	25%	12%	23%										
30-9-2023 22:30	7%	11%	11%										
30-9-2023 22:30	12%	23%	11%										
30-9-2023 22:31	24%	26%	14%										
30-9-2023 22:31	16%	15%	15%										
30-9-2023 22:32	13%	7%	8%										
30-9-2023 22:32	17%	21%	23%										
30-9-2023 22:33	16%	21%	14%										
30-9-2023 22:33	13%	9%	17%										
30-9-2023 22:34	20%	11%	14%										
30-9-2023 22:34	8%	14%	9%										
30-9-2023 22:35	17%	7%	7%										
30-9-2023 22:35	17%	10%	10%										
30-9-2023 22:36	26%	20%	23%										
30-9-2023 22:36	25%	17%	15%										
30-9-2023 22:37	25%	7%	8%										
30-9-2023 22:37	17%	16%	7%										
30-9-2023 22:38	17%	27%	10%										
30-9-2023 22:38	26%	10%	15%										
30-9-2023 22:39	29%	6%	20%										
30-9-2023 22:39	21%	18%	14%										
30-9-2023 22:40	14%	9%	13%										
30-9-2023 22:40	24%	22%	15%										
30-9-2023 22:41	4%	14%	8%										
30-9-2023 22:41	17%	3%	8%										
30-9-2023 22:42	13%	4%	5%										
30-9-2023 22:42	59%	69%	29%										
30-9-2023 22:43	21%	15%	10%										
30-9-2023 22:43	11%	7%	5%										
30-9-2023 22:44	45%	9%	15%										
30-9-2023 22:44	21%	15%	12%										
30-9-2023 22:45	12%	5%	8%										
30-9-2023 22:45	24%	19%	15%										
30-9-2023 22:46	13%	15%	15%										
30-9-2023 22:46	18%	18%	14%										
30-9-2023 22:47	11%	10%	16%										
30-9-2023 22:47	18%	9%	10%										
30-9-2023 22:48	17%	11%	21%										
30-9-2023 22:48	14%	7%	8%										
30-9-2023 22:49	22%	11%	10%										
30-9-2023 22:49	37%	15%	11%										
30-9-2023 22:50	18%	24%	9%										
30-9-2023 22:50	17%	17%	19%										
30-9-2023 22:51	38%	20%	15%										
30-9-2023 22:51	33%	18%	17%										
30-9-2023 22:52	25%	12%	13%										
30-9-2023 22:52	42%	21%	16%										
30-9-2023 22:53	13%	18%	10%										
30-9-2023 22:53	22%	31%	17%										
30-9-2023 22:54	12%	21%	8%										
30-9-2023 22:54	9%	19%	8%										
30-9-2023 22:55	7%	7%	10%										
30-9-2023 22:55	13%	9%	10%										
30-9-2023 22:56	14%	9%	10%										
30-9-2023 22:56	54%	31%	13%										
30-9-2023 22:57	11%	12%	8%										
30-9-2023 22:57	11%	10%	10%										
30-9-2023 22:58	11%	7%	10%										
30-9-2023 22:58	9%	8%	9%										
30-9-2023 22:59	8%	10%	9%										
30-9-2023 22:59	12%	10%	8%										

De weg naar de toekomst

NIJMEEGSEWEG - MALBURGEN
OMGEVINGKWALITEITSPLAN | fase 1
deel Openbare ruimte en bebouwing
21 AUGUSTUS 2025

od205
een ander perspectief

Gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 4

2. KWALITEIT OPENBARE RUIMTE 7

3. KWALITEIT BEBOUWING 37

1

Inleiding

Het voorliggende document van het project Nijmeegseweg Malburgen, bestaat uit het Kwaliteitsplan voor de openbare ruimte en bebouwing in fase 1 van het project.

Het Kwaliteitsplan is een cruciale bouwsteen om de door de gemeente, de bewoners en de ontwerpers gewenste omgevingskwaliteit te bepalen. Het richt zich niet enkel op de uiterlijke verschijningsvorm van de gebouwen maar integreert groen en bebouwing in het gewenste kwaliteitsbeeld. Het is een werkdocument met als doel derde partijen een ontwerpkader ter beschikking te stellen en de gemeente een instrument in handen te geven met dat zij de beoogde kwaliteit in de komende jaren kan borgen. Op deze wijze sluit het Kwaliteitsplan aan op het integraal karakter van het stedenbouwkundig schetsontwerp van februari 2021 en aan het beleid van Gemeente Arnhem en het Rijk.

In het kwaliteitsplan krijgen de gebruikswaarde, de toekomstwaarde en de belevingswaarde een plek en wordt de culturele component van de gebiedsontwikkeling onderkent.

De bewoners participeerden in het proces van totstandkoming van dit belangrijke document.

Leeswijzer / disclaimer
De in dit document opgenomen tekeningen en referentiebeelden zijn indicatief en richtinggevend. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Luchtfoto projectgebied Nijmeegseweg en omgeving

Kwaliteit openbare ruimte

2

Leeswijzer

In dit hoofdstuk van het Kwaliteitsplan wordt de beoogde kwaliteit van de openbare ruimte toegelicht.
We onderscheiden hierin drie gebieden:

1 De pocketparks aan de Paardebloemstraat
2 De watergang aan de Meldestraat, de Zeegsingel
3 De parkrand

Gebieden 1 en 2 openen met een gebiedstypering naast een uitsnede van de plankaart van het stedenbouwkundig ontwerp, fase 1.
Daarna passeren de volgende thema's de revue:

- Bomen en groen
- Water
- Routes en verbindingen
- Gebruik

Omdat het De Monchypark grotendeels in fase 2 ligt wordt deelgebied 3, de parkrand alleen kort gekarakteriseerd.

In de uitwerking van inrichtingsplannen van deze openbare ruimtes dient minimaal te worden voldaan aan de richtlijnen zoals opgenomen in HIOR-Arnhem (Handboek Inrichting Openbare Ruimte Arnhem).

3 PARKRAND
2 POCKETPARKS
1 MELDESTRAAT
2 POCKETPARKS
N

DEELGEBIED 1

POCKETPARKS

Pocketsparks
gebiedstypering

De groene openbare ruimte in het plangebied valt in de gemeentelijke Groenvisie 2017-2035 in de gebiedstyperingen Polderlandschap en Wijkgroen. Beide typeringen bieden inzicht in en aanknopingspunten voor de landschappelijke opgaves die met de herinrichting van het gebied rondom de Nijmeegseweg zullen worden opgepakt. Samengevat zijn dit:

- Versterken van landschappelijke identiteit (de polderlinten en dijken) van Arnhem Zuid, waaronder de Nijmeegseweg.
- Behouden en versterken groene karakteristieken van de wijken, inclusief buurtparken en de waardevolle bomen.
- In het wijkgroen ligt de nadruk op het gebruik van het groen voor bewoners, voor sporten, spelen, ontmoeten, wandelen, stadslandbouw. Het groen en de bijbehorende functies maken de wijk aantrekkelijk voor bewoners, wat weer zorgt voor sociale cohesie.
- Groen zorgt voor waterberging, koelte en zuivering van de lucht.
- Verwijderen overbodige verharding en vervangen voor groen.
- Vergroenen van pleinen en binnenterreinen.
- Versterken van het leefgebied van doelsoorten: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog en bijen, inheemse vegetatie.
- Verbeteren van de nieuwe en waar mogelijk bestaande groeiplaatsen voor de bomen, zowel boven als ondergronds.

Deelgebied 1 - pocketparks

Bomen en groen

Algemeen

- De ‘Stad van tuinwijk en landschap’, waar het gebied langs de Paardebloemstraat aan grenst, wordt gekenmerkt door een stempelstructuur met hoven en openbare groenstroken. Deze wordt in het stedenbouwkundige plan aangevuld met een nieuwe stempelstructuur van pocketparks en ommuurde, collectieve tuinen.
- De nieuwe pocketparks grenzen direct aan de nieuwe en bestaande woningen aan de Paardebloemstraat. Op deze manier is het groen voor iedereen beleefbaar en bruikbaar.
- De nieuwe bebouwing is zo gepositioneerd dat de bestaande waardevolle bomen in het gebied een plek hebben gekregen in de pocketparks.
- Tezamen dragen de pocketparks bij aan een nieuw groen wegprofiel en daarmee de beleving van zowel de Nijmeegseweg als van de Paardebloemstraat.
- Met het creëren van collectieve tuinen, in plaats van individuele tuinen, wordt verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen woonmilieu. Dit sluit aan bij de strategie klimaatadaptatie van de gemeente Arnhem.

Landschappelijke uitgangspunten

- In de landschappelijke inrichting van het gebied staat het inpassen van de bestaande bomen centraal, als solitair, als onderdeel van nieuwe boomgroepen of als laanbeplanting.
- De boombeplanting wordt aangevuld met heesters, vaste planten en gras-bloemenmengsels om de biodiversiteit in het gebied te vergroten, bij voorkeur is dit inheemse vegetatie.
- De inrichting van de pocketparks met groen en de bijbehorende functies maken de hele wijk aantrekkelijk voor bewoners, wat weer zorgt voor sociale cohesie. De pocketparks vormen de schakel tussen de bestaande wijk en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg.
- De gewenste programmatische invulling van deze nieuwe speel- en ontmoetingsplekken is opgehaald bij de klankbordgroep (zie blz 56).

SFEERBEELD

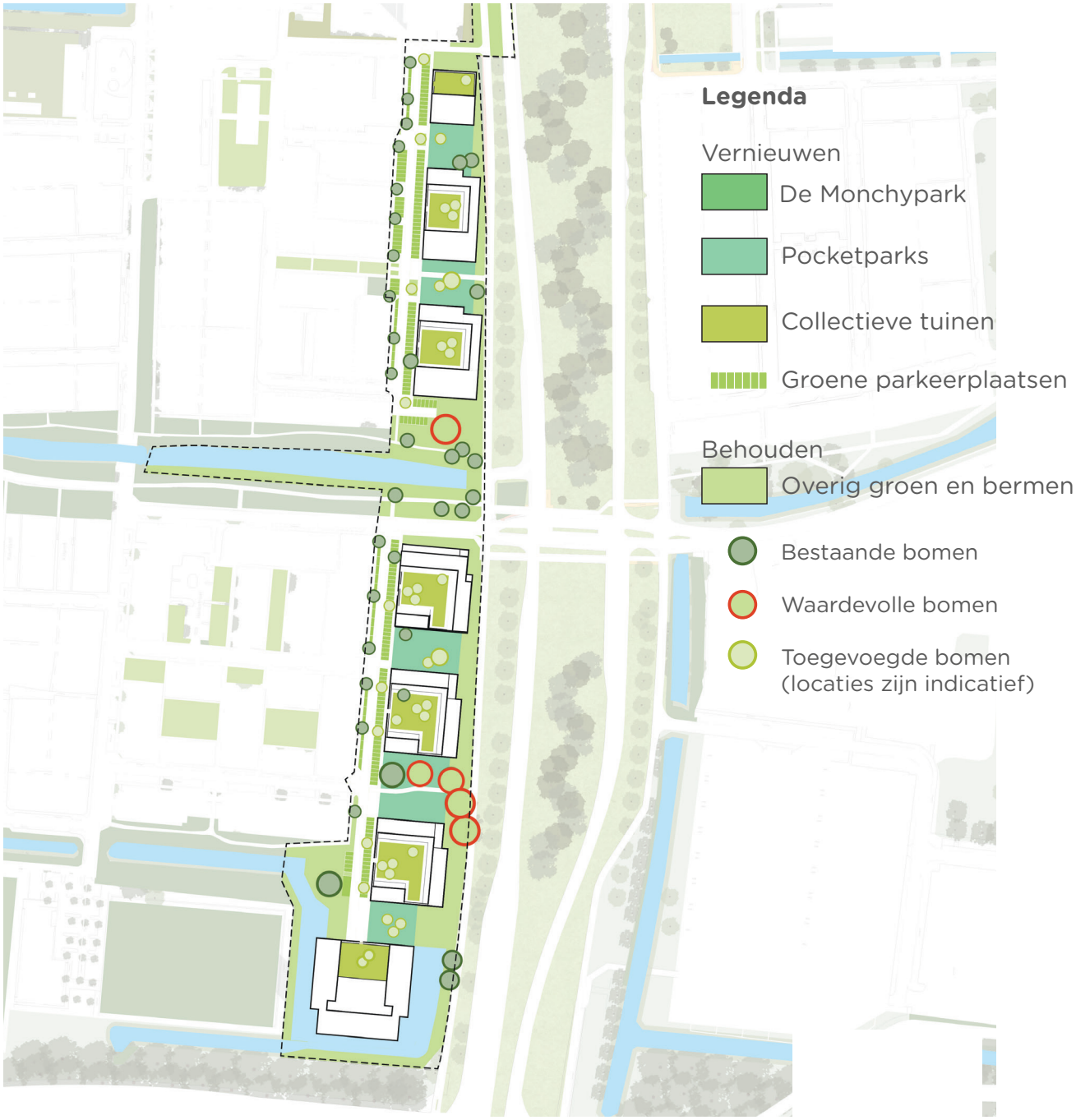

REFERENTIES

Bestaande en nieuwe bomen

- Het inpassen van de bestaande bomen vormt de basis van de positie van de pocketparks. Rekening houdend met de benodigde kroon- en wortelgroeiruimte.
- De bomen worden ingepast als solitair of als onderdeel van nieuwe boomgroepen. Dit is afhankelijk van de soort, de grootte, de positie en de beoogde levensduur.
- Laanbomen (linden) aan de zijkanten van de Nijmeegseweg en de Paardebloemstraat worden behouden en waar nodig in het profiel aangevuld.
- Nieuwe aanplant zijn soorten die bestaande soorten aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en de belevingswaarde van het gebied vergroten.
- Nieuwe aanplant zijn klimaatbomen, die helpen tegen luchtverontreiniging en goed tegen droogte kunnen.

- Nieuwe boomsoorten sluiten aan bij de gebiedstypering Polderlandschap en de potentiële natuurlijke vegetatie (PNV):
  - Bosjes, weides, boomgaarden, moeras en open water
  - Elzenrijk-essen-iepenbos met als hoofdboomsoorten: Zwarte els, Gewone es en Zomereik

Kleinbladige linde (Kl)

Honingboom (Hb)

Gewone es (Ge)

inventarisatie bestaande bomen in en rondom plangebied

Heesters, vaste planten en grassen

- Van grasbermen naar een gevarieerde beplanting.
- De boombeplanting aanvullen met heesters, vaste planten (zaaien en aanplanten) en grasbloemenmengsels om de biodiversiteit in het gebied te vergroten.
- De ambitie is het leefgebied te versterken van vogels en insecten. De doelsoorten zijn: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog, bijen en inheemse vegetatie. Hierbij aansluiten op de potentiele natuurlijke vegetatie (PNV) van het gebied met struiken zoals Schietwilg, Kraakwilg, Rode Kornoelje, Hazelaar, Eenstijlige meidoorn, Vogelkers, Sleedoorn, Grauwe wilg, Amandelwilg, Katwilg en Gelderse roos.
- Inzetten op natuurlijke ziekte- en plaagbestrijding, leven in de lucht en in de bodem door inbrengen van begroeiingsdiversiteit.
- Aandacht voor een gezonde bodem (verhoging van het organisch materiaal in de bodem) om de infiltratiecapaciteit te vergroten.
- Voorkomen van hittestress door het zorgen voor voldoende schaduwplekken voor mens, flora en fauna door de aanwezigheid van bomen, heesters en een gelaagde beplanting.
- Een hiertoe aangepast ecologisch beheer (oa extensief maaien) en in het beheer ruimte laten voor spontane ontwikkeling en bodemzorg.

REFERENTIES

Water

Klimaatadaptieve pocketparks

De inrichting van de Pocketparks biedt, samen met de nieuw te ontwikkelen bebouwing kansen op het gebied van klimaatadaptatie.

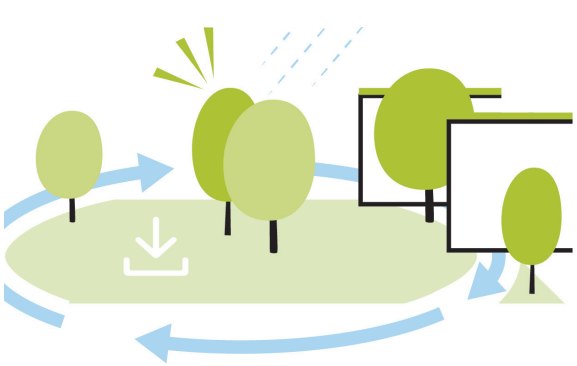

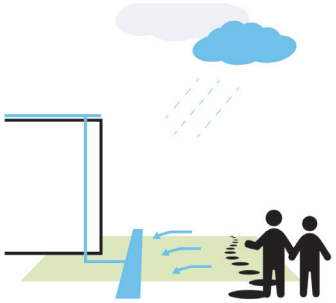

1. Waterberging

- De pocketparks en de nieuwe bebouwing bieden zichtbaar ruimte om water af te koppelen en dit ter plekke te infiltreren. Via groene daken, gevels en/of voorzieningen in de openbare ruimte zoals wadi's.

2. Water voor groen

- Water voor groen: de pocketparks houden het water zoveel mogelijk vast om daarmee zo lang mogelijk beschikbaar te houden voor de aanwezige bomen en planten.
- Door wadi's (greppels en geulen) langs de rijbanen kan het afstromende water van de verharding worden opgevangen en vertraagd worden afgevoerd. Begroeiing van de wadi's met vaste planten of een gras/kruidenmengsel heeft hierbij een gunstig effect op de waterinfiltratie omdat de plantenwortels ervoor zorgen dat de bodem goed infiltreerbaar blijft.
- Groene daken houden water vast ten gunste van de planten op het dak zelf en hebben daarbij een verkoelend effect binnen de woning.
- Afgekoppeld water van de daken wordt opgeslagen voor later gebruik; bijvoorbeeld door middel van regentonnen of bergingsystemen.

3. Water en groen tegen hittestress

- Het nieuwe stromende oppervlakte water dat gerealiseerd wordt ter plekke van de Meldestraat, komt niet alleen tegemoet aan de wateropgaaf in het gebied ten gevolge van het toenemende percentage verharding, maar vermindert ook hittestress in het gebied op warme dagen.

Gebruik Pocketparks

- De pocketparks vormen de schakel tussen de bestaande wijk en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg.

- De pocketparks zijn onderdeel van een serie groene buurtplekken, nieuwe en bestaande, met elkaar verbonden door fiets- en wandelroutes.
- De inrichting van de pocketparks met groen en de bijbehorende functies maken de hele wijk aantrekkelijk voor bewoners, wat weer zorgt voor sociale cohesie.

Voorkeuren bewoners

De gewenste invulling van deze nieuwe speel- en ontmoetingsplekken is opgehaald bij de klankbordgroep. De bewoners zijn tot een Top-4 van volgens hen bij de wijk Malburgen passende invullingen gekomen. Deze reeks dient als inspiratiebron voor de opstellers van het inrichtingsplan. Bij het opstellen van dat plan zal worden onderzocht hoe invullingen (al dan niet in gecombineerde vorm) verwezenlijkt kunnen worden.

Op de volgende pagina's wordt de Top-4 toegelicht en wordt in tekst en beeld aangegeven welke natuurlijke inrichting met bomen, heesters en beplanting aansluit bij het beoogde gebruik of functie. Bij elkaar vormen deze ingrediënten het vertrekpunt voor het inrichtingsplan dat in de volgende fase ontworpen wordt.

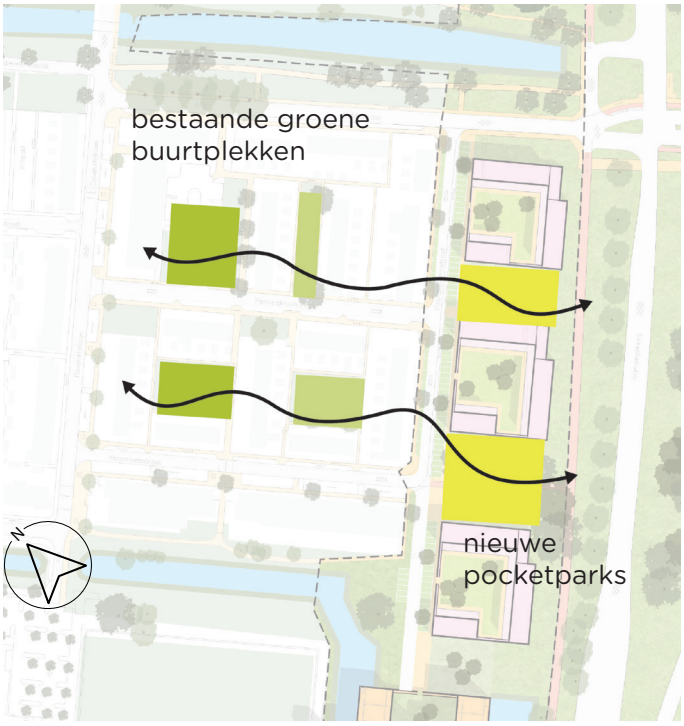

De pocketparks zijn onderdeel van een serie groene buurtplekken

Gewenst programma

Boomgaardje / pluktuin

- Soorten: kleinere bomen (fruitbomen), klimmers, fruitstruiken, groenten en kruiden, bodembedekkers, wortels en knollen

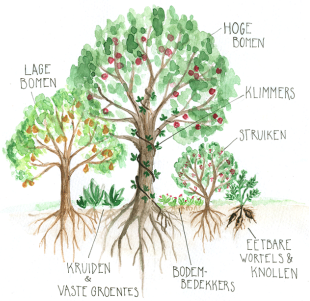

Gewenst programma

Bijen- en vlindertuin

- Soorten: Bijenboom, Nepeta, Salvia, Buddleja, Asters, Knautia, Koninginnekruid, Viburnum, Rode Zonnehoed), Verbena, Achillea, wilde Marjolein, grassen (jaarrond bloei- en beplantingsbeeld)
- Inrichtingselementen: grote keien, rotsen, insectenhotel, bankjes

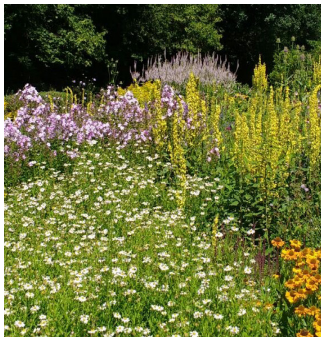

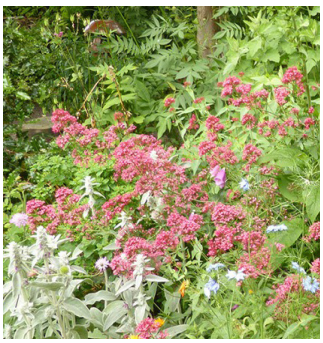

Gewenst programma

Bloemen- en plantenborder

- Soorten: Bijenboom, Nepeta, Salvia, Buddleja, Asters, Knautia, Koninginnekruid, Viburnum, Rode Zonnehoed), Verbena, Achillea, wilde Marjolein, grassen (jaarrond bloei- en beplantingsbeeld)
- Inrichtingselementen: grote keien, rotsen, insectenhotel, bankjes

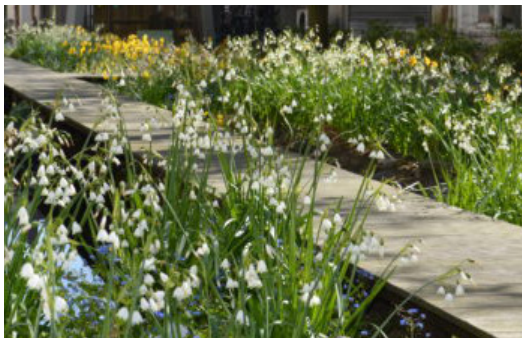

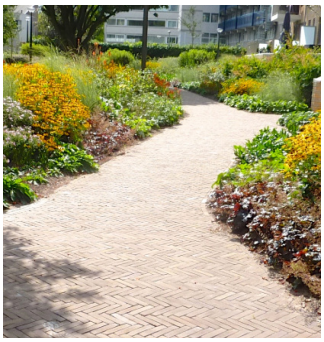

Gewenst programma

Speellint

- Soorten: Bijenboom, Nepeta, Salvia, Buddleja, Asters, Knautia, Koninginnekruid, Viburnum, Rode Zonnehoed), Verbena, Achillea, wilde Marjolein, grassen (jaarrond bloei- en beplantingsbeeld)
- Inrichtingselementen: grote keien, rotsen, insectenhotel, bankjes

DEELGEBIED 2

WATERGANG MELDESTRAAT

Watergang Meldestraat
gebiedstypering

Ook voor het gebied rondom de Meldestraat biedt de Groenvisie 2017-2035 aanknopingspunten voor de landschappelijke opgaves die met de herinrichting kunnen worden opgepakt. Samengevat zijn dit:

- Groen zorgt voor waterberging, koelte en zuivering van de lucht.
- Versterken van het leefgebied van doelsoorten: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog en bijen, inheemse vegetatie.
- Verbeteren van de nieuwe en waar mogelijk bestaande groeiplaatsen voor de bomen, zowel boven als ondergronds.

Daarnaast vormt de Meldestraat in combinatie met de Zeegsingel een belangrijk onderdeel van een (historische) groen-blauwe lijn / verbinding in Arnhem Zuid.
Het is een van weinige, nog herkenbare, historische landschapsstructuren in het gebied, namelijk een oude rivierloop van de Rijn.

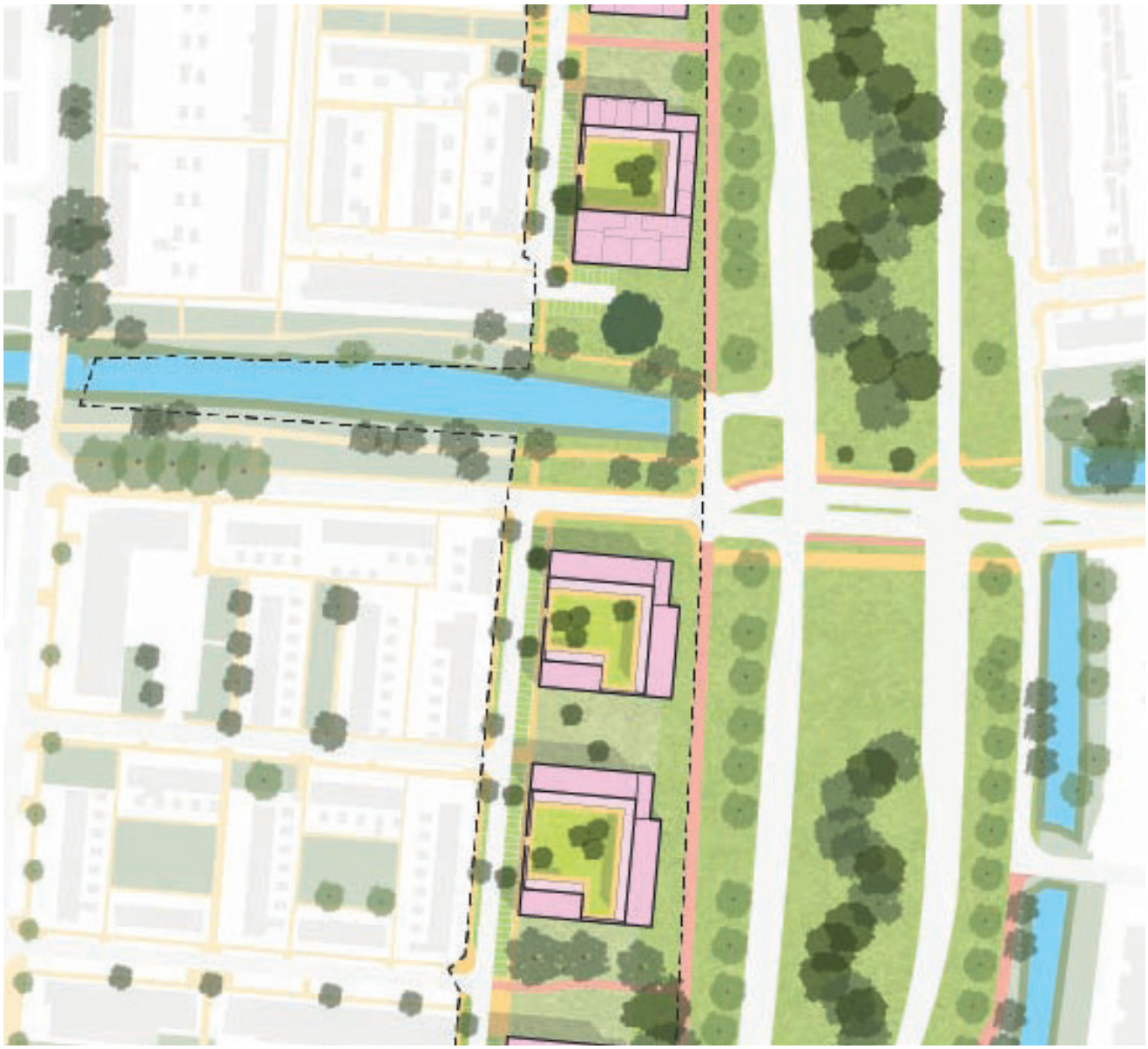

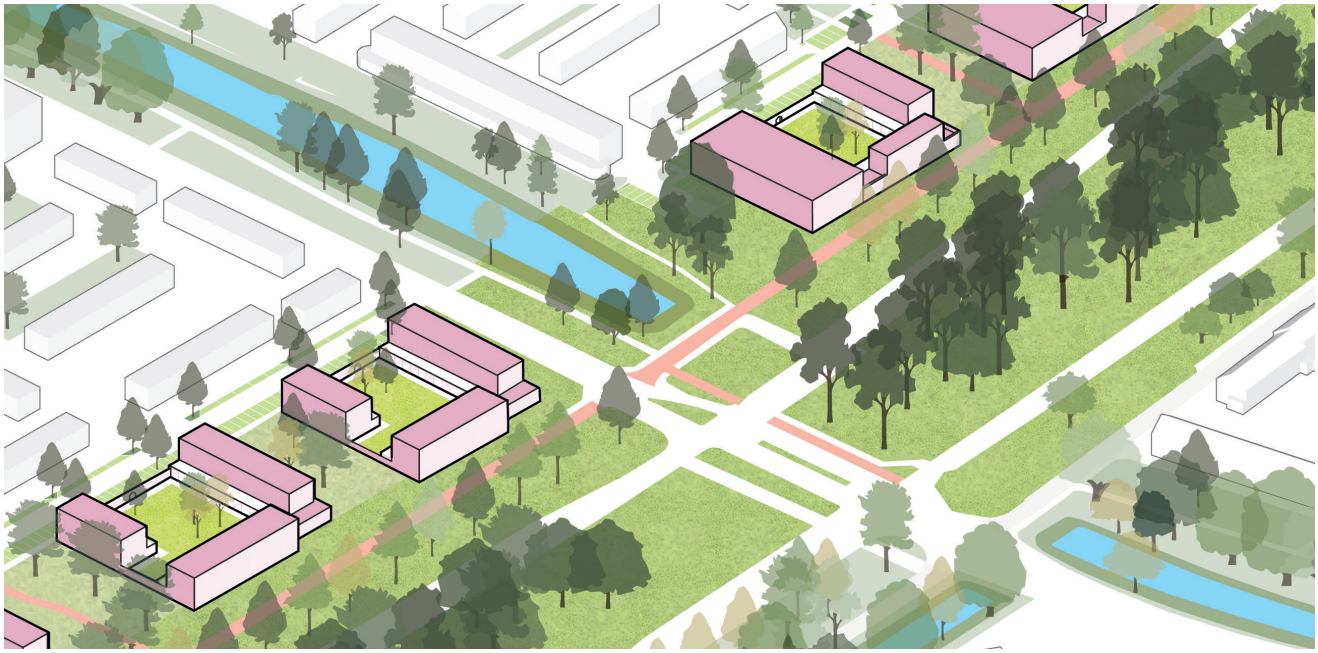

Deelgebied 2 - watergang Meldestraat

Bomen en groen

Algemeen

- Om tegemoet te komen aan de wateropgaaf, als gevolg van het toenemende percentage verharding in het gebied, wordt de huidige verondiepte watergang in het gebied getransformeerd tot stromend oppervlakte water.
- Hiermee wordt een eerste stap gezet in het zichtbaar verbinden van het water aan de Meldestraat met het water van de Zeegsingel, middels het aanleggen van een eco-duiker onder de Nijmeegseweg door.
- Versterken van het groen-blauwe netwerk in de wijk.
- Water wordt ecologisch ingericht door het aanbrengen van een plas-draszone.

Landschappelijke uitgangspunten

- De waterkanten worden ingericht met natuurvriendelijke oevers om de biodiversiteit in en naast het water te vergroten.
- In de landschappelijke inrichting van het gebied staat het inpassen van de bestaande bomen centraal, als solitair, als onderdeel van nieuwe boomgroepen of als laanbeplanting.
- De boombeplanting wordt aangevuld met heesters, vaste planten en gras-bloemenmengsels om de biodiversiteit in het gebied te vergroten, bij voorkeur is dit inheemse vegetatie.

REFERENTIES

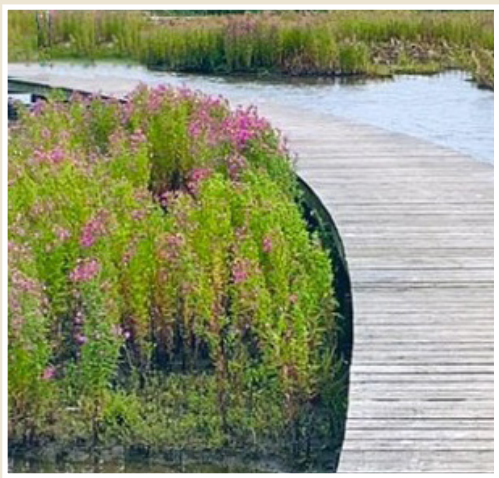

huidige situatie wadi Meldestraat

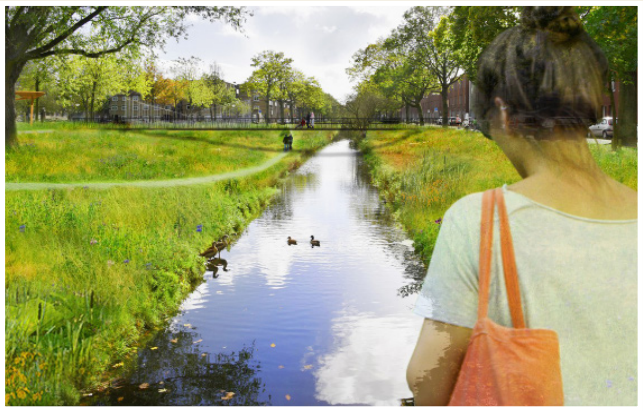

indicatie nieuwe situatie wadi Meldestraat

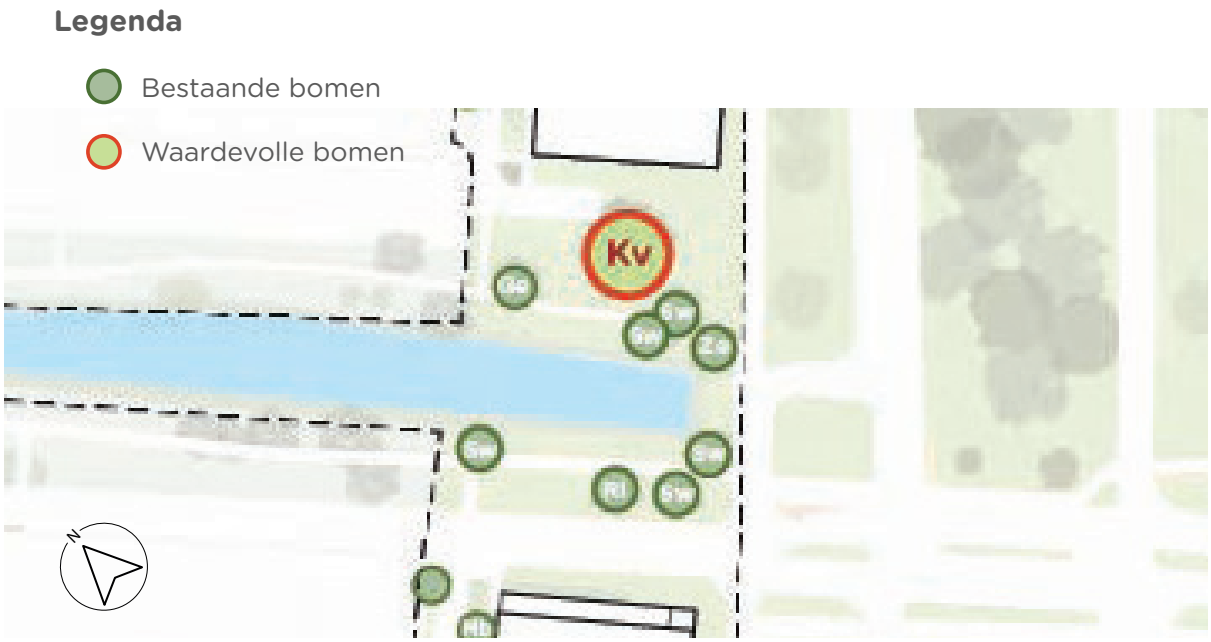

inventarisatie bestaande bomen in en rondom plangebied

Bestaande en nieuwe bomen

- Het inpassen van de bestaande bomen vormt de basis van de positie van de nieuwe watergang.
- Nieuwe aanplant zijn soorten die bestaande soorten aanvullen en versterken en zo de biodiversiteit en de belevingswaarde van het gebied vergroten.
- Nieuwe boomsoorten sluiten aan bij de gebiedstypering Polderlandschap en de potentiële natuurlijke vegetatie (PNV):
  - Bosjes, weides, moeras en open water
  - Elzenrijk-essen-iepenbos met als hoofdboomsoorten: Zwarte els, Gewone es en Zomereik

Schietwilg (Sw)

Kaukasische vleugelnoot (Kv)

Gewone es (Ge)

Heesters, vaste planten en grassen

- De beplanting van de huidige wadi met bomen (wilgen, essen), heesters en ruige grassen is redelijk divers en wordt zo veel mogelijk gehandhaafd.
- Maken van natuurvriendelijke oevers met een plas-draszone voor een goede waterkwaliteit.
- De plas-draszone is een geschikte biotoop voor waterplanten en helofyten. Helofyten zijn bijv. riet, kleine lisdodde, grote lisdodde, liesgras, zwanenbloem, gele lis, watertorkruid, pijlkruid, slangenwortel en kalmoes. Overige moerasplanten zijn grote kattenstaart, dotterbloem, moeraswalstro, moerasvergeet-mij-nietje en rietorchis.
- De ambitie is het leefgebied te versterken van vogels en insecten. De doelsoorten zijn: gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, oranjetipje, dagpauwoog, bijen en inheemse vegetatie. Hierbij aansluiten op de potentiele natuurlijke vegetatie (PNV) van het gebied:
- Struiken: Schietwilg, Kraakwilg, Rode Kornoelje, Hazelaar, Eenstijlige meidoorn, Vogelkers, Sleedoorn, Grauwe wilg, Amandelwilg, Katwilg en Gelderse roos.
- Een hiertoe aangepast ecologisch beheer (gefaseerd maaien).

REFERENTIES

Water

1. Waterberging

- De nieuwe watergang biedt zichtbaar ruimte om water van de nieuwe bebouwing en uit de wijk af te voeren.

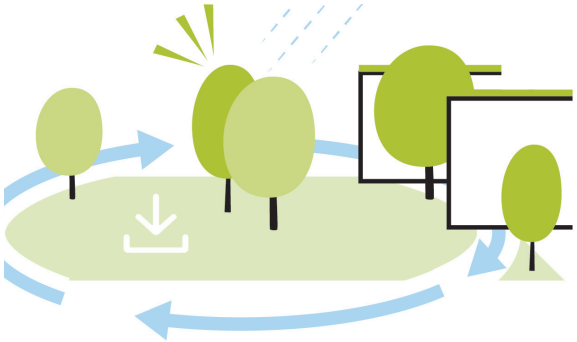

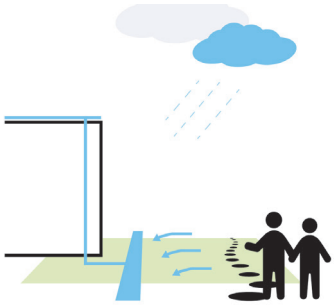

2. Water en groen tegen hittestress

- Het nieuwe stromende oppervlakte water dat gerealiseerd wordt ter plekke van de Meldestraat, komt niet alleen tegemoet aan de wateropgaaf in het gebied ten gevolge van het toenemende percentage verharding, maar vermindert ook hittestress in het gebied op warme dagen.

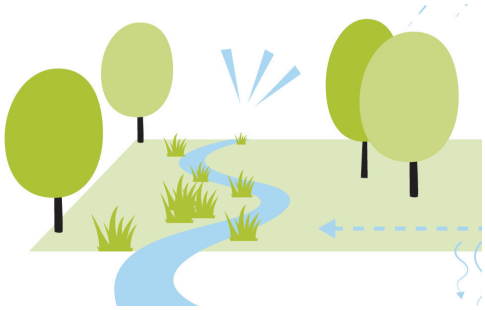

DEELGEBIED 3

DE PARKRAND

De parkrand
gebiedstypering

Omdat het De Monchypark grotendeels in fase 2 van het project valt, wordt in dit hoofdstuk alleen de westelijke rand kort gekarakteriseerd.

- Als een eerste zichtbare stap van de gedaanteverwisseling van de Nijmeegseweg (in fase 2) wordt de verkeersstructuur aan de westkant van de weg gewijzigd: de Hazelaarstraat en het deel Hoefbladlaan tot aan de Nijmeegseweg worden verwijderd en de Anemoonstraat aangepast. De hoeveelheid verharding neemt af ten gunste van groen.
- Met nieuwe woonbebouwing in het groen wordt de levendigheid in het gebied vergroot.
- Evnetuele nieuwe aanplant van bomen of heesters is pas aan de orde als het De Monchypark ontworpen is en aangelegd wordt.

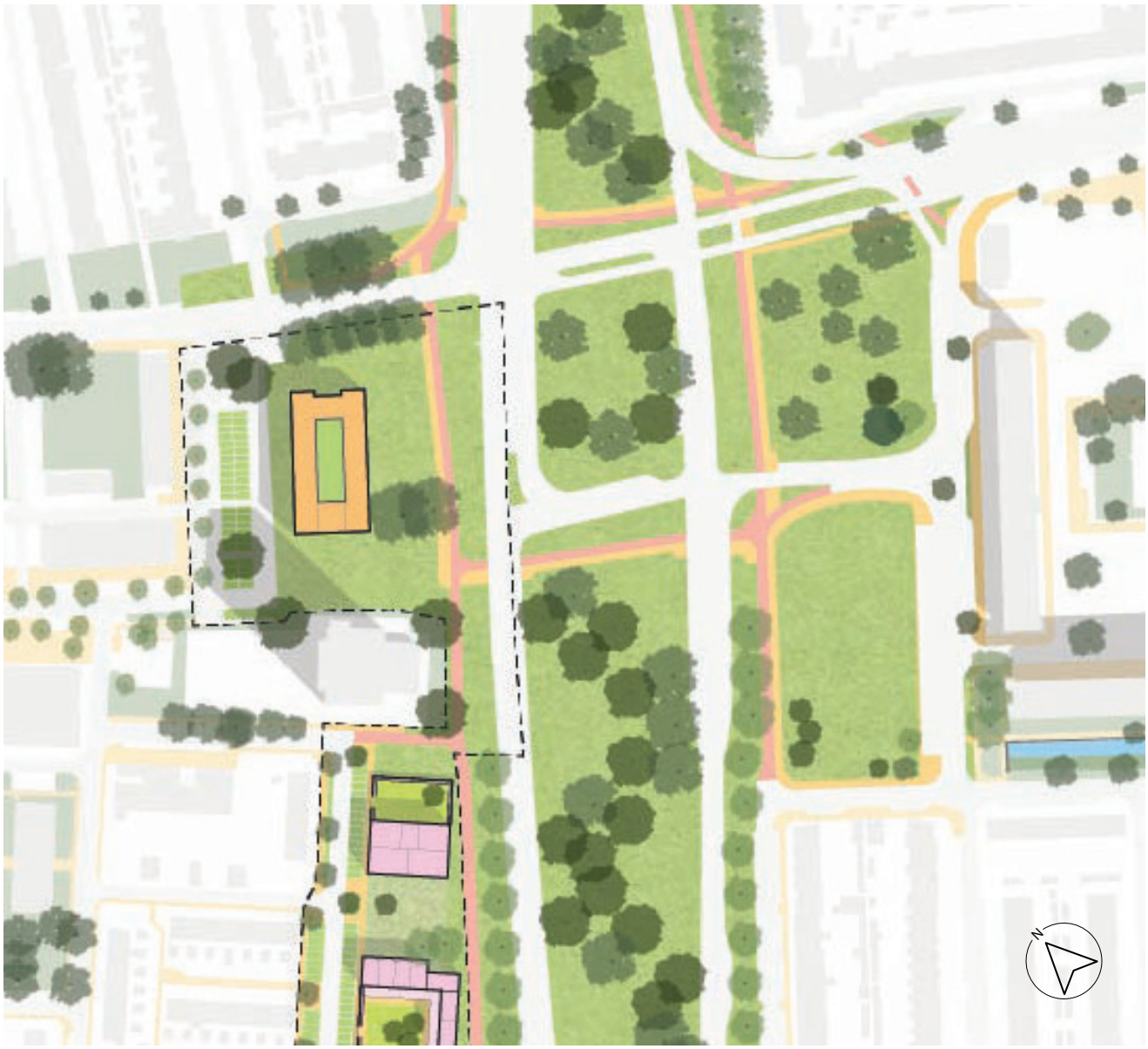

Deelgebied 3 - parkrand

Kwaliteit bebouwing

3

Overzicht bebouwingstypologieën

PARKGEBOUW WEST
HOVEN NOORD

Leeswijzer

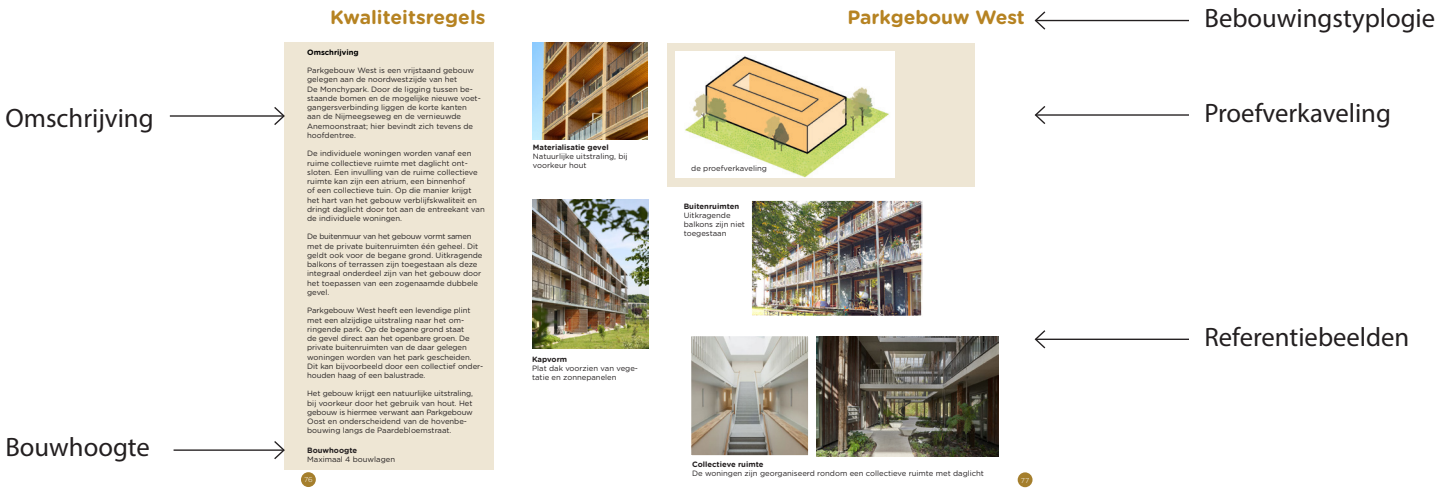

In dit hoofdstuk van het Kwaliteitsplan wordt de beoogde kwaliteit van de bebouwing toegelicht.
We onderscheiden hierin de volgende onderdelen.

Allereerst wordt het gemeentelijke beleid op het gebied van duurzaam bouwen toegelicht aan de hand van de thema's Energietransitie, Circulariteit en Klimaatadaptatie.

Ten tweede komt het gemeentelijke beleid voor natuurinclusief bouwen aan de orde.

Tenslotte worden de kwaliteitsregels voor de verschillende bebouwingstypologiën nader gespecificeerd aan de hand van verduidelijkende schema's en referentiebeelden.

Voor de uitwerking van de bouwplannen zijn de omschreven kwaliteitsregels richtinggevend. De regels zijn tevens opgenomen als beeldkwaliteitseisen in de bijlage van het Bestemmingsplan.
De getoonde tekeningen en referentiebeelden zijn indicatief en bedoeld ter inspiratie. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Duurzaam bouwen

Energietransitie

Het gemeentelijke beleid op het gebied van duurzaamheid is vastgelegd in het Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030 (op 29 januari 2020 vastgesteld door de gemeenteraad) en De Arnhemse Aanpak van de Wijkgerichte Energietransitie (op 15 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad). In de wijk Malburgen gaat de gemeente onderzoeken wat de beste aanpak is voor de energietransitie.

Voor de ontwikkeling aan de Nijmeegseweg moet door de initiatiefnemer een energievisie opgesteld worden, waarbij energieneutraliteit het streven is. Met behulp van een energievisie kan een geschikte combinatie van energieconcepten gekozen worden. Het energieconcept dat wordt toegepast dient passend te zijn bij nieuwbouw en hierdoor warmte te leveren op lage temperatuur. Er wordt vanzelfsprekend gasloos gebouwd.

Voorzieningen en installaties die noodzakelijk zijn voor de energievoorziening (trafo's, warmtepompen, etc.) zal in de bebouwing moeten worden geïntegreerd.

Circulariteit

De Visie Circulaire Economie Arnhem is op 3 november 2020 door het College vastgesteld. Voor nieuwbouwplannen is de doelstelling opgenomen om minimaal 25% circulaire bouwmaterialen toe te passen in projecten. Hoe dit wordt toegepast is aan de ontwikkelaar om aan te tonen.

Bij het ontwerp en materiaalgebruik van de bebouwing dient rekening te worden gehouden met onder meer levensduur, herkomst, herbruikbaarheid van materialen en toekomstige demontage.

Het is ook van belang aandacht te besteden aan de flexibiliteit van de gebouwen, om te zorgen dat ze langdurig in staat zijn om huisvesting te bieden of andere vormen van gebruik of andere functies in de toekomst.

Klimaatadaptatie

In de Strategie Klimaatadaptatie 2020-2030 van de gemeente Arnhem worden de plannen en maatregelen uiteengezet voor een klimaatadaptieve stad. Voor de nieuwbouw aan de Nijmeegseweg zijn een aantal onderwerpen van toepassing:

Algemene plannen
Het doel is om voor 2030 10% minder verharding binnen het bebouwde deel van de stad te hebben.

Klimaatadaptatie wordt een vast onderdeel van de gemeentelijke randvoorwaarden voor gebieds- en vastgoedontwikkeling. Er zullen voortaan klimaattoetsen uitgevoerd worden om de gevolgen voor hitte, droogte en waterveiligheid te bepalen.

Waterbestendige maatregelen
Bij nieuwbouw wordt het hemelwater afgekoppeld van het riool om deze te ontzien tijdens hoosbuien.

De aanleg van een regenwatersysteem in woningen voor het doorspoelen van het toilet, voor de wasmachine en om de tuin water te geven. Dit ontlast het riool en bespaart 40 - 75% in drinkwatergebruik.

Hittebestendige maatregelen
Bij nieuwe (hoog)bouw wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de koele windstromen.

Oververhitting verder voorkomen kan door het toepassen van onder andere overstekken, zomernachtventilatie en buitenzonwering en door de kleur van het gebouw. Dit bespaart energie en geeft meer comfort in de woning.

Natuurinclusief bouwen

In mei 2021 heeft het College de beleidsregels Natuurinclusief Bouwen vastgesteld. Aan dit beleid wordt invulling gegeven door het ‘Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen’. Voor het project Nijmeegseweg is deze norm opgenomen in het Bestemmingsplan en als bijlage toegevoegd (zie BP voor de meest actuele versie).

Uitgangspunten beleid Natuurinclusief Bouwen
Arnhem is omgeven door prachtige natuur. Rondom de stad én in de stad zelf. Door de natuur een volwaardige plek te geven in bouwprojecten ontstaat een aantrekkelijke, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier. Elk project(gebied) kan een bijdrage leveren aan een gezond functionerend stedelijk ecosysteem. Het ‘Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen in Arnhem’ -en het bijbehorende Invulformulier en de Maatregelencatalogus- wordt ingezet als middel om dat te bereiken.

De eerste bouwsteen van natuurinclusief bouwen is natuur in het gebouw: het inbouwen van verblijfsplaatsen in woningen, bijvoorbeeld via neststenen. Dit is noodzakelijk voor diersoorten die voor hun broedgelegenheid van gebouwen afhankelijk zijn, zoals huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen.
De tweede bouwsteen is natuur aan, op en om de woning: groene daken en gevels en natuurlijke tuinen met egeldoorgangetjes en groene erfafscheidingen.
De derde bouwsteen is natuur in de buurt: het toepassen van meer groen en blauw in de directe woonomgeving en het aanleggen van groene en blauwe verbindingen met andere delen van de stad of het buitengebied, zoals via hagen, bomen of natuurvriendelijke oevers. Alle drie de bouwstenen vergroten de biodiversiteit, leefbaarheid en natuurbeleving; de laatste twee bouwstenen vergroten ook de klimaatbestendigheid van het gebied.

Kwaliteitsregels nieuwbouw
Algemeen: Natuurinclusieve maatregelen dienen een integraal onderdeel te vormen van de ontwerpopgave.
Voor de nieuwbouw aan Nijmeegseweg geldt dat zowel ingebouwde nestvoorzieningen voor gebouw bewonende diersoorten moeten worden aangebracht (denk aan vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen) als groen aan/om/op de woning. Hieronder volgen enkele voorbeelden met voor het project Nijmeegseweg relevante punten die ook zijn terug te vinden in de bovengenoemde Maatregelencatalogus.

Voorbeeld van neststeen

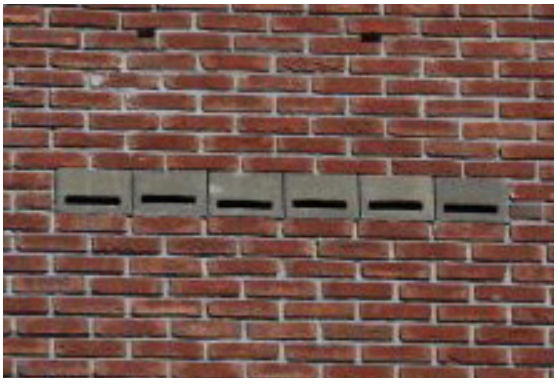

Voorbeeld van entreesteen om vleermuizen toegang te geven tot een spouwmuur

Basisregels Bebouwing

Nestvoorzieningen

- Ieder bouwblok heeft meerdere ingebouwde (!) nestgelegenheden voor vogels, insecten en/of vleermuizen in de vorm van neststeen/kast/pan, vogelvide, openstootvoegen en entreestenen. Ze vormen een integraal onderdeel van het architectonisch ontwerp.

Groen aan/om/op de woningen

- De muren zijn waar mogelijk bedekt met (klim)planten. De benodigde groeivoorzieningen zijn onderdeel van de ontwerpopgave.
- Gevelbegroeiing staat in de volle grond.
- De platte daken worden voorzien van vegetatie in combinatie met zonnepanelen. Dit geldt ook voor bergingen en aan- en uitbouwen.
- De biotopen op het terrein zijn ontworpen als semi-natuurlijk.
- De ontwikkelaars werken samen met ecologische experts.
- Het hele jaar is er voedsel voor vogels beschikbaar.
- Er zijn voorzieningen voor insecten b.v. steenstapel, insectenhotel.
- De vegetatie op het terrein heeft in minimaal drie van de vier seizoen bloeiende planten; de vegetatie op het terrein is rijk aan nectar en stuifmeel.
- Zorg voor variatie in de beplanting, niet meer dan vijf per soort.
- Alle niet-verharde oppervlaktes op het terrein hebben een voldoende dikke bodemlaag en kwaliteit.
- Afscheidingen worden als haag uitgevoerd met verschillende soorten heesters.
- De oppervlakten op het terrein zijn zo min mogelijk verhard en water doorlaatbaar.
- Al het hemelwater dat op verharding valt wordt zoveel mogelijk direct naar het groen geleid.
- Regenwater van de daken wordt opgevangen regentonnen voor bewatering van planten in (collectieve)tuinen in tijden van droogte.

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Parkgebouw West is een vrijstaand gebouw gelegen aan de noordwestzijde van het toekomstige De Monchypark. De hoofdentree bevindt zich aan de kant van de vernieuwde Anemoonstraat.

De individuele woningen worden vanaf een ruime collectieve ruimte met daglicht ontsloten. Een invulling van de ruime collectieve ruimte kan zijn een atrium, een binnenhof of een collectieve tuin. Op die manier krijgt het hart van het gebouw verblijfskwaliteit en dringt daglicht door tot aan de entreekant van de individuele woningen.

De buitenmuur van het gebouw vormt samen met de private buitenruimten één geheel. Dit geldt ook voor de begane grond. Uitkragende balkons of terrassen zijn toegestaan als deze integraal onderdeel zijn van het gebouw door het toepassen van een zogenaamde dubbele gevel.

Parkgebouw West heeft een levendige plint met een alzijdige uitstraling naar het omringende park. Op de begane grond staat de gevel direct aan het openbare groen. De private buitenruimten van de daar gelegen woningen worden van het park gescheiden. Dit kan bijvoorbeeld door een collectief onderhouden haag of een balustrade.

Het gebouw krijgt een natuurlijke uitstraling, bij voorkeur door het gebruik van hout.

Bouwhoogte
Maximaal 4 bouwlagen

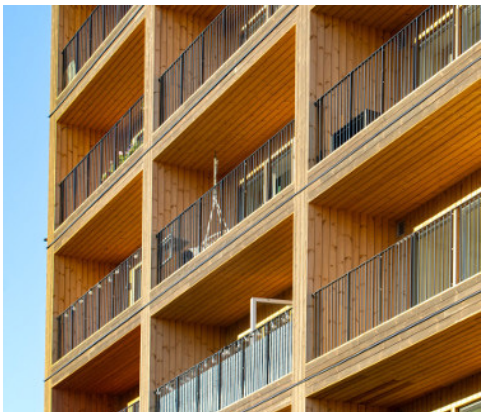

Materialisatie gevel
Natuurlijke uitstraling, bij voorkeur hout

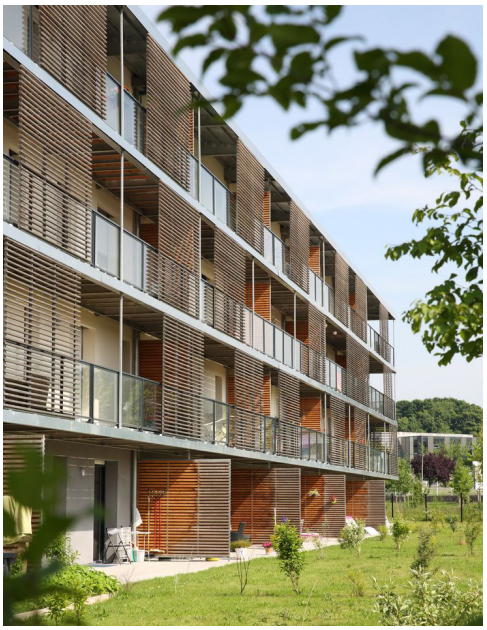

Kapvorm
Plat dak voorzien van vegetatie en zonnepanelen

Parkgebouw West

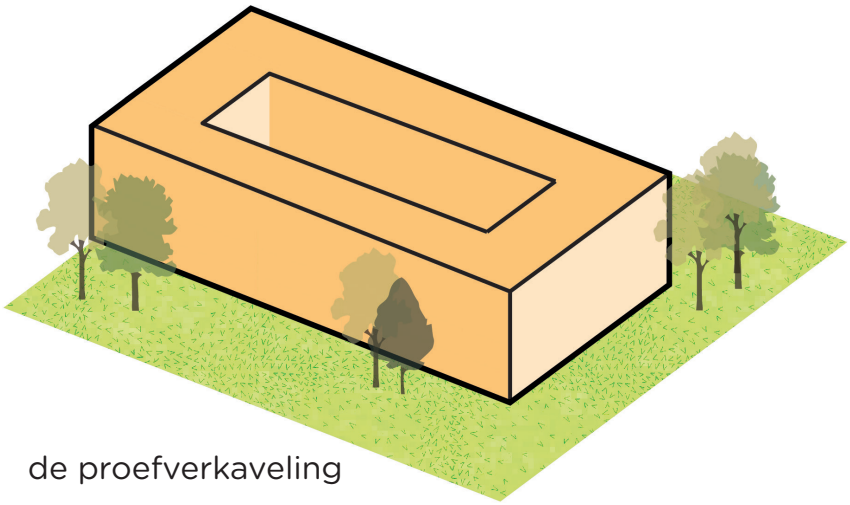

de proefverkaveling

Buitenruimten
Uitkragende balkons zijn niet toegestaan

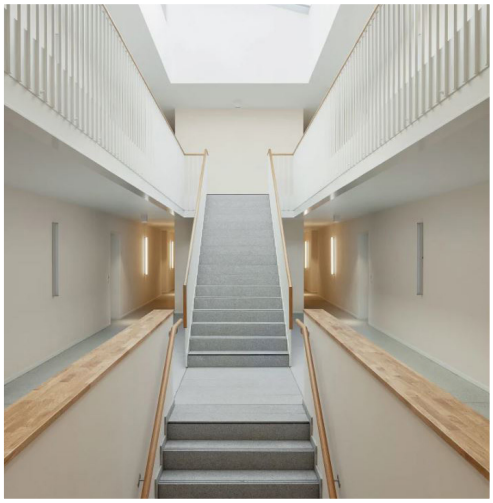

Collectieve ruimte
De woningen zijn georganiseerd rondom een collectieve ruimte met daglicht

Kwaliteitsregels

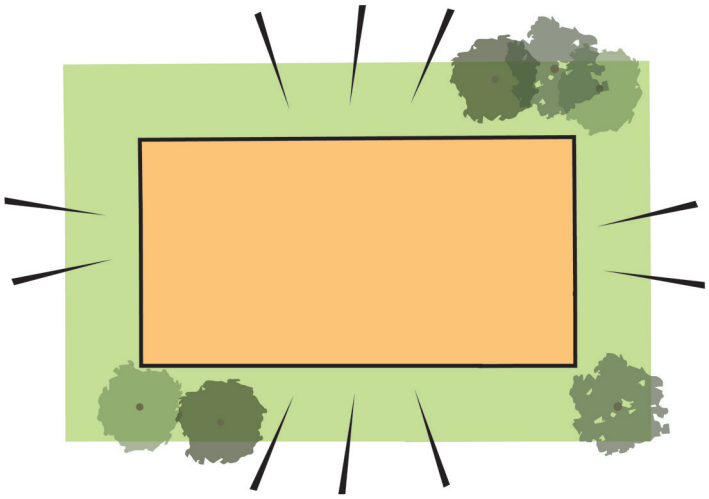

Het gebouw heeft een alzijdige oriëntatie op het omringende park.

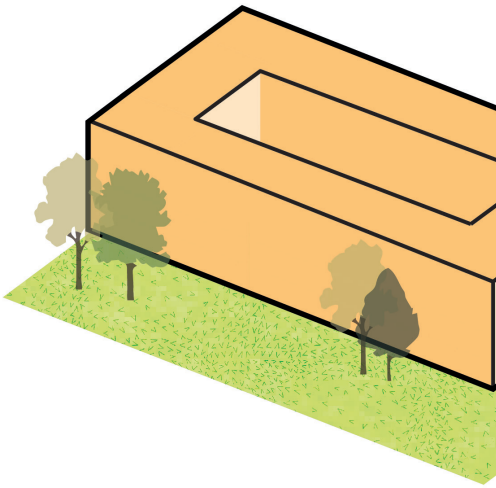

de proefverkaveling

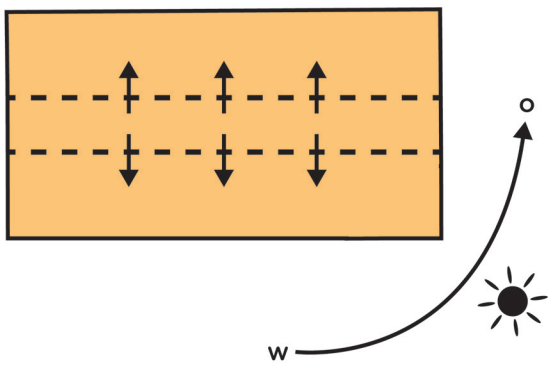

De woningen worden georganiseerd en ontsloten vanaf een collectieve ruimte met voldoende daglicht (brede galerij, binnentuin, atrium, etc).

Parkgebouw West

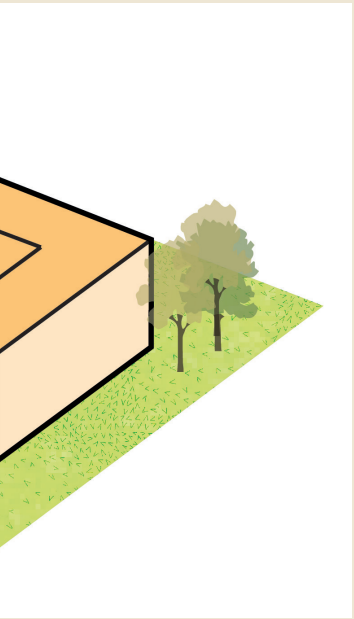

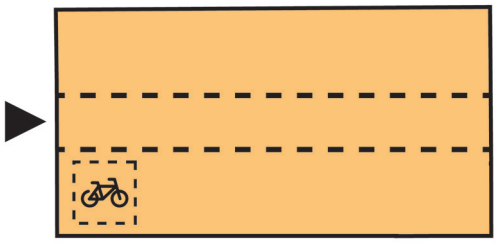

Het gebouw heeft een collectieve entree aan de straatzijde. Individuele bergingen, een collectieve fietsenstalling (optioneel) en een eventuele trafo worden opgenomen in het volume en toegankelijk op begane grondniveau.

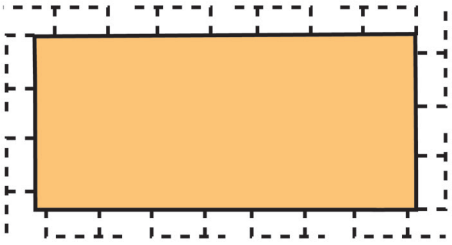

Het volume heeft geen uitstekende delen. Balkons en buitenruimten zijn alleen mogelijk als deze worden opgenomen in een dubbele gevel.

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Tussen het gebouw Monchystate en de Meldestraat liggen drie woonhoven. Ze worden steeds via een gezamenlijke groene hof ontsloten. De ingang van deze entreehof ligt aan de Paardebloemstraat en is via een poort in de verdiepingshoge tuinmuur toegankelijk. De tuinmuur vormt een integraal onderdeel van de architectonische ontwerpopgave van het woonhof.

De binnenkant van de woonhoven oogt kleinschaliger en informeler dan de buitenkant. Die draagt immers in hoge mate aan de zuidelijke stadsentree van Arnhem bij.

De woningen oriënteren zich naar binnen met een doorgaande veranda en naar buiten met bijvoorbeeld erkers bij de eengezinswoningen (kant pocketpark) en loggia's bij de appartementen.

De uitstraling is afwisselend, sfeervol, vriendelijk en hoogwaardig en sluit aan bij die van de zuidelijke hoven. De twee reeksen woonhoven worden telkens als één architectonische eenheid ontworpen. Het zijn eigentijdse interpretaties van het tuindorp in uitstraling en in de sociale gedachte. En ze houden rekening met het feit dat ze de prominente zuidelijke ingang van Arnhem bepalen.

Het sociale contact van bewoners onderling is een duidelijk thema in de architectuur.

Bouwhoogte
3 bouwlagen

Kapvorm
Plat dak voorzien van vegetatie en zonnepanelen

Buitenruimten
Appartementen met loggia's of balkons

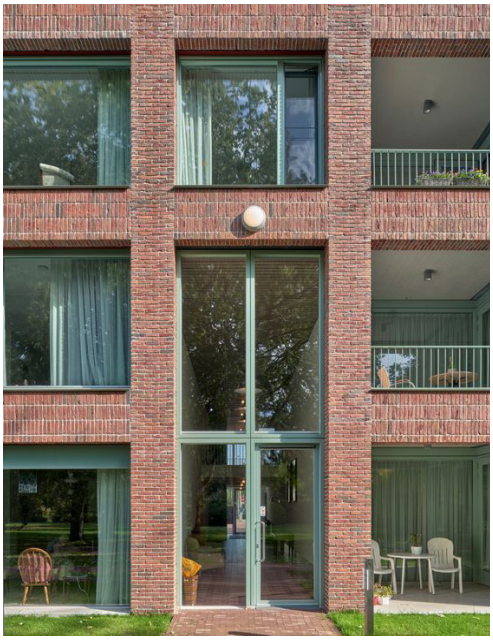

Materialisatie gevel
Baksteen in rode of bruine tinten, witte accenten mogelijk

Hoven Noord

Gevel
Mogelijk erkers bij de rijwoningen aan kant pocketparks

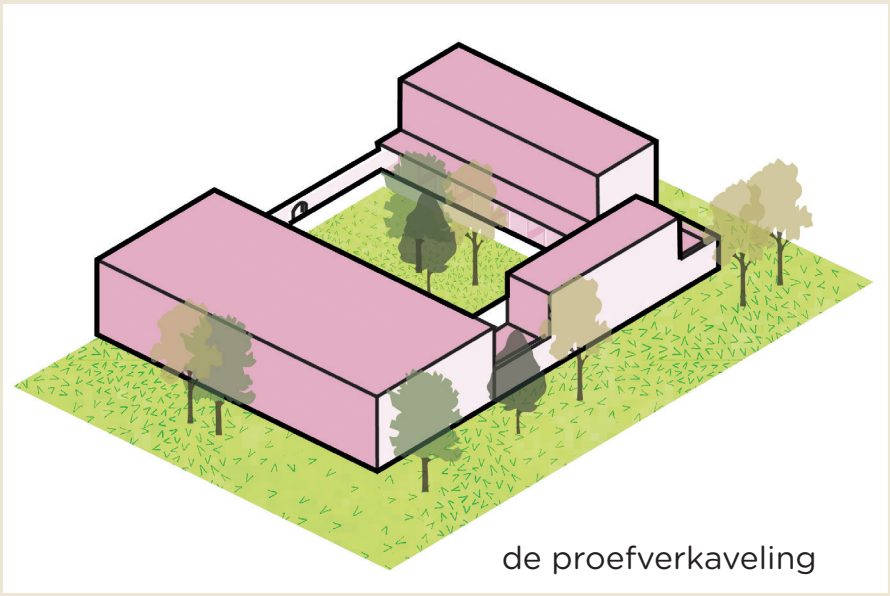

de proefverkaveling

Buitenruimten
Verandazone met voordeuren aan binnenzijde hof

Collectieve ruimte
Gemeenschappelijk groen hof met entree's

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Tussen de Meldestraat en het entree-gebouw t.h.v. de sportvelden liggen drie woonhoven. Ze worden steeds via een gezamenlijke groene hof ontsloten. De ingang van deze entreehof ligt aan de Paardebloemstraat en is via een poort in de verdiepingshoge tuinmuur toegankelijk. De tuinmuur vormt een integraal onderdeel van de architectonische ontwerpopgave van het woonhof.

De binnenkant van de woonhoven oogt kleinschaliger en informeler dan de buitenkant. Die draagt immers in hoge mate aan de zuidelijke stadsentree van Arnhem bij.

De woningen oriënteren zich naar binnen met een doorgaande veranda en naar buiten met goed gekozen grote raam-openingen.

De uitstraling is afwisselend, sfeervol, vriendelijk en hoogwaardig en sluit aan bij die van de noordelijke hoven. De twee reeksen woonhoven worden telkens als één architectonische eenheid ontworpen. Het zijn eigentijdse interpretaties van het tuindorp in uitstraling en in de sociale gedachte. En ze houden rekening met het feit dat ze de prominente zuidelijke ingang van Arnhem bepalen.

Het sociale contact van bewoners onder-ling is een duidelijk thema in de archi-tectuur.

Bouwhoogte
3 bouwlagen

Materialisatie gevel
Baksteen in rode of bruine tinten, witte accenten mogelijk

Collectieve ruimte
Gemeenschappelijk groen hof met entree's

Buitenruimten
Verandazone met voor-deuren aan binnenzijde hof

Hoven Zuid

Kapvorm
Plat dak voorzien van vegetatie en zonnepanelen

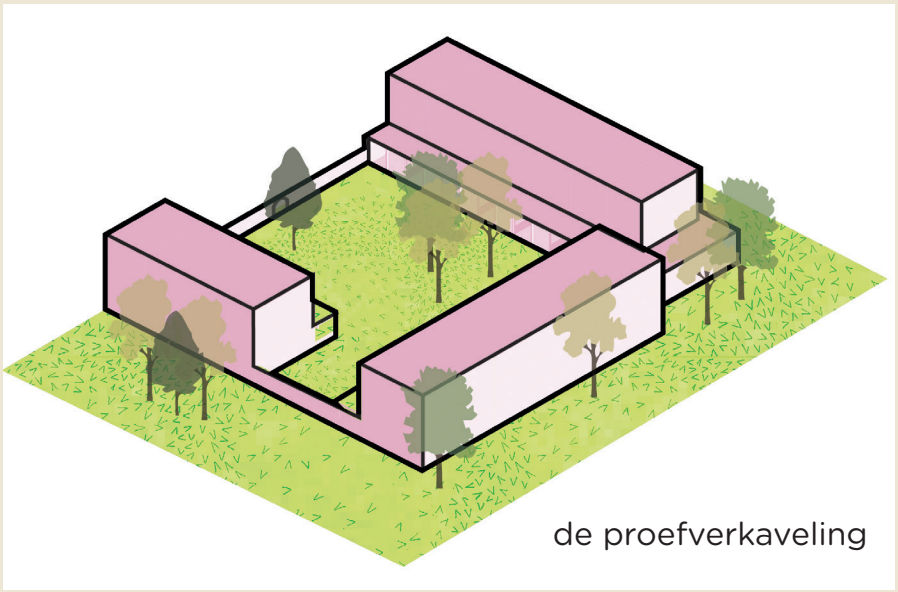

de proefverkaveling

Overgang openbaar - collectieve tuin
Tuinmuur, verdiepingshoog en begroeid
De tuinmuur vormt een integraal onderdeel van de architectonische ontwerpopgave van het cluster

Kwaliteitsregels

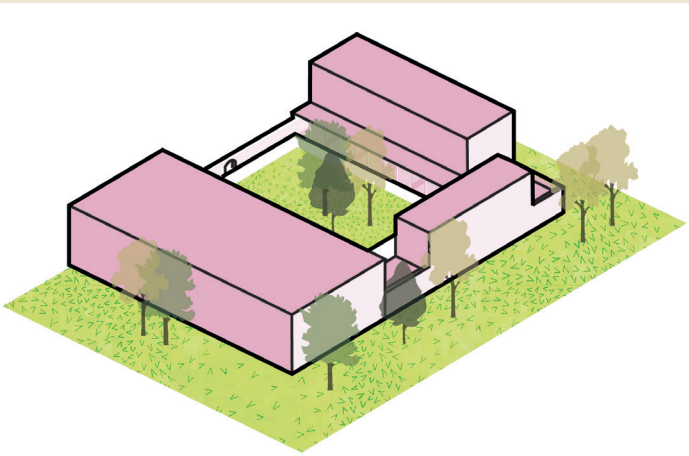

de proefverkaveling
Hoven Noord

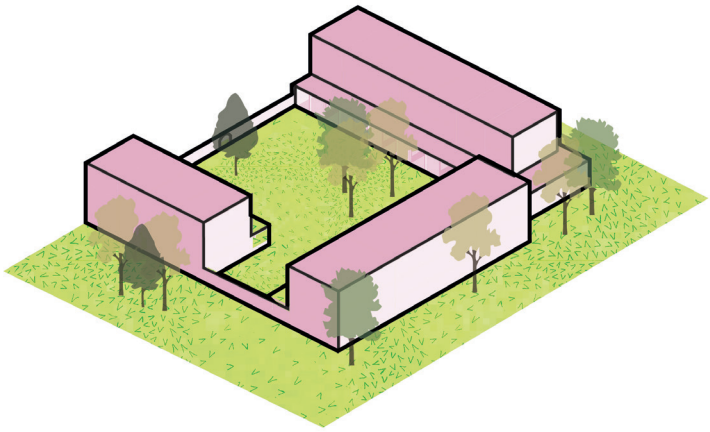

de proefverkaveling
Hoven Zuid

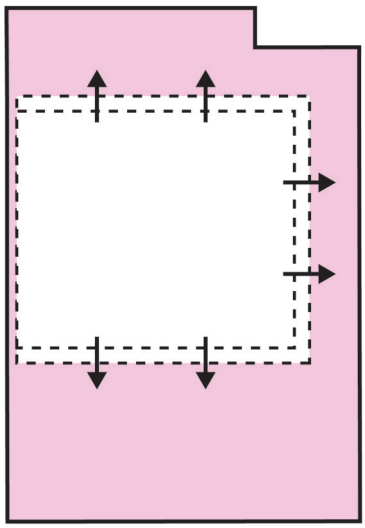

De woningen worden georganiseerd rondom het collectieve hof en ontsloten middels een privé veranda.

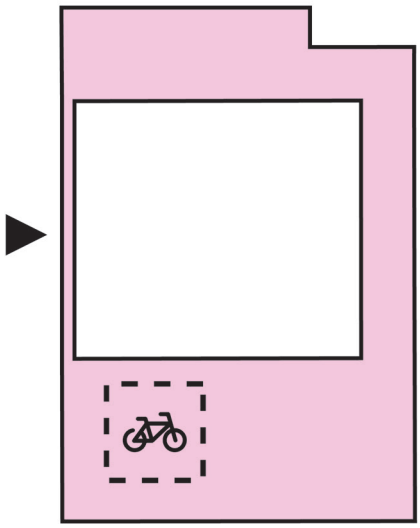

Het hof wordt vanaf de straat ontsloten via een poort in de tuinmuur. De fietsenstalling, de bergingen en nodige trafo's worden in het volume opgenomen.

Hoven noord en zuid

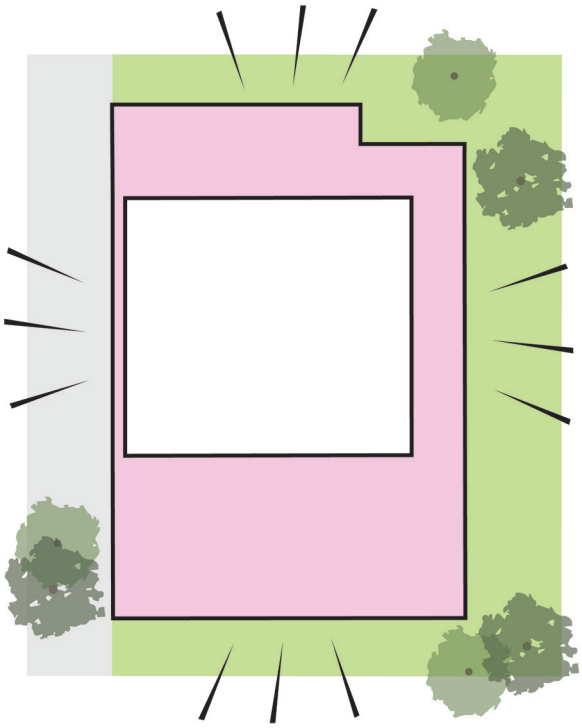

Het hof heeft een alzijdige oriëntatie op het omringende groen.

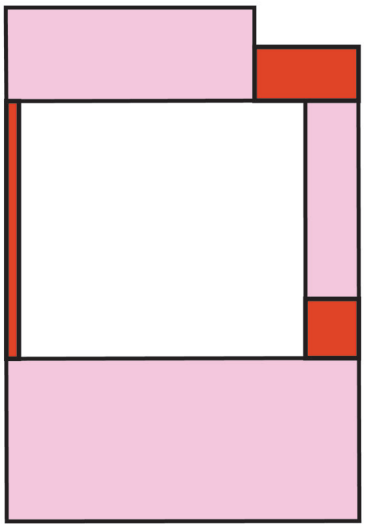

De verschillende volumes binnen een hof vormen een stempel en worden met elkaar verbonden door één-laagse bebouwing of een tuinmuur.

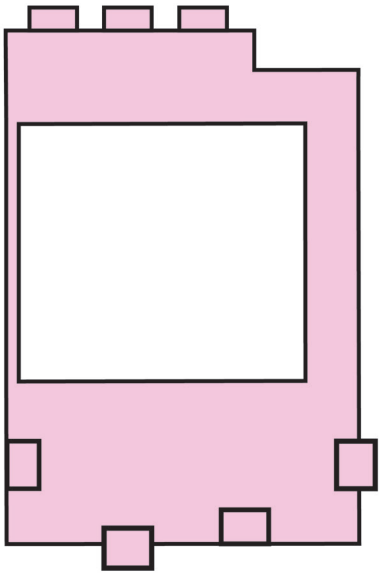

De woningen hebben een oriëntatie op het openbare groen van de pocketparks middels loggia's en erkers.

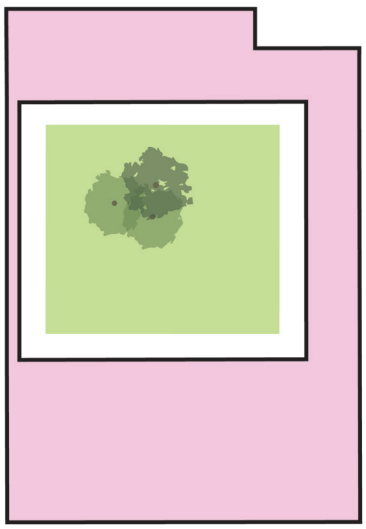

Het hof wordt ingericht als een collectieve en groene tuin. De bestaande bomen worden, waar mogelijk ingepast.

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Met de nieuwe bebouwingsstructuur in het gebied tussen de Nijmeegseweg en de Paardebloemstraat worden de openbare pocketparks afgewisseld met collectieve binnentuinen.

De nieuwe woningen worden georganiseerd rondom het collectieve hof en ook ontsloten vanaf deze zijde.
De collectieve hoven zijn afgeschermd van het openbaar gebied door gemetselde muren met poorten. Deze muren zijn een integraal onderdeel van het architectonisch ontwerp van de woningen.

De hoven worden ingericht als collectieve tuinen, in plaats van individuele tuinen.
Zo wordt de verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen binnengebied waar kinderen kunnen spelen en de bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Deze groene inrichting sluit aan bij de strategie Klimaatadaptatie van de gemeente Arnhem.
De tuinen worden naast collectief ingericht ook, waar mogelijk gezamenlijk onderhouden.

De collectieve tuin heeft een groene inrichting met bomen, heesters en vaste planten of desgewenst een moestuin

Collectieve tuinen

De collectieve tuin wordt ingericht als speel- en ontmoetingsplek voor de bewoners

De collectieve tuin kan gezamenlijk worden onderhouden

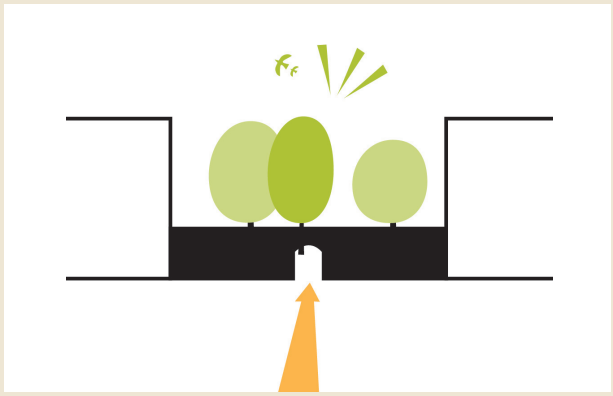

De collectieve hoven worden afgeschermd van het openbaar gebied door een tuinmuur

Kwaliteitsregels

Omschrijving

Het entreegebouw markeert de hoek Nijmeegseweg/Batavierenweg maar oriënteert zich nadrukkelijk naar de woonbuurt Malburgen-West.

Het doel is het realiseren van een groen, iconisch entreegebouw, waarbij de huidige ecosysteemdiensten (o.a. hemelwaterinfiltratie, schone lucht, leefgebied voor kleine zoogdieren, vogels en insecten) een plek krijgen aan, op en in het gebouw. De daken moeten geschikt zijn voor o.a. struiken en bomen, de gevels moeten bedekt zijn met gevelgroen dat de maximale hoogte van de gevels kan bereiken.

Typologisch is het entreegebouw verwant aan de aangrenzende hoven. Het betreft een samengesteld bouwvolume dat het verkeersgeluid van de Batavierenweg en de Nijmeegseweg buitensluit. Het gebouw oriënteert zich op de woonbuurt via balkons, terrassen, een groen entreehof en een tuinmuur aan het einde van de Paardebloemstraat

Daarachter liggen de parkeerplaatsen voor bewoners en bezoekers in de vorm van een gebouwde parkeervoorziening.

Ter plekke van het kruispunt Batavierenweg/Nijmeegseweg wordt de maximale bouwhoogte bereikt. In richting hoven en sportvelden is de bouwhoogte minder om de schaduwwerking aan de binnenkant te minimaliseren.

De uitstraling is afwijkend en bijzonder, echter passend bij Malburgen. Steekwoorden hiervoor zijn: vooruitstrevend, kwalitatief en groen.

Bouwhoogte
3 tot maximaal 13 bouwlagen

Het vergroenen van de gevels met vegetatie is vereist

Collectieve ruimte
Collectief groen entreehof met toegang tot gebouwde parkeervoorziening

Entreegebouw

Buitenruimten
Loggia's en daktuinen

Kapvorm
Platte daken voorzien van vegetatie en zonnepanelen

Massa Beoogd beeld aan de Nijmeegseweg: een overgang van laag naar hoog

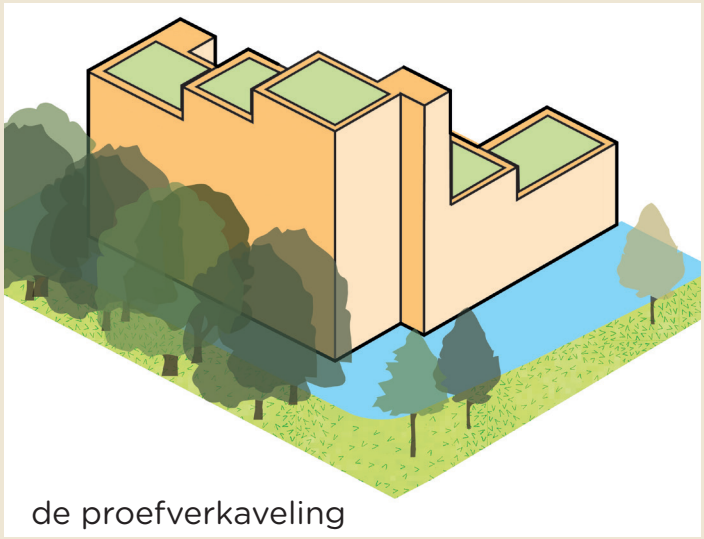

de proefverkaveling

Materialisatie
Een natuurlijke uitstraling, bij voorkeur hout. Een ander materiaal mag, mits dit afwijkend is van het materiaal van de hoven en van hoogwaardige kwaliteit is

Kwaliteitsplan

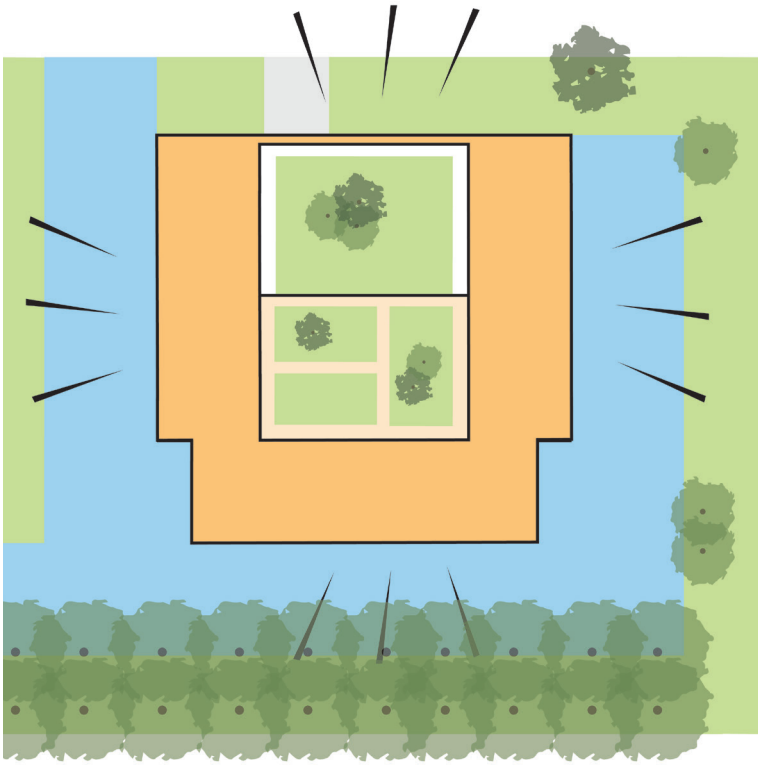

Het entreegebouw heeft een alzijdige oriëntatie op het omringende groen en water.

De woningen worden ontsloten via collectieve entreeruimtes op het dek. Vanuit de parkeergarage is er een apart stijgpunt naar het dek. Dit voorkomt anonimiteit en stimuleert ontmoeten.

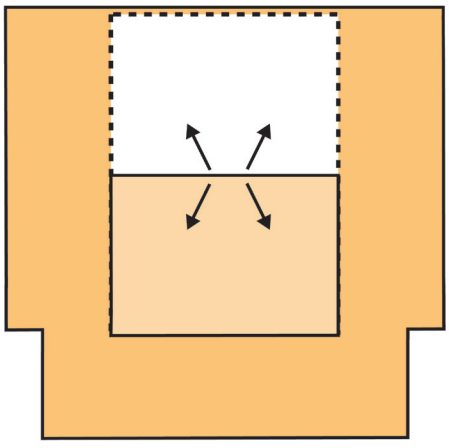

De woningen worden georganiseerd rondom een collectief binnengebied (dek, daktuin, etc).

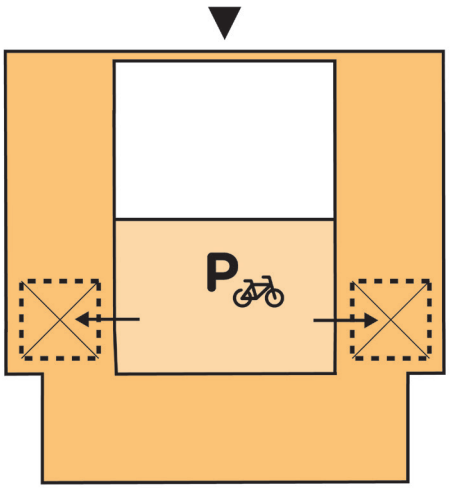

Individuele bergingen, een collectieve fietsenstalling (optie) en trafo worden opgenomen in het volume.

Entreegebouw

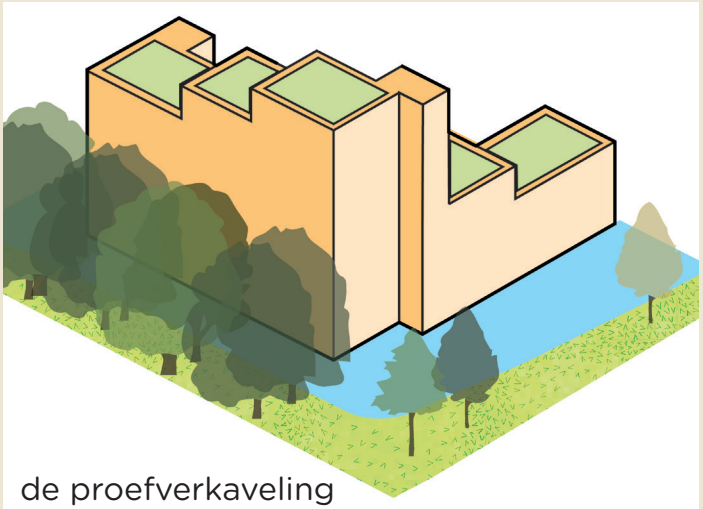

de proefverkaveling

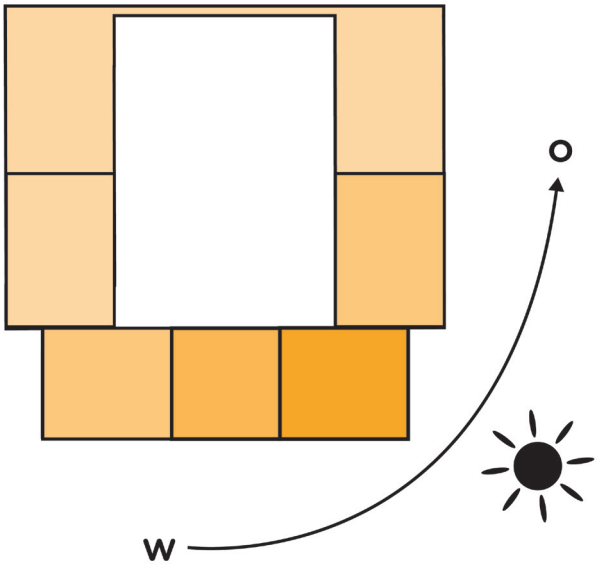

In de vormgeving van het gebouwvolume wordt wat betreft de bouwhoogtes rekening gehouden met de bezonning van het collectieve middengebied en de aangrenzende bebouwing.

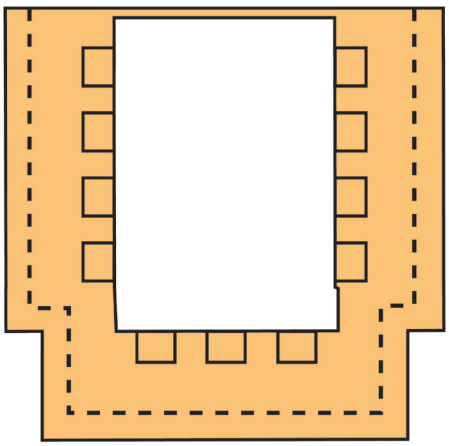

De balkons/buitenruimtes zijn georiënteerd op het collectieve binnengebied. De woningen worden bijvoorbeeld aan de buitenzijde van het volume ontsloten via een galerij.

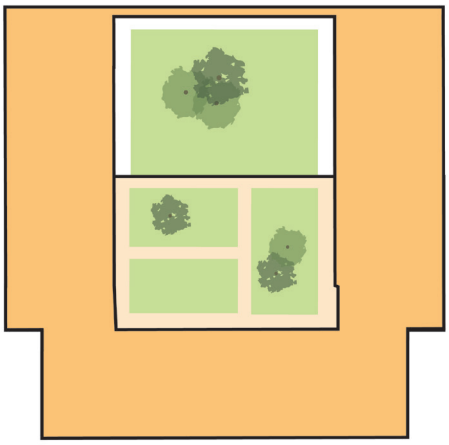

Het binnengebied wordt ingericht als een collectieve en groene (dak)tuin.

Disclaimer: Gebruikte afbeeldingen van projecten van derden dienen uitsluitend ter inspiratie en referentie.

Afbeeldingen ©OD205 bureau voor stedenbouw en landschap met uitzondering van de afbeeldingen op de volgende bladzijden:

- 15 - Foto links: Waterrijk Woerden / awg architecten en West 8
- 21 - Lagen voedselbos / Stadstuinieren
- 28 - Cromvliet, Den Haag / Buro Sant en Co Landschapsarchitectuur
- 44 - Kajstaden Timber Building / C.F. Møller Architects via archdaily
  - Le Domaine d'Hélios, Amiens / Coldefy & Associés via pinterest
- 45 - Vauban, Freiburg, foto: flickr user ADEUPa Brest
  - Haus Tenever, Bremen / Atelier Kempe-Thill, website architect
  - Het Bosbad, Eindhoven / GAAGA via architectenweb
- 48 - Juvenaatlaan Etten-Leur / LEVS architecten, website architect
  - Klooster Oude Dijk, Tilburg / shift, website architect
- 49 - South Gardens, London / Maccreanor Lavington via nlalondon
  - Verandawoningen ZMC, Zaandam / PPHP , website architect
- 50 - Verandawoningen ZMC, Zaandam / PPHP, website architect
  - Tuinen van Sion, Rijswijk / KuiperCompagnons via Boele
- 51 - Van Lieflandpark, Utrecht / Heren 5 architecten via Theunissen
- 54 - Hofje Wendakker / Van Veen architecten
- 56 - Foto via website greenguide-groenegevelbegroeiing.nl
  - WFC Veluwse Proeftuin, Ede / MIX architectuur, website architect
  - Antonypole Grand Paris / Reichen Robert Associés, website architect
- 57 - Porseleinen Toren, Delft / Orange Architects via synchroon
  - Logemente Collectifs, Paris / RMDM Architectes, website architect

Wij hebben getracht de rechthebbenden en/of de bronnen van de gebruikte afbeeldingen te achterhalen. Indien uw afbeelding onterecht is gebruikt gelieve contact op te nemen met **OD205**.

Contact

team:	Teun Schuwer, Ralf Hottenträger, Tim Heinsius, Judit Gaasbeek Janzen
projectleiding:	Ralf Hottenträger
mail:	mail@od205.nl
projectleiding:	Ralf Hottenträger
projectnummer:	115-NW-02
versie:	definitief
datum:	21 augustus 2025

Colofon

od205
een ander perspectief

OD205sl B.V.
Schiehavenkade 158-160
3024 EZ Rotterdam

tel 010 303 1277
www.od205.nl

GEMEENTE Arnhem

in opdracht van

Gemeente Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

od205
een ander perspectief

Schiehavenkade 158-160

3024 EZ Rotterdam
tel 010 303 1277
www.od205.nl

Bijlage a Zienswijzennota onderdeel uitmakend van het raadsvoorstel

Zienswijzennota bij het raadsvoorstel tot vaststelling van het 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1'

Geanonimiseerd

Inhoud

1. Inleiding....3

2. Overzicht ingediende zienswijzen....3

2.1. Naam en adressen van de indieners zienswijzen....3

2.2 Overzicht ingediende zienswijzen met reactie gemeente....4

1. Inleiding

Het ontwerp bestemmingsplan met verbrede reikwijdte 'Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1' (hierna: Chw-Omgevingsplan) heeft zes weken ter inzage gelegen van 20 juni tot en met 31 juli 2023.

Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn 4 zienswijzen op het Chw-Omgevingsplan ingediend. Eén van de indieners heeft zijn zienswijze ingetrokken. Dat betekent dat er nu nog drie zienswijzen zijn. Deze zienswijzennota maakt onderdeel uit van het raadsvoorstel tot vaststelling van dit Chw-Omgevingsplan.

In hoofdstuk 2 zijn de zienswijzen apart samengevat en voorzien van een reactie van de gemeente.

Het voorstel is om het plan gewijzigd vast te stellen en de gebieden aan de oostzijde van de Nijmeegseweg uit dit bestemmingsplan te knippen. Het Omgevingsplan voor Fase 2 zal deze gebieden omvatten en de regels bevatten om de gewenste ontwikkeling mogelijk te maken. In de beantwoording van de zienswijzen wordt dit uitgangspunt meegenomen.

2. Overzicht ingediende zienswijzen

2.1. Naam en adressen van de indieners zienswijzen

	Naam	**Straat/Postbus**	**Postcode**	**Plaats**
1	Geanonimiseerd	Geanonimiseerd	Geanonimiseerd	Arnhem
2	Geanonimiseerd	Geanonimiseerd	Geanonimiseerd	Arnhem
3	Geanonimiseerd	Geanonimiseerd	Geanonimiseerd	Arnhem

2.2 Overzicht ingediende zienswijzen met reactie gemeente

	Gronden		Reactie gemeente
Zienswijze #1	1.1	De (vermoedelijke) impressie van de voetgangersbrug tussen Oost en West begint en eindigt bij de minst mooie stukjes van de wijk (grijze parkeerterrein uitkijkend op de Albert Heijn in Oost en het vervallen, ongure winkelcentrum in West). Deze gebieden vallen buiten het plangebied. Hoe wordt bij het ontwerp van de brug rekening gehouden met de gebieden buiten het plangebied? Zijn er andere plannen aanwezig om de genoemde gebieden wat loopvriendelijker te maken waardoor de loopaansluiting te verklaren is?	De voetgangersbrug is geschrapt uit dit Chwomgevingsplan. De noodzaak van het toevoegen van een voetgangersbrug die beide wijkdelen met elkaar verbindt, is in Fase 2 beoordeeld. Hieruit volgt dat de oversteekbaarheid door het naar elkaar toe brengen van de twee rijlopers van de Nijmeegseweg verbetert waardoor het nut en de noodzaak van een voetgangersbrug ontbreekt. De ervaring leert dat voetgangers kiezen voor de kortste route om over te steken. Het ontwerp van het beoogde De Monchypark is in Fase 2 verder uitgewerkt. In Fase 2 zal rekening worden gehouden met de loopaansluiting op de gebieden buiten het plangebied. Dit wordt t.z.t. uitgewerkt in het inrichtingsplan.
	1.2	Voor de ontsluiting van de nieuwe woningen heeft de gemeente onderzoek gedaan naar de benodigde parkeerplaatsen en de huidige wegcapaciteit. Er wordt geen informatie gegeven over andere mogelijke vervoersmethoden. Is het wel/niet noodzakelijk om de openbaar-vervoerverbindingen aan te passen op de woningbouwplannen? Wordt er in het plan rekening gehouden met wijzigingen in mobiliteitsvoorkeuren en bijv. Parkeerlocaties voor deelauto's of fietsen vastgesteld?	In het omgevingskwaliteitsplan zijn op de facetkaarten Langzaam verkeer en Autoverkeer de fietsstructuur en busroutes aangegeven. De huidige bus- en langzaamverkeerstructuur is van voldoende kwaliteit. Naast de reguliere programma's ter verbetering van het openbaar vervoer en de fietsstructuren, is er geen extra aanpassing nodig voor deze ontwikkeling. De inpassing van deelvervoer met deelauto's en deelfietsen is geen onderdeel van dit bestemmingsplan. Dit wordt veelal door en met de ontwikkelaar in een later stadium uitgewerkt.

	1.3	Hoe verhouden de beslissingen die in fase 1 worden genomen over de invulling van het gebied zich tot de beslissingen die in fase 2 genomen gaan worden? Is het in fase 2 mogelijk om de regels uit fase 1 die de gemeente wil continueren vanwege de herkenbaarheid van het plan en de ontwerpen ter discussie te stellen?	Het zijn twee aparte fases met beiden hun eigen procedure. Tegelijkertijd met de vaststelling van het bestemmingsplan voor fase 1 wordt het SP+ voor fase 2 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Als de raad het bestemmingsplan voor Fase 1 en het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 heeft vastgesteld liggen de (stedenbouwkundige) uitgangspunten voor beide fases vast.
Zienswijze #2	2.1	In de toelichting staat ‘het groene karakter van de wijk wordt behouden en versterkt’. Dit klopt volgens indiener niet als er flinke gebouwen komen met maar liefst 261 woningen.	De geplande woningbouw vindt deels plaats binnen de woonbestemming van de in 2012 gesloopte flatgebouwen. Er worden 100 extra bomen aangeplant in de gehele wijk Malburgen. De nieuw te bouwen woningen moeten klimaatadaptief en natuurinclusief worden gebouwd waarbij een groen dak en een groene gevel verplicht is. Voor het entreegebouw gelden daarnaast aanvullende regels. Deze zijn in het Chw-omgevingsplan vastgelegd. De beoogde pocketparks vormen de schakel tussen de bestaande wijk, de nieuwbouw en de brede groene bermen langs de Nijmeegseweg. Een pocketpark is een klein park tussen de woonblokken dat openbaar toegankelijk is. Met het creëren van collectieve tuinen in plaats van individuele tuinen wordt verstening van het gebied tegengegaan en ontstaat een groen woonmilieu. Bestaande waardevolle bomen, zoals opgenomen in de lijst met waardevolle bomen, zijn ingepast en vormen de basis voor de structuur van onder andere de pocketparks. Met bovenstaande wordt het groene karakter behouden en versterkt.
	2.2	In de toelichting staat ‘het ontwerp is in strijd met het geldende bestemmingsplan. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld’. Dit klopt niet omdat Arnhem een Chw Omgevingsplan gaat gebruiken.	Ten tijde van de terinzagelegging was de Omgevingswet nog niet in werking getreden. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 wordt er gewerkt

			met het Chw-Omgevingsplan in plaats van bestemmingsplannen. Wel mochten we vooruitlopend op de Omgevingswet bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte opstellen. Wanneer wij gebruik maken van deze nieuwe systematiek noemen wij dit een 'Chw omgevingsplan'. Om verwarring te voorkomen spreken we zoveel mogelijk over een chw-omgevingsplan. In artikel 1.2 van de regels van het plan staat de definitie van 'omgevingsplan'. Hier staat dat dit een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte is. Omdat dit plan voor 1 januari 2024 ter inzage is gelegd geldt voor dit plan het overgangsrecht en blijft het een bestemmingsplan.
	2.3	De afbeelding 'Overzicht programma en parkeerplaatsen Nijmeegseweg' is niet leesbaar.	Er is een beter leesbare versie van de afbeelding opgenomen.
	2.4	In paragraaf 3.2.3 volgt uit de tabel dat er in totaal 411 parkeerplaatsen nodig zijn voor fase 1. Daaronder staat dat er maar 352 parkeerplaatsen nodig zijn. Kunt u dit uitleggen?	De gemeente kan het aantal van 411 niet plaatsen. Voor het benodigd aantal parkeerplaatsen wordt uitgegaan van de dan geldende parkeernormen. De parkeerplaatsen voor het Entreegebouw worden binnen de bouwplot gerealiseerd. Parkgebouw oost zit niet meer in het plan Voor de overige gebouwen wordt geparkeerd in de openbare ruimte. Hiervoor zijn 194 parkeerplaatsen nodig. Hiervoor is ruimte in het openbaar gebied.
	2.5	Indiener is het niet eens met het parkeeronderzoek. De directe omgeving is op meerdere tijdstippen van de genoemde dagen gemeten. Dat zijn dinsdag 15, donderdag 17 en zaterdag 19 november 2022. Indiener is het niet eens met de genoemde dagen en tijdstippen. Op de dinsdagen en donderdagen zijn mensen aan het werk en vooral op de tijdstippen van 11.00 en 15.00 uur. De meeste mensen komen om 18.00 uur thuis om te eten en zijn meestal rond 20.00 weer van huis vanwege activiteiten voor de kinderen dan wel sporten. Indiener heeft bijna iedere week contact met de gemeente over parkeerproblemen en evenementen door Gelredome waardoor parkeerproblemen ontstaan.	Voor het parkeeronderzoek is op meerdere tijdstippen op verschillende dagen het onderzoeksgebied bemeten. Voor de bepaling van de parkeerbezetting is uitgegaan van het druk moment (worst case) Dit drukste moment vormt dus de basis voor de verdere bepaling van het aantal benodigde parkeerplaatsen. Deze methode is algemeen geldend in Nederland. In dit Chw-omgevingsplan is opgenomen hoeveel parkeerplaatsen er beschikbaar moeten zijn ten behoeve van deze ontwikkeling. Gelredome en of evenementen dienen zorg te dragen voor hun eigen parkeeroplossing tijdens deze evenementen. Dit maakt geen onderdeel uit van dit plan.

		Er is in Nederland volgens indiener een parkeerprobleem. Het is erg tegenstrijdig dat uit het onderzoek volgt dat er met de bouw van 261 woningen geen parkeerproblemen worden verwacht. Indiener ziet de parkeerplaatsen graag ingetekend in een tekening met de aantallen erop en een deugdelijk onderzoek op meerdere dagen op realistische tijdstippen.	De parkeernormen die worden toegepast voor de bouw van de woningen zijn algemeen geldend voor de gemeente Arnhem en zijn gebaseerd op ervaringscijfers zoals deze door het CROW worden verzameld.
	2.6	Indiener verzoekt een voorwaardelijke verplichting met een beheerplan voor de landschappelijke inpassing. De gemeente heeft nu al enkele plekken groen ingericht en verharding weg gehaald, maar dit wordt na de aanleg amper meer onderhouden. Door het niet onderhouden en dumpen van afval zorgt dit voor ongedierte en stank. Verbetering en versterking kan alleen als afspraken worden nagekomen en wordt onderhouden.	De gemeente is zelf eigenaar van de gronden en zal dit ook blijven van de openbare ruimte. In het omgevingskwaliteitsplan staat op welke manier de openbare ruimte ingericht moet worden ten behoeve van een groene inpassing. Hierbij hoort ook het onderhoud. Een van de volgende stappen is het opstellen van een inrichtingsplan voor het totale gebied, dat beheerd gaat worden. Een voorwaardelijke verplichting opleggen is hierdoor niet doelmatig en niet noodzakelijk.
	2.7	Wordt in het woonbeleid de type woningen, doelgroepen en prijzen vastgelegd? Kan er handhavend worden opgetreden?	Ja, dit is opgenomen in beleid en in hetChw-Omgevingsplan. In beleid is opgenomen dat sociale huurwoningen in Arnhem enkel mogen worden geëxploiteerd door woningcorporaties (en niet door commerciële partijen). Hierdoor garanderen we dat deze woningen bij de juiste doelgroep terechtkomen. Via de Huisvestingsverordening is vastgelegd via welke methodiek (meettijd, loting, urgentie) mensen deze woningen kunnen bemachtigen. Voor koopwoningen in het dure segment is in wet- en regelgeving niet geregeld dat gemeenten een doelgroep kunnen en mogen aanwijzen.
	2.8	Het verhaal m.b.t. geluid is niet goed te volgen. Het plan kan niet voldoen aan geluid, zo blijkt uit het akoestisch onderzoek. Maatregelen die voorgesteld worden kunnen niet worden gerealiseerd vanwege interne bezwaren.	Bij het onderdeel geluid gaan we uit van een grenswaarde en een voorkeurswaarde van de geluidbelasting op de gevel van een woning. Een hogere geluidbelasting dan de grenswaarde is wettelijk niet toegestaan. Wanneer dit zo is, is woningbouw alleen mogelijk met een zogenoemde dove gevel. Dat is een gevel

			zonder te openen delen. Voor het entreegebouw is de geluidbelasting op 3 gevels te hoog. Hier kan dus zogezegd niet zonder maatregelen worden voldaan aan geluid. Deze gevels moeten dus doof worden uitgevoerd. Binnen het project is op een aantal gevels sprake van een hogere geluidbelasting dan de voorkeurswaarde, zonder dat er een overschrijding is van de wettelijk maximaal toegestane waarde (grenswaarde). Indien de geluidbelasting op een gevel hoger is dan de voorkeurswaarde, kan de gemeente onder voorwaarden hogere waarden verlenen. Dat betekent dat voor dit specifieke geval een hogere geluidbelasting op een gevel is toegestaan. Dit mag volgens de wet alleen indien bron- en overdrachtsmaatregelen onvoldoende toereikend zijn. Een bronmaatregel is een maatregel die je kan toepassen aan geluidsbron (in dit geval de weg) om de geluidbelasting terug te nemen. Er worden wel bronmaatregelen genomen voor dit project. In de toekomst wordt het wegdek op de Nijmeegseweg vervangen door een stil type genaamd SMA-NL8G+. Dit staat in het akoestisch onderzoek. Ook met deze bronmaatregelen kan nog steeds niet voldaan worden aan de voorkeurswaarde. Een overdrachtsmaatregel is een maatregel waarbij de overdracht van geluid terug wordt gebracht. Een geluidsscherm is een overdrachtsmaatregel. Met een geluidscherm reduceer je veel geluid op de onderste bouwlaag maar een scherm kan stuiten op bezwaren i.v.m. horizonvervuiling (landschappelijke inpassing) en verkeersveiligheid. een scherm nabij een kruising leidt tot onoverzichtelijke en gevaarlijke situaties. Een scherm is daarnaast kostbaar en op de bovenste verdiepingen voldoe je nog steeds niet aan de voorkeursgrenswaarde.

			De gemeente heeft er daarom voor gekozen om de hogere waarden vast te stellen in het Chw-omgevingsplan
	2.8	Een cumulatieve geluidwaarde van 66 dB op de dove gevel en de hoogst opgetelde waarde van de overige woonblokken tussen de 61 en 63 dB is afwijkend van de ambitiewaarde uit het geluidbeleid van 53-58 dB .	Dit klopt. De buitenste gevels van het entreegebouw zijn te hoog belast. Voor het entreegebouw stellen wij daarom verplicht 3 dove gevels voor aan de buitenste gevels. Per woning schrijven wij wel 1 geluidluwe gevel voor. Het is voor de architect de uitdaging om met drie dove gevels een goed, gezond en leefbaar gebouw te ontwerpen. De plot is in principe groot genoeg. Door het gebouw in bijvoorbeeld een U-vorm te ontwerpen zou er een groen en uitnodigend leefgebied met geluidluwe gevels en buitenruimten gecreëerd kunnen worden. Voor de overige woonblokken bedraagt de maximale geluidbelasting 57 dB. Dit voldoet.
	2.9	Indiener vraagt zich af wat er daadwerkelijk wordt gedaan om te kunnen voldoen aan het aspect geluid (ander wegdek of een geluidswal zijn geen opties).	Zoals volgt uit de toelichting zijn bron- en overdrachtsmaatregelen niet mogelijk. Voor het entreegebouw geldt voor 3 gevels dat bij een overschrijding van de grenswaarde een woning moet zijn voorzien van een dove gevel. Voor de overige woonblokken wordt voldaan aan het gemeentelijke geluidbeleid.
	2.10	Uit de Quickscan Flora en Fauna volgt dat er plekken zijn ontdekt van vleermuizen. Door het kappen van bomen wordt dit verstoord. Maar hier wordt niet verder op ingegaan. Later wordt wel aangegeven dat er nader onderzoek moet worden gedaan, wanneer kan ik deze verwachten dan wel inzien. Uit het onderzoek komt ook het volgende: ‘bij het verwijderen van de haag in deelgebied 2 treedt mogelijk een negatief effect op voor de sleedoornpage. Welke maatregelen worden hiervoor genomen?	Bijlage 12 van het ter inzage gelegde ontwerp chw-omgevingsplan bevat het nader onderzoek naar de vleermuizen en de sleedoornpage. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van vleermuizen in het plangebied en er zijn geen eitjes van de sleedoornpages aangetroffen. Hieruit volgt dat er geen negatieve effecten zijn en dat er geen maatregelen getroffen hoeven te worden.
#3	3.1	Juist de stukken groen die er nu zijn worden volgebouwd. Dit zet de leefbaarheid van de wijk Malburgen verder onder druk.	Het doel van deze ontwikkeling is juist de leefbaarheid te vergroten. Malburgen Oost en West worden dichter bij elkaar gebracht, woningbouw wordt toegevoegd,

			voornamelijk op locaties die in het verleden ook bebouwd aangevuld met een aantal nieuwe locaties. Daarnaast willen we kwalitatief goede groenplekken toevoegen die onderdeel zijn van de grotere groenstructuur van Malburgen. Deze groenstructuur zal meer biodiversiteit kennen en meer aanleiding geven om elkaar in deze ruimte te ontmoeten. Bij de nieuwe woningen zijn de ontwerpuitgangspunten klimaatadaptief, natuurinclusiviteit en vergroenen. Hiertoe zijn er regels in het Chw-Omgevingsplan opgenomen en ontwerpprincipes in het omgevingskwaliteitsplan. Door de opgave natuurinclusief uit te voeren en te investeren in de kwaliteit van het groen dat moet worden aangelegd rondom de nieuwe gebouwen (ecologisch groen, gebruiksgroen, extra bomen aanplanten), wordt het verlies aan oppervlakte zo goed mogelijk gecompenseerd. Het gaat hier om het omvormen van intensief beheerde grasvelden naar kwalitatief hoogwaardig groen met meer landschaps-, natuur- en gebruikswaarden.
	3.2	Is het verstandig om zoveel te bouwen aan een verkeersweg i.v.m. luchtkwaliteit, fijnstof en gezondheidsschade.	Het binnenniveau wordt sowieso beschermd door het Bouwbesluit. De kunst (en plicht) is om voldoende geluidluwe buitenruimtes te creëren afgeschermd van de weg zodat de uitlaatgassen en geluid niet leiden tot een ongezonde leefsituatie. Het is aan de architect/ontwikkelaar te komen met een voorstel/ plan dat voldoet aan de kaders en daarmee een gezonde leefomgeving garandeert.
	3.3	Het is niet verstandig dat er geen milieueffectrapportage wordt opgesteld.	Een milieueffectrapportage wordt opgesteld indien vooraf duidelijk is dat het plan aanzienlijke effecten op het milieu heeft. De wetgever heeft die gevallen vastgelegd waarbij dit waarschijnlijk het geval is en hiervoor een milieueffectrapportage verplicht . Voor woningbouw gaat het om meer dan 2000 woningen. Het aantal woningen dat wordt gebouwd aan de Nijmeegseweg ligt hier ver onder. Het is ook mogelijk dat onder de drempelwaarde van 2000 woningen aanzienlijke effecten op het milieu kunnen

			optreden. Het nemen van een merbeoordelingsbesluit is dan verplicht. Voor het Chw-Omgevingsplan is onderzoek gedaan naar de effecten op de omgeving. Hieruit volgt dat wij geen aanzienlijke effecten op het milieu verwachten met deze ontwikkeling waardoor er geen milieueffectrapportage nodig is.
	3.4	Hoe zit het met de eisen voor stikstofdepositie?	Er is een stikstofonderzoek gedaan. Hieruit volgt dat er geen significant negatieve effecten zijn op natura 2000-gebieden.
	3.5	Voor het volbouwen en herstructureren van het De Monchyplein moet er gegraven worden in zeer oude grond met resten uit de tweede wereldoorlog. Hoe gaat dit uitpakken voor bestaande woningen (zoals de onze) die er al vanaf eind jaren 30 vorige eeuw staan? In de Van Oldebarneveldstraat is bijvoorbeeld wel gebleken dat je niet zomaar kunt bouwen zonder dat de bestaande woningen er schade van ondervinden.	Als de eigenaren van de bestaande woningen kunnen aantonen dat de schade is ontstaan door de bouw, dan dienen zij zich te wenden tot de aannemer die in beginsel aansprakelijk is voor schade ontstaan door de bouw.
	3.6	Indiener vraagt zich af of Volkshuisvesting wel geld tot zijn beschikking heeft voor dit project. Zo wordt genoemd dat er geen geld was voor om van Gelderse Rooslaan 2-8 weer vier eengezinswoningen te maken. Daarom werden de panden als één geheel verkocht aan een vastgoedbelegger die er 10 kleine wooneenheden voor jongeren van heeft gemaakt.	Volkshuisvesting is de partij die heeft uitgesproken zich te willen inzetten voor de realisatie van de woningen in de sociale sector.
	3.7	Indiener heeft nu nog een mooi vrij uitzicht over het De Monchyplein. Dat komt zwaar onder druk te staan. Het enige stukje groen tussen Torenflat aan de Klaverlaan en de Gelderse Rooslaan wordt volgebouwd. Hier hebben nooit woningen gestaan zoals op andere plaatsen wel het geval is geweest. De bestemming van deze grond is ook niet voor woningbouw.	Op het stuk grond tussen de Gelderse Rooslaan (hoofdroute) en de Klaverlaan is inderdaad een woongebouw geprojecteerd. Dit woongebouw is op zo'n wijze gesitueerd dat zoveel mogelijk bestaande bomen behouden kunnen worden. Het woongebouw is parallel gesitueerd aan de Nijmeegseweg en de Anemoonstraat. Vanuit de Anemoonstraat zijn er doorzichten naar het De Monchypark. Vanuit de Gelderse Rooslaan (ventweg) is door de bomen het geprojecteerde woongebouw mogelijk te ervaren. Maar

			door het handhaven van de bestaande bomen met zijn groene voorruimte wordt het groene beeld niet onevenredig aangetast.
	3.8	Indiener vraagt zich af of het een drogreden is dat er een onoverzichtelijke verkeerssituatie op het De Monchyplein is zodat er meer grond vrij komt om vol te bouwen? Zoals ook de bestaande groenstroken bij het monument/ kachelpijpen worden al tijden niet meer gemaaid om dan te kunnen te communiceren dat die groenstroken niet gebruikt worden. Ze worden juist veel gebruikt onder andere door hondenbezitters.	Het plein stamt uit de wederopbouwperiode, een tijd waarin de Pleijroute en de Sacharovbrug niet bestonden. Het verkeer vanuit Nijmegen richting de Achterhoek reed toen via de Nijmeegseweg, John Frostbrug en de Westervoortsedijk. Er is geen sprake van een drogreden maar van een plein dat in de huidige tijd vraagt om een andere invulling. De gemeente herkent zich niet in deze aanname.
	3.9	Indiener zit niet te wachten op een De Monchypark voor de deur. Hoe werkt dit park uit in de praktijk. Wordt dit een 2e Lauwersgracht Park met dito overlastproblemen.	Het toekomstige De Monchypark is de groene schakel tussen Malburgen-Oost en West en draagt bij aan het leefbaarder maken van de wijk. Het wordt een park als onderdeel van Fase 2, voor iedereen, waar ruimte is voor ontmoeten, spelen en mogelijk een kop koffie op het terras van een daghorecavoorziening wat ook zorgt voor een stuk sociale controle.
	3.10	Indiener ontving signalen dat met de mening van oudere bewoners in de wijk geen rekening gehouden hoeft te worden. Dit gaat over de toekomst werd gezegd.	Deze opmerking kunnen wij niet goed plaatsen. Wat wij erover kunnen zeggen is dat de gemeente Arnhem staat voor het algemeen belang en in dat kader afwegingen maakt. Het doel is een leefbaar Malburgen waar iedereen, van jong tot oud, prettig kan leven.
	3.11	De ambitie van Arnhem het toevoegen van groen staat ‘haaks op het binnenstedelijk het groen volbouwen’.	Arnhem heeft een aanzienlijke woningbouwopgave. De continue uitdaging hierbij is het creëren en behouden van leefkwaliteit. De groene ruimte is hier een essentieel onderdeel van. Stedelijke hoofdgroenstructuren worden behouden, versterkt en met elkaar verbonden. Woningbouwontwikkelingen gebeuren natuurinclusief met groen op, aan en rondom de gebouwen inclusief maatregelen met leef- nest- en foerageergelegenheden voor vogels, vleermuizen en insecten. Nieuwe ontwikkelingen worden dusdanig uitgevoerd dat de benodigde verharde oppervlakte (infrastructuur, wegen,

			parkeren) tot een minimum wordt gereduceerd, zodat de rest van de leefomgeving groen en klimaatadaptief kan worden ingericht.

Bijlage 3b Gebundelde zienswijzen - Geanonimiseerd

#1

Nijmeegseweg

Van: >
Verzonden: woensdag 21 juni 2023 21:05
Aan: Nijmeegseweg
Onderwerp: Zienswijzen gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg - fase 1

Beste gemeente,

Bedankt voor het publiceren van jullie plannen voor fase 1 van de gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg. Ik heb na aanleiding van het doornemen van de plannen wat vragen:

1. De (vermoedelijke) impressie van de voetgangersbrug tussen oost en west begint en eindigt bij de minst mooie stukjes van de wijk: het grijze parkeerterrein uitkijkend op de achterkant van de Albert Heijn in oost, en het vervallen, ongure winkelcentrumpje in west. Deze twee gebieden vallen buiten het gebied van het omgevingsplan. Hoe wordt bij het ontwerp van de brug rekening gehouden met de gebieden buiten het plangebied? Zijn er (andere) plannen aanwezig om de genoemde gebieden wat loopvriendelijker te maken waardoor de brugaansluiting te verklaren is?
2. Voor de ontsluiting van de nieuwe woningen heeft de gemeente onderzoek gedaan naar benodigde parkeerplaatsen en huidige wegcapaciteit. Er wordt geen informatie gegeven over andere mogelijke vervoersmethoden. Is het wel/niet noodzakelijk om de openbaar-vervoerverbindingen aan te passen op de woningbouwplannen? Wordt er in het plan rekening gehouden met wijzigingen in mobiliteitsvoorkeuren en bijvoorbeeld parkeerlocaties voor deelauto's of fietsen vastgesteld?
3. Hoe verhouden de beslissingen die in fase 1 genomen worden over de invulling van het gebied, ontwerpkeuzes en omgevingskwaliteit zich tot de beslissingen die in fase 2 genomen gaan worden? Is het in fase 2 mogelijk om de regels uit fase 1 die de gemeente wil continueren vanwege de herkenbaarheid van het plan en de ontwerpen ter discussie te stellen?

Ik ben benieuwd naar uw reactie!

Hartelijke groet,

#2

Nijmeegseweg

Van:
Verzonden: maandag 31 juli 2023 10:45
Aan: Nijmeegseweg
Onderwerp: Zienswijze Ontwerp Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1

Urgentie: Hoog

Categorieën: Zienswijze

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted] Meer informatie over waarom dit belangrijk is

Beste heer/mevrouw,

Hier wil een zienswijze indienen tegen het plan **Ontwerp Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1.**

Mijn zienswijze betreft het volgende:

- In de inleiding van het plan (de toelichting) geeft u het volgde aan 'Het groene karakter van het gebied wordt behouden en versterkt'.
  Naar mijn idee klopt dit niet als er flinke gebouwen komen met maar liefst 261 woningen. Huidige bestemmingsplannen weergeven het planlocatie voornamelijk groen, dat nu bebouwd wordt met wonen.
- Ook dit klopt niet 'Het ontwerp is in strijd met het geldende bestemmingsplan. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld.'
  Dit klopt niet omdat jullie het CHW Omgevingsplan gaan gebruiken en geen bestemmingsplan. Zie daarvoor ook paragraaf 1.3 daar geeft u het zelf aan dat het geen BP wordt maar een Omgevingsplan.
- Ik ben het niet eens over paragraaf **3.2.3 Verkeer en parkeren.**
  *Ten eerste is de afbeelding 'Overzicht programma en parkeerplaatsen Nijmeegseweg' niet leesbaar. Wat ik uit de tabel uithaal (kan het niet goed lezen), maar tel ik in totaal 411 parkeerplaatsen voor fase 1.
  *Daaronder lees ik opeens dat er maar 352 parkeerplekken nodig zijn. Kan u mij dit uitleggen?
- Ik ben het niet eens met het 'parkeeronderzoek Arnhem, omgeving Pinksterbloemstraat en Anemoonstraat (kenmerk : Bijlage 5 Parkeeronderzoek P222474-01, dd. 02 december 2022) is op dinsdag 15, donderdag 17 en zaterdag 19 november 2022 uitgevoerd. De directe omgeving van de Pinksterbloemstraat (Parkgebouw Oost) en de Anemoonstraat (Parkgebouw West) is op meerdere tijdstippen op de genoemde dagen gemeten.'
  *Ik ben het niet eens omdat in het onderzoek tijdstippen en dagen. Ik lees het onderzoek als een manier van omzeilen en goed praten van een groot parkeerprobleem binnen Arnhem zuid. Op de dinsdagen en donderdagen zijn mensen aan het werk en vooral op de tijdstippen van 11.00 uur en 15.00 uur.
  Meeste mensen komen dan rond een uur of 18.00 uur thuis om te eten en zijn meestal rond 20.00 uur weer van huis vanwege activiteiten voor de kinderen dan wel sporten. Ik woon al ruim 10 jaar aan de Pinksterbloemstraat en heb nog steeds bijna iedere maand wel contact met de gemeente over parkeerproblemen en evenementen door de gelredome waardoor er parkeerproblemen ontstaan. Het is in Nederland algemeen bekend dat er een parkeerprobleem bestaat en het onderzoek weergeeft heel iets anders. Naar mij idee erg tegenstrijdend dat er met de bouw van 261 geen parkeerprobleem wordt verwacht. Ik zie de parkeerplaatsen graag ingetekend in een tekening met de aantallen erop en een degelijk onderzoek op meerdere dagen realistische tijdstippen.
- Graag een voorwaardelijke verplichting met een beheerplan opnemen voor de landschappelijke inpassing. Her en der heeft de gemeente nu al enkele plekken groen ingericht en verharding weg gehaald. Dit wordt na de aanleg amper tot niet meer onderhouden. Wat is de nut er dan van?
  Leg alleen groen aan als de capaciteit is dat het onderhouden kan worden. Door het niet onderhouden en dumpen van afval zorgt dit voor ongedierte en stank. Vandaar het verzoek om voorwaardelijke verplichting

waar een onderhoudsplan van het groen ook onderdeel van is. Verbetering en versterking kan alleen als afspraken worden nagekomen en wordt onderhouden.

- Wordt in het woonbeleid de type woningen, doelgroepen en prijzen vastgelegd? En indien er niet gehouden wordt aan het bouwen voor de doelgroep, prijs etc. kan er handhavend worden opgetreden?
- Met betrekking tot geluid is het verhaal niet helemaal te volgen. Overduidelijk is dat het plan niet kan voldoen aan geluid, zo blijkt uit het akoestisch onderzoek. Maatregelen die voorgesteld worden kunnen niet worden gerealiseerd vanwege interne bezwaren (stedenbouw bijvoorbeeld).
- Onder 'cumulatie' wordt aangegeven dat 'Binnen het plan is sprake van relevante optelling door de geluidsbelasting van verschillende wegen: de hoogst berekende opgetelde waarde is 66 dB. Deze waarde is aanwezig op het appartementencomplex in het zuidelijk deel van het plangebied. Dit is inclusief de geluidbelastingen op de gevels die doof moeten worden uitgevoerd. De hoogste berekende opgetelde waarde op de overige woonblokken ligt tussen 61 dB en 63 dB.' Dat is naar mijn inziens afwijkend van de ambitiewaarde van 53-58 db.
  Naar mijn idee vraag dit voor een verduidelijking en nadere uitwerking. Zoals eerder aangegeven stellen jullie voor om een wegdek aan te leggen dat geluid verminderd, maar stellen jullie uit. Daarnaast opteren jullie een geluidswal waar de stedenbouwkundige niet blij mee is. Vandaar mijn eerdere opmerking erg onduidelijk wat er nu daadwerkelijk wordt gedaan om te kunnen voldoen aan het aspect geluid.
- Uit de Quick Scan flora en fauna is aangegeven dat er plekken zijn ontdekt van vleermuizen. Door het kappen van bomen wordt dat verstoord. Hier wordt verder niet op ingegaan. Worden er extra maatregelen genomen? Later lees ik wel dat er nader onderzoek moet worden gedaan, wanneer kan ik deze verwachten of dan wel inzien?
- Uit het onderzoek komt ook het volgende: 'Bij het verwijderen van de haag in deelgebied 2 treedt mogelijk een negatief effect op voor sleedoornpage.' Welke maatregelen worden hiervoor genomen?

Hierbij mijn zienswijze. Graag ontvang ik een bevestiging van mijn zienswijze en wordt ik graag op de hoogte gehouden van het proces.

Met vriendelijke groet,

Arnhem

#3

Geachte leden van de Gemeenteraad en College van B&W,

Hierbij stuur ik u onze zienswijze inzake het ontwerp omgevingsplan Nijmeegseweg.

Er wordt gesteld dat er wordt gewerkt aan het opknappen van de wijk Malburgen.
Dat Malburgen West en Oost beter met elkaar verbonden moeten worden.
Er wordt gesteld dat het Monchyplein nu een onoverzichtelijk kruispunt is.

Er wordt gesteld dat er groen en woningen worden toegevoegd en om de Nijmeegseweg te versmallen en te verleggen.

<u>In onze visie worden juist de stukken groen die er nu zijn volgebouwd.</u>
Alle grasvelden bij het Monchyplein die nog enigszins lucht geven aan het verder al grotendeels volgebouwde wijk verdwijnen.
Het Monchyplein wordt meer een Mierenhoop-plein.
Ieder bestaand stukje groen wordt volgebouwd wat de leefbaarheid in de wijk verder onder druk zal zetten.
En die leefbaarheid is de laatste jaren al steeds verder onder druk komen staan.
Begeleid wonen, verslaafdenzorg, statushouders, ggz-cliënten etc. oftewel mensen met een rugzakje zijn al onevenredig sterk vertegenwoordigd in Malburgen ten opzichte van andere wijken.

Daarnaast is de vraag of het verstandig is zoveel te bouwen aan een verkeersweg in verband met luchtkwaliteit, fijnstof en gezondheidsschade.
Het lijkt me niet verstandig dat er geen milieueffectrapport wordt opgesteld.
Hoe zit het met het voldoen aan de eisen voor stiksofdepositie?
Zorgvuldigheid boven snelheid.

Ook dient er voor het volbouwen en herstructureren van het Monchyplein gegraven te worden in zeer oude grond met resten uit de tweede wereldoorlog waar nabij de John Frostbrug zeer zwaar strijd is geleverd.
Hoe gaat dit uitpakken voor bestaande woningen (zoals de onze) die er al vanaf eind jaren 30 uit de vorige eeuw staan?
In de buurt van de Van Oldenbarneveldtstraat is bijvoorbeeld wel gebleken dat je niet zomaar kunt bouwen zonder dat de bestaande woningen er schade van ondervinden.
Als je bij schade bij de Gemeente en Provincie aan moet kloppen dan hebben we er weinig vertrouwen in.
We hebben absoluut geen zin om weer in een gevecht met de overheid terecht te komen.
Als eenvoudige burger ben je meer don quichotte in strijd met een tegenstander met onuitputtelijke middelen uit de gemeenschapskas.

Dat Volkshuisvesting als een van de partners in dit project wordt genoemd bevreemd ons.
Hebben ze hier wel geld voor ter beschikking?
Om na bijna 20 jaar overlast en misstanden bij hun panden aan de Gelderse Rooslaan 2,4,6 en 8 er weer 4 ééngezinswoningen van te maken zoals beloofd in 2017 en overal gecommuniceerd daar was geen geld voor beschikbaar.

Daarom werden de panden als één geheel verkocht aan een vastgoedbelegger die er 10 kleine wooneenheden voor jongeren van heeft gemaakt. Het zogenaamde Plan voor de Toekomst dat bij de verkoop door VHV moest garanderen dat er weer 4 woningen van gemaakt zouden worden werd terzijde geschoven.

Wij wonen er vanaf 1975 en tot het jaar 2000 met veel plezier.
Vanaf 2000 heeft Volkshuisvesting als nieuwe eigenaar met haar dubieuze zorgclubs (onder andere Juzt, Trifoliumzorg) als huurders en vaak gefinancierd door de Gemeente Arnhem ons woongenot jarenlang verziekt.
Ontelbare keren hebben we om tafel gezeten met VHV, politie, COA, Gemeente tot aan Nationale Ombudsman, Rechtszaken en Raad van State aan toe.
Zonde van alle tijd, geld, stress en frustratie en energie.
Veel praten en beloven maar weinig daden.
In die periode heeft zowel VHV als de Gemeente Arnhem zich niet als een betrouwbare partner opgesteld.
Overheid dient er voor de burgers te zijn maar was meer onze ergste vijand.
We begrijpen de frustratie van de boeren, bewoners in het aardbevingsgebied en toeslagenouders goed.
Het is erg lastig om op te komen tegen een almachtige overheid die je van allerlei zaken door je strot wilt duwen onder het mom van het algemeen belang. Beleidsmakers wonen vaak zelf op een plek waar ze met een verrekijker hun buren moeten opzoeken, laat staan of ze het touwtje uit de brievenbus kunnen zien, maar willen wel vertellen hoe in hun ogen het klootjesvolk moet leven.
De Jan Terlouw-doctrine.

Wij hadden niet gevraagd en gekozen om dergelijke maatschappelijke opvangclubs naast en tegen onze koopwoning te krijgen. Wij woonden er het langst.
Als je zelf naast zo'n opvanglocatie gaat wonen terwijl die er al zit dan kies je er voor.
Het was nog in strijd met het bestemmingsplan en er zaten veel te veel mensen als toegestaan in de panden.
Zelfs een nachtelijke opvang van zwerfjongeren werd er in 2016 en 2017 gehuisvest maar VHV en Gemeente Arnhem wisten zogenaamd van niets.
En dat moeten wij geloven!!

Dit is ook dat we weinig vertrouwen hadden in het zogenaamd burgers en omwonenden te betrekken bij de plannen.
De Gemeente trekt toch haar eigen plan en essentiële informatie wordt toch achtergehouden is onze ervaring zoals met het vestigen van een asiellocatie naast je woning en later bij de verkoop en splitsing van de woningen in kleine wooneenheden.
Als het een voldongen feit is mag je het te weten komen.
En dan mag je tegen hun batterij van juristen en advocaten gaan procederen als eenvoudige burger.

Uiteindelijk staan de plannen toch wel vast hooguit door een waterbedeffect komen meer woningen niet links maar rechts. Nu dus aan de Westkant.
Schijnparticipatie!

Wij hebben nu een mooi vrij uitzicht over het Monchyplein en dat komt ook zwaar onder druk te staan.
Het enige stukje groen (met kachelpijpen/ monument) tussen Torenflat aan de Klaverlaan en de Gelderse Rooslaan moet ook nog worden volgebouwd.
Hier hebben ook nooit woningen gestaan zoals op andere plaatsen wel het geval is geweest.
De bestemming van deze grond is ook niet voor woningbouw.

Er wordt gesproken over een onoverzichtelijk verkeerssituatie op het Monchyplein?
Deze situatie is al zo zolang dat we er wonen (bijna 50 jaar) hetzelfde en nu is het ineens onoverzichtelijk.
Of is het een drogreden om meer grond vrij te maken om vol te bouwen?
Zoals ook bestaande groenstroken zoals bij het monument/ kachelpijpen er al tijden niet meer gemaaid wordt om dan te kunnen communiceren dat die groenstroken niet gebruikt worden. Ze worden juist veel gebruikt onder andere door hondenbezitters.

We zitten ook niet te wachten op een Monchypark voor de deur.
In de loop der jaren zijn er in Malburgen heel wat parken en groenvoorzieningen verdwenen.
Als hondenbezitter hebben we dit duidelijk gemerkt.
Bestaande parken en natuurgebieden worden volgebouwd en onnatuurlijk moeten er dan andere parken voor terugkomen.
Het lijkt misschien leuk op de tekentafel maar hoe pakt het uit in de praktijk?
Wordt dit een 2e Lauwersgracht Park met dito overlastproblemen?

We ontvingen ook al signalen dat met de mening van oudere bewoners in de wijk geen rekening gehouden hoeft te worden. Dit gaat over de toekomst werd gezegd.
Schandalig wie bepaalt dat en wat zijn oudere bewoners (80+, 70+, 60+, 50+).
Je kunt ook stellen of passanten bij Gemeente en Provincie die misschien niet eens in Arnhem wonen hier dan wel het beleid mogen bepalen?

De Gemeente wil groen toevoegen.
Dit staat haaks op het binnenstedelijk het groen volbouwen.
Maar dan tegel wippen voor het milieu en meer groen.

De leefbaarheid zal alleen maar verder onder druk komen te staan.

De nieuwbouwwijk van vandaag is toch niet de banlieu van morgen?

We vertrouwen erop u hiermee in voldoende mate te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

GEBRUIKERSHANDLEIDING CHW-OMGEVINGSPLAN ARNHEM

17 september 2025

Deze gebruikershandleiding bevat zowel uitleg voor het raadplegen van een Chw-omgevingsplan op pilot.ruimtelijkeplannen.nl als een uitleg voor het raadplegen van een pdf versie van het chw omgevingsplannen.

Inhoud

1. Aandachtspunten vooraf.....1

2. Raadplegen van een CHW-Omgevingsplan op pilot.ruimtelijkeplannen.nl 2

3. Raadplegen van een Chw-Omgevingsplan via een digitale lagen-pdf.....5

1. **Aandachtspunten vooraf**

Waarom noemen we dit bestemmingsplan een ‘Chw Omgevingsplan’?
Het bestemmingsplan voor Fase 1 van de Nijmeegseweg is een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte. Landelijk is afgesproken om dit 'Chw'-plannen te noemen. In een dergelijk plan kunnen we gebruik maken van de mogelijkheden van de Crisis-en herstelwet. Dit houdt in dat we regels op kunnen nemen die normaal niet in een bestemmingsplan (mogen) zitten. Zo nemen we regels op over geluid en over natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen.
Daarnaast is het plan op een andere manier opgebouwd dan een traditioneel bestemmingsplan.
Dit houdt in dat de regels zowel perceelgericht als activiteitgericht in verschillende digitale 'lagen' raadpleegbaar zijn. Om dit onderscheid aan te geven, heet dit plan een ‘Chw Omgevingsplan’. De lagen laten zich lastig tonen in de papieren of pdf- versie van het plan. Voor een juiste weergave van de informatie verwijzen we daarom naar de planviewer op:
https://pilot.ruimtelijkeplannen.nl/?planidn=NL.IMRO.0202.993-0301.

Een Chw-Omgevingsplan heeft altijd dezelfde opbouw en bevat dezelfde regels. Hieronder staat een kort overzicht van het soort regels uit een TAM-Omgevingsplan:

- **Functie (voormalige enkelbestemming)**: geeft alleen een kleur/groep aan, zorgt voor een vangnet[1], maar regelt verder niets
- **Activiteiten**: welk gebruik is op een locatie toegestaan?
- **Bouwregels**: wat mag ik ergens bouwen en wanneer krijg ik een vergunning?
- **Omgevingsnormen**: welke aantallen, percentages, en oppervlaktes zijn toegestaan?
- **Omgevingsplanactiviteiten:** voor welke activiteiten is er nog een aanvullende omgevingsvergunning nodig.
- **Algemene regels**: regels over parkeren, seksinrichtingen en overgangsregels.

2. Raadplegen van een CHW-Omgevingsplan op pilot.ruimtelijkeplannen.nl

U kunt de regels die gelden vinden op de kaart. Met de kaart bedoelen we de interactieve digitale plankaart zoals die door de viewer van www.ruimtelijkeplannen.nl getoond wordt. Voor de vaststelling sturen we een link voor de vast te stellen versie. Deze staat op https://pilot.ruimtelijkeplannen.nl/
Dit is een niet juridisch-bindende, proefomgeving, van ruimtelijkeplannen.nl.

Stap 1:
U opent onderstaande de link naar het Chw-omgevingsplan.

Klik op het kruisje.

Stap 2:

[1] *Wat bedoelen we met een vangnet?* Een bepaling waaruit volgt dat alleen die gebruiks- en bouwactiviteiten zijn toegestaan, waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat die op en bepaalde locatie zijn toegestaan.

Onderstaand scherm verschijnt. U zoomt in op het gebied waar u informatie over wilt hebben. LET OP In de afbeelding is het voorbeeld de hele tijd Schaapsdrift, alle aanwijzingen in het stappenplan zijn ook toepasbaar voor Chw-omgevingsplannen.

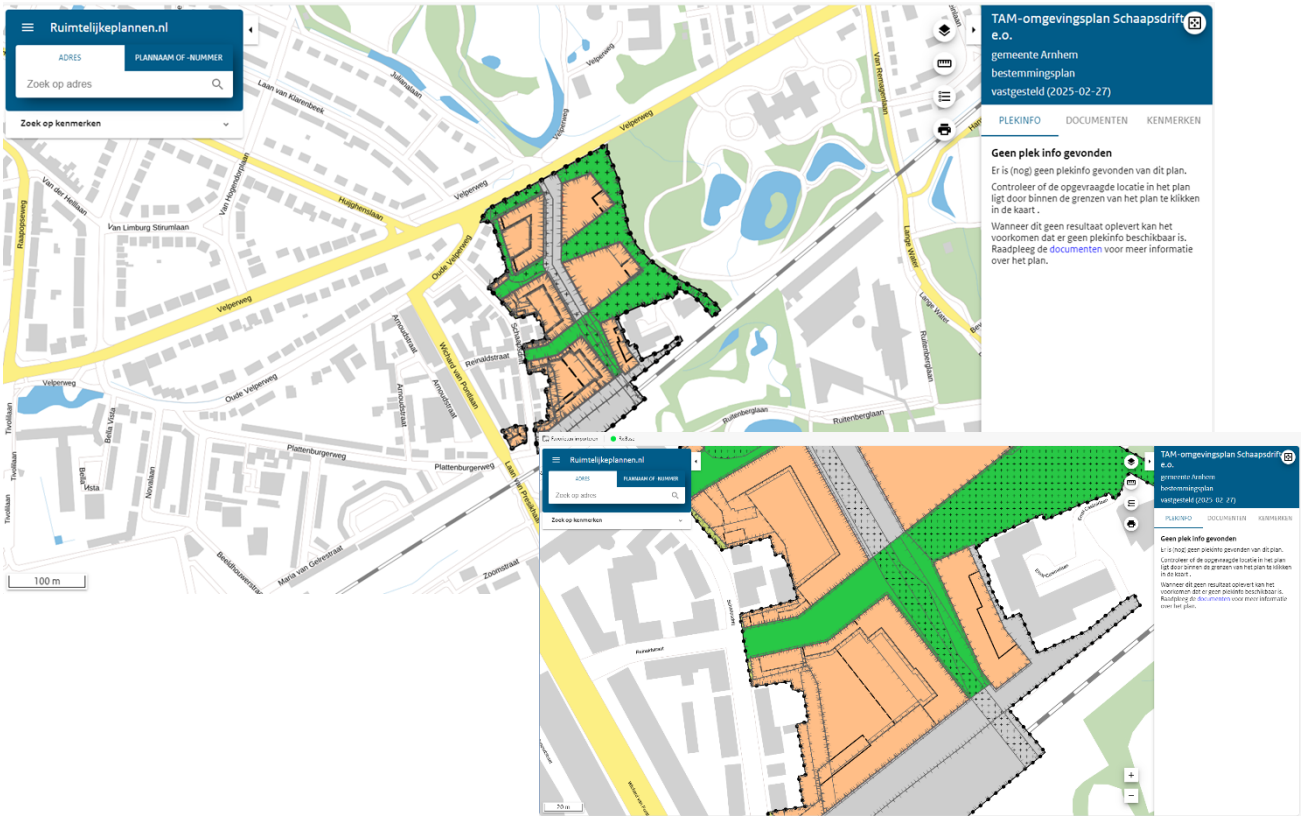

Stap 3:

U klikt op het betreffende gebied of perceel. Rechts in beeld verschijnen de aspecten die hier van toepassing zijn. Gebruik de scrolbalk geheel rechts om alle aspecten te kunnen zien. Onder het tabblad DOCUMENTEN vind u de toelichting van het Chw-omgevingsplan met daarin onder andere de gemeentelijke visie op het gebied en de uitleg van de regels.

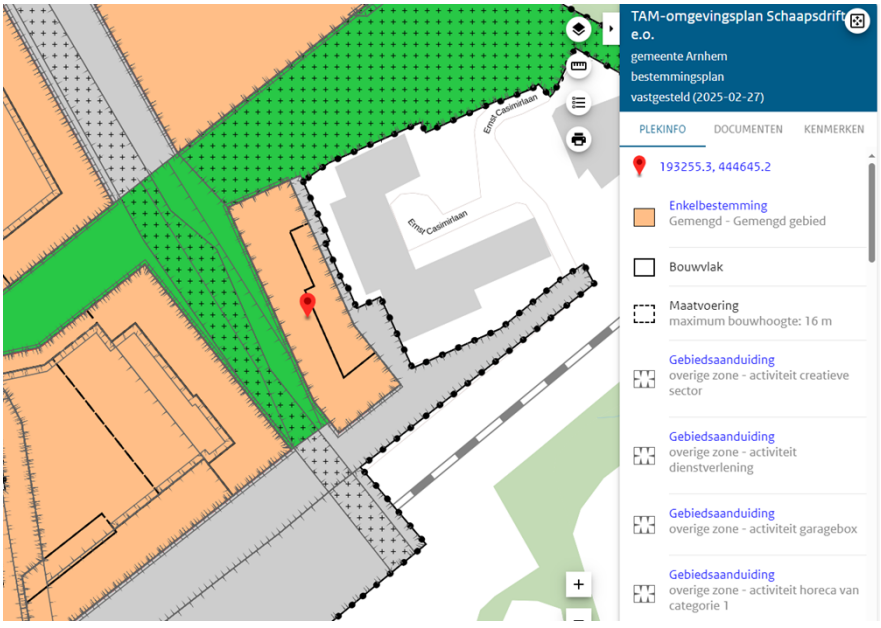

Stap 4:
Door op de kopjes (Enkelbestemming, Dubbelbestemming) et cetera te klikken verschijnt de betreffende regel die per aspect geldt. Voor een volledig overzicht van de regels moet u dus alle kopjes aanklikken!

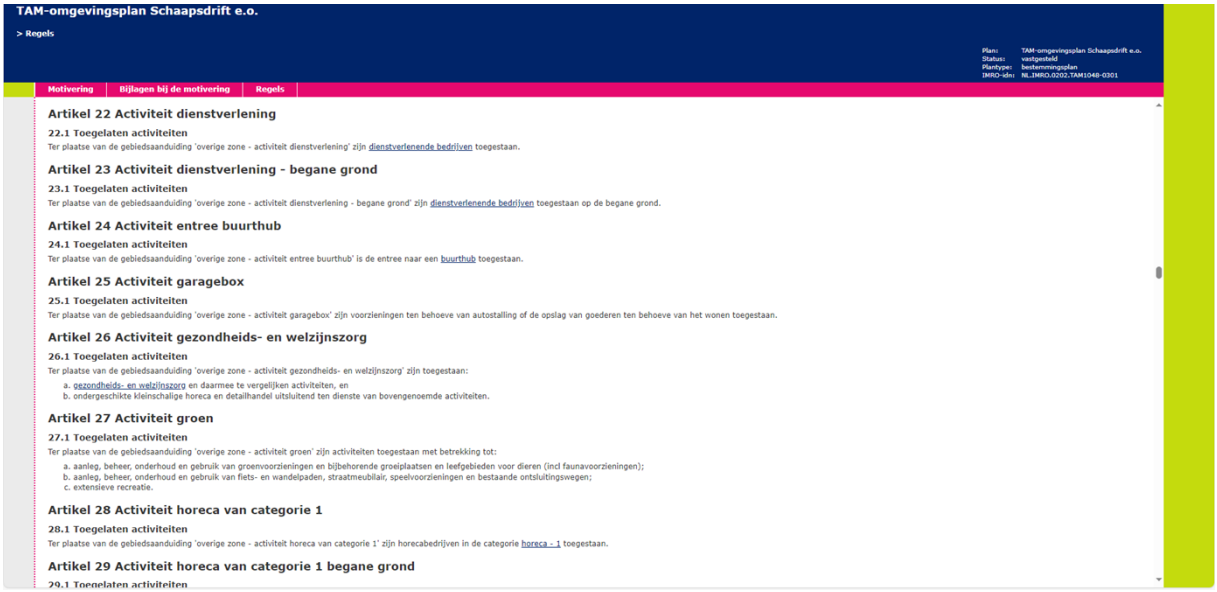

3. Raadplegen van een Chw-Omgevingsplan via een digitale lagen-pdf

Waarom kan ik de juiste informatie niet vinden op een uitgeprinte (analoge) versie van de plankaart?
Omdat in een omgevingsplan zoveel regels samenkomen is het niet langer mogelijk om een heldere en leesbare plankaart op papier of in platte pdf te presenteren. Een papieren kaart en een platte pdf tonen namelijk alle informatie tegelijk. De veelheid aan kleuren, symbolen en arceringen die nodig zijn om de verschillende regels van elkaar te onderscheiden maken de kaart onleesbaar.

Het is mogelijk om een pdf-versie van een verbeelding van een Chw-omgevingsplan te raadplegen via Adobe Acrobat reader. Hoe u dat doet leest u hieronder. LET OP!
In de afbeelding is het voorbeeld de hele tijd Thorbeckestraat, alle aanwijzingen in het stappenplan zijn ook toepasbaar voor de Chw-omgevingsplannen.

Stap 1:
U klikt aan de linkerkant van de pdf de ‘lagen’ aan.

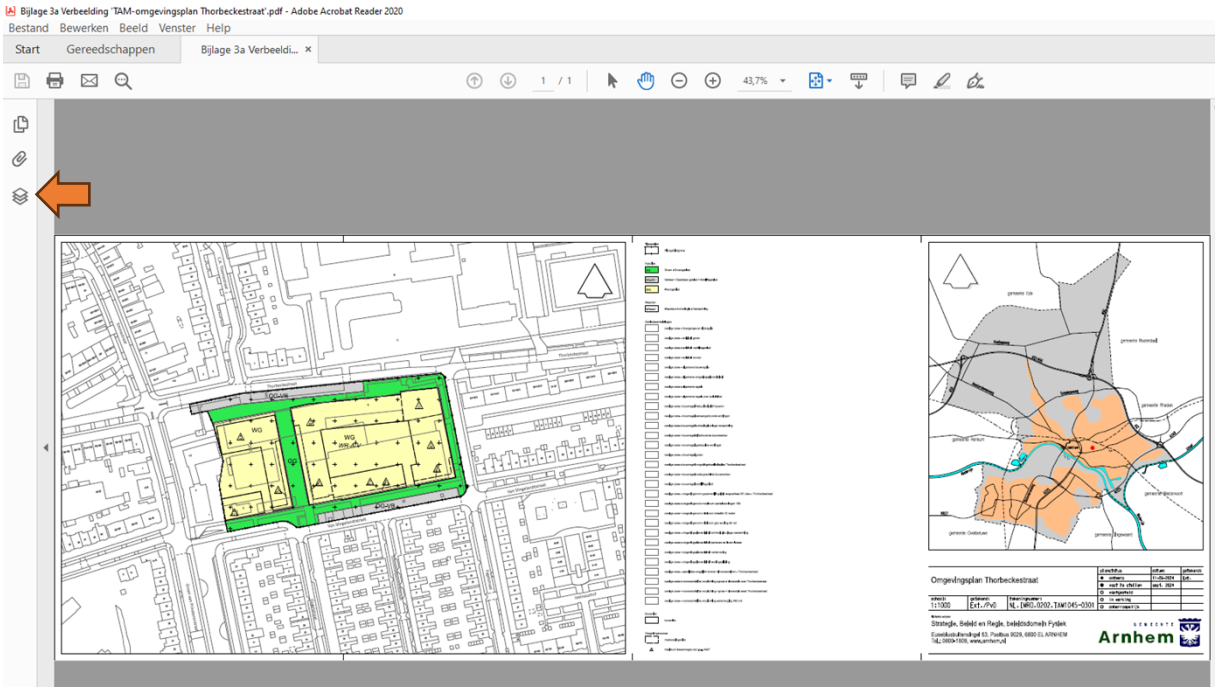

Bij de pijl ziet u de ‘lagen’.

Stap 2:
Vervolgens verschijnt het tabblad met de lagen. U moet nu gaan naar de lagen onder ‘levels’. Om te kunnen zien welke laag geldt voor een bepaalde locatie, zet u alle lagen uit onder ‘levels’ behalve de laag die u wilt zien.

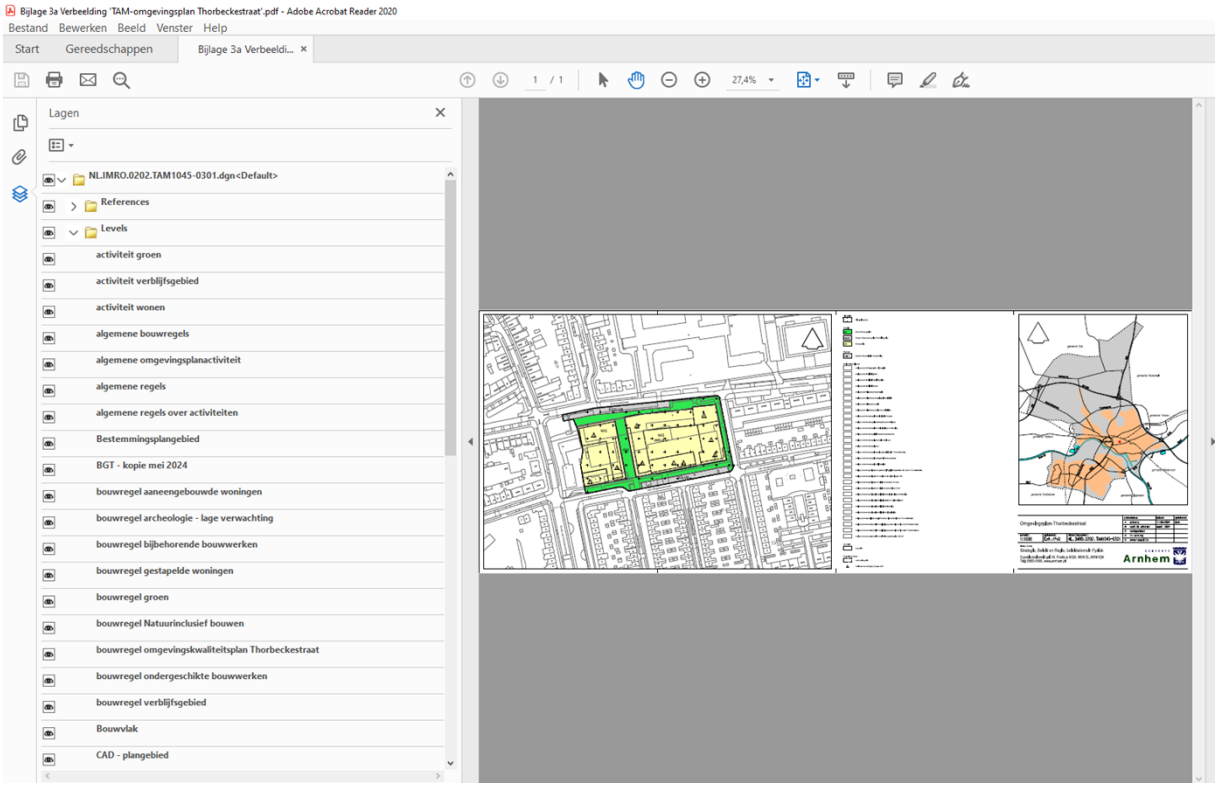

Het tabblad met de lagen.

U kunt niet met één muisklik alle lagen onder ‘levels’ uitzetten maar u moet iedere laag apart wegklikken. Onze tip om dit snel te doen is door op een laag te klikken, spatie in te drukken en vervolgens met het pijltje naar beneden te gaan.

Op de volgende pagina ziet u als voorbeeld de ‘activiteit wonen’.

Stap 3:
Vervolgens zoekt u in het document ‘Regels’ op wat de inhoud van de regel is. Bij het voorbeeld ‘activiteit wonen’, zoekt u dan op deze activiteit in de regels.

Voorbeeld raadplegen kaart om te zien waar de activiteit wonen is toegestaan

Met alle lagen uitgezet, behalve het plangebied.

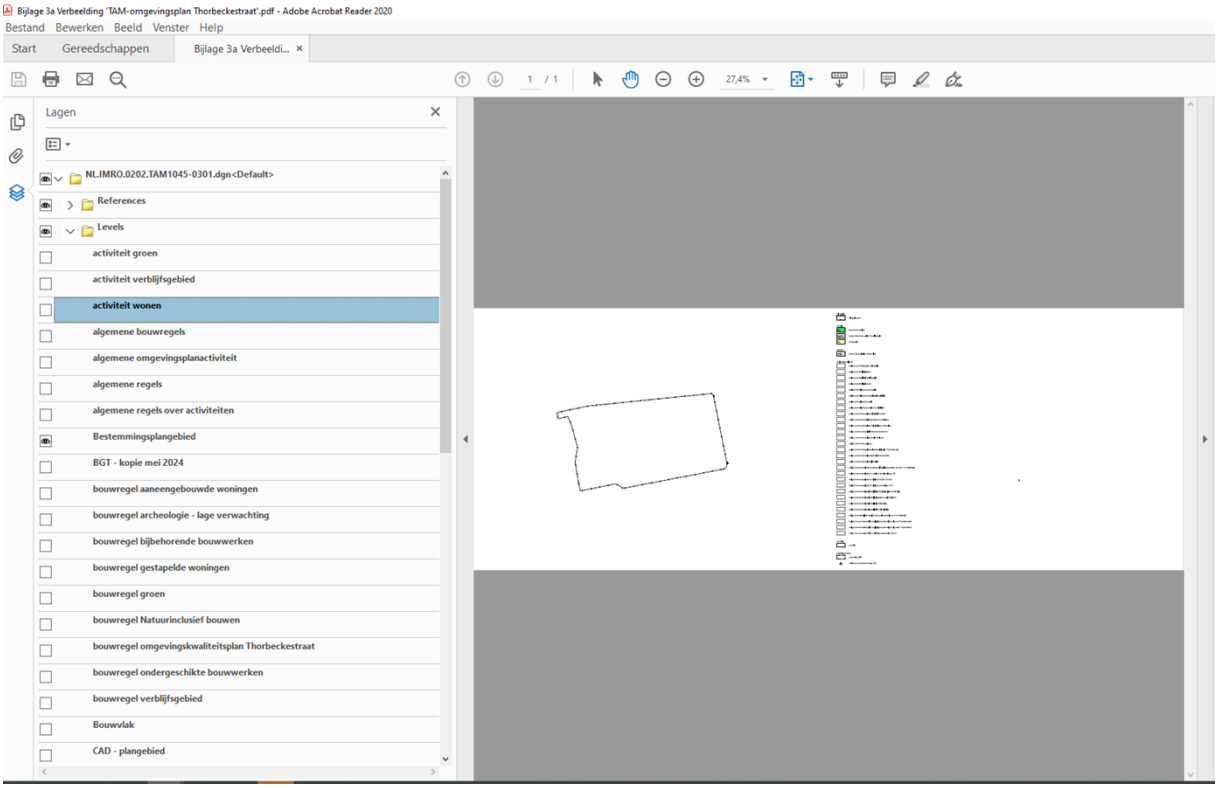

Met alleen de laag 'activiteit wonen'. U kunt zien waar wonen is toegestaan, omdat hier een contour is toegevoegd.

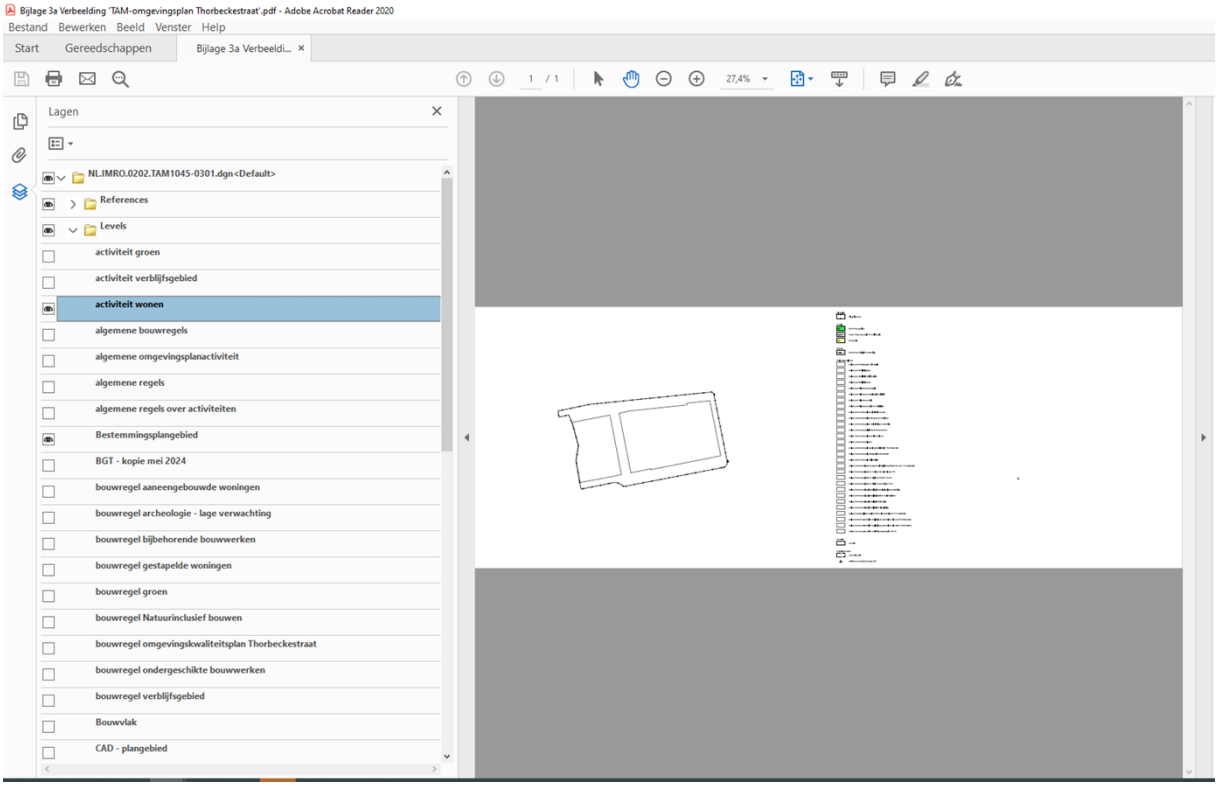

Ter oriëntatie kunt u de ondergrond aan- en uitzetten. Hiervoor gebruikt u de laag BGT – kopie DATUM.

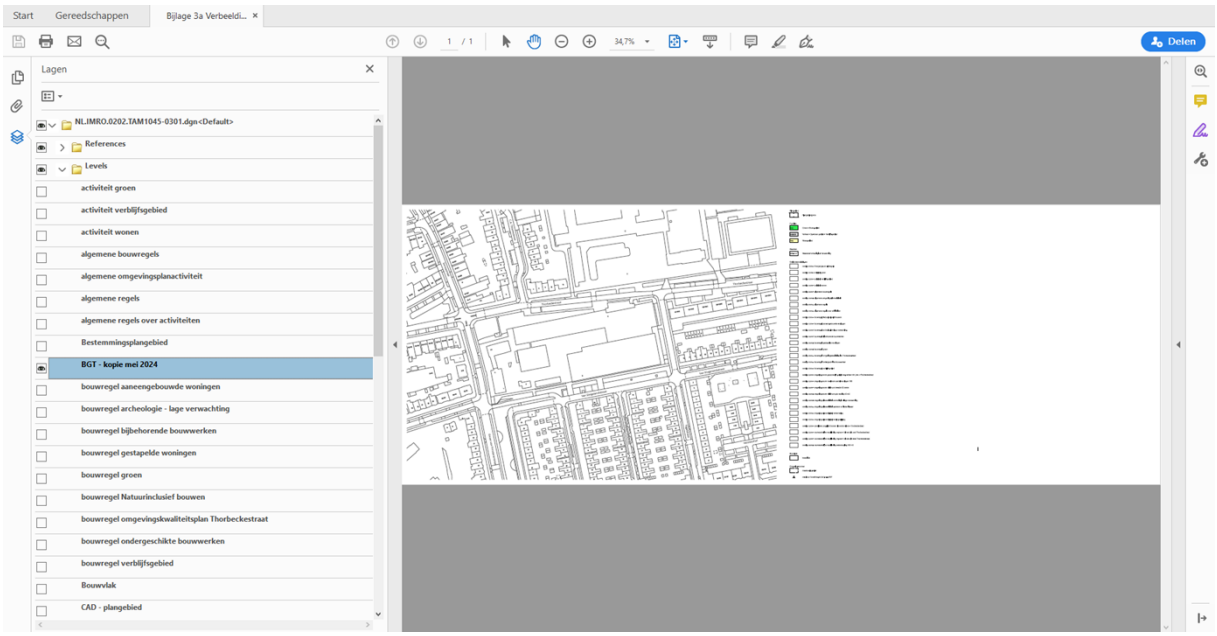

Van: Chantal Rijnsburger
Verzonden: maandag 27 oktober 2025
Onderwerp: RE: Technische vraag bij voorstellen Nijmeegseweg

Beste Mattijs,

Hierbij het antwoord op jouw technische vraag.

Klopt het dat hier binnenkort een aanpassing wordt voorzien, zodat een goede ontsluiting mogelijk wordt?

Ja. In de in de wijkbrede verkeersveiligheidsinventarisatie n.a.v. Motie20M80 'Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig' is deze aanpassing meegenomen. De planning is dat de aanpassing voor de zomer van 2026 wordt gerealiseerd

En hoe gaat deze aanpassing eruitzien?

Momenteel wordt er gewerkt aan de exacte vorm en inpassing. Een definitief ontwerp is er momenteel nog niet. Het uiteindelijke ontwerp wordt besproken in het wijkplatform en wordt gedeeld met de bewoners via de wijkwebsite van Malburgen.

Met vriendelijke groet,

Chantal Rijnsburger

GEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 5465
6802 EL Arnhem

Chantal Rijnsburger

Projectmanager

Project- en Interimmanagement

Van: Mattijs Loor
Verzonden: zondag 26 oktober 2025
Onderwerp: Technische vraag bij voorstellen Nijmeegseweg

Hoi Chantal,

Bij dezen een technische vraag die je al kon verwachten. Graag ontvang ik het antwoord vóór de behandeling van dinsdag.

Er zijn zorgen in de buurt over de bereikbaarheid van de woningen in fase 1, m.n. doordat op een ontsluitingsroute ook de losplaats van de supermarkt ligt en vrachtwagens daar meerdere keren per dag de doorgang versmallen. Klopt het dat hier binnenkort een aanpassing wordt voorzien, zodat een goede ontsluiting mogelijk wordt? En hoe gaat deze aanpassing eruitzien?

Met hartelijke groet,

Mattijs Loor

(hij/hem)

raadslid D66 Arnhem

portefeuilles mobiliteit, kunst en cultuur, erfgoed en monumenten

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Drie raadsvoorstellen Nijmeegseweg

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Tuch (VVD), De Vries (Volt), Loor (D66), Vroone (PvdD), Prinsen (GroenLinks), Groot (Arnhem Centraal), Van der Ree (ChristenUnie) en Visser (PvdA).

De fracties van de SP, DENK, FvD, CDA, BBA, Groep van den Broek en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de informatieve bespreking. Hierin heeft de heer Hottenträger van het stedenbouwkundig bureau OD205 de achtergrond en de samenhang van de plannen toegelicht. Vervolgens heeft de heer Van Erp namens de klankbordgroep Nijmeegseweg ingesproken. Ten slotte is gestart met de meningsvormende bespreking. Deze is in twee termijnen afgerond. D66 heeft aangegeven mogelijk met één motie of amendement te komen.

Toezeggingen

Niet van toepassing

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de informatieve en meningsvormende bespreking is afgerond, en dat het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende raadsvergadering.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

J. Gerretschen

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025

Zaaknummer 4661526

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 september 2025;

gelet op artikel 2.4 van de Omgevingswet;

- gezien het amendement 'Sociale huur in een gemengde buurt' (25A72);

besluit:

1. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen, met uitzondering van de kaart op pagina 48.

2. Op pagina 48 van het stedenbouwkundig plan toe te voegen: “In de proefverkaveling zijn de 112 beoogde sociale huurwoningen allemaal in de twee zuidelijke bouwvelden van het plangebied opgenomen. In de uiteindelijke uitwerking zal een deel van de sociale huurwoningen in de twee noordelijke bouwvelden worden gerealiseerd. De verdeling van de woningtypes over de bouwblokken zal daarom nog wijzigen ten opzichte van de getekende proefverkaveling.
   Als uitgangspunten voor de uitwerking van het plan gelden:
   a. Gebouwen met met sociale huurwoningen zijn altijd onderdeel van bouwblokken (samenhangende combinaties van gebouwen) waar ook gebouwen met andere woningen deel van uitmaken;
   b. Sociale huurwoningen en andere woningen delen aangrenzende openbare of collectieve buitenruimtes, binnenhoven en/of andere collectieve ontmoetingsplekken.

3. Het college van burgemeesters en wethouders op te dragen het stedenbouwkundig plan uit te werken in een inrichtingsplan, een omgevingskwaliteitsplan en een omgevingsplan met inachtneming van het streven als bedoeld onder punt 2 van dit besluit.

De griffier,

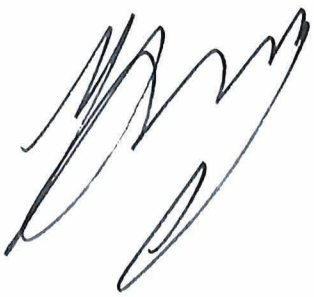

De voorzitter,

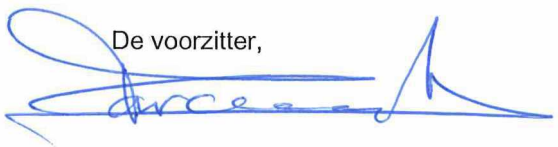

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel 'Gebiedsexploitatie Nijmeegseweg'

Raadsvoorstel 'Vaststellen ‘Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg Fase 1’

Raadsvoorstel 'Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit

Het college stelt voor:

1. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen
2. Het ‘Chw omgevingsplan Nijmeegseweg - Fase 1’, zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.993-0301 met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen, door de wijzigingen in bijlage 1 ‘Wijzigingenoverzicht’ door te voeren.
3. De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg vast te stellen, bestaande uit de in de geheime bijlage opgenomen grondexploitatie en investeringskredieten voor de verlegging van de Nijmeegseweg en voor de aanleg van riolering.
4. Een bestemmingsreserve ‘Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg’ in te stellen.
5. De begrotingswijziging 25-001 vast te stellen.

Aandachtspunten

In twee termijnen worden de drie raadsvoorstellen in gezamenlijkheid besproken, inclusief ingediende moties of amendementen. Na de beraadslaging worden de voorstellen, moties en amendementen (indien aanwezig) in stemming gebracht.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Chantal Rijnsburger
chantal.rijnsburger@arnhem.nl
+31654222688

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
(06) 31 10 79 51

Aandachtspunten

1. Woningbouw in twee fasen
   Er worden in totaal circa 643 woningen gerealiseerd: 253 in Fase 1 (westzijde) en 390 in Fase 2 (oostzijde). Beide fasen dragen bij aan het verbinden van Malburgen-Oost en -West en verbeteren de leefkwaliteit.

2. Hoog aandeel betaalbare woningen
   Minimaal 67% van de woningen is betaalbaar, waarvan 30% sociale huur. Er is ook ruimte voor betaalbare koopwoningen en middeldure huur, afgestemd op de Woonvisie en Woondeal 2.0.

3. Groene en klimaatadaptieve inrichting
   Beide fasen zetten sterk in op behoud en versterking van groen, met pocketparks, 100 extra bomen, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptieve maatregelen zoals groene gevels en waterberging.

4. Financiële dekking en risico's
   De gebiedsexploitatie is financieel sluitend en bestaat uit een grondexploitatie en investeringen in openbare ruimte. Er is een bestemmingsreserve ingesteld en een risicoanalyse uitgevoerd (geheim).

5. Verlegging van de Nijmeegseweg
   De oostelijke rijbaan wordt verplaatst naar de westzijde, waardoor ruimte ontstaat voor woningbouw en een groene stadsboulevard. Dit maakt een voetgangersbrug en fietstunnel overbodig.

6. Participatie via de Malburgse Methode
   Bewoners zijn intensief betrokken via een klankbordgroep. Hun input heeft aantoonbaar invloed gehad op de plannen, hoewel niet alle wensen zijn verwerkt. Ten aanzien van fase 2 is de klankbordgroep positief over het participatieproces, maar heeft geen positief advies over het stedenbouwkundig plan kunnen geven. Het zwaarstwegende bezwaar is de Toename van het aantal woningen in een aantal geconcentreerde woonblokken met 100% sociale huur erin, waardoor de klankbordgroep grote zorgen maakt over de grote toekomstige druk op de leefbaarheid en de veiligheid. Het volledige advies is toegevoegd aan de stukken, evenals de reactie van het college.

7. Mobiliteit en parkeren
   Het Duurzaam Mobiliteitsplan wordt gevolgd: prioriteit voor OV, fiets en voetganger. Parkeren gebeurt half verdiept onder gebouwen, zodat de openbare ruimte groen en leefbaar blijft.

8. Ruimtelijke kwaliteit en stedenbouwkundige visie
   Er is aandacht voor variatie in bebouwing, sociale veiligheid, herkenbare stedelijke accenten en iconische gebouwen. Fase 2 bevat een ontwerpwedstrijd voor een markant gebouw bij de John Frostbrug.

9. Milieuaspecten en technische haalbaarheid
   Geluid, trillingen, windhinder en netcongestie zijn onderzocht en worden beheerst. Er zijn aanvullende regels opgenomen voor bouwkwaliteit en trillingsmaatregelen nabij GelreDome.

10. Planning en uitvoering
    Start bouw Fase 1 is voorzien in 2027, verlegging van de weg in 2028, en start bouw Fase 2 in 2030. Oplevering van de laatste woningen staat gepland voor 2032.

Digitale versie omgevingsplan

Het omgevingsplan Nijmeegseweg fase 1 is digitaal te raadplegen via deze link: Chw Omgevingsplan Nijmeegseweg - fase 1

Als je het wil vergelijken kun je deze links gebruiken:

GelreDome - Nijmeegseweg - Rijnhal

Plannen zoeken

Bestemmingsplan Malburgen - West 2010 (voor het gedeelte waar het entreegebouw komt)

Plannen zoeken

Gelijktijdige behandeling, afzonderlijke stemmingen

De raadsvoorstellen worden gelijktijdig besproken in ter voorbereiding in de raadskamers en tijdens de besluitvormende raadsvergadering. Bij besluitvorming worden ze apart in stemming gebracht, waarbij gestart wordt met het raadsvoorstel met de gebiedsexploitatie.

Moties en Toezeggingen

De volgende moties en toezeggingen worden met het raadsvoorstel afgedaan:

Door het raadsvoorstel omgevingsplan fase 1:

1. Aangenomen motie "Hoger bouwen waar je bouwen kan" (21M192) van de fracties PvdA, VVD, D66 en Arnhemse Ouderen Partij
2. Aangenomen motie "Bouwen inclusief natuur" (21M201) van de fractie Partij voor de Dieren
3. Aangenomen motie "Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig" (20M80) van de fracties PvdA en ChristenUnie

Door het raadsvoorstel stedenbouwkundig plan fase 2:

4. aangenomen motie 'Verstandig beperken op de Nijmeegseweg' (25M16) van de fractie PvdA
5. Aangenomen motie "Passende sociale huur" (21M193) van de fracties PvdA, ChristenUnie en Arnhemse Ouderen Partij
6. Aangenomen motie "Ook genoeg koopwoningen" (21M194) van de fracties D66 en VVD

Mogelijk resultaat:

- Partijen zijn het eens, het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende fase
- Partijen zijn het niet (volledig) eens en overwegen moties en/of amendementen. Het voorstel wordt doorgeleid naar de Bespreking van Moties en Amendementen.

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer amendement:	**25A72**
Zaaknummer:	4661526
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg

Titel:

Sociale huur in een gemengde buurt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Het raadsbesluit:
Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen dat vervolgens wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan, een omgevingskwaliteitsplan en een omgevingsplan.

Te wijzigen in:

1. *Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen, met uitzondering van de kaart op pagina 48.*
2. *Op pagina 48 van het stedenbouwkundig plan toe te voegen:*
   “In de proefverkaveling zijn de 112 beoogde sociale huurwoningen allemaal in de twee zuidelijke bouwvelden van het plangebied opgenomen. In de uiteindelijke uitwerking zal een deel van de sociale huurwoningen in de twee noordelijke bouwvelden worden gerealiseerd. De verdeling van de woningtypes over de bouwblokken zal daarom nog wijzigen ten opzichte van de getekende proefverkaveling.
   Als uitgangspunten voor de uitwerking van het plan gelden:
   a. *Gebouwen met sociale huurwoningen zijn altijd onderdeel van bouwblokken (samenhangende combinaties van gebouwen) waar ook gebouwen met andere woningen deel van uitmaken;*
   b. *Sociale huurwoningen en andere woningen delen aangrenzende openbare of collectieve buitenruimtes, binnenhoven en/of andere collectieve ontmoetingsplekken.”*
3. *Het college van burgemeester en wethouders op te dragen het stedenbouwkundig plan uit te werken in een inrichtingsplan, een omgevingskwaliteitsplan en een omgevingsplan met inachtneming van het streven als bedoeld onder punt 2 van dit besluit.*

Arnhem GEMEENTE

Toelichting:

De wijk Malburgen Oost-Zuid bestaat al voor een zeer groot deel uit sociale corporatiewoningen (73%) en in de nieuwe ontwikkeling werden aanvankelijk alle sociale huurwoningen in het zuidelijke deel van het plangebied voorgesteld. Hoewel corporaties het onwenselijk vinden om gemengde gebouwen te exploiteren, is het bij elkaar plaatsen van gebouwen met verschillende soorten woningen in één bouwblok wel haalbaar. Hiermee creëren we alsnog een meer gemengde buurt en stimuleren we dat bewoners van verschillende soorten woningen elkaar ontmoeten.

Indieners:

Mattijs Loor – D66
Rebin Maref - VVD

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M254**
Zaaknummer:	4661526
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg

Titel:

Buurtmoestuinen aan de Nijmeegseweg

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het Stedenbouwkundig plan Nijmeegseweg Fase 2 nadrukkelijk inzet op groene kwaliteiten van het gebied.
- Wijkbewoners veel waarde hechten aan beleefbaar groen en sociale ontmoetingsplekken.

Omdat we vinden dat:

- Juist in een gebied met veel nieuwe woningen de groene kwaliteiten van het gebied hand in hand moeten gaan met de sociale kwaliteiten, door ruimte te maken voor ontmoeting tussen nieuwe buurtbewoners.
- Een buurtmoestuin een mooie vorm is om groen toe te voegen, maar ook sociale cohesie te versterken en bewustwording over (gezond) voedsel te stimuleren.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In de ontwikkeling van de plannen voor de Nijmeegseweg te zoeken naar ruimte voor één of meer buurtmoestuinen.

.

Indieners:

Nathalie Nede - ChristenUnie
Leo de Groot – Partij voor de Dieren

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4661526

Onderwerp: Vaststelling Stedenbouwkundig plan Fase 2 gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg

Kernboodschap

De gemeente Arnhem wil in twee fases woningbouw mogelijk maken aan de Nijmeegseweg. Fase 1 gaat over de woningbouwontwikkeling aan de westzijde (253 woningen) en Fase 2 over de woningbouwontwikkeling aan de oostzijde van de Nijmeegseweg, die na een verlegging van de oostelijke rijbaan gerealiseerd kan worden. Aan de oostkant van het plangebied ontstaat zo ruimte voor groen en ongeveer 390 nieuwe woningen. Daarmee moet de harde scheidslijn tussen Malburgen-Oost en -West verdwijnen en de leefkwaliteit verbeteren. In lijn met de Startnotitie van de raad is er een stedenbouwkundig plan voor Fase 2 opgesteld dat nu ter besluitvorming voorligt en de basis is voor het op te stellen inrichtingsplan, omgevingskwaliteitsplan en omgevingsplan.

Dit raadsvoorstel is onderdeel van drie raadsvoorstellen die horen bij het agendapunt Nijmeegseweg. Dit voorstel betreft raadsvoorstel 1c.

Voorstel

1. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen dat vervolgens wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan, een omgevingskwaliteitsplan en een omgevingsplan.

Inleiding

Voor Fase 1 aan de westzijde van het plangebied bevinden wij ons in de vaststellingsfase van het bestemmingsplan. Een separaat voorstel hiertoe ligt gelijktijdig met dit voorstel voor bij uw raad. Gelijktijdig ligt het raadsvoorstel voor de vaststelling van de gebiedsexploitatie voor Fase 1 en 2 voor.
De Nijmeegseweg splitst de wijk Malburgen in tweeën. In Fase 2 wordt de weg verlegd en heringericht om nieuwe woningen toe te voegen, de oost- en westzijde van de wijk beter met elkaar te verbinden en de leefkwaliteit te verbeteren. De raad heeft hiertoe in maart 2023 een Startnotitie vastgesteld (bijlage 1).
Voor het stedenbouwkundig plan van Fase 2 werkten ontwerpbureau OD205 en bewoners samen. Het plan is zorgvuldig uitgewerkt met input van bewoners, de vakdisciplines van de gemeente Arnhem en andere betrokkenen, en richt zich op een haalbare, groene, natuurinclusieve en klimaatbestendige entree van Arnhem. Het is een stedenbouwkundig plan met een plus. Die plus staat voor een vergaande uitwerking van de stedenbouwkundige ideeën door de ontwerpers en tal

van gemeentelijke specialisten. De inzet was om een uitwerkingsniveau te bereiken dat alle betrokken partijen voldoende zekerheid geeft over de haalbaarheid van het plan. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 (bijlage 2) voldoet aan de Startnotitie van de raad en ligt hierbij voor ter vaststelling. Met dit raadsvoorstel kunnen de moties 25M16 (Verstandig beperken van de Nijmeegseweg), 21M193 (Passende sociale huur) en 21M194 (Ook genoeg koopwoningen) als afgedaan worden beschouwd.

Beoogd effect

Met dit besluit zet de raad de volgende stap in de ontwikkeling van de Nijmeegseweg. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 maakt de weg vrij voor ongeveer 390 woningen, meer groen en een betere verbinding van Malburgen-Oost en -West.

Argumenten

1.1 Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 voldoet aan de uitgangspunten uit de Startnotitie

De ruimtelijke en programmatische uitgangspunten uit de Startnotitie voor Fase 2 vormden de basis voor de uitwerking in dit stedenbouwkundig plan. Het plan geeft invulling aan de ruimtelijke en programmatische kaders en ondersteunt het hoofddoel om Malburgen Oost en West sterker met elkaar te verbinden en de leefbaarheid in de wijk te verbeteren. Door een samenhangende stedenbouwkundige opzet, een herkenbaar stedelijk silhouet en een groen ingerichte stadsboulevard ontstaat een gebied dat fysieke barrières doorbreekt en uitnodigt tot gebruik. De verbeterde fiets- en loopverbindingen, natuurinclusieve inrichting, de (half)verdiepte parkeeroplossing en aandacht voor verblijfskwaliteit dragen bij aan een gezonde, toegankelijke en prettige leefomgeving voor huidige en toekomstige bewoners.

1.2 Van verkeersweg naar parkweg, een grote ingreep die Malburgen en de stad veel zal brengen

De Nijmeegseweg transformeert van een dominante verkeersader naar een groene, veilige en leefbare stadsweg. Door de verplaatsing van de oostelijke rijbaan naar de westzijde ontstaat ruimte voor woningbouw aan de oostkant. Het huidige kijkgroen wordt beleefgroen, door het beoogde groen tussen de woningen en de weg zonder brede middenberm. Hierdoor vervalt de barrièrewerking tussen Malburgen Oost en West en ontstaat een parkachtige weg die beide stadsdelen verbindt en aansluit bij de kwaliteit (inrichting) van vergelijkbare stadswegen in het noorden van Arnhem.

1.3 Door auto's terug te dringen en ruimte te geven aan lopen, fietsen en OV, wordt de wijk veiliger en beter verbonden.

De herinrichting van de weg sluit aan bij het Duurzaam Mobiliteitsplan. Voetgangers, fietsers en openbaar vervoer krijgen prioriteit boven auto's:

- Het toekomstige wegprofiel wordt gefaseerd aangelegd. De weg de stad in en de weg de stad uit krijgen elk twee rijstroken, één voor de auto en één voor de bus, met een maximumsnelheid van 30 km/u voor de auto en 50km/u voor de bus. Bureau Goudappel

heeft bekeken wat er nodig is om te kunnen faseren (bijlage 3). Hiermee beschouwen we motie 25M16 'Verstandig beperken op de Nijmeegseweg', die in het kader van het vaststellen van het Duurzaam Mobiliteitsplan is aangenomen, als afgedaan.
- De rijbaan de stad uit wordt direct volgens het gewenste profiel aangelegd. De rijbaan de stad in wordt pas volgens het gewenste profiel aangelegd nadat er een aantal maatregelen is uitgevoerd, waaronder de ontwikkeling van een mobiliteitshub bij GelreDome, de verbreding van de A12 en de doortrekking van de A15.
- Er komen verbeterde en bredere loop- en fietspaden, waaronder een aanpassing van het RijnWaalpad, betere loop- en fietsverbindingen tussen Malburgen Oost en West en meer fietsparkeerplekken voor de bewoners in de wooncomplexen, bezoek op straat.
- De bus krijgt in beide richtingen een eigen rijstrook met een snelheid van 50 km/u, wat zorgt voor een snellere en aantrekkelijkere dienstregeling.
- Nieuwe parkeerplaatsen komen niet op straat maar worden (half)verdiept onder de gebouwen aangelegd waardoor de openbare ruimte vrij blijft voor zoveel mogelijk groen, en ontmoeting.

1.4 *Door dit plan vast te stellen zorgen we voor veilige en effectieve verbindingen tussen Oost en West, zonder onnodige ingrepen.*

Een voetgangersbrug en fietstunnel waren eerder in beeld om de wijkdelen te verbinden. Met Fase 2 komen de rijbanen echter samen aan de westzijde en verbetert de oversteekbaarheid vanzelf. Het De Monchypark krijgt daarbij nieuwe voetgangers- en fietsoversteken. Het nut en de noodzaak voor een voetgangersburg ontbreekt. Ook een fietstunnel onder de Huissensestraat is niet langer zinvol: de hellingshoek is te steil in relatie tot de opgang van de John Frostbrug en financiering vanuit de provincie is onzeker. De verbinding tussen beide wijkdelen is met passende maatregelen goed geregeld.

1.5 *Door dit plan vast te stellen borgen we dat het (fiets)parkeren onder de gebouwen wordt opgelost en de openbare ruimte beschikbaar blijft voor groen en ontmoeting.*

Het stedenbouwkundig plan voorziet in voldoende parkeerplaatsen. Deze plaatsen worden (half)verdiept onder de gebouwen gerealiseerd, volgens de Startnotitie van uw raad. Dat geeft ruimte om de bovengrond in te richten met groen, woningen en speelplekken. Bij de omgevingsvergunning kan deelvervoer worden meegenomen en vormen de dan geldende parkeernormen het uitgangspunt, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de openbare ruimte. Zo blijft de leefbaarheid in de wijk behouden en komt er geen extra druk op de bestaande straten.

1.6 *De nieuwe inrichting behoudt en versterkt het groene karakter en de klimaatbestendigheid van Malburgen*

Het ontwerp is boominclusief: bestaande bomen worden waar mogelijk behouden of verplaatst, en er worden nieuwe bomen, struiken en ondergroei toegevoegd. Zo ontstaat een bosachtig landschap met meer biodiversiteit, schaduw en ruimte voor recreatie. De nieuwe Nijmeegseweg slingert door het groen, en het De Monchyplein wordt omgevormd tot een

wijkpark met vijver, speelruimte en ontmoetingsplekken. Daarmee groeit de huidige middenberm uit tot een levendige groene zone die echt onderdeel wordt van de wijk. Bij het ontwikkelingsplan Malburgen (1998) is voor de hele wijk een groenplan opgesteld, dat inmiddels grotendeels is gerealiseerd. Er zijn robuuste, aaneengesloten groenstructuren aangelegd. De groencompensatieregels uit de Groenvisie zijn niet van toepassing omdat het plan van voor 2006 is. De compensatie binnen het project Nijmeegseweg bestaat voornamelijk uit een kwaliteitsverbetering van het groen in het plangebied. Dit draagt bij aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en verhoogt de landschappelijke en gebruikswaarde van de openbare ruimte. In het stedenbouwkundig plan wordt een kwaliteitsslag gemaakt in zowel de openbare als de private ruimte. Door zorgvuldig om te gaan met bestaande bomen en in de uitwerking hoge ambities te hanteren voor de groene inrichting, wordt uitvoering gegeven aan het bomenplan en het gemeentelijk groenbeleid. De toepassing van diverse soorten bomen, struiken en kruiden draagt bij aan zowel de biodiversiteit als aan een robuuste landschappelijke structuur in de wijk.

1.7 *Het ontwerp respecteert de bestaande wijk en behoudt waar mogelijk waardevolle bomen en structuren.*

Bestaande boomrijen langs de randen van het plangebied, zoals de lindes aan de Dotterlaan, worden behouden. Waar bomen verdwijnen (zoals in de middenberm), worden nieuwe groene structuren teruggebracht. Aan de achterzijde van de bestaande woningen komt een rustige, groene overgang. Zo voegt de nieuwe ontwikkeling zich met respect in de bestaande omgeving en wordt de leefbaarheid versterkt.

1.8 *Door dit plan vast te stellen voegen we water toe en maken we Malburgen beter bestand tegen klimaatverandering.*

In Fase 2 wordt geen water gedempt, maar juist toegevoegd en zichtbaar gemaakt. De watergang bij de Zeegsingel komt bovengronds en bij de Veldbloemenlaan wordt de watergang doorgetrokken richting het De Monchypark, waar een vijverachtige waterpartij ontstaat. Deze inrichting zorgt niet alleen voor recreatieve kwaliteit, maar ook voor koeling en waterberging. Zo levert het plan een zichtbare bijdrage aan klimaatadaptatie en een leefbare wijk.

1.9 *Ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten draagt bij aan een leefbare en kindvriendelijke wijk.*

De groene ruimte functioneert nu vooral als berm. Door dit plan vast te stellen zorgen we dat de groei van Malburgen samengaat met meer speel-, beweeg- en ontmoetingsruimte voor inwoners. Het plan voorziet in mogelijkheden voor speelvoorzieningen voor verschillende leeftijden en een wijkpark voor spelen en verblijf. Daarnaast wordt de groene route door de wijk afgemaakt en komen er veilige oversteken, krijgt het RijnWaalpad meer ruimte en sluiten wandelroutes vanaf de dijk aan op het nieuwe park.

1.10 *Door dit plan vast te stellen borgen we dat de woningbouwopgave wordt gehaald en dat een*

substantieel deel betaalbaar en sociaal is

Het stedenbouwkundig plan bevat op basis van een proefverkaveling 390 woningen, waarmee de eis van de raad van minimaal 350 woningen ruimschoots wordt gehaald. Samen met Fase 1 gaat het om 67% betaalbare woningen, waaronder 30% sociale huur. In de proefverkaveling is rekening gehouden met woninggroottes die aansluiten bij de Doelgroepenverordening, de Woonvisie en de Woondeal 2.0. Daarnaast is in het programma ruimte voor middeldure koopwoningen die de doorstroming bevorderen, grotere gezinswoningen zodat gezinnen in de wijk kunnen blijven, en levensloopbestendige appartementen die inspelen op de vergrijzing. Zo is zeker dat deze ontwikkeling niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief bijdraagt aan de behoefte aan betaalbare woningen én aan een breed en evenwichtig woningaanbod in Malburgen.

De raad heeft het college opgedragen om de sociale huurwoningen in het plan beter aan te sluiten bij de vraag (Motie 21M193 'Passende sociale huur'). Dit betekent minder nadruk op grondgebonden woningen en meer op kleinere appartementen. In het stedenbouwkundige plan voor Fase 2 is deze lijn opgepakt door naast grondgebonden woningen ook sociale huurappartementen van 50–75 m² op te nemen. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de motie en sluit het woningaanbod beter aan bij de regionale behoefte. Het plan is in co-creatie met bewoners uitgewerkt via de klankbordgroep. Deze motie beschouwen we hiermee als afgedaan.

De raad heeft het college opgedragen om in de woningbouwplannen langs de Nijmeegseweg te zorgen voor minimaal 50% koopwoningen, waarvan de helft of meer onder de NHG-grens, en voor deze woningen een zelfbewoningsplicht op te leggen (Motie 21M194 'Ook genoeg koopwoningen'). In Fase 1 is deze verdeling geborgd: 50% van de woningen is koop, waarvan de helft betaalbaar. In Fase 2 wordt dit aandeel doorgezet, waardoor in totaal (Fase 1 en 2 samen) een substantieel deel van het programma uit koopwoningen bestaat, waaronder betaalbare koop. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de motie. De borging van de zelfbewoningsplicht vindt plaats bij de verdere planuitwerking en gronduitgifte. Deze motie beschouwen we hiermee als afgedaan.

1.11 *Variatie in bebouwing en slimme inrichting dragen bij aan woonkwaliteit, sociale veiligheid en identiteit van de wijk.*

Vanwege de beperkte ruimte, het verkeersgeluid en de gestelde ambities, zijn de gebouwvolumes in het stedenbouwkundig plan zorgvuldig ontworpen en bieden deze een hoge woonkwaliteit:

- Geen monotone blokken, maar gevarieerde gebouwen met identiteit.
- De samengestelde bouwvolumes creëren beschutte, groene binnenterreinen aan de rustige oostzijde.
- Parkeren gebeurt (half) verdiept onder de gebouwen.
- Groene hellingen, trappen en liften verbinden het straatniveau met de woningen. De woningen dragen door middel van strategisch geplaatste, toegankelijke entrees en de invulling van het onderste gedeelte van de gebouwen (de plint) dragen bij aan de sociale

veiligheid.
- Woningen variëren van mogelijke beneden-bovenwoningen met tuin tot appartementen met uitzicht en licht aan drie zijden.
- Parkgebouw Oost (eerder overgeheveld van Fase 1 naar Fase 2) is uit het park gehaald. De appartementen hebben een plek elders in het plan gekregen waarmee er meer ruimte ontstaat voor een volwaardig park voor Malburgen.
- Het plangebied van Fase 2 is uitgebreid met het gebied ten noorden van de Huissensestraat, de aanlanding van de brug. Dit geeft de bebouwing aan de Nijmeegseweg een kop en een staart en geeft richting en oriëntatie voor het verkeer. Het biedt daar ruimte voor een iconisch, markant woongebouw voor Malburgen en de stad.
- Het plan van Fase 2 kent twee markante gebouwen: een koptoren van ongeveer 50 meter hoog markeert de zuidelijke entree. Een tweede iconisch gebouw bij de John Frostbrug fungeert als symbolische toegangspoort tot Malburgen en Arnhem. Dit gebouw wordt via een ontwerpwedstrijd ontworpen vanwege zijn bijzondere locatie en gewenste uitstraling.

1.12 *Het gebied ten noorden van de Huissensestraat wordt ruimtelijk, landschappelijk verbeterd.*

De zone ten noorden van de Huissensestraat is gedeeltelijk een gemeentelijk groenmonument en grenst direct aan de rijksmonumentale brug. Herinrichting is door de wegverlegging noodzakelijk. Daarnaast is het gewenst een gedeelte van het woonprogramma hier te laten landen. Dat raakt echter aan de monumentale en groene waarden in het gebied. Daarom is een transformatiekader opgesteld dat strikte kaders geeft voor de herinrichting van het gebied dat door de wegverlegging aan de orde is (bijlage 4). De lat ligt hoog, een woongebouw toevoegen kan alleen als het er beter op wordt. Via een ontwerpwedstrijd wordt de markt uitgedaagd op basis van onder andere dit kader een ontwerp te maken dat de monumentale waarden respecteert én een icoon voor Malburgen en de stad toevoegt. Zo wordt de spanning tussen het monument en de nieuwbouw in goede banen geleid.

1.13 *Het plan draagt door het toe te passen energieconcept bij aan de energietransitie.*

Voor de gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg Fase 2 is onderzocht welk energiesysteem het meest toekomstbestendig en passend is binnen het gemeentelijke beleid en de technische context van het gebied. Uitgangspunt is een duurzaam, aardgasvrij systeem met lage temperatuurverwarming, maximale zelfvoorziening en minimale belasting van het elektriciteitsnet, mede vanwege de bestaande netcongestie. Kansrijke varianten zijn een WKO-systeem (warmte-koudeopslag) en aansluiting op het toekomstige warmtenet in Malburgen-Oost, eventueel via de retourleiding. Beide passen binnen het gemeentelijk beleid en dragen bij aan netbewust bouwen, wat cruciaal is voor de haalbaarheid van de ontwikkeling. Individuele oplossingen zijn vanwege netcapaciteit niet wenselijk. Het stedenbouwkundig plan houdt rekening met ruimte voor de meest ruimte-intensieve optie (warmtenet). Belangrijke uitgangspunten zijn: maximale lokale opwek via bijvoorbeeld zonnepanelen die elektriciteit én warmte opwekken uit zonlicht (PVT-panelen), beperken van

piekbelasting (1kW per woning), energiebesparing, efficiënte warmtetechniek (voorkeur voor bodem), en het slim afstemmen van vraag en aanbod met behulp van energiemanagementsystemen en opslag. Zo draagt het plan niet alleen bij aan de woningbouwopgave, maar ook aan de energietransitie.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Mogelijke risico's van milieuaspecten worden in de uitwerking beheerst.*

Er is in het plan rekening gehouden met de verschillende milieuaspecten, zoals stikstof, geluid, trillingen en windhinder. Deze risico's worden beheerst gedurende het verdere proces en zijn opgenomen in het risicoregister.

1.2 *De uitwerking van het stedenbouwkundig plan kan leiden tot aanpassingen.*

De detaillering in het inrichtingsplan kan ertoe leiden dat meer bomen dan nu voorzien gekapt of verplant moeten worden, bijvoorbeeld door ruimte voor kabels en leidingen. Dit vraagt om nadere uitwerking. Uitgangspunt daarbij is dat we alles in het werk stellen om zoveel mogelijk bomen te behouden dan wel te compenseren in het plangebied.

1.3 *Netcongestie lijkt geen belemmering te vormen.*

We zijn in goed overleg met Liander over de aansluiting op het stroomnet. Tot nu toe lijkt de toekomstige aansluiting op het stroomnet haalbaar.

Participatie

In het traject richting het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van de Nijmeegseweg is intensief samengewerkt met de klankbordgroep Nijmeegseweg, bestaande uit bewoners van de wijk Malburgen. We waarderen de tijd en inzet die de klankbordgroep in dit proces heeft gestoken en kijken terug op een zorgvuldig, transparant en open participatieproces. De ontwerper (OD205) en de gemeente hebben meerdere sessies georganiseerd waarin de klankbordgroep actief is betrokken bij de planvorming. Op diverse momenten was er ruimte voor dialoog, reflectie en inhoudelijke bijdragen. Hoewel het plan niet op alle onderdelen aan elke wens kan voldoen, is er waar mogelijk gezocht naar een balans tussen de belangen van bewoners, stedelijke ambities en de financiële en ruimtelijke haalbaarheid.

De klankbordgroep is positief over het participatieproces, maar heeft geen positief advies over het stedenbouwkundig plan kunnen geven. Met veel aandacht en respect is geprobeerd om binnen de kaders zoveel mogelijk verschillende meningen een plek te geven. De inbreng van de klankbordgroep heeft aantoonbaar invloed gehad op het uiteindelijke stedenbouwkundig plan dat nu voorligt. Dit betreft onder meer de invulling van het groen, de nieuwe Nijmeegseweg, de positionering en inrichting van het De Monchypark en de inpassing van nieuwe gebouwen. Zorgen en aandachtspunten die niet binnen de kaders passen, zoals de wens om het aandeel sociale woningen te verlagen, zijn niet verwerkt. In de bijlagen bij dit voorstel zijn het advies van de klankbordgroep (bijlage 5) en de reactie van het college daarop opgenomen (bijlage 6).

In het vervolgtraject, waaronder de uitwerking in het inrichtingsplan, het omgevingsplan en het omgevingskwaliteitsplan, wordt de klankbordgroep opnieuw nauw betrokken. Ook bij de voorbereiding van de ontwerpwedstrijd voor het gebied ten noorden van de Huissensestraat blijft participatie een belangrijk uitgangspunt. Nadere afspraken over de vorm en ondersteuning van de participatie in deze vervolgstappen worden nog gemaakt.

Het concept stedenbouwkundig plan is afgestemd met diverse stakeholders zoals het APCG, de hulpdiensten, de provincie Gelderland, GelreDome, Decathlon, het Boomkwaliteitsteam Arnhem en het Kwaliteitsteam Arnhem-Zuid. Over het algemeen is er positief gereageerd en geen aanleiding om het plan in dit stadium aan te passen. Bij de uitwerking van het stedenbouwkundig plan in het vervolgproces worden deze stakeholders wederom betrokken. Daarnaast hebben er twee wijkbijeenkomsten plaatsgevonden. De zorg van de wijk zit met name in het nieuwe wegprofiel en de maximumsnelheid van 30 km/u. Voor een afdronk van de wijkbijeenkomsten wordt verwezen naar een beknopt verslag in bijlage 7.

Financiën

Er is dekking voor de plankosten. Deze maken onderdeel uit van de gebiedsexploitatie.

Uitvoering

Het stedenbouwkundig plan wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan volgens onder andere het Handboek Inrichting Openbare Ruimte van de gemeente Arnhem. Daarnaast wordt er een Omgevingsplan en een Omgevingskwaliteitsplan opgesteld die voorwaardelijk zullen zijn bij de gronduitgifte door de gemeente aan de ontwikkelende partijen. Voor de herinrichting van het gebied ten noorden van de Huissensestraat wordt een prijsvraag uitgeschreven/ontwerpwedstrijd gehouden om te komen tot de beste oplossing voor dat gebied ten goede van de wijk en de stad.
Het is de bedoeling in 2028 te starten met de wegverlegging, in 2030 met de bouw van de eerste woningen. Oplevering van de laatste woningen staat gepland voor 2032.

Communicatie

In elke stap van het proces is en wordt de klankbordgroep Nijmeegseweg betrokken. Daarnaast wordt er afgestemd met de betrokken stakeholders. Informatie over het project is te vinden op de webpagina van Arnhem. Daarnaast wordt bekeken op welke wijze gedurende het proces gerichter gecommuniceerd kan worden over het project (nieuwsbrieven, informatiepunt en dergelijke).

RAADSVOORSTEL

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1: Startnotitie Fase 2
- Bijlage 2: De weg naar de toekomst, Nijmeegseweg Fase 2 Stedenbouwkundig Plan+
- Bijlage 3: Fasering Nijmeegseweg 2x1, Bureau Goudappel
- Bijlage 4: Transformatiekader Nijmeegseweg te Arnhem
- Bijlage 5a: Advies van de klankbordgroep Nijmeegseweg
- Bijlage 5b: Bijlage bij advies van de klankbordgroep Nijmeegseweg
- Bijlage 6: Reactie van het college op het advies van de klankbordgroep Nijmeegseweg
- Bijlage 7: Verslag wijkbijeenkomsten

Gemeente Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4661526

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 september 2025;

gelet op artikel 2.4 van de Omgevingswet;

besluit:

1. Het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 van het project Nijmeegseweg vast te stellen dat vervolgens wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan, een omgevingskwaliteitsplan en een omgevingsplan.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Startnotitie
Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg
Fase 2

maart 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Ruimtelijke en Programmatische kaders Fase 2

3. Wijze van participatie

1. Inleiding

Aanleiding

Sinds eind jaren ’90 wordt op basis van het Ontwikkelingsplan Malburgen gewerkt aan het herontwikkelen vernieuwen van de wijk Malburgen. Een van de essentiële onderdelen hiervan is Malburgen West en Oost meer met elkaar te verbinden. De weg vormt een barrière voor het verbinden van beide wijkdelen. Het plan is daarom om de Nijmeegseweg te verleggen en zo mogelijk te versmallen. Hierdoor ontstaat er tevens een ontwikkelstrook voor woningbouw. In het gebied wordt groen aangelegd en ingericht van een hoge (gebruiks)kwaliteit.

De gronden van het project zijn in eigendom van de gemeente die daarmee aan het roer staat van de ontwikkeling. De gronden worden ten behoeve van de beoogde woningbouw uitgegeven aan ontwikkelaars en de corporatie.

Op basis van het Ontwikkelingsplan is er door een klankbordgroep van buurtbewoners samen met bureau OD205 een Toekomstvisie voor de Nijmeegseweg opgesteld. Hierbij is naast het stedenbouwkundig schetsontwerp voor de westzijde (Fase 1) een visie ontwikkeld voor woningbouwontwikkeling ten oosten van de Nijmeegseweg (Fase 2). Bij de vaststelling van het stedenbouwkundig schetsontwerp voor Fase 1 heeft de raad een motie aangenomen met het verzoek om snel door te pakken met de woningbouwontwikkeling van de oostzijde van de Nijmeegseweg (Fase 2). Tevens heeft de raad een meer algemene motie aangenomen om vóór de start van een ruimtelijke ontwikkeling met meer dan 50 woningen een Startnotitie op te stellen.

In deze Startnotitie zijn de ruimtelijke en programmatische kaders opgenomen die gelden voor de ontwikkeling van Fase 2, de oostzijde van de Nijmeegseweg. Tevens is de beoogde participatie uitgewerkt.

Deze Startnotitie is de eerste stap in het proces van planvorming en uitwerking voor Fase 2 van de Nijmeegseweg. Op basis van deze Startnotitie wordt er een Massastudie uitgevoerd ten behoeve van een aanvraag voor een Woningbouwimpuls-subsidie (voor zowel Fase 1 als Fase 2). De “Toekomstvisie Fase 2” vormt samen met deze startnotitie en de resultaten van de Massastudie de basis voor het in co-creatie met de klankbordgroep opstellen van een stedenbouwkundig plan voor Fase 2.

Het plangebied en de toekomstvisie

Het plangebied is gesitueerd rondom de Nijmeegseweg en ligt tussen de John Frostbrug en Het Gelredome/Nijmeegseplein. De Nijmeegseweg vormt door zijn profiel, opzet en functie een scheiding tussen Malburgen Oost en West. Door de weg en het gebied rondom de Nijmeegseweg te transformeren, wordt er een groene stadsboulevard in het zuidelijke deel van Arnhem gecreëerd, waar prettig gewoond kan worden en op wijkniveau Malburgen Oost en West naar elkaar toe gebracht.

Plangebied in het grotere geheel

Uitgangspunt in de toekomstvisie is zoveel mogelijk bomen en groen te behouden en kwalitatief hoogwaardig groen toe te voegen. De bestaande laanachtige bomen aan de zijkanten van de weg hebben een lange levensverwachting en zijn in de visie volledig opgenomen. Voor de populieren in de huidige middenberm wordt een concept van geleidelijke vervanging ontwikkeld. Zo ontstaat in de loop der jaren een geleidelijke transformatie van oudere bomen naar jonge, nieuwe bomen. De soortkeuze en plekken van deze nieuwe bomen is echter onderwerp van nadere studie en hangt sterk samen met de ligging en afmeting van de toekomstige rijbanen van de Nijmeegseweg.

Het toekomstige wegprofiel beslaat maximaal twee keer twee rijstroken. De optimale indeling van de weg is onderdeel van een nadere studie die na de vaststelling van deze startnotitie wordt uitgevoerd.

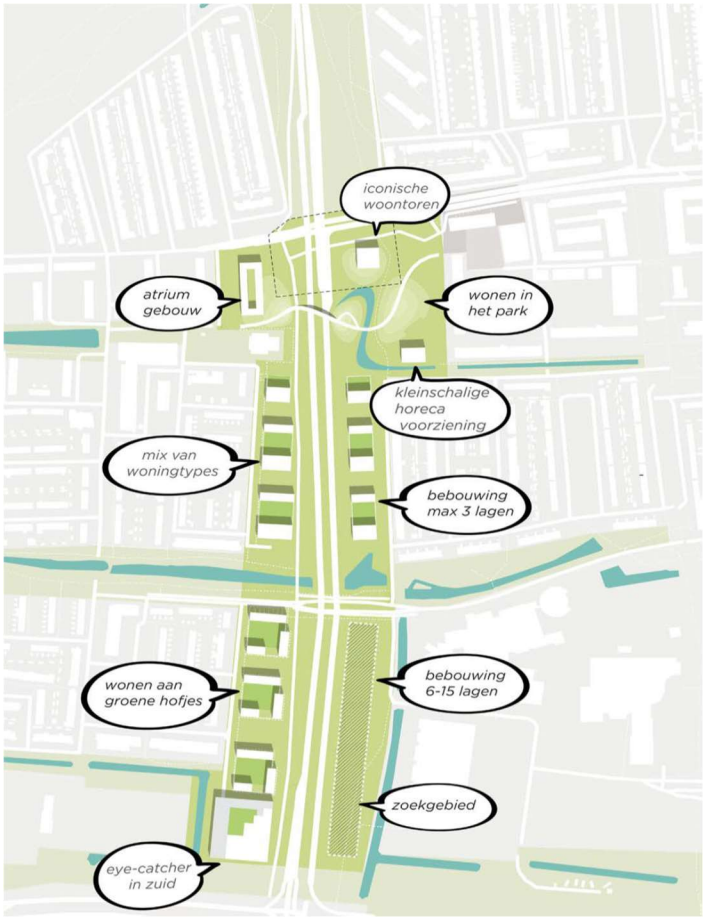

Visiekaart met het naar elkaar toebrengen van de wegen, aan de westzijde
De woningbouw van Fase 1 en aan de oostzijde de woningbouw van Fase 2

Opbouw startnotitie

Deze startnotitie is als volgt opgebouwd:

- Ruimtelijke en Programmatische kaders voor de ontwikkeling van Fase 2
- Wijze van participatie

2. Ruimtelijke en Programmatische kaders Fase 2

Algemene ambitie van het project Nijmeegseweg

Het project Nijmeegseweg (Fase 1 en Fase 2 samen) moet bijdragen aan:

- Het verbinden van Malburgen Oost en West, ruimtelijk, gevoelsmatig en functioneel;
- Het realiseren van een leefomgeving die meerwaarde biedt voor de huidige en toekomstige bewoners van de wijk;
- Het verbeteren van de wijk Malburgen zodat de wijk een aantrekkelijk onderdeel van de stad is;
- Het realiseren van een groene stadsboulevard;
- Het realiseren van woningbouw.

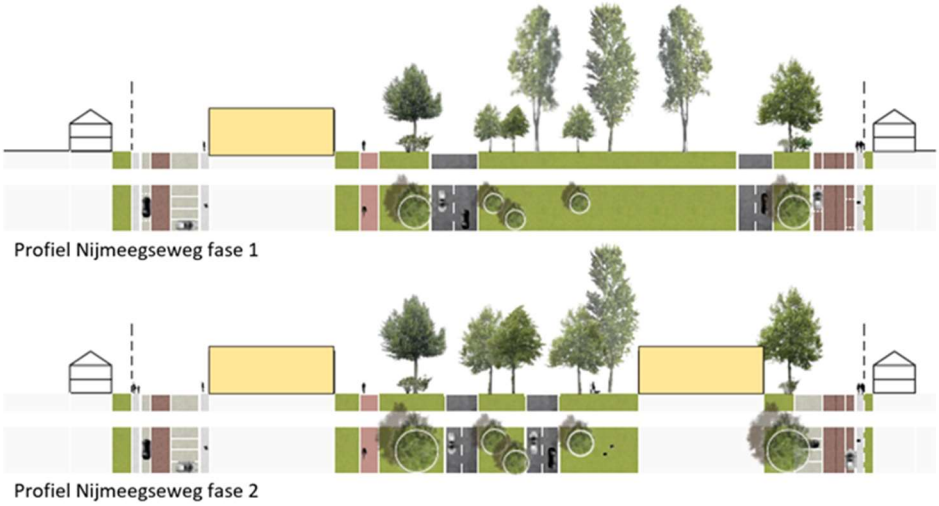

Indicatie van het toekomstig profiel van de Nijmeegseweg met een indicatie van de ligging van de bebouwingsstroken van Fase 1 (geel blok links) en Fase 2 (geel blok rechts) waarmee de algemene ambitie kan worden vormgegeven.

Ruimtelijke kaders Fase 2

- De eerdere “Toekomstvisie Fase 2” vormt, aangevuld met deze startnotitie, het startpunt voor het ruimtelijke ontwerp voor fase 2 en wordt aan de hand van deze startnotitie verder uitgewerkt tot een concreet plan;
- Fase 1 en Fase 2 vormen een samenhangend stedelijk gebied, beide plannen sluiten op
- elkaar aan;
- Er wordt tussen de stadsentree aan het Nijmeegseplein en de Rijnkruising John Frostbrug een stedelijk silhouet gevormd met een maat en schaal die past bij een groene stadsboulevard, waarbij de nieuwe woongebouwen in het groen staan en er een goede overgang wordt gemaakt naar de achterliggende wijken;
- De bouwhoogte van de woongebouwen in Fase 2 is maximaal 20 bouwlagen. Een locatie in het De Monchypark en nabij de voormalige Rijnhal/Decathlon lenen zich voor hoogteaccenten. Een massastudie zal moeten uitwijzen waar de hoogteaccenten een plek aan de stadsboulevard kunnen krijgen;
- Het toekomstige wegprofiel is gelegen aan de westzijde van het plangebied en beslaat maximaal twee keer twee rijstroken;
- De verkeerstructuur is ingericht conform de STOMP-methodiek (Volgordelijk: Stappen (lopen), Trappen (de fiets), Openbaar Vervoer (bus, trein), Mobility as a Service (zoals deelauto’s) en Particuliere auto);

- De (snel)fietsroutes Arnhem-Nijmegen en de fietsrelaties over de John Frostbrug worden versterkt en verbeterd. Aan weerszijden van de Nijmeegseweg is een hoogwaardige fietsstructuur voorzien;
- De parkeeroplossing is doelmatig en voldoet aan de dan geldende parkeereisen, waarbij de parkeeroplossing zoveel mogelijk binnen en onder de bouwopgave wordt gerealiseerd.
- De ontwikkeling is natuurinclusief, biodivers en klimaatadaptief.
- Het verlies aan oppervlakte groen en bomen wordt gecompenseerd door het geven van een kwalitatieve impuls aan het nieuwe en bestaande groen, waarbij de biodiversiteit in het gebied wordt vergroot. Het groene karakter van zowel de bebouwde als niet bebouwde omgeving wordt versterkt.
- Gezien de beoogde aanpassing van de Nijmeegseweg wordt, zodra de toekomstige ligging van de weg vaststaat, zo snel mogelijk gestart met de aanplant van nieuwe bomen ter vervanging van te kappen bomen.

Programmatische kaders Fase 2

- Het aantal woningen bedraagt minimaal 350 stuks, zo mogelijk meer. Uit de massastudie zal blijken hoeveel meer.
- Het woningbouwprogramma gaat uit van:
    - Minimaal 66% betaalbare woningen (sociale huurwoning, betaalbare koopwoning of middenhuurwoning, met een sterke voorkeur voor betaalbare koopwoningen naast sociale huur)
    - Minimaal 30% sociale huurwoningen
    - Minimaal 50% van het programma zijn koopwoningen, waarvan de helft betaalbaar. Bij de definitie van betaalbaar wordt aangesloten bij de definitie die door de Rijksoverheid wordt gehanteerd.
    - De typologie betreft hoofdzakelijk gestapelde woningen, gezien de behoefte aan woningen voor 1 of 2 persoonshuishoudens en het relatief hoge aantal eengezinswoningen in Fase 1.

3. Wijze van participatie

Conform de motie ‘startnotitie bij ruimtelijke ontwikkelingen’ is deze startnotitie gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg Fase 2 het startpunt van het ontwikkelproces. Met deze startnotitie stelt de raad vooraf heldere ruimtelijke en programmatische kaders en gaat het participatietraject van start met heldere voorwaarden.

Toepassen “De Malburgse Manier” vormt het uitgangspunt
Bij de planvorming van Fase 2 wordt bij de participatie de Malburgse Manier toegepast. De Malburgse Manier gaat uit van bewonersparticipatie en inspraak vanaf het begin van de planvorming bij zowel ruimtelijke projecten als sociale projecten. De Malburgse Manier gaat uit van co-creatie/samenwerken. We gaan bij de uitwerking van Fase 2 in gesprek met de participanten, waarbij we de intentie hebben de uitkomsten te verwerken. Als uitkomsten tegenstrijdig zijn of er zijn andere belangen waardoor oplossingen niet meegenomen kunnen worden, dan wordt dit verantwoord in het participatiedocument. De Malburgse Manier komt overeen met **Participatie-level 3 “Intensieve Participatie”.** Onder level 3 wordt verstaan: betrokkenen laten meedenken, ideeën van betrokkenen ophalen door middel van bijvoorbeeld werksessies, brainstorms, webinars en/of digipanels en zo mogelijk meenemen in het ontwerp. Bij Fase 1 van het project Nijmeegseweg is deze methode met succes toegepast, met als resultaat een gedragen stedenbouwkundig schetsontwerp.

Wie en hoe erbij betrekken?
Evenals bij de totstandkoming van het schetsontwerp voor Fase 1, wordt bij Fase 2 met de Klankbordgroep Nijmeegseweg samengewerkt. Deze klankbordgroep bestaat uit een 30-tal bewoners uit Malburgen Oost en West. De Kerngroep Bewonersparticipatie Malburgen bewaakt het participatieproces. Zo nodig wordt er een stedenbouwkundig bureau aangetrokken die samen met de klankbordgroep tot een stedenbouwkundig schetsontwerp voor Fase 2 komt. Het stedenbouwkundig bureau is primair aan zet om de participatie bij de planvorming conform deze startnotitie verder op te pakken en vorm te geven. Zij stellen in afstemming met de gemeente het participatieplan op. De gemeente wordt op de hoogte gehouden van het verloop van het participatieproces. De uitkomsten van het participatieproces worden per fase verwerkt in een participatiedocument dat betrokken wordt bij de besluitvorming door het college of de raad.

Er zal getracht worden niet alleen met omwonenden maar ook met toekomstige bewoners/woningzoekenden samen te werken over hoe fase 2 van het project Nijmeegseweg kan worden vormgegeven.

od205
een ander perspectief

De weg naar de toekomst

NIJMEEGSEWEG FASE II
STEDENBOUWKUNDIG PLAN +

12 september 2025

Contact

mail:	mail@od205.nl
projectleiding:	Ralf Hottenträger, Judit Gaasbeek Janzen
overgie teamleden:	Tim Heinsius, Nicolle Cobben, Teun Schuwer, Patrick van Schaik, Yasamin Yaghmaei, Pui-Lun Tam
projectnummer:	115-NW-03
datum:	12-09-2025

Colofon

od205
een ander perspectief

Schiehavenkade 158-160

3024 EZ Rotterdam
tel 010 303 1277
www.od205.nl

GEMEENTE Arnhem

in opdracht van:
Gemeente Arnhem

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Inhoudsopgave

INLEIDING | 05

VERSLAG VAN HET CO-CREATIEVE PROCES | 06

STEDENBOUWKUNDIG PLAN | 17

DEELASPECTEN | 40

NAWOORD EN DANK | 55

Inleiding

De Nijmeegseweg is de zuidelijke toegangsweg naar Arnhem en loopt dwars door de wijk Malburgen. De weg vormt een barrière die de wijk in tweeën splitst.

Dit Stedenbouwkundig Plan wil de wijk leefbaarder maken. Dit doen we op twee manieren: we bouwen nieuwe woningen en we zorgen ervoor dat de oostelijke en westelijke delen van Malburgen, die nu nog door de Nijmeegseweg van elkaar gescheiden zijn, meer een geheel worden.

In de eerste fase is de westkant van de Nijmeegseweg uitgewerkt in een Stedenbouwkundig Schetsontwerp, 'De weg naar de toekomst' (5 februari 2021). Hierop voortbouwend heeft ontwerpbureau OD205 samen met bewoners en de gemeente Arnhem vanaf september 2023 gewerkt aan fase 2. Dit resulteerde in dit gedetailleerde 'Stedenbouwkundig Plan +', dat de verlegging van de Nijmeegseweg en de bouw van woningen aan de oostkant verder uitwerkt.

De term 'plus' geeft aan dat de plannen zeer precies door de ontwerpers en adviseurs van de gemeente zijn uitgewerkt, zodat alle partijen zekerheid hebben over de haalbaarheid.

Dit document licht het Stedenbouwkundig Ontwerp voor de tweede fase toe, een verdere uitwerking van de eerder geformuleerde visie.

Het plan is gebaseerd op twee belangrijke uitgangspunten: de Startnotitie Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg Fase 2 van de gemeente (maart 2023) en de wensen en ideeën van de verschillende groepen die bij het project betrokken zijn, zoals de klankbordgroep van bewoners, andere organisaties en gemeentelijke afdelingen.

In nauwe samenwerking met de bewoners en de gemeente heeft OD205 gewerkt aan dit nieuwe woon- en leefgebied.

Door de barrièrewerking van de Nijmeegseweg aan te pakken, woningen toe te voegen, het groene karakter te behouden en het gebied klimaatbestendiger te maken, verandert het gebied in een natuurlijke en klimaatbestendige entree tot de wijk en de stad.

We kijken terug op een inspirerend proces en nemen u op de volgende pagina's graag mee in de stappen die we hebben gezet om tot dit plan te komen.

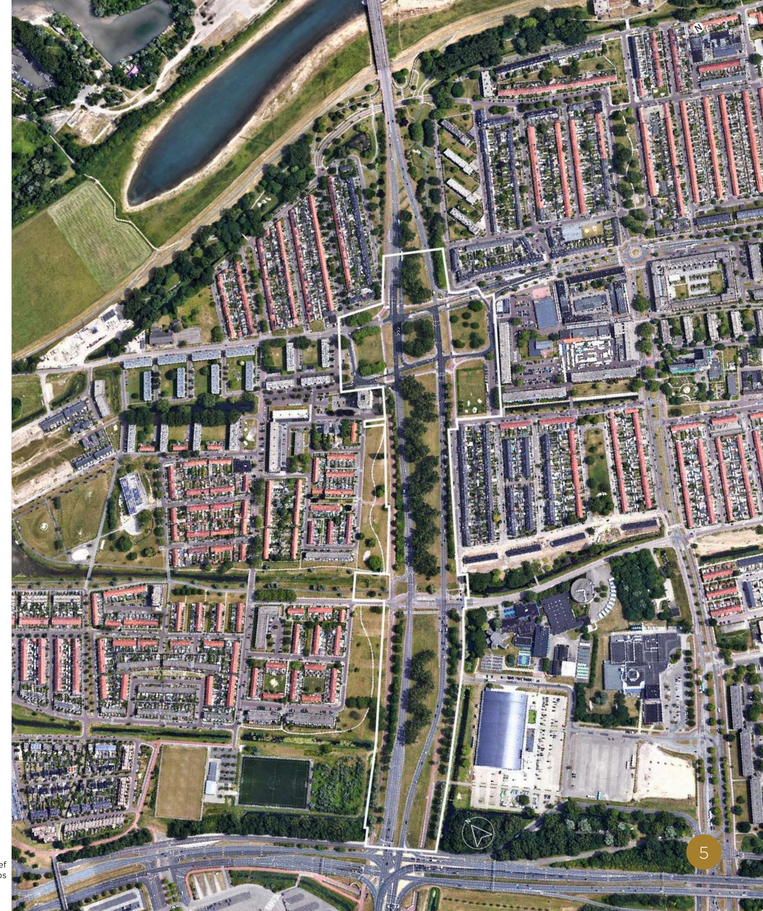

Plangebied fase 2, indicatief
Afbeelding van google maps

verslag van het co-creatieve proces
met de klankbordgroep

Ambities

Aan de basis van een geslaagde herinrichting van een gebied ligt altijd het formuleren van duidelijke ambities: wat willen we met elkaar bereiken?

Vanuit basisbehoeften van de bewoners van Malburgen en met instemming van de gemeentelijke projectgroep, is geformuleerd dat het project Nijmeegseweg moet bijdragen aan:

- het realiseren van een leefomgeving die meerwaarde biedt voor huidige en toekomstige bewoners van de wijk;
- het leveren van een belangrijke bijdrage aan de doelen van de gemeente inzake woningbouw en klimaat;
- het verbeteren van Malburgen zodat de wijk een aantrekkelijk onderdeel van de stad kan zijn en
- het verbinden van Malburgen Oost en West, ruimtelijk, gevoelsmatig en functioneel wat betreft het langzame verkeer.

Deze ambities zijn voortdurend de meetlat geweest waarlangs OD205 gewerkt heeft bij het uitwerken van het Stedenbouwkundig Plan voor zowel fase 1 als fase 2.

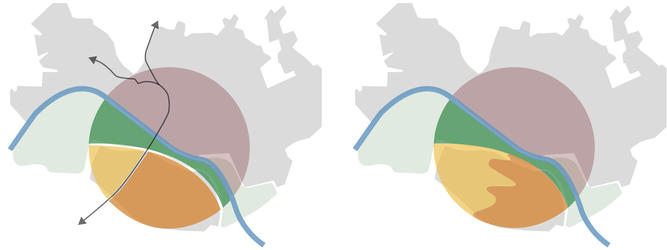

Tweedeling binnen Malburgen (oost en west) opheffen.
Malburgen-oost en Malburgen-west beter met elkaar verbinden.
Nijmeegseweg als ruimtelijke barrière tussen oost en west aanpassen.

Het buurtgevoel en de betrokkenheid verbeteren.
Malburgen een betere bewonersmix, betere voorzieningen en aantrekkelijke plekken geven.

Opzet van de co-creatie

Samen bouwen aan de toekomst van Malburgen.

Voor deze tweede fase zijn, net als in de eerste fase, bewoners nadrukkelijk uitgenodigd om deel te nemen aan de klankbordgroep. De hernieuwde uitnodiging leverde een mooie mix op van vertrouwde gezichten uit de eerste fase en nieuwe aanwas die naast hun betrokkenheid een frisse blik meebrachten naar het project.

De klankbordgroep is samengekomen rondom drie hoofdonderwerpen die samen het stedenbouwkundig plan voor de Nijmeegseweg vormen: de parkweg, de onbebouwde ruimte en de gebouwen. Elk onderwerp is in twee sessies uitgediept. Tijdens de eerste sessie werden wensen, zorgen en ideeën rond het onderwerp opgehaald. Voor de tweede sessie is deze input door OD205 vertaald naar concrete voorstellen, waar de klankbordleden vervolgens in deze sessie op konden reageren. Zo werkten we samen van grof naar fijn, van droom naar concreet. Met als resultaat een breed gedragen stedenbouwkundig plan.

De kracht van dit co-creatie proces zat in de open dialoog, het luisteren naar elkaar en het gezamenlijk zoeken naar oplossingen. De klankbordleden brachten waardevolle lokale kennis in, stelden kritische vragen en dachten actief mee over de toekomst van de Nijmeegseweg. Als ontwerpers vertaalden OD205 dit samen met de gemeente Arnhem naar een ruimtelijk passend en tegelijkertijd toekomstbestendig plan.

1. De weg

De grootste ingreep in het stedenbouwkundig plan voor de Nijmeegseweg is de verlegging van de weg zelf. Een ingrijpende verandering, maar wel een die Malburgen én Arnhem veel gaat brengen.

Door de rijbaan te verleggen, ontstaat er ruimte voor de bouw van woningen aan de oostzijde van de weg. Ook wordt het groen in de middenberm – dat nu vooral 'kijkgroen' is – naar de randen verplaatst. Daar kan het actief worden ingezet en krijgt het een functie. Dit alles zorgt ervoor dat de Nijmeegseweg minder als een barrière wordt ervaren tussen de oostelijke en westelijke delen van Malburgen.

Een ingreep met impact - en daarom belangrijk om samen met de klankbordgroep te verkennen hoe deze nieuwe weg er uit kan zien.

Tijdens een creatieve werksessie kreeg iedere deelnemer daarvoor een eigen maquette van een stukje Nijmeegseweg. De maquette was nog een blanco canvas, met slechts een paar vaste elementen die in de maquette een plek moesten krijgen: twee rijstroken de stad in, twee rijstroken de stad uit en fietspaden in beide richtingen. Hierna vroegen we de klankbordleden om hun eigen ideale wegprofiel te ontwerpen.

Deze open opdracht leidde tot een breed scala aan ontwerpen. Van alle verkeersbewegingen zo dicht mogelijk bij elkaar tot slingerende wegen van oost naar west. De verschillende maquettes zijn naast elkaar gelegd en met alle leden van de klankbordgroep gezamenlijk besproken. Zo konden gezamenlijke uitgangspunten afgeleid worden uit de persoonlijke ideeën. Daarmee kon OD205 aan de slag om concrete voorstellen te maken voor de ligging van de Nijmeegseweg.

1. De weg

Uitkomsten workshop

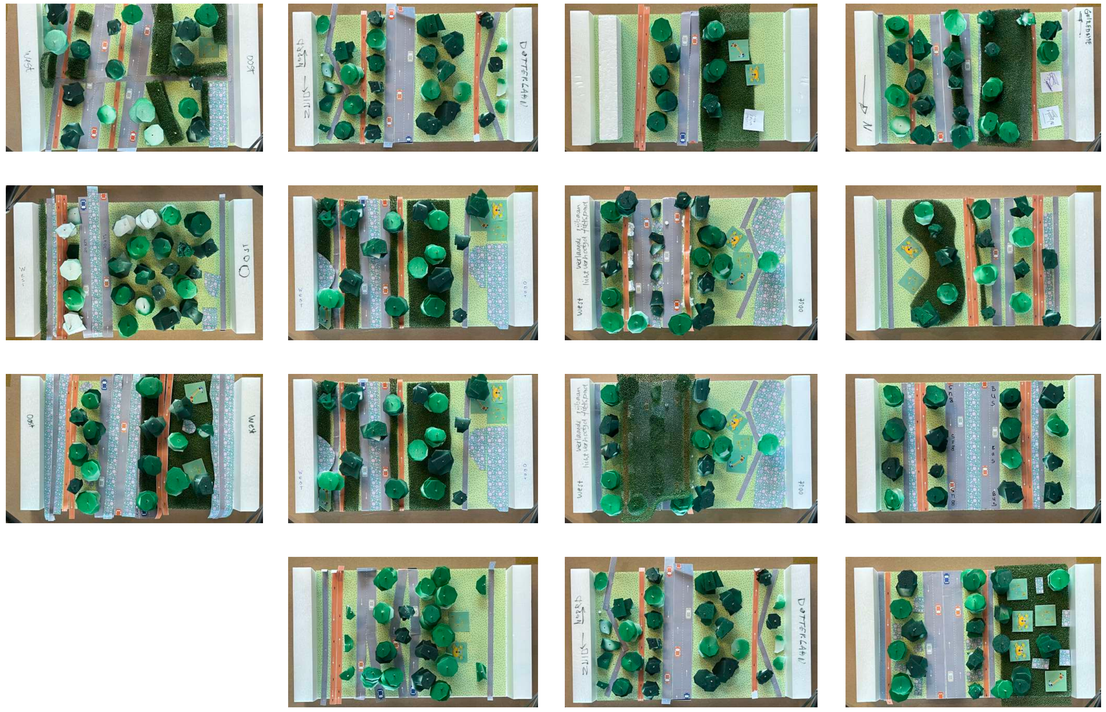

1. De weg

Wat waren de belangrijkste gedeelde uitgangspunten?

Een sterke voorkeur voor een groene Nijmeegseweg tekende zich al heel snel af. De wens om de weg niet alleen functioneel maar ook aantrekkelijk en leefbaar te maken, was duidelijk voelbaar.

De belangrijkste uitgangspunten die breed gedragen werden zijn:

1. Een groene nieuwe Nijmeegseweg;
2. Bermen minimaal 6 meter breed voor 1e orde grote bomen;
3. Bomen handhaven – in ieder geval de lindes aan beide zijden;
4. Doorfietspad zoals nu handhaven;
5. Reductie autoverkeer: 2 rijstroken voor de auto (1 de stad in, 1 de stad uit);
6. Toevoegen bus: 2 stroken. Wellicht kan de bus de stad uit op de rijstrook rijden, dan wordt die ruimte groen;
7. Kruispunten compact houden voor goede oversteekbaarheid;
8. 30 km/uur als snelheidslimiet.

Uit deze uitgangspunten en de diverse maquettes die tijdens de klankbordbijeenkomst zijn gemaakt, heeft OD205 drie modellen gedistilleerd.

Deze modellen zijn in de tweede sessie besproken met de klankbordgroep. Daarbij is waardevolle en duidelijke input gegeven over hoe goed de modellen aansluiten bij de thema's die bewoners belangrijk vinden:

- gebruiksvriendelijkheid
- aantrekkelijkheid
- toevoeging groen
- inpassing bestaande bomen
- verkeersveiligheid

De figuren op de volgende pagina laten zien hoe de drie modellen afzonderlijk op de bovengenoemde vijf thema's scoren. Heel snel werd duidelijk dat model 1 onvoldoende aan een verbetering bijdraagt. Omdat modellen 2 en 3 in grote mate vergelijkbare scores kregen was de opdracht aan OD205 in het vervolgtraject een symbiose van beide modellen te bewerkstelligen.

Modellen

Model 1

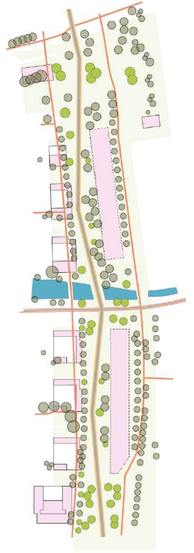

Model 2

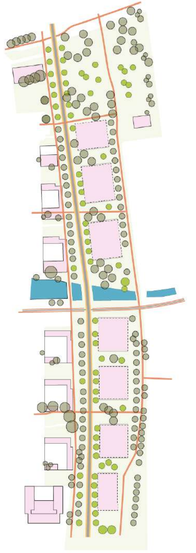

Model 3

1. De weg

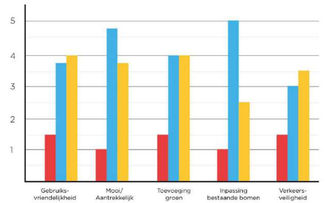

Beoordeling modellen

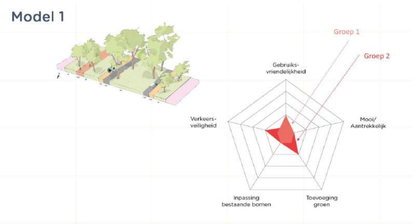

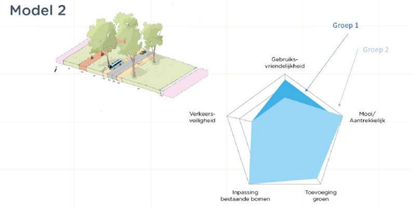

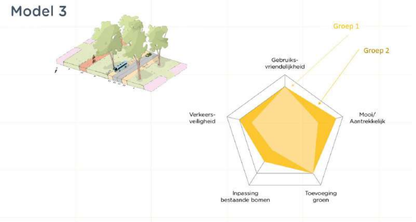

2. De onbebouwde ruimte

Nadat de ligging van de weg was besproken, kon verder worden gekeken naar de onbebouwde ruimte: alle plekken waar géén wegen of gebouwen komen. Hoe geven we deze vorm? Welke sfeer willen we neerzetten? En hoe zorgen we dat de openbare ruimte aansluit bij de ontwikkeling van de eerste fase? Ook deze vragen werden weer aan de bewoners voorgelegd.

In fase 1 stonden de pocketparks -kleine parkjes- tussen de nieuwe bebouwing centraal. Nu is er ruimte om met bewoners vanuit een bredere blik te kijken naar de relatie tussen groen, verblijfskwaliteit en gebruik. Een belangrijk uitgangspunt dat in de co-creatie naar voren kwam was het behoud van bestaande bomen, die niet alleen zorgen voor karakter en schaduw, maar ook bijdragen aan biodiversiteit en klimaatadaptatie. De eerste gesprekken met de klankbordgroep gingen daarnaast over het verbinden van oost en west Malburgen met grote gebaren: de Zeegsingel en een park voor Malburgen.

Vervolgens is er met de bewoners gekeken naar kleinschaligere verbindingen over de Nijmeegseweg heen, door ook aan de oostzijde tussen de bouwvelden pocketparks te realiseren. De bouwvelden zijn een eerste uitgangspunt voor OD205 om het onderwerp gebouwen verder uit te werken: in deze ruimte moeten de woningen landen.

Voor het park is er gesproken over mogelijke invulling. Water, groen, verblijfsplekken, én een kiosk of paviljoen. Met de klankbordgroep werden daarvoor fotocollages gemaakt van de sfeer en uitstraling die zij zouden willen zien in het park.

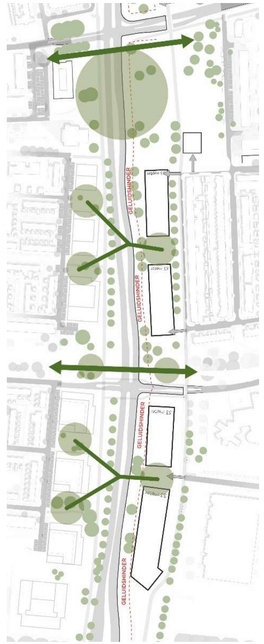

input invulling park

2. De onbebouwde ruimte

uitkomsten workshop gebruik onbebouwde ruimte

Na het definiëren van het karakter van de onbebouwde ruimte was de volgende stap om met de klankbordgroep in gesprek te gaan over het mogelijk gebruik van deze ruimtes. Wat zijn de wensen en dromen die zij hebben over de functies van de openbare ruimte. Aan de hand van stellingen op posters konden de bewoners met post-its hun ideeën delen met de ontwerpers van OD205.

3. De gebouwen

De ligging van de weg en de opzet en invulling van de onbebouwde ruimte bepalen gezamenlijk de plek en de omvang van de bouwvelden voor de woningbouw. Met dit gegeven heeft OD205 een voorstel gedaan voor de bebouwing.

Hierbij is in eerste instantie enkel gekeken naar de massa-opbouw in vorm en hoogte. Uiteraard passend bij de woningbehoefte voor het plangebied.

Via een maquette in een kijkdoos konden de klankbordleden ervaren hoe de bebouwing haar plek vindt in de wijk Malburgen en aansluit bij de omliggende bebouwing. Met input over de verdeling van de massa's en de hoogtes van bebouwing is OD205 naar de tekentafel gegaan.

3. De gebouwen

Op die tekentafel is vervolgens ook naar andere aspecten dan massa gekeken. Voor een stedenbouwkundig plan is ook bijvoorbeeld de uitstraling van de gebouwen van belang. Om ook hierover de mening van de bewoners te horen, zijn in een volgende klankbordbijeenkomst de bouwmassa's op grote schaal in een maquette geplaatst, waarna de klankbordleden in verschillende groepjes de massa's hebben beplakt met verschillende soorten materialisatie.

Veel duurzame materialen werden opgeplakt door de klankbordgroep leden. Maar ook was er aandacht voor klassiekere materialen zoals baksteen, om aan te sluiten bij bestaande materialen in Malburgen en de ontwikkelingen aan de westzijde van de Nijmeegseweg (fase 1).

Ook groene bebouwing sprak duidelijk aan. Het hoogteaccent ten zuiden van de Nijmeegseweg werd door velen bestempeld als een groene eyecatcher. Ook het vergroenen van daken en de binnenhoven had veel interesse.

De algemene consensus was dan ook snel duidelijk: de bebouwing moet geen eentonige gesloten wand langs de Nijmeegseweg worden maar een afwisselend geheel met veel visuele en sociale kwaliteiten.

De gewenste uitstraling van de gebouwen zal beschreven worden in het Omgevings-kwaliteitsplan.

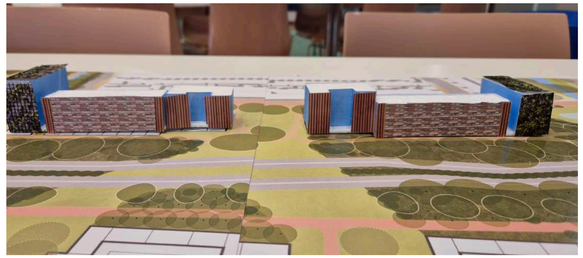

STEDENBOUWKUNDIG PLAN

Het concept: van verkeersweg naar parkweg

Nijmeegseweg 1968
Louis Drent

Malburgen kent een dynamische stedenbouwkundige geschiedenis die de huidige structuur en ontwikkelingsuitdagingen diepgaand heeft gevormd. Oorspronkelijk ontworpen als een groen tuindorp, transformeerde het na de Tweede Wereldoorlog naar een functionele wederopbouwwijk. Vandaag de dag staat Malburgen aan de vooravond van een nieuwe, ingrijpende stedenbouwkundige fase, gericht op het verbeteren van het leefklimaat en de ruimtelijke kwaliteit.

Historische ontwikkeling: van tuindorp naar wederopbouwwijk
De moderne geschiedenis van Malburgen begint in 1937, na de aanleg van de Rijnbrug (nu de John Frostbrug). Een ambitieus plan voor een uitbreidingswijk aan de zuidzijde van de Rijn werd opgezet. De wijk werd door architect Grandpré Molière ontworpen als een tuindorp, met een ruime opzet, veel groen en eengezinswoningen.

Maar de Tweede Wereldoorlog bracht de ontwikkeling abrupt tot stilstand. Malburgen werd zwaar getroffen door bombardementen, met name in 1944. Na de oorlog, geconfronteerd met een acute woningnood, week de wederopbouw drastisch af van het oorspronkelijke tuindorp ideaal.
In hoog tempo werden goedkope woningen en portiekflats gebouwd, wat resulteerde in een klassieke volkswijk. Het groen raakte versnipperd en de samenhang met het omringende landschap ging verloren.
Deze naoorlogse keuzes leidden tot een eenzijdige woningvoorraad, voornamelijk kleine en goedkope huurwoningen, met als gevolg een sociaal-economisch eenzijdige bevolkingssamenstelling.

Tuindorp werd verkeersknooppunt
De auto werd in de jaren '60 van de vorige eeuw het symbool van de vooruitgang en heeft een stevig stempel op Malburgen gedrukt. De Nijmeegseweg ontwikkelde zich meer en meer tot een primaire verkeersader, essentieel voor de ontsluiting van het groeiende Arnhem. En Malburgen als geheel kreeg steeds meer het karakter van een wederopbouwwijk.

Het motto van licht, lucht en ruimte en de functiescheiding (ook wat betreft de verschillende verkeersdeelnemers) vonden hun weerslag in de wijk.

In 1967 werd de Nijmeegseweg van een nieuw profiel voorzien: de toename van het autoverkeer en de groei van het forensenverkeer leidden tot een nieuwe opzet met meerdere rijbanen de stad in en uit, gescheiden door een 50 meter brede middenberm met populieren en kijkgroen.

De rotonde ter hoogte van de Huissensestraat en Gelderse Rooslaan werd vervangen door het De Monchyplein, feitelijk één groot kruispunt. Daarvoor moest ook het De Monchy-monument, een kloktoren die de belangrijke entree van Arnhem kenmerkte, wijken. De weg, nu de uitloper van de A325, werd een cruciale verkeersader met het karakter van een autoweg. De menselijke maat verdween en de alledaagse verbindingen van bewoners tussen Malburgen-Oost en West werd steeds meer bemoeilijkt.

Vandaag de dag is de weg in zijn verkeerskundige betekenis te vergelijken met de radiale wegen aan de noordkant van de stad. Maar in uitstraling en functioneren is het meer een autoweg dan een stedelijke weg, die Malburgen bovendien tamelijk rigoureus in tweeën snijdt.

Keerpunt
Nu is het tijd voor een volgende stap in de aanpak van de Nijmeegseweg. Voortborduren op plannen van 25 jaar geleden, hebben bewoners, de gemeente en ontwerpbureau OD205 de handen ineengeslagen om de Nijmeegseweg radicaal te veranderen.

Het doel is om een 'parkweg' te maken: een weg die net zo mooi is als de lanen aan de noordkant van de stad. De weg verbindt Malburgen-Oost en West beter met elkaar en creëert een prettige, groene omgeving waar meer gewoond kan worden. De twee rijbanen voor auto's worden naar elkaar toe geschoven, ongeveer op de plek waar het verkeer nu de stad uitrijdt.

Doordat de weg smaller wordt, ontstaat er aan beide kanten ruimte voor de bouw van nieuwe woningen. Met een breedte van ongeveer 80 meter is de weg straks nog maar de helft zo breed als nu. Zo verandert de weg van een barrière in een groene, stedelijke ruimte die een stuk makkelijker over te steken is dan de huidige situatie.

Geleidelijke transformatie
Waar lanen in de stad vaak in één keer zijn ontworpen, is dat voor de Nijmeegseweg niet mogelijk. Het nieuwe ontwerp gaat namelijk uit van de bestaande situatie en de wens om zoveel mogelijk bomen te behouden. Hierdoor kan de weg het karakter van een klassieke laan niet krijgen en is er gekozen voor een geleidelijke transformatie naar een parkweg. De bomen die in het plan passen, vormen straks, samen met veel nieuwe aanplant, dichter begroeide bosschages. Deze plekken wisselen af met meer open ruimtes. Samen levert dit het beeld op van een weg die door een afwisselend parklandschap loopt.
Met deze ingreep verandert de beleving van de doorgaande ruimtereeks van Arnhem-Noord tot Arnhem-Zuid en omgekeerd: Singel, Berenkuil, John Frostbrug, aanlanding en Nijmeegseweg blijven in elkaars verlengde liggen, maar het verkeer dat de stad binnenrijdt komt aan de westzijde van de aanlanding de brug opgereden. Daarmee heeft het concept voor de herinrichting van de Nijmeegseweg niet alleen impact op Malburgen, maar op de stad als geheel.

Malburgse Manier 2.0
Het project rond de herinrichting van de Nijmeegseweg kenmerkt zich door brede bewonersbetrokkenheid via de 'Malburgse Manier 2.0', waarmee in co-creatie met bewoners vijf jaar aan het plan is gewerkt. Daarnaast is het project ingebed in een brede ambtelijke en bestuurlijke visie op het stadsdeel en de stad. Het Duurzaam Mobiliteitsplan is daar een belangrijk voorbeeld van.

De aanpak voor de herinrichting van het gebied rond de Nijmeegseweg is vernieuwend en integraal. Het streven is een leefomgeving die aantrekkelijk, gezond en vitaal is, waarbij sociale veiligheid een essentieel onderdeel vormt. Dit thema krijgt ook in de nadere uitwerking de nodige aandacht.

Dit sluit goed aan bij de ambities van de Omgevingsvisie Arnhem 2040 en bij de wensen van bewoners, die via de klankbordgroep daadwerkelijk invloed hebben gehad op het plan. Zij hebben actief meegedacht over de verschillende lagen van het concept, die op de volgende pagina's nader worden toegelicht.

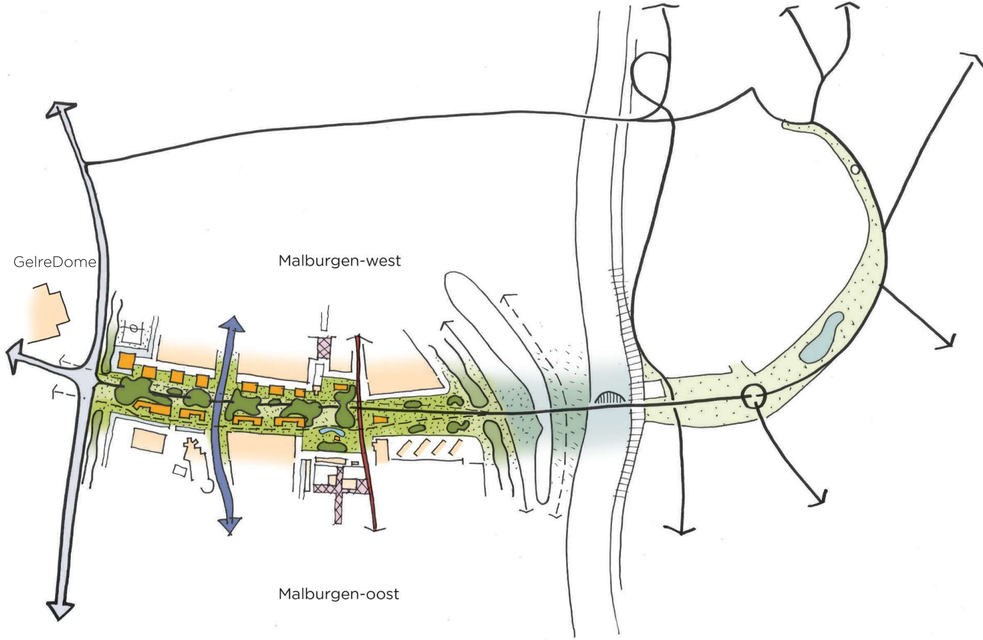

Conceptlaag 1
Groen & water

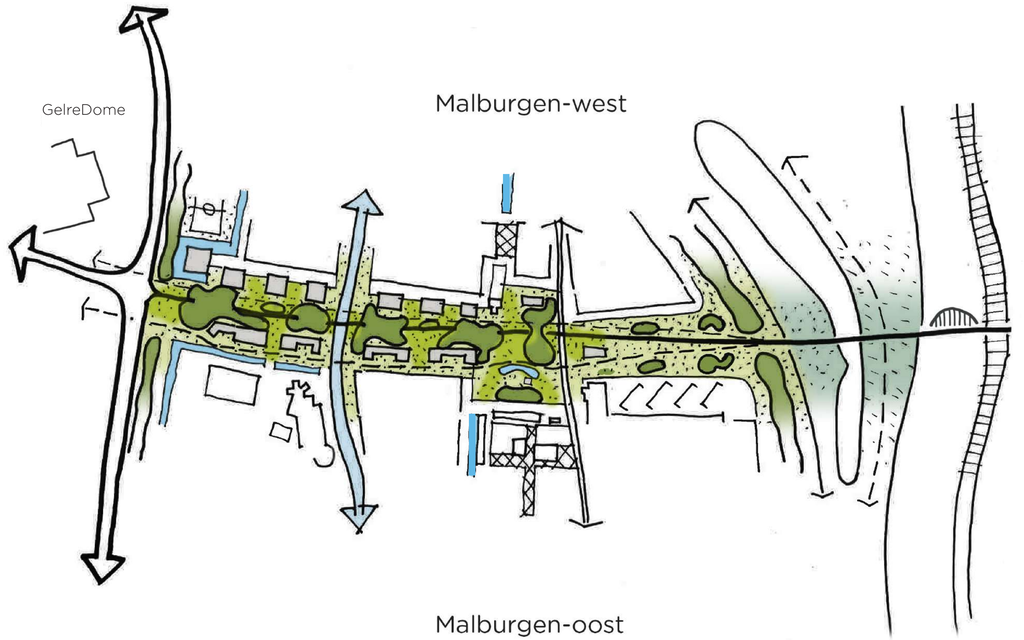

Een groene parkweg: van barrière naar beleefgroen

Malburgen staat bekend om zijn groen. Eerst als groen tuindorp, later dankzij de kenmerkende populieren in een brede middenberm van de Nijmeegseweg. Die weg in het bijzonder is nu een in het oog springende groene ader door Malburgen. De nieuwe visie, die de weg smaller maakt en de wijken dichter bij elkaar brengt, roept de vraag op: hoe behouden we het groene karakter van de weg? Het antwoord ligt in de ambitieuze transformatie naar de parkweg.

Het uitgangspunt van het nieuwe ontwerp is even gedurfd als noodzakelijk: versmallen van een drukke verkeersader is zeer ingrijpend, maar tegelijkertijd de enige oplossing om zowel groen als bebouwing voldoende ruimte te kunnen geven.
De inzet is om de totale hoeveelheid boomkronenoppervlakte die nu in het gebied aanwezig is, op termijn gelijk te houden. Maar dan wel met een grotere diversiteit aan soorten.

Dit betekent dat daar waar bomen voor de nieuwe inrichting onvermijdelijk moeten wijken, er snel en doordacht nieuwe bomen worden aangeplant. Het motto is dan ook: boominclusief ontwerpen. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de bestaande, waardevolle bomen. Zij vormen een essentieel onderdeel van het nieuwe plan. Waar mogelijk worden ze ingepast, en in andere gevallen -indien mogelijk- verplaatst naar een nieuwe plek in het plangebied.

De bestaande bomen zijn de ruggengraat voor de nieuwe groene structuur. Het nieuwe landschap wordt anders dan nu het geval is, dynamisch en afwisselend. Tussen het Nijmeegseplein en de aanlanding van de brug zullen begroeide en open plekken elkaar opvolgen. De weg zal door een afwisselend parklandschap slingeren.

De dichter op elkaar staande bomen en struiken zorgen daarbij voor een intieme, bosachtige sfeer, terwijl de open plekken de ruimte en de grandeur behouden van de huidige brede wegstructuur.

Schematische weergave parklandschap met dichte en meer open gebieden (uitsnede)

Het is deze afwisseling die het gebied een unieke identiteit geeft en het tot een plek maakt waar je je niet alleen verplaatst, maar die je ook echt beleeft. Deze nieuwe inrichting van het groen draagt bij aan een gezonde leefomgeving, verbetert de biodiversiteit en biedt bovendien schaduw in tijden van toenemende hitte. Het groen is open met doorzichten ten gunste van de sociale veiligheid.

De beplanting is opgebouwd uit 3 lagen: boomlaag - struiklaag - onderbegroeiing

We combineren slim de bestaande bomen met nieuwe aanplant. We plaatsen accentbomen (dat zijn bomen met een grotere maat) en kleine boompjes die een dichte massa gaan vormen. Samen laten we dit (zonder daarin te dunnen) uitgroeien tot bosschages. De open kronenmassa wordt gecombineerd met slim gepositioneerde groepen struiken en onderbeplanting. Zo ontstaat er een bosachtige sfeer die vanuit de woningen en de weg te beleven valt. De bosschages worden afgewisseld met open plekken die we de weides noemen. Deze bestaan uit bloemrijk grasland met gemaaide zones voor nader te bepalen paden en een openbaar programma, zoals spelen. Bestaande bomen worden in de weides ingepast. Het aanplanten van nieuwe bomen zal zo vroeg mogelijk plaatsvinden om kaalslag te voorkomen. Per gebied en per fase zal worden bekeken wanneer het aanplanten kan plaatsvinden.

Dit alles leidt uiteindelijk tot een grote transformatie van het groen in de openbare ruimte. Samen met het versmallen van het wegprofiel krijgt de Nijmeeseweg een geheel nieuw karakter. Ook het huidige De Monchyplein wordt hier onderdeel van. Waar nu het grote kruispunt ligt, ligt straks het De Monchypark. Door het verkeer op een vrij klein oppervlak te concentreren, komt waardevolle ruimte vrij voor groen,

Het park wordt een aanwinst voor de omgeving en een belangrijke ontmoetingsplek voor de bewoners van Malburgen. Een horecagebouw bij de waterpartij, een speelplek en een doorlopende wandelroute dragen hieraan bij. Het doel is een prettige en veilige omgeving te creëren met een hoge verblijfskwaliteit, waar mensen kunnen spelen, ontspannen en contact hebben met de natuur.

Ook is er in het park een mooie plek gereserveerd voor een kunstwerk. Het Monchy-monument (ook bekend als 'de klokkentoren') zou in een moderne vorm aan het zuidelijke begin van de vijver kunnen verrijzen. Vanaf die plek, die goed in het zicht ligt, verwijst het kunstwerk naar de geschiedenis van de locatie en is het zichtbaar voor fietsers en wandelaars die het park betreden.

Zowel het De Monchypark als de pocketparks (de groene zones tussen de bouwvelden) hebben dezelfde basisingrediënten en een gedeelde doelstelling: het toevoegen van waarde voor zowel de natuur als de bewoners. De ruime, open zichtlijnen over de Nijmeegseweg zorgen ervoor dat de weg opgaat in het landschap, dat je elkaar kan zien en dat de oostelijke en westelijke delen van Malburgen visueel met elkaar verbonden worden.

Het plan kijkt wat betreft groen en water verder dan de Nijmeegseweg alleen.

Het water langs de Meldestraat wordt ter hoogte van de Nijmeegseweg zoveel mogelijk uitgegraven en verbonden met de overkant, de Zeegsingel. Samen met natuurvriendelijke oevers versterken we de ecologische waarde en de biodiversiteit, terwijl ook een belangrijke bijdrage geleverd wordt aan een klimaatbestendige stad en een robuster watersysteem.

Datzelfde geldt voor het gedeeltelijk uitgraven van de zogeheten Arkelduiker, een ondergrondse watervoerende buis die onder het huidige De Monchyplein ligt. Dankzij de toegevoegde vijver in het midden van het nieuwe De Monchypark kan de duiker worden ingekort. Naast die technische voordelen levert de vijver ook een cruciale verlevendiging van het park op. In combinatie met een horeca paviljoen en slim geplaatste paden, zet het ontwerp daarmee in op het scheppen van de ruimtelijke randvoorwaarden waarmee het park tot een geliefde ontspanningsplek in Malburgen uit kan groeien.

De nieuwe aanplant van bomen, heesters en struiken en de brede visie op groen en water die daarmee invulling krijgt, is een investering in de toekomst. Een belofte om de groene identiteit van Malburgen te behouden en te versterken voor de komende generaties.

Conceptlaag 2
Verkeer

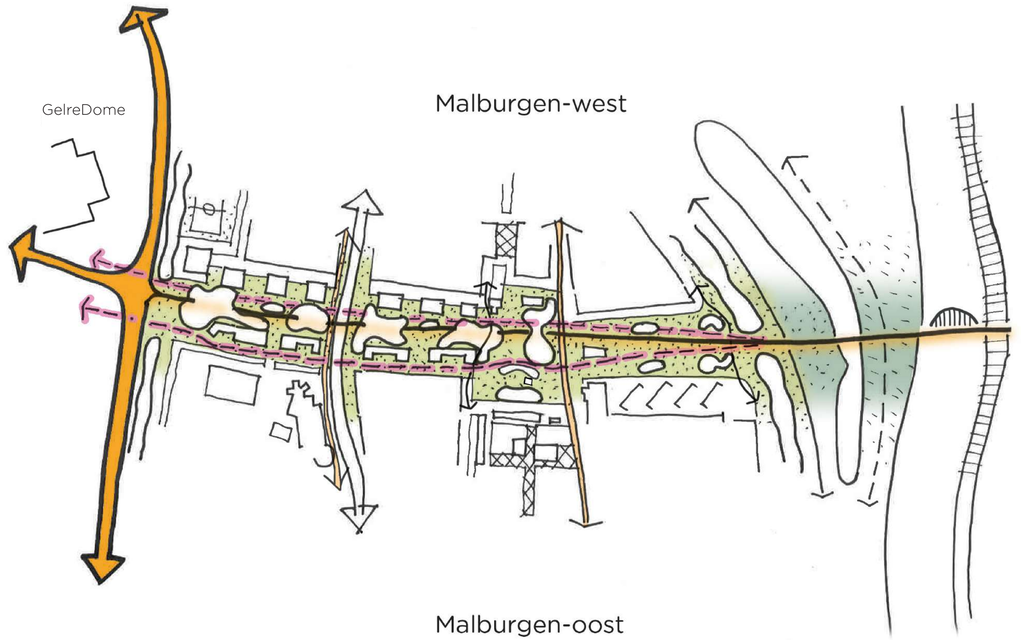

Verkeer: van verkeersader naar een 30 km-stadsweg

De Nijmeegseweg heeft decennialang gefungeerd als een cruciale verkeersader, een noodzakelijke doorgangsroute voor autoverkeer die Malburgen in tweeën sneed. Hoewel de weg zijn functie als belangrijke ontsluiting voor de stad behoudt, verandert zijn karakter radicaal. Dit nieuwe concept herschrijft de rol van de weg en plaatst de méns weer centraal. Met als resultaat een veiligere, leefbaardere en beter verbonden wijk. De weg wordt niet minder belangrijk, maar wel bewuster ingepast in de levende omgeving.

De basis van deze transformatie is het STOMP-principe, een mobiliteitsvisie die de hiërarchie van de weggebruikers omdraait. De focus ligt niet langer op de auto, maar op de voetganger (**S**tappers), de fietser (**T**rappers), het openbaar vervoer (**O**), en pas daarna op het gemotoriseerde verkeer ('as a service' (**M**) of privaat (**P**)), inclusief parkeren.

Dit principe vertaalt zich direct in de nieuwe inrichting. Waar de auto nu nog domineert, krijgt deze op de nieuwe Nijmeegseweg uiteindelijk één rijstrook de stad in en één de stad uit. Op pagina 44 wordt toegelicht welke tussenstap en maatregelen nodig zijn om dit te bereiken.

De bewust gekozen snelheidsvermindering, met een maximum van 30 km/u voor de auto, maakt de weg veiliger en nodigt uit tot rustiger rijgedrag. Gedegen verkeerskundige berekeningen laten zien dat er ondanks de beperkingen voor de auto's geen onverwachte files komen bij de kruispunten.

De kruispunten zelf zijn zo compact mogelijk ontworpen, zodat er maximale ruimte aan de zijkanten blijft voor groen. Voor voetgangers en fietsers brengt de nieuwe opzet een grote verbetering met zich mee. De voetpaden worden opnieuw ontworpen om een logische en plezierige looproute te garanderen die de woningen optimaal ontsluit, maar ook uitnodigt tot een wandeling door het nieuwe parklandschap.

De verbinding tussen Malburgen-Oost en West wordt aanzienlijk verbeterd omdat de weg veel smaller wordt. De oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers zijn strategisch geplaatst.
Zo zijn de oversteken niet alleen veilig, maar hebben ze ook een praktische meerwaarde. Hierdoor zijn ook beide kanten van de groene route optimaal met elkaar verbonden.

Voor fietsers wordt de veiligheid verbeterd. Het belangrijke doorfietspad, het Rijn-Waalpad, wordt breder, krijgt een betere doorstroming en sociale toezicht omdat er woningen langs worden ontwikkeld. Aan de westzijde van de weg wordt het fietspad eveneens opgeknapt. Daarnaast is er veel aandacht besteed aan stallingsplekken voor fietsen in het gebied. Voor bezoekers komen er plekken buiten, om hun fiets dicht bij de ingang van de woningen te stallen. Bewoners krijgen bergingen voor de fiets in de appartementsgebouwen, of in een aparte schuur bij de woningen met een stadstuin.

Ook het openbaar vervoer profiteert maximaal van de nieuwe gebiedsinrichting. De bus, die in de toekomst meer dan nu, Malburgen en Arnhem-Zuid bedient, krijgt op den duur in beide richtingen een eigen rijstrook. Hierdoor kan de bus vlot doorrijden met een snelheid van 50 km/u, wat de bus tot een sneller en veel aantrekkelijker alternatief maakt.

Een laatste essentieel onderdeel van het plan is de aanpak van parkeren. In een vroege fase is bestuurlijk besloten dat alle nieuw benodigde parkeerplaatsen voor bewoners en bezoekers halfverdiept onder de nieuwe woongebouwen komen.

Deze keuze was een voorwaarde om de belangrijkste doelen te bereiken: de bouw van nieuwe woningen in combinatie met de aanleg van een groene en klimaatbestendige openbare ruimte. Door auto's uit het straatbeeld te halen, ontstaat er maximale ruimte voor groen en sociale ontmoetingsplekken.

Conceptlaag 3
Bebouwing

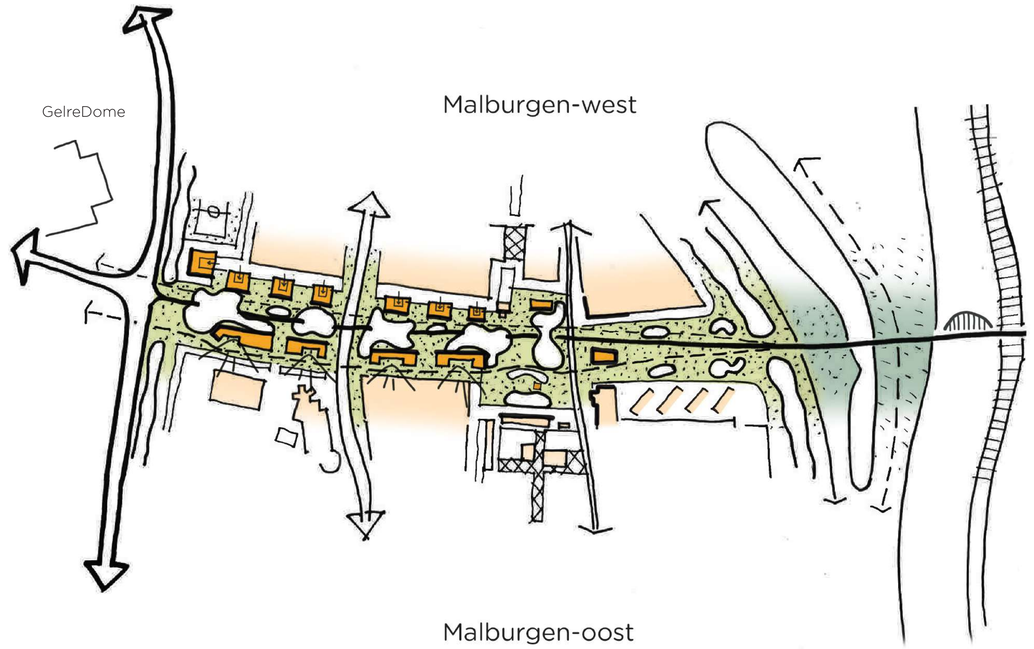

Gebouwen: op maat bouwen in een complexe omgeving

Het ontwerpen van de nieuwe bebouwing langs de Nijmeegseweg is een complexe opgave. Er is maar een smalle strook beschikbaar tussen de bomen die blijven staan, en de woningen mogen geen last ondervinden van verkeersgeluid van de Nijmeegseweg.

De stedenbouwkundige hoofdgedachte is daarom niet gericht op standaardoplossingen maar op het creëren van unieke, op maat gemaakte gebouwvolumes. Deze moeten de uitdagingen omzetten in kansen voor een prettige, leefbare omgeving.
De gebouwen langs de Nijmeegseweg worden geen monotone blokken. Ze vormen een nieuwe identiteit voor het gebied en een aangename woonplek.

Vóór de bestaande bebouwing van Malburgen-Oost komen in reactie op het ritme en de schaal van de wijk nieuwe woongebouwen. De bebouwing komt in de buitenbocht van de Nijmeegseweg en begeleidt de auto en bus langs de weg. De bebouwing beantwoordt de stadse betekenis van de Nijmeegseweg in schaal. Het begin- en eindpunt worden gemarkeerd door bijzondere gebouwen, die zich onderscheiden in bouwhoogte en verschijningsvorm. Samen met de bestaande bebouwing omarmen de nieuwe gebouwen het nieuwe De Monchypark, dat als centrale ruimte fungeert tussen west en oost.

Om de beperkte diepte van de bouwvelden en de geluidhinder te slim af te zijn, is gekozen voor deze aanpak:

- De twee meest zuidelijke gelegen bouwvelden krijgen samengestelde bouwvolumes. De vorm ervan creëert een beschut groen binnenterrein dat dient als het 'woonadres' van de woningen, ver weg van het verkeersgeluid. De terreinen openen zich naar de rustigere oostzijde, richting de Rijnhalsingel; hier liggen dan ook de ingangen. Deze opzet is positief voor de woonkwaliteit én voor de sociale veiligheid van gebruikers van het doorfietspad/voetpad. Nu is het hier nog anoniem en sociaal onveilig. De parkeerverdiepingen liggen half verdiept, wat extra ruimte biedt voor groen in de binnenterreinen. Het hoogteverschil van ongeveer 1,5 meter wordt overbrugd met groene hellingen, trappen en liften (als onderdeel van de ontsluiting van gebouwen), waardoor een plezierige en vanzelfsprekende route ontstaat van de openbare ruimte naar de voordeur. Met veel daglicht en de uitnodiging tot informeel contact met buren.

De gebouwen bieden een mix van open, lichte leefgalerijen en beschutte portiekontsluitingen, wat bijdraagt aan een dynamisch en sociaal karakter.

Op de twee bouwvelden zijn in de proefverkaveling vier woningbouwcomplexen met een hoogte van 3 tot 5 verdiepigen, bovenop de half verdiepte parkeergarage te zien. Een opvallende verschijning is de koptoren van 16 lagen aan het begin van de Nijmeegseweg, schuin tegenover de GelreDome; deze vormt een markant baken aan het begin van de bebouwingsreeks.

- In de middelste gebieden liggen twee bouwvelden tegenover de tuindorpachtige rijwoningen van de Dotterlaan. In de proefverkaveling is hier gekozen voor een andere structuur omdat de bouwvelden smaller zijn. Aan de koppen van de bouwvelden staan appartementengebouwen, die met hun oriëntatie op drie zijden zorgen voor uitstekende sociale veiligheid in het omringende openbaar gebied. Ertussenin ligt een reeks benedenbovenwoningen, elk met een eigen achtertuin of terras bovenop de parkeergarage. Dit creëert een divers en kleinschaliger woonklimaat.

In de proefverkaveling grenzen tuinen en balkons aan de Dotterlaan. De voordeuren van de woningen liggen juist aan de Nijmeegseweg om daar voldoende reuring te genereren en een gevoel van sociale veiligheid te borgen.

- Tot slot krijgt de Nijmeegseweg een iconisch gebouw nabij de oprit van de John Frostbrug, op de overgang tussen Malburgen en de rest van de stad. Dit wordt het meest bijzondere gebouw van het project en een nieuw symbool van Malburgen.

Vanwegen de markante plek is parkeren hier ondergronds volledig buiten het zicht. Dit gebouw geeft samen met het hoogteaccent aan de zuidzijde van de Nijmeegseweg een kop en een staart aan de Nijmeegseweg met het versmalde profiel. De bebouwing begeleidt de buitenbocht van de kromming van de Nijmeegseweg.

De architectuur van het gebouw zal nog meer dan elders het verschil maken en aan de allerhoogste eisen voldoen. De positie is binnen het gemeentelijk monument van de aanlanding van de brug. Het ontwerp van dit gebouw -op een historische, gevoelige plek- wordt daarom via een ontwerpwedstrijd aanbesteed. Hiervoor is het transformatiekader dat door het Gelders Genootschap is opgesteld kaderstellend.

Het onderwerp van de wedstrijd is niet alleen het gebouw met zijn verdiepte parkeergarage, maar ook de totale landschappelijke vormgeving van de aanlanding tussen de nieuwe rijbaan en het talud aan de kant van de Orchislaan. Op deze wijze kan tot het meest overtuigende en kwalitatieve ontwerp worden gekomen, passend bij de ambities van het stedenbouwkundig plan, bij Malburgen en bij de stad.

- Tot slot is er in het nieuwe De Monchypark plan ook een mooi ontworpen horecapaviljoen naast het water opgenomen. Dit is een vrijstaand gebouw in het groen, verbonden met een doorlopend voetpad, een speelplek, oude bomen en een groot grasveld. Hier is het zowel binnen als buiten goed vertoeven.

Wat het ontwerpconcept en de onderliggende conceptlagen in de praktijk bete-kenen, laten de hierop volgende tekeningen en illustraties zien.

od205
een plek om prospectief
Zoekgebied bebouwing
Nader uit te werken
De plankaart toont een proefverkaveling. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.
0
25m

Deelgebied
ZUID

De afbeeldingen laten een proefverkaveling zien. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.

od205
een arden perspectief

0 25m

Doorsnedes

A

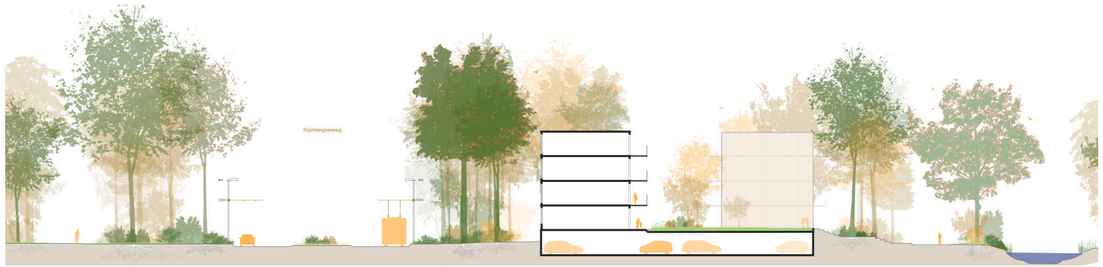

B

Sfeerbeeld

De afbeeldingen laten een proefverkaveling zien. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.

Deelgebied
MIDDEN

De afbeeldingen laten een proefverkaveling zien. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.

od205
een arden perspectief

Doorsnedes

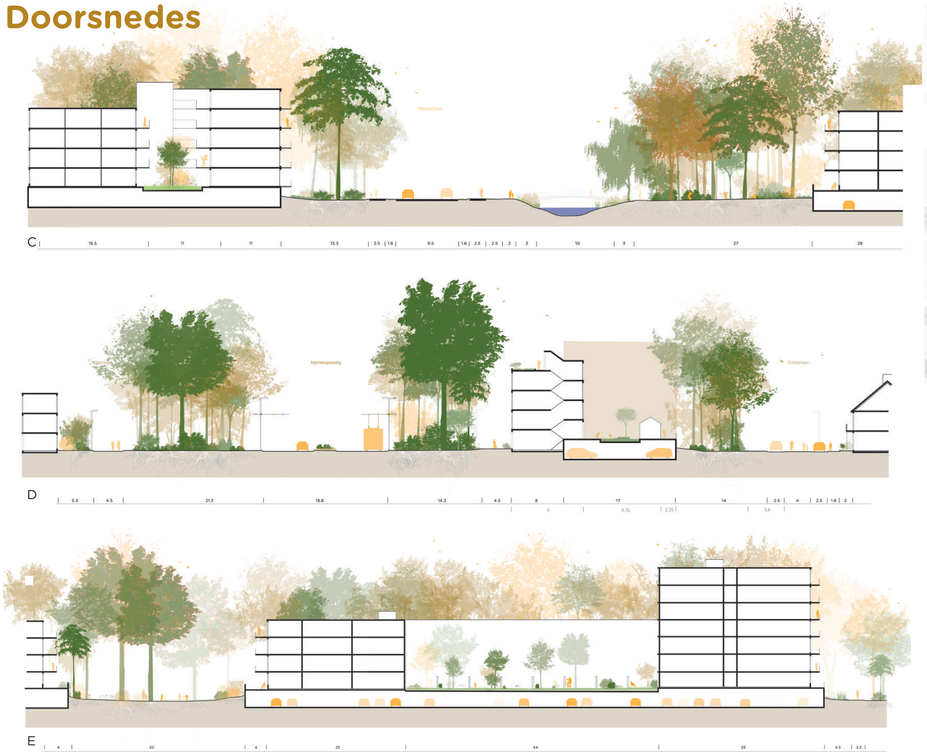

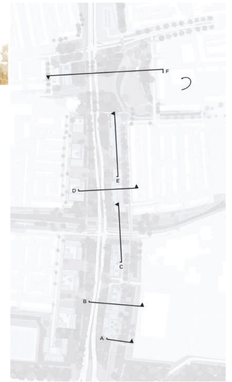

Sfeerbeeld

De afbeeldingen laten een proefverkaveling zien. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.

Deelgebied NOORD

De afbeeldingen laten een proefverkaveling zien. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.

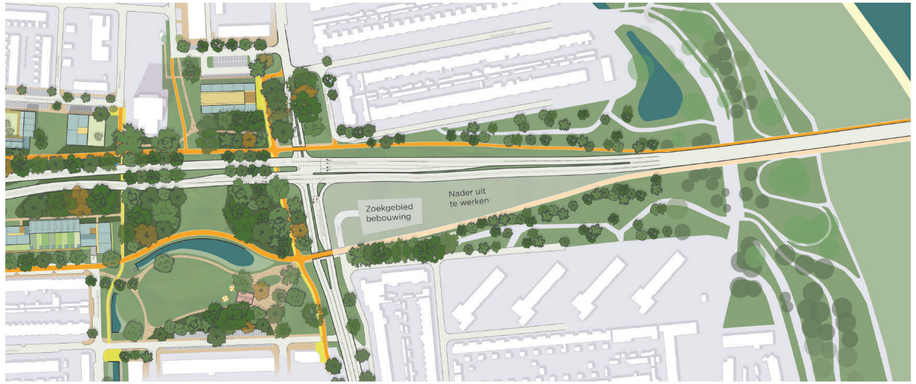

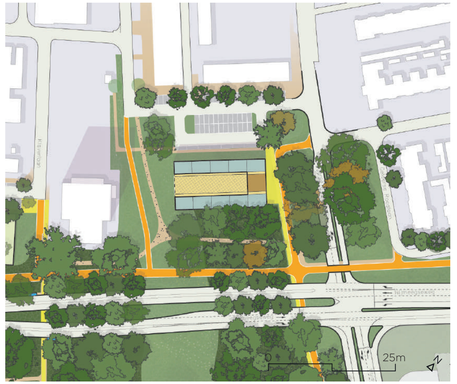

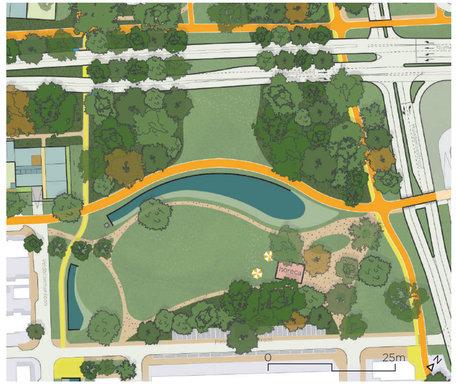

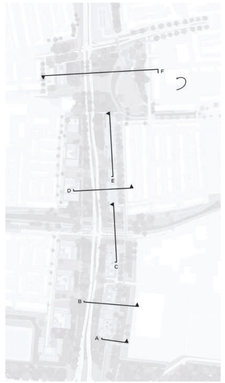

Doorsnede

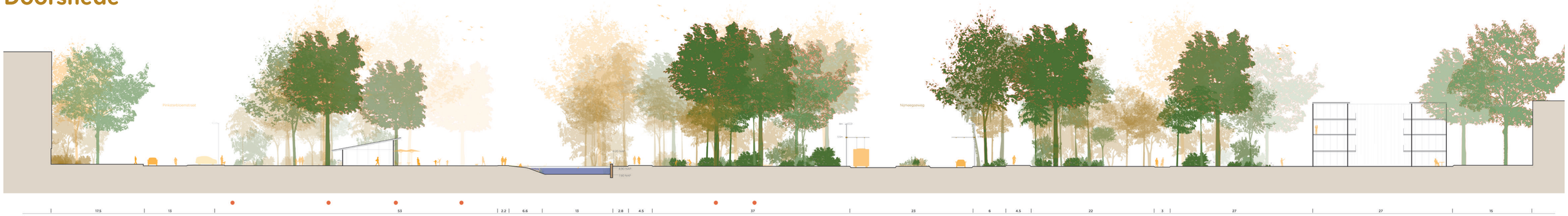

Sfeerbeeld

De afbeeldingen laten een proefverkaveling zien. De definitieve ontwerpen en indelingen van de gebouwen kunnen in een latere fase nog wijzigen.

DEELASPECTEN

Bomen en groen

De inzet is om de totale oppervlakte aan boomkronen dat nu in het gebied aanwezig is, op termijn gelijk te houden. Maar dan wel met een grotere diversiteit aan soorten.

Tijdens het ontwerpen van dit plan hebben bewoners, gemeente en OD205 hun uiterste best gedaan om zo veel mogelijk bestaande bomen te handhaven. Sommige bomen moeten wijken omdat ze dusdanig in de weg staan dat het redelijkerwijs niet mogelijk is de nieuwe weg of de nieuwe gebouwen eromheen aan te leggen.

Het uitgangspunt was, is en blijft: boominclusief ontwerpen. Bomen mogen alleen gekapt of verplaatst worden na zorgvuldige integrale afweging. Daarnaast wordt er volop ingezet op de aanplant van veel nieuwe bomen en struiken, heesters en onderbeplanting. Op deze wijze werken wij (ook) aan een grotere biodiversiteit en de toekomstbestendigheid van het groen in het gebied. De nieuwe situatie zal in ieder geval een rijker geschakeerd groen landschap opleveren dan nu het geval is, met minimaal eenzelfde hoeveelheid boomkronenoppervlak, zo niet meer.

Impressie bosschage, +/- 5 jaar na aanleg

Impressie bosschage, +/- 25 jaar na aanleg

Water

In fase 2 wordt er geen bestaand water gedempt. Wel wordt er water toegevoegd en zichtbaar gemaakt op locaties waar momenteel ondergrondse duikers de watergangen met elkaar verbinden.

De watergang aan de Zeegsingel wordt bovengronds gebracht waardoor deze bestaande waterstructuur zichtbaar met elkaar in verbinding staat en de Nijmeegseweg niet meer als barrière tussen oost en west het beeld bepaald. De verkeersstructuren worden voorzien van een duikerbrug en de watergang heeft aan beide zijden een flauw aflopend talud.

De watergang aan de Veldbloemenlaan wordt doorgetrokken richting het De Monchypark. Ook hier ligt er momenteel een duiker onder de grond (de Arkelduiker) die met het nieuwe ontwerp voor een groot deel overbodig wordt. Het De Monchypark krijgt namelijk een vijverachtige watergang die het doorfietspad afscheid van de parkruimte voor recreëren en spelen. Aan de zijde van de wijk en het doorfietspad krijgt de watergang een harde kade met een schanskorf, zodat er aan de bezonde kant richting het park ruimte is voor een flauw en natuurvriendelijk talud.

Met de maatvoering van de watergangen en bijbehorende taluds is rekening gehouden met de uitgangspunten van Waterschap Rivierenland:
- Streefpeil 8,90/9,20 meter +NAP (zomer/winter). 30 cm max hoger bij hevige regenval
- Doorvaarthoogte: 1,25 meter
- Breedte doorvaart: 2,25 meter
- Diepgang: 1,00 meter water
- Talud minimaal 1:3
- Onderhoudspad 4 meter horizontaal

Berekening watercompensatie

Gedempt Water			**0 m2**	**Gewraagd wateroppervlak**			
Bestaand verhard oppervlak			**32359 m2**	gedempt water	1op1	0	m2
				verhard oppervlak	0,0436 m3/0,1	1239	m2
Nieuw verhard oppervlak							
bebouwing	*100% verhard*			**Totaal gevraagd wateroppervlak**		**1239**	**m2**
	Parkpaviljoen noord	*1601*	*m2*				
	Dotterlaan noord	*2704*	*m2*				
	Dotterlaan zuid	*2871*	*m2*	**Toegevoegd wateroppervlak**			
	Olympus noord	*3021*	*m2*				
	Olympus zuid	*4591*	*m2*	Zeegsingel		*680*	*m2*
	Park Paviljoen	*140*	*m2*	Water in het park		*1189*	*m2*
	Totaal	*14930*	*m2*				
Verharding	*100% verhard*			**Totaal toegevoegd wateroppervlak**		**1869**	**m2**
	Nijmeegseweg	*18888*	*m2*				
	Voetpaden half verhard	*2607*	*m2*				
	Voetpaden verhard	*2520*	*m2*				
	Fietspaden	*1211*	*m2*				
	Hellingbanen en inritten	*716*	*m2*				
	Totaal	*25951*	*m2*				
		40881	**m2**				
Totaal toegevoegd oppervlak		**8522**	**m2**	**Balans hoeveelheid wateroppervlak**	**+**	**630**	**m2**

Spelen

Met de nieuwe ontwikkelingen komen er meer kinderen wonen in Malburgen. Voor kinderen van alle leeftijden wordt er voorzien in extra speelplekken.

Verschillende leeftijdsgroepen hebben wisselende behoeftes aan speelvoorzieningen. Dit betreft niet alleen het type speelelementen dat een plek voorziet, maar met name de nabijheid van de speelplek van de woning.

Bij de categorisering van de mogelijke speelplekken is rekening gehouden met het hoogste aantal kinderen per categorie die in de toekomst verwacht worden in de nieuwe wooncomplexen te wonen;

0-6 jaar: 72 kinderen
- 4 speelplekken gewenst
- Afstand tot woning 150 meter

7-12 jaar: 100 kinderen
- 2 speelplekken gewenst
- Afstand tot woning 400 meter

13 jaar en ouder: 70 kinderen
- 1 speelplek gewenst
- Afstand tot woning >1000 meter

Bij het verdere uitwerken van het ontwerp zal de inrichting van het openbare gebied altijd voldoen aan de 'Gids Openbare Ruimte' van de Gemeente Arnhem.

Voetgangers en fietsers

Voor het dagelijks leven in de wijk is een goed functionerend en prettig netwerk van paden voor voetgangers en fietsers erg belangrijk. Daarnaast ligt een belangrijk doorfietspad langs de Nijmeegseweg, het Rijn-/Waalpad.

- De fietsverbindingen aan weerskanten van de Nijmeegseweg blijven grotendeels ongewijzigd. Het doorfietspad Rijn-/Waalpad loopt aan de oostzijde van het plangebied. De Dotterlaan wordt ingericht als een fietsstraat en de verbinding is geïntegreerd in het parkontwerp.
- De aanleg van de paden ten noorden van de Huissensestraat is nog niet duidelijk. De gemeente onderzoekt wat de beste plek is voor de wandel- en fietspaden op de John Frostbrug. Daarnaast komt er een ontwerpwedstrijd voor een gebouw aan de voet van de aanlanding van de brug en de landschappelijke inrichting van het omliggende gebied. Daarom is dit deel van het plan nog niet uitgewerkt.
- Naast de kruispunten Nijmeegseweg/Huissensestraat en Gelderse Rooslaan en de Zeegsingel komt er een oversteek voor voetgangers in het verlengde van de Klaverlaan en Veldbloemsstraat. Dit is tevens de plek voor de nieuwe bushaltes aan de Nijmeegseweg.
- In het oorspronkelijke schetsontwerp voor Nijmeegseweg Fase 1 was een voetgangersbrug in het De Monchypark opgenomen, die wenselijk was was voor een veilige oversteek. Deze brug is niet meer nodig omdat fase 1 en 2 van de herstructurering nu direct op elkaar aansluiten. De weg wordt binnenkort aangepakt en versmald. Hierdoor wordt oversteken op straatniveau mogelijk en hoeven bewoners niet meer zes meter omhoog en omlaag via trappen en hellingen om de weg veilig over te steken.
- De meest zuidelijke blokken zijn via de oostzijde ontsloten, de blokken bij de Dotterlaan krijgen een voetpad en entrees aan de Nijmeegseweg.
- Langs de randen van het De Monchypark liggen verharde voetpaden. In het park komt gebonden halfverharing te liggen, ook geschikt voor mensen in een rolstoel of die slecht ter been zijn. Tussen de Nijmeegseweg en het doorfietspad ligt een wandelpad van gemaaid gras om te dienen als snelle doorsteek tussen de kruispunten.
- Alle voetpaden hebben een minimale breedte van 2 meter.

Openbaar vervoer

In het nieuwe profiel van de Nijmeegseweg wordt op termijn voorzien in een HOV verbinding die Malburgen beter verbindt met de binnenstad. Ook komen er extra bushaltes.

- HOV staat voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer. In het nieuwe profiel van de Nijmeegseweg wordt voorzien in aparte busstroken, om Malburgen beter te verbinden met de binnenstad van Arnhem. Hiervoor komt tevens een nieuwe bushalte ter hoogte van de Klaverlaan. De locatie is als beste uitgekomen in een openbaar vervoer analyse. Voor voetgangers komt ter hoogte van de bushaltes een oversteek die de Klaverlaan en Veldbloemstraat met elkaar verbinden.
- De aparte busstrook de stad uit wordt direct aangelegd. Voor de stad in wordt de aparte busstrook ook gecreëerd maar komt er eerst een tussenfase. In deze fase maakt zowel de bus als de auto gebruik van de rechter rijstrook. De omschakeling naar een aparte busstrook wordt gedaan op het moment dat er goede alternatieven voor het autoverkeer zijn, zoals:
  - verbetering Rijn-kruisende looproutes;
  - verbetering doorfietsroutes richting Nijmegen en Huissen;
  - stadsrandhub Gelredome (parkeren en verder reizen per OV of fiets);
  - stadsranddosering: optimalisatie kruising Batavieren-/Nijmeegseweg samen met de doortrekking van A15 en aanpassingen op A/N325 en
  - verbetering openbaar vervoer op de Nijmeegseweg.
- Op de gereserveerde busbaan geldt een maximumsnelheid van 50 km/uur voor de bus.

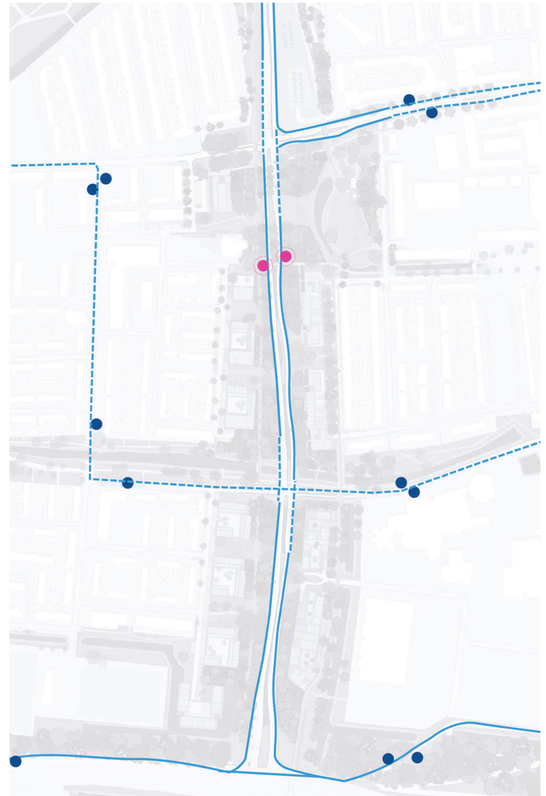

Autoverkeer

De Nijmeegseweg blijft een belangrijke ontsluitingsweg voor de wijk en de stad maar wordt beter ingepast. In fase 2 wordt de weg versmald en verlegd naar de westzijde.

- De westelijke rijbaan blijft in grote lijnen op de huidige plek liggen en de oostelijke rijbaan wordt hier tegenaan geschoven. Dit resulteert in een wegprofiel van twee rijstroken de stad in, en twee rijstroken de stad uit. Alleen ter hoogte van de kruispunten komen er rijstroken voor afslaand verkeer bij. Dit gebeurt zo compact mogelijk.

- De rechter rijstrook de stad uit wordt vanaf het begin gereserveerd voor busvervoer. Voor de stad in wordt deze situatie ook gecreëerd, maar komt er eerst een tussenfase. In deze fase mogen auto's nog gebruik maken van beide rijstroken de stad in. De omschakeling naar een gereserveerde rijstrook voor de bus wordt gedaan op het moment dat er goede alternatieven voor het autoverkeer zijn, zoals:
  - verbetering Rijn-kruisende looproutes;
  - verbetering doorfietsroutes richting Nijmegen en Huissen;
  - stadsrandhub Gelredome (parkeren en verder reizen per OV of fiets);
  - stadsranddosering: optimalisatie kruising Batavieren-/Nijmeegseweg samen met de doortrekking van A15 en aanpassingen op A/N325 en
  - verbetering openbaar vervoer op de Nijmeegseweg.

- De snelheid op de Nijmeegseweg wordt 30 km/uur voor het autoverkeer. Op de gereserveerde busbaan geldt een maximumsnelheid van 50 km/uur voor de bus.

- Alle nieuwe woningen worden via de wijk ontsloten, niet vanaf de Nijmeegseweg.

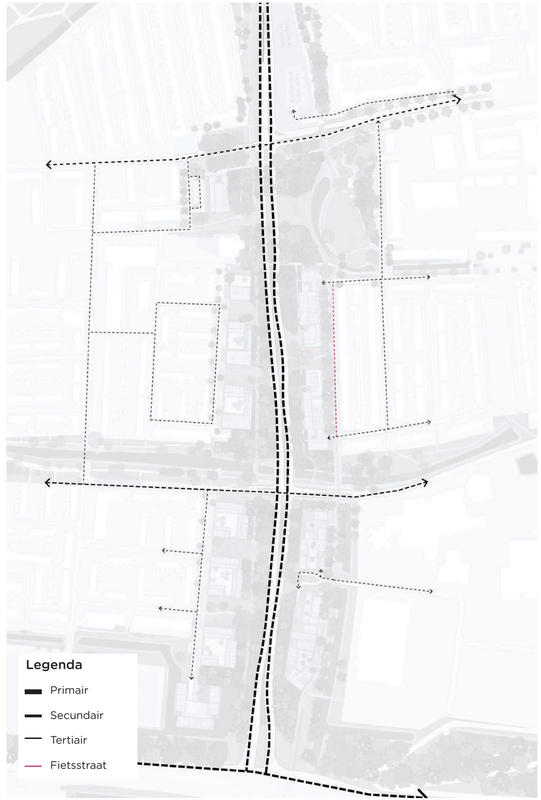

Ruimtegebruik

Plangrens	**oppervlakte 186.183 m²**	100%
Groen	91.591 m²	49%
Uitgeefbaar	30.775 m²	17%
Water	8.233 m²	4%
Verharding	24.077 m²	13%
Halfverharding	2.119 m²	1%
Raming civiel	29.388 m²	16%

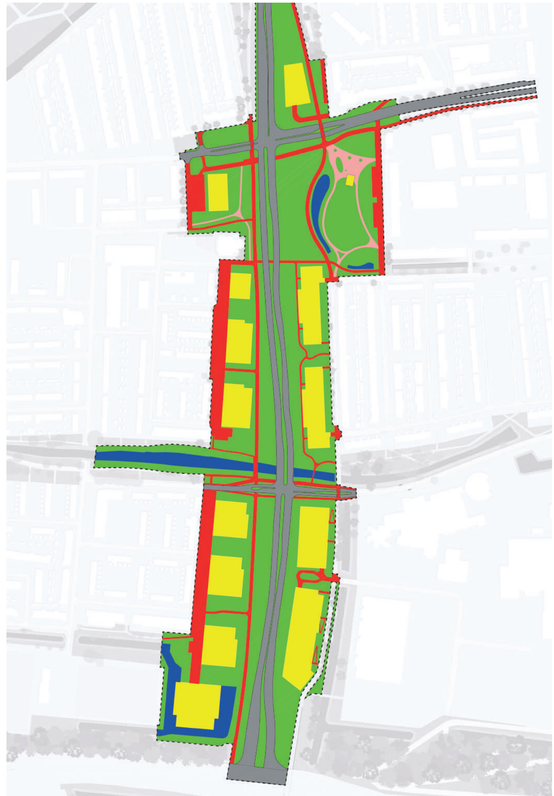

Woningbouwprogramma

Door middel van een proefverkaveling is het programma onderzocht en getest. In fase 2 ligt de uitdaging erin om er, ondanks de krappe ruimte tussen gehandhaafde bomen en wegen een goed woonmilieu te ontwikkelen.

De gebouwen langs de Nijmeegseweg worden geen monotone blokken, maar een aaneenschakeling van gebouwen met gemeenschappelijke binnenhoven of individuele achtertuinen.

Voor de twee meest zuidelijk gelegen bouwvelden is gekozen voor een aanpak waarin geen traditionele bouwblokken met een afgesloten binnengebied zijn ontworpen, maar samengestelde blokken die aan minimaal één zijde zich openen richting het openbare gebied.
Deze configuratie creëert een beschut en groen ingericht centraal gelegen gebied waaromheen de woningsingangen liggen. Dit wordt als het ware het 'adres' van de woningen, ver weg van het verkeersgeluid. De beschutte terreinen openen zich naar de rustigere oostzijde richting de Rijnhalsingel. De gebouwen bieden een mix van open, lichte leefgalerijen en beschutte portiekontsluitingen, wat bijdraagt aan een dynamisch en sociaal karakter. De koptoren markeert de entree van de parkweg en, samen met de eye-catcher van fase 1, de entree van Malburgen.

De twee aansluitende bouwvelden liggen tegenover de tuindorpachtige rijwoningen van de Dotterlaan. In de proefverkaveling is hier gekozen voor een andere structuur omdat de bouwvelden smaller zijn. Aan de koppen van de bouwvelden staan appartementengebouwen, die met hun oriëntatie op drie zijden zorgen voor een uitstekend gevoel van sociale veiligheid in het omringende openbaar gebied. Ertussenin ligt een reeks beneden-/bovenwoningen, elk met een eigen achtertuin of terras, bovenop de parkeergarage. Dit creëert een divers en kleinschaliger woonklimaat.
In de proefverkaveling grenzen tuinen en balkons aan de Dotterlaan.
De voordeuren van de woningen liggen aan de Nijmeegseweg om daar voldoende reuring te genereren en het gevoel van sociale veiligheid te verhogen.

Vereiste oppervlakte woningen

SOCIALE HUUR - APP. 50-75 m2 GBO
SOCIALE HUUR - GGB. 75-100 m2 GBO
MIDDENHUUR GGB 100-125 m2 GBO
KOOP ONDER BGH - APP. 50-75 m2 GBO
KOOP BOVEN BHG - APP. 75-100 m2 GBO
KOOP GGB. 100-125 m2 GBO

Aantallen en categorieën

	soc. huur appartem.	soc. huur grondgeb.	midden-huur	koop appartem. onder bhg	koop appartem. boven bhg	koop grondgeb.	
FASE 1	40	43	10	86	61	13	253
	15,8%	17,0%	4,0%	34,0%	24,1%	5,1%	
FASE 2	112	0	0	91	137	50	390
	28,7%	0,0%	0,0%	23,3%	35,1%	12,8%	
TOTAAL	152	43	10	177	198	63	643
	23,6%	6,7%	1,6%	27,5%	30,8%	9,8%	

30,33% soc. huur

69,67% koop + middenhuur

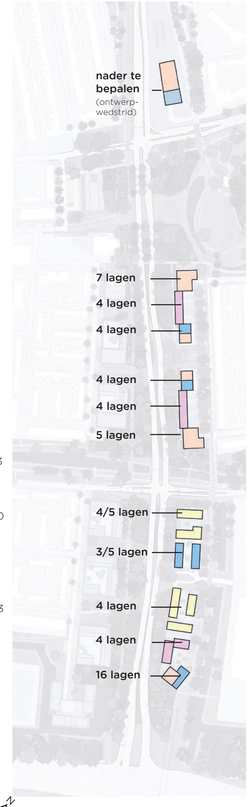

Autoparkeren/stallen fiets

Korte wegen van de geparkeerde fiets naar en van de voordeur is essentieel voor een duurzaam woonmilieu. Voor de auto's van fase 2 wordt een (half-) ondergrondse parkeerplaats aangeboden.

Voor fietsen geldt dat bezoekers vlakbij de entree's van woningen hun fiets kunnen stallen (zie afbeeldinge hiernaast). Bewoners krijgen de beschikking over inpandige bergruimtes voor fietsen.

Vanuit overwegingen van duurzaamheid, leefklimaat en de beperkte beschikbare ruimte zijn de parkeerplaatsen onder de nieuwe woongebouwen opgelost. Dit voorkomt extra verharding en nieuwe straatruimtes in de woonbuurten. Alleen langs de Pinksterbloemstraat, tegen de rand van het park aan, worden parkeerplaatsen op straat gerealiseerd. Deze compenseren bestaande plekken die door de herontwikkeling verwijderd worden.

In het plan wordt gewerkt met een lagere parkeernorm dan de huidig geldende norm. De in dit plan gepresenteerde proefverkaveling met vier halfverdiepte en een verdiepte parkeerkelder (binnen het zoekgebied voor het gebouw ten noorden van de Huissensestraat) kent een capacitiet van 380 parkeerplaatsen. Dit aantal is voldoende voor het woningbouwprogramma van de proefverkaveling.

De lageren normen zijn realistisch door
- de ligging van het gebied (dicht bij het centrum en het centraal station),
- de nabijheid van voorzieningen zoals winkels, scholen en sport,
- de goede openbaar vervoervoorzieningen,
- de ambitie van de gemeente om de mobiliteit te verduurzamen (met daarbij behorende investeringen)
- conform het Duurzaam Mobiliteitsplan en
- de verandering van het gebied Nijmeegseweg, waarbij in het gebied de voetganger, fietser en het OV meer en de auto minder ruimte krijgt.

In de fase van bouwplanontwikkeling zal gezorgd worden voor een sluitende parkeerbalans per deelgebied op basis van de toekomstige parkeernormen, eventueel toepassen van deelvervoer en het uiteindelijke woningbouwprogramma per bouwveld.

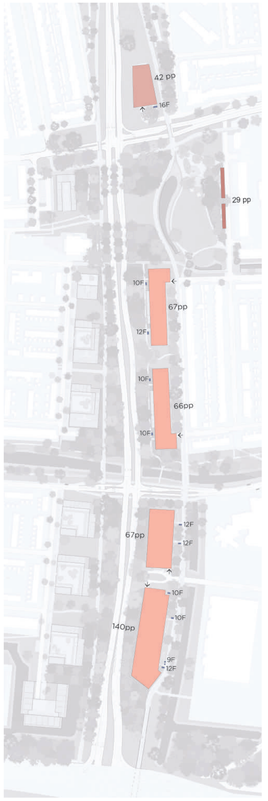

Legenda

- Parkeren op straat
- Inpandig parkeren (half verdiept)
- Inpandig parkeren zoekgebied (verdiept)
- Ingang inpandig parkeren
- Fietsparkeren bezoekers

Het aantal halfverdiepte parkeerplekken geeft de maximale capaciteit per parkeergarage weer.

0 100m

Energie

Voor de gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg is een onderzoek gedaan naar het meest passende toekomstbestendige energiesysteem, binnen de kaders van het gemeentelijk beleid en de kenmerken van de gebiedsontwikkeling.

Het gemeentelijke beleid op het gebied van duurzaamheid is vastgelegd in het Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030 en daarna uitgewerkt op het onderwerp warmte, in de Transitievisie Warmte (TVW) van oktober 2021. Deze wordt momenteel herijkt (wettelijke verplichting) in de energietransitievisie Energie voor Arnhem (EvA). Er is gekozen voor een bredere aanpak dan alleen warmte omdat Arnhem in netcongestie gebied ligt en het dus belangrijk is dat er integraal gekeken wordt naar het energievraagstuk. En er op die manier wordt gewerkt naar een duurzaam toekomstbestendig energiesysteem. Met duurzaam toekomstbestendig bedoelen wij aardgasvrij, lage temperatuur verwarming en maximaal zelfvoorzienend, waardoor een zo minimaal mogelijk transport van elektriciteit nodig is, en met een zo laag mogelijk energiegebruik, zodat de lasten voor (toekomstige) bewoners zo laag mogelijk blijft.

Netcongestie blijft in de voorzienbare toekomst een factor om rekening mee te houden. Duurzaam netbewust bouwen, in combinatie met een reeks maatregelen die de netbeheerders nemen, zorgen ervoor dat er meer kans is dat de geplande woningbouw door kan gaan als gepland. Daarom is duurzaam netbewust bouwen een randvoorwaarde voor de haalbaarheid van (gebieds)ontwikkelingen. Netbewust bouwen is nog niet exact gedefinieerd en genormeerd, door de Rijksoverheid en in FGU verband (provincies Flevoland, Gelderland, Utrecht) wordt hier nu aan gewerkt.

In het actieplan netcongestie van Tennet en Liander wordt benoemd dat bij de berekende uitbreiding van de netcapaciteit ervan wordt uitgegaan dat alle nieuwbouw die vanaf 2027 gerealiseerd wordt netbewust wordt gebouwd. Door energieplanologie te integreren in gebiedsontwikkeling werken we samen aan netbewust bouwen. Zo voorkomen we dat het energienet een belemmerende factor is voor de groei van onze steden en wijken.

Nijmeegseweg grenst aan Malburgen–Oost, een van de gebieden waar een warmtenet zal worden aangelegd om de bestaande woningen van het gas af te halen.

Uit het onderzoek zijn twee kansrijke (en duurzaam toekomstbestendige) varianten gekomen: een warmte- en koudeopslagsystemen (WKO) en een koppeling aan het te ontwikkelingen warmtenet in Malburgen–Oost, waarbij het koppelen aan de retourleiding van dit warmtenet een mogelijkheid is. Deze beide varianten passen in het beleid van de gemeente en hebben een gunstig effect op netcongestie. Individuele oplossingen zijn hier – gezien de netcongestieproblematiek – niet kansrijk en kunnen de haalbaarheid van het project belemmeren.

Er wordt nu gewerkt aan de verdere uitwerking van deze 2 varianten. In het stedenbouwkundig plan is de ruimte reservering voor de meest ruimte vragende variant (warmtenet) meegenomen (zie pagina 50).

Om deze twee varianten goed te laten functioneren en netbewust te bouwen, zijn deze aanvullende uitgangspunten belangrijk:

- Zoveel mogelijk zelfvoorzienend (plaatselijke opwek met PV(T), zodat er zo min mogelijk transport van energie hoeft plaats te vinden;
- Netbewust bouwen betekend – volgens het Actieplan netcongestie Gelderland (Tennet en Liander) - dat de gelijktijdige impact van woningen op het hoogspanningsnet wordt teruggebracht naar 1kW. Volgens de uitgangspunten van de trias energetica kan dat door:
- Het reduceren van de maximale vraag (van energie (warmtevraag per woning < 30 W/m2) en vermogen);
- Efficiënte omzetting van warmte (lage temperatuur, voorkeur bodem over lucht);
- Afstemmen vraag en aanbod (gebouwniveau: Energie Management Systeem, slim laden van elektrische voertuigen);
- Opslag en buffering (o.a. warm tapwater en warmte);
- Afstemmen vraag en aanbod (extern, bv groepscontracten, gebruiks-beperkende contracten).

Duurzame manieren van opwekken en gebruik van energie zijn meegenomen in dit stedenbouwkundig plan +.
Duurzame energie vraagt om een ruimtereservering waarmee aan het begin van de planontwikkeling rekening gehouden moet worden. Het streven is namelijk dat deze voorzieningen binnen de bebouwing ingepast kan worden en daarmee geen druk leggen op de openbare ruimte.

Uitgangspunten:

- Warmte overdrachtstation (WOS)	1 per fase	15 m2
- warm water booster (WWB)	1 per 100 woningen	30m2
- inkoopstation	voor fase 1 en 2	50 m2

In elke parkeergarage is er naast parkeren en bergingen ook rekening gehouden met ruimte voor de ruimtevraag van WWB's. Deze zijn gesitueerd in de buurt van de inritten van de parkeergarages en minimaal vanaf één zijde ook van buitenaf te bereiken.

De WOS voor fase 1 zal opgenomen worden in het parkeerveld in verlengde van de Sterremuurpad. Dit is een tijdelijke locatie, die dienst doet totdat de WOS in fase 2 in gebruik genomen kan worden. De WOS krijgt in fase 2 een plek in de bebouwing op de hoek van de Dotterlaan en Zeegsingel.

Het inkoopstation staat de openbare ruimte en zal dienst doen voor zowel fase 1 als fase 2.

Daarnaast zijn er trafo's nodig die in fase 2 inpandig zullen worden geplaatst. De ruimtebehoefte van één trafo (630 kVA) is ongeveer 2 meter bij 4 meter in het grondvlak. In het plan wordt rekening gehouden dat per bouwblok één trafo geplaatst wordt. De precieze ligging is onderdeel van een lopende studie.

Afvalcontainers

Vanwege het aantal woningen moeten er afvalcontainers geplaatst worden in de openbare ruimte.

De afvalcontainers worden zoveel mogelijk geclusterd op afval-eilanden, rekening houdend met een maximale loopafstand van 150 meter tussen woning en afvalcontainer. Het clusteren van de containers heeft minder impact op de openbare ruimte en zorgt voor minder verkeersbewegingen voor de afval ophaaldiensten.

Aan de Olympus komt een afval-eiland met 6 ondergrondse containers en één bovengrondse GFE-container. Dit voorziet in de behoefte van de woningen in de twee zuidelijke woonblokken. In het pocketpark tussen de bouwblokken komt een keerlus voor de afvalwagen.

Aan de Dotterlaan komt ter hoogte van het pocketpark een afval-eiland met ruimte voor vier ondergrondse verzamelcontainers, één bovengrondse GFE-container en één ruimtereservering voor een extra container voor het geval uitbreiding in de toekomst nodig blijft.

Bij alle afval-eilanden is er voldoende ruimte voor het neerzetten van grofvuil.

Uitgiftegrenzen

De uitgiftegrens van de bouwvelden ligt op 2,5 meter van de gevels.

- Alle bebouwing (garage, balkons, dakoverstekken, enz.) vallen binnen de uitgiftegrenzen.
- Alle benodigde erfscheidingsputten voor de riolering (HWA en DWA) passen binnen de uitgiftegrenzen.
- Alle leidingen die bij het gebouw horen passen binnen de uitgiftegrenzen.

Omdat er aan de noordzijde van de Huissensestraat nog sprake is van een zoekgebied voor de bebouwing, kan op deze plek nog geen uitgiftegrens worden ingetekend. De bovengenoemde uitgangspunten zullen ook voor deze bebouwing gelden.

Nawoord en dank

Het stedenbouwkundig ontwerp voor het gebied Nijmegseweg is bijzonder in zowel totstand koming als inhoudelijk.

Om co-creatief, samen met bewoners aan een belangrijk gebied te werken is helaas nog steeds geen vanzelfsprekendheid.

OD205 prijst zich gelukkig met de opstelling van de gemeente Arnhem en de doorzettingskracht van de wijk. Ons inziens laat dit proces zien dat plannen beter worden door de inbreng van bewoners.

Het plan dat we met z'n allen, OD205, bewoners en gemeente hebben ontwikkeld is er één van groot optimisme. De Nijmeegseweg wordt weer een onderdeel van Malburgen.

Die nieuwe toekomst is duurzamer; er is veel aandacht voor de leefkwaliteit, er worden honderden woningen bijgebouwd, het autoverkeer wordt getemd, andere vormen van mobiliteit aangemoedigd en het gebied behoudt zijn groene karakter.

Dat wij dit proces van visievorming tot 'Stedenbouwkundig Plan +' mochten doorlopen en met dit resultaat kunnen afsluiten, maakt ons trots en blij.

OD205
Rotterdam, Arnhem
september 2025

Afbeeldingen:
©OD205 bureau voor stedenbouw en landschap,
m.u.v. foto's pagina 13:
© Michel Lammerse Photography

OD205 bedankt de klankbordgroep Nijmeegseweg voor hun grote bijdrage aan ons proces dat ruim vijf jaar heeft geduurd. Zonder jullie was dit plan niet tot stand gekomen.

Leden en oud-leden:

Anne-Claire Schreuder
Antoine Duindam
Arjen Diepstraten
Anne Ferwerda
Antoinette Grintjes
Bart van Erp
Bert Roosendaal
Carlo Goossens
David van den Berg
Elisabeth Stoeten
Elsbeth Jaspers
Elwin Molenaar
Engelien Kooij
Familie Tetelepta
Frans van den Berg
George Kayadoe
Gerda Davelaar
Germa Huijbers
Hans Kuypers
Hans Schreuder
Hanspaul Maarseveen
Harm Henk Folkersma
Ingrid Sindorf
Joos van Vugt
Kees Wisserhof
Maarten Kuvener
Mart Noevers
Martijn Hunneman
Martijn Leendert
Meneer Gerritsen
Michel Lammerse
Mirjam Alexander
Nick Ebbers
Peter van Geene
Petra Dondorp
R. Khatraoui
Rob Gerritsen
Rob Ligtenberg
Roel v/d Heul
Ruben Dondorp
Sjerk de Groot
Theo Hegeman
Vera Spronk
Will Voorend
Zoé Bruyère

Ook dank aan de projectgroep van de gemeente Arnhem onder leiding van Chantal Rijnsburger voor de constructieve en plezierige samenwerking.

Ten slotte bedanken we Volkshuisvesting Arnhem, die bij de klankbordavonden aanwezig was en belangrijke inzichten met ons heeft gedeeld.

od205
een ander perspectief

Schiehavenkade 158-160

3024 EZ Rotterdam
tel 010 303 1277
www.od205.nl

Bijlage Fasering

Verkeersstudie Nijmeegseweg 2x1

Kenmerk: Bijlage Fasering (021104)
Datum: 3 juli 2025

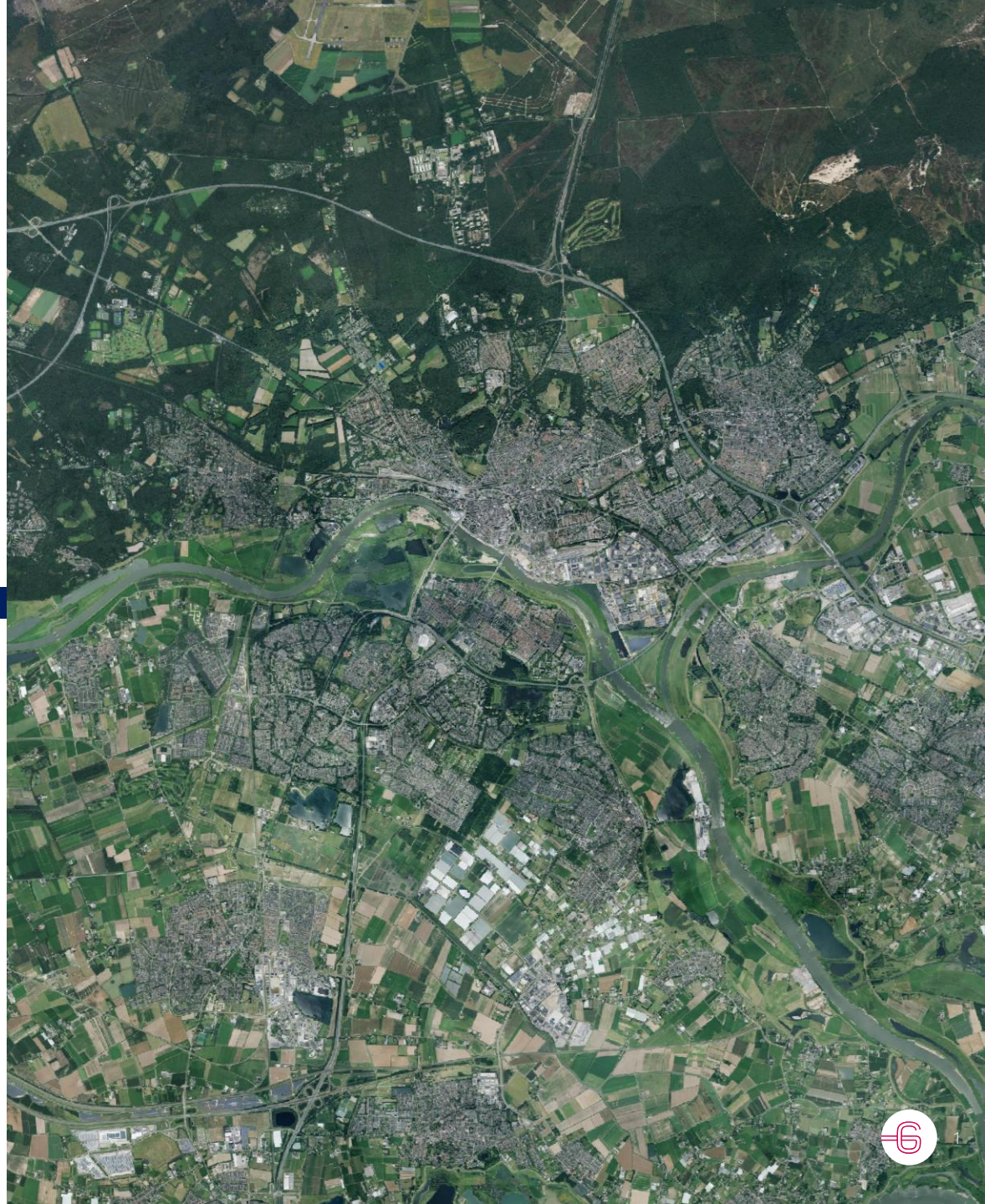

Inhoud

1. Inleiding
2. Fasering
3. Omschakelmoment
    3.1 Mobiliteitstransitie
    3.2 Verdieping mobiliteitstransitie
    3.3 Alternatieve routes | regionaal
    3.4 Alternatieve routes | in Arnhem
4. Conclusie

1. Inleiding

Op dit moment is de Nijmeegseweg één van de belangrijkste verkeersaders richting het centrum van Arnhem waarbij de auto dominant is in het huidige wegbeeld. Dat wordt met de geplande woningbouw en het Duurzaam Mobiliteitsplan (DMP) in de toekomst anders. Goudappel heeft in de *Verkeersstudie Nijmeegseweg 2x1* daarom uitgezocht:

1) wat de effecten zijn van de Nijmeegseweg met 2x1 rijstroken op het gebruik van het verkeersnetwerk in Arnhem;
2) en hoe de Nijmeegseweg functioneert met 2x1 rijstroken en welke lokale optimalisaties mogelijk zijn.

Om eventuele negatieve effecten van meer stilstaand gemotoriseerd verkeer in de stad te voorkomen, zoals o.a. genoemd in de aangenomen motie 'Verstandig beperken op de Nijmeegseweg', is er gekozen voor een gefaseerde uitvoering van de plannen. Dit betekent dat de Nijmeegseweg niet in één keer aangepast wordt.

In deze bijlagenotitie is opgenomen wat er nodig is voor een passend omschakelmoment in de fasering van de Nijmeegseweg. De voorgenomen fasering komt aan bod en ook passende maatregelen worden besproken. Hierbij onderstrepen we het belang van monitoring van de effecten om het goede omschakelmoment te bepalen.

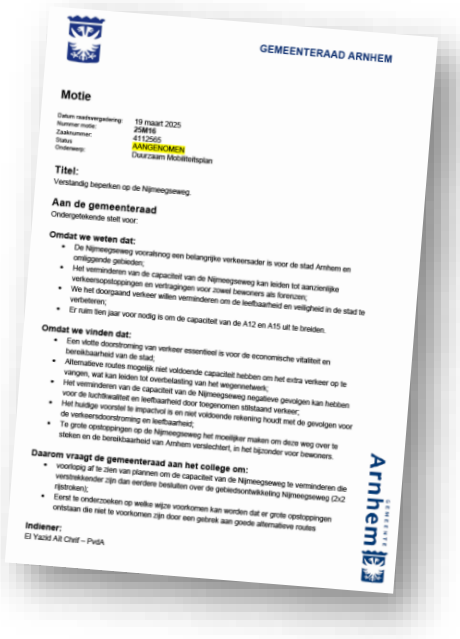

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering: 19 maart 2025
Nummer motie: 25M16
Zaaknummer: 4112565
Status: AANGENOMEN
Onderwerp: Duurzaam Mobiliteitsplan

Titel:
Verstandig beperken op de Nijmeegseweg.

Aan de gemeenteraad
Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:
- De Nijmeegseweg voorafmog een belangrijke verkeersader is voor de stad Arnhem en omliggende gebieden;
- Het verminderen van de capaciteit van de Nijmeegseweg kan leiden tot aan/zenlijke verkeersopstoppingen en vertragingen voor zowel bewoners als forenzen;
- We het doorpand verkeer willen verminderen om de leefbaarheid en veiligheid in de stad te verbeteren;
- Er ruim tien jaar voor nodig is om de capaciteit van de A12 en A15 uit te breiden.

Omdat we vinden dat:
- Een vlotte doorstroming van verkeer essentieel is voor de economische vitaliteit en bereikbaarheid van de stad;
- Alternatieve routes mogelijk niet voldoende capaciteit hebben om het extra verkeer op te vangen, wat kan leiden tot overbelasting van het wegennetwerk;
- Het verminderen van de capaciteit van de Nijmeegseweg negatieve gevolgen kan hebben voor de luchtkwaliteit en leefbaarheid door toegenomen stilstaand verkeer;
- Het huidige voorstel te impactvol is en niet voldoende rekening houdt met de gevolgen voor de verkeersdoorstroming en leefbaarheid;
- Te grote opstoppingen op de Nijmeegseweg het moeilijker maken om deze weg over te steken en de bereikbaarheid van Arnhem verslechtert, in het bijzonder voor bewoners.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- voorlopig af te zien van plannen om de capaciteit van de Nijmeegseweg te verminderen die verstrekkender zijn dan eerdere besluiten over de gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg (2x2 rijstroken);
- Eerst te onderzoeken op welke wijze voorkomen kan worden dat er grote opstoppingen ontstaan die niet te voorkomen zijn door een gebrek aan goede alternatieve routes

Indiener:
El Yazid Ait Chitf – PvdA

Motie 'Verstandig beperken op de Nijmeegseweg'

2. Fasering

Om de gewenste DMP-verkeerstructuur op de Nijmeegseweg te kunnen realiseren en te starten met de woningbouw langs de Nijmeegseweg is gekozen een fasering toe te passen; Fase 1 en Fase 2. Het gaat om een combinatievariant waarbij in Fase 1 de Nijmeegseweg van **noord naar zuid** wordt ingericht conform de DMP-variant: één rijstrook voor autoverkeer en één busbaan, 30 km/h. In Fase 1 komen ook de rijlopers dichterbij elkaar te liggen en worden de kruispunten compacter waardoor de oversteekbaarheid verbetert.

De huidige verkeersintensiteiten maken het nu al mogelijk deze inrichting te realiseren. Op dit moment is de John Frostbrug al ingericht met één rijstrook staduitwaarts. De huidige doorstroming is van voldoende kwaliteit. Na het De Monchyplein nemen de intensiteiten op de Nijmeegseweg verder af, wat ten goede komt aan de verkeersafwikkeling.

Van **zuid naar noord** wordt de rijloper in Fase 1 ingericht met twee gecombineerde rijstroken (auto en bus) richting het centrum waarop 30 km/h wordt gereden. In Fase 2 wordt op de Nijmeegseweg ook van zuid naar noord één rijstrook toegewezen aan de bus en blijft er voor de auto één rijstrook per rijrichting over.

Intensiteit Nijmeegseweg
Motorvoertuigen per etmaal

	Totaal	*Richting Noord > Zuid*	*Richting Zuid > Noord*
Huidig	25.700	9.300	16.400
Toekomst	27.200	8.400	18.800

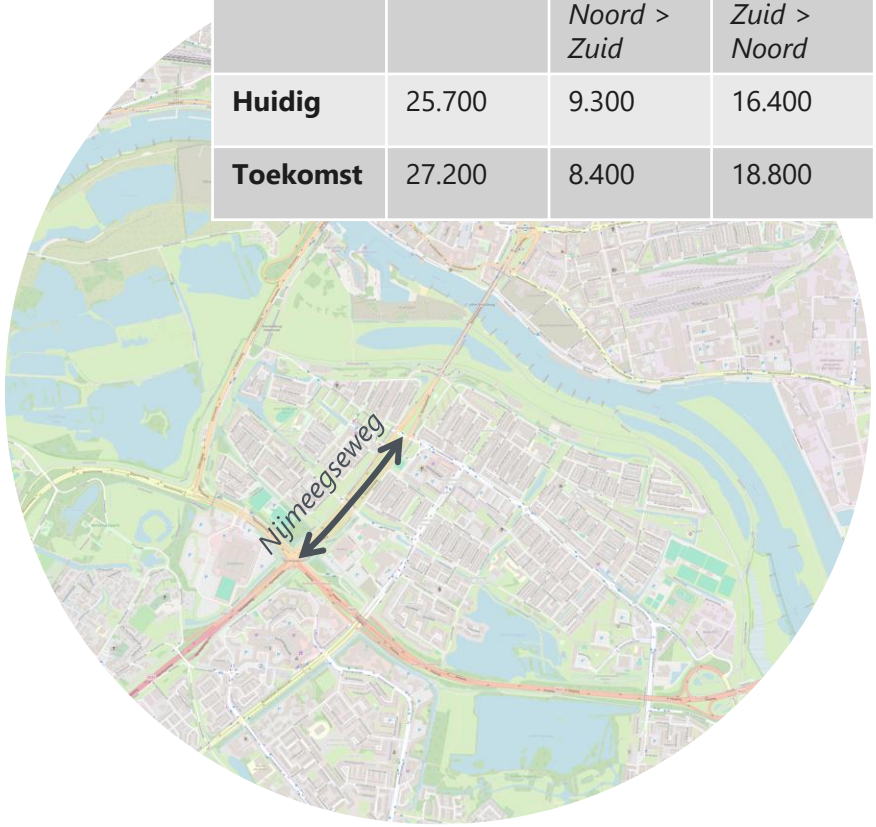

3. Omschakelmoment

Het exacte moment om met Fase 2 te beginnen hangt samen met de behaalde verkeerskundige effecten door de genomen (DMP-) maatregelen en expert judgement. Het omschakelmoment van Fase 1 naar Fase 2 hangt niet af van de intensiteit op de Nijmeegseweg, want de belangrijkste maatregel om de intensiteit op de Nijmeegseweg te beïnvloeden is het realiseren van Fase 2.

De maatregelen waar het omschakelmoment wel afhankelijk van is zijn enerzijds gericht op het bieden van goede alternatieve vervoerswijzen voor bewoners, bezoekers en forenzen (het inzetten op de mobiliteitstransitie), anderzijds op het bieden van goede alternatieve routes voor gemotoriseerd verkeer.

In dit hoofdstuk zetten we een aantal maatregelen op een rij die bijdragen aan een omschakeling op de Nijmeegseweg. Indicatoren om te monitoren in de periode tussen Fase 1 en 2 zijn:

- In welke mate zijn de alternatieve vervoerswijzen op orde?
- In welke mate zijn de alternatieve routes op orde?
- Wat is de verkeersintensiteit op de Nijmeegseweg?

3.1 Mobiliteitstransitie

Om ervoor te zorgen dat er minder autoverkeer rijdt op de Nijmeegseweg dienen schone en ruimte-efficiënte vervoerswijzen op orde te zijn. Dit betekent dat het voor voetgangers en fietsers makkelijk en comfortabel moet zijn om zich te verplaatsen. Ook moeten hoogwaardige OV-verbindingen op orde zijn, net als de overstapmogelijkheden in hubs.

Voetganger | Voor de voetganger gaat het om investeringen in het verbreden en toegankelijk maken van voetpaden en het realiseren van ontbrekende schakels in voetgangersnetwerk:

1. Verbeteren looprelatie vanaf het De Monchyplein richting de John Frostbrug

Fiets | Wanneer er voor de fietser comfortabele en directe fietsroutes zijn draagt dit bij aan de aantrekkelijkheid van de fiets als vervoermiddel. Het gaat om het realiseren van o.a. de volgende verbindingen:

2. Arnhem-Nijmegen (zoals het RijnWaalpad via de Nelson Mandelaburg en de John Frostbrug en het VeluweWaalpad via de spoorbrug)
3. Arnhem-Huissen (zoals de nieuwe langzaam verkeersbrug t.h.v. Rijnpark)

En nog algemene maatregelen zoals het vervangen van klinkervervanging voor asfalt op hoofdfietsroutes en hoogwaardige fietsparkeervoorzieningen. Dit draagt bij aan comfortabeler fietsen.

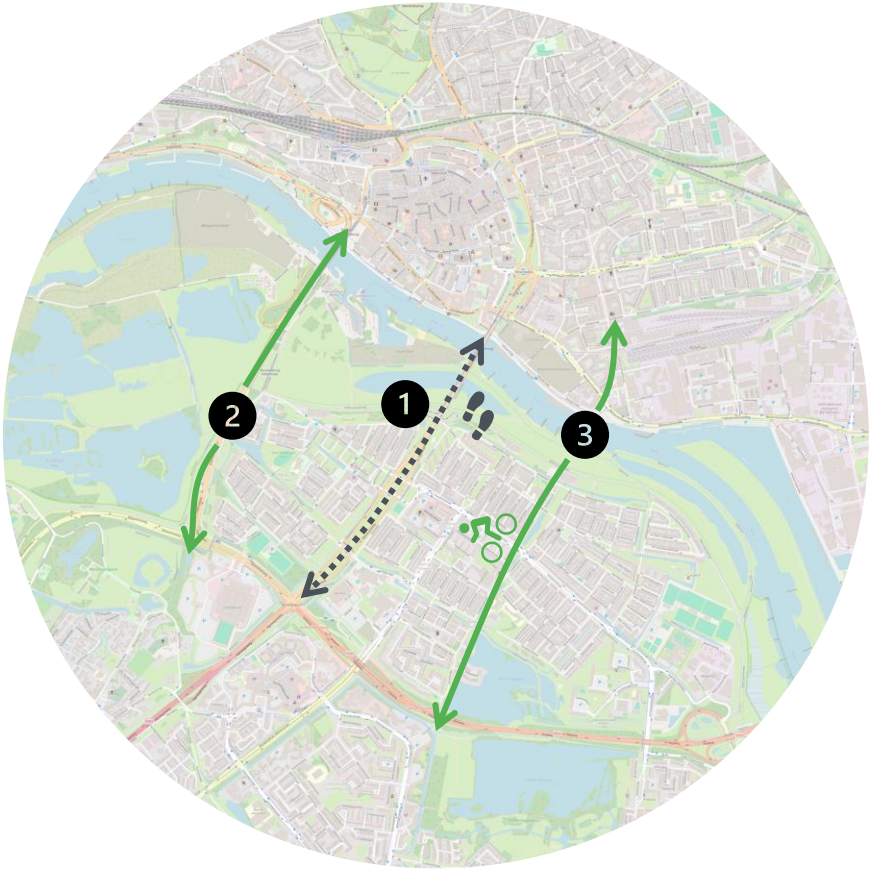

Openbaar vervoer | Om het openbaar vervoer een aantrekkelijk alternatief te laten zijn dienen het netwerk en haltes op orde te zijn. Hieronder vallen de volgende verbindingen en hubs:

4. Stadsrandhub Gelredome (parkeren en verder reizen per OV of fiets)
5. Voorrang voor de bus op kruispunten
6. Aanleg busstroken Batavierenweg en Burgemeester Matsersingel

Sturend en beschermend parkeerbeleid | Het aanscherpen van het parkeerbeleid (in binnenstad en andere A-zones zoals aangegeven in DMP) om parkeergedrag te sturen en bewoners te beschermen helpt bij het aantrekkelijk maken van parkeren in hubs zoals GelreDome. Dit in combinatie met de beschikbaarheid van deelfietsen en een snelle busverbinding/meerpersoonskaartje vanaf GelreDome, waarmee de 'last mile' snel en comfortabel gemaakt kan worden.

Gedragscampagne | Door middel van campagnes bewustwording van de mobiliteitskeuzes creëren en stimulering van lopen, fietsen en het openbaar vervoer.

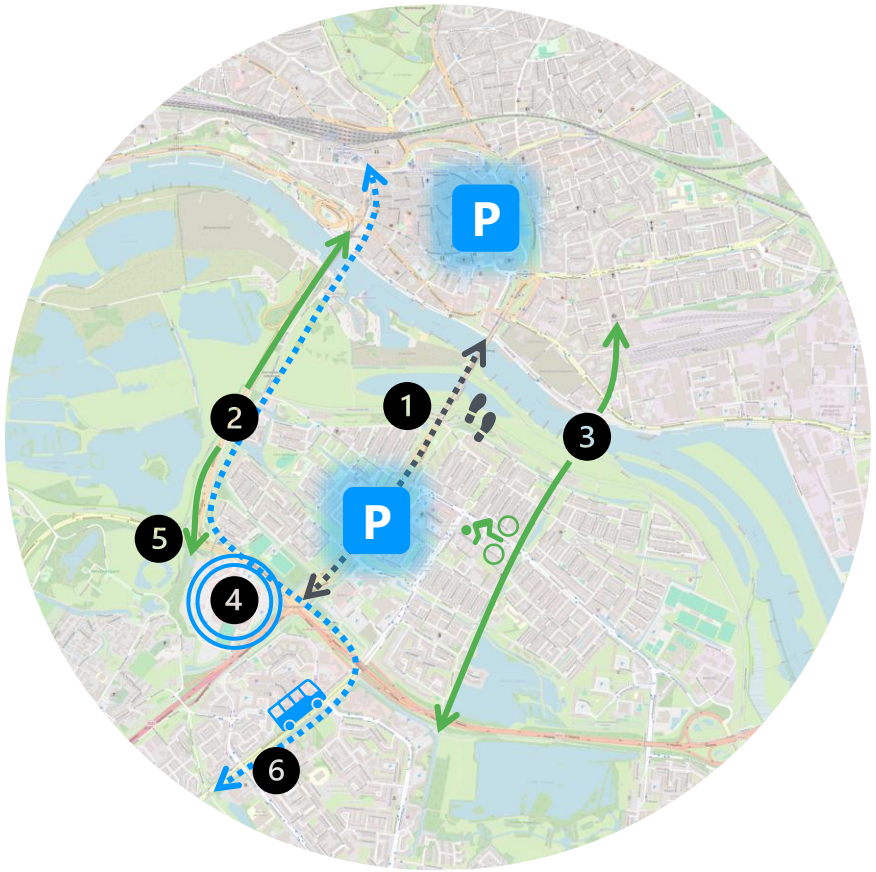

3.2 Verdieping mobiliteitstransitie

De looprelatie tussen Malburgen en het centrum van Arnhem

Deze looproute, Malburgen noord – centrum Arnhem, loopt via de John Frostbrug. De route wordt gebruikt door voetgangers waarbij het grootste deel via het brughoofd zuid naar de Malburgse Banddijk, de Huissensedijk en via de verkeerstuin naar het Waardmanspad/Graslaan loopt. Er is (nu) geen directe looprelatie met het De Monchyplein. Het is een beleidswens om deze looprelatie vanaf het De Monchyplein richting de John Frostbrug te verbeteren.

Het doorfietspad Arnhem-Nijmegen en Arnhem-Huissen

De belangrijkste doorfietsroute evenwijdig aan de Nijmeegseweg, loopt via de Dotterlaan en is het doorfietspad Arnhem-Nijmegen. Deze route is één van de belangrijkste lokale en regionale fietsrelaties van Arnhem zuid over de Rijn. Dagelijks maken ruim 12.000 fietsers gebruik van deze route over de John Frostbrug.

Naast het doorfietspad Arnhem-Nijmegen is er tevens de beleidsopgave tussen Arnhem en Huissen een hoogwaardige fietsrelatie te realiseren. Deze route loopt over de nog te realiseren langzaam verkeersbrug ter hoogte van bij Rijnpark.

Het vormt een belangrijke fiets-/voetgangersschakel tussen Marburgen, Arnhem zuid, Huissen en Rijnpark en Arnhem oost. Tot het moment van realisatie van deze brug, loopt de doorfietsroute (nog) via de John Frostbrug en zal via de Graslaan/Waardmanspad via de verkeerstuin aansluiten op de brug.

De HOV verbindingen over de Huissensestraat en Nijmeegseweg (HOV 1, 2, 3, 300)

De route John Frostbrug van en naar de Huissensestraat is een van de dragers van het openbaar vervoer. De Hoogwaardige Openbaar Vervoerlijnen (HOV 2, 3, en 300) lopen over deze route en verbinden Malburgen zuidoost, Huissen, Bemmel en Nijmegen met het centrum, CS en verder met elkaar. Met de nieuwe inrichting van de Nijmeegseweg zal ook de HOV-lijn 1 via de Hub-GelreDome richting de John Frostbrug gaan rijden.

Deze HOV lijnen maken gebruik van doorstromingskritische trajecten wat maakt dat dit gebeurt via eigen vrijliggende businfrastructuur (busbanen). De eigen busbanen richting het centrum van Arnhem zijn essentieel om de gewenste kwaliteit voor het openbaar vervoer te kunnen realiseren. Wat het ook weer wenselijk maakt om Fase 2 (een autostrook en een busbaan) te realiseren.

3.3 Alternatieve routes | regionaal

Het bieden van goede alternatieve routes, met name voor doorgaand verkeer wat geen bestemming heeft in Arnhem is essentieel. Het sturen van verkeer naar de gewenste routes hoort hier ook bij. Het gaat met name om capaciteit bieden op A50, A12 en A325/N325 en het doortrekken van de A15, waarbij deze laatste het belangrijkste is. Dit zijn oplossingen die een langere termijn vragen vanwege het schaalniveau van de ingrepen. De provincie Gelderland onderzoekt momenteel de functie van de A325/N325 als de A15 is doorgetrokken.

Ook verbindingen over het spoor dragen bij aan het versterken van alternatieve routes. Het verbeteren van stations en overstaptijden, fietsparkeervoorzieningen bij de stations en veilige toegankelijke wandelroutes dragen bij aan het aantrekkelijk maken van reizen met de trein. Maatregelen zijn bijvoorbeeld:

- Verbeterplan opstellen fietsenstalling Arnhem Centraal
- Willemsplein als regionaal knooppunt; autoluw maken en realisatie mobiliteitshub

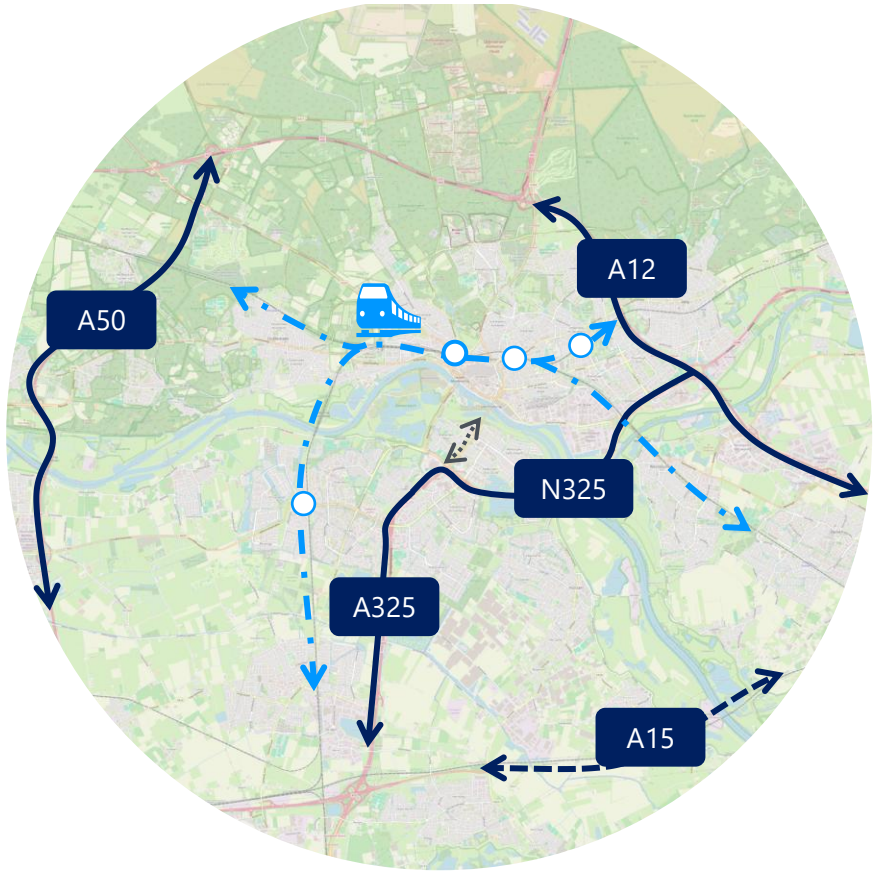

3.4 Alternatieve routes | binnen Arnhem

Op korte termijn kunnen doseerpunten bijdragen aan de doorstroming van het gemotoriseerde verkeer én openbaar vervoer binnen Arnhem. Doseerpunten sturen het doorgaande verkeer om de stad en reguleren dat het netwerk (stroomafwaarts) niet oververzadigd wordt. Denk aan de volgende maatregelen:

1. Optimalisatie kruising Batavierenweg-Eldenseweg
2. Optimalisatie kruising Batavierenweg-Nijmeegseweg (doseerpunt stadinwaarts)
3. Aanpassen van de Centrumring (Fase 1)

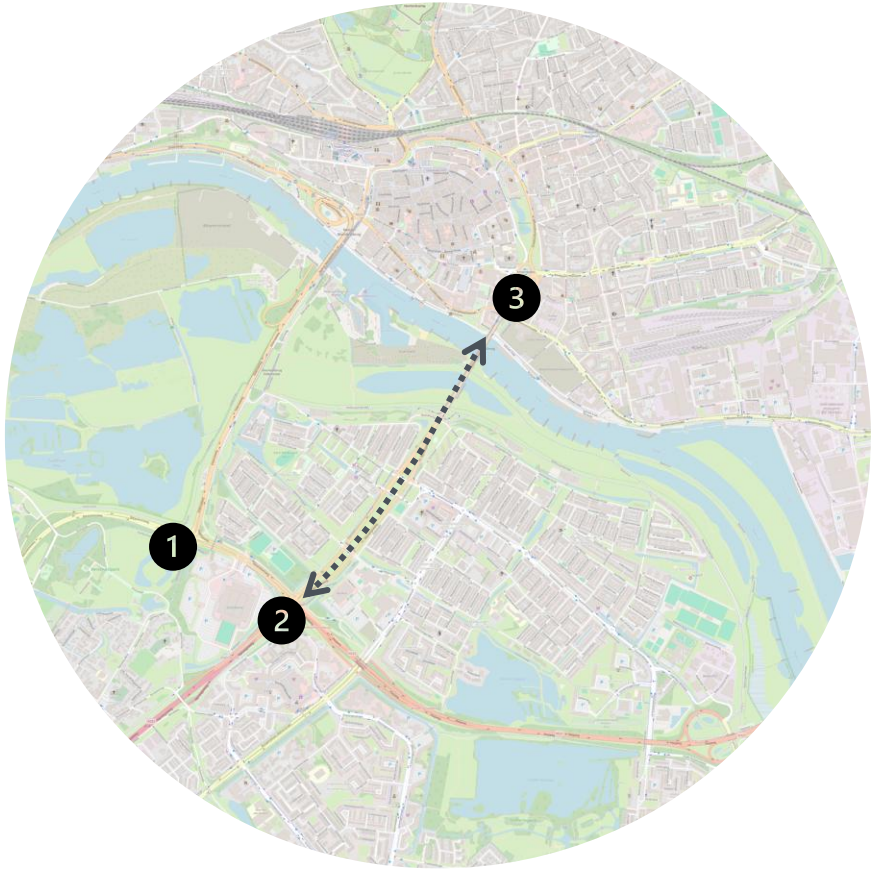

4. Conclusie

Het omschakelmoment van Fase 1 naar Fase 2 hangt niet af van de intensiteit op de Nijmeegseweg, want de belangrijkste maatregel om de intensiteit op de Nijmeegseweg te beïnvloeden is het realiseren van Fase 2. Het omschakelmoment kan starten op het moment dat er goede alternatieven gerealiseerd zijn die het gebruik van schonere vervoerswijzen (wandelen, fietsen, openbaar vervoer) en alternatieve routes mogelijk maken. Dit betekent minimaal:

- Verbeteren Rijn-kruisende looproutes;
- Verbeteren doorfietsroutes richting Nijmegen en Huissen;
- Stadsrandhub Gelredome (parkeren en verder reizen per OV of fiets);
- Stadsranddoseren: optimalisatie kruising Batavierenweg-Nijmeegseweg (doseerpunt stadinwaarts).

En dit samen met de doortrekking van de A15 en aanpassingen op de A/N325.

Het is van belang om de effecten van de gerealiseerde maatregelen te monitoren.

Transformatiekader Nijmeegseweg te Arnhem

22-09-2025

geldersgenootschap.nl

GELDERS GENOOT SCHAP
stad en land

Colofon

Initiatiefnemer	**Gemeente Arnhem**
Contactpersoon	**Chantal Rijnsburger** | Gemeente Arnhem
Datum advies	22-09-2025
Gelders Genootschap	026 4421742
Projectteam	**Jan Wabeke** | | j.wabeke@geldersgenootschap.nl
	Masja Rietveld | | m.rietveld@geldersgenootschap.nl

GELDERS GENOOT SCHAP
stad en land

Inhoudsopgave

Inleiding 4

H1. Cultuurhistorische kernwaarden 8
Rijn, Stadswaarden en Grift (1536 - 1900) 9
Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (1900-1945) 10
Wederopbouw en moderne stad (1945-1990 20

H2. Transformatie 2030 26

H3. Kader voor uitwerking en beoordeling van plannen ontwerpopgave 30

Bijlage 1. Tracering doorfietspad noordelijk van De Monchyplein 36
Bijlage 2. Notitie verkeer gemeente Arnhem 39

Beeldreferentielijst 43

Inleiding

Het plangebied

De gemeente Arnhem maakt plannen om de Nijmeegseweg en omgeving opnieuw in te richten. Deze weg, een belangrijke toegang tot de stad, verdeelt nu Malburgen in Oost en West. Het idee is dat de oostelijke rijbaan vervalt en dat het gemotoriseerd verkeer wordt geconcentreerd op de westelijke rijbaan. Op die manier ontstaat er ruimte om Oost en West weer beter met elkaar te verbinden en om nieuwe woningen toe te voegen.

Het project bestaat uit twee fases: Fase 1 aan de westzijde en Fase 2 aan de oostzijde. Voor Fase 2 wordt gewerkt aan een stedenbouwkundig plan.

Plangebied met schets van fase 1 en fase 2 (OD205).

N

Het noordelijk deel van de Nijmeegseweg bestaat onder meer uit de aanlanding van de John Frostbrug. Deze aanlanding is met het aangrenzende openbare gebied beschermd als gemeentelijk monument. De brug zelf is een rijksmonument. Hoewel dit gemeentelijke monument oorspronkelijk niet tot het projectgebied behoorde, vraagt de herinrichting van de weg, waarbij de oostelijke rijbaan wordt opgeheven, om een nieuw ruimtelijk ontwerp voor het beschermde gebied. Hiernaast is er vanuit de gebiedsontwikkeling een vraag naar extra woningen, waarvoor vanuit stedenbouwkundige overwegingen ruimte wordt gezien binnen het monumentale deel van de Nijmeegseweg.

Dit leidt tot een complexe ontwerp opgave, waarbij een belangrijke vraag is hoe om te gaan met de beschermde waarden. Daarom heeft de gemeente ervoor gekozen om een transformatiekader op te laten stellen. Met behulp van dit kader kunnen de wegverlegging en de woningbouw met respect voor de aanwezige waarden worden vormgegeven.

N

In rood het gemeentelijk monument als plangebied.
In blauw het rijksmonument.

Doel en uitgangspunten van de opdracht

Doel en Scope

- Het doel van het transformatiekader is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het gemeentelijk monument.
- Het transformatiekader richt zich op het volledige gemeentelijke monument, waarbij de focus ligt op het talud ter plaatse van de huidige rijbanen.
- Het tuinhistorisch onderzoek van het Gelders Genootschap uit 2020 dient als input. Het opstellen van een waardering is geen onderdeel van deze uitvraag.
- Het transformatiekader fungeert als kaderstellend document voor de transformatie van het gemeentelijke monument en wordt verwerkt in het stedenbouwkundig plan voor de Nijmeegseweg.
- Het opstellen van het stedenbouwkundig plan valt buiten de scope van deze opgave.

Uitgangspunten en randvoorwaarden

- De verlegging van de rijbaan en de toevoeging van een woongebouw met ca. 40 woningen zijn een gegeven. Onderdeel van de transformatie is de ambitie vanuit mobiliteit om een doorfietspad aan de oostzijde van de brug te leggen. Dit is een tweezijdig fietspad.
- Het transformatiekader moet in het perspectief van de gehele gebiedsontwikkeling langs de Nijmeegseweg bekeken worden. Belangrijk hierbij is het beschouwen van de gehele transformatie door het verleggen van de rijbaan, het toevoegen van een woongebouw en een nieuw landschapsconcept.
- Het afwegen van de functie en de waarden van de hoog gewaardeerde middenberm met populieren is hier expliciet onderdeel van.

Het transformatiekader

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een inspirerende rapportage opgesteld over het transformatiekader. Centraal hierbij staan de betekenis van de plek, de historische gelaagdheid daarvan en de dialoog met de ontwerpopgave. Bij het opstellen van dit transformatiekader is deze aanpak gevolgd.

De betekenis van de plek bestaat uit een fysiek-ruimtelijke component en beeldende verhalen. Beide aspecten kennen een gelaagdheid van groot naar klein en kunnen worden geplaatst op een moment in de tijd. Het plangebied ligt op een hoofdmoment in de structuur (ruimte) en ontwikkeling (tijd) van de stad Arnhem. Deze context is bepalend voor het waarderen van de kenmerken van de plek. De zuidelijke brugopgang en de aangrenzende onbebouwde zones zijn aangewezen als gemeentelijk monument. Een beknopte beschrijving van dit monument is opgenomen in de redengevende beschrijving van het rijksmonument de John Frostbrug. Aanvullend is een tuinhistorische waardering van de inrichting opgesteld. Beide beschrijvingen geven weinig inzicht in het bredere perspectief van ruimte en tijd, dat kenmerkend is voor de actuele transformatieopgave. De beschrijvingen bieden onvoldoende handvatten voor de opgaven die hier spelen. Het transformatiekader vult dit gat op. De uitdaging is om meerwaarde te bereiken voor het gebruik, de beleving en de identiteit van de plek. Dat laatste kan vertaald worden als het toevoegen van nieuwe betekenislagen.

Reikwijdte van het transformatiekader

De planlocatie is in deze opdracht beperkt tot het onbebouwde gebied rond de aanlanding van de Nijmeegseweg in de wijk Malburgen. Deze planlocatie raakt echter de cultuurhistorische waarden van het brugcomplex van de John Frostbrug, een topmonument dat deels door het rijk en deels door de gemeente is beschermd. Het brugcomplex wordt daarom behandeld als een gesamtkunstwerk van aanlanding tot aanlanding. Aangezien het brugcomplex en de ruimtelijke hoofdstructuur van Malburgen destijds integraal zijn ontworpen wordt ook ingegaan op de transformatie van deze hoofstructuur als geheel. Dit transformatiekader omvat daardoor ook belangrijke cultuurhistorische overwegingen voor het maken van ontwerpkeuzes buiten het meegegeven plangebied.
De integrale benadering was een grote kwaliteit van het historische ontwerp. Voor de huidige transformatie zou dat daarom ook de insteek moeten zijn. Met name de wijze waarop het doorgaande fiets- en gemotoriseerd verkeer wordt georganiseerd is hier bepalend voor integrale ontwerpkeuzes.

Status en vervolgproces transformatiekader
Het transformatiekader is inspirerend bedoeld voor de gehele zone Nijmeegseweg door Malburgen. Het moet uitdagen om de aanwezige erfgoedwaarden mee te nemen in het ruimtelijk ontwerp van de gebiedstransformatie. Voor het 'plangebied' bij de aanlanding van het brugcomplex is het kader richtinggevend.

Leeswijzer
In hoofdstuk 1. Cultuurhistorische kernwaarden beschrijven we de volgende periodes:

- Rijn, Stadswaarden en Grift (1536-1900)
- Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (1900-1945)
- Wederopbouw en moderne stad (1945-1990)

Vervolgens vergelijken we in hoofdstuk 2. Transformatie 2030 de voorgaande ontwerpen met de opgave voor 2030. Dit doen we aan de hand van de kernwaarden per periode. Uit de aangetaste kernwaarden ontstaan opgaven en ambities.
In hoofdstuk 3. Kader voor uitwerking en beoordeling van plannen ontwerpopgaven beschrijven we vervolgens uitgangspunten, eisen en ontwerprichtlijnen.

Obliek van noord naar zuid met plangebied.

H1. Cultuurhistorische kernwaarden

In de redengevende beschrijving van het brugcomplex zijn een aantal kernwaarden aangeven van de planlocatie. De tuinhistorische waarden zijn later door een landschapshistoricus van het Gelders Genootschap nader onderzocht. Duidelijk is geworden dat de planlocatie in de vorige eeuw tweemaal ingrijpend is getransformeerd. Nu gaan we in op wat dit betekent voor de waardering van de kernwaarden van de plek zelf. In hoofdstuk 2 geven we aan in hoeverre kernwaarden meer of minder veranderbaar zijn in het licht van de actuele transformatieopgave. Dit doen we voor de drie belangrijke periodes:

- Rijn, Stadswaarden en Grift (1536-1900)
- Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (1900-1945)
- Wederopbouw en moderne stad (1945-1990)

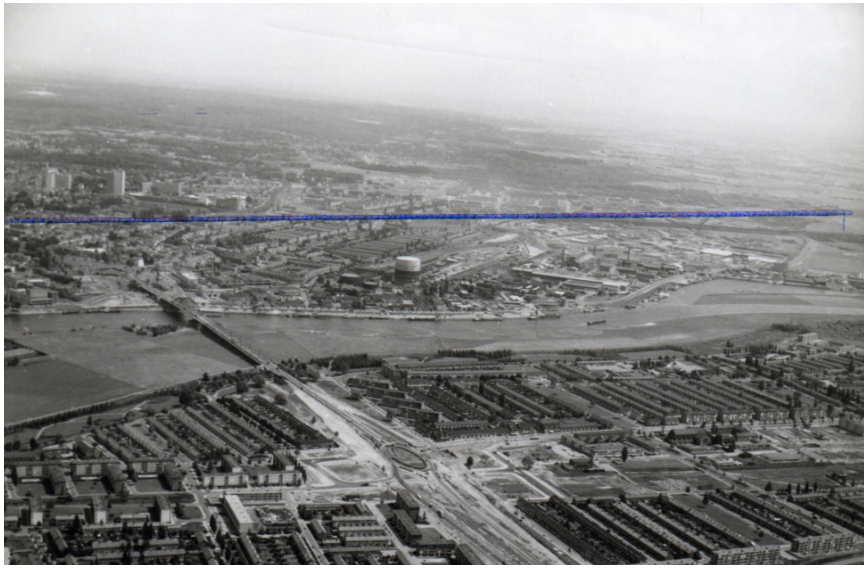

Vooroologse situatie (Gelders Archief)

Naoorlogse situatie (Gelders Archief)

Rijn, Stadswaarden en Grift (1536-1900)

In 1536 werd in opdracht van Hertog Karel van Gelre de rivierloop ten zuiden van de stad verlegd naar de stad toe, waardoor de Stadswaarden (de huidige wijk Malburgen) ten zuiden van de Rijn kwamen te liggen. De Stadswaarden tussen de oude en de nieuwe rijnloop bleven een open gebied met graslanden, die regelmatig onder water liepen.

De trekvaart de Grift (1611), met daarlangs de Griftdijk als wegverbinding, waren eeuwenlang de hoofdverbinding tussen Arnhem en Nijmegen. De Griftdijk sloot in Arnhem westelijk van de Stadswaarden aan op de schipbrug over de Rijn bij de Praets, even ten westen van waar nu de Nelson Mandelabrug ligt. Oostelijk van de Stadswaarden lag het voormalige gehucht Malburgen op een stroomrug in een oude bocht van de Rijn.
Kernwaarden uit deze periode zijn de openheid en de weidsheid van het uiterwaardenlandschap.

Situatietekening Rijn, Stadswaarden en Grift 1897 (Gelders Archief)

Open en weids uiterwaardenlandschap rond 1925 (Gelders Archief)

Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (1900-1945)

Reeds in de 19de eeuw begon men te denken aan een vaste oeververbinding over de Rijn. Waar die moest komen was onderwerp van discussie. In het Uitbreidingsplan van 1917 wordt uitgegaan van een brug in het verlengde van de Lauwersgracht. Hiervoor dienden enkele huizen aan de Rijnkade te wijken. In het Rijkswegenplan van 1927 waren een aantal nieuwe bruggen opgenomen, waaronder de Rijnbrug bij Arnhem als onderdeel van Rijksweg 52 tussen Arnhem en Nijmegen. De Rijnbrug vormde een belangrijk onderdeel in de as Arnhem-'s-Hertogenbosch, die verbeterd moest worden door bruggen over de Rijn (Arnhem), Waal (Nijmegen) en Maas (Grave). In 1932 werd begonnen met de bouw en in 1935 werd de brug opengesteld.

Aanleg van de twee dubbele rijbaan van de autoweg A52 bij Ressen, rond 1946 (Gelders Archief)

Verbreding Rijnbrug 1968 (Gelders Archief)

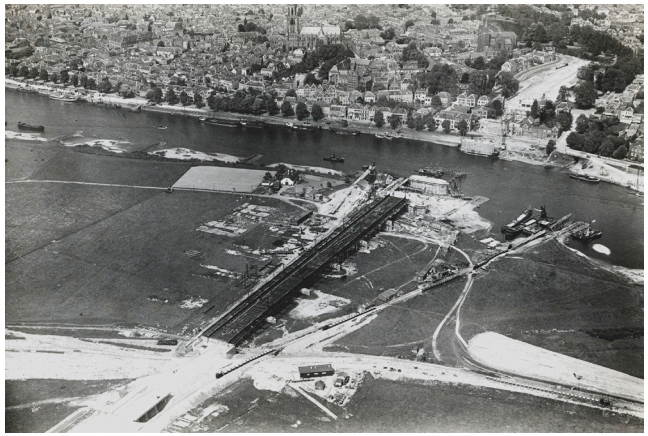

Herbouw brug, 1941 (Gelders Archief)

Esthetische en ideële waarden
De Rijnbrug en de Nijmeegseweg zijn dus tegelijk aangelegd als onderdeel van Rijksweg 52. De aanleg van een nieuwe rijksweg werd destijds niet louter gezien als een verkeerkundige opgave (De Diabolische Snelweg-ISBN 978-90-6450-590-4). Op het eerste Nederlandse Wegencongres in 1920 werd ook aandacht gevraagd voor de esthetische en ideële waarden van de weg. (rapport 15; A.H.Wegerif, “De schoonheid, in het bijzonder ’t natuurschoon, in verband met het beloop, beplanting en kunstwerken van en aan den weg.”). Minister Lely stelt in 1915 Staatsbosbeheer aan als vaste adviseur voor rijkswegen met de bedoeling dat daarmee een eenheid in opvatting zou worden bepaald.” Bij Rijkswaterstaat werd in 1928 een speciaal “Bruggenbureau” ingericht met ingenieurs en met de architect A.J. van der Steur als esthetisch adviseur. We kunnen dus aannemen dat de Nijmeegseweg en de Rijnbrug ook met aandacht voor esthetische en ideële waarden zijn aangelegd.

Integraal ontwerp rijksweg en tuinwijk
Hier lag een unieke kans, omdat de lege Stadswaarden geen enkele belemmering opleverden voor een ideaal ontwerp. Het enige probleem was dat de Stadswaarden jaarlijks onder water liepen, zodat de rijksweg verhoogd zou moeten worden aangelegd. De gemeente Arnhem wilde de Stadswaarden echter graag inpolderen om hier een woonwijk te kunnen ontwikkelen (het huidige Malburgen). Het Rijk en de gemeente sloten een akkoord om de inpoldering tegelijk aan te pakken met de aanleg van de brug en de rijksweg. De kosten die het rijk uitspaarde, omdat de weg niet verhoogd hoefde te worden aangelegd, kwamen ten goede aan de inpoldering. Tegelijk werd een bypass aangelegd door de Stadswaarden, de Groene Rivier, voor de afvoer bij hoogwater. Dit is een mooi en vroeg voorbeeld van een integrale aanpak, zoals we nu zien bij ruimte-voor-de-rivier projecten als de Nevengeul bij Nijmegen. Die integrale aanpak zien we terug in het ruimtelijk ontwerp van de brug, de dijk, de weg en de woonwijk. Het architectenbureau Grandpré Molière, Verhagen en Kok kreeg in 1932 opdracht een uitbreidingsplan voor het huidige Malburgen te ontwerpen. De Rijnbrug werd tussen 1932 en 1935 gebouwd. Beide plannen sluiten naadloos op elkaar aan. Het integrale ontwerp van rijksweg (met brug) en tuinwijk (met polder) is een kernwaarde.

Kenmerken en waarden integraal ontwerp
In het oorspronkelijke plan is de loop van de Nijmeegseweg bijzonder helder. De Nijmeegseweg ligt op beide oevers recht in het verlengde van de hoofdoverspanning (boogbrug) van de Rijnbrug. Ten zuiden van De Monchyplein maakt de weg een lange flauwe boog naar het westen om ten zuiden van Elden weer aan te sluiten op de toen nog bestaande rijksweg over de Griftdijk. In de tuinwijk ligt de rijksweg symmetrisch in een brede groenzone met langs de buitenzijde watergangen. Het assenkruis van de Nijmeegseweg en de Huissensestraat bepaalt het ontwerp van de tuinwijk. De Monchyplein vormt het hart. “Ter verkrijging van een harmonische overgang tussen stad en platteland werden de woonblokken naar de wijkrand toe iets ‘uitgewaaierd’”, aldus Wim Lavooij (ISBN 90-6011-683-6). Het weidse landschap dringt via de brede landschapszones door in de woonwijk. Dit principe zien we terug bij de bebouwingsranden langs de Nijmeegseweg ten noorden van De Monchyplein. Hier ontvouwt zich het nog steeds spectaculaire, destijds nieuwe, panorama op historische stad met haar kerktorens met op de achtergrond de beboste heuvels van de Veluwe. In de andere richting is het effect juist dat de blik zich komende vanaf de brug licht vernauwd, wat het gevoel versterkt aan te landen in een nieuwe woonwijk. Middels een sculptuur op het destijds ronde De Monchyplein werd dit geaccentueerd. Hotel Zuid is qua architectuur kenmerkend voor de traditionalistische tuinwijk.

.

Kernwaarden
1900-1945

1. De Monchyplein als hart van de tuinwijk
(Gelders Archief)

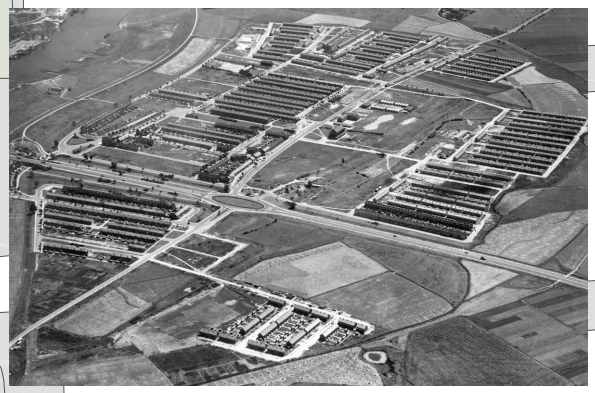

2. Assenkruis Nijmeegseweg/Huissensestraat
(Gelders Archief)

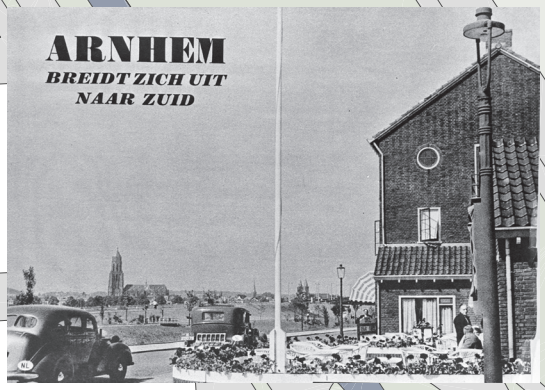

3. Hotel Zuid als karakteristiek gebouw
(Gelders Archief)

1.

2.

3.

4.

5.

N

Schaal 1:2000

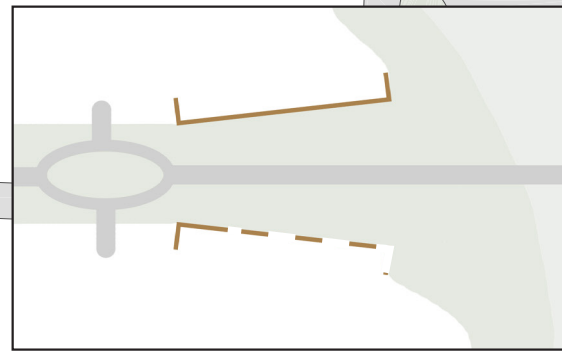

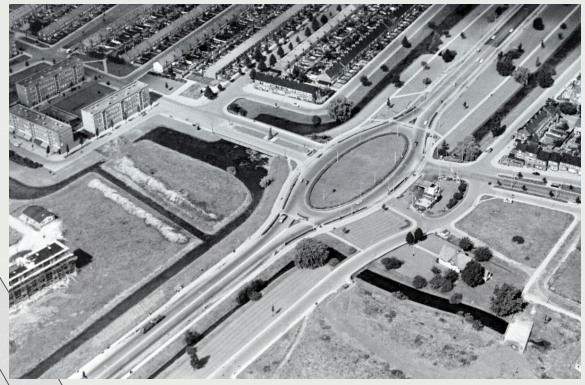

4. Helder beloop van Rijksweg 52 symmetrische ligging in de landschapszone (Gelders Archief)

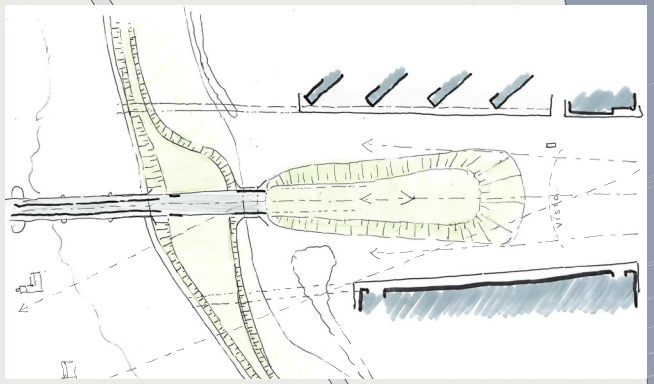

5. Brede en uitwaaierende landschapszone

6. Escenering aankomst in de stad en aankomst in zuid (Gelders Archief)

6.

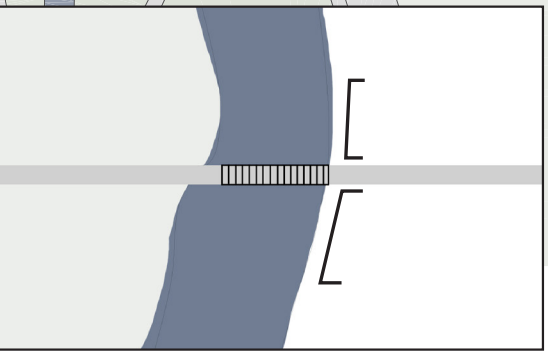

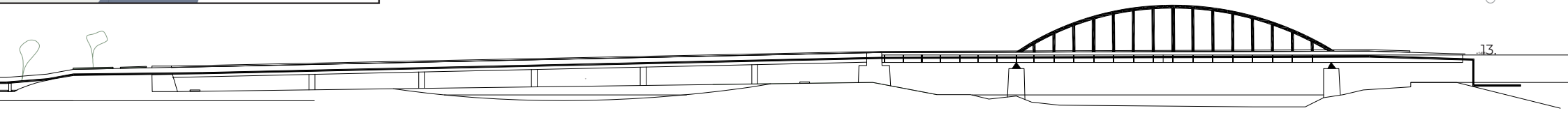

Kenmerken en waarden bruggencomplex
De redengevende beschrijving van het bruggencomplex beschrijft het complex als een statisch bouwwerk. De ruimtelijke samenhang, de betekenis van het geheel en de beleving van de passant in een opeenvolging van beelden komen er niet zo duidelijk in naar voren. Daar gaan we hierna op in. Het accent ligt op de zuidzijde.

De hoofdoverspanning met de boogbrug is het beeldmerk van de stad, maar dit vormt slechts een deel van het bruggencomplex. De opeenvolging van beelden versterkt het picturale effect bij de passage van de brug. Dat is wat degene, die de brug passeert, ervaart.

1. Kenmerkend zijn de bruggehoofden aan weerszijden van de hoofdoverspanning (de boogbrug) en de “brugwachtershuizen” aan de noordzijde. De zuidelijke bruggehoofd is geheel intact gebleven en heeft een karakteristieke vormgeving. Op de bruggehoofden sluiten trapopgangen aan.

Boogbrug in situatie, 2024 (Streetsmart)

Beleving hoofdoverspanning (Gelders Archief)

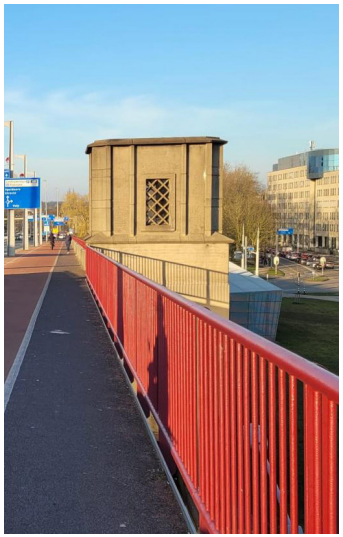

Brugwachtershuisje (Streetsmart)

Beleving richting Malburgen onder hoofdoverspanning. Het landschap laat nog weinig zien van de wijk (visualisatie Gelders Genootschap)

2. Ter weerszijden van de boogbrug liggen vervolgens aanbruggen. In het noorden overspant de aanbrug het destijds nog bebouwde bouwblok tussen de kade en de Westervoortsedijk. Ten noorden daarvan daalt de weg naar maaiveld, waarbij het grondlichaam onderdeel is van het singelpark. Aan de zuidzijde overspant de aanbrug de Groene Rivier en de dijk. De zuidelijke aanbrug wordt geflankeerd door brugliggers met daarop een rij stalen I-profielen als lichtmasten.

Boogbrug met aanbruggen in situatie (Streetsmart)

Beleving van de aanbrug richting Malburgen. De lichtmasten zetten de beleving van de boogconstructie deels voort

Uitzicht vanaf de aanbrug op de Rijn.

Boogbrug met aanbrug. De boogbrug vormt slecht een klein gedeelte van het geheel.

3. Tussen de dijk en het viaduct over het Waardmanspad ligt de weg op een grondlichaam en zijn er fraai vormgegeven bruggehoofden met stijgpunten voor fietsers en voetgangers. Stijgpunten en balustrades zijn uitgevoerd in natuursteen (op verschillende wijze bewerkt graniet). Het hellende terrein wordt doorsneden door sterk gebogen voet- en fietspaden en betonnen trappen.

Grondlichaam en fraai vormgegeven fiets- en voetgangerspaden (Streetsmart)

Voetgangerstunneltje met op de voorgrond het Waardmanspad, 1940 (Gelders Archief)

4. Ten zuiden van dit viaduct daalt de weg naar maaiveld. Hier kom je aan in Zuid. Het grondlichaam tekende zich hier oorspronkelijk meer af ten opzichte van het vlakke maaiveld. Beplanting en watergangen ondersteunden de lange lijnen.

Grondlichaam in situatie (Streetsmart)

Beleving grondlichaam

Beplanting tussen grondlichaam en Orchislaan

5. Het brugcomplex eindigde in het vooroorlogse ontwerp bij een ovale rotonde met in het midden een sculptuur; het De Monchyplein. De hoofdlijnen van de tuinwijk kwamen hier samen.

Sculptuur bij De Monchyplein afbeelding 1 (Gelders Archief)

Sculptuur bij De Monchyplein afbeelding 2 (Gelders Archief)

Ovale rotonde De Monchyplein (Gelders Archief)

Intermezzo 2e wereldoorlog en koude oorlog

De Rijnbrug is in de oorlog enkele keren opgeblazen. De Rijnbrug en de Nijmeegseweg speelden een centrale rol in de Slag om Arnhem. Bij de gevechten werden talloze gebouwen in de omgeving verwoest. Na de bevrijding deed een baileybrug even ten oosten van de Rijnbrug tijdelijk dienst als vaste verbinding over de Rijn. Het bruggencomplex werd vrijwel geheel in originele staat herbouwd en kreeg de naam John Frostbrug als eerbetoon aan de luitenant-kolonel, die het bevel voerde over de geallieerde troepen.

Tijdens de Koude Oorlog werd tussen 1951 en 1954 een militaire verdedigingslinie langs de IJssel gebouwd om Nederland door middel van inundatie (het onder water zetten van land) te beschermen tegen een landinvasie vanuit het oosten; de IJssellinie. De Rijndijk, de groene rivier en de John Frostbrug speelden hierbij een rol. In het plangebied zijn geen specifieke werken aanwezig die herinneren aan de IJssellinie. Zuidelijk van Malburgen is westelijk langs de Nijmeegseweg de zogenaamde Defensiedijk nog aanwezig.

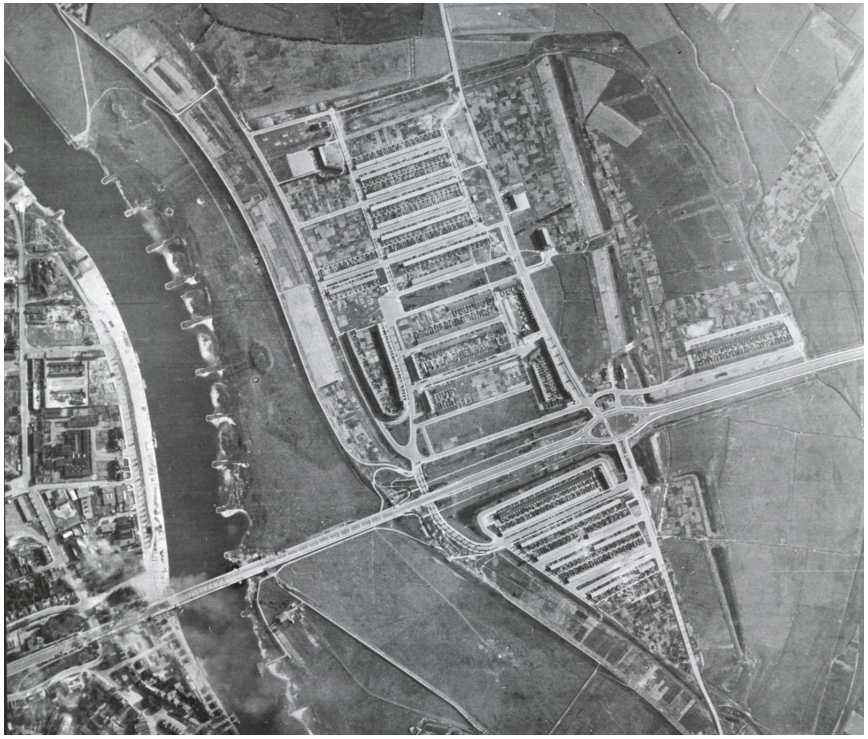

Luchtfoto Rijnbrug met linksonder rook door de gevechten, 19-09-1944 (Gelders Archief)

De foto hierboven werd op donderdag 21 september 1944 gemaakt door de Duitse soldaat Karl Heinz Kracht, gezeten op een Duitse tank. Evacuées vanuit Arnhem Zuid lopen over de Rijnbrug naar het noorden. (Slag om Arnhem archief)

Met volgeladen handkarren met bezittingen lopen evacuées vanuit Arnhem Zuid over de noordelijke brugoprit. (Slag om Arnhem archief)

Verwoest huis in de Haagdoornstraat in Malburgen (Slag om Arnhem archief)

Noodbrug, ook wel baileybrug (Gelders Archief)

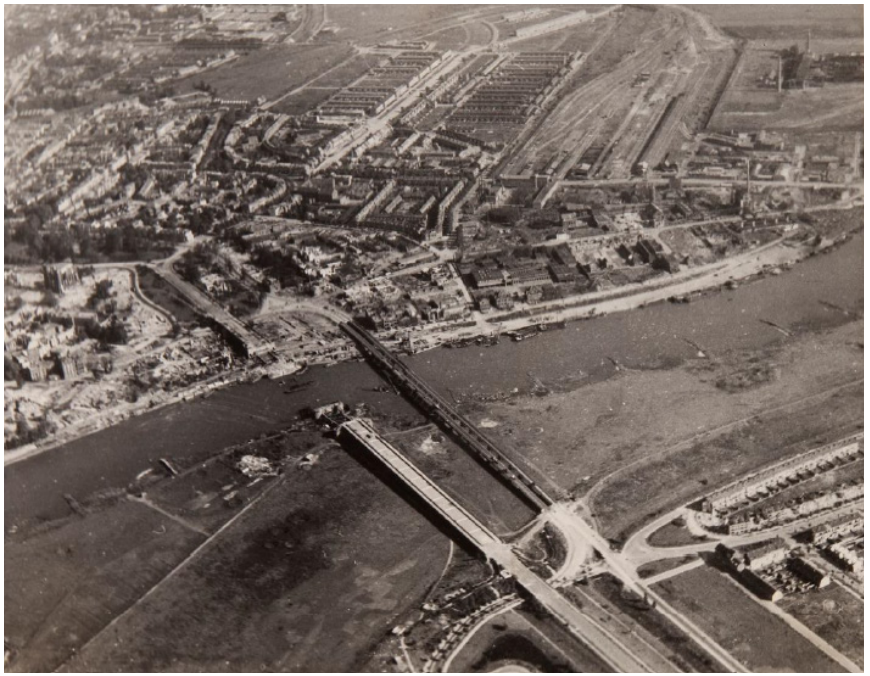

Luchtfoto 1945 toont de verwoensting van de Rijnbrug en een noodbrug. (Gelders Archief)

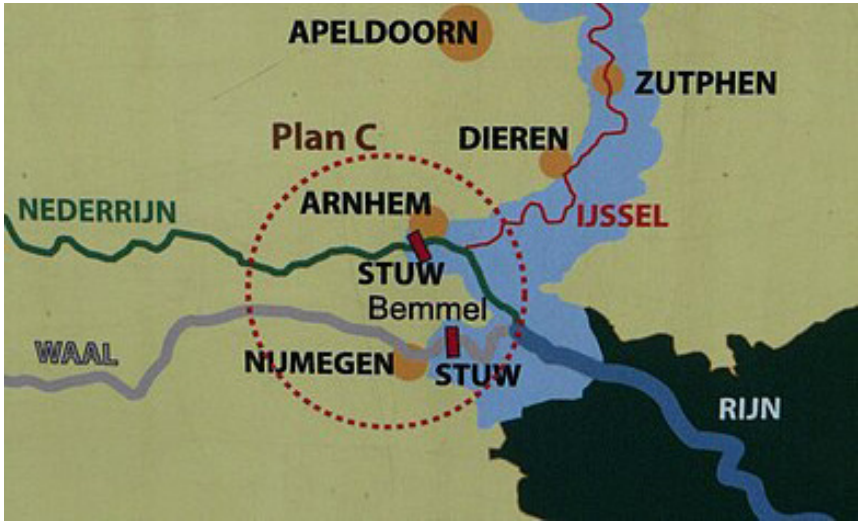

Rijn-Ijssellinie gebouwd tussen 1951-1954 (Wikipedia)

Wederopbouw en moderne stad (1945-1990)

Bij de wederopbouw wordt duidelijk dat Arnhem Zuid veel groter zal worden dan Malburgen. Bij de wederopbouw wordt de traditionalistische opzet van de tuinwijk ingeruild voor een modernistische benadering. Hierdoor kreeg het hart van Malburgen, De Monchyplein e.o. omgeving een andere uitstraling. Kenmerkend zijn de flatgebouwen en het winkelcentrum Drieslag, dat meer naar binnen is gekeerd.

Ten zuiden van Malburgen werd de Nijmeegseweg hier omgebouwd tot een autosnelweg, die niet aansluit op de Griftdijk, maar afbuigt naar het oosten. Later werd in de as van het oude tracé het Ohra-gebouw gebouwd als landmark.

Situatie Nijmeegseweg ontwerp 1970 (Gelders Archief)

In de wijk Malburgen is rond 1970 ten zuiden van het Waardmanspad de oorspronkelijke aanleg van de zone van de Nijmeegseweg geheel op de schop gegaan. Op luchtfoto's uit die tijd is te zien dat geen enkele boom is behouden. Men vond toen dat je met brede autowegen met royale groenstroken kon laten zien dat Arnhem een moderne, bruisende stad was. Hoewel als motief werd aangevoerd dat het toenemende verkeer dit vereiste, was de gedroomde "moderne" uitstraling een belangrijke drijfveer. Dit modernistische ideaal zie je goed aan de impressies voor het toen nog te ontwikkelen winkelcentrum Kronenburg.

Basis voor het ontwerp van 1970 is het knooppunt van wegen. De groenstructuur is daar achteraf bij ontworpen. Kenmerkend voor de verkeersstructuur is dat zuidelijk van het viaduct Waardmanspad de rijweg splitst in twee brede rijbanen met daartussen een erg brede middenberm. Het grondlichaam is breder gemaakt, waarvoor een deel van de watergangen is gedempt. De middenberm kreeg een inrichting, die het grote gebaar van de verkeersweg ondersteunt. Het inrichtingsconcept loopt door vanaf de kruising Batavierenweg/ Pleyweg tot het Waardmanspad. Het is groen om naar te kijken; niet om te gebruiken. Populieren en bloemperken werden aangelegd in een zigzag-patroon en een schuine strepen-patroon. Op De Monchyplein kwam een bloemperk in een ronde vorm, die refereert aan de oorspronkelijke vorm van het plein. De groenstroken buitenlangs kregen een informele inrichting met verschillende soorten bomen, struiken en bloemperken.

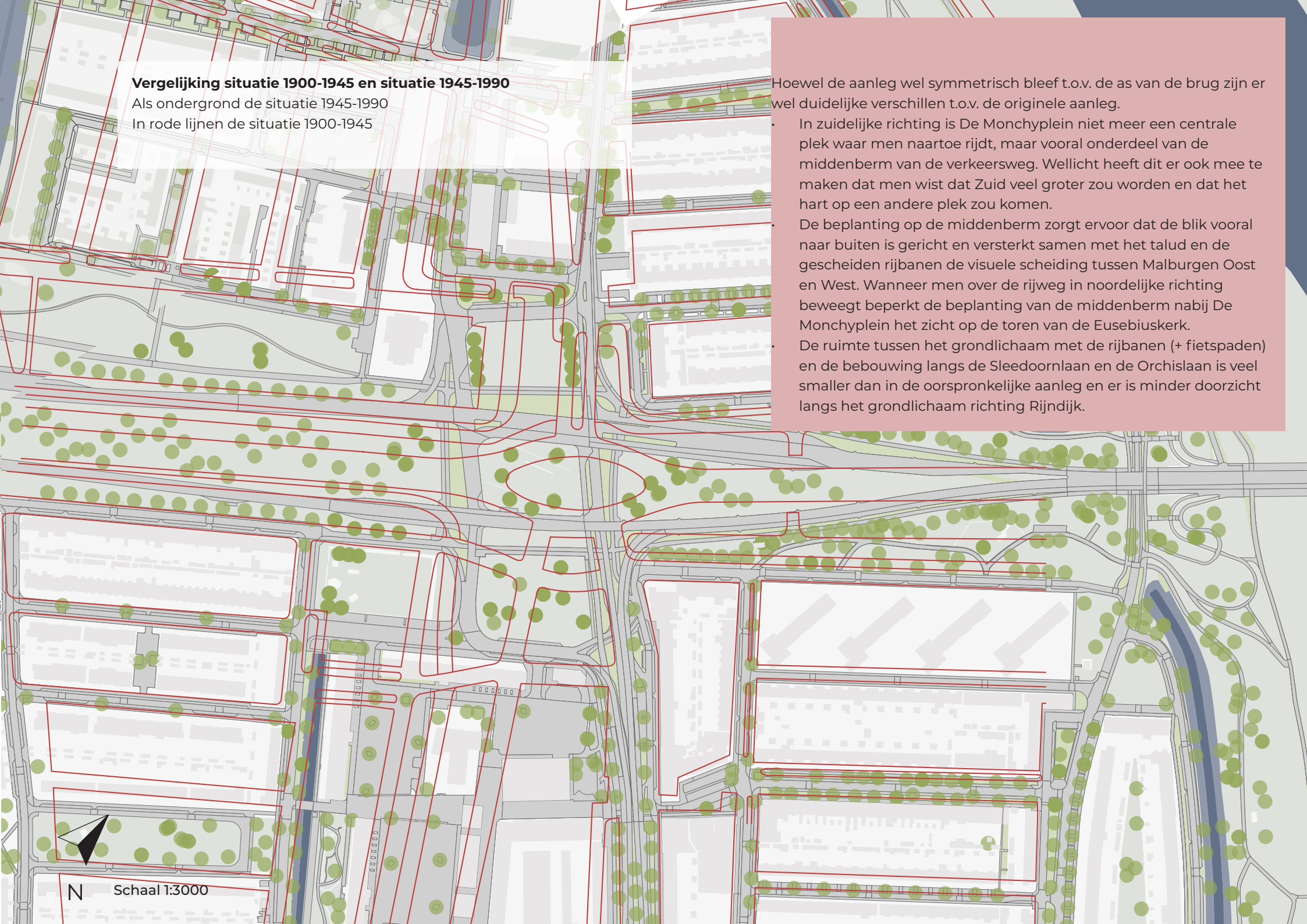

Vergelijking situatie 1900-1945 en situatie 1945-1990
Als ondergrond de situatie 1945-1990
In rode lijnen de situatie 1900-1945

Hoewel de aanleg wel symmetrisch bleef t.o.v. de as van de brug zijn er wel duidelijke verschillen t.o.v. de originele aanleg.

- In zuidelijke richting is De Monchyplein niet meer een centrale plek waar men naartoe rijdt, maar vooral onderdeel van de middenberm van de verkeersweg. Wellicht heeft dit er ook mee te maken dat men wist dat Zuid veel groter zou worden en dat het hart op een andere plek zou komen.
- De beplanting op de middenberm zorgt ervoor dat de blik vooral naar buiten is gericht en versterkt samen met het talud en de gescheiden rijbanen de visuele scheiding tussen Malburgen Oost en West. Wanneer men over de rijweg in noordelijke richting beweegt beperkt de beplanting van de middenberm nabij De Monchyplein het zicht op de toren van de Eusebiuskerk.
- De ruimte tussen het grondlichaam met de rijbanen (+ fietspaden) en de bebouwing langs de Sleedoornlaan en de Orchislaan is veel smaller dan in de oorspronkelijke aanleg en er is minder doorzicht langs het grondlichaam richting Rijndijk.

Kernwaarden
1945-1990

1. ‘Moderne’ verkeersweg met gescheiden rijbanen (Gelders Archief)

2. Symmetrische ligging in de landschapszone (Gelders Archief)

3. Diagonaal geplaatste flats als typisch wederopbouwensemble (Gelders Archief)

1.
2.
3.
4.
5.

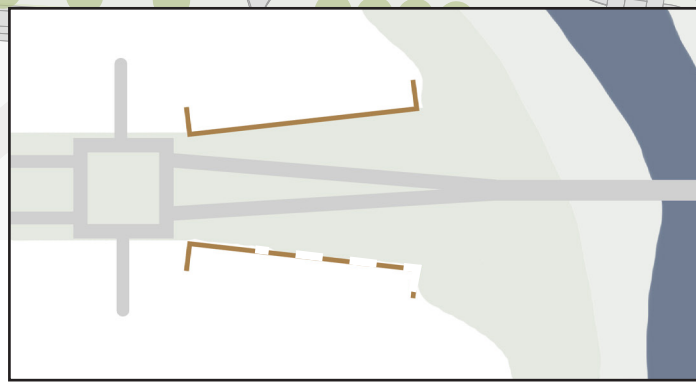

Schaal 1:2000

N

4. Doorlopende landschappelijke zone van Rijnhal tot Rijn; beplanting in middenberm met diagonaal patroon (Gelders Archief)

5. Malburgen deel van groter Arnhem Zuid; nieuw stadsdeelhart bij kruising N325

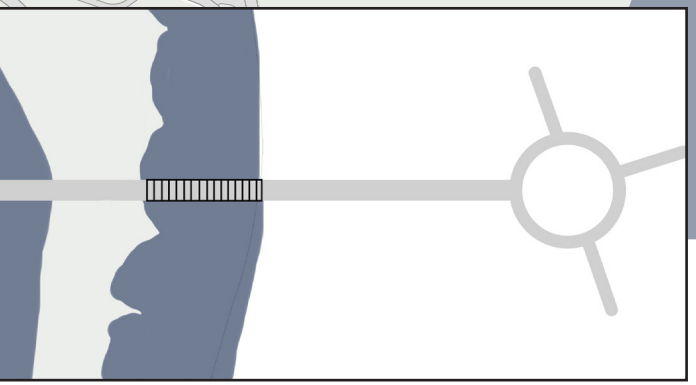

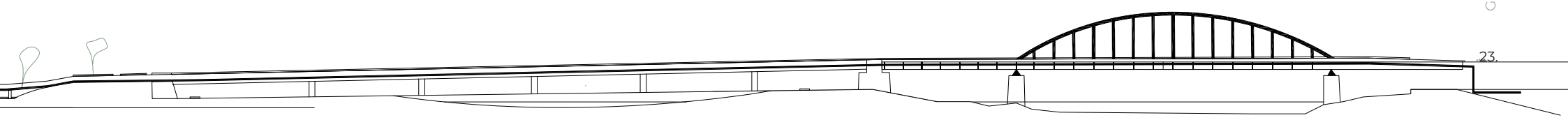

Gelders Genootschap

Kenmerken en waarden in de stadsstructuur

N

Hoofdstructuur landschappelijke zone

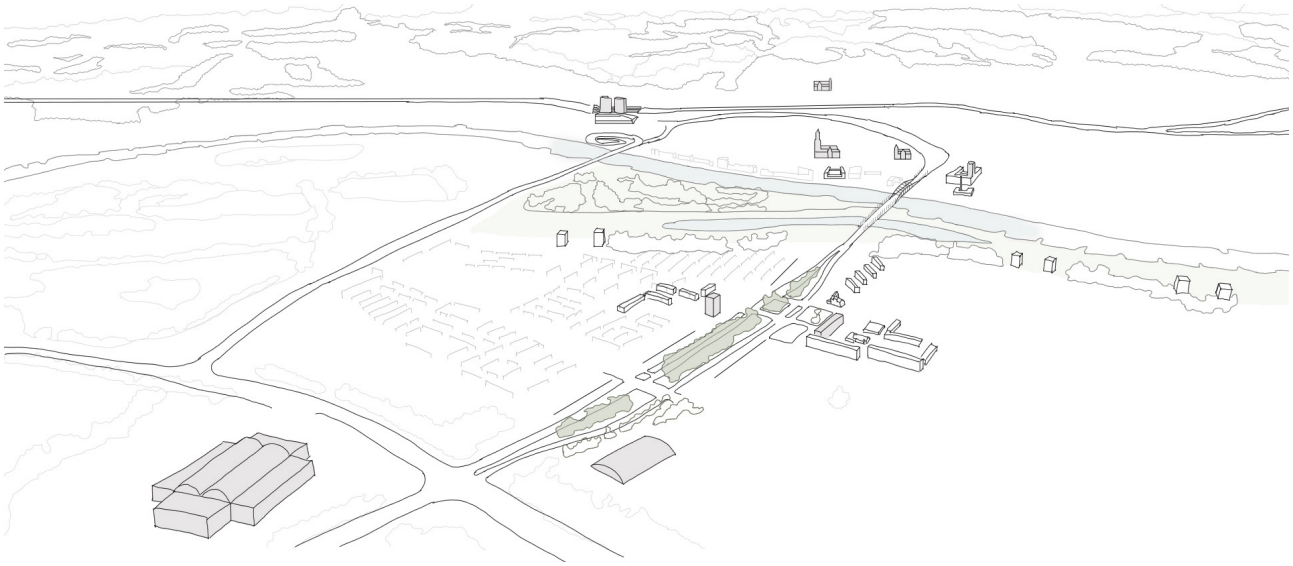

Nijmeegseweg in de hoofdstructuur van de stad

Samenvatting kernwaardes per periode

De kernwaarden uit de verschillende periodes gebruikten we om in hoofdstuk 2 ambities voor het ontwerp van 2030 op te stellen. Vervolgens worden deze ambities in hoofdstuk 3 uitgewerkt in het ontwerpkader voor de transformatie.

Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (1900-1945)
1a. De Monchyplein als hart van de tuinwijk
1b. Assenkruis Nijmeegseweg/Huissensestraat
1c. Hotel Zuid als karakteristiek gebouw
1d. Helder beloop van Rijksweg 52 symmetrische ligging in de landschapszone
1e. Brede en uitwaaierende landschapszone
1f. Escenering aankomst in de stad en aankomst in zuid

Wederopbouw en moderne stad (1945-1990)
2a. 'Moderne' verkeersweg met gescheiden rijbanen
2b. Symmetrische ligging in de landschapszone
2c. Diagonaal geplaatste flats als typisch wederopbouwensemble
2d. Doorlopende landschappelijke zone van Rijnhal tot Rijn; beplanting in middenberm met diagonaal patroon
2e. Malburgen deel van groter Arnhem Zuid; nieuw stadsdeelhart bij kruising N325

H2. Transformatie 2030

Het lijkt erop dat steeds na 60 jaar het moment is om de Nijmeegseweg opnieuw te transformeren, om zo aanpassingen te maken naar de tijdsgeest van dat moment. Ook kijkend naar de transformatie 2030 zijn er veel hedendaagse opgaven. Zo wordt de vele ruimte die de auto inneemt ter discussie gesteld. Men wil meer ruimte voor beleving en de ontmoeting in een wijk. Verder neemt de belangstelling toe voor natuurinclusief en klimaatadaptief ontwerpen. Ook is er een grote vraag naar woningen, waarvoor ruimte wordt gezocht binnen de bestaande stad.

Deze tijdsgeest is ook te koppelen aan het doel voor de transformatie 2030. Wanneer er ter plaatse van de Nijmeegseweg minder ruimte voor de auto is, is de Nijmeegseweg minder een barrière. Er zal dan meer ruimte ontstaan om Oost en West Malburgen met elkaar te verbinden. Deze verbinding zal vooral ter plaatse van De Monchyplein vorm krijgen. Het nieuwe De Monchypark wordt een plek voor ontmoeten en recreëren. Het ontwerp komt tegemoet aan eigentijdse ambities voor klimaat en biodiversiteit. Er is meer ruimte voor water.

1. Vergelijking ontwerp 1930, ontwerp 1970 en transformatie 2030
In dit hoofdstuk geven we aan hoe deze transformatie van 2030 zich verhoudt tot de ontwerpen van 1930 en 1970. Dit doen we door per periode overeenkomsten en verschillen met de transformatie van 2030 te benoemen. Vervolgens bekijken we de kernwaarden uit hoofdstuk 1. Achter elke overeenkomst of verschil plaatsen we de kernwaarden, uitgedrukt met cijfers en letters, die hiermee verbonden zijn. Wanneer de overeenkomst of het verschil van positieve betekenis is voor de kernwaarde, wordt de kernwaarde in het groen uitgedrukt. Wanneer de overeenkomst of het verschil van negatieve betekenis is voor de kernwaarde, wordt deze in het rood uitgedrukt. Uit deze informatie trekken we vervolgens conclusies en beschrijven we haalbare ambities.

1a. Ontwerp 2030 Nijmeegseweg
Voor het gedeelte ten zuiden van het De Monchyplein liggen de contouren van deze transformatie al min of meer vast. De transformatie is best radicaal te noemen. De Nijmeegseweg wordt meer een tuinstadallee begeleid door bebouwing en gebruikersgroen. Wat betreft verkeer is er een Duurzaammobiliteitsplan met daarbij verschillende opgaven. De auto is niet meer dominant. Het autoverkeer wordt afgeslankt van 2x2 rijbanen naar 2x1 rijbaan en wordt neergelegd op het bestaande westelijke rijbaan profiel. Er wordt plaats gemaakt voor een doorfietspad van Nijmegen richting Arnhem (SF325) en een doorfietspad van Arnhem richting Huissen, waarbij de eerste dominant is. Verder wordt er over de gehele Nijmeegseweg een busbaan neergelegd. Deze verkeerstransitie maakt ruimte voor een fijne leefomgeving met bebouwing op de plek van de oostelijke rijbaan en een deel van de middenberm.

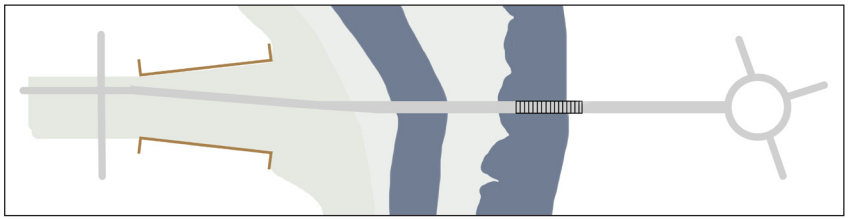

Vastliggende contouren ontwerp 2030

N

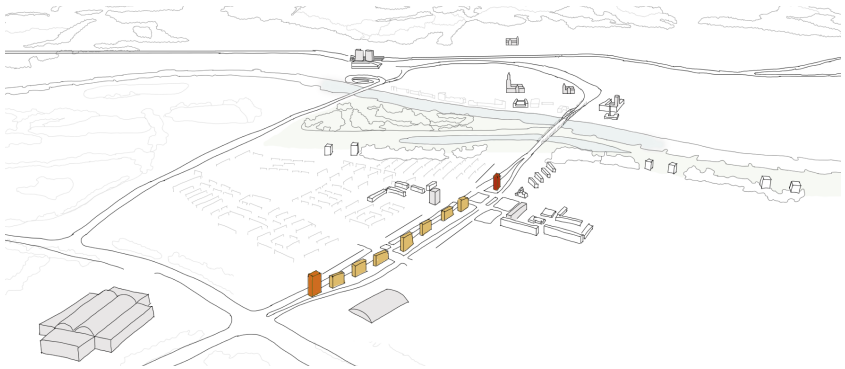

Ter inspiratie: reeks gebouwen met kop en staart kan opnieuw structuur geven aan de Nijmeegseweg, als de bomenstructuur wordt aangetast..

1b. Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (ontwerp 1930)

Kernwaarden:

1a. De Monchyplein als hart van de tuinwijk
1b. Assenkruis Nijmeegseweg/Huissensestraat
1c. Hotel Zuid als karakteristiek gebouw
1d. Heldere beloop van Rijksweg 52 symmetrisch ligging in de landschapszone
1e. Brede en uitwaaierende landschapszone
1f. Escenering aankomst in de stad en aankomst in zuid

Overeenkomsten en verschillen t.o.v. ontwerp 1930

Overeenkomsten:

- De Monchyplein wordt De Monchypark als hart van Malburgen **1a**
- Autoverkeer weer gebundeld **1d**
- Verkeerstuin aan de dijk met waardevolle boomgroepen en bomenlanen nog steeds aanwezig. **1e, 1f**
- Hotel Zuid als karakteristiek gebouw **1c**
- Assenkruis Nijmeegseweg/Huissensestraat **1b**

Verschillen:

- Autoweg ligt ten zuiden van het Waardmanspad niet symmetrisch in de landschapszone **1d**
- In de landschappelijke zone wordt aan de oostkant van de nieuwe verkeersweg een strook met bebouwing toegevoegd. De zone wordt daardoor minder landschappelijk ofwel de als landschappelijk ervaren zone wordt veel smaller. **1d, 1e**
- In de inrichting van de versmalde zone is de weidsheid van het rivierenland niet meer echt herkenbaar. Wel komt er meer water in beeld. **1e, 1e**
- Het sculptuur/de klokkentoren op het Monchyplein ontbreekt. **1a**

Nader te bepalen:

- Escenering aankomst in de stad en aankomst in zuid **1f**

Ontwerp 1930

N

1c. Wederopbouw en moderne stad (ontwerp 1970)

Kernwaarden

2a. 'Moderne' verkeersweg met gescheiden rijbanen
2b. Symmetrische ligging in de landschapszone
2c. Diagonaal geplaatste flats als typisch wederopbouwensemble
2d. Doorlopende landschappelijke zone van Rijnhal tot Rijn; beplanting in middenberm met diagonaal patroon
2e. Malburgen deel van groter Arnhem Zuid; nieuw stadsdeelhart bij kruising N325

Overeenkomsten en verschillen t.o.v. ontwerp 1970

Overeenkomsten:

- Diagonaal geplaatste flats **2c**

Verschillen:

- Gescheiden rijbanen verdwijnen, verkeerstructuur niet meer centraal **2a, 2b**
- Symmetrische ligging verkeersweg verdwijnt (door beoogd gebruik) **2b, 2d**
- De doorgaande landschapsstructuur in de brede middenberm verdwijnt. Tevens verdwijnt de huidige betekenis van de ruimte als middenberm. **2d**
- Het restant ten noorden van het De Monchyplein wordt een relict. Het is geen onderdeel meer van een grote landschapsstructuur. Behoud heeft alleen zin als het betekenis kan krijgen in de nieuwe opzet. **2d**
- In de landschappelijke zone wordt bebouwing toegevoegd. De weidsheid van het rivierenland is niet meer herkenbaar. **2d**

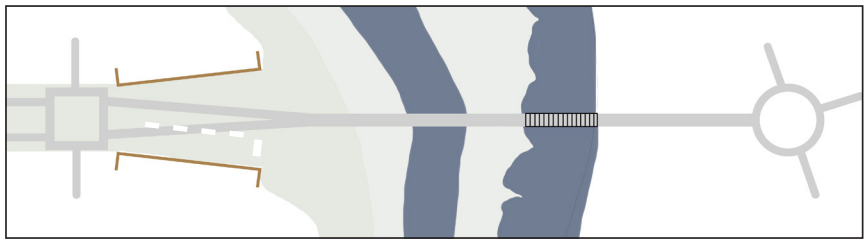

Ontwerp 1970

N

1d. Conclusies vergelijking ontwerp 1930, ontwerp 1970 en transformatie 2030

In het rood zijn de kernwaarden aangegeven die worden aangetast, gelet op de vastliggende elementen van de transformatie 2030. Geconcludeerd kan worden dat de transformatie 2030 meer waarden van het ontwerp uit 1970 aantast dan waarden van het ontwerp uit 1930. Er wordt weer meer teruggegaan naar het ontwerp uit 1930, maar dan met de hedendaagse tijdslaag. Onderdeel van deze hedendaagse tijdslaag is groen voor gebruik, klimaat en biodiversiteit. Dit in tegenstelling tot kijkgroen in de eerdere ontwerpen.

Realisatie Rijksweg 52/Rijnbrug en polder/tuinwijk Malburgen (ontwerp 1930)

1a. De Monchyplein als hart van de tuinwijk
1b. Assenkruis Nijmeegseweg/Huissensestraat
1c. Hotel Zuid als karakteristiek gebouw
1d. Heldere beloop van Rijksweg 52; symmetrische ligging in de landschapszone
1e. Brede en uitwaaierende landschapszone
1f. Escenering aankomst in de stad en aankomst in zuid

Wederopbouw en moderne stad (ontwerp 1970)

2a. 'Moderne' verkeersweg met gescheiden rijbanen
2b. Symmetrische ligging in de landschapszone
2c. Diagonaal geplaatste flats als typisch wederopbouwensemble
2d. Doorlopend landschappelijke zone van Rijnhal tot Rijn; beplanting in middenberm met diagonaal patroon
2e. Malburgen deel van groter Arnhem Zuid; nieuw stadsdeelhart bij kruising N325

2. Conclusie - relatie kernwaarden en ontwerpopgaven
De transformatie 2030 raakt aan een aantal kernwaarden uit de voorgaande perioden. Sommige waarden blijven en sommige verdwijnen; sommige waarden krijgen een andere invulling of krijgen opnieuw betekenis. Er worden ook nieuwe waarden toegevoegd.
In het ontwerpkader, dat in het volgende hoofdstuk wordt uitgewerkt, zijn het landschap en het gebouw onderscheiden om pragmatische redenen. Het verkeersontwerp is leidend voor het landschapsontwerp.

In deze conclusie relateren we de eerder benoemde kernwaarden aan de ontwerpopgaven voor landschap/verkeer (1) en gebouw (2). De meest relevante kernwaarden staan bovenaan. Vervolgens volgt de ambitie per opgave. Deze informatie wordt in hoofdstuk 3 gebruikt om een kader voor uitwerking en beoordeling van plannen ontwerpopgaven op te stellen.

2.1. Ontwerp landschap/ verkeer
- Landschapszone Nijmeegseweg opnieuw vormgeven als hoofdstructuur van de stad en Malburgen. Zowel op schaal van aanlanding als schaal van Rijnhal tot Rijn.
- Bovenwijkse verkeersstructuur is de basis. Nieuwe bebouwing ondersteunt betekenis als hoofdstructuur.
- Ter hoogte van de aanlanding zijn het nieuwe woongebouw, de verkeersweg op de westelijke rijbaan en het doorfietspad elementen van de nieuwe structuur.
- Tracékeuze doorfietsroute tussen De Monchyplein en Airborneplein raakt kernwaarden brugcomplex.
- Oost en West verbinden.
- Westelijke rijbaan en doorfietsroute laten opgaan in het integrale ontwerp.

Ambities:
1. nieuw eigentijds landschapsontwerp maken met gelijkwaardige kwaliteiten als het ontwerp uit 1930. Het landschap moet dominant blijven.
2. Verkeerslijnen functioneel neerleggen en laten opgaan in integraal landschapsontwerp.

2.2. Ontwerp woongebouw
- Hoofdmoment in beleving ruimtelijke structuur stad en wijk.
- Enscenering reis van en naar brugcomplex.
- Speelt in op verandering dwarsprofiel zone Nijmeegseweg .
- Ondersteunt doorlopende (landschappelijke) zone met bebouwing van Rijnhal tot Rijn.
- De Monchypark verbindende ruimte tussen Malburgen Oost en West.
- Assenkruis zone Nijmeegseweg/ Huissensestraat.

Ambitie: De zone Nijmeegseweg tussen Gelredome en het brugcomplex beleefbaar houden als hoofdstructuur van de stad en Malburgen, ondanks dat erin gebouwd wordt.

H3. Kader voor uitwerking en beoordeling van plannen ontwerpopgaven

Aanleiding voor dit kader
In voorgaande hoofdstukken zijn de historisch ruimtelijke waarden van het brugcomplex en de landschapszone Nijmeegseweg onderzocht. Daaruit komt naar voren dat de zone Nijmeegseweg in de jaren 30 en 60 van de vorige eeuw ingrijpend is getransformeerd. Beide keren op basis van een consistente visie, waarbij de betekenis voor het Arnhemse stadsbeeld leidend was.

We staan nu aan het begin van een volgende transformatie. Een belangrijke wens is om gebieden ter weerszijden van de landschapszone beter met elkaar te verbinden. Maar men wil ook de verkeersstructuur aanpassen en woningen bouwen in de landschapszone. Daarnaast zijn er nieuwe ideeën ten aanzien van functie en beleving van openbaar groen. Bijvoorbeeld om het openbaar groen meer betekenis te geven voor de inwoners van Malburgen en om in te spelen op klimaatverandering en biodiversiteit. Al deze veranderingen komen samen in het plangebied, dat tevens de verbinding vormt met het brugcomplex en de zone langs de Rijn.

De unieke betekenis van het plangebied voor het Arnhemse stadsbeeld blijft een uitgangspunt. De vraag is welke waarden we kunnen en willen meenemen en welke nieuwe waarden we willen en kunnen toevoegen? Naar aanleiding van het hiervoor gepresenteerde onderzoek is over deze vraag een dialoog gevoerd met het Kwaliteitsteam Arnhem Zuid, de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, het projectteam, de klankbordgroep en anderen. Op basis daarvan is onderstaand kader geformuleerd.

Doel van dit kader
Om de veranderingen in en rond de aanlanding van de brug in Arnhem Zuid in goede banen te leiden is er behoefte aan een richtinggevend kader, dat tevens gebruikt kan worden om plannen op te toetsen. Zo'n kader is gewenst omdat de aanlanding deel uitmaakt van het brugcomplex, een beschermd monument, én vanwege de bijzondere betekenis van de plek voor de stad en Arnhem Zuid.

Randvoorwaarden en proces
Om recht te doen aan de waarde van het brugcomplex en de betekenis van de plek is hier een hoogwaardig, integraal ontwerp vereist. Verkeer, landschap, stedenbouw, architectuur en inrichting zijn hier sterk verweven.

Voor een hoogwaardig, integraal ontwerp is vooral ook ontwerpruimte nodig; ruimte voor plannen, die boven verwachting zijn. Het planproces moet worden ingericht op realisatie daarvan. Enerzijds gaat het daarbij om de inzet van de creativiteit van goede ontwerpers en anderzijds om borging van kwaliteitsdoelen in proces. Het ontwerpkader, zoals hierna is uitgewerkt, gaat uit van zo'n planproces. In het kader wordt een onderscheid gemaakt tussen uitgangspunten, eisen en richtlijnen voor het ontwerp. Uitgangspunten liggen vast. Eisen zijn harde doelen. Richtlijnen zijn mogelijke oplossingen en wensen. Hieraan kan verschillend invulling worden gegeven, als beter wordt voldaan aan de eisen.

In het kader zijn het landschap en het gebouw onderscheiden om pragmatische redenen. Het verkeersontwerp is leidend voor het landschapsontwerp. Het raakt de structuur van het plangebied en het brugcomplex ten noorden van het plangebied. De keuzes voor het verkeer moeten in samenhang met de gevolgen voor het brugcomplex en de landschappelijke/stedenbouwkundige structuur worden gemaakt. Het planproces moet zo worden ingericht dat de keuzes t.a.v. de structuur worden gemaakt op basis van een integraal ontwerp.

Voor het verkeersontwerp moeten nog keuzes worden gemaakt. Deze worden mede bepaald door de mobiliteitsambities en de mogelijkheden binnen het profiel van de John Frostbrug. Deze gaan

invloed hebben op de inrichting van het monument. Deze keuzes gaan vooraf aan aan het ontwerp van de inrichting. In bijlage 2 wordt ingegaan op de verkeerskundige relaties, die over de Nijmeegseweg en de John Frostbrug richting het stadscentrum lopen.

De plek waar het woongebouw moet komen ligt min of meer vast. Het woonprogramma is globaal bekend. De historisch-ruimtelijke context is deels een gegeven, maar het ontwerp voor het aangrenzende openbaar gebied, zowel rond de aanlanding van de brug als op en rond het De Monchyplein, is nog in ontwikkeling.

Ontwerpkader landschap

Uitgangspunten

- Het plangebied, waarop dit ontwerpkader betrekking heeft, ligt binnen de begrenzing van het huidige gemeentelijke monument. Het maakt deel uit van de grotere landschapszone Nijmeegseweg in de wijk Malburgen.
- Deze landschapszone verbindt het landschap vanaf de dijk tot de Rijnhal en verder. In de landschapszone komt een reeks nieuwe woongebouwen, maar de doorgaande lijn en een sterk groen karakter blijven behouden.
- De functionaliteit van het bovenwijkse verkeer is leidend voor het integrale landschapsontwerp (zie ook bijlage 2). Het gaat hier in het bijzonder om verkeersroutes, die gebruik maken van de John Frostbrug, zoals de verkeersweg, de doorfietsroute en de routes voor openbaar vervoer.
- In het gebied tussen het Waardmanspad en de Huissensestraat moet de overgang tussen het symmetrische profiel van het brugcomplex en het asymmetrische profiel ten zuiden van de Huissensestraat vorm krijgen. Het nieuwe woongebouw speelt hierin door zijn positie en iconische architectuur een cruciale rol.
- Ten zuiden van de Huissensestraat ligt de verkeersweg aan de westzijde en het doorfietspad aan de oostzijde. Ten noorden van de Huissensestraat moet de precieze plaats van de doorgaande lijnen nog worden bepaald.
- Door de transformatie van de landschapszone verliezen het grondlichaam ten zuiden van het Waardmanspad en de kenmerkende aanleg met populieren in de huidige tussenberm hun structurerende waarde. Als relict van de jaren 60 aanleg hebben ze dan nauwelijks nog cultuurhistorische waarde. Ze hoeven daarom niet behouden de worden. Op huidige plek kunnen ze beperkend zijn voor de dialoog tussen het iconische gebouw en het brugcomplex. Er is een nieuw structurerend concept voor de landschapszone (reliëf, groen, wegen/paden en bebouwing) nodig.
- Overige waardevolle bomen en boomgroepen worden zo veel mogelijk behouden.
- Het Waardmanspad behouden als verbinding tussen Malburgen Oost en West.
- Kenmerkende beeldtaal van de opgangen bij het Waardmanspad behouden bij aanpassingen.

Eisen

- Het plangebied is onderdeel van de grotere landschappelijke structuur van Malburgen. Het verbindt de dijkzone met het nieuw te ontwerpen De Monchypark. Het landschapsontwerp voor het plangebied sluit aan op de identiteit van de dijkzone. Openheid en weidsheid zijn kenmerkend.
- Het landschapsontwerp voorziet in een eenduidig karakter van het gebied tussen Sleedoornlaan en Orchislaan. Het verbindt zo de woongebieden van Malburgen Oost en West.
- Het nieuwe landschapsontwerp is eigentijds en verweeft ruimtes, lijnen, gebouw en brugcomplex tot een geheel. Het schept een logische overgang van de symmetrische naar de asymmetrische aanleg.
- De verkeersstructuur is helder en functioneel. Het alignement van wegen en paden ondersteunt de landschapsbeleving vanaf deze wegen en paden.
- Met vista's langs het gebouw is de doorgaande lijn van zuid naar noord en van noord naar zuid goed zichtbaar. Vista's zijn vrij van zichtbeperkende beplanting en bebouwing. Bebouwing en beplanting vormt begrenzing van deze vista's om blikken te sturen en de serie van landschappelijke beleving en de beleving van het brugcomplex te accentueren.
- In de beleving van de landschapszone domineren het groene karakter en de open ruimte. Voorzieningen t.b.v. het verkeer zijn ingetogen vormgegeven. Het ruimtegebruik voor verkeersdoeleinden is zo compact mogelijk.
- Het parklandschap krijgt meer waarde voor verblijf en wandelen. Een netwerk van informele paden verbindt het gebied met de dijkzone, het De Monchypark en de aangrenzende woon- en groengebieden. Het wordt zo min mogelijk doorsneden door wegen voor auto's en doorfietspaden.

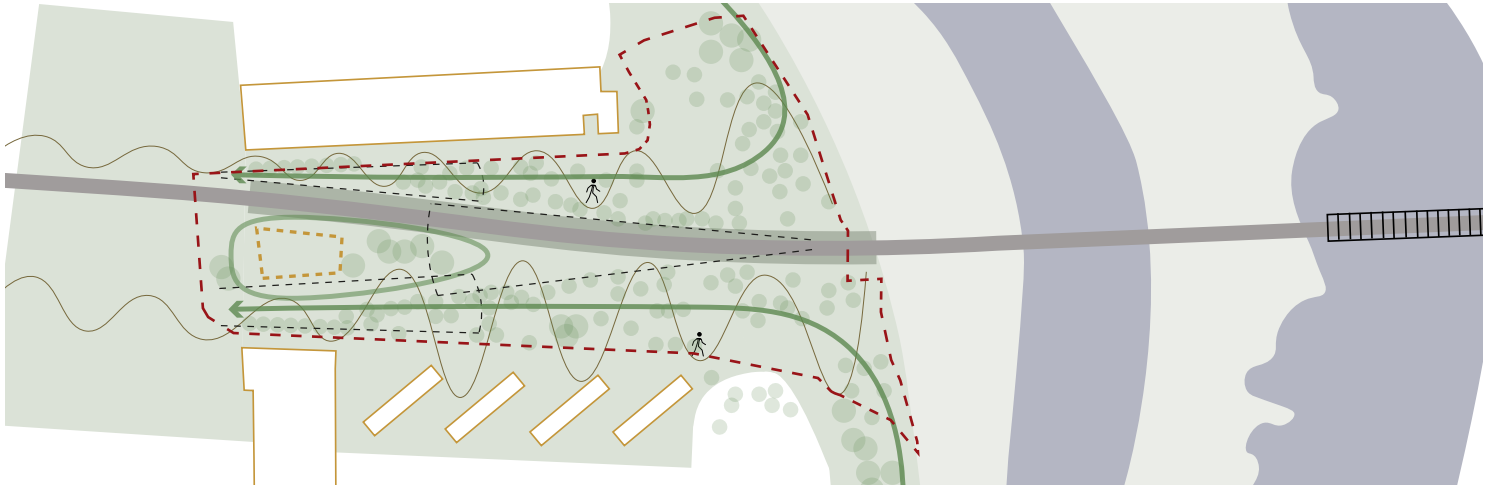

Diagram uitgangspunten landschap aanlanding brugcomplex

Ontwerprichtlijnen

- Het huidige haaks parkeren aan de Orchislaan detoneert en blokkeert de landschappelijke waarden; het is een wens dit te laten verdwijnen.
- Er is ruimte gereserveerd voor het doorfietspad. Aanvullend onderzoek is nodig voor de precieze plaatsing. Een mogelijkheid is de ‘vork’ met het dubbele fietspad aan de oostzijde en de verkeersweg weg aan de westzijde.
- Fietspaden volgen zoveel mogelijk de nieuwe lijn voor de auto voor een compacte verkeersruimte en taludlichaam. Op de Huissensestraat wordt op een natuurlijke manier aangesloten op beoogde structuren in het stedenbouwkundig plan van de Nijmeegseweg. (Dit betekent dat het fietspad aan de oostzijde op een gegeven moment (vanaf noord naar zuid gezien) loskomt van de rest van de structuur.)
- In bijlage 1 wordt dieper ingegaan op de tracering van het doorfietspad. Hierin worden enkele opties geschetst .
- Met eigentijds wordt bedoeld, dat nadrukkelijk ook wordt gekeken naar klimaatbestendigheid, biodiversiteit en gezondheid. Eigentijds kan ook gaan over gebruikskwaliteit en betrokkenheid van bewoners met groen en landschap.
- Het grondlichaam bij de aanlanding opnieuw vormgeven (reshapen), zodat het minder een visuele barrière vormt tussen Malburgen Oost en West.

Ontwerpkader woongebouw

De ontwikkeling van het gebouw en de ontwikkeling van het openbaar gebied kennen hun eigen procesgang. Raakvlakken zijn de enscenering bij het rijden over de brug, de landing op het maaiveld van het woongebouw en de wijze waarop het gebouw aansluit op de aangrenzende landschappelijke inrichting.
Het programma van de bebouwing wordt grotendeels wonen.

Uitgangspunten en eisen

- De transformatie van het beschermde gebied en de bebouwing is een integrale opgave. De nieuwe beoogde bebouwing moet aansluiten bij de kernwaardes van het beschermde gebied, zoals die in het transformatiekader zijn benoemd. Gebouwmassa, architectuur en landschap vormen een integrale compositie.
- Het gebouw moet wat teruggeven aan en het beschermde gebied en de wijk. Enige vorm van openbare ruimte in, op, of onder het gebouw en/of sociale bestemming is gewenst.
- Het gebouw introduceert de nieuwe reeks van gebouwen komende vanaf het brugcomplex en beëindigt de reeks komende vanuit zuid. Het voegt identiteit toe aan Malburgen en aan het de Monchypark in het hart van Malburgen.
- Stedenbouwkundig is het gebouw onderdeel van de reeks nieuwe gebouwen in de landschapszone Nijmeegseweg in Malburgen.
- Het gebouw komt in de locatie ‘zoekgebied’.
- Om recht te doen aan de waarde van het brugcomplex en de betekenis van de plek voor de stad is hier een hoogwaardig architectonisch- en inpassingsontwerp vereist.
- De architectuur is van een uitstekende kwaliteit en voegt iets bijzonders toe in Arnhem.
- Het nieuwe gebouw is een zelfstandig, alzijdig icoon. De bouwmassa manifesteert zich een monolithisch en rank. Het ontwerp is robuust en tijdloos.
- Het nieuwe woongebouw voegt iets toe aan de reeks van beelden bij de reis van Noord naar Zuid en terug via de verkeersweg en het doorfietspad.
- Geparkeerde auto’s t.b.v. de woningen zijn niet zichtbaar. Het parkeren moet altijd onzichtbaar, en onder de grond worden opgelost. Ook fietsparkeren is uit het zicht, maar wel goed toegankelijk.
- Auto ontsluiting is aan de zuidzijde, vanaf de Huissensestraat, en is integraal onderdeel van het landschapsontwerp.
- Het beschermde gebied blijft openbaar, behalve de plek van het gebouw. Private buitenruimtes komen niet op maaiveld.

Ontwerprichtlijnen

- Het gebouw wordt een herkenbaar baken voor Arnhem-Zuid.
- De plint van het gebouw gaat een relatie aan met het landschap.
- De overgang tussen gebouw en landschap is helder ontworpen.
- Een collectieve, of ook publieke functie, is ondergebracht in de plint van het gebouw, en definieert de overgang tussen landschap en gebouw.
- Alle functies zijn geïntegreerd in het architectonisch concept. Functies als terrassen, balkons zijn onderdeel van de hoofdmassa en opgenomen in het architectonische ontwerp.
- Het wordt een alzijdig gebouw met installaties uit het zicht.

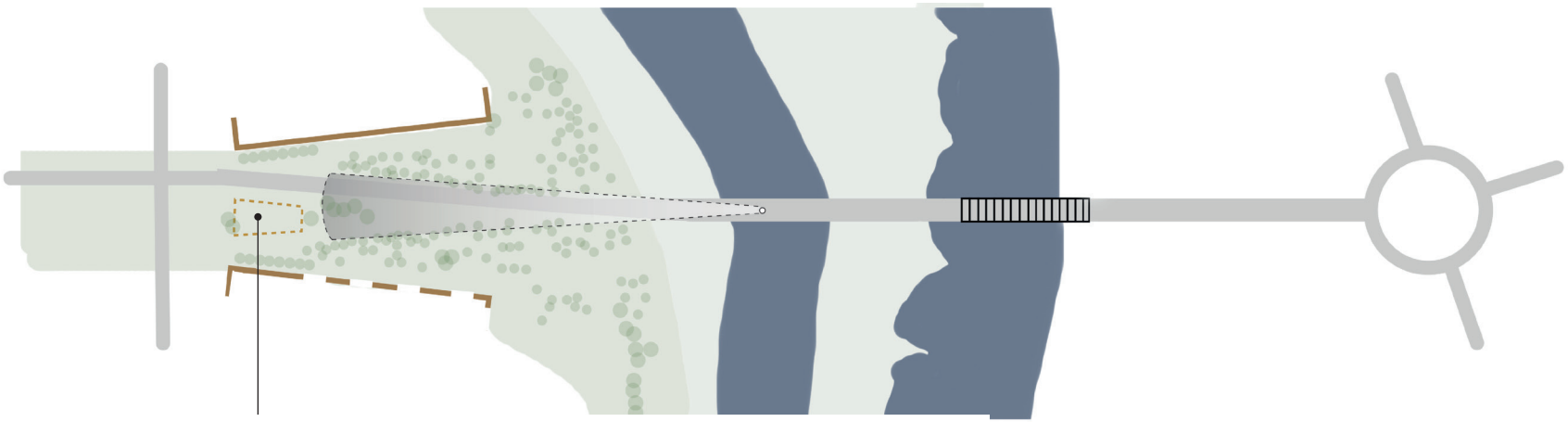

Diagram ontwerpkader woongebouw vanaf de John Frostbrug

N

Kader waar gebouw in geplaatst dient te worden

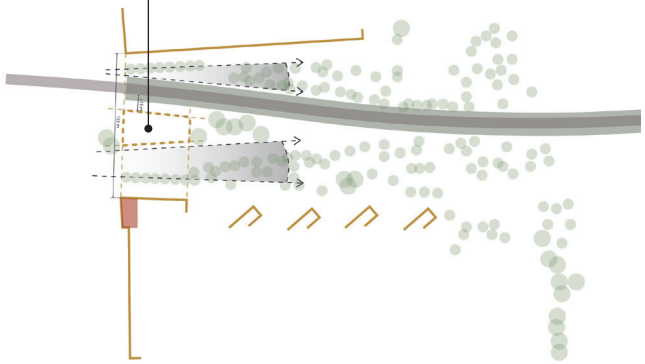

Diagram ontwerpkader woongebouw vanaf de Monchypark

N

Bijlage 1 - Tracering doorfietspad noordelijk van De Monchyplein

Een doorfietspad moet aan allerlei voorwaarden voldoen om in aanmerking te komen als doorfietspad. Bijvoorbeeld voldoende breedte, weinig bochten en weinig ander verkeer. Dit schuurt met de kwaliteiten van de plek. Hoe het doorfietspad, voetgangers en 'gewone' fietsers straks de brug over gaan, aan welke kant en op welke plek, is nog in onderzoek. Er zijn verschillende varianten mogelijk. Er zal sowieso ook sprake zijn van fasering. Uitgangspunten voor het doorfietspad zijn:

- De doorfietspaden zo aanleggen, dat ze het landschap niet opdelen. Bijvoorbeeld door deze te bundelen met de hoofdrijbaan of met de woonstraten langs de buitenzijde. Maak logisch doorgaande lijnen.
- Het doorfietspad is onderdeel van het integrale landschapsontwerp en draagt bij aan een balans tussen west en oost Malburgen.
- De symmetrische opzet is uitgangspunt. De symmetrische ligging van paden op het brugcomplex zoveel mogelijk behouden.
- Op het brugcomplex bevinden de paden voor fietsers en voetgangers zich tussen de constructie van de brug en beeldbepalende onderdelen als de "brugwachtershuizen" en de koppen van de pijlers en de trapopgangen. De paden op de brug zijn in de jaren '60 verbreed tot de huidige breedte. Er is twijfel of de ruimte aan één zijde breed genoeg is voor fietsers in tweerichtingen. Verbreden van het fietspad op het brugcomplex raakt de monumentale waarden, omdat beeldbepalende onderdelen moeten worden verwijderd en de symmetrie verdwijnt. Plaatselijk verbreden van het voetpad is misschien wel mogelijk of het toevoegen van enkele uitzichtplatforms.
- Het oorspronkelijke en gewaardeerde padencircuit in het dijkpark niet zijn functie laten verliezen.

Ideeën, niet kaderstellend:

- Een optie zou kunnen zijn om het doorfietspad tussen De Monchyplein en het Airborneplein in tweerichtingen aan de oostkant van de verkeersweg te leggen. Op het brugcomplex fietsen de fietsers dan in tweerichtingen aan de oostkant en wandelaars krijgen vrij baan aan de westkant. Hierbij is het wel zaak om de symmetrie zoveel als mogelijk te behouden.
- Wellicht dat middels ontwerpend onderzoek een oplossing kan worden gevonden. De voor- en nadelen voor het hele systeem moeten goed worden afgewogen. Uit cultuurhistorisch oogpunt heeft handhaving van het huidige systeem de voorkeur. Een switch tussen symmetrische en asymmetrische ligging kan worden vormgegeven bij het viaduct Waardmanspad of op De Monchyplein. Aan de noordkant voorziet het Airborneplein al in een dergelijke switch.
- Fietsroutes kruisen drukke wegen. Het zou goed zijn te doordenken hoe eventuele ongelijkvloerse kruisingen logisch kunnen worden ingepast als ze nodig blijken. De impact op de landschapsbeleving kan groot zijn.

1. Opties

Voor de verbinding tussen de doorfietspaden op de brug en de doorfietsroute door De Monchypark zijn er meerdere oplossingen denkbaar. We hebben twee mogelijkheden geschetst die meer rekening houden met de historische kernwaarden.

Bij optie A sluiten de paden als ze op maaiveld zijn aan op de woonstraten aan de buitenzijde. In de smalle landschapszones ter weerszijden van het woongebouw worden woonstraat en fietsroute gebundeld, waar meer ruimte biedt voor landschapsbeleving.

Bij optie B lopen de paden door tot de verkeerskruising. Voor de route in noordelijke richting is dit minder gunstig. In beide gevallen zal gebruik gemaakt worden van een fietspad evenwijdig aan de Huissensestraat.

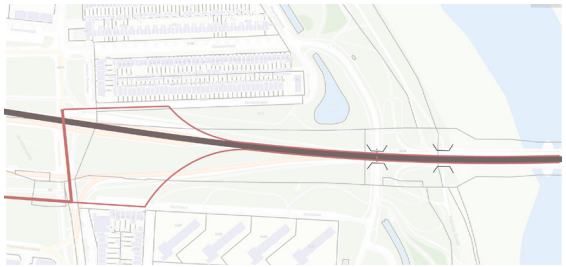

Doorfietspad optie A

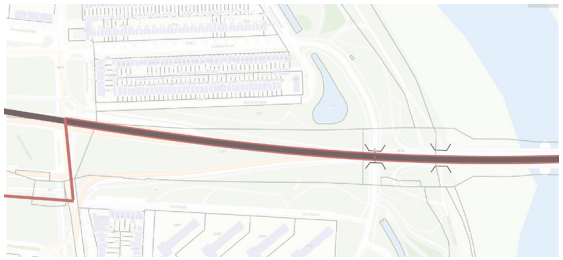

Doorfietspad optie B

Bijlage 2 - notitie verkeer gemeente Arnhem

Memo

GEMEENTE Arnhem

Betreft: **Verkeerskundige verkeersstructuur en fasering Nijmeegseweg en John Frostbrug**

Aanleiding
Ten behoeve van het stedenbouwkundig plan voor 'fase 2 van de woningbouw Nijmeegseweg' wordt voorgesteld het gebied ten noorden van de Huissensestraat ter plaatse van het gemeentelijk groenmonument te transformeren. De nieuwe compositie na de wegverlegging vraagt om een herdefiniëring van dit gebied. In het 'transformatiekader Nijmeegseweg' van het Geldersgenootschap wordt ingegaan op de kernwaarden van dit gebied

Deze memo is aanvullend op het transformatiekader waarbij specifiek wordt ingegaan op de voorgestelde wegverlegging, de fasering, maar ook op de huidige en gewenste stedelijke verkeerskundige relaties die over de Nijmeegseweg en de John Frostbrug richting het centrum lopen.

Op dit moment is de Nijmeegseweg één van de belangrijkste verkeersaders richting het centrum van Arnhem waarbij de auto dominant is in het huidige wegbeeld. Dat wordt met het Duurzaam Mobiliteitsplan in de toekomst anders.
In het kader van de gewenste woningbouwontwikkeling langs de Nijmeegseweg is gekozen het toekomstig wegprofiel richting het westen te leggen en de verkeersstructuur compact(er) en beter oversteekbaar te maken.
De rijlopers op de Nijmeegseweg worden samengevoegd en de weg wordt opnieuw ingericht conform het Duurzaam Mobiliteitsplan waardoor woningbouw aan de oostzijde van het plangebied mogelijk wordt.
In het ontwerp richten we ons primair op de voetganger en fietser en minder op de auto conform het ontwerpprincipe STOMP (Stappen, Trappen, OV, deelMobiliteit en Personenauto).

Verkeersstructuur
Voor een goede inrichting van de Nijmeegseweg, de brugopgang en de John Frostbrug is het nodig de belangrijkste verkeersstructuren/-relaties te duiden, deze zijn (in volgorde van belangrijkheid):

1 <u>De looprelatie tussen Malburgen en het centrum van Arnhem</u>
Deze looproute, Malburgen noord – centrum Arnhem, loopt via de John Frostbrug. De route wordt gebruikt door voetgangers waarbij het grootste deel via het brughoofd zuid naar de Malburgse Banddijk, de Huissensedijk en via de verkeerstuin naar het Waardmanspad/Graslaan loopt. Er is (nu) geen directe looprelatie met het De Monchyplein. In praktijk lopen deze voetgangers via het fietspad. Dit is een ongewenste situatie aangezien dit fietspad smal is en daardoor onveilige situaties ontstaan. De route via de looppaden in het park, evenwijdig en deels over de Orchislaan en Sleedoornlaan wordt door de voetganger niet als een logisch alternatief gezien/beleefd. Het is een beleidswens om deze looprelatie vanaf het De Monchyplein richting de John Frostbrug te verbeteren.

2. <u>Het doorfietspad Arnhem-Nijmegen en Arnhem-Huissen</u>
De belangrijkste doorfietsroute evenwijdig aan de Nijmeegseweg, loopt via de Dotterlaan en is het doorfietspad Arnhem-Nijmegen. Deze route is één van de belangrijkste lokale en regionale fietsrelaties van Arnhem zuid over de Rijn. Dagelijks maken ruim 12.000 fietsers gebruik van deze route over de John Frostbrug.
Naast het doorfietspad Arnhem-Nijmegen is er tevens de beleidsopgave tussen Arnhem en Huissen een hoogwaardige fietsrelatie te realiseren. Deze route loopt over de nog te realiseren langzaam verkeersbrug ter hoogte van bij Rijnpark. Het vormt een belangrijke fiets-/voetgangersschakel tussen Marburgen, Arnhem zuid, Huissen en Rijnpark en Arnhem oost. Tot het moment van realisatie van deze brug, loopt de doorfietsroute (nog) via de John Frostbrug en zal via de Graslaan/Waardmanspad via de verkeerstuin aansluiten op de brug.

3. <u>De HOV verbindingen over de Huissensestraat en Nijmeegseweg (HOV 1, 2, 3, 300)</u>
De route John Frostbrug van en naar de Huissensestraat is een van de dragers van het openbaar vervoer. De Hoogwaardige Openbaar Vervoerlijnen (HOV 2, 3, en 300) lopen over deze route en verbinden Malburgen zuidoost, Huissen, Bemmel en Nijmegen met het centrum, CS en verder met elkaar. Met de nieuwe inrichting van de Nijmeegseweg zal ook de HOV-lijn 1 via de Hub-GelreDome richting de John Frostbrug gaan rijden.
Deze HOV lijnen maken gebruik van doorstromingskritische trajecten wat maakt dat dit gebeurt via eigen vrijliggende businfrastructuur (busbanen). De eigen busbanen richting het centrum van Arnhem zijn essentieel om de gewenste kwaliteit voor het Openbaar vervoer te kunnen realiseren.

4. <u>De autoroute van en naar het centrum</u>
De Nijmeegseweg en de John Frostbrug blijven ook in de toekomst belangrijke relaties van en naar het centrum. Vanuit het DMP is het de wens de huidige autodominantie te verminderen. Dit doen we door de basissnelheid van het autoverkeer naar 30 km/h te brengen. De Nijmeegseweg wordt opnieuw ontworpen aan de hand van de nieuwe wegtypering en inrichtingseisen van de GebiedsOntsluitingsWeg – 30km/h (GOW30) van het CROW. GOW30 wegen zijn in basis zo ingericht dat tussen de kruispunten de nadruk ligt op doorstromen en bij de kruispunten op uitwisselen. Ook wordt op een 'later moment' het aantal rijstroken voor het autoverkeer op de Nijmeegseweg verminderd.

Verkeerskundige fasering
Om de gewenste DMP-verkeerstructuur te kunnen realiseren is gekozen een fasering toe te passen. De verkeerskundige Fase 1 van de Nijmeegseweg bestaat in 1e instantie uit twee gecombineerde rijstroken (auto en bus) richting het centrum waarop 30 km/h wordt gereden.
Bij deze fase blijft het doorfietspad Arnhem-Nijmegen op de John Frostbrug liggen aan weerszijden van de brug. De route kruist bij het De Monchyplein naar de oostzijde van de Nijmeegseweg. De noodzakelijke kruising van de fietsroute voldoet hiermee niet aan de gewenste kwaliteitseisen die worden gesteld aan doorfietsroutes. Hierbij zijn snelheid, directheid en beperkte (oversteek-) hinder essentieel voor de gewenste kwaliteit.

In de verkeerskundige Fase 2 wordt op de Nijmeegseweg één rijstrook toegewezen aan de bus en blijft er voor de auto nog maar 1 rijstrook per rijrichting over. Het exacte moment van omvormen is nog niet bepaald. Deze hangt samen met de behaalde verkeerskundige effecten door de genomen (DMP-) maatregelen, zoals:

- de openstelling van de A15;
- nieuwe en voldoende kwalitatieve fietsverbindingen Arnhem-Zuid

- de beschikbaarheid extra HUB-functies zoals de beschikbaarheid van deelfietsen en een snelle busverbinding/meermanskaartje vanaf GelreDome, waarmee de ‘last mile’ snel en comfortabel gemaakt kan worden;
- andere/overige DMP maatregelen die bijdragen aan de gewenste mobiliteitstransitie.

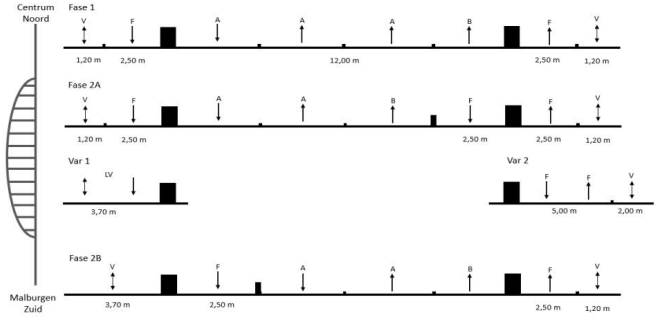

Figuur 1: indeling John Frostbrug (Voetganger, Fiets, Bus, Auto, LV Langzaam Verkeer)

Bij de verkeerskundige Fase 2 ontstaat er ‘verkeersruimte’ op de John Frostbrug. De brug is nu te smal om alle verkeerskundige structuren te kunnen realiseren, zoals voldoende brede voetpaden, fietspaden en busbanen. Voor het doorfietspad Arnhem-Nijmegen is de wens om de John Frostbrug aan de oostzijde van de brug met een in twee richtingen bereden fietspad te kruisen.

Fase 1: De Nijmeegseweg bestaat uit twee gecombineerde (auto en bus) rijstroken. De huidige indeling van de John Frostbrug blijft gehandhaafd.

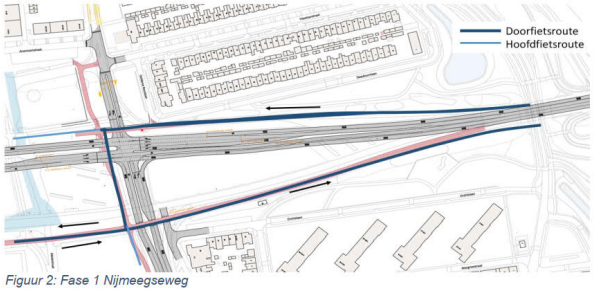

Figuur 2: Fase 1 Nijmeegseweg

Fase 2A: De Nijmeegseweg bestaat uit 1x busstrook en 1x auto rijstrook. Hierdoor komt 1 rijstrook beschikbaar op de John Frostbrug. De doorfietsroute Arnhem-Nijmegen kan hiermee over de gehele lengte de Nijmeegseweg oostelijk van de Nijmeegseweg worden gerealiseerd (van Nijmeegseplein tot aan het Airborneplein).

Fase 2A-Var 1: Fase 2A geeft ruimte voor de toepassing van ‘shared space’ voor het Langzaam Verkeer op de westzijde van de brug.

Fase 2A-Var 2: Wanneer het niet wenselijk is om de vrijgekomen verkeersruimte toe te wijzen aan de fiets, is een verbreding van de John Frostbrug nodig aan de oostzijde (tot 7 meter).

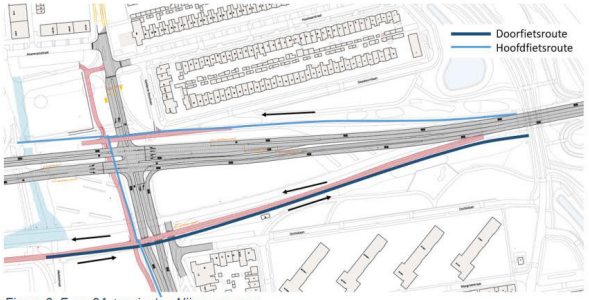

Figuur 3: Fase 2A +varianten Nijmeegseweg

Fase 2B: De Nijmeegseweg bestaat uit 1x busstrook en 1x auto rijstrook. Hierdoor komt 1 rijstrook beschikbaar op de John Frostbrug. Deze wordt aan de westzijde gebruikt voor het verbeteren van de fietsstructuur.

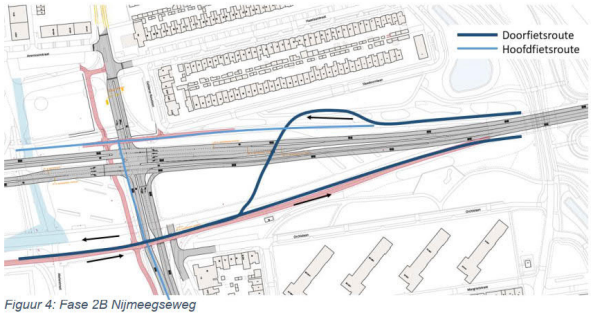

Figuur 4: Fase 2B Nijmeegseweg

De indeling op de John Frostbrug, zoals deze is geschetst in Fase 2A en 2B, zijn indicatief. Er heeft nog geen definitieve keuze plaatsgevonden. Het huidige stedenbouwkundig ontwerp van de Nijmeegseweg maakt dat alle fases en varianten mogelijk blijven.

Tijdelijke doorfietsroute Arnhem-Huissen

Tot de openstelling van de nieuwe voetgangers-/fietsbrug over de Rijn sluit de doorfietsroute Arnhem-Huissen (tijdelijk) aan op de verkeerstuin op de Graslaan/Waardmanspad. De huidige opgangen bij de verkeerstuin voldoen niet aan de gewenste criteria van doorfietsroutes, waaronder de maximale stijgingspercentages, breedte en gestrektheid. Aangezien het hier gaat om een tijdelijke situatie, is het niet gewenst om deze route ingrijpend aan te passen.

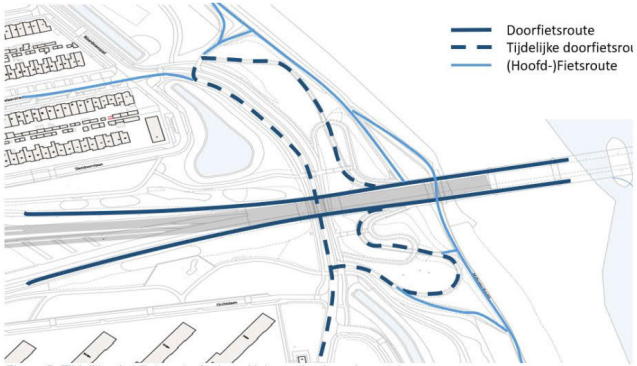

Figuur 5: Tijdelijke doorfietsroute Arnhem-Huissen thv de verkeerstuin

Het is wel wenselijk het fietspad te verbreden waarmee fietsers elkaar in de verkeerstuin kunnen inhalen of naast elkaar rijden. De huidige fietspadbreedte in combinatie met de krappe boogstralen leidt in de huidige situatie ‘al’ tot verkeersonveilige situaties.

Samengevat

De huidige en gewenste verkeersstructuren op de Nijmeegseweg zijn complex. Alle modaliteiten komen samen op de route van en naar het centrum waarbij de mobiliteitsambities groter zijn dan de beschikbare ruimte. De John Frostbrug vormt daarbij de bottleneck. Hier is de beschikbare verkeersruimte het kleinst. Het maakt dat we verkeerskundige invulling van de brug moeten heroverwegen. Hierbij kan de brug niet los worden gezien van zijn ligging, historische waarde en de noordelijke en zuidelijke brugopgangen, zoals ook in het transformatiekader is aangegeven.

Deze concept-memo vormt de verkeerskundige input voor het gesprek met het Q-team, maar vormt tevens de aanzet tot de (interne) discussie over de inrichting en inzet van de verkeerskundige ruimte op de John Frostbrug. De beschreven verkeerskundige fases en varianten liggen (nog) niet vast. Het stedenbouwkundig ontwerp van de Nijmeegseweg zoals dit momenteel wordt uitgewerkt, is zo van opzet dat op alle (eerder beschreven) verkeerskundige fasen kan worden aangesloten.

Gelders Genootschap

Bijlage 1: Fases versus indeling verkeersruimte John Frostbrug

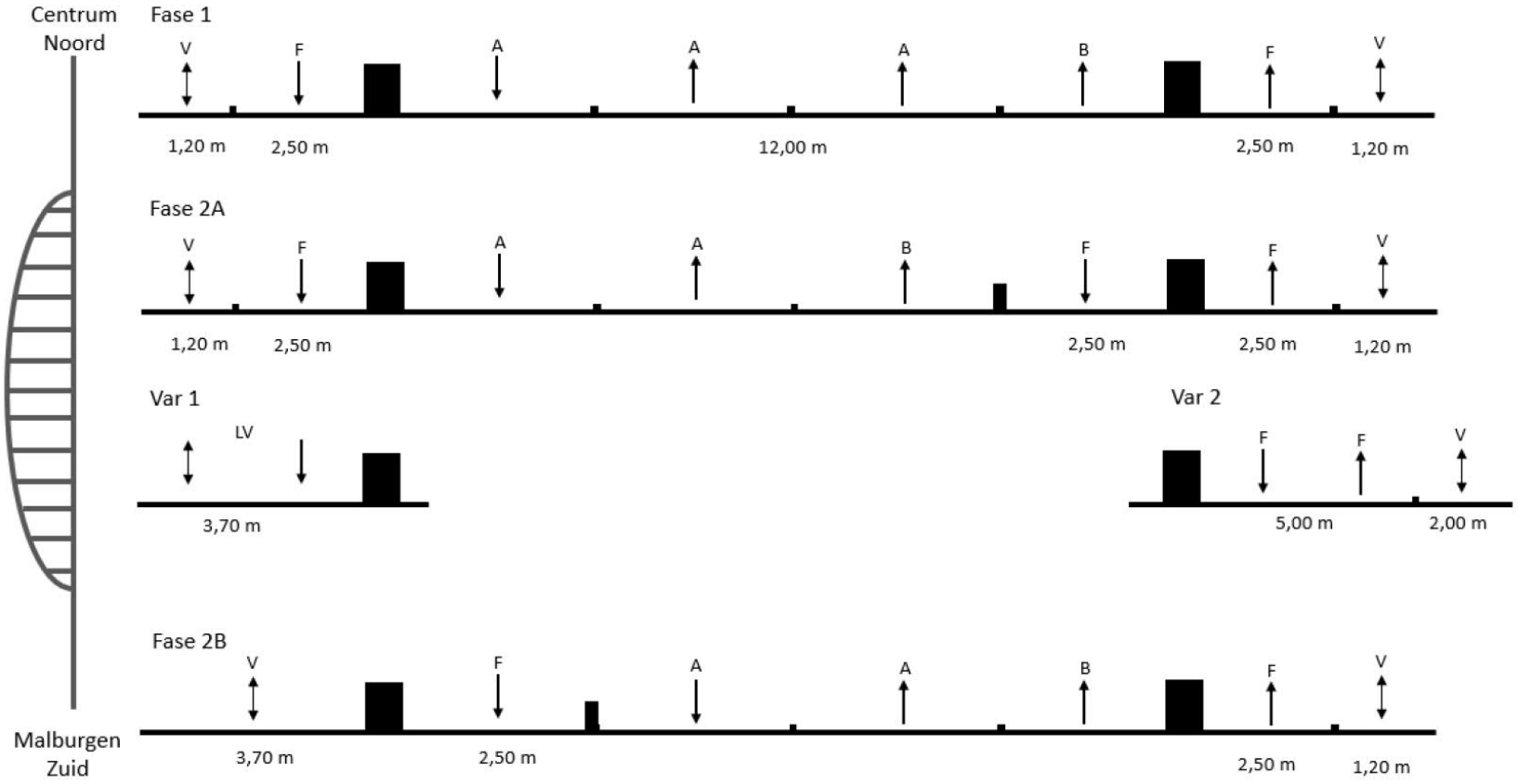

Beeldreferentielijst

Gelderland, E. (z.d.). Verdwenen boerderijen. Mijn Gelderland. https://mijngelderland.nl/inhoud/routes/ommetje-ressen/verdwenen-boerderijen

Gelders Genootschap. (2020). Cultuurhistorische analyse en waardenstelling van het gemeentelijk monumentale park zuidelijk van de John Frostbrug.

Home - Gelders Archief. (z.d.). Gelders Archief. https://www.geldersarchief.nl/

Slag om Arnhem Archief – Opdat wij niet vergeten. (2018, 7 mei). http://www.slag-om-arnhem.nl/

Street smart. (z.d.). Street Smart. https://streetsmart.cyclomedia.com/

Wikipedia-bijdragers. (2025, 26 januari). IJssellinie. Wikipedia. https://nl.wikipedia.org/wiki/IJssellinie#:~:text=De%20IJssellinie%20was%20een%20militaire,een%20landinvasie%20vanuit%20het%20oosten.

Samen voor schoonheid

Gelders Genootschap
Zypendaalseweg 46
6814 CL Arnhem
026 4421742
info@geldersgenootschap.nl

geldersgenootschap.nl

GELDERS GENOOT SCHAP
stad en land

Datum: 16 september 2025

Betreft: negatief advies op het stedenbouwkundig plan Nijmeegseweg fase 2

Aan het college van burgemeester en wethouders,

Het doel van het project Nijmeegseweg is om de wijkdelen Malburgen Oost en West beter met elkaar te verbinden d.m.v. een stedenbouwkundigplan waarin de Nijmeegseweg minder een barrière vormt en er meer woningen bijgebouwd worden. De bedoeling was en is om hiermee de leefbaarheid in de wijk te verbeteren voor de huidige en toekomstige bewoners van de wijk en tegelijk een mooie entree te realiseren in de vorm van een groene stadsboulevard. Ook wilde de gemeente een co-creatie aangaan met bewoners om tot een gedragen plan te komen.

Na een succesvol participatieproces voor het ontwerpen van het plan voor de eerste fase, keken wij als Klankbordgroep Nijmeegseweg positief uit naar het vervolg voor de invulling van fase 2. Eind 2022 nam wethouder Paul Smulders echter het initiatief om het beoogde aantal woningen in de startnotitie te verhogen (van 230 - 350 woningen tot opeens minimaal 350 en zo mogelijk meer). Door de gemeenteraad zelf werden, middels een amendement, nog meer kaders toegevoegd. Ondanks het expliciete en onderbouwde bezwaar van de Klankbordgroep Nijmeegseweg stemde de gemeenteraad in met het verhogen van het aantal woningen en gestapelde bouw. Het percentage woningen voor sociale huur werd vastgesteld op 30 %. Hier moesten wij het mee doen.

Met een nieuwe samenstelling van deels nieuwe leden is er samen met de gemeentelijke projectleider en het stedenbouwkundig bureau alsnog gewerkt aan een plan binnen de opgelegde opgave om minimaal 350 woningen te realiseren. Net als de eerste fase is ook dit proces zeer prettig verlopen. Bewoners, het Bureau OD205 Stedenbouw & Landschap en de projectleider hebben zich 2 jaar ingezet om binnen de kaders van de raad een plan te ontwerpen dat recht doet aan wat de wijk Malburgen nodig heeft. Tot onze teleurstelling moeten we nu concluderen dat het ons niet is gelukt.

Op hoofdlijnen vinden we het ontwerp er mooi uit zien. Er is geluisterd naar de wensen van de Klankbordgroep Nijmeegseweg. De bebouwing van Oost en West is dichter bij elkaar gebracht en er is veel ruimte voor bestaand en toekomstig openbaar groen en water. Daarnaast zijn door diverse bewoners meerdere grote en kleine inhoudelijke aandachtspunten aangegeven op het plan dat er nu ligt. Deels nog bespreekbaar en deels later nader uit te werken. Ook is er naar onze mening ook te weinig gedaan met een deel van onze zorgen die wij eerder al aan u kenbaar hebben gemaakt bij het stedenbouwkundige plan voor fase 1 in 2021. Echter, het zwaarst wegende bezwaar is de toename van het aantal woningen in een aantal geconcentreerde woonblokken met 100% sociale huur erin, waardoor wij ons grote zorgen maken over de grote toekomstige druk op de leefbaarheid en de veiligheid. Onze zorg is dat de wijk Malburgen, waar de druk nu al te hoog is, het opgelegde programma niet kan dragen. Omdat dit een opdracht van de raad betreft, kunnen de projectleider en het stedenbouwkundigbureau ons hierin niet tegemoet treden en is de conclusie dat het proces is vastgelopen.

In de startnotitie Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg fase 2 staat als uitgangspunt dat participatie plaats vindt middels co-creatie. Als vertegenwoordigers van onze wijk begrijpen wij dat er grote belangen spelen, maar hierin zijn wij onvoldoende meegenomen. Bij het kiezen tussen verschillende opties -zoals het verleggen van de weg en de inrichting van het park en de openbare ruimte, zijn ons de verwachte kosten en de hoeveelheid opbrengsten aan woningen die daar tegenover moeten staan, niet voorgelegd. Daarnaast zijn wij van mening dat Malburgen niet de lasten moet dragen die evenredig over de stad verdeeld zouden moeten worden.

We willen samen met de gemeente uit deze impasse komen en gaan daarom graag met de wethouder het gesprek aan om onze zorgen te bespreken. Ook willen we expliciet afspreken welke ruimte er is om onze inhoudelijke vragen en bezwaren te bespreken en/of nader uit te werken. Daarnaast willen we de voorwaarden voor het participatieproces hierna concreter vastleggen en afspreken hoe wij dit gaan monitoren. Gelet op de lange weg die we intussen al gezamenlijk hebben gelopen bij de Nijmeegseweg spreken we ons vertrouwen uit in het college, de huidige projectleider en het stedenbouwkundig bureau om samen met hen alsnog tot een gezamenlijk gedragen plan te komen.

Wij vernemen graag van u,

Klankbordgroep Nijmeegseweg

Bijlagen -1: Bijlage behorend bij negatief advies op het stedenbouwkundig plan Nijmeegseweg fase 2

Bijlage bij brief Klankbordgroep Nijmeegseweg

Worden de ambities en kaders waargemaakt met dit stedenbouwkundige plan?
En wat zijn onze andere aandachtspunten?

Wij zijn van mening dat dit op meerdere punten niet waargemaakt wordt.
Ons grootste bezwaar richt zich op het programma wat voor fase 2 in Malburgen Oost bedacht is. Een wijk die al heel veel problemen kent en een zeer hoog percentage aan sociale huur. Aan deze wijk met al heel veel problematiek worden nog eens 112 vooral kleine sociale huurappartementen toegevoegd. Wij voorzien hier grote problemen gezien de doelgroep die mogelijk zich hier gaat huisvesten.
Ook de positionering van deze appartementen (direct zichtbaar op de hoek van de Zeegsingel en tegenover het Olympuscollege, alsmede direct gelegen naast het snelfietspad en de Decathlon) gecombineerd met de mogelijk te huisvesten doelgroepen en de gevolgen voor de on-leefbaarheid van de wijk baart ons grote zorgen. We zien de problematiek in andere wijkdelen m.b.t. concentraties van sociale huur en wat dat doet met een wijkdeel.
De ambitie is de wijk Malburgen beter te maken, niet slechter.
Vandaar ook dat wij over deze zorgen met u in gesprek willen.

Een andere ambitie is het verbinden van Malburgen Oost en West, ruimtelijk, gevoelsmatig en functioneel wat betreft het langzame verkeer.
Ook deze ambitie wordt niet waargemaakt daar alle kruisingen met de Nijmeegseweg niet zonder verkeerslicht oversteekbaar zijn voor fietsers en voetgangers. *(Dit punt was trouwens ook al een punt van zorg die toen al een betere uitwerking vroeg in ons Klankbordgroep advies voor het stedenbouwkundigplan voor fase 1 van het najaar 2021, daar waar het het doorgaande snelfietspad betreft.)* Naar onze mening is dat ook strijdig met het STOMP beginsel uit het Duurzaam Mobiliteitsplan. En het ruimtelijke kader uit de startnotitie waar staat dat "*De (snel)fietsroutes Arnhem-Nijmegen en de fietsrelaties over de John Frostbrug worden versterkt en verbeterd.*" wordt op deze wijze ook niet waargemaakt.
Zowel functioneel als gevoelsmatig wordt daarom de Nijmeegseweg nog steeds als barrière ervaren. Bovendien wordt er nog een oversteek weggehaald waardoor de situatie juist verslechterd wordt voor het langzame verkeer.
Ook hier zouden we graag een andere oplossing(en) zien waar fietsers en voetgangers wel altijd de Nijmeegseweg kunnen oversteken met voorrang op het autoverkeer.

Dat het huidige plan in strijd is met het STOMP beginsel blijkt naar onze mening ook uit de tekst op bladzijde 19 4e tekstkolom onderaan het 2e tekstblok (citaat: "Ooit, in de verre toekomst als het autoverkeer het toelaat, zouden hier nieuwe verbindingen voor voetgangers of fietsers kunnen ontstaan."). Naar onze mening moeten gewoon direct zebrapaden ingetekend en aangelegd worden en wel overal ter hoogte van de openingen tussen de pocketparks zowel in de lange stukken Nijmeegseweg tussen de Klaverlaan-Veldbloemenlaan en Meldestraat-Zeegsingel als ook het zuidelijk deel tussen Meldestraat-Zeegsingel en het Nijmeegseplein. Daarnaast is het verzoek bij deze oversteken deze te voorzien van voldoende middensteun in de berm voor overstekende voetgangers en fietsers.
Daarnaast wil de Klankbordgroep Nijmeegseweg nog een extra oversteek voor fietsers en voetgangers van de Nijmeegseweg tussen de Klaverlaan in West en de Veldbloemenlaan in Oost.

Het ruimtelijke kader dat Fase 1 en Fase 2 vormen een samenhangend stedelijk gebied, beide plannen sluiten op elkaar aan wordt naar onze mening ook niet waargemaakt. Zoals het plan voor fase 2 er nu bij ligt zie je straks een weg die door 2 geheel andere wijken lijkt te lopen in plaats van dat je het gevoel krijgt dat de delen van Oost en West bij elkaar horen. Dit uit zich vooral in de hoogte die in fase 2 gewoon overal minimaal 1 verdieping en vaak ook meer hoger is dan het westelijk deel (fase 1).
En bij fase 1 zie je een bebouwing van dezelfde hoogte over bijna de hele lengte van de weg waar er bij fase 2 juist veel meer verspringing is in hoogte.
Ook is er een concentratie van sociale huur appartementen te zien in het oostelijke deel ter hoogte van het Olympuscollege en de Decathlon (in totaal 112 appartementen) terwijl in het westen daar grondgebonden sociale huurwoningen (totaal ongeveer 40) in fase 1 tegenover liggen.
Een meer gemengde opzet koop en duurdere huur ook op gebouwniveau is naar onze mening beter voor de wijk.
De balans is in de loop van het proces tussen fase 1 en fase 2 verdwenen uit het plan. Kijk naar mogelijkheden voor verdelingsverbetering.

Het aantal woningen in fase 2 is verhoogd naar 390, terwijl in de startnotitie 350 woningen als minimum werden genoemd. De kern van het plan moet zijn: een groene stadsboulevard (wat ook een ambitie is), die meerwaarde dient en een aantrekkelijk onderdeel van de stad is en die Malburgen ook verbetert, niet het "maximaal volbouwen" langs de Nijmeegseweg.

Dan hebben we nog een aantal aandachtspunten:
<u>Wat betreft het Monchypark:</u>
De bestemming Groen-Parkgebied moet expliciet in het stedenbouwkundige plan worden opgenomen en door de gemeenteraad vastgesteld.
De horeca in het Monchypark moet op alle relevante tekeningen en teksten worden opgenomen in het stedenbouwkundige plan. Deze plek moet <u>de</u> ontmoetingsplek worden voor bewoners van West en Oost. En ook zorgen voor voldoende sociaal toezicht in het park.

<u>Historisch deel Noord en Monument:</u>
De nog uit te werken bebouwing in deelgebied Noord (nu met monumentstatus) moet aansluiten bij de omliggende stijl en hoogte, zoals Hotel Zuid, de vooroorlogse woningen aan de Orchislaan en de Sleedoornlaan. Dit gebied vormt het eerste deel van Arnhem-Zuid met karakteristieke jaren '30-woningen en heeft bovendien historische betekenis in verband met de Tweede Wereldoorlog. Geen hoogbouw die de wijkdelen in dit deel juist verder scheidt in plaats van verbindt zoals duidelijk in de ambitie wordt benoemd.
Vooral in dit noordelijke deel gaan er veel populieren weg terwijl er op de tekeningen er niets voor terug komt. Dit lijkt ons in onbalans te zijn zeker als je het vergelijkt met de andere nieuwe bebouwing waar meer bestaande en nieuwe bomen om heen staan.
Omwonenden en bewoners van Malburgen moeten via de voorgenomen prijsvraag een doorslaggevende stem krijgen op de nieuwbouw.

<u>Wegaanleg in één keer goed doen:</u>
Leg vast dat fase 2 pas wordt uitgevoerd als de Nijmeegseweg (conform het Mobiliteitsplan) is ingericht als 30 km-zone, samenhangend met de werkzaamheden voor de doortrekking van de A15. En voer de aanleg van beide busbanen ook in één keer uit, gelijktijdig met de invoering van de 30 km-zone. Dit is trouwens conform het Duurzaam Mobiliteitsplan waar sprake is dat alles in één keer gaat worden aangelegd.
En voeg direct bij de aanleg meer bushaltes toe op de lange Nijmeegseweg waaronder bij de Meldestraat en ter hoogte van de Decathlon. Dit ter bevoordeling van het openbaar vervoer.

Fietsontsluitingen en nieuwe kruising van autoverkeer met het snelfietspad:
We vinden dat de fietsontsluitingen beter moeten worden uitgewerkt.
En besteedt extra aandacht aan de veiligheid van de snelfietsroute daar waar deze het autoverkeer gaat kruisen die naar de nieuwbouw van fase 2 wil (in het verlengde van de huidige weg tussen de Decathlon en het Olympuscollege).

Natuurlijke oevers:
Kies voor natuurlijke oevers in plaats van verharde waterkanten, niet alleen in het Monchypark maar in het hele plangebied

Aanplant bomen:
Zoals weergegeven in de startnotitie: begin met de aanplant van nieuwe bomen zodra de definitieve ligging van de weg bekend is.

Voortzetting Participatie:
Borg in een afspraak dat de participatie bij de verdere uitwerking van beide fases op hetzelfde hoge niveau blijft en geef de Kerngroep Bewonersparticipatie Malburgen & de huidige Klankbordgroep Nijmeegseweg een rol hierin. Het is een proces van plan tot sleutel en de Klankbordgroep Nijmeegseweg blijft betrokken tot nadat alle laatste woningen en voorzieningen zijn opgeleverd. En als verbeterpunt stuur na iedere bijeenkomst een verslag met een eventuele presentatie die vertoond is en wat er met de ingebrachte punten & opmerkingen gedaan is.

Klokkentoren:
De klokkentoren zien wij op een aantal tekeningen staan maar niet die van het ruimtegebruik op bladzijde 45. Wij vinden dat de klokkentoren beter in het plan verankerd moet worden.

Malburgen, september 2025

Aan de klankbordgroep Nijmeegseweg (per e-mail)

Datum	: 30 september 2025
Zaaknummer	: 4661526
Contactpersoon	: Chantal Rijnsburger
Telefoonnummer	: 08001809

Onderwerp: Advies Klankbordgroep Nijmeegseweg op stedenbouwkundig plan Nijmeegseweg Fase 2

Beste leden van de klankbordgroep Nijmeegseweg,

Bedankt voor jullie advies en open en uitgebreide uiteenzetting van de zorgen en ervaringen rondom het project Nijmeegseweg Fase 2. Wij begrijpen goed dat het een flinke uitdaging is geweest om binnen de kaders en verwachtingen tot een plan te komen dat recht doet aan alle belangen. Jullie betrokkenheid en inzet zijn duidelijk zichtbaar en worden zeer gewaardeerd. In de bijlage bij deze brief reageren wij op de belangrijkste vragen en zorgen die door u zijn meegegeven rondom het stedenbouwkundig plan Nijmeegseweg Fase 2. Zaken die binnen de kaders passen zijn overgenomen of worden overgenomen in de uitwerking van het plan, zoals de aanplant van bomen, de bestemming park en natuurlijke oevers.

Wij hebben het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 inmiddels samen met uw advies en onze reactie daarop (deze brief met bijlage) voorgelegd aan de gemeenteraad ter vaststelling. Wij verwachten dat de vaststelling dit jaar nog zal plaatsvinden. Tijdens dit proces bestaat de mogelijkheid om in te spreken bij de gemeenteraad. De griffie van gemeenteraad neemt zodra duidelijk is wanneer de raadsbehandeling plaatsvindt, contact met u op.

Wanneer de gemeenteraad het stedenbouwkundig plan vaststelt, staat 2026 in het teken van het uitwerken van het plan in een inrichtingsplan, een omgevingsplan en een omgevingskwaliteitsplan.

- Het **inrichtingsplan** vormt een gedetailleerde uitwerking van het gebied, gebaseerd op het stedenbouwkundig plan.
- Het **omgevingsplan** bepaalt wat er waar mag en kan in het gebied: waar mag worden gebouwd, welke functies zijn toegestaan (zoals wonen, werken, groen en wegen), en onder welke voorwaarden. Het regelt zaken als bouwhoogtes, gebruik van grond, milieueisen, veiligheid en bescherming van natuur en cultuurhistorie.
- Het **omgevingskwaliteitsplan** bevat richtlijnen en maatregelen om de leefomgeving mooi, gezond en duurzaam te houden of te maken.

Ook gaan we aan de slag met het voorbereiden van de ontwerpwedstrijd voor het opnieuw inrichten van het gebied ten noorden van de Huissensestraat waar ook een woongebouw voorzien is.

Bij het uitwerken van het plan en de voorbereiding van de ontwerpwedstrijd wordt de klankbordgroep uiteraard betrokken.

Wij hopen met deze brief een aantal zorgen te hebben weggenomen. Chantal Rijnsburger, u wel bekend, is te allen tijde bereid met u in gesprek te gaan bij eventuele vervolgvragen of onduidelijkheden van uw kant.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n): reactie op inbreng klankbordgroep Fase 2

Bijlage: reactie op inbreng klankbordgroep Fase 2

Aantal woningen
We begrijpen de zorgen over de toename van het aantal woningen in Fase 2 van 350 naar 390. Toch blijft het uitgangspunt dat de Nijmeegseweg zich ontwikkelt tot een groene stadsboulevard die een meerwaarde vormt voor de stad en bijdraagt aan de verbetering van Malburgen.
Het extra aantal woningen is geen poging tot maximaal volbouwen, maar een antwoord op de urgente woningbouwbehoefte in Arnhem, binnen een zorgvuldig en doordacht ontwerp. Door slimme ruimtelijke keuzes, zoals het creëren van meer open ruimte en het omlijsten van het nieuwe park, blijft de groene en aantrekkelijke uitstraling van de stadsboulevard behouden.
Wij zijn ervan overtuigd dat deze balans tussen wonen, groen en openbare ruimte zorgt voor een levendige en prettige woonomgeving.

Aandeel sociale huur
Wij vinden het belangrijk dat er voldoende sociale woningen in Arnhem zijn, gezien de grote behoefte in de stad. Binnen het project Nijmeegseweg wordt een passend aandeel sociale woningbouw toegevoegd, dat goed aansluit bij de wijk.
Bij dit project kunnen geen losse sociale woningen worden gerealiseerd omdat woningcorporaties dit niet zelfstandig kunnen beheren zonder een Vereniging van Eigenaren (VvE), wat binnen het corporatiemodel niet werkt. Daarom worden sociale woningen geclusterd in samenhangende gebouwen. De woningcorporatie heeft in haar toewijzingsbeleid de mogelijkheid om een deel van de woningen toe te wijzen aan huurders die bijvoorbeeld actief willen bijdragen aan een fijne woonomgeving (cohesie en leefbaarheid) en het versterken van de onderlinge verbinding tussen bewoners. Ook kan zij rekening houden met factoren zoals draagkracht bij de toewijzing.
Op deze manier zorgen we voor een duurzame en sociale leefomgeving die past bij de wijk en het gebied van het project Nijmeegseweg.

Inzicht in keuzes m.b.t. kosten en woningopbrengsten
Tijdens het proces is er tijdens de bijeenkomsten door OD205 en de gemeente zoveel mogelijk op ingezet om de klankbordgroep actief te betrekken en open te zijn over de te maken keuzes. Ook in het vervolgproces blijven we het gesprek voeren om samen te komen tot een uitwerking van het plan dat recht doet aan de ruimtelijke, financiële en sociale aspecten van het gebied.
Het is belangrijk om te benadrukken dat het aantal woningen niet is verhoogd om de kosten van bepaalde investeringen te dekken. Wel moet een gebouw financieel rendabel zijn. Zo vraagt bijvoorbeeld het inpassen van een parkeerkelder onder een gebouw om een minimumaantal woningen om dit voor een ontwikkelende partij haalbaar te maken.
Het plan vraagt een grote investering van de gemeente Arnhem en kost veel meer dan het oplevert. Die investering willen we graag doen omdat wij ervan overtuigd zijn dat dit bijdraagt aan het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk Malburgen.

Onevenwichtige verdeling tussen Fase 1 en Fase 2
We begrijpen de zorgen over de samenhang tussen Fase 1 en Fase 2. Fase 1 is kleinschaliger, bevindt zich verder in de planvorming en is na een intensief participatieproces tot stand gekomen. Binnen het huidige proces is opschalen van Fase 1 niet wenselijk. Aan Fase 2 zijn andere kaders gesteld dan aan Fase 1. Binnen de kaders is zoveel mogelijk gedaan om beide fases zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Dit doen we onder andere door de verlegging van de weg en het creëren van afwisselend open (pocketparks) en gesloten delen, waardoor nieuwe zichtlijnen en verbindingen ontstaan.

Barrièrewerking Nijmeegseweg en oversteken
De Nijmeegseweg blijft een belangrijke toegangsweg naar de stad. Hoewel het verkeer zal afnemen, blijft het een veelgebruikte route. Door het samenvoegen van rijstroken wordt de fysieke oversteeklengte van de Nijmeegseweg korter, wat bijdraagt aan een betere oversteekbaarheid. Daarnaast worden de oversteken compacter en worden de kruispunten overzichtelijker, wat samen met lagere verkeersintensiteiten de barrièrewerking van de weg vermindert.
Er komt een nieuwe oversteekplaats nabij de Klaverlaan, gecombineerd met een halte voor het openbaar vervoer. Voor de veiligheid worden de oversteken voorzien van verkeerslichten.

Invulling van het De Monchypark
In een stedenbouwkundig plan worden geen bestemmingen vastgelegd, dat gebeurt in het omgevingsplan. Het is nadrukkelijk de bedoeling om het De Monchypark als park te bestemmen, en dat gaan we dan ook doen.
Daarnaast is het uitgangspunt dat er ruimte is voor een horecavoorziening in het park. Deze is opgenomen in het stedenbouwkundig plan. Aan het zuidelijke begin van de vijver is bovendien ruimte gereserveerd voor een kunstwerk. Op die plek zou, in een eigentijdse vorm, het De Monchymonument, ook bekend als de klokkentoren, kunnen terugkeren.

Ontwerpwedstrijd gebouw ten Noorden van de Huissensestraat
We begrijpen dat er zorgen zijn over hoe het nieuwe gebouw zich verhoudt tot de omliggende stijl en hoogte. We kiezen er echter bewust voor om ontwerpvrijheid te bieden aan de ontwerpers.
We kijken naar de grotere context van het monument, het brugcomplex en de stedenbouwkundige lijn langs de Nijmeegseweg. Daarbij stellen we hoge eisen aan de kwaliteit van de architectuur en inpassing in het landschap. Zo ontstaat ruimte voor een bijzonder en toekomstbestendig gebouw dat iets toevoegt aan de wijk én aan Arnhem als geheel.
De ingediende ontwerpen worden beoordeeld door een commissie van ambtenaren, vakinhoudelijke experts en bewonersvertegenwoordigers. De stem van bewoners wordt meegewogen, naast andere criteria zoals ruimtelijke kwaliteit, haalbaarheid en beleidsdoelen.

Fasering nieuwe wegprofiel
De gemeente heeft de voorkeur om de Nijmeegseweg direct aan te leggen met het gewenste wegprofiel: één rijstrook en één busbaan in beide richtingen. Door de aangenomen motie 25M16 bij de behandeling van het Duurzaam Mobiliteitsplan (‘Verstandig beperken op de Nijmeegseweg’), is dit echter niet mogelijk. Daarom is er gekozen voor een gefaseerde aanpak richting het centrum.
De Nijmeegseweg van het centrum richting GelreDome wordt wél meteen ingericht met één busbaan en één rijstrook voor autoverkeer. In de andere richting, van GelreDome naar het centrum, blijft in eerste instantie de huidige situatie met twee rijstroken behouden, maar dan met een maximumsnelheid van 30 km/h. In een latere fase wordt ook dit deel teruggebracht naar één busbaan en één rijstrook voor de auto.
De reden voor deze fasering is dat de verkeersintensiteit richting het centrum op dit moment nog te hoog is om direct over te gaan op één rijstrook. Daarom worden eerst verschillende maatregelen genomen om het autogebruik te verminderen en het gebruik van fiets en openbaar vervoer te stimuleren. Deze maatregelen zijn onder andere:

- De aanleg van HUB GelreDome en de daarbij horende faciliteiten zoals goed natransport met fiets en openbaar vervoer;
- Verbetering van het openbaar vervoer op de Nijmeegseweg;
- Upgrading van de doorfietsroute Arnhem–Nijmegen;
- Bewustwordingscampagnes voor duurzaam reisgedrag.

Daarnaast wordt het autoverkeer gereguleerd aan de stadsrand bij het Nijmeegseplein. Tot slot zal de doortrekking van de A15 op termijn bijdragen aan minder verkeer op de Pleijroute en in de stad.

Fietsaansluitingen beter uitwerken en borgen veiligheid doorfietspad
De fietsontsluitingen worden na vaststelling van het stedenbouwkundig plan verder uitgewerkt in het inrichtingsplan. De verbetering van de doorfietsroute Arnhem-Nijmegen is een apart project, waarbij aandacht wordt besteed aan de veiligheid, ook bij de kruisingen met het autoverkeer in de buurt van de nieuwbouw van Fase 2.

Natuurlijke oevers
Uitgangspunt is het toepassen van natuurlijke oevers tenzij het ruimtelijk echt niet kan. Dit onderdeel wordt uitgewerkt in het inrichtingsplan.

Aanplant bomen
We willen zo snel als mogelijk starten met het aanplanten van bomen en ander groen. Voorafgaand daaraan is het nodig te weten waar dit in het plan kan. Daartoe wordt er in het vervolgproces een inrichtingsplan opgesteld. In het inrichtingsplan wordt het stedenbouwkundig plan verder uitgewerkt. Hierin wordt onder andere verwerkt waar de nieuwe weg exact komt te liggen, hoe de weg en ook de kruispunten worden vormgegeven en waar het groen kan komen, rekening houdend met de aanwezigheid van kabels en leidingen. Zodra het inrichtingsplan klaar is kunnen we beginnen met de aanplant.

Invulling participatie in het vervolgproces

In elke stap van het project wordt de klankbordgroep betrokken. De kerngroep bewonersparticipatie bewaakt het participatieproces. Hoewel de klankbordgroep tevreden is over het doorlopen proces om te komen tot het stedenbouwkundig plan, wordt er ruimte voor verbetering gezien. In samenspraak met Team Leefomgeving Malburgen worden er nieuwe afspraken gemaakt.

Verslag wijkbijeenkomsten over het stedenbouwkundig plan voor Fase 2 Nijmeegseweg

Tijdens de informatieavonden voor de wijk op 23 juni en 16 september 2025 hebben inwoners vragen gesteld en input gegeven over de plannen voor de Nijmeegseweg.

Er waren vragen over het behoud van groen en bomen. De gemeente gaf aan dat de kap zoveel mogelijk wordt beperkt. Het ontwerp is boominclusief: bestaande bomen worden waar mogelijk behouden of verplaatst, en er worden nieuwe bomen, struiken en ondergroei toegevoegd. Zo ontstaat een groen landschap met meer biodiversiteit, schaduw en ruimte voor recreatie.

Bewoners vroegen om duidelijke wandelroutes, veilige speelplekken en een plek om te sporten. Hier is ruimte voor in het stedenbouwkundig plan en deze wensen worden verder verwerkt in het inrichtingsplan.

Er waren vragen over de verkeersdoorstroming en verkeersveiligheid door het versmallen van de weg. De gemeente legde uit dat het ontwerp van de nieuwe weg gericht is op het verlagen van de snelheid en het verbeteren van de ruimte voor fietsers en voetgangers en dat dit plan voldoet aan de uitgangspunten van het door de raad vastgestelde Duurzaam Mobiliteitsplan. Er is meegegeven dat de meest drukke rijloper, de nieuwe Nijmeegseweg de stad in, pas volgens het nieuwe wegprofiel wordt aangelegd op het moment dat een aantal ‘zoete’ maatregelen is uitgevoerd (zoals de HUB-GelreDome, verbreding van de A12 en het doortrekken van de A15).

Over woningbouw waren de meningen verdeeld: sommigen maken zich zorgen over het verlies van groen, anderen zien juist kansen voor meer beleefbaar groen. Het stedenbouwkundig plan wordt over het algemeen als een verbetering voor de wijk gezien. De gemeente benadrukte dat er een gevarieerd woningaanbod komt met aandacht voor de (groene) beeldkwaliteit. Er was ook interesse om er te gaan wonen.

Tot slot vroegen bewoners aandacht voor sociale veiligheid, vooral rond het park en de Pinksterbloemstraat. In de uitwerking wordt hiermee rekening gehouden door bijvoorbeeld goede routing, zichtlijnen en verlichting.

De signalen uit de wijk hebben niet geleid tot aanpassing van het stedenbouwkundig plan voor Fase 2. Waar mogelijk wordt de input meegenomen bij de verdere uitwerking in het inrichtingsplan.

Van: Chantal Rijnsburger
Verzonden: maandag 27 oktober 2025
Onderwerp: RE: Technische vraag bij voorstellen Nijmeegseweg

Beste Mattijs,

Hierbij het antwoord op jouw technische vraag.

Klopt het dat hier binnenkort een aanpassing wordt voorzien, zodat een goede ontsluiting mogelijk wordt?

Ja. In de in de wijkbrede verkeersveiligheidsinventarisatie n.a.v. Motie20M80 'Een veilig gevoel is belangrijker dan cijfers, en daar is geld voor nodig' is deze aanpassing meegenomen. De planning is dat de aanpassing voor de zomer van 2026 wordt gerealiseerd

En hoe gaat deze aanpassing eruitzien?

Momenteel wordt er gewerkt aan de exacte vorm en inpassing. Een definitief ontwerp is er momenteel nog niet. Het uiteindelijke ontwerp wordt besproken in het wijkplatform en wordt gedeeld met de bewoners via de wijkwebsite van Malburgen.

Met vriendelijke groet,

Chantal Rijnsburger

GEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 5465
6802 EL Arnhem

Chantal Rijnsburger

Projectmanager

Project- en Interimmanagement

Van: Mattijs Loor
Verzonden: zondag 26 oktober 2025
Onderwerp: Technische vraag bij voorstellen Nijmeegseweg

Hoi Chantal,

Bij dezen een technische vraag die je al kon verwachten. Graag ontvang ik het antwoord vóór de behandeling van dinsdag.

Er zijn zorgen in de buurt over de bereikbaarheid van de woningen in fase 1, m.n. doordat op een ontsluitingsroute ook de losplaats van de supermarkt ligt en vrachtwagens daar meerdere keren per dag de doorgang versmallen. Klopt het dat hier binnenkort een aanpassing wordt voorzien, zodat een goede ontsluiting mogelijk wordt? En hoe gaat deze aanpassing eruitzien?

Met hartelijke groet,

Mattijs Loor

(hij/hem)

raadslid D66 Arnhem

portefeuilles mobiliteit, kunst en cultuur, erfgoed en monumenten

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Drie raadsvoorstellen Nijmeegseweg

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Tuch (VVD), De Vries (Volt), Loor (D66), Vroone (PvdD), Prinsen (GroenLinks), Groot (Arnhem Centraal), Van der Ree (ChristenUnie) en Visser (PvdA).

De fracties van de SP, DENK, FvD, CDA, BBA, Groep van den Broek en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de informatieve bespreking. Hierin heeft de heer Hottenträger van het stedenbouwkundig bureau OD205 de achtergrond en de samenhang van de plannen toegelicht. Vervolgens heeft de heer Van Erp namens de klankbordgroep Nijmeegseweg ingesproken. Ten slotte is gestart met de meningsvormende bespreking. Deze is in twee termijnen afgerond. D66 heeft aangegeven mogelijk met één motie of amendement te komen.

Toezeggingen

Niet van toepassing

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de informatieve en meningsvormende bespreking is afgerond, en dat het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende raadsvergadering.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

J. Gerretschen

Debatverzoek: Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?

Geachte voorzitter,

De woningnood in Arnhem is schrijnend en het perspectief voor woningzoekenden wordt met de dag slechter. Het aantal verleende nieuwbouwvergunningen is in 2024 gedaald naar slechts 360, een dramatische afname ten opzichte van de 567 in 2023. Terwijl andere gemeenten bouwen en daadwerkelijk werk maken van hun woonambities, zit Arnhem vast in een moeras van regels, procedures en bovenwettelijke eisen. Niet alleen nieuwbouwprojecten lopen vast, maar ook bestaande mogelijkheden om snel extra woonruimte te creëren worden door gemeentelijke regels ontmoedigd of onmogelijk gemaakt.

Waar in andere steden woningsplitsing en verkamering bijdragen aan meer betaalbare woningen, wordt dit in Arnhem actief tegengewerkt. Leegstaande panden blijven onbenut, tijdelijke woonvormen komen niet van de grond en investeerders haken massaal af door onvoorspelbaar en afschrikwekkend beleid. De gemeente zet hoog in op nieuwe woningen, maar de realiteit is dat vergunningen uitblijven, projecten sneuvelen en zelfs kleinschalige oplossingen worden geblokkeerd. Arnhem zit zichzelf in de weg en woningzoekenden blijven de wachtlijsten verder vullen.

De gevolgen zijn in de stad duidelijk zichtbaar en steeds vaker onderwerp van discussie in de media:

- **Honderden mensen staan in de rij voor een enkel huurappartement**, zoals recent te lezen was in De Gelderlander.
- **Arnhemmers worden gedwongen de stad te verlaten**, omdat er simpelweg geen woningen beschikbaar zijn.
- **De middenhuur verdwijnt**, omdat investeerders afhaken door lokale regelgeving.
- **De gemeentelijke doelstellingen worden niet gehaald**: terwijl Arnhem inzet op duizenden nieuwe woningen, blijven de vergunningen uit en worden projecten vertraagd of geannuleerd zoals te lezen was in Omroep Gelderland.

Ondertussen blijft het college wijzen naar Den Haag, de markt of externe omstandigheden, maar harde cijfers tonen aan dat Arnhem achterblijft. Zo blijkt uit de woondeals dat andere Gelderse gemeenten wél slagen in het bouwen van meer woningen, terwijl Arnhem de achterstand alleen maar ziet oplopen. Ook de signalen die we als raad tijdens het bouwberaad hebben kunnen zien zijn alarmerend. Op deze manier gaan we de huidige doelstellingen niet halen en daar is niemand bij gebaat.

Debat over de koers van het woonbeleid

Met dit debat willen we in de gemeenteraad bespreken hoe Arnhem het woningtekort effectiever kan aanpakken en welke keuzes nodig zijn om sneller en meer te bouwen. De kernvraag is: **Wat kan en moet de gemeente anders doen om woningbouw vlot te trekken en de wooncrisis in Arnhem aan te pakken?**

We willen onder andere de volgende punten bespreken:

1. **De impact van lokale regelgeving waar in Arnhem over gaan**: Hoe dragen gemeentelijke (extra) eisen bij aan vertragingen en belemmeringen in de

woningbouw? Zijn er regels die bovenwettelijk zijn en onnodig bouwen duurder of moeilijker maken?
2. **De daling van bouwvergunningen**: Wat is de analyse van het college over deze daling als het gaat over het deel waar wij verantwoordelijk voor zijn? Waarom lukt het andere gemeenten wel om de woningproductie op peil te houden?
3. **Beschikbaarheid en betaalbaarheid**: Hoe zorgen we ervoor dat er niet alleen méér woningen worden gebouwd, maar ook in de juiste prijscategorieën, zodat Arnhemmers in de stad kunnen blijven wonen en we door één woning toe te voegen meerdere doorstroom en verhuizingen kunnen realiseren?
4. **De positie van investeerders en ontwikkelaars**: Hoe kunnen we ervoor zorgen dat woningcorporaties, bouwers en investeerders wél in Arnhem willen blijven bouwen en investeren en waar lopen zij nu vooral tegen aan waar wij als gemeente over gaan?
5. **Mogelijke verbeteringen**: Wat kan en moet anders in ons woonbeleid om vergunningen sneller te verlenen, procedures minder complex te maken en woningbouw beter te faciliteren en hebben we voldoende capaciteit om bijvoorbeeld het tempo van vergunningsverlening verder te versnellen?

Het is belangrijk dat we als raad samen met het college een open en eerlijke discussie kunnen voeren over hoe Arnhem de komende jaren beter kan presteren op het gebied van woningbouw. Andere gemeenten laten zien dat het anders kan – het is tijd dat Arnhem leert van die voorbeelden en keuzes maakt die bouwen écht mogelijk maken.

Wij verzoeken om dit debat te agenderen, zodat we samen kunnen vaststellen welke stappen nodig zijn om de woningmarkt in Arnhem weer in beweging te krijgen. Middels dit debatverzoek kan de raad richtingen meegeven aan het college voor een vervolg.

Vragen ter voorbereiding van het debat

Wij verzoeken het college om voorafgaand aan de agendering van het debatverzoek schriftelijk antwoord te geven op de volgende politieke en technische vragen. Wij verzoeken het college nadrukkelijk om de antwoorden niet samen te voegen, maar iedere vraag afzonderlijk te beantwoorden.

Technische vragen

1. Hoeveel bouwvergunningen zijn in de afgelopen vijf jaar per jaar verleend in Arnhem? Hoe verhoudt dit zich tot vergelijkbare gemeenten zoals Nijmegen, Ede en Apeldoorn?
2. Welke bouwprojecten in Arnhem zijn de afgelopen drie jaar vertraagd of geannuleerd waarbij gemeentelijke regelgeving een rol heeft gespeeld? Kan het college hiervan een overzicht geven, inclusief oorzaken?
3. Wat is de gemiddelde doorlooptijd van een bouwvergunning in Arnhem en hoe verhoudt zich dit tot gemeenten die wél voldoende woningbouw realiseren?
4. Hoeveel tijd en kosten voegen de extra natuur- en biodiversiteitseisen van Arnhem gemiddeld toe aan een bouwproject? Mocht dat niet bekend zijn, is het college dat dan uit te vragen via onze partners in de stad die bouwen.
5. Hoeveel middenhuurwoningen zijn in de afgelopen vijf jaar bijgekomen en hoeveel zijn er verdwenen?

Politieke vragen

6. Hoe verklaart het college de daling in bouwvergunningen, terwijl de woningnood stijgt en andere gemeenten wél bouwen?
7. Welke verantwoordelijkheid ziet het college bij zichzelf voor de stagnatie in de woningbouw? Wat kan de gemeente anders doen om vertragingen of annuleringen te voorkomen?
8. Welke mogelijkheden ziet het college om regelgeving te versoepelen en vergunningstrajecten te versnellen zonder onnodige bureaucratie?
9. Hoe beoordeelt het college de impact van de doelgroepenverordening op de bouwproductie en de snelheid en kosten daarvan, en ziet het ruimte voor aanpassingen?
10. Wat gaat het college concreet doen om te voorkomen dat nog meer Arnhemmers de stad moeten verlaten door een tekort aan betaalbare woningen?

<u>Doelgroepenverordening Arnhem</u>

11. Hoe vaak is de hardheidsclausule toegepast om uitzonderingen te maken? Zijn er voorbeelden waarbij dit bouwprojecten heeft versneld of goedkoper heeft gemaakt?
12. Artikel 6 in de doelgroepenverordening verplicht sociale huur- en middenhuurwoningen twintig jaar in stand te houden, terwijl sociale koopwoningen slechts vijf jaar behouden moeten blijven. Schrikt deze termijn investeerders en ontwikkelaars af om sociale huurwoningen te bouwen? Is het college bereid kortere termijnen te onderzoeken om financierbaarheid te verbeteren?
13. Artikel 7 vereist dat sociale huurwoningen voldoen aan de Woonstandaard 2.0. Hoe beoordeelt het college de haalbaarheid hiervan gezien de stijgende bouwkosten? Is er ruimte voor meer flexibiliteit om beter aan te sluiten op de markt?
14. Artikel 2 stelt een maximale koopprijs van €200.000 voor sociale koopwoningen en €265.000 voor het lage middensegment. Zijn deze grenzen nog realistisch gezien de huidige bouwkosten? Is het college bereid deze regelmatiger te evalueren en aan te passen?
15. Artikel 9 beperkt de verhuurmogelijkheden van private investeerders tot de gemeentelijke huisvestingsverordening. Is het college bereid meer ruimte te geven voor eigen selectie van huurders binnen inkomensgrenzen? Kan een experiment met alternatieve toewijzingsmodellen worden gestart?
16. Evaluatie doelgroepenverordening (Artikel 13): Wat zijn de belangrijkste uitkomsten? Welke aanpassingen overweegt het college? Is het college bereid knelpunten op korte termijn al aan te pakken in plaats van te wachten op een volledige herziening?

<u>Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen</u>

17. Het college schat de extra stichtingskosten op €1.000 per woning met een beperkte invloed op woning- en grondprijzen. Hoe is dit bedrag berekend en welke aannames liggen eraan ten grondslag? Erkent het college dat ontwikkelaars deze kosten als belemmerend kunnen ervaren? Overweegt het college compensatie via subsidies of lagere grondprijzen?
18. De landelijke Maatlat klimaatadaptieve gebouwde omgeving (maart 2023) is een advies, maar Arnhem maakt deze verplicht. Waarom? Hoe wordt voorkomen dat dit Arnhemse bouwprojecten duurder en complexer maakt dan in andere gemeenten?

19. Het Arnhemse puntensysteem stelt dwingende minimumscores per thema (hitte, droogte, wateroverlast, biodiversiteit), terwijl landelijk geen verplicht puntensysteem geldt. Hoe voorkomt Arnhem hiermee dat het minder aantrekkelijk wordt voor ontwikkelaars? Waarom kiezen we hier voor geen maatwerk?
20. Overzicht extra eisen bovenop landelijke en Europese regelgeving:
    - Verplichte toepassing Maatlat klimaatadaptieve gebouwde omgeving
    - Verplicht puntensysteem per thema
    - Uitbreiding naar alle nieuwbouw vanaf 50m²
    - Verplichte ecologische expertise bij bouwprojecten vanaf 2.000 m²
    - Extra maatregelen gekoppeld aan hitte-attentiekaart (HAK)
    - Klimaatadaptieve maatregelen verplicht op bouwtekeningen
    - Geen compensatie voor extra kosten
21. Welke afwegingen heeft het college gemaakt om deze aanvullende eisen in te voeren? Is het college bereid te heroverwegen of versoepelingen door te voeren?

Namens de indienende fracties,

Rebin Maref – VVD Arnhem
Steffenie Pape – VVD Arnhem
Hasan Kumas - VVD Arnhem
Nicky Eppich – VVD Arnhem
Alwin van Engelenburg – VVD Arnhem
Coen Verheij – PVV
Luc Groot – CDA Arnhem
Scott van den Broek – Groep Van den Broek

Bijlage: overzicht publicaties in de pers

Titel	Bron	Publicatiedatum
Aantal nieuwe bouwvergunningen in Arnhem afgelopen jaar fors afgenomen	De Gelderlander	20 februari 2025
Dranghekken bij open huis voor huurappartementen: 'Wonen is een luxeproduct geworden'	De Gelderlander	21 februari 2025
Hoe de krapte op de Arnhemse woningmarkt jonge kopers dupeert	De Gelderlander	11 februari 2025
Te weinig woningen gebouwd in Gelderland	De Gelderlander / Provincie Gelderland	11 december 2024
De komende jaren duizenden nieuwe woningen erbij in Arnhem? Vergeet het maar!	De Arnhemsche Courant	25 januari 2024
Bouwen gaat te traag; in Arnhem verrijzen te weinig huizen en ze zijn ook nog van de verkeerde soort	De Gelderlander	14 juli 2023

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M256**
Zaaknummer:	4633667
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'

Titel:

Prioriteit voor bouwen: versnel en versoepel

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Arnhem de komende jaren met ruim 32.000 inwoners groeit en er een opgave ligt van 14.000 nieuwe woningen tot 2040;
- de realisatie achterblijft: in 2024 slechts 588 woningen vergund en in 2025 tot nu toe slechts 74;
- Arnhem zichzelf extra bovenwettelijke eisen oplegt (klimaatadaptief puntensysteem, doelgroepenverordening) die projecten duurder en trager maken;

Omdat we vinden dat:

de planvoorraad voldoende lijkt, maar de realisatie hapert o.a. door stapeling van ambities en regelgeving;

- er een groot tekort is aan koopwoningen, terwijl de huidige plannen te weinig voorzien in dit segment;
- er te weinig concrete projecten in uitvoering zijn om op korte termijn verlichting te bieden;
- prioritering noodzakelijk is om te voorkomen dat de belangrijkste ambitie, méér woningen, ondersneeuwt;

Verzoekt het college om:

in q2 van 2026 een voorstel aan de raad voor te leggen waarin woonambities worden geprioriteerd, met als uitgangspunt dat woningbouwproductie en snelheid voorrang hebben;

- daarbij alle bovenwettelijke Arnhemse eisen die woningbouw vertragen of businesscases onder druk zetten (zoals het verplichte puntensysteem klimaatadaptief bouwen en bepalingen uit de doelgroepenverordening) tegen het licht te houden en waar mogelijk te versoepelen, opschorten of te schrappen;
- expliciet te rapporteren welke effecten deze keuzes hebben op aantallen te realiseren woningen, doorlooptijd van vergunningen en betaalbaarheid;

Indieners:

Rebin Maref – VVD Arnhem

Luc Groot – CDA

Scott van den Broek – Groep van den Broek

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M257**
Zaaknummer:	4633667
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'

Titel:

Sneller beslissen is ook sneller bouwen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het wettelijke beslistermijnen (8 weken regulier; 26 weken uitgebreid) vaak gehaald worden, maar het **voortraject**(vooroverleg/participatie/afstemming) **jaren** kan duren; dit erkent het college zelf. Bestuurlijke Informatie Arnhem
- in Arnhem **149 vergunningen** al **>5 jaar** “op de plank” liggen zonder realisatie (stilstand), wat op structurele fricties in planvorming/condities wijst. De Gelderlander

Omdat we vinden dat:

- bij andere steden versnellen via **parallelle behandeling**, strakke **doorlooptijd-normen** voor het vooroverleg en digitaal procesmanagement;

Verzoekt het college om:

1. het vooroverleg te beperken tot maximaal één ronde (tenzij zwaarwegend anders gemotiveerd) en parallel te werken (milieu, verkeer, welstand/OKP, brandweer);
2. uiterlijk voor Q4 2026 een publieke doorlooptijdmonitor te publiceren: aanvraag → vergunning (en doelen per projecttype);
3. ontwikkelaars bij complexiteit standaard een case-manager te bieden en een knelpunten-beslisladder (escalatie) te hanteren met maandelijkse interne besluitvensters;

Indieners:

Rebin Maref – VVD
Scott van den Broek – Groep van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Deze drie punten samen hebben als doel om het **vergunningsproces sneller, transparanter en voorspelbaarder** te maken. Door het vooroverleg te beperken tot één ronde en direct alle betrokken partijen (zoals milieu, verkeer en brandweer) parallel mee te laten kijken, wordt vertraging voorkomen. Met een publieke doorlooptijdmonitor krijgt iedereen inzicht in hoelang aanvragen duren en welke doelen per projecttype gehaald moeten worden, zodat er meer druk en transparantie ontstaat. En bij complexe projecten zorgt een vaste case-manager, met een duidelijke route voor escalatie en maandelijkse besluitmomenten, dat knelpunten snel worden opgelost en ontwikkelaars niet eindeloos hoeven te wachten.

Voorbeelden van Arnhemse regels die in de praktijk vertragend werken:

- **Puntensysteem Klimaatadaptief & Natuurinclusief Bouwen** (verplicht puntentotaal; ook verankerd in OKP's). Gemeente Arnhem+1open.arnhem.nl
- **Circulaire bouwverplichtingen/-agenda** die (volgens het college) reeds tot vertraging leidden. Bestuurlijke Informatie Arnhem+1
- **Doelgroepenverordening/regels** met **prijs-/metrage-/instandhoudings**-eisen (impact op businesscase). Lokale RegelgevingOfficiële Overheidspublicaties
- **Verhuurverordening 2025** (uitbreiding vergunningplicht + leges); verzwart transformatie/splits-trajecten. Lokale RegelgevingBestuurlijke Informatie Arnhem
- **Strikte parkeernormen** bij (ver)bouw die extra kosten en ruimte claimen; maatwerk is nodig. Gemeente Arnhem
- **Feitelijke vertraging zichtbaar**: o.a. **149** vergunningen **>5 jaar** stil; **forse daling** vergunningen 2024. De Gelderlander+1

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M258**
Zaaknummer:	4633667
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'

Titel:

Arnhemse woonversneller: maandelijkse knelpunten-tafel met harde productieafspraken

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- het college erkent dat doorbraak naar vergunning/realiseerbaarheid stokt. (Raadsbrief + beantwoording) Bestuurlijke Informatie Arnhem+1
- de regio laat zien dat **samenwerking** wél tot resultaten leidt; tegelijkertijd bouwt Arnhem **minder vergunningen** af dan vergelijkbare gemeenten en liggen veel vergunningen stil. De Gelderlander

Omdat we vinden dat:

- succesvolle regio's werken met **versnellingstafels/doorbraaklocaties** (vaste beslisvensters; gezamenlijke probleemoplossing met overheid-markt-corporaties); Dagblad070

Verzoekt het college om:

1. per **direct** een **maandelijkse Woonversneller-tafel** in te richten (B&W, corporaties, ontwikkelaars, nuts, waterschap, provincie): top-10 knelpunten, **besluitvorming ter plekke**;
2. per **halfjaar** publieke **bouw-dashboard**: harde/zachte plannen, vergunningen, start bouw, opleveringen, blokkades én **oplossing/termijn**;
3. met regio/Corporaties **bestuurlijk vastgelegde productieafspraken** te sluiten richting 2029 (conform regionale opgave NPLV/woondeal), incl. prioritering zachte plannen die **binnen 24 maanden** naar vergunning kunnen;

Indieners:

Rebin Maref – VVD
Scott van den Broek – Groep van den Broek

Gemeente Arnhem

Inspiratie: samenwerkingen die wél versnellen:

- **Nijmegen – Waalfront (PPS 50/50 gemeente-BPD/Bouwfonds)**: jarenlange gebiedsontwikkeling met continue productie; gezamenlijke risicodragerschap en doorloop. BPDGemeente Nijmegen
- **Den Haag – Binckhorst (Doorbraaklocatie)**: versnelling via gezamenlijke werkwijze, vast ritme van besluitvorming; recent bekrachtigd in doorbraakaanpak. Dagblad070
- **Nijmegen – NDW21 (gemeente + corporaties + ontwikkelaars)**: ~500 appartementen in <4 jaar door strakke samenwerking en slimme materiaalkeuzes.

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M259**
Zaaknummer:	4633667
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'

Titel:

Minder regels, meer wonen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- snelle capaciteit via **splitsen, verkamering, optoppen en flex** is aantoonbaar effectief; ook het college zegt hiernaar te kijken, maar toepassing blijft achter. Bestuurlijke Informatie Arnhem
- Arnhem aanvullende regimes kent die kleinschalige toevoegingen kunnen **bemoeilijken**, zoals extra strenge **verhuurvergunningplichten** in wijken (legestarieven/administratieve last) en strikte **normen** bij verbouw/splits. Lokale RegelgevingGemeente Arnhem+1Bestuurlijke Informatie Arnhem

Omdat we vinden dat:

- tijdelijke en kleinschalige woonvormen binnen 12–18 maanden resultaat opleveren, vaak tegen lagere publieke kosten;
- kwaliteit en leefbaarheid bij splitsingen en kleinschalige toevoegingen gewaarborgd moet blijven.

Verzoekt het college om:

1. uiterlijk **Q2 2026** een versoepelingspakket te brengen dat in ieder geval bevat:

- ruimere splitsnormen (met borging van woonkwaliteit en leefbaarheid in de wijk) en een snellere route voor splits/optoppen;
- flexwoningen: gemeentelijke gronden en locaties sneller beschikbaar maken, met actieve bemiddeling met woningcorporaties en ontwikkelaars voor realisatie binnen 12 maanden;

2. voor zover dit juridisch en financieel uitvoerbaar is een **doelstelling van minimaal 300 extra woonplekken vóór 31-12-2026**, waarvan minimaal 150 via splits/optoppen en 150 via flex/leegstand;

Arnhem GEMEENTE

3. per kwartaal te rapporteren over de voortgang, uitgesplitst naar instrument (splits, optoppen, flex, leegstand), inclusief belemmeringen en oplossingsrichtingen.

Indieners:

Rebin Maref – VVD
Luc Groot - CDA

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M260**
Zaaknummer:	4633667
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Debatverzoek 'Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?'

Titel:

Startnotities 2.0: een goede uitleg eerst

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- een startnotitie vanuit de gemeente bedoeld is als eerste stap richting planontwikkeling en daarom bewust werkt met ruime en nog niet uitgewerkte kaders;
- deze ruimere kaders nodig zijn om onderzoek, ontwerp en afweging mogelijk te maken, maar tegelijkertijd de maximale bandbreedte van wat theoretisch mogelijk is laten zien;
- deze maximale rekbaarheid in kaders bij bewoners, toekomstige bewoners en andere betrokkenen kan leiden tot onrust en zorgen, doordat zij geconfronteerd worden met scenario's die in de praktijk mogelijk nooit gerealiseerd worden;

Omdat we vinden dat:

- het voor de gemeenteraad essentieel is om bij de behandeling van een startnotitie goed te begrijpen waarom bepaalde bandbreedtes worden gehanteerd en hoe deze zich verhouden tot realistische en wenselijke uitkomsten;
- partijen die verantwoordelijk zijn voor de verdere planontwikkeling, zoals de gemeente, corporaties, ontwikkelaars en andere betrokken partijen, hierover als geen ander toelichting kunnen geven;
- een heldere uitleg aan de voorkant bijdraagt aan een beter geïnformeerd debat, meer begrip bij betrokkenen en een zorgvuldiger participatieproces;

Besluit de raad om:

- bij de behandeling van startnotities in de gemeenteraad voortaan **standaard** te starten met een korte toelichting door de direct verantwoordelijke partijen, waaronder de gemeente (projectleider) en waar van toepassing corporaties, ontwikkelaars of andere uitvoerende partijen;
- deze toelichting vooraf te laten gaan aan de informatieve ronde met inspraak van bewoners en andere betrokkenen;

Arnhem GEMEENTE

- de werking en effecten van de sinds 28 september 2022 gehanteerde startnotitie-werkwijze te evalueren, waaronder de mate van duidelijkheid, voorspelbaarheid en impact op het participatieproces;
- en op basis van deze evaluatie de startnotitie-werkwijze door te ontwikkelen (Startnotities 2.0), waarbij expliciet wordt bezien hoe uitleg, bandbreedtes en verwachtingen aan de voorkant beter kunnen worden geduid;
- in overleg met presidium en griffie deze werkwijze bij de behandeling van de eerstvolgende startnotitie in te voeren.

Indieners:
Rebin Maref – VVD
Luc Groot - CDA

Gemeente Arnhem

Aan de gemeenteraad

Datum	: 24 juni 2025
Zaaknummer	: 4633667
Contactpersoon	: Irina Wams, Joep Peters
Telefoonnummer	: 06-31114807 06-27246659

Onderwerp: Voortgangsrapportage ‘Arnhem biedt woonruimte’ juni 2025

Geachte voorzitter en leden,

Hierbij sturen wij u de voortgangsrapportage ‘Arnhem biedt woonruimte 2025’. Met deze rapportage geven wij u de actuele stand van zaken van de woningbouwplannen, het aantal verleende vergunningen, de verdeling van de woningvoorraad en het aantal gerealiseerde woningen met als peildatum 1 januari2025. Naast terugkijken wordt in de rapportage ook een blik vooruitgeworpen: Hoe ziet het woningbouwprogramma er de komende jaren uit en wat betekent dit voor de gestelde doelen?

Zoals opgenomen in de Woonvisie, wordt de rapportage jaarlijks met uw raad gedeeld. Sinds 2024 informeren wij uw raad uitgebreider en met meer verdieping over de woningbouwplanning, met uitgebreide(re) informatie over zowel harde als zachte plannen.

In deze brief duiden wij de belangrijkste uitkomsten van deze voortgangsrapportage en sluiten af met een conclusie.

We maken via deze brief ook gelijk van de mogelijkheid gebruik om u te informeren over een aantal relevante aanpalende onderwerpen, zoals de jaarlijkse gegevens over woonruimteverdeling (Entree), demografische ontwikkelingen en de beantwoording van de vragen ten behoeve van het Debatverzoek: Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?

Ambitie
Onze ambitie is dat er voldoende woningen zijn voor alle Arnhemmers. Bij de ondertekening van de Woondeal in 2020 spraken we af dat er in de gehele regio tussen 2020 en 2040 60.000 woningen bijgebouwd moeten worden. Verdeeld over de regio, betekent dit voor Arnhem dat we ons voor de opgave stelden om 16.000 woningen te realiseren.

Waar staan we nu?
In de rapportage zien we dat we op koers liggen om in Arnhem te zorgen voor voldoende én voldoende betaalbare woningen:

1. We hebben voldoende locaties in beeld om de woningbehoefte de komende jaren te accommoderen.

2. De omvang van het programma is voldoende om uitval van programma[1] op te vangen.
3. Het programma voldoet nagenoeg aan de ambities van 66% betaalbaar, waaronder 30% sociale huur.
4. De ambities van de Woondeal 2.0 worden gehaald.

We zien het als gemeentelijke taak om het tempo te bevorderen en zorg te dragen voor continuïteit en transparantie. In de uitvoeringspraktijk moeten we ons erop blijven focussen om van beleid, via plannen, naar uitvoering te komen.

Aantallen

We maken onderscheid tussen zogeheten harde plannen[2] en zachte plannen. De huidige totale planvoorraad betreft circa 18.000 woningen, waarvan ongeveer 4.500 woningen in harde plannen zitten en ongeveer 13.500 woningen in zachte plannen. De afgelopen jaren zijn steeds meer plannen toegevoegd met een flink deel sociale en betaalbare woningen, hierdoor weerspiegelt de planvoorraad steeds meer de kwalitatieve woonbehoefte[3]. We weten uit ervaring dat een aantal plannen om diverse redenen vertragen of niet doorgaan. Daarom is het gangbaar om meer te plannen dan eigenlijk nodig is. In Arnhem zijn op dit moment ongeveer 4.000 woningen ‘extra’ opgenomen, waardoor er een overprogrammering is van 30%

We zijn ons er ten volle van bewust dat het niet alleen voldoende is om plannen te maken, maar dat woningen ook gebouwd moeten worden. De afgelopen jaren haalden we onze bouwdoelstelling, zoals afgesproken met het Rijk in de Woondeal 2.0[4]:

- 2023: afspraken Woondeal = 800 woningen; gerealiseerd = 848
- 2024: afspraken Woondeal = 900 woningen; gerealiseerd = 865

De jaren 2024-2027 tussen Vinex[5] en Novex[6]

De afgelopen jaren hebben we voor woningbouwaantallen kunnen vertrouwen op de productie in de wijk Schuytgraaf (Vinex). Doordat deze wijk steeds meer tot afronding komt, ontstaat de komende jaren een dip in de realisatie, omdat we een flinke periode afhankelijk zijn geweest van initiatieven uit de markt, van derden. In de afgelopen jaren zijn op deze manier niet voldoende plannen geïnitieerd om een continue bouwstroom te borgen.
Sinds 2023 voeren we weer actief grondbeleid en nemen we actief de regie op veel binnenstedelijke projecten. Belangrijk hiervoor is ook Novex. Met de gebiedsontwikkeling Spoorzone geven we hieraan handen en voeten, om te zorgen dat we onze doelen kunnen halen.

Prijscategorieën

Op dit moment zitten er in harde planvoorraad voor 31% aan sociale huurwoningen en is 10% betaalbare koop. Inclusief de zachte plannen bestaat ongeveer 36% van de totale planvoorraad uit

[1] Bekend is dat, op het totaal bezien, ongeveer 30% van de projecten of vertraagd of definitief uitvalt. Om tempo te houden programmeren we dus 30% meer om er zeker van te zijn dat wij onze ambities halen.
[2] Een plan waar een anterieure overeenkomst is gesloten, omgevingsplan is vastgesteld of omgevingsvergunning is verleend.
[3] Het gaat niet alleen om meer woningen, maar juist om woningtypen en -prijzen waar behoefte aan is.
[4] Voorlopige cijfers (bron: BAG/CBS)
[5] Vierde nota ruimtelijke ordening extra, de basis voor Schuytgraaf.
[6] Nationale OmgevingsVisie Executiekracht, de basis voor de Spoorzone.

sociale huur en 18% uit betaalbare koop. Dit komt met name door het project Rijnpark, waar het grootste deel van de nieuwbouwwoningen zijn gepland en uitgegaan wordt van 40% sociale huur en 20% betaalbare koop.

Voorgenomen gemeentelijke inzet komende jaren

Op papier staan we er goed voor, maar de praktijk blijkt weerbarstig.

1. Het sociaal programma is voor een groot deel 'zacht'. Het aantal opgeleverde sociale huurwoningen blijft daardoor op de korte termijn achter op beleidswensen. Oorzaak hiervan is de trage doorwerking van nieuw beleid, gegeven de lange doorlooptijd van projecten.
2. We bewegen ons de komende jaren naar een dip in het aantal opgeleverde woningen. Hoewel deze dip al was voorzien, halen we daarmee niet de gewenste aantallen te bouwen woningen op de korte termijn. Door het voeren van actiever grondbeleid sinds 2023 en de voortgang binnen de Spoorzone-projecten, halen we de dip op de langere termijn weer in.
3. Voor de bouw van woningen zijn de randvoorwaarden voor realisatie uit de woondeal 2.0 nog steeds actueel: financiering van onrendabele toppen[7], aanpak van netcongestie, omgaan met stikstof en de aanpak van personeelsschaarste. We zien deze belemmeringen de laatste tijd toenemen.
4. Het beeld van Arnhem wijkt niet af van andere gemeenten in de Groene Metropool Regio. Overal wordt gewerkt aan het vertalen van zachte plannen naar concrete projecten.
5. Op regionaal niveau zijn we tot nu toe succesvol en worden de ambities van de Woondeal 2.0 gehaald.

<u>Methoden & technieken</u>

Om de genoemde problemen aan te pakken zetten we verschillende acties en middelen in:

- Bouwberaad Arnhem. Periodiek is er een overleg over de voortgang van de woningbouwproductie, waarbij we bij de eerste signalen van vertraging overleggen met ontwikkelaars en corporaties. Het Bouwberaad gaat in 2025 verder als stichting die wij door middel van een subsidie cofinancieren.
- We gebruiken het zogeheten premium partneroverleg met de corporaties en (de kopgroep van) het Bouwberaad om de vinger aan de pols te houden. Vanuit het Bouwberaad dragen we ook meteen zorg voor de door het Rijk gewenste publiek-private monitoring.
- Eind 2024 zijn we begonnen met het organiseren van doorbraaksessies om zo vastgelopen projecten weer vlot te trekken.
- We verkennen de mogelijkheid van parallel plannen en geven daarmee uitvoering aan de motie parallel plannen.
- We volgen de ontwikkelingen in de GMR nauwgezet als het gaat om de ontwikkeling van het mengpaneel dat visueel in beeld brengt uit welke onderdelen woningbouw in opgebouwd en wat de financiële consequenties zijn. Op deze manier worden de financiële gevolgen van gemaakte keuzes inzichtelijker gemaakt.
- We volgen nauwgezet de ontwikkelingen rondom netcongestie en stikstof. Zo hebben we afspraken gemaakt met Alliander en hebben we intern specialisatie in huis genomen.
- Door het toepassen van conceptuele bouw kunnen we de ontwikkel- en realisatietijd verkorten, en

[7] Voor sociale huur zijn de opbrengsten lager dan de kosten. Dit geld voor de bouwkosten én voor de exploitatie.

faalkosten en risico`s verminderen en daarmee maakt het mogelijk om kwaliteit voor een lage prijs te borgen.
- In het project Rijnpark wordt gewerkt aan ‘fast lane type goedkeuring’ waarmee conceptuele bouw kan worden gecertificeerd, waardoor de vergunning sneller verleend kan worden.
- Extra personeel is geworven, zowel door de GMR als binnen de gemeente. Toch blijft de formatie krap. Om de woningbouwopgave aan te pakken met beperkte capaciteit en middelen gaan we goed kijken hoe we ons schaarse personeel zo efficiënt mogelijk inzetten. Op deze manier richten we ons maximaal op onze taak: de regie op de uitvoering van de woningbouw binnen de gewenste condities die zijn meegegeven.

De instrumenten.

Voor de nieuwbouw blijven we werken met ons ruimtelijk instrumentarium en onze grondinstrumenten. Onderdeel hiervan is ook de doelgroepenverordening. Deze verordening geeft positie aan woningcorporaties, om het sociale programma binnen woningbouwontwikkelingen te borgen. Ook stelt het ons in de gelegenheid om de bouw van betaalbare koopwoningen af te dwingen (hiervoor zijn ook andere instrumenten). Aan uw raad is toegezegd de verordening te evalueren en – indien nodig – met een nieuw voorstel te komen. Doordat door het Rijk nieuwe wetgeving is vastgesteld, of ter besluitvorming bij de Tweede Kamer ligt, duurt de verkenning langer dan gehoopt. Op dit moment werken we aan actualisering van de doelgroepenverordening binnen het Omgevingsplan. U wordt hierover in het najaar nader geïnformeerd.

Een aantal vragen over de doelgroepenverordening zijn beantwoord in de bijlage Beantwoording van de vragen uit het Debatverzoek.

Subsidies

Wanneer mogelijk, worden ook subsidies bij het Rijk en de Provincie aangevraagd, zoals:

1. Rijksbudget voor Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, in Arnhem is dit het Nationaal Programma Arnhem Oost.
2. Rijksbudget voor grootschalige woningbouwlocaties als de spoorzone;
3. De nieuwe rijksregeling Woningbouwimpuls (Wbi-2.0);
4. De nieuwe rijksregeling Realisatie stimulans (Rs)[8];
    a. Plus voor studenten
    b. Plus voor zorgwoningen
5. De nieuwe rijksregeling voor ontsluiting grootschalige woningbouwlocaties als de Spoorzone;
6. De nieuwe rijksregeling voor ontsluiting overige woningbouwlocaties;
7. Regeling optoppen;
8. Steengoed benutten van de provincie.

Arnhem is één van de gemeenten die onderdeel is van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en heeft een grootschalige woningbouwlocatie, de spoorzone. Hierdoor heeft onze gemeente een zekere voorrang als het gaat de aanvraag van de bovengenoemde middelen. In de perspectiefnota ben u hierover al geïnformeerd (p.29).

[8] De bepalende datum wordt ‘start bouw’. Het Rijk heeft hier een definitie voor opgesteld. Voor de goede orde merken wij op dat de cijfers dit nu zijn gepresenteerd nog aan de hand van onze eigen interpretatie van start bouw. Dit betekent dat in de monitor van volgend jaar de cijfers iets kunnen gaan afwijken als gevolg hiervan.

Woonruimteverdeling
In de bijlage treft u tevens het jaarverslag aan van Entree. De resultaten zijn hoofdzakelijk op woningmarktregioniveau weergegeven, waarbij in een aantal tabellen een uitsplitsing op gemeenteniveau beschikbaar is. Samengevat:

- Er zijn weer meer actief woningzoekenden; 76.532 in de regio.
- Aantal verhuringen is toegenomen; met name door nieuwbouw.
- Slaagkans is iets gestegen; 1 op de 11 woningzoekenden vindt een woning. Een woningzoekende reageert gemiddeld 26 keer alvorens woningzoekende een woning vindt.
- Gemiddelde zoektijd is gestegen; naar 1 jaar en 10 maanden.
- Weigeringen verder toegenomen; gemiddeld accepteert de 7^{e} kandidaat de woning.
- Bijna 56% van de verhuringen is aan inwoners in de eigen (woon)gemeente.
- Regionaal gezien is het aanbod van woningen via Loting nauwelijks toegenomen.

Bevolkingsprognose Arnhem 2025-2050
De bevolkingsprognose houdt rekening met trends in geboorte, sterfte, migratie en verhuizingen. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van de prognose is de woningbouwplanning zoals die in de voortgangsrapportage wordt beschreven. Hoewel de bevolkingsprognose per definitie onzekerheden bevat, bieden de demografische verwachtingen waardevolle inzichten. Ze ondersteunen met het tijdig anticiperen op toekomstige voorzieningen zoals onderwijshuisvesting, zorg voor ouderen en werklocaties.

Volgens de prognose stijgt het totaal aantal inwoners in Arnhem van 169.325 in 2025 naar ruim 201.600 inwoners in 2050 – een toename van 19%. Het geplande project Rijnpark zorgt voor een grote stijging aan inwoners. Ook in de wijken Klingelbeek en omgeving, Presikhaaf-Oost en Vredenburg/Kronenburg wordt een relatief sterke stijging verwacht. Er zijn ook wijken waar het aantal inwoners stabiel blijft of zelfs licht daalt, zoals Schaarsbergen en omgeving, Presikhaaf-West en Klarendal. Opvallend is de sterke toename van het aantal ouderen – zo verdubbelt het aantal 75-plussers zich van 12.207 in 2025 naar 24.800 in 2050. Tegelijkertijd laat de prognose zien dat het geboortecijfer lager uitvalt dan eerder verwacht. Dit is een gevolg van een daling in het aantal geboorten in de afgelopen jaren.

Tot slot
We zien de positieve ontwikkelingen in het woningbouwprogramma. Afspraken over aantallen en betaalbaarheid in de woningbouwprogrammering geven een gunstig beeld. Daar staat tegenover dat het aanbod van betaalbare en sociale huurwoningen op dit moment te krap is om aan de woonvraag in de stad te voldoen. Ook zien we dat de projecten tegen steeds meer belemmeringen oplopen die we als gemeente niet alleen kunnen oplossen, zoals de gestegen bouwkosten en stikstofproblematiek. Ook zullen we de komende periode terechtkomen in de ‘programmatische dip’: we leveren dit jaar en volgend jaar relatief weinig woningen op, maar hebben steeds meer woningen in programma om het in de toekomst weer in te lopen.

We moeten dus blijven focussen op het vlottrekken van projecten. Dit doen we door de regierol te pakken en te sturen op samenwerking en innovatieve oplossingen in de nieuwbouw, aandacht voor het beter benutten van de bestaande voorraad in relatie tot de ontwikkelingen bij de woonruimteverdeling. We hebben een lange adem, doorzettingsvermogen en alle partners nodig om in goede én slechte tijden te kunnen doorbouwen.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. de Baas	A. Marcouch

Bijlagen

- Bijlage 1: Voortgangsrapportage 'Arnhem biedt woonruimte' juni 2025
- Bijlage 2: Factsheet Entree 2024
- Bijlage 3: Jaarrapportage Entree 2024
- Bijlage 4: Bevolkingsprognose Arnhem 2025-2050
- Bijlage 5: Beantwoording van de vragen uit het Debatverzoek: Arnhemse woonambities in de knel – wat gaat hier mis?

Arnhem biedt woonruimte

Actualisatie voortgang woningbouw

16-06-2025
SBR & Informatie
Gemeente Arnhem

Voortgangsrapportage juni 2025

Gemeente Arnhem

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Ontwikkelingen woningvoorraad 2012-2025 aantallen	4
2.1	Ontwikkelingen woningvoorraad 2012-2024 toevoegingen en onttrekkingen	5
2.2	Ontwikkelingen woningvoorraad 2015-2024 woningeigendom	6
3.	Kenmerken huidige woningvoorraad	8
4.	Woningbouwvergunningen	9
5.	Leeswijzer Woningbouwplanning	10
5.1	Harde en zachte plancapaciteit: aantallen en programma	11
5.2	Harde/openbare plancapaciteit: woningbouwplannen en programma	12
5.2	Harde/openbare plancapaciteit: woningbouwplannen en programma t/m 2026	15
5.2	Harde/openbare plancapaciteit: planning – motie 23M17	16
5.2	Harde/openbare plancapaciteit: mutaties t.o.v. de prognose van vorige rapportage - motie 23M17	18
5.3	Zachte plancapaciteit	20
5.4	Opgeleverde woningen 2024	23
6.	Bijlage: technische toelichting gebruikte bronnen	24

1. Inleiding

ARNHEM BIEDT WOONRUIMTE

Onze ambitie is dat er voldoende woningen zijn voor alle Arnhemmers.
Arnhem staat voor een grote opgave: In 2020 spraken we af om tot 2040 16.000 woningen te bouwen. Rond de ondertekening van de Woondeal in 2023, is deze opgave via een nieuw woonbehoefteonderzoek (door de bouw van woningen in de tussentijd) **geactualiseerd**.

Tussen 2022 en 2040 hebben we een opgave om 14.000 woningen te realiseren. Hierbij dient twee derde betaalbaar te zijn. Belangrijk hierbij is dat uit bevolkingsprognoses blijkt dat de grootste bevolkingstoename wordt verwacht vóór 2030. Voor de planning betekent dit dat we de komende jaren eigenlijk extra moeten toevoegen. Elkaar opvolgende prognoses laten zien dat ook op langere termijn de woningbehoefte kan groeien. Naast de kwantitatieve opgave ('de 14.000'), willen we voor verschillende doelgroepen een gevarieerd woningaanbod realiseren; aantrekkelijke levensloopbestendige woningen voor ouderen, huur- en koopwoningen in alle prijsklassen en geschikte woningen voor het toenemende aantal kleinere huishoudens.

ACTUALISATIE RAPPORTAGE 2024

Met deze rapportage geven wij u een geactualiseerd beeld van de woningbouwontwikkeling in Arnhem. We geven de stand van zaken van de woningbouwplannen, het aantal verleende vergunningen, de samenstelling van de woningvoorraad en het aantal gerealiseerde woningen. Ten opzichte van de vorige rapportage uit 2024 is de zachte planvoorraad bijgewerkt en de harde plancapaciteit opnieuw tegen het licht gehouden, zodat het inzicht in de woningbouwontwikkelingen actueel blijft.

RAADSBRIEF

In de raadsbrief die deze actualisatie begeleidt gaan we in op de voortgang in 2024 en staan we stil bij de opgaven die blijvend aandacht vragen en de keuzes die nodig zijn om te komen tot voldoende woningen voor alle (toekomstige) Arnhemmers. Het oppakken van de woningbouwopgave blijft inzet, samenwerking en slagkracht vereisen.

2. Ontwikkelingen woningvoorraad 2012-2024 aantallen

De Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) registreert alle gebouwen (woningen en niet-woningen) in Nederland. Op basis van de BAG bepalen we de totale woningvoorraad en mutaties in de woningvoorraad. De BAG registreert de volgende typen mutaties: toevoeging door nieuwbouw, overige toevoegingen (bijvoorbeeld transformaties of splitsing), onttrekkingen door sloop, overige onttrekkingen (bijvoorbeeld transformaties), en administratieve correcties. De BAG werkt altijd per jaar met een eindstand (per 31-12) en een beginstand (per 1-1). In de figuur rechts gebruiken we de beginstanden per jaar.

De afgelopen jaren is telkens de woningvoorraad gestegen. Per saldo zijn er in 2024 tot 865 woningen bijgekomen. Dat is iets hoger dan 2023, maar lager dan in de jaren ervoor. Kijkende naar planvoorraad, dan verwachten we dat ook in 2025 en 2026 wat minder woningen worden gerealiseerd dan in 2019-2021. In de jaren daarna verwachten we dat veel projecten worden opgeleverd en we deze dip weer compenseren.

Op de volgende pagina zijn de mutaties in meer detail weergegeven.

Figuur 1. Beginstand woningvoorraad per jaar (bron: BAG/CBS)

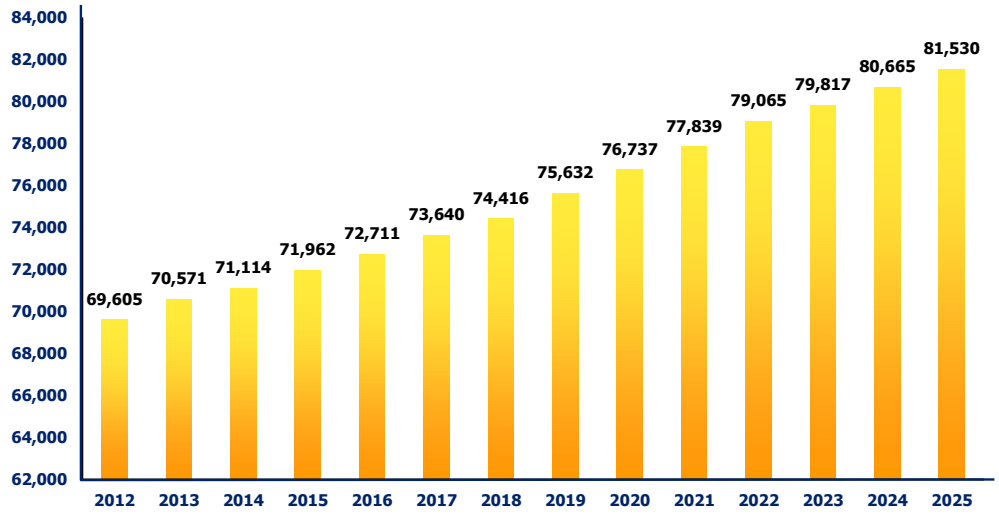

Figuur 2. Saldo woningvoorraad per jaar; *voorlopige cijfers (bron: BAG/CBS)

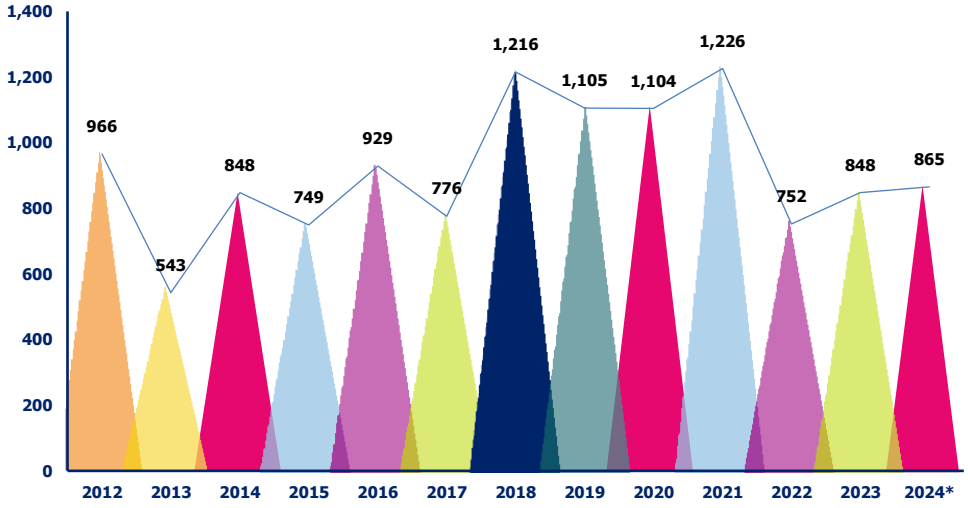

2.1 Ontwikkelingen woningvoorraad 2012-2024 toevoegingen en onttrekkingen

In figuur 3 zijn de toevoegingen aan de woningvoorraad te zien, onderverdeeld in nieuwbouw en overige toevoegingen. Overige toevoegingen zijn voornamelijk woningen die zijn toegevoegd door transformaties. In 2024 zijn 789 nieuwbouwwoningen toegevoegd en 164 overige toevoegingen.

In figuur 4 is het aantal onttrekkingen te zien onderverdeeld in sloop en 'overige onttrekkingen'.

Noot: het aantal toevoegingen minus het aantal onttrekkingen vormt het saldo. Er worden hierbij ook correcties gehanteerd. Deze zijn hier niet weergegeven.

Figuur 3. Toevoegingen, nieuwbouw en overig (bron: BAG/CBS, *voorlopige cijfers)

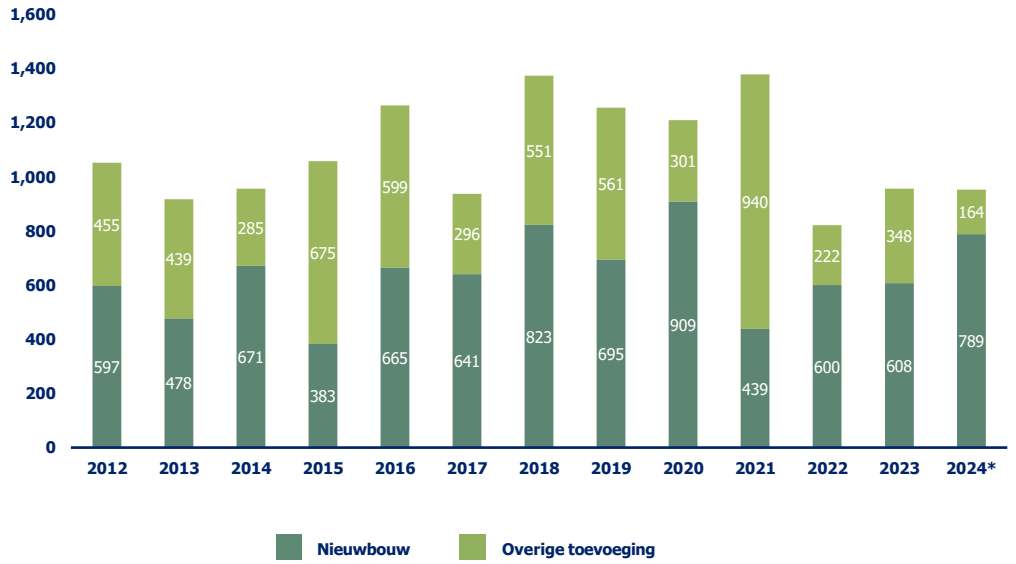

Figuur 4. Onttrekkingen, sloop en overig (bron: BAG/CBS, *voorlopige cijfers)

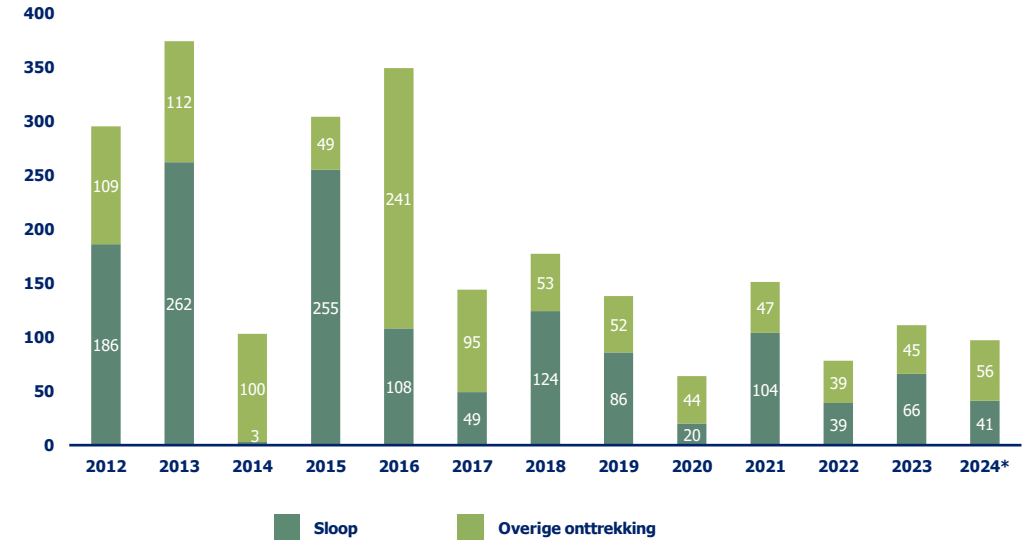

2.2 Ontwikkelingen woningvoorraad 2015-2024 woningeigendom

In tabel 1 hiernaast zijn de toevoegingen in 2023 naar type eigendom weergegeven. Het CBS berekent dit ieder jaar voor het voorgaande jaar voor het ministerie van BZK. Dit betreffen dus de meest recente cijfers. Het totaal (950) wijkt iets af van het totaal in Figuur 3 (956) vanwege andere rekenmethoden.

Woningeigendom wordt niet geregistreerd in de BAG. Of een woning in de categorie koopwoning, corporatiebezit of overige verhuur valt, wordt via verschillende methoden ingeschat. Het CBS heeft de beste mogelijkheden om eigendom zo accuraat mogelijk te benaderen. In tabel 2 hiernaast zijn de schattingen van het CBS voor de afgelopen jaren weergegeven.

In figuur 5 op de volgende pagina staan de ontwikkelingen in eigendomsverhoudingen voor de afgelopen jaren. Te zien is dat het aandeel woningen in corporatiebezit en het aandeel koopwoningen sinds 2015 iets zijn gedaald. Het aandeel overige verhuur is in dezelfde periode juist gestegen.

Tabel 1. Toevoegingen naar type eigendom, 2023 (exclusief onttrekkingen, bron: CBS)

Type eigendom	Nieuwbouw	Overige toevoeging	Totaal
Koopwoning	300	44	344
Huurcorporatie bezit	126	0	126
Overige verhuur	181	299	480
Onbekend	-	-	-
Totaal	607	343	950

Tabel 2. Woningen naar eigendom per jaar, aantallen (bron: CBS)

Type eigendom	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Koopwoning	31.549	31.924	31.968	32.363	33.134	33.345	33.421	33.783	34.068	34.594
Huurcorporatie bezit	26.942	26.772	26.688	27.043	27.180	27.244	27.428	27.538	27.702	27.725
Overige verhuur	12.874	13.293	14.117	14.335	14.757	15.303	16.635	17.577	17.949	18.284
Onbekend	597	722	867	675	561	845	355	167	98	62
Totaal	71.962	72.711	73.640	74.416	75.632	76.737	77.839	79.065	79.817	80.665

Figuur 5. Woningen naar eigendom per jaar, percentages (bron: CBS)

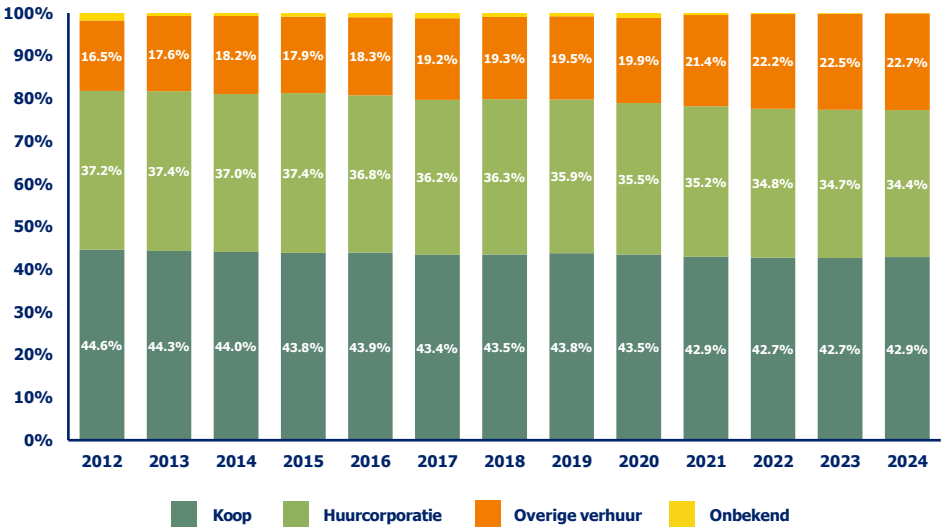

3. Kenmerken huidige woningvoorraad

In figuren 6, 7 en 8 staan een aantal kenmerken van de huidige woningvoorraad. De gemeente Arnhem kent een groot aantal woningen in het type flat/appartement en tussenwoning. De meeste woningen zijn gebouwd in de periode 1971-2000.

Het afgelopen jaar zijn er vooral woningen in het type flat/appartement bijgekomen. De grootste groei zit in woningen met een WOZ-waarde boven de €300.000. Mogelijke oorzaken hiervan zijn sterk gestegen bouwkosten en de algemene (prijs)druk op de woningmarkt.

Figuur 6. Woningen naar WOZ-waarde (1-1-2025) (bron: BAG/WOZ)

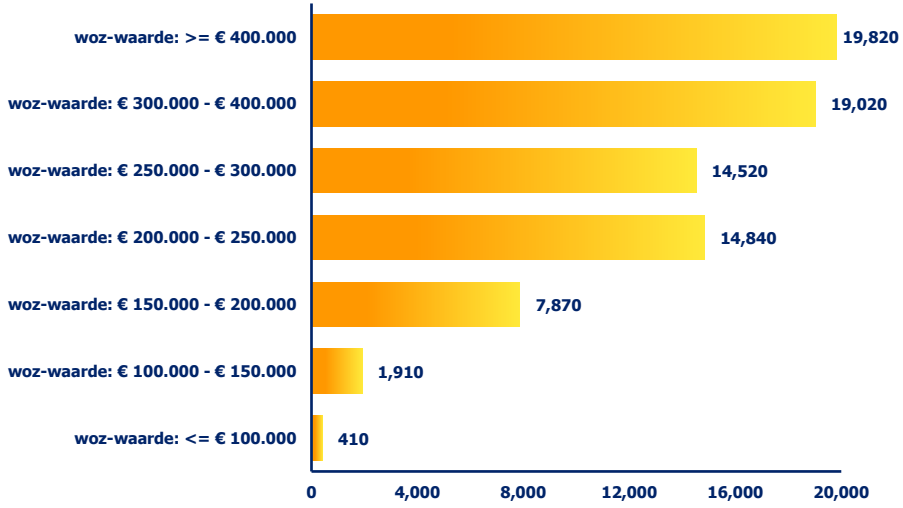

Figuur 7. Woningtypen (1-1-2025) (bron: BAG/WOZ)

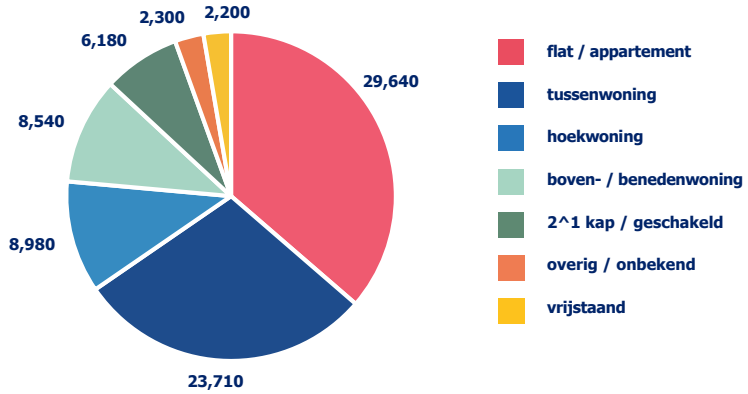

Figuur 8. Woningen naar bouwjaar (1-1-2025) (bron: BAG/WOZ)

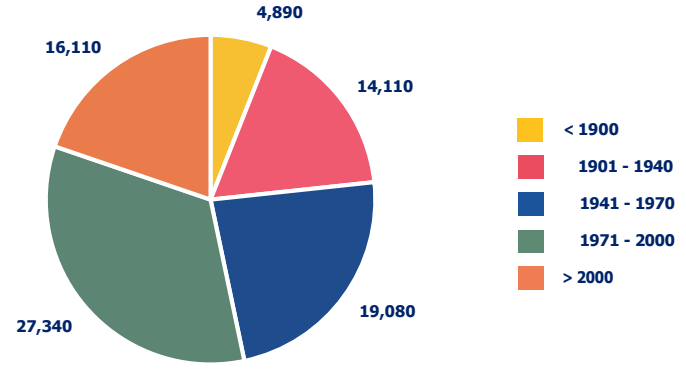

4. Woningbouwvergunningen

In tabel 3 staan het aantal vergunde woningen per jaar.

Noot: Sinds 2021 worden cijfers over de vergunde woningen door het CBS niet meer op gemeentelijk niveau gepubliceerd. De Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) is de informatiebron met betrekking tot deze cijfers.

Tabel 3. Vergunde woningen (bron: ODRA)

Type eigendom	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025**
Nieuwbouw	1.036	800	568	655	753	313	353	392	45
Verbouw/ transformatie	492	527	636	217	257	132	174	195	28
Woonwagens							2	1	1
Flexwoningen							148		
Totaal	1.528	1.327	1.204	872	1.010	445	677	588	74

* Vanaf 2023 worden woonwagens en flexwoningen als een apart categorie gespecificeerd

** Tot en met april 2025

5. Leeswijzer Woningbouwplanning

Achter de cijfers van de planningslijst schuilt een wereld van informatie. In deze voortgangsrapportage geven we u informatie over harde en zachte plannen. Hierbij specificeren we in welke planologische fase plannen zich bevinden. In de tabel rechts is uitgewerkt wat de betekenis is van de planologische fases.
We beginnen met het totaal overzicht van harde en zachte plannen in de woningbouwplanning qua aantallen en programma.

Zoals u ziet op de volgende pagina's is over de 'harde' plannen meer informatie opgenomen dan over de zachte plannen. Reden daarvoor is dat over de harde plannen door uw raad al vaak een bestemmingsplan is vastgesteld. Informatie over deze plannen, zoals de aantallen woningen en de beoogde segmenten zijn dus vaak duidelijk. Omdat gemeenten zelf geen woningen bouwen, is er echter geen volledige zekerheid dat al de woningen ook worden gerealiseerd waarvoor plannen zijn vastgesteld.

Anders dan een lijst met aantallen doet vermoeden is de planningslijst een 'vloeibaar' document, dat dagelijks verandert. Vooral de informatie uit 'zachte' is onderhevig aan veranderingen en onzekerheden. Over deze plannen zijn vaak immers nog geen harde afspraken vastgelegd over woningaantallen en segmenten. Ook over de stedenbouwkundige principes vinden vaak nog gesprekken plaats. Omdat deze zachte plannen nog onvoldoende concreet en vertrouwelijk zijn, kunnen we geen details delen over deze plannen. Om u toch een inzicht te geven in de hoeveelheid plannen hebben we per wijk en per planologische fase de meeste openbare zachte plannen weergegeven. Daarnaast hebben we voor het totale voorraad van zachte plannen het programma in beeld gebracht.

De planologische fases hebben de volgende betekenissen:

1 A Onherroepelijk	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is onherroepelijk (rechtstreeks bouwtitel)**
1 B Onherroepelijk met uitwerkingsplicht	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is onherroepelijk maar uitwerking is nog nodig voordat een omgevingsvergunning voor bouwen verleend kan worden**
2 A Vastgesteld	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is vastgesteld door de gemeenteraad maar nog niet onherroepelijk**
2 B Vastgesteld met uitwerkingsplicht	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is vastgesteld door de gemeenteraad maar nog niet onherroepelijk en er is een uitwerking**
1 C Onherroepelijk met wijzigingsbevoegdheid	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is onherroepelijk maar het woningbouwplan kan alleen via een wijziging door B en W tot stand komen op basis waarvan een bouwvergunning kan worden verleend**
2 C Vastgesteld met wijzigingsbevoegdheid	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is vastgesteld maar nog niet onherroepelijk en het woningbouwplan kan alleen via een wijziging door B en W tot stand komen op basis waarvan een bouwvergunning kan worden verleend**
3 In voorbereiding	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is in voorbereiding maar nog niet vastgesteld door de gemeenteraad**
4 A Potentieel: visie	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is nog niet in voorbereiding maar het woningbouwplan is opgenomen in een ruimtelijke structuur-/omgevingsvisie en/of woonvisie**
4 B Potentieel: idee	**Het bestemmingsplan voor het woningbouwplan is niet in voorbereiding en het woningbouwplan is niet opgenomen in een gemeentelijke ruimtelijke structuur/omgevingsvisie en/of woonvisie**

5.1 Harde en zachte plancapaciteit: aantallen en programma

De huidige planvoorraad betreft circa 18.000 woningen, waarvan harde plannen circa 4.500 woningen en zachte plannen circa 13.500 woningen. Omdat vooral in de zachte plannen die afgelopen jaren zijn toegevoegd veel sociale en betaalbare woningen worden voorzien, weerspiegelt de planvoorraad steeds meer de kwalitatieve behoefte.

Op dit moment zitten er in harde planvoorraad voor 31% aan sociale huurwoningen en is 11% betaalbare koop. Tel je hier de zachte plannen bij op, dan ontstaat een gunstiger beeld; ongeveer 36% van de totale planvoorraad bestaat uit sociale huur en 18% uit betaalbare koop. Dit komt met name door Rijnpark, waar het grootste deel van de nieuwbouwwoningen zijn gepland en uitgegaan wordt van 40% sociale huur en 20% betaalbare koop.

Figuur 9. Harde en zachte plannen (aantallen en prijssegmenten)*

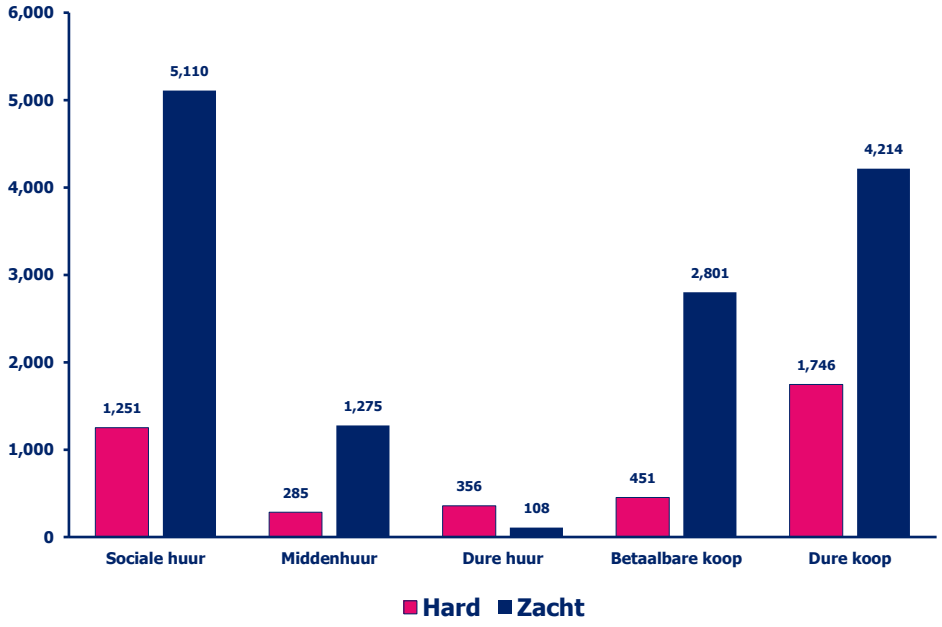

Figuur 10. Harde en zachte plannen (programma)*

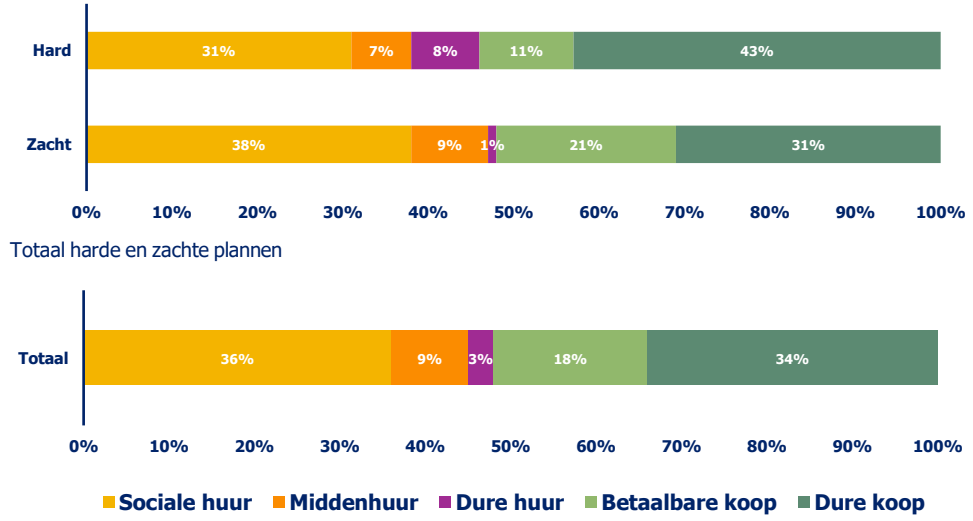

Voor het woningbouwplan **Vissenbuurt is de verdeling naar segmenten nog onbekend. De 250 woningen in dit project zijn daarom niet opgenomen in bovenstaande figuren.*

5.2 Harde/openbare plancapaciteit: woningbouwplannen en programma

In tabel 4 staat een inschatting van de woningbouwplanning (harde plancapaciteit) binnen de gemeente Arnhem.

Noot: voor de opgenomen plannen is reeds een bestemmingsplan vastgesteld of overeenkomst gesloten; het plan kan altijd door de ontwikkelaar worden heroverwogen. Dit betekent dat ook bij harde plannen beoogde segmenten in sommige gevallen indicatief karakter kunnen hebben.

Kwalitatief gezien geldt sinds 2020 de beleidseis dat van nieuwbouwtoevoegingen minimaal 30% een sociale corporatiehuurwoning dient te zijn. Deze eis werd destijds niet van toepassing verklaard op harde plannen. Over deze plannen lagen immers vaak al afspraken vast. Voor een groot deel van de plannen in de rechterkolom geldt dus dat de huidige afspraken over betaalbaarheid nog niet golden. Deze beleidseisen zijn van toepassing op de zachte plannen en dienen bij die projecten verankerd te worden.

In tabel 4 ziet u terug dat op dit moment ongeveer 31 procent van de woningen van de totale harde plancapaciteit een sociale huurwoning betreft, waarvan het overgrote deel corporatiehuurwoningen. Omdat de harde plannen zijn vastgesteld in tijden waarbij niet altijd afdwingbare afspraken werden gemaakt over specifieke prijscategorieën, zijn er relatief veel dure woningen.

Tabel 4. Woningbouwplanning harde plannen, totaal (bron: interne Woonmonitor)

SH=sociale huur, PP= waarvan woningcorporatie/premium partner, MH =middenhuur, BK = Betaalbare Koop < 405.000

Plannaam	Fase	Totaal	SH	PP	MH	DH	BK	DK	Start	Finale	Wijk
Akzo Zijdekwartier fase 1	1A.	215	172	172	43	0	0	0	2025	2027	Velperweg e.o.
Akzo Zijdekwartier fase 2	1A.	102	0	0	0	0	0	102	2026	2028	Velperweg e.o.
Akzo Zijdekwartier fase 3	1A.	270	0	0	114	156	0	0	2028	2030	Velperweg e.o.
Bronbeeklaan 66 (Paasbergflat)*	2A.	54	16	0	9	10	11	8	Onbekend	Onbekend	Velperweg e.o.
Cobercokwartier fase 1	1A.	113	0	0	0	0	45	68	2025	2027	Arnhemse Broek
Cobercokwartier fase 2	1A.	29	0	0	0	0	0	29	2025	2027	Arnhemse Broek
Cobercokwartier fase 3	1A.	66	0	0	0	0	0	66	2026	2027	Arnhemse Broek
Cobercokwartier fase 4	1A.	103	0	0	0	0	0	103	2027	2028	Arnhemse Broek
Coehoorn Noordoost plot 2	1A.	33	0	0	0	0	18	15	2023	2025	Centrum
Coehoorn Noordoost plot 3	1A.	48	11	11	0	0	0	37	2023	2025	Centrum
Gaardenhage	1A.	48	0	0	0	0	24	24	2024	2028	Rijkerswoerd

Tabel gaat verder op de volgende pagina.

**De oplevering van dit project is onzeker.*

Plannaam	Fase	Totaal	SH	PP	MH	DH	BK	DK	Start	Finale	Wijk
Havenmeesterskwartier (Rijnwijk)	1A.	411	30	30	0	0	0	381	2027	2030	Arnhemse Broek
Het Dorp	1A.	338	204	166	0	0	0	134	2026	2030	Heijenoord/ Lombok
Kinderkamp	1A.	32	0	10	10	22	0	0	2026	2027	Presikhaaf-Oost
Klapstraat 22-24	1A.	3	0	0	0	0	3	0	2023	2025	Elden
Koepelgevangenis	1A.	50	16	16	0	0	0	34	2024	2026	Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek e.o.
Kronenburg: Kronenburgsingel 8-12 fase 1	1A.	102	102	102	0	0	0	0	2024	2026	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Kronenburgsingel 8-12 fase 2	1A.	37	0	0	0	0	37	0	2024	2026	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Woningen Winkelcentrum Fase 1	3.	154	47	0	42	46	0	19	2026	2028	Vredenburg/ Kronenburg
Malburgen De Hobbit	1A.	12	12	12	0	0	0	0	2024	2026	Malburgen-Oost
Middachtensingel	1A.	60	0	0	0	0	30	30	2027	2029	Presikhaaf-Oost
Podium 26	1A.	40	0	0	0	40	0	0	2026	2029	Centrum
Raapopseweg 1, Novartis	1A.	125	38	38	0	0	50	37	2027	2029	Velperweg e.o.
Rietgrachtstraat 32	1A.	84	25	25	0	0	25	34	2024	2026	Spijkerkwartier
Schuytgraaf veld 1	1A.	288	73	73	0	0	55	160	2025	2028	Schuytgraaf
Schuytgraaf veld 1a	1A.	5	0	0	0	0	0	5	2027	2028	Schuytgraaf
Schuytgraaf veld 26 en 27	1A.	205	52	52	0	0	84	69	2026	2029	Schuytgraaf
Schuytgraaf veld 6/11 blok J	1A.	196	196	196	0	0	0	0	2026	2028	Schuytgraaf
Schuytgraaf veld 6/11 blok KLM	1A.	78	78	78	0	0	0	0	2024	2025	Schuytgraaf
Schuytgraaf veld 6/11 blok N	1A.	41	41	41	0	0	0	0	2024	2025	Schuytgraaf

Tabel gaat verder op de volgende pagina.

Plannaam	Fase	Totaal	SH	PP	MH	DH	BK	DK	Start	Finale	Wijk
Sperwerstraat 2-4	1A.	19	1	0	0	0	14	4	2024	2025	Monnikenhuizen
Stadsblokken/Meinerswijk	1A.	430	53	53	35	60	18	264	2024	2030	Malburgen-West
Thorbecke fase 1	1A.	78	54	54	0	0	0	24	2025	2027	Arnhemse Broek
Thorbecke fase 2	1A.	57	0	0	0	0	37	20	2025	2027	Arnhemse Broek
Thorbecke Fase 3	1A.	45	0	0	0	0	0	45	2025	2026	Arnhemse Broek
Trans 15	1A.	34	0	0	0	0	0	34	2025	2026	Centrum
Veerpolderstraat	1A.	39	30	30	9	0	0	0	2025	2026	Malburgen-Oost
Vissenbuurt	1A.	250	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	2027	2029	Malburgen-Oost
Westgebouw High Park	1A.	45	0	0	23	22	0	0	2025	2027	Velperweg e.o.
Totaal openbare harde plannen		4.339	1.251	1.159	285	356	451	1.746			
Totaal openbare harde plannen* (%)		100%	31%	28%	7%	8%	11%	43%			

** Voor het woningbouwplan **Vissenbuurt** is de verdeling naar segmenten nog onbekend. De 250 woningen in dit project zijn daarom niet opgenomen in het berekenen van de percentages. Zonder Vissenbuurt komt het totaal uit op 4.089 woningen.*

5.2 Harde/openbare plancapaciteit: woningbouwplannen en programma t/m 2026

Uit tabel 4 in de vorige paragraaf blijkt dat plannen voor komende jaren die vergevorderd zijn nog vaak uit duurdere (koop)woningen bestaan, ca 51% t.o.v. ca 49% betaalbaar.

In tabel 5 en figuur 11 ziet u een inschatting van de woningbouwplanning (harde plancapaciteit) in de periode t/m 2026 binnen de gemeente Arnhem.

In tegenstelling tot het totale beeld van de harde planvoorraad verwachten we de aankomende 2 jaar een aanzienlijk groter aandeel betaalbare woningen in de harde plannen te realiseren (57%).

Figuur 11. Harde plannen t/m 2026 (programma)

Tabel 5. Woningbouwplanning harde plannen, periode t/m 2026 (bron: interne Woonmonitor)

SH=sociale huur, PP= waarvan woningcorporatie/premium partner, MH =middenhuur, BK = Betaalbare Koop < 405.000

Plannaam	Fase	Totaal	SH	PP	MH	DH	BK	DK	Start	Finale	Wijk
Coehoorn Noordoost plot 2	1A.	33	0	0	0	0	18	15	2023	2025	Centrum
Coehoorn Noordoost plot 3	1A.	48	11	11	0	0	0	37	2023	2025	Centrum
Klapstraat 22-24	1A.	3	0	0	0	0	3	0	2023	2025	Elden
Koepelgevangenis	1A.	50	16	16	0	0	0	34	2024	2026	Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek e.o.
Kronenburg: Kronenburgsingel 8-12 fase 1	1A.	102	102	102	0	0	0	0	2024	2026	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Kronenburgsingel 8-12 fase 2	1A.	37	0	0	0	0	37	0	2024	2026	Vredenburg/ Kronenburg
Malburgen De Hobbit	1A.	12	12	12	0	0	0	0	2024	2026	Malburgen-Oost
Rietgrachtstraat 32	1A.	84	25	25	0	0	25	34	2024	2026	Spijkerkwartier
Sperwerstraat 2-4	1A.	19	1	0	0	0	14	4	2024	2025	Monnikenhuizen
Thorbecke Fase 3	1A.	45	0	0	0	0	0	45	2025	2026	Arnhemse Broek
Trans 15	1A.	34	0	0	0	0	0	34	2025	2026	Centrum
Harde plannen t/m 2026		**467**	**167**	**166**	**0**	**0**	**97**	**203**			
Harde plannen t/m 2026 (%)		**100%**	**36%**	**36%**	**0%**	**0%**	**21%**	**43%**			

5.2 Harde/openbare plancapaciteit: planning – motie 23M17

Bij de behandeling van de startnotitie van de Woonvisie heeft u raad per **motie 23M17** opgeroepen om een prognose op te nemen van het aantal op te leveren woningen per jaar, met een vooruitblik van vijf jaar; De verandering van de prognose ten opzichte van de vorige rapportage weer te geven.

De planning van een groot deel van de woningbouwplannen is met onzekerheid omgeven. Voor een realistischere weergave van de verwachte woningbouw per jaar hanteren we daarom een methode die er vanuit gaat dat niet alle plannen ook daadwerkelijk in het nu bekende tijdspad zullen worden uitgevoerd. Grofweg zorgt deze methode ervoor dat de woningbouw van plannen die pas over enkele jaren (mogelijk) zullen gaan starten, 'uitgesmeerd' wordt over een langere periode. Plannen die nu al uitgevoerd worden of waarvan met zekerheid bekend is dat ze het volgende jaar gaan starten, worden minder uitgesmeerd. Hierdoor ontstaat er een zo realistisch mogelijke voorspelling.

Tabel 6. Harde plannen (aantal op te leveren woningen per jaar)

Wijk	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Centrum	128	34	13	13	14	0	0	0
Spijkerkwartier	42	42	0	0	0	0	0	0
Arnhemse Broek	0	185	203	240	137	137	0	0
Presikhaaf-West	0	0	0	0	0	0	0	0
Presikhaaf-Oost	0	0	32	30	30	0	0	0
St. Marten/ Sonsbeek	0	0	0	0	0	0	0	0
Klarendal	0	0	0	0	0	0	0	0
Velperweg e.o.	36	129	182	114	197	162	27	0
Alteveer/Cranevelt	0	0	0	0	0	0	0	0
Geitenkamp	0	0	0	0	0	0	0	0
Monnikenhuizen	19	0	0	0	0	0	0	0
Burgemeesterswijk/Hoogkamp	0	0	0	0	0	0	0	0
Schaarsbergen e.o.	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel gaat verder op de volgende pagina.

Wijk	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Heijenoord/Lombok	31	25	0	0	0	0	0	0
Klingelbeek e.o.	0	41	63	119	78	78	0	0
Malburgen-West	72	72	72	72	71	71	0	0
Malburgen-Oost (Noord)	0	39	0	125	125	0	0	0
Malburgen-Oost (Zuid)	12	0	0	0	0	0	0	0
Vredenburg/Kronenburg	139	0	77	77	0	0	41	41
Elden	1	0	0	0	0	0	0	0
Elderveld	0	0	0	0	0	0	0	0
De Laar	0	0	20	0	0	0	0	0
Rijkerswoerd	12	12	12	12	0	0	0	0
Schuytgraaf	119	96	263	267	68	0	0	0
Totaal	**611**	**675**	**931**	**1069**	**720**	**448**	**68**	**41**
Cumulatief	**611**	**1.286**	**2.217**	**3.286**	**4.006**	**4.454**	**4.522**	**4.563**

5.2 Harde/openbare plancapaciteit: mutaties t.o.v. de prognose van vorige rapportage - motie 23M17

In de tabel 7 ziet u de verandering van de prognose ten opzichte van de vorige rapportage, inclusief de reden van mogelijke vertraging. Het betreft alle openbare harde plannen t/m 2030.

Tabel 7. Harde plannen, mutaties t.o.v. de prognose van vorige rapportage (bron: interne Woonmonitor)

Plannaam	Wijk	# Woningen	Geplande opleverjaar	Verandering opleverjaar	Vertraagd?	Reden vertraging
Akzo Zijdekwartier fase 1	Velperweg e.o.	215	2027		Nee	
Akzo Zijdekwartier fase 2	Velperweg e.o.	102	2026	2028	Ja	Ontwerptraject is later gestart dan voorzien.
Akzo Zijdekwartier fase 3	Velperweg e.o.	270	2029	2030	Ja	Ontwerptraject is later gestart dan voorzien.
De Hes	Klingelbeek e.o.	122	2028	n.v.t.	n.v.t.	Project wordt niet doorgezet vanwege huisvesting TenneT en Stikstofproblematiek. Aan de zuidzijde worden in de toekomst mogelijk woningen toegevoegd, maar aantallen en planning zijn nog onbekend.
Cobercokwartier fase 1	Arnhemse Broek	113	2027		Nee	
Cobercokwartier fase 2	Arnhemse Broek	29	2027		Nee	
Cobercokwartier fase 3	Arnhemse Broek	66	2027		Nee	
Cobercokwartier fase 4	Arnhemse Broek	103	2027	2028	Ja	Vertraging in de planvorming en uitvoering. Uitwerking van het gehele plan kost meer tijd in relatie tot financiële haalbaarheid.
Coehoorn Noordoost - plot 2	Centrum	33	2025		Nee	
Coehoorn Noordoost - plot 3	Centrum	4s8	2025	2026	Ja	Sloopwerkzaamheden en het vergunningstraject rond brandveiligheid veroorzaken vertraging.
Gaardenhage	Centrum	48	2028		Nee	
Havenmeesterskwartier (Rijnwijk)	Arnhemse Broek	411	2029	2030	Ja	Onderzoek heeft meer tijd gekost in verband met parkeernorm en financiële haalbaarheid: het is de wens van zowel gemeente als de ontwikkelaar om betaalbare woningen toe te voegen.
Het Dorp	Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek e.o.	338	2030		Nee	
Kinderkamp	Presikhaaf-Oost	32	2027		Nee	
Klapstraat 22-24	Elden	3	2025		Nee	

Tabel gaat verder op de volgende pagina.

Plannaam	Wijk	# Woningen	Geplande opleverjaar	Verandering opleverjaar	Vertraagd?	Reden vertraging
Koepelgevangenis	Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek e.o.	50	2026		Nee	
Kronenburg: Kronenburgsingel 8-12 fase 1	Vredenburg/ Kronenburg	102	2025	2026	Ja	Extra tijd nodig voor planvorming en afstemming.
Kronenburg: Kronenburgsingel 8-12 fase 2	Vredenburg/ Kronenburg	37	2026		Nee	
Kronenburg: Woningen Winkelcentrum Fase 1	Vredenburg/ Kronenburg	154	2028		Nee	
Malburgen De Hobbit	Malburgen-Oost	12	2025	2026	Ja	Vertraging door langere procedure bestemmingsplan en herberekening businesscase i.v.m. gestegen kosten.
Middachtensingel 1	Presikhaaf-Oost	60	2027	2029	Ja	Flora- en faunaonderzoek vereist mogelijk mitigerende maatregelen tot in 2026. We zijn in overleg met betrokken partijen om in dat geval te bepalen waar versneld kan worden.
Podium 26	Centrum	40	2029		Nee	
Raapopseweg 1, Novartis	Velperweg e.o.	125	2029		Nee	
Rietgrachtstraat 32	Spijkerkwartier	84	2026		Nee	
Schuytgraaf veld 1	Schuytgraaf	288	2028		Nee	
Schuytgraaf veld 1a	Schuytgraaf	5	2028		Nee	
Schuytgraaf veld 26 en 27	Schuytgraaf	205	2028	2029	Ja	De bouw van de laatste woningen in veld 27 kan starten in 2028. Het bouwrijp maken duurt langer vanwege de aanleg van de nutsvoorzieningen. Tot eind 2027 zullen de Oekraïense vluchtelingen op deze locatie opgevangen worden.
Schuytgraaf veld 6/11 blok J	Schuytgraaf	196	2026	2028	Ja	Programmatische aanpassing vereist een BOPA vergunningprocedure. Deze wordt in het najaar ingediend.
Schuytgraaf veld 6/11 blok KLM	Schuytgraaf	78	2025	2027	Ja	We kijken of we nu hier meer woningen kunnen toevoegen dan oorspronkelijk was voorzien zodat we met een kleine vertraging relatief snel meer woningen kunnen bouwen
Schuytgraaf veld 6/11 blok N	Schuytgraaf	41	2025		Nee	
Sperwerstraat 2-4	Monnikenhuizen	19	2024	2025	Ja	Beroep tegen het bestemmingsplan bij de Raad van State vertraagde start.
Stadsblokken/Meinerswijk	Malburgen-West	430	2028	2030	Ja	Complexe planvorming en landschappelijke inpassing vragen meer tijd.
Thorbecke fase 1	Arnhemse Broek	78	2027		Nee	
Thorbecke fase 2	Arnhemse Broek	57	2027		Nee	
Thorbecke Fase 3	Arnhemse Broek	45	2026		Nee	
Trans 15	Centrum	34	2026		Nee	
Veerpolderstraat	Malburgen-Oost	39	2026	2027	Ja	De Muziekvereniging DWS op de locatie moet eerst gehuisvest worden in de nieuwbouw aan het MFC. De nieuwbouw hiervan start eind 2025 Daarna kan de bouw van de appartementen pas starten en is de oplevering verzet van 2026 naar 2027.
Vissenbuurt	Malburgen-Oost	250	2029		Nee	
Westgebouw High Park	Velperweg e.o.	45	2025	2027	Ja	Ontwikkelaar had veel tijd nodig om een geschikte aannemer te vinden vanwege de complexiteit van het project. Het programma is aangepast om het plan haalbaar te maken. Medio 2025 wordt hiervoor een nieuwe vergunning ingediend.

5.3 Zachte plancapaciteit

In totaal staan er circa 13.500 woningen op de zachte planningslijst. In figuur 12 is de spreiding van de plannen over de stad te zien.

Veel van de plannen op de zachte planningslijst bevinden zich nog in een pril stadium. De informatie is vaak nog niet compleet of is aan verandering onderhevig. Zo ontbreken er plannen die nog niet openbaar zijn en nog in ontwikkeling zijn. Toch geeft de afbeelding een doorkijk naar toekomstige woningbouwontwikkelingen en laat zien waar momenteel aan gewerkt wordt.

Figuur 12. Overzicht van zachte, harde plannen (bron: interne Woonmonitor)

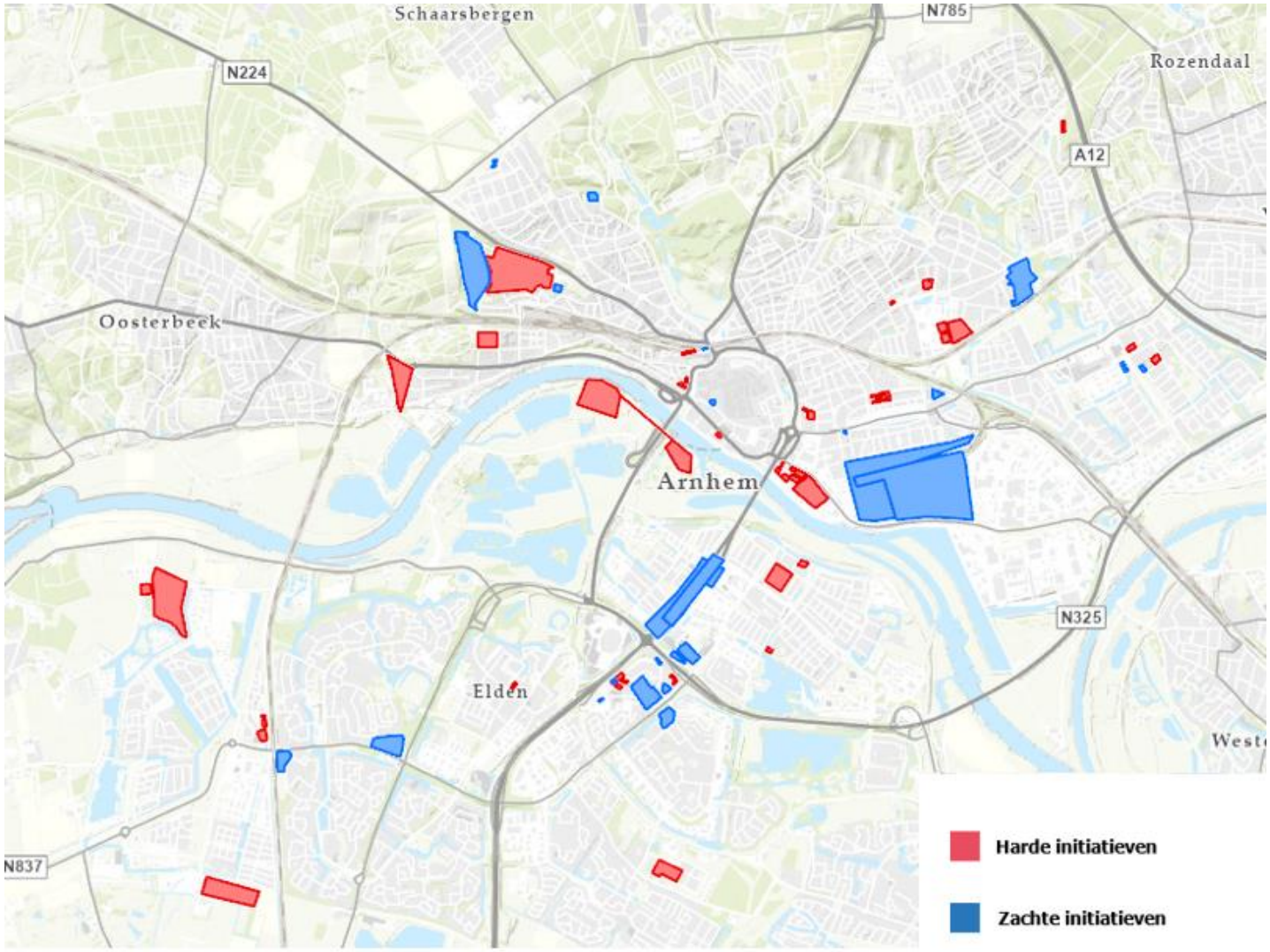

5.3 Zachte plancapaciteit

Informatie over de zachte plancapaciteit kunnen we moeilijk openbaar publiceren. Ontwikkelende partijen willen dat ook niet. Reden daarvoor is dat over zachte plannen vaak nog geen harde afspraken zijn gemaakt over aantallen, segmenten en bouw. Ook is het maar de vraag of een 'zacht' plan van de grond komt. Dat laatste punt is ook de reden dat het verstandig is om meer plannen te inventariseren en verder proberen te brengen dan de woonbehoefte en bevolkingsprognose is.

Op dit moment is er sprake van circa 13.500 woningen in de zachte plannen.

Om meer inzicht te geven in de zachte plannen hebben we in de onderstaande tabel een zo compleet mogelijk overzicht gegeven van de openbare zachte plannen, verdeeld in planologische fases. Een uitwerking van deze fasen vindt u op sheet 9. Zachte plannen kunnen worden onderverdeeld in fasen 3, 4A en 4B. Het is overigens niet zo dat de plannen in de laatste fase ook als laatst tot uitvoering komen. Bij een aantal gebieden in Spoorzone-Oost ligt het tempo hoog om plannen verder te brengen. Voor veel van de plannen in fase 3 kunt u de komende periode bestemmingsplannen verwachten. De realisatie van de meeste projecten in fasen 3 en 4A zijn geprognosticeerd t/m 2030, mits deze plannen doorgang vinden.

In de figuur 14 ziet u het programma over de totale zachte planvoorraad. Hoewel hierover vaak nog geen harde afspraken zijn gemaakt, is op de meeste zachte plannen het actuele beleid van toepassing. Onze inspanning is dan ook om recente beleidseisen in deze plannen te borgen.

Tabel 8. Zachte/openbare plannen (bruto); (bron: interne Woonmonitor)

Plannaam	Fase	Totaal	Start	Finale	Wijk
Anders Wonen	3. Voorbereiding	8	2026	2026	Malburgen-Oost
Bartokpark	3. Voorbereiding	46	2026	2028	Centrum
Graswinckelstraat 11	4A. Visie	14	2026	2027	Arnhemse Broek
Heijenoordseweg (Westzijde)	4A. Visie	550	2029	2033	Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek e.o.
Houtmanlocatie	3. Voorbereiding	100	2027	2029	Presikhaaf-West
K7'	4A. Visie	80	2029	2031	Centrum
Kermisland 110	4A. Visie	140	2028	2030	Presikhaaf-Oost
Kronenburg: Kronenburgsingel 4 (UWV)	4A. Visie	135	2026	2027	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Kronenburgsingel 525	3. Voorbereiding	85	2026	2028	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Kroonpark 60	4A. Visie	68	2029	2030	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Pleijzone Noord (Camex-locatie)	4A. Visie	69	2027	2028	Vredenburg/ Kronenburg
Kronenburg: Woningen Winkelcentrum Fase 2	4A. Visie	538	2028	2030	Vredenburg/ Kronenburg

Tabel gaat verder op de volgende pagina.

Plannaam	Fase	Totaal	Start	Finale	Wijk
Laarkwartier (Station Zuid)	3. Voorbereiding	150	2026	2029	De Laar
NAK Willem Barendszstraat	3. Voorbereiding	27	2026	2028	Arnhemse Broek
Nijmeegseweg Fase 1	3. Voorbereiding	249	2026	2028	Malburgen-West, Malburgen-Oost
Nijmeegseweg Fase 2	4A. Visie	362	2029	2032	Malburgen-West, Malburgen-Oost
Olympuskwartier	3. Voorbereiding	250	2025	2028	Malburgen-Oost
Rijnpark fase 1	4A. Visie	3.500	2027	2033	Arnhemse Broek
Rijnpark fase 2	4A. Visie	3.500	2035	2040	Arnhemse Broek
Schaapsdrift	3. Voorbereiding	450	2027	2030	Velperweg e.o.
Veluwestraat (ROC)	3. Voorbereiding	46	2025	2027	Heijenoord/ Lombok
Wassenaarweg	3. Voorbereiding	500	2025	2027	Elderveld
Witsenstraat	4A. Visie	35	Onbekend	Onbekend	Burgemeesterswijk/ Hoogkamp
Zypendaalseweg (ROC)	3. Voorbereiding	67	2026	2027	Burgemeesterswijk/ Hoogkamp

Figuur 13. Zachte plannen totaal (programma); (bron: interne Woonmonitor)

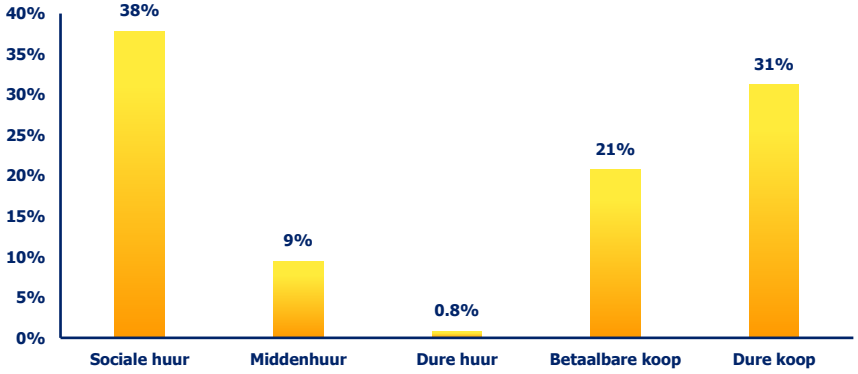

5.4 Opgeleverde woningen 2024

In tabel 9 zijn de toegevoegde woningen van 2024 weergeven op wijkniveau. Deze gegevens zijn afkomstig van het CBS.

Noot: Het is op dit moment nog niet mogelijk om van alle opgeleverde woningen in 2024 te concretiseren in welk segment zij vallen: De verdeling naar eigendom voor de totale woningvoorraad publiceert het CBS altijd in oktober voor de beginstand van het voorgaande jaar. De eigendomsverdeling van toegevoegde woningen voor het voorgaande jaar volgt meestal nog enkele maanden later. Tussen een gerealiseerde woning en een categorisering naar eigendom zit dan ook bijna twee jaar vertraging. In tabel 2 van dit bestand vindt u hoe de woningvoorraad naar eigendom zich over de jaren heeft ontwikkeld.

Tabel 9. Opgeleverde woningen per wijk 2024 (bron: CBS)

Wijk	Door nieuwbouw	Overig
Centrum	25	27
Spijkerkwartier	4	57
Arnhemse Broek	45	1
Presikhaaf-West	116	0
Presikhaaf-Oost	74	0
St. Marten/ Sonsbeek	0	15
Klarendal	0	4
Velperweg e.o.	0	2
Alteveer/Cranevelt	42	0
Geitenkamp	0	4
Monnikenhuizen	0	2
Burgemeesterswijk/ Hoogkamp	0	14

Wijk	Door nieuwbouw	Overig
Schaarsbergen e.o.	7	8
Heijenoord/ Lombok	0	8
Klingelbeek e.o.	6	7
Malburgen-West	199	0
Malburgen-Oost (Noord)	0	5
Malburgen-Oost (Zuid)	0	0
Vredenburg/ Kronenburg	0	1
Elden	2	1
Elderveld	0	0
De Laar	0	1
Rijkerswoerd	5	2
Schuytgraaf	264	0

6. Bijlage: technische toelichting gebruikte bronnen

- De meeste cijfers in deze voortgangsrapportage zijn ook te vinden bij het thema 'Woningen' op **arnhem.incijfers.nl** ('Staat van de Stad'). Het gaat hierbij altijd om cijfers op jaarniveau. Ook zijn hier cijfers op wijk- en buurtniveau te raadplegen.
- Mutaties in de woningvoorraad (toevoegingen en onttrekkingen) worden dagelijks geregistreerd in de BAG. Het CBS publiceert maandelijks nieuwe cijfers (met een vertraging van twee maanden), zie **https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81955NED/table?dl=440AE**. Het gaat hier om voorlopige cijfers. Aan het begin van het jaar (januari-februari) publiceert het CBS de definitieve cijfers.
- Sommige kenmerken, zoals type eigendom, worden slechts éénmaal per jaar berekend door het CBS. Het CBS publiceert meestal in oktober de nieuwe gegevens over eigendom op gemeenteniveau over de beginstand van het betreffende jaar. Cijfers op wijkniveau volgen met een jaar vertraging. Het CBS verstrekt geen gedetailleerde gegevens over eigendom aan gemeenten (dat wil zeggen: niet op adresniveau).
- Het CBS schat één keer per jaar in opdracht van het ministerie van BZK de mutaties in de woningvoorraad uitgesplitst naar type eigendom. Hierin zit een vertraging van 2 jaar. In december 2021 waren de gegevens over 2020 bekend.
- Companen heeft in opdracht van 18 regiogemeenten en de provincie Gelderland een regionale woonmonitor ontwikkeld. Deze is hier te raadplegen. Deze woonmonitor is met name geschikt om de gemeente Arnhem te vergelijken met de regiogemeenten. Enkele cijfers wijken af van de cijfers in deze rapportage. Zo baseert de regionale woonmonitor zich op cijfers van de WOZ-registratie voor het berekenen van type eigendom. Wij kiezen voor het gebruik van de CBS-cijfers, die een grotere betrouwbaarheid met zich meebrengen.

GEMEENTE ARNHEM
Cluster Strategie, Beleid en Regie
Postbus 9200
6800 HA Arnhem
Telefoon 026 377 42 22
Fax 026 377 42 24
E-mail info@gemeentearnhem.nl
www.gemeentearnhem.nl

In 2024 werden er in de **Entreeregio**

6.791

sociale huurwoningen verhuurd

In 2024 waren er

76.500

huishoudens actief op zoek naar een woning in de Entreeregio

Gemiddeld **reageerden**

412

woningzoekenden op een advertentie van een woning

Gemiddeld **zoek je**

22

maanden totdat je een woning vindt op entree.nu

Gemiddeld **accepteert** kandidaat

7

de woning

Entree
Corporatiewoningen regio Arnhem-Nijmegen

2024 in cijfers

De **gemiddelde meettijd** om een woning te vinden bedraagt

18

jaar

Gemiddelde **meettijd doorstromers**

23

jaar

Gemiddelde **meettijd starters**

8

jaar

Aanbod van woningen naar huurprijs

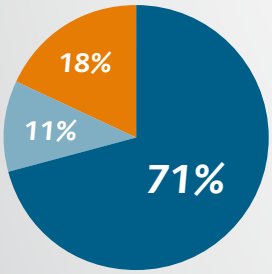

- Tot €650
- €650 - €697
- €697 - €880

Aanbod van woningen naar type

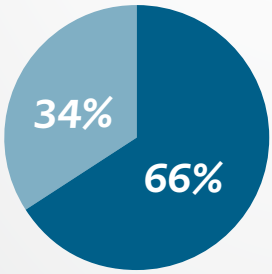

- Andere woningen
- Eengezinswoning

Op welke manier kwamen woningzoekenden aan een woning

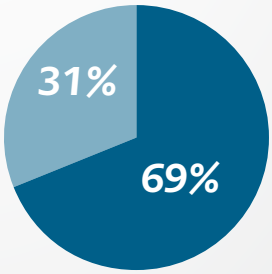

- Advertenties
- Bemiddelingen (inclusief nieuwbouw advertenties)

Samenstelling huishoudens die een woning zoeken via Entree

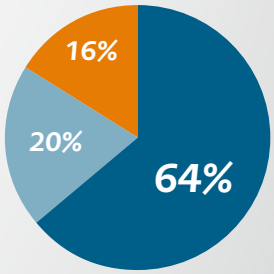

- 1 persoon
- 2 personen
- 3 personen of meer

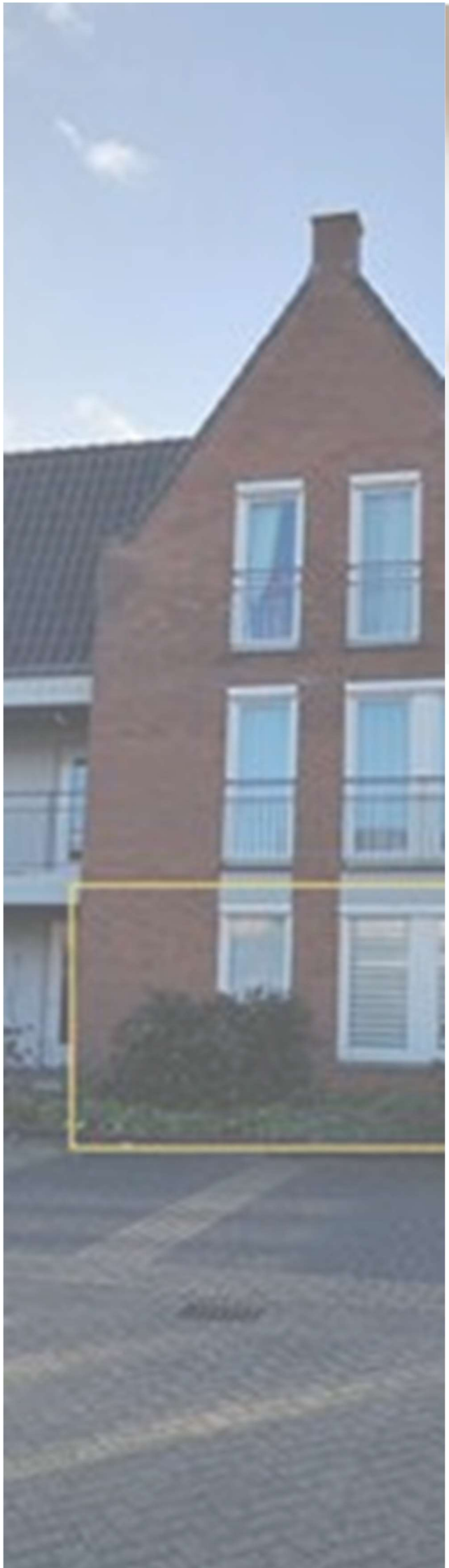

Rapportage Woonruimteverdeling Entree 2024 Woningmarktregio Arnhem-Nijmegen

14 april 2025 – definitief

Samenstelling: Adviesgroep Entree in samenwerking met Enserve

Entree
Corporatiewoningen
regio Arnhem-Nijmegen

Inleiding

Deze rapportage heeft betrekking op de resultaten van de woonruimteverdeling in 2024 van de onder de naam Entree samenwerkende corporaties in de woningmarktregio Arnhem-Nijmegen.

Het werkgebied van deze corporaties beslaat de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

De deelnemers van Entree in 2024: Vivare, Portaal Arnhem en Nijmegen, Talis, Volkshuisvesting Arnhem, Woonwaarts, Waardwonen, Woonservice IJsselland, Woningstichting Heteren, Mooiland, Baston Wonen, Plavei, Omnia Wonen, Oosterpoort, Veluwonen, Woonzorg Nederland, Woonstichting Gendt, DrieGasthuizenGroep en Huis en Hof.

In de Huisvestingsverordeningen 2024 van de gemeenten in de woningmarktregio is als bijlage een overzicht opgenomen van de gegevens die gemonitord zullen worden. In bijlage 3 is deze bijlage opgenomen. Daarbij is aangegeven waar in de rapportage de resultaten zijn vermeld. Nieuw is bijlage 2: het GMR-overzicht toewijzen doelgroepen.

Deze rapportage bevat twee delen:

Deel I is een beschouwend deel, waarin de ontwikkelingen in de woonruimteverdeling trendmatig worden bekeken.

Deel II bevat alle basisgegevens over 2024 en op een aantal thema's vergelijkingsgegevens met voorgaande jaren. De gepresenteerde gegevens hebben alleen betrekking op de woningen van de corporaties die vallen onder werking van de huisvestingsverordening. Dit betreft de woningen met een huurprijs tot de liberalisatiegrens.

De rapportage is opgesteld door de Adviesgroep Entree en Enserve.

Inhoudsopgave

Inleiding **2**
Deel I: **4**
Ontwikkelingen woonruimteverdeling op hoofdlijnen **4**
A. De vraag naar huurwoningen **5**
A1. Aantal reacties door woningzoekenden **5**
A2. Verdeling actief woningzoekenden naar starters, doorstromers en herstarters en naar inkomen **5**
A3. Verdeling actief woningzoekenden naar inkomen **6**
B. Het aanbod van huurwoningen **8**
B1. Ontwikkeling aantal verhuringen **8**
B2. Aantal verhuringen naar model **8**
B3. Aantal verhuringen naar huurprijscategorie **10**
B4. Aantal verhuringen met voorrang **10**
C. De match tussen vraag en aanbod **12**
C1. Gemiddelde zoektijd is gestegen **12**
C2. Gemiddeld slagingspercentage is iets gestegen **12**
C3. Slagingspercentage starters is gestegen maar blijft lager dan doorstromers **13**
C5. Gemiddeld accepteert kandidaat 7 de woning **13**
D. Verhuisbewegingen **15**
E. Management samenvatting **16**
Deel II: **17**
Cijfers, tabellen en trends **17**
1. Overzicht van de actief woningzoekenden **18**
2. Overzicht van de sociale verhuringen **22**
3. Match van vraag en aanbod **25**
4. Verhuisbewegingen **32**
5. Kerngegevens (slaagkansen) per gemeente **34**
Bijlage 1: Definities en toelichting cijfers **37**
Inkomens- en huurprijsgrenzen **39**
Bijlage 2: Overzicht GMR toewijzing doelgroepen **40**
Bijlage 3: Monitorgegevens **41**

Deel I:

Ontwikkelingen woonruimteverdeling op hoofdlijnen

A. De vraag naar huurwoningen

In 2024 waren 76.500 woningzoekenden in de regio op zoek naar een woning.

Deze groep is in 2024 met 11% toegenomen ten opzichte van 2023.

A1. Aantal reacties door woningzoekenden

In 2024 hebben 76.532 huishoudens tenminste één keer op een woning gereageerd. Net als de afgelopen jaren is er weer sprake van een stijging (10,9%) van het aantal actief woningzoekenden. Een woningzoekende telt mee als actief als deze in de periode minimaal 1 keer heeft gereageerd. De meeste actief woningzoekenden reageren vaker op een woning. In totaal zijn meer dan 2 miljoen reacties geplaatst in 2024.

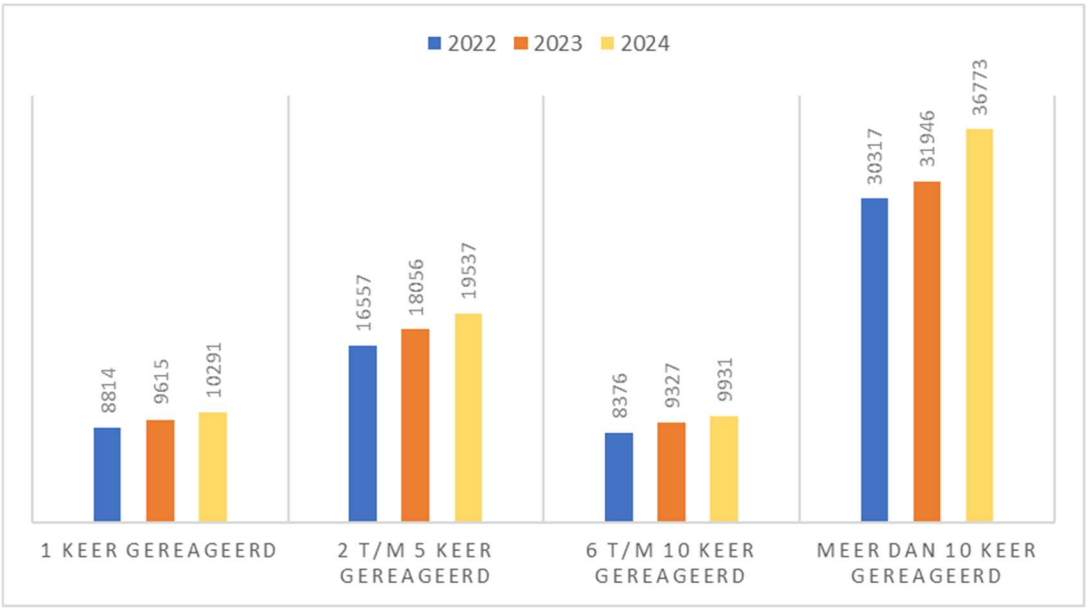

Grafiek 1: Aantal reacties door actief woningzoekenden 2022 – 2024 (incl. vrije sector)

De meeste woningzoekenden zijn zeer actief. De groep woningzoekenden die meer dan 10 keer heeft gereageerd op een advertentie, is de grootste groep. En deze groep is met 15% ook het meest toegenomen. Je moet vaak reageren voor je aan de beurt bent, dit is een indicatie voor schaarste.

Het lijkt voor de hand te liggen om aan te nemen dat woningzoekenden die weinig hebben gereageerd, niet dringend op zoek zijn naar een nieuwe woning. Dit is lang niet altijd het geval. Veel van de woningzoekenden die tussen 1 en 5 keer hebben gereageerd, zijn pas aan het einde van het verslagjaar actief geworden. Of ze reageren helemaal niet, omdat ze verwachten geen kans te maken.

A2. Verdeling actief woningzoekenden naar starters, doorstromers en herstarters en naar inkomen

In deze paragraaf worden woningzoekenden uitgesplitst naar starters, doorstromers of herstarters. Daarna volgt een verdeling naar inkomen. De totalen kunnen verschillen. Dit komt doordat, op het moment van reageren gedurende een jaar, iemand van inkomen kan veranderen. En daardoor in meerdere categorieën als actief woningzoekende kan voorkomen.

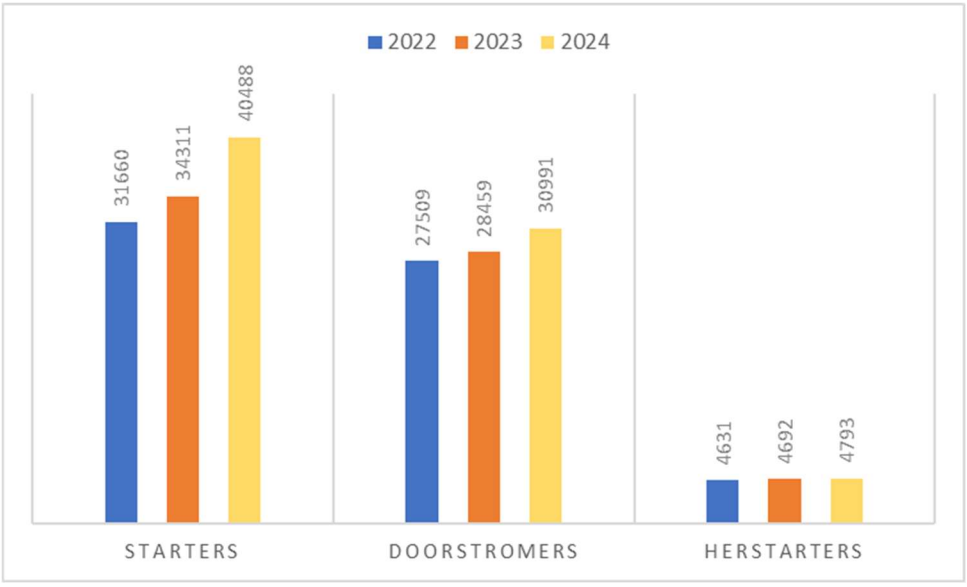

Grafiek 2: Aantal actief woningzoekenden naar starters, doorstromers en herstarters 2022 – 2024

Alle groepen actief woningzoekenden zijn gestegen. De stijging van het aantal starters was het sterkst met 18%. Bij doorstromers is de stijging 8,9%. Bij de herstarters blijft de stijging opnieuw beperkt, dit is ook de kleinste groep.

A3. Verdeling actief woningzoekenden naar inkomen

Bij een verdeling naar inkomen wordt in 2024 onderstaande inkomenstabel gehanteerd, afgestemd op de wettelijke grenzen.

Groep	Minimum	Grens primaire doelgroep	DAEB-grens	Grens middeninkomens
1 persoon <= AOW	€ 20.700	€ 27.725	€ 47.699	€ 52.753
1 persoon > AOW	€ 22.025	€ 27.225	€ 47.699	€ 52.753
2 personen <= AOW	€ 26.975	€ 37.625	€ 52.671	€ 56.900
2 personen > AOW	€ 29.325	€ 36.675	€ 52.671	€ 56.900
meer personen <= AOW	€ 26.975	€ 37.625	€ 52.671	€ 61.046
meer personen > AOW	€ 29.325	€ 36.675	€ 52.671	€ 61.046

Tabel A1 Inkomenstabel 2024

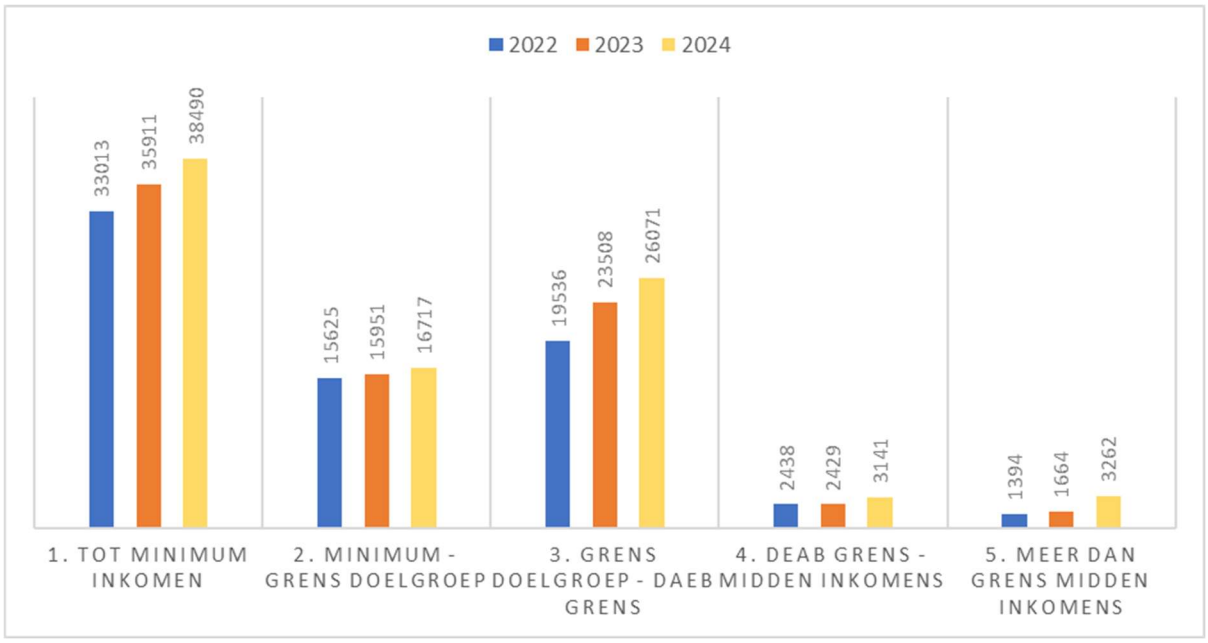

Grafiek 3: Aantal actief woningzoekenden naar inkomen 2022 – 2024

Veruit de grootste groep actief woningzoekenden bestaat uit huishoudens met een minimum inkomen. Alle groepen laten een stijging in aantal zien ten opzichte van 2023.

B. Het aanbod van huurwoningen

In 2024 zijn 6.791 sociale huurwoningen verhuurd door de Entree corporaties. Het aantal verhuurde sociale huurwoningen nam in 2024 met 15,5% toe.

B1. Ontwikkeling aantal verhuringen

Na een daling in 2022 (-4,5%) is er sinds 2023 weer sprake van een stijging van het aantal (op)nieuw verhuurde woningen. Ten opzichte van 2023 nam het aantal verhuringen in 2024 toe met 15,5%. Dit is naar verwachting mede het resultaat van de versnelling van de nieuwbouw.

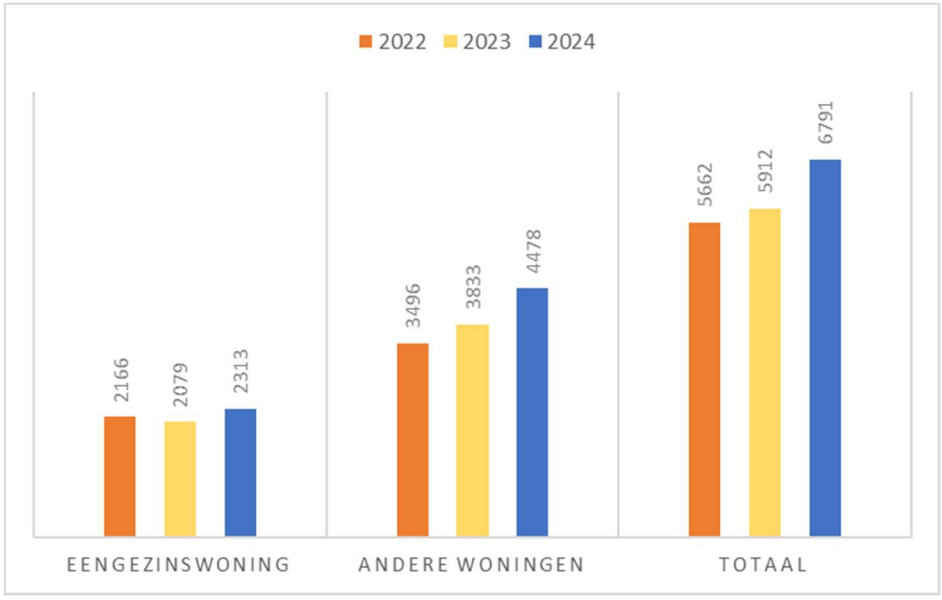

Grafiek 4: Aantal verhuringen (sociale huur) naar woningtype 2022 – 2024

Zowel het aantal verhuurde eengezinswoningen als overige woningen is gestegen. De toename van het aantal verhuurde woningen wordt met name veroorzaakt door flatwoningen met een lift (+23%) en eengezinswoningen (+11%). Samen goed voor 71% van alle verhuringen in 2024.

B2. Aantal verhuringen naar model

69% van de sociale huurwoningen wordt aangeboden via advertenties op Entree.nu. Woningen worden geadverteerd op basis van meettijd (53%) of loting (16%).

Dit is een afname van het aandeel advertenties met 9% ten opzichte van 2023. Dit is verklaarbaar met de wijze van aanbieden van nieuwbouwwoningen. 549 nieuwbouwwoningen (8% van het totaal) zijn weliswaar via meettijd aangeboden, maar onder bemiddeling nieuwbouw afgemeld.

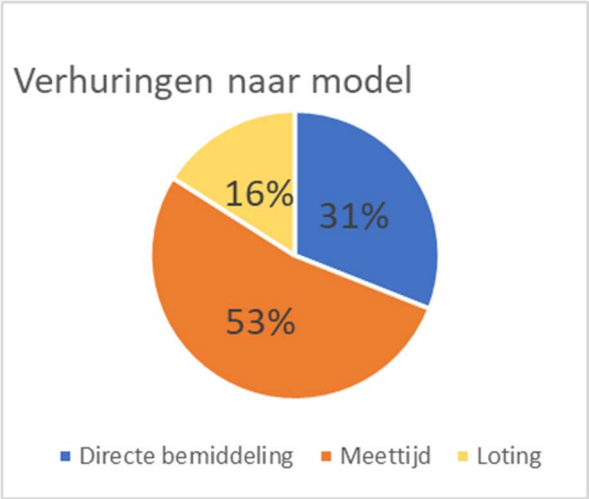

Grafiek 5: Verhuringen naar model 2024

31% van de woningen wordt direct bemiddeld aan diverse groepen. Niet al deze groepen vallen onder de 15% directe bemiddeling zoals benoemd in de huisvestingsverordening. Aan deze doelgroepen van bemiddeling is 9% van de woningen verhuurd (28% van alle bemiddelingen).

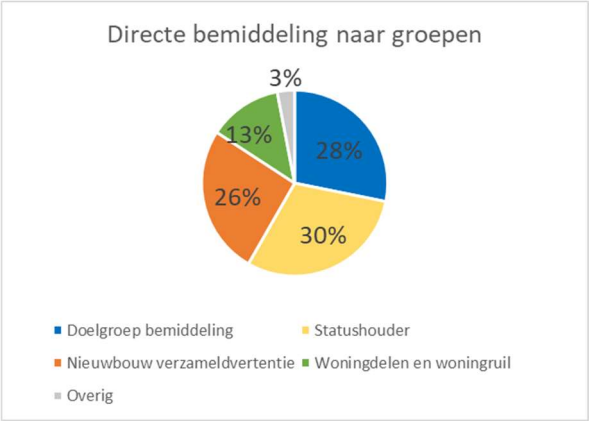

Grafiek 6: Directe bemiddeling naar groepen

16% van de huurwoningen wordt via loting verhuurd, een beperkte toename ten opzichte van 2023 ondanks dat er meer ruimte is (tot 30%). In Druten werd slechts 5% via loting aangeboden. In Rozendaal was het 25% (van 4 verhuringen), gevolgd door Zevenaar met 19%.

70% van de lotingswoningen wordt verhuurd aan een starter, dit percentage is gelijk aan voorgaande jaren. Voor doorstromers is dit circa 25%. Het aantal reacties is in dezelfde verhouding.
De gemiddelde leeftijd van de woningzoekende die reageert en via loting een woning vindt, ligt wat lager dan voor doorstromers. Gemiddeld reageren er ruim 1.000 woningzoekenden op 1 lotingswoning (meettijd: 223 reacties per woning).

B3. Aantal verhuringen naar huurprijscategorie

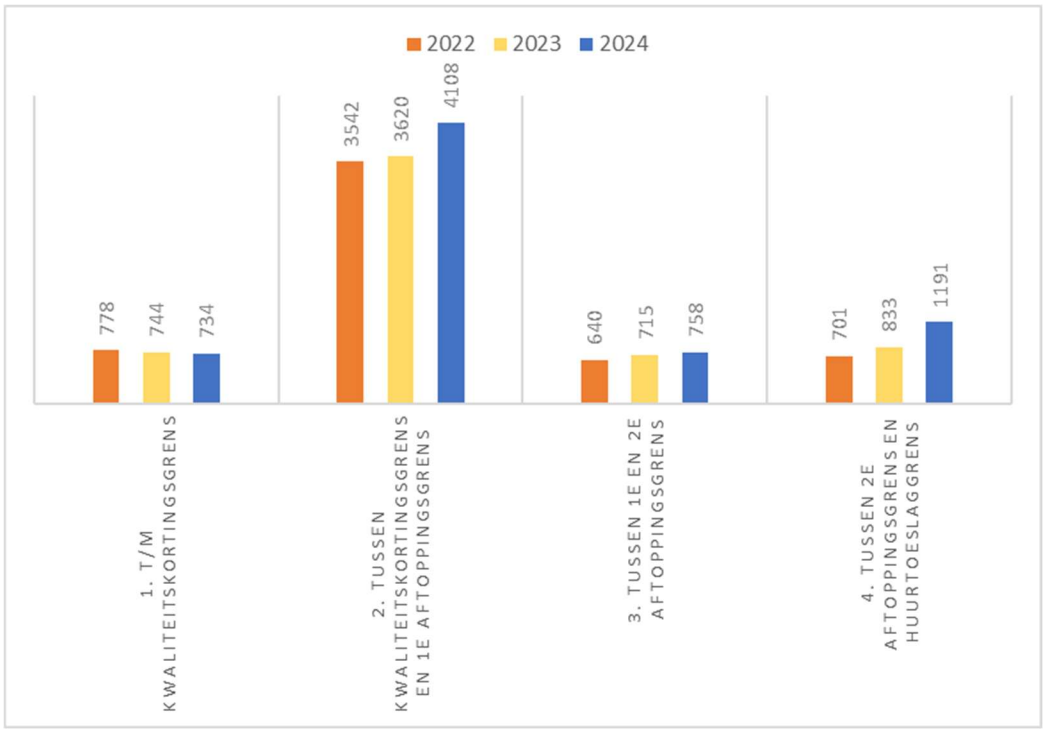

Grafiek 7: Aantal verhuringen naar huurprijsklasse 2022 – 2024

De onderverdeling in huurprijsklassen is aangepast: t/m kwaliteitskortingsgrens is toegevoegd. De stijging van het aantal verhuurde woningen doet zich in 2024 vooral voor in groep 2 (absoluut het grootst) en 4 (relatief grootst met 30%). Veruit de meeste woningen (71%) worden onder de 1e aftoppingsgrens verhuurd. Corporaties houden hun woningen betaalbaar voor de doelgroep.

In 2024 werden 182 vrijesectorwoningen via Entree.nu verhuurd.

B4. Aantal verhuringen met voorrang

De nieuwe huisvestinsgverordening kent verschillende voorrangsregelingen: voorrang eigen inwoners nieuwbouw, ‘van groot naar beter’ (doorstroomvoorrang senioren) en er kunnen woningen worden gelabeld voor bijvoorbeeld ouderen en grote gezinnen (voorheen viel dit onder Maatwerk).

Voorrang eigen inwoners: in totaal werden 38 nieuwbouwwoningen met voorrang verhuurd aan een inwoner uit de eigen gemeente. Het gaat om 4 complexen in Heumen, Montferland en Zevenaar. Deze woningen werden zowel via het aanbodmodel als via loting aangeboden. Bij meer ervaring met deze voorrang kan de effectiviteit hiervan worden onderzocht.

Doorstroom voorrang: in totaal werden 359 woningen geadverteerd met voorrang “groot naar beter’. Van deze woningen is 36% ook daadwerkelijk verhuurd aan een woningzoekende met deze voorrang. Een aantal van hen (16) had daarnaast ook een LLG-indicatie. En een deel van deze woningen is verhuurd aan een woningzoekende met alleen een LLG-indicatie. (In totaal werden 222 woningen verhuurd aan een woningzoekende met een LLG-indicatie.)

Voorrang leeftijd: in totaal werden 851 woningen geadverteerd met voorrang naar leeftijd (waarvan 80 via loting), waarvan 88% met voorrang vanaf 55 jaar. Ze werden allemaal passend (leeftijd) verhuurd.

Voorrang huishoudgrootte: in totaal werden 303 woningen geadverteerd met voorrang naar huishoudgrootte (waarvan 94 via loting). Daarvan werden er 293 passend (huishoudgrootte) verhuurd. Vrijwel alle voorrang was voor minimaal 3 personen.

Totalen advertenties en verhuringen met voorrang

- Aantal advertenties met voorrang ten opzichte van totaal aantal advertenties: 36%
- Aantal verhuringen met voorrang ten opzichte van totaal aantal verhuringen (excl. directe bemiddeling): 28%

Advertenties met voorrang voor urgenten of woningzoekenden met een LLG- of rolstoelindicatie zijn in deze cijfers niet meegenomen.

C. De match tussen vraag en aanbod

De gemiddelde zoektijd in 2024 is 1 jaar en 10 maanden.

De gemiddelde zoektijd is in 2024 met 1 maand gestegen.

C1. Gemiddelde zoektijd is gestegen

De gemiddelde zoektijd van woningzoekenden die in 2024 een huurcontract hebben afgesloten, bedraagt 1 jaar en 10 maanden (1,85 jaar). Een stijging met 1 maand ten opzichte van 2023.

- In tegenstelling tot voorgaande jaren ligt de gemiddelde zoektijd niet meer in beide grote steden hoger dan in de meeste regiogemeenten. In Arnhem (2,03 jaar) is dit nog wel zo, maar in Nijmegen (1,82 jaar) niet.
- In Druten en Duiven (beide 1,45 jaar) kwamen woningzoekenden het snelst aan een woning.
- De gemiddelde zoektijd van doorstromers is gestegen van 1,7 jaar naar 1,78 jaar (herstarters: van 1,28 naar 1,39).
- De gemiddelde zoektijd van starters steeg van 1,94 jaar naar 2,07 jaar.

C2. Gemiddeld slagingspercentage is iets gestegen

Het gemiddelde slagingspercentage van alle verhuringen is iets gestegen naar 9,1%.

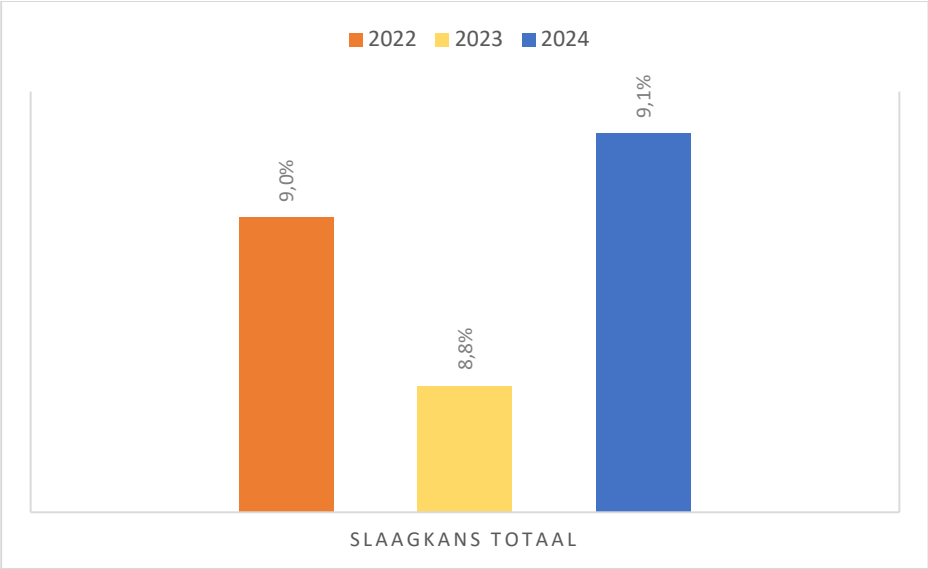

Grafiek 8: Slagingspercentage totaal 2022 – 2024

Het slagingspercentage van mensen met recht op huurtoeslag blijft hoger dan het slagingspercentage van mensen zonder recht op huurtoeslag. Maar de 2e groep kent wel een sterkere stijging ten opzichte van het voorgaande jaar.

Als het slagingspercentage stijgt, betekent dit niet per definitie dat de zoektijd verkort wordt. De gemiddelde zoektijd wordt door meer factoren beïnvloed dan het slagingspercentage. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de slaagkans en zoektijd naar leeftijd, dan heeft de groep 75 jaar en ouder de hoogste slaagkans en de kortste zoektijd. Maar de groep tm 22 jaar heeft een bovengemiddeld lage slaagkans, terwijl hun zoektijd korter is dan gemiddeld.

C3. Slagingspercentage starters is gestegen maar blijft lager dan doorstromers

10,2% van de doorstromers en 6,4% van de starters slaagde er in 2024 in een woning te verkrijgen. Dit is voor de doorstromers vrijwel gelijk aan 2023, voor starters steeg de slaagkans in 2024 ten opzichte van 2023 met bijna 1%. Deze ligt weer op hetzelfde niveau als in 2021. Het aantal verhuringen aan starters steeg harder dan het aantal actieven. De slaagkans van herstarters daalde met bijna 1%. De slaagkans van doorstromers is in de tijd stabieler dan die van starters en doorstromers.

Het slagingspercentage neemt toe naarmate de leeftijd hoger is. Het slagingspercentage is het laagst voor jongeren onder de 28 jaar (5,4%), er is wel een stijging van ruim 1% ten opzichte van 2023, wat in lijn ligt met de toegenomen slaagkans starters. De slaagkans is het hoogst voor woningzoekenden boven de 75 (26,8%).

C4. Gemiddeld meettijd per klantsoort

De gemiddelde meettijd is het rekenkundige gemiddelde van de meettijden van de woningzoekenden die in de periode een woning hebben gekregen. Woningen die naar urgenten zijn gegaan of zijn bemiddeld worden hierom niet meegenomen.

- De gemiddelde meettijd van doorstromers op het moment dat ze een woning accepteren was 23 jaar in 2024 (gemiddeld over 5 jaar: 22,7 jaar).
- De gemiddelde meettijd van starters ligt een stuk lager: 8 jaar (gemiddeld over 5 jaar: 8,3 jaar). Starters bouwen hun meettijd pas op vanaf inschrijving, ze hebben geen woonduur. Starters vinden vaker een woning via loting, dan is hun meettijd niet relevant.
- Bij herstarters ligt de gemiddeld meettijd net wat lager dan die van doorstromers: 19 jaar.
- De gemiddelde meettijd is de afgelopen 5 jaar redelijk stabiel gebleven: 18,3 jaar.
- De verwachting is, dat gemiddelde meettijd door het behoud van meettijd bij verhuizing eerder verder zal oplopen dan afnemen.

C5. Gemiddeld accepteert kandidaat 7 de woning

Diegene die bovenaan de kandidatenlijst staat, is in niet altijd diegene die de woning kiest. In 2022 was de gemiddelde positie bij acceptatie kandidaat 5,5 op de lijst. In 2023 steeg dit cijfer naar 6,6 en in 2024 steeg het verder naar 7,2. Voor deze toename is geen echte verklaring gevonden bij nader onderzoek door de Entree corporaties in 2024. In de jaren 2011 tm 2015 lag dit cijfer tussen 6 en 7. Het is niet nieuw dat er veel geweigerd wordt.

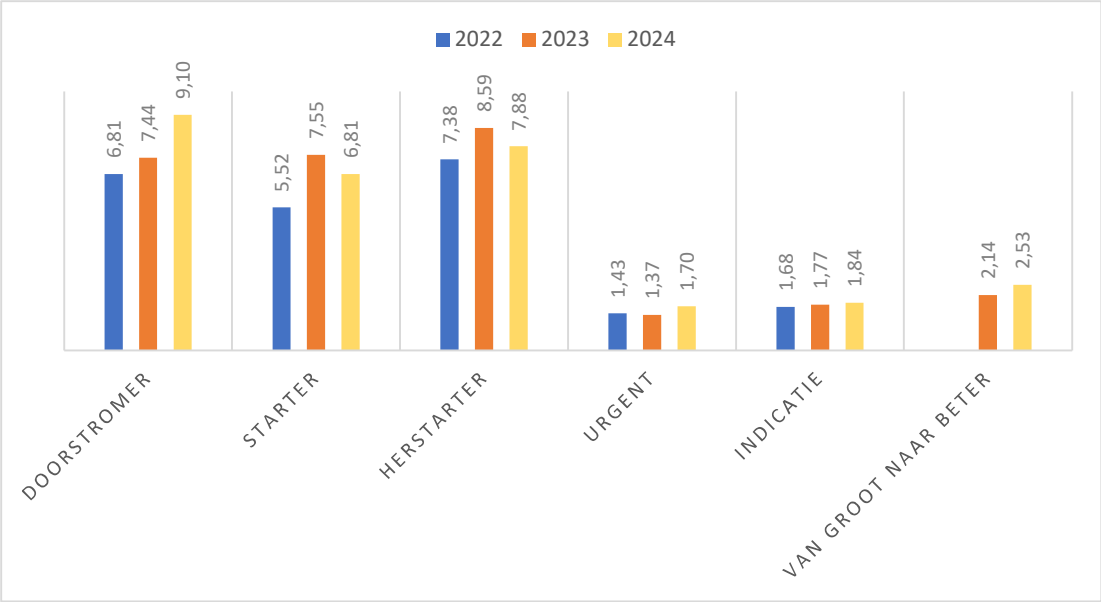

Grafiek 9: Gemiddelde positie nieuwe huurder op de kandidatenlijst 2022 – 2024

De gemiddelde positie van de nieuwe huurder van de woningen die naar doorstromers zijn gegaan, is het meest gestegen. Bij starters en herstarters daalde deze juist. Bij woningen die naar mensen met een voorrangspositie (urgentie en indicatie) zijn gegaan is de gemiddelde positie van de geslaagde woningzoekende duidelijk lager. Opvallend is de stijging bij urgenten, een mogelijk verklaring is de toename van het aantal SV urgenten in 2024 (zie tabel 1.6 op pagina 20), deze groep zit niet in een woonnoodsituatie.

Bij woningbezichtigingen komt een deel van de woningzoekenden niet opdagen (no show). Bij 7,4% van de weigeringen is er “geen reactie” vanuit de woningzoekende, dit aantal is redelijk gelijk aan 2023.

D. Verhuisbewegingen

In 2024 vooral verhuizingen binnen de gemeentegrenzen.

Instroom van buiten stadsregio is iets toegenomen in 2024.

Verhuringen 2024	gemeente waar de woning staat																	
herkomst huurder	Arnh	B&D	Beu	Doe	Dr	Dui	Heu	Lin	Mon	Nijm	Ove	Ren	Rhe	Roz	Wes	Wij	Zev	Tot.
Arnhem	1195	21	7	21	12	29	12	40	29	127	50	28	97	1	29	8	45	1751
Berg en Dal	5	134	1			1	10	9	2	44						9		215
Beuningen	8	2	50		3	1	4	2		52	1	1	1			11	4	140
Doesburg	9	1		51		2		1	2	2		1	6		1		6	82
Druten	2	2	5	1	41		3			13	1	1	1			7	1	78
Duiven	20	2	1	2	3	46		1	5	5	2	1	4		12		7	111
Heumen	4	1		1			42			27		1				4	1	81
Lingewaard	31	4	1			5		164	2	17	6	3	3		1	3	5	245
Montferland	6	2		2		6			89	4							11	120
Nijmegen	69	45	57	4	9	1	37	19	11	1314	6	7	12		4	87	12	1694
Overbetuwe	37	3	3	2	1			13		24	71	9	3		3	3	3	175
Renkum	34			2		3			3	9	7	53	2		2	3	1	119
Rheden	85	3	1	13		9	1	5	6	16	3	2	163		3	1	12	323
Rozendaal	1													1				2
Westervoort	35			3		14		2	1	4	1	6	7		32	1	9	115
Wijchen	12	4	5	1	2		1	1		54			4			179	1	264
Zevenaar	35			7		10		1	17	7	2	2	7	1	7		152	248
Buiten de Stadsregio	264	31	23	28	15	21	21	36	33	301	21	36	63	1	20	49	43	1006
Onbekend	3		1	1		1			3	6	1	1	3			1	1	22
Eindtotaal	1855	255	155	139	86	149	131	294	203	2026	172	152	376	4	114	366	314	6791

Tabel D1: Verhuizingen naar een sociale huurwoning binnen en tussen de Entree regiogemeenten

In bovenstaande tabel zijn de verhuisbewegingen tussen gemeenten in de woningmarktregio weergegeven. Over het algemeen geldt dat de belangrijkste verhuisbewegingen plaatsvinden tussen Arnhem en Nijmegen met hun buurgemeenten en tussen de beide grote steden onderling. Daarbij geldt dat nettoverschillen tussen in- en uitstroom vrijwel in evenwicht zijn. Er vertrekken ongeveer net zoveel huishoudens uit de steden naar de regiogemeenten als dat er huishoudens vanuit de regiogemeenten naar de twee steden verhuizen. Ruim 50% van de nieuwe huurders komt uit Arnhem of Nijmegen. De instroom vanuit Arnhem naar Nijmegen was in 2024 wederom verhoudingsgewijs groter dan vanuit Nijmegen naar Arnhem.
Van de nieuwe huurders komt 15% van buiten de stadregio in 2024. Dit ligt iets boven het gemiddeld van 13% over de afgelopen 5 jaar. Veel van deze nieuwe huurders komen uit gemeenten aan de rand van de stadsregio. Als je enkel kijkt naar urgenten, dan komt 11% van buiten de regio.

E. Management samenvatting

Toenemende druk op de markt voor sociale huurwoningen

Hoewel er verschillen zijn tussen de diverse regio's waar Enserve de corporaties ondersteunt op het gebied van de woonruimteverdeling. Is een trend bijna overal aanwezig: het percentage woningzoekenden dat erin slaagt een woning te huren bij een corporatie blijft afnemen. Wel zien we in de Entree regio dit jaar een kleine stijging in 2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Entree regio	12,4%	10,2%	9,9%	9,0%	8,8%	9,1%
regio Noord-Veluwe	15,4%	14,9%	13,7%	11,8%	11,0%	9,7%
Stedendriehoek (Apeldoorn e.o.)	24,3%	19,4%	16,7%	14,7%	14,8%	12,9%
SVNK (Alkmaar e.o.)	11,0%	10,0%	9,5%	8,7%	10,1%	9,5%

Tabel E1 Slagingspercentage in 3 regio's de afgelopen 6 jaar

Meer aanbod

Na een daling in 2022 (-4,5%) is er sinds 2023 weer sprake van een stijging van het aantal (op)nieuw verhuurde woningen. Ten opzichte van 2023 nam het aantal verhuringen in 2024 toe met 15,5%. De toename van het aantal verhuurde woningen wordt met name veroorzaakt door flatwoningen met een lift (+23%) en eengezinswoningen (+11%).

Bij 36% van de advertenties was sprake van een voorrang, niet zijnde voor urgenten of woningzoekenden met een indicatie.

Meer vraag

In 2024 hebben 76.532 huishoudens tenminste één keer op een woning gereageerd. In totaal werd meer dan 2 miljoen keer gereageerd op een woning. Net als de afgelopen jaren is er weer sprake van een stijging (10,9%) van het aantal actief woningzoekenden. Alle groepen actief woningzoekenden zijn gestegen. De stijging van het aantal starters was het sterkst met 18%. Veruit de grootste groep actief woningzoekenden bestaat uit huishoudens met een minimum inkomen.

Het aantal actief woningzoekenden vertoont al jaren een stijgende lijn. Enerzijds veroorzaakt door bevolkingsgroei en toename van het aantal eenpersoonshuishoudens anderzijds door ontwikkelingen op de koopmarkt.

Slagingspercentage iets gestegen, acceptatiegraad verder gedaald

Dankzij de toename van het aanbod, is ondanks de toename van het aantal actief woningzoekenden, het slagingspercentage iets gestegen ten opzichte van 2023.

Diegene die bovenaan de kandidatenlijst staat, is in niet altijd diegene die de woning kiest. In 2022 was de gemiddelde positie bij acceptatie kandidaat 5,5 op de lijst. In 2023 steeg dit cijfer naar 6,6 en in 2024 steeg het verder naar 7,2.

Deel II:

Cijfers, tabellen en trends

Alle gegevens in deel II van deze rapportage zijn op het niveau van de woningmarktregio Arnhem-Nijmegen en bevatten de resultaten van de Entree-corporaties.

Bron: DOMIS – Enserve

1. Overzicht van de actief woningzoekenden

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 05: reacties en actieven naar **klantsoort** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	reacties	actieven
Gehele Entree gebied		
1. Doorstromer	683.316	30.991
2. Starter	1.215.664	40.488
3. Herstarter	117.893	4.793
4. Mantelzorgurgentie	60	19
4. Soc/med urgentie	2.687	545
4. SV-urgentie	575	166
5. Levensloopgeschikt	1.415	516
5. Rolstoelgeschikt	10	8
6. Overig	2103	75

Tabel 1.1: Actief woningzoekenden naar klantsoort

De meeste woningzoekenden (>70.000) zijn “reguliere” starters en doorstromers. Daarnaast is er nog een redelijk grote groep herstarters, woningzoekenden die al wel zelfstandig wonen, maar waar bij verhuizing deze woning niet beschikbaar komt. (Bijvoorbeeld in het geval van een scheiding waarbij een van de partners in de woning blijft wonen). Starters zijn actiever in het reageren op een woning dan de doorstromers, ze reageren jaarlijks vaker op een woning (gemiddeld 30 keer tegen doorstromers 22 keer). In totaal zijn meer dan 2 miljoen reacties geplaatst.

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 02: reacties en actieven naar **leeftijd** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	reacties	actieven
Gehele Entree gebied		
1. t/m 22 jaar	247.438	10.338
2. 23 t/m 27 jaar	571.250	18.880
3. 28 t/m 54 jaar	1.057.734	38.420
4. 55 t/m 74 jaar	134.412	9.764
5. 75 jaar en ouder	12.889	2.167

Tabel 1.2: Actief woningzoekenden naar leeftijd

De woningzoekenden tussen 23 en 55 jaar reageren per woningzoekende het vaakst op een woning, gemiddeld 28,5 keer per jaar, gevolgd door jongeren (gemiddeld 22 keer per jaar). De groep 75 jaar en ouder reageert het minst (gemiddeld 6 keer per jaar).

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 04: reacties en actieven naar inkomen Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	reacties	actieven
Gehele Entree gebied		
1. tot minimum inkomen	1.002.139	38.490
2. minimum - grens doelgroep	390.276	16.717
3. grens doelgroep – DAEB-grens	586.259	26.071
4. DAEB-grens – grens middeninkomens	27.155	3.141
5. meer dan grens middeninkomens	17.894	3.262

Tabel 1.3: Actief woningzoekenden naar inkomen

Woningzoekenden met een inkomen tot het minimum vormen bijna de helft (44%) van alle actief woningzoekenden. Zij reageren zowel absoluut als relatief (gemiddeld 26 keer per jaar) het vaakst op advertenties. (Voor de bijbehorende bedragen zie de tabel met inkomensgrenzen in deel 1.)

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 03: reacties en actieven naar huishoudgrootte Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	reacties	actieven
Gehele Entree gebied		
1 persoon	1.369.640	51.660
2 personen	355.819	16.361
3 personen	171.924	7.281
4 personen	79.875	3.552
5 en meer personen	46.465	1.895

Tabel 1.4: Actief woningzoekenden naar huishoudgrootte

Huishoudens die bestaan uit 1 persoon vormen 64% van alle actief woningzoekenden. Hierin wijkt de samenstelling van deze groep (actief woningzoekenden naar huishoudgrootte) opvallend af van de samenstelling van huishoudens in Nederland. Van alle Nederlandse huishoudens bestaat ongeveer 40% uit een 1 persoonshuishouden.

Aangezien een 1 persoonshuishouden per definitie ook een 1 inkomen huishouden betekent, is er ook een relatie tussen huishoudgrootte en huishoudinkomen.

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 06: reacties en actieven naar herkomst Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024				
	Inwoners 2024	Reacties	Actieven	Actieven per 1.000 inwoners
ARNHEM	167.632	477.771	16.607	99
BERG EN DAL	35.474	46.327	1.869	53
BEUNINGEN	26.725	35.036	1.345	51
DOESBURG	11.079	15.880	754	68
DRUTEN	19.590	17.567	817	42
DUIVEN	24.872	29.301	1.221	49
HEUMEN	16.836	17.994	782	46
LINGEWAARD	47.314	43.065	1.974	42
MONTFERLAND	36.873	27.179	1.454	39
NIJMEGEN	187.049	544.417	18.246	100
OVERBETUWE	48.919	42.564	1.846	38
RENKUM	31.419	30.339	1.327	42
RHEDEN	43.661	69.731	2.755	63
ROZENDAAL	1.831	306	17	10
WESTERVOORT	15.151	21.203	908	60
WIJCHEN	41.545	46.931	1.988	48
ZEVENAAR	45.041	53.719	2.299	51
BUITEN DE STADSREGIO	n.v.t.	484.483	19.417	n.v.t.
ONBEKEND	n.v.t.	19.910	906	n.v.t.

Tabel 1.5: Actief woningzoekenden naar herkomst

De twee grootste gemeentes leveren ook de meeste actief woningzoekenden. Als wordt gekeken naar het aantal actieven per 1.000 inwoners dan scoren Arnhem en Nijmegen ook duidelijk het hoogst, gevolgd door Doesburg, Rheden en Westervoort. Arnhem en Nijmegen zijn ook de gemeenten met het hoogste percentage sociale huurwoningen en een huishoudgrootte onder het (landelijk) gemiddelde. De gemeente Rozendaal heeft zowel absoluut als relatief de minste actief woningzoekenden. Het is ook de gemeente met het laagste percentage sociale huurwoningen en een bovengemiddelde huishoudgrootte.

Ruim 19.000 actief woningzoekenden (± 24%) is afkomstig van buiten de woningmarktregio Arnhem - Nijmegen. Hun slaagkans ligt lager dan voor inwoners van de regio en ze zijn vaker starter op de woningmarkt.

Trends in de groep actief woningzoekenden

	2022	2023	2024
1. Doorstromer	28.004	29.125	30.991
2. Starter	31.942	34.834	40.488
3. Herstarter	4.714	4.788	4.793
4. Mantelzorgurgentie	36	30	19
4. Sociaal/medische urgentie	613	545	545
4. SV-urgentie	109	68	166
5. Levensloopgeschikt	498	453	516
5. Rolstoelgeschikt	14	19	8
6. Overig	41	46	75

Tabel 1.6: Actief woningzoekenden naar klantsoort 2022-2024

Zowel doorstromers als starters nemen in aantal toe, groei herstarters is beperkt. De oorzaak van de afname van de mantelzorgurgentie is niet bekend, mogelijk speelt de overgang naar de urgentiecommissie een rol.

	2022	2023	2024
1. t/m 22 jaar	8.386	9.190	10.338
2. 23 t/m 27 jaar	15.444	16.587	18.880
3. 28 t/m 54 jaar	33.401	35.274	38.420
4. 55 t/m 74 jaar	8.550	8.847	9.764
5. 75 jaar en ouder	1.391	1.799	2.167

Tabel 1.7: Actief woningzoekenden naar leeftijd 2022-2024

In alle leeftijdsgroepen is er sprake van een toename van het aantal actief woningzoekenden.

	2022	2023	2024
1 persoon	43.478	46.512	51.660
2 personen	14.027	14.644	16.361
3 personen	6.159	6.604	7.281
4 personen	2.928	3.186	3.552
5 en meer personen	1.611	1.730	1.895

Tabel 1.8: Actief woningzoekenden naar huishoudgrootte 2022-2024

Ook naar huishoudgrootte laten alle groepen een stijging zien.

	2022	2023	2024
1. tot minimum inkomen	33.133	36.080	38.490
2. minimum - grens doelgroep	15.696	16.058	16.717
3. grens doelgroep – DAEB-grens	19.669	23.753	26.071
4. DAEB-grens - grens middeninkomens	2.544	2.713	3.141
5. grens middeninkomens en meer	2.123	2.848	3.262

Tabel 1.9 Actief woningzoekenden naar inkomen 2022-2024

Ook alle inkomensgroepen laten een stijging zien, groep 2 steeg minder hard.

2. Overzicht van de sociale verhuringen

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 01: advertenties en verhuringen **totaal** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	advertenties	verhuringen
Totaal Gehele Entree gebied	**4.310**	**6.791**

Tabel 2.1: Aantal verhuurde woningen

Woningen die directe bemiddeld worden, worden niet geadverteerd. Deze woningen worden verhuurd aan een woningzoekende zonder dat daarvoor een advertentie is gepubliceerd

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 01: advertenties en verhuringen **totaal naar gemeente** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024	
gemeente	verhuringen Totaal
Arnhem	1.855
Berg en Dal	255
Beuningen	155
Doesburg	139
Druten	86
Duiven	149
Heumen	131
Lingewaard	294
Montferland	203
Nijmegen	2.026
Overbetuwe	172
Renkum	152
Rheden	376
Rozendaal	4
Westervoort	114
Wijchen	366
Zevenaar	314
Totaal	**6.791**

Tabel 2.2: Verhuurde woningen per gemeente

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 02: advertenties en verhuringen naar **model** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
Gehele Entree gebied	advertenties	verhuringen	% verhuringen
Meettijd	3.255	3.607	53%
Directe bemiddeling	0	2103	31%
Loting	1042	1069	16%
Direct te huur	13	12	0,2%
Totaal Gehele Entree gebied	**4.310**	**6.791**	**100%**

Tabel 2.3: Verhuurde woningen naar model

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 03: advertenties en verhuringen naar **woningtype** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
Gehele Entree gebied	advertenties	verhuringen
Benedenwoning	225	278
Bovenwoning	167	209
Eengezinswoning	1.548	2.313
Eenkamerwoning	13	29
Flatwoning met lift	1.526	2.540
Flatwoning zonder lift	678	1046
Flexwoning	18	83
HAT-eenheid	37	56
Maisonnette	97	113
Onzelfstandige kamer/woning	1	121
Overig	0	3
Totaal Gehele Entree gebied	**4.310**	**6.791**

Tabel 2.4: Verhuurde woningen naar type

Eengezinswoningen worden van alle woningtypes het meest verhuurd, gevolgd door flatwoningen met lift. Samen goed voor 71% van alle verhuringen in 2024.

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 06: advertenties en verhuringen naar **huurprijs** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
Gehele Entree gebied	advertenties	verhuringen
1. t/m kwaliteitskortingsgrens	357	734
2. tussen kwal. kort. grens en 1e aftoppingsgrens	2503	4108
3. tussen 1e en 2e aftoppingsgrens	497	758
4. tussen 2e aftoppingsgrens en huurtoeslaggrens	953	1191
Totaal Gehele Entree gebied	**4.310**	**6.791**

Tabel 2.5: verhuurde woningen naar prijsklasse

Verreweg de meeste woningen (71%) hebben een huurprijs onder de eerste aftoppingsgrens.

Trends in de verhuringen sociale huur

verhuringen	Jaar		
woningtype	2022	2023	2024
Benedenwoning	260	284	278
Bovenwoning	131	233	209
Eengezinswoning	2.166	2.080	2.313
Eenkamerwoning	70	118	29
Flatwoning met lift	1.846	1.965	2.540
Flatwoning zonder lift	985	995	1046
Flexwoning			83
HAT-eenheid	46	61	56
Maisonnette	87	146	113
Onzelfstandige kamer/woning	51	29	121
Overig	20	1	3
Eindtotaal	**5.662**	**5.912**	**6.791**

Tabel 2.6 Verhuurde woningen naar woningtype 2022-2024

Nieuw in 2024 is de flexwoning.

verhuringen	jaar		
prijs	2022	2023	2024
1. t/m kwaliteitskortingsgrens	779	744	734
2. tussen kwal. kort. grens en 1e aftoppingsgrens	3.542	3.620	4.108
3. tussen 1e en 2e aftoppingsgrens	640	715	758
4. tussen 2e aftoppingsgrens en huurtoeslaggrens	701	833	1.191
Eindtotaal	**5.662**	**5.912**	**6.791**

Tabel 2.7 Verhuurde woningen naar prijsklassen 2022-2024

De stijging van het aantal verhuurde woningen doet zich voor in de huurprijscategorieën 2 en 4.

3. Match van vraag en aanbod

3a. Slagingspercentages alle woningen

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 11: slagingspercentage naar **klantsoort** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	actieven	verhuringen	slagingspercentage
Gehele Entree gebied			
1. Doorstromer	30.991	3.154	10,18 %
2. Starter	40.488	2.599	6,42 %
3. Herstarter	4.793	421	8,78 %
4. Mantelzorgurgentie	19	17	89,47 %
4. Soc./med. urgentie	545	480	88,07 %
4. SV-urgentie	166	70	42,17 %
5. Levensloopgeschikt	516	222	43,02 %
5. Rolstoelgeschikt	8	3	37,50 %
6. Overig	75	5	6,67 %

Tabel 3.1: Slagingspercentage voor diverse groepen woningzoekenden.

De slaagkansen van starters zijn de laagste van alle onderscheiden groepen. De diverse groepen urgenten kunnen met hun voorrangspositie over het algemeen goed een woning vinden.

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 10: slagingspercentage naar **inkomen** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	actieven	verhuringen	slagingspercentage
Gehele Entree gebied			
1. tot minimum inkomen	38.490	3.437	8,93 %
2. minimum - grens doelgroep	16.717	1.196	7,15 %
3. grens doelgroep - DAEB-grens	26.071	2.046	7,85 %
4. DAEB-grens - grens middeninkomens	3.141	157	5,00 %
5. grens middeninkomens en meer	3.262	135	4,14 %

Tabel 3.2: Slagingspercentage naar inkomen.

De mensen met een inkomen tot het minimum hebben de hoogste slaagkans, de mensen met een inkomen boven de grens middeninkomens hebben de laagste slaagkans.

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 8: slagingspercentage naar **leeftijd** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	actieven	verhuringen	slagingspercentage
Gehele Entree gebied			
1. t/m 22 jaar	10.338	498	4,82 %
2. 23 t/m 27 jaar	18.880	1076	5,70 %
3. 28 t/m 54 jaar	38.420	3.370	8,77 %
4. 55 t/m 74 jaar	9.764	1.446	14,81 %
5. 75 jaar en ouder	2.167	581	26,81 %

Tabel 3.3: Slagingspercentage naar leeftijdscategorie

De slaagkansen van woningzoekenden nemen significant toe naar mate de woningzoekenden ouder zijn. Er is een vrijwel lineair verband tussen de leeftijd en slaagkans. Wie ouder is, staat vaak langer ingeschreven als woningzoekende en heeft daardoor meer kans op een woning.

3b. Bemiddeling

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 10: Verhuringen via bemiddelingsmodel naar **reden bemiddeling** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	verhuringen	percentage
Gehele Entree gebied		
Statushouder	638	29,7 %
Via een advertentie meerdere woningen	549	25,6 %
Bijzonder project	210	9,8 %
Woningruil	206	9,6 %
Werkgroep Bijzondere Bemiddeling	155	7,2 %
Herhuisvesting	69	3,2 %
Woningdelen	65	3,0 %
Doorstroomtafel: Toewijzing doorstroom cliënten instellingen	63	2,9 %
Hulpverleningsinstantie	47	2,2 %
Verzorgd-wonen woning	38	1,8 %
Vrije sector	23	1,1 %
Stadsvernieuwingurgentie	20	0,9 %
Calamiteit	18	0,8 %
Alternatief aanbod na fout corporatie	16	0,7 %
Focuswoning	6	0,3 %
Omklappen woning	5	0,2 %
Tweede/laatste kansbeleid	4	0,2 %
Tijdelijke huurovereenkomst	4	0,2 %
Sociaal/medische urgentie	3	0,1 %
Van groot naar beter	3	0,1 %
Levensloopgeschikt	3	0,1 %
Sociaal/medisch via Urgentiesysteem	1	0,0 %
Rolstoelgeschikt	1	0,0 %
Mantelzorg	1	0,0 %
Totaal Gehele Entree gebied	**2.148**	**100%**

Tabel 3.4: Bemiddeling naar reden

Naast statushouders worden regelmatig ook andere urgenten bemiddeld. Niet alle bemiddelingsgroepen vallen onder de maximaal 15% bemiddeling uit de huisvestingsverordening. Het huisvesten van statushouders, woningruil en woningdelen valt hier bijvoorbeeld niet onder, ook de categorie ‘via advertentie meerdere woningen’ telt niet mee, dit betreft nieuwbouw verzameladvertenties.

3c. Weigeringsredenen

Rapporten over het aanbiedingsproces en de marktpositie van de woningen Rapport 07: **weigeringsredenen** Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
Gehele Entree gebied	aantal	percentage van alle weigeringen
Weigering door de woningzoekende		
Persoonlijke redenen	6.525	29,6 %
Wil wachten	2.066	9,4 %
Woning is te klein	1.698	7,7 %
Geen reactie	1.636	7,4 %
Achteraf bedankt	1.306	5,9 %
Heeft reeds andere woning	1.257	5,7 %
Ligging bevalt niet	921	4,2 %
Buurt bevalt niet	790	3,6 %
Wil ander woningtype	621	2,8 %
Te veel opknapwerk	527	2,4 %
Indeling bevalt niet	439	2,0 %
Huur is te hoog	426	1,9 %
Overige weigering klant	407	1,8 %
Staat woning bevalt niet	221	1,0 %
Tuin te groot/klein/ontbreekt	171	0,8 %
Bezichtiging was niet mogelijk	142	0,6 %
Prijs/kwaliteit	130	0,6 %
Financiële problemen	75	0,3 %
Te weinig voorzieningen	74	0,3 %
Sociale problemen	71	0,3 %
Energielasten te hoog	58	0,3 %
Woning is te groot	57	0,3 %
Voorzien buiten Stadsregio	43	0,2 %
Voorzien in Stadsregio	34	0,2 %
Overleden	1	0,0 %

Tabel 3.5a: weigeringsredenen (door woningzoekenden)

De woning weigeren om ‘persoonlijke redenen’ blijft de meest gebruikte reden. Woningzoekenden kunnen hier vaak geen verdere invulling aan geven.

Rapporten over het aanbiedingsproces en de marktpositie van de woningen Rapport 07: weigeringsredenen Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
Gehele Entree gebied	aantal	percentage van alle weigeringen
Weigering door de corporatie		
Voorgaande kandidaat heeft geaccepteerd	*1.199*	*5,4 %*
Controle gegevens niet mogelijk	368	1,7 %
Overige weigering corporatie	271	1,2 %
Controle inschrijving/ gegevens niet mogelijk/ niet alle documenten ingeleverd	200	0,9 %
Inkomen te hoog	67	0,3 %
Registratiedatum niet correct	56	0,3 %
Inkomen te laag	45	0,2 %
Huurachterstand	31	0,1 %
Voldoet niet aan de voorwaarde voor doorstroming	31	0,1 %
Huishoudgrootte niet correct	30	0,1 %
Leeftijd niet correct	13	0,1 %
Overlast	12	0,1 %
Foutieve inschrijving (systeem)	5	0,0 %
Afgemeld via link in mail (systeem)	2	0,0 %
Politiescreening negatief	2	0,0 %

Tabel 3.5b: weigeringsredenen (door corporaties)

De meest door de corporaties gebruikte weigeringsreden betreft het afmelden van kandidaten na een groepsbezichtiging, als de kandidaat hoger op de lijst heeft geaccepteerd. Dit betekent dus niet dat de kandidaat is geweigerd, de kandidaat kwam niet aan de beurt. Deze naamgeving is niet passend en wordt gewijzigd in het woonruimteverdeelsysteem.

3d. Zoektijd

Gemeente	2022	2023	2024
Arnhem	1,74	1,86	2,03
Berg en Dal	1,68	1,75	1,62
Beuningen	1,41	1,72	1,53
Doesburg	1,23	1,71	1,70
Druten	1,69	1,32	1,45
Duiven	1,37	1,50	1,45
Heumen	1,63	1,80	2,08
Lingewaard	1,41	1,58	1,68
Montferland	1,47	1,41	1,75
Nijmegen	1,78	1,93	1,82
Overbetuwe	1,47	1,71	1,86
Renkum	1,52	1,50	1,61
Rheden	1,59	1,83	1,93
Rozendaal			4,07
Westervoort	1,74	1,58	1,94
Wijchen	1,43	1,44	2,19
Zevenaar	1,07	1,12	1,53
Eindtotaal	**1,61**	**1,76**	**1,85**

Tabel 3.6: Zoektijd in jaren per gemeente

De zoektijd van een geslaagde woningzoekende is het verschil in jaren tussen de datum van het ondertekenen van het huurcontract en de datum van de oudste reactie van de woningzoekende. Hierbij worden alleen jaren waarin minimaal 1 keer is gereageerd meegenomen. Als iemand dus bijvoorbeeld in 2020 heeft gereageerd, en daarna pas in 2024 dan wordt de eerste reactie uit 2024 genomen als basis voor de zoektijd. De duur van de zoektijd kan een indicatie vormen voor de druk op de woningmarkt. Over de hele linie is deze gestegen.

3e. Urgentie

Rapporten vanuit woningperspectief Rapport 08: advertenties naar voorrang urgenten Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024		
	advertenties	percentage
Gehele Entree gebied		
Geen voorrang urgenten	1.433	44%
Voorrang urgenten	1.822	56%
Totaal Gehele Entree gebied	3.255	100%

Tabel 3.7: Percentage woningen met voorrang urgenten via aanbodmodel

In de huisvestingsverordening is afgesproken dat de corporatie per jaar maximaal 30% van de vrijkomende zelfstandige woonruimten (die volgens het aanbodmodel worden aangeboden) mogen uitsluiten voor urgent woningzoekenden.

Ook in 2024 werd dit percentage niet gehaald. Dit komt mede omdat het lastig is voor corporaties om hierin de juiste keuze te maken bij het adverteren van bijvoorbeeld levensloopgeschikte woningen of het adverteren van de gezinswoningen die vrijkomen door van groot naar beter. Daarnaast worden urgenten automatisch uitgesloten in het woonruimteverdeelsysteem bij voorrang van groot naar beter.

3f. Marktpositie naar woningtype

Rapporten over het aanbiedingsproces en de marktpositie van de woningen Rapport 03: positie ranglijst, gemiddeld aantal reacties, gemiddelde meettijd naar woningtype Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	positie ranglijst acceptatie	reacties/ advertentie	aantal advertenties
Gehele Entree gebied			
Benedenwoning	6,4	365	254
Bovenwoning	6,8	380	181
Eengezinswoning	6,3	443	1.797
Eenkamerwoning	14,3	393	15
Flatwoning met lift	8,1	291	1.765
Flatwoning zonder lift	7,3	644	715
Flexwoning	7,2	294	18
HAT-eenheid	3,3	192	40
Maisonnette	6,8	677	100
Onzelfstandige kamer/woning	16,5	74	6
Zelfstandige studentenwoning in Arnhem	*1,0*	*524*	*1*

Tabel 3.8: positie ranglijst acceptatie, gem. aantal reacties en aantal advertenties naar woningtype

Op de meeste woningtypes wordt vaak gereageerd. Het meest (>600 reacties) werd per advertentie gereageerd op maisonnettes en flatwoningen zonder lift. Een flatwoning met lift trekt gemiddeld veel minder reacties. Een verklaring kan zijn dat een deel van de flatwoningen met een lift in een hogere prijscategorie valt dan flatwoningen zonder lift. Ook worden flatwoningen met lift vaker gelabeld voor mensen vanaf een bepaalde leeftijd, hierdoor kunnen minder mensen reageren.

De gemiddelde positie op de ranglijst van de acceptant is gestegen naar 7,2. Bij eenkamerwoningen en onzelfstandige woningen ligt dit een stuk hoger. De andere woningtypes zitten rond het gemiddelde. Behalve bij de HAT-eenheden, daar accepteerde gemiddeld de 3^{e} kandidaat.

4. Verhuisbewegingen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verhuisbewegingen naar sociale huurwoningen tussen gemeenten in de woningmarktregio weergegeven. Over het algemeen geldt dat de belangrijkste verhuisbewegingen plaatsvinden tussen Arnhem en Nijmegen met hun buurgemeenten en tussen de beide grote steden onderling. Er vertrekken ongeveer net zoveel huishoudens uit de steden naar de regiogemeenten als dat er huishoudens vanuit de regiogemeenten naar de twee steden verhuizen.

Ruim 50% van de nieuwe huurders komt uit Arnhem of Nijmegen. Van de nieuwe huurders komt 15% van buiten de stadregio, dat ligt iets boven het gemiddeld van 13% over de afgelopen 5 jaar. Als je enkel kijkt naar urgenten, dan komt 11% van buiten de regio.

Verhuringen 2024	gemeente waar de woning staat																	
herkomst huurder	Arnh	B&D	Beu	Doe	Dr	Dui	Heu	Lin	Mon	Nijm	Ove	Ren	Rhe	Roz	Wes	Wij	Zev	Tot.
Arnhem	1195	21	7	21	12	29	12	40	29	127	50	28	97	1	29	8	45	1751
Berg en Dal	5	134	1			1	10	9	2	44						9		215
Beuningen	8	2	50		3	1	4	2		52	1	1	1			11	4	140
Doesburg	9	1		51		2		1	2	2		1	6		1		6	82
Druten	2	2	5	1	41		3			13	1	1	1			7	1	78
Duiven	20	2	1	2	3	46		1	5	5	2	1	4		12		7	111
Heumen	4	1		1			42			27		1				4	1	81
Lingewaard	31	4	1			5		164	2	17	6	3	3		1	3	5	245
Montferland	6	2		2		6			89	4							11	120
Nijmegen	69	45	57	4	9	1	37	19	11	1314	6	7	12		4	87	12	1694
Overbetuwe	37	3	3	2	1			13		24	71	9	3		3	3	3	175
Renkum	34			2		3			3	9	7	53	2		2	3	1	119
Rheden	85	3	1	13		9	1	5	6	16	3	2	163		3	1	12	323
Rozendaal	1													1				2
Westervoort	35			3		14		2	1	4	1	6	7		32	1	9	115
Wijchen	12	4	5	1	2		1	1		54			4			179	1	264
Zevenaar	35			7		10		1	17	7	2	2	7	1	7		152	248
Buiten de Stadsregio	264	31	23	28	15	21	21	36	33	301	21	36	63	1	20	49	43	1006
Onbekend	3		1	1		1			3	6	1	1	3			1	1	22
Eindtotaal	1855	255	155	139	86	149	131	294	203	2026	172	152	376	4	114	366	314	6791

Tabel 4.1: Verhuizingen naar een sociale huurwoning binnen en tussen de Entree gemeenten in 2024

2024	eigen gemeente	regio	buiten de regio
ARNHEM	64%	21%	14%
BERG EN DAL	52%	35%	13%
BEUNINGEN	32%	53%	15%
DOESBURG	38%	43%	19%
DRUTEN	48%	35%	17%
DUIVEN	31%	56%	13%
HEUMEN	32%	52%	16%
LINGEWAARD	56%	32%	12%
MONTFERLAND	44%	40%	16%
NIJMEGEN	65%	20%	15%
OVERBETUWE	41%	47%	12%
RENKUM	35%	42%	24%
RHEDEN	43%	41%	17%
ROZENDAAL	25%	50%	25%
WESTERVOORT	28%	55%	17%
WIJCHEN	49%	38%	13%
ZEVENAAR	48%	38%	14%
TOTAAL	55,6%	29,6%	14,8%

Tabel 4.2 Herkomst van nieuwe huurders in percentages per gemeente

Bijna 56% van de verhuringen in 2024 waren aan een inwoner uit de eigen gemeente. Het aandeel woningzoekenden dat afkomstig is uit de eigen gemeente varieert van 64% in Arnhem tot 28% in Westervoort en 25% in Rozendaal.

5. Kerngegevens (slaagkansen) per gemeente

Bij de interpretatie van slaagkansen (van actief woningzoekenden) per gemeente is het van belang nauwkeurig te bepalen over welke slaagkansen het gaat. Daarbij zijn er drie mogelijkheden, deze zie je hieronder terug:

5.1 Slaagkans van woningzoekenden uit gemeente X op een woning in de regio
5.2 Slaagkans van woningzoekenden uit de gemeente X op een woning in de gemeente X
5.3 Slaagkans van alle woningzoekenden op een woning in de gemeente X

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 06: actieven en verhuringen naar herkomst en slagingspercentage in regio. Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	actieven naar herkomst gemeente	verhuringen in de gehele regio	slagingspercentage inwoners in de regio
Arnhem	16.607	1.786	10,75%
Berg en Dal	1.869	220	11,77%
Beuningen	1.345	140	10,41%
Doesburg	754	91	12,07%
Druten	817	80	9,79%
Duiven	1.221	117	9,58%
Heumen	782	80	10,23%
Lingewaard	1.974	245	12,41%
Montferland	1.454	124	8,53%
Nijmegen	18.246	1.776	9,73%
Overbetuwe	1.846	178	9,64%
Renkum	1.327	119	8,97%
Rheden	2.755	325	11,80%
Rozendaal	17	2	11,76%
Westervoort	908	117	12,89%
Wijchen	1.988	268	13,48%
Zevenaar	2.299	253	11,00%
Buiten de Stadsregio	19.417	1026	5,28%
Onbekend	906	24	2,65%

Tabel 5.1: Slagingspercentage per gemeente voor actief woningzoekenden in de gehele regio

In deze tabel zie je alle verhuringen 2024 terug (totaal 6.971) en alle actieven. Actieven van buiten de stadregio hebben een veel lagere slaagkans (5,3%) dan de inwoners van de regio (gemiddeld 9,1%). Zowel starters als doorstromers van buiten de regio hebben een kortere inschrijftijd dan gemiddeld in de Entree regio.

Rapport: reacties, actieven en verhuringen naar herkomst Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	actieven in de eigen gemeente	verhuringen aan inwoners eigen gemeente	slagingspercentage inwoners in de eigen woongemeente
Arnhem	14.931	1.195	8,00%
Berg en Dal	1.262	134	10,62%
Beuningen	884	50	5,66%
Doesburg	521	51	9,79%
Druten	532	41	7,71%
Duiven	756	46	6,08%
Heumen	449	42	9,35%
Lingewaard	1.297	164	12,64%
Montferland	1.088	89	8,18%
Nijmegen	17.230	1.314	7,63%
Overbetuwe	1.183	71	6,00%
Renkum	908	53	5,84%
Rheden	2.066	163	7,89%
Rozendaal	1	1	100,00%
Westervoort	523	32	6,12%
Wijchen	1.473	179	12,15%
Zevenaar	1.742	152	8,73%

Tabel 5.2: Slagingspercentage actief woningzoekenden in de eigen woongemeente

Van alle verhuringen is 54% aan een inwoner van de gemeente waar de woning staat. De slaagkans voor een inwoner uit de eigen gemeente op een woning uit de eigen gemeente loopt uiteen van 5,7% in Beuningen tot 12,6% in Lingewaard. (Rozendaal is buiten beschouwing gelaten.)

Rapporten vanuit klantperspectief Rapport 01: totaal aantal actieven, verhuringen en slagingspercentage per gemeente Periode: van 1-1-2024 t/m 31-12-2024			
	actieven	verhuringen	slagingspercentage
Arnhem	41.131	1.890	4,60%
Berg en Dal	14.938	260	1,74%
Beuningen	12.532	155	1,24%
Doesburg	9.766	150	1,54%
Druten	6.314	86	1,36%
Duiven	12.280	159	1,29%
Heumen	10.834	129	1,19%
Lingewaard	13.072	295	2,26%
Montferland	12.938	208	1,61%
Nijmegen	46.151	2.116	4,58%
Overbetuwe	17.213	177	1,03%
Renkum	11.732	153	1,30%
Rheden	21.721	381	1,75%
Rozendaal	471	4	0,85%
Westervoort	11.373	115	1,01%
Wijchen	15.546	375	2,41%
Zevenaar	16.725	318	1,90%

Tabel 5.3: Slagingspercentage van alle actieven en verhuringen per gemeente

In deze tabel zie je weer alle verhuringen in 2024, maar dan afgezet tegen het aantal actieven per gemeente. (Een actieve woningzoekenden kan in theorie in elke gemeente een keer actief zijn geweest in 2024). Je ziet in de kleinere gemeenten verhoudingsgewijs meer actieven, met een lager slagingspercentage tot gevolg.

Bijlage 1: Definities en toelichting cijfers

Toelichting cijfers
De cijfers in de jaarrapportage zijn gebaseerd op de database afkomstig uit Housing. Het betreft een momentopname. Wijzigingen in Housing zijn altijd van invloed op de database en kunnen daarmee ook effect hebben op de cijfers zoals in de jaarrapportage gepresenteerd worden. Dit betekent dat de cijfers over T-2 (voorgaand verslagjaar) niet altijd één-op-één overeen zullen komen in de huidige en voorgaande jaarrapportage. Logischerwijs zullen er geen grote wijzigingen meer plaatsvinden, omdat verwacht mag worden dat het verslagjaar administratief is afgesloten zodra de jaarrapportage wordt opgemaakt. Toch komt het regelmatig voor dat bijvoorbeeld advertenties die zijn gepubliceerd in het verslagjaar alsnog worden geannuleerd. Dit kan effect hebben op het aantal actieven of aantal reacties per advertentie. Het doel van de jaarrapportage is om trends te analyseren en inzicht te geven over woonruimteverdeling binnen de Entree regio in het verslagjaar.

Binnen de woonruimteverdeling bij Entree hanteren we de volgende definities:

Aanbiedingen
Het aantal aanbiedingen is het aantal keren dat een woning die in de gevraagde periode is verhuurd aan een kandidaat is aangeboden. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum dat de stap ‘huurcontract getekend’ in het systeem is doorgevoerd. Interessepeilingen worden hierbij niet meer als aanbieding gezien.

Actief woningzoekenden
Het aantal actief woningzoekenden is het aantal unieke woningzoekenden dat binnen een opgevraagde categorie en binnen de opgegeven termijn minimaal 1 keer op een woning heeft gereageerd. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum waarop de reactie in het systeem is ingevoerd.

Advertenties
Het aantal advertenties is het aantal advertenties dat in de gevraagde periode is gepubliceerd. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum dat de woning in het systeem is ingevoerd en de advertentie zichtbaar werd op de website van Entree.

Doorstromer
Een woningzoekende die een zelfstandige woonruimte in Nederland leeg achterlaat. Het maakt niet uit of dit een huur- of een koopwoning is.

Gemiddelde meettijd
De gemiddelde meettijd is het rekenkundige gemiddelde van de meettijden van de woningzoekenden die in de periode een woning hebben gekregen. Woningen die naar urgenten zijn gegaan of zijn bemiddeld worden hierom niet meegenomen. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum waarop de stap ‘huurcontract getekend’ in het systeem is doorgevoerd.

Herstarter
Een woningzoekende waarvan de relatie is verbroken en die alleen wil verhuizen. Voorwaarde is dat de woningzoekende én samenwoont met de ex-partner in een zelfstandige woonruimte en de ex-partner blijft in die woning wonen.

Klantsoort
De klantsoort wordt weergegeven als een combinatie van 'soort klant' en eventuele voorrangsposities. Als een inschrijving bestaat uit 2 klantsoorten (bijvoorbeeld een starter die samen met een doorstromer staat ingeschreven) dan wordt de klantsoort gebruikt van de persoon met de oudste registratiedatum.

Leegmeldingen
Het aantal leegmeldingen is het aantal woningen dat in de gevraagde periode in het automatiseringssysteem is ingevoerd. Een woning kan meerdere malen worden ingevoerd. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum waarop de woning in het systeem is ingevoerd.

Reacties
Het aantal reacties is het aantal passende en niet-passende reacties dat in de gevraagde periode in de gevraagde categorie is ingevoerd. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum waarop de reactie in het systeem is ingevoerd.

Reacties per advertentie
Het aantal reacties per advertentie wordt gevormd door het aantal geadverteerde woningen in de gevraagde periode en het aantal reacties op deze woningen.

Slagingspercentage
Het slagingspercentage wordt gevormd door het aantal verhuringen te delen door het aantal actieven. De slaagkans is een maat voor het aandeel actief woningzoekenden dat in de gevraagde periode een woning heeft gevonden. Aangezien het aantal actief woningzoekenden sterk afhankelijk is van de gevraagde periode en categorie levert vergelijking van de slaagkans met andere (langere of minder lange) periodes of andere categorieën geen juist beeld op.

Starter
Een woningzoekende die voor het eerst verhuist naar zelfstandige woonruimte. Ook door verhuizing naar het buitenland wordt iemand starter.

Verhuringen
Een verhuring is een woning waarvan in het automatiseringssysteem is vastgelegd dat het huurcontract getekend is. De datum die wordt gebruikt voor de afbakening van de periode is de datum dat de stap 'huurcontract getekend' in het systeem is doorgevoerd. Deze datum betreft een systeemdatum en kan dus niet door de gebruiker aangepast worden. Hierdoor is het mogelijk om meteen na het einde van een periode een juist aantal verhuringen in de periode te produceren.

Zoektijd
De zoektijd van een geslaagde woningzoekende is het verschil in jaren tussen de datum van het ondertekenen van het huurcontract en de datum van de oudste reactie van de woningzoekende waarbij alleen jaren waarin minimaal 1 keer is gereageerd worden meegenomen. Indien iemand dus bijvoorbeeld in 2019 heeft gereageerd, en daarna pas in 2024 dan wordt de eerste reactie uit 2024 genomen als basis voor de zoektijd.

Inkomens- en huurprijsgrenzen

Inkomensgrenzen
Jaarlijks worden door het ministerie de inkomensgrenzen vastgesteld die o.a. gebruikt worden bij de bepaling van het recht op huurtoeslag. Voor 2024 waren deze als volgt:

Groep	Minimum	Grens primaire doelgroep	DAEB-grens	Grens middeninkomens
1 persoon <= AOW	€ 20.700	€ 27.725	€ 47.699	€ 52.753
1 persoon > AOW	€ 22.025	€ 27.225	€ 47.699	€ 52.753
2 personen <= AOW	€ 26.975	€ 37.625	€ 52.671	€ 56.900
2 personen > AOW	€ 29.325	€ 36.675	€ 52.671	€ 56.900
meer personen <= AOW	€ 26.975	€ 37.625	€ 52.671	€ 61.046
meer personen > AOW	€ 29.325	€ 36.675	€ 52.671	€ 61.046

Tot de primaire doelgroep worden huishoudens gerekend die mogelijk recht op huurtoeslag hebben. Dit is afhankelijk van de grootte van het huishouden en voor een heel klein deel of het inkomen verkregen wordt (mede) met behulp van AOW. De EU-grens is het inkomen waarvan door Europese regelgeving bepaald wordt of er bij verhuring sprake is van een Dienst Algemeen Economisch Belang (DAEB).

Huurprijsgrenzen

In het kader van passend toewijzen worden een aantal categorieën van huurprijzen benoemd. Deze worden jaarlijks door het ministerie vastgesteld. Voor 2023 en 2024 golden de volgend grenzen:

	2023	2024
1e aftoppingsgrens	€ 647,19	€ 650,43
2e aftoppingsgrens	€ 693,60	€ 697,07
Huurtoeslaggrens	€ 808,06	€ 879,66

Bijlage 2: Overzicht GMR toewijzing doelgroepen

Toewijzingen sociale huurwoningen door woningcorporaties in GMR Arnhem-Nijmegen naar diverse categorieën: jaar 2024

Samenstelling: samenwerkende woningcorporaties

Opm.	Regio		Aantal woningen per 1-1-2024	Woningen woningcorporaties per 1-1-2024	% corporatie-woningen	Mutaties sociale huur in 2024	%-verdeling naar categorie woningzoekende: Regulier	Urgente Aandachts-groepen	Status-Houders	Overig
	Arnhem	GMR Arnhem-Nijmegen	80.665	27.725	34%	1.855	71%	18%	7%	4%
	Berg en Dal	GMR Arnhem-Nijmegen	16.278	4.590	28%	255	62%	23%	10%	5%
	Beuningen	GMR Arnhem-Nijmegen	11.526	2.552	22%	155	58%	23%	16%	3%
	Doesburg	GMR Arnhem-Nijmegen	5.441	2.119	39%	139	60%	29%	9%	3%
	Druten	GMR Arnhem-Nijmegen	8.491	1.891	22%	86	60%	23%	16%	0%
	Duiven	GMR Arnhem-Nijmegen	10.874	2.853	26%	149	68%	26%	5%	1%
	Heumen	GMR Arnhem-Nijmegen	7.421	1.381	19%	131	63%	21%	11%	5%
	Lingewaard	GMR Arnhem-Nijmegen	20.365	3.848	19%	294	55%	34%	9%	2%
1)	Montferland	GMR Arnhem-Nijmegen	16.353	3.775	23%	209	70%	20%	8%	2%
	Nijmegen	GMR Arnhem-Nijmegen	86.410	33.260	38%	2.026	63%	21%	11%	4%
2)	Overbetuwe	GMR Arnhem-Nijmegen	20.556	4.459	22%	251	69%	19%	10%	2%
	Renkum	GMR Arnhem-Nijmegen	15.136	3.154	21%	152	75%	15%	9%	1%
	Rheden	GMR Arnhem-Nijmegen	21.310	6.102	29%	376	66%	24%	7%	4%
	Rozendaal	GMR Arnhem-Nijmegen	709	46	6%	4	75%	0%	25%	0%
	Westervoort	GMR Arnhem-Nijmegen	6.816	2.112	31%	114	61%	27%	5%	7%
3)	Wijchen	GMR Arnhem-Nijmegen	18.487	4.619	25%	366	57%	19%	11%	13%
4)	Zevenaar	GMR Arnhem-Nijmegen	20.723	5.777	28%	445	76%	16%	7%	1%
	Totaal regio									
		2024	**367.561**	**110.263**	**30%**	**7.007**	**66,0%**	**20,8%**	**9,3%**	**3,9%**
		2023	*363.826*	*110.910*	*30%*	*6.131*	*70,2%*	*18,9%*	*7,6%*	*3,2%*

Opmerkingen:
1) Montferland: incl. 6 toewijzingen De Woonplaats.
2) Overbetuwe: incl. 79 toewijzingen Ws Valburg .
3) Wijchen: Hoge aantal overig: betreft o.a. 33x woningdelen.
4) Zevenaar: incl. 131 toewijzingen Vryleve.

Versiedatum: 2-apr-2025

Bijlage 3: Monitorgegevens

Artikel 18 van de Huisvestingsverordeningen in de woningmarktregio Arnhem - Nijmegen 2024
De inhoud van de monitorrapportage bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

Een overzicht van de actief woningzoekenden.

- Totalen per jaar **(→ deel I: A1)**
- En naar de volgende onderscheiden doelgroepen:
    - Starters **(→ deel I: A2; deel II: tabel 1.1)**
    - Doorstromers **(→ deel I: A2; deel II: tabel 1.1)**
    - Inkomensgroepen **(→ deel I: A3; deel II: tabel 1.3)**
    - Leeftijdsgroepen **(→ deel I: A4; deel II: tabel 1.2)**
    - Herkomst **(→ deel I: D; deel II: tabel 1.5)**
    - Urgent woningzoekenden **(→ Deel II: tabel 1.1)**

Een overzicht van de verhuurde woningen

- Totalen per jaar **(→ deel I: B1; deel II: tabel 2.1)**
- Percentage sociale nieuwbouw naar eigen inwoners (**→ deel I: B4)**
- En naar de volgende onderscheiden doelgroepen:
    - Starters **(→ deel II: tabel 3.1)**
    - Doorstromers **(→ deel II: tabel 3.1)**
    - Inkomensgroepen **(→ deel II: tabel 3.2)**
    - Leeftijdsgroepen **(→ deel II: tabel 3.3)**
    - Herkomst **(→ deel II: tabel 2.2)**
    - Urgent woningzoekenden **(→ Deel II: tabel 3.1)**

Slaagkansen en zoektijd en meettijd

- Totalen **(→ deel I: C1 en 2)**
- En naar de volgende onderscheiden doelgroepen:
    - Starters **(→ deel I: C3; deel II: tabel 3.1)**
    - Doorstromers **(→ deel I: C3; deel II: tabel 3.1)**
    - Inkomensgroepen **(→ deel I: C2; deel II: tabel 3.2)**
    - Leeftijdsgroepen **(→deel II: tabel 3.3)**
    - Zoektijd voor starters en doorstromers **(→ deel I: C1)**
    - Meettijd voor starters en doorstromers **(→ deel I: C4)**

Toewijzing naar verdeler
Toewijzing naar verdeler (bemiddeling, meettijd, loting, direct te huur) **(→ deel II: onder tabel 2.3)**

Verhuisbewegingen
Weergave verhuisbewegingen (>20) binnen en tussen gemeenten in de woningmarktregio **(→ deel II: tabel 4.1 en 4.2)**

Weergave kerngegevens voor de woningmarktregio en per gemeente
Een en ander bij voorkeur volgens het vanaf 2018 door Entree gehanteerde model **(→ deel II: tabel 5.1, 5.2 en 5.3)**

Bevolkingsprognose Arnhem 2025-2050

Auteurs
Afdeling Informatie, Onderzoek & Statistiek
Joost Fledderus, joost.fledderus@arnhem.nl
Marjolijn van Zonneveld, marjolijn.van.zonneveld@arnhem.nl

Internet
www.arnhem.incijfers.nl

Zaaknummer
4631729

Datum
16 juni 2025

Inhoud

Bevolkingsprognose Arnhem 2025-2050 0
Samenvatting 2
1 Inleiding 3
1.1 Prognose: woningbouwplanning en onzekerheid 3
1.2 Open data 3
2 Bevolkingsontwikkeling 2005-2025 4
3 Bevolkingsprognose 6
3.1 Bevolkingsprognose Arnhem 6
3.2 Bevolkingsdichtheid 7
4 Bevolkingsgroei naar leeftijd 9
4.1 Huidige leeftijdsverdeling in Arnhem 9
4.2 Bevolkingsgroei naar leeftijd 9
5 Woningbouwplanning 12
5.1 Woningbouwplanning Arnhem 12
5.2 Verwachte woningvoorraad per wijk 12
6 Geboorte, sterfte en migratie 14
Bijlage: Vergelijking met andere prognoses 16
Bijlage: Technische toelichting 17

Samenvatting

Meer dan 200.000 inwoners in Arnhem in 2050
Naar verwachting groeit Arnhem in de komende 25 jaar met 32.300 inwoners, een groei van 19% (Figuur 1). In 2050 zal de stad ruim 201.600 inwoners hebben. Deze groei gaat gepaard met een netto toename van circa 17.600 woningen tussen 2025 en 2050.

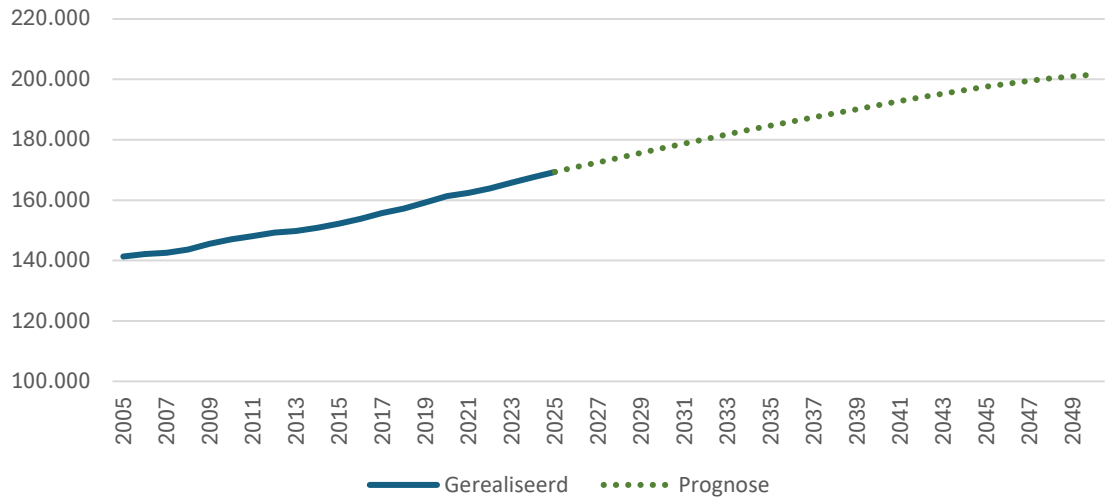

Figuur 1. Bevolkingsprognose 2005-2050 (tot en met 2025 gerealiseerde cijfers)

Grootste toename van inwoners verwacht in Arnhemse Broek
Volgens de prognose neemt het aantal inwoners het meeste toe in de huidige wijk Arnhemse Broek. De toename van 18.800 inwoners in deze wijk is grotendeels toe te schrijven aan de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Rijnpark als deel van de plannen voor Spoorzone Arnhem-Oost. Ook de wijk Klingelbeek e.o. zal naar verwachting verdubbelen in de komende 25 jaar, van 1.429 in 2025 naar 3.200 in 2050.

Toename van minderjarigen, voornamelijk onder de 11 jaar
Het aantal minderjarigen (onder de 18) groeit naar verwachting van 29.902 in 2025 naar 35.400 in 2050, een groei van 18%. Deze stijging komt voornamelijk door een toename van het aantal kinderen tot 4 jaar van 6.272 naar 8.500 (36%) en 4 tot 11 jarigen van 12.872 naar 15.900 (23%). De toename van het aantal 12-17 jarigen is naar verwachting juist relatief klein (2%).

Verwachte verdubbeling van het aantal 75-plussers
Het aantal 75-plussers zal naar verwachting toenemen van 12.207 in 2025 tot 24.800 in 2050, een stijging van 104%. Dit betekent dat 75-plussers in 2050 volgens de prognose 12,3% van de bevolking uit zullen maken, in vergelijking tot 7,2% in 2025. Ook het aantal inwoners in de leeftijdscategorie van 65 tot 74 jaar zal naar verwachting toenemen, van 15.660 in 2025 tot 19.200 in 2050 (23%).

Aantal sterfgevallen blijft groeien, kleinere geboortekansen
Het aantal sterfgevallen groeit naar verwachting in de komende jaren, van 1.510 in 2025 naar 2.000 in 2050. Ook het aantal geboortes neemt naar verwachting toe tot 2045, om daarna weer af te nemen. Wel zijn de geboortekansen de komende jaren lager geschat dan in eerdere prognoses, omdat er de afgelopen jaren een sterker dalende trend in vruchtbaarheidscijfers te zien is. Het migratiesaldo in Arnhem, het verschil tussen inwoners die zich jaarlijks vestigen in de stad en inwoners die vertrekken uit de stad, blijft de komende decennia naar verwachting positief maar zal wel langzaam afnemen, van 1.431 in 2025 naar 200 in 2025.

1 Inleiding

1.1 Prognose: woningbouwplanning en onzekerheid

In dit rapport worden de bevindingen van de jaarlijkse bevolkingsprognose van de gemeente Arnhem gepresenteerd. Deze prognose geeft een schatting van de verwachte ontwikkelingen in de Arnhemse bevolking van 2025 tot 2050 en biedt inzicht in diverse aspecten, waaronder leeftijdsopbouw en de verdeling op wijkniveau. De prognose houdt rekening met de gemeentelijke woningbouwplanning en demografische trends zoals geboorte, sterfte en migratie.

Het maken van een bevolkingsprognose is essentieel om inzicht te krijgen in de toekomstige groei van Arnhem. Het stelt ons in staat om de impact van de veranderingen in bevolkingssamenstelling te begrijpen, zoals de toe- of afname van inwoners in de minderjarige leeftijd op scholen, de groei van de oudere bevolking op de behoefte aan zorg, en de toenemende beroepsbevolking op mobiliteit en economie.

Deze prognose heeft gebruik gemaakt van de woningbouwplannen die bekend waren in maart 2025[1]. Het gaat hierbij zowel om 'harde' plannen als om 'zachte' plannen. Vooral rondom 'zachte' plannen is nog veel onzeker. Ook op de kortere termijn blijven er onzekerheden, zoals een tekort aan bouwmaterialen, hogere bouwkosten en een tekort aan personeel. Ieder jaar maken we weer gebruik van de meest actuele woningbouwplanning, om zo goed mogelijk aan te sluiten bij recente ontwikkelingen op het gebied van woningbouw.

In deze rapportage wordt tot het jaar 2025 het feitelijke of 'gerealiseerde' cijfer weergeven (bron: Basisregistratie Personen). De jaren daarna zijn prognoses. Het gaat telkens om de cijfers voor 1 januari van genoemde jaar. Verder noemen we in de tekst alleen 50- en 100-tallen, vanwege de onzekerheidsmarges waar de prognose mee gepaard gaat.

1.2 Open data

De uitkomsten van de prognose zijn ook te raadplegen op https://arnhem.incijfers.nl/. Daar staat een dataset met het verwachte inwoneraantal per wijk, leeftijd en geslacht voor de jaren 2025 tot en met 2050.

[1] Zie 'Voortgangsrapportage Arnhem biedt woonruimte', Gemeente Arnhem, juni 2025.

2 Bevolkingsontwikkeling 2005-2025

Stijging van bijna 20% in de periode 2005-2025
De afgelopen twintig jaar is het aantal inwoners in Arnhem flink gegroeid (Figuur 2). Op 1 januari 2005 had de gemeente Arnhem 141.355 inwoners. In 2025 is dat aantal gestegen naar 169.325, een toename van 27.970 (+19,8% in 20 jaar). Ter vergelijking: in de periode 1960-2000 is het inwoneraantal van Arnhem gestegen met 13.940 inwoners (11,2% in 40 jaar).

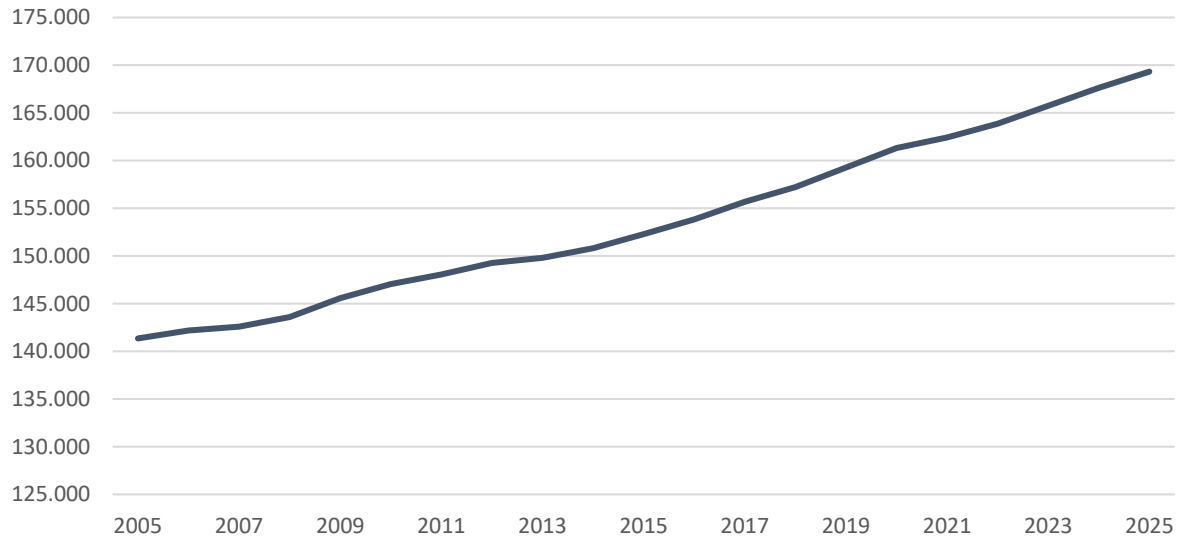

Figuur 2. Aantal inwoners Arnhem 2005-2025

Sinds 2005 nam het inwoneraantal van de gemeente jaarlijks toe. De mate van de groei is onregelmatig en hangt onder andere af van de toename in de woningvoorraad. Zo was er in 2008 een uitschieter – een groei van bijna 2.000 inwoners – om vervolgens weer te dalen. In 2018 en 2019 is tweemaal een groei van meer dan 2.000 inwoners behaald. In het 'coronajaar' 2020 nam de toename weer af. De stijging van het aantal inwoners in Arnhem is in vergelijking met andere gemeenten redelijk hoog, al zijn er tientallen gemeenten die nog sterker zijn gestegen. Waar de gemeente Arnhem in de periode 2005-2025 met bijna 20% is gegroeid, groeide de Groningen met 36% (onder andere door gemeentelijke herindeling), Utrecht met 37% en Amsterdam met 26%.[2]

Veel nieuwe inwoners in nieuwbouwlocatie Schuytgraaf
In de afgelopen twintig jaar heeft een aanzienlijk deel van de bevolkingsgroei zijn intrek genomen in de nieuwe wijk Schuytgraaf (Tabel 1). In 2004 werden hier de eerste woningen opgeleverd en in 2005 woonden in de wijk iets meer dan 600 inwoners. Sindsdien is Schuytgraaf sterk gegroeid en inmiddels telt de wijk 16.325 inwoners. Met andere woorden: meer dan de helft (+56,1%) van de totale bevolkingsgroei van Arnhem tussen 2005 en 2025 is toe te schrijven aan de nieuwbouwontwikkelingen in Schuytgraaf.

Absolute en relatieve stijgingen & dalingen in inwonersaantallen
Andere wijken die in de afgelopen 20 jaar in *absolute* zin een sterke groei hebben doorgemaakt zijn:
- het Centrum met 2.831 nieuwe inwoners
- Malburgen-Oost (Noord) met 1.798 nieuwe inwoners

[2] CBS - Bevolkingsontwikkeling per maand. Voor 2025 gaat het om voorlopige cijfers.

- Arnhemse Broek met 1.744 nieuwe inwoners
- Velperweg e.o. met 1.455 nieuwe inwoners
- Malburgen-West met 1.411 nieuwe inwoners
- Presikhaaf-Oost met 1.327 nieuwe inwoners
- Spijkerkwartier met 1.182 nieuwe inwoners

In *relatieve* zin zijn ook de inwonersaantallen in de volgende wijken gestegen:
- Elden met een toename van 43%
- Schaarsbergen e.o. met een toename van 30%
- Monnikenhuizen met een toename van 26%

Tegelijkertijd zijn de inwoneraantallen in de wijken Geitenkamp (15%), Elderveld (12%) en De Laar (9%) afgenomen. Dit komt omdat in deze wijken de huishoudens kleiner zijn geworden: jongvolwassenen vertrekken uit huis om een eigen woning te zoeken, terwijl de ouders/verzorgers in de wijk blijven.

Tabel 1. Aantal inwoners per wijk, 1 januari 2005-2025

Wijk	2005	2010	2015	2020	2025
Centrum	4.294	4.682	5.091	6.192	7.125
Spijkerkwartier	5.656	6.057	6.385	6.732	6.838
Arnhemse Broek	5.843	5.803	5.884	5.847	7.587
Presikhaaf-West	8.593	8.290	8.117	8.706	8.893
Presikhaaf-Oost	6.383	6.454	6.592	7.312	7.710
St.Marten/Sonsbeek	5.451	5.524	5.736	5.845	5.717
Klarendal	7.595	7.235	7.456	7.351	7.231
Velperweg e.o.	7.871	8.168	8.623	8.846	9.326
Alteveer/Cranevelt	3.151	3.144	3.340	3.451	3.504
Geitenkamp	4.469	4.052	4.026	3.896	3.806
Monnikenhuizen	3.534	3.439	3.837	4.448	4.436
Burgemeesterswijk/Hoogkamp	7.390	7.527	7.573	7.780	7.842
Schaarsbergen e.o.	1.834	1.791	1.977	2.336	2.392
Heijenoord/Lombok	3.785	4.027	4.032	3.892	3.833
Klingelbeek e.o.	1.356	1.252	1.292	1.356	1.429
Malburgen-West	3.411	4.379	4.294	4.614	4.822
Malburgen-Oost (Noord)	4.603	5.507	6.056	6.483	6.401
Malburgen-Oost (Zuid)	9.145	7.801	8.426	8.809	9.260
Vredenburg/Kronenburg	7.986	7.585	7.466	8.233	8.765
Elden	2.089	2.150	2.236	2.863	2.985
Elderveld	9.866	9.410	9.150	8.908	8.720
De Laar	13.245	12.721	12.482	12.171	12.105
Rijkerswoerd	13.173	13.278	12.947	12.710	12.273
Schuytgraaf	632	6.762	9.270	12.550	16.325
Totaal Arnhem	**141.355**	**147.038**	**152.288**	**161.331**	**169.325**

3 Bevolkingsprognose

3.1 Bevolkingsprognose Arnhem

Arnhem groeit met 32.300 inwoners naar boven de 200.000

In de periode tussen 2025 en 2050 groeit Arnhem naar verwachting met bijna 32.300 inwoners, een groei van 19% (Figuur 3). Dit betekent dat Arnhem ruim 201.600 inwoners zal hebben in 2050.

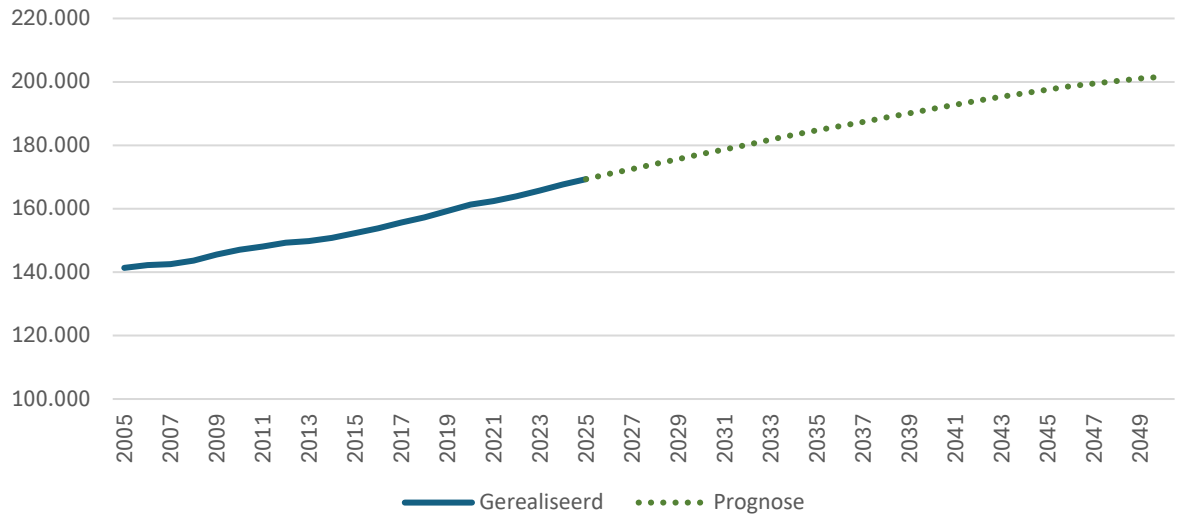

Figuur 3. Bevolkingsprognose 2005-2050 (tot en met 2025 gerealiseerde cijfers)

Grootste stijging in Arnhemse Broek door nieuwe woonwijk Rijnpark

De geplande nieuwe woonwijk Rijnpark valt nu nog binnen de wijkgrenzen van Arnhemse Broek. Daarom zal naar verwachting het aantal inwoners het meest toenemen deze wijk: van 7.587 inwoners in 2025 tot 26.400 in 2050, een stijging van 247% (Tabel 2). De Gebiedsvisie Rijnpark en omgeving[3] gaat uit van de ambitie om circa 7.000 woningen te realiseren (Figuur 4). Rijnpark valt onder het bredere woningbouwgebied Spoorzone Arnhem-Oost, waaronder ook plannen voor de wijken Presikhaaf-Oost en Velperweg e.o. vallen.[4]

Klingelbeek e.o. in 2050 naar verwachting verdubbeld

Naast de wijk Arnhemse Broek groeit de wijk Klingelbeek e.o. naar verwachting relatief het sterkst met 126%. Volgens de prognose wonen hier in 2050 ruim 3.200 inwoners, vergeleken met 1.429 in 2025. Deze stijging komt onder andere door geplande nieuwbouw aan de Heijenoordseweg, waar ruimte is om circa 500 woningen toe te voegen[5]. Ook in de wijk Presikhaaf-Oost is een relatief grote stijging te zien (van 7.710 in 2025 naar 12.300 in 2050, een groei van 60%). Verder groeien de wijken Vredenburg/Kronenburg (groei van 26%), Malburgen-West (25%) en Velperweg e.o. (25%) aanzienlijk.

Inwoneraantal in Schaarsbergen e.o. neemt af

In relatieve zin daalt het inwoneraantal het sterkst in Schaarsbergen e.o.: van 2.392 in 2025 naar 2.250 in 2050, een daling van 6%. Ander wijken waar het aantal inwoners licht afneemt zijn:

- Presikhaaf-West: 300 inwoners minder (-3%)

[3] Gebiedsvisie Rijnpark en omgeving

[4] Gebiedsprogramma grootschalige woningbouwgebied Spoorzone Oost - ontwikkelperspectief

[5] Raadsvoorstel 'Startnotitie Westzijde Heijenoordsweg'

- St. Marten/Sonsbeek: 200 inwoners minder (-3%)
- Elden: 100 inwoners minder (-4%)
- Klarendal: 300 inwoners minder (-4%)
- Monnikenhuizen: 200 inwoners minder (-4%)
- Geitenkamp: 150 inwoners minder (-4%)

Tabel 2. Prognose aantal inwoners totaal en per wijk, 2025-2050

Wijk	2025	2030	2035	2040	2045	2050	Δ*
Centrum	7.125	7.412	7.371	7.323	7.410	7.507	+
Spijkerkwartier	6.838	6.927	6.815	6.633	6.649	6.746	Gelijk
Arnhemse Broek	7.587	8.951	14.822	21.826	25.361	26.364	++++
Presikhaaf-West	8.893	8.873	8.687	8.456	8.517	8.623	-
Presikhaaf-Oost	7.710	8.274	8.534	11.027	11.948	12.345	+++
St. Marten/Sonsbeek	5.717	5.623	5.461	5.342	5.424	5.536	-
Klarendal	7.231	7.099	6.887	6.735	6.813	6.936	-
Velperweg e.o.	9.326	10.452	11.432	11.313	11.442	11.660	++
Alteveer/Cranevelt	3.504	3.455	3.384	3.321	3.362	3.429	Gelijk
Geitenkamp	3.806	3.741	3.642	3.616	3.631	3.645	-
Monnikenhuizen	4.436	4.391	4.242	4.116	4.163	4.249	-
Burgemeesterswijk/Hoogkamp	7.842	7.805	7.724	7.634	7.762	7.918	Gelijk
Schaarsbergen e.o.	2.392	2.332	2.236	2.173	2.213	2.256	-
Heijenoord/Lombok	3.833	3.949	3.844	3.772	3.823	3.910	Gelijk
Klingelbeek e.o.	1.429	1.753	3.071	3.160	3.192	3.223	++++
Malburgen-West	4.822	5.792	5.995	5.907	5.953	6.025	++
Malburgen-Oost (Noord)	6.401	6.628	6.575	6.468	6.560	6.681	+
Malburgen-Oost (Zuid)	9.260	9.456	9.868	9.747	9.847	9.991	+
Vredenburg/Kronenburg	8.765	9.945	10.785	10.728	10.869	11.024	++
Elden	2.985	2.920	2.841	2.787	2.811	2.873	-
Elderveld	8.720	9.493	9.289	9.083	9.171	9.345	+
De Laar	12.105	12.274	12.074	11.876	12.010	12.213	Gelijk
Rijkerswoerd	12.273	12.162	11.886	11.654	11.810	12.011	Gelijk
Schuytgraaf	16.325	17.513	17.228	16.786	16.854	17.114	+
Totaal Arnhem	**169.325**	**177.220**	**184.693**	**191.483**	**197.595**	**201.624**	

*Δ (Delta) geeft het verschil aan tussen het voorspelde aantal inwoners in 2050 en 2024. Betekenis tekens:
- = daling is >2%
Gelijk = inwonersaantal is (vrijwel) gelijk: tussen -2% en 2%
+ = groei is > 2%
++ = groei is >20%
+++ = groei is > 50%
++++ = groei is > 100% (verdubbeling)

3.2 Bevolkingsdichtheid

Bevolkingsdichtheid neemt verder toe

In 2025 wonen er in Arnhem gemiddeld 17,3 personen per hectare. Exclusief de wijk Schaarsbergen en omgeving, die zeer groot oppervlakte heeft, is dat 32,9 personen per hectare. Volgens de prognose zal de bevolkingsdichtheid verder stijgen naar 39,3 personen per hectare (exclusief Schaarsbergen en omgeving). Net als in 2024 zullen ook in 2050 de wijken Spijkerkwartier, St. Marten/Sonsbeek en Klarendal een relatief hoge bevolkingsdichtheid kennen (meer dan 100

personen per hectare). Hier is relatief veel sprake van kamerbewoning. In de wijken met veel geplande woningbouw zal de bevolkingsdichtheid logischerwijs stijgen, zoals Arnhemse Broek (van 17 naar 61 personen per hectare – vanwege de nieuwe wijk Rijnpark) en Presikhaaf-Oost (van 23 naar 37 personen per hectare).

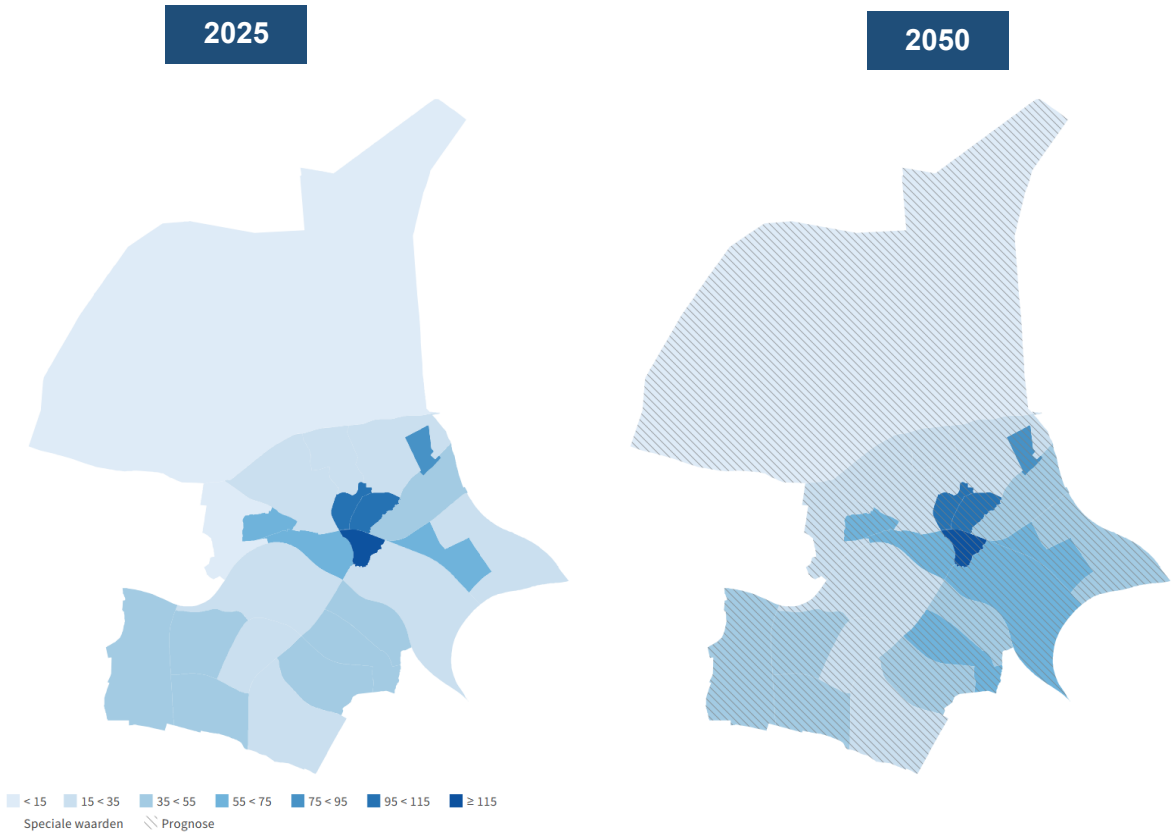

Figuur 4. Aantal inwoners per hectare, in 2025 (gerealiseerd) en 2050 (prognose).

4 Bevolkingsgroei naar leeftijd

4.1 Huidige leeftijdsverdeling in Arnhem

In de gemeente Arnhem wonen relatief veel jongvolwassen ten opzichte van het landelijke gemiddelde: 23,8% van de Arnhemmers valt in de leeftijdscategorie van 25-39 jarigen. In Nederland als geheel is dit 19,7%. 29% van de Arnhemse bevolking is ouder dan 55. Deze groep is relatief klein, gezien deze groep landelijk 34,8% van de bevolking uitmaakt.

Door de vergrijzing is het aandeel 75-plussers in Arnhem in de afgelopen tien jaar toegenomen. In 2025 is 7,2% van de Arnhemmers boven de 75. In 2015 was dit nog 5,9%.

4.2 Bevolkingsgroei naar leeftijd

Aantal minderjarigen neemt toe, minder jongeren in 2050
Het aandeel minderjarigen (inwoners onder de 18) is in 2050 is naar verwachting 17,6% van de Arnhemmers jonger dan 18, vergeleken met 17,7% in 2025 (Tabel 4). Volgens de prognose zal het aandeel minderjarigen tot 2035 eerst licht afnemen tot 16,9% van de bevolking, om vervolgens weer toe te nemen. In absolute aantallen neemt het aantal minderjarigen toe van 29.902 in 2025 tot 35.400 in 2050, een stijging van 18%. Deze stijging komt voornamelijk door een toename van het aantal kinderen tot 4 jaar (36%) en 4 tot 11 jarigen (23%). De toename van het aantal 12-17 jarigen is juist relatief klein (2%), waardoor het deel dat zij uitmaken van de gehele bevolking afneemt. Het aantal jongeren van 18 tot 24 jaar neemt in de komende jaren juist af, van 16.802 in 2025 naar 15.900 in 2050 (-5%).

75-plussers in 2050 naar verwachting meer dan verdubbeld
Door vergrijzing zal het aandeel 75-plussers in Arnhem toenemen, van 7,2% naar verwacht 12,3% in 2050. In absolute aantallen is dit meer dan een verdubbeling van het aantal 75-plussers, van 12.207 in 2025 tot 24.800 in 2050. Ook het aantal inwoners in de leeftijdscategorie van 65 tot 74 jaar zal naar verwachting toenemen, van 15.660 in 2025 tot 19.200 in 2050 (23%).

Tabel 3. Prognose aantal inwoners naar leeftijd, in procenten, 2025-2050

Leeftijd	2025	2030	2035	2040	2045	2050
3 jaar en jonger	3,7%	3,9%	4,2%	4,4%	4,4%	4,2%
4-11 jaar	7,6%	7,1%	7,1%	7,5%	7,8%	7,9%
12-17 jaar	6,4%	5,8%	5,3%	5,1%	5,2%	5,5%
18-24 jaar	9,9%	9,7%	9,1%	8,5%	8,1%	7,9%
25-39 jaar	23,8%	24,2%	24,0%	23,6%	22,7%	21,7%
40-54 jaar	19,6%	18,9%	19,2%	19,4%	19,7%	19,9%
55-64 jaar	12,6%	12,4%	11,6%	10,9%	10,8%	11,1%
65-74 jaar	9,2%	9,8%	10,4%	10,4%	10,0%	9,5%
75 jaar en ouder	7,2%	8,1%	9,1%	10,2%	11,3%	12,3%
Totaal Arnhem	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Tabel 4. Prognose aantal inwoners naar leeftijd, 2025-2050

Leeftijd	2025	2030	2035	2040	2045	2050
3 jaar en jonger	6.272	6.893	7.825	8.460	8.669	8.538
4-11 jaar	12.872	12.662	13.156	14.309	15.389	15.872
12-17 jaar	10.758	10.351	9.834	9.814	10.327	10.993
18-24 jaar	16.802	17.144	16.752	16.207	15.983	15.937
25-39 jaar	40.314	42.929	44.401	45.099	44.884	43.810
40-54 jaar	33.120	33.566	35.417	37.180	39.001	40.052
55-64 jaar	21.320	21.929	21.395	20.922	21.271	22.353
65-74 jaar	15.660	17.328	19.121	19.956	19.662	19.226
75 jaar en ouder	12.207	14.418	16.792	19.536	22.409	24.843
Totaal Arnhem	169.325	177.220	184.693	191.483	197.595	201.624

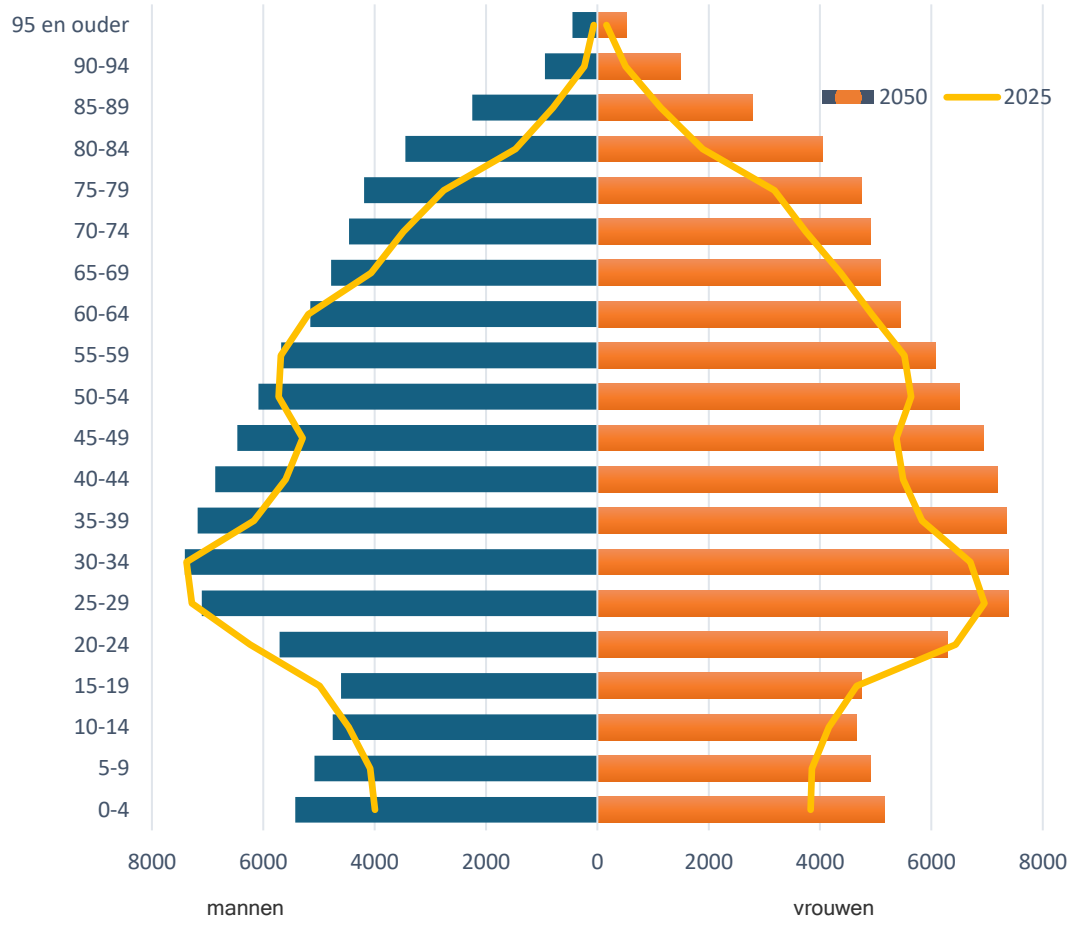

Figuur 5. Leeftijdspiramide, 2025 en 2050

Veranderingen van het aantal minderjarigen en ouderen verschillen per wijk

De veranderingen in het aantal minderjarigen (18-jarigen) en ouderen (75 plussers) verschillen per wijk (Tabel 5). In sommige wijken zal het aantal minderjarigen sterk toenemen, voornamelijk in de wijk Arnhemse Broek waar naar verwachting 4.800 inwoners onder de 18 zullen wonen in 2050. Dit is een toename van 3.700 minderjarigen (339%). In andere wijken zal het aantal minderjarigen juist afnemen. De grootste daling is te zien in de wijken Schaarsbergen (110 minder minderjarigen) en Monnikenhuizen (100 minder minderjarigen).

In alle wijken wordt een toename van het aantal ouderen verwacht. De grootste stijging van het aantal ouderen is te zien in de wijken Arnhemse Broek (1.350 extra ouderen) en Velperweg e.o. (1.000 extra ouderen), terwijl in wijken als Alteveer/Cranevelt (95 extra ouderen) en Schaarsbergen (129 extra ouderen) de toename relatief klein is.

Tabel 5. Aantal inwoners tot 18 en 75 en ouder per wijk, 2025 en 2050

	tot 18 jaar			75 plussers		
Wijk	**2025**	**2050**	**Verschil**	**2025**	**2050**	**Verschil**
Centrum	284	229	**-55**	316	780	**464**
Spijkerkwartier	447	486	**39**	226	588	**362**
Arnhemse Broek	1.092	4.797	**3.705**	214	1.567	**1.353**
Presikhaaf-West	1.812	1.728	**-84**	679	1.038	**359**
Presikhaaf-Oost	1.074	2.233	**1.159**	664	1.108	**444**
St. Marten/Sonsbeek	763	763	**0**	206	560	**354**
Klarendal	1.023	980	**-43**	279	786	**507**
Velperweg e.o.	1.488	1.927	**439**	1.056	2.079	**1.023**
Alteveer/Cranevelt	686	680	**-6**	522	617	**95**
Geitenkamp	686	652	**-34**	262	507	**245**
Monnikenhuizen	852	750	**-102**	570	840	**270**
Burgemeesterswijk/Hoogkamp	1.456	1.487	**31**	769	1.207	**438**
Schaarsbergen	375	268	**-107**	225	354	**129**
Heijenoord/Lombok	510	516	**6**	301	608	**307**
Klingelbeek e.o.	213	422	**209**	290	764	**474**
Malburgen-West	1.045	1.208	**163**	204	628	**424**
Malburgen-Oost (noord)	1.261	1.213	**-48**	362	710	**348**
Malburgen-Oost (zuid)	2.025	2.028	**3**	815	1.414	**599**
Vredenburg/Kronenburg	1.273	1.771	**498**	898	1.575	**677**
Elden	643	577	**-66**	371	513	**142**
Elderveld	1.462	1.548	**86**	1.110	1.846	**736**
De Laar	2.330	2.374	**44**	733	1.618	**885**
Rijkerswoerd	2.305	2.253	**-52**	729	1.593	**864**
Schuytgraaf	4.797	4.513	**-284**	406	1.543	**1.137**
Totaal Arnhem	29.902	35.403	**5.501**	12.207	24.843	**12.636**

5 Woningbouwplanning

5.1 Woningbouwplanning Arnhem

Voor de bevolkingsprognose maken we gebruik van de woningbouwplanning van de gemeente Arnhem. De gemeente Arnhem heeft afspraken gemaakt om in de periode 2020-2040 16.000 woningen te bouwen. Dat is een schatting van het benodigd aantal woningen om ervoor te zorgen dat het woningtekort wordt ingelopen[6]. In de bevolkingsprognose houden we rekening met dit aantal woningen. Wel geldt dat een groot deel van de plannen nog 'zacht' zijn (circa 74%). Bij zachte plannen is nog geen sprake van harde afspraken over aantallen, segmenten en bouw. Deze zijn dus per definitie onzeker.[7]

Verwachte toename van 17.600 woningen tussen 2025 en 2050

Tabel 6 toont de verwachte toename van het aantal woningen in de komende 25 jaar, op basis van de woningbouwplanning in maart 2025. De totale verwachte toename komt uit op 17.600 woningen. In Figuur 6 is te zien dat er een piek wordt verwacht in 2030, waarna de woningbouw enigszins afneemt.

Tabel 6. Verwachte toename woningvoorraad 2025-2050, afgerond op 50-tallen

Verwachte toename woningvoorraad	2025-2029	2030-2034	2035-2039	2040-2044	2045-2050
Totaal periode	5.150	5.300	4.700	1.900	500
Cumulatief	**5.150**	**10.450**	**15.150**	**17.100**	**17.600**

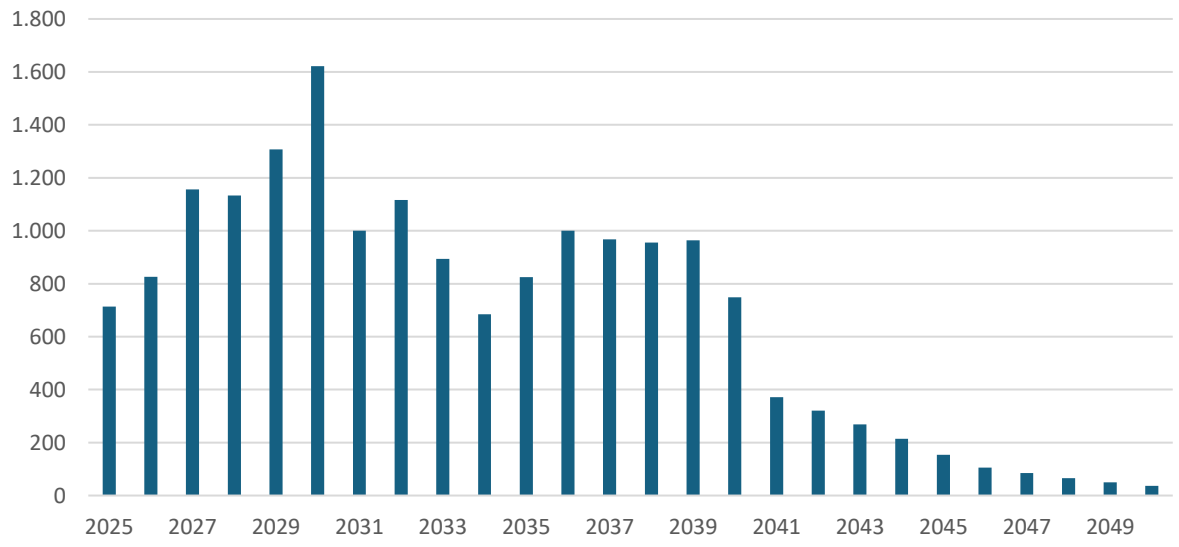

Figuur 6. (Verwachte) toename woningvoorraad per jaar, 2025-2050

5.2 Verwachte woningvoorraad per wijk

In Tabel 7 is de verwachte woningvoorraad per wijk te zien voor de periode van 2025 tot 2050. Zoals genoemd in hoofdstuk 3 zorgt de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Rijnpark voor een relatief

[6] Zie Woonbehoefteonderzoek Groene Metropoolregio: vraag naar betaalbare woningen is groot
[7] Zie 'Voortgangsrapportage Arnhem biedt woonruimte', Gemeente Arnhem, juni 2025.

grote toename in de woningvoorraad in Arnhemse Broek en Presikhaaf-Oost. Ook de wijk Vredenburg/Kronenburg ziet een relatief grote toename van het aantal woningen. Onderstaande aantallen zijn indicatief, er bestaat een aanzienlijke onzekerheid rondom de daadwerkelijke cijfers.

Tabel 7. Verwachte woningvoorraad 2025-2050 per wijk, afgerond op 50-tallen

Wijk	2025	2030	2040	2050	Verschil 2025-2050
Centrum	4.450	4.700	4.900	4.950	500
Spijkerkwartier	3.650	3.750	3.800	3.800	150
Arnhemse Broek	3.150	4.200	9.750	10.950	7.800
Presikhaaf-West	4.250	4.350	4.350	4.350	100
Presikhaaf-Oost	3.900	4.250	5.700	6.100	2.200
St. Marten/Sonsbeek	2.850	2.850	2.850	2.850	-
Klarendal	4.150	4.150	4.150	4.150	-
Velperweg e.o.	4.750	5.700	6.100	6.100	1.350
Alteveer/Cranevelt	1.700	1.700	1.700	1.700	-
Geitenkamp	2.200	2.200	2.200	2.200	-
Monnikenhuizen	2.350	2.350	2.350	2.350	-
Burgemeesterswijk/Hoogkamp	3.450	3.550	3.550	3.550	100
Schaarsbergen	900	900	900	900	-
Heijenoord/Lombok	2.000	2.100	2.100	2.100	100
Klingelbeek e.o.	800	1.150	1.650	1.700	900
Malburgen-West	2.350	2.950	3.000	3.000	650
Malburgen-Oost (noord)	2.950	3.150	3.200	3.200	250
Malburgen-Oost (zuid)	4.400	4.700	5.000	5.000	600
Vredenburg/Kronenburg	4.700	5.600	5.950	5.950	1.250
Elden	1.150	1.150	1.150	1.150	-
Elderveld	4.300	4.800	4.800	4.800	500
De Laar	5.650	5.850	5.850	5.850	200
Rijkerswoerd	5.300	5.350	5.350	5.350	50
Schuytgraaf	6.100	6.850	6.950	6.950	850
Totaal Arnhem	**81.550**	**88.300**	**97.450**	**99.100**	**17.600**

6 Geboorte, sterfte en migratie

Natuurlijke aanwas stijgt eerst en daalt daarna, migratiesaldo daalt
Tabel 8 en Figuur 7 geven een overzicht van de verschillende componenten die de bevolkingsgroei bepalen. De bevolking groeit door een positieve natuurlijke aanwas (d.w.z.: meer kinderen worden geboren dan er mensen overlijden) en/of door een positief migratiesaldo (d.w.z.: meer vestigers dan vertrekkers).

bevolkingsontwikkeling = natuurlijke aanwas + migratiesaldo
natuurlijke aanwas = geboorte minus sterfte
migratiesaldo = vestiging minus vertrek

Tabel 8. Bevolkingsontwikkeling, uitgesplitst naar natuurlijke aanwas en migratiesaldo, 2025-2050

Component	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Natuurlijke aanwas	222	387	510	504	405	254
Geboorte	1.732	1.911	2.158	2.270	2.275	2.218
Sterfte	1.510	1.524	1.648	1.766	1.870	1.964
Migratiesaldo	1.431	1.090	829	842	607	203
Vestiging	16.027	15.506	15.727	15.946	15.984	15.856
Vertrek	14.596	14.416	14.898	15.104	15.377	15.653
Bevolkingsontwikkeling	1.653	1.477	1.339	1.346	1.012	457

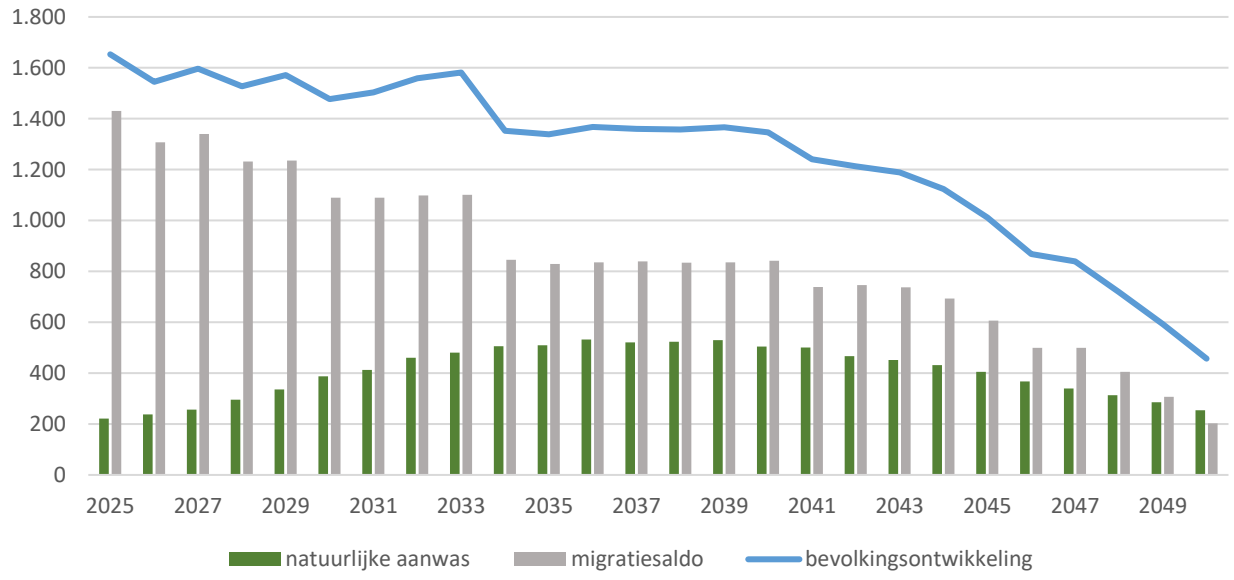

Figuur 7. Bevolkingsgroei, uitgesplitst naar natuurlijke aanwas en migratiesaldo

Bovenstaande grafiek laat zien dat het aantal inwoners van Arnhem jaarlijks blijft groeien tussen 2025 en 2050, maar dat deze groei langzaam afneemt. In 2025 heeft Arnhem 1.653 nieuwe inwoners, in 2045 zijn dit en nog 1.000 en in 2050 500. Bij de natuurlijk aanwas is te zien dat het aantal sterfgevallen jaarlijks groeit. Ook het aantal geboortes groeit tot 2045, maar neemt daarna af. Wel valt op dat het aantal geboortes de afgelopen jaren lager is dan voorspeld. Daarom komt bij de prognose het aantal geboortes ook lager uit dan in eerdere prognoses. Deze trend sluit aan bij de

landelijke trend van dalende vruchtbaarheidscijfers.[8] Bij het migratiesaldo is een vergelijkbare trend zichtbaar als bij de bevolkingsontwikkeling in het algemeen. Hoewel er zich jaarlijks naar verwachting meer nieuwe inwoners zullen vestigen dan er zullen vertrekken, neemt dit verschil langzaam af.

[8] Dalende vruchtbaarheid sinds 2010, CBS

Bijlage: Vergelijking met andere prognoses

Eigen prognose uit 2025 vergeleken met de prognose van 2024 en Primos prognose
In Tabel 9 en Figuur 8 worden de prognose van Onderzoek en Statistiek (O&S) vergeleken met de O&S prognose van 2024 en de Primos bevolkingsprognose van 2024 door ABF Research.

Het voornaamste onderscheid tussen deze modellen is dat het eigen model van O&S zich baseert op de lokale woningbouwplanning. De Primos-prognose 2024 is gebaseerd op de CBS-bevolkingsprognose 2023-2070 en zorgt dat lokale doorrekeningen weer gezamenlijk optellen tot het landelijk totaal. Deze bevolkingsprognose leidt tot een huishoudensprognose en vervolgens tot een prognose van de woningbouwbehoefte.[9]

Bij een vergelijking tussen het model van O&S en Primos is te zien dat het Primos-model vanaf circa 2035 het aantal inwoners lager inschat dan het eigen model van O&S. In 2050 schat het model van O&S het aantal inwoners 9.900 hoger in dan het Primos-model. Bij een vergelijking tussen de eigen prognoses valt op dat de prognose van 2025 de verwachte inwoneraantallen hoger inschat dan de prognose van 2024. Dit komt doordat de woningbouwplanning in 2025 meer woningen bevatte dan in 2024.

Tabel 9. De resultaten van drie prognoses met elkaar vergeleken

Prognosemodel	2025	2030	2035	2040	2045	2050
O&S 2025 (eigen)	169.325	177.220	184.693	191.483	197.595	201.624
O&S 2024 (eigen)	167.629	176.602	184.390	191.145	196.250	200.003
Primos 2024	170.010	177.480	182.440	187.060	189.950	191.710

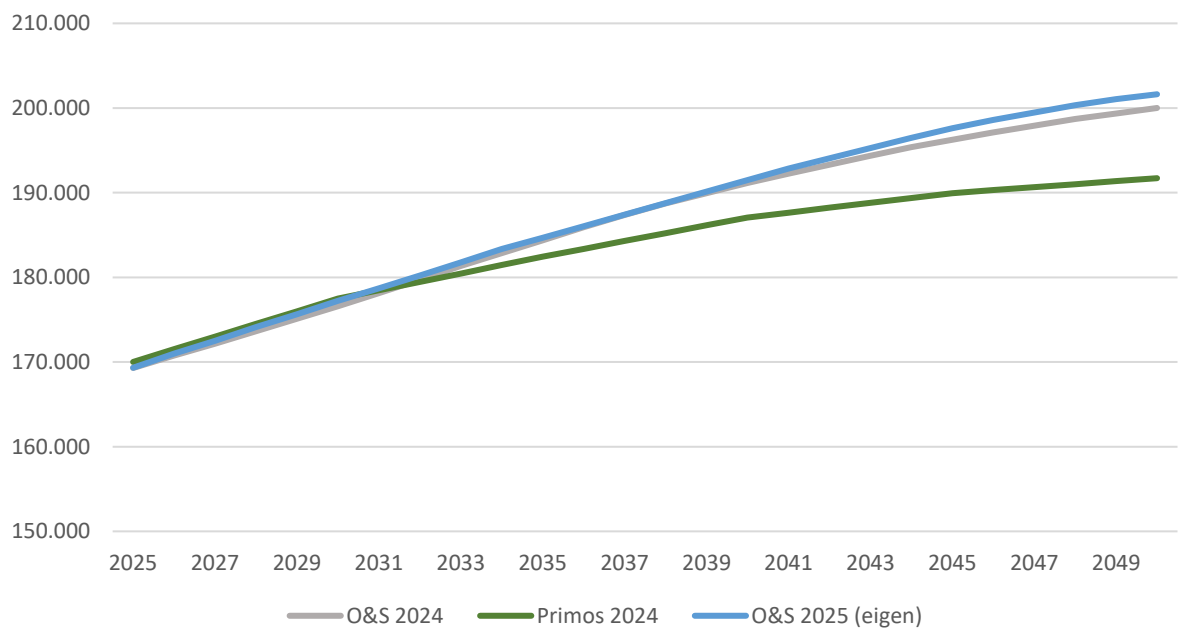

Figuur 8. De uitkomsten van drie prognoses met elkaar vergeleken

[9] Zie Primos-prognose 2024 voor een volledige beschrijving van de methode.

Bijlage: Technische toelichting

GBPro-prognose op basis van eigen woningbouwplanning
De gemeentelijke bevolkingsprognose maakt gebruik het GBPro-model van *xxlnc sociaal* (voorheen Pronexus). De prognose is erop gericht om de effecten van ontwikkelingen op het gebied van geboorte en sterfte, vestiging en vertrek, en de lokale woningbouwplanning op de bevolkingsontwikkeling te berekenen. De prognose rekent met de volgende parameters:

- Nationale prognose van geboorte- en sterftekansen, vertaald naar lokaal niveau, rekening houdend met de lokale bevolkingssamenstelling en historische lokale geboorte- en sterftekansen.
- Nationale prognose van buitenlandse migratie, vertaald naar lokaal niveau, rekening houdend met aantallen migranten in de gemeente in het verleden.
- Leeftijdsprofielen van vestigers en gemiddelde woningbezetting op basis van historische vestigingskansen in verschillende woningtypes (koop, huur, eengezins, meergezins).
- Trend in gemiddelde woningbezetting, hierbij rekening houdend dat deze trend dalende is.
- Een belangrijk verschil met andere prognoses zoals die van Primos is dat de gemeentelijke bevolkingsprognose niet automatisch consistent is met een nationale bevolkingsprognose.

Bijlage: *Beantwoording vragen debatverzoek over Arnhemse woonambities*

Recentelijk is door een aantal fracties uit uw raad een debateverzoek ingediend. In het begeleidend schrijven heeft u een aantal politieke en technische vragen opgesteld, waarbij u ons heeft verzocht deze te beantwoorden vóór het debat plaatsvindt.

In deze bijlage treft u uw gestelde vragen met beantwoording aan. Zoals door u verzocht, gaan we op elke vraag afzonderlijk in.

Technische vragen

1. *Hoeveel bouwvergunningen zijn in de afgelopen vijf jaar per jaar verleend in Arnhem? Hoe verhoudt dit zich tot vergelijkbare gemeenten zoals Nijmegen, Ede en Apeldoorn?*

   Informatie hierover is opgenomen in de voortgangsrapportage ‘Arnhem biedt woonruimte’, waarbij dit document als bijlage dient. Het aantal woningen in omgevingsvergunningen verleend in 2024 is 588.

   De Groene Metropoolregio realiseerde dit jaar aantallen woningen boven de gemaakte afspraken met het Rijk, in tegenstelling tot de Regio’s rond Ede en Apeldoorn. Zie De Gelderlander d.d. 10 juni 2025.

   Het programma van de gemeente Nijmegen kunt u lezen in de monitor van de Groene Metropoolregio:

2. *Welke bouwprojecten in Arnhem zijn de afgelopen drie jaar vertraagd of geannuleerd waarbij gemeentelijke regelgeving een rol heeft gespeeld? Kan het college hiervan een overzicht geven, inclusief oorzaken?*

   Ieder jaar ontvangt u van het college de Arnhemse monitor ‘Arnhem biedt woonruimte. Hierin wordt sinds 2024 de vertraging van onze plannen verklaard. In de regel vinden *harde* plannen vaak gewoon doorgang.

   Er zijn uiteraard de afgelopen jaren ook woningbouwplannen geïnitieerd die niet voldeden aan gemeentelijk beleid en waar de voortgang beperkt is. Hoewel er bij projecten van derden een positieve grondhouding geldt, worden natuurlijk niet alle plannen zoals aanvankelijk ingebracht door een ontwikkelaar (direct) akkoord bevonden. Het gemeentelijk beleid is daarbij natuurlijk niet de enige oorzaak. Uiteraard kunnen sommige beleidseisen drukken op business cases, maar we zien ook vaak dat gronden door ontwikkelaars (te) duur zijn aangekocht. In uw raad zijn de afgelopen jaren mondelinge vragen gesteld over de projecten Jozefkerk en het Trebbe/Leyten deel bij de ontwikkeling Heijenoord. Dit zijn twee projecten waar (vooralsnog) geen overeenstemming tussen ontwikkelaar, gemeente en corporatie is bereikt.

3. *Wat is de gemiddelde doorlooptijd van een bouwvergunning in Arnhem en hoe verhoudt zich dit tot gemeenten die wél voldoende woningbouw realiseren?*

Het informele proces met vooroverleg, afstemming en participatie is erg afhankelijk van het project. De complexheid bepaalt het tempo. We spreken dan toch wel over perioden van jaren. Als eenmaal een vergunning wordt ingediend voor een project, gelden wettelijke termijnen. Een reguliere procedure is 8 weken en een uitgebreide procedure is 26 weken. Meestal is sprake van een reguliere procedure.

4. *Hoeveel tijd en kosten voegen de extra natuur- en biodiversiteitseisen van Arnhem gemiddeld toe aan een bouwproject? Mocht dat niet bekend zijn, is het college dat dan uit te vragen via onze partners in de stad die bouwen?*

   Zie een uitgebreid antwoord onder kopje Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen. Ook verwijzen wij u naar de Raadsbrief Uitvoeringsagenda Arnhem Circulair 2024-2025 d.d. 4 oktober 2024.

   Circulair bouwen heeft in ieder geval tot vertraging geleid bij station zuid/ laakkwartier.

5. *Hoeveel middenhuurwoningen zijn in de afgelopen vijf jaar bijgekomen en hoeveel zijn er verdwenen?*

   Omdat de vrije huurmarkt, waartoe middenhuurwoningen behoren, ‘vrij’ is, hebben we als gemeente beperkt tot geen zicht op de huurprijzen in dit segment. Om meer duidelijkheid te krijgen hebben we in 2024 een onderzoek laten uitvoeren.

   - Op het meetmoment van 1 januari 2023 zijn door het CBS in de gemeente Arnhem totaal 17.949 particulier verhuurde woningen geconstateerd, t.o.v. een totale woningvoorraad van 79.817 woningen
   - Uit de analyse blijkt dat de verdeling van de verschillende categorieën woningen binnen het vrije huursegment op basis van het geschatte aantal WWS-punten in Arnhem als volgt verdeeld is: woningen met een lagere (‘sociale’) huurprijs (bijv. kamers en studio’s): 41,2%, midden: 30,2%, vrij: 22,2%. 6,4% van de woningen kon niet met zekerheid ingedeeld worden in één van de segmenten.

   We hebben geen data beschikbaar die een ontwikkeling over vijf jaar kunnen laten zien. Met de invoering van de verhuurvergunning kunnen we dit op termijn wel. De organisatie is in opbouw. We verwachten de eerste voorzichtige cijfers in 2026.

   Vermoedelijk wordt deze vraag gesteld vanwege de landelijke regulering van het middenhuursegment en berichtgeving dat dit ervoor zorgt dat particuliere verhuurders woningen afstoten. Hierover merken we op dat het particuliere huursegment in Arnhem de afgelopen jaren verreweg het hardst (zowel absoluut als relatief) is gegroeid van alle segmenten (dus in vergelijking met koop en woningcorporatiehuur). Informatie hierover is opgenomen in de voortgangsrapportage. Uit eerste (landelijke) analyses over de verkoop van particuliere huurwoningen, blijkt dat Arnhemse uitpondwoningen worden verkocht met de laagste verkoopprijs van alle grotere gemeenten en dus in het goedkope koopsegment belanden (met een gemiddelde verkoopprijs onder de € 200.000).

Politieke vragen

6. *Hoe verklaart het college de daling in bouwvergunningen, terwijl de woningnood stijgt en andere gemeenten wél bouwen?*

   Momenteel is Arnhem voor haar woningbouwontwikkeling nog afhankelijk van projecten van derden. Reden daarvoor is dat ons grondbedrijf en ons grondbeleid was afgebouwd en we daarmee de regie op onze stedelijke ontwikkeling deels verloren hadden.

   De afgelopen jaren hebben we voor woningbouwaantallen kunnen teren op de productie in de wijk Schuytgraaf. Doordat deze wijk steeds meer tot afronding komt, ontstaat de komende jaren een dip in de realisatie, omdat we een flinke periode afhankelijk zijn geweest van initiatieven uit de markt, van derden. In de afgelopen jaren zijn op deze manier niet voldoende plannen geïnitieerd om een continue bouwstroom te borgen.

   Sinds 2023 voeren we weer actief grondbeleid en nemen we actief de regie op veel binnenstedelijke projecten. Hierdoor is, in vrij korte tijd, het aantal woningen in onze planvoorraad enorm toegenomen. Het duurt uiteraard even om ook bij deze projecten tot een vergunning en realisatie te komen.

   Vergelijkbare gemeenten, zoals Nijmegen, voerden al langer actief (grond)beleid dat we hier pas sinds 2023 weer hebben ge(her)introduceerd.

7. *Welke verantwoordelijkheid ziet het college bij zichzelf voor de stagnatie in de woningbouw? Wat kan de gemeente anders doen om vertragingen of annuleringen te voorkomen?*

   Zoals bij vraag 6 uitgelegd hebben we een situatie laten ontstaan waarbij we afhankelijk waren van derden. Het college heeft de intentie om zo snel mogelijk te bouwen en heeft een aantal mogelijkheden om te sturen in deze complexe wereld. Hierbij zoeken we regelmatig naar andere methoden en passen deze dan ook toe. Denk hierbij aan het stellen van prioriteiten, doorbraaksessies, parallel plannen, nieuwe parkeernormen. (Meer informatie vindt u in de raadsbrief bij de voortgangsrapportage).

8. *Welke mogelijkheden ziet het college om regelgeving te versoepelen en vergunningstrajecten te versnellen zonder onnodige bureaucratie?*

   Uw raad stelt kaders en is uiteraard altijd in de mogelijkheid om regels te versoepeln of af te schaffen. Hierbij merken we wel op dat regels over bijvoorbeeld betaalbaarheid van woningen en bouwregelgeving tegenwoordig ook landelijk gelden. Regels zijn echter vaak niet voor niets vastgesteld. Onze regels over bijvoorbeeld sociale huur dragen bij aan ambities om van Arnhem een ongedeelde stad te maken.

   Van ontwikkelaars en vanuit de gemeente merken we veelal de behoefte aan herijking van het parkeerbeleid, vanwege de druk op business cases. Er wordt gewerkt aan de modernisering hiervan.

De gemeente is verder (vanzelfsprekend) gehouden aan Europose, Rijks- en provinciale regels. Deze kunnen we niet versoepelen, maar ruimte die deze regels bieden worden actief door ons opgezocht als het gaat om bijvoorbeeld Stikstof, netcongestie en dergelijke.

Om vergunningstrajecten te versnellen, experimenteren we met parallel plannen. Uw raad heeft hierover ook een motie aangenomen om twee pilots uit te voeren.

9. *Hoe beoordeelt het college de impact van de doelgroepenverordening op de bouwproductie en de snelheid en kosten daarvan, en ziet het ruimte voor aanpassingen?*

De doelgroepenverordening is een complex juridisch instrument en is vooral een middel om doelen te halen uit vastgesteld beleid door uw raad. De doelgroepenverordening werd vastgesteld toen we enkel nog beleid kenden over sociale huur en er nog geen landelijke regelgeving was over betaalbaarheid. Inmiddels is een nieuwe Woonvisie vastgesteld en worden vanuit het Rijk ook eisen gesteld aan betaalbaarheid[1].

De impact van de doelgroepenverordening is groot geweest. Corporaties zijn in positie gekomen zoals het doel was. Hierna volgden de ontwikkelingen zich snel op waardoor de toepassing van de doelgroepenverordening (sec) wat naar de achtergrond is geraakt.

In de huidige doelgroepenverordening staan nog kwaliteitseisen van de Woonstandaard van Aedes van enkele jaren terug. Door de snelle stijging van bouw- en personeelskosten is de Woonstandaard inmiddels gewijzigd. De werking van de doelgroepenverordening zullen we aanpassen.

Wij zullen na de zomer met een voorstel komen om de doelgroepenverordening in te passen in het Omgevingsplan.

10. *Wat gaat het college concreet doen om te voorkomen dat nog meer Arnhemmers de stad moeten verlaten door een tekort aan betaalbare woningen?*

We gaan bouwen. We gaan harde plannen tot bouw brengen en zachte plannen gaan we hard maken. In de voortgangsrapportage Arnhem biedt woonruimte 2025 treft u de plannen aan. Ook zoeken we naar nieuwe concepten als conceptueel bouwen en flexwoningen. We kijken wat kan in de bestaande voorraad als het gaat om splitsten en optoppen.

Doelgroepenverordening Arnhem

Vooraf:

- De Doelgroepenverordening werd geïntroduceerd vóórdat landelijk eisen golden over sociale huur en betaalbare koop.
- Sinds de introductie van deze regelgeving zien we een kentering in denken bij ontwikkelaars en corporaties.
- We zien dat door andere instrumenten, zoals de Woondeal en landelijke regelgeving, ook hebben bijgedragen aan de oorspronkelijke doelen van de verordening.

[1] Woondeal 2.0, Wet betaalbare huur, (concept)Wet versterking regie volkshuisvesting.

- Juridisch werkt de doelgroepenverordening altijd indirect. Pas bij vaststelling van een omgevingsplan van een woningbouwproject wordt bepaald óf de verordening wordt toegepast. De verordening heeft daarmee dus geen directe werking op álle woningbouwprojecten. De raad is dus altijd betrokken bij de toepassing ervan.

11. *Hoe vaak is de hardheidsclausule toegepast om uitzonderingen te maken? Zijn er voorbeelden waarbij dit bouwprojecten heeft versneld of goedkoper heeft gemaakt?*

    In de praktijk is de doelgroepenverordening nog maar 1 keer toegepast. Omdat de verordening in de praktijk dus weinig wordt toegepast, is de hardheidsclausule ook niet toegepast.

    De doelgroepenverordening werkt vooral normerend. De doelgroepenverordening is geïntroduceerd als stok achter de deur om corporaties in positie te brengen en om de bouw van sociale en betaalbare woningen juridisch te kunnen afdwingen ***als*** geen consensus gevonden kan worden met een ontwikkelaar en corporatie.

    Zie voor een uitleg het oorspronkelijke raadsvoorstel.

    Sinds het aannemen van de doelgroepenverordening zien we dat de samenwerking tussen corporaties en ontwikkelaars is verstevigd. De verordening is hiervoor als stok achter de deur voor corporaties belangrijk. Door de verordening is consensus bereikt en intentieovereenkomsten gesloten bij projecten als Zijdekwartier, Koepelgevangenis, Novartis, Olympus.

12. *Artikel 6 in de doelgroepenverordening verplicht sociale huur- en middenhuurwoningen twintig jaar in stand te houden, terwijl sociale koopwoningen slechts vijf jaar behouden moeten blijven. Schrikt deze termijn investeerders en ontwikkelaars af om sociale huurwoningen te bouwen? Is het college bereid kortere termijnen te onderzoeken om financierbaarheid te verbeteren?*

    In de wet geldt een minimum instandhoudingstermijn 10 jaar. Net als veel andere gemeenten heeft Arnhem gekozen voor een termijn 20 jaar. In het nieuwe Wetsontwerp Wet versterking regie volkshuisvesting, waarin is opgenomen dat gemeenten verplicht 30% sociale huur moeten realiseren, geldt overigens een termijn van 25 jaar. Zo'n langjarige termijn voor sociale huurwoning is logisch. Omdat het niet wenselijk is dat deze woningen snel te duur worden. Immers er is veel maatschappelijk kapitaal geïnvesteerd in deze woningen.

    Voor betaalbare koop geldt logischerwijs een kortere termijn, omdat anders eerste eigenaren de woningen langjarig niet boven een bepaalde prijs mogen verkopen. (Voor deze woningen geldt dan ook geen speciale 'sociale' grondprijs).

    Als gemeente maken we de realisatie van sociale huurwoningen aantrekkelijk door te werken met een verlaagde, sociale, grondprijs. Zo dragen we al bij aan de financierbaarheid. In ons beleid is vastgelegd dat we willen dat woningcorporaties sociale huurwoningen realiseren en verhuren. Zij hebben begrip voor deze instandhoudingstermijn, maar willen soms enig perspectief om sommige woningen uit hun bezit te verkopen. Hierover in zijn de prestatieafspraken afspraken opgenomen.

13. *Artikel 7 vereist dat sociale huurwoningen voldoen aan de Woonstandaard 2.0. Hoe beoordeelt het college de haalbaarheid hiervan gezien de stijgende bouwkosten? Is er ruimte voor meer flexibiliteit om beter aan te sluiten op de markt?*

    Deze verwijzing is inderdaad achterhaald. Er is nu een woningstandaard 3.1. De doelgroepenverordening werkt nooit direct, zal altijd vertaald moeten worden naar het omgevingsplan waar de raad natuurlijk bevoegd gezag is. Bij de vertaling gaan we natuurlijk uit van de nieuwste versie.

14. *Artikel 2 stelt een maximale koopprijs van €200.000 voor sociale koopwoningen en €265.000 voor het lage middensegment. Zijn deze grenzen nog realistisch gezien de huidige bouwkosten? Is het college bereid deze regelmatiger te evalueren en aan te passen?*

    De doelgroepenverordening maakt onderscheid in drie prijscategorieën voor betaalbare koop waarvan € 200.000 de goedkoopste is. De Woondeal en de Woonvisie – onze kaderstellende documenten vanuit uw raad - maken onderscheid in twee prijscategorieën, waarvan € 265.000[2] de goedkoopste is. Vorig jaar is in GMR verband verkend of de prijscategorie van € 265.000 realistisch is en dat is het geval. Op dit punt zal de verordening dus gewijzigd moeten worden.

    Let wel; in de praktijk sturen we niet op woningen van € 200.000, omdat we ons ervan bewust zijn dat bouw- en personeelskosten dusdanig zijn gestegen dat dit product niet meer reëel is in de nieuwbouw. Uw raad heeft ook geen kaders meegegeven voor sturing op specifiek deze prijscategorie.

15. *Artikel 9 beperkt de verhuurmogelijkheden van private investeerders tot de gemeentelijke huisvestingsverordening. Is het college bereid meer ruimte te geven voor eigen selectie van huurders binnen inkomensgrenzen? Kan een experiment met alternatieve toewijzingsmodellen worden gestart?*

    Artikel 9 van de Doelgroepenverordening stelt dat toegelaten instellingen (woningcorporaties) hun vrijkomend woningbezit moeten aanbieden via Entree. In beginsel willen we niet dat in de nieuwbouw sociale huurwoningen worden verhuurd door andere partijen dan woningcorporaties. Dat is ook al jaren vaststaand beleid. De redenen hiervoor worden genoemd in de Woonvisie. Gelet op dat uitgangspunt vinden we het niet wenselijk deze mogelijkheden te verbreden.

    Indien particuliere verhuurders (bestaande) kamers verhuren of woningen met een sociale huurprijs verhuren, zijn zij gewoon vrij hun woningen te verhuren aan wie zij dat willen.

16. *Evaluatie doelgroepenverordening (Artikel 13): Wat zijn de belangrijkste uitkomsten? Welke aanpassingen overweegt het college? Is het college bereid knelpunten op korte termijn al aan te pakken in plaats van te wachten op een volledige herziening?*

    Mensen van corporaties, ontwikkelaars en gemeente zijn geïnterviewd vorig jaar. Conclusie is dat de doelgroepenverordening werkt, maar is ingehaald door de Woondeal en straks de Wet

[2] Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

versterking regie volkshuisvesting. We gaan, zoals we dat bij schaapsdrift al hebben gedaan, de doelgroepenverordening vertalen naar het omgevingsplan. Uw raad ontvangt hierover binnenkort een voorstel, zodat we niet afhankelijk zijn van maatwerk, maar van een goede, structurele, regeling.

Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen

17. *Het college schat de extra stichtingskosten op €1.000 per woning met een beperkte invloed op woning- en grondprijzen. Hoe is dit bedrag berekend en welke aannames liggen eraan ten grondslag? Erkent het college dat ontwikkelaars deze kosten als belemmerend kunnen ervaren? Overweegt het college compensatie via subsidies of lagere grondprijzen?*

    In de begeleidende collegenota “Beleidsregels Klimaatadaptief en Natuurinclusief Bouwen’ is te lezen dat het verplicht stellen van klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen voor een gemiddelde woning naar schatting 860 tot 1.065 euro aan minimale meerkosten bedragen (dit bedrag is niet geïndexeerd). Deze inschatting is gemaakt aan de hand van een onderzoek gedaan door & Flux en Arcadis voor de gemeente Amsterdam, zie bijlage MRA kosten en bekostiging nieuwbouw: specifiek p. 32, eerste tabel. Op dit moment hebben wij van ontwikkelaars geen negatieve geluiden gehoord, sterker nog een ontwikkelaar gaf aan: “Uiteraard probeer ik natuur inclusief bouwen aan te moedigen, maar een motivering vanuit beleid helpt daar wel bij om het daadwerkelijk voor elkaar te krijgen.”. Het college overweegt op dit moment geen compensatie via subsidies. Het heeft wel een effect op de grondexploitaties (GREX). Dit staat verder uitgelegd in bovenstaande collegenota.

18. *De landelijke Maatlat klimaatadaptieve gebouwde omgeving (maart 2023) is een advies, maar Arnhem maakt deze verplicht. Waarom? Hoe wordt voorkomen dat dit Arnhemse bouwprojecten duurder en complexer maakt dan in andere gemeenten?*

    De landelijke maatlat is een richtlijn voor van nationaal niveau. Deze landelijke maatlat geeft richting aan hoe klimaatadaptief bouwen en inrichten eruitziet; het Rijk heeft alle betrokken partijen gevraagd om de maatlat al zo veel mogelijk toe te passen bij bouwplannen. Als lokale vertaling van deze maatlat hebben wij daarom het Klimaatadaptief en Natuurinclusief bouwen Puntensysteem (KNaP) opgesteld. In verschillende andere gemeenten zijn ook eigen versies of eisen op het gebied van Klimaatadaptief bouwen. Denk hierbij aan Veenendaal, Rotterdam, Eindhoven, Delft, Zaanstad en Den Haag. Het puntensysteem van Den Haag heeft zelfs het Arnhemse KNaP als uitgangspunt genomen.

19. *Het Arnhemse puntensysteem stelt dwingende minimumscores per thema (hitte, droogte, wateroverlast, biodiversiteit), terwijl landelijk geen verplicht puntensysteem geldt. Hoe voorkomt Arnhem hiermee dat het minder aantrekkelijk wordt voor ontwikkelaars? Waarom kiezen we hier voor geen maatwerk?*

    Er is juist voor een puntensysteem gekozen om voldoende vrijheid te behouden voor maatwerk: de ontwikkelaar mag immers zelf kiezen welke combinatie van maatregelen er worden getroffen en mag ook zelf voorstellen doen die niet in de lijst staan. Daarnaast hebben we juist ook van (in Arnhem werkende) ontwikkelaars gehoord dat ze blij zijn dat het nu duidelijk is wat we precies onder natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen verstaan en wanneer ze eraan voldoen: hier was voor de verplichting veel onduidelijkheid over. We

hebben lang geprobeerd om natuurinclusieve en klimaatadaptieve maatregelen te verwerken in plannen door het gesprek aan te gaan (stimuleren in plaats van verplichten). Dit had echter onvoldoende resultaat: de maatregelen bleven zelden t/m de uitvoering overeind. Daar ervaren we nu de gevolgen van: op veel locaties die nog maar net opgeleverd zijn, kloppen bewoners bijna direct bij de gemeente aan met de vraag waarom het er zo versteend en warm is en of er meer groen en schaduw toegevoegd kan worden. De meerkosten per woning zijn bovendien gering, zie hierboven.

20. *Overzicht extra eisen bovenop landelijke en Europese regelgeving:*
    - *Verplichte toepassing Maatlat klimaatadaptieve gebouwde omgeving*

Hiertoe is bij het lanceren van de maatlat opgeroepen door het Rijk; Het meegeven van klimaatadaptieve maatregelen door de gemeente aan ontwikkelaars als wens/ambitie leidde niet of onvoldoende tot verwerking van dit soort maatregelen in de definitieve plannen.

- *Verplicht puntensysteem per thema*

Dit zijn de thema's uit de maatlat en uit de Strategie Klimaatadaptatie;
Dit zorgt voor integraliteit.

- *Uitbreiding naar alle nieuwbouw vanaf 50m²*

Het zou niet eerlijk zijn tegenover de toekomstige bewoners van Arnhemse nieuwbouw als alleen gebiedsontwikkelingen klimaatadaptief zijn, maar een enkele woning niet;
Gelijk speelveld voor alle ontwikkelaars en ontwikkelingen.

- *Verplichte ecologische expertise bij bouwprojecten vanaf 2.000 m²*

Bij projecten van deze grootte is het noodzakelijk dat voldoende expertise aanwezig is om een aantrekkelijke leefomgeving te creëren voor zoveel mogelijk dieren;
Bij kleinere projecten staan de extra kosten van deze ecologische expertise niet in verhouding tot de baten.

- *Extra maatregelen gekoppeld aan hitte-attentiekaart (HAK)*

Sommige delen van Arnhem hebben meer last van hitte/wateroverlast/droogte dan andere delen. Voor hitte hebben we de beschikbaarheid over zeer nauwkeurige en recente data, waardoor we maatwerk kunnen leveren (in nu al hele warme gebieden meer eisen, en in gebieden waar het nog niet zo warm is minder).

- *Klimaatadaptieve maatregelen verplicht op bouwtekeningen*

Dit is een vereiste om de plannen en uitgevoerde projecten te kunnen toetsen.

- *Geen compensatie voor extra kosten*

Zie hierboven

21. *Welke afwegingen heeft het college gemaakt om deze aanvullende eisen in te voeren? Is het college bereid te heroverwegen of versoepelingen door te voeren?*

    Op dit moment is de eerste evaluatie bezig. Op het moment dat hier meer over bekend is, zal dit worden gedeeld.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4541961

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 april 2025;

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 -2028 'Standplaats Arnhem' vast te stellen.
2. De Referentienormen Culturele Voorzieningen gemeente Arnhem vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

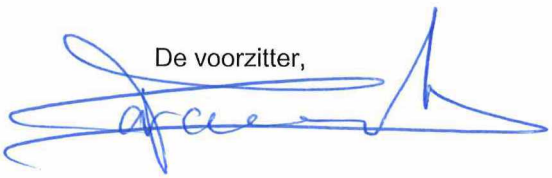

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17 december 2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit het college B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De raad wordt voorgesteld om de uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 -2028 ‘Standplaats Arnhem’ en de referentienormen Culturele Voorzieningen gemeente Arnhem vast te stellen.
De referentienormen zijn opgenomen in de uitgangspuntennota op pagina 44.

Aandachtspunten

Deze uitgangspuntennota geeft actiepunten en een richting mee zodat later de cultuurvisie zelf opgesteld kan worden. Het proces hiernaartoe is geschetst in een raadsbrief:
Raadsbrief 'Proces vernieuwing cultuurbeleid', d.d. 27-02-2023

Eerdere bespreking
Op 1 oktober heeft de informatieve bespreking plaatsgevonden, waarbij insprekers hun visie op het voorstel gaven. De meningsvormende bespreking is gestart maar niet afgerond.
Op 8 oktober is de meningsvormende bespreking afgerond.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Cathelijne Bouwkamp

Ambtenaar
Stef Katwijk & Esther Ruiten
stef.katwijk@arnhem.nl
esther.ruiten@arnhem.nl
06-15132024
06-52375180

Raadsadviseur
Steffan Vos
steffan.vos@arnhem.nl
06-31114958

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M249**
Zaaknummer:	4541961
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’

Titel:
Toekomstperspectief Theater aan de Rijn

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Theater aan de Rijn, onderdeel van De Nieuwe Oost, dé voorziening voor professionele talentontwikkeling in theater en dans in Oost-Nederland is, grotendeels gefinancierd vanuit de landelijke culturele Basis Infrastructuur (BIS);
- De positie in de BIS heeft geleid tot een toename van activiteiten van Theater aan de Rijn in Arnhem, die ook van grote waarde zijn voor de ontwikkeling van cultureel talent in Arnhem;
- Nieuwe disciplines en crossovers, nieuwe makers en nieuw publiek elkaar bij Theater aan de Rijn steeds meer weten te vinden;
- Deze ontwikkeling maakt dat de huisvesting van Theater aan de Rijn niet passend meer is voor de activiteiten;
- Naast de landelijke ondersteuning, Europese fondsen en gemeentelijke subsidie ook de provincie Gelderland altijd een grote bijdrage heeft geleverd aan met name de huisvesting van Theater aan de Rijn.

Omdat we vinden dat:

- Theater aan de Rijn passende huisvesting moet hebben in Arnhem, op de huidige locatie of op een nieuwe plek;

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Samen met Theater aan de Rijn, en in afstemming met de provincie Gelderland en relevante partijen in de cultuursector, te komen tot een haalbare en toekomstbestendige visie voor de huisvesting van Theater aan de Rijn, die ten minste ruimte biedt aan de huidige en nu voorziene activiteiten;
- De raad uiterlijk in september 2026 te informeren over de voortgang van de ontwikkeling van deze visie.

Indieners:
Mattijs Loor - D66
Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Alwin van Engelenburg – VVD
Marin Noomen – GroenLinks
Sam Groenendijk - PvdA

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4541961

Onderwerp: Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’

Kernboodschap

We willen dat alle Arnhemmers in aanraking komen met kunst en cultuur en dat de kracht van kunst en cultuur ten volste tot zijn recht komt in de stad en de wijken. Dat betekent dat ons cultuurbeleid uit 2012 moet meebewegen met trends en ontwikkelingen in de sector en in de veranderende stad en samenleving. We presenteren nog geen nieuwe cultuurvisie, maar stellen eerst uitgangspunten met actiepunten voor de periode 2025 – 2028 vast. Er speelt veel in de sector en zowel gemeente als culturele sector staan voor stevige financiële uitdagingen. Met deze Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’ laten we zien hoe we op weg naar een nieuwe cultuurvisie eerst werken aan een solide basis. Dat betekent aandacht voor makers in de hele keten, voor het aanbod en het publiek en voor culturele huisvesting en vastgoed. Voor de groeiende stad die Arnhem is en die ook leefbaar moet blijven, is het van belang dat ook het culturele voorzieningenniveau meegroeit. We hebben hier normeringen aan gehangen.

Voorstel

1. De Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 -2028 ‘Standplaats Arnhem’ vast te stellen.
2. De Referentienormen Culturele Voorzieningen gemeente Arnhem vast te stellen.

Inleiding

Hoe kunnen we met ons cultuurbeleid makers beter faciliteren? Hoe bereiken we meer inwoners en bezoekers met een breed, divers en toegankelijk kwalitatief aanbod? Hoe kan kunst en cultuur meer bijdragen aan de opgaven van de stad? Hoe maken we meer ruimte voor kunst en cultuur? De rode draad van de Uitgangspuntennota richt zich op de versterking van het maakklimaat in de stad. Een cultuurbeleid bezien vanuit het standpunt en belang van culturele en creatieve makers. Een belang als individu, als collectief en werkend in een keten. Als student, jong talent en gevestigd maker. Een beleid dat oog heeft voor wat een maker nodig heeft, zoals waar mogelijk toegang tot en verbinding met de topinstellingen en tegelijk mogelijkheden om een eigen publiek te bereiken. Een beleid dat inzet op ontwikkelruimte, zowel in financiële zin als in ruimtelijke zin, als in coachende en begeleidende zin. Zoals de verdere professionalisering van hun beroepspraktijk. Een beleid dat ook smoel, karakter, identiteit en profiel geeft aan Arnhem als culturele stad. Namelijk een stad waar in relatieve rust en luwte ruimte wordt geboden aan experiment en ontwikkeling, maar waar tegelijk

vernieuwing centraal staat en spannende en nog onbekende kunst en cultuur getoond en gepresenteerd wordt. Een stad ook waar de bijkomende grootstedelijke dynamiek en problematiek kunst maatschappelijke betekenis geeft. En waar de verbeeldings- en ontwerpkracht van makers bijdraagt aan opgaven van de stad.

Beoogd effect

Het beoogde effect is een kwalitatief, vernieuwend cultuuraanbod dat breed, divers en toegankelijk is voor alle Arnhemmers en bezoekers en in verbinding staat met de stad en de regio.

De doelen van de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid zijn:

1. Beter faciliteren van makers
We versterken de hele keten van het culturele makerschap: van jong tot oud, van amateur tot professional, van geschoold tot autodidact en van populair tot experimenteel.

2. Groter cultuurbereik door een diverser, breder en toegankelijker cultuuraanbod
We willen dat kunst en cultuur er voor álle Arnhemmers is. Dat betekent op sommige plekken meer aanbod (Arnhem-Zuid), maar vooral ook meer passend aanbod, dat ook vraaggestuurd tot stand zal (moeten) komen. En ook ruimte voor nieuwe genres, kunstvormen en -uitingen met andere manieren van kunstbeleving, waar meer jongeren zich tot aangetrokken voelen en mee bereikt worden.

3. Meer fysieke ruimte voor kunst en cultuur
We willen meer studio's, werkplaatsen, repetitieruimtes en broedplaatsen realiseren. Maar ook de gemeentelijke culturele voorzieningen op peil houden met de optie deze ook door kleinere partijen te laten benutten. En een cultureel voorzieningenniveau dat meegroeit met de groei van de stad. Via het nog te ontwikkelen Integraal Accommodatiebeleid worden ook de mogelijkheden op ruimtegebruik voor en door cultuur meegenomen binnen het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

4. Een sterke culturele sector
We werken aan een flexibel subsidiehuis waar alle culturele spelers toegang tot hebben. Waarbij het werken met de drie culturele codes (Code Fair Practice, Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie) is ingebed in het denken en handelen van culturele organisaties, instellingen en makers. En verdere professionalisering van instellingen en beroepspraktijk van makers, kennisdeling en ontmoeting bijdragen aan de ontwikkeling en vernieuwing van de sector.

Argumenten

1.1 Met deze uitgangspuntennota laten we zien welke weg we inslaan voor de komende jaren.

We presenteren nog geen nieuwe cultuurvisie, maar stellen eerst uitgangspunten met actiepunten voor de periode 2025 – 2028 vast (zie Proces vernieuwing cultuurbeleid Arnhem - iBabs Publieksportaal). Zo werken we eerst aan een solide basis voordat we een cultuurvisie opstellen. In 2024 publiceerde de Raad voor Cultuur haar stelseladvies 'Toegang tot cultuur'. We verwachten dat dit tot veranderingen leidt voor de wijze waarop het landelijke cultuurbestel vanaf 2029 wordt ingericht en dat dit ook gevolgen heeft voor Arnhem.

We draaien nu aan enkele knoppen om in de komende jaren het hoofd te kunnen bieden aan alle ontwikkelingen in de sector en daarbuiten en zo ook beter kunnen inspelen op genoemde landelijke ontwikkelingen. De Uitgangspuntennota zien we als het startpunt om het traject richting een nieuwe cultuurvisie verder in gezamenlijkheid en partnerschap met de sector en de stad op te stellen. Zodat iedereen eigenaarschap voelt over en draagvlak ontstaat voor een nieuwe cultuurvisie. De nota is dan ook een nadrukkelijke uitnodiging aan de sector om mee te denken en te doen. Dat gebeurt mede in de vorm van een gezamenlijke strategische gespreksagenda (zie paragraaf Uitvoering).

1.2. Het actualiseren van het Arnhems cultuurbeleid is noodzakelijk om te anticiperen op ontwikkelingen om ons heen.

De cultuurnota STROOM uit 2012 is tussentijds geëvalueerd (2016) en geactualiseerd (2020). Het is een stapeling van nota's geworden en er is behoefte aan een nieuw en helder verhaal waar het Arnhemse cultuurbeleid voor staat. De groei van de stad, een veranderende bevolkingssamenstelling, een toenemende tweedeling in de samenleving en de spanningen die dat met zich meebrengt: kunst en cultuur verhouden zich daartoe en zijn onderdeel van een brede maatschappelijke agenda. De sector zelf kent ook de nodige opgaven. Veranderende behoeften en gedrag van een nieuwe, divers samengestelde generatie publiek vragen de nodige innovatie en samenwerking. Meer diversiteit in de culturele organisaties en een eerlijke beloning van makers vragen om andere manieren van werken en keuzes in de bedrijfsvoering. Financieel is het met stijgende kosten en minder of niet meestijgende inkomsten onverminderd spannend. Zowel gemeenten als culturele sector staan voor stevige financiële uitdagingen. Het is kortom belangrijk te blijven werken aan een solide basis voor kunst en cultuur in onze stad.

1.3. Belangrijke bouwstenen zijn een drietal onderzoeken die wij in de aanloop naar de Uitgangspuntennota hebben laten doen.

Blueyard heeft een voornamelijk kwalitatieve analyse gemaakt van de staat van de culturele sector in Arnhem en de maatschappelijke en economische uitdagingen waar deze voor staat. Mede in het licht van landelijke trends en ontwikkelingen. Daarnaast is een Sectoranalyse Podiumkunsten in Arnhem opgesteld. Onderdeel hiervan is een analyse van de popcultuur in Arnhem. Via interviews en rondetafelgesprekken is de sector en de stad bij deze onderzoeken betrokken en is input opgehaald. Met het oog op de groeiende stad die Arnhem is heeft Sweco Nederland onderzoek gedaan naar Referentienormen Culturele Voorzieningen. De belangrijkste aanbevelingen en aandachtspunten van deze rapporten hebben waar nodig een plek gekregen in de Uitgangspuntennota.

De rapporten zijn bijlagen bij deze Uitgangspuntennota.

1.4. Met het vaststellen van de uitgangspuntennota zetten we in de komende periode een aantal nieuwe accenten.

We noemen hier de belangrijkste:

- Ontwikkeling van een breed gedeelde en gedragen visie op talentontwikkeling in de podiumkunsten samen met de sector.
- Het beschikbaar maken van meer ruimtes om te repeteren, te ontwikkelen, te produceren en te

presenteren (inclusief zogenaamde regelloze ruimtes).
- Het versterken van de relatie tussen makers en publiek, zoals inzet op stadsbrede programmering en een gezamenlijke aanpak van publieksonderzoek en –bereik (bv. via het Culturele Doelgroepenmodel).
- Meer aandacht voor kunst en cultuur in de wijk (w.o. Arnhem-Zuid) en de bijdrage aan maatschappelijke opgaven (Nationaal Programma Arnhem Oost).
- We gaan werken met een onafhankelijke en deskundige adviescommissie die de in te dienen meerjarenbeleidsplannen van de basis- en meerjarenvoorzieningen beoordeelt aan de hand van heldere beleidskaders en subsidiecriteria en waarvan de culturele codes (Code Fair Practice, Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie) onderdeel zijn. We introduceren ook een onafhankelijke en deskundige toets op professioneel kunstenaarschap bij de toewijzing van ateliers.
- In onze subsidieregelingen komt meer ruimte voor de nieuwe generaties makers, nieuwe disciplines en genres onderzoek en experiment en nacht- en popcultuur.

2.1. Met de groei van de stad neemt de behoefte aan culturele voorzieningen toe.

Arnhem groeit tot 2040 met ruim 23.000 inwoners. Voornamelijk door verschillende binnenstedelijke ontwikkelingen. Het toevoegen van woningen heeft een direct effect op de voorzieningenbehoefte, zowel commercieel als maatschappelijk. Voor de groeiende stad die ook leefbaar is en een zogenaamde ‘quality of life’ moet hebben, is het van belang dat ook het culturele voorzieningenniveau meegroeit. Daarnaast heeft Arnhem een belangrijke regionale en op sommige vlakken landelijke betekenis als het gaat om verschillende culturele functies en instellingen. Met de groei van de stad én het aantal inwoners in de regio en het land, neemt ook op deze manier de behoefte aan culturele voorzieningen toe.

Voor culturele voorzieningen heeft de gemeente geen directe wettelijke taak. Doordat cultuur echter dusdanig bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare stad, en deze voorzieningen niet altijd vanzelf een plek binnen gebiedsontwikkelingen krijgen, is het belangrijk hier wel normeringen aan te hangen.

Om die reden hebben we als onderdeel van deze uitgangspuntennota referentienormen voor culturele voorzieningen opgesteld, die met deze uitgangspuntennota ook worden vastgesteld. De referentienormen zijn een richtsnoer om in gebiedsontwikkelingen van nieuwe, maar ook in bestaande wijken voldoende onderbouwde ruimte voor culturele voorzieningen te claimen en bovendien het gesprek tussen het sociale en het fysieke domein te faciliteren. Ze helpen met het maken van bewust afgewogen integrale (bestuurlijke) keuzes. De referentienormen zijn geen wetmatigheid. Bij gebiedsontwikkelingen worden de ruimteclaims stap voor stap omgezet in concrete projecten. Ze bieden daarmee ook houvast in gesprekken met (ontwikkelende) partijen binnen een gebiedsontwikkeling. Zonder referentienormen bestaat het risico dat te laat duidelijk wordt hoeveel en waar voorzieningen nodig zijn. Uiteindelijk draagt het richtinggevende normenkader bij aan leefbare en toekomstbestendige en veerkrachtige wijken en stadsdelen, waar het prettig leven is voor inwoners en een aantrekkelijk komen voor bezoekers.

Net als voor onderwijshuisvesting stellen we ook voor cultuur een Integraal Huisvestingsplan (IHPC) op, inclusief een investeringsplanning. We leggen dat IHPC apart ter besluitvorming voor aan de raad.

Een IHPC is zowel een ambitiedocument als - mede aan de hand van de referentienormen - een planningsdocument waarmee inzichtelijk wordt welke middelen en investeringen nodig zijn om het gemeentelijk cultureel vastgoed aan de gestelde beleidsdoelstellingen te laten voldoen. Het IHPC gaat in op de bestaande onderhoudsopgave, de kwalitatieve en kwantitatieve vraagontwikkeling, en de duurzaamheidsopgave.

In de periode tot 2040 komt er druk te liggen op bijna alle soorten culturele voorzieningen. Voor de functies openbare bibliotheek, kunstpodium, broedplaatsen en repetitieruimte voor amateurkunst is die druk acuut. We hanteren de referentienormen voor cultuur in samenhang met de referentienormen voor andere maatschappelijke voorzieningen die zijn opgenomen in de Arnhemse ruimtebalans. En brengen die in bij de verschillende gebiedsontwikkelingen. Dan vindt een integrale afweging plaats om tot de juiste keuzes te komen in de schaarse ontwikkelruimte. Daarnaast worden via het nog te ontwikkelen Integraal Accommodatiebeleid de mogelijkheden op ruimtegebruik voor en door cultuur meegenomen binnen het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

2.2. We stellen de referentienormen culturele voorzieningen gemeente Arnhem vast.

De referentienormen culturele voorzieningen zijn opgenomen in bijlage 2 van de Uitgangspuntennota. In de uitgebreide rapportage van Sweco is aangegeven hoe de referentienormen per culturele voorziening op basis van kwantitatieve en kwalitatieve argumenten tot stand zijn gekomen. De rapportage geeft daarnaast inzicht in de ruimtebehoefte en biedt aanknopingspunten voor de ruimtelijke en financiële vertaling van de behoefte. En er worden handvaten gegeven voor de mogelijkheden van de gemeente in de realisatie van de culturele voorzieningen. De rol van een gemeente varieert per situatie, afhankelijk van onder meer het tijdsgewricht, ontwikkelingen in de markt en het type gebiedsontwikkeling en type culturele voorziening.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Met de uitvoering van de Uitgangspuntennota kan er spanning ontstaan op de beschikbare middelen en capaciteit

In de uitgangspuntennota zijn ook ambities opgenomen waarvoor aanvullende middelen noodzakelijk zijn die nu niet beschikbaar zijn. Het betreft onder andere knelpunten op het gebied van stijgende lasten en fair pay en aflopende incidentele budgetten. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het cultuuraanbod in de stad. Uitvoering van deze ambities is afhankelijk van beschikbare middelen. Of er bij de begrotingsbehandeling extra middelen toegevoegd moeten worden is een integrale afweging die bij de begroting gemaakt moet worden.

2.1. Het hanteren van de referentienormen voor culturele voorzieningen is een leidraad, maar geen wetmatigheid.

Er zal per gebiedsontwikkeling en project integraal en op basis van de Arnhemse ruimtebalans afgewogen moeten worden of hoeveel en welke culturele voorzieningen worden opgenomen. Voor de realisatie zijn aparte uitvoeringsbesluiten nodig. Besluitvorming hierover zal via afzonderlijke voorstellen aan uw raad worden voorgelegd.

Participatie

Deze Uitgangspuntennota Cultuurbeleid is in samenspraak met de culturele sector en de stad tot stand gekomen. We zijn in het voorjaar van 2024 gestart met de adviesopdrachten die hebben gediend als bouwstenen voor deze nota. Bij de kwalitatieve analyse naar de staat van de sector en de sectoranalyse podiumkunsten zijn vertegenwoordigers uit de culturele sector, het (kunstvak)onderwijs en de stad door de onderzoekers actief betrokken. Dat gebeurde via interviews en rondetafelgesprekken over verschillende thema's: 'makers', 'ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing', 'educatie en participatie', 'de culturele codes', 'cultuur in Nationaal Programma Arnhem Oost' en 'Arnhem in 2035'. Daarbij is gesproken over de richting van het cultuurbeleid en kwam aan de orde wat ze belangrijk vinden en wat ze op dit moment missen of mogelijk veranderd willen zien.

Nog voor deze uitgangspuntennota werd opgesteld zijn de belangrijkste conclusies uit de onderzoeksrapporten gedeeld met de culturele sector in Arnhem. We hebben vervolgens in een stadsgesprek 'Kunst moet stromen' de belangrijkste aandachtspunten voor de stad opgehaald. Daarnaast hebben we een aantal spontane reacties uit het veld ontvangen: 'Handreiking nieuwe cultuurvisie' van Cultuur Netwerk Arnhem (CNA), een reactie van het Platform Amateurkunst Arnhem, 'Hiphop Manifest 026' van de HipHopHub en 'DURF. Manifest door en voor jonge en beginnende makers van Arnhem' van een collectief van jonge en beginnende makers. De gesprekken hierover met de initiatiefnemers waren zeer constructief. Dat geldt ook voor een bijeenkomst met een vertegenwoordiging van ArtEZ. Waar nodig en mogelijk hebben aandachtspunten een plek gekregen in deze uitgangspuntennota. Tot slot hebben we medio februari 2025 een presentatie gegeven aan en zijn we in gesprek gegaan met de sector en de stad over de hoofdlijnen van de Uitgangspuntennota. Daar voelden we draagvlak voor de uitgangspunten en richting in de komende jaren en het gezamenlijke traject naar een nieuwe cultuurvisie vanaf 2029.

Financiën

De actiepunten zoals opgenomen in de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 -2028 'Standplaats Arnhem' worden vanuit de reeds beschikbaar gestelde middelen bekostigd. Bij de begrotingsbehandeling in 2023 zijn extra programmamiddelen voor cultuur beschikbaar gesteld. Hiervan wordt voorgesteld € 200.000 in te zetten voor acties op het gebied van ontwikkeling en experiment. Daarnaast zijn er een aantal actiepunten die maatregelen betreffen die meer in randvoorwaardelijke zin nodig zijn, zoals het kunnen werken met een externe adviescommissie, het samen met de sector opstellen van een gezamenlijke visie op talentontwikkeling en het aanstellen van een nachtburgemeester om de nachtcultuur in Arnhem te ondersteunen. Deze maatregelen kunnen worden gedekt in de cultuurbegroting

In de uitgangspuntennota zijn ook ambities opgenomen waarvoor aanvullende middelen noodzakelijk zijn die nu niet beschikbaar zijn. Het betreft onder andere knelpunten op het gebied van stijgende lasten en fair pay en aflopende incidentele budgetten (zoals *streetart*, gratis cultuur voor jongeren, landelijke specifieke uitkering (SPUK) impuls jongerencultuur en gemeentelijke capaciteit (fte)). Uitvoering van deze ambities is afhankelijk van beschikbare middelen. Of er bij de begrotingsbehandeling extra middelen toegevoegd moeten worden is een integrale afweging die bij de begroting gemaakt moet worden.

Daarnaast worden middels dit raadsvoorstel de Referentienormen voor Culturele Voorzieningen in de gemeente Arnhem vastgesteld. Deze normen gelden als richtlijnen bij gebiedsontwikkelingen en stedelijke transformaties. Het vaststellen van deze referentienormen heeft dan ook geen directe financiële consequenties. Mede op basis van de referentienormen wordt een integraal huisvestingsplan voor culturele voorzieningen opgesteld. In dit plan zal inzichtelijk worden gemaakt welke middelen en investeringen nodig zijn om het gemeentelijk cultureel vastgoed aan de gestelde beleidsdoelstellingen te laten voldoen. Het op basis van het Integraal Huisvestingsplan Cultuur beschikbaar stellen van een oplopende reeks kapitaallasten vergt een apart besluit dat via een Perspectiefnota of Begroting aan de raad wordt voorgelegd. De afzonderlijke investeringsbeslissingen worden vervolgens per project aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Uitvoering

In de Uitgangspuntennota zijn actiepunten voor de komende jaren opgenomen. Na vaststelling van de nota wordt gestart met de uitvoering hiervan. Waar nodig en relevant worden daarbij partijen uit de culturele sector en de stad betrokken.

Om de dialoog tussen gemeente, culturele sector en het (kunstvak)onderwijs te versterken en levendig en actueel te houden, stellen we tevens in een samenwerking een strategische gespreksagenda op. De gemeente voert de regie op deze agenda. Per onderwerp op de agenda kijken we samen hoe we ermee aan de slag gaan, waar we verantwoordelijkheden beleggen en welke overlegstructuren er dan nodig zijn. De eerste selectie van onderwerpen die aandacht verdienen zijn: talentontwikkeling; publieksbereik, zichtbaarheid en draagvlak; huisvesting en ruimtegebruik; stadsbrede programmering; cultureel ondernemerschap en bedrijfsvoering; duurzaamheid; toepassen van de culturele codes; verbinding met andere domeinen.

Communicatie

Veel partijen uit de culturele sector en de stad hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Uitgangspuntennota. Zij worden geïnformeerd als de nota is vastgesteld. We publiceren de nota op onze website en maken deze bekend via sociale media.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad:

- Bijlage 1 - Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’.
- Bijlage 2 - Adviesrapport ‘Arnhem, creatieve stad van verbinding’ van Blueyard (5 augustus 2024).
- Bijlage 3 - Adviesrapport Sectoranalyse Podiumkunsten Arnhem van Lighthart/Zoutman/Mamahit (1 september 2024).
- Bijlage 4 - Adviesrapport ‘referentienormen culturele voorzieningen gemeente Arnhem’ van Sweco Nederland (30 juli 2024).
- Bijlage 5 - ‘Handreiking nieuwe cultuurvisie’ van Cultuur Netwerk Arnhem (CNA)
- Bijlage 6 - ‘DURF. Manifest door en voor jonge en beginnende makers van Arnhem’ van een collectief van jonge en beginnende makers.
- Hiphopmanifest 026 van de HipHopHub (alleen online).

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4541961

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 april 2025;

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 -2028 ‘Standplaats Arnhem’ vast te stellen.
2. De Referentienormen Culturele Voorzieningen gemeente Arnhem vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

Standplaats Arnhem
Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025-2028

GEMEENTE Arnhem

Colofon

Uitgave van de gemeente Arnhem, april 2025.

De titel Standplaats Arnhem is ontleend aan de in 2023 uitgebrachte publicatie Standplaats Arnhem, geïnitieerd en samengesteld door Arno de Blank.

De illustraties zijn gemaakt door Jimmie Balster | Collectief Koppig, winnaar van de Cultuurprijs Arnhem 2025.

Fotoverantwoording: Jort Brummel, Maurice Gemmeke, Elske Nissen, Luc Vredegoor

Inhoud

Voorwoord wethouder 4

Inleiding: waarom een Uitgangspuntennota? 5

Leeswijzer 7

Arnhem maakt 8
Uitgangspunten Arnhem maakt 9
Makers 9
Werkplaatsen, broedplaatsen en regelloze ruimtes 12
Cultuureducatie (kennismaken) 15
Amateurkunst en cultuurparticipatie (cultuurmakers) 16

Arnhem maakt mee 17
Uitgangspunten Arnhem maakt mee 18
Aanbod 18
Kennis van het publiek 23
De maatschappelijke en economische betekenis van kunst en cultuur 25
Dichtbij en toegankelijk 27

Arnhem maakt ruimte 29
Uitgangspunten Arnhem maakt ruimte 30
Kunst en cultuur in een groeiende stad 30

Arnhem maakt mogelijk 34
Uitgangspunten Arnhem maakt mogelijk 35
Een toekomstgericht en dynamisch subsidiehuis 36
Samenwerken en afstemmen met andere overheden 38
Ander instrumentarium 39

Bijlage 1: Financieel kader 2025-2028 41
Bijlage 2: Referentienormen culturele voorzieningen 44
Bijlage 3: Subsidiehuis 45

Voorwoord wethouder

Waarom is kunst en cultuur belangrijk? Die vraag krijg ik vaak. En eerlijk gezegd stel ik hem mezelf ook geregeld. Niet om te twijfelen, maar juist om mezelf eraan te herinneren waarom het ertoe doet.

Kunst en cultuur geven ruimte. Aan verwondering, aan kritiek, aan woede en aan nieuwe perspectieven. Ze helpen ons om te begrijpen wat we voelen, wat we zien en wat we meemaken. Als individu, maar ook als samenleving. In een tijd waarin alles tegelijk lijkt te veranderen, biedt cultuur geen pasklare antwoorden, maar wel de taal om vragen te stellen. En dat is precies wat we nodig hebben.

In Arnhem voel je dat. Deze stad ademt creativiteit. De energie van jonge makers, de kracht van gevestigde instellingen, de veelheid aan disciplines en verhalen. Kunst leeft hier op straat, in mode, in muurschilderingen, op festivals. In buurthuizen, theaters, werkplaatsen en ateliers. Cultuur is niet alleen in de binnenstad, maar in elke wijk, in elke generatie en in elke taal.

Voor mij is cultuur geen luxe. Het is geen extraatje. Het is de zuurstof van de stad. Juist in een samenleving die soms polariseert, die worstelt met ongelijkheid of onzekerheid, hebben we kunstenaars nodig die de tijdgeest aanvoelen, verbeelden en bevragen. En dus ook een cultuurbeleid dat durft te ondersteunen én ook durft los te laten. Dat stimuleert en experimenteerruimte geeft. Dat uitgaat van vertrouwen en nieuwsgierigheid.

Deze uitgangspuntennota is een uitnodiging. Geen eindpunt, maar een startpunt. Om samen met de sector, met makers en instellingen, te bouwen aan een Arnhem waarin cultuur er voor iedereen is – in de volle breedte, van hiphop tot klassiek, van spoken word tot digitaal ontwerp. En waarin we de vrijheid van de kunst koesteren omdat het ons verbindt.

Daarom is cultuur belangrijk.

Cathelijne Bouwkamp,
Wethouder Cultuur, gemeente Arnhem

Inleiding: waarom een uitgangspuntennota?

Arnhem koestert de aanwezigheid van kunst en cultuur in de stad. We willen dat alle Arnhemmers hiermee in aanraking komen en dat de kracht van kunst en cultuur ten volste tot zijn recht komt in de stad en haar wijken. Dat betekent dat het cultuurbeleid mee moet bewegen met trends en ontwikkelingen in de sector en in de maatschappij. Het huidige cultuurbeleid is gestoeld op *Stroom*, de cultuurnota uit 2012. Deze is in 2016 geëvalueerd en geactualiseerd in 2020. We hebben ervoor gekozen om niet op dit moment een nieuwe cultuurvisie te presenteren maar stellen eerst uitgangspunten met actiepunten voor de periode 2025 – 2028 vast. In 2024 publiceerde de Raad voor Cultuur haar stelseladvies 'Toegang tot cultuur'. We verwachten dat dit tot veranderingen leidt voor de wijze waarop het landelijke cultuurbestel vanaf 2029 wordt ingericht en dat dit ook gevolgen heeft voor Arnhem.

In de komende tijd willen en moeten we anticiperen op ontwikkelingen om ons heen. De groei van de stad, een veranderende bevolkingssamenstelling, een toenemende tweedeling in de samenleving en de spanningen die dat met zich meebrengt: kunst en cultuur verhouden zich daartoe en zijn onderdeel van een brede maatschappelijke, politieke agenda. De sector zelf kent ook de nodige opgaven. Veranderende behoeften en gedrag van een nieuwe, divers samengestelde generatie publiek vragen de nodige innovatie en samenwerking. Meer diversiteit in de culturele organisaties en een eerlijke beloning van makers vragen om andere manieren van werken en keuzes in de bedrijfsvoering. Financieel is het met stijgende kosten en minder of niet meestijgende inkomsten onverminderd spannend. Zowel gemeenten als culturele sector staan voor stevige financiële uitdagingen.

Het is kortom belangrijk te blijven werken aan een solide basis voor kunst en cultuur in onze stad. Dat betekent aandacht voor makers in de hele keten, voor het aanbod en voor het publiek, voor huisvesting en vastgoed. Het subsidiehuis, dat piept en kraakt, willen we breder openstellen voor een nieuwe generatie makers en voor nieuwe disciplines en genres.

De vergezichten die ons bij de uitgangspuntennota inspireren zijn de Omgevingsvisie 2040 en de Visie Sociaal Domein 2040.

De Omgevingsvisie is eind 2023 door de raad vastgesteld. Deze laat zien dat Arnhem in 2040 een groene, creatieve en vitale stad is met ruimte voor meer inwoners en bedrijvigheid. De stad is een onderdeel van een sterke regio met een veelzijdig landschap, omringd door natuur, waardevolle wijken en een stevige culturele infrastructuur met voldoende ruimte om te ontwikkelen en te creëren. Kunst, cultuur en creativiteit dragen ook in 2040 bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad. Arnhem is en blijft een stad waar creativiteit en vrijheid een belangrijk onderdeel van de identiteit vormen.

In de Visie Sociaal Domein staan drie beleidsdoelen centraal: iedere Arnhemmer heeft dezelfde kansen op persoonlijke ontwikkeling, een stabiele basis voor alle Arnhemmers, alle Arnhemmers kunnen in vrijheid en veiligheid leven.

De rode draad van deze nota richt zich op de versterking van het maakklimaat in de stad. Dit betekent dat we ons cultuurbeleid vormgeven vanuit het standpunt en belang van culturele en creatieve makers. Een belang als individu, als collectief en werkend in een keten. Als student, jong talent, mid-career en end-career. Een beleid dat oog heeft voor de benodigdheden van een maker, zoals waar mogelijk toegang tot en verbinding met de top-instellingen, waar nodig coaching en begeleiding vanuit die top-instellingen en tegelijk mogelijkheden om een eigen publiek te bereiken. Een beleid dat inzet op ontwikkelruimte, zowel in financiële zin als in ruimtelijke zin als in coachende en begeleidende zin. Een beleid dat daarmee ook smoel, karakter, identiteit en profiel geeft aan Arnhem als culturele stad. Namelijk een stad waar in relatieve rust en luwte ruimte wordt geboden aan experiment en ontwikkeling, maar waar tegelijk vernieuwing centraal staat en spannende en nog onbekende kunst en cultuur getoond en gepresenteerd wordt. Een stad ook waar de bijkomende grootstedelijke dynamiek en problematiek kunst maatschappelijke betekenis geeft. Het beoogde effect is het bereiken van een kwalitatief, vernieuwend cultuuraanbod dat breed, divers en toegankelijk is zodat het in verbinding staat met de stad en de regio.

Belangrijke bouwstenen zijn een drietal onderzoeken die wij in de aanloop naar de uitgangspuntennota hebben laten doen. Ten eerste is aan Blueyard gevraagd een voornamelijk kwalitatieve analyse te maken van de staat van de culturele sector in Arnhem en de maatschappelijke en economische uitdagingen waar deze voor staat. Mede in het licht van landelijke trends en ontwikkelingen. Dit heeft geresulteerd in het rapport ‘Arnhem, creatieve stad van verbinding’. Daarnaast is een sectoranalyse van de podiumkunsten in Arnhem gemaakt. Onderdeel van die sectoranalyse is ook een analyse van de popcultuur in Arnhem. Via interviews en rondetafelgesprekken is de sector en de stad bij deze onderzoeken betrokken en is input opgehaald. De belangrijkste aanbevelingen en aandachtspunten van deze rapporten hebben een plek gekregen in deze uitgangspuntennota. Ook hebben we de nog actuele aandachtspunten uit ‘Beeld van de Kunst. Sectoranalyse en Advies Beeldende Kunst en Vormgeving Gelderland en Arnhem’ uit 2019 van Blueyard een plek gegeven in deze nota. Tot slot heeft de gemeente Sweco Nederland gevraagd om onderzoek te doen naar referentienormen voor culturele voorzieningen, met het oog op de groeiende stad die Arnhem is. Hoeveel culturele voorzieningen zijn er nodig om alle Arnhemmers in aanraking te kunnen laten komen met kunst en cultuur? En waar is dan het meest behoefte aan? Ook de resultaten van dit rapport zijn meegenomen in deze nota.

Nog voor deze uitgangspuntennota werd opgesteld zijn de belangrijkste conclusies uit de onderzoeksrapporten gedeeld met de culturele sector in Arnhem. We hebben in een stadsgesprek de belangrijkste aandachtspunten voor de stad opgehaald. We hebben daarnaast een aantal spontane reacties uit het veld ontvangen, waar we erg blij mee zijn. We hebben ze waar nodig en mogelijk een plek gegeven in deze uitgangspuntennota: ‘Handreiking nieuwe cultuurvisie’ van Cultuur Netwerk Arnhem (CNA), een reactie van het Platform Amateurkunst Arnhem, het ‘Hiphop Manifest 026’ van de HipHopHub en ‘DURF. Manifest door en voor jonge en beginnende makers van Arnhem’ van een collectief van jonge en beginnende makers.

Het beoogde effect is het bereiken van een kwalitatief, vernieuwend cultuuraanbod dat breed, divers en toegankelijk is zodat het in verbinding staat met de stad en de regio.

Leeswijzer

Met deze uitgangspuntennota laten we zien welke weg we inslaan. We presenteren nadrukkelijk nog geen nieuwe cultuurvisie. Wel draaien we aan enkele knoppen om het hoofd te kunnen bieden aan alle ontwikkelingen in de sector en daarbuiten. We doen dit graag samen met de sector, waarmee we de verbinding tussen sector en gemeente versterken. Deze uitgangspuntennota is op een aantal punten dan ook een nadrukkelijke uitnodiging aan de sector om mee te denken en samen te werken.

In deze uitgangspuntennota geven we aan waar we de komende jaren op in zetten[1]. Hierdoor wordt de context duidelijk waarin investeringen, projecten, activiteiten en pilots gedaan worden. Ook wordt duidelijk wat nog niet genoeg aandacht heeft en waar de aandacht de komende jaren naar uit moet gaan om de in deze nota beschreven ambities te bereiken.

We beschrijven onze uitgangspunten aan de hand van vier thema's: 'Arnhem maakt', 'Arnhem maakt mee', 'Arnhem maakt ruimte' en 'Arnhem maakt mogelijk'. We starten elk thema met onze ambitie. Binnen deze ambities formuleren we uitgangspunten en maken we aan de hand van actiepunten duidelijk waar we de komende jaren (tot 2029) mee gaan beginnen. We doen dat zo concreet mogelijk en geven aan als er nog onderzoek nodig is, of pilots uitgezet worden.

Binnen de vier thema's zijn alle concrete acties telkens uitgewerkt in een tabel.

- **Wat doen we tot 2029?**
- **Hoe doen we dat?**
- **Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?**

1 Deze Uitgangspuntennota richt zich op het kunst & cultuurbeleid voor Arnhem. De gemeenteraad heeft in 2024 een Erfgoednota vastgesteld waarin het erfgoedbeleid van de gemeente is vastgelegd.

ARNHEM *MAAKT*

Beter faciliteren van makers

Arnhem is een stad van makers, waarbij we een brede definitie van makers hanteren: van de amateurtoneelspeler die eens per maand op zaterdag repeteert in de gymzaal in de wijk, de middelbare scholier die elke donderdagavond met zijn band speelt in de Jacobiberg, de ArtEZ-student die acteert in een stuk van Theater Oostpool, het graffiticollectief dat gevraagd wordt een ***mural*** *te maken, tot de beeldend kunstenaar wiens reusachtige installaties over de hele wereld, maar ook in Arnhem zelf zijn te zien. Binnen het thema 'Arnhem maakt' hebben we het dus over de hele keten van het culturele makerschap: van jong tot oud, van amateur tot professional, van geschoold tot autodidact en van populair tot experimenteel. Arnhem wil een stad zijn die haar makers optimaal faciliteert en in de spotlight zet. Een stad waar makers zich thuis voelen omdat ze kunnen maken wat ze willen maken. Deze artistieke vrijheid is een krachtige en nodige bron van blijvende vernieuwing in de kunst en cultuur. Het maakt het aanbod in de stad interessant, verrassend en bijzonder. Voor inwoners en bezoekers. We hebben onze makers nodig omdat ze bijdragen aan de ontwikkeling van de stad, de leefbaarheid in de stad en daarmee aan het geluk van de Arnhemmers. Hun verbeeldings- en zeggingskracht is onmisbaar bij het vormgeven van de toekomst van onze stad. Zij maken de stad.*

Uitgangspunten Arnhem maakt

1. Arnhem is een stad waar makers (van startend, via mid-career, naar end-career) kunnen werken vanuit artistieke vrijheid. Het geven van ruimte aan onderzoek, verdieping, reflectie en experiment leidt tot vernieuwing binnen en tussen de disciplines en verrijkt zo het aanbod in de stad.

2. Het vestigingsklimaat voor talentvolle kunstenaars en creatieven wordt versterkt door het kunnen bieden van betaalbare werk- en oefenruimte en het creëren van een aantrekkelijk cultureel en creatief klimaat.

3. Initiatief kunnen ontplooien in broedplaatsen, regelloze ruimtes en andere culturele ruimtes om te produceren, repeteren en presenteren is van groot belang voor makers en kleinere culturele organisaties in de stad.

4. Ruimtes voor kunst en cultuur worden optimaal benut en ruimhartig ingezet.

5. De cultuursector, het onderwijs, de gemeente en andere overheden delen een gezamenlijke visie op de gehele keten van talentontwikkeling.

6. Om makers adequaat te kunnen ondersteunen is samenhang en samenwerking binnen de culturele infrastructuur en met het kunstvakonderwijs op het gebied van artistieke en zakelijke talentontwikkeling een voorwaarde.

7. Iedere Arnhemse jongere maakt tijdens de schooltijd (PO/VO/MBO) kennis met kunst en cultuur.

8. Cultuureducatie draagt bij aan persoonsvorming en kansengelijkheid, het creëren van publiek voor de toekomst en burgerschap. Amateurkunst, cultuurparticipatie en cultuureducatie vormen de humuslaag van de culturele sector en zijn onderdeel van de culturele infrastructuur. Daarbij is er ook aandacht voor non-formele en anders georganiseerde amateurkunst en cultuurparticipatie.

Makers

Een stad als Arnhem, waar het kunstvakonderwijs van ArtEZ University of the Arts (hierna: ArtEZ) en de creatieve opleidingen van Rijn IJssel en de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) voor veel nieuwe culturele en creatieve makers zorgt, maar waar ook veel autodidacten actief zijn, vraagt om cultuurbeleid dat behoeften en perspectieven van makers niet alleen onderkent, maar ook ondersteunt. We willen begrijpen wat makers nodig hebben en hen daarin goed ondersteunen. We faciliteren toegang tot en verbinding met de Arnhemse (top)instellingen, coaching en begeleiding, en mogelijkheden om een publiek te bereiken. Ook willen we voorzien in de grote behoefte aan ruimtes (studio's, ateliers, repetitieruimtes). We ondersteunen ontwikkeling en professionalisering zowel op artistiek als zakelijk vlak. En we willen ruimte bieden aan makers die aan maatschappelijke vraagstukken willen werken.

In Arnhem is ook een nieuwe generatie makers actief die autodidact is, vaak in disciplines zoals hiphop, *spoken word*, muziek en dans. Deze makers ontwikkelen zich vanuit de amateurkunst, cultuurparticipatie of via specifieke communities. Ons cultuurbeleid is ook op deze makers gericht, die net als andere makers toegang hebben tot regelingen, ruimtes en verbinding met culturele instellingen.

Daarnaast zien we de waarde van amateurkunst en cultuurparticipatie: ze zijn onlosmakelijk onderdeel van de keten en vormen de basis waarop de culturele sector staat. Hetzelfde geldt voor cultuureducatie: we vinden het kennismaken met kunst en cultuur (zelf maken, maar ook zelf ervaren) belangrijk. Kunst- en cultuuronderwijs zorgt voor verbinding, draagt bij aan persoonlijke en burgerschapsontwikkeling, leidt talent op en voedt het publiek van de toekomst.

Mogelijkmakers

Onder mogelijkmakers verstaan we alle mensen die het mogelijk maken om kunst en cultuur aan een publiek te verbinden en zich inzetten om het werk van Arnhemse makers op allerlei manieren, op allerhande plekken te presenteren. Voorbeelden van mogelijkmakers zijn zakelijk leiders, fondsenwervers, marketingprofessionals, maar ook technici, decorbouwers enzovoort. Tijdens corona zijn veel werkenden in de culturele sector iets

anders gaan doen, omdat ze geen werk meer hadden. Daarom is er nu een gebrek aan cultuurpersoneel. De ontwikkeling van (talentvolle) mogelijkmakers gaat niet altijd vanzelf. We vinden het belangrijk dat jonge mensen zich verbinden aan de sector, dat ze elkaar ontmoeten en dat culturele instellingen hen mogelijkheden bieden om zich te laten ontwikkelen. Via de Cultuur Academy steunen we projecten zoals De Generator (voor jonge zakelijk leiders) en Bestuur mee in de cultuursector (voor jongeren die lid zijn of willen worden van een raad van toezicht of bestuur). Daarnaast bekijken we hoe de professionele instellingen kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van mogelijkmakers en waar het onderwijs (bijvoorbeeld het MBO) ook een rol kan spelen.

Ondersteuning voor makers

Het creëren van een sterk makersklimaat gaat niet alleen over de artistieke ontwikkeling van makers, maar juist ook over de mogelijkheid om zich te positioneren, een eigen publiek en draagvlak op te bouwen, zich zakelijk te ontwikkelen en/of zichzelf en hun werk te presenteren. We zullen daarom blijven inzetten op een geactualiseerde Stroomversnellersregeling, die nieuwe initiatieven en makers laagdrempelig financiële ruimte biedt (zie daarvoor ‘Arnhem maakt mogelijk’). We onderzoeken ook of aanvragen gemakkelijker en sneller kan. In een pilot maken we flitssubsidies onderdeel van de Stroomversneller: kleine bedragen, die eerste en/of kleine individuele projecten mogelijk maken. Ook faciliteren we collectieve zakelijke talentontwikkeling en professionalisering voor makers. Ontmoetingsmomenten die ervoor zorgen dat makers bij elkaar worden gebracht zijn daarbij belangrijk: tijdens ontmoeting is er ruimte voor uitwisseling, kennisdeling en onderzoek naar samenwerking. De gemeente houdt er toezicht op dat dit soort bijeenkomsten kunnen blijven bestaan en dat de Cultuur Academy binnen de huidige opdracht haar scope kan verbreden: nog meer makers moeten de weg naar de Cultuur Academy weten te vinden.

Talentontwikkeling

De komende jaren ontwikkelen we samen met de sector een breed gedeelde en gevoelde visie op talentontwikkeling en structurele samenwerking in de ondersteuning van talent. Talentontwikkeling zorgt voor vernieuwing in de kunsten, waar we als belangrijke cultuurstad een bijdrage aan willen leveren. Ook zorgt een breed gedragen aanpak voor doorstroom en verdere ontwikkeling, in of buiten Arnhem. Met het in kaart brengen van de hele keten van talentontwikkeling, waarbij we helder maken wat we hieronder verstaan in de verschillende fasen van de ontwikkeling van een maker, krijgt het makersklimaat een stevig fundament. Dit zorgt ervoor dat Arnhem aantrekkelijk is voor makers om in Arnhem te blijven, of zich er te vestigen.

Meerdere culturele instellingen, al dan niet specifiek gericht op talentontwikkeling, hebben een belangrijke rol, of kunnen deze spelen, bij het ontwikkelen van talent. Zij bieden – binnen hun discipline of discipline-overstijgend – ruimte aan makers om zichzelf te laten zien, tijdens onder meer podiumpresentaties, netwerkbijeenkomsten, exposities en als onderdeel van de (voor)programmering. Ook nemen ze vaak makers voor langere tijd onder hun hoede om te werken aan hun ontwikkeling, niet alleen op artistiek vlak, maar ook op zakelijk vlak.
We inventariseren - te beginnen bij de podiumkunsten - welke spelers binnen de Arnhemse culturele infrastructuur een bijdrage leveren aan talentontwikkeling, en wie dat nog niet doen, maar wel zouden kunnen. In sommige gevallen kan talentontwikkeling onderdeel zijn van de subsidieopdracht. We ondersteunen de sector om het voortouw te nemen in versterking van talentontwikkeling op verschillende niveaus. Vanuit een brede blik inventariseren we noden en behoeften van de verschillende soorten talent. We doen dit allereerst voor de podiumkunsten en onderzoeken of dit ook wenselijk of noodzakelijk is voor andere disciplines.

Samenwerken met het onderwijs

We vinden het belangrijk dat ArtEZ, en ook de creatieve opleidingen van Rijn IJssel en de HAN vaker en meer structureel betrokken raken bij de stad en de culturele sector. We willen dat studenten Arnhem in al haar facetten, en het cultuuraanbod in het bijzonder, leren kennen, waardoor zij zich meer verbonden voelen met en langer blijven in, of op een later moment terugkomen naar de stad. Via Arnhem Studiestad werken de onderwijsinstellingen en gemeente hier gezamenlijk aan.

We willen ook dat studenten en alumni zichtbaarder zijn met hun werk in de stad. Daarvoor is nodig dat er structurele gesprekken op gang komen tussen gemeente, sector en onderwijs. Deze gesprekken zorgen voor een duurzame inbedding van het kunstvakonderwijs in de stad, waarbij studenten en alumni zichtbaarder zijn in programma’s en programmering op onze podia en andere plekken, maar ook meer bij kunnen dragen aan vraagstukken die in de stad spelen. Een voor studenten en alumni aansprekend cultuuraanbod met volop kansen om zich daarmee te verbinden of aan te sluiten is daarbij noodzakelijk.

Acties makers

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We zetten in samenwerking met de Cultuur Academy een pilot op voor flitssubsidies en kijken hierbij naar toegankelijke en laagdrempelige vormen van aanvragen.	We maken via een apart toe te kennen budget kleine bedragen tot 500 euro beschikbaar voor makers in samenhang met de Stroomversnellersregeling.	1
Samen met de sector en het kunstvakonderwijs brengen we de keten van talentontwikkeling voor de podiumkunsten in beeld, we benoemen de hiaten, brengen partners samen en stimuleren structurele samenwerking, bijvoorbeeld in een talentenprogramma.	We stellen een procesbegeleider aan om samen met de sector, onderwijs en gemeente duurzame samenwerkingsverbanden te organiseren. We onderzoeken of dit ook voor andere ketens nodig is.	5,6
Het creëren van meer onderlinge verbindingen en samenwerking tussen kunstvakonderwijs, sector en stad om een aantrekkelijke stad voor nieuwe makers te blijven.	In samenspraak met de sector gaan gemeente, ArtEZ en Rijn IJssel in gesprek o.a. over belangrijke voorwaarden voor studenten om goed te landen in de stad en een beroepspraktijk te ontwikkelen.	1,2,5,6
Ruimte voor onderzoek en experiment leidt tot vernieuwing binnen en tussen de disciplines en zo tot verrijking van het aanbod in de stad.	We maken hiervoor middelen beschikbaar en bezien of er een apart instrumentarium zoals (wijziging van) een regeling nodig is.	1

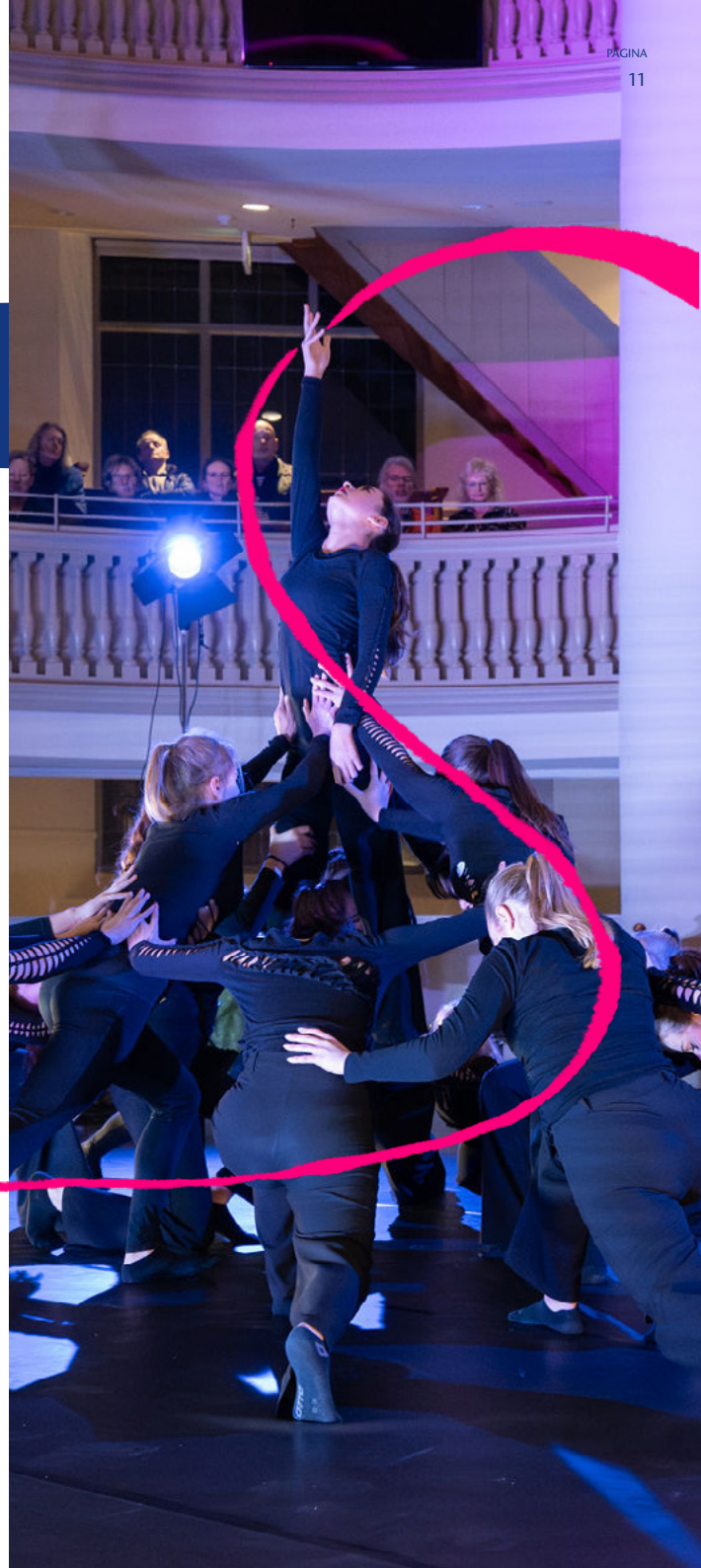

Werkplaatsen, broedplaatsen en regelloze ruimtes

Een stad die vooruit wil, heeft ruimte voor mensen met ideeën nodig. Ruimtes voor onderzoek, creatie en experiment om tot ontwikkeling te komen. Betaalbare ruimtes vooral. Waar zonder richtlijnen initiatief en risico kan worden genomen. Zo komen innovatie en vernieuwing vaak tot stand. Een stad waar volop van deze plekken voor cultureel en creatief initiatief voorhanden zijn, trekt weer mensen aan die hierop willen voortbouwen. Zo kan een stad groeien. Cultureel, in aantrekkingskracht en in werkgelegenheid. Het Arnhemse samenspel van een grote diverse stad in de groene luwte en het gunstige maakklimaat zorgen ervoor dat creatieve initiatiefnemers, kunstenaars en in hun kielzog andere werkenden, zoals kenniswerkers die belang hechten aan directe nabijheid van culturele voorzieningen en een levendig cultuurklimaat, zich steeds vaker in Arnhem vestigen. Zij wonen over het algemeen graag in steden met veel cultuur.

Een sterk en aantrekkelijk maakklimaat is een belangrijke succesfactor om cultuur vernieuwend en daardoor relevant en interessant te houden. Een dynamisch maakklimaat vraagt om voldoende werkplaatsen, zoals ateliers. Van belang is dat er voor creatieven, kunstenaars en initiatieven een pluriforme (groot, hoog, klein, donker, licht, atelierwoningen, enzovoort) stabiele voorraad aan betaalbare maakplekken is. Naast een ijzeren voorraad permanente ateliers en werkruimtes zijn ook tijdelijke atelierruimtes nodig. Deze tijdelijke ateliers zijn van belang, omdat juist beginnende kunstenaars en initiatieven de fysieke en financiële ruimte nodig hebben om hun kunstenaarspraktijk te ontdekken. Voor sommige werkplekzoekers is directe beschikbaarheid belangrijker dan stabiliteit. De voorraad permanente ateliers mag echter niet onder de 75% van de gehele voorraad zakken. We vinden dat de tijdelijke betaalbare invulling van ons leegstaande vastgoed via een maatschappelijk/cultureel initiatief uiteindelijk meer waarde kan opleveren dan een korte termijn financieel resultaat.

Het gebrek echter aan betaalbare en passende werkruimte is aan de orde van de dag bij Arnhemse makers binnen alle disciplines. Er is vraag naar broedplaatsen voor gezamenlijke ontwikkeling, experiment en presentatie, er is vraag naar meer studio's, repetitieruimtes en ateliers. Ook is er vraag naar regelloze ruimtes: ruimtes die gebruikt worden door cultureel initiatiefnemers en andere stadmakers die elkaar willen ontmoeten en informeren, maar zeker ook willen creëren en presenteren. Vaak hebben ze een laagdrempelige toegang en raken activiteiten die er plaatsvinden aan het maatschappelijke domein.

Inzet op broedplaatsen

In 2019 al constateerde Bureau Buiten in een rapport dat er in Arnhem een groot tekort aan maakplekken is. Met het 'plan van aanpak huisvesting culturele en creatieve sector' is het berekende tekort van 12.000m² ingelopen, maar nog niet opgelost. De gemeente blijft ook de komende jaren aan zet. Immers, cultureel vastgoed is een randvoorwaarde om inhoudelijke culturele beleidsdoelen te realiseren.

We zetten vooral in op broedplaatsen. Mede op basis van onze referentienormen voor culturele voorzieningen gaan we ervoor zorgen dat er meer broedplaatsen voor culturele en creatieve makers komen. Broedplaatsen zijn innovatieclusters waar (gezamenlijke) werkplaatsen, opslagmogelijkheden en activiteiten - zoals *artist-in-residence* plekken en presentatiemogelijkheden - onder een dak worden samengebracht. Broedplaatsen bieden synergie- en schaalvoordelen en zijn een aanjager voor cultuurdoelen als talentontwikkeling, vernieuwing en kruisbestuiving. Broedplaatsen zijn werklocaties voor kleine organisaties en instellingen en makers zelf. Vanwege hun soms openbare karakter zijn broedplaatsen ook van belang voor een aantrekkelijke stad en versterken ze de leefbaarheid in de bestaande en nieuwe Arnhemse buurten. De komende jaren tot 2030 zetten we in op 4.400 m2 aan extra ruimte voor cultureel en creatief ondernemers in de vorm van ateliers en broedplaatsen. Locaties in de wijk die ruimte bieden aan initiatieven door jonge makers, zoals hierboven omschreven bij de regelloze ruimte, zijn daar ook onderdeel van.

We zijn ons ervan bewust dat het slagen van zowel broedplaatsen als regelloze ruimtes gebaat is bij de inzet van (mogelijk)makers: een broedplaats organiseert en programmeert zichzelf niet. In de wijk zoeken we daarom aansluiting bij de Teams Leefomgeving (TLO's) die initiatieven uit de wijk aan deze ruimtes kunnen verbinden. De plek die muziekvereniging DWS heeft gevonden in de broedplaats Krachtstroom026 in Malburgen is hier een goed voorbeeld van.

Met het continueren van de ‘subsidieregeling creatieve bedrijfsverzamelgebouwen’ worden bottom-up initiatiefnemers onder meer in staat gesteld zich te organiseren als groep, hun zichtbaarheid te vergroten en benodigde kennis in te huren. Ook het realiseren van een huurdersmix van toegepaste creatieve beroepen en autonoom werkende kunstenaars kan de slagingskans van een broedplaats vergroten. We faciliteren een structureel broedplaatsenoverleg voor kennisdeling en matchmaking tussen vraag en aanbod van ruimte.

Arnhem is partner in het landelijk onderzoek ‘Ruimte creëren voor creatieve ruimte’. We onderzoeken en monitoren samen met andere gemeenten en kennispartners hoe broedplaatsen brede publieke waarde creëren (cultuur, sociaal, economie, ruimte, vastgoed) en welke ruimtelijke en programmatische randvoorwaarden nodig zijn om deze waarde mogelijk te maken.

Bestaande organisaties en instellingen die over ruimte beschikken, waaronder theaters, kunnen ook een bijdrage leveren aan het vraagstuk van ruimte voor makers voor ontwikkeling en presentatie/programmering. We gaan met hen in gesprek over hun ruimtes: worden die optimaal gebruikt of is daar nog winst te behalen? Ook het Makelpunt Arnhem is ondersteunend in het bijeenbrengen van vraag en aanbod.

SLAK ateliers en wetgeving

Het realiseren van extra m2’s voor broedplaatsen en werkplaatsen is door het gebrek aan ruimte in de stad niet eenvoudig op te lossen. Daarom gaan we, naast dat we ervoor zorgen dat er nieuwe plekken komen, ook beter letten op hoe de huidige plekken worden gebruikt, en door wie. Voor het beheer en de bemiddeling van vastgoed dat in bezit van de gemeente is en ingezet kan worden voor culturele en creatieve ondernemers blijft atelierorganisatie Stichting SLAK onze preferente partner. SLAK is goed geworteld binnen de Arnhemse creatieve en culturele sector door onder meer een huurdersklankbord. SLAK ontwikkelt en beheert op duurzame wijze werkruimten en broedplaatsen voor de culturele en de creatieve sector met een focus op Arnhem en Nijmegen. Als intermediair tussen vastgoed en kunstenaars en als gemeentelijke kennispartner realiseert SLAK maatschappelijke ontwikkelingen voor de gemeente.

We ontwikkelen samen met in eerste instantie SLAK, het Platform Beeldende Kunst Arnhem (BKA) en het Ontwerpplatform Arnhem (OPA) een toetsingsbeleid professionaliteit. We werken hierbij samen met Nijmegen waar SLAK ook de preferente atelierorganisatie is. Het resultaat moet zijn dat SLAK, maar bijvoorbeeld ook de woningcorporaties die ateliers verhuren, voor haar toewijzingsbeleid gebruik kan maken van de diensten van een onafhankelijke en deskundige commissie die (potentiële) huurders en kunstenaars periodiek toetst op hun professionaliteit.

Het bovenstaande tezamen vormt de basis van onze beleidsruimte om gemeentelijke panden voor de culturele en creatieve sector via SLAK in gebruik te nemen. De beslissing om een locatie aan een vooraf geselecteerde partij toe te wijzen, omdat deze partij een maatschappelijke ontwikkeling voor ons als gemeente realiseert, heeft als voorwaarde dat dit transparant en tijdig bekend wordt gemaakt.

In de Wet Markt en Overheid staat dat overheden ten minste de integrale kosten van hun goederen of diensten in hun tarieven moeten doorberekenen. Dat betekent dat de gemeente Arnhem ten minste een kostprijs dekkende huur moet vragen voor het verhuren van haar accommodaties. Deze integrale kostprijs dekkende huur is voor veel culturele instellingen en makers vaak te hoog. Voor cultureel ondernemers is het kunnen huren van gemeentelijk vastgoed in veel gevallen alleen mogelijk via een structurele subsidiebijdrage waarin ook rekening is gehouden met huisvestingslasten. De gemeenteraad kan, met inachtneming van het zorgvuldigheidsbeginsel en motiveringsbeginsel, maar met een eigen beoordelingsruimte, een zogeheten ‘algemeen belang exceptie’ maken voor bijvoorbeeld de tarifering van verhuringen van ateliers en broedplaatsen. Omdat dit culturele vastgoed een instrument is om culturele beleidswensen te realiseren. Zo kunnen ook incidenteel gesubsidieerde organisaties en makers van de gemeente huren op basis van een ook voor hun bereikbare beleidshuur of exploitatielasten dekkende huur in plaats van een vaak niet haalbare kostprijs dekkende huur. Deze werkwijze gaan we onderzoeken om zo te bepalen of deze praktijk ook in Arnhem kan worden toegepast.

Wanneer broedplaatsen onderdeel uitmaken van de gemeentelijke vastgoedportefeuille maken we deze toekomstbestendig door ook deze panden volgens onze normen te verduurzamen en circulair en klimaatadaptief te maken. Ondanks een lagere energierekening kan verduurzaming de kosten en daarmee het risicoprofiel van de huisvestingslasten van een broedplaats flink omhoog brengen en zo de betaalbaarheid onder druk zetten.

Acties werkplaatsen, broedplaatsen & regelloze ruimtes

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
Toewijzingsbeleid ontwikkelen in een samenwerking met SLAK, BKA en OPA aan de hand waarvan werkruimtes worden toegewezen aan professioneel werkende kunstenaars(initiatieven), ontwerpers en andere creatieve professionals.	Voor het beheer van ateliers blijft atelierorganisatie SLAK onze preferente partner. We formeren samen met Nijmegen, SLAK, BKA en BKN en OPA een werkgroep die tot doel heeft om een toewijzingsbeleid op te stellen. Een van de aandachtspunten is het installeren van een toetsingscommissie professionaliteit.	2, 3, 4
We realiseren tot 2030 4.400 m2 extra duurzame atelier- en broedplaatsruimte in de stad mede op basis van de in het rapport referentienormen culturele voorzieningen berekende tekort en de behoefte aan ateliers en broedplaatsen (zie Arnhem maakt ruimte).	We actualiseren het plan van aanpak creatieve bedrijfsverzamelgebouwen voor de periode 2025-2030 en continueren de financiële subsidieregelingen die zijn gericht op het realiseren van extra werkruimte in de stad voor culturele en creatieve ondernemers.	2, 3, 4
We stimuleren het efficiënt gebruik van culturele ruimte in de stad, dat wil zeggen: optimaal en betaalbaar ter beschikking stellen aan lokale makers/ nieuwe disciplines die zelf geen ruimte bezitten.	Dit betekent een zekere verantwoordelijkheid van instellingen die ‘goed’ gehuisvest zijn. Hier gaan we als gemeente meer op sturen, onder andere in onze subsidievoorwaarden. We faciliteren een structureel broedplaatsen overleg voor kennisdeling en matchmaking tussen vraag en aanbod van ruimte.	4
We hanteren voortaan een richtinggevend normbedrag als graadmeter en streefbedrag voor betaalbare permanente atelierruimte.	We hanteren de jaarlijkse SKAR-norm die van toepassing is in Rotterdam ook in Arnhem als richtinggevend normbedrag voor wat kan worden gezien als betaalbare permanente atelierruimte.	2
We maken gemeentelijk cultureel vastgoed voor meer cultureel ondernemers betaalbaar en bereikbaar.	We onderzoeken in eerste instantie voor cultuur of bijvoorbeeld de kapitaallasten als kostencomponent uit de kostprijsdekkende huurtarieven kan worden gehaald en voortaan intern kan worden verrekend via het programma Cultuur. Wat resteert is een beleidshuurtarief.	2, 3, 4

Cultuureducatie (kennismaken)

In Arnhem vinden we cultuureducatie om verschillende redenen belangrijk. Cultuureducatie stimuleert veerkracht en talentontwikkeling van kinderen en jongeren (makers in de dop!), draagt bij aan burgerschapsvorming en kansengelijkheid in het onderwijs, stimuleert creativiteitsontwikkeling en is het begin van publieksvorming (kennismaken!). We hebben cultuureducatie in het primair onderwijs, waaronder het speciaal onderwijs, belegd via Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)/ Meer Muziek in de Klas, waarbij scholen, culturele instellingen en de gemeente het Convenant Cultuureducatie 2023-2030 hebben opgesteld. De afspraken uit dat convenant vormen een stevige basis voor cultuureducatie binnen de school. We gaan er dan ook in 2025-2028 mee door en onderzoeken hoe cultuureducatie in het voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs kan worden versterkt. Daarnaast faciliteert de gemeente het Pr8-programma, waarbij alle kinderen van alle basisscholen in Arnhem, jaarlijks een culturele instelling bezoeken. Om buitenschoolse cultuureducatie te bevorderen is de relatie met naschoolse programma's in de wijken, School & Omgeving en in het bijzonder de Rijke Schooldag in het kader het Nationaal Programma Arnhem Oost van belang.

Acties cultuureducatie

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We onderzoeken wat er nodig is om cultuureducatie in het VO en MBO te versterken en welke rol we hierbij voor de gemeente zien.	Samen met onderwijsinstellingen, culturele instellingen, uitvoerder Convenant Cultuureducatie, gericht op een voor jongeren aansprekend aanbod.	7, 8
We onderzoeken hoe we de programma's 'taalrijk opgroeien' en 'cultuurrijk opgroeien' verdere invulling kunnen geven.	Samen met Onderwijs, Teams Leefomgeving en de ketenpartners binnen de Taalstrategie en het Convenant Cultuureducatie.	7, 8
Binnen de cultuureducatieprogramma's stimuleren we het opnemen van nieuwe makers en genres (zoals hiphop en *spoken word*).	Hierover maken we afspraken met de partners uit het Convenant Cultuureducatie.	8
We inventariseren hoe het aanbod van cultuureducatie - en participatie vertegenwoordigd is in de verschillende wijken.	Dit doen we samen met het Platform Amateurkunst Arnhem.	7, 8

Amateurkunst en cultuurparticipatie (cultuurmakers)

Actieve cultuurparticipatie draagt bij aan een levendige stad waarin kinderen en jongeren kansrijk opgroeien. En waar je je, ongeacht je leeftijd, kunt blijven ontplooien, jezelf kunt leren kennen en de wereld om je heen. Dit geeft houvast en zekerheid. Deelnemen aan kunst en cultuur brengt inwoners bij elkaar en versterkt de onderlinge verbondenheid. Daarnaast bewijzen steeds meer onderzoeken dat actieve cultuurparticipatie gezond voor je is, zowel mentaal als fysiek. We vinden het daarom belangrijk dat alle Arnhemmers laagdrempelig toegang hebben tot kunst- en cultuurbeoefening in de vrije tijd, en streven daarbij een breed cultuurbegrip na: van koren en orkesten, via theater en dans, naar nieuwere vormen, zoals mode en textiel en hiphop en dj'en. Onder andere het muziekonderwijs in Arnhem is op dit moment niet voldoende bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We willen ervoor zorgen dat amateurkunstaanbieders, verenigingen en communities makkelijker toegang hebben tot betaalbare voorzieningen in de wijk om zo de leskosten te verlagen.

Acties amateurkunst en cultuurparticipatie

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We willen een brede en diverse afspiegeling van het amateurkunstaanbod.	Samen met Platform Amateurkunst Arnhem, Cultuurmakelaars en Teams Leefomgeving (TLO) zoeken we aansluiting met de non formele amateurkunstaanbieders en vormen van amateurkunst die ondervertegenwoordigd zijn.	7, 8
Voldoen aan de vraag naar betaalbare en goed gefaciliteerde ruimtes voor amateurkunstaanbieders.	Via het Integraal Accommodatiebeleid (zie ook 'Arnhem maakt ruimte').	3, 4, 7
We stimuleren de toepassing van de culturele codes (Governance, Fair Practice en Diversiteit & Inclusie) bij de amateurkunstaanbieders.	We organiseren samen met het Platform Amateurkunst Arnhem kennissessies. Hierbij is ook aandacht voor meer praktische ondersteuning bij subsidieaanvragen.	7, 8
We streven naar meer cultuurparticipatie in de verschillende wijken, met ruimte, goede faciliteiten voor ontmoeting en cultuurdeelname en passend cultureel programma.	We onderzoeken dit samen met o.a. de amateurkunstsector en de TLO's.	4, 7

ARNHEM MAAKT *MEE*

Groter cultuurbereik door een diverser, breder en toegankelijker cultuuraanbod

Kunst en cultuur zijn er voor álle Arnhemmers, iedereen moet zonder drempels van een breed en divers aanbod kunnen genieten. Dat betekent niet alleen op sommige plekken meer aanbod, maar vooral ook meer passend aanbod, dat soms ook vraaggestuurd tot stand zal (moeten) komen. Er ontstaan voortdurend nieuwe genres, kunstvormen en –uitingen die in het cultuuraanbod een vaste plek moeten krijgen. Van spoken word, hiphop en EDM tot digitale kunstvormen die gebruikmaken van augmented reality zoals VR en AI. Deze nieuwe vormen dragen bij aan een andere manier van kunstbeleving, waar vooral jongeren en jongvolwassenen zich tot aangetrokken voelen. Zo worden doelgroepen bereikt die met andere genres minder of niet worden bereikt. Dit in balans met het bestaande aanbod, zodat idealiter alle doelgroepen worden bediend. We zullen ons cultuurbeleid, en dan met name de subsidieregelingen, in toenemende mate moeten verbreden, ontschotten en toegankelijker maken, zodat ze voor iedereen bereikbaar zijn.

Wil je alle Arnhemmers bereiken en bedienen, dan is kennis over je publiek onontbeerlijk. Immers, als je weet wie je wel bereikt, weet je ook wie je nog niet bereikt. Extra inspanningen, zoals publieksonderzoek en klantsegmentatie, kunnen leiden tot het bereiken van nieuw publiek. Deze extra inspanningen kunnen komen van bestaande organisaties en instellingen, maar ook van nieuwe organisaties.

We zorgen ook voor een betere spreiding van het aanbod over de stad, met name in Arnhem Zuid en Oost. Het is belangrijk dat binnen gebiedsontwikkelingen ruimte en aandacht is voor extra culturele voorzieningen van waaruit nieuwe culturele initiatieven ontstaan.

Uitgangspunten Arnhem maakt mee

1. Het cultuuraanbod in Arnhem representeert en inspireert de makers zelf en de inwoners van de stad en trekt bezoekers naar de stad.
2. Samenhang en structurele samenwerking in de culturele infrastructuur is een voorwaarde voor stadsbrede programmering en voor verdieping en verbreding van de publieksgroepen. Meerjarig gesubsidieerde instellingen hebben daar een rol en verantwoordelijkheid in.
3. De definitie van het begrip ‘kwaliteit’ hanteren we als beoordelingscriterium breder, waarbij we ook maatschappelijke relevantie en zeggingskracht meewegen.
4. Culturele voorzieningen, inclusief bibliotheken, en culturele activiteiten zijn dichtbij en toegankelijk: ze nemen fysieke, financiële en sociale drempels weg, zodat alle Arnhemmers aan kunst en cultuur kunnen meedoen en ervan genieten.
5. Nachtcultuur en jongerencultuur zijn volwaardig deel van de culturele sector, omdat zij bij uitstek zorgen voor vernieuwing en nieuw publiek.
6. Dat geldt ook voor de ontwerpsector en de creatieve industrie daar waar culturele waarde wordt gecreëerd door ontwerpkracht artistiek te verbinden aan andere sectoren en maatschappelijke vraagstukken.
7. Gemeente en sector hebben kennis van het publiek (inclusief potentieel publiek): we weten wie ze zijn en wat hun voorkeuren zijn op het gebied van cultuurbezoek en cultuurparticipatie.
8. Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke en economische vraagstukken.

Aanbod

Het totaalaanbod van kunst en cultuur in Arnhem moet aantrekkelijk zijn voor alle Arnhemmers. Dat betekent dat we een brede definitie van cultuur hanteren en luisteren naar Arnhemmers die vinden dat het aanbod voor hen nog niet aansprekend genoeg is. Toch hoeft niet iedereen alles voor iedereen te doen, maar het geheel van kunst- en cultuurprogramma’s dat binnen het hele ecosysteem wordt georganiseerd, moet dat wel. Er moet aanbod zijn voor mensen die maar ééns per jaar een festival bezoeken, maar ook voor de makers die we graag in onze stad willen houden. We vragen onze instellingen om een breed publiek aan te spreken, te zorgen voor een passend programma en communicatie die aansluit bij inwoners die we willen bereiken en we vragen op het gebied van inclusief publieksbereik ook om meer samenwerking.

We beschrijven hieronder eerst ontwikkelingen die we signaleren bij achtereenvolgens beeldende kunst en ontwerp, de creatieve sector, musea, de podiumkunsten, letteren, bibliotheek en media. Daarbij zien we dat steeds meer organisaties, instellingen en makers zich niet meer richten op één discipline. Vaker zijn ze multidisciplinair en/of interdisciplinair georiënteerd. Ook het belang van de nachtcultuur en jongerencultuur nemen toe.

Beeldende kunst en ontwerp

In Arnhem is de gehele keten (ontwikkeling, productie, presentatie) op het gebied van de beeldende kunst en ontwerp aanwezig. Bovendien zijn er twee beeldbepalende (inter)nationale platforms en kunstmanifestaties: State of Fashion en Sonsbeek. Met Museum Arnhem hebben we een kunstmuseum in de stad van landelijke betekenis. Arnhem heeft met Plaatsmaken, POST en Omstand een aantal uitstekende middenpodia, die werk van grote namen, maar ook van (lokale) opkomende talenten presenteren, lokaal, nationaal en internationaal. Daarnaast zijn er tal van kunstenaarsinitiatieven die de dynamiek van de sector versterken. De beeldende kunst heeft zich verenigd in het Platform Beeldende Kunst Arnhem. De infrastructuur binnen de beeldende kunst en ontwerp, van waaruit steeds meer crossovers richting de overige creatieve industrie, maar zeker ook richting de andere kunstdisciplines plaatsvinden, staat op dit moment stevig. Al is er, naast een gebrek aan studio- en maakruimte (zie Arnhem maakt) ook te weinig presentatieruimte voor aanbod binnen

de beeldende kunst. Niet altijd kunnen alle talentvolle jonge beginnende en mid-career makers zichtbaar gemaakt worden.

Mode

Arnhem profileert zich sinds enkele decennia sterk als 'modestad'. Arnhem heeft nationaal en internationaal hoog aangeschreven modeontwerpers, opleidingen, tentoonstellingen en festivals. Met een groot netwerk van nieuwe talentvolle ontwerpers en maakstudio's gebeurt er veel op het gebied van mode in de stad. Op deze vruchtbare voedingsbodem heeft zich in de stad en regio een levendig mode-ecosysteem ontwikkeld van ontwerpers, gevestigde bedrijven en culturele organisaties. Kenmerkend voor het Arnhemse ecosysteem is dat het zich steeds meer richt op duurzaamheid en circulariteit. Vijf modepartners hebben zich verenigd in Modepartners 025 daarbij ondersteund door de gemeente: ArtEZ, State of Fashion, Fashion & Design Festival Arnhem, Museum Arnhem en Rijn IJssel. Samen werken zij aan versterking van het mode-ecosysteem en de ontwikkeling en presentatie van urgente ontwikkelingen en alternatieve modepraktijken voor een meer verantwoord en duurzaam modesysteem. En geven ze een gezicht en podium aan pioniers in de regio, o.a. tijdens Juni Modemaand. Gestreefd wordt naar meer zichtbaarheid gedurende het jaar, een presentatieruimte/plek duurzame mode en een kennis- en informatiepunt ('loket') voor jonge ontwerpers (productiemogelijkheden, materialen e.d.). Dat kan het ecosysteem mogelijk verder versterken.

Creatieve industrie

Arnhem biedt met zijn creatieve sector, variërend van architectuur, design, technologie, mode en *gaming* een bron van vernieuwende oplossingen. Door een verbinding teweeg te brengen tussen de stedelijke opgaven die spelen en het aanwezige creatief talent ontstaat in de (ruimtelijke) ontwikkeling van de stad de kans om zowel cultureel als economisch een voortrekkersrol in te nemen, zoals het initiatief Creative x Energy.

Met een groot netwerk van nieuwe talentvolle ontwerpers en maakstudio's gebeurt er veel op het gebied van mode in de stad.

In Arnhem zetten we in op het creëren van plekken in de stad waar kennis en werkpraktijk worden gebundeld en volop interactie ontstaat. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en innovatie. Plekken waar samenwerking kan ontstaan tussen kunst, design, het Arnhemse bedrijfsleven en het onderwijs. Het realiseren van meer ruimte in de stad voor deze creatieven is ook hiervoor een voorname succesfactor.

Musea

Arnhem heeft bovengemiddeld veel musea en de bezoekersaantallen zijn hoog. Van de unieke kunstcollectie en de betekenisvolle tentoonstellingen van Museum Arnhem tot het Nederlands Openluchtmuseum en het Watermuseum. Musea spelen een belangrijke rol in het bereiken van alle Arnhemmers en het aantrekken van bezoekers naar de stad. Musea hebben daarnaast een belangrijke educatieve betekenis.

Er is een groot aanbod van kleinere musea, veelal gerelateerd aan de Tweede Wereldoorlog, zoals Airborne at the Bridge dat de geschiedenis van de Slag om Arnhem toont. We gaan verkennen en beter in beeld brengen wat de musea samen onze inwoners en bezoekers bieden en wat eventueel nog meer nodig is. Voor het Erfgoedcentrum onderzoeken we wat een eventuele doorontwikkeling zou kunnen betekenen voor de zichtbaarheid van het centrum en het bereiken van een breder publiek.

Podiumkunsten en film

Ook op het gebied van de podiumkunsten is de keten in Arnhem aanwezig. Zowel in productie als in presentatie is Arnhem de plek voor theater, dans en (pop)muziek. Dat blijkt allereerst uit onze topgezelschappen Theater Oostpool, Phion en Introdans, die een grote bijdrage leveren aan het culturele klimaat in Arnhem en die ook de komende jaren landelijk en door beide provincies Gelderland en Overijssel worden ondersteund. Maar het blijkt ook uit de vele makers en initiatieven, zowel professioneel als amateur, die de stad rijk is. Uitgestroomd talent van de opleidingen vormt nieuwe collectieven en initiatieven die zich doorontwikkelen, waardoor de stad een relatief groot middensegment kent (gezelschappen en makers als tgECHO, BOT, Lava Collective, Ruben Chi, Kompagnie Kistemaker, De Plaats, Arnhemse Meisjes, Toneelgroep Zijlmakerij,

Sneeuwvonk, ABSOLUUT). Het middensegment vormt een onmisbare schakel in de keten van opleidingen (onder andere ArtEZ toneel, dans en conservatorium), productiehuizen, producerende instellingen, festivals, podia en broedplaatsen. Het heeft een aanjaagfunctie voor nieuw talent, door het delen van kennis en expertise, en het bieden van stageplaatsen. En zorgt bij uitstek voor verbinding en direct contact met lokaal publiek. Door de wijze van financiering (niet altijd structureel) is het een kwetsbare laag in het ecosysteem.

Via de brede basis van amateurkunst en de kunstvakopleidingen van Rijn IJssel en ArtEZ groeien opkomende makers uit tot (top)talenten, die een artistieke en beroepspraktijk ontwikkelen, een eigen publiek aan zich kunnen binden en met wie organisaties en instellingen graag werken. Ontwikkelinstelling De Nieuwe Oost, met Theater aan de Rijn als podium, heeft hierin een belangrijke rol, evenals de rijksgezelschappen Theater Oostpool, Introdans en Phion. Deze instellingen dragen, naast hun landelijke taak, steeds meer bij aan het culturele programma in de stad en hebben bovendien, samen met o.a. ArtEZ, een belangrijke rol in de doorstroming en ontwikkeling van nieuw podiumkunstentalent. Ook het Stadstheater, dat momenteel wordt verbouwd, zal met onder andere een zeer goed uitgeruste kleine zaal, straks meer kunnen worden gebruikt door lokale, al dan niet opkomende makers en gezelschappen, inclusief amateurbespelers. Met Luxor Live heeft Arnhem een stedelijk poppodium dat voor een brede en diverse doelgroep programmeert en een belangrijke rol vervult als springplank voor beginnende lokale artiesten. Willemeen is een nichepodium dat zich kenmerkt door de experimentele hoeken van de hardere genres.

Ook voor de podiumkunsten geldt dat meer samenwerking in de keten voordelen biedt: organisaties en instellingen staan sterker op het gebied van talentontwikkeling en verbinding met andere sectoren, samen ontwikkelen ze kennis (bijvoorbeeld op het gebied van publieksbereik en publiekswerking) en bij verregaande samenwerking kan er ook sprake zijn van kostenvoordelen. De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor cofinanciering, heeft een informatiepositie en een regelgevende rol, en heeft daarmee als ‘partner’ sturingsmogelijkheden in de keten.

Het niet-commerciële filmaanbod is in Arnhem geconcentreerd op één locatie: Focus Filmtheater. De afgelopen jaren is het aantal bezoekers flink gestegen. Focus vervult zowel een stedelijke als regionale functie. De inzet de komende periode zal gericht zijn op meer diversiteit en kwaliteit in de programmering, met een inclusieve en maatschappelijke insteek. Ook verkent Focus of zij een grotere rol kunnen spelen in cultuureducatie, zowel in het primair als voortgezet onderwijs. Uit het behoefteonderzoek naar meer cultuur in Arnhem-Zuid kwam nadrukkelijk de wens voort voor filmprogrammering in Zuid.

Letteren, bibliotheken en media

We willen dat alle Arnhemse kinderen opgroeien in een taalrijke en daarmee kansrijke omgeving. Plezier in lezen is van essentieel belang bij het bevorderen van taal- en leesvaardigheid. De letteren zijn sinds een aantal jaar gelukkig meer zichtbaar in de stad, dankzij Rozet, meerdere actieve kwaliteitsboekhandels, de schrijfopleiding Creative Writing van ArtEZ waar jaarlijks studenten uitstromen, de literatuuractiviteiten van De Nieuwe Oost (met als thuisbasis Theater aan de Rijn) en meerdere schrijverscollectieven. Ook andere podia in de stad, zoals Luxor Live, Focus, Musis en het Stadstheater, nemen regelmatig literaire activiteiten (*spoken word*, storytelling, literaire producties) op in hun programmering.

De basis voor leesplezier wordt al op jonge leeftijd gelegd door ouders die voorlezen, op school én in de bibliotheek. In de bibliotheek kunnen Arnhemmers terecht voor lezen, leren en ontmoeting. De bibliotheek levert een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen. We zien bovendien dat onze inwoners hun perspectief versterken door te werken aan hun basisvaardigheden, zoals taal en digitale vaardigheden.

In Arnhem hebben we een netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen met drie volwaardige locaties (in het centrum, Presikhaaf en Kronenburg) en zeven kleinere vestigingen in de wijken. Omdat Arnhem groeit, moeten we zorgen dat alle Arnhemmers ook in de toekomst toegang blijven houden tot goed bereikbare openbare bibliotheekvoorzieningen. Hiervoor maken we in 2025 een meerjarenplan, waarmee we vorm en inhoud geven aan de gemeentelijke doelstellingen en de wettelijke kaders voor de bibliotheek. In dit plan is expliciet aandacht voor de aanwezigheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van de bibliotheekvoorzieningen in Arnhem. Basis hiervoor is de wettelijke zorgplicht, zoals geformuleerd in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen en de Arnhemse normen voor bibliotheekvoorzieningen in de referentienormen culturele voorzieningen. Met oog voor de opgave in en samenstelling van de wijk, bepalen we welke functies we waar moeten versterken.

Op het gebied van media ondersteunen we het Mediafonds Arnhem en de Streekomroep Midden-Gelderland/ RTV Connect. We zijn voor de streekomroep de grootste subsidient in het verzorgingsgebied van de omroep en verwachten mede om die reden dat de streekomroep Arnhem weer als standplaats kiest.

Nachtcultuur

Een belangrijk deel van de vernieuwing in de kunsten ontstaat in de nachtelijke uren. Hier vinden subculturen elkaar en ontdekt een jongere generatie elkaar en de stad. Door meer ruimte te geven aan de nachtcultuur maken we de stad aantrekkelijker voor jongeren en jongvolwassenen. Meestal gebruiken we voor nachtcultuur de definitie: alle kunst en cultuur die tussen 22:00 en 6:00 uur wordt aangeboden. Nachtcultuur biedt een nieuw perspectief op cultuur, in vergelijking met het traditionele aanbod van kunst en cultuur overdag. Onlosmakelijk verbonden met de nacht is de elektronische dancemuziek en de bijbehorende clubcultuur. Een verruiming van het cultuuraanbod met nachtcultuur speelt een rol als vestigingsvoorwaarde voor nieuwkomers naar de stad, zoals kenniswerkers. Bovendien biedt een verruimd aanbod aan nachtcultuur meer werkgelegenheid. De sociale waarde van nachtcultuur bestaat uit het bieden van ontmoetingsplaatsen waar creativiteit en kennis uitgewisseld kunnen worden, en waar groepen die zich overdag buitengesloten kunnen voelen, veilig hun identiteit kunnen ontdekken, vormen en uiten. Vooral voor de 18 tot 35- jarigen. Nachtcultuur draagt om die reden bij aan de sociale cohesie in de stad. Door het verruimen van de blik op de disciplines maken we in de subsidieregelingen ruimte voor nachtcultuur.

Daarnaast start in 2026 een nachtburgemeester. Deze krijgt als voornaamste taak ontmoetingen tussen culturele organisaties en instellingen en andere belanghebbende partijen in de nacht te initiëren en te faciliteren. De nachtburgemeester heeft een klein budget dat in overleg met de gemeente en sector kan worden besteed. Daarnaast legt de nachtburgemeester verbindingen met de gehele culturele sector, makers en aanpalende organisaties om de nachtcultuur zichtbaar te maken en het Arnhemse subsidiehuis en overige mogelijkheden onder de aandacht te brengen.

De nachtburgemeester legt verbindingen met de gehele culturele sector, makers en aanpalende organisaties

Jongerencultuur

Hoewel veel jongeren gebruikmaken van nachtcultuur zoals hierboven beschreven, zien we ook dat jongerencultuur verandert. Jongeren maken niet als vanzelfsprekend gebruik van het aanbod dat er al is omdat ze andere behoeften hebben, maar zijn vaak ook bezig met het zelf creëren van aanbod en communities, zitten misschien vaker online op social media platforms (), en behoren tot wereldwijde subculturen die via strips, games, films en series, en andere nieuwe vormen kunst en cultuur tot zich nemen. Jongeren willen ook graag betrokken worden bij (de ontwikkeling van) cultuuraanbod in de stad. Dat gebeurt onder andere met de pilot gratis cultuur die Indifferent uitvoert: ART. We bereiken hiermee een groep Arnhemmers die anders niet of nauwelijks met kunst en cultuur in contact komt.

Samenwerking

We willen met het cultuuraanbod in de stad alle Arnhemmers bereiken. Daarom ontwikkelen we samen met de sector een plan van aanpak op stadsbrede programmering, te beginnen voor de podiumkunsten. Het gaat dan om afstemming tussen instellingen en organisaties over wie verantwoordelijk is voor welk aanbod, welke doelgroepen worden bediend en hoe het aanbod in verbinding en interactie staat met andere domeinen. Op die manier kunnen alle verschillende publieksgroepen beter worden bediend. Wij willen hier een regierol in vervullen, maar de culturele organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de concrete invulling. De regierol wil de gemeente op dezelfde manier vervullen als eerder genoemd bij Talentontwikkeling en stadsbrede programmering is dan ook onderwerp van de strategische gespreksagenda met de sector (zie Arnhem maakt mogelijk).

We vragen van de grotere culturele organisaties en instellingen om verantwoordelijkheid te nemen voor ‘hun’ keten. Dat houdt in dat zij ook nieuwe en kleine organisaties en makers ondersteunen en faciliteren. Ontmoeting en kennisdeling leidt tot professionalisering van de sector. We komen daar in ‘Arnhem maakt mogelijk’ nog op terug.

Acties aanbod

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We sturen op stadsbrede programmering (te beginnen bij de podiumkunsten) hierbij rekening houdend met de autonomie van instellingen en het perspectief van de stad, waarbij concurrentieposities omgebogen worden tot elkaar versterkende posities.	De gemeente neemt dit op in de subsidievoorwaarden en faciliteert het gesprek hierover (bijvoorbeeld door de inzet van een aanjager), maar uitwerking is een verantwoordelijkheid van de sector.	1, 6
Introdans, Theater Oostpool, Phion en Theater aan de Rijn dragen, naast hun landelijke taak, ook bij aan het culturele programma in de stad.	We spannen ons in om hun aanbod voor en rol in de stad uit te breiden en te versterken.	1, 2
We vragen van de grotere culturele organisaties om hun kennis, expertise, ervaring en faciliteiten actief te delen met kleinere en nieuwere organisaties en initiatieven.	We onderzoeken de mogelijkheid van een mentorprogramma.	2
We gaan de nacht-, pop- en jongerencultuur beter faciliteren en stimuleren.	We maken in onze subsidieregelingen ruimte voor nacht-, pop- en jongerencultuur. Daarnaast introduceren we een nachtburgemeester die hierin een coördinerende rol heeft en reserveren hiervoor middelen. Op basis van de ervaringen bepalen we of we een integrale nachtvisie opstellen.	4
Op basis van de evaluatie van de pilot Gratis Cultuur voor Jongeren en de maatregel Gratis Bibliotheek voor jongeren tot 24 jaar bepalen we of en hoe we deze een vervolg kunnen geven.	Samen met jongeren(organisaties) de betrokken instellingen.	3
We stellen in 2025 een meerjarenplan op, waarmee we invulling geven aan de gemeentelijke zorgplicht voor openbare bibliotheekvoorzieningen en inventariseren maatschappelijke opgaven en welke rol de bibliotheek daarbij kan spelen. En zetten hiervoor de zorgplichtmiddelen van het Rijk in.	Samen met Rozet, Onderwijs, Bestaanszekerheid, Nationaal Programma Arnhem-Oost en TLO's evalueren we de huidige voorzieningen en bepalen we in welke wijken de bibliotheeklocaties eventueel versterkt moeten worden.	4

Kennis van het publiek

Kennis van het publiek voor kunst en cultuur, maar ook van drempels die mogelijk publiek, deelnemers en meemakers ervaren, is onontbeerlijk in een wereld waarin tijd schaars is en waar keuzes voor kunst en cultuur onvoorspelbaarder en grilliger zijn geworden. Het is belangrijk om erachter te komen wie met welk aanbod wordt bereikt. Zo weten we ook wie er nog niet worden bereikt en welke inspanningen op het gebied van programmering en marketing en communicatie eraan bij zouden kunnen dragen om ook het niet-publiek te bereiken. We vinden het belangrijk dat culturele instellingen zich beter toerusten om deze kennis in beeld te brengen. Van instellingen zal worden gevraagd om in hun plannen aan te geven wat hun doelstellingen zijn op het gebied van publieksbereik, publiekssegmentatie en de impact die ze op en eventueel met hun bezoekers willen realiseren.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat deze kennis onderling gedeeld wordt. Dat komt ten goede aan keuzes op het gebied van stadsbrede programmering: zo bedienen instellingen soms dezelfde, maar liever allemaal verschillende doelgroepen. Keuzes maken op het gebied van programmering en een gerichte marketingaanpak stelt instellingen beter in staat om ook in te zetten op specifiekere doelgroepen. We bedoelen niet dat alle organisaties en instellingen hun aanbod op álle Arnhemmers hoeven af te stemmen. Maar het betekent wel dat alle organisaties en instellingen moeten nadenken over het verbreden van het publiek en over toegankelijkheid. De code Diversiteit & Inclusie biedt handvatten om het goede gesprek over toegankelijkheid te voeren en om concrete acties te formuleren. We vragen instellingen om de code te integreren in alle aspecten van organisatie, bedrijfsvoering en in de activiteiten en om er concreet mee aan de slag te gaan. Het inzetten op nieuw publiek, maar ook het co-creëren met een nieuw publiek zijn uitgangspunten die we ondersteunen.

De sector is niet alleen aan zet als het gaat om het professionaliseren van de kennis over publiek. We zien een rol voor de gemeente om samen met de sector op te trekken in stadsbreed - en mogelijk regiobreed - publieksonderzoek. Zo krijgen we meer inzicht in welke doelgroepen wel en niet bereikt worden met het aanbod van kunst en cultuur en hoe goed de verschillende inwoners van Arnhem in het publiek terug te zien zijn. Werken met data is niet meer weg te denken uit de culturele sector en als het gaat om publieksdata is het zinvol om allemaal met dezelfde data te werken. Dan kun je vergelijken en het gesprek op dezelfde manier voeren. Het Culturele Doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals wordt in een aantal gemeentes al gebruikt. Wij denken dat het ook voor Arnhem passend kan zijn.

Werken met data is niet meer weg te denken uit de culturele sector en als het gaat om publieksdata is het zinvol om allemaal met dezelfde data te werken.

Acties kennis van het publiek

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We formuleren meetbare doelstellingen in het verbreden (o.a. meer divers) van het publieksbereik.	We nemen dit op in de subsidieregelingen en beoordelingscriteria. En zetten in op toepassen van de code diversiteit & inclusie.	6
We willen het collectieve cultuurbereik beter in kaart brengen.	Dit doen we bij voorkeur in samenwerking met CNA en indien mogelijk binnen de Cultuurregio 025.	7
We continueren de jaarlijkse uitreiking van de Arnhemse cultuurprijs aan talentvolle (groep) makers en zetten daarmee ook de Arnhemse cultuursector in de spotlight.	We verhogen het prijzengeld van de Arnhemse cultuurprijs naar €10.000,-. We evalueren met betrokken partijen de prijs en het proces en passen zo nodig de criteria aan.	1, 2

De maatschappelijke en economische betekenis van kunst en cultuur

Kunst en cultuur hebben naast intrinsieke waarde, maatschappelijke en economische waarde en betekenis door hun impact op andere domeinen. Zo zijn er vanuit het beleidsplan Vluchtelingen op dit moment meerdere projecten in gang gezet om een cultuuraanbod voor vluchtelingen toegankelijk te maken. Ook zien we dat cultuur een plek krijgt in ons integrale Ouderenbeleid, omdat het een belangrijk middel is voor zingeving en ontmoeting. Vele onderzoeken tonen aan dat kunst en cultuur bijdragen aan het geluk, welzijn en de gezondheid van mensen en de kwaliteit van leven. Cultuur speelt een cruciale rol als het gaat om het begrip 'brede welvaart', met invloed op onderwijs, welzijn, materiële welvaart, maatschappelijke betrokkenheid, sociale relaties en banen. We willen de impact van kunst en cultuur op het sociale domein en de economie kunnen vergroten.

Verbinding kunst en cultuur & maatschappelijke vraagstukken

De kunst- en cultuursector kan bij uitstek haar creativiteit, verbeelding, experiment en veranderkracht inzetten bij het nadenken over en op de agenda zetten van maatschappelijke vraagstukken en ook op die manier bijdragen aan een oplossing. Zo zijn meerdere theater- en dansgezelschappen actief in het sociaal-maatschappelijke domein. Cultuur biedt een van de weinige plekken waar we elkaar ontmoeten en een gesprek kunnen hebben in een samenleving die verder polariseert. Vraagstukken die vaak worden genoemd zijn de energietransitie, duurzaamheid, klimaat en stedelijke ontwikkeling, maar ook sociale vraagstukken, zoals burgerschap, vergrijzing en ouderenzorg, eenzaamheid onder jongeren en kansengelijkheid. Een stevige positionering van kunst en cultuur bij deze vraagstukken is nodig om deze soms abstracte begrippen dicht bij de belevingswereld van Arnhemmers en anderen te brengen.

Wij willen de culturele en creatieve sector beter verbinden aan deze vraagstukken. Dat doen we door binnen de gemeente te kijken of er vraagstukken zijn waar we makers aan kunnen verbinden. We halen deze vraagstukken ook op uit de stad en mogelijk zijn er makers die daar zelf al mee bezig zijn. Vanuit een ontwerpende aanpak spelen creatieven met hun unieke kennis en verbeeldingskracht een cruciale rol bij het oplossen van de grote transitievraagstukken. Onder meer door de toekomst te ontvouwen en alternatieve denkrichtingen te tonen. Ze betrekken gebruikers en inwoners en zorgen voor samenwerking aan innovatieve en breed gedragen oplossingen. Spil in de samenwerking is Creatief Arnhem[2].

> Vele onderzoeken tonen aan dat kunst en cultuur bijdragen aan het geluk, welzijn en de gezondheid van mensen en de kwaliteit van leven.

2 Creatief Arnhem, dat creatieve brancheverenigingen en creatieve clusters van Arnhem (waaronder Modepartners 025) verenigt, vormt als netwerkorganisatie de schakel tussen de uitdagingen waar de stad voor staat en een waaier aan ontwerpinterventies richting een veerkrachtig Arnhem.

Acties maatschappelijke en economische betekenis

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We brengen de culturele sector en de ontwerpsector dichter bij elkaar om kennisdeling te stimuleren in het werken aan maatschappelijke vraagstukken en daar Arnhemse makers aan te koppelen	We intensiveren het overleg tussen de cultuursector en Creatief Arnhem.	2, 5
We dragen als gemeente uit dat kunst en cultuur en de inzet van creatieven hierbij van meerwaarde is bij het werken aan maatschappelijke vraagstukken.	We onderzoeken hoe we tijd, ruimte en middelen vrij kunnen maken om creatieven onderdeel te laten zijn van innovatie en verbinding in andere domeinen.	2, 8
Maatschappelijke betekenis en relevantie opnemen als beoordelingscriterium.	Instellingen en makers moeten hun maatschappelijke betekenis en impact beschrijven in hun beleidsplannen en subsidieaanvragen.	2, 8

Dichtbij en toegankelijk

Toegang tot kunst en cultuur voor alle Arnhemmers betekent ook dat er voorzieningen dichtbij onze inwoners in de wijken moeten zijn. Dat verlaagt de drempels om aan cultuur deel te nemen, actief dan wel passief. Naast de inzet op voorzieningen in de wijk, willen we ook inzetten op meer culturele activiteiten in de wijk. Culturele activiteiten spelen een belangrijke rol in de leefbaarheid van en sociale cohesie in de wijken. Net als in de meeste andere steden concentreert het cultuuraanbod zich logischerwijs vooral in en rond het centrum. Dat aanbod is in beginsel toegankelijk voor alle inwoners, maar in de praktijk maken niet alle inwoners er evenveel gebruik van. Tegelijkertijd is er in de wijken vaak sprake van 'eigen' culturele activiteiten die vaak op het grensvlak liggen van amateur, selfmade en professioneel en anders van karakter zijn dan de klassieke disciplines. Vandaar ook het eerdere advies om het cultuurbegrip te verbreden. Een tweede kenmerk van die 'wijkcultuur' is dat het in veel gevallen mede om ontmoeting gaat. We faciliteren dat door in onze subsidieregelingen (bij het beoordelingscriterium 'maatschappelijke betekenis') rekening te houden met kunst en cultuur in de wijk.

Cultuur en Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)

We zijn partner in de Alliantie Arnhem Oost. Het Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO) biedt extra kansen voor meer kunst en cultuur in de wijken Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, het Arnhemse Broek en Klarendal. Het NPAO benadert de opgaven in de wijken vanuit het perspectief van een driehoek: kind, gezin, buurt. Vanuit dit perspectief zijn activiteiten en interventies vanuit kunst en cultuur een belangrijk instrument om talentontwikkeling aan te wakkeren, sociale cohesie te stimuleren en ontmoetingen te organiseren. Kunst en cultuur bieden daarmee de mogelijkheid om de brede cultuur die aanwezig is in de wijken te erkennen en daarmee ook de identiteit van de wijken. De culturele programmering in de stad moet aansluiten bij en rechtdoen aan de leefwereld van de inwoners van Arnhem Oost. Rolmodellen vanuit de wijken en voor de wijken zijn hierbij belangrijke sleutelfiguren om kunst en cultuur toegankelijk te maken. Kunst en cultuur helpen ook om de kansengelijkheid te vergroten. Met het programma willen we ook de verbinding tussen cultuur en de sociaal-maatschappelijke opgaven (preventie van armoede en schulden, veerkracht en weerbaarheid, school en omgeving, de ontwikkeling van het jonge kind en een gezonde leefomgeving) van deze wijken versterken. Cultuurparticipatie en cultuureducatie spelen hierbij een belangrijke rol. Investeren in cultureel kapitaal versterkt de sociale bestaanszekerheid.

We willen met partners in het programma en in aansluiting op ons Integraal Accommodatiebeleid, zoals woningcorporaties, welzijn en onderwijs inventariseren welke locaties en voorzieningen laagdrempelig geschikt te maken zijn voor ontmoeting en cultuuractiviteiten. En daarin ook samen optrekken met inwoners. De inzet is gericht op duurzame langdurige partnerschappen met de samenwerkende culturele instellingen: praktisch en uitvoerbaar. We geven samen met de alliantie prioriteit aan activiteiten, initiatieven en samenwerkingen in de vijf wijken van Arnhem Oost die zijn gericht op nieuwe aanpakken met de sector. Zo creëren we samen een 'plus'. En doen we leerervaringen op voor de hele stad.

Meer cultuur in Zuid

Het culturele aanbod is niet goed verdeeld over de stad. Er zijn te weinig culturele voorzieningen in Arnhem-Zuid. Er is afgesproken dat er een cultuurhuis in Zuid komt met ruimte voor cultuurpresentatie, cultuurparticipatie en - educatie en met Kronenburg als logische plek. Er worden inhoudelijke concepten uitgewerkt en locatie(s) verkend waar het cultuurhuis in Kronenburg landt. We zetten in de komende jaren in aanloop naar het definitieve cultuurhuis verder in op culturele programmering in Zuid. Dat doen we samen met makers en andere partijen uit Zuid en Noord. Dit sluit aan bij de uitkomsten van het behoeftenonderzoek onder inwoners, makers, cultuurpartners en andere organisaties. Zo testen we hoe de programmering aansluit bij de behoeften van de inwoners.

Met de verhuizing van Popcentrum Jacobiberg naar de Groningensingel 1245 in Vredenburg heeft zich al een belangrijke culturele partij in Zuid gevestigd. Het gehele voormalige schoolgebouw is beschikbaar als cultuurgebouw. Met de ontwikkeling van de Groningensingel 1245 komt er mogelijk ook een extra podium, net als ruimte voor andere faciliteiten en culturele disciplines die de culturele infrastructuur van Zuid samen met het te realiseren cultuurhuis in Kronenburg versterken. We bekijken beide ontwikkelingen in samenhang, zodat deze nieuwe initiatieven elkaar programmatisch versterken en het aanbod in Arnhem-Zuid zo breed en divers mogelijk wordt.

Acties dichtbij en toegankelijk

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
Kunst en cultuur inzetten in Arnhem Oost om deze wijken leefbaar en sociaal te houden.	Samen met Nationaal Programma Arnhem-Oost, onder meer onderzoek doen naar de mogelijkheden voor (het oprichten van) bijvoorbeeld muziekscholen in Arnhem-Oost wijken en wat daarvoor nodig is.	3
Stimuleren van kunst en cultuur in de wijk.	Door in onze subsidieregelingen het beoordelingscriterium ‘Maatschappelijke betekenis’ op te nemen, houden we ook rekening met kunst en cultuur in de wijk.	3
In Arnhem-Zuid komt meer ruimte voor cultuurpresentatie, -participatie en -educatie.	We realiseren een cultuurhuis in Kronenburg en ontwikkelen de Groningensingel 1245 tot een cultuur verzamelgebouw. Als opmaat naar het cultuurhuis zetten we in op tijdelijke programmering.	3
In ‘brede broedplaatsen’ in de wijk is vooral ruimte voor actieve makers die in hun (artistieke) werk nadrukkelijk zoeken naar verbinding, met de wijk, met de stad, met de Arnhemmers.	Dit nemen we als aandachtspunt mee in het toewijzingsbeleid voor ateliers en broedplaatsen.	2
We stimuleren waar mogelijk en zinvol dat bestaande en nieuwe culturele initiatieven en organisaties zich vestigen buiten het centrum en vanuit hun nieuwe locatie een actieve band ontwikkelen met de buurt.	We denken al in een vroeg stadium mee over de huisvestingsvraag en de relatie met de wijk.	2

ARNHEM MAAKT *RUIMTE*

Meer fysieke ruimte voor kunst en cultuur

In Arnhem maken we ruimte voor kunst en cultuur. We zorgen ervoor dat makers en initiatieven kunnen werken in studio's, werkplaatsen, repetitieruimtes en broedplaatsen (zie Arnhem Maakt). De gemeentelijke culturele voorzieningen zijn op peil en kunnen daarmee ook optimaal worden benut door andere, kleinere partijen. We hebben oog voor onderhoud (en soms ingrijpende renovatie en verduurzaming) van bestaande gebouwen, maar ook de keuzes voor nieuwe culturele voorzieningen. Daarnaast kan er sprake zijn van tijdelijk vrijkomend vastgoed dat voor culturele sector kan worden ingezet. Bij de keuzes voor nieuwe voorzieningen laten we ons leiden door een referentienorm die we hebben vastgesteld: bij een groeiende stad groeit het culturele voorzieningenniveau mee. We kijken daarbij met name naar onze nieuwe gebiedsontwikkelingen.

De openbare ruimte biedt plaats aan kunst en cultuur. Immers, kunst in de openbare ruimte draagt bij aan een mooie, leefbare en gezonde stad en bepaalt mede de identiteit van de stad. We maken onze openbare ruimte aantrekkelijk. Daarnaast zoeken we ook naar buitenvoorzieningen voor kunst en cultuur, zodat festivals en andere activiteiten ook in onze buitenruimte plaats kunnen vinden.

Uitgangspunten Arnhem maakt ruimte

1. **Succesvolle stedelijke- en gebiedsontwikkeling kan niet zonder kunst en cultuur.**
2. **Stedelijke- en gebiedsontwikkeling geeft de mogelijkheid om ruimte te maken voor kunstenaars en creatieven.**
3. **Het culturele voorzieningenniveau groeit mee met de stad, met in de binnenstad een clustering van cultuur en extra aandacht voor wijken in Arnhem-Oost en Arnhem-Zuid en de openbare ruimte (cultuur in het publieke domein).**
4. **Cultureel vastgoed is een middel waarmee culturele beleidsdoelen kunnen worden bereikt. Het gemeentelijk vastgoedbeleid, zoals huurtarifering voor cultuur, is daaraan ondersteunend.**
5. **Kunst in de openbare ruimte draagt bij aan het welzijn en geeft karakter en smoel aan de stad.**

Kunst en cultuur in een groeiende stad

Arnhem is een stad in ontwikkeling. De stad groeit in inwonersaantallen, het aantal beschikbare banen neemt toe en steeds meer bedrijven en organisaties vestigen zich in Arnhem. Deze groei creëert nieuwe uitdagingen ten aanzien van leefbaarheid en bijpassende sociale infrastructuur, zoals maatschappelijke voorzieningen. Deze voorzieningen en het bijbehorende vastgoed moeten meegroeien met de stad. Om gelijke tred te blijven houden met het groeien en het aantrekkelijk houden van de stad, maken kunst en cultuur onderdeel uit van gebiedsontwikkelingsopgaven.

Gebiedsontwikkeling

Ruimte voor cultuur in de stedelijke gebiedsontwikkelingen (zoals in Rijnpark) vergroot de leefbaarheid (‘quality of life’) in deze gebieden. Kunst en cultuur zijn ook essentieel in het behouden van een aantrekkelijke binnenstad die de komende jaren een transformatie zal ondergaan (van ‘place to buy’ naar ‘place to meet’). Een groot deel van onze culturele voorzieningen is hier gevestigd: een clustering van podia en gezelschappen van nationaal belang dat profiel geeft aan Arnhem als de belangrijke cultuurstad in Oost-Nederland. Dit koesteren en versterken we, waarbij het gaat om huisvestingsopgaven van onze gezelschappen, bredere openstelling van podia voor lokale makers, maar ook het creëren van plekken om overdag te ontmoeten, werken of repeteren.

Er staan de komende jaren meerdere gebiedsontwikkelingsopgaven en transformaties op het programma: Rijnpark, Kronenburg, Schuytgraaf, Malburgen, Meinerswijk, Arnhem-West en de al genoemde binnenstad zijn allemaal plekken die de komende jaren veranderen. Kunst en cultuur staat bij het gesprek over die veranderingen vanaf het begin op de agenda. We betrekken bovendien culturele partijen in de plannen voor de ontwikkeling en het beheer en management van de gebiedsontwikkelingen. Samenwerking met cultuur kan leiden tot waardevolle ontwikkelingen: hoe kan een gebiedsontwikkeling bijdragen aan het succes van een culturele functie en hoe kunnen deze culturele functies op hun beurt bijdragen aan de waarde van een gebied?

Er is een percentage-regeling voor beeldende kunsttoepassing (1984) die nu ad hoc wordt toegepast bij de realisatie van nieuwe scholen en openbare gemeentelijke gebouwen. We willen dat deze regeling weer onverminderd wordt toegepast door deze in de planvorming mee te nemen, zodat hiervoor tijdig middelen gereserveerd kunnen worden. Ook buitenlocaties voor kunst en cultuur hebben onze aandacht.

Referentienormen culturele voorzieningen

Arnhem groeit snel, namelijk met 14%, ofwel met ruim 23.000 inwoners tot 2040. Voornamelijk door verschillende binnenstedelijke ontwikkelingen. Woningbouw en maatschappelijke voorzieningen zijn niet los van elkaar te zien bij het verdichten van de stad. Het toevoegen van woningen heeft een direct effect op de voorzieningenbehoefte, zowel commercieel als maatschappelijk. Voor de groeiende stad die ook leefbaar is en een zogenaamde 'quality of life' moet hebben, is het van belang dat ook het culturele voorzieningenniveau meegroeit. Daarnaast heeft Arnhem een belangrijke regionale en op sommige vlakken landelijke betekenis als het gaat om verschillende culturele functies en instellingen. Met de groei van de stad én het aantal inwoners in de regio en het land, neemt ook op deze manier de behoefte aan culturele voorzieningen toe.

Voor culturele voorzieningen heeft de gemeente geen directe wettelijke taak. Doordat cultuur echter dusdanig bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare stad, en deze voorzieningen niet altijd vanzelf een plek binnen gebiedsontwikkelingen krijgen, is het belangrijk hier wel normeringen aan te hangen.

***Referentienormen* zijn een richtinggevend instrument bij het realiseren van een goed gebalanceerd maatschappelijk voorzieningenaanbod, in het bijzonder wanneer de stad verandert en groeit. Met referentienormen en de daarvan afgeleide ruimtebehoefte kunnen ruimteclaims uit verschillende beleidsvelden in een vroeg stadium mee worden genomen in planvorming. Zo kunnen onder meer sociale doelen gekwantificeerd worden naar gebiedsontwikkeling. Referentienormen maken de ruimtebehoefte per voorziening per aantal inwoners in vierkante meters inzichtelijk.**

Om die reden hebben we als onderdeel van deze uitgangspuntennota referentienormen voor culturele voorzieningen opgesteld, die met deze uitgangspuntennota ook worden vastgesteld. De referentienormen zijn een richtsnoer om in gebiedsontwikkelingen van nieuwe, maar ook in bestaande wijken voldoende onderbouwde ruimte voor culturele voorzieningen te claimen en bovendien het gesprek tussen het sociale en het fysieke domein te faciliteren. Ze helpen met het maken van bewust afgewogen integrale (bestuurlijke) keuzes. De referentienormen zijn geen wetmatigheid. Bij gebiedsontwikkelingen worden de claims stap voor stap omgezet in concrete projecten. Ze bieden daarmee ook houvast in gesprekken met (ontwikkelende) partijen binnen een gebiedsontwikkeling. Zonder referentienormen bestaat het risico dat te laat duidelijk wordt hoeveel en waar voorzieningen nodig zijn. Uiteindelijk draagt het richtinggevende normenkader bij aan leefbare en toekomstbestendige en veerkrachtige wijken en stadsdelen, waar het prettig leven is voor inwoners en een aantrekkelijk komen voor bezoekers.

Naast het reserveren van ruimte zijn voor het daadwerkelijk realiseren van de culturele voorzieningen ook extra middelen nodig. Daarvoor moet structurele dekking worden opgenomen in de cultuurbegroting en zijn bovendien vaak ook structurele middelen nodig voor de uiteindelijke exploitatie. Net als voor onderwijshuisvesting en mede op basis van de referentienormen stellen we ook voor cultuur een Integraal Huisvestingsplan (IHPC) op, inclusief een investeringsplanning. Een IHPC is zowel een ambitiedocument als een planningsdocument, waarmee inzichtelijk wordt welke middelen en investeringen nodig zijn om het gemeentelijk cultureel vastgoed aan de gestelde beleidsdoelstellingen te laten voldoen. Het IHPC gaat in op de bestaande onderhoudsopgave, de kwalitatieve en kwantitatieve vraagontwikkeling, en de duurzaamheidsopgave. Het op basis van het Integraal Huisvestingsplan Cultuur beschikbaar stellen van een oplopende reeks kapitaallasten vergt een apart besluit dat via een Perspectiefnota of Begroting aan de raad wordt voorgelegd. De afzonderlijke investeringsbeslissingen worden vervolgens per project aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

In de periode tot 2040 komt er druk te liggen op bijna alle soorten culturele voorzieningen. Voor de functies openbare bibliotheek, kunstpodium, broedplaatsen en repetitieruimte voor amateurkunst is die druk acuut. We hanteren de referentienormen voor cultuur in samenhang met de referentienormen voor andere maatschappelijke voorzieningen. En brengen die in bij de verschillende gebiedsontwikkelingen. Dan vindt een integrale afweging plaats om tot de juiste keuzes te komen in de schaarse ontwikkelruimte. De referentienormen zijn opgenomen in bijlage 2 van deze nota. De volledige rapportage met de nadere onderbouwing is een aparte bijlage bij de uitgangspuntennota.

Cultureel vastgoed

Onderdeel van het gemeentelijk vastgoed zijn de culturele voorzieningen Musis, het Stadstheater, Museum Arnhem, Luxor Live, de Groningensingel 1245, Focus Filmtheater en Rozet in de binnenstad. Het spreekt voor zich dat de gemeente daar een beheerverantwoordelijkheid heeft, maar ook investeringen in (ver)nieuwbouw (zoals in Arnhem Zuid, zie Meer cultuur in Zuid) horen daarbij. Ontwikkelingen en projecten die de komende jaren van belang zijn, zijn verdere verduurzaming van het cultureel vastgoed, de herontwikkeling van het Stadstheater, de realisatie van het cultuurhuis in Kronenburg en de herontwikkeling van de Groningensingel 1245.

Kunst in de openbare ruimte ziet er telkens anders uit en kan permanent of tijdelijk zijn.

Daarnaast wordt samen met de provincie Gelderland gewerkt aan de herhuisvestingsopgave van Introdans en Oostpool in de nabijheid van het Stadstheater. En er zijn er private ontwikkelingen, zoals de ontwikkeling van ShowDepot DE.GROEN.

De gemeente heeft een groot aantal gebouwen in beheer die vallen onder maatschappelijk vastgoed. De verbinding van dit vastgoed aan kunst en cultuur (presentatieruimte, werk- en oefenruimte voor zowel professionele als amateurmakers) kan beter, vinden we. Daarom willen we in het kader van een integraal accommodatiebeleid, inzetten op het optimaler gebruik van onze maatschappelijke voorzieningen.

Kunst in de openbare ruimte

Arnhem kent een lange traditie van kunst in de openbare ruimte. De openbare ruimte wordt aantrekkelijker en daardoor leefbaarder als er aandacht is voor hoe deze ruimte eruitziet. Kunst in de openbare ruimte ziet er telkens anders uit en kan permanent of tijdelijk zijn. We zien in Arnhem kunstwerken, herdenkingsmonumenten, kunst verwerkt in objecten zoals bruggen en straatstenen, *street art*, functionele kunstobjecten (toegepaste kunst) en land art. Kunst in de openbare ruimte, ook wel ‘buitenkunst’ genoemd, draagt bij aan de schoonheid van de stad, en geeft plekken vaak een diepere betekenis, waardoor buitenkunst ook bijdraagt aan de identiteit van de stad. Kunst in de openbare ruimte brengt kunst dichter bij de inwoners: de werken staan in de buurt en behoren tot meest toegankelijke kunstvormen, gratis en dichtbij. Een kunstwerk met voldoende zeggingskracht kan helpen in de ontwikkeling van een kritisch bewustzijn van de Arnhemse samenleving. Omwonenden worden betrokken bij het proces van de ontwikkeling van kunst in de openbare ruimte, een mooie vorm van co-creatie. Doel is dat in alle wijken openbare kunst, erfgoed of plekken zijn die bij kunnen dragen aan de wijktrots.

De gemeente heeft een stevige en proactieve rol in de ontwikkeling van de openbare ruimte en dus ook in het aantrekkelijk maken van die openbare ruimte. Bij (her)inrichting van de openbare ruimte is het belangrijk kunst in de openbare ruimte vroegtijdig mee te nemen in de planvorming, zowel bij te verplaatsen als nieuw te plaatsen kunstwerken. Onderdeel van de openbare ruimte zijn ook de aangewezen buitenlocaties voor culturele festivals en evenementen. Deze buitenpodia dragen bij aan een breed bereik van kunst en cultuur.

Acties voorzieningen en een groeiende stad

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We gebruiken de referentienormen voor culturele voorzieningen als richtlijn en ruimteclaim bij gebiedsontwikkelingen en stedelijke transformaties en wegen ze zorgvuldig af binnen de bredere integrale afweging van belangen en ontwikkelingen.	We laten de referentienormen voor culturele voorzieningen bestuurlijk vaststellen.	1, 2, 3
Toekomstbestendige huisvesting van onze BIS-gezelschappen (Theater Oostpool, Introdans) in de binnenstad is van belang voor onze positie als G9-cultuurstad.	Samen met de instellingen en de provincie Gelderland werken we aan een besluit over de huisvesting voor de zomer van 2025 om m.i.v. 2029 (volgende BIS-periode) nieuwe huisvesting in gebruik te kunnen nemen.	1, 3
Beter benutten van buurthuizen, wijkcentra, jongerencentra voor laagdrempelige toegang tot kunst en cultuur, zeker waar het gaat om culturele initiatieven vanuit de wijk zelf.	Ontwikkelen van een Integraal Accommodatiebeleid, waarin de mogelijkheden voor cultuur binnen het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed worden meegenomen. Dit beleid gaat breder dan alleen cultuur, dus we zorgen dat we dit samen met sport, welzijn, onderwijs TLO en andere belangrijke domeinen ontwikkelen.	3
In samenhang met het Integraal Accommodatiebeleid en de referentienormen maken we een Integraal Huisvestingsplan Cultuur (IHPC).	We maken aan de hand van het IHP Cultuur en de daarin genoemde financiële opgave in de programmabegroting een structurele (oplopende) reeks kapitaallasten beschikbaar ter dekking van de gemeentelijke culturele vastgoedportefeuille en -projecten. Dit vergt een apart raadsbesluit.	3
We zetten proactief in op kunst in de openbare ruimte, met nu een focus op *street art*.	We verstrekken actief kunstopdrachten als gemeente en werken in het geval van *street art* met een straatcurator die muurschilderingen cureert.	6
We zetten beeldende kunst in de openbare ruimte op de agenda bij gebiedsontwikkelings-opgaven en bij de bouw, verbouw of renovatie van scholen en openbare gemeentelijke gebouwen.	We gaan de percentageregeling voor beeldende kunsttoepassing actualiseren en opnieuw bestuurlijk vaststellen.	1

ARNHEM MAAKT *MOGELIJK*

Een sterke culturele sector

Cultuursubsidies zijn een onderdeel van het beleidsinstrumentarium dat kunst en cultuur in Arnhem versterkt. Tot 2029 houden we de structurele subsidierelaties met onze basis- en meerjarenvoorzieningen in stand. Daarnaast zijn kennisdeling in de sector (en daarbuiten) en ontmoeting belangrijk. Er is meer aandacht voor de codes in de culturele sector, omdat we diversiteit en inclusie, een veilig werkklimaat, eerlijke betaling, solidariteit, toegankelijkheid, helder bestuur en toezichthouden en duurzaamheid belangrijk vinden. Een deel van de verantwoordelijkheid hiervoor vergt inspanningen van de culturele sector, vanuit de gemeente zullen we hierbij waar nodig faciliteren. Vanaf 2029 hebben we een dynamisch subsidiehuis, waarbinnen subsidies verdeeld worden.

Uitgangspunten Arnhem maakt mogelijk

1. Om onze positie als cultuurstad te behouden zal de cultuurbegroting mee moeten groeien en gelijke tred moeten houden met de demografische, sociale, maatschappelijke én artistiek-inhoudelijke ontwikkelingen.

2. Alle spelers in de culturele sector hebben toegang tot cultuursubsidies.

3. Cultuursubsidies worden verstrekt op basis van heldere criteria en zoveel mogelijk op basis van een onafhankelijk en deskundig advies.

4. Het werken met de culturele codes is ingebed in het denken en handelen van alle culturele organisaties, instellingen en makers.

5. Samenwerking binnen de Cultuurregio 025 en Landsdeel Oost en met het Ministerie van OCW versterkt de positie van Arnhem in de bredere (financiële) beleidscontext.

6. Arnhem presenteert zich landelijk als onderdeel van één cultuurregio, waarmee we meer zichtbaarheid creëren voor cultuur in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.

7. We hechten waarde aan onze complete culturele infrastructuur, als landelijk belangrijke cultuurstad en daarmee onze positie als G9-cultuurstad.

8. Feiten en cijfers zijn ondersteunend aan beleidsvorming en beleidsevaluatie.

9. Professionalisering en kennisdeling dragen bij aan verdere ontwikkeling en vernieuwing van de sector.

10. Heldere overlegstructuren en platforms binnen en met de sector, waarbij de gemeente zich opstelt als gesprekspartner, vormen de basis voor samenhang en samenwerking. Een strategische gespreksagenda, opgesteld door gemeente en culturele sector, zorgt voor een betere dialoog en onderlinge afstemming.

Een toekomstgericht en dynamisch subsidiehuis

Begrotingskaders en subsidieplafonds staan op gespannen voet met de stapeling van stijgende algemene en personele kosten, alsmede met de investeringen die instellingen in hun innovatieve vermogen willen doen. Ook zijn er verschillende nieuwe spelers binnen de culturele infrastructuur in Arnhem, waar nu in het subsidiehuis geen plaats voor is.

Dat betekent dat we kritisch moeten kijken naar het begrotingskader en naar de subsidieplafonds en criteria van onze regelingen.

We vragen van alle organisaties die in aanmerking willen komen voor een subsidiebijdrage een (meerjaren)beleidsplan en/of projectplan, dat we zoveel mogelijk laten beoordelen door een onafhankelijke en deskundige adviescommissie. We gaan werken met aangescherpte criteria die aansluiten bij de uitgangspunten in deze nota. Deze criteria zijn in ieder geval: artistieke/inhoudelijke kwaliteit, maatschappelijke relevantie voor de stad, toegankelijkheid en de bedrijfsvoering. De culturele codes zijn onderdeel van deze criteria.

We organiseren in samenwerking met de Cultuur Academy trainingen op het gebied van de geactualiseerde en nieuwe subsidieregelingen en bijbehorende criteria en codes.

Om per 2029 met een geactualiseerd subsidiehuis te kunnen werken, is het van belang nu al enkele stappen te zetten, zoals het installeren van een onafhankelijke adviescommissie. De commissie zal te zijner tijd de beoordeling van aanvragen van basis- en meerjarenvoorzieningen op zich nemen. En heeft daarbij oog voor dilemma's die spelen in de adviespraktijk. In de tussenliggende jaren is het van belang dat de commissie kennis kan maken met en zich kan verdiepen in de Arnhemse culturele sector.

De culturele codes

Wij vinden het belangrijk dat goed bestuur en werkgeverschap, transparantie, inclusie en diversiteit, sociale veiligheid en *fair pay* tot het DNA van de sector als geheel en de organisaties daarbinnen (gaan) behoren. Wij vinden het van belang dat iedereen kan meedoen. Daarom hechten we aan de toepassing van de drie culturele codes: de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code. Samen dragen zij bij aan een gezonde, transparante en veerkrachtige cultuursector, die de diversiteit van de stad weerspiegelt. Zo ontstaat een cultureel aanbod waarin alle Arnhemmers zich gerepresenteerd voelen en dat voor iedereen toegankelijk is.

We verwachten dat de codes tot het DNA van een organisatie gaan behoren doordat zij de culturele codes integreren in hun manier van denken en handelen. Om deze reden willen we actiever het gesprek aangaan over hoe makers en instellingen zich tot deze codes verhouden. We organiseren in samenwerking met de Cultuur Academy trainingen op het gebied van de geactualiseerde en nieuwe subsidieregelingen en bijbehorende criteria en codes. We beseffen dat het naleven van *fair pay* consequenties kan hebben voor het aanbod als het budget gelijk blijft.

Acties een toekomstgericht en dynamisch subsidiehuis

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
Cultuursubsidies worden verstrekt op basis van heldere criteria en een onafhankelijk en deskundig advies.	We stellen de criteria voor het subsidiehuis en de -regelingen bij en hebben oog voor maatwerk.	3
We laten de meerjarenbeleidsplannen van aanvragers voor de basis- en meerjarenvoorzieningen extern beoordelen aan de hand van heldere (subsidie)criteria.	We stellen een subsidieregeling op en we stellen een onafhankelijke en deskundige adviescommissie in.	2
We zorgen dat iedereen toegang heeft tot het subsidiehuis en voor doorstroommogelijkheden. We hebben daarbij oog voor instellingen die een andere dan een artistiek/ inhoudelijke rol hebben.	We stellen de criteria voor het subsidiehuis en de regelingen bij. We ontschotten waar nodig subsidieregelingen en maken deze beter bekend en zichtbaar. Ophogen subsidieplafonds bestaande en mogelijk nieuwe regelingen.	2
De culturele codes zijn onderdeel van de beoordeling van de subsidies (in de geest van de verschillende regelingen).	De culturele codes worden integraal onderdeel van de verschillende subsidieregelingen.	4
We monitoren de invloed van stijgende kosten en andere (financiële) ontwikkelingen die van invloed zijn op de exploitatie van culturele instellingen.	Door dit onderdeel te maken van (half)jaarlijkse rapportages/ verslagen van de instellingen.	8
We realiseren lagere drempels voor aanvragers voor de regelingen amateurkunst.	We vereenvoudigen de aanvragen voor de amateurkunst.	2
In ieder geval SLAK en de Cultuur Academy krijgen in het Arnhemse cultuurbeleid een zogenaamde ondersteunende functie op het gebied van respectievelijk het ontwikkelen en faciliteren van huisvesting voor creatieven en als kennisplatform en subsidie- en kennisloket voor makers.	We bezien hoe de opdracht aan SLAK en de Cultuur Academy in het cultuurbeleid moet luiden en wat dit mogelijk betekent voor hun gemeentelijke subsidiebijdrage.	9

Samenwerken en afstemmen met andere overheden

Als gemeente werken we samen met relevante regionale, provinciale en landelijke partners aan een kwalitatieve, toegankelijke, diverse en toekomstbestendige culturele infrastructuur in heel Nederland. Rijk, provincies en gemeenten zijn hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk en stemmen daarbij met elkaar af over beleidsprioriteiten en financiering van gezamenlijke instellingen. Afspraken daarover zijn vastgelegd in het Cultuurconvenant 2025-2028.

We werken samen met Nijmegen en onze regiogemeenten binnen de Cultuurregio 025, die verankerd is binnen de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, en trekken ook samen op naar het Rijk. De provincie Gelderland ondersteunt de uitvoering van ons regioplan. Voor gezamenlijke positionering en lobby is tevens samenwerking binnen de G9-cultuursteden en Landsdeel Oost van belang.

Acties samenwerken en afstemmen met andere overheden

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We zetten in op een regionale/ landsdelige lobbyagenda en werken daarbij samen met de andere cultuurregio's en de provincies Gelderland en Overijssel in Landsdeel-Oost.	Samen en in nauw overleg met de andere betrokken overheden.	5, 6
We zorgen dat de wisselwerking tussen landelijk en lokaal cultuurbeleid goed geborgd wordt.	We zijn o.a. als G9-cultuurstad gesprekspartner van het Rijk en de Rijkscultuurfondsen voor de vormgeving van het landelijk beleid.	7
We stemmen onze aanvraagprocedures zoveel mogelijk af op die van het Rijk en de Rijkscultuurfondsen.	Subsidievoorwaarden, definities en uitvraag naar kwantitatieve gegevens brengen we zo veel mogelijk op één lijn.	5

Ander instrumentarium

Feiten en cijfers: een cultuurmonitor

Beleid baseren op feiten en cijfers is de normaalste zaak van de wereld, maar als het gaat om kunst en cultuur zijn we daar nog niet zo heel lang geleden mee begonnen. We vinden het belangrijk om ons beleid te blijven monitoren, te evalueren en bij te stellen waar nodig. Vooral natuurlijk als iets niet werkt of juist iets heel erg goed. Werken met publieksdata veel inzichten kan geven. Er wordt al veel gemeten, maar veel cijfers zijn vaak alleen op provinciaal niveau of regionaal niveau te vinden. We zijn benieuwd naar feiten en cijfers uit onze stad. Waarderen onze inwoners het cultuuraanbod? Wat vinden ze van de afstand tot de voorzieningen? Hoeveel activiteiten zijn er in Arnhem, en waar zijn ze? En zo nog veel meer. We ontwikkelen een cultuurmonitor, waarmee we nog scherper krijgen wat de effecten van ons beleid is. We hopen daarmee goed te kunnen sturen en bij te stellen.

Duurzaamheid

De inzet van Arnhemse cultuurinstellingen op het gebied van duurzaamheid sluit aan bij onze gemeentelijke ambities. We zien dit als opgave en kans. Dit gaat van vastgoed, tot transport en reisbewegingen, producties en het maakproces net als aandacht voor verhalen vertellen. Er is bewustzijn en aandacht voor en er worden maatregelen genomen, maar nog niet alle culturele organisaties hebben dit structureel in hun beleid ingebed. Dit vraagt aandacht en ondersteuning. We zorgen ervoor dat er op het vlak van duurzaam denken en handelen uitwisseling en kennisdeling is met en binnen de cultuursector.

Voor culturele activiteiten geldt net als voor evenementen (nota locatiegebonden evenementenbeleid 2021) dat bij de inzet van dieren de gemeente Arnhem een nee, tenzij beleid heeft. Het welzijn van dieren moet voorop staan. Initiatiefnemers die een culturele activiteit willen ondernemen met dieren, moeten hier altijd een vergunning voor aanvragen. De gemeente Arnhem zal dan beoordelen of deze activiteit past binnen de dierenwelzijnseisen die de gemeente stelt.

Strategische gespreksagenda (samenwerking gemeente en sector)

Om de dialoog tussen gemeente, culturele sector en het (kunstvak)onderwijs te versterken en levendig en actueel te houden, stellen we in een samenwerking een strategische gespreksagenda op. De gemeente voert de regie op deze agenda. Per onderwerp op de agenda kijken we samen hoe we ermee aan de slag gaan, waar we verantwoordelijkheden beleggen en welke overlegstructuren en gesprekspartners er dan nodig zijn. De eerste selectie van onderwerpen die aandacht verdienen zijn:

- Talentontwikkeling.
- Publieksbereik, zichtbaarheid en draagvlak.
- Huisvesting en ruimtegebruik.
- Stadsbrede programmering.
- Cultureel Ondernemerschap en bedrijfsvoering.
- Duurzaamheid.
- Toepassen van de culturele codes.
- Verbinding met andere domeinen.

De gemeente wil zelf ook verantwoordelijkheid nemen in kennisdeling, professionalisering en ontmoeting en faciliteert, in samenspraak met de sector en onder meer de Cultuur Academy, per jaar een aantal bijeenkomsten. Heldere overlegstructuren en platforms binnen en met de sector, waarbij de gemeente zich opstelt als gesprekspartner, vormen de basis voor samenhang en samenwerking.

Acties ander instrumentarium

Wat doen we tot 2029?	Hoe doen we dat?	Aan welk uitgangspunt draagt deze actie bij?
We ontwikkelen een cultuurmonitor, waarmee we langjarig beeld krijgen van belangrijke aspecten van cultuur in Arnhem en de effectiviteit van ons beleid kunnen meten.	Op basis van wat we willen weten en meten, ontwikkelen we een cultuurmonitor.	8
We stellen gezamenlijk met de sector een strategische gespreksagenda op.	De gemeente is trekker van de gespreksagenda.	9
We zetten samen met de sector in op kennisdeling, professionalisering en ontmoeting.	We faciliteren bijeenkomsten vanuit de gemeente (bijvoorbeeld over het ontwikkelen en uitvoeren van meerjarenbeleid, duurzaamheid, sociale veiligheid en de culturele codes) en inventariseren in de sector welke kennis luwtes er nog zijn.	10
We streven heldere overlegstructuren na binnen en met de sector.	We maken een analyse van de bestaande overlegstructuren en bekijken, samen met de sector, waar deze structuren aangevuld dan wel verstevigd moeten worden (bijv. met andere partijen uit het veld).	9
Voor de uitvoering van de gespreksagenda, activiteiten op het gebied van professionalisering, samenwerking & ontmoeten die dan wel door de sector dan wel door de gemeente ontplooid worden zijn middelen nodig.	We stellen hiervoor een budget beschikbaar.	9, 10

Bijlage 1:
Financieel kader 2025-2028

In 2025 is in de cultuurbegroting een budget van € 41,9 miljoen euro beschikbaar. Hiervan is een bedrag van € 2,0 miljoen begroot voor erfgoed. Voor cultuur is het budget van € 39,9 miljoen in hoofdlijn als volgt opgebouwd:

- Begrotingssubsidies en subsidieregelingen € 29,4 miljoen
- Specifieke budgetten € 2,7 miljoen
- Vastgoed (kapitaallasten) € 4,7 miljoen
- Vastgoed servicekosten, onderhoud en OZB € 2,1 miljoen
- Salarissen € 975k

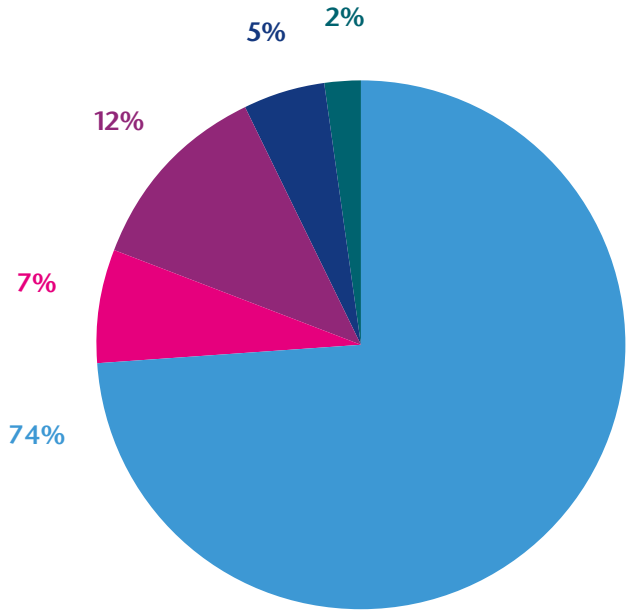

Als we uitgaan van het financieel beleidskader bestaande uit begrotingssubsidies, subsidieregelingen en specifieke budgetten dan bedraagt het cultuurbudget per 1 januari 2025 € 32,1 miljoen. Het overgrote deel van deze middelen wordt ingezet voor de begrotingssubsidies aan onze basis- en meerjarenvoorzieningen. Daarnaast zijn er verschillende subsidieregelingen en ook specifieke budgetten, zoals voor de instandhouding en uitbreiding van onze beeldende kunstcollectie, de realisatie van een cultuurhuis in Arnhem Zuid, de vestiging van popcentrum Jacobiberg aan de Groningensingel en de opgave om meer werkruimte voor cultureel en creatief ondernemers in de stad te realiseren.

Om onze positie als cultuurstad te behouden zal de cultuurbegroting mee moeten groeien en gelijke tred moeten houden met de demografische, sociale, maatschappelijke én artistiek-inhoudelijke ontwikkelingen. Aan de hand van de referentienormen voor culturele voorzieningen hebben we inzichtelijk gemaakt hoeveel extra ruimte voor kunst en cultuurvoorzieningen nodig is vanwege de groei van de stad. Ook voor cultuur wordt een Integraal Huisvestingsplan opgesteld. Hierin wordt inzichtelijk gemaakt welke middelen en investeringen nodig zijn om het gemeentelijk cultureel vastgoed aan de gestelde beleidsdoelen te laten voldoen. Het IHPC wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Op 1 januari 2025 had Arnhem 169.325 inwoners en bedroeg de cultuurbesteding per Arnhemmer € 190,-.

In het kader van de in 2023 extra beschikbaar gestelde programmamiddelen voor cultuur hebben we het beschikbare budget voor de Stroomversnellerregeling opgehoogd, is de Cultuur Academy versterkt, zijn extra middelen voor breedtekunst beschikbaar gesteld en hebben we de plafonds van twee van onze cultuursubsidieregelingen opgehoogd. Deze maatregelen passen goed bij de ambities en uitgangspunten van deze uitgangspuntennota waarin het faciliteren van makers centraal staat.

Van deze programmamiddelen willen we binnen hetzelfde doel jaarlijks € 200.000,- inzetten voor acties op het gebied van ontwikkeling en experiment.

Daarnaast zijn er een aantal actiepunten die maatregelen betreffen die meer in randvoorwaardelijke zin nodig zijn, zoals het kunnen werken met een externe adviescommissie, het samen met de sector opstellen van een gezamenlijke visie op talentontwikkeling en het aanstellen van een nachtburgemeester om de nachtcultuur in Arnhem te ondersteunen. Deze maatregelen kunnen worden gedekt in de cultuurbegroting.

Begrotingen van culturele instellingen staan onder druk door onder meer stijgende lasten. Deze extra kosten kunnen vaak niet nog verder worden verlegd naar bezoekers door hogere entreeprijzen te hanteren. En dat vinden wij ook niet wenselijk. Om de acties uit deze uitgangspuntennota uit te voeren, moeten we de komende jaren rekening houden met extra kosten, waaronder de meerkosten voor een eerlijke beloning in de cultuursector (*fair pay*). Bij gelijkblijvend budget betekent dit een afname van het cultuuraanbod.

Introdans, Theater Oostpool, Phion en Theater aan de Rijn dragen, naast hun landelijke taak, ook bij aan het culturele programma in de stad. We spannen ons in zodat zij hun aanbod voor en rol in de stad kunnen uitbreiden en versterken. Zo wordt hun betekenis voor de stad nog groter. Daarnaast willen we het subsidiehuis, dat piept en kraakt, breder openstellen voor een nieuwe generatie makers en voor nieuwe disciplines en genres. De uitvoering van deze acties is onder voorbehoud van beschikbare middelen.

In de periode 2025-2028 eindigt ook een aantal incidenteel beschikbaar gestelde middelen, zoals gratis cultuur voor jongeren en *street art*. Ook de extra capaciteit voor cultuur (1 fte) eindigt m.i.v. 2027. Dit heeft gevolgen voor de uitvoering van de acties. De landelijke specifieke uitkering (SPUK) impuls jongerencultuur eindigt ook in 2025. In onderstaand overzicht zijn deze incidentele middelen opgenomen.

Met dit raadsvoorstel worden de Referentienormen voor Culturele Voorzieningen in de gemeente Arnhem vastgesteld. Het vaststellen van deze referentienormen heeft geen directe financiële consequenties. Mede op basis van de referentienormen wordt een integraal huisvestingsplan voor culturele voorzieningen opgesteld. In dit plan zal inzichtelijk worden gemaakt welke middelen en investeringen nodig zijn om het gemeentelijk cultureel vastgoed aan de gestelde beleidsdoelstellingen te laten voldoen. Het op basis van het Integraal Huisvestingsplan Cultuur beschikbaar stellen van een oplopende reeks kapitaallasten vergt een apart besluit dat via een Perspectiefnota of Begroting aan de raad wordt voorgelegd. De afzonderlijke investeringsbeslissingen worden vervolgens per project aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

We willen het subsidiehuis breder openstellen voor een nieuwe generatie makers en nieuwe disciplines en genres.

Financieel overzicht

		2025	2026	2027	2028
A.	**Beleidsprioriteiten waarvoor aanvullende middelen noodzakelijk zijn. De uitvoering hiervan is onder voorbehoud van beschikbare middelen**				
A.1.	Extra budget voor Arnhems aanbod BIS-instellingen podiumkunsten en nieuwe toetreders		400.000	400.000	400.000
A.2.	Lastencompensatie en meerkosten *Fair pay*		500.000	500.000	500.000
B.	**Aflopende maatregelen in periode 2025-2028**				
B.1.	*Street art*	70.000	70.000	70.000	0
B.2.	Gratis cultuur jongeren en Gratis bibliotheek voor jongeren tot 24 jaar	200.000 65.000	200.000 0	0 0	0 0
B.3.	Gratis bezoek Museum Arnhem	200.000	0	0	0
B.4.	Extra capaciteit afdeling cultuur (1 fte cultuur t/m 2026)	100.000	100.000	0	0
B.5.	Bijdrage Platform Amateurkunst Arnhem	45.000	0	0	0
B.6.	SPUK Jongerencultuur	295.000	0	0	0
C.	**Uitvoering via apart besluit**				
C.1.	Opnemen van een oplopende structurele reeks kapitaallasten op basis van een Integraal Huisvestingsplan Cultuur.		nnb	nnb	nnb

Bijlage 2:
Referentienormen culturele voorzieningen

Voorziening	Ambitie voor voorziening	Referentie norm / dichtheid	Gemiddelde maatvoering per voorziening (m² bvo)	Toelichting en /of aandachtspunt	Huidige druk op de voorziening	Indicatieve opgave tot 2040 (m² bvo)
Openbare bibliotheek	Het volwaardig kunnen uitvoeren van de vijf wettelijke WSOB taken en bijbehorende maatschappelijke functie	1 per stadsdeel en 1 per TLO-gebied ('Rozetje'). 0,35 per 10.000 inwoners / 315 m² per 10.000 inwoners (solitaire locaties)	900 m² voor een solitaire locatie	• Elk stadsdeel (Centrum, Noord en Zuid) een eigen bibliotheek met een bredere kunsteducatie en maatschappelijke functie. • Voor elke TLO-gebied wordt een afweging gemaakt voor een wijkfunctie / 'rozetje' als onderdeel van een andere maatschappelijke functie.		1.800 m²
Podium	Een divers aanbod voor verschillende doelgroepen met plek voor zowel nationale als lokale instellingen	1,2 zaal per 10.000 inwoners / 1.140 m² per 10.000 inwoners	865 m² per zaal	• Sturen op toevoeging buiten het centrum • Meer cultuur in Zuid (o.a. mogelijke toekomstige cultuurlocatie/meer programmering in Zuid en podium Jacobiberg). • Toevoegen meer staanplaatsen / concertzalen • Afmeting loopt uiteen per type podium en doelgroepen (Concertgebouw – Concertzaal – Theater) • Meer vlakke vloeren die inspelen op de behoefte van jonge makers		2.595 m²
Filmhuis	-	0,3 zaal per 10.000 inwoners / 120 m² per 10.000 inwoners	400 m² per zaal	• Momenteel één aanbieder. • Faciliteren van de extra behoefte als uitbreiding van Focus of een nieuw filmhuis (buiten het centrum). Kan ook incidenteel.		400 m²
Kunst podium	Een divers aanbod voor verschillende doelgroepen met plek voor zowel nationale als lokale instellingen	0,4 kunstpodia per 10.000 inwoners / 55 m² per 10.000 inwoners	140 m² per kunstpodia	• Blueyard constateert een achterstand voor plekken waar beeldende kunstenaars hun werk kunnen presenteren. • Sturen op het versterken van programmering en locaties buiten het centrum. • Toevoeging aan de diversiteit en ecosysteem van Arnhem.		280 m²
Ateliers en broedplaatsen	De gemeente Arnhem wil werkruimte faciliteren voor de groeiende creatieve sector in de stad.	3,5 broedplaatslocaties per 10.000 inwoners	65 m² per atelier, gemiddeld 8 – 9 ateliers per broedplaats/atelierpand van 550 m²	• Balans tussen permanente en tijdelijke beter betaalbare locaties. • Als placemaking in gebiedsontwikkelingen, maar ook behoefte aan permanente plekken om een community op te kunnen bouwen. • Afwisselend van kleinschalige atelierpanden tot grootschalige bedrijfsverzamelgebouwen met ook andere inhoudelijk gelieerde bedrijvigheid. Blueyard constateert een gedragen behoefte aan grootschalige panden, waar plaats is voor ontmoeting en cross-disciplinair werk. • Ondersteunende faciliteiten in of nabij panden (expositie, podium, horeca). Door het open karakter van panden kan de verbinding met de wijk worden opgezocht. • Diversiteit aan type panden voor diverse groepen makers (beeldend kunstenaar, dans, theater, etc.).		7.150 m² Bij behoud van de huidige voorraad.
Repetitie- en lesruimte voor amateurkunst	Voldoende en goed bereikbare repetitie- en lesruimten voor amateurkunst voor de inwoners van Arnhem	0,24 locaties per 10.000 inwoners	Ca. 1.000 m² per locatie (met daarin meerdere oefenruimten/zalen)	• Wachtlijsten bij huidige locaties zitten vol. • Blueyard adviseert voor cultuurparticipatie duurzame, zichtbare en toegankelijke plekken in de wijk. • Stadsdeelverzorgend. Spreiding over de stad wenselijk. • Nabij of in combinatie met expositieruimte en podia. • Vind ook plaats op scholen en andere (gemeentelijke) accommodaties.		2.000 m²
Kunst in de openbare ruimte	Bij nieuwe ontwikkelingen wordt 1% en 1,5%-regeling KIOR gehanteerd	18 kunstwerken per 10.000 inwoners	N.v.t.	• Dit is 1% of 1,5% van de totale investeringskosten bij ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed en grote infrastructurele projecten. Draagt bij aan het versterken van de identiteit en herkenbaarheid van wijken en buurten.		n.v.t.

Bijlage 3:
Subsidiehuis

Basisvoorziening	Meerjaren-voorziening	Artistieke producties, evenementen en festivals (deelregeling 3)	Culturele producties, evenementen en festivals (deelregeling 2)	Stroomversneller	Amateurkunst
• Musis & Stadstheater Arnhem • Rozet • Museum Arnhem • Luxor Live • Focus Filmtheater Arnhem • Gelders Archief	• Instellingen die makers en kunstenaars faciliteren (4) • Instellingen die (landelijk van belang zijn in de profilering van Arnhem als cultuurstad (6 • Posttheater, Willemeen (2)	Artistieke programma's	Incidentele culturele projecten van zowel professionals als amateurs	Opstartsubsidie voor initiatieven. Uitgevoerd door Cultuur Academy	(1) Regeling amateurkunst (verenigingen) (2) Subsidie productie en presentatie amateurkunst
Meerjarig Begrotingssubsidie	Meerjarig Begrotingssubsidie	Meerjarig (2 of 4 jaar) Maximaal € 60.000	Maximaal € 10.000	Maximaal € 3.000	(1) Maximaal € 4.500 (2) Maximaal € 10.000
Plus/minus €24.000.000	Plus/minus € 2.400.000	€ 890.000 (per jaar)	Jaarlijks plafond van plus/minus € 340.000	Jaarlijks plafond van plus/minus € 100.000	(1) Jaarlijks plafond van plus/minus € 183.000 (2) Jaarlijks plafond van € 62.000

ARNHEM *MAAKT*
ARNHEM MAAKT *MEE*
ARNHEM MAAKT *RUIMTE*
ARNHEM MAAKT *MOGELIJK*

Arnhem, creatieve stad van verbinding

Subsidiestelsel en bouwstenen cultuurbeleid Arnhem

BLUEYARD

05-08-2024

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

DEEL I
1. Huidig beleid **5**

2. Reflectie Blueyard **9**

DEEL II
3. Interviews & Rondetafelgesprekken **11**

4. Benchmark **16**

DEEL III
5. Aanbevelingen 2025-2028 ..... **18**

6. Aanbevelingen vanaf 2029 ..... **22**

7. Slotopmerkingen **27**

DEEL IV
8. Vergelijking gemeenten **28**

9. Deelnemerslijst interviews **32**

Inleiding

De gemeente Arnhem staat aan de vooravond van een belangrijke herziening van het cultuurbeleid. In 2012, twaalf jaar geleden, verscheen de Nota STROOM, die, hoewel twee keer bijgesteld, nog steeds de basis is voor het cultuurbeleid. De gemeente wil in 2024 komen tot een meer fundamentele herijking van het beleid voor de kortere en de langere termijn. Dit adviesrapport draagt bouwstenen aan voor die herijking.

Deze herijking vindt plaats in een spannend tijdsgewricht. Gemeenten, ook de gemeente Arnhem, staan voor grote financiële uitdagingen met het zogenaamde “ravijnjaar” 2026 in zicht. Er treedt een nieuw kabinet aan waarvan nog onduidelijk is hoe het cultuurbeleid eruit zal gaan zien. Uit het Hoofdlijnenakkoord is echter al wel duidelijk dat de culturele sector en de gemeenten voor nieuwe financiële opgaven komen te staan. En eerder dit jaar verscheen het stelseladvies “Toegang tot cultuur” van de Raad voor Cultuur, dat fundamentele gevolgen kan hebben voor de wijze waarop het cultuurbestel wordt ingericht. Kortom, onzekere tijden. Bij lezing van dit rapport is het dan ook goed te realiseren dat de (financiële) realiteit voor de culturele sector de komende tijd behoorlijk kan veranderen. In dit advies zijn wij uitgegaan van het huidige budgettaire kader. Daarbij tekenen we aan dat zonder reparaties voor stijgende huisvestings- en beheerslasten, fair pay en de aangekondigde btw-verhoging er minder cultuur gemaakt kan worden.

Vraagstelling

De kernvraag die dit advies adresseert is: "Is een aanpassing van het beleid en subsidiebestel voor cultuur in de gemeente Arnhem noodzakelijk op de korte en op de lange termijn? En zo ja, welke wijzigingen zijn gewenst en wat betekent dat voor het subsidiebestel? Het antwoord op deze vraag moet leiden tot bouwstenen voor een toekomstbestendige herinrichting van het cultuurbeleid en subsidiebestel, dat praktisch uitvoerbaar is en aansluit op het cultuurlandschap in de stad.

Aanpak

Blueyard is een coöperatie van cultuuradviseurs. Voor deze opdracht waren Ingrid van Engelshoven, Maike Fleuren en achter de schermen Henk Scholten de adviseurs. Meer informatie vind je op www.blueyard.nl

Onze aanpak bestond uit de volgende stappen:

- Een analyse van het huidige beleid;
- En participatief traject met interviews en rondetafelgesprekken met stakeholders, om diverse perspectieven op te halen;
- Vergelijkende onderzoeken met andere gemeenten om *best practices* en mogelijke valkuilen te identificeren.

Dit leidt tot een advies dat bevindingen en aanbevelingen omvat, aangevuld met scenario’s voor mogelijke aanpassingen in het subsidiebestel.

Rapportage

Deze rapportage is opgebouwd uit zes delen: analyse van het huidige beleid, verslag van de interviews en rondetafelgesprekken, benchmark met vergelijkbare gemeenten, aanbevelingen voor de korte termijn (2025-2029) en aanbevelingen voor de langere termijn (2029 en verder) en bijlagen.

Opdracht

De gemeente Arnhem heeft Blueyard gevraagd een voornamelijk kwalitatieve analyse te maken van de staat van de culturele sector in Arnhem en de maatschappelijke en economische uitdagingen waar deze voor staat, mede in het licht van landelijke trends en ontwikkelingen. Daarnaast had Arnhem behoefte aan een reflectie van Blueyard op het huidige cultuurbeleid en het subsidiestelsel.
Daarnaast werd gevraagd te verkennen hoe de afdeling cultuur en de sector zich kunnen verbinden aan andere domeinen van stedelijk beleid (zoals onderwijs, zorg, welzijn, stedelijke ontwikkeling, economie). En te verkennen hoe de cultuursector een sterkere rol kan spelen in de andere domeinen. Dat is mede relevant en actueel vanwege de ontwikkeling van Cultuur in Zuid en het Nationaal Programma Arnhem Oost.

Proces Blueyard

De aanpak van Blueyard bestond uit de volgende stappen:

- **Deskresearch**;
- 12 **diepte-interviews** (Museum Arnhem, Introdans, Rozet, Groene Metropoolregio, Raad voor Cultuur, gemeente Nijmegen, ArtEZ, Rijn IJssel, gemeente Arnhem (ontwikkelbedrijf/groeiende stad), Nationaal Programma Arnhem Oost, CNA, Platform Beeldende Kunst Arnhem, Cultuur Academy, Adviescommissie meerjarige regelingen) – zie bijlage voor de deelnemerslijst;
- 6 **rondetafelgesprekken** met ca 50 vertegenwoordigers uit de sector en de stad met als thema's: makers, fair pay/ inclusie en diversiteit, ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing, cultuureducatie en participatie, Arnhem in 2035, Nationaal Programma Arnhem Oost;
- **Benchmark** met 5 vergelijkbare en beschikbare gemeenten: Groningen, Enschede, Nijmegen, Tilburg en Zwolle.

DEEL I
1. Huidig beleid

Cultuurbeleid

Het cultuurbeleid van de gemeente Arnhem is vastgelegd in de Nota STROOM uit 2012. Deze is geëvalueerd in 2016, hetgeen uitmondde in de Nota Arnhem STROOMT door, en nog een keer geactualiseerd in de Nota STROOMversnelling in 2020.

Hoofddoelstellingen

De hoofddoelstellingen van beleid, zoals neergelegd in de Nota STROOM kunnen als volgt worden omschreven:

- Verbreding van cultuurbereik en participatie;
- Versterking van de culturele infrastructuur;
- Profilering en vitalisering van het culturele klimaat.

Bij de evaluatie in 2016 werd geconcludeerd dat de doelstellingen van STROOM onverminderd actueel waren en dat geen ingrijpende wijzigingen in beleid of subsidiestelsel nodig waren. Er kwamen wel twee nieuwe impulsen om de doelstellingen van STROOM te verwezenlijken. Dit waren:

- Makersklimaat: De grote professionele instellingen (Rozet, Museum Arnhem, Focus Filmtheater, Luxor Live en Musis en Stadstheater Arnhem) moesten meer werk maken van hun verantwoordelijkheid voor het functioneren van de keten en er werd gedacht aan een digitaal platform voor de culturele sector, waar kennis gedeeld kan worden en vraag en aanbod binnen de culturele sector uitgewisseld kan worden;
- Nieuwe verbindingen: de noodzaak om te werken aan cross-overs tussen sectoren en disciplines werd nogmaals onderschreven.

In 2020 werd STROOM geactualiseerd in de Nota STROOMversnelling. Daarin werd vastgesteld dat de Arnhemse keten werkt en vitaal is en dat de flexibilisering van het cultuurbudget (Stroomversneller en PAC, nu deelregeling ‘Artistieke producties en presentatie) heeft gewerkt en tot nieuwe aanwas heeft geleid. De wens om kunst en cultuur nog meer te verbinden met andere sectoren wordt nogmaals onderstreept. Het aanbod moet diverser, met aandacht voor nieuwe genres. Daarbij horen voldoende (speel)plekken en een gezonde arbeidsmarkt.
In STROOMversnelling werden de volgende acties aangekondigd:

- Meer geld naar makers. Er werd een verschuiving van € 100.000 aangekondigd ten gunste van makers;
- Verbetering infrastructuur speelplekken podiumkunsten: er werd met name gekeken naar vlakkevloervoorzieningen voor kleinere gezelschappen;
- Een nieuw kader voor kunst in de openbare ruimte;
- Basisvoorzieningen en kunstorganisaties moeten meer de verbinding met de wijk aan te gaan; Meer fysieke ruimte voor culturele en creatieve instellingen worden in de wijken gerealiseerd;
- Meer verbinding tussen cultuur en welzijn;
- Meer doorstroming bij de meerjarenvoorzieningen;
- Investeren in de samenwerking in cultuurregio Arnhem-Nijmegen (025);
- De Codes Fair Practise, Diversiteit en Inclusie en de Governance Code Cultuur moeten minder vrijblijvend worden;
- Huisvesting als fundament voor een gezonde culturele sector. Gemeentelijke vastgoed dat vrijkomt, waar een cultureel/maatschappelijke invulling kansrijk en financieel haalbaar wordt gevonden, zal de gemeente trachten die te realiseren.

Coalitieakkoord 2022-2026

In het huidige Arnhemse coalitieakkoord zijn extra middelen uitgetrokken voor cultuur en met name voor “verbindende cultuur met oog voor actuele vraagstukken”. Dit college wil zowel investeren in het topsegment, als in makers en de breedtecultuur. Daar hoort adequate huisvesting bij. Er wordt meer geld uitgetrokken voor programmering en de verbinding tussen cultuur, onderwijs en welzijn wordt nadrukkelijk opgezocht.
De coalitie benoemde Sonsbeek en State of Fashion als beeldbepalende internationale events. Een nieuw cultuurcentrum in Arnhem-Zuid werd

BLUEYARD

aangekondigd. Cultuureducatie moet voor elk kind beschikbaar blijven en de Gelrepas blijft beschikbaar om cultuurparticipatie te bevorderen. De vestiging van de Jacobiberg wil de coalitie mogelijk maken in Arnhem-Zuid.

Omgevingsvisie 2024

In de omgevingsvisie wordt een toekomstbeeld voor de stad geschetst. Uiteraard maakt ook cultuur deel uit van dat toekomstbeeld. In de omgevingsvisie wordt Arnhem gekenschetst als een ontspannen stad, met cultuur en voorzieningen in de buurt. Er wordt belang gehecht aan het behoud van cultuurhistorische waarden. De binnenstad moet zich ontwikkelen van een *place to buy* naar *place to meet* (cultuur is daarbij een drager). De creatieve industrie en de ontwerp- en cultuursector moeten worden versterkt en men wil investeren in de huisvesting voor creatieve ondernemers. In Kronenbrug moeten naast winkels ook horeca en cultuur komen. Centrum-West moet transformeren naar kunstkwartier, waarbij vooral werd gedoeld op de verbinding in de openbare ruimte tussen de aanwezige instellingen.

Cultuurbudget 2024 (+/- € 29.000.000)

Toegevoegd bij Coalitieakkoord 2022-2026:

- € 250.000 per 2023 tot € 1.000.000 structureel per 2026 voor Cultuur in Zuid;
- € 500.000 structureel voor popcentrum Jacobiberg op de Groningensingel;
- € 250.000 programmamiddelen (structureel);
- € 500.000 incidentele programmamiddelen (inmiddels structureel);
- € 200.000 gratis cultuur jongeren t/m 18 jaar incidenteel.

Over de inzet van deze middelen is op 11 april 2023 een brief aan de Raad gestuurd (136082). Een deel van die middelen is incidenteel ingezet, een deel structureel. We noemen hier de voor dit advies belangrijkste wijzigingen. Het budget van de subsidieregeling artistieke Producties, Evenementen en Festivals (deelregeling 3) wordt met ingang van 2025 structureel verhoogd met € 150.000. Het budget van de subsidieregeling culturele Producties, Evenementen en Festivals werd met ingang van 2023 structureel verhoogd met € 30.000, vanwege inflatie en vanaf 2024 met nog eens € 50.000 zodat meer aanvragen gehonoreerd kunnen worden.

In diezelfde brief stond de volgende opmerking:
"In het najaar van 2023 gaan wij in gesprek met het culturele veld in het kader van de vernieuwing van het cultuurbeleid. De inzet van deze programmamiddelen zal onderdeel zijn van dit gesprek, wat mogelijk kan leiden tot verschuivingen van de inzet in de komende jaren."

Naast eerder appel op reparatie zoals fair pay bevat dit advies ook voorstellen voor een alternatieve inzet van deze middelen, in lijn met de opbrengsten uit ons onderzoek.

Voorjaar 2024

Begin 2024 verscheen de Arnhemse Perspectiefnota 2024-2028, de jaarlijkse nota waarin het college ingaat op de gemeentelijke financiën en de afwegingen die in dat kader worden gemaakt.

Op pagina 5 van deze Nota lezen we onder de noemer Een verbonden Arnhem het volgende: “De Arnhemse culturele organisaties hebben het de afgelopen tijden zwaar gehad. Voor de meesten geldt dat zij de effecten van corona nog niet te boven zijn. Daarbovenop worden ze vaak geconfronteerd met grote kosten- en loonstijgingen. Het zijn organisaties die evenals kunstenaars en creatieve makers, zorgen voor levendigheid en kleur geven aan onze stad. Dat betekent dat zij – in de beperkte ruimte – ook plek nodig hebben. Op dit moment lukt dat niet voldoende en dat betekent dat de gemeente hier meer op zal gaan sturen en ook zelf keuzes zal maken om dit mogelijk te maken. Kunst en cultuur is van en voor iedereen: we kijken daarom hoe we cultuureducatie en participatie goed verspreid over de stad krijgen en hoe dit betaalbaar blijft. Juist in deze tijden willen we voorkomen dat mensen door een gebrek aan geld gedwongen worden te stoppen met dat wat hen kan inspireren en verbinden”.

Ook verderop in de Nota wordt het belang van cultuur voor de verbinding in de stad benadrukt: “We streven naar een stad waarin Arnhemmers solidair zijn en naar elkaar om kijken. Een stad waar verbindingen worden gelegd

door toegankelijk en bereikbare kunst, cultuur en erfgoed…We investeren zowel in de culturele top, het middensegment, makers en ook in de breedtekunst. Voor programmering die zich richt op crossovers, verbinding en vernieuwing is meer geld vrijgemaakt. Zo blijft het aanbod levendig en aantrekkelijk. Belangrijke troef is ook het vergroten van de cultuurdeelname in Arnhem-Zuid door daar meer culturele voorzieningen te realiseren.

Ook lezen we in deze Nota: “Ook werken we aan een Integraal Accommodatiebeleid, zodat we accommodaties voor sport, welzijn cultuur en onderwijsactiviteiten zo passend mogelijk kunnen inzetten bij de vraag uit de stad”.

Uit deze passages blijkt opnieuw dat het college in het cultuurbeleid nu vooral de verbinding benadrukt: verbinding binnen de cultuur zelf en de verbinding in de stad.
In de perspectiefnota (2025 -2028) wordt voor € 140.000 aan eerder benoemde prioriteiten teruggedraaid dan wel verminderd. Het gaat deels om de inzet op de breedtekunst. Van de eerder daarvoor toegevoegde middelen aan deelregeling 2 werd voorgesteld € 90.000 (€ 60.000 deelregeling 2 en € 30.000 Amateurkunstenfestival) terug te draaien. De gemeenteraad heeft echter gevraagd om een alternatieve invulling. Daar wordt nog aan gewerkt. En door de debatfunctie op te nemen in de reguliere programmering wordt € 50.000 bezuinigd.

In onderstaand overzicht van het subsidiehuis hebben we de huidige structurele subsidieregelingen samengebracht, hier hebben we de regeling/ evenementen 1a en 1b buiten beschouwing gelaten omdat het een economische evenementenregeling is.

Perspectiefnota 2025-2028

Bezuinigingsvoorstellen
Stand van de sector en waarop niet te bezuinigingen

Kunst en cultuur
Kunst en cultuur zijn het cement van de Arnhemse samenleving. Het zijn twee belangrijke elementen die Arnhem tot een aantrekkelijkere stad maken. Bovendien leveren ze een bijdrage aan de leefbaarheid in de binnenstad en de wijken. Ze brengen inwoners samen en verstrekken de onderlinge verbondenheid.
Onze inzet is erop gericht dat kunst en cultuur beschikbaar zijn voor alle Arnhemmers. Daarom werken we met ons beleid aan de versterking van het culturele aanbod, waaronder podiumkunsten, musea, beeldende kunst en creatieve industrie. We willen zoveel mogelijk mensen laten meedoen; elk Arnhemmer, ongeacht zijn, haar of hun achtergrond of leeftijd, moet kunnen meedoen met en genieten van het bruisende en diverse aanbod dat onze stad te bieden heeft. We werken toe naar een grotere cultuurdeelname van jeugd en ouderen en investeren in zowel het topsegment, makers als breedtekunst en -cultuur. We zorgen dat talent zich kan ontwikkelen en ondersteunen amateurkunstverenigingen.

Desondanks staat de culturele sector sinds de coronaperiode onder grote druk. Dit komt met name door de stijgende lasten en fair pay. De meeste instellingen hebben geen sluitende begrotingen voor 2024 ingediend of hebben dit enkel kunnen doen door hun reserves in te zetten. Dit is voor de komende jaren niet houdbaar. Het feit dat we de stijgende kosten niet kunnen compenseren als gemeente betekent al een verschraling van het culturele aanbod.

Het verder verminderen of schrappen van subsidieregelingen en programmabudgetten zal dan ook grote gevolgen hebben op het culturele middensegment en de makers in de stad. Voor het culturele klimaat en onze inwoners is juist deze brede culturele humuslaag van belang. Ook het minder of niet meer subsidiëren van grote instellingen zal een grote impact hebben, omdat zij juist van belang zijn voor zowel het topsegment als voor Arnhem als cultuurstad in de breedte. Daarbij spelen deze grote instellingen een rol in de aantrekkelijke (vestigings)plaats voor bedrijven, bezoekers en natuurlijk onze inwoners. Een andere mogelijke optie is het stopzetten van het project Stadstheater. Dit project is noodzakelijk omdat het huidige stadstheater kampt met fors achterstallig onderhoud en het bezoekers en artiesten niet de optimale theaterbelevenis kan geven die wel hoort bij deze tijd. Dit zal grote gevolgen hebben voor Arnhem als cultuurstad, aangezien we dat een stad zullen zijn zonder een groot theater. Dit betekent ook dat we rijksgesubsideerde gezelschappen zoals Introdans en Oostpool geen (groot) podium meer kunnen bieden.

Subsidiehuis Arnhem (2024)

Basisvoorziening Cultuur	*Meerjarenvoorzieningen Cultuur*	*Artistieke producties, presentaties en festivals (deelregeling 3)*	*Culturele producties en presentaties en culturele festivals (deelregeling 2)*	*Stroomversneller Cultuur*	*Amateurkunst-regeling*
Musis/ Stadstheater Rozet Museum Arnhem Luxor Live Focus Filmtheater Gelders Archief (zit in gemeenschappelijke regeling en is een wettelijke taak)	▪ Instellingen die makers en kunstenaars faciliteren (4) ▪ Instellingen die (landelijk) van belang zijn in de profilering van Arnhem als cultuurstad (5) ▪ Posttheater en Willemeen (2)	Artistieke programma's	Incidentele culturele projecten van zowel professionals als amateurs	Opstartsubsidie voor initiatieven met potentie	Regeling voor verenigingen amateurkunst
Meerjarig (4) Begrotingssubsidie Geen doorstroming	Meerjarig (4) Weinig doorstroming	Meerjarig (2 of 4) Max € 60.000 Adviescommissie Weinig doorstroming	Max € 10.000 Interne adviescommissie Relatief veel doorstroming Regeling opent elk half jaar	Max € 3000 Uitgevoerd door Cultuur Academy	Max € 4500
€ 20.500.000	€ 2.100.000	€ 890.000 (per jaar)	Jaarlijks plafond van ± € 300.000	Jaarlijks plafond van ± € 100.000	Jaarlijks plafond van ± € 177.000

2. Reflectie Blueyard

Huidig beleid

Het versterken van de culturele infrastructuur was een belangrijke doelstelling uit de Nota STROOM (2012). Dat is ook gebeurd. Er werd onder meer geïnvesteerd in nieuwbouw/verbouw van Musis, Rozet, Museum Arnhem en Focus Filmhuis. Het Stadstheater wordt op dit moment verbouwd. Veel instellingen kampen met stijgende huisvestingslasten hetgeen druk zet op het programmerings- en productiebudget.

De andere hoofddoelstellingen van beleid, het verbreden van cultuurbereik en –participatie en het leggen van nieuwe verbindingen zijn steeds genoemd als speerpunten van beleid maar komen in de praktijk nog weinig uit de verf. Cultuur als drijvende kracht achter verbinding in de samenleving moet nog handen en voeten krijgen en er is nog geen structurele samenwerking tussen de afdeling cultuur en andere beleidsafdelingen binnen de gemeente om verbindingen tot stand te brengen. Datzelfde geldt voor de wens meer cultuur in de wijken te brengen. Dat krijgt nu wel vorm in Cultuur in Zuid, waar ook specifiek budget voor uitgetrokken is. In het Nationaal Programma Arnhem Oost moet de rol van cultuur nog vorm worden gegeven. In het subsidiehuis is geen structurele regeling die de verbinding met andere sectoren en zichtbare samenwerking in de wijken aanjaagt.

Stimuleren van het makersklimaat kreeg bij de evaluatie van STROOM in 2016 een extra impuls. De nieuwe regeling voor makers functioneert goed en wordt gewaardeerd. Maar het subsidiehuis biedt weinig mogelijkheden voor doorstroming naar meerjarige financiering. Dat belemmert ontwikkeling in het middensegment en de toegang tot de rijksfondsen. De opgave van de grote instellingen om verantwoordelijkheid te nemen voor het functioneren van de hele keten komt nog weinig uit de verf. Samenwerking tussen de verschillende spelers in de keten komt maar mondjesmaat tot stand. Wij vragen ons af of daar voldoende concreet op gestuurd wordt.

De culturele codes (Governance, Fair Practice en Diversiteit & Inclusie) zijn onderdeel van beleid maar instellingen ervaren een spagaat tussen enerzijds gelijkblijvende budgetten en anderzijds verwachte prestaties en fair pay.

Kijkend naar de doelstellingen uit de omgevingsvisie valt op dat het de wens is de aantrekkelijkheid van de binnenstad minder te laten leunen op winkelen en meer op cultuur. Het centrum is ook rijk aan culturele instellingen maar onduidelijk is hoe het beleid om cultuur mede drager te laten zijn van de binnenstad er concreet uitziet. Wel zien we dat de afgelopen periode veel geïnvesteerd is in die instellingen, maar de verbinding naar de wijken nog veel minder van de grond is gekomen. Het duidelijk stellen van prioriteit en daaraan handen en voeten geven mist hier nog.

Landelijke context

Wij schrijven dit rapport op een moment waarin de culturele sector ternauwernood hersteld is na de Corona-periode. Niet voor niets beloofde staatssecretaris Uslu bij de presentatie van de uitgangspunten voor de periode 2025-2028 de sector rust op weg naar vernieuwing van het bestel. Op 26 januari 2024 presenteerde de Raad voor Cultuur haar advies over de vernieuwing van het cultuurbestel "Toegang tot cultuur" voor de periode vanaf 2029. Op dit moment is nog onduidelijk hoe de net aangetreden Minister van OCW op dit advies zal reageren. Desondanks geeft het advies wel een belangrijke denkrichting aan. Daarbovenop komen de financiële uitdagingen en onzekerheden waar ook de Arnhemse cultuurinstellingen mee te kampen hebben. Instellingen hebben te maken met stijgende huisvestingslasten (huur, energie) die een steeds groter beslag leggen op begrotingen, waardoor er minder middelen zijn voor productie en programmering. Daarbij komen de eisen van Fair Practise, waardoor ook de personeelslasten stijgen. Reparatie is nodig om in deze context het Arnhemse publiek op hetzelfde niveau te bedienen. Terwijl in Arnhem het juist de ambitie is meer mensen te bereiken met een diverser aanbod.

Met het aantreden van het nieuwe kabinet komen hier mogelijk nieuwe uitdagingen bij: de verhoging van de BTW op cultuur naar 21%, beperking van de giftenaftrek en mogelijke kortingen op de landelijke cultuursubsidies. Dit tegen de achtergrond van gemeentelijke financiën

die ook onder druk staan. Naast reparatie zullen dus ook duidelijke keuzes nodig zijn.

De Raad voor Cultuur heeft geadviseerd de komende jaren toe te werken naar een nieuw cultuurbestel. Daarbij is het uitgangspunt dat er in elke regio voldoende cultuuraanbod is, de financiering evenwichtiger wordt verdeeld over alle regio's en de besluitvorming over de rijkssubsidies decentraler wordt georganiseerd. De Raad wil dat het Rijk hiervoor extra geld uittrekt. Of dit zal leiden tot meer middelen voor de Arnhemse regio is niet duidelijk.

Onderdeel van het advies is ook dat Rijk, provincies en gemeenten betere afspraken maken over de verdeling van verantwoordelijkheden in het cultureel bestel. Dat zou een basis in de wet moeten krijgen. Inmiddels hebben ook VNG, IPO en een aantal koepelorganisaties in de podiumkunsten zich hiervoor uitgesproken.

De Raad voor Cultuur wil ook dat er breder naar verschillende soorten makers, culturele organisaties en soorten cultuur wordt gekeken. Delen van het culturele veld zijn nu nog ondervertegenwoordigd, bijvoorbeeld omdat de genres waarin ze werkzaam zijn, de manier waarop ze werken of zich organiseren, niet in het huidige systeem passen. Die opgave zien wij ook in Arnhem. Vaak samengevat onder de noemer "urban" of zoals het Nederlands Unesco Commissie het noemde "The Culture", zijn dit genres die ook in Arnhem nog niet hun gerechtvaardigde plaats in het bestel hebben verworven. Ruimte maken voor nieuwe genres past bij de wens te komen tot een breder en diverser publieksbereik. Om die ruimte te maken zal "oud" ruimte moeten maken voor "nieuw". De recent verschenen adviezen over meerjarige cultuursubsidies in bijvoorbeeld Utrecht, Den Haag en Rotterdam laten die beweging ook zien.

In haar besteladvies wijst de Raad ook op het belang van een stevige keten. Goed verankerde cultuureducatie, aandacht voor talentontwikkeling en de verbinding tussen amateurs en professionals. Ook in Arnhem zien wij ruimte om de keten te versterken. In de adviezen doen we daar voorstellen voor.

DEEL II:

3. Interviews & Rondetafelgesprekken

Algemeen

Blueyard interviewde 13 personen en leidde 6 rondetafelgesprekken over verschillende thema's (makers, fair pay/ inclusie en diversiteit, ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing, cultuureducatie en -participatie, Arnhem in 2035, Nationaal Programma Arnhem Oost). De analyse van de opbrengsten uit die gesprekken is langs de lijnen van die thema's gerangschikt. De gesprekspartners en deelnemers werden door de afdeling Cultuur van de gemeente geselecteerd en benaderd.

Tijdens de gesprekken viel het ons op dat er veel draagvlak is voor het bestaande beleid en waardering voor de inzet vanuit de gemeente. De bereidheid constructief mee te denken was groot. Tegelijkertijd wordt breed gedeeld dat Arnhem geen uitgesproken cultuurprofiel heeft, waaruit duidelijke prioriteiten voor beleid voortkomen. Er is veel waardering voor het rijke en geschakeerd culturele aanbod maar de vraag is gerechtvaardigd of het (nog) voldoende aansluit bij de bevolkingssamenstelling van Arnhem. Een punt dat ook al in 2020 werd gesignaleerd.

Basis

In 2016 werd bij de evaluatie van STROOM al onderkend dat de vijf instellingen in de basisvoorzieningen meer werk moeten maken van hun verantwoordelijkheid voor het functioneren van de keten en zich moeten openstellen voor samenwerking. Ook nu wordt gesignaleerd dat de drempels daar groot zijn en wordt de vraag opgeworpen of het maken van die verbinding in de keten wel voldoende in de opdracht zit aan de basis- en meerjarig gefinancierde instellingen.

Deze instellingen signaleren op hun beurt dat een steeds groter deel van het budget opgaat aan huisvesting (huur, energie) en dat er dus steeds minder middelen zijn om te programmeren. De deuren openzetten voor jong talent brengt kosten met zich mee. Anderzijds hoort het bij een beleid gericht op diversiteit en inclusie, waarbij makers die niet van een kunstvakopleiding komen niet vergeten mogen worden.

Er is waardering voor de brede basis aan culturele instellingen die Arnhem rijk is. Daarbij kwam echter de vraag aan de orde of de financiering van de basis niet te veel gericht is op de instandhouding van die instellingen in plaats van op de functies die nodig zijn voor een rijk en geschakeerd, maar ook dynamisch, cultureel aanbod.

Makers

Makers waarderen de Stroomversneller cultuur. Die regeling werkt goed. Makers uit mode en ontwerp signaleren wel dat er voor hen na de Stroomversneller, wat een startersregeling is, geen regelingen meer zijn waar ze terechtkunnen. Hetzelfde geldt voor beeldend kunstenaars, die erop wijzen dat andere gemeenten soms wel een regeling kennen voor publieksbereik. Beeldend kunstenaars ervaren, ondanks het bestaan van Omstand (waar in de afgelopen jaren extra in geïnvesteerd is), Plaatsmaken en POST, een tekort aan presentatieplekken. Dat tekort is nijpender geworden nu ook De Biënnale Gelderland (voorlopig) is weggevallen en Sonsbeek (weer) in een opstartfase zit.

Een punt dat veelvuldig terugkwam in de gesprekken met makers was de behoefte aan ruimte om te experimenteren, te maken, te presenteren en te verbinden. Dit punt kwam ook naar voren in de sector analyse Beeldende Kunst en Vormgeving (Blueyard 23 oktober 2018), daarnaast leverde het rapport nog andere aandachtspunten op waar de gemeente Arnhem in de afgelopen jaren al stappen in heeft gezet. Er was veel eensgezindheid in de voorkeur voor grotere locaties, waar plaats is voor ontmoeting en cross-disciplinair werken. Een broedplaats voor de podiumkunsten, waar een gezelschap en productiehuis als Zuhause bijvoorbeeld terecht zou kunnen, wordt gemist, ook al vervult Theater aan de Rijn een goede rol in het faciliteren van gezelschappen als ontwikkelinstelling.

Makers spreken een voorkeur uit voor duurzame plekken waar men meerjarige zekerheid heeft en een community kan opbouwen. Dat geldt zeker voor niet formeel geschoolde makers, die behoefte hebben aan laagdrempelige plaatsen met ruimte voor experiment. En voor sommigen betekent ruimte niet een gebouw, Street Art heeft behoefte aan muren. Interessant waren de suggesties om samen met de afdeling economie te kijken naar mogelijkheden voor gecombineerde huisvesting met creatieve ondernemers, die vaak andere financieringsmodellen hanteren.

Jonge makers missen (ook als zij van ArtEZ of Rijn IJssel komen) overzicht van wat Arnhem te bieden heeft. Er zijn veel initiatieven, plaatsen en regelingen, maar er is behoefte aan overzicht, zoals dat voorheen werd geboden door de Nieuwe Arnhemse Krant. Hulp in het toegang krijgen tot de bestaande regelingen wordt ook benoemd als een behoefte, zeker als een initiatief niet precies binnen de grenzen van een regeling past. De weg naar Cultuur Academy wordt nog niet door iedereen gevonden.

Terugkerend onderwerp in de gesprekken was ook de verbinding met ArtEZ en Rijn IJssel. Kunnen zij bijvoorbeeld met the HUB samenwerken om jonge makers op weg te helpen? Kunnen de onderwijsinstellingen iets betekenen als het gaat om werkruimte of het gebruik van apparatuur? Grafici kunnen terecht bij Plaatsmaken, maar ook andere makers hebben behoefte aan apparatuur die zelfstandig moeilijk te bekostigen is.

De codes Fair Pay, Diversiteit & Inclusie en Governance

Bij de toepassing van de codes zou winst te boeken zijn bij meer transparantie en monitoring, bijvoorbeeld van de doorstroming in besturen en raden van toezicht bij aanname-, herbenoemings- of aftreedprocedures.

Maar de codes leveren ook dilemma's op. Want soms betekent het ook minder produceren. Als regelingen sturen op kwantiteit van productie, of instellingen kwantitatieve prestatieafspraken hebben terwijl lonen stijgen en inkomsten niet, helpt dat niet. Het is belangrijk dat de gemeente (en de provincie en het Rijk) hier expliciet over communiceren: mag Fair Pay ten koste gaan van output/productie?

Soms kan het ook wenselijk zijn, in het belang van jonge makers, te sturen op fasering. Wanneer bevindt een maker zich in welke fase van ontwikkeling? Denk hierbij aan; amateur, semiprofessioneel, mid-career etc. Als voorbeeld kijken we naar de verschillende rekentools die PACCT op hun website aanbiedt (zie https://rekentool.fairpacct.nl/rekentools). Meer duidelijkheid over wat van hen wordt gevraagd vonden de gesprekspartners gewenst.

In een stad als Arnhem zou diversiteit en inclusie vooral ook moeten gaan over een breder publieksbereik (#SES, leeftijden, culturele achtergrond, mensen met een beperking). Grote groepen Arnhemmers kennen de grote culturele instellingen niet en/of kunnen de entreeprijzen niet betalen. Wat instellingen doen om deze groepen te bereiken, zou onderdeel moeten zijn van het gesprek over de code. Dat gesprek zou ook vooral gevoerd moeten worden met deze groepen zelf en niet alleen over hen. Het moet ook niet een kwestie van projecten blijven, het moet gaan om lange lijnen en structurele aanpassingen. Instellingen moeten hier ook de ruimte krijgen eigen accenten te zetten en zouden afgerekend moeten worden op impact. Een methode die hiervoor gebruikt zou kunnen worden is het culturele doelgroepenmodel.

In onderdelen van de sector, bijvoorbeeld cultuureducatie, wringt het toepassen van de codes. Educatie betaalbaar en toegankelijk houden voor iedereen en tegelijkertijd Fair Pay toepassen staat onder druk. Zonder regelingen die het verschil overbruggen, zoals bijvoorbeeld de Gelrepas, is dit niet haalbaar. Waarbij extra opgemerkt moet worden dat de Gelrepas breed ingezet mag worden en het geld vaak aan andere zaken dan cultuur besteed wordt.

De Cultuur Academy kan een belangrijke rol vervullen in het meer inclusief maken van de subsidieregelingen. Het is niet voor iedereen mogelijk daarin zelf wegwijs te worden en een aanvraag te doen. Voor sommigen zou het helpen als aanvragen van bijvoorbeeld de Stroomversneller in een andere vorm kan (een filmpje in plaats van een

formulier) en/of het versimpelen van de website waardoor gezochte informatie makkelijker te vinden is. De gemeente speelt, als eigenaar van veel van de culturele gebouwen, een belangrijke rol in het mogelijk maken van de fysieke toegankelijkheid voor iedereen.

Ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing

In de gesprekken over doorstroming werd herhaaldelijk gewezen op de beperking die de maximumbedragen in de deelregeling 2 en 3 met zich meebrengen. Die bedragen zijn soms te weinig om iets structureel op te bouwen en de sprong te maken naar landelijke fondsen. Omdat deze regelingen vooral gericht zijn op producties en niet op beheerslasten maken zij de ontwikkeling naar een stabiele speler in het middensegment niet eenvoudig. In het middensegment zijn nieuwe genres, zoals bijvoorbeeld hiphop, slecht vertegenwoordigd.

Maar ook de doorstroming naar de meerjarenregeling is lastig. De afstand tussen deelregeling 2 en 3 wordt als groot ervaren. In deelregeling 3 zit weinig beweging.

De Arnhemse basis neemt veel van de financiële ruimte in beslag, wordt gezegd. Volgens sommigen te veel. Uit onze benchmark (zie p15) blijkt dat in Arnhem relatief veel middelen gaan naar de drie grootste instellingen maar dat er ook een relatief groot percentage beschikbaar is voor de regelingen voor projecten en programma's.

Educatie en Participatie

Om ervoor te zorgen dat cultuureducatie bij jongeren beklijft is het van belang dat scholen samenwerken met culturele initiatieven uit de wijken, zodat jongeren hun weg daarheen blijven vinden. Ondanks de beschikbaarheid van het Jeugdfonds cultuur en de Gelrepas blijft voor een deel van de doelgroep de financiële drempel te hoog. Bij de besteding van de Gelrepas moeten gezinnen keuzes maken. Cultuurbeoefening heeft dan vaak niet de eerste prioriteit. Bij het Jeugdfonds moeten gebruikers aantonen een laag inkomen te hebben. Ook dat is een drempel.

Er is in Arnhem een brede humuslaag waarin amateurkunst wordt beoefend. Daar is soms weinig aandacht voor in beleid en ook hun zichtbaarheid in de stad kan beter. Terwijl juist daar wel ruimte is voor nieuwe genres en er veel verbinding is met de wijken.

Om die reden zou ook de samenwerking tussen amateurs en professionals bevorderd moeten worden. De Arnhemse basis zou structureel betrokken moeten zijn bij cultuurparticipatie in de wijken en daarbij niet aanbodgericht denken, maar aansluiting zoeken bij de doelgroep. Denk bijvoorbeeld aan het festival van A tot Zuid (als onderdeel van het behoefte onderzoek van Ruimtekoers, Spectrum en Maaike Broos).

Ook voor cultuurparticipatie zijn duurzame, toegankelijke en zichtbare plekken in de wijken nodig. Organisaties en groepen moeten daar zonder al te veel voorwaarden terecht kunnen. Werken vanuit vertrouwen, werd dat genoemd. Het Huis van Puck zit vol en heeft wachtlijsten. Het zou mooi zijn als er een dergelijke locatie bij zou kunnen komen. Voor de amateurkunsten zijn minder middelen beschikbaar voor het gebruik van ruimte e.d. dan voor de amateursport, wordt opgemerkt. Cultuur in Zuid biedt mogelijk kansen voor meer ruimte voor de amateurkunst en het experiment.

Er zijn in de stad talrijke initiatieven waarbij door middel van cultuurparticipatie de verbinding met de wijk wordt gezocht. De financiering daarvan (via cultuur, TLO) is vaak per jaar geregeld, waardoor het vaak blijft bij kortlopende projecten.

Rijnstad en Stichting Welzijn Ouderen Arnhem gaven aan dat zij met eigen budget wel projecten financieren waarin cultuur en welzijn verbonden worden, maar dat past eigenlijk niet binnen de opdracht die zij van de gemeente vanuit welzijn krijgen. Zij missen gemeentelijke cofinanciering vanuit welzijn én cultuur.
Introdans gaat wel meerjarige partnerschappen aan met verschillende zorg- en welzijnsinstellingen, maakt programma's op maat en voor een deel op locatie. De komende jaren richten zij zich op MBO-jongeren en jongeren met een beperking.

Cultuur in Nationaal Programma Arnhem Oost

Het Nationaal Programma is nog volop in ontwikkeling. Cultuur is nu nog nauwelijks een onderdeel, maar er is nog alle ruimte dat te ontwikkelen. De bijdrage van cultuur aan dat programma kan via drie lijnen:

- Cultuureducatie (brede school of rijke schooldag);
- Ontmoeting Door verbreding van het cultuurbegrip (urban, graffiti, breakdance, street wear) naast het al bestaande aanbod kunnen meer mensen worden bereikt;
- Taal.

In de gesprekken (zie ook bij cultuurparticipatie) kwam regelmatig de behoefte aan meer ontschotte budgetten tussen cultuur en welzijn aan de orde. Er zijn wel projecten, maar er is behoefte aan langere lijnen, aan stimulansen voor structurele samenwerking. Opbouwwerkers, vaak de vaste gezichten in een wijk, kunnen een rol spelen bij het verbinden van initiatieven.

De werkwijze van Introdans, waarbij meerjarige samenwerking wordt aangegaan met zorg- en welzijnsinstellingen, kan als inspiratie dienen. Aan instellingen in de basis zou de opdracht gegeven kunnen worden zichtbaar aanwezig te zijn in de wijken. Bestaande community's en hun ontmoetingsplekken kunnen het vertrekpunt zijn van waaruit wordt gewerkt. Ook woningbouwcorporaties kunnen een partner zijn.

Vanuit ArtEZ werd gewezen op de nieuwe opleiding *Issue Based Education*. Die biedt kansen om cultuur te verbinden met maatschappelijke vraagstukken.

In alle wijken is erfgoed of zijn er herkenbare gebouwen of plekken die bij kunnen dragen aan de wijktrots. Daarin investeren, met bijvoorbeeld een programma met de inwoners, kan een positieve impuls voor een wijk zijn.

Gesprekspartners zouden het wenselijk vinden dat er na 2029 vanuit de verschillende gemeentelijke afdelingen een gezamenlijke regeling komt om culturele en maatschappelijke initiatieven aan elkaar te verbinden.

Arnhem in 2035

Gevraagd naar wat de inzet voor de langere termijn zou moeten zijn, wat het profiel van de stad zou moeten zijn, komen er een zestal thema's langs in de gesprekken:

- Profileer Arnhem als stad van verbindingen (Introdans is goed voorbeeld);
- Stimuleer Arnhem Creatieve Stad door samenwerking tussen creatieve ondernemers en cultuur, bijvoorbeeld in duurzaam gefinancierde broedplaatsen;
- Arnhem is een stad van energie: niet alleen de energietransitie maar ook energie die ontstaat bij spannende samenwerkingen;
- Investeer meer in lange lijnen en minder in kortlopende projecten;
- Blijf een aantrekkelijke stad voor jongeren door:
  - Ruimte voor experiment en ontmoeting;
  - Laagdrempelige regelingen;
- Maatwerk in regels (maak bijvoorbeeld onderscheid tussen grote en kleine evenementen);
- De samenwerking met Nijmegen in één cultuurregio biedt kansen, maar vraagt wel om politieke inzet.

Hoofdlijnen opbrengst gesprekken

De 12 interviews en 6 rondetafelgesprekken leverden ons een duidelijk en consistent beeld op van de vraagstukken waarvan de Arnhemse culturele sector vindt dat ze op kortere of langere termijn geadresseerd moeten worden. Daarbij viel ons ook op dat er veel draagvlak is voor het huidige beleid, waardering is voor de inzet van de gemeente en men graag constructief meedenkt.

De wensen en verbeterpunten die we meenamen zijn als volgt samen te vatten:

- Er mist een duidelijke doelstelling/richting van beleid;
- Het subsidiestelsel belemmert de doorstroming, m.n. in het middensegment en biedt weinig ruimte voor nieuwe genres;

- De maximale bedragen in de regelingen werken daarbij als rem;
- De rijke basis wordt gewaardeerd maar kan meer gestimuleerd worden om bij te dragen aan verbindingen, zowel met makers, als gericht op een bredere cultuurparticipatie in de stad;
- De verbinding met andere sectoren wordt slechts mondjesmaat gevonden;
- De noodzaak meer te investeren in cultuur in de wijken wordt breed gedeeld;
- Veel makers die op het snijvlak van domeinen werken hebben behoefte aan een duurzame plek waar zij wijkbewoners ontmoeten;
- Er is behoefte aan meer duurzame broedplaatsen; plekken voor ontmoeting tussen makers waar ook met culturele ondernemers kan worden samengewerkt;
- Er is gerichte inzet nodig om een aantrekkelijke stad voor jonge makers te blijven; dat vraagt ook om structurele samenwerking met het kunstenonderwijs in de stad;
- Huisvestingslasten leggen een steeds grotere druk op het budget;
- Men ziet kansen voor samenwerking met Nijmegen, maar dat behoeft politieke inzet.

In onze adviezen voor de korte en langere termijn geven we aan hoe aan deze, in onze ogen reële wensen en verbeterpunten, tegemoetgekomen kan worden.

4. Benchmark

Op verzoek van de gemeente hebben we het cultuurbeleid en het subsidiestelsel van Arnhem vergeleken met Groningen, Enschede, Nijmegen, Zwolle en Tilburg.

Algemene informatie

- Gemiddeld aantal inwoners: 189.000 versus 167.770 in Arnhem
- Gemiddeld cultuurbudget €28.000.000 versus €29.640.000 in Arnhem, dit is inclusief bibliotheken.
- Gemiddeld bedrag per inwoner €145 versus €176 in Arnhem
- Er is een grote variatie in het aantal cultuurinstellingen dat structureel wordt gefinancierd. Gemiddeld 22 met een bandbreedte van 6 – 43. In Arnhem zijn dit 21 instellingen

Budget

- Het beschikbare budget per inwoner is in Arnhem het hoogst.
- Gemiddeld is circa 60% van het budget (exclusief de bibliotheek, gem. 25%) beschikbaar voor meerjarige subsidie, variërend van 40% tot 70%. In Arnhem ontvangt Rozet 29,81% en is er 54,6 % beschikbaar voor meerjarige subsidie.
- De grootste drie instellingen ontvangen gemiddeld bijna 40% van het budget voor meerjarige subsidies. Dat varieert van 25% tot 60%. In Arnhem is dit 43%
- Het gemiddelde budget voor projectregelingen is circa €789.000, in percentages gaat dit om een kleine 4% van het totaal. De bedragen lopen per gemeente uiteen van €500.000 tot €1.900.000. In Arnhem is dit € 1.457.760. Dit is 7% van het totaal beschikbare cultuurbudget.

Regelingen

- Drie uit de vijf gemeenten gebruiken begrotingssubsidies, allen maken daarnaast gebruik van meerjarige subsidies.
- Gemeenten gebruiken projectregelingen en vier uit vijf ook een snelloket.

Uit de gesprekken blijkt, dat een aantal gemeenten op dit moment overstappen van een systeem met begrotingssubsidies[1] naar een systeem met meerjarige subsidies. Nu bestaan deze twee vormen nog naast elkaar. Er is ook een aantal gemeenten dat bewust kiest voor de combinatie van begrotingssubsidies en meerjarige subsidies. Over de motivatie achter deze transitie, worden drie belangrijke redenen genoemd:

- meerjarige regelingen bieden meer transparantie;
- het geeft de gemeenten meer grip op de doorstroming;
- zij kiezen voor onafhankelijke beoordeling door bij deze instellingen met een adviescommissie te werken.

Cultuureducatie

- De meeste gemeenten investeren ook uit eigen middelen in cultuureducatie met kwaliteit. Dat verloopt veelal via een aparte aanbieder.
- De cultuurcoaches werken meestal bij deze organisatie. In een enkel geval werken ze bij de gemeente.

Samenwerking met andere domeinen

- De helft van de gemeenten werkt intensief samen met de afdeling onderwijs. Daarin wordt bijvoorbeeld de verbinding met cultuur benoemd in de onderwijsvisie of -agenda, is er een stuurgroep cultuur of heeft de afdeling een coördinerende rol.
- Gemeenten zijn zoekend in de afstemming met het sociaal domein. Vaak komt het initiatief en geld vanuit cultuur, is er het risico van stapeling van voorwaarden en is het sociaal domein gericht op

[1] Bij een meerjarenregeling staat het totale budget van een regeling in de gemeentelijke begroting, bij een begrotingsregeling staat er een vooraf vastgesteld bedrag per instelling + de instelling in de gemeentelijke begroting.

problematiek, waar cultuur gericht is op creatie. [Opvallend, want niet tegenstrijdig aan elkaar]

Onafhankelijke adviescommissie

- Alle gemeenten werken met een cultuuradviescommissie of zijn dat van plan.
- Het werk van de cultuurcommissie wordt voorbereid door de ambtenaren.
- Commissies behandelen 40 tot 60 aanvragen per subsidieronde met circa vijf personen.

Inbedding cultuur binnen gemeente

- De gemeenten zijn uiteenlopend ingeregeld waarbij cultuur afwisselend samengaat met economie, sport, maatschappelijke ontwikkeling en/of evenementen.

DEEL III:

5. Aanbevelingen 2025-2028

De gemeente heeft ons gevraagd om 'bouwstenen' voor het cultuurbeleid te formuleren voor de korte termijn (2025-2028) en voor de lange termijn (vanaf 2029). De aanbevelingen zijn verdeeld in twee hoofdstukken. Daarbij gebruiken wij onderstaande formulering als centrale doelstelling voor dat beleid:

De Gemeente Arnhem blijft investeren in een krachtige, vernieuwende en diverse culturele sector met een zo groot en breed mogelijk bereik binnen de Arnhemse bevolking. Zij doet dat enerzijds vanwege de intrinsieke waarde van kunst en cultuur, anderzijds om de culturele sector in staat te stellen optimaal van maatschappelijke betekenis te zijn door het aangaan van verbindingen met andere domeinen. De gemeente stimuleert ook zelf die verbindingen door binnen de eigen organisatie de samenwerking tussen de afdeling cultuur en andere sectoren te versterken.

Vanuit die doelstelling onderscheiden wij bij de voorgestelde bouwstenen, voor zowel de korte als de lange termijn, twee hoofdthema's:

Thema 1: Stad van Cultuur
Thema 2: Stad van Verbinding

Thema 1: Stad van Cultuur

Versterk de culturele sector

Bouwsteen 1: Makers

Cultuurbeleid is niet zelden vooral instellingenbeleid. Arnhem is in veel opzichten een stad van makers. Dat geldt voor de 'traditionele' kunstvormen, maar zeker ook voor nieuwe disciplines en voor de creatieve industrie. Voor dat makersklimaat is de aanwezigheid van MBO en HBO-kunstvakopleidingen een belangrijke voedingsbodem, maar zonder goede huisvesting, werkruimte, broedplaatsen, presentatiemogelijkheden en adequate subsidiefaciliteiten zullen makers (op termijn) uit Arnhem wegtrekken.

Veel van bovengenoemde voorwaarden voor een gezond makersklimaat bestaan uit grote thema's waarvan de bouwstenen terugkomen en doorontwikkelen op de lange termijn.

Om de eerste stappen te zetten naar een langjarig beleid waarin makers centraal staan adviseren wij om:

- Samen met ArtEZ, Rijn IJssel en de Cultuur Academy een alumnibeleid te ontwikkelen dat studenten helpt om goed te landen in de stad en in de beroepspraktijk;
- Broedplaatsenbeleid te ontwikkelen samen met de afdeling economie gericht op grotere, multidisciplinaire, (enigszins) bestendige plekken voor makers. Incorporeer dit in de herpositionering van SLAK (zie ook de sectoranalyse Beeldende Kunst). Trek bij de uitvoering samen op met Creatief Arnhem (staan voor; meer slagkracht, zichtbaarheid en aandacht voor alles wat Arnhemse ondernemers uit de creatieve sector te bieden hebben);
- Als gemeente de regie te voeren op samenwerking. Geef instellingen in de basis en de meerjarig gefinancierde instellingen expliciet de opdracht ruimte te geven aan lokale makers/nieuwe genres en nieuw publiek;
- Met de welzijnsinstellingen in de wijken afspraken te maken over laagdrempelige toegang voor jonge makers in wijkcentra, buurthuizen en jongerencentra.

Bouwsteen 2: Ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing

Om de balans tussen behoud en doorstroming opnieuw op te kunnen maken zien wij op de korte termijn vooral ruimte voor kleinere aanpassingen in het huidige subsidiehuis, waardoor nieuwe en/ of tot nog toe op projectbasis georganiseerde initiatieven de kans krijgen zich te ontwikkelen en bestendigen:

- Pas de maximale bedragen in deelregeling 2 en 3 aan zodat de doorgroei van makers daarmee gefaciliteerd wordt en matching bij landelijke fondsen beter mogelijk wordt. Daarbij zou bij de toekenning vanuit de regelingen gebruik gemaakt moeten worden van een bandbreedte aan bedragen (en niet alleen het maximum uit de regeling). Voor deelregeling 2 bijvoorbeeld bedragen tussen €10.000 en €30.000 en voor deelregeling 3 bedragen tussen € 30.000 en €90.000 zodat een continuüm ontstaat. Het aanscherpen van het cultureel profiel van Arnhem als stad van verbinding kan keuzes binnen de regelingen eenvoudiger maken;
- Richt subsidies niet alleen op productie en presentatie, zodat ruimte ontstaat voor experiment.

Bouwsteen 3: Fair Pay/Diversiteit & inclusie /governance

Het verhelderen van beleid en het duidelijk benoemen van kaders waarbinnen culturele initiatieven vrij mogen bewegen op zoek naar passende werkvormen die aansluiten bij de codes is een vaak gehoord onderwerp. Handvatten voor de korte termijn zijn;

- De gemeentelijke subsidieregelingen sturen niet op kwantiteit, op een aantal producties of programma's. Toch voelen instellingen/organisaties/makers niet altijd de ruimte minder te maken ten gunste van Fair Pay. Geef als gemeente hier meer duidelijkheid in;
- Investeer in de expertise van de afdeling Cultuur over een goede invulling van de codes;
- Spreek instellingen aan op doorstroming in besturen en raden van toezicht.

Bouwsteen 4: Educatie en Participatie

De culturele keten begint op jonge leeftijd bij cultuureducatie en loopt door naar cultuurparticipatie en de amateurkunsten. Er zit veel waarde in amateurkunst, die is sterk in Arnhem.
Om een goede aansluiting in de wijk te vinden is het van belang dat er vertrouwen ontstaat met de bewoners. Herkenning en erkenning zijn daar belangrijk voorwaarden voor;

- Maak afspraken dat bij cultuureducatie en vrijetijdsbesteding ook makers en kunstvakdocenten uit de eigen wijk worden ingezet.
- Zorg dat amateurverenigingen laagdrempelige toegang hebben tot voorzieningen in de wijk zoals wijkcentra.

Thema 2: Stad van Verbinding

Versterk de verbinding met maatschappelijk opgave

Kunst en cultuur zijn van onschatbare waarde voor een stad, ook als het gaat om de betekenis voor gemeentelijke opgaven op het gebied van onderwijs, welzijn, sociale samenhang, economie, citymarketing en stadsontwikkeling. Die potentie wordt vaak nog onvoldoende benut. Dat komt enerzijds omdat (delen van) de culturele sector nog te veel op zichzelf is gericht, maar zeker ook omdat het gemeentelijk beleid onvoldoende is gericht op en ingericht voor de verbinding van cultuur met andere domeinen. Dit betekent niet dat het helemaal niet gebeurt. Goede voorbeelden waarin de fysieke inpassing van cultuur groot effect heeft op de leefbaarheid en uitstraling van een wijk is het nieuwe stadsdeel Rijnpark, maar ook het Stadstheater en de gebiedsontwikkelingen rondom Kronenburg/ Cultuur in Zuid.

In de aanbevelingen voor de periode 2025-2028 benoemen wij een aantal pilots, waarbinnen met de praktijk van verbinden nog meer ervaring kan worden opgedaan.

Bouwsteen 5: Nationaal Programma Arnhem-Oost

- Maak in het kader van het NPAO een meerjarige combinatieregeling cultuur-welzijn van waaruit gezelschappen die een langjarig partnerschap aangaan buiten de culturele sector voor een programma financiering kunnen aanvragen (naar analogie van de partnerschappen van Introdans) [NB een dergelijke regeling kan als pilot dienen voor een stadsbrede regeling na 2029];
- Maak afspraken met de betreffende instellingen over het ontwikkelen van educatieaanbod voor de brede school/rijke schooldag in de wijken van NPAO;
- Inventariseer welke panden/kunstwerken/objecten in de wijken van NPAO kunnen bijdragen aan "wijktrots", en vraag partijen daaromheen samen met bewoners cultuur- en erfgoedprogramma te ontwikkelen;
- Inventariseer met woningbouwcorporaties, welzijn en onderwijs welke locaties laagdrempelig geschikt te maken zijn voor ontmoeting en cultuur. Doe dit samen met bewoners;
- Benut de kracht van cultuur en creatieve industrie bij de inhoudelijke vormgeving van beleid op de aanpak van maatschappelijke opgave;

Bouwsteen 6: Arnhem in 2035

De werking van cultuurregio 025 lijkt na een sterke start aan kracht te hebben ingeboet. Toch biedt samenwerking in het kader van de Groene Metropoolregio kansen om (ook) Arnhem als Stad van Verbinding scherper te positioneren.

- Gebruik de aanloop naar Arnhem 800 jaar en de kandidaatstelling van Nijmegen Culturele Hoofdstad om meer werk te maken van samenwerking in de cultuurregio en om het profiel van de stad Arnhem sterker neer te zetten. De bestaande energie daarvoor heeft behoefte aan politieke sturing. Benut de Groene Metropoolregio/ Cultuurregio 025 daarvoor;
- Het rijke culturele aanbod, het opleidingsaanbod en de aanwezige creatieve industrie kunnen van Arnhem een creatief bolwerk maken. Zet samenwerking op tussen cultuur en economie op het gebied van creatieve industrie. Arnhem staat nu niet in de top 10 van steden met de meeste banen in de creatieve sector. Formuleer een plek in die top 10 als doel en werk samen met Economie, maar ook met het Stimuleringsfonds Fonds Creatieve Industrie en de Topsector Creatieve Industrie aan een 10-jaren plan;

Betekenis voor het subsidiehuis

Vanuit de inhoud van de zes bouwstenen volgen aanbevelingen voor aanpassingen van het subsidiehuis vanaf 2029. Ook daarbij maken wij weer onderscheid tussen Stad van Cultuur en Stad van Verbinding.

Stad van cultuur

Wij adviseren om voor de deelregeling 2 en 3 de maxima te verhogen en subsidies te spreiden binnen een zekere bandbreedte, zodat een continuüm ontstaat (€10.000-€ 30.000) en (€30.000-€ 90.000). De adviescommissie zal dan een weging moeten maken. Als een aantal aanvragen met een hoger bedrag wordt gehonoreerd zal dat tot vermindering van het aantal toekenningen komen. Gelet op de veel geuitte wens om meer doorstroming mogelijk te maken en te bouwen aan sterke ketens, achtten wij dat aanvaardbaar.

Stad van verbinding

Mocht er naast bovengenoemde in de periode tot 2029 budgettair ruimte zijn voor het starten van een pilot dan adviseren wij prioriteit te geven aan een regeling gericht op verbinding tussen cultuur en andere sectoren.

Subsidiehuis Arnhem – wijzigingen 2025 – 2028

Basisvoorziening Cultuur	*Meerjarenvoorzieningen Cultuur*	*Artistieke producties, presentaties en festivals (deelregeling 3)*	*Culturele producties en presentaties en culturele festivals (deelregeling 2)*	*Stroomversneller Cultuur*	*Amateurkunst-regeling*	***Verbinden***
Musis/ Stadstheater Rozet Museum Arnhem Luxor Live Focus Filmtheater Gelders Archief (zit in gemeenschappelijke regeling en is een wettelijke taak)	Instellingen die makers en kunstenaars faciliteren (4) Instellingen die (landelijk) van belang zijn in de profilering van Arnhem als cultuurstad (5) Posttheater en Willemeen (2)	Artistieke programma's	Incidentele culturele projecten van zowel professionals als amateurs	Opstartsubsidie voor initiatieven met potentie	Regeling voor instellingen amateurkunst	Regeling voor samenwerken tussen cultuur en andere sectoren in NPAO
Meerjarig (4) Begrotingssubsidie Geen doorstroming	Meerjarig (4) Weinig doorstroming	Meerjarig (2 of 4) Max € 60.000 **(verhoog maximum)** Adviescommissie Weinig doorstroming	Max € 10.000 **(verhoog maximum)** Interne adviescommissie Relatief veel doorstroming Aanvragen kan ook voor 2 jaar	Max € 3000 Uitgevoerd door Cultuur Academy	Max € 4500	Projectenregeling voor één of meerjarige projecten
€ 20.500.000	€ 2.100.000	€ 890.000 (per jaar)	Jaarlijks plafond van ± € 300.000	Jaarlijks plafond van ± € 100.000	Jaarlijks plafond van ± € 177.000	Gezamenlijke financiering NPAO en cultuur

Mocht er in de periode tot 2029 ruimte zijn om veranderingen aan te brengen in het subsidiehuis, dan adviseren wij prioriteit te geven aan een regeling gericht op het verbinden van verschillende domeinen en aan het verhogen van de maximaal aan te vragen bedragen 2 en 3.

6. Aanbevelingen vanaf 2029

De gemeente heeft ook gevraagd om 'bouwstenen' voor het cultuurbeleid vanaf 2029. Daarbij is het goed om nog eens vast te stellen, dat de landelijke context voor dat beleid nog niet duidelijk is. In het voorjaar van 2024 heeft de Raad voor Cultuur een advies uitgebracht over een vernieuwde inrichting van het cultuurbestel vanaf 2029, waarin onder meer een grotere rol is voorzien voor lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden. In afwachting van een nieuw kabinet heeft de Minister van OCW (nog) niet op dat advies gereageerd. Wanneer die reactie wel komt en wat de beleidsinhoudelijke en financiële consequenties zullen zijn, is nog onduidelijk.

Dat neemt niet weg dat de Gemeente Arnhem ook voor de periode vanaf 2029 wel degelijk haar eigen beleid en prioriteiten kan formuleren, waarbij het goed is om bij de concrete invulling wat speelruimte te houden om te zijner tijd adequaat te kunnen reageren op de landelijke situatie.

Thema 1: Stad van Cultuur

In de vorige hoofdstukken stelden wij vast dat Arnhem nu al een stevig basisaanbod heeft binnen de verschillende culturele disciplines. Uit de rondetafelgesprekken kwamen als aandachtspunten onder meer:

- het vergroten van de kansen voor (jonge) makers en in relatie daarmee de ruimte voor nieuwe ('urban') disciplines;
- de samenwerking binnen de ketens en dan in het bijzonder de mogelijkheid van doorstroming en de positie en rol van de grote instellingen (de 'Basis');
- de toepassing van de codes, in het bijzonder de ruimte voor Fair Pay;
- het subsidiestelsel dat gewenste (nieuwe) ontwikkelingen niet optimaal faciliteert.

In de volgende drie bouwstenen zijn de eerste drie aandachtspunten verwerkt. Op het subsidiestelsel gaan we separaat in.

Bouwsteen 1: Makers centraal

Om de lijn die ingezet is in de bouwstenen op de korte termijn te bestendigen en de maker ook in de toekomst centraal te kunnen stellen is het van belang om in ieder geval de volgende ambities na te streven:

- Borg als gemeente de samenwerking met en actieve betrokkenheid van ArtEZ en Rijn IJssel. Veranker de afspraken en werkwijzen die gemaakt zijn in de jaren voor 2029, maak daarbij gebruik van het al bestaande alumnibeleid en leg de samenwerking bij voorkeur vast in een convenant;
- Zorg voor een actief broedplaatsenbeleid. Doe dat vanuit cultuur in ieder geval samen met economie en/of met stadsontwikkeling/ vastgoed. Gebruik bij de uitvoering de expertise van Creatief Arnhem;
- Ondersteun daarnaast de bestaande talentontwikkelinstellingen en stimuleer de totstandkoming van dergelijke instellingen binnen disciplines waar die nu nog ontbreken; mode, design, beeldende kunst en urban zodat de keten van amateur tot professional beter geborgd wordt;
- Hanteer een brede definitie van cultuur, waarin behalve voor de 'traditionele' kunstsectoren ook ruimte is voor interdisciplinair werken en voor nieuwe disciplines met veelal 'self made' makers, en voor makers binnen de creatieve industrie zoals mode en design. Dat is met name ook van belang als het gaat om verbindingen met andere domeinen;
- Zet in op een positie van Arnhem in de top 10 van steden met banen in de creatieve sector.

Bouwsteen 2: Samenwerking in ketens

Versterking van de culturele sector is niet alleen een opgave voor de gemeente, maar ook voor de sector zelf. Met name van grote instellingen mag worden verwacht dat zij zich niet alleen richten op het eigen functioneren, maar concreet bijdragen aan versterking van de sector als

geheel. Daarbij is denken in ketens (opleiding, talentontwikkeling, maken/produceren, presenteren, publiek werven en betrekken) een belangrijk hulpmiddel. Bij wijze van voorbeeld: een instelling met presentatie als kerntaak moet zich realiseren dat opleiding, talentontwikkeling en maken/produceren noodzakelijke voorwaarden zijn om sowieso iets te kunnen presenteren, maar dit ook faciliteren. Ook is het van vitaal belang dat zij actief werven en (nieuwe) publieksgroepen betrekken als noodzakelijke investering in de toekomst.

De ambities:

- Blijf investeren in een sterke culturele infrastructuur en zorg daarbij voor samenhang en samenwerking binnen de ketens;
- Investeer op grond van de nu bestaande achterstand extra in beeldende kunst, in het bijzonder door meer presentatieplekken te creëren;
- Geef de huidige instellingen in de Basis en vervolgens ook andere meerjarig gefinancierde instellingen expliciet de opdracht de verbinding aan te gaan met andere organisaties in de keten en koppel hier vooraf geformuleerde doelstellingen aan, met name gericht op impact;
- Overweeg om bij het uitblijven van extra middelen het budget voor de Basis te verlagen en dat voor andere meerjarige subsidies, projectsubsidies, startsubsidies en subsidies voor samenwerking met andere domein te verhogen;
- Neem in het subsidiehuis belemmeringen weg voor doorgroei in de keten;
- Baseer een subsidiestelsel op functies in plaats van op instellingen.

Bouwsteen 3: De Codes vanzelfsprekend

Integrale toepassing van de Codes (Cultural Governance, Diversiteit & Inclusie en Fair Practice/Fair Pay) zou eind 2028 gerealiseerd moeten zijn. Toch nemen wij het hier zonder verdere uitwerking opnieuw op, omdat toepassing van de Codes ook na 2029 onderdeel zou moeten blijven van het cultuurbeleid. Hierin moet ruimte gegeven worden voor afwegingen, bijvoorbeeld tussen aanbod versus arbeidsvoorwaarden. Elke instelling maakt hierin zijn eigen afweging en verantwoord dit middels een gedegen onderbouwing.

Thema 2: Stad van Verbinding

In de aanbevelingen voor de periode 2025-2028 hebben wij een aantal pilots benoemd, waarbinnen met de praktijk van verbinden ervaring kan worden opgedaan. Vanaf 2029 zou de verbinding met andere domeinen structureel onderdeel moeten zijn van het cultuurbeleid.

Daarbij kwamen vanuit de diverse gesprekken de volgende prioriteiten naar voren:

- Veranker cultuur in de wijken;
- Verbreed de participatie, onder meer door permanent te investeren in cultuureducatie en -participatie. Daarmee wordt geïnvesteerd in de brede basis van de amateurkunsten;
- Versterk de cultuurregio en geef die een herkenbaar gezicht.

Bouwsteen 4: Cultuur verankerd in de wijken

Net als in de meeste andere steden concentreert het (gesubsidieerde) cultuuraanbod zich in Arnhem vooral in en rond het centrum. Dat aanbod is in beginsel toegankelijk voor alle inwoners, maar in de praktijk maakt een grote groep bewoners van buiten het centrum gelegen wijken er weinig gebruik van. Tegelijkertijd is er in de wijken vaak sprake van ‘eigen’ culturele activiteiten die vaak op het grensvlak liggen van amateur, self-made en professioneel en anders van karakter zijn dan de klassieke disciplines. Vandaar ook het eerdere advies om het cultuurbegrip te verbreden. Een tweede kenmerk van die ‘wijkcultuur’ is dat het in veel gevallen vooral ook om ontmoeting gaat.

De ambities:

- Ontwikkel vanuit cultuur, maar nadrukkelijk in samenwerking (en cofinanciering!) met onderwijs, welzijn, wonen en andere relevante domeinen, een verbindingsregeling en/of programma, gericht op meerjarige samenwerking tussen cultuur en wijken;
- Draag zorg voor de beschikbaarheid van infrastructuur per wijk, die ruimte en goede faciliteiten biedt voor ontmoeting, voor eigen

culturele initiatieven vanuit de wijk en voor ‘stedelijke’ culturele programma’s;

- Investeer in ‘brede broedplaatsen’ die gevestigd zijn in wijken en waarbinnen makers actief zijn die in hun (artistieke) werk nadrukkelijk zoeken naar verbinding;
- Stimuleer waar mogelijk en zinvol dat bestaande en nieuwe culturele initiatieven en organisaties zich vestigen buiten het centrum en vanuit hun nieuwe locatie een actieve band ontwikkelen met de buurt;
- Vraag van grote instellingen (de Basis) dat zij actief en zichtbaar zijn in wijken. Overweeg zo nodig om een gedeelte van het budget voor de Basis af te zonderen en naar rato te korten op de instellingen in de Basis, waarbij die instellingen gelegenheid krijgen om vanuit het afgezonderde budget projectaanvragen in te dienen die expliciet gaan over het versterken van de verbinding met de stad

Bouwsteen 5: Brede publieksparticipatie

De meeste culturele instellingen maken werk van diversiteit en inclusie. Toch worden nog lang niet alle inwoners van de stad bereikt. Binnen- en buitenschoolse cultuureducatie is een basisvoorwaarde om dat op termijn te verbeteren. Tegelijkertijd mogen van gesubsidieerde instellingen ook nu al (extra) inspanningen op dit gebied worden verwacht.

De ambities:

- Blijf investeren in binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en zoek daarbij aansluiting met nieuwe makers en genres in de wijken (bv urban);
- Stimuleer programma’s en projecten waarin doelgroepen (communities) actief worden betrokken;
- Vraag van instellingen in het kader van de code diversiteit en inclusie concrete en meetbare doelstellingen te formuleren in het kader van verbreding van het publieksbereik;
- Geef bij de toekenning van subsidies prioriteit aan projecten en programma’s die specifiek gericht zijn op het bereiken van nieuwe doelgroepen).

Bouwsteen 6: Sterke cultuurregio

Er ligt een kans om met 800 jaar Arnhem en Nijmegen als mogelijke kandidaat culturele hoofdstad in het verschiet de cultuurregio 025 nieuwe energie in te blazen, stevig te wortelen en toekomstbestendig te maken. Juist door cultuur te verbinden met thema’s als duurzaamheid, klimaat, energietransitie, natuur en de verbinding tussen stedelijk en landelijk leven.

De ambities:

- Maak bestuurlijke afspraken met Nijmegen over de ontwikkeling van een sterke cultuurregio aansluitend bij de uitgangspunten van het stelseladvies van de Raad voor Cultuur, ‘Toegang tot Cultuur’, bij voorkeur gerelateerd aan de Groene metropoolregio;
- Gebruik de viering van Arnhem 800 jaar en de mogelijke kandidatuur van Nijmegen als Europese Culturele Hoofdstad om het profiel van de metropoolregio (inter)nationaal bekend te maken;
- Ontwikkel de huidige evenementenregeling zo mogelijk intergemeentelijk met Nijmegen tot een regeling voor evenementen en festivals die bijdragen aan het gewenste profiel van de metropoolregio om zo Arnhem en de regio steviger op de kaart te zetten.

Subsidiehuis na 2029

Vanuit de inhoud van de zes bouwstenen volgen ten slotte aanbevelingen voor de inrichting van het subsidiehuis vanaf 2029. Ook daarbij maken wij weer onderscheid tussen Stad van Cultuur en Stad van Verbinding.

Stad van Cultuur

- Benoem in het meerjarenbeleid geen instellingen, maar functies die voortkomen uit de beleidskeuzes;
- Richt het subsidiehuis zo in dat het de groei van en samenhang binnen ketens stimuleert; maak meer beweging en doorstroming mogelijk;
- Geef bij de verdeling van het beschikbare budget prioriteit aan regelingen die (nieuwe) makers en artistiek experiment ondersteunen;
- Vraag meerjarig gefinancierde instellingen samen te werken met lokale makers (professioneel en amateurs);
- Behoud laagdrempelig toegankelijk subsidies voor beginnende makers (zoals nu de ‘stroomversneller’;
- Kijk bij de vormgeving van het stelsel naar mogelijkheden om "de koek" te vergroten. Een stelsel dat aanvragen bij landelijke/provinciale/particuliere fondsen ondersteunt, helpt om meer cultuurgeld in Arnhem beschikbaar te krijgen;
- Beperk het aantal begrotingssubsidies tot wettelijke taken (bibliotheek, erfgoed);
- Vraag over alle meerjarige subsidies – dus inclusief de Basis - advies aan een onafhankelijke adviescommissie, die beoordeelt op artistieke kwaliteit, waarde/betekenis voor de stad, organisatie, financiën en de codes en die een integrale afweging kan maken over het geheel van het aanbod;
- Maak de adviezen van deze commissie openbaar.

Stad van verbinding

- Maak een domeinoverstijgend verbindingsloket, dat wordt bemenst door en gevoed uit bijdragen van cultuur, onderwijs, welzijn en andere relevante domeinen;
- Laadt dat loket met regelingen of programma’s die in ieder geval gericht zijn op de verankering van cultuur in de wijken, op de versterking en verbreding van publieksparticipatie, op de verbinding van cultuur met welzijn en op bijzondere programma’s en projecten op het gebied van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie;
- Maak samen met economie een regeling en/of programma gericht op de versterking van cultureel/creatief ondernemerschap. Overweeg of de financiering van broedplaatsen onderdeel zou moeten zijn van zo’n regeling;
- Laat de bestaande evenementenregelingen (subsidieregeling 1a en 1b) bij voorkeur opgaan in de hiervoor genoemde intergemeentelijke regeling met Nijmegen. Mocht dat niet lukken, maak er dan samen met economie een regeling van die meer dan nu gericht is op grootschalige (publieks)evenementen en festivals die bijdragen aan de profilering en positionering van Arnhem.

Subsidiehuis van de toekomst

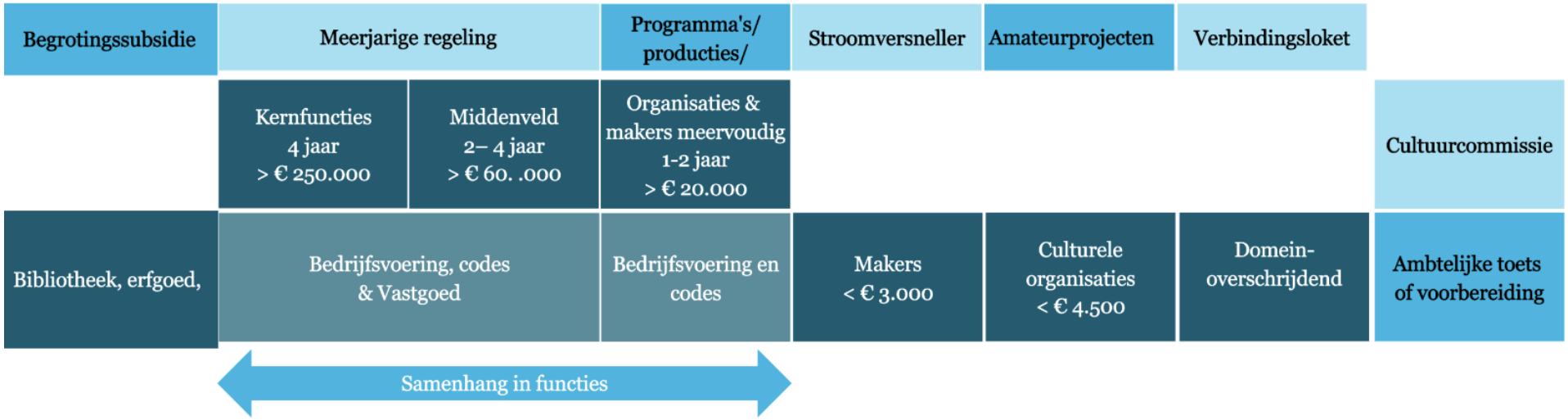

7. Slotopmerkingen
Arnhem, creatieve stad van verbinding

De afgelopen maanden waren wij in de gelegenheid ons te verdiepen in het culturele veld in Arnhem en hebben we met velen uit dat veld kunnen spreken. Hier past ook een woord van dank aan iedereen die bereid was mee te werken.

De rijkdom, breedte en diversiteit van het aanbod zien wij als een belangrijk kenmerk van het culturele veld in Arnhem. We zien echter ook dat samenwerking tussen partijen geen vanzelfsprekendheid is en beter kan. Er is geen sprake van onwil, maar er is meer regie nodig om structurele samenwerking van de grond te krijgen zodat de opbrengst meer wordt dan sec de som der delen. De gemeente kan die regie oppakken in beleid en door eisen te stellen in de subsidievoorwaarden.

Koester de basis
Het culturele veld in Arnhem staat op een brede basis die begint bij cultuureducatie en -participatie en enthousiaste amateurkunstenaars en -verenigingen. Blijven investeren in, toegankelijk houden van en ruimte maken voor cultuureducatie, -participatie en amateurs is nodig om die basis in stand te houden. Slechten van financiële drempels (zeker als de BTW verhoogd wordt) en beschikbaar stellen van voldoende laagdrempelige plekken voor de breedtekunst moeten onderdeel van beleid zijn en blijven.

Doorstroming
Arnhem heeft een mooi pallet aan subsidieregelingen die makers in verschillende stadia van ontwikkeling ondersteunen. Daarnaast is er de Arnhemse basis: gevestigde culturele instellingen die vanuit de begroting worden ondersteund. De maxima in de meerjarige regelingen belemmeren een deel van de makers bij hun doorontwikkeling en instellingen die begrotingssubsidie ontvangen worden te weinig beoordeeld op hun functie voor de gehele keten. Daarom adviseren wij het subsidiestelsel stap voor stap aan te passen zodat daarin meer groei en doorstroming plaats kan vinden en er een integrale afweging voor het geheel kan plaatsvinden. Dat betekent echter ook dat er bij iedere meerjarige aanvraagronde winnaars en verliezers kunnen zijn. Hoe lastig dit ook kan zijn voor verliezers, voor het stelsel als geheel brengt het gezonde dynamiek.

Verbinding
In de door ons bestudeerde beleidsdocumenten en in nagenoeg alle gevoerde gesprekken kwam de roep om verbinding terug; verbinding tussen culturele instellingen, verbinding met een breder publiek, meer verbinding met de wijken, verbinding met andere beleidsterreinen en verbinding in de cultuurregio. Dat zou dan ook de kern van beleid in de komende jaren moeten zijn: concreet vormgeven aan die verbindingen in beleid en de instrumenten die daarbij horen. Het Nationaal Programma Arnhem Oost kan daarbij een goede katalysator zijn.

Creatieve stad
Met verschillende kunstvakopleidingen, creatieve ondernemers en makers afficheert Arnhem zich graag als creatieve stad. Toch staat Arnhem niet in de top tien van steden met de meeste creatieve banen. Ga voor die top tien! Maak daar een concrete ambitie van en maak samen met de kunstvakopleidingen een plan hoe Arnhem als stad aantrekkelijk kan zijn en blijven voor creatieve makers.

Onderdeel van onze opdracht was te onderzoeken of er een noemer is waaronder Arnhem als cultuurstad te vangen zou zijn. Er is breed en divers aanbod, vaak van hoog niveau, maar onderscheidend is het niet. Ons lijkt het niet verstandig om bij de keuze voor zo'n profiel in te zetten op één of een paar kunstdisciplines. De in potentie sterkste kenmerken van Arnhem als cultuurstad zijn enerzijds dat Arnhem een stad is van makers, een creatieve stad en anderzijds dat die makers en de culturele instellingen in brede zin de verbinding zoeken, met elkaar, met de stad, met andere domeinen en met de wijken. Dat is misschien niet onderscheidend in de zin van uniek, maar juist de combinatie van die twee kan Arnhem de komende jaren wel onderscheidend maken. Bovendien zijn het richtinggevende keuzes en dat kan van een 'cultureel profiel' niet altijd worden gezegd.

DEEL IV: Bijlagen

8. Vergelijking gemeenten

Voor dit onderzoek zijn elf gemeenten gesproken over de inrichting van hun cultuurbestel. Hierbij is gekeken naar: de budgetten, de regelingen, de organisatie van adviescommissies, de inzet op cultuureducatie, de inzet van cultuurcoaches en de samenwerking met de domeinen onderwijs en sociaal.

Het betreft een vergelijking op hoofdlijnen. De vergelijking is gedaan aan de hand van deskresearch, een factsheet per gemeente en een interview van een half uur, per gemeente. De resultaten zijn geanonimiseerd weergegeven in deze beknopte samenvatting. De uitkomsten zijn indicatief. Bijvoorbeeld omdat er verschillen zijn in hoe gemeenten hun cultuurbudget indelen.

Bij de analyse van de resultaten zijn twee vergelijkingsgroepen van gemeenten gemaakt. Deze groepen zijn vooral samengesteld op basis van de inwonersaantallen van de verschillende gemeenten. Gemeenten zijn geselecteerd voor deelname op basis van de samenstelling van de bevolking, hun cultuurprofiel en met een spreiding over Nederland.

In het eerste deel van dit onderzoek worden de resultaten als gemiddelde van deze groepen getoond. In het tweede deel wordt gekeken naar de bevindingen uit alle gemeenten samen en ligt de nadruk op overeenkomsten en verschillen op de onderwerpen van de analyse.

De volgende gemeenten zijn onderdeel van de vergelijking en ingedeeld bij Groep A of B:

- Groep A: Arnhem, Den Bosch, Enschede, Groningen, Nijmegen en Tilburg.
- Groep B: Alkmaar, Delft, Dordrecht, Leiden en Zwolle.

In onderstaande tabel zijn per groep het gemiddelde aantal inwoners gegeven, en het cultuurbudget.

	Aantal inwoners	Totaal cultuurbudget	Budget per inwoner
Groep A	190.000	€ 28,5 mln.	€150
Groep B	120.000	€ 16 mln.	€130
Totaal	160.000	€ 22,5 mln.	€140

* Bovenstaande getallen zijn afgerond en geven het gemiddelde van de gemeenten per groep.

Deze resultaten tonen dat de gemeenten uit groep A gemiddeld meer aan cultuurbudget per inwoner besteden dan de gemeenten uit groep B. Er is hierbij een matig positief verband tussen deze variabelen. Met andere woorden dat gemeenten met meer inwoners ook een hoger cultuurbudget per inwoner hebben. Waarschijnlijk door meer of grotere culturele voorzieningen.

Verdeling van het cultuurbudget

Bij de verdeling van het cultuurbudget over verschillende culturele instellingen en projecten zien we bij meerjarige financiering het volgende:

- Gemeenten besteden gemiddeld ongeveer 25% van hun totale cultuurbudget aan bibliotheken. De variatie tussen gemeenten is gedeeltelijk te verklaren door de verschillende taken van bibliotheken.
- Het aandeel van de structurele subsidies (exclusief de bibliotheek) bedraagt gemiddeld 58% van het totale cultuurbudget. In de gemeenten uit groep A ligt dit aandeel hoger.

- Het aandeel van de drie grootste structureel gefinancierde instellingen (exclusief de bibliotheek) bedraagt in beide groepen gemiddeld 39% van het totale cultuurbudget.
- Er is een aanzienlijke variatie in het aantal cultuurinstellingen dat structureel wordt gefinancierd. Hoewel het gemiddelde voor beide groepen vergelijkbaar is, is de spreiding binnen beide groepen zeer groot.

	Bibliotheek	Structureel	Top 3	Aantal structureel	Bandbreedte structureel
Groep A	25%	61%	39%	25	6-43
Groep B	27%	54%	39%	24	12-59
Totaal	26%	58%	39%	25	6-59

	Begrotings-subsidie	Meerjarige subsidies	Project-regelingen	Snelloket
Groep A	4 van de 6	5 van de 6	5 van de 6	5 van de 6
Groep B	4 van de 5	3 van de 5	6 van de 6	1 van de 5

* Bovenstaande percentages betreffen de omvang van deze post als deel van het gehele cultuurbudget.

Uit de analyse van het budget voor projectsubsidies blijkt dat dit voor alle gemeenten rond de 4,0% van het totale cultuurbudget ligt. Het reële bedrag varieert echter aanzienlijk tussen de gemeenten uit groep A en B.

	Projectbudget	Budget per inwoner	Aandeel projectbudget
Groep A	€ 910.000	€ 4,75	4,1%
Groep B	€ 365.000	€ 3,00	3,8%
Totaal	€ 690.000	€ 4,00	4,0%

* Bovenstaande percentage betreft de omvang van deze post als deel van het gehele cultuurbudget.

Subsidie instrumenten

Er is gevraagd naar de volgende vier verschillende soorten subsidies:

- Begrotingssubsidies: Instellingen die zijn opgenomen in de begroting en elk jaar worden gefinancierd, ontvangen begrotingssubsidies. Dit betreft vaak de BIS (basisinfrastructuur) instellingen en organisaties met een wettelijke taak.
- Meerjarige subsidies: Deze regelingen gelden voor meerdere jaren, met een looptijd van 2, 4 of 8 jaar. Ze worden over het algemeen verstrekt aan professionele culturele instellingen.
- Projectregelingen: Dit betreft alle regelingen die eenmalig zijn en een duur van minder dan een jaar hebben. Deze regelingen hebben meestal een lokale doelstelling en de projecten moeten bijdragen aan het culturele aanbod in de gemeente.
- Snelloket (ook wel impuls) regelingen: Deze worden doorgaans binnen 4 weken beoordeeld en zijn bedoeld ter bevordering van het makersklimaat, amateurkunst, of participatie en inclusie. Er geldt een maximaal subsidiebedrag tussen €2500 en €9000. Opvallend is dat gemeenten uit groep B hier veel minder gebruik van maken.

Uit de gesprekken blijkt dat een aantal gemeenten momenteel overstapt van een systeem met begrotingssubsidies naar meerjarige subsidies. Momenteel bestaan deze twee vormen vaak nog naast elkaar. Er zijn ook gemeenten die bewust voor alleen meerjarige subsidies kiezen. Over de motivatie achter deze transitie worden drie belangrijke redenen genoemd: meerjarige regelingen bieden meer transparantie, geven de gemeenten meer grip op de doorstroming, en maken een onafhankelijke beoordeling door een adviescommissie mogelijk.

Uit het overzicht van alle aan te vragen regelingen blijkt dat gemeenten op uiteenlopende manieren omgaan met de specificering hiervan. Deze regelingen kunnen worden onderverdeeld in de volgende veelvoorkomende categorieën:

- Een regeling voor amateurkunst
- Een regeling voor evenementen/producties

- Een regeling voor jongerencultuur (vaak (mede)gefinancierd vanuit de SPUK)
- Een regeling voor inclusie/diversiteit
- Een (jonge) makers regeling.

De beoordeling van subsidieaanvragen

Bij het beoordelen van subsidieaanvragen blijkt dat alle gemeenten gebruikmaken van een ambtelijke toets op een bepaalde groep aanvragen. Daarnaast maakt het merendeel van de gemeenten voor bepaalde regelingen gebruik van een adviescommissie. Welke regelingen door wie worden beoordeeld, hangt over het algemeen af van de hoogte van de aanvraag. De volgende tabel toont het percentage gemeenten dat gebruikmaakt van een adviescommissie, het aantal aanvragen dat de commissies in totaal verwerken, en of deze commissies adviseren over structurele en/of incidentele middelen.

	Advies-commissie	Structurele middelen	Incidentele middelen	Structurele & incidentele	Aanvragen cie.
Groep A	6 van de 6	1	1	4	Ca. 50
Groep B	3 van de 5	0	2	1	Ca. 45

Het gebruik van onafhankelijke adviescommissies neemt duidelijk toe. In het merendeel van de gemeenten is dit een thema dat momenteel wordt ontwikkeld. Adviescommissies worden vooral ingezet in de volgende situaties:

- Wanneer een budget voor projectsubsidies moet worden verdeeld in een aanvraagronde. Er zijn dan per jaar twee rondes waarin aanvragen kunnen worden ingediend. De commissie beoordeelt alle aanvragen binnen een bepaalde ronde.
- Wanneer projectsubsidies met een relatief hoog subsidiebedrag worden verdeeld, bijvoorbeeld bij aanvragen hoger dan € 10.000.
- Bij de beoordeling van aanvragen voor meerjarige subsidies, waarbij de aanvrager een ondernemingsplan ter beoordeling indient.

Deze commissies worden begeleid door de ambtelijke staf en in sommige gevallen door een toegewezen ambtenaren die aanvragen van voorbereidend commentaar voorzien. De commissies bestaan altijd uit onafhankelijke experts en komen voor in de volgende variaties:

- Een vaste voorzitter met circa vier roulerende commissieleden.
- Een vaste commissie die per kwartaal bijeenkomt om alle binnengekomen aanvragen te beoordelen.
- Een vaste voorzitter en circa 15 commissieleden die op afroep beschikbaar zijn, waarbij een aanvraag door minimaal vijf commissieleden wordt beoordeeld.
- Meerdere deelcommissies, bijvoorbeeld voor professionele initiatieven en voor amateurkunst.

Cultuureducatie inzet en samenwerking

Bijna alle deelnemende gemeenten investeren met eigen middelen in het programma Cultuureducatie met Kwaliteit, op een enkele uitzondering na. De organisatie en het bereik van cultuureducatie verschillen echter sterk per gemeente. Daarnaast maken vrijwel alle gemeenten gebruik van cultuurcoaches, vaak ondergebracht bij de uitvoeringsorganisatie voor cultuureducatie en participatie. Verschillende benamingen en rollen worden gehanteerd, zoals cultuurmakelaar, cultuurverbinder, of cultuurcoach.

Een mogelijke richting van een verklaring ligt in de samenwerking met het beleidsdomein onderwijs. Er is een variatie tussen de gemeenten in de samenwerking met de afdeling onderwijs, die incidenteel of intensief kan zijn.

- Incidentele samenwerking: In sommige gemeenten is de samenwerking tussen cultuur en onderwijs beperkt tot minimale contacten of informele afstemming. Dit is vaak te wijten aan een gebrek aan capaciteit binnen de afdelingen of een lage prioriteit in het beleid. Interacties zijn ad-hoc en projectgebonden zonder structurele ondersteuning. De financiële bijdragen komen voornamelijk van de cultuurafdeling, met weinig tot geen substantiële steun vanuit

onderwijs. Dit leidt tot gefragmenteerde initiatieven die de potentiële voordelen niet volledig benutten.
- Intensieve samenwerking: Andere gemeenten hebben een intensieve samenwerking tussen cultuur en onderwijs, vaak met formele mechanismen zoals stuurgroepen waarin beide sectoren overleggen, of een collega die betrokken is bij beide afdelingen. Deze samenwerking is soms thematisch, met gezamenlijk beleid en cofinanciering voor gezamenlijke doelen. Dit resulteert vaak in een hoge deelname van scholen en verbinding met programma's zoals de verlengde schooldag, wat leidt tot meer cultuureducatie en een verrijkt onderwijsaanbod.

Ook de samenwerking met het sociaal domein varieert tussen gemeenten, waarbij er sprake kan zijn van incidentele of intensieve samenwerking.

- Incidentele samenwerking: Enkele gemeenten melden beperkte tot geen formele samenwerkingsverbanden tussen cultuur en het sociaal domein. Interacties zijn projectgericht en afhankelijk van individuele initiatieven, met cultuur als financierende partij. Er is geen structurele financiering of strategie. Sommige gemeenten bevinden zich in een opbouwfase van samenwerking rond thema's zoals ouderenbeleid of laaggeletterdheid.
- Intensieve samenwerking: Sommige gemeenten hanteren een geïntegreerde aanpak van cultuur en het sociaal domein, ondersteund door teams of rollen die deze integratie bevorderen. Dit omvat specifieke programma's met gezamenlijke investeringen in projecten zoals armoedebeleid en cultuurinitiatieven die bijdragen aan sociaal welzijn. Voorbeelden zijn projecten die gezondheid bevorderen, zoals dansen voor valpreventie en choreografie voor weerbaarheid. Deze samenwerking wordt ondersteund door cofinanciering en steeds meer omarmd door het sociaal domein. Een risicofactor bij deze intensieve samenwerking is het stapelen van subsidievoorwaarden, wat het aanvraagproces complexer maakt.

Toelichting

Deze vergelijking is uitgevoerd als onderdeel van een drietal opdrachten van Blueyard voor gemeenten voor herziening van het bestel of de beleidsvisie. Deelnemende gemeenten aan de vergelijking krijgen deze samenvatting als dank voor hun medewerking. De vergelijking is uitgevoerd door Auke Damsma (projectassistent) en Jurriaan Rammeloo (senior adviseur). Meer informatie kunt u vinden op blueyard.nl

9. Deelnemerslijst interviews

- Gemeente Arnhem: Paul van Hoof, Ontwikkelbedrijf en Heleen Sauer, programmamanager Groeiende Stad.
- Gemeente Arnhem: Monaïm Benrida, programmadirecteur Nationaal Programma Arnhem Oost
- Cultuur Netwerk Arnhem: voorzitter Ralph Dassen (directeur-bestuurder Focus Filmtheater) en Jenny Doest (directeur-bestuurder Rozet[2])
- Introdans: Marieke van 't Hoff, zakelijk directeur-bestuurder
- Museum Arnhem: Saskia Bak, directeur-bestuurder
- Platform Beeldende Kunst Arnhem: Inge Pollet, directeur Plaatsmaken
- Cultuur Academy: Esther Dikkers, directeur
- ArtEZ University of the Arts, Sharon Gesthuizen, directeur Art & Design
- Rijn IJssel: Jean Paul Verhofstad, directeur Creatieve Industrie
- Gemeente Nijmegen: Natalie van den Dobbelsteen, strategisch adviseur Cultuur
- Externe adviescommissie meerjarige regelingen Producties, Evenementen en Festivals: Nelly Voorhuis, voorzitter
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen: Mariken Prüst, programmamanager Ontspannen Regio
- Raad voor Cultuur: Kristel Baele, voorzitter

[2] Rozet: wegens de rol die zij vervullen op het gebied van cultuureducatie

Keizersgracht 100-104
1015 CV Amsterdam, the Netherlands
info@blueyard.nl
www.blueyard.nl

Jesse Wensing

Sectoranalyse podiumkunsten Arnhem

1 september 2024

Walter Ligthart
Rento Zoutman

In samenwerking met
Simon Mamahit

GEMEENTE Arnhem

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Algemeen beeld van de podiumkunsten in Arnhem 7
3 Feiten en cijfers over de podiumkunsten in Arnhem 10
4 Resultaten van de SWOT – analyse 12
5 Makersklimaat en de keten van talentontwikkeling 17
6 Programmering 23
7 Publieksontwikkeling en publieksbereik 26
8 Accommodatie 31
9 Samenwerking 35
10 Resultaten van de benchmark 39
11 Conclusies en aanbevelingen 42
12 Popmuziek in Arnhem 47

Bijlagen
1 Lijst van geïnterviewden sectoranalyse podiumkunsten Arnhem
2 Kwantitatieve overzichten
3 Overzicht talentontwikkeling
4 Vergelijking kosten stadstheaters
5 Benchmark met vijf gemeenten

1 Inleiding

Jesse Wensing

Aanleiding

De gemeente Arnhem wil komen tot een herziening van het cultuurbeleid. Er dient een uitgangspuntennota met een actie- en financieel programma voor korte en middellange termijn (2025-2028) te worden opgesteld én een document met beleidsvoornemens voor de langere termijn. Dat zal weer de basis zijn voor het opstellen van een nieuwe cultuurvisie voor de periode vanaf 2029.
Hiermee kiest de gemeente voor een proactieve én gefaseerde aanpak. In het recente advies van de Raad voor Cultuur (Cultuur voor iedereen) wordt gepleit voor sterke regio's met een eigen culturele identiteit, inclusief de financiering. Die visie past bij de ambitie van Arnhem om zich verder te ontwikkelen tot cultuurhoofdstad van de regio.

De opdracht

De opdracht die wij van de gemeente Arnhem hebben gekregen is de volgende: voer een scan uit die een goed inzicht geeft in de huidige professionele infrastructuur van de podiumkunsten in Arnhem.
Onderdelen van de scan zijn:

- Inventarisatie van het aanbod aan zalen, spreiding van podia over de stad,
- publiekscapaciteit, faciliteiten, bezoekers (bezettingsgraad) en
- (langjarige) publieksontwikkeling.
- Het aanbod op het gebied van programmering.
- Aanbod aan de productiezijde: de gezelschappen, collectieven en makers.
- Geef daarbij specifieke aandacht aan de repetitie – en ontwikkelruimte, de samenwerking met de podia, talentontwikkeling en de aanwezigheid van ArtEZ.
- Voer een benchmark op hoofdlijnen uit met de steden Tilburg, Groningen, Zwolle, Enschede en Nijmegen.

Deze opdracht maakt deel uit van vier onderzoeken die bouwstenen leveren voor het opstellen van een toekomstvisie over het bredere cultuurbeleid en de podiumkunsten in Arnhem. De andere onderzoeken worden uitgevoerd door Blueyard, onderzoeker Simon Mamahit (verdieping popmuziek) en Sweco (Culturele Referentienormen).

Werkwijze en opbouw van de rapportage

We hebben de volgende stappen gezet:

- De gemeente heeft een selectie van 18 professionele organisaties aangedragen die zich met de podiumkunsten in Arnhem bezighouden (zie bijlage), om mee in gesprek te gaan. Op verzoek van de gemeente is ook Focus Filmtheater opgenomen in de selectie voor de interviews, gezien zijn rol en positie in het culturele veld.
- Allereerst hebben we de kwantitatieve gegevens van de 18 betrokken instellingen verzameld, waaruit we overzichten van de activiteiten en een financieel overzicht over 2022 en 2023 hebben gedestilleerd.
- Met (nagenoeg) alle instellingen hebben we interviews gehouden. Van de gesprekken zijn verslagen op hoofdlijnen gemaakt en de gesprekspartners hebben deze op juistheid getoetst.
- Voor de gevraagde benchmark hebben we vijf gemeenten met een centrumfunctie in hun regio: Tilburg, Enschede, Zwolle, Groningen en Nijmegen, met Arnhem vergeleken. De gemeenten hebben voor de benchmark acht vragen beantwoord. Bij de analyse hebben we de door hen toegezonden documenten gebruikt en aanvullende gesprekken gevoerd.

Opbouw van het rapport

In hoofdstuk 2 beschrijven we de professionele podiuminfrastructuur in algemene zin, zowel kwalitatief als kwantitatief. Voor wat betreft de vraagkant hebben we ons gebaseerd op secundaire bronnen zoals de Cultuurmonitor Gelderland. Op basis van de gesprekken en documentatie hebben we zelf een analyse van de sterke en zwakke punten van de sector opgesteld. De resultaten daarvan vindt u in hoofdstuk 4.
Op basis van een analyse van vijf centrale thema's hebben we een aantal knelpunten en aanbevelingen opgesteld

rond Makersklimaat, Programmering, Publieksontwikkeling, Huisvesting en Samenwerking. In de hoofdstukken vijf t/m negen werken we thema's uit. Hoofstuk 10 bevat de belangrijkste bevindingen uit de uitgevoerde benchmark van de podiumkunsten in vijf steden. In hoofdstuk 11 vindt u onze conclusies en aanbevelingen. In hoofdstuk 12 staat de samenvatting van het onderzoek naar de popmuziek dat is uitgevoerd door Simon Mamahit.

De bevindingen en aanbevelingen die we doen zijn niet los te zien van recente ontwikkelingen in de culturele sector, landelijk en in de stad Arnhem. Er is sprake van een accentverschuiving naar de regio's buiten de Randstad aangekondigd en dat betekent dat van de stedelijke knooppunten ook meer gevraagd zal worden.
Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek is een nieuwe regering aangetreden, de gevolgen daarvan voor de culturele sector worden met enige zorg bezien. Ook hebben de Raad voor Cultuur (RvC) en het Fonds Podiumkunsten (FPK) hebben eind juni de beoordelingen bekend gemaakt van de subsidieaanvragen voor de periode 2025-2028. De gemeente zou er goed aan doen om zich rekenschap te geven van de gevolgen van deze beoordelingen voor de komende cultuurplanperiode.

Het FPK heeft in juni 2024 negatief geadviseerd over de meerjaren aanvraag van BOT en Keys to Music voor de periode 2025-2028. De Plaats en Kistemaker krijgen een positief advies maar dreigen eveneens niet gehonoreerd te worden vanwege gebrek aan budget, ze vallen onder de zogenaamde zaaglijn. Hoogte 80 krijgt wel een bijdrage van het FPK. De advisering van de RvC voor de gezelschappen Introdans en Oostpool en het symfonieorkest Phion ziet er beter uit, zij zullen ook in de komende periode onderdeel blijven uitmaken van de BIS. Dat geldt ook voor De Nieuwe Oost dat als productiehuis kan doorgaan. De Minister van OCW en de Tweede Kamer zullen dit (na)jaar beslissen over deze adviezen.

2 Algemeen beeld van de podiumkunsten in Arnhem

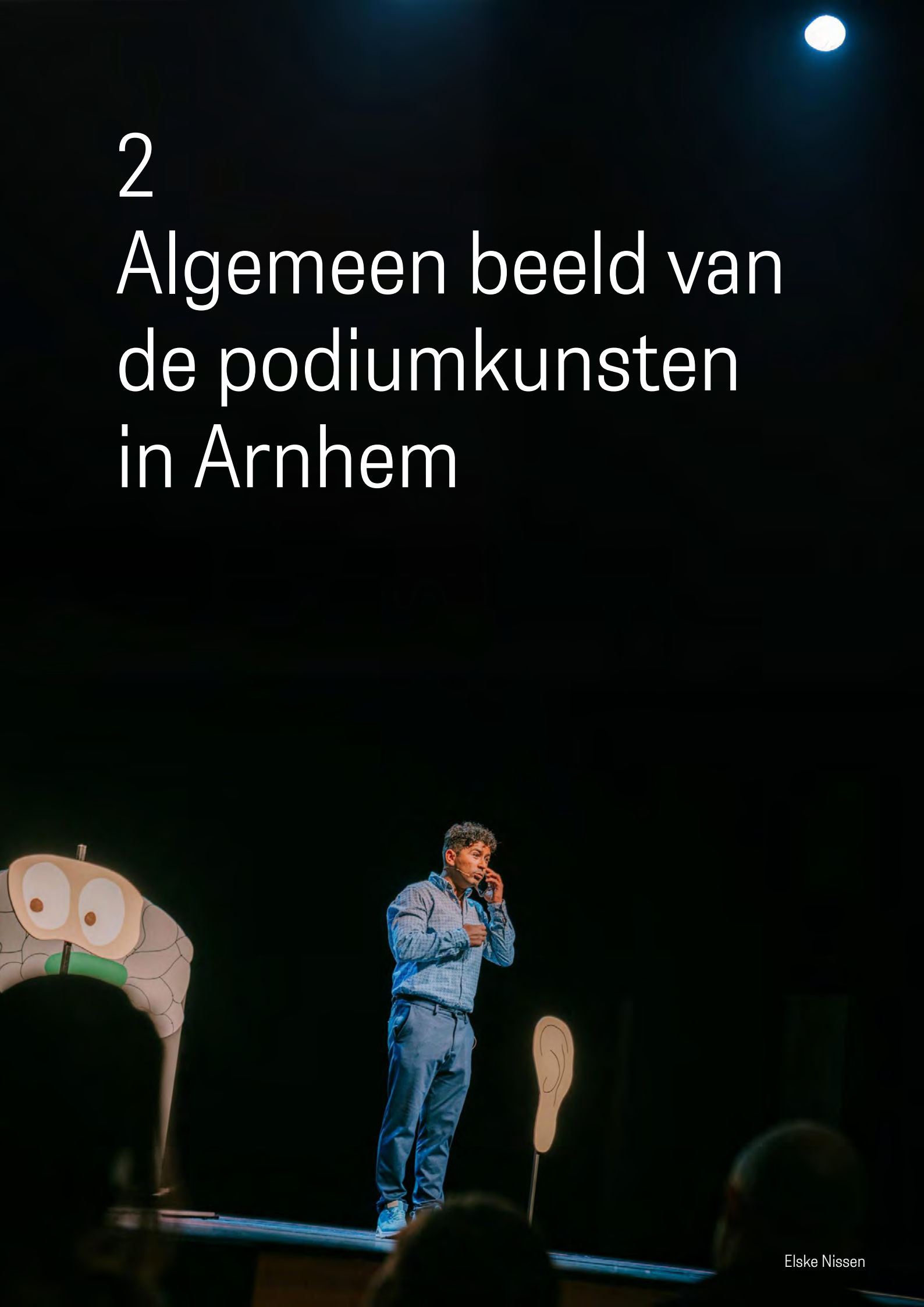

Elske Nissen

Het algemene beeld van de podiumkunsten in Arnhem dat naar voren komt uit het onderzoek duiden we tegen de volgende achtergrond. Op het gebied van de podiumkunsten is er sprake van een verdeling van bestuurlijke verantwoordelijkheden tussen de overheden[1]: het Rijk financiert de productie van de podiumkunsten van de rijks gesubsidieerde producenten, de gemeente zorgt voor de accommodatie, in het bijzonder van de lokale podia. In de praktijk zien we dat veel gemeenten zich niet alleen bezig houden met accommodaties, maar inhoudelijk op ook andere aspecten van het cultuurbeleid sturen, waaronder talentontwikkeling. Overigens draagt de provincie Gelderland substantieel bij aan de financiering van de in Arnhem gevestigde instellingen die deel uitmaken van de Basisinfrastructuur (BIS).

Uit ons onderzoek blijkt dat de gemeente Arnhem zijn rol in het cultuurbeleid serieus neemt. In totaal investeert Arnhem jaarlijks ruim 27 miljoen aan subsidies in cultuur. Daarvan gaat ruim 22 miljoen naar (de huisvesting en organisatie van) wat de gemeente schaart onder de noemer 'culturele basisvoorzieningen': Focus Filmtheater, LuxorLive, Museum Arnhem, Rozet en Musis & Stadstheater Arnhem zijn volgens de gemeente-instellingen die essentieel zijn voor de stad, omdat zij de basis vormen van de culturele infrastructuur en vaak als enige een bepaalde functie vervullen[2]. De gemeente heeft met deze organisaties een meerjarige subsidierelatie voor onbepaalde tijd. Grote investeringen zijn de afgelopen jaren gedaan in de huisvesting van Musis & Stadstheater, Focus Filmtheater, Rozet en Museum Arnhem.

Daarnaast kiest de gemeente voor meerjarenvoorzieningen: instellingen die zodanig belangrijk zijn dat deze voor meerdere jaren gefinancierd worden voor bepaalde tijd. Deze subsidies zijn bedoeld voor de exploitatie en daarvoor is circa 2,1 miljoen euro beschikbaar. Zowel bij de culturele basisvoorzieningen als bij de meerjarenvoorzieningen is de afgelopen jaren sprake van weinig doorstroom.

Voor meerjarige (2 of 4) en halfjaarlijkse regelingen is per jaar ongeveer 1,2 miljoen beschikbaar, vooral voor artistieke producties en/of presentaties. De subsidiebedragen per aanvraag zijn met een maximum van 60.000 euro aanmerkelijk lager dan de bedragen voor basis- en meerjarenvoorzieningen. Bij deze regelingen is er wel sprake van relatief veel doorstroom, veel jonge makers en collectieven maken er gebruik van. Naast deze regelingen kent Arnhem nog de opstartsubsidie Stroomversneller (maximaal 3000 euro) en regelingen voor amateurkunst-organisaties.
Arnhem is ervan doordrongen dat cultuur bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare stad. Dat is zichtbaar in de beleidsnota Stroom (2012) en meer recent in zijn opvolger Stroomversnelling (2020). Deze nota's zijn met input van het veld vastgesteld. Daarin worden drie doelen geformuleerd:

1. Verbreding van cultuurbeleid en participatie
2. Versterking van de culturele keten/infrastructuur
3. Vitalisering van het culturele klimaat

De gemeente Arnhem zet middelen vooral in voor de exploitatie van de accommodaties. Uit ons onderzoek blijkt dat veel geïnterviewden vinden dat er voor een vitaal cultureel klimaat juist meer geïnvesteerd moet worden in de makers en de keten. Wij zijn van mening dat flexibilisering van het subsidiehuis helpt bij het bevorderen van de talentontwikkeling en doorstroming van makers en dat dit een belangrijk thema voor een nieuw cultuurbeleidsplan kan zijn. Aangezien veel subsidies meerjarig vastliggen en budgetten waarschijnlijk niet verhoogd worden is dat niet eenvoudig te realiseren. Het vraagt om het maken van scherpere keuzes. We komen daar later in dit rapport op terug.

Uit verschillende onderzoeken en onze eigen ervaringsgegevens blijkt dat Arnhem een bovengemiddeld aanbod aan podiumkunsten heeft. Het zogenaamde VNG-ringenmodel [3] voorziet het aanbod voor gemeenten >90.000 inwoners o.a. in een schouwburg, een kleine theaterzaal, theaterwerkplaats, muziekensembles en theatergezelschappen, danstheater, kernpodium popmuziek en een filmtheater voor artistiek waardevolle films.

Arnhem heeft meerdere podia /zalen, meerdere makers en festivals die onderdeel zijn van de landelijke BIS: de ontwikkelinstelling De Nieuwe Oost en drie gezelschappen, die een belangrijke rol vervullen voor dans (Introdans), theater (Oostpool,) en muziek (Phion). Muziektheater BOT, Kompagnie Kistemaker, De Plaats, Keys to Music (Pianobiënnale) maken (nog) gebruik van de meerjarige FPK-regeling. Belangrijke gespecialiseerde kunstopleidingen complementeren dit beeld: voor toneel en dans en het conservatorium ArtEZ, en de MBO-opleidingen Dans, Muziek en Theater van het Rijn/IJssel College.

Arnhem onderscheidt zich als makersstad door een breed kunst- en cultuuraanbod en door veel experimenten en initiatieven aan de basis (de grassroots). De stad kent een fijnmazig netwerk van makers en instellingen. Er is aandacht voor nachtcultuur als onderdeel van de podiumkunsten. De grenzen tussen (commercieel) uitgaan en kunstzinnig, gesubsidieerd nachtleven worden o.a. verkend door LuxorLive.

In de Cultuurmonitor van de provincie Gelderland wordt cultuur in Arnhem positief beoordeeld. De cultuursector is van groot belang voor Gelderland en Oost-Nederland. In recent publieksonderzoek heeft de gemeente Arnhem bezoekers gevraagd of zij tevreden zijn over het cultureel aanbod en ook daaruit spreekt tevredenheid. Hieronder nemen we korte samenvattingen op van beide rapporten.

In de provinciale cultuurmonitor constateert men dat Arnhem een sterke amateurkunst sector heeft die vooral is gericht op erfgoed en (fanfare) muziek'. De aanwezigheid van veel podia en producenten betekent dat veel van het culturele talent in Gelderland en Oost-Nederland in Arnhem tot wasdom komt en innovatief en uitdagend werk maakt. Dat de stad haar bijzondere positie koestert, wordt geïllustreerd door het feit dat Arnhem in vergelijking met steden van dezelfde omvang per persoon relatief veel uitgeeft aan cultuur.

In het recente publieksonderzoek van de gemeente blijkt het publiek over het algemeen zeer tevreden over de podia in Arnhem. Alle onderzochte podia worden als goed of zeer goed ervaren. Men is vooral zeer tevreden over de kwaliteit, diversiteit en omvang van het aanbod, en ook de prijzen worden als redelijk beoordeeld. Veel Arnhemmers geven dan ook aan vaker podiumkunsten te willen bezoeken, hoewel ze daar vaak onvoldoende tijd voor hebben of andere prioriteiten stellen.

Het totaalbeeld dat ontstaat vanuit zowel de informatie van de provincie als van de enquête onder de inwoners is dat Arnhem beschikt over een sterke culturele sector en dat de podiumkunsten in Arnhem floreren. Toch valt er naar onze mening nog winst te behalen. Wat ontbreekt is dat er niet naar de podiumkunsten (en culturele sector) gekeken wordt als een geheel van instellingen in de stad in onderlinge wisselwerking en wederzijdse afhankelijkheid van elkaar dat, kortom, als één ecosysteem samenwerkt, dat de cultuursector, maar ook de stad en haar inwoners, nog meer ten goede zal komen.
Het cultureel aanbod in de stad Arnhem is geconcentreerd rond het oude stadscentrum. In Arnhem-Oost wonen meer dan de helft de inwoners maar zijn er relatief weinig culturele voorzieningen. Dat feit alleen maakt dat niet alle Arnhemmers worden bereikt door de podiumkunstinstellingen. Om een optimale werking te krijgen van het ecosysteem zouden meer partners uit het culturele circuit betrokken moeten worden in het Nationaal Programma Arnhem Oost.

---

1 Interbestuurlijk Kader Cultuurbeleid
2 Stroomversnelling 2020
3 Het VNG-ringenmodel omschrijft de culturele infrastructuur in gemeenten van verschillende omvang, van klein en middelgroot tot groot.

3
Feiten en cijfers over de podiumkunsten in Arnhem

Elske Nissen

In ons onderzoek hebben we ons een beeld gevormd van de activiteiten en de financiële situatie van de onderzochte instellingen in de jaren 2022 en 2023.
De overzichten daarvan zijn weergegeven in tabellen in bijlage 2. Op basis van de aangeleverde en verzamelde gegevens komen we tot de volgende bevindingen:

1. Er is een tweedeling zichtbaar in de culturele sector van Arnhem, tussen de grote organisaties (Musis & Stadstheater, LuxorLive, Introdans, Phion, De Nieuwe Oost en Oostpool) en de overige kleinere instellingen. De grotere organisaties hebben een omzet van meerdere miljoenen. Bij een kleine midden categorie (BOT, Posttheater) bedraagt de omzet tussen 400.000 en 800.000 euro, bij veel kleinere organisaties is de omzet lager dan 250.000 euro.
2. Er zijn grote verschillen in de subsidiestromen. Introdans, Phion, Oostpool krijgen als BIS-instellingen miljoenen subsidies van OCW en de provincie(s), de bijdrage vanuit de gemeente is beperkter. De gemeente subsidieert De Nieuwe Oost, dat als ontwikkelinstelling is opgenomen in de BIS, voor activiteiten die plaatsvinden in Theater aan de Rijn. Daarnaast ontvangt dit theater van de gemeente meerjarige projectsubsidie voor de theaterprogrammering in Arnhem.
3. In vergelijking met andere instellingen gaat er veel gemeentesubsidie naar exploitatie van Musis & Stadstheater, al is de omvang daarvan vergelijkbaar met stadstheaters in andere steden van dezelfde omvang (zie bijlage 4).
4. LuxorLive krijgt, vergeleken met referentiepodia in andere steden, een lager subsidiebedrag. Daar staat tegenover dat de huurlasten van LuxorLive – het is een gemeentelijk pand – ook lager zijn dan die van dezelfde referentiepodia.
5. Er bestaan grote verschillen tussen de werkgelegenheid die de organisaties creëren. Oostpool, Phion, Introdans, LuxorLive en Musis & Stadtheater zijn de grootste werkgevers op het gebied van podiumkunsten in de stad. Daarbij merken we op dat we geen goed zicht hebben op het aantal ZZP'ers en parttime contracten.
6. Waar de instellingen vallend onder de meerjarige- of basisvoorzieningen vaak een redelijk goed cijferoverzicht geven, is dat bij projectgebonden instellingen minder het geval. Een oorzaak kan zijn dat dat de verplichting om cijfers te leveren over resultaten van de gesubsidieerde projecten onduidelijk is en er te weinig impuls is om deze cijfers naar de gemeente te communiceren. Wel rapporteren veel instellingen in hun jaarverslagen over de kwalitatieve resultaten.
7. De meeste organisaties zijn actief op het gebied van educatie of talentontwikkeling. Het is duidelijk dat de Arnhemse instellingen het belang daarvan onderkennen.
8. Het Focus Filmtheater is gezien zijn functies moeilijk met de podiuminstellingen te vergelijken. Daarom zijn de gegevens over Focus Filmtheater in twee aparte tabellen (5 en 6) weergegeven. Daaruit blijkt dat de instellingen met veel filmvoorstellingen en thematische projecten een groot publiek trekken.

4 Resultaten van de SWOT-analyse

Jesse Wensing

In de interviews hebben wij onze 18 gesprekspartners gevraagd naar hun drie belangrijkste sterke en zwakke punten en kansen/bedreigingen, voor de eigen organisatie en voor de stad als geheel. In het onderstaande schema vatten wij de belangrijkste resultaten uit de gesprekken samen. We hebben een selectie van de Arnhemse instellingen en makers geïnterviewd, maar er zijn zeker ook andere partijen die onderdeel zijn van de podiumkunsten in Arnhem (zie voor de lijst van geïnterviewden bijlage 2). In de kolom Toelichting Onderzoekers geven we waar nodig meer context of nuancering op de sterke en zwakke punten uit de interviews.

Kansen	Bedreigingen	Toelichting onderzoekers
Arnhem heeft een groot en divers aanbod podiumkunsten: 3 BIS-gezelschappen, Musis & Stadstheater en een groot aantal makers (middelgroot, klein), ArtEZ, RijnIJssel MBO en een rijks gesubsidieerde ontwikkeling instelling De Nieuwe Oost.	Arnhem investeert veel in de fysieke infrastructuur voor podiumkunsten (gebouwen), maar investeert veel minder in productiebudget voor de BIS-instellingen en in subculturen. De provincies Gelderland en Overijssel investeren vooral in de BIS-instellingen. Er is veel minder budget en aandacht voor de noden van de makers/collectieven met statuur c.q. Interessante nieuwkomers, zoals het gebrek aan broedplaatsen.	Sterk: Grote, middel en kleine instellingen zorgen samen voor werkgelegenheid, faciliteren en dragen bij aan talentontwikkeling. Verschillende signaturen, van experimenteel tot musical, ook sterk amateurveld in de stad. RijnIJssel met opleiding dans, creatieve contemporary (een van de 2 hiphop Mbo-opleidingen in Nederland) en ArtEZ. Geïnterviewden zien de grote investeringen in gebouwen van Musis & Stadstheater[4] en verwachten investeringen in de huisvesting van Introdans/Oostpool. Door gemeente en provincie zijn er middelen beschikbaar gesteld voor deze huisvestingsplannen. Op dit moment is er geen duidelijkheid over de realisatie van de plannen.
Dynamisch en internationaal georiënteerd veld van (HBO geschoolde) makers waarin nieuwe culturele projecten ontstaan. Theater aan de Rijn en ArtEZ zijn de plekken 'to be'. Ook Oostpool maakt producties met ArtEZ-studenten.	Podiumkunsten veld bestaat uit veel kleine, kwetsbare organisaties, afhankelijk van projectsubsidies. Brengt hoge werkdruk met zich mee.	

Kansen	Bedreigingen	Toelichting onderzoekers
Het vestigingsklimaat voor podiumkunsten ontwikkelt zich gunstig, meer makers zien Arnhem als interessante plek om te werken.	Vlucht van talentvolle makers/ collectieven naar de randstad waar meer werk en netwerk is.	Dit zijn twee tegengestelde bewegingen, onduidelijk is nog wat de boventoon voert/zal gaan voeren. In Arnhem is nog onvoldoende nagedacht over het absorptievermogen van de stad: hoeveel makers wil (kwalitatief) en kan (kwantitatief) de stad en de sector ondersteunen?
Groot aantal makers dat zich richt op sociaal-artistieke projecten. ArtEZ leidt artist educators op die in de stad projecten doen op het snijvlak van sociaal en artistiek een belangrijke rol in de stad kunnen vervullen. Filmtheater Focus heeft sociale rol in programmering voor vluchtelingen, kinderen en andere groepen.	Onderbenutting mogelijkheden van deze makers bij sociaal-artistieke projecten en voor de stedelijke ontwikkeling van Arnhem.	Sterk: Veel podiumkunsten op locatie (openbare ruimte, wijken, festivals); Interactief/community art.
Instellingen en gezelschappen dragen bij aan organiseren samenwerking: delen van faciliteiten, netwerk en kennis.	Samenwerking i wordt niet ingezet op een duurzame manier. Het komt onvoldoende tot stand vanuit de noden in de ***keten*** van talentontwikkeling. Nieuwe makers en de 'mid career' missen perspectief in Arnhem. Gebrek aan doorstroom van makers. Positie Musis & Stadstheater rond talentontwikkeling Arnhem is nog onduidelijk. De samenwerking door basisvoorzieningen en de BIS-gezelschappen wordt als minder urgent ervaren	Sterk: De bereidheid van o.a. Zu Hause, Theater aan de Rijn, Theater De Leeuw en Posttheater om hier stappen in te zetten en om samen met de BIS- instellingen een plan te ontwikkelen vanuit keten perspectief en meerwaarde voor de stad. Zwak: Gebrek aan doorstroom makers. Onvoldoende aandacht voor samenwerking vanuit noden en wensen in de keten van talentontwikkeling. Zwakke positie nieuwe makers die net op de markt komen. Het gemeentelijk beleid lijkt primair gericht te zijn op individuele instellingen, er zou meer vanuit de keten en interdisciplinaire samenwerking gedacht moeten worden. De roep om meer regie van de gemeente en meer overleg komt vooral vanuit de kleinere instellingen.
Centrale rol ArtEZ en RijnIJssel in toestroom studenten en nieuwe makers. Zij zoeken actief samenwerking met veel spelers in het veld van de podiumkunsten.	ArtEZ en ook het MBO krijgen subsidie voor studenten en niet voor afgestudeerde makers. Hun mogelijkheden om die te ondersteunen zijn daarom beperkt.	Sterk: Als je samenwerking beter inricht kan ArtEZ een belangrijkere rol vervullen.

Kansen	Bedreigingen	Toelichting onderzoekers
Aantal permanent beschikbare locaties: Musis& Stadtheater, Posttheater, Theater aan de Rijn, Transformatiezaal en Theater de Leeuw.	Veel podiumkunstenaars werken in tijdelijk beschikbare ruimten (leegstandsbeheer) in slechte werkomstandigheden. Locaties worden overvraagd. Er is te weinig betaalbare ruimte.	Sterk: In de interviews wordt aangegeven dat de bereidheid tot samenwerking tot betere benutting van de ruimten kan leiden.
Potentie Hip Hop community Arnhem en andere makers.	Arnhem heeft een gebrek aan creatieve broedplaatsen. De rafelranden van de stad staan onder druk.	Hou bij het creëren van broedplaatsen rekening met de signatuur van de makers.
Gemeente is aanspreekbaar voor vragen van partijen uit de het veld van de podiumkunsten en neemt initiatief tot onderzoek.	Gebrek aan inhoudelijke visie gemeente op de podiumkunsten in Arnhem. De sturing wordt als ad hoc ervaren; de gemeente is onvoldoende zichtbaar bij de podiuminstellingen in Arnhem.	Binnen de gemeente zijn er slechts enkele ambtenaren die zich met de podiumkunsten bezighouden (totaal circa 1 fte). Dat is gezien de vraagstukken en wensen vanuit de sector (te) weinig en mede een verklaring van de ervaren ad hoc sturing.
Sterk voorbeeld van ketensamenwerking is Poppunt Gelderland.		
Er zijn goede mogelijkheden om het vestigingsklimaat voor makers te verbeteren als dat wordt gedaan vanuit een gezamenlijke visie en aanpak: voor repeteren, werkplaatsen en voorstellingen.	Het blijft gaan zoals nu: ieder vindt zelf het wiel uit. Bestaande ruimten voor podiumkunsten en organisatiecapaciteit worden in de huidige manier van werken niet optimaal benut.	Kansen: Theater aan de Rijn geeft aan meer te willen doen in de keten: produceren en programmeren. Verhuurders als Theater De Leeuw en Transformatiezaal zijn bereid meer te doen, Posttheater is gestart met Werkplaats. Hier ligt ook een belangrijke rol voor het Stadstheater nu daar een nieuwe studio en kleine zaal komt.
De gemeente kan zoeken naar mogelijk interessante locaties en daar rekening mee houden in haar v astgoedbeleid. Voorbeelden zijn: Steenfabriek en voormalige Melkfabriek Coberco	De gemeente laat het vooral over aan de markt en vastgoedpartijen. Veel mogelijk interessante ruimten voor podiumkunsten zijn in handen van projectontwikkelaars. Vinden van betaalbare oefenruimte is lastig. De gemeente zoekt in haar vastgoedbeleid niet actief naar mogelijke culturele bestemmingen.	

Kansen	Bedreigingen	Toelichting onderzoekers
Verbeter de samenwerking tussen ontwikkelinstellingen, producenten, BIS- gezelschappen, podia en festivals, met het oog op betere samenwerking in de keten. Neem een voorbeeld aan projecten als Station Noord en Plan Brabant.	De vrees voor mogelijke onderlinge concurrentie in de programmering van Musis & Stadstheater, LuxorLive en Posttheater.	Deze drie instellingen maken wel afspraken over programmering. De geuite vrees in de gesprekken klinkt dan ook merkwaardig en is een punt van aandacht.
Arnhem heeft naast Hoogte80 relatief weinig podiumkunsten festivals. Gelet op alle locaties en makers zou een Podiumkunsten festival in het centrum van de stad een goede optie zijn.	Festivals worden in Arnhem op matig niveau gefinancierd. Wet- en regelgeving, eisen aan fair pay, duurzaamheid en toegankelijkheid zorgen ervoor dat kosten moeilijk terug te verdienen zijn.	De gemeente zou volgens de geïnterviewden een actiever/ proactief festivalbeleid moeten voeren. De gemeente geeft aan dat er juist wel veel in is geïnvesteerd in beschikbarre locaties.
De gemeente kan de verbinding van de BIS-instellingen met de stad meer benutten door actief (huisvesting) beleid en van hen daarin een actieve rol te vragen: meer zichtbaar zijn voor het veld.	De financiering van de BIS-instellingen door de gemeente blijft in volume zeer achter bij provincie en Rijk. Er is een dreigende korting op de subsidie van het Rijk. Stijgende kosten van huisvesting, energie, personeel en productie.	De samenwerking tussen Phion, Oostpool en Introdans rond Midzomernacht droom wordt genoemd als een succesvol voorbeeld, dat helaas geen vervolg heeft gekregen.
	Stijgende armoede in Arnhem geeft druk op de publieksinkomsten.	Ticketprijzen moeten niet te hoog zijn, 'pay what you can'.

[4] Hierbij past de opmerking dat het in standhouden van een Stadstheater en concertzaal per definitie kostbaar is. Dat zien we ook in de vergelijking van de uitgaven voor stadtheaters in andere steden (zie bijlage 4)

5 Makersklimaat en de keten van talentontwikkeling

Jort Brummel

Arnhem als stad van makers in de podiumkunsten
Veel van de geïnterviewden vinden dat Arnhem een rijk klimaat voor de podiumkunsten heeft, ondanks dat jonge makers met artistieke potentie nog steeds uit Arnhem naar de randstad trekken, waar meer banen en interessant netwerk te vinden zijn. Andere geïnterviewden menen dat collectieven juist in de stad blijven, of terugkeren uit de randstad waar de concurrentie sterker is en de huren hoger.

ArtEZ, Theater aan de Rijn, als onderdeel van De Nieuwe Oost, zijn knooppunten voor HBO geschoold talent dat vernieuwend en vaak interdisciplinair werkt.
Theater aan de Rijn is ook letterlijk dé hotspot voor makers die al stappen gezet hebben op het pad van professionalisering en is een ontmoetingsplek van een internationaal georiënteerde kunst community. Gezelschappen en collectieven in de stad zijn ook afkomstig uit het RijnIJssel MBO of gestart als autodidacten, bijvoorbeeld uit de hiphop en popmuziek. Introdans, Oostpool en Phion zijn de grote BIS instellingen die landelijk actief zijn en van belang als stimulerende kracht voor makers in de stad. Zij verbinden in hun producties disciplines en geven startende makers regelmatig kansen.

Sommige makers en collectieven, zoals Arnhemse Meisjes, Muziektheater BOT en Kompagnie Kistemaker hebben een lang 'trackrecord' in Arnhem. Zu Hause en Soul Cypher/Hiphophub hebben zich meer recent gemeld in dit circuit. Voor de groeiende hiphop community zijn de jongerencentra in Arnhem een belangrijke plek voor uitproberen en netwerken. LuxorLive draagt met een brede programmering nieuwe bands uit Arnhem en regio bij aan de talentontwikkeling in de stad. Het Poppunt Gelderland is een belangrijke voorziening voor deze groep.
Makers en podia verschillen in signatuur en oriëntatie, Zo richt Theater De Leeuw zich onder meer op voorbereiding en presentatie van kleinschalige musicals. Arnhem heeft een goed circuit van speelplekken met een gemengde functie, van programmeren en repeteren tot verhuur aan amateurverenigingen.
Een aantal geïnterviewden typeert Arnhem als stad van 'klassieke toneel, dans en muziek, met weinig aandacht en ruimte voor subculturen' waarin de rafelranden van de stad minder gewaardeerd worden dan de gevestigde cultuur. Die mening sluit niet aan bij het hierboven geschetste beeld.

Sociaal-artistiek werken
In de afgelopen periode zijn makers en podia in hun projecten meer gaan werken in een menging van artistieke en sociale doelen. Zij zien het als een uitdaging om in locatieprojecten met lokale communities te werken en daarmee bij te dragen aan de ontwikkeling van de stad.
Enkele voorbeelden van initiatieven van makers en podia rond sociaal-artistieke projecten:
- Introdans werkt samen met het arbeidsontwikkelingsbedrijf Scalabor en ArtEZ in een voorstelling met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, in het bijzonder mensen met een verstandelijke beperking en senioren. Ook werkt Introdans met inwoners van de wijk Klarendal.
- Oostpool werkt in het project Future Citizens met asielzoekers.
- Theater aan de Rijn heeft in samenwerking met het AZC het project Huisgenoten georganiseerd.
- Theater De Plaats heeft wijkprojecten in Geitenkamp en Presikhaaf.
- Focus Filmtheater doet maatschappelijke projecten met inwoners van Arnhem Zuid en vluchtelingen.
- De HipHopHub doet laagdrempelige participatiegerichte activiteiten voor de Hiphop scene.

Amateurkunsten
Arnhem heeft een relatief rijk circuit van amateurkunsten. Waar elders in Nederland de amateurverenigingen onder druk staan lijken deze in Arnhem en regio weliswaar goed stand te houden, maar dat geldt niet voor hun financiële positie.

Dit beeld uit de interviews wordt bevestigd in de monitor van de provincie Gelderland:
'Gelderland kent relatief veel amateurkunstbeoefenaars, die goed georganiseerd zijn en sterk maatschappelijk betrokken. Ze maken vooral muziek of zingen in een koor. Ze zetten zich bovendien veel in voor de lokale samenleving en voor speciale doelgroepen. Deze verenigingen zijn belangrijk voor een buurt of dorp.'[15]

Het amateurleven is terug te zien in de netwerken van podia en collectieven, waarvan sommigen dit circuit actief opzoeken. Zo organiseert Phion een Dag van de Blazers voor studenten en amateurmusici en het Groot Amateur Project met dans, theater en muziek in Musis.

Samenwerking
Uit de interviews en onze inventarisatie blijkt dat de bereidheid om nieuwe makers te helpen aanwezig is, bij collectieven, de BIS-gezelschappen en podia. De meeste makers die wij gesproken hebben zijn afkomstig van Artez of van MBO Rijn IJssel college en werken met deze opleidingen samen.

Naar onze mening maakt de invulling van de samenwerking echter vaak een ad hoc indruk.
Er wordt weinig gedacht vanuit de keten van talentontwikkeling en langs langere lijnen en in samenhang. De ruimte en financiële slagkracht van elk individueel podium en gezelschap is immers beperkt.
Makers zoeken elkaar graag op waar ze een vergelijkbare signatuur en interesse hebben, maar buiten de eigen discipline lijken zij dat minder te doen. We zien dat als een gemiste kans, omdat kruisbestuiving ook inspireert.
Bij de geïnterviewden is er veel waardering voor organisaties en programma's die een verbindende – en kennisfunctie hebben, zoals de Cultuur Academy, De Generator, The Hub en de ArtEZ Business Centre. Maar lang niet iedereen kent deze organisaties en profiteert daarvan.

Subsidiemogelijkheden
Makers(collectieven) in Arnhem die aan de weg timmeren doen een beroep op meerjarige (2 of 4 jaar) financiering van de gemeente of op de projectsubsidieregeling halfjaarlijks,1 of 2 jaar (zie hoofdstuk 3). De subsidie is volgens hen te laag om de bijdrage aan Arnhem te leveren die ze graag zouden willen. Subsidiëring van een basis of meerjarenvoorziening sluit de mogelijkheid om projectsubsidie van de gemeente te verwerven uit en dat geldt ook van een aantal particuliere fondsen.
De provincie Gelderland heeft een aantal incidentele subsidies afgebouwd, dat heeft een groot gat geslagen in de dekking van projecten en daarmee ook de mogelijkheid om landelijke subsidies van het FPK te matchen.

Makers zijn veel tijd kwijt aan het op projectbasis regelen van financiering voor hun producties. Ruimere mogelijkheden voor meerjarige financiering zal rust en ruimte bieden om producties te ontwikkelen en waar mogelijk collega's te helpen. Ook meer uniformering en vereenvoudiging van criteria zal daarbij helpen. Een algemene ontwikkeling is dat steeds meer culturele instellingen voor een deel van activiteiten ook afhankelijk van de bijdrage van particuliere fondsen. Dat vraagt ook om cultureel ondernemerschap. In ons onderzoek is dat aspect niet meegenomen.

Onzekere huisvesting: behoefte aan betere werkruimte/broedplaatsen
Er is grote behoefte aan betere werkruimte, broedplaatsen en regelvrije plekken. De huisvesting van makers, onder meer BOT, Zu Hause en Arnhemse Meisjes is op de korte termijn onzeker. Zij werken onder matige omstandigheden wat huisvesting betreft. Dit heeft invloed op het makersklimaat voor de podiumkunsten in de paragraaf over huisvesting gaan wij hierop in.

De keten van talentontwikkeling
Bij talentontwikkeling is gebruikelijk te denken in de keten, waarin verschillende categorieën makers worden onderscheiden. Schematisch ziet dit er zo uit, in sommige gevallen sprake van overlap:

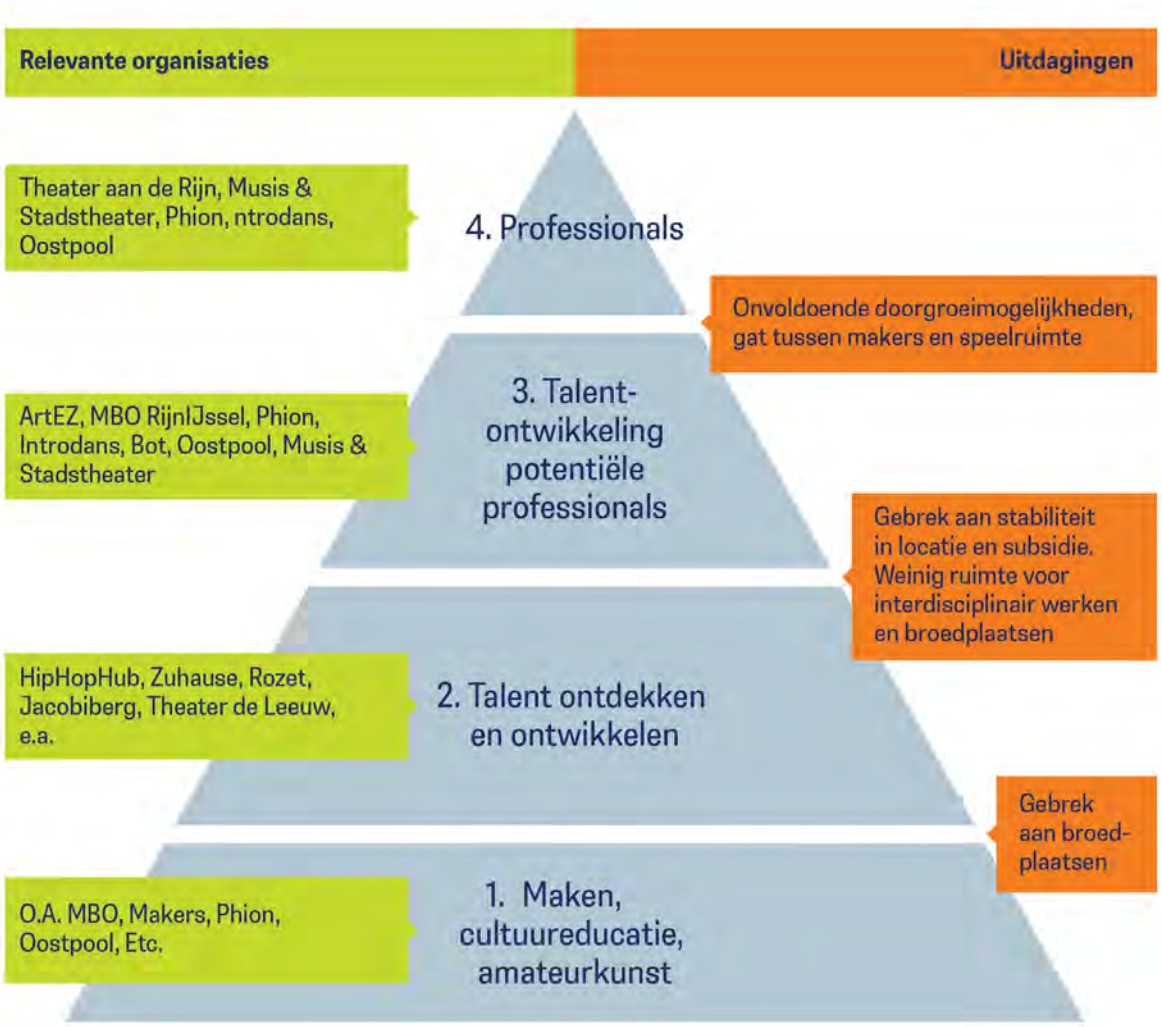

Toelichting per categorie:
1 en 2. Kennismaken, Talent ontdekken en ontwikkelen
In deze fase maken jongeren kennis met cultuur op informele plekken, op scholen en in opleidingen. Zij ontdekken hun talenten en gaan daarna -vanuit een intrinsieke motivatie om iets met theater, dans of muziek te doen- gebruik maken van oefenruimtes en studio's en leren zo professionals in de lokale makerscene kennen. Zij zijn vooral op zoek naar netwerk en gelijkgestemden door middel van jams of vooropleidingen. Dit wordt wel de humuslaag genoemd voor talentontwikkeling. Ook de amateurkunst en het werk in de kunstcentra horen hierbij.

3. Studenten en startende professionals
Talenten in deze fase hebben de ambitie om zich als beroepsmuzikant, acteur, danser of anderszins verder te ontwikkelen. Zij volgen daartoe een kunstvakopleiding op HBO- of mbo-niveau of ontwikkelen zich anderszins en gaan daarna op zoek naar mogelijkheden om als zelfstandig maker te kunnen bestaan. Talentontwikkelaars kunnen hen ondersteunen door handvatten te bieden om hun zakelijke en artistieke kwaliteit verder te ontwikkelen en hen te helpen bij het aanvragen van subsidies, beurzen, plaatsing op showcases, nominaties voor prijzen en deelname aan talentontwikkelingstrajecten.

4. Professionals en 'midcareers'.
Makers in deze fase zijn professioneel actief: in projecten, producties, binnen gezelschappen of collectieven. In de meeste gevallen als zzp'er, in enkele gevallen in vaste dienst. Hier is de vraag hoeveel midcareers de stad Arnhem en de podiumkunsten instellingen kunnen en willen ondersteunen. Doorstroom is van belang, maar het absorptievermogen van de Arnhemse instellingen is voor deze categorie beperkt. Collectieven maken vaak gebruik van de subsidieregelingen en kunnen zich verder ontwikkelen. In de popsector werken muzikanten, de lokale popsector en de commerciële markt samen.

Grote instellingen als Introdans, Oostpool en Phion richten zich vooral op schakel 3 en 4. Dat geldt ook voor Theater aan de Rijn dat vooral werkt met afgestudeerde makers op HBO -niveau op weg naar verdere professionalisering (schakel 3). Posttheater en Theater De Plaats richten zich m.n. op de derde schakel in de keten. Focus Filmtheater, Introdans, Oostpool en Musisch & Stadstheater werken allemaal met leerlingen van het voortgezet onderwijs, (schakel 2), soms met het primair onderwijs en het MBO.

Werking van de keten en knelpunten
Nagenoeg alle makers en instellingen die we hebben gesproken hebben een rol in het curriculum onderwijs van Artez: het begeleiden van voorstellingen van 1e jaars studenten (BOT), het ontwikkelen van een jaarlijkse voorstelling met 3e jaars studenten (Oostpool), workshops, bieden van stageplaatsen en oefen- en speelruimte. Sommige instellingen bieden coaching en zakelijke begeleiding van talenten, zoals de Hip Hop Hub, Theater aan de Rijn en Theater De Leeuw. Theater De Leeuw werkt zowel met studenten en alumni van MBO Rijn IJssel als met ArtEZ. Je kunt met recht stellen dat de collectieven en instituten van Arnhem zijn vervlochten met de opleiding van ArtEZ.

We maken hieruit op dat studenten aan de opleidingen in Arnhem een rijke leeromgeving hebben, met veel mogelijkheden, zowel bij de BIS-gezelschappen als bij de 'mid career' makers en op de podia in de stad. Maar dat gaat niet vanzelf. Wanneer makers net uit de veilige omgeving van de opleiding komen, of autodidact zijn, moeten ze vooral zélf op zoek naar netwerk en werk. Sommigen lukt dat, zij vinden aansluiting bij producties van één van de BIS-gezelschappen of podia. Voor de alumni van theater, dans en klassieke muziek is het logisch dat zijn voor hun toekomst nationaal en ook internationaal kijken.

De arbeidsmarkt voor uitvoerend kunstenaars is niet eenvoudig. Afgestudeerden van de 'artist educators' richting van ArtEZ hebben meer kansen om in Arnhem en regio om aan het werk te komen. Het lijkt ons wenselijk dat de stad beter profiteert van dit menselijk kapitaal door interessante makers die van de opleiding komen meer kansen te bieden.

Beginnende maker (categorie 2, 3 of 4)
Jaarlijks studeren bij ArtEZ bij toneel tussen de 8 en 10 studenten af. Bij dans zijn dat tussen de 15 en 18 studenten. Bij de Artist Educator zijn dit voor dans tussen 15 en 18, voor theater tussen 12 en 16 studenten.
Knelpunten die door de geïnterviewde makers worden genoemd zijn:
- Weinig plek voor samenkomst, interactie, gemeenschap, broedplaatsen.
- Weinig ruimte voor experiment, voor research en development.
- Weinig fysieke ruimte beschikbaar.
- Weinig ondersteuning in de zoektocht naar werk, een financiële basis en ruimte.
- Vertrek naar de Randstad.

Midcareer/professionals (categorie 4):
Alle makers en collectieven die al één of meerdere keren gebruik hebben gemaakt van de twee jarige regeling van de gemeente Arnhem en de meerjarige regeling van het Fonds Podiumkunsten.
Knelpunten:

- Makers beschikken vaak enkel over tijdelijke ruimte (leegstandsbeheer) en werken onder slechte werkomstandigheden. Andere werkruimten zijn niet/lastig beschikbaar.
- SLAK: is als bemiddelaar vooral op beeldende kunst gericht, niet zozeer op podiumkunsten.
- De meerjarige subsidie bijdrage voor gezelschappen is onvoldoende voor een stabiele organisatie en daar ook niet voor bedoeld, waardoor opbouwen van een stevige backoffice niet mogelijk is. De mogelijkheid van een gedeelde backoffice voor makers in Arnhem wordt geopperd, maar geïnterviewden voegen daaraan toe 'je moet het toch zelf doen'. Meerjarige subsidie beperkt de mogelijkheden voor aanvragen projectsubsidies bij gemeente/fondsen.
- Veel stress vanwege onzekerheid in verwerving van korte projectsubsidies.
- De categorisering die de gemeente hanteert is niet flexibel, de indeling naar functies biedt weinig ruimte voor interdisciplinariteit en bevordert deze niet.

Aanbevelingen

- Koester en beloon het relatief rijke circuit van amateurkunsten in Arnhem en in de regio. Dat is van groot belang voor de impact in de samenleving.
- Verbeter de samenwerking in de keten gericht op het oplossen van de knelpunten:
  - Door het delen van ruimte, kennis, netwerk, en het verbeteren van de ondersteuning van (jonge) makers.
  - Door het aanbod van en de vraag naar repetitie -en werkruimte beter bij elkaar te brengen.
- Verbeter het vestigingsklimaat voor podiumkunstenaars in Arnhem door startende makers meer subsidiemogelijkheden en ondersteuning te bieden. Dat voorkomt dat ze na het verlaten van de beschermde omgeving van de opleiding te veel gaan 'zwemmen'.
- Formuleer als gemeente duidelijker beleidsdoelen op het gebied van talentontwikkeling op basis waarvan keuzes gemaakt kunnen worden in overleg met de instellingen welke en hoeveel veelbelovende makers de stad kan ondersteunen (financieel en/of artistiek.
- Geef een aantal 'mid career' makers met trackrecord een betere positie en laat hen bijdragen aan de ontwikkeling van Arnhem. Maak hierover afspraken tussen podia en gezelschappen.
- Gebruik bij het formuleren van nieuw beleid de kennis van onafhankelijke deskundigen zoals nu al gebeurt door de inzet van de Adviescommissie Culturele Subsidies Arnhem bij de beoordeling van subsidieaanvragen.

[5] Cultuurmonitor Gelderland

6 Programmering

Jesse Wensing

Rond programmering hebben we de volgende onderzoeksvragen gesteld:
- Wat wordt er geprogrammeerd (genres) en door wie?
- Is er sprake van overlap, is er afstemming, zijn er lacunes?
- In hoeverre is er sprake van stads brede programmering?

Als we het aanbod van de culturele instellingen overzien dan constateren we dat het aanbod op elk van de (vier) sectoren muziek, muziektheater, theater en dans groot en divers is. Klassieke muziek, opera, popmuziek, repertoiretheater, mime, objecttheater en ervaringstheater, ballet en experimentele dans en niet te vergeten steeds meer interdisciplinair aanbod is in Arnhem zichtbaar. Op de grote podia, maar ook in de wijken, op locatie en in festivals. We zien ook projecten in co-creatie met lokale communities.

In 2023 hebben de geïnterviewde instellingen ruim 1700 voorstellingen getoond en/of gespeeld in de stad en daarbuiten. Door de producerende instellingen werden in dit eerste post-Corona jaar 94 producties gemaakt. In bijlag 2 en de tabel in hoofdstuk 7 geven we inzicht in de aantallen producties en de genres waarop de podiumkunstinstellingen zich richten. Het overall-beeld is dat met een groot aanbod een publieksbereik van meer dan 500.000 bezoeken in 2023 werd gerealiseerd. Daarbij past de kanttekening dat het voor de BIS-instellingen cijfers betreft waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen landelijk bereik en het bereik in de stad. Maar landelijk bereik en impact straalt ook af op Arnhem als culturele hub in Oost-Nederland.

Op het gebied van theater, dans en klassieke muziek is er dus sprake van een groot en breed aanbod, zo blijkt uit onze inventarisatie. Dat heeft zeker te maken met de aanwezigheid van de landelijk gesubsidieerde instellingen in Arnhem en de aandacht die er is voor interdisciplinair aanbod van (jonge) makers met die hun aanbod nieuw publiek bereiken. Opvallende uitzonderingen in het aanbod zijn de magere programmering op jazz-gebied en het beperkt aantal grote festivals dat Arnhem kent op het gebied van de podiumkunsten. Daar is wel behoefte aan, de festivals SoulCypher en Hoogte80 zijn succesvolle uitzonderingen.
De culturele sector is voortdurend in ontwikkeling. Sociale media bieden een nieuw podium voor de podiumkunsten, met in potentie een wereldwijd bereik. Illustratief hiervoor is hoe in de Corona-periode met online uitvoeringen van klassieke muziek miljoenen werden bereikt. Tegelijkertijd blijft in het aanbod de 'live ontmoeting 'van groot belang. Makers verbinden genres en werken interdisciplinair. Dat vraagt van de podia wel dat ze flexibel zijn in hun programmering, zowel in fysieke als organisatorische zin, maar ook om schaalbaarheid van de podia (en tribunes) om zo makkelijker in te kunnen spelen op trends en ontwikkelingen.

Stadsbrede afstemming?
Over de toedeling van functies naar podia zijn globale afspraken gemaakt tussen instellingen. Musis & Stadstheater heeft de kerntaak om te programmeren voor een breed publiek en daarbij alle disciplines van de podiumkunsten te laten zien. Posttheater en Theater aan de Rijn hebben een meer specialistisch profiel, zij geven aan beducht te zijn voor concurrentie van Musis & Stadstheater. LuxorLive programmeert popmuziek, van grootschalige dance tot nieuwe bands uit de regio, maar meent ook dat de samenwerking met Musis & Stadstheater beter kan.

Vanuit het perspectief van de stad is het belangrijk dat de instellingen kijken naar het totale aanbod, de lacunes en mogelijkheden om het samen beter en effectiever te doen. Op basis van het uitgevoerde onderzoek constateren we dat er slechts beperkt sprake is van een stads rede programmering, of beter gezegd interconnectiviteit (onderlinge verbondenheid), op het gebied van programmering. Daarbij is enige overlap in aanbod natuurlijk onvermijdelijk. Immers, bezoekers kiezen niet alleen voor een genre maar ook voor de sfeer en ambiance van een podium en ook gezelschappen hebben hun voorkeuren voor podia.

Veel partijen geven ook aan het ontbreken van structurele samenwerking te betreuren. Betere programmatische afstemming draagt bij aan een kwalitatief hoogwaardige maar ook overzichtelijk aanbod van podia en producties waarbij álle publieksgroepen in de stad bediend kunnen worden.

Aanbevelingen

- Geef vorm aan een stadsbrede programmering. Het aanbod aan zalen, publieksbereik en ambities van de verschillende instellingen is groot, maar niet alle doelgroepen en stadsdelen worden bereikt.
- Door gezamenlijk een stadsbrede visie te ontwikkelen op het aanbod van podiumkunsten, en keuzes te maken in programmering kan aanbod verrijkt worden en publiekgroepen beter bediend. De gemeente kan hier een regierol in vervullen, maar de culturele organisaties zij verantwoordelijk voor de concrete invulling.

7 Publieksontwikkeling en publieksbereik

Jort Brummel

Op basis van de verzamelde informatie constateren we dat na de coronajaren het publiek de podiuminstellingen van Arnhem weer weet te vinden. We concluderen dat alle culturele instellingen aandacht hebben voor de doelgroepen die ze willen benaderen, het publieksbereik en de omvang van het publiek. De organisaties zetten hiertoe een brede mix van instrumenten in. In de tabel hieronder geven we per organisatie een overzicht van het publieksbereik.

Organization	Genre	Doelgroep	Toelichting	Bereik 22 / 23
Arnhemse Meisjes	Dans	Families, dans en festival liefhebbers	Kleinschalige duetten op ongebruikelijke plaatsen	4.450 / 3.500
Muziek-theater BOT	Muziektheater	Theaterfestival publiek, niet-theaterbezoekers	Creëert locatievoorstellingen, en speelt veel op theaterfestivals in Nederland en daar buiten	7.107 / 5.256
De Plaats	Locatietheater	Locatietheater, omwonenden	Onbekend	2.145 / 2.604
Festival Hoogte80	Theater	Cultuurminnaars, wijkbewoners en uitgaanspubliek	Het festival heeft 3 instaptredes voor publiek: laag, als introductie aan theater, midden, voor kenners, en hoog, voor cultuuradepten. In 2022 voerden ze 'pay what you can' in.	Min. 23.560 / onbekend
Festival Keys to Music	Pianomuziek	Dertigers en veertigers, studenten en gezinnen	Gebruik van gevestigde marketingmethoden via de kanalen van partners, spelende artiesten en advertenties.	Nvt / onbekend
Focus Filmtheater	Film	Liefhebbers internationale/ kwaliteitsfilm en filmfestivals	Bezoekers zijn veelal, hoogopgeleid, midden/ hoog inkomen. Ter verbreding biedt men divers en meertalig aanbod.	116.983 / 164.241
HipHopHub	Hiphop	Klassieke hiphopliefhebbers, jongeren	Produceert festival Soulcypher, en bereikt jongeren via laagdrempelige en participatiegerichte voorstellingen.	Onbekend
Introdans	Dans	Dansliefhebbers, jongeren en maatschappelijk kwetsbaren in projecten	Het publiek in de leeftijdscategorie 41-55 (42%), vaak middel/hoog opgeleid (40%). Verzorgen ook veel projecten buiten het theater. (Scholen, zorginstellingen)	63.537 / 75.120
Kompagnie Kistemaker	Theater	Festivalbezoekers, 15-35 jaar. Theaterliefhebbers 35-55 jaar	Onbekend	300 / 2875

Organization	Genre	Doelgroep	Toelichting	Bereik 22 / 23
LAVA	Dans	Dansliefhebbers, jongeren en beoefenaars	Lava bereikt de doelgroep via kanalen partners, sociale media en advertenties	2.200 / 4.400
Musis & Stadstheater	Popmuziek	Breed en divers publiek, passend bij de regio	Bestaand publiek, jongeren & kinderen, binden incidentele bezoekers	107.037 / 118.000
Oostpool	Theater	Geëngageerde jongeren. Nieuw en divers publiek	Sociaal relevante producties, gericht op jong publiek.	105.062 / 78.852
Phion	Symfonische Muziek	Liefhebbers van symfonische muziek	Drie publieksgroepen: Klassieke Cultuurliefhebbers (50% publiek), Weelderige Cultuurminnaars en Proevende Buitenwijkers (25% publiek) Culturele Alleseters (25%)	77.699 / 113.581
Poppodium LuxorLIVE	Popmuziek	Breed publiek aan muziekliefhebbers	LuxorLive biedt alles van dance tot rock en hiphop, een plek te waar alle Arnhemmers voor muziek naartoe kunnen	90.917 / 95.873
Posttheater	Comedy, cabaret, kleinkunst	Liefhebbers comedy en kleinkunst	Naast bestaand publiek bieden ze nu ook een virtueel ticket aan. Willen via een programma op zorginstellingen kwetsbare groepen bereiken	16.372 / ong. 23.500
Theater ad Rijn	(Experimenteel) Theater	Jongeren, kinderen, nonformals, avontuurlijken	Veel jong publiek: 50% bezoekers onder de 35 jaar. Om het theater toegankelijker te maken werd 'pay what you can' ingevoerd	3.927 / 4.709
Theater de Leeuw	Musical en (muziek)theater	Jongeren vanaf 14 jaar, studenten en volwassenen	Onbekend	Onbekend
Zijlmakerij	Toneel	Breed, divers publiek, zowel Onervaren als kenners	Onbekend	Onbekend
Zu Hause	Theater	Postmaterialisten en Cosmopolieten	Jong, actief en gedreven publiek tussen de 18 en 35 jaar, vakpubliek, beginnende makers en mid-careers	3.000 / 3.600

Deze tabel is opgesteld op basis van de informatie van de instellingen. Veel organisaties vullen publieksbereik op hun eigen manier in. Dit maakt een onderlinge vergelijking van doelgroepen en publieksbereik moeilijk. Een uniforme methode voor het vergaren en presenteren van publieksgegevens is naar onze mening wenselijk.

De organisaties bereiken hun publiek via de reguliere kanalen zoals advertenties, Driehoeks borden, persaandacht, eigen nieuwsbrieven, mond op mondreclame en de sociale media. Maar ook rond voorstellingen, producties en projecten, bijvoorbeeld door workshops, inleidingen en 'after talks'.

Sommige gezelschappen, zoals BOT en Arnhemse Meisjes, richten zich heel specifiek op bezoekers van internationale theaterfestivals (Oerol, de Parade, Karavaan) en op het maken van locatievoorstellingen. De locatievoorstellingen kunnen ook tot stand komen in co creatie met inwoners (wijkproject Thuishaaf van De Plaats). De HipHopHub/Soul Cypher richt zich op de groeiende brede hiphop community in Arnhem, een laagdrempelige cultuur waarin makers en bezoekers deel uitmaken van één community. LuxorLive programmeert voor een breed Arnhems publiek van populaire dance in de Coberco fabriek tot nieuwe bandjes uit stad en regio in de kleine zaal. De grotere (BIS)instellingen besteden aandacht aan gericht doelgroepenonderzoek op basis waarvan ze hun strategie voor publieksontwikkeling formuleren. Dat is ook een specifiek onderdeel van de subsidievoorwaarden van het Ministerie van OCW. De publieksonderzoeken gaan uit van verschillende uitgangspunten en indelingen (zoals het Culturele Doelgroepen Model, Whize, ECM). Kleinere instellingen baseren zich bij publieksbereik vooral op hun ervaring en praktijkinzichten, ook omdat de menskracht en middelen ontbreken om het anders te doen.

De meeste podia in Arnhem kiezen behalve voor het programmeren van podiumkunst ook voor andere taken, zoals coproduceren, talentontwikkeling, educatie en het uitvoeren van sociaal-artistieke projecten. Musis & Stadstheater heeft een brede programmeringstaak en toont nagenoeg alle podiumkunsten vanuit een brede publieksbenadering. Het wil ook een diverser en jonger publiek bereiken door te coproduceren met (huis)gezelschappen en het beschikbaar stellen van de nieuwe kleine zaal (vlakke vloer) aan jong talent. Arnhem kent meerdere podia die productiefaciliteiten bieden en vaak een eigen doelgroep hebben: Theater aan de Rijn (ontwikkelinstelling, gericht op opkomende makers en jong publiek), Theater de Leeuw (kleinere musicals, amateurs), Zu Hauze (interdisciplinair) en Hiphophub/Soulcypher (hiphop), Focus Filmtheater (filmliefhebbers), Posttheater (cabaret en kleinkunst) en LuxorLive (breed poppubliek en niches). De meeste van deze instellingen produceren én programmeren en besteden veel aandacht aan het bereiken van nieuwe doelgroepen.

Nagenoeg alle instellingen verzorgen dus educatieprojecten in Arnhem en in de randgemeenten (soms ook landelijk) die een belangrijke rol spelen bij de publieksontwikkeling. Zo zijn Introdans en Oostpool al jaren voortrekkers op het gebied van (nieuwe vormen van) educatie. Filmtheater Focus heeft een groot bereik in de doelgroepen die zij bedient met haar programmering, thematische festivals en (educatie) projecten.

In zijn algemeenheid kan dus worden gezegd dat de Arnhemse podiuminstellingen een groot en breed publiek bereiken. Arnhem kent ook specifieke subculturen, zo groeit er rond Theater aan de Rijn een community van makers en publiek dat geïnteresseerd is in innovatieve, experimentele vormen van programmeren. Er zijn grote verschillen te zien in omvang, schaal en publieksbereik bij de podia en makers: het aantal bezoekers varieert van 100 tot 120.000 bezoekers per jaar. Die grote bandbreedte zegt iets over de diversiteit van de sector.

De meeste instellingen spreken de ambitie uit om een meer divers publiek te bereiken. Het uitspreken van die ambitie is niet voldoende, het vraagt om concrete plannen en daar is bij een flink aantal instellingen nog wel winst te behalen. Het ontbreekt ons echter aan inzicht om daar per instelling een oordeel over te geven.

Aanbevelingen

- Een gedeelde aanpak voor publieksbereik en –ontwikkeling ontbreekt.
  We menen dat het belangrijk is dat de gemeente hierover beleid formuleert. Van instellingen mag worden gevraagd om in hun plannen aan te geven wat hun doelstellingen zijn op het gebied van publieksbereik, publiekssegmentatie en de impact die ze willen realiseren. Als daar overeenstemming over is dan is het toetsen van resultaten eenvoudiger.
- Er is veel kennis aanwezig, maar niemand heeft het overzicht over de sector. Dat geldt voor publieksbereik maar ook breder. Dat maakt datagedreven werken vanuit een gemeenschappelijke informatiepositie lastig en ook de vertaling van de kennis naar de uitvoeringspraktijk (disseminatie) blijft daardoor achter. De centrale uitdaging hiervoor is versterken van de culturele intelligence: kennisdeling, die nodig is voor ontwikkeling, besluitvorming en uitvoering.
- Een belangrijke uitkomst van ons onderzoek is dus dat er bij de culturele instellingen in Arnhem weinig gedeelde kennis is over publiek en publieksonderzoek. Als de gemeente Arnhem zoveel mogelijk Arnhemmers (breed, divers en toegankelijk) wil bereiken met kunst en cultuur kan een gezamenlijke aanpak helpen: Maak op stedelijk niveau afspraken over welke doelgroepen door wie het beste kunnen worden bereikt.

In Rotterdam is door Rotterdam Festivals een aanpak ontwikkeld waarbij voor alle (structureel gesubsidieerde) instellingen vraag en aanbod in kaart werd gebracht met behulp van het ***Culturele Doelgroepen Model (Whize)****. Elke organisatie krijgt jaarlijks een publieksanalyse van de culturele doelgroepen die zij bereikt. Instellingen kunnen hun eigen bereik vergelijken met andere instellingen (benchmark) en krijgen suggesties voor samenwerking met andere instellingen en voor verbreding of versterking van het publiek. Los van de typeringen van de persona's, die leiden tot veel discussies, heeft het Culturele Doelgroepen Model het gesprek over publiekbereik geprofessionaliseerd (één taal) en helpt het om keuzes te maken: welke instelling kiest voor welk publiek? Het Culturele Doelgroepen Model is een exportproduct geworden, o.a. in Utrecht en Den Haag wordt het gehanteerd. Ook individuele instellingen in Arnhem zoals Phion gebruiken dit model al.*

8 Accommodaties

Elske Nissen

De gemeente Arnhem heeft in de afgelopen periode flink geïnvesteerd in cultureel vastgoed, zoals in de renovatie van Musis (25 miljoen) en de vernieuwbouw van het Stadstheater (ca.75 miljoen). Theater aan de Rijn heeft een voorstel voor uitbreiding met een nieuwe zaal bij de gemeente ingediend. Oostpool en Introdans ontwikkelden plannen voor repetitieruimtes. De gemeente en de provincie Gelderland hebben daarvoor een bijdrage toegezegd.

Veel geïnterviewden noemen het cultuurbeleid van de gemeente Arnhem daarom vooral 'vastgoedbeleid'. In de gesprekken komt een aantal knelpunten aan de orde:

- De huisvesting van veel makers, zoals BOT, Arnhemse Meisjes en Zuhause is op korte termijn onzeker, en vraagt om oplossingen.
- Veel jonge makers en gezelschappen werken in gebouwen die vallen onder leegstandsbeheer: zonder verwarming, niet duurzaam, waarbij de veiligheid te wensen overlaat en opgeslagen materialen en installaties niet te verzekeren zijn.
- Er is een tekort aan passende werkruimte voor jonge makers en gezelschappen, van dans tot theater, muziek, en voor de groeiende hiphop scene.
- Er is grote behoefte aan 'regelvrije' ruimtes en broedplaatsen: ruimten voor korte of langere tijd met zo min mogelijk protocollen en belemmerende systemen voor de professionals, met een 'hub-functie' die uitnodigt tot uitwisseling, samenwerken, kennisdeling en discipline-overstijgende samenwerking. Redelijk geprijsde huisvesting, waarin faciliteiten als verwarming, opslag en dergelijke geregeld zijn.
- Meerdere makers zijn actief in educatieve en/of participatieprojecten. Ook die passen in een broedplaats en bieden meerwaarde voor de ontwikkeling in de directe omgeving van de broedplaats.
- In Arnhem is nergens de verantwoordelijkheid belegd voor het verzamelen van kennis over beschikbare (tijdelijke) ruimte voor podiumkunsten en de verdeling ervan zoals in andere steden (o.a. Rotterdam en Enschede). SLAK is vooral actief met ateliers voor beeldende kunst.
- De vraag is welk vastgoed de gemeente nog zelf in beheer heeft en of de gemeente met een cultureel doel, aansluitend bij de stedelijke ontwikkeling, vastgoed zou willen verwerven of ontwikkelen.
- De zorgen voor de ene partij kunnen niet uitgeruild worden tegen de kansen van anderen, maar de vraag is wel om samenhang en heldere politieke keuzes. Twee actuele situaties komen in veel gesprekken aan de orde. We gaan daar nader op in.

Theater aan de Rijn en Musis & Stadstheater

Theater aan de Rijn ambieert een extra nieuwe zaal omdat er momenteel ruimtegebrek is voor de voorstellingen en repetities van hun eigen productiehuis.
De organisatie meent dat gebruik van de nieuw te bouwen vlakke vloerzaal van het Stadstheater het ruimtegebrek niet zal oplossen, omdat "hun" makers qua ontwikkeling nog niet toe zijn aan spelen in een schouwburgzaal, en ook dat het verschil in sfeer en makers cultuur met het Stadstheater te groot is.

Het Stadstheater geeft aan dat zij nu een vlakke vloerzaal bouwen die juist geschikt is voor jonge makers en die ook bijdraagt aan de diversiteit van het aanbod. Beide instellingen menen dat het niet eenvoudig is om afspraken te maken over gebruik en programmering van die zaal, over de zeggenschap, risico's en kosten. In hoeverre daar al veel in is geïnvesteerd is niet duidelijk.

Wij menen dat het belangrijk is om dit vraagstuk te bezien vanuit het perspectief van de samenhang in de keten. Vlakke vloerzalen zijn ontstaan uit de wens om uit het lijsttoneel te stappen, om meer interactie te hebben met publiek en zijn daarmee uitermate geschikt als podium voor jong talent, dat zich doorontwikkeld uit de productiehuis-omgeving. Jonge makers trekken bovendien jong en divers publiek aan, een wens die wordt geuit door het Stadstheater.

Op een aantal plekken in het land, zoals bij ITA, Theater Rotterdam en Het Nationale Theater (HNT), loopt de doorstroming van jonge makers van productiehuis-podium naar vlakke vloer soepel omdat er wordt gewerkt in samenhang. Dat is eenvoudiger omdat de verantwoordelijkheid voor zalen, eigen gezelschappen en talentontwikkeling in een hand liggen, zodat het toch mogelijk is om zalen een eigen signatuur te geven (bijvoorbeeld Zaal 3 van het HNT).

Maar ook op andere plekken (Frascati en Theater Bellevue) loopt, zonder de eigendomsverhoudingen te veranderen, de samenwerking tussen Schouwburg en productiehuis soepeler.

Plannen repetitiegebouw van Introdans en Oostpool

Nadat gezamenlijke huisvesting van het Stadstheater Arnhem, Oostpool en Introdans in 2021 niet haalbaar bleek te zijn, hebben Introdans en Oostpool plannen gemaakt voor een gezamenlijk repetitiegebouw. In 2023 deed de provincie Gelderland de toezegging te willen investeren in nieuwe huisvesting van deze beide BIS-gezelschappen. Ook de gemeente heeft in dat kader toezeggingen gedaan.

Nadrukkelijk is de wens geuit door de gezelschappen om het repetitiegebouw te huisvesten in de omgeving van het Stadstheater waardoor kan worden bijgedragen aan een aantrekkelijk cultureel cluster in het centrum. Ten tijde van deze analyse vindt overleg plaats over deze plannen tussen de gemeente en de instellingen.

Met de lopende vernieuwbouw van het Stadstheater wordt door de gemeente herstel van de relatie met de binnenstad beoogd en het realiseren van een 'culturele as' in de stad van Musis – Stadstheater – Eusebiuskerk - Focus Filmtheater –Theater aan de Rijn – Rozet – ArtEZ – tot Museum Arnhem Mogelijk gezamenlijke huisvesting van de beide gezelschappen past in deze gedachte. Maar niet alleen de grote instellingen, ook de (jongere) makers en de midden categorie zijn onderdeel van de culturele infrastructuur en verdienen een plek te krijgen in de stedelijke ontwikkeling en de ambities van de stad op het gebied van huisvesting en vastgoed.

Aanbevelingen

- De vraag van Theater aan de Rijn om een nieuwe zaal is niet los te zien van de komst van een nieuwe vlakke vloer in het Stadstheater. Vanuit het perspectief van versterken van de keten en de maatschappelijke en culturele meerwaarde is samenwerking een eerste prioriteit, zodat niet het gevaar ontstaat dat twee vlakke vloerzalen in de stad op elkaar gaan parasiteren.
- Zowel Theater aan de Rijn (productiehuis) als het Stadstheater willen bijdragen aan het makers klimaat in de stad. Beide instellingen zijn belangrijk als middel om makers en publiek met elkaar te verbinden en ook complementair. Zo bezien is er een gemeenschappelijke kans. Samen gebruiken en programmeren van de vlakke vloer kan leiden tot vernieuwing van het aanbod en publiek, en in groei van de makers. Dat vraagt wel om te investeren in duidelijke samenwerkingsafspraken over beschikbaarheid, risico's en resultaat, en de waarde toevoeging voor elk van de partijen ook zonder dat ze daarmee hun eigen identiteit hoeven op de geven. De gemeente kan een belangrijke rol spelen in het tot stand brengen van die afspraken.
- Gezamenlijke huisvesting maakt zowel Oostpool als Introdans beter zichtbaar door (openbare) repetities, activiteiten op het gebied van cultuureducatie en participatie, workshops, randprogrammering etc. Werken en denken in samenwerking kan bijdragen aan de culturele en maatschappelijke positie van de gezelschappen, vergroot de 'ontmoeting' tussen publiek en makers en brengt een nieuwe dynamiek in de stedelijke omgeving. Dat sluit aan bij recente adviezen van de Raad van Cultuur en voornemens van de Minister van OCW. Wij pleiten voor keuzes waarbij het vraagstuk van vastgoed wordt bezien in het perspectief van de hele keten van (podium)instellingen dat zich uitstrekt van broedplaats tot grote zaal.
- Combineer de huisvestingsvraagstukken van de grote instellingen met de ruimtebehoefte van kleinere en middelgrote instellingen aan repetitie- en presentatieplekken.
- Beleg de verantwoordelijkheid voor het verzamelen van kennis over beschikbare (tijdelijke) ruimte voor podiumkunsten centraal en borg dat in een digitaal platform.
- Geef verder vorm aan cultureel vastgoedbeleid aansluitend bij de stedelijke ontwikkeling.

Uit de benchmark van steden (bijlage 5) blijkt dat bij de meeste steden sprake is van wens naar meer repetitieruimte en broedplaatsen en dat daar ook actief beleid op wordt gemaakt. Zo stelt Enschede zich tot doel om in de periode 2024-2030 jaarlijks gemiddeld 1700m2 aan nieuwe creatieve werkruimte te realiseren, voor tenminste 5 jaar. Ook Arnhem heeft in het Plan van aanpak Huisvesting Culturele en creatieve sector 2021-2024 ingezet op het realiseren van 12.000 m2 werkruimte voor culturele en creatieve professionals.

- Bij grote investeringen in vastgoed is het van belang dat naast de individuele belangen van de betrokken instelling(en) ook wordt gekeken vanuit een ander en breder kader. De volgende perspectieven spelen dan een rol:
  - Financiële gevolgen van keuzes voor de investeringsruimte bij de podiuminstellingen als totaal op korte en langere termijn.
  - De urgentie en meerwaarde voor de betrokken instellingen voor hun positie in de BIS.
  - Meerwaarde van te maken keuzes en de impact daarvan voor Arnhem als culturele hoofdstad van Oost-Nederland.
  - De bijdrage aan talentontwikkeling en makers klimaat en aan de samenhang van de totale keten.
  - De bijdrage aan een aantrekkelijk en onderscheidend programma-aanbod voor lokaal, regionaal en landelijk publiek.
  - De planologische benadering: welke functies en waar te concentreren ook in relatie tot grote stadsontwikkelprojecten zoals Spoorzone en Cultuur in Zuid.

Tot slot: kijk naar alternatieven en voorkom tunnelvisie: beoordeel de voorliggende plannen in het bredere kader dat hiervoor is geschetst.

9 Samenwerking

Jort Brummel

We hebben in eerdere hoofstukken een gemengd beeld geschetst van de samenwerking tussen podia en makers in de stad. In een aantal gevallen verloopt die succesvol, bijvoorbeeld als er sprake is van een vergelijkbare signatuur en interesse. Podia zoals Musis & Stadstheater Arnhem, LuxorLive en Posttheater stemmen met elkaar af. Phion, Oostpool en Introdans hebben ook succesvol samengewerkt in de producties Kogelvis (2016) en Midzomernachtsdroom (2022). Organisaties die een verbindende rol vervullen rond samenwerking zijn ArtEZ en Theater aan de Rijn (talentontwikkeling), De Generator (regionaal) en de Cultuuracademy (zakelijk leiderschap). Maar het oordeel over de samenwerkingen is niet altijd even positief. Er zijn zorgen over de reikwijdte, de continuïteit van de samenwerking en over de wederkerigheid.

In deze paragraaf gaan we in op succes- en faalfactoren rond samenwerken in de culturele sector. Deze tijd vraagt om samenwerken: veel (jonge) makers werken discipline-overstijgend en zien hoe samenwerking kan leiden tot kruisbestuiving. Geen enkele podiumkunst-organisatie in Arnhem kan de integrale vragen rond talentontwikkeling, programmering of publieksbereik op eigen kracht oplossen. Laat staan dat de grotere uitdagingen waarmee de culturele sector in de samenleving op dit moment wordt geconfronteerd door één organisatie opgelost kunnen worden. Dat besef komt ook in veel gesprekken terug.

Samenwerking is dus juist nu noodzakelijk, maar daarmee nog niet vanzelfsprekend. Het vraagt immers om de durf om een deel van de eigen autonomie op te geven in het vertrouwen dat je er meer voor terugkrijgt. Concessies doen aan je eigen signatuur is lastig en al helemaal als je elkaar niet echt begrijpt. Vaak blijkt niet een inhoudelijk verschil van inzicht het probleem, maar juist de verwarring die ontstaat door verschillen in verwachting en perceptie. Alleen de bereidheid om samen te werken is niet voldoende, het vraagt ook om een strategie en doordachte werkwijze. Er zijn veel samenwerkingsvormen die variëren in intensiteit en reikwijdte: van het eenmalig beschikbaar stellen van een zaal voor 'om niet' tot intensieve coproducties, samenwerken als een "way of life". Elke samenwerking is uniek, maar op basis van onze ervaring zien we dat er steeds een aantal factoren van belang zijn voor het succes ervan.
Hieronder volgen aanbevelingen voor (goede) samenwerking:

Aanbevelingen

- *Schep duidelijkheid over de motieven*
  Het is belangrijk om duidelijkheid te hebben over de (rationele) motieven zijn samenwerken, zoals:
  - Sterker staan rond talentontwikkeling (ketenintegratie) of samenwerken met andere sectoren.
  - Samen ontwikkelen van kennis bijvoorbeeld rond publiek en publieksbereik.
  - Omgaan met externe druk, vanwege een appél van de samenleving of de politiek.
  - Profiteren van kostenvoordelen, zoals het gezamenlijk delen van ondersteunende diensten, een wens die vaak terugkwam in de gesprekken.

- *Enkel rationele motieven volstaan niet*
  De rationele motieven verklaren slechts ten dele de keuze voor het aangaan van samenwerking. Persoonlijke motieven worden in analyse en onderhandelingen vaak vergeten, terwijl juist overtuigingen en drijfveren vaak sterk bepalend zijn bij de hoofdrolspelers: emoties, schrikbeeld, vertrouwen, je positie?

- *Vorm volgt functie*
  Op meerdere plekken in de culturele sector is voor verregaande samenwerkingsverbanden gekozen. In Amsterdam (ITA), Rotterdam (Theater Rotterdam) en Den Haag (Het Nationale Theater) heeft dat geleid tot fusies waarbij programmeren, produceren en talentontwikkeling in één hand ligt. Soms na veel turbulentie en een lang integratieproces heeft dat bijgedragen tot instellingen die vanwege hun bereik een belangrijke rol kunnen spelen in de stad. Het is geen pleidooi voor fusie, maar om gericht te kijken naar stevig, niet vrijblijvende samenwerking op functioneel gebied. We noemen enkele voorbeelden.

Station Noord *is een samenwerkingsverband van 13 podiumkunsten organisaties (groot en klein) van de drie Noordelijke provincies, gericht op talentontwikkeling en het geven van een impuls aan het artistiek klimaat in het Noorden. Sinds 2017 zijn er ruim 30 talenten die een driejarig traject doorlopen hebben, beginnende theatermakers, maar ook productieleiders. Makers maken een voorstel dat door een van de instellingen wordt geadopteerd en daar tijd en geld in steekt. Station Noord wordt (deels) gefinancierd door de drie noordelijke provincies en krijgt geld als ontwikkelinstelling. Het succes van het samenwerkingsverband ligt in het feit dat alle partijen doordrongen zijn van het belang van een sterke culturele infrastructuur in het Noorden. Er veel is geïnvesteerd in vertrouwen en er sprake is van een professionele maar "lean and mean" organisatievorm.*

Ook ***de Generator*** *is een initiatief genomen door een aantal podiumkunstinstellingen in 2021, dat zich richt op ontwikkeltrajecten voor zakelijke helden en talenten in de culturele sector van Oost-Nederland. Een aantal culturele instellingen in Arnhem zijn daaraan verbonden. De Cultuur Academy heeft de programmaleiding en het groeit uit tot een duurzaam initiatief.*

- *Kies de juiste bestuursvorm bij het samenwerkingsverband*
  De eisen die aan het besturen van een samenwerkingsverband worden gesteld hangen ook af van de fase waarin het samenwerkingsverband zich bevindt (bijvoorbeeld startend of gevestigd) en de achterliggende ambities.

  Zo werken de grote culturele instellingen van Arnhem samen binnen het Cultuur Netwerk Arnhem (CNA) met een lichte vorm van coördinatie. Het CNA wordt gezien als een nuttig netwerk om bij te praten en kennis te delen, maar het is niet als de plek waarvan veel impulsen uitgaan voor de sector.

  Daar waar de ambities en belangen groter zijn vraagt de besturing/regie meer zorg en aandacht. Denk aan de onderlinge rolverdeling, de verrekenafspraken, wijze van besluitvorming, planning en contracteren en vooral overeenstemming over de gewenste impact en waarde toevoeging.

- *Van samenwerken tot interconnectiviteit*
  We pleiten voor samenwerking die verder reikt dan het individueel belang, voor interconnectiviteit waarbij partijen toegevoegde waarde maken. Het betekent verbinding aangaan met elkaar maar ook met andere sectoren en domeinen, waaronder vastgoed, economie en het sociaal domein. De huidige subsidiesystematiek maakt samenspel niet eenvoudig. Immers culturele instellingen zijn elkaars concurrent bij het aanvragen van subsidies en dat belemmert duurzame samenwerking, ook als nut, urgentie en noodzaak wel gezien wordt. Door in de toekomstige financieringssystematiek niet alleen in te zetten op individuele instellingen maar ook op de inzet van het collectief, en door het beschikbaar stellen van middelen voor een supportstructuur kan daar verandering in komen.

  In sommige gesprekken kwam de wens naar voren om een gezamenlijke backoffice in te richten voor de ondersteunende diensten (P&O, finance, huisvesting en facilities). Onze ervaring is dat dit soort initiatieven moeizaam gestalte krijgen, leiden tot ingewikkelde vormen van doorberekening van diensten en weinig kostenvoordelen opleveren. Interessanter lijkt het als grotere instellingen bereid zijn om kleinere collega's op deze punten te adopteren en te ondersteunen. Er gaat een wederkerigheid van deze vorm van samenwerken uit: uitwisselen van nieuwe ideeën en investering in ontwikkeling en publieksbereik: Each one, teach one. Dat draagt bij aan interconnectivteit.

- *Rol van de gemeente en de instellingen*
  Opvallend is dat de gemeente in gesprekken vaak wordt genoemd als dé partij die een belangrijke rol kan spelen in het vormgeven van samenwerkingsverbanden, met het overheersende gevoel dat de gemeente daarin te terughoudend is geweest in de afgelopen jaren.

- Nu is er sprake van een paradox als het gaat over de sturing van overheden rond cultuur. De wens voor meer sturing loopt niet altijd parallel met de bereidheid van instellingen om ook regie te ontvangen. Ook bleek in veel gesprekken dat regelingen, beleidsnota's en initiatieven van de gemeente Arnhem in het veld onvoldoende bekend zijn. De beleidsambitie op het gebied van het beschikbaar stellen van repetitieruimte en broedplaatsen is daarvan een goed voorbeeld.

  De overheid staat voor de uitdaging om haar instrumenten intelligent, spaarzaam en effectief in te zetten zonder te treden in de artistieke autonomie. Maar soms schaadt te veel behoedzaamheid. Van de gemeente Arnhem mag worden verwacht dat de instrumenten die ze heeft ook inzet, zoals financiën, regelgeving en haar informatiepositie. De gemeente kan normen stellen en samenwerking als voorwaarde stellen voor subsidie of cofinanciering aan de instelling en toezien dat daar ook effectief op wordt gemonitord. Ze kan het initiatief nemen voor het ontwikkelen van een effectieve overlegstructuur en regelmatig participatiebijeenkomsten organiseren met het veld. Maar daarvoor is ook commitment nodig van de podiuminstellingen.

  De grote culturele instellingen (sterke schouders) mogen worden uitgenodigd om het voortouw te nemen rond samenwerking. Laten we een voorbeeld noemen zoals dat voortkomt uit de SWOT-analyse: Theater aan de Rijn wil meer ruimte voor het ontwikkelen van talenten, het Stadstheater spreekt de wens uit om met de (nieuwe) vlakke vloer bij te dragen aan vernieuwing van de podiumkunsten en talentontwikkeling.

  Vanuit ons perspectief gezien een kans om meer samenhang te brengen in het aanbod in de stad door te investeren in effectieve samenwerking.

10 Benchmark met vijf gemeenten

Jort Brummel

In deze sectoranalyse hebben wij een *benchmark* uitgevoerd waarin we Arnhem met vijf andere gemeenten hebben vergeleken: Groningen, Nijmegen, Tilburg, Zwolle en Enschede. Dit levert interessante inzichten. In bijlage 5 geven we een overzicht per gemeente. Hieronder vatten we de resultaten samen rond de thema's die in ons onderzoek aan de orde komen.

- Geen van de vijf gemeenten heeft specifiek beleid voor de podiumkunsten; meestal is er generiek beleid neergelegd in cultuurnota's en uitvoeringsprogramma's. Alle benadrukken het belang van goede podiumvoorzieningen in de gemeente.
- De gemeenten Nijmegen, Zwolle en Enschede zetten specifiek in op talentontwikkeling. Enschede heeft recent 100.000 euro gereserveerd voor dit doel en een 'handgeld loket' geopend, Zwolle heeft de financiële ruimte voor makers en gezelschappen in het middensegment vergroot.
- Groningen geeft gericht ondersteuning aan de keten van podiumkunsten o.a. op het gebied van gezamenlijke huisvesting van podiumkunsten. Tilburg kijkt naar de pluriformiteit van het aanbod en ondersteunt beginnende makers. Zwolle heeft een goed aanbod in de Urban talentontwikkeling, maar vreest dat dit zal verschralen als de financiële ondersteuning ervan niet structureel wordt.
- De wijze waarop de prestaties van de podiumkunsten worden getoetst wisselen. Enkele gemeenten geven aan eerder kwalitatief, op impact te toetsen, dan op kwantitatief bereik. Nijmegen en Tilburg willen naar een gezamenlijke aanpak van publieksonderzoek en bereik (Whize).
- De gemeenten kennen allen structurele overleggen en samenwerkingen met de sector. Enschede noemt als aandachtspunt dat deze overleggen niet voor iedereen toegankelijk zijn en organiseert als aanvulling drie keer per jaar open netwerkbijeenkomsten. De wisselwerking van het culturele veld met de stad wordt redelijk positief beoordeeld, maar moet wel gestimuleerd worden.
- In alle gemeenten spelen investeringen in de podiumkunsten een belangrijke rol. Groningen investeert in De Nieuwe Poort (nieuwe Oosterpoort) en de Kunstwerf (makers plek). Nijmegen renoveert de schouwburg en investeert in Nyma Werf, en poppodium Merleyn heeft zelf nieuwbouw gefinancierd. In Enschede hebben de instellingen in het muziekkwartier (Kaliber, Metropool en Wilminktheater) en Jeugdtheater Sonnevanck en Concordia huisvestingsplannen gepresenteerd. De gemeente Tilburg investeert in verduurzaming van de podia en wil de capaciteit van podia uitbouwen. Recent is dat gebeurd bij popodium 013 en er is een verbouwing gaande bij De Nieuwe Vorst.

Twee onderwerpen diepen we uit:

- *Keuze cultuurplan systematiek*
  In een aantal gemeenten is gekozen voor een lokale BIS: door de G4 steden, door Groningen, Eindhoven en Zwolle. BIS instellingen zijn van belang voor de culturele infrastructuur in de stad en krijgen daarom een meerjarige subsidie. In Groningen en Utrecht krijgen de BIS instellingen subsidies voor 8 jaar, op basis van een beleidsplan dat door onafhankelijke deskundigen wordt beoordeeld. Dat biedt rust en kansen voor jonge makers en midcareers om door te groeien het maakt voor talent aantrekkelijker om zich in de stad te vestigen. Elke vier jaar vindt een midterm-sector verkenning plaats die kan leiden tot aanpassingen en ruimte voor ontwikkeling van nieuwe instellingen/initiatieven. De prestaties worden gemonitord en na 8 jaar wordt opnieuw gekeken naar de inrichting van het stelsel.
  De gemeente Zwolle is 2023 gestart met de Zwolse Basisinfrastructuur waarin plek is voor 7 instellingen. In 2024 hebben alle culturele instellingen een subsidie aanvraag kunnen doen voor onderscheiden functies, die door een onafhankelijke commissie zijn beoordeeld. Op basis daarvan worden keuzes gemaakt voor de instellingen die tot de Zwolse basisstructuur horen in de periode 2025-2028.
- *Verschillen in adviesmodellen*
  Het organiseren van de juiste deskundigheid is belangrijk in de sector. In een aantal steden is er voor de monitoring en advisering een Kunstraad ingesteld (Groningen, Amsterdam en Eindhoven). Voordeel daarvan is dat er veel (lange)termijn kennis wordt opgebouwd, maar het is een kostbare voorziening. In andere steden wordt een ad-hoc commissie ingesteld voor de beoordeling van meerjaren aanvragen, bijvoorbeeld

in Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amersfoort. Er wordt tijdelijk veel kennis wordt gemobiliseerd, maar die verdwijnt weer snel. In Amstelveen en Amersfoort vindt advisering over plaats binnen de gemeente zelf. Daarmee is de kennis wel geborgd maar kan er discussie ontstaan over de artistieke deskundigheid en onafhankelijkheid.

11
Onze aanbevelingen

Jesse Wensing

Uit ons onderzoek komt naar voren dat Arnhem veel heeft om trots op te zijn: podia die een breed en diep aanbod tonen, de aanwezigheid van een aantal BIS/FPK gezelschappen voor dans, toneel en muziek, en de aanwezigheid van ArtEZ en het MBO Rijn/IJssel, belangrijke kunstopleidingen op het gebied van toneel, dans en muziek. Arnhem kent een fijnmazig netwerk van makers en instellingen en productiehuizen/ontwikkelinstellingen; Arnhem is een makersstad waar ook sprake is van vernieuwing en initiatieven in de 'grass roots'.

De gemeente is ervan doordrongen dat cultuur bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare stad. Er gaat veel goed in de stad, maar Arnhem kan zijn potentieel nóg beter benutten. De uitdaging voor de stad is om de sprong te maken van 'good' naar 'great', om niet steeds dezelfde structurele knelpunten op te hoeven lossen en om meer te denken vanuit cultuur als één samenhangend ecosysteem. Die wijze van denken biedt nieuwe kansen voor de sector. De omvang en vorm van de huidige culturele infrastructuur van de stad is daarbij een groot voordeel: de schaal van de stad maakt dat de meeste instellingen en makers elkaar kennen. Door samen te werken kunnen zij het verschil maken en hun rol in en impact voor de stad vergroten. Er is ook een externe noodzaak om samenwerking te versterken. De toekomst laat zich niet voorspellen maar er breken wellicht financieel onzekere tijden aan voor de culturele sector. Het is beter om daarop te anticiperen.

In dit laatste hoofdstuk doen we een aantal aanbevelingen die kunnen bijdragen om dat verschil te maken. We ordenen de aanbevelingen langs de belangrijkste thema's die uit ons onderzoek naar voren zijn gekomen en in de voorgaande hoofdstukken zijn besproken Eén aanbeveling, wellicht de belangrijkste, hoeven we hier niet te noemen; dat is het belang van het ontwikkelen van een lange termijn visie en doelstellingen voor de podiumkunsten, in overleg met de instellingen. Dit onderzoek levert immers de bouwstenen voor het proces dat daarvoor in gang is gezet.

1e Thema: Gezamenlijk talent ontwikkelen

Bij talentontwikkeling gaan we uit van het piramide-model zoals beschreven in hoofdstuk 5. In de keten zien we een aantal knelpunten. Dat leidt tot de volgende aanbevelingen:

- Verbeter het vestigingsklimaat voor podiumkunstenaars door hen meer mogelijkheden te bieden dan er nu zijn. Dat geldt voor de autodidacten, voor de alumni van de opleidingen van ArtEZ en MBO Rijn/IJssel, én voor midcareer makers die al een trackrecord hebben en 'tussen servet en tafellaken' zitten. Hou daarbij rekening met het aantal (mid)careers dat de instellingen aankunnen.
- Ontwikkel een gezamenlijk talentontwikkelingsprogramma met de belangrijke podia en gezelschappen als voortrekkers. Een goed voorbeeld is Station Noord waarin 13 podiumkunstinstellingen succesvol hun handen ineen hebben geslagen in het talentenprogramma.

2e Thema: Van knelpunten in huisvesting naar culturele ruimte

Er is behoefte aan passende ruimte voor jonge makers en gezelschappen, van dans tot theater en muziek, voor de pop- en de groeiende hiphop-scene.

- Beleg de verantwoordelijkheid voor het verzamelen van kennis over beschikbare (tijdelijke) ruimte voor podiumkunsten op een effectieve en laagdrempelige wijze in de stad. Maak bij de verdeling gebruik van de expertise van onder meer ArtEZ en van de gemeente zelf (Afdeling Vastgoed).
- Stel in de cultuurnota concrete doelen voor de jaarlijkse uitbreiding van creatieve ruimtes voor de periode 2025-2028 en monitor dat ook. Betrek bij het afstoten, vrijkomen of verwerven van gemeentelijk vastgoed de vraag of het een bestemming kan krijgen voor de culturele sector.
- Beoordeel grote investeringen in vastgoed niet alleen vanuit het belang van de individuele organisatie en/of vanuit het stedenbouwkundig belang. Kijk ook naar de impact op het versterken van de keten en het verhogen vande culturele en maatschappelijke waarde. Heb oog voor diversiteit: zorg voor verschillende speelplekken, inclusief gemeenschapsgerichte podia en niche-genres.

- Hanteer een wegingskader bij investeringen in vastgoed in cultuur. Aandachtspunten zijn daarbij:
  - *De financiële gevolgen* van een keuze voor de *investeringsruimte* voor de podiuminstellingen als totaal.
  - *Urgentie en meerwaarde* voor de *instelling* en hun positie in de sector én de planologische impact voor Arnhem als culturele hoofdstad van Oost-Nederland.
  - De bijdrage aan het versterken van de totale keten.
  - De bijdrage aan het versterken van het programma-aanbod en publieksbereik.
  - Voorkom tunnelvisie: beoordeel voorliggende plannen in het bredere kader.

3e Thema: Versterken van samenwerking

Vaak is in dit onderzoek door partijen de wens uitgesproken om meer en beter samen te werken waar het gaat over programmering, talentontwikkeling en produceren. Investeren in samenwerking vraagt om een goed besef van succes- en faalfactoren.

- Succesvolle en duurzame samenwerkingen vragen meer dan enkel bereidheid. Professionaliseer samenwerking. Het moet duidelijk zijn vanuit welke motieven partijen willen samenwerken, wat de wederkerigheid is, welke mogelijke belemmeringen er zijn en welke vorm past bij de samenwerking.
- Vraag van de podiumkunstinstellingen om aan te sluiten bij de stads brede programma's gericht op uitbreiding en versterking van de stad zoals het Nationaal Programma Arnhem Oost.
- Vraag van de podiumkunstinstellingen een adoptie programma te starten, waarbij grote instellingen kleinere instellingen 'adopteren', en deze ondersteunen met hulp en advies bijvoorbeeld op het gebied van (repetitie) ruimte, zakelijk leiderschap en talentontwikkeling. Het helpt het denken in ketens, en de meerwaarde is wederzijds omdat het vernieuwing en diversiteit stimuleert: Each one, Teach one.
- Dynamiseer het overleg en ontwikkel een overlegstructuur die past bij de culturele ambities van de stad.

4e Thema: Samenspel van gemeente en podiumkunstinstellingen

- *Een cultureel ecosysteem*
  Werken en denken vanuit een samenhangend systeem vraagt om inzicht in de rollen en gezamenlijke verantwoordelijkheden van de overheid en de betrokken podiumkunstinstellingen. De gemeente heeft de zorg voor de totale keten. Zij heeft een aantal instrumenten tot haar beschikking, zoals subsidieverlening, regelgeving, normering en de monitoring van de voortgang van het beleid.
  We adviseren:
  - *Dynamiseer het subsidiehuis*: loketten zoals Stroomversneller, Handgeld loket (Enschede) zijn succesvol. Ontwikkel kleine 'flits subsidies' voor jonge (mede mogelijk-) makers om talentontwikkeling zonder uitgebreid plan te bevorderen.
  - Bevorder *interconnectiviteit* door in de financieringssystematiek niet alleen in te zetten op individuele instellingen, maar ook op de inzet van het collectief door het beschikbaar stellen van ruimte en middelen en zet een supportstructuur voor samenwerking op.
  - Overweeg het instellen van een lokale Arnhemse Basisinfrastructuur (BIS) en daaraan gekoppeld het instellen van een extern adviesorgaan (zie hoofdstuk 10).
- *Kennis en inzichten delen*: er wordt weinig gemeenschappelijke kennis wordt gedeeld. Dat maakt werken vanuit een gemeenschappelijke informatiepositie lastig, ook de vertaling van de kennis naar de uitvoeringspraktijk is daardoor niet optimaal.

- Zorg voor een *betere toetsing, monitoring en evaluatie van de prestaties* van instellingen: de gemeente Arnhem zou nog duidelijker aan kunnen geven welke prestaties worden verwacht van instellingen 'in ruil voor' subsidie, zoals artistieke en zakelijke kwaliteit, publieksbereik en relevantie voor de stad, en de impact en de wijze waarop duurzaam wordt samengewerkt. Dat is niet vrijblijvend: prestaties worden gemonitord en besproken met de instellingen. Voorwaarde is dat daarvoor capaciteit beschikbaar is bij de gemeente.
- *Verbind culturele impact met de sociale en economische impact.* Een goede culturele infrastructuur heeft positieve effecten op het vestigingsklimaat en is aanjager voor de stedelijke ontwikkeling. Door impactmeting te introduceren bij de instellingen wordt de bijdrage van de instellingen aan Arnhem als 'Stad van Cultuur' zichtbaarder en groter, en daarmee kan ook het verdienvermogen van de sector worden versterkt.
- Kies voor een gedeelde aanpak van publieksbereik en -ontwikkeling zoals het Culturele Doelgroepen Model (Whize) voor alle instellingen.

- *Stadsbrede programmering*
  Versterk de afstemming van stads brede programmering uitgaande van de functie van de organisaties, het beschikbare zaalaanbod en het publieksbereik. Dat zijn gezamenlijke opgaven waarvoor draagvlak nodig is zowel vanuit de gemeente als bij de directies en programmeurs van de organisaties. Houdt daarbij rekening met de autonomie van de organisaties én met het perspectief van de stad.
- *Werk aan een integrale keten van talentontwikkeling* met duidelijke rolverdeling en het opheffen van de genoemde knelpunten: financiële impulsen, samenwerking en externe beoordeling zijn daarbij belangrijke instrumenten.

Tot slot

In ons onderzoek hebben we gekeken naar de ontwikkeling van de podiumkunsten in Arnhem als een samenhangend en wendbaar ecosysteem gericht op de diversiteit van de sector. Niet alleen lokaal en voor elke Arnhemmer, maar ook regionaal en (inter)nationaal.
We pleiten ervoor dat de gemeente naar voren stapt en meer gaat sturen op beleidsdoelstellingen. We hebben aanbevelingen gedaan over de wijze waarop de instellingen zich beter kunnen verhouden tot de stedelijke ontwikkelingen in Arnhem. We menen dat er meer kansen liggen voor de stad waar het gaat om het versterken van de financiële stromen voor cultuur, denk aan EU-subsidies en sponsoring, aan particuliere fondsen of de verbinding met het Nationale Programma Arnhem Oost. De culturele sector als geheel kent geen 'maatschappelijk businessplan' dat mogelijkheden biedt voor het collectief en het verbreden van de scope.

Versterken van samenwerking, meer aandacht voor talent en doorstroming, voor broed- en repetitieplaatsen en het dynamiseren van het lokale bestel, het zijn geen onderwerpen waarvoor makkelijke oplossingen zijn. Daarvoor is tijd, samenwerken en verantwoordelijkheid nemen nodig. Veel van onze aanbevelingen zijn daarop gericht. Naast reflectie vraagt het bereiken van resultaten ook om een concrete aanpak, een uitvoeringsstrategie. Immers waar je stappen zet wordt het weg.

We adviseren daarom om te kiezen voor het instellen van een tijdelijk klein kernteam dat als "buitenboordmotor" kan functioneren nadat de kaders van het gemeentelijk cultuurbeleid vorm hebben gekregen en uitgevoerd moeten worden. Dit kernteam kan bestaan uit een vertegenwoordiging van de sector, van de gemeente en een klein aantal onafhankelijke deskundigen onder leiding van een onafhankelijke "cultuurloods ". De opdracht voor het kernteam is een bundeling van krachten die moet leiden tot gezamenlijk investeringen en het leggen van de verbindingen met de andere opgaven van de stad Arnhem.

12 Vanuit de onderstroom naar de boventoon: Popanalyse Arnhem

Jesse Wensing

Deze analyse is tot stand gekomen in samenhang met de bredere podiumkunsten analyse voor Arnhem. Er is gekozen voor een separaat traject voor popmuziek met partijen die niet in de gemeentelijke basisinfrastructuur zijn opgenomen en meer aan het begin van de pyramide van talentontwikkeling staan (grassroots). De analyse pop is het resultaat van onderzoek naar stedelijk cultuurbeleid en landelijke ontwikkelingen en trends in muziek en cultuur en bouwt voort op de cultuurnota 'Stroom' uit 2012, op de tussenevaluatie van 2016 en de actualisatie van 2020. De analyse houdt bovendien rekening met de staat en de toekomst van de culturele sector in Nederland.

Bij de totstandkoming is gebruik gemaakt van literatuurstudie en gesprekken met het veld. Getracht is een diversiteit aan gesprekspartners te bereiken, door niet alleen de 'usual suspects' te benaderen, maar ook makers en mede mogelijk makers. Het onderzoek is uitgevoerd door Simon Mamahit, zelfstandig adviseur en commissielid van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals van de gemeente Arnhem. In samenwerking met Mick Berkenhagen (notulist) en Rico Neeter (telefonische interviews). In dit hoofdstuk wordt de samenvatting gegeven van dit onderzoek. Doelstellingen van de analyse pop zijn;

- Zicht krijgen op de staat van de popmuziek in Arnhem in termen van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen.
- Aanbevelingen doen voor de toekomst op het gebied van popmuziek en -cultuur.
- Een duurzaam gesprek openen met de popsector van Arnhem om draagvlak op te halen en te creëren voor een meer verenigde popscene.

Uit vooronderzoek naar cultuurbeleid komt voornamelijk naar voren dat popmuziek moeilijk te definiëren is in de veranderlijke moderne superdiverse tijd van streamingsdiensten en sociale media. Popmuziek wordt vaak in verband gebracht met jongeren- en nachtcultuur en ontwikkelt zich op het scherpst van de snede. Door dit diffuse karakter is het voor overheden vaak nog moeilijk in kaart te brengen en te vangen. Desalniettemin wordt er binnen gemeentes vooral gesproken over verbindende kwaliteiten van popmuziek en -cultuur. Popcultuur heeft culturele, economische, inclusieve en educatieve waarde. Hiermee is het van belang voor de culturele beleving, identiteit, lokale economie en talentontwikkeling van voornamelijk jongeren.
Er worden vaak nog uitdagingen geconstateerd in het gebrek aan aandacht aan specifiek popmuziek en daardoor het relatief lage plafond voor organiserend en makend talent. Tekorten aan presentatieplekken, laagdrempelige financieringsmogelijkheden en begeleiding zorgen ervoor dat een stedelijke popsector vaak maar een beperkt bereik heeft tegenover de grote potentiële doelgroep.
Uit de gesprekken met het veld komt naar voren dat in Arnhem het aantal muzikanten dat zich als pop kan identificeren is toegenomen in diversiteit. Er wordt een keten van talent gesignaleerd en onderkend dat er al veel is in de stad voor poptalent. Echter is deze keten en de infrastructuur hier omheen is onvoldoende toegerust op de gegroeide diversiteit van de makers en mede mogelijk makers. Er wordt samenwerking gemist en een duidelijke visie en ondersteuning van de gemeente op samenwerking. De Arnhemse popsector heeft nog last van een Calimero-complex en eilandjescultuur. Men verlangt naar een meer geformaliseerde keten, regelmatige overlegmomenten, flexibelere subsidie en gemeentelijke verankering. De informatie uit de gesprekken en vooronderzoek resulteren in de volgende SWOT-analyse voor popmuziek en -cultuur in Arnhem:

Sterktes

Arnhem heeft een diverse groep makers in de popmuziek- en -cultuur dankzij een goed functionerende keten van talentontwikkeling. De stad biedt aantrekkelijke leef- en werkomstandigheden, ondersteund door gemeenschappen en rolmodellen. Er is een bescheiden maar divers aanbod aan podia in cafés en andere locaties. Financieel zijn er mogelijkheden voor startende popmuzikanten tot organiserende partijen. Verschillende professionalisering- en netwerkinitiatieven in de stad worden al druk bezocht en zorgen voor kennisoverdracht.

Zwaktes

Er is een afname in de diversiteit van poppodia, met een tekort aan locaties voor urban en dance, vooral in de nachtcultuur. Kleine organisaties hebben moeite met financiering, met subsidies vaak te hoog gegrepen of

onbekend. Er heerst een eilandjescultuur, met onvoldoende samenwerking tussen partijen. De verantwoordelijkheid voor de keten van de basisvoorzieningen wordt nog niet breed gedragen, wat nodig is voor een divers en inclusief popbeleid.

Kansen

Arnhem kan profiteren van haar reputatie als maakstad op het gebied van mode, beeldende kunst, dans en theater. Er is ruimte voor meer samenwerking binnen de popsector, met gedeelde ketenverantwoordelijkheid als doel. Investeren in gemeenschappen kan het culturele netwerk versterken, gezien de superdiverse aard van popcultuur. Het creëren van regelloze ruimten en broedplaatsen kan artistieke diepgang bevorderen. Lopende gebiedsontwikkelingen bieden mogelijkheden hiervoor en om popinfrastructuur in wijken te integreren.

Bedreigingen

Doorstroom binnen het subsidiehuis is moeilijk, wat continuïteit voor kleine organisaties belemmert. Poppodia balanceren tussen exploitatie en artistieke risico's, met een trend naar grotere, commerciëlere programmering. Een gebrek aan rolmodellen en succesverhalen beperkt de ontwikkeling van popmuziek in Arnhem. Schaarste in budgetten kan leiden tot behoudend beleid, wat innovatie en ontwikkeling remt. Er ontwikkelt te weinig jong zakelijk talent door een tekort aan midden podia en grass roots-organisaties. De financiële positie van makers is kwetsbaar door inflatie, stijgende huurprijzen en veranderende verdienmodellen.

Aanbevelingen

Beleid

- Stel een duidelijke visie op voor de popcultuur in Arnhem en veranker popcultuur in het beleid. Haal hiervoor input op uit het veld en formuleer een stip op de horizon.
- Besef dat popcultuur de 'research and development' van de cultuursector is. Zorg voor flexibele, laagdrempelige en veilige kaders en investeer in een oprechte ambitie.

Samenwerking

- Zet in op verbinding van de popinfrastructuur door een regisserende rol aan te nemen in het stimuleren van samenwerking tussen grotere en kleinere instellingen.
- Ontwikkel bewustzijn bij gemeenschappen van makers en mede mogelijk makers dat zij de gemeente als partner kunnen zien en inspraak hebben.

Ruimte en ontwikkeling

- Neem popcultuur mee bij de (her)ontwikkeling van gebieden, wijken en panden in de stad, met focus op regelloze ruimtes die lokale gemeenschappen en ondernemers uitnodigen om te creëren.

Subsidies en financiering

- Zet in op doorstroom in de sector door innovatief popcultuuraanbod te ondersteunen en vernieuwende organisaties voor popgenres te stimuleren.
- Ontwikkel kleine 'flits subsidies' voor jonge (mede mogelijk) makers om talentontwikkeling te bevorderen zonder uitgebreid plan.
- Creëer een integrale keten van talentontwikkeling met duidelijke rolverdeling en stimuleer samenwerking in het veld door beschikbare middelen en externe beoordeling.

Diversiteit en Nachtleven

- Democratiseer de besluitvorming rond de programmering en activiteiten van popcultuurvoorzieningen door middel van het betrekken van lokale gemeenschappen bij de invulling hiervan.
- Bevorder diversiteit in podiumplekken en ondersteun het ontstaan van diverse speelplekken, inclusief gemeenschapsgerichte podia en niche-genres.
- Ontwikkel een nachtvisie gedragen door het veld en introduceer een coördinerende rol zoals een nachtburgemeester om diversiteit in het nachtaanbod te waarborgen.

Bijlagen

1 Lijst van geïnterviewden
2 Kwantitatieve overzichten
3 Overzicht talentontwikkeling
4 Vergelijking kosten stadstheaters
5 Benchmark met vijf gemeenten

Bijlage 1

Lijst geïnterviewden sectoranalyse podiumkunsten Arnhem

Arnhemse Meisjes, Hedwig Sinnema en Inbal Abir
Muziektheater BOT, Linde Legat en Geert Jonkers
Theater de Plaats, Lise- Lott en Terry van Gurp
Focus Filmtheater, Ralph Dassen en Kim van der Werff
Keys to Music Foundation, Norbert Kögging
Kompagnie Kistemaker, Karlijn Kistemaker
Lava Collective, Christie Arends en Luuk van Geffen
Posttheater/ Hoogte80, Harold Oddens
Soul Cypher/ HipHopHub, Ruben Chi
Theater De Leeuw, Arnoud van Dijk en Hanna de Jager
Wir sind Zuhause, Davey Bakker en Élenie Wagner
Theater Oostpool, Mirjam van Tiel en Fanne Boland
Introdans, Marieke van 't Hoff
Phion, Jacco Post
Theater aan de Rijn/ De Nieuwe Oost, Peter Hendrikx en Frank Tazelaar
Musis & Stadstheater Arnhem, Hans Verbugt
Maarten Verhoef, voormalig lid gemeentelijke adviescommissie artistieke regeling
ArtEZ, Maritska Witte
Luxor Live, Stefan Rebergen

Met de opdrachtgever(s) vanuit de gemeente heeft afstemming plaatsgevonden en waar wenselijk ook verduidelijking rond onderzoeksvragen.
Gesprekspartners zijn geweest Stef Katwijk, Esther Ruiten en Cile Schultz.
Voor het uitvoeren van de deskresearch en kwantitatieve analyses werden we ondersteund door Florian Ligthart.

Bijlage 2

Kwantitatieve overzichten

In Tabel 1 en 2 zijn de activiteitenoverzichten voor de onderzochte jaren (2022 en 2023) cijfermatig weergegeven. In Tabel 3 en 4 geven we een financieel overzicht en het aantal Fte's per instelling. Tabel 5 en 6 gaan specifiek over Focus Filmtheater, dat door de aard van de activiteiten moeilijk met de andere instellingen te vergelijken is.
De tabellen zijn ingedeeld op basis van de subsidiecategorieën die de gemeente Arnhem hanteert: Basissubsidie, Meerjarige subsidie of Projectsubsidie. Met kleuren is een verdeling gemaakt in 4 categorieën: instellingen die primair bezig zijn met programmeren, die primair produceren, die beide activiteiten combineren (bijvoorbeeld omdat ze zowel podium als productiehuis zijn) en als aparte categorie de festivals.
Een aantal instellingen heeft niet de (aanvullende) gegevens geleverd, ondanks herhaalde verzoeken. De tabellen zijn dus niet geheel compleet, soms moest er een schatting gegeven worden. Het is belangrijk te benadrukken dat een lege cel niet betekent dat een organisatie op een bepaald gebied niets doet, alleen dat er geen goed onderbouwde informatie voor beschikbaar is. Dit was vooral bij de projectgesubsidieerden het geval.

Bij een lege cel is er geen of onvoldoende informatie ontvangen. Min. staat voor minimaal, als cijfers slechts deels zijn aangeleverd, ong. voor ongeveer, als de cijfers bij gerede schatting zijn aangeleverd. De BIS- gezelschappen Oostpool, Phion en Introdans hebben hun totale publieksbereik weergegeven (dus ook landelijk), datzelfde geldt voor BOT.

	Activiteitenoverzicht Podiumkunsten 2022						
	Producties	Uitvoeringen	Bezoekers Ar	Educatieve Activiteiten	Deelnemers Educatie	Deelnemers Talent-ontwikkeling	Zaalruimte Zittend / Staand
	Basissubsidie						
Musis & Stadstheater	2	298	107.037	175	45.060	1	1.650 / 2.700
Poppodium LuxorLive	NVTB	291	90.917	2	-	Min. 450	0 / 900
Subtotaal	**2**	**589**	**197.954**	**177**	**45.060**	**Min. 451**	**1.650 / 3.600**
	Meerjarige subsidie						
Arnhemse meisjes	6	16	4.450	0	0	Onbekend[6]	0 / 0
BOT	3	56	7.107	0	0	10	0 / 0
De Plaats	3	19	2.145	0	146	0	0 / 0
Hoogte80	n.v.t.	285	Min. 23.560	0	0	Onbekend[7]	0 / 0
Introdans	8	132	63.537	332	14.941	Min. 16	0 / 0
Kistemaker	1	1	Min. 300	0	0	30	0 / 0
LAVA	1	30	2.200	30[8]	-	0	0 / 0
Oostpool	14	278	105.062	72	13.400	54	220 / 0
Phion	37	137	77.699	5	22.042	-	0 / 0
Posttheater	NVTB	144	16.372	0	0	38	365 / 0
Theater ad Rijn	15	174	3.927	60	816	11	193 / 0
Subtotaal	**88**	**1.272**	**504.313**	**499**	**51.345**	**159**	**778 / 0**
	Projectsubsidies						
HipHopHub[9]	-	-	-	-	-	-	0 / 0
Keys to Music	Geen Uitvoering[10]						
Theater de Leeuw	3	-	-	2	-	-	100 / 0
Zijlmakerij[11]	-	-	-	-	-	-	0 / 0
Zu Hause	1	20	3,000	25	212	1	0 / 0
Subtotaal	**4**	**20**	**3,000**	**27**	**212**	**1**	**100 / 0**
Totaal	**94**	**1.881**	**507.313**	**703**	**96.617**	**611**	**2.528 / 3.600**

Programmeren

Maken

Programmeren & Maken

Festival

6 Arnhemse Meisjes doet aan talentontwikkeling met hun Dance Flavour evenementen. Helaas zijn voor deze activiteiten de deelnemers en bezoekers bij elkaar opgeteld

7 Hoogte80 biedt talentonwikkelingscursussen aan voor makers, maar geeft niet aan hoeveel deelnemers ze hadden.

8 LAVA geeft aan dat ze bij minimaal 80% van hun voorstellingen een begeleidende workshop geven, maar geeft geen deelnemersgetallen.

9 Helaas heeft HipHopHub alleen projectplannen geleverd, en niet concreet behaalde resultaten. Er kan geen informatie voor hen ingevuld worden

10 Keys to Music is een biënnale en heeft in 2022 niet plaatsgevonden

11 Zijlmakerij heeft alleen projectplannen geleverd, en reageerde niet op communicatiepogingen. Voor hen zijn dus vrijwel geen gegevens beschikbaar

	Activiteitenoverzicht Podiumkunsten 2023						
	Producties	Uitvoeringen	Bezoekers	Educatieve Activiteiten	Deelnemers Educatie	Deelnemers Talent-ontwikkeling	Zaalruimte Zittend / Staand
	Basissubsidie						
Musis & Stadstheater	-	328	118.000	Min. 51	62.000	1	1.650 / 2.700
Poppodium LuxorLive	NVTB	292	95.873	2	-	-	0 / 900
Subtotaal	-	620	213.873	53	62.000	1	1.650 / 3.600
	Meerjarige subsidie						
Arnhemse meisjes	6	37	3.500	0	0	Min 60	0 / 0
BOT	4	44	5.256	0	0	24	0 / 0
De Plaats	4	28	2.604	0	0	156	0 / 0
Hoogte80	-	110 (52 producties)	-	0	0	Onbekend	0 / 0
Introdans	8	133	75.120	449	19.468	142	0 / 0
Kistemaker	3	22	2.875	0	0	30	0 / 0
LAVA	1	34	4.400	-	-	-	0 / 0
Oostpool!	12	315	78.852	91	13.121	55	220 / 0
Phion	34	171	113.581	5	23.878	-	0 / 0
Posttheater	NVTB	174	Ca. 25.500	0	-	72	365 / 0
Theater ad Rijn	21	176	4.709	133	2621	24	193 / 0
Subtotaal	**93**	**1.134**	**314.397**	**678**	**59.088**	**563**	**778 / 0**
	Projectsubsidies						
HipHopHub	-	-	-	-	-	-	0 / 0
Keys to Music	Geen Uitvoering[12]						
Theater de Leeuw	2	-	-	1	-	-	100 / 0
Zijlmakerij	-	-	-	-	-	-	-
Zu Hause	1	24	3,600	24	-	112	0 / 0
Subtotaal	**3**	**24**	**3,600**	**25**	-	**112**	**100 / 0**
Totaal	**96**	**1.778**	**531.870**[13]	**756**	**121.088**	**676**	**2.528 / 3.600**

Programmeren

Maken

Programmeren & Maken

Festival

12 Van Keys to Music was alleen het projectplan voor 2023 beschikbaar. Er was dus geen informatie over behaalde resultaten

13 De bezoekcijfers van de BIS gezelschappen zijn het landelijk bereik. Dat ligt aanzienlijk hoger dan het bereik in Arnhem. Zo schat Phion het bereik in Arnhem op 36.000 bezoekers en voor Oostpool circa 30.000 bezoeker

	Financieel Overzicht Podiumkunsten 2022				
	Omzet	Waarvan Subsidies	Waarvan Gemeentelijke Subsidies	Werknemers (Vast en Inhuur)	FTE
	Basissubsidie				
Musis & Stadstheater	11.502.905	7.223.993	7.223.993	58	50,5
Poppodium LuxorLive	3.316.595	416.177	416.177	111	20,8
Subtotaal	14.819.500	7.640.170	7.640.170	169	71,3
	Meerjarige subsidie				
Arnhemse meisjes	93.432	51.621	36.000	8	-
BOT	403.163	273.028	36.000	5	4,1
De Plaats	270.424	114.514	56.628	5	6
Hoogte80	345.668	151.036	62.000	7	1,2
Introdans	5.595.130	4.485.418	118.029	171	85,58
Kistemaker	232.807	194.682	46.000	2	2
LAVA	190.976	103.624	-	7	2,4
Oostpool!	5.241.716	3.833.434	69.331	101	36,4
Phion	12.418.712	10.887.659	69.736	140	103,25
Posttheater	728.503	286.648	226.648	7	4,94
Theater ad Rijn	1.541.578	1.146.474	83.392	86	20,9
Subtotaal	**27.062.109**	**21.528.138**	**803.764**	**539**	**266,77**
	Projectsubsidies[14]				
HipHopHub	-	-	-	-	-
Keys to Music	Geen Uitvoering				
Theater de Leeuw	170.436	10.900	4.000	8	-
Zijlmakerij	-	10.000	-	2	-
Zu Hause	81.116	0	-	18	3,43
Subtotaal	**251.552**	**20.900**	**4.000**	**28**	**3,43**
Totaal	**42.133.161**	**29.189.208**	**8.447.934**	**736**	**341,5**

Programmeren

Maken

Programmeren & Maken

Festival

[14] Zoals eerder aangegeven hebben HipHopHub, Keys to Music en Zijlmakerij alleen plannen en begrotingen ingediend. Er dus beperkte informatie over hun reële financiën beschikbaar

	Financieel Overzicht Podiumkunsten 2023				
	Omzet	Waarvan Subsidies	Waarvan Gemeentelijke Subsidies	Werknemers (Vast en Inhuur)	FTE
	Basissubsidie				
Musis & Stadstheater	12.325.965	7.689.049	7.447.937	61	50
Poppodium LuxorLive	3.538.892	448.241	429.078	111	23,4
Subtotaal	15.864.857	8.137.290	7.877.015	172	73,4
	Meerjarige subsidie				
Arnhemse meisjes	93.244	50.000	-	38	-
BOT	405.773	263.082	36.000	5	4,1
De Plaats	304.786	102.350	-	6	7
Hoogte80	561.000	195.500	-	7	1,2
Introdans	6.044.216	4.555.604	125.465	164	72,84
Kistemaker	240.602	199.401	-	10	3,22
LAVA	269.045	119.652	-	9	2,4
Oostpool!	5.449.813	4.033.462	71.480	97	35,7
Phion	13.361.762	11.123.544	83.880	145	101,18
Posttheater	946.841	306.877	216.270	11	5,4
Theater ad Rijn	1.583.697	1.045.574	89.916	82	19,4
Subtotaal	**29.260.779**	**21.995.046**	**623.011**	**574**	**252,44**
	Projectsubsidies				
HipHopHub	238.463	221.411	-	3	0,6
Keys to Music	Geen Uitvoering				
Theater de Leeuw[15]	-	-	-	-	-
Zijlmakerij	-	-	-	1	-
Zu Hause	91.987	0	-	10	2,53
Subtotaal	**330.450**	**221.411**	-	**14**	**3,13**
Totaal	**45.456.086**	**30.353.747**	**8.500.026**	**760**	**328,97**

Programmeren

Maken

Programmeren & Maken

Festival

[15] Theater de leeuw heeft voor 2022 wel, maar voor 2023 niet een jaarrekening aangeleverd.

Tabel 5	Producties	Vertoningen	Bezoekers	Educatieve Activiteiten	Deelnemers Educatie	Deelnemers Talentontwikkeling	Zaalruimte
2022	NVTB	8.112	116.983	4	12.878	2	387 zitplaatsen
2023	n.v.t.	8.801	164.241	4	14.599	2	387 zitplaatsen

Financieel overzicht filmhuis Focus						
Tabel 6	Omzet	Waarvan Subsidie	Waarvan Gemeentelijke Subsidie	Type Gemeentelijke Subsidie	Werknemers (vast en inhuur)	FTE
2022	1.911.048	839.183	681.830	Basis	15	12,06
2023	3.538.892	448.241	702.966	Basis	15	11,47

Bijlage 3

Talentontwikkeling: bijdragen van Arnhemse gezelschappen, makers en instellingen

Maker/instelling	Activiteit	Belangrijkste partners
Arnhemse Meisjes	Workshops voor professionele dansers, gymnasten, acrobaten gegeven door nationale en internationale docenten Dance Flavours Performance en Matinée	Theater aan de Rijn, ArtEZ, diverse partners bij elke activiteit
BOT	BOT begeleidt twee voorstellingen met 1e jaars muziektheater studenten van ArtEZ en locatievoorstelling met 3e jaar studenten. BOT werkt met makers ook na afstuderen.	ArtEZ, mimetheatergroep Bambie
Theater De Plaats	Locatietheater met professionals, studenten en amateurs Wijktheaterprojecten in Presikhaaf Werkt ook met afgestudeerde makers.	Rozet, Nationaal Park Hoge Veluwe, Openlucht Museum, Phion, Introdans
Focus Filmtheater	Werkt met basis – en voortgezet onderwijs (VO), MBO en ArtEZ aan toegankelijker maken hoogwaardig filmaanbod voor jongeren. Ondersteunt CKV en kunstvakken. Educatieve activiteiten rond film voor volwassenen Maatschappelijke projecten met bewoners van Zuid, asielzoekers en vluchtelingen	ArtEZ, Rijn IJssel, Gelders Doek, Museum Arnhem, Rozet, COC Midden Gelderland, Gemeente Arnhem, InDifferent, Asian Movienight, Cineville
Hip Hop Hub	Hiphophub produceert Soulcypher, het meest prominente hiphopfestival van Arnhem, en trekt daarmee veel hiphopliefhebbers van alle leeftijden. Voorts Laagdrempelige en participatiegerichte voorstellingen, verschillende ondersteuning en -coaching trajecten.	Rozet, Theater aan de Rijn, Musis & Stadstheater en andere lokale partners. Samenwerkingsverband tussen verschillende kleine initiatieven en artiesten in de Arnhemse hiphop.
ArtEZ	Opleidingen en vooropleidingen theater, dans, muziek en muziektheater, Artist equator opleiding	ArtEZ werkt samen met een groot aantal partners in Arnhem en erbuiten.
Introdans	Professionele dansvoorstellingen, workshops en educatie in dans. Combineert educatie en interactie in het z.g. Grote Verbindingsplan: schoolvoorstellingen in het hele land, wijde variëteit aan workshops en projecten. Voorstellingen met amateurdansers, danslessen in een verzorgingshuis en samen met ArtEZ-studenten een voorstelling met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Stages dans, techniek en educatie.	Groot en divers aantal partners, waaronder Arte en De Generator, Phion, Oostpool en Musis &Stadstheater Arnhem.
Kompagnie Kistemaker	Kompagnie Kistemaker is mede-initiatiefnemer van de Transformatiezaal. Deze zaal wordt verhuurd en biedt ook ruimte aan nieuwe makers.	Cultuur Academy, Muziektheater de Plaats, TGEcho, Oerol, Via Rudolph, Komt het zien! Podcastnetwerk, Boekencafe Libertas Arnhem
LAVA/ Patricia van Deutekom	LAVA is het Danscollectief van Patricia van Deutekom, toont dansvoorstellingen over het hele land, en verbindt dat met educatieve activiteiten, zoals workshops op middelbare scholen, MBO's en voor amateurs (bij 80% van de voorstellingen).	De Nieuwe Oost (specifiek Theater aan de Rijn), Musis & Stadstheater Arnhem, ArtEZ en MBO Rijn/IJssel
Musis & Stadstheater Arnhem	Organiseerde 140 educatieve activiteiten (debatten, inleidingen, schoolvoorstellingen en -workshops). Neemt deel in De Generator.	Introdans, Oostpool en Phion als huisgezelschappen en in de Alliantie, De Nieuwe Oost, Posttheater, Stadsschouwburg Nijmegen& Concertgebouw de Vereeniging, De Generator, Artemis, O25, LuxorLive

Oostpool	Oostpool maakt theater met een jong, divers, geëngageerd publiek als doelgroep. Daarnaast schoolvoorstellingen in het middelbaar onderwijs, in het klaslokaal als met een bus. Speciaal programma (JONG) voor mensen tussen 15 en 25, Jaarlijkse voorstelling van derdejaarsstudenten van ArtEZ. Vooropleiding Oost: voorbereidingstraject voor de toneelschool. Future Citizens Oost project met statushouders.	Groot aantal partners, waaronder ArtEZ, kunstbedrijf Arnhem, MBO Rijn Ijssel, Onderwijsgroep, De Generator, Theater Sonnevanck, Phion, Introdans, Musis & Stadstheater, Theaterschuur, Theateralliantie
Posttheater	Eerste stappen voor jonge talenten in cabaret, comedy en kleinkunst. Try-outs voor gevestigde namen Onderzoekt Arnhemse Werkplaats. Makers krijgen in het Posttheater ruimte voor kleinschalige presentaties, workshops en masterclasses. Er is een overlap met Theater aan de Rijn, maar zij bedienen een andere groep, de groep tussen opleiding en productiehuis in.	Hoogte 80 festival, Musis & Stadstheater, Drie Gasthuizen Groep
Theater aan de Rijn/ De Nieuwe Oost	Richten zich zowel op beginnende makers als de mid career makers. Experimenteel aanbod, innovatief en internationaal van karakter. Diverse educatieve activiteiten en contextprogramma's, zoals ateliers, workshops, nagesprekken, inleidingen, randprogramma's, en programma's in het Moving Futures Festival, SoulCypher Festival en Nieuwe Types. Talkshows, debatten en exposities.	Diverse partners in talentontwikkeling. Voor educatie: ArtEZ, Rijn/IJssel en een aantal Arnhemse scholen, residentiepresentaties (zoals Nieuw Geluid), work in progress presentaties en samenwerkingen met het Netwerk Jeugdpodiumkunsten.
Theater De Leeuw	Theater met eigen productiehuis. Produceert en programmeert musicals, theater en muziektheater. Biedt oefen- en speelruimte aan amateurs en jonge makers uit de omgeving, vaak studenten of recente alumni van ArtEZ of MBO Rijn/IJssel. Organiseert jonge maker festival. Ondersteunt amateurgezelschappen en studenten bij het realiseren van producties. Workshops rondom jeugdvoorstellingen. Diverse stageplekken.	Werk veel samen met MBO Rijn/IJsselcollege, richtingen dans, theater, musical, leisure performers (animatie) en techniek.
Zu Hause	Zuhause heeft een makershuis dat ruimte biedt aan talentvolle nieuwe makers en kleine tot middelgrote organisaties. Voert gesprekken met net afgestudeerde ArtEZ studenten tbv professionalisering. Danstrainingen voor professionals Ondersteunt de muziektheater collectieven RAM en Nachtlicht. Bieden ruimte (Studio2) aan (beginnende) makers.	Werken als makers en coaches intensief samen met ArtEZ
LuxorLive	Workshops voor studenten van MBO Rijn/IJssel), faciliteren optredens musici van de Jacobiberg. Luxor is popmakelaar in Arnhem via de netwerkorganisatie Plank spil in het verbinden van de popwereld in Arnhem. Muzikale Marktplaats: laagdrempelig netwerkevenement voor musici om hun muziek te promoten en connecties in de stad te maken. Plank Award: evenement waar musici die een positieve bijdrage aan het Arnhemse popleven hebben gemaakt worden aangemoedigd met een trofee. Plankgas: thematische netwerkevenementen. Individuele adviesgesprekken met makers en organisaties in Arnhem.	Diverse partners, Poppunt Gelderland

Bijlage 4

Vergelijking kosten stadstheaters

vergelijking stadstheaters						
	Baten	Subsidie gemeente	opbrengst programma	horeca	overige baten	totaal
2022 Arnhem		7.223.993	2.112.091	929.702	1.237.119	11.502.905
	Lasten	huisvesting	kosten programma	personeel	overige lasten	
		3.539.490	2.207.913	3.559.619	1.982.437	11.289.459
		waarvan huur				
		2.752.240				
	Baten	Subsidie gemeente	opbrengst programma	horeca	overige baten	totaal
2022 zwolle		5.860.265	2.234.164	1.164.144	929.756	10.188.329
	Lasten	huisvesting	kosten programma	personeel	overige lasten	
		3.427.007	2.104.079	3.019.739	1.420.320	9.971.145
		waarvan huur				
	Baten	Subsidie gemeente	opbrengst programma	horeca	overige baten	totaal
		2.789.176	2.376.672	1.673.902	1.353.602	8.193.352
2022 nijmegen	Lasten	huisvesting	kosten programma	personeel	overige lasten	
		1.503.494	2.317.854	3.038.190	1.201.555	8.061.093
		waarvan huur				
		944.723				
	Baten	Subsidie gemeente	opbrengst programma	horeca	overige baten	totaal
		4.524.000	3.128.000	1.604.000	1.567.000	10.823.000
2022 Apeldoorn	Lasten	huisvesting	kosten programma	personeel	overige lasten	
		3.988.000	2.436.000	2.571.000	1.514.000	10.509.000
		waarvan huur				
		1.857.913				
	Baten	Subsidie gemeente	opbrengst programma	horeca	overige baten	totaal
		6.441.173	2.116.064	838.171	1.695.888	11.091.296
2022 Haarlem	Lasten	huisvesting	kosten programma	personeel	overige lasten	
		4.640.936	2.049.226	3.318.309	1.237.057	11.245.528
		waarvan huur				
		3.154.888				

Bijlage 5

Benchmark

	Jaar	Cultuurbudget	Podiumkunsten	Talentontwikkeling
Groningen	2023	62,9 mln	3 mln	430.000
Nijmegen	2023	34,2 mln	20,2 mln	90.000
Enschede	2023	16 mln	15 mln	100.000
Tilburg	2022	27 mln	12,4 mln	60.000
Zwolle	2024	17 mln	6,1 mln	110.000-140.000

Benchmark met vijf gemeenten

Vraag	Gemeente Enschede
1.	Heeft uw gemeente een actuele Cultuurvisie c.q. visie op de podiumkunsten in uw stad?
	Geen specifieke visie op de podiumkunsten. Wel een generieke Cultuurnota Gemeente Enschede. Podiumkunstinstellingen met een spilfunctie zijn: Poppodium Metropool, Symfonieorkest Phion, Theater Sonnevanck, Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede. De Nederlandse Reisopera maak gebruik van gemeentelijk vastgoed voor repetities.
2.	Heeft uw gemeente een opvatting over wat 'voldoende' theater, dans en muziek is? Zijn daarin grote ontwikkelingen? Maakt de stad hierin bewuste keuzes?
	-
3.	Hoeveel bezoekers trekken de podiuminstellingen? (Produceren en programmeren) Zijn daarin ontwikkelingen te zien, kwantitatief en kwalitatief? Stuurt en toetst uw gemeente prestaties?
	-
4.	Hoe verloopt de samenwerking tussen de culturele instellingen? Is er een structureel overleg?
	Cultuurnetwerk Enschede voor het culturele middenveld, De Sektor voor de underground en het Enschedees Strategisch Cultuurberaad voor de grote instellingen. De cultuurcoach en cultuurmakelaar ondersteunen de amateurkunstenaars. Dit systeem is te divers en complex voor veel deelnemers. De gemeente organiseert jaarlijks 3 participatie bijeenkomsten voor alle deelnemers in het culturele veld.
5.	Hoe kijkt u aan tegen de dynamiek van de sector? En de wisselwerking met de stad? (Ook in de samenwerking met andere sectoren)
	Er is een goed cultureel veld i (een sterk fundament), maar dat er ook accenten gelegd moeten worden: in een onderscheidend middenveld, ruimte voor experiment, talentontwikkelingslijnen, Cultuur Dichtbij en investeren in de aantrekkingskracht van Enschede.
6.	Wat is het totale budget dat de gemeente beschikbaar heeft voor podiumkunstinstellingen? Welk deel daarvan is meerjarig/structureel en welk deel is beschikbaar voor projecten?
	16 mln. beschikbaar voor cultuur. In de jaren 2024 tot en met 2026 wordt 4.29 mln. vrijgemaakt voor nieuw beleid. Van de 16 mln. structureel geld gaat 15 mln. naar de grote culturele instellingen.
7.	Welk deel van het budget is beschikbaar voor talentontwikkeling? Verwacht u daarin wijzigingen?
	100.000 Euro gereserveerd voor talentontwikkeling. In de cultuurnota staat: 'Culturele professionals en kleine instellingen zijn onontbeerlijk voor de realisatie van een aantrekkelijke stad en professionele talentontwikkelingslijnen…een florerend middenveld is eveneens de plaats waar jongeren veelal terechtkomen na het afronden van hun creatieve studie." (Zie ook de noot onder dit schema). De gemeente heeft een *Handgeld loket* voor makers opengesteld dat culturele professionals in staat stelt om op een toegankelijke en snelle manier kleine subsidiebedragen aan de vragen tot een maximum van 1.500 euro. De gemeente onderzoekt daarnaast welke kansen er liggen om jonge culturele professionals te verleiden zich in Enschedé te vestigen.
8.	Heeft de gemeente recent investeringen gedaan in cultureel vastgoed? Liggen er op dit moment actuele vragen hierover?

Vraag	Gemeente Groningen
1.	Heeft uw gemeente een actuele Cultuurvisie c.q. visie op de podiumkunsten in uw stad?
	Nee, geen aparte visie op podiumkunsten. Het is onderdeel van de Kadernota cultuur (looptijd 8 jaar) en het Uitvoeringsprogramma (4 jaar).
2.	Heeft uw gemeente een opvatting over wat 'voldoende' theater, dans en muziek is? Zijn daarin grote ontwikkelingen? Maakt de stad hierin bewuste keuzes?
	De gemeente kijkt expliciet naar de keten van talentontwikkeling. Die is in Groningen behoorlijk compleet. Maakt bewuste keuzes om de keten te ondersteunen, onder meer door gezamenlijke huisvesting in het podiumkunsten kwartier, De Kunstwerf en Villa B, en ook door de investering in de concertzaal De Nieuwe Poort.
3.	Hoeveel bezoekers trekken de podiuminstellingen? (Produceren en programmeren) Zijn daarin ontwikkelingen te zien, kwantitatief en kwalitatief? Stuurt en toetst uw gemeente prestaties?
	De gemeente heeft deze cijfers niet direct paraat. Toetst niet hierop maar wel op de bijdrage aan maatschappelijke opgaven.
4.	Hoe verloopt de samenwerking tussen de culturele instellingen? Is er een structureel overleg?
	In Groningen was er al veel samenwerking. Zie ook Station Noord. Dit wordt verder versterkt door de fysieke bundeling in de Kunstwerf: facilitair samen met producties maken, programma's voor talentontwikkeling en educatie.
5.	Hoe kijkt u aan tegen de dynamiek van de sector? En de wisselwerking met de stad? (Ook in de samenwerking met andere sectoren)
	Veel culturele instellingen in Groningen zetten zich in op het sociaal domein. De sector is zeer verweven met sociale partijen in de stad, van jeugdinstellingen tot de voedselbank.
6.	Wat is het totale budget dat de gemeente beschikbaar heeft voor podiumkunstinstellingen? Welk deel daarvan is meerjarig/structureel en welk deel is beschikbaar voor projecten?
	Het totale budget voor cultuur is 29,83 mln. in totaal, niet uitgesplitst naar podiumkunsten.
7.	Welk deel van het budget is beschikbaar voor talentontwikkeling? Verwacht u daarin wijzigingen?
	Dat zou de gemeente moeten uitzoeken. Er zijn regelingen voor amateurkunst en talentontwikkeling.
8.	Heeft de gemeente recent investeringen gedaan in cultureel vastgoed? Liggen er op dit moment actuele vragen hierover?
	Ja, in de Kunstwerf, de Nieuwe Poort en het kunstencentrum Vrijdag.

Vraag	Gemeente Nijmegen
1.	Heeft uw gemeente een actuele Cultuurvisie c.q. visie op de podiumkunsten in uw stad?
	Nee, wel algemene cultuurnota Groei.
2.	Heeft uw gemeente een opvatting over wat 'voldoende' theater, dans en muziek is? Zijn daarin grote ontwikkelingen? Maakt de stad hierin bewuste keuzes?
	Nijmegen heeft van oudsher focus op jeugdpodiumkunsten/theater, vanuit de ambitie om dit te willen versterken. Jeugd – en jongeren in aanraking laten komen met kunst – en cultuur heeft prioriteit. Als je dat wilt dan moet er voldoende kwalitatief goed aanbod zijn, daar schort het nog wel aan.
3.	Hoeveel bezoekers trekken de podiuminstellingen? (Produceren en programmeren) Zijn daarin ontwikkelingen te zien, kwantitatief en kwalitatief? Stuurt en toetst uw gemeente prestaties?
	De gemeente maakt prestatieafspraken over aantallen, minder over inhoud. In de beantwoording zijn de bezoekersaantallen voor de grote zes culturele instellingen opgenomen. De gemeente kiest niet voor specifieke doelgroepen.
4.	Hoe verloopt de samenwerking tussen de culturele instellingen? Is er een structureel overleg?
	In Nijmegen zijn er veel samenwerkingsverbanden. Het Cultuur Netwerk Nijmegen met de 6 grote culturele instellingen, de gemeente en vertegenwoordigers namens de broedplaatsen en de festivals. Een festivalhuis waarin vier festivals samen gehuisvest zijn en voorzieningen en kennis delen. Er is maandelijks overleg tussen de marketeers van de culturele instellingen. Andere samenwerkingen zie je bij De Basis (broedplaats muziek), de Nijmeegse hiphop alliantie en het Nijmeegse nachtoverleg. De gemeente neemt actief deel aan het netwerkjeugdpodiumkunsten en heeft de Cultuur Academie mede mogelijk gemaakt.
5.	Hoe kijkt u aan tegen de dynamiek van de sector? En de wisselwerking met de stad? (Ook in de samenwerking met andere sectoren)
	De grootste dynamiek in Nijmegen is zichtbaar in Nyma Werkplaats, waar 130 creatieve ondernemers zijn gehuisvest. Dit gaat nog doorgroeien naar meer dan 200. Cultuur, creativiteit en sport komen er samen, dat heeft een grote uitstraling in de stad. Nijmegen ontwikkelt het broedplaatsen beleid en een nachtvisie. Op maatschappelijk terrein is er de samenwerking tussen Lindenberg, bibliotheek en twee welzijnspartijen (alliantie).
6.	Wat is het totale budget dat de gemeente beschikbaar heeft voor podiumkunstinstellingen? Welk deel daarvan is meerjarig/structureel en welk deel is beschikbaar voor projecten?
	Het budget voor productie en presentatie in 2023 was 20,2 miljoen, met baten van 3.16 miljoen.
7.	Welk deel van het budget is beschikbaar voor talentontwikkeling? Verwacht u daarin wijzigingen?
	Talentontwikkeling loop via de cultuurscout. Hiervoor is 90.000 euro per jaar beschikbaar, via een eenjarige en meerjarige subsidieregeling.
8.	Heeft de gemeente recent investeringen gedaan in cultureel vastgoed? Liggen er op dit moment actuele vragen hierover?
	Valkhof Museum verbouwen bijdrage ruim € 16 miljoen, Krediet renovatie van de Schouwburg € 27 miljoen, Nieuwe bibliotheekvestiging in Nijmegen Noord, ruim € 7 miljoen, Ateliers uitbreiden: 1.9 miljoen gereserveerd, Onderzoek kosten De Lindenberg, Nieuwe bibliotheeklocatie in Dukenburg, Poppodium Merleyn heeft nieuwbouw gepland bij het stationsgebied. Dit financieren zij zelf.

Vraag	Gemeente Tilburg
1.	Heeft uw gemeente een actuele Cultuurvisie c.q. visie op de podiumkunsten in uw stad?
	Tilburg maakt 4-jaarlijkse cultuurplannen waarin ze meenemen hoe ze het ecosysteem van instellingen kunnen versterken en waar ze taken voor hen zien
2.	Heeft uw gemeente een opvatting over wat 'voldoende' theater, dans en muziek is? Zijn daarin grote ontwikkelingen? Maakt de stad hierin bewuste keuzes?
	De gemeente kijkt naar de podiumstructuur en beziet daarbij of deze aansluit bij de vraag vanuit de sector en hun eigen beleidsdoelstellingen. Men kijkt of er voldoende pluriformiteit in het aanbod is, en wat ze kunnen doen om beginnende makers van de opleidingen in de stad te ondersteunen.
3.	Hoeveel bezoekers trekken de podiuminstellingen? (Produceren en programmeren) Zijn daarin ontwikkelingen te zien, kwantitatief en kwalitatief? Stuurt en toetst uw gemeente prestaties?

Kengetallen:	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Raming 2022	Realisatie 2022
Bezoekers Schouwburg, Concertzaal	40.967	39.000	130.000	125.879
Bezoekers Paradox	8.103	9.888	23.000	20.034
Bezoekers NWE Vorst (culturele activiteiten)	7.537	4.756	22.500	15.184
Bezoekers 013 Poppodium	70.282	41.664	285.000	277.115
Bezoekers Factorium (zaal/educatie)	131.846	117.469	130.000	ca. 130.000

De gemeente stuurt nog niet op doelgroepen omdat ze daar geen meetinstrument voor hadden. Dat is nu in ontwikkeling

4.	Hoe verloopt de samenwerking tussen de culturele instellingen? Is er een structureel overleg?
	Er is structureel overleg over facilitaire zaken in een directeursoverleg. Daarnaast zijn er verschillende langdurige samenwerkingsprojecten tussen verschillende instellingen.
5.	Hoe kijkt u aan tegen de dynamiek van de sector? En de wisselwerking met de stad? (Ook in de samenwerking met andere sectoren)
	De gemeente heeft een programma voor cultuur met sociale impact waarmee ze relevante initiatieven vanuit de podiumkunsten stimuleren. Daarnaast hebben ze een uitvoeringsorganisatie die cultuur op scholen ondersteunt, en faciliteren ze een project tussen de mbo-theatertechniek en de zalen in de stad.
6.	Wat is het totale budget dat de gemeente beschikbaar heeft voor podiumkunstinstellingen? Welk deel daarvan is meerjarig/structureel en welk deel is beschikbaar voor projecten?

Tilburgse BIS	**Bedrag***
Podiumkunsten	
Theaters Tilburg	€ 5.424.528
Paradox	€ 376.629
De NWE Vorst	€ 814.399
Het Zuidelijk Toneel	€ 584.825
Poppodium 013	€ 1.083.577
Cultuureducatie en kunst in de vrije tijd.	
Factorium & CiST	€ 2.930.621 + € 470.908 = €3.401.529
Art-Fact	€ 649.279

Daarnaast krijgt het makershuis (talentontwikkeling voor theater en dans) structureel 60k en de samenwerking op het gebied van popmuziek krijgt ongeveer 15k
Het Totaal van het budget voor podiumkunsten en cultuureducatie is dus ongeveer 12,4 miljoen

7.	Welk deel van het budget is beschikbaar voor talentontwikkeling? Verwacht u daarin wijzigingen?
	Ongeveer 60.000
8.	Heeft de gemeente recent investeringen gedaan in cultureel vastgoed? Liggen er op dit moment actuele vragen hierover?
	De gemeente heeft recent op twee gebieden geïnvesteerd: er is een verduurzamingslag ondernomen om alle podia te verbeteren, op (voor de podia) kostenneutrale basis. Daarnaast wil Tilburg de capaciteit van de podia uitbouwen. De gemeente heeft in deze context recent poppodium 013 verbouwd, en is bezig met een verbouwingstraject bij De Nieuwe Vorst.

Vraag	Gemeente Zwolle
1.	Heeft uw gemeente een actuele Cultuurvisie c.q. visie op de podiumkunsten in uw stad?
	In 2021 is het Cultureel perspectief Zwolle 2040 vastgesteld, met daarin een lange termijnvisie op de rol van kunst en cultuur voor Zwolle. Dit is niet ingestoken op disciplines maar op wat cultuur kan betekenen van voor andere domeinen zoals het sociaal/matschappelijke domein, het economische belang en het behouden van talent dat hier wordt opgeleid. Zwolle wil daarin in ieder geval goede voorzieningen hebben en dat houdt in; een schouwburg, poppodium maar ook ruimte in de stad voor experiment in de vorm van bijvoorbeeld kleine podiumplekken in de stad in de horeca, kerken of bijvoorbeeld in wijk-/buurtcentra. Concreet ligt dit niet vast maar er is wel een speerpunt gemaakt van financiële ruime voor de makers/gezelschappen in dit 'middensegment'. Zo is er de huidige beleidsperiode (2021-2024) met meerjarig incidenteel geld extra geïnvesteerd in het meerjarig ondersteunen van gezelschappen in de podiumkunsten. We subsidiëren t/m 2024 6 gezelschappen via de Zwolse BIS en ook via de Projectsubsidieregeling worden incidentele subsidies versterkt aan producties. We hopen per 2025 nog vijf gezelschappen voor vier jaar te kunnen subsidiërend maar het ziet er naar uit dat de huidige middelen daarvoor de krap zijn. Een aanvraag voor extra middelen is in voorbereiding.
2.	Heeft uw gemeente een opvatting over wat 'voldoende' theater, dans en muziek is? Zijn daarin grote ontwikkelingen? Maakt de stad hierin bewuste keuzes?
	Er is een goedlopend poppodium, een breed programmerende schouwburg en er zijn meerdere meerjarig ondersteunde Gezelschappen. De gezelschappen zijn met name gericht op theater met een iets sterkere focus op kinderen en jongeren en er is één professioneel klassiek muziekensemble. Er is in Zwolle één professioneel dansgezelschap gevestigd maar dat is nog niet zo heel goed zichtbaar/actief. Daarnaast gebeurt er relatief veel op het gebied van Community Art, mogelijk als gevolg van de aandacht daarvoor binnen ArtEZ. Zwolle heeft een breed een groot verenigingsleven; er zijn'. Via Beatbox en de Fakulteit van Hedon worden ook de urban disciplines goed bediend. Momenteel staat veel onder druk wegens de grote kostenstijgingen. Als de college en raad dit voorjaar niet beschuiten extra geld voor cultuur te reserveren, dan is de verwachting dat het aanbod verschraalt.
3.	Hoeveel bezoekers trekken de podiuminstellingen? (Produceren en programmeren) Zijn daarin ontwikkelingen te zien, kwantitatief en kwalitatief? Stuurt en toetst uw gemeente prestaties?
	In de Uitgangspuntenbrief staat per functieomschrijving het doel qua bezoekersaantallen voor het poppodium en Zwolse Theaters (ca. 100.000 per instelling; check de precieze aantallen in de brief). We sturen iets meer op kwalitatieve output dan kwantitatief. In de beoordelingscriteria van de subsidie aanvragen wordt ook beoordeeld op artistieke kwaliteit en belang voor Zwolle. Kwalitatieve output (dus het artistiek en maatschappelijk belang) is dus ook zeker belangrijk. De bezoekcijfers van Zwolse Theaters en Hedon zijn erg goed momenteel, pre-Corona records zijn/worden doorbroken dit seizoen. We zien wel een knelpunt rondom klassieke muziek. Dit blijft achter. Hier is onderzoek naar gedaan door Blueyard, in navolging van dit onderzoek wordt een kwartiermaker/stadsprogrammeur aangesteld om dit vlot te trekken.
4.	Hoe verloopt de samenwerking tussen de culturele instellingen? Is er een structureel overleg?
5.	Hoe kijkt u aan tegen de dynamiek van de sector? En de wisselwerking met de stad? (Ook in de samenwerking met andere sectoren)
	Veel aandacht voor Community Art Stad als podium – Zwolse Theaters Poppodium heeft veel samenwerking met welzijn en educatie, Heel veel aandacht voor cultuureducatie;
6.	Wat is het totale budget dat de gemeente beschikbaar heeft voor podiumkunstinstellingen? Welk deel daarvan is meerjarig/structureel en welk deel is beschikbaar voor projecten?
	❖ Voor de structurele budgetten voor gezelschappen, poppodium en de schouwburg; zie uitgangspuntenbrief… (ca. 6 miljoen per jaar) ❖ Daarnaast is nog ca. 200k per jaar beschikbaar voor projectsubsidies, maar dit is ook bestemd voor andere disciplines zoals beeldende kunst, voor het gemak zou je kunnen stellen dat ca. 50% naar podiumkunsten gaat. ❖ Talentontwikkeling: hiervoor is via VAKTOR ca. 110/140k per jaar beschikbaar ❖ Maar ook KASKO en via Hedon en de culturele festivals wordt e.e.a. aan talentontwikkeling besteed, enkele tonnen per jaar. Voor punt b t/m d geld dat hier deels incidenteel geld onder ligt, als college/raad bij de voorjaarsnota (Perspectiefnota) niet besluiten budgetten te verghogen dan krimpt dat budget. Terwijl kosten dus stijgen, dus concreet betekent dat een achteruitgang van output.
7.	Welk deel van het budget is beschikbaar voor talentontwikkeling? Verwacht u daarin wijzigingen?
	100.000 euro
8.	Heeft de gemeente recent investeringen gedaan in cultureel vastgoed? Liggen er op dit moment actuele vragen hierover?
	Ja, vraag poppodium Hedon

Referentienormen culturele voorzieningen gemeente Arnhem

Datum: 30 juli 2024
Versie: Eindrapport

Inhoudsopgave

1. Inleiding en toelichting op normenkader 3

2. Context van culturele voorzieningen in Arnhem: beleid, huidig aanbod en vraag 8

3. Culturele voorzieningen Arnhem in perspectief 17

4. Overzicht van referentienormen van culturele voorzieningen 35

5. Behoefte in beeld en aanknopingspunten ruimtelijke vertaling 39

6. Indicatieve financiële doorvertaling 47

7. Rol van gemeente Arnhem 51

Bijlage

I. Achtergrondinformatie 55

Colofon 61

SWECO

1.1 Aanleiding

Groeien en meegroeien

Arnhem groeit snel, namelijk met 14% ofwel ruim 23.000 inwoners tot 2040. Voornamelijk door verschillende binnenstedelijke ontwikkelingen. Deze groei betekent een grotere behoefte aan voorzieningen, zowel commercieel als maatschappelijk. Waaronder ook de culturele voorzieningen. Daarnaast heeft Arnhem een belangrijke regionale en op sommige vlakken landelijke betekenis als het gaat om verschillende culturele functies en instellingen. Met de groei van de stad én het aantal inwoners in de regio en het land, neemt ook op deze manier de behoefte aan culturele voorzieningen toe.

Culturele voorzieningen hebben voor de stad zowel economische als sociaalmaatschappelijke waarde. In 2023 was 8,1% van de banen in Arnhem actief in de creatieve industrie (definitie CBS/TNO), mode of vormgeving. Kunst en cultuur verbinden Arnhemmers en maken de stad mooier en aantrekkelijker. De diversiteit aan culturele activiteiten moet dan ook beschikbaar zijn voor iedereen, van de wijk tot het centrum en de regio. Voor de groeiende stad die ook leefbaar is en een zogenaamde ‘quality of life’ moet hebben is het belangrijk dat het culturele voorzieningenniveau meegroeit.

Musis Arnhem
Bron: visitArnhem

1.1 Inleiding

Doel van het onderzoek naar referentienormen en ruimtebehoefte

De gemeente Arnhem wil meer zicht hebben op de ruimtelijke opgave waar de gemeente voor staat als het gaat om de cultuursector. De gemeente is aan de slag met de vernieuwing van het cultuurbeleid waarin ambities en opgaven worden opgenomen. Als onderdeel hiervan stelt de gemeente zich vragen als: Hoeveel ruimte dient er in de groeiende stad voor cultuur gereserveerd te worden? En welke investeringen vraagt dit? Via referentienormen voor culturele voorzieningen wenst de gemeente Arnhem een helder inzicht in de ruimtebehoefte én financiële doorvertaling voor de cultuursector te hebben. Met een referentienorm wordt de rekenkundige ruimtebehoefte voor een voorziening uitgedrukt in vierkante meters.

Als eindresultaat krijgt de gemeente inzicht in hoeveel ruimte er nodig is voor toekomstbestendige culturele voorzieningen in de periode 2024-2040 en welke investeringen dit vraagt. De ruimte in Arnhem is schaars en veel verschillende functies hebben een vergelijkbare ruimtebehoefte. Met behulp van de referentienormen kan de gemeente integraal keuzes maken tussen verschillende voorzieningen.

Gelijktijdige onderzoeken ‘Creatieve stad van Verbinding’ en ‘Sectoranalyse Podiumkunsten’

Voor een volledig beeld van de situatie in Arnhem vinden er gelijktijdig aan dit onderzoek nog twee onderzoeken plaats, namelijk ‘Arnhem Creatieve Stad van Verbinding’ door Blueyard en ‘Sectoranalyse Podiumkunsten Arnhem’ door Walter Ligthart, Rento Zoutman en Simon Mamahit. Indien relevant verwijzen we naar de conclusies uit deze onderzoeken. Gezamenlijk met voorliggend onderzoek vormen deze de achtergrond voor nieuw cultuurbeleid.

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk geeft inzicht in het belang van een normenkader en hoe hier mee om te gaan in de praktijk. Vervolgens schetsen we in hoofdstuk 2 de context waarin de normen worden opgesteld: het beleid, het huidige aanbod en de vraag. Met deze context plaatsen we in hoofdstuk 3 het huidige aanbod in perspectief. Het gaat om aanbod, spreiding over de stad, verhouding t.o.v. benchmark, functioneren en trends. Op basis daarvan stellen we een referentienorm per voorzieningen vast. In hoofdstuk 4 staan deze referentienormen samengevat. Daarna geven we in hoofdstuk 5 inzicht in de ruimtevraag en aanknopingspunten voor de ruimtelijke vertaling van de behoefte. Hoofdstuk 6 omvat de indicatieve financiële doorvertaling voor de fysieke investeringen waarvoor de gemeente Arnhem verantwoordelijk is. We sluiten af met hoofdstuk 7 waarin we handvaten geven voor de mogelijkheden van de gemeente in de realisatie van de culturele voorzieningen.

1.2 Waarom een normenkader

Referentienormen voor culturele voorzieningen dragen bij aan leefbare en toekomstbestendige wijken en een gehele stad. Het kader met referentienormen voor culturele voorzieningen is een leidraad, maar geen wetmatigheid. Het kader biedt houvast in gebiedsontwikkelingen van nieuwe maar ook in bestaande wijken.

Een normenkader culturele voorzieningen:

- geeft inzicht in de impact van de inwonergroei en de groeisprong van de stad Arnhem op de behoefte aan culturele voorzieningen (in de voorfase van een gebiedsontwikkeling).
- biedt houvast in gesprekken met (ontwikkelende) partijen binnen een gebiedsontwikkeling.
- geeft inzicht in de benodigde ruimte en investeringen.
- helpt met het maken van bewust afgewogen integrale (bestuurlijke) keuzes.
- draagt daarmee bij aan leefbare en toekomstbestendige en veerkrachtige buurten en stad, waar het prettig leven is voor inwoners en een aantrekkelijk komen voor bezoekers.

Dit alles is relevant omdat de ruimte schaars is in Nederland; zo ook in Arnhem. Naast culturele voorzieningen is er bijvoorbeeld behoefte aan meer ruimte voor wonen, groen, werklocaties en andere maatschappelijke voorzieningen zoals onderwijs. De normen en de behoefte die daaruit voortkomen, dragen bij aan zorgvuldige afwegingen over deze schaarse ruimte.

Museum Arnhem
Bron: museum.nl Eva Broekema

1.3 Toepassing normenkader

Het normenkader zorgt voor inzicht in de kwantitatieve vraag op basis van de groei van het aantal inwoners[1], de ruimtevraag en de benodigde investeringen voor culturele voorzieningen. Zowel in de huidige situatie als in de toekomst.

Bij toepassing van het normenkader moet onder meer rekening worden gehouden met de volgende aandachtspunten:

- Het normenkader is een leidraad en is geen harde wetmatigheid. Op basis van (weloverwogen) keuzes kan worden afgeweken van de normen en de behoeftes die eruit voort komen.
- De eruit voortvloeiende ruimtevraag en investeringen kunnen hoger of lager uitvallen. Bijvoorbeeld door het combineren van voorzieningen, efficiëntere bezetting en trends en ontwikkelingen. Maar denk ook aan de introductie van nieuwe wet- en regelgeving.
- Soms is de totale ruimtebehoefte fysiek niet haalbaar in een (deel)gebied, zeker gezien de grote druk op de ruimte (o.a. voor groen, wonen en andere functies). Zeker voor voorzieningen met een functie voor de gehele gemeente (en regio of land) dient er daarom strategisch naar deze opgaven te worden gekeken.
- Voor de culturele voorzieningen heeft de gemeente geen directe wettelijke taak (zoals voor onderwijs wel het geval is). Doordat cultuur echter dusdanig bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare stad, en deze voorzieningen niet altijd vanzelf een plek binnen gebiedsontwikkelingen krijgen, is het essentieel hier wel normeringen aan te hangen. Zo wordt inzichtelijk gemaakt wat er noodzakelijk is om het voorzieningenniveau minimaal op niveau te houden en kan voldoende fysieke ruimte geboden bij wijk- en gebiedsontwikkelingen.

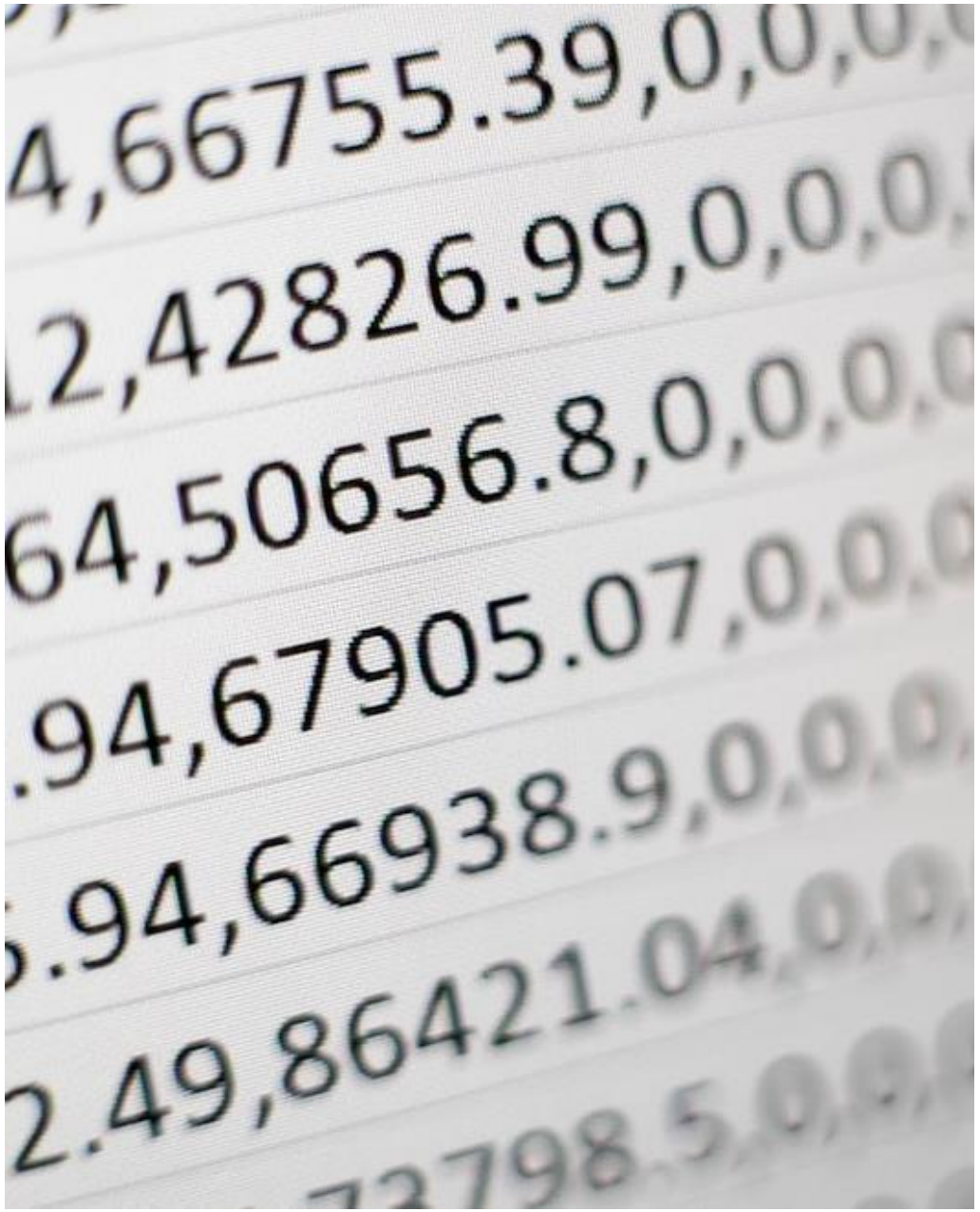

[1] We rekenen de groei door o.b.v. de groei van het aantal inwoners in Arnhem. Omdat Arnhem een G9 cultuurstad is en het aanbod ruimer is om ook een functie hebben voor bezoekers van buiten de stad, is dit verzorgingsniveau in de normen reeds verdisconteerd.

1.4 De culturele voorzieningen in het normenkader

In het normenkader nemen we een zevental categorieën culturele voorzieningen mee. Alle categorieën zijn binnen de gemeente Arnhem aanwezig en dragen bij aan het culturele klimaat van de stad.

In dit schema zijn de definities van de functies opgenomen zoals in deze analyses zijn gehanteerd. Uiteraard zijn er binnen de categorieën verschillende subbranches aanwezig en is het verzorgingsbereik niet altijd hetzelfde. In de volgende hoofdstukken gaan we verder in op o.a. deze meer specifieke kenmerken.

Functie	Definitie
Ateliers en broedplaatsen	Een atelier is een werkplaats/ studio voor een professioneel werkende (beeldend) kunstenaar of cultureel en creatieve ondernemer. Broedplaatsen zijn plekken met meerdere ateliers onder één dak én met aanvullende voorzieningen waar ook exposities of culturele evenementen kunnen worden gehouden. Het gaat om fysieke locaties, geen organisaties.
Openbare bibliotheek	Stedelijke/ Wijk-/buurtvoorziening voor het uitlenen van fysieke of digitale informatiedragers en voor het stimuleren van geletterdheid. Het gaat daarbij om zelfstandige vestigingen, (mini)servicepunten of zelfbedieningspunten. Zie ook vijf wettelijke WSOB functies bibliotheek: omvat in ieder geval de functies, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek. In Arnhem is de bibliotheek onderdeel van Rozet met o.a. een cultuureducatiefunctie.
Filmhuis	Theater waar op een projectiescherm films worden vertoond voor een betalend publiek, focus op art house en filmeducatie. Geen commerciële bioscopen.
Museum en kunstpodium/ presentatie-instelling	Een museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk, gericht op het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Musea zijn openbaar, toegankelijk en inclusief. Musea bieden een verscheidenheid aan ervaringen met het oog op educatie, genoegen, reflectie en kennisuitwisseling. Een kunstpodium of presentatie-instelling is een kunstinstelling zonder collectie met als kernactiviteit het presenteren van hedendaagse beeldende kunst.
Oefen- en lesruimte amateurkunst	Ruimtes bestemd voor het uitoefenen of lesgeven in amateurkunsten, bijvoorbeeld ten behoeve van muzieklessen, tekencursussen en toneelstukken (van amateurtoneelgezelschappen).
Podium (Pop)Muziek / theater/Toneel/Debat	(Gesubsidieerde) Podia voor theater, toneel, muziek, debat, dans of andere optredens.
Kunst in de openbare ruimte	Deze kunst bevindt zich in of is zichtbaar vanuit onze directe leefomgeving: in parken, op pleinen, op straat en ook op, aan of soms in publieke gebouwen. Dit soort kunstwerken of gedenktekens is vaak in opdracht gemaakt voor een specifieke plek en heeft soms een relatie met een gebouw of omgeving.

Definities culturele voorzieningen. Bron: Gemeente Arnhem en Sweco

2. Context van culturele voorzieningen in Arnhem: beleid, huidig aanbod en vraag

Bij het opstellen van de normen houden we rekening met de context van het cultuuraanbod van Arnhem. Wat is het beleid de afgelopen jaren geweest en wat is het bestaande aanbod? En ook: wie zijn de (toekomstige) gebruikers van het cultuuraanbod? Tevens gaan we in op enkele algemene trends die van invloed kunnen zijn op het cultuuraanbod. In dit hoofdstuk schetsen we deze context (meer branchespecifieke trends komen in hoofdstuk 3 aan bod).

2.1 Bestaand beleid en visies

Het cultuurbeleid wordt vernieuwd. Om de context van Arnhem als cultuurstad beter te begrijpen schetsen we hier de hoofdlijn van het bestaande beleid en visies van de gemeente omtrent cultuur (zie bijlage I.A voor meer achtergrondinfo).

- **Omgevingsvisie: Bereikbare cultuur voor iedereen.** Arnhem streeft ernaar om gezonde wijken te creëren met goed bereikbare culturele voorzieningen. In de grote stadsdeelcentra gaat de gemeente samen met de omgeving en eigenaren aan de slag om full service centra te realiseren met winkelen, beleven, cultuur, zorg en ontmoeten. De huisvesting van kunstenaars, creatieve ondernemers en podiumkunsten (van door het Rijk gefinancierde topgezelschappen) is belangrijk voor de stad.
- **Cultuurbeleid Arnhem (o.a. Stroom 2012):** Hoewel het cultuurbeleid wordt vernieuwd zijn de belangrijkste doelen uit het aflopende beleid dat Arnhem de huidige positie als culturele hoofdstad van het Oosten wil behouden en de infrastructuur versterken. Daarnaast is er ingezet op cultuur in de wijken, meer geld naar makers en ruimte voor creatieve bedrijvigheid.
- **In de Cultuurregio 025** trekken Arnhem en Nijmegen, samen met de bredere regio, gezamenlijk op om zich cultureel te profileren. In de regio wordt rust afgewisseld met ruis, en natuur met de stad.
- In het onderzoek '**Huisvesting broedplaatsen**' (Bureau Buiten, 2019) wordt een tekort aan werkruimte voor de creatieve sector geconstateerd. In de **visie werklocaties 2040** (BCI) zijn er meerdere wijken zoals o.a. Kronenburg, Rijnpark, Modekwartier en de Coberco Melkfabriek aangewezen als gemengde woon-werkwijken waar ruimte is voor creatieve bedrijvigheid en andere voorzieningen.
- In **het coalitieakkoord (2022-2026)** is over de huisvesting voor cultuur opgenomen dat er wordt gezorgd voor adequate huisvesting voor zowel de topgezelschappen als de breedtekunst. Ook voor de creatieve sector, waaronder makers, moeten voldoende vierkante meters beschikbaar zijn. Tot slot bestaat de wens om maatschappelijk vastgoed betaalbaar verhuurd te maken voor cultuureducatie en -participatie.

Een van de uitdagingen voor Arnhem: het stapelen van ambities vergt keuzes
Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040

2.2 Huidig aanbod culturele voorzieningen (1/2)

De inventarisatie van het huidige aanbod toont een rijk cultuuraanbod. In deze paragraaf schetsen en duiden we het huidige culturele voorzieningenaanbod in de gemeente Arnhem.

- **Toonaangevende instellingen zijn sterk geclusterd.** Arnhem beschikt over diverse musea (o.a. Nederlands Openluchtmuseum en Museum Arnhem), podia (o.a. Luxor Live, Stadstheater, Musis, Theater aan de Rijn), Focus Filmtheater en topgezelschappen (Theater Oostpool, Phion en Introdans) die op nationaal of regionaal niveau acteren. Deze voorzieningen zijn grotendeels geclusterd in het centrum. Dit is logisch, het centrum is van oudsher de locatie waar deze instituten zijn gehuisvest en is multimodaal bereikbaar.
- **Weinig aanbod in Arnhem Zuid en Oost.** Tegelijkertijd constateren we dat de spreiding van overige, meer wijkgerichte, culturele voorzieningen beperkt is. Met name in het zuiden en oosten van de stad zijn er weinig culturele (wijk)voorzieningen zoals broedplaatsen, podia, oefen- en lesruimte voor amateurkunst.
- **Wijkcultuur vindt ook plaats in buurthuizen.** Kantekening daarbij is dat we hier alléén het aanbod van locaties meenemen dat primair cultuur is. Veel wijkcultuur speelt zich af in buurthuizen of schoolgebouwen, ofwel in multifunctionele gebouwen.

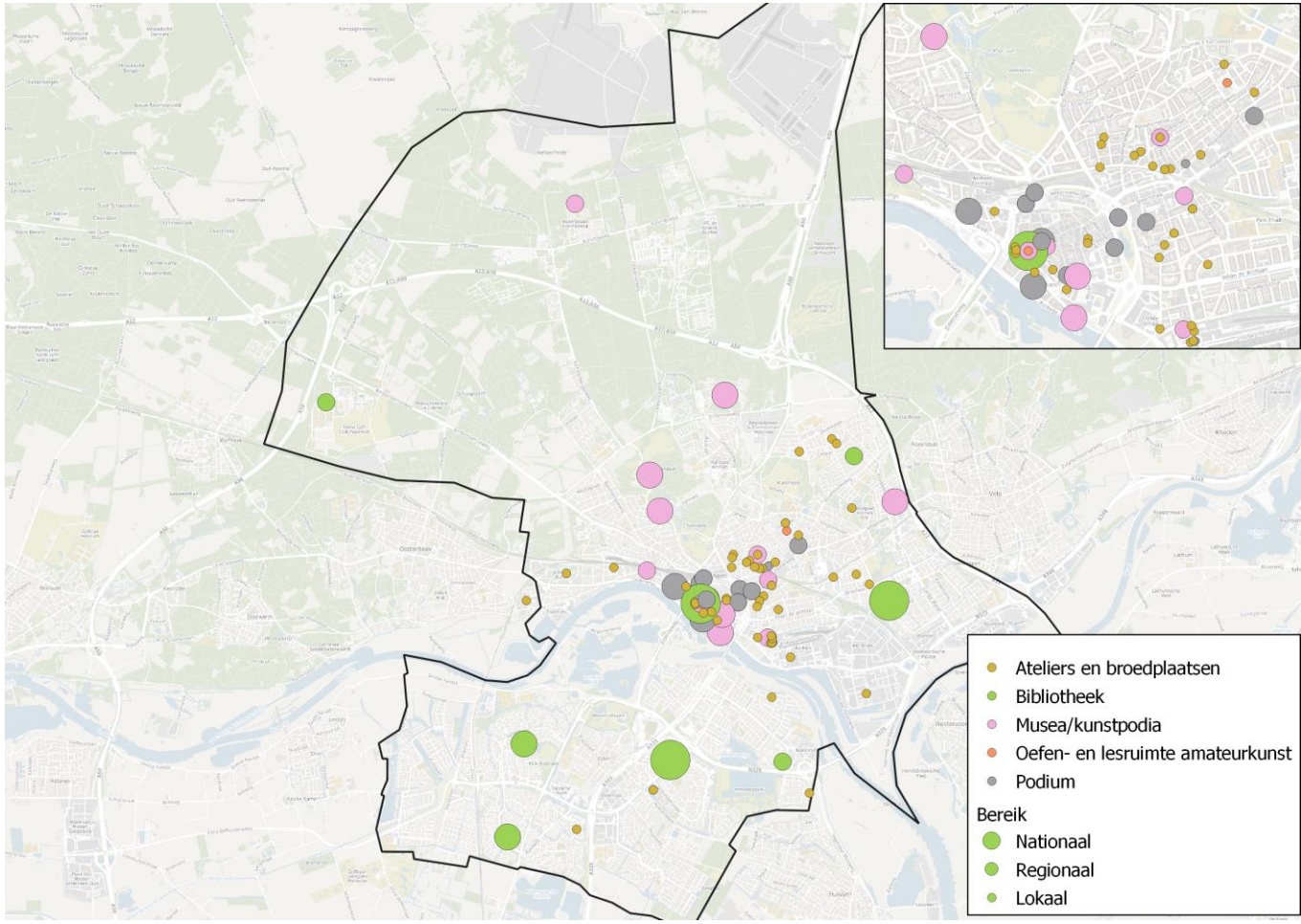

Aanbod culturele voorzieningen in kaart - grootte bollen is het bereik van de voorziening (lokaal, stad of regio)
Bron: Inventarisatie gemeente Arnhem, bewerking Sweco

2.2 Huidig aanbod culturele voorzieningen (2/2)

Binnen culturele voorzieningen zijn er verschillende doelgroepen
Het cultuuraanbod in Arnhem is breed en divers. Zowel in type aanbod als hoeveelheid per functie, maar ook kwalitatief, o.a. programmatisch en qua doelgroepen, verschilt het aanbod binnen een functie vaak sterk.

Onderstaand is het totale aanbod in Arnhem weergegeven en is er een verzorgingsbereik aan toegekend. Dit verzorgingsbereik duidt voor welke doelgroep -qua reikwijdte- de voorzieningen primair een functie hebben.

- Lokaal: deze voorzieningen hebben vooral een functie voor de inwoners van de gemeente Arnhem zelf.
- Regionaal: naast een functie voor inwoners van Arnhem zelf, hebben deze voorzieningen ook een functie voor de regio. Dit varieert van enkele omliggende gemeentes tot aan een groot deel van de provincie.
- Nationaal: deze voorzieningen trekken bezoekers uit het hele land (en soms in mindere mate ook internationaal bezoek).

Aantal locaties	Reikwijdte / verzorgingsbereik voorziening				
Functie	Lokaal	Regionaal	Nationaal	Toelichting	Totaal
Ateliers en broedplaatsen	Ca. 56	0	0	9 broedplaatsen met podia, expositie of wijkfunctie. (Excl. modekwartier en commerciële ruimtes met ateliers)	56
Openbare bibliotheek	3	0	0	Excl. 7 'Rozetjes'	3
Filmhuis (zalen)	0	5	0	In de zomer 1 openluchtzaal extra	5
Museum en kunstpodium/presentatie-instelling	0	7	6	4 kunstpodia en een kunstmuseum	13
Oefen- en lesruimte amateurkunst	3	0	0	Plekken met oefen- en lesruimte als primaire functie	3
Podium (Pop)Muziek/theater/Toneel/Debat/ Dans	6	9	3	Excl. repetitieruimte Introdans	18
Kunst in de openbare ruimte	Ca. 294		12	12 nationale sleutelkunstwerken	308

Aanbod in aantal locaties met primaire doel produceren en/ of presenteren van kunst en cultuur. Peildatum voorjaar 2024, naar zorgvuldige inventarisatie, maar kan onverhoopt onvolledig zijn
Bron: Inventarisatie gemeente Arnhem en buitenkunstArnhem.nl

2.3 Inzicht in de vraag (1/4)

Om de normen te vertalen naar een behoefte in de toekomst is het essentieel om inzicht te hebben in de vraag. De bewoners in en rondom Arnhem zijn namelijk de (potentiële) bezoekers van het cultuuraanbod in de stad. We schetsen hier zowel kwantitatief (aantallen), als meer kwalitatief (soorten) deze vraag.

Potentieel groeit

Het potentieel voor de cultuurvoorzieningen groeit. Zowel in de gemeente, regio, provincie als heel Nederland neemt het inwonertal toe. Dit betekent dat het potentieel perspectief in aantal bezoekers voor de cultuurvoorzieningen positief is.

Aantal inwoners Arnhem groeit, wel verschil per wijk

- De gemeente Arnhem staat voor een sterke groei in het aantal inwoners. Januari 2024 telt de gemeente 167.629 inwoners, maar volgens de prognoses zal dit aantal stijgen naar 191.150 in 2040, wat neerkomt op een groei van 14%.
- Deze groei is met name merkbaar in de wijk Arnhemse Broek, waar het aantal inwoners naar verwachting met 5.600 zal toenemen, mede vanwege de ontwikkeling van Rijnpark. Daarnaast krijgen ook de wijken Schuytgraaf (+ 1.700 inwoners) en Malburgen-West (+ 1.500 inwoners) te maken met groei. Naast de groei zijn er echter ook enkele wijken waarin een afname van het aantal inwoners wordt verwacht, zoals Klarendal en Rijkerswoerd. De groei en krimp verspreid zich daarmee over de stad.
- Ook worden er verschuivingen in leeftijdsgroepen verwacht. Zoals vrijwel overal in Nederland treedt er lichte vergrijzing op.

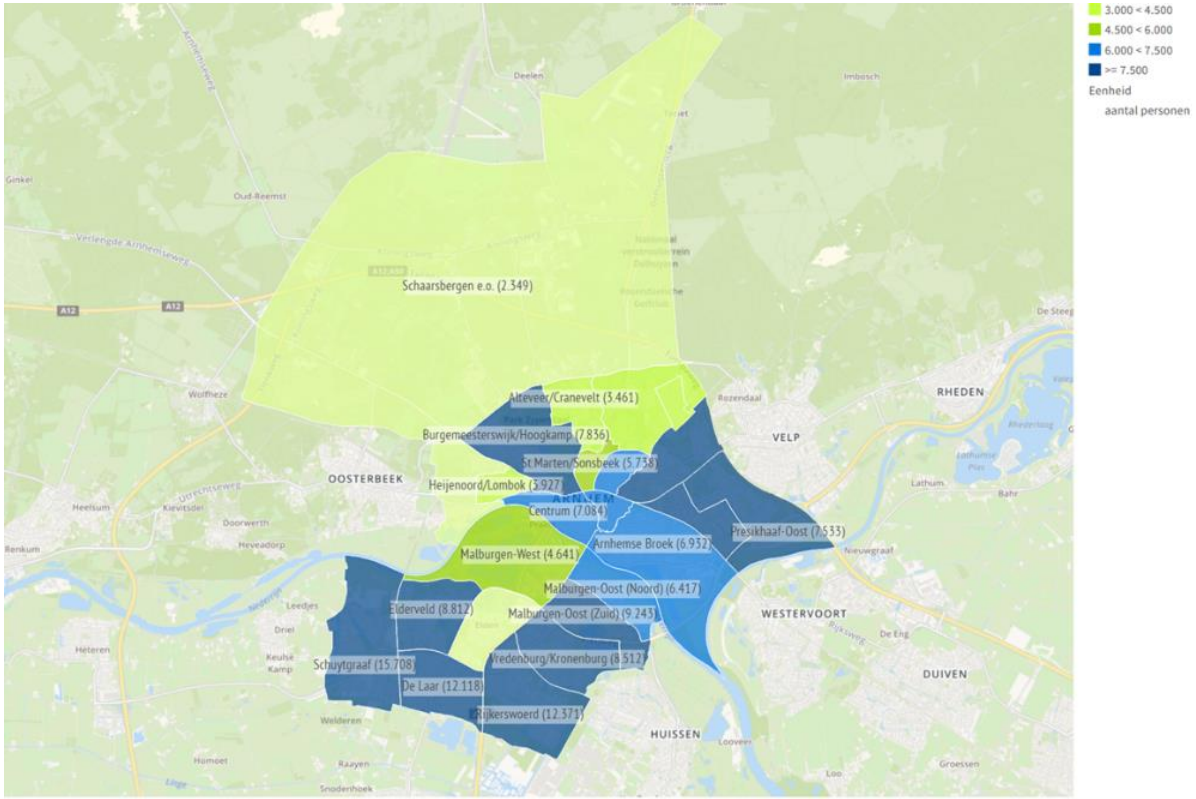

Aantal inwoners in de wijken van Arnhem 2024
Bron: Arnhem in Cijfers – inwoners 2024 naar wijken

2.3 Inzicht in de vraag (2/4)

Ook regio rondom Arnhem groeit licht

Daarnaast maakt de gemeente Arnhem deel uit van de Groene Metropoolregio (o.a. met de gemeente Nijmegen) en is Arnhem betrokken bij de Woondeal 2.0. In de hele regio is er een uitdaging om tussen 2022 en 2030 maar liefst 33.000 nieuwe woningen te realiseren (bron: Groene Metropoolregio – Woondeal 2.0).

In de buurgemeenten van Arnhem zonder eigen substantieel cultuuraanbod, bestaande uit de gemeenten Rheden, Rozendaal, Renkum, Duiven, Westervoort en Doesburg, wordt een groei van ongeveer 3.500 inwoners verwacht tot 2040, ca. 3% meer (bron: CBS en Primos prognose 2023).

Kwalitatieve vraag: leefstijlen

Market Response heeft voor de vrijetijdsbestedingen van inwoners van Nederland zeven leefstijlen opgesteld, om behoefte en gedrag nader te duiden. Deze leefstijlen hebben een grote voorspellende waarde op de manier waarop iemand recreëert en dus ook in hoeverre zij geïnteresseerd zijn in cultuurbezoek.

In Arnhem zijn de plezierzoekers dominant. Zij zijn creatief, ondernemend en zoeken culturele en outdoor activiteiten. Gemiddeld gaan zij vaker naar bioscopen en festivals, maar minder naar musea.

In de regio zien we grote verschillen. In de ten oosten gelegen gemeenten zijn de rustzoekers dominant. Zij bezoeken eigenlijk alle culturele voorzieningen minder dan gemiddeld, en zijn meer op zoek naar o.a. groen en natuur. Aan de westkant zijn er meer stijlzoekers. Een doelgroep die gemiddeld veel cultuur bezoekt, zowel concertzalen, poppodia, filmhuizen en bioscopen. Let wel: in al deze gemeenten zijn ook inwoners met andere leefstijlen woonachtig.

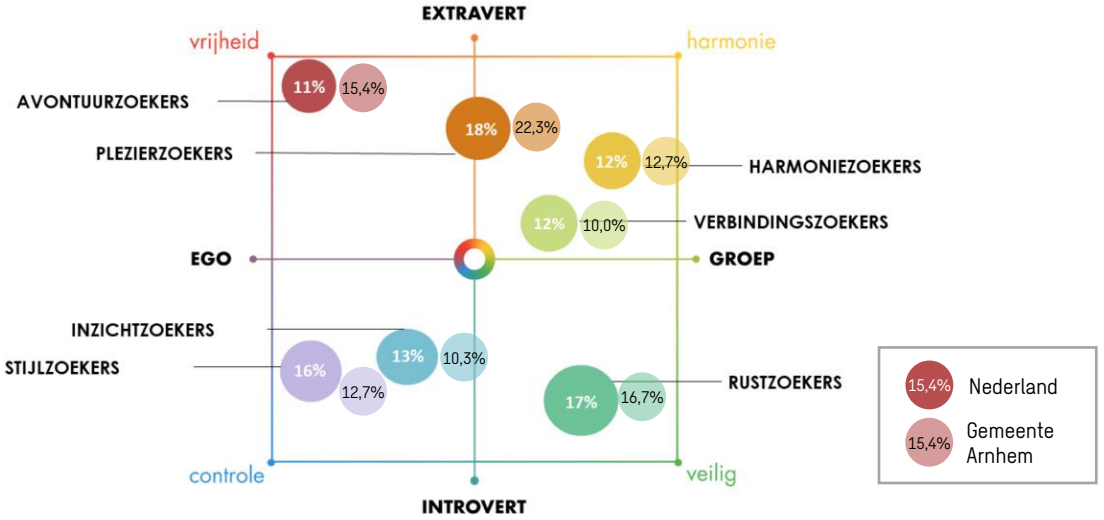

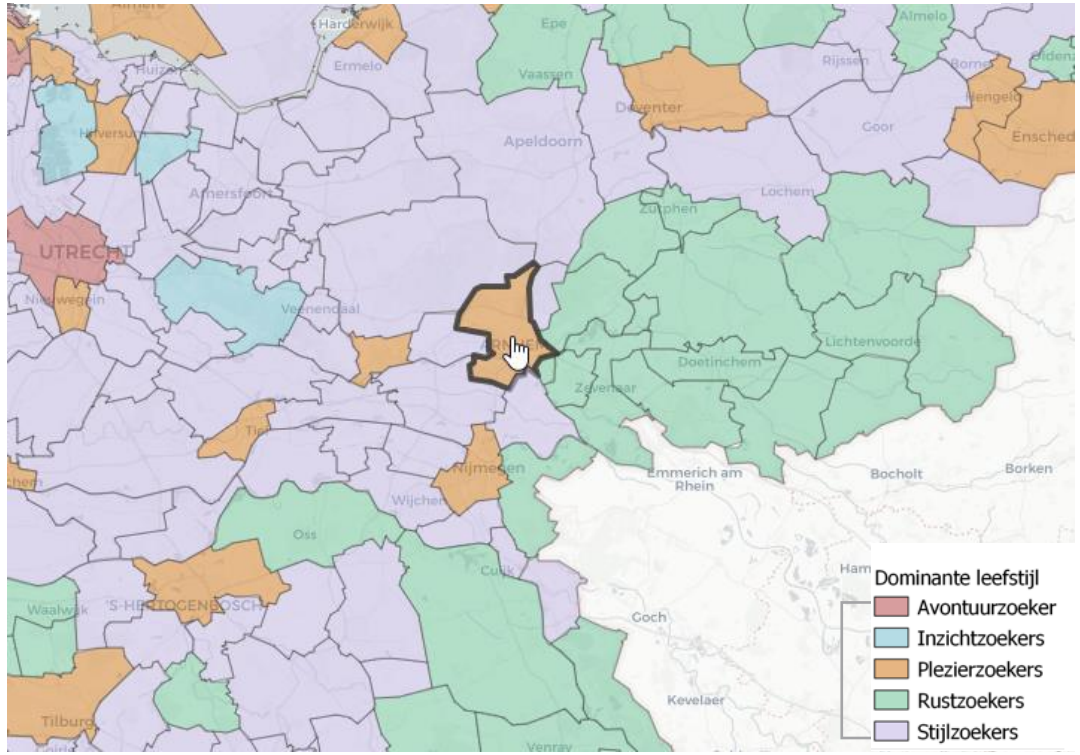

Leefstijlen in Arnhem t.o.v. landelijk (boven) en de dominante leefstijlen in de omgeving
Bron: leefstijlvinder Market Response

2.3 Inzicht in de vraag (3/4)

Dominante leefstijlen in Arnhem en hun culturele voorkeuren

In Arnhem zelf zijn de plezierzoekers dominant aanwezig. Als we echter kijken naar de verdeling over de verschillende wijken, dan zien we dat dit sterk varieert per wijk. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de doorvertaling van de generieke leefstijlen naar specifieke behoefte en gedrag qua cultuur: de culturele leefstijl.

Avontuurzoeker: Bezoekt alle type locaties vaker dan gemiddeld, voorkeur voor erfgoedlocaties, musea, theaters en filmhuizen.

Stijlzoeker: Bezoekt vaker filmhuizen, poppodia, concertzalen en erfgoedlocaties.

Rustzoeker: Bezoekt alle type locaties minder, als ze iets bezoeken zijn dit bioscopen of theaters

Plezierzoeker: Bezoekt vaak bioscopen en muziek- en theaterfestival, bezoekt minder vaak musea.

In Arnhem constateren we qua leefstijlen een duidelijk contrast tussen de randen van de stad, Noord en het centrum tegenover Oost en Zuid. Dit is iets wat we vaker terugzien in verdelingen op stadniveau. Bijvoorbeeld, de binnensteden kennen veelal een gemiddeld jongere bevolking en kleinere huishoudens, met vaak een stedelijke leefstijl die o.a. de avontuurzoekers en plezierzoekers omarmen.

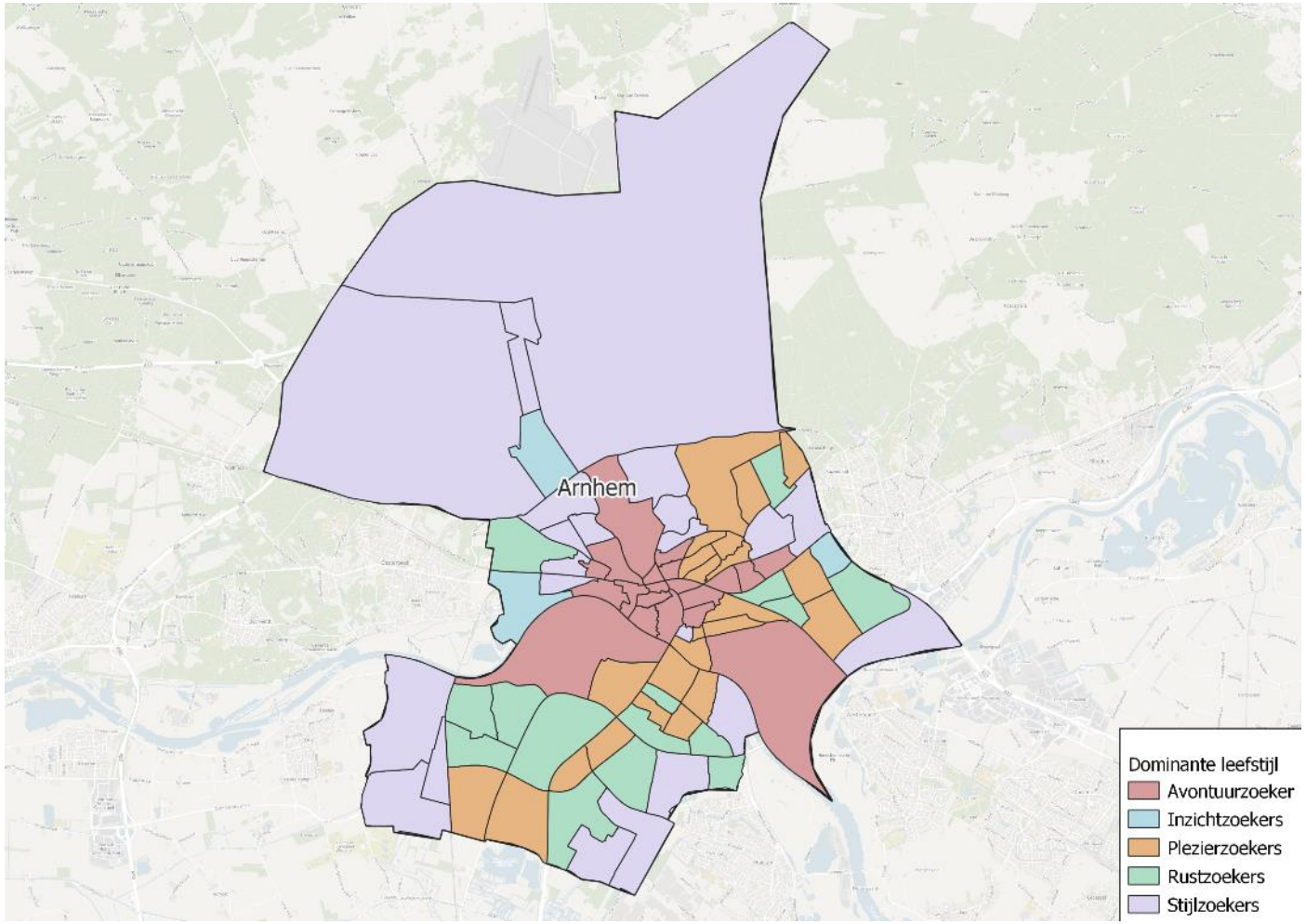

Dominante leefstijlen per wijk in Arnhem
Bron: leefstijlvinder

2.3 Inzicht in de vraag (4/4)

Arnhemmers vinden spreiding van cultuur belangrijk

In 2022 is onder het Arnhemse Burgerpanel een enquête uitgezet over verschillende cultuuronderwerpen. Voor de normen focussen we ons op de onderwerpen ‘spreiding van cultuur over de stad’ en ‘kunst in de openbare ruimte’. Belangrijke uitkomsten zijn:

- De helft van de respondenten vindt het belangrijk om cultuur dichtbij huis te hebben. Het gaat dan met name om een bibliotheek, bioscoop/filmhuis en de mogelijkheid om aan lessen (schilderen, dans, muziek) deel te nemen.
- Inwoners vanuit Arnhem Noord gaan nauwelijks naar Arnhem Zuid voor cultuur (21% doet dit wel eens). Andersom gebeurt dit aanzienlijk vaker, namelijk 84% doet dit wel.
- In Arnhem Zuid missen inwoners voornamelijk een bioscoop, theater en museum. Maar er zijn ook veel respondenten die geen cultuurvoorzieningen missen.
- Een groot deel van de respondenten (91%) is positief over kunst in de openbare ruimte. Over de spreiding over de stad zijn zij verdeelder, 34% vindt dat er te weinig kunst in de openbare ruimte is in hun directe omgeving.
- De respondenten hebben een voorkeur voor muurschilderingen/ street art, beeldhouwwerken of landschapskunst.

Ik vind het belangrijk dat:

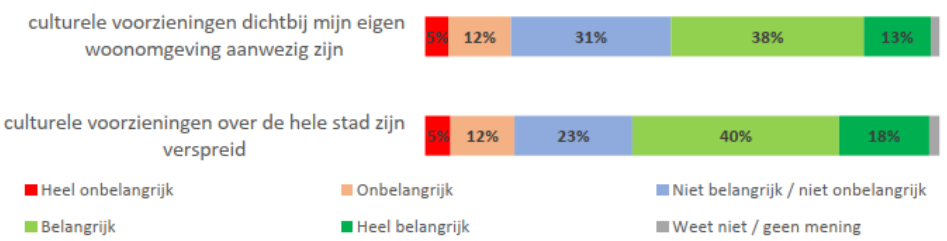

Kunt u hieronder aangeven voor welke culturele voorzieningen u verder wil reizen en welke u dichtbij huis wil hebben?

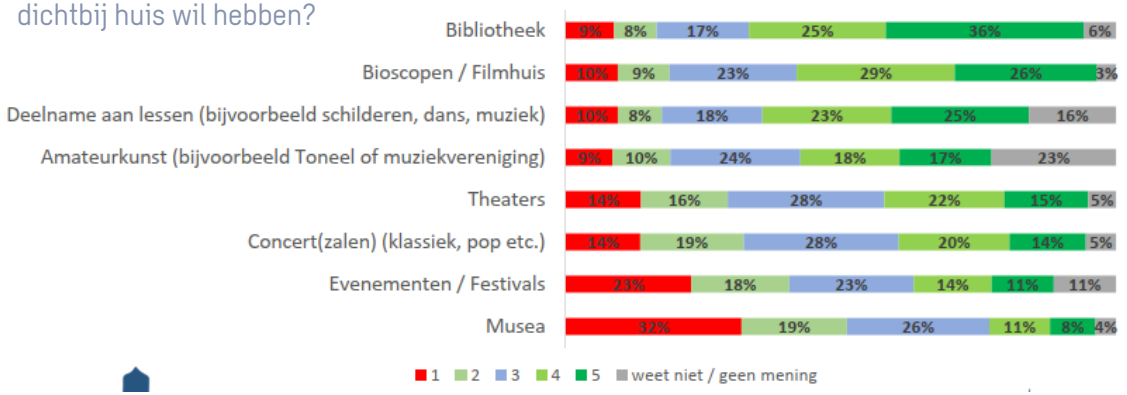

Reactie respondent inzake belang van culturele voorzieningen nabij huis
Bron: Burgerpanel Arnhem 2022

Stelling: Ik vind dat er voldoende kunstwerken in mijn woonomgeving te vinden zijn

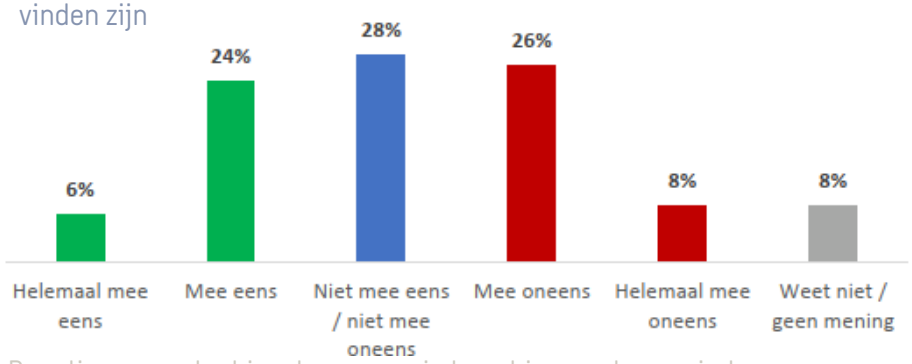

Reactie respondent inzake aanwezig kunst in openbare ruimte
Bron: Burgerpanel Arnhem 2022

2.4 Algemene trends van invloed op behoefte in cultuursector

- **Stijgende kosten en duurdere kaartjes.** De culturele sector heeft, net zoals andere sectoren, te maken met sterk stijgende kosten (personeel, materiaal, etc.). Deze stijgende kosten zorgen voor extra druk bij de instellingen én zorgen vaak voor stijgende prijzen van kaartjes voor bezoekers. Aanvullend op de stijgende kosten vanwege inflatie is in het landelijke coalitieakkoord ook een BTW-verhoging voor cultuur opgenomen. Dit kan zorgen voor afnemende bezoekersaantallen.
- **Beleving steeds relevanter.** Met name in de musea is immersie steeds belangrijker[1]. De bezoeker wil mee kunnen doen, iets aanraken of op een andere manier actief worden betrokken in het museum. Met name door de komst van digitale innovatie is alléén kijken vaak niet meer genoeg. Dit heeft soms invloed op de ruimtebehoefte van verschillende voorzieningen.
- **Blurring**. Aanvullend op de beleving is ook verdere functiemenging (ook wel blurring) van functies steeds populairder. Dit heeft ook voordelen. Zo is het bibliotheekbezoek gestegen omdat hier ook meer maatschappelijke activiteiten plaatsvinden en ruimten intensiever worden gebruikt.
- **Festivalisering van cultuur.** Het aantal festivals is al jaren groeiende (alhoewel de markt steeds meer verzadigd raakt). De keerzijde hiervan is dat bezoekers meer naar festivals gaan dan naar cultuur op vaste podia zoals concerten of theaters. Ook is hier de trend waarneembaar dat het aantal 'unieke' locaties voor concerten en theater-voorstellingen toeneemt. Niet elke show vindt plaats in een concertzaal of theater, maar steeds vaker in de openlucht, industriepanden of andere aansprekende locaties.

Beleving immersieve kunst,
Bron: Fabrique des Lumiéres

Coehoorn Centraal
Bron: Dit is Arnhem

[1] O.a. https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/immersieve-kunst-trekt-een-groot-publiek-het-lijkt-alsof-we-in-het-schilderij-zitten~bf0583ba/?referrer=https://www.google.com/

3. Culturele voorzieningen Arnhem in perspectief

In dit hoofdstuk kijken we naar het culturele voorzieningenaanbod in Arnhem ten opzichte van andere gemeenten. We bezien hoe andere gemeenten omgaan met referentienormen voor culturele voorzieningen. Ook kijken we naar een zestal benchmarkgemeenten: waar staat Arnhem ten opzichte van Groningen, Enschede, Tilburg, Zwolle, Eindhoven en Nijmegen. Tevens zoomen we in op de belangrijke ontwikkelingen en uitgangspunten voor het aanbod in Arnhem. Op basis van dit perspectief kunnen we de referentienormen bepalen.

3.1 Wat doen andere gemeenten? (1/3)

Normen bij G4 steden vaak algemeen

De gemeente Arnhem is niet de enige gemeente die normen opstelt voor het culturele voorzieningenaanbod. Onder andere de G4 heeft ook voor verschillende culturele voorzieningen normen opgesteld (zie onderstaande tabel). De conclusies die we hieruit kunnen trekken zijn:

- De gemeenten kiezen vaak voor een norm op wijkniveau en een op stadsniveau, zonder direct onderscheid te maken naar de specifieke culturele voorzieningen.
- Utrecht kiest voor een gelijke normering als Amsterdam, maar laat daar een ander type culturele voorzieningen onder vallen. Waar bijvoorbeeld Amsterdam de bibliotheken onder de norm van 0,25 m² cultuur op wijkniveau laat vallen, heeft Utrecht geen norm voor een bibliotheek.
- Als er wel voor specifieke culturele voorzieningen wordt gekozen, zoals in Den Haag, omvat dit slechts een beperkt aantal culturele voorzieningen. Daarbij kiest Den Haag ervoor om juist ook in te zetten op een belangrijke cultuurvoorziening per stadsdeel, een meer kwalitatieve keuze.

Gemeente	Normen	Toelichting
Amsterdam	0,25 m² wijkniveau en 0,20 m² stedelijk niveau per woning. Voor kunst in de openbare ruimte geldt dat er op alle beeldbepalende parken en pleinen aandacht voor moet zijn.	Wijkniveau is o.a. klein podium, bibliotheek en broedplaats. Stedelijk niveau is museum en (pop)podium. *Referentienormen Amsterdam worden momenteel (2024) geactualiseerd.
Den Haag	Cultuuranker 60 m² per 1.000 woningen Bibliotheek 45 m² per 1.000 woningen	Ieder stadsdeel heeft een cultuuranker zoals een theater, bibliotheek of museum
Rotterdam	Culturele voorzieningen stedelijk 3.200 m² per 10.000 inwoners. Culturele voorzieningen in gebieden 1.100 m² per 10.000 inwoners.	Geen duidelijke definitie.
Utrecht	0,25 m² wijkniveau en 0,20 m² stedelijk niveau per woning. Geen normen voor musea, podia of bibliotheken.	Wijkniveau is een wijkcultuurcentrum en oefenplekken voor amateurkunst. Dit is vergelijkbaar met oefenpodia en kunstpodia. Stedelijk niveau zijn presentatie-, oefen- en werkruimtes voor professionele makers en creatieven (vertaald naar ateliers en broedplaatsen).

Verschillende normen culturele voorzieningen in G4 steden
Bron: Amsterdamse referentienorm (2018), Gemeente Amsterdam – Haagse referentienormen maatschappelijke voorzieningen (2021), gemeente Den Haag – Referentiewaarden maatschappelijke voorzieningen (2021), Gemeente Rotterdam – Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen (2020), gemeente Utrecht

3.1 Wat doen andere gemeenten? (2/3)

Andere gemeenten volgen, vaak slechts voor enkele cultuurvoorzieningen

De G4 steden hebben voor verschillende (culturele) voorzieningen al normen opgesteld. Inmiddels hebben ook andere gemeenten referentienormen opgesteld of zijn zij hiermee bezig. Voorbeelden zijn Haarlem, Apeldoorn, Almere en Ede. In een deel van deze gemeentes worden de normen enkel als intern document gebruikt, in sommige gevallen zijn ze vastgesteld (door college en/of raad).

In al deze normenkaders is in meer en mindere mate ook aandacht voor culturele voorzieningen. In de meeste gevallen hebben de gemeenten voor enkele culturele voorzieningen een norm opgenomen. Van gepubliceerde normenkaders hebben we de normen per gemeente opgenomen.

Gemeente (en vaststelling/intern)	Voorziening (zoals in dat normenkader opgenomen)	Referentienorm
Ede (college vastgesteld)	Bibliotheek	0,03 locatie per 1.000 inwoners, 1.250 m² bvo per voorziening
	Culturele centra +-educatie	0,02 locatie per 1.000 inwoners, 1.250 m² bvo per voorziening
	Ateliers+expositieruimtes	0,09 locatie per 1.000 inwoners, 400 m² bvo per voorziening
	Podia	0,08 locatie per 1.000 inwoners, 820 m² per voorziening
Haarlem (intern document)	Bibliotheek	60 m² per 1.000 inwoners
	Muziekschool	19 m² per 1.000 inwoners
Almere (status onbekend)	Totaal (specifiek per functie nog niet gepubliceerd)	0,572 m² per *woning*
Haarlemmermeer (taakstellend toetsingskader)	Bibliotheken	0,12 m² per *woning*
	Ateliers+expositieruimtes	0,033 m² per *woning*
	Cultuureducatie	0,10 m² per *woning*
	Podia	0,17 m² per *woning*
Purmerend ((nog) niet vastgesteld)	Totaalniveau (specifiek nog niet vastgesteld)	0,44 m² per *woning*
Zaanstad en Ouderamstel (vastgesteld als kader)	Hanteren Amsterdamse norm	0,25 m² wijkniveau en 0,20 m² stedelijk niveau per *woning*

Verschillende normen culturele voorzieningen in andere steden
Bron: Normenkader maatschappelijke voorzieningen Gemeente Ede A)Grondslagen (2023) – Meer ruimte voor cultuur, provincie Noord-Holland en MRA (2024) - Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen Integraal Accommodatieplan, gemeente Haarlemmermeer (2022), Normenkader maatschappelijke voorzieningen Haarlem (2022)

3.1 Wat doen andere gemeenten? (3/3)

Culturele infrastructuur bij een stad van > 90.000 inwoners

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hanteert een model waarin de grootte van een gemeente is gekoppeld aan de gewenste culturele infrastructuur en passende (en mogelijk rand voorwaardelijke) voorzieningen. De VNG stelt namelijk dat de culturele ambitie samenhangt met het karakter en de schaal van de gemeente. Het zogeheten ringenmodel voor de culturele infrastructuur kan helpen bij het bepalen van beleidsdoelen.

Arnhem valt in de buitenste ring, ofwel een gemeente van meer dan 90.000 inwoners. Volgens het model is er naast de culturele voorzieningen in de buitenste ring, ook behoefte aan de voorzieningen die passen bij de gemeenten met een kleinere omvang van inwoners.

Wanneer we het rad aflopen concluderen we dat Arnhem vrijwel alle voorzieningen die passen bij een gemeente van haar formaat heeft. Daarmee geeft het enige houvast voor het type culturele voorzieningen waarvoor Arnhem zich in zal moeten zetten voor een minimum aan cultuuraanbod passend bij een stad van haar formaat. Dit schema van de culturele infrastructuur zegt echter niks over bijvoorbeeld de omvang, acceptabele afstanden en de kwaliteit van het aanbod. Hiervoor zijn bijvoorbeeld lokaal cultuurbeleid en een vergelijking met referentiesteden een grotere houvast.

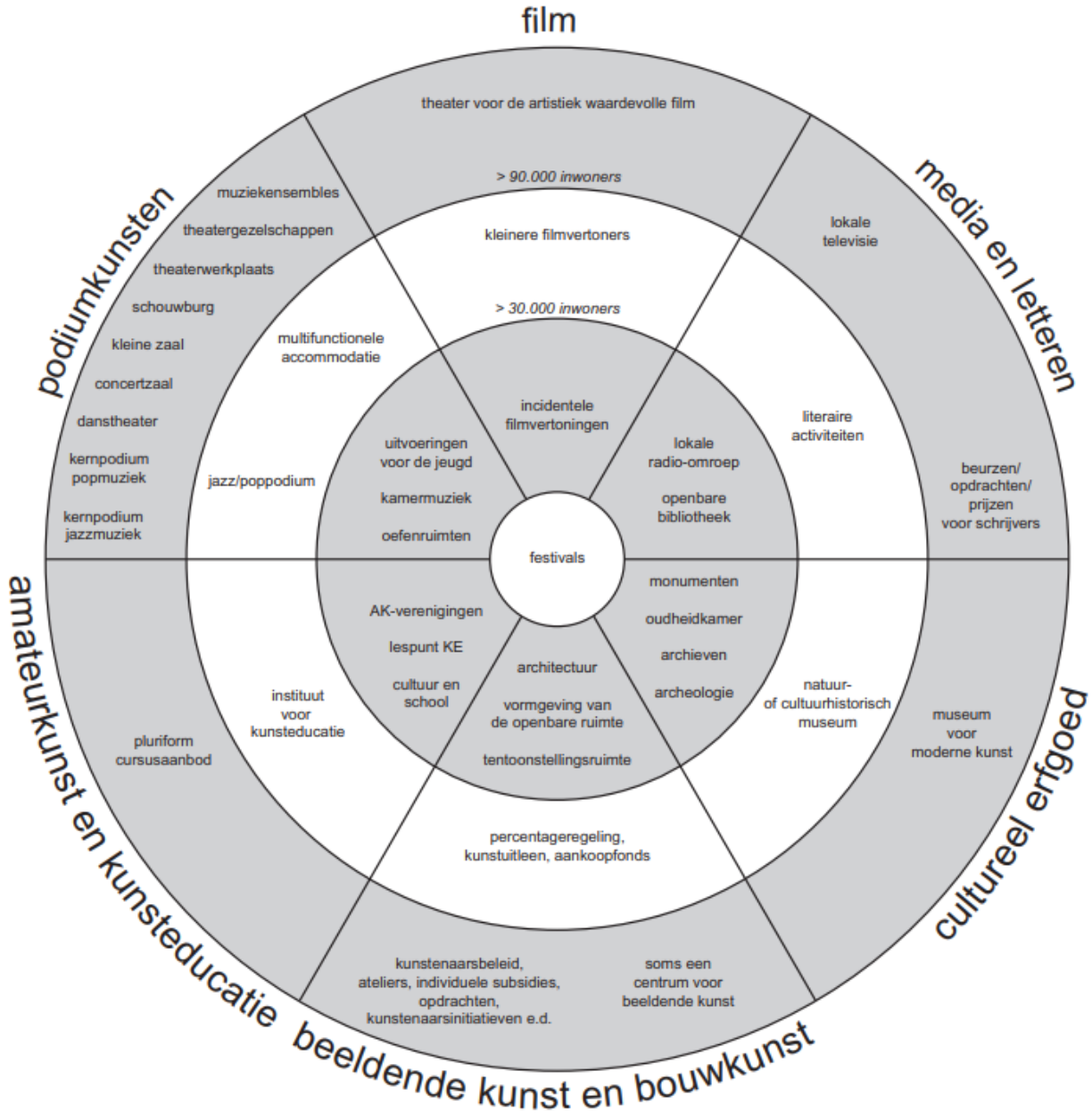

Ringenmodel Culturele infrastructuur van gemeenten
Bron: VNG rubriek Kunst en Cultuur

SWECO

3.2 Aanbod Arnhem in perspectief

Om tot referentienormen te komen is het belangrijk inzichtelijk te krijgen in hoe het aanbod in Arnhem zich verhoudt tot bijvoorbeeld benchmarksteden, trends en ontwikkelingen, specifieke behoeften in Arnhem en ruimtelijke spreiding over de gemeente. In deze paragraaf schetsen we dit perspectief en komen we tot de conclusie welke norm voor Arnhem passend is.

Per voorziening geven we o.a. de volgende kenmerken en achtergrondinformatie mee:

- Het huidige aanbod in Arnhem. We gaan uit van efficiënt ruimtegebruik in de huidige situatie, maar hebben geen volledig beeld van o.a. zaalbezetting.
- Het huidige functioneren op basis van gesprekken, werksessies en onderzoeken van o.a. Blueyard en de Sectoranalyse podiumkunsten uitgevoerd in 2024. Hierin zijn ook ambities en aanbevelingen opgenomen voor de verschillende culturele voorzieningen.
- De positie van Arnhem ten opzichte van de benchmark (Eindhoven, Enschede, Groningen, Nijmegen, Tilburg en Zwolle), denk hierbij aan dichtheden, bezoeken en maatvoering.
- De belangrijkste trends en ontwikkelingen per voorziening.
- En de ruimtelijke spreiding van de voorzieningen in Arnhem. Dit kenmerk heeft vooral invloed op de kwalitatieve vertaling en nuancering, en slechts beperkt op de referentienorm.

Gezamenlijk vormen deze indicatoren de input voor de referentienorm. Het uitgangspunt hierbij is steeds de huidige dichtheid. Deze dichtheid kan naar de toekomst toe worden aangepast o.b.v. het huidige functioneren (onder of overaanbod), positie in de benchmark en de trends en ontwikkelingen. Zo ontstaat er een toekomstbestendige norm voor Arnhem. We rekenen de groei door o.b.v. de groei van het aantal inwoners in Arnhem. Omdat Arnhem een G9 cultuurstad is en het aanbod ruimer is om ook een functie hebben voor bezoekers van buiten de stad, is dit verzorgingsniveau in de normen reeds verdisconteerd.

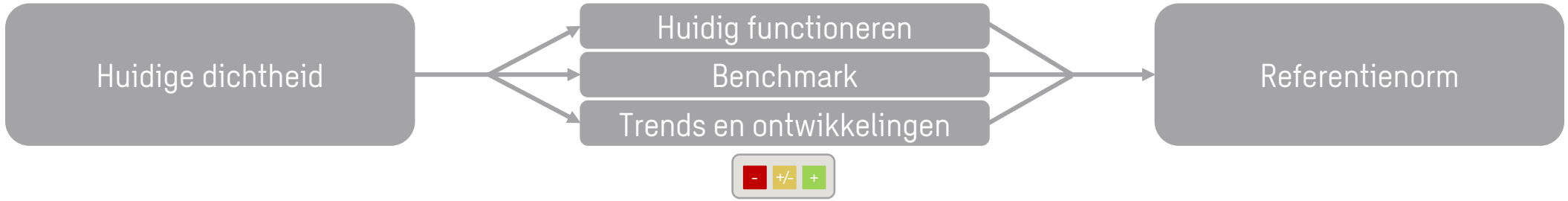

SWECO

3.3.1 In perspectief: Openbare bibliotheek (1/3)

Huidig aanbod

- 3 centrale locaties en 7 rozetjes.
- Rozet heeft een bredere functie dan alleen bibliotheek. De bibliotheek vervult een rol in cultuureducatie en –participatie.
- Cultuureducatie vindt ook plaats op scholen, cultuurparticipatie in wijkcentra.

Huidig functioneren

De locatie in Kronenburg heeft de grenzen van de capaciteit bereikt. De ruimtelijke spreiding is het belangrijkste voor de bereikbaarheid van de bibliotheek. In Kronenburg vindt meer uitleen van boeken plaats dan in het centrum. Dit heeft invloed op de toch al beperkte capaciteit van deze vestiging.

Dichtheid i.v.m. benchmark en Nederland

Het huidige aanbod in Arnhem is (boven)gemiddeld t.o.v. Nederland en de benchmark:

- Landelijk (VNG) 2012: 0,07 locaties per 1.000 inwoners of 60 m² per 1.000 inwoners en actualisatie (2022): 0,06 locatie per 1.000 inwoners
- G4: geen losse norm voor bibliotheek, vaak gecombineerd met cultuureducatie rond de 100 m² per 1.000 inwoners
- Benchmarksteden huidig aanbod: 0,025 locaties per 1.000 inwoners en Arnhem 0,30 locaties per 1.000 inwoners

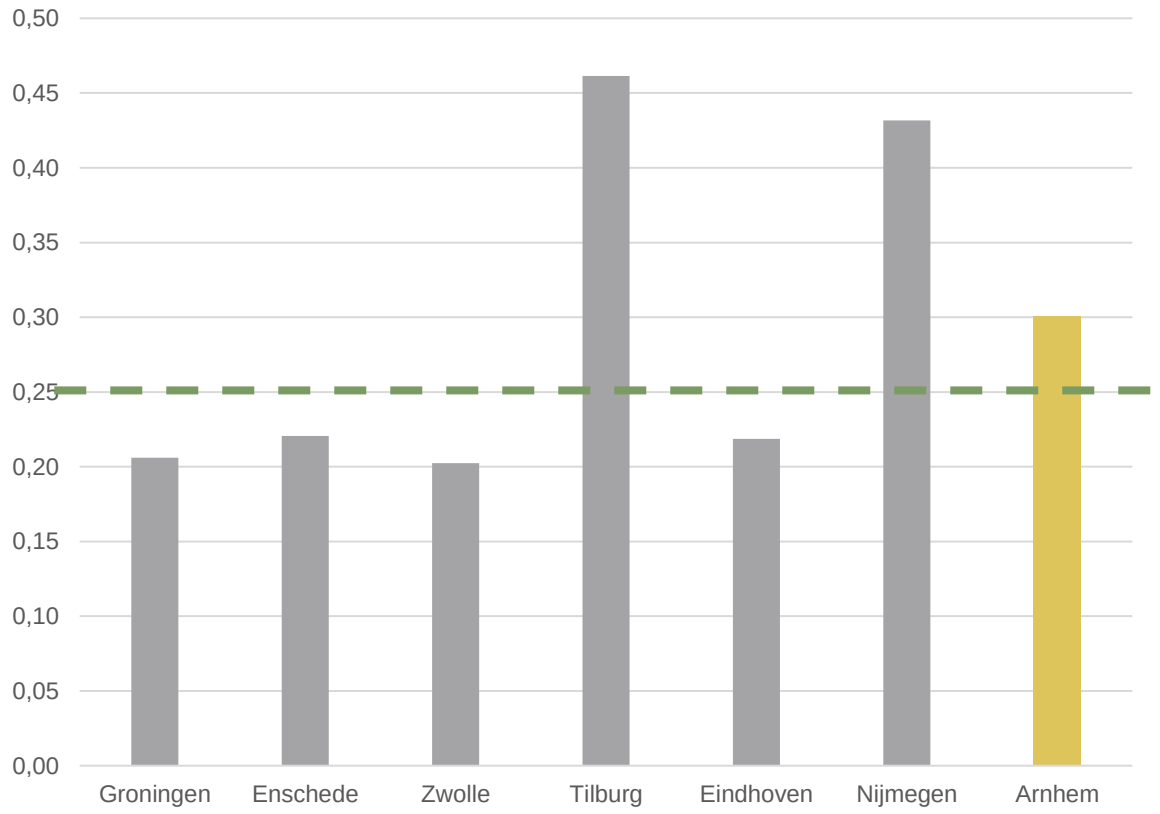

Dichtheid locaties per 1.000 inwoners 2024. Bron: Bibliotheekinzicht.nl

3.3.1 In perspectief: Openbare bibliotheek (2/3)

Benchmark: Veel leden én bezoeken in Arnhem

Qua aantal locaties zijn er tussen gemeenten grote verschillen zichtbaar, net als in de omvang van bibliotheken. Bibliotheken vervullen per gemeente een net wat andere rol. Sommige zetten in op één grote bibliotheek, terwijl andere gemeenten sturen op meerdere kleine buurtbibliotheken. We kunnen echter wel een vergelijking maken in het gebruik van de bibliotheek uitgedrukt in het aantal leden en bezoeken.

- Tilburg en Nijmegen hebben een regionale organisatie, dus de cijfers zijn enigszins vertekend.
- Er zijn grote verschillen in het aantal activiteiten dat wordt georganiseerd in bibliotheken.
- In Arnhem bezoeken leden relatief vaak de bibliotheek. Ook worden er relatief veel activiteiten georganiseerd per lid.
- In Arnhem is 31% van de bevolking lid van de bibliotheek (peiljaar 2022). Dit is op Zwolle na het hoogste percentage. Gemiddeld in de benchmarkgemeenten is dit 22%, landelijk slechts 20%.
- Ook qua aantal bezoeken per inwoner scoort Arnhem hoog, met 5,5 bezoeken per inwoner per jaar. Gemiddeld in de benchmarksteden is dit 4,2 en landelijk 2,9. In de benchmark scoort alleen Groningen (veel) hoger. Dit komt door de vele functies van het Forum en de recente opening van dit bijzondere gebouw. Ook in Arnhem vervult Rozet Centrum meerdere functies en trekt daarbij veel bezoekers.

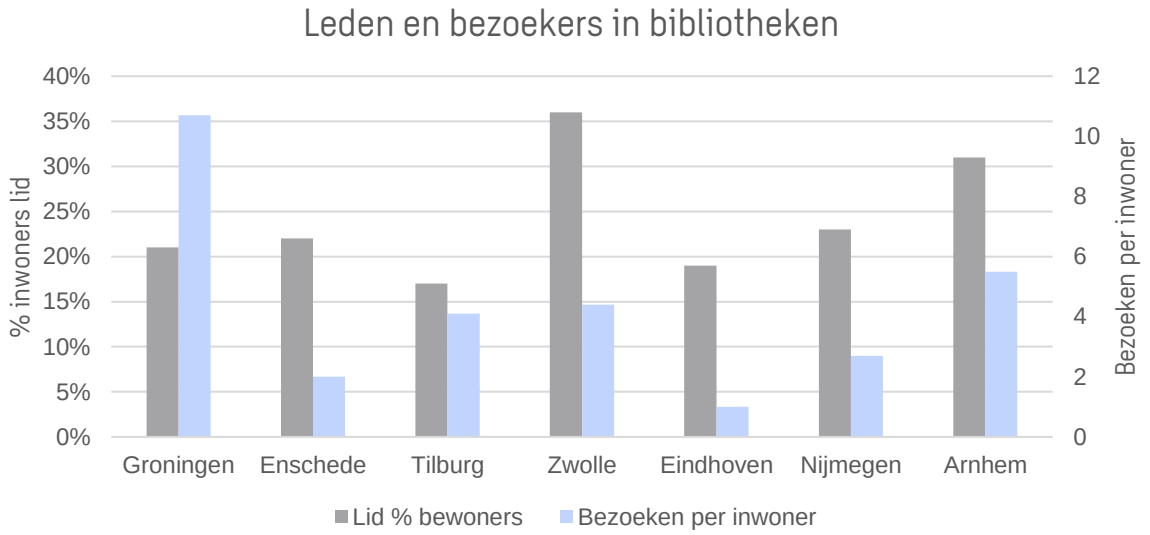

Bezoekers en leden per bibliotheekorganisatie (peiljaar 2022), bron: Bibliotheekinzicht

Oppervlakte

Landelijk advies uit (VNG) 2012 was 400 tot 800 m². De rol van de bibliotheek is sindsdien echter veranderd. De gemiddelde maatvoering van de benchmark is al ruimer, gemiddeld 900 m². Voor Arnhem is deze niet vast te stellen: Het zijn zeer grote gebouwen met meerdere functies inpandig en geen duidelijke scheidslijnen (gemiddeld 6.310 m² per pand).

3.3.1 In perspectief: Openbare bibliotheek (3/3)

Trends en ontwikkelingen

- Vanaf 2026 heeft de gemeente een wettelijke zorgplicht voor bibliotheken (kennis & informatie, ontwikkeling & educatie, stimuleren van lezen, ontmoetingen & debatten en kunst & cultuur). Daarbij hoort ook de voorwaarde dat een bibliotheek binnen een ‘redelijke’ afstand bereikbaar is.
- In het regionale richtinggevende conceptadvies van Rijnbrink (2024) inzake te hanteren norm is 1 vestiging per 28.000 inwoners in gemeenten boven de 90.000 inwoners opgenomen (0,35 vestiging per 10.000 inw.).
- Van bibliotheek naar third places (ook meer nevenfuncties).

Ruimtelijke spreiding

Met grotere locaties in het centrum, Kronenburg en Presikhaaf en een ondersteunende structuur van kleinschaliger aanbod, ligt voor een groot deel van de bewoners een bibliotheek binnen 10 minuten fietsafstand.

Ambities

Op stadsdeelniveau een zelfstandige locatie, in wijken en buurten als onderdeel van buurthuizen. Bibliotheken vervullen een belangrijke rol in de cultuureducatie en- participatie van de burger.

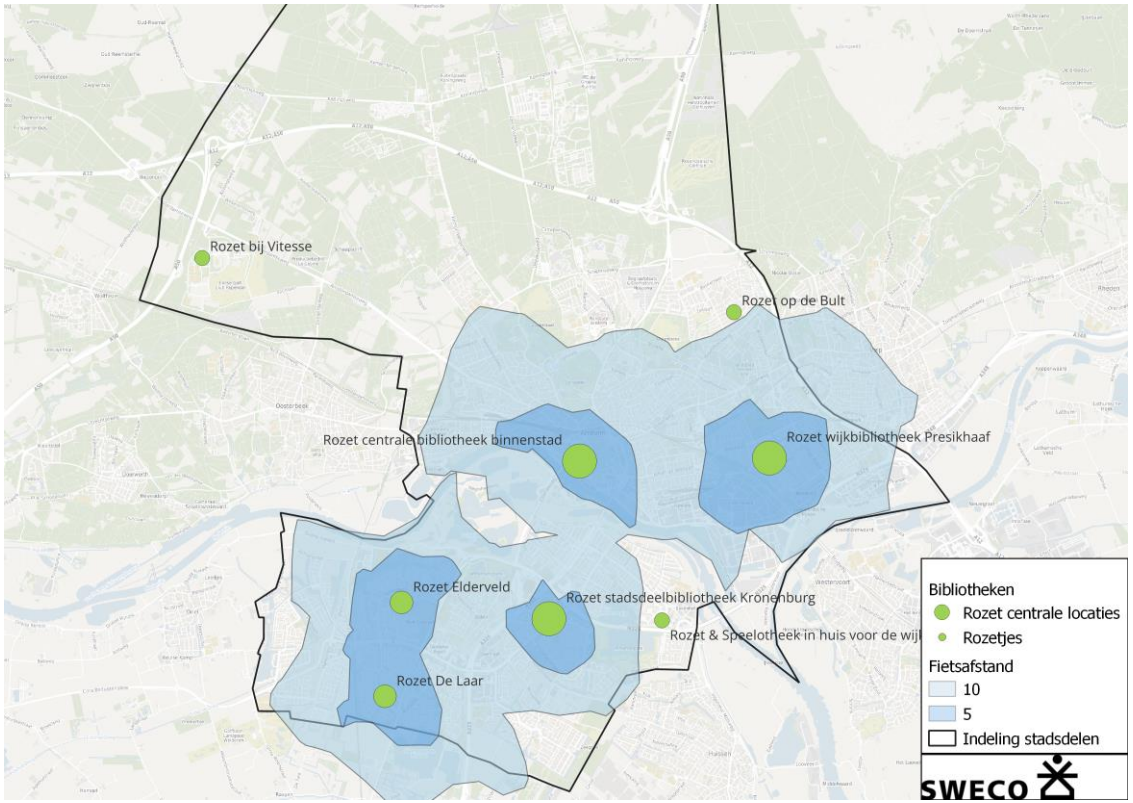

Referentienorm: Het huidige voorzieningsniveau volstaat, maar voor de toekomstige groei adviseren we het regionale advies met ambitie te hanteren als referentienorm. Dit is **0,35 locaties per 10.000 inwoners**. Hierbij is ruimtelijke spreiding en kwaliteit bepalender dan aantallen. Daarvoor is aandacht per gebied nodig. In Oost en Zuid is door de sociaal-economische status van sommige buurten meer behoefte dan in Noord.

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren	Benchmark	Trends en ontwikkelingen
- +/- +	- +/- +	- +/- +

3.3.2 In perspectief: Podia (1/2)

Huidig aanbod

- 20 zalen verdeeld over 12 locaties, namelijk: Huis Theater Oostpool (theater), Jacobiberg (popzaal), LuxorLive (poppodium, 2 zalen), Musis (concert, 2 zalen), Posttheater (theater, 3 zalen), Stadstheater (theater, 3 zalen), Theater aan de Rijn (theater, 2 zalen), Theater De Leeuw (theater), Theater de Transformatie (theater), Theater het Hof (theater) en Willemeen (poppodium 2 zalen), Huis van Puck (popzaal, 1 zaal).
- Jacobiberg en het Stadstheater zijn momenteel in ontwikkeling.

Huidig functioneren

Het aanbod is op peil. Ook de Sectoranalyse Podiumkunsten concludeert een divers aanbod van permanente locaties. Individuele organisaties geven aan behoefte te hebben aan uitbreiding, maar vanuit de Sectoranalyse wordt geconcludeerd dat dit kan ook worden opgevangen door betere samenwerking en benutten van de huidige locaties. Het aanbod is geclusterd in het centrum en rondom grote instellingen. Er is beperkt aanbod in Zuid en voornamelijk t.b.v. ‘subculturen’ (o.a. hiphop).

Dichtheid i.v.m. benchmark en Nederland

- Benchmarksteden huidig aanbod: 0,6 zaal per 10.000 inwoners en 290 stoelen per 10.000 inwoners.
- Arnhem huidig aanbod: 1,2 zaal of 360 stoelen per 10.000 inwoners.
- Dit grote verschil is te verklaren door het scherpere beeld van het aanbod in Arnhem tegenover openbare databronnen voor de benchmark. Ook het formaat van zalen is kleiner in Arnhem.

Podia: Minder capaciteit dan de benchmark

- Het huidige aanbod is (boven)gemiddeld. Kwalitatief meer klassiek en benedengemiddeld pop.
- Arnhem telt maar liefst 9 zalen met een regionale reikwijdte. Wanneer we het aantal zalen en de totale (zit- en staan) capaciteit vergelijken met de benchmark gemeenten constateren we dat Arnhem iets minder (zit- en staan) plaatsen per inwoner kent dan andere gemeenten.
- Arnhem heeft een onderscheidend aanbod in typologie podium. De capaciteit in theaters en concertgebouwen (Musis, overwegend zitplaatsen) is hoger dan gemiddeld, terwijl de capaciteit in concertzalen/poppodia (Luxor live, overwegend staanplaatsen) duidelijk onder het gemiddelde ligt. Verder onderscheidt Arnhem zich door een aanbod met relatief veel verschillende, kleinere zalen.

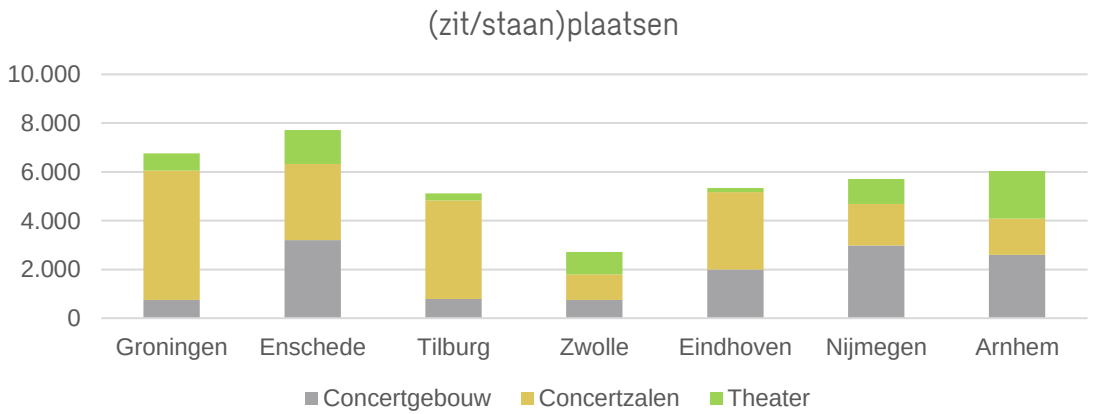

Het aantal zit/staan plaatsen in podia (o.b.v. inventarisatie 2024), bron: theaters.nl, VNPF, websites diverse podia, gemeente Arnhem

3.3.2 In perspectief: Podia (2/2)

Oppervlakte

Arnhem: mediaan oppervlakte is 1.440 m² (zeer uiteenlopend van het Stadstheater tot kleine buurttheaters). Panden in de benchmark zijn wat groter, namelijk: 2.800 m². Dit komt deels door enkele zeer grote objecten. Voor podia is de bezetting net zo belangrijk als het oppervlak. Omgerekend is het aantal m² per staan/zitplaats voor zowel Arnhem als de benchmark 3 m².

Trends en ontwikkelingen

- De mogelijke stijging BTW kan resulteren in afnemende bezoekersaantallen.
- Een aantal podia vervult een regionale/nationale functie en de toekomstige behoefte is dan ook deels afhankelijk van regionale ontwikkelingen.

Ruimtelijke spreiding

Sterke clustering in en direct rondom het centrum van Arnhem. Met de nieuwbouw van Jacobiberg in Zuid ook voor het eerst een locatie buiten dit cluster. Een deel van de voorzieningen heeft een nationale of regionale functie. De ruimtelijke spreiding en reisafstand binnen Arnhem is voor deze voorzieningen minder relevant. Mensen zijn bereid verder te reizen voor podia. Voor kleinere podia of oefenruimten is spreiding meer relevant.

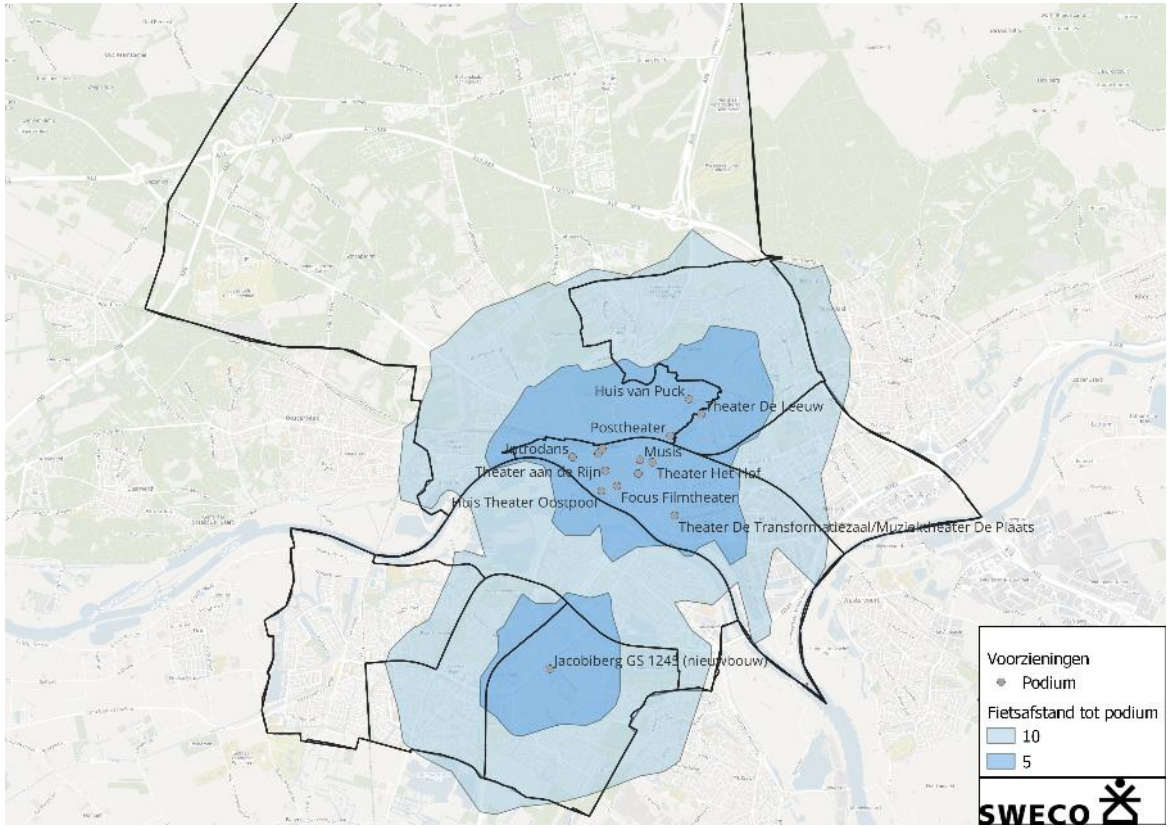

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren	Benchmark	Trends en ontwikkelingen
- +/- +	- +/- +	- +/- +

Referentienorm: Het huidige voorzieningsniveau volstaat. Voor de toekomstige groei adviseren we het huidige voorzieningsniveau te hanteren als norm. Dit is **1,2 zalen per 10.000 inwoners**. Hierbij zijn ruimtelijke spreiding en kwaliteit bepalender dan aantallen.

3.3.3 In perspectief: Filmhuis (1/2)

Huidig aanbod

- 1 locatie met 5 zalen (Focus)
- In de zomer is er een extra openluchtzaal
- Een totale capaciteit van 387 stoelen (439 incl. openlucht)

Huidig functioneren

- Het aanbod is op peil.
- Het aanbod is geconcentreerd op één locatie. Al langere tijd is er een wens om ook meer film te programmeren in Zuid. Dit hoeft niet persé in een filmhuis of vaste locatie, maar kan ook als onderdeel van een wijkcentrum of op wisselende (mobiele) locaties in de openlucht o.i.d.

Dichtheid i.v.m. benchmark en Nederland

Het huidige aanbod in Arnhem is (boven)gemiddeld t.o.v. Nederland en benchmark:

- Landelijk zijn er gemiddeld 15 stoelen en 0,13 zalen per 10.000 inwoners.
- In de benchmarksteden ligt dit aanbod aanzienlijk hoger: 22 stoelen of 0,26 zalen per 10.000 inwoners.
- Arnhem heeft een aanbod van 23 stoelen of 0,30 zalen per 10.000 inwoners.

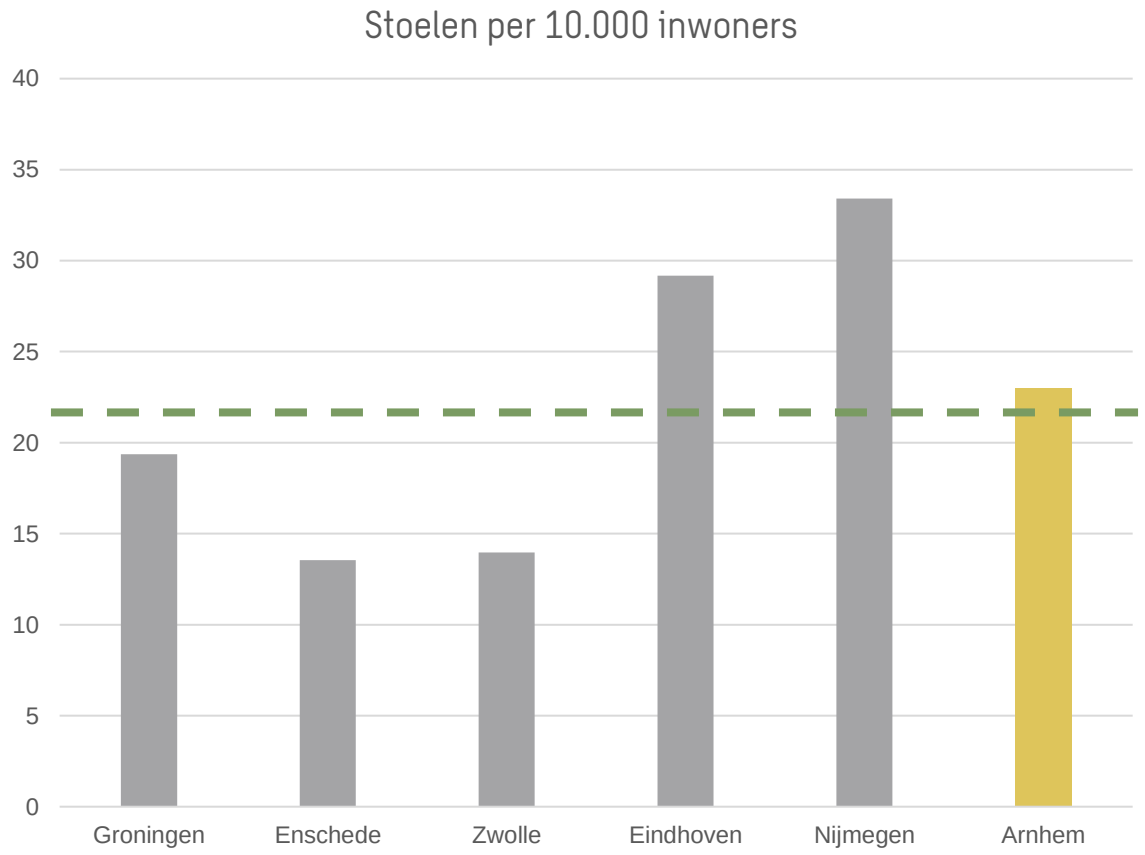

Dichtheid locaties per 1.000 inwoners (peiljaar 2024). Bron: Cineville, websites filmhuizen

3.3.3 In perspectief: Filmhuis (2/2)

Benchmark: Vergelijkbaar aanbod

Van de benchmark heeft alleen Eindhoven 2 filmhuizen. In Arnhem is het aantal stoelen per zaal (73) het laagste aantal van de benchmark. Arnhem beschikt over veel kleine zalen. Dit biedt vaak meer flexibiliteit, omdat filmhuizen er liever voor kiezen een film in twee zalen te programmeren bij succes, dan half lege zalen te hebben. Nijmegen (LUX) heeft het grootste aanbod.

Oppervlakte

In de benchmarksteden en Arnhem zijn de filmhuizen gemiddeld tussen de 2.000 en 2.500 m², met 5 tot 6 zalen per locatie. Dit is inclusief de foyer, horeca en andere voorzieningen en ruimten in het pand. Per zaal komt dit neer op ca. 400 m² oppervlakte.

Trends en ontwikkelingen:

- Het filmhuis vervult ook deels een regionale functie en de toekomstige behoefte is dan ook afhankelijk van de regionale ontwikkeling.
- Het filmhuis heeft deels een stad/regionale functie. Mensen zijn bereid verder te reizen voor een bezoek.

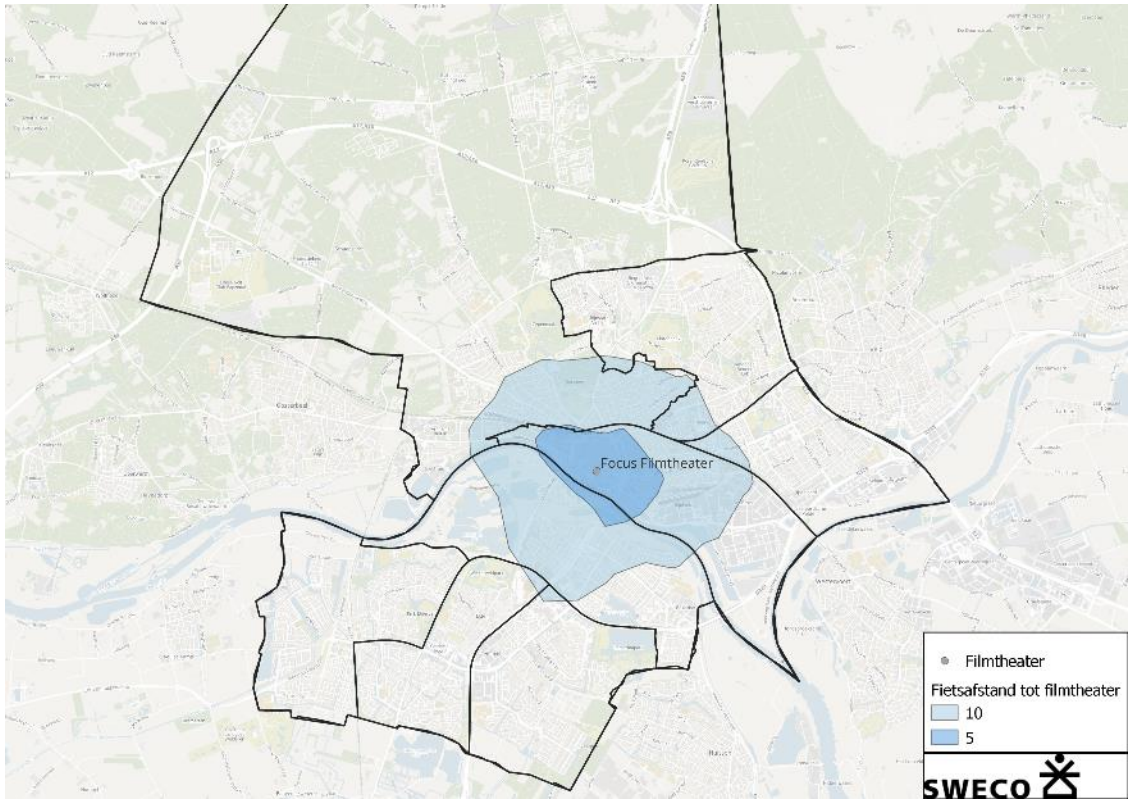

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren	Benchmark	Trends en ontwikkelingen
- +/- +	- +/- +	- +/- +

Referentienorm: Het huidige voorzieningsniveau volstaat. Voor de toekomstige groei adviseren we het huidige voorzieningsniveau te hanteren als norm. Dit is **0,3 zaal per 10.000 inwoners**.

3.3.4 In perspectief: Musea en Kunstpodia (1/2)

Huidig aanbod

- Arnhem beschikt over 4 kunstpodia/presentatie-instellingen (Omstand, Post, Plaatsmaken en Hangar). De huidige dichtheid van kunstpodia bedraagt 0,24 locaties per 10.000 inwoners.
- Museum Arnhem beheert de gemeentelijke kunstcollectie, waaronder het aanbod in het Erfgoedcentrum binnen Rozet.
- Er zijn 6 andere musea die lid zijn van de museumvereniging en 1 private kunstcollectie die voor het publiek toegankelijk is.
- Daarnaast zijn er enkele broedplaatsen, atelierpanden en kunstenaarsinitiatieven die beschikken over expositieruimten (o.a. Transformatie en Kleine Oord 170-174).

Huidig functioneren

Naast Museum Arnhem is ook het aanbod van kunstpodia van belang. Blueyard concludeert dat er een tekort is aan presentatieruimte voor beeldend kunstenaars. Aanvullend daarop ontbreekt het ook aan locaties voor kunstenaars om te ontmoeten en netwerken. Kunstpodia en andere expositie of tentoonstellingsplekken kunnen deze functie vervullen in de keten.

Dichtheid i.v.m. benchmark en Nederland

Het huidige aanbod in Arnhem is (boven)gemiddeld t.o.v. de benchmark. De benchmark omvat wat betreft musea cijfers over het aanbod dat lid is van de museumvereniging: Landelijk 0,27 musea per 10.000 inwoners.
Benchmarksteden huidig aanbod: 0,20 musea per 10.000 inwoners en Arnhem huidig aanbod: 0,42 locaties per 10.000 inwoners.

Musea: Verreweg het meeste aantal musea en bezoekers

- Van alle gemeenten in de benchmark heeft Arnhem de meeste musea (aangesloten bij de museumvereniging) én de meeste bezoekers. Hierbij moeten we wel vermelden dat het bezoekersaantal sterk wordt beïnvloed door de omvang van het Nederlands Openluchtmuseum, wat het meest bezochte museum van Nederland buiten Amsterdam is. Het Openluchtmuseum trok tweemaal zo veel bezoekers als het tweede museum in de benchmark (Groninger Museum). Maar ook het Museum Arnhem en het Airborne museum (incl. locatie Oosterbeek) staan hoog in de lijst.
- Qua programma is het opvallend dat Arnhem een groot aanbod heeft aan musea in de categorie geschiedenis, veelal gerelateerd aan de Tweede Wereldoorlog.

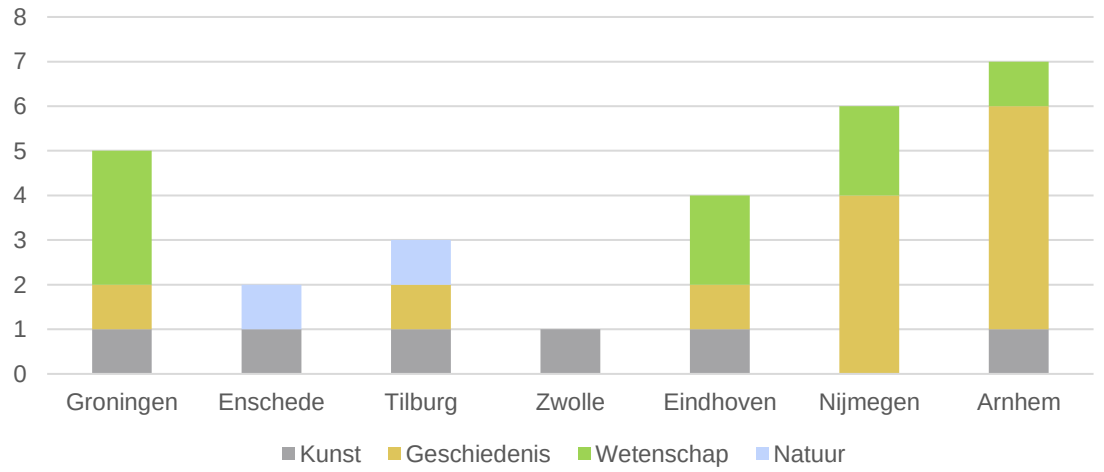

Aantal musea naar type in de benchmark, bron: Museumvereniging (peiljaar 2024)

3.3.4 In perspectief: Musea en Kunstpodia (2/2)

Oppervlakte

Het is niet mogelijk om een maatvoering vast te stellen voor musea. De benodigde oppervlakte van een museum is sterk afhankelijk van de omvang en het type collectie en de gebouwomstandigheden. Daarnaast is het pand zelf soms van architectonische- of erfgoedwaarde. De nu in Arnhem aangemerkte kunstpodia hebben een oppervlakte voor tentoonstellingen van 70 tot 140 m² bvo.

Trends en ontwikkelingen

- De mogelijke stijging BTW kan resulteren in afnemende bezoekersaantallen voor musea.
- De bereikbaarheid van kunst in de wijken en plekken om kunst te kunnen tonen voor makers wordt steeds belangrijker. Dit is ook een ambitie uit het coalitieakkoord en wordt geconcludeerd in het Blueyard-onderzoek.
- DNA van stad benutten voor onderscheidend cultuurprofiel. Steeds meer steden maken hun verhaal, denk aan 'Het verhaal van Apeldoorn'. Denkbaar is (de wens tot) verdere versterking van onderscheidend profiel als cultuurstad, dus nadrukkelijk faciliteren en uitnodigen van initiatieven qua geschiedenis/erfgoed/museum. Vanuit het onderzoek van Blueyard is echter geconcludeerd dat een keuze voor een duidelijk profiel juist niet wenselijk is.

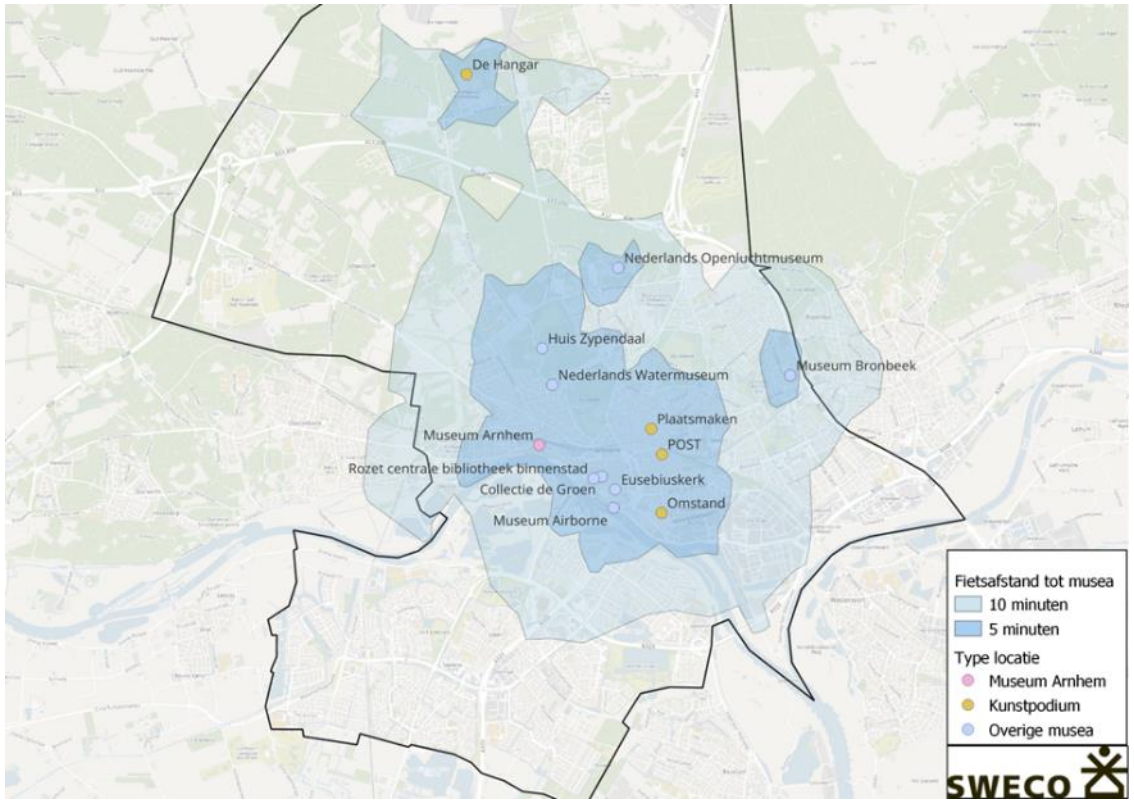

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren	Benchmark	Trends en ontwikkelingen
- +/- +	- +/- +	- +/- +

Referentienorm: We adviseren geen referentienorm voor musea. Indien zich nieuwe initiatieven voordoen raden wij het wel aan deze te faciliteren, waarbij met name moet worden gekeken naar betere spreiding. Voor kunstpodia adviseren we een norm van **0,4 per 10.000 inwoners**.

3.3.4 In perspectief: Ateliers en broedplaatsen (1/2)

Huidig aanbod

- Circa 56 locaties (bron: gemeente Arnhem o.b.v. o.a. SLAK). We kennen niet het exact aantal verhuureenheden, maar gaan uit van de 445 verhuureenheden (bron: Fontys, Bloeiende broedplaatsen - 2022).
- Waarvan ca. 9 locaties met broedplaatsfunctie, met meerdere werkplekken en additionele voorzieningen zoals een podium, expositieruimte of horeca.
- Van de locaties zijn 23 locaties permanent en 33 locaties tijdelijk.
- 56 locaties geeft een dichtheid van 3,3 locaties per 10.000 inwoners.

Huidig functioneren

Meerdere onderzoeken, zowel recent als in het verleden, tonen aan dat er een tekort is aan werkplekken voor de culturele en creatieve sector. Uit onderzoeken van Blueyard en Ligthart/Zoutman blijkt een tekort aan broedplaatsen. Vooral gericht op grotere, multidisciplinaire, bestendige plekken voor (startende) makers, beeldend kunstenaars en voor de podiumkunsten. Blueyard en de Sectoranalyse Podiumkunsten concluderen dat veel kunstenaars en makers nu werken in tijdelijke en kwalitatief slechte ruimten.

Dichtheid i.v.m. benchmark en Nederland

Het huidige aanbod in Arnhem is (boven)gemiddeld t.o.v. de benchmark:

- Voor de benchmark is gekozen om cijfers te gebruiken uit het landelijke onderzoek ‘bloeiende broedplaatsen’ van Fontys Hogescholen (2022). Het aantal ateliers drukken we uit in verhuureenheden.
- Landelijk 7 verhuureenheden per 10.000 inwoners.
- Benchmarksteden 23,5 verhuureenheden per 10.000 inwoners.
- Arnhem huidig aanbod: 26,5 verhuureenheden per 10.000 inwoners.

Ateliers en broedplaatsen: gemiddeld aantal verhuureenheden en een gemiddelde groei in werkgelegenheid

- Arnhem heeft met 26,5 verhuureenheden (tijdelijk en permanent) per 10.000 inwoners een vergelijkbaar aanbod als Nijmegen en Groningen. Deze steden vormen ook de middenmoot qua aanbod van de benchmark. Eindhoven is de positieve uitschieter, terwijl Tilburg en Zwolle relatief weinig ateliers en broedplaatsen hebben.
- In de afgelopen 10 jaar groeide de werkgelegenheid in de creatieve sector in Arnhem met 2,7%. Dit percentage is vergelijkbaar met de meeste benchmarksteden, die allemaal een groei tussen de 2,5 en 2,8% kennen. De behoefteontwikkeling in Arnhem is dus in lijn met de benchmark.

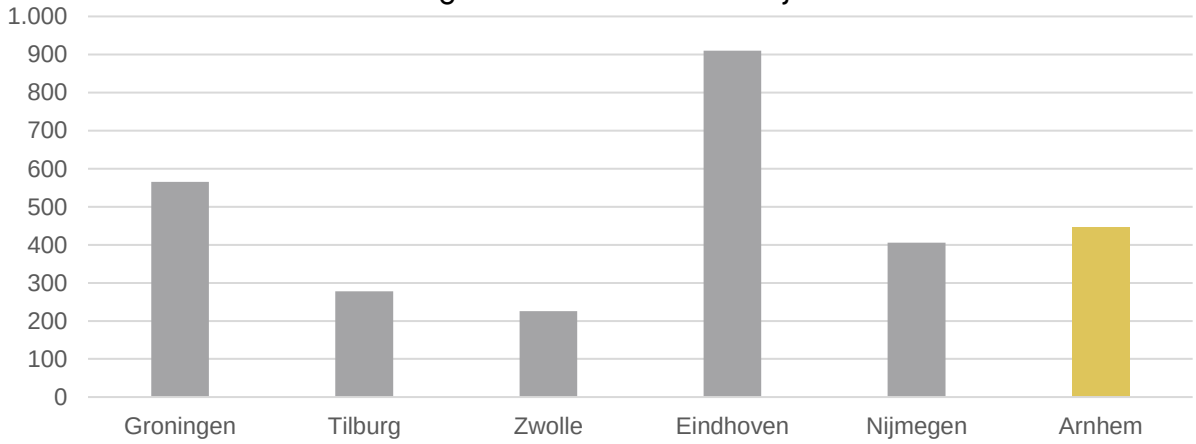

Aantal verhuureenheden, bron: Bloeiende broedplaatsen, Fontys (2022)

3.3.4 In perspectief: Ateliers en broedplaatsen (2/2)

Maatvoering

De benodigde oppervlakte van een atelier is geen generiek getal maar afhankelijk van de activiteit van de maker. Een grafisch ontwerper heeft een andere ruimtebehoefte (met andere ruimtelijke randvoorwaarden) dan een beeldhouwer. De gemiddelde oppervlakte per werkplek in Arnhem is 65 m² (o.b.v. Bloeiende Broedplaatsen). Atelierpanden of broedplaatsen hebben gemiddeld zo'n 8-9 ateliers (550 m²).

Trends en ontwikkelingen:

- In de sector wordt doorstroming (en selectie aan de voorkant) vaak genoemd als een belangrijke factor om meer ruimte te creëren.
- Ateliers en broedplaatsen worden vaak ingezet in het kader van placemaking in gebiedsontwikkeling. Een deel van de sector komt goed tot zijn recht in deze rafelranden. Tegelijkertijd is er ook behoefte aan permanente plekken. Een juiste balans tussen permanente plekken en een flexibele schil is nodig. Op duurzame vaste plekken is het mogelijk om een community op te bouwen.
- Groeiende behoefte aan 'regelloze' ruimten voor diverse doelgroepen.
- Een aantal broedplaatsen vervult in de huidige situatie al een wijkfunctie en betrekt de directe omgeving. In de toekomst kunnen meer broedplaatsen deze rol vervullen. Blueyard concludeert dat er behoefte is aan plekken voor makers om wijkbewoners te ontmoeten. Daarvoor zijn wel aanvullende voorzieningen zoals expositieruimte of podia nodig in de broedplaatsen.

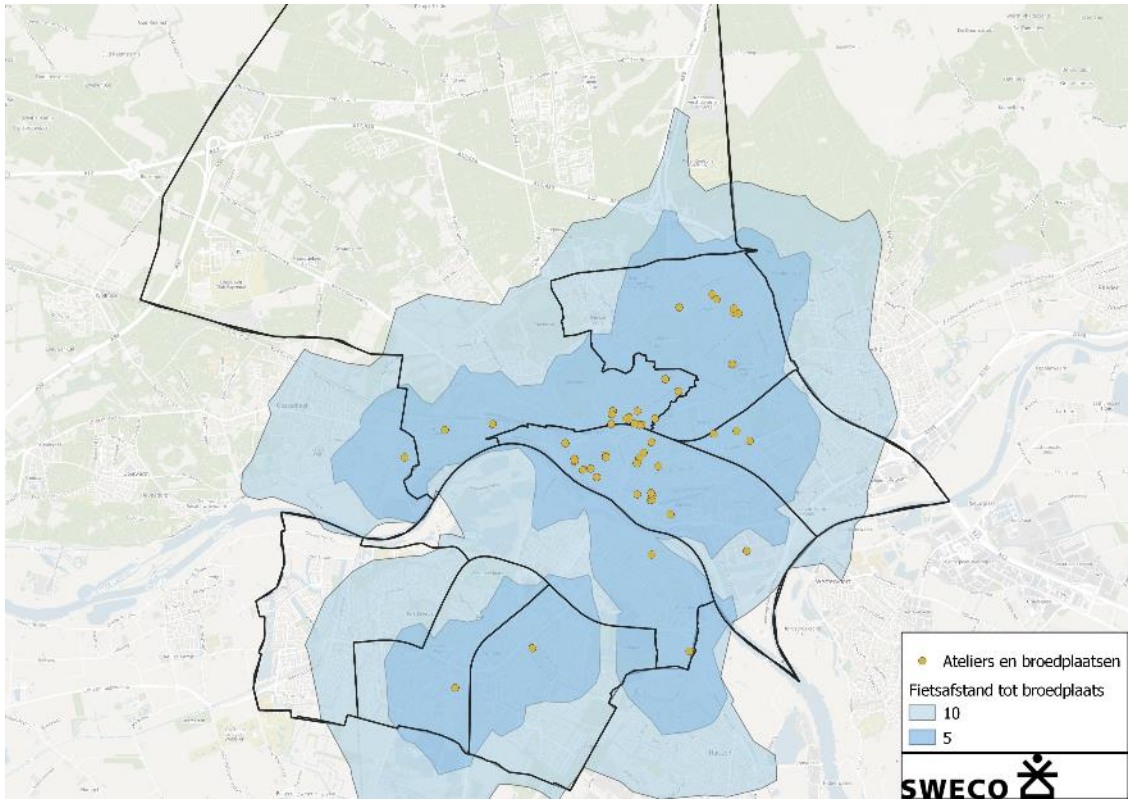

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren	Benchmark	Trends en ontwikkelingen
- +/- +	- +/- +	- +/- +

Referentienorm: We adviseren een norm boven de huidige dichtheid van 3,3 vanwege de huidige tekorten en trends en ontwikkelingen. We stellen de norm vast op **3,5 locaties met ca. 8-9 ateliers per 10.000 inwoners.** Daarbij is een brede diversiteit van type werkplekken belangrijk. Een beter toewijzingsbeleid zorgt voor betere invulling van de bestaande voorraad.

3.3.5 In perspectief: Oefenruimte voor de amateurkunst

Huidig aanbod

- 3 locaties (Huis van Puck, Rozet Centrum en Jacobiberg huisvesten alle drie meerdere functies, bijvoorbeeld een podium, oefenruimte, tentoonstellingsruimte en/of de bibliotheek). Dit is een dichtheid van 0,18 locatie per 10.000 inwoners.
- De maatvoering is ca. 1.000 m² per pand o.b.v. het huidige aanbod.

Huidig functioneren

- Uit het onderzoek van Blueyard blijkt een tekort aan broedplaatsen en locaties voor de amateurkunst. Zo wordt gesteld dat het Huis van Puck vol zit en wachtlijsten heeft. Voor cultuurparticipatie zijn er duurzame, toegankelijke en zichtbare plekken nodig.
- Beoefening van amateurkunst en lessen vinden vaak ook plaats in o.a. buurtcentra, scholen en sportgebouwen. Knelpunten zijn de beschikbaarheid en tarieven sport versus cultuur.

Trends en ontwikkelingen

- Oefenruimtes voor amateurkunsten zijn een belangrijke schakel in de culturele keten. Ze brengen mensen in contact met cultuur en hebben een rol in de cultuureducatie.
- De functie is goed te combineren met andere cultuur en welzijnsfuncties.

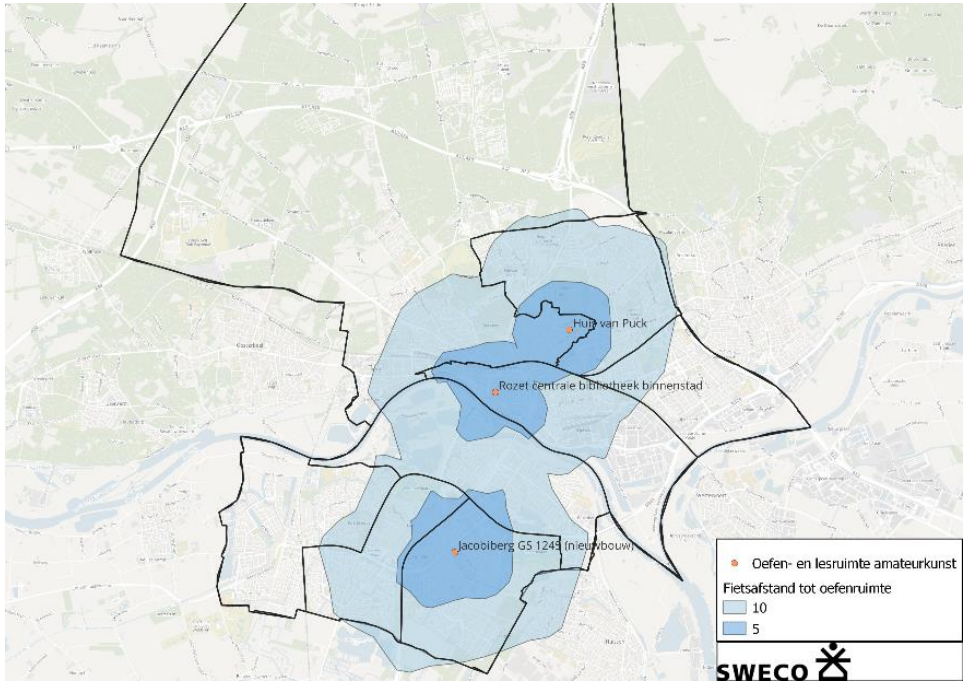

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren: - +/- +

Benchmark: - +/- +

Trends en ontwikkelingen: - +/- +

Referentienorm: We adviseren een norm boven de huidige dichtheid van 0,18 vanwege de huidige tekorten en trends en ontwikkelingen. We stellen de norm vast op **0,24 locaties per 10.000 inwoners**. Met een dichtheid van 0,24 wordt het huidige tekort van minstens 1 locatie meegenomen als ambitie. Bij deze functie is een goede ruimtelijke spreiding en combinatie met andere functies gewenst.

3.3.6 In perspectief: Kunst in de openbare ruimte

Huidig aanbod

- Circa 306 kunstwerken in de openbare ruimte (peildatum juni 2024), waarvan 12 kunstwerken nationale sleutelwerken zijn. In totaal zijn er 18 kunstwerken per 10.000 inwoners aanwezig in de stad.

Huidig functioneren

- Het huidige aanbod concentreert zich grotendeels in het centrum en in enkele parken. In elke wijk en buurt zijn wel enkele kunstwerken terug te vinden.
- In sommige wijken is het aantal werken beperkt, maar hier zijn vaak wel grotere werken te vinden. In bijvoorbeeld Schuytgraaf is hier bewust voor gekozen.

Benchmark

Niet mogelijk voor deze functie.

Trends en ontwikkelingen

- De opkomst van street-art zoals muurschilderingen. Er is een straatcurator aangesteld voor 3 muurschilderingen per jaar en Museum Arnhem heeft 5 muurschilderingen gepland voor het 100-jarige bestaan.
- Kunst in de openbare ruimte speelt een belangrijke rol in de toegankelijkheid voor kunst voor iedereen.

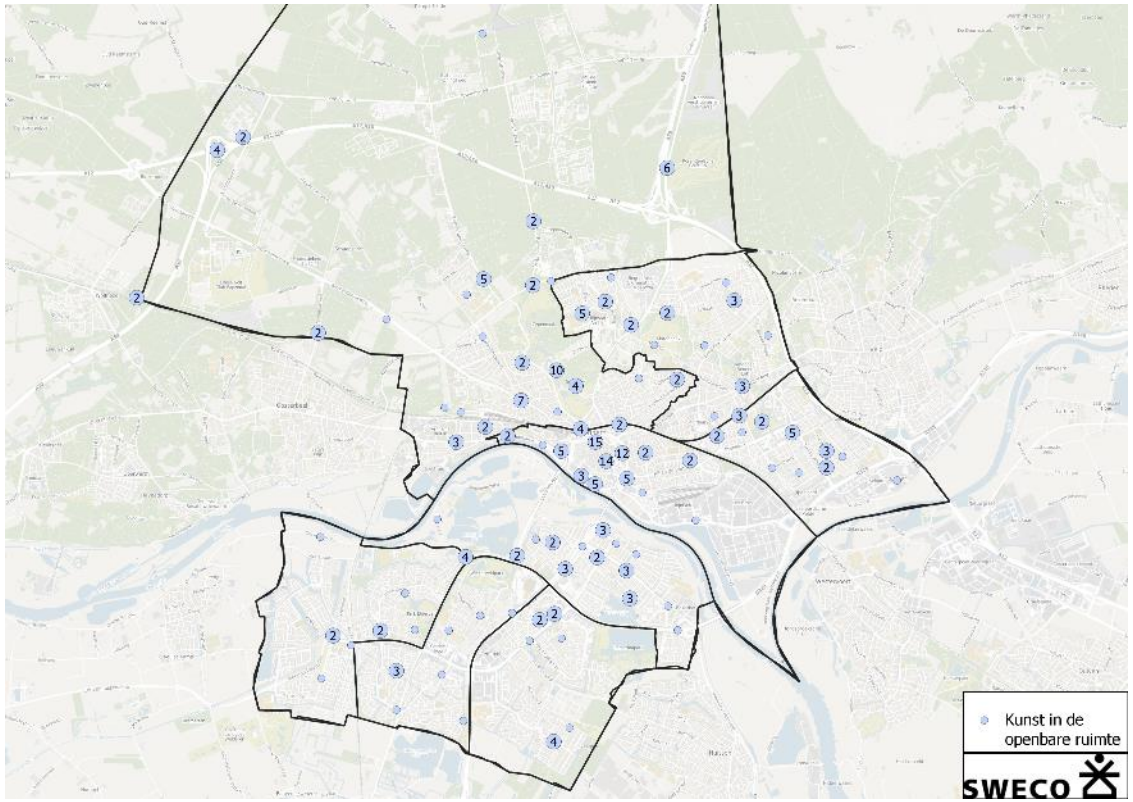

Aspecten van invloed op norm

Huidig functioneren	Benchmark	Trends en ontwikkelingen
- +/- +	- +/- +	- +/- +

Referentienorm: We adviseren geen referentienorm voor kunst in de openbare ruimte, maar de reeds bestaande norm van **de 1% en 1,5%-KIOR regeling[1]** te hanteren. Dit is 1% en 1,5% van de budgetten bij ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed en grote infrastructurele projecten.

[1] De 1% regeling voor beeldende kunsttoepassing bij scholen, gymnastieklokalen en daaruit voortkomende sportzalen e.d. en een 1,5% regeling voor beeldende kunsttoepassing bij openbare gemeentelijke gebouwen.

4. Referentienormen culturele voorzieningen – overzicht

In het voorgaande hoofdstuk zijn er referentienormen bepaald voor de verschillende culturele voorzieningen. In dit hoofdstuk is een overzicht opgenomen van deze normen, inclusief een gemiddeld metrage, ambities en eventuele nuances. Deze normen kunnen toegepast worden bij bijvoorbeeld gebiedsontwikkelingen.

4.1 Referentienormen culturele voorzieningen overzicht

In dit hoofdstuk zijn in tabellen de referentienormen per culturele voorziening opgenomen. We volgen hierin de zeven verschillende cultuurvoorzieningen. Per voorziening is het volgende af te lezen:

- **Ambitie:** Welke ambitie hanteert de gemeente Arnhem voor deze culturele voorziening? Het kan zowel gaan om kwantitatieve als kwalitatieve ambities, denk aan aantallen per X aantal inwoners of de bereikbaarheid van voorzieningen.
- **Referentienorm / dichtheid:** deze is weergegeven in het aantal locaties, zalen of meters per 10.000 inwoners. De referentienormen zijn gebaseerd op verschillende indicatoren. Denk hierbij aan het huidige aanbod in Arnhem, landelijke gemiddelden of de verhouding ten opzichte van de benchmark met andere gemeenten. Ook lokale beleidskaders en trends en ontwikkelingen hebben in sommige gevallen invloed op de gekozen norm.
- **Gemiddelde maatvoering per voorziening:** Het is wenselijk de behoefte op basis van de referentienorm ook te vertalen naar een ruimtelijke behoefteclaim. Daarom staat in het overzicht ook de gemiddelde maatvoering per voorziening. Deze is bepaald op basis van het huidige ruimtegebruik van voorzieningen in Arnhem en vergelijkbaar aanbod in benchmarkgemeenten. Bij het huidige ruimtegebruik identificeren we vaak de mediaan. Dit is een cijfer dat lijkt op het gemiddelde, maar daar net iets van afwijkt. De mediaan is de statistische middelste waarde van een groep getallen. Met name bij reeksen met uiteenlopende waarden geeft de mediaan vaak een beter beeld bij de meest voorkomende maatvoering. Bijvoorbeeld bij een groep van 6 van 100, 200, 225, 230, 350 en 1000 is het gemiddelde 350, terwijl de mediaan 227 is. In dit geval is 227 representatiever voor de meest voorkomende maatvoering.
- **Toelichting en/of aandachtspunten:** Indien nodig hebben we extra accenten en aandachtspunten benoemd. Deze variëren sterk per voorziening en geven vaak een kwalitatieve nuancering of lading mee. Nota bene: Soms benoemen we hierbij stadsdelen en/of Team Leefomgeving (TLO) gebieden. In de bijlage is een afbakening van deze indelingen opgenomen.
- **Huidige druk op voorzieningen:** We geven ook aan de hand van een ‘drukmeter’ aan wat de huidige druk op de desbetreffende culturele voorziening is, waarbij een lage druk wil zeggen dat het aanbod in balans is met de behoefte. Een hoge druk geeft aan dat er momenteel al een tekort en/of een specifieke opgave is voor de voorziening.
- **Indicatieve opgave in m² bvo:** Geeft inzicht in de indicatieve fysieke ruimtevraag die er is tot 2040 op basis van de referentienorm en gemiddelde maatvoering, rekening houdend met de kwalitatieve aandachtspunten in de gemeente Arnhem. De indicatieve opgave wordt verder toegelicht in hoofdstuk 5.1.

4.2 Referentienormen culturele voorzieningen Arnhem (1/2)

Voorziening	Ambitie voor voorziening	Referentie norm / dichtheid	Gemiddelde maatvoering per voorziening (m² bvo)	Toelichting en /of aandachtspunt	Huidige druk op de voorziening	Indicatieve opgave tot 2040 (m² bvo)
Openbare bibliotheek	Het volwaardig kunnen uitvoeren van de vijf wettelijke WSOB taken en bijbehorende maatschappelijke functie	1 per stadsdeel en 1 per TLO-gebied ('Rozetje'). 0,35 per 10.000 inwoners / 315 m² per 10.000 inwoners (solitaire locaties)	900 m² voor een solitaire locatie	• Elk stadsdeel (Centrum, Noord en Zuid) een eigen bibliotheek met een bredere kunsteducatie en maatschappelijke functie. • Voor elke TLO-gebied wordt een afweging gemaakt voor een wijkfunctie / 'rozetje' als onderdeel van een andere maatschappelijke functie.	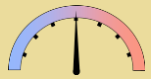	1.800 m²
Podium	Een divers aanbod voor verschillende doelgroepen met plek voor zowel nationale als lokale instellingen	1,2 zaal per 10.000 inwoners / 1.140 m² per 10.000 inwoners	865 m² per zaal	• Sturen op toevoeging buiten het centrum • Meer cultuur in Zuid (o.a. mogelijke toekomstige cultuurlocatie/meer programmering in Zuid en podium Jacobiberg). • Toevoegen meer staanplaatsen / concertzalen • Afmeting loopt uiteen per type podium en doelgroepen (Concertgebouw – Concertzaal – Theater) • Meer vlakke vloeren die inspelen op de behoefte van jonge makers		2.595 m²
Filmhuis	-	0,3 zaal per 10.000 inwoners / 120 m² per 10.000 inwoners	400 m² per zaal	• Momenteel één aanbieder. • Faciliteren van de extra behoefte als uitbreiding van Focus of een nieuw filmhuis (buiten het centrum). Kan ook incidenteel.		400 m²
Kunst podium	Een divers aanbod voor verschillende doelgroepen met plek voor zowel nationale als lokale instellingen	0,4 kunstpodia per 10.000 inwoners / 55 m² per 10.000 inwoners	140 m² per kunstpodia	• Blueyard constateert een achterstand voor plekken waar beeldende kunstenaars hun werk kunnen presenteren. • Sturen op het versterken van programmering en locaties buiten het centrum. • Toevoeging aan de diversiteit en ecosysteem van Arnhem.		280 m²

4.2 Referentienormen culturele voorzieningen Arnhem (2/2)

Voorziening	Ambitie voor voorziening	Referentie norm / dichtheid	Gemiddelde maatvoering per voorziening (m² bvo)	Toelichting en /of aandachtspunt	Huidige druk op de voorziening	Indicatieve opgave tot 2040 (m² bvo)
Ateliers en broedplaatsen	De gemeente Arnhem wil werkruimte faciliteren voor de groeiende creatieve sector in de stad.	3,5 broedplaatslocaties per 10.000 inwoners	65 m² per atelier, gemiddeld 8 – 9 ateliers per broedplaats/atelierpand van 550 m²	• Balans tussen permanente en tijdelijke beter betaalbare locaties. • Als placemaking in gebiedsontwikkelingen, maar ook behoefte aan permanente plekken om een community op te kunnen bouwen. • Afwisselend van kleinschalige atelierpanden tot grootschalige bedrijfsverzamelgebouwen met ook andere inhoudelijk gelieerde bedrijvigheid. Blueyard constateert een gedragen behoefte aan grootschalige panden, waar plaats is voor ontmoeting en cross-disciplinair werk. • Ondersteunende faciliteiten in of nabij panden (expositie, podium, horeca). Door het open karakter van panden kan de verbinding met de wijk worden opgezocht. • Diversiteit aan type panden voor diverse groepen makers (beeldend kunstenaar, dans, theater, etc.).		7.150 m² Bij behoud van de huidige voorraad.
Repetitie- en lesruimte voor amateurkunst	Voldoende en goed bereikbare repetitie- en lesruimten voor amateurkunst voor de inwoners van Arnhem	0,24 locaties per 10.000 inwoners	Ca. 1.000 m² per locatie (met daarin meerdere oefenruimten/zalen)	• Wachtlijsten bij huidige locaties zitten vol. • Blueyard adviseert voor cultuurparticipatie duurzame, zichtbare en toegankelijke plekken in de wijk. • Stadsdeelverzorgend. Spreiding over de stad wenselijk. • Nabij of in combinatie met expositieruimte en podia. • Vind ook plaats op scholen en andere (gemeentelijke) accommodaties.		2.000 m²
Kunst in de openbare ruimte	Bij nieuwe ontwikkelingen wordt 1% en 1,5%-regeling KIOR gehanteerd	18 kunstwerken per 10.000 inwoners	N.v.t.	• Dit is 1% of 1,5% van de totale investeringskosten bij ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed en grote infrastructurele projecten. Draagt bij aan het versterken van de identiteit en herkenbaarheid van wijken en buurten.		n.v.t.

5. Behoefte in beeld en ruimtelijke vertaling

Op basis van de normen en kwalitatieve informatie over o.a. de ruimtelijke spreiding van de verschillende voorzieningen over de gemeente, kunnen we inzichtelijk maken wat de behoefte voor het Arnhem van 2040 is en waar de uitdagingen liggen voor nieuwe locaties. Ook gaan we in op enkele belangrijke ontwikkelprincipes en laten we zien binnen welke gebiedsontwikkelingen de nieuwe voorzieningen een plek kunnen krijgen.

5.1 Behoefte in beeld (1/2)

Als we de normen doorrekenen en rekening houden met kwalitatieve opgaven dan ziet de behoefte huidig (2024), 2025 t/m 2030 en 2031 t/m 2040 voor de verschillende culturele voorzieningen er als volgt uit[1]:

- **Bibliotheek:** De Rozet locatie in Kronenburg zit al aan de maximale capaciteit. Met de zorgplicht voor bibliotheken neemt de behoefte voor deze functie toe. Dit resulteert in een behoefte aan meer vierkante meters bibliotheek nu én later vanwege de groei van het aantal inwoners van de stad. (kan als uitbreiding van huidige locaties)
- **Podia:** Het huidige aanbod volstaat voor nu. Partijen geven aan behoefte te hebben aan repetitieruimten en nieuwe podia. Gecombineerd met de groei van het aantal inwoners geeft dit t/m 2030 en 2040 enige uitbreidingsbehoefte.
- **Filmhuis:** Op basis van de bevolkingsgroei ontstaat beperkte uitbreidingsbehoefte t/m 2040.
- **Kunstpodia:** Uit het onderzoek van Blueyard blijkt dat expositieruimten voor de culturele keten van belang zijn. In de huidige situatie is er behoefte aan 1 kunstpodium en door de bevolkingsgroei neemt deze behoefte toe.
- **Broedplaatsen:** In Arnhem is er een tekort aan broedplaatsen. Dit wordt bevestigd in het onderzoek van Blueyard en de sectoranalyse Podiumkunsten. Ook in de periodes t/m 2030 en 2040 blijft er een constante vraag naar meer broedplaatsen.
- **Oefenruimten voor amateurkunst:** Deze functie is belangrijk voor de keten en cultuurparticipatie. De druk op ruimten in de huidige situatie is groot (wachtlijsten). Zowel nu als in de toekomst door inwonersgroei is er behoefte aan locaties waar oefenruimten voor de amateurkunst de primaire functie is.

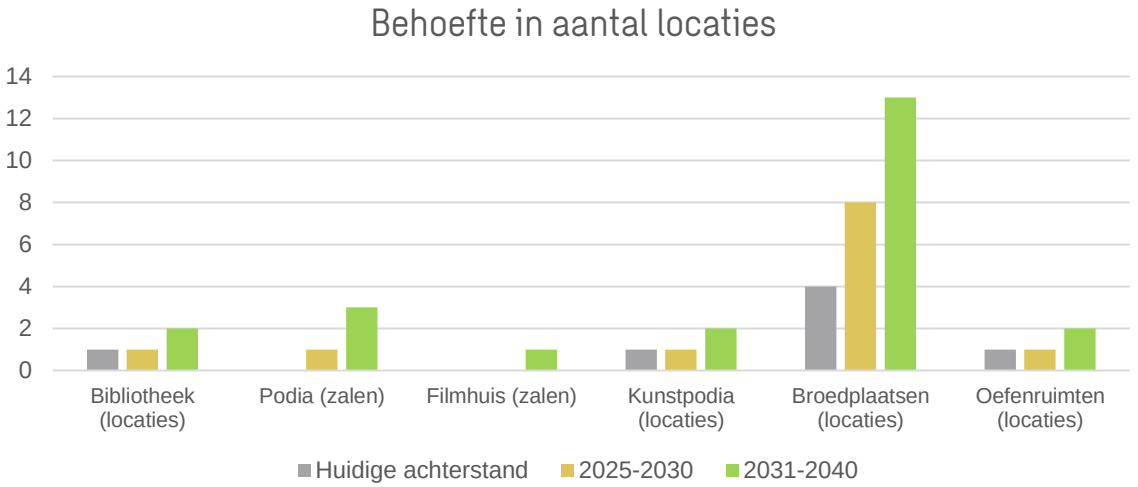

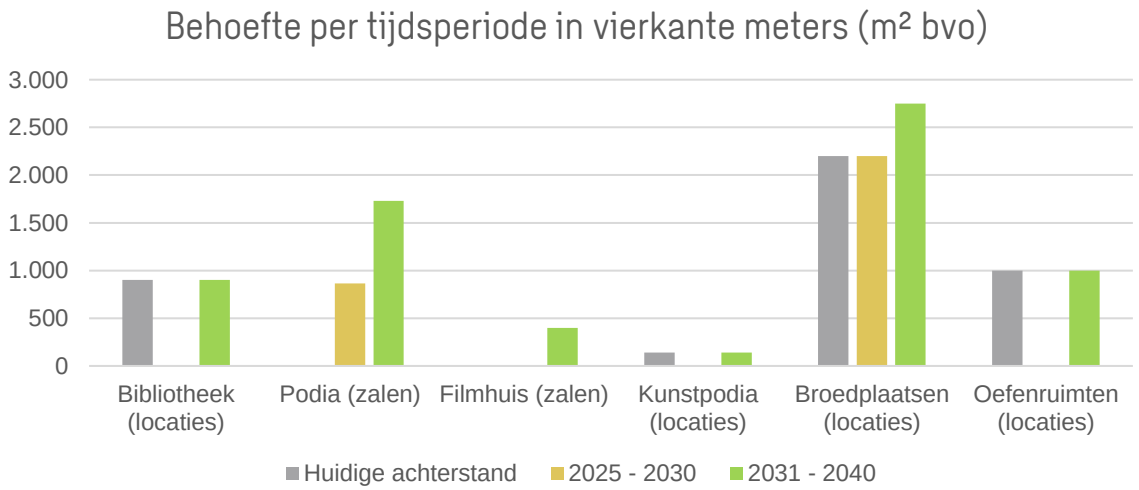

Behoefte aan culturele voorzieningen in aantal locaties en m² bvo op basis van normen voor 2024, 2030 en 2040Bron: Sweco

[1] *Disclaimer: Dit is uitgaande van efficiënt ruimtegebruik. Momenteel geen inzicht in bijvoorbeeld zaalbezettingen bestaand aanbod.*

5.1 Behoefte in beeld (2/2)

- De totale extra ruimtebehoefte voor culturele voorzieningen in de gemeente Arnhem t/m 2040 bedraagt 14.225 m².
- Dit is ruimte die primair wordt gebruikt voor culturele activiteiten. Aanvullend op deze behoefte is ook ruimte in bijvoorbeeld wijk- en buurtcentra, onderwijs en sport inzetbaar voor culturele activiteiten. Deze zijn ook belangrijk voor de culturele activiteiten, maar doordat deze niet primair voor cultuur worden gebruikt, is er ook minimaal ca. 14.000 m² bvo extra nodig die uitsluitend ten behoeve van cultuur is gerealiseerd.
- Deze raming gaat ervan uit dat de huidige voorraad en beschikbaar aanbod in stand blijft. Met name voor ateliers en broedplaatsen is de kans groot dat niet al het bestaande aanbod de komende jaren beschikbaar blijft. In het Blueyard onderzoek en de sectoranalyse Podiumkunsten wordt als aandachtspunt meegeven dat veel kunstenaars en creatieve ondernemers nu zijn gehuisvest in tijdelijke en kwalitatief matige panden.

Functie	Huidig tekort/2024 (in m² bvo)	2025-2030 (in m² bvo)	2031-2040 (in m² bvo)	Totaal t/m 2040 (in m² bvo)
Openbare bibliotheek	900		900	1.800
Podia	0	865	1.730	2.595
Filmhuis	0	0	400	400
Kunstpodia	140	0	140	280
Ateliers en broedplaatsen	2.200	2.200	2.750	7.150
Oefenruimten voor amateurkunst	1.000	0	1.000	2.000
Totaal	**4.240**	**3.065**	**6.920**	**14.225**

Overzicht extra ruimtebehoefte benodigde fysieke ruimte in m² bvo per tijdsperiode
Bron: Sweco

Een van de SLAK ateliers
Bron: SLAK jaarverslag 2021

SWECO

5.2 Ontwikkelprincipes voor culturele voorzieningen (1/2)

Bij het toepassen van het normenkader worden de volgende ontwikkelprincipes gehanteerd. Deze principes zijn voornamelijk vanuit ruimtelijk perspectief opgesteld en dragen bij aan een succesvolle ontwikkeling.

Clusteren van bij elkaar passende voorzieningen

Het uitgangspunt is om functies te clusteren en met elkaar te combineren, zodat ruimte en kosten worden bespaard. Wel dienen er duidelijke afspraken te worden gemaakt over bijvoorbeeld de verdeling van investeringen. Een goed bestaand voorbeeld is bibliotheek Rozet in het centrum van Arnhem, waar ook kunsteducatie plaatsvindt en het Erfgoedcentrum is ondergebracht.

Multifunctionaliteit en efficiënt ruimtegebruik

Om alle functies een plek te kunnen geven in de stad is meervoudig ruimtegebruik en optimalisatie van bestaand aanbod aan te raden. Denk daarbij aan aanpassingen in de culturele en andere voorzieningen (ook voor het bestaande aanbod) die bijdragen aan een zorgvuldige ruimtelijke ordening, opdat er zo min mogelijk ruimtes leegstaan. Denk aan de mogelijkheid die het Nederlands Watermuseum biedt om een zaal te huren voor zakelijke evenementen. Dit geldt voor vrijwel alle culturele instellingen.

Goede spreiding van voorzieningen voor leefbare en aantrekkelijke wijken

Elke voorziening heeft zijn eigen doelgroep. Ook de maximale afstand die bewoners en creatieven bereid zijn om te reizen voor verschillende voorzieningen is wisselend. Een bibliotheek en kunst in de openbare ruimte zijn bij voorkeur dicht bij alle inwoners aanwezig, zodat deze binnen een kort tijdsbestek te bezoeken zijn. Voor culturele voorzieningen met een groter schaalniveau die veelal ook minder frequent bezocht worden, zouden de afstanden wat groter kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan musea en podia. Bij de ontwikkeling van de culturele voorzieningen zetten we in op een goede spreiding van voorzieningen, passend bij het bereik van de specifieke voorziening, maar ook rekening houdend met de toegankelijkheid voor alle inwoners van Arnhem.

Het voorzieningenniveau in de wijken, bijvoorbeeld Zuid, wordt zoveel mogelijk behouden en/of uitgebreid. Dit om cultuur voor iedereen toegankelijk te houden en maken. Dit betekent soms dat een voorziening moet draaien op een kleiner aantal inwoners dan op basis van de referentienorm aannemelijk zou zijn. Kortom, per voorziening moet er aandacht zijn voor de bereikbaarheid, spreiding en het schaalniveau.

5.2 Ontwikkelprincipes voor culturele voorzieningen (2/2)

Flexibiliteit is noodzakelijk

De gemeente Arnhem is in beweging en veranderingen in de stad qua draagvlak, demografie en ruimtelijke structuur blijven aan de orde van de dag. Denk hierbij aan het feit dat in een nieuwbouwwijk vaak andere behoeften leven dan in bestaande wijken. Daarbij zijn er generieke ontwikkelingen die effect hebben op bijvoorbeeld de demografische en sociografische kenmerken van de inwoners, bijvoorbeeld hoge huizenprijzen en stijging waterspiegel die er mede zorgen voor verhuizingen vanuit de Randstad richting Arnhem. Voor de ontwikkeling van culturele voorzieningen geldt dat flexibiliteit noodzakelijk is, in de vorm van:

- Juridisch-planologische kaders: De gewenste multifunctionaliteit en clustering van verschillende voorzieningen moet ook worden geborgd in het omgevingsplan.
- Ontwerp: Door rekening te houden met verschillende gebruiksfuncties bij het ontwerp van cultuur kan op ontwikkelingen in de toekomst worden ingespeeld. Zo is de vrije hoogte in een ruimte van invloed op de mate van flexibiliteit.
- Fasering: Zorg dat er ruimte is om te faseren, juist ook bij het realiseren van toe te voegen culturele voorzieningen.

Gebruik ook bestaande bouw en ga zorgvuldig om met ‘rafelranden’

Door de vele ruimteclaims vanuit verschillende disciplines staan de rafelranden van de stad onder druk. Deze locaties worden meer en meer ingezet voor met name woningbouw. Juist op deze plekken floreert de culturele sector vaak goed. In gebiedsontwikkelingen komen cultuur en werkplekken voor makers vaak niet terug. Het vinden van geschikte en betaalbare werkruimten wordt steeds lastiger. Het is wenselijk binnen sommige gebiedsontwikkelingen ruimtes te reserveren voor permanente huisvestiging van de sector.

Duurzaamheid en innovatie

Bij het ontwikkelen van voorzieningen zijn duurzame en innovatieve voorzieningen het uitgangspunt. Bijvoorbeeld het inzetten van daken van grotere culturele locaties voor het opwekken van energie (zonnepanelen). Maar denk hierbij ook aan de behoefte aan permanente broedplaatsen, zodat er voor een langere periode als culturele ondernemers kan worden samengewerkt (onderzoek Blueyard).

Focus Filmtheater en De Eusebius
Bron: Sweco

5.3 Aanknopingspunten ruimtelijke vertaling (1/3)

Het doel van dit referentienormenkader is om voldoende culturele voorzieningen te realiseren voor de inwonersgroei van de stad. Een belangrijk uitgangspunt voor de ruimtelijke vertaling zijn dan ook de woningbouwplannen en gebiedsontwikkelingen in de stad (zie kaart hiernaast). Als we dit combineren met de huidige ruimtelijke spreiding van de voorzieningen en vestigingscriteria (bijvoorbeeld OV-bereikbaarheid), kunnen we voor de verschillende voorzieningen zoekgebieden aanwijzen voor de plekken waar de verschillende culturele voorzieningen die een plek nodig hebben in de fysieke omgeving mogelijk kunnen landen.

Voor sommige functies kunnen we het zoekgebied specifieker aanwijzen dan voor andere, dit komt o.a. doordat er voor verschillende culturele voorzieningen specifieke zoeklocaties bekend zijn of dat er clusterwensen zijn in bijvoorbeeld de binnenstad.

Bij de zoekgebieden voor de ruimtelijke vertaling wordt ook rekening gehouden met de aanbevelingen uit het onderzoek van Blueyard. Hierin wordt geadviseerd om functies gerelateerd aan cultuureducatie en participatie meer naar de wijk te brengen (oefenruimten en broedplaatsen). Tegelijkertijd kan cultuur ook meer een drager worden in de binnenstad om de binnenstad minder te laten leunen op de detailhandelsfunctie die onder druk staat. Enerzijds door meer voorzieningen te faciliteren, maar ook zeker door de huidige instellingen beter te verbinden met (het aanbod) in de binnenstad.

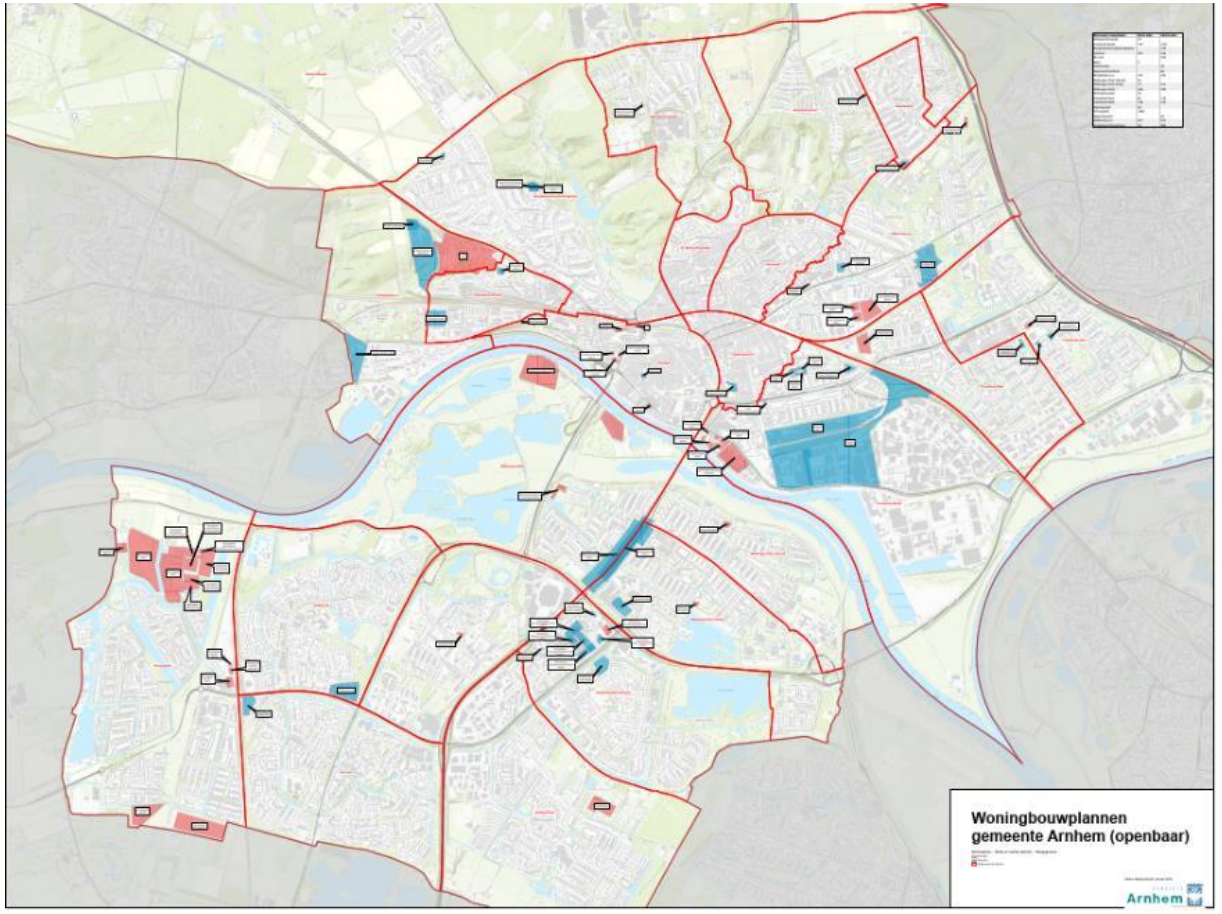

Woningbouwplannen binnen de gemeente Arnhem, waarbij de rode plannen hard zijn en blauw in oriëntatiefase
Bron: gemeente Arnhem

5.3 Aanknopingspunten ruimtelijke vertaling (2/3)

In onderstaand overzicht zijn de aanknopingspunten voor de ruimtelijke vertalingen van de verschillende culturele voorzieningen weergegeven. Naast de indicatieve zoekgebieden en de reikwijdte van de voorziening, gaan we ook in op:

- Clustering of spreiding: Is het wenselijk om deze voorziening zoveel mogelijk te spreiden over de stad (en daarmee voor iedereen op korte afstand toegankelijk) of zijn er voornamelijk clustervoordelen?
- Randvoorwaarden / spelregels: Inzicht in welke fysieke randvoorwaarden en spelregels van belang zijn als deze functie een plek krijgt binnen een gebiedsontwikkeling.

Voorziening	Reikwijdte	Clusteren of spreiden	Randvoorwaarden/spelregels	Indicatieve zoekgebieden
Openbare bibliotheek	Stadsdeel / wijk	Spreiden	• Publiek toegankelijk en open uitstraling • Multimodaliteit (ook OV en langzaam verkeer) • Nabij welzijn/onderwijs, mogelijk ook andere publieksfuncties • Multifunctionaliteit van het pand (cultuur/welzijn/onderwijs), maar ook steeds meer ontmoeting en bijvoorbeeld een koffiecorner • Ontwerp stimuleert ontmoeting • Uitbreiden bestaande locaties	• Versterken bestaande locaties, met name Kronenburg momenteel al onder druk, dus uitbreiding faciliteren indien mogelijk • ‘rozetjes’ in gebiedsontwikkelingen in multifunctionele gebouwen • Schuytgraaf en Rijnpark mogelijk kansrijk voor Rozetjes
Podia	Stad / regio	Spreiden en clusteren	• Publiek toegankelijk • OV en autobereikbaarheid • Aantrekkelijk pand • Nabij voorzieningen zoals horeca	• Centrum en podium in Zuid
Filmhuis	Stad / regio	Clusteren	• Publiek toegankelijk • OV en autobereikbaarheid • Aantrekkelijk pand • Combinatie met horeca zorgt voor een meer levendige voorziening	• Centrumlocatie indien nodig optimaliseren • Mobiele/pop-up locaties in zuid en oost

5.3 Aanknopingspunten ruimtelijke vertaling (3/3)

Voorziening	Reikwijdte	Clusteren of spreiden	Randvoorwaarden/spelregels	Indicatieve zoekgebieden
Kunstpodia	Stad / regio	Spreiden en clusteren	• Publiek toegankelijk • Kan in bestaande panden • Betaalbaarheid • Multimodaal bereikbaar (ook langzaam verkeer) • Multifunctionaliteit van het pand (broedplaats, podia, oefenruimte, welzijn)	• Centrum en zuid • Bestaande bebouwing in transformatiegebieden / werklocaties (Rijnpark)
Ateliers en broedplaatsen	Buurt	Spreiden en clusteren	• Kan in bestaande panden, wel wenselijk dat basis op orde is (denk aan beschikbaarheid water en warmte) • Betaalbaarheid • Multimodaal bereikbaar (ook langzaam verkeer) • Ontwerp en inrichting afstemmen op doelgroep (dans, beeldend kunstenaar etc.) • Nabij/gecombineerd met andere culturele voorzieningen • Mix tussen publiek en privaat toegankelijk	• Bestaande bebouwing in transformatiegebieden / werklocaties, overal in de stad • Leegstaand maatschappelijk vastgoed • Door de hele stad, niet specifiek nieuwbouwontwikkelingen
Oefenruimten voor amateurkunst	Stadsdeel (Noord, Centrum Zuid)	Spreiden	• Publiek toegankelijk • Kan in bestaande panden • Betaalbaarheid • Multimodaal bereikbaar (ook langzaam verkeer) • Ontwerp en inrichting afstemmen op doelgroep (dans, beeldend kunstenaar etc.)	• Oostelijk deel van de stad (bijvoorbeeld Rijnpark) en Zuid
Kunst in de openbare ruimte	Buurt	Spreiden	• Goed zichtbaar • Variatie wenselijk t.b.v. verschillende doelgroepen	• Bij ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed of infrastructurele projecten

6. Indicatieve financiële doorvertaling

De stichtingskosten geven een indicatie van de investeringen die de gemeente moet doen in de periode dat de voorziening nodig wordt. Voorzieningen die onderdeel van een gebiedsontwikkeling zijn en in een grondexploitatie thuis horen (zoals openbaar groen) zijn hierin niet meegenomen. In de stichtingskosten is gerekend met inflatie tot het moment van uitgave.

6.1 Indicatieve financiële doorvertaling (1/2)

Om een beeld te krijgen van de liquiditeitsbehoefte voor culturele voorzieningen zijn de investeringen geraamd. Een belangrijke disclaimer bij deze cijfers **is dat deze geen absolute waarheid zijn. Het is een benadering, waarbij aan veel knoppen gedraaid kan worden, en de concrete uitwerking van de voorziening en de gebieds- en locatiekeuze altijd invloed zal hebben op de daadwerkelijk benodigde investering**. Om zonder concrete informatie waar de voorzieningen gerealiseerd zullen worden toch een indicatie van de kosten te kunnen geven hebben de gemeente Arnhem en Sweco op basis van gesprekken aannames gedaan. Dit op basis van huidig beleid en huidige inzichten. In de toekomst kunnen deze aangepast worden indien het beleid wijzigt of ontwikkelingen concreter in beeld zijn.

Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- We hanteren de bouwkosten uit het Bouwkostenkompas.
- We passen een 25% opslag voor architectuur toe.
- We nemen 35% bijkomende kosten op (projectbegeleiding, engineering etc.).
- Grond wordt verworven voor €185,- per m² bvo.
- Voor onvoorziene kosten wordt 15% gerekend over de stichtingskosten (bijvoorbeeld extra onderzoek of vertraging in de bouw).
- We rekenen geen BTW; omdat de voorzieningen BTW belast verhuurd worden kan de gemeente de BTW terugvorderen.
- Voor kunst in de openbare ruimte is de 1 en 1,5% regel toegepast op de gemeentelijke investeringen. Nota bene: bij investeringen door andere partijen is hiervoor geen budget, tenzij met die externe partijen afspraken worden gemaakt hierover.
- Prijspeil juli 2024

Deze uitgangspunten liggen aan de basis van een totale investering per m² bvo per functie. We hebben een inschatting gemaakt van de demarcatie van de investeringen: in welk deel van de voorzieningen de gemeente zelf gaat investeren, en welk deel door de markt wordt gerealiseerd:

Functie	Totale investering per bvo	% investering gemeente
Openbare bibliotheek	€ 4.451,08	100%
Podia	€ 5.256,43	50%
Filmhuis	€ 6.273,32	100%
Kunstpodia	€ 5.517,64	50%
Ateliers en broedplaatsen	€ 3.226,15	50%
Oefenruimten amateurkunst	€ 3.226,15	100%
Kunst in de openbare ruimte	*1% en 1,5% van investering*	100%

Inzicht in welk deel van de investeringen de gemeente draagt. De overige investeringen zijn voor de markt. Bron: Sweco in samenspraak met gemeente Arnhem.

6.1 Indicatieve financiële doorvertaling (2/2)

De verwachte investering tot 2040 komt in totaal op **€ 63.500.00,-**. Het huidige tekort en het tekort op de middellange en lange termijn (in aantal en in m² bvo) is overgenomen uit het ontwikkelde normenkader in de vorige hoofdstukken. In combinatie met de investering per m² bvo en het aandeel dat de gemeente heeft in de investering hebben we de verwachte ontwikkelkosten per functie uitgerekend.

Nota bene: de getallen zijn indicatief om een orde grootte te bepalen. In gebiedsontwikkelingen kunnen de kosten afwijken door bijvoorbeeld samenloopvoordelen of specifieke complicerende factoren. Omdat het hier voor een belangrijk deel gaat om investeringen in een beperkt aantal locaties gaat de wet van de grote getallen niet altijd op en kan de afwijking substantieel zijn.

	Huidige situatie (tekort 2024)				Opgave 2025-2030				Opgave 2031-2040				Totaal
Functie	Tekort in 2024	Tekort in meters	Toe te voegen meters	Verwachte ontwikkel-kosten	Tekort in 2030	Tekort in meters	Toe te voegen meters	Verwachte ontwikkel-kosten	Tekort in 2040	Tekort in meters	Toe te voegen meters	Verwachte ontwikkel-kosten	
Openbare bibliotheek	1	900	900	€ 4.010.000	1	900	-	€ -	2	1.800	900	€ 4.980.000	**€ 8.990.000**
Podia	0	-	-	€ -	1	865	865	€ 4.830.000	3	2.595	1.730	€ 11.310.000	**€ 16.140.000**
Filmhuis	0	-	-	€ -	0	-	-	€ -	1	400	400	€ 3.120.000	**€ 3.120.000**
Kunstpodia	1	140	140	€ 770.000	1	140	-	€ -	2	280	140	€ 960.000	**€ 1.730.000**
Ateliers en broedplaatsen	4	2.200	2.200	€ 7.100.000	8	4.400	2.200	€ 7.530.000	13	7.150	2.750	€ 11.030.000	**€ 25.660.000**
Oefenruimte amateurkunst	1	1.000	1.000	€ 3.230.000	1	1.000	-	€ -	2	2.000	1.000	€4.010.000	**€ 7.240.000**
Kunst in de openbare ruimte				€ 150.000				€ 120.000				€ 350.000	**€ 620.000**
Totaal		**4.240**	**4.240**	**€ 15.260.000**		**7.305**	**3.065**	**€ 12.480.000**		**14.225**	**6.920**	**€ 35.760.000**	**€ 63.500.000**

[49] *Berekening van de verwachte ontwikkelkosten voor culturele voorzieningen in Arnhem. Bron: Sweco o.b.v. Bouwkostenkompas, normenkader gemeente Arnhem, gesprekken met gemeente Arnhem, Grondprijzenbrief 2024 gemeente Arnhem.*

6.2 Kostprijsdekkende huur

De investeringen belanden in de gemeentelijke begroting als structurele lasten. De gemeente werkt met een berekening van kostprijsdekkende huur. Dit houdt in dat gedurende de afschrijvingstermijn van de investering kostenposten als afschrijving, rente en onderhoud gedekt worden door de huur. We hebben de gegevens gebruikt die de afdeling Vastgoed hanteert, met de kostprijsdekkende huur van popcentrum Jacobiberg, Rozet, Focus filmtheater, museum Arnhem en het Musis Sacrum als referenties. De inkomsten van de kostprijsdekkende huur stijgen mee met het aantal toe te voegen meters van de verschillende functies. Om de extra voorzieningen (meters) kostendekkend te krijgen moet de gemeente gemiddeld in 2024, 2030 en 2040 respectievelijk € 639,000,-, € 457.000,- en € 1.331.000,- extra aan huur innen, inclusief indexering (3% in 2024, 2% op lange termijn)

Veel van de huurders ontvangen een exploitatiesubsidie, waarmee ze ook de kostprijsdekkende huur kunnen opbrengen. De subsidiestructuur van de gemeente maakt het niet mogelijk een inschatting te maken welk deel van de subsidie voor huur is. We kunnen daarmee ook geen indicatie geven welk deel van de hierboven berekende huur naar verwachting gesubsidieerd gaat worden. Over het subsidiehuis van de gemeente is gerapporteerd in het onderzoek van Blueyard.

Kostprijsdekkende huur	**Huidige situatie (2024)**		**Opgave 2024 -2030**		**Opgave 2030 - 2040**		**Totaal**
Functie	Kostprijsdekkende huur jaar/m² bvo	Inkomsten o.b.v. toe te voegen meters	Kostprijsdekkende huur/ m² bvo	Inkomsten o.b.v. toe te voegen meters	Kostprijsdekkende huur/ m² bvo	Inkomsten o.b.v. toe te voegen meters	
Openbare bibliotheek	€ 195	€ 176.000	€ 207	€ -	€ 242	€ 218.000	**€ 394.000**
Podia	€ 155	€ -	€ 164	€ 142.000	€ 193	€ 333.000	**€ 475.000**
Filmhuis	€ 225	€ -	€ 239	€ -	€ 280	€ 112.000	**€ 112.000**
Kunstpodia	€ 220	€ 31.000	€ 233	€ -	€ 274	€ 38.000	**€ 69.000**
Ateliers en broedplaatsen	€ 135	€ 297.000	€ 143	€ 315.000	€ 168	€ 462.000	**€ 1.074.000**
Oefenruimte amateurkunst	€ 135	€ 135.000	€ 143	€ -	€ 168	€ 168.000	**€ 303.000**
Kunst in de openbare ruimte	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	**€ -**
Totaal		**€ 639.000**		**€ 457.000**		**€ 1.331.000**	**€ 2.427.000**

Extra meters zorgen voor extra huurinkomsten. Deze kostprijsdekkende huur bestaat deels uit subsidie vanuit de gemeente zelf. Bron: Sweco o.b.v. gesprekken gemeente Arnhem, interne documenten gemeente Arnhem, normenkader gemeente Arnhem.

7. Rol gemeente Arnhem

De rol van een gemeente varieert per situatie, afhankelijk van onder meer het tijdsgewricht, ontwikkelingen in de markt en het type gebiedsontwikkeling en type culturele voorziening. In dit hoofdstuk zijn instrumenten opgenomen die de realisatie van de nieuwe culturele voorzieningen dichterbij kunnen brengen.

7 Rol gemeente Arnhem

De rol van de gemeente Arnhem varieert per situatie, afhankelijk van onder meer het tijdsgewricht, ontwikkelingen in de markt, het type gebiedsontwikkeling en culturele voorziening.

Wettelijke taken van de gemeente

Specifiek voor de culturele voorzieningen die in deze referentienormen zijn meegenomen, geldt dat er meestal geen directe wettelijke taak is voor gemeenten als het gaat om het realiseren van deze voorzieningen (zoals dit bijvoorbeeld voor onderwijs het geval is). Uitzondering hierop is de bibliotheek, waarvoor gemeenten moeten borgen dat iedere inwoner op een redelijke afstand toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek. Daarbij is er het advies van de Raad voor Cultuur die adviseert meer cultuur als een wettelijke taak aan te wijzen, zodat mensen in Nederland en grotere mate een gelijke toegang tot cultuur krijgen (‘Toegang tot cultuur: op weg naar een nieuw bestel in 2029’ door Raad voor Cultuur aangeboden aan staatssecretaris begin 2024).

Naast de bibliotheek zijn er andere wettelijke taken van de gemeente die het culturele voorzieningenprogramma raken, maar niet direct te vertalen zijn als hoofdverantwoordelijke voor deze specifieke voorziening, namelijk:

- De gemeente is verantwoordelijk voor het maken van omgevingsplannen. Hierin staat welke functie waar mogelijk is en is daarmee wel randvoorwaardelijk voor de mogelijkheid tot het realiseren van de culturele voorzieningen.
- Gemeenten geven subsidies, zoals in het vorige hoofdstuk ook al aan de orde geldt dit zeker ook voor culturele voorzieningen. Daarmee heeft de gemeente een belangrijke rol in de levensvatbaarheid van deze voorzieningen en of ze in gebiedsontwikkelingen gerealiseerd kunnen worden.

Aspecten waarmee in gebiedsontwikkelingen gestuurd kan worden op programma
Bron: Sweco

7 Rol gemeente Arnhem

In het schema hiernaast zijn de verschillende rollen opgenomen met instrumenten die bij deze rollen passen in de realisatie van culturele voorzieningen. Hier kan de gemeente een actieve of passieve rol pakken.

Afhankelijk van het type voorziening, denk bijvoorbeeld of deze wel of niet opgepakt wordt door de markt of in hoeverre deze voorziening momenteel al onder druk staat, kan er gekozen worden voor een meer actievere rol waarin ook een stimulerende of regierol wordt gepakt.

Met name voor voorzieningen waar momenteel al een tekort aan is, dient een bewuste afweging gemaakt te worden over de te kiezen rol. Ook als er voor een specifieke wijk of doelgroep een functie rekenkundig niet haalbaar is, maar deze wel wenselijk is voor de leefbaarheid of het culturele klimaat, kan de gemeente hier op inzetten door actief bij te springen.

Gemeentelijke rol van passief naar actief om te sturen op het culturele voorzieningenprogramma, met instrumenten die erbij passen
Bron: Plintenstrategie gemeente Den Haag; bewerkt en aangevuld door Sweco

SWECO

SWECO

BIJLAGE I
Nadere achtergrondinformatie

I.A Bestaand beleid en visies

Er komt nieuw cultuurbeleid. Om echter de context van Arnhem als cultuurstad beter te begrijpen is het wenselijk om inzicht te hebben in het bestaande beleid en visies van de gemeente omtrent cultuur. In deze bijlage schetsen we deze context in het kort.

Omgevingsvisie: Bereikbare cultuur voor iedereen

De omgevingsvisie Arnhem 2040 schetst een streefbeeld van Arnhem met de focus op Arnhem als groene, creatieve en ondernemende energiestad. Om de ambities uit verschillende beleidsvelden te realiseren moeten er keuzes worden gemaakt. De omgevingsvisie biedt enkele aanknopingspunten voor cultuur in balans met de groei van de stad.

Arnhem streeft ernaar om gezonde wijken te creëren waarin iedereen mee kan doen en voorzieningen goed bereikbaar zijn. Cultuur en voorzieningen bevinden zich in de buurt. Daarnaast heeft Arnhem veel cultuurhistorie, zowel in bebouwing als in verhalen, die bijdragen aan de identiteit van Arnhem. De stad heeft de ambitie om Presikhaaf en Kronenburg te transformeren in full service centers, inclusief cultuur. Tot slot is de huisvesting van creatieve ondernemers en podiumkunsten (van door het Rijk gefinancierde topgezelschappen) belangrijk voor de stad.

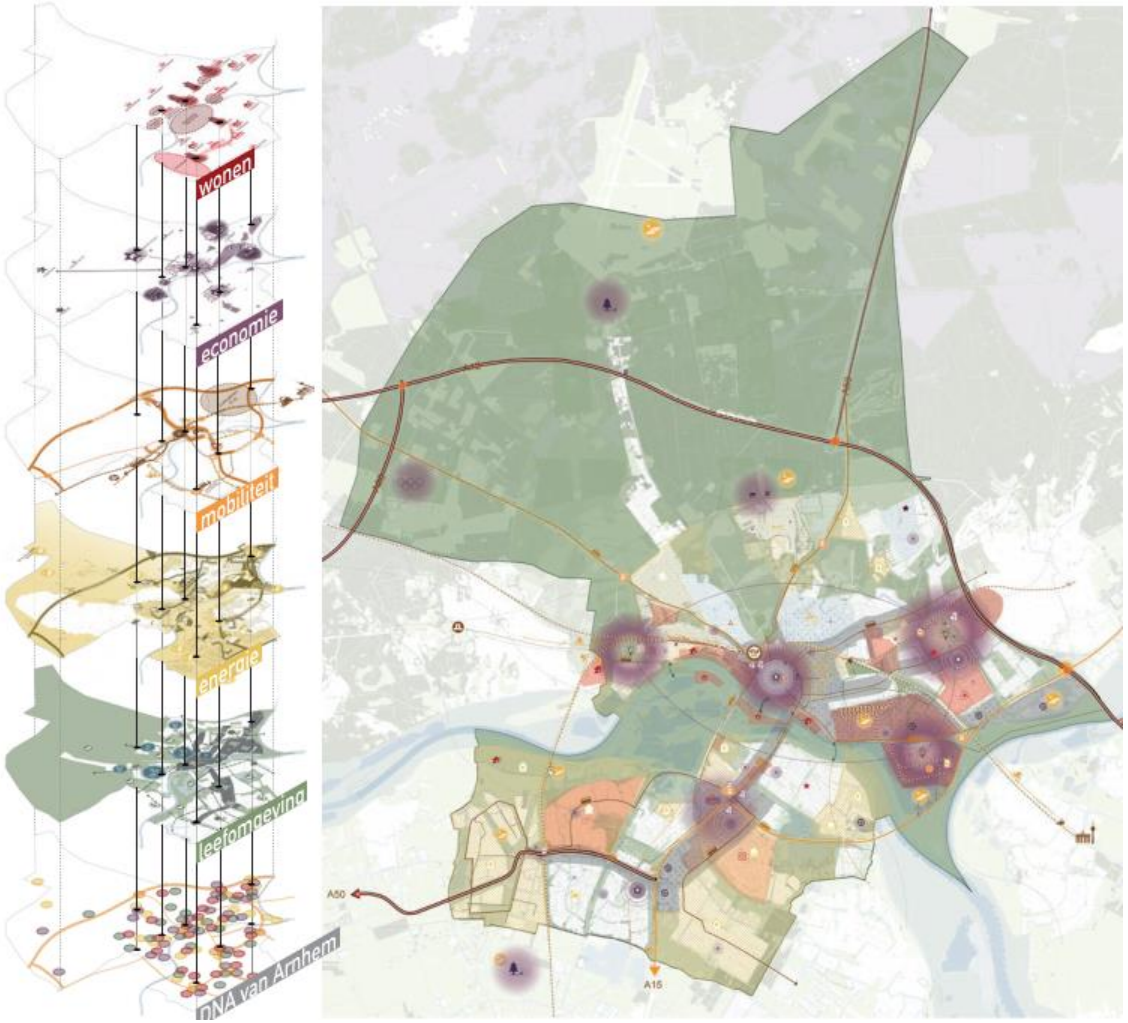

Een van de uitdagingen voor Arnhem: het stapelen van ambities vergt keuzes
Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040

I.A Bestaand beleid en visies

Cultuurprofiel 025 Arnhem-Nijmegen

Arnhem en Nijmegen zijn tegenpolen, maar er is ook veel onderliggende synergie tussen de twee steden. In het cultuurprofiel 025 trekken de twee gemeenten, samen met de bredere regio, gezamenlijk op om zich cultureel te profileren. In de regio wordt rust afgewisseld met ruis, en natuur met de stad.

Cultuurbeleid Arnhem tot nu toe

Stroom (2012), Arnhem stroomt door (2016) en Stroomversnelling (2020) heeft drie doelen:

1. Verbreding van cultuurbereik en participatie
2. Versterking van de culturele keten / infrastructuur
3. Vitalisering van het culturele klimaat

Wat specifieker gemaakt: Arnhem wil de huidige positie behouden, inzetten op cultuur op wijkniveau, meer geld naar makers en ruimte voor creatieve bedrijvigheid realiseren. Tegelijkertijd is er geen duidelijke profilering wat Arnhem wil zijn en voor wie. Dit wordt niet specifieker gemaakt dan de culturele hoofdstad van het Oosten.

Behoefte aan ruimte voor creatieve bedrijvigheid

In het onderzoek 'Huisvesting broedplaatsen' (Bureau Buiten, 2019) wordt een tekort aan werkruimte voor de creatieve sector geconstateerd. Ontwikkeling en betere benutting van ruimtes, zowel vast als tijdelijk, is nodig. In de *visie werklocaties 2040 (BCI)* zijn er meerdere wijken zoals o.a. Kronenburg, Rijnpark, Modekwartier en de Coberco Melkfabriek aangewezen als gemengde woon-werkwijken waar ruimte is voor creatieve bedrijvigheid en andere voorzieningen.

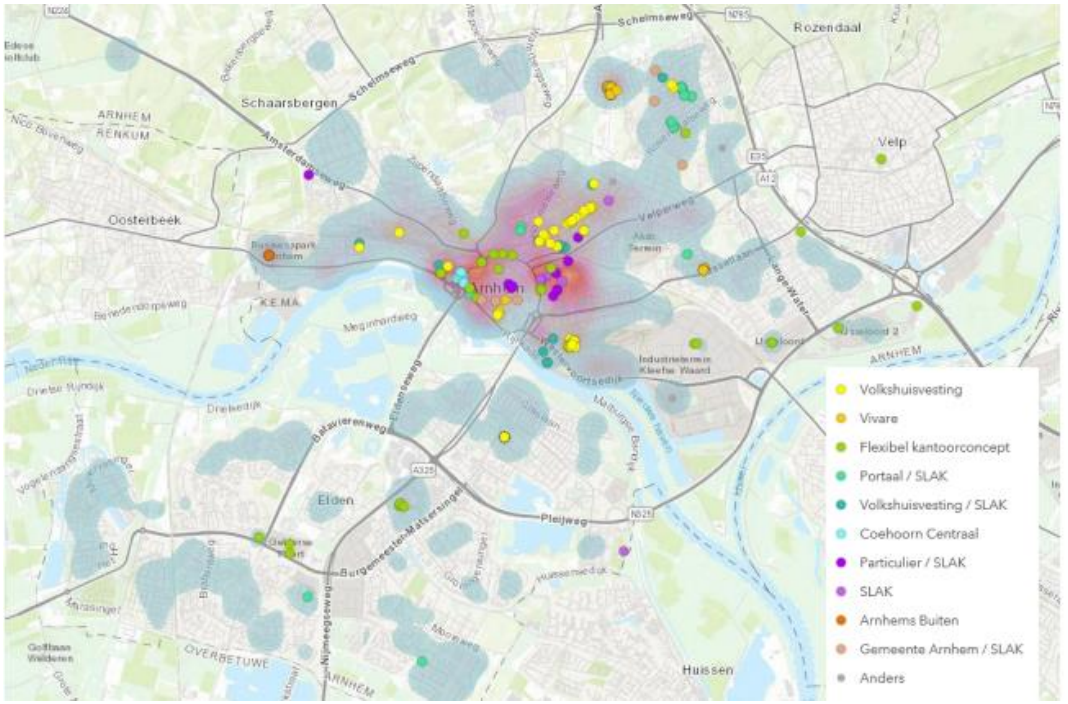

Spreiding huisvesting broekplaatsen (Bureau Buiten 2019)

I.B Uitgangspunten benchmark

Er is een benchmark met een zestal andere (cultuur)steden samengesteld. Die laat zien of Arnhem momenteel al een relatief ruim aanbod of juist weinig voorzieningen voor een bepaalde functie kent. Het gaat om de volgende zes steden: Eindhoven, Enschede, Groningen, Nijmegen, Tilburg en Zwolle. Deze steden zijn in meer en mindere mate vergelijkbaar met Arnhem, o.a. op het gebied van aantal inwoners, regiorol, enkele grotere cultuursteden en (kunst)onderwijsinstellingen. De steden zijn gekozen in overleg met de gemeente Arnhem en sluiten aan bij de onderzoeken van Blueyard en de Sectoranalyse podiumkunsten.

In de benchmark is van de volgende uitgangspunten uitgegaan:

- We hanteren cijfers afkomstig uit uniforme bronnen zoals nationale verenigingen en organisaties. Denk aan musea die zijn aangesloten bij de Nederlandse museumvereniging of filmhuizen bij de Cineville pas. Mede hierdoor meten we het aanbod in elke stad op dezelfde manier en is de bron gelijk. *Let op: Dit betekent ook dat cijfers soms kunnen afwijken van het daadwerkelijke aanbod.*
- Waar mogelijk geven we een nadere kwalitatieve duiding, zoals het type voorziening, doelgroep, zaalbezetting en spreiding.
- Voor de vergelijking rekenen we zoveel mogelijk terug naar het aantal (o.a. locaties/stoelen) per 10.000 inwoners.

Benchmarksteden in analyse
Bron: Sweco

I.C Gebiedsindelingen binnen gemeente

Bij de aanknopingspunten ruimtelijke vertaling houden we rekening met de bestaande indelingen in Arnhem.

- Noord / Zuid (boven): Er wordt vaak gesproken over de Noord en Zuid verdeling in Arnhem. De Rijn vormt hierin de grens. Soms wordt het centrum nog als een aparte entiteit gezien, in andere gevallen hoort deze bij Noord.
- Gebiedsindeling TLO (onder): Een andere indeling waarbinnen de gemeente gebruik van wordt gemaakt is de indeling van de Teams Leefomgeving. Hierin zijn verschillende wijken uit de CBS-wijken samengevoegd tot werkbare entiteiten.

Nota bene: in het project naar de stedelijke barcode (momenteel in opstartfase) wordt een andere indeling onderzocht. Mogelijk heeft dit nog effect voor de ruimtelijke vertaling en zoekgebieden. Momenteel weten we hier nog te weinig van om hierop te kunnen anticiperen.

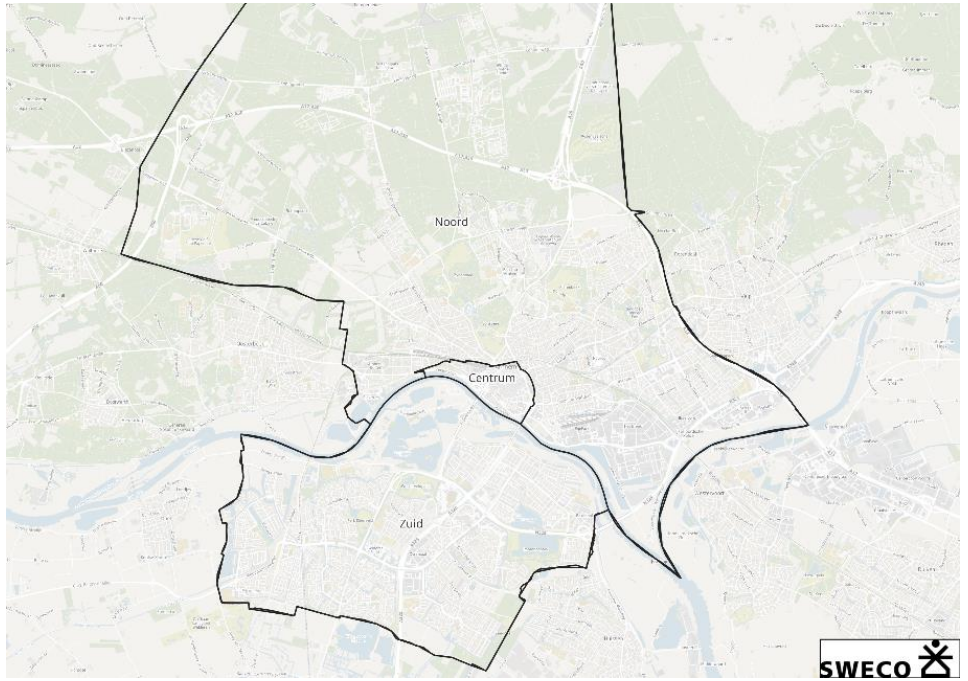

Gebiedsindeling o.b.v. CBS wijken , bewerking door Sweco (Noord, Centrum en Zuid)

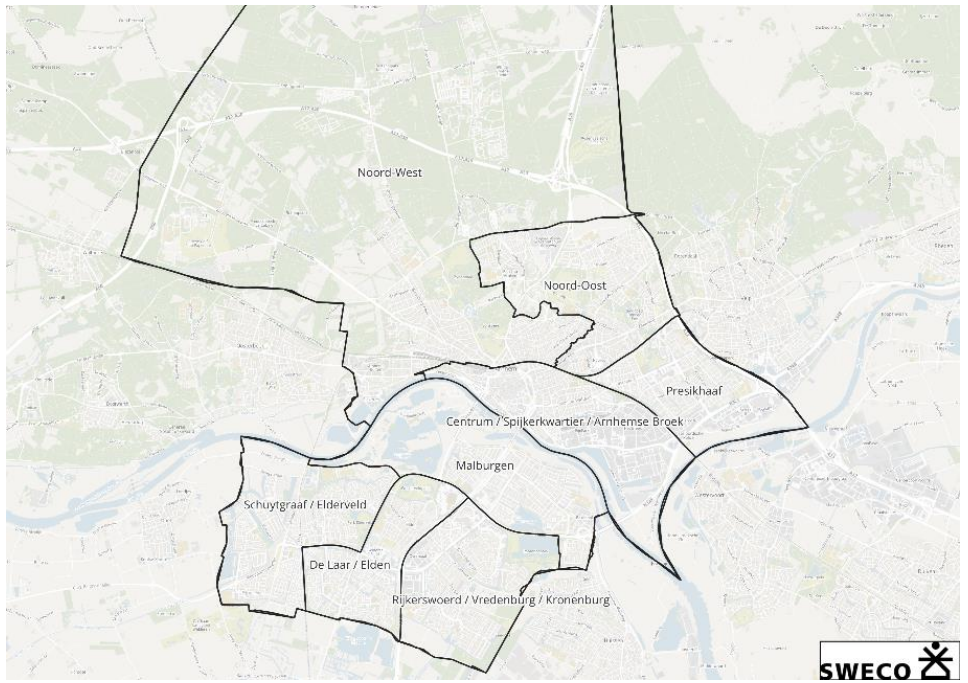

Gebiedsindeling Team LeefOmgeving (TLO)

SWECO

SWECO

Colofon

SWECO Nederland B.V.	De Holle Bilt 22 3732 HM De Bilt
Business unit Stedelijke Planning	www.sweco.nl Handelsregister 30129769
Onderwerp	Culturele referentienormen gemeente Arnhem
Projectnummer	51020288
In opdracht van	Gemeente Arnhem
Leden begeleidingsgroep gemeente (en rol binnen gemeente)	Niek Holtkuile (Gebieds en Vastgoed Realisatie, Senior adviseur ruimtelijke investeringen) Paul van Hoof (Gebiedsrealisatie en Vastgoed) Stef Katwijk (Bestuursadviseur Cultuur) Michel Rijke (Programma Ruimte voor Ontwikkeling, bestuursadviseur Ruimtelijk Juridische Zaken) Esther Ruiten (Bestuursadviseur Cultuur) Heleen Sauer (Strategie en Programmamanagement, programmamanager Groeiende Stad) Irina Wams-Loukanina (Ruimtelijk Jurische Zaken en Wonen, bestuursadviseur)
Datum	30 juli 2024
Voor meer informatie	Ellen Scholten Ellen.scholten@sweco.nl +31 6 82912347
Team	Pim Steenbergen, Natascha Boerkamp, Diego van Kampen, Marian Uenk
Versie	Eindrapport

SWECO

Handreiking nieuwe cultuurvisie

CNA-werkgroep 23 september 2024

Aanleiding

In juni 2024 werden de eerste bevindingen van de onderzoeken naar de kunst en cultuursector van Arnhem in opdracht van de gemeente gepresenteerd door Ingrid van Engelshoven (*Arnhem creatieve stad van verbinding, Subsidiestelsel en bouwstenen cultuurbeleid Arnhem* door Blueyard), door Rento Zoutman (*SECTORANANALYSE PODIUMKUNSTEN ARNHEM* door Walter Ligthart en Rento Zoutman) en door Simon Mamahit (*Aanbevelingen Popmuziek*).

De onderzoeken zijn op het moment van dit schrijven nog niet openbaar gemaakt. Vanuit CNA ontstond de behoefte om in gezamenlijkheid proactief te reageren om zo samen met de gemeente de volgende stap in de beleidsontwikkeling te kunnen zetten. Hiertoe werd een tijdelijke werkgroep in het leven geroepen.

CNA-Werkgroep ontwikkeling cultuurbeleid

De werkgroep bestaat uit Jenny Doest (Rozet), Inge Pollet (Plaatsmaken), Harold Oddens, Posttheater/ Hoogte80), Peter Hendrikx (Theater aan de Rijn), Mirjam van Tiel en Fanne Boland (beide Theater Oostpool). Er zijn twee bijeenkomsten (19 augustus en 12 september) en een kort afstemmoment met Ralph Dassen voor de CNA-bijeenkomst van 19 september.

Eerste bijeenkomst 19 augustus 2024

In deze bijeenkomst is besloten een tweeledige reactie op te stellen. Ten eerste een reactie op de procedure van de beleidsontwikkeling tot nu toe. Ten tweede een handreiking naar de gemeente in de vorm van een aantal thema's die instellings-overstijgend zijn en daarmee regie – of op zijn minst overzicht en afstemming – vragen.

Reactie op procedure beleidsontwikkeling voor kunst en cultuur in Arnhem

Wat opvalt is dat de onderzoeken nog niet gedeeld zijn met het CNA, terwijl dit najaar (2024) het beleid vastgesteld zal worden. Ook valt op dat de onderzoeken met name een signalerende en inventariserende kwaliteit hebben. Uit de onderzoeken komt naar voren dat er behoefte is aan regie vanuit de gemeente. In de inspraak-momenten tot nu toe (bijv. presentatie op 10 juni jl. in Rozet en stadsgesprek op 17 juni jl. in Musis) wordt nog niet duidelijk op welke wijzen de gemeente die 'regie' invulling zou kunnen geven. Pas als daar diverse voorstellen voor op tafel liggen kan er sprake zijn van daadwerkelijke transparantie en inspraak, zoals bijvoorbeeld CNN heeft gehad in de beleidsontwikkeling in Nijmegen. CNA verzoekt de gemeente om die inspraak mogelijk te maken om zo tot in de gehele culturele sector breed gedragen beleid te komen.

De behoefte vanuit CNA is specifiek het instellings-overstijgende perspectief onder de aandacht te brengen. Er zijn immers heel wat vraagstukken die niet op individueel instellingsniveau alleen 'opgelost' of 'ingevuld' kunnen worden. Sterker nog, het kan oneigenlijk concurrentie tot gevolg hebben als hier niet gezamenlijk in opgetrokken wordt, en/of de kunst en cultuursector als geheel minder sterk maken. Hier volgt een lijst met mogelijke vraagstukken waarmee wij de gemeente hopen te inspireren tot een gedeelde en structurele aanpak.

Thema's en vraagstukken voor gemeentelijke regie en/of sector-brede afstemming

1) **Functies formuleren**: Vanuit het overzicht over de gehele stad zouden er in samenspraak tussen CNA en gemeente functies geformuleerd moeten worden die structureel aanwezig zouden moeten zijn voor een gezonde kunst- en cultuursector. Het beleid is nu vooral gericht op individuele instellingen en projecten waardoor het daarop aansluitende overstijgende perspectief ontbreekt. Door functies te expliciteren kan niet alleen duidelijk worden welke cruciale onderdelen onderbelicht blijven, ook kan de door sector en gemeente gewenste samenwerking tussen instellingen worden bevorderd. Concreet voorbeeld: voor een project in een wijk als Arnhem Zuid zijn twee specialismen noodzakelijk, ten eerste contact & vertrouwen in de wijk, ten tweede inhoud & artistieke kwaliteit. Twee (of meer) instellingen die een van de genoemde specialismen hebben, kunnen de handen ineenslaan om de functie te vervullen. De gemeente zou de verantwoordelijkheid moeten nemen een dergelijke functie voor langere periode, bijvoorbeeld minimaal 8 jaar, te waarborgen. Een aantal van de volgende thema's zouden onder dergelijke functies kunnen vallen.
2) **Spreiding**: Het aanbod moet beter verdeeld worden over de gehele stad, maar dat hoeft niet te betekenen dat er overal hetzelfde aanbod *gevestigd* is met overal aparte ateliers, zalen en broedplaatsen. Graag trekken we samen op met de gemeente in het maken van een overzicht van het bestaande aanbod en spreiding, niet zozeer gebaseerd op vestigingsplek, maar vooral op aanbod. Daarbij kan ook een onderscheid gemaakt worden in verschillende reikwijdtes en reisbereidheid per activiteit. Concreet voorbeeld: een grootschalig popconcert heeft een grotere reikwijdte dan dansworkshops voor kinderen in een wijkcentrum. Niet in elke wijk is alles nodig. De gemeente heeft samen met CNA een belangrijke rol in het creëren van overzicht, het garanderen van onderlinge afstemming en het faciliteren en daarmee structureel maken van het benodigde aanbod.
3) **Huisvesting**: Ook hierin zou – naast benodigde nieuwbouw/ verbouw – veel te winnen kunnen zijn door coördinatie en afstemming, omdat de bestaande infrastructuur van gebouwen nog niet volledig benut wordt – bijvoorbeeld voor het vraagstuk om (jonge) makers in de stad te faciliteren. Daarnaast vragen we aandacht voor een goede balans tussen programmering en huisvesting. Ook gezien de indexering van de subsidies die de gestegen huisvestingskosten niet kunnen compenseren. Dit thema huisvesting wordt door de gemeente vooralsnog zeer vanuit instellingsniveau benaderd. Met grote verschillen in de mate waarin de gemeente zich verantwoordelijk voelt. Op basis van de gewenste functies kan in kaart gebracht worden wat de ideale infrastructuur zou zijn en hoe het benutten van reeds bestaande ruimtes geoptimaliseerd kan worden. Dat vraagt om een stevig beleid en coördinatie vanuit de gemeente, waarbij afstemming met de hele sector essentieel is.
4) **Onderwijs:** De hele culturele sector heeft baat bij stevige verbindingen met onderwijs. Op alle onderwijsniveaus. Zorg dat de opleidingen in de stad aan tafel zitten en een rol spelen in het vervullen van de functies en afstemming in de kunst- en cultuursector. Dan maak je de connectie tussen opleidingen, arbeidsmarkt en talentontwikkeling pas echt sterk. Daarnaast is het informeel en non-formeel leren van groot belang voor de sector, dus neem ook dit specifieke 'opleiding'-perspectief mee. Zorg dat ook budgetten uit de betreffende domeinen (onderwijs, werkgelegenheid, jeugd en jongeren) komen en niet allemaal uit de kunst en cultuur.

5) **Talentontwikkeling**: Breng de keten van talentontwikkeling goed in kaart. En breng in kaart wat bestaande culturele instellingen kunnen doen (en al doen) voor belangrijke vraagstukken als de behoefte aan broedplaatsen, werkplaatsen en residentieplekken. Samenwerking is ook hier een speerpunt. Dit is bij uitstek een functie waarin de sector het voortouw kan nemen.
6) **Verduurzaming/energietransitie**: Elke organisatie zal moeten verduurzamen, maar velen zijn te klein om dat proces autonoom te doorlopen. Zorg dat er op dat vlak uitwisseling en kennisdeling is op structurele schaal binnen de kunst en cultuursector van de stad. De organisaties die wat dit betreft vooroplopen kunnen anderen laten profiteren van hun voorsprong, in dit gemeenschappelijke doel. Daarnaast kan kunst en cultuur van betekenis zijn in het creëren van bewustzijn en draagvlak hiervoor door het vertellen van verhalen. Dit kan geen artistieke eis zijn, maar uitwisseling en wederzijdse inspiratie kan een mogelijke stroomversnelling teweegbrengen.
7) **Maatschappelijke polarisatie**: In de stad spelen veiligheidsissues, criminaliteit, laaggeletterdheid, zowel bij de 'linkse' als 'rechtse' populatie. Met de kunst- en cultuursector beïnvloed je het gesprek dat we voeren over elkaar en onszelf. Welke verhalen vertellen we met elkaar? Inzet op de grens van het artistieke en sociale domein is cruciaal voor de stad. Daarvoor zijn uitwisseling en middelen nodig, ook op de lange termijn. Goed voorbeeld: programma's voor azc's vanuit geld voor vluchtelingen. Maak dit geen eis voor subsidie, maar wel een mogelijkheid om educatie/participatie-beleid mee vorm te geven. Faciliteer de uitwisseling op die verschillende vlakken/ gemeenteloketten en zorg dat de budgetten ook samengesteld worden uit de betrokken domeinen. Stimuleer meer op impact dan op (financiële) afrekening.
8) **Erfgoed**: Ook op dit vlak leidt afstemming tot meer dan de som der delen. Niet alleen instellingen met erfgoed als expliciete opdracht, maar ook andere organisaties en projecten dragen hier (veelal onzichtbaar) aan bij, ook door bijvoorbeeld de gezichtsbepalende en monumentale panden. Het overzicht ontbreekt waardoor hiaten niet zichtbaar zijn, maar ook verbindingen niet gelegd worden. Al onze leden bouwen dagelijks aan immaterieel erfgoed door het bijdragen aan 'het volledige verhaal'. Concreet voorbeeld: Keti Koti Arnhem. Ook zijn er initiatieven om archivering (voor podiumkunstinstellingen) gemakkelijker te maken en te ontsluiten voor publiek. Afstemming over wat er al is zou het gemeentebeleid kunnen laden.
9) **Arbeidsmarkt/ werkgelegenheid**: Onze instellingen staan niet alleen garant voor banen voor artistieke professionals, maar ook voor veel niet-artistieke functies daar omheen. Ook is er de nood om (juist ook *niet*-artistiek!) personeel representatiever te maken voor de stad als geheel. Ook hierin kan afstemming tot meer succes leiden, bijv. door gedeelde kennismakingsprojecten voor diverse mbo en hbo opleidingen of collectief personeelsbeleid.
10) **Toegankelijkheid:** Gezamenlijk staan we voor een breed palet aan kunstvormen en kunstpraktijken met een sterke verbinding met educatie en amateurkunst. Maar ook hier zou het samen optrekken grote voordelen op kunnen leveren. Bijvoorbeeld door het beter kenbaar maken van die volledigheid en reikwijdte van het veld als geheel naar publiek en deelnemers toe (bijvoorbeeld door collectieve marketing i.s.m. de gemeente). Daarnaast kan de voortvarendheid waarmee de sector dit thema de laatste jaren oppakt inspirerend zijn voor andere domeinen.

De volgende stap: partnerschap
Wat het CNA wenst is partnerschap met de gemeente in de totstandkoming van de nieuwe beleidsvisie, maar ook in de voortgang van eigen exploitatie en ontwikkeling. CNA heeft behoefte aan minder protocol en meer kennisdeling en afstemming. Natuurlijk heeft ieder haar eigen rol en dient er (juridische) distantie te zijn, maar kan het veel meer *samen*, zoals bijvoorbeeld op de thema's hierboven beschreven. Het mes snijdt dan als het goed is aan twee kanten: de gemeente krijgt meer draagvlak voor het nieuwe cultuurbeleid en het CNA zal de collectiviteit waar het netwerk voor staat, toekomstbestendig kunnen maken voor de overstijgende vraagstukken waar we allemaal voor staan.

Graag lichten wij vanuit de CNA-werkgroep een en ander nog verder toe in een persoonlijk gesprek, bestuurlijk en/of ambtelijk.

Met vriendelijke groet,

Ralph Dassen
Voorzitter CNA
r.dasse@focusarnhem.nl

19-11-2024 Arnhem

DURF

Manifest door en voor de jonge en beginnende makers van Arnhem

Maak Ruimte

Betaalbare studioruimtes met een gevarieerd aanbod
Een heldere, lange termijn visie voor studioruimtes
Een goed functionerende en toegankelijke atelier organisatie
Professionele en toegankelijke broedplaatsen
Bureaucratievrije toegang tot lege panden
Een duidelijk doorgroei- en toewijzingssysteem
Bestaande podia om hun ruimte beschikbaar stellen

Bied Perspectief

De midden podia die beheerd worden door ondernemers
Heldere subsidievoorwaarden voor de grotere culturele instellingen
Een diverser programma aanbod
Meer verantwoordelijkheid bij de makers
Samenwerking tussen het kunstvakonderwijs, culturele instellingen & Gemeente
De programmering van beginnende makers
Fair pay
Een nieuwe subsidie-zuil voor experimentele projecten
Herverdeling van subsidiegelden
De relatie tussen gemeente/beleid en kunstenaar
Structurele ontmoetingsplekken

Wees Transparant & Werk Samen

Het erkennen van kunst als hoofdzaak
Vertalers
Een verplichte code voor instellingen
Toegankelijke en inclusievere vormen van subsidieaanvragen
Een open communicatie over subsidiegelden
De verbinding tussen kunst en andere domeinen

Aan: de gemeenteraad van Arnhem

Betreft: schriftelijke inspraakreactie Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025–2028 ‘Standplaats Arnhem’

Geachte raadsleden,

Namens Platform Binnenstad Arnhem spreken wij onze waardering uit voor de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025–2028 ‘Standplaats Arnhem’. Wij herkennen ons in de versterking van het maakklimaat in de stad en de accenten die de nota legt op het beter faciliteren van makers, het vergroten van publieksbereik, het creëren van meer fysiek ruimte voor kunst en cultuur en het versterken van de culturele sector.

Dit draagt bij aan de transitie die in de binnenstad gaande is; steeds meer van een ‘place to buy’ naar een ‘place to be’; een fijne plek om te zijn en te ontmoeten. Door het steeds compacter wordend kernwinkelgebied, ontstaat er ruimte voor andere voorzieningen aan de randen. Kunst en cultuur past hier perfect bij en dit draagt tevens bij aan de goede functiemix van retail-horeca-cultuur van de Arnhemse binnenstad, die zeer gewaardeerd wordt en ervoor zorgt dat bezoekers langer verblijven.

Kunst en cultuur moet toegankelijk en beschikbaar zijn voor iedereen. Het is zeer te waarderen dat er stadsbreed aandacht is voor kunst en cultuur en dat hierbij ook specifiek naar Arnhem Zuid gekeken wordt. Wij willen daarnaast ook nadrukkelijk aandacht vragen voor de binnenstad als centrale locatie waar de ambities uit deze uitgangspuntennota samenkomen. De binnenstad is het kloppend hart van Arnhem, waar kunst en cultuur zichtbaar en toegankelijk zijn voor een breed en divers publiek, en waar direct wordt bijgedragen aan levendigheid, toeristische aantrekkingskracht en economisch belang. Juist in de binnenstad kunnen makers hun publiek vinden, kan vernieuwing zichtbaar worden gemaakt en kan er een plek worden geboden aan experiment, evenementen en ontmoeting.

Arnhem heeft een belangrijke regionale en op sommige vlakken zelfs landelijke betekenis als het gaat om verschillende culturele functies en instellingen. Door te investeren hierin, wordt de unieke kernwaarde ‘creatief’ versterkt en draagt dit bij aan de culturele uitstraling die bij een provinciale hoofdstad hoort.

Investeren in kunst en cultuur in de binnenstad betekent dan ook investeren in de aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van de stad als geheel. Wij verzoeken u daarom de binnenstad expliciet te verankeren in de verdere uitwerking van het cultuurbeleid, zodat kunst en cultuur hier blijvend de rol kunnen vervullen die past bij Arnhem als culturele (hoofd)stad van formaat.

Met vriendelijke groet,
Platform Binnenstad Arnhem

Aan de gemeenteraad

Datum	: 23 september 2025
Zaaknummer	: 4406247
Contactpersoon	: Nikki Timmermans
Telefoonnummer	: 026 3773994

Onderwerp: Afdoening Motie 24M154 ‘Betaalbaar muziekonderwijs voor kinderen en jongeren’

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de resultaten van de verkenning in het kader van motie 24M154 ‘Betaalbaar muziekonderwijs voor kinderen en jongeren’.

Inleiding
Op 13 november 2024 heeft uw raad bij de behandeling van de begroting 2025-2028 met motie 24M154 gevraagd om een verkenning te doen naar óf en op welke manier extra ondersteuning van muziekonderwijs mogelijk passend is in Arnhem. De afgelopen periode hebben we hier een verkenning naar gedaan door informatie op te halen en diverse gesprekken te voeren, zowel intern als extern met betrokken partners.

Resultaten verkenning
De gemeente ondersteunt dat kinderen en jongeren op school muziekles op school kunnen volgen op de volgende manier (*binnenschoolse cultuureducatie*):

- In Arnhem kunnen scholen gebruik maken van cultureel aanbod om zo kinderen van 0-18 jaar op school in aanraking te laten komen met muziekonderwijs. Bijvoorbeeld via het programma ‘Cultuureducatie met Kwaliteit / Méér Muziek in de Klas’, het ‘Pr8-programma’, de Arnhemse Doe Maar Mee Band en het programma Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie, dat Rozet in samenwerking met culturele partners en scholen uitvoert.
- In het kader van het Convenant Cultuureducatie 2023-2030 onderzoeken we in de periode 2023-2026 hoe cultuureducatie in het voortgezet onderwijs en de voorschoolse periode (kinderopvang) kan worden versterkt. Er is reeds een coördinator van Rozet actief.

De gemeente ondersteunt dat kinderen en jongeren in de vrije tijd muziekles kunnen volgen op de volgende manier (*buitenschoolse cultuureducatie*):

- Rozet faciliteert als netwerkpartner het toegankelijk maken van cultuur, onder meer door ruimtes tegen een maatschappelijk tarief beschikbaar te stellen voor aanbieders van kunst en cultuurcursussen, het in beeld brengen van kunst en cultuurcursussen en zorgen doorstroming

bij het gebruik van ruimtes, de promotie van de Gelrepas en te fungeren als aanspreekpunt voor het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
- Via de Gelrepas kunnen kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag inkomen tegoed besteden aan (onder meer) muziekles. Als deze bijdrage niet toereikend is, kan via het Jeugdfonds Sport en Cultuur een aanvullende bijdrage van maximaal € 90,00 worden vergoed voor kinderen tussen 4-17 jaar.
- In het kader van het Nationaal Programma Arnhem-Oost zorgt het programma Rijke Schooldag voor een uitbreid aanbod tijdens, voor en na schooltijd, en zelfs in de vakantieperiodes voor kinderen in Arnhem-Oost (waaronder cultuureducatie en muziekles). De komende tijd zullen scholen invulling geven aan dit programma.
- We werken aan een integraal accommodatiebeleid. Hierbij kijken we integraal naar het gebruik, beheer en exploitatie van accommodaties. Wij zijn voornemens dit uit te werken in een plan van aanpak voor twee pilotwijken (Presikhaaf en Schuytgraaf/Elderveld) waarvan wij in het najaar van 2026 de eerste resultaten verwachten. We nemen hierin mee op welke manier amateurkunstaanbieders, verenigingen en communities makkelijker toegang hebben tot betaalbare voorzieningen in de wijk om zo de leskosten te verlagen.

Met betrekking tot *buitenschoolse cultuureducatie* identificeren we de volgende kansen om het muziekonderwijs voor kinderen en jongeren te versterken:
- Onderzoeken of we de spelregels die gelden om in aanmerking te komen voor een aanvullende bijdrage vanuit het Jeugdfonds Sport & Cultuur kunnen herijken, om zo de drempel en de kosten voor muziekles voor gezinnen te verlagen.
- Indien zich kansen voordoen binnen het programma van de Rijke Schooldag voor extra versterking van het muziekonderwijs, ons met de scholen hiervoor in te zetten.
- De vraag naar betaalbare voorzieningen om leskosten te verlagen in eerste instantie mee te nemen in het lopende proces van ons integraal accommodatiebeleid en deze vraag in samenwerking met aanbieders van muzieklessen en andere belanghebbenden uit te werken voor de twee pilotwijken.

Consequenties
Gezien het bovenstaande kiezen wij ervoor om uitvoering te geven aan de motie door aan de slag te gaan met de geschetste kansen. Wij monitoren de resultaten en leggen dit indien nodig aan uw raad voor.

Met betrekking tot het Integraal Accommodatiebeleid gaan wij in oktober 2025 met uw raad in gesprek over de richting, rollen en kaders op basis van een ‘Gespreksnotitie’.

We beschouwen met deze brief de motie als afgedaan.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas A. Marcouch

Bijlage:
- Verkenning Betaalbaar muziekonderwijs

Verkenning voor motie Betaalbaar muziekonderwijs

1. Motie Betaalbaar muziekonderwijs

Tijdens de behandeling van de Begroting 2025 dienden de fracties van Arnhem Centraal en D66 de motie ‘Betaalbaar muziekonderwijs voor kinderen en jongeren’ in (24M154). Deze werd aangenomen. Het verzoek luidde:

- *In samenhang met de lopende ontwikkeling van het Integraal Accommodatiebeleid en de herijking van het Cultuurbeleid een verkenning te doen naar óf en op welke manier extra ondersteuning van muziekonderwijs mogelijk en passend is in Arnhem, bijvoorbeeld via (meer) subsidies voor ruimten, subsidies van lessen of middels gesubsidieerd aanbod voor specifieke groepen;*
- *Hierbij mee te nemen op welke wijze de ondersteuning het meest effectief bijdraagt aan een verlaging van de kosten voor de betreffende gezinnen;*
- *Vóór de komende perspectiefnota de raad te informeren over de uitkomsten van deze verkenning en over kosten van mogelijke keuzes om muziekonderwijs extra te ondersteunen.*

Als opmaat naar de beantwoording van deze motie bevat dit memo een beknopte verkenning (op basis van een paar gesprekken / schriftelijke informatie en websites) van wat we als gemeente al doen in het ondersteunen en faciliteren van het toegankelijk maken/houden van muziekonderwijs. De motie raakt meerdere beleidsterreinen en -onderwerpen: Cultuur, Onderwijs, Bestaanszekerheid, het programma Arnhem Oost en het Integraal Accommodatiebeleid.

2. Definitie Muziekonderwijs

Vooraf is het belangrijk om muziekonderwijs te definiëren. Het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) geeft desgevraagd aan:

‘De term onderwijs zien wij in relatie tot wat er wettelijk verplicht is ('formeel leren'); de term educatie is beter voor educatieve activiteiten die niet verplicht zijn ('non-formeel leren' of 'buitenschools'). Hier is ook sprake van leerlijnen (zoals in het formele onderwijs) maar men gaat dit op vrijwillige basis aan. Hier vallen bijv. muziek- dans- en theaterscholen onder. Voor de volledigheid wordt ook de term 'informeel leren' gebruikt. Dan doe je kennis, ervaring etc. op zonder dat sprake is van een leerlijn omdat het min of meer incidenteel/toevallig is: bijv. als je naar een museum, de dierentuin gaat of je bezig houdt met erfgoed (materiaal of immaterieel).

Als LKCA dragen we uit dat de binnenschoolse cultuureducatie (vaak eerder het karakter van kennismaken en oriënteren) buitenschools verdiept en verrijkt kan (en moet) worden en waar ook talentontwikkeling dan gestalte krijgt.
Idealiter is er in elke gemeente een samenhangende infrastructuur zodat cultuureducatie tot (enthousiaste, levenslange) cultuurbeoefening/participatie kan leiden.’

In deze verkenning gaan we in op alles wat de gemeente op het gebied van muziekonderwijs doet, van cultuureducatie binnenschools (oftewel formeel leren) tot cultuureducatie buitenschools (oftewel non-formeel leren), waaronder ook amateurkunst(beoefening) en cultuurparticipatie vallen.

3. Verkenning

3.1 Cultuur

3.1.1 Beleidskaders

Standplaats Arnhem: Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028
Eén van de uitgangspunten uit de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid (nog niet vastgesteld) luidt:

”*Cultuureducatie bijdraagt bij aan persoonsvorming en kansengelijkheid, het creëren van publiek voor de toekomst en burgerschap. Amateurkunst, cultuurparticipatie en cultuureducatie vormen de humuslaag van de culturele sector en zijn onderdeel van de culturele infrastructuur.* ”(p.9 Uitgangspuntennota)

Het belang van cultuureducatie (binnenschools), en amateurkunst & cultuurparticipatie (buitenschoolse cultuureducatie) wordt in de Uitgangspuntennota als volgt verwoord.

Cultuureducatie
“In Arnhem vinden we cultuureducatie om verschillende redenen belangrijk. Cultuureducatie stimuleert veerkracht en talentontwikkeling van kinderen en jongeren (makers in de dop!), draagt bij aan burgerschapsvorming en kansengelijkheid in het onderwijs, stimuleert creativiteitsontwikkeling en is het begin van publieksvorming (kennismaken!) We hebben cultuureducatie in het onderwijs, waaronder het speciaal onderwijs belegd via Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)/ Meer Muziek in de Klas, waarbij scholen, culturele instellingen en de gemeente het Convenant Cultuureducatie 2023-2030 hebben opgesteld. De afspraken uit dat convenant vormen een stevige basis voor cultuureducatie binnen de school. We gaan er dan ook in 2025-2028 mee door en onderzoeken hoe cultuureducatie in het voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs kan worden versterkt. Daarnaast faciliteert de gemeente het Pr8-programma, waarbij alle kinderen van alle basisscholen in Arnhem, jaarlijkse een culturele instelling bezoeken. Om buitenschoolse cultuureducatie te bevorderen is de relatie met naschoolse programma's in de wijken, School & Omgeving en in het bijzonder de Rijke Schooldag in het kader van het Nationaal Programma Arnhem Oost van belang" (p.15)

Amateurkunst en cultuurparticipatie
“Actieve cultuurparticipatie draagt bij aan een levendige stad waarin kinderen en jongeren kansrijk opgroeien. En waar je je, ongeacht je leeftijd, kunt blijven ontplooien. Deelnemen aan kunst en cultuur brengt inwoners bij elkaar en versterkt de onderlinge verbondenheid. Daarnaast bewijzen steeds meer onderzoeken dat actieve cultuurparticipatie gezond voor je is, zowel mentaal als fysiek. We vinden het daarom belangrijk dat alle Arnhemmers laagdrempelig toegang hebben tot kunst- en cultuurbeoefening, en streven daarbij een breed cultuurbegrip na: van koren en orkesten, via theater en dans, naar nieuwere vormen, zoals mode en textiel en hiphop en dj’en.” (p.16)

In de Uitgangspuntennota is onderstaand haakje naar de motie Betaalbaar Muziekonderwijs opgenomen:

“Onder andere muziekonderwijs in Arnhem is op dit moment niet voldoende bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We willen ervoor zorgen dat amateurkunstaanbieders, verenigingen en communities makkelijker toegang hebben tot betaalbare voorzieningen in de wijk om zo de leskosten te verlagen.”(p.16)

Cultuureducatie: Convenant Cultuureducatie 2023 – 2030

Dit convenant is – als vervolg op het convenant 2015 -2023 - opgesteld in de stuurgroep Cultuureducatiedoor vertegenwoordigers van de partners: schoolbesturen, culturele instellingen, gemeente (cultuur en onderwijs) en Rozet.
https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/7c7d17df-e4b4-4651-be6b-90834f770310

Rozet ondersteunt, als penvoerder en coördinator van de uitvoering van ‘het Convenant Cultuureducatie 2023-2030’, professionals in het culturele veld en onderwijs ten aanzien van kunst- en cultuureducatie. Rozet ontvangt een gemeentelijke basissubsidie. Basis voor de besteding voor de basissubsidie is de gemeentelijke concept- uitvraag 2025 – 2028. Hierin staat m.b.t. cultuureducatie verder: *Rozet maakt bij het aanbod zo veel mogelijk gebruik van lokale makers (bijvoorbeeld uit de wijk waar de school gevestigd is).*
Onder de verantwoordelijkheid van de stuurgroep, valt er onder de uitvoering van het convenant:

- *Cultuureducatie met kwaliteit*
- *Meer muziek in de klas*
- *Pr8 programma*

Doel: Alle kinderen (0-18 jaar) in Arnhem krijgen gelijke kansen om creatief op te groeien zodat ze zich ontwikkelen tot waardige, vaardige en aardige stadsbewoners die actief participeren in de samenleving.

Het aantal deelnemende scholen (CMK, PR8 en Meer muziek in de klas) is opgenomen als een indicator.

3.1.2 Beleidsuitvoering

Rozet

Cultuureducatie

- *Cultuureducatie met kwaliteit (CmK)*

In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit werken scholen en culturele instellingen sinds 2013 samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. Doordat leerlingen in aanraking komen met verschillende kunstvormen leren ze om hun creatieve en culturele vaardigheden te ontwikkelen en ook persoonlijk en in sociaal opzicht te groeien.

De doelen van CmK:

- Duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie
- Tweesporenbeleid: Onderhouden van relatie met scholen die al deelnemen & nieuwe scholen bereiken
- Vergroten kansengelijkheid leerlingen
- Culturele ontwikkeling van het kind centraal stellen
- Vergroten professionaliteit leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders

- Aansluiting binnen- en buitenschools aanbod
- Cultuureducatie met Kwaliteit is een matchingsregeling waarin de gemeente Arnhem participeert en waarvoor Rozet de penvoerder en uitvoerder van het lokale programma is.

- *Méér muziek in de klas*

Rozet doet mee met het landelijke programma Méér Muziek in de Klas. Méér Muziek in de Klas, een landelijk programma dat en tot doel heeft muziekonderwijs te realiseren voor alle basisschoolleerlingen in Nederland, is in Arnhem onderdeel van Cultuureducatie met Kwaliteit.
Op diverse Arnhemse scholen is er dankzij dit programma een kunstvakdocent in de klas of zijn onderschoolse muzieklessen gekoppeld aan naschoolse muzieklessen. Rozet heeft voor 2025-2026 de subsidie van Méér Muziek in de Klas aangevraagd en toegekend gekregen. Dit maakt het voor Arnhemse scholen mogelijk om door Rozet Onderwijs te worden begeleid in het traject voor méér muziek in de klas. Dit kan een wens zijn voor hulp bij het opzetten van een rijk programma waar muziek een groot onderdeel van is. Of bij de uitvoering, zoals het matchen van een vakdocent Muziek bij de school. Rozet heeft adviseurs en een muziekspecialist die scholen kunnen adviseren en helpen.

- *Pr8 programma*

Alle leerlingen op alle scholen voor Primair Onderwijs maken kennis met de stad en culturele instellingen. Acht culturele instellingen bieden jaarlijks een kunstprogramma aan bestemd voor het Primair Onderwijs. De samenstelling van het programma wordt jaarlijks vooraf afgestemd met de Pr8-comissie van de stuurgroep die toeziet op kwaliteit, diversiteit en actualiteit van het aanbod. Het is daarom mogelijk dat gedurende de looptijd van het convenant de samenstelling van instellingen aan het Pr8-programma wijzigt.

- *Arnhemse Doe Maar Mee Band*

Arnhem heeft een Doe Maar Mee Band. Dit is een landelijk initiatief dat een uitkomst is van Méér Muziek in de Klas. Door heel Nederland worden tijdens de Kindermuziekweek ‘Doe Maar Mee’ bands gevormd. Iedereen die wil; kan meedoen. Uiteindelijk wordt per regio of stad gezamenlijk opgetreden, met hetzelfde repertoire.

Op website van Rozet staat uitgebreide informatie voor scholen en inwoners.

- *Programma Kansrijk opgroeien*

Onder het motto Langdurig, Structureel en Dichtbij heeft Rozet met vijf Arnhemse scholen het programma Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie ontwikkeld. Door cultuureducatie structureel te verbinden, wordt het onderwijs voor de leerlingen verrijkt. Wekelijks krijgen alle kinderen van groepen 1 t/m 8 muziek-, theater- en beeldende lessen die worden gegeven door kunstvakdocenten en aansluiten bij de reguliere lessen. Quote website Rozet:
‘De leerkrachten zijn erg enthousiast over de meerwaarde van de lessen: ”Jij geeft gewoon een taalles!”, zegt de leerkracht groep 4 tegen de theaterdocent. “Wij willen ons taalonderwijs niet allen cognitief aanbieden, binnen de theater en muzieklessen spreken we andere leerstijlen aan waardoor we zien dat de woorden vaak beter beklijven”.’

Cultuurparticipatie en Amateurkunst

Rozet heeft ook een rol met betrekking tot muziekonderwijs *buiten* schooltijd, de zogenaamde cultuurparticipatie/amateurkunstaanbod.
In de gemeentelijke uitvraag voor de basissubsidie is hierover opgenomen:
Rozet is netwerkpartner en faciliteert in het toegankelijk maken van cultuur. Voor zover het de basissubsidie betreft, zijn dat de volgende activiteiten:

- *Rozet stelt goed gefaciliteerde ruimtes tegen maatschappelijk tarief beschikbaar voor aanbieders van kunst & cultuurcursussen*
- *Rozet brengt aanbieders van kunst & cultuurcursussen in beeld en zorgt, indien nodig, voor doorstroom bij het gebruik maken van de ruimtes*
- *Het signaleren van ontwikkelingen op het gebied van kunst- & cultuuraanbod en aanbieders en de gemeente hierover informeren en adviseren*
- *Rozet draagt zorg voor de promotie van de Gelrepas met de focus op het Arnhemse aanbod taal, kunst en erfgoed*
- *Met het project JongIn biedt Rozet een platform voor jongeren rondom cultureel aanbod en actuele/aansprekende thema's*
- *Rozet coördineert het Jeugdfonds Sport en Cultuur ten aanzien van de vraag en het aanbod in Arnhem*

Jeugdfonds Sport en Cultuur Gelderland

Doel van het Jeugdfonds Sport en Cultuur Gelderland is voor alle kinderen in Gelderland deelname aan sport of cultuur bereikbaar te maken door financieel te ondersteunen. In Arnhem is de Gelrepas de voorliggende voorziening. Dit betekent dat als kinderen aan sport of cultuur willen doen dit vanuit de Gelrepas gefinancierd moet worden. Omdat muzieklessen vaak wat kostbaarder zijn, is met de Gemeente Arnhem afgesproken dat het Jeugdfonds maximaal 90 euro mag bijleggen voor kinderen die aan deze activiteit willen deelnemen (dit kan zowel voor de les als voor ondersteuning bij het huren van instrumenten).
Daarnaast draagt het Jeugdfonds bij aan kinderen die niet in aanmerking komen voor de Gelrepas, maar waarvan het gezin in dusdanige financiële problemen zit (ter beoordeling van de leerkracht) dat kinderen om die reden niet kunnen deelnemen aan dergelijke activiteiten. Het aangevraagde bedrag gaat niet naar de ouders maar naar de aanbieder (bijv. een muziekvereniging).

Op grond van deze afspraak heeft het Jeugdfonds in 2024 in Arnhem 21 kinderen kunnen helpen op het gebied van cultuur, waarvan 9 kinderen met muzieklessen (ter idee: het totaal aantal kinderen dat in Arnhem is geholpen was in 2024 259 (dus heel veel aanvragen voor sportactiviteiten).
In 2025 zijn tot en met augustus 9 kinderen geholpen, waarvan 2 met muzieklessen.

Het Jeugdfonds ziet al enige jaren een terugloop ontstaan. Ook zien zij dat de kosten van muzieklessen in de loop der tijd zijn gestegen en dat impact heeft op het saldo van de Gelrepas. Met als gevolg dat kinderen hier mogelijk van afzien en dus ook geen aanvulling vanuit het Jeugdfonds plaatsvindt.

3.1.3 Financieel

Scholen

Vanuit het ministerie van OCW ontvangt een school één budget voor alle kosten (lumpsum). Cultuureducatie zit ook in deze lumpsum. Scholen ontvangen in deze lumpsum €16,86 (inclusief €3.- per leerling voor museumbezoek). Het is gebruikelijk dat scholen die middelen vrij besteden vanuit hun lumpsum budget. Meestal worden vakdocenten ingezet voor een aantal leerjaren of in het gehele curriculum (gr 3 – 8). Het verschilt per school hoe belangrijk cultuureducatie wordt gevonden en de mate waarin dat wordt aangeboden. Dit hangt samen met de schoolvisie.

Alle culturele activiteiten die een school inkoopt, kunnen via een eenvoudig formulier worden gedeclareerd bij Rozet Onderwijs. De school krijgt dan 50% van de kosten terug. Als de school meedoet aan het PR8cultuurprogramma krijgt de school 59% terug.

Rozet

Zoals gezegd, ontvangt Rozet vanuit de gemeente jaarlijks een basissubsidie, waarin meerdere doelen en ambities samenkomen waaronder cultuureducatie (waar muziekonderwijs weer onderdeel vanuit maakt). Deze subsidie is gedeeltelijk geoormerkt, maar het merendeel van de subsidie niet. Voor cultuureducatie is er niets geoormerkt, maar wordt er verwacht dat Rozet wel een aantal taken op dit vlak bekostigd vanuit de basissubsidie. Waaronder muziekonderwijs.

De hieronder genoemde financiële bijdragen zijn conform huidige financiële afspraken van de gemeente Arnhem met Rozet betreffende Cultuureducatie Primair Onderwijs en met de onderwijsinstellingen:

- *Pr8Cultuurprogramma*
    - Scholen dragen bij deelname aan het programma €6,- per leerling (incl. €1,- t.b.v. vervoer) bij;
    - Culturele instellingen dragen voor de ontwikkeling en uitvoering van hun eigen aanbod bij. Op jaarbasis investeert iedere culturele instelling gemiddeld €20.000,-.
    - Jaarlijks stelt Rozet, als geoormerkt budget binnen haar subsidie, € 64.841 ter beschikking aan het Pr8Cultuurprogramma. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:
        - coördinatie en planning: €25.500,
        - bijdrage in huurkosten theater- en muziekzalen: €9.341
        - vervoer: € 30.000

- *Cultuurg€ld (voorheen: matchingsmiddelen)*

Alle Arnhemse scholen reserveren en besteden jaarlijks cultuurgeld: €21,50 per leerling. Gemeente Arnhem stelt daar tegenover, voor het Primair Onderwijs, €17,- per leerling beschikbaar. Op basis van 13.000 leerlingen levert dit een budget op van €219.800. 75% van dit budget (€164.850) is bestemd voor matching/financiële ondersteuning van scholen bij de inkoop van cultuuractiviteiten. 25% (€54.950) is bestemd voor (les)materiaal met betrekking tot een actueel thema dat aandacht verdient en verbonden wordt aan Cultuureducatie. Het ontwikkelde lesmateriaal wordt ter beschikking gesteld aan alle Arnhemse scholen.

- *Cultuureducatie met Kwaliteit*

Binnen de subsidie van de gemeente Arnhem aan Rozet is €134.544,- geoormerkt als matchingsbijdrage aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit

- *Consulenten/adviseurs Taal, Kunst en Erfgoed*

Binnen de begroting van Rozet is €181.346 geoormerkt voor de consulenten Taal, Kunst en Erfgoed.

NB.: De genoemde bedragen zijn op basis van het prijspeil 2023 en zijn onderhevig aan eventuele jaarlijkse prijsindexatie. Toekenning van de bedragen die onderdeel zijn van een subsidie van de gemeente Arnhem geschiedt onder begrotingsvoorbehoud

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Er is een subsidierelatie met gemeente Arnhem, waarbij zij een kleine 60.000 euro ontvangen voor budget sport en cultuur. Voor cultuur is er ook een instrumentendepot.

3.2 Bestaanszekerheid

Het tegoed van de Gelrepas geeft de mogelijkheid om *(buitenschools)* muziekles te volgen. Van de 14.800 Arnhemse pasgebruikers zijn 4.500 pasgebruikers jonger dan 18 jaar. In Arnhem zijn ongeveer 60 aanbieders/muziekscholen aangesloten bij de Gelrepas. Ondanks dit aanbod zien we dat de tegoeden vooral worden besteed aan sportattributen, sport en attracties (op basis van onze jaargegevens 2024). Voor sportattributen en kleding hebben kinderen een apart tegoed op de pas, dat ze alleen daarvoor kunnen gebruiken. Cultuur kan alleen besteed worden uit het basistegoed op de pas (€ 335 voor kinderen). Het past niet in de begroting en beleid (keuzevrijheid bij het basistegoed) om hier aanpassingen in te doen.

Financieel

In 2024 hebben 785 kinderen gebruik gemaakt van Cultuuraanbod op de Gelrepas en hebben daarbij ruim € 83.000 van hun tegoed besteed (gemiddeld ruim € 105 per pashouder). Dit is een breed aanbod van o.a. Bibliotheek, museum en theater.

3.3 Programma Arnhem Oost

Binnen de Rijke Schooldag werken scholen en lokale organisaties nauw samen om kinderen in Arnhem-Oost extra kansen te bieden. Dit programma zorgt voor een uitgebreid aanbod *tijdens, voor en na* schooltijd, en zelfs in de vakantieperiodes. Kinderen krijgen niet alleen meer taal- en rekenonderwijs, maar kunnen ook deelnemen aan sport, kunst en cultuur, huiswerkbegeleiding en activiteiten voor hun persoonlijke ontwikkeling.

We bouwen voort op wat er al is ontwikkeld en kijken per school en wijk hoe we het bestaande aanbod kunnen verbeteren en uitbreiden. Op dit moment loopt de schooldag van 8.00 uur tot 17.00 uur, inclusief een gezonde schoolmaaltijd. In de toekomst willen we dit mogelijk uitbreiden naar de avonduren en zelfs naar de zaterdag. Zo werken we samen aan een speciaal Arnhem-Oost Curriculum, waarmee kinderen hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. (bron: website Arnhem Oost).

Belangrijke notie hierbij is dat het bij bovenstaande gaat om cultuureducatie in de volle breedte én het aan de scholen is om hier invulling aan te geven.

3.4 Integraal Accommodatiebeleid

In de Perspectiefnota 2024-2027 stelden we dat meer dan een kwart van de Arnhemmers maatschappelijk actief is. In de afgelopen jaren is de wens ontstaan om integraal te kijken naar het gebruik, beheer en exploitatie van accommodaties die vallen onder de definitie 'maatschappelijk'. Maatschappelijke accommodaties zijn fysieke plekken die sociale cohesie ondersteunen, doordat ontmoeting en verbinding in de wijk en buurt kan plaatsvinden. Ze kunnen gebruikt worden voor onderwijs, culturele activiteiten, sport en/of welzijnsactiviteiten, natuureducatie en bijvoorbeeld dienstverlening in de wijken. De (gemeentelijke) plekken worden nog onvoldoende goed benut, of passen ze niet bij de behoefte van inwoners, organisaties en professionals. Door gericht beleid, inspanningen en betere afstemming op elkaar, kunnen we groeien naar een stad waar bijvoorbeeld MFC's, buurthuizen, sportclubs en scholen centrale plekken in de wijk kunnen zijn. Daarom werken we aan een integraal accommodatiebeleid, waarbij afstemming zal plaatsvinden met het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs dat al is vastgesteld door de raad.

Rozet

Rozet verhuurt ook ruimtes aan zzp'ers die o.a. muziekles verzorgen. Rozet hanteert hiervoor een gereduceerd tarief. Dit is ook geborgd in onze basissubsidie. Dit staat, nu Rozet kampt met grote tekorten, wel onder druk: de huisvestingslasten stijgen en deze kunnen niet worden doorberekend aan de zzp'ers. De zzp'ers geven op hun beurt het signaal dat de huren desondanks stijgen, waardoor ze hun tarieven moeten verhogen. Dit maakt de drempel om o.a. muziekonderwijs te volgen hoger.
De tarieven die Rozet hanteert, zijn als volgt:

Dagdeeltarief exclusief btw per type ruimte					
Tot 4 personen	*Tot 10 personen*	*Tot 25 personen*	*Dans-dramalokaal*	*Theaterlokaal middel*	*Muzieklokaal middelgroot*
€ 54,00	€ 54,00	€ 54,00	€90,00	€ 54,00	€ 45,00

MFC's

In de praktijk blijken MFC's duur om ruimte te huren en zijn er beperkingen in wat kan. Dit komt omdat er professionals op zitten. Buurtcentra zijn goedkoper en kunnen ook ruimtes beschikbaar stellen voor muziekles. Dit zou een goede vulling van overdag kunnen zijn. Een goed en duidelijk afwegingskader is nodig bij het maken van keuzes: welke voorzieningen in de wijk passen bij onze ambities? Wat is de behoefte van de wijk? Vervolgens: hoe gaan we accommoderen? Wat voor een functie heeft een school/buurthuis/MFC? Welk tarievenbeleid is passend hierbij?
Dit nemen we mee in het lopende proces van het Integraal Accommodatie Beleid.

Referentienormen

De ruimte in Arnhem is schaars en veel verschillende functies hebben een vergelijkbare ruimtebehoefte. Met behulp van de referentienormen uit het adviesrapport “Referentienormen culturele voorzieningen gemeente Arnhem’, kan de gemeente integraal keuzes maken tussen verschillende voorzieningen. In dit rapport wordt een tekort gesignaleerd aan m2 voor oefenruimte amateurkunst (2.000 m2 tot 2040). Document Arnhem - Bijlage 4 - Adviesrapport ‘referentienormen culturele voorzieningen gemeente Arnhem’ van Sweco Nederland (30 juli 2024) - iBabs Publieksportaal

3.5 Motie muziekonderwijs: Visie Platform Amateurkunst Arnhem

Voor een zo compleet mogelijk beeld hebben we ook Platform Amateurkunst Arnhem (PAA) geraadpleegd. Wat zien en ervaren zij? En welke trends zijn waarneembaar als het gaat om muziekonderwijs? Het platform heeft onze vraag in haar bestuursvergadering besproken en geeft ons mee dat het meeste effect zal worden bereikt als de aanbodzijde wordt ondersteund. Als huurprijzen en daarmee de kosten voor aanbieders verlaagd worden, is het mogelijk dat de gehanteerde tarieven betaalbaarder worden voor minima en andere mensen met een smalle beurs. Daarnaast geeft het Platform aan dat er een groot verschil bestaat binnen de kostensamenstelling van aanbieders: aspecten als het verschil in les- of oefenlocatie (thuis lesgeven vs. een grote ruimte huren), groepsgrootte en daarmee het inkomstenniveau van lessen (dansles in een groep vs. individuele gitaarles). Dit is van invloed op de tarieven die zij moeten hanteren om uit te komen.

Het PAA denkt dat het waardevol kan zijn als er meer aandacht komt voor het uitbreiden van naschools cultuuraanbod, en daarmee het aantrekken van de banden tussen onderwijs en aanbieders. De indruk bestaat dat er al best veel naschools aanbod bestaat, maar tegelijkertijd ook het vermoeden dat er een scheve verhouding in aanbod per wijk. Er lijkt in bepaalde wijken en meerdere wijken een tekort. In zuid betreft dit Elderveld, De Laar West, De Laar Oost, Elden, Vredenburg, Malburgen Oost, en in noord Het Broek, Geitenkamp en Alteveer.

Technische vraag D66 over behandeling begroting en uitgangspunten cultuur.

Vraag:

Woensdag bespreken we de Uitgangspuntennota Cultuur. Parallel is twee weken terug de nieuwe begroting gepubliceerd, met ook financieel nieuwe keuzes voor cultuur. Deze komen mede voort uit de aangenomen motie over cultuurbudget bij de perspectiefnota. Op moment van aannemen van die motie, was het voorstel voor de Uitgangspuntennota al langs het college. Mijn vraag: wijzigt, als de begroting in de huidige vorm wordt aangenomen, de financiële tabel op pagina 43? En zo ja, wat zijn die wijzigingen dan?

Antwoord:

Met het aannemen van de begroting stelt de raad middelen beschikbaar voor de volgende beleidsprioriteiten en maatregelen die zijn opgenomen in het financiële overzicht op pagina 43 van de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid:

- A.1. Extra budget voor Arnhems aanbod BIS-instellingen podiumkunsten en voor nieuwe toetreders (EUR 400.000,-)
- A.2. Lastencompensatie en meerkosten Fair Pay (EUR 500.000,-).
- B.2. Gratis bibliotheek voor jongeren tot 24 jaar.

De raad ontvangt een nieuwe versie van het financiële overzicht in de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid, nadat de begroting is vastgesteld.

Bespreking raadsvoorstel Uitgangspuntennota
Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’
Woensdag 1 oktober 2025

PLATFORM AMATEURKUNST ARNHEM

www.platformamateurkunstarnhem.nl
www.ikleer.je
info@platformamateurkunstarnhem.nl

Inbreng Platform Amateurkunst Arnhem

1. Status onderzoek Integraal Accommodatiebeleid en de vanuit de raad geopperde suggestie om lopende het traject initiatieven in werking te stellen.

2. Status verlaging (permanente/regelmatige/incidentele) huurtarieven van gemeentelijke ruimtes (beheerd door het Sportbedrijf) voor culturele partijen. In 2022/23 werd dit door het college als sterk aandachtspunt gezien.

3. Ondersteunen van initiatieven voor domein overstijgende samenwerkingen (cultuur met o.a. welzijn, onderwijs, sport).

4. Meer concreet stimuleren van structurele samenwerkingen door de gehele keten heen: van de gesubsidieerde instellingen tot in de culturele humuslaag.

5. Betrekken van de doelgroep bij de vorming van de voorgenomen laagdrempeligere toegang tot het subsidiehuis voor amateurkunstaanbieders. Daarnaast kunnen "flash-subsidies" van een paar honderd euro kunnen vaak al een groot verschil maken.

Beste lezers!

Wij van Collectief Koppig staan voor Professioneel proberen, het experimenteren en activeren van bewoners, jonge makers en iedereen die intrinsiek gemotiveerd is om in contact te komen met kunst.
Dit doen wij door middel van de gebaande paden een zijpad te geven, lessen te geven op allerlei verschillende scholen, straatfeesten te organiseren voor de wijk maar ook een expositieruimte te bieden zonder hoge drempels of moeilijke eisen: Experiment voorop met aan de hand professioneel groeien.
Dit faciliteren met een rauw randje van eigenwijsheid, maatschappijkritisch blijven en vooral heel veel liefde voor ons vak: sociaal artistiek werken!

MAAR

Willen wij vrijheid bieden aan bewoners en jonge makers kunnen wij dat alleen als de stad ons vrijheid faciliteert.

Willen wij een plek blijven waar experiment op nummer 1 staat moet het pand voor ons betaalbaar zijn zodat wij programma kunnen maken.

Willen wij met nieuwe organisaties, samenwerkpartners in de stad en jonge makers blijven samenwerken dan moet er ruimte komen voor platform en groei.

Willen wij professioneel proberen dan moet er vertrouwen komen en de bestaande organisaties en makers vrijlaten in hun manier van werken.

Wij houden van Arnhem

Omdat het dorps aanvoelt maar niet zo klein dat er geen ruimte voor alternatieve manieren van werken is.
omdat wij geen randstad zijn die zoveel keuze biedt dat je niet meer kan kiezen.
omdat onze natuur rauw is net als de cultuur plekken die Arnhem rijk is.

Arnhem is een stad die weet hoe ze moeten samenwerken en zoveel in huis heeft, maar wel fundering nodig om een bodem te leggen.

Lege panden die gebruikt kunnen worden voor experiment, ruimtes die betaalbaar zijn voor de makers die al gevestigd zijn.

Wij kunnen alleen alternatief bieden voor gangbare paden als wij ons eigen pad mogen bewandelen.
Hoe meer ruimte wij krijgen hoe meer ruimte wij kunnen bieden.

Kus Collectief Koppig

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 407104

Onderwerp: Herontwikkeling voormalige school de Vlindertuin, Sperwerstraat 97.

Voorstel

1. De begrotingswijziging Maatschappelijke herbestemming Vlindertuin vast te stellen waarin een investeringskrediet van €423.500,- incl. BTW voor de verbouwing van de Vlindertuin wordt toegekend.
2. De begrotingswijziging vast te stellen waarbij de maximale subsidie aan atelierbeheer SLAK per -01-01-2020 wordt verhoogd met een bedrag van maximaal € 40.000,- per jaar.

Kennisnemen van ons besluit van 22 oktober 2019 om:

- Instemmen met het plan om de Vlindertuin te gebruiken voor de huisvesting van sociaal ondernemers (50%) en kunstenaars met hart voor de wijk (50%).
- Het plan voor de Vlindertuin uit te voeren volgens scenario 2 van het haalbaarheidsonderzoek Vlindertuin opgesteld door BOEi (bijlage 2)
- De Vlindertuin in eigendom van de gemeente te houden en op basis van kostprijsdekkende huur voor 5 +5 jaar te verhuren aan hoofdhuurder stichting atelierbeheer SLAK.

Inleiding

Door de fusie van de Witte school en de Vlindertuin in de wijk Geitenkamp kwam het schoolgebouw van de Vlindertuin, gelegen aan de Sperwerstraat 97, per 1 oktober 2017 vrij. De gemeente Arnhem is eigenaar van dit schoolgebouw.

Het gebouw is niet meer voor onderwijsdoeleinden nodig en vanuit de wijk is nadrukkelijk de wens geuit het gebouw/locatie voor de wijk te willen behouden. Er is behoefte aan leer- en werkervaringsplekken en ontmoeting voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast geeft stichting atelierbeheer SLAK aan behoefte te hebben aan atelierwoningen/ ateliers voor kunstenaars. Op 26-09-2017 heeft het college ermee ingestemd om stichting atelierbeheer SLAK maximaal 2 jaar tijd te geven voor het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie/businesscase naar de toekomst van het voormalig schoolgebouw Vlindertuin, gezamenlijk met bewoners van de Geitenkamp, (kandidaat)huurders, de organisaties Spectrum en Transitie-reizen en Team Leefomgeving Noord Oost.
Op basis van de haalbaarheidsstudie (scenario 2) wordt voorgesteld om de Vlindertuin te verbouwen tot 13 werkruimten en 1 atelier/ beheerderwoning. Hiervoor is een investeringskrediet nodig van maximaal €423.500,- incl. BTW. Doel is dat de monumentale Vlindertuin een prachtplek wordt waar iedereen die dat wil zijn talenten kan ontwikkelen en een bijdrage kan leveren aan de maatschappij en/of

GEMEENTE Arnhem

leefbaarheid van de wijk. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de visie van Team Leefomgeving Noord-Oost op het maatschappelijk vastgoed in de Geitenkamp. Onderlinge samenhang en differentiatie in doel en gebruik is het streven waarbij de ontmoetingsfunctie in de Geitenkamp wordt gefaciliteerd door De Beijer (Vivare) en De Wetering. De Vlindertuin specialiseert zich in de functie werk en participatie en wordt de thuisplaats van de beoogde wijk(netwerk)onderneming.

Beoogd effect

1. Het mogelijk maken van een verbouwing van de zolderverdieping aan de oostzijde tot extra verhuurbare ruimtes voor sociaal ondernemers en kunstenaars.

2. Werk en participatie

- Meer bewoners van de Geitenkamp ervaren perspectief doordat zij participeren in de vorm van (vrijwilligers)werk;
- De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van bewoners is vergroot
- Minder mensen afhankelijk van een uitkering
- Doorbreken van problemen die generatie op generatie worden doorgegeven
- Stimuleren van ontmoeting (via participatie) waardoor eenzaamheid vermindert en sneller grotere problemen worden voorkomen
- Verminderen maatschappelijke kosten doordat meer bewoners een zinvolle dagbesteding hebben en een bijdrage leveren aan o.a. de leefbaarheid van de wijk.

2. Extra ateliers voor kunstenaars met hart voor de wijk

Door de economische groei is er een tekort aan ateliers voor kunstenaars. Panden die in de economische crisis tijdelijk werden beheerd door SLAK krijgen nu veelal weer een nieuwe bestemming waardoor het niet meer als atelier gebruikt kan worden.
Dit plan voorziet in ca. zes à zeven ateliers voor kunstenaars en een atelierwoning/beheerderswoning. Van belang is dat de geselecteerde kunstenaars bereid zijn een maatschappelijke bijdrage te leveren aan de wijk.

Argumenten

1.1 *Investeren in een beheerders(atelier)woning en beschikbaar maken van een zolder*
In de Vlindertuin worden twee zolders niet gebruikt. Uit het onderzoek van BOEi blijkt dat het interessant is om de zolder aan de oostzijde te benutten voor de 1e verdieping van de woning en drie extra werkruimten zoals beschreven is in scenario 2. Het blijkt niet rendabel de andere zolder te benutten. De verbouwing zal zo uitgevoerd worden dat in deze vleugel, mocht dat in de toekomst wenselijk zijn, gemakkelijk vier woningen gerealiseerd kunnen worden in plaats van één (omzetten van scenario 2 naar scenario 3). Zo behoudt het pand flexibiliteit en de optie om met vier woningen een stabiele kostendrager te creëren. Om de verbouwing mogelijk te maken is een investeringskrediet van €423.500,- incl. BTW,- noodzakelijk.

1.2 Begrotinssubsidie aan Stichting aterlierbeheer SLAK
De meerjarige financiële bijdrage van maximaal €40.000,- per jaar van team leefomgeving aan stichting atelierbeheer SLAK kan het beste meerjarig worden geborgd in de vorm van een begrotingssubsidie. Omdat dit een bevoegdheid is van de gemeenteraad, is dit als beslispunt in het

raadsvoorstel opgenomen. Voor team leefomgeving Noordoost vormt de Vlindertuin een essentieel onderdeel bij de uitvoering van de de integrale wijkaanpak Geitenkamp 2020- 2024.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Extra kosten team leefomgeving

Het investeringskrediet van €423.500,- incl. BTW wordt gedekt via de kostprijsdekkende huur. Omdat sociaal ondernemers en kunstenaars niet de gehele kostprijsdekkende huur van €92.000,- kunnen opbrengen, zal team leefomgeving Noordoost hiervoor aan SLAK een subsidie toekennen van €40.000,- per jaar. Hierdoor blijven uitgaande van een jaarlijks stabiele omvang van het totale budget van team leefomgeving Noordoost minder mogelijkheden over om flexibel in te kunnen spelen op andere behoeften in de wijk.

Financiën

De kostprijsdekkende huur is geraamd op €92.000,-
In de kostprijsdekkende huur zijn o.a. de boekwaarden, investeringskosten (€423.500,- incl. BTW) en meerjarig onderhoud meegenomen. De dekking wordt gerealiseerd door enerzijds de gegarandeerde huuropbrengsten van minimaal €52.000,- per jaar en door anderzijds de overige
€ 40.000,= te financieren vanuit het wijkbudget Noordoost door een begrotingssubsidie aan stichting atelierbeheer SLAK toe te kennen.

Stichting atelierbeheer SLAK heeft de opgave om de post huuropbrengst in de komende jaren te vergroten waardoor de bijdrage vanuit de gemeente kan afnemen.

Exploitatiebegroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022
Lasten:				
Beheerlasten (OZB, verzekering, kapitaallasten, onderhoud, etc)		92	92	92
Bijdrage uit wijkbudget Noord-Oost in huur (verlaging lastenbudget)		-40	-40	-40
Subsidie aan Stichting SLAK		40	40	40
Eliminatie huidige lasten (zie ook baten)		-24	-24	-24
totaal lasten	0	*68*	*68*	*68*
Baten:				
Huurbaten		92	92	92
Eliminatie huidige baten (zie ook lasten)		-24	-24	-24
Totaal baten	0	68	68	68
Totaal resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

Arnhem GEMEENTE

Meerjaren Investeringsplan (MIP)	Begroting	Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022
Aanpassingen zolder voor woning en werkruimtes	423	0	0	0
Totaal Investeringen	423			

Uitvoering

- Vastgoed zal een huurovereenkomst met stichting atelierbeheer SLAK opstellen voor de komende 10 jaar (5+5 jaar).
- Team leefomgeving stelt een subsidiebeschikking op met stichting atelierbeheer SLAK.
- SLAK is hoofdhuurder en zorgt voor het dagelijks beheer van het pand en klein onderhoud.
- Via managementinformatie wordt de voortgang door team leefomgeving bewaakt. Ook bewoners van de Geitenkamp worden hier via het wijkplatform Geitenkamp bij betrokken. Na 5 jaar vindt er een evaluatie plaats.
- Er wordt nader onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor verduurzaming.

Communicatie

De haalbaarheidsstudie en businesscase zijn tot stand gekomen door een intensieve samenwerking tussen de stichting atelierbeheer SLAK, wijkbewoners, sociaal ondernemers, Spectrum, Transitiereizen en de gemeente Arnhem.
Bij een positief besluit komt hierover een artikel in de wijkkrant Op de Hoogte en het Arnhems koerier.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1 Haalbaarheidsonderzoek maatschappelijke herbestemming Vlindertuin Arnhem 2019 (opgesteld door BOEi)
- Bijlage 2 Begrotingswijziging Investeringen Vlindertuin
- Bijlage 3 Begrotingswijziging Exploitatie Vlindertuin

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	407104

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 oktober 2019, nummer:

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De begrotingswijziging Maatschappelijke herbestemming Vlindertuin vast te stellen waarin een investeringskrediet van €423.500,- incl. BTW voor de verbouwing van de Vlindertuin wordt toegekend.
2. De begrotingswijziging vast te stellen waarbij de maximale subsidie aan atelierbeheer SLAK per -01-01-2020 wordt verhoogd met een bedrag van maximaal € 40.000,- per jaar.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

De Vlindertuin Geitenkamp

De Vlindertuin is al acht jaar een sociaal-maatschappelijk **én cultureel** project in de Geitenkamp. We staan hier om onze zichtbaarheid te vergroten, want we worden vaak alleen als een sociaal maatschappelijk project gezien, terwijl 50% van onze huurders naast sociaal, ook kunstenaar zijn. De Vlindertuin is een plek waar buurtbewoners en maatschappelijke ondernemers samen iets opbouwen. Denk aan de moestuin, werkplaatsen en activiteiten waarin mensen die door omstandigheden moeilijk mee kunnen doen, juist weer een kans krijgen.

In het pand zitten -op dit moment- 11 initiatieven die allemaal gericht zijn op sociale, **culturele** en maatschappelijke meerwaarde voor de wijk. De Vlindertuin is daarmee uitgegroeid tot een belangrijke broedplaats van ontmoeting, herstel en creativiteit in Arnhem. De Vlindertuin biedt de gemeente een prachtige kans om niet alleen het wijkenbeleid uit te voeren.
Juist met beperkte middelen realiseren wij een enorme maatschappelijke waarde. Zoals Mare van Alfen van de landelijke organisatie *De Thuisgevers* na haar bezoek zei:
"Ik heb in mijn leven veel broedplaatsen bezocht, maar weinigen komen in de buurt van de maatschappelijke impact die hier wordt gemaakt. Als de gemeente Arnhem dit werk zelf door verschillende instanties zou laten doen, dan kost dat kapitalen. En de noodzaak ervan staat buiten kijf."

We reiken tot diep in de haarvaten van deze wijk: de geitenkamp: door connectie te hebben met 3 bassischolen, Winja Stappers van de Modemaakplaats zit in de redactie van de wijkkrant, we werken samen met Kunst op de Bult en zitten in het bewonersoverleg en werken mee aan de wijkendeal. Ons Cafe Cadans biedt wijkbewoners een plek aan om een koffietje te komen drinken, en de werkplaatsen bieden plekken voor mensen om weer in de ritmiek van alledag te komen.

Zoals wethouder Eva van Esch zei bij de opening van de Open dag: *'Ik ben trots dat De Vlindertuin in onze stad bestaat. En ik ben dankbaar voor alle mensen die dit mogelijk maken en zich inzetten voor anderen. Jullie zorgen ervoor dat mensen zich gesteund voelen en dat niemand er alleen voor hoeft te staan.'*

We zijn verheugd te lezen dat de gemeente Arnhem ernaar streeft het makersklimaat in Arnhem te versterken en meer ruimte te creëren voor kunst en cultuur. We hebben niet zoveel nodig van de gemeente. De ondernemers hebben plannen genoeg en gezamenlijk een groot netwerk en de energie om dat ook voor elkaar te krijgen. Hoe mooi zou het zijn als de gemeente ons kan faciliteren. En dan niet door marktconforme huren aan ons te vragen (dat hangt per 1 januari boven ons hoofd), voor een collectief dat draait op samenwerking en maatschappelijke inzet, is dat bijna onhaalbaar. Maar wel door de waarde die we aan de wijk brengen te erkennen en te ondersteunen. De Vlindertuin is een voorbeeld van de uitgangspunten van het cultuurbeleid 2025–2028: meer ruimte voor makers, meer cultuuraanbod in de wijken, meer verbinding tussen kunst, educatie en maatschappelijke opgaven. Dat doen wij, elke dag, hier op de Geitenkamp.

Voor meer info:
www.devlindertuin.eu
https://www.linkedin.com/company/108523183/admin/dashboard/

Aan: de gemeenteraad van Arnhem

Betreft: schriftelijke inspraakreactie Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025–2028 ‘Standplaats Arnhem’

Geachte raadsleden,

Namens Platform Binnenstad Arnhem spreken wij onze waardering uit voor de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025–2028 ‘Standplaats Arnhem’. Wij herkennen ons in de versterking van het maakklimaat in de stad en de accenten die de nota legt op het beter faciliteren van makers, het vergroten van publieksbereik, het creëren van meer fysiek ruimte voor kunst en cultuur en het versterken van de culturele sector.

Dit draagt bij aan de transitie die in de binnenstad gaande is; steeds meer van een ‘place to buy’ naar een ‘place to be’; een fijne plek om te zijn en te ontmoeten. Door het steeds compacter wordend kernwinkelgebied, ontstaat er ruimte voor andere voorzieningen aan de randen. Kunst en cultuur past hier perfect bij en dit draagt tevens bij aan de goede functiemix van retail-horeca-cultuur van de Arnhemse binnenstad, die zeer gewaardeerd wordt en ervoor zorgt dat bezoekers langer verblijven.

Kunst en cultuur moet toegankelijk en beschikbaar zijn voor iedereen. Het is zeer te waarderen dat er stadsbreed aandacht is voor kunst en cultuur en dat hierbij ook specifiek naar Arnhem Zuid gekeken wordt. Wij willen daarnaast ook nadrukkelijk aandacht vragen voor de binnenstad als centrale locatie waar de ambities uit deze uitgangspuntennota samenkomen. De binnenstad is het kloppend hart van Arnhem, waar kunst en cultuur zichtbaar en toegankelijk zijn voor een breed en divers publiek, en waar direct wordt bijgedragen aan levendigheid, toeristische aantrekkingskracht en economisch belang. Juist in de binnenstad kunnen makers hun publiek vinden, kan vernieuwing zichtbaar worden gemaakt en kan er een plek worden geboden aan experiment, evenementen en ontmoeting.

Arnhem heeft een belangrijke regionale en op sommige vlakken zelfs landelijke betekenis als het gaat om verschillende culturele functies en instellingen. Door te investeren hierin, wordt de unieke kernwaarde ‘creatief’ versterkt en draagt dit bij aan de culturele uitstraling die bij een provinciale hoofdstad hoort.

Investeren in kunst en cultuur in de binnenstad betekent dan ook investeren in de aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van de stad als geheel. Wij verzoeken u daarom de binnenstad expliciet te verankeren in de verdere uitwerking van het cultuurbeleid, zodat kunst en cultuur hier blijvend de rol kunnen vervullen die past bij Arnhem als culturele (hoofd)stad van formaat.

Met vriendelijke groet,
Platform Binnenstad Arnhem

naar een hoger Bruto Arnhems Geluk

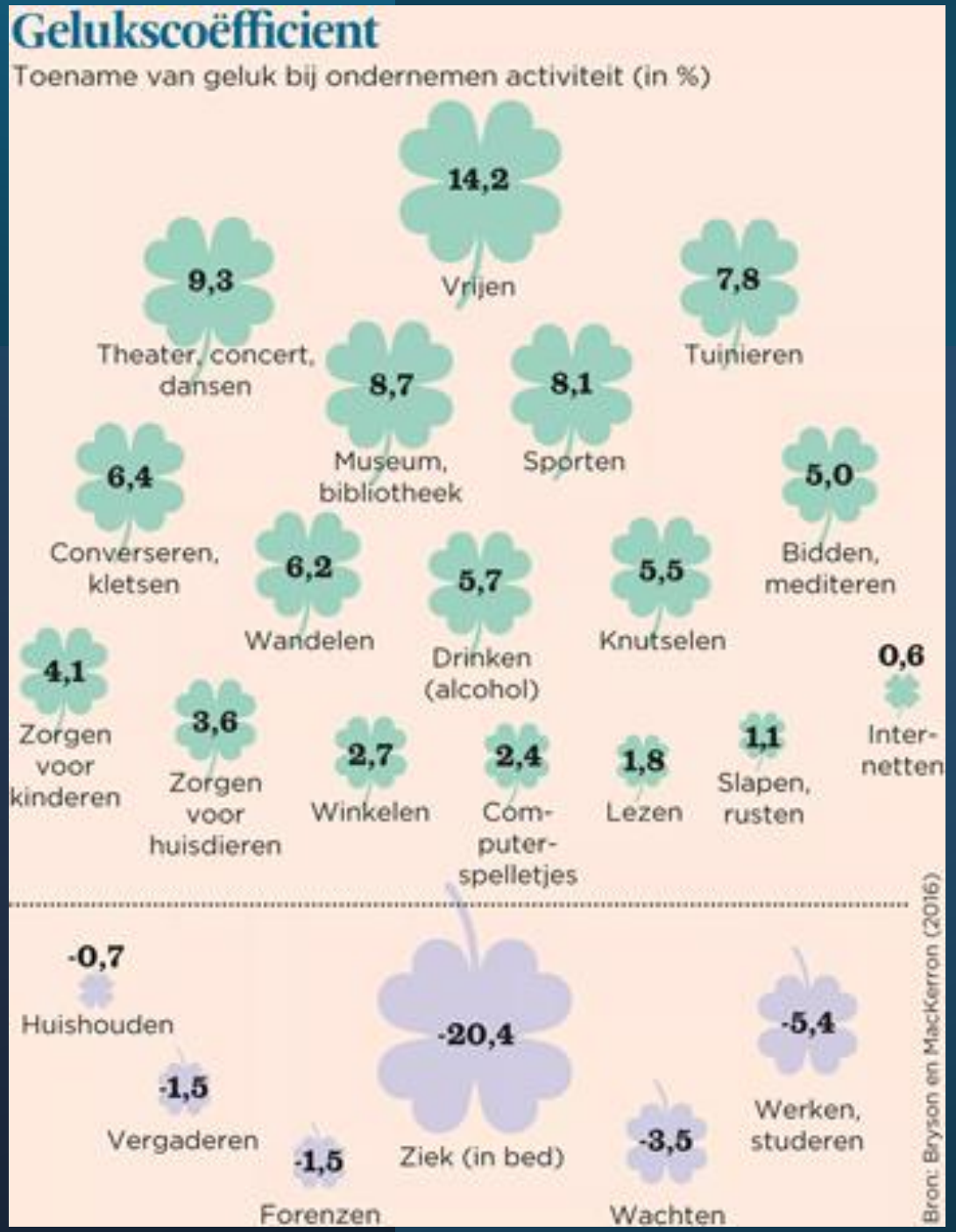

kaldi
ZONE

FINA

TENT

THEATER a/d
THEATER A/D RIJN

NA REGEN KOMT
NEONLICHT
AFTER RAIN COMES
NEON LIGHT

Riek

HANS BALUSCHEK
&
KUNST VOOR
HET VOLK
RECHARGING

PERIPHERY
CENTER

BÖKKERS

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- **1 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking**

Aanwezig

Groenendijk (PvdA), Jansen (ChristenUnie), Noomen (GroenLinks), De Vries (Volt), Van Harten (BurgerBelang Arnhem), Loor (D66), Groot (Arnhem Centraal), Pape (VVD), Morrenhof (CDA), Roelen (SP), Philips (Partij voor de Dieren).
De fracties van DENK, PVV, Forum voor Democratie en Groep Van den Broek waren niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig: wethouder Bouwkamp en Ruiten & Katwijk (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De vergadering start met de informatieve bespreking, waarbij de aanwezige insprekers hun bijdrage hebben gegeven. De raadskamer heeft daarna vragen gesteld. De insprekers waren:

	Naam	**(Namens) Organisatie**
1.	Corien van der Poll	De Vlindertuin
2.	Pieter Kwant	Platform Amateurkunst Arnhem (PAA)
3.	Marjolein van den Broek	Voorzitter APCG
4.	Rob Voerman	Beeldend kunstenaar
5.	Saskia Bak	Cultuur Netwerk Arnhem (CNA)
6.	Jesper Pouw	The Hub
7.	Marloes Dingshoff	Theatermaker
8.	Amy Croqué	Artistiek leider – HIPHOPHUB Arnhem

Na de informatieve bespreking is gestart met de meningsvormende bespreking. De raadskamer heeft een eerste termijn gehouden. Daarna is de wethouder gestart met haar eerste termijn. Deze is nog niet afgerond.

Toezeggingen

Wethouder Bouwkamp zegt toe om spoedig een raadsbrief aan de raad te versturen om aan te geven hoe de vork in de steel zit en waarin wordt aangegeven wat de mogelijke opties zijn voor een construct hoe de Vlindertuin met zijn waarde daarin een goede plek kan krijgen. Wethouder Bouwkamp geeft tijdens een volgende bespreking aan wanneer de gemeenteraad deze raadsbrief mag verwachten.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. De volgende bespreking kan hervat worden met de beantwoording van de wethouder.

De raadsadviseur,

Steffan Vos

De voorzitter,

Guus van der Laak

Bespreking raadsvoorstel Uitgangspuntennota
Cultuurbeleid 2025 – 2028 'Standplaats Arnhem'
Woensdag 1 oktober 2025

Inspraakbijdrage Platform Amateurkunst Arnhem

Pieter Kwant – Verbinder PAA

Na een intensieve aanloopperiode van onderzoek, uitvraag en overleg, is het moment gekomen van de tussensprint richting een vastere vorm van het Arnhemse cultuurbeleid. Het PAA heeft zich in de voorgaande periode gehoord gevoeld door de gemeente en de politiek, waarin de nadruk lag op het leggen van een stevig fundament voor een gezond cultuurklimaat. Dat de gemeente aangeeft dat amateurkunst en cultuurparticipatie de basis vormen waarop de culturele sector staat, en dat de aanbieders, makers en mogelijkmakers binnen de amateurkunst volwaardig onderdeel zijn van het maakklimaat in de stad, bevestigt de overtuiging dat amateurkunst een essentiële sector is.

Zoals onze wethouder het in haar inleiding van de Uitgangspuntennota omschreef: dit is geen eindpunt maar een startpunt. AK kun je als beide beschouwen: voor de ene Arnhemmer is de wekelijkse gang naar de theatergroep, dansschool, oefenruimte of tekenles een oneindig eindpunt.
Voor anderen betekent AK het startpunt om op school of in de wijk kennis te maken met cultuur en zich binnen de stadsgrenzen door te ontwikkelen naar het moment waarop ze als professioneel artiest op het podium van Musis, Oostpool of Luxor Live staan, een expositie in Museum Arnhem hebben, of als docent hun kennis en talent doorgeven aan andere Arnhemmers.

Arnhem heeft het in zich om al haar inwoners hierin te ondersteunen en te betrekken. De vele podia, musea, opleidingen, evenementen, maar vooral ook: de mensen in al zijn, haar of hun diversiteit, functies en ambities. Zowel de huidige als toekomstige beoefenaars hebben behoefte aan ruimte, aanbod, kennismaking en toegankelijkheid, maar het krappe aanbodvaan betaalbare faciliteiten kan de gewenste toegankelijkheid, betaalbaarheid en kennismaking tot deelname aan amateurkunst belemmeren.

Ook kan er door de beperkte budgetruimte spanning gaan ontstaan door stijgende lasten, fair pay en aflopende incidentele budgetten. En daar ligt een grote uitdaging.

Op basis van de huidige stand van zaken en de voornemens die de gemeente heeft omschreven in de Uitgangspuntennota en het Raadsvoorstel, wil het PAA vanavond enkele belangrijke onderdelen uitlichten, in de vorm van een vraag, dan wel suggestie.

We realiseren ons dat in deze fase de grote lijnen worden vastgesteld en dat concrete invulling nog volgt naar aanleiding van overleggroepen, en afhankelijk is van de vaststelling van kaders en de actuele omstandigheden.

1. Wat betreft het cultureel voorzieningsniveau vragen wij om een toelichting op de status van het onderzoek voor het **Integraal Accommodatiebeleid** (waarbij enige nadruk op Zuid ligt), dat inmiddels een aantal jaar loopt.
Ook zijn we benieuwd naar de reactie van de gemeente op het eerder vanuit de raad geopperde voorstel om lopende het onderzoek al te kunnen acteren op tussentijdse conclusies, om hiermee de druk van de actuele urgentie van de ruimtebehoefte te verlichten.

Dit thema ligt dicht bij het gemeentelijke voornemen om meer broedplaatsen, regelloze ruimtes en plekken voor experiment, ontwikkeling en onderzoek te creëren, alsmede het beschikbaar stellen van gemeentelijk vastgoed voor permanente en/of tijdelijke cultuurfaciliteiten. Hierbij kan ook gedacht worden aan een vorm van het afgewogen delen van ruimtes, zoals nu gebeurt bij Huis van Puck en de Jacobiberg.
We zijn benieuwd naar de mate van prioriteit binnen de plannen van de gemeente.

2. Het volgende punt gaat over de voorgenomen **verlaging van de huurtarieven** voor gemeentelijke ruimtes (beheerd door het Sportbedrijf) voor culturele partijen. In 2022/23 werd het streven tot het gelijktrekken van huurtarieven zoals die voor Sport geldt door het college als sterk aandachtspunt gezien: er is toen aangegeven dat er gesproken wordt met het Sportbedrijf om tarieven en huurmogelijkheden ruimhartiger toe te passen.

3. Het ondersteunen en stimuleren van initiatieven die zorgen voor **meer domein overstijgende samenwerkingen** tussen cultuur en o.a. welzijn, onderwijs en sport, waarbij dit voor betrokken partijen een toegevoegde waarde heeft, kan ook een belangrijk focuspunt zijn. Elke investering in cultuur - en amateurkunst in het bijzonder - heeft namelijk een multipliereffect in zich: een meerwaarde die over de domeingrenzen heengaat. Dit geldt uiteraard ook andersom bij initiatieven vanuit andere domeinen.

4. Meer concreet stimuleren van **structurele samenwerkingen door de gehele keten** heen: van de gesubsidieerde cultuurinstellingen tot in de culturele humuslaag. Het analyseren en bijstellen van de prestatieafspraken en monitoring bij subsidies, waardoor de opdracht van de ontvanger minder flexibel is en meer ruimte biedt om duurzamere lokale samenwerkingen in te bedden, kan een positieve invloed hebben op alle betrokken partijen.

5. Als laatste punt komen we bij het **subsidiehuis** uit, dat de gemeente graag flexibel wil kunnen inzetten, en toegankelijk moet zijn voor iedere culturele speler: de gevestigde, ervaren partijen, maar ook voor kleinere spelers, jongere generaties en aanbieders van nieuwe disciplines.

De voorgenomen laagdrempeligere toegang tot het toch al krappe subsidiehuis voor amateurkunstaanbieders, kan naar ons idee optimaal vorm krijgen door hen actief te betrekken bij het praktisch herinrichten en vereenvoudigen van de huidige aanvraagstructuur.

Naast de reguliere regeling voor AK en presentaties, zou het invoeren van eenvoudige en incidentele "flits-subsidies" van een paar honderd euro al een groot verschil maken voor aanvragers, en hen net dat beetje lucht verschaffen bij de uitvoering van hun werk.

Wij hopen dat de gemeente de aanbieders vanuit de amateurkunst actief en transparant blijft betrekken en informeren over keuzes, voorwaarden en ontwikkelingen in de nabije en verderop gelegen toekomst.

Het PAA wenst de gemeente en de raad veel succes en wijsheid in de komende fase, en wij zijn uiteraard bereid om U allen hierin te ondersteunen.

Verzonden: woensdag 8 oktober 2025
Onderwerp: Schriftelijke reactie Apcg bij Arnhems Cultuurbeleid 2025-2028

> Sommige mensen die dit bericht hebben ontvangen, ontvangen niet vaak e-mail van anne.stomph@apcg.nl. Ontdek waarom dit belangrijk is

Beste raadsleden en fractievolgers,

Vanavond spreekt u opnieuw over de uitgangspuntennota voor het Arnhemse cultuurbeleid tot 2028. Afgelopen week was ik aanwezig om in te spreken, graag deel ik ook nog een schriftelijke reactie.

Het beleven en maken van kunst en cultuur kan een grote meerwaarde zijn voor inwoners en de samenleving als geheel. Het is een manier om te delen hoe verschillende mensen de wereld beleven. Kan problemen op de kaart zetten en zorgt voor plezier.

Met kunst en cultuur kun je jezelf ontwikkelen en het is een plek om voorbeelden tegen te komen. Ik hoef denk ik niet uit te leggen hoe belangrijk rolmodellen zijn. Dat maakt een goede vertegenwoordiging van iedereen die onderdeel uitmaakt van onze samenleving dan ook zo belangrijk.

Helaas is het nog altijd niet vanzelfsprekend dat iedereen binnen kunst en cultuur rolmodellen tegenkomt. Er zijn weinig artiesten met een (zichtbare) beperking.

Niet omdat mensen met een beperking geen artistiek talent hebben, maar omdat zij nog altijd moeilijk om toegang te krijgen tot opleidingen vanwege ontoegankelijkheid van onderwijs(gebouwen) en stigma.

Niet voor niets is het thema van de week van toegankelijkheid deze week dna ook toegang tot onderwijs.

Documentaire en filmmaker Mari Sanders besloot met een aantal anderen daarom stichting Wild Lam op te richten, omdat zo jonge mensen met een beperking op te leiden. Samen maakten zij de serie Handicapable, die wij van harte kunnen aanbevelen.

In de uitgangspuntennota wordt het belang van diversiteit en inclusie onderstreept. Heel belangrijk, wat zoals benoemd, heeft nog lang niet iedereen toegang tot kunst en cultuur.

Wat we in de praktijk vaak zien, is dat wordt vergeten dat toegankelijkheid een randvoorwaarde is voor inclusie van mensen met een beperking.

Dan wordt er gezucht, moeten we het weer over die rolstoel hebben.

En ja, helaas moeten we het nog steeds over toegankelijkheid hebben. Niet omdat wij graag komen klagen. Ik zou zelf ook liever gaan zingen met mijn koor of andere dingen doen. Maar we zien dat ook binnen cultuur toegankelijkheid meestal nog wordt vergeten.

Daarom sprak ik afgelopen woensdag in de gemeenteraad en daarom stuur ik u deze reactie. Als toegankelijkheid van culturele voorzieningen niet als vereiste wordt opgenomen, dan blijft een deel van de Arnhemmers uitgesloten worden van zowel het maken als beleven van cultuur.

Cultuur maken

Om te zorgen dat iedereen cultuur kan maken, wil de gemeente op verschillende plekken in de stad met regelvrije ruimten en broedplaatsen werken.

Helaas is toegankelijkheid op dit moment niet een vereiste voor deze plekken.

Zo laat het voorbeeld van het Arnhemse mixed abled theatergezelschap Speels Collectief bijvoorbeeld zien. Zij repeteren in Arnhem bij Artez op een locatie die behoorlijk behelpen is, zoals de inspraak van theatermaker Marloes Dingshoff duidelijk maakte.

Maar om te kunnen groeien hebben zij nieuwe plek nodig, dus startte de zoektocht naar een tweede locatie. Niet eenvoudig, maar bij broedplaats Zu Hause in het Spijkerkwartier waren ze welkom. Helaas is de toegankelijkheid van de broedplaats opnieuw niet toereikend, zo is er bijvoorbeeld geen toegankelijk toilet.

Nogal een probleem, want hoeveel van u moet tijdens een werkdag weleens naar het toilet?

Nu is het niet zo dat de mensen van Zu Hause toegankelijkheid niet belangrijk vinden. Integendeel, maar de financiering voor de broedplaats, biedt geen ruimte om de locatie toegankelijk te maken.

Nu is het een gegeven is dat Arnhem vooral uit ontoegankelijke plekken bestaat. Bij huisvesting van broedplaatsen en andere plekken waar cultuur wordt gemaakt, ook door amateurs, moet toegankelijkheid als voorwaarde worden meegenomen in de subsidie.

Maar het is niet erg realistisch om te verwachten dat dit kan zonder investering. Er zijn simpelweg onvoldoende toegankelijke plekken in de stad, om alleen toegankelijke locaties als cultuurbroedplaats aan te wijzen. Dat wil dus zeggen dat er budget nodig is om de plekken toegankelijk te maken. We zien dat Zu Hause graag toegankelijk wil zijn, maar dat ze geen middelen hebben om de plek toegankelijk te maken.

Wij vinden het een goede zaak dat de gemeente wil werken aan een eenvoudiger manier van subsidie verstrekken, om te zorgen dat nieuwe makers makkelijker een plek krijgen. Dat zal ongetwijfeld helpen om mensen die nu nog moeilijk toegang krijgen, juist een podium te bieden. Maar helaas moeten we hier dus toch weer over die toegankelijkheid beginnen. Want, zoals het voorbeeld van SpeelsCollectief laat zien, ben je er niet met alleen een subsidie om kunst te maken. Je moet ook (letterlijk) op plekken binnen kunnen komen.

De eeuwenlange, structurele uitsluiting van mensen met een beperking betekent dat we leven in een stad die mensen ook fysiek uitsluit. Dat kan alleen opgelost worden door te investeren in het aanpassen van gebouwen.

Zonder concrete eisen en financiën blijft inclusie van mensen met een beperking een loze ambitie.

Cultuur beleven

Ook bij het beleven van cultuur is toegankelijkheid een belangrijke randvoorwaarde. Dat gebeurt niet vanzelf, weten we na jaren van inspanningen om evenementen toegankelijk te maken. Als er geen voorwaarden aan subsidies worden gesteld, is dit een onderwerp dat al gauw van het prioriteitenlijstje verdwijnt, uitzonderingen daargelaten.

Toegankelijkheid is niet alleen belangrijk voor mensen met een beperking. Cultuur is iets wat ons kan verbinden en samenbrengen, maar mensen met en zonder beperking kunnen dit alleen samen beleven als cultuur toegankelijk gemaakt wordt. In mijn inspraak noemde ik al wat voorbeelden uit mijn podcast Leef je uit! Er zijn diverse goede voorbeelden in Nederland en zeker ook daarbuiten. In bijvoorbeeld Engeland is inclusie in de culturele sector al veel langer een vanzelfsprekendheid. Maar die vanzelfsprekendheid is er niet vanzelf gekomen. De landen waar dit goed gaat, stellen eisen aan evenementen, musea, theaters etc. Niet toegankelijk, geen subsidie of vergunning.

De gemeente Arnhem heeft daarvoor dus belangrijke gereedschap in handen. Daarover werd al gesproken toen in 2019 de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (voor gebouwen, openbare ruimte en evenementen) werd behandeld in de raad. Kunst en cultuur hebben een belangrijke maatschappelijke functie en worden daarom

(grotendeels) gefinancierd uit gemeenschapsgeld. Ons lijkt het niet meer dan logisch en rechtvaardig dat dit gemeenschapsgeld ook besteed wordt op een manier dat iedereen eraan kan deelnemen.

Dus bij cultuursubsidies, zeker voor evenementen, zou inclusiviteit en toegankelijkheid een vereiste moeten zijn.

Arnhem wil graag een belangrijke rol in de cultuursector hebben. Zorg dan dat we een voorloper worden als het gaat om toegankelijke, inclusieve cultuur. En neem toegankelijkheid als voorwaarde op bij zowel het maken als beleven van cultuur.

Vriendelijke groet,

Marjolein van den Broek

Voorzitter Apcg

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025 – 2028 ‘Standplaats Arnhem’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- **1 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking**
- **8 oktober 2025: meningsvormende bespreking**

Aanwezig

Groenendijk (PvdA), Nede (ChristenUnie), Prinsen (GroenLinks), Neutkens (Volt), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Loor (D66), Spruijt (Arnhem Centraal), Pape (VVD), Morrenhof (CDA), Roelen (SP), Philips (Partij voor de Dieren).
De fracties van DENK, PVV, Forum voor Democratie en Groep Van den Broek waren niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig: wethouder Bouwkamp en Ruiten & Katwijk (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De vergadering start met de hervatting van de meningsvormende bespreking, waarbij de wethouder haar beantwoording heeft hervat in eerste termijn. Daarna heeft de raadskamer een tweede termijn gehouden die afgerond is. De fracties van D66 en SP overwegen een motie in te dienen.

Toezeggingen

Wethouder Bouwkamp zegt toe om met scholen in gesprek te gaan over in hoeverre vervoer niet beschikbaar is naar cultuurinstellingen, musea, of culturele activiteiten, waarbij het vervoer zelf het struikelblok is en hierover de raad te informeren.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Door het geringe aantal aangekondigde moties besluit de raadskamer het voorstel door te sturen naar besluitvorming als bespreekstuk.

De raadsadviseur,

Steffan Vos

De voorzitter,

Joost Gerretschen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel ‘De koelste binnenstad van Nederland’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit het college B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming.

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Het college stelt voor de visie openbare ruimte ‘de koelste binnenstad van Nederland’ inclusief samenvatting, vast te stellen.

Met deze visie wordt een ontwerp- en inrichtingskader voor de openbare ruimte in de binnenstad gecreëerd. Deze geeft richting aan hoe in de toekomst projecten in de binnenstad worden uitgevoerd.

Aandachtspunten

Besluitvormende bespreking
Dit onderwerp is als bespreekstuk geagendeerd voor debat en besluitvorming. Ten tijde van het publiceren van de agenda zijn er drie moties op dit voorstel. Eén eerder ingediende motie (25M206) is reeds ingetrokken.

Eerdere besprekingen

- 8 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking
- 28 oktober 2025: bespreking moties en amendementen

Contactgegevens

Portefeuillehouders:
Cathelijne Bouwkamp
Bob Roelofs

Ambtenaar
Marjolein Strik
marjolein.strik@arnhem.nl
+31263773455

Raadsadviseur
Robin Oosthout
robin.oosthout@arnhem.nl
+31625776491

Aandachtspunten

Gegeven preadviezen:

Motie	*Titel*	*Indiener(s)*	*Preadvies & opmerkingen*	
25M201	Parkeren in Arnhem raakt alle wijken niet alleen de binnenstad	FvD	Negatief	
25M205	Economisch kader bij uitvoering van 'De koelste binnenstad'	VVD	Positief na wijzigen. De indiener heeft het dictum n.a.v. de bespreking gewijzigd.	
25M206	Visie voor Arnhem te beginnen bij de binnenstad	FvD	Negatief	**INGETROKKEN**
25M207	Jansbeek in ere herstellen	D66, PvdD, Groep Van den Broek, CDA en SP	Negatief	

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	26 november 2025
Nummer motie:	**25M201**
Zaaknummer:	4220118
Status	
Onderwerp:	De koelste binnenstad van Nederland

Titel:

Parkeren in Arnhem raakt alle wijken niet alleen de binnenstad.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

De vaststelling van de ‘visie voor de koelste binnenstad’ tijdelijk stil te leggen, totdat er meer duidelijkheid is over de effecten van deelplannen uit de visie voor de rest van de stad.

Omdat we weten dat:

- Door het nemen van parkeermaatregelen in de binnenstad, dit in het algemeen van directe invloed is op de aanliggende wijken;
- het verwijderen van parkeerplaatsen uit de binnenstad direct tot parkeeroverlast gaat zorgen in de aanliggende wijken;
- het instellen van de zero-emmissiezone in 2026 zal leiden tot een verhoogde parkeerdruk op de aanliggende wijken met alle gevolgen van dien, zoals extra vervuiling en drukte.

Omdat we vinden dat:

- Het college de verantwoordelijk heeft voor alle burgers in Arnhem gelijke maatregelen en voorzieningen te treffen, los van de wijk waar deze burger zich bevindt;
- het college niet heeft aangegeven hoe het zal omgaan met de verhoogde parkeerdruk in Arnhem naar de toekomst toe;
- het lijkt dat er een ontwikkeling wordt ingezet in de binnenstad, waarvan de gevolgen voor de rest van de stad niet verduidelijkt worden, zoals de toekomstige parkeermaatregelen in die wijken.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Pas op de plaats te maken met de ‘visie op de koelste binnenstad’ totdat er meer inzicht is in de effecten van het raadsvoorstel op de rest van de stad;
- een onafhankelijk bureau onderzoek te laten doen naar de effecten van het parkeerbeleid;
- de raad te informeren over de status van de auto in de toekomst en daar een tijdspad aan te hangen, met een visie op de functionaliteit van de auto met betrekking tot mobiliteit.

Indieners:

Gino Luurssen - Forum voor Democratie.

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	26 november 2025
Nummer motie:	**25M205**
Zaaknummer:	4220118
Status	
Onderwerp:	De koelste binnenstad van Nederland

Titel:

Economisch kader bij uitvoering van ‘De koelste binnenstad’

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het raadsvoorstel *‘De koelste binnenstad van Nederland’* kaders vaststelt voor vergroening en verkoeling van de binnenstad;
- de binnenstad ook de economische motor van Arnhem is, waar honderden ondernemers, winkeliers en horecaondernemers hun brood verdienen;
- maatregelen in de openbare ruimte directe invloed kunnen hebben op bereikbaarheid, bevoorrading, terrassen en klantstromen.

Omdat we vinden dat:

- Vergroening en economische vitaliteit hand in hand kunnen gaan, mits maatregelen zorgvuldig worden afgewogen;
- het belangrijk is dat bij de uitvoering ook de economische impact en de inbreng van ondernemersorganisaties (zoals Platform Binnenstad Arnhem, City Centrum Arnhem en Ondernemers Kontakt Arnhem) wordt meegenomen.

Verzoekt het college om:

- Bij de uitvoering van de projecten uit de visie *‘De koelste binnenstad van Nederland’* een brede belangenafweging te hanteren waarin economische belangen een belangrijke rol spelen. Hierbij wordt expliciet rekening gehouden met de gevolgen voor lokale bedrijvigheid, bereikbaarheid en de belangen van ondernemers;
- ondernemers en hun vertegenwoordigende platforms structureel te blijven betrekken bij de uitwerking en prioritering van projecten binnen de uitvoeringsagenda.
- De raad hierover, in lijn met het raadsvoorstel, te informeren bij de voortgangsrapportage van de korte- en langetermijnprojecten.

Arnhem GEMEENTE

Indieners:
Rebin Maref – VVD

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	26 november 2025
Nummer motie:	**25M207**
Zaaknummer:	4220118
Status	
Onderwerp:	De koelste binnenstad van Nederland

Titel:

Jansbeek in ere herstellen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Arnhem aan de Jansbeek is gesticht, waarmee de Jansbeek een cruciaal onderdeel van ons erfgoed is;
- Zoet, stromend water leef- en jachtgebied is voor verschillende insecten en vogelsoorten, en kan bijdragen aan verkoeling van de binnenstad;
- Onderzoek heeft uitgewezen dat er maar een deel van het debiet van de Jansbeek nodig is om de Lauwersgracht te voeden[1];
- Er bij de herinrichting van het Gele Rijdersplein rekening is gehouden met een tracé van de Jansbeek over het plein[2];
- Dit betekent dat er technisch ruimte is voor een tracé van de Jansbeek door de binnenstad.

Omdat we vinden dat:

- Een doorloop van de Jansbeek door de binnenstad bijdraagt aan beleefbaar erfgoed, beeldkwaliteit, biodiversiteit en klimaatadaptie in de binnenstad.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Bestaande technische en ruimtelijke kennis te benutten om in beeld te brengen welke maatregelen het meest kansrijk zijn om de oorspronkelijke loop van de Jansbeek weer zichtbaar of herkenbaar te maken;
- Hierbij vormen variërend van volledige openlegging tot subtiele zichtbaarheid (bijvoorbeeld via een lijngoot) te betrekken;
- Het bovengronds brengen van de Jansbeek op te nemen als lange termijnopgave van het plan Koelste Binnenstad;
- Uiterlijk in Q3 2026 aan de raad te rapporteren welke concrete vervolgstappen de komende jaren mogelijk zijn voor zichtbaarheid van de Jansbeek in de noordelijke binnenstad.

[1] Buro Polmans Reesink Landschapsarchitectuur - Sint Jansbeek te Arnhem, Profielenboek 2011 (p. 5)
[2] Raadsbrief 'Basisplan Gele Rijders Plein/AKU-monument', d.d. 30-01-2023 (p. 5)

Indieners:

Jorick Messink – D66
Floor Hogenhout – Partij voor de Dieren
Scott van den Broek – Groep van den Broek
Luc Groot – CDA
Gerrie Elfrink - SP

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4220118

Onderwerp: De koelste binnenstad van Nederland

Kernboodschap

De openbare ruimte in de binnenstad is een belangrijke plek die we samen delen en waar we elkaar ontmoeten. Het gebruik van deze ruimte verandert. Er is meer behoefte aan aantrekkelijke ruimtes om te verblijven en ontmoeten. We willen een openbare ruimte die toegankelijk is voor iedereen. Om de toekomstige openbare ruimte in de binnenstad vorm te geven zijn duidelijke spelregels nodig over hoe we de openbare ruimte inrichten en gebruiken. Hiervoor is een visie op de openbare ruimte en koele netwerk in de binnenstad opgesteld. De spelregels voor de inrichting van de openbare ruimte uit deze visie worden meegenomen bij toekomstige ontwikkelingen in de binnenstad.

Voorstel

1. De visie openbare ruimte ‘de koelste binnenstad van Nederland’ inclusief samenvatting, vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de uitvoeringsagenda en het voornemen om eens per twee jaar een van de beeldbepalende lange termijn opgaven uit te voeren en eventueel daarvoor noodzakelijke aanvullende middelen te betrekken bij een begroting.

Inleiding

De openbare ruimte in de binnenstad is een belangrijke plek die we samen delen en waar we elkaar ontmoeten. Het gebruik van deze ruimte verandert. Er is meer behoefte aan aantrekkelijke ruimtes om te verblijven en ontmoeten. We willen een openbare ruimte die toegankelijk is voor iedereen. Ook is er meer ruimte nodig voor bijvoorbeeld de energieopgave, meer ruimte voor voetgangers, ruimte voor klimaatmaatregelen, voor groen, wateropvang etc. De ruimteclaims worden groter maar de openbare ruimte zelf is beperkt in omvang en neemt niet toe. Daarnaast zal de binnenstad de komende jaren veranderen. Het is dan ook nodig dat de openbare ruimte mee verandert en meer ruimte biedt aan de voetganger en voor verblijven en ontmoeten, in alle seizoenen. De binnenstad moet inspelen op het veranderende klimaat waarbij meer behoefte is aan schaduw, koele plekken en waterbuffering. De openbare ruimte is het visitekaartje van de binnenstad van Arnhem. Door het toevoegen van meer bomen en groen in de binnenstad wordt ook het DNA van Arnhem herkenbaarder en kan de beleving in de binnenstad verbeterd worden. Met een inrichting die zo toegankelijk mogelijk is en veilig is voor iedereen en waarbij we zoveel mogelijk (her)gebruik maken van de waarden die er al zijn. Door de vele opgaven in de binnenstad zijn er veel ruimteclaims die een plek nodig hebben in de openbare ruimte. Hiervoor zijn kaders nodig voor onder andere vormgeving, ruimteverdeling, inrichting en vergroening van de openbare ruimte die in alle werken en

Arnhem GEMEENTE

bij alle projecten in de binnenstad worden doorgevoerd. Daarom is opdracht verstrekt om een integrale en samenhangende visie op de openbare ruimte voor de binnenstad op te stellen waarin deze kaders worden beschreven. Een samenvatting van de visie is als bijlage bijgevoegd.

Beoogd effect

Met deze visie hebben we een ontwerp- en inrichtingskader voor de openbare ruimte in de binnenstad. Deze geeft richting aan hoe we in de toekomst projecten in de binnenstad gaan uitvoeren. In de visie zijn spelregels opgenomen voor hoe verschillende plekken en straten in de Arnhemse binnenstad ingericht kunnen worden, zodat de binnenstad koeler wordt, een aangenamer klimaat krijgt, meer ruimte biedt voor prettig en aantrekkelijk verblijven in een gezonde leefomgeving voor mensen in de binnenstad.

Argumenten

1.1 De visie draagt bij aan het versterken van de leefbaarheid en de verblijfskwaliteit in de openbare ruimte van de binnenstad voor iedereen.

Om de leefbaarheid en verblijfskwaliteit van de binnenstad in de toekomst te versterken zijn in de visie een aantal uitgangspunten gedefinieerd, zoals het plaatsen van de voetganger op nummer één, focus op verblijven en ontmoeten en ervoor te zorgen dat de binnenstad toegankelijk en duidelijk leesbaar is voor iedereen. Hierbij gaan we uit van duurzame principes als hergebruik.

De belangrijkste plekken in de openbare ruimte van de binnenstad zijn nu veelal versteend. Dat willen we in de toekomst aanpakken. Daarnaast is het belangrijk dat er meer ruimte komt voor voetgangers, groen, bomen en voor spelen; meer ruimte voor bewoners en bezoekers om prettig te verblijven en te ontmoeten in een fijne binnenstad. In aansluiting op het Duurzame Mobiliteitsplan wordt nieuw parkeerbeleid opgesteld. Ook voor de binnenstad. Als daardoor minder maaiveldparkeerplaatsen nodig zijn in de binnenstad, kan deze ruimte ingezet worden voor ruimte om te verblijven en te ontmoeten.

Naast de bestaande pleinen worden er in de visie twee nieuwe groene type plekken toegevoegd; de stadshoven en de verborgen tuinen. In de visie wordt per plek beschreven hoe deze er in de toekomst uit moeten zien (zie visie pagina 90 tot en met 107). Hoe we het wonen en verblijven in de binnenstad prettiger kunnen maken door verkoeling en vergroening hangt onder andere ook af van de breedte en het gebruik van de verschillende type straten. In de visie worden de inrichtingsprincipes voor de verschillende type straten in de binnenstad beschreven (zie pagina 74 tot en met 89). Daarnaast is het wenselijk om in de toekomst heldere en aantrekkelijke entrees te creëren, die de binnenstad verbindt met de omliggende wijken.

1.2 De visie geeft een integraal antwoord op vraagstukken rondom klimaatadaptatie en leefbaarheid in de binnenstad

De binnenstad is de heetste en meest versteende plek van Arnhem en vereist daarom een aanpak om naast de leefbaarheid, de gevoelstemperatuur te verbeteren. De stad moet zich

richten op het creëren van schaduw en verkoeling. Dit door middel van het opzetten van een koel netwerk. Dit netwerk bestaat uit beschutte (schaduwrijke) routes en koele plekken in de gehele binnenstad zodat ook mensen met een kwetsbare gezondheid op hete dagen in de binnenstad kunnen verblijven. Dit koele netwerk gaat langs de plekken in de stad waar grote opgaven liggen op het gebied van klimaat en/of gebiedsontwikkelingen. Daarnaast wordt in de visie ingezet op het vergroten van de biodiversiteit door het verminderen van verharding en het robuust vergroenen van gebieden waar sprake is van hoge hittestress. Ook het lokaal infiltreren en bufferen van neerslag is van belang om aangename verblijfsplekken te creëren die comfortabel zijn in alle seizoenen en ons groen duurzaam te kunnen beheren. Tegelijkertijd kan de vergroening bijdragen aan het opvangen van neerslag in natte periodes. In de toolbox, die onderdeel is van de visie, worden verschillende richtlijnen beschreven hoe invulling gegeven kan worden aan de herinrichting van de openbare ruimte (zie vanaf pagina 52).

1.3 In de visie wordt hergebruik en circulariteit op verschillende manieren gestimuleerd.

In het kader van duurzaamheid en circulariteit is het van belang om voort te bouwen op wat reeds aanwezig is en volstaat. De basisbestrating in de binnenstad is de rode gebakken steen. Deze is kenmerkend voor de binnenstad en is al in grote aantallen aanwezig. Vanuit duurzaamheidsoverwegingen en circulariteitsprincipes kiezen we ervoor om deze rode baksteen als belangrijke basis en uitgangspunt te gebruiken, zodat we deze bij toekomstige projecten en bij vervanging van klinkers naar groen, elders in de binnenstad kunnen hergebruiken. Hiervoor is het wenselijk de haalbaarheid van een circulariteitsbank te onderzoeken, die eventueel uitgebreid kan worden voor de gehele stad.

In de smalle straten in de historische binnenstad heeft de kleur van de bestrating weinig tot geen invloed op de temperatuur, omdat de zon in veel gevallen niet rechtstreeks op de bestrating valt en er weinig ruimte is om wind te creëren om opgewarmde lucht af te voeren. Bij de Arnhemse pleinen is dit anders. Daar valt direct zonlicht op de bestrating dat gereflecteerd kan worden en de wind krijgt de ruimte om te ventileren en kan de warmte afgeven aan de lucht. Daarom is er op de Wederopbouwpleinen (Gele Rijdersplein, Markt en Stadhuis) ruimte om daar waar passend, de rode klinker los te laten, waarbij verkoeling en toegankelijkheid belangrijke uitgangspunten zijn. Hierbij is het tevens mogelijk om - passend bij het creatieve karakter van de stad (bijvoorbeeld middels patronen, gekleurde lijnen) - in de uitwerking te kiezen voor een speelse invulling dan wel het op bescheiden wijze zorgen voor belijning die de scheiding (indien van toepassing) van de verschillende vervoersmodaliteiten verhelderen.

1.4 De visie draagt bij aan het aantrekkelijker maken van de binnenstad.

De binnenstad verrommelt. Bestratingsmaterialen en inrichtingselementen worden willekeurig gecombineerd, wat op een aantal plekken resulteert in een onoverzichtelijke en onaantrekkelijke uitstraling waarbij de toegankelijkheid en bruikbaarheid in het geding komen. De visie streeft ernaar een duidelijke en herkenbare identiteit te creëren voor de hele binnenstad en daarmee het gebruik (lopen, ontmoeten, verblijven, spelen) van de openbare ruimte maximaal te faciliteren. Eenduidige spelregels voor vormgeving en inrichting maken de binnenstad leesbaar en dragen bij aan leefbaarheid, beleving en waardering van de

binnenstad. Toepassen van groen en creatieve elementen zorgen voor een aantrekkelijk verblijfsklimaat met een aangename temperatuur, ook in de zomer.

1.5 *De visie draagt bij aan een onderscheidende binnenstad met een eigen herkenbare identiteit.*

Arnhemse kernwaarden als “groen, creativiteit en vrij” komen in de visie tot uiting in de spelregels voor de inrichting van straten en plekken en in de algemene spelregels. Door in te zetten op deze drie kernwaarden wordt de binnenstad verrijkt en typisch Arnhems.

2.1 *Voor het uitvoeren van de visie is een beknopte uitvoeringsagenda opgesteld*

De visie is een leidraad die richting geeft aan toekomstige projecten en ontwikkelingen in de openbare ruimte in de binnenstad. De uitvoeringsagenda (zie bijlage 2) wordt ter kennisname aangeboden. Deze is opgesteld om een overzicht te geven van wat er komende jaren al aan concrete projecten in de pijplijn zitten, waarin we de uitgangspunten uit de visie een plek kunnen geven. Daarnaast worden in de uitvoeringsagenda beeldbepalende lange termijn opgaven beschreven die fungeren als belangrijke schakel in het koele netwerk maar waarvoor nog geen financiële middelen beschikbaar zijn.

Voor de uitvoeringprojecten op korte termijn (0-5 jaar) is maximale integratie opgezocht vanuit de bestaande programma’s en middelen (klimaatadaptatiefonds, beheer (onder andere riolering en verharding), bomenfonds, duurzaam mobiliteitsplan (DMP), de wijkgroenagenda en diverse gebiedsontwikkelingen). Voor deze projecten is in de uitvoeringsagenda onderscheid gemaakt in tijdelijke interventies, quick wins (0-2 jaar) en korte (2-5 jaar) termijn projecten.

Voor de uitvoering van deze projecten zijn vanuit verschillende programma’s middelen beschikbaar, deze projecten worden uitgevoerd.
Op de opgaven voor de langere termijn zijn in beeld gebracht. Voor deze lange termijn opgaven is nog onvoldoende of geen dekking voorhanden. Er is per opgave een grove financiële inschatting gemaakt op basis van de informatie die op dit moment beschikbaar is (onder andere gemiddelde m^2 prijzen, exclusief meeliftvoordelen, ondergrondse kosten zoals verleggen van kabels, leidingen en evt. saneringen). In totaal komen deze ingeschatte kosten uit op € 26.100.000 (prijspeil 2024). Zie tevens onder 3.1 en Financiën. De raad zal over de voortgang van zowel de korte termijn projecten als de lange termijn opgaven eens per twee jaar worden geïnformeerd.

Toezegging 1456: *permanent (bewegend) groen op Jansplaats en de Markt:*
In de uitvoeringsagenda wordt de toezegging 1456 afgedaan om met betrekking tot de locaties Jansplaats en de Markt te onderzoeken (en met de ondernemers in gesprek te gaan) of deze locaties zich lenen voor of permanent groen of als dat niet mogelijk is: permanent bewegend groen”. De spelregels hoe om te gaan met de vergroening van deze pleinen zijn opgenomen in de visie. De vergroening van de Jansplaats is opgenomen in de uitvoeringsagenda. De Markt heeft hierin (nog) geen prioriteit gekregen aangezien deze

	locatie onderdeel uitmaakt van de zoektocht naar een nieuwe parkeergarage in de binnenstad. Hierover is eerst meer duidelijkheid gewenst.
2.2	*Om ook op de lange termijn uitvoering te kunnen geven aan de visie zijn we voornemens om eens per twee jaar een beeldbepalende lange termijn opgave te realiseren.* Voor deze lange termijn opgaven is het voornemen om eens per twee jaar één van deze beeldbepalende opgaven uit te werken, waarbij per project gekeken wordt welke (reguliere) middelen ingezet kunnen worden. De eventueel noodzakelijke aanvullende middelen, zowel voor de uitvoering als het onderhouden van deze opgaven, zullen indien dit nodig is betrokken worden bij een Perspectiefnota. De financiële inschattingen voor de opgaven moeten bij aanvang van de voorbereiding van de projecten verder uitgewerkt en nauwkeuriger in beeld gebracht worden. De ervaringen die zijn opgedaan bij de uitwerking- en uitvoering zullen worden meegenomen bij deze opgaven. De raad zal eens per twee jaar over de voortgang worden geïnformeerd.

Kanttekeningen en risico's

1.1	*Voor het uitvoeren van de visie openbare ruimte en koele netwerk is het belangrijk dat het Duurzaam Mobiliteitsplan tot uitvoering komt.*
	De groei van Arnhem dwingt de stad om nieuwe keuzes te maken ten aanzien van mobiliteit. Daarom is er een nieuw duurzaam mobiliteitsplan opgesteld waar wordt ingezet op een groene, gezonde en leefbare (binnen)stad. Op dit moment vindt hierover besluitvorming plaats. De visie met bijbehorende uitvoeringsagenda en het Duurzaam Mobiliteitsplan zijn nauw op elkaar afgestemd en in de uitvoering van elkaar afhankelijk. Enkele belangrijke principes van het Duurzaam Mobiliteitsplan die van toepassing zijn op de binnenstad zijn het prioriteren van de voetganger in de binnenstad, het verminderen van (doorgaand) autoverkeer, het verlagen van de snelheden, het (gefaseerd) verminderen van maaiveldparkeren in de binnenstad, het reguleren van fietsparkeren en uitwerken van de logistieke route. Onder andere om de hoge vergroenings- en verblijfsambities uit de visie waar te kunnen maken is het van belang dat het duurzaam mobiliteitsplan (en in het verlengde daarvan nieuw parkeerbeleid) in de toekomst verder wordt uitgewerkt en gerealiseerd.
1.2	*Een hoge vergroeningsambitie vraagt om een andere kijk naar beheer.*
	Het huidige beheer in de binnenstad richt zich voornamelijk op bestrating en groen. Een toename, en een andere invulling, van groen zal een andere manier van onderhoud betekenen. Het is daarom gewenst om verschuivingen van beheerbudgetten in beeld te brengen (zie verder onder Financiën), zodat het beheer van de openbare ruimte duurzaam wordt geborgd. Ook aspecten zoals klimaatwinst en circulariteit moeten hierin worden meegewogen.

Het is vanuit efficiency en kostenbesparing van belang het beheer met zo minimaal mogelijke inspanning te kunnen uitvoeren. Wat vraagt om goede expertise in beheer en een zorgvuldige keuze van beplanting en andere inrichtingselementen. Bewoners en ondernemers kunnen (onder voorwaarden) worden betrokken bij het onderhoud van beplanting in de straten. Ook kunnen er proefprojecten in de binnenstad worden opgezet om te testen en kennis te delen.

1.3 Om kansen optimaal te benutten is nader onderzoek en uitwerking nodig.

De visie legt een hoge ambitie rond het verbeteren van de verblijfskwaliteit, het vergroten van de ruimte voor de voetganger en het vergroenen van de binnenstad op tafel. In de toekomstige projecten moeten de uitgangspunten en de maatregelen uit de toolbox verder uitgewerkt en concreet gemaakt worden. In de uitwerking kan het nodig zijn om afgewogen keuzes te maken indien niet alle ruimte en budget beschikbaar is om ambities te realiseren. Ook de consequenties voor de ondergrond als gevolg van onder andere geplande (stadsbrede) energietransitie kan hierin in de toekomst een rol spelen. Daarnaast liggen er kansen die om nader onderzoek vragen zoals onder andere de haalbaarheidsstudie van een circulatiedepot of het bovengronds brengen van de Jansbeek binnen het singelgebied.

Participatie

In het kader van het opstellen van de visie is een participatieproces doorlopen. Bij aanvang van het project is een klankbordgroep geformeerd waarin bewonersplatform Arnhem6811, Platform Binnenstad Arnhem (PBA), APCG (Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten) en SWOA (Stichting welzijn ouderen Arnhem) hebben deelgenomen. De adviezen van deze partijen zijn verwerkt in de visie. Daarnaast hebben op 24 en 26 mei 2024 informatiedagen in de binnenstad van Arnhem plaatsgevonden. Voor een nadere toelichting op het participatieproces wordt verwezen naar het participatieverslag in bijlage 3. Geconcludeerd kan worden dat er breed draagvlak is voor de visie; een veel gehoorde vraag bij de participatie was het verzoek om de visie zo snel mogelijk uit te voeren en het beheer goed te organiseren.

Financiën

Aan het vaststellen van de visie openbare ruimte ‘de koelste binnenstad van Nederland’ inclusief samenvatting zijn geen financiële consequenties verbonden. De kosten van het opstellen van de visie zijn gedekt uit hiervoor in de begroting opgenomen middelen.

Om inzicht te geven in op welke wijze de uitgangspunten uit de visie kunnen worden uitgevoerd is een integrale uitvoeringsagenda opgesteld. Zie hiervoor bijlage 2 en onder argumenten 2.1 en 3.1. In de uitvoeringsagenda wordt een onderscheid gemaakt in tijdelijke interventies, quick wins (0-2 jaar), korte termijn (2-5 jaar) projecten en beeldbepalende lange termijn opgaven waarvoor nog geen financiële middelen voorhanden zijn.

Voor de uitvoering van de tijdelijke interventies, quick wins (0-2 jaar) en korte termijn (2-5 jaar) projecten uit de uitvoeringsagenda zijn bestaande budgetten vanuit verschillende programma’s

beschikbaar. Daar waar op individuele projecten nog besluitvorming nodig is, zoals voor de juiste verwerking in de begroting, zal hiervoor een voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Voor de beeldbepalende opgaven voor de langere termijn zijn zeer globaal een eerste inschatting van de kosten in beeld gebracht. Op basis van de informatie die op dit moment (prijspeil 2024) beschikbaar is (zie ook onder argumenten 2.1). In totaal komen deze ingeschatte kosten uit op € 26,1 miljoen. De uitvoeringskosten voor langere termijn opgaven moeten bij aanvang nauwkeuriger in beeld worden gebracht. Het voornemen is om eens per twee jaar één van deze beeldbepalende opgaven uit te werken, waarbij per project gekeken wordt welke (reguliere) middelen, subsidiemogelijkheden en eventueel aanvullende middelen ingezet kunnen worden. In het laatste geval zal dit worden meegenomen in de begroting. In de komende begroting zullen we een eerste voorstel opnemen voor deze opgaven.

Uitvoering

Na vaststellen van de visie worden de spelregels en kaders meegenomen bij nieuwe ontwikkelingen in de binnenstad en worden de in de uitvoeringsagenda genoemde projecten voorbereid en uitgevoerd.

Communicatie

Na vaststellen van de visie wordt een persbericht gepubliceerd. Daarnaast worden de visie inclusief samenvatting, de uitvoeringsagenda en het participatieverslag opgenomen op de webpagina www.arnhem.nl/visiebinnenstad.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1: Visie openbare ruimte en koele netwerk: De koelste binnenstad van Nederland
- Bijlage 2: Visie openbare ruimte en koele netwerk: Uitvoeringsagenda
- Bijlage 3: Visie openbare ruimte en koele netwerk: Samenvatting
- Bijlage 4: Participatieverslag

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4220118

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 juli 2025, nummer 44200118;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit: de visie openbare ruimte ‘de koelste binnenstad van Nederland’ inclusief samenvatting, vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

ARNHEM
de koelste binnenstad van Nederland

Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk

Arnhem
GEMEENTE

Medegefinancierd door de Europese Unie

LIFE20 IPC/NL/0006 – LIFE-IP-NASCCELERATE

juni 2025

ARNHEM: DE KOELSTE STAD VAN NEDERLAND

Visie openbare ruimte voor de binnenstad van Arnhem

OPDRACHTGEVER

Gemeente Arnhem
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem

ONTWERPTEAM

OMGEVING cv
Uitbreidingstraat 390 bus 1
2600 Berchem

OP NAAR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE BINNENSTAD

Hoe creëren we een binnenstad die klaar is voor de toekomstige Arnhemmer? Die past bij zijn eisen aan wonen, vervoer en ontspanning, maar ook bij het klimaat? Kortom, hoe richten we de openbare ruimte nu alvast zo in dat het centrum van Arnhem ook over twintig of dertig jaar nog aantrekkelijk en leefbaar is? Die vragen beantwoorden we in deze visie.

Het centrum van iedere stad, dus ook Arnhem, is bij uitstek de plek waar mensen graag willen wonen, werken, winkelen, feestvieren en elkaar ontmoeten. Het hart van de stad moet goed bereikbaar én toegankelijk zijn, voor iedereen. De druk op de beschikbare ruimte is enorm. Arnhemmers zijn trots op hun groene stad met zijn bossen en parken, maar de binnenstad blijft achter bij dit beeld. Het centrum is voor het overgrote deel verhard en daardoor niet goed voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering. Bij langdurige hitte is het er niet uit te houden. Bij hevige regenval gaat het water alle kanten op.

Om alle uitdagingen het hoofd te bieden, is het belangrijk dat we de binnenstad zien als één groot geheel en bij de inrichting van de openbare ruimte alle functies met elkaar verbinden. Zo zorgt het toevoegen van meer groen niet alleen voor verkoeling, regulering van regenwater en meer biodiversiteit, het geeft ook een mooie visuele verbinding tussen het historische erfgoed en de moderne architectuur in het centrum. En als we voorrang geven aan voetgangers, fietsers en openbaar vervoer, hebben we minder lawaai en een schonere lucht. Oude materialen gaan we zo veel mogelijk hergebruiken of we kiezen voor een duurzame, nieuwe variant.

Het DNA van Arnhem is groen, creatief en vrij. Daarom is in deze visie een speciaal plekje gereserveerd voor de aanleg van het zogeheten ‘koele netwerk’ dat bestaat uit beschutte, schaduwrijke routes en koele plekken. Uniek in Nederland en weer typisch Arnhems. Daar zijn we trots op. Want uiteindelijk willen we een levendige binnenstad die bewoners omarmt en bezoekers een warm welkom geeft. Een centrum dat je herkent aan een echte Arnhemse stijl van inrichting, bestrating en beplanting. Het hart van Arnhem maakt zich klaar voor toekomstige generaties.

Wethouder Cathelijne Bouwkamp,
Wethouder Bob Roelofs.

LEESWIJZER

De visie openbare ruimte bestaat uit volgende onderdelen:

- Visie openbare ruimte: Dit deel bestaat uit drie hoodfstukken: het kader, de visie en de uitvoeringsstrategie. Hierin worden uitspraken gedaan over de ambities, de gewenste identiteit en de gelaagdheid van de binnenstad en hoe deze kan worden waargemaakt in de toekomst.

- Toolbox: Hier wordt een gedetailleerd overzicht gegeven van hoe de visie kan worden toegepast. Het is een handleiding voor ontwerpers van de binnenstad.

- Inspiratiebeelden: Deze beelden zijn gemaakt als inspiratie voor de toekomst. Ze geven aan hoe de binnenstad eruit zou kunnen zien wanneer de principes van de visie openbare ruimte worden gebruikt.

Tijdens het proces werd een uitvoeringsagenda en onderzoeksnota opgemaakt. Deze documenten dienen als achtergrondinformatie en zijn opgemaakt voor intern gebruik.

INHOUDSTAFEL

NOTA VISIE OPENBARE RUIMTE **7**

KADER **9**

1 AANLEIDING EN DOEL 10

2 AMBITIEUS ARNHEM 12

3 ANALYSE 17

VISIE OPENBARE RUIMTE **21**

1 UITGANGSPUNTEN VAN DE VISIE 24

2 HET DNA VAN DE BINNENSTAD 26

3 DE GELAAGDHEID VAN DE OPENBARE RUIMTE 28

UITVOERINGS- STRATEGIE **45**

1 STRATEGIE 46

2 FASERING 48

TOOLBOX **51**

HOE WERKT DE TOOLBOX? 52

1 BOUWSTENEN 54

2 ARNHEMSE STIJL 62

3 UITWERKING PER TYPE 72

INSPIRATIE **109**

BEELDEN **109**

NOTA VISIE OPENBARE RUIMTE

KADER

Sfeercollage Eusebiushof

1 Aanleiding en doel

1.1 Aanleiding

De openbare ruimte speelt een cruciale rol in de aantrekkelijkheid, kwaliteit en leefbaarheid van de binnenstad van Arnhem. Het is de ruimte die we we met elkaar gebruiken. De waarde van de publieke ruimte is enorm en cruciaal, omdat dit de plek is waar we elkaar ontmoeten. Op dit moment staat de openbare ruimte in de binnenstad onder druk. Er zijn meer opgaven dan beschikbare ruimte. Dat geldt zowel voor boven als onder het maaiveld. Tevens is de openbare ruimte onvoldoende voorbereid op het veranderende klimaat. De binnenstad is de heetste plek van Arnhem en bij hevige regenbuien is er wateroverlast. Het welzijn en gezondheid van mens en dier lijden hieronder.

Ook de uitstraling van de openbare ruimte laat te wensen over. De binnenstad wordt gekenmerkt door een mengelmoes van materialen, meubilair, stijlen en opvattingen met een (te) grote nadruk op verhardingen. Er zijn geen eenduidige inrichtingsprincipes waardoor de binnenstad er verrommeld uitziet. Tot slot spelen enkele grote beheer- en onderhoudsvraagstukken zoals bijvoorbeeld de vernieuwing van de riolering en hoe om te gaan met de lastig te hanteren natuursteen in de hoofdwinkelstraten. Deze aanleiding ligt aan de basis voor het opstarten van deze visie.

1.2 Doel visie Openbare Ruimte

Het doel van de visie Openbare Ruimte is om een kader en handvatten te bieden bij alle werken, projecten en (her)ontwikkelingen in de openbare ruimte van de stad. De visie is als een spoorboekje en leidt stap voor stap naar een groene klimaatadaptieve en leefbare stad met plek voor iedereen. Het uiteindelijke doel is om een levendige binnenstad te creëren die uitnodigt tot aangenaam verblijven en ontmoeten. Een omgeving die zowel functioneel als gastvrij is. Deze visie streeft ernaar dat iedereen zich comfortabel kan voelen in de binnenstad, zelfs tijdens hete zomerdagen.

Een unieke rol in de visie is weggelegd voor het koele netwerk. Als antwoord op de klimaatopgave wil de stad Arnhem een netwerk van groene en koele plekken in de binnenstad integreren. Deze aanpak is uniek binnen Nederland. Niet zozeer het klimaatadaptief maken van de stad, maar het creëren van een visie op schaal van de gehele binnenstad.

De visie openbare ruimte tracht een integraal antwoord te bieden op zowel de ruimtelijke als klimaatadaptieve vraagstukken.

1.3 Opgave en urgentie

De binnenstad kent enkele opgaves in de toekomst die een belangrijke richting geven aan de visie voor de openbare ruimte.

STEDENBOUW

De binnenstad zal in de toekomst een diversere mix van functies omarmen. Wonen gaat een belangrijkere plaats innemen en het winkelareaal neemt af. Daardoor komt er meer nadruk op verblijven en ontmoeten. De openbare ruimte transformeert van een plek om te winkelen naar een ontmoetingsplaats waar de kwaliteit van verblijf en leefbaarheid steeds belangrijker worden en samen evolueren.

VERNIEUWING VAN DE OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte van de binnenstad heeft behoefte aan vernieuwing. Momenteel verrommelt de binnenstad door de veelheid aan verschillende types materialen en inrichtingselementen, alsook de verschillende ruimtegebruiken. Denk hierbij aan fietsparkeren op maaiveld. Er is nood aan een overzichtelijke en bruikbare openbare ruimte waar het prettig is om te verblijven.

GROEN

Groen in de binnenstad van Arnhem is essentieel. Het draagt bij aan een fijne leefomgeving, verhoogt de biodiversiteit en biedt verkoeling en schaduw. Groene plekken zijn van belang voor de biodiversiteit. Ze bieden een thuis aan insecten, vogels en andere dieren die hard nodig zijn voor een gezond ecosysteem. Laten we samen kiezen voor minder verharding en meer groen. Het principe van 3-30-300 biedt hierbij een heldere richtlijn: iedere inwoner zou vanuit huis minimaal drie bomen moeten kunnen zien, elke buurt zou minstens 30% bladerdek moeten hebben, en er zou binnen 300 meter altijd toegang moeten zijn tot een groen park. Met deze aanpak kan Arnhem groen toegankelijker maken voor iedereen.

KLIMAAT

Arnhem is bekend als groene stad. Het Sonsbeekpark, de Veluwe, allemaal gekende plekken in Arnhem. Maar de binnenstad van Arnhem kampt met hittestres en wateroverlast. De huidige openbare ruimte mist weerbaarheid tegen het veranderende klimaat. Bij extreme weersomstandigheden is verblijven in de binnenstad vandaag onaangenaam.

URGENTIE: BEPERKTE LEEFKWALITEIT

De binnenstad van Arnhem is maximaal verhard. Er is slechts op beperkte plekken groen aanwezig. Dit zorgt voor hittestress. De hitte en het gebrek aan groenvoorzieningen hebben een directe invloed op het welzijn en de gezondheid van zowel mensen als dieren. Mensen ervaren fysieke ongemakken zoals uitdroging, oververhitting en zelfs hitte-gerelateerde gezondheidsproblemen. Het bevorderen van groenvoorzieningen en het implementeren van hittebestendige maatregelen in het stedelijke gebied is daarom essentieel om het welzijn en de gezondheid van zowel mens als dier te waarborgen.

ARNHEMSE IDENTITEIT

Het DNA van Arnhem wordt gekenmerkt door zijn groene, creatieve en vrije karakter. Dit DNA is vandaag onvoldoende zichtbaar in de binnenstad. Het is van belang om het DNA van de stad te versterken en te integreren in de openbare ruimte, zo kan Arnhem zich versterken als gastvrije en aantrekkelijke stad.

2 Ambitieus Arnhem

2.1 Visiedocumenten voor de binnenstad

De stad Arnhem heeft de afgelopen jaren reeds hard gewerkt om haar ambitie voor de stad te verwerken in visies en beleidsdocumenten. Hieronder vindt u enkele van deze visies en hun belangrijkste uitspraken. De visie openbare ruimte werkt verder op deze visies.

STRATEGIE KLIMAATADAPTATIE ARNHEM 2020-2030

De strategie en de uitvoeringsagenda werden vastgesteld door de raad in 2020. De voor de binnenstad belangrijkste maatregelen zijn:

- het verminderen van de bestaande verharding met ten minste 10% ten gunste van meer groen en dan waar mogelijk bomen
- het aanleggen van een koel netwerk bestaande uit koele plekken en beschutte routes opdat de binnenstad ook tijdens langdurige hitte leefbaar en toegankelijk blijft voor alle Arnhemmers en onze bezoekers .

OMGEVINGSVISIE 2040

De omgevingsvisie Arnhem 2040 is vastgesteld in december 2023. Volgende uitspraken zijn bepalend en zijn meegenomen in de visie openbare ruimte.

- De binnenstad zal evolueren van place to buy naar place to meet.
- In de toekomst willen we de binnenstad versterken als plek om te wonen en werken met ruimte voor de creatieve sector.
- Het is belangrijk de openbare ruimte te transformeren naar een aantrekkelijk en veilig verblijfsgebied voor de voetganger. De openbare ruimte moet uitnodigen tot verbijven en ontmoeten.
- Het is belangrijk de binnenstad met aantrekkelijke routes beter te ontsluiten voor alle Arnhemmers en bezoekers en daarmee aan te sluiten op de omringende wijken en bijzondere voorzieningen als Modekwartier, Museum Arnhem,...

GROENVISIE

De Groenvisie vormt het groen-blauwe raamwerk van Arnhem, de stedelijke hoofdgroenstructuur die het karakter en de uitstraling van de stad bepaalt. Dit raamwerk draagt bij aan een gezonde, leefbare en aantrekkelijke stad, zowel op gemeentelijke als particuliere terreinen. Het biedt ruimte voor initiatieven die de waarde van het groen respecteren en versterken, met als doel Arnhem toekomstbestendig te maken. De Groenvisie is verdeeld in 5 thema's met bijbehorende doelen en opgaven:

- de herkenbare stad
- de natuurvriendelijke stad
- de groene gezonde stad
- de duurzaam beheerde stad
- de samenwerkende stad

PLAN GEZONDE LEEFOMGEVING

Het Plan Gezonde Leefomgeving is het Arnhemse Milieuplan, zoals aangekondigd in het Coalitieakkoord 2022–2026. Dit plan vertaalt de ambities uit de Omgevingsvisie naar concrete acties om gezondheidswinst voor alle inwoners van Arnhem te realiseren:

- een permanente verbetering van de luchtkwaliteit
- lawaai terug dringen
- het stadsklimaat en de natuur beschermen en verbeteren
- een voor het gebruiksdoel geschikte bodem en schoner oppervlakte- en grondwater
- nieuwe verontreinigingen voorkomen
- lichtvervuiling verminderen
- hittestress voorkomen

DUURZAAM MOBILITEITSPLAN

Momenteel wordt het duurzaam mobiliteitsplan opgemaakt. Enkele principes van het duurzaam mobiliteitsplan die van toepassing zijn op de binnenstad zijn:

- het prioriteren van de voetganger in de binnenstad
- het verminderen van (doorgaand) autoverkeer
- het verlagen van de snelheden
- het verminderen van het aantal rijstroken op de Singel en de Weerdjesstraat
- het verminderen van maaiveldparkeren in de binnenstad.

Hierdoor bouwt het mobiliteitsplan mee aan het creëren van een aangenamere binnenstad, waar meer ruimte is voor verblijven en ontmoeten.

ZERO EMISSIE ZONE

Op 1 juni 2026 zal Arnhem een zero-emissiezone invoeren. Vrachtauto's en bestelvoertuigen die op benzine, diesel of gas rijden zullen met een overgangsregeling, vanaf dan geen toegang meer krijgen tot de stad. Deze zero-emissiezone wordt geïmplementeerd met als doel de logistiek naar de stad te verduurzamen. Daarnaast heeft de zero-emissiezone ook een positieve impact op de vermindering van de uitstoot van schadelijke gassen, roet en fijnstof. Het zal zorgen voor een meer leefbare binnenstad. Met als resultaat een gezondere en aangenamere binnenstad.

ONTWIKKELPERSPECTIEF BINNENSTAD

Naast voorliggende visie op de openbare ruimte kent Arnhem meerdere uitdagingen om de komende decennia de binnenstad blijvend aantrekkelijk, bruisend en leefbaar te houden. Een krachtig winkelhart, transformatie van vastgoed, bereikbaarheid voor inwoners en bezoekers en aantrekkelijk woon- en leefklimaat zijn enkele voorbeelden van de uitdagingen en kansen waar de binnenstad van Arnhem voor staat. Om komende jaren ook hieraan op structuurniveau richting te geven en gericht op te pakken wordt momenteel gewerkt aan een ontwikkelperspectief voor de binnenstad. Het ontwikkelperspectief heeft als centraal doel antwoord te geven waar Arnhem in de binnenstad in 2040 zou willen zijn en welke stappen nodig zijn om daar te komen. Het ontwikkelperspectief is de vervolgstap op de omgevingsvisie Arnhem 2040 waarin de ambities en thema's voor Arnhem zijn weergegeven. Het op te stellen ontwikkelperspectief laat zien hoe deze ambities en thema's landen in de binnenstad van Arnhem.

2.2 Randvoorwaarden voor een duurzame visie openbare ruimte

Om een duurzame en langetermijnvisie voor de openbare ruimte van Arnhem te ontwikkelen, zijn er verschillende randvoorwaarden waarmee rekening moet worden gehouden. De urgentie van klimaatverandering, mobiliteit, de ondergrond, energie, fasering en beheer vormen de zes belangrijkste thema's die een aanzienlijke invloed hebben op de ontwikkeling van de visie voor de openbare ruimte.

2.2.1 KLIMAAT

In de binnenstad van Arnhem is de urgentie van het klimaat meer voelbaar dan ooit tevoren. De gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme hitte en wateroverlast worden steeds duidelijker zichtbaar. Een belangrijke stap in het aanpakken van deze uitdagingen is het integreren van meer groen in de stad. Groene daken, geveltuinen, parken en bomen zorgen niet alleen voor verkoeling tijdens hete zomerdagen, maar helpen ook bij het opvangen van overtollig regenwater, waardoor wateroverlast wordt verminderd. Bovendien dragen groene ruimtes bij aan een prettige leefomgeving waar bewoners en bezoekers het hele jaar door kunnen genieten van een veerkrachtige, gezonde en aantrekkelijke stad. Het is essentieel dat er nu actie wordt ondernomen om met deze groene oplossingen een duurzame toekomst te waarborgen.

2.2.2 MOBILITEIT

Het groeiende Arnhem dwingt de stad om nieuwe keuzes te maken wat mobiliteit betreft. Daarom is er een nieuw duurzaam mobiliteitsplan in opmaak waar men inzet op een groene, gezonde en leefbare stad. De ambities in het mobiliteitsplan zijn hoog en worden duidelijk geformuleerd. Om ruimte te creëren voor vergroening en verblijven zal het noodzakelijk zijn om bepaalde mobiliteitskeuzes te maken in de toekomst. Deze keuzes werden afgestemd gedurende het proces en opgenomen in het duurzaam mobiliteitsplan. Het is van belang dat deze ambities in de toekomst verder worden uitgewerkt zodat de hoge vergroeningsambitie van de stad kan worden waargemaakt. Deze kansen worden omschreven in de onderzoeksnota.

2.2.3 ONDERGROND

De ondergrond van Arnhem is een complex labyrint van kabels en leidingen die essentieel zijn voor de infrastructuur van de stad. De ondergrond is vandaag verzadigd, waardoor er weinig tot geen ruimte overblijft voor vergroening en de aanplant van nieuwe bomen.

Het is van cruciaal belang om actief in te zetten op het organiseren van de ondergrond. Dit vereist een gecoördineerde aanpak waarbij alle betrokken partijen samenwerken om de ondergrond efficiënt te beheren en te optimaliseren. Hiervoor dienen budgetten te worden voorzien. Het gaat hierbij niet alleen om het beheren van bestaande infrastructuren, maar ook om het invullen van de regierol van de gemeente bij toekomstige ontwikkelingen.

Het is essentieel om bij de planning en ontwikkeling van de ondergrond rekening te houden met de behoefte aan vergroening (aanplant boom). Dit kan bijvoorbeeld door het bundelen van bestaande kabels en leidingen of door het gebruik van innovatieve technologieën om ruimte te optimaliseren. Om de hoge vergroeningsambitie van de stad waar te maken zal het ook cruciaal zijn om hier in de toekomst duidelijke keuzes in te maken.

2.2.4 ENERGIE

Energie en de bijhorende voorzieningen nemen steeds meer ruimte in, zowel onder de grond als boven de grond. De ruimte is al beperkt en er moeten ook nog allerlei andere dingen een plek krijgen onder de grond, zoals boomwortels, wateropvang en een gezonde bodem. Boven de grond is het ook al woekeren met de ruimte voor groen, parkeren, de voetganger, de bus, water, ruimte om elkaar te ontmoeten, te winkelen etc. Ondanks dat we op dit moment nog niet weten hoe de energievoorziening er in de toekomst uit zal zien, is het wel belangrijk om nu al randvoorwaarden te stellen.

Ordeningsprincipes zorgen dat de beperkte ruimte op een goede manier wordt ingericht, zodat alle belangrijke dingen een plek krijgen. Kabels en leidingen worden gebundeld en kunnen niet meer overal in de ondergrond worden geplaatst. In de principes voor de straten is de plek voor de kabels en leidingen aangegeven in de tekeningen. Zo blijft er ook ruimte voor bomen, groen en water in de ondergrond. Bij de grote plekken, zoals bijvoorbeeld het stadshof, is in de tekst beschreven waar ruimte is voor energie en waar plek is voor groen.

De energievoorzieningen die boven de grond komen, zoals transformatorstations worden steeds groter, zo groot als een flinke kiosk. Deze worden dan ook zoveel mogelijk in gebouwen geplaatst en alleen nog bij uitzondering in de straten en op de pleinen. Er is namelijk niet genoeg ruimte in de straten en pleinen om deze voorzieningen overal een plek te geven.

De onderzoeken over de energievraag en -voorzieningen in de binnenstad zijn reeds opgestart. Verwacht wordt dat hier de komende jaren meer duidelijkheid over zal onstaan.

2.2.5 FASERING

Het realiseren van deze visie 'openbare ruimte' vergt een actieve aanpak die niet in één keer kan worden voltooid, maar een zorgvuldig uitgestippelde fasering vereist. Aan de ene kant zal vooral moeten worden geprofiteerd om aan te sluiten op de lopende projecten, anderzijds zal ook een lange termijn aanpak belangrijk zijn om de strategische plekken die volgen uit deze visie te kunnen inrichten. Een proactieve houding kan hierin helpen in de toekomst.

2.2.6 BEHEER

Een hoge vergroeningsambitie vraagt om een andere kijk naar beheer. Er komt een andere beheerbenadering bij kijken. De hogere hoeveelheid groen kan een meer extensief en soms rommeliger eindbeeld geven. Een beeld dat gedurende de seizoenen niet altijd even aantrekkelijk zal zijn. Hiervoor is mogelijk een mentale shift nodig.

Het budget dat ingezet wordt voor het beheer van verharde oppervlakken vandaag zal mogelijk moeten of kunnen schuiven in de toekomst. Hoe dit zal gebeuren en welke budgetten hieraan vasthangen is momenteel nog niet duidelijk. Dit zal gaandeweg worden bepaald. Het is noodzakelijk om per project en voor de binnenstad als geheel een integrale kosten/baten analyse te maken waarbij inzichtelijk wordt welke kosten structureel toenemen en welke structureel afnemen dan wel verdwijnen. Dit kan door het inzichtelijk maken van de jaarlijkse beheerkosten per deelproject. Alleen op die wijze kan het beheer van de openbare ruimte duurzaam financieel worden geborgd. Aspecten zoals klimaatwinst en circulariteit mogen hierin worden meegewogen. Naar verwachting zal door verschuiven en aanvullen van assets de beheerkost in enige mate toenemen. Dit zou dan moeten worden toegevoegd aan de ophoging van het gemeentelijke beheerbudget (areaal acres / prijsverhoging).

Een beheerbewuste aanpassing van de openbare ruimte is dus van belang. We realiseren ons dat meer groen en een hogere kwaliteit en biodiversiteit kunnen betekenen dat er meer middelen nodig zijn. Dit resulteert in een robuuste, groene openbare ruimte die bestand is tegen de gebruiksdruk, zoals stadsfeesten en evenementen.

ondergronds afvaltransport Arnhem © Jorrit Lousberg

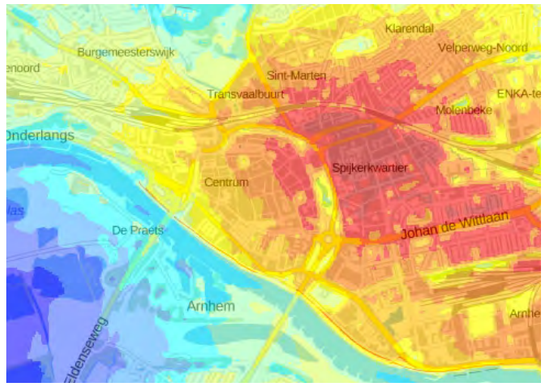

hitteplan Arnhem © atlasnatuurlijkkapitaal.nl

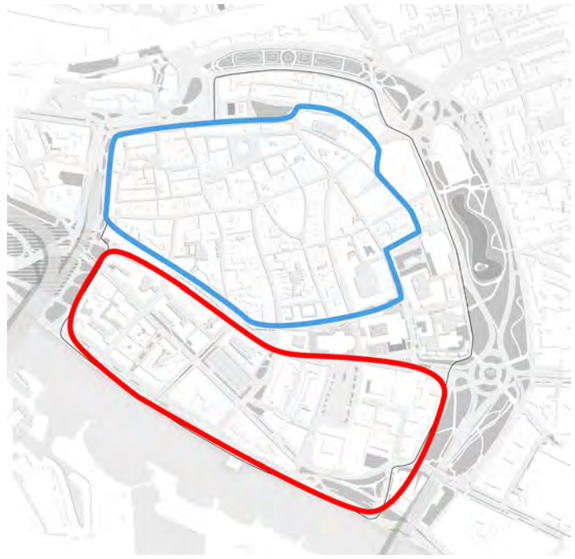

identiteit

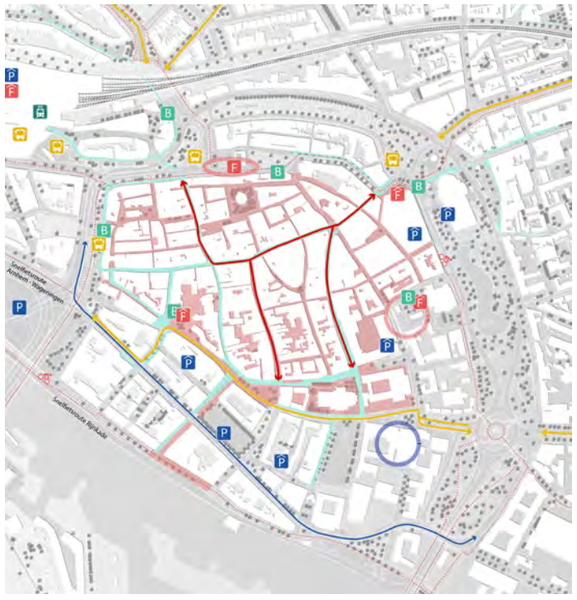

mobiliteit

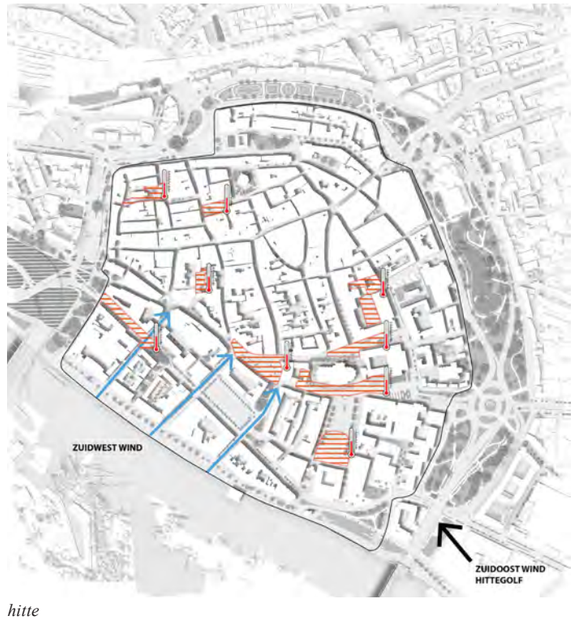

hitte

**zie gedetailleerde analyse in de onderzoeksnota*

3 Analyse

In dit hoofdstuk is de lezing van de openbare ruimte van de binnenstad beschreven. De belangrijkste thema's komen hier aan bod. De volledige analyse is te vinden in de onderzoeksnota.

3.1 Identiteit

De stad Arnhem heeft een sterk DNA als groene stad, met kenmerkende plekken zoals Park Sonsbeek en de Veluwe. Hoewel het groene imago bekend is, is dit bijna niet aanwezig in de binnenstad zelf. Het is gewenst het groene Arnhems DNA in de binnenstad te versterken door vergroening. Ook is het gewenst de twee andere onderdelen van het DNA van Arnhem, creativiteit en vrijheid, in de binnenstad terug te laten komen.

Naast het groene karakter wordt de binnenstad gekenmerkt door verschillende historische tijdslagen. Onder andere de middeleeuwen, de 19e eeuw en de wederopbouwperiode zijn kenmerkende tijdslagen voor Arnhem. Deze historische lagen zijn zichtbaar in zowel de stedenbouwkundige structuur als het erfgoed van de stad. Aan de andere kant zorgen deze verschillende lagen ook voor een historische breuklijn, die te zien is ter hoogte van het Audrey Hepburnplein, het Eusebiushof en het Stadhuis, waardoor er als het ware een litteken ontstaat in de stad.

De binnenstad wordt omgeven door de groene Singel, maar vaak ontbreekt nog een verbinding tussen de binnenstad en de omliggende wijken en stedelijke voorzieningen. Het is gewenst deze ingangen in de toekomst te versterken.

Het is van belang dat de stad blijft werken aan de identiteit van de binnenstad om relevant te blijven voor bewoners, bezoekers en gebruikers. Een herkenbare identiteit die de leesbaarheid versterkt.

3.2 Openbare ruimte

Hoewel er een uitgebreid netwerk van straten en pleinen aanwezig is, zien we vandaag de dag dat de openbare ruimte verrommelt, dicht slibt met fietsen en te weinig ruimte biedt om te verblijven en te ontmoeten. Er zijn voornamelijk verharde publieke ruimtes (pleinen) die naast de winkelstraten onder hoge druk staan tijdens het weekend en bij evenementen. Deze zones zijn niet overal goed toegankelijk, kennen beperkte ruimte in de ondergrond vanwege kabels en leidingen, en worden gekenmerkt door een mix van materialen en inrichtingselementen. Het is gewenst de leefbaarheid en verblijfskwaliteit in de toekomst te versterken.

3.3 Mobiliteit

De stad wordt gekenmerkt door een auto-georiënteerde zuidelijke en oostelijke binnenstad. De Weerdjesstraat is onderdeel van de centrumring en fungeert als een belangrijke auto- en verkeersas, maar heeft een beperkte oversteekbaarheid. Verschillende pleinen, zoals het Johnny van Doornplein, verliezen hun identiteit en kwaliteit door de wanorde van stilstaande fietsen. Daarnaast kent de stad ruime regels voor laden en lossen, met veel ontheffingen, waardoor toch veel gemotoriseerde voertuigen de historische binnenstad binnenrijden. Het vooropgezette STOMP-principe komt hierdoor in het gedrang. Door herschikking van de lokale mobiliteit, het handhaven van venstertijden en bijvoorbeeld het gefaseerd weghalen van parkeerplaatsen zou er ruimte kunnen worden gecreëerd (maaiveld).

3.4 Klimaat

3.4.1 HITTE EN DROOGTE

De binnenstad kent een hoge mate van hittestress (+23°C) op plaatsen met een hoog percentage verharding en een gebrek aan schaduw, zoals het Audrey Hepburnplein, het Eusebiushof en rond het Stadhuis. Ook horecapleinen zoals de Korenmarkt en de Jansplaats worden gekenmerkt door hoge hittestress. De smallere straten en pleinen zijn goed beschut tegen de zon, maar de grotere noord-zuid(west) georiënteerde straten, zoals de Weverstraat, hebben weinig schaduw rond het middaguur. Verkoeling is in de toekomst gewenst.

groen en biodiversiteit

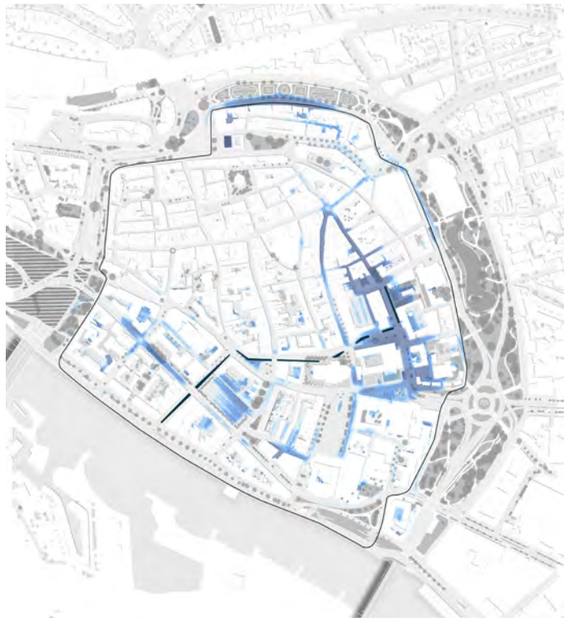

wateroverlast

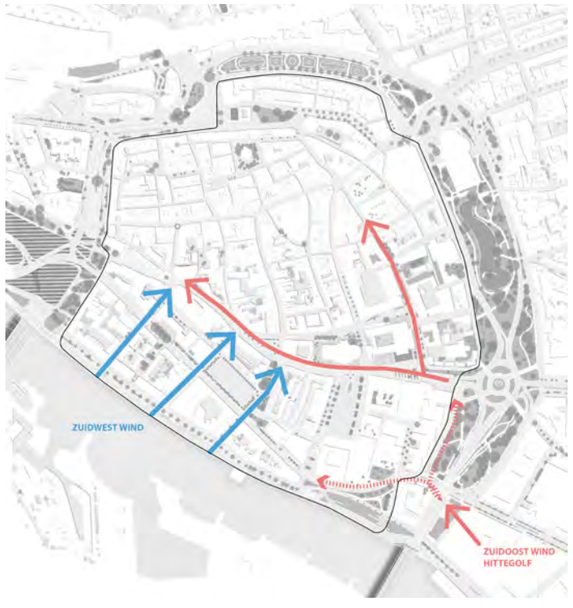

wind

**zie gedetailleerde analyse in de onderzoeksnota*

3.4.2 GROEN & BIODIVERSITEIT

Op het gebied van groen en biodiversiteit zijn er weinig (verbonden) groenzones in de binnenstad, wat resulteert in een beperkte biodiversiteit. Door het intieme karakter van de middeleeuwse binnenstad is er weinig ruimte voor groen in de openbare ruimte. Volgens de 3-30-300-regel is er vooral behoefte aan ruimte voor bomen in de binnenstad, met name in de westelijke zone van de historische binnenstad en langs de Rijnkade. Deze ruimtes zouden zoveel mogelijk met elkaar verbonden moeten worden, opdat een fijnmazig groen ecologisch netwerk in de (binnen)stad ontstaat dat kleine en grotere groene plekken verbind met elkaar, evenals met de grotere groene gebieden elders in de stad (de stadsparken) en de groene gebieden buiten de stad (Veluwezoom). Dit draagt in hoge mate bij aan de biodiversiteit in de binnenstad.

3.4.3 WATER

In de binnenstad zien we voornamelijk wateroverlast op lager gelegen plekken met een hoge verhardingsgraad (bv. Beekstraat en Bovenbeekstraat). Dit zijn de betrekkelijk laagste delen van de stad (hier liep vroeger immers de Jansbeek). De Jansbeek kan dit water reeds voor een deel afvangen, waarbij over een aantal jaar ook nog een extra afvoer-overloop-leiding vanaf de Eusebiuskerk via de Sabelspoort naar de Rijn loost. Hiernaast liggen er nog heel wat kansen om water op te vangen en lokaal vast te houden (zie p. 54).

De Sint-Jansbeek is een belangrijke bron van verkoeling in de binnenstad. In de toekomst kan worden onderzocht hoe de link met de originele loop van de Sint-Jansbeek versterkt kan worden. Dit kan onder andere door een creatieve maar subtiele zichtbare afvoer/lijngoot aan te brengen in de straten. Het klimaatadaptief gebruik van (beek)water op meer plekken in de binnenstad en aan de randen ervan wordt verder onderzocht.

3.4.4 WIND

De historische binnenstad kent een beperkte openbare ruimte vanwege de hoge dichtheid aan gebouwen. Het is belangrijk om gebruik te maken van de verkoelende dalwind uit park Sonsbeek en de relatief koele wind vanaf de Nederrijn. Tijdens een hittegolf is een zuidoostelijke wind gewenst.

VISIE OPENBARE RUIMTE

2

De koelste stad van Nederland

In de binnenstad van Arnhem wordt gewoond, gewerkt, gewinkeld en genoten van horeca, een rijk cultuuraanbod en evenementen. De binnenstad is constant in beweging. Een bruisende plek waar we elkaar ontmoeten en de voetganger op één staat.

In 2040 zal de binnenstad van Arnhem minder winkels hebben maar tegelijkertijd meer woningen en meer ruimte voor cultuur en werken. Dat betekent dat de openbare ruimte mee moet veranderen en meer ruimte moet bieden voor verblijven en ontmoeten. Dit verblijven en ontmoeten moet aangenaam zijn in alle seizoenen. Het klimaat verandert. We verwachten hetere zomers, langere periodes van droogtes en grotere piekbuien. Er is dan ook meer behoefte aan schaduw, koele plekken en waterbuffering in de binnenstad.

In deze visie willen we de opgaves voor vergroening en verkoeling koppelen aan het creëren van een aangename openbare ruimte waar het prettig is om te verblijven. Voor de bewoners van Arnhem, maar ook voor bezoekers. Arnhem wordt de koelste stad van Nederland. Naast vergroening van de openbare ruimte worden ook de bijzondere kernwaarden van Arnhem (groen, creatief en vrij) getoond in de binnenstad. Zodat er een duidelijke samenhangende, groene en geheel eigen binnenstad ontstaat met een eigenwijs karakter. Een gezonde groene binnenstad waar de voetganger op de eerste plaats komt en waar het programma in de private ruimten wordt gecompleteerd in het publieke domein. Samenvattend de koelste binnenstad van Nederland.

visualisatie toekomstbeeld openbare ruimte

1 Uitgangspunten van de visie

Op basis van de lezing van de binnenstad en bijhorende conclusies worden de volgende uitgangspunten voor de visie openbare ruimte geformuleerd.

1.1 Versterk de identiteit van de binnenstad

Op dit moment mist de binnenstad een duidelijke identiteit, wat essentieel is om relevant te blijven voor bewoners, bezoekers en gebruikers in de toekomst, en om een herkenbare inrichting van de openbare ruimte te bevorderen. De kernwaarden van Arnhem - groen, creatief en vrij - moeten prominenter aanwezig zijn in de openbare ruimte. Dit kan worden bereikt door het behouden en versterken van de bestaande identiteit (zoals erfgoed en stedenbouw) en door het groene DNA van Arnhem verder te versterken in de binnenstad en ruimte te geven aan de kernwaarden creativiteit en vrijheid.

1.2 Zet de voetganger op 1

Het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a service, privé-auto) wordt gehanteerd, waarbij de voetganger als primaire gebruiker wordt beschouwd en duurzame mobiliteitsvormen zoals lopen, fietsen en het openbaar vervoer prioriteit krijgen. De voetganger komt op 1 door het herschikken van de lokale mobiliteit (éénrichting, woonerf, vastgestelde routes) om ruimte te creëren. Daarnaast worden maaiveldparkeren, auto's en stilstaande fietsen geleidelijk verwijderd uit de openbare ruimte.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid blijven belangrijke uitgangspunten. Er zullen andere beslissingen worden genomen met betrekking tot autotoegankelijkheid, parkeren en openbaar vervoer. Het vergroenen van de ruimte mag niet ten koste gaan van de ruimte voor voetgangers.

1.3 Focus op verblijven en ontmoeten

Het programma van de binnenstad ondergaat veranderingen, en daarmee evolueert ook de openbare ruimte. Er is behoefte aan aantrekkelijke ruimtes in het stadscentrum, met voldoende ruimte om te verblijven en te ontmoeten. De openbare ruimte moet de kwaliteit, leefbaarheid en functionaliteit van diverse locaties, pleinen en straten versterken. Deze ruimtes dienen toekomstbestendig te zijn en flexibel in gebruik.

Vandaag zijn bepaalde plaatsen in de binnenstad ingericht als transitie/verkeersruimte zoals de zone rond het Audrey Hepburnplein en Stadhuis. Deze ruimte dient omgevormd te worden tot een verblijfsgebied door het doorgaande verkeer te weren (auto's, fietsers, etc.).

1.4 Maak de binnenstad toegankelijk voor iedereen

De openbare ruimte moet voor iedereen toegankelijk zijn, de openbare ruimte is immers van ons allemaal. Het moet ook toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Daarom zijn goed toegankelijke, duidelijk ingerichte en "leesbare" entreezones en hoofdroutes van belang.

1.5 Maak de binnenstad klimaatadaptief voor de toekomst

De binnenstad is vandaag de heetste plek van Arnhem en vereist daarom een aanpak om de leefbaarheid te verbeteren en de verblijfskwaliteit te vergroten. De stad Arnhem zal zich moeten richten op het creëren van schaduw en verkoeling. Dit door middel van het opzetten van een koel netwerk. Dit netwerk bestaat uit beschutte (schaduwrijke) routes en koele plekken. Het netwerk gaat langsheen de plekken in de stad waar vandaag een gebiedsontwikkelings- of klimaatopgave ligt. Deze route wordt gezien als een eerste stap richting de klimaatadaptieve binnenstad van Arnhem.

Bovendien zal er worden ingezet op het vergroten van de biodiversiteit door het verminderen van verharding en het vergroenen van gebieden waar sprake is van hoge hittestress. Ook het vasthouden en infiltreren van water zal van belang zijn om aangename verblijfsplekken te creëren die comfortabel zijn in alle seizoenen.

1.6 Bekijk de binnenstad als één geheel

De binnenstad kenmerkt zich door verschillende programma's en gebruiken: wonen, werken, winkelen, verblijven, evenementen, etc. De samenhang tussen deze verschillende functies is cruciaal en vormt de basiswerking van de binnenstad. Bij elke ingreep of ontwerp is het daarom belangrijk om rekening te houden met het geheel van de binnenstad en de impact die de veranderingen kunnen hebben op de diverse functies. Telkens moet gekeken worden naar het totale verhaal.

1.7 Verbind de verschillende delen van de binnenstad met elkaar

De binnenstad kenmerkt zich door een dichte, veelal, historische bebouwing in het noordelijk deel van de binnenstad en een recenter zuidelijk deel dat zijn vorm en functies vooral na 1945 (de Wederopbouw) heeft gekregen. Daartussen ligt de centrale verblijfszone, de historische breuklijn die de twee stadsdelen met elkaar verbindt. Deze dient als eerste verblijfsruimte van een grotere schaal die ademruimte biedt in de binnenstad voor zowel bezoekers als inwoners. Een tweede belangrijke open ruimte is de Rijnkade, de verbinding tussen de Rijnkade en de centrale verblijfszone is vandaag onderbenut. In de toekomst kan deze verbinding worden versterkt.

1.8 Versterk de herkenbaarheid en de leesbaarheid van de open ruimte

Vandaag vertonen alle straten in de binnenstad min of meer dezelfde aanblik, wat het moeilijk maakt om ze te onderscheiden en om je te oriënteren. Door een duidelijke Arnhemse stijl te hanteren voor de inrichting, bestrating en beplanting kan de herkenbaarheid en leesbaarheid van de binnenstad worden vergroot.

1.9 Ontwerp duurzame openbare ruimtes

Het is van belang voort te bouwen op wat reeds aanwezig is, bijvoorbeeld de rode gebakken klinker die veel voorkomt in de binnenstad. Daarnaast zijn hergebruik en het gebruik van duurzame materialen belangrijke pijlers. Op deze manier kan de al dan niet nieuw aangelegde/aangekochte verharding worden hergebruikt. Daarnaast moet maximaal worden ingezet op het behoud en indien noodzakelijk herplaatsen van bomen.

De gemeente kan hergebruik en circulariteit op verschillende manieren stimuleren.

2 Het DNA van de binnenstad

DE ARNHEMSE STIJL

De binnenstad heeft momenteel geen duidelijke en herkenbare identiteit. Bestratingsmaterialen en inrichtingselementen worden willekeurig gecombineerd, wat resulteert in een onoverzichtelijke en soms rommelige uitstraling.

De visie streeft ernaar een duidelijke en herkenbare identiteit te creëren voor de binnenstad, door middel van een eenvoudige, leesbare en toegankelijke huisstijl: de Arnhemse stijl. De Arnhemse stijl zet in op het versterken van samenhang door middel van verharding, groen en inrichtingselementen.

Deze stijl bouwt voort op de reeds bestaande identiteit (gebouwen, gebruik, enz.) in de binnenstad door ze te versterken en prominenter naar voren te brengen.

Daarnaast streeft de stad ernaar om de drie kernwaarden duidelijker zichtbaar te maken in het stadscentrum, zodat bij het noemen van Arnhem meteen gedacht wordt aan de grote groene parken zoals Sonsbeek of de Veluwe. Momenteel is er echter weinig van dit groene DNA te herkennen in de binnenstad, evenals de andere kernwaarden creativiteit en vrijheid. De visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk beoogt op diverse manieren de openbare ruimte te verrijken met deze kenmerken.

DE ELEMENTEN VAN DE ARNHEMSE STIJL

Om deze herkenbare identiteit te creëren formuleert de visie de Arnhemse stijl. Dit zijn principes die we vastleggen voor de herinrichting van de openbare ruimte. De volgende elementen zijn hierin belangrijk.

- De openbare ruimte moet eenvoud en rust uitstralen.
- Er wordt uitgegaan van de duurzaamheidsgedachte, met name het gebruik van duurzame materialen en de circulariteitsgedachte/hergebruik.
- Ga telkens op zoek naar de ‘Arnhemse’ oplossing die past in de binnenstad.
- De stijl versterkt de herkenbaarheid en leesbaarheid van de binnenstad.
- De gebruikte materialen en elementen moeten steeds comfortabel en toegankelijk zijn.

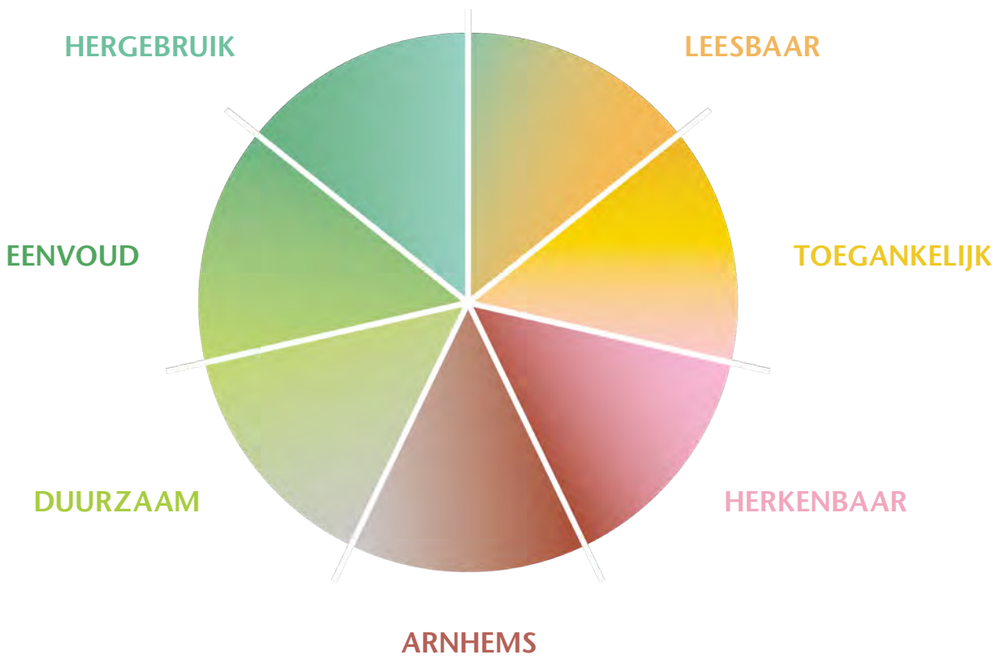

DE BASISINGREDIËNTEN

DE RODE GEBAKKEN STEEN IS DE BASIS

Deze rode gebakken steen zal de basisbestrating zijn voor de binnenstad in de toekomst. Vandaag is de rode gebakken steen ook al kenmerkend voor de binnenstad en in grote aantallen aanwezig. Vanuit duurzaamheids-overwegingen en het idee van hergebruik kiezen we ervoor om één basismateriaal te gebruiken, zodat we dit bij toekomstige projecten elders kunnen hergebruiken. Wat betreft het beheer van de openbare ruimte biedt de rode gebakken steen ook praktische voordelen. De donkere kleur van de stenen maakt vervuiling minder zichtbaar, wat het onderhoud vergemakkelijkt en zorgt voor een meer esthetische uitstraling op de lange termijn. Dit is in tegenstelling tot lichtere stenen, die meer onderhoud vereisen.

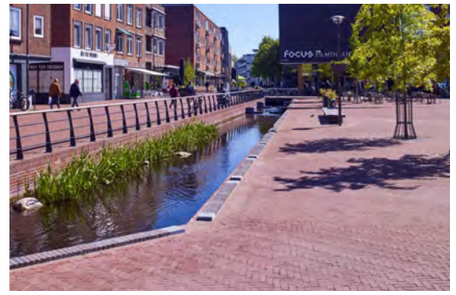
De rode gebakken steen als basis © KNB

Een lichte bestrating heeft vooral zin op plekken waar veel direct zonlicht valt op de bestrating en waar wind vrij spel heeft om de warme lucht af te voeren. Dan heeft het effect op reflectie en verkoeling. De smalle straten in de Arnhemse historische binnenstad zijn hier vaak niet breed genoeg voor. Direct zonlicht valt niet op de bestrating: er is een ongunstige skyviewfactor. Bovendien zijn de straten vaak niet breed genoeg om voldoende wind te creëren en de opgewarmde lucht af te voeren. Bij de Arnhemse pleinen is dit anders. De skyviewfactor is gunstiger. Er valt direct zonlicht op de bestrating dat gereflecteerd kan worden en de wind krijgt de ruimte om te ventileren en kan de warmte afgeven aan de lucht. Daarom krijgen de Wederopbouwpleinen (Gele Rijdersplein, Markt en Stadhuis) carte blanche in de keuze van verharding. Bovendien is er een connectie met de vele kleifabrieken rond Arnhem, waar de rode gebakken stenen in de nabijheid worden geproduceerd, dicht bij de Nederrijn. Het leggen van stenen in specifieke patronen vereist vakmanschap, wat ook een link legt naar de creatieve sector in Arnhem.

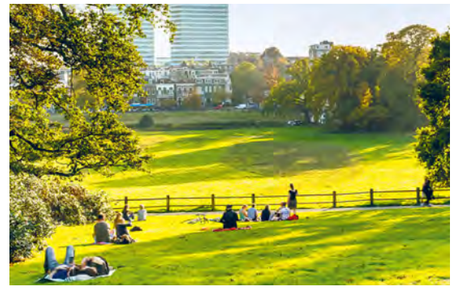
Het groene DNA versterken © Binnenstad Arnhem

HET GROENE DNA VERSTERKEN

Arnhem staat bekend als een groene stad, maar dit groene DNA is niet zichtbaar in de binnenstad. Groen en vergroening zijn expliciet onderdeel van de Arnhemse stijl. De ambitie voor vergroening wordt gekoppeld aan de ambitie om de leefkwaliteit, verblijfskwaliteit en verkoeling te verbeteren.

Comfortabele verblijfsruimtes © OMGEVING

TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN EN VOETGANGER OP ÉÉN

Vrijheid vormt, naast groen en creativiteit, de derde kernwaarde van Arnhem. Het is essentieel dat iedereen zich vrij kan bewegen door de ruimte en zich daarbij comfortabel en veilig voelt. Dit vereist een zorgvuldige selectie van materialen en inrichtingselementen die een bepaald niveau van comfort bieden. Een integrale toegankelijkheid is van groot belang zowel voor rolstoelgebruikers, kinderwagens, ouderen en slechtzienden. De openbare ruimte moet duidelijk leesbaar zijn voor voetgangers en slechtzienden. Daarnaast moet modern stadsmeubilair voldoen aan de moderne standaard en de herkenbaarheid van de binnenstad bevorderen.

DE CREATIEVE SECTOR ZICHTBAAR MAKEN

Arnhem staat bekend als een creatieve stad met talloze creatieve ondernemers. Denk hierbij aan de mode-industrie, diverse culturele instellingen, de ambachten, enz. Deze creativiteit is nagenoeg niet zichtbaar in de binnenstad. De Arnhemse stijl wil creatieven een podium geven in de binnenstad en hen uit te nodigen om deel uit te maken van de openbare ruimte, bijvoorbeeld door kunstwerken en andere objecten te integreren.

De creatieve sector - feestaardvarken © Burgers’ Zoo

3 De gelaagdheid van de openbare ruimte

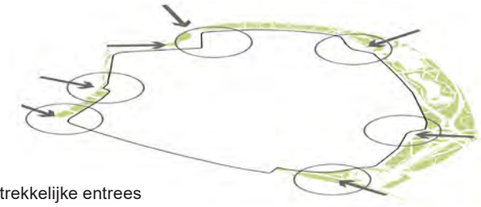

Aantrekkelijke entrees

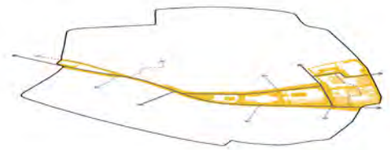

Centrale verblijfszone

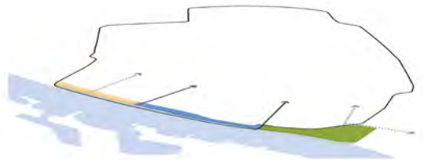

Verblijven langs de rijn

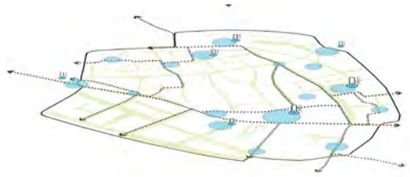

Koele netwerk

Type plekken

Type straten

De visie van de openbare ruimte is opgebouwd door middel van verschillende lagen. Let wel, de verschillende lagen moeten telkens samen worden gelezen. De lagen kunnen niet apart van elkaar worden gelezen.

Per locatie worden de lagen op elkaar gelegd. Elke laag is even belangrijk. De randvoorwaarden voor een bepaalde locatie in de binnenstad worden gevormd door alle lagen samen. Samen vormen deze lagen de visie die geldt voor de hele binnenstad van Arnhem.

Hiernaast ziet u de totaalkaart van de visie. Deze bundelt de verschillende lagen in één tekening. Op de volgende pagina's worden de verschillende lagen nader toegelicht.

3.1 Aantrekkelijke entrees

Een eerste laag betreft de entrees of ingangen naar de binnenstad. Deze dienen helder en aantrekkelijk te zijn voor zowel bezoekers als bewoners van de binnenstad. Deze ontbreken op dit moment.

De entrees fungeren als verbindingspunten van de binnenstad naar de Singel en vanuit de stad (aangrenzende wijken en stedelijke voorzieningen) naar de binnenstad. Door in te zetten op deze ruimtes wordt een verbinding tot stand gebracht. Elke entree heeft een unieke identiteit en specifieke randvoorwaarden, waardoor een locatiegerichte inrichting vereist is.

Deze ruimtes kennen een goede toegankelijkheid en dienen ook als transitiegebieden. Hier is de voetganger de belangrijkste gebruiker. Het is de plaats waar men het hoofdvervoermiddel achterlaat en de snelheid verlaagt. Vanaf hier gaat het merendeel van de bezoekers te voet verder.

De volgende toegangen worden aangeduid:

1. Rijnkade-west:
   - toegang voor voetgangers en trage fietsers (bestemmingsverkeer)
   - snelle fietser via de onderkade
   - link met parkeren Blauwe Golven
2. Nieuwe Plein:
   - toegang voor voetgangers en trage fietsers
   - toegang voor auto (Weerdjesstraat)
   - link met fietsenstalling
   - behoud gehandicapten parkeerplaats
   - link met openbaar vervoer: bushalte Nelson Mandelabrug
   - link met parkeergarage Rozet
3. Willemsplein-Gele Rijdersplein:
   - toegang voor voetgangers en trage fietsers
   - link met fietsenstalling
   - aaneenschakeling van 2 ‘plein’ ruimtes
   - link met openbaar vervoer (bus, trein,...)
   - toegang logistieke route
   - link met parkeren Arnhem Centraal
4. Johnny Van Doornplein:
   - toegang naar de winkelstraat
   - toegang voor voetgangers en trage fietsers
   - link met fietsenstalling
   - link met openbaar vervoer (bus)
   - toegang tot logistieke route
   - link met parkeergarage Musis
5. Walburgisstraat:
   - toegang voor auto, fiets en voetganger
   - link met parkeren Q-Park Broerenstraat, Trans en provinciehuis
6. Rijnkade-oost:
   - toegang voor voetgangers en trage fietsers
   - snelle fietser via de onderkade
   - link met openbaar vervoer: bushalte John Frostbrug

Nieuwe Plein

Gele Rijdersplein © Stradus

Johnny van Doornplein

3.2 Centrale verblijfszone

Het gebied ter hoogte van het Audrey Hepburnplein, Eusebiushof, stadhuis en stadstheater is de historische breuklijn tussen de noordelijke Middeleeuwse stad en de zuidoostelijke Wederopbouwstad. Het gebied is het eerste toevluchtsoord vanuit een zeer compact bebouwde historische binnenstad.

De afgelopen periode hebben reeds nieuwe ontwikkelingen hier plaatsgevonden zoals de bouw van Rozet en het Focus filmtheater met aangrenzend woonblok. Deze ruimte is vandaag bijna volledig verhard en heeft een beperkte identiteit. Deze zone heeft een belangrijke ligging in de stad en wordt vaak gebruikt voor evenementen (Markt, Audrey Hepburnplein). De centrale zone kan in de toekomst worden versterkt als verblijfsruimte. Op deze plek kan verblijven, ontmoeten en verbinden letterlijk en figuurlijk worden versterkt.

Het gebied wordt gekenmerkt door enkele beeldbepalende gebouwen uit verschillende tijdslagen. De Eusebius is het beeldbepalende gebouw van Arnhem. Het Stadhuis vervult een belangrijke rol voor de bewoners, naast zijn functie als administratief centrum. Deze gebouwen zijn monumenten die belangrijk zijn voor Arnhem en de binnenstad. Naast deze beeldbepalende gebouwen zijn er ook vele culturele gebouwen gelegen binnen deze ruimte zoals het Rozet, het Focus filmtheater en het stadstheater. De randen van de verblijfszone worden gekenmerkt door gezellige horecaterassen, die bijdragen aan de levendigheid.

Vandaag wordt de openbare ruimte in de centrale verblijfszone gekenmerkt door een overmaat aan verharding. Dit resulteert in identiteitsloze zones waarvan grote delen zijn ingericht als verkeersruimte. De verblijfskwaliteit is onvoldoende en verschillende klimaatopgaven komen hier samen. Denk maar aan hitte, droogte en wateroverlast. Dit terwijl deze locatie net een verbinding zou kunnen vormen tussen de historische binnenstad en de Rijnkade.

De Sint-Jansbeek doorkruist de verblijfszone en vormt een verbindende schakel tussen de Rijnkade, de Wederopbouw stad en de Middeleeuwse stad. De beek biedt een aanzienlijk potentieel om een wandelroute langs de Rijnkade te creëren, waardoor de connectie tussen het centrale verblijfsgebied en de Rijnkade wordt versterkt.

Het is gewenst om deze centrale zone te versterken als ruimte om te verblijven, te ontmoeten en te verbinden. Bij het ontwerp van de deelzones dient er altijd naar de centrale verblijfsruimte in zijn geheel te worden gekeken. Bij voorkeur worden het Audrey Hepburnplein, de Eusebiuskerk en het stadhuis samen als één geheel ontworpen als groene stadsruimte. Dit met als doel een aaneengesloten kwalitatieve openbare ruimte te creëren die een nieuw verblijfsgebied vormt in de binnenstad. Zo maken we van de barst een gouden randje.

Kintsugi, van barst tot gouden randje

3.3 Rijnkade

Een bijzonder kenmerk van Arnhem is de ligging aan de Rijn. De Rijnkade is een speciale plek om te vertoeven, maar op dit moment nodigt het nog niet uit tot optimaal verblijven.

De bovenkade is ingericht als straat. Er wordt gefietst, geparkeerd en is toegankelijk voor auto's. Door het centrale deel in te richten als pleinruimte kunnen de verblijfsmogelijkheden op de bovenkade nog verder worden vergroot. Om de verblijfskwaliteit te verbeteren is het gewenst de mobiliteit in deze zone aan te passen.

De Rijnkade wordt opgedeeld in drie verschillende deelzones:

1. De zone tussen het Roermondsplein en de Nieuwstraat wordt aangeduid als Woonstraat. Door vergroening van de straat wordt een aangenaam woonklimaat gecreëerd. (De straat blijft toegankelijk voor bestemmingsverkeer, parkeren is mogelijk.)

2. De zone tussen de Nieuwstraat en het Airborne museum wordt aangeduid als Pleinzone. In deze zone ligt de focus op het creëren van verblijfskwaliteit. Minder focus op verkeer, meer focus op de voetganger en op ontmoeten en verblijven. Dit sluit aan op de al aanwezige horecazaken.

3. De groenzone tussen het Airborn museum en de Ooststraat is de afsluiting van de Singels en de aansluiting van het Singelpark op de Rijn. Het is een belangrijke verblijfsruimte in Arnhem die grenst aan de binnenstad. De groenzone wordt vandaag reeds gebruik als verblijfs- en evenementenzone.

Naast het vergroten van de verblijfskwaliteit van de Rijnkade is het ook belangrijk om deze beter te verbinden met de historische binnenstad. Dit kan door het introduceren van een wandelrondje via de Nieuwstraat en/of Sabelspoort naar de centrale verblijfsruimte. Het doel is om hiervan een veilige en aangename route te creëren voor bewoners en bezoekers.

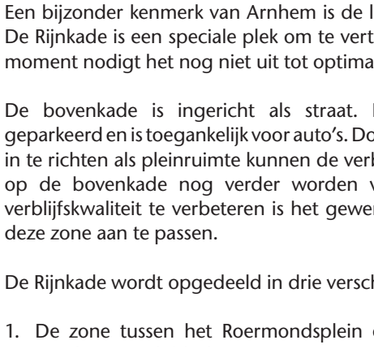

wonen aan de Rijn

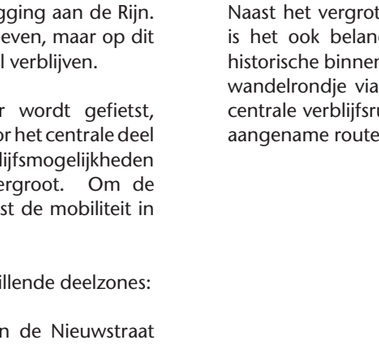

genieten aan de Rijn © RijnMozaik

verblijven aan de Rijn © Arnhems Hart

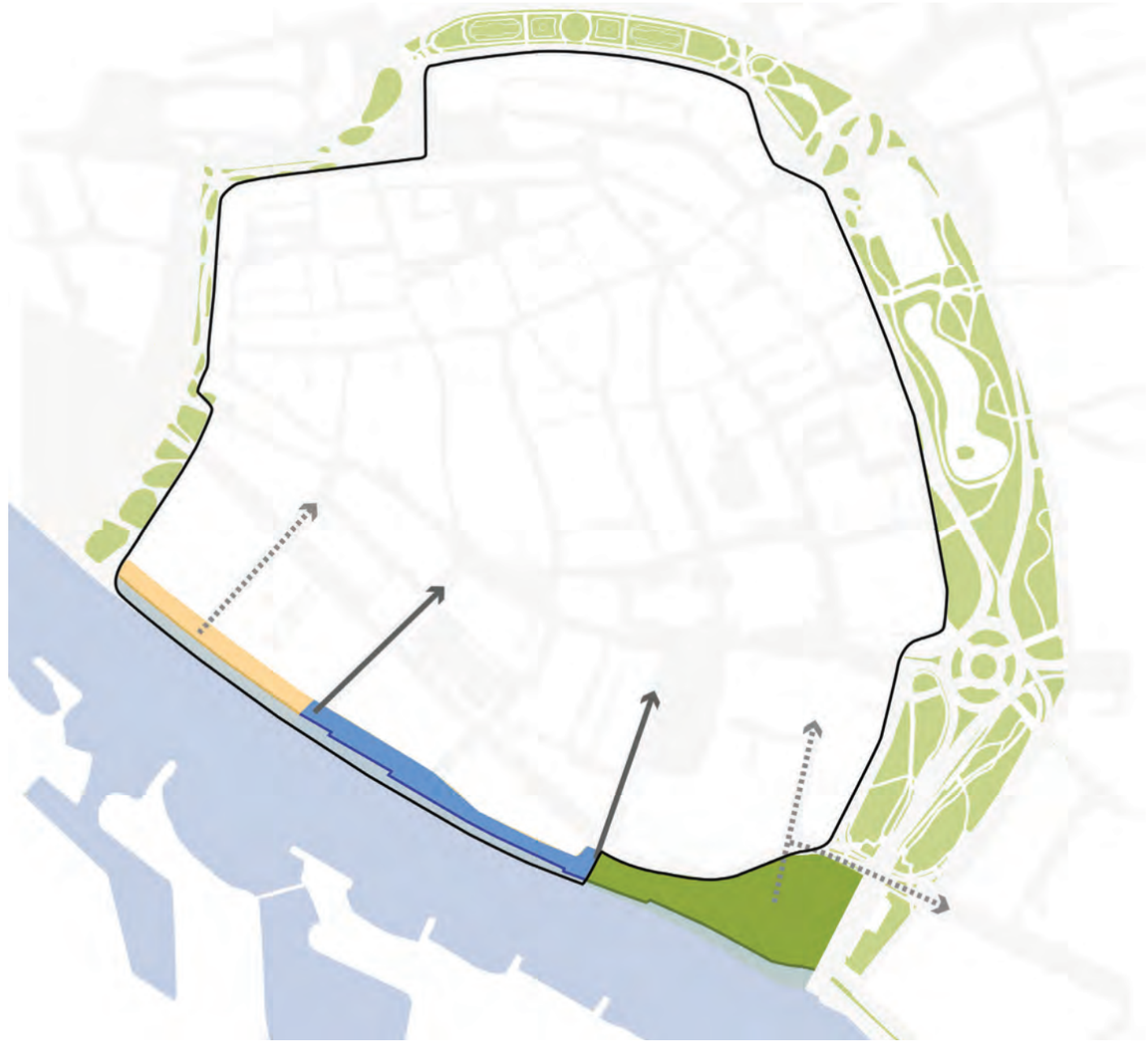

3.4 Koele netwerk

De binnenstad van Arnhem heeft te maken met een veranderend klimaat. Tijdens warme dagen wordt het erg heet in de binnenstad. Dat komt de leefbaarheid niet ten goede voor mens, plant en dier. Daarom is het gewenst om in de toekomst meer aandacht te geven aan schaduw, verkoeling alsook het voorzien van zones voor wateropvang. Het koele netwerk biedt hierop een antwoord.

DEFINITIE KOELE NETWERK

Het koele netwerk is opgebouwd uit een netwerk van beschutte routes en koele plekken. Beschutte routes zijn tegen de zon beschutte loop- en fietsroutes. Deze routes moeten minimaal 40% schaduw bevatten. Koele plekken zijn plekken om te verblijven op hete dagen. Deze zijn voorzien van zitplekken in de schaduw en eventueel een waterpunt. Een koele verblijfsplek bevat minimaal 200m² groene ruimte. De maximale loopafstand tot een koele plek bedraagt 300 m. In de visie openbare ruimte leggen we de ambitie neer om heel de binnenstad van Arnhem te verkoelen. Het voorgestelde koele netwerk zien we als een belangrijke eerste stap naar een klimaatadaptieve binnenstad. Een koel netwerk op maat van de hele binnenstad is uniek voor Nederland.

LIGGING VAN HET KOELE NETWERK

Het koele netwerk is gesitueerd langs de gebieden die in de klimaatanalyse zijn geïdentificeerd als problematische zones (hitte, water). De koele routes dienen als verbindingen vanuit de binnenstad naar de Singels en de Rijnkade. Ze maken slim gebruik van reeds bestaande verkoelende ruimtes zoals straten waar vandaag een verkoelende bries is. Ook de connectie met de aanwezige Sint-Jansbeek wordt gemaakt.

De routes gaan langs plekken die in ontwikkeling zijn of in de toekomst zullen worden heringericht. Op veel van deze plekken zijn belangrijke publieke en maatschappelijke gebouwen gelegen. Het is gewenst deze plekken in de toekomst te verkoelen door vergroening. Daar waar geen ruimte is voor vergroening wordt gezorgd voor andere manieren van verkoeling. Ook op de pleinzones is immers het doel om de temperatuur op warme en hete dagen aanzienlijk te verlagen.

Het vastgelegde netwerk van beschutte routes vormt een eerste stap in de richting van een koelere binnenstad. Op de lange termijn is het plan om de gehele binnenstad te verkoelen. Het koele netwerk zal koppelkansen zoeken met lopende en in de toekomst geplande ontwikkelingsprojecten (vb Stadsoase) zodat snellere stappen kunnen gemaakt worden.

STRATEGISCHE LOCATIES VOLGENS HET KOELE NETWERK

- Centrale verblijfszone: Audrey Hepburnplein (1), Eusebiuskerk (2), Stadhuis (3), Nieuwe Plein (4) , Stadsoase (5)
- De route van de Rijn naar de binnenstad: Nieuwstraat (6), Beekstraat (7), Land van de Markt (8)
- Entrees: Johnny van Doornplein (9), Nieuwe plein (4), Gele Rijdersplein (10), Sabelshof (11)
- Het koele netwerk biedt de gelegenheid om de verborgen tuinen te verkennen, die op zichzelf kleine koele oases vormen. Enkele voorbeelden zijn: Broerenstraat (12), Walburgistuin (13)
- Vergroening is minder vanzelfsprekend in de winkelstraat (14) en op de historische pleinen, zoals Jansplaats (15) en Korenmarkt (16) vanwege het intensieve gebruik. Op deze locaties kunnen alternatieve, niet-groene maatregelen worden toegepast, zoals het creëren van tijdelijke schaduw (doeken, installaties,..) in samenwerking met de creatieve sector.

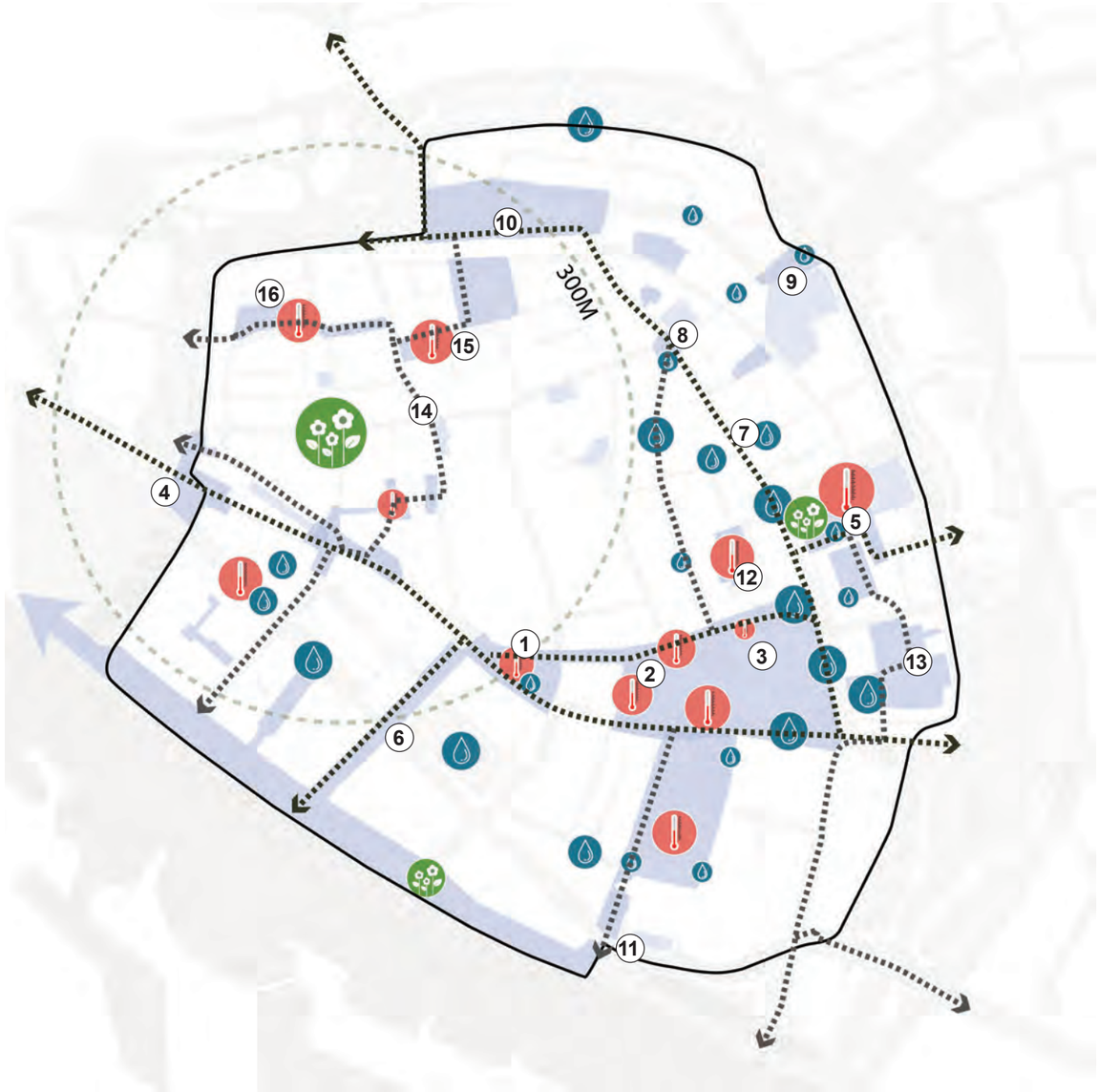

3.5 Type plekken

De belangrijkste plekken in de openbare ruimte van de binnenstad zijn nu allemaal versteend. Het zijn allemaal pleinen. Ze zien er vaak hetzelfde uit en vertellen niet veel over de identiteit van de plek.

Naast de pleinen worden er 2 nieuwe groene type plekken toegevoegd. De stadshoven en de verborgen tuinen. Het doel is deze plekken in te richten als groene oases in de stad. Ze vormen de groene tegenfiguur van de reeds aanwezige pleinen. Zo ontstaan er vier type plekken: de pleinen en straten die vandaag reeds herkenbaar zijn en de stadshoven en verborgen tuinen.

Elke plek vertelt bovendien een eigen verhaal en maakt dat in de binnenstad verschillende plekken ontstaan met eigen karakteristieken. Deze werken telkens verder op de bestaande kwaliteit.

STRATEN

De straten in de binnenstad hebben verschillende breedtes en functies. Afhankelijk van het gebruik en de breedte van de straat is er een bepaalde mate van vergroening aanwezig. Niet elke straat is puur gericht op doorgaand verkeer; soms dient deze ook als een kleine verblijfsruimte voor de bewoners (toolbox, p. 72).

PLEINEN

Op de pleinen kan je naar de markt of een optreden gaan. Je kan er genieten van een verkoelend drankje op het terras. Het flexibele gebruik van de pleinen moet ook in de toekomst behouden blijven. Maar er is ook behoefte aan meer schaduw, vooral in de zomer. Dit kan door het aanbrengen van tijdelijke constructies voor schaduw (zoals parasols of doeken) en bomen (toolbox, p. 88).

STADSHOVEN

De stadshoven zijn de groene tegenhangers van de pleinen. Dit zijn de koele, groene oases in de binnenstad. Je kan er zitten in de schaduw, spelen of een terrasje doen. Het zijn de plekken waar mensen samenkomen in een groene setting. De plek waar je kan zitten onder de bomen en kan genieten van het groen rondom jou. Bovendien zijn ze te allen tijde toegankelijk voor het publiek (toolbox, p. 94).

VERBORGEN TUINEN

De verborgen tuinen zijn te ontdekken groene plekken in de binnenstad. Ze kunnen gelegen zijn achter gebouwen of op een dak. Ze vormen een nieuwe aanvullende groene wereld in de binnenstad. Een goed voorbeeld van hoe zo een tuin zou kunnen zijn, zijn de tuinen van het Spijkerkwartier. Leuke, groene ontdekplekken. De tuinen kunnen zowel op openbaar als op privaat gebied gelegen zijn. Indien privaat zijn ze semi-openbaar en toegankelijk gedurende de dag (toolbox, p. 100).

© *Jeroen Broeckx*

STRATEN

© *Stad Mechelen*

PLEINEN

© *John Sturrock*

STADSHOVEN

VERBORGEN TUINEN

PLEINEN

1. Gele Rijdersplein
2. Korenmarkt
3. Jansplein
4. Jansplaats
5. Land van de Markt
6. Audrey Hepburnplein
7. Stadhuisplein
8. Markt
9. Rijnkade

STADSHOVEN

1. Johnny van Doornplein
2. Brouwershof
3. Nieuwe Hof
4. Rozethof
5. Eusebiushof
6. Stadsoase
7. Rodenburgshof
8. Sabelshof
9. Rijnkade
10. Bartokhof

VERBORGEN TUINEN

1. Banktuin
2. Wezentuin
3. Roggetuin
4. Musistuin
5. Varkenstuin
6. Vijzeltuin
7. Eiland
8. Rozet tuin
9. Kloostertuin
10. Woutentuin
11. Walburgtuin
12. Molenkom
13. Bolwerk
14. Gelderse tuin

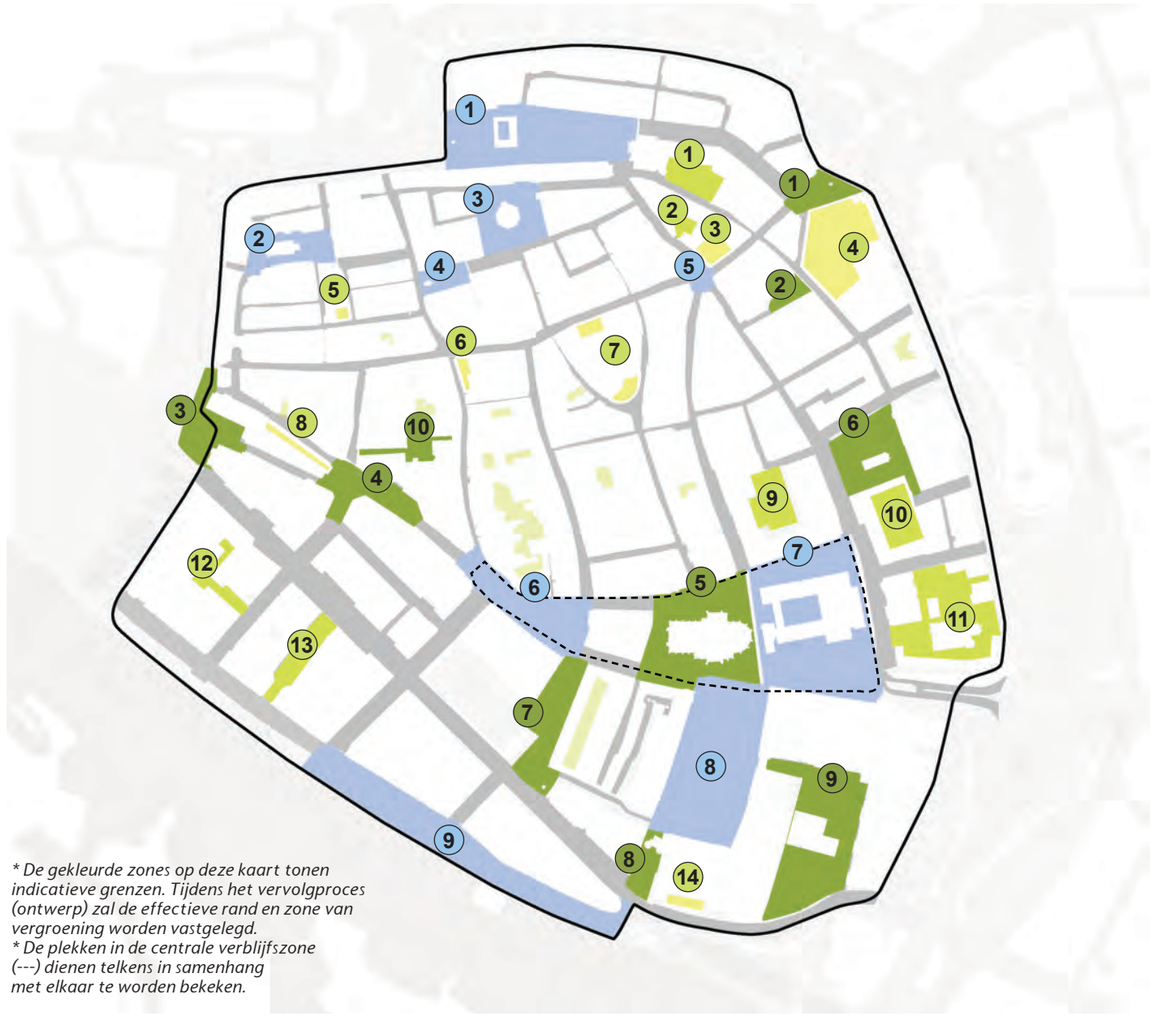

** De gekleurde zones op deze kaart tonen indicatieve grenzen. Tijdens het vervolgproces (ontwerp) zal de effectieve rand en zone van vergroening worden vastgelegd.*
** De plekken in de centrale verblijfszone (---) dienen telkens in samenhang met elkaar te worden bekeken.*

Straten
Pleinen
Stadshoven
Verborgen tuinen (maaiveld)
Verborgen tuin (daktuin)
Centrale verblijfszone

0 30 60 90 120 150 m

3.6 Type straten

Straten zijn, naast de plekken, de belangrijke openbare ruimtes in de binnenstad. Deze visie heeft als doel Arnhem om te vormen tot de koelste binnenstad van Nederland. Daar spelen deze straten een belangrijke rol in. Door verkoeling en vergroening kunnen we wonen en verblijven in de binnenstad prettiger maken en de Arnhemse kernwaarden beter zichtbaar maken.

Kansen voor vergroening en herinrichting zijn afhankelijk van het gebruik en de beschikbare ruimte in de straat. In de historische binnenstad zijn de straten over het algemeen smal, terwijl in de zuidelijke binnenstad de straten breder zijn.

Door de straten verschillend in te richten, weten inwoners en bezoekers in wat voor soort stuk van de binnenstad ze zijn en wat je daar kan verwachten. Je kunt herkennen aan het type straat waar je bent in de binnenstad. Het type straat sluit aan bij het programma van aangrenzende bebouwing.

Er worden vijf type straten onderscheiden in de binnenstad: de winkelstraat, de horecastraat, de struinstraat, de woonstraat en de parkeer- en verkeerstraat. De indeling van de straten houdt rekening met de toekomstige bestemming.

De winkelstraat is gelegen in de historische binnenstad. De toegankelijkheid voor zowel winkeliers als bezoekers is hier van groot belang, inclusief logistiek en zichtbaarheid van etalages. Flexibiliteit in gebruik is essentieel, met kansen voor vergroening en verkoeling waar mogelijk. (toolbox, p. 72)

De horecastraat wordt gekenmerkt door horeca, deze straten zijn vooral gelegen rondom de Korenmarkt in de historische binnenstad. Deze straten hebben terrassen en de nadruk ligt op toegankelijkheid en bruikbaarheid, met de wens voor flexibiliteit. (toolbox, p. 76)

De struinstraten worden gekenmerkt door de ‘couleur locale’, beter bekend als de zeven straatjes. Ze herbergen een mix aan functies: winkels, horeca, wonen, werken, enz. Dit vraagt om gevarieerde straatinrichting met een balans tussen groene ruimtes en functionele ruimtes. Vergroening is gewenst waar mogelijk, met behoud van ruimte voor flexibiliteit, terrassen en verblijfsruimtes. (toolbox, p. 80)

De woonstraat, hoofdzakelijk bestemd voor wonen maar ook geschikt voor andere programma’s zoals woon/werk, komt voor in zowel het historisch centrum als in de zuidelijke binnenstad. Deze straten worden omgevormd tot groene straten. Om zo de woonkwaliteit te verbeteren. (toolbox, p. 84)

In de binnenstad zijn drie parkeer- en verkeerstraten gelegen: de Weerdjesstraat, de Walburgstraat en het Koningsplein. Deze straten vragen om een zeer locatiespecifieke behandeling afhankelijk van de breedte en de aanwezig mobiliteit, daarom wordt het type niet meegenomen in de toolbox. Deze locaties dienen telkens apart te worden bekeken.

STRATEN

Winkelstraat

© *gemeente Ede*

Horecastraat

© *Joy*

Struinstraat

© *B+B stedenbouw en landschap*

Woonstraat

© *Jeroen Broeckx*

winkelstraat
horecastraat
struinstraat
woonstraat
parkeer- en verkeerstraat

0 30 60 90 120 150 m

Op volgende afbeelding is de locatie van het koele netwerk in de binnenstad aangegeven. Dit netwerk omvat de meest prioritair aangewezen routes verbonden met de meest strategische potentiële koele locaties. Deze prioritaire routes vormen slechts het begin van de ambitie om te streven naar de koelste binnenstad van Nederland.

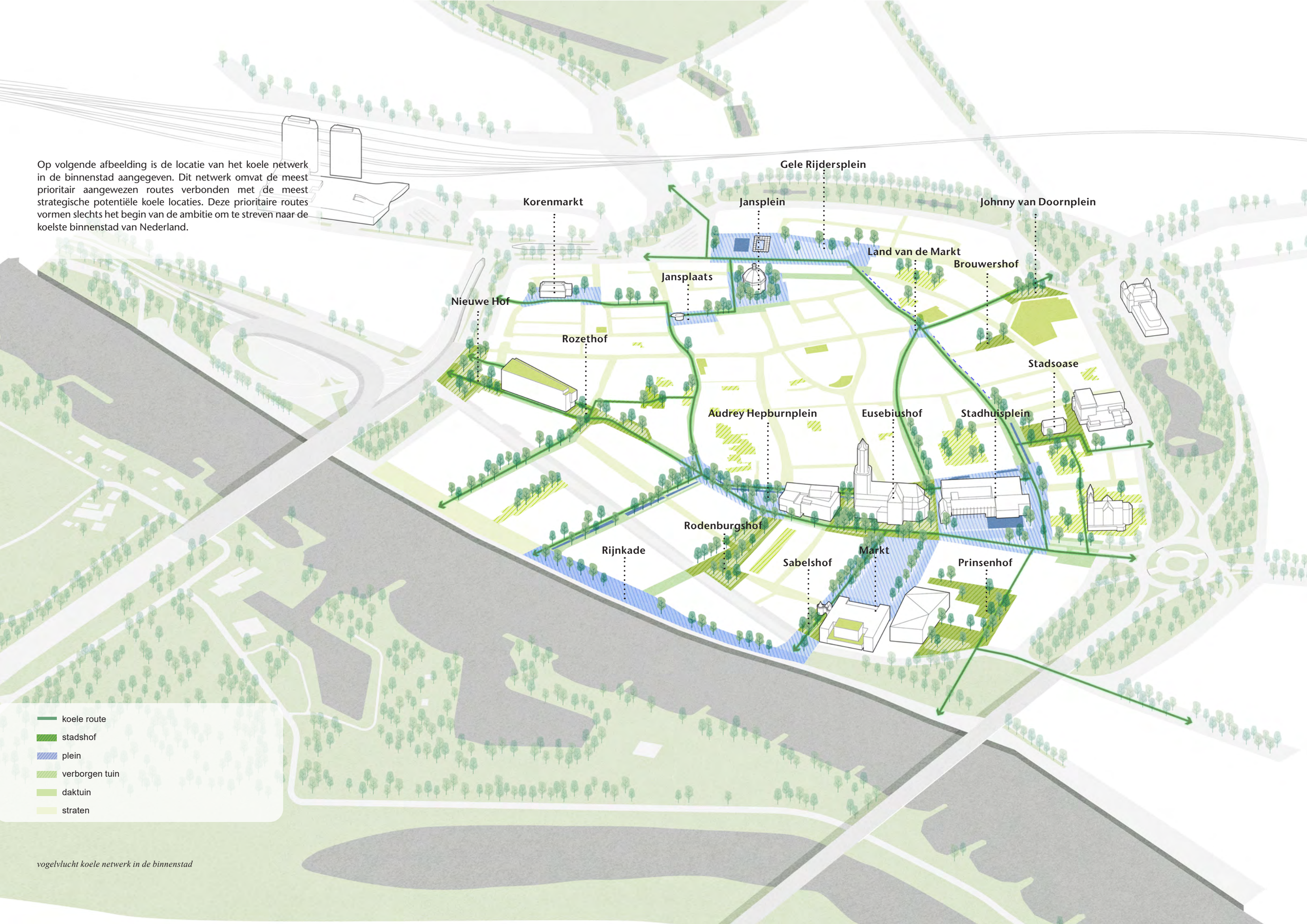

vogelvlucht koele netwerk in de binnenstad

UITVOERINGS-STRATEGIE

3

Sfeercollage Johnny van Doornplein

1 Strategie

In de visie openbare ruimte en koele netwerk leggen we de ambitie neer voor een aantrekkelijke openbare ruimte in de binnenstad, waar je fijn kunt verblijven en elkaar kunt ontmoeten. Een openbare ruimte die goed is voor mens, plant en dier. Een openbare ruimte die toegankelijk is voor iedereen, waar je in elk seizoen aangenaam kunt vertoeven en waar koelte is op hete dagen. Het voorgestelde koele netwerk is de eerste stap naar een klimaatadaptieve binnenstad. In de uitvoeringsagenda zijn de prioritaire routes en plekken opgenomen.

Door deze kenbaar te maken en op te nemen in de uitvoeringsagenda worden deze plekken en routes alvast op de voorgrond geplaatst. Hierin zijn de prioritaire routes opgenomen. Dit zijn de routes waar de hitte- en wateroverlast het grootst is en om die reden het meest bij kunnen dragen aan een klimaatadaptieve binnenstad. Daarnaast maken deze routes ook deel uit van de centrale verblijfszone. Een cruciale locatie in de binnenstad van Arnhem. Zowel voor zijn verbindende karakter, als ontmoetingsruimte en als plek waar de klimaatopgave hoog is.

Het koele netwerk loopt door de hele binnenstad heen, ook langs locaties waar een ontwikkelopgave, herinrichtings- of beheeropgave speelt. Deze opgaven sluiten aan op het koele netwerk en versterken het netwerk.

De visie openbare ruimte en koele netwerk geeft de kaders en spelregels weer waarmee we de openbare ruimte in de hele binnenstad inrichten. Naast het koele netwerk en de prioritaire routes en plekken kunnen dus nog veel meer locaties in de binnenstad heringericht worden. Bij het uitwerken en uitvoeren van de projecten in de binnenstad worden deze spelregels steeds als leidraad gehanteerd, waarvoor per type straat of plek de uitgangspunten in de visie zijn weergegeven:

- winkelstraten (zie visie pagina 74-77)
- horecastraten (zie visie pagina 78-81)
- struinstraten (zie visie pagina 82-85)
- woonstraten (zie visie pagina 86-89)
- pleinen (zie visie pagina 90-95)
- stadshoven (zie visie pagina 96-101)
- verborgen tuinen (zie visie pagina 102-107)

1.1 Strategische locaties

Strategische projecten zijn projecten die bijvoorbeeld op beeldbepalende plekken liggen en waar veel mensen komen. Ze zijn essentiële schakels in het koele netwerk. Het koele netwerk is geconcentreerd op de locaties waar momenteel de belangrijkste klimaatuitdagingen liggen en waar ontwikkelopgaven en herinrichtingen spelen. Het identificeert strategische punten voor het koelen van de binnenstad. Het is wenselijk om maatregelen te nemen om verkoeling in de binnenstad te bevorderen, zowel op korte termijn als op lange termijn. Sommige projecten kunnen op korte termijn worden heringericht, terwijl andere mogelijk op lange termijn worden aangepakt omdat ze op termijn mee kunnen liften bij herontwikkelingsprojecten of waarbij de financiële middelen nog ontbreken. Het uitvoeringsprogramma zal dan ook telkens aangepast worden en voorgelegd worden aan college en raad voor aanvullende middelen. Enkele voorbeelden van strategische locaties zijn: Land van de Markt, Johnny van Doornplein, Stadsoase.

1.2 Werk met werk maken

Elke dag wordt er gewerkt aan het verbeteren van de openbare ruimte in de binnenstad. Het is een continu proces om de openbare ruimte aan te passen aan veranderende behoeften en te zorgen dat de openbare ruimte aantrekkelijk is en blijft en ruimte biedt voor ontmoetingen, verblijven en verplaatsen. Dit gebeurt stapsgewijs zodat het publieke leven kan blijven functioneren. Naast geplande projecten op korte en lange termijn zijn er vaak projecten die omwille van omstandigheden naar de voorgrond komen.

Het is van belang om de spelregels uit de visie openbare ruimte en koele netwerk bij al deze herinirichtingen en beheer- en onderhoudsopgaven toe te passen, zodat er een samenhangende, aantrekkelijke en koele binnenstad ontstaat. Door de spelregels in deze projecten te integreren voorkom je dat je later alsnog met hetzelfde gebied aan de slag moet om het te transformeren naar de koelste binnenstad. Werk met werk maken dus.

Enkele voorbeelden van deze projecten zijn: Vervanging riolering in Weverstraat, Kortestraat en Beekstraat, de projecten van de wijkgroenagenda en vergroening van de Rijnkade.

1.3 Voorbeeldstellende projecten

Strategische projecten die kunnen worden uitgevoerd op korte termijn kunnen worden aangewend als voorbeeldstellende projecten. Zij zullen de principes van de visie in beeld brengen.

We leren van het uitvoeren van deze projecten, betrekken de wetenschap en passen de opgedane kennis weer toe in nieuwe projecten. Dit stelt ons in staat om voortdurend de kennis over klimaatverandering en klimaatadaptieve maatregelen aan te vullen en te verbeteren. De Stadsoase is een voorbeeld van een project waarbij er wordt samengewerkt met de Wageningen Universiteit om te komen tot een aangename verblijfsplek in alle seizoenen.

1.4 Bijkomende plannen en acties

De visie legt een hoge ambitie rond het verbeteren van de verblijfskwaliteit, het vergroten van de ruimte voor de voetganger en het vergroenen van de binnenstad op tafel. Om deze ambitie waar te maken is het belangrijk om integrale keuzes te maken. Het duurzaam mobiliteitsplan in de binnenstad, de visie op de ondergrond inclusief energie en de visie op circulariteit zijn voorbeelden van visies en plannen die samenhangen met de visie openbare ruimte en koele netwerk. Het is belangrijk deze verder te onderzoeken en uit te werken. Deze zijn in dit document opgenomen als randvoorwaarden. Het is gewenst om voor deze plannen en keuzes, visies te ontwikkelen die de ambitie hiervoor vastleggen.

Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar beheer. Het huidige beheer in de binnenstad richt zich voornamelijk op bestrating en groen. Een toename van groen zal een andere manier van onderhoud betekenen. Het is daarom gewenst om verschuivingen van beheerbudgetten in beeld te brengen. Dit kan door het opmaken van een kosten-baten analyse per project en de veranderingen in de jaarlijkse beheerkosten in beeld te brengen.

Naast deze plannen kunnen er ook bijkomende acties worden geformuleerd. Dit zijn bijvoorbeeld het optimaliseren van de logistieke route in de binnenstad, het opzetten van een circulariteitsbank, enz. Deze acties vormen een randvoorwaarde voor de toepassing van de visie. Het wordt aanbevolen om deze op korte termijn te realiseren. Deze randvoorwaarden worden opgenomen in het overzicht van de projecten en acties.

1.5 Budgetten koppelen

Het uitvoeren van deze visie richt zich op het vergroenen en herinrichten van de openbare ruimte. We brengen daarvoor verschillende budgetten actief samen om te werken aan deze grote, integrale opgave. Daarbij wordt duidelijk wat nu al kan en wat nog meer nodig is. Voorbeelden van koppelmogelijkheden zijn vergroeningsprojecten uit de wijkgroenagenda, straten die worden heringericht vanwege rioleringsvernieuwing, energievoorzieningen, gebiedsontwikkelingsprojecten en mobiliteitsprojecten. Bij elk van deze projecten is het van belang dat een deel van het budget gereserveerd wordt voor de herinrichting van de openbare ruimte. Op de lange termijn zullen er nog andere mogelijkheden ontstaan voor koppelingen. Waar mogelijk worden subsidies gekoppeld.

2 Fasering

De uitvoeringsagenda is opgesteld om inzicht te geven hoe de komende jaren invulling gegeven kan worden aan de visie en aan te geven van wat er de komende jaren al aan concrete projecten in de pijplijn zit, waarin we de kaders en de spelregels uit de visie een plek kunnen geven. De acties voor de uitvoeringsagenda worden opgedeeld in vier categorieën: tijdelijke interventies; korte termijn acties die al in uitvoering zijn of bijna van start gaan; korte termijn acties met een horizon van twee tot vijf jaar; en lange termijn opgaven.

2.1 TIJDELIJKE INTERVENTIES

Tijdelijke interventies zijn vergroenings- en verkoelings acties die in principe morgen kunnen starten. Deze projecten kunnen verschillende beweegredenen hebben. Ze kunnen de toekomstige vergroening in beeld brengen, zoals bijvoorbeeld een locatie die in de toekomst zal worden ingevuld als stadshof. Alsook interventies die mobiliteitsaanpassingen testen of in beeld brengen.

Door deze tijdelijke interventies kan de visie in beeld worden gebracht en kan er ervaren worden hoe het werkt en of het werkt. Tijdelijke interventies kunnen dus twee doelen dienen:

- De toekomstige vergroening in beeld brengen en op korte termijn een vorm van verkoeling creëren.
- Als testruimte dienen voor mobiliteitsingrepen, zoals het verwijderen van maaiveldparkeerplaatsen of het wijzigen van de verkeerscirculatie.

Voorbeeld tijdelijke interventie ‘Bewegend Arnhems Stadsbos’: de stad heeft besloten een wandelend bos door de binnenstad te laten bewegen. Dit bos brengt de vergroeningskansen in de binnenstad in beeld en geeft alvast een inzicht in hoe een groenere binnenstad er zou kunnen uitzien.

2.2 KORTE TERMIJN (in uitvoering of bijna gereed voor uitvoering)

Korte termijn projecten die kunnen worden opgestart/ uitgevoerd op een termijn van één tot twee jaar. Deze projecten zullen vaak worden gezien als voorbeeld-stellende projecten. Enkele voorbeelden hiervan zijn: vergroening van de Rijnkade en de Nieuwstraat als project in het kader van de wijkgroenagenda.

Deze projecten zijn al opgenomen in de begroting en dus zijn hiervoor al budgetten voorzien. Dan wel kunnen deze projecten door werk met werk te maken worden gekoppeld aan geplande beheer- en onderhoudswerken of werken die voorkomen uit de Wijkgroenagenda Binnenstad.

2.2 KORTE TERMIJN (2-5 jaar)

Op een termijn van twee tot vijf jaar kunnen deze projecten worden opgestart.

In de binnenstad wordt gewerkt aan verschillende projecten die vanuit diverse programma’s worden uitgevoerd. Voor de projecten die op korte termijn kunnen worden uitgevoerd, is voldoende budget beschikbaar om de vergroenings- en verkoelingsuitgangspunten uit de visie mee te nemen. Vanuit verschillende programma’s wordt hieraan bijgedragen omdat er koppelkansen zijn (bv. beheer-, klimaatadaptieve en/of mobiliteitsbudgetten). Voor deze projecten is vanuit verschillende programma’s budget beschikbaar om uitgevoerd te kunnen worden. Voorbeeldprojecten hiervan zijn de winkelstraten Bakkerstraat, Weverstraat en Kortestraat en de Stadsoase.

2.3 LANGE TERMIJN OPGAVEN

Het gaat hier om projecten van complexere aard waarbij verschillende belangen samenkomen. Het zijn beeldbepalende projecten die fungeren als belangrijke schakel in het koele netwerk en ze zijn van belang om de beschreven ambities in de visie openbare ruimte en koele netwerk te kunnen realiseren en/of de kans bieden om “werk met werk” te maken.

Voor deze projecten zijn op dit moment nog geen financiële middelen voorhanden en/of koppelkansen in beeld.

Per project wordt een eerste globale kosten indicatie gegeven voor het uitvoeren van de uitgangspunten die in de visie zijn beschreven. Hierbij moet worden vermeld dat het om een zeer grove inschatting gaat die is gebaseerd op gemiddelde m^2 prijzen. Hierin zijn bijvoorbeeld meeliftvoordelen vanuit verschillende programma’s nog buiten beschouwing gelaten, evenals meerkosten ten aanzien van het verleggen van kabels en leidingen, evenals bijvoorbeeld archeologie of bodemvervuiling. De ervaring leert dat deze meerkosten aanzienlijk kunnen oplopen.

Op basis van bovenstaande worden de totale kosten voor het uitvoeren van de genoemde projecten ingeschat op 26.100.000 euro.

Het is belangrijk om te zoeken naar mogelijke verbindingen met andere plannen, zoals mobiliteit, ondergrond en stedenbouw. Tijdelijke interventies kunnen alvast op deze plekken worden ingezet om het draagvlak te vergroten en de geesten rijp te maken.

tijdelijke interventie mobiliteit © VEGA Landskab Architects

tijdelijke interventie vergroening © Arcadia

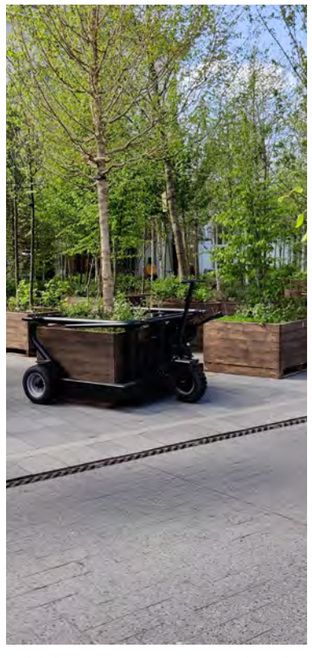

tijdelijke interventie vergroening/ verplaatsbare planten in potten © Arcadia

tijdelijke interventie vergroening/verblijfskwaliteit © Groundswell Design Group

TOOLBOX

HOE WERKT DE TOOLBOX?

Het doel van de toolbox is om richtlijnen te verstrekken voor de implementatie van de visie. Hierin zijn de principes voor de herinrichting van de openbare ruimte opgenomen. Er worden uitspraken gedaan op twee schaalniveaus: de hele binnenstad en per type straat of plek.

De volgende uitspraken zijn van toepassing op de gehele binnenstad:

- Bouwstenen: Deze geven aan welke elementen of bouwstenen kunnen worden gebruikt om de openbare ruimte in de toekomst opnieuw in te richten.

- Arnhemse stijl: De identiteit van de stad wordt al voor een groot deel bepaald door de bebouwing, de stedenbouwkundige structuur en het gebruik van de ruimtes. Met de Arnhemse stijl willen we net inzetten op het versterken van samenhang in het gebruik van verharding, inrichtingselementen en groen.

De volgende uitspraken zijn van toepassing per type:

- Per type wordt aangegeven hoe deze plekken kunnen worden heringericht volgens de principes van de visie. De bouwstenen en de Arnhemse stijl worden hier per type toegepast. Er zijn 4 types, namelijk de straten, pleinen, stadshoven en verborgen tuinen.

BOUWSTENEN

ARNHEMSE STIJL

4 TYPES

© *Jeroen Broeckx*

STRATEN

- winkelstraat
- horecastraat
- struinstraat
- woonstraat
- (parkeer- en verkeerstraat)

© *Stad Mechelen*

PLEINEN

© *John Sturrock*

STADSHOVEN

VERBORGEN TUINEN

1 Bouwstenen

BOUWSTENEN VOOR EEN KWALITATIEVE OPENBARE RUIMTE

Deze bouwstenen zijn algemene bouwstenen die worden geformuleerd voor de openbare ruimte van de binnenstad. De vastgestelde handboeken die de stad gebruikt zoals Arnhemse Standaard Toegankelijkheid openbare ruimte dienen telkens te worden gehanteerd bij verdere uitwerking. In de binnenstad kan er afgeweken worden van de HIOR.

1.3.1 ALGEMENE TOEGANKELIJKHEID

VOORZIE VOLDOENDE RUIMTE VOOR DE VOETGANGER:
De voetganger is hoofdgebruiker van de binnenstad en het STOMP een basisprincipe. Het STOMP ordeningsprincipe geeft prioriteit aan meer duurzame vormen van mobiliteit (lopen, fietsen en openbaar vervoer) en minder prioriteit aan minder duurzame mobiliteitsvormen (zoals de auto). De openbare ruimte wordt conflictarm ingericht met focus op de behoeften van de bewoners en bezoekers van de binnenstad. Er wordt een nieuwe balans gecreëerd tussen de verschillende vervoerswijzen. Let wel, vergroening van de openbare ruimte mag niet ten koste gaan van de ruimte voor de voetganger.

VOORZIE OBSTAKELVRIJE ROUTES
De openbare ruimte moet voorzien zijn van obstakelvrije routes die voldoende breed zijn zodat het een inclusieve openbare ruimte wordt met bijzondere aandacht voor ouderen en mensen met een beperking. Door het bundelen van inrichtingselementen kunnen bredere obstakelvrije routes worden voorzien.

VOORKOM DREMPELS/NIVEAUVERSCHILLEN
Het gebruik van drempels en hoogteverschillen moet worden voorkomen, zodat ontmoeting in de openbare ruimte bevordert kan worden voor iedereen. Een integrale toegankelijkheid is van groot belang zowel voor rolstoelgebruikers, kinderwagens, ouderen als slechtzienden.

VOORZIE NATUURLIJKE GIDSLIJNEN
Bij het ontwerp van de openbare ruimte moet er worden ingezet op natuurlijke gidslijnen. Beplanting en inrichtingselementen kunnen worden ingezet als geleiding. Het vergroenen rondom de Sint-Jansbeek is hiervan een voorbeeld. Zo ervaren slechtzienden water in de openbare ruimte niet langer als een bedreiging. Ook onderscheidende (kleur) bestrating in verschillende kleuren, zoals de combinatie van natuursteen en rode gebakken steen, kan een geleidende functie hebben voor slechtzienden.

MAAK VERBLIJFS- EN ONTMOETINGSRUIMTES
De focus van de openbare ruimte ligt op verblijven en ontmoeten. Deze ruimtes zijn geen verkeersruimtes. Met de toekomstige klimaatdruk is er steeds meer behoefte aan een hogere schaduwrijke verblijfskwaliteit. Om de verblijfskwaliteit te bevorderen binnen bepaalde zones, is doorgaand verkeer (openbaar vervoer, auto en fietser) niet gewenst. Door deze balans te wijzigen wordt de verkeersruimte omgezet tot verblijfsruimte.

MAAK SLIMME EN COMPACTE PROFIELEN
Een nieuwe mobiliteitsbalans hangt af van plek tot plek. Op plaatsen waar de auto in de toekomst aanwezig zal blijven is er nood aan onderzoek van het straatprofiel. Belangrijk bij het nieuwe straatprofiel is dat de voetganger centraal komt te staan en de auto niet dominant is zoals dat in de huidige situatie wel het geval is.

Bij straten met bestemmingsverkeer, bijvoorbeeld de Turfstraat, wordt de voetganger centraal gesteld in plaats van de overige verkeerssoorten. De rijbaan wordt versmald en het verkeer hierop gemengd zoals auto's, fietsers en bus. Daardoor komt er meer ruimte voor de voetganger die haar eigen plek heeft en meer ruimte om te verblijven en ontmoeten. Het gemotoriseerde verkeer begrijpt door de inrichting duidelijk dat het te gast is. Bij het ontwerpen van zo'n type straat dient telkens de toegankelijkheid nader worden bekeken.

ONTWERP EEN OVERZICHTELIJKE STRAAT
Voor straatprofielen waar ook in de toekomst doorgaand verkeer aanwezig blijft, is het belangrijk om een duidelijke, overzichtelijke straat met afgebakende zones te creëren. Zichtbaarheid en kleurcontrast voor mensen met een beperkt gezichtsvermogen is hier een basisvereiste.

1.3.2 BELEVING EN VERBLIJVEN

VOORZIE VOLDOENDE ZIT- EN RUSTPLEKKEN
Binnen de openbare ruimte moeten voldoende zit- en rustplekken worden voorzien zodat ontmoeting en sociaal contact wordt gestimuleerd. De zitgelegenheden moeten worden voorzien op plekken waar het prettig verblijven is. Hierbij wordt rekening gehouden met schaduw, lichtinval, hitte, windrichting en zicht. Zo ontstaat er een mix van banken in zowel de zon als schaduw.

VOORZIE SPELAANLEIDING
In de komende jaren zal wonen prominenter aanwezig zijn in de binnenstad. Zo zullen er ook meer gezinnen met kinderen zijn. Er is nood aan de integratie van speelobjecten, aangepast aan de sfeer en identiteit van de plek in kwestie. Let wel, de toegepaste speelelementen moeten inclusief ontworpen worden, zowel geschikt voor ouders als kinderen met een beperking. Als leidraad voor de spelaanleidingen moeten de richtlijnen van het Samenspeelnetwerk worden meegenomen.

RICHT RUIMTES FLEXIBEL IN
Pleinen, winkelstraten en horecastraten zijn ruimtes waar veel mensen samenkomen. Het is daarom ook belangrijk dat deze zones ook in de toekomst flexibel in te vullen zijn.

ZORG VOOR EEN DIRECTE LINK TUSSEN PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE
Straten moeten mensen verleiden om langer te blijven. Hierbij is een programma in de plint belangrijk. Er moet steeds een link met de openbare ruimte zijn, zeker bij publieke functies zoals cultuur, stads- of andere diensten.

1.3.3 IDENTITEIT

BESCHERM ERFGOED EN WAARDEVOLLE GEVELS
Om de identiteit van straten en plekken te vergroten moet er maximaal ingezet worden op het beschermen van monumenten en waardevolle gevels. Hun uniekheid moet zichtbaar en beleefbaar zijn, maar mag niet zorgen voor een beperking van vergroeningsmogelijkheden. Daarnaast zijn aanpassingen soms noodzakelijk om toegankelijkheid te voorzien voor iedereen.

SLUIT AAN OP DE BESTAANDE IDENTITEIT

Iedere plek en straat heeft zijn eigen identiteit. De identiteit wordt niet zomaar gegenereerd maar wordt gecreëerd op basis van bestaande gebouwen, functies en historie. Deze dient behouden te blijven.

CREËER IDENTITEITSVOLLE RUIMTES
De identiteit van de stad wordt voor een groot deel bepaald door de bebouwing, de stedenbouwkundige structuur en het gebruik van de ruimtes. Bij herinrichting wordt er aangesloten op deze bestaande identiteit.Samenhang wordt gezocht in het gebruik van materialen, inrichtingselementen en groen. Zo ontstaan identiteitsvolle ruimtes die herkenbaar zijn in de binnenstad.

BOUWSTENEN

BOUWSTENEN VOOR EEN KLIMAATADAPTIEVE STAD

Deze bouwstenen zijn algemene bouwstenen die worden geformuleerd voor de openbare ruimte van de binnenstad.

1.3.4 BIODIVERSITEIT VERHOGEN DOOR VERGROENING

De Arnhemse binnenstad is voornamelijk verhard en heeft behoefte aan een aaneengesloten groen netwerk in de openbare ruimte. Dit start met het maximaal behoud van het bestaande groen en de bomen op beeldbepalende plekken. Daarbij wordt de groene identiteit van de binnenstad versterkt.

Het vergroenen van het centrum draagt ook bij aan het dierenwelzijn. De toekomstige projecten kunnen fungeren als 'stapstenen' voor insecten: hierdoor kunnen ze vanuit de grotere groengebieden zoals de parken, tot diep in de stad komen. Hiermee vergroten we hun leefgebied. Daarnaast is extra groen in het centrum goed nieuws voor dieren die voor hun voortbestaan van de stad afhankelijk zijn, zoals huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Deze soorten wonen in gebouwen en zoeken in het groen naar voedsel en beschutting.

PLANT TOEKOMSTBOMEN WAAR HET KAN

Een toekomstboom is een boom in een straat, plein of hof. Hij krijgt voldoende ruimte om te groeien, zowel onder als boven de grond. Het doel is dat de boom zo oud mogelijk wordt en vrij kan groeien. Hiervoor moeten bomen worden geplant waar voldoende ruimte in de ondergrond is of kan worden gemaakt. Waar voldoende ruimte is gaat de voorkeur naar bomen van 1e ordegrootte. Al zal de keuze afhankelijk zijn van de ruimte die voorhanden is. Rekening houdend met licht en afstand tot de gevel.

ZET BOMEN IN RUIME PLANTVAKKEN

Waar mogelijk moeten bomen in ruime plantvakken worden geplant. Zo kan het groenvak worden ingezet om water op te vangen en krijgt de boom voldoende ruimte voor zijn wortels (ondergrondse groeiruimte). Bij onvoldoende ruimte boven en onder de grond gaat de voorkeur uit naar boomroosters of elementen die ondergrondse wortelgroei kunnen bevorderen.

STEM BEPLANTING EN LOCATIE OP ELKAAR AF

Bij het ontwerp moet de beplanting worden afgestemd op de locatie, identiteit en oriëntatie. Beplanting in de schaduw heeft eerder een rustige sfeer met texturen, wintergroene en bodembedekkende soorten. Hiervoor gelden voornamelijk schaduwminnende soorten. Bomen en struiken zijn binnen deze mix dominant. Beplanting in de zon heeft dan eerder een kleurrijke, frisse sfeer met structuur en niet-wintergroene planten. Bomen en struiken zijn eerder afwezig of verspreid. Naast de oriëntatie van zon of schaduw geldt dit ook voor eerder vochtige locaties (vb. de oevers van de Sint-Jansbeek) of hooggelegen drogere gebieden. Naast de oriëntatie is ook belangrijk om te opteren voor voor lage, stekel, brandhaar en doornloze begroeiing aan de randen. Vanuit zittend perspectief moet overzicht behouden kunnen worden.

VOORZIE EEN DIVERSITEIT AAN BEPLANTING

Binnen een plantzone moet een diversiteit aan soorten, leeftijden en groottes aanwezig zijn. Dit voorkomt enerzijds massale sterfte door ziekte of structuurverlies bij ouderdom en zorgt anderzijds voor een divers beeld. De beplanting moet aangepast worden aan het huidig klimaat: langlevende, droogtetolerante soorten met een sterk, robuust en aanpasbaar karakter. Voor de kruidlaag wordt 'mixed planting' toegepast: plantensoorten opdelen in groepen die elkaar aanvullen en zorgen voor lagenstructuur (matrix, structuur-, begeleidende- en strooiplanten).

ZET IN OP KLIMMERS WAAR BEPERKTE RUIMTE IS

Klimplanten kunnen worden toegepast in smalle straten of ruimtes. Daar kunnen ze worden aangebracht langs gevels die geen erfgoedwaarde of onderscheidende identiteit hebben. Door hechtingselementen te voorzien waar beplanting op kan groeien worden de gevels niet aangetast. Waar mogelijk kunnen guirlandes worden toegepast. Overhanged en overgroeiend groen mag geen belemmering vormen naar de toegankelijkheid toe. De beplanting moeten minimaal 4.50m hoog zijn om de brandweer vrije doorgang te bieden.

LEG GEVELTUINEN AAN

Een smalle groenstrook van minstens 60cm breed kan worden voorzien naast de bebouwing. Dit kan worden aangelegd door de gemeente in samenwerking met de bewoners. Bepaalde zones kunnen flexibel worden ingericht zodat hier potten of een bank kunnen staan. Het beheer van deze geveltuin gebeurt door de bewoners/eigenaars van het gebouw.

LEG GROENE GEVELS AAN

Als er sprake is van een groot gebouw zonder erfgoedwaarde, kan de gemeente de eigenaar verleiden met inzet van de gemeentelijke subsidieregeling (in de binnenstad worden tot 65% van de kosten gesubsidieerd) voor de aanleg van een groene gevel. De verticale tuin (beplanting in constructie op de muur) zal karakter toevoegen aan de straat of plek. Belangrijk hierbij is het beheer en de noodzakelijke waterbehoefte in rekening te nemen. Het beheer van de groene gevel gebeurt door de bewoners/eigenaars van het gebouw.

VERGROEN DE OEVERS VAN DE SINT-JANSBEEK

De oevers van de Sint-Jansbeek bieden een groot potentieel voor vergroening. Deze zones kunnen worden ingevuld met waterrijke beplanting. Bovendien kunnen delen van de oevers worden verlaagd voor extra biodiversiteit. Of kunnen beplantingsbakken worden toegevoegd. De groenzones hebben ook een toegevoegde waarde als geleiding voor blinden en slechtzienden, waardoor hekken kunnen worden vermeden.

LEG GROENDAKEN AAN

Een groot deel van de stad bestaat uit platte daken. Dit is een enorme kans om deze oppervlaktes te vergroenen. Denk hierbij aan niet gebruikte daken van parkeergarages of dakterrassen die vandaag toegankelijk zijn maar (nog) niet groen ingericht. De groene daken kunnen al dan niet toegankelijk zijn voor het bredere publiek. Ook hier kan de gemeentelijke subsidie een belangrijke rol spelen bij het overtuigen van het toepassen.

KIES VOOR ECOLOGISCH BEHEER

Deze visie heeft als doel de biodiversiteit in de binnenstad te verhogen. Daarom is het gewenst om een ecologisch beheer toe te passen. Beheer gericht op het behoud of ontwikkeling van ecologische waarden. Slim groenbeheer beperkt schuilplekken voor knaagdieren en trekt natuurlijke vijanden aan, waardoor minder bestrijding nodig is. Hierdoor is minder ingrijpen nodig en hoeven we minder dieren te doden. Daarnaast is binnen het beheer toegankelijkheid van groot belang, dus bv. zullen bomen hoogopgekroond worden om afhangende takken te vermijden.

STEM INRICHTINGSELEMENTEN AF OP TOEKOMSTIGE FAUNA EN FLORA

Een van de doelen van deze visie is om de groene ruimtes in de binnenstad beter met elkaar te verbinden. Door de inrichtingselementen af te stemmen op de fauna en flora in de stad door bijvoorbeeld het kiezen van anderskleurige, diervriendelijke verlichting kan de biodiversiteit nog worden vergroot. Dit is met name relevant op plaatsen waar ecologische verbindingen kunnen ontstaan. Let wel, dit mag de sociale veiligheid in de binnenstad niet in de weg staan.

ADOPTEER EEN PLANT IN EEN POT

Doorheen het centrum zijn nu reeds planten in potten aanwezig. Op de locatie waar vandaag een boom staat, zou een boom kunnen worden geplant in de volle grond indien de ondergrond dit toelaat. Hierdoor kunnen de potten worden verplaatst en een nieuw leven krijgen. Hierbij kunnen bewoners of handelaars een pot adopteren en bij hun woning/zaak plaatsen. Daarna is de 'adoptieouder' verantwoordelijk voor het beheer van de plant in kwestie.

plant toekomstbomen waar het kan

zet bomen in ruime plantvakken

stem beplanting en locatie op elkaar af

voorzie een diversiteit aan beplanting

zet in op klimmers waar beperkte ruimte is

leg geveltuinen aan

vergroen de oevers van de Sint-Jansbeek

leg groendaken aan

leg groene gevels aan

kies voor ecologisch beheer

stem inrichtingselementen af op toekomstige fauna en flora

adopteer een plant in een pot

BOUWSTENEN

1.3.5 WATER VASTHOUDEN EN INFILTREREN

Door de hoge mate van verharding in het stadscentrum en het verschil in reliëf in bepaalde delen van het centrum, is er op verschillende plaatsen wateroverlast bij hevige regenval. Er zijn al ingrepen gedaan om deze problemen op te lossen. Maar deze wateropgave kan ook worden gezien als een kans om water op te vangen, te bufferen, te infiltreren of terug te geven aan de beplanting. Kortom om anders om te gaan met water in de binnenstad.

VANG WATER OP IN DE PLANTVAKKEN

Het opvangen van water in plantvakken dat op straat valt, is een basisprincipe. Zo kan het water infiltreren en opgenomen worden door planten en zal de impact van extremere weersomstandigheden worden beperkt. Een overstort of slokkop dient te worden voorzien voor de nodige waterafvoer bij hevige regenbuien.

HOUD WATER ONDERGRONDS VAST

Water kan ondergronds vastgehouden worden op grotere verharde ruimtes (pleinen en straten) waar weinig of geen ruimte is voor groenzones. Water kan zo eerst langs bomen worden geleid om vervolgens ondergronds in een bassin te worden opgeslagen. Tijdens lange periodes van droogte kan dit water worden hergebruikt voor beplanting. Let wel, dit is enkel mogelijk indien hiervoor ruimte is in de ondergrond of ruimte kan worden gemaakt.

KOPPEL WATER LOKAAL AF

Tot op heden wordt regenwater op veel plaatsen in de stad via het riool afgevoerd. In de toekomst moet het regenwater op zo veel mogelijk plaatsen in de stad worden afgekoppeld. Op die manier kan het water worden opgevangen en elders worden hergebruikt (plantvakken of ondergrondse reservoirs). Om overstromingen te voorkomen tijdens piekbuien moet een overloop of slokop voorzien worden.

PAS EEN GESCHEIDEN SYSTEEM TOE

Het afvoeren van regenwater moet beperkt worden. Grijze oplossingen kunnen voorzien worden waar geen ruimte is voor groenzones (infiltratie). Door middel van het toepassen van een gescheiden rioolsysteem waar de afvoer van regenwater en de afvoer van hemelwater van elkaar worden gescheiden creëren we een robuuster rioleringssysteem en kansen voor het hergebruik van water.

HOUD REGENWATER VAST VIA WADI OF BIOSWALE

Waar kans tot wateroverlast en voldoende ruimte is, zoals bij bredere profielen of een plein/hof/verborgen tuin kan regenwater vastgehouden worden via een wadi of bioswale. Zo kan het water lokaal infiltreren en/of verdampen. Deze zones hebben aangepaste, kwalitatieve beplanting nodig die in zowel droge als natte situaties kan groeien.

PAS WAAR MOGELIJK WATERPASSERENDE VERHARDING TOE

Waterpasserende verharding kan worden toegepast in zones waar geen dagelijks verkeer komt. Deze verharding wordt toegepast omdat in deze zones water kan infiltreren. Dit kan bijvoorbeeld door het toepassen van halfverharding.

VANG DAKWATER OP

De binnenstad heeft als openbare ruimte slechts beperkte ruimte. Daarom is het nodig om daken te gebruiken om water op te vangen, af te remmen en te hergebruiken. De inwoners van de stad kunnen zelf hun bijdrage leveren door hun dakwater op te vangen. Deze private ingreep kan door de stad worden ondersteund om het gebruik ervan aan te moedigen. Door hun eigen regenwater van het dak op te vangen, kunnen de bewoners het water in droge periodes teruggeven aan de planten in de geveltuin.

SINT-JANSBEEK

De Sint-Jansbeek is een belangrijke bron van verkoeling in de binnenstad. In de toekomst wordt onderzocht hoe de link met de originele loop van de Sint-Jansbeek versterkt kan worden. Dit kan onder andere door een creatieve maar subtiele zichtbare afvoer/lijngoot aan te brengen in de straten. Mogelijke kansen richting verkoeling aan de hand van de Sint-Jansbeek kunnen in de toekomst nog verder worden onderzocht.

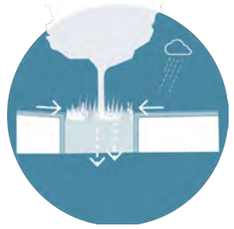

vang regenwater op in groenvakken

houd water ondergronds vast

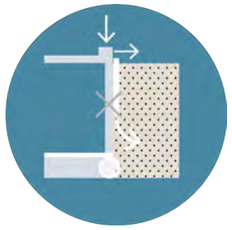

koppel water lokaal af

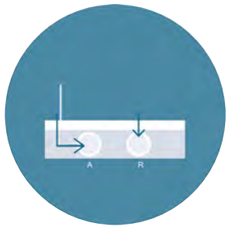

pas een gescheiden systeem toe

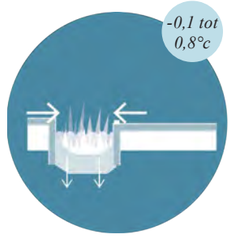

houd regenwater vast via wadi of bioswale

pas waar mogelijk waterpasserende verharding toe

vang dakwater op

Sint-Jansbeek

wateropvang in groenvakken
© Stad Mechelen

slokkop voor opvang overtollig water
© Antal Zuurman

regenton voor dakwater
© Ecohuis Antwerpen

wadi of bioswale
© Land Act

ondergrondse wateropvang
© Werner Rommers

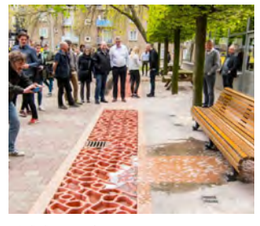

zichtbare afvoer van water
© Merlijn Michon

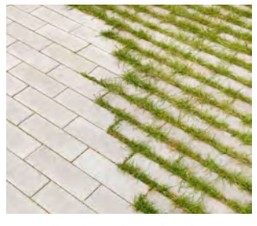

waterdoorlatende verharding
© Stradus

infiltratie van regenwater
© wikipedia

BOUWSTENEN

1.3.6 HET CREËREN VAN SCHADUW EN VERKOELING

De temperatuur loopt op tijdens de zomermaanden. Dit is een tendens die we ook zien buiten de zomermaanden en in de toekomst nog verder zal versterken. De zon wint aan kracht en dit creëert hitte en droogte. Deze gevolgen zijn tijdens deze periodes van hitte funest voor de gezondheid van mens en dier. Het is hierdoor onaangenaam verblijven in de binnenstad.

MAAK GEBRUIK VAN DE AANWEZIGE SCHADUW

Gebouwen werpen vandaag reeds schaduw in de straten, maak gebruik van deze schaduw om de beschutte routes te lokaliseren. Deze schaduw is voornamelijk aanwezig in de smallere straten. Daar is weinig of geen mogelijkheid om bomen aan te planten.

PLANT BOMEN OM SCHADUW TE CREËREN

Indien er geen schaduw van gebouwen is en voldoende ruimte is voor de aanplant van een boom heeft dit de voorkeur. Op deze manier kan bijkomende schaduw worden gecreëerd. Daarnaast draagt het bij aan het groene DNA van de binnenstad. De keuze van boom is hierbij belangrijk (gesloten bladerdek). De boomgrootte is afhankelijk van de beschikbare ruimte boven en ondergronds. Daar waar voldoende ruimte is wordt de voorkeur gegeven aan bomen van ordegrootte 1.

CREËER VENTILATIE

Maak gebruik van de verkoelende bries in de zomermaanden. Deze verkoelende wind is de dalwind vanuit Sonsbeek en de relatief koele wind vanaf de rivier. Bij het herinrichten van de openbare ruimte is het belangrijk om ervoor te zorgen dat deze bries aanwezig blijft. Het planten van bomenrijen als lineaire inrichting kan een verkoelende bries versterken. Door het voorzien van voldoende ‘ventilatieopeningen’ kan er voor worden gezorgd dat de warme, vervuilde lucht niet in de straat blijft hangen. Het is daarnaast gewenst om de noorderwind in de koudere wintermaanden te blokkeren.

CREËER TIJDELIJKE SCHADUW

Op plaatsen waar schaduw niet kan worden gecreëerd door bomen vanwege ruimtegebrek, kan worden gekozen voor een (tijdelijke) kunstmatige oplossing. Bijvoorbeeld in winkelstraten, horecastraten en pleinen waar de ruimte voor ingrepen beperkt is, kan een schaduwoplossing worden gecreëerd gekoppeld aan de creatieve sector. Zo wordt het creatieve DNA van de binnenstad verder versterkt. De regie van deze constructie blijft bij de gemeentelijke diensten. Beheer kan in samenspraak met de retail en vastgoedeigenaren. Er moet ten alle tijden rekening gehouden worden met de brandveiligheid. De creatieve oplossingen hebben een minimale hoogte van 4.50m en mogen de straatoppervlakte niet helemaal bedekken voor brandveiligheid. Afstemming met de brandweer is noodzakelijk.

INTEGREER FONTEIN OF VERNEVELING

Op plaatsen waar het ruimtegebruik hoog is, zoals pleinzones, winkelstraten of horecastraten en waar door beperkte ruimte geen mogelijkheid is om beplanting toe te voegen. Kan gekozen worden een fontein of verneveling toe te voegen. Dit is een seizoensgebonden ingreep die weinig tot geen ruimte vraagt. Daarnaast kan ook de link gemaakt worden met spelen, iets wat vandaag vaak ontbreekt op de pleinzones. Het is gewenst om te onderzoeken of regenwater hiervoor gebruikt kan worden in de toekomst.

ONTHARD WAAR MOGELIJK

In het kader van verkoeling is het gewenst om verharde oppervlaktes zoveel mogelijk te beperken. Deze ontharde ruimtes kunnen vervolgens worden vergroend. Zo kan op deze locatie de temperatuur dalen. Dit dient telkens te worden bekeken in relatie tot het ruimtegebruik.

GEBRUIK VAN HITTEREFLECTERENDE MATERIALEN OP BIJZONDERE PLAATSEN

Bepaalde verhardingsmaterialen houden de warmte vast en geven dit vervolgens traag weer af tijdens de donkere en koelere periodes (vb natuursteen). Bij herinrichting van de openbare ruimte is het gewenst om indien mogelijk te kiezen voor materialen die deze hitte opname beperken. Door deze materialen toe te passen op koele plekken kan de temperatuur worden verlaagd. Afstemming met beheer is hierin belangrijk. De keuze voor de rode gebakken steen houdt in mindere mate warmte vast dan de natuurstenen oppervlakken. Daarnaast is deze keuze gemaakt op basis van duurzaamheid, herkenbaarheid en comfort.

CREËER SCHADUW DOOR GUIRLANDES OF PERGOLA’S

In de smallere straten is er weinig tot geen ruimte voor de aanplant van bomen. Op deze locaties kan gebruik gemaakt worden van guirlandes met klimplanten om schaduw te creëren. Deze kunnen worden bevestigd via kabels die de straat oversteken. Het is belangrijk om deze constructies aan te brengen op minimaal 4.50m hoogte zodat de brandweer hier vlot onderdoor kan rijden.

VOORZIE DRINKWATERPUNTEN

Tijdens warme periodes is het noodzakelijk om voldoende water te drinken. Het is daarom gewenst in de openbare ruimte voldoende drinkwaterpunten te voorzien.

maak gebruik van de aanwezige schaduw

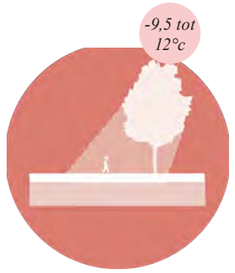

plant bomen om schaduw te creëren

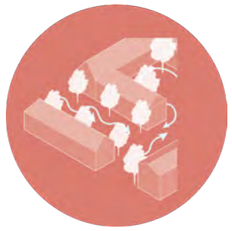
creëer ventilatie

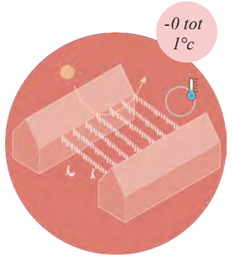

creëer tijdelijke schaduw

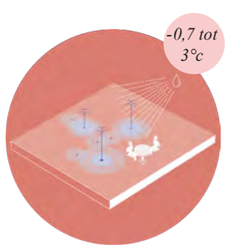

integreer fontein of verneveling

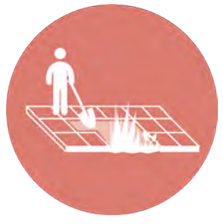
onthard waar mogelijk

gebruik hittereflecterende materialen

creëer schaduw door guirlandes of pergola's

voorzie drinkwaterpunten

creëer tijdelijke schaduw
© Emmanuelle Moureaux

schaduw van bomen
© Paul Rapp

(speel)fontein
© OMGEVING

verneveling
© Leonid Furmansky

schaduw van guirlandes
© Elsa Dorfman

gebruik lichtere verharding
© Topotek

onthard waar mogelijk
© Bloei!

2 Arnhemse stijl

2.1 Verharding

Op het gebied van verharding is het essentieel om een duidelijke keuze te nemen en deze beslissing toe te passen op de gehele binnenstad. Alleen op bijzondere locaties is er meer flexibiliteit in het gebruik van verschillende soorten verharding. Op deze manier wordt er een evenwicht bereikt tussen eenheid en diversiteit. Door een duidelijke beslissing te nemen, kan ook optimaal worden ingezet op het hergebruik van de bestaande verhardingen in Arnhem.

RODE GEBAKKEN STEEN ALS BASIS

In de binnenstad van Arnhem speelt de rode gebakken steen een prominente rol. De Paviona, zoals de huidige klinker. Door deze overal te laten terugkeren in de straten en rondom de pleinen en stadshoven, wordt er een eenduidig en herkenbare vloer voor de binnenstad gecreëerd. Wat betreft het beheer van de openbare ruimte biedt de rode gebakken steen ook praktische voordelen. De donkere kleur van de stenen vraagt minder onderhoud dan lichtere stenen.

Een lichte bestrating heeft vooral zin op plekken waar veel direct zonlicht valt op de bestrating en waar wind vrij spel heeft om de warme lucht af te voeren. Dan heeft het effect op reflectie en verkoeling. De smalle straten in de Arnhemse historische binnenstad zijn hier vaak niet breed genoeg voor. Direct zonlicht valt niet op de bestrating: er is een ongunstige skyviewfactor. Bovendien zijn de straten vaak niet breed genoeg om voldoende wind te creëren en de opgewarmde lucht af te voeren. Bij de Arnhemse pleinen is dit anders. De skyviewfactor is gunstiger. Er valt direct zonlicht op de bestrating dat gereflecteerd kan worden en de wind krijgt de ruimte om te ventileren en kan de warmte afgeven aan de lucht. Daarom krijgen de Wederopbouwpleinen (Gele Rijdersplein, Markt en Stadhuis) carte blanche in de keuze van verharding. Daarnaast wordt het vakmanschap terug centraal geplaatst. De verschillende legpatronen halfsteensverband, keperverband, elleboogverband, enz worden gekoppeld aan de verschillende diktes. Hierdoor wordt er een subtiel maar herkenbaar detail toegevoegd aan de verschillende type straten die de herkenbaarheid in de binnenstad versterkt. De keuze van legpatroon wordt bepaald door het gebruik en het verkeer in de straat. Voor ouderen en voor mensen met gevoeligheid voor prikkels (bv. autistisch spectrum) is het wenselijk om met aaneengesloten en duidelijk herkenbare lijnen te werken.

FOCUS OP HERGEBRUIK

Er wordt gekozen voor de rode gebakken steen omdat deze al op tal van plaatsen in de binnenstad aanwezig is. Hiermee wordt voortgebouwd op de bestaande situatie:

- Delen van de binnenstad kunnen worden behouden zoals ze zijn vandaag.
- Het streven naar hergebruik van de bestaande verharding wordt versterkt door het vooruitzicht dat delen van straten in de toekomst zullen worden opgebroken en vergroend. Hierdoor komen stenen vrij die kunnen worden ingezet bij de herinrichting van bepaalde straten waar op dit moment nog geen rode gebakken steen wordt gebruikt.

rode gebakken steen

vakmanschap © West-Fries Genootschap

HERGEBRUIK RODE GEBAKKEN STEEN

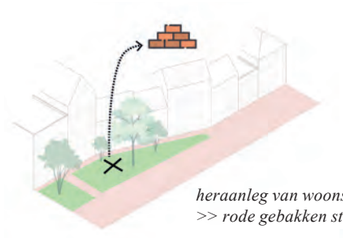

heraanleg van woonstraat/vergroening
>> rode gebakken steen wordt uitgebroken

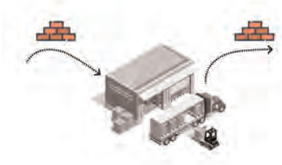

stockage van de rode gebakken steen in circulariteitsbank

heraanleg van een straat
>> hergebruik van rode gebakken steen uit de circulariteitsbank voor vervanging van de natuursteen
vb. Weverstraat, Koningstraat

Naast de rode gebakken steen komt op veel verschillende plaatsen in de binnenstad ook natuursteen en oude gebakken klinkers met een paarsrode kleur voor. Bij voorkeur worden deze ook maximaal hergebruikt. Let wel, daarbij is het belangrijk om deze wel schoon te maken. Een goede toegankelijkheid dient hier telkens in rekening te worden genomen.

Om het hergebruik te bevorderen, wordt er gedacht aan het oprichten van een materialenbank of circulatiebank voor het opslaan en hergebruiken van materialen. Er dient telkens voldoende aandacht besteed te worden aan de toegankelijkheid, ook bij hergebruik van de materialen. Onvolledige stenen moeten worden verwijderd.

NIEUWE VERHARDINGSMATERIALEN

Het gebruik van nieuwe verhardingsmaterialen is slechts in beperkte mate mogelijk. Drie Wederopbouwpleinen zijn daarvoor aangewezen: het Gele Rijdersplein, de Markt en het Stadhuis. Hier wordt speciale aandacht besteed aan de verbinding tussen de bebouwing en het plein, en daarom wordt hier een 'carte blanche'-benadering toegepast. Op deze pleinen kunnen nieuwe materialen worden gebruikt die nog niet elders in de binnenstad voorkomen. Voor andere pleinen geldt het principe van hergebruik als voorkeur.

NATUURLIJKE GELEIDING

Het basisprincipe van natuurlijke geleiding wordt toegepast om de toegankelijkheid voor mindervaliden te waarborgen. Dit houdt in dat er banden worden geplaatst in contrasterende kleuren (natuursteen), die gekoppeld zijn aan de molgoten in straten of pleinen.

VERKOELING VERSUS VERHARDING

Op locaties waar maximaal wordt ingezet op verkoeling, wordt verharding met lichtere kleuren gebruikt. Dit helpt om de opname van warmte door de verharding te beperken. Ook door het vervangen van de natuurstenen vlaktes zal er minder warmte worden geabsorbeerd.

verharding Gele Rijdersplein

natuurlijke geleiding

STRATEN	PLEINEN	STADSHOVEN	VERBORGEN TUINEN

- gebruik rode gebakken steen
- zonering: ter hoogte van gebouwen halfsteensverband, centraal legpatroon per straattype:
  - winkelstraat: blokverband in nieuw materiaal (lingeformaat-contrastkleur)?
  - horecastraat: visgraatverband
  - struinstraat: elleboogverband
  - woonstraat: halfsteensverband
	- rode rand (legpatroon volgens gebruik) met binnenin gebruik van lichte verharding (voorkeur hergebruik van bestaande verhardingen)
	- carte blanche Wederopbouwpleinen: Gele Rijdersplein, Markt en Stadhuis
	- Stadhuis en Provinciehuis = special, rand rondomrond, 'carte blanche' als onderdeel van het ensemble
		- omsloten door rode rand
		- bij voorkeur zo weinig mogelijk verharding in de groene zones
		- gebruik van lichtere verharding: halfverharding of bijv beton met lichte toplaag
		- hergebruik van bestaande verharding die reeds aanwezig is
			- gebruik van lichtere verharding
			- gebruik van halfverharding
			- natuurlijke materialen (hout, houtsnippers, grind stapstenen,...)
			- veel vrijheid
			- basisprincipes ontharding

2.2 Beplanting

In de toekomst is er een sterke ambitie voor vergroening. Daarom is het essentieel om een keuze te maken voor beplanting die bestand is tegen toekomstige uitdagingen, met als doel het verkoelen van de omgeving, het vergroten van de biodiversiteit in de binnenstad en het verbeteren van de verblijfs- en leefkwaliteit. De algemene principes hierbij zijn als volgt:

- streven naar klimaatbestendige soorten die tegen extremen kunnen. Tegelijkertijd moeten boomsoorten, waar schaduw nodig is, een geschikte habitus hebben.
- keuze voor droogtetolerante soorten: sterke, robuuste en aanpasbare soorten,
- leefbaarheidsduur beplanting zo lang mogelijk maken (minstens 10 jaar voor vaste planten en minstens 80 jaar voor bomen)

De beplantingssfeer past zich aan, aan de specifieke locatie, waarbij de beplanting rond de Sint-Jansbeek meer gericht zal zijn op een vochtige ondergrond.

Binnen de binnenstad wordt herbeplanting aangemoedigd en wordt tegelijkertijd gestreefd naar minimaal waterverbruik. Water op straatniveau wordt afgeleid naar plantvakken, waar het wordt opgevangen en hergebruikt. De beplantingsvakken worden daarom op een lager niveau aangelegd. Daarnaast wordt waar mogelijk water ondergronds opgeslagen om tijdens droge periodes weer vrij te geven aan de beplanting.

ROBUUSTE CENTRUMBEPLANTING

Een gelaagde beplanting wordt gecreëerd met drie lagen: een bomenlaag (hoogstam of meerstammig), een struiklaag en een kruidlaag. Het primaire doel is het creëren van schaduwrijke beplanting. Deze planten groeien langzaam, hebben een lange levensduur en vereisen minimaal onderhoud. Bij de selectie van planten wordt gekozen voor soorten die tolerant zijn tegen droogte, sterk, robuust en aanpasbaar zijn.

De aanplant gebeurt in 2 stappen:
- aanplant van bomen, meerstammigen, struiken en zonrijke beplanting
- na 5-10 jaar, bij voldoende schaduw, wordt de kruidlaag vervangen door schaduwrijke beplanting.

Afhankelijk van de locatie wordt er variatie gecreëerd in de centrumbeplanting: open, halfopen en gesloten beplanting. Er is een toename in de ontwikkeling van kennis op het gebied van robuuste beplanting voor stedelijke centra. Deze kennis helpt bij het creëren van groenvoorzieningen die beter bestand zijn tegen de wisselende seizoensinvloeden en die bijdragen aan een aantrekkelijker en duurzamer stadsbeeld gedurende het hele jaar. Deze kennis zal steeds blijven groeien doorheen de tijd. Het is daarom belangrijk hierop in te spelen. Dit kan door bijvoorbeeld de eerste projecten te zien als voorbeeldprojecten

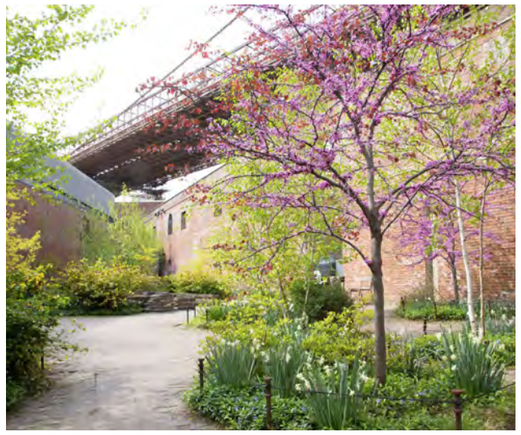

beplantingssfeer aanpassen aan de locatie © The Max Family Garden

robuuste centrumbeplanting © Beethovenplein

robuuste centrumbeplanting

waarin beplantings en beheervormen voor de toekomst worden uitgetest.

AANTREKKELIJKHEID IN DIVERSITEIT

Het doel is om een verscheidenheid aan planten te combineren die niet alleen aantrekkelijk zijn om naar te kijken, maar ook de biodiversiteit bevorderen en verschillende zintuigen prikkelen. Binnen de beplantingscombinatie is het belangrijk om rekening te houden met kleurvariatie, vorm en textuur, seizoensgebonden variatie en ecologische diversiteit.

BEVORDERING VAN BIODIVERSITEIT

De stijl van beplanting is ook belangrijk voor het creëren van een ecologisch waardevolle omgeving waarin verschillende soorten dieren, zoals insecten, vogels en kleine zoogdieren, voedsel en onderdak kunnen vinden. Belangrijk hierbij is rekening te houden met bloeiperiodes, nectarbronnen, vruchten en zaden, schuilplaatsen, etc.

VERGROENING OP BEPERKTE RUIMTE

Vergroening in beperkte ruimtes kan worden gerealiseerd door middel van geveltuinen en begroeiing langs gevels in smalle straten. Dit kan onder andere door het gebruik van klimplanten met geschikte groei- en klimhulp. De grootte van bomen kan worden aangepast aan de beschikbare ruimte, waarbij bij beperkte ruimte kan worden gekozen voor bomen van de derde grootte (kleiner dan 6 meter). Een belangrijk aandachtspunt bij smalle straten is de brandbaarheid van de beplanting.

AFSCHERMEN VAN PLANTVAKKEN

Plantvakken dienen zo veel mogelijk afgeschermd te worden om te voorkomen dat ze betreden of overreden worden. Deze afscherming kan geïntegreerd worden in één constructie in combinatie met zitmeubilair. Ook ander stadsmeubilair kan gebruikt worden om plantvakken af te schermen.

BEPLANTING VERSUS ONDERGROND

Een algemeen principe is dat beplanting wordt aangebracht op kansrijke locaties, zowel boven als onder de grond. Op bepaalde strategische locaties waar meer ambitie is voor vergroening, zoals in de stadshoven en verborgen tuinen, is het wenselijk om bij de aanplant van bomen kabels, leidingen of riolering te verleggen.

BEHEER

Het beheer moet zo minimaal mogelijk worden gehouden, wat vraagt om voldoende expertise in beheer en een zorgvuldige keuze van beplanting. Bewoners kunnen worden betrokken bij het onderhoud van beplanting in de straten, mits er duidelijke richtlijnen zijn over zaken zoals brandbaarheid en snoeien. Ook kunnen er proefprojecten in de binnenstad worden opgezet om te testen en kennis te delen.

vergroening op beperkte ruimte

afschermen van plantvakken

vergroening verborgen tuin

ARNHEMSE STIJL

STRATEN	PLEINEN	STADSHOVEN	VERBORGEN TUINEN
- geveltuinen met gevelbegroeiing - waar mogelijk meerstammige bomen en/of heesters - aandacht voor brandbaarheid! (dor plantmateriaal, water, snoeien ifv bereikbaarheid) - bewoners inschakelen ikv beheer & onderhoud (lijst met soorten voorzien)	- open beeld: bomenlaag + kruidlaag - streven naar bomen in plantvakken, afhankelijk van de beschikbare ruimte boven- en ondergronds - wanneer vergroening niet mogelijk is, ondergrondse groeivoorzieningen toepassen (voldoende doorwortelbare ruimte) - aanplant nieuwe bomen: diversiteit in soorten voorzien (inheems/uitheems) - belangrijk om afscherming te voorzien bij plantvakken	- halfopen beeld: bomen en meerstammige bomen + kruidlaag. In enkele gevallen kunnen ook heesters - open zicht behouden: lage of transparante heesters gebruiken (sociale veiligheid) - groeiplaats voorziening: voorzien van voldoende ruimte in ondergrond (hoge ambitie/aanplant nieuwe bomen = K&L verleggen) - meng lage beplanting op basis van zon/schaduw - belangrijk om afscherming te voorzien bij plantvakken: bank, rand, ...	- gesloten beeld: bomen, heesters + kruidlaag - delen van de verborgen tuin hebben de lagenstructuren om biodiversiteit te bevorderen - een tuingevoel creëren - in volle grond of als daktuin (afhankelijk van de plek) - mix gebruikwaarde en creëren biodiversiteit - diversiteit aan soorten - thematische aanplant volgens gewenste sfeer

2.3 Inrichtingselementen

Het stimuleren van verblijf en ontmoeting is een essentieel onderdeel van de visie. Verschillende soorten inrichtingselementen worden hieronder beschreven: stadsmeubilair, verlichting en speelelementen.

2.3.1 STADSMEUBILAIR

Op dit moment is er een mix van verschillende inrichtingselementen door de hele binnenstad. Trafo's, fietsnietjes, vuilnisbakken en zitmeubilair zijn verspreid over de openbare ruimte zonder duidelijke richtlijnen.

OBJECTENZONES

Algemeen principe: integratie van deze elementen aan de randen van de desbetreffende ruimte of langs de randen van groenzones, afhankelijk van de context.

De inrichtingselementen moeten gegroepeerd worden in specifieke objectenzones om de toegankelijkheid, functionaliteit en esthetiek te verbeteren. Voor elk type locatie of straat wordt een gewenste objectenzone vastgesteld.

HUISSTIJL VOOR DE BINNENSTAD

Om de identiteit van Arnhem te versterken, is het wenselijk om een nieuwe huisstijl te ontwikkelen die de karakteristieke kenmerken benadrukt en eenheid brengt in het stadsbeeld. Creativiteit speelt hierin een belangrijke rol. Binnen deze huisstijl wordt er hoog ingezet op de kwaliteit van het straatmeubilair passend bij deze visie.

- ten behoeve van het creëren van een eenduidig beeld
- familie van inrichtingselementen
- voorzien van standaard bank, vuilnisbak, fietsnietjes, enz.
- mogelijke hoofdprincipes: kleur antraciet , integreren van logo stad Arnhem, spelregels opzetten rond recyclage, ...
- keuze voor duurzame materialen: bv. bamboo

TRAFO'S

In de toekomst zal er behoefte zijn aan meer trafo's vanwege de energietransitie. De voorkeur blijft echter deze zo veel mogelijk inpandig toe te passen aangezien ze heel wat plaats innemen. Gezien de (zeer) compacte openbare ruimte in de binnenstad zal niet aan alle toegankelijkheidseisen van energiebedrijven voldaan kunnen worden.

inrichtingselementen integreren langsheen de randen © OMGEVING

meubilair koppelen aan groen en integreren langsheen de randen © Pieter Kers

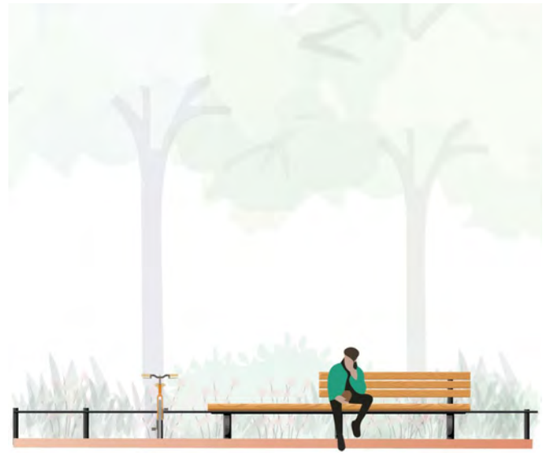

huisstijl (eenheid)

ARNHEMSE STIJL

2.3.2 VERLICHTING

Het basisprincipe voor verlichting is het naleven van het opgestelde en goedgekeurde lichtplan. In de visie worden nieuwe accenten en speciale verlichtingselementen benoemd.

Verlichtingslantaarns worden, waar mogelijk, geplaatst in de objectenzone. Een objectenzone is een specifiek afgebakend gebied binnen een ruimte waar objecten/elementen zich bevinden. Het definiëren van objectenzones helpt bij het organiseren en optimaliseren van ruimtegebruik en functionaliteit.

Er wordt gekozen voor witte verlichting (mens- en diervriendelijk). Het uitgangspunt is echter om een gelijkmatige verlichting te bieden en scherpe overgangen van licht naar donker te vermijden.

ZO WEINIG MOGELIJK VERLICHTING

De ambitie is om zo min mogelijk verlichting te plaatsen. In stadshoven en verborgen tuinen wordt echter wel verlichting aangebracht om de toegankelijkheid van woningen en openbare gebouwen te waarborgen. Dit is afhankelijk van het gebruik van de desbetreffende locatie.

ACCENTEN OP BIJZONDERE PLAATSEN

Op speciale locaties kunnen accenten worden toegevoegd om bepaalde kenmerken of sferen te benadrukken. Bijvoorbeeld, in de winkelstraat kan de verlichting worden gecombineerd met een tijdelijke constructie voor schaduw, die ook gebruikt kan worden voor kerst- of sfeerverlichting. Daarnaast kunnen specials worden ingezet op de pleinzones, of kunnen gebouwen en kunstwerken worden uitgelicht, zoals blauw-rode verlichting tijdens Airborne.

2.3.3 SPEELELEMENTEN

Momenteel ontbreken speelelementen grotendeels in de binnenstad, maar er is vraag naar de integratie van spelaanleiding in de openbare ruimte. Deze moeten passen bij de sfeer en het gebruik van de locatie om het gewenste gedrag uit te lokken, zowel nu als in de toekomst. Voorbeelden hiervan zijn dwaalpaden, evenwichtsbalken, objecten op pleinen en speelfonteinen. Bij de keuze van de speelelementen staan duurzame materialen voorop.

Gewenste locaties voor spelaanleiding: struinstraten, woonstraten, stadshoven en verborgen tuinen.

verlichting gevels © BAVA

special winkelstraat

verlichting inzetten als sfeerverlichting/kerst (één constructie)

STRATEN

STADSMEUBILAIR

- integreren in objectenzone langsheen de randen of bij groenzones
- objectenzone afwisselen in de zon en in de schaduw

VERLICHTING

- volgens lichtplan (basisverlichting)
- special mogelijk in winkelstraat

SPELEN

- in struin en woonstraten
- kinderen spelen op straat
- extra spelaanleiding in groenvakken
- pop-up speelvoorzieningen

PLEINEN

STADSMEUBILAIR

- integreren in objectenzone langsheen de randen of bij groenzones
- ‘carte blanche’ voor stadsmeubilair op de Wederopbouw pleinen

VERLICHTING

- volgens lichtplan (basisverlichting)
- special mogelijk
- ‘carte blance’ mogelijk op Wederopbouw pleinen

SPELEN

- integratie van speelaanleiding in objectenzone
- voorzien van tijdelijke en flexibele speelruimte zoals bv fonteinen
- spelprikkels verwerken in verharding

STADSHOVEN

STADSMEUBILAIR

- integreren langsheen de randen en bij groenzones
- inrichtingselementen inzetten om groenzones af te bakenen
- mix standaardbanken en geïntegreerde banken

VERLICHTING

- zo weinig mogelijk verlichting in de groenzones ten behoeve van de biodiversiteit, waarbij telkens rekening moet worden gehouden met de sociale veiligheid
- verlichting in het kader van toegankelijkheid van gebouwen

SPELEN

- natuurlijk spelen
- integratie van speelelementen afhankelijk van de locatie in relatie tot sfeer en identiteit van de plek

VERBORGEN TUINEN

STADSMEUBILAIR

- zo weinig mogelijk meubilair/ inrichtingselementen
- vrijheid naar het plaatsen van elementen
- losse stoelen, los meubilair op maat van de bewoners

VERLICHTING

- zo weinig mogelijk verlichting in de groenzones ten behoeve van de biodiversiteit, waarbij telkens rekening moet worden gehouden met de sociale veiligheid
- in functie van gebruik

SPELEN

- ongedwongen de stedelijke natuur ontdekken: door vb. vlinderjacht, educatief bijenhotel
- ingetogen spelen in relatie tot gebruik van de tuin

ARNHEMSE STIJL

2.4 Creatieve industrie

BENUTTEN ONTWERPKRACHT

De binnenstad staat voor uitdagingen. Van klimaatadaptatie en circulariteit tot de energie- en mobiliteitstransitie. Deze vraagstukken vragen onder andere om creativiteit, verbinding en richting. Makers en instellingen in ontwerpdisciplines zoals architectuur, vormgeving en digitale cultuur kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de aanpak van deze maatschappelijke opgaven. Vanuit een ontwerpende aanpak kunnen ze met hun unieke kennis en verbeeldingskracht een cruciale rol spelen bij het oplossen van de grote transitievraagstukken. Onder meer door de toekomst te ontvouwen en alternatieve denkrichtingen te tonen. Ze betrekken gebruikers en bewoners en zorgen voor samenwerking aan innovatieve en breed gedragen oplossingen.

Arnhem biedt met zijn creatieve sector, variërend van technologie, systeeminterventies, mode en games een bron van vernieuwende oplossingen. Door een verbinding teweeg te brengen tussen de opgaven die spelen en het aanwezige creatief talent ontstaat in de ruimtelijke ontwikkeling van de binnenstad de kans om zowel cultureel als economisch een voortrekkersrol in te nemen. Creatief Arnhem kan als netwerkorganisatie de schakel vormen tussen de uitdagingen waar de binnenstad voor staat en een waaier aan ontwerpinterventies die bijdragen aan een veerkrachtige binnenstad.

PODIUM VOOR DE CREATIEVE INDUSTRIE

Er ligt bovendien een kans om de creatieve industrie direct zichtbaar te maken in de binnenstad. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren bij tentoonstellingen en interventies in de openbare ruimte, zoals met mode, al of niet tijdelijke constructies rond inrichting en gebruik van de openbare ruimte of met (digitale) speelobjecten. Zo is de binnenstad ook een podium om de Arnhemse creatieve sector te profileren.

BUITENKUNST

Arnhem kent een lange traditie van kunst in de openbare ruimte. Buitenkunst is er in diverse vormen. Van standbeelden tot street art. Buitenkunst draagt bij aan de identiteit en leefbaarheid van de stad en geeft een plek vaak een diepere betekenis. Het draagt bij aan de beleving van een plek in relatie tot de omgeving waar het kunstwerk zich in bevindt. Het draagt ook bij aan de gewenste visuele en sociale kwaliteit van het stadsbeeld. Een kunstwerk met voldoende zeggingskracht kan helpen in de ontwikkeling van een kritisch bewustzijn van de Arnhemse samenleving. Een kunstenaar wil je ergens mee confronteren. Een manier van denken over plekken en gebeurtenissen.

De Arnhemse monumenten en kunstwerken in de buitenruimte zijn in kaart gebracht en te vinden op de website Buitenkunst Arnhem. Alle achtergrondinformatie staat hier beschreven. Bij (her)inrichting van de openbare ruimte is het belangrijk kunst in de openbare ruimte vroegtijdig mee te nemen in de planvorming, zowel te verplaatsen als te plaatsen kunstwerken.

In het Arnhemse beleid rond kunst in de openbare ruimte zijn meer beleidsuitgangspunten over buitenkunst opgenomen, zoals het toepassen van de percentageregeling.

soorten buitenkunst:

- Permanente kunst
- Herdenkingsmonument
- Tijdelijke kunst
- Kunst verwerkt in objecten (bruggen, straatstenen etc.)
- Streetart
- Functionele kunstobjecten
- Land art

Creatief Arnhem

STRATEN	PLEINEN	STADSHOVEN	VERBORGEN TUINEN
- special (verlichting) integreren in winkelstraat - winkelstraat: constructie die tijdelijke schaduw creëert - creatieve invulling met mogelijke verwerking van verneveling of sfeerverlichting (winter)	- specials als onderdeel van de carte blanche pleinen (Markt, Gele Rijdersplein) - tijdelijke aanvulling van spelprikkels (creatief + experiment) - spelprikkels verwerken in verharding (creatief + experiment)	- educatief, ongedwongen ontdekken (biodiversiteit), kan gekoppeld worden aan de creatieve industrie - DNA van de plek zichtbaar maken (creatief + experiment) - kunstwerken en bijzondere vorgevingselementen	- educatief ongedwongen ontdekken (biodiversiteit), kan gekoppeld aan creatieve industrie

Elektrakast © Rosalie Apituley

Maacq Oase © Fillip Studio's en Omlab

3 Uitwerking per type

In dit hoofdstuk worden de bouwstenen en ingrediënten uit de Arnhemse stijl toegepast op de verschillende type straten en type plekken. Er wordt getoond hoe deze straten en plekken in de toekomst kunnen worden heringericht volgens de principes van de visie openbare ruimte.

Hierin wordt de verkoelingsopgave gekoppeld aan de beschikbare ruimte, het gebruik en de identiteit van de straat of plek. Met als onderzoeksvraag: hoe kunnen deze plekken heringericht worden zodat ze de leesbaarheid van de stad kunnen versterken? Als antwoord worden principes geformuleerd voor de (her)inrichting van deze openbare ruimtes.

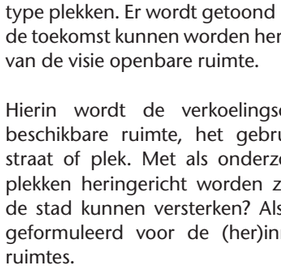

© *Jeroen Broeckx*

STRATEN

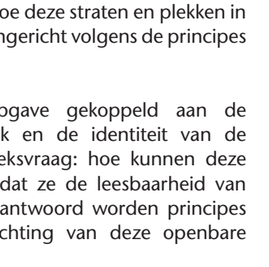

© *Stad Mechelen*

PLEINEN

© *John Sturrock*

STADSHOVEN

VERBORGEN TUINEN

type plekken:
- stadshof
- plein
- verborgen tuin

type straten:
- winkelstraat
- horecastraat
- struinstraat
- woonstraat
- verkeersas (wordt niet uitgewerkt in deze visie)

themakaart met aanduiding van type straten en plekken

STRATEN

Winkelstraten

PRINCIPE OPBOUW

De winkelstraat is een straat met hoofdzakelijk winkelruimte op de begane grond. Ze bestaat uit een levendige plint met aaneengesloten winkelfront. Dit kunnen zowel commerciële als publieke functies zijn.

De focus ligt op het gebruik van de winkelstraat, waarbij de toegankelijkheid voor winkelend publiek, bezoekers en logistiek ten allen tijde maximaal gewaarborgd moet blijven, evenals de zichtbaarheid van de etalages.

VERKOELEN

Door het intensieve gebruik van de ruimte zal hier voornamelijk worden gekozen voor grijze oplossingen (geen natuurlijke, groene oplossing). Op plaatsen waar onvoldoende schaduw is in de warme zomermaanden, wordt ingezet op het creëren van tijdelijke schaduw. Hier kan mogelijk worden samengewerkt met de creatieve sector. Hierdoor wordt de creatieve en vrije identiteit van Arnhem zichtbaar gemaakt.

VERGROENEN

Vergroening is gewenst waar voldoende ruimte is. Dit kan door:
- groene gevels op grote panden
- van bomen waar voldoende ruimte is zoals verbredingen in de straat of kruispunten
- planten in potten bij de ingang.

VERBLIJVEN

Banken kunnen worden voorzien ter hoogte van de boom, als bescherming van de beplanting. Zo kan men zitten in de schaduw.

Volgende bouwstenen worden toegepast:
- richt ruimtes flexibel in
- geef ruimte aan ontmoeting (bv. op kruispunten)
- zorg voor een directe link tussen programma en publieke ruimte
- zet bomen in ruime plantvakken
- leg groene gevels aan
- als groen in de grond niet kan of beperkt mogelijk is: adopteer een plant in een pot
- creëer tijdelijke schaduw
- plant bomen om schaduw te creëren
- integreer fontein of verneveling
- gebruik hittereflecterende materialen
- pas een gescheiden systeem toe
- houd water ondergronds vast.

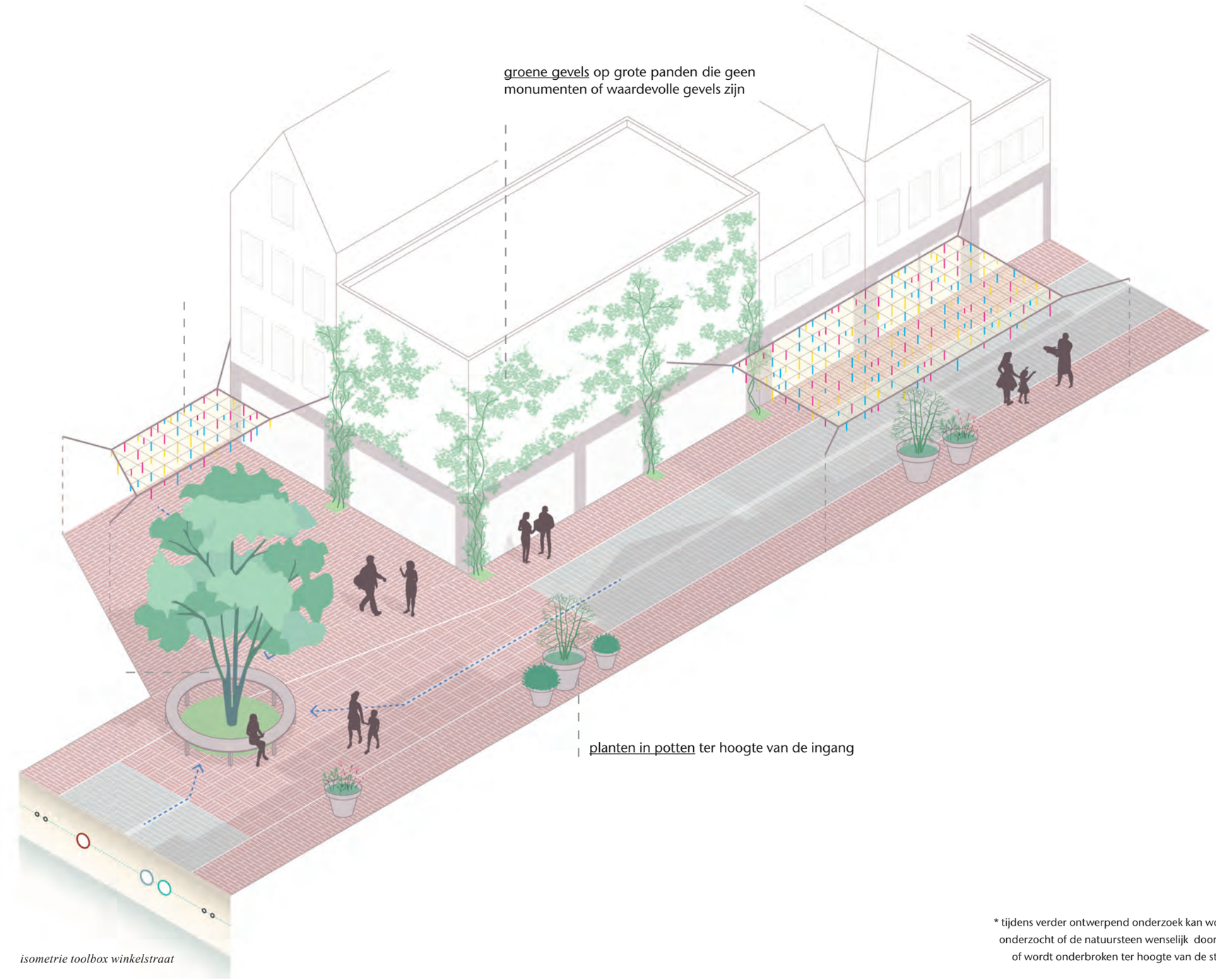

isometrie toolbox winkelstraat

* tijdens verder ontwerpend onderzoek kan worden onderzocht of de natuursteen wenselijk doorloopt of wordt onderbroken ter hoogte van de straten

Winkelstraten - Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Twee zones worden voorzien in de verharding:
  - De zone ter hoogte van de gebouwen wordt voorzien in rode gebakken steen, halfsteens verband
  - De centrale zone kent twee varianten:
    1. hergebruik natuursteen, halfsteensverband (verder ontwerpend onderzoek nodig of natuursteen doorloopt of wordt onderbroken). De natuursteen wordt opnieuw strak aangelegd in een vaste ondergrond, zodat de verharding vlak, vast en goed toegankelijk is.
    2. rode gebakken steen, blokverband (nieuw, geen recup)

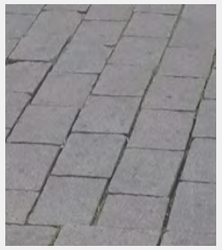

optie 1: hergebruik natuursteen

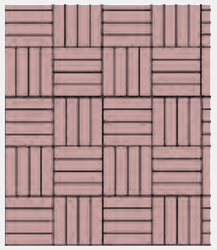

optie 2: rode gebakken steen, blokverband

- Bij de opbouw van de onderfundering wordt rekening gehouden met logistiek verkeer.
- Wateropvang gebeurt via een centrale goot en kolken, ter hoogte van een boom of plantvak kan het water worden afgevoerd naar deze zone en zo teruggegeven worden aan de beplanting.
- De goot kan worden uitgevoerd in een andere, contrasterende kleur en materiaal als natuurlijke geleiding voor slechtzienden.
- Er dient telkens voldoende aandacht besteed te worden aan de toegankelijkheid, ook bij hergebruik van de materialen. Onvolledige stenen moeten worden verwijderd.

isometrie winkelstraat: optie 2 rode gebakken steen met molgoot als natuurstenen lijnelement

2. BEPLANTING

- Aanplant van een boom op ruimere en markante plekken: de keuze van de boom is afhankelijk van de ruimte die voorhanden is.
  - meerstammige
  - kleinere hoogstamboom (3e orde)
- Groene gevel bij grotere panden
  - vaste planten
  - klimplanten (bv. Arnhemse klimpalen)
- Planten in potten:
  - Bij vrijwel elke boomsoort mogelijk, zolang het om een meerstammige boom gaat.
  - Het gebruik van het juiste substraat met voedseltoevoegingen is essentieel voor de groei van de boom (zorg voor voldoende water en voedsel).
  - Installeer een waterreservoir en een overstort om overtollig water af te voeren.
  - Vereist meer onderhoud.
  - Mogelijkheid om vaste planten of siergrassen toe te voegen.
- Het verleggen van kabels en leidingen of rioleringen is niet prioritair.
- Bij aanplant van nieuw bomen is het mogelijk noodzakelijk om punctueel aanpassingen te doen aan de ondergrond.

vergroenen van grotere panden (geen monument) © Greenscreen

adopteer een plant in een pot

groenzone met bank © Nanda Sluijsmans

3. INRICHTINGSELEMENTEN

stadsmeubilair

- Er wordt een objectenzone voorzien langs de gevels, afhankelijk van logistiek, toegankelijkheid en bereikbaarheid.
- De integratie van banken bij bomen en groenvakken.
- Het plaatsen van stadsmeubilair gebeurt in een objectenzone, aan de rand van de straat.

verlichting

- In de winkelstraten is er ruimte voor specials
  - verlichte objecten
  - sfeerverlichting

verkoeling

- Een constructie met tijdelijke elementen voorziet verkoeling voor winkelende bezoekers.
- Schaduw wordt gecreëerd door bomen op bredere zones.
- Mogelijkheid tot verneveling op warme dagen.

zitten onder een boom, in de schaduw © Cobra

sfeerverlichting in de winkelstraat © Nathasia Veronica

4. CREATIEF ARNHEM

- Het bieden van een canvas voor de creatieve industrie en aankondigingen in de winkelstraten. Dit wordt bij voorkeur gekoppeld aan de constructie voor de tijdelijke schaduw.

constructie creëert tijdelijke schaduw © Alice Yoo

Horecastraten

PRINCIPE OPBOUW

Een horecastraat is een straat bekend om zijn concentratie van horecagelegenheden, zoals restaurants en cafés. Deze straten zijn vaak levendig en drukbezocht, vooral tijdens de avonduren en in het weekend.

De horecastraten vragen om een goede toegankelijkheid voor zowel bewoners als bezoekers. Daarnaast is een logistieke toegang hier ook belangrijk.

Wat betreft ruimtegebruik is er een grote vraag naar terrassen waar mensen buiten kunnen zitten en van het weer kunnen genieten, vooral in de warmere maanden. Bovendien worden de straten vaak intensief gebruikt voor evenementen.

VERKOELEN

Waar mogelijk wordt semigroene bedekking toegepast voor schaduw zoals pergola's en groene guirlandes boven straten. Wanneer dit door het intensieve en gevarieerde ruimtegebruik (zoals terrassen) niet haalbaar is, kan worden gekozen voor grijze oplossingen. Denk hierbij aan parasols of luifels.

VERGROENEN

Er wordt gekozen voor vormen van vergroening die weinig ruimte innemen.
- guirlandes en klimplanten
- planten in potten bij de ingang

VERBLIJVEN

Banken kunnen worden geplaatst in de objectenzones of de flexibele ruimtes. Deze kunnen door de handelaars/bewoners zelf worden voorzien.

Volgende bouwstenen worden toegepast:
- richt ruimtes flexibel in
- geef ruimte aan ontmoeting
- zorg voor een directe link tussen programma en publieke ruimte
- zet bomen in ruime plantvakken
- zet in op klimmers waar beperkte ruimte is
- adopteer een plant in een pot
- onthard waar mogelijk
- plant bomen om schaduw te creëren
- integreer fontein of verneveling
- maak gebruik van aanwezige schaduw
- pas een gescheiden systeem toe
- houd water ondergronds vast.

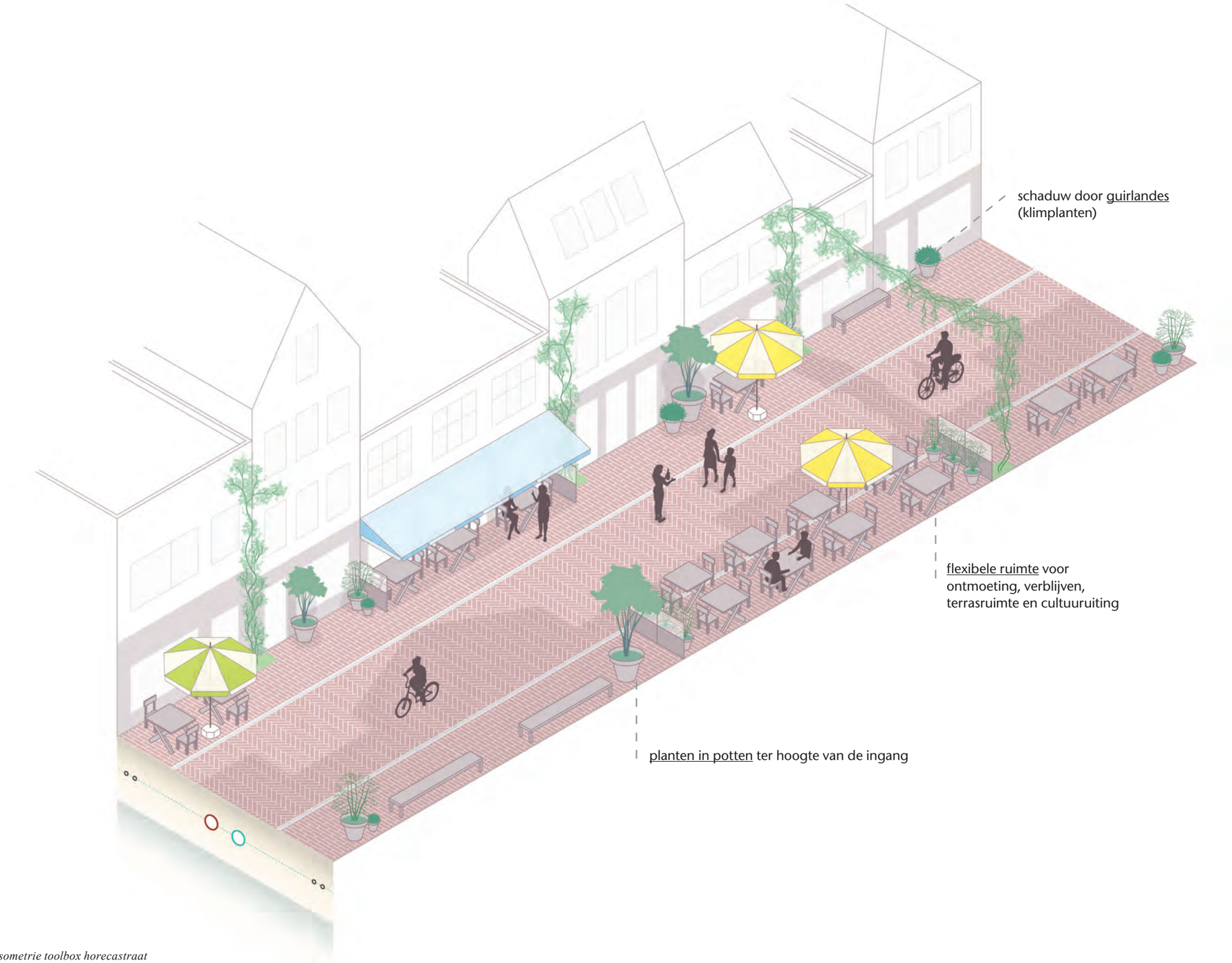

isometrie toolbox horecastraat

STRATEN

Horecastraten - Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Twee zones worden voorzien in de verharding:
  - De zone ter hoogte van de gebouwen wordt voorzien in rode gebakken steen, halfsteensverband (recup).
  - De centrale zone wordt voorzien in rode gebakken steen, visgraatverband (recup).
- Bij de opbouw van de onderfundering wordt rekening gehouden met logistiek verkeer.

- Afwatering wordt voorzien naar de zijkanten (tonrond profiel), als overgang van de verschillende zones wordt een molgoot met kolken voorzien.

- De goot moet als geleiding voor visueel beperkten worden uitgevoerd in een materiaal dat bewerkstelligd dat de goot ook kan dienen als duidelijk herkenbaar lijnelement.

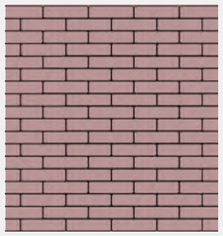

rode gebakken steen, halfsteensverband

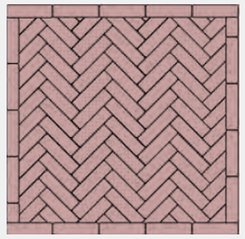

rode gebakken steen, visgraatverband

2. BEPLANTING

- Klimplanten:
  - Kies de soort op basis van de oriëntatie ten opzichte van de zon en schaduw.
  - Gebruik klimplanten met geschikte klimhulpmiddelen zoals winders, rankers en enteraars.
  - Zorg voor voldoende doorwortelbare ruimte.
  - Beperk de noodzaak voor intensief beheer door de groeisnelheid af te stemmen op de beschikbare bovengrondse groeiruimte bij het selecteren van de plantensoort.
  - Voer tweejaarlijks snoeien uit wanneer de klimplanten de bovenkant van de constructie hebben bereikt.

- Planten in potten:
  - Bij vrijwel elke boomsoort mogelijk, zolang het om een meerstammige boom gaat.
  - Het gebruik van het juiste substraat met voedseltoevoegingen is essentieel voor de groei van de boom (zorg voor voldoende water en voedsel).
  - Installeer een waterreservoir en een overstort om overtollig water af te voeren.
  - Vereist meer onderhoud.
  - Mogelijkheid om vaste planten of siergrassen toe te voegen.

- Het verleggen van kabels en leidingen of rioleringen is niet prioritair.

zet in op klimmers waar beperkte ruimte is © Joy

plant bomen om schaduw te creëren © Maastricht

3. INRICHTINGSELEMENTEN

Stadsmeubilair

- Er wordt een objectenzone voorzien langs de gevels, afhankelijk van logistiek, toegankelijkheid en bereikbaarheid.

- In deze straten worden geen standaard banken voorzien, vanwege de gewenste flexibele ruimte die nodig is voor evenementen.

Verkoeling

- Nevelinstalaties kunnen verkoeling bieden in de warme zomermaanden. Deze kunnen worden voorzien door de stad of de handelaars.

creëer aangename zitplekken © OJB

verneveling © Kris Hendrickx/BRUZZ

STRATEN

Struinstraten

PRINCIPE OPBOUW

Een struinstraat is een straat met een mix aan functies op de begane grond. Deze straten bevatten het grootste deel van de binnenstad en bevatten de ‘couleur locale’ die eigen is aan de binnenstad van Arnhem. Het gemengde programma in deze straten vraagt om een inrichting die kan omgaan met de verschillende functies in de straat (winkels, wonen, werken, horeca etc). Bij een woonfunctie wil je iets meer privacy, bij een winkelfunctie wil je juist optimaal zicht en toegankelijkheid.

De struinstraat zal een diverse sfeer krijgen die bestaat uit groene en creatieve elementen. Het doel is om de Arnhemse kernwaarden groen, creativiteit en vrijheid hier te laten terugkomen in de openbare ruimte. De creatieve sector, die mede bepalend is voor de couleur locale zal een plek krijgen in deze straten.

Naast het gebruik en de toegankelijkheid van de straat (winkels, horeca) is het ook van belang hier voldoende verblijfs- en leefkwaliteit toe te voegen voor bezoekers en bewoners.

VERKOELEN

In het kader van verkoeling wordt er gezocht naar een mix tussen groene en grijze oplossingen. Waar onvoldoende ruimte voorhanden is wordt gekozen voor grijze oplossingen. Deze kunnen ook het creatieve karakter van deze straten in beeld brengen. Verkoeling vindt plaats door:

- parasols
- tijdelijke constructies zoals doeken.

VERGROENEN

Ter hoogte van woningen en in brede straten is er voldoende ruimte voor vergroening. Hierdoor kan verblijfs- en leefkwaliteit worden toegevoegd in deze straten. Vergroening vindt plaats door:

- guirlandes en klimplanten
- geveltuinen of grotere groenzones ter hoogte van woningen.

VERBLIJVEN

- Langs groenzones kunnen banken worden geplaatst, bij voorkeur in de schaduw. Daarnaast moet voldoende flexibele ruimte voorzien worden voor ontmoeting en terrassen.

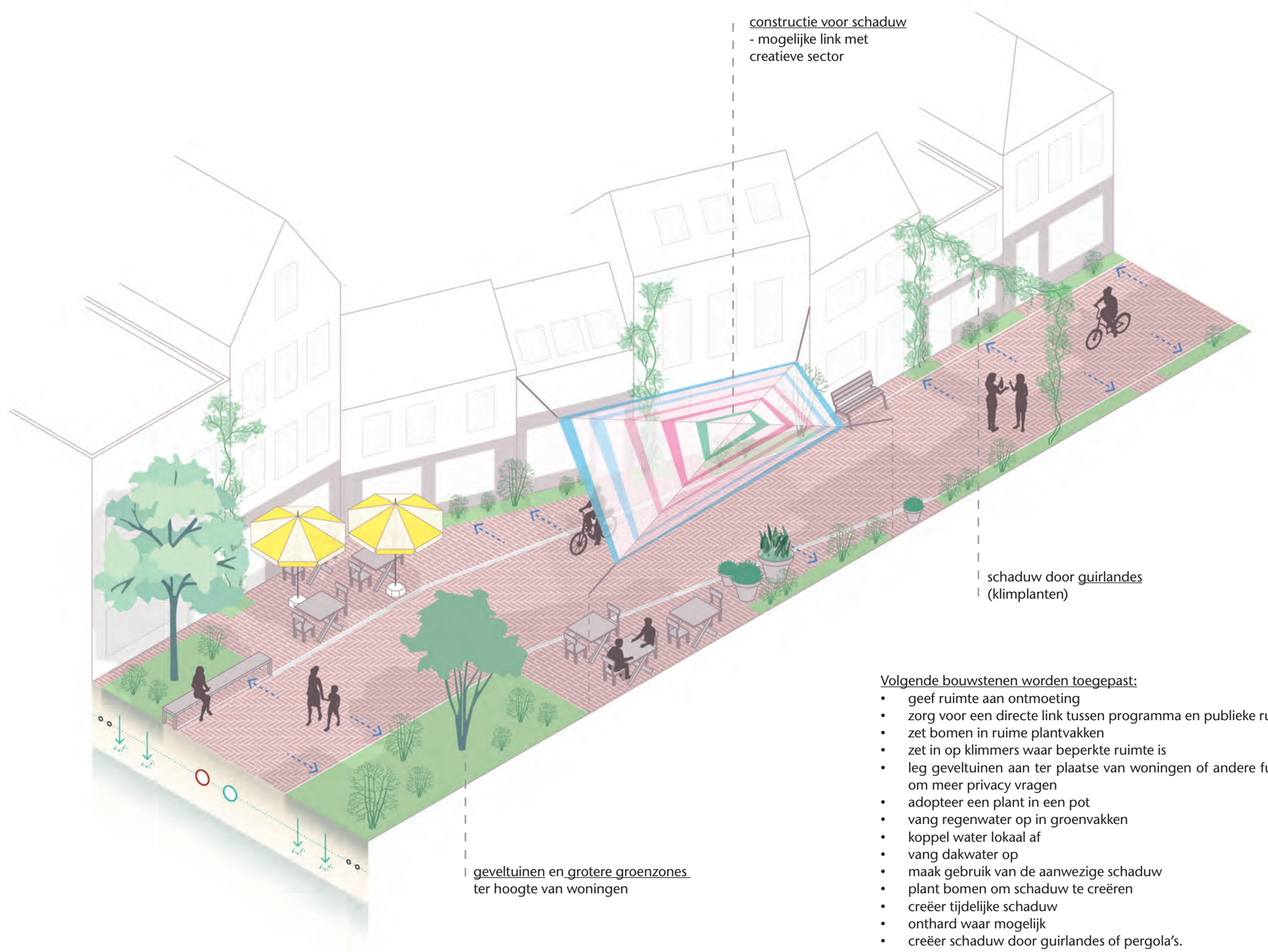

Volgende bouwstenen worden toegepast:

- geef ruimte aan ontmoeting
- zorg voor een directe link tussen programma en publieke ruimte
- zet bomen in ruime plantvakken
- zet in op klimmers waar beperkte ruimte is
- leg geveltuinen aan ter plaatse van woningen of andere functies die om meer privacy vragen
- adopteer een plant in een pot
- vang regenwater op in groenvakken
- koppel water lokaal af
- vang dakwater op
- maak gebruik van de aanwezige schaduw
- plant bomen om schaduw te creëren
- creëer tijdelijke schaduw
- onthard waar mogelijk
- creëer schaduw door guirlandes of pergola’s.

STRATEN

Struinstraten - Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Twee zones worden voorzien in de verharding:
  - De zone ter hoogte van de gebouwen wordt voorzien in rode gebakken steen, halfsteens verband (recup).
  - De centrale zone wordt voorzien in rode gebakken steen, elleboogverband (recup).
- Bij de opbouw van de onderfundering wordt rekening gehouden met logistiek verkeer.

- Afwatering wordt voorzien naar de zijkanten (tonrond profiel), als overgang van de verschillende zones wordt een molgoot (ook als geleiding voor visueel beperkten) met kolken voorzien. Bij plantvakken wordt het water naar de beplanting afgeleid. Zo kan het water afgevoerd en teruggegeven worden aan de beplanting.

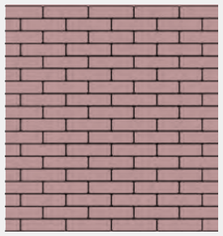

rode gebakken steen, halfsteensverband

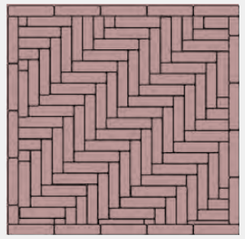

rode gebakken steen, elleboogverband

2. BEPLANTING

- Klimplanten:
  - Kies de soort op basis van de oriëntatie ten opzichte van de zon en schaduw.
  - Gebruik klimplanten met geschikte klimhulpmiddelen zoals winders, rankers en enteraars.
  - Zorg voor voldoende doorwortelbare ruimte.
  - Beperk de noodzaak voor intensief beheer door de groeisnelheid af te stemmen op de beschikbare bovengrondse groeiruimte bij het selecteren van de plantensoort.
  - Voer tweejaarlijks snoeien uit wanneer de klimplanten de bovenkant van de constructie hebben bereikt.

- Geveltuinen:
  - Een combinatie van bloeiende en groenblijvende soorten wordt aanbevolen.
  - De keuze van plantensoorten is afhankelijk van de ligging ten opzichte van de zon en schaduw.
  - Het is wenselijk om planten te selecteren die gedurende alle seizoenen iets aantrekkelijks bieden, zoals bloei, textuur of verkleuring.
  - De voorkeur gaat uit naar robuustere beplanting, zoals bodembedekkers en siergrassen.
  - De geveltuinen dienen tenminste 20-45 cm diep te zijn.
  - De geveltuinen moeten een vaste diepte hebben en een duidelijk herkenbaar materiaal als geleiding voor visueel beperkten.

- Let op voor brandbaarheid (verwijderen dor materiaal) en het verzekeren van de toegankelijkheid.

- Bewoners kunnen worden ingeschakeld in het kader van beheer en onderhoud.

- Het verleggen van kabels en leidingen of rioleringen is niet prioritair.

groene ruimte rondom waterloop © OKRA

referentie struinstraat © Hilda Weges

3. INRICHTINGSELEMENTEN

Stadsmeubilair

- Er wordt een objectenzone voorzien langs de gevels of langs de groenzone.

- Banken worden voorzien bij de groenzones, indien hiervoor voldoende ruimte is.

- Banken worden ingezet als bescherming tegen het belopen, overrijden van de beplanting.

mix groene ruimtes en terraszones © B+B stedenbouw en landschap

Spelen

- Spelaanleiding kan worden toegevoegd in grotere groenzones, indien dit past bij de sfeer en het gebruik van de plek.

voorzie (drink)waterpunten © Matthias De Boeck

4. CREATIEF ARNHEM

- Voor tijdelijke constructies is een samenwerking met creatief Arnhem gewenst.

Arnhemse kernwaarde zichtbaar maken © Arnhem

Arnhemse kernwaarde creatief zichtbaar maken © Eva Broekema

STRATEN

Woonstraten

PRINCIPE OPBOUW

Een woonstraat is een straat met hoofdzakelijk wonen of woongerelateerde functies op de begane grond. Andersoortig programma kan voorkomen, maar de hoofdfocus is wonen.

VERKOELEN & VERGROENEN

In het kader van verkoeling wordt in de woonstraat resoluut gekozen voor groene oplossingen en maximale verblijfskwaliteit. Hierdoor krijgt deze type straat een maximaal groene invulling.

De mate van vergroening is afhankelijk van de beschikbare ruimte. In smalle straten zal voornamelijk worden ingezet op:
- guirlandes en klimplanten
- geveltuinen

In de bredere straten zal er meer ruimte zijn voor groenzones en ook om bomen aan te planten.

Naast de breedte is de ruimte ook afhankelijk van het verkeer in de straat. Is de straat toegankelijk voor de auto? Is de straat gelegen in het voetgangersgebied? Kortom, de ingrepen zullen daarom verschillend zijn per locatie.

VERBLIJVEN

Ruimtes voor verblijven, ontmoeten en spelen worden toegevoegd in of tussen de groenzones. Zo wordt de leef- en verblijfskwaliteit vergroot. De groenzones vormen een overgangszone tussen het publiek en privaat terrein.

Volgende bouwstenen worden toegepast:
- geef ruimte aan ontmoeting
- voorzie spelaanleiding
- plant toekomstbomen waar het kan
- zet bomen in ruime plantvakken
- zet in op klimmers waar beperkte ruimte is
- leg geveltuinen aan
- vang regenwater op in groenvakken
- koppel water lokaal af
- houd regenwater vast via wadi of bioswale
- vang dakwater op
- maak gebruik van aanwezige schaduw
- plant bomen om schaduw te creëren
- onthard waar mogelijk
- creëer schaduw door guirlandes of pergola's.

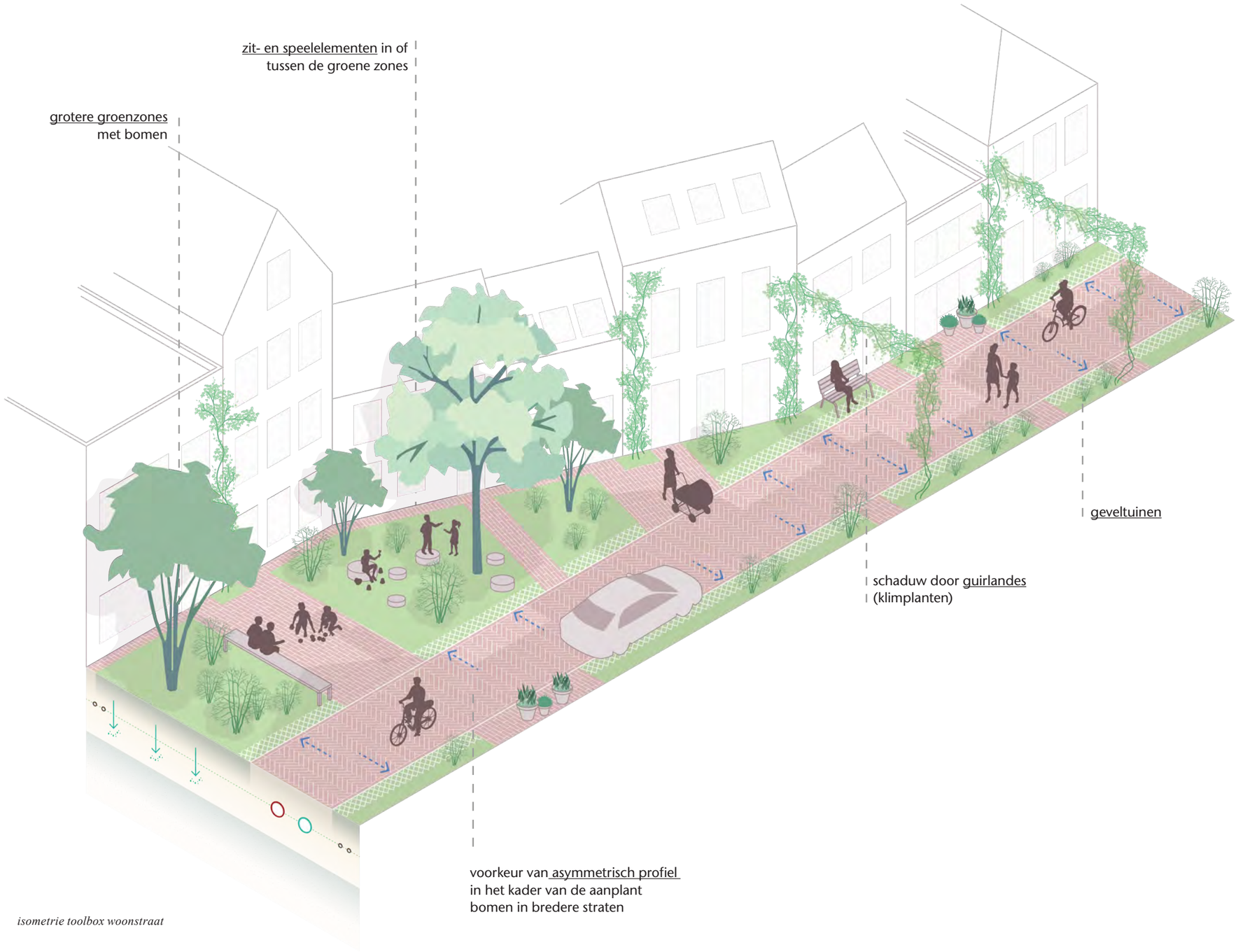

isometrie toolbox woonstraat

STRATEN

Woonstraten - Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Smalle straten (stegen) worden volledig voorzien in rode gebakken steen, halfsteensverband.

- Bredere straten (zuidelijke binnenstad) waar autoverkeer mogelijk is, wordt voorzien in twee zones:
  - De zone ter hoogte van de gebouwen wordt voorzien in rode gebakken steen, halfsteensverband (recup).
  - De centrale zone wordt voorzien in rode gebakken steen, visgraatverband (recup).

- Afwatering wordt voorzien naar de zijkanten (tonrond profiel), het water wordt naar de beplanting afgeleid. Zo kan het teruggegeven worden aan de beplanting.

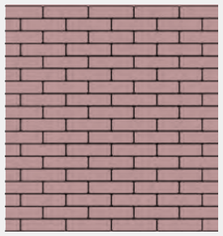

rode gebakken steen, halfsteensverband

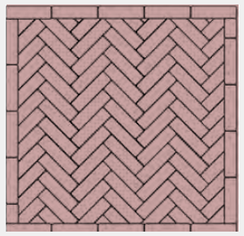

rode gebakken steen, visgraatverband

2. BEPLANTING

- Klimplanten:
  - Kies de soort op basis van de oriëntatie ten opzichte van de zon en schaduw.
  - Gebruik klimplanten met geschikte klimhulpmiddelen zoals winders, rankers en enteraars.
  - Beperk de noodzaak voor intensief beheer door de groeisnelheid af te stemmen op de beschikbare bovengrondse groeiruimte bij het selecteren van de plantensoort.
  - Voer tweejaarlijks snoeien uit wanneer de klimplanten de bovenkant van de constructie hebben bereikt.

- Geveltuinen:
  - Een combinatie van bloeiende en groenblijvende soorten wordt aanbevolen.
  - De keuze van plantensoorten is afhankelijk van de ligging ten opzichte van de zon en schaduw.
  - Het is wenselijk om planten te selecteren die gedurende alle seizoenen iets aantrekkelijks bieden, zoals bloei, textuur of verkleuring.
  - De voorkeur gaat uit naar robuustere beplanting, zoals bodembedekkers en siergrassen.
  - De geveltuinen dienen tenminste 20-45 cm diep te zijn.
  - De geveltuinen moeten een vaste diepte hebben en een duidelijk herkenbaar materiaal als geleiding voor visueel beperkten.

- Meerstammige bomen of heesters in smalle straten
  - Als er voldoende ruimte beschikbaar is.
  - Kies een geschikte boom of struik voor deze locatie, die niet te groot wordt (afhankelijk van de beschikbare bovengrondse en ondergrondse ruimte).
  - Plant in een voldoende breed plantvak.
  - Let op, verwijder hinderlijke takken en dood materiaal.
  - Plant waar ruimte is in de ondergrond (rekening houdend met kabels en leidingen).

vergroening Bastionstraat Arnhem © Henk Wentink

integratie groen profiel in autotoegankelijk gebied © Tuinstraat Wilrijk

- Bomen in bredere straten
  - Behoud van bestaande bomen voor een groene inbedding.
  - Aanplant van nieuwe bomen, waarbij de keuze van de soort afhankelijk is van de beschikbare ruimte.
  - Toepassen van een asymmetrisch profiel bij het planten van (nieuwe) bomen.

- Let op voor brandbaarheid (verwijderen dor materiaal) en het verzekeren van de toegankelijkheid.

- Bewoners kunnen worden ingeschakeld in het kader van beheer en onderhoud.

- Het verleggen van kabels en leidingen of rioleringen is mogelijk prioritair. Bij aanplant van nieuwe bomen is het mogelijk noodzakelijk om punctueel aanpassingen te doen aan de ondergrond.

- Bij aanplant van nieuw bomen is het mogelijk noodzakelijk om punctueel aanpassingen te doen aan de ondergrond.

toepassen van asymmetrisch profiel bij het planten van bomen © Jeroen Broeckx

3. INRICHTINGSELEMENTEN

Stadsmeubilair

- Bij smalle straten bevindt de objectenzone zich in de groenzone.

- Bij brede straten bevindt de objectenzone zich langs de groenzone.

- Banken worden voorzien bij de groenzones, indien hiervoor voldoende ruimte is.

- Banken worden ingezet als bescherming tegen het belopen, overrijden van de beplanting.

Spelen

- Spelaanleiding kan worden toegevoegd in grotere groenzones, indien dit past bij de sfeer en het gebruik van de plek.

ontmoetingsplek voor de buurt © Jean-Pierre Jans

spelaanleiding geïntegreerd in groenzones © website SWECO

PLEINEN

Vandaag zijn de meeste plekken in de binnenstad van Arnhem ingericht als verharde pleinzones. Door overmatige verharding en het gebrek aan schaduw zijn dit de plaatsen in de binnenstad waar de hittestress vandaag het hoogste is.

Veel van deze pleinen worden gebruikt als evenementenlocatie of zijn terrasruimtes voor de horeca. De pleinen moeten ook in de toekomst maximaal kunnen worden gebruikt als evenementruimte of plek voor de markt. De gebruiksdruk van deze locaties is hoog en dat zal in de toekomst ook zo blijven. Daarnaast is de zon op de pleinen in de koudere seizoenen zeer gewenst.

VERKOELEN

Aangezien deze ruimte een hoge gebruiksdruk kent zal dit flexibel van aard moeten zijn. Het is gewenst op de pleinen in te zetten op tijdelijke verkoeling in de warme zomermaanden.

30% schaduw is gewenst in de zomermaanden. Deze schaduw kan gecreëerd worden door:
- Het behoud van bestaande bomen of het aanplanten van nieuwe bomen.
- Het gebruik van tijdelijke constructies voor schaduw, zoals doeken en parasols, eventueel in samenwerking met de creatieve sector.

De ingrepen op het plein zijn afhankelijk van verschillende randvoorwaarden, waaronder het gebruik van de ruimte, de beschikbare ruimte zowel boven als onder de grond, en de reeds aanwezige schaduw door bebouwing. Er moet altijd een schaduwzijde worden voorzien langs de beschutte route. Dit vermijd dat de verharding opwarmt in de warme zomermaanden.

Als aanvulling hierop kunnen pleinzones in de zomermaanden tijdelijk worden verkoeld door de integratie van fonteinen of verneveling. Op andere momenten blijft zo de ruimte flexibel.

VERGROENEN

Het is gewenst om extra bomen aan te planten. Deze kunnen staan:
- op het plein
- als groene rand rondom het plein, wanneer op de pleinzone onvoldoende ruimte is.

Deze bomen staan bij voorkeur in ruime plantvakken met een gevarieerde ondergroei. Het is gewenst om 10% van de pleinzone te voorzien van een groene invulling. Dit is bij voorkeur lage beplanting die wordt aangeplant ter hoogte van de boomspiegel.
Per locatie kan worden onderzocht of het mogelijk is water op te vangen in ondergrondse waterbuffers. Zo kan op warmere dagen dit water worden hergebruikt voor de beplanting.

VERBLIJVEN

De pleinen zijn één van de belangrijkste verblijfsruimtes in de binnenstad. Dit zijn de plaatsen waar mensen samenkomen en evenementen plaatsvinden.

Zorg ervoor dat er voldoende zitplaatsen beschikbaar zijn in deze ruimtes, zowel in de zon als in de schaduw, zoals onder een boom, naast een beplantingszone, of onder een constructie voor tijdelijke schaduw. Op deze manier kunnen mensen ook in andere seizoenen van de zon genieten. Door het toevoegen van extra verlichtingsobjecten kan er ‘s avonds een bijzondere sfeer worden toegevoegd.

VERHARDING

Een toegankelijke verharde ruimte met een flexibele invulling is cruciaal. Dit is belangrijk om het gebruik in de toekomst veilig te stellen.

Het principe voor de verharding van de pleinen omvat randen van rode gebakken steen, terwijl het centrale gedeelte wordt voorzien van natuursteen (met hergebruik als uitgangspunt en toegankelijkheid als belangrijk aandachtspunt). Voor de Wederopbouwpleinen is een “carte blanche” benadering mogelijk, waardoor er veel vrijheid is in het ontwerp.

Het Stadhuis en Provinciehuis nemen een speciale positie in de binnenstad omdat de buitenruimte en het gebouw als ensemble zijn ontworpen. De randen van het plein worden gemarkeerd met rode gebakken steen, terwijl er rondom het gebouw volledige vrijheid is of “carte blanche” (ensemble met de gebouwen).

<u>Volgende bouwstenen worden toegepast:</u>
- richt ruimtes flexibel in
- geef ruimte aan ontmoeting en cultuuruiting
- zorg voor een directe link tussen programma en publieke ruimte
- bescherm efgoed en waardevolle gevels
- sluit aan op de bestaande identiteit
- plant toekomstbomen waar het kan
- zet bomen in ruime plantvakken
- pas een gescheiden systeem toe
- houd water ondergronds vast
- pas waar mogelijk waterpasserende verharding toe
- creëer tijdelijke schaduw
- plant bomen om schaduw te creëren
- integreer fontein of verneveling
- gebruik hitte reflecterende materialen.

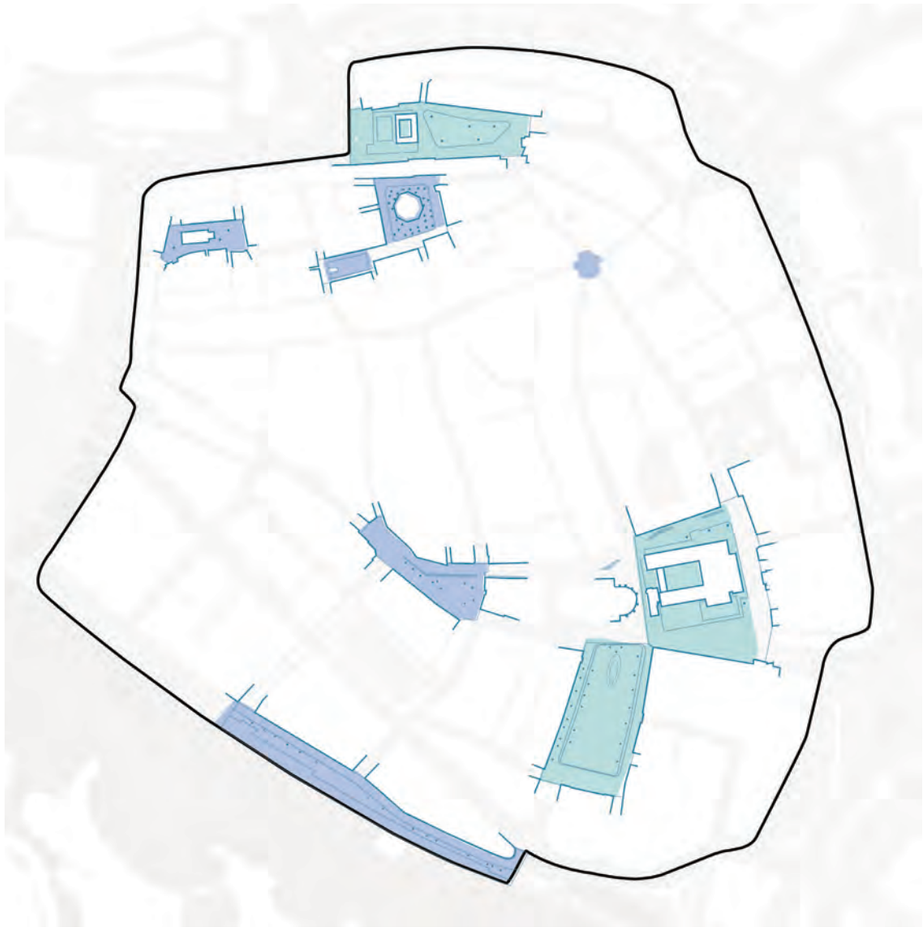

plein

Wederopbouw plein (*special Stadhuis)

richtcijfers:

PLEINEN

Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Algemeen principe voor verharding van de pleinen:
  - Een rand met rode gebakken steen, waarbij het legpatroon wordt aangepast aan het gebruik van de ruimte.
  - Binnenin wordt een zone met lichte verharding voorzien, waarbij de voorkeur uitgaat naar het behoud of hergebruik van materialen die al aanwezig zijn in de binnenstad.

- Principe voor de Wederopbouwpleinen:
  - 'Carte blanche'
  - Op deze pleinen is het mogelijk nieuwe verhardingen toe te passen die nog niet in de binnenstad aanwezig zijn.
  - De relatie met de omliggende bebouwing is belangrijk.

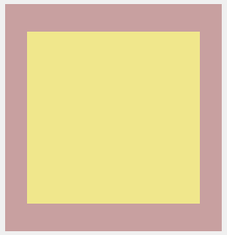

rode gebakken steen als rand met lichte verharding centraal

'carte blanche'

- Uitzondering Stadhuis / Provinciehuis (centrale verblijfszone + wederopbouw)
  - Een rand met rode gebakken steen.
  - 'Carte blanche' als middenzone rondom het gebouw, dit is vandaag al onderdeel van het emsemble.

2. BEPLANTING

- Open variant van de robuuste centrumbeplanting, bestaat uit een boomlaag en een kruidlaag.

- Bomenlaag:
  - Doel: aanplant van toekomstbomen.
  - Er wordt gestreefd om bestaande bomen in plantvakken te zetten, hangt af van de beschikbare ruimte.
  - Bij aanplant van nieuwe bomen:
    - dienen groeivoorzieningen te worden voorzien wanneer er onvoldoende ruimte is in de ondergrond (voldoende doorwortelbare ruimte)
    - voorzie een diversiteit in soorten (inheems/uitheems)

- De kruidlaag volgt de principes van de robuuste centrumbeplanting.

- Het verleggen van kabels en leidingen of rioleringen is mogelijk prioritair. Bij aanplant van nieuwe bomen is het mogelijk noodzakelijk om punctueel aanpassingen te doen aan de ondergrond.

- Per locatie kan worden onderzocht of het ondergronds vasthouden van water mogelijk is, om vervolgens terug te geven aan de bomen bij hitte.

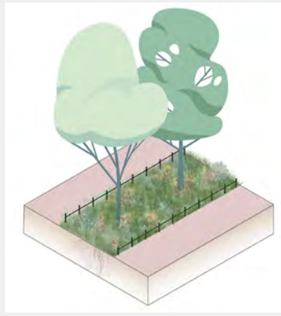

open beeld: boomlaag + kruidlaag plein met groenzone © OKRA

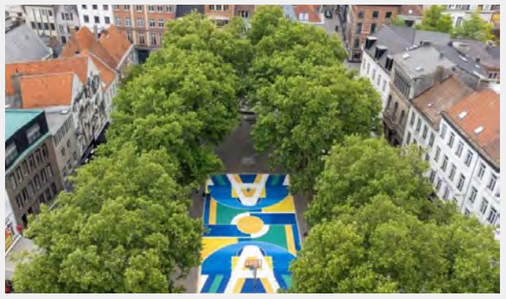

schaduw door bomen © Jasper Leonard

3. INRICHTINGSELEMENTEN

stadsmeubilair

- Er wordt een objectenzone voorzien langs de gevels, langs de groenzone of op het plein. Dit is te bekijken per locatie.

- Zorg voor afscherming rondom plantvakken, banken kunnen hier ook voor worden ingezet.

verlichting

- Bijzondere lichtelementen kunnen worden toegevoegd zoals bijvoorbeeld lichtnetten of lichtobjecten.

verkoeling

- Fonteinen of verneveling kunnen verkoeling bieden in de warme zomermaanden.
- Een constructie met tijdelijke elementen voorziet verkoeling voor winkelende bezoekers.

spelen

- Spelaanleiding kan worden toegevoegd in de objectenzones of in de groenzones.

fontein als verkoelend element © Witteveen + Bos

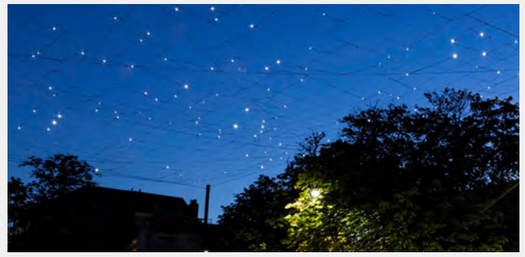

integratie sfeerverlichting © OMGEVING

4. CREATIEF ARNHEM

- Voor tijdelijke constructies is een samenwerking met creatief Arnhem gewenst.

- Op de pleinen kunnen experimentele zones worden aangeduid. Dit kunnen tijdelijke toevoegingen van spelelementen zijn of spelprikkels in de verharding.

- Kunstobjecten kunnen op de pleinen worden geplaatst, maar dit moet telkens worden bekeken in relatie tot het gebruik van de locatie.

constructie met tijdelijke schaduw © Anna & Eugeni Bach

ruimte voor experiment en kunst in de openbare ruimte © Carlos Alberto

PLEINEN

KORENMARKT

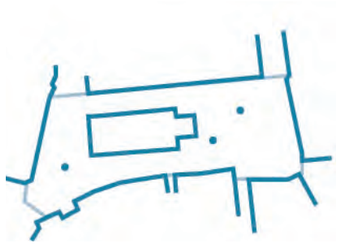

JANSPLAATS

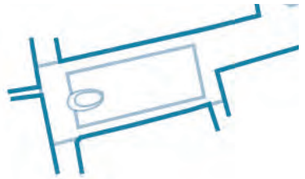

GELE RIJDERSPLEIN (wederopbouw)

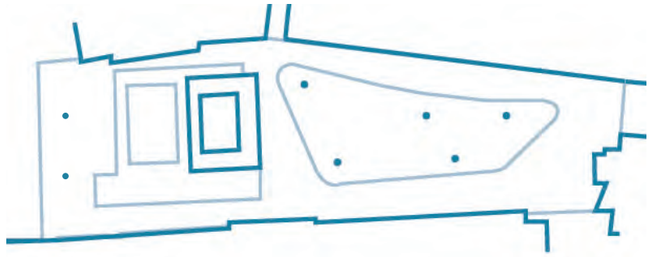

LAND VAN DE MARKT

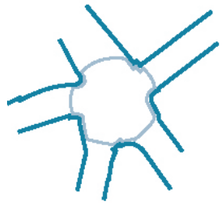

JANSPLEIN

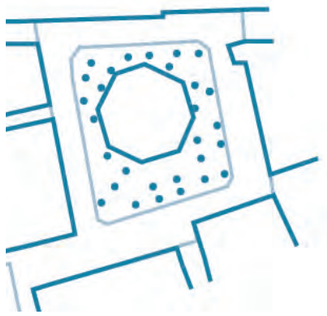

AUDREY HEPBURNPLEIN

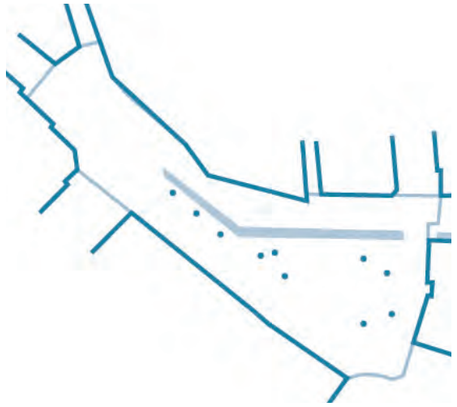

STADHUISPLEIN (wederopbouw)

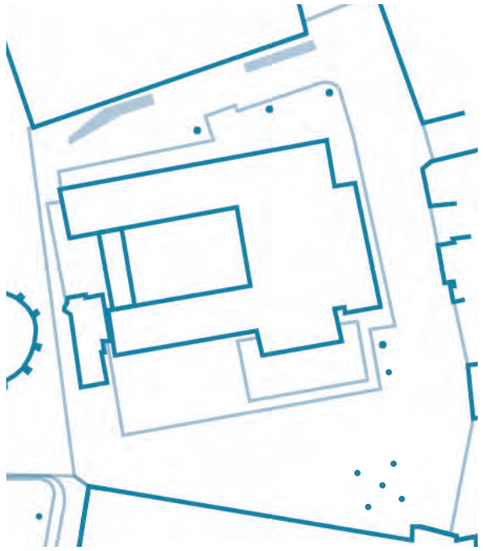

MARKT (wederopbouw)

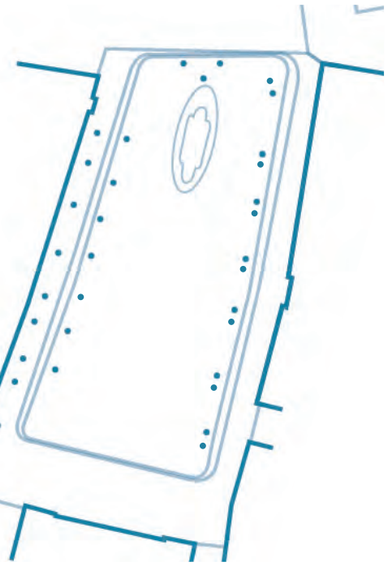

RIJNKADE

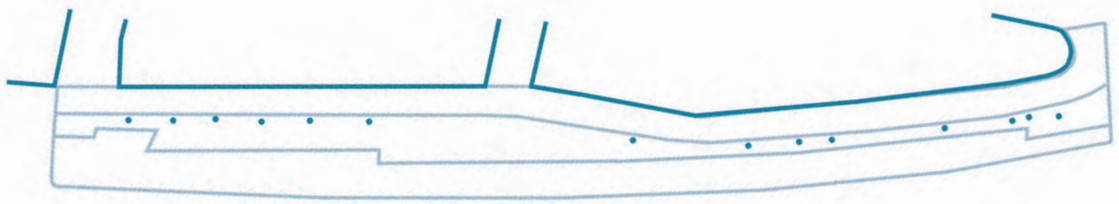

STADSHOVEN

De meeste toekomstige stadshoven zijn vandaag overmatig verharde pleinruimtes met beperkte identiteit. Ook hier heerst grote hittestress. Stadshoven zijn straks overwegend groene ruimtes waarvan delen verhard kunnen zijn. Deze vormen de groene tegenfiguur van de pleinen. Stadshoven maken ten alle tijden deel uit van de openbare ruimte. Ze zijn toegankelijk voor bezoekers en worden bij voorkeur ‘s nachts niet afgesloten.

Elk stadshof heeft zijn eigen identiteit. Voortbouwend op de huidige identiteit die wordt gevormd door de aanwezige bebouwing, monumenten en het gebruik. In deze ruimtes zijn vaak entrees van publieke gebouwen gelegen. Rondom de entrees is verharde ruimte nodig om een goede toegankelijkheid te waarborgen.

Kleinschalig verblijven staat centraal in het stadshof. Het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten en waar ruimte is om te zitten en te spelen. Deze ontmoetingsruimtes kunnen worden aangelegd als verharde ruimtes. Wel is het belangrijk om verharding in het hof te beperken.

Het groene karakter versterkt daarnaast ook de groene identiteit van Arnhem in de binnenstad. Het zijn groene oases in de binnenstad die op hun beurt de biodiversiteit in de binnenstad vergroten. Het stadshof wordt ingericht als een koele plek.

VERKOELEN & VERGROENEN

Door het ontharden en vergroenen kan de temperatuur op deze plek worden verlaagd. Dit kan door:
- het aanplanten van (toekomst) bomen
- het voorzien van grotere en bij voorkeur aaneengesloten groenzones.

Een stadshof bevat minimaal 200m² aan groene ruimte. Vanaf dan voldoet deze aan de randvoorwaarden van een koele plek. Indien het gebruik en de omliggende functies (publieke functies) dit niet toelaten, kan er worden afgeweken, maar het hoofddoel moet zijn om groene ruimtes aan te leggen.

De beplanting bestaat uit bomen, meerstammige bomen, soms ook heesters en lage beplanting. Dit geeft een open tot half open gevoel waarbij een doorkijk wordt gecreëerd. De beplantingssfeer sluit aan bij de identiteit van het hof en versterkt de link tussen de bebouwing en de openbare ruimte.

Water wordt opgevangen in de beplantingszones van het hof. Op deze manier wordt het water meteen teruggeven aan de beplanting. Op plaatsen met kans op wateroverlast worden zones voor waterinfiltratie voorzien.

De mogelijke groene invulling is afhankelijk van het gebruik. De opgave en inrichting zal daarom telkens anders zijn. Dit zal verder moeten worden uitgewerkt tijdens de ontwerpfase.

VERBLIJVEN

Het stadshof is een ontmoetings- en verblijfsruimte voor bewoners en bezoekers. Doorheen het hof worden voldoende zitelementen voorzien. Deze zitelementen liggen zowel in de zon als in de schaduw en spelen in op het prettig verblijven doorheen de seizoenen.

Daarnaast kunnen ook spelaanleidingen worden voorzien. Deze kunnen worden geïntegreerd in het ontwerp van het hof en passen zich in, in de sfeer en identiteit. Daarnaast is het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de verlichting van deze plekken in kader van sociale veiligheid.

VERHARDING

Het beeld van het stadshof is overwegend groen. Het is daarom belangrijk dat de verharding in het hof wordt beperkt tot maximaal 30% van de oppervlakte in de groenzone. Deze verharde ruimtes worden bij voorkeur flexibel ingericht als kleinschalige terras- of evenementenruimte. Deze ruimte is geschikt voor kleine groepen. Binnen het hof wordt gekozen voor materialen die waterdoorlatend en lichter zijn van kleur of er wordt gekozen voor hergebruik van ter plaatse aanwezige materialen. Hoofdpaden die belangrijk zijn voor de toegankelijkheid van gebouwen worden verlicht.

In een uitzonderlijke situatie, wanneer bijvoorbeeld belangrijke maatschappelijke en culturele functies aan het hof grenzen is een verhoogd percentage verharding mogelijk. Hier kan gemotiveerd worden afgeweken. Het hoofddoel is echter om zo weinig mogelijk verharding toe te passen.

<u>Volgende bouwstenen worden toegepast:</u>
- voorzie voldoende zit- en rustplekken
- voorzie spelaanleiding
- geef ruimte aan ontmoeting
- zorg voor een directe link tussen programma en publieke ruimte
- sluit aan op de bestaande identiteit
- creëer nieuwe identiteitsvolle ruimtes
- plant toekomstbomen waar het kan
- zet bomen in ruime plantvakken
- stem beplanting en locatie op elkaar af
- voorzie een diversiteit aan beplanting
- vergroen de oevers van de Sint-Jansbeek
- kies voor ecologisch beheer
- stem inrichtingselementen af op fauna en flora
- vang regenwater op in groenvakken
- koppel water lokaal af
- houd regenwater vast via wadi of bioswale
- maak gebruik van de aanwezige schaduw
- plant bomen om schaduw te creëren
- onthard waar mogelijk.

richtcijfers:

* in een uitzonderlijke stiruatie kan er gemotiveerd worden afgeweken afhankelijk van gebruik/omliggende functies

* in een uitzonderlijke stiruatie kan er gemotiveerd worden afgeweken afhankelijk van gebruik/omliggende functies

Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Het hoofdprincipe is zo weinig mogelijk verharding te voorzien.
- Elk stadshof heeft een rand in rode gebakken steen, dit ten behoeven van toegankelijkheid gebouwen en verkeer (nooddiensten en logistiek verkeer)
- Principes voor de verharding in de groenzone:
  - Maximaal 30% verharding.
  - Gebruik van lichtere verharding die waterdoorlatend is of hergebruik van bestaande materialen ter plaatse.
  - Hoofdpaden dienen goed toegankelijk te zijn, op zijpaden kan halfverharding worden toegepast.
- Bepaalde verhardingen binnen de groenzone kunnen worden ingericht als terrasruimte of als entreeruimte voor publieke gebouwen. Let wel de verharding mag het maximale percentage niet overschreiden.

maximale toegankelijkheid © OMGEVING

2. BEPLANTING

- Half-open variant van de robuuste centrumbeplanting, bestaat uit een boomlaag, laag met meerstammigen en een kruidlaag.
- Er worden lage en transparante heesters/struiken gebruikt om zo een open zicht te behouden (in het kader van sociale veiligheid).
- Bomenlaag:
  - We streven ernaar om bestaande bomen in ruime plantvakken te plaatsen.
  - Bij aanplant van nieuwe bomen toekomstbomen en meerstammigen bomen:
    - voorzie een diversiteit in soorten (inheems/uitheems)
    - voorzie voldoende doorwortelbare ruimte.
- Kruidlaag:
  - Meng lage beplanting op basis van zon/schaduw.
  - De sfeer van de beplanting wordt bepaald door de locatie: de keuze van planten is afhankelijk van de gewenste sfeer en ruimtelijke randvoorwaarden.
- Het verleggen van kabels en leidingen of rioleringen is prioritair. Er dient voldoende ruimte te worden voorzien in de ondergrond om toekomstbomen te kunnen aanplanten.
- Per locatie kan worden onderzocht of het ondergronds of op daken mogelijk is om water vast te houden, om vervolgens terug te geven aan de bomen bij droogte.

open beeld: boomlaag + kruidlaag + (transparante) heesters

voorzie waterinfiltratiezones © OMGEVING

3. INRICHTINGSELEMENTEN

Stadsmeubilair

- Er wordt een objectenzone voorzien langs de gevels en langs de groenzones.
- Banken en randen kunnen worden ingezet als bescherming tegen het belopen en overrijden van de beplanting.
- Banken worden voorzien zowel aan de zon als schaduwzijde.
- In het stadshof, bij de grotere verharde stukken kan ook standaard meubilair geplaatst worden. Denk hierbij aan zitbanken of terrasmeubilair.

Verlichting

- De hoofdpaden worden aangelicht in het kader van de toegankelijkheid van woningen en publieke gebouwen.
- Er wordt zo weinig mogelijk verlichting voorzien in de groenzones, dit in het kader van het bevorderen van de biodiversiteit.

Spelen

- Spelaanleiding kan worden toegevoegd in de groenzones, indien dit past bij de sfeer en het gebruik van de plek .
- Er wordt ingezet op natuurlijk spelen.

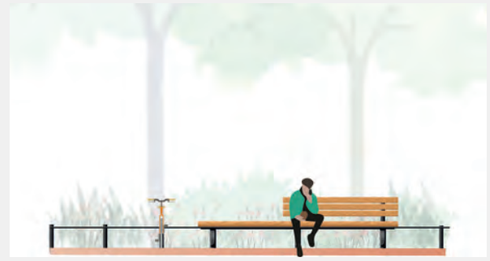

integratie bank + afscherming beplanting

integratie zit- en ontmoetingsruimtes © John Sturrock

spelaanleiding geïntegreerd in beplanting © OMGEVING

4. CREATIEF ARNHEM

- Er wordt ingezet op educatief, ongedwongen ontdekken (biodiversiteit) binnen de stadshoven. Dit kan gekoppeld aan de creatieve industrie van Arnhem.
- Een stadshof kan het DNA van de plek extra zichtbaar maken (creatief + experiment).

mirror labyrinth © Jeppe Hein

STADSHOVEN

BROUWERSHOF

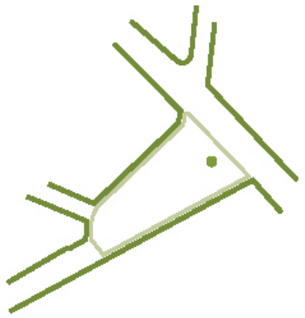

JOHNNY VAN DOORNPLEIN

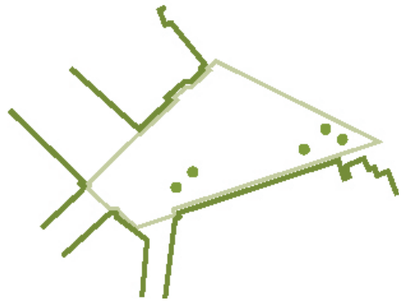

EUSEBIUSHOF

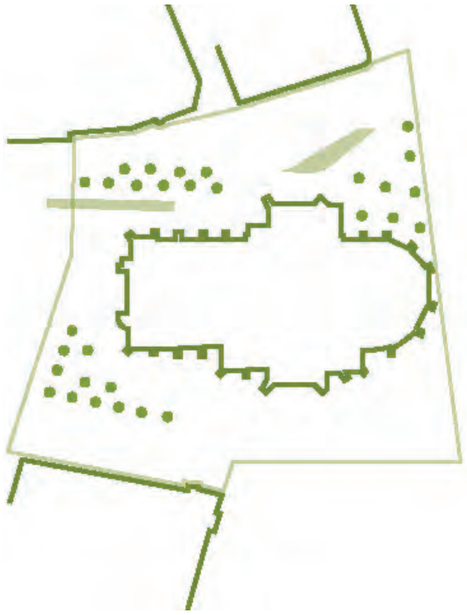

PRINSENHOF

SABELSHOF

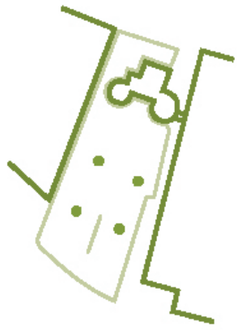

BARTOK

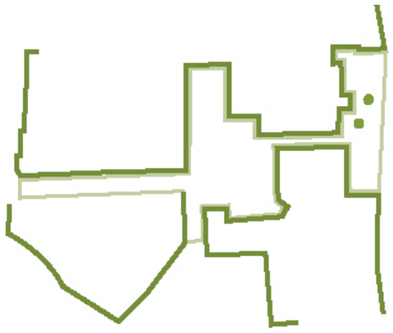

STADSOASE

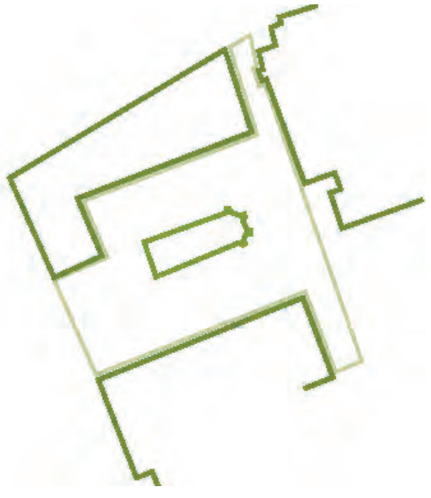

RODENBURGSHOF

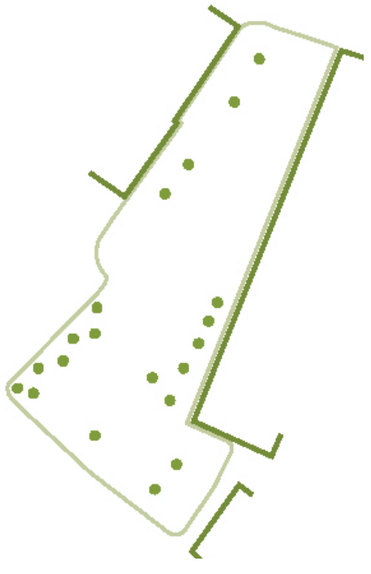

NIEUWE HOF

ROZETHOF

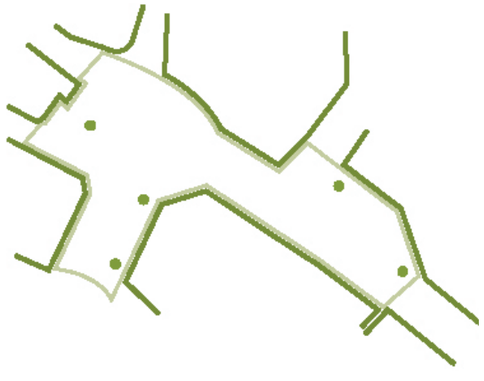

VERBORGEN TUINEN

Verborgen tuinen zijn groene te ontdekken plekken in de binnenstad. Ze zijn gelegen in een bouwblok of op een gebouw. Deze ruimtes zijn vaak overmatig verhard en dienen als privéparkeerplaatsen of worden soms zelfs helemaal niet gebruikt. Het doel is om deze ruimtes te vergroenen ten voordele van de verblijfs- en leefkwaliteit van de binnenstad. Zodat deze ruimtes minder opwarmen en een rol kunnen spelen in de algehele biodiversiteit van de binnenstad. Daarnaast kunnen ze een extra verblijfslaag vormen. Het vergroenen van deze ruimtes kan deels worden gesubsidieerd via de gemeentelijke subsidie.

Verborgen tuinen kunnen zowel publiek als privaat zijn. Dit hangt af van de eigendomssituatie. Wel dient de tuin publiek toegankelijk te zijn, al dan niet afsluitbaar in de avonduren.

Elke tuin heeft zijn eigen (thematische) invulling en identiteit. Dit hangt af van de locatie en het gebruik van de tuin. De tuinen in het Spijkerkwartier zijn een goed voorbeeld van hoe de verborgen tuinen zouden kunnen zijn. Daarnaast zouden ze ook kunnen worden gebruikt als dakakkers, verblijfsruimtes of voor horeca-invullingen. Hierbij moeten de verschillende randvoorwaarden worden onderzocht.

Private tuinen worden ingericht in samenspraak met de bewoners en, waar mogelijk, in samenwerking met de creatieve sector. Daarnaast worden ze ontworpen als een koele plek. De draagkracht van een verborgen tuin is veel lager dan die van een stadshof; de ruimte is eerder geschikt voor individuele bezoekers en kleine groepen. Deze tuinen hebben vaak een besloten karakter en bieden het gevoel alsof je in een andere wereld stapt.

VERKOELEN & VERGROENEN

In de verborgen tuinen wordt minimaal 40% schaduw voorzien. Deze schaduw wordt gecreëerd door bomen, pergola's, (tijdelijke) constructies of andere groenvormen.

Een verborgen tuin bevat minimaal 200m² aan groene ruimte. Vanaf dan voldoet deze aan de randvoorwaarden van een koele plek. Indien het gebruik en de omliggende functies (toegankelijkheid) dit niet toelaten, kan er worden afgeweken, maar het hoofddoel moet zijn om groene ruimtes aan te leggen.

De beplanting binnen een verborgen tuin op de begane grond is divers en bestaat uit verschillende lagen: een bomenlaag, heesterlaag en kruidlaag. Hierdoor kan een eerder gesloten, intieme sfeer worden gecreëerd. Door middel van het spelen met deze lagenstructuren ontstaat er een spel van open ruimtes, doorkijken en beschutte plekken. De keuze van de beplanting moet worden afgestemd met het gewenste gebruik.

Een verborgen daktuin bestaat uit voornamelijk lage beplanting. Deze kan aangevuld worden met planten in bakken. De tuin kan intensieve en extensieve zones van beplanting bevatten. De beplanting op het dak speelt in op de interactie tussen het programma en de tuin.

Kies voor semi-extensief beheer om de biodiversiteit in deze verborgen tuinen te verhogen.

VERBLIJVEN

Binnen de verborgen tuinen wordt zo min mogelijk stadsmeubilair en inrichtingselementen voorzien. Op die manier ontstaat er meer vrijheid en ruimte voor de bewoners en gebruikers.

De keuze van de inrichtingselementen hangt af van de invulling van de tuin. Zo kan er per locatie worden besloten of het integreren van speelelementen mogelijk is.

VERHARDING

Het beeld van de verborgen tuin is maximaal groen. Het is daarom belangrijk dat de verharding wordt beperkt tot maximaal 15% van de oppervlakte.

Binnen de verborgen tuinen wordt gekozen voor materialen die waterdoorlatend en lichter zijn van kleur. Dit zijn bij voorkeur halfverhardingen of natuurlijke materialen. Dit dient telkens gecheckt te worden in relatie tot de toegankelijkheid van gebouwen.

In een uitzonderlijke situatie, wanneer bijvoorbeeld belangrijke maatschappelijke en culturele functies aan de verborgen tuin grenzen is een verhoogd percentage verharding mogelijk. Hier kan gemotiveerd worden afgeweken. Het hoofddoel is echter om zo weinig mogelijk verharding toe te passen.

<u>Volgende bouwstenen worden toegepast:</u>

- geef ruimte aan ontmoeting
- voorzie spelaanleiding
- sluit aan op de bestaande identiteit
- creëer nieuwe identiteitsvolle ruimtes
- plant toekomstbomen waar het kan
- zet bomen in ruime plantvakken
- stem beplanting en locatie op elkaar af
- voorzie een diversiteit aan beplanting
- kies voor ecologisch beheer
- leg groendaken aan
- vang regenwater op in groenvakken
- koppel water lokaal af
- houd regenwater vast via wadi of bioswale
- maak gebruik van de aanwezige schaduw
- plant bomen om schaduw te creëren
- onthard waar mogelijk

verborgen tuin op maaiveld

verborgen tuin - daktuin

richtcijfers:

minimaal
200m²
groene ruimte per verborgen tuin

minimaal
40%
schaduw
door bomen, pergola's of constructies

maximaal
15%*
verharding in een lichtere kleur of natuurlijk materiaal

* in een uitzonderlijke stiruatie kan er gemotiveerd worden afgeweken afhankelijk van gebruik/omliggende functies

VERBORGEN TUINEN

Arnhemse Stijl

1. VERHARDING

- Het hoofdprincipe is om zo min mogelijk verharding te gebruiken. Ontharding heeft hier de hoogste prioriteit.

- Principes voor de verharding:
  - Maximaal 15% verharding.
  - Gebruik van lichtere verharding die waterdoorlatend is in tuinen op maaiveld zoals halfverharding.
  - Gebruik van lichtere, natuurlijke materialen bij daktuinen.

- Per uitzondering kan er afgeweken worden van het maximale percentage verharding (Bv logistieke zones, terraszones). Hierbij moet telkens worden onderzocht wat het minimum aan verhardig is dat nodig is. De balans groen/verharding (3/4) dient ten alle tijden behouden te blijven.

daklandschap met dakakkers © PAKT Antwerpen

2. BEPLANTING

- Gesloten variant van de robuuste centrumbeplanting, bestaat uit een boomlaag, laag met meerstammigen, een struiklaag en een kruidlaag.
-
- Delen van de verborgen tuin zijn voorzien van gelaagde structuren om biodiversiteit te bevorderen.

- Via de beplanting wordt een geborgen tuingevoel gecreëerd. De mix tussen gebruikswaarde en biodiversiteit is hierbij van belang.

- Per locatie kan een ander thema worden gekozen. Op basis van dit thema kan de beplanting worden aangepast.

- Bomenlaag:
  - Bomen en meerstammigen worden gecombineerd.
  - Er wordt een diversiteit in soorten voorzien (inheems/uitheems).

- Een private sfeer wordt gecreëerd door het beperken van doorkijk, bijvoorbeeld door het gebruik van heesters en lage meerstammigen.

- Kruidlaag:
  - Er wordt gestreefd naar schaduwrijke beplanting.
  - De kruidlaag bepaalt de sfeer en het karakter van de plek.

- Water wordt opgevangen en geïnfiltreerd. Op deze manier wordt het water meteen teruggeven aan de beplanting.

- Op plaatsen met kans op wateroverlast worden zones voor waterinfiltratie voorzien. Het water van de daken kan worden samengebracht in de tuin.

gesloten variant van de robuuste centrumbeplanting

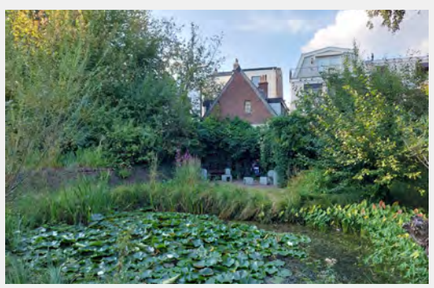

thematische invulling (watertuin)

3. INRICHTINGSELEMENTEN

Stadsmeubilair

- Er worden zo weinig mogelijk inrichtingselementen geplaatst in deze tuinen. Dit wordt afgestemd met de bewoners/eigenaars van de tuin.

- Losse stoelen en los meubilair zoals picknickbanken kunnen worden voorzien.

Verlichting

- De hoofdpaden worden verlicht om de toegankelijkheid van woningen en openbare gebouwen te bevorderen.

- Er wordt zo weinig mogelijk verlichting voorzien in de groenzones, dit in het kader van het bevorderen van de biodiversiteit.

Verkoeling

- Verkoeling kan worden voorzien door begroeide pergola's.

Spelen

- De nadruk ligt op het ontdekken van de stedelijke natuur (biodiversiteit) door bijvoorbeeld een vlinderjacht, een bijenhotel, etc.

- De sfeer is educatief en ongedwongen.

- De aanwezigheid van spelen dient telkens te worden bekeken in relatie tot de sfeer en het gebruik van de verborgen tuin in kwestie.

ingang van de tuin, al dan niet afsluitbaar

link tussen daktuin en programma (horeca) © Op het Dak

schaduw door pergola's, zitten in de schaduw © AG Vespa

VERBORGEN TUINEN

WOUTENTUIN

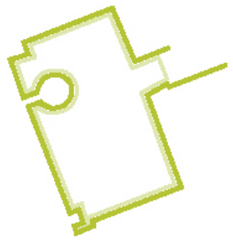

BANKTUIN

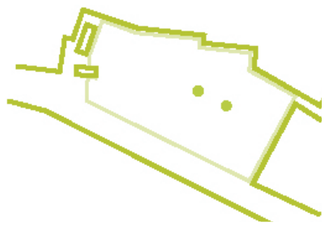

WEZENTUIN

MOLENKOM

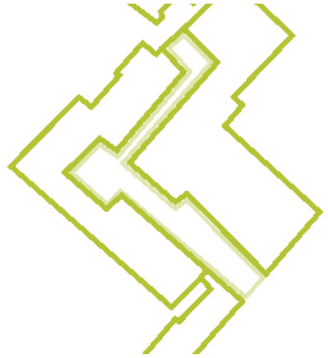

BOLWERK

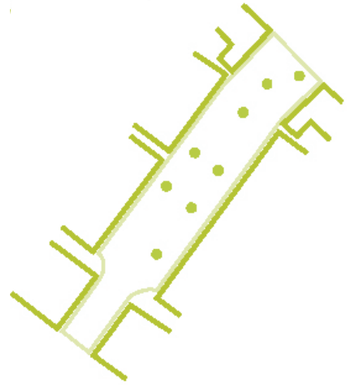

KLOOSTERTUIN

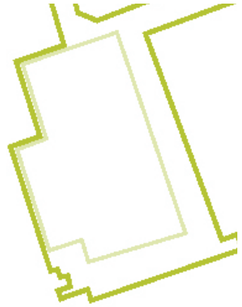

VARKENSTUIN

ROGGETUIN

VIJZELTUIN

ROZET TUIN

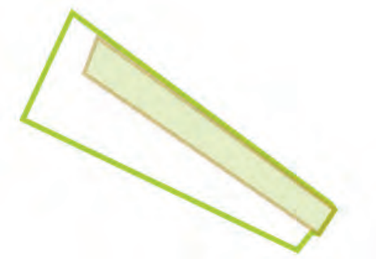

MUSISTUIN

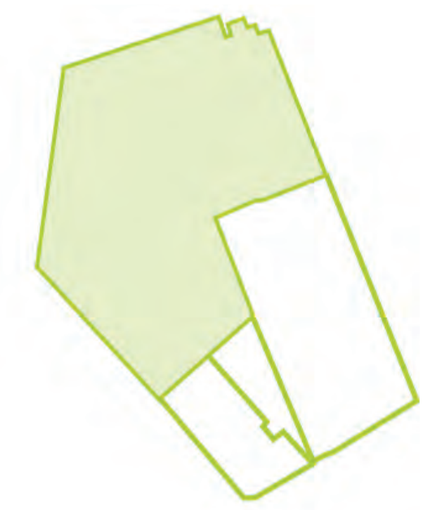

WALBURGTUIN

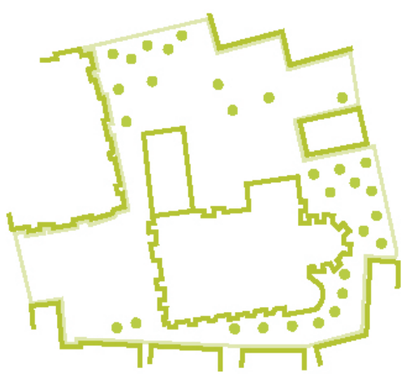

GELDERSE TUIN

EILAND

INSPIRATIE BEELDEN

Inspiratiebeelden

Deze beelden zijn gemaakt als inspiratie voor de toekomst. Ze geven aan hoe de binnenstad eruit zou kunnen zien wanneer de principes van de visie openbare ruimte worden gebruikt. Let wel, het zijn nog geen ontwerpen. Zoals je het op deze beelden ziet, zal het niet 1 op 1 worden uitgevoerd. De plekken moeten nog verder worden ontworpen. Het doel van deze beelden is om te laten zien wat mogelijk is.

Steegjes en straatjes

Ook in de typische kleine Arnhemse steegjes is er ruimte voor vergroening. Klimplanten, lage beplanting en af en toe een kleine boom. Het geeft een heel ander en groener beeld aan de binnenstad.

Land van de Markt

Een nevelfontein zou verkoeling en een speels onderdeel kunnen brengen op het Land van de Markt, een pleinzone in de binnenstad. Een plek waar je kan zitten en mensen kan ontmoeten tijdens het winkelen.

** Deze beelden zijn gemaakt als inspiratie voor de toekomst. Ze geven aan hoe de binnenstad eruit zou kunnen zien wanneer de principes van de visie openbare ruimte worden gebruikt. Let wel, het zijn nog geen ontwerpen. Zoals je het op deze beelden ziet, zal het niet 1 op 1 worden uitgevoerd. De plekken moeten nog verder worden ontworpen. Het doel van deze beelden is om te laten zien wat mogelijk is.*

Eusebiushof

Een groene ruimte omarmt de Eusebius kerk. Net als vroeger wordt de kerk terug omarmt door een hof. Een serene plek waar je in alle rust en ruimte kan bezinnen in een groene omgeving.

** De mogelijke groene invulling is afhankelijk van het gebruik. De opgave en inrichting zal daarom telkens anders zijn. Dit zal verder moeten worden uitgewerkt tijdens de ontwerpfase.*

Johnny van Doornplein

Dit groene hof verwelkomt je in de binnenstad. Het is een groene, koele verblijfsplek waar je je vrienden of familie kan ontmoeten om zo verder te gaan winkelen. Kortom een groene, aantrekkelijke entree die je welkom heet in de binnenstad.

** De mogelijke groene invulling is afhankelijk van het gebruik. De opgave en inrichting zal daarom telkens anders zijn. Dit zal verder moeten worden uitgewerkt tijdens de ontwerpfase.*

Audrey Hepburnplein - Sint-Jansbeek

De Sint-Jansbeek is de ideale partner om de binnenstad te verkoelen. Het is een groene ader die door de binnenstad loopt. Ze verbindt de Rijnkade met het Audrey Hepburnplein en gaat via de Beekstraat verder naar de Singel.

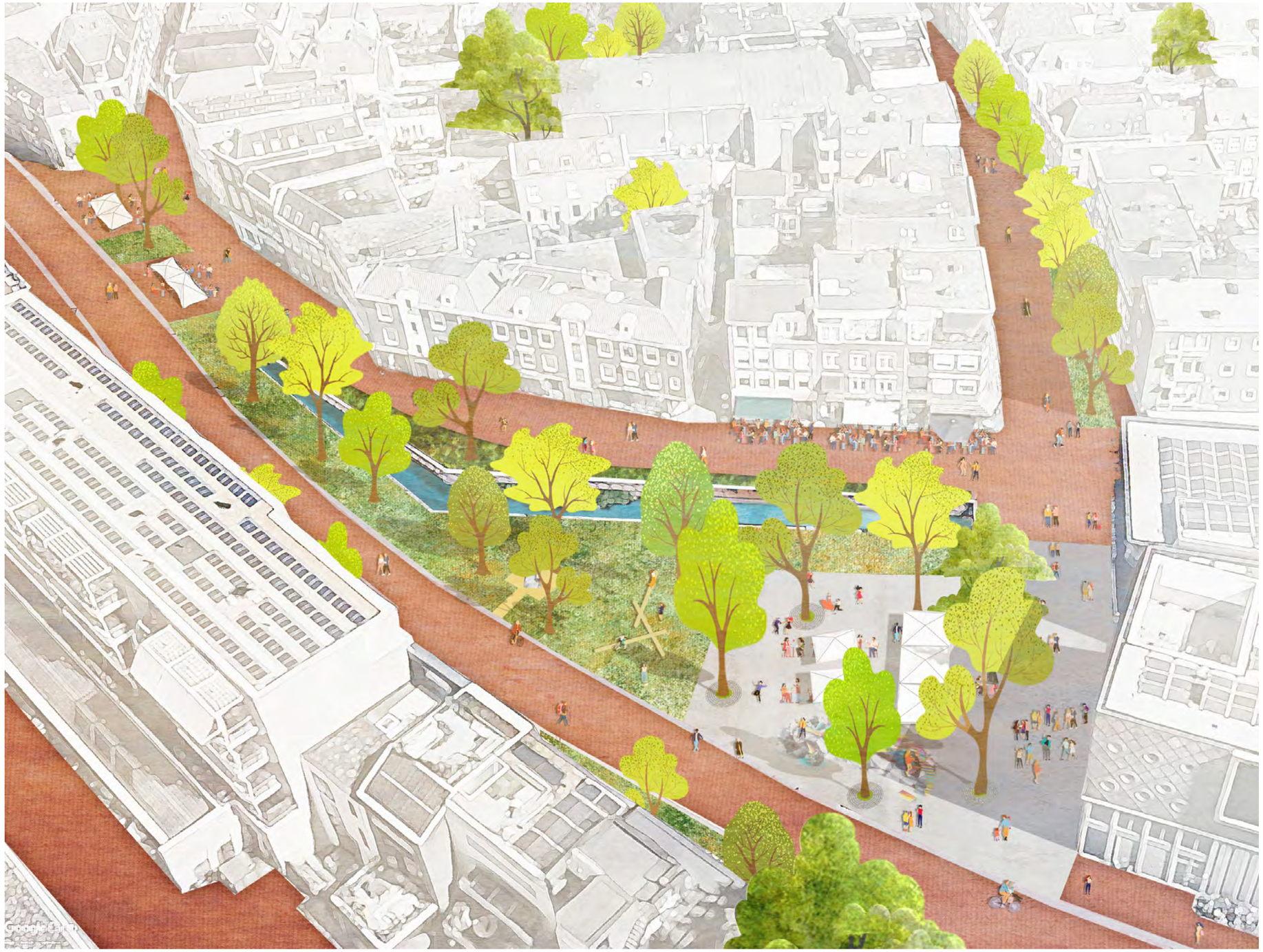

Nieuwe Plein

Het Nieuwe Plein krijgt een groene make-over. De nu verharde buitenruimte wordt vergroend en krijgt meer verblijfskwaliteit. De leefomgeving van de hele buurt wordt zo verbeterd en sluit meer aan bij de sfeer van de Singel.

Life IP
KLIMAAT ADAPTATIE
Life
Medegefinancierd door de Europese Unie
OMGEVING
LANDSCAPE ARCHITECTURE . URBANISM
GEMEENTE
Arnhem

ARNHEM
de koelste binnenstad van Nederland

Uitvoeringsagenda

Gemeente Arnhem

Medegefinancierd door
de Europese Unie

LIFE20 IPC/NL/0006 – LIFE-IP-NASCCELERATE

juni 2025

ARNHEM: DE KOELSTE STAD VAN NEDERLAND

uitwerking van het koele netwerk voor de binnenstad van Arnhem

OPDRACHTGEVER

Gemeente Arnhem
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem

ONTWERPTEAM

OMGEVING cv
Uitbreidingstraat 390 bus 1
2600 Berchem

LEESWIJZER

De uitvoeringsagenda behoort tot de visie openbare ruimte en is opgesplitst in vier delen:

1. **STRATEGIE:** In de visie openbare ruimte leggen we de ambitie neer om heel de binnenstad van Arnhem te verkoelen. Dit realiseren vraagt om een bepaalde uitvoeringsstrategie.

2. **FASERING:** De acties voor de uitvoeringsagenda wordt opgedeeld in vier categorieën: tijdelijke interventies, acties op korte termijn (in uitvoering of bijna gereed voor uitvoering), acties op korte termijn (2-5 jaar) en lange termijn opgaven.

3. **OVERZICHT UITVOERINGSPROJECTEN:** Een overzicht wordt weergegeven van de uitvoeringsprojecten in de binnenstad opgedeeld in de vier categorieën.

4. **OVERZICHT PLANNEN:** Een overzicht wordt weergegeven van de gewenste te ontwikkelen plannen naar aanleiding van de visie openbare ruimte.

INHOUDSTAFEL

UITVOERINGSAGENDA **7**

1 STRATEGIE 8

2 UITVOERING EN FASERING 10

3 OVERZICHT UITVOERINGSPROJECTEN 12

4 OVERZICHT PLANNEN 26

UITVOERINGS AGENDA

1

Sfeercollage Johnny van Doornplein

1 Strategie

In de visie openbare ruimte en koele netwerk leggen we de ambitie neer voor een aantrekkelijke openbare ruimte in de binnenstad, waar je fijn kunt verblijven en elkaar kunt ontmoeten. Een openbare ruimte die goed is voor mens, plant en dier. Een openbare ruimte die toegankelijk is voor iedereen, waar je in elk seizoen aangenaam kunt vertoeven en waar koelte is op hete dagen. Het voorgestelde koele netwerk is de eerste stap naar een klimaatadaptieve binnenstad. In de uitvoeringsagenda zijn de prioritaire routes en plekken opgenomen.

Door deze kenbaar te maken en op te nemen in de uitvoeringsagenda worden deze plekken en routes alvast op de voorgrond geplaatst. Hierin zijn de prioritaire routes opgenomen. Dit zijn de routes waar de hitte- en wateroverlast het grootst is en om die reden het meest bij kunnen dragen aan een klimaatadaptieve binnenstad. Daarnaast maken deze routes ook deel uit van de centrale verblijfszone. Een cruciale locatie in de binnenstad van Arnhem. Zowel voor zijn verbindende karakter, als ontmoetingsruimte en als plek waar de klimaatopgave hoog is.

Het koele netwerk loopt door de hele binnenstad heen, ook langs locaties waar een ontwikkelopgave, herinrichtings- of beheeropgave speelt. Deze opgaven sluiten aan op het koele netwerk en versterken het netwerk.

De visie openbare ruimte en koele netwerk geeft de kaders en spelregels weer waarmee we de openbare ruimte in de hele binnenstad inrichten. Naast het koele netwerk en de prioritaire routes en plekken kunnen dus nog veel meer locaties in de binnenstad heringericht worden. Bij het uitwerken en uitvoeren van de projecten in de binnenstad worden deze spelregels steeds als leidraad gehanteerd, waarvoor per type straat of plek de uitgangspunten in de visie zijn weergegeven:

- winkelstraten (zie visie pagina 74-77)
- horecastraten (zie visie pagina 78-81)
- struinstraten (zie visie pagina 82-85)
- woonstraten (zie visie pagina 86-89)
- pleinen (zie visie pagina 90-95)
- stadshoven (zie visie pagina 96-101)
- verborgen tuinen (zie visie pagina 102-107)

1.1 Strategische locaties

Strategische projecten zijn projecten die bijvoorbeeld op beeldbepalende plekken liggen en waar veel mensen komen. Ze zijn essentiële schakels in het koele netwerk. Het koele netwerk is geconcentreerd op de locaties waar momenteel de belangrijkste klimaatuitdagingen liggen en waar ontwikkelopgaven en herinrichtingen spelen. Het identificeert strategische punten voor het koelen van de binnenstad. Het is wenselijk om maatregelen te nemen om verkoeling in de binnenstad te bevorderen, zowel op korte termijn als op lange termijn. Sommige projecten kunnen op korte termijn worden heringericht, terwijl andere mogelijk op lange termijn worden aangepakt omdat ze op termijn mee kunnen liften bij herontwikkelingsprojecten of waarbij de financiële middelen nog ontbreken. Het uitvoeringsprogramma zal dan ook telkens aangepast worden en voorgelegd worden aan college en raad voor aanvullende middelen. Enkele voorbeelden van strategische locaties zijn: Land van de Markt, Johnny van Doornplein, Stadsoase.

1.2 Werk met werk maken

Elke dag wordt er gewerkt aan het verbeteren van de openbare ruimte in de binnenstad. Het is een continu proces om de openbare ruimte aan te passen aan veranderende behoeften en te zorgen dat de openbare ruimte aantrekkelijk is en blijft en ruimte biedt voor ontmoetingen, verblijven en verplaatsen. Dit gebeurt stapsgewijs zodat het publieke leven kan blijven functioneren. Naast geplande projecten op korte en lange termijn zijn er vaak projecten die omwille van omstandigheden naar de voorgrond komen.

Het is van belang om de spelregels uit de visie openbare ruimte en koele netwerk bij al deze herinirichtingen en beheer- en onderhoudsopgaven toe te passen, zodat er een samenhangende, aantrekkelijke en koele binnenstad ontstaat. Door de spelregels in deze projecten te integreren voorkom je dat je later alsnog met hetzelfde gebied aan de slag moet om het te transformeren naar de koelste binnenstad. Werk met werk maken dus.

Enkele voorbeelden van deze projecten zijn: Vervanging riolering in Weverstraat, Kortestraat en Beekstraat, de projecten van de wijkgroenagenda en vergroening van de Rijnkade.

1.3 Voorbeeldstellende projecten

Strategische projecten die kunnen worden uitgevoerd op korte termijn kunnen worden aangewend als voorbeeldstellende projecten. Zij zullen de principes van de visie in beeld brengen.

We leren van het uitvoeren van deze projecten, betrekken de wetenschap en passen de opgedane kennis weer toe in nieuwe projecten. Dit stelt ons in staat om voortdurend de kennis over klimaatverandering en klimaatadaptieve maatregelen aan te vullen en te verbeteren. De Stadsoase is een voorbeeld van een project waarbij er wordt samengewerkt met de Wageningen Universiteit om te komen tot een aangename verblijfsplek in alle seizoenen.

1.4 Bijkomende plannen en acties

De visie legt een hoge ambitie rond het verbeteren van de verblijfskwaliteit, het vergroten van de ruimte voor de voetganger en het vergroenen van de binnenstad op tafel. Om deze ambitie waar te maken is het belangrijk om integrale keuzes te maken. Het duurzaam mobiliteitsplan in de binnenstad, de visie op de ondergrond inclusief energie en de visie op circulariteit zijn voorbeelden van visies en plannen die samenhangen met de visie openbare ruimte en koele netwerk. Het is belangrijk deze verder te onderzoeken en uit te werken. Deze zijn in dit document opgenomen als randvoorwaarden. Het is gewenst om voor deze plannen en keuzes, visies te ontwikkelen die de ambitie hiervoor vastleggen.

Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar beheer. Het huidige beheer in de binnenstad richt zich voornamelijk op bestrating en groen. Een toename van groen zal een andere manier van onderhoud betekenen. Het is daarom gewenst om verschuivingen van beheerbudgetten in beeld te brengen. Dit kan door het opmaken van een kosten-baten analyse per project en de veranderingen in de jaarlijkse beheerkosten in beeld te brengen.

Naast deze plannen kunnen er ook bijkomende acties worden geformuleerd. Dit zijn bijvoorbeeld het optimaliseren van de logistieke route in de binnenstad, het opzetten van een circulariteitsbank, enz. Deze acties vormen een randvoorwaarde voor de toepassing van de visie. Het wordt aanbevolen om deze op korte termijn te realiseren. Deze randvoorwaarden worden opgenomen in het overzicht van de projecten en acties.

1.5 Budgetten koppelen

Het uitvoeren van deze visie richt zich op het vergroenen en herinrichten van de openbare ruimte. We brengen daarvoor verschillende budgetten actief samen om te werken aan deze grote, integrale opgave. Daarbij wordt duidelijk wat nu al kan en wat nog meer nodig is. Voorbeelden van koppelmogelijkheden zijn vergroeningsprojecten uit de wijkgroenagenda, straten die worden heringericht vanwege rioleringsvernieuwing, energievoorzieningen, gebiedsontwikkelingsprojecten en mobiliteitsprojecten. Bij elk van deze projecten is het van belang dat een deel van het budget gereserveerd wordt voor de herinrichting van de openbare ruimte. Op de lange termijn zullen er nog andere mogelijkheden ontstaan voor koppelingen. Waar mogelijk worden subsidies gekoppeld.

2 Uitvoering en fasering

De uitvoeringsagenda is opgesteld om inzicht te geven hoe de komende jaren invulling gegeven kan worden aan de visie en aan te geven van wat er de komende jaren al aan concrete projecten in de pijplijn zit, waarin we de kaders en de spelregels uit de visie een plek kunnen geven. De acties voor de uitvoeringsagenda worden opgedeeld in vier categorieën: tijdelijke interventies; korte termijn acties die al in uitvoering zijn of bijna van start gaan; korte termijn acties met een horizon van twee tot vijf jaar; en lange termijn opgaven.

2.1 TIJDELIJKE INTERVENTIES

Tijdelijke interventies zijn vergroenings- en verkoelings acties die in principe morgen kunnen starten. Deze projecten kunnen verschillende beweegredenen hebben. Ze kunnen de toekomstige vergroening in beeld brengen, zoals bijvoorbeeld een locatie die in de toekomst zal worden ingevuld als stadshof. Alsook interventies die mobiliteitsaanpassingen testen of in beeld brengen.

Door deze tijdelijke interventies kan de visie in beeld worden gebracht en kan er ervaren worden hoe het werkt en of het werkt.

Tijdelijke interventies kunnen dus twee doelen dienen:

- De toekomstige vergroening in beeld brengen en op korte termijn een vorm van verkoeling creëren.

- Als testruimte dienen voor mobiliteitsingrepen, zoals het verwijderen van maaiveldparkeerplaatsen of het wijzigen van de verkeerscirculatie.

Voorbeeld tijdelijke interventie 'Bewegend Arnhems Stadsbos': de stad heeft besloten een wandelend bos door de binnenstad te laten bewegen. Dit bos brengt de vergroeningskansen in de binnenstad in beeld en geeft alvast een inzicht in hoe een groenere binnenstad er zou kunnen uitzien. De tijdelijke interventies zijn in kaart gebracht op pagina 12.

2.2 KORTE TERMIJN (in uitvoering of bijna gereed voor uitvoering)

Korte termijn projecten die kunnen worden opgestart/ uitgevoerd op een termijn van één tot twee jaar. Deze projecten zullen vaak worden gezien als voorbeeld-stellende projecten. Enkele voorbeelden hiervan zijn: vergroening van de Rijnkade en de Nieuwstraat als project in het kader van de wijkgroenagenda.

Deze projecten zijn al opgenomen in de begroting en dus zijn hiervoor al budgetten voorzien. Dan wel kunnen deze projecten door werk met werk te maken worden gekoppeld aan geplande beheer- en onderhoudswerken of werken die voorkomen uit de Wijkgroenagenda Binnenstad. De acties op korte termijn, in uitvoering of bijna gereed voor uitvoering, zijn in kaart gebracht op pagina 14.

2.2 KORTE TERMIJN (2-5 jaar)

Op een termijn van twee tot vijf jaar kunnen deze projecten worden opgestart.

In de binnenstad wordt gewerkt aan verschillende projecten die vanuit diverse programma's worden uitgevoerd. Voor de projecten die op korte termijn kunnen worden uitgevoerd (zie hoofdstuk 3.2), is voldoende budget beschikbaar om de vergroenings- en verkoelingsuitgangspunten uit de visie mee te nemen. Vanuit verschillende programma's wordt hieraan bijgedragen omdat er koppelkansen zijn (bv. beheer-, klimaatadaptieve en/of mobiliteitsbudgetten). Voor deze projecten is vanuit verschillende programma's budget beschikbaar om uitgevoerd te kunnen worden. Voorbeeldprojecten hiervan zijn de winkelstraten Bakkerstraat, Weverstraat en Kortestraat en de Stadsoase. De korte termijn acties (2-5 jaar) zijn in kaart gebracht op pagina 16.

2.3 LANGE TERMIJN OPGAVEN

Het gaat hier om projecten van complexere aard waarbij verschillende belangen samenkomen. Het zijn beeldbepalende projecten die fungeren als belangrijke schakel in het koele netwerk en ze zijn van belang om de beschreven ambities in de visie openbare ruimte en koele netwerk te kunnen realiseren en/of de kans bieden om "werk met werk" te maken.

Voor deze projecten zijn op dit moment nog geen financiële middelen voorhanden en/of koppelkansen in beeld. Deze projecten zijn in beeld gebracht op pagina 18 tot en met 25.

Per project wordt een eerste globale kosten indicatie gegeven voor het uitvoeren van de uitgangspunten die in de visie zijn beschreven. Hierbij moet worden vermeld dat het om een zeer grove inschatting gaat die is gebaseerd op gemiddelde m^2 prijzen. Hierin zijn bijvoorbeeld meeliftvoordelen vanuit verschillende programma's nog buiten beschouwing gelaten, evenals meerkosten ten aanzien van het verleggen van kabels en leidingen, evenals bijvoorbeeld archeologie of bodemvervuiling. De ervaring leert dat deze meerkosten aanzienlijk kunnen oplopen.

Op basis van bovenstaande worden de totale kosten voor het uitvoeren van de genoemde projecten ingeschat op 26.100.000 euro.

Het is belangrijk om te zoeken naar mogelijke verbindingen met andere plannen, zoals mobiliteit, ondergrond en stedenbouw. Tijdelijke interventies kunnen alvast op deze plekken worden ingezet om het draagvlak te vergroten en de geesten rijp te maken.

tijdelijke interventie vergroening © Arcadia

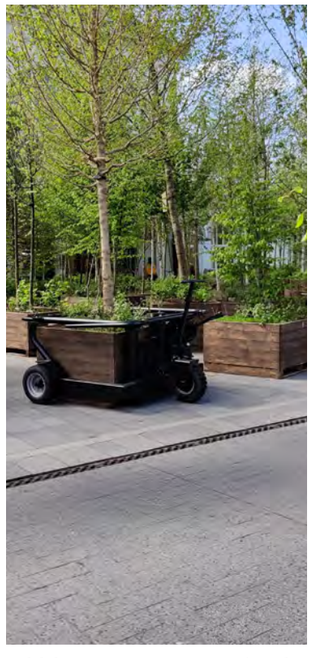

tijdelijke interventie vergroening/ verplaatsbare planten in potten © Arcadia

tijdelijke interventie vergroening/verblijfskwaliteit © Groundswell Design Group

3 Overzicht uitvoeringsprojecten

3.1 TIJDELIJKE INTERVENTIES

		BUDGET (t.b.v. uitvoeren uitgangspunten visie)	WERK MET WERK (meeliften)	STRATEGISCH (beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)	TYPE PLEK (inrichtingsprincipes zie visie)
Bewegend bos					
1.	Johnny van Doornplein	✓	●	●	
2.	Eusebiushof	✓		●	
3.	Stadhuis	✓		●	
4.	Audrey Hepburnplein	✓		●	
5.	Land van de Markt	✓	●	●	
6.	Brouwersplein	✓			

De tijdelijke interventies zijn reeds in uitvoering

budget voorhanden ✓

Bewegend Bos

- Wens van bewoners en ondernemers
- Doel: snel en tijdelijke vergroening, test voor een definitieve vergroening
- De tijdelijke interventies zijn reeds uitgevoerd

3.2 KORTE TERMIJN

(in uitvoering of bijna gereed voor uitvoering)

		BUDGET *(t.b.v. uitvoeren uitgangspunten visie)*	WERK MET WERK *(meeliften)*	STRATEGISCH *(beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)*	TYPE PLEK *(inrichtingsprincipes zie visie)*
7.	Bolwerk	✓	●		woonstraat
8.	Vergroening Rijnkade	✓	●	●	stadshof
9.	Land van de Markt	✓	●	●	plein
10.	Nieuwstraat	✓		●	struinstraat

budget voorhanden ✓

7. Groene woonstraat Bolwerk

- Wens van bewoners
- Geveltuinen en groenvakken
- Aantrekkelijke en groene woonstraat
- Toezegging vanuit wijkgroenagenda
- Wordt binnenkort uitgevoerd

8. Aantrekkelijke groene Rijnkade

- Vergroening verblijfsgebied Rijnkade
- Wandelboulevard tussen Nieuwstraat en Sabelspoort
- Groene plantvakken tussen woningen en wandelboulevard en onder de bomen
- Wordt momenteel uitgevoerd

9. Schaduwboom op Land van de Markt

- Wens bewoners en ondernemers
- Aanplanten van schaduwboom in voorbereiding

10. Vergroening Nieuwstraat

- In samenspraak met bewoners
- Groene plantvakken langs de Jansbeek met plekken om te ontmoeten en verblijven
- Toezegging vanuit de wijkgroenagenda
- Wordt binnenkort uitgevoerd

Al deze projecten zijn in uitvoering of bijna gereed voor uitvoering.

8. Vergroening Rijnkade

10. Nieuwstraat

3.2 KORTE TERMIJN (termijn 2-5 jaar)

		BUDGET *(t.b.v. uitvoeren uitgangspunten visie)*	WERK MET WERK *(meeliften)*	STRATEGISCH *(beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)*	TYPE PLEK *(inrichtingsprincipes zie visie)*
11.	Stadsoase (fase 1a en 1b)	✓	●	●	stadshof
12.	Weverstraat	✓	●		struinstraat
13.	Kortestraat	✓	●		struinstraat
14.	Bakkerstraat	✓	●		struinstraat
15.	Verborgen tuin Bartok	✓	●		verborgen tuin
16.	Gele Rijdersplein fase 1 (restauratie AKU fontein + fietsenstalling)	✓	●		plein
17.	Weerdjesstraat (30 km/u)	✓	●		verkeersstraat
18.	Johnny van Doornplein	✓		●	stadshof
19.	Beekstraat	✓	●		struinstraat
20.	Korenkwartier	✓		●	plein

budget voorhanden ✓

11. Stadsoase

- Aantrekkelijke groene verblijfsplek waar het in de zomer tot 25 graden koeler aanvoelt.
- Vormt de stadsentree en voortuin van het Stadstheater.
- Is samen met de Wageningen universiteit ontwikkeld.

12. - 14. Vergroening winkelstraten

- De Weverstraat, Bakkerstraat en Kortestraat worden heringericht met meer groen en plekken om te verblijven nadat riolering is vervangen.
- Planontwikkeling en ontwerp wordt opgestart.

15. Verborgen tuin Bartok

- Onderdeel van de ontwikkeling Bartok is de inrichting van het openbaar gebied om te vormen tot een aantrekkelijke verblijfsplek en verborgen tuin.

16. Een groen Gele Rijdersplein, fase 1

- De uitgangspunten uit de visie " De koelste binnenstad" krijgen hierin een plek.

17. Groene Weerdjesstraat

- De straat krijgt een 30 km/uur-regime. Daardoor ontstaat ruimte voor vergroening en neemt de leefkwaliteit toe.

18. Johnny van Doornplein als groene entree

- Wens van bewoners en ondernemers om tijdelijke vergroening om te zetten naar een definitieve situatie waarbij een aantrekkelijk en groen entreeplein naar de binnenstad ontstaat.

19. Beekstraat

- De uitgangspunten uit de visie "De koelste binnenstad" krijgen hierin een plek. De vervanging van het riool biedt kansen om deze straat verder te vergroenen.

20. Korenkwartier

- De ondernemers van het Korenkwartier zijn een initiatief gestart om hun kwartier daar waar mogelijk te vergroenen.
- Planontwikkeling wordt opgestart gericht op snelle uitvoering.

11. Stadsoase

16. Gele Rijdersplein fase 1

3.3 LANGE TERMIJN OPGAVEN

PLEINEN	EERSTE SCHATTING	WERK MET WERK *(meeliften)*	STRATEGISCH *(beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)*
21. Audrey Hepburnplein	3.100.000,00		●
22. Jansplaats	500.000,00		●
23. Stadhuis	5.000.000,00*	●	●
24. Gele Rijdersplein fase 2	2.200.000,00	●	●

* *bedrag inclusief OR Walburgstraat en Broerenstraat*

richtcijfers:

30%
schaduw, gewenst minstens 1 schaduwzijde
VERKOELEN

aanplant
EXTRA
bomen op of rondom het plein
VERGROENEN

10%
vergroening gewenst
VERGROENEN

VERBLIJVEN

hergebruik
als uitgangspunt
&
toegankelijkheid
als belangrijk aandachtspunt
VERHARDING

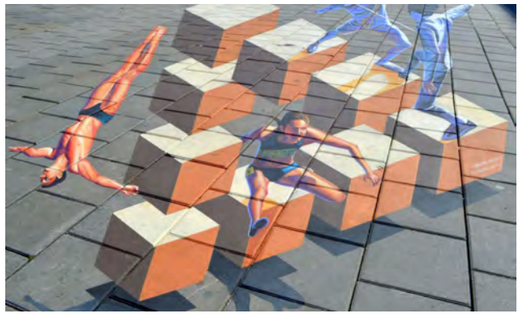

Creatief Arnhem *(ruimte voor kunst in de openbare ruimte © Carlos Alberto)*

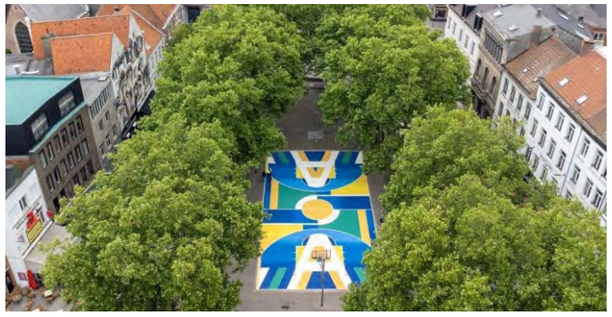

Arnhemse stijl *(schaduw door bomen © Jasper Leonard)*

Inrichtingselementen *(fontein als verkoelend element © Witteveen + Bos)*

22. Audrey Hepburnplein

Meer richtlijnen en principes met betrekking tot de pleinen zijn te vinden in de visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk, op pagina 90–95.

3.4 LANGE TERMIJN OPGAVEN

STADSHOVEN

		EERSTE SCHATTING	WERK MET WERK *(meeliften)*	STRATEGISCH *(beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)*
25.	Bestuurskwartier	2.300.000,00	●	
26.	Eusebiushof	2.200.000,00	●	●
27.	Stadsoase fase 2 en 3	500.000,00	●	●
28.	Rozethof	750.000,00		●
29.	Nieuwe plein	1.000.000,00		●
30.	Rodenburghof	500.000,00		
31.	Sabelshof	500.000,00		

richtcijfers:

minimaal
40%
schaduw door bomen

VERGROENEN

minimaal
200m² *
groene ruimte per stadshof

VERGROENEN

VERBLIJVEN

maximaal
30% *
verharding in een lichtere kleur in de groenzone

VERHARDING

* in een uitzonderlijke stiruatie kan er gemotiveerd worden afgeweken afhankelijk van gebruik/omliggende functies

Creatief Arnhem *(mirror labyrinth © Jeppe Hein)*

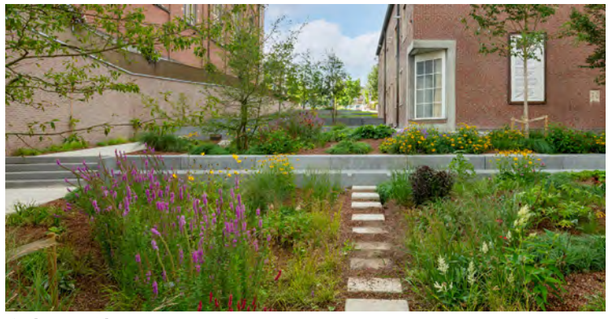

Arnhemse stijl *(voorzie waterinfiltratiezones © OMGEVING)*

Inrichtingselementen *(spelaanleiding geintegreerd in beplanting © OMGEVING)*

26. Eusebiushof

Meer richtlijnen en principes met betrekking tot de stadshoven zijn te vinden in de visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk, op pagina 96–101.

3.5 LANGE TERMIJN OPGAVEN

VERBORGEN TUINEN

	EERSTE SCHATTING	WERK MET WERK *(meeliften)*	STRATEGISCH *(beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)*
32. Verborgen tuin Eiland (daktuin) *	200.000,00		
33. Verborgen tuin Eiland (achter Primark) *	600.000,00		
34. Verborgen tuin Walburgiskerk *	2.100.000,00		●
35. Verborgen tuin Broerenstraat *	1.100.000,00		●

* *privéterrein*

richtcijfers:

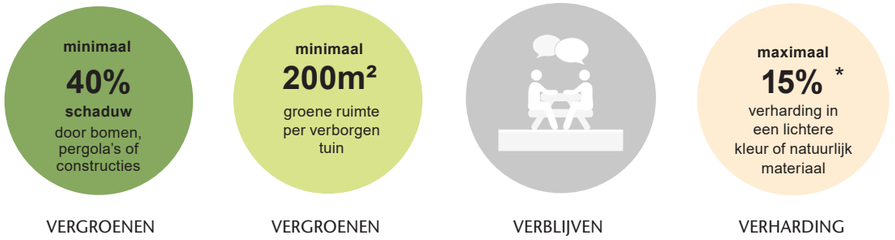

VERGROENEN VERGROENEN VERBLIJVEN VERHARDING

* in een uitzonderlijke stiruatie kan er gemotiveerd worden afgeweken afhankelijk van gebruik/omliggende functies

Arnhemse stijl (daktuin Wintercircus © naturoof)

Arnhemse stijl (thematische invulling (watertuin))

Inrichtingselementen (ingang van de tuin, al dan niet afsluitbaar)

Inrichtingselementen (link tussen daktuin en programma (horeca) © Op het Dak) (schaduw door pergola's, zitten in de schaduw © AG Vespa)

Meer richtlijnen en principes met betrekking tot de verborgen tuinen zijn te vinden in de visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk, op pagina 102–107.

3.6 LANGE TERMIJN OPGAVEN

STRATEN

	EERSTE SCHATTING	WERK MET WERK *(meeliften)*	STRATEGISCH *(beeldbepalend en belangrijke schakel in koele netwerk)*	TYPE PLEK *(inrichtingsprincipes zie visie)*
36. Rijnstraat	400.000,00			struinstraat
37. Nieuwstraat fase 2	550.000,00		●	struinstraat
38. Hoofdwinkelstraat	2.100.000,00		●	winkelstraat
39. Bastionstraat	500.000,00			woonstraat

WOONSTRAAT

Vergroenen (asymmetrisch profiel © Jeroen Broeckx)

Vergroenen (vergroening Bastionstraat © Henk Wentink)

Inrichtingselementen (spelaanleiding © website SWECO)

Schets woonstraat

STRUINSTRAAT

Vergroenen (referentie struinstraat © Hilda Weges)

Inrichtingselementen (mix groene ruimtes en terraszones)

Creatief Arnhem (Arnhemse kernwaarde zichtbaar maken)

Schets struinstraat

WINKELSTRAAT

Vergroenen (klimplanten - adopteer een plant in een pot)

Vergroenen (groenzone met bank © Nanda Sluijsmans)

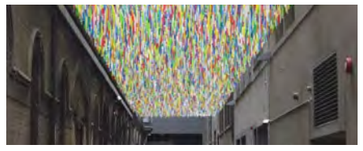

Creatief Arnhem (tijdelijke schaduw © Alice Yoo)

Schets winkelstraat

Meer richtlijnen en principes met betrekking tot de type straten zijn te vinden in de visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk, op pagina 74–89.

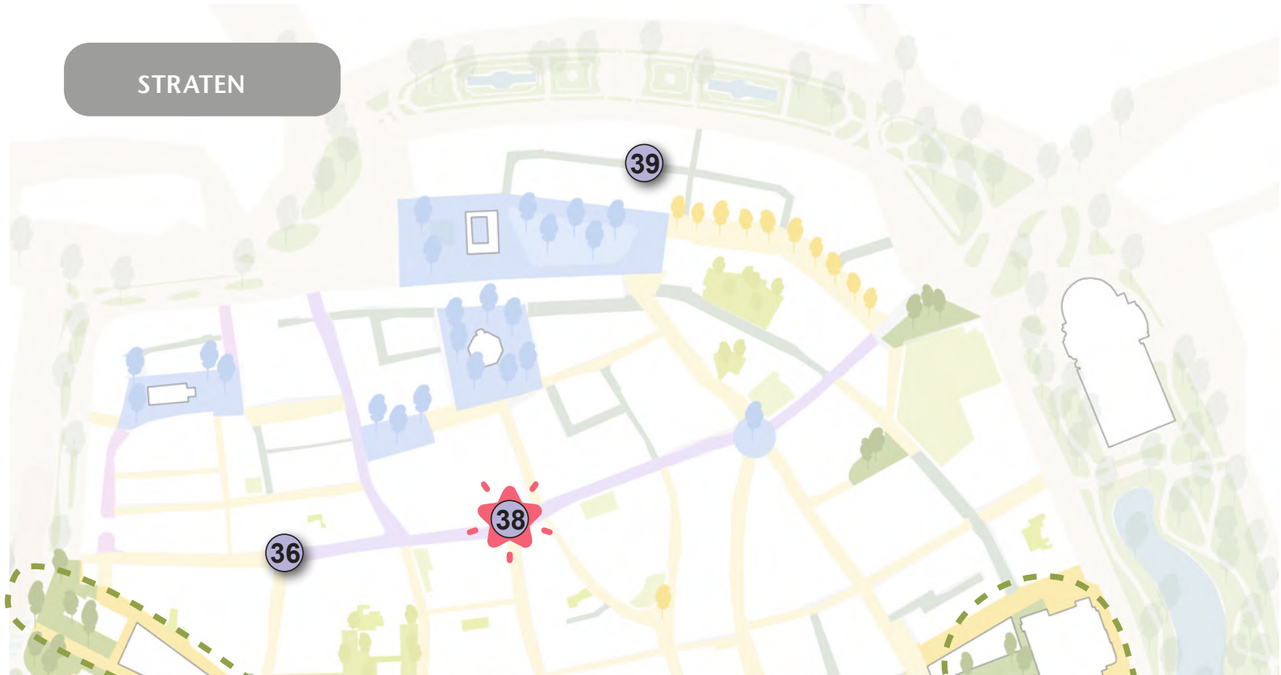

4 Overzicht plannen

Het is gewenst om de volgende plannen te ontwikkelen naar aanleiding van de visie openbare ruimte.

CIRCULARITEIT

Hierin geeft de stad aan hoe ze zal omgaan met circulariteit. De openbare ruimte is hiervan een onderdeel. Dit plan wordt stadsbreed opgezet. In dit plan kan worden onderzocht of er koppelkansen zijn naar regionale circulariteitsbanken. En kunnen de materiaalstromen in beeld worden gebracht. Het opstarten van een haalbaarheidsstudie naar circulatiedepot voor het hergebruik van straatstenen in de binnenstad is hierin een belangrijke actie.

ONDERGROND

Hierin geeft de stad aan hoe het zal omgaan met de ondergrond en de geplande energietransitie in de toekomst. Waar wordt een warmtenet voorzien? Waar kan deze een plek krijgen? Deze visie wordt stadsbreed opgezet.

UITWERKING MOBILITEIT BINNENSTAD

Dit is een deeluitwerking van het duurzaam mobiliteitsplan op schaal van de binnenstad. Binnen deze uitwerking worden uitspraken en projecten die cruciaal zijn voor de binnenstad (link visie openbare ruimte) verder uitgewerkt.

Denk hierbij aan:
- het verwijderen van maaiveldparkeren
- het voorzien van (nieuwe)fietsenstallingen
- de uitwerking van een logistieke route (!) voor de historische binnenstad

STIJLGIDS VOOR STADSMEUBILAIR

In navolging van de uitwerking van de Arnhemse stijl is het gewenst een stijlgids te maken voor stadsmeubilair. Deze stijlgids heeft als doel uniformiteit in stadsmeubilair te brengen. Hierin kan type, kleur, hergebruik en dergelijke worden vastgelegd. Binnen deze huisstijl wordt er hoog ingezet op straatmeubilair met een hoge kwaliteit.

BEHEER

Het is gewenst een beheervisie op te maken naar aanleiding van de visie openbare ruimte. Deze visie geeft aan hoe groen in de (binnen)stad wenselijk wordt aangeplant en beheerd. Zo kan ook een inzicht gegeven worden in de gewenste budgetten voor beheer.

SINT-JANSBEEK

Nader onderzoek kansen Sint-Jansbeek: haalbaarheidsstudie naar het bovengronds brengen van de beek binnen het singelgebied.

KLIMAAT
ADAPTATIE
Life
Medegefinancierd door
de Europese Unie
OMGEVING
LANDSCAPE ARCHITECTURE . URBANISM
GEMEENTE
Arnhem

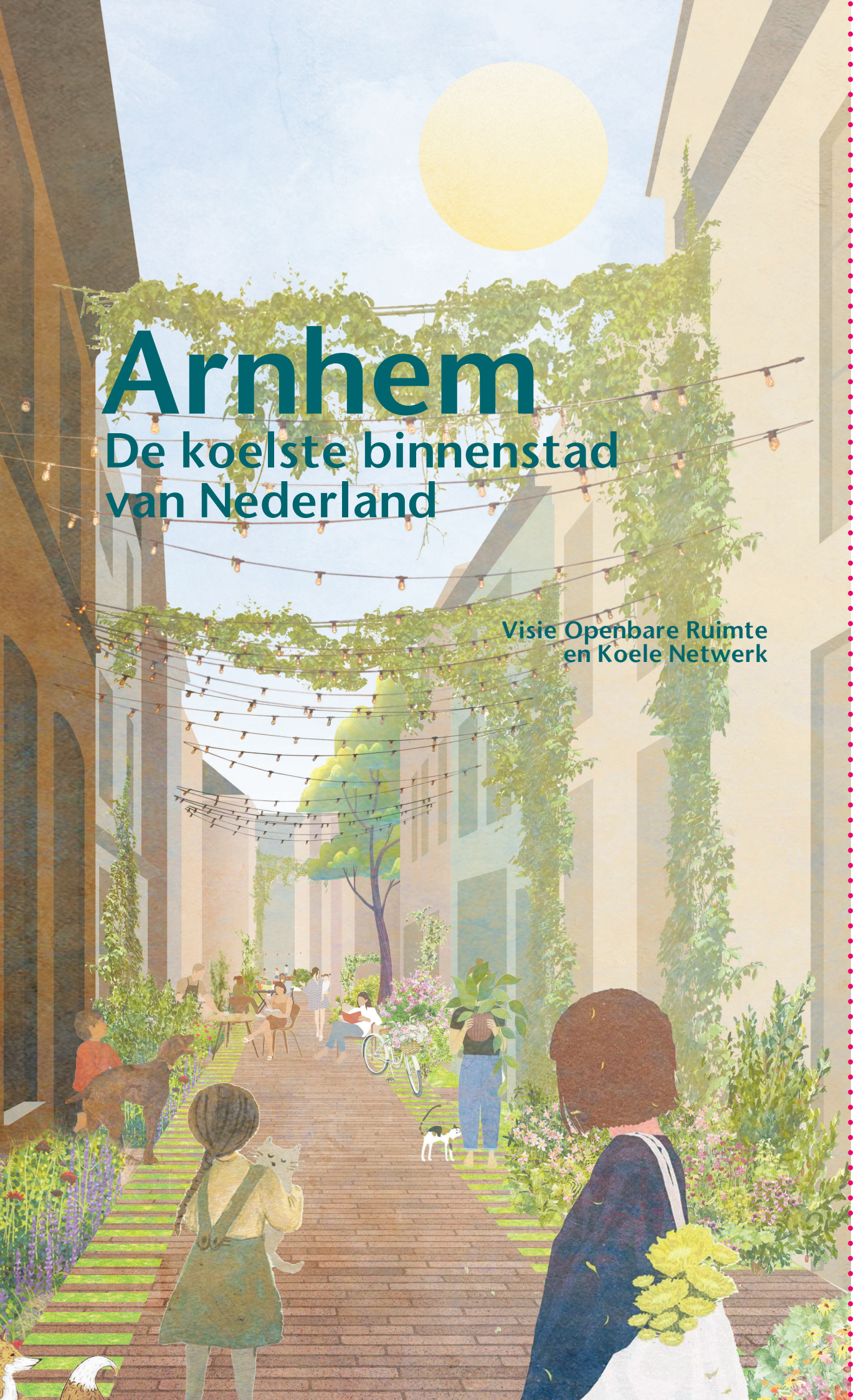

Arnhem

De koelste binnenstad van Nederland

Visie Openbare Ruimte
en Koele Netwerk

Samenvatting

GEMEENTE Arnhem

Welkom in de binnenstad van Arnhem

De Arnhemse binnenstad is al jaren populair. Het bruist er van de horeca, kunst, cultuur en evenementen en op elke straathoek is er wel wat te zien, te doen en te beleven. Maar die binnenstad mist ook samenhang en wordt naast winkelstad steeds meer een stad waar je kunt wonen, werken, verblijven en ontmoeten. Daarbij verandert ook het klimaat en hebben we meer dan ooit te maken met hittestress en wateroverlast.

Willen we dat onze binnenstad ook in de toekomst aantrekkelijk en uitnodigend blijft, dan zullen we nu al afspraken moeten maken hoe we dat gaan doen. Daarvoor heeft de gemeente Arnhem de ‘Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk’ opgesteld, samen met bewoners, ondernemers en belangenorganisaties uit de stad. In dit boekje lees je er meer over. Ga je mee op weg naar de koelste binnenstad van Nederland?

B&W Gemeente Arnhem

Inhoud

Welkom in de binnenstad van Arnhem 3
De koelste binnenstad van Nederland 4
Uniek; Het Koele Netwerk 5
Toolbox met bouwstenen 6
De Arnhemse stijl 7
Entrees en centrale verblijfsruimte 8
Pleinen, stadshoven, verborgen tuinen en straten 9
De visie in het kort 10
Een blik op de toekomst 11
We doen het samen 12

De koelste binnenstad van Nederland

In 2040 zal de binnenstad van Arnhem minder winkels hebben, meer woningen en meer ruimte voor cultuur en werken. Dat betekent dat de openbare ruimte mee moet veranderen en meer ruimte moet bieden voor voetgangers en aangename verblijfs- en ontmoetingsplekken. Een uitdagende opgave, nu het klimaat verandert. De zomers worden heter en er komen langere periodes van droogtes en grotere piekbuien. Er is dan ook meer behoefte aan schaduw, koele plekken en waterbuffering in de binnenstad. Groene bomen en planten bieden dan zeker een oplossing.

In onze visie willen we de opgave voor vergroening en verkoeling koppelen aan het creëren van een aangename openbare ruimte waar Arnhemmers en bezoekers aan onze stad graag (samen)komen. Dat doen we met een koel netwerk van beschutte loop- en fietsroutes en koele plekken. Daarbij willen we het groene, creatieve en vrije DNA van Arnhem beter tot uiting laten komen. Zodat er een herkenbare eigen binnenstad ontstaat met een eigenwijs karakter. Een gezonde groene binnenstad, of beter gezegd de koelste binnenstad van Nederland.

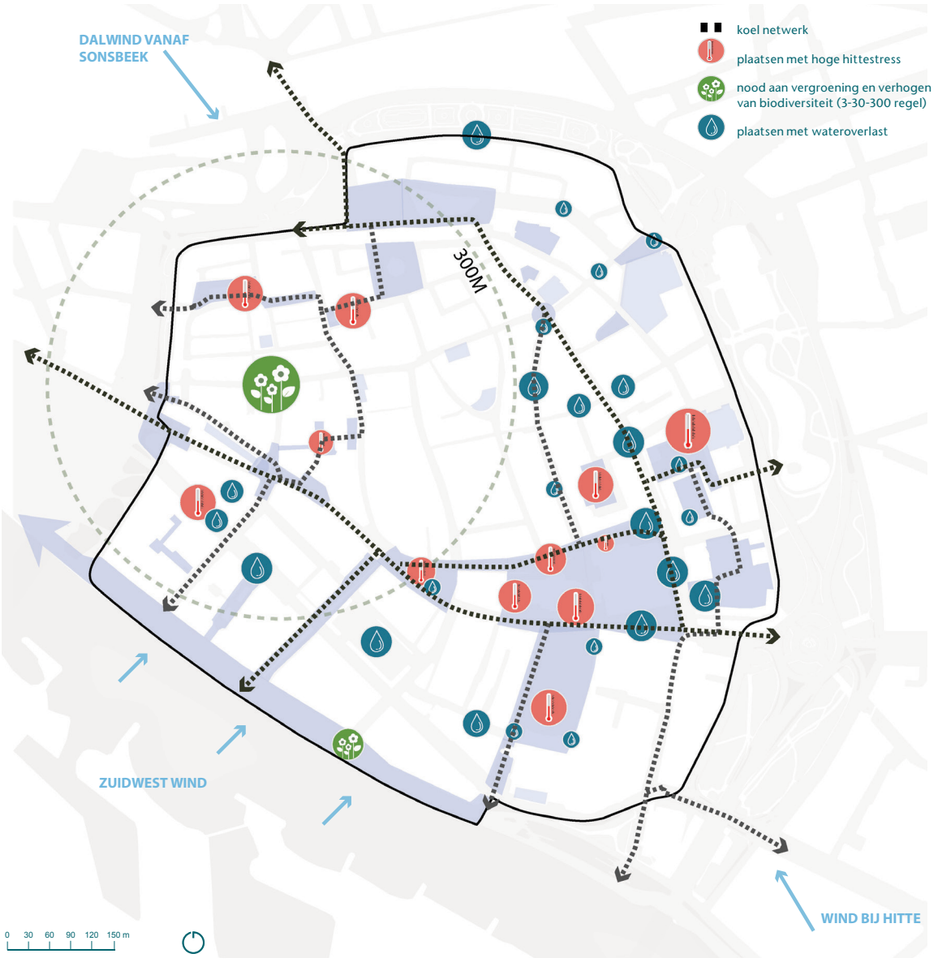

Uniek voor Nederland; het Koele Netwerk van Arnhem

Koel en cool; zó moet de Arnhemse binnenstad worden. Met een hoofdrol voor het Koele Netwerk. Het Koele Netwerk verbindt beschutte loop- en fietsroutes en koele plekken met elkaar door heel de stad heen. Van straten en pleinen, tot stadshoven en verborgen tuinen. Waar je straks ook komt; het is er groen, koel en heerlijk om te verblijven en te ontmoeten. Of je nu komt wandelen, winkelen, struinen of gewoon even rustig een boekje wilt lezen. Of je er nu woont, studeert of werkt. Of lekker op bezoek bent voor een koel en cool dagje uit in Arnhem.

Het Koele Netwerk is uniek voor Nederland. Het is de eerste stap op weg naar een klimaatadaptieve binnenstad waar hittestress wordt voorkomen en slim wordt omgegaan met wateroverlast en watertekort. Het netwerk komt de leefbaarheid voor mens, plant en dier ten goede en maakt de stad klaar voor een toekomst waarin we goed kunnen omgaan met het veranderende klimaat. Meer groen, meer schaduw en meer ruimte voor de voetganger vormen de uitgangspunten van het Koele Netwerk voor de Arnhemse binnenstad.

Toolbox

Spelregels voor een fraaie openbare ruimte

De openbare ruimte is het visitekaartje van de Arnhemse binnenstad. Maar die binnenstad is enorm versteend en nauwelijks groen. En kijk je naar de inrichting van de straten en pleinen met allerlei verschillende bankjes, bestrating, verlichting en materialen, dan mis je samenhang. Vergroening van de binnenstad is dus belangrijk, net als de herkenbaarheid van de inrichting. Eenduidig, helder, veilig en toegankelijk voor iedereen.

Een toolbox met spelregels gaat zorgen voor meer samenhang in de openbare ruimte. Uitgangspunt daarbij is de Arnhemse stijl. De Arnhemse stijl maakt de drie Arnhemse kernwaarden groen, creativiteit en vrijheid duidelijker zichtbaar. In de toolbox zitten ook spelregels die gaan over hoe je om kan gaan met water, met groen, schaduw, wind en zon zodat er een aangenaam verblijfsklimaat ontstaat.

Elke keer als we een openbare ruimte in de binnenstad opnieuw inrichten, gebruiken we de toolbox met spelregels. Met als doel dat verharding, inrichtingselementen en groen straks allemaal op elkaar aansluiten en passen bij de stad. Of het nu gaat om een straat een plein, een stadshof of een andere fijne plek in de stad.

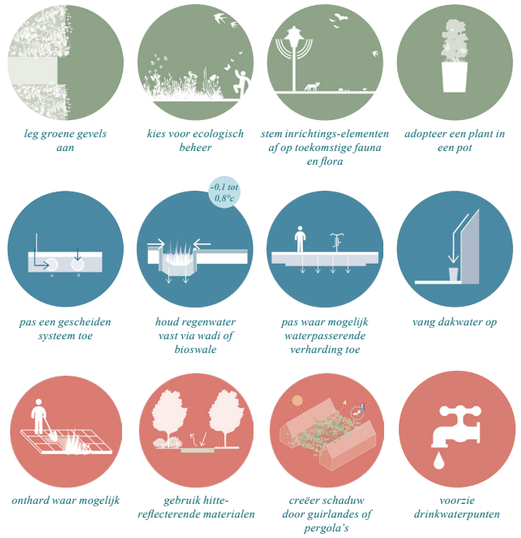

straten

pleinen

stadshoven

verborgen tuinen

De Arnhemse stijl

De identiteit van de stad wordt voor een groot deel bepaald door de bestaande bebouwing, de stedenbouwkundige structuur en het gebruik van de ruimtes. Met de Arnhemse stijl zorgen we ervoor dat er meer samenhang komt door het toepassen van herkenbare een eenduidige verharding, inrichtingselementen en groen. De Arnhemse stijl kent vier basisingrediënten:

1. Rode straatstenen
De rode gebakken straatsteen is kenmerkend voor de binnenstad. Vanuit duurzaamheidsoverwegingen kiezen we voor één basismateriaal, dat we ook bij toekomstige projecten kunnen hergebruiken.

2. Toegankelijk voor iedereen
De binnenstad is in de eerste plaats het domein van de voetganger. Het is belangrijk dat iedereen er zich vrij kan bewegen, spelen en verblijven en zich daarbij comfortabel en veilig voelt: inclusief en toegankelijk.

3. Het groene DNA versterken
Arnhem staat bekend als groene stad. Dit groene DNA willen we beter zichtbaar maken met een fijnmazig groen netwerk dwars door de stad, waarmee we alle groene plekken met elkaar verbinden. Van stadshof naar park en van park naar het grotere groen buiten de stad. Door die vergroening zal ook de leef-, woon- en verblijfskwaliteit verbeteren.

4. De creatieve sector zichtbaar maken
Arnhem is rijk aan creatieve opleidingen en ondernemers. Deze creativiteit mag nóg zichtbaarder worden in de binnenstad. De Arnhemse stijl wil creatieven een podium geven en hen uitnodigen in de openbare ruimte hun werk zichtbaar te maken.

Aantrekkelijke entrees en centrale verblijfszone

Belangrijke plekken zoals de entrees van de binnenstad, waar mensen overstappen van bus, fiets of auto, krijgen speciale aandacht. Hier voel je meteen welkom en thuis. De kleinschalige, historische straten van de middeleeuwse binnenstad en de grotere, formele ruimtes van de Wederopbouw - van de schouwburg, via het stadhuis en de Eusebiuskerk tot en met Rozet - komen samen in een centrale verblijfszone. Hier staat de voetganger centraal en wordt de ruimte voor auto's en bussen beperkt.

Grote ontmoetingsplekken zoals pleinen, stadshoven en verborgen tuinen krijgen een eigen karakter en verhaal. Deze plekken zullen in de toekomst meer groen, schaduw en zitmogelijkheden bieden. Daarnaast benutten we de unieke ligging aan de Rijn beter voor verblijf en ontmoeting, gekoppeld aan de centrale verblijfsruimte, zodat er een nieuwe rondwandeling ontstaat.

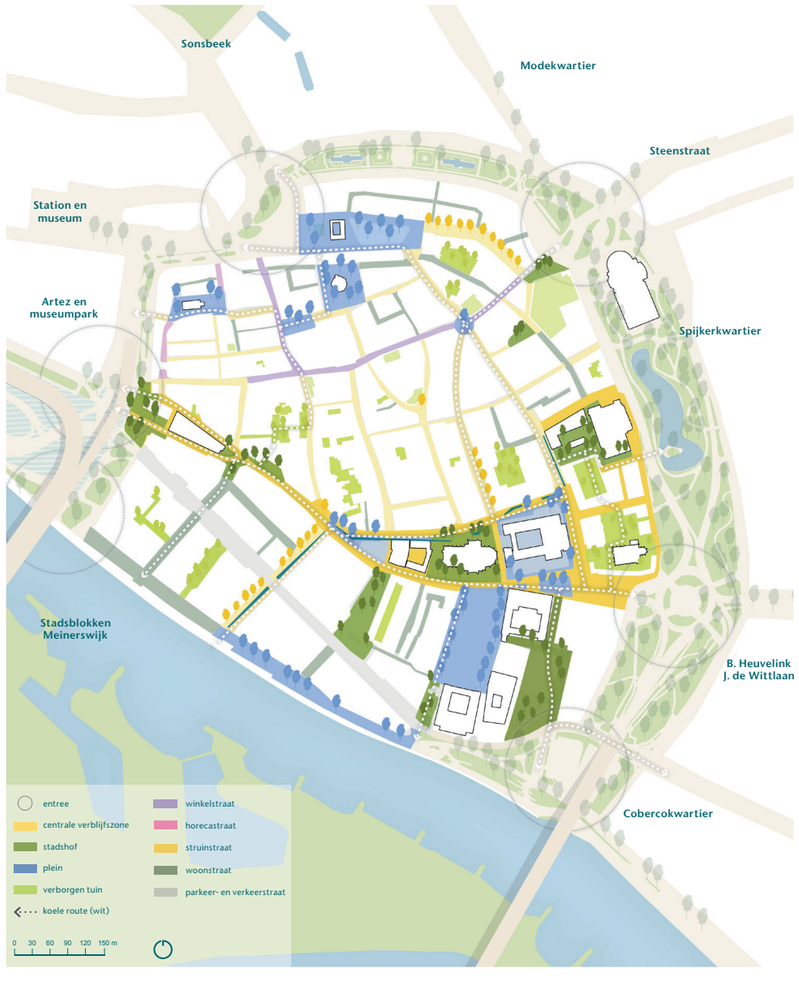

Pleinen, stadshoven, verborgen tuinen en straten

Type plekken

De belangrijkste plekken in de openbare ruimte van de binnenstad, de pleinen, zijn veelal versteend. Ze zien er vaak hetzelfde uit en vertellen niet veel over de identiteit van de plek. Dat kan anders en vooral koeler en groener. Naast de pleinen worden er twee nieuwe typen groene plekken toegevoegd die nu nog versteend en weinig groen zijn: de stadshoven en de verborgen tuinen. Stadshoven zijn groene oases in de stad waar je lekker in de schaduw kunt zitten, een cultureel of maatschappelijk gebouw kunt bezoeken of een terrasje kunt pakken. Verborgen tuinen worden ontdekplekken die bijvoorbeeld op een dak of achter een gebouw zijn gelegen.

Type straten

Straten zijn belangrijke openbare ruimtes in de binnenstad. Ze verbinden de stad en bieden ruimte voor wonen, werken en mensen. Door die straten te verkoelen en te vergroenen kunnen we wonen en verblijven in de binnenstad prettiger maken en de Arnhemse kernwaarden beter zichtbaar maken. Hoe? Dit hangt af van de breedte en het gebruik en de functie van de straat en de functies in de aanliggende bebouwing. Door de straten verschillend in te richten, weten inwoners en bezoekers in wat voor soort stuk van de binnenstad ze zijn en wat je daar kunt verwachten. We onderscheiden woonstraten, horecastraten, struinstraten en winkelstraten.

Type straten

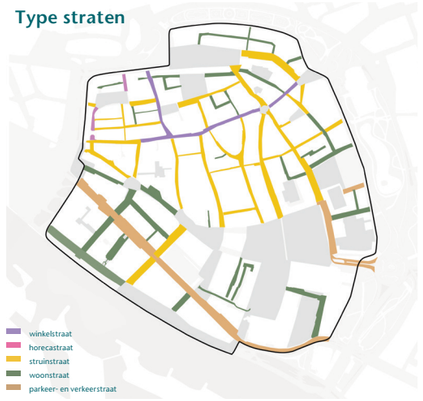

Pleinen

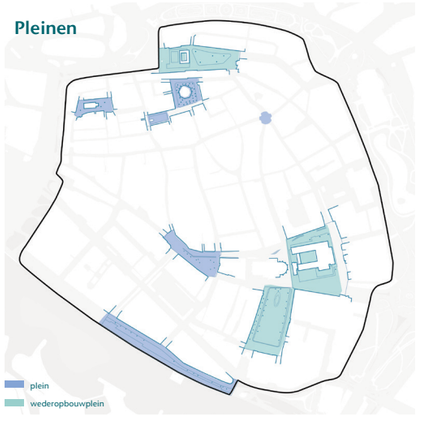

Verborgen tuinen

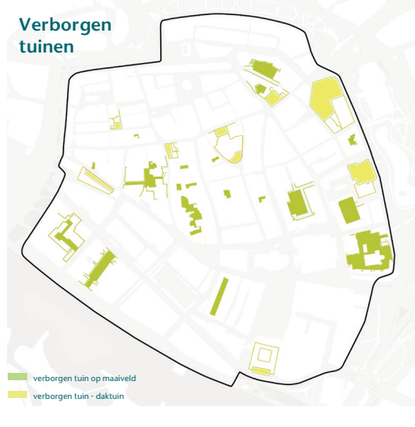

Stadshoven

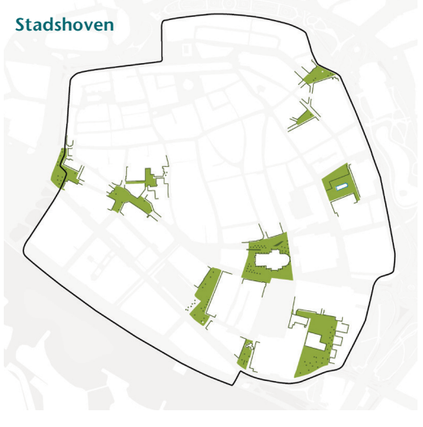

De visie in het kort

- Versterk de identiteit van de binnenstad
- Zet de voetganger op 1
- Focus op verblijven en ontmoeten
- Maak de binnenstad toegankelijk voor iedereen
- Maak de binnenstad klimaatadaptief voor de toekomst
- Bekijk de binnenstad als één geheel
- Verbind de verschillende delen van de binnenstad met elkaar
- Versterk de herkenbaarheid en de leesbaarheid van de open ruimte
- Ontwerp duurzame openbare ruimtes

Een blik op de toekomst

De Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk vormt een handleiding voor het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte van de Arnhemse binnenstad. Daarbij geeft het handvatten om in de toekomst op een slimme, betaalbare en duurzame wijze projecten in de binnenstad, het uitvoeren van werken én het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in goede banen te leiden

In de visie staan spelregels, richtlijnen en illustraties die laten zien hoe alle plannen er voor de verschillende plekken en straten uit kunnen gaan zien. De illustraties geven een mooie doorkijk naar een ambitieuze, groene en koele toekomst voor onze binnenstad. Ze laten vooral zien wat mogelijk is, zonder dat ze al concreet zijn. Je vindt de illustraties met begeleidende teksten op verschillende plekken in dit boekje.

We doen het samen

De komende jaren transformeert Arnhem in een binnenstad waar iedereen zich welkom en comfortabel voelt. Een geweldige uitdaging, die we gezamenlijk aangaan. Samen met inwoners en ondernemers uit de binnenstad bijvoorbeeld, maar ook met het Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten en Stichting Welzijn Ouderen Arnhem. Alleen samen kunnen we de visie ook daadwerkelijk omzetten in concrete plannen die van Arnhem de koelste binnenstad van Nederland maken. Ga je mee?

Nieuwe Plein

Het Nieuwe Plein krijgt een groene make-over. De nu verharde buitenruimte wordt vergroend en krijgt meer verblijfskwaliteit. De leefomgeving van de hele buurt wordt zo verbeterd en sluit meer aan bij de sfeer van de Singel.

Audrey Hepburnplein - Sint-Jansbeek

De Sint-Jansbeek is de ideale partner om de binnenstad te verkoelen. Het is een groene ader die door de binnenstad loopt. Ze verbindt de Rijnkade met het Audrey Hepburnplein en gaat via de Beekstraat verder naar de Singel.

De illustraties in dit boekje zijn impressies die de 'Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk' verbeelden. Zo kan het worden, maar het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer de verschillende plekken in de binnenstad ingericht gaan worden en hoe dit er precies uit komt te zien.

Participatieverslag

Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk

De Koelste binnenstad van Nederland

Juni 2024

Participatieverslag Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk.

Voor u ligt het participatieverslag van de Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk. In dit verslag laten we zien hoe belanghebbenden en bewoners zijn betrokken bij het opstellen van de visie, welke reacties we hebben ontvangen en hoe deze in de visie zijn verwerkt.

1. Participatiestrategie

In het kader van de communicatie/participatie is een participatiestrategie opgesteld. Daarin wordt de aanleiding tot het maken van de visie benoemd en wordt de aanpak beschreven (bijlage 1).

2. Klankbordgroep Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk

Voor het tot stand komen van de Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk is een klankbordgroep samengesteld. Hierin zijn vertegenwoordigd:

- Bewonersplatform Arnhem 6811
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA)
- Arnhems Platform Chronisch Zieken en gehandicapten (APCG)
- Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA)

De SWAO kon deelname in de klankbordgroep helaas door capaciteitsproblemen in de organisatie niet voortzetten en gaf aan zich graag te laten vertegenwoordigen door APCG omdat belangen vergelijkbaar zijn.

De klankbordgroep is vier keer bij elkaar gekomen tijdens verschillende fasen in het proces. Onderdelen in de visie zijn toegelicht en input is opgehaald. De ontvangen input is zoveel mogelijk meegenomen en verwerkt in de visie. Hieronder wordt toegelicht wat er met de input is gedaan. De klankbordgroep is positief over het toevoegen van groen en het verbeteren van de beleving, leefbaarheid en verblijfkwaliteit in de binnenstad. Enkele reacties die besproken en meegenomen zijn worden hieronder kort toegelicht:

<u>Arnhems Platform Chronisch Zieken en gehandicapten (APCG)</u>
Vanuit APCG is een schriftelijke reactie ontvangen op de uitgangpunten in de visie die zijn toegelicht. Naar aanleiding van deze reacties heeft een overleg plaatsgevonden. De schriftelijke reactie van APCG en de afspraken die hierover zijn gemaakt zijn vastgelegd in een verslag (zie bijlage 2a en 2b). Op basis van deze reacties is de visie op de onderdelen die betrekking hebben op toegankelijkheid verder aangescherpt en aangepast en is het uitgangspunt om de binnenstad voor iedereen toegankelijk te maken expliciet als een van de belangrijke uitgangspunten in de visie opgenomen als onderdeel in het Arnhems DNA. Het Handboek Toegankelijkheid is opgenomen als belangrijk uitgangspunt bij toekomstige projecten in de openbare ruimte.

<u>Arnhem6811</u>
Vanuit het bewonersplatform Arnhem6811 is onder andere aandacht gevraagd voor het gebruik van het water voor de Jansbeek en de grens van de visie aan de rand van de binnensingels. De singelparken zijn in de visie buiten beschouwing gelaten omdat hier andere vraagstukken spelen en andere uitgangspunten gelden dan in de binnenstad. Het is een visie op hoofdlijnen waarin de kaders en richtlijnen worden beschreven voor toekomstige projecten in de openbare ruimte die bijdragen aan de hittebestrijding in de binnenstad. In de visie is opgenomen dat bij de uitwerking van de visie m.b.t.

de Jansbeek verder onderzocht moet worden welke kansen en technische (on)mogelijkheden er zijn m.b.t. het beekwater. Niet de grens van de visie, maar de kansen die er liggen zijn daarvoor uitgangspunt. Over de beek is ook bestuurlijk overleg geweest tussen de Stichting Jansbeek Boven Water en wethouder Roelofs. De wethouder heeft aangegeven dat er een haalbaarheidsstudie zal worden uitgevoerd naar de beek in de singels. Bij het Waterschap is er geen draagvlak voor het terugbrengen van de beek in de binnenstad. Het water van de Jansbeek is belangrijk voor het doorspoelen van de Lauwersgracht. Het markeren van de oorspronkelijke beekloop met water gerelateerde kunstwerken vindt 6811 ook de moeite waard. Dit idee wordt meegenomen in het kader van de haalbaarheidsstudie.

Platform Binnenstad Arnhem (PBA)
Belangrijk uitgangpunt in de visie is het principe “zet de voetganger op 1” en daaraan gekoppeld “het verbeteren van de verblijfskwaliteit in de binnenstad”. Om hiervoor ruimte te creëren is in de visie onder andere voorgesteld op plekken de lokale mobiliteit te herschikken (éénrichting, woonerf, vastgestelde routes). Of het maaiveldparkeren van auto’s terug te dringen en het verwijderen van stilstaande fietsen uit de openbare ruimte geleidelijk op te bouwen, e.e.a. conform de uitgangspunten in het (op dit moment nog niet vastgestelde) Duurzaam Mobiliteitsplan. Hierbij vraagt PBA aandacht om dit gefaseerd in te voeren en ervoor te zorgen dat de bereikbaarheid en de toegankelijkheid in de binnenstad gewaarborgd blijft. Dit is toegevoegd bij de uitgangspunten in de visie.

Op 14 mei 2024 is op verzoek van PBA de visie toegelicht in de Transitiewerkgroep van BPA. De Transitiewerkgroep heeft de visie positief ontvangen en ziet de uitwerking van de visie graag tegemoet.

3. **“Brede” omgeving**

Voor het informeren en raadplegen van de brede omgeving zijn onderstaande communicatiemiddelen ingezet:
- Er is projectpagina gemaakt op de website van de gemeente Arnhem, te vinden via www.arnhem.nl/visiebinnenstad.
- Er is een e-mailadres aangemaakt die gebruikt is in de verschillende media, waar men vragen kon stellen en informatie kon krijgen visiebinnenstad@arnhem.nl.
- Er zijn informatiedagen georganiseerd op 24 en 25 mei 2024 op het Johnny van Doornplein waar geinteresseerden via borden en een tentdoek de visie konden bekijken of waar men in gesprek kon gaan met betrokken ambtenaren, zie hierna verder uitgewerkt.
- Voor de informatiedagen zijn online uitnodigingen verstuurd aan, de klankbordgroep, stakeholders, evenementenorganisatoren in de Arnhemse Binnenstad en naar raadsleden en fractievolgers. Zie de lijst met uitgenodigde stakeholders en evenementencoördinatoren in bijlage 1
- De informatiedagen zijn van tevoren via de socialmediakanalen van de gemeente Arnhem aangekondigd.
- Tijdens de informatiedagen zelf zijn via de socialmediakanalen van de gemeente Arnhem oproepen gedaan om ook langs te komen.
- Via de online e-mail nieuwsbrief (ArnhemMail) zijn geabonneerden geinformeerd over de visie en de informatiedagen.
- Een artikel geplaatst op de gemeentepagina in de Arnhemse Koerier van 11 mei 2024 (bijlage 3)
- Ditzelfde artikel is gedeeld op Chainels op 6 mei 2024 met 866 bedrijven (1107 gebruikers)
- En op verzoek van de wijkmanager is dit artikel geplaatst op de facebookpagina van Arnhem6811.

Informatiedagen vrijdag 24 en zaterdag 25 mei

De informatiedagen op vrijdag 24 en zaterdag 25 mei 2024 hebben plaatsgevonden in de openbare ruimte op het Johnny van Doornplein (van 9.00 tot 16.00 uur). Daarvoor is op het plein tussen het bewegend bos een informatietent opgezet met een bedrukte zijwand waar de visiekaart op is geprojecteerd, een picknickbank geplaatst en negen communicatieborden opgesteld. Deze communicatiepanelen zijn weergegeven op (bijlage 4 panelen). Bezoekers van de binnenstad, bewoners en ondernemers gingen met tien ambtenaren en twee ontwerpers van Buro OMGEVING uit België in gesprek over de visie.

Ruim 300 geïnteresseerden hebben de informatiestand bezocht. De meesten daarvan zijn in gesprek gegaan. De bezoekers hebben deze manier van informeren zeer positief ervaren. Ook de betrokken collega's vonden deze interactieve vorm van participeren goed werken. Nagenoeg iedereen die we gesproken hebben is zeer enthousiast over de visie , o.a. over de vergroening en verkoeling, het aantrekkelijker maken van de binnenstad, de vermindering van de hoeveelheid verkeer en zwerffietsen en specifiek over de aanpak van het Johnny van Doornplein. De positieve reacties voerden de boventoon. Ook zijn er opmerkingen gemaakt m.b.t. de uitvoering van de visie. De opmerkingen en vragen hebben we gebundeld en opgenomen in bijlage 5.

Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de reacties die we hebben ontvangen en wat we daarmee hebben gedaan en/of kunnen doen in de toekomst.

Veelal positieve reacties
Zoals al eerder beschreven zijn er veel positieve reacties en er waren gesprekken met veel enthousiasme, energie en inspiratie. De bezoekers vinden aanpak van hittestress belangrijk en zien de aanpak van klimaatproblematiek als een belangrijke opgave. Groen maakt het wonen en bezoeken van de binnenstad plezierig en ook worden kansen gezien met betrekking tot het verminderen van de hoeveelheid verkeer en straatparkeren en het verwijderen van gestalde fietsen in de openbare ruimte ten gunste van groen.

Reacties die al in de visie zitten en meegenomen worden.
Daarnaast zijn er ook veel ideeën en wensen geopperd die een plek in de visie hebben gekregen, of kunnen worden meegenomen in de toekomst als concrete projecten worden uitgevoerd. Zo zijn een aantal concrete plekken genoemd die vergroend kunnen worden, wordt er gevraagd of inheemse

beplanting kan worden gestimuleerd en of op plekken maaiveldparkeren kan worden verwijderd ten gunste van groen. Er is een vraag gesteld of er ook integrale plannen worden gemaakt, en niet alleen bekeken vanuit klimaat en groen. In het uitvoeringsprogramma wordt uitdrukkelijk gezocht naar meekoppelkansen en de uitvoeringsprojecten worden integraal aangepakt. Ook worden kansen rondom vergroenen van daktuinen en gevelbeplanting beschreven en geven de kaders in de visie ruimte voor zitplekken op schaduwrijke plekken evenals het versmallen van straten ten gunste van groen. Ook de vraag om bewoners eventueel een rol te geven in het beheer van het groen in de openbare ruimte sluit aan bij de ambities in de visie.

Vragen over het vervolg van de visie; wordt de visie ook echt uitgevoerd?
Naast veel enthousiasme zijn er vragen over het uitvoeren van de visie; men vindt het belangrijk dat het niet alleen bij een visie blijft, maar dat het plan ook wordt uitgevoerd. Een van de aanleidingen voor het opstellen van de visie is dat het wenselijk is om een handleiding te hebben voor het ontwerp en de inrichting van een uniforme openbare ruimte bij toekomstige projecten in de binnenstad. Dus in die zin zal de visie, na vaststelling, dienen als een belangrijk kader. De visie moet gezien worden als toekomstplan. Het uitvoering geven aan de visie is afhankelijk van de middelen die hiervoor de komende jaren beschikbaar worden gesteld. Van belang is dat bij alle toekomstige projecten steeds weer de uitgangspunten in de visie worden meegenomen. Op die manier kan de visie gefaseerd en stapsgewijs vorm krijgen. Van belang is dat bij alle toekomstige inspanningen in de binnenstad de visie als leidraad wordt gebruikt, bijvoorbeeld bij vernieuwing van de riolering, aanpassingen aan straten om te voldoen aan veranderende behoeften, het aanpakken van veiligheidskwesties en bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingsprojecten zoals rondom het Stadstheater, het Bartok – of Bestuurskwartier. Maar hoe dan ook kost de uitvoering van de ambities, zoals beschreven in de visie, veel geld en is daarmee afhankelijk van de financiële middelen die daarvoor de komende jaren beschikbaar zullen worden gesteld.

Beheer
Naast veel enthousiasme hebben we ook zorgen gehoord over het beheer van de huidige en toekomstige groene ruimtes in de binnenstad. Het huidige beheer in de binnenstad richt zich voornamelijk op bestrating en groen. Bewoners en bezoekers geven aan dat het huidige beheer ook te wensen over laat. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij het uitvoeren van de visie en is ook als randvoorwaarde opgenomen. Met het opstellen van de visie is duidelijk geworden dat de gewenste verschuiving van verharding naar groen tot een toename van beheer- en onderhoudskosten zal leiden. Het is nodig om een visie te ontwikkelen hoe met deze toename van beheerkosten kan worden omgegaan. Dit moet niet alleen op het niveau van de binnenstad maar stadsbreed bekeken worden. Bij het in beeld brengen van de beheerkosten moeten ook aspecten zoals klimaatwinst en circulariteit worden meegewogen. Bij dit alles staat een beheerbewuste aanpassing van de openbare ruimte voorop. Ook bewoners en ondernemers kunnen (onder voorwaarden) worden betrokken bij het onderhoud van beplanting in de straten. Ook kunnen er proefprojecten in de binnenstad worden opgezet om te testen en kennis te delen. Dit moet leiden tot een robuuste openbare ruimte die eveneens bestand is tegen de gebruiksdruk in de binnenstad, bij zoals bv. stadsfeesten en evenementen.

Jansbeek
Een aantal vragen hadden betrekking op de Jansbeek. Door de “Stichting Jansbeek boven water” is hierover een schriftelijke reactie ingediend. Deze is opgenomen in bijlage 6. Zoals hiervoor al is aangegeven biedt de Jansbeek kansen voor verkoeling in de binnenstad. Deze kansen zijn beschreven in de visie. Het gebruik van (beek)water in de binnenstad moet echter nog verder worden onderzocht. Er wordt een haalbaarheidsstudie gedaan naar het bovengronds brengen van de beek binnen het singelgebied.

Spelen
Er worden in de huidige situatie meer kansen gezien voor spelen in de binnenstad. Momenteel ontbreken speelelementen veelal in de binnenstad, maar er is vraag naar de integratie van spelaanleiding in de openbare ruimte. Spelen heeft in de visie een belangrijke plek gekregen. Er worden kansen beschreven voor spelen op verschillende plekken in de binnenstad. De gewenste locaties zijn de struinstraten, woonstraten, stadshoven en verborgen tuinen. Belangrijk is dat speelaanleidingen passend zijn bij de sfeer en het gebruik van de locatie om het gewenste gedrag uit te lokken, zowel nu als in de toekomst. Bij de keuze van de speelelementen staan duurzame materialen voorop.

Reacties t.a.v. fietsen
Een aantal keren is de overlast van (geparkeerde) fietsen aan de orde geweest. Er is inmiddels een fietsparkeerplan binnenstad opgesteld, een van de doelen is om de overlast van geparkeerde fietsen aan te pakken.

Hoe moeten we omgaan met parkeren van bakfietsen, waar kan men die kwijt in de binnenstad? Een bakfiets is een van de afwijkende vormen van een fiets. Nu kunnen deze net als de scooters bijvoorbeeld in de (bewaakte) stalling aan het Gele Rijdersplein gestald worden.

Daarnaast wordt de bereikbaarheid van de fietskelder op Johnny van Doorn als een knelpunt ervaren om daar je fiets te parkeren. Dit heeft betrekking op de openingstijden en de schuine helling. De rode loper die uitgelegd was werd gewaardeerd en leidde ertoe dat fietsers eerder afstapten om te lopen naar de entree. De gemeente Arnhem wil de openingstijden graag uitbreiden tot middernacht. Daarnaast kijken we ook naar het beter toegankelijk en zichtbaar maken van de stalling.

Reacties die betrekking hebben op andere projecten
Er zijn verschillende reacties gegeven die betrekking hebben op de uitwerking van projecten. M.n. de Rijnkade is hierbij een aantal keer genoemd. Deze reacties zijn teruggekoppeld aan de betreffende collega's die hiermee bezig zijn, zodat deze opmerkingen in die projecten kunnen worden bekeken en afgewogen.

Bewegend bos/Johnny van Doornplein
De recente aanpak van het Johnny van Doornplein leverde bijzonder positieve reacties op. Men is blij dat de fietsen zijn weggehaald en hier (tijdelijk) groen voor in de plaats is gekomen. Ook hebben we kritische reacties gehoord, onder andere over de grootte van de bakken waar de (bewegende) bomen in staan en het gemis van de zitplekken die zijn weggehaald op het Johnny van Doornplein. De huidige inrichting met bakken is een tijdelijke inrichting. De zitplaatsen zijn weggehaald in verband met de toenemende overlast op en rond het plein. Ze keren zeker terug, maar pas bij de uitvoering van het definitieve ontwerp voor dit plein. Dan verdwijnen ook de hoge bakken om plaats te maken voor een beplanting (en extra bomen) in de volle grond.

Vragen over wonen in de binnenstad
Er zijn enkele vragen gesteld over het bouwen van woningen en de leegstand van winkelpanden en boven winkels. De Visie Openbare Ruimte en Koele netwerk gaat over de openbare ruimte en niet over wat er zich afspeelt binnen de gebouwen. Maar leegstand van winkels en verdiepingen boven winkels hebben wel degelijk effect op de beleving en het functioneren van het centrum. Het heeft een negatieve uitstraling en daarmee ook een negatieve impact op de openbare ruimte en de beleving daarvan. De aanpak en oplossing van dit probleem ligt niet zozeer in de openbare ruimte als wel in de gebouwen en de ontwikkelingen die plaatsvinden in het centrum. De Omgevingsvisie geeft aan dat er

voor het centrum een ontwikkelperspectief opgesteld moet worden met een compacter winkelgebied en een studie naar verdichting met wonen in het centrum.
Vanwege deze opdracht, maar zeker ook vanwege de toenemende leegstand, zijn we inmiddels ook gestart met het maken van dit Ontwikkelperspectief voor de binnenstad.

Reacties m.b.t. overlast/gevoel van onveiligheid
Hoewel het onderwerp overlast niet direct onderdeel is van de visie zijn zorgen rondom toenemende overlast ook genoemd. Recente cijfers van het CBS laten zien dat niet alleen in Arnhem maar in heel Nederland het aantal dak- en thuislozen is toegenomen en daarmee ook de overlast en gevoel van onveiligheid op verschillende plekken in de openbare ruimte in de stad. De plekken met veel overlast, zogenaamde hotspots, zijn bij ons in beeld. Op deze plekken is er inzet door wijkveiligheidspartners. Door hen wordt de situatie aangepakt door o.a. interventies en intensivering van de inzet van straatcoaches, GGD en de stichting Barka die o.a. extra hulp en ondersteuning biedt aan dakloze EU-burgers. Daarnaast start per 1 juli 2024 de 24 uurs opvang en begeleiding voor dakloze niet-rechthebbende EU-burgers. Verder wordt momenteel onderzocht of we uitvoering kunnen geven om in pilotvorm in de zogenaamde ‘tussenuren’ (de uren dat inloopvoorziening Het Kruispunt en nachtopvang de Duif gesloten is) een beschutte ruimte overdag te creëren. Dit aanvullend op de reeds bestaande (24-uurs) voorzieningen. De overlastgevers zijn overigens niet uitsluitend dakloze of thuisloze mensen, maar betreft een diverse kwetsbare groep. Indien in de binnenstad of andere specifieke plekken in de stad sprake is van overlast of de sociale veiligheid niet goed is georganiseerd, ontvangen wij deze signalen graag zodat we daar gericht acties op kunnen zetten. Bewoners en ondernemers kunnen zich melden via het algemeen e-mailadres csa@leefomgevingarnhem.nl of bij het TLO- inloopspreekuur op de woensdagochtend van 09.00 tot 12.00 uur op de Steenstraat 66. Een melding doen via Fixi kan ook. De door bezoekers genoemde plekken, zoals de Looierstraat, zijn reeds bij ons in beeld.

Reacties m.b.t. openbare toiletten
Openbare toiletten zijn geen onderdeel van de visie openbare ruimte. In de binnenstad zijn er twee openbare toiletunits, die worden beheerd door de gemeente (Openbare Ruimte). Locaties: Nieuwstraat 25 en Willemsplein 45A (met ruime openingstijden van 08.00 tot en met 23.00 uur). Daarnaast bevinden zich in de binnenstad verschillende semiopenbare toiletten. Voor het overzicht over en gebruik van toiletten in de binnenstad wordt verwezen naar de zgn. HogeNood-app. Dit is een toiletapplicatie via de mobiele telefoon waarmee het dichtstbijzijnde openbare toilet of semiopenbare toilet te vinden is. Het toevoegen van extra openbare toiletten in de binnenstad is (te) kostbaar.

Overzicht bijlagen:

BIJLAGE 1 Participatiestrategie

BIJLAGE 2 Reactie van en antwoorden aan APCG

BIJLAGE 3 Gemeentepagina Arnhemse Koerier 11 mei 2024

BIJLAGE 4 Afbeeldingen panelen

BIJLAGE 5 Opgehaalde reacties communicatie 2-daagse 24 en 25 mei 2024

BIJLAGE 6 Toegestuurde reactie Stichting Jansbeek boven Water

BIJLAGE 1
Participatiestrategie

Communicatie/participatieaanpak

Visie openbare ruimte en koele netwerk binnenstad Arnhem

In het kort

Er zijn verschillende redenen voor een nieuwe visie op de openbare ruimte in de binnenstad:

- De binnenstad verandert van 'place to buy' naar 'place to meet'. Ook wordt er steeds meer gewoond in de binnenstad en dat vraagt om een andere inrichting van de openbare ruimte.
- De uitstraling laat momenteel te wensen over. Er is een mengelmoes van materialen, meubilair, stijlen en een (te) grote nadruk op verhardingen.
- Openbare ruimte in de binnenstad is schaars. Tegelijkertijd moet er heel veel in deze beperkte ruimte: winkelen maar ook verblijven en spelen, lopen maar ook fietsen, auto's en OV, parkeren voor de auto en fiets maar ook aantrekkelijke groene ruimtes. Riolering, kabels en leidingen in de bodem, maar ook ruimte voor bomen, water en energietransitie. Kortom: de optelsom aan functies is groter dan de beschikbare openbare ruimte. Er moeten duidelijke keuzes gemaakt worden voor de binnenstad op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie, vergroenen, mobiliteit, welzijn, gezondheid, beleving en esthetiek.
- De binnenstad is één van de meest hete en versteende gebieden van Arnhem. De 'kaarten' laten een hoge mate van hittestress zien. Het is de wens om te komen tot een koele route-netwerk, zodat mensen met een kwetsbare gezondheid op een aangename manier in de binnenstad kunnen verblijven.
- De natuurstenen bestrating die in veel winkelstraten ligt, levert teveel beheerproblemen op en versterkt het hitte-effect.

In de visie leggen we duidelijke kaders en spelregels vast zodat we houvast hebben bij nieuwe inrichtingen en bij beheer en onderhoudsplannen. Met de visie komen we ook tot een koel netwerk dat de hele binnenstad omvat. Op hoofdlijnen bestaat de visie uit:

1. een kaart met de hoofdstructuur van de binnenstad in verschillende typen ruimten: straten (winkelstraten, struinstraten, woonstraten) en plekken (pleinen, hoven en verborgen tuinen).
2. de spelregels (toolbox) die we hierover per type plek afspreken, zowel voor het koele netwerk als voor de openbare ruimte .

Waarom willen we hierover communiceren en participeren?

We willen bewoners, ondernemers, gebruikers, stakeholders en andere belanghebbenden informeren en raadplegen over de *visie openbare ruimte binnenstad en koele netwerk*. Omdat de binnenstad van iedere Arnhemmer is en we bezoekers een warm welkom willen geven en de verblijfskwaliteit willen verbeteren. En omdat plannen kwalitatief beter worden door kennis en inbreng van de gebruikers en bewoners van de binnenstad.

Daarnaast is de *visie binnenstad openbare ruimte en koele netwerk* een uniek project omdat we hiermee de klimaatopgave voor de hele binnenstad in één keer aanpakken. Deze aanpak op deze

schaal, in een compacte, versteende historische binnenstad is uniek voor steden in Nederland en Europa. Dat willen we aan onze inwoners laten zien en andere gemeenten en Europese partners mee inspireren.

Waarover informeren / raadplegen we de doelgroepen?

We informeren de doelgroepen over de volgende elementen:

- Het probleem / de aanleiding
- De conceptvisie die bestaat uit de kaart met de verschillende typen straten en plekken en de bijbehorende spelregels. Dat kunnen we laten zien aan de hand van de referentiebeelden en de schetsen die bureau Omgeving per type straat heeft gemaakt.
- Koele netwerk als uniek onderdeel in visie

We vragen de klankbordgroep en de publieksgroepen om mee te denken over de visie:

- Wat is goed aan het plan / de spelregels? Waar word je blij van?
- Wat mist er?
- Welke zorgen heb je? Welke knelpunten zie je?

M.b.t het groen kunnen we vragen stellen over:

- Uw mening over de grootte van het groen?
- Zou u zelf groen willen adopteren? Of toevoegen van eigen groen (wijzen op subsidie)?
- Wat is er nodig voor het onderhoud en beheer van het groen?

Doelgroepen

We onderscheiden de volgende gebruikers en stakeholders:

- Raad
- Klankbordgroep (PBA, APCG, Arnhem 6811 en SWOA)
- Algemene publieksgroepen Arnhem (zie bijlage voor toelichting)
- Georganiseerde publieksgroepen Arnhem (zie bijlage voor toelichting)

Factoren van invloed op communicatie/participatieaanpak

Voor we overgaan op de aanpak / strategie zetten we hier een aantal punten op een rij die van invloed zijn op de communicatiestrategie.

- Via andere participatietrajecten die onlangs in de binnenstad zijn gehouden zoals de wijkgroenagenda en het duurzaam mobiliteitsplan, is al veel bekend hoe stakeholders aankijken tegen de openbare ruimte in de binnenstad.
- Onderzoek zoals de *Arnhemse Leefbare Wijkenmonitor 2021* geeft beeld wat inwoners belangrijk vinden qua beleving van het centrum.
- Er zijn signalen van participatiemoeheid in de binnenstad. Er is afgelopen periode al veelvuldig en over verschillende onderwerpen geparticipeerd in de (binnen)stad.

Aanpak

De bovenstaande factoren maakt dat we kiezen voor verschillende manieren van communicatie/participatie met de stakeholders.

Doelgroep	Niveau van participatie	Vorm
Raad	Meeweten	Informeren over informatiedagen 24 en 25 mei
Klankbordgroep (6811, PBA, APCG, SWOA (vertegenwoordigd door APCG)	Meeweten: proces, voortgang en resultaten Meedenken: eigen ambities in visie, reageren op kaart en inrichtingsprincipes	Diverse fysieke overleggen (van start van project medio 2023 tot aan afronding/besluitvorming)
Algemene publieksgroepen en de georganiseerde publieksgroepen	Meeweten en meedenken: ▪ voortgang en eindresultaat project ▪ uniekheid visie: hele binnenstad voorbereid op veranderende klimaat ▪ kaart en inrichtingsprincipes	We koppelen het gesprek met de stad over de visie aan het wandelende bos. In het bos maken we op 24 en 25 mei tijdens een participatieweek/weekend een groene huiskamer waar we de inwoners informeren en met hen in gesprek gaan over de visie. Andere manieren waarmee we inwoners informeren zijn: een webpagina op arnhem.nl, ArnhemMail, social media en gedrukte media. We presenteren in juni de visie bij CASA.
Andere gemeenten	Meeweten: resultaten en uniekheid visie: de hele binnenstad als een koel netwerk (schaalgrootte in historische compacte binnenstad)	Persbericht via verschillende (vak)media na vaststellen visie
Life IP-partners	Meeweten: kennis en resultaten van de visie voor ontwikkeling van het klimaatadaptatiebeleid van hun eigen binnensteden	Via netwerk Life IP

Bijlage 1 algemene en geïnteresseerde publiekgroepen

Toeschouwers (algemene publiekgroepen)

- Inwoners (vanuit marketing i.p.v. gebruik)
- Dagjestocht mensen (idem)
- Stichting Creatief Arnhem (kunnen bijdragen aan identiteit Arnhem)

Geïnteresseerden (georganiseerde publieksgroepen)

- Inwoners binnenstad (doel: prettige leefomgeving, groen, maaiveld parkeren,eenrichtingsverkeer)

- Stichting Creatief Arnhem
- Casa Arnhem
- Vereniging Stadsschoon
- Citymarketing Arnhem
- Arnhem Klimaatbestendig
- Groen Arnhem
- VGGM
- Groene Rijders
- Connexxion
- Arnhemse Markten
- OKA
- Arnhems Hart
- Vecu
- City Centrum Arnhem
- Koninklijke Nederlandse Horeca afdeling Arnhem
- Kinderburgemeester
- Contactpersoon Spelen

Evenementenorganisatoren:

- Bridge to Bridge Swim
- Bureau Kessel
- Cafe Theater Festival
- Ciel Your event
- Cirque de la liberte
- Courage National Events B.V.
- CU2 B.V.
- De Melkfabriek Arnhem VOF
- DOCKS
- FDFA
- Free Your Mind Festival BV
- HAC
- Innovate
- Jelmer
- Keti Koti
- Koningsdag
- Luxor Live

- Matrixx
- Musis
- OV Korenmarkt
- PBA
- Robin Atema
- Sophie Schijf

BIJLAGE 2
Inkomende reactie van en antwoorden aan APCG
- A) Schriftelijke reactie APCG
- B) Reactie gemeente (afgestemd met APCG)

A)
Inkomende reactie van APCG op presentatie 11 maart 2024 door Buro Omgeving
Visie Openbare Ruimte en koel netwerk, hieronder ogenomen:

Wat opvalt is dat toegankelijkheid geen expliciete opgave of doelstelling is in de visie. Dat past niet bij de doelstellingen van de gemeente om een inclusieve stad te zijn en de ambities van de gemeente op het gebied van toegankelijkheid.
Daarom vinden wij dat een inclusieve (binnen)stad als hoofdprincipe zou moeten worden opgenomen en dat een toegankelijke, inclusieve openbare ruimte als onderdeel van de Arnhemse Stijl zou moeten worden benoemd.

De rode klinker krijgt een prominente plek in de Arnhemse Stijl. Zoals wij hebben aangegeven in de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep, is het feit dat de Arnhemse binnenstad vrijwel geheel met rode klinkers bestraat is een probleem voor de toegankelijkheid. Wij hebben toen het belang van heldere zonering van verschillende weggebruikers aangegeven. Een toegankelijke openbare ruimte vraagt om overzicht en enige voorspelbaarheid over hoe andere mensen zich zullen gedragen. Daarvoor zijn duidelijke visuele (en voelbare) signalen nodig, enkel een verschil in legpatroon van klinkers is hiervoor niet voldoende, er is echt onderscheidende bestrating nodig.

Kwalitatieve openbare ruimte
Hier moet in elk geval verwezen worden naar de normen van het handboek toegankelijke openbare ruimte. Die zijn stads breed het uitgangspunt bij inrichting van de openbare ruimte, dus ook bij de binnenstad.

Verder zijn er een aantal punten opgenomen die (potentieel) strijdig zijn met toegankelijkheid:
- Voorkom drempels en hoogteverschillen;

Uiteraard moet onnodig hoogteverschil worden voorkomen omdat dit problemen in toegankelijkheid kan geven. Echter, er werd in de presentatie ook gesproken over het weglaten van verhoogde stoepen. Dat is onwenselijk, omdat fietsers en auto's dan gemakkelijk op de stoep kunnen komen. Dit levert gevaarlijke en onoverzichtelijke situaties op voor mensen met een beperking. We zien dit nu al bijvoorbeeld bij het Kleine Oord en de Turfstraat. Uiteraard is het belangrijk om in gelijkvloerse oversteken te voorzien, door regelmatig bandverlagingen te maken.
- Meng verkeer waar mogelijk;

Dit is een ontoegankelijk uitgangspunt, shared space is een ontoegankelijk principe. Het gaat er vanuit dat je al je zintuigen kunt gebruiken om je te oriënteren en bewegen, waarbij op basis van oogcontact tussen mensen voorrang wordt bepaalt. Zoals aangegeven in de eerste klankbordgroep samenkomst, sluit dat mensen met een beperking uit. Iemand met een zintuigelijke beperking kan niet evenveel zintuigen gebruiken als mensen zonder beperking. Mensen die vanuit een psychische kwetsbaarheid of verstandelijke beperking prikkelgevoelig zijn, kun niet in zulke situaties geen overzicht houden. Het is dus noodzakelijk dat er fiets- en autovrije "loop"zones komen, waar voetgangers en mensen in (handbewogen) rolstoel of met scootmobiel op trage stand, zich veilig kunnen verplaatsen. Fietsers zijn een diverse groep, ook mensen met een elektrische rolstoel en scootmobiel zijn vaak 'fietser',

daarnaast bestaan er nog diverse aangepaste fietsen, zoals handbikes, driewielfietsen etc. Het mengen van auto's en fietsers is alleen mogelijk wanneer de snelheid van het verkeer laag is, anders is een apart fietspad noodzakelijk.

- Bescherm erfgoed en waardevolle gevels; belangrijke kanttekening hier is dat soms aanpassingen noodzakelijk is om deze voor iedereen toegankelijk te maken.
- Spelaanleidingen

Neem op dat deze inclusief ontworpen moeten worden, ook geschikt voor ouders en kinderen met een beperking. Benoem hiervoor de richtlijnen van het samenspeelnetwerk.
Alle gekozen foto's zijn van ontoegankelijke speelplekken, dat is niet het beeld dat uitgestraald zou moeten worden. Over gekozen beeldmateriaal en visualisatie zullen we aan het einde nog een toelichting geven.

Klimaatadaptatie
Dit is natuurlijk een collectief belang, we weten dat juist mensen met een beperking/ chronische ziekte net als andere groepen die te maken krijgen met discriminatie en uitsluiting, als eerste problemen zullen ondervinden van klimaatverandering.
Tegelijkertijd mag het niet zo zijn dat klimaatadaptatie mensen met een beperking verder uitsluit. Zorg dan ook dat bij klimaatadaptatie toegankelijkheid steeds weer randvoorwaarde is.

Vergroening
Dit kan goed samengaan met toegankelijkheid, maar daarbij moeten wel randvoorwaarden in acht genomen worden.
Overhangend en overgroeiend groen maakt de openbare ruimte slecht toegankelijk, zeker voor mensen met een visuele beperking.
Dat stel eisen aan hoe de plantvakken worden ingesloten en aan het beplantingsplan.
Kies voor lage, stekel, brandhaar en doornloze begroeiing aan de randen. Verder uit de looproute kan hogere begroeiing mogelijk zijn, maar je moet er ook vanuit zittend en kind perspectief overzicht kunnen houden.
Voor geveltuinen en begroeiing zijn strikte afspraken nodig met eisen aan beheer.
Bomen moeten hoogopgesnoeid worden, zodat er een afhangende takken zijn.
Tot slot vormen grote hoeveelheden stuifmeel in de lucht een probleem voor mensen met luchtwegaandoeningen. Dat wil zeggen dat er beter voor insecten bestoven begroeiing kan worden dan voor windbestuivers.

Vanuit prikkelgevoeligheid kan het toevoegen van groen positief werken voor een aangenamer verblijf in de binnenstad. Groen is rustiger om naar te kijken en kan bijdragen aan gevoel van ruimte en helpt ook om andere prikkels (zoals geluid) te dempen. Belangrijk is om het zo in te richten dat er niet als nog allemaal door mensen gemaakte (storende) elementen in komen zoals fietsen, borden etc.
Groene plekken die heel vol zijn met mensen helpen niet tegen prikkels. Natuurlijk zijn koele plekken om te kunnen verblijven wel belangrijk, maar denk bij de inrichting van het groen na hoe druk het er kan worden.
Niet alle groene plekken hoeven ook bedoeld te zijn om er te verblijven. Het Gele Rijdersplein is hier een mooi voorbeeld van. Dit is veel groen, ruimtelijk opgezet en nodigt niet uit om er te verblijven. Juist door die combinatie is het een fijne plek in het drukke centrum. Het is belangrijk om dit soort plekken te behouden en creëren en niet alle groene plekken in te richten voor recreatie.

Lichtnetwerk

Verlichting is belangrijk voor een toegankelijke binnenstad. Uitgangpunt moet zijn gelijkmatige verlichting, zonder verblindende bronnen. Scherpe overgangen tussen licht en donker moeten worden voorkomen, evenals flikkerende lichten.
Indien niet goed toegepast zorgt verlichting juist voor verslechteren van toegankelijkheid en kan zelfs gevaarlijk zijn voor mensen met bijvoorbeeld epilepsie.

Percentages verharding
Hoe is toegankelijkheid meegenomen in het bepalen van deze percentages? Met name van de tuinen (max 10%) vragen wij ons af of dit voldoende om de tuinen toegankelijk te maken/houden? Belangrijk om daarbij te realiseren dat halfverharding in de binnenstad geen toegankelijke manier van bestraten is.
Hierover is afstemming met toegankelijkheidsadviseurs van openbare ruimte noodzakelijk.

Inspiratieschetsen
Johnny van Doornplein: Zorg dat er een duidelijke route voor fietsers komt naar de fietsenstalling, maak daar ook echt een oversteeksituatie van voor voetgangers.
Land van de Markt: Zorg dat mensen niet per ongeluk in de fontein terecht kunnen komen, nu geen enkele geleiding om hier houvast te geven geschetst.
Nieuwe plein: Ongewenst daar de GPP’s te verwijderen, zijn veel gebruikt, belangrijke plek om de stad in te gaan.
Nieuwstraat: huidige schets ziet eruit alsof hier de bedoeling is om beleefbaar groen te maken, wat er dan weer zeer ontoegankelijk uitziet. Groen dat beleefbaar moet zijn, moet dat voor iedereen zijn, er kan ook gekozen worden voor groen om naar te kijken, dan zou het voor niemand toegankelijk moeten zijn.

Visualisering van de visie
Wat opvalt is dat de gebruikte personages in de visie niet echt een representatie van de Arnhemse inwoners zijn. Het zijn allemaal witte mensen zonder (zichtbare) beperking. Bij het maken van een visie voor de stad is een goede representatie van haar inwoners belangrijk. De gemeente heeft zelf onderzoek laten doen hoe inwoners van minderheidsgroepen zich vertegenwoordigd voelen in de communicatie. Wij adviseren hierover contact op te nemen met Jozé van den Hurk (communicatie adviseur gemeente Arnhem), hij kan de visie van de gemeente hierop toelichten.
Vanuit ons vinden wij het belangrijk dat in elke visualisatie die (in opdracht van) de gemeente maakt, ook representatie van inwoners met een (zichtbare) beperking is en dat toegankelijkheidselementen zichtbaar aanwezig zijn. Dat wil zeggen dat routegeleiding voor mensen met een visuele beperking ook in schetsen te zien is op de plekken waar die in werkelijkheid zou moeten komen, dat bandverlagingen voor mensen die niet van de stoep kunnen stappen worden ingetekend etc.
Op die manier laat je als gemeente vanaf het begin zien dat je de stad voor iedereen ontwerpt. Alle huidige inspiratieschetsen zien er niet (goed) toegankelijk uit, dat is niet het gewenste startpunt.

B)
Antwoorden op reacties APCG
Visie openbare ruimte
28 mei 2024

ALGEMEEN
- Een inclusieve (binnen)stad als hoofdprincipe opnemen
- Dit is meegenomen in de Arnhemse stijl en de basis ingrediënten. Dit is de basis van het hele document. Deze ingrediënten zijn in elk type plek geïntegreerd.

- Een toegankelijke, inclusieve openbare ruimte als onderdeel van de Arnhemse Stijl benoemen
- Dit is meegenomen en aangepast onder de basis ingrediënten van de Arnhemse stijl

- Onderscheidende bestrating nodig
- Naar aanleiding van deze opmerking is een onderscheid in kleur aangebracht in de verharding van de type straten.
- Waar dit in de uitwerking niet mogelijk (of vanuit gebruik niet nodig) is, zal dit worden gedaan door gebruik te maken van verschillende texturen in het materiaal

KLIMAATADAPTATIE VERSUS TOEGANKELIJKHEID
- Zorg dan ook dat bij klimaatadaptatie toegankelijkheid steeds weer randvoorwaarde is (verwerken in tekst)
- De link tussen beheer en toegankelijkheid is uitdrukkelijk benoemd in het document.

VERGROENING
- Overhangend en overgroeiend groen mag geen belemmering vormen (slechte toegankelijkheid)
- Dit is tekstueel aangepast in de bouwstenen en de uitwerking van de type straten.
- In de toekomst zal bij elk project zorgvuldig worden onderzocht of groen de openbare ruimte goed toegankelijk maakt.

- Kies voor lage, stekel, brandhaar en doornloze begroeiing aan de randen. Verder van de looproute kan hogere begroeiing toegepast worden, maar vanuit zittend perspectief (ook vanuit een kind) moet overzicht behouden kunnen worden
- Dit is tekstueel meegenomen in de bouwstenen

- Beheer: bomen moeten hoogopgesnoeid worden om afhangende takken te vermijden
- Dit is tekstueel meegenomen in de bouwstenen

- Bij keuze van beplantingssoorten gaat de voorkeur naar planten die door insecten worden bestoven dan windbestuivers (luchtwegen)
- Hierin zit een tegenstrijdigheid met de ambitie volgens biodiversiteit. En daardoor de algemene gezondheid van bewoners.
Er is advies gevraagd bij de Wageningen Universiteit t.a.v. pollenallergenen, zodat we bij de plantenkeuze bepaalde soorten die veel problemen geven voor mensen met longaandoeningen kunnen aansluiten. We kunnen niet per definitie alle windbestoven planten uitsluiten omdat dit ten koste gaat van de biodiversiteit.
- Volgens het laatste wetenschappelijke onderzoek in Europa, waaronder studies in Nederlandse steden, zijn er niet genoeg insecten om planten te bestuiven. Daarom brengt het kiezen van alleen planten die afhankelijk zijn van bestuiving door insecten de biodiversiteit, vooral bomen, in stedelijke gebieden in gevaar.
- We hebben kennis genomen van de voorkeur die jullie hebben aangegeven maar alles afgewogen hebben we op basis van bovengenoemde argumenten de tekst niet 1 op 1 overgenomen. De beplantingssoorten maken ook geen onderdeel uit van het handboek toegankelijkheid.

- *Toevoegen in tekst:* **Niet alle groene plekken hoeven bedoeld te zijn om er te verblijven**. Het Gele Rijdersplein is hier een mooi voorbeeld van. Dit is veel groen, ruimtelijk opgezet en nodigt niet uit om er te verblijven. Juist door die combinatie is het een fijne plek in het drukke centrum. Het is belangrijk om dit soort plekken te behouden en creëren en niet alle groene plekken in te richten voor recreatie.

- Recreatie wordt aangetrokken in bepaalde delen van stadshoven en pleinen. De verborgen tuinen en kleine stadshoven zijn de luwere plekken en zijn bedoeld om rust te bieden aan bewoners en bezoekers. De tekst is hierop niet helemaal 1 op 1 overgenomen.

VERBORGEN TUINEN
- **Halfverharding** verborgen tuinen = toegankelijkheid is hier belangrijk, afstemming nodig met toegankelijkheidsadviseurs van openbare ruimte
- Dit is tekstueel overgenomen en verduidelijkt
- Opmerking: 10% verharding uit visie, uitgangspunt zo veel mogelijk groen en toegankelijke routes. Je zet jezelf anders te veel vast. We nemen een nuancering mee in de tekst.

INSPIRATIESCHETSEN
- Johnny van Doornplein: Zorg dat er een duidelijke route voor fietsers komt naar de fietsenstalling, maak daar ook echt een oversteeksituatie van voor voetgangers.
- Nieuwe plein: Ongewenst daar de GPP's te verwijderen, zijn veel gebruikt, belangrijke plek om de stad in te gaan.
- Nieuwstraat: huidige schets ziet eruit alsof hier de bedoeling is om beleefbaar groen te maken, wat er dan weer zeer ontoegankelijk uitziet. Groen dat beleefbaar moet zijn, moet dat voor iedereen zijn
- Land van de Markt: geleiding rond verneveling/fontein
- De inspiratieschetsen dienen als inspiratieschetsen en kunnen dus nog niet gelezen worden als uitgewerkte ontwerpen.
- Deze opmerkingen worden meegegeven als randvoorwaarden voor de inspiratieschetsen in de onderzoeksnota, zo kunnen deze als leidraad worden gebruikt bij een verdere uitwerking van deze plekken.
- De personen in de beelden werden aangepast, mensen met rolstoelen en andere huidskleuren werden toegevoegd.

KWALITATIEVE OPENBARE RUIMTE
- Verwijzen naar de normen van het handboek toegankelijke openbare ruimte.
- Dit is verwerkt in het inleidend stukje van de bouwstenen rond kwalitatieve openbare ruimte
- De Arnhemse Standaard Toegankelijkheid openbare ruimte, september 2023 is toegevoegd. .
- Voorkom drempels en hoogteverschillen **= onwenselijk om verhoogde stoepen weg te laten**
- Dit wordt gekaderd in relatie tot integrale toegankelijkheid.
- We gaan dit in per project goed onderzoeken (checken) zodat het conform het handboek toegankelijkheid is.
- Meng verkeer waar mogelijk = **shared space is een ontoegankelijk principe**. Het gaat er vanuit dat je al je zintuigen kunt gebruiken om je te oriënteren en bewegen, waarbij op basis van oogcontact tussen mensen voorrang wordt bepaalt. Zoals aangegeven in de eerste klankbordgroep samenkomst, sluit dat mensen met een beperking uit
- Dit werd tekstueel verduidelijkt, het hoofdprincipe voor de binnenstad is dat de voetganger op 1 staat. Dit doen we door de uitbreiding van de voetgangerszone.
- De uitspraken die de visie doet is gelinkt aan de ruimtelijke impact van "shared space", niet het verkeerskundige
- In de visie wordt duidelijk opgenomen dat daar waar gemotoriseerd verkeer aanwezig is, rekening gehouden moet worden met de integrale toegankelijkheid.

- Bescherm erfgoed en waardevolle gevels = noot toevoegen in bundel, dat **soms aanpassingen noodzakelijk zijn om deze voor iedereen toegankelijk te maken.**
- Dit is tekstueel meegenomen

- **Spelaanleidingen** = neem volgende zaken mee in de tekst = deze moeten inclusief ontworpen worden, ook geschikt voor ouders en kinderen met een beperking. Benoem hiervoor de richtlijnen van het samenspeelnetwerk.
- Dit is tekstueel meegenomen

VERLICHTING
- Geen scherpe overgangen van licht naar donker
- Dit werd meegenomen als uitgangspunt in de Arnhemse stijl
- Uitgangspunt gelijkmatige verlichting

BEELDEN
- Alle huidige beelden zien er niet (goed) toegankelijk uit
- Bandverlagingen stoep intekenen
- Routegeleiding toevoegen
- In de beelden van de type straten werd een kleurcontrast toegevoegd. Rode gebakken steen met een natuursteen band in een onderscheidende, contrasterende kleur als routegeleiding.
- Bandverlaging stoep is niet van toepassing in de beelden
- Voor de winkelstraat werd een scenario opgemaakt waarbij de het kleurverschil in bestrating werd gehouden
- Beplanting zal in de toekomst een belangrijke routegeleider worden
- De visie moet gezien worden als een leidraad voor de uitwerking van concrete projecten. Dat betekent dat voor elk project de toegankelijkheid primaire zal worden gecheckt op alle aspecten die in het handboek zijn beschreven

BIJLAGE 3
Gemeentepagina Arnhemse Koerier 11 mei 2024

Arnhem, de koelste en ‘coolste’ binnenstad van Nederland

In de binnenstad van Arnhem wordt gewoond, gewerkt, gewinkeld en we genieten er van horeca, een rijk cultuuraanbod en evenementen. Er gebeurt veel. In 2040 zal de binnenstad van Arnhem minder winkels hebben, maar ook zullen er meer woningen zijn en is er meer ruimte voor cultuur en werken. Daarnaast is de openbare ruimte onvoldoende voorbereid op het veranderende klimaat. De binnenstad is de heetste plek van Arnhem en bij hevige regenbuien is er wateroverlast. Dat betekent dat de openbare ruimte mee moet veranderen en meer ruimte moet bieden voor prettig verblijven en ontmoeten en er is meer ruimte nodig voor de voetganger. Daarom maken we de visie ‘Openbare Ruimte en Koele Netwerk’

In de visie staan kaders voor de inrichting van de openbare ruimte in de binnenstad. Het DNA van Arnhem moet met de visie beter tot haar recht komen en de binnenstad wordt leefbaarder door groen en bomen toe te voegen. Er is meer aandacht voor verblijven en ontmoeten en voor een netwerk van koele plekken en routes, zodat iedereen prettig kan verblijven in de ‘coolste binnenstad van Nederland’. De voetganger staat hierbij op 1 en er is aandacht voor een inclusieve inrichting.

Handleiding voor inrichten openbare ruimte
Met deze visie hebben we een handleiding voor het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte en er staat in hoe we in de toekomst projecten in de binnenstad gaan uitvoeren. In de visie zijn spelregels opgenomen voor hoe verschillende plekken en straten in de Arnhemse binnenstad,

toegankelijk en veilig voor iedereen.
Samen met vertegenwoordigers van de bewoners, ondernemers en belangenorganisaties werken we aan de visie. Verwacht wordt dat deze visie voor de zomer wordt afgerond. Daarna wordt de visie ter besluitvorming voorgelegd aan het college en de gemeenteraad.

De conceptvisie bestaat uit een aantal hoofdprincipes die onder andere betrekking hebben op:
- Aantrekkelijke entrees voor bezoekers en bewoners van de binnenstad/
- Een koel netwerk langs plekken in de binnenstad waar hitte- of wateroverlast is.
- Verschillende groene plekken waar je elkaar kan ontmoeten en waar verblijven (in de schaduw) centraal staat, maar ook kunt spelen.
- Verschillende type straten die elk een eigen inrichting krijgen die past bij het karakter van het type straat, waarbij er in ieder geval aandacht is voor verkoeling en verblijfskwaliteit.

Kijk op www.arnhem.nl/visiebinnenstad voor uitgebreidere informatie over de visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk binnenstad.

Informatiedagen 24 en 25 mei

Op vrijdag 24 en zaterdag 25 mei staan we tussen 9.00 en 16.00 uur op het Johnny van Doornplein om Arnhemmers te informeren over de conceptvisie. U kunt dan uitwerkingen zien van de visie en vragen stellen of opmerkingen op de visie delen.

© OMGEVING

Om een beeld te geven van hoe verschillende plekken er mogelijk in de toekomst uit zouden kunnen komen te zien, zijn voor een aantal plekken sfeerbeelden gemaakt. Dit is nog geen definitief ontwerp, maar het laat zien wat er mogelijk is binnen de visie als we de spelregels gebruiken, wat belangrijk is en ook hoe het beeld van de openbare ruimte kan gaan veranderen.

BIJLAGE 4
Afbeeldingen panelen

Visie openbare ruimte en koele netwerk

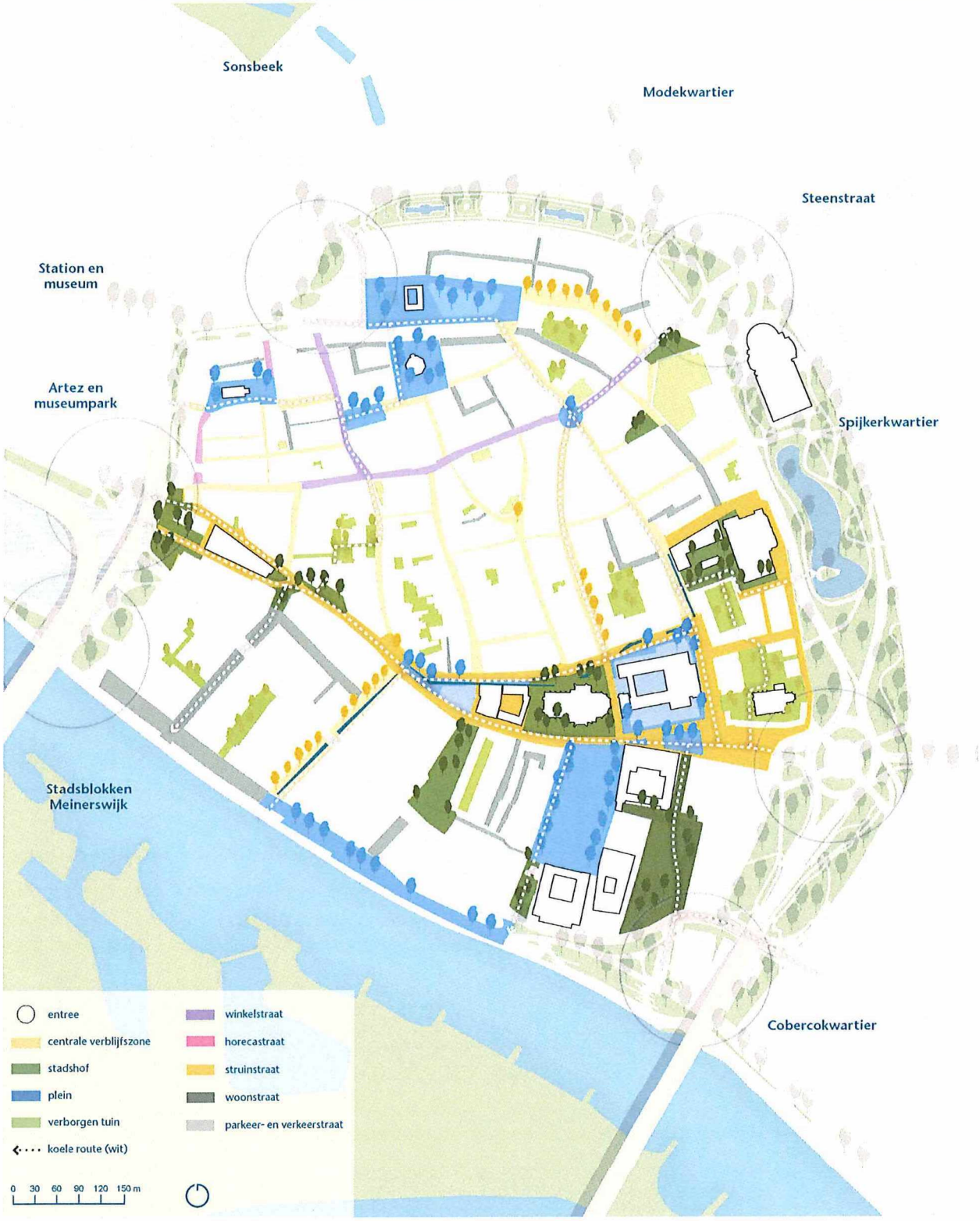

"Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk" geeft de kaders voor de inrichting van de openbare ruimte in de binnenstad. Waarbij het DNA van Arnhem beter tot haar recht komt en de binnenstad groener wordt en meer bomen heeft. Waar meer aandacht is voor verblijven en ontmoeten. Waar een netwerk van koele plekken en routes is zodat iedereen aangenaam kan verblijven in de koelste en "coolste" binnenstad van Nederland. Waar de voetganger op 1 staat en aandacht is voor een inclusieve inrichting.

"De koelste en "coolste" binnenstad van Nederland."

Gemeente Arnhem OMGEVING Klimaat Adaptatie

De onderdelen van de openbare ruimte

Aantrekkelijke entrees

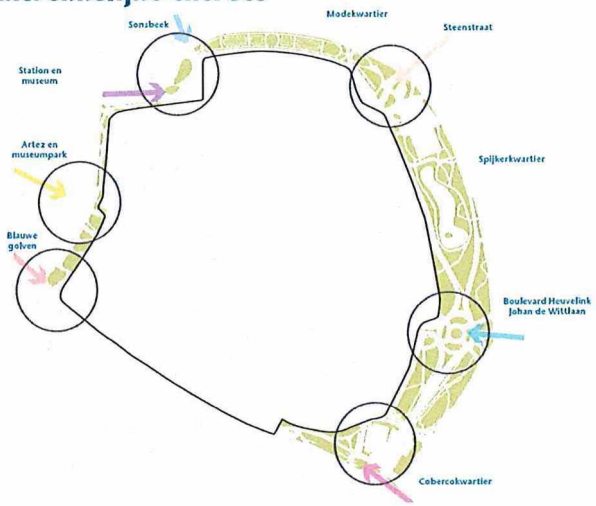

In de toekomst willen we heldere en aantrekkelijke entrees creëren voor de binnenstad. Ze verbinden de binnenstad via de Singel naar de omliggende wijken. Vanaf hier staat de voetganger op nummer 1.

Centrale verblijfszone

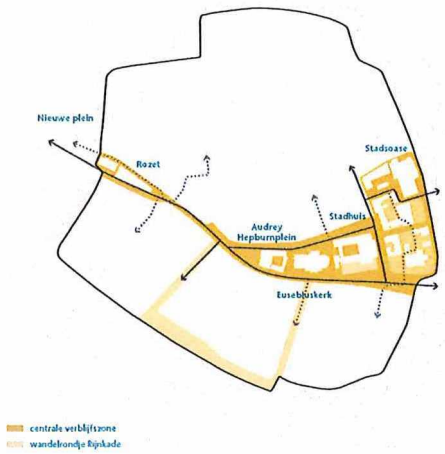

Deze zone is de historische breuklijn tussen de Middeleeuwse stad en de wederopbouwstad. Een plek waar verblijven, ontmoeten en verbinden centraal staat.

Rijnkade

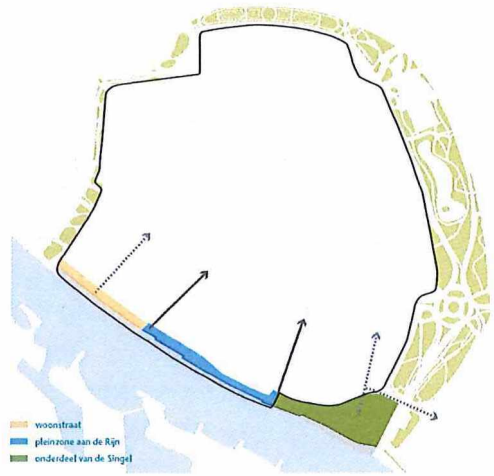

De Rijnkade is een speciale plek om te verblijven. In de visie wordt dit nog verder versterkt met een pleinzone op de bovenkade. Een wandelrondje zal op een veilige en aantrekkelijke manier de Rijnkade verbinden met de centrale verblijfszone.

Koele netwerk

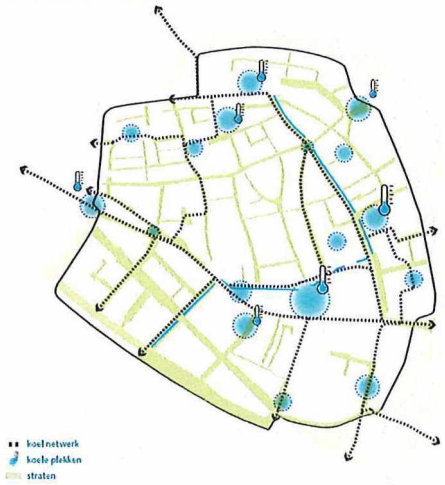

Het koele netwerk brengt verkoeling in de binnenstad. Het gaat langs de verschillende plekken en straten in de stad waar hitte- of wateroverlast is en maakt een netwerk van koele routes en plekken. Een koel netwerk op maat van de hele binnenstad is uniek voor Nederland.

Type plekken

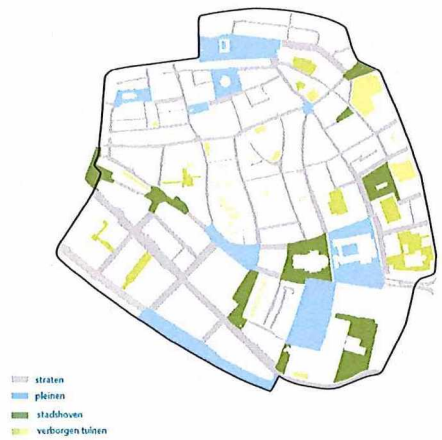

De plekken in de binnenstad waar je elkaar kunt ontmoeten en waar je kunt verblijven zijn nu grotendeels versteend. Naast de pleinen worden 2 nieuwe groene type plekken toegevoegd: de stadshoven en verborgen tuinen. Zo komen er meer groene plekken in de stad waar je in de schaduw kan verblijven en spelen.

Type straten

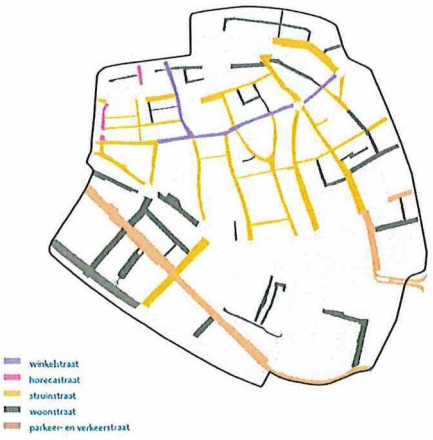

In de toekomst willen we een herkenbare binnenstad. Elk type straat krijgt een inrichting die past bij het karakter van het type straat, waarbij er in ieder geval aandacht is voor verkoeling en verblijfskwaliteit.

Gemeente Arnhem
OMGEVING
Klimaat Adaptatie
Mede gefinancierd door de Europese Unie

Een koel netwerk in de binnenstad

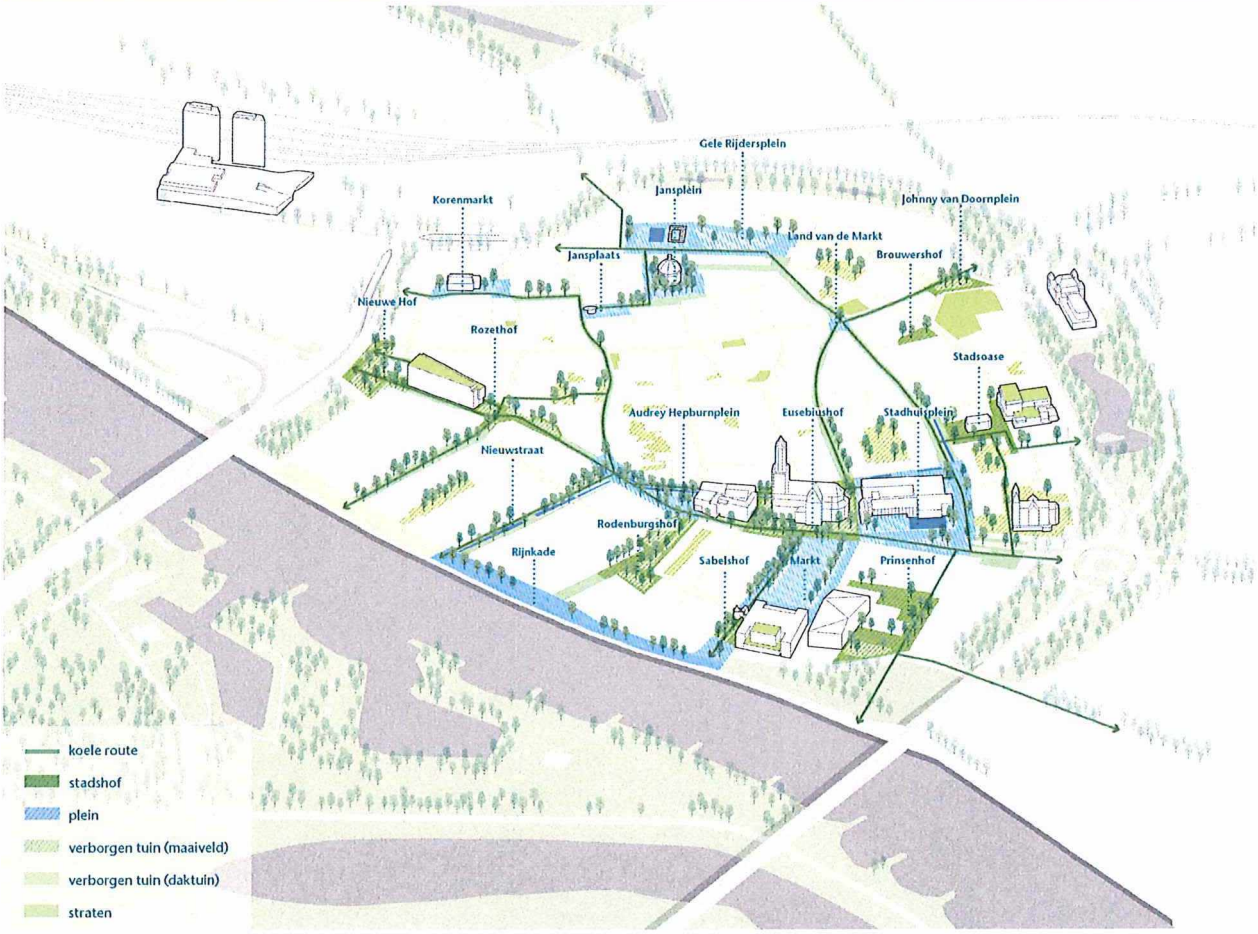

De bouwstenen voor een klimaatadaptieve stad

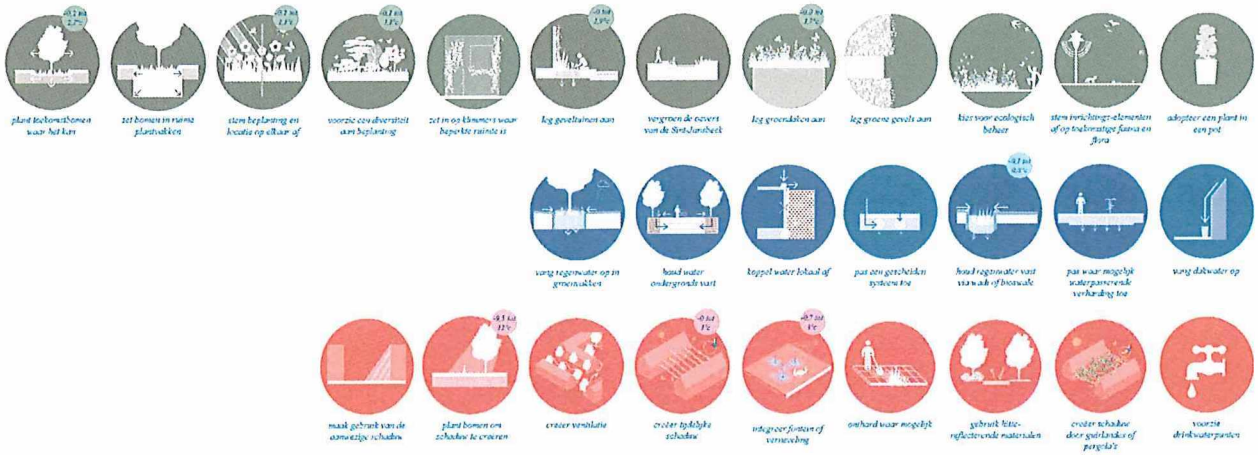

We willen de klimaatopgave voor de hele binnenstad aanpakken door te bouwen aan een netwerk van koele routes en plekken. Dat is uniek voor Nederland. Dit netwerk gaat langs de plekken in de stad waar het nu op warme dagen heel heet wordt of waar wateroverlast is bij een flinke regenbui. Maar het stopt niet alleen bij deze routes. De stad Arnhem heeft als ambitie de hele binnenstad in de toekomst te verkoelen en om daarmee de koelste en "coolste" binnenstad van Nederland te worden.

De bouwstenen geven aan hoe dit kan in de toekomst. Zij bieden voorbeelden om de binnenstad klimaatadaptief te maken. Hoe kan er worden vergroend in de smalle steegjes? Hoe kunnen we de binnenstad verkoelen? En hoe kunnen we omgaan met het water in de toekomst?

"We maken de binnenstad klimaatadaptief!"

Gemeente Arnhem
OMGEVING
Klimaat Adaptatie
Mede gefinancierd door de Europese Unie

De klimaatopgave in de binnenstad

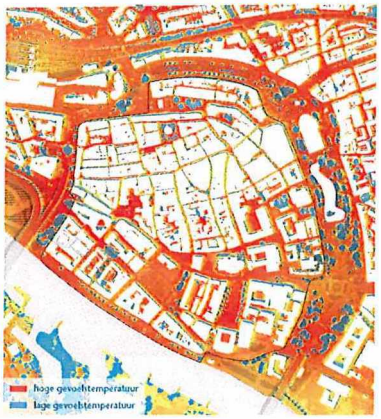

Hitte & wind
Tijdens warme dagen wordt het erg heet in de binnenstad. Vooral op plekken waar veel verharding is en weinig schaduw zoals het Audrey Hepburnplein, het Eusebiushof, rond het Stadhuis en de horecapleinen. Verkoeling is hier in de toekomst gewenst. Hierbij kan op bepaalde plekken slim gebruik worden gemaakt van de wind.

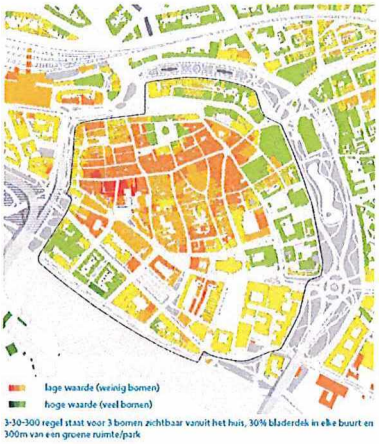

Groen: 3-30-300 regel
Op dit moment zijn er weinig groene plekken in de binnenstad. Dit laat ook de kaart van de 3-30-300 regel zien, in het bijzonder in de westelijke zone van de historische binnenstad en langs de Rijnkade. Het is gewenst meer groene ruimtes te maken in de binnenstad en op zoek te gaan naar manieren om de biodiversiteit te vergroten.

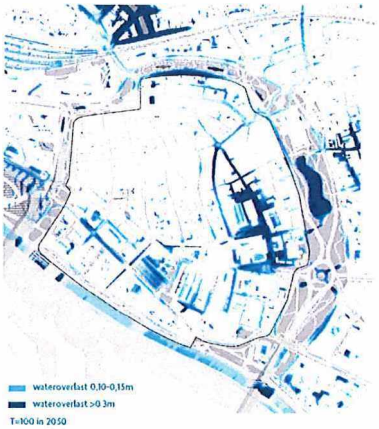

Water
In de binnenstad is er vooral wateroverlast op lager gelegen plekken met veel verharding. Er is wateroverlast in de Beekstraat en Bovenbeekstraat. Er zijn al heel wat acties uitgevoerd om problemen tegen te gaan. Toch liggen er nog heel wat kansen om water op te vangen en lokaal vast te houden.

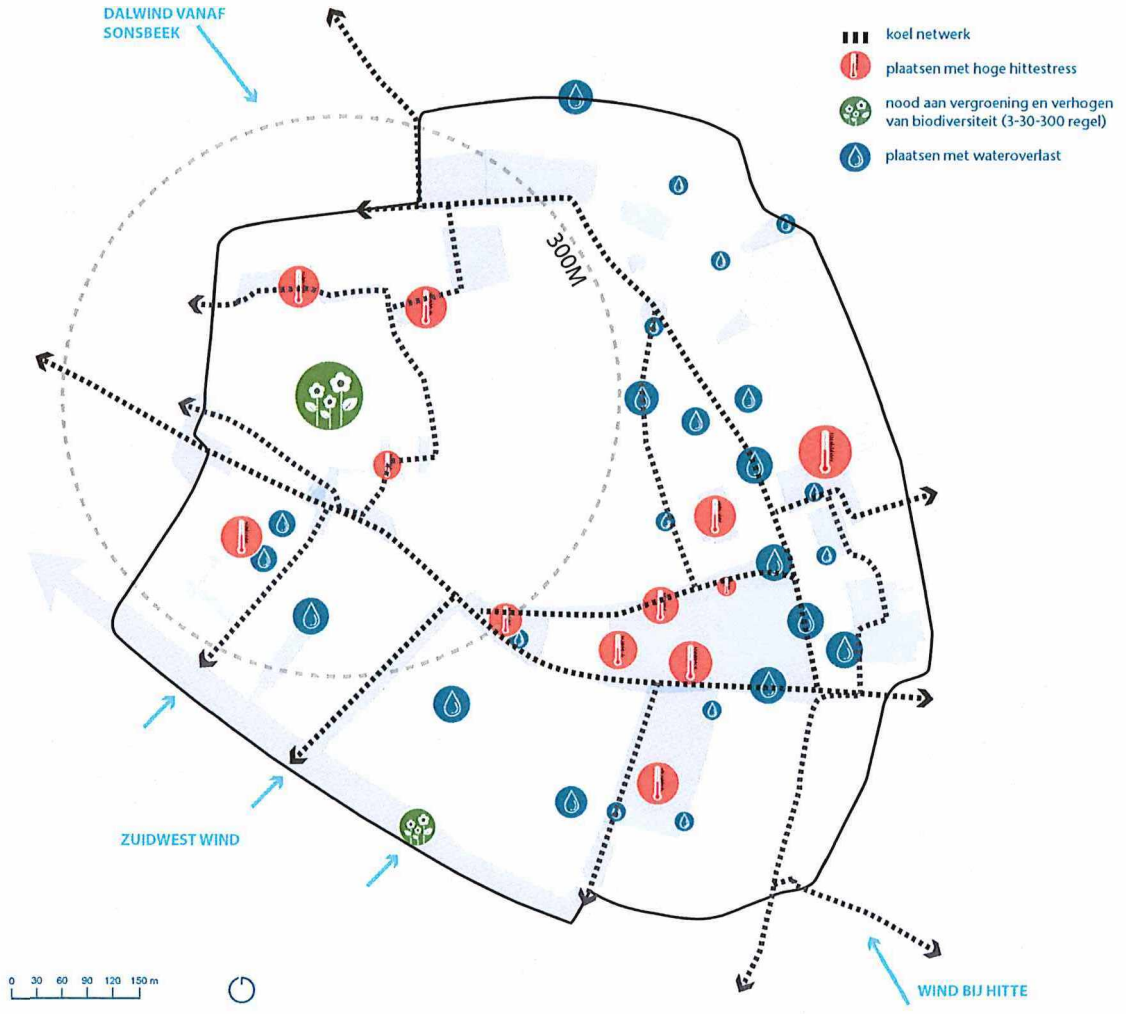

De binnenstad van Arnhem heeft te maken met het veranderend klimaat. Tijdens warme dagen wordt het erg heet in de binnenstad. Dat komt de leefbaarheid niet ten goede voor mens, plant en dier. Daarom is het gewenst om in de toekomst meer aandacht te geven aan schaduw, verkoeling alsook het voorzien van zones voor wateropvang.

"Er is behoefte aan meer schaduw en verkoeling in de binnenstad."

Gemeente Arnhem · OMGEVING · Klimaat Adaptatie · Mede gefinancierd door de Europese Unie

Het DNA van de binnenstad

De Arnhemse stijl

De visie probeert een duidelijke en herkenbare identiteit te maken voor de binnenstad, door middel van een eenvoudige, leesbare en toegankelijke huisstijl: de Arnhemse stijl.
De Arnhemse stijl bouwt verder op de al bestaande onderdelen in de binnenstad en streeft ernaar om de drie kernwaarden groen, creativiteit en vrijheid duidelijker zichtbaar te maken. Deze stijl beschrijft de regels voor de herinrichting van de openbare ruimte.

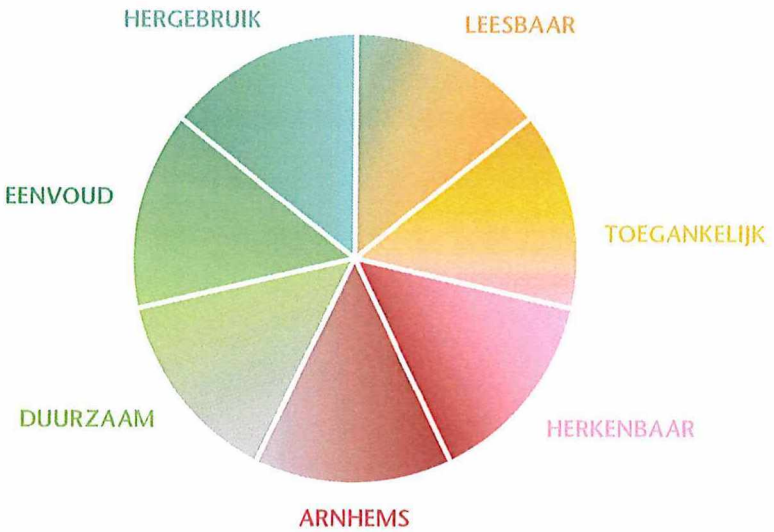

De 4 basisingrediënten

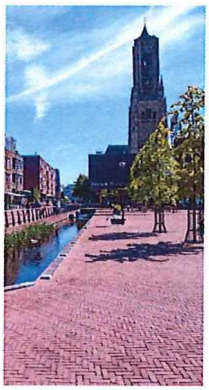

De rode gebakken steen is de basis

De rode gebakken steen is in grote aantallen aanwezig. Ze is kenmerkend voor de binnenstad. Vanuit duurzaamheids-overwegingen en het idee van hergebruik kiezen we ervoor om één basismateriaal te gebruiken, zodat we dit bij toekomstige projecten kunnen hergebruiken.

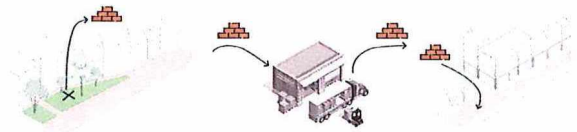

stap 1: heraanleg woonstraat (vergroening) stap 2: opslag in circulatiebank stap 3: hergebruik bij heraanleg

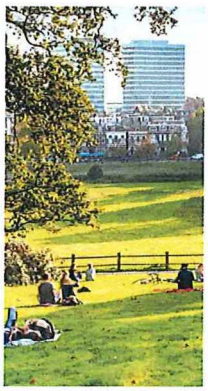

Het groene DNA versterken

Arnhem staat bekend als groene stad, dit groene DNA willen we beter zichtbaar maken in de binnenstad. Door de vergroening van de binnenstad zal ook de leef-, woon- en verblijfskwaliteit verbeteren.

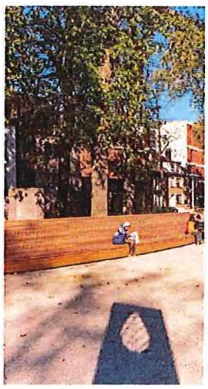

Toegankelijk voor iedereen en voetganger op 1

De binnenstad is in de eerste plaats het domein van de voetganger. Het is essentieel dat iedereen er zich vrij kan bewegen, spelen en verblijven en zich daarbij comfortabel en veilig voelt: inclusief en toegankelijk. Daarnaast kan straatmeubilair de herkenbaarheid van de binnenstad versterken.

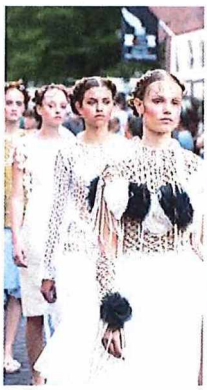

De creatieve sector zichtbaar maken

Arnhem staat bekend als een creatieve stad met talloze creatieve ondernemers, deze creativiteit is nog te weinig zichtbaar in de binnenstad. De Arnhemse stijl wil deze creatieven een podium geven en hen uitnodigen in de openbare ruimte hun werk zichtbaar te maken.

Principes voor de toekomst

Type straten

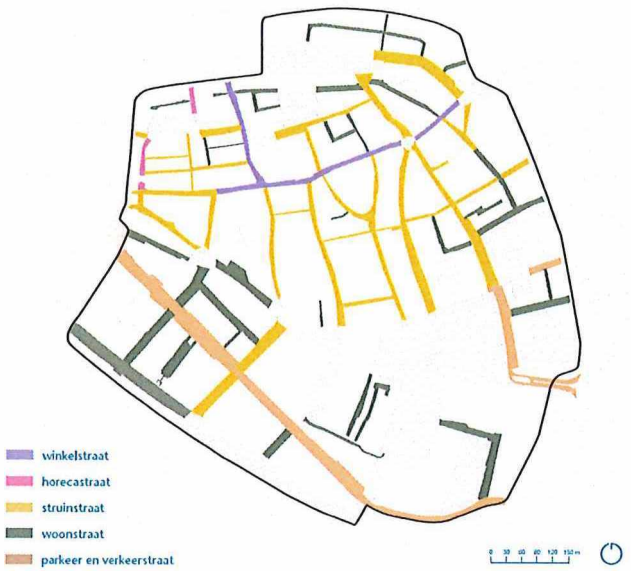

"We willen de Arnhemse kernwaarden zichtbaar maken in de straten."

Straten zijn belangrijke openbare ruimtes in de binnenstad. We willen de binnenstad omvormen tot koelste en "coolste" binnenstad van Nederland. Daar spelen deze straten een belangrijke rol in. Door verkoeling en vergroening kunnen we wonen en verblijven in de binnenstad prettiger maken en de Arnhemse kernwaarden beter zichtbaar maken.

Hoe? Dit hangt af van de breedte en het gebruik van de straat. Door de straten verschillend in te richten, weten inwoners en bezoekers in wat voor soort stuk van de binnenstad ze zijn en wat je daar kan verwachten. Op de afbeeldingen kan je zien hoe de verschillende straten er in de toekomst zouden kunnen uitzien.

Winkelstraten

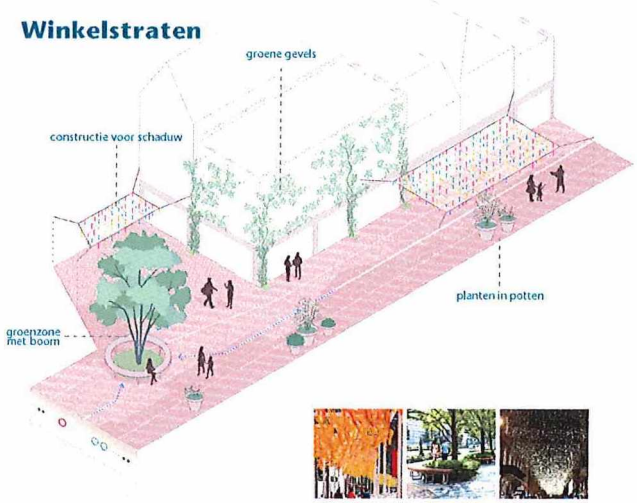

Het winkelen, de toegankelijkheid en de zichtbaarheid van de winkels staat voorop. In de zomer wordt ingezet op het creëren van tijdelijke schaduw. Bomen, planten in potten en groene gevels geven een groener uitzicht aan dit type straat.

Struinstraten

Dit zijn straten waar een mix is van bijvoorbeeld winkels, wonen, bedrijfjes en ambachten. Hier is het belangrijk om (beschaduwde) ruimte te maken zodat je er fijn kunt verblijven, ontmoeten en winkelen. Waar ruimte is voor groen (het DNA van Arnhem) en waar water opgevangen kan worden.

Horecastraten

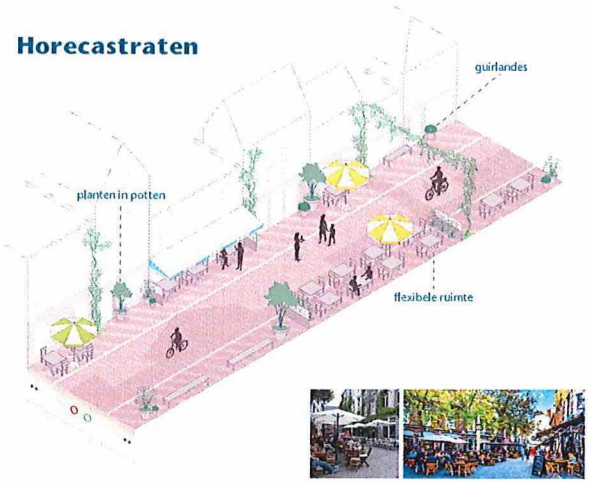

In de horecastraat vind je een concentratie van restaurants en cafés. Deze straten zijn levendig en drukbezocht. Dit moet ook zo blijven in de toekomst. Er wordt gekozen voor het creëren van tijdelijke schaduw. Klimplanten en planten in potten dragen bij aan een hogere verblijfskwaliteit.

Woonstraten

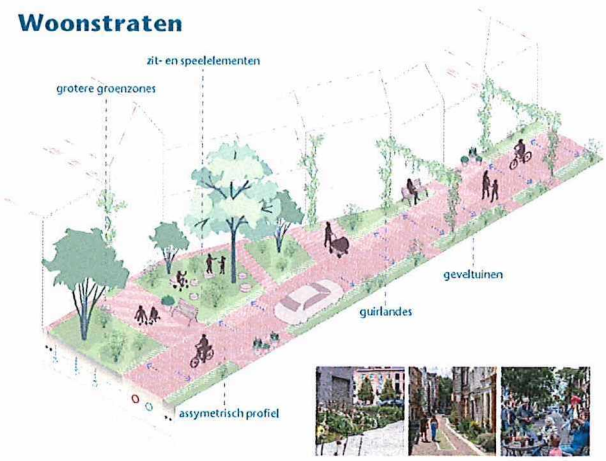

Een woonstraat is een straat met vooral wonen of woon-gerelateerde functies. In deze straten is er de meeste ruimte voor vergroening. Dit kan door het aanbrengen van geveltuintjes, grotere groenzones en het aanplanten van bomen. Zo zal het nog fijner wonen zijn in deze straten!

Gemeente Arnhem · OMGEVING · Klimaat Adaptatie · Life · Medegefinancierd door de Europese Unie

Principes voor de toekomst

"De stadshoven en verborgen tuinen worden de groene oases van de binnenstad."

Type plekken

De belangrijkste plekken in de openbare ruimte van de binnenstad zijn nu allemaal versteend. Het zijn allemaal pleinen. Ze zien er vaak hetzelfde uit en vertellen niet veel over de identiteit van de plek. Dat wil de stad Arnhem in de toekomst aanpakken. Naast de pleinen worden er 2 nieuwe groene type plekken toegevoegd. De stadshoven en de verborgen tuinen. Hieronder kan je lezen wat het verschil is tussen de type plekken en hoe deze er in de toekomst zullen uitzien. Hierbij kijken we naar hoe de plekken worden verkoold en vergroend in relatie tot hun gebruik.

Pleinen

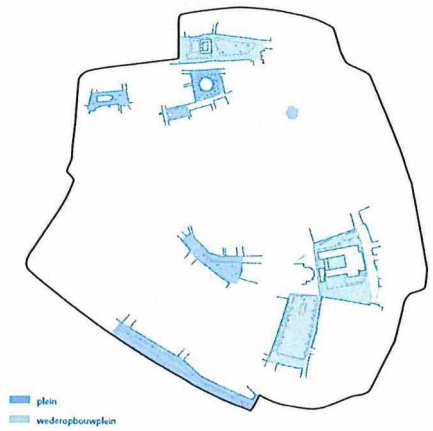

Op de pleinen kan je naar de markt of een optreden gaan. Je kan er genieten van een verkoelend drankje op het terras. Het flexibele gebruik van de pleinen moet ook in de toekomst behouden blijven. Maar er is ook behoefte aan meer schaduw, vooral in de zomer. Dit kan door het aanbrengen van tijdelijke constructies voor schaduw (zoals parasols of doeken) en bomen.

richtcijfers

referenties

Stadshoven

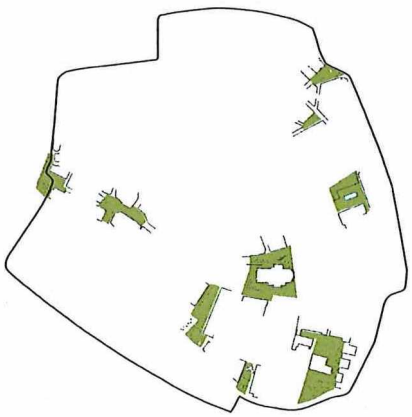

De stadshoven zijn de groene tegenhangers van de pleinen. Dit zijn de koele, groene oases in de binnenstad. Je kan er zitten in de schaduw, spelen of een terrasje doen. Het zijn de plekken waar mensen samenkomen in een groene setting. De plek waar je kan zitten onder de bomen en kan genieten van het groen rondom jou.

richtcijfers

referenties

Verborgen tuinen

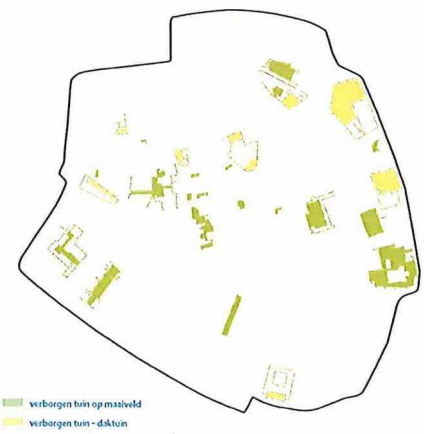

De verborgen tuinen zijn te ontdekken groene plekken in de binnenstad. Ze kunnen gelegen zijn achter gebouwen of op een dak. Ze vormen een nieuwe aanvullende groene wereld in de binnenstad. De tuinen kunnen zowel openbaar als privé zijn. Een goed voorbeeld van hoe zo een tuin zou kunnen zijn, zijn de tuinen van het Spijkerkwartier. Leuke, groene ontdekplekken.

richtcijfers

referenties

Arnhem · OMGEVING · KLIMAAT ADAPTATIE · Life · Medegefinancierd door de Europese Unie

Inspiratie voor de toekomst

Land van de Markt
Een nevelfontein zou verkoeling en een speels onderdeel kunnen brengen op het Land van de Markt, een pleinzone in de binnenstad. Een plek waar je kan zitten en mensen kan ontmoeten tijdens het winkelen.

Eusebiushof
Een groene ruimte omarmt de Eusebius kerk. Net als vroeger wordt de kerk terug omarmt door een hof. Een serene plek waar je in alle rust en ruimte kan bezinnen in een groene omgeving.

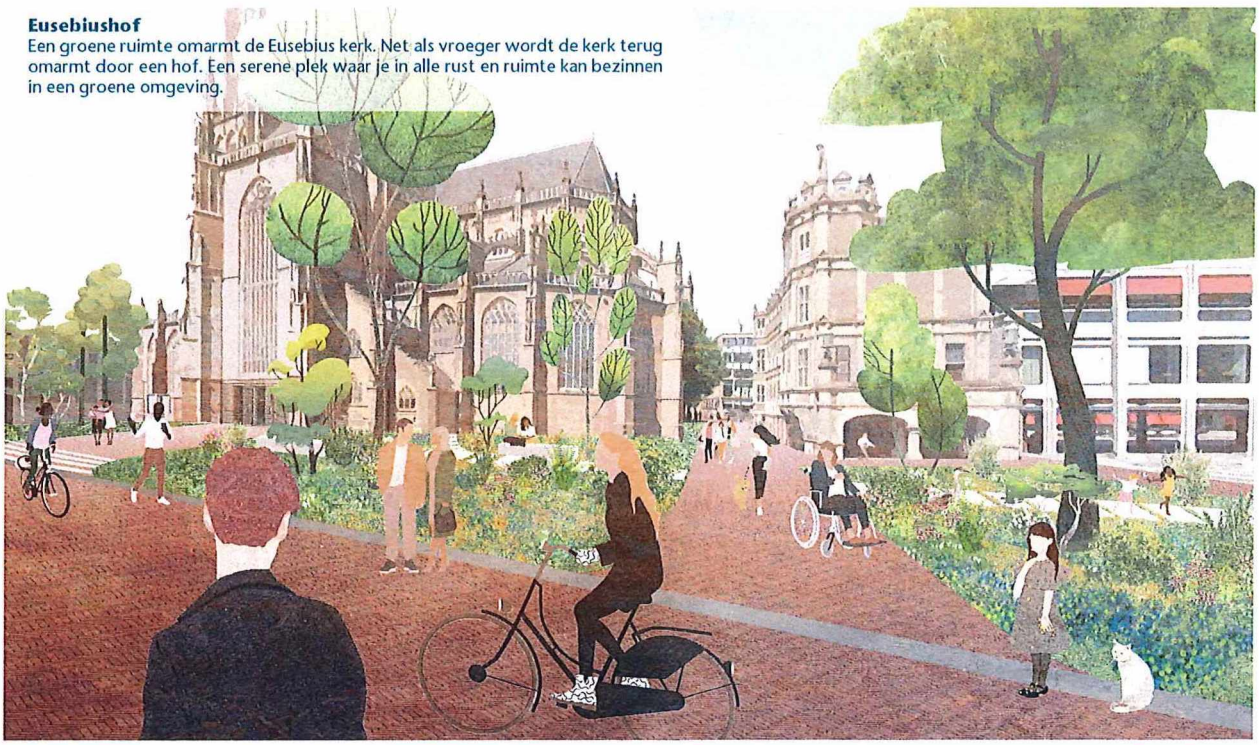

Deze beelden zijn gemaakt als inspiratie voor de toekomst. Ze geven aan hoe de binnenstad eruit zou kunnen zien wanneer de principes van de visie openbare ruimte worden gebruikt. Let wel, het zijn nog geen ontwerpen. Zoals je het op deze beelden ziet, zal het niet 1 op 1 worden uitgevoerd. De plekken moeten nog verder worden ontworpen. Het doel van deze beelden is om te laten zien wat mogelijk is.

"We worden de koelste binnenstad van Nederland."

Gemeente Arnhem · OMGEVING · Klimaat Adaptatie · Life · Medegefinancierd door de Europese Unie

Inspiratie voor de toekomst

Johnny van Doornplein
Dit groene hof verwelkomt je in de binnenstad. Het is een groene, koele verblijfsplek waar je je vrienden of familie kan ontmoeten om zo verder te gaan winkelen. Kortom een groene, aantrekkelijke entree die je welkom heet in de binnenstad.

Nieuwe Plein
Het Nieuwe Plein krijgt een groene make-over. De nu verharde buitenruimte wordt vergroend en krijgt meer verblijfskwaliteit. De leefomgeving van de hele buurt wordt zo verbeterd en sluit meer aan bij de sfeer van de Singel.

Audrey Hepburnplein – Sint-Jansbeek
De Sint-Jansbeek is de ideale partner om de binnenstad te verkoelen. Het is een groene ader die door de binnenstad loopt. Ze verbindt de Rijnkade met het Audrey Hepburnplein en gaat via de Beekstraat verder naar de Singel.

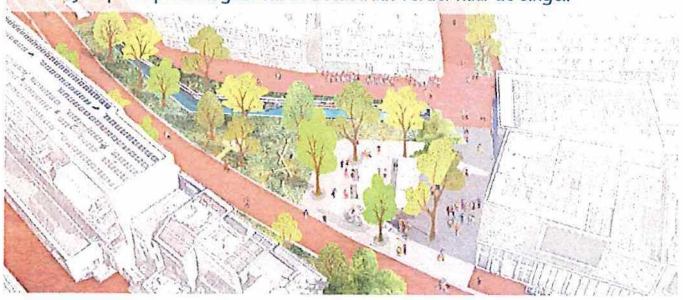

Steegjes en straatjes
Ook in de typische kleine Arnhemse steegjes is er ruimte voor vergroening. Klimplanten, lage beplanting en af en toe een kleine boom. Het geeft een heel ander en groener beeld aan de binnenstad.

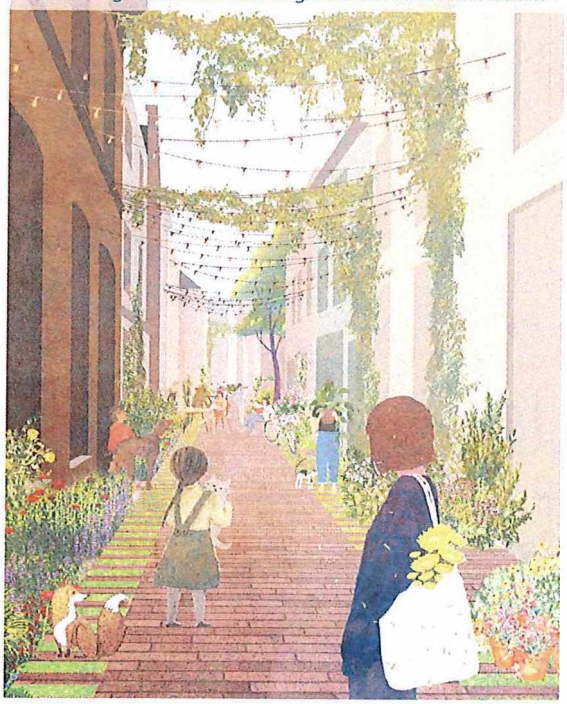

Deze beelden zijn gemaakt als inspiratie voor de toekomst. Ze geven aan hoe de binnenstad eruit zou kunnen zien wanneer de principes van de visie openbare ruimte worden gebruikt. Let wel, het zijn nog geen ontwerpen. Zoals je het op deze beelden ziet, zal het niet 1 op 1 worden uitgevoerd. De plekken moeten nog verder worden ontworpen. Het doel van deze beelden is om te laten zien wat mogelijk is.

"Een plek waar verblijven en ontmoeten op 1 staat."

Gemeente Arnhem · OMGEVING · Klimaat Adaptatie · Mede gefinancierd door de Europese Unie

Bijlage 5
Overzicht opgehaalde reacties tijdens de informatiedagen op vrijdag 24 en zaterdag 25 mei 2024 op het Johnny van Doornplein

Inleiding

Voor het project Visie Openbare Ruimte en Koel Netwerk Binnenstad zijn in het kader van de communicatie op vrijdag 24 en zaterdag 25 mei informatiedagen georganiseerd in de openbare ruimte op het Johnny van Doornplein (van 9.00 tot 16.00 uur). Daarvoor is op het plein tussen het bewegend bos een tent met picknickbank geplaatst. Er zijn negen communicatieborden neergezet waarbij ambtenaren en twee ontwerpers van Buro OMGEVING uit België in gesprek zijn gegaan met bewoners, ondernemers en bezoekers van de binnenstad over de visie.

Algemeen

Er zijn veel geïnteresseerden langs geweest. Ruim 300 mensen (zaterdagochtend 112 en ’s middags 85 geteld) hebben de informatiestand bezocht waarvan een groot deel het gesprek is aangegaan.
De bezoekers hebben deze manier van informeren zeer positief ervaren. Ook de collega’s die erbij waren vonden deze interactieve vorm van participeren goed werken.

- Nagenoeg iedereen die we gesproken hebben is zeer enthousiast over de visie openbare ruimte
- Er is veel vraag naar extra informatie en hoe ze het proces verder kunnen opvolgen.
- Algemene vragen die vaak terugkomen:
    - Op welke termijn zal dit worden uitgevoerd?
    - Wanneer gaan ze aan de slag?
    - Is er budget voorzien?
    - Hoe staat het met beheer?

Opgehaalde reacties op de Visie

Positieve/algemene reacties

- Eusebiuskerk: het beeld schetst een leuke plek om te verblijven en te zitten na een bezoek aan de markt. Nu is dit niet aangenaam en zijn er niet vaak mensen die rond de kerk verblijven.
- Mooi plan, mooie beplanting.
- Groen maakt wonen in de binnenstad plezierig.
- Het klimaat is heel belangrijk.
- Aanpak hittestress prima.
- Positief over verminderen verkeer, geen zwerffietsen en koeling van een warme plek.
- Veel interesse in wat de gemeente gaat doen en goed dat de hittestress wordt aangepakt.
- Het plaatsen van fietsen in een fietsenstalling werd zeer positief ontvangen
- Jammer dat rondom Focus het plein dicht is gebouwd.
- Fijn vergroening, zeker als je komt lopen vanuit Klarendal.
- De Van Muijlwijkstraat is ook een grote verbetering.
- Mooi, veel inspiratie voor de toekomst, meer kleur in de stad (met groen).
- Arnhem maakt er een puinhoop van maar jullie zijn goed bezig.
- Groen rondom de Eusebiuskerk is positief.
- Alle wijken zouden moeten samenwerken aan groen in de wijk.
- Er is goed nagedacht. Dit plan is de goede richting.
- Wateroverlast plat dak buur, daardoor ook overlast van muggen.

- Opmerking, dat Focus nooit gebouwd had moeten worden.
- Veel mensen positief over de plannen en dat we op straat laten zien waar we mee bezig zijn.

Reacties die al in de visie zitten en meegenomen worden:

- Ergens dicht bij de Korenmarkt is er een leegstaande ruimte/parkeerplaats die potentie biedt voor vergroening.
- Bewoners uit de Rijnstraat: er is geen groen in de buurt. Er is nood aan vergroening op wandelafstand.
- Groenvormen meenemen als maatregel tegen graffiti. De bewoner heeft last van heel wat graffiti in de buurt. Onlangs werd gevelgroen en een geveltuintje in de straat toegepast en zie je dat er ook hierdoor minder graffiti komt.
- Gebruik van inheemse beplanting stimuleren volgens Arnhemse kernwaarden.
- Werd er rekening gehouden met andere sectoren? Is dit een integraal verhaal of werd er enkel gekeken richting klimaat en vergroening. In de getoonde analyse is dit nu niet zichtbaar. Belangrijk om niet hier en daar iets te doen, waardoor het dan later weer moet opengebroken worden om opnieuw aan te leggen. Hou rekening met rioleringswerken, mobiliteitsverandering om de hele straat/plek integraal aan te pakken.
- Vandaag wordt nog veel ruimte ingenomen door parkeren op het maaiveld. Deze zouden kunnen verdwijnen in de toekomst.
- Het vergroenen van daken of daktuinen aanleggen is een goed idee.
- Verharde tuinen in wijken zijn een groot probleem alsook hitte die wordt opgeslagen en afgegeven door gebouwen. Buiten regels voor de openbare ruimte dient dit ook in stedenbouwkundige regels/visie te worden uitgewerkt. Zeker in de historische binnenstad is dit een probleem.
- Fijn dat de visie groener wordt, kunnen er ook groene gevels komen?
- Zijn er mogelijkheden om in het gras te kunnen liggen in de binnenstad?
- Komen er zitplaatsen in het groen en langs het hele koele netwerk? De zitplaatsen op het Johnny van Doornplein worden al gemist.
- Hoe groener hoe beter, maar wel ruimte voor terrassen.
- Pas groen niet ad hoc toe, maar vanuit een structuur.
- Kijk of straten kunnen worden versmald (minder zoninval, net zoals in Zuid-Europa) door groene galerijen toe te passen.
- Geef bewoners eigenaarschap groen.
- Vergroen het dak van de parkeergarage met overhangende groen naar gevel.
- Kan er ook eetbaar groen in de binnenstad komen?
- Let ook op allergene planten.
- Het stationsgebied is vandaag ook erg verhard. Hier is meer groen nodig. Zijn hiervoor plannen in opmaak? Werd dit meegenomen in de visie?

Reacties voor het vervolg van de visie; wordt het ook uitgevoerd?

- Meermaals kwam de vraag naar het vervolg van de visie. Wordt deze visie ook uitgevoerd? Zijn er al vervolgstappen vastgelegd? Voor de bewoners is het belangrijk om te zien dat het niet enkel op papier blijft maar ook in werkelijkheid vorm krijgt.
- Twee vragen of het alleen bij een visie blijft of dat die ook wordt uitgevoerd.
- Hoe verloopt het bestuurlijk proces?
- Is de verneveling op het Land van de Markt realistisch?
- Een aantal jongeren vroeg expliciet of en hoe ze de verdere gang van zaken rond de visie konden volgen evenals de uitvoering ervan.

- Wat met enige regelmaat terugkeerde waren opmerkingen in de trant van ‘Mooie plannen, nu de uitvoering!’. Aantal mensen betwijfelt of dit ooit wordt uitgevoerd of dat het in een lade verdwijnt.
- Het mag Radicaler: AKU monument weg en groen terug.

Reacties t.a.v. beheer

- Een belangrijke vraag is hoe de gemeente dit gaat beheren en of er dan genoegd budget is.
- Momenteel is beheer een grote opgave in en rond de binnenstad. De aangelegde perkjes/geveltuinen worden slecht onderhouden als de bewoners er niet zelf voor instaan. Als inwoners zelf hun geveltuin kunnen aanleggen en onderhouden via subsidies/tips van de gemeente kan dit werken.
- Belangrijk om een omvorm van het beheer mee te nemen met de visie. Meer focus waar mogelijk op extensief beheer in plaats van intensief beheer. Op die manier ziet men meer slaagkansen bij het vergroenen en verkoelen van de binnenstad.
- Vele van de groenvakken zijn een ophoping voor vuilnis en uitwerpselen van honden.
- Met grote regelmaat werd aandacht (en dus middelen) gevraagd voor beheer en onderhoud. Letterlijk werd gezegd: ‘Als je iets moois aanlegt, moet je het mooi houden’, ‘Rommel trekt rommel aan en dat wordt een neerwaartse spiraal’, ‘Bezuinigen op beheer is uiteindelijk duurder dan niet bezuinigen’.
- Kan er bij vuilnisbakken een separate, losse opvang voor blik komen?
- Hoe houd je openbare ruimte met het groen mooi.
- Aandacht voor onderhoud (vallend blad).
- Denk aan poepzakjes bij alle tuintjes.
- Hoe zal water worden gegeven in droge periodes? Hier dient ook rekening mee gehouden te worden.

Reacties t.a.v. de Jansbeek

- Vraag om een vernevelingssysteem te koppelen aan de Sint-Jansbeek. Verkoeling op momenten wanneer het extreem warm is. Ook kan er water uit de Sint-Jansbeek gebruikt worden om de verharding te verkoelen/ schoon te maken.
- De Jansbeek wordt in de binnenstad gemist als het gaat over koele routes.
- Betrek de beek en de singels bij de plannen.

Reacties t.a.v. versterken spelen

- Er zijn meer kansen voor spelen in de binnenstad. Zeker voor bezoekers kan dit nog worden versterkt in de toekomst.
- Is het mogelijk de verkoeling te kwantificeren: vindt er verkoeling plaats met één graad, meerdere of tien graden? Bij uitwerking koele plekken graag ruimte voor sport en bewegen.
- Meermaals wordt aandacht gevraagd voor de kinderen, dus zorg dat er water en spel wordt toegevoegd aan de visie.

Reacties t.a.v. fietsen

- Fietsen zijn echt wel een probleem in de binnenstad. Fijn dat hitte wordt aangepakt, heel positief.
- Waar moet ik mijn bakfiets kwijt, maak ruimte voor de bakfiets.
- Fijn dat de fietsen van het plein zijn weggehaald. Wel is zorg dat het fietsparkeren zich verplaatst naar de overkant (Looierstraat). Een bewoner pleit daarom voor 24-uurs opening fietsenstalling.
- Pak de fietsenkelder aan.

Reacties die betrekking hebben op andere projecten

- Momenteel zijn er slechts twee oversteken aan het Nieuwe plein waar er vroeger drie waren. Ofwel kan je de binnenstad bereiken via de Blauwe Golven of via de kant van het Station. Het is onveilig en zorgt voor geen goede connectie tot de binnenstad.
- Ter hoogte van de Rijnkade zijn nu heel wat hangplekken, mogelijk kan hieraan iets worden gedaan (in het project van de Rijnkade?).
- Rijnkade: kan er groen komen op het bestaande muurtje voor de woningen? Hier liggen namelijk vaak daklozen.

Reacties t.a.v. het bewegend bos/Johnny van Doornplein

- De aanpak van het Johnny van Doornplein leverde bijzonder positieve reacties op.
- Vraag om twee extra bomen op Johnny van Doornplein.
- Zorg over verkeersgedrag van mensen op deze drukke plek. De voetganger is hier niet veilig.
- Een bewoner vraagt om vergroening van het dak boven de Cool Blue dat een heel groot oppervlak heeft.
- Het grootste probleem op deze plek zijn de fietsen, vooral die de hele dag en nacht blijven staan.
- Waarom zijn in de tijdelijke situatie de bakken voor bomen en planten (bewegend bos) zo groot? Dat levert ook weer onveilige situaties op. Denken jullie hierover na?
- Een belangrijke opmerking, kwam van een oudere dame. Zij vroeg, in het licht van de tijdelijke herinrichting van het Johnny van Doornplein, aandacht voor goede en beschutte openbare zitplekken (dus geen terrassen) voor ouderen en kwetsbare mensen.
- Het terras niet midden op plein maar tegen de gevel bij definitieve invulling plein. Nu looproute wel recht maar de looproute midden over plein is logischer/ fijner.
- Let op verplaatsing probleem van Johnny van Doornplein naar Looierstraat, nu al toename van verrommeling met terrassen op de stoepen. Let op voor hap snap keuzes groen, maak structurele keuzes.
- De bankjes op het Johnny van Doornplein worden gemist (Loempiakraam, rustig zitten).

Vragen over wonen in de binnenstad

- Geen geld uitgeven aan dit soort dingen. Woningbouw is belangrijker. Meer bouwen voor Arnhemmers, vluchtelingen en daklozen. Kinderen wonen uit noodzaak thuis. Bouw dan vooral goedkope woningen. Niet 30% maar 60%.
- Veel leegstand in winkels is zorgelijk, worden er ook woningen gebouwd?
- Meer bewoners in de binnenstad. Er kunnen meer mensen in de binnenstad wonen er is veel leegstand boven winkels, dan wordt het ‘s avonds ook veiliger op straat. In de avond leeft de binnenstad nu niet

Reacties m.b.t. overlast/gevoel van onveiligheid

- Er kwamen vragen/suggesties over voldoende aandacht voor verlichting en sociale veiligheid.
- Er gaven drie personen aan dat de overlast in het centrum is toegenomen, dat dit iets doet met de beeldvorming en gevoel van veiligheid.
- Twee daklozen geven aan dat zij de hele dag door de stad zwerven omdat ze niet naar een dagopvang kunnen.
- Overlast van zwervers bij Rozet.

- Wat gaat er gebeuren met alle zwervers? Gaan ze ook weg uit de binnenstad? Wordt er op stadsniveau gekeken naar een oplossing voor de zwervers?

Reacties m.b.t. openbare toiletten

- Openbare toiletten worden gemist.
- Werden openbare toiletten meegenomen in de visie?

Bijlage 6
Ingediende reactie Stichting Jansbeek boven Water

Aan Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk
visiebinnenstad@arnhem.nl 23 mei 2024

Beste mensen,
graag willen we meedenken met de uitvoering van het Koele Netwerk in de stad Arnhem.

Daaraan kan de Sint Jansbeek een stevige bijdrage leveren. Hij is nu al bijzonder duidelijk aanwezig in de zuidelijke binnenstad en levert daar al veel verkoeling op!

Daarom promoten wij, de **stichting Jansbeek boven Water**, de aanleg van de 2e fase van de beek vanaf het Gele Rijdersplein door de Bovenbeekstraat, via het Land van de Markt en de Beekstraat aansluitend op de eerste fase bij de Sint Catharinaplaats.

In de gemeenteraad is het naar boven halen van de beek al vele jaren onderwerp van discussie geweest zoals u uit de opsomming aan de achterzijde van deze brief kunt lezen:

En opnieuw stemde de gemeenteraad op 24 november 2021 over een motie van D66, CDA en Christen Unie om bij de herinrichting van het Gele Rijdersplein rekening te houden met een latere aanleg van de beek op het plein. Met 37 stemmen voor en slechts één partij tegen werd deze motie volmondig aangenomen!

En nu wordt dit jaar begonnen met de al lang noodzakelijke restauratie van het AKU monument op het Gele Rijdersplein! En wordt het hoog tijd om de aanlegroute naar de beek op het Gele Rijdersplein in de plannen te betrekken! Vooral omdat in 2027 het Willemsplein op de schop gaat en dan tegelijk de aanvoerroute van de Jansbeek aangelegd kan en moet worden!

Met vriendelijke groet,

stichting Jansbeek boven Water

Edwin Kemers, voorzitter

Johan Wolthuis, secretaris,
johanwolthuis@yahoo.co.uk

Johannes Kon, bestuurslid

Van: Info | APCG
Verzonden: woensdag 8 oktober 2025
Onderwerp: Reactie Apcg op visie voor de binnenstad 'De koelste binnenstad van Nederland'

Beste raadsleden en fractievolgers,

Vanavond spreekt u over een visie voor de binnenstad om deze te verkoelen. Ik kan er vanavond door privéomstandigheden helaas niet bij zijn, maar als organisatie willen wij wel graag reageren.

Zoals u heeft kunnen lezen hebben wij meegesproken over deze visie. Toegankelijkheid en het gemeentelijke handboek voor toegankelijke openbare ruimte heeft dan ook een plek gekregen bij de bouwstenen.

Toch is er een belangrijk punt waarover wij ons echt nog zorgen maken.

In het participatieverslag heeft u een samenvatting kunnen lezen van onze reactie op de presentatie die wij in voorjaar 2024 kregen over de visie. We zijn zo vrij om onze volledige reactie bij te voegen, want de samenvatting laat wat ons betreft wat belangrijke details buiten beschouwing.

In de reactie wordt benoemd dat het handboek en integrale toegankelijkheid als uitgangspunt wordt opgenomen.

Echter, niet alles wat nodig is voor een toegankelijke openbare ruimte is nu al in normen geregeld. Onze zorgen gaan over het ontbreken van een duidelijke zonering van verschillende verkeersdeelnemers. Daarover zijn in het Arnhemse handboek toegankelijke openbare ruimte tot nu toe geen normen opgenomen.

Onze grootste zorg zit op hoe mensen (met een beperking) nog overzicht kunnen houden. Dat is nu al een groot probleem en deze visie en bijbehorende plannen zouden een uitkomst kunnen zijn. Maar dan moeten daarover wel scherpe normen worden opgenomen.

Om overzicht te kunnen houden is een duidelijke zonering van verkeersstromen nodig. Voetgangers en fietsers/ auto’s zouden elk een eigen plek op de weg moeten krijgen. Die plek moet zichtbaar gemaakt worden met contrasterende kleuren en een hoogteverschil tussen stoep en straat. Er is op basis van onze opmerkingen hierover nu gekozen om de verschillende type straten elk een eigen kleur bestrating toe te kennen, maar dat is geen oplossing voor het probleem wat wij hebben aangekaart. Enkel een ander legpatroon om een voetgangerszone te onderscheiden is niet voldoende zichtbaar en herkenbaar en biedt daarmee onvoldoende veiligheid en houvast.

Gecombineerde ruimte voor fietsers en voetgangers is onveilig voor mensen met een beperking en dus ontoegankelijk. Aangezien fietsen in de binnenstad wordt toegestaan, is het dus noodzakelijk om veilige ‘fietsvrije’ loopzones in te richten.

Hoogteverschil tussen ruimte voor voetgangers en die voor sneller verkeer, is noodzakelijk laat bijvoorbeeld de situatie bij het Audrey Hepburnplein zien. Zonder hoogteverschil eigenen fietsers en ook automobilisten zich heel snel de stoep toe.

Wij zien het belang om de stad koeler te maken. Immers, hittestress is ook voor een deel van de Arnhemmers met een beperking of chronische ziekte een serieus probleem in de zomer. Het is goed dat in deze visie gekeken is hoe het koeler maken van de stad, ook tot een toegankelijker stad kan leiden. Daarover zijn veel belangrijk punten opgenomen.

Onze zorg zit ook niet in maatregelen die de stad koeler maker. Maar in andere keuzes die ook in deze visie zijn meegenomen.

U leest ons pleidooi voor heldere zonering van verkeersstromen niet voor de eerste keer, wij hebben dit bijvoorbeeld benoemd bij het duurzaam mobiliteitsplan, maar ook al veel langer geleden bij het plan voor fietsparkeren in de binnenstad.

Helaas blijft dit een constant punt van discussie, waarbij mensen met een beperking keer op keer aan het kortste eind trekken. Wij hopen dat u als gemeenteraad kiest voor duidelijkheid en daarmee voor toegankelijkheid. Zodat in elk stedenbouwkundig ontwerp heldere zonering en scheiding van verkeersstromen het uitgangspunt moet worden.

Als het handboek toegankelijke openbare ruimte voortaan overal als leidend wordt gezien, dan moet dat daar dus iets over zonering in worden opgenomen.

Vriendelijke groet,

Marjolein van den Broek

Voorzitter Apcg

Gemeente Arnhem,
T.a.v. gemeenteraad,
Postbus 9029,
6800 EL Arnhem.

Arnhem, 8 oktober 2025.

Betreft: Raadsvoorstel “De koelste binnenstad van Nederland”.

Beste mensen,

Voor u ligt een visie in hoe men denkt dat Arnhem de koelste binnenstad kan worden van Nederland. Helaas zal dit een grote droom blijven en nooit de realiteit en wie de binnenstad goed kent zal dat ook moeten beamen. De binnenstad ligt vol met kabels en leidingen en wil o.a. ruimtes behouden voor evenementen. Maar ook de tegenstrijdigheid bij inwoners, ondernemers en de gemeente werkt helaas niet in het voordeel.

Jansplaats een mooi ingerichte plein die een aantal jaar geleden opnieuw is bestraat met goede hemelwaterafvoer e.d. Een plein die gastvrij zou moeten worden met mooie bomen en mooie terrassen……oeps bomen?.....helaas dat wilden de ondernemers absoluut niet vanwege evenementen. Men stalt dan liever hinderlijke kliko’s en reclamebanners neer wat er dan totaal niet uitziet. Inwoners zagen al een mooi groen en verkoelend verwelkomend plein voor zich die men bv in Italië of Frankrijk ziet.

Toen wij gisteren, tijdens onze maandelijkse buurttafel, over dit raadsvoorstel hadden kwamen er gelijk al een paar goede en rake opmerkingen: Alweer een plan erbij? Verkiezingstijd? En men vroeg zich ook af waarom omdat er in het Duurzaam Mobiliteitsplan al voorstellen waren gedaan en tevens de herinrichting van het Willemsplein op stapel ligt. Maar ook de vraag waarom het jaren duurt om daadwerkelijk stukken te vergroenen als er een goed plan ligt en de gemeente aangeeft dat er geld is? Maar ook het niet gaan afwerken zoals momenteel in de Janssingel? Inwoners die met een plan kwamen wat volgens een ambtenaar niet kon maar toch later door de gemeente werd uitgevoerd?

Maar er zijn ook zorgen kenbaar gemaakt inzake dat Arnhem zich meer richt op Schoon, Heel & Veilig. Van dit laatste is alles zeer weinig te merken en men ziet daar meer heil in, om op te lossen, dan het uitvoeren van het raadsvoorstel. Slechte bestrating in en om het winkelgebied, toename aan (zwerf)afval en daklozen, racende twee- en driewielers in het winkelgebied en ga maar zo door, zaken welk men liever toch eerst aangepakt ziet worden.

Arnhem mag zeer blij zijn met de diverse mooie parken die zij heeft en dat daarmee Arnhem daardoor best wel groenig is. Kijkt men dan naar de gehele binnenstad is het best wel treurig gesteld met groen en verkoelen. Wanneer het warm weer gaat worden dan zegt men wel eens dat ze dan maar spontaan gaan winkelen bij de Action. Ook al is het grappig maar zelfs ik ben er dan wel eens te vinden onder die grote koele airco.

Een mooi ander verkoelende plek in de binnenstad is op de Kippenmarkt onder de Linden. Daar waar indertijd op ons verzoek een tweetal picknickbankjes zijn geplaatst is het heerlijk verkoelend wanneer de wind langs de Eusebiuskerk blaast. Van ons mogen daar nog wel bankjes bij want zomers is het hier best druk.

Wind is een belangrijke verkoelende factor werd er gisteren aangegeven door onze inwoners. Men kan veel bomen en struiken planten maar als er geen zuchtje wind is dan blijft het warm en benauwd. Vooral elk plekje volgebouwd wordt zoals Bartokpark en wellicht straks Catharinaplaats.

De Jansbeek geeft totaal geen verkoeling maar is wel een mooie aanwinst als het gaat om de aantrekkingskracht zomers van stekelbaarzen, insecten en de mooie grote libellen. En natuurlijk Willem de reiger die geregeld even een visje of wat er uit pikt. Of het water een toegevoegde waarde kan hebben, inzake bewatering, lijkt zekers een degelijk onderzoek waard. Als het de leefbaarheid van insecten e.d. zal verstoren dan raden we het weer af. De in de visie getoonde tekening van waterverneveling op De Land van de markt werd al geheel afgeschoten en sterk afgeraden.

De Corton stalenbakken die de binnenstad rijk zijn zien er in 20% goed uit maar dat komt doordat deze donateurs hem wel goed onderhouden, de rest zijn verkapte afvalbakken of erger. Vraag rijst ook waarom de gemeente hamert op minder verkeer, goede luchtkwaliteit, minder lawaai maar dan wel diverse malen in de week een dieseltractor met een grote watertank door de straten laat rijden om deze bakken te bewateren?

Groenonderhoud is belangrijk en dat doet men thuis ook met zijn eigen tuin. Voor de inwoners van de binnenstad is al het openbaar groen eigenlijk hun tuin. Velen zitten op krappe kamers of hoogbouw en behoren te genieten van de openbare ruimte. Een goed aangelegd en onderhouden plantsoen geeft die vreugde maar als we vragen aan inwoners waar dat is dan klinkt in 90% dat dit bij het provinciehuis is. Een mooi afwisselende stuk met alle kleuren en geuren waar men graag geregeld komt. Het uitlaatveldje voor honden is een zeer grote plus en zo ontmoeten inwoners elkaar terwijl hun honden met elkaar spelen. Helaas zal ook dit weer vertrekken als men de bouwplannen doorzet.

Dat geeft eigenlijk aan dat men iets moois maakt maar op zijn tijd weer verwijderd vanwege de ruimte. En daarnaast dat het andere plantsoen in de binnenstad eigenlijk voor hun geen tuin is die geur en kleur heeft. Wanneer een klimmer wil gaan bloeien heeft een aannemer deze al drastisch gesnoeid of het is alleen maar groen wat er in de plantsoenen staat. Afwisseling, bankjes, iets voor honden maar ook om even heerlijk fysiek bezig te kunnen zijn en ontmoeten vindt men de dingen die gemist worden.

Onze gesprekspartner APCG heeft al laten weten dat men enorm goed moet opletten als het gaat om de toegankelijkheid. Wij delen ook deze zorgen en vooral als we kijken naar eerst mooie plannen maken, zoals vergroenen Nieuwstraat, en nu in de nieuwe tekening toch een padvast strook gaat maken en de hekjes laten vervallen.

Mede door de binnenstad toegankelijk te houden zien we eigenlijk geen vermeerdering van de zgn. klimpalen en Corton stalenbakken maar dat men zich richt op het echt vergroenen, in volle grond, waarbij mens en dier centraal staan en daar happy van worden. Wie rond loopt ziet ook dat de eerdere doelstelling van de Corton stalenbakken achterhaald is, diverse zijn al verplaatst als zekerheid dat men daar niet gaat parkeren en/of er doorheen rijdt.

Tot laatste geven we mee de communicatie omtrent projecten zoals vergroenen dat hapert behoorlijk vernemen we vaak. Meestal staan er al graafmachines en veel busjes met werkpersoneel maar de aangrenzende bewoners hebben niets vernomen. Normaal moet de aannemer dat doen geeft de gemeente vaak aan maar wij vinden het de taak van de gemeente welk opdrachtgever is.

Natuurlijk kan er nog veel meer vergroend worden in onze binnenstad en houd niemand dat eigenlijk tegen. Maar kijk goed hoe en waar je vergroend en spreek een langer termijn af met de aannemer qua onderhoud. En een puzzelstukje is eigenlijk geen vergroenen maar een ingezakte bloembak.

We wensen de gemeenteraad enorm veel succes en we zijn altijd bereid om het toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Erik Wiessenberg,
Stichting Arnhems Hart.

STICHTING ARNHEMS HART
Voor een leefbare binnenstad

Inspreektekst Platform Binnenstad Arnhem/ Nicolette Bolté
Raadsvergadering 'Arnhem, de koelste binnenstad van Nederland'
8 oktober 2025

Geachte raadsleden,

Namens Platform Binnenstad Arnhem spreek ik onze waardering uit voor de Visie Openbare Ruimte en Koele Netwerk: Arnhem De koelste binnenstad van Nederland. Een prachtig plan met ambitieuze doelstellingen, voorbeeld stellend zelfs, waar wij onmogelijk oneens mee kunnen zijn. Respondenten uit het Koopstromenonderzoek uit 2023 noemden al voornamelijk 'meer groen' als verbeterpunt voor de binnenstad, omdat er werd gevreesd voor verdere verstening van het centrum. Het sluit ook naadloos aan bij de beweging die onze binnenstad doormaakt; een compacter kernwinkelgebied waardoor er meer ruimte is om te ontmoeten. Er wordt bevestigd dat de openbare ruimte het visitekaartje van de binnenstad van Arnhem moet zijn en dat het DNA er herkenbaar moet zijn.

Toch deel ik hierbij wat aandachtspunten met u.

1. **Inrichtingselementen Arnhemse Stijl**

Zogenaamde spelregels die ervoor moeten zorgen de binnenstad een herkenbare identiteit te geven, met daarin ruimte voor de kernwaarwaarden groen-creatief-vrij. Deze ondersteunen wij, omdat deze bijdragen aan ons onderscheidend vermogen. De uitvoering ervan is echter niet opgenomen in de uitvoeringsagenda, hier vragen wij dan ook specifieke actie op en aandacht voor:

- Stadsmeubilair: plaatsing moet er niet voor zorgen dat plekken onveilig worden. Denk aan slaap- of hangplekken voor mensen zonder verblijfplaats en/of verwarde personen.
- Verlichting: ook hiervoor geldt; zorg voor voldoende verlichting om plekken veilig te houden. Daarnaast zien wij mogelijkheden om de huidige sfeerverlichting op termijn op te laten gaan in de verlichting zoals voorgesteld (p 77 + 93).
- Speelelementen: deze worden op diverse plekken in de visie en in het raadsvoorstel genoemd, maar komen nergens terug in de uitvoeringsagenda. En dat baart ons zorgen. Temeer omdat wij pleiten voor spelen in de buitenruimte, ik refereer naar Visie Buitenspel. Een prachtig plan, gedragen door de gemeente en PBA, al geschreven in 2022 maar nog steeds super relevant. Wij zien bijvoorbeeld mooie kansen voor het Lauwersgrachtpark, dat in dit plan wordt benoemd. Dit stuk wordt met jullie gedeeld.

2. **Maaiveldparkeerplaatsen vervangen om te verblijven**

We blijven pleiten: zorg eerst voor alternatieve parkeermogelijkheden voor bestaande te verwijderen.

3. **Maak de binnenstad toegankelijk voor iedereen**

In de visie wordt gesproken over de rode gebakken steen als basisbestrating. Dit is echter niet zo in de hoofdwinkelstraten en juist deze bestrating verdient aandacht. Ze

zijn oneffen, vies, kapot en dragen daardoor zeker niet bij aan de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de binnenstad.

4. **Bekijk de binnenstad als geheel**

De samenhang tussen de verschillende functies van de binnenstad is cruciaal en vormt de basiswerking. Daarom vragen wij te waken voor het té sterk vergroenen van pleinen en horecastraten waardoor terrassen en/of warenmarkten niet meer mogelijk zijn. Een voorbeeld hiervan is de illustratie van het Eusebiushof.

5. **Ondernemers en inwoners betrekken**

Momenteel bestaat er een subsidie ‘groenblauwe initiatieven’, dat dit jaar helaas stopt. Uit de participatie bleek al dat ondernemers en inwoners erg gemotiveerd zijn te vergroenen; wij vragen daarom voor ruimte voor dergelijke initiatieven in dit plan.

6. **Beheer**

Wij onderschrijven de noodzaak die genoemd wordt, dat meer groen vraagt om een andere manier van onderhoud om de binnenstad groen en aantrekkelijk te maken en te houden.

7. **Aantrekkelijke entrees**

Tot slot toch een vraag om aandacht voor vergroening van het Stationsgebied, ook al valt dit geografisch buiten de binnenstad en daardoor niet in dit plan.

PBA is als participant betrokken geweest bij de totstandkoming van deze visie en biedt hierbij haar inzet aan bij de uitvoering ervan. Te denken valt aan het prioriteren en inrichting van plekken, combinaties maken van initiatieven van ondernemers en/of bewoners, identificatie van nieuwe installaties uit Visie Buitenspel en daar waar gebiedsontwikkelingen/ transformaties plaatsvinden focus op groen en kunst.

Samen gaan we voor de koelste binnenstad van Nederland!

Dank voor uw aandacht.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘De koelste binnenstad van Nederland’

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- **8 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking**

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Meiboom (FvD), Weijers (D66), Luijendijk (Volt), Nede (ChristenUnie), Gerretschen (GroenLinks), Spruijt (Arnhem Centraal), Maref (VVD), Van Plateringen (BBA), Groenendijk (PvdA), Hogenhout (PvdD).

De fracties PVV, DENK, SP, Groep Van den Broek en CDA waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Bouwkamp, Roelofs (wethouders), Strik (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De bespreking is gestart. Er zijn twee insprekers:

- Nicolette Bolté namens Platform Binnenstad Arnhem
- Erik Wiessenberg namens Stichting Arnhems Hart

De insprekers hebben een bijdrage gedeeld. De fracties hebben de gelegenheid gekregen tot het stellen van vragen. Daarna is vervolgd met de meningsvormende bespreking. De eerste termijn van raad en college zijn afgerond. Er heeft geen tweede termijn plaatsgevonden. De technische vraag van D66 over waarom de Jansbeek niet haalbaar is op het Gele Rijdersplein wordt schriftelijk beantwoord. Fracties VVD en FvD overwegen een motie of amendement.

Toezeggingen

Er zijn geen toezeggingen gedaan.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering is geconcludeerd dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid naar de bespreking van amendementen en moties.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

W. Heemskerk

buitenspel in de binnenstad

Visie op een speelroute door de binnenstad van Arnhem

Gemeente Arnhem

Lees verder

aanklikbaar

Inhoud

Inleiding 3
Aanleiding 4
Motivatie 5

Aanbevelingen
Aanbevelingen voor het buitenspelen, algemeen: 8
Aanbevelingen voor spelen in de Arnhemse binnenstad: 11
Toelichting op de aanbevelingen 13

Een speelroute voor de binnenstad 17
Inleiding 18
Locatie 1: Rozet 19
Locatie 2: Gele Rijdersplein - Aku-Fontein 21
Locatie 3: bij de EusebiusVerblijven onder de bomen 26
4 - 5 - 6: Langs de Rijnkade 28
Locatie 4: Roermondsplein 29
Locatie 5: Kade, ter hoogte van het Kadehuis 30
Locatie 6: Kade, ter hoogte van Provinciehuis 31
7-8-9: De drie lopers 32
Locatie 7: het Cobercokwartier 32
Locatie 8: Lauwersgrachtpark 33
Locatie 9: Singelpark, ter hoogte van het oude Rembrandt 34
Locatie 10: op Stadsblokken, onder de John Frostbrug 35
Meer kansen binnen de speelroute 37

Teamsamenstelling 39

aanklikbaar

Inleiding

Een stad kan niet zonder spelende kinderen. Kinderen kunnen niet zonder 'buitenspelen'. Vrijwel alle steden in Nederland maken momenteel grote veranderingen door[1]. Ze staan voor grote uitdagingen, waarbinnen de leefbaarheid van de openbare ruimte om extra aandacht vraagt. Mijn overtuiging is dat de mogelijkheid tot buitenspelen hierbinnen een bijzondere plek verdient en een deel van de oplossing kan bieden. Als je kinderen buiten ziet spelen, dan zie je ook een leefbare stad. Het is een onmisbaar onderdeel voor een stad om te beleven, bezoeken, verblijven en elkaar ontmoeten.

Hierbij gaat het niet alleen over het veelgebruikte argument dat veel bewegen goed voor je is. Natuurlijk. Bewegen is gezond, maar goed gebruik maken van de publieke ruimte draagt bij aan een vitale stad. Het maakt de stad van ons allemaal. Met een groeiend aantal kinderen die in de binnenstad van Arnhem komen wonen, ligt hier een belangrijke opgave.

We herinneren ons allemaal nog de rol van het FeestAardvarken bij Rozet, die zoveel jonge (en oude) bezoekers aantrok als een magneet. Onze stad met zoveel creatief talent mag ambitieus zijn. Bij ambitie hoort automatisch dat de lat hoog ligt. Wanneer we hiervoor kiezen kan Arnhem zich straks nog meer onderscheiden ten opzichte van andere steden en ook de kinderen van buiten Arnhem het gevoel geven dat ze welkom zijn.

Bart Lucassen,
Arnhem, september 2022

Aanleiding

FOTO'S CHIEL EIJT

Op 8 november 2021 werd de winnaar van de binnenstad-challenge: “Cadeau voor de binnenstad 2021” van PBA bekend gemaakt. Uit de genomineerden was de inzending van Teisje Haarman het winnende idee. Teisje stelde voor om een speelroute door de binnenstad van Arnhem te maken. De ideeën uit een andere inzending van Bart Lucassen met als titel: “De Stad; het kind; een pleidooi voor méér spelen in de binnenstad van Arnhem” sloten goed aan op het idee van Teisje. Hierdoor is Bart Lucassen gevraagd het idee van een speelroute verder uit te werken en een eerste aanzet te doen met aanbevelingen.

Op de feestelijke avond van de bekendmaking van de winnaar werd door PBA ook het visie en herstelplan “Grip op beweging” gepresenteerd.
Binnen dit herstelplan zijn er veel aanknopingspunten om meer verdieping en invulling te geven aan Buitenspel voor de Binnenstad. Wat in het herstelplan beschouwd kan worden als belangrijkste doelstelling, is de binnenstad te veranderen van “a place to buy” naar “a place to meet”. De kernwaarden die ze hierbij hanteren zijn: “Creatief; Groen en Vrij”. Wij hanteren deze kernwaarden dan ook in dit voorstel en maak een vertaal-slag naar oplossingen, toevoegingen en aanbevelingen.

Deze visie is een pleidooi voor meer buitenspelen in de binnenstad van Arnhem. Het concentreert zich specifiek op de binnenstad van Arnhem, maar laat het buitenspelen van kinderen in onze hele stad alsjeblieft in het belang voor ons allemaal zijn.

Motivatie

Een andere mindset

Na het eerdere voorstel van Bart Lucassen: “De stad, Het kind; pleidooi voor meer spelen in de binnenstad Arnhem” is de volgende stap een concrete vertaling naar een duurzame speelroute door het centrum van Arnhem. Die routekaart is bedoeld als inspiratie-document voor de stad. Wat ons betreft is de route-kaart vooral ook een volgende stap naar een andere mindset.

Hierbij gaat het om een gevarieerd aanbod van buiten spelen, met voldoende ruimte voor vrij spelen; waarbij inclusie gegarandeerd is voor ieder kind. Het is van belang dat spelen niet langer gezien wordt als een noodzakelijke voorziening, maar als een wezenlijk onderdeel van een leefbare stad.

Wanneer we de noodzaak van buitenspelen in de binnenstad alleen zouden zien als een voorziening waar het kind bij gebaat is, onderschatten we de invloed van spelende kinderen op de stad als leefge-meenschap. Architect Aldo van Eyck verwoordt het zo:

> *“Met de ongeschiktheid van de moderne stad voor kinderen, is de ongeschiktheid van iedereen aan de orde.”*

Zijn bijdrage aan de Nederlandse architectuur in samenhang met de leefbare stad en het spelende kind in het bijzonder maakt hem nu nog steeds relevant.

Het spelende kind is van de stad en geeft terug aan de stad. Het geeft uiting aan aspecten als leefbaarheid, veiligheid, duurzaamheid, verbondenheid en vrijheid... Een toekomst.

> *“Een huis als een stad, een stad als een huis, een thuis voor kinderen.” (Aldo van Eyck)*

Het is aan de stedelijke planners, ontwerpers en ontwikkelaars om kinderen naar buiten te lokken om aan die leefbare stad bij te dragen.

Enkele voorbeelden van de meer dan 600 speelplekken in Amsterdam ontworpen door Aldo van Eyck

FOTO: LOUIS VAN PARIDON

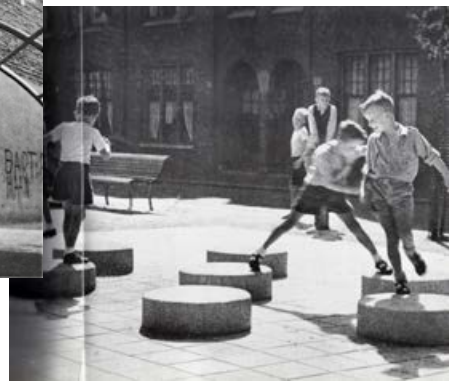

Het informele buitenspelen staat onder druk

Maar hoe is het eigenlijk gesteld met het vrije buitenspelen in Nederland? Uit verschillende onderzoeken - zowel nationaal als internationaal - is op te maken dat het percentage buiten spelende kinderen in de grote steden hard achteruitgaat. Het meest inzichtelijke onderzoek is afkomstig van het Vlaams expertisecentrum “Kind en samenleving”[2].

Johan Meire, hoofdonderzoeker van het betreffende expertisecentrum, heeft in drie verschillende perioden onderzoek gedaan, te weten in 1983; 2008 en 2019. Op basis van observaties en tellingen in verschillende buurten, constateert hij een constante achteruitgang van spelende kinderen in straten, op pleinen en in parken. Alleen al tussen 2008 en 2019 is er sprake van een achteruitgang van 37%. In dichtbebouwde steden; op plekken waar de druk op de publieke ruimte veel hoger is, ligt dit percentage vele malen hoger.

Hoewel de kinderen tegenwoordig van thuis uit meer buiten-speelgoed krijgen dan vroeger, zien we het aantal buiten spelende kinderen alsnog dalen. In tegenstelling tot vroeger hebben kinderen een keuze uit tal van buitenspeelgoed, zoals steps, rollerskates, fietsen, skelters, trampolines, etc. Vanwaar toch zo’n grote afname?

Hoewel hier verschillende factoren voor zijn, is in ieder geval te stellen dat buiten spelen niet zozeer gaat over de beschikbare voorzieningen. Kinderen zijn nog nooit zo rijk uitgerust aan speelgoed. Ook voor buiten.

> *Wat het laat zien, is dat buitenspelen op de eerste plaats een sociale aangelegenheid is.*

De volgende stelling is hier dus absoluut aan de orde: Indien een kind kan verwachten dat er buiten andere kinderen spelen, is het eerder geneigd om naar buiten te gaan. Kinderen smachten naar sociaal contact. Dat buitenspelen dus een wezenlijk onderdeel is voor het opgroeiende kind als onderdeel binnen deze samenleving, maakt dit nog eens duidelijk.

Fotoserie van Stephen Shames over spelende kinderen op straat in het New York van de jaren '80

Onze invloed is betrekkelijk op het gaan en staan van een kind. We weten niet constant wat het buiten doet en met wie het in contact komt.
De neiging onder ouders en verzorgers, maar ook beleidmakers is om ieder risico van gevaar uit te sluiten.

Kinderen worden steeds meer gemonitord. De angst dat een kind iets kan overkomen, wordt door nieuwsberichten over ongelukken nog eens versterkt. Hierdoor ontstaat het beeld dat het aantal ongelukken waarbij kinderen betrokken zijn toeneemt. De werkelijkheid is dat onze samenleving in vergelijking met de jaren ’80 en ’90 juist veiliger is geworden. Ook als het gaat om het aantal verkeersslachtoffers.

Wat verder opvalt in het Belgische onderzoek, is het aantal jongens en meisjes die buiten spelen. Bij meisjes zie je vanaf de leeftijd 9-11 jaar een sterke afname, terwijl bij jongens in die leeftijd veel meer buiten gespeeld wordt. Het soort spel bij meisjes is vaak ook anders dan bij jongens. Bij jongens is veel meer sprake van competitiespel en groepsspel zoals balspelen en *Urban Sports*. Bij meisjes is een veel gevarieerder spel zichtbaar en is meer sprake van sociale en verbale interactie; creatief en fantasievol spelen.

Hoewel dit onderzoek heeft plaatsgevonden in België, toont verschillend onderzoek binnen Nederland aan dat de resultaten niet heel erg zullen afwijken van de situatie in België.

Lady Allen Of Hurtwood professionaliseerde in Groot Brittannië in de jaren ’50 de Adventure Playgrounds

“It's better to have a broken bone than a broken spirit”

VEGAP, MADRID, 2014 / PETERSEN ERIK / POLFOTO

DONNE BUCK/V&A MUSEUM, LONDON

Aanbevelingen

voor het buitenspelen, algemeen:

Nationaal en internationaal worden er prachtige publicaties uitgebracht met adviezen rondom spelen. Twee internationale publicaties die wij hier specifiek onder de aandacht willen brengen zijn: “Urban play-ground; how child-friendly planning and design can save cities”[3] en “Designing streets for kids”[4]. Deze laatste is gratis te downloaden en zit boordevol met voorbeelden en adviezen van over de hele wereld.

We hebben een aantal aanbevelingen gedestilleerd uit een uitgebreide literatuurstudie. Stuk voor stuk gelden ze ook voor buitenspelen in de binnenstad van Arnhem:

1: Speel met de plek. Onderzoek zoveel mogelijk facetten van buitenspelen en probeer ze ter plekke uit. Geef het ontwerpproces alle ruimte om de plek te exploreren en eigen te maken.

2: Betrek kinderen bij het ontwerpproces. Zij zijn tenslotte de gebruiker. Een kind grijpt van alles aan dat kan leiden tot spelen, ook als een plek in de beleving van volwassenen er nog niet naar is ingericht. Kinderen leren ons te kijken vanuit hun perspectief. Een kant en klaar recept voor kwaliteitsvol buitenspelen bestaat niet. Inspraak en betrokkenheid van het kind bij het ontwerpproces zijn daarom onontbeerlijk.

3: Zoek gezamenlijk naar draagvlak. Betrek de buurt, bewoners, ondernemers en ieder ander. Geef iedereen een stem en zorg ervoor dat iedereen zich gehoord voelt. Wanneer een idee breed gedragen wordt, dan wordt de zorg ervoor ook gezamenlijk gedragen.

4: Zet in op diversiteit met betrekking tot vrij spelen en bewegen. Houd hierbij zowel rekening met inclusie (punt 5) als het verschil in gender (punt 6).

5: Inclusie. Laat een speellocatie geschikt en toegankelijk zijn voor zoveel mogelijk verschillende gebruikers.

6: Buitenspelen kan niet om gender heen. Hierbij is het essentieel om aandacht te hebben voor sociaal veilige en aantrekkelijke speelplekken.

7: Onderzoek verschillende methoden om eenvoudig de speelomgeving aan te passen en te veranderen. Dit is belangrijk om de ruimte multi-functioneel te kunnen gebruiken door het tijdelijk vrij te maken voor diverse evenementen. Maar ook om de diverse speelaanleidingen te kunnen veranderen, zodat maximale variatie in spelen aangeboden blijft. Bijkomend voordeel is, dat wanneer een spelelement groot onderhoud nodig heeft, dit makkelijk elders kan plaatsvinden.

8: Verbind de verschillende speelplekken door middel van een aantrekkelijke en veilige groen/ blauwe route. Niet alleen de speelplekken vragen om aandacht, maar ook de route ernaartoe. In Apeldoorn spreekt men over een “groen speelweefsel”[5]. Termen die hierop van toepassing zijn: speels autoluw, verkeersveilig, duurzaam, vindbaar, uitnodigend.

9: Steeds minder kinderen nemen op jonge leeftijd deel aan het verkeer. Aansluitend op punt 8: Maak hier een aandachtspunt van. Streef niet alleen naar goede verkeersvoorzieningen, maar zorg er ook voor dat kinderen veilig en aantrekkelijk genoeg aan het verkeer deel kunnen nemen.

10: Beperk het buitenspeelbeleid niet tot al te eenduidige ingrepen. Buitenspelen is méér dan het realiseren van speelpleintjes. Verbind de speelplekken aan andere sociale voorzieningen in de omgeving, zoals een kinderopvang, een school, een bibliotheek of horecagelegenheid. Maak er ook een “afspraak-plek”, “passage-plek” of “opstapplek” van. Spelen is vooral een sociaal gebeuren, dus creëer een voorwaarde voor kinderen om elkaar te ontmoeten in die buitenruimte.

11: Dichtbebouwde en dichtbevolkte gebieden verdienen prioriteit. Niet enkel voor het spelende kind, maar voor iedereen...

12: Koppel het buitenspeelbeleid aan de groene ambities voor de stad en de transitie naar een autoluwe stad.

Aanbevelingen

voor spelen in de Arnhemse binnenstad:

13: Maak van het centrum Arnhem een actieve ontmoetingsplek. Kies voor een integrale aanpak als het gaat om de inrichting van de kostbare openbare ruimte. Hierbinnen is een waardevolle rol weggelegd voor het buitenspelen.

14: Bedenk een route die buurten aan elkaar verbindt en bruggen slaat tussen de wijken en de binnenstad. Tenslotte is de binnenstad van ons allemaal!

15: Begin met het onderzoeken, formuleren, vormgeven en uitwerken van een speelroute door de binnenstad van Arnhem. Hoewel iedere plek uniek is, is het van belang dat deze plekken samen wel een geheel vormen.

16: Draag de geschiedenis en identiteit van de stad en de locatie uit met een unieke vormgeving van bijzondere creatieve speelattributen. Arnhem barst van het creatief talent. Betrek de Arnhemse creatieven.

17: Versterk en ondersteun de andere beziens-waardigheden in de omgeving. Speel daar op in.

18: Werk met een lokaal team aan experts die met de stad; van de stad; voor de stad aan de slag gaan, de dialoog aangaan, participatie en co-creatie niet schuwt. (We stellen ze graag aan u voor!)

19: Wacht niet te lang. Begin! Begin met tijdelijke interventies, die uitlokken tot spelen en actief ontmoeten, tot dialoog en die kansen en mogelijkheden onderzoekt. Begin met “Samenspel-middagen”.

20: Een mooi begin is op het Gele Rijdersplein met als eerste doel: de realisatie van de eerste unieke en inclusieve speelplek in de binnenstad.

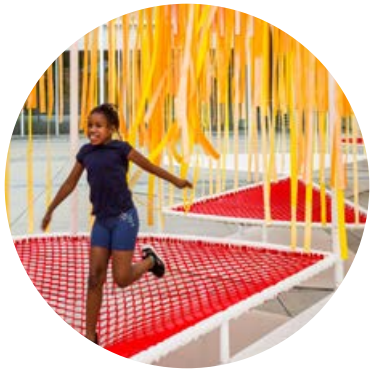

21: Wees ambitieus en stel budget beschikbaar voor een plan met visie als het gaat om inclusief spelen en actief verblijven. Financiële speelruimte maakt het mogelijk om tot unieke ontwerpen te komen die de creativiteit van Arnhem vertegenwoordigt, waarmee Arnhem zich straks kan onderscheiden.

22: Vind een prominente plek voor het Feestaardvarken binnen (het bereik van) het centrum en als onderdeel van toekomstige routes.

Toelichting

op de aanbevelingen

De voorstellen kunnen niet los worden gezien van de manier waarop de openbare ruimte van de binnenstad wordt ingericht.

De integrale aanpak

We dienen ons niet alleen in te zetten voor speelplekken maar ook aandacht te hebben voor de kwaliteit en zichtbaarheid van de locaties zelf. Het is ook in het belang van een speelplek dat deze bereikbaar is en uitnodigt, wil het in zijn opzet slagen.

Het voorstel is om vanuit de verschillende locaties integraal te werk te gaan. Per locatie dienen er heldere criteria opgesteld te worden zodat in samenhang en relatie met de binnenstad als geheel een plan uitgewerkt kan worden. Vervolgens dient er

Kitische noot: wel groen, maar niks te doen

Hoewel het huidige discours in onze gemeenteraad vooral is gericht op vergroening ten behoeve van klimaatadaptatie, missen we in Arnhem te vaak het sociale aspect ten aanzien van de openbare ruimte. Er lijkt een verschuiving plaats te vinden van publieke ruimte naar groene ruimte. Hoewel beiden goed samen kunnen gaan, maken we hier graag een duidelijk onderscheid.

Het lijkt er namelijk op dat we het groen meer oplossingen toedichten, dan vaak het geval is. De aanname lijkt te zijn dat wanneer het groen is, het wel aantrekkelijk genoeg is om er te verblijven. Dat gaat echter lang niet altijd op. Intussen zien we genoeg voorbeelden in Arnhem van plekken die groen zijn, maar waar actieve ontmoeting en verblijven toch uitblijft en waarbij het gevoel van veiligheid en bereikbaarheid niet altijd is gegarandeerd. Wanneer we van een groene plek een groene ontmoetingsplek willen maken, dan is er geen betere ambassadeur dan het buitenspelende kind.

aandacht te zijn voor zorg en onderhoud, die er op toeziet dat de actieve verblijfsruimte veilig, toegankelijk en aantrekkelijk blijft. Dit gaat beter wanneer de gemeenschap zich erbij betrokken voelt.
Daarnaast is een investering in iemand die (als nevenfunctie) fungeert als gastheer en gebieds-conciërge in combinatie met betrokken ondernemers en omwonenden aan te bevelen.

De huidige speelroute, uitgaande van structuurvisie en herstelplan

Naar aanleiding van het winnende idee van de challenge is er gezocht naar mogelijke speellocaties in de binnenstad. Dit is immers de wens vanuit het PBA en de gemeente en natuurlijk de meerderheid die op het idee van een speelroute hebben gestemd.

Op basis van specifieke locaties behandeld in de "Structuurvisie Arnhem 2020 | doorkijk 2040"[6] en het herstelplan van het PBA "Grip op beweging"[7], is de keuze voor de huidige locaties binnen de speelroute "Buitenspel voor de Binnenstad" voor een aanzienlijk deel tot stand gekomen. Om te beginnen: "de rode lopers".

Door de speelplekken te koppelen aan de rode lopers, kan het bijdragen aan de gewenste verbindingen met de omliggende wijken van de stad.

De genoemde "rode lopers" zijn:
- de diverse looproutes naar het Spijkerkwartier via het Johnny van Doornplein naar de Steenstraat; achterlangs Het Musis Kwartier naar de Spijkerstraat,
- vanaf het Museumpark Onderlangs naar het Roermondsplein en verder richting de Frostbrug
- de oversteek van de Frostbrug naar Stadsblokken (en dan verder),
- het toekomstige Cobercokwartier.

(N.B. Hoewel niet opgenomen in de huidige speelroute zien we ook een mogelijke verbinding met Coehoorn en een verbeterde route naar Sonsbeek als relevante lopers.)

Een speelroute van samenhang en diversiteit; "uit velen één"

Hoewel de structuurvisie van de gemeente Arnhem een grote variatie aan stedelijke sferen en openbare ruimten adviseert, is de variatie aan openbare ruimte beperkt[8]. Verder spreekt men over *"het nastreven van samenhang met behoud van de verschillende identiteiten; samenhang en diversiteit: 'uit velen één."*
Het is een mooie opgave deze ogenschijnlijke tegenstellingen bij elkaar te brengen.

Kritische noot: verrommeling

Wanneer het gaat om aspecten als bereikbaarheid; gebruiksvriendelijkheid en veiligheid, lijkt er vooral ingezet te worden op extra voorzieningen. Meestal zijn het goedbedoelde maatregelen: afvalbakken, fietsrekken, camera's, terrasvergunningen, etc. Wanneer dergelijke voorzieningen goed ingebed zouden worden in de omgeving, met aandacht voor een aantrekkelijke en toegankelijke publieke ruimte, is daar niets mis mee. Maar vaker gaan die voorzieningen de ruimte domineren. Het belemmert de toegang en het zicht op de publieke ruimte. En wanneer er onvoldoende geïnvesteerd wordt in onderhoud en herstel, slaat de verrommeling toe.

De architect en stedenbouwkundige Aldo van Eyck sprak in zijn vakgebied over deze ogenschijnlijke tegenstellingen als de kern waar architectuur over zou moeten gaan. Voor hem waren het geen tegenstellingen, maar relaties. Hij gebruikte het begrip reciprociteit (=wederkerigheid). Zonder licht, geen schaduw. De opgave van architectuur lag volgens hem hierin besloten: de wederkerigheid tussen binnen-buiten, openbaar-privaat, openheid-gesloten, eenheid-veelheid én eenheid-verscheidenheid.[9]

Architect Herman Hertzberger[10], oud-leerling van Aldo van Eyck, zei onlangs over de openbare ruimte: *"dat is waar architectuur over zou moeten gaan"*. Ter illustratie liet hij voornamelijk afbeeldingen zien van spelende kinderen in de openbare ruimte en sprak daarover.

Ook de gemeente Arnhem geeft prioriteit aan een goede openbare ruimte:
"De openbare ruimte vormt het domein bij uitstek voor de gemeente in haar regierol met betrekking tot de samenhang van de stad als geheel. Uitgangspunt is dan ook het verbeteren van de kwaliteit van openbare ruimtes. In plaats van gebouwen ontwerpen en daaromheen de openbare ruimte in te vullen, moet het accent liggen op het ontwerpen van openbare ruimte en van daaruit eisen te stellen aan de gebouwen. De openbare ruimtes vormen het cement dat de losse projecten aan elkaar hecht."[11]

Dit ligt allemaal in lijn met de opzet om de speelroute op eenzelfde manier te benaderen. We leveren geen speelvoorzieningen, maar zetten in op een grote variatie van spelen en actief verblijven met een vormgeving die van toepassing is op de specifieke sfeer van de ruimte, met als doel deze te ondersteunen, te versterken en/of uit te dragen. Het is het streven om

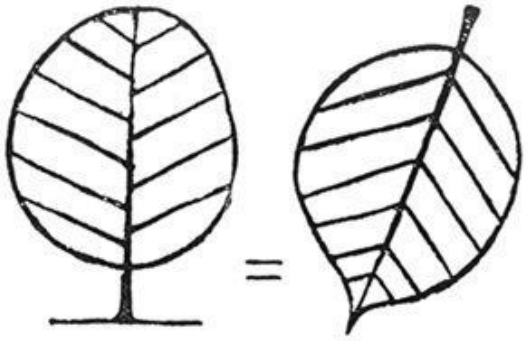

tree is
leaf and leaf
is tree - house is
city and city is house
- a tree is a tree but it
is also a huge leaf - a
leaf is a leaf, but it is
also a tiny tree - a city
is not a city unless it
is also a huge house -
a house is a house
only if it is also
a tiny city

ALDO VAN EYCK A TREE IS A LEAF

met de route "de breuken tussen de deelgebieden te voegen" en daarmee bij te dragen aan een samenhangend geheel.

Waar buitenspelen aan kan bijdragen en wat het nodig heeft

Het thema buitenspelen wordt nergens binnen de Structuurvisie genoemd. In het herstelplan "Grip op beweging" is dit wel het geval. Zo wordt heel concreet buitenspelen aanbevolen aan de voor- en achterzijde van het Musis[12]. Op beide locaties zijn speelplekken mogelijk. In de huidige speelroute zijn deze dan ook opgenomen en aangeduid met de nummers: 8 Achterzijde Musis Sacrum en 9, ter hoogte van de Rembrandt bioscoop.

Kanttekening is dat de bestaande problematiek op dergelijke locaties met enkel speelplekken niet verholpen zal zijn. De overlast en het gevoel van onveiligheid achter Musis lossen we niet op met het plaatsen van enkele speeltoestellen. We lopen het risico dat we het doel om buitenspelen te stimuleren op deze locaties niet gaan halen.

Dit geldt eveneens voor specifieke locaties op het lage deel van de Rijnkade, waar tot voor kort nog autoraces plaatsvonden of zoals bij de pergola van de AKU-fontein op het Gele Rijdersplein die als vervelende hangplek wordt ervaren. Op al deze locaties kan spelen een krachtige bijdrage leveren aan de leefbaarheid, indien het onderdeel is van een integrale aanpak en de speelplek daarmee is verzekerd om in gebruik genomen te worden.

In een ideale situatie is een speelplek uitdagend, bereikbaar en veilig. Wat betreft veiligheid maken we op basis van onderzoek onderscheid in 1: verkeersveiligheid; 2: sociale veiligheid; 3: speelveiligheid. Uit wetenschappelijke studies van onder andere de Universiteit van Utrecht[13] en het Mulier Instituut[14] blijkt dat ouders hun kinderen minder graag laten buitenspelen wanneer:

- het drukke autoverkeer de speelplekken moeilijk bereikbaar maakt.
- men de omgeving als sociaal onveilig ervaart, waarbij ouders hun kind niet graag zelfstandig naar buiten laten gaan.
- ouders hun kind buiten risicovol zien spelen.

Autonomie en weerstand

Voor kinderen is thuis genoeg afleiding en uitdaging te beleven achter het computerscherm, maar zij komen op deze manier onvoldoende aan hun lichaamsbeweging en fysieke sociale contacten. Meer sport op school en in de vrije tijd is een mooi streven, maar dat is niet afdoende[15].

Zo lopen kinderen namelijk een heleboel andere ontwikkelingen mis, die ze anders buiten zouden opdoen en die in de hele discussie rond buitenspelen onvoldoende wordt belicht. Naast het sociale aspect rond buitenspelen en het belang van autonomie bij het kind, waar het kind geheel zelf bepaalt hoe het speelt, is er het belang voor het kind om te leren omgaan met weerstand. Risicovol spelen is daar een cruciaal onderdeel van. Belangrijke onderwijskundigen in het heden en verleden hebben zich hier veelvuldig over uitgelaten[16] [17].

Wat betreft risicovol spelen, hebben kinderen de behoefte om uitgedaagd te worden. Enige risico's horen daar nu eenmaal bij, anders komen ze niet naar buiten. Naar mate kinderen ouder worden, groeit de behoefte naar onafhankelijkheid en autonomie[18]. De risico's veranderen. De aandacht verschuift van speelveiligheid naar sociale veiligheid.

Uit onderzoek is gebleken dat kinderen gemiddeld meer bewegen tijdens het buitenspelen, dan tijdens het sporten. Ook is aangetoond dat kinderen die meer buitenspelen meestal ook een sport beoefenen[19]. Het zijn de kinderen die momenteel niet sporten én niet buiten spelen, waar we op zouden moeten inzetten.

Willen we het buitenspelen in de binnenstad van Arnhem stimuleren, dan moeten we ook inzetten op de drie verschillende aspecten rond veiligheid. Dit geldt dus niet alleen voor kinderen, maar ook ten aanzien van onze jongeren.

Place to ~~buy~~; place to meet. Place to be, place to become.

De weg die het herstelplan van PBA inslaat is een transitie van de binnenstad van een "place to buy" naar een "place to meet". Het is een mooi streven, waar het actief verblijven in de openbare ruimte van de binnenstad een fundamentele bijdrage aan kan leveren! Onze enige kanttekening ten aanzien van "Place to meet" is dat dit straks niet moet betekenen dat het enkel bedoeld is voor "the happy few", die het zich kunnen permitteren om de binnenstad te bezoeken of er kunnen wonen. Vandaar ons pleidooi om aan de visie twee punten toe te voegen om zo tot een drie-eenheid te komen: "A place to be"- de binnenstad als de plek waar je mag zijn - én: "A place to become" – de binnenstad als de plek waar je je kunt ontwikkelen; ontplooien; opgroeien; carrière maken... Kortom kunt worden wie je wilt zijn.

ERIK VOS

Groen; creatief en vrij

Wanneer we deze drie-eenheid ook in verband brengen met de andere rode draad in het PBA-herstelplan, namelijk: groen; creatief en vrij, zien we een sociaal beleid waar buitenspelen en verblijven een geweldige betekenis kan hebben voor de leefbaarheid van de stad.
Tenslotte vinden we in vrij spelen een prachtige vorm van het uiten van creativiteit en vrijheid. Het draagt bovendien bij aan een binnenstad als de plek waar je elkaar ontmoet, maar ook waar je mag zijn en mag ontwikkelen in wie je wil zijn en wat je wil worden.

ERIC VELTINK

Route van spelen

aanklikbaar

NB: deze foto's dienen ter inspiratie.

De samenstelling van deze route

Het eerste voorstel van de Speelroute door de binnenstad beslaat tien locaties.
Naast de drie centrumlocaties:
Rozet [1]; Gele Rijdersplein [2] en de Eusebius [3], zijn er zeven andere locaties aangeduid.

Drie locaties lopen langs de Rijnkade:
Het Roermondsplein [4], waar plannen zijn voor een skatepark; ter hoogte van het toekomstige Kadehuis [5] en ter hoogte van het Provinciehuis [6].

Daarna komen de (eerder genoemde) rode lopers, die de verbinding maken met Sonsbeekpark ter hoogte van Rembrandt [9]; het Spijkerkwartier in het Lauwersgrachtpark [8]; het toekomstige Cobercokwartier [7] en de Frostbrug met het in ontwikkeling zijnde Stadsblokken [10].
Hiermee probeert de speelroute in te spelen op de nieuwbouwprojecten en toekomstige locaties die aan de binnenstad worden toegevoegd.

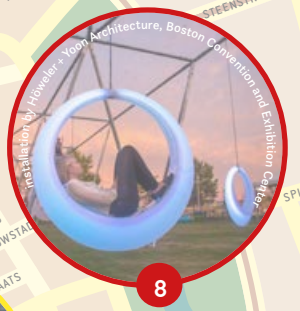

Inleiding

Op het moment van schrijven is de Speelduin bij Rozet als tijdelijk speelparcours goedgekeurd en wordt het in gebruik genomen. De realisatie ging vlot en met medewerking van locale partners. Net als het Feestaardvarken, gaat het om een tijdelijke invulling van deze plek.

Deze visie roept op om de tijd en de gelegenheid te nemen om een plan te ontwikkelen ten behoeve van duurzame speelplekken in de binnenstad. Willen we dit goed doen, dan vraagt dat om verder onderzoek. Het is belangrijk dat gebruikers, bewoners en ondernemers hierbij betrokken zijn. Door middel van gerichte evenementen en workshops waar vrij spel en creativiteit de ruimte krijgen, willen we met een team van experts op locatie onderzoeken wat er past en kan.

Met deze tien locaties realiseren we meer speelplekken voor kinderen in de binnenstad. In deze visie wordt iedere locatie afzonderlijk toegelicht, waarbij voorbeelden van mooie speelplekken en attributen ter inspiratie worden voorgedragen.

Voor alle voorbeelden geldt, dat ze bedoeld zijn ter inspiratie voor een mooie en ambitieuze speelroute voor onze binnenstad.

Locatie 1: Rozet

De Speelduin
Van iets tijdelijks naar iets meer blijvends?

Met “de Speelduin” bij Rozet als tijdelijke interventie, zijn we begonnen met het idee voor een speelroute voor de binnenstad. De vormgeving van dit betreffende speelparcours is dan ook niet zomaar gekozen, maar is een miniatuur van de speelroute. “De Speelduin” staat dus symbool voor onze binnenstad, waarbij elk houtsculptuur een speelse verwijzing is naar één van de gekozen locaties.
Het speelparcours hebben we in samenwerking met Maak-Lab en haar jongeren uitgevoerd en is gemaakt van lokaal vers eikenhout, geleverd door Arnhems Stadshout. Hiermee is deze speelplek duurzaam, circulair, lokaal en sociaal tot stand gekomen. Op die manier draagt het bij aan de groene kernwaarden van deze mooie stad!

Net als het Feestaardvarken wordt “de Speelduin” wederom geen blijvertje. Als de speelplek hier verdwijnt, bestaat het risico dat dit stukje binnenstad zijn huidige dynamiek gaat verliezen. Dan komen ouders en kinderen alleen nog voor een bezoek aan Rozet. Het is nu juist de combinatie waardoor deze plek zo goed werkt! Het is het perfecte voorbeeld van een plek die meer biedt dan een “Place to meet”. Hier is de stad van ons allemaal “Place to be” en is het de plek om je te ontwikkelen en ontplooien “Place to become”. (zie blz. 16)

De grote vraag is dan ook: Kan er ergens nog ruimte worden gereserveerd voor uniek buitenspelen bij Rozet? Niet op de huidige plek, zoveel is wel duidelijk.

BART LUCASSEN

Maar misschien op het huidige parkeerterrein voor Theater aan de Rijn- achter Collectie de Groen? In goed overleg en samenwerking met alle betrokkenen zou hier op prachtige wijze invulling aan gegeven kunnen worden. Is hier de combinatie van een (interactief) kunstwerk en een speelaanleiding misschien de perfecte formule?

Van de omslotenheid die deze plek straks heeft is vast ook iets intiems en bijzonders te maken. Men kan ervoor kiezen zoals momenteel het geval is, het terrein op gezette tijden te openen en te sluiten, waarmee de kans op overlast en vandalisme zoveel mogelijk uitgesloten wordt. Dit biedt ook weer mogelijkheden om tot veel vrijere spelconcepten te komen, die in een gewone openbare ruimte voor onmogelijk kunnen worden beschouwd.

Wat goed zou kunnen, aansluitend op Theater aan de Rijn en in samenwerking met Collectie de Groen en Rozet, is condities te scheppen die kinderen uitlokken tot theatraal spel; ook wel het rollenspel wat we vaak in het vrije spelen van kinderen zien plaatsvinden. Binnen de pedagogiek spreekt men hier over “Socio dramatic play”[21].

Het sluit bovendien aan op de eerdere stellingen, dat buitenspelen véél meer is dan bewegen en aan véél meer bijdraagt dan enkel aan de motorische ontwikkeling van een kind.
Kinderen leren door middel van rollenspelen zich sociaal te verhouden tot elkaar; ze spelen de volwassen wereld na, om deze te onderzoeken en zich ertoe te leren verhouden. Dit doen kinderen van nature; zijn intrinsiek gemotiveerd dit te doen. Geef hen het podium...

HELEN LEVITT

HELEN LEVITT

HELEN LEVITT

“Socio dramatic play”: spelende kinderen in New York in de jaren ’40 en ’50 door Helen Levitt

Locatie 2: Gele Rijdersplein - Aku-Fontein

Het advies is om met het Gele Rijdersplein als eerste locatie te beginnen. Belangrijke adviezen ten aanzien van het Gele Rijdersplein zijn door de gemeente goed opgepakt.[22]. Het voorgestelde team gaat hier graag mee verder. Extra financiering is noodzakelijk.

Waarmee beginnen? Tijdelijke interventies!

Het Gele Rijdersplein biedt de meeste ruimte en mogelijkheden waarmee op de korte termijn begonnen kan worden. De pergola van het AKU-monument biedt een mooie besloten ruimte om met het spelonderzoek te beginnen. Het grotere open groene veld biedt de ruimte om door middel van tijdelijke interventies bezoekers te verleiden tot actief verblijven en spelen. Via deze weg kunnen we ophalen wat er leeft bij omwonenden, ondernemers, bezoekers en gebruikers, met als doel tot een uiteindelijke invulling van deze speelplek te komen.

Geef spel en creativiteit de ruimte. Experimenteer, onderzoek, leer de veelzijdigheid van de plek en z'n huidige omgeving kennen. Speel met de geschiedenis, haar kwaliteiten, ontdek de kansen en de lastigheden.

Werk samen. Betrek gebruikers, omwonenden, ondernemers, de erven van Brouwer en Tajiri erbij. Vanaf het begin. Laat inspraak toe; probeer dingen uit met betrokkenen uit de omgeving, ga het gesprek aan. Wanneer is het prettig en wanneer wordt het overlast?

Begin met spelen. Ontwerp niet vanuit functies, maar vanuit beleving en betekenis van de plek. Uitnodigend, toegankelijk, interactief, speels, uitdagend, laagdrempelig en verrassend.

WILLEM HOFSTEDE

WILLEM HOFSTEDE

COEHOORNPARK, WILLEM JAKOBS

Huidige situatie

Het eerdere idee waarin het Gele Rijdersplein zou worden opgedeeld in reuring en luwte, heeft ertoe geleid dat Poelman Reesink landschapsarchitecten de opdracht kreeg om het gebied achter de AKU-fontein in te richten vanuit het idee dat het achterplein rust zou moeten uitstralen (luwte) en de voorzijde de drukte van een stad zou krijgen (de reuring).

De pergola zou uiteindelijk plaats maken voor een gebouw dat zou fungeren als een scheidingswand tussen de fontein en de achterzijde. Nu zouden we kunnen zeggen dat dit momenteel ook het geval is, alleen niet zoals we het graag zouden willen zien. Rondom de fontein is alles verder verdicht met terrasruimte, fietsenstalling en daarmee het komen en gaan van chaotisch fietsverkeer. De directe ligging aan het snelfietspad levert onoverzichtelijke en soms gevaarlijke situaties op.
Het vergroende plein is nog steeds een leeg plein dat bovendien een barrière vormt voor de plint. Zowel de pergola als het grasveld hebben echter de kwaliteiten om een aangename plek te worden voor het spelende kind.

BART LUCASSEN

Hoe dan wel?

Ten aanzien van het AKU-monument. Ruim op, maak schoon, maak vrij baan en vooral knap op. Daarna: neem het in gebruik. Kies voor een uitstraling die uitnodigt. Maak de pergola toegankelijk, wat betekent het einde van de bewaakte fietsenstalling en andere obstakels die het zicht, toezicht en de toegang bemoeilijken.

Zoals eerder besproken, is een sociaal veilige situatie op het Gele Rijdersplein iets dat extra aandacht verdient.

Wanneer de pergola weer in z'n oude staat gerestaureerd zal zijn en deze weer z'n oorspronkelijke sfeerverlichting heeft, zal dat sowieso een flinke verbetering zijn. Ook meer uitzicht op de pergola zal gaan bijdragen aan de veiligheid.
De wens van de gemeente om de huidige fietsenstallingen elders onder te brengen, ondersteunen we ook[23]. Het is een lastig vraagstuk. Zoveel is wel duidelijk. Misschien is de consequentie dat een alternatieve locatie voor stalling niet de meest ideale is. Bij ieder alternatief dient opnieuw de voordelen goed afgewogen te worden tegen de nadelen en dienen er uiteindelijk een keuze gemaakt te worden.

GELDERS ARCHIEF 1501-04 - 3897, RENES

GELDERS ARCHIEF 1501-04 - 3756, RENES

Wat zijn *Loose parts*?

Loose parts zijn materialen die een open bestemming hebben (open-ended) en die kinderen op verschillende manieren en met verschillende doeleinden kunnen gebruiken. De losse materialen zijn voldoende aantrekkelijk voor kinderen om ermee aan de slag te gaan. Ze kunnen door kinderen relatief makkelijk verplaatst worden.
"Loose parts play" maakt kinderen nieuwsgierig om op ontdekking uit te gaan. Denk dus niet in kleine losse materialen, maar denk ook aan stokken, touw, autobanden, dikke buizen, tonnen, houten schijven, etc. Zo zouden ze de houten schijven bijvoorbeeld kunnen gebruiken om te stapelen of om te laten rollen of om als borden te gebruiken bij het koken. Ook kun je bij *Loose parts* denken aan sensorische materialen zoals zand, klei, modder, water en zelfs licht, wind en muziek. De visie achter *Loose parts* play is dat kinderen zelf invullen hoe ze met het open einde spelmateriaal aan de slag gaan. Omdat het spelen met *Loose parts* een open einde heeft, stimuleert het de ontwikkeling van veel verschillende vaardigheden bij kinderen. Denk hierbij aan het creatief denken, communicatie, verkenning, kritisch denken, zelfvertrouwen en onafhankelijkheid.

Wat kan er binnen de ruimte van de pergola?

Een advies is de erven van Tajiri en Brouwer vanaf het begin te betrekken bij het proces. Zo hebben de erven al aangegeven vaste speeltoestellen of andere aanpassingen aan het monument niet te accepteren. Wat dan wel?
Binnen de beslotenheid van de pergola stellen we ons het verblijf voor van de jongste leeftijdscategorie kinderen, veilig onder het toeziend oog van hun ouders. Leeftijdscategorie: tot 6 jaar. Hier zouden de kinderen kunnen spelen met losse speelonderdelen, geïnspireerd op *Loose Parts*.
Op die manier krijgt de pergola een duidelijke functie, zonder dat de speelfunctie zich opdringt. Wanneer er niet gespeeld wordt, zijn de *Loose parts* ook makkelijk op te bergen. *Loose Parts* zijn ook geschikt en toegankelijk te maken voor kinderen met een beperking, mits een hellingbaan voor rolstoelhouders toegevoegd kan worden aan de entrees van het monument. Dit advies van een hellingbaan is reeds opgenomen in de plannen van de gemeente ten aanzien van Het Gele Rijdersplein[24].

Op het groene grasveld

Op het groene plein speelt de tweede leeftijdscategorie bijvoorbeeld met diverse "Click & Play"-spelvormen[25]. Er zijn diverse speeltoestellen te bedenken, die met een buizensysteem eenvoudig in de grond gezet kunnen worden, maar voor evenementen er tijdelijk uitgetild kunnen worden. Op deze manier kan de nevenfunctie van het groene grasveld prima behouden blijven.

ESRAWE+CADENA'S, LOS TROMPOS, 2015

Een mooi voorbeeld zijn deze kleine carrousels. Voor kinderen een speeltoestel, voor ouderen een zitobject.

Maar er zijn vele andere voorbeelden te bedenken waarin speeltoestellen makkelijk zijn te integreren en tijdelijk te demonteren, af te dekken (zoals trampolines); te ontkoppelen; op te hijsen (slingertouw of schommels in bomen)[26]; te demonteren, etc.
De voorbeelden zijn allemaal goed toepasbaar op het Gele Rijdersplein achter de AKU-fontein.

Draag de geschiedenis en identiteit van de stad en de locatie uit met een unieke vormgeving van

bijzondere creatieve speelattributen. Arnhem barst van het creatief talent. Betrek de Arnhemse creatieven.

Het Gele Rijdersplein, vertel het verhaal

In eerdere pogingen uit het recentelijke verleden ten aanzien van de herinrichting van het Gele Rijdersplein sprak eens een verantwoordelijk wethouder zich uit. Vrij vertaald toonde zij de ambitie om van een “betekenisloos plein” weer een stuk “beleving” te maken. Wat hierin opvalt is dat de begrippen “beleving” en “betekenis” hier werden verward. Voor de beleving van het Gele Rijdersplein kunnen we heel veel maatregelen nemen, zonder aandacht te hebben voor betekenisgeving. Aan de andere kant is het plein nog steeds betekenisvol te noemen, zonder dat er veel te beleven valt.

Wanneer we in willen spelen op de betekenis en deze zichtbaar maken, dienen we te kijken naar het narratief; de geschiedenis van het plein en het verhaal dat we in de toekomst aan het plein willen toekennen. Hierbij zijn verleden, heden en toekomst geen losstaande gegevens, maar vloeien zij in elkaar over.

Een mooie uitdaging is met de inrichting en vormgeving in te spelen op die geschiedenis. Wat betreft het Gele Rijdersplein zijn er genoeg aanknopingspunten te vinden. We doen hier enkele suggesties.

Door de slag om Arnhem is van de oorspronkelijke Gele Rijders kazerne niets meer over. De Gele Rijders bestaan echter nog steeds in onze landmacht en zijn zichtbaar aanwezig bij belangrijke Nederlandse ceremonies zoals op Prinsjesdag, waarbij de koets wordt geassisteerd door het korps Gele Rijders in haar meest uitgedoste verschijning. Is dit misschien een aanknopingspunt om in de vormgeving van de speeltoestellen op subtiele manier naar te verwijzen?

WILLEM HOFSTEDE

Ook het verhaal van de wederopbouw van deze stad is een mooi uitgangspunt, waarbij het AKU-monument een centrale rol speelt. Het ontstaan van het monument sluit hier op verschillende manieren prachtig op aan.

Zo is er de persoonlijke geschiedenis van de kunstenaar Taijiri in relatie tot zijn herkomst en zijn ervaringen in de tweede wereldoorlog die hier van invloed zijn geweest. De persoonlijke band die hij en de architect Henk Brouwer met elkaar opbouwden, hun passie voor het vak, de opvattingen ten aanzien van kunst en het modernisme komen in dit monument prachtig samen en verdient aandacht. Wanneer we bijvoorbeeld de traditionele Japanse architectuur afzetten tegen de opvattingen van het modernisme en de vormgeving van het monument, zien we prachtige overeenkomsten. De maatvoering, de indeling, de detailleringen... Het gaat hier om meer dan toevalligheden.

Maar niet alleen het AKU-monument is het resultaat van de Arnhemse wederopbouw gedachte. Met het gehele Gele Rijdersplein is een verhaal te vertellen over het Modernisme; de architectuur en haar invloed hiervan op de wederopbouw van de jaren '50. De modernistische architectuur die de wederopbouw-architectuur heeft gevoed is reeds zichtbaar in enkele panden aan het Willemsplein, zoals het gebouw van architect Dudok, waar tegenwoordig de Rabobank is

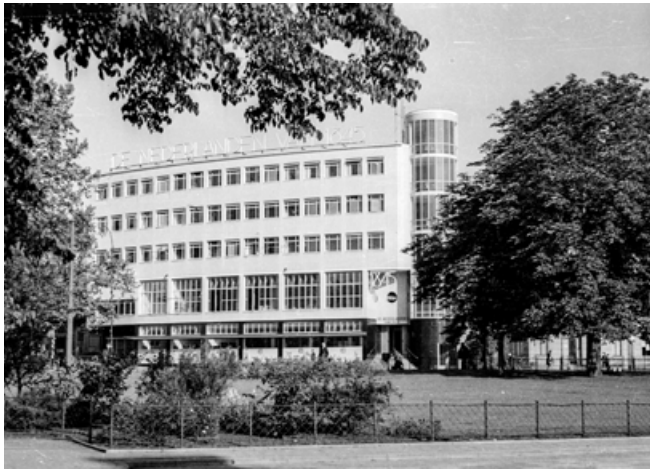

GELDERS ARCHIEF 1533 - 9233 PJ. DE BOOYS

gevestigd. Ook deze is mee te nemen in het narratief en kan de verbinding leggen.

Geheel in lijn met de opvattingen van de wederopbouwperiode, kon men met de auto vanaf de Van Muijlwijkstraat zich naar de binnenstad begeven. Rond het Gele Rijdersplein zaten luxe winkels en het bank- en zakenwezen. Men kon er tanken bij een klein Esso-tankstationnetje.

GELDERS ARCHIEF 1501-04 - 3739, RENES

JOHN KÖRMELING PAVILJOEN FIETSENSTALLING-SCHEVENINGEN 2006, FOTO BART VAN HOEK

Een dergelijk gebouwtje zou er nog steeds goed passen. Bijvoorbeeld als kiosk, als onderdak voor een gastheer/vrouw van het pleintje. Iedere ochtend opent hij of zij de speeltoestellen. 's Avonds sluit deze weer af om de plek te behoeden tegen overlast en vandalisme. Tussendoor wordt er op toegezien dat de plek schoon en opgeruimd blijft.

DE STENEN TUIN, RYOANIJ, KYOTO, 1473

Locatie 3: bij de Eusebius
Verblijven onder de bomen

Klimaatverandering is een issue waar de binnenstad niet omheen kan. Naast gevelgroen, zijn bomen de beste opties om hittestress en fijnstof tegen te gaan.

Wanneer we de vele bomen in het centrum bekijken, zien we vaak dat hun boomspiegel dermate klein is, waardoor een dergelijke boom onvoldoende de ruimte krijgt om heel oud te worden. En dit terwijl een volgroeide boom een tienvoud aan stikstof uit de lucht filtert en verkoeling geeft ten opzichte van de jonge aanplant.
De huidige bomen worden over het algemeen klein gehouden, waarmee dit potentieel onvoldoende wordt benut. Dit kan al veel beter door de boomspiegel rond de boom te vergroten, de grond los te maken en extra voeding te geven. Door een vlonder rond de boom te maken zoals bij Rozet te zien is, geef je bescherming aan die bodem en creëer je bovendien een aangename zitplek[27]. Wanneer je gaat fantaseren over de vele mogelijkheden wat je met de ruimte op een vlonder allemaal kunt doen, is het spel pas echt begonnen!

Een voorbeeld waarbij de ruimte rondom bomen goed benut is en waarbij verschillende functies van buiten spelen, ontmoeten en verblijven op creatieve wijze met elkaar zijn geïntegreerd, zien we bij het ontwerp van *WIP-Collective* uit New York.
De bomenrij die langs de Eusebius loopt, zou een mooie locatie kunnen zijn voor een dergelijk speel-vlonder. Het is nu al een plek waar bezoekers van de Eusebius aan picknicktafels kunnen verblijven. Met de creatieve benadering van een vlonder zijn enkele speelfuncties hier goed mogelijk. Tegelijk krijgen deze bomen meer ruimte, dan momenteel het geval is.

ERIK VOS

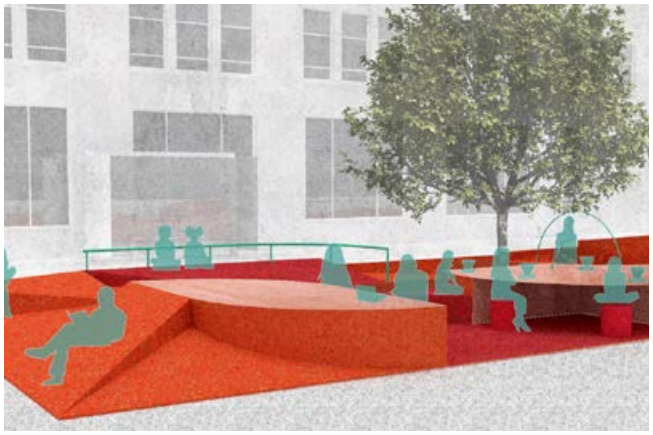

WIP COLLABORATIVE, RESTORATIVE GROUND, HUDSONSQUARE, NY, 2020

Verkoeling van de beek?

Nog niet zo lang geleden dacht men dat het water in de beek verkoelend zou werken. Het zou een belangrijke bijdrage leveren tegen hittestress. Dat is helaas niet het geval, zo blijkt uit wetenschappelijke studies van de Universiteit van Wageningen. Pas wanneer er water zou worden opgespoten of beneveld, of men fysiek in contact met het water komt, heeft het een verkoelende werking.[28]

Wel wordt de Jansbeek ervaren als een mooie toevoeging aan het centrum, maar men kan er alleen maar naar kijken. Leidt het ook tot interactie en spel, dan zou het misschien ook die verkoeling kunnen geven. Op slechts enkele plekken langs de Jansbeek in de binnenstad is het water echter te bereiken en aan te raken, maar nergens wordt men hiertoe verleid.

Ons advies: doe iets met die beek! Eén van de plekken waar je het water kunt bereiken ligt in de Nieuwstraat, dichtbij het toekomstige Kadehuis. Een andere plek is tegenover Dudok, bij de prachtige entree van de Eusebius. Het terras maakt nu de beek wel moeilijk bereikbaar. Met de combinatie van het idee voor een speelvlonder onder de bomenlaan met een speels vlonder bij de beek zou hier een gevarieerde speelplek en verblijfsruimte gemaakt kunnen worden, die daadwerkelijk verkoeling biedt. (E.e.a. moet wel in te passen zijn met de wekelijkse brocantemarkt rond de Eusebiuskerk).

FLEXIBLE LANDSCAPE, XUDONG ZHU, SHANGHAI, 2015

POELMAN REESINK

BARCODE ARCHITECTS | ILLUSTRATIE: HET LAB

4 - 5 - 6: Langs de Rijnkade

Urban Sports langs de Rijn

Drie locaties van de speelroute liggen langs de Rijnkade. In het gebied aan de Rijn tussen de Mandelabrug en de Frostbrug wordt het meest gewoond. Met de komst van Het Kadehuis van Barcode- architecten en de herontwikkeling van Coehoorn Centraal met “Kiek Duirdan!” is woningbouw in dit gebied volop in ontwikkeling. Hierdoor kan de Rijnkade een uitnodigende plek worden voor kinderen en jongeren om te spelen, sporten en bewegen. Op deze drie locaties denken we aan verschillende vormen van *Urban Sports* en spelvormen die hierop geïnspireerd zijn, maar vrijer en daarmee toegankelijker zijn te benaderen. Hierbij rekening houdend voor voldoende speelplezier voor ieder kind.

Een belangrijk aandachtspunt langs de Rijnkade is de sociale- en verkeersveiligheid (zie: “Waar buitenspelen aan kan bijdragen en wat het nodig heeft” op pag. 15). Het is niet eens zo heel lang geleden dat de politie meerdere malen moest optreden tegen illegale autoraces en ander overlast op de Rijnkade. In dit geval zou spelen op de kade echter een goede bijdrage kunnen leveren aan de veiligheid. Duidelijk aangegeven speellocaties zou het autoracen kunnen ontmoedigen. Toch zal een integrale aanpak, met de betrokkenheid van ondernemers en bewoners ervoor moeten zorgen dat de Rijnkade een aantrekkelijke en veilige plek wordt om te wonen en te bezoeken.

Veel plannen die al in de uitvoeringsfase zijn zullen hier ook een aanzienlijke bijdrage aan kunnen leveren, te weten: De culturele route die zal lopen vanaf het museumpark, het nieuwe Kadehuis (locatie 5), Het te ontwikkelen Cobercokwartier (locatie 7), de ambities op Stadsblokken (locatie 10) en het opknappen van Roermondsplein (locatie 4).

Wordt hiermee de lang gekoesterde wens om Arnhem als stad aan de Rijn te krijgen dan eindelijk ingewilligd?

Locatie 4: Roermondsplein

Over de Blauwe Golven is veel te doen geweest. Ze werden aangedragen als een groot obstakel voor de binnenstad. Een heus stadspark moest het gebied toegankelijker maken.

Wat niemand leek te zien is het eigenlijke obstakel: de verkeerskrul met haar busbaan. Het was de architect De Sola Morales die hier ten tijde van Rijnboog bewust van was. De Spaanse stedenbouwkundige stelde binnen zijn Rijnboogplan voor om de busbaan af te breken en daarmee een betere doorgang te realiseren naar de Rijn. Het zou het antwoord kunnen zijn op de vraag die PBA stelt in haar herstelplan.[29]

Inmiddels is duidelijk dat de Blauwe Golven mogen blijven. Naast het herstel is het idee van een skatepark binnen de krul ontstaan. Een mooie combinatie! De repetitie en de continuïteit van het autoverkeer binnen de krul past goed bij repeterende activiteiten van de skaters.

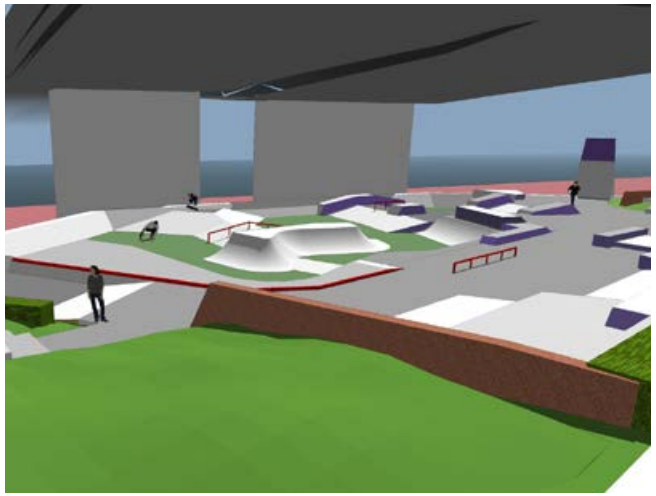

HUUB SLINGER

Scate4coen

Er zijn al prachtige plannen voor een skatepark, waar stichting Skate4Coen in samenwerking met de gemeente e.a. invulling aan proberen te geven. Deze stichting is in het leven geroepen met als doel goede skatevoorzieningen in Arnhem te bevorderen. Zij vertegenwoordigen de Arnhemse skateboarders, BMX'ers, inline-skaters en ook de nieuwe 'step-generatie'. Sinds 2019 ligt er al een prachtig voorstel van Skate4Coen met wensen, aanbevelingen en conceptontwerp.[30]
Het is aan te bevelen hier veel waarde aan te hechten. Wij onderhouden graag het contact met hen, om elkaar zo goed mogelijk aan te vullen. Het advies is dus: Skate4Coen actief betrokken te houden. Het gaat tenslotte om hun achterban en ze zijn goed georganiseerd en betrokken.

VEENENBOSENBOSCH

SELGASCANO, MERIDA, YOUTH FACTORY, 2013

Locatie 5: Kade, ter hoogte van het Kadehuis

Het is niet eenvoudig om langs de Rijnkade enige ruimte te claimen voor spelende kinderen. Toch wonen er veel kinderen in dit deel van de stad, die zich aangetrokken voelen tot deze plek van de stad. Wanneer er bovendien op de kade in de zomerse periode weer een tijdelijk strandpaviljoen komt, zou het leuk zijn wanneer er ook voor jonge bezoekers wat te spelen valt!

Free running - parcours – bouldering

Langs de Rijn zijn tal van plekken die uitnodigen tot “Freerunning” of “Parcours”, waar we op zouden kunnen voortborduren met relatief weinig middelen. Ter afwisseling van kademuurtjes en andere speelse obstakels, zou de kademuur ook prima dienst kunnen doen als klimwand voor *boulderen*; een andere activiteit die past in het rijtje *Urban Sports*.

Geweldig in z’n eenvoud is de klimwand langs de Seine in Parijs. Hier zie je een prachtig voorbeeld dat aantrekkelijke plekken voor spelen niet kostbaar hoeft te zijn. Bovendien leent het ontwerpen en maken van zo’n klimwand de mogelijkheid vrij snel en intuïtief te beginnen met kleine (tijdelijke) interventies, om op die manier tot een uiteindelijk veilig en uniek klimparcours te komen.
Een eigen variatie van een dergelijk klimparcours dicht bij het Kadehuis en de horeca op de Rijnkade zou hier heel goed passen. Arnhem heeft een prachtige kademuur, opgebouwd uit donkerglanzende basaltstenen blokken. De puntige verspringingen die de kademuur op herhaaldelijke plekken heeft, geven bovendien extra leuke mogelijkheden om spannende creatieve speelvariaties op te bedenken.

VILLE OUVERTE

Ook hier is het aan te raden andere speelaanleidingen aan te bieden, die tevens toegankelijk zijn voor kinderen die niet in staat zijn tot klimmen. Hiermee zou ook deze speellocatie kunnen voldoen aan de 100-70-50% richtlijn die door het Samenspeelnetwerk is vastgelegd[31].

BART LUCASSEN

VILLE OUVERTE

Locatie 6: Kade, ter hoogte van Provinciehuis

Bij het provinciehuis is het momenteel een komen en gaan van skaters. Ook met de realisatie van een skatepark bij de Blauwe Golven zullen enkele skaters nog steeds hier naar terugkeren om hun *skills* te oefenen. En waarom ook niet? Het zou overigens jammer zijn wanneer het spelen als activiteit hier zou verdwijnen, juist omdat vanaf hier een mooie verbinding is te maken met de Rijnkade; Frostbrug-Stadsblokken en de toekomstige Coberco-kwartier. Om het spel te stimuleren is het een idee om er een andere *Urban sport* te introduceren; panna of straat-voetbal, basketbal... Een goed idee is om meerdere (bal)spelmogelijkheden aan te bieden. Des te meer mogelijkheden er zijn, hoe meer kans dat er gebruik van wordt gemaakt.

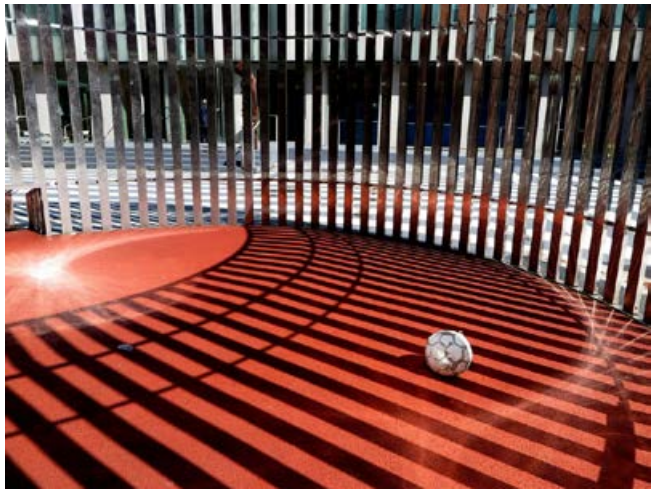

Ter inspiratie:
De voetbalkooi van de kunstenaar Olaf Nicolai, *Interventie#7 Apollo* is een prachtig voorbeeld waar kunst, spel en beweging samenkomen. Speciaal in samenwerking met het ontwerpbureau Tonik, die verantwoordelijk is voor de huisstijl van het Boijmans van Beuningen Museum in Rotterdam, is hier een uitzonderlijke voetbalkooi in een uitzonderlijke omgeving gerealiseerd.

7-8-9: De drie lopers

Met deze drie lopers proberen we tegemoet te komen aan de voorstellen en wensen die geformuleerd zijn in het visie en herstelplan van het PBA en de Structuurvisie van de gemeente. Het buitenspelen zou de verbinding kunnen maken tussen de aangrenzende wijken van de binnenstad en daarmee een belangrijk onderdeel binnen het plan van “de rode lopers”.

Eerder in deze visie raden we aan een speelroute als een groen/blauw weefsel te zien. Door al deze speelplekken met elkaar te verbinden is een veilige autoluwe en aantrekkelijke groen/blauwe route aan te raden. Met het Musispark hebben we reeds een goed uitgangspunt. Met een uitbreiding, zoals het voorstel van een Singelpark door Buro Harro, kan hier nog beter op worden ingespeeld.

Locatie 7: het Cobercokwartier

Het Cobercokwartier is volop in ontwikkeling. De bedenkers zitten vol ambitie om deze “rauwe en inspirerende omgeving” straks te verbinden met de creatieve stad. Er komen diverse woonpleinen rond de Melkfabriek; de bruisende hotspot. De manier waarmee het wordt aangeprezen maakt dat de verwachtingen hooggespannen zijn.
Naast dat de wijk autovrij wordt ingericht “om de rust te bewaren en veilige speelplekken te creëren”[32], wordt buitenspelen in de brochure niet genoemd.

Inspelend op het industriële karakter zouden ook hier bijzondere speellocaties te bedenken zijn. Tenslotte kan dit ook bijdragen aan de komst van bezoekers van dit nieuw stuk binnenstad en draagt het bij aan de levendige woonplek die het straks moet gaan worden.

Indien er binnen het Cobercokwartier onvoldoende ruimte blijkt te zijn, is het te overwegen aan de rand iets te creëren. Denk aan de voet van de nabijgelegen John Frostbrug en/of langs de Rijnkade.

Ter inspiratie zou het drijvende vlonder van OBBA & Dertien12 in Brugge uit 2018 hier niet misstaan. In ieder geval biedt ook dit idee de mogelijkheid creatief met de ruimte om te gaan. Het vlonder kan tenslotte op verschillende plekken aanmeren en gemakkelijk versleept worden.
Dit idee is ook toe te passen op de Lauwersgracht achter Musis; een klein vlonder in combinatie met een brug die leidt naar het hernieuwde Stadstheater?

OBBA & DERTIEN12 IN BRUGGE 2018

Locatie 8: Lauwersgrachtpark

HÖWELER+YOON SWINGTIME 2014

In het herstelplan *Grip op beweging* wordt als enige plek aan de voor- en achterzijde van het Musis buitenspelen geadviseerd[33]. Toezicht en sociale veiligheid is dan wel een aandachtspunt. (zie: *Waar buitenspelen aan kan bijdragen en wat het nodig heeft* op pag.15) Waar het herstelplan "Grip op beweging" op het Gele Rijdersplein een suggestie doet voor een kiosk, zou iets dergelijks ook hier, achter Musis, niet misstaan.

Een goed voorbeeld is het T-huis in Breda uit 1997 van beeldend kunstenaar John Körmeling. Ook het oude stationsgebouwtje dat is verhuisd naar park Presikhaaf, laat zien wat een kiosk of klein paviljoen kan bijdragen aan een stadspark.

T-HUIS, JOHN KÖRMELING, BREDA 1997

Iedere dag lopen ouders met kinderen door het Lauwersgrachtpark naar hun school: de Binnenstad of de Sterrenkring. Een speelplek zou een leuke onderbreking zijn. Door het drukke autoverkeer op de singels blijft het Lauwersgrachtpark echter een plek die niet eenvoudig voor kinderen zelfstandig te bereiken is. Tenzij hier nog extra verkeersmaatregelen aan toegevoegd zouden kunnen worden.

Wel zien we dat de plek nu al veel gebruikt wordt door een wat oudere doelgroep jongeren. Het is een goede hangplek. Indien er iets aan de sociale veiligheid gedaan zou kunnen worden, zou dit een plek zijn die bovendien aantrekkelijk is voor tienermeiden; een vergeten doelgroep als het gaat om buitenspelen en verblijven.

Ter inspiratie:

Deze interactieve schommelobjecten zijn op zo'n manier ontworpen, dat ze eenvoudig demontabel en verplaatsbaar zijn. Een grit van stalen buizen fungeert hierbij als basis, waarin de lichtgevende objecten opgehangen zijn. Het grit is flexibel in afmeting en vormoppervlak, waardoor het op verschillende plekken (tijdelijk) kan worden uitgeprobeerd. De ledverlichting wordt gevoed met kleine zonnepaneeltjes. Het licht werkt interactief en licht langzaam op naarmate er steeds actiever gebruik van wordt gemaakt.

Geïnspireerd op deze basisprincipes, kun je hier vele variaties op bedenken. Bovendien is Swing Time niet alleen leuk voor kinderen, maar is het een sprekend voorbeeld die de doelgroep tienermeiden en jongeren zal aanspreken. Er zouden hiervoor nog andere voorzieningen aan kunnen worden toegevoegd, zoals ingebouwde speakers met bluetooth-verbinding, powerbank en gratis Wifi. Om geluidshinder en overlast voor omwonenden te beperken kan dit op gezette tijden gedeactiveerd worden.

Locatie 9: Singelpark, ter hoogte van het oude Rembrandt

Ook deze locatie zal in de loop der tijd ontwikkeld gaan worden. Of het oude Rembrandt een woontoren gaat worden valt op dit moment nog niet te zeggen. Op dit moment trekt vooral de Mediamarkt publiek, die veelal vanuit het centrum de oversteek wagen. Het zou mooi zijn wanneer in de toekomst Rembrandt weer het bezoeken waard wordt! Misschien iets minder voor de hand liggend, biedt deze route een verbinding met het Sonsbeekpark en de modewijk Klarendal.

Toch biedt deze plek vooral een korte onderbreking. Het heeft nog niet de kwaliteit van een park. Het autoverkeer is ook hier een obstakel en dat zal het ook blijven. Het plan van Buro Harro om de binnensingel op te heffen en aan het park toe te voegen, zou dit beeld positief bijstellen.
Als het om spelen gaat zou hier een soort attractie op z'n plek zijn, die in het voorbijgaan kort benut zou kunnen worden.

Ter inspiratie:
Deze carrousel in Dordrecht heeft de verwijzing nog naar de klassieke kermisattractie. Deze zou goed passen in de huidige sfeer van het Singelpark, met z'n drakenfonteinen en statige haagjes met de klassieke beelden. Het bijzondere aan deze specifieke carrousel is dat deze niet aangedreven wordt, maar juist met energie gevoed wordt. De energie die opgewekt wordt tijdens het spelen wordt namelijk opgeslagen en kan benut worden in de avondverlichting. Dit gegeven zou hier mooi passen en s 'avonds ook aandacht geven aan de binnen- buitensingel. In de donkere en korte winterse dagen zou dit iets kunnen bijdragen aan het gevoel van veiligheid, wanneer je hier de oversteek waagt.

GELDERS ARCHIEF 1501-04 - 16344, RENES

ENERGY CAROUSEL DORDRECHT / ECOSISTEMA URBANO ARCHITECTS
PHOTOS: EMILIO P. DOIZTUA

Locatie 10: op Stadsblokken, onder de John Frostbrug

De Arnhemse vrijheid uitgebeeld en uitgedragen in het spelen

Naast groen en creativiteit staat Arnhem voor vrijheid. Een prachtig streven! In het PBA-herstelplan wordt belang gehecht aan dit zichtbaar maken in de binnenstad. Ter illustratie wordt een voorstel gedaan om vlaggen op de John Frostbrug aan te brengen. Bijkomend voordeel is dat hiermee de rode loper wordt uitgelegd vanuit het centrum naar het nieuw te ontwikkelen Stadsblokken Meinerswijk.
Met die vlaggen wordt de bevrijding benadrukt maar niet de essentie van vrijheid. Wat het echte gevoel van vrijheid uitdrukt, is het zien van het ongestoorde spelen van een kind.

The Adventure Playground

Er is geen betere vorm van buitenspelen dan spelen in een *Adventure Playground*.

De grondlegger van dit bijzondere aspect van buitenspelen is de Deense landschapsarchitect Carl Sørensen. Hij startte in Emdrup de eerste *Adventure Playground*. Het is echter vooral het werk van de landschapsarchitect Lady Allen Of Hurtwood die de beweging in het Groot Brittannië van de jaren '50 groot heeft gemaakt en heeft geprofessionaliseerd.

Een *Adventure Playground* heeft een afgebakende ruimte nodig. Het is daardoor onmogelijk een *Adventure Playground* in de binnenstad te realiseren. Wanneer we echter het kind in de binnenstad e.o. absoluut de vrijheid en de ruimte gunnen om te kunnen spelen en zich te ontplooien, zou een *Adventure Playground* uit alle voorbeelden de allerbeste keuze zijn, bijvoorbeeld op Stadsblokken.

DAVID GILKEY / NPR

Wat is een *Adventure Playground*

Een *Adventure Playground* is een afgebakende speelplek, waar kinderen met de meest uiteenlopende bouwmaterialen kunnen bouwen en spelen.
Het is een plek voor "de ruwe bolsters met een blanke pit". Waar vies worden er gewoon bij hoort. Net als je een keer bezeren. Maar dan wel op een veilige manier onder toezicht van "speel coaches" (*playworkers* in het engels) die opgeleid zijn kinderen goed te begeleiden en dit met passie doen. Het is ook de plek waar kinderen in belangrijke mate meebeslissen; mogen meebouwen aan hetgeen hun eigen speelwereld is.
Mooie voorbeelden in Nederland zijn De Speeldernis in Rotterdam en Het Woeste Westen in Amsterdam.

GELDERS ARCHIEF 1500 - 2162 J. SLEDING,

DAVID GILKEY / NPR

DAVID GILKEY / NPR

Op Stadsblokken

Geen betere plek dan een *Adventure Playground* aan de overkant op de Stadsblokken aan de voet van de John Frostbrug. Tenslotte wordt hier de verbeelding van de vrijheid dagelijks in praktijk gebracht!

Zie de basaltstenen brokstukken, als overblijfselen van de strijd rond Arnhem die al die jaren nutteloos op een hoop onder de John Frostbrug liggen, als het nieuwe fundament waarop het hart van de *Adventure Playground* wordt gebouwd. De brokstukken van de oorlog als fundament, tilt de hernieuwde vrijheid op en beschermt het bij hoogwater. Bovenop de vlonder wordt gebouwd aan een wereld die nooit af is; waar niemand volledig grip op heeft en zo veranderlijk is als de rivier.

Het Feestaardvarken ligt hier

Op een steenworp afstand van de *Adventure Playground* ligt hier op het strandje het Feest-aardvarken. Bij hoogwater ligt z'n staartpunt nog net niet/ net wel in het water. Zichtbaar vanaf de Rijnkade, lonkt het kunstwerk de bezoekers naar de overkant. Het geliefde kunstwerk verbindt Noord met Zuid. Zo ook de *Adventure Playground* die bijdraagt aan deze lang gekoesterde verbinding.

Hiermee is straks de ultieme speelplek gerealiseerd; voor de kinderen die straks op de Stadsblokken komen wonen; de kinderen van Arnhem Zuid en de binnen-stad Noord...

FOTO'S BART LUCASSEN

IMPRESSIE BART LUCASSEN

Meer kansen binnen de speelroute:

Met de tien locaties en voorbeelden claimen we niet alles rond het spelen te hebben afgedekt. Daarom volgen nu nog een aantal punten die het overwegen waard zijn.

Speelroute – cultuurroute

Naast de speelroute zijn er ambities om een culturele route door de binnenstad te realiseren, die alle culturele parels van de stad met elkaar zal gaan verbinden. Het is de moeite waard om hierop aan te sluiten met de speelroute. Zou er bijvoorbeeld plek zijn voor buitenspelen in het hernieuwde Museumpark, het Coehoorn Kwartier, bij Filmhuis Focus en bij de Walburgiskerk? Zouden speelobjecten hier niet van extra waarde kunnen zijn? Of beter! Zou een combinatie van kunstwerk en speelobject niet prachtig zijn? Tenslotte liggen de creativiteit van kunst en het spel in elkaars verlengde!

JESUS RAPHAEL SOTO-SPAGHETTI JUNGLE-BLANTON MUSEUM HOUSTON TEXAS

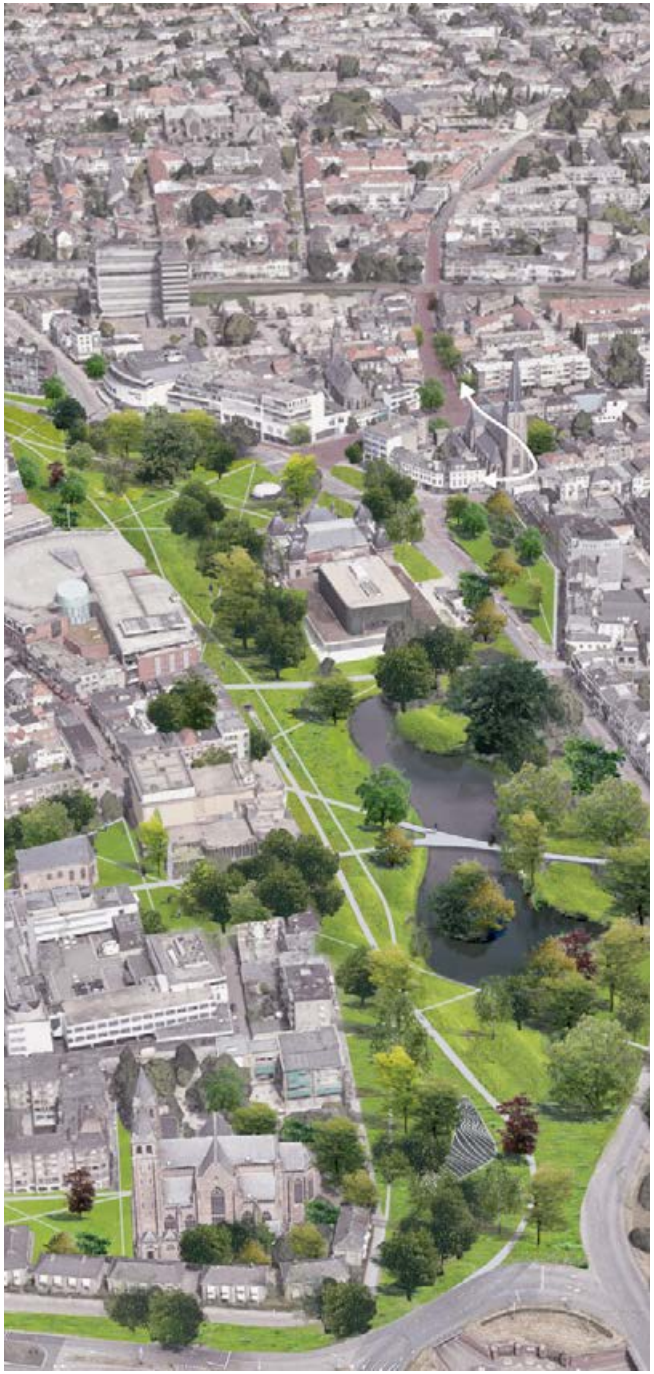

BURO HARRO

Wat betreft Sonsbeek - Singelpark - Willemsplein

De eerste en meest logische verbinding met Sonsbeek is de doorgang naar de Zypse Poort. Deze plek is momenteel niet in onze speelroute opgenomen. Zou het “Singelpark”-plan van Buro Harro geen goede aanleiding kunnen zijn deze aan de speelroute toe te voegen?[20]

Interessant voorstel in dit plan is het opheffen van het verkeersplein op het Willemsplein. De redenatie is dat de bushaltes aan het Willemsplein eigenlijk overbodig zijn, gezien de twee andere verkeerspleinen op vrij korte loopafstand van Willemsplein.
De voordelen en mogelijkheden wegen op tegen de nadelen. De grandeur van het Willemsplein wordt weer in z’n oude luister hersteld, waarbij een “groene loper” richting de Zypse Poort en het Sonsbeekpark kan worden uitgerold.

Tevens wordt het oude Royal vanuit Arnhem Centraal zichtbaar. Het verhoogde terras van Royal biedt bovendien een prachtig uitzicht over het Willemsplein. Niet te vergeten biedt deze ingreep ook uitzicht op het AKU-monument en het Gele Rijdersplein. Vanuit Arnhem Centraal wordt dit een uitnodigende doorgang naar het centrum en de andere kwartieren.

LIZ LA MANCHE, MYSTERY-MAP, BOSTON 2018

Straatjes en steegjes

Tot slot zijn er nog tal van plekjes in de binnenstad zelf, waar kleine terloopse aanleidingen voor buiten-spelen geïntroduceerd kunnen worden: De zeven straatjes; in de steegjes achter de Korenmarkt en op het Brouwersplein... Ondanks dat de ruimte er schaars is, zijn ook hier creatieve plekken te bedenken die bezoekers aangenaam kunnen verrassen en uitlokken tot interactie, spel en verwondering.
Zij zouden terloops de route kunnen aangeven naar de wat grotere speellocaties in de binnenstad.
Dergelijke terloopse speelaanleidingen hoeven niet enkel voorbehouden te zijn aan kinderen.
Interactie kan net zo goed plaats hebben met jongeren tijdens het uitgaan. Overlast mijdend en gevoel van toezicht en veiligheid blijven hier constant een aandachtspunt.

SENSACELL INTERACTIVE LED FLOOR - EXPO ZARAGOZA 08

SUPERNATURE DESIGN, INTERACTIEF LED-INSTALLATIE. SHANGHAI, 2010

NATURE TRAIL GREAT ORMOND STREET HOSPITAL JASON BRUGES STUDIO, 2013

Team samenstelling

We hebben de afgelopen maanden veel experts op het gebied van spelen gesproken en hen om raad gevraagd. Tevens hebben we aan enkelen gevraagd of ze in de nabije toekomst bereid zijn aan ons project te willen bijdragen.

Hiermee komen we tot het slotadvies: een integrale, professionele aanpak met een team van experts. Dit doen we graag met de volgende experts. Zij zijn allen op de hoogte van de inhoud van deze visie en willen graag vanuit hun expertise hier verder inhoud en betekenis aan geven.

Bart Lucassen

Sociaal kunstenaar en stadsmaker

Als geëngageerd kunstenaar ben ik begaan met deze stad en haar groene omgeving. Met mijn creativiteit en verbeeldingskracht wil ik me inzetten voor een gemeenschappelijke ruimte die bijdraagt aan een vitale, verbindende en gezonde leefomgeving. Ik ben constant op zoek naar een passend narratief, die een bepaalde plek betekenis geeft en versterkt.

Meerdere concepten en ontwerpen heb ik in Arnhem ingebracht. Zo heb ik onder meer jeugdwerkplaats MaakLab geïnitieerd en mede opgericht. Vanuit MaakLab heb ik in nauwe samenwerking meerdere nieuwe speelplekken helpen ontwikkelen voor diverse scholen.
Ik heb jarenlange ervaring met het begeleiden van creatieve maak-processen bij kinderen en jongeren. Ik hecht veel waarde aan het welzijn van kinderen en ben begaan met hun toekomst.

Door mij in te zetten voor meer buitenspelen denk ik hier iets belangrijks aan te kunnen bijdragen.

Pleun Schaeffer

Speladviseur

Pleun Schaeffer van Speelmakers zet zich in voor een speelsere wereld voor elk kind. Met meer vrijheid, plezier, avontuur en beleving! Zij inspireert en ondersteunt organisaties, professionals en ouders bij het creëren van meer speelkansen voor kinderen. Met workshops, projectleiding, kinderparticipatie en advies. Van beleid tot praktijk, overal waar kinderen zijn.

Eerder werkte Pleun als projectleider voor Jantje Beton en coördinator van LOS (de koepel voor speeltuinorganisaties) aan verschillende projecten om de speelomgeving van kinderen, samen met hen, mooier te maken. www.speelmakers.nl

Pleun heeft inmiddels een breed netwerk opgebouwd en veel kennis en expertise opgedaan om in dit traject een betekenisvolle bijdrage te leveren.

Ilse van der Put
Speladviseur

Ilse van der Put is van Empowerment by Playing en al meer dan 12 jaar adviseur en pleitbezorger op het gebied van Inclusive Play. Toen ze in 2011 begon als Bendeleider van de Speeltuinbende was er nog geen Nederlands woord voor “Inclusive Play”. Met de Speeltuinbende heeft ze de term “samen spelen” geïntroduceerd. Inmiddels is deze term aardig ingeburgerd met als kroon op het werk het Samen Speel Akkoord. Hiervoor heeft zij de richtlijnen opgesteld die iedereen kan gebruiken ten aanzien van inclusief spelen.
Met Ilse zijn we overtuigd dat samen spelen de basis is voor een inclusieve samenleving. Ten aanzien van Buitenspel voor de Binnenstad willen wij rekening houden met ieder kind. De expertise van Ilse in dit team zien we dan ook van onschatbare waarde!

Erik Vos
Ontwerper, fotograaf Het Lab ontwerp + advies

Erik is een geboren en getogen Arnhemmer en kent de stad en haar geschiedenis. Deze netwerker heeft de Vrijstaat Thialf bedacht en een bestuur gevormd die 'leuke dingen' in deze voormalige bouwspeelplaats initieert en aanmoedigt. In 2011 maakte hij met Marco van der Vegt de eerste ‘Buitenspelen-kaart’ van Nederland - voor Arnhem! Hij werkt elke vrijdag als vrijwilliger in het MaakLab waar kinderen en jongeren worden begeleid bij hun projecten (met ontwerpen, houtbewerken, lassen, zeefdrukken, smeden).
Daarnaast is hij ontwerper en eigenaar van Het Lab, ontwerpbureau met veel Arnhemse klanten (o.a. gemeente, museum, Rozet, Eusebius).

Willem Jakobs
Landschapsarchitect

Willem is een gedreven en initiatiefrijke ontwerper en ontwikkelaar van projecten die onderaf tot stand worden gebracht. Projecten worden hierbij ontwikkeld met kennis en ervaring op het gebied van sociale en natuurlijke processen, noodzakelijk bij de realisatie van groene en sociale projecten in de buitenruimte. In zijn praktijk worden ideeën gerealiseerd met een mix van creativiteit, improvisatie en doorzettingsvermogen.
In samenwerking met diverse bewoners en professionals heeft hij op eigen initiatief diverse projecten tot stand gebracht waarbij de nadruk ligt op het tot stand brengen van verbinding. Zo is door zijn inzet bijvoorbeeld het braakliggend stuk grond in de wijk Coehoorn tot het landelijk bekende Coehoornpark ontwikkeld.

Willem Jakobs is een doener puur sang. Door de juiste mensen en ideeën bij elkaar te brengen zorgt hij dat projecten gerealiseerd worden. Willem werkt in uiteenlopende rollen als parkregisseur, ontwerper, project- en programmaleider en werkt aan diverse opgaven voor het toekomstbestendig maken van de buitenruimte.
Zijn bureau Stadsgras is aanjager en ontwerper van diverse buurtinitiatieven, groene schoolpleinen en samenwerkingsverbanden zoals het prijswinnende groene icoonproject voor provincie Gelderland; De Groene Route Malburgen.
Stadsgras werkt op verschillende schaalniveaus, van de realisatie van innovatieve particuliere tuin met een beek van regenwater tot landschappelijke inpassing van *tiny-houses* voor jongeren.

Siem Stinesen
Ontwerper

Siem is woordvoerder van het lokaal collectief ontwerpteam Soepel. Samen met vijf andere vormgevers en technische ingenieurs vormen ze een jong en ambitieus ontwerpteam dat zich openstelt voor co-creatie en social design. Wendbaar, technisch en creatief, zijn ze vooral van het doen.

Soepel ontwerpt en realiseert de meest uiteenlopende projecten zoals: objecten voor in de openbare ruimte, installaties voor festivals, eigen productontwikkeling of technische ondersteuning voor productontwerpers en ambachtelijke bouwprojecten. Met elkaar vormen ze een jong en ambitieuze ontwerpstudio. Door de verschillende expertises zijn ze in staat snel te schakelen.
Siem is één van de ontwerpers binnen het collectief. Als ontwerper, tekenaar, maker of projectdenker is hij bij de gezamenlijke projecten vanaf het begin tot eind betrokken. Met Siem en het collectief ondersteunen we niet alleen de creatieven van onze stad, bovendien is onze indruk dat hun werkwijze goed past bij de manier zoals we dit project willen gaan aanpakken.

Open voor suggesties...

Hiermee is het team misschien nog niet compleet. Vanuit PBA en de gemeente Arnhem vernemen we graag wie hier een belangrijke plek zou kunnen innemen. We denken hierbij aan iemand binnen PBA of het platform voor bewoners van de binnenstad Arnhem 6811.

Bronnen en eindnoten

1 Bron: Verkenning G6 binnensteden; sturen op transformatie, april 2022 www.denationaleomgevingsvisie.nl
2 Bron: Het Laatste kind op straat- Het belang van vrij spelen; 9 juni 2022; Hoofdstuk: Van buitenspelval naar buitenspeelbeleid, Johan Meire.
3 Urban Playground, how child-friendly planning and design can save cities; Tim Gill, RIBA Publishing 2021
4 Designing streets for kids; Global Designing Cities Initiative. Island Press 2020. globaldesigningcities.org/publication/designing-streets-for-kids/
5 Bron: Het Laatste kind op straat- Het belang van vrij spelen; 9 juni 2022; Hoofdstuk: Avontuurlijk spelen in het groen, Karsten Orth, ontwerper openbare ruimte bij de gemeente Apeldoorn.
6 Bron: Structuurvisie Arnhem 2020 | doorkijk 2040 ; tav de binnenstad -centrumstedelijke kwaliteit: blz.105
7 Bron: Grip op beweging, Het herstelplan versneld- Arnhem als place to meet, 20 april 2021: blz.11
8 Bron: Structuurvisie Arnhem 2020 | doorkijk 2040 ; tav de binnenstad. centrumstedelijke kwaliteit: blz. 105
9 Bron: Van Eyck, A., (1960). 'De milde raderen van de reciprociteit', In: 'Dat is architectuur', 2001; Rotterdam; Uitgeverij 010: blz. 343
10 Bron: Vimeo: De Balie; Afbraak van de architectuur- bijeenkomst over de maatschappelijk sociale rol van architectuur, 15 maart 2022
11 Bron: Structuurvisie Arnhem 2020 | doorkijk 2040 ; tav de binnenstad. continuïteit en kwaliteit openbare ruimte: blz. 106
12 Bron: Grip op beweging, Het herstelplan versneld- Arnhem als place to meet, 20 april 2021: blz.23
13 Kirsten Visser, stadsgeograaf en onderzoeker aan de Universiteit van Utrecht constateert stagnatie van het aantal kinderen dat buiten speelt.
14 Bron: Mulier Instituut 2021. Onderzoek: Inzicht in buitenspelen; de samenhang tussen kind- en omgevingskenmerken en buitenspeelgedrag.
15 Bron: Beweegconcept: 2+1+2 Arnhem, www.sportinarnhem.nl/media/tcgjkum5/20201116-artikel-beweegconcept-2-1-2-kvlo-digitaal.pdf
16 Gert Biesta; Het prachtige risico van onderwijs
17 Verwijzingen naar John Dewey en het belang van hindernissen en weerbarstigheid bij spelen. - Bron 1: Ik ben ook een mens; opvoeding en onderwijs aan de hand van Korczak, Dewey en Arendt, Joop Berding, 2018 - Bron 2: Richard Sennett; Stadsleven blz. 194 over John Dewey, op blz.197 verwijzing naar psychologisch onderzoek van Sherry Turkle tav invloed van computergames op kinderen -Bron 3: Uitzending: De Publieke Tribune Zo 8 mei 22:45 - Seizoen 2022 Afl. 2 - twee gezichten van social media.
18 Paul Verhaeghe spreekt hier over separatie: Bron: Intimiteit, hoofdstuk: identificatie en vrijheid: blz.222
19 Bron: Mulier Instituut 2021. Onderzoek: Inzicht in buitenspelen; de samenhang tussen kind- en omgevingskenmerken en buitenspeelgedrag.
20 Bron: Grip op beweging, Het herstelplan versneld- Arnhem als place to meet, 20 april 2021: blz. 26
21 Bron: Free to learn; Peter Gray hoofdstuk: "Lessons from Sociodramatic play" blz. 164

22 Bron: Gemeente Raadsbrief van 8 maart 2022
23 Bron: Gemeente Raadsbrief van 8 maart 2022
24 Bron: Gemeente Raadsbrief van 8 maart 2022
25 “Click & Play” werd al eens eerder als idee aangedragen in: “De Stad Het Kind; een pleidooi voor meer spelen in de binnenstad van Arnhem.”
26 De platanen op het Gele Rijdersplein zijn hiervoor geschikt. Geverifieerd bij Stadsboswachter Willem de Feijter. stadsboswachter.nl
27 Idee getoetst bij stadsboswachter Willem de Feijter. stadsboswachter.nl
28 Bron: wetenschappelijk onderzoeksrapport: Are urban water bodies really cooling? C. Jacobs, L. Klok, M. Bruse, J. Cortesão, S. Lenzholzer, J. Kluck, Urban Climate 32, 2020. www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212095519301002
29 Bron: Grip op beweging, Het herstelplan versneld- Arnhem als place to meet, 20 april 2021: blz. 25 F: Rode Lopers: Van museum naar binnenstad. Hier wordt de op- en afrit van de Mandelabrug als obstakel van de doorgang aangekaart.
30 Bron: Skatepark Roermondsplein door: Stichting Skate For Coen, December 2019, Arnhem
31 Zie: www.samenspeelnetwerk.nl/richtlijnen
32 Citaat uit de brochure: “Leven in Cobercokwartier” en van de website: www.nieuwekadekwartier.nl/coberco-kwartier/brochure
33 Bron: Grip op beweging, Het herstelplan versneld- Arnhem als place to meet, 20 april 2021: blz.23

Colofon

© augustus 2022 | teksten: Bart Lucassen | redactie: Patrick Arink | ontwerp en beeldcollages: Erik Vos – Het Lab

Memo

Datum	:	27 oktober 2025
Aan	:	Raadsleden en fractievolgers
Van	:	Wethouder Bob Roelofs
Betreft	:	Beantwoording technische vraag D66 tijdens raadskamerbespreking raadsvoorstel ‘De koelste binnenstad van Nederland’

Wethouder Roelofs heeft tijdens de raadskamerbespreking van het raadsvoorstel ‘De koelste binnenstad van Nederland’ op 8 oktober jl. toegezegd een technische vraag van D66 schriftelijk te beantwoorden. In dit memo vindt u deze beantwoording.

Waarom is het niet haalbaar om de Jansbeek via het Gele Rijdersplein bovengronds te brengen, waarom kan de Jansbeek niet bovengronds door de binnenstad?

In de huidige situatie stroomt de Sint Jansbeek via een buis vanuit de Transvaalbuurt naar de Lauwersgracht. Deze ondergrondse verbinding is de enige permanente voeding van de Lauwersgracht. Daarmee is deze verbinding noodzakelijk om te zorgen dat het water in de Lauwersgracht van voldoende kwaliteit blijft. Zonder deze voeding zal de waterkwaliteit van de Lauwersgracht sterk dalen. In droge, warme tijden is het niet ondenkbaar dat de waterkwaliteit zo sterk daalt dat de Lauwersgracht een sterk ruikende, troebele waterplas wordt. De klimaatverandering maakt dit risico alleen maar groter.

Om dat te voorkomen heeft het waterschap aangegeven dat deze voeding van de Lauwersgracht gegarandeerd moet blijven en dat een volwaardige beekloop door het noordelijke deel van het Centrum dan ook niet past binnen haar verantwoordelijkheden. Het waterschap is de eigenaar van de beek en verantwoordelijk voor de kwantiteit en kwaliteit van het beekwater. Om de waterkwaliteit van de Lauwersgracht niet te verslechteren heeft het waterschap zwaarwegende bezwaren tegen een eventuele nieuwe beekloop door (het noordelijke deel van) de binnenstad. Daarmee is een volledige beekloop door het Centrum niet mogelijk.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘De koelste binnenstad van Nederland’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- 8 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking
- **28 oktober 2025: bespreking van amendementen en moties**

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Maref (VVD), Malda (ChristenUnie), Gerretschen (GroenLinks), Luijendijk (Volt), Spruijt (Arnhem Centraal), Weijers (D66), Meiboom (FvD), Vroone (PvdD).

De fracties SP, DENK, PvdA, PVV, BurgerBelang Arnhem, CDA en Groep Van den Broek waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder), Strik (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

Tijdens de bespreking zijn de vier ingediende moties afzonderlijk besproken in twee termijnen. Daar zijn de volgende preadviezen gegeven:

Motie	*Titel*	*Indiener(s)*	*Preadvies & opmerkingen*
25M201	Parkeren in Arnhem raakt alle wijken niet alleen de binnenstad	FvD	Negatief
25M205	Economisch kader bij uitvoering van ‘De koelste binnenstad’	VVD	Positief na wijzigen. De indiener wijzigt het dictum.
25M206	Visie voor Arnhem te beginnen bij de binnenstad	FvD	Negatief
25M207	Jansbeek in ere herstellen	D66, PvdD, Groep Van den Broek	Negatief

Toezeggingen

Er zijn geen toezeggingen gedaan.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering is geconcludeerd dat de bespreking van amendementen en moties is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende vergadering.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

S. Van den Broek

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel ‘'Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit het college B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming.

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Het college stelt voor 'Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035’ vast te stellen.

Met dit beleidskader worden uitgangspunten, ambities en aanpak langdurig vastgelegd. Zodat toekomstige keuzes hieraan getoetst kunnen worden.

Aandachtspunten

Besluitvormende bespreking
Dit onderwerp is als bespreekstuk geagendeerd voor debat en besluitvorming. Er zijn twee moties ingediend.

Eerdere besprekingen

- 17 september: informatieve en meningsvormende bespreking
- 1 oktober 2025: meningsvormende bespreking
- 19 november 2025: bespreking amendementen en moties

Contactgegevens

Portefeuillehouders:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Thor Smits
thor.smits@arnhem.nl
+31263773448

Raadsadviseur
Robin Oosthout
robin.oosthout@arnhem.nl
+31625776491

Aandachtspunten

Technische wijziging
Er is een ambtshalve wijziging geweest in het beleidskader dat bij het raadsvoorstel hoort. Per abuis stond in het beleidskader op pagina 13 dat *''kinderen onder de 14 jaar in gastgezinnen wonen''*. Dit moet *''onder de 15 jaar''* zijn en is aangepast in het beleidskader.

Preadviezen

Motie 25M247	Spreid opvanglocaties over rijkere wijken in Arnhem	SP	Preadvies: negatief
Motie 25M248	Bouw Arnhems surplus af en verdeel asielopvang op rechtvaardige wijze over de regio	SP	Preadvies: negatief

Eerder gedane toezeggingen

- 1751: Voortgang beleidskader Arnhem, gastvrije stad
- 1752: Aanvullende opvangvormen
- 1753: Nieuwkomers aan het werk
- 1754: Fietsen toegankelijk voor asielzoekers

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	26 november 2025
Nummer motie:	**25M247**
Zaaknummer:	4575533
Status	
Onderwerp:	'Arnhem, gastvrije stad', het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035

Titel:

Spreid opvanglocaties over rijkere wijken in Arnhem

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Constaterende dat:

- De gemeente Arnhem meer vluchtelingen opvangt dan volgens de spreidingswet wettelijk verplicht is;
- Het Centraal Bureau voor de Statistiek een zogeheten SES-WOA-score heeft ontwikkeld waarmee de sociaaleconomische status van een gebied geclassificeerd kan worden;
- Er in Arnhem grote verschillen bestaan tussen wijken in leefbaarheid en sociaal-economische status op basis van deze SES-WOA-score;
- Op dit moment wijken die relatief laag scoren op leefbaarheid en sociaal-economische status een relatief groot deel van de opvang op zich nemen (en vice versa);

Overwegende dat:

- De keuze voor deze opvang niet onevenredig ten laste dient te komen van wijken waar de leefbaarheid onder druk staat en waar sociaal-economisch sprake is van achterstand(en);
- Het principe van 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten' een gerechtvaardigd en wenselijk principe is inzake de opvang van vluchtelingen in onze stad;

Verzoekt het college van burgemeesters en wethouders:

- Bij opvanglocaties voor vluchtelingen te streven naar een verdeling waarbij wijken met de hoogste sociaal-economische status meer opvangen dan de andere wijken;
- Bij de realisatie van opvangplekken altijd eerst locaties te onderzoeken in wijken met de hoogste sociaal-economische status;
- De raad actief te informeren over de gemaakte afwegingen ten aanzien van de gekozen opvanglocaties.
- Indien afgeweken wordt van het streven waarbij wijken met de hoogste sociaal-economische status meer opvangen dan andere wijken de raad altijd actief te betrekken en om instemming te vragen.

Indieners:

Noud Roelen – SP

Gerrie Elfrink - SP

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	26 november 2025
Nummer motie:	**25M248**
Zaaknummer:	4575533
Status	
Onderwerp:	'Arnhem, gastvrije stad', het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035

Titel:

Bouw Arnhems surplus af en verdeel asielopvang op rechtvaardige wijze over de regio

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Ondat we weten dat:

- De gemeente Arnhem ruimschoots meer vluchtelingen opvangt (309%) dan wettelijk verplicht is volgens de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet), waarmee we kunnen spreken van een surplus.
- De provincie Gelderland als geheel een opgave van 11.704 opvangplekken heeft. Daarin zijn afspraken gemaakt dat de regio Arnhem[1] een opgave van 2228 opvangplekken heeft.
- Uit het Plan Asielopvang Gelderland[2] blijkt dat een groot deel van de gemeenten in de regio én de provincie per 1/1/2026 tussen de 0% en de 50% voldoet aan de gestelde opgave.
- De realisatie van de asielopgave binnen de regio Arnhem op dit moment zéér ongelijk verdeeld is[3], waarbij bijvoorbeeld gemeente Rozendaal 0% van de geplande opgave realiseert.
- Er, op grond van de spreidingswet, in 2026 op provinciaal niveau nieuwe afspraken worden gemaakt over de spreiding van opvang over regiogemeenten.
- Het Centraal Bureau voor de Statistiek een zogeheten SES-WOA-score heeft ontwikkeld waarmee de sociaaleconomische status van een gebied geclassificeerd kan worden;
- Er grote verschillen bestaan in de sociaaleconomische status (uitgedrukt als SES-WOA-score) tussen de gemeenten binnen de provincie Gelderland.

Omdat we vinden dat:

- De opvang rechtvaardiger verdeeld moet worden, wat concreet inhoudt dat de Spreidingswet in ere gehouden moet worden, daarbij speciaal kijkend naar de SES-WOA-score van gemeentes.

---

[1] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://media.gelderland.nl/Spreidingswet_Gelders_plan_2e72477239.pdf
[2] Idem, blz. 11.
[3] Idem, blz. 29.

Arnhem GEMEENTE

- De gemeente Arnhem de afgelopen jaren meer dan haar eerlijke deel aan opvang heeft gedaan en het niet meer dan redelijk en rechtvaardig is om van andere gemeentes uit de provincie te vragen te voldoen aan hun indicatieve opgave.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Het surplus aan opvang boven de spreidingswet na 2026 af te bouwen tot het wettelijk verplichte niveau.
- In regionaal en provinciaal verband afspraken te maken dat regiogemeenten met een hogere SES-WOA-score een groter deel van dat surplus overnemen.

Indieners:

Noud Roelen – SP
Gerrie Elfrink - SP

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer motie:	**25M255**
Zaaknummer:	4575533
Status	
Onderwerp:	Arnhem, gastvrije stad', het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035

Titel:

Nieuwkomersonderwijs goed geregeld

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Scholen aangeven dat de huisvestingsnorm van m2 per leerling op het primair onderwijs (PO) onvoldoende hoog is om aan de behoeften van nieuwkomersonderwijs te kunnen voldoen;
- We met de plannen voor permanente opvang ook permanent onderwijs voor nieuwkomers moeten organiseren;

Omdat we vinden dat:

- Arnhemse scholen en gemeente samen staan voor een gastvrij Arnhem en een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor fatsoenlijke bekostiging (scholen voor exploitatie en bemensing, gemeente voor huisvesting) van nieuwkomersonderwijs;
- We als gemeente uitspreken dat het kunnen bieden van onderwijs van voldoende kwaliteit een randvoorwaarde is voor de opvang van (jonge) gezinnen;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

1. In overleg met scholen te komen tot duurzame financiering van een hogere huisvestingsnorm voor nieuwkomersonderwijs op het PO;
2. Als startpunt hiervoor het streven naar een klasgrootte van 15 leerlingen voor deze doelgroep aan te houden;
3. Eventuele financiële gevolgen hiervan te verwerken in het eerst daaropvolgende Jaarprogramma Onderwijshuisvesting.

Indieners:

Wimer Heemskerk - D66
Erik Lu – Partij voor de Dieren

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4575533

Onderwerp: ‘Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035

Kernboodschap

Arnhem is een gastvrije stad. We nemen onze verantwoordelijkheid door mensen die gevlucht zijn op te vangen op een manier die bij en in Arnhem past. Dat is ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig. We streven ernaar dat iedereen die hier komt volwaardig mee kan doen vanaf de eerste dag. Ongeacht iemands status. Zodat iedereen waardig en zinvol kan deelnemen en bijdragen aan onze stad. We streven naar verbinding in wijken, met partners en al onze inwoners door in te zetten op ontmoetingen waarmee we de zelfredzaamheid van nieuwkomers bevorderen.
Met dit beleidskader leggen we onze uitgangspunten, ambities en aanpak langdurig vast. Zodat toekomstige keuzes hieraan getoetst kunnen worden.

Voorstel

1. Het Arnhemse beleidskader ‘Arnhem, gastvrije stad’ voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035 vast te stellen.

Inleiding

In een wereld waarin onrust, geweld en oorlog toeneemt, neemt Arnhem haar verantwoordelijkheid door mensen die huis en haard hebben moeten verlaten, gastvrij te verwelkomen. We voelen ons verantwoordelijk om deze mensen ruimhartig op te vangen en hen vanaf de eerste dag toekomstperspectief te bieden. Dat is de manier die bij en in Arnhem past. Onze rol als gemeente is de afgelopen jaren groter geworden. Bijvoorbeeld door de Wet Inburgering 2021, waarmee gemeenten de regie hebben gekregen bij het organiseren van inburgering van statushouders. Of door de Spreidingswet die gemeenten de wettelijke taak geeft om asielzoekers op te vangen. En de rol van gemeenten in de opvang van mensen uit Oekraïne.

Landelijk zien we dat er schommelingen zijn in wet- en regelgeving die voor mensen met een vluchtachtergrond gelden. Dit leidt tot een gebrek aan structuur en bemoeilijkt een langdurige aanpak. Daarom bieden wij dit voorstel aan, gericht op het creëren van stabiele en duidelijke kaders om met elkaar te kunnen bijdragen aan een snellere en betere zelfredzaamheid van al onze inwoners. Met dit beleidskader leggen we grotendeels vast wat we al deden en doen daarbij nog een stap extra. Zoals extra inzet op taal en (vrijwilligers)werk vanaf dag één. Ook gaan we met

vluchtelingen die in Arnhem verblijven en die er voor open staan, gesprekken voeren om hen beter te kunnen begeleiden.
We houden rekening met de behoeften van Arnhemse wijken en mensen die al langer in Arnhem wonen. We zetten volop in op verbindingen en ontmoetingen tussen Arnhemmers. Daarmee creëren we een inclusieve en verbonden stad en zorgen we dat onbekend niet onbemind is.

Met dit beleidskader **doen we de volgende moties en toezeggingen af**. In de bijlage geven we per motie en toezegging een korte toelichting.
- Motie 24M130 “Kansrijke start voor statushouders”
- Toezegging 1561 “NH Rijnhotel maximaal twee jaar opvang”
- Toezegging 589 “AZC Elderhoeve”
- Toezegging 94 “Wachtlijsten cq achterstanden bij inburgeringsaanbieders”

Beoogd effect

Duidelijke uitgangspunten en ambities die als basis dienen voor de stad Arnhem en waar toekomstige beslissingen ten aanzien van opvang, wonen en meedoen aan getoetst kunnen worden. Zo dragen we bij aan een stad waar iedereen zich thuis voelt en kan meedoen.

Argumenten

1.1 *Het beleidskader geeft duidelijkheid, structuur en richting voor de komende tien jaren.*
Er is bewust gekozen voor een lange termijn aanpak. Dit maakt het mogelijk om structurele en/of langdurige afspraken te maken met onze samenwerkingspartners en draagt bij aan een snellere participatie en zelfredzaamheid van nieuwkomers. Mensen die direct mogelijkheid hebben om bij te dragen en zichzelf te ontwikkelen, vinden hun plek sneller in de samenleving. Dit draagt bij aan een breder draagvlak en verbondenheid in de stad. Daarnaast hebben we vorig jaar langdurige afspraken gemaakt met het COA. Via deze raadsbrief informeerden wij u hierover. Onderdeel van deze afspraken is het ontwikkelen van toekomstbestendige opvanglocaties. Daar is meer tijd voor nodig. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een opvanglocatie in Rijnpark, fase 2, welke na 2030 wordt ontwikkeld. Voor een volledig overzicht van huidige en toekomstbestendige plekken verwijzen we u naar bijlage ‘huidige situatie opvang Arnhem’.

1.2. *We geven we met het beleidskader uitvoering aan een motie van uw raad*
Met de motie “Kansrijke start voor statushouders” (24M130) van de fracties VVD, CDA, ChristenUnie, Groep Van den Broek, DENK en Volt, roept uw raad het college op om met omliggende gemeenten en de provincie in gesprek te gaan over de grote opdracht die wij hebben als het gaat om opvang van asielzoekers en vestigen van statushouders, en de resultaten van deze gesprekken uiterlijk voor de perspectiefnota van 2026 aan de gemeenteraad voor te leggen.

1.3. *Deze langdurige inzet, voorkomt extra kosten achteraf.*
Door goede opvang, huisvesting en meedoen te organiseren, voorkomen we achteraf hogere maatschappelijke kosten. Doordat mensen goed hun plek kunnen vinden in de samenleving en kunnen meedoen, voorkomen we dat ze in schulden terecht komen, een uitkering moeten aanvragen en/of geen onderwijs volgen.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *We zijn (deels) afhankelijk van externe factoren, zoals landelijke wet- en regelgeving.*
Het huidige kabinet heeft strenge asielmaatregelen aangekondigd en er zijn momenteel zorgen over het verlagen van budgetten voor asiel. Als deze maatregelen doorgevoerd worden, kan dit (in)direct effect hebben op de ambities die wij hebben vastgelegd. Ondanks deze maatregelen zullen we ons blijven inzetten voor de uitgangspunten in dit beleidskader.

1.2. *De integrale aanpak in dit beleidskader vraagt veel inzet vanuit verschillende disciplines.*
We zullen als organisatie onze integrale aanpak goed moeten blijven volgen, monitoren en afstemmen met partners en onze eigen interne afdelingen. Dit vraagt om capaciteit en langdurige commitment van partners, collega's en andere betrokkenen.

Participatie

We vinden het belangrijk dat alle Arnhemmers en samenwerkingspartners kunnen meedenken met ons beleid. We hebben daarom, bij de professionals die veel met de doelgroep werken en bij de doelgroep zelf, zoveel mogelijk input opgehaald en verwerkt. Zo bouwen we aan een aanpak die realistisch is, verankerd in de stad en ontworpen vanuit de mensen om wie het gaat.

Er zijn verschillende specifieke momenten geweest waarop we keuzes hebben besproken met de stad. Denk hierbij aan bewonersavonden voor (nieuwe) opvanglocaties, gesprekken met (landelijke) professionals en de doelgroep zelf, regiogemeenten, participatiebijeenkomsten.

Ook hebben we door een extern bureau onderzoek laten uitvoeren naar onze ambitie 'meedoen vanaf dag 1'. Daarvoor zijn interviews afgenomen, gesprekken gevoerd met medewerkers van de gemeente en nieuwkomers zelf, en er zijn bijeenkomsten georganiseerd. Dit onderzoek heeft in beeld gebracht wat er in Arnhem al aan aanbod is en wat er nog nodig is om onze ambitie te kunnen waarmaken. We hebben de adviezen uit dit rapport verwerkt in het beleidskader.

In de bijlage hebben we een overzicht opgenomen van de mensen en samenwerkingspartners die we gesproken hebben.

Financiën

Het beleidskader vormt een overkoepelend voorstel met daarin de ambities die we nastreven. Voor de uitvoering hiervan hebben we te maken met veel verschillende financieringsstromen. Zowel landelijke als lokale financiering; incidenteel en structureel, en bovendien hebben de diverse financieringsstromen ook verschillende doorlooptijden. Gedurende de looptijd van dit beleidskader bepalen we aan de hand van de financiële middelen en ambtelijke mogelijkheden de prioriteiten binnen onze ambities.

Hoe werken de verschillende financieringsstromingen?

Samenwerkingsovereenkomst COA
Met het COA zijn afspraken over toekomstbestendige opvang in Arnhem en meedoen vanaf dag één vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Voor deze afspraken krijgen we met ingang van

2024 drie jaar een vergoeding van COA van één miljoen euro per jaar bovenop reguliere uitkeringen. Er wordt verwacht dat na die periode de financiële bijdrage op grond van de spreidingswet hiervoor in de plaats komt. Wanneer deze vergoeding door aanpassing van beleid lager uitvalt of zelfs wegvalt, dan wordt deze vergoeding gedurende de looptijd van deze overeenkomst jaarlijks aangevuld tot maximaal één miljoen euro. Dit zorgt voor stabiele financiële dekking om de ambities uit te voeren.

Faciliteitenbesluit opvangcentra
Het COA is verantwoordelijk voor alle kosten die aan hun opvanglocaties verbonden zijn. Daarnaast heeft de gemeente op basis van het 'Faciliteitenbesluit opvangcentra' recht op een vergoeding voor de in de opvanglocatie verblijvende vreemdelingen die nog niet in de Basisregistratie personen hoeven te worden ingeschreven. De vergoeding van mensen die ingeschreven staan in de basisregistratie komt binnen via de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Voor nu blijft het een inschatting wat de hoogte hiervan is de aankomende jaren. Verder zit hier een onzekerheid over de duur van deze financieringsstroom.

Incidenteel Arnhems geld
Voor een vastgestelde periode heeft uw raad in begrotingen incidentele middelen beschikbaar gesteld voor vluchtelingen. Er is €500.000 per jaar beschikbaar tot en met 2026 en nog eens €500.000 per jaar tot en met 2028. De eindigheid van deze middelen schuurt met de ambities die er zijn in het beleidskader. Het beleidskader is opgesteld voor een duur van tien jaar, terwijl de financiële middelen stoppen gedurende dat tijdsbestek. Er zullen geen structurele uitgaven worden gedaan met incidentele middelen.

Vergoedingen voor Oekraïne opvang
We ontvangen van het Rijk een vast normbedrag per opgevangen Oekraïner per dag. De normbedragen worden per jaar vastgesteld. Indien we als gemeente hogere kosten hebben ten opzichte van het normbedrag, kunnen we deze, na verantwoording jaarrekening en controle accountant, declareren bij het Rijk (in ieder geval tot en met maart 2027). Daarnaast worden transitiekosten voor de ombouw van bestaande locaties naar opvanglocaties Oekraïners (gedeeltelijk) vergoed door het Rijk.

Financiering inburgering
De gemeente Arnhem voert de wet inburgering uit. De middelen die we krijgen voor de uitvoeringskosten die we maken, komen binnen via de algemene uitkering van het Gemeentefonds. De hoogte van dit bedrag blijft gelijk en is niet toereikend. Daarom hebben we in de Perspectiefnota 2026 een voorstel gedaan om hiervoor extra budget beschikbaar te stellen. Daarnaast ontvangen we landelijke middelen via een uitkering voor het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen (SPUK). De hoogte hiervan wordt bepaald aan de hand van het aantal inburgeringsplichtigen in Arnhem, exclusief de inburgeraars die nog in een AZC verblijven.

Begrotingssubsidie en bestemmingsreserve
Voor vluchtelingen is er een structureel budget beschikbaar van € 400.000. Deze middelen zijn echter gebudgetteerd voor begrotingssubsidies aan Vluchtelingenwerk.
Daarnaast bestaat er een bestemmingsreserve voor deze doelgroep. We zullen daarom altijd een afweging moeten maken welke ambities wanneer kunnen worden uitgevoerd, waarbij we rekening houden met de mogelijkheden die op dat moment gelden.

Uitvoering

Dit beleidskader bestaat grotendeels uit onderdelen die we momenteel al uitvoeren. Met dit beleidskader zetten we de uitgezette ambities vast voor de komende jaren. Hier bovenop hebben we enkele nieuwe focuspunten vastgelegd. Zie hieronder. Bij *hoofdstuk 1.2. 'wat is nieuw in dit beleidskader?'* van het beleidskader lichten we dit nader toe. Hieronder een korte opsomming:

- We organiseren algemene intakegesprekken met iedereen die daar behoefte aan heeft;
- We creëren taalaanbod vanaf de eerste dag opvang;
- We zetten ons in om betaald werken vanaf de eerste dag toegankelijker te maken voor iedereen;
- We zetten ons in voor een gelijkwaardige integratie en participatie van vrouwen en jongeren.

Communicatie

We hebben de afgelopen jaren al op verschillende manieren gecommuniceerd om inwoners en andere stakeholders te bereiken, zoals met persberichten, bewonersavonden, social media kanalen, participatiebijeenkomsten. Specifiek voor dit beleidskader informeren we deelnemers van de participatiebijeenkomsten via de e-mail.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- 'Arnhem, een gastvrije stad' Het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035
- Adviesrapport OpenEmbassy – Meedoen vanaf dag 1 in Arnhem, advies voor een doorlopende lijn
- Advies adviesraad Werk en Inkomen
- Reactie B&W op advies adviesraad Werk en Inkomen
- Brief aan minister Sociale Zaken en Werkgelegenheid, staatssecretaris Asiel en Migratie en minister Justitie en Veiligheid inzake werk en vluchtelingen
- Huidige situatie opvang Arnhem
- Overzicht participatie activiteiten
- Overzicht moties en toezeggingen
- Opbrengst bijeenkomsten beleidskader "Arnhem, gastvrije stad"

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4575533

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 6 mei 2025;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit

Het Arnhemse beleidskader ‘Arnhem, gastvrije stad’ voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Raadsvragen G. Luurssen.

Ontvangen op 29/8/2025 per e-mail door Richard van Riessen

Omvang en samenstelling

Hoeveel asielzoekers (statushouders, urgentkandidaten, alleenstaanden, gezinnen) is men precies van plan te huisvesten?
Dit is nog onbekend en afhankelijk van de definitieve plannen op de Heijenoordseweg. Op 13 mei 2025 is de raad per brief geïnformeerd de laatste stand van zaken.

Wat is de landen- of regio-herkomstverdeling (inclusief cultuur/religieuze achtergrond)?
Het plaatsingsbeleid is aan het COA.

Wat is de geplande piekcapaciteit én de "rustcapaciteit" (zodat je weet of het blijft bij 200 of kan oplopen naar 400)?
We maken afspraken over het maximale aantal plekken.

Verblijfsduur en doorstroom

Gemiddeld verblijf: hoeveel maanden/jaren?
Dit is aan het COA.

Doorstroompercentage naar eigen woning of andere gemeente (cijfers van bestaande AZC's in Gelderland zijn prima).
Hierover zijn geen cijfers bekend.

Wat gebeurt er met "blijvers" die na 3-5 jaar nog steeds geen huis hebben?
Zolang een statushouder niet is gehuisvest houdt een statushouder recht op opvang bij het COA.

Veiligheid en risicoanalyse

Is er een onafhankelijke Veiligheids Risico Analyse (VRA) gemaakt? Zo ja, mag de raad die inzien?
Nee, de inschatting is dat er geen VRA benodigd is.

Hoeveel incidenten (overlast, geweld, vernieling) per 100 bewoners rapporteerden recente AZC's in vergelijkbare wijken?
Deze cijfers zijn niet bekend. Wel is er een landelijk incidentoverzicht van het COA per locatie. Deze wordt volledigheidshalve bijgevoegd.

Is er een apart veiligheidsplan voor de nabijgelegen basisschool (denk aan routes, poortbeleid, cameratoezicht)?
Nee, de inschatting is dat er geen apart veiligheidsplan benodigd is voor de nabijgelegen basisschool.

Participatieproces tot nu toe

Tijdslijn: wanneer is de buurt precies voor het eerst geïnformeerd en op welke manier (brief, avond, online)?
De buurt is per brief geïnformeerd over de bewonersavond van 28 oktober 2024 op 10 oktober 2024. Op 13 mei 2025 is de buurt opnieuw geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Hoeveel inspraakreacties zijn er binnengekomen en hoe zijn die gekwantificeerd (voor/tegen/neutraal)?
Tijdens de bewonersavond van 28 oktober 2024 is wethouder Smeulders het gesprek aangegaan met de bewoners. De notulen van die bewonersavond zijn bijgevoegd.

Is er een wijkraadpleging gehouden in Heijenoord zelf?
nee.

Zijn er "afwegings- of inpassingstafels" geweest met bewoners en wijkverenigingen? Zo ja, wie zat er aan tafel en wat zijn de notulen?
nee.

Financiën en alternatieven

Totale investering gemeente (grond, infra, beheer) versus baten (COA-vergoeding, eventuele verhuur).
Het COA huurt de panden van de gemeente voor de komende 5 jaar. De plekken die mogelijk voor de Oekraïense ontheemden worden gerealiseerd, worden teruggehuurd voor een vast bedrag per bed per dag. Er is dus geen investering vanuit de gemeente.

Zijn alternatieve locaties onderzocht buiten de woonwijk (bijv. bedrijventerrein of leegstaand kantoor)? Zo nee, waarom niet?
Ja, we onderzoeken elke locatie die wordt aangeboden op geschiktheid.

Wat kost het per jaar als het AZC halfleeg blijft (lege beddenregeling COA)?
Het kostenrisico voor deze locatie ligt bij het COA.

Stikstof en milieu

Mag de raad het volledige stikstofonderzoek (Natura-2000, PAS-melding, depositieberekening) inzien?
Dit is nog onderwerp van onderzoek, om die reden is er ook nog geen vergunning aangevraagd door het COA. Zodra het onderzoek is afgerond, kan dit worden gedeeld.

Welke scenario's zijn doorgerekend (min/max aantal bewoners, verkeersbewegingen)?
Er wordt een scenario onderzocht waarbij het COA het gehele gebouw in gebruik neemt, een scenario waarin het gebouw primair voor AMV-opvang wordt aangewend, en een

gecombineerd scenario waarin er reguliere, AMV en Oekraïne-opvang wordt gerealiseerd.

Is er een quick-scan archeologie gedaan (Heijenoord ligt aan een oude uiterwaard)?
Nee.

Leefbaarheid en voorzieningen

Hoeveel extra basisschoolplaatsen rekent de gemeente voor kinderen van het AZC? Past dat in de huidige capaciteit van de school om de hoek?
Elk kind in het AZC heeft recht op onderwijs. We rekenen dus voor elk kind een schoolplek in de gemeente Arnhem, waarbij de capaciteit van de scholen leidend is.

Is er een plan voor sport-/ontmoetingsruimte binnen 500 m, zodat men niet op straat hangt?
Ja, deze is beoogd op het terrein zelf.

Hoe laat sluiten de toegangshekken 's avonds en wie controleert dat?
De toegangshekken worden niet gesloten. Uit de samenwerkingsafspraken die tussen de gemeenten Arnhem en het COA zijn gemaakt volgt dat er geen locaties in de gemeente Arnhem worden gerealiseerd met vrijheidsbeperkende maatregelen.

Communicatie en klachtenlijn

Is er een vaste contactpersoon voor directe omwonenden (telefoonnummer, e-mail, spreekuur)?
Als de locatie in gebruik wordt genomen stuurt het COA een brief naar de buurt met contactgegevens.

Hoe vaak krijgt de wijk terugkoppeling (kwartaalbericht, website, WhatsApp-groep)?
Het COA zorgt voor een vast aanspreekpunt voor de wijk. Als eenmaal helder is hoeveel mensen worden opgevangen op de Heijenoordseweg, wordt hier ook een passende keuze in gemaakt.

Welke klachtbeschikkingstermijn hanteert de gemeente (bijv. binnen 5 werkdagen antwoord)?
Bewoners kunnen zich direct tot het aanspreekpunt van het COA wenden bij overlast.

Incidentenoverzicht per locatie 2024

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
AALDEN - Witte Zandpad	Regulier	COL-POL-AZC	26	14	44	86	10	5	**185**
AALDEN - Witte Zandpad	Regulier	RGO-POA	21	2	9	30	4	1	**67**
AKERSLOOT - Geesterweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	4		0	**5**
ALBERGEN - Gravendijk	Regulier	COL-POL-AZC			2	27		0	**29**
ALMELO - Schouwburgplein	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		1	11		0	**13**
ALMELO - Vriezenveenseweg	Regulier	COL-POL-AZC	20	1	7	43	6	6	**83**
ALMERE - Baltimoreplein	Noodopvang	RGO-POA	20	2	19	87	1	8	**137**
ALMERE - Engelse mijl	Noodopvang	COL-POL-AZC	18	2	11	68	3	3	**105**
ALMERE - Engelse mijl	Regulier	COL-POL-AZC	70	15	56	122	12	5	**280**
ALMERE - Markerkant 15	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	2	4	21	1	0	**35**
AMERSFOORT - Barchman Wuytierslaan	Regulier	COL-POL-AZC	16	6	13	57	4	3	**99**
AMERSFOORT - Barchman Wuytierslaan	Regulier	GLO	1		4	5	2	0	**12**
AMERSFOORT - Barchman Wuytierslaan	Regulier	RGO-POA	24	7	47	301	3	2	**384**
AMERSFOORT - De Brand	Noodopvang	COL-POL-AZC	4	2	6	26	2	0	**40**

[1] In dit overzicht wordt een verschil gemaakt tussen reguliere locaties en noodopvanglocaties.
[2] AZC= asielzoekerscentrum; COL= centrale ontvangstlocatie; GLO= gezinslocatie; IBO = intensief begeleidende opvang; HTL= handhavings- en toezichtslocatie; POA= procesopvanglocatie voor amv; POL= procesopvanglocatie; RGO=kleinschalige opvangvoorzieningen voor amv; VBL= vrijheidsbeperkende locatie.
[3] Zelfdestructieve actie incl. honger- en/of dorststaking.
[4] De grootte van de locaties (aantal bedden) kan variëren, waardoor de incidentencijfers zoals weergegeven in deze tabel niet één op één kunnen worden vergeleken.

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
AMERSFOORT - Plotterweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			3	8	2	1	**14**
AMERSFOORT - Ruimtevaart	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	9	2	0	**12**
AMSTELVEEN - Bouwerij	Regulier	RGO-POA	29	5	22	129	1	7	**193**
AMSTERDAM - Aletta Jacobslaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	3	1	19	50	1	2	**76**
AMSTERDAM - Bloemstraat	Noodopvang	RGO-POA	21	2	28	157	3	3	**214**
AMSTERDAM - Hogehilweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	53	16	59	241	8	11	**388**
AMSTERDAM - Luttenbergweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	5		10	25		0	**40**
AMSTERDAM - Motorkade	Noodopvang	RGO-POA	8		2	9	1	0	**20**
AMSTERDAM - Oude Haagseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		3	14		2	**20**
AMSTERDAM - Paul van Vlissingenstr	Noodopvang	COL-POL-AZC			1			0	**1**
AMSTERDAM - Tafelbergweg	Noodopvang	RGO-POA	65	4	37	217	6	5	**334**
AMSTERDAM - Westerhoofd	Noodopvang	COL-POL-AZC	78	8	141	508	17	9	**761**
AMSTERDAM - Willem de Zwijgerlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	8	3	18	69		1	**99**
AMSTERDAM - Willem de Zwijgerlaan	Noodopvang	RGO-POA			1	1		0	**2**
AMSTERDAM - Willinklaan	Regulier	COL-POL-AZC	46	16	69	163	31	6	**331**
AMSTERDAM - Wiltzanghlaan	Noodopvang	RGO-POA	33	1	11	98		1	**144**
APELDOORN - Christiaan Geurtsweg	Noodopvang	COL-POL-AZC						0	
APELDOORN - Deventerstraat	Noodopvang	RGO-POA	37	2	28	41	1	2	**111**
APELDOORN - Deventerstraat	Regulier	COL-POL-AZC	46	9	43	170	3	4	**275**
ARNHEM - Amsterdamseweg	Noodopvang	RGO-POA	6		4	4	1	7	**22**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
ARNHEM - Elderhofseweg	Regulier	COL-POL-AZC	12	3	22	130	15	5	**187**
ARNHEM - Europaweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	2	4	44	1	1	**57**
ARNHEM - Europaweg	Noodopvang	RGO-POA	2		2	14	1	1	**20**
ARNHEM - Frombergstraat	Regulier	RGO-POA	4	6	22	119	13	3	**167**
ARNHEM - Groningensingel	Regulier	COL-POL-AZC	22	3	13	89	9	7	**143**
ARNHEM - Nieuwe Kade	Noodopvang	COL-POL-AZC	39	18	69	284	7	4	**421**
ARNHEM - Onderlangs	Noodopvang	COL-POL-AZC	1	2	11	33		0	**47**
ARNHEM - Stationsplein	Noodopvang	RGO-POA	24	1	19	115		3	**162**
ASSEN - Balkenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1	1	2	16		0	**20**
ASSEN - De Haar	Noodopvang	COL-POL-AZC	32	7	45	90	4	8	**186**
ASSEN - Schepersmaat	Regulier	COL-POL-AZC	30	5	32	142	17	4	**230**
BAARN - Amsterdamsestraatweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1					0	**1**
BAARN - Amsterdamsestraatweg	Noodopvang	RGO-POA	41	15	43	203		7	**309**
BAEXEM - Exaeten	Regulier	COL-POL-AZC	21	3	34	175	1	0	**234**
BALK - Wikelerdyk	Regulier	COL-POL-AZC	37	5	40	216	6	4	**308**
BARENDRECHT - Zuider Carnisseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	1	4	20		1	**33**
BEEK GEM MONTFERLAND - Sint Jansgildestraat	Noodopvang	COL-POL-AZC				2		1	**3**
BEEKBERGEN - Arnhemseweg	Noodopvang	RGO-POA	25	2	5	18		0	**50**
BEEKBERGEN - Schalterdalweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	11	4	32	89	14	3	**153**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
BERG EN DAL - Molenbosweg	Noodopvang	RGO-POA	7		4	25		0	**36**
BERG EN DAL - Zevenheuvelenweg	Noodopvang	RGO-POA	3		2	73		0	**78**
BERGSCHENHOEK - Park de Polderpad	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		8	27		0	**36**
BERGSCHENHOEK - Tobias Asserlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	2			7		0	**9**
BEUNINGEN OV - Denekamperstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	1			14		0	**15**
BIDDINGHUIZEN - Spijkweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	40	4	33	37	8	5	**127**
BIDDINGHUIZEN - Spijkweg	Noodopvang	RGO-POA	11	1	9	65	3	4	**93**
BIEZENMORTEL - Capucijnenstraat	Noodopvang	RGO-POA						0	
BLARICUM - Rijksstraatweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		8	30		2	**42**
BODEGRAVEN - Goudseweg	Noodopvang	RGO-POA	41		14	157	2	1	**215**
BOXMEER - Spoorstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC				1		0	**1**
BREDA - Bavelseparklaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	9		7	13	2	3	**34**
BREDA - Dr. Batenburglaan	Noodopvang	COL-POL-AZC						0	
BREDA - Nassausingel	Noodopvang	RGO-POA	45	2	14	191	7	3	**262**
BUDEL - Randweg-Oost	Noodopvang	RGO-POA	31	5	24	146	1	7	**214**
BUDEL - Randweg-Oost	Regulier	COL-POL-AZC	202	26	252	1265	61	26	**1832**
BURGUM - Elingsloane	Regulier	COL-POL-AZC	14	3	17	34	6	2	**76**
BURGUM - Elingsloane	Regulier	GLO	3		2	2	3	2	**12**
CADIER EN KEER - Pater Kustersweg	Regulier	RGO-POA	41	5	37	350	6	19	**458**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
CAPELLE AAN DEN IJSSEL - Barbizonlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		2	10		0	**14**
DEELEN - Delenseweg	Regulier	COL-POL-AZC	13	5	29	130	3	5	**185**
DELDEN - Morsweg	Noodopvang	RGO-POA	12		4	9	1	0	**26**
DELDEN - Sportlaan	Noodopvang	RGO-POA	45	8	48	87	3	6	**197**
DELFT - Kleveringweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		4	12		0	**18**
DELFT - Kleveringweg	Noodopvang	RGO-POA	38	5	24	209	1	0	**277**
DELFT - Manderspark	Noodopvang	COL-POL-AZC	5		6	83	2	0	**96**
DELFT - Manderspark	Noodopvang	RGO-POA	26	5	21	138	1	0	**191**
DELFZIJL - Zwet	Regulier	COL-POL-AZC	27	5	35	122	3	3	**195**
DEN HELDER - Burg Ritmeesterweg	Regulier	COL-POL-AZC	49	17	55	166	8	2	**297**
DEN HELDER - Burg Ritmeesterweg	Regulier	RGO-POA	16	4	35	78	6	5	**144**
DEN HELDER - Doggersvaart	Regulier	RGO-POA	26	5	36	129	5	1	**202**
DEN HELDER - Jacob van Heemskerckstr	Regulier	RGO-POA	22	1	8	32	4	8	**75**
DEN HELDER - Nieuweweg	Regulier	COL-POL-AZC	52	8	53	137	33	6	**289**
DEVENTER - Deventerweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	13		0	**14**
DEVENTER - Maagdenburgstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC				10		0	**10**
DIEVER - Bosweg	Noodopvang	RGO-POA	26	5	37	226	1	3	**298**
DRACHTEN - Noorderend	Regulier	COL-POL-AZC	36	2	24	86	13	5	**166**
DRACHTEN - Noorderend	Regulier	RGO-POA	43	8	60	197	7	14	**329**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
DRACHTEN - Oprijlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	4	3	4	36	6	0	**53**
DRIEHUIS NH - Duin- en Kruidbergerweg	Regulier	RGO-POA	47	6	34	623	8	5	**723**
DRONTEN - Vossemeerdijk	Regulier	COL-POL-AZC	104	15	137	298	35	10	**599**
DRONTEN - Vossemeerdijk	Regulier	RGO-POA	29	4	21	300	4	4	**362**
DRUTEN - Scharenburg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	3	11	23	1	2	**47**
DUIVEN - Impuls	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		1	76		0	**79**
DUIVEN - Nieuwgraaf	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		1	50		0	**53**
DUIVENDRECHT - Rijksstraatweg	Noodopvang	RGO-POA				33		1	**34**
ECHT - Pepinusbrug	Regulier	COL-POL-AZC	13	6	28	159	18	2	**226**
EELDE - Burg. J.G. Legroweg	Regulier	COL-POL-AZC	1	1	2	16		0	**20**
EEMNES - Goyergracht Zuid	Noodopvang	RGO-POA	6		10	43	1	1	**61**
EGMOND-BINNEN - Noordvelderweg	Noodopvang	RGO-POA	5	1	6	45	1	0	**58**
EINDHOVEN - Anthony Fokkerweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			5	18	3	0	**26**
EINDHOVEN - Kanaaldijk-Zuid	Noodopvang	COL-POL-AZC	2	1	9	12	3	1	**28**
EINDHOVEN - Keizersgracht	Noodopvang	RGO-POA	36	3	21	108	3	1	**172**
EMMEN - Wilhelmsweg	Regulier	COL-POL-AZC	21		18	48	6	0	**93**
EMMEN - Wilhelmsweg	Regulier	GLO	6	1	5	15		0	**27**
ENSCHEDE - Hengelosestraat	Noodopvang	COL-POL-AZC						0	
ENSCHEDE - Parkweg	Regulier	COL-POL-AZC	1		1	17		0	**19**
ENSCHEDE - Vliegveldweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	28	3	39	111	8	7	**196**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
EPE - Dellenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	14		25	66	3	4	**112**
ERMELO - Staringlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC				2		0	**2**
FARMSUM - Hogelandsterweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	4	1	8	14	1	1	**29**
GELDROP - Appelaar	Regulier	RGO-POA	46	7	37	136	3	6	**235**
GILZE - Prinsenbosch	Noodopvang	RGO-POA	3			5	1	0	**9**
GILZE - Prinsenbosch	Regulier	COL-POL-AZC	37	4	53	128	29	6	**257**
GILZE - Prinsenbosch	Regulier	GLO			1	6		0	**7**
GOES - Anthony Fokkerstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	6	3	13	39	2	9	**72**
GOES - Anthony Fokkerstraat	Noodopvang	RGO-POA	28	2	19	92	1	3	**145**
GOES - Da Vinciplein	Noodopvang	COL-POL-AZC	3		2	7	1	1	**14**
GORINCHEM - Vroedschapstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	15	1	27	52	5	1	**101**
GOUDA - Groningenweg	Regulier	COL-POL-AZC	8		23	64	5	0	**100**
GOUTUM - Wergeasterdyk	Noodopvang	COL-POL-AZC	2	1	7	24	1	0	**35**
GROESBEEK - Kasteelhof	Noodopvang	RGO-POA	7		8	64		0	**79**
GRONINGEN - Damsterdiep	Noodopvang	COL-POL-AZC	5		6	1		0	**12**
GRONINGEN - Europaweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	19	1	14	97	2	4	**137**
GRONINGEN - Europaweg	Noodopvang	RGO-POA	40	9	33	232	2	2	**318**
GRONINGEN - Gideonweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	10		17	96	1	1	**125**
GRONINGEN - Peizerweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7		26	23		1	**57**
GRONINGEN - Protonstraat	Noodopvang	RGO-POA	42	9	51	82	2	2	**188**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
GRONINGEN - Sint-Petersburgweg	Regulier	COL-POL-AZC	3	1	5	46	3	1	**59**
HAAKSBERGEN - Molenstraat	Noodopvang	RGO-POA	72	6	61	191	2	4	**336**
HAARLEM - Conradkade	Noodopvang	COL-POL-AZC	28	11	57	107	4	1	**208**
HAARLEM - Laan van Decima	Regulier	COL-POL-AZC	1	1	3	19		0	**24**
HAARLEM - Spaarndamseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	6		12	68		2	**88**
HAARLEM - Toekanweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	9		13	48	1	0	**71**
HAASTRECHT - Provincialeweg Oost	Regulier	RGO-POA	19		23	174	1	0	**217**
HARDERWIJK - Graaf Ottolaan	Noodopvang	RGO-POA	27	9	30	181	6	3	**256**
HARDERWIJK - Graaf Ottolaan	Regulier	COL-POL-AZC	82	10	74	169	9	8	**352**
HARLINGEN - Nieuwe Vissershaven	Noodopvang	COL-POL-AZC	6	1	21	70		2	**100**
HEEG - It Eilan	Regulier	COL-POL-AZC	4		15	59	7	4	**89**
HEEMSERVEEN - Jachthuisweg	Regulier	COL-POL-AZC	64	5	96	279	12	12	**468**
HEERHUGOWAARD - Gildestraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	1	1		7		0	**9**
HEERHUGOWAARD - Van Noortwijklaan	Regulier	COL-POL-AZC	49	12	85	240	13	2	**401**
HEERHUGOWAARD - Van Noortwijklaan	Regulier	RGO-POA	18	3	9	48	1	1	**80**
HEERLEN - Imstenrade	Regulier	COL-POL-AZC	30	2	21	105	26	3	**187**
HEERLEN - Imstenrade	Regulier	RGO-POA	31	9	38	373	7	7	**465**
HEILOO - Kennemerstraatweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	1	12	65	1	0	**86**
HELLEVOETSLUIS - Kanaalweg Westzijde	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	1	14	34	1	1	**56**
HELMOND - Mierloseweg	Noodopvang	RGO-POA	15		8	38	3	0	**64**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
HELMOND - Nachtegaallaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		1	1		0	**3**
HELMOND - Scheepsboulevard	Noodopvang	COL-POL-AZC						0	
HELMOND - Torenstraat	Regulier	RGO-POA	43	3	17	160	3	3	**229**
HENDRIK-IDO-AMBACHT - Noordeinde	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	1	8	41	4	1	**60**
HENGELO OV - Bornsestraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	2	1	3	10		0	**16**
HENGELO OV - Havezatenlaan	Regulier	COL-POL-AZC	1		3	123	6	1	**134**
HENGELO OV - Hazenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC		1		10	2	0	**13**
HILVERSUM - Emmastraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	11	5	18	67		0	**101**
HOENDERLOO - Woeste Hoefweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	5	15	101	3	2	**133**
HOOFDDORP - Planeetbaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	26	3	25	107	1	5	**167**
HOOFDDORP - Rijksweg A4	Noodopvang	COL-POL-AZC	14		20	57	3	0	**94**
HOOGEVEEN - Kinholtsweg	Regulier	COL-POL-AZC	18	9	25	123	17	6	**198**
HOOGEVEEN - Kinholtsweg	Regulier	HTL	95	17	47	388	6	26	**579**
HOORN NH - Westfriese Parkweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	4		0	**5**
HUIS TER HEIDE UT - Hobbemalaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	1	6	47	1	1	**61**
HUIZEN - Mastspoor	Noodopvang	COL-POL-AZC	10	1	27	49	3	2	**92**
KAMPEN - Hilbert van Dijkstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC		1	1	4	1	0	**7**
KAMPEN - Industrieweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	3		1	11	2	1	**18**
KATWIJK ZH - 1e Mientlaan	Regulier	COL-POL-AZC	5	1	7	15	1	1	**30**
KATWIJK ZH - 1e Mientlaan	Regulier	GLO	14	1	26	84	1	1	**127**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
KATWOUDE - Wagenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	8	2	19	42		0	**71**
KATWOUDE - Wagenweg	Noodopvang	RGO-POA	40	8	49	152	2	1	**252**
KRIMPEN AAN DEN IJSSEL - Haven	Noodopvang	COL-POL-AZC	2	7	10	20		0	**39**
LEERSUM - Hoogstraat	Regulier	COL-POL-AZC	32	12	57	225	9	3	**338**
LEEUWARDEN - Heliconweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	37	10	68	159	8	7	**289**
LEIDEN - Haagse Schouwweg	Regulier	COL-POL-AZC	14	3	25	64	2	1	**109**
LEIDEN - Smaragdlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		4	23		0	**29**
LEIDERDORP - Elisabethhof	Noodopvang	COL-POL-AZC			1			0	**1**
LEIDSCHENDAM - Overgoo	Noodopvang	RGO-POA	10	1		64		1	**76**
LEUSDEN - Philipsstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC			2	9		0	**11**
LEUSDEN - Philipsstraat	Noodopvang	RGO-POA	64	3	49	289		0	**405**
LICHTENVOORDE - Zieuwentseweg	Noodopvang	RGO-POA						0	
LIESSEL - Zand	Regulier	RGO-POA	8		4	40	1	0	**53**
LIJNDEN - Melbournestraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	4		3	53		1	**61**
LIJNDEN - Melbournestraat	Noodopvang	RGO-POA	6		3	16	1	3	**29**
LOCHEM - Paasberg	Noodopvang	RGO-POA	30	6	38	181	1	1	**257**
LOOZEN - Roskampweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1			0	**1**
LUTTELGEEST - Oosterringweg	Regulier	COL-POL-AZC	28	7	37	173	12	6	**263**
LUTTELGEEST - Oosterringweg	Regulier	RGO-POA	27	3	20	298	9	9	**366**
MAASBREE - Middenpeelweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	10	1	10	49	5	0	**75**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
MAASSLUIS - Govert van Wijnkade	Noodopvang	COL-POL-AZC	2	1	6	20		0	**29**
MAASTRICHT - Forum	Noodopvang	COL-POL-AZC		1		1		0	**2**
MAASTRICHT - Francois de Veijestraat	Regulier	COL-POL-AZC	44	10	48	249	32	9	**392**
MAASTRICHT - Marienwaard	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		4	16	6	0	**27**
MAASTRICHT - Sibemaweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1	1	1	18		0	**21**
MALDEN - Sint Jacobsweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	3		1	4	3	0	**11**
MARKELO - J. Ooststraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		5	16	1	0	**23**
MEPPEL - Paradijsweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		2	7	1	0	**11**
MEPPEL - Zomerdijk	Noodopvang	COL-POL-AZC	26	8	18	105	1	1	**159**
MIDDELBURG - Laurens Stommesweg	Regulier	COL-POL-AZC	19	4	16	73	21	5	**138**
MIDDELBURG - Podium	Noodopvang	COL-POL-AZC	3		19	130	12	2	**166**
MIDDELHARNIS - Havenhoofd	Noodopvang	COL-POL-AZC	3	3	4	14		0	**24**
MUSSELKANAAL - De Brink	Regulier	COL-POL-AZC	14	6	17	97	5	4	**143**
NIEUWERKERK AD IJSSEL - Parallelweg-Zuid	Noodopvang	COL-POL-AZC		9	1	5		0	**15**
NIJMEGEN - Dommer v Poldersveldtweg	Regulier	COL-POL-AZC	17	11	19	126	4	2	**179**
NIJMEGEN - Stieltjesstraat	Regulier	COL-POL-AZC	11	4	26	196	2	2	**241**
NIJMEGEN - Weurtseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	1		0	**2**
NOORDWIJKERHOUT - Langelaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	3		2	9		0	**14**
NOOTDORP - Gildeweg	Noodopvang	COL-POL-AZC				5		0	**5**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
NULAND - Rijksweg	Noodopvang	COL-POL-AZC				1		0	**1**
NULAND - Rijksweg-Zuid	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		1	4	1	0	**8**
NUNSPEET - Elspeterweg	Regulier	RGO-POA	46	8	50	371	3	6	**484**
OEGSTGEEST - Rhijngeesterstraatweg	Regulier	COL-POL-AZC	2	1	8	93		1	**105**
OIRSCHOT - Oerlesedijk	Noodopvang	COL-POL-AZC	6		5	17	1	0	**29**
OIRSCHOT - Oerlesedijk	Noodopvang	RGO-POA	32		3	64	3	0	**102**
OISTERWIJK - Duinenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	6		0	**7**
OISTERWIJK - Kievitsblekweg	Regulier	COL-POL-AZC	13	3	7	83	4	0	**110**
OISTERWIJK - Kievitsblekweg	Regulier	RGO-POA	16	5	32	244	2	2	**301**
OMMEN - Strangeweg	Noodopvang	RGO-POA						0	
OOSTERBEEK - Nico Bovenweg	Regulier	COL-POL-AZC	7	6	9	79	2	0	**103**
OOSTERHOUT NB - Beneluxweg	Noodopvang	RGO-POA	40	4	47	257	3	6	**357**
OOSTERHOUT NB - Elschot	Regulier	RGO-POA	25	5	23	251	2	4	**310**
OOSTERWOLDE FR - Rikkingahof	Noodopvang	COL-POL-AZC	3		9	94	3	0	**109**
OPMEER - De Dreef	Noodopvang	COL-POL-AZC	4	2	16	41		2	**65**
OSS - Lievekamplaan	Noodopvang	COL-POL-AZC					1	0	**1**
OSS - Spitsbergerweg	Regulier	COL-POL-AZC						0	
PAPENDRECHT - Poldermolen	Noodopvang	COL-POL-AZC				9	1	1	**11**
PAPENDRECHT - Seringenstraat	Noodopvang	RGO-POA	19	3	14	355		2	**393**
PATERSWOLDE - Mw. Bahler-Boermalaan	Regulier	COL-POL-AZC	8		5	13		0	**26**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
PETTEN - Zuiderhazedwarsdijk	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	1	8	11		1	**28**
PUTTEN - Strandboulevard	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	1	12	23	1	1	**45**
REKKEN - Panovenweg	Regulier	RGO-POA	10	4	12	84	1	2	**113**
RIDDERKERK - Haven	Noodopvang	COL-POL-AZC	6	2	7	14		1	**30**
RIJSBERGEN - Bredaseweg	Regulier	COL-POL-AZC	5		10	107	1	0	**123**
RIJSBERGEN - Bredaseweg	Regulier	RGO-POA	21		15	107	3	1	**147**
ROERMOND - Maalbroek	Noodopvang	COL-POL-AZC	1	1	5	17		0	**24**
ROTTERDAM - Aelbrechtskade	Noodopvang	COL-POL-AZC	5		13	16		1	**35**
ROTTERDAM - Coolhaven	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		4	10	3	0	**18**
ROTTERDAM - Maashaven Z.z.	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	1	10	14		0	**30**
ROTTERDAM - Marconistraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	59	1	69	440	12	6	**587**
ROTTERDAM - Rhijnspoorkade	Noodopvang	COL-POL-AZC	3	3	3	8		0	**17**
ROTTERDAM - Schiehaven	Noodopvang	COL-POL-AZC	8	1	27	46	1	1	**84**
ROTTERDAM - Sint-Jobshavenkade	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	2		0	**3**
ROTTERDAM - Walenburgerweg	Noodopvang	RGO-POA	7	1		8		0	**16**
SCHAGEN - Priggeweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	12	3	25	63	4	9	**116**
SCHALKHAAR - Frieswijkerweg	Regulier	COL-POL-AZC	26	7	43	326	9	3	**414**
SCHALKHAAR - Frieswijkerweg	Regulier	IBO	86	18	73	232	26	49	**484**
SCHIEDAM - Buitenhavenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC		1	2	10		0	**13**
SCHIEDAM - Hargalaan	Noodopvang	COL-POL-AZC		1	1	1		0	**3**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
'S-GRAVENDEEL - Kilweg	Regulier	COL-POL-AZC	14	1	29	142	4	3	**193**
'S-GRAVENHAGE - Deltaplein	Noodopvang	COL-POL-AZC						0	
'S-GRAVENHAGE - Jupiterkade	Noodopvang	RGO-POA	19	3	9	87		3	**121**
'S-GRAVENHAGE - Laan van Meerdervoort	Noodopvang	COL-POL-AZC			2	21	2	1	**26**
'S-GRAVENHAGE - Regulusweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	18	13	48	328	16	1	**424**
'S-HERTOGENBOSCH - Gemaalweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	4	17	65	2	0	**95**
'S-HERTOGENBOSCH - Pettelaarpark	Noodopvang	COL-POL-AZC	8	6	22	70	4	1	**111**
SINT-OEDENRODE - Koeveringsedijk	Noodopvang	RGO-POA	18	1	14	138	12	6	**189**
SNEEK - Jancko Douwamastraat	Regulier	COL-POL-AZC	30	5	38	263	19	4	**359**
SOEST - Birkstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	6	1	7	17	2	0	**33**
SPIER - Oude Postweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1			10		0	**11**
SPIJKENISSE - Groenewoudlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	2		2	13		0	**17**
SPIJKENISSE - Industriestraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	3	1	6	9	1	0	**20**
SPIJKENISSE - Ruwaard van Puttenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1			5		0	**6**
ST.-ANNAPAROCHIE - Middelweg-West	Regulier	COL-POL-AZC	23		19	49	8	5	**104**
ST.-ANNAPAROCHIE - Middelweg-West	Regulier	RGO-POA	27	4	11	114	2	0	**158**
STELLENDAM - Meester Snijderweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	2	1	12	84		0	**99**
SWEIKHUIZEN - Moorheide	Regulier	COL-POL-AZC	8	4	19	85	5	4	**125**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
TER APEL - Ter Apelervenen	Regulier	COL-POL-AZC-PBL[4]	347	81	553	1374	103	49	**2507**
TER APEL - Ter Apelervenen	Regulier	RGO-POA	53	5	31	116	19	12	**236**
TER APEL - Ter Apelervenen	Regulier	VBL	35	8	22	264	10	8	**347**
TERNEUZEN - Oostkant	Noodopvang	COL-POL-AZC			1			0	**1**
TERNEUZEN - Peter van Anrooylaan	Noodopvang	COL-POL-AZC						1	**1**
TIEL - Laan van Westroijen	Noodopvang	COL-POL-AZC		2	6	27	1	1	**37**
TILBURG - Dokter Bloemenlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC		1	1	5		0	**7**
TILBURG - Stationsstraat	Regulier	RGO-POA	8	2	13	117		1	**141**
TYNAARLO - Koopmansweg	Noodopvang	COL-POL-AZC						0	
UDEN - Rondweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	7	1	8	134	1	0	**151**
UITHUIZEN - Dingeweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	8	1	1	16	4	0	**30**
UTRECHT - Biltsestraatweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	16	11	50	141	11	0	**229**
UTRECHT - Bizetlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC			2	8		1	**11**
UTRECHT - Europalaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	3	2	10	15		0	**30**
UTRECHT - Joseph Haydnlaan	Regulier	COL-POL-AZC	45	25	112	249	8	4	**443**
UTRECHT - Joseph Haydnlaan	Regulier	RGO-POA	19	2	18	151		2	**192**
UTRECHT - Pahud de Mortangesdreef	Regulier	COL-POL-AZC	25	11	50	88	10	2	**186**

[4] Na uitspraak van de rechter op 1 maart 2024 is de procesbeschikbaarheidslocatie (pbl) per direct gestopt. Het gebouw waar voorheen de pbl was gehuisvest, is verder ingezet voor de opvang van asielzoekers. In dit incidentenoverzicht is de pbl daarom samengevoegd met de opvangvormen col, pol en azc.

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
UTRECHT - Ravellaan	Regulier	RGO-POA	28	4	28	383	3	1	**447**
VEENDAM - Lloydsweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	12	2	7	60		0	**81**
VEENHUIZEN - Oude Asserstraat	Regulier	RGO-POA	11	2	10	266	1	2	**292**
VELDHOVEN - Locht	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	1	26	19		1	**52**
VELDHOVEN - Turfweg	Regulier	COL-POL-AZC	5	6	17	60	10	0	**98**
VELP GLD - Arnhemsestraatweg	Regulier	COL-POL-AZC	2		4	12		0	**18**
VELP GLD - Arnhemsestraatweg	Regulier	RGO-POA	55	7	39	290	2	3	**396**
VELP NB - Intendanceplantsoen	Regulier	COL-POL-AZC	28	3	27	152	7	2	**219**
VELP NB - Intendanceplantsoen	Regulier	RGO-POA	26	5	24	233	9	7	**304**
VELSEN-NOORD - Wijkermeerweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	18	8	37	107	5	2	**177**
VIANEN UT - Lage Biezenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	5	3	7	10	1	1	**27**
VIANEN UT - Prins Bernhardstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC	5		3	4		0	**12**
VLAARDINGEN - Kethelweg	Noodopvang	COL-POL-AZC				2	1	0	**3**
VLAARDINGEN - Westlandseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC				5		0	**5**
VLEDDER - Brink	Noodopvang	COL-POL-AZC	22	7	9	23	5	10	**76**
VLISSINGEN - Oosterhavenweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	30	10	50	207	10	13	**320**
VOORSCHOTEN - Veurseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	4		15	45	1	0	**65**
VRIES - Oude Rijksweg	Noodopvang	COL-POL-AZC				1		0	**1**
VRIES - Sportlaan	Regulier	RGO-POA	5	1		15	1	0	**22**
WAGENINGEN - Bosrandweg	Regulier	COL-POL-AZC	18	3	36	51	14	3	**125**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
WAGENINGEN - Het Stek	Noodopvang	COL-POL-AZC	12	2	18	40	3	1	**76**
WAGENINGEN - Keijenbergseweg	Regulier	COL-POL-AZC	28	20	75	196	4	10	**333**
WAGENINGEN - Lawickse Allee	Noodopvang	COL-POL-AZC			7	25		1	**33**
WASSENAAR - Duinrell	Noodopvang	COL-POL-AZC	39	6	36	196	14	7	**298**
WASSENAAR - Duinrell	Noodopvang	RGO-POA	18	2	12	78	2	2	**114**
WIERDEN - Ypeloweg	Noodopvang	RGO-POA	36	4	41	200	9	7	**297**
WIERINGERWERF - Terpstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC			2	5		0	**7**
WIJHE - Schaarshoekweg	Noodopvang	RGO-POA	24	6	17	47	1	0	**95**
WINSCHOTEN - Mr. D.U. Stikkerlaan	Noodopvang	COL-POL-AZC	4	3	9	42	4	0	**62**
WINSCHOTEN - Mr. D.U. Stikkerlaan	Regulier	RGO-POA	38	3	39	221	6	8	**315**
WINSUM GN - Schouwerzijlsterweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	9	4	15	67	2	1	**98**
WINTERSWIJK - Amstelstraat	Regulier	COL-POL-AZC	15	1	32	77	10	2	**137**
WOLFHEZE - Wolfhezerweg	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	56		0	**57**
WOLVEGA - Atalanta	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		1			0	**2**
ZAANDAM - Gerrit Bolkade	Regulier	COL-POL-AZC			1	19	1	1	**22**
ZAANDAM - Rijshoutweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	32	8	66	261	6	10	**383**
ZANDVOORT - Burg van Alphenstraat	Noodopvang	COL-POL-AZC			1	4		0	**5**
ZEEWOLDE - Bosruiterweg	Regulier	COL-POL-AZC	16	6	17	79	2	1	**121**
ZEIST - Kampweg	Regulier	COL-POL-AZC	27	7	68	164	4	2	**272**
ZELHEM - Aaltenseweg	Noodopvang	RGO-POA	26		14	33	1	0	**74**

Locatie[4]	Soort opvang[1]	Opvang-modaliteit[2]	Soort incident						Totaal
			Agressie en geweld tegen personen fysiek	Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	Agressie en geweld tegen personen verbaal	Overtreden huisregels	Verbale suicide-dreiging	Zelf-destructieve actie[3]	
ZEVENAAR - Hunneveldweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		1	9		0	**11**
ZOETERMEER - Rokkeveenseweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	20	4	58	572	2	3	**659**
ZUIDOOSTBEEMSTER - Purmerenderweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	1		1	14		0	**16**
ZUTPHEN - Voorsterallee	Regulier	COL-POL-AZC	24	3	26	529	6	6	**594**
ZWIJNDRECHT - Veerweg	Noodopvang	COL-POL-AZC	23	6	26	64	1	0	**120**
ZWIJNDRECHT - Veerweg	Noodopvang	RGO-POA	17	3	21	148	2	2	**193**
ZWOLLE - Dokter van Deenweg	Noodopvang	RGO-POA	3		3	60	2	3	**71**
ZWOLLE - Hertsenbergweg	Noodopvang	RGO-POA	12	1	8	55	7	5	**88**
ZWOLLE - Meeuwenlaan	Regulier	COL-POL-AZC	9	2	9	233	1	0	**254**
Overig			377	67	226	1491	173	70	**2404**
		Totaal	**6.029**	**1.150**	**7.090**	**33.500**	**1.512**	**907**	**50.188[5]**

[5] Het totaal van 50.188 incidenten wijkt af van het het totaal aantal incidenten in het WODC-rapport 'Incidenten en misdrijven door bewoners van COA- en crisisnoodopvanglocaties 2017-2024'. Dit verschil komt voort uit:

1) In het WODC-rapport zijn alleen de incidenten verbale suicidedreiging, agressie en geweld tegen personen (verbaal, non-verbaal, fysiek) en zelfdestructieve actie meegenomen. Bovenstaand incidentenoverzicht per locatie omvat ook de incidenten overtreden huisregels.

2) In het WODC-rapport zijn de bewoners van de crisisnoodopvanglocaties onder verantwoordelijkheid van de veiligheidregio's/gemeenten mee genomen, die niet in bovenstaande overzicht vermeld zijn.

3) In het kader van het opmaken van het rapport zijn door het WODC definities toegepast voor wat betreft de doelgroep. Hierdoor verschillen de getoonde cijfers in de twee rapportages. Zie de *Methodologische verantwoording* in Bijlage 2 van het WODC-rapport voor een uitgebreide beschrijving van de gekozen aanpak.

Aan de bewoners van Heijenoord

Datum	10 oktober 2024
Contactpersoon	Stella Cornelissen
Telefoonnummer	06 - 48343697

Onderwerp: Komst opvanglocatie vluchtelingen in Heijenoord

Geachte bewoner(s),

Sinds maart 2022 vangen we Oekraïense ontheemden op in Arnhem. De oorlog in Oekraïne is nog steeds gaande en daarom blijft de behoefte aan meer opvangplekken groot. We willen de vluchtelingen uit Oekraïne een waardige en veilige opvang blijven bieden in onze stad.

Het college van burgemeester & wethouders heeft op 8 oktober besloten dat er twee nieuwe opvanglocaties komen in Arnhem. U ontvangt deze brief, omdat u in de buurt van één van deze opvanglocaties woont of werkt.

Locatie Klimmendaal

Het oude pand van Klimmendaal aan de Heijenoordseweg 5 wordt omgebouwd tot opvangplekken voor 110 vluchtelingen uit Oekraïne en 220 uit andere landen. De gebouwen die gebruikt worden voor de opvang zijn door de gemeente gekocht voor de herontwikkeling van het gebied. De opvang is daarom tijdelijk voor een periode van vijf jaar.

Uitnodiging informatiebijeenkomst

Om u goed te kunnen informeren over de komst van de opvanglocatie organiseren we een informatiebijeenkomst waarvoor wij u van harte uitnodigen:

Datum: maandag 28 oktober
Tijd: 20.00 – 21.00 uur, inloop 19.30 uur
Locatie: Theaterzaal Klimmendaal, Heijenoordseweg 5

Wij vragen u zich uiterlijk 23 oktober op te geven voor deze bewonersavond. Stuur hiervoor een mail met de vermelding van de datum van de avond en met hoeveel personen u komt naar nieuwkomers@arnhem.nl.

Een woord van dank

We zien dat vele Arnhemmers, bedrijven en organisaties zich inzetten voor vluchtelingen. Daar zijn we bijzonder trots op. We zien hoe inwoners de vluchtelingen helpen hun draai te vinden in onze stad. Daar spreken we onze waardering voor uit.

Vragen & informatie

Voor vragen kunt u terecht op onze website www.arnhem.nl/oekraine. Dringende vragen kunt u stellen door te mailen naar nieuwkomers@arnhem.nl of te bellen met de klantenservice van gemeente Arnhem op telefoonnummer 0800 - 1809. U kunt ook een Whatsappbericht sturen naar: (+31) 612521130.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

Thor Smits
Programmamanager opvang vluchtelingen

Verslag

Datum: 28-10-2024
Locatie: Gebouw A, Heijenoordseweg 5
Onderwerp: Komst opvanglocatie Heijenoord
Genotuleerd: Madelon de Lepper en Stella Cornelissen

Verslag tekst:

Thor Smits opent de avond en heet iedereen welkom, licht toe wat het programma is en doet enkele huishoudelijke mededeling. Er worden opgenomen gemaakt voor een documentaire die mogelijk in 2026 uitgezonden wordt. Wie niet gefilmd wil worden, kan dat meelden aan de cameraman, die zal dan de camera wegdraaien.

Wethouder Smeulders heet iedereen welkom.

1. Vraag: wordt er verslag gelegd:
   Ja.

Wethouder Paul Smeulders: Ik heb wonen in mijn portefeuille en de opvang van vluchtelingen. En die twee dingen komen hier samen. Laten we met wonen beginnen. Op dit moment zitten we in een wooncrisis. Je kan een discussie hebben of we een asielcrisis hebben, maar ik vind dat we een wooncrisis hebben. Er zijn heel veel mensen die geen huis kunnen vinden. Dat is de reden dat we als gemeente goed kijken zijn op welke plekken kunnen we woningen toevoegen. Waarbij we het groen zoveel mogelijk proberen te ontzien. Dat betekent dat we kijken binnen de bestaande plekken er gebouwd kan worden en waar we bijvoorbeeld bepaalde functies kunnen verplaatsen (zoals Rijnpark waar rangeerterreinen liggen) zodat we ook op die plekken woningen kunnen toevoegen. Zo hebben we ook naar deze omgeving gekeken, waar zouden we woningen kunnen toevoegen. Het is een gebied waar van oudsher veel zorginstellingen zitten.
Klimmendaal heeft een aantal jaren geleden prachtige nieuwbouw gerealiseerd. En heeft vorig jaar al aangegeven dat veel gebouwen die ze vroeger in gebruik hadden niet meer nodig te hebben.
Als gemeente hebben we vervolgens de gebouwen van Klimmendaal gekocht. En zijn we bezig met een aantal andere eigenaren in dit gebied om te kijken of we de gebouwen die ze niet meer nodig hebben kunnen overnemen. Dit soort processen duren bij de gemeente altijd best wel lang. Dus vanaf het moment dat we besluiten dat we daar een woonwijk willen gaan ontwikkelen en voordat die woningen echt gebouwd worden daar zit echt een aantal jaren tussen. Je moet eerst met iedereen in gesprek over de verwervingen. We zijn nu bezig een startnotitie te maken. Dat is een document van ongeveer 5 bladzijden waar heel erg op hoofdlijnen geschreven staat wat we hier willen voor woonwijk. Die gaat dit najaar of volgend voorjaar naar de gemeenteraad. Dat is de start van de verdere planvorming, waarbij ook de omgeving altijd betrokken wordt. Dus dan gaan we ook avonden als deze organiseren in de vorm van ronde tafels waarbij iedereen die wil kan meedenken over wat hier gaat gebeuren. Vanaf dat moment start ook de omgevingsplanwijziging. Daar gaat een aantal jaren overheen. Dan heb je nog de mogelijkheid om bezwaar- en beroep te maken daarop. Er zitten een aantal jaren tussen het moment dat je

het voornemen hebt om ergens een mooie nieuwe wijk te gaan realiseren en de daadwerkelijke realisatie.

Het tweede onderwerp waar ik verantwoordelijk voor ben is de opvang van vluchtelingen. We zijn nu als gemeente een aantal maanden eigenaar van de gebouwen hier op het terrein. En toen zijn we gaan kijken hoe kunnen we dit de komende jaren zo goed mogelijk gaan inzetten. Wat zou hier een goede invulling voor zijn.
Je hoeft het nieuws maar aan te zetten en je ziet dat er een enorm tekort is aan opvangplekken voor mensen die gevlucht zijn. Het is ongelooflijk onrustig in de wereld. En waarschijnlijk gaat dat helaas nog wel een aantal jaren duren. En als stadsbestuur voelen wij een grote verantwoordelijkheid om een veilig thuis te bieden aan mensen die vluchten voor oorlog en geweld. We vangen op dit moment in Arnhem ongeveer 2000 vluchtelingen op via het COA. Dat zijn vluchtelingen uit heel de wereld behalve uit Oekraïne. Voor de opvang van Oekraïners zijn we als gemeente zelf verantwoordelijk. We vangen op dit moment 750 Oekraïners op. Dat zijn behoorlijk wat mensen die we opvangen. Het positieve is dat dit over het algemeen heel erg goed gaat. Dus als deze locatie hier volgend jaar wordt geopend en we zijn ook bezig met poli Zuid, dan hebben we volgend jaar 10 locaties waar we vluchtelingen opvangen van heel groot zoals de schepen aan de Nieuwe Kade tot heel klein waar alleen maar kinderen wonen met begeleiding. En we hebben dan 5 locaties waar we Oekraïners opvangen. In vergelijking met andere gemeenten zijn dat relatief veel mensen. En kunnen we dat ook doen omdat we merken dat er veel steun is vanuit de Arnhemse bevolking. We organiseren vaker avonden als deze. De opkomst is nog nooit zo groot geweest.

Wat we merken is dat er altijd een groep mensen is die het er echt niet mee eens is. Daar gaan we altijd met elkaar het gesprek over aan en proberen zoveel mogelijk vragen te beantwoorden. En zijn we duidelijk: als gemeentebestuur vinden we dit belangrijk. En de meerderheid van de gemeenteraad steunt ons daarin. Je hebt ook een groep mensen die het hartstikke goed vinden wat we doen en vragen waar ze zich aan kunnen melden als vrijwilliger. En je hebt een hele grote middengroep die snappen dat dit moet gebeuren, maar is dit wel de beste locatie en ik heb een aantal zorgen en kan ik daarover praten etc. We proberen al die verschillende mensen, hoe je er ook instaat, recht te doen. Waarbij we wel helder aangeven dat wat ons betreft die beoogde opvang er komt. Zowel voor Oekraïners als voor vluchtelingen uit andere landen. Nog een korte toelichting waarom we dat onderscheid maken: Het is op een andere manier geregeld. Als je Oekraïners bent is de gemeente verantwoordelijk voor je opvang. Gemeenten hebben een hogere taakstelling gekregen. Een soort van spreidingswet, maar dan voor Oekraïners. Dit is verhoogd van 750 naar 1000. En daarom zijn we afgelopen maanden gaan kijken op welke plekken in Arnhem zouden we die extra opvang kunnen realiseren. In Poli Zuid komt een opvangplek voor 130 Oekraïners voor een periode van 6 jaar. Samen met het aantal dat hier komt, voldoen we aan die extra opgave.
Omdat we in Arnhem positieve ervaringen hebben met de opvang van andere vluchtelingen door COA maken we hier in dit gebouw een gecombineerde opvang. De gebouwen zijn daar ook wel geschikt voor.

We zitten relatief vroeg bij elkaar. Omdat we nog veel moeten uitwerken, ook samen met het COA. Het moment dat er ook daadwerkelijk mensen opgevangen gaan worden is waarschijnlijk zomer volgend jaar. Ook omdat er nog verbouwd moet worden aan de gebouwen. Maar we vinden het belangrijk om al snel met jullie als buurtgenoten in gesprek te gaan en uit te leggen wat we van plan zijn. Ook om van jullie te horen wat de zorgen zijn of de goede ideeën die jullie

hebben. Zodat we het samen een succes kunnen maken. We hebben een aantal jaren geleden in de Koepel opvang gehad, die werd gedragen door de buurt. Dat wordt op het gemeentehuis vaak als voorbeeld genoemd. Dus ik hoop van harte dat dat hier ook gaat lukken. En dat we met elkaar, of je nu voor- of tegenstander bent, terug kunnen kijken op een goede periode.

2. *Vraag: ik heb een brief gekregen en begrijp dat er over die informatie geen gesprek mogelijk is.*
   Wethouder Paul Smeulders: Zeker, en dat is mijn ervaring in de afgelopen jaren, dat we duidelijk aangeven waar we gesprek over kunnen voeren en wat nog mogelijk aangepast kan worden. En wat voor ons vaststaat. En voor ons staat vast dat we hier vluchtelingen gaan opvangen. Hoe we dat gaan doen en op welke manier, gaan we graag over in gesprek.
3. *Vraag: de kaders en de aantallen, daar is niet over te praten?*
   Nee, dat staat vast.
4. *Vraag: Waar valt dan wel over te praten?*
   Over heel erg veel. Over wat er nodig is om te zorgen dat we dit op een goede manier met elkaar gaan doen. Voorbeeld van Schuytgraaf, daar heeft de buurt meegepraat over de positie van de portocabins die daar geplaatst werden. Daar hebben we met papiertjes en de wijk gekeken hoe kunnen we de units zo goed mogelijk neer zetten zodat buurtbewoners zo min mogelijk overlast ervaren. Hoe kunnen we het doen met het groen dat er tussen staat. Hoe kunnen we speeltuin zo aanleggen dat ook kinderen uit de buurt er gebruik van kunnen maken. Dus er valt over heel veel te praten maar wil niet de verwachting wekken dat het besluit zelf ter discussie staat.

Programmamanager Thor Smits: We zijn nog vroeg in het proces en hoe precies de verbouwing gaat plaatsvinden zijn we nog druk mee bezig. We noemen zomer 2025, maar mensen in de bouw waarschuwen om geen datum te noemen. Het vergunnings- en bouwproces kan langer duren dan verwacht. We zijn nog aan het schetsen met de plattegronden en kunnen we nu nog niet laten zien. Welke type kamers komen er, wat en waar zijn de algemene ruimtes etc.
Thor Smits legt aan de hand van de luchtfoto uit om welk gebouw het gaat. Een gebouw met meer ruimte dan je aan de buitenkant verwacht. Een gebouw dat zich leent om zowel opvang voor COA vluchtelingen als Oekraïners te realiseren. Dat gebeurt niet door elkaar. De opvang Oekraïners is zoals gezegd verantwoordelijkheid van de gemeente en dat besteden wij uit aan het Leger des Heils. Alle overigens vluchtelingen worden opgevangen door het COA.
De vleugel die aangewezen is voor opvang voor Oekraïners leent zich het best voor een zelfstandige vorm van wonen. In tegenstelling tot COA vluchtelingen waarvan de verwachting is dat hun verblijf tijdelijk zal zijn voor ze klaar zijn met hun procedure en terugkeren naar land van herkomst of bij verlening van het asiel doorstromen naar eigen woonruimte. Voor Oekraïners ligt dit anders. Aanvankelijk leek hun verblijf kort te zijn. Dat blijkt allemaal langer te gaan duren, zonder enig zicht op een woning. Want Oekraïners hebben niet het recht op een woning in Nederland zoals dat voor statushouders wel geldt. Daarom willen we voor de Oekraïne opvang wat zelfstandigere woonruimte creëren, waar ze ook zelf kunnen koken.
De andere grote vleugel wordt opvang door COA. Met in het midden, waar onder andere de gymzaal zit, gemeenschappelijke ruimte met ook ruimte voor interactie met de buurt. Dat er ruimte is voor activiteiten met en voor vluchtelingen maar ook voor de buurt zelf. Dat zijn grofweg de plannen. Er zijn wat schetsen waarop de aantallen gebaseerd zijn, 110 Oekraïners en ongeveer 220 andere vluchtelingen. Die aantallen kunnen nog wat bijgesteld worden afhankelijk van het exacte bouwplan.

Dan het proces: Deze planning is onder voorbehoud. We hebben wel de ambitie om er grote en snelle stappen in t zetten. Eerst moet nu het bouwplan uitgewerkt worden. Evenals het ontwerp van de buitenruimte. Dan moet de vergunning aangevraagd worden. Opvang vluchtelingen past niet in het huidige bestemmingsplan. Er moet een afwijking omgevingsplan gevraagd worden en een bouwvergunning. Die procedure moet doorlopen worden. Op het moment dat de vergunning wordt aangevraagd en bij positief besluit van gemeente gaat er ook een bezwaartermijn in. Op overheid.nl kun je je adres ingeven en dan aangeven dat je berichten/meldingen wilt hebben over aanvragen van vergunningen in jouw omgeving.
Als ge vergunning wordt verleend zou het mooi zijn als er meteen gestart kan worden met de verbouwing. Dat wordt gedaan door het COA, die de ruimte voor de Oekraïense opvang dan weer teruggeeft aan de gemeente na de verbouwing. COA doet het bouwproces. We hopen dat het snel opgeleverd kan worden. We zorgen ervoor dat als de datum van ingebruikname bekend is, u daarvan op de hoogte wordt gesteld.

De uitnodiging van deze bijeenkomst is vooral op Heijenoord gericht. Er blijkt ook veel belangstelling te zijn van de andere kant van de Amsterdamseweg, meer dan we verwacht hadden. Uiteraard worden alle websites van de omliggende wijken voorzien van de informatie. Einde presentatie staat een dia met mailadres dat u kunt gebruiken voor vragen: nieuwkomers@arnhem.nl

Thor Smits stelt de aanwezig partijen voor:
COA, Leger des Heils, Vluchtelingenwerk
Van de gemeente: team Vluchtelingen, Team Leefomgeving, Team Gebiedsontwikkeling
en de wijkagenten.

5. *Vraag: zijn jullie van plan postzegelbestemming op terrein te plaatsen? Tijdelijk bestemming aan klein stukje van de stad.*
   Thor Smits: de term postzegelbestemming gaat niet meer op met komst nieuwe omgevingswet. Het wordt een tijdelijke afwijking van het omgevingsplan.
6. *Vraag: Een vraag over de aantallen. verplaatsen we van schepen naar deze locatie of zijn het extra plekken?*
   Wethouder Smeulders: vooralsnog gaat het over extra plekken. Schepen verlengd tot eind volgend jaar. We bekijken het per jaar of we gaan verlengen en hoeveel. Nood is nog hoog. Ik vind de vluchtelingenschepen niet ideaal, mensen wonen daar al een paar jaar, klinkt heel leuk zo'n riviercruiseschip, maar als je daar 2 jaar woont, in een kleine kamer, die je vaak ook nog deelt met een onbekende en weinig gemeenschappelijke ruimtes. Dat is niet hoe we dat zouden willen doen. Als ik moet kiezen tussen ter Apel buiten slapen of de schepen, dan kies ik toch voor de schepen. Uiteindelijk willen we af van de opvangschepen en willen we naar landlocaties, zoals hier. Dit wordt een tijdelijke locatie voor 5 jaar. Onze ambitie als gemeente is om naar permanente locaties te gaan. We hebben 1 permanente locatie aan de Groningensingel sinds 1994. AZC Elderhoeve was tijdelijk, maar is nu besloten permanent te maken. Dat wordt sloop en nieuwbouw. En Rijnpark, de nieuwe gebiedsontwikkeling, nu vooral rangeerterreinen gaan we 7000 woningen toevoegen. Daar komen ook 2 AZC's, 1 voor 2030 (450 mensen) en 1 erna (350 mensen). Tot die tijd zijn tijdelijke locaties nodig, zoals deze. Waarbij ik wil benadrukken dat de locatie hier ook echt tijdelijk is, omdat we hier woningbouw gaan realiseren. Dat is onze inzet als gemeente.

7. *Vraag: NH hotel daar zijn ook plannen toch? Is dit er bovenop?*
   Wethouder Smeulders: ja, dat klopt. Het is en en. We proberen de opvang zo goed mogelijk te spreiden over Arnhem. En het verwijt dat we heel veel hebben gekregen, is dat we met name in de kwetsbare wijken vluchtelingen hebben opgevangen. Als je kaart neemt, dan klopt dat niet helemaal, maar meer kwetsbare wijken zijn wel oververtegenwoordigd. We kijken nu in de krachtiger wijken, zoals Heijenoord, of we daar vluchtelingen kunnen opvangen. Klopt NH hotel en deze locatie en dit liggen niet ver uit elkaar. Wij denken dat dit qua draagkracht moet kunnen. NH hotel is voor 2 jaar. Dat is heel duidelijk afgesproken met het COA. Dan wordt het hotel opgeknapt en weer als hotel in gebruik genomen in het hogere segment.
8. *Vraag: wel interessant want idd, deze wijk heeft idd draagkracht. Maar het zijn wel flinke aantallen. Ben benieuwd naar de ideeën van gemeente en partijen hier.*
   COA, Diederick Erdtsieck: Er is nog geen locatiemanager bekend voor deze locatie. Hij legt uit over het dagelijks leven van mensen in de COA opvang. Locatiemanager van de AMV Locatie Old Dutch doet dit ook. Samenvattend: er zijn veel activiteiten zoals jongeren die naar school gaan, taallessen, begeleiden naar werk en activiteiten om bewoners goed in beeld te krijgen en houden. Er zijn veel disciplines bij betrokken.
   Thor Smits: Naar aanleiding van de vraag over de aantallen en is dat niet heel veel: In Elderhoeve worden er 350 mensen opgevangen, Op de schepen ongeveer 1200. Om de aantallen in perspectief te plaatsen.
9. *Vraag: U zegt het is tijdelijk. Hoe kun je nu als bestuurder weten wat er over 5 jaar gaat gebeuren? Knappe belofte. Hoe stellig kun je nu zijn het is voor 5 jaar? Elden was tijdelijk en wordt nu ook permanent. Hoe zeker is uw belofte die u hier nu doet?*
   Wethouder Smeulders: Ik snap die vraag heel goed. Het grote verschil met Elden is dat we deze gronden als gemeente hebben aangekocht om hier woningbouw te realiseren. Dat over een paar maanden een startnotitie in de gemeenteraad voorligt om daar de kaders voor vast te stellen. Die gronden hebben we niet voor niks gekregen, daar stoppen we als gemeente heel veel geld in. Daar gaan we op toeleggen want woningbouw kost geld. Maar we vinden het realiseren van huizen belangrijk. Dat geld moet deels terug komen. Dat doen we door hier woningen te realiseren. Het is voor mij echte geen discussie dat dit een woningbouwlocatie gaat zijn. Ook omdat het een van de weinige nog geschikte woningbouwlocatie in Arnhem West is. Als je kijkt op welke plekken in West nog kunnen 'inbreiden', zoals we dat noemen, dat zijn er heel weinig. Op de meeste plekken staan al huizen en we hebben veel parken/groen en daar willen we niet bouwen. We vinden wel dat de woningen zo eerlijk mogelijk over Arnhem moeten worden verspreid. We hadden het al over minder krachtige wijken. In verhouding zijn veel sociale huurwoningen in Arnhem Oost, amper in West. Zelfs wijken zonder sociale huur. Afgelopen jaar ook woonvisie vastgesteld. Daarin staat ook dat we sociale huur meer over stad moeten gaan spreiden. Een van de uitgangspunten, in wijken zoals deze, als daar ruimte komt, dat daar minimaal 60% sociaal gebouwd, dat heeft de raad al vastgesteld. Dit is in west de enige locatie waar we als gemeente grip op hebben om dat te kunnen gaan realiseren. Dus daarom is deze plek voor ons ook extra waardevol.
10. *Vraag: Bij bouwen van huur- of koopwoningen worden er aanpassingen aan de voorzieningen in de buurt meegenomen. Nu komen er 500 mensen te wonen en wordt er niks aan de wijk aangepast. Hoe gaat dat gebeuren als er qua voorzieningen weinig gaat veranderen?*
    Wethouder Smeulders: Een begrijpelijke vraag. Als we kijken naar de voorzieningen in deze wijk zouden deze mensen erbij moeten passen. Enige punt in de voorbereiding waar

het geregeld over gaat is de mobiliteit, omdat dat een onderwerp is dat in deze wijk speelt. Bus staat onder druk, brug en straten zijn al stevig belast. Nemen we in de uitwerking mee, hoe kunnen we daar zo goed mogelijk op sturen binnen de mogelijkheden die we hebben. Met betrekking tot eventuele overlast: onze ervaring op andere locaties is dat de aantallen in eerste instantie fors klinken maar als het ingeregeld is en werkt, de overlast die mensen er varen zeer beperkt is. We kunnen dat hier pas over 1-2 jaar beoordelen, maar dat is de inschatting die we maken met andere professionals op basis van onze ervaringen.

11. *Vraag*: Ik hoor niks over de psychologische kant van het verhaal. Die mensen hebben enorm trauma opgedaan in oorlogsgebied en daar hoor je niks over. Dat doet toch ook iets met en wijk. Hoe ga je daar mee om?
    Vluchtelingenwerk: Wat fijn is op locaties is daar ook GZA aanwezig, een huisarts op locatie als het ware. En een praktijkondersteuner. Als die trauma ziet, verwijst door. Er is zorg voor deze mensen. De rol van Vluchtelingenwerk: we geven juridische ondersteuning tijdens de asielprocedure. En we kijken ook of mensen niet dusdanig getraumatiseerd zijn zodat ze aan IND niet goed hun verhaal kunnen vertellen. Bijv. homoseksueel die gevlucht is maar bedreigd, wij ondersteunen dan gesprek met IND in samenspraak met de zorginstanties.
    Wethouder Smeulders vult aan: Er is gezondheidszorg aanwezig en ook geestelijke gezondheidszorg. Daar zijn soms wachtlijsten voor, net zoals voor Nederlanders. We proberen mensen de hulp te bieden die ze nodig hebben. En dat is ook geregeld. Ook op deze locatie wordt dat geregeld.
12. *Vraag*: *ik deel de zorgen van de meneer achter mij. Het feit dat de gemeente voor projectontwikkelaar speelt, slecht plan. Tijdelijke locatie die dan plotseling toch definitief wordt. De gemeente verwerft gronden en is daarmee heer en meester.*
    Mijn vraag aan meneer COA: De minderjarigen wordt Nederlands geleerd. Wordt dat bij volwassenen ook gedaan? Integratie van levensbelang. Mensen moeten deelnemen aan de maatschappij.
    COA Diederick Erdtsieck: jazeker. Voor vergunningshouders gebeurd dit met een NT2 training door docenten. En als je geen verblijfsvergunning hebt, wordt ook NL door vrijwilligers gegeven.
    Wethouder Smeulders: Ik ben heel blij met uw vraag. Dat hebben we nog onvoldoende benadrukt. Het gaat heel vaak over de aantallen die we opvangen in Arnhem. Wat wij minstens zo belangrijk vinden en met het bestuur van COA hebben afgesproken, is dat iedereen die in Arnhem wordt opgevangen vanaf de eerste dag kan meedoen. Afgelopen jaren, vooral door landelijk beleid, niet mogelijk gebleken. Ook in het verleden zijn veel dingen georganiseerd. Maar met de vaak langer wordende procedures, zaten mensen lang niets te doen in het AZC omdat je bijv. niet mocht werken. Gelukkig is dat nu aangepast. Wat we als gemeente Arnhem zeggen is dat iedereen vanaf dag 1 mag mee doen. We proberen mensen zo snel mogelijk taal te leren, zo snel mogelijk naar werk gaan begeleiden, betaald- of vrijwilligerswerk. Alle grote locaties hebben een meedoenbalie van Rijnstad, die gerund wordt door vrijwilligers en waar bijvoorbeeld alle sportverenigingen zich aan kunnen aanmelden. Zodat vluchtelingen zo snel mogelijk kunnen integreren. Sportbedrijf Arnhem heeft een programma opgesteld zodat vluchtelingen kunnen sporten, vaak ook bij sportclubs. Ook al spreek je de taal niet, voetballen kan vaak wel en zo leer je ook de taal en leer je Nederlanders kennen, vrienden te maken. We zijn bezig met cultuur om hetzelfde te doen. Alles gericht om mensen die er al zijn en vreselijke dingen achter de rug hebben, zo snel mogelijk

Arnhemmer te laten worden. Wij besluiten niet of mensen hier mogen blijven of niet, IND en Den haag gaan daarover. Wij gaan wel over hoe we mensen opvangen. We willen dat op een manier doen dat als ze hier mogen blijven 80% van de mensen, zo snel mogelijk integreren en zo kort mogelijk een uitkering hebben.

13. *Vraag*: *Maar MOET het? Of MAG het? Communicatie is van levensbelang. MOET men een inburgeringscursus doen?*
    Wethouder Smeulders: als je gaat inburgeren, MOET dat. Dat is wettelijk vastgelegd. Maar door de wachttijden in de procedures, willen wij dat mensen al aan de slag kunnen. Wij willen ze vanaf dat moment al bij de hand te pakken. Ze een netwerk laten creëren, de taal te laten leren, betaald of vrijwillig werk te laten doen. Is tot op heden niet gebruikelijk in Nederland. In Arnhem zetten we daar vol op in. En voor ons een randvoorwaarde om mensen hier op te vangen. Is t allemaal perfect? Nee helaas niet zo en niet gebruikelijk. Maar in Arnhem lopen we daarmee voorop, mensen vanaf dag 1 volwaardig mee te laten doen. En sommige zijn gemotiveerder dan anderen, vorige week pluimen uitgereikt aan mensen die in 1 jaar Nederlands hebben geleerd of geïntegreerd zijn. Daarmee zijn ze een voorbeeld voor anderen. Je merkt dat mensen zo snel mogelijk Nederlands willen leren en mee willen doen.
14. *Vraag*: *We wonen in een wijk met 1200 mensen, hoe kom je op 330 mensen? Hoe ga je integratie makkelijk maken. Wat gebeurd er overdag en voorkom je dat speelveld hangplek wordt? Dat is een zorg van mensen met jonge kinderen in deze wijk.*
    Wethouder Smeulders: Er worden overdag ook veel activiteiten georganiseerd. Meedoenbalies, taallessen. Het is onze inzet dat mensen overdag ook zoveel mogelijk te doen hebben. Verplichte onderdelen die mensen moet doen voor hun procedure, maar ook op ingezet dat mensen zo veel mogelijk doen. Qua aantallen: we hebben gekeken hoeveel zouden er in het gebouw passen. Zo zijn we op 330 gekomen. Integratie is niet alleen met Heijneoord of dit stukje van Arnhem. VDZ als voetbalclub doet ongelooflijk veel met vluchtelingen. Die hebben bijvoorbeeld ook hele teams met vluchtelingen. Dat is één van de vele voorbeelden die door de stad gedragen worden. Ik verwacht dat redelijk veel vluchtelingen naar Rozet gaan om de taal te leren. Dat zijn allemaal dingen binnen of buiten de wijk waar gebruik van gemaakt kan worden.
15. *Vraag: Is er een idee over het profiel van de mensen die er komen, aandeel gezinnen en niet gezinnen.*
    Wethouder Smeulders: Daar zijn we over in gesprek met het COA. Dat kan nog verschillende kanten op. Er is behoefte aan opvang voor AMV, alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Arnhem staat daar niet onwelwillend tegenover maar onderwijs moet dat wel aankunnen. Daar voeren we gesprekken over met COA. Waar is behoefte aan vanuit ter Apel en wat kunnen we als stad bieden om te zorgen dat juist mensen vanaf de eerste dag mee kunnen doen. Het is een locatie die op zich geschikt is voor gezinnen, daar kijk je wel naar. Maar ik vind het lastig om nu al te beloven, daar komen gezinnen.
    Bij de Oekraïne opvang bepalen we dat zelf als gemeente. Eerst mogen de mensen uit de gastgezinnen doorstromen. Als je al 2 of 3 jaar iemand opvangt in je huis is dat best wel intens. En ongelooflijk veel respect voor mensen die dat doen. En dan krijgen ook de mensen die nu op een andere opvangplek in Arnhem wonen, zoals de schepen, de kans om door te stromen. Waarom vooral de bewoners van de schepen belang hebben om door te stromen is, omdat ze daar niet zelf kunnen koken. Dat is een grote wens van mensen met kinderen is uit gesprekken die ik met hen heb gebleken.

16. *Vraag: Over de aantallen in de wijk. We zijn ook mensen kwijtgeraakt uit het Dorp. Dat stelt misschien mensen wat gerust. Mijn vraag is: je vertelde dat er formulieren liggen die je in kunt vullen als je wat wilt doen. Kun je daar nog iets leuks over vertellen? Wat kunnen we dan doen zodat we ons daarop kunnen voorbereiden*?
    COA: Er werken op dit moment 7000 mensen bij COA. En we hebben ongeveer 1700 vrijwilligers. En zonder vrijwilligers zouden we het ook niet kunnen. Waar moet je aan denken bij vrijwilligers: Fietsenwerkplaats, taallessen, kooklessen, huiswerkbegeleiding, ondersteuning bij activiteiten, voetbalwedstrijd, tafeltennistoernooi, een kledingwinkel runnen. Alle ideeën zijn welkom. Die hebben we ook hard nodig. Zeker ook in de dag programmering. Het lukt niet altijd dat medewerkers tijd hebben om een sportactiviteit te doen. En dan zijn vrijwilligers die bijvoorbeeld een loopgroepje beginnen om te trainen voor de 4-daagse of de marathon van Rotterdam etc. van harte welkom. Er is genoeg te doen. Ook als ik nu iets niet genoemd heb, maar je hebt een idee, alles in het kader van bezig zijn en om hun gedachten te verzetten. Afleiding is vaak, met alles wat ze hebben meegemaakt, van wezenlijk belang. Vrijwilligers: van harte welkom!
    Leger des Heils: Ook bij ons is er van alles te doen op gebied van vrijwilligerswerk. We zetten ook in op participatie vanaf dag 1 en taalonderwijs is daarin belangrijk. Onze bewoners hebben veel baat bij buurtbewoners die met hen het Nederlands oefenen. Dat gaat supergoed tot nog toe.
    Wethouder Smeulders: We hebben op dat vlak ook veel organisaties zoals Buddy to Buddy en Vluchtelingenwerk in Arnhem die dit al jaren doen en werken met vrijwilligers.
    Vluchtelingenwerk: Een korte aanvulling. Op asiellocaties is Vluchtelingenwerk altijd aanwezig voor juridische vragen. Daar kun je altijd bij ons ook vrijwilliger worden. Je krijgt dan een uitgebreide training. Ik heb Svetlana bij me, één van de Arnhemse Helden, die zeer snel is geïntegreerd. Dus mocht je daar vragen over hebben, dan kun je die aan haar stellen na afloop.
17. *Vraag: Met dit soort aantallen hebben we het ook over mensen die voornamelijk te voet door de wijk gaan marcheren. Ik maak me druk om het sluipverkeer. Hoe gaan jullie dit indammen. Zeker als er meer wandelaars met kinderen komen.*
    Wethouder Smeulders: Ik denk dat we een hele avond kunnen organiseren over mobiliteit in Heijenoord. Op dit moment wordt ons duurzaam mobiliteitsplan behandeld in de gemeenteraad. Met oog op de tijd wil ik u daarnaar verwijzen. Ook ons team leefomgeving zijn onze oren en ogen in de wijk. We weten dat mobiliteit een onderwerp is dat hier echt leeft. We sturen daar volledig op. We kijken wat daar op korte termijn mogelijk is. Maar veel van die maatregelen zijn pas op lange termijn.
18. *Vraag:* Kort samenvattend: dit leeft hier vanavond: veiligheid, toezicht en handhaving. Met alle activiteiten die georganiseerd gaan worden, die mensen gaan rondzwerven.
    Opmerkingen uit publiek: Praat u voor uzelf en praat niet namens mij.
    Wethouder Smeulders: op iedere avond die we hebben worden vragen gesteld over veiligheid. Op de locatie zelf is het COA en het Leger des Heils verantwoordelijk voor de veiligheid. Op het moment dat volgend jaar duidelijk is wanneer de opvang open gaat, ontvangen alle mensen die een uitnodiging hebben gehad, een brief waarin dat staat. En daar staan ook de contactgegevens in voor het geval dat er overlast is of u zorgen heeft. Een emailadres en telefoonnummer waarmee u daarover contact kan hebben. Zodat het zo snel mogelijk wordt opgelost. Daarnaast zullen we ook, als het de spuigaten uitloopt, wat niet onze ervaring is, met onze afdeling veiligheid en de politie kijken wat we daaraan kunnen doen.
    Onze ervaring is dat het op heel veel plekken goed gaat.

En rondzwerven vind ik zelf niet de beste term, omdat het mensen zijn die hier gaan wonen. En die gaan ook naar de sportclub en ook naar school en naar hun werk. Net zoals u en ik dat doen.

19. *Vraag: is* het nog mogelijk om over een half jaar ofzo een nieuwe bijenkomst te organiseren? Want het duurt nog hartstikke lang. Dan is er iets meer bekend. Nu kunnen er nog veel vragen niet beantwoord worden, die wel leven. Ik woon hier in de wijk en denk dat ik graag wat wil doen, maar ik kan dat nu nog niet bekijken. Dan kan je bijv. in maart opnieuw iets organiseren voor integratie in de wijk. Destijds in de koepel is er verduveld weinig overlast geweest. Daar hebben we als wijk hard voor gewerkt, maar dat kan weer een keer.
Wethouder Smeulders: Heel fijn mevrouw. Dank u wel. Ik vind dat een heel goed idee. Volgens mij moeten we dat gewoon doen. Dat als we iets meer zicht hebben op wanneer het hier gaat plaats vinden, dat we dan nog een keer in dezelfde setting iedereen uitnodigen om mee te komen praten.

20. *Vraag: Ik wil specifiek aandacht vragen voor het natuurgebied dat grenst aan deze locatie. Het is in ieder geval fijn voor de mensen die hier komen, dat ze in deze omgeving, in plaats van bijvoorbeeld op de boten, opgevangen worden. Dit is wel een fijne omgeving. Maar er komt ook nog een extra druk op het recreatie gebied waar wij allemaal vrijwel dagelijks recreëren. Is er een plan of schets van een plan dat het voor hen inderdaad een goede plek blijft. En voor ons ook.*
Wethouder Smeulders: Een heel goed punt en die nemen we mee.
We gaan elkaar over een half jaar terug zien en dan kunnen we die ook verder met u uitwerken.

21. *Vraag: Ik heb een vraag over waar Prisma zat. Dat staat volledig leeg. Wat zijn de plannen? En op de plek van Mariëndaal, bovenaan de Heijenoordseweg, zouden grote woonunits gebouwd worden. Hoe staat het daarmee?*
Arthur Borst: Verantwoordelijk vanuit de gemeente voor de herontwikkeling. Beide locaties vormen onderdeel van de startnotitie. De plekken waar in de toekomst ruimte is voor een nieuwe functie: wonen. De startnotitie wordt eind dit jaar gemaakt. De huidige gebouwen zijn verouderd. En gaan dus op termijn gesloopt worden. En er wordt nagedacht over wat er op die plek komt. Wat voor woningen. De nieuwe Prisma school is vrij recent opgeleverd en is nu alweer te klein. Die moet uitbreiden en ook in de directe nabijheid van het gebouw ivm de kinderen die daar naar school gaan en de zorg die ze nodig hebben. Al dat soort dingen gaan meegenomen worden in die startnotitie. Zoals ook het onderwerp mobiliteit en ontsluiting en het parkeren.
Wethouder Smeulders: En het kwetsbare groen dat we goed moeten beschermen.

22. *Vraag: Is het ook mogelijk dat ook in dat andere gebouw nog plekken komen voor asielzoekers?*
Wethouder Smeulders: dat gaan we niet doen.

23. *Vraag*: *Ik mis nog de combinatie. We komen hier bijeen vanwege de opvang van vluchtelingen, de Oekraïners. Maar dit is voor de wijk een combinatie en dat mis ik. Ik heb het gevoel dat het allemaal aparte afdelingen zijn bij wijze van spreken.*
Wethouder Smeulders: U heeft één groot voordeel. Ik ben voor beiden verantwoordelijk. In de tijd is het anders. Die opvanglocatie gaan we dit jaar de vergunningen voor aanvragen. En hopelijk volgend jaar zomer gaat het open. Voordat we daar woningen gaan bouwen, zijn we echt 5 jaar verder. Eerst is de gemeenteraad aan zet. Zij mogen aan de voorkant eerst de kaders vaststellen op hoofdlijnen. Dat is vervolgens de input om met de omgeving en alle betrokkenen gesprekken te gaan voeren. Dat gesprek gaat de komende jaren gevoerd worden. Dat is eerder over een half jaar dan nu.

24. *Vraag*: *Heijenoord is zwaar belast met verkeer. En hoe gaat het met bouwverkeer, aanlevering van goederen en dat soort zaken? Het geluk is dat het aan de Heijenoordseweg is. Mijn voorstel en eigenlijk vind ik het een verplichting die moet gebeuren. Alle inkomend vrachtverkeer en busjes via de Amsterdamseweg naar de Heijenoordseweg en direct weer terug naar Amsterdamseweg en niet door de wijk.*
    Wethouder Smeulders: We hebben vanmiddag dit voor besproken en dit was één van de dingen die we ook bedacht hebben. Dit gaat de inzet zijn.
25. *Vraag*: *Volgens mij is er nog een bezwaarprocedure. Probeert u die daarmee gelijk van tafel te vegen?*
    Wethouder Smeulders: Helemaal niet. We zijn in onze presentatie begonnen met de procedure waarbij we de bezwaarprocedure hebben uitgelegd. Dus die is er en kan gebruik van gemaakt worden.
26. *Vraag*: Kunt u ook voor Hoogkamp en Sterrenberg een info bijeenkomst organiseren?
    Wethouder Smeulders: Daar gaan we geen aparte bijeenkomst voor organiseren. Die informatie is wel voor iedereen beschikbaar. We kijken per locatie wie het meest direct betrokken zijn. We hebben ruim 1000 brieven gestuurd. En via de gebruikelijke gemeente kanalen worden mensen geïnformeerd.
    Thor Smits: en via de website van de Penseelstreek
27. *Vraag*: *De Amsterdamseweg is kunstmatig gekozen. Ik zou het iets ruimer nemen*.
    Thor Smits: waarvan akte.

Wethouder Smeulders dankt iedereen voor de komst en de betrokkenheid. We gaan elkaar over een tijdje weer zien. Als u nog vragen heeft, kom dan nu even naar ons toe.

Van: Jeanette Krol
Verzonden: donderdag 25 september 2025
Aan: Erik Lu
Onderwerp: RE: in beslag genomen fietsen opgeknapt

Hallo Erik,

Ik heb bij een collega navraag gedaan en kreeg van hem de volgende informatie:
Er worden ongeveer 3000 fietsen per jaar geruimd en overgebracht naar 2Swich.

Een klein deel wordt weer opgehaald, ik heb daar geen exacte cijfers van.
Een groot deel wordt ná de bewaartermijn vernietigd en een deel wordt opgeknapt, ook hier heb ik geen exacte cijfers van.

Na deze bewaartermijn vervallen de fietsen aan Stichting 2Switch tegen een kleine vergoeding.
Na de bewaartermijn worden de fietsen verdeeld over 4 groepen;

- Fietsenwerkplaats 2Switch;
- Meerdere sociale partners die fietsen demonteren, t.b.v. 2de hands onderdelen;
- Opkopers, waar de fietsen ook een 2de leven krijgen, b.v. Scalabikes in Arnhem en Spijkerbikes;
- Vernietiging dus oud ijzer.

Opgeknapte fietsen worden door 2Switch verkocht in de kringloopwinkels. Daarnaast gaan er fietsen naar de stichting leergeld, ANWB kinderfietsplan en de gemeente Arnhem. Ik weet dat bijv. vluchtelingen via de gemeente Arnhem een fiets kunnen krijgen.

Als je meer wil weten stel ik voor dat jullie zelf contact zoeken met 2Switch.
Met vriendelijke groet ,

Jeannette Krol

Van: Erik Lu
Verzonden: woensdag 24 september 2025
Aan: Jeanette Krol

Onderwerp: Re: in beslag genomen fietsen opgeknapt

Hoi Jeanette,

Dank voor de beantwoording.
Hebben we cijfers over het aantal fietsen dat ernaartoe wordt gebracht, hoeveel er worden vernietigd en hoeveel er worden opgeknapt? Kunnen er meer fietsen opgeknapt worden dan wordt gedaan?

Is het mogelijk om een bepaalde samenwerking op te zetten met 2Switch om naast verkoop van de opgeknapte fietsen ook een deel te gebruiken voor andere sociale doeleinden?

Is het handig dat ik zelf contact opneem met 2Switch voor bovenstaande vragen?
(Ik heb onze fractievrijwilliger toegevoegd die mee heeft gedaan met de voorbereidingen van deze raadskamer).

Dank alvast voor de reactie terug.

Groet,

Erik Lu
hij/hem
Gemeenteraadslid
Partij voor de Dieren Arnhem

From: Jeanette Krol
Sent: Tuesday, September 23, 2025
To: Erik Lu
Subject: FW: in beslag genomen fietsen opgeknapt

Beste Erik,
Via de griffie kreeg ik onderstaande vraag doorgestuurd over in beslag genomen fietsen.
Hierop kan ik u het volgende laten weten:

In Arnhem worden dagelijks fietsen geruimd. Hiervoor zijn verschillende redenen, zwerf / weesfietsen, wrakken en fietsen die staan geparkeerd in een fiets parkeerverbod. Al deze fietsen gaan naar het fietsdepot van 2Switch. Via 2Switch kan de eigenaar tegen betaling de geruimde fiets ophalen.

Fietsen die na een bepaalde tijd niet worden opgehaald vervallen aan 2Switch, zij zijn op dat moment dus eigenaar van die fietsen. Veel fietsen worden vernietigd, de betere fietsen worden opgeknapt en o.a. te koop aangeboden in kringloopwinkels van 2 Switch.

Ik hoop hiermee uw vraag beantwoord te hebben.
Met vriendelijke groet ,

_____

Jeanette Krol
Senior Gebiedsbeheerder

Afdeling Programmeren

Postadres:
Postbus 99
6800 AB Arnhem

Bezoekadres:
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem

Van: Erik Lu <
Verzonden: maandag 22 september 2025 20:05
Aan: griffie <griffie@arnhem.nl>
Onderwerp: in beslag genomen fietsen opgeknapt

Beste Griffie,

Naar aanleiding van Arnhem Gastvrije Stad waarbij we fietsen geven aan mensen die gekoppeld zijn aan Arnhem heb ik een vraag over wat er gebeurt met fietsen in het algemeen die in beslag genomen worden in Arnhem. Ik zoek graag een ambtenaar die hierover gaat.

Ik lees dat een deel van de fietsen worden opgeknapt en gedoneerd, staat deze bestemming al vast? Of kunnen we een bestemming geven bijvoorbeeld aan mensen die gekoppeld zijn aan Arnhem en uitbreiden naar ongedocumenteerde mensen?

Groet,

Erik Lu
hij/hem
Gemeenteraadslid
Partij voor de Dieren Arnhem

Arnhem, gastvrije stad

Beleidskader

Gemeente Arnhem

Arnhem, gastvrije stad

Het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn | 2025-2035

Voorwoord

1. Inleiding | Arnhem, een gastvrije stad (p.1)
Waarom dit beleidskader?
Wat is nieuw in dit beleidskader?
Hoe is dit beleidskader gemaakt?
Voor wie is dit beleidskader?

2. Mensen die gevlucht zijn | Hoe werkt het? (p.3)
Verschillende groepen
Wat is de rol van gemeenten?
Van asielprocedure tot aankomst in Arnhem

3. Het beleidskader van Arnhem | In Arnhem laten we zien hoe het wél kan (p.7)
Wat zijn de belangrijkste punten?
We doen het samen

4. Opvang | We vangen mensen die gevlucht zijn ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig op (p.10)

5. Meedoen | Iedereen doet mee vanaf dag 1 (p.14)

6. Meedoen | Inburgeren in Arnhem (p.23)

7. Wonen | Een eerlijke stad waarin iedereen goed kan wonen (p.25)

Voorwoord

Arnhem doet het anders. Die woorden heb ik als wethouder Vluchtelingen en Inburgering vaak uitgesproken. Maar woorden alleen zijn niet genoeg. Het gaat om wat we echt *doen*.

En in Arnhem doen we veel. We zijn trots op onze aanpak. Want terwijl in de rest van het land mensen vaker negatief praten over opvang, laten wij in Arnhem zien dat een ruimhartige en menselijke opvang wél kan. En dat het ook beter werkt.

Arnhem vangt duizenden mensen op die alles hebben moeten achterlaten. Mensen uit verschillende landen, vaak op de vlucht voor oorlog en gevaar. Ze hebben een lange en gevaarlijke reis gemaakt om hier te komen. En blijven vaak ook voor een langere tijd. Omdat voor veel mensen terugkeren geen optie is. Zo worden deze nieuwkomers uiteindelijk Arnhemmers. Ze maken deel uit van onze stad en onze samenleving. En dan is alleen opvang niet genoeg. We moeten ervoor zorgen dat ze mee kunnen doen vanaf dag 1.

En waar leer je beter over de Nederlandse taal, cultuur en gewoonten dan op je werk of tijdens het sporten? Daarom investeren we in Arnhem in taal, werk, sport en cultuur. We zorgen ervoor dat nieuwkomers vanaf dag 1 de kans krijgen om Nederlands te leren, werk of vrijwilligerswerk te vinden, te sporten en sociale contacten op te bouwen. Met elkaar én met Arnhemmers. Zo zorgen we samen voor een stad waarin iedereen mee kan doen.

Die verbondenheid zit diep in Arnhem. Iedere Arnhemmer kent de verhalen van vaders, moeders, opa's en oma's die moesten vluchten voor het geweld en de verwoesting tijdens de Slag om Arnhem. Die geschiedenis heeft ons geleerd wat gastvrijheid betekent.

We willen de manier van opvang die bij en in Arnhem past voor de lange termijn vastleggen. Dat hebben we gedaan in het plan dat voor u ligt: het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn. Een plan dat, net als Arnhem zelf, gastvrij is.

Paul Smeulders
Wethouder Vluchtelingen en Inburgering

Gastvrijheid zit in ons Arnhemse DNA

1. Inleiding

Arnhem, een gastvrije stad

Arnhem is een gastvrije stad en voelt zich verantwoordelijk om mensen die gevlucht zijn goed op te vangen. We willen hen verwelkomen en vanaf dag 1 een toekomst bieden. Met dit beleidskader leggen we voor de komende tien jaar vast hoe we dit in Arnhem willen doen.

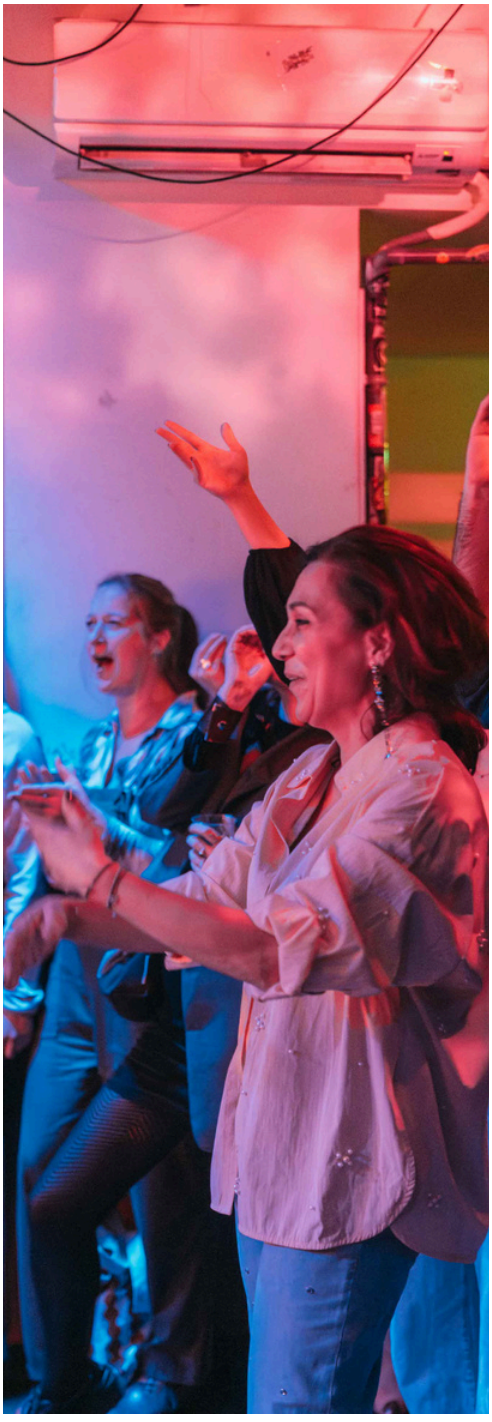

Waarom dit beleidskader?

De gemeente heeft een belangrijke taak: we helpen vluchtelingen met wonen, meedoen en inburgeren. Deze taak is groter geworden door nieuwe regels, zoals de wet inburgering 2021. Hierdoor moet de gemeente vluchtelingen begeleiden bij het leren van de taal en vinden van werk. Ook nemen we verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers en mensen uit Oekraïne.

Arnhem neemt deze taak serieus en doet zelfs meer. We maakten afspraken met Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) om 1.700 opvangplekken klaar te maken voor de toekomst. Daarnaast regelen we zelf 300 extra plekken. We willen vluchtelingen goed opvangen, maar wel op onze eigen Arnhemse manier. Onze gemeenteraad vindt dit ook belangrijk, zo lieten ze weten in een motie in november 2024. Ze willen dat er een plan komt om nieuwkomers in Arnhem een goede start te geven.

Mensen die vluchten en in Arnhem verblijven zijn voor ons vanaf dag 1 Arnhemmers. We zorgen

dat zij een veilige en stabiele plek krijgen, meteen kunnen meedoen in de samenleving en hulp krijgen bij taal, werk en persoonlijke ontwikkeling.

We denken ook aan de mensen die al in Arnhem wonen. Daarom zorgen we bij opvanglocaties voor sport en cultuur waar iedereen gratis gebruik van kan maken. Heeft iemand vragen of zorgen? Dan gaan we in gesprek. We zorgen voor ontmoetingen tussen Arnhemmers. Zodat Arnhem een stad is waar mensen elkaar leren kennen.

Wat is nieuw in dit beleidskader?

In Arnhem doen we al veel om mensen die gevlucht zijn te verwelkomen. In dit beleidskader beschrijven we hoe we nu al werken. Dit beleid is gebaseerd op ervaringen uit de praktijk. Daar leren we van.

We praten steeds met Arnhemmers en onze partners. Zo leren we wat goed gaat en wat beter kan. De belangrijkste lessen vertalen we in acties, met extra aandacht voor:

- Taalonderwijs vanaf dag 1.
- Kunnen werken vanaf dag 1. Soms staan landelijke regels hierbij in de weg. Daar spreken we ons over uit.
- Mensen vanaf dag 1 goed leren kennen. Daarom gaan we intakegesprekken voeren.
- Extra aandacht aan vrouwen en jongeren. Zodat zij veilig en gelijkwaardig mee kunnen doen.

"Hoe zie je dat Arnhem echt een verschil maakt? Door alles wat hier gebeurt. Doordat organisaties graag samenwerken. Omdat veel mensen en organisaties nieuwkomers welkom heten. Omdat we bewoners vanaf dag 1 kansen geven. En we een vernieuwend plan maken bij een centrale ontmoetingsplek in de stad; Connect."

Sanne van der Werff - Meedoenbalie

Hoe is dit beleidskader gemaakt?

We vinden het belangrijk dat dit beleidskader aansluit bij wat écht nodig is. Daarom luisteren we naar de ervaringen en ideeën van verschillende mensen. Zo wordt dit beleidskader van ons allemaal.

We hebben dit beleidskader gemaakt met collega's van de gemeente, onze partners in de stad, en met Arnhemmers van hier én van ver. Ook spraken we met landelijke experts en gemeenten uit de regio Midden-Gelderland. En we blijven met regio-gemeenten in gesprek.

Voor wie is dit beleidskader?

Goede opvang en integratie lukt alleen als we het samen doen.

Dit beleidskader is voor alle Arnhemmers – iedereen die in Arnhem woont of verblijft, tijdelijk of voor langere tijd. Dit beleidskader is voor onze partners – voor alle organisaties die met ons samenwerken aan opvang, meedoen en wonen.

2. Mensen die gevlucht zijn | Hoe werkt het?

Voor de gemeente Arnhem geldt: iedereen is gelijk. We kijken eerst naar de mens, daarna naar de regels. Die regels verschillen per persoon. Het maakt uit waar iemand vandaan komt en of die persoon een verblijfsvergunning krijgt. Afhankelijk daarvan heeft de gemeente andere taken.

Verschillende groepen

Mensen die naar Arnhem komen omdat ze gevlucht zijn, vallen in één van de groepen hieronder. Mensen die hier komen om te werken (arbeidsmigranten) vallen hier niet onder.

ASIELZOEKERS

Dit zijn mensen van buiten de Europese Unie die in Nederland bescherming zoeken. Ze hebben een verblijfsvergunning aangevraagd.

ALLEENSTAANDE MINDERJARIGE VREEMDELINGEN (AMV'ERS)

Dit zijn jongeren die zonder hun ouders naar Nederland zijn gekomen. Ze zijn jonger dan 18 jaar. Zij krijgen extra begeleiding en bescherming.

STATUSHOUDERS

Asielzoekers worden statushouder als ze een (tijdelijke) verblijfsvergunning krijgen. Als hun gezinsleden binnen drie tot zes maanden komen, noemen we hen 'nareizigers'. Komen ze later of trouwen ze met iemand die Nederlands is, dan heten ze 'gezinsmigranten'.

OEKRAÏENSE ONTHEEMDEN

Mensen uit Oekraïne mogen tijdelijk in Nederland blijven. Ze hebben recht op opvang, medische zorg, werk en andere hulp. Dit is geregeld in een speciale Europese richtlijn.

MENSEN ZONDER VERBLIJFSVERGUNNING (ONGEDOCUMENTEERDEN)

Dit zijn mensen van wie de aanvraag voor een verblijfsvergunning is afgewezen of van wie de vergunning is verlopen.

Wat is de rol van gemeenten?

Er zijn dingen die wij als gemeente moeten doen vanuit landelijke wetten. In Arnhem doen we vaak nog meer. Omdat dat beter bij ons past.

ASIELZOEKERS

- Terwijl asielzoekers wachten op een besluit over hun asielaanvraag, hebben ze recht op opvang en onderdak. Ze verblijven dan in een opvanglocatie.
- Elke gemeente moet zorgen voor een aantal opvangplekken. Dat staat in de Spreidingswet. In het Verdeelbesluit van de minister staat elk jaar hoeveel plekken elke gemeente moet hebben.
- Gemeenten hoeven die opvang niet zelf te regelen. Meestal doet het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) dat.

STATUSHOUDERS

- Als een asielzoeker in Nederland mag blijven, noemen we die persoon een statushouder. Een statushouder heeft recht op een woning. Daarom wordt elke statushouder aan een gemeente gekoppeld. Die gemeente moet dan zorgen voor een woning.
- De opvangplek is niet altijd in de gemeente waar de statushouder gaat wonen. Statushouders worden eerlijk verdeeld over alle gemeenten in Nederland, op basis van het aantal inwoners. Dit heet de taakstelling.
- De taakstelling heeft niets te maken met het aantal opvangplekken in een gemeente. Zolang er nog geen woning is voor een statushouder, blijft hij of zij in de opvang. Als er te weinig woningen zijn, blijven de opvanglocaties dus vol.

“Arnhem is, vergeleken met veel plekken in de wereld, een rijke stad. Die rijkdom komt deels door de open economie van Nederland. Maar die welvaart heeft ook een andere kant: soms gaat die ten koste van mensen in andere landen. Door oorlog, armoede en ongelijkheid moeten mensen soms verhuizen of vluchten.
Een stad als Arnhem, die zelf in een veilige en welvarende omgeving ligt, heeft daarin een verantwoordelijkheid. Opvang is daarom niet alleen een kwestie van medeleven, maar ook van rechtvaardigheid.”

Prof. Henk van Houtum - Radboud Universiteit

MENSEN ZONDER VERBLIJFSVERGUNNING (ONGEDOCUMENTEERDEN)

- Als een asielzoeker te horen krijgt dat hij of zij niet in Nederland mag blijven, moet die persoon het land verlaten.
- Maar sommige mensen blijven toch. Bijvoorbeeld omdat ze niet terug kunnen naar hun land, of omdat ze opnieuw proberen een verblijfsvergunning te krijgen. Deze mensen noemen we ongedocumenteerden.
- Ze hebben geen recht meer op opvang. Toch zijn er gemeenten die deze mensen wél een eenvoudige vorm van opvang geven, zodat ze niet op straat hoeven te slapen. Arnhem is daar een voorbeeld van.

OEKRAÏENSE ONTHEEMDEN

- Toen de oorlog in Oekraïne begon, besloot de Europese Unie dat mensen uit Oekraïne tijdelijk in Europa mogen blijven. Dus ook in Nederland.
- Zij hoeven geen verblijfsvergunning aan te vragen en zijn geen asielzoeker. Om het verschil duidelijk te maken, noemen we hen ontheemden in plaats van vluchtelingen.
- Ontheemden hebben recht op opvang, medische zorg, werk en andere hulp. Maar ze hebben geen recht op een echte woning, alleen op een opvangplek.
- In Nederland zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De rijksoverheid doet dit niet zelf, maar heeft wel beloofd om alle kosten van de gemeenten terug te betalen.
- Het rijk bepaalt het aantal opvangplekken dat een gemeente minimaal moet hebben.

Van asielprocedure tot aankomst in Arnhem

Veel mensen die in Arnhem asiel aanvragen, hebben een lange reis achter de rug. Voordat zij in Arnhem komen wonen, moeten ze eerst een aantal stappen doorlopen. Sommige van deze stappen liggen buiten onze invloed. Andere stappen kunnen wij als gemeente wél zelf regelen.

WAT DE GEMEENTE NIET KAN BEPALEN

Als gemeente hebben we geen invloed op de asielprocedure. Ook bepalen wij niet in welke opvanglocatie iemand eerst terechtkomt. Als iemand Nederlander wil worden, vraagt die persoon dat aan bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Wij hebben geen invloed op die beslissing van de IND.

WAT DE GEMEENTE WÉL KAN DOEN

Gelukkig zijn er ook momenten waarop wij verschil kunnen maken. In Arnhem doen we dat op onze eigen manier:

- Zodra mensen in een opvanglocatie (azc) in Arnhem wonen, zorgen we dat zij vanaf dag 1 mee kunnen doen.
- Mensen starten meteen met taalles, (vrijwilligers)werk en nieuwe mensen leren kennen.
- De opvanglocaties in Arnhem zijn menswaardig en gericht op de toekomst.
- Statushouders blijven voorrang krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning.

Ook als het niet verplicht is, doen we iets extra:

- Mensen zonder verblijfsvergunning (ongedocumenteerden) krijgen een veilige plek, eten en begeleiding naar een beter toekomstperspectief.
- Mensen uit Oekraïne kunnen ook vanaf dag 1 meedoen met activiteiten in de stad.

Deze Arnhemse aanpak werken we verder uit in dit beleidskader.

3. Het Arnhemse beleidskader

In Arnhem laten we zien hoe het wél kan

Arnhem is een gastvrije stad. We vangen mensen die zijn gevlucht ruimhartig en menswaardig op. We hebben daarin onze eigen aanpak. Op deze manier laten wij zien hoe het wél kan:

WIJ NEMEN VERANTWOORDELIJKHEID

- Arnhem wil mensen die zijn gevlucht echt helpen. We wachten niet af, maar maken zelf plannen en nemen duidelijke beslissingen.
- We doen wat nodig is en durven daarvoor te staan.

IEDEREEN IS GELIJK

- Iedereen heeft recht op een veilige plek en om mee te doen vanaf dag 1. Het maakt niet uit welke status iemand heeft.
- In Arnhem kijken we eerst naar de mens. Daarna zoeken we hoe we de regels goed kunnen toepassen.

MEEDOEN VANAF DAG 1

- In Arnhem kunnen mensen meteen beginnen met taal, werk, sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling. Ook hebben zij toegang tot goede gezondheidszorg.
- Zo kunnen zij direct meedoen en bouwen aan hun toekomst.

LANGDURIGE INZET

- We zorgen voor opvangplekken die blijven. Geen veldbedden in een gymzaal, ook niet bij spoed. Menswaardige opvang is altijd de basis.

SAMENLEVEN EN DRAAGVLAK

- In Arnhem organiseren we een warm welkom voor mensen die gevlucht zijn. Dit doen we samen met partners en Arnhemmers. Deze gastvrijheid zit in ons Arnhemse DNA.
- We overleggen met de wijk en houden rekening met wat daar nodig is. We moedigen mensen aan om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren.
- Wij gaan met iedereen het gesprek aan en communiceren helder.

WIJ DURVEN ANDERS TE ZIJN

- Arnhem probeert graag nieuwe dingen uit. Bijvoorbeeld door langdurige afspraken te maken met het COA. En door te zorgen dat mensen vanaf dag 1 kunnen meedoen.

We doen het samen

We doen het samen. Dus werken we met verschillende partners in de stad aan opvang, meedoen en wonen.

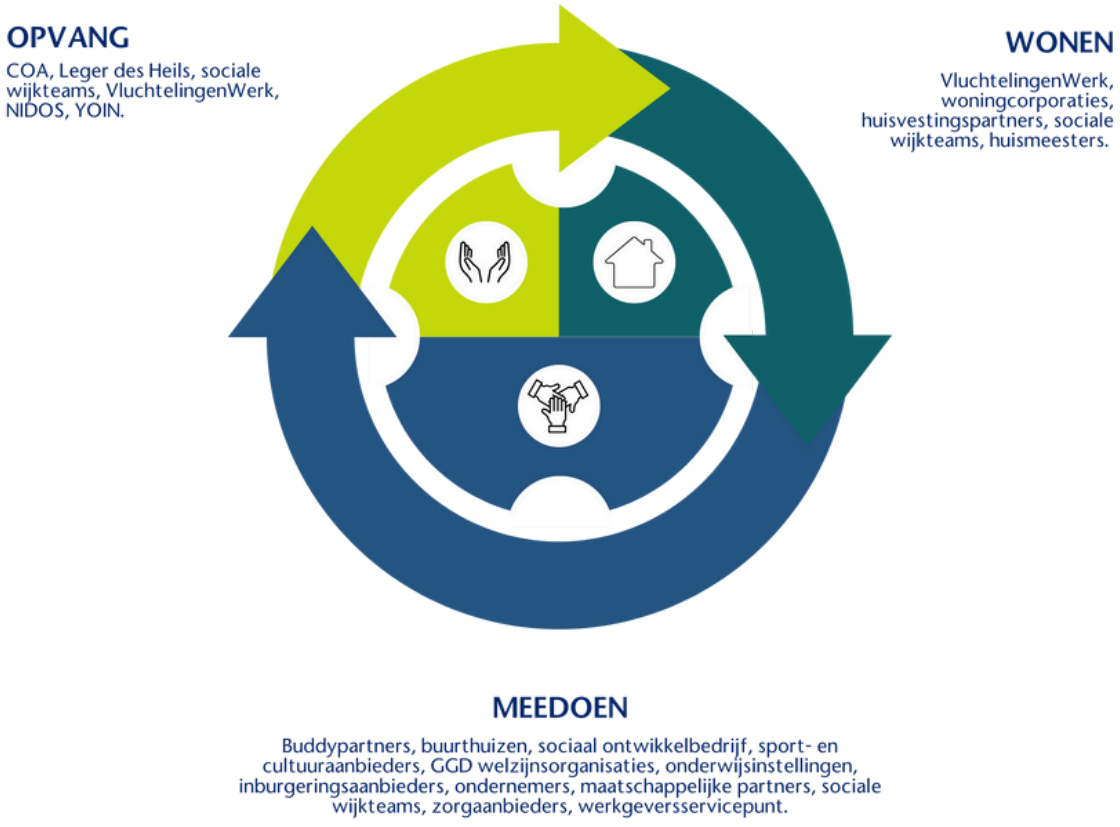

Langetermijn-afspraken met COA

In 2024 heeft de gemeente Arnhem afspraken gemaakt met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Deze afspraken gelden voor 30 jaar. Zo weten we allemaal waar we aan toe zijn.

- In Arnhem komen 1.700 vaste opvangplekken voor mensen die gevlucht zijn.
- Als het nodig is, komen daar extra tijdelijke plekken bij. Dat doen we alleen als de stad dat aankan.
- Samen zorgen we voor meedoen vanaf dag 1. De gemeente Arnhem neemt hierin de leiding.

Grote voordelen van afspraken voor de lange termijn

- Mensen die vluchten hoeven minder vaak te verhuizen. Ze hebben vanaf dag 1 meer stabiliteit. En kunnen daardoor eerder beginnen met het opbouwen van hun leven in Arnhem.
- We willen dat Arnhemmers elkaar leren kennen. En dat er vriendschappen ontstaan. Dit gaat makkelijker als duidelijk is waar mensen verblijven. En als mensen langer op dezelfde plek kunnen blijven.
- Vaste opvangplekken zijn efficiënter en goedkoper dan steeds weer nieuwe tijdelijke plekken regelen.
- Met stabiele opvang kunnen de gemeente en onze partners er beter voor zorgen dat alles goed gaat. Omdat zij niet steeds moeten reageren op crisissituaties.

4. Opvang

We vangen mensen die gevlucht zijn ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig op

We vangen mensen die gevlucht zijn ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig op. Opvang is voor ons meer dan een bed regelen. We zorgen er ook voor dat mensen vanaf dag 1 kunnen meedoen: met taal, werk en contacten in de wijk.

RUIMHARTIG

Arnhem vangt mensen ruimhartig op. Dat betekent dat Arnhem haar verantwoordelijkheid neemt. Wie vlucht voor oorlog, geweld of onderdrukking is welkom. Ongeacht waar iemand vandaan komt of welke verblijfsstatus die persoon heeft.

De landelijke overheid geeft aan hoeveel mensen we moeten opvangen. Maar Arnhem doet meer dan dat. We kijken wat we aankunnen als stad en organiseren extra opvangplekken omdat we dat belangrijk vinden.

MENSWAARDIG

Opvang in Arnhem is altijd menswaardig. Dat betekent:

- een veilige plek
- jezelf kunnen zijn
- een zinvolle daginvulling
- vrij kunnen bewegen

We organiseren opvanglocaties die open zijn en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.
We zorgen dat mensen zo min mogelijk hoeven te verhuizen en dat ze stabiel kunnen wonen.

Veiligheid is hierbij heel belangrijk. We werken samen met anderen om te zorgen voor een veilige omgeving – voor bewoners én voor mensen in de buurt.

We willen dat mensen ook een toekomst kunnen opbouwen. Daarom starten we met inburgering en meedoen vanaf de opvangplek.

Voor kinderen is onderwijs belangrijk. Wij vangen kinderen op en zorgen samen met scholen voor voldoende plekken in het onderwijs. Als wij kinderen opvangen, moeten zij gelijk naar school kunnen.

TOEKOMSTBESTENDIG

Opvang in Arnhem is toekomstbestendig. Dat betekent dat wij willen dat opvang blijvend goed is. Daarom richten we vaste opvanglocaties in, zodat bewoners en buurtbewoners weten waar ze aan toe zijn.

In 2024 hebben we met het COA afgesproken dat zij in Arnhem 1.700 vaste opvangplekken regelen. De gemeente voegt daar minimaal 300 plekken aan toe, in eerste instantie voor mensen uit Oekraïne.

Als het nodig is en bij en in Arnhem past, regelen we ook tijdelijke plekken. Als een locatie geschikt is voor opvang en dit volgens het geldende Omgevingsplan is toegestaan, dan beslist het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) hierover.

Onze aanpak

“Ik ben in Arnhem geboren en ik voel me trots als ik dit allemaal hoor. De manier waarop wij mensen ontvangen en echt welkom heten in de stad. Dit is iets dat we ook met andere gemeenten zouden moeten delen.”

Deelnemer Participatie-bijeenkomst

DUIDELIJKE KEUZES

- We zoeken balans tussen wat onze partners aankunnen en wat past in de wijk.
- We zorgen voor een goede verdeling van opvanglocaties over de stad.
- We praten open en duidelijk met omwonenden en houden zo veel mogelijk rekening met hun wensen.
- Opvanglocaties zijn onderdeel van de wijk. Rondom deze plekken organiseren we activiteiten en voorzieningen waar iedereen gratis aan mee kan doen. Dit zien we als een verrijking van Arnhem.

MEEDOEN VANAF DAG 1 IN DE OPVANG

Op elke opvanglocatie kunnen mensen meedoen vanaf dag 1. De opvangplek is een stabiele basis waar je:

- de taal kunt leren
- hulp krijgt bij het vinden van werk
- toegang krijgt tot zorg
- de stad leert kennen en anderen ontmoet

VEILIGE OPVANG MINDERJARIGE VLUCHTELINGEN

Wij geven extra aandacht aan jongeren die zonder ouders naar Arnhem komen.

- We zorgen dat jongeren zo min mogelijk hoeven te verhuizen.
- Door vaste opvangplekken te bieden, krijgen ze rust en structuur. Zo kunnen ze zich richten op hun toekomst en zelfstandigheid.
- Samen met Nidos bieden we jongeren persoonlijke begeleiding. We helpen hen een veilig netwerk op te bouwen en laten ze meedenken over hun eigen toekomst in Nederland.
- We zorgen voor meer kleine woonlocaties (van YOIN), speciaal voor jongeren. Zo kunnen zij in Arnhem blijven wonen, dicht bij hun school, sportclub of vrienden. Dat helpt bij een goede start en maakt meedoen in de samenleving makkelijker.

Specifieke groepen

Oekraïense ontheemden
Vanuit Europese regels mogen mensen uit Oekraïne tijdelijk in Nederland blijven. Ze hebben recht op opvang van de gemeente. Het Leger des Heils beheert de opvanglocaties. Oekraïners hebben, anders dan asielzoekers, meestal geen recht op een verblijfsvergunning of een vaste woning. Ze blijven daarom vaak lang op een opvangplek. Waarschijnlijk willen veel Oekraïners in Nederland blijven als de oorlog voorbij is of als de Europese regeling stopt. We weten nog niet hoe lang die regeling doorloopt.

Arnhem blijft een thuis bieden aan deze groep en houdt voorlopig genoeg opvangplekken beschikbaar, van goede kwaliteit. We willen dat mensen daar zo zelfstandig mogelijk kunnen leven en kunnen meedoen.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers)
Deze jongeren zijn zonder hun ouders naar Nederland gekomen. Ze zijn vaak jong en kwetsbaar. Arnhem helpt hen bij hun ontwikkeling en integratie, in samenwerking met organisaties als COA, Nidos, YOIN en scholen. Belangrijk in onze aanpak zijn veiligheid, persoonlijke groei en toekomstkansen.

- Kinderen onder de 15 jaar wonen in gastgezinnen. Daar krijgen ze een veilige en warme plek.
- Jongeren vanaf 15 jaar verblijven in kleine opvanglocaties van het COA, waar ze persoonlijke begeleiding krijgen.

Alle jongeren staan onder toezicht van Nidos. Als jongeren vanaf 16 jaar een verblijfsvergunning krijgen, neemt YOIN de begeleiding over.

Mensen die geen verblijfsvergunning hebben gekregen
We willen voorkomen dat mensen op straat belanden. Daarom zorgt Arnhem al jaren voor bed, bad en brood voor mensen die geen verblijfsvergunning hebben gekregen. We helpen hen ook met het zoeken naar een toekomstperspectief.

We doen dit omdat we vinden dat iedereen menswaardig behandeld moet worden. Maar ook omdat dakloosheid uiteindelijk veel duurder is voor de samenleving.

5. Meedoen

Iedereen doet mee vanaf dag 1

In Arnhem kan iedereen meedoen vanaf dag 1. Het maakt niet uit of iemand veel of weinig kans heeft op een verblijfsvergunning. Mensen krijgen toegang tot alles wat nodig is om bij te dragen én zichzelf te ontwikkelen.

Daarbij gaat het om:

- De taal leren
- (Vrijwilligers)werk
- Zelfontwikkeling
- Sport en cultuur
- De stad leren kennen
- Sociale contacten opbouwen

Dat is het meedoen-aanbod waar wij ons als stad voor inzetten. We weten ook dat de gezondheid van mensen belangrijk is om mee te kunnen doen. Daarom regelen we zorg dicht bij de opvanglocatie of bij mensen in de wijk.

We nemen de verantwoordelijkheid om mensen vanaf het begin een plek te geven om hun leven opnieuw op te bouwen. Dat is goed voor henzelf én voor Arnhem.

Wat we belangrijk vinden

MEEDOEN VANAF DAG 1 IS VOOR IEDEREEN

- We zorgen dat mensen meteen kunnen starten. We geven mensen een stabiele en veilige basis zodat zij vanuit daar kunnen meedoen.
- Iedereen mag meedoen. Of iemand nu kort of lang in Arnhem blijft, of wel of geen verblijfsvergunning krijgt.
- Wat iemand leert, is niet alleen waardevol in Arnhem, maar ook daarbuiten.
- Ook buurtbewoners kunnen meedoen aan activiteiten. Zij worden daar actief voor uitgenodigd.

WE KIJKEN NAAR WAT IEMAND NODIG HEEFT

- We houden rekening met wetten zoals de Wet Inburgering en de Participatiewet.
- We kijken naar wat iemand nodig heeft en welke mogelijkheden wij hebben. En passen het aanbod daarop aan.
- We leren mensen vroeg kennen door intakegesprekken met hen te voeren.
- Iedereen mag meedoen op een manier die past bij de persoonlijke situatie.
- Het meedoen-aanbod is duidelijk en mensen kunnen het op hun eigen tempo doorlopen.

'Meedoen moet eigenlijk altijd bij opvang horen. Het is de eerste stap om echt mee te doen in de Nederlandse samenleving. Inburgering begint hier al. Meedoen zorgt ook voor contact en begrip tussen vluchtelingen en inwoners. En vooral: als vluchtelingen vanaf dag 1 kunnen meedoen, leren ze sneller de taal, krijgen ze meer sociale contacten, vinden ze beter hun weg in de stad en hebben ze sneller betaald werk.'

Harry Zoomers - Werkgeversservicepunt

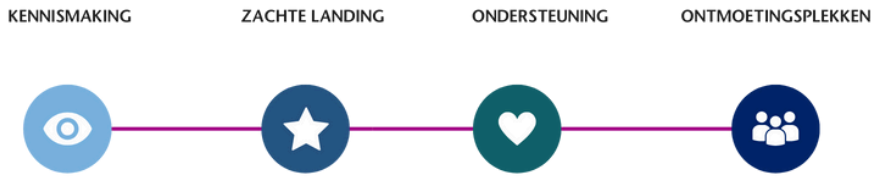

Een zachte landing in Arnhem

Onze aanpak voor meedoen vanaf dag 1 bestaat uit 4 stappen: kennismaking, zachte landing, ondersteuning en ontmoetingsplekken. Deze aanpak werken wij verder uit in de stad met onze partners.

Kennismaking en een zachte landing
We willen mensen vroeg leren kennen. Zodat we weten wat zij kunnen en willen. VluchtelingenWerk voert daarom intakegesprekken met mensen die nieuw zijn. Ook organiseren ze voor hen een zachte landing. Dat doen zij samen met het COA. Bijvoorbeeld door een onboardingsprogramma op te zetten. Zodat mensen vanaf dag 1 mee kunnen doen.

Ontmoetingsplek: Connect in Rozet
VluchtelingenWerk neemt mensen mee naar onze centrale ontmoetingsplek: Connect in Rozet. Connect wordt een belangrijke plek om mee te doen. Bijvoorbeeld om mensen te leren kennen, de taal te leren en (inburgerings)activiteiten te doen.
Wij willen het meedoen-programma in de hele stad aanwezig laten zijn. En verschillende ontmoetingsplekken organiseren waar mensen mee kunnen doen. We starten met Connect in Rozet. Ons plan is ook op andere ontmoetingsplekken in de stad meedoen-activiteiten te organiseren. Bijvoorbeeld door ontmoetingen in al bestaande wijkcentra te stimuleren.

Om Connect te maken, werken wij (de gemeente en het COA) samen met partners die de volgende rollen op zich nemen:

- Locatiepartner: Connect wordt in Rozet georganiseerd.
- Horecapartner: horeca en leerwerkplekken in horeca-omgeving.
- Meedoenpartner: coördinatie van meedoen-aanbod in de stad en in Connect. De meedoenpartner brengt aanbod bij elkaar. En ontwikkelt wat nog aanvullend nodig is in de stad.
- Intakepartner: verzorgt zachte landing en onboardingsprogramma en begeleidt mensen vanaf opvanglocaties naar Connect in Rozet.

Onze aanpak

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 MEEDOEN MET SPORT EN CULTUUR

We sluiten zo veel mogelijk aan bij wat er al is in Arnhem. Als dat niet genoeg is, organiseren we extra activiteiten.

- Veilig kunnen zwemmen en fietsen zien wij als randvoorwaarde om mee te kunnen doen in de stad. Daarom maken we dit aanbod toegankelijk voor iedereen.
- We moedigen sporten aan omdat het goed is voor je lichaam én je hoofd en zorgt voor contact en verbinding met anderen.
- We organiseren sport- en cultuuraanbod vlak bij opvanglocaties, op centrale plekken in de stad en gratis toegankelijk voor de buurt.
- We hebben speciale aandacht voor cultuuraanbod dat past bij kinderen en jongeren.

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 DE TAAL LEREN

- Dat geldt voor iedereen – ook als ze nog niet officieel met de inburgering zijn gestart.
- We zorgen voor een doorlopende leerlijn. Mensen leren de taal vanaf het moment dat ze in de opvang zitten tot en met volwasseneneducatie.
- We werken hiervoor samen met scholen en andere organisaties. We zorgen voor een veilige en fijne leeromgeving. Als het nodig is, zetten we jongerenwerkers in.

Iedereen krijgt een plek die past:

- We werken aan voldoende en passend onderwijs.
- We maken maatwerk als iemand extra ondersteuning nodig heeft.
- Jongeren blijven zo veel mogelijk in het reguliere onderwijssysteem.
- We regelen ook zo veel mogelijk onderwijs bij speciale situaties, zoals de overgang van jong naar volwassen (18-/18+) en voor Oekraïense jongeren zonder inburgeringsplicht.
- We stemmen dit goed af met andere gemeenten en onderwijsinstellingen in de regio. Zo maken we heldere afspraken en zorgen we voor duidelijkheid.

'Toen ik naar Nederland kwam, had ik het gevoel dat ik alleen zou zijn en geen contact zou hebben met anderen. Ik besloot dat ik dat niet wilde en ben dingen gaan doen. Via medewerkers van het azc ben ik vrijwilligerswerk gaan doen bij de Meedoenbalie. Sindsdien voel ik me beter. Ik heb veel geleerd, zoals Engels en Nederlands. En ik voel me nu echt beter.'

Deelnemer expertpool - Arnhemse nieuwkomers

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 WERKEN

In Arnhem ondersteunen we mensen die willen en kunnen werken, vanaf de eerste dag. We begeleiden zo veel mogelijk mensen naar betaald werk, vrijwilligerswerk of werk met ondersteuning. Dat begint zodra mensen in Arnhem zijn en gaat door tijdens en na het inburgeringstraject.

We zoeken samen met hen naar werk dat past bij hun situatie. Daarbij kijken we ook naar de ondersteuning die nodig is en de mogelijkheden die wijzelf hebben.

Statushouders worden vanuit de Inburgeringswet naar werk begeleid. Voor Arnhemmers die werk zoeken geldt de Participatiewet. We willen voor statushouders dezelfde ondersteuning geven als voor andere Arnhemmers die werk zoeken. Ook al gelden er voor hen andere wetten. De gevolgen zijn namelijk hetzelfde. Als je mensen niet goed begeleidt, hebben zij langer een uitkering nodig.

We werken samen met werkgevers en maatschappelijke organisaties aan verschillende projecten. We richten ons extra op sectoren waar veel mensen nodig zijn, zoals zorg, techniek en onderwijs. Tegelijk kijken we naar wat iemand zélf wil en kan.

We zetten ons in om duidelijke informatie over werk te geven voor nieuwkomers én voor werkgevers.

Dat doen we samen met organisaties zoals het Werkgeversservicepunt, het UWV en – vanaf 2026 – het Werkcentrum Midden-Gelderland.

We willen passende begeleiding van werkgever en werknemer: voor, tijdens en na de start. Soms maken we afspraken over taallessen tijdens werkuren of zetten we een jobcoach in. We kijken altijd naar de persoonlijke situatie. Elke stap richting werk telt.

Inschrijving BRP

Hoe werkt het?

- Voor veel zaken op het gebied van werk, inkomen en zorg, is het nodig om een Burgerservicenummer (BSN) te hebben.
- Statushouders, asielzoekers en nareizigers krijgen een BSN wanneer ze worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).
- Zodra ze zijn ingeschreven en hun BSN hebben, wordt het voor hen dus makkelijker om zelfstandig mee te kunnen doen in de samenleving.

Wat doen wij?

- Inschrijving in de BRP is een taak van gemeenten.
- In Nederland zijn er enkele gemeenten die deze taak samen voor alle gemeenten in Nederland uitvoeren voor asielzoekers, statushouders en nareizigers. De gemeente Arnhem is één van deze gemeenten.
- We werken hiervoor samen met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Vanuit de IND-locatie in Zevenaar werken onze medewerkers van de afdeling Burgerzaken elke dag aan deze inschrijvingen van inwoners uit heel Nederland.
- We vinden het belangrijk om ook op deze manier onze bijdrage te leveren om mensen te helpen om hun leven in Nederland te starten.

Landelijke belemmeringen voor werk vanaf dag 1

In Arnhem vinden we het belangrijk dat mensen die zijn gevlucht vanaf dag 1 kunnen werken. We doen ons best om dit mogelijk te maken. Maar sommige dingen worden bepaald door landelijke regels. Daar hebben wij als gemeente geen invloed op.

Toch spreken we ons uit. We willen dat deze regels landelijk worden aangepast. En laten dit weten aan de landelijke politiek. Dit zijn de belangrijkste knelpunten die ons in Arnhem tegenhouden:

ASIELZOEKERS MOGEN NU PAS 6 MAANDEN NA HUN AANVRAAG WERKEN
Daardoor is betaald werk vanaf dag 1 op dit moment niet mogelijk.

ER IS GEEN LANDELIJKE ORGANISATIE DIE ASIELZOEKERS BEGELEIDT NAAR WERK
Dit maakt het voor ons moeilijker om iedereen op dezelfde manier te kunnen ondersteunen.

ASIELZOEKERS HEBBEN EEN TEWERKSTELLINGSVERGUNNING (TWV) NODIG OM TE MOGEN WERKEN

Dat is een vergunning die werkgevers moeten aanvragen om asielzoekers een baan te kunnen geven. Werkgevers kennen deze regeling vaak niet of moeten lang wachten.
Oekraïners hebben géén TWV nodig. Daarom werken zij vaker.

VERHUIZINGEN VAN ASIELZOEKERS ZORGEN VOOR ONDERBREKINGEN IN WERK

Dat geeft werkgevers onzekerheid dat iemand kan blijven. En dit maakt het moeilijker voor asielzoekers om werk te vinden.

DE EIGEN BIJDRAGE AAN HET COA VOOR WERKENDEN (REBA REGELING) MAAKT DAT VOOR SOMMIGE MENSEN WERK FINANCIEEL NIET LOONT

We vinden dat werk voor iedereen moet lonen.

HET PROCES VAN BSN-AANVRAAG EN INSCHRIJVING IN HET BRP ZORGEN VOOR VERTRAGING VOOR WERKNEMER EN WERKGEVER

Wij nemen onze verantwoordelijkheid door in Zevenaar een BRP-straat te organiseren. Dit zou in het hele land goed geregeld moeten zijn.

WERK EN INBURGERING ZIJN LASTIG TE COMBINEREN

De verplichtingen van de wet vragen tijd en energie. Dit maakt het moeilijk om betaald werk te vinden of te behouden.

RIJBEWIJZEN VAN MENSEN BUITEN DE EUROPESE UNIE WORDEN VAAK NIET ERKEND

Daardoor kunnen mensen met een rijbewijs uit hun land niet meteen aan het werk als dat nodig is voor hun beroep. Rijbewijzen van mensen uit Oekraïne zijn in Nederland wel geldig. De regels zijn voor verschillende groepen nieuwkomers dus niet gelijk.

Connect Fonds

Het Connect Fonds is een initiatief om ontmoetingen tussen Arnhemmers mogelijk te maken. Dit wordt uitgevoerd door Rozet. Iedere Arnhemmer – of het nu een persoon of organisatie is – kan eenvoudig een aanvraag doen voor geld om een activiteit te organiseren.

Voorbeelden van activiteiten zijn:

- Een fietstocht door Arnhem
- Pepernoten bakken
- Een cultuur- of muziekactiviteit voor jongeren

Tot nu toe zijn er bijna 100 aanvragen goedgekeurd, verspreid over alle wijken van Arnhem.

'Ik doe vaak mee aan activiteiten in het wijkcentrum, buiten het azc. Dat helpt om beter met mensen te praten. Door deze activiteiten ontmoeten we veel Nederlanders en maken we nieuwe vrienden. Ik heb hier een tekencursus gevolgd en daardoor heb ik Nederlanders leren kennen die nu nog steeds mijn vrienden zijn.'

Deelnemer expertpool - Arnhemse nieuwkomers

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 WERKEN AAN SOCIALE CONTACTEN

Contact tussen Arnhemmers is belangrijk. Het zorgt voor gelijkwaardige ontmoetingen en maakt onze stad rijker. Daarom zorgen we vanaf dag 1 voor manieren waarop mensen elkaar kunnen leren kennen.
We doen dit onder andere met:

- Buddyprogramma's.
- Activiteiten georganiseerd door inwoners, die we financieel steunen via het Connect Fonds.
- Ontmoetingsplekken in de stad, zowel in de wijken als op centrale locaties. Daar kunnen mensen samenkomen, praten en iets met elkaar ondernemen.

MENSEN KRIJGEN VANAF DAG 1 ZO GOED MOGELIJK TOEGANG TOT ZORG

Toegang tot zorg en uitleg over hoe de zorg in Nederland werkt, is belangrijk om goed te kunnen meedoen. Daarom regelen we dit dicht bij mensen die gevlucht zijn.

Asielzoekers krijgen zorg via GezondheidsZorg Asielzoekers. Statushouders en mensen uit Oekraïne maken gebruik van het Nederlandse zorgsysteem.

- We leggen verbindingen tussen opvanglocaties en organisaties in de wijk. Zo kunnen we problemen vroeg signaleren en snel hulp bieden.
- We willen op verschillende manieren voorlichting geven: centraal, online en in de wijk.
- We ondersteunen zorgverleners om cultuursensitief te kunnen werken.
- We zetten in op passende begeleiding voor mentale gezondheid, vooral voor ouders met jonge kinderen, alleenstaande jongeren en jongvolwassenen.

Specifieke groepen

Talenten van jongeren
Samen met onze partners zorgen we dat het inburgeringsaanbod beter past bij de interesses en talenten van jongeren. We leggen meer nadruk op praktische vaardigheden en werkervaring. We kijken met jongeren waar zij behoefte aan hebben: een vervolgopleiding of een betaalde baan. We werken samen met lokale bedrijven aan praktijkgericht onderwijs. En trajecten op maat om de passende begeleiding te bieden.

We willen dat Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers) vaker meedoen aan bestaande activiteiten in de stad, zoals sport, cultuur en sociale projecten. Dit helpt bij hun integratie én het opbouwen van contacten in de samenleving.

Ook geven we jongeren meer invloed op hun eigen traject. We blijven met jongeren in gesprek, zodat AMV'ers kunnen meedenken over hun opvang en de programma's die voor hen zijn bedoeld.

Veilige plekken en gelijkwaardig meedoen voor vrouwen
We geven extra aandacht aan een veilige basis voor vrouwen. Zodat ook zij op een gelijkwaardige manier kunnen meedoen.

In onze programma's houden we rekening met wat vrouwen nodig hebben. Bijvoorbeeld de wens om bij elkaar te komen in vrouwenbijeenkomsten. Bij deze activiteiten is sociale veiligheid een belangrijke voorwaarde.

6. Meedoen

Inburgeren in Arnhem

Als mensen een verblijfsvergunning krijgen, moeten zij inburgeren. Inburgeren gaat over de taal leren en ondersteuning om mee te doen in de samenleving. Wij spelen hier als gemeente een grote rol in.

WE BEGELEIDEN MENSEN DIE INBURGEREN

In 2021 is de nieuwe Wet Inburgering gestart. Met deze wet hebben wij als gemeente een grotere rol gekregen bij de inburgering. Deze taak past goed bij wat wij belangrijk vinden: dat mensen zelfstandig hun weg kunnen vinden en meedoen in de samenleving.

WE BEGELEIDEN OOK MET KINDEROPVANG

Voor mensen met jonge kinderen kan het lastig zijn om mee te doen met taallessen, werk of andere activiteiten. Daarom hebben we aparte afspraken gemaakt om deze mensen te adviseren over hoe de kinderopvang werkt. Ook kunnen zij begeleiding krijgen bij het aanvragen van toeslagen en de inschrijving bij de kinderopvang.

WE WERKEN MET GEMEENTEN IN DE REGIO

Samen hebben we afspraken gemaakt met organisaties die programma's voor inburgering aanbieden.

BUREAU NIEUWKOMERS BEGELEIDT

Bureau Nieuwkomers ondersteunt nieuwe Arnhemmers tijdens de inburgering. Sommige collega's daar spreken ook andere talen, zoals Arabisch, Koerdisch, Engels, Tigrinya of Turks. Dit maakt de communicatie gemakkelijker zodat wij hen beter kunnen ondersteunen.

Onze aanpak

BEGELEIDING BEGINT MET EEN GESPREK

In dat gesprek maken we samen een persoonlijk inburgeringsplan (PIP). We bespreken waar iemand behoefte aan heeft en leggen dit vast.

“Hoe ik zie dat Arnhem echt impact maakt? Als de taalcursisten na een paar jaar komen vertellen dat ze een baan hebben en dat ze heel blij zijn dat ze mee kunnen doen. Of dat ze zelf op de computer kunnen werken in plaats van alleen hun kinderen.”

– Jolanda Sinnema, Docent NT2 Rijn IJssel

WE STARTEN VROEG MET INBURGERING

Dat doen we al op de opvanglocatie. Zodra iemand in Nederland mag blijven, starten we zo snel mogelijk met de kennismaking. Of de voorbereiding op de inburgering. Dat noemen we een vroege start. Zo leert iemand Nederland al een beetje kennen in het asielzoekerscentrum.

WE KIEZEN VOOR LEREN VAN DE TAAL ÉN MEEDOEN TEGELIJK

Dat heet een duaal traject. Iemand leert de taal, maar doet ook zo veel mogelijk praktijkervaring op. Bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een stage of een leer-werktraject.

WE HOUDEN REKENING MET CULTUUR

Dat noemen we een cultuursensitieve aanpak. We vinden het belangrijk om elkaar te begrijpen en respectvol met elkaar om te gaan. En om rekening te houden met elkaars achtergrond.

DE NIEUWKOMER BESLIST MEE

Dan is de kans groter dat iemand gemotiveerd blijft en het traject past bij de eigen wensen en doelen.

WE MAKEN GEEN VERSCHIL TUSSEN STATUSHOUDERS EN GEZINSMIGRANTEN

De wet geeft ruimte om gezinsmigranten minder te begeleiden, omdat zij bij hun partner komen wonen. Toch begeleidt onze gemeente hen wél, zoals bij iedereen.

7. Wonen

Een eerlijke stad waarin iedereen goed kan wonen

Een woning zorgt voor stabiliteit. Daarom zorgen we dat mensen die gevlucht zijn zo snel mogelijk passende woonruimte krijgen.

Wat we belangrijk vinden

STATUSHOUDERS KRIJGEN ZO SNEL MOGELIJK EEN WONING

- De gemeente is verplicht om ervoor te zorgen dat elk jaar een bepaald aantal statushouders een woning krijgt.
- Statushouders krijgen in Arnhem voorrang op een sociale huurwoning. Dat blijven we doen. Omdat een stabiele basis noodzakelijk is.
- Dat doen we ook voor andere mensen met acute nood, zoals na een scheiding, huiselijk geweld of dakloosheid.

STABILITEIT IS BELANGRIJK VOOR HOE WE WONINGEN ORGANISEREN

- Vluchtelingen met een verblijfsvergunning, die al aan Arnhem zijn gekoppeld, worden zoveel mogelijk al in Arnhem opgevangen.
- Tijdelijke opvang zoals doorstroomlocaties zien we niet als oplossing.
- Dit soort oplossingen stellen het echte probleem uit en geven mensen geen stabiliteit.

WE LETTEN OP LEEFBAARHEID

- We houden rekening met wat een wijk aankan en wat bewoners nodig hebben.
- We zorgen voor ontmoetingsplekken en een gedeeld meedoen-aanbod in de wijk.

Onze aanpak

MEER SOCIALE HUURWONINGEN IN ARNHEM IS DE BESTE OPLOSSING

- Er zijn nu te weinig sociale huurwoningen in Arnhem om ervoor te zorgen dat statushouders snel een woning hebben.
- Daarom moeten er meer sociale huurwoningen komen.
- Dit doen we via de Arnhemse woonvisie, zodat iedereen in Arnhem goed kan wonen.

BESTAANDE WONINGEN BETER GEBRUIKEN

- We gebruiken sociale huurwoningen slimmer, bijvoorbeeld door woningdelen.
- Zodat meerdere jonge statushouders samen in een grote woning kunnen wonen.
- Zo creëren we extra betaalbare woonruimte.

VERLICHTEN DRUK OP OPVANGLOCATIES

- Statushouders blijven nu vaak langer dan nodig in opvanglocaties. Omdat zij nog geen woning hebben.
- Dit zorgt voor extra druk op het opvangsysteem.
- Arnhem biedt daarom het COA ruime opvang, ook voor statushouders.

SAMEN STUREN WE OP HET HELE PROCES

Het regelen van woningen is een samenwerking tussen de gemeente, VluchtelingenWerk en Arnhemse woningcorporaties.

“Je moet stabiliteit voelen en voelen dat je veilig bent. Je hebt een plek nodig waar je veilig kan zijn. Als je dat voelt, kun je vanuit daar alles doen. Stabiliteit betekent alles voor mij, omdat het echt de basis is. De reden dat veel mensen hun land verlieten, is omdat ze deze stabiliteit niet voelen. Vanuit instabiliteit kun je geen dingen starten.”

– Deelnemer bijeenkomst Arnhemse nieuwkomers

Wonen voor jongeren

Vanaf 18 jaar is de gemeente Arnhem verantwoordelijk voor het wonen en de begeleiding van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers). Dit is een belangrijke fase waarin jongeren leren om zelfstandig te wonen en leven.

Aanbod woning
In Arnhem bieden we deze jongeren een woning aan waar ze samen met andere jongeren kunnen wonen. Dit helpt bij:

- Een snellere doorstroming uit de opvang
- Minder druk op de woningmarkt
- Minder eenzaamheid, omdat jongeren elkaar kunnen steunen in de laatste stappen richting zelfstandigheid

GEMEENTE ARNHEM
Strategie, Beleid en Regie
Postbus 9029
6800 EL Arnhem
Telefoon: 0800 1809
www.arnhem.nl
Foto's: Samira Souhoka / Ruimtekoers,
Sasha Ushakova / Sportboulevard,
Valerie Spanjers / Arnhem Bedankt

Meedoen vanaf dag één in de gemeente Arnhem

Advies voor een doorlopende lijn

Sandrine Lafay
Jolien de Vries
Renée Frissen
Anna Bilenka
Femke Brand

open embassy

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting 2

Inleiding 8
Context en achtergrond van de opdracht.
Ambitie van de gemeente Arnhem.
Leeswijzer voor het rapport.

Kerninzichten en adviezen 11
De rol van randvoorwaarden en meedoen-indicatoren.
Uitdagingen voor het organiseren van een doorgaande lijn.
Belangrijkste aanbevelingen voor een doorgaande lijn en roadmap.
Onbeantwoorde vragen en uitdagingen.

Focusgebieden meedoen vanaf dag één 20
Rechten en verantwoordelijkheden: *Toegang tot informatie en een warm welkom*.
Een stabiele en veilige basis: *Stabiliteit als basis voor meedoen*.
Toegang tot transport: *Reizen door en rondom Arnhem*.
Toegang tot zorg: *Gezondheid en passende (mentale) gezondheidszorg*.
Werk en inkomen: *Obstakels en aanbevelingen*.
Taal: *Formeel taalaanbod vanaf dag één en mogelijkheden voor informeel taalcontact*.
Sociale bruggen: *Organiseer gelijkwaardige ontmoetingen via gedeelde activiteiten*.

Praktische uitwerking van een doorgaande lijn 30
Integrale aanpak die uitgaat van persoonlijke behoeften
Organisatie van startgesprekken
Een duidelijk aanspreekpunt voor meedoen
De zachte landing

Conclusie 35

Bijlage A: Onderzoeksopzet 36

Bijlage B: Andere groepen nieuwkomers 41

Managementsamenvatting

De Arnhemse ambitie is dat alle nieuwkomers, ongeacht de (kansrijkheid van) hun status, vanaf dag één volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. De gemeente Arnhem heeft om deze ambitie te realiseren afspraken gemaakt met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), waarin bepaald is dat de gemeente de regie zal voeren op het meedoen gedeelte. Vanaf dag één meedoen vanuit een doorlopende lijn heeft als doel dat Arnhemse nieuwkomers volwaardig en gelijkwaardig deelnemen aan de lokale samenleving, zich thuis voelen in de gemeente, zich verbonden voelen met andere Arnhemmers, indien mogelijk meedoen via (betaald) werk en in staat zijn om zelf-en samenredzaam samen te leven. Om dit waar te maken, is een aanpak nodig waarin het meedoen-aanbod in een doorlopende lijn georganiseerd is, op een manier die aansluit bij het perspectief en de behoeften van Arnhemse nieuwkomers zelf. Tot slot is het belangrijk dat de aanpak iteratief ingestoken is en tussentijds geëvalueerd wordt met de Arnhemse nieuwkomers en stakeholders.

Randvoorwaarden voor meedoen

In de ambitie van de gemeente Arnhem ligt de nadruk op meedoen. Het is belangrijk om gelijktijdig in de gaten te houden of er binnen de gemeente de juiste randvoorwaarden aanwezig zijn om meedoen mogelijk te maken. Uit gesprekken met de gemeente, stakeholders en Arnhemse nieuwkomers, is een vijftal randvoorwaarden geïdentificeerd:

1. **Toegang tot de juiste informatie en een duidelijk overzicht van het aanbod.**
   Uit het onderzoek in Arnhem blijkt dat de gemeente, stakeholders uit het veld en Arnhemse nieuwkomers behoefte hebben aan een duidelijk(er) overzicht van het bestaande aanbod in Arnhem en informatieverstrekking hierover.

➔ Zorg dat informatie aansluit bij de leefwereld van nieuwkomers.
➔ Zet sleutelpersonen of informele community leiders in om informatie over te brengen op een manier die aansluit bij de leefwereld van nieuwkomers.
➔ Stel informatie op meerdere momenten (indien mogelijk doorlopend) beschikbaar.
➔ Stel informatie op wijkniveau beschikbaar op bestaande ontmoetingsplekken, zoals opvanglocaties en wijkcentra.

2. **Een stabiele en veilige basis.**
   Stabiliteit en veiligheid zijn randvoorwaardelijk voor een zachte landing en meedoen.

➔ Een deel van de factoren die instabiliteit veroorzaken, ligt buiten de controle van de gemeente Arnhem. Zoals informatie over de statusverlening en verhuizingen. Hier is

het zaak om binnen de onzekerheid die er is, toch een basis te creëren die zo stabiel mogelijk is. Door extra onzekere factoren te beperken en heldere informatie te delen.

3. **Opvang die georganiseerd is op een manier die ondersteunend is aan meedoen.**
   De manier waarop iemand woont, heeft een grote invloed op hoe deze persoon het leven in de gemeente ervaart. Woonomstandigheden hebben impact op het gevoel van veiligheid en stabiliteit, op de mogelijkheden om sociale verbindingen te leggen en op de toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en werk.

➔ De manier waarop opvanglocaties gemanaged worden kan meedoen faciliteren of tegenwerken. Het is daarom belangrijk om je af te vragen of de voorzieningen en organisatie binnen de opvanglocatie meedoen faciliteren, bijvoorbeeld:

- Hoe en wanneer wordt er gegeten? Is dit nog steeds toegankelijk voor mensen die werken?
- Wat zijn de openingstijden en wanneer is er begeleiding aanwezig?
- Wordt er in de manier waarop de kamers worden ingedeeld rekening gehouden met of mensen werken? We kennen voorbeelden van opvanglocaties waar mensen die werken op dezelfde kamers geplaatst worden, omdat zij hetzelfde dagritme volgen. Terwijl het veel voorkomt dat mensen die nog niet werken juist in de nacht actief bellen en video's kijken.

4. **Gezondheid en toegang tot de (mentale) gezondheidszorg.**
   Gezond zijn en toegang hebben tot passende (mentale) gezondheidszorg zijn voorwaarden om mee te kunnen doen.

➔ Zorg voor een goede inbedding van de stap van zorg via GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA) naar het reguliere zorgsysteem en de lokale zorgpartners.

➔ Werk samen met organisaties die op een cultuursensitieve manier (bijvoorbeeld door de inzet van sleutelpersonen) de brug kunnen slaan tussen het zorgsysteem en mensen die nieuw zijn.

➔ Investeer in preventieve mentale gezondheidszorg, zoals stressmanagement en groepsondersteuning.

➔ Organiseer toegang tot zorg zo dicht mogelijk bij mensen, het liefst op wijkniveau. Omdat toegang tot zorg een van de randvoorwaarden voor volwaardig meedoen is, is het belangrijk dat dit zo laagdrempelig mogelijk georganiseerd is. Laagdrempeligheid wordt hierbij gekenmerkt als: in de buurt (nabijheid), vrij toegankelijk (zonder afspraak binnen kunnen lopen) en in de eigen taal (cultuursensitief).

5. **Toegang tot passend transport om je door Arnhem en de regio te verplaatsen.** De beperkte toegang tot openbaar vervoer (vanwege de kosten) wordt door Arnhemse nieuwkomers die nog bezig zijn met de asielprocedure benoemd als belangrijk obstakel om mee te kunnen doen. Aanbod moet niet alleen toegankelijk en bekend zijn, maar ook bereikbaar.

➔ Het beschikbaar maken van de Gelrepas voor mensen die nog geen status hebben gekregen.

➔ Voor mensen die aan Arnhem gekoppeld zijn is er een regeling die hen fietsen ter beschikking stelt. Dit zou uitgebreid kunnen worden naar mensen die (nog) niet aan Arnhem gekoppeld zijn om onafhankelijkheid en mobiliteit ook bij deze groep te stimuleren.

Meedoen-indicatoren

In aanvulling op het organiseren van toegang tot de randvoorwaarden zijn er drie meedoen-indicatoren waar de gemeente Arnhem op in kan zetten om meedoen vanaf dag één vorm te geven.

1. **Werk en inkomen: meedoen door werk of vrijwilligerswerk.**

➔ Organiseer passende begeleiding bij het aanvragen van een Tewerkstellingsvergunning (TWV), zowel voor nieuwkomers als voor werkgevers.

➔ Bouw een lokaal werkgeversnetwerk dat bereid is om nieuwkomers kansen te bieden op de arbeidsmarkt.

➔ Zorg voor een goede matcher (bijvoorbeeld bij de meedoenbalie); iemand die zowel de leefwereld van nieuwkomers als van werkgevers begrijpt.

➔ Zorg voor een aanspreekpunt dat werkgevers ondersteunt bij vragen en uitdagingen met betrekking tot het werk bieden aan nieuwkomers.

➔ Wanneer nieuwkomers al vroeg beginnen met werken, heeft dit gevolgen voor hun inburgeringstraject. Het is cruciaal dat het inburgeringsaanbod toegankelijk blijft voor mensen die al een baan hebben. Bijvoorbeeld door taallessen in de avonduren aan te bieden en het faciliteren van online taalcursussen die flexibel te volgen zijn.

2. **Taal: de mogelijkheid om Nederlands te leren en te oefenen in de praktijk.**

➔ Bied vanaf dag één toegang tot het formele taalaanbod, aangepast aan het niveau en de situatie van de nieuwkomer.

➔ Combineer formeel taalaanbod met praktijkgerichte activiteiten waarin de taal geoefend kan worden, zoals buddyprogramma's of werkplektrainingen.[1]

[1] Zie Uitkomsten 2023 - 2024 Onderzoek perspectief inburgeraars.

- ➔ Zorg dat de locatie van de taalles, de manier waarop iemand meedoet, ondersteunt. Voor iemand die nog niet werkt, kan een taalles in het centrum een goede manier zijn om de stad te leren kennen. Voor iemand die al meedoet via betaald werk, werkt het juist ondersteunend om geen extra reistijd te hebben voor de taalles.
- ➔ De connectie tussen taal en participatie is belangrijk: laat het leren van de taal de keuze voor participatie volgen. Bijvoorbeeld: gaat iemand werken, zorg dan voor taalondersteuning in die context, in plaats van taal te zien als een geïsoleerd doel.

3. **Sociale bruggen: verbinding en ontmoeting met andere Arnhemmers.**
   Er is behoefte aan meer verbinding, ontmoeting en contact. Op dit moment vindt veel contact tussen Arnhemse nieuwkomers en andere Arnhemmers plaats binnen bepaalde scripts, zoals contact met een vrijwilliger, een buddy of een taalmaatje. De uitdaging ligt in het organiseren van gelijkwaardige ontmoetingen die buiten deze bestaande scripts bestaan.

- ➔ Faciliteer gelijkwaardige ontmoetingen door (vrijetijds)activiteiten te organiseren met een gezamenlijk doel.
- ➔ Organiseer gezamenlijke activiteiten in wijkcentra en buurthuizen, dit zijn belangrijke ontmoetingsplekken in Arnhem.
- ➔ Zet culturele en historische evenementen in voor verbinding, zoals de jaarlijkse herdenking van de Slag om Arnhem.

Belangrijkste adviezen voor de organisatie van een doorlopende lijn

Drie uitgangspunten voor de organisatie van een doorgaande lijn
Een effectieve doorgaande lijn is georganiseerd op basis van drie uitgangspunten:

1. **Het perspectief van de nieuwkomer staat centraal.**

- ➔ Neem het perspectief van de Arnhemse nieuwkomer zelf als uitgangspunt in het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van de aanpak.

2. **Er is een doorgaande lijn vanaf dag één.**

- ➔ Zet in op een goed op elkaar afgestemde samenwerking tussen de gemeente Arnhem (waaronder Bureau Nieuwkomers), COA en de intake partner.
- ➔ Organiseer een gesprek met COA en gemeente Arnhem over de praktische uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst.
- ➔ Werk het meedoen-aanbod verder uit in een duidelijk overzicht.

- ➔ Organiseer een warme overdracht van dossiers van bewoners van het COA naar de gemeente Arnhem (specifiek Bureau Nieuwkomers) wanneer zij een verblijfsvergunning krijgen.
- ➔ Maak gebruik van de in Arnhem al aanwezige kracht en aanbod van buurthuizen en wijkcentra door bestaande activiteiten toegankelijk te maken en te zien als kans om mensen samen te brengen.

3. **Het is een iteratieve en lerende aanpak.**

- ➔ Steek de aanpak iteratief en lerend in, met voldoende tijd om tussentijds te evalueren en bij te sturen. Ontwikkel de aanpak stap voor stap en bouw voldoende ruimte in om tussentijdse lessen te verwerken, in plaats van vooraf een heel systeem op te tuigen.
- ➔ Een iteratieve aanpak kan vorm krijgen door te starten met een pilot, vervolgens tussentijdse lessen te implementeren en de aanpak stap voor stap uit te breiden naar andere groepen nieuwkomers.

Samenvatting belangrijkste adviezen voor de organisatie van een doorgaande lijn

- ➔ **Zet de ambitie om naar een duidelijk beleidskader.** Dat maakt het mogelijk om meer opgavegericht te werken en het vele aanbod dat al bestaat meer te stroomlijnen richting het gezamenlijke doel.
- ➔ **Herzie de timing van het aanbod vanuit de kennis over wat er nodig is om direct mee te doen.** Voor de programmeur die verantwoordelijk gaat worden voor het organiseren van het aanbod, zou het goed zijn om de volgende vraag mee te nemen: is het bestaande aanbod nu toegankelijk op een tijd die passend is bij de reis die nieuwkomers afleggen binnen de gemeente?
- ➔ **Organiseer het aanbod (en de financiering daarvan) op basis van behoeften in plaats van juridische status en maak het zo breed mogelijk toegankelijk voor alle doelgroepen,** voor zover mogelijk binnen bestaande wettelijke kaders. Aanbod dat nu met name beschikbaar is voor statushouders, kan ook relevant zijn voor asielzoekers, mensen uit Oekraïne en mensen die ongedocumenteerd zijn.
- ➔ **Besteed extra aandacht aan de stap van het azc naar de stad.** Zet buddies in die begeleiden bij het verkennen van de stad of organiseer gezamenlijke activiteiten die vanuit het azc richting de rest van de stad gaan.
- ➔ Het is belangrijk om de inzichten vanuit de praktijkervaring met de doorlopende lijn en vroege start, ook mee te nemen in het **evalueren van het inburgeringsaanbod en de verplichtingen die hierbij horen, met het doel om de inburgering deel te laten zijn van de doorlopende lijn.**
- ➔ **Kies strategische locaties voor het aanbod.** Organiseer randvoorwaardelijk aanbod, zoals de toegang tot zorg en de juiste informatie zo dicht mogelijk bij de

mensen (op wijkniveau). Organiseer het meedoen-aanbod op verschillende plekken in de stad waar mensen makkelijk naar toe kunnen komen zodat zij de stad leren kennen.

Een uitgewerkte aanpak voor Arnhemse nieuwkomers

Een doorgaande lijn vraagt de gemeente Arnhem om toegang tot het meedoen-aanbod, de arbeidsmarkt en de lokale samenleving zo vroeg mogelijk te organiseren en mensen hier op een manier die voor hen passend is doorheen te begeleiden. Dat betekent zo snel mogelijk nadat mensen in de gemeente aankomen de tijd nemen om mensen goed te leren kennen: hun behoeften, wat zij nodig hebben, hun wensen en ambities. Om vervolgens echt naast mensen te kunnen gaan staan, informatie over het meedoen-aanbod en de mogelijkheden in de stad te ontsluiten en mensen hier, met de mogelijkheid om te versnellen of te vertragen wanneer dat voor hen werkt, door heen te laten bewegen. Deze persoonsgerichte aanpak kan er in de praktijk als volgt uitzien.

Startgesprek, een duidelijk aanspreekpunt voor meedoen en passende ondersteuning
Met elke nieuwkomer die in de gemeente komt wonen wordt een **startgesprek** uitgevoerd waarin een check wordt gedaan op de **randvoorwaarden voor meedoen** en de **behoeften en interesses rondom meedoen** worden besproken. Waar wil iemand naar toe werken? En welke stappen kan diegene zetten om daar te komen? Mensen hebben **een duidelijk aanspreekpunt om naartoe te komen voor nieuwe vragen of aanvullende ondersteuning om het meedoen-aanbod te navigeren** wanneer zij dat nodig hebben. Ondersteuning wordt op zo'n manier georganiseerd dat het past bij de persoonlijke behoeften.

Zachte landing en onboarding programma
Er wordt ingezet op een **zachte landing** waarin de tijd wordt genomen om vertrouwen op te bouwen en mensen goed te leren kennen. Als onderdeel van de zachte landing wordt waar nodig en mogelijk ondersteund in het creëren van een stabiele basis (bijvoorbeeld: toegang tot de juiste informatie en toegang tot zorg). Ook vindt er een **onboarding programma** plaats waarin de nieuwkomer Arnhem leert kennen, eerste sociale contacten opbouwt, begint met het leren van de taal en meedoet via (vrijwilligers)werk.

Inleiding

De Arnhemse ambitie is dat alle nieuwkomers vanaf dag één volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. Dit rapport biedt een advies voor het organiseren van doorlopende lijn. Met het doel dat mensen zo snel mogelijk volwaardig en gelijkwaardig meedoen in de lokale samenleving, zich thuis voelen, zich verbonden voelen met andere inwoners van de gemeenten en zelf- en samenredzaam kunnen samenleven. Het advies in dit rapport is in de kern een iteratieve aanpak gebaseerd op een stevige samenwerking tussen de gemeente Arnhem, het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en andere stakeholders. In deze aanpak staat het perspectief van nieuwkomers zelf centraal: mensen kunnen vanuit hun mogelijkheden en ambities op hun eigen tempo door het meedoen-aanbod bewegen, met de juiste ondersteuning.

Context en achtergrond van de opdracht

Verreweg het grootste deel van mensen dat asiel aanvraagt, wil en kan zo snel mogelijk meedoen in Nederland. Daarvoor is toegang nodig: toegang tot de arbeidsmarkt, toegang tot Nederlandse mensen, toegang tot taal op de werkvloer en in de samenleving.

De gemeente Arnhem heeft zichzelf gepositioneerd als een gastvrije stad die mensen die gevlucht zijn, ongeacht hun status, ruimhartig opvangt en hen een toekomstperspectief biedt. Ondanks onzekerheid over de Spreidingswet kiest de gemeente Arnhem voor een toekomstbestendige asielopvang. Zo maakte de gemeente afspraken met het COA voor 1.700 permanente opvangplekken en zal de gemeente zelf nog eens 300 plekken organiseren. Het doel is dat de nieuwe inwoners die hier opgevangen gaan worden, vanaf dag één mee kunnen doen in de Arnhemse samenleving. De gemeente voert hierop de regie.

Om deze ambitie te realiseren, is een doorgaande lijn essentieel. Dit houdt in dat er vanaf de eerste dag een geïntegreerd proces van integratie, participatie en opvang wordt geborgd. Daarbij wordt rekening gehouden met de behoeften van zowel nieuwkomers als andere Arnhemmers. De aanpak vereist nauwe samenwerking tussen de gemeente (waaronder Bureau Nieuwkomers), ketenpartners zoals het COA en andere stakeholders.

Dit rapport biedt handvatten om de ambitie te vertalen naar een concrete en werkbare aanpak. Het advies is gebaseerd op inzichten uit onderzoek en praktijkervaringen[2], houdt rekening met het al aanwezige aanbod in de stad en geeft richting aan hoe Arnhem een voorlopersrol kan vervullen in het realiseren van ‘meedoen vanaf dag één’.

[2] Voor een uitgebreide toelichting op de onderzoeksmethodiek en het analytische framework, zie bijlage A.

Ambitie van de gemeente Arnhem

De ambitie van de gemeente Arnhem luidt: **Arnhem is een gastvrije stad die vluchtelingen, ongeacht de status, ruimhartig opvangt en aan hen een toekomstperspectief biedt. Nieuwkomers in de gemeente Arnhem kunnen vanaf dag één volwaardig meedoen in de gemeente.**[3]

Daarbij is kenmerkend voor de Arnhemse ambitie dat:

- het Arnhemse beleid gastvrij, ruimhartig en toekomstbestendig is.
- de gemeente regie heeft om mensen die gevlucht zijn vanaf de eerste dag mee te laten meedoen in de Arnhemse samenleving.
- de gemeente ervoor zorgt dat er een doorgaande lijn geborgd wordt van het proces van integratie, participatie tot huisvesting in Arnhem en de inburgering.
- er effectief samengewerkt wordt met ketenpartners.
- er rekening wordt gehouden met de behoeften van de wijk.
- er ingezet wordt op zelf- en samenredzaam zijn.

Dit alles wordt samengevat met de drie pijlers: samen wonen, samen leren en samen leven.

De context die Arnhem heeft gecreëerd is kansrijk. Zo zien we dat het draagvlak voor de Arnhemse ambitie en de uitvoering hiervan groot is. Er zijn sterke banden met Arnhemse stakeholders die zich betrokken voelen bij de Arnhemse ambitie en gericht zijn op samenwerking. De ambitie wordt gezien als een gezamenlijke uitdaging. Ook de samenwerking tussen de gemeente Arnhem en het COA en de overeenkomst die is gesloten als startpunt om samen aan de ambitie te kunnen werken, schept een kansrijke context.

Op dit moment zet de gemeente al veel verschillende stappen die bijdragen aan het verwezenlijken van de ambitie. Er is in Arnhem al volop beweging en energie. Voorbeelden van bestaande ontwikkelingen zijn:

- Een pilot voor toeleiding naar werk vanuit het azc.
- Een programmeur die verantwoordelijk wordt voor de organisatie en toegankelijkheid van het aanbod vanaf dag één.
- Een intake partner die kort na aankomst in de gemeente intakegesprekken gaat voeren met mensen die nieuw zijn.
- Een centrale ontmoetingsplek in de stad voor het verzamelen van meedoen-aanbod en het actief betrekken van bestaande ontmoetingsplekken op wijkniveau.

[3] De ambitie van de gemeente Arnhem geldt voor alle groepen nieuwkomers. In dit onderzoek en deze advisering hebben wij ons gericht op asielzoekers en statushouders. In bijlage B zijn een aantal extra inzichten opgenomen specifiek voor Oekraïense ontheemden en mensen die ongedocumenteerd zijn.

Leeswijzer

Dit adviesrapport is als volgt opgebouwd:

- We starten met een weergave van de belangrijkste kerninzichten en adviezen. Hierbij presenteren we een praktische roadmap met stappen die gezet kunnen worden om de aanpak iteratief en met tussentijdse evaluatie, door zowel nieuwkomers als stakeholders, vorm te geven.
- Vervolgens gaan we dieper in op zeven focusgebieden die in de Arnhemse context belangrijk zijn om direct meedoen te kunnen realiseren. We kleuren deze focusgebieden in met opbrengsten vanuit onze gesprekken met Arnhemse nieuwkomers en stakeholders en combineren deze met praktische adviezen.
- Tot slot presenteren we een uitwerking van een aanpak voor de organisatie van het Arnhemse aanbod in een doorlopende lijn. Hierin ligt de focus op meedoen op een manier die passend is voor het individu en het organiseren van een zachte landing.
- In bijlage A geven we een uitgebreide toelichting op de onderzoeksopzet, de onderzoeksmethoden en het analytisch framework dat in dit onderzoek gebruikt is.
- In bijlage B presenteren we eerste inzichten voor twee groepen die voor nu buiten de scope van het onderzoek vielen, maar waarvoor de ambitie van de gemeente Arnhem wel geldt: Oekraïense ontheemden en mensen die ongedocumenteerd zijn.

1. Kerninzichten en adviezen

Voor het organiseren van meedoen vanaf dag één is het zinvol om een onderscheid te maken tussen randvoorwaarden voor meedoen en meedoen-indicatoren.[4] Randvoorwaarden zoals stabiliteit, veiligheid, toegang tot zorg en duidelijke informatie vormen de basis. Meedoen-indicatoren zoals werk, taal en sociale contacten bouwen hierop voort. De inzichten uit dit hoofdstuk zijn gebaseerd op gesprekken met nieuwkomers, beleidsmakers en stakeholders, aangevuld met praktische voorbeelden uit Arnhem. De belangrijkste aanbeveling is om een flexibele, iteratieve aanpak uit te werken die aansluit op de behoeften van nieuwkomers zelf en gebaseerd is op een integrale samenwerking tussen gemeente, COA en andere stakeholders.

De rol van randvoorwaarden en meedoen-indicatoren

Randvoorwaarden voor meedoen

In de ambitie van de gemeente Arnhem ligt de nadruk op meedoen. Het is belangrijk om gelijktijdig in de gaten te houden of er binnen de gemeente de juiste randvoorwaarden aanwezig zijn om meedoen mogelijk te maken. Uit gesprekken met de gemeente, stakeholders en Arnhemse nieuwkomers, is een vijftal randvoorwaarden geïdentificeerd:

1. Toegang tot de juiste informatie en een duidelijk overzicht van het aanbod.
2. Een stabiele en veilige basis.
3. Opvang die georganiseerd is op een manier die ondersteunend is aan meedoen.
4. Gezondheid en toegang tot de (mentale) gezondheidszorg.
5. Toegang tot passend transport om je door Arnhem en de regio te verplaatsen.

Meedoen indicatoren

In aanvulling op de randvoorwaarden, zijn er vijf leefgebieden die door de gemeente, stakeholders en nieuwkomers zelf het meest genoemd worden om antwoord te geven op de vraag: wat betekent het om mee te doen? We verwijzen naar deze leefgebieden als meedoen-indicatoren.

1. Werk en inkomen: meedoen door werk of vrijwilligerswerk.
2. Onderwijs: de mogelijkheid om passend onderwijs te volgen.
3. Vrije tijd: toegang tot vrijetijdsactiviteiten zoals sport of culturele activiteiten.
4. Taal: de mogelijkheid om Nederlands te leren en te oefenen in de praktijk.
5. Sociale bruggen: verbinding en ontmoeting met andere Arnhemmers.

[4] Voor een uitgebreidere toelichting op het gebruikte model bij het analyseren van de data en het onderscheiden van verschillende indicatoren zie: *het 14 indicatoren model* en de toelichting in Bijlage A.

Aanbevelingen voor de organisatie van het aanbod
Inzicht in de randvoorwaardelijke behoeften en meedoen-indicatoren, werkt op de volgende manieren door in de organisatie van het aanbod:

- ➔ Realiseer de randvoorwaarden voor meedoen door het ontsluiten van bestaand aanbod, bijvoorbeeld als het gaat om laagdrempelige toegang tot gezondheidszorg.
- ➔ Zorg voor een warm welkom en een zachte landing. De manier waarop mensen ontvangen, begeleid en gezien worden vanaf het begin biedt een gevoel van stabiliteit en veiligheid. Hierdoor weten mensen dat ze goed in beeld zijn en het snel duidelijk is als er iets nodig is.
- ➔ Realiseer randvoorwaarden door het toegankelijk maken van de juiste informatie. Dit helpt mensen om de stad, het aanbod en de mogelijke begeleiding te navigeren.
- ➔ Randvoorwaarden gelden niet specifiek voor mensen die nieuw zijn, maar gaan vaak over basisbehoeften die binnen de gehele lokale samenleving bestaan. Leg bij het organiseren van het aanbod daarom de link met andere beleidsafdelingen binnen de gemeente die dit aanbod organiseren voor kwetsbare groepen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ambulante begeleiding bij het realiseren van toegang tot de juiste zorg.
- ➔ Onthoud daarbij wel dat er soms een extra stap nodig is om regulier aanbod toegankelijk te maken voor mensen die nieuw zijn. Bijvoorbeeld door het inzetten van sleutelpersonen, cultuursensitieve informatievoorziening en de mogelijkheid om het verhaal in de eigen taal te doen. De gemeente kan hier niet altijd invloed op uitoefenen (bijvoorbeeld de werkpraktijk van een huisarts), maar kan wel samenwerken met maatschappelijke organisaties die kennis hebben over het zorgsysteem en dit op een cultuursensitieve, laagdrempelige manier kunnen delen.
- ➔ Kies strategische locaties voor het aanbod. Organiseer randvoorwaardelijk aanbod, zoals de toegang tot zorg en de juiste informatie zo dicht mogelijk bij de mensen (bijvoorbeeld op wijkniveau). Organiseer het meedoen-aanbod op verschillende plekken in de stad waar mensen makkelijk naar toe kunnen komen, zodat zij de stad leren kennen.

Uitdagingen voor de organisatie van de doorlopende lijn

Vanuit het onderzoek identificeren we een zestal uitdagingen voor het organiseren van meedoen in een doorgaande lijn in Arnhem. Deze combineren we in deze sectie met concrete aanbevelingen per uitdaging.

1. **Er is heel veel aanbod, maar dit kan meer gestroomlijnd worden.**

In Arnhem wordt op bijna elke indicator die relevant is om mee te kunnen doen aanbod georganiseerd. Er valt veel te winnen in het stroomlijnen van dit aanbod. Zowel bij de gemeente zelf als bij stakeholders en Arnhemse nieuwkomers, bestaat de behoefte aan een duidelijk overzicht van het Arnhemse aanbod: wie doet wat en wanneer?

Aanbevelingen en kansen

- ➔ Zet de ambitie om naar een duidelijk beleidskader. Dat maakt het mogelijk om opgavegericht te werken en het aanbod en losse projecten meer te stroomlijnen richting het gezamenlijke doel.
- ➔ De gemeente speelt al in op de behoefte aan overzicht, door het uitwerken van een sociale kaart en een klantreis.
- ➔ De gemeente brengt Arnhemse stakeholders al regelmatig samen. Een concreet beleidskader en uitvoeringsplan kunnen dienen als leidraad voor de stakeholder bijeenkomsten om steeds gezamenlijk te evalueren waar zij staan ten opzichte van het gestelde doel.

2. **Herzie de timing van het aanbod vanuit de kennis over wat er nodig is om direct mee te doen.**

Uit het onderzoek komen een aantal voorbeelden naar voren van aanbod dat op dit moment pas beschikbaar is als mensen een verblijfsstatus hebben. Het zou kansrijk zijn om dit al vanaf dag één beschikbaar te maken om meedoen te bevorderen. Bijvoorbeeld:

- ❖ Activiteiten gericht op het leren kennen Arnhemse wijken
- ❖ Toegang tot het formele taalaanbod.
- ❖ Delen van de maatschappelijke begeleiding van VluchtelingenWerk Nederland (VWN), die gericht zijn op het opbouwen van een sociaal netwerk en vrijetijdsactiviteiten.
- ❖ Ambulante begeleiding bij zorgvragen om de toegang tot zorg te realiseren.

Aanbevelingen en kansen

- ➔ Voor de programmeur die verantwoordelijk gaat worden voor het organiseren van het aanbod, zou het goed zijn om de volgende vraag mee te nemen: is het bestaande aanbod nu toegankelijk op een tijd die passend is bij de reis die nieuwkomers afleggen binnen de gemeente?

3. Het doorbreken van schotten

Op dit moment heeft niet altijd iedereen toegang tot het op dat moment meest passende aanbod, door de manier waarop dit aanbod gefinancierd wordt. Een voorbeeld is iemand die binnen de Z-route inburgert en het bijbehorende participatieprogramma volgt, maar eigenlijk al richting activerend werk zou kunnen voor snellere toetreding tot de arbeidsmarkt. Op dit moment kan dat pas zodra het ingekochte participatieprogramma is afgerond, omdat de begeleiding anders vanuit twee verschillende bronnen betaald wordt.

Aanbevelingen en kansen

- ➔ Organiseer het aanbod (en de financiering daarvan) op basis van behoeften in plaats van juridische status en maak het zo breed mogelijk toegankelijk voor alle doelgroepen, voor zover mogelijk binnen bestaande wettelijke kaders.

4. Uitbreiding van aanbod naar andere groepen

Naast het doorbreken van schotten is het ook interessant om na te gaan welk bestaand aanbod uitgebreid kan worden naar andere groepen. Kijkend naar het aanbod valt op, dat de partners die aanbod organiseren voor inburgeraars, weinig actief zijn voor mensen die nog bezig zijn met de asielprocedure, terwijl dit aanbod voor hen al wel relevant zou kunnen zijn (zie: *timing van aanbod*). Dit geldt ook voor het toegankelijk maken van bestaand aanbod voor mensen uit Oekraïne en mensen die ongedocumenteerd zijn.[5]

Aanbevelingen en kansen

- ➔ Uit de gesprekken met stakeholders blijkt dat zij erg bereid zijn om hun aanbod uit te breiden naar andere groepen.
- ➔ Het in kaart brengen van welk aanbod wanneer en voor wie beschikbaar zou moeten zijn en wat dit betekent voor de uitbreiding van het aanbod van verschillende stakeholders die hier een rol in kunnen spelen, zou een goed onderwerp zijn voor een volgende stakeholderbijeenkomst.

5. De stap van het azc naar de stad

Uit gesprekken met stakeholders in de stad, het COA en Arnhemse nieuwkomers blijkt dat de stap van meedoen in en rondom de opvang naar meedoen in andere delen van de stad, als een uitdaging wordt ervaren voor een deel van de mensen dat op de opvang woont.

[5] In bijlage B presenteren we eerste inzichten voor twee groepen die voor nu buiten de scope van het onderzoek vielen, maar waarvoor de ambitie van de gemeente Arnhem wel geldt: Oekraïense ontheemden en mensen die ongedocumenteerd zijn.

Aanbevelingen en kansen

- ➔ Zet buddies in die begeleiden bij het verkennen van de stad of organiseer gezamenlijke activiteiten die vanuit het azc richting de rest van de stad gaan.
- ➔ De ontwikkelingen rondom het aanstellen van een intake partner en een programmeur, zijn grote kansen om deze stap te faciliteren en minder groot te maken.
- ➔ Zet voor mensen in het azc al actiever in op het opbouwen van gelijkwaardige sociale contacten met gevestigde Arnhemmers. Bijvoorbeeld door activiteiten op wijkniveau te organiseren waar mensen samengebracht worden met een gedeeld doel, zoals samen sporten, een taal leren of een culturele activiteit ondernemen.
- ➔ Maak het meedoen-aanbod ook op wijkniveau, dicht bij de mensen, toegankelijk. Vanuit een vertrouwde plek dichtbij, wordt het gemakkelijker om (gezamenlijk) een stap naar nog onbekende plekken te maken.
- ➔ In Arnhem wordt er rondom de opvanglocaties aan de Rijnkade veel georganiseerd, zoals het community café en de sportboulevard. Dit soort meedoen-aanbod dicht bij de locatie, wordt door mensen als positief ervaren en kan ook dienen als "springplank" naar het aanbod in de stad.

6. Wat betekent direct meedoen voor de verplichtingen tijdens de inburgering?

Als mensen vanaf dag één mee gaan doen, ook voordat zij een status hebben, roept dit de vraag op of de verplichtingen binnen de inburgering nog op eenzelfde manier toegevoegde waarde hebben, bijvoorbeeld als het gaat om participatie en het leren kennen van de lokale samenleving.

Aanbevelingen en kansen

- ➔ Het is belangrijk om de inzichten vanuit de praktijkervaring met de doorlopende lijn en vroege start, ook mee te nemen in het evalueren van het inburgeringsaanbod en de verplichtingen die hierbij horen, met het doel om de inburgering deel te laten zijn van de doorlopende lijn.

Belangrijkste aanbevelingen voor de organisatie van een doorlopende lijn

Wij adviseren om direct meedoen vanaf dag één te organiseren vanuit drie uitgangspunten:

1. Het perspectief van de nieuwkomer staat centraal
2. Er is een doorgaande lijn vanaf dag één
3. Het is een iteratieve en lerende aanpak

1. **Het perspectief van Arnhemse nieuwkomers staat centraal**

Neem het perspectief van nieuwkomers zelf als uitgangspunt in het proces rondom de inrichting van de aanpak maar ook in de inhoud:

- ➔ De behoefte van mensen zelf is leidend in het doorlopen van de doorgaande lijn: mensen bepalen hun eigen tempo en kunnen versnellen of vertragen waar nodig.
- ➔ Mensen die nieuw zijn weten zelf wat het beste voor hen werkt. We adviseren daarom om de aanpak voor de doorlopende lijn in cocreatie met nieuwkomers verder uit te werken en ook tussentijds met nieuwkomers zelf te evalueren. Dit zou bijvoorbeeld ingebouwd kunnen worden door het instellen van een expertpool (*zie tekstblok)* die met gemeente Arnhem en stakeholders meedenkt of door andere vormen van medezeggenschap te organiseren.

Tekstblok: De expertpool

Een expertpool is een participatieve onderzoeksmethode waarbij mensen met ervaring met een bepaald thema (de experts) op een narratieve, inhoudelijke en cultuursensitieve manier hun eigen ervaringen en die van hun gemeenschap kunnen delen.

Om een expertpool op een goede manier te (kunnen blijven) inzetten zijn er een paar randvoorwaarden:

- Er moet iemand zijn vanuit de gemeente die de verantwoordelijkheid draagt voor de begeleiding van de expertpool. Deze persoon wordt getraind in de methodiek en moet hier ook tijd en ruimte voor hebben in de dagelijkse werkzaamheden.
- Experts ontvangen een financiële vergoeding voor hun tijd. Dat kan verschillende vormen aannemen zoals een vrijwilligersvergoeding of cadeaubonnen.
- Community building is een belangrijk aspect van de expertpoolmethodiek, wij organiseren dit onder andere door met elkaar te eten voor of na expertpoolsessies.
- Het is belangrijk dat het duidelijk is wat voor rol de expertpool speelt in de processen waar zij aan deelnemen en dat er verantwoording wordt afgelegd over wat er met de opbrengsten vanuit de expertpool gebeurt.

2. **Doorgaande lijn vanaf dag één**

De volgende concrete adviezen kunnen ingezet worden om de aanpak voor een doorgaande lijn vanaf dag één te realiseren.

- ➔ De ambitie en specifiek het doel dat de gemeente Arnhem verbindt aan het meedoen vanaf dag één, uitwerken in een helder beleidskader om hier daarna een meetbaar uitvoeringsplan onder te kunnen hangen. Een duidelijk beleidskader met de visie van de gemeente Arnhem, waar mensen binnen de gemeenten maar ook stakeholders op terug kunnen vallen, draagt bij aan meer overeenstemming over

hetgeen waar gezamenlijk naartoe gewerkt wordt en maakt het mogelijk om opgavegericht te werken.

- ➔ Een goed op elkaar afgestemde samenwerking tussen de gemeente Arnhem (waaronder Bureau Nieuwkomers), COA en de intake partner.
- ➔ Gesprek met COA en gemeente Arnhem over de praktische uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst. Er is een check nodig op het gedeelde beeld van wat meedoen betekent en wie hiervoor welke verantwoordelijkheden draagt.
- ➔ Verdere uitwerking van het meedoen-aanbod, waarbij de inzichten van wat er nodig is om mee te doen (randvoorwaarden en meedoen-indicatoren) meegenomen worden.
- ➔ Een warme overdracht van dossiers van bewoners van het COA naar de gemeente Arnhem (specifiek Bureau Nieuwkomers) wanneer zij een verblijfsvergunning krijgen.
- ➔ Maak gebruik van de in Arnhem al aanwezige kracht en aanbod van buurthuizen en wijkcentra door bestaande activiteiten toegankelijk te maken en te zien als kans om mensen samen te brengen.
- ➔ Voor het aanbod voor de randvoorwaarden van meedoen, zoals de toegang tot zorg, is het belangrijk dat dit zo dicht mogelijk bij de mensen georganiseerd wordt. Voor meedoen-aanbod kan het voor sommige mensen juist goed werken om naar een centrale plek in de stad te moeten komen, omdat dit hen uitnodigt om de stad beter te leren kennen. Voor mensen waarvoor de stap van het azc naar de rest van de gemeente nog als groot voelt, is het echter een goed idee om het meedoen-aanbod ook op wijkniveau aanwezig te laten zijn, zodat mensen die dit nodig hebben begeleid kunnen worden bij het maken van deze stap.

3. Iteratieve en lerende aanpak

Met de uitvoering van deze ambitie gaat de gemeente dingen doen die nieuw zijn. Het belangrijkste advies is daarom:

- ➔ Steek de aanpak iteratief en lerend in, met voldoende tijd om tussentijds te evalueren en bij te sturen. **In plaats van vooraf een heel systeem op te tuigen, raden wij aan om de aanpak stap voor stap te ontwikkelen en voldoende ruimte in te bouwen om tussentijdse lessen te verwerken.**

De aanpak kan iteratief ingestoken worden door te beginnen met een pilot, **waarbij bijvoorbeeld 60 mensen vanuit het azc, geselecteerd met aandacht voor diversiteit in behoeften (zoals variatie in genderidentiteit, leeftijdsverschillen en mensen die theoretisch opgeleid zijn en mensen die praktisch opgeleid zijn) begeleid worden door de doorgaande lijn.**

- ➔ Resultaten worden regelmatig gemonitord en er wordt gezamenlijk (met nieuwkomers zelf en met stakeholders) geleerd van ervaringen om de aanpak bij te stellen. Een van de manieren om dit gezamenlijk leren vorm te geven is door het starten van een *Community of Practice (zie tekstblok)*.
- ➔ Nadat eerste lessen geleerd zijn, kan de aanpak ook uitgeprobeerd worden met andere groepen, zoals mensen die ongedocumenteerd zijn en mensen uit Oekraïne. Ook kan er een inhaalslag gemaakt worden door deze begeleiding ook in te zetten voor mensen die al langer in het azc wonen.

Tekstblok 4: Community of Practice (CoP)

Een CoP is een effectieve werkwijze om samen met een groep individuen of vertegenwoordigers van organisaties te leren en ontwikkelen. Dit is bij uitstek fijn in een context waarin de weg naar een doel nog onduidelijk is, waar innovatie nodig is, en waar je elkaar nodig hebt om een resultaat te bereiken. Wij stellen daarom voor om een CoP op te richten met partners die nodig zijn voor een doorgaande lijn vanaf dag één. Een plek waar je eens in de zoveel tijd (bijvoorbeeld elke 8 weken) samenkomt om concrete vraagstukken uit de praktijk te ontleden, bespreken en na te denken welke vervolgacties nodig zijn om het gezamenlijke doel te bereiken.

Dit zou een manier kunnen zijn om de al bestaande periodieke stakeholderbijeenkomsten die vanuit de gemeente georganiseerd worden, op een lerende manier vorm te geven. De ontwerpsessie die als onderdeel van dit onderzoek georganiseerd is, zou gezien kunnen worden als startpunt van de CoP. Iemand vanuit de gemeente zou de verantwoordelijkheid kunnen dragen voor de CoP en getraind kunnen worden in de rol van facilitator. Je kunt ook overwegen om een extern iemand aan te trekken als facilitator, met oog op onafhankelijkheid.

Een *roadmap* van een iteratieve aanpak in Arnhem zou er als volgt uit kunnen zien:

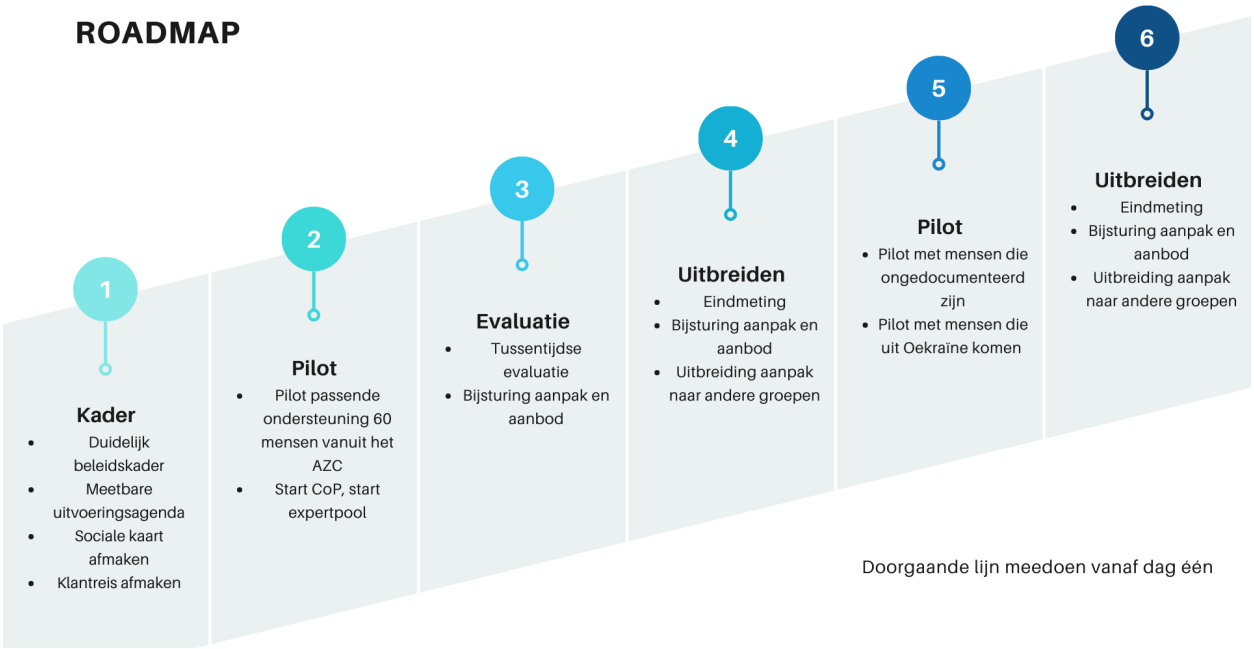

Onbeantwoorde vragen en uitdagingen

Er zijn een aantal onbeantwoorde vragen en uitdagingen die belangrijk zijn om hier te benoemen als kanttekening en als uitnodiging om verder te onderzoeken:

1. **Capaciteit van het aanbod:** Hoewel de meeste aanbieders die wij hebben gesproken aangeven dat ze hun aanbod graag zouden uitbreiden naar andere groepen, hebben we nog geen duidelijk beeld van hoeveel mensen de aanbieders daadwerkelijk kunnen ondersteunen.
2. **Budgetverdeling:** Hoe verdeel je het budget over verschillende typen aanbod, bijvoorbeeld onder het aanbod gericht op stabilisatie en randvoorwaarden (de zachte landing) en het meedoen-aanbod? Er zal, nadat de aanpak een paar keer is geprobeerd, een duidelijker beeld ontstaan van wat er nodig is gebaseerd op de eerdere ervaringen.
3. **Bekostiging van aanbieders:** Een uitdaging in het realiseren van een aanpak waarbij mensen zelf leidend zijn, in wat zij nodig hebben en het tempo waarin zij dit doorlopen, is hoe de bekostiging van de aanbieders het best geregeld kan worden op een manier waarbij het voor aanbieders ook haalbaar blijft om hun aanbod te organiseren. Een vraag die hierbij gesteld kan worden is: worden aanbieders betaald per persoon, activiteit of klas?
4. **Verblijf in Arnhem:** Het is op dit moment nog onduidelijk wat de verhouding is tussen nieuwkomers die in Arnhem blijven wonen en degenen die doorstromen naar andere gemeenten. Dit is een interessante vraag om verder te onderzoeken.

2. Focusgebieden meedoen vanaf dag één

Dit hoofdstuk gaat dieper in op vijf met de gemeente uitgekozen focusgebieden: rechten en verantwoordelijkheden, de toegang tot zorg, werk en inkomen, taal en sociale bruggen. In een ontwerpsessie met Arnhemse stakeholders, zijn voor deze focusgebieden eerste concrete ideeën uitgewerkt. Wij voegen hier nog twee thema's aan toe die vanuit gesprekken met stakeholders en nieuwkomers als randvoorwaardelijk voor meedoen zijn aangemerkt: toegang tot transport en een stabiele en veilige basis. Per thema worden de huidige situatie, uitdagingen en concrete aanbevelingen besproken. Ook benoemen we per thema het idee dat uit de ontwerpsessie naar voren kwam en de manier waarop het thema aansluit bij de al bestaande ontwikkelingen in Arnhem.

Rechten en verantwoordelijkheden

Om mee te kunnen doen, hebben mensen toegang nodig tot de juiste informatie over hun rechten en verantwoordelijkheden en een duidelijk overzicht van het aanbod: wat wordt waar en voor wie aangeboden? Goede, op vertrouwen gebaseerde verbindingen tussen nieuwkomers en de gemeente, het COA en andere betrokken stakeholders is hiervoor essentieel.

Belangrijkste obstakels

- Uit het onderzoek in Arnhem blijkt dat de gemeente, stakeholders uit het veld en Arnhemse nieuwkomers behoefte hebben aan een duidelijk(er) overzicht van het bestaande aanbod in Arnhem en informatieverstrekking hierover.

Aanbevelingen:

- ➔ Zorg dat informatie aansluit bij de leefwereld van nieuwkomers. Dit kan bijvoorbeeld met een co-creatieproces waarbij nieuwkomers actief betrokken zijn in het ontwerpen van informatie en voorlichtingsmateriaal.
- ➔ Zet sleutelpersonen of informele community leiders in om informatie over te brengen op een manier die aansluit bij de leefwereld van nieuwkomers.
- ➔ Stel informatie op meerdere momenten (indien mogelijk doorlopend) beschikbaar en breng deze op verschillende momenten onder de aandacht (timing).
- ➔ Stel informatie op wijkniveau beschikbaar op bestaande ontmoetingsplekken, zoals opvanglocaties en wijkcentra.

Idee uit de ontwerpsessie: Meedoen-app. Ontwikkel een digitale tool waar mensen het aanbod in de gemeente kunnen inzien en zich ook voor activiteiten kunnen aanmelden.

Sluit aan bij de volgende bestaande ontwikkelingen in Arnhem:

- Maken sociale kaart
- Maken klantreis
- Nadenken over het organiseren van een warm welkom
- Fysieke ontmoetingsplekken op centraal niveau en op wijkniveau

Een stabiele en veilige basis

Mensen hebben baat bij een gevoel van stabiliteit in hun leven, zoals een stabiele routine in hun werk, opleiding, leefomstandigheden en toegang tot diensten. Dingen die bijdragen aan een stabiele basis zijn het krijgen van een permanente verblijfsstatus, weten dat je langer op dezelfde plek kunt blijven wonen of het krijgen van een vast arbeidscontract. Stabiliteit en veiligheid zijn randvoorwaardelijk voor meedoen. De volgende quote uit de gesprekken met nieuwkomers is hierbij illustrerend: *"Je moet stabiliteit voelen en voelen dat je veilig bent. Je hebt een plek nodig waar je veilig en stabiel kan zijn. Als je dat voelt, kun je vanuit daar alles doen. Stabiliteit betekent alles voor mij, omdat het echt de basis is. De reden dat veel mensen hun land hebben verlaten is, omdat ze deze stabiliteit niet voelen. Vanuit een positie van instabiliteit kun je geen dingen starten."*

Belangrijkste obstakels:

- Veranderingen zoals verhuizingen van het ene naar het andere azc, het veranderen van de school van de kinderen en onzekerheid over het toekomstperspectief zijn dingen die een gevoel van instabiliteit veroorzaken, dat meedoen lastiger maakt

Aanbevelingen

- ➔ Het lastige aan stabiliteit als randvoorwaarde is dat een deel van de factoren die instabiliteit veroorzaken buiten de macht van de gemeente Arnhem liggen. Zoals informatie over de statusverlening en verhuizingen. Hier is het zaak om binnen de onzekerheid die er is, toch een basis te creëren die zo stabiel mogelijk is, door extra onzekere factoren te beperken en heldere informatie te delen.
- ➔ Het gevoel van stabiliteit hangt in veel gevallen ook samen met toegang tot de juiste informatie. Zo geven Arnhemse nieuwkomers aan dat de ondoorzichtigheid van het huisvestingsproces (wie krijgt wanneer een woning toegewezen), bijdraagt aan een gevoel van instabiliteit. **Dit obstakel gaat niet over het krijgen van een huis binnen een bepaalde tijd, maar over de *onduidelijkheid over het proces* dat leidt tot een gevoel van instabiliteit. De oplossing ligt in informatievoorziening.**

- ➔ Het is belangrijk om behalve praktische veiligheid, zoals brandveiligheid en het voorkomen van incidenten, ook na te denken over *sociale veiligheid*. Inzetten op het opbouwen van sociale netwerken kan hieraan bijdragen, zowel voor mensen die nog in de opvang wonen als mensen die al een woning hebben. Voor specifieke groepen zoals vrouwen, mensen vanuit de LHBTIQ+ gemeenschap en jongeren, is sociale veiligheid een belangrijk thema. Voor deze groepen blijkt dat sterke verbindingen met mensen met een gedeelde identiteit bijdragen aan hun gevoel van veiligheid. In onze gesprekken met nieuwkomers, gaf een aantal vrouwen bijvoorbeeld aan graag meer specifiek aanbod te willen zien om te connecten met andere vrouwen.

Idee uit de ontwerpsessie: Dit onderwerp is niet besproken in de ontwerpsessie.

Sluit aan bij:

- Het organiseren van een warm welkom.

Toegang tot passend transport

Transport en de mogelijkheid om je door de stad en regio te bewegen, wordt door Arnhemse nieuwkomers aangemerkt als randvoorwaarde voor meedoen. Toegang tot passend transport draagt bij aan de mogelijkheid om connecties te maken, maar ook aan de mogelijkheid om zelf op zoek te gaan naar werk en daarvoor plekken te bezoeken. Een van de mensen die wij spraken geeft hierbij een voorbeeld: *“Ons wekelijkse budget is 14 euro, dit is een beperking, omdat je middelen nodig hebt om je te verplaatsen. Ik kan niet betalen voor de bus om vrienden te zien of ergens anders heen te gaan. Alleen als je een afspraak hebt met de IND, een advocaat of het ziekenhuis worden transportkosten vergoed. Hoe kan ik communiceren en vrienden maken als ik niet kan reizen?”*

Belangrijkste obstakels

- De beperkte toegang tot openbaar vervoer (vanwege de kosten) wordt door de deelnemers die nog bezig zijn met de asielprocedure benoemd als belangrijk obstakel om mee te kunnen doen.

Aanbevelingen

- ➔ Aanbod moet niet alleen toegankelijk en bekend zijn, maar ook bereikbaar. Twee manieren om mensen hierin te ondersteunen in de Arnhemse context:
  - ◆ Het beschikbaar maken van de Gelrepas voor mensen die nog geen status hebben gekregen.

- Voor mensen die aan Arnhem gekoppeld zijn is er een regeling die hen fietsen ter beschikking stelt. Dit zou uitgebreid kunnen worden naar mensen die (nog) niet aan Arnhem gekoppeld zijn om onafhankelijkheid en mobiliteit ook bij deze groep te stimuleren.

Idee uit de ontwerpsessie: Dit onderwerp is niet besproken in de ontwerpsessie.

Sluit aan bij:

- Fysieke ontmoetingsplekken op wijkniveau om informatie en aanbod laagdrempeliger toegankelijk te maken.

Toegang tot zorg

Nieuwkomers ervaren moeilijkheden bij het toegang krijgen tot zorg, zoals lange wachttijden, moeite bij het maken van een afspraak met de huisarts en een gebrek aan cultuursensitieve ondersteuning. Mentale gezondheidszorg en activiteiten die inzetten op de preventie van mentale problemen, zijn vaak niet laagdrempelig genoeg beschikbaar. Dit blijkt uit zowel ervaringen van nieuwkomers die we in de context van dit onderzoek gesproken hebben, als uit gesprekken met stakeholders.

Belangrijkste obstakels

- Mensen moeten soms lang wachten voordat ze bij een huisarts terecht kunnen en voelen zich niet altijd serieus genomen door de doktersassistent of bij de GZA.
- Mensen missen soms de kennis over het Nederlandse zorgsysteem waardoor verwachtingen (zoals: direct met een specialist kunnen spreken) niet aansluiten bij de realiteit. Hierdoor raken mensen ontmoedigd en teleurgesteld.
- Er is bij huisartsen en andere zorgaanbieders niet altijd kennis over de mogelijkheid van het inzetten van een kosteloze tolkentelefoon.
- Beperkte financiële middelen maken dat mensen die nog in de opvang wonen niet kiezen voor preventieve zorgartikelen (zoals vitaminen of oogdruppels).
- Stakeholders identificeren een gat in het aanbod als het gaat om laagdrempelige mentale gezondheidszorg. Dit geldt voor alle groepen nieuwkomers, en in het bijzonder voor mensen die ongedocumenteerd zijn. De GGZ geeft hier bijvoorbeeld aan dat zij kunnen inspringen bij acute zorgproblemen, maar dat er een gat valt voor mensen die niet acuut in de problemen zijn en zorg die meer op preventie gericht is.

Aanbevelingen

- ➔ Zorg voor een goede inbedding van de stap van zorg via het GZA naar het reguliere zorgsysteem en de lokale zorgpartners. Informeer mensen tijdig over hun eigen rol hierin voor een warme overdracht (zoals het zelf opvragen van patiëntendossiers).
- ➔ Werk samen met organisaties die op een cultuursensitieve manier (bijvoorbeeld door de inzet van sleutelpersonen) de brug kunnen slaan tussen het zorgsysteem en mensen die nieuw zijn. Dit zijn mensen die behalve kunnen tolken, ook een culturele vertaalslag kunnen maken, waardoor informatie over het zorgsysteem beter kan landen en gesprekken over passende ondersteuning met meer vertrouwen en begrip gevoerd kunnen worden.
- ➔ Investeer in preventieve mentale gezondheidszorg, zoals stressmanagement en groepsondersteuning. Een van de nieuwkomers die wij spraken, reist vanuit Arnhem naar een andere gemeente voor deze ondersteuning: *"Als ik daarheen ga, delen we ervaringen in een groep. Ik vind het leuk omdat je altijd iets leert; het is altijd goed en nuttig. We spraken over veel dingen, zoals hoe je met mensen communiceert, wat je doet als je 's ochtends wakker wordt, welke slechte dingen er die dag zijn gebeurd en drie goede dingen van de dag. Ze helpen je te ontspannen en motivatie te krijgen."*
- ➔ Train zorgverleners in het gebruik van tolken en het bieden van cultuursensitieve zorg.
- ➔ Organiseer toegang tot zorg zo dicht mogelijk bij mensen, het liefst op wijkniveau. Omdat toegang tot zorg een van de randvoorwaarden voor volwaardig meedoen is, is het belangrijk dat dit zo laagdrempelig mogelijk georganiseerd is. Laagdrempeligheid wordt hierbij gekenmerkt als: in de buurt (nabijheid), vrij toegankelijk (zonder afspraak binnen kunnen lopen) en in de eigen taal (cultuursensitief).

Idee uit de ontwerpsessie: Laagdrempelige zorgcafés op wijkniveau, waar mensen op een open spreekuur terechtkunnen met hun vragen en voor doorverwijzing.

Sluit aan bij de volgende bestaande ontwikkelingen in Arnhem:

- Nadenken over het organiseren van een warm welkom
- Fysieke ontmoetingsplekken centraal niveau en wijkniveau

Werk en inkomen

De meeste nieuwkomers willen graag zo snel mogelijk werken om zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien en mee te doen.

Belangrijkste obstakels

- Wachttijden voor het burgerservicenummer (BSN).
- Onzekerheid over verhuizingen**:** Werkgevers aarzelen om mensen uit een azc aan te nemen vanwege het risico dat deze personen plotseling naar een andere gemeente moeten verhuizen. De inspanningsverplichting die door het COA is aangegaan in de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente, die erop gericht is om mensen die gevlucht zijn en in Arnhem opgevangen worden zo veel mogelijk aan Arnhem te koppelen bij de huisvestingstaakstelling, kan dit probleem helpen verminderen. Het is belangrijk om werkgevers hierover goed te informeren en vertrouwen op te bouwen.
- Behoefte aan bewustzijn over de Tewerkstellingsvergunning (TWV): Uit gesprekken met Arnhemse nieuwkomers blijkt dat werkgevers vaak onvoldoende weten hoe de TWV werkt. Dit vormt een drempel om mensen vanuit een azc in dienst te nemen. Arnhemse nieuwkomers geven aan dat deze informatie effectiever wordt geaccepteerd wanneer deze gedeeld wordt door een formele partij, zoals de gemeente of een organisatie, dan als zij deze zelf met werkgevers delen.

Aanbevelingen

- ➔ Organiseer passende begeleiding bij aanvragen van een TWV, zowel voor nieuwkomers als voor werkgevers.[6]
- ➔ Bouw een lokaal werkgeversnetwerk dat bereid is om nieuwkomers kansen te bieden op de arbeidsmarkt. Zet een lokale coalitie van werkgevers op die zich specifiek inzet voor het bieden van werk aan bewoners van het azc, hiervoor kan samengewerkt worden met het COA en het Werkgeversservicepunt (WSP).
- ➔ De juiste contactpersonen bij het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekering (UWV) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) kunnen bepaalde processen versnellen.
- ➔ Faciliteer de randvoorwaarde transport zodat mensen naar hun werk kunnen reizen.
- ➔ Richt een opvanglocatie zo in dat dit betaald werk faciliteert. Behalve de stenen werkelijkheid van de opvanglocatie (zoals: dichtbij of ver weg van de bewoonde wereld) hebben we gezien dat ook de manier waarop opvanglocaties gemanaged worden (betaald) werk kan faciliteren of tegenwerken. Het is daarom belangrijk om je

[6] Zie bijvoorbeeld de handreiking die geschreven is n.a.v. het evaluatieonderzoek naar een pilot toeleiding naar werk van Gemeente Almere, Randstad en het COA voor aanvullende aanbevelingen.

af te vragen of de voorzieningen en organisatie binnen de opvanglocatie meedoen faciliteert, bijvoorbeeld:

- Hoe en wanneer wordt er gegeten? Is dit nog steeds toegankelijk voor mensen die werken?
- Wat zijn de openingstijden en wanneer is er begeleiding aanwezig?
- Wordt er in de manier waarop de kamers worden ingedeeld rekening gehouden met of mensen werken?[7]

➔ Zorg voor een goede matcher (bijvoorbeeld bij de meedoenbalie); iemand die zowel de leefwereld van nieuwkomers als van werkgevers begrijpt. Soms kan dit met één persoon, soms kan deze functie in tweeën gesplitst worden.

➔ Zorg voor een aanspreekpunt dat werkgevers ondersteunt bij vragen en uitdagingen met betrekking tot het werk bieden aan nieuwkomers.[8]

➔ Wanneer nieuwkomers al vroeg beginnen met werken, heeft dit gevolgen voor hun inburgeringstraject. Het is cruciaal dat het inburgeringsaanbod toegankelijk blijft voor mensen die al een baan hebben. Voorbeelden van hoe dit kan worden gerealiseerd zijn:

- Het aanbieden van taallessen in de avonduren.
- Het faciliteren van online taalcursussen die flexibel te volgen zijn.

➔ **Idee uit de ontwerpsessie:** Toeleidingsstructuur vanuit een centraal punt: samen met partners het aanbod rondom toeleiding naar werk beter in beeld krijgen.

Sluit aan bij de volgende bestaande ontwikkelingen in Arnhem:

- Pilot toeleiding naar werk vanuit het azc
- intake partner
- Fysieke ontmoetingsplekken op centraal niveau en wijkniveau

Taal

Taal wordt door zowel nieuwkomers en stakeholders die wij in het kader van dit onderzoek gesproken hebben als door de gemeente, gezien als een cruciaal middel voor participatie. Een uitspraak van een van de Arnhemse nieuwkomers die wij spraken illustreert dit als

[7] We kennen voorbeelden van opvanglocaties waar mensen die werken op dezelfde kamers geplaatst worden, omdat zij hetzelfde dagritme volgen. Terwijl het veel voorkomt dat mensen die nog niet werken juist in de nacht actief bellen en video's kijken.

[8] Een voorbeeld is gemeente Meierijstad die het zo geregeld hebben dat werkgevers waar mensen vanuit hun opvanglocaties aan de slag zijn, altijd terecht kunnen bij de gemeente/opvang als er iets niet lekker loopt met de medewerker of er specifieke vragen zijn. Zo is er bijvoorbeeld altijd iemand aanwezig op de opvanglocatie tot 22:00, als contactpersoon voor werkgevers. Ze houden de lijntjes kort en denken na vanuit de behoeften van werkgevers.

volgt: "*Voor mij is taal het belangrijkst, omdat het een middel is om de verbinding met andere mensen te leggen en elkaar te leren kennen- hiermee opent het spreken van de taal deuren.*"

Belangrijkste obstakels

- De toegang tot formeel taalaanbod is voor mensen die nog geen status hebben beperkt en niet altijd goed afgestemd op hun behoeften.
- Uit andere onderzoeken[9] weten we dat het voor het leren van de taal belangrijk is om zowel formeel taalonderwijs (taalles) als taalcontact (mogelijkheden om de taal in de praktijk te oefenen, bijvoorbeeld via een buddy of met vrijwillige taalcoaches) te hebben. We zien vanuit de gesprekken met Arnhemse nieuwkomers dat de taal oefenen met buddies door mensen die al formele taallessen binnen de (voor)inburgering volgen erg gewaardeerd wordt. Voor mensen die op dit moment alleen toegang hebben tot informeel taalonderwijs, voelt dat als onvoldoende om de taal goed en snel te kunnen leren. Ook taalpartners die we gesproken hebben, geven aan dat het aanbod voor mensen die nog bezig zijn met de asielprocedure op dit moment ontoereikend is.

Aanbevelingen

- ➔ Bied vanaf dag één toegang tot het formele taalaanbod, aangepast aan het niveau en de situatie van de nieuwkomer. Uit de gesprekken met Arnhemse nieuwkomers komt ook naar voren dat de kwaliteit van de taallessen als ontoereikend wordt ervaren. Hierbij wordt vooral aangegeven dat de mensen die de taalles geven vrijwilligers zijn en geen professionele docenten en dat het niveau te laag ligt.
- ➔ Combineer formeel taalaanbod met praktijkgerichte activiteiten zoals buddyprogramma's of werkplektrainingen die het mogelijk maken om de taal in de praktijk te oefenen.
- ➔ Zorg dat de locatie van de taalles de manier waarop iemand meedoet, ondersteunt, door verschillende mogelijkheden in te bouwen. Voor iemand die nog niet werkt, kan een taalles in het centrum een goede manier zijn om de stad te leren kennen. Voor iemand die al meedoet via betaald werk, werkt het juist ondersteunend om geen extra reistijd te hebben voor de taalles.
- ➔ De connectie tussen taal en participatie is belangrijk. Laat het leren van de taal de keuze voor participatie volgen. Dus bijvoorbeeld: gaat iemand werken, zorg dan voor taalondersteuning in die context, in plaats van taal te zien als een geïsoleerd doel.

[9] Zie Uitkomsten 2023 - 2024 Onderzoek perspectief inburgeraars.

Idee uit de ontwerpsessie: Regionale afspraken waarbij het budget voor taalonderwijs de persoon volgt, zodat mensen ook als ze in een azc buiten Arnhem wonen, maar al wel aan Arnhem gekoppeld zijn zo snel mogelijk kunnen beginnen. En zodat de gemeente Arnhem ook budget heeft voor mensen die in de opvang in Arnhem wonen, maar aan een andere gemeente gekoppeld zijn.

Sluit aan bij:

- intake partner
- Programmeur
- Fysieke ontmoetingsplekken op centraal niveau en wijkniveau

Sociale bruggen

In een landelijk onderzoek in opdracht van het COA, gaf 75% van de nieuwkomers aan dat ze graag mensen van buiten het azc willen leren kennen.[10] Ook door Arnhemse nieuwkomers wordt dit als belangrijk thema naar voren gebracht, zoals geïllustreerd door dit voorbeeld van een van de mensen die wij spraken:

"Ik heb sportactiviteiten gedaan zoals zwemmen, boksen en naar de sportschool gaan. Ik heb ook deelgenomen aan activiteiten van COA; zij hebben zwemlessen georganiseerd. Maar wat ik miste, was dat het alleen met andere vluchtelingen was. Ik had niet het gevoel dat ik de taal oefende. Ik wil iets doen waar ik van houd, samen met de lokale bevolking."

Het inzetten op sociale bruggen, sluit aan bij de ambitie van de gemeente Arnhem om omwonenden actief te betrekken bij opvanglocaties en in te zetten op verbinding en ontmoetingen tussen nieuwkomers en mensen die al langer in Arnhem wonen.

Belangrijkste obstakels

- Er is behoefte aan meer verbinding, ontmoeting en contact. Op dit moment vindt veel contact tussen Arnhemse nieuwkomers en andere Arnhemmers plaats binnen bepaalde scripts, zoals contact met een vrijwilliger, een buddy of een taalmaatje. De uitdaging ligt in het organiseren van gelijkwaardige ontmoetingen die buiten deze bestaande scripts bestaan.

[10] Dit onderzoek is nog niet gepubliceerd.

Aanbevelingen

- ➔ Buddyprogramma's spelen een belangrijke en positieve rol in het leren kennen van de stad.
- ➔ Faciliteer gelijkwaardige ontmoetingen door activiteiten te organiseren met een gezamenlijk doel: sporten, creatieve activiteiten en educatieve activiteiten waar mensen met een gedeeld doel samenkomen. Dit draagt bij aan het gevoel van gelijkwaardigheid.
- ➔ Faciliteer gedeeld makerschap, bijvoorbeeld het gezamenlijk ontwerpen van oplossingen in en rondom de opvanglocatie. Een voorbeeld van een ontwerpvraag zou kunnen zijn: "Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de sportboulevard ook gebruikt gaat worden door mensen van buiten het azc?"
- ➔ Zet in op het breder toegankelijk maken van bestaande activiteiten in wijkcentra en buurthuizen om mensen samen te brengen, dit zijn al belangrijke ontmoetingsplekken in Arnhem.
- ➔ Zowel stakeholders als nieuwkomers die we in het kader van dit onderzoek spraken, noemen de jaarlijkse herdenking van de Slag om Arnhem, waar door de gemeente en het COA ook mensen vanuit het azc voor uitgenodigd waren, als goed voorbeeld om cultuur en belangrijke momenten met elkaar te delen en in contact te komen met mensen die in de buurt van de opvang wonen.

Idee uit de ontwerpsessie: Gezamenlijke activiteiten organiseren op plaatsen waar Arnhemmers al veel komen.

Sluit aan bij:

- intake partner
- Programmeur
- Fysieke ontmoetingsplekken die hier op centraal en op wijkniveau een rol in kunnen spelen

3. Een aanpak voor het organiseren van de doorgaande lijn

Een goed georganiseerde doorlopende lijn vereist een duidelijke structuur, waarin de nadruk ligt op het vroegtijdig leren kennen van nieuwe inwoners van Arnhem en het organiseren van ondersteuning die aansluit bij hun behoeften. Dit hoofdstuk beschrijft een praktische aanpak waarin Arnhemse nieuwkomers middels een startgesprek, een duidelijk aanspreekpunt voor meedoen en het organiseren van een zachte landing vanaf dag één toegang hebben tot het meedoen-aanbod en de juiste begeleiding.

Een aanpak die uitgaat van persoonlijke behoeften

Om de doorgaande lijn te organiseren, adviseren wij (een vorm van) onderstaand proces waar de nadruk ligt op het vroegtijdig leren kennen van een nieuwe inwoner van Arnhem en het organiseren van ondersteuning die aansluit bij hun behoeften. In de kern gaat dit over het passend organiseren van toegang tot aanbod, waarbij de reis die de nieuwkomer binnen de gemeente aflegt het uitgangspunt is. Nu is vaak de volgorde van het aanbod leidend voor de mogelijkheden van mensen: je moet eerst X en mag dan pas Y. Passender voor de doorgaande lijn in Arnhem is een duidelijk aanbod, dat mensen op hun eigen tempo kunnen doorlopen.

Aanbevelingen

1. Houd zo snel mogelijk nadat iemand aankomt in de gemeente een startgesprek en neem daarin de tijd om iemand te leren kennen. Wat zijn iemands behoeften, wat heeft iemand nodig, waar liggen de talenten, ambities en interesses?
2. Combineer de informatie van wat iemand graag wil en kan met een overzicht van het aanbod in Arnhem. Zodat iemand vanuit daar het meedoen-aanbod kan doorlopen en weet waar te beginnen.
3. Zorg dat mensen een duidelijk aanspreekpunt hebben voor al hun vragen rondom meedoen. Zodat mensen daar wanneer zij het nodig hebben op een laagdrempelige manier terecht kunnen met nieuwe vragen of aanvullende ondersteuning om het meedoen-aanbod te navigeren.

Organisatie van startgesprekken

De snelheid en zelfstandigheid waarmee iemand mee kan doen, kan verschillen per persoon. Dit blijkt uit gesprekken met het COA, mensen die vanuit de gemeente in de uitvoering werken en Arnhemse nieuwkomers zelf. Zo zijn er mensen die het aanbod in Arnhem heel zelfstandig navigeren, initiatief nemen en hun weg snel weten te vinden. En er zijn ook mensen waarvoor dit lastiger is. Een aanpak die uitgaat van de behoeften van de persoon zelf, kan op zo'n manier georganiseerd worden dat mensen die zelfstandig mee kunnen doen zoveel mogelijk gefaciliteerd worden, terwijl mensen die meer ondersteuning nodig hebben de juiste ondersteuning krijgen.

In ons advies speelt een startgesprek en het leren kennen van de persoon die in de gemeente is aangekomen een belangrijke rol, dit sluit binnen de huidige ontwikkelingen in Arnhem aan bij de beoogde rol van de intake partner.

Aanbevelingen:

➔ Het is belangrijk dat de rol van de intake partner bij de startgesprekken, in afstemming en goed overleg met het COA en de gemeente Arnhem vormgegeven wordt. Omdat deze partijen op dit moment ook al (kennismakings)gesprekken voeren met nieuwkomers en begeleiding organiseren.

- ➔ Begin het startgesprek bij iedereen met een check op de randvoorwaarden voor meedoen. Dit maakt duidelijk wat er per persoon nodig is voor meer stabiliteit en een zachte landing. Voor sommige mensen zal de basis snel op orde zijn, voor andere mensen is hier wellicht meer begeleiding bij nodig, bijvoorbeeld als iemand gezondheidsproblemen ervaart. Het model van de 14 indicatoren kan hiervoor een hulpmiddel zijn.
- ➔ Zorg dat de mensen die startgesprekken voeren en mensen gaan begeleiden echt oog hebben voor mensen en hun ontwikkeling en naast mensen gaan staan: een gelijkwaardige aanpak waarbij de persoon zelf regie houdt.
- ➔ Kies voor de persoon die de gesprekken voert (nu “intaker") een naam die meer gelijkwaardigheid uitstraalt, zoals “buddy” of “ontwikkelcoach.”
- ➔ Gebruik sleutelpersonen en tolken waar nodig om een vertrouwensband op te bouwen en cultuursensitief te communiceren.

Een duidelijk aanspreekpunt voor meedoen

Zorg dat mensen na hun startgesprek een duidelijk aanspreekpunt hebben waar zij terecht kunnen voor al hun vragen rondom meedoen. Mensen kunnen op elk moment van hun reis door het meedoen-aanbod terugkomen met nieuwe vragen of behoefte aan bepaalde ondersteuning.

Aanbevelingen

- ➔ Maatwerk: Zorg ervoor dat de vragen en de behoeften van de persoon zelf leidend zijn in het organiseren van passende informatie.
- ➔ Ontsluiten van het aanbod: Mensen komen met vragen wanneer er onduidelijkheden zijn of zij beperkte toegang ervaren tot (delen van) het meedoen-aanbod. Ondersteuning is gericht op het ontsluiten van het meedoen-aanbod. Daarvoor zijn beschikbaarheid van informatie over het aanbod en nauwe samenwerkingen met partners in de stad die meedoen-aanbod organiseren essentieel.
- ➔ Laagdrempeligheid: Zorg dat het aanspreekpunt voor meedoen laagdrempelig is. Laagdrempeligheid wordt hierbij gekenmerkt als: in de buurt (nabijheid), vrij toegankelijk (zonder afspraak binnen kunnen lopen) en in de eigen taal (cultuursensitief).

De zachte landing

Als mensen aankomen in de gemeente Arnhem, hebben zij even de tijd nodig om te landen. Hoe lang mensen hiervoor nodig hebben, verschilt per persoon. We adviseren om een zachte landing te organiseren, die bestaat uit de volgende elementen: het opbouwen van

vertrouwen en het ruimte maken voor aanvullende vragen en ondersteuning, het realiseren van randvoorwaarden voor meedoen en het starten met meedoen op een manier die past bij de persoon.

1. **Vertrouwen en ruimte voor aanvullende vragen en ondersteuning**

De eerste periode van aankomst in Arnhem is belangrijk om mensen te leren kennen en het vertrouwen verder op te bouwen. Hoe goed het eerste startgesprek ook is, uit ervaring blijkt dat er meer tijd en vertrouwen nodig is om een volledigere beeld te krijgen van iemand. Daarbij komt ook dat mensen wanneer zij hun eerste stappen in Arnhem zetten, ook weer nieuwe vragen zullen hebben die tijdens het startgesprek nog niet aan de orde waren.

Aanbeveling: Gebruik de eerste periode om mensen beter te leren kennen en creëer ruimte voor mensen om aanvullende vragen te stellen en behoeften aan ondersteuning op verschillende momenten kenbaar te kunnen maken.

2. **Het realiseren van de randvoorwaarden voor meedoen**

Breng in het startgesprek in kaart of iemand op dit moment toegang heeft tot de randvoorwaarden voor meedoen. Het kan zijn dat er meer informatie nodig is over bepaald aanbod. Of dat iemand vanwege gezondheidsproblemen toegang nodig heeft tot de juiste zorg. De zachte landing is een goede periode om extra begeleiding te bieden bij stabilisatie voor de mensen die dit nodig hebben, zodat zij vanuit een veilige en stabiele basis kunnen meedoen.

Aanbeveling: Voer een check uit op randvoorwaarden en organiseer passende begeleiding voor de mensen die extra ondersteuning nodig hebben om een stabiele basis te creëren.

3. **Onboarding**

Wat passend is om te beginnen met meedoen, verschilt per persoon. Voor sommige mensen is het mogelijk om direct richting betaald werk te gaan. Voor anderen zal de nadruk in het begin meer liggen op taalverwerving en het opdoen van sociale contacten, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk. Een onboardingsprogramma waarin mensen kennismaken met het meedoen-aanbod, ondersteunt mensen in het navigeren van het aanbod en het bepalen van hun volgende stappen.

Aanbeveling: Organiseer een onboardingsprogramma dat gericht is op het starten van het leren van de taal, vrijwilligerswerk, het opdoen van sociale contacten en het leren kennen van Arnhem.

In de gesprekken die we met nieuwkomers voerden, kwam de (directe) toegang tot vrijwilligerswerk terug als succesfactor in Arnhem. Een quote die dit illustreert is:

"Toen ik naar Nederland kwam had ik het gevoel dat ik geïsoleerd zou worden en alleen zou blijven, ik nam zelf de beslissing om actief dingen te gaan doen. En toen heb ik via medewerkers van het AZC vrijwilligerswerk gedaan bij de meedoenbalie. En sinds dat moment voel ik me beter. Ik heb veel dingen geleerd, ik heb hier ook Engels geleerd."

Aanbevelingen:

- ➔ Voor mensen die net in Nederland aangekomen zijn, geldt dat zij pas na zes maanden betaald werk mogen doen. Zet in deze tijd in op meedoen via vrijwilligerswerk, taal en het opbouwen van een sociaal netwerk.
- ➔ Richt ondersteuning zo in dat het rekening houdt met persoonlijke factoren. In andere gemeenten die experimenteren met direct meedoen, zoals Gouda en Meierijstad, bleek bijvoorbeeld bepalend of iemand Engels spreekt of mentale of fysieke gezondheidsproblemen heeft. In die gevallen bleek het beter om eerst in te zetten op vrijwilligerswerk en taal, voordat er gezocht wordt naar betaald werk.
- ➔ Zorg dat degene die de startgesprekken houdt en mensen begeleidt bij toegang tot het meedoen-aanbod dicht bij de mensen staat en ook een sterke connectie heeft met het aanbod in de stad en werkgevers, hiermee slaat deze persoon een brug.
- ➔ Kwantitatieve cijfers over hoeveel nieuwkomers in Arnhem in totaal meedoen middels vrijwilligerswerk, zouden inzicht kunnen geven in hoeveel dit aanbod nu al gebruikt wordt.
- ➔ Als onderdeel van de onboarding en het leren kennen van Arnhem en het meedoen-aanbod in de stad, zouden buddies ingezet kunnen worden. Dit draagt bij aan het gevoel van deel uitmaken van de samenleving: *"Mijn buddyprogramma heeft me geholpen om mezelf beter te begrijpen en om inzicht te krijgen in hoe jongeren van mijn leeftijd denken. Ze hebben me geholpen een positieve mindset te ontwikkelen. Via Meedoenbalie heb ik een maatje gekregen die me ondersteunt bij het begrijpen van het leven hier in Nederland en die me waardevolle tips en adviezen geeft.'*

Conclusie

Verreweg het grootste deel van mensen dat asiel aanvraagt wil en kan zo snel mogelijk meedoen in Nederland. De Arnhemse ambitie is dat dit voor elke nieuwkomer mogelijk wordt, ongeacht (de kansrijkheid van) hun status. Daarvoor zijn twee dingen essentieel. Allereerst een stabiele basis (of "zachte landing") waarin ruimte is om vertrouwen op te bouwen en voldaan wordt aan de randvoorwaarden om mee te doen, zoals de juiste informatie en gezondheidszorg. En ten tweede: toegang. Toegang tot de arbeidsmarkt, toegang tot Nederlandse mensen, toegang tot taal op de werkvloer en in de samenleving.

De kern van het advies aan de gemeente Arnhem is om de toegang tot het meedoen-aanbod, de arbeidsmarkt en de lokale samenleving zo vroeg mogelijk te organiseren en mensen hier op een manier die voor hen passend is doorheen te begeleiden. Dat betekent zo snel mogelijk nadat mensen in de gemeente aankomen de tijd nemen om mensen goed te leren kennen: hun behoeften, wat zij nodig hebben, hun wensen en ambities. Om vervolgens naast mensen te kunnen gaan staan, informatie over het meedoen-aanbod en de mogelijkheden in de stad te ontsluiten en mensen hier, met de mogelijkheid om te versnellen of te vertragen wanneer dat voor hen werkt, door heen te laten bewegen.

Er zijn drie belangrijke uitgangspunten voor het ontwikkelen van de doorgaande lijn:

1. Het centraal stellen van het perspectief en de behoeften van Arnhemse nieuwkomers in de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van de aanpak.
2. Het ontsluiten van het aanbod in een doorgaande lijn gebaseerd op een hechte samenwerking tussen gemeente, COA en andere partners.
3. Het iteratief en lerend insteken van de aanpak.

Met de uitvoering van deze ambitie neemt de gemeente Arnhem een voorlopersrol in het inzetten op meedoen vanaf dag één. Dat betekent dat de gemeente dingen gaat doen die nieuw zijn. En dat betekent dat het onmogelijk is om tot een perfect sluitend advies te komen. Het belangrijkste advies is daarom om de aanpak iteratief en lerend in te steken, met voldoende tijd om tussentijds te evalueren en bij te sturen. Zo kan er stap voor stap en in gezamenlijkheid toegewerkt worden naar een verdere realisatie van de Arnhemse ambitie.

Bijlage A: Onderzoeksopzet

Dit advies is gebaseerd op data die zijn verzameld tussen juli en november 2024 in de gemeente Arnhem. In deze bijlage geven we kort weer hoe dit onderzoek uitgevoerd is, door eerst ons analytisch framework te introduceren (1.1), in te gaan op de groepen die in het onderzoek zijn meegenomen (1.2) en vervolgens per stap in het onderzoek aan te geven welke onderzoeksmethoden ingezet zijn (1.2-1.4).

1.1 Het 14 indicatorenmodel voor integratie

OpenEmbassy werkt binnen dit onderzoek met het 14 indicatorenmodel voor integratie (*zie onderstaande afbeelding*). Dit is een wetenschappelijk onderbouwd model dat de randvoorwaarden die nodig zijn voor integratie van migranten omzet in 14 meetbare indicatoren. Je kunt het zien als een verzameling van elementen die, vanuit het perspectief van mensen die nieuw zijn zelf, nodig zijn om mee te kunnen doen. OpenEmbassy heeft samen met de wetenschappers uit het Verenigd Koninkrijk die achter dit framework zitten[11] een Nederlandse toepassing gemaakt.

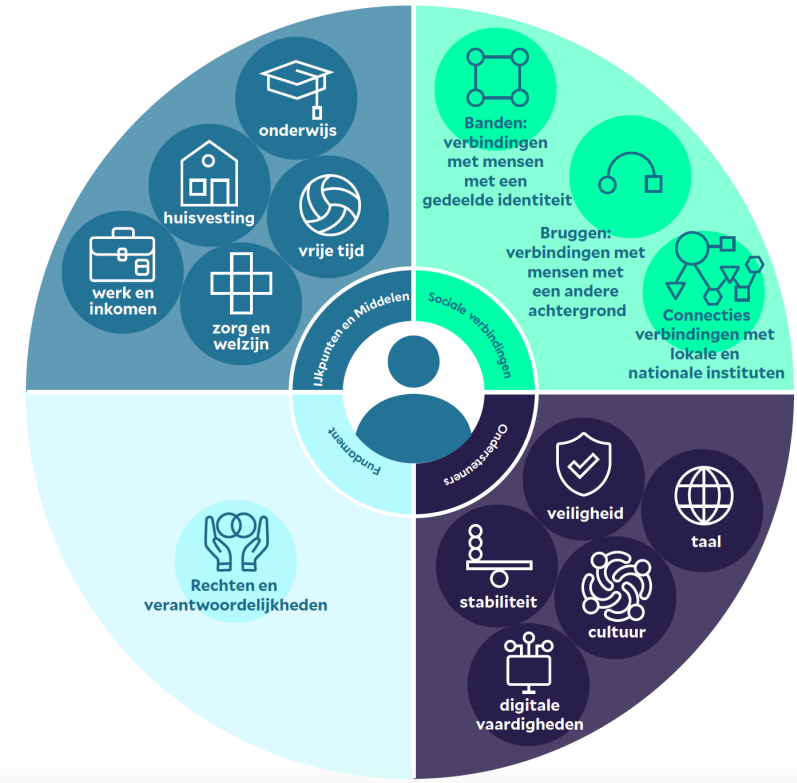

We gebruiken deze 14 indicatoren om de ambitie van de gemeente Arnhem te vertalen naar concrete elementen die in de stad aanwezig moeten zijn om de doorgaande lijn vanaf dag

[11] Voor het originele onderzoek waarop dit framework gebaseerd is, zie https://assets.publishing.service.gov.uk/media/627cc6d3d3bf7f052d33b06e/home-office-indicators-of-integration-framework-2019-horr109.pdf

één mogelijk te maken. Het vertalen van de ambitie naar indicatoren is een voorwaarde om de ambitie af te kunnen zetten tegen de huidige situatie voor nieuwkomers in Arnhem. Daarbij is het voor de toekomst ook handig met het oog op de ontwikkeling van een monitoringskader om de verwezenlijking van de ambitie te kunnen evalueren.

1.2 Scope van het onderzoek

De ambitie van de gemeente Arnhem richt zich op alle mensen met een vluchtachtergrond die in de gemeente verblijven. Voor de scope van het onderzoek hebben wij ons nu specifiek gericht op mensen die bezig zijn met de asielprocedure en mensen die inburgeren in de gemeente. Het idee is dat de doorgaande lijn die op basis van deze opbrengsten ontworpen wordt, als startpunt kan dienen om uit te breiden naar mensen uit Oekraïne en mensen die ongedocumenteerd zijn. Er zijn zijdelings wel inzichten opgehaald over het aanbod en de specifieke situaties van deze groepen, deze eerste inzichten zijn ook in dit advies opgenomen.

1.3 De ambitie in kaart

De eerste stap in het onderzoek is het scherper in beeld krijgen van de ambitie van de gemeente Arnhem op basis van documentonderzoek en vraaggesprekken met mensen die bij de gemeente werken.

Ingezette onderzoeksmethodieken:

- **Documentonderzoek:** De gemeente Arnhem heeft een aantal documenten aangedragen waarin de ambitie van de gemeente naar voren komt. Dit betreft de volgende vijf documenten:

1. Raadsbrief Toekomstbestendige opvang vluchtelingen
2. Visiedocument “Toekomstige opvang Vluchtelingen”
3. Raadsbrief Verlengen opvanglocaties en Toekomstbestendige opvang Vluchtelingen
4. Overeenkomst gemeente Arnhem-COA
5. Collegenota Verlengen opvanglocaties en Toekomstbestendige opvang Vluchtelingen

Deze documenten hebben we geanalyseerd door de lens van het *Indicators of Integration Framework* zowel kwantitatief (hoe vaak wordt er naar bepaalde indicatoren verwezen) als kwalitatief (wat is de achterliggende betekenis van de tekst en hoe komen de indicatoren daarin naar voren).

- **Groepsgesprekken:** Om de inzichten vanuit de documentanalyse te toetsen, hebben we een tweetal groepsgesprekken gevoerd over de ambitie. Het eerste gesprek met beleidsmakers en het COA en het tweede gesprek met Bureau Nieuwkomers van de gemeente Arnhem. Ook zijn er periodieke gesprekken geweest met het COA en de gemeente.

- **Online vragenlijst voor medewerkers:** met als doel om de ambitie verder aan te scherpen en deze te interpreteren vanuit de dagelijkse werkpraktijken van collega's met verschillende rollen binnen de gemeente Arnhem. Wij hebben hen via een online formulier gevraagd inhoudelijke input te geven over hoe zij de Arnhemse ambitie interpreteren en welke aandachtspunten zij hierin zien. Deze vragenlijst is door 6 collega's ingevuld.

1.3 De huidige situatie in Arnhem

Vervolgens hebben we het huidige aanbod voor nieuwkomers in de gemeente Arnhem in kaart gebracht, door tijd door te brengen op ontmoetingsplekken in de stad en door zowel met organisaties als nieuwkomers zelf in gesprek te gaan.

Ingezette onderzoeksmethodieken:

- **Interviews met stakeholders:** Een lijst van organisaties vanuit de gemeente diende als startpunt voor de gesprekken. Daarnaast hebben we enkele organisaties gesproken die niet door de gemeente waren aangedragen, maar die wel als belangrijke stakeholders werden benoemd door organisaties met wie we spraken (sneeuwbalmethode). In totaal hebben we 22 organisaties gesproken. Dit is een selectie van organisaties die actief zijn op verschillende indicatoren. De opbrengsten uit de gesprekken hebben we aangevuld met **desk research**.
- **Expertpool met Arnhemse nieuwkomers.** Een expertpool is een participatieve onderzoeksmethode waarbij mensen met ervaring met een bepaald thema (de experts) op een narratieve, inhoudelijke en cultuursensitieve manier hun eigen ervaringen en die van hun gemeenschap kunnen delen. In het geval van de expertpool in Arnhem waren de experts 17 nieuwkomers die ervaring hebben met het opbouwen van hun leven in Arnhem. In de expertpool zijn we middels verschillende werkvormen met hen in gesprek gegaan over de hoofdvraag: **Wat heeft jou geholpen om in Arnhem (zo snel mogelijk) mee te doen? En wat heb je hierin nog meer nodig of gemist?** *De tabel aan het einde van deze bijlage geeft een overzicht van de kenmerken van de deelnemers van de expertpool.*

1.4 Het identificeren van gaten en het ontwerpen van oplossingen

Tot slot hebben we geïdentificeerd waar de gaten vielen tussen de ambitie en de huidige situatie en in een ontwerpsessie met de gemeente, COA en stakeholders hebben we eerste acties ontworpen om deze gaten te overbruggen en een stap dichter bij de realisatie van de ambitie te komen.

Ingezette onderzoeksmethodieken:

- **Ontwerpsessie:** Participatieve en op actie gerichte sessie waarin deelnemers door middel van ontwerpvragen kennis omzetten in actie. De ontwerpsessie vond plaats op 7 november 2024 en er waren 50 stakeholders aanwezig.

Tabel: diversiteit en representatie in de expertpool

Kenmerk	Categorie	Totaal aantal experts
		17
Land van herkomst	Jemen	6
	Turkije	2
	Syrië	7
	Syrië/Libanon	1
	Somalie	1
	Ander of onbekend	0
Gender	Vrouw	7
	Man	10
	Non-binair	0
	Onbekend	0
Leeftijd	18-19	1
	20-29	8
	30-39	3
	40-49	2
	50-59	2
	Ouder dan 60	1
	Onbekend	0
Tijd in Arnhem	0-6 maanden	3
	7-12 maanden	5
	1-2 jaar	7
	2-3 jaar	2
	Meer dan 3 jaar	0

	Onbekend	0
Woonsituatie	AZC Nieuwe Kade	7
	AZC Europaweg	2
	Eigen huis	8
Inburgering	Nog niet begonnen (asielprocedure)	8
	Begonnen	9
Werkervaring / opleidingsniveau	O.a.: ingenieur / elektricien, pedagoog, lasser, advocaat, literatuurwetenschapper, sportleraar, middelbare school, ambtenaar, politie, winkelverkoper, doktersassistent.	

Bijlage B: Andere groepen nieuwkomers

Mensen uit Oekraïne
Op papier hebben mensen uit Oekraïne direct toegang tot de samenleving en mogen zij bijvoorbeeld direct werken. Echter, in een gesprek met het Leger des Heils, verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïense ontheemden, blijkt dat naarmate de tijd vordert ook de behoeften aan aanvullend en overbruggend aanbod naar boven komen. Zo zien we dat er langzamerhand veel dingen ontstaan voor mensen uit Oekraïne die ook al voor andere groepen zijn georganiseerd, denk aan: participatieaanbod op de opvang en woonbegeleiders op de opvang. Het is interessant in gedachten te houden hoe bestaand aanbod ook voor hen interessant kan zijn.

Hierbij is het wel van belang de diversiteit in gedachten te houden. Zo zagen we bijvoorbeeld overeenstemming in behoeften: zowel mensen uit Oekraïne als mensen die de asielprocedure doorlopen hebben behoefte aan formeel taalonderwijs, maar ook juist verschillen, bijvoorbeeld in de gewenste locatie voor de taallessen. Mensen uit Oekraïne zijn vaak al sneller aan het werk gegaan en dit heeft invloed op hun behoeften. Daarentegen was er voor hen minder aanbod om de stad te leren kennen en sociale contacten op te doen, dit zijn aspecten waar bestaand aanbod voor andere groepen ook voor mensen uit Oekraïne ingezet zou kunnen worden.

Het perspectief dat je mensen biedt is van grote invloed op de plannen die mensen maken. Het perspectief dat mensen uit Oekraïne wordt geboden is nog onzeker. Het is niet duidelijk of langdurig of zelfs permanent verblijf een optie is voor de toekomst. Bovendien hebben zij nog niet voor de keuze gestaan intentioneel een asielaanvraag (met een vooruitzicht op een tijdelijke verblijfsstatus van 5 jaar) te doen. Hoewel mensen die een reguliere asielaanvraag doen geen zekerheid over de uitkomst van hun asielaanvraag hebben, hebben zij wel al de mentale stap gemaakt om een asielaanvraag te doen.

Een belangrijke vraag rondom mensen uit Oekraïne vanuit de ambitie van de gemeente Arnhem om mensen een toekomstperspectief te bieden, is dan ook: hoe kan er op lokaal niveau, met de onzekerheid over de toekomst en hun verblijfsrecht, toch zoveel mogelijk stabiliteit georganiseerd worden?

Mensen die ongedocumenteerd zijn
De dagelijkse realiteit van mensen die ongedocumenteerd zijn, is niet te vergelijken met andere groepen nieuwkomers die binnen de ambitie van de gemeente Arnhem vallen. Waar bij andere groepen nieuwkomers de uitdaging vaak ligt in het organiseren van toegang tot

het systeem, worden mensen die ongedocumenteerd zijn door wetgeving bewust buiten het systeem geplaatst.

Als een gevolg liggen de vraagstukken waar mensen die ongedocumenteerd zijn mee te maken krijgen veel vaker rondom bestaanszekerheid (de stabiele basis, waar we in het kader van dit onderzoek ook veel over spraken.) De vragen gaan over voorzien in het levensonderhoud terwijl je volgens de wet niet mag werken, toegang tot passende gezondheidszorg als je niet ingeschreven kan staan bij een huisarts, het vinden van een slaapplek als je je niet kan inschrijven op een adres of iets mag huren en constante onzekerheid over jouw verblijfsrecht en veiligheid.

In dit onderzoek hebben we ons niet gericht op mensen die ongedocumenteerd zijn, omdat het de scope van het onderzoek heel erg zou uitbreiden door de compleet andere situatie waar zij zich in navigeren. In de loop van het onderzoek werd duidelijk dat er nog veel onbekendheid is binnen de gemeente over de grootte en specifieke behoeften van deze groep. Dat maakt het aan te raden om dit een keer goed in beeld te brengen, met een onderzoekspartner en organisaties die zich inzetten voor mensen die ongedocumenteerd zijn en wellicht al verbonden zijn met netwerken van ongedocumenteerde mensen in de stad.

Voor de ambitie van de gemeente Arnhem is een belangrijke onderzoeksvraag: op welke manier kan (een deel van) het aanbod in de doorlopende lijn ook toegankelijk gemaakt worden voor mensen die ongedocumenteerd zijn? En wat is het toekomstperspectief dat de gemeente hen kan bieden? Een beweging die al langer bestaat, maar zeker sinds de landelijke ontwikkelingen op het thema, is het organiseren van bestaanszekerheid vanuit solidariteitsnetwerken binnen de samenleving. Een voorbeeld is het Netwerk Ongedocumenteerden Onderdak, gestart door Stichting LOS, dat solidaire burgers in Rotterdam begeleid bij het bieden van onderdak aan mensen die ongedocumenteerd zijn. Dit soort ontwikkelingen zijn interessant om mee te nemen in het nadenken over de organisatie van aanbod voor deze groep.

WijzijnAdviesraadArnhem
Werk&Inkomen

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Arnhem t.a.v. Wethouders Paul Smeulders i.a.a. Nalan Bas en Anouk van Nieuwehuizen, datum: 27 maart 2025
Betreft: Gevraagd advies " Inburgering en vluchtelingen beleid ” 2025 en reactie op concept beleidsnotitie “Arnhem Gastvrije ”.

Inleiding :

Op 5 maart zijn wij meegenomen door Nalan Bas in het nieuwe vast te stellen inburgering beleid. Hiervoor zijn vooraf een aantal vragen aangeleverd. Op basis daarvan is een lijst met aanbevelingen opgesteld als advies om mee te nemen bij dit beleidsstuk en uitvoering kader.
Wetten en beleid is steeds in beweging evenals de nieuwkomers en inburgeraars welke Nederland binnen komen.
Graag willen we als de adviesraad W&I een aantal punten c.q. vragen wederom onder de aandacht brengen. Hierbij verwijzen we nogmaals naar het gevraagd advies inburgering gemeente Arnhem en de daarbij behorende bijlagen 2019.
Vooralsnog is het fijn te vernemen, wat alsnog kan worden meegenomen en welke punten al zijn meegenomen. Daarnaast nog een aantal punten en aanbevelingen samengevat.

Alhoewel het m.b.t. beleid mogelijk lijkt om de inburgeraars te scheiden in : vluchtelingen , migranten , arbeidsmigranten etc. blijkt de fysieke waarneembare realiteit weerbarstiger in de samenleving . Ervan uitgaande dat bestuur en beleid oog voor heeft en we weten dat er tussen jullie veel onderlinge afstemming is .

Bij het advies 2019 staan hiervoor een aantal aanbevelingen in goed overleg ingebracht

1. maak gebruik om de budgetten te verdelen over meerdere doel groepen zodat allen meer gezamenlijk en evenredig kunnen worden meegenomen . Immers ontschotting betekent ook dat budgetten kunnen worden ingezet daar waar het nodig is;
2. het volgen en begeleiden 6 maanden van nieuwe toen nog allen inburgeraars teneinde later diverse problematiek te voorkomen is meegenomen . Echter dit blijft actueel en zou ook kunnen worden ingezet op voormalige inburgeraars die zijn afgevallen (nog niet succesvol) opnieuw mee te nemen in het “ ontzorgen”;
3. evaluatie en taal … buiten kantoor uren en neem daarin de mogelijkheid voor ervarings certificaten mee, wat de kansen op passend werk kan versnellen en vergroten;
4. daar aan toegevoegd blijken ook veel voormalige inburgeraars waaronder alle doelgroepen incl. migranten uiteindelijk op straat te belanden als “ daklozen “ . De omvang is niet duidelijk maar dat ze er zijn is een zekerheid . Juist hen meenemen in budgetten en input (cursus begeleiding) ;

5. Kan ook breder inzicht bieden en een leerweg zijn teneinde meer duurzaam succes te boeken bij inburgeraars;
6. gewezen is destijds op het belang correlaties van mobiliteit en zelfstandigheid (naar werk etc waarbij het advies om in onderhandeling overleg met CBS een versnelde rijvaardigheid toets in te voeren zodat nieuwkomers en voormalige inburgeraars sneller hun weg naar zelfstandigheid en werk vinden . Immers bleek toen dat werkplekken met lage drempel dus meer toegankelijk zich te bevinden op industrie terreinen welke zich buiten de steden bevinden, Dat is nog niet wezenlijk veranderd ;
7. Steun ondernemers in Arnhem om inburgeraars een leer- en werk plek te bieden en onderzoek wat tot de mogelijkheden behoort om dit aantrekkelijk te maken voor deze ondernemers;
8. Manage verwachtingen van werknemers en werkgever, zodat beide partijen een goede match ontstaat. Dat betekent ook weten wat werkgevers nodig hebben (sector, branche) en welke vaardigheden en kwaliteiten van werknemers hierbij aansluiten. Hierdoor kun je inzetten op de nodige aanpassing van bijvoorbeeld scholing bij inburgeraars en vluchtelingen.

Samengevat

- Budgetten vedelen over allen, ontschotting
- Mobiliteit behoud en versneld rijbewijs leidt tot meer werk en zelfstandig
- Neem zoveel mogelijk inburgeraars mee .
- Leer van de nu dakloze voormalige migranten cq inburgeren
- Verbreden zorg naar ook afgevallen onsuccesvolle inburgeraars
- Taal en ervaringscertificaten (EVC) nog breder cq breed inzetten
- Draag zorg voor gedragen communicatie samen met de Arnhemmers

Als adviesraad werk en inkomen zijn we graag bereid om naast aanbevelingen ook van gevraagd advies te voorzien en willen graag het proces van alle inburgeraars volgen zowel beleid alsmede de implementatie en evaluatie.

Bijlage eerdere adviezen:
https://www.adviesraadarnhem.nl/werkeninkomen/wp-content/uploads/sites/4/2017/10/31-juli-2019-gevraagd-advies-inburgering-gemeente-Arnhem.pdf

https://www.adviesraadarnhem.nl/werkeninkomen/wp-content/uploads/sites/4/2017/10/31-juli-2019-Bijlage-gevraagd-advies-inburgering-gemeente-Arnhem.pdf

Andere mogelijk interessante artikelen:

Document Arnhem - Raadsbrief Toekomstbestendige opvang vluchtelingen * - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

Document Arnhem - Antwoordbrief artikel 44 vragen over verstrekken werkvergunningen aan asielzoekers - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

https://www.nlwerktaanwerk.nl/artikelen/nieuwkomersplatform-biedt-concrete-handvatten-voor-werkgevers-die-met-nieuwkomers-willen-werken

Adviesraad Werk en Inkomen

Getekend voorzitter Nanda Bakker

GEMEENTE Arnhem

Aan de Adviesraad Werk & Inkomen

Datum : 6 mei 2025
Zaaknummer : 4575533
Contactpersoon : Nalan Bas
Telefoonnummer : 0611123304

Onderwerp: Reactie op gevraagd advies ‘Inburgering en vluchtelingen beleid’ en reactie op concept beleidsnotitie ‘Arnhem, Gastvrije stad’

Geachte leden van de Adviesraad Werk & Inkomen, beste Nanda,

Hartelijk dank voor het advies op het concept Arnhem, gastvrije stad, Beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn. Wij zijn blij om te lezen dat uw advies aansluit op waar we als organisatie mee bezig zijn.

U geeft zeven adviezen in uw brief. Per advies geven we hieronder een reactie.

1. *Budgetten verdelen over meerdere doelgroepen, ontschotting*

U vraagt ons om de budgettaire ruimten die er zijn te benutten voor alle doelgroepen en hierbij geen onderscheid te maken welke status iemand heeft en/of met welke wetten iemand te maken heeft. Dit sluit aan bij onze werkwijze. Eén van de uitgangspunten van het beleidskader is om geen onderscheid te maken in doelgroepen en zo veel mogelijk te kijken naar de behoefte van inwoners.

2. *Neem zo veel mogelijk inburgeraars mee*

Zodra iemand statushouder wordt, is deze persoon inburgeringsplichtig. Vervolgens komt deze persoon in beeld bij onze collega’s van Bureau Nieuwkomers. Zij begeleiden deze mensen en houden regie op de voortgang. Alle inburgeraars die aan Arnhem gekoppeld zijn, worden door Bureau Nieuwkomers gesproken en begeleid. Hiernaast breiden wij ons aanbod in Arnhem ook uit naar de groep die niet inburgeringsplichtig is, namelijk de groep asielzoekers. Zij zijn nog in afwachting van een beslissing op hun asielaanvraag. Wij willen hen niet in wachtstand zetten en voeren daarom ook intakegesprekken om samen te zoeken naar passend aanbod zoals taalactiviteiten of vrijwilligerswerk.

3. *Leer van de nu dakloze voormalige migranten c.q. inburgeraars*

Eén van onze stappen om tot een gedragen beleidskader te komen, was het laten uitvoeren van een extern onderzoek naar onze ambities om mensen die gevlucht zijn vanaf dag 1 te laten meedoen. Open Embassy heeft dit voor ons gedaan. In hun onderzoek zijn veel mensen in de stad gesproken. Veel mensen uit de doelgroep zelf, professionals die met de doelgroep werken, maar ook andere samenwerkingspartners. We hebben al deze signalen samengebracht en verwerkt in het beleidskader.

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 59 • 6800 LK Arnhem
Telefoon 0800-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

4. Taal- en ervaringscertificaten (EVC) nog breder c.q. breed inzetten

Een belangrijke ambitie van het beleidskader is om taalactiviteiten vanaf de eerste dag opvang mogelijk te maken. Samen met onderwijsinstellingen en werkgevers onderzoeken we hoe we deze talentvolle groep nog beter kunnen begeleiden richting een betaalde baan. We merken daarbij dat landelijke wet- en regelgeving ons soms in de weg zit. Onlangs zijn we bijvoorbeeld gestart met taalondersteuning op de werkvloer voor zorgmedewerkers. Na afloop zullen we het traject evalueren en onderzoeken hoe we dit nog beter kunnen organiseren. Daarbij nemen we ook uw advies mee waarbij we zullen onderzoeken hoe diplomawaardering, zoals van EVC Nederland, hieraan kan bijdragen.

5. Draag zorg voor gedragen communicatie samen met de Arnhemmers

We hebben de afgelopen jaren op verschillende manieren gecommuniceerd om inwoners en andere samenwerkingspartners te bereiken. Bijvoorbeeld met persberichten, bewonersavonden in verschillende wijken, social media kanalen en participatiebijeenkomsten. Daarnaast proberen we zoveel mogelijk rekening te houden met de behoeften en wensen van Arnhemmers en blijven we met de stad hierover in gesprek. Bijvoorbeeld tijdens bewonersavonden en participatiebijeenkomsten. Input die we hieruit halen, nemen we mee in onze communicatie. Gedragen communicatie is en blijft voor ons belangrijk en daarom vragen wij u om ten alle tijde contact met ons hierover op te nemen.

6. Verbreden zorg naar ook afgevallen, onsuccesvolle inburgeraars

In een eerdere raadsbrief ‘Toekomstbestendige opvang vluchtelingen’ hebben we toegelicht dat we voor alle inburgeraars het aanbod voor taal, werk, sport, cultuur en zorg toegankelijk willen maken. Daarom zetten we extra stappen bovenop het bestaand, wettelijk inburgeringsaanbod. Dat doen we ook voor inburgeringsplichtigen die nog onder de oude wet (vóór 2021) inburgering vallen en die na de inburgeringsperiode nog extra impuls nodig hebben. Dit doen we met behulp van een landelijke subsidie van het Asiel, Migratie en Immigratiefonds. Daarover hebben we meer toegelicht in de raadsbrief ‘Stand van zaken opvang, participatie en integratie vluchtelingen’.

7. Mobiliteit behoud en versneld rijbewijs leidt tot meer werk en zelfstandig

Wij zetten in op meedoen vanaf dag 1 voor alle mensen die gevlucht zijn, dit geldt ook voor extra inzet op begeleiding naar een (betaalde) baan vanaf de eerste dag opvang. Hiernaast zetten we in op extra begeleiding van werkgevers om vluchtelingen aan te nemen. Dit draagt bij aan zelfredzaamheid en is een belangrijke bijdrage in een krappe arbeidsmarkt. Goede transportmogelijkheden zijn hiervoor randvoorwaardelijk. We zetten daarom in op fietslessen en onderzoeken daarnaast hoe we het reizen met openbaar vervoer financieel aantrekkelijker kunnen maken. Uw punt gaat over het invoeren van een eenvoudiger proces voor mensen die in bezit zijn van een rijbewijs in land van herkomst. Dit punt nemen we op in een brief die wij sturen aan minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, minister van Asiel en Migratie en staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over landelijk geldende wet- en regelgeving voor vluchtelingen.

Wij willen u nogmaals danken voor uw advies en blijven graag met u in gesprek om opvang, huisvesting en meedoen vanaf dag 1 nog beter te kunnen organiseren voor onze inwoners.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

GEMEENTE Arnhem

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. minister Y.J. van Hijum
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Ministerie Asiel en Migratie
t.a.v. minister M.H.M. Faber
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ministerie Justitie en Veiligheid
t.a.v. staatssecretaris I. Coenradie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum:	6 mei 2025
Ons kenmerk:	4575533
Contactpersoon:	N. Bas
Telefoonnummer:	0611123304

Onderwerp: verlicht bestaansonzekerheid en benut het arbeidspotentieel van nieuwkomers

Geachte minister Faber, minister Van Hijum en staatssecretaris Coenradie,

In Arnhem voelen wij ons verantwoordelijk om ons voor alle doelgroepen in te zetten om gelijkwaardige kansen te creëren op de krappe arbeidsmarkt. Dit vergroot niet alleen de kansen voor deze groepen, maar helpt ook om de tekorten op de arbeidsmarkt op te lossen. Terwijl werkgevers kampen met enorme personeelstekorten, staan meerdere doelgroepen stil aan de kant vanwege een ingewikkeld systeem.

De maatschappelijke en financiële consequenties van het niet aan het werk helpen van de groep asielzoekers, statushouders en Oekraïners is vele malen hoger dan de investeringen die hiervoor nodig zijn[1]. Dit leidt tot onnodige uitgaven aan uitkeringen, opvang en gemiste belastinginkomsten. Wij roepen u op om werk te maken van de volgende voorstellen:

- Schrap voor asielzoekers de eis dat de asielaanvraag minimaal 6 maanden moet lopen. Zodat iedereen direct vanaf dag 1 aan het werk kan.
- Laat het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) vluchtelingen, die betaald werken, koppelen aan de gemeente waar zij werken. Zo ontstaat continuïteit voor de werkgever en duidelijkheid voor de werkgever.
- De tewerkstellingsvergunning (TWV) vormt een obstakel voor asielzoekers. Bij Oekraïense ontheemden zien we dat dit niet nodig is en dat het percentage werkenden vele malen hoger ligt. Schrap daarom de TWV ook voor asielzoekers. Gelijke kansen voor alle nieuwkomers zorgen voor

[1] Ruimere werkmogelijkheden asielzoekers - SEO Economisch Onderzoek

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9200 • 6800 HA Arnhem
Telefoon 0800-1809 • Fax 026 - 3774830

een transparanter en eerlijker systeem. Zorg, totdat er voor asielzoekers geen TWV meer nodig is, dat de duur van de asielprocedure en einddatum W-document bij de aanvraag van een TWV inzichtelijk is voor werkgevers.

- Faciliteer en beloon azc-bewoners die gaan werken. Pas hiervoor de Reba-regeling aan zodat werken ook voor hen loont. Zorg tevens voor eenvoudige en begrijpelijke regels, heldere communicatie op opvanglocaties en praktische hulpmiddelen zoals een rekentool.
- Neem de dienstverlening aan asielzoekers richting de arbeidsmarkt op in de Participatiewet. Zorg hierbij dat dit goed aansluit op de Inburgeringswet. Geef prioriteit aan uw voornemen om asielzoekers toegang te geven tot instanties zoals het UWV als zij op zoek zijn naar werk. Voeg in dat kader ‘asielzoekers’ toe aan (artikel 30b Wet Suwi) en artikel 3.1 Besluit Suwi. Geef het UWV en/of gemeenten ook een wettelijke taak om asielzoekers naar werk te begeleiden en biedt daarvoor voldoende en structurele financiering voor begeleiding en flankerende voorzieningen zoals taal, loonkostensubsidie, werkgeversvoorzieningen etc. Betrek hierin ook de werkgeversorganisaties en lokale werkgevers, om zoveel mogelijk integraal te werken.
- Richt een landelijke begeleidingsstructuur in zodat de werkwijze overal in Nederland uniform is, dit geeft namelijk duidelijkheid en gelijkheid. Zorg ook dat deze landelijke begeleidingsstructuur voldoende ruimte biedt voor aansluiting op lokale netwerken en initiatieven. Betrek werkgevers en maatschappelijke organisaties hier actief bij.
- Pas de Wet arbeid vreemdelingen aan zodat ook stages en werkervaringsplekken tot de mogelijkheden gaan behoren.
- Zorg dat statushouders, asielzoekers en nareizigers snel en eenvoudiger een BSN kunnen krijgen door middel van een efficiënter proces. Een BSN is immers voor veel zaken op gebied van werk, inkomen en zorg nodig, en is daarmee dus essentieel om echt zelfstandig mee te kunnen doen. In de BRP-straat van Zevenaar nemen wij als gemeente onze verantwoordelijkheid. We roepen u op om dit proces in het hele land goed te organiseren.
- In tegenstelling tot mensen uit Oekraïne worden rijbewijzen van andere mensen die gevlucht zijn, niet erkend in Nederland. Het opnieuw moeten behalen van een rijbewijs maakt dat mensen met werk waarvoor een rijbewijs noodzakelijk is, zoals in de bouw, niet meteen aan het werk kunnen. We roepen u op om het proces voor de erkenning van het rijbewijs of voor het behalen van een Nederlands rijbewijs te vereenvoudigen voor mensen die al een rijbewijs hebben in het land van herkomst.
- De verplichtingen uit de Wet Inburgering 2021 zijn moeilijk te combineren met werk. Terwijl werk de inburgering van mensen juist bevordert. Daarom ons verzoek om binnen de Wet Inburgering 2021 ruimte te bieden zodat mensen naast hun inburgeringstraject ook een (betaalde) baan kunnen hebben. Zorg daarnaast dat gewerkte uren van asielzoekers in een Nederlandstalige omgeving (ook

gemaakte uren in praktijkleren en sectorale ontwikkelpaden) gaan meetellen voor eventuele latere inburgering.
- Vaak starten statushouders in flexibele of tijdelijke banen en groeien ze pas later door. Op dat moment zijn zij vaak uit beeld bij de gemeente en stopt ook de begeleiding, terwijl goede begeleiding juist dan cruciaal is. Zorg dat die ondersteuning langer beschikbaar blijft.

Naast de economische en maatschappelijke voordelen heeft werk een positieve invloed op de integratie van mensen met een vluchtachtergrond in onze samenleving. Het vermindert afhankelijkheid van sociale voorzieningen en draagt bij aan zelfredzaamheid. Daardoor wordt de druk op gemeentelijke hulp- en dienstverlening verlaagd. Bovendien bevordert dit de sociale cohesie tussen nieuwkomers en bestaande inwoners, versterkt het draagvlak in de samenleving en vermindert polarisatie.

Tegelijkertijd vinden we het belangrijk om te allen tijde oog te blijven hebben voor nieuwkomers voor wie werk niet direct haalbaar is. Bijvoorbeeld omdat ze eerst de taal moeten leren of een opleiding moeten volgen. Vaak worden diploma's uit het land van herkomst hier anders gewaardeerd of niet erkend. Ondanks onze inzet voor werk vanaf dag 1 vinden we dat nieuwkomers die dat nodig hebben, de ruimte en ondersteuning moeten kunnen krijgen om toe te groeien naar duurzaam werk dat aansluit bij hun achtergrond.

We hebben elkaar nodig om een rechtvaardiger, realistischer en effectief systeem neer te zetten voor al onze inwoners. Daarom gaan we graag met u in gesprek over hoe we meedoen vanaf dag 1 voor iedereen mogelijk kunnen maken.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage

Datum : 6 mei 2025

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Paul Smeulders

Betreft : Huidige situatie opvang in Arnhem

---

1. Inleiding

In Arnhem worden op dit moment ruim 3000 vluchtelingen opgevangen, waaronder ongeveer 1000 ontheemden uit Oekraïne. Overal in de wereld blijven mensen vluchten voor geweld, oorlog en onderdrukking. In Nederland is er nog steeds een dringende behoefte aan opvangplekken, zowel voor asielzoekers als voor Oekraïense ontheemden. Er bestaat een voortdurende dreiging dat vluchtelingen in Ter Apel buiten moeten slapen. Ook de aanhoudende oorlog in Oekraïne zorgt voor een constante instroom van ontheemden naar Nederland, terwijl de beschikbare opvangcapaciteit niet in gelijke mate toeneemt. De huidige opvangfaciliteiten, ook in Arnhem, zijn overvol.

2. De opgaven

2.1 Opvang Vluchtelingen COA

Iedere gemeente heeft met de invoering van de ‘wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen’ (Spreidingswet) opdracht om een bepaald aantal opvangplekken te faciliteren. Voor Arnhem is deze indicatieve opgave 720 plekken. In april 2024 is de gemeente Arnhem een meerjarige samenwerking aangegaan met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) voor minimaal 1700 toekomstbestendige plekken in de permanente reguliere voorraad. In de samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de gemeente zich ook blijft inspannen voor aanvullende tijdelijke opvang als dat nodig is. Op dit moment zijn er in Arnhem voor opvang door COA 884 plekken voor onbepaalde tijd en 1361 tijdelijk.

2.2 Opvang Oekraïense ontheemden

In Arnhem verblijven ongeveer 750 Oekraïense ontheemden in drie gemeentelijke opvanglocaties aan de Doorwerthlaan in Presikhaaf, de Marasingel in Schuytgraaf en op twee opvangschepen aan de Nieuwe Kade. Ongeveer 240 Oekraïners verblijven op particuliere adressen. Voor de opvang van Oekraïense ontheemden heeft de gemeente Arnhem een nieuwe taakstelling gekregen. De taakstelling is per 1 januari 2025 verhoogd van 749 naar 976 plekken. Deze is per 1 juli 2025 weer naar beneden bijgesteld naar 881 plekken. Dat betekent echter niet dat landelijk de dringende behoefte aan nieuwe opvangplekken is afgenomen. Dit komt doordat de bestaande opvang vol zit, terwijl de instroom blijft en er de afgelopen tijd landelijk vrijwel geen nieuwe locaties bij zijn gekomen. Dat betekent dat, ook als Arnhem meer plekken realiseert dan de taakstelling vraagt, de behoefte om meer plekken te realiseren zal blijven. Plekken die worden gerealiseerd, zullen direct benut gaan worden. Omdat Arnhem doet wat het *kan*, niet wat *moet,* zullen we kansen voor nieuwe opvang in Arnhem benutten, ook als de taakstelling al bereikt is.

2.3 Opvang van ongedocumenteerden

Arnhem kiest er voor om ongedocumenteerden op te vangen en ondersteuning te bieden. Dit om te voorkomen dat mensen op straat belanden. Alleen al uit medemenselijkheid, maar ook omdat de maatschappelijke kosten daarvan vele malen hoger zijn dan de kosten voor de voorzieningen. Arnhem heeft twee voorzieningen voor opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers, onafhankelijk van een taakstelling of vergoeding van het Rijk:

De Duif, een locatie voor daklozenopvang met een totale capaciteit van 18 plekken, heeft drie plekken voor vreemdelingen die volledig zijn uitgeprocedeerd en geen recht meer hebben op verblijf in Nederland. Er wordt voorzien in onderdak, maaltijden en sanitaire faciliteiten, zodat deze mensen niet op straat hoeven te slapen.

Noodopvang Arnhem (NOA) biedt opvang aan asielzoekers van wie de aanvraag is afgewezen, maar die nog een kans maken in een nieuwe procedure. De opvang is specifiek bedoeld voor asielzoekers die een kansrijk herhaald verzoek tot verblijf hebben ingediend, of die zijn uitgeprocedeerd en meewerken aan hun terugkeer, maar door overmacht nog niet kunnen vertrekken. Daarnaast zijn er asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven, maar door omstandigheden geen recht hebben op opvang, of die een medische noodzaak voor opvang hebben zonder beschikbare alternatieven. De beoordeling van wie in aanmerking komt voor deze opvang, wordt gedaan door een toetsingscommissie. Eind 2023 waren er 12 personen in de opvang van NOA.

3. Huidige capaciteit van de opvang in Arnhem

	Locatie COA	**Type**	**Plekken**	**Einddatum**	**Verlengbaar?**
1.	Groningensingel	asiel	430	Onbepaalde tijd	nvt
2.	Elderhoeve	asiel	350	Onbepaalde tijd	nvt
3.	Frombergstraat	AMV	20	Onbepaalde tijd	nvt
4.	Velperweg	AMV	17	Onbepaalde tijd	nvt
5.	Amsterdamseweg	AMV	50	Onbepaalde tijd	nvt
	Totaal onbepaalde tijd		**884**		
6.	NH Rijnhotel	asiel	200	1 Augustus 2026	Nee
7.	Old Dutch Hotel	AMV	45	1 Juli 2025	Ja
8.	Nieuwe Kade	asiel	956	December 2025	Ja
9.	Postillionhotel	asiel	160	December 2025	Ja
	Totaal tijdelijk		**1361**		
	Totaal COA		**2228**		
	Taakstelling 2025		***720***		

	Gemeentelijke opvang Oekraïners	Plekken	Einddatum	Verlengbaar?
1.	Nieuwe Kade	374	31 december 2025	Ja
2.	Marasingel (Schuytgraaf)	175	31 december 2027	Te verplaatsen
3.	Doorwerthlaan (Presikhaaf)	200	1 juli 2027	Ja
5.	Marga Klompélaan (Rijkerswoerd)*	135	1 September 2031	Ja
	Totaal (per 1-09-2025)	**884**		
	Taakstelling	***881***		

	Opvang ongedocumenteerden	Plekken	Einddatum	Verlengbaar?
1.	Noodopvang Arnhem	12	Onbepaalde tijd	nvt
2.	De Duif	3	Onbepaalde tijd	nvt
	Totaal (per 1-09-2025)	**15**		

*) De verbouwing van het pand is in volle gang. De ingebruikname is voorzien op 1 september 2025.

4. Ontwikkeling Heijenoordseweg 5

Het voormalig revalidatiecentrum aan de Heijenoordseweg 5 is recentelijk aangekocht door de gemeente in het kader van de herontwikkeling van de gebieden aan de westzijde van de Heijenoordseweg. De gebiedsontwikkeling gaat onverminderd door en de gemeente blijft in contact met de andere grondeigenaren. Deze tijdelijke opvanglocatie staat dat proces niet in de weg.
Tot de te ontwikkelen plannen daadwerkelijk uitgevoerd worden, is het gebouw beschikbaar voor gebruik als opvanglocatie. We verwachten dat dit ongeveer vijf jaar zal duren. Het gebouw is opgedeeld in twee grote vleugels en een kleinere middenvleugel. In de ene vleugel komen woonunits voor Oekraïners voor 110 personen, in de andere vleugel worden 127 ‘reguliere’ vluchtelingen en 50 AMV’ers gehuisvest. De verbouwwerkzaamheden vinden plaats na de zomer van 2025. Beoogde ingebruikname is Q1 2026. Gebruik is voor een periode van vijf jaar, tot en met 31 december 2030.

5. Ambitie toekomstbestendige opvang

Arnhem streeft naar een toekomstbestendige aanpak van vluchtelingenopvang, waarbij wij ons richten op de realisatie van 2000 duurzame opvangplekken binnen onze gemeentegrenzen. De opvangplekken bestaan uit een vaste voorraad van 1700 plekken bij het COA en 300 gemeentelijke plekken. In de periode tot de realisatie van de 2000 permanente plekken blijven we tijdelijke opvangplekken bieden. Zolang het nodig is zullen we vluchtelingen ruimhartig opvangen in onze gastvrije stad, ook bovenop de 2000 toekomstbestendige plekken.

5.1 Plekken met COA

Om bovenstaande te realiseren hebben we samen met COA afspraken gemaakt.
Gemeente Arnhem en COA zetten zich gezamenlijk in voor het creëren van ongeveer 1700 toekomstbestendige opvangplekken voor vluchtelingen in de vaste voorraad van COA.

- Groningensingel: 430 (bestaand)
- Elderhoeve: 350 (bestaand, door nieuwbouw op locatie te vervangen)
- Rijnpark fase 1: 450 (te ontwikkelen vóór 2030)

- Rijnpark fase 2: 350 (te ontwikkelen na 2030)
- Amsterdamseweg, Frombergstraat en Velperweg (AMV): 87 (bestaand)

5.2 Plekken van de gemeente

De plekken die het aantal aanvullen tot de ambitie van 2000 toekomstbestendige opvangplekken realiseren we zelf. Naast de 15 permanente plekken voor opvang van ongedocumenteerden, zijn de minimaal 300 plekken in eerste instantie bedoeld voor het opvangen van Oekraïense ontheemden. Die plekken zijn op dit moment allemaal tijdelijk. Maar het is aannemelijk dat veel Oekraïners in Nederland willen blijven in het geval dat de oorlog beëindigd wordt, of als de Europese richtlijn Tijdelijke Bescherming vervalt. Om dit mogelijk te maken zal Arnhem nog lange tijd een substantieel aantal opvangplekken voor Oekraïners beschikbaar houden. Het streven is om van de huidige plekken op langere termijn minimaal 300 plekken als permanente voorraad te bestendigen. Hoe dit bereikt zal worden is nog niet bekend en is mede afhankelijk van het verloop van de situatie in Oekraïne, van de mogelijkheden van locaties en van financiering van locaties als kostenvergoeding Oekraïners vervalt.

Bijlage

Datum : 6 mei 2025

Aan : Collegeleden, raadsleden en fractievolgers

Van : Paul Smeulders

Betreft : Participatie-activiteiten

In deze bijlage van het raadsvoorstel 'Arnhem, gastvrije stad. Beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035' geven we een overzicht van de gesprekken die we hebben gehad om tot het beleidskader te komen.

Dit beleidskader maken we samen. Samen met verschillende teams binnen de gemeente. Samen met onze partners. Samen met Arnhemmers van hier en Arnhemmers van ver. Hun ervaringen en perspectieven nemen wij steeds mee in ons handelen. Zodat dit beleidskader van ons allemaal is. En breed gedragen wordt in Arnhem.

Er zijn verschillende momenten geweest waarop we de keuzes die we maken expliciet hebben besproken met de stad. Onder meer op goed bezochte informatieavonden over opvanglocaties aan de Doorwerthlaan in Presikhaaf (Oekraïne), de Marasingel in Schuytgraaf (Oekraïne), Amsterdamsestraatweg (AMV), NH-Rijnhotel (noodopvang), Elderhoeve (permanent AZC), Heijenoordseweg (Oekraïne en tijdelijk AZC) en de Marga Klompélaan (Oekraïne).

Ook hebben er in 2023 en 2024 meerdere rondetafelgesprekken plaatsgevonden van de portefeuillehouder met vluchtelingen en Oekraïense ontheemden.

We hebben een extern onderzoek laten uitvoeren naar onze ambitie "meedoen vanaf dag 1". Dit onderzoek heeft in kaart gebracht wat er in Arnhem al aanwezig is en wat er nog nodig is om meedoen vanaf dag 1 te realiseren. Hiervoor zijn de volgende activiteiten ondernomen:

- gesprekken met medewerkers van de gemeente Arnhem
- interviews met partners in de stad
- een expertpool met Arnhemmers van ver
- een ontwerpsessie partnerbijeenkomst

Regionaal wordt in de sub-regio Arnhem door ons samengewerkt met de provincie Gelderland en de gemeenten Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar. Samenwerking is er op het gebied van de spreiding van vluchtelingen, maar ook op het gebied van onderwijs en werk. Ook het COA en het ministerie van Asiel en Migratie is vertegenwoordigd in de overleggen. Dit beleidskader is met de sub-regio besproken en afgestemd.

Daaropvolgend zijn de volgende stappen genomen om dit beleidskader te maken:

- Adviesraad Werk en Inkomen 11 maart 2025
- Participatiebijeenkomst met Arnhemmers van hier en partners 13 maart 2025
- (meertalig) participatiebijeenkomst met Arnhemmers van ver en van hier 14 april 2025

- Een reeks aan gesprekken met landelijke experts op het gebied van migratie en integratie:
    - Dr. Annemarie Middelburg, mensenrecht-juriste en expert vrouwenbesnijdenis
    - Maite Vermeulen, correspondent migratie Correspondent
    - Professor Dr. Henk van Houtum, professor Politieke geografie en Geopolitiek Radboud Universiteit
    - Marianne van der Sloot, wethouder gemeente 's Hertogenbosch, voorzitter VNG-commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie
    - Arjan Kampman, wethouder gemeente Enschede
    - Ir. Kees van Rooij, burgemeester gemeente Meierijstad
    - Nora Kasmi, senior beleidsadviseur bestaanszekerheid VNG
    - Frank Candel, directeur VluchtelingenWerk Nederland
    - Joeri Kapteijns, plv. bestuursvoorzitter Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

Bijlage

Datum : 6 mei 2025

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Paul Smeulders

Betreft : Afdoening motie 24M130 en toezeggingen 1561, 589 en 94

In deze bijlage van het raadsvoorstel 'Arnhem, gastvrije stad. Beleidskader voor opvang, huisvesting, meedoen van vluchtelingen 2025-2035' doen we een motie en drie toezeggingen af. Deze moties en toezeggingen betreffen of raken de thema's die behandeld worden in het raadsvoorstel.

Het gaat om de volgende motie en toezeggingen:
- Motie 24M130 - Kansrijke start voor statushouders
- Toezegging 1561 - NH Rijnhotel maximaal twee jaar opvang
- Toezegging 589 – AZC Elderhoeve
- Toezegging 94 - Wachtlijsten c.q. achterstanden bij inburgeringsaanbieders

Motie 24M130 "Kansrijke start voor statushouders"
Deze motie draagt het college op om:
- *Op bestuurlijk niveau met omliggende gemeenten en de provincie in gesprek te gaan over de grote opdracht die wij hebben als het gaat om opvang van asielzoekers en vestigen van statushouders;*
- *Daarbij in ieder geval de samenwerking op te zoeken op het gebied van onderwijs, werk en wonen;*
- *De resultaten van deze gesprekken uiterlijk voor de perspectiefnota van 2026 aan de gemeenteraad voor te leggen.*

Met het raadsvoorstel 'Beleidskader opvang, huisvesting, meedoen van vluchtelingen 2025-2035' wordt invulling gegeven aan deze motie.

Toezegging 1561 – NH Rijnhotel maximaal twee jaar opvang
Wethouder Smeulders zegt toe dat de tijdelijke opvanglocatie NH Rijnhotel maximaal 2 jaar blijft.

Per brief is aan omwonenden bevestigd dat de locatie maximaal twee jaar gebruikt mag worden als opvanglocatie, concreet vanaf de datum van ingebruikname tot 1 augustus 2026. Na afloop van de tijdelijke huurperiode door COA zal het hotel worden gerenoveerd om het te moderniseren en te voldoen aan de hedendaagse normen voor een viersterrenhotel. Dit is overeengekomen met COA in een bestuursovereenkomst en ten overvloede nog eens in een separate brief bevestigd door COA, alsmede door NH Rijnhotel. Deze brieven zijn opgenomen als bijlage bij de bestuursovereenkomst.

Toezegging 589 – AZC Elderhoeve
Wethouder Bouwkamp zegt toe dat zij de evaluatie van het AZC Elderhoeve zodra deze is afgerond (2020) naar de raad zal sturen. (Deze evaluatie wordt uitgevoerd aan de hand van de in 2017 vastgestelde criteria inclusief de ervaring van omwonenden en -mocht sprake zijn van verlenging- een andere locatie).

Een samenvatting van de resultaten van de evaluatie is destijds met een raadsbrief op 27 oktober 2020 aan de raad gestuurd: Document Arnhem - Raadsbrief azc Elderhoeve - iBabs Publieksportaal.
Daarbij is per abuis de toezegging niet afgedaan. Bij deze doen we dit alsnog. Overigens is inmiddels ook een volgende evaluatie naar de raad gestuurd op 27 februari 2024:
Resultaten onderzoek "Wat leeft rondom Elderhoeve?" Arnhem - iBabs Publieksportaal

Toezegging 94 - Wachtlijsten c.q. achterstanden bij inburgeringsaanbieders
Te onderzoeken of er achterstanden c.q. wachtlijsten zijn bij de grootste inburgeringsaanbieders in Arnhem van opleidingen Nederlands, zodat mensen noodgedwongen moeten wachten met de start van een opleiding.

Deze toezegging is gedaan op 13 juni 2016. Inmiddels is niet meer te achterhalen op welke manier hieraan invulling is gegeven. Momenteel zitten we in de implementatiefase van nieuwe afspraken met nieuwe inburgeringsaanbieders die per 1 januari 2025 gelden. Er zijn momenteel geen wachtlijsten. Zie raadsbrief: Document Arnhem - Raadsbrief 'Nieuwe regionale afspraken Wet Inburgering 2021', d.d. 17-12-2024 - iBabs Publieksportaal

Opbrengst bijeenkomsten beleidskader ‘Arnhem, gastvrije stad’

Op 13 maart en 14 april 2025 gingen we in gesprek met nieuwkomers, Arnhemmers, vrijwilligers en partners over het beleidskader voor opvang en ‘meedoen vanaf dag 1’ van mensen die gevlucht zijn. We hoorden wat goed gaat en wat beter kan.

In deze afbeelding laten we zien welke ideeën we hebben meegenomen, welke punten we niet kunnen meenemen en waarom, en wat we in de uitvoering meenemen.
Nogmaals bedankt voor jullie waardevolle tijd en inbreng!

Meegenomen in het beleidskader

Tijdens de bijeenkomsten werden er veel belangrijke punten benoemd. Ook punten die al in het beleidskader staan. We hebben het volgende meegenomen in het beleidskader of er meer nadruk op gelegd:

- Een goede verdeling van opvanglocaties binnen de stad.
- Extra aandacht voor taal en werk.
- Zorgen voor verbinding en ontmoeting. Bijvoorbeeld via een taalcafé, met eten en muziek, of andere ontmoetingsplekken.
- Veilige plekken en gelijkwaardig meedoen voor vrouwen.
- Inzetten op de talenten van de mensen, ongeacht status.
- Meer toegang tot (mentale) zorg en daarbij rekening houden met diverse culturen.

Wat we niet kunnen bepalen

Als gemeente begrijpen we de genoemde frustraties rondom de asielprocedure. Daar hebben we helaas geen invloed op. Ook bepalen wij niet in welke opvanglocatie iemand terechtkomt. Als iemand in Nederland wil blijven, vraagt diegene dat aan bij de IND (Immigratie- en Naturalisatiedienst). Wij hebben geen invloed op die beslissing en kunnen dus ook geen processen versnellen.

Dit gaan we doen

We willen graag jullie goede ideeën gebruiken. Daar hebben we jullie en de rest van de stad voor nodig. We hopen dat we zo beter met elkaar verbonden blijven:

- Nog meer aandacht voor ‘meedoen vanaf dag 1’.
- Vaker bijeenkomsten organiseren zoals deze.
- Inwoners beter betrekken bij het beleid.
- Meer maatwerk inzetten waar nodig en mogelijk.
- Nog meer inzetten op verbinding tussen nieuwkomers en Arnhemmers, bijvoorbeeld door meer ontmoetingsplekken dichtbij de opvanglocaties.

Wist je dat ...

- je een subsidie kunt aanvragen voor een leuke activiteit voor nieuwkomers en Arnhemmers? Kijk voor meer informatie op www.rozet.nl/connect of mail naar connect@rozet.nl.
- je mee kan kijken of het beleidskader door de Raad wordt aangenomen? Houd hiervoor de agenda in de gaten voor de ‘Politieke Avond’ op arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/calendar. De Politieke Avonden zijn altijd op woensdagavond en toegankelijk voor publiek (tenzij anders aangegeven).

GEMEENTE Arnhem

Aan de Gemeenteraad van Arnhem,

8 september 2025

Geachte Raadsleden,

Als vrijwilliger van Leergeld Arnhem-Renkum-Rheden kom ik regelmatig ‘achter de voordeur’ van onze doelgroep om samen met de ouder(s) te bekijken wat de kinderen in het gezin nodig hebben voor hun ontwikkeling. De overgrote meerderheid van deze gezinnen huren een sociale woning.

Het was dus een verrassing voor mij toen tijdens een bezoek bleek dat een moeder met een dochtertje niet het kleine 2-kamer appartement huurde, maar inwoonde bij de huurder die geen familie was (de afspraak was voor 6 weken, maar het was inmiddels ruim een jaar!). Moeder en dochter verbleven op een kleine slaapkamer en deelden badkamer en keuken. Moeder liet mij documenten zien dat zorgverleners constateerden dat vanwege de ernstige autistische conditie van het kind de woonsituatie onhoudbaar was. Hoewel zowel moeder als kind de Nederlandse nationaliteit bezitten werd bij aanvraag een urgentie afgewezen op grond van ‘eigen verantwoordelijkheid’.

Tijdens het gesprek realiseerde ik mij dat kennelijk het woonurgentiebeleid in de gemeente gaten vertoont welke mij en andere betrokkenen bij dit gezin (zoals daklozenhulp, wijkteam e.d.) tot dan toe onbekend waren. Het begrip ‘**eigen verantwoordelijkheid’** wordt toegepast op volwassenen die een woonurgentie aanvragen – en daar is iets voor te zeggen zolang het niet kinderen raakt. Echter, als kinderen de dupe worden is er iets fout met het beleid.

Ik pleit er daarom voor om het huidige woonurgentie beleid formeel aan te passen met een **prioriteits beleid** waarbij de belemmeringen voor een goede ontwikkeling van kinderen maatgevend zijn en dat prioriteit gegeven wordt aan het **belang van het kind** in plaats van uitsluitend te kijken naar de verantwoordelijkheid van de ouders (ingeval van scheiding wordt dit al vaker toegepast).

Dat dit in de praktijk mogelijk is, hoewel met veel inspanning die niet nodig zou moeten zijn, bewijst het resultaat van samenwerken met de bovengenoemde instanties en een gemotiveerde medewerker van een wooncooperatie. Door in de praktijk het belang van het betreffende kind te laten prevaleren over de ‘eigen verantwoordelijkheid’ van de moeder, is er in tweede instantie toch urgentie verleend en wonen beiden nu in een woning waar het kind de noodzakelijke begeleiding kan krijgen.

- Dus mijn pleidooi is om het begrip ‘**eigen verantwoordelijkheid’** te vervangen door het ‘**belang van het kind’** waar het urgentie betreft voor adequate woonruimte voor kinderen.

Verder zou het mogelijk moeten zijn, dat Nederlanders die tijdelijk in in het buitenland wonen, zich bij Entree zouden kunnen inschrijven (dat is nu niet mogelijk!), zodat ze voor hun terugkeer de mogelijkheid hebben om hun verantwoordelijkheid gestalte te geven door een tijdige inschrijving.

Hoogachtend,

John Vijghen, drs. Culturele Antropologie

Aspirant Bestuurder Huurdersbelangenvereniging De Brug.

GEMEENTERAAD ARNHEM
OVERZICHT INSPREKERS

Raadsvoorstel ‘'Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035’

Aangemelde insprekers

	Naam	(Namens) Organisatie
1.	Pieter van den Ende	VluchtelingenWerk Nederland
2.	Mahmut Alacaci	
3.	Kim Keijsers	Taalhuis Arnhem
4.	Mahmoud Hinawi	
5	Maaike Kuyvenhoven	Buddy to Buddy

Manier van inspreken

De insprekers krijgen vijf minuten om hun bijdrage te geven. Vervolgens is er ruimte om vragen te stellen. Mochten zich nog meer insprekers melden, kan dit nog veranderen in een rondetafelgesprek. Daarna wordt gestart met de meningsvormende bespreking.

Een tweetal insprekers neemt een tolk mee.

Van: Mahmut Alacacı
Verzonden: dinsdag 16 september 2025

Geachte burgemeester, raadsleden en aanwezigen, p
Vandaag wil ik enkele gedachten met u delen over de **integratie van migranten.** p
Onze stad is rijk aan diversiteit, maar dit brengt ook **verantwoordelijkheden** met zich mee. p
Een nieuw leven beginnen in Nederland is niet eenvoudig: **taal, opleiding en toegang tot de arbeidsmarkt** zijn grote uitdagingen. p
Als wij dit proces goed begeleiden, profiteren niet alleen migranten, maar ook **onze stad** als geheel. p
Allereerst wil ik de aandacht vestigen op de **taalcursussen.**
Taal is de sleutel tot integratie. p
Helaas zien we dat sommige cursuscentra **A1-, A2- en B1-leerlingen** in één groep plaatsen. p
Dit leidt tot **frustratie, verminderde motivatie en weinig vooruitgang.** p
Daarom moet de gemeente via **contactpersonen** zorgen dat cursussen **professioneler en effectiever** worden georganiseerd. p
Ten tweede stel ik het **vrijwillige broederschaps- of gastgezinsysteem** voor. p
In dit systeem worden migranten met **Nederlandse vrijwillige gezinnen** samengebracht.
Gezinnen kunnen migranten helpen met **dagelijks leven, taal, cultuur, opleiding en werk oriëntatie.** p
Wanneer koppelingen zorgvuldig gebeuren — rekening houdend met **opleiding en culturele achtergrond** — ontstaat er een **waardevolle relatie.** p
Dit vermindert **eenzaamheid bij migranten** p en geeft Nederlandse gezinnen de kans andere culturen **beter te leren kennen.**
Het resultaat is een **sterkere sociale samenhang.** p
Een derde belangrijk punt betreft **vrijwilligerswerk en stages.** p
Allereerst moet de gemeente een **grondige test** uitvoeren om de **opleiding, cultuur en het beroep** van de vluchtelingen vast te stellen. p
Niet elke vluchteling heeft hetzelfde programma nodig; **begeleiding** moet worden afgestemd op hun **kwalificaties en achtergrond.** p
Veel vluchtelingen die hun land om **politieke redenen** moesten verlaten, zijn **hoogopgeleid** en hadden in hun land al een **professionele positie.** p
Zij willen niet lang afhankelijk zijn van een uitkering; zij willen zo snel mogelijk **werken** p en hun **beroep voortzetten.** p
Met een kleine organisatie vanuit de gemeente kunnen deze mensen **één of twee dagen per week** als vrijwilliger of stagiair werken. p
Zo worden hun **kennis en ervaring** benut, zonder tijd en energie te verspillen. p
Dit is niet alleen **gunstig voor Nederland**, maar biedt vluchtelingen ook de kans hun **leven opnieuw op te bouwen.** p
Daarnaast stel ik **wijkgerichte participatieprogramma's** voor. p
Activiteiten op het gebied van **sport, kunst en cultuur** brengen bewoners dichter bij elkaar, verminderen **vooroordelen** en versterken de onderlinge **banden.** p
Dames en heren, p
Migranten zijn niet alleen mensen die steun nodig hebben; zij zijn ook mensen die **waarde kunnen toevoegen aan onze stad.** p
Hun **energie, kennis en verschillende perspectieven** maken Arnhem sterker. p
Integratie is geen eenrichtingsverkeer.
Het is een gezamenlijk proces: **leren, werken en samen vooruitgaan.** p
Ik dank u voor uw aandacht. p

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035’

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

-

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Zwijnepoel (D66), Eppich (VVD), Groot (Arnhem Centraal), Lu (Partij voor de Dieren), Berkelaar (PvdA), Roelen (SP), Morrenhof (CDA), Scholten (Volt) Aydemir (DENK), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Jansen (ChristenUnie)
De fracties van PVV, Forum voor Democratie en Groep van den Broek waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder), Marcouch (burgemeester) Smits, Bas (wethouderadviseur)

Bespreking

De bespreking start met de informatieve behandeling. Hierin wordt ingesproken door:

	Naam	(Namens) Organisatie
1.	Pieter van den Ende	VluchtelingenWerk Nederland
2.	Mahmut Alacaci (ondersteund door een tolk)	
3.	Kim Keijsers	Taalhuis Arnhem
4.	Mahmoud Hinawi (ondersteund door een tolk)	
5.	Maaike Kuyvenhoven	Buddy to Buddy
6.	Sanne van der Werff	Rijnstad

Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende bespreking. De eerste termijn vanuit de raadskamer wordt afgerond. Er wordt gestart met de eerste termijn van het college met de beantwoording van de vragen voor burgemeester Marcouch. Dit deel wordt afgerond. De voorzitter concludeert dat de vragen voor burgemeester Marcouch zijn beantwoord en dat de bespreking kan worden herstart voor vragen uit de portefeuille van wethouder Smeulders.

Conclusie

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. Deze zal worden doorgeleid voor een vervolg waarbij herstart wordt in de eerste termijn van het college voor de portefeuille van wethouder Smeulders.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

W. de Boef

Van: Nalan Bas
Verzonden: woensdag 1 oktober 2025
Onderwerp: RE: technische vragen Arnhem gastvrije stad

Beste Erik,

Dank voor deze vragen. Hieronder de reactie per vraag.

1) **p.12. Meedoen vanaf dag 1 onderdak en zorg is geregeld; hoe zit het met geestelijke gezondheidszorg? Met name voor mensen met oorlogstrauma of gerelateerde ervaringen is dit van uiterst belang.**

Mensen die op een opvanglocatie van het COA verblijven, hebben recht op de zogeheten GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA). Alle opvanglocaties in Arnhem hebben aanbod vanuit GZA. Oekraïense ontheemden vallen niet onder GZA en krijgen zorg uit het basispakket vergoed op basis van de Regeling medische zorg ontheemden Oekraine (RMO).

Zodra een statushouder een woning toegewezen krijgt, wordt hij of zij reguliere inwoner van Arnhem. Vanaf dat moment geldt dezelfde toegang tot zorg als voor alle andere inwoners, via de reguliere zorgstructuur.

Gezien de mogelijke aanwezigheid van oorlogstrauma of andere psychische klachten, hebben wij aanvullend de volgende stappen ondernomen om passende ondersteuning te bieden:

- Er worden zorgvoorlichtingen en trainingen over traumaverwerking aangeboden via verschillende partners, zoals GGD, Vluchtelingenwerk, Dokters van de Wereld,
- Het Leger des Heils regelt de opvang voor Oekraïense ontheemden en biedt extra psychische ondersteuning aan bewoners.
- Er is een inloopspreekuur van Dokters van de Wereld waar vluchtelingen terecht kunnen met hun zorgvragen,
- We zijn in gesprek met Onze Huisartsen om gezamenlijk te onderzoeken hoe we het aanbod beter kunnen afstemmen op de doelgroep,

- Specifiek voor jongeren verkennen we momenteel welke aanvullende ondersteuning zij nodig hebben en wat daarvoor georganiseerd moet worden.

2) **p.23: Aanvragen voor activiteiten gaan via Rozet. Gaat dit digitaal of kan dit fysiek? Worden deze activiteiten in alle Rozet vestigingen georganiseerd of alleen die van het centrum vlakbij Centraal station.**

Aanvragen kunnen op een laagdrempelige manier worden ingediend via de website van Rozet. Dit kan zelfstandig of met behulp van een cultuurmakelaar. Cultuurmakelaars zijn in dienst van Rozet, actief in alle wijken van Arnhem en zijn actief om deze regeling onder de aandacht te brengen bij inwoners. Om praktische redenen is de uitvoering van de regeling tijdens de zomervakantie stopgezet en nog niet hervat. Rozet voert de regeling uit, maar een activiteit hoeft zeker niet aan een locatie van Rozet verbonden te zijn. We moedigen juist aan dat activiteiten plaatsvinden op verschillende locaties in alle wijken van de stad. Het afgelopen jaar zijn er diverse activiteiten georganiseerd door initiatiefnemers, waaronder meerdere fietstochten en verschillende sportactiviteiten zoals zumba lessen.

3) **5.; kunnen werken vanaf dag 1. Is hier een prioritering of bepaald doel bij gegeven. Bijvoorbeeld minstens 50% voor een dagbesteding, 10% een tijdelijke betaalde aanstelling, 10% stage etc.**

Onze meedoen vanaf dag 1-aanpak geldt voor verschillende doelgroepen (Oekraïense ontheemden, statushouders en asielzoekers). Die vallen onder verschillende wettelijke kaders. Deze kaders hebben ook impact op de manier waarop deze verschillende doelgroepen worden begeleid. Daarbij verwijs ik u naar de eerder verzonden brief van het college over dit onderwerp.

Naast deze wettelijke kaders, hebben we als gemeente in onze aanpak bewust gekozen voor een prioritering. De mensen met een verblijfsvergunning die aan Arnhem zijn gekoppeld (statushouders) begeleiden we intensief naar betaald werk. Voor de doelgroepen die buiten Arnhem zijn gekoppeld of nog in afwachting zijn van (de uitkomst van) hun asielprocedure faciliteren we een koppeling met uitzendwerk. Dit doen we in samenwerking met Scalabor en Bureau AanZ. Oekraïense ontheemden komen over het algemeen vrij makkelijk zelf aan het werk en uit landelijke cijfers blijkt ook dat percentage werkenden bij Oekraïense ontheemden hoog ligt, alleen is de behoefte hierbij dat ze op hun eigen niveau willen werken. We onderzoeken momenteel de mogelijkheden hoe we hen hierbij kunnen begeleiden.

4) **In het stuk staat dat kinderen onder de 14 jaar in gastgezinnen wonen. Jongeren vanaf 15 jaar gaan naar kleine opvanglocaties van het COA waar persoonlijke begeleiding is. Komt het ook voor dat deze kinderen als ze 15 worden in het gastgezin blijven? Indien ja komt dat vaak voor en zorgt dit ervoor dat kinderen onder de 15 jaar langer moeten wachten voor een plek in Arnhem met een gastgezin?**

Aangezien dit cijfers van COA en Nidos betreft, beschikken wij hier niet direct over. We hebben de vraag uitgezet bij deze partners en komen hierop terug zodra we de cijfers hebben ontvangen.

Mocht je nog vragen hebben, dan hoor ik deze graag.

Groet, Nalan
0611123304

Van: Erik Lu
Verzonden: dinsdag 30 september 2025
Onderwerp: technische vragen Arnhem gastvrije stad

Beste Nalan,

Voor Arnhem gastvrije stad heeft de fractie Partij voor de Dieren nog een aantal technische vragen.

Mochten deze voor de raadskamer van morgen beantwoord kunnen worden zou dat ons heel erg helpen met de juiste politieke vragen stellen morgen en scheelt dat tijd tijdens de raadskamers. Mocht het niet lukken begrijpen wij dat ook.

1) p.12. Meedoen vanaf dag 1 onderdak en zorg is geregeld; hoe zit het met geestelijke gezondheidszorg? Met name voor mensen met oorlogstrauma of gerelateerde ervaringen is dit van uiterst belang.

2) p.23: Aanvragen voor activiteiten gaan via Rozet. Gaat dit digitaal of kan dit fysiek? Worden deze activiteiten in alle Rozet vestigingen georganiseerd of alleen die van het centrum vlakbij Centraal station.

3) 5.; kunnen werken vanaf dag 1. Is hier een prioritering of bepaald doel bij gegeven. Bijvoorbeeld minstens 50% voor een dagbesteding, 10% een tijdelijke betaalde aanstelling, 10% stage etc.

4) In het stuk staat dat kinderen onder de 14 jaar in gastgezinnen wonen. Jongeren vanaf 15 jaar gaan naar kleine opvanglocaties van het COA waar persoonlijke begeleiding is. Komt het ook voor dat deze kinderen als ze 15 worden in het gastgezin blijven? Indien ja komt dat vaak voor en zorgt dit ervoor dat kinderen onder de 15 jaar langer moeten wachten voor een plek in Arnhem met een gastgezin?

Vriendelijke dank alvast.

Met vriendelijke groet,

Erik Lu

hij/hem
Gemeenteraadslid

Partij voor de Dieren Arnhem

arnhem.partijvoordedieren.nl

Van: Nalan Bas
Verzonden: woensdag 1 oktober 2025
Onderwerp: RE: technische vragen Arnhem gastvrije stad

Beste Erik,

Hierbij ook de reactie op vraag vier.

4. **In het stuk staat dat kinderen onder de 14 jaar in gastgezinnen wonen. Jongeren vanaf 15 jaar gaan naar kleine opvanglocaties van het COA waar persoonlijke begeleiding is. Komt het ook voor dat deze kinderen als ze 15 worden in het gastgezin blijven? Indien ja komt dat vaak voor en zorgt dit ervoor dat kinderen onder de 15 jaar langer moeten wachten voor een plek in Arnhem met een gastgezin?**

Zodra alleenstaande minderjarige vreemdelingen onder de 15 jaar zich melden in Ter Apel met een verzoek tot asiel, wordt direct contact opgenomen met Nidos in verband met het voogdijschap. Ter overbrugging worden deze kinderen tijdelijk ondergebracht bij gescreende opvanggezinnen in de regio rondom Ter Apel. Vervolgens worden zij binnen een week overgeplaatst naar een vast opvanggezin. Dit kan een gezin binnen hun eigen netwerk zijn, zoals familieleden, of een pleeggezin buiten het netwerk.

Kinderen die in een pleeggezin zijn geplaatst, hoeven niet als ze 15 jaar worden naar kleinschalige opvang te verhuizen. In de meeste gevallen verblijven deze kinderen tot hun 18e levensjaar in het opvanggezin, of totdat zij kunnen worden herenigd met hun ouders via gezinshereniging. Alleen kinderen die 15 jaar of ouder zijn op het moment dat ze naar Nederland komen, worden geplaatst in een kleinschalige opvanglocatie van het COA.

Op dit moment verblijven er in Arnhem 35 jongeren in opvanggezinnen van Nidos. Van deze groep zijn er vijf inmiddels 18 jaar of ouder. Deze jongvolwassenen kunnen, zodra zij een verblijfsstatus hebben gekregen en aan Arnhem zijn gekoppeld, in aanmerking komen voor kamerbewoning via woningdelen, mits zij voldoende zelfstandig zijn.

In het verleden is er sprake geweest van een tekort aan opvanggezinnen. Op dit moment is dit nagenoeg niet meer aan de orde. Door de dalende instroom van alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit Syrië, een groep die vaak jonger is dan 15 jaar, is de druk op de beschikbaarheid van opvanggezinnen afgenomen. Instroom nu is met name Eritrese jongeren die zijn meestal boven de 16 jaar als ze in Nederland aankomen.

NB: per abuis staat in het beleidskader dat "kinderen onder de 14 jaar in gastgezinnen wonen". Dit moet "onder de 15 jaar zijn" en zal in het definitieve beleidskader worden aangepast.

Ik vertrouw erop je hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Eventuele vragen hoor ik graag.

Groet, Nalan

Van: Nalan Bas
Verzonden: woensdag 1 oktober 2025
Aan: Erik Lu
Onderwerp: Re: technische vragen Arnhem gastvrije stad

Dag Erik,

En een reactie op deze laatste/vijfde vraag.

5) Houden wij bij welke ongedocumenteerde mensen in Arnhem zijn? Indien ja moeten wij deze gegevens verstrekken als overheidsinstanties hierom vragen?

Nee. Dit houden we niet bij.

Groet, Nalan

Van: Jeroen Kuijpers
Verzonden: donderdag 30 oktober 2025
Onderwerp: RE: in beslag genomen fietsen opgeknapt

Beste Erik,

In Arnhem worden dagelijks fietsen geruimd. Hiervoor zijn verschillende redenen, zwerf / weesfietsen, wrakken en fietsen die staan geparkeerd in een fiets parkeerverbod. Al deze fietsen gaan naar het fietsdepot van 2Switch. Via 2Switch kan de eigenaar tegen betaling de geruimde fiets ophalen.

Fietsen die na een bepaalde tijd niet worden opgehaald vervallen aan 2Switch, zij zijn op dat moment dus eigenaar van die fietsen. Veel fietsen worden vernietigd, de betere fietsen worden opgeknapt en o.a. te koop aangeboden in kringloopwinkels van 2 Switch. Indien men een andere bestemming wil geven aan die fietsen dient men in overleg te treden met 2Switch.

Met vriendelijke groet,

GEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 5465
6802 EL Arnhem

Jeroen Kuijpers

Bestuursadviseur Mobiliteit

Vakgroep Mobiliteit

Cluster Strategie, Beleid en Regie

ma, di, wo, do werkzaam

Van: Erik Lu
Verzonden: maandag 22 september 2025
Onderwerp: in beslag genomen fietsen opgeknapt

Beste Griffie,

Naar aanleiding van Arnhem Gastvrije Stad waarbij we fietsen geven aan mensen die gekoppeld zijn aan Arnhem heb ik een vraag over wat er gebeurt met fietsen in het algemeen die in beslag genomen worden in Arnhem. Ik zoek graag een ambtenaar die hierover gaat.

Ik lees dat een deel van de fietsen worden opgeknapt en gedoneerd, staat deze bestemming al vast? Of kunnen we een bestemming geven bijvoorbeeld aan mensen die gekoppeld zijn aan Arnhem en uitbreiden naar ongedocumenteerde mensen?

Groet,

Erik Lu

hij/hem
Gemeenteraadslid

Partij voor de Dieren Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- 17 september 2025: informatieve en meningsvormende bespreking
- **1 oktober 2025: vervolg meningsvormende bespreking**

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Roelen (SP), Jansen (ChristenUnie), Pape (VVD), Groot (CDA), Scholten (Volt), Brandts (D66), Noomen (GroenLinks), Berkelaar (PvdA), Ten Thij (PvdD), Groot (Arnhem Centraal).

De fracties van de PVV, FvD, Groep Van den Broek, DENK en BBA waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder); Bas, Smits (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De bespreking is gestart in de eerste termijn van de portefeuillehouder. De eerste termijn is afgerond. Ook de tweede termijn van de raadskamer en college zijn afgerond. De fracties SP en CDA overwegen een motie of amendement in te dienen.

Toezeggingen

- Wethouder Smeulders zegt toe de terugkoppeling en monitoring van de voortgang van de doelen uit het beleidskader op te nemen in de jaarlijkse P&C cyclus.
- Wethouder Smeulders zegt toe bij de raad terug te komen welke kansen en knelpunten aanvullende opvangvormen bieden zoals *take care bnb* en welke rol de gemeente kan bieden in het wegnemen van de drempels.
- Wethouder Smeulders zegt toe in gesprek te gaan met Arnhemse werkgeversorganisaties (Stab, PBA, Werkgeversservicepunt) hoe zoveel mogelijk Arnhemse ondernemers geïnformeerd kunnen worden over de mogelijkheden om nieuwkomers aan het werk te laten.
- Wethouder Smeulders zegt toe uiterlijk in Q1 2026 terug te komen op of het mogelijk is om fietsen toegankelijk te maken voor asielzoekers, zoals de regeling voor Arnhemmers met een bijstandsuitkering.

Conclusie

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid naar een bespreking van moties en amendementen.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

W. De Boef

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Arnhem, gastvrije stad’, het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn 2025-2035’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- 17 september 2025: informatieve en meningsvormende bespreking
- 1 oktober 2025: vervolg meningsvormende bespreking
- **19 november 2025: bespreking amendementen en moties**

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Roelen (SP), Jansen (ChristenUnie), Pape (VVD), Groot (Arnhem Centraal), Noomen (GroenLinks), Berkelaar (PvdA), Brandts (D66), Morrenhof (CDA), Hogenhout (PvdD), Scholten (Volt).

De fracties van BurgerBelang Arnhem, DENK, PVV, FvD en Groep Van den Broek de waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder)

Bespreking

De twee ingediende moties zijn gezamenlijk besproken en voorzien van een preadvies.

Motie 25M247	Spreid opvanglocaties over rijkere wijken in Arnhem	Preadvies: negatief
Motie 25M248	Bouw Arnhems surplus af en verdeel asielopvang op rechtvaardige wijze over de regio	Preadvies: negatief

Toezeggingen

Er zijn geen toezeggingen gedaan.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de bespreking van moties en amendementen is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende vergadering.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

D. Weijers

Verzonden: vrijdag 5 december 2025
Onderwerp: Betreft: Huisvesting kwetsbare jonge statushouders in kwetsbaar deel Malburgen

Geachte leden van de gemeenteraad van Arnhem,

Namens het Wijkplatform Malburgen Oost, Immerloo en Het Duifje een dringend verzoek.

Wij vragen uw uitdrukkelijke aandacht om jonge statushouders niet te huisvesten in de kwetsbare buurten van onze wijk. Deze buurten kampen met een stapeling van problematiek, waarbij nog meer extra druk op de leefbaarheid en veiligheid ongewenst en onverantwoord is.

In dat licht verzoeken wij u dringend om tijdens de eerstvolgende behandeling van het Beleidskader Arnhem – Gastvrije Stad twee amendementen in te dienen en deze te steunen. De amendementen staan in de bijgevoegde brief ondertekend door de voorzitter van het Wijkplatform toegelicht.

Wij vertrouwen erop dat u de zorgen van bewoners serieus neemt en bereid bent deze amendementen in te dienen en aan te nemen. Graag zijn wij bereid tot nadere toelichting.

Met hartelijke groet,

Namens het Wijkplatform Malburgen Oost, Immerloo en Het Duifje,

Michel Lammerse

Bewonersondersteuning Wijkbeheer Malburgen Immerloo Het Duifje
info@malburger.nl
www.malburger.nl

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel 'Vaststellen vervolg Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit het college B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming.

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Het college stelt voor
1. De afgeronde pilot ACDR nu over te laten gaan in een reguliere uitvoering voor een periode van drie jaar.
2. De rol voor de ACDR anders in te zetten, namelijk door bewustwording te creëren op in- en uitsluiting en stereotypering onder alle Arnhemmers.

Aandachtspunten

Besluitvormende bespreking
Dit onderwerp is als bespreekstuk geagendeerd voor debat en besluitvorming.

Eerdere besprekingen
- 28 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking

Contactgegevens

Portefeuillehouders:
Maurits van de Geijn

Ambtenaar
Mohammed Bencheikh
mohammed.bencheikh@arnhem.nl
+31263772046

Raadsadviseur
Robin Oosthout
robin.oosthout@arnhem.nl
+31625776491

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4617064

Onderwerp: Vaststellen vervolg Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme

Kernboodschap

Om discriminatie en racisme in onze stad te voorkomen en bestrijden, werken we samen met onze partners in de stad volop aan het actieplan Vrij zijn in Arnhem. Met de moties *21M297* en *22M156* heeft uw raad het college opgeroepen om naar het voorbeeld van de Landelijke coördinator Discriminatie en racisme een pilot uit te voeren in Arnhem. Wij hebben hier uitvoering aan gegeven in de vorm van de pilot Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR). Een jaar lang - van 1 oktober 2023 tot en met 1 oktober 2024 - heeft de ACDR ervaringen van discriminatie in de stad opgehaald. Naar aanleiding van hun eigen rapport en onze evaluatie, zijn we gekomen tot een voorstel voor het vervolg.

Voorstel

1. De afgeronde pilot ACDR nu over te laten gaan in een reguliere uitvoering voor een periode van drie jaar.
2. De rol voor de ACDR anders in te zetten, namelijk door bewustwording te creëren op in- en uitsluiting en stereotypering onder alle Arnhemmers.

Inleiding

Om discriminatie en racisme in onze stad te voorkomen en te bestrijden werken we samen met de Arnhemmers volop aan de uitvoering van het actieplan Vrij zijn in Arnhem. Met de pilot Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR) hebben wij hier een verdere impuls aan gegeven. De opdracht voor de ACDR was (zie raadsbrief 'start Arnhemse Coördinator Discriminatie en racisme' van 19 september 2023):

1) ophalen van signalen over racisme en discriminatie in de stad: wat is het beeld, hoe staat het ervoor?
2) op basis van deze brede verkenning en analyse: focus aanbrengen door het aantal thema's terug te brengen tot bijvoorbeeld een top-3. Dit zijn onderwerpen die op dit moment met name een impuls behoeven;
3) invulling geven aan deze impuls door aanbevelingen te doen aan de gemeente en andere organisaties (aanjager) en de uitvoering actief te volgen (waakhond).

Arnhem GEMEENTE

Deze pilot liep van 1 oktober 2023 tot en met 1 oktober 2024. Op 3 oktober 2024 heeft het ACDR-team een rapport aan de wethouder overhandigd, met hun bevindingen over de status van de stad en de aanbevelingen voor vervolg. De resultaten bevestigden ons beeld, onder andere dat discriminatie en racisme nog steeds een alledaags en wijdverspreid probleem is (in de bijlage is het verslag met de bevindingen ACDR toegevoegd).

De aanbevelingen van de ACDR zijn als volgt samen te vatten;

Een effectieve aanpak van discriminatie vereist bewustwording, representatie, gelijkwaardige behandeling en structurele samenwerking. Belangrijke punten:

1. Discriminatiemeldpunt: Vergroot diversiteit in het meldpuntteam en versterk kennis over intersectionaliteit.
2. Inclusieve sociale normen: Gebruik inclusieve taal en geef onderwijs een voorbeeldrol.
3. Bewustwording en vaardigheden: Zet in op omstandertraining, dialoog en gezamenlijke actie.
4. Samenwerking en vertrouwen: Vermijd versnippering, vergroot transparantie en betrek diverse partners gelijkwaardig.
5. Rol van de ACDR:

- Voortzetten en versterken, met een onafhankelijke, autonome en slagvaardige positie.
- Vergroot capaciteit, budget en doorzettingsmacht voor structurele impact in Arnhem.

Kortom: structurele discriminatie vraagt om inclusieve beleidsvoering, sterke coördinatie en blijvende inzet van zowel gemeente als inwoners.

Wij hebben de pilot geëvalueerd, waarbij we onze partners in kwalitatieve interviews hebben bevraagd hoe zij de rol van de ACDR beleefden en welke aanbevelingen zij hebben voor vervolg. (zie evaluatierapport ACDR in de bijlage).

Bij deze pilot is ook geconstateerd dat het maatschappelijk werkveld steeds meer bestaat uit een gebalanceerd krachtenveld van organisaties, werkgroepen en instituten. Elk van deze partijen levert vanuit zijn eigen rol een bijdrage aan het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van inclusie.

Zo spelen Vizier-Oost (tegenwoordig onderdeel van discriminatie.nl) en de politie een grote rol bij het signaleren, registreren en opvolgen van meldingen van discriminatie op alle gronden. Het Regenboogoverleg is bepalend in het signaleren van LHBTIQ+-problematiek en voert daarnaast interventies uit via de Regenboogagenda. Op vergelijkbare wijze richt de werkgroep Arnhem tegen Racisme zich steeds nadrukkelijker op het thema racisme en het koloniaal- en slavernijverleden.

Het APCG (Arnhems Platform Chronisch Zieken en Gehandicapten) en stichting Bijzonder in Arnhem vervullen binnen Arnhem een vergelijkbare rol op het gebied van validisme (discriminatie van mensen met een beperking) en zetten zich in voor het bevorderen van toegankelijkheid in de stad.

De gemeente Arnhem vervult bij al deze bewegingen een coördinerende en faciliterende rol. Daarnaast zijn we verantwoordelijk voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid op deze thema's. In deze rol onderhoudt het team vanzelfsprekend een hechte relatie met de genoemde partners. Ook

heeft de gemeente een aanjagende functie, gericht op het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van inclusie.

Op basis van de aanbevelingen van de ACDR, de evaluatie van de pilot, maar ook rekening houdend met het krachtenveld waarin de ACDR gaat opereren, zijn wij gekomen tot uitgangspunten voor de nieuwe opdracht voor het vervolg van de ACDR:

De ACDR:
- bereikt een breed publiek, meer dan de bekende groepen die al bereikt worden op het thema.
- wordt een verbinder die verhalen van Arnhemmers een platform geeft.
- geeft ruchtbaarheid aan inspanningen en activiteiten van partners uit de stad en die van de gemeente.
- deelt nieuwe kennis uit bijvoorbeeld rapporten en onderzoeken.
- gaat zelf geen onderzoek of projecten uitvoeren.
- heeft geen overlap met bijvoorbeeld het meldpunt voor discriminatie (Vizier) en/of de regionale ombudspersoon.
- Het is een functie voor een langere termijn (twee tot drie jaar).
- Het gaat om een parttime functie van één tot anderhalve dag per week.

Met de nieuwe opdracht sluiten we aan bij de aanbevelingen uit het verslag van bevindingen van de ACDR, bij de aanbevelingen van de partners én zorgen we ervoor dat de opdracht van significante toegevoegde waarde is op alle inspanningen die reeds in de stad gedaan worden.

Beoogd effect

Het doel van de nieuwe opdracht van de ACDR is bewustwording creëren op in- en uitsluiting en stereotypering onder alle Arnhemmers. Hiermee is het beoogd effect dat wanneer Arnhemmers elkaar beter leren kennen (wij leven in bubbels), er meer begrip voor elkaar ontstaat.

Argumenten

1.1 *Een periode van drie jaar is noodzakelijk omdat structurele verandering tijd kost.*
Discriminatie en racisme zijn hardnekkige maatschappelijke vraagstukken die niet met kortlopende initiatieven zijn op te lossen. Een langere termijn biedt ruimte om partnerschappen te versterken, duurzame netwerken op te bouwen en vertrouwen te creëren in deze functie. Daarnaast maakt dit het mogelijk om voortgang goed te monitoren, tussentijds bij te sturen en op basis van geleerde lessen de impact te vergroten.

2.1 *Een ACDR voor **alle** Arnhemmers*
De keuze om de ACDR breder in te zetten op bewustwording rond in- en uitsluiting en stereotypering komt voort uit de wens om de functie toegankelijker te maken voor álle Arnhemmers. Veel inwoners ervaren discriminatie niet als een direct of persoonlijk thema, terwijl zij wél – vaak onbewust – onderdeel zijn van mechanismen van uitsluiting of zelf vooroordelen hebben. Door het gesprek breder te voeren en bewustwording centraal te stellen, verlagen we de drempel om betrokken te raken. Dit bevordert de dialoog tussen groepen, voorkomt polarisatie en draagt bij aan een inclusieve stadscultuur waarin iedereen

zich aangesproken en verantwoordelijk voelt.

De invulling van de opdracht is aanvullend en van toegevoegde waarde op de bestaande inspanningen van partners en gemeente. De afgelopen jaren hebben onze partners en de gemeente zich ontwikkeld op het thema discriminatie en racisme, waardoor de rol van de ACDR een andere invulling nodig heeft dan de pilot had. In de pilot ging het vooral om het ophalen van ervaringen uit de stad en het peilen hoe de stad ervoor stond. Dankzij deze informatie zien we dat we een aanvullende inzet van de ACDR nodig hebben. Hiermee voorkomen we tevens overlap met het discriminatiemeldpunt (Vizier) of de ombudsman.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Langere looptijd vraagt om continuïteit en middelen.*
Een langere looptijd vraagt om structurele middelen en bestuurlijke continuïteit. Er is een risico dat zonder tussentijdse evaluatie de effectiviteit onvoldoende wordt bewaakt. Ook kunnen maatschappelijke en politieke ontwikkelingen gedurende drie jaar verschuiven, wat flexibiliteit vraagt in de invulling van de rol.

2.1 *Minder focus op discriminatie.*
De verbreding van de focus kan ten koste gaan van specifieke aandacht voor acute of structurele vormen van discriminatie. Daarnaast bestaat het risico dat de inzet als te abstract wordt ervaren of onvoldoende aankomt bij doelgroepen die juist bewustwording nodig hebben.

Participatie

Bij de totstandkoming van de nieuwe opdrachtomschrijving voor het vervolg, zijn de partners nauw betrokken geweest. Tegen het einde van de pilot hebben we betrokken partners via kwalitatieve interviews gevraagd hun ervaringen, bevindingen en aanbevelingen te delen. Op basis van deze resultaten hebben wij een voorstel voor het vervolg opgesteld. Dit voorstel hebben we eerst aan dezelfde partners voorgelegd en we hebben hen om feedback gevraagd. Deze hebben we verwerkt in het voorstel dat we nu aan uw raad voorleggen.

Financiën

De beoogde kosten worden gedekt door de structurele middelen die uw raad beschikbaar heeft gesteld conform amendement 24A36.

In dit voorstel voor de continuering van de ACDR gaan we er vanuit dat anders dan de pilot, er geen ondersteunend team benodigd is voor het uitvoeren van deze rol. Dat wil zeggen dat we de volgende kosten verwachten te maken voor de uitvoering van deze functie;
Uitgaande van een tarief van € 125,00 per uur over 44 werkweken en een beschikbaarheid van één dag per week van 8 uur; dit maakt € 44.000 euro

Overige kosten voor communicatie en overhead bedragen € 15.000.

Uitvoering

Om de vervolgfase van de functie voortvarend te starten, zetten we de eerste stap in de uitvoering door te beginnen met het wervingstraject. We stellen een open, transparante en inclusieve wervingsprocedure op, waarin de functie-inhoud, het gewenste profiel en de selectiecriteria helder worden gecommuniceerd. Daarbij betrekken we diverse interne en externe partners om draagvlak en representativiteit te waarborgen. De werving vormt de opmaat naar een zorgvuldig ingerichte uitvoeringsfase waarin de ACDR in het najaar 2025 aan de slag kan met de gestelde doelen.

Communicatie

Een zorgvuldige communicatieaanpak is essentieel om de vernieuwde rol en opdracht van de ACDR duidelijk te positioneren. We ontwikkelen een toegankelijke en inclusieve boodschap die aansluit bij uiteenlopende doelgroepen in de stad, met bijzondere aandacht voor groepen die zich normaal gesproken minder aangesproken voelen door het thema discriminatie. We benutten bestaande netwerken, (digitale) kanalen van de gemeente en partners in de stad om breed te informeren, interesse te wekken en betrokkenheid te stimuleren.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Verslag ACDR - Zichtbaar maken wat onzichtbaar is - september 2024
- Evaluatierapport ACDR – Gemeente Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4617064

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 juni 2025;

gelet op artikels 147, 149, 160 en 169 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De afgeronde pilot ACDR nu over te laten gaan in een reguliere uitvoering voor een periode van drie jaar.
2. De rol voor de ACDR anders in te zetten, namelijk door bewustwording te creëren op in- en uitsluiting en stereotypering onder alle Arnhemmers.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Arnhemse Coördinator
Discriminatie&Racisme

VERSLAG VAN BEVINDINGEN

‘Zichtbaar maken wat onzichtbaar is’

september 2024

INHOUD

Inleiding	5
Identiteit in transitie: het is tijd voor een ander verhaal	9
Plan van aanpak	10
Man met een missie	15
Aanpak van het onderzoek	16
Wij zijn echte omdenkers	19
Onderzoeksresultaten	20
De kracht van luisteren	25
Conclusie en aanbevelingen	26
Bijzondere mensen, bijzondere plek: Brownies&downieS	33
Bijlagen	37

Inleiding

Arnhem is een stad vol diversiteit. Verschillende culturele achtergronden, levensbeschouwingen, genderidentiteiten en leeftijden vormen samen het levendige karakter van de stad. De gemeenteraad van Arnhem heeft de duidelijke ambitie uitgesproken om een inclusieve stad te zijn.
Een plek waar iedereen wordt gezien, gehoord, gewaardeerd, en zich veilig voelt. Een stad waar gelijkwaardigheid de norm is en iedereen dezelfde kansen krijgt. Deze visie is in 2022 vastgelegd in het Actieplan 'Vrij zijn in Arnhem'. Het daaropvolgende Uitvoeringsplan 'Vrij zijn in Arnhem 2022-2023' biedt concrete maatregelen om discriminatie en racisme aan te pakken en te voorkomen. Een van de acties in het uitvoeringsplan is het benoemen van een coördinator om de aanpak van discriminatie en racisme te versterken. In de motie wordt de ambitie van de gemeenteraad helder verwoord:

- Een Arnhemse coördinator met bestuurlijke slagkracht moet dé manier zijn om racisme en discriminatie in de stad effectief aan te pakken.
- De coördinator moet fungeren als spin in het web en kan doelgericht racisme en discriminatie in Arnhem bestrijden.
- De effectiviteit van het beleid tegen discriminatie en racisme kan worden versterkt door een gecoördineerde aanpak, die zorgt voor een krachtiger uitvoering.

Deze ambitie kreeg vorm in de lancering van een pilotproject van een jaar. In de zomer van 2023 werd de Arnhemse coördinator tegen discriminatie en racisme aangesteld door de burgemeester en de wethouder Inclusie. Vanaf 1 september 2023 begon de coördinator met de voorbereidingen voor de officiële lancering. Naast de coördinator werd ook een strategisch adviseur ingeschakeld, evenals een communicatieadviseur en een project assistent. Op 6 oktober 2023 werd de Arnhemse coördinator, kortweg ACDR genoemd, officieel voorgesteld tijdens de 'Coming IN' week in Arnhem.

In de eerste gesprekken met de burgemeester en de wethouder Inclusie werd van gedachten gewisseld over de invulling van de rol van de ACDR. Deze gesprekken waren verkennend en lieten alle ruimte voor eigen invulling door de ACDR. Vanuit deze verkenning werden extra wensen aan de gemeentelijke behoefte toegevoegd. Zo ontstond de wens om de stad kritisch te spiegelen op het gebied van discriminatie en racisme en om de bestaande aanpak te versterken en verder aan te jagen. Uit het gesprek zijn de volgende wensen naar voren gekomen:

- Verzamel actief verhalen en ervaringen van de Arnhemse gemeenschap, inclusief inwoners, organisaties en instanties.
- Breng in kaart waar discriminatie plaatsvindt en hoe dit effectief aangepakt kan worden.
- Presenteer aan het einde van de pilot de bevindingen van de ACDR, inclusief de meerwaarde van de rol en aanbevelingen voor mogelijke voortzetting.
- Betrek verschillende organisaties, gemeenschappen en instanties in Arnhem om breed draagvlak te creëren en tot gezamenlijke oplossingen te komen.

Wij hebben de volgende doelstellingen voor deze pilot geformuleerd:

- Het zichtbaar maken van wat vaak onzichtbaar blijft door verhalen, signalen en ervaringen rondom discriminatie en racisme in Arnhem te verzamelen,
- Vanuit deze verhalen, signalen en ervaringen aanbevelingen te geven ter preventie en bestrijding van discriminatie en racisme,
- Aanbevelingen geven over hoe de rol van de ACDR kan bijdragen aan een versterkte, duurzame aanpak van discriminatie en racisme in Arnhem.
- De ACDR zal, op basis van de invulling van haar rol, aanbevelingen geven over wat nodig is om de ACDR meer kracht en positie te geven.

In dit verslag beschrijven we het uitvoeringsplan van de pilot. Een belangrijk onderdeel hiervan was het onderzoek naar de ervaringen van Arnhemmers met discriminatie en racisme. We presenteren in dit verslag onze belangrijkste bevindingen. Onze onderzoeksvraag is heel breed en Arnhemmers zijn ook allemaal verschillend. Voor de interviews hebben we bewust gekozen voor een diverse groep mensen met uiteenlopende achtergronden, om zo een brede kijk te krijgen op discriminatie en racisme in Arnhem. In ons verslag delen we ook vijf inspiratieverhalen. Dit zijn verhalen van mensen die door hun eigen discriminatie ervaring of wat zij in de samenleving zien, initiatieven hebben ontwikkeld om discriminatie en racisme tegen te gaan.

Door deze variëteit in ervaringen en verhalen laten we de obstakels én kansen die Arnhemmers tegenkomen zien. Elk van deze personen brengt unieke inzichten en ervaringen in, waardoor we een beeld kunnen schetsen van hoe discriminatie verschillende groepen raakt.

“Ik werk 24 uur betaald en 40 uur onbetaald, simpelweg om mijn beperking te managen. De hulp komt uit drie budgetten, maar de administratieve rompslomp maakt me juist meer beperkt en buitensluitend. Dat is wat je institutioneel validisme kunt noemen.”

Identiteit in transitie: het is tijd voor een ander verhaal

Als baby van net vier maanden oud reist Dong Hee Kim vanuit Korea naar Nederland. In haar adoptiepapieren staat dat zij in overeenstemming met beide Koreaanse ouders ter adoptie is aangeboden bij een Koreaans kindertehuis. Haar adoptiemoeder ziet het als haar taak als opvoeder om met Dong Hee samen op zoek te gaan naar haar ouders.

Zoektocht

Dong Hee: “Als twaalfjarig meisje volgde ik het advies van mijn adoptiemoeder, maar zelf keek ik er wel een beetje vreemd tegenaan. Dat had misschien ook te maken met het feit dat je er als kind gewoon bij wil horen. Wat moest ik met Korea en een familie waar ik niets van wist? Ik was toch ‘gewoon’ Nederlands?” Het waren de jaren ’90, internet was er nog niet, dus zocht de adoptiemoeder van Dong Hee contact met de adoptieorganisatie Wereldkinderen. De ouders zijn snel gevonden en er ontstaat een aantal jaren een briefwisseling tussen Dong Hee en een van haar drie zussen. Ze blijkt ook nog een jongere broer te hebben.

Wortels

“Dat verraste mij, want in mijn papieren stond nadrukkelijk dat mijn ouders om financiële redenen niet voor mij konden zorgen”, vervolgt Dong Hee. “In mijn late puberteit wilde ik niets weten van mijn afkomst. Het duurde tot 2007 voordat ik samen met mijn adoptieouders en mijn toenmalige vriend afreisde naar Korea. Wat daar gebeurde kan ik nog steeds niet goed bevatten. De geuren, het gevoel van thuiskomen, een enorm besef dat ik hier geworteld ben.” Dong Hee ontdekt dat haar familie een heel ander verhaal vertelt dan wat in de adoptiepapieren staat.

Misstanden

Dan verschijnt er in 2021 een rapport over structurele misstanden bij adopties. Voor Dong Hee het begin van een speurtocht in archieven en bij instanties in Nederland en Korea en gesprekken met andere geadopteerden in Nederland. En wat blijkt: bij veel adoptiepapieren blijkt ‘iets’ niet in orde, of zijn overheidsarchieven vernietigd. Dong Hee: “Ik ken meer dan 100 geadopteerde Nederlanders waarbij iets niet klopt. Door wat ik te weten ben gekomen, wil ik dat er een einde komt aan adoptie in z’n geheel. Het is tijd voor een ander geluid. Lange tijd was het verhaal dat Nederlandse echtparen die een kind uit arme landen hiernaartoe haalden, iets goed deden voor het kind. Maar waar niemand aan dacht, is dat wij alles kwijtraakten en dat onze families een kind verloren. Door ermee te stoppen kunnen we veel leed voorkomen. Wie zegt dat ik het niet gered had als ik in Korea was opgegroeid? Misschien niet zoals hier, maar is dat erg?”

Dong Hee koos ervoor haar oorspronkelijke namen weer te gebruiken. Haar Nederlandse naam, Stephanie, gebruikt ze nog wel, maar in combinatie met haar Koreaanse naam. Dong Hee: “Je voornaam veranderen moet via de rechtbank, is enorm ingewikkeld en kost veel geld. Je achternaam kun je alleen via het ministerie van Justitie met een Koninklijk Besluit wijzigen, zelfs als je kunt aantonen wat je oorspronkelijke achternaam is.” Dong Hee zou graag zien dat dat verandert. “Je naam is een belangrijk onderdeel van je identiteit. Het zou een hoop verdriet, frustratie en geld schelen als gemeenten de kosten vergoeden.”

Plan van aanpak

Voor deze pilot zijn verschillende deelprojecten in fases uitgevoerd. Het plan van aanpak is op 15 december 2023 besproken met de burgemeester Marcouch en wethouder Van der Geijn (zie infographic in bijlage 1). Tijdens dit overleg ontstond gezamenlijk het idee om aan het einde van de pilot een event te organiseren. De deelprojecten van de pilot zijn:

1. *Arnhem aan het woord*
   In deelproject 1 hebben we actief ervaringen van Arnhemmers over discriminatie en racisme opgehaald, samen met hun ideeën en aanbevelingen voor een preventieve aanpak. We voerden hiervoor diepte-interviews uit en verspreidden een online enquête. Een gedetailleerde toelichting op de opzet van het onderzoek volgt later in dit verslag.

2. *In alle hoeken van de stad*
   In deelproject 2 brachten we in verschillende delen van de stad diverse groepen mensen samen om ervaringen met discriminatie en racisme te delen. Deze bijeenkomsten vonden plaats op 29 februari en 23 mei 2024. Bij deze bijeenkomsten waren ca 50 personen aanwezig. Daarnaast organiseerden we informele, laagdrempelige gesprekken in buurthuizen en wijken (bijlage 2).

   Tijdens de dialoogsessies stond centraal dat alle meningen en ervaringen gehoord werden, om zoveel mogelijk informatie te verzamelen. Bij het vormgeven van het programma hebben we daarom de methode van het Transformatieve Model ingezet. Een kernprincipe hiervan is dat elke deelnemer aan het gesprek gehoord wordt en dat alle ervaringen gelijkwaardig worden behandeld. De begeleider zorgde voor een neutrale begeleiding van het proces en creëerde een veilige ruimte waarin iedereen zich vrij kon uiten.

   Het programma begon met een korte luisteroefening, zodat de deelnemers konden ervaren hoe het is om echt naar elkaar te luisteren zonder te onderbreken of in discussie te gaan. Vervolgens deelden de deelnemers ervaringen over discriminatie en racisme, zowel persoonlijke ervaringen als verhalen van anderen die ze hadden gehoord of waarvan ze getuige waren. De sessies sloten af met een gezamenlijke reflectie, waarin oplossingen werden aangedragen om discriminatie en racisme te verminderen.

3. *Programma De Week tegen Racisme*
   Voor de aanpak was het belangrijk om aan te sluiten bij bestaande structuren en herkenbare momenten in de stad. Het concept van de Arnhemse Stadsgesprekken, die in Rozet worden georganiseerd, bood een uitstekend platform voor een van de dialoogbijeenkomsten uit ons deelproject ´Alle hoeken van de stad´. In overleg met de organisatoren hebben we besloten om tijdens de Week tegen Racisme een stadsgesprek te organiseren. Het stadsgesprek met titel Racisme Voorbij was op dinsdag 19 maart 2024 in Rozet en werd fysiek en via livestream door ongeveer 80 mensen bijgewoond.

1 De gesprekken zijn begeleid door Nirupa Shantiprekash. Zij heeft ruim 30 jaar ervaring in het vakgebied diversiteit en inclusie met specifieke kennis op het gebied van racisme. Zij is werkzaam als adviseur, trainer en coach diversiteit, inclusie en empowerment. Daarnaast is zij opgeleid als mediator, dialoogbegeleider en systemisch werker.

Ons doel was niet alleen om verhalen te verzamelen, maar ook om bij te dragen aan meer kennis en bewustwording rondom deze thema's. Waar mogelijk, speelden we in op verzoeken om samen te werken. Een mooi voorbeeld hiervan is de vraag van het Montessori College om een gastles te verzorgen. In overleg met de docent hebben we dit omgezet naar een actie-onderzoek. De leerlingen doken, met het educatieve programma van Indifferent, dieper in de onderwerpen discriminatie, racisme en het slavernijverleden. Met deze kennis hebben zij op school individuele opdrachten uitgevoerd. Daarnaast kregen zij een training in interviewtechnieken. Gewapend met deze vaardigheden gingen ze op vrijdag 23 maart de Arnhemse markt op. Daar deelden ze onze vragenlijst uit en vulden deze, waar mogelijk, samen met marktbezoekers in. Hun inzet resulteerde in maar liefst 60 ingevulde vragenlijsten.

4. Communicatie – Van zichtbaarheid naar resultaat

Zichtbaarheid Versterken

Een belangrijk onderdeel van ons onderzoek was de gerichte communicatiestrategie, die van begin af aan consistent en helder is uitgevoerd. Door actief gebruik te maken van diverse kanalen zoals sociale media, de website, wijkkranten, en zowel lokale als landelijke media, hebben we een breed publiek weten te bereiken. Hierdoor is de zichtbaarheid van de ACDR aanzienlijk vergroot, waardoor inwoners, bedrijven en instellingen ons gemakkelijker konden vinden en benaderen. Dit leidde direct tot een hoge respons op onze oproepen voor interviews en enquêtes.

Dialoogbijeenkomsten

De dialoogbijeenkomsten, waarin we alle hoeken van de stad wilden bereiken, waren een belangrijk onderdeel van onze communicatiestrategie. Deze bijeenkomsten boden een platform voor direct contact met inwoners van Arnhem. Door persoonlijk in gesprek te gaan, konden we diepgaande verhalen en ervaringen ophalen die anders mogelijk onopgemerkt waren gebleven. Een voorbeeld hiervan was de bijeenkomst in Museum Arnhem, waar deelnemers openhartig spraken over hun ervaringen met discriminatie. Deze sessies zorgden niet alleen voor waardevolle input, maar versterkten ook het gevoel van betrokkenheid onder de deelnemers, wat hun bereidheid om hun verhalen te delen, vergrootte.

De rol van de enquête

Naast de dialoogbijeenkomsten vormde de enquête een andere pijler binnen onze strategie. Door een breder publiek te betrekken en anonieme inzendingen mogelijk te maken, hebben we aanvullende perspectieven verzameld die de gesprekken in de dialoogbijeenkomsten aanvulden. De enquête, die werd gepromoot via verschillende communicatiekanalen, zorgde voor een brede respons en een diversiteit aan stemmen in ons onderzoek. Dit heeft ervoor gezorgd dat we een representatief beeld kregen van de ervaringen en opvattingen in Arnhem rondom discriminatie en racisme.

5. Inspirerende verhalen
   Binnen ons onderzoek hebben we gekozen om specifieke inspirerende verhalen uit de Arnhemse samenleving te verzamelen. Deze verhalen, zoals dat van Rosaly Kleis van Brownies & DownieS, worden gebruikt om in het onderzoeksrapport een concreet beeld te schetsen van hoe discriminatie en racisme zich manifesteren in het dagelijks leven. Deze verhalen dienen als illustratieve voorbeelden in het rapport en zullen na publicatie ook online beschikbaar worden gesteld. Door deze verhalen te delen, willen we niet alleen de onderzoeksresultaten verrijken, maar ook anderen aanmoedigen om na te denken over hun eigen ervaringen en omgeving. Dit draagt bij aan een bredere bewustwording en stimuleert een verdere dialoog binnen de gemeenschap.

   Resultaat van de communicatie
   De gekozen benadering en consistentie in onze communicatie hebben niet alleen de zichtbaarheid en betrokkenheid verhoogd, maar ook een gevoel van veiligheid en vertrouwen gecreëerd bij de doelgroepen. Dit was van groot belang om eerlijke en open gesprekken mogelijk te maken, wat wezenlijk bleek voor de diepgang van ons onderzoek. Door het strategisch gebruik van communicatie is het gelukt om wat eerst onzichtbaar was, zichtbaar te maken. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een gedegen verslag van bevindingen met concrete aanbevelingen voor de gemeente Arnhem.

Inspiratie en ondersteuning vanuit de experts

Tijdens de pilot hebben we veel inspiratie en ondersteuning gehaald uit gesprekken met diverse landelijke organisaties en experts, zoals de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme en het College voor de Rechten van de Mens. Gedurende het traject bleven we nauw in contact met de Nationale Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR) en zijn team. Hierdoor bleven we op de hoogte van hun aanpak en de landelijke ontwikkelingen op het gebied van discriminatie en racisme. In juni organiseerde de NCDR, op ons voorstel, een netwerk- en uitwisselingsbijeenkomst met de G10-gemeenten, die actief beleid voeren tegen discriminatie en racisme. Ook kregen we advies van onderzoeker Jurriaan Omlo, die ons vanuit zijn expertise ondersteunde. Hij heeft verschillende onderzoeken gedaan naar zowel alledaagse als institutionele vormen van discriminatie en racisme, en publiceerde over de rol van omstanders bij racisme.

**“Als zwarte moslima voel ik de pijn van discriminatie elke dag.
Tijdens mijn stage Social Work kreeg ik te horen: “We denken dat onze cliënten zich niet op hun gemak zullen voelen bij iemand zoals jij.”
Mijn hijab was genoeg reden voor hen om mij niet eens een kans te geven.”**

Oostdam

Man met een missie

Clarence Schipper, oprichter van Narc Nazorg, is een geboren en getogen Arnhemmer. Hij groeit op in de wijk Klarendal en is als kind veel in het buurtcentrum te vinden. Hij doet mee met spelletjes, kinderdisco's en richt zijn eigen hiphopgroepje op. Deze vroege betrokkenheid bij de samenleving legt de basis voor zijn latere werk: mensen mee laten doen in de samenleving. "Ik merkte dat samen dingen ondernemen echt bijdroeg aan mijn gevoel van 'happy zijn' als kind."

Jonge ondernemer

Op 18-jarige leeftijd begint Clarence samen met een vriend een fotostudio. Ze schrijven een ondernemingsplan, krijgen een lening van de bank en huren een pand. Een inbraak gooit roet in het eten: een groot deel van de apparatuur en een deel van de opbrengst wordt gestolen. Maar ondanks de moeilijkheden ziet Clarence er waardevolle lessen in, lessen over doorzettingsvermogen en veerkracht. Clarence: "Ons avontuur hield bijna op, maar we waren vastberaden." Zijn ervaringen in Klarendal en als jonge ondernemer leiden Clarence naar een carrière bij Rijnstad als jongerenwerker.

Hij ontdekt al snel dat hij meer bereikt door de straat op te gaan en direct contact te zoeken met jongeren. "Je moet naar ze toe. Alleen daar kun je ze helpen," legt hij uit. Met zijn aanpak weet hij verschillende jongeren naar het jongerencentrum te trekken en ontwikkelt hij succesvolle programma's, waaronder een mentorprogramma voor scholen. In 2021 besluit Clarence zijn vleugels verder uit te slaan en richt hij Narc Nazorg op, een organisatie gericht op de ondersteuning van ex-gedetineerden. Clarence heeft een duidelijke missie: een nieuwe kans voor ex-gedetineerden.

Eigen ervaring

Hij gebruikt zijn persoonlijke ervaringen en professionele achtergrond om deze doelgroep te helpen opnieuw zijn plaats in de samenleving te vinden. "Ik groeide op in een omgeving met veel drugs en criminaliteit. Dat maakte me bewust van de noodzaak van goede begeleiding," zegt hij. "Ik heb van heel dichtbij gezien wat zo'n omgeving met mensen kan doen." Zijn ouders zorgden voor een liefdevol gezin en hielpen hem op het rechte pad te blijven. En nu doet hij hetzelfde voor anderen. "Met Narc help ik ex-gedetineerden met praktische zaken zoals huisvesting, werk en het opbouwen van een ondersteunend netwerk. Ik werk samen met de gemeente, reclassering en lokale ondernemers die bereid zijn mensen met een 'krasje' een nieuwe kans te geven."

Het doel is simpel: zorgen dat deze mensen niet terugvallen in oude patronen, maar sterker uit hun detentie komen en weer volwaardig meedraaien in de maatschappij. "Wat ik nu heb, is beter dan wat ik had. Dat gevoel wil ik ze geven," zegt hij. De aanpak van Clarence is krachtig: hij biedt perspectief. Of het nu gaat om een plek om te wonen, een baan of een netwerk van steun, Clarence zorgt ervoor dat ex-gedetineerden de middelen en het vertrouwen hebben om een nieuwe start te maken. Zijn persoonlijke verhaal en betrokkenheid maken hem een rolmodel voor velen.

Advies aan gemeente

Door zijn ervaring met verschillenede instanties heeft Clarence ook een duidelijk advies voor de gemeente: "Kijk naar initiatieven die zich al bewezen hebben. En dan niet per definitie alleen maar initiatieven van gevestigde partijen, maar vooral ook naar burgerinitiatieven en faciliteer die wat vaker."

Aanpak van het onderzoek

Voor het ophalen van verhalen, signalen en ervaringen in Arnhem hebben we gekozen voor een combinatie van kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Het gaat hier niet om een wetenschappelijk onderzoek, maar een praktijkgerichte en explorerende studie. In het kwalitatieve deel voerden we diepte-interviews met individuen met een semigestructureerde vragenlijst. Daarnaast organiseerden we dialooggesprekken met verschillende groepen. Het kwantitatieve deel bestond uit een online enquête.

De diepte-interviews werden gehouden met Arnhemmers met diverse achtergronden. Elk gesprek werd geopend met een introductie door de ACDR, waarin de pilot en het doel van het gesprek werden toegelicht. We hebben alle geïnterviewden vertrouwelijkheid en anonimiteit gegarandeerd, gezien de privacyoverwegingen en de gevoeligheid van het thema. Naast de gesprekken met Arnhemse inwoners, hebben we ook interviews gedaan met mensen en organisaties buiten de Arnhemse gemeenschap. In totaal hebben we 50 diepte-interviews afgenomen. Om een indruk te geven van de manier waarop de interviews hebben plaatsgevonden, is een reportage hiervan toegevoegd (zie bijlage 3).

We zijn begonnen met gesprekken met mensen die ons benaderden naar aanleiding van de introductie en lancering van de ACDR. Naarmate de pilot vorderde, kwamen we in contact met steeds meer Arnhemmers die zelf het initiatief namen voor een gesprek. Naast deze gesprekken voerden we ook gesprekken met sleutelfiguren en organisaties in Arnhem, waaronder enkele partnerorganisaties van de gemeente. Andere geïnterviewden bereikten we via het netwerk van de gemeente, persoonlijke contacten en social media. We gebruikten ook de sneeuwbalmethode, waarbij we geïnterviewden vroegen om ons in contact te brengen met anderen die mogelijk interesse hadden in een gesprek.

Om ons bereik en de representativiteit te vergroten, hebben we daarnaast een online vragenlijst opgezet. Deze verspreidden we via al onze communicatiekanalen en onder de geïnterviewde personen en organisaties, met het verzoek de vragenlijst in hun netwerk te delen. In totaal vulden 192 personen de vragenlijst in.

Zowel in de diepte-interviews als in de online vragenlijst zijn de volgende vragen gesteld:

1. Wat vind je ervan dat Arnhem een coördinator heeft aangesteld tegen discriminatie en racisme?
2. Hoe zit onze samenleving volgens jou erbij als het gaat om discriminatie en racisme? Wat speelt er volgens jou in onze stad Arnhem? Wat valt het meest op volgens jou?
3. Heb je zelf ervaring met discriminatie en wat wil je met ons delen daarover? Wat heb je met deze ervaring gedaan? (melden, praten, niets, anders)
4. Wat kan volgens jou werken bij het voorkomen en bestrijden van discriminatie? Wat heb je zelf eens toegepast dat volgens jou heeft geholpen?
5. Als jij het voor het zeggen had, wat zou je als eerst aanpakken? Wie/ welke organisatie zou je dan (aan)spreken?
6. Is er iets wat je mij (de ACDR) wilt meegeven?

“Discriminatie is altijd een deel van ons leven geweest, van mijn (voor)ouders tot mijn eigen kinderen. Op school mochten andere kinderen niet met de onze spelen of naar ons huis komen, alleen omdat we in een woonwagenkamp wonen.”

Scootbezorgd
SCOOTBEZORGD.NL

Wij zijn echte omdenkers

De voormalige koepelgevangenis is de thuisbasis voor Scootbezorgd. Pakketjes en brieven worden hier gesorteerd en aan de bezorgers meegegeven. Toch is dit bepaald geen bezorgdienst die je kunt vergelijken met DHL of PostNL. Bij Scootbezorgd rijden bezorgers met een scootmobiel, 100% elektrisch én met een sociale taak. De bedenkers van dit unieke concept zijn Frouke Engel (27) en Myrthe Rosema (25). Ze leerden elkaar kennen tijdens hun studie product design bij ArteZ.

Rollator

Beiden hebben een warm en sociaal hart en een scherp oog voor de maatschappij. “Het idee was eigenlijk zo geboren”, begint Myrthe. “Omdenken is iets waar wij een uitdaging in zien. Zo had mijn moeder een vrij lompe rollator in de woonkamer staan. Die was voor mij al meteen een inspiratie-bron: hoe kun je van een hulpmiddel iets maken waardoor je er meer voordeel uit haalt?” En zo werd ook het zaadje geplant voor de bezorgservice. Na de afronding van hun studie hielden de twee contact. Frouke: “We vinden dezelfde dingen belangrijk. Zoals het sociale aspect van onze bezorgdienst met scootmobielen. Het is niet alleen een hulpmiddel dat je anders inzet, de mensen die ermee rijden hebben op deze manier ook een actieve rol in de maatschappij. Het sociale aspect zie je ook duidelijk terug bij onze bezorgers, ze maken altijd tijd voor een praatje.”

Gezamenlijkheid

Gelijkwaardigheid is een rode draad in de bedrijfsvoering: “We betrekken de bezorgers eigenlijk overal bij”, vervolgt Frouke. Zo zijn we nu met bedrijfskleding bezig en praten de bezorgers mee over wat zij prettig vinden om te dragen.” Voordat het bedrijf echt van start ging, zijn ze begonnen met een pilot. Myrthe: “We wilden zeker weten dat we het juiste doen. Als we toen van onze bezorgers hadden gehoord dat ze het toch niet zagen zitten, dan waren we niet doorgegaan.” Maar het tegendeel is waar. De bezorgers zijn dolenthousiast en er is inmiddels een wachtlijst van mensen die dit werk willen doen. Scootbezorgd is dus geen standaard bezorgdienst, maar ook geen liefdadigheidsorganisatie; bezorgers voeren het werk voor onze opdrachtgevers zo zelfstandig mogelijk uit. Frouke: “Bij ons moet ook gewoon geld verdiend worden, alleen doen we dat wel een op een andere en vooral inclusieve manier. Dat maakt het voor instanties soms ook lastig om ons in een hokje te plaatsen.”

Vreemde eend

Op dit moment zijn er drie vaste bezorgers actief en is er een flexibele schil van mensen die tijdens piekmomenten bijspringen. Het bezorgen gaat prima, maar er zijn ook wel de nodige organisatorische hobbels te nemen. “We lopen vooral tegen regels van instanties aan omdat we een vreemde eend in de bijt zijn. Alleen al het verzekeren van een scootmobiel blijkt een ingewikkelde kwestie.”

Ook is niet zo dat iedereen positief reageert op het concept. Myrthe: “Zo worden we soms niet serieus genomen en denken mensen dat wanneer het regent onze bezorgers niet komen opdagen. Onzin natuurlijk. Regen of niet, er is nog nooit een brief of pakket te laat bezorgd.” Nu het bedrijf in Nederland steeds bekender wordt, krijgen ze ook steeds meer vragen van bezorgers uit andere steden. Frouke: “Onze naamsbekendheid groeit, er zijn steeds meer bedrijven die ons weten te vinden. Uiteindelijk is onze ambitie om in alle Nederlandse steden bezorgers in te zetten.”

Onderzoeksresultaten

Een overgrote meerderheid van de respondenten gaf in de enquête aan het belangrijk te vinden dat Arnhem een coördinator heeft aangesteld om discriminatie en racisme tegen te gaan. Dit is weergegeven in figuur 1 hieronder.

1. Wat vindt u ervan dat Arnhem een coördinator heeft voor bestrijding van discriminatie en racisme?

192 Antwoorden

Heel belangrijk	121
Belangrijk	56
Neutraal	11
Onbelangrijk	1
Heel onbelangrijk	3

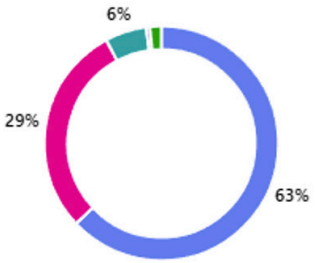

Tijdens bijna alle gevoerde gesprekken werd positief gereageerd op de pilot waarin Arnhem een coördinator heeft aangesteld voor de thema's discriminatie en racisme. De personen en organisaties die wij spraken, hebben goed zicht op, of zelf ervaring met discriminatie en racisme. Voor een groot deel van de respondenten die aan de enquête deelnamen, ligt dat anders. Zo heeft bijna één op de drie geen zicht op discriminatie in Arnhem. De meeste mensen geven echter aan dat zij vaak discriminatie waarnemen. Dit is weergegeven in figuur 2 hieronder.

2. Wat ziet u in Arnhem gebeuren rondom discriminatie?

192 Antwoorden

Ik heb er geen zicht op	63
Ik zie weinig discriminatie	22
Het valt mee met discriminatie in Arnhem	26
Ik zie vaak discriminatie in Arnhem	81

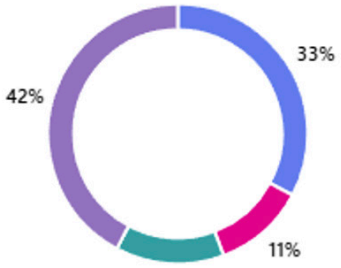

Discriminatie kan op verschillende gronden plaatsvinden. Uit de enquête blijkt dat respondenten vooral discriminatie zien op basis van religieuze achtergrond of levensovertuiging, etniciteit en culturele achtergrond. Ook in de diepte-interviews worden deze gronden eveneens het vaakst genoemd (zie figuur 4).

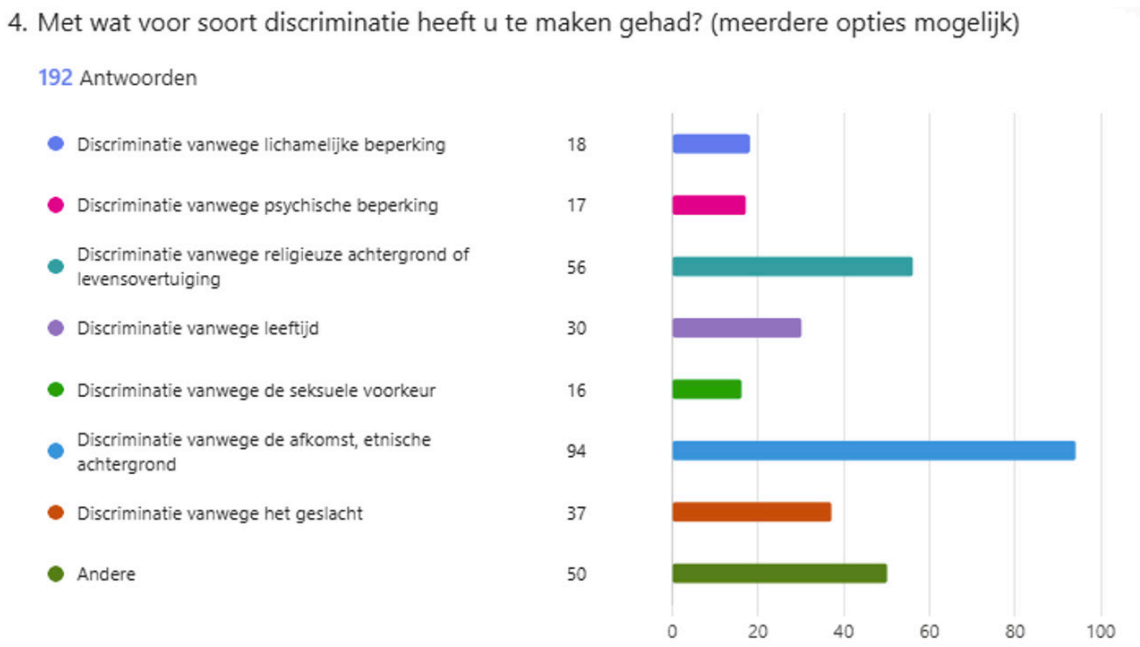

Zowel de diepte-interviews als de online vragenlijst laten zien dat intermenselijke en institutionele discriminatie het vaakst voorkomen bij mensen met een migratieachtergrond, een religieuze achtergrond of een fysieke beperking. Wanneer we inzoomen op de eerste twee discriminatiegronden, blijkt dat vooral mensen met een donkere huidskleur en moslims het vaakst te maken hebben met discriminatie. De gedeelde verhalen maken duidelijk dat het hierbij vaak gaat om openlijke, discriminerende acties, die door onderzoekers worden bestempeld als racisme. Wat betreft mensen met een fysieke beperking, zien we dat zij bij vrijwel iedere dagelijkse handeling afhankelijk zijn van anderen of instanties. Dit kost veel tijd en energie, wat hun deelname aan de samenleving bemoeilijkt. Deze vorm van discriminatie staat bekend als validisme.

Uit de interviews, gesprekken en de enquête blijkt dat discriminatie in de interactie tussen mensen een alledaags verschijnsel is en in veel verschillende domeinen voorkomt. De gedeelde ervaringen gaan over de dagelijkse omgang in de eigen buurt, in openbare ruimtes, op school en op het werk. Daarnaast zijn er verhalen die wijzen op signalen dat er mogelijk ook sprake is van institutionele discriminatie binnen de gemeentelijke organisatie en Arnhemse organisaties. Uit de enquête blijkt dat respondenten vooral discriminatie ervaren op de arbeidsmarkt, in het onderwijs, in de publieke ruimte en online (zie figuur 5).

5. Waar heeft u discriminatie meegemaakt? (meerdere opties mogelijk)

192 Antwoorden

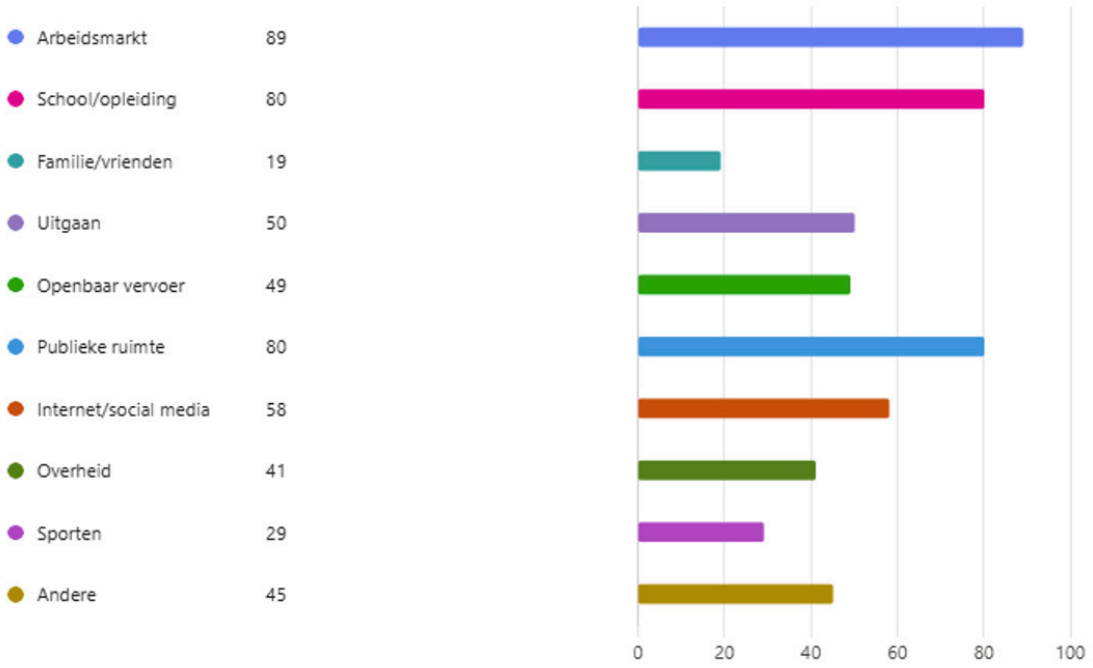

Op de vraag hoe mensen omgaan met hun ervaring met discriminatie, kregen we uiteenlopende reacties. De meeste mensen die we in de diepte-interviews spraken, wisten vaak bij welke instanties zij terecht konden en waren assertief genoeg om de discriminatie aan te kaarten. Tegelijkertijd hoorden we ook verhalen van mensen die zich volledig machteloos voelden. In zulke situaties maakte het niet uit hoe goed iemand voorbereid was, of ze gelijk hadden, de juiste wegen kenden, of de taal beheersten. Uit de enquête blijkt dat respondenten vaak niets hebben ondernomen na een ervaring van discriminatie. Wanneer er wel actie werd ondernomen, spraken ze meestal de discriminerende persoon aan of bespraken het met familie of vrienden. Opvallend weinig respondenten deden melding bij officiële instanties (zie figuur 6).

6. Wat heeft u gedaan nadat u werd gediscrimineerd? (meerdere opties mogelijk)

192 Antwoorden

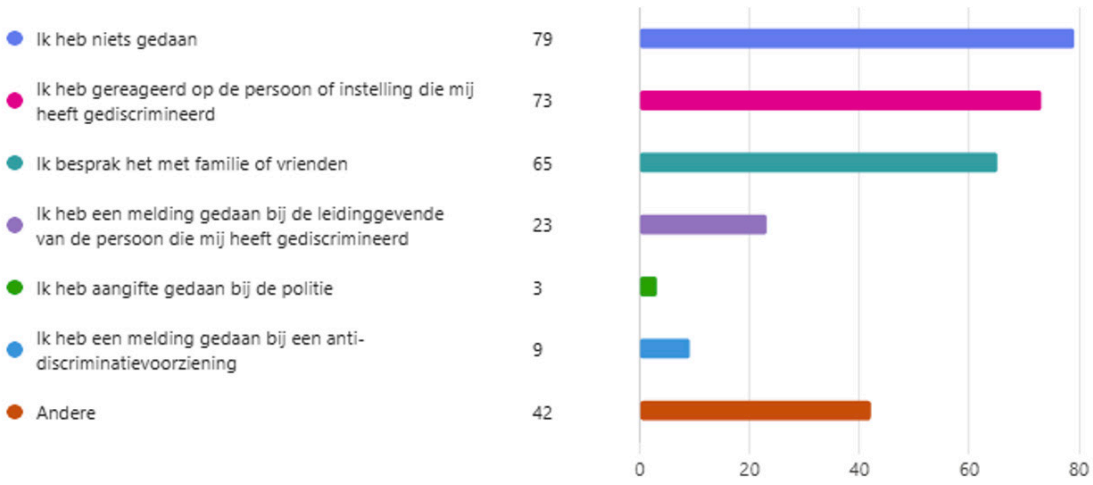

De enquête laat zien dat 57% van de respondenten niet weet waar ze discriminatie kunnen melden. Tegelijkertijd weten 43% van de respondenten wel het meldpunt te vinden (zie figuur 7).

Hoewel veel geïnterviewden bekend zijn met het meldpunt, besluiten velen toch geen melding te doen. De redenen hiervoor variëren, maar hebben wel vaak te maken met negatieve ervaringen met het meldpunt of een gebrek aan vertrouwen in de expertise. Een gebrek aan diversiteit onder de medewerkers wordt genoemd, wat in hun beleving invloed heeft op het gevoel van representatie en vertrouwen om ervaringen te delen.

In de enquête is ook gevraagd hoe mensen reageren als omstanders wanneer ze discriminatie van anderen waarnemen. De meeste respondenten geven aan dat ze iets hebben gedaan. Een kleiner deel heeft de gediscrimineerde persoon aangemoedigd om zelf actie te ondernemen (zie figuur 8).

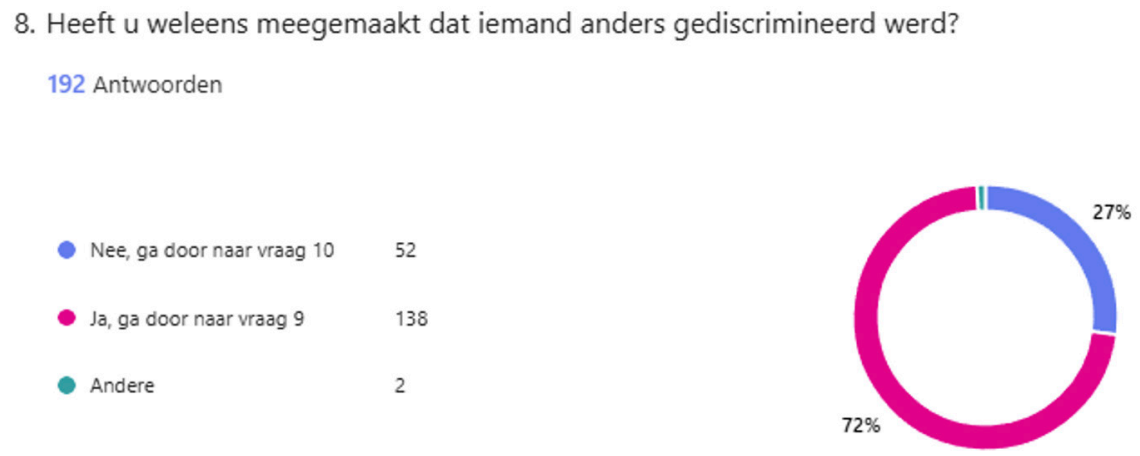

Een volledig overzicht van de enquête is toegevoegd in bijlagen 4 en 5.

Met het deelproject “In alle hoeken van de stad” (de dialoogbijeenkomsten) hebben we deze thema’s op een andere manier kunnen bespreken. Tijdens deze sessies zorgde het delen van de verhalen met elkaar, voor meer verhalen en een gevoel van her- en erkenning. De gekozen methodiek en de deskundigheid van de dialoogbegeleider maakte hierin het verschil. Deze opzet sloeg goed aan bij de deelnemers, en er werden diepgaande persoonlijke ervaringen gedeeld. Ook in deze verhalen kwamen discriminatie op basis van huidskleur, etnische achtergrond en religie het vaakst naar voren. Wel moet worden opgemerkt dat deze groep, vergeleken met andere benadeelde groepen, vaker aanwezig was om hun ervaringen te delen. Tijdens de dialoogbijeenkomsten hebben we in totaal met 130 mensen gesproken.

AND
I THINK TO
myself
WHAT A
wonderful
WORLD

De kracht van luisteren

Met een lach op haar gezicht opent de altijd vriendelijke Dounia de deur van ‘De Kansenfabriek’. Hier ontmoeten Arnhemmers elkaar, en écht iedereen is welkom. Dounia loopt al enige tijd in de wijk Het Broek rond, kent de mensen en weet ze veel Arnhemmers uit de buurt te porren voor een activiteit. Ze ziet een uitdaging in het verbinden van mensen. ‘Er ontstaat iets moois als je je verdiept in het verhaal van de ander. Door vragen te stellen en te luisteren kom je dichter tot elkaar.’

Droom wordt werkelijkheid

Dounia’s reis naar de zorg begon niet vanzelfsprekend. Ze werkte elf jaar lang als projectmanager in een commerciële kantooromgeving, maar een diepgewortelde wens om in de zorg te werken blijft haar achtervolgen. “Toen ik jong was, luisterde ik vooral naar mijn ouders. Zij vonden de zorg niks voor mij”, vertelt Dounia. “Dat kwam vooral omdat ze onbekend waren met werken in de zorg. De zorg is in Marokko ook heel anders georganiseerd, en dat was hun referentiekader. Ze dachten dat ik beter af was op kantoor. Ze wilden heel graag een goede toekomst voor mij.”

Ommekeer

Maar het bloed kruipt toch waar het niet gaan kan. Dounia: “Ondanks de goede baan was ik niet tevreden. Omdat ik niet goed wist wat mij dwarszat ben ik op reis gegaan om tot rust te komen. En daar op een prachtig strand op Curaçao wist ik het ineens. Ik belde mijn moeder en zei: “Mam, ik wil toch de zorg in en ik ga weer terug naar school.” Kort daarna schreef ze zich in voor een opleiding tot persoonlijk begeleider voor specifieke doelgroepen en begon haar nieuwe carrière.

Leerschool in empathie

Een cruciale stap in Dounia’s nieuwe carrière was haar stageperiode bij Jessica Badloe, oprichtster van zorgorganisatie Yes & You in Arnhem. Jessica’s inclusieve benadering en visie om niemand buiten te sluiten, inspireerde Dounia erg. “Jessica is mijn rolmodel en leerde mij dat iedereen zijn eigen verhaal heeft. Ze zegt altijd: “Kijk verder dan wat je aan de oppervlakte ziet.” Dounia vertelt over haar ervaring met een cliënt met extreemrechtse tatoeages. “Ik vond het in het begin heel moeilijk om met hem te werken, maar Jessica moedigde me aan om met een open blik naar hem te kijken. Omdat ik mij in hem verdiepte door vragen te stellen, leerde hij mij ook kennen. En dat zorgde uiteindelijk voor een ommekeer. Binnen twee weken stond hij halal te koken en werd ik zijn favoriete begeleider,’ lacht Dounia.

Dounia leerde dat begrip en empathie onmisbaar zijn in de zorg. Haar werk bij De Kansenfabriek weerspiegelt deze waarden. Het is haar missie om mensen met elkaar te verbinden en vooroordelen te doorbreken. “Ik heb geleerd dat het niet uitmaakt wat iemands achtergrond is”, zegt Dounia. In De Kansenfabriek heeft ze een plek gecreëerd waar iedereen zich welkom voelt, ongeacht hun achtergrond. “Het inspireert me enorm om te zien hoe mensen groeien wanneer ze zich begrepen en geaccepteerd voelen. Dat is de kracht van luisteren en empathie.”

Met haar passie en inzet werkt Dounia aan een inclusiever Arnhem en bewijst ze dat met begrip en empathie, echte verbinding en verandering mogelijk zijn.

Conclusie

De pilot voor een coördinator op de thema's discriminatie en racisme is overwegend positief ontvangen door de geïnterviewde personen en organisaties. De gevoerde gesprekken geven een beeld van de aard én de gevolgen van discriminatie en racisme bij de Arnhemmers die we gesproken hebben. Ze laten zien dat discriminatie op verschillende manieren en in diverse contexten voorkomt. Het gaat onder meer om discriminatie onder inwoners, verhalen van mensen die zich niet gehoord of geholpen voelen door wijkprofessionals, wijkagenten en instanties. Dat zijn geen incidenten. Of deze verhalen duiden op een patroon, zal uit een dieper onderzoek moeten blijken.

Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat discriminatie een alledaags en wijdverspreid probleem is in de stad, vooral onder mensen met een migratieachtergrond, met een religieuze achtergrond en mensen met een fysieke beperking. Racisme en validisme zijn volgens ons belevingsonderzoek de meest voorkomende vormen van discriminatie. Wat de geïnterviewden aangeven is dat discriminatie grote gevolgen heeft gehad op hun mentale en fysieke gezondheid. De manieren waarop ze met discriminatie en racisme omgaan, is verschillend. Mensen geven aan strijdbaar te worden, ze bereiden zich extra goed voor op gesprekken en situaties in hun dagelijkse leven. Deze mensen verzamelen mensen om zich heen die niet snel gediscrimineerd worden. Sommigen trekken zich terug en vermijden situaties en mensen. De rode draad in de verhalen is dat discriminatie en racisme het meedoen en sociale verbondenheid belemmeren.

De pilot laat ons zien dat belevingsonderzoek een geschikte methode is om inzicht te krijgen in de ervaren problematiek. Daarnaast hebben de dialoogbijeenkomsten, die als onderdeel van het project werden georganiseerd, succesvol bijgedragen aan het bespreekbaar maken van deze kwesties en het delen van persoonlijke verhalen. Doordat mensen bij elkaar zaten en hun verhaal deelden, vonden anderen herkenning en voelden zich uitgenodigd om hun verhaal te delen. Een bijkomend effect was dat deelnemers zonder discriminatie ervaring op die manier inzicht kregen in hoe discriminatie eruitziet en welke impact die heeft op iemands leven.

Er is behoefte aan meer kennis over waar discriminatie gemeld kan worden maar vooral ook wat er gebeurt met deze melding. Laatste lijkt namelijk te bepalen of mensen willen melden of niet. Als mensen weten wat er met hun melding gebeurt, lijken zij eerder bereid om te melden.

Landelijke onderzoeken en trends

Recent zijn er verschillende landelijke onderzoeken uitgevoerd naar discriminatie op basis van etniciteit en religie in Nederland. Een belangrijk rapport is de voortgangsrapportage van de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme (SCDR) uit december 2023. Dit onderzoek geeft inzicht in de aard, omvang en oorzaken van discriminatie en racisme in Nederland. Het rapport benadrukt dat discriminatie op basis van etniciteit en religie nog steeds wijdverspreid is, vooral onder bevolkingsgroepen met een migratieachtergrond en religieuze minderheden zoals moslims (onderzoeksrapport SCDR 2023).

Daarnaast publiceerde het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in 2023 een vervolgonderzoek naar discriminatie ervaringen in Nederland. Dit onderzoek, gebaseerd op een uitgebreide vragenlijst onder de Nederlandse bevolking, toont aan dat een aanzienlijk deel van de Nederlanders discriminatie ervaart, vooral op basis van etniciteit en religie.

Deze discriminatie doet zich voor op verschillende maatschappelijke terreinen, zoals de arbeidsmarkt, het onderwijs en de publieke ruimte. (Publicatie SCP 2020).
Meerdere verhalen uit ons onderzoek bevestigen bovenstaande discriminatiegrondslagen.

Aanbevelingen voor een inclusief Arnhem

Volgens onderzoek van het Kenniscentrum Inclusieve Samenleving (KIS) slaagt de aanpak van discriminatie wanneer interventies gericht zijn op het bevorderen van bewustwording, het versterken van inlevingsvermogen, het direct confronteren van discriminatie en het veranderen van sociale normen. Daarnaast wordt de aanpak effectiever wanneer alle vormen van discriminatie en uitsluiting worden erkend, veroordeeld en aan de onderliggende mechanismen wordt gewerkt.

Wanneer bepaalde vormen van discriminatie meer aandacht krijgen dan andere, dreigt het risico dat minderheidsgroepen zich buitengesloten voelen, wat de strijd tegen discriminatie verzwakt. Het is daarom cruciaal dat geen enkele groep, bewust of onbewust, wordt genegeerd. Dit gebeurt echter nog te vaak in persoonlijke gesprekken, op scholen, in de media en in het politieke debat.

In ons onderzoek naar discriminatie en racisme in Arnhem hebben we aanbevelingen verzameld die door Arnhemmers en Arnhemse organisaties zijn gegeven. Deze input heeft geleid tot onze belangrijkste aanbevelingen, die we volledig onderschrijven. Voor een blijvend draagvlak en effectieve aanpak van discriminatie en racisme in Arnhem is het belangrijk dat deze aanbevelingen omgezet worden in concrete acties en zichtbaar gemaakt worden voor alle Arnhemmers.

1. *Een discriminatiemeldpunt dat iedereen vertegenwoordigt*
   Bij de aanpak van discriminatie is ondersteuning van en hulp aan slachtoffers onmisbaar. Het discriminatiemeldpunt (zoals discriminatie.nl) speelt daarin een sleutelrol. Deze meldpunten zijn zoveel mogelijk laagdrempelig ingericht, bieden een veilige en toegankelijke omgeving. Een essentiële vervolgstap is het vergroten van de diversiteit binnen het team van het meldpunt in de regio Arnhem. Dit is van belang voor de geïnterviewden, omdat het de representatie versterkt en daarmee hun vertrouwen en bereidheid om hun ervaringen te delen vergroot. Daarnaast geven ze aan dat het belangrijk is om de kennis over verschillende discriminatiegrondslagen en de mogelijke overlap hierin (intersectionaliteit) te vergroten/verhogen onder de klachtenbehandelaars.

2. *Samen bouwen aan inclusieve sociale normen*
   Veel geïnterviewden benadrukken de noodzaak om nieuwe sociale normen te creëren die de huidige stereotypen en vooroordelen vervangen. Een goed voorbeeld is de aanpassing van onze taal, waarin we steeds bewuster kiezen voor termen die respectvoller en inclusiever zijn, zoals ‘mensen met beperkte basisvaardigheden’ in plaats van ‘laaggeletterden’ en ‘tot slaafgemaakten’ in plaats van ‘slaven’. Het onderwijs werd vaak genoemd als de ideale plek om deze verandering te beginnen, aangezien jongeren nog volop in hun ontwikkeling zitten. Verschillende jongerenorganisaties in Arnhem benadrukten dit, en uit onze verkenning bleek dat sommige scholen al actief bezig zijn met deze aanpak. Het is belangrijk om deze positieve voorbeelden breder te delen, zodat andere scholen en mogelijk ook organisaties buiten het onderwijs hiervan kunnen profiteren.

Daarnaast werd er een sterke oproep gedaan aan officiële instanties, zoals de gemeente Arnhem, om hierin een voortrekkersrol te spelen. De geïnterviewden gaven duidelijk aan dat er een grote behoefte is om af te rekenen met stereotyperende taal en microagressie, aangezien deze vormen van communicatie vaak de basis vormen voor diepere vormen van discriminatie.

3. ***Arnhemmers versterken: bewustwording en vaardigheden voor een inclusieve stad***

   De strijd tegen discriminatie en racisme kan niet door één individu worden gevoerd. Het vraagt om een gezamenlijke inspanning van bewoners, organisaties en sleutelfiguren binnen de Arnhemse samenleving. Hiervoor is het belangrijk om bewustzijn te creëren over de verwoestende impact van discriminatie op zowel individuen als de samenleving. Daarnaast kunnen mensen de vaardigheden ontwikkelen om in te grijpen wanneer ze discriminatie waarnemen. Omstanders kunnen hierin een sleutelrol spelen: door daders aan te spreken of door het slachtoffer actief te ondersteunen. Uit onderzoek in opdracht van de NCDR blijkt hoe belangrijk het is om omstanders te activeren en hen de tools te geven om effectief op te treden. Daarnaast zijn dialoogbijeenkomsten een krachtig middel om via elkaars verhalen te leren en verandering teweeg te brengen. Vanuit de interviews is de wens geuit om op regelmatige basis op verschillende manieren aandacht te vragen en of kennis te ontwikkelen op dit thema.

4. ***Gelijke kansen en wederzijds vertrouwen als basis voor samenwerking***

   De geïnterviewden geven aan dat er in Arnhem zeker initiatieven zijn op het gebied van discriminatie en racisme, wat als positief wordt ervaren. Er is vaak onduidelijkheid over welke projecten er precies zijn, hoe deze worden gefinancierd en hoe ze worden uitgevoerd. Dit leidt tot versnippering van middelen en initiatieven, wat soms organisaties uit elkaar drijft in plaats van samenbrengt.

   Veel organisaties hebben behoefte aan meer inzicht in lopende projecten, zodat er beter kan worden samengewerkt en waar mogelijk krachten gebundeld kunnen worden. De rol van de gemeente hierin wordt als gebrekkig ervaren, vooral als het gaat om het bevorderen van samenwerking en het eerlijk verdelen van subsidies en opdrachten. Er is een gevoel van ontevredenheid over de beperkte diversiteit in de partnerkeuzes van de gemeente, waarbij niet alle partijen zich uitgenodigd voelen om deel te nemen aan opdrachten. Daarnaast ervaren sommige organisaties dat zij onaangekondigd onderworpen worden aan steekproeven en controles, wat bij hen het gevoel van wantrouwen oproept, mogelijk gebaseerd op vooroordelen of discriminatie.

   Ook bij gemeentelijke initiatieven, zoals de diversiteitsreis, is het van belang dat organisaties betrokken blijven. Het is niet voldoende om enkel uitvoerende en adviserende functies aan tafel te brengen, de commitment van de top van de organisaties is onmisbaar. Het streven naar inclusie moet hand in hand gaan met concrete acties tegen discriminatie. Dat betekent allereerst een actieve aanpak van discriminatie en racisme binnen de eigen organisatie en vervolgens in de dienstverlening naar de Arnhemse samenleving.

Onze aanbevelingen voor de rol van ACDR

De ACDR toont meerwaarde door de verbindende kracht in het Arnhemse netwerk tegen discriminatie en racisme. Onze rol is vergelijkbaar met een spin in het web: We overzien het complete speelveld en zijn voortdurend in contact met inwoners, organisaties, bedrijven en instanties. Hierdoor kunnen wij patronen signaleren, onderlinge verbindingen versterken en acties coördineren om structurele veranderingen te realiseren.

We richten ons op de bredere vraag: hoe kunnen we als stad gezamenlijk een inclusieve omgeving creëren? Wanneer het nodig is, treden we wel op als klokkenluider, maar altijd gericht op de lange termijn en systemische verbeteringen. Toch brengen soms individuele casussen ook structurele problemen naar boven. Daarom kan het ook zinvol zijn om een casus te onderzoeken. Zo kunnen we structurele problemen en barrières aan het licht brengen.

De kracht van de ACDR zit in dit overzicht en het vermogen om partijen te verbinden, waardoor we beweging in de stad kunnen creëren. Dit maakt ons geen extra schakel in de keten, maar een strategische partner die in contact staat met de verschillende partijen en hen helpt effectiever samen te werken.

Als het gemeentebestuur van Arnhem op basis van ons verslag besluit de rol van de ACDR voort te zetten, is het belangrijk om onderstaande aanbevelingen serieus te overwegen. Deze zijn van groot belang bij het definiëren van de taak, vormgeving, bevoegdheden en de positie van de ACDR in het vervolgtraject.

1. ***Versterk en continueer de positie van ACDR***
   Het eerste zaadje is geplant, maar om verder te groeien, is ruimte nodig. In veel gesprekken kwam scepsis naar voren; mensen wilden garanties dat hun inbreng daadwerkelijk tot actie zou leiden. Deze scepsis hebben we overwonnen door een zorgvuldige en open gespreksvoering, waardoor we een basis van vertrouwen hebben gecreëerd. Dit vertrouwen heeft ertoe geleid dat mensen meer zijn gaan delen en anderen naar de ACDR verwezen. Er is een volgende verdiepingsslag nodig om dit vertrouwen verder te versterken. Continuering van de ACDR is daarvoor nodig.

2. ***Waarborg de onafhankelijkheid van de ACDR***
   De ACDR moet volledig onafhankelijk blijven om de verzamelde input effectief om te zetten in concrete acties. Deze onafhankelijkheid was bepalend voor wat we tot nu toe hebben kunnen bereiken en opende deuren die anders gesloten zouden blijven. Door geen politieke bindingen te hebben, kan de ACDR vrij advies geven aan organisaties, het gemeentebestuur en de politiek, zowel gevraagd als ongevraagd. Dit zorgt voor meer vertrouwen en veiligheid bij de mensen die zich melden om hun ervaringen te delen.

   De ACDR zou een onafhankelijke positie moeten hebben zonder hiërarchische verantwoording. Hoewel deze positie soms kan botsen met de belangen van anderen, is dit precies wat nodig is om een voortvarende en fundamentele aanpak van discriminatie en racisme te garanderen.

3. *Versterk de autonomie van de ACDR*

Om de bevindingen daadwerkelijk om te zetten in actie, moet de ACDR de ruimte hebben om zelfstandig onderzoek te doen of te laten uitvoeren. Dit is cruciaal om een breed perspectief te krijgen wanneer er nieuwe casussen opduiken, zoals afgelopen jaar het geval was. Onderzoek kan aanleiding geven om alarm te slaan en verdere toetsing te laten plaatsvinden, zeker wanneer blijkt dat het om een structureel probleem gaat. De ACDR moet niet afhankelijk zijn van toestemming of geconfronteerd worden met juridische obstakels rondom vertrouwelijke informatie of ambtelijke beperkingen, zoals nu soms het geval is.

De autonomie van de ACDR wordt versterkt door deze rol een beëdigde status te geven, waardoor de onafhankelijkheid gewaarborgd blijft. Uiteraard blijft de ACDR eindverantwoording afleggen aan de gemeenteraad, bijvoorbeeld via een jaarlijks verslag.

4. *Versterk de doorzettingsmacht van de ACDR*

Om de autonomie van de ACDR te waarborgen, is het van belang dat de organisatie zelf doorzettingsmacht krijgt. We hebben ervaren dat alleen toegang tot mensen met invloed niet genoeg is. Dit ondermijnt de objectiviteit en verzwakt de slagkracht, waardoor de afhankelijkheid van derden te groot blijft. De ACDR zou een positie en bevoegdheden moeten hebben die vergelijkbaar zijn met die van de stadsmarinier in Rotterdam of de ombudsman binnen de gemeente.

Daarnaast moet de ACDR de vrijheid hebben om kritische, maar constructieve feedback te geven aan de gemeente en andere betrokkenen. Dit is noodzakelijk om gelijkwaardigheid, inclusie en uiteindelijk sociale cohesie in Arnhem te bevorderen.

5. *Versterk de organisatie rondom ACDR*

Het team dat voor deze pilot werd geformeerd, is klein en daardoor kwetsbaar. Wanneer iemand uitvalt, ontstaat er direct een probleem, zoals het afgelopen jaar duidelijk is geworden. Eén dag per week voor een publieke functie zoals deze is veel te weinig om verbindingen te leggen, te netwerken, zichtbaar te zijn en daadkracht te tonen. Daarom is het belangrijk om voldoende tijd, middelen en ondersteuning vrij te maken voor de ACDR.

Een stevige achtervang en meer capaciteit kan de rol van de ACDR versterken. Als de taken van de ACDR verder worden uitgebreid, zoals gewenst, zal ook de invulling van de functie aanzienlijk moeten veranderen. Dit vraagt om een bredere en robuustere ondersteuning om de continuïteit en impact te waarborgen.

6. *Zorg voor financiële onafhankelijkheid*

Tot nu toe is er zonder budget gewerkt. Om de ACDR effectief te laten functioneren, is financiële onafhankelijkheid een voorwaarde. Dit stelt de ACDR in staat om zelfstandig te sturen op acties en prioriteiten te bepalen. Een eigen budget biedt de vrijheid om middelen naar eigen inzicht en urgentie in te zetten, waardoor de slagkracht en onafhankelijkheid van de ACDR verder worden vergroot.

“Discriminatie is vernietigend, waar het ook gebeurt. In de zorg kan het zelfs levens kosten. Ik ken helaas te veel schrijnende voorbeelden, zoals een Arabische vrouw van wie de eierstokken zonder overleg werden verwijderd. Ze had toch al vijf kinderen, werd er gezegd.”

Bijzondere mensen, bijzondere plek: Brownies&downieS

Brownies&downieS is inmiddels een begrip in Nederland. Een leuke en sfeervolle plek voor een kop koffie, mét iets lekkers erbij, of een lunch. Niet alleen de plek is fijn, ook de mensen die er werken zijn bijzonder. Want iedereen met een beperking of een afstand tot de arbeidsmarkt is welkom om hier te werken. Dat klinkt heel eenvoudig, en zo voelt het ook als Rosaly Kleis (24), eigenaresse van Brownies&downieS in Arnhem, begint te praten.

Droom

“Horeca en zorg verschillen niet zo veel van elkaar, het draait bij beide om mensen. Ik kom uit de zorg én heb horecaervaring. Toen ik samen met mijn vriend in Deventer bij Brownies&downieS binnenliep wist ik meteen ‘wat is dit tof!’ Het bleef niet bij dromen, de horecagelegenheid is sinds september 2023 open. Binnenkort gaat ze met 21 collega’s naar de Efteling voor een bedrijfsuitje.” Rosaly ging actief op zoek naar medewerkers, via social media en het verspreiden van flyers op plekken waar mensen naar dagbesteding gaan. “In Arnhem kunnen we onze zorg niet vanuit de WMO leveren omdat de gemeente met een maximaal aantal zorgaanbieders samenwerkt. Hierdoor moeten we soms dus mensen teleurstellen.”

Zelfstandig

Iedereen die hier werkt draait volledig mee: in de keuken, achter de bar of in de bediening. Een goede training waardoor voor sommigen de opstap naar betaald werk dichterbij komt. Iedereen voert het werk zelfstandig uit, dat kan omdat er naast iedere medewerker ook een extra (zorg)collega meewerkt voor een goede begeleiding. En dat is soms ook echt nodig. “We heten dan wel Brownies&downieS, maar die naam dekt de lading van ons bedrijf niet. Die naam is ooit een keer bedacht en klinkt leuk. Maar wij hebben echt niet alleen maar mensen met het syndroom van Down in ons team. Het is voor de gasten niet altijd even duidelijk wat iemand heeft. Dat iemand een vorm van autisme heeft, zie je vaak niet aan de buitenkant. Dan kan het dus ook gebeuren dat een gast een grapje maakt dat de medewerker niet goed begrijpt. Dan is het dus heel fijn dat er achter de schermen iemand meekijkt en de medewerker dan even apart neemt om het uit te leggen.”

Kwetsend

Wat dat betreft is Brownies&downieS echt onderscheidend van andere horecazaken. Gasten reageren heel positief op het concept. “Maar op zondag zijn onze bijzondere medewerkers vaak lekker vrij”, lacht Rosaly. “Gasten zijn dan wel eens teleurgesteld, als ze alleen ‘professionals’ in de bediening zien.” Toch hoort zij ook wel eens een ander geluid. “Mensen die grappend langs het terras lopen en zeggen: ‘Hier kun jij wel werken.’ Het is bedoeld als een grapje, maar onze medewerkers horen dat soms ook en dat kan heel erg kwetsen.”

Het team van Rosaly is nu op volle sterkte. “Dat is natuurlijk heel leuk om te zien. Het inspireert enorm als je mensen ziet groeien. Zo liepen we in het begin vaak nog samen met een medewerker naar de bus. Maar dat gebeurt al lang niet meer, ze reizen allemaal zelfstandig.” En ook medewerker Bianca (36) heeft het enorm naar haar zin: “De bediening en het bakken van brownies, vind ik het leukst. Helaas mag ik ze niet allemaal opeten.”

Dankwoord

Wauw. Dit jaar is in een razendsnel tempo voorbijgegaan. Het voelde als een rollercoaster vol ontmoetingen en gesprekken met inspirerende, betrokken Arnhemmers. Mensen spraken vanuit hun hart en deelden oprechte verhalen over wat zij hebben meegemaakt rond discriminatie en racisme. Ze vertelden wat ze denken, vinden en voelen. Deze verhalen hebben mij echt geraakt, en zonder die openheid en vertrouwen had deze pilot nooit de inhoud gekregen die het nu heeft. Mijn dank gaat uit naar ieder van jullie voor het delen van jullie ervaringen, visie, adviezen, inspiratie en warme betrokkenheid.

Het gemeentebestuur van Arnhem wil ik natuurlijk ook bedanken voor het mogelijk maken van deze pilot. Het team Inclusie van de gemeente Arnhem verdient een speciale vermelding voor hun expertise, steun en samenwerking. Heel mooi hoe jullie op dit thema al veel hebben bereikt. Bedankt wethouder Maurits van der Geijn en burgemeester Ahmed Marcouch voor de goede gesprekken en jullie vertrouwen.

Ik ben bijzonder trots op het team waarmee ik heb mogen werken. Grote dank aan Samira Barari en Claske Helders, voor hun expertise, niet aflatende energie, humor, gezelligheid, dagelijkse dosis whatsappjes maar vooral voor jullie grote betrokkenheid en ambitie op dit thema voor Arnhem. Sibel Gul, Emma van Hemert en Isa Massop, ook dank voor jullie ondersteuning.

En dan mijn andere persoonlijke steun en toeverlaten met hun positief kritische, scherpe, liefdevolle en altijd opbouwende houding, Hans en Nancy, soso lobi.

Als team ACDR kijk ik tevreden naar wat we voor nu in een jaar tijd hebben gedaan. Het is vooral duidelijk geworden dat we met een ACDR dichter bij de mensen in de stad kunnen staan. Het is onze missie geweest afgelopen jaar om meer in de haarvaten van de Arnhemse samenleving te gaan zitten en daar echt verschil te maken. Dit jaar hebben we in kleine stapjes vooruitgang geboekt, en dit is nog maar het begin. Met deze bevindingen kan een slag verder gemaakt worden.

Ik reken op een ACDR die verder kan gaan met betekenisvolle ontmoetingen, waarin mensen écht gehoord worden. Een ACDR die samen met Arnhemmers een vertaalslag gaat maken om van aanbevelingen naar concrete acties te gaan. Want er is zichtbare actie nodig om het vertrouwen van Arnhemmers verder te winnen. Ze moeten zien dat wij samen als stad de strijd tegen discriminatie en racisme aangaan. Want dat kan. Samen!

Marilyn A-Kum

Bijlage 1

Infographic Plan van aanpak

Arnhemse aanpak tegen Discriminatie en Racisme

Onze opdracht

Wij willen in Arnhem zichtbaar maken wat mogelijk onzichtbaar is aan discriminatie en racisme. Hiervoor gaan we Arnhem in en verbinden ons met en aan mensen. Wij bouwen aan vertrouwen en willen er voor iedereen zijn.
Zo krijgen wij als ACDR een gezicht. In de rol van coördinator willen wij ook kennis delen en ervoor zorgen dat mensen bewuster worden van wat uitsluiting betekent.

Ons belangrijkste middel hiervoor is in gesprek gaan met Arnhemmers en Arnhemse organisaties. Welke ervaringen en verhalen hebben de mensen te vertellen? Het gesprek is een van onze manieren om te onderzoeken op welke manieren discriminatie en racisme onderdeel is van het (dagelijks) leven in Arnhem. Vanuit ons onderzoek geven wij uitvoerbare aanbevelingen aan de gemeente Arnhem om discriminatie te voorkomen en te bestrijden.

Wat doen wij nog meer om tot onze aanbevelingen te komen:

- Verzamelen van informatie over de manier waarop Arnhemse organisaties bezig zijn met het thema.
- Ophalen welke acties en aanbevelingen er al in Arnhem zijn. Dit kan vanuit eerdere onderzoeken of organisaties gekomen zijn, die eerder met het bestrijden van discriminatie bezig zijn geweest.
- Bepalen vanuit ons onderzoek welke acties uit andere (landelijke) onderzoeken passend kunnen zijn voor Arnhem.
- Een inschatting maken wat de gevolgen van onze acties en aanbevelingen kunnen zijn.
- Adviseren hoe wij in Arnhem kunnen zorgen dat er een langdurige aanpak van discriminatie en racisme is en blijft.

september - oktober 2023 — **Fase 1**
Visievorming, veldanalyse, opdrachtformulering en plan van aanpak

november 2023- juni 2024 — **Fase 2**
Onderzoek

juli-augustus 2024 — **Fase 3**
Analyseren opbrengst, bepalen focus, opstellen rapport van aanbevelingen

september 2024 — **Fase 4**
Opleveren rapport en evaluatie project

3 oktober 2024 — **Slotevent**

Deelprojecten binnen ons project

1 Arnhem aan het woord

- één op één gesprekken met Arnhemmers en verschillende Arnhemse organisaties
- enquête (live en online)

2 In alle hoeken van de stad

- gesprekken in vier hoeken van de stad

29 feb | 19 mrt | 22 apr | 23 mei

- gesprekken in buurthuizen

3 Programma De Week tegen Racisme

dinsdag 19 mrt
Stadsgesprek

4 Arnhemse aanpakkers

Op onze website en onze sociale mediakanalen zichtbaar maken van verhalen van mensen en organisaties die zich inzetten om discriminatie en racisme te voorkomen en bestrijden

Wij zijn te vinden op

welkom@acdr.nl
www.ACDR.nl
Nieuwsbrief
0622159815
ACDR
acdr_arnhem
Pers: kranten, tv, radio
Arnhemse Coördinator Discriminatie en Racisme

Bijlage 2

Gesprek in wijk Klarendal

COÖRDINATOR DISCRIMINATIE EN RACISME

TEKST HILDE WIJNEN – FOTO'S BAS BUGTER

Sinds kort heeft Arnhem een Coördinator Discriminatie en Racisme: Marilyn A-Kum. In een jaar tijd onderzoekt ze samen met haar team wat er in de wijken speelt. Zo ook in Klarendal. De wijkkrant doet alvast een voorzetje en gaat de straat op om over dit veelomvattende onderwerp een praatje te maken met de Klarendallers onderweg.

MARILYN A-KUM

"We willen graag dat mensen hun verhalen hierover aan ons vertellen"

De eerste die we spreken is Marilyn A-Kum zelf. Want wat doet een Coördinator Discriminatie en Racisme eigenlijk? En waarom heeft Arnhem er eentje nodig? "Het idee voor een Coördinator Discriminatie en Racisme komt van de gemeenteraad. Het is een pilot," gaat Marilyn van start. "Hoe deze rol invulling krijgt, ontdekken we gaandeweg. Eerst wil ik met de mensen in de wijken in gesprek gaan."

Volgens Marilyn is er in elke buurt sprake van racisme en discriminatie. "Alleen is de vraag op welke manier," legt ze uit. "Discriminatie gaat niet alleen om etniciteit, geloof of cultuur, maar ook als je een beperking hebt, kun je uitsluiting ervaren. We willen graag dat mensen hun verhalen hierover aan ons vertellen, zodat we het onzichtbare zichtbaar kunnen maken."

ABD

"Ik ben een trotse Koerd, maar ook een trotse Nederlander"

Op onze eigen zoektocht naar verhalen lopen we Abd tegen het lijf. Hij is leerling aan 't Venster en geniet in zijn pauze van een wandeling door Klarendal met een klasgenoot, een winterzonnetje én een boterham. Als het gaat over discriminatie en racisme is het eerste wat in hem opkomt de koranverbranding op 13 januari op het Jansplein. "Ik snap het niet", zegt hij. "Waarom beschermt de politie die man van Pegida? Daarmee zegt de politie dat zij vóór hem zijn en tegen de islam. Stel dat ik een lhbti-vlag zou verbranden - niet dat ik dat wil - maar dan zou ik echt problemen krijgen! De koran verbranden is geen vrijheid, dat is racisme. Wij geloven dat de koran van Allah is. Waarom zou je dat verbranden?"

Abd woont vijf jaar in Nederland. Hij is een Koerd uit Syrië en is blij dat hij in Nederland woont. "Ik ben een trotse Koerd, maar ook een trotse Nederlander. Ik ga naar school door Nederland, eet en drink door Nederland. Als Nederland in oorlog komt, zou ik er zeker voor gaan vechten."

HERMAN

"Ik denk dat het in Klarendal minder erg is dan in de rest van het land"

We vinden Herman vlakbij een van zijn favoriete winkels: Bakkerij Holleman aan de Klarendalseweg. Hij woont al veertig jaar met veel plezier in de wijk, maar kaarten doet hij in de Geitenkamp. Onlangs stonden hij en zijn klaverjasclub nog met een foto in de Arnhemse Koerier. Daar valt ook een heleboel over te vertellen, maar vandaag gaat het over iets anders.

Een Coördinator Discriminatie en Racisme? Volgens Herman is die in Klarendal onnodig. "Ik zie het zelf niet zo," zegt hij. "Dat mensen op de PVV stemmen, dat is gewoon uit onvrede. Racisme is er natuurlijk altijd wel. Ik ken ook mensen die racistisch zijn, maar ik denk dat het in Klarendal minder erg is dan in de rest van het land. Het is leuk wonen hier, juist omdat het zo gevarieerd is."

LEON EN THEA

"Er is geen goede nazorg voor de mensen die hier komen"

Het is net tijd om te schaften als we Leon en Thea tegenkomen. De twee zijn getrouwd en schilderen samen al jaren de huizen van de ene na de andere Arnhemse straat. Overal komen ze. "En we zien alles", aldus Leon. De verhalen buitelen naar buiten: over huizen vol Poolse arbeiders, vervuilde woningen en dito bewoners, armoede én over vluchtelingen die de taal nauwelijks spreken en aan hun lot over worden gelaten.

Dat laatste is een groot probleem, vinden Leon en Thea. "Er is geen goede nazorg voor de mensen die hier komen. Ze worden ergens neergezet, maar eigenlijk worden ze niet geholpen", zegt Leon. "Er wordt niet aan ze gevraagd: hoe is het nou met jullie? Of: kunnen we iets voor jullie betekenen? Ze worden niet begeleid naar studie of werk, niks! Het is een hele verkeerde aanpak van de maatschappij." Thea is het er helemaal mee eens en wenst de nieuwe coördinator veel succes. "Er is genoeg te doen!"

FINTAN

"Er is veel aan de hand"

Het onderwerp racisme en discriminatie roept veel gedachten op bij Fintan. Dat Arnhem een coördinator heeft die zich ermee bezig houdt, is erg belangrijk, vindt hij. "Er is veel aan de hand, zoals natuurlijk de koranverbranding in het centrum laatst. Dat was erg schrikken voor veel Arnhemmers. Wat me er positief aan opviel, zijn de reacties en berichten erna. Die zeiden over het algemeen allemaal zoiets als: het verbranden van een heilig boek - welk heilig boek dan ook - laten we daar vooral niet aan beginnen. Ook op social media klonk dat geluid."

Een Coördinator Discriminatie en Racisme kan volgens Fintan zeker bijdragen aan de emancipatie van bepaalde mensen en groepen in de samenleving. "We zijn allemaal afhankelijk van elkaar. Laten we de wereld, niet alleen voor onszelf, maar ook voor elkaar tot een prettige plek maken."

Als laatste constateren we dat het tijdens onze rondgang toch veel over culturele, etnische en religieuze verschillen is gegaan. Om de discussie breder te trekken, heeft Fintan daarom een suggestie: "Coördinator Emancipatie, dat is misschien een betere naam!"

Wie verhalen en ervaringen wil delen met de Coördinator Discriminatie en Racisme kan dat doen via: WELKOM@ACDR.NL

Bijlage 3

Interview met Vrij Nederland

68

REPORTAGE

's lands eerste Lokale Coördinator tegen Discriminatie en Racisme

'Constant uitleggen wáárom dit nodig is, mag stoppen'

Tekst Caspar van de Poel
Fotografie Nick Helderman

Als eerste Nederlandse gemeente heeft Arnhem een lokaal equivalent van de Nationale Coördinator tegen Discriminatie en Racisme. Zo hoopt de stad ongelijkheid op lokaal niveau te bestrijden. Caspar van de Poel liep een dag mee met 'ACDR' Marilyn A-Kum.

Gewikkeld in een grote zwarte imitatiebonten jas betreedt Marilyn A-Kum (53) cultureel centrum Rozet in de Arnhemse binnenstad. Het is tien uur 's ochtends op een sombere januaridag, een paar graden boven het vriespunt. De straten zijn uitgestorven, op wat vrachtwagens van winkelleveranciers en bijbehorend personeel na.

In het café van het culturele centrum vertelt A-Kum dat haar zojuist wat opviel. 'Buiten, aan de zijkant van dit gebouw, zijn gidslijnen gelegd die bestemd zijn voor mensen met een visuele beperking.' Die gidslijnen zijn voorzien van reliëf zodat mensen met een visuele beperking kunnen voelen welke kant ze opgaan. Het probleem: 'Er staan allemaal fietsen op geparkeerd.'

Dat de publieke ruimte niet voor iedereen even toegankelijk is, valt A-Kum vaker op sinds ze is aangetreden als Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR). A-Kum werd vorig jaar oktober door de gemeenteraad aangesteld. Ze is een apolitieke, onafhankelijke functionaris ('niet van God los, maar wel los van de gemeenteraad', volgens A-Kum) die onderzoekt hoe discriminatie en racisme zich in Arnhem manifesteren. Dat doet ze aan de hand van gesprekken met organisaties, stichtingen en Arnhemmers. Hoe ervaren zij discriminatie? Eind dit jaar zal A-Kum op basis van die dialogen verslag uitbrengen en een actieplan opstellen voor de gemeente.

Discriminatie en racisme, het is thematiek waar A-Kum al bijna vijftien jaar actief mee bezig is. Eerst als gemeenteraadslid voor de PvdA in Arnhem, daarna als statenlid voor de sociaaldemocraten in Gelderland. Ze zette zich als politica onder meer in voor provinciale en gemeentelijke inclusiviteitsprogramma's en een slavernijmonument in Arnhem. Het stemt haar trots dat háár stad, de stad waar ze al dertig jaar woont, de eerste lokale vertakking van de Nationale Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR) in het leven heeft geroepen. 'Arnhem heeft ballen,' zegt A-Kum. 'En als Arnhem nog meer ballen had, dan was dit geen pilot, maar was er gewoon gezegd: we stellen een ACDR in. Want we wéten dat het nodig is. We weten dat hier discriminatie is.' Omdat het een pilot is, is het ook een parttimefunctie. Het ACDR-team bestaat uit vier deeltijdmedewerkers, met A-Kum 'als boegbeeld'. Behalve ACDR is ze regiomanager bij Stichting Lezen en Schrijven.

A-Kum heeft nog een andere opdracht meegekregen van de gemeenteraad: vaststellen of een lokale coördinator werkelijk van toegevoegde waarde is. Het antwoord op die kwestie heeft ze al paraat: 'Ja.' Ze benadrukt: 'De functie gaat niet alleen over racisme. Dat was in het begin een beetje de aanname. Het gaat over ongelijkheid, over álle vormen van uitsluiting.' Ze is er voor iedere Arnhemmer die discriminatie ervaart. Ze spreekt, om maar wat te noemen, ook met de lhbtiq+-gemeenschap, mensen met een verminderde mobiliteit of visuele beperking. Dat van die gidslijnen naast Rozet leerde ze ook in zo'n gesprek.

Bereid zijn om naar dingen te kijken

Er staan vandaag drie gesprekken op de planning. Ze zijn vertrouwelijk en worden niet minutieus voorbereid. 'Dat doe ik bewust,' zegt A-Kum. 'Ik steek ze open in. Ik wil niet belemmerd worden door gedachten die ik op voorhand heb.' De gesprekken duren een uur en de leidraad bestaat uit zes bulletpoints op A-Kums zwarte iPad, die ze voor zich op tafel heeft gezet.

Enkele minuten later schuift Nabela Zinad aan. Ze begint: 'Ik vind het een eer om hier te zitten. Het is een grote verantwoordelijkheid. Iedereen zal naar je kijken. Het is de kunst dat je ons laat kijken naar onszelf. Jij moet faciliteren dat wij bereid zijn om naar dingen te kijken die gewoon heel moeilijk zijn, die gaan over fundamentele overtuigingen die we hebben.'

Het gesprek volgt Zinads leven als rode draad. A-Kum luistert vooral. Af en toe kijkt ze op haar iPad naar de bulletpoints. Zinad spreekt vrijuit: over opgroeien met haar Marokkaanse moeder, die 'bang was voor alles wat Nederlands is'; over haar achtergrond in de psychologie bij transculturele instellingen, waar ze zag dat de westerse geestelijke gezondheidszorg ontoereikend is voor mensen met een niet-westerse achtergrond; over haar huidige werk aan de 'superdiverse' Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waar ze ziet dat culturele groepen moeilijk mengen en er vanwege onkunde en een gebrek aan cultuursensitiviteit spanningen ontstaan tussen docenten en leerlingen.

Als voorbeeld noemt ze een incident uit de coronaperiode, toen er digitaal onderwijs werd gegeven. Een moslimstudente had tijdens de les geen hoofddoek om en had daarom haar webcam uit. De docent wilde dat ze die toch zou aanzetten. Of 'ze

Toegevoegde waarde 'De functie gaat niet alleen over racisme. Het gaat over ongelijkheid, over álle vormen van uitsluiting.'

niet snel een theedoek' om haar hoofd kon binden, zei hij. De docent was zich van geen kwaad bewust, vertelt Zinad. 'Maar dit soort ongevoelige acties van met name witte collega's onthullen insensitiviteit voor mensen met een andere levensovertuiging.'

Vooroordelen en stereotypen zitten in iedereen, zegt Zinad. Ook in haar. Laatst vroeg ze aan haar dertienjarige dochter waar haar vriendinnetje van Chinese komaf was. Toen noemde ze het meisje niet bij haar naam, maar gebruikte een karikaturale, stigmatiserende naam. 'Mijn dochter zei: "mama, wat zeg je nou?"' A-Kum knikt. Ze snapt het. Wat doet dat dan met jou, als je dochter je erop aanspreekt, wil ze weten. Zinad: 'Dan wil ik het weglachen, want ik schaam me.'

Als het uur om is, vraagt A-Kum welke Arnhemmer ze nog zou moeten spreken. Zo worden gesprekspartners verzameld, middels de sneeuwbalmethodiek. 'Wees zuinig op jezelf,' zegt Zinad tot slot. 'We moeten het nog lang met je doen.'

Eilandjes

Er is weinig tijd om te pauzeren. Kaveh Bouteh is aan de vroege kant en neemt plaats tegenover A-Kum. Om het ijs te breken, vertelt hij waar zijn naam vandaan komt. 'Ik kom uit Iran, Kaveh – spreek uit: Ka-*w*eh – is een Farsi naam, een Perzische naam.' Op zijn vijfentwintigste kwam hij naar Nederland als politiek vluchteling en seculiere moslim, uit angst voor de shariawetgeving van het Iraanse regime. Bouteh woont nu achtentwintig jaar in Arnhem. 'De gemeente had ooit adviescommissies. Ik zat achttien jaar in de adviescommissie voor minderheden. We kregen subsidie en een vergaderplek, onze rol was raadsleden en wethouders adviseren, om het beleid inclusiever te maken.' Een soort ACDR *avant la lettre*, concludeert A-Kum.

'Ik vind de ACDR nodig,' zegt Bouteh. 'Ik ben ervaringsdeskundige als vluchteling. Ik heb verschillende deelidentiteiten: bij elk daarvan ervaar ik impliciete *bias*, discriminatie, micro-agressie of racisme. En als ik de huidige situatie in de stad vergelijk met toen ik erbij betrokken was als commissielid, denk ik dat er op beleidsniveau nauwelijks iets is veranderd.' Adviezen die hij destijds gaf zijn niet geïmplementeerd, maar 'in een la beland'.

Een van die adviezen, vertelt Bouteh, was ervoor zorgen dat Arnhemmers met diverse achtergronden elkaar vaker ontmoeten. 'Want onbekend maakt onbemind,' zegt hij. Wat dat betreft is alles nog steeds zoals het was: Arnhem-Zuid is nog altijd een bolwerk van mensen met een migratieachtergrond, terwijl je in Arnhem-Noord de rijkere witte inwoners vindt, concludeert hij. 'Mensen leven op eilandjes. Als een stad onvoldoende oog heeft voor diversiteit en inclusie levert dat fragmentatie op,' zegt Bouteh. 'Een gefragmenteerde stad zorgt voor ongemak onder zijn bewoners. En ongemak zorgt voor handelingsverlegenheid en bewuste en onbewuste uitsluiting.' Het is een soort vicieuze cirkel, denkt hij: fragmentatie leidt tot vooroordelen, vooroordelen leiden tot discriminatie, discriminatie leidt tot fragmentatie. 'Dat zorgt in een stad als Arnhem uiteindelijk voor de systematische uitsluiting van een bepaald type bewoners.' Hij vat het samen: 'Discriminatie is geïnstitutionaliseerd. Daardoor maken sommige Arnhemmers dagelijks systematische ongelijkheid mee, op basis van kleur, etniciteit, sekse religie of lichamelijke beperking. Wit, hetero, rijk en hoogopgeleid claimt meer recht van spreken.' Discriminatie uit zich daarnaast in normen, zegt Bouteh. In 'hoe het hoort' of 'wat normaal is'. 'Dat wordt bepaald door witte, hoogopgeleide beleidsmakers. Als je niet binnen hun norm valt, word je buitengesloten.'

Wat Bouteh vertelt, komt niet uit de lucht vallen. Tilburg University deed in 2019 onderzoek naar 'de personeelssamenstelling en personeelsstromen' van de gemeente Arnhem. Een van de conclusies: 'Er is op veel punten sprake van ongelijke behandeling of discriminatie naar afkomst, leeftijd en gender.' Het onwelgevallige rapport werd vervolgens voor de gemeenteraad achtergehouden. Twee ambtenaren stapten uiteindelijk op, twee wethouders mochten ternauwernood aanblijven.

Halverwege het gesprek met Bouteh komt de politieke wind die door Nederland waait voor het eerst aan bod. Bouteh betrapte zichzelf erop dat hij 'pro-islamitisch ging ageren' en moslims fel ging verdedigen, puur door de retoriek van de PVV en de versterking daarvan door de media. 'Ik was plots "die moslim". Dat ben ik ook, maar ik merkte dat ik gediscrimineerd werd vanwege een deelidentiteit.'

Olifant in de kamer

De verkiezingswinst van de PVV lijkt op voorhand de olifant in de kamer voor de ACDR. Als het gesprek met Bouteh is afgelopen en een vervolgafspraak is gemaakt, erkent A-Kum dat ook wel. Ze merkt dat mensen bang zijn door de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen. Frasen als 'in de ijskast' vindt ze eveneens niet bepaald geruststellend klinken. A-Kum zelf nota bene twijfelde of ze wel ACDR wilde worden vanwege het politieke klimaat – en dan nog voor de verkiezingen. 'Mensen die met dit soort onderwerpen bezig zijn, krijgen te maken met veel

'Er is op veel punten sprake van ongelijke behandeling of discriminatie naar afkomst, leeftijd en gender,' concludeerde een onderzoek over de gemeente.

‘Dat de gemeente wat met mijn adviezen gaat doen, was een voorwaarde. Als ik dat niet zeker zou weten, zou ik er niet aan zijn begonnen.’

exposure,’ zegt ze. ‘Die kan negatief zijn, heel persoonlijk. Je hebt er een dikke huid voor nodig.’ A-Kum maant tot kalmte. ‘Er ligt nog niks,’ zegt ze over een mogelijk nieuw kabinet. ‘Het is afwachten. We moeten zien wat er daadwerkelijk gaat gebeuren, voordat we er te veel energie aan besteden.’

In Arnhem is dat mogelijk eenvoudiger dan elders in Nederland. Hier kreeg GroenLinks-PvdA de meeste stemmen afgelopen Tweede Kamerverkiezingen, niet de PVV. De stad heeft al jaren op zijn minst een links-liberaal bestuur, waarvoor de thema’s inclusie en diversiteit waardevol zijn. Het huidige college bestaat uit GroenLinks, D66, Arnhem Centraal, PvdD en Volt, dat ervoor bestond uit GroenLinks, VVD, D66 en PvdA. Beide raadsperioden is er een wethouder aangewezen met het thema inclusie in zijn portefeuille.

Half drie. Het laatste gesprek vindt plaats buiten de deur, bij het Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg) op kantoor. A-Kum slaat haar lange jas weer om en begeeft zich naar buiten. Ze blijft staan om de gidslijn aan te wijzen. Er hellen inderdaad fietsen overheen. De gidslijn bestaat uit donkerbruine, ijzeren tegels met gleuven, gelegen in een geul. Daardoor lijkt het op een waterafvoersysteem. Dat is het misschien óók, maar wie de lijn volgt en de straat inloopt, stuit op een netwerk. De gidslijn is namelijk aangesloten op de welbekende geribbelde, witte blindegeleidetegels die vaak op stations liggen. ‘Het gaat ook om bewustwording,’ zegt A-Kum.

Na honderdvijftig meter lopen, belt ze aan bij Apcg. Ze wordt opgevangen door projectmedewerker Anne Stomph. Het gesprek vindt plaats in een klein vergaderzaaltje waar ruim twee decennia aan popcultuurposters hangen. Stomph spreekt A-Kum niet alleen, maar samen met Apcg-voorzitter Marjolein van den Broek, die telefonisch aanwezig is.

Van den Broek is volledig blind, vertelt ze. A-Kum begrijpt haar: ze benoemt heel duidelijk wat ze doet, als ze bijvoorbeeld gaat verzitten. Audiodescriptie is dat, zegt Van den Broek. ‘Dat is beeldbeschrijving voor mensen met een visuele beperking. Voor tv, film, theater, alles wat visueel is. Er wordt dan kort verteld wat er te zien is, Marilyn doet het stiekem de hele tijd al.’ De rest van de maatschappij houdt een stuk minder rekening met mensen met een beperking, zo wordt gaandeweg het gesprek duidelijk. Het gaat bijvoorbeeld om alledaags ‘validisme’, en om fysieke obstakels, zoals fietsen op gidslijnen of restaurants die zelden rolstoeltoegankelijk zijn.

Daarnaast is het een complex, institutioneel vraagstuk, leggen Stomph en Van den Broek uit. Zo krijgen mensen in een rolstoel een verhuisvergoeding van de gemeente als zij hun huis rolstoeltoegankelijk willen maken. Maar zodra twee mensen in een rolstoel willen gaan samenwonen, kan het zijn dat ze die vergoeding níet krijgen, vertelt Stomph. ‘De redenering is dat ze allebei al adequaat wonen,’ zegt ze. ‘En dat is natuurlijk niet zo, als je met je partner wilt samenwonen in een nieuw huis.’

Dat de wereld niet is ingericht op mensen met een beperking, ervaart Van den Broek ook. Zelfs als het gaat om voorzieningen die juist voor haar bestaan. Zoals de Regiotaxi, Wmo-vervoer waar ze regelmatig gebruik van maakt. Ze somt op: de Regiotaxi is door bezuinigingsregels minder toegankelijk geworden, boeken moet minimaal drie uur van tevoren, anders betaal je een toeslag, en de taxi rijdt met een half uur speling – hij kan een kwartier eerder of later dan de aangegeven tijd aankomen. ‘Alle spontaniteit die je als persoon zonder beperking hebt, is er niet,’ concludeert Stomph nadat ze Van den Broeks relaas heeft aangehoord. Bovendien werden Van den Broek en haar hulphond een keer geweigerd door de Regiotaxi. Een klacht daarover indienen vond ze nogal spannend, vanwege de machtsverhouding. ‘Je zit in een kwetsbare positie, want je bent afhankelijk van de Regiotaxi. En de chauffeur weet waar je woont,’ zegt Van den Broek.

Het gesprek loopt bijna veertig minuten uit. A-Kum en Apcg zijn nog niet klaar met elkaar, maar wel met deze dag – het is vrijdagmiddag, bijna vijf uur. Ze maken een vervolgafspraak. A-Kum trekt haar jas aan, pakt haar iPad in en loopt de miezerregen in, op weg naar haar auto.

Voor het einde van dit jaar wil A-Kum verslag doen bij de gemeenteraad. Ze denkt niet dat haar adviezen ook in een la belanden of zullen worden achtergehouden. ‘Dat de gemeente er wat mee gaat doen, was een voorwaarde om ACDR te worden. Als ik dat niet zeker zou weten, zou ik er niet aan zijn begonnen.’

Eenvoudig is haar parttimeklus niet, beseft ze. ‘Bij discriminatie en racisme hebben mensen het idee dat ze telkens bij het begin moeten beginnen. Dat moeten we doorbreken. We beginnen niet telkens bij het begin. Dat voelt zo, omdat de vraag óf er sprake is van racisme en óf er gediscrimineerd wordt, steeds weer terugkomt. Constant uitleggen wáárom dit nodig is, mag stoppen. De juiste vragen zijn: wat gaan we eraan doen, hoe ziet dat eruit en wat willen we bereiken?’

Als ACDR heeft ze de kans om die vragen eindelijk eens van een antwoord te voorzien. ■

Bijlage 4

Online vragenlijst

Vragenlijst ACDR

Beste Arnhemmer,

Ik ben Marilyn A-Kum, de Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR) sinds oktober 2023. Samen met mijn team onderzoek ik discriminatie en racisme in onze stad. U kunt helpen door onze vragenlijst in te vullen, anoniem en in twee delen: algemene vragen en persoonlijke ervaringen. Als dank maakt u kans op een koffie- of theebon van Brownies & Downies. U kunt uw e-mailadres achterlaten voor de trekking in mei 2024. Blijf op de hoogte via onze website en sociale media voor updates en activiteiten. Voor vragen kunt u mailen naar welkom@acdr.nl.

Met vriendelijke groet,
Marilyn A-Kum

* Vereist

Algemene vragen over discriminatie en uw ervaringen daarin:

1. Wat vindt u ervan dat Arnhem een coördinator heeft voor bestrijding van discriminatie en racisme? *

- ◯ Heel belangrijk
- ◯ Belangrijk
- ◯ Neutraal
- ◯ Onbelangrijk
- ◯ Heel onbelangrijk

2. Wat ziet u in Arnhem gebeuren rondom discriminatie? *

- ◯ Ik heb er geen zicht op
- ◯ Ik zie weinig discriminatie
- ◯ Het valt mee met discriminatie in Arnhem
- ◯ Ik zie vaak discriminatie in Arnhem

3. Hoe zou u deze vraag beantwoorden: Ik zie discriminatie in Arnhem, met name vanwege... *

4. Met wat voor soort discriminatie heeft u te maken gehad? (meerdere opties mogelijk) *

- [ ] Discriminatie vanwege lichamelijke beperking
- [ ] Discriminatie vanwege psychische beperking
- [ ] Discriminatie vanwege religieuze achtergrond of levensovertuiging
- [ ] Discriminatie vanwege leeftijd
- [ ] Discriminatie vanwege de seksuele voorkeur
- [ ] Discriminatie vanwege de afkomst, etnische achtergrond
- [ ] Discriminatie vanwege het geslacht
- [ ] Andere

5. Waar heeft u discriminatie meegemaakt? (meerdere opties mogelijk) *

- [ ] Arbeidsmarkt
- [ ] School/opleiding
- [ ] Familie/vrienden
- [ ] Uitgaan
- [ ] Openbaar vervoer
- [ ] Publieke ruimte
- [ ] Internet/social media
- [ ] Overheid
- [ ] Sporten
- [ ] Andere

6. Wat heeft u gedaan nadat u werd gediscrimineerd? (meerdere opties mogelijk) *

- [ ] Ik heb niets gedaan
- [ ] Ik heb gereageerd op de persoon of instelling die mij heeft gediscrimineerd
- [ ] Ik besprak het met familie of vrienden
- [ ] Ik heb een melding gedaan bij de leidinggevende van de persoon die mij heeft gediscrimineerd
- [ ] Ik heb aangifte gedaan bij de politie
- [ ] Ik heb een melding gedaan bij een anti-discriminatievoorziening
- [ ] Andere

7. Weet u waar u terecht kunt als u te maken krijgt met discriminatie? *

- ◯ Ja
- ◯ Nee

8. Heeft u weleens meegemaakt dat iemand anders gediscrimineerd werd? *

- ◯ Nee, ga door naar vraag 10
- ◯ Ja, ga door naar vraag 9

9. Als u weleens heeft gemaakt dat iemand anders werd gediscrimineerd, wat heeft u toen gedaan

- ◯ Ik heb niets gedaan
- ◯ Ik heb ter plekke gereageerd op de persoon die discrimineerde
- ◯ Ik ben weggelopen bij de situatie
- ◯ Ik heb die persoon aangemoedigd om zelf actie te nemen
- ◯ Andere

10. Wat is er volgens u nodig om discriminatie te voorkomen? *

11. Is er iets dat u de Arnhemse coördinator Discriminatie en Racisme (ACDR) wilt meegeven? *

Vragen over uw persoonlijke situatie:

12. Wat is op uw situatie van toepassing?

- [ ] Ik werk in Arnhem
- [ ] Ik woon in Arnhem
- [ ] Andere

13. Wat is uw leeftijd? *

14. Wat is uw geslacht? *

- ◯ Man
- ◯ Vrouw
- ◯ Wil ik niet vermelden
- ◯ Andere

15. Welke van de onderstaande situaties is op u van toepassing *

- ◯ Studerend
- ◯ Werkend (in loondienst)
- ◯ Werkend (niet in loondienst)
- ◯ Gepensioneerd
- ◯ Vrijwilligers werk
- ◯ Andere

16. Hoe is uw leefsituatie? *

- ◯ Alleenstaand
- ◯ Samenwonend/getrouwd
- ◯ Inwonend bij ouders/familie
- ◯ Andere

17. Wilt u toelichting geven op een of meer vragen?

18. Wilt u kans maken op een koffiebon, dan kunt u hier uw e-mailadres achterlaten

Bijlage 5

Uitkomst online vragenlijst

Overzicht van antwoorden Actief

Antwoorden	Gemiddelde tijd	Duur
192	16:50	215 Dagen

1. Wat vindt u ervan dat Arnhem een coördinator heeft voor bestrij ding van discriminatie en racisme?

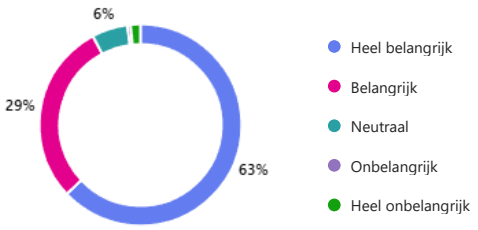

2. Wat ziet u in Arnhem gebeuren rondom discriminatie?

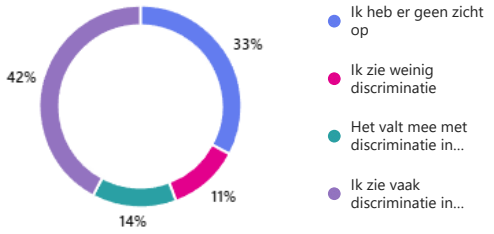

3. Hoe zou u deze vraag beantwoorden: Ik zie discriminatie in Arn hem, met name vanwege...

192 verzonden antwoorden

"onverdraagzaamheid - onbekend ma... "

"religie en etniciteit"

"culturele achtergrond"

• • •

4. Met wat voor soort discriminatie heeft u te maken gehad? (meer dere opties mogelijk)

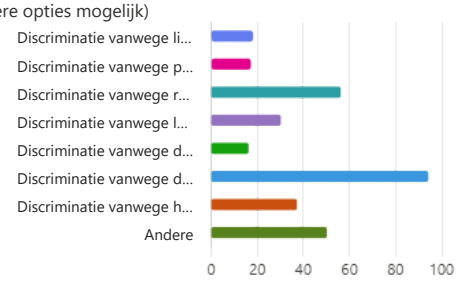

5. Waar heeft u discriminatie meegemaakt? (meerdere opties mog elijk)

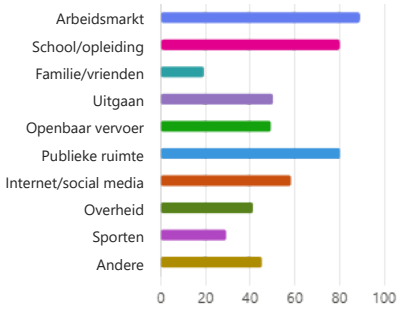

6. Wat heeft u gedaan nadat u werd gediscrimineerd? (meerdere o pties mogelijk)

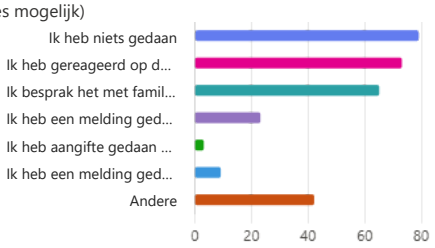

7. Weet u waar u terecht kunt als u te maken krijgt met discriminat ie?

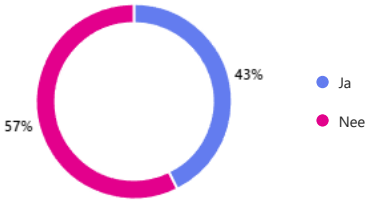

8. Heeft u weleens meegemaakt dat iemand anders gediscrimineer d werd?

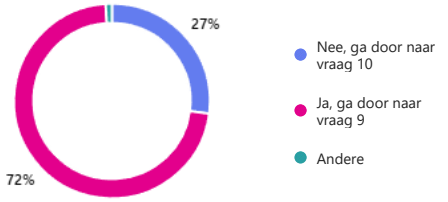

9. Als u weleens heeft gemaakt dat iemand anders werd gediscrimi neerd, wat heeft u toen gedaan

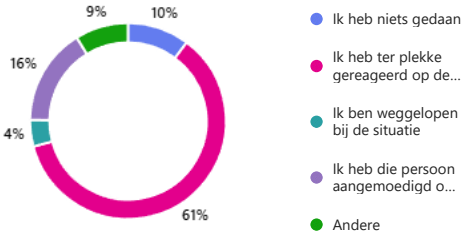

10. Wat is er volgens u nodig om discriminatie te voorkomen?

140 verzonden antwoorden

"meer bewustzijn en stoppen met het ..."

"veel voorlichting op PO en VO schole..."

• • •

11. Is er iets dat u de Arnhemse coördinator Discriminatie en Racis me (ACDR) wilt meegeven?

192 verzonden antwoorden

"In uw e-mail correspondentie zou ik t..."

"ik hoop dat je mag aanblijven en dit ... "

"Meer aandacht voor culturele sensitiv..."

• • •

12. Wat is op uw situatie van toepassing?

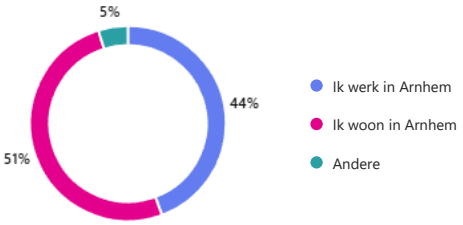

13. Wat is uw leeftijd?

192 verzonden antwoorden

"76"

"24"

"61"

• • •

14. Wat is uw geslacht?

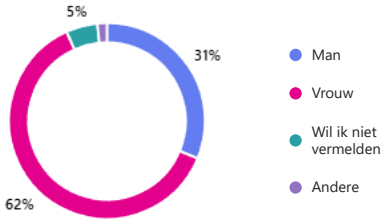

15. Welke van de onderstaande situaties is op u van toepassing

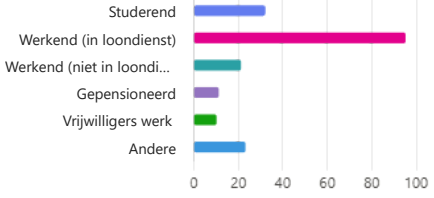

16. Hoe is uw leefsituatie?

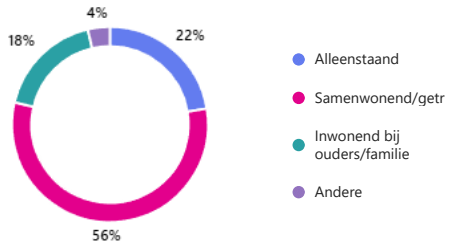

17. Wilt u toelichting geven op een of meer vragen?

75 verzonden antwoorden

"als zwarte moslima heb ik dagelijks ... "

• • •

18. Wilt u kans maken op een koffiebon, dan kunt u hier uw e-mail adres achterlaten

80 verzonden antwoorden

"cordevrieze@xs4all.nl"

"nee dank u wel."

• • •

Bijlage 6

Communicatieplan

Arnhemse aanpak tegen Discriminatie en Racisme

Aanleiding

De burgermeester van Arnhem vindt het belangrijk dat alle inwoners van de stad erbij horen. Dus dat het niet uitmaakt welke kleur je huid heeft, of je een man of een vrouw bent of geen van beiden. Of je een beperking hebt of niet. Of je hier geboren bent of ergens anders en ga zo maar door. Helaas is dit in Arnhem nu nog niet zo. Het komt nog dagelijks voor dat mensen zich buitengesloten voelen. Bijvoorbeeld op het werk, op school of in het contact met een instantie of zorginstelling. Daarom heeft Arnhem vanaf nu een onafhankelijke Arnhemse coördinator discriminatie en racisme (ACDR). Zij gaat een jaar lang op onderzoek in de stad. Op zoek naar verhalen en ervaringen van mensen. Aan het eind van het onderzoek krijgt de gemeente een advies en een plan om racisme en discriminatie tegen te gaan.

Analyse

Op 1 september is de ACDR (+ teamleden) aangesteld om de voorbereidingen te treffen voor het onderzoek. Op 6 oktober 2023 is de ACDR officieel bekendgemaakt door de burgemeester en de wethouder. Het doel is het doen van onderzoek naar wat er leeft in de stad. Door in gesprek te gaan met verschillende mensen, met verschillende achtergronden en uit verschillende sectoren halen we verhalen op die te maken hebben met discriminatie en racisme. Deze interviews en de bijbehorende verhalen vormen de basis voor het onderzoeksrapport met een advies en een plan van aanpak voor de gemeente Arnhem om discriminatie en racisme tegen te gaan.

Doelgroepen

In onze communicatie onderscheiden we verschillende doelgroepen. Dit zijn allemaal externe doelgroepen. Ons team van vier personen zien we niet als aparte interne doelgroep.

- Gemeente Arnhem (opdrachtgever)
- Samenwerkingspartners
- Inwoners
- Bedrijven
- Onderwijsinstellingen
- Zorginstellingen
- Jongeren

Doelstelling

Onbekend maakt onbemind. Wanneer niemand weet wat de rol van de ACDR is of hoe je haar kunt bereiken wordt het ophalen van verhalen een moeizaam proces. Het is van groot belang dat de ACDR zichtbaar en makkelijk benaderbaar is. Op een manier dat de verschillende doelgroepen geen drempel ervaren om contact te zoeken. En dat andersom, mensen ook open staan voor een interview, zich vrij en veilig voelen om te praten, wanneer de ACDR iemand uitnodigt.

Het doel van de inzet van communicatie is:

- Zichtbaarheid van de ACDR vergroten en behouden
- Laten zien waar we mee bezig zijn, voortgang van het onderzoek
- Doelgroepen hebben een positief beeld bij het werk dat de ACDR doet
- Doelgroepen staan positief tegenover een gesprek van de ACDR (openstellen)
- Doelgroepen vinden zelfstandig de weg naar de ACDR om een ervaring te delen.

Strategie

Om de doelen te bereiken is doorlopend op verschillende momenten communiceren belangrijk.

Communicatiemomenten onderzoeksplan

Communicatie ondersteunt het onderzoeksplan.

1. Mijlpalenonderzoek
   Op verschillende momenten tijdens het onderzoek communiceren we over wat we bereikt hebben (mijlpalen) en de voortgang van het onderzoek.
2. Inspiratieverhalen
   Op basis van de uitkomsten van de interviews kunnen we besluiten om proactief te vertellen over verhalen. Het doel hiervan is doelgroepen te inspireren om na te denken over hun eigen omgeving. Is er een verhaal dat de ACDR moet weten?
   Verhaal 1: Dong Hee Kim
   Verhaal 2: Frouke Engel, Myrthe Rosema, Scootbezorgd
   Verhaal 3: Clarence Schipper
   Verhaal 4: Dounia Adnane
   Verhaal 5: Rosaly Kleis, Brownies&DownieS
3. Actualiteit
   Gebeurt er iets in de stad of in de wereld waar de ACDR op aan kan haken omdat het discriminatie of racisme betreft, dan pakken we dat moment om te communiceren.
4. Enquête (zie extra communicatieplan)
5. Stadsgesprekken
   Om te weten wat er leeft in de stad gaan we op vier momenten in gesprek met bewoners, in de vorm van een dialoogsessie.
6. Week tegen racisme – 19 maart 2024

Dialoogbijeenkomsten

- 29 februari 2023: Museum Arnhem
- 23 mei 2024: Huis van de Wijk, Arnhem Zuid

Middelen
Om te kunnen communiceren met de verschillende doelgroepen maken we gebruik van een aantal middelen:

- **Website** www.ACDR.nl
  Via de website richten we ons op alle bovengenoemde doelgroepen.
  - Op de site staat informatie over hoe je contact kunt komen met de ACDR.
  - Nieuws van ons: via deze website houden we al onze doelgroepen op de hoogte van de vorderingen die we maken in het onderzoek. Denk aan een column, interview over een onderwerp dat uit een interview naar voren is gekomen of een gesprek met de wethouder en/of burgemeester.
  - Nieuws van anderen: op de site zie in welke media we genoemd zijn en welke artikelen er verschenen zijn.

- **Sociale mediakanalen**: LinkedIn, Facebook, Instagram
  Door actief te communiceren op de verschillende sociale mediakanalen werken we de zichtbaarheid van de ACDR en spreken we verschillende doelgroepen aan.
  LinkedIn gebruiken we om bij bedrijven en medewerkers van verschillende organisaties en instellingen onder de aandacht te komen. Met Instagram en Facebook richten we ons op zowel jongeren als een iets ouder publiek. Deze laatste kanalen zijn zeer geschikt om met laagdrempelige content en eenvoudige berichten te werken aan de zichtbaarheid van de ACDR. Sociale
  mediaberichten hebben daarnaast het doel om mensen uit te nodigen om in contact te komen met de ACDR.

- **Pers**: kranten, tv, radio, wijkkranten of websites
  Omdat de ACDR uniek is in Nederland zoeken we regelmatig zelf contact met diverse regionale en landelijke media. Daarnaast reageren wij positief op aanvragen die wij zelf ontvangen en maken tijd vrij om de ACDR in de regio en in Nederland onder de aandacht te brengen.

- **Overzicht ACDR in de media**

Arnhemse Koerier	8 oktober 2023
Gelderlander	20 oktober 2023
Volkskrant	23 oktober 2023
RTV Connect (radio)	13 november 2023
Vrij Nederland	17 Februari 2024
Arnhemse Koerier	4 maart 2024
Arnhemse Koerier	11 maart 2024
Sprank	21 maart
Het Financieele Dagblad	30 maart 2024
Talkshow de Week van Gelderland	Oktober 2024
RTV Connect (radio)	September/oktober 2024

“Coaches zien achter de voordeur dat er meer speelt dan armoede, maar missen de expertise om echt te helpen. Doorverwijzingen pakken vaak verkeerd uit. Zoals bij een gezin van nieuwkomers in een beschimmeld huis, waar de GGZ adviseert de kinderen uit huis te plaatsen. Dit soort adviezen, zonder aandacht voor de werkelijke problemen, kunnen meer kwaad dan goed doen.”

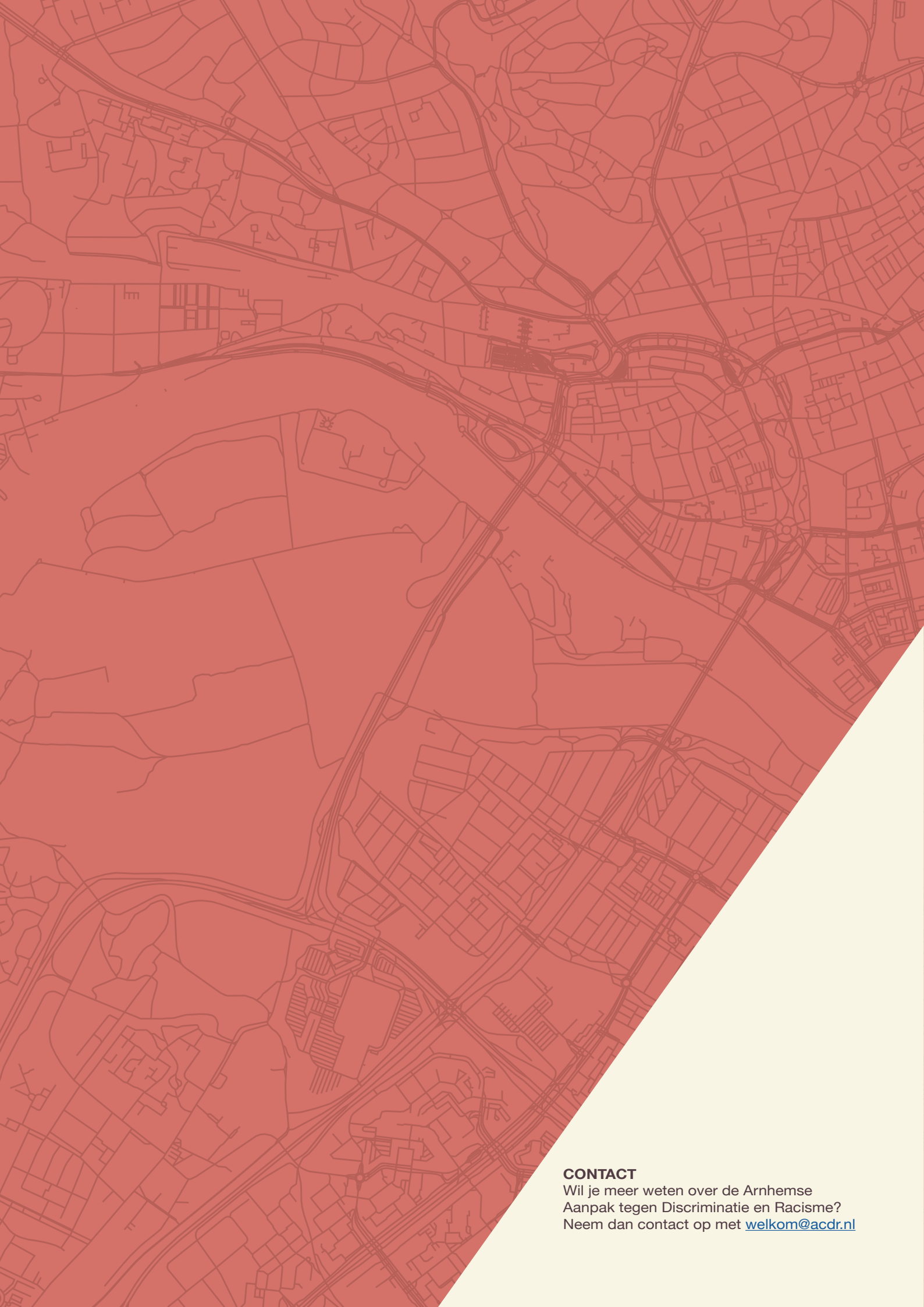

CONTACT
Wil je meer weten over de Arnhemse Aanpak tegen Discriminatie en Racisme? Neem dan contact op met welkom@acdr.nl

Monitoring pilot ACDR

Evaluatierapport

Opdrachtgever	Esther Jaarsma, afdeling Strategie Beleid en Regie
Adviseur(s)	Lynn Kuenen-Sharafkhani
Status	Afgerond
Datum	30 – 05 – 2025

1. Inleiding

Naar aanleiding van de moties 21M297 en 22M156 "*Aan de slag met de lokale coördinator tegen racisme en discriminatie*" (Denk, 9 november 2022), is in oktober 2023 gestart met het pilotjaar van de ACDR (Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme). De opdracht van de ACDR luidde:

1. Het ophalen van signalen over racisme en discriminatie in de stad: wat is het beeld, hoe staat het ervoor?
2. Op basis van deze brede verkenning en analyse: focus aanbrengen door het aantal thema's terug te brengen tot bijvoorbeeld een top-3. Dit zijn onderwerpen die op dit moment met name een impuls behoeven;
3. Invulling geven aan deze impuls door aanbevelingen te doen aan de gemeente en andere organisaties (aanjager) en de uitvoering actief te volgen (waakhond).

Nu het pilotjaar ten einde is, is het van belang te evalueren. Tijdens het symposium op 3 oktober 2024 en in diens eigen verslag van bevindingen, geeft de ACDR invulling aan bovengenoemde.

Om een reflectie te geven op de meerwaarde van de rol van ACDR in het voorkomen en bestrijden van discriminatie en racisme in Arnhem, is het van belang ook onze partners uit het veld te betrekken. Met deze evaluatie krijgen we een beeld van hun ervaringen en moeten de resultaten inzicht geven in onder meer de (rand)voorwaarden voor een (eventuele) voorzetting van de rol van de ACDR. De evaluatie levert – samen met het rapport van de ACDR *Zichtbaar maken wat onzichtbaar is* – input voor het advies aan college en raad over de voortzetting van een ACDR.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de onderzoeksvragen en -opzet uitgewerkt. In hoofdstuk 3 komen aan de hand van de deelvragen de resultaten aan bod. De conclusie staat beschreven in hoofdstuk 4.

2. Vraagstelling en onderzoeksopzet

Onderzoeksvraag

Hoe beoordelen relevante partijen de meerwaarde van de rol van de ACDR binnen het bestrijden van discriminatie en racisme in Arnhem?

Deelvragen:

1) Hoe is de rol van de ACDR ervaren?
2) Wat zijn succespunten en wat zijn verbeterpunten?
3) Welke aanbevelingen zijn er voor de voortzetting van de rol van de ACDR?

Onderzoeksopzet

Het onderzoek kent twee fasen:

- Fase 1: interviews met partners
- Fase 2: terugkoppeling van partners na inzage rapportage *Zichtbaar maken wat onzichtbaar is* van de ACDR

Fase 1:

In de eerste fase zijn interviews gehouden met betrokken partners. Deze fase is uitgevoerd voordat het rapport van de ACDR zelf bekend was. Er zijn gesprekken gevoerd in de vorm van een semigestructureerd interview. Met behulp van een vragenlijst zijn punten uitgevraagd en was er ruimte voor eigen narratief. De vragenlijst is tot stand gekomen in samenwerking met de afdeling Onderzoek en Statistiek en komt voort uit de opdracht van de ACDR en de deelvragen uit dit onderzoek. Zie bijlage 1 voor de vragenlijst die tijdens de evaluatiegesprekken is gebruikt.

De geïnterviewden ontvingen na het gesprek een schriftelijk gespreksverslag. Hier konden zij desgewenst aanvullingen op geven. Dit werd ook meegenomen in de evaluatie.

Fase 2:

In de tweede fase, na het symposium van de ACDR waarin zij hun verslag presenteren, worden de geïnterviewde partners opnieuw benaderd. Hen wordt de mogelijkheid gegeven aanvullingen te geven op het gepresenteerde rapport. Dit wordt in schriftelijke vorm uitgevraagd of indien gewenst mondeling besproken. De feedback die daaruit komt, wordt ook meegenomen in de evaluatie.

Doelgroep

De doelgroep voor evaluatie is een selectie van partners van de Gemeente Arnhem. Deze selectie komt voort uit de samenstelling van werkgroep Arnhem tegen racisme. Voor een overzicht van deze partijen, zie bijlage 2.

Beoogd resultaat

Dit evaluatierapport wordt samen met de bevindingen komend uit het rapport van de ACDR geanalyseerd. Hieruit volgt het advies aan de raad in vorm van een raadsvoorstel.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten verkregen uit de evaluatiegesprekken samengevat per deelvraag. Elke deelvraag heeft een verdeling van uitgelichte onderwerpen, waarbinnen kernwoorden onderstreept zijn.

1. Hoe is de rol van de ACDR ervaren?

- **Rol ACDR in de stad**
  Het aanstellen van een ACDR voor de stad Arnhem ziet de meerderheid van de participanten als groot pluspunt: de gemeente laat hiermee zien dat de stad aandacht heeft voor het onderwerp discriminatie en racisme. Hiermee laat Arnhem volgens participanten zien dat het een progressieve stad is, een stad met een groot hart. Sommigen spreken van een iconisch of uniek figuur dat als statement wordt gezien. Wel bestaat ook een tegengeluid. Enkele participanten hebben de indruk dat de gemeente (te) weinig tijd en middelen beschikbaar stelt voor de rol van ACDR. Bij hen rijst daarom de vraag: *is deze rol vooraf wel goed doordacht*?

- **Zichtbaarheid**
  In de gesprekken komt naar voren dat bijna alle partijen een eerste kennismaking met de ACDR hebben gehad op het moment dat het team haar rol presenteerde. Daarna geeft de meerderheid van de participanten aan de ACDR vooral op sociale media te hebben gevolgd of dat zij elkaar tegenkwamen op evenementen. De meeste participanten hebben individuele gesprekken gehad voor verdere kennismaking. De meeste participanten geven aan daarna niet, of weinig contact te hebben gehad met de ACDR. De meerderheid vindt dat de ACDR niet zichtbaar genoeg was voor henzelf en daarbij vragen sommigen zich af of de ACDR wel zichtbaar genoeg was voor de stad en haar inwoners.

- **Opdracht en verwachting**
  Hoewel een deel van de participanten zegt vooraf goed te weten wat de rol van de ACDR was, geeft het grootste deel aan de opdracht van de ACDR niet (helemaal) te kennen. Ook bij navraag, blijken niet alle participanten opheldering te krijgen van bijvoorbeeld de gemeente en blijft de opdracht voor hen onduidelijk. Dit zorgt er volgens hen voor dat ze niet goed weten wat ze van de ACDR kunnen verwachten en wat hun eigen rol ten opzichte van die van de ACDR kan zijn.

- **Toegankelijkheid**
  De participanten die aangeven contact met de ACDR te hebben gehad, geven allen aan haar benaderbaar te vinden: de laagdrempeligheid in combinatie met de korte lijnen wordt gewaardeerd. Waarbij het officiële meldpunt voor discriminatie (Vizier/discriminatie.nl) meer formeel wordt beleefd en meer is "*voor de grotere klachten*", zien deze participanten een informele houding van de ACDR. Dit maakt het voor hen gemakkelijk om te sparren over of melden van discriminatie vraagstukken.
  Ook blijkt uit gesprekken dat niet alle inwoners de stap naar wijkteams of gemeente durven zetten rondom discriminatie vraagstukken, omdat de angst voor consequenties bestaat: "*heb ik na mijn melding nog wel recht op bepaalde regelingen?".*

- **Samenwerking**
  Enkele van de participanten geeft aan de ACDR zelf actief op te zoeken en andersom. Redenen voor contact waren: sparren over discriminatie casuïstiek, kennisdeling of netwerken. De meeste

participanten geven aan de ACDR niet actief te hebben opgezocht en andersom ook niet. Sommigen noemen in eerste instantie wel samenwerking te hebben gezocht, bijvoorbeeld bij de voorbereidingen in de week tegen racisme of bij het organiseren van een evenement, maar dat hield de ACDR volgens participanten af vanwege het behouden van de onafhankelijke positie. Veel participanten hadden de verwachting dat er meer contact zou zijn met de ACDR. Bijvoorbeeld om ervaringen van verschillende gemeenschappen op te halen bij de partners uit de stad.

2. *Wat zijn succespunten en wat zijn verbeterpunten?*

Succespunten

- **Onafhankelijkheid *enerzijds***
  Onafhankelijkheid wordt door alle participanten genoemd, zowel als succes- als verbeterpunt. Een deel heeft dit het afgelopen jaar als prettig ervaren, omdat de ACDR hierdoor gezien wordt als belangeloos orgaan. Hierdoor werd zij als prettige gesprekspartner gezien, zonder consequenties, zonder andere agenda.

- **Toegankelijk**
  ACDR is volgens participanten toegankelijk: iemand die zich letterlijk en figuurlijk tussen de mensen bevindt. Iemand die benaderbaar en aanspreekbaar is voor inwoners. Het wordt positief ervaren dat de ACDR een persoon is en geen grote organisatie. Een deel van de participanten noemt het huidige ACDR-team personen die bevlogen hun werk doen, betrouwbaar zijn en vertrouwen uitstralen.

- **Aanspreekpunt**
  Een deel van de participanten geeft aan eerst bij de ACDR aan te kloppen als zij discriminatie vraagstukken hebben liggen. Waar zij voorheen meerdere partijen raadpleegden, gaan zij nu naar de ACDR om een casus tegen het licht te houden. Participanten zien dat de ACDR in het afgelopen jaar een basis heeft gelegd om een netwerk te creëren, waarbinnen verschillende partijen met elkaar verbonden kunnen worden.

- **Bewustwording van discriminatie**
  Enkele participanten geven aan dat de ACDR ook een basis legt voor bewustwording van het feit dat elke vorm van uitsluiting valt onder discriminatie. Participanten zeggen bijvoorbeeld dat wanneer mensen met een beperking uitsluiting ervaren vaak niet weten dat dit onder discriminatie valt.

- **Symposium en verslag van bevindingen**
  Participanten waarderen het persoonlijke karakter van het verslag van bevindingen en het symposium. Onder andere door de verhalen krijg je als lezer en kijker beeld bij de ervaringen en krijgen de verschillende vormen van discriminatie kleur.
  De manier waarop het symposium werd georganiseerd, geeft voor een aantal participanten het belang van het thema weer en dat de ACDR het op deze manier goed op de kaart heeft gezet.
  Ook wordt het positief ervaren dat de ACDR in de aanbevelingen de nadruk legt op samenwerking tussen relevante partijen en dat de ACDR aandacht wilt besteden aan bewustwording en educatie.

Verbeterpunten

- **Onafhankelijkheid *anderzijds***
  Hoewel een deel van de participanten de onafhankelijke positie waardeert, is er ook een deel van de participanten die de onafhankelijke positie niet begrijpt. Het lijkt voor die groep alsof de ACDR zich terugtrekt of afstand neemt van de partijen die voor de komst van de ACDR al streden tegen discriminatie en racisme. Hierdoor plaatst de ACDR zich volgens hen buiten de groep van gelijkgestemden. Sommige participanten vinden dat de ACDR de onafhankelijke rol los zou moeten laten, omdat – zo werd gezegd: "*je elkaar nodig hebt in deze strijd met hetzelfde doel*".
  Tegelijk wordt ook de vraag gesteld: hoe onafhankelijk is de rol van de ACDR daadwerkelijk? Want enkele participanten geven aan dat zij de rol van de ACDR als een verlengde van de gemeente zien. Zij zeggen dat de kans bestaat dat organisaties die in een afhankelijkheidspositie van de gemeente zitten (bijvoorbeeld door subsidies), geen kritiek durven uiten op een rol als de ACDR. Bang voor negatieve consequenties.

- **Communicatie**
  Wat participanten aangeven is dat ze tijdens het pilotjaar graag meer hadden gehoord over de werkzaamheden van de ACDR. Een update halverwege de pilot over wat ze al hebben opgehaald bijvoorbeeld, of tussentijdse berichten van waar ze mee bezig zijn. De berichtgeving die de participanten wel bereikt, is met name via sociale media kanalen over de bijeenkomsten die de ACDR organiseert. De inhoud van wat is opgehaald is ten tijde van de evaluatiegesprekken (sept-okt. 2024) voor de meeste participanten nog onduidelijk en dat wordt als een gemis ervaren. Sommige participanten geven aan dat deze ervaring mogelijk voortvloeit uit de onduidelijkheid over de invulling van de opdracht en uiteenlopende verwachtingen van de rol van de ACDR (zoals genoemd bij deelvraag 1).

- **Stem zijn voor diverse doelgroepen**
  Wat in gesprekken naar voren komt, is dat niet alle groepen zich gehoord voelen door de ACDR. Vertegenwoordigers van de LHBTIQ+ gemeenschap geven aan zich zorgen te maken over het feit dat zij weinig betrokken werden in het afgelopen jaar. Zij geven aan zich niet gehoord te voelen en zeggen het te betreuren de achterban niet terug te zien in de rapportage van de ACDR.

- **Symposium en verslag van bevindingen**
  Participanten geven aan meer behoefte te hebben aan duidelijke handvatten bij de aanbevelingen uit het rapport. Het geluid dat naar voren komt, is dat er wat gedaan moet worden op bepaalde thema's, maar dat niet duidelijk is wat dat is en op welke manier. Verder geven participanten aan de getrokken conclusies en aanbevelingen niet altijd te kunnen herleiden uit het verslag. En dat niet duidelijk is welke conclusie via welke onderzoeksmethode is opgehaald (enquête of gesprekken).

3. Welke aanbevelingen zijn er voor de voortzetting van de rol van de ACDR?

- **Koploper zijn tegen discriminatie**
  De ACDR wordt als de vertegenwoordiger van anti-discriminatie en racisme genoemd en mag hierin als koploper worden gezien. De ACDR mag van veel participanten meer naar voren

treden op dat gebied: op assertieve en proactieve wijze een stem zijn voor alle groepen die gediscrimineerd worden. Hierbij wordt genoemd dat de ACDR misstanden aan de kaak mag stellen en kritische uitingen mag doen wanneer dat nodig is, ook richting de gemeente en overheidsinstellingen. *"Een ACDR die aangaat op issues rondom discriminatie".*

- **Bewustwording op inclusiviteit en intersectionaliteit** [1]
  Participanten noemen bewustwording op het thema inclusiviteit en intersectionaliteit bij de betrokken partijen in de stad. Omdat partijen volgens hen vooral op hun eigen doelgroepen gericht zijn. De verbinding tussen deze partijen moet volgens hen meer gezicht worden. Het belang van het inclusief en intersectioneel aanpakken van discriminatie moet volgens participanten daarom meer op de agenda komen bij de partners uit de stad.

- **Spilfunctie zijn**
  In het verlengde van de bewustwording op inclusiviteit en intersectionaliteit zien de participanten in de rol van de ACDR een spilfunctie in samenwerking met partners. Dit om de versnippering van initiatieven tegen te gaan en duurzame samenwerking te creëren. Onderstaande wordt bijvoorbeeld genoemd:
  - Korte lijnen hebben met organisaties die strijden tegen discriminatie en racisme.
  - Bruggen slaan tussen organisaties op gezamenlijke thema's, zodat in eenheid wordt opgetrokken.
  - Agenda's naast elkaar leggen en zorgen dat partners dezelfde kant op koersen
  - Deelname aan de werkgroep *Arnhem tegen racisme*.
  - Betrokkenheid bij het discriminatiemeldpunt en de veiligheidsmonitor: weten wat speelt, de data kennen en daaruit verbetertrajecten aandragen.

- **Onafhankelijkheid**
  Rondom het thema onafhankelijkheid lopen de meningen onder participanten uit een. Wel zien participanten op dit thema een verrijking voor de stad wanneer de onafhankelijke positie wordt ingezet om te kunnen adviseren zonder in een afhankelijkheidspositie te zitten. En dus als mogelijkheid om gevraagd en ongevraagd advies te kunnen geven aan organisaties en de gemeente.

- **Zichtbaarheid**
  Volgens de meerderheid van de participanten is zichtbaarheid voor de rol van ACDR zeer belangrijk. De ACDR moet volgens hen zowel fysiek als online zichtbaar zijn. Dit betekent voor participanten onder andere communicatie: laten zien wat de ACDR doet, wat ze gaan doen en waar ze mee bezig zijn. Voorbeelden die worden gegeven:
  - Het hebben van een informatieve en levendige website met actuele informatie rondom discriminatie (-preventie) in de stad, met overzichten van instellingen/ondernemers/horeca/winkels die iets doen rondom relevante thema's, met een nieuws/actualiteiten rubriek en overzicht van geplande evenementen en agenda's van betrokken partijen.
  - Actief zijn op sociale media: LinkedIn, Instagram, Facebook
  - Columns schrijven in dagbladen of lokale nieuwsbladen.
  - In de spotlight treden: interviews geven, video's delen, aanschuiven bij podcasts.
  - Het maken van video's rondom actuele thema's en dat delen (jeugd aanspreken)
  - De actualiteit opzoeken wanneer dat nodig is

[1] Intersectionaliteit verwijst naar het idee dat mensen meerdere identiteiten tegelijk hebben, zoals geslacht, etniciteit, beperking of seksuele oriëntatie, en dat die elkaar beïnvloeden. Hierdoor ervaren zij unieke vormen van uitsluiting of ongelijkheid.

- **Randvoorwaarden**
  Verder noemen participanten een aantal randvoorwaarden voor een succesvolle voorzetting, namelijk:
  - Duidelijke afgebakende opdracht:
    Na de publicatie van het verslag en het symposium blijkt dat participanten achteraf de kaders van de opdracht te breed of vaag vonden. De wens bestaat daarom dat het vervolg duidelijke focus krijgt.
  - Meer uren:
    Meerdere participanten zeggen dat het team van de ACDR het afgelopen jaar niet genoeg uren had om meer te doen dan alleen ophalen van ervaringen. Het geluid wat naar voren komt, is dat de ACDR geen parttime baan moet zijn, maar dat het de focus moet zijn van de (kern)teamleden.
  - Meer expertise en diversiteit:
    Een groep participanten geeft aan het team graag te zien uitbreiden met meer expertises, bijvoorbeeld op het gebied van historische kennis, ervaringsdeskundigen, jongerenwerkers of marketing adviseurs. Maar ook mag het team volgens participanten diverser. Het betrekken van jongeren, verschillende achtergronden, zowel mannen, vrouwen en mensen uit de LHBTIQ+ community wordt bijvoorbeeld genoemd. Het aannemen van stagiaires of flexibele schil zien participanten als oplossing voor te hoge kosten.

4. Conclusie

Deelvraag 1: Hoe is de rol van de ACDR ervaren?

De rol van de ACDR is overwegend positief ontvangen door de participanten. De aanstelling wordt gezien als een sterk signaal dat Arnhem zich inzet tegen discriminatie en racisme. Veel participanten ervaren de ACDR als benaderbaar en toegankelijk, juist omdat het *een persoon* is in plaats van een organisatie. De ACDR kan volgens hen zonder formele drempels een gesprekspartner zijn. Het leggen van de basis voor bewustwording rondom discriminatie in de breedste zin van het woord, wordt als positief gezien.

Toch is er ook kritiek. Zo vindt een meerderheid dat de ACDR niet zichtbaar genoeg was gedurende het pilotjaar en dat er onvoldoende helderheid bestond over de opdracht. Dit leidde tot onduidelijkheid over wat men van de ACDR kon verwachten. Daarnaast voelen sommige gemeenschappen zich onvoldoende vertegenwoordigd en is er twijfel over hoe effectief de onafhankelijkheid van de rol precies was en hoe de ACDR zich daarin verhield tot de gemeente.

Deelvraag 2: Wat zijn succespunten en wat zijn verbeterpunten van de ACDR?

De ACDR wordt gezien als laagdrempelig, benaderbaar en fysiek aanwezig in de stad. Voor een deel van de participanten geeft de onafhankelijke rol vertrouwen: de ACDR wordt als neutraal en zonder eigen belang ervaren. Voor sommigen is de ACDR het eerste aanspreekpunt geworden bij discriminatievraagstukken. De ACDR draagt bij aan bredere bewustwording over wat precies onder discriminatie valt, inclusief de minder zichtbare vormen zoals uitsluiting van mensen met een beperking. De persoonlijke en beeldende aanpak van het verslag en de organisatie van het symposium worden gewaardeerd.

Tegelijkertijd komen er duidelijke verbeterpunten naar voren. De beperkte zichtbaarheid en de onduidelijkheid over de opdracht zorgen voor verschillende verwachtingen. Dit leidde tot verwarring over de samenwerking met partners uit de stad. Ook voelen niet alle doelgroepen zich even goed vertegenwoordigd, wat vraagt om een bredere focus in de benadering voor vervolg. De onafhankelijkheid van de ACDR wordt dubbel gewaardeerd: enerzijds biedt het ruimte voor een neutrale rol, maar roept anderzijds vragen op over de houding tot de betrokken partners en daadwerkelijke onafhankelijkheid ten opzichte van de gemeente.

Deelvraag 3: Welke aanbevelingen zijn er voor de voortzetting van de rol van de ABC?

Voor het vervolg ligt er voor de partners een duidelijke wens: de rol van de ACDR verder professionaliseren en verstevigen. Dit vraagt om heldere kaders in de opdracht, voldoende middelen, bredere expertise en structurele communicatie. De ACDR wordt gezien als potentiële spil in het netwerk tegen discriminatie en racisme – een rol die vraagt om zichtbaarheid, daadkracht, samenwerking en voorvechter van alle gemeenschappen in de stad. Op die manier kan de ACDR doorgroeien tot een verbindend koploper in de gezamenlijke strijd voor inclusiviteit en gelijkwaardigheid.

Bijlage 1: Evaluatiegesprek – vragenlijst

Interviewvragen en topics:

- Wat is jouw rol in het tegengaan van discriminatie/racisme?
- Wat heb je van de ACDR gezien?
    - Welke interactie heb je met de ACDR gehad?
- Wat was jouw verwachting van de ACDR?
    - In hoeverre heeft de ACDR voldaan aan je verwachtingen?
- Wat voor beeld heb je van de ACDR?
    - Wat zie je van haar online/in de pers?
- Welke meerwaarde heeft de ACDR voor de stad Arnhem volgens jou (of juist niet)?
    - Zijn er onderdelen van de ACDR die door andere organisaties ingevuld kunnen worden?
- Wat heeft ACDR volgens jou opgeleverd?
    - Als de ACDR géén vervolg krijgt, wat zou je dan missen?
- Hoe ervaar je de rol van de ACDR in de samenwerking?
- Wat zijn succespunten geweest?
- Wat zijn volgens jou randvoorwaarden voor (voortzetten van) succes?
- Wat zijn verbeterpunten?
- Welke aanvullingen heb je?

Bijlage 2: Betrokken partijen bij evaluatie pilot ACDR

- Vizier
- Comité 30/06 | 01/07
- Stichting Jam
- Sucura Music
- Indifferent
- COC
- APCG
- Sahar Noor
- Gemeente Arnhem
- ACDR

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Vaststellen vervolg Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme’

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- **28 oktober 2025: informatieve en meningsvormende bespreking**

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Akbulut (Arnhem Centraal), Luijendijk (Volt), Usta (DENK), Eppich (VVD), De Boef (GroenLinks), Morrenhof (CDA), Meiboom (FvD), Van den Berg (D66), Lu (PvdD), Nede (ChristenUnie).

De fracties SP, PVV, Groep Van den Broek, PvdA en BurgerBelang Arnhem waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Van de Geijn (wethouder), Jaarsma (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

Er is direct gestart met de meningsvormende bespreking. Er waren geen insprekers. Beide termijnen van de raadskamer en het college zijn afgerond.

Toezeggingen

- Wethouder Van de Geijn zegt toe een tussentijdse evaluatie na 1.5 jaar aan de raad te doen toekomen over de ACDR en de concrete resultaten die tot dan toe zijn geboekt.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering is geconcludeerd dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

W. Heemskerk

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4795505

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 november 2025

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

Verzamelbesluit-3 2025 en de daarbij behorende begrotingswijzigingen 25-030 en het gewijzigde subsidieoverzicht vast te stellen.

De griffier,

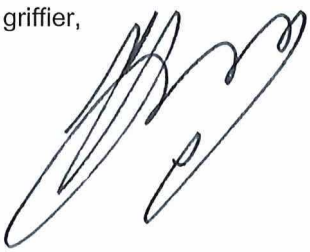

De voorzitter,

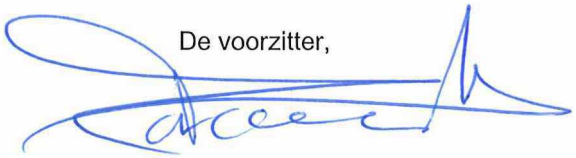

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel Verzamelbesluit-3 2025

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Met Verzamelbesluit-3 2025 wordt in lijn met de financiële verordening een aantal technische begrotingswijzigingen aan de gemeenteraad voorgelegd.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Financiële afwikkeling 2025
Tijdens de laatste besluitvormende raadsvergadering van het jaar dienen een drietal raadsbesluiten te worden genomen met betrekking tot de financiële afwikkeling van 2025:

1. Verzamelbesluit-3 (hierin wordt van een aantal budgetten in het gemeentefonds voorgesteld deze naar andere programma's over te hevelen)
2. Budgetoverheveling (van een aantal van deze budgetten uit het verzamelbesluit wordt vervolgens voorgesteld deze over te hevelen naar 2026)
3. Standenoverzicht (alle slotstanden van de begroting)

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Fenna Boorsma
fenna.boorsma@arnhem.nl
0650194005

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4795505

Onderwerp: Verzamelbesluit-3 2025

Kernboodschap

Met Verzamelbesluit-3 2025 wordt in lijn met de financiële verordening een aantal technische begrotingswijzigingen aan de gemeenteraad voorgelegd.

Voorstel

1. Verzamelbesluit-3 2025 en de daarbij behorende begrotingswijzigingen en het gewijzigde subsidieoverzicht vast te stellen.

Inleiding

In de financiële verordening is opgenomen dat technische begrotingswijzigingen met een verzamelbesluit aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Deze wijzigingen vallen in drie categorieën:

1. Effecten van besluiten die nog niet in de Begroting zijn verwerkt;
2. Actualisatie van Rijksbijdragen / -beschikkingen, subsidies en bijdragen derden;
3. Technische aanpassingen als, bijvoorbeeld:
    - wijziging in ureninzet tussen producten en programma's;
    - toewijzing van de budgetten voor onvoorzien en strikt onvermijdbaar;
    - actualisatie loonsom;
    - correcties / herverdeling gelden over programma's;
    - overige actualisaties die niet van invloed zijn op beleidsinhoudelijke uitgangspunten.

In de Begroting 2025 (paragraaf subsidies) is een lijst opgenomen met namen van organisaties die naar verwachting begrotingssubsidie ontvangen, met daarbij het begrote bedrag. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht wordt, met het door de raad vaststellen van deze lijst, een juridische grondslag verkregen voor het verstrekken van begrotingssubsidie (niet zijnde subsidieverstrekking op grond van een subsidieregeling, of op incidentele basis). Met het vaststellen van de begroting c.q. deze lijst heeft de raad per organisatie het maximale bedrag aan begrotingssubsidie voor 2025 bepaald. Bij het opstellen van de begroting is echter niet altijd al bekend welk subsidiebedrag er aangevraagd en toegekend gaat worden en betreft het begrote bedrag een inschatting op basis van de op dat moment bekende informatie. Voor organisaties waarbij het beschikte bedrag uitkomt boven het eerder door de raad vastgestelde maximum, wordt daarom deze begrotingswijziging aan de raad voorgelegd. Daarmee wordt de juridische grondslag geactualiseerd. Tevens wordt hiermee,

Arnhem GEMEENTE

vooruitlopend op de jaarrekening, maximale transparantie geschapen met betrekking tot de begrotingssubsidies, waarbij nu duidelijk de afwijkingen en redenen daarvoor, voor de raad inzichtelijk worden gemaakt. Voor zover de aanpassing van subsidies niet in bijlage 1 terugkomt, betreft de wijziging verschuiving binnen programma's (omzetten van regulier programmabudget in subsidiebudget, of het omzetten van budget voor incidentele subsidieverstrekking in budget voor het verstrekken van begrotingssubsidie). Hiermee geeft het college invulling aan de manier waarop aan de door de raad vastgestelde doelen wordt gewerkt.

Verzamelbesluit-2 2025 is door uw raad aangenomen in de raadsvergadering van 2 juli 2025 (zaaknr. 4516270). Voor u ligt nu verzamelbesluit-3 2025.

Beoogd effect

Bewerkstelligen van een actuele begroting waarvan de mutaties formeel en rechtmatig zijn vastgesteld.

Argumenten

De nummering zoals gebruikt in de inleiding is gehanteerd bij de tekstuele en cijfermatige onderbouwing van de begrotingswijzigingen in Bijlage 1 "Specificatie Verzamelbesluit-3 2025 per onderwerp naar programma".
Dit houdt in dat begrotingswijziging nummer 1.01 tot en met 1.06 onder de eerste categorie, 2.01 tot en met 2.23 onder de tweede categorie en 3.01 tot en met 3.28 onder de derde categorie vallen.
De mutaties zoals opgenomen in het verzamelbesluit zijn gemeente breed budgettair neutraal. Er is bij de mutaties sprake van een herverdeling van de lasten, of een gelijktijdige stijging of daling van de lasten en baten, of een verrekening met bestemmingsreserves. Er ontstaat dus geen tekort of overschot als gevolg van de verschillende mutaties.

Voor zowel de tekstuele als de cijfermatige specificatie per onderwerp wordt verwezen naar Bijlage 1 "Specificatie Verzamelbesluit-3 2025 per onderwerp naar programma".

De bijgestelde subsidies zijn opgenomen in Bijlage 4 “Actualisatie begrotingssubsidies VZB-3 2025”. Hierbij kunnen een aantal redenen zijn waarom een subsidiebedrag wordt aangepast:

- Accres
  De hoogte van de subsidie wordt aangepast voor loon- en prijsontwikkeling die bij het opstellen van de Begroting 2025 nog niet exact bekend was.
- Administratieve correctie
  De subsidie wordt al langer als begrotingssubsidie verleend, maar was niet als zodanig in de financiële administratie, en daarmee in de lijst in de begroting, opgenomen.
- Naamswijziging
  De naam van de organisatie waaraan de subsidie verstrekt is, is gewijzigd en in de primitieve begroting was de organisatie nog met de oude naam opgenomen.
- Incidenteel naar begrotingssubsidie
  De subsidie werd voorheen incidenteel verstrekt, maar wordt omgezet naar een begrotingssubsidie.

- Uitvoering
  De hoogte van de subsidie wordt aangepast op basis van de uitvoering van de subsidie, dat kan bijvoorbeeld doordat het wegvallen van andere bijdragen door de gemeente via de subsidie worden gecompenseerd. Deze redenen worden per subsidie in bijlage 4 toegelicht.

Kanttekeningen en risico's

Wanneer het voorstel niet wordt aangenomen vergroot dit de mate van onrechtmatigheid in de jaarrekening. Onder andere de uitgaven die gedaan worden vanuit de door het Rijk verstrekte specifieke uitkeringen moeten dan als onrechtmatig worden aangemerkt.

Participatie

Dit betreft een intern stuk daarom is er geen participatie van toepassing.

Financiën

Het (meerjarig) effect van verzamelbesluit-3 2025 is budgettair neutraal.
Voor het inzicht in de financiële effecten per onderwerp verwijzen we naar Bijlage 1 "Specificatie Verzamelbesluit-3 2025 per onderwerp naar programma".
Voor het inzicht in de financiële effecten over de stedelijke en wijkprogramma's verwijzen we voor de exploitatie naar Bijlage 2 "Concernbegrotingswijziging Verzamelbesluit-3 2025: Exploitatie" en voor de Investeringen naar Bijlage 3 "Concernbegrotingswijziging Verzamelbesluit-3 2025: Investeringen".
De bijgestelde subsidieplafonds zijn opgenomen in Bijlage 4 “Actualisatie begrotingssubsidies VZB-3 2025”

Uitvoering

Na vaststelling van dit besluit worden de budgetten uit bijlagen 2 en 3 definitief toegekend aan de betreffende beleidsvelden.

Communicatie

Niet van toepassing

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel Verzamelbesluit-3 2025
- Bijlage 1 Specificatie Verzamelbesluit-3 2025 per onderwerp naar programma
- Bijlage 2 Concernbegrotingswijziging Verzamelbesluit-3 2025: Exploitatie
- Bijlage 3 Concernbegrotingswijziging Verzamelbesluit-3 2025: Investeringen
- Bijlage 4 Actualisatie begrotingssubsidies VZB-3 2025

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4795505

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 november 2025

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

Verzamelbesluit-3 2025 en de daarbij behorende begrotingswijzigingen 25-030 en het gewijzigde subsidieoverzicht vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Bijlage 1 bij raadsvoorstel Verzamelbesluit-3 2025 Specificatie per onderwerp naar programma

1. Effecten van besluiten die nog niet in de Begroting zijn verwerkt

1.01 Rol Energietransitie

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S10 Klimaat, energie en milieu	Lasten	-5.000				
	Toevoegingen aan reserves	5.000				
	Saldo	**0**				

Op 10 september 2025 zijn de randvoorwaarden en beslisboom bij rolneming door de gemeente Arnhem in de energietransitie vastgesteld (zaaknr: 4358949). Onderdeel van dit raadsbesluit is het beschikbare budget van € 5 miljoen toe te voegen aan de Bestemmingsreserve Duurzaamheid (Klimaatfonds) en dit te reserveren voor projecten met een onrendabele top waar een actieve rol van de gemeente noodzakelijk is. Dit wordt met deze wijziging in de begroting verwerkt.

1.02 NPAO Beste professional

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S04 Onderwijs	Lasten	35	35			
S12 Wonen en leefomgeving	Onttrekkingen aan reserves	35	35			
	Saldo	**0**	**0**			

Bij de Begroting 2023 (vanuit het coalitieakkoord 2022-2026) zijn middelen vrijgemaakt voor het nationaal programma Arnhem-Oost (NPAO). In april 2024 is de raad per brief (zaaknr: 4157637) geïnformeerd over de nadere uitwerking van de besteding van de middelen in het uitvoeringsplan NPAO 2024-2026. Het onderdeel uit dit uitvoeringsplan: 'het aantrekken van de beste professionals" (onderwijs) is in 2025 gestart en wordt met deze wijziging in de begroting opgenomen.

1.03 Uitvoeringskader elektrisch laden

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten		-3	-3	-2	-2
S10 Klimaat, energie en milieu	Lasten	273	24	24	24	23
	Onttrekkingen aan reserves	485	21	21	21	21
	Toevoegingen aan reserves	212				
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In 2021 is het uitvoeringskader Elektrisch laden vastgesteld. Vanuit het klimaatfonds is € 485.000 gereserveerd voor de realisatie in het laadinfrastructuur. Zoals gemeld in Turap 2 heeft dit project vertraging opgelopen en wordt dit initieel budget in 2025 besteed. € 212.000 wordt ingezet voor de laadpleinen Helix en Blauwe golven. De overige € 273.000 wordt ingezet voor inhuur, advisering en aanpassingen in de openbare ruimte (voorbereidings- en proceskosten). Met deze wijziging wordt dit in de begroting verwerkt.

1.04 Duurzaam mobiliteitsplan

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten		-7	-14	-108	-257
S02 Bereikbaarheid	Lasten		22	44	335	801
	Onttrekkingen aan reserves		15	30	227	544
	Saldo		**0**	**0**	**0**	**0**

Hiermee worden de financiële consequenties van het duurzaam mobiliteitsplan, zoals vastgesteld is door de raad op 19 maart 2025 met zaaknummer 4112565, in de begroting verwerkt. Hierbij wordt de temporisering aangehouden van de bijbehorende uitvoeringsagenda, zoals door het college besloten op 30 september 2025.

1.05 NPAO Buurtsupport

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	50				
S12 Wonen en leefomgeving	Onttrekkingen aan reserves	50				
	Saldo	**0**				

Bij de Begroting 2023 (vanuit het coalitieakkoord 2022-2026) zijn middelen vrijgemaakt voor het nationaal programma Arnhem-Oost (NPAO). In april 2024 is de raad per brief (zaaknr: 4157637) geïnformeerd over de nadere uitwerking van de besteding van de middelen in het uitvoeringsplan NPAO 2024-2026. Het onderdeel uit dit uitvoeringsplan: 'Buurtsupport" is in 2025 gestart en wordt met deze wijziging in de begroting opgenomen.

1.06 WKO Stadstheater

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten					-6
S10 Klimaat, energie en milieu	Lasten					26
	Onttrekkingen aan reserves				400	20
	Toevoegingen aan reserves				400	
	Saldo				**0**	**0**

Afgelopen juni is het Defintief Ontwerp vernieuwing Stadstheater vastgesteld (zaaknr: 4600558). Hierin is opgenomen dat het Stadstheater een WKO-installatie (warmte- en koudeopslag systeem) krijgt om het probleem van netcongestie op te lossen. Om een sluitende Business Case te maken is een bijdrage in de aansluitkosten van € 400.000 nodig. Dit bedrag wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Vanaf 2029 zijn er kapitaallasten en de dekking van de investering geraamd.

2. Actualisatie van Rijksbijdragen / -beschikkingen, subsidies en bijdragen derden

2.01 Uitvoeringsplan AAEA 2025

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	281	-372			
	Lasten	573	-372	75		
	Onttrekkingen aan reserves	291		75		
	Saldo	**0**	**0**	**0**		

Met deze wijziging wordt het budget 2025 met € 0,6 mln verhoogd, middelen vanuit 2026 (€ 0,4 mln) worden naar voren gehaald. Van de middelen die tot en met 2025 beschikbaar zijn gesteld voor de Arnhemse Aanpak Energiearmoede blijft er naar verwachting € 75.000 over. Deze wordt in 2027 ingezet omdat vanaf dat jaar minder budget beschikbaar is.

2.02 SPUK Voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S01 Veiligheid	Baten	212				
	Lasten	212				
	Saldo	**0**				

Het Rijk heeft door middel van een specifieke uitkering (SPUK A17) middelen beschikbaar gesteld voor Preventie met Gezag voor de jaren 2023 tot en met 2025. Een onderbesteding in 2024 mag conform de regeling ingezet worden in 2025. Deze resterende middelen zijn bij de jaarrekening 2024 tijdelijk op de balans gereserveerd en worden middels deze wijziging voor een deel in de begroting 2025 verwerkt.

2.03 Isolatie Subsidie Arnhem

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	594	1.024			
	Lasten	594	1.024			
	Saldo	**0**	**0**			

Eind 2023 is de eerste tranche van de specifieke uitkering Nationaal Isolatie Programma ontvangen. Van deze € 2,3 miljoen is een deel uitgegeven aan de KWAS regeling. Het resterende bedrag van € 1,6 miljoen wordt besteed aan de ISA-regeling voor de verduurzaming van 700 woningen. De ISA-regeling loopt tot en met eind 2026. Met deze wijziging wordt dit op de juiste wijze in de begroting verwerkt.

2.04 Subsidie Energieloket

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	84	84	84		
	Lasten	84	84	84		
	Saldo	**0**	**0**	**0**		

De Gemeente Arnhem ontvangt voor de jaren 2025 tot en met 2027 een subsidie van € 251.448 voor het financieren en operationeel houden van het energieloket en de buurtklusbedrijven. Middels deze wijziging wordt de subsidie in de begroting verwerkt.

2.05 SPUK IDO

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S04 Onderwijs	Baten	156				
	Lasten	156				
	Saldo	**0**				

De gemeente Arnhem ontvangt jaarlijks een specifieke uitkering (SPUK) ter bekostiging van de realisatie of de instandhouding van de informatiepunten digitale overheid (IDO). Rozet geeft uitvoering aan de verschillende informatiepunten waar inwoners en ondernemers terecht kunnen met hun vragen over online overheidsdienstverlening. Met deze wijziging wordt de SPUK in de begroting opgenomen.

2.06 Natuurvriendelijk isoleren

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	19				
	Lasten	19				
	Saldo	**0**				

De provincie heeft een subsidie verstrekt onder de regeling Alternatieve verblijfplaatsen vleermuizen voor het project Comenstatieplan Natuurvriendelijk Isoleren Arnhem. Met deze begrotingswijziging wordt de provinciale subsidie van € 19.000 verwerkt.

2.07 Geothermie LOAN

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	88	88			
	Lasten	88	88			
	Saldo	**0**	**0**			

De gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem en Nijmegen (LOAN) onderzoeken samen met Energie Beheer Nederland en de provincie de mogelijkheden van geothermie. Met een eigen bijdrage van €100.000, aangevuld met €175.000 van de deelnemende partijen, wordt een projectleider ingehuurd en onderzoek gedaan. Middels deze wijziging wordt dit in de begroting verwerkt.

2.08 SPUK VIOS MBO & Onderzoek

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S01 Veiligheid	Baten	134	93			
	Lasten	134	93			
	Saldo	**0**	**0**			

Het Rijk heeft door middel van een specifieke uitkering (SPUK) middelen beschikbaar gesteld voor de Pilot aanpak Veiligheid In en Om Scholen (VIOS) MBO (uitvoer in 2025 en 2026) en een onderzoek naar de effectiviteit van VIOS (2025). Deze rijksmiddelen zijn inmiddels ook ontvangen en middels deze wijziging wordt de begroting hierop aangepast.

2.09 SPUK Educatie

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S04 Onderwijs	Baten		-514	-514	-514	-514
	Lasten	285	-229	-229	-229	-229
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	-285	-285	-285	-285	-285
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De middelen voor Oekraïense ontheemden á € 285.000 zijn in 2025 eenmalig. De specifieke uitkering (SPUK) vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs wordt in 2026 naar beneden bijgesteld. Met deze wijziging worden de baten en lasten in de begroting hierop aangepast.

2.10 Subsidie Bridge to Liberation

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S03 Economie	Baten	125	50	50		
	Lasten	125	50	50		
	Saldo	**0**	**0**	**0**		

Voor 2025 krijgt stichting Bridge to Liberation een subsidie van € 475.000. Deze is € 125.000 hoger dan het subsidiekader. Dit komt door de nog te verwerken bijdragen van het Vfonds (€ 75.000) en de provincie Gelderland (€ 50.000). De bijdrage van de provincie voor 2025, 2026 en 2027 komt voort uit motie 25M54 van de provincie. Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader opgehoogd.

2.11 Subsidie biodiversiteit en landschap

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S12 Wonen en leefomgeving	Baten	32	64			
	Lasten	32	64			
	Saldo	**0**	**0**			

De provincie Gelderland heeft de aanvraag goedgekeurd voor de projecten Stadsoase en Schuytgraaf die onder de subsidieregeling Biodiversiteit en landschap vallen. Middels deze wijziging wordt de begroting hierop aangepast.

2.12 Soortenmanagementplannen

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	424				
	Lasten	424				
	Saldo	**0**				

Van de provincie wordt € 424.117 ontvangen voor het opstellen van een soortenmanagementplan om natuurvriendelijk te isoleren. Met deze begrotingswijziging wordt deze subsidie in de begroting opgenomen

2.13 Kinderopvangtoeslag 2025

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
S06 Participatie en armoedebestrijding	Baten	9.924				
	Lasten	9.924				
	Saldo	**0**				

Via de specifieke uitkering (SPUK) Kinderopvangtoeslag vergoedt het Rijk de ondersteuning aan gedupeerden en de uitvoeringskosten. Met deze begrotingswijziging begroten we zowel de lasten als de bijbehorende baten.

2.14 Trolleyforfait

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S02 Bereikbaarheid	Baten	25				
	Lasten	25				
	Saldo	**0**				

Deze wijziging betreft een indexatie van de ontvangen vergoeding van de Provincie voor de beheerskosten van de infrastructuur van het van de provincie overgenomen trolleynetwerk.

2.15 SPUK Cultuur impuls jongeren en talent

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S05 Cultuur	Baten	45				
	Lasten	45				
	Saldo	**0**				

Vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ontvingen wij in 2024 de specifieke uitkering (SPUK) impuls jongeren en talent cultuurregio's voor de periode 1 januari 2024 tot 31 december 2025 (€ 218.927). Het doel van deze specifieke uitkering is het geven van een impuls aan culturele talentontwikkeling en het versterken en aanjagen van jongerencultuur in de cultuurregio's. Daarmee vallen de activiteiten onder de bredere impuls jongerencultuur. Het restant van deze SPUK voor 2025 (€ 44.927) wordt middels deze begrotingswijziging verwerkt in de begroting.

2.16 Middelen september circulaire

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Baten	2.261				
	Lasten	558				
S01 Veiligheid	Lasten	32				
S06 Participatie en armoedebestrijding	Lasten	1.361				
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	283				
S09 Gezondheid en sport	Lasten	26				
	Saldo	**0**				

In de Septembercirculaire van het gemeentefonds zijn voor een aantal aparte beleidsvelden extra middelen toegekend. Deze middelen worden nog in 2025 in de begroting verwerkt om ingezet te kunnen worden. De overige mutaties uit de Septembercirculaire worden verantwoord in de Jaarrekening 2025.

• Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken. Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente. Arnhem krijgt € 83.450 in 2025.
• De VNG en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn overeengekomen dat bepaalde taken van het vervolg op de Meerjarenagenda Versterking Omgevingsveiligheid door gemeenten worden uitgevoerd. Het gaat om wettelijke taken op het terrein van de omgevingsveiligheid. Arnhem krijgt circa € 30.000 in 2025.
• Om de lokale aanpak overlast asielzoekers binnen de gemeenten te ondersteunen wordt € 3,4 miljoen beschikbaar gesteld in 2025. Arnhem krijgt € 200.000 in 2025.
• Door de toekenning van de loon- en prijsontwikkeling wijzigt de omvang van de decentralisatie-uitkering 'Impulsbudget sociale infrastructuur'. Arnhem krijgt in 2025 € 49.000 meer.
• Het ministerie van IenW is met medeoverheden verantwoordelijk voor het beheer van het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Gemeenten ontvangen een bijdrage als tegemoetkoming in de kosten voor het inregelen van de beheerwerkzaamheden voor de Kwetsbare gebouwen en locaties (KGL)-module binnen het REV. Arnhem krijgt in 2025 € 2.485.
• In de periode 2025-2027 wordt in totaal ruim € 110 miljoen beschikbaar gesteld om de werking van loonkostensubsidie bij beschut werk te verbeteren. Arnhem ontvangt in 2025 € 725.000.
• Het wetsvoorstel Participatiewet in Balans is een initiatief om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. Arnhem krijgt in 2025 € 586.000.
• Per 1 januari 2025 worden er op advies van de Gezondheidsraad verschillende wijzigingen aangebracht in het vaccinatieschema van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Deze veranderingen in het RVP-schema hebben daarmee ook gevolgen voor de taken van gemeenten vanwege hun verantwoordelijkheid voor de uitvoering en financiering van het RVP. Het bedrag wordt voor de hele periode in één keer in 2025 aan de algemene uitkering toegevoegd. Arnhem krijgt in 2025 hiervoor € 26.000.
• Het kabinet stelt eenmalig € 60 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing op 29 oktober. Deze vergoeding is aanvullend op de vergoeding die gemeenten jaarlijks via het gemeentefonds krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken bij het organiseren van verkiezingen. Arnhem krijgt in 2025 hiervoor € 558.000.

2.17 Aansluiten subsidie St. Jacobiberg

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S05 Cultuur	Lasten	6	6	6	6	6
S09 Gezondheid en sport	Lasten	-6	-6	-6	-6	-6
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Het subsidiekader van stichting Jacobiberg sluit aan met de verlening. Echter is per abuis een deel van de dekking binnen programma S09 Gezondheid en Sport begroot in plaats van programma S05 Cultuur. Middels deze begrotingswijziging wordt dit gecorrigeerd.

2.18 Provincie subsidie Smart Polder

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S10 Klimaat, energie en milieu	Baten	-2.557	2.557			
	Lasten	-2.557	2.557			
	Saldo	**0**	**0**			

Voor het project Gelderse Proeftuin Smartpolder Vredenburg / Kronenburg heeft de provincie Gelderland een subsidie verleend van circa € 5 miljoen. Zodra de business case is afgerond kan de uitvoering van het project starten. Naar verwachting gaat het project starten begin 2026. Met deze begrotingswijziging worden de subsidiebaten en de lasten doorgeschoven naar 2026.

2.19 SPUK financiële middelen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
Wijken Algemeen	Baten	-554	924	185	185	185
	Lasten	-554	924	185	185	185
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor de specifieke uitkering voor het uitvoeren van de RMC-taken (D12) is in eerste instantie totaal ruim € 1,109 miljoen beschikbaar gesteld door het Rijk. In de wijzigingsbeschikking is deze is uiteindelijk opgehoogd met € 185.000 naar € 1,294 miljoen. Vanuit 2024 is er € 647.000 doorgeschoven naar 2025. Het totale budget voor dit jaar bedraagt hiermee € 1,941 miljoen waar naar verwachting circa € 1,680 miljoen wordt uitgegeven. Het restant van € 261.000 wordt doorgeschoven naar 2026. Voor de specifieke uitkering voor het uitvoeren van de maatregelen uit het regionale programma voortijdig schoolverlaten (D12A) is jaarlijks € 371.000 beschikbaar. In 2025 is er eenmalig € 875.000 extra ontvangen waarmee het totale budget voor dit jaar op € 1,246 miljoen komt. Hiervan wordt circa € 763.000 besteed en wordt het restant van € 478.000 doorgeschoven naar 2026.

2.20 SPUK Sport

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S09 Gezondheid en sport	Baten	3.488				
	Lasten	3.488				
	Saldo	**0**				

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de Regeling

specifieke uitkering stimulering sport. In dit kader zal de gemeente Arnhem voor 2025 een bedrag ontvangen van € 4.000.570. Dit bedrag is onderverdeeld in een exploitatie-deel (€ 3.487.835) en een investeringen-deel (€ 512.735).

2.21 SPUK OAB

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S04 Onderwijs	Lasten	-1.566	-1.575	-1.575	-1.575	-1.575
Wijken Algemeen	Baten	706	-470	-470	-470	-470
	Lasten	2.272	1.105	1.105	1.105	1.105
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Middels deze wijziging wordt in 2025 een verhoging van € 0,4 mln van de SPUK Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) opgenomen, tevens wordt er € 0,3 mln opgenomen uit de meeneemregeling, die is opgebouwd uit niet bestede middelen. Vanaf 2026 wordt er een korting, € 0,4 mln, op de SPUK OAB in de begroting opgenomen. Tot slot wordt met deze wijziging de lasten van de SKAR (€ 1,6 mln) gecorrigeerd naar de juiste plek in de begroting.

2.22 SPUKS Oekraïne en Asiel

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S08 Welzijn en inclusie	Baten	16.881				
	Lasten	16.553				
	Toevoegingen aan reserves	328				
	Saldo	**0**				

Met de ontvangsten van het Rijk worden de volgende specifieke uitkeringen (SPUK) begroot aan zowel inkomsten- als uitgavenkant: 1. SPUK normvergoeding opvang ontheemden Oekraïne (€ 14,3 mln). 2. SPUK voor transitiekosten voor de investering aan de opvanglocatie Marga Klompelaan (€ 2,3 mln). 3. SPUK spreidingswet Asiel (€ 328.000), deze is vrij besteedbaar en wordt in 2025 in de bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel gestort tot er een duidelijk plan voor is.

2.23 Duurzame poort naar de Veluwe

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S03 Economie	Lasten	30				
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	-30				
	Saldo	**0**				

Voor het lopende project Arnhem Duurzame Poort naar de Veluwe van de provincie Gelderland wordt een aanvullende bijdrage geleverd vanuit het Groenfonds (€ 30.000). Om deze middelen toe te kunnen voegen aan het bestaande budget en subsidie worden deze verschoven naar programma Economie.

3. Technische aanpassingen

3.01 Aandeel wijken in loonsom

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	836				
Wijken Algemeen	Lasten	-836				
	Saldo	**0**				

De overboeking aandeel wijken in loonsom is niet meer aan de orde. De loonsom van wijken staat in zijn geheel op wijken en wordt middels deze begrotingswijziging gecorrigeerd naar stedelijk niveau.

3.02 Begroting Zorg

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S07 Zorg	Lasten		-922	-922	-922	-922
Wijken Algemeen	Lasten		922	922	922	922
	Saldo		**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze wijziging zijn alle budgetten binnen het programma S07 Zorg herijkt en op de juiste plek geboekt.

3.03 Ontmoeten en Verbinden

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	480				
Wijken Algemeen	Lasten	-480				
	Saldo	**0**				

Met deze begrotingswijziging verdelen we de middelen van het project Ontmoeten en Verbinden die nu onder het begrotingsprogramma Welzijn vallen op een juiste manier over de incidentele subsidies binnen het wijkprogramma.

3.04 CAO 25-27 in loonsommen

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	-1.091	-3.327	-4.829	-4.829	-4.674
S01 Veiligheid	Lasten	136	413	592	592	592
S02 Bereikbaarheid	Lasten	203	625	917	917	917
S03 Economie	Lasten	30	85	125	125	125
S04 Onderwijs	Lasten	29	89	131	131	131
S05 Cultuur	Lasten	21	63	85	85	85
S06 Participatie en armoedebestrijding	Lasten	372	1.154	1.683	1.683	1.683
S07 Zorg	Lasten	42	128	191	191	191
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	57	173	232	232	128
S09 Gezondheid en sport	Lasten	9	26	38	38	38
S10 Klimaat, energie en milieu	Lasten	39	110	164	164	143
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	35	105	156	156	156
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	51	155	215	215	185
Wijken Algemeen	Lasten	67	201	301	301	301
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de begroting/PPN wordt een bedrag geraamd voor totale loonsomwijziging op basis van het CEP-cijfer. Dit komt dan terecht op de stelpost bij concern op S00. Op het moment dat de CAO definitief is en deze wijziging verwerkt is in de salarissen, verdelen we dit van deze stelpost naar de daadwerkelijke formatie per begrotingsprogramma.

3.05 W&I loonsom wijken 2025

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S06 Participatie en armoedebestrijding	Lasten	63				
Wijken Algemeen	Lasten	-63				
	Saldo	**0**				

De uitvoeringskosten van regisseurs van Werk en Inkomen worden binnen stedelijk programma S06 Participatie begroot. De begrote lasten dienen te worden overgezet naar de wijken, omdat hier ook de kosten worden geboekt. Deze mutatie heeft te maken met de aanpassing van de loonsom aan de CAO verhoging en de aanpassing van de begroting loonsom naar max-1. Deze verdeling over de wijken gaat met een vaste verdeelsleutel

3.06 Inhuur SBR

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S12 Wonen en leefomgeving	Baten	39	2			
	Lasten	39	2			
	Saldo	**0**	**0**			

In 2025 wordt een landschapper ingehuurd ter vervanging van een zieke werknemer. Dekking van deze inhuurkosten komt uit uitkering WAO- en ziekengelden en wordt middels deze wijziging in de begroting opgenomen.

3.07 Egalisatie BR Volkshuisvesting

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S07 Zorg	Lasten	-50	-50	-50		
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	-94	-5	165	115	100
	Onttrekkingen aan reserves	386	57	139	139	124
	Toevoegingen aan reserves	530	113	25	25	25
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging worden de budgetten van wonen conform het meest actuele bestedingsplan verrekend met de bestemmingsreserve Volkshuisvesting. Daarnaast wordt het budget voor handhaving verbod permanente bewoning vakantieparken (jaarlijks € 50.000 tot en met 2027) overgeheveld van programma S07 Zorg naar programma S12 Wonen en leefomgeving, zodat dit onder het juiste beleidsveld komt te vallen.

3.08 Stelpost personeel W&I

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	76	76	76	76	76
S06 Participatie en armoedebestrijding	Lasten	-76	-76	-76	-76	-76
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Middels deze begrotingswijziging wordt de stelpost die is ontstaan bij de schaalverhoging van de functie Gebiedsteammanagers vereffend binnen programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën ten laste van het programma S06 Participatie en armoedebestrijding.

3.09 Formatie teamleider VVH

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	-147	-151	-154	-154	-154
S01 Veiligheid	Lasten	147	151	154	154	154
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze wijziging wordt er formatie overgeheveld van programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën naar programma S01 Veiligheid.

3.10 Regio Archeoloog

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S05 Cultuur	Baten	99	102	104	104	104
	Lasten	99	102	104	104	104
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging worden de lasten en baten van de gemeentelijke regio archeoloog opnieuw in de begroting wordt verwerkt. Deze lasten en baten zijn per abuis incidenteel begroot en wordt hiermee gecorrigeerd.

3.11 Formatie accounthouder Rijnstad

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S06 Participatie en armoedebestrijding	Lasten	-89	-92	-94	-94	-94
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	89	92	94	94	94
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De formatie van de accounthouder Rijnstad was opgenomen in programma S06 Participatie en armoedebestrijding. Omdat het grootste deel van de begrotingssubsidie wordt verantwoord binnen het programma S08 Welzijn is het logisch om hier ook de kosten van de accounthouder te laten landen. Middels deze begrotingswijziging wordt de formatie verschoven.

3.12 Baten parkeerdienstverlening

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S01 Veiligheid	Baten	-17	-17	-17	-17	-17
S02 Bereikbaarheid	Baten	17	17	17	17	17
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Vanaf 1 januari 2025 worden uitvoeringstaken die voorheen door de gemeente werden uitgevoerd, overgeheveld naar een nieuwe parkeerdienstverlener. Met deze begrotingswijziging hevelen we de begrote baten over die daar ook bij horen.

3.13 Fietsenstalling HUB Rozet

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten		-14	-13	-13	-13
S02 Bereikbaarheid	Lasten		35	35	34	34
	Onttrekkingen aan reserves	850	21	21	21	21
	Toevoegingen aan reserves	850				
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging wordt de resterende bijdrage van € 850.000 uit de BR Bereikbaarheid, conform doorrekening BR Bereikbaarheidsfonds en raadsbesluit (zaaknummer: 567708), voor de fietsenstalling Hub Rozet in de begroting verwerkt. Vanaf 2026 worden de kapitaallasten van de investering en de dekking hiervan in de begroting verwerkt.

3.14 Bijdrage Kenniscampus A-V

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S03 Economie	Baten	12				
	Lasten	12				
	Saldo	**0**				

Vanuit de samenwerkingsovereenkomst Kenniscampus Arnhem-Velp is afgesproken dat de gemeente Arnhem penvoerder is voor het ambitiedocument "Kenniscampus Regio Arnhem." Binnen de overeenkomst is verder afgesproken dat de bijdragen van de deelnemende organisaties worden overgemaakt naar Arnhem. Middels deze begrotingswijziging worden zowel de lasten als de baten begroot.

3.15 Overheveling formatiebudget

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	125	129	132	132	132
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	-125	-129	-132	-132	-132
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging wordt er personeelsbudget van programma S12 Wonen en leefomgeving overgeheveld naar programma S00 Bestuur dienstverlening en financiën.

3.16 Actualisatie begroting ZVH

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S01 Veiligheid	Baten	240	209	198	198	198
	Lasten	240	209	198	198	198
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De begroting van het Zorg en veiligheidshuis (ZVH) is recent geactualiseerd (de lasten en baten zijn naar een reëel niveau gebracht). Met deze begrotingswijziging wordt de begroting hierop aangepast.

3.17 Dekking interne uren VG/OR

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	100				
	Toevoegingen aan reserves	-100				
	Saldo	**0**				

Binnen de begroting van Inclusie wordt rekening gehouden met een dotatie van € 500.000 ter dekking van interne uren bij investeringen in de openbare ruimte voor toegankelijkheid. Omdat een deel van deze uren niet geactiveerd kunnen worden, landen deze in de exploitatie. Om deze te dekken wordt de dotatie met € 100.000 verlaagd.

3.18 Vrijval BR Arnhem Centraal

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	1.070				
	Onttrekkingen aan reserves	1.070				
	Saldo	**0**				

Voor de grondexploitatie Arnhem Centraal is € 1,07 miljoen in de reserve Arnhem Centraal opgenomen. Om te voldoen aan de verslaggevingsregels wordt in deze begrotingswijziging € 1,07 miljoen aan de reserve Arnhem Centraal onttrokken en wordt de verliesvoorziening van Arnhem Centraal opgehoogd met € 1,07 miljoen. Per saldo is deze wijziging budgettair neutraal.

3.19 OR Programmering GO

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	-300	300			
	Onttrekkingen aan reserves	-300	300			
	Saldo	**0**	**0**			

Periodiek wordt de meerjarenprogrammering van het groot onderhoud in de openbare ruimte geactualiseerd. De raad heeft de bestemmingsreserve Groot Onderhoud Openbare Ruimte ingesteld, waardoor dit jaar overschrijdend kan gebeuren. Met deze wijziging wordt de inzet van middelen met name ten behoeve van groot onderhoud bomen herijkt. Vertraging van onder andere projecten Vogelenzangsestraat, Kluizeweg en Nijmeegseweg leidt tot doorschuiven middelen naar 2026.

3.20 BR Klimaatadaptatiefonds

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	-2.500	2.500			
	Onttrekkingen aan reserves	-2.500	2.500			
	Saldo	**0**	**0**			

In de begroting 2023 is een bedrag van € 12,5 miljoen gereserveerd voor klimaatadaptatie in de bestemmingsreserve Klimaatadaptatiefonds. Vervolgens zijn in het raadsbesluit Kaders voor de besteding van klimaatadaptatie (zaaknr. 198338) spelregels voor besteding uit dit fonds vastgesteld. In dat raadsvoorstel is een onttrekkingsplanning opgenomen voor de jaren 2023-2026. Tevens is in dat voorstel opgenomen dat op basis van de actuele planning de onttrekkingsplanning jaarlijks herijkt wordt. Indertijd was de verwachte onttrekking voor 2025 op € 4 mln. begroot. In de Begroting 2026 is aangegeven dat de inzet van de middelen uit de bestemmingsreserve over een langere periode moet worden uitgesmeerd. Deze herijking leidt ertoe dat € 2,5 miljoen van de in 2025 begrote onttrekking naar latere jaren wordt doorgeschoven. In eerste instantie naar 2026 (formeel nog het laatste jaar looptijd van de bestemmingsreserve Klimaatadaptatiefonds).

3.21 Administratieve verschuiving formatie

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S03 Economie	Lasten	66	104	107	107	107
S06 Participatie en armoedebestrijding	Lasten	-22	-41	-42	-42	-42
S10 Klimaat, energie en milieu	Lasten	-22	-41	-42	-42	-42
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	-22	-23	-23	-23	-23
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Binnen programma S03 Economie is in het verleden tijdelijk formatie verschoven naar de programma's S06 Participatie en armoedebestrijding, S10 Klimaat en Energie en S11 Ruimtelijke ontwikkeling. De inzet vanuit programma S03 Economie voor deze programma's is niet meer van toepassing. Middels deze begrotingswijziging wordt de oorspronkelijke formatie weer teruggebracht naar programma S03 Economie.

3.22 Actualisatie kapitaallasten MIP25

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Baten	-99	-102	-101	-101	-102
	Lasten	-99	-102	-101	-101	-102
S09 Gezondheid en sport	Baten		2	3	5	6
	Lasten		2	3	5	6
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	-31	-31	-31	-31	-31
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	31	31	31	31	31
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bij de actualisatie van het Meerjareninvesteringsplan (MIP) eerder dit jaar zijn de bijstellingen van de kapitaallasten als gevolg van desinvesteringen nog niet meegenomen. Daarnaast is geconstateerd dat een verrekening ten onrechte is toegerekend aan het programma Ruimtelijke ontwikkeling, terwijl deze feitelijk betrekking heeft op het programma Wonen en leefomgeving. Met deze begrotingswijziging worden de benodigde correcties alsnog verwerkt, zodat de administratie weer aansluit op de actuele situatie.

3.23 Financiële inrichting Arbeidsmarktregio 2025

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S06 Participatie en armoedebestrijding	Baten	-100				
	Lasten	-100				
	Saldo	**0**				

In 2024 heeft de Arbeidsmarktregio (AMR) een vernieuwde visie en overlegstructuur vastgesteld, als voorbereiding op de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur die naar verwachting in 2026 wordt bekrachtigd. In dit kader is 2025 aangemerkt als transitiejaar. De huidige financiële inrichting binnen de AMR bleek onvoldoende transparant, mede door verouderde projectnummers en vermenging van geldstromen. Dit bemoeilijkt de sturing en verantwoording, met name bij de verschillende projecten. Om beter aan te sluiten bij de nieuwe ambities van de AMR is in 2025 een aangepaste financiële structuur geïmplementeerd. Deze biedt meer inzicht en beheersbaarheid door het toekennen van afzonderlijke projectnummers aan subsidies, impulsbudgetten en middelen van vóór 2025. Voor laatstgenoemde wordt een meerjarig bestedingsplan opgesteld dat aansluit op het strategisch meerjarenplan van de regio. Omdat gemeente Arnhem als centrumgemeente verantwoordelijk is voor het financieel beheer van de AMR, wordt deze wijziging verwerkt binnen de gemeentelijke begroting.

3.24 Taakveld loonsom Vastgoed

		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	-109	-152	-183	-183	-183
S01 Veiligheid	Lasten	1	2	2	2	2
S02 Bereikbaarheid	Lasten	-29	-21	-16	-16	-16
	Toevoegingen aan reserves	39	36	34	34	34
S04 Onderwijs	Lasten	27	38	46	46	46
S05 Cultuur	Lasten	24	34	41	41	41
S09 Gezondheid en sport	Lasten	26	37	44	44	44
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	18	25	31	31	31
S12 Wonen en leefomgeving	Lasten	1	1	1	1	1
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging worden de budgetten voor de loonsom en uren van de afdeling Vastgoedmanagement over de verschillende programma's van een update voorzien in verband met de CAO stijgingen en actuele uren ramingen voor projecten. Dit gebeurt in overeenstemming met de verdeling van de werkzaamheden van de afdeling voor de verschillende activiteiten.

3.25 Actualisatie personele budgetten G&V

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	502	502	502	502	502
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	-502	-502	-502	-502	-502
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging worden de personele budgetten geactualiseerd op basis van de actuele formatie en personeelstarieven. Er vindt overheveling plaats van programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling naar programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

3.26 Actualisatie personele budgetten Ontwerp en P&D

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	2	2	2	2	2
S02 Bereikbaarheid	Lasten	-2	-2	-2	-2	-2
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Met deze begrotingswijziging wordt formatie van openbare ruimte opgehoogd en de bijbehorende dekking geactualiseerd op basis van de formatie en personeelstarieven

3.27 Aanpassing Financiële Jaarrapportage Projecten

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten		-6	-27	-103	-225
	Onttrekkingen aan reserves	-333				24
	Toevoegingen aan reserves		-173			
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	-333				
	Onttrekkingen aan reserves		-6	-27	-103	-250
	Toevoegingen aan reserves		173			
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De formele besluitvorming over de Financiële Jaarrapportage Projecten is vastgelegd bij het jaarrekeningtraject over boekjaar 2024. Deze begrotingswijziging bevat aanvullende mutaties die niet mee zijn gegaan in de eerdere begrotingswijziging van dit jaar.

3.28 Dekking opvanglocatie Oekraïne

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	Lasten	1.658	1.635	1.088	1.073	1.057
S08 Welzijn en inclusie	Lasten	-1.658	-1.635	-1.088	-1.073	-1.057
	Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bij het begroten van de kapitaallasten van de opvanglocaties op de Dorwerthlaan en de portocabins Schuytgraaf is de dekking, ontvangen specifieke uitkeringen (SPUK), in eerste instantie op programma Bestuur, dienstverlening en financiën begroot. Met deze wijziging wordt dit gecorrigeerd naar programma Welzijn en Inclusie, waar de SPUK middelen zijn verwerkt.

4. Investeringen

4.01 SPUK Volkshuisvesting MFC De Malburcht

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
Wijken Algemeen	Baten		817			
	Lasten		817			
	Saldo		**0**			

Eind 2023 heeft gemeente Arnhem een bijdrage van ruim € 26,5 miljoen ontvangen vanuit de tweede tranche Volkshuisvestingfonds (raadsvoorstel zaaknr: 4028511). In de aanvraag zijn 12 projecten opgenomen waarvan de uitbreiding MFC De Malburcht er één van is. Met deze begrotingswijziging wordt een deel van de ontvangen bijdrage beschikbaar gesteld.

4.02 Uitvoeringskader elektrisch laden

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
IS10 Klimaat, energie en milieu	Lasten	212				
	Saldo	**212**				

Hiermee worden de financiële consequenties van het duurzaam mobiliteitsplan, zoals vastgesteld is door de raad op 19 maart 2025 met zaaknummer 4112565, in de begroting verwerkt. Hierbij wordt de temporisering aangehouden van de bijbehorende uitvoeringsagenda, zoals door het college besloten op 30 september 2025.

4.03 Duurzaam mobiliteitsplan

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
IS02 Bereikbaarheid	Lasten	450	450	5.900	9.530	16.790
	Saldo	**450**	**450**	**5.900**	**9.530**	**16.790**

Hiermee worden de financiële consequenties van het duurzaam mobiliteitsplan, zoals vastgesteld is door de raad op 19 maart 2025 met zaaknummer 4112565, in de begroting verwerkt. Hierbij wordt de temporisering aangehouden van de bijbehorende uitvoeringsagenda, zoals door het college besloten op 30 september 2025.

4.04 WKO Stadstheater

Begrotingswijziging per programma		450 2025	5.900 2026	9.530 2027	16.790 2028	 2029
Bedragen x € 1.000						
IS10 Klimaat, energie en milieu	Lasten				1.600	
	Saldo				**1.600**	

Afgelopen juni is het Definitief Ontwerp vernieuwing Stadstheater vastgesteld (zaaknr: 4600558). Hierin is opgenomen dat het Stadstheater een WKO-installatie (warmte- en koudeopslag systeem) krijgt om het probleem van netcongestie op te lossen. Met deze begrotingswijziging wordt een investering van € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld.

4.05 DUMAVA Stadstheater

Begrotingswijziging per programma		 2025	 2026	 2027	1.600 2028	 2029
Bedragen x € 1.000						
IS05 Cultuur	Baten				142	
	Lasten				142	
	Saldo				**0**	

In 2025 is de aanvraag subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) voor het Stadstheater goedgekeurd. Hierdoor ontvangt de gemeente Arnhem circa € 142.239 voor het energieadvies en het uitvoeren van de maatregelen voor het verduurzamen van het gebouw. De maatregelen hebben betrekking op isolatie en het warmte- en koudeopslag systeem (WKO).

4.06 DUMUVA Agnietenstraat

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
IS04 Onderwijs	Baten		1.139			
	Lasten		1.139			
	Saldo		**0**			

Voor de tijdelijke huisvesting Agnietenstraat 227 is een subsidie van € 1,1 miljoen ontvangen voor het energieadvies en/of het uitvoeren van de maatregelen voor verduurzaming van het gebouw. Middels deze wijziging wordt dit in de begroting opgenomen.

4.07 Provinciale subsidie Stadsoase en Schuytgraaf

		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
IS02 Bereikbaarheid	Baten			21		
	Lasten			21		
IS05 Cultuur	Baten			10	40	
	Lasten			10	40	
IS12 Wonen en leefomgeving	Baten			33		
	Lasten			33		
	Saldo			**0**	**0**	

De provincie Gelderland heeft de aanvraag goedgekeurd voor de projecten Stadsoase en Schuytgraaf die onder de subsidieregeling Biodiversiteit en landschap vallen. Middels deze wijziging wordt de begroting hierop aangepast.

4.08 Fietsenstalling HUB Rozet

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
IS02 Bereikbaarheid	Baten	-850				
	Saldo	**850**				

Met deze begrotingswijziging wordt de resterende bijdrage van € 850.000 uit de BR Bereikbaarheid, conform doorrekening BR Bereikbaarheidsfonds en raadsbesluit (zaaknummer: 567708), voor de fietsenstalling Hub Rozet in de begroting verwerkt.

4.09 SPUK Sport H4 2025

Begrotingswijziging per programma		2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000						
IS09 Gezondheid en sport	Baten	513				
	Lasten	513				
		0				

Via de SPUK stimulering sport is er € 513.000 ontvangen om te investeren in sportaccommodaties. Via deze wijziging wordt dit in de begroting opgenomen.

Bijlage 2 bij raadsvoorstel Verzamelbesluit-3 2025: Concernbegrotingswijziging

Begrotingswijziging exploitatie

Nr. : 25-030
Onderwerp : Verzamelbesluit-3 2025
I / S : I en S
Raad d.d. : 17 december 2025
Zaaknr. : 4795505

Bedragen x € 1.000

Programma's	2025						2026						2027						2028						2029					
	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo
				Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.	
Wijkprogramma's																														
Wijken Algemeen	152	405	**-253**			**-253**	454	3.151	**-2.697**			**-2.697**	-285	2.511	**-2.797**			**-2.797**	-285	2.511	**-2.797**			**-2.797**	-285	2.511	**-2.797**			**-2.797**
	152	**405**	**-253**			**-253**	**454**	**3.151**	**-2.697**			**-2.697**	**-285**	**2.511**	**-2.797**			**-2.797**	**-285**	**2.511**	**-2.797**			**-2.797**	**-285**	**2.511**	**-2.797**			**-2.797**
Stedelijke programma's																														
Bestuur, dienstverlening en financien	2.162	2.312	**-150**	-333		**-483**	-102	-1.417	**1.315**		-173	**1.489**	-101	-3.526	**3.424**			**3.424**	-101	-3.709	**3.608**			**3.608**	-102	-3.848	**3.746**	24		**3.770**
Veiligheid	568	901	**-333**			**-333**	284	867	**-583**			**-583**	181	947	**-765**			**-765**	181	947	**-765**			**-765**	181	947	**-765**			**-765**
Bereikbaarheid	42	197	**-155**	850	889	**-195**	17	659	**-642**	36	36	**-642**	17	978	**-961**	51	34	**-943**	17	1.268	**-1.251**	248	34	**-1.037**	17	1.734	**-1.717**	566	34	**-1.185**
Economie	137	264	**-127**			**-127**	50	239	**-189**			**-189**	50	282	**-232**			**-232**		232	**-232**			**-232**		232	**-232**			**-232**
Onderwijs	156	-1.033	**1.189**			**1.189**	-514	-1.643	**1.128**			**1.128**	-514	-1.628	**1.113**			**1.113**	-514	-1.628	**1.113**			**1.113**	-514	-1.628	**1.113**			**1.113**
Cultuur	144	196	**-51**			**-51**	102	205	**-103**			**-103**	104	237	**-133**			**-133**	104	237	**-133**			**-133**	104	237	**-133**			**-133**
Participatie en armoedebestrijding	9.824	11.432	**-1.608**			**-1.608**		946	**-946**			**-946**		1.471	**-1.471**			**-1.471**		1.471	**-1.471**			**-1.471**		1.471	**-1.471**			**-1.471**
Zorg		-7	**7**			**7**		-842	**842**			**842**		-780	**780**			**780**		-730	**730**			**730**		-730	**730**			**730**
Welzijn en inclusie	16.881	15.670	**1.211**		228	**983**		-1.655	**1.655**			**1.655**		-1.047	**1.047**			**1.047**		-1.032	**1.032**			**1.032**		-1.120	**1.120**			**1.120**
Gezondheid en sport	3.488	3.543	**-55**			**-55**	2	58	**-56**			**-56**	3	80	**-76**			**-76**	5	81	**-76**			**-76**	6	83	**-76**			**-76**
Klimaat, energie en milieu	-1.067	-5.486	**4.419**	776	5.212	**-17**	3.381	3.474	**-94**	21		**-73**	84	305	**-221**	96		**-125**		146	**-146**	421	400	**-125**		151	**-151**	41		**-110**
Ruimtelijke ontwikkeling		234	**-234**	1.070		**836**		-425	**425**	-6	173	**247**		-370	**370**	-27		**343**		-370	**370**	-103		**267**		-370	**370**	-250		**120**
Wonen en leefomgeving	71	-2.895	**2.966**	-2.329	530	**107**	66	2.919	**-2.852**	2.892	113	**-73**		280	**-280**	139	25	**-165**		230	**-230**	139	25	**-115**		185	**-185**	124	25	**-86**
	32.405	**25.327**	**7.078**	**34**	**6.860**	**253**	**3.286**	**3.384**	**-98**	**2.944**	**149**	**2.697**	**-176**	**-2.771**	**2.595**	**260**	**58**	**2.797**	**-308**	**-2.857**	**2.549**	**706**	**458**	**2.797**	**-307**	**-2.656**	**2.349**	**506**	**58**	**2.797**
	32.557	**25.732**	**6.826**	**34**	**6.860**	**0**	**3.740**	**6.535**	**-2.796**	**2.944**	**149**	**0**	**-461**	**-260**	**-201**	**260**	**58**	**0**	**-593**	**-346**	**-247**	**706**	**458**	**0**	**-592**	**-145**	**-447**	**506**	**59**	**0**

Bijlage 3 bij raadsvoorstel Verzamelbesluit-3 2025: Concernbegrotingswijziging

Begrotingswijziging investeringen

Nr. : 25-030
Onderwerp : Verzamelbesluit-3 2025
I / S : I en S
Raad d.d. : 17 december 2025
Zaaknr. : 4795505

Bedragen x € 1.000

Programma's	2025						2026						2027						2028						2029					
	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo	Baten	Lasten	Expl. result.	Mutatie reserves		Saldo
				Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.					Ont-trekk.	Toe-voeg.	
Wijkprogramma's																														
Wijken Algemeen							817	817																						
							817	**817**																						
Stedelijke programma's																														
Bestuur, dienstverlening en financien																														
Veiligheid																														
Bereikbaarheid	-850	450	**-1.300**			**-1.300**		450	**-450**			**-450**	21	5.921	**-5.900**			**-5.900**		9.530	**-9.530**			**-9.530**		16.790	**-16.790**			**-16.790**
Economie																														
Onderwijs							1.139	1.139																						
Cultuur													10	10					182	182	**0**			**0**						
Participatie en armoedebestrijding																														
Zorg																														
Welzijn en inclusie																														
Gezondheid en sport	513	513																												
Klimaat, energie en milieu		212	**-212**			**-212**														1.600	**-1.600**			**-1.600**						
Ruimtelijke ontwikkeling																														
Wonen en leefomgeving													33	33																
	-337	**1.175**	**-1.512**			**-1.512**	**1.139**	**1.589**	**-450**			**-450**	**64**	**5.964**	**-5.900**			**-5.900**	**182**	**11.312**	**-11.130**			**-11.130**		**16.790**	**-16.790**			**-16.790**
	-337	**1.175**	**-1.512**	**0**	**0**	**-1.512**	**1.956**	**2.406**	**-450**	**0**	**0**	**-450**	**64**	**5.964**	**-5.900**	**0**	**0**	**-5.900**	**182**	**11.312**	**-11.130**	**0**	**0**	**-11.130**	**0**	**16.790**	**-16.790**	**0**	**0**	**-16.790**

Bijlage 4 Actualisatie begrotingssubsidies

		Begroting vastgesteld					Begroting na Verzamelbesluit-3 2025					accres	naamswijziging	incidenteel naar begrotingssubs.	uitvoering
Bedragen x € 1.000		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**				
1	Pactum	2.201	2.267	2.267	2.267	2.267	3.486	3.552	3.552	3.552	3.552				x
2	Slachtofferhulp Nederland, Reg Oost	38	39	39	39	39	38	39	39	39	39		x		
3	St. Moviera	4.396	4.528	4.528	4.528	4.528	4.541	4.673	4.673	4.673	4.673				x
4	RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei	316	326	326	326	326	491	332	332	332	332				x
5	St. Entrea Lindenhout	190	196	196	196	196	394	400	400	400	400				x
6	Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	470	484	484	484	484	486	500	500	500	500	x			
7	St. Luxor Live	462	746	746	746	746	712	746	746	746	746				x
8	Arnh Platf Chronisch zieken Gehand	196	201	216	216	216	212	201	216	216	216				x
9	St. Viering Nat Feest en Gedenkdagen	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	x			
10	St. Leergeld Arnhem	200	206	206	206	206	240	206	206	206	206				x
11	Kinderopvang SKAR BV	614	617	617	617	617	708	617	617	617	617				x
12	St. Rozet	10.912	10.361	10.292	10.292	10.292	11.901	11.193	10.292	10.292	10.292				x
13	St. Bridge to Liberation	350	357	356	356	1.019	475	407	406	356	1.019				x
14	St. Natuurcentrum Arnhem	2.617	2.491	2.491	2.491	2.491	2.717	2.491	2.491	2.491	2.491			x	
15	Sportbedrijf Arnhem BV	20.316	20.372	19.586	19.586	19.586	21.179	20.372	19.586	19.586	19.586				x
16	Centrum voor Activerend Werk	390	402	402	402	402	432	444	444	444	444		x		
17	St. Inloophuis Sint Marten Klarendal	33	34	34	34	34	45	46	46	46	46				x
18	St. Het Droombankje	318	328	328	328	328	379	389	389	389	389			x	x
19	St. Citymarketing Arnhem	367	375	375	375	375	467	475	475	475	475				x
20	St. EcoVrede	7	7	7	0	0	11	11	11	4	4				x
21	Stichting Mediafonds Arnhem	65	66	0	0	0	65	66	66	66	66		x	x	
22	GGD Noord- en Oost-Gelderland	17	17	17	17	17	17	18	18	18	18	x			
23	St. Arnhemse Straatcoaches	45	0	0	0	0	95	0	0	0	0				x
24	OZOverbindzorg	0	0	0	0	0	70	70	70	70	70				x
25	St. Overweeghuis Nijmegen Arnhem	0	0	0	0	0	141	141	141	141	141				x
26	St Ixta Noa	0	0	0	0	0	206	206	206	206	206		x		
27	Stichting 't Broek Omhoog	0	0	0	0	0	54	54	54	54	54				x
28	Stichting Generale Oost	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0				x
29	St. War Requiem	0	0	0	0	0	10	10	10	10	10				x
30	D3rde Verdieping	0	0	0	0	0	70	70	70	70	70				x

Toelichtingen op uitvoering

1 Pactum, 3 St. Moviera, 4 RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei, 5 St. Entrea Lindenhout, 17 St. Inloophuis Sint Marten Klarendal, 18 St Het Droombankje, 24 OZOverbindzorg, 25 St. Overweeghuis Nijmegen Arnhem en 27 Stichting 't Broek Omhoog

Met deze wijziging worden de begrotingssubsidies binnen zorg en welzijn conform toekenning begroot.

7 St. Luxor Live

In 2025 ontvangt stichting Luxor een aanvullende subsidie van € 250.000 naar aanleiding van exploitatietekort dat is opgenomen in het meerjarenbeleidsplan van de stichting.
Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader hiermee opgehoogd.

8 Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten

Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten ontvangt naast de begrotingssubsidie een subsidie voor de projecten Kinderambassadeurs en het Toegankelijkheidsfonds.
Middels deze begrotingswijziging wordt dit bedrag opgenomen in het subsidiekader.

10 Stichting Leergeld Arnhem

Met deze wijziging wordt de begrotingssubsidie voor Stichting Leergeld incidenteel verhoogd met 40.000, conform de raadsbrief van juli 2025 (zaaknummer 4669141).

11 Kinderopvang SKAR BV

Er is een stijging van het aantal kinderen met een ondersteuningsvraag op de peuteropvang. Voor deze kinderen wordt extra ondersteuning en/of een-op-eenbegeleiding ingezet. Middels deze wijziging wordt dit in de begroting verwerkt.

12 Stichting Rozet

Stichting Rozet ontvangt naast de begrotingssubsidie een aanvullende subsidie vanuit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (Wsob). Dit betreft een bedrag van € 494.514. Daarnaast wordt een deel van de subsidie gedekt vanuit de SPUK GALA combinatiefunctionarissen.
Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader op de juiste wijze opgenomen in de begroting.

13 Stichting Bridge to Liberation

Voor 2025 krijgt stichting Bridge to Liberation een subsidie van € 475.000. Deze is € 125.000 hoger dan het subsidiekader. Dit komt door de nog te verwerken bijdragen van het Vfonds (€ 75.000) en de provincie Gelderland (€ 50.000). De bijdrage van de provincie voor 2025, 2026 en 2027 komt voort uit motie 25M54 van de provincie. Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader opgehoogd.

15 Sportbedrijf Arnhem BV

Sportbedrijf Arnhem heeft naast de begrotingssubsidie een aanvullende subsidie voor meerwerk aangevraagd. Daarnaast is per abuis het voordeel van 2024 welke opgenomen in Turap 1 begroot op het kader van 2025.
Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader juist begroot.

19 Stichting Citymarketing Arnhem

Stichting Citymarketing ontvangt vanuit de vrijgemaakte middelen uit de motie Arnhem op de kaart (25M112g) € 100.000 aan aanvullende subsidie.
Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader structureel juist opgenomen in de begroting.

20 Stichting EcoVrede

Met deze wijziging wordt de begrotingssubsidie voor Ecovrede structureel verhoogd, conform de verlening in 2025.

23 Stichting Arnhemse Straatcoaches

Bij de Begroting 2023 (vanuit het coalitieakkoord 2022-2026) zijn middelen vrijgemaakt voor het nationaal programma Arnhem-Oost (NPAO). In april 2024 is de raad per brief (zaaknr: 4157637) geinformeerd over de nadere uitwerking van de besteding van de middelen in het uitvoeringsplan NPAO 2024-2026. Het onderdeel uit dit uitvoeringsplan: 'Buurtsupport" is in 2025 gestart en wordt met deze wijziging in de begroting opgenomen.

28 Stichting Generale Oost

Stichting Productiehuis Theater aan de Rijn ontvangt in 2025 een subsidie van € 100.000 om meer diverse kunstvormen zich te laten ontwikkelen, dichter op de actualiteit te zitten en (zo) een meer divers publiek te bereiken. Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader voor 2025 op een correcte wijze opgenomen in de begroting.

29 Stichting War Requiem

Stichting War Requiem ontvangt in 2025 een subsidie voor het project "Vrede, wie durft?" binnen Slag om Arnhem. Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader structreel opgenomen in de begroting.

30 D3rde Verdieping

D3rde Verdieping ontvangt in 2025 een structurele subsidie van € 70.000. Met deze subsidie wordt er invulling gegeven aan amendement 22A70 Suïcidepreventie toegankelijk voor iedereen.
Middels deze begrotingswijziging wordt het subsidiekader structureel opgenomen in de begroting.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	17 december 2025
Zaaknummer	4821728

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 18 november 2025;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

- Gezien het amendement 'Bestemmingsreserve volgens de regels' (25A73);

besluit:

1. De niet bestede middelen conform de 'Nota Budgetoverhevelingen 2025' per einde van 2025 toe te voegen en voor 2026 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds – Overloop.
2. De begrotingswijziging 25-012 vast te stellen.
3. De bestemmingsreserve 'Woonwagenlocaties' in te stellen met doel, functie en looptijd of plafond conform bijlage 3 - Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen bestemmingsreserve.
4. Het budget voor Grondwal/uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat en Uitbreiding woonwagenlocaties toe te voegen aan de bestemmingsreserve 'Woonwagenlocaties'.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel Nota Budgetoverheveling 2025

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17 december

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Bij de jaarrekening blijkt ieder jaar dat er omstandigheden zijn waardoor budgetten niet volledig zijn benut. Deze middelen zijn vaak in het volgende jaar wel noodzakelijk om de vastgestelde beleidsdoelstellingen te realiseren.

In deze nota wordt voorgesteld om in totaal € 12,5 miljoen over te hevelen, waarvan € 9,0 miljoen aan het einde van het jaar niet toe te voegen aan de algemene reserve, maar via deze nota over te hevelen naar het jaar 2026 en € 3,5 miljoen investeringskredieten te verwerken in het MIP bij de begroting 2027.

Aandachtspunten

- Er wordt door het college gebruik gemaakt van spelregels als richtlijn welke budgetten overgeheveld mogen worden. Hier mag beargumenteerd van afgeweken worden.
- Budgetten worden in principe overgeheveld naar het volgende jaar, maar het kan ook voorkomen dat budget naar een later jaar wordt overgeheveld.
- In Turap-2 is een prognose gegeven van de verwachte onderbestedingen die zich op sommige programma's voordoen.
- Eerder is door de portefeuillehouder financiën toegezegd om voor onderwerpen / programma's waarbij in feite de inzet van middelen fluctueert of over meerdere jaren wordt ingezet, te kijken of hiervoor niet beter een bestemmingsreserve/egalisatiereserve kan worden ingesteld.
- Met betrekking tot de *Uitbreiding Woonwagenlocaties* is het voorstel om de niet bestede middelen toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve conform de bovengenoemde toezegging. Voor de vorming van deze reserve wordt er een voorstel gedaan in deze nota.
- Voor de *Grondwal / uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat* is het voorstel is om de niet bestede middelen toe te voegen aan hierboven beschreven nieuw te vormen bestemmingsreserve.
- De gemeenteraad beslist of alle budgetten uit de nota ook worden overgeheveld

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Fenna Boorsma
fenna.boorsma@arnhem.nl
0650194005

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

Toelichting voorgestelde behandelwijze

Financiële afwikkeling 2025

Tijdens de laatste besluitvormende raadsvergadering van het jaar dienen een drietal raadsbesluiten te worden genomen met betrekking tot de financiële afwikkeling van 2025:

1. Verzamelbesluit-3 (hierin wordt van een aantal budgetten in het gemeentefonds voorgesteld deze naar andere programma's over te hevelen)
2. Budgetoverheveling (van een aantal van deze budgetten uit het verzamelbesluit wordt vervolgens voorgesteld deze over te hevelen naar 2026)
3. Standenoverzicht (alle slotstanden van de begroting)

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	17 december 2025
Nummer amendement:	**25A73**
Zaaknummer:	4821728
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Nota budgetoverhevelingen 2025

Titel:

Bestemmingsreserve volgens de regels

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Bijlage 3 bij de Nota Budgetoverheveling aan te vullen met:

Bestedingsplan:
Op dit moment is geen concreet bestedingsplan bekend. Op basis van een berekening op hoofdlijnen bij de Perspectiefnota 2026 is wel bekend dat de middelen uit 2025, en de extra middelen begroot in 2026, nodig zijn voor de vier woonwagenlocaties. De verdeling is nog niet duidelijk en wordt nader uitgewerkt.
Bij het raadsvoorstel voor de grondexploitatie Merwedestraat wordt inzicht gegeven in de benodigde middelen voor de grondexploitaties en de voorbereidingskosten. Op dat moment krijgt de raad een concreet bestedingsplan voor de BR Woonwagens voorgelegd.

Toelichting:

Op grond van de Nota Reserves en Voorzieningen is bij het instellen van een bestemmingsreserve met dekkingsfunctie een bestedingsplan of bestedingsraming verplicht. De raad kan daar met een expliciet (en dus ook onderbouwd) besluit van afwijken. In het voorstel ontbreekt een bestedingsplan of een reden waarom er geen bestedingsplan is uitgewerkt.
In de raadskamer verwees het college naar de recente raadsbrieven over woonwagenlocaties. Ook deze bevatten echter geen bestedingsplan voor de bestemmingsreserve. Gebaseerd op ingewonnen ambtelijke informatie stelt dit amendement een (voorlopige) onderbouwing voor.

Indieners:

Joris Brandts – D66
Mattijs Loor – D66

Arnhem GEMEENTE

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4821728

Onderwerp: Nota Budgetoverhevelingen 2025

Kernboodschap

Bij de jaarrekening blijkt ieder jaar dat er budgetten niet volledig zijn benut. Ambities realiseren vraagt vaak een lang aanlooptraject. Voor de continuïteit in die acties is behoud van deze middelen in het volgende jaar wel noodzakelijk om de vastgestelde beleidsdoelstellingen te realiseren. Met deze nota budgetoverhevelingen wordt voorgesteld deze budgetten beschikbaar te houden om de activiteiten op een later moment uit te voeren.

Voorstel

1. De niet bestede middelen conform de ‘Nota Budgetoverhevelingen 2025’ per einde van 2025 toe te voegen en voor 2026 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds – Overloop.
2. De begrotingswijziging 25-012 vast te stellen.
3. De bestemmingsreserve ‘Woonwagenlocaties’ in te stellen met doel, functie en looptijd of plafond conform Bijlage 3 Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen.
4. Het budget voor Grondwal/uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat en Uitbreiding woonwagenlocaties toe te voegen aan de bestemmingsreserve ‘Woonwagenlocaties’.

Inleiding

Bij de jaarrekening blijkt ieder jaar dat er omstandigheden zijn waardoor budgetten niet volledig zijn benut. Deze middelen zijn vaak in het volgende jaar wel noodzakelijk om de vastgestelde beleidsdoelstellingen te realiseren.

In Turap-2 is een prognose gegeven van de verwachte onderbestedingen die zich op sommige programma's voordoen. Daar waar deze niet overgeheveld hoeven te worden, is deze onderbesteding in de begrotingswijziging bij Turap-2 in de betreffende programma’s verwerkt. Daarnaast is in Turap-2 al een eerste vooruitblik gegeven van onderbestedingen, waarvan het wel gewenst is om deze door te schuiven. Deze komen in bijgaande nota budgetoverheveling terug en zijn aangevuld op basis van de meest recente inzichten.

Om ervoor te zorgen dat de gewenste doelstellingen alsnog kunnen worden behaald in een volgend jaar, wordt voorgesteld om voor deze specifieke budgetten de niet bestede middelen te reserveren in de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds - Overloop. Dit betekent ook dat de middelen

conform de aanvraag besteed moeten worden. Is dit niet het geval, dan worden deze middelen aan het einde van het volgende boekjaar in principe alsnog ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Eerder is door de portefeuillehouder financiën toegezegd om voor onderwerpen / programma's waarbij in feite de inzet van middelen fluctueert of over meerdere jaren wordt ingezet, te kijken of hiervoor niet beter een bestemmingsreserve/egalisatiereserve kan worden ingesteld. Met het voorstel om de bestemmingsreserve Woonwagenlocaties in te stellen wordt hieraan invulling gegeven.

Daarnaast is in de nota budgetoverheveling ook de onderbesteding op doorlopende investeringsbudgetten opgenomen. Dit is in overeenstemming met de Nota investeren, waarderen en afschrijven, die op 16 april 2025 in de gemeenteraad is vastgesteld. Hiermee geven we de raad inzicht in de onderbesteding op investeringsbudgetten in 2025 die doorgeschoven worden. De financiële verwerking vindt net als andere jaren plaats bij de actualisatie Meerjareninvesteringsplan ter voorbereiding op de Begroting 2027.

De uiteindelijke onderbestedingen bij de jaarrekening die niet verrekend worden met specifiek daartoe ingestelde bestemmingsreserves (bijvoorbeeld de Bestemmingsreserve (BR) Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte of de BR Burgerinitiatieven Sociaal Domein), worden in principe toegevoegd aan de algemene reserve.

Beoogd effect

Het voorstel is om bepaalde budgetten, die volgens de spelregels bij de jaarrekening zouden vrijvallen ten gunste van de algemene reserve, met deze nota te reserveren en over te hevelen naar 2026. Het overhevelen van budgetten is bedoeld om bestedingen met een specifiek doel in een volgend boekjaar te realiseren, om zodoende alsnog de doelstellingen te behalen.

Argumenten

1.1 *Overheveling is nodig om budgetten beschikbaar te houden.*

Voor de beoordeling of budgetten mogen worden doorgeschoven wordt gebruik gemaakt van bepaalde spelregels. Bijvoorbeeld of er sprake is van concrete doelen of activiteiten waarvoor middelen beschikbaar moeten blijven, of er geen sprake is van structurele budgetten die normaal gesproken volgend jaar hiervoor ingezet kunnen worden en of er sprake is van geoormerkte budgetten (regionale middelen, specifieke uitkeringen, ontvangen subsidiegelden, etc.) die, voorzien van voldoende toelichting, doorgeschoven kunnen worden naar het volgende kalenderjaar.

In deze nota wordt voorgesteld om in totaal € 12,5 miljoen over te hevelen, waarvan € 9,0 miljoen aan het einde van het jaar niet toe te voegen aan de algemene reserve, maar via deze nota over te hevelen naar het jaar 2026 en € 3,5 miljoen investeringskredieten te verwerken in het MIP bij de begroting 2027.

De voorgestelde overheveling van in totaal € 12,5 miljoen is lager dan de overheveling van eerdere jaren (€ 17,8 miljoen in 2024 en in 2023 € 20,4 miljoen).

In de Turap 1 en 2 is er melding gedaan van voor- en nadelen die naar verwachting aan het einde van het jaar met de AR worden verrekend. Vanzelfsprekend wordt in de jaarrekening de totale balans opgemaakt, waarbij de definitieve verrekening met de AR kan afwijken van de eerdere prognoses.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Overheveling vraagt om besluitvorming.*
Dit jaar moet er door de raad een besluit genomen worden omdat de middelen anders vrijvallen ten gunste van de algemene reserve (en de beleidsdoelen dus zonder deze middelen gehaald moeten worden). Dit is ook noodzakelijk om de bestemmingsreserves op de juiste wijze te kunnen muteren over het jaar en te kunnen verantwoorden in de jaarrekening.

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën

Op basis van de argumenten wordt voorgesteld in 2025 € 9,0 miljoen te reserveren in de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds – Overloop en € 3,5 miljoen aan investeringskredieten over te hevelen en te verwerken bij het MIP bij de begroting 2027. Deze middelen vallen in dat geval bij de jaarrekening niet vrij ten gunste van de algemene reserve. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de bijlage 'Budgetoverheveling 2025'.

Uitvoering

De bedragen voor de budgetoverheveling zijn in de meeste gevallen nog een schatting. Bij het opmaken van de jaarrekening 2025 kunnen de werkelijke onderbestedingen (die leiden tot een budgetoverheveling) afwijken. Bij de jaarrekening wordt daarom de werkelijke onderbesteding bepaald en overgeheveld voor deze budgetten.
De niet bestede middelen die niet zijn gereserveerd worden bij de jaarrekening toegevoegd aan de algemene reserve of aan bestemmingsreserves.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad
- Bijlage 1 - Nota Budgetoverheveling 2025
- Bijlage 2 - Begrotingswijziging BO 2025 25-012
- Bijlage 3 - Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen bestemmingsreserve

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4821728

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 18 november 2025;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De niet bestede middelen conform de ‘Nota Budgetoverhevelingen 2025’ per einde van 2025 toe te voegen en voor 2026 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds – Overloop.
2. De begrotingswijziging 25-012 vast te stellen.
3. De bestemmingsreserve ‘Woonwagenlocaties’ in te stellen met doel, functie en looptijd of plafond conform Bijlage 3 Overzicht doel, type, looptijd en plafond nieuw in te stellen.
4. Het budget voor Grondwal/uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat en Uitbreiding woonwagenlocaties toe te voegen aan de bestemmingsreserve ‘Woonwagenlocaties’.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Budgetoverhevelingen

Inhoud

Budgetoverhevelingen 1
Totaalbeeld 3
Budgetoverheveling 2025 5
- Wijken algemeen 5
- Bestuur, dienstverlening en financiën 5
- Veiligheid 6
- Economie 6
- Cultuur 6
- Participatie en armoedebestrijding 7
- Welzijn en inclusie 8
- Gezondheid en sport 9
- Ruimtelijke ontwikkeling 9
- Wonen en leefomgeving 9

Doorlopende investeringsbudgetten 10

Totaalbeeld

Bij het opmaken van de jaarrekening wordt eventuele ruimte op een budget toegevoegd aan de algemene reserve, tenzij sprake is van verrekening met een specifieke bestemmingsreserve met een egaliserend karakter (bijvoorbeeld de BR Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte). Vooruitlopend op de jaarrekening is een inschatting gemaakt van deze ruimte en de noodzaak om budgetten bij de jaarrekening niet toe te voegen aan de AR, maar om deze over te hevelen naar het volgende jaar.

In deze nota wordt in totaal voorgesteld om € 9,0 miljoen aan het einde van het jaar niet toe te voegen aan de algemene reserve. We stellen voor om dit bedrag over te hevelen naar het jaar 2026 en verder. Het doel van deze budgetoverheveling is om in 2025 de doelen die aan de middelen ten grondslag liggen in een volgend boekjaar alsnog te kunnen halen. Hieronder is een overzicht opgenomen van de verschillende over te hevelen budgetten per programma.

In overeenstemming met de Nota investeren, waarderen en afschrijven, die op 16 april 2025 in de gemeenteraad is vastgesteld, zijn hieronder ook de overhevelingen op doorlopende investeringsbudgetten opgenomen in deze nota Budgetoverheveling. Hiermee geven we de gemeenteraad inzicht in de onderbesteding op investeringsbudgetten in 2025 die doorgeschoven worden. Met deze nota budgetoverhevelingen wordt voorgesteld € 3,5 miljoen aan investeringskrediet over te hevelen naar 2026. De financiële verwerking vindt net als andere jaren plaats bij de actualisatie MIP ter voorbereiding op de Begroting 2027.

In onderstaande grafiek is zichtbaar hoe het saldo aan budgetoverhevelingen zich verhoudt tot eerdere jaren:

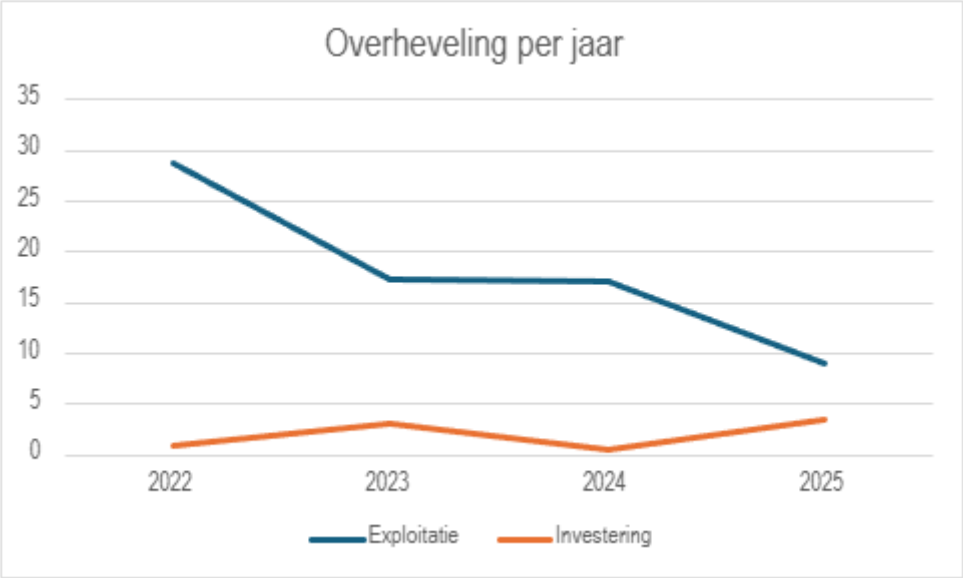

Programma	Onderwerp	Bedrag (x €1.000)
Wijken		
W00	Inkomensregelingen	175
Totaal wijken		**175**

Programma	Onderwerp	Bedrag (x €1.000)
Stad		
S00	Verkiezingen	430
S00	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	268
S00	Inkoop en aanbesteding Juridische zaken	136
S01	Natuurbrandpreventie en mitigatie	240

S03	Poort naar de Veluwe	700
S05	Cultuurcentrum in Zuid	750
S05	DU Lokale bibliotheekvoorziening	65
S06	Regionale middelen in het kader van participatie	3.900
S06	Middelen SW Infrastructuur	898
S06	Implementatie Participatiewet in balans	490
S08	Aanpak veiligheid vreemdelingen	200
S08	Roze zaterdag	150
S08	Toegankelijkheidfonds	150
S08	Subsidieregeling Slavernijverleden	75
S09	Transformatie sociaal domein - Mentale gezondheid	132
S11	Plan gezonde leefomgeving	135
S12	Anders wonen Olympus	65
Totaal stad		**8.784**

Totaal budgetoverheveling	**8.959**

Programma	Onderwerp	Bedrag (x €1.000)
	Investeringskredieten wegen- en rioolbeheer	3.500
Totaal investeringsbudgetten		**3.500**

Programma	Onderwerp	Bedrag (x €1.000)
S11	Grondwal / uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat	3.700
S12	Uitbreiding Woonwagenlocaties	350
Totaal toegevoegd aan bestemmingsreserves		**4.050**

Budgetoverheveling 2025

Wijken algemeen

Onderwerp:	Inkomensregelingen
Bedrag:	€ 175.000
Toelichting:	Voor het project verbeteren inkomensregelingen zijn voor vier jaar middelen toegekend. Deze middelen zijn verdeeld over de jaren 2023 tot en met 2026. De werkelijke besteding van deze middelen loopt niet helemaal synchroon met de verdeling van de budgetten. Daarom is € 175.000 van het budget niet besteed en worden de activiteiten in 2026 uitgevoerd.

Bestuur, dienstverlening en financiën

Onderwerp:	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed
Bedrag:	€ 268.000
Toelichting:	Ook in 2025 is uitvoering gegeven aan de doelstelling uit de begroting voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zijn naast investeringskredieten, incidentele middelen beschikbaar. Echter blijkt het zwaartepunt van de exploitatie-uitgaven verschoven van 2025 naar 2026 en 2027, waardoor het bestedingsritme niet meer in lijn is met de huidige begroting. Om die reden wordt voorgesteld om een deel van de middelen in 2025 over te hevelen zodat de kosten de komende jaren kunnen worden gedekt en de ramingen hierop kunnen worden aangepast.

Onderwerp:	Inkoop en aanbesteding Juridische zaken
Bedrag:	€ 136.000
Toelichting:	Budgetoverheveling tijdelijke middelen inkoop 2025 – 2026 De tijdelijk extra beschikbaar gestelde middelen (2024, 2025, 2026) zijn bedoeld om een aanjaagrol richting opdrachtgevers/budgethouders m.b.t. inzet op maatschappelijke thema's te creëren. Daarnaast ook voor het vormgeven van contractmanagement. Wij zijn gestart in 2024 met het aanpassen van het inkoopbeleid, waarin de maatschappelijke thema's gedefinieerd en uitgewerkt zijn. Dit inkoopbeleid is in april 2025 vastgesteld, waarna we gestart zijn met het onderzoeken hoe we de aanjaagrol m.b.t. maatschappelijke thema's in kunnen vullen. Dit wordt per 2026 uitgevoerd. Daarnaast wordt er in 2025 een onderzoek uitgevoerd naar hoe de gemeente contractmanagement uitvoert, zodat er naar aanleiding van deze resultaten volgend jaar gericht actie ondernomen kan worden hierop. Het voorwerk is in 2025 gedaan, waardoor er in 2026 daadwerkelijk overgegaan kan worden tot actie om e.e.a. in te richten op het gebied van contractmanagement en de aanjaagrol voor de maatschappelijke thema's (extra functie).

Onderwerp:	Verkiezingen
Bedrag:	€ 430.000
Toelichting:	In de septembercirculaire 2025 heeft het rijk Arnhem 558.000 euro toegekend voor het organiseren van de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen in 2025. Dit bedrag komt bovenop het jaarlijkse budget van € 499.156 in de begroting. Omdat is gebleken dat sommige inkopen/diensten dit jaar duurder uitpakken dan bij de verkiezingen in 2024 (Europees en waterschap) verwachten we dat dit ook zal gelden voor de inkopen/diensten voor de Gemeenteraadsverkiezingen in 2026. We stellen daarom voor om € 430.000 over te hevelen naar 2026 ter dekking van de gestegen lasten voor de Gemeenteraadsverkiezingen. Mocht in 2026 blijken dat de extra middelen niet volledig kunnen worden aangewend ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen, zal het overtollige deel in 2026 ten gunste van de Algemene reserve worden geboekt.

Veiligheid

Onderwerp:	Natuurbrandpreventie en mitigatie
Bedrag:	€ 240.000
Toelichting:	In de decembercirculaire 2024 en de meicirculaire 2025 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor Natuurbrandpreventie en mitigatie aan gemeenten waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is. Arnhem heeft in totaal € 240.000 ontvangen. Met VGGM wordt momenteel bekeken waar het beste de nieuwe waterputten aangelegd kunnen worden. Door de geldende procedures m.b.t. vergunningen, benodigde afstemming met externe partijen, de complexiteit van het werk en het vinden van een uitvoerder, zal de daadwerkelijke uitvoering pas in 2026 gerealiseerd worden. Daarom wordt voorgesteld deze middelen naar 2026 over te hevelen.

Economie

Onderwerp:	Poort naar de Veluwe
Bedrag:	€ 700.000
Toelichting:	De subsidie van de provincie voor het project "Arnhem duurzame poort naar de Veluwe" is pas medio 2025 verleend, waardoor we later dan geplant met het project konden starten. Verder heeft de voorbereiding van het project meer tijd gevraagd vanwege het nader uitwerken van het voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp en bestek. Hierdoor wordt pas eind 2025 de binnenruimte van de Molenplaats gerealiseerd. In 2026 wordt de aanvraag van de omgevingsvergunning in gang gezet. Na het verlenen van de vergunning kan er worden gestart met uitvoering route en omgeving Molenplaats en Watermuseum. Volgens de subsidieafspraken met de provincie is De Poort naar de Veluwe voor eind 2026 gereed en zijn alle middelen besteed.

Cultuur

Onderwerp:	DU Lokale bibliotheekvoorziening
Bedrag:	€ 65.000
Toelichting:	Betreft het doorschuiven van een deel van de DU rijksmiddelen voor de lokale bibliotheekvoorziening. Recent zijn er (bestuurlijk) afspraken met Rozet gemaakt over de inzet van deze middelen in 2025 en 2026. De aanvraag voor deze middelen wordt verwacht in het vierde kwartaal van 2025, waardoor het niet lukt om een deel van de totale middelen van 2025 ook dit jaar uit te geven. In 2026 worden ze ingezet voor het versterken van de bibliotheekfunctie van Rozet.

Onderwerp:	Cultuurcentrum in Zuid
Bedrag:	€ 750.000
Toelichting:	Voornemen is nog dit jaar een besluit te nemen over de locatie voor het cultuurcentrum in Zuid en het benodigde extra budget, naast het structureel beschikbare budget van €1.000.000 vanaf 2026. Van het in 2025 beschikbare budget van €750.000 voor het cultuurcentrum in Zuid wordt circa €100.000 besteed aan onder andere onderzoeken en ureninzet. In Turap-2 2025 is een vrijval van €500.000 gemeld. Naar aanleiding van raadsamendement 25A70 is deze teruggedraaid en daarom wordt voorgesteld om deze middelen, samen met het resterende exploitatiebudget van 2025 van €150.000, over te hevelen naar 2026 (totaal €650.000).

	Daarnaast is binnen het programma Cultuur een incidenteel voordeel op het exploitatiebudget van de Groningensingel 1245 voorzien van €100.000, dat eveneens wordt voorgesteld over te hevelen naar 2026 voor de bredere culturele opgave in Arnhem-Zuid. De overheveling van in totaal €750.000 wordt ingezet voor de dekking van (incidentele) nadelige effecten en mogelijke opstart- en aanloopkosten met betrekking tot de realisatie van het cultuurcentrum in Zuid.

Participatie en armoedebestrijding

Onderwerp:	Regionale middelen in het kader van participatie
Bedrag:	€ 3,9 miljoen
Toelichting:	Arnhem is de centrumgemeente van de Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland (AMR) en ontvangt in die hoedanigheid diverse rijksmiddelen gericht op participatie. Vanaf 2025 ontvangt de AMR extra middelen; voor 2025 is dit ongeveer € 2 miljoen. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor een periode van 10 jaar (2025-2034) in het kader van de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur en de versterking van de sociale infrastructuur. Het jaar 2025 is een transitiejaar voor de AMR. In deze periode wordt gewerkt aan de opbouw van nieuwe samenwerkingsstructuren, waaronder regionale werkcentra en een versterkte sociale infrastructuur. Daarnaast is gestart met de ontwikkeling van een regionale meerjarenagenda. De totstandkoming hiervan vraagt om zorgvuldige afstemming tussen de betrokken partijen. Als gevolg van deze voorbereidingsfase worden de beschikbare middelen in 2025 nog niet volledig ingezet. Dit geldt zowel voor middelen gericht op participatie als voor de versterking van de sociale infrastructuur. De onderbesteding is daarmee verklaarbaar en tijdelijk van aard. De verwachting is dat de inzet van deze middelen vanaf 2026 structureel zal toenemen, parallel aan de implementatie van de meerjarenagenda en de verdere uitrol van de regionale uitvoeringsstructuur. Daarom wordt voorgesteld om het resterende bedrag over te hevelen naar 2026. Het totaal over te hevelen bedrag wordt geraamd op € 3,9 miljoen.

Onderwerp:	Middelen SW Infrastructuur
Bedrag:	€ 898.000
Toelichting:	In 2024 is geprobeerd om samen met regiogemeenten tot een bestedingsplan te komen voor de tijdelijke (incidentele) middelen, dat het Rijk heeft toegekend voor het versterken van de sociale infrastructuur. Omdat andere gemeenten het budget niet hebben overgeheveld naar 2025, is regionale afstemming niet tot stand gekomen. Sinds begin 2025 heeft Werk & Inkomen ervoor gekozen om zelfstandig invulling gegeven aan de inzet van deze middelen, gericht op het versterken van de sociale infrastructuur. Medio 2025 is een voorstel opgesteld dat aansluit op het regionale koersplan sociale infrastructuur, vastgesteld in juni 2025. De inzet richt zich op het versterken van ondersteuning aan jongeren en statushouders en omvat: • Inrichting jongerenteam, scholing en netwerkontwikkeling (€ 429.000) • Doorbraakprogramma Oudkomers (€ 445.000) • Onderzoek kinderopvang voor jonge kinderen van statushouders (€ 24.000) Voorgesteld wordt om, als uitzondering, deze middelen voor een tweede keer over te hevelen naar 2026. Deze overheveling is noodzakelijk om de uitvoering van het bestedingsplan zorgvuldig te laten verlopen en tegelijkertijd ruimte te bieden voor een lerende aanpak binnen de organisatie. De middelen worden in 2026 besteed aan de activiteiten zoals opgenomen in het bestedingsplan. Dit gebeurt volgens de uitgangspunten van het koersplan. Monitoring vindt plaats op zowel kwantitatieve als kwalitatieve effecten. Er is nadrukkelijk aandacht voor het voorkomen van structurele verplichtingen bij de inzet van incidentele middelen. De inzet van tijdelijke middelen, zoals de inzet van ervaringsdeskundigen, wordt geëvalueerd op effectiviteit en maatschappelijke impact.

	Gezien het belang van een toekomstbestendige sociale infrastructuur en de aansluiting op het regionale koersplan, wordt de raad verzocht in te stemmen met de voorgestelde overheveling naar 2026.

Onderwerp:	Implementatie Participatiewet in balans
Bedrag:	€ 490.000
Toelichting:	In de septembercirculaire 2025 is er voor 2025 € 586.000, voor 2026 € 252.000, 2027 € 60.000 en 2028 € 18.000 toegekend voor de implementatie van de Participatiewet in balans. Het wetsvoorstel Participatiewet in Balans is een initiatief om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. Er is reeds begonnen met de implementatie (fase 1 start per 01-01-2026) echter het zwaartepunt van het werk zal in 2026 liggen. Het gaat dan onder andere om het aanpassen van de systemen en processen binnen W&I. Daarom wordt voorgesteld een deel van het beschikbaar gestelde budget over 2025 over te hevelen naar 2026.

Welzijn en inclusie

Onderwerp:	Roze zaterdag
Bedrag:	€ 150.000
Toelichting:	Arnhem zal gaststad zijn voor Roze Zaterdag 2027. In de begroting 2025 is voor het gehele event, zowel voor de voorbereiding als voor de dag zelf in 2027 en alle side events in het jaar ervoor € 180.000 toegekend. Hiervan is in 2025 € 30.000 besteedt aan het bidbook. In deze nota budgetoverheveling wordt voorgesteld om het restant à € 150.000 over te hevelen naar 2026 zodat het restant van activiteiten in 2026 uitgevoerd kan worden. Bij Turap 2 2026 en de begroting 2027 wordt indien nodig een herverdeling van de middelen over 2026 en 2027 voorgesteld.

Onderwerp:	Toegankelijkheidfonds
Bedrag:	Max. € 150.000
Toelichting:	Het Toegankelijkheidsfonds is een regeling waarbij bedrijven en maatschappelijke of religieuze organisaties in Arnhem subsidie kunnen aanvragen om de toegankelijkheid te verbeteren van hun gebouw, website of app. De aanvragen voor dit fonds hebben een langere looptijd dan initieel voorzien. Redenen daarvoor zijn bijvoorbeeld: 1) Aanvragers hebben tijd nodig om draagvlak te creëren binnen hun organisatie en/of bij de eigenaar van het pand voordat ze aanpassingen kunnen doen aan het pand of de website, 2) Het verbeteren van toegankelijkheid nauw komt en moet voldoen aan toegankelijkheidsstandaarden en 3) Er afstemming plaatsvindt tussen verschillende partijen: aanvrager, aannemer, afdeling Openbare Ruimte en de afdeling Erfgoed en de ODRA. Daarom wordt er momenteel gewerkt aan een voorstel om de looptijd van de regeling te verlengen. Met deze nota budgetoverhevelingen wordt voorgesteld het beschikbare budget mee te nemen naar de komende jaren. Mocht worden besloten dat de regeling niet verlengd wordt, dan zullen de overgehevelde middelen vrijvallen.

Onderwerp:	Subsidieregeling Slavernijverleden
Bedrag:	€ 75.000
Toelichting:	Op 9 mei 2023 heeft het college de regeling 'Subsidieregeling herdenking slavernijverleden en antiracisme, gemeente Arnhem 2023-2026' vastgesteld. Hiervoor is in het eerste jaar een bedrag begroot. Het restant is jaarlijks opgenomen in de nota budgetoverhevelingen. Deze regeling vervalt per 1 januari 2027, waardoor de overheveling van 2025 naar 2026 de laatste is. Bovengenoemd bedrag van € 75.000 is het budget voor deze regeling voor het laatste jaar van deze regeling. Daarom adviseert Financiën positief, ondanks dat deze overheveling van de algemene regels voor budgetoverhevelingen afwijkt.

Onderwerp:	Aanpak veiligheid vreemdelingen
Bedrag:	€200.000
Toelichting:	Vanuit de septembercirculaire ontvangt Arnhem eenmalig een bedrag van €200.000 voor de aanpak veiligheid vreemdelingen. Aan een plan van aanpak wordt nu integraal gewerkt, waarbij de activiteiten zullen starten in 2026.

Gezondheid en sport

Onderwerp:	Transformatie sociaal domein – Mentale gezondheid
Bedrag:	€ 132.000
Toelichting:	Voor 2025 zijn incidentele middelen gereserveerd voor extra inzet op mentale gezondheid. Deze inzet maakt echter vanaf 2025 deel uit van Transformatie Sociaal Domein (via hoofdopgave 4. sterke sociale basis). De aanpak daarvan is kort na de zomer is vastgesteld (zie ook raadsbrief van 16 september 2025) en we kunnen dan ook later starten dan verwacht. Mentale gezondheid maakt onderdeel uit van één van de hoofdopgaven van transformatie sociaal domein: 'de juiste interventie op het juiste moment'. Het najaar van 2025 gebruiken we om het plan van aanpak voor de extra inzet op mentale gezondheid uit te werken en een projectteam in te richten om begin 2026 te starten met de uitvoering. Het meegenomen budget uit 2025 wordt dus volledig besteed aan capaciteit en uitvoering in 2026 voor thema sterke sociale basis binnen transformatie sociaal domein.

Ruimtelijke ontwikkeling

Onderwerp:	Grondwal / uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat
Bedrag:	€ 3,7 miljoen
Toelichting:	De sanering van de grondwal is in 2024 gestart en is onlangs afgerond. Het resterende budget is bestemd voor de uitbreiding van het woonwagenkamp. Op deze locatie is het plan, minimaal 6, nieuwe standplaatsen te realiseren. Onderzocht wordt of het mogelijk is om meer plekken te realiseren. Daarna zal gestart worden met het planologisch traject in samenwerking met woningcorporatie Volkshuisvesting om in 2026 een omgevingsvergunning af te kunnen geven. Het voorstel is om de niet bestede middelen toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve. Voor de vorming van deze reserve wordt er een voorstel gedaan in het raadsvoorstel bij deze nota.

Onderwerp:	Plan gezonde leefomgeving
Bedrag:	€ 135.000
Toelichting:	Vorig jaar is het Plan gezonde leefomgeving vastgesteld. Een van de onderdelen daarvan is monitoring. Een belangrijke tool in de monitoring van de gezonde leefomgeving is de Arnhemse gezonde wijkenmonitor (Arnhemse Monitor Gezonde Wijken | Arnhem in Cijfers). Deze is in 2024 opgesteld. Actualiseren van deze monitor was afgelopen jaar niet nodig, dat schuiven we door naar volgend jaar. Daarnaast worden volgend jaar één of enkele thema's rondom gezonde leefomgeving verder in beeld gebracht (bijvoorbeeld bodem: pfas, staalslakken, lichthinder, luchtkwaliteit, waterkwaliteit), waarbij middelen benodigd zijn.

Wonen en leefomgeving

Onderwerp:	Uitbreiding Woonwagenlocaties
Bedrag:	€ 350.000
Toelichting:	Deze middelen zijn bestemd voor de nog vast te stellen grondexploitaties van de overige woonwagenlocaties (naast de uitbreiding woonwagenkamp Bethaniënstraat). Naar verwachting zullen de grondexploitaties van de pilotlocaties niet eerder dan in 2026 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden. En van de nieuwbouwlocatie Schuytgraaf niet eerder dan 2027. Het voorstel is om de niet bestede middelen toe te voegen aan een

	nieuw te vormen bestemmingsreserve. Voor de vorming van deze reserve wordt er een voorstel gedaan in deze nota.

Onderwerp:	Anders Wonen Olympus
Bedrag:	€65.000
Toelichting:	In 2025 is er voor het project Anders Wonen Olympus dat onderdeel is van het programma Huisvesting Bijzondere Doelgroepen een budget beschikbaar gesteld. De werkzaamheden en de bijbehorende kosten hebben overloop in 2026.

Doorlopende investeringsbudgetten

Onderwerp:	Investeringskredieten wegen- en rioolbeheer
Bedrag:	€ 3.500.000
Toelichting:	Bij de uitvoering van enkele integrale onderhoudsprojecten hebben we te maken met vertraging in de uitvoering. Dit wordt deels veroorzaakt door afhankelijkheid van de planning van andere partijen (bv Vitens). Hierdoor verwachten we in 2025 een onderbesteding op de investeringsbudgetten voor wegenonderhoud van ca 1 miljoen en voor riool vervanging van ca 2,5 miljoen. Deze geplande werkzaamheden schuiven door naar 2026.

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 25-012
Onderwerp : Budgetoverhevelingen 2025
Raad d.d. : 18-11-2025
Zaaknr. : 4821728
Toelichting: : Nota budgetoverhevelingen 2025

Programma's		2025						2026					
		Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's													
Geb 0	**Gebied nader te verdelen**	-175		**175**	175			175		**-175**		175	
Geb 1	**CSA**												
Geb 2	**Noordwest**												
Geb 3	**Noordoost**												
Geb 4	**Presikhaaf**												
Geb 5	**Malburgen**												
Geb 6	**Schuytgraaf/Elderveld**												
Geb 7	**De Laar/Elden**												
Geb 8	**RKV**												
		-175		**175**	**175**			**175**		**-175**		**175**	
Stedelijke programma's													
S00	**Bestuur, dienstverlening en financ**	-834		**834**	834			834		**-834**		834	
S01	**Veiligheid**	-240		**240**	240			240		**-240**		240	
S02	**Bereikbaarheid**												
S03	**Economie**	-700		**700**	700			700		**-700**		700	
S04	**Onderwijs**												
S05	**Cultuur**	-815		**815**	815			815		**-815**		815	
S06	**Participatie en armoedebestrijding**	-5.288		**5.288**	5.288			5.288		**-5.288**		5.288	
S07	**Zorg**												
S08	**Welzijn en inclusie**	-575		**575**	575			575		**-575**		575	
S09	**Gezondheid en sport**	-132		**132**	132			132		**-132**		132	
S10	**Klimaat, energie en milieu**												
S11	**Ruimtelijke ontwikkeling**	-3.835		**3.835**	3.835			135		**-135**		135	
S12	**Wonen en leefomgeving**	-415		**415**	415			65		**-65**		65	
		-12.834		**12.834**	**12.834**			**8.784**		**-8.784**		**8.784**	
	Totaal	-13.009		**13.009**	13.009			8.959		**-8.959**		8.959	

Bijlage 3 Nieuw in te stellen reserves

In het raadsvoorstel bij de Budgetoverhevelingen 2025 wordt een nieuwe reserve voorgesteld. Hieronder is het doel, type en looptijd opgenomen.

Naam	**Doel**	**Type**	**Looptijd Bij egalisatie: n.v.t**	**Plafond Bij dekking: n.v.t.**
BR Woonwagenlocaties	Het doel van deze reserve is het dekken van voorbereidingskosten en van de tekorten op de nog vast te stellen grondexploitaties voor de woonwagenlocaties.	Dekking	2029	n.v.t.

Bijlage 3 Nieuw in te stellen reserves

In het raadsvoorstel bij de Budgetoverhevelingen 2025 wordt een nieuwe reserve voorgesteld. Hieronder is het doel, type en looptijd opgenomen.

Naam	Doel	Type	Looptijd Bij egalisatie: n.v.t	Plafond Bij dekking: n.v.t.
BR Woonwagenlocaties	Het doel van deze reserve is het dekken van voorbereidingskosten en van de tekorten op de nog vast te stellen grondexploitaties voor de woonwagenlocaties.	Dekking	2029	n.v.t.

Bestedingsplan

Op dit moment is geen concreet bestedingsplan bekend. Op basis van een berekening op hoofdlijnen bij de Perspectiefnota 2026 is wel bekend dat de middelen uit 2025, en de extra middelen begroot in 2026, nodig zijn voor de vier woonwagenlocaties. De verdeling is nog niet duidelijk en wordt nader uitgewerkt.

Bij het raadsvoorstel voor de grondexploitatie Merwedestraat wordt inzicht gegeven in de benodigde middelen voor de grondexploitaties en de voorbereidingskosten. Op dat moment krijgt de raad een concreet bestedingsplan voor de BR Woonwagens voorgelegd.

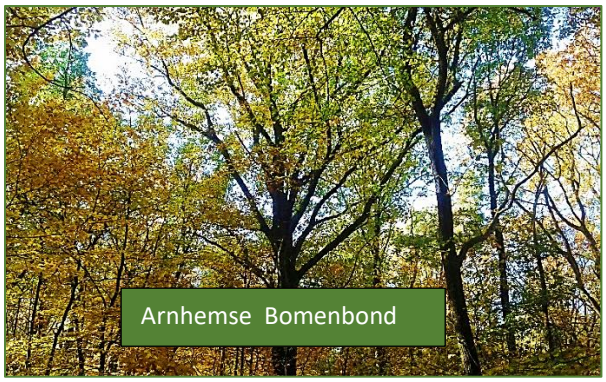

1 december 2025, Arnhem

De nieuwe participatieverordening vervangt de huidige inspraakverordening zonder inspraak !

De nieuwe participatieverordening is een geslepen juridische tekst, die insprekers weinig of geen houvast geeft.

Aan de Gemeenteraad van Arnhem

Beste raadsleden,

Geen enkele bewonersorganisatie werd door het gemeentebestuur geïnformeerd over de tekst van de nieuwe participatie verordening. **Geen enkele bewonersorganisatie** of vrijwilligersorganisatie werd door het gemeentebestuur bericht dat de nieuwe de nieuwe participatie verordening aanstaande woensdag wordt besproken.

Pas afgelopen vrijdag konden Arnhemmers met enige moeite op de gemeentelijke site lezen, dat de huidige inspraakverordening wordt afgeschaft en vervangen wordt door een participatieverordening.

<u>De Inspraak op het te nemen besluit</u>
Gemeld wordt in de toelichting dat *"De gemeente sprak met medewerkers die veel met participatie werken."* **Ja, met die wel !** Er wordt echter geen inzicht verstrekt over de resultaten van die gesprekken. Ook een analyse van die resultaten voor een bijstelling of voorziening in de huidige aanpak ontbreekt.

Vervolgens schrijft dan de ambtelijke afdeling : *" Daarnaast gaven Arnhemmers hun mening via een digitale en papieren vragenlijst. Hieruit blijkt dat inwoners vooral betrokken willen worden bij onderwerpen die invloed hebben op hun eigen leefomgeving en dat zij verschillende manieren van meedenken prettig vinden. "*
Weer ontbreekt een feitelijke samenvatting van wat een aantal Arnhemmers inbrachten en eveneens wat men wat minder prettig vond bij de huidige inspraakmogelijkheden.
Geconstateerd moet worden dat "het stadhuis" niet gesproken heeft met de Arnhemse bewonersorganisaties die vaak de gemeentelijke inspraak- en participatie bijeenkomsten ondergaan.

<u>Afschaffing van de huidige inspraakverordening uit 2006</u>

De i**nspraak verordening uit 1993** bevatte tal van bepalingen die burgers en de deelnemers houvast geven en onzorgvuldigheid moet voorkomen, zoals **bijvoorbeeld in :**

Artikel 5 Bekendmaking inspraak en termijn

1.In aanvulling op artikel 3:12, derde lid van de Algemene wet bestuursrecht geeft het bestuursorgaan in de kennisgeving aan wanneer inspraak mogelijk is en, als er een bijeenkomst wordt georganiseerd, waar en wanneer deze plaatsvindt. De kennisgeving wordt in elk geval op de website geplaatst en wordt op een analoge wijze gepubliceerd.

2.De termijn voor het naar voren brengen van schriftelijke zienswijzen bedraagt minimaal zes weken. Als ook een bijeenkomst wordt georganiseerd, wordt deze niet eerder dan twee weken na de kennisgeving en niet later dan twee weken vóór het einde van de inspraaktermijn gehouden.
3.In spoedeisende gevallen kan het bestuursorgaan de termijn van inspraak verkorten tot minimaal vier weken. Als een bijeenkomst wordt georganiseerd, wordt deze in dat geval niet eerder dan één week na de kennisgeving en één week vóór het einde van de inspraaktermijn gehouden.

4.De voor een beleidsvoornemen relevante stukken en gegevens worden gedurende de inspraakperiode op de website gezet en ter inzage gelegd. Als er gedurende de inspraakperiode stukken of gegevens verschijnen die ook van belang zijn, worden deze aan de ter inzage gelegde stukken toegevoegd.

Artikel 6: Eindverslag inspraak
1.Na afloop van de inspraaktermijn stelt het bestuursorgaan een eindverslag vast. Dit bevat in elk geval:
a. een overzicht van de gevolgde procedure;
b. een weergave van de zienswijzen die schriftelijk en eventueel mondeling naar voren zijn gebracht;
c. een reactie op de zienswijzen waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen is overgegaan.
2.Als het beleidsvoornemen ter besluitvorming of ter kennisname aan de gemeenteraad, het algemeen bestuur, een raadscommissie of een voorbereidende commissie wordt gezonden, wordt het eindverslag meegestuurd. Verder wordt het verslag bekend gemaakt en op de website geplaatst.

In de nieuwe participatie verordening ontbreken dit soort beschermende bepalingen bijna totaal.

In 2006 werden al veel beschermende bepalingen uit de inspraakverordening gehaald. Maar toch staat daar nog in opgenomen :

Artikel 5: Eindverslag

1.Ter afronding van de inspraak maakt het bestuursorgaan een eindverslag op.

2.Het eindverslag bevat in elk geval:

a. een overzicht van de gevolgde inspraakprocedure;

b. een weergave van de zienswijzen die tijdens de inspraak mondeling of schriftelijk naar voren zijn gebracht;

c. een reactie van het bestuursorgaan op deze zienswijzen, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen wordt overgegaan.

3.Het bestuursorgaan maakt het eindverslag op de gebruikelijke wijze openbaar.

4.De burgemeester vermeldt het eindverslag in het burgerjaarverslag.

We moeten constateren dat Nieuwe Participatie Verordening **in strijd met** de huidige inspraakverordening tot stand is gekomen.

<u>Verzoek aan de gemeenteraad</u>

We vragen u dringend meer beschermende bepalingen voor inwoners van de stad en de deelnemers in de nieuwe verordening op te nemen.

En de concepten teksten hiervan toe te sturen naar elke bewoners- en vrijwilligersorganisatie van Arnhem voordat u in de gemeenteraad een beslissing neemt.

<u>De nieuwe participatie verordening</u>

Er wordt niet uitgelegd waarom de tekst van de nieuw participatieverordening niet volgens de werkwijze van die nieuwe verordening is ontwikkeld.

In de tekst staan nauwelijks verplichtingen voor het gemeentebestuur c.q. de betreffende ambtelijke afdeling om het inspraakproces op een **faire wijze** uit te voeren.

Er zijn geen bepalingen opgenomen voor de rechten van de inwoners van Arnhem en de deelnemers, indien het gemeentebestuur of ambtelijke afdeling alleen wil Raadplegen. Terwijl de vorm van Raadplegen in de meeste gevallen zal worden toegepast.

Met vriendelijke groeten,
Namens het bestuur van de Arnhemse Bomenbond

Joost Blasweiler — voorzitter
Anne Ferwerda - Evers — secretaris

correspondentie adres: Jan Vethstraat 9, 6813 HJ Arnhem

Memo

Datum:	maandag 1 december 2025
Aan:	Raadsleden en fractievolgers
Van:	Wethouder Paul Smeulders
Betreft:	Wijziging bijlage Begrotingswijziging bij Budgetoverheveling en Bijlage 1 Standenoverzicht

In de begrotingswijziging bij de Nota Budgetoverhevelingen is per abuis een verkeerde administratieve codering gebruikt bij de wijziging om de middelen ten aanzien van de Bethaniënstraat.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Nota Budgetoverheveling 2025

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

n.v.t.

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers
Noomen (GroenLinks), Brandts (D66), Van Engelenburg (VVD), Meyer (Arnhem Centraal), Vroone (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Nede (ChristenUnie), Luijendijk (Volt).

De fracties van SP, CDA. DENK, BurgerBelang Arnhem, PVV, Forum voor Democratie en Groep van de Broek waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder), Van Gorp (adviseur wethouder)

Bespreking

Er hebben zich geen insprekers gemeld voor de informatieve fase.

Toezeggingen

geen

Conclusie

Het voorstel wordt doorverwezen naar de besluitvormende vergadering van 17 december 2025 (hamerstuk).

De griffier,

J. Kersten

De voorzitter,

K. Groot

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 17 december 2025
Zaaknummer 4797457

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 november 2025, gelet op artikel18 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten;

besluit:

De definitieve geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025 vast te stellen, voor zowel de exploitatie als de investeringen.

De griffier,

De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel 'Geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
17-12-2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Met het standenoverzicht stelt de gemeenteraad formeel de stand van de Begroting 2025-2028 na verwerking van de verschillende begrotingswijzigingen vast. Het betreffen administratieve wijzigingen.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Financiële afwikkeling 2025
Tijdens de laatste besluitvormende raadsvergadering van het jaar dienen een drietal raadsbesluiten te worden genomen met betrekking tot de financiële afwikkeling van 2025:

1. Verzamelbesluit-3 (hierin wordt van een aantal budgetten in het gemeentefonds voorgesteld deze naar andere programma's over te hevelen)
2. Budgetoverheveling (van een aantal van deze budgetten uit het verzamelbesluit wordt vervolgens voorgesteld deze over te hevelen naar 2026)
3. Standenoverzicht (alle slotstanden van de begroting)

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Fenna Boorsma
fenna.boorsma@arnhem.nl
0650194005

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4797457

Onderwerp: Geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025

Kernboodschap

Met het standenoverzicht stelt de gemeenteraad formeel de stand van de Begroting 2025-2028 na verwerking van de verschillende begrotingswijzigingen vast.

Voorstel

1. De definitieve geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025 vast te stellen, voor zowel de exploitatie (bijlage 1) als de investeringen (bijlage 2).

Inleiding

Op basis van het budgetrecht is het wijzigen van de begroting een taak van uw raad. In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt deze budgettoewijzende taak van de gemeenteraad vastgesteld op het niveau van de programmabegroting. Wijzigingen die van invloed zijn op het niveau van lasten, baten of mutaties reserves van een programma moeten dus altijd ter vaststelling worden voorgelegd.

Met het oog op het genoemde budgetrecht van de raad, moet uw raad zicht blijven houden op de stand c.q. het verloop van de begroting. Daarnaast stelt het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in artikel 18 dat in de besluiten tot wijziging van de begroting, de mutatie en het nieuw geraamde bedrag dienen te worden vastgesteld. Met name het laatstgenoemde punt, het vaststellen van het nieuw geraamde bedrag, is de reden om periodiek een standenoverzicht aan uw raad voor te leggen en door u vast te laten stellen.

Door middel van het hiervoor genoemde standenoverzicht wordt inzichtelijk gemaakt welke besluiten met financiële effecten uw raad gedurende het jaar heeft genomen.
Wat was de startpositie in het betreffende jaar, welke mutaties zijn daarop doorgevoerd en wat is vervolgens de nieuwe stand. Dit alles op wijk-/stadsprogrammaniveau voor zowel de exploitatie als de investeringen.

Beoogd effect

Het inzichtelijk maken van de totaalstand - startpositie en de formeel en rechtmatig vastgestelde mutaties daarop - van de jaarschijven van de vigerende Begroting 2025-2028.

Arnhem GEMEENTE

Argumenten

In de bijlagen 1 en 2 bij dit voorstel is een en ander per wijk-/stadsprogramma nader uitgewerkt, te weten: het onderwerp/de reden van de mutatie(s), in welke raadsvergadering er formeel toe is besloten, het daarbij behorende zaaknummer, het nummer van de concernbegrotingswijziging en de financiële effecten. Over alle in het standenoverzicht genoemde onderwerpen heeft uw raad al specifiek en formeel besloten. Door een en ander in een totaaloverzicht voor te leggen en vast te laten stellen heeft uw raad een compleet totaalbeeld van de Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025.

Samengevat is het document Begroting 2025 aangevuld met de volgende items/onderwerpen:

Items	**Raads-vergadering**	**Zaak-nummer**	**Nr. Concern-begr.wijziging**
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000
(besluitvorming na Raad juli 2024)			
- (Verhuurverordening) Invoering Verhuurvergunningen	*18-12-24*	*4365324*	*24-011*
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	*4379749*	*24-012*
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	*4360996*	*24-030*
- Burgerberaad Klimaat	26-02-25	4443964	25-003
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2026	2-07-25	4592587	25-007
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001
- Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner”		4546294	25-005

Kanttekeningen en risico's

Niet van toepassing.

Participatie

Dit betreft een intern proces, dit is de reden dat er geen participatie heeft plaats gevonden.

Financiën

Voor het totaalbeeld van de exploitatie, inclusief de mutaties op de reserves en de investeringen, wordt kortheidshalve verwezen naar respectievelijk bijlage 1 en bijlage 2 bij dit voorstel.

Uitvoering

Na vaststelling van de definitieve geautoriseerde stand per 17 december 2025 zal deze stand de startpositie zijn voor het 2e en definitieve standenoverzicht dat in de laatste raadsvergadering van dit jaar aan uw raad zal worden voorgelegd.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bijlage 1 Standenoverzicht-2 Begroting 2025-2028 t/m raadsvergadering van 17 december 2025: Exploitatie
- Bijlage 2 Standenoverzicht-2 Begroting 2025-2028 t/m raadsvergadering van 17 december 2025: Investeringen

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4797457

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 november 2025, gelet op artikel18 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten;

besluit:

De definitieve geautoriseerde stand Begroting 2025-2028 tot en met de raadsvergadering van 17 december 2025 vast te stellen, voor zowel de exploitatie als de investeringen.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Bijlage 1: Bij raadsvoorstel Standenoverzicht-2 Begroting 2025 t/m raadsvergadering 17 december 2025 (zaaknr. 4797457): Exploitatie

*** Voorstellen die nog niet door de Raad zijn vastgesteld, zijn meegenomen in dit standenoverzicht en zijn te herkennen aan het rode lettertype.**

bedragen x € 1.000

Wijk- / Stedelijke programma's	Raads-vergad. d.d.	Zaak - nr.	Nr. Begr.-wijz.	2025 Lasten	2025 Baten	2025 Expl.-result.	2025 Mutatie reserves Toe-voeg.	2025 Mutatie reserves Ont-trekk.	2025 Saldo	2026 Lasten	2026 Baten	2026 Expl.-result.	2026 Mutatie reserves Toe-voeg.	2026 Mutatie reserves Ont-trekk.	2026 Saldo	2027 Lasten	2027 Baten	2027 Expl.-result.	2027 Mutatie reserves Toe-voeg.	2027 Mutatie reserves Ont-trekk.	2027 Saldo	2028 Lasten	2028 Baten	2028 Expl.-result.	2028 Mutatie reserves Toe-voeg.	2028 Mutatie reserves Ont-trekk.	2028 Saldo
Wijkprogramma's																											
Wijken Algemeen																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	242.304	32.726	-209.578	1.762	1.406	-209.934	238.375	32.466	-205.909	1.762	600	-207.071	232.026	32.415	-199.611	1.787	476	-200.922	234.101	32.365	-201.736	1.787	807	-202.716
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	858	0	-858	0	858	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	905	188	-717	0	250	-467	708	203	-505	0	0	-505	637	113	-524	0	0	-524	592	113	-479	0	0	-479
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	1.139	63	-1.076	0	0	-1.076	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	2.495	2.174	-321	76	555	159	557	682	125	76	128	177	589	682	93	76	160	177	487	682	196	76	58	177
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	-4.418	-891	3.527	0	636	4.163	-2.579	0	2.579	0	550	3.129	-2.249	0	2.249	0	650	2.899	-2.899	0	2.899	0	0	2.899
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	1.556	0	-1.556	0	402	-1.154	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-175	0	175	175	0	0	175	0	-175	0	175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	405	152	-253	0	0	-253	3.151	454	-2.697	0	0	-2.697	2.511	-285	-2.797	0	0	-2.797	2.511	-285	-2.797	0	0	-2.797
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				245.069	34.412	-210.657	2.013	4.107	-208.563	240.387	33.805	-206.582	1.838	1.453	-206.968	233.514	32.925	-200.589	1.863	1.286	-201.167	234.792	32.875	-201.917	1.863	865	-202.916
Totaal Wijkprogramma's				**245.069**	**34.412**	**-210.657**	**2.013**	**4.107**	**-208.563**	**240.387**	**33.805**	**-206.582**	**1.838**	**1.453**	**-206.968**	**233.514**	**32.925**	**-200.589**	**1.863**	**1.286**	**-201.167**	**234.792**	**32.875**	**-201.917**	**1.863**	**865**	**-202.916**
Stedelijke programma's																											
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	108.158	651.351	543.193	2.435	1.292	542.050	104.006	626.212	522.206	490	7.289	529.005	107.442	623.940	516.498	4.652	278	512.124	106.750	622.800	516.050	661	329	515.718
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	420	0	-420	0	420	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	50	-161	-211	0	0	-211	-291	-161	130	0	-341	-211	40	-161	-201	0	0	-201	40	-161	-201	0	0	-201
- Burgerberaad Klimaat	26-02-25	4443964	25-003	293	0	-293	0	293	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-7.984	3.970	11.954	0	309	12.263	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	2.198	179	-2.018	17	456	-1.579	1.681	-46	-1.727	17	7	-1.737	1.479	-46	-1.524	21	-8	-1.554	1.512	-46	-1.558	21	26	-1.553
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	1.741	138	-1.603	0	0	-1.603	23	0	-23	0	0	-23	23	0	-23	0	0	-23	23	0	-23	0	0	-23
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	429	21.679	21.250	0	0	21.250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-834	0	834	834	0	0	834	0	-834	0	834	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	2.312	2.162	-150	0	-333	-483	-1.417	-102	1.315	-173	0	1.489	-3.526	-101	3.424	0	0	3.424	-3.709	-101	3.608	0	0	3.608
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				106.781	679.317	572.536	3.286	2.436	571.686	104.836	625.903	521.067	334	7.789	528.522	105.458	623.632	518.173	4.673	270	513.770	104.616	622.492	517.876	682	355	517.548
S01 Veiligheid																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	30.124	4.783	-25.341	87	403	-25.025	27.570	2.245	-25.325	87	403	-25.009	25.556	2.245	-23.311	87	57	-23.341	25.206	2.245	-22.961	87	76	-22.972
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Verhuurverordening	*18-12-24*	4365324	24-011	-75	0	75	0	0	75	-75	0	75	0	0	75	-75	0	75	0	0	75	-75	0	75	0	0	75
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	1.150	0	-1.150	0	1.150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	-42	19	60	0	0	60	-42	19	60	0	0	60	-42	19	60	0	0	60	-42	19	60	0	0	60
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-308	0	308	0	0	308	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	-209	46	255	3	6	258	-213	46	259	3	2	258	-212	46	257	3	-3	252	-202	46	248	3	7	252
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	667	763	96	0	-68	28	-112	10	122	0	0	122	-12	10	22	0	0	22	-12	10	22	0	0	22
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	198	0	-198	0	0	-198	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-240	0	240	240	0	0	240	0	-240	0	240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	901	568	-333	0	0	-333	867	284	-583	0	0	-583	947	181	-765	0	0	-765	947	181	-765	0	0	-765
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				32.166	6.179	-25.987	330	1.490	-24.826	28.235	2.603	-25.632	90	645	-25.077	26.162	2.500	-23.662	90	55	-23.697	25.821	2.500	-23.321	90	83	-23.328
S02 Bereikbaarheid																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	33.679	13.067	-20.612	17.455	16.023	-22.044	33.454	13.496	-19.958	17.647	15.904	-21.701	33.744	13.425	-20.319	17.406	15.810	-21.915	34.163	13.355	-20.808	17.282	15.793	-22.297
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	1.062	0	-1.062	-16	1.000	-46	-36	0	36	-16	0	53	-36	0	36	-16	0	53	-36	0	36	-16	0	53
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	243	-500	-743	0	0	-743	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	1.235	183	-1.053	-25	990	-38	442	32	-410	-25	498	113	10	32	21	-25	40	86	9	32	23	-25	38	86
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	-215	-142	73	-202	974	1.249	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	-200	0	200	0	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	197	42	-155	889	850	-195	659	17	-642	36	36	-642	978	17	-961	34	51	-943	1.268	17	-1.251	34	248	-1.037
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	0	0	0	714	0	-714	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500	500	0	0	0	0	500	500	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				36.001	12.650	-23.351	18.815	19.837	-22.329	34.518	13.545	-20.973	17.642	16.438	-22.177	34.696	13.474	-21.222	17.898	16.401	-22.720	35.404	13.404	-22.000	17.774	16.579	-23.195
S03 Economie																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	8.890	2.153	-6.737	130	390	-6.477	8.308	2.153	-6.155	130	0	-6.285	7.573	2.153	-5.420	130	0	-5.550	7.203	2.032	-5.171	130	0	-5.301
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	950	0	-950	0	950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	155	8	-146	0	0	-146	-45	8	54	0	0	54	-45	8	54	0	0	54	-45	8	54	0	0	54
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	11	150	139	0	0	139	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	168	207	40	0	0	40	90	120	30	0	0	30	90	120	30	0	0	30	90	120	30	0	0	30
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	1.241	513	-729	0	42	-687	50	0	-50	0	0	-50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	150	0	-150	0	0	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-700	0	700	700	0	0	700	0	-700	0	700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	264	137	-127	0	0	-127	239	50	-189	0	0	-189	282	50	-232	0	0	-232	232	0	-232	0	0	-232
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				11.128	3.169	-7.960	830	1.382	-7.408	9.342	2.331	-7.010	130	700	-6.440	7.899	2.331	-5.568	130	0	-5.698	7.479	2.160	-5.319	130	0	-5.449

Wijk- / Stedelijke programma's	Raads-vergad. d.d.	Zaak - nr.	Nr. Begr.-wijz.	2025						2026						2027						2028					
				Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo
S04 Onderwijs																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	31.445	3.540	-27.905	10.329	9.444	-28.790	34.059	3.179	-30.880	8.420	10.338	-28.962	34.394	3.179	-31.215	8.424	10.464	-29.175	36.873	3.179	-33.694	8.429	11.909	-30.214
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	998	0	-998	0	998	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	68	33	-35	0	0	-35	80	33	-47	0	12	-35	68	33	-35	0	0	-35	68	33	-35	0	0	-35
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	405	368	-37	0	0	-37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2026	2-07-25	4592587	25-007	2	0	-2	0	2	0	270	0	-270	0	270	0	273	0	-273	0	273	0	264	0	-264	0	264	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	462	808	346	-1	81	428	161	561	400	-1	27	428	133	561	428	-1	2	431	138	561	423	-1	5	428
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	1.085	0	-1.085	259	201	-1.143	-50	0	50	0	0	50	-50	0	50	0	0	50	-50	0	50	0	0	50
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	646	0	-646	0	0	-646	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	-1.033	156	1.189	0	0	1.189	-1.643	-514	1.128	0	0	1.128	-1.628	-514	1.113	0	0	1.113	-1.628	-514	1.113	0	0	1.113
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				34.078	4.905	-29.173	10.587	10.726	-29.034	32.877	3.258	-29.618	8.419	10.647	-27.390	33.191	3.258	-29.932	8.423	10.739	-27.616	35.665	3.258	-32.407	8.428	12.177	-28.658
S05 Cultuur																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	41.923	8.852	-33.071	1.221	1.412	-32.880	41.936	8.842	-33.094	1.221	1.067	-33.248	42.655	8.474	-34.181	1.221	1.318	-34.084	47.431	8.474	-38.957	1.221	1.573	-38.605
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	935	0	-935	0	935	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	-990	-897	94	0	0	94	-1.126	-1.157	-31	0	0	-31	208	177	-31	0	0	-31	208	177	-31	0	0	-31
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	1.500	0	-1.500	0	0	-1.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	695	202	-494	73	845	278	-92	202	294	73	58	278	73	202	128	73	58	113	81	202	120	73	66	113
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	-262	0	262	0	8	269	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-815	0	815	815	0	0	815	0	-815	0	815	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	196	144	-51	0	0	-51	205	102	-103	0	0	-103	237	104	-133	0	0	-133	237	104	-133	0	0	-133
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				43.182	8.301	-34.881	2.109	3.200	-33.790	41.738	7.989	-33.750	1.294	1.940	-33.104	43.174	8.957	-34.217	1.294	1.376	-34.135	47.958	8.957	-39.001	1.294	1.639	-38.656
S06 Participatie en armoedebestrijding																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	180.376	122.327	-58.049	0	0	-58.049	181.382	126.883	-54.499	0	0	-54.499	181.500	127.646	-53.854	0	0	-53.854	182.765	130.779	-51.986	0	0	-51.986
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	4.298	0	-4.298	0	4.298	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	-493	0	493	0	0	493	-332	0	332	0	0	332	-332	0	332	0	0	332	-332	0	332	0	0	332
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	6.580	4.226	-2.354	0	0	-2.354	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	399	985	586	0	0	586	-22	564	586	0	0	586	-589	0	589	0	0	589	-589	0	589	0	0	589
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	4.326	0	-4.326	0	865	-3.461	3.279	0	-3.279	0	0	-3.279	2.949	0	-2.949	0	0	-2.949	2.949	0	-2.949	0	0	-2.949
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	3.157	-3.421	-6.578	0	0	-6.578	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-5.288	0	5.288	5.288	0	0	5.288	0	-5.288	0	5.288	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	11.432	9.824	-1.608	0	0	-1.608	946	0	-946	0	0	-946	1.471	0	-1.471	0	0	-1.471	1.471	0	-1.471	0	0	-1.471
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				204.786	133.940	-70.846	5.288	5.163	-70.971	190.541	127.447	-63.094	0	5.288	-57.806	184.999	127.646	-57.353	0	0	-57.353	186.264	130.779	-55.485	0	0	-55.485
S07 Zorg																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	91.507	4.514	-86.993	3.127	3.088	-87.032	82.054	5.954	-76.100	4.483	1.181	-79.402	82.099	2.322	-79.777	757	3.478	-77.056	81.968	2.322	-79.646	0	5.132	-74.514
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	642	642	0	0	-500	-500	642	642	0	0	-500	-500	642	642	0	0	0	0	642	642	0	0	0	0
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-6.250	0	6.250	3.250	0	3.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	-65	0	65	0	0	65	-65	0	65	0	0	65	-65	0	65	0	0	65	-67	0	67	0	0	67
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	3.006	0	-3.006	0	0	-3.006	100	0	-100	0	0	-100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	-378	3.000	3.378	3.400	0	-22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	-7	0	7	0	0	7	-842	0	842	0	0	842	-780	0	780	0	0	780	-730	0	730	0	0	730
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				88.456	8.156	-80.300	9.777	2.588	-87.489	81.889	6.596	-75.293	4.483	681	-79.095	81.896	2.964	-78.932	757	3.478	-76.211	81.813	2.964	-78.849	0	5.132	-73.717
S08 Welzijn en inclusie																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	37.523	3.340	-34.183	574	3.068	-31.689	36.835	3.184	-33.651	574	1.220	-33.005	33.170	2.702	-30.468	74	1.065	-29.477	32.792	2.702	-30.090	74	1.224	-28.940
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	220	0	-220	0	220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	1.736	1.727	-9	0	500	491	1.406	1.332	-74	0	565	491	64	0	-64	0	64	0	63	0	-63	0	63	0
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	436	0	-436	0	0	-436	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	1.805	1.681	-124	42	3	-163	123	0	-123	42	2	-163	131	0	-131	42	1	-172	131	0	-131	42	1	-172
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	1.581	2.027	446	1.054	1.130	523	303	84	-218	7	209	-16	303	84	-218	7	209	-16	303	84	-218	7	209	-16
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	341	0	-341	0	258	-83	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-575	0	575	575	0	0	575	0	-575	0	575	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	15.670	16.881	1.211	228	0	983	-1.655	0	1.655	0	0	1.655	-1.047	0	1.047	0	0	1.047	-1.032	0	1.032	0	0	1.032
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				58.737	25.656	-33.082	2.473	5.180	-30.375	37.587	4.601	-32.986	623	2.571	-31.038	32.621	2.787	-29.835	123	1.339	-28.618	32.258	2.787	-29.471	123	1.498	-28.096
S09 Gezondheid en sport																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	30.349	6.054	-24.295	525	548	-24.272	29.248	5.561	-23.687	525	462	-23.750	27.542	4.119	-23.423	525	360	-23.588	27.636	4.117	-23.519	525	449	-23.595
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	150	0	-150	0	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	109	75	-34	0	0	-34	91	58	-34	0	0	-34	34	0	-34	0	0	-34	34	0	-34	0	0	-34
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-416	988	1.404	0	0	1.404	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	891	204	-687	59	340	-405	448	44	-404	59	57	-405	502	44	-458	59	112	-405	451	44	-407	59	60	-405
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	211	0	-211	0	402	191	270	0	-270	0	270	0	270	0	-270	0	270	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	-307	0	307	0	0	307	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-132	0	132	132	0	0	132	0	-132	0	132	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	3.543	3.488	-55	0	0	-55	58	2	-56	0	0	-56	80	3	-76	0	0	-76	81	5	-76	0	0	-76
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				34.398	10.809	-23.589	716	1.440	-22.864	30.248	5.664	-24.584	584	921	-24.246	28.428	4.166	-24.262	584	742	-24.104	28.202	4.166	-24.036	584	509	-24.111

Wijk- / Stedelijke programma's	Raads-vergad. d.d.	Zaak - nr.	Nr. Begr.-wijz.	2025						2026						2027						2028					
				Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves Toe-voeg.	Mutatie reserves Ont-trekk.	Saldo
S10 Klimaat, energie en milieu																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	26.863	14.201	-12.662	0	2.123	-10.539	25.302	12.772	-12.530	0	2.189	-10.341	16.545	9.039	-7.506	0	2.166	-5.340	15.207	8.076	-7.131	0	1.804	-5.327
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	300	0	-300	0	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	100	0	-100	0	0	-100	-25	0	25	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-5	0	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	-360	0	360	0	0	360	-358	0	358	0	0	358	-383	0	383	0	0	383	-383	0	383	0	0	383
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	3.669	3.466	-203	495	711	13	52	52	0	0	0	0	52	52	0	0	0	0	77	52	-25	0	25	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	450	0	-450	0	0	-450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	-5.486	-1.067	4.419	5.212	776	-17	3.474	3.381	-94	0	21	-73	305	84	-221	0	96	-125	146	0	-146	400	421	-125
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				25.530	16.599	-8.931	5.707	3.911	-10.728	28.445	16.205	-12.240	0	2.210	-10.030	16.519	9.175	-7.344	0	2.262	-5.082	15.046	8.128	-6.918	400	2.250	-5.068
S11 Ruimtelijke ontwikkeling																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	105.232	98.366	-6.866	3.319	892	-9.293	70.366	63.823	-6.543	1.187	908	-6.822	79.253	77.752	-1.501	11.869	5.615	-7.755	64.242	57.717	-6.525	11.141	10.350	-7.316
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	6.000	0	-6.000	0	6.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	-78	130	207	0	98	306	-78	130	207	0	0	207	-103	130	232	0	0	232	-103	130	232	0	0	232
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-1.748	0	1.748	6.000	0	-4.252	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	63	0	-63	0	0	-63	63	0	-63	0	0	-63	63	0	-63	0	0	-63	63	0	-63	0	0	-63
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	-14.384	-18.447	-4.062	-571	3.534	43	19.803	20.027	224	-108	-333	0	-807	-5.138	-4.332	-4.189	143	0	-5.966	-5.621	345	93	-252	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	1.826	0	-1.826	0	88	-1.738	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-135	0	135	135	0	0	135	0	-135	0	135	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	234	0	-234	0	1.070	836	-425	0	425	173	-6	247	-370	0	370	0	-27	343	-370	0	370	0	-103	267
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	2.529	3.243	714	3.562	3.062	214	3.792	3.792	0	0	0	0	4.915	4.915	0	0	0	0	5.014	5.014	0	0	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				99.540	83.292	-16.248	12.445	14.744	-13.948	93.656	87.772	-5.884	1.252	704	-6.431	82.951	77.658	-5.293	7.680	5.731	-7.242	62.881	57.240	-5.641	11.234	9.995	-6.879
S12 Wonen en leefomgeving																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	57.253	52.371	-4.882	1.289	10.143	3.972	54.594	49.561	-5.033	719	6.841	1.089	54.306	51.795	-2.511	94	2.538	-67	53.121	51.111	-2.010	94	167	-1.937
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- Verhuurverordening	*18-12-24*	4365324	24-011	1.683	1.608	-75	0	0	-75	1.683	1.608	-75	0	0	-75	111	36	-75	0	0	-75	111	36	-75	0	0	-75
- Budgetoverhevelingen 2024	*18-12-24*	4379749	24-012	890	0	-890	0	890	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	*18-12-24*	4360996	24-030	781	132	-649	75	820	96	597	13	-584	-125	555	96	142	13	-129	0	225	96	-38	13	51	0	0	51
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	1.663	0	-1.663	0	2.303	640	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	729	72	-658	303	1.035	74	1.742	0	-1.742	3	1.819	74	1.573	0	-1.573	3	1.645	69	-69	0	69	3	2	69
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	861	1.232	371	0	3.050	3.421	510	0	-510	0	678	167	126	0	-126	0	143	17	-17	0	17	0	0	17
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	495	0	-495	0	530	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-4.115	0	4.115	4.115	0	0	65	0	-65	0	65	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	-2.895	71	2.966	530	-2.329	107	2.919	66	-2.852	113	2.892	-73	280	0	-280	25	139	-165	230	0	-230	25	139	-115
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	-500	0	500	0	0	500	0	0	0	0	0	0	51	51	0	0	0	0	102	102	0	0	0	0
- Uitvoeringsagenda "Arnhem Schoner"		4546294	25-005	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	540	540	0	0	0	0	532	532	0	0	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				56.844	55.485	-1.359	6.312	16.441	8.770	62.110	51.248	-10.862	709	12.850	1.278	57.129	52.435	-4.695	121	4.690	-126	53.972	51.794	-2.178	121	309	-1.991
Totaal Stadsprogramma's				**831.629**	**1.048.459**	**216.830**	**78.674**	**88.538**	**226.694**	**776.022**	**955.164**	**179.142**	**35.559**	**63.384**	**206.967**	**735.124**	**930.983**	**195.860**	**41.774**	**47.082**	**201.168**	**717.379**	**910.629**	**193.250**	**40.860**	**50.525**	**202.915**
Totaal Wijk- en Stadsprogramma's				**1.076.698**	**1.082.871**	**6.173**	**80.687**	**92.645**	**18.133**	**1.016.409**	**988.969**	**-27.440**	**37.397**	**64.837**	**0**	**968.638**	**963.908**	**-4.730**	**43.637**	**48.368**	**0**	**952.172**	**943.504**	**-8.667**	**42.723**	**51.390**	**0**
Samenvatting:																											
Ontwerp Begroting 2025 (boekwerk)	13-11-24	4304640	-	1.025.626	1.017.645	-7.981	42.253	50.232	0	967.489	956.331	-11.158	37.245	48.402	0	957.805	961.206	3.401	47.026	43.625	0	949.458	941.274	-8.184	41.431	49.613	0
- Structureel Effect Vorig dienstjaar (SEV):			25-000																								
(besluitvorming na Raad juli 2024)																											
- (Verhuurverordening) Invoering Verhuurvergunningen	18-12-24	4365324	24-011	1.608	1.608	0	0	0	0	1.608	1.608	0	0	0	0	36	36	0	0	0	0	36	36	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2024	18-12-24	4379749	24-012	17.169	0	-17.169	0	17.169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2024	18-12-24	4360996	24-030	4.005	1.896	-2.109	59	2.168	0	1.550	1.119	-432	-141	291	0	1.278	973	-305	-16	289	0	1.053	973	-80	-16	63	0
- Burgerberaad Klimaat	26-02-25	4443964	25-003	293	0	-293	0	293	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Turap-1 2025	11-06-25	4530498	25-004	-4.735	9.264	13.999	9.250	2.612	7.361	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2026	2-07-25	4592587	25-007	2	0	-2	0	2	0	270	0	-270	0	270	0	273	0	-273	0	273	0	264	0	-264	0	264	0
- Verzamelbesluit-1 2025	16-04-25	4509104	25-010	10.506	6.741	-3.765	547	4.311	0	4.557	2.206	-2.351	247	2.598	0	3.395	1.641	-1.754	251	2.006	0	1.652	1.641	-10	251	262	0
- Verzamelbesluit-2 2025	2-07-25	4516270	25-020	-891	-11.341	-10.450	1.035	11.485	0	21.649	20.173	-1.476	-102	1.374	0	605	-4.992	-5.597	-4.182	1.415	0	-5.593	-5.475	117	99	-18	0
- Turap-2 2025	12-11-25	4712870	25-009	8.363	21.257	12.894	3.400	1.278	10.772	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Budgetoverhevelingen 2025	17-12-25	4821728	25-012	-13.009	0	13.009	13.009	0	0	8.959	0	-8.959	0	8.959	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025	17-12-25	4795505	25-030	25.732	32.557	6.826	6.860	34	0	6.535	3.740	-2.796	149	2.944	0	-260	-461	-201	58	260	0	-346	-593	-247	458	706	0
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	2.029	3.243	1.214	4.275	3.062	0	3.792	3.792	0	0	0	0	4.965	4.965	0	500	500	0	5.116	5.116	0	500	500	0
- Uitvoeringsagenda "Arnhem Schoner"		4546294	25-005	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	540	540	0	0	0	0	532	532	0	0	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				**1.076.698**	**1.082.871**	**6.173**	**80.687**	**92.645**	**18.133**	**1.016.409**	**988.969**	**-27.440**	**37.397**	**64.837**	**0**	**968.638**	**963.908**	**-4.730**	**43.637**	**48.368**	**0**	**952.172**	**943.504**	**-8.667**	**42.723**	**51.390**	**0**

Bijlage 2: Bij raadsvoorstel Standenoverzicht-2 Begroting 2025 t/m raadsvergadering 17 december 2025 (zaaknr. 4797457): Investeringen

*** Voorstellen die nog niet door de Raad zijn vastgesteld, zijn meegenomen in dit standenoverzicht en zijn te herkennen aan het rode lettertype.**

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Raads-vergad. d.d.	Zaaknr.	Nr. Begr.-wijz.	2025	2026	2027	2028
Stedelijke programma's							
IS00 Bestuur, dienstverlening en financiën							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	7.374	6.245	1.825	4.654
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* SPUK Vhf MFC De Malburcht - lasten	17-12-25	4795505aL	25-030	0	817	0	0
* SPUK Vhf MFC De Malburcht - baten	17-12-25	4795505aB	25-030	0	817	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				7.374	6.245	1.825	4.654
IS02 Bereikbaarheid							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	47.224	22.440	17.435	20.674
- Turap-2 2025:							
* Indexatie DMP 2024 naar 2026	12-11-25	4712870a	25-009	2.382	0	0	0
* Vitrines Willemsplein	12-11-25	4712870b	25-009	70	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* Duurzaam mobiliteitsplan	17-12-25	4795505b	25-030	450	450	5.900	9.530
* Fietsenstalling HUB Rozet - baten	17-12-25	4795505c	25-030	-850	0	0	0
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - lasten	17-12-25	4795505dL	25-030	0	0	21	0
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - baten	17-12-25	4795505dB	25-030	0	0	21	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				50.976	22.890	23.335	30.204
IS04 Onderwijs							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	82.185	12.447	28.643	71.160
- Verzamelbesluit-1 2025:							
* Suvis - lasten	16-04-25	4509104aL	25-010	3.836	0	0	0
* Suvis - baten	16-04-25	4509104aB	25-010	3.836	0	0	0
* Uitbreiding Confetti	16-04-25	4509104b	25-010	0	0	1.578	0
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2026	2-07-25	4592587	25-007	19.769	300	0	0
- Turap-2 2025:							
* Afronding SUVIS-projecten Flores	12-11-25	4712870c	25-009	225	0	0	0
* Batterijsysteem G.S.G. Guido	12-11-25	4712870d	25-009	413	0	0	0
* Nadeel De Brouwerij	12-11-25	4712870e	25-009	500	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* DUMAVA Agnietenstraat - lasten	17-12-25	4795505eL	25-030	0	1.139	0	0
* DUMAVA Agnietenstraat - baten	17-12-25	4795505eB	25-030	0	1.139	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				103.092	12.747	30.221	71.160
IS05 Cultuur							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	912	43	78.051	388
- Verzamelbesluit-1 2025:							
* Uitvoeringsagenda Erfgoed	16-04-25	4509104c	25-010	150	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - lasten	17-12-25	4795505dL	25-030	0	0	10	40
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - baten	17-12-25	4795505dB	25-030	0	0	10	40
* DUMAVA Stadstheater - lasten	17-12-25	4795505fL	25-030	0	0	0	142
* DUMAVA Stadstheater - baten	17-12-25	4795505fB	25-030	0	0	0	142
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				1.062	43	78.051	388
IS08 Welzijn en inclusie							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	1.635	500	500	0
- Verzamelbesluit-2 2025:							
* Kramersgildeplein 3	2-07-25	4516270a	25-020	1.047	0	0	0
- Turap-2 2025:							
* Buurthuis De Overkant	12-11-25	4712870f	25-009	3.181	0	0	0
* Speeltuin De Leuke Linde	12-11-25	4712870g	25-009	966	0	0	0
* Toegankelijke hoofdlooproutes	12-11-25	4712870h	25-009	1.200	0	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				8.029	500	500	0
IS09 Gezondheid en sport							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	347	341	460	146
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* SPUK Sport H4 2025 - lasten	17-12-25	4795505gL	25-030	513	0	0	0
* SPUK Sport H4 2025 - baten	17-12-25	4795505gB	25-030	513	0	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				347	341	460	146

Bijlage 2: Bij raadsvoorstel Standenoverzicht-2 Begroting 2025 t/m raadsvergadering 17 december 2025 (zaaknr. 4797457): Investeringen

*** Voorstellen die nog niet door de Raad zijn vastgesteld, zijn meegenomen in dit standenoverzicht en zijn te herkennen aan het rode lettertype.**

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Raads-vergad. d.d.	Zaaknr.	Nr. Begr.-wijz.	2025	2026	2027	2028
IS10 Klimaat, energie en milieu							
- Verzamelbesluit-2 2025:							
* Project ACCU - lasten	2-07-25	4516270bL	25-020	0	0	1.238	0
* Project ACCU - baten	2-07-25	4516270bB	25-020	0	0	743	0
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* Uitvoeringskader Elektrisch laden	17-12-25	4795505h	25-030	212	0	0	0
* WKO Stadstheater	17-12-25	4795505i	25-030	0	0	0	1.600
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				212	0	495	1.600
IS11 Ruimtelijke ontwikkeling							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	338	0	331	0
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	0	0	-338	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				338	0	-7	0
IS12 Wonen en leefomgeving							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	23.074	19.050	19.080	15.987
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - lasten	17-12-25	4795505dL	25-030	0	0	33	0
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - baten	17-12-25	4795505dB	25-030	0	0	33	0
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	0	1.237	1.262	1.318
- Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner”		4546294	25-005	0	2.500	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				23.074	22.786	20.342	17.305
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				**194.503**	**65.551**	**155.223**	**125.458**
Samenvatting:							
Ontwerp Begroting 2025	13-11-24	4304640	-	163.089	61.065	146.325	113.010
- Verzamelbesluit-1 2025:							
* Suvis - lasten	16-04-25	4509104aL	25-010	3.836	0	0	0
* Suvis - baten	16-04-25	4509104aB	25-010	3.836	0	0	0
* Uitbreiding Confetti	16-04-25	4509104b	25-010	0	0	1.578	0
* Uitvoeringsagenda Erfgoed	16-04-25	4509104c	25-010	150	0	0	0
- Verzamelbesluit-2 2025:							
* Kramersgildeplein 3	2-07-25	4516270a	25-020	1.047	0	0	0
* Project ACCU - lasten	2-07-25	4516270bL	25-020	0	0	1.238	0
* Project ACCU - baten	2-07-25	4516270bB	25-020	0	0	743	0
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2026	2-07-25	4592587	25-007	19.769	300	0	0
- Turap-2 2025:							
* Indexatie DMP 2024 naar 2026	12-11-25	4712870a	25-009	2.382	0	0	0
* Vitrines Willemsplein	12-11-25	4712870b	25-009	70	0	0	0
* Afronding SUVIS-projecten Flores	12-11-25	4712870c	25-009	225	0	0	0
* Batterijsysteem G.S.G. Guido	12-11-25	4712870d	25-009	413	0	0	0
* Nadeel De Brouwerij	12-11-25	4712870e	25-009	500	0	0	0
* Buurthuis De Overkant	12-11-25	4712870f	25-009	3.181	0	0	0
* Speeltuin De Leuke Linde	12-11-25	4712870g	25-009	966	0	0	0
* Toegankelijke hoofdlooproutes	12-11-25	4712870h	25-009	1.200	0	0	0
- Verzamelbesluit-3 2025:							
* SPUK Vhf MFC De Malburcht - lasten	17-12-25	4795505aL	25-030	0	817	0	0
* SPUK Vhf MFC De Malburcht - baten	17-12-25	4795505aB	25-030	0	817	0	0
* Duurzaam mobiliteitsplan	17-12-25	4795505b	25-030	450	450	5.900	9.530
* Fietsenstalling HUB Rozet - baten	17-12-25	4795505c	25-030	-850	0	0	0
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - lasten	17-12-25	4795505dL	25-030	0	0	64	40
* Prov. subsidie Stadsoase en Schuytgraaf - baten	17-12-25	4795505dB	25-030	0	0	64	40
* DUMAVA Agnietenstraat - lasten	17-12-25	4795505eL	25-030	0	1.139	0	0
* DUMAVA Agnietenstraat - baten	17-12-25	4795505eB	25-030	0	1.139	0	0
* DUMAVA Stadstheater - lasten	17-12-25	4795505fL	25-030	0	0	0	142
* DUMAVA Stadstheater - baten	17-12-25	4795505fB	25-030	0	0	0	142
* SPUK Sport H4 2025 - lasten	17-12-25	4795505gL	25-030	513	0	0	0
* SPUK Sport H4 2025 - baten	17-12-25	4795505gB	25-030	513	0	0	0
* Uitvoeringskader Elektrisch laden	17-12-25	4795505h	25-030	212	0	0	0
* WKO Stadstheater	17-12-25	4795505i	25-030	0	0	0	1.600
- Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg		4742592	25-001	0	1.237	924	1.318
- Uitvoeringsagenda “Arnhem Schoner”		4546294	25-005	0	2.500	0	0
Stand t/m de Raad van 17 december 2025				**194.503**	**65.551**	**155.223**	**125.458**

Datum : 15 december 2025

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Wethouder Smeulders

Betreft : Wijziging Standenoverzicht

1. Inleiding

In het raadsvoorstel “Uitvoeringsagenda Schoner Arnhem 2025-2026” is de begrotingswijziging (25-005) gewijzigd. De begrotingswijziging wordt hierop aangepast (het investeringskrediet voor de toegangscontrole op verzamelcontainers wordt beschikbaar gesteld in 2026. De daaruit vloeiende kapitaallasten landen naar verwachting in 2027 in de exploitatiebegroting). Om die reden moet ook het Standenoverzicht aangepast worden.

2. Wijziging

In de aangepaste stukken van het Standenoverzicht is de juiste versie van begrotingswijziging 25-005 verwerkt.